

Digitized by Google

Digitized by Google

13
2 E
37

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

f. 43

Digitized by Google

Digitized by Google

DE EVICTIONIBVS TRACTATVS,

In quo agitur de Materia contingente ne dum in Venditionibus, & Bonorum alienationibus in genere factis à perſonis priuatis, Principe, ſeù illius Fiſco, ſed etiam ſpeciatim in Creditis, Iuribus, Actionibus, Pignoribus, Hippothecis, Cenſibus, Ceſsionibus, Annuis redditibus, Prælegatis, Legatis, Hæreditatibus, Fidecommiſsis, Feudis, Emphyteuſi, Tranſactionibus, Permutationibus, Inſolutum Dationibus, Dotibus, Donationibus, Retractibus, Iure Patronatus, Bonis Eccleſiaſticis, Beneficijs, Nominibus debitorum, Rebus alienari prohibitis, Locationibus, Conductionibus, Alluuionibus, Vſufructu, ac de damnis & intereſſe prædictorum occaſione debitis expenſis, & meliorationibus; iuxta iuris communis, & Doctorum ſententias, & preſertim Sacrę Rotę Romanæ Decreta terminatis.

AVCTORE

IOANNE ANTONIO MANGILIO I. C.

PISAVRENSE.

Opus frequentiſsimum, & maxime practicabile, & cunctis Iuris Profeſſoribus, & iudicia exercentibus valde vtile.

Cum argumentis, & Summarijs cuique quæſtioni appoſitis, & duplici Indice, vno ſingularum Quæſtionum & contentorum in eis, altero verborum, rerum, & ſententiarum, quæ in toto opere continentur. Nunc primum in lucem editus.

CVM PRIVILEGIO, ET LICENTIA SVPERIORVM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

VENETIIS, Apud Iuntas. MDCXXX.

PVBLICATVS ROMÆ.

Digitized by Google

IVſſu Reuerendiſsimi Patris Magiſtri ſacri Palatij Apoſtolici Fr. Nicolai Riccardij, *Tractatum de Euictionibus in bis centum quæſtiones diſtinctum*, ab Excellentiſſimo D. Ioanne Antonio Mangilio V. I. Doctore compoſitum perlegi: nec aliquid in eo inueni fidei, aut bonis moribus minus conſonum; immo multas materias valde practicas ſatis diſtinctè, breuiter & clarè in ipſo tractari cognoui. Ideo valde dignum exiſtimo, vt quamprimum prælo mandetur. In quorum fidem præſentem approbationem manu propria ſcripſi & ſubſcripſi. Dat. Piſauri die 26. Maij. Anno 1630.

Valerius Zucchella Canonicus Cathed. Piſauri.

Publicetur.

Fr. Nicolaus Riccardius Ordinis Prædicatorum, ſacri Palatij Apoſtolici Magiſter.

Digitized by Google

VRBANO VIII.
PONT. OPT. MAX.

Ioannes Antonius Mangilius I.C. Piſaurenſis, Felicitatem æternam.

ADmiretur fortaſſe quiſpiam Beatiſſime Pater, & confidentiam reprehendat obſequij mei, quòd tàm repentè, tàm facilè ad apicem Maieſtatis humanæ, hoc eſt ad te, homo nimirum nouus, nulloq; meo merito tibi cognitus accedere audeam, publicisq; Terrarum negocijs furari cogitationes gubernatrices rerum, priuatumque otium attentionis tuæ. Verum quiſquis mihi ſuccenſet hoc nomine, ne is non intelligit, probari à ſe tacitè conſilium, quod palam accuſat. Mea ſanè tenuitas cauſa demum fuit, cur quanto ipſe demeſſior, tanto adminiculum altius quærerem, quo attolli vtcunque poſſem. Magnæ ſiquidem humilitati magna ope opus eſt, vt tantulum aſſurgat. Ego verò quid poteram in terris ſperare maius, aut quod validius inuenire fulcimentum, quam eius, qui Eccleſiam vniuerſam, hoc eſt tantæ molis opificium, non magis munere, quàm Virtutis numine ſuſtentat? Nec metuo notam audaciæ apud eum, quem publicum bonum ſcio; nec eius Maieſtatem reformido, Cuius non ignoro humanitatem, quæ quoniam eſt, quanta eſſe hominis poteſt, idcircò danda illi fuit occaſio explicandi ſpectaculum ſui; Nam benignitatis ſanè vulgaris eſt mediocrem aliorum amplecti, ac fouere fortunam, ſed infimam colere, ac ſubleuare, vt Diuinæ proprium eſt, ita & eius, qui tàm prope accedit ad Deum, Et pares excipere ludus eſt, & laus

quotidiana clementiæ; Sed ad homines longe infra ſe poſitos ſeſe demittere; Ea demum eſt pompa pulcherrima comitatis. Cuius ego pompæ materiam, vt tibi interim præbeam Beatiſſime Pater, memet, ac meos labores obijcio ſanctiſſimis tuis pedibus ritè percalcandos, à quibus nempè calcari, beari eſt. Permitte Tu ſpes haſce meas promoueri facilitate Maieſtatis tuæ, atque vſurpari à me, meique operis in fronte præponi nomen iſtud ampliſſimum, quo Terram imples. Nam & ſol, qui montes excelſiſſimos, Regiaſque Principum aulas luce colluſtrat, ne ſepoſitos quidem angulos, Valleſque humiles vllo ſplendoris quaſi faſtidio dedignatur. Certè aliorum ſit munera ſeſe digna ab alijs accipere. Tuum erit ſemper ea facere accipiendo, neque enim alius, niſi Tu paria Tibi, vel facere, vel afferre poteſt. Igitur Beatiſſime Pater

Apibus tuis ampliſſimis
Æternum viuentibus, æternum melliferis.
Mihi ſacris, mihi electis, mihi cultis.
E quibus, quicquid mihi datum
Mihi natum
Cœlitus natum, diuinitus datum
Sentio.
Nihil mihi ſine Apibus ſacrum futurum
Vouens
Ingenio fecunditatem; ſtylo fælicitatem.
Sperans.
Lethale liuoris virus à me, à meis
Deprecans
Veteri Druidarum Religione
Deuotione haud Veteri
Ad Decus, ad famam, ad Munimentum.
Solemni Voto
Hoc quicquid eſt voti ſoluens
D. D. D.

Digitized by Google

Illuſtriſsimo Principi

FRANCISCO BARBERINO

S. R. E. Cardinali Ampliſsimo.

Ioannes Antonius Mangilius I. C. Piſaurenſis.

NEminem habui Patronum, Franciſce Card. quem poſt Patruum tuum Parentem omnium hiſce lucubrationibus præoptarem, quàm Te Principi magno proximum, neque coniunctum minus virtute, quam ſanguine; ſi tamen hæc in vobis Heroibus ſeparantur, in quibus ſanguis virtus eſt. Equidem ſi ad Vos tanquam ad gemina Terrarum culmina nauigiolum hoc meum vnice conſecratum alligauero, nihil vltra fœlicitatis erit, quò votis tamquam velis ad nauigem. Nam quod ingenium tuum acre nimirum, & factum ad litteras minime reformidem; facit ſpes certa patrocinij, quo tu in librum hunc meum, quaſi clientulum tuum in oculis, hoc eſt in ipſis beneuolentiæ ſedibus gerens, tueberis potius benignitate ſupplicem, quam iudicio damnabis errantem, ſi error dici poteſt affectus immenſitas. Quod ſi à mei ſimilibus adiri, atq; à grauioribus ſtudijs, atq; negotijs interpellari grauarere, nō adeo te alijs præbere deberes virtutibus quidem omnibus ſpectabilem, ſed præſertim humanitate, nec litterarum minus, quàm morum, quia licèt ipſe diſſimules, & malis magnus eſſe, quàm dici, non potes tamen impetrare, quin omnium obſequia ſenſim allicias, inter quos ego me tanquam in turba conditione quidem immiſtum, ſed affectu deuinctiſsimæ volun-

tatis

tatis eximium rapi ſentio, audeoque labores hoſce ingenioli mei dicare interim Tibi, ac dedicare. Sanè placuit aditum hunc obſequij auſpicari à litteris, quas neſcio, an ames tu magis, quam ab ipſis amere, nimirum; vt earum ſaltem gratia, quoniam mea nulla eſt, quodcumque hoc muneris non illibenter accipias, tuoque me in poſterum patrocinio dignum efficias. Vale.

DE EVICTIONIBVS TRACTATVS.

ARGVMENTVM.

Euictio vnde orta, illius ratio, quid ſit, quotuplex, & ad quæ detur eius petitio.

SVMMARIVM.

1 *Euictio ex conſuetudine contrahentium inducitur, non Notariorum.*
2 *Euictionis actio, quare detur aduerſus venditorem.*
3 *Euictio quid ſit.*
4 *Euictio quotuplex, & nu. ſeqq.*
5 *De euictione vt agi poſſit, requiritur ſententia.*
Primo fallit in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionum nu. 6.
Secundo fallit, quando quis doloſè vendidit, nu. 8.
Tertio fallit, quando venditio eſt iurata, & venditor non impleuit, nu. 9.
Quarto fallit in dote, nu. 10.
7 *Emptori licet quærere traditionem ab alio ſibi fieri rei alienæ ſibi venditæ.*
11 *Intereſſe debetur actione ex empto, quatenus ex dicta de empto actione de iure infertur.*
12 *Actio ad intereſſe tantum datur in caſu euictionis ſecutæ.*
13 *Simpli perſecutio actiones omnes continet, quibus rem, ſeu æſtimationem perſequimur.*
Declaratur, vt ibid. nu. 14.
15 *Euictio quandoque fit ſibimetipſi.*
16 *Euictionis petitio fit ſecundum ea, quæ ſunt præſcripta in venditione.*
17 *Refertur caſus in materia euictionis, qui Romæ contigit.*

QVÆST. PRIMA.

1 EVICTIONVM tractatus in foro aſſiduus, & maximè practicabilis eſt, & ex conſuetudine contrahentium inductus, quæ efficit, hanc euictionem eſſe de natura cõtractus, quemadmodum & ipſa contrahentium conſuetudo efficit, vt euictio, quæ nouum factum infert diuerſum ab ipſa emptione, & venditione, de natura ipſius emptionis, & venditionis fieret *l. quod ſi nolit*, §. *quia aſſidua de ædili. edict.* Non enim ante diſpoſitionem dicti §. quia aſſidua euictio legis diſpoſitione aliqua pronunciata fuit de natura emptionis, & venditionis; ſed lex illa habita ratione aſſiduæ conſuetudinis ita conſtituit. Quare non notariorum conſuetudo, ſed contrahentium ad hanc naturam inducẽdam ſpectatur. Actionem verò Græci appellant Βεβαιώσεως, quam intendunt emptores venditori, ſi alio quopiam rem ſibi venditam vendicante venditionem non confirmet venditor, vt ſcribit Suidas in dicto verbo Βεβαιώσεως. & eam quidem ex empto pro re euicta decernunt leges emptori aduerſus venditorem, per quam venditor ſi dominus eſt, emptoris rem facere teneatur, ſicut è conuerſo emptor pretium venditoris fieri curare debet. Quod ſi dominus non fuerit, qui vendit, emptor euictionis nomine venditorem obligat *l. ex empto de act. empt.*

Antiquitus etiam hoc erat ex ſubſtantia mancipationis, Nam mancipio rem dare nihil aliud erat, quam euictionem promittere. Mancipium enim dominium, & poſſeſſionem ſignificat, vel dominij traditionem, & mancipio accipere ea lege emere, vt pluribus tradit *Budeus in Annota. ad Pandectas in l. 2. vbi de viudicijs. de origin. iur.*

3 Euincere autem in genere eſt rem auferre *l. non tamen de euict.* vel contra venditorem venire *Bal. in l. fin.* §. *in computatione col. fi. in fi. C. de iur. deliber. Rota Florent. penes Magon. in deciſ. 93. nu. 5.*

Et ſecundum alios; Euincere eſt rem à poſſeſſore dominij, vel hypothecæ iure auocare, & per iudicem, ſeu per iudicium auferre, vt ait *Pompon. I. C. in l. ſi pro re pupilli*, §. *fin. ff. de euict.* tollere, vel abducere *l. habere licere, ff. eod.* Vnde Modeſtinus in *l. Herennius*, §. *Caia Seia, ff. eod. inquit*, euictione ſecuta fundus ablatus, & fiſco adiudicatus eſt, *& in l. minor 25. ann. d. tit.* ſi ei fundus Prætoria cognitione ablatus fuerit. Cum qua conuenire videtur *Spiegel. in lexicon iur. ciuil. in verb. euictio.* cum ait, euictio eſt, aut rei emptæ, aut alia, & honeſta cauſa acceptæ, iudicis decreto interpoſito, abductio, vel amiſſio, *per l. euicta*, §. *1. ff. de euict. ſequitur Barnabas Briſon. de verb. ſignificat. lib. 5. in verſ. euincere*, & ante hos idem docuit *Azo in tit. de euict. num. 1.*

4 Sciẽdum eſt præterea, euictionum quaſdas eſſe proprias, quaſdam improprias, aliquas tacitas, & quaſdam expreſſas.

Propriæ ſunt, quando res eſt euicta ratione dominij, & agi poteſt ad pretium, & duplum, ſecus ſe-

Digitized by Google

eundum aliquos ſi ratione nudæ poſſeſſionis, quia tūc
non agitur quaſi re euicta, ſed quaſi re non liberè tra-
dita, vt libera tradatur. Eſt caſus, & ibi Bart. in l. ratio
in princ. ff. act. empt. latè Bald. & Salyc. in l. 1. C. de com-
mod. & petic. rei vend. Socin. ſen. in conſ. 199. nu. 8. lib. 2.
Iaſ. in l. venditores in fin. ff. de verb. oblig. Card. Alban.
in lucubrat. ad Bart. in rubr. de euict. nu. 2. quia vbi eui-
cta eſt poſſeſſio, dici poteſt rem non fuiſſe liberè tradi-
tam Bart. in l. Ariſto. §. Labeo poſt princip. verſ. tertio de
dona. Iaſ. in l. Iulianus, §. qui fundum nu. 6. de verb. oblig.
Alex. conſ. 63. num. 11. lib. 6. Et in iſta actione veniunt
damna, & intereſſe Ang. in l. 1. §. ſi hæres num. 3. ff. ad
Trebell. Alex. d. conſ. 63. nu. 11. Ceph. conſil. 167. nu. 22.
Rota coram Card. Seraphi. in deciſ. 671. nu. 6. & 7.

Impropriæ dicuntur, quando ſolum pretium venit
reſtituendum l. emptorem, §. fi. C. de act. empt. Caballin.
de euict. § 2. num. 23. quæ pretij reſtitutio, cum ſit pars
euictionis, peti poteſt, & id quod intereſt ad text. in l. ſi
venditione, ff. de euict. vbi notat Salyc quod de natura
actionis ex empto eſt, vt re euicta agatur ad intereſſe,
refert, ac ſequitur Surd. in conſ. 36. nu. 25. lib. 1.

5 Expreſſæ ſunt, quando res fuerunt traditæ, & euictæ
poſt traditionem, & iſto caſu requiritur ſententia l. 3.
C. de euict. l. habere licere, ff. eod. l. vtique, ff. de rei vendi.
& l. emptorem in princip. ff. de act. empt. vbi Bart. dicit,
hanc eſſe veritatem, & quod requiritur libellus. & ſen-
tentia, quamuis non teneatur emptor negare verita-
tem, ſed vti poſſit bona fide Soc. iun. conſ. 81. n. 10. li. 1.
Surd. qui id exornat in d. conſ. 36. nu. 4. Nec aliter locū
habet promiſſio de euictione, vt actio ceſſa reuiuiſcat
Bald. in conſ. 289. ſub nu. 1. lib. 2. licet ſecus ſit in actio-
ne ex ſtipulatu ratione contrauentionum per ea, quæ
voluit Rota Romana coram Card. Seraph. in deciſ. 723.
nu. 3. & 9.

6 Tacitæ verò appellantur, quando res non fuerunt
traditæ, nec tradi poſſunt, & pariter non eſt propria
euictio, vt emptor agere valeat de euictione, neque re-
uerti ad iura ceſſa, ſed debet agere ad intereſſe l. 1. ff. de
act. empt. Bal. d. conſ. 289. per totum, qui circa finem ap-
pellat hanc fictam euictionem, quia ineſt de natura
venditionis promiſſio rem tradi, vel etiam agitur ex
empto ad pretium contra venditorem per text. in l. ſi
vendideris, vbi Bald. pariter vocat tacitam euictionem
ff. de euict. l. ſi ei, §. 1. ff. eod. Raph. Cuma. conſ. 33. in princ.
Caballin. de euict. §. 5. nu. 53. Nam & quandoque, ſi fa-
cta denunciatione litis motæ omninò venditor ſuccu-
buiſſet, emptor agnoſcit bonam fidem erga petentem
rem ſibi venditā, agit nihilominus de euictione, Imol.
& Canoniſ. in c. ſi venditor de empt. & vend. Afflict. de-
ciſ. 49. nu. 3. vbi latè Vrſill. qui poſt adductos per eum
de communi teſtatur, vt & Moder. Pariſien. ad Dec. in
conſ. 74. num. 1. Pro quo facit text. in d. l. Iulianus, §. qui
fundum, vbi Salyc. Caſtr. & Iaſ. ff. de act. empt. Nam ſi
Mæuius mihi Sempronij fundum vendat, à quo Sem-
pronio illum demum acquiram, attamen Mæuius re-
manet ad tradendum obligatus, & non ſolum ad præ-
tij reſtitutionem, ſed ad intereſſe, ſi non tradatur, vel
ob id ego damnum patiar, Azo. in ſumma de act. emp.
verſic.

7 Item tenetur, etenim emptori licet quęrere traditio-
nem ab alio fieri rei alienæ ipſi vēditæ Iaſ. in l. ſi ſeruus,
§. ſi ante in fin. ff. de leg. 1. Neuizan. conſ. 37. in princ.

8 Ex quo vltimo ſequitur, quod vbi quis doloſè ven-
didit rem alienam, tunc euictio locum habet non ſecu-
9 ta ſententia (vt dicemus latius ſuo loco) & idem, quan-
do euictio eſt iurata, & vendens non implet promiſſa,
latè Berous conſ. 158. nu. 50. vſque ad fi. lib. 1.

10 Fallit quod ſupra diximus de tacita, vel expreſſa
euictione in dote, quia ſi pecuniam dotalem, vel rem,
quæ euincatur expreſsè, vel tacitè, dedit mulier, etiam
non ſecuta ſententia poteſt ad ius ſuum ceſſum reuer-
ti, quia ceſſio fauore dotis intelligitur, ſi res data in ſo-
lutum, vel vendita permanſerit penes mulierem. Bald.
in d. conſil. 289. num. 7. ſecundum nouam numerationem
à me factam lib. 2.

11 Notandum tamen eſt, quod intereſſe debetur per
actionem ex empto eatenus, quatenus ex dicta ex em-
pto actione de iure infertur in tacita euictione iuxta l.
non tamen, ff. de euict. l. ſi vendideris, & l. ſi cui, ff. eod. Sa-
lycet. in l. ſi in venditione, & in l. non dubitatur eod. tit.
Caballin. de euict. §. 2. num. 3. & ſeq. & in tract. de eo,
quod inter ſub nu. 122. Gabr. conſ. 129. nu. 13. & 14. poſt
Cuman. in d. conſ. 33. col. fin. in princ. Quæ actio licet de-
tur ad diuerſa, vt poſt Ioann. Fabr. & Ioan. de Plat. tra-
dit plenius Iaſ. in §. actionum nu. 145. & infra inſtit. de
12 act. In caſu tamen euictionis tacitæ ſecutæ dabitur tan-
tum ad intereſſe, quod erit ſimplum, vt inquit gl. in d. l.
non tamen, ff. de euict. quod erit æſtimatio rei inſpecto
euictionis tempore Cuman. d. conſ 33 col. fin. in princip.
Hier. Gabr. d. conſ. 129. nu. 14. & ſic ad verum, & iuſtum
intereſſe caſuale Caballin. in tract. de eo, quod intereſt
13 nu. 108 Nam ſimpli perſecutio actiones omnes conti-
net, quibus rem, ſeu æſtimationem perſequimur. Re-
14 buff. in l. alienatum circa fin. ff. de verb. ſign. Et hæc vbi
verè conſtat de euictione, non ſi per confeſſionem em-
ptoris, quo caſu venditor non tenetur de euictione, niſi
aliter doceatur de veritate confeſſionis, vt ex notatis
per Imol. in l. fin. de empt. & vend. dixit Rota coram
Card Seraph. in deciſ. 1024. nu. 5.

15 Cœterum & quandoque res ipſa tacitè ſibi euinci-
tur d. l. ſi vendideris & l. non tamen, ff. de euict. & l. 4 ff.
ad l. fal. quo caſu ſicut alio euincēte emptor agere poſ-
ſet ad pretij recuperationem, ita, & ipſo euincēte. Car-
din. Alban. in d. tit. de euict. in rub. nu. 1. Rot. Florent. per
Magon. in deciſ. 48. num. 4. Differt tamen in hoc, quo-
niam alio euincente agere poſſet ad duplum, at ſecus,
cum ipſemet euincit l. ſi cui de euict. & l. cum emptor ad
l. falcid. ac tradit Paul. de Caſtr. in l. cui res ſub num. 2. ff.
de act. empt.

16 Petitio verò fit euictionis cauſa ſecundum ea, quæ
præſcripta ſunt in venditione, vt ſi ſimplum eius no-
mine promiſſum ſit, pretium tantum reſtituatur l. eui-
cta de euict. quod etiam ſequitur, quamuis dictum non
ſit ex natura ipſius emptionis d. l. in venditione, & l. ex
empto de act. empt. Agitur quoque ad duplum, triplum,
quadruplum, ſi ita conuentum ſit, ſcilicet pretij con-
uenti, non bonitatis rei, vt in hoc eodem tractatu de
ſingulis ſuo loco dicemus, & habetur ex l. ſi fundo l. cum
fundus, & l. vendicantem de euict. Azo. in ſumma de
euict. nu. 13. Vbi verò nihil de ea per ſtipulationem fuit
conuentum, agitur ex empto ad id, quod intereſt, quā-
uis de euictione nominatim promiſſum non fuerit d. l.
non dubitatur & ſi tibi liberam, C. de euict. l. ſi dictum, &
17 l. ſi plus eod. tit. Prout ita iudicatum refert Valer. Max.
lib. 3. cap. 3. & Cic. in 3. offic in cauſa venditionis ędium
Claudij Centimali, quas in Cęlio monte habens ven-
diderat

Digitized by Google

diderat P. Calphurnio Lunario, cui tacuit ſe iuſſum ab auguribus eas demoliti, quare Catone iudice damnatus emptori damnum præſtare.

ARGVMENTVM.

De euictione qui agant, & aduerſum quem.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis actio competit ei, qui emptionis titulo acquirit, vel alia ſimili cauſa oneroſa, & vt nu.21.*

2 *Dictio, alia, repetit cauſam ſimilem præcedenti.*

Ampliatur etiam ſi addatur dictio vniuerſalis nu.3.

4 *Euictio locum habet in contractibus tam nominatis, quam etiam innominatis.*

5 *Emptor de euictione agit aduerſus venditorem, & illius hæredes.*

6 *Euictio competit illi, qui rem habet à iudice non ſecùs ac ſi à priuato habuiſſet, cum factum iudicis cenſeatur factum partis.*

7 *Venditor, qui ſciuit rem venditam onere aliquo affectam, tenetur emptori ad intereſſe.*

8 *Et intereſſe loco ſuccedit reſtitutio pretij.*

9 *Venditor tenetur certiorare emptorem ſpecialiter de qualitate rei venditæ.*

10 *Promittens verbis vniuerſalibus non mouere litem, & ſuſcipere omnem defenſionem, tenetur ad omnia, quæ veniunt ex natura verborum.*

11 *Et quocunque modo res euincatur.*

Præſertim ſi verba ſunt ampla, nu.12.

13 *Promiſſio indemnitatis euictionis, & litem in ſe ſuſcipiendi parificantur.*

14 *Promiſſio defendendi litem, & eam non mouendi non excludit condictionem indebiti.*

Primo ampliatur etiam ſi renunciatum ſit tali conditioni, nu.15.

Secundo ampliatur etiam ſi talis renunciatio fuerit iurata, nu.16.

17 *Promiſſio non contraueniendi non excludit petitionem iuſti pretij.*

Prout nec aliæ clauſulæ contractus, nu.18.

Et ſic exceptionem læſionis, etiam quod iurata ſit, numero 19.

Declaratur non procedere ſi enormiſſima ſit læſio, numero 20.

QVÆST. II.

QVIS de euictione agat, & aduerſus quem, tractatum aggredior. Et ſa-
1 nè dicimus de euictione agere eum poſſe, qui emptionis titulo rem acquiſiuit, vel alia ſimili cauſa oneroſa contra vendentem, vel cōcedentem *ad tex.in l.libera, C.de ſent. & interlocu.omn.iud.* & ideò in definitione diximus, rei emptę,
2 vel alia iuſta cauſa quæſitę. Illa enim dictio alia, repetit cauſam ſimilem præcedenti, & ita oneroſam *gloſ.in l.ſi fugitiui, ff. de ſeru.fugit. Afflict.decis.244.nu.5.* vbi Tract.de Euictionib. quod repetit ſimilia in qualitate *Abb.in cap.2.nu.1.de*
3 *fer.late Felyn.in c.ſedes nu.6.de reſcript.* quod ampliant ſcribentes etiam ſi addatur dictio vniuerſalis, quæcunque, *ſic Iaſ.in l.ſi vnus ex argentarijs, nu.10.ff. de pact. & in l.quicunque nu.2.C.qui admitt.* licet in hoc vltimo contradicant *Marſil.in rubr.de probat.num.120.& Go-*
4 *zad.conſ.63.nu.8.* Vnde propterea locum quoque habere dicitur in contractibus do vt des, vel facias, ſtipulatione vallatis, in quibus neceſſariò venit trāſlatio dominij, *iuxta tex.in l.fin.ff.de cond.ob cauſ.tradit Iaſ.in l. Iulianus, §.qui fundum nu.5.ff.de verb.oblig.Socin.iun. in conſ.84.num.5.lib.2.& eſt text.in l.5.§.ſi dedi.ff.de præſcript.verb.* vbi ſi aliquid dedi, vt tu aliquid faceres, ſi feceris, & poſtea res data euincatur, ages contra me
1 de euictione ad intereſſe, & dixit *Franc.Crem.in ſing.* 131.quod dans, vel tradēs tenetur de euictione, quamuis non dimittens, vel relaxans, & generaliter in contractibus innominatis procedere *ex l.ſi permutationis, C.de euict.Dec.conſ.281.colum.3.Caballin.de euict.§.4. ſub num.43.* & multo magis in nominatis dixit *Surd.in deciſ.290.num.14.*

5 Ex qua concluſione infero, de euictione agere poſſe emptorem aduerſus vēditorem *l.1.ff. de euict. & l.emptor fundi.C.eod.cap.fin. vbi latè Burgoſ. & Canouiſ.de empt.& vend.* quæ obligatio ad hæredes tranſit, &
6 aduerſus hæredes *l.ſi per imprudentiam, §.non mirum, ff.de euict.* etiam ſi quis rem habeat à iudice *l.ſi ob cau-*
7 *ſam, C.eod.* ita quod venditor, qui ſciuit rem venditam onere aliquo affectam, teneatur emptori ad intereſſe *l.1.§.1.l.Iulianus in prin.& l.quero, ff.de act.emp.Alex. conſ.14.nu.8.& 9.lib.5.Roman.conſ.503.ſub num.10.*
8 *verſ.Vnde requiritur, quod alienator, & loco intereſſe ad reſtitutionem pretij gloſ.in l.1.in verb.quanti.C.de his, quæ à non Dom.Bal.in l.ſi traditio num.7.C.de act.empt. Alex.conſil.67.ſub nu.2.lib.2.Ruin.conſ.141.ſub nu.9. verſ.& tamen etiam ſub tali intereſſe lib.1.Rimin.ſen.*
9 *conſ.297.nu.10.& ſeqq.* Etenim venditor tenetur certiorare emptorem de qualitate rei venditæ, & quidem in ſpecie *Surd.conſ.13.nu.34.& conſ.15.nu.15.& deciſ.265.nu.8.& deciſ.288.nu.46.Aldobrand.conſ.19. numero 52.*

10 Et quatenus quis promittat verbis vniuerſalibus, & ſatis amplis non mouere litem, & in omnem euentum ſuſcipere in ſe controuerſiam omnem, tenetur ad omnia, quæ ex natura dictorum verborum veniunt *l.ſi ſtipulatus, §.Chriſogonus, ff.de verb.oblig.Bar.& Alex.in l.ſtipulatio iſta habere licere, ff.eod.Dec.conſ.36.in prin.*
11 *Anchar.conſ.72.* Adeò quod promiſſio huiuſmodi efficiat, vt venditor quocunque modo res euincatur, ad intereſſe teneatur, *vt per Abb.in conſ.43.quidā D.Antonius lib.1.quem ſequitur Hier.Grat.conſ.7.n.24.lib.2.*
12 præſertim, ſi vt dictum, promiſſionis verba ſunt ſatis ampla *Socin.iun.conſ.116.nu.63.lib.1.* & ſi iurata ſit, ſoluendo intereſſe non liberat promittentem, *ſic Ant. Burg.in repet.rubr.de empt.& vend.nu.5.& 6.Guliel. Benedict.in cap.Raynutius in verb.teſtamentum nu.26. & 28.par.1.de teſtam.Caualcan.deciſ.11.nu.10.par.1.*
13 *poſt Capell.Tholoſa.in deciſ 407.in addit.* Nam parificantur promiſſio indemnitatis, euictionis, & litis in ſe ſuſcipiendæ *Pariſ.conſ.16.n.125.lib.3.Ruin.conſ.187. nu.2.& 3 lib.1.Capell.Tholoſ.vbi proximè ſupra, & Caualcan.dicto nu.10.*

14 Circa quæ aduertendum eſt, promiſſionem ipſam

non mouendi litem, ac defendendi nõ excludere condictionem indebiti *l. fin. §. idem quæſitum, ff. de cond. indeb.* vbi notant omnes, & in ſpecie Caſtrenſ. inquiens ita conſuluiſſe, cum quidam fratres inter ſe bona communia diuiſiſſent, & contra illam diuiſionem non venire, ac ſe inuicem non moleſtare pacti fuiſſent; Cæterum, quia bona fratris præmortui ad alterum ipſorum tantum pertinere apparebat, & idcircò, ille eadem repellere vellet, Reſpondiſſe inquit Caſtr. tale pactum non obſtare per illum text. & hanc eſſe communem omnium ſententiam etiam ſi renuncietur ſine cauſa cõdictioni indebiti, quia talis renunciatio nullum producit effectum arg. eorum, quæ habentur *in l. doli ver.*
16 *diuerſ. de noua.* Quod procedit etiam, ſi talis promiſſio fuerit iurata *l. fi. C. de non nume. pecu.* quia iuramentum non auget conſenſum, vt dicitur *in d. l. fin. & per Bar. in l. ſi quis. pro eo. ff. de fideiuſs. & in l. 4. §. quæſitum, ff. ſi quis caut. Doct. in l. 1. ff. commod. Ruin. conſ. 134. n. 7. & 8. lib. 1. Tiraquell. de iur. conſtit. part. 9. limit. 3. n. 35. & in l. ſi vnquam in præfat. nu. 165. C. de reuocan. donat. Oſaſ. in deciſ. Pedem. 41. num. 5. deciſ. 92. nu. 58. & 59. & deciſ. 49. num. 4. Gabr. in tit. de iureiur. concluſ. 10. & Aſin. in praxi. §. 19. cap. 5. limit. 6. nu. 2.*
17 His additur, quod nec promiſſio non contraueniendi excludit petitionẽ iuſti pretij *Pariſ. conſ. 20. nu. 102.*
18 *lib. 1.* prout nec aliæ clauſulæ contractus, *vt ibid. per*
19 *eundem Pariſ. nu. 96. & ſeq.* atque ita exceptionem læſionis, etiam quod iuratæ ſint, vt poſt alios tenuit *Didac. Couar. var. reſolut. lib. 1. ca. 4. nu. 4. Oſaſ. d. deciſ. 41. num. 1. Cagnol. in l. 1. num. 98. & ſeq. C. de reſcind. vend. Mancin. in tract. de iuramen. part. 4. effect. 1. nu. 4. & infra quæſt. 1. & quæſt. 2. & 8. eiuſdem effect. primi Aſin. de execut. §. 9. cap. 30. Alba. conſ. 81. nu. 90.* quod intel-
20 ligunt, ſi enormiſſima ſit læſio.

Et quæ ſupra in principio dicta ſunt de emptore, & venditore, idem etiam dicimus procedere in feudante, & feudatario, in emphyteuſim concedente, & emphyteuticario, in permutante, & in ſolutum dante, & recipiente, & cęteris ſimilibus cauſam oneroſam præſeferentibus, de quibus ſingulis ſuis locis diſſeremus Deo dante.

ARGVMENTVM.

De euictione, vt agi valeat, quæ requirãtur. Et in denunciatione litis per emptorem facienda quid obſeruandum.

SVMMARIVM.

1 *De euictione, vt agi valeat, octo requiruntur, & quæ.*
2 *Denunciatio litis motæ per emptorem fieri debet venditori, vt de euictione agere poſſit. Et de ratione num. ſeqq.*
3 *Non denunciãs venditori, præſumitur doloſè id feciſſe.*
4 *Denunciatio qualiter facienda, duæ referuntur opiniones.*
Quarum vltima probatur cum declaratione tamen, numero 5.
6 *Denunciatio, vt legitima ſit, ſufficit quod fiat venditori.*
Intellige, vt ibid. nu. 7.
8 *Denunciatio facienda non eſt fideiuſſori, quando principalis liti aſſiſtit.*
9 *Denunciatio facta viro pro vxore prodeſt, vt denuncians à dolo excuſetur, non ad mulieris præiudicium.*
10 *Denunciatio facta Procuratori, vel ſindico Reipublicæ, nocet ipſi Reipublicæ.*
11 *Denunciatio facta procuratori, quando conſtituat dominum in mora, remiſſiuè.*
12 *Denuncians procuratorio nomine, tempore denunciationis debet fidem facere de mandato, vel de rato promittere.*

QVÆST. III.

1 VT autem per emptorem de euictione agi valeat, octo requiri dixit *Pract. Papien. de for. libell. in cauſ. vend. in gl. promittens nu. 6. & ſeqq.* quorum quinque commemorat *Alexand. in conſ. 117. nu. 4. & infra lib. 7. Couar. var. reſolut. lib. 3. 4. cap. 17. & Roland. conſil. 67. numero 9. libro quarto.*

Primo, quod emptor denunciauerit litem ſibi eſſe motam, & quod requirat venditorem ad eam defendendam *c. fin. de empt. & vend.*

Secundo, quod emptor probet rem ſibi venditam euictam fuiſſe per iudicis ſententiam *l. vtique, ff. de rei vẽd. l. atqui natura, §. cum me abſente cum ibi notatis, ff. de neg. geſt. l. ſi cum quæritur, C. de euict. l. ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff. de euict. l. fin. C. de act. empt.*

Tertio, quod emptor probet cauſam viriliter defendiſſe *l. 1. C. de peric. & commod. rei vend. l. emptor, C. de euict. l. ſi ideo in princip. ff. eod. l. qui repudiantis, §. 1. ff. de inoffic. teſta. c. fin. extra de empt. & vend.*

Quarto, quod ſententia lata ſit executa *l. habere licere, ff. de euict.*

Quinto, quod appareat ſententiam fuiſſe latam ſuper proprietate rei euictæ, ſecus ſi tantum ſuper poſſeſſione, vt probatur *in l. ratio in princip. & ibid. gloſ. & Bart. ff. de act. empt. Bald. in l. 1. in fin. C. de peric. & commod. rei vend. & Fran. Arctin. in l. ſi aliquam rem nu. 2. ff. de acquirend. poſſeſſ.* de cuius veritate dicemus in quæſt...

Sexto, quod emptor fuerit condemnatus à ſuo iudice, non autem ab arbitro *l. ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff. de euict.*

Septimo, quod appellauerit *l. Herennius de euict.*

Octauo, quod iniuſtè in cauſa non ſuccubuerit per obiectum, vel obſtaculum alicuius exceptionis, quæ ab ipſo emptore traxerit originem, *vt in l. hoc iure cum l. ſeq. & l. ſi rem, §. ſi duplex, ff. de euict.*

Quę ſingula percurrenda ſunt, vt ſciamus quid, cum caſus occurrat, agendum ſit.

2 Capio primum requiſitum ſupra poſitum denunciationis, videlicet litis motæ per emptorem, faciendæ ad hoc, vt de euictione regreſſum habeat, de quo *in l. emptor, C. de euict. l. qui concubinam, §. hæres, ff. de leg. 3. gloſ. in l. emptori, §. fin. in verb. fecit, ff. de euict. Bart. in l. atque, §. cum me, ff. de neg. geſt. de communi Rip. in l. 2. §. voluntatem num. 17. ff. ſolut. matr. Alexan. dicto conſil. 117. nu. 4. lib. 7. & conſ. 14. num. 5. lib. 4. Dec. qui pariter de communi teſtatur conſil. 74. Aret. in §. actionum num. 18. inſtit. de act. Roma. in conſil. 211. in fin. Capell. Tholoſ.*

Digitized by Google

Tholoſ.in deciſ.407. & ibi adden.Ioan.Andr.Anton.de Butr.Card.Abb. & Ant.de Burg.in cap. fin.de empt.& vend.& ibid.Barbat.nu.4.qui veriorem dicit,Corn.conſil.102.lib.3. Felyn.in c.cum M.Ferrarienſis num.65.de conſtit. & vend. Hormanoct.Det.in l.non ſolum,§.morte num.121.& ſeq.& ibid. Rube.Alexand.num.414.cum ſeq. & num.468.ff.de nou. oper.nunc. Aſflict. deciſ.16. Capyc. deciſ.106.nu.1. & 2. Gomez.de contract.cap.2. ſub num.39.de communi Gig.de Penſ.quæſt.77.num.8. & 20.Couarr.var.reſolut.lib.3.cap.17.nu.2.in fin. Menoch.conſil.178.num.1.& 7. & conſ.212.nu.8. Camill. de Larath.conſ.42.num.14.Natt.conſil.38.nu.5.Rimin. conſ.126.num.23.lib.2. & conſil. 170.num.11.eod.lib. Bart.Bald. Ang.Ioan. Andr.Spec.Dec.Sociu.ſen.Alex. Rimin.iun. Vilalob. Vin. Eman. Suarez Mich. Craſs.de communi teſtantes,quos refert, ac ſequitur Achill. Pedroch.conſ.13.num.43. Cagnol.in rubr.de inoffic.teſtam. num.5.Duen.reg.241. Burſat.conſil.106.num.19.lib.1. Port.Imol.conſil.125.num. 29. & ſeq. Borgnin.deciſ.8. num.24.in fin.Peregrin.conſ.27.num.8.lib.1.Hercul.in reſpon. pro fideicom.nu.451. Theſaur.deciſ.89. & 218. Rot.Roma.in deciſ.564.num.6. & 7.part.1.in recentior. & Rota Bonon.in deciſ.77.nu.8. in nouiſs.

Ratio adducitur, quia eo ipſo quod emptor conuētus non denunciat litem, dicitur eſſe in dolo, quare nimirum ſi ei non datur actio aduerſus venditorem l.ſi fundo vendito, §.ſi cum poſſit,ff.de euict.tradit Menoch. de præſumpt.lib.5.præſumpt.3.num.69.

Eſt præterea ratio,quia venditor præſumitur magis informatus, quam emptor, ideò fieri debet hæc denūciatio, vt ſe tueri poſſit Bal.in l.qui abſentem, ff.de procur. Nam denunciatio non fit ſolum, vt venditor ſuſcipiat in ſe defenſionem, ſed vt parare debeat defenſiones,& illas exhibeat emptori vna cum iuribus ad cauſam ipſam facientibus d.l. 1. C. de peric. & commod.rei vend. Caſtr.in l. in executione in gloſ.in verb.inſolidum, ff.de verbor.obligat. Socin.in l.2.§. voluntate, ff. ſolut. matrim.

4 Sed qualiter facienda ſit hæc denunciatio, Doctores inter ſe certant.

Nam aliqui dicunt ſufficere,vt ſimplex denunciatio fiat, & huius opinionis fuerunt Bald. & Salycet.in l.1. C.de peric.& commod.rei vend.Dyn.in c.eum,qui certus de reg.iur.in 6.gl.Cyn.& Bald.in d.l.emptor,C.de euict. Alexan.& Iaſ.in d.l.non ſolum, §.morte,ff.de non.oper. nunc.Imol.in c.cum M.Ferrarienſis de conſtit.& in c.fin. vbi Barbat.& Burgoſ.colum.4.de empt.& vend. vbi dicit hanc eſſe meram veritatem. Mouentur ij,ad ita tenendum pluribus fundamentis, ſed pręcipuè quia iura videntur aperta, quæ ſolum requirunt fieri denunciationem abſque eo quod dicatur, vt venditor liti aſſiſtat, ac defendat emptorem, vt in l.ſi dictum, §.pen.in fin. l. minor. §. ſi ſeruus, & l. ſi res de euict.l.emptor l.ſi controuerſia, & l. ſi cum quæſtio. C. eod. Cum enim litis motæ denunciatio fiat ad hoc, vt denunciatus defendat emptorem, cum denunciationis ratio ſit vnica, pro expreſſa haberi debet,ad gloſ.in l.quamuis, C.de fideicommiſs.

Altera eſt opinio, quod ad hoc, vt venditor de euictione teneatur, neceſſe eſt, vt emptor denunciet venditori litem ſibi motam extitiſſe à tali perſona ſuper bonis ſibi venditis, permutatis, vel ſimilibus cum duobus confinibus, quodque in denunciatione dicatur, vt venditor liti motæ aſſiſtat,& cauſam defendat,eidemque tranſmittatur copia libelli, & venditionis ſibi factæ, ſeù ſaltem exprimantur pacta, & conuentiones iuxta quæ habentur per Bar. & Rom.in d.§.morte, idem Bart.in d.l.2.§.voluntatem, ff.ſolut.matr. & in l.denunciaſſe, §.1.ff.de adul. Bald.in l.ſi cum quæſtio. C.de euict. Burg.in d.cap.fin.col.3.Specul.& Ioan.Andr.in titul.de empt.& vend.§.fin.ad fin.Angel.in conſil.177.Abb.in conſ.45.lib.1.& conſ.49.col.2.lib.2.Alex.conſil.33. & conſ.138. lib.1.conſ.180.lib.6. & conſil.27.lib.7. Corn. conſ.255.col.2.lib.3.Ang.& Io.de Imo.in l.in executione,§.inſolidum, ff.de verb.oblig. de communi cum cęteris modernis Felyn. in d.c.cum M.Ferrarienſis num.63. de communi pariter teſtatur Rube. in d.§.morte n.674. & ibi Claud.de Seyſell.nu.93. Iaſ.nu.38. Barbat.in d.c. fin.nu.5.Cagnol.in l.venditor n.4.ff.de iud. Didac.Couar. var.reſolut.lib.3.cap.17.ſub nu.3. verſ.ſecundo non ſufficit Aret.in d.§.actionum num.18.inſtit. de act. Capell. Tholoſ.in d.deciſ.407.& ibi adden.Ruin.conſ.136.nu.82 lib.1.Caſſan.in conſuetud.Burgund.tit.de centeſ.rub.11. §.4.gl.5. vbi ait, quod denunciatio hæc ſemper facienda eſt in ſcriptis, & cum tenore inſtrumenti rei denunciatæ, & aliàs facta,eſt nulla.Pedroch.d.conſ.13.nu.52. & ſeqq.

Ratio principalis huius ſententiæ fundtur in tex.d. l.1.C.de peric. & commod.rei vend. vbi ſcribentes ponderant illa verba, ita ſi ei denunciatum eſt, vt cauſæ agendæ adeſſet,quæ dictio,ita,importat modum Bart. in l.quibus, §.Termilius,ff.de condit. & demonſtr. & facit conditionem l. eum tale circa fin. ff. de condit. & demonſtr. & ideo verba prędicta de forma videntur l.prętor ait de colla.bon. Denunciatio igitur, vt valeat, faciēda eſt cum dictis verbis,videlicet,quod venditor cauſæ aſſiſtat, quæ aſſiſtentia inſeruit defenſioni cauſæ litis;

5 Quodque denunciatio fieri debeat, vt etiam venditor cauſam defendat eſt quoque text. in l.ſi parentes, C. de euict. ibi,empti ſanè iudicio pro euictione ſi conueniri cęperitis, nec vobis,vt defenderetis,denunciatum probetur,intelligitis quatenus voſmetipſos tueri debeatis, late Viu.comm.opin.lib.1.opin.434.Alciat.in l.deteſtatio nu.63.& 84.ff.de verb. ſign.de communi Rub.num. 677.Rip.in d. cap.cum M.Ferrarienſis num.163. & hæc verior eſt, & magis recepta ſententia, licet ſecundum plures actorum tranſmiſſio non requiratur,ſi ad inſtātiam partis, iudex coram quo lis agitur, hanc litis denunciationem faciat,Alexand.Iaſ.& Rip.in d.§.morte, quos citat Caballin.de euict.§.3.num. 36.qui tamen aſſerit nu.ſeqq.cum Bar.citationis,& libelli copiam tranſmittendam, ſiue iudicialiter, vel extraiudicialiter denunciatio fiat, & eius ſententiæ fuiſſe Cagn. in d.l.venditor nu.4.ff.de iud.

Verum, quod huiuſmodi tranſmiſſio non requiratur ſi à iudice fiat, & omnium tutiſſimum eſſe, & in Camera Imperiali quotidie obſeruari, vt nempe conuentus Actorem ſuum in libello ſupplici iudicialiter nominet, & iudicis officium, vt literas denunciatoriales in forma conſueta ad eum decernat, imploret, nouiſſimè tradidit Roſental.de feud.lib.1.cap.8. concl.30. ſit.de fin.effect.& ſeruit.

6 Sufficit tamen quod fiat venditori abſque eo, quod fiat primo actori, ſecundū Paul. de Caſtr.in l.habebat, §.ſi duo,ff.de inſtit. per tex.in l.ſi res,ff.de euict.vbi dicit quod agēdo cōtra actorem venditoris requiritur ceſſio

iurium , ſine qua dicitur quis actione carere, ſequitur
Ioan. de Amic.conſ.38.viſis num.4.verſic.circa verò, li-
cet. vt ſuo loco dicetur, primus venditor teneatur, ſiue
res ab immediato emptore euincatur, ſiue ab habente
cauſam ab eo, dummodò nō ex facto emptorum etiam
ſi per mille manus tranſiuiſſet *l. ſi pro te §. ſi pro euictio-
ne, & ibi gl. Bart. Bald. Angel. & Salyc. ff. de euict. Bald.
in l. cum poſſeſſores ſub num.3. verſ. ſed hic quæro. C. de
euict. Aret. in d. §. Actionum num. 18. verſ. vnum tene
menti Inſtit. de act. Corn. conſ. 3. verſic. & quando lib. 2.*
7 *Alex. conſ. 67. num. 1. lib. 7. Dec. conſ. 74.* cum prædicta
tamen modificatione, nempe quando primo authori
fuit facta litis denunciatio, & fuerunt ceſſa iura contra
authores, & ſic vltimus habet iura ceſſa, cum aliàs ne-
ceſſe ſit quod vltimus intimet ſuo authori immediato,
& ita ordine ſucceſſiuo, ad tradita per *Bart. in l. Iulia-
nus, §. qui fundum nu. 5. & 6. ff. de verb oblig. & in d. l. ſi
pro te § ſi pro euictione, vbi Ang. Caſtr. Alex. & Iaſ. in
d. § qui fundum Alex. in conſ. 67. lib. 2. Dec. d. conſ. 74.
col. 2. in princ. Capyc. deciſ. 197. nu. 8. & 9.* & in propo-
ſito videndi ſunt *Bertaz. de Clauſul. clauſ. 27. gloſ. 1 ſub*
8 *nu. 1. & Peregr. in deciſ. 89. num. 3.* Nec facienda eſt fi-
deiuſſori, quando principalis liti aſſiſtit, vel fuit ei de-
nunciatum *Dec. d. conſ. 74. Marau. de ord. iud. part. 6. tit.
de laudat. nu. 6. Rota Gen. deciſ. 15. nu. 13.* Denunciatio
9 tamen facta viro pro vxore prodeſt, vt denuncians à
10 dolo excuſetur non ad mulieris præiudicium, & facta
Procuratori, vel ſindico Reipublicæ, ipſi Reipublicæ
11 nocet *Bart. in l. 5. § ſi forte, ff. quod vi, aut clam.* Quan-
do autem facta procuratori conſtituat dominum in
mora tradit *Bar. in l. 1. §. mariti, ff. de lib. agnoſcen.* quod
12 ſi contingat denuncianrem procuratorio nomine de-
nunciare, fidem facere debet de mandato tempore de-
nunciationis, vel de rato promittere *Bar. in l. qui abſen-
tem, ff. de procur.*

ARGVMENTVM.

Denunciationem eſſe neceſſariam in euictione cum ſuis ampliationibus, clara, & breuis explanario.

Mora quibus in caſibus ipſo iure contrahatur fauore minorum.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio ita eſt neceſſaria, vt ſi ſequatur euictio ea non facta venditor conueniri non poſſit.*

Primo ampliatur procedere ne dum in emptore, ſed etiam in eo, qui accepit bona in ſolutum, nu. 2.

Extende etiam ſi iudex reſeruet emptori in ſententia iura ſua agendi, nu. 3.

2 *Ampliatur procedere, etiam ſi ignoretur nomen ſucceſſoris, nu. 4.*

Subampliatur, vt ibid.

3 *Ampliatur etiam ſi in contractu dictum ſit, quod promiſit litem ſuſcipere, nu. 5.*

4 *Ampliatur, vt fiat ne dum denunciatio moleſtiæ iudicialis, ſed etiam extraiudicialis, nu. 6.*

5 *Ampliatur, vt ſi facta non ſit venditori, fideiuſſor non teneatur, nu. 7.*

6 *Ampliatur, vt etiam ſi mortuus ſit venditor fiat hæredibus, vel hæreditati iacenti, nu. 8.*

7 *Ampliatur, vt locū quoque habeat quòad penam, nu. 9.*

Intellige, vt nu. 10.

8 *Ampliatur, quando venditor promiſit defendere ſuis ſumptibus, nu. 11.*

9 *Ampliatur, vt omnes authores, & hæredes laudentur, numero 12.*

10 *Ampliatur etiam in Colono conuento, nu. 13.*

11 *Ampliatur etiam ſi certo ſciat emptori litem motam, numero 14.*

12 *Ampliatur etiam quando bis agitur cum pupillo, numero 15.*

13 *Ampliatur venditorem teneri etiam ſi emptor ſit bene inſtructus, vel cum litis denunciatione non intimatur pactum, nu. 16.*

14 *Ampliatur procedere etiam in minore, & Eccleſia, vt denunciare teneantur, nu. 17.*

Contrarium, ibid.

18 *Mora fauore minorum, quibus in caſibus contrahatur ipſo iure, & nu. 19. 20. 21. & 22.*

23 *Denunciatio, an tranſmitti valeat per negotium geſtorem, ibid.*

An fieri poſſit per continuam perſonam abſque mandato, ibid.

Quid ſi in marito. ibid.

Quid in tertio, ibid.

Quid ſi facienda ſit vxori, fiat marito, an ſufficiat, ibid.

QVÆST. IIII.

1 DEnunciatio litis motæ adeò eſt neceſſaria, vt ſi ſequatur euictio, ea nō facta, venditor nō poſſit ab emptore conueniri, vt diximus in præcedenti quæſtione *l. ſi parentes verſ. empti, & l. cum quæritur, C. de euict. & c. ſi. extr. de empt. & vend.* & ſupponunt omnia iura, quæ loquuntur de denunciatione facienda, ſicuti reſpondit *Bald. in conſil 279. quod dicto authori lib. 3. Dec. d. conſ. 74 per totum. Corn. conſil. 255. lib. 3. Camill. de Larath. conſ. 60. nu. 2. Burſat. conſ. 106. nu. 19. lib. 1. Rota deciſ. 564. nu. 6. & 7. vbi quid ſi venditor fuit præſens euictioni part. 1. in recentior.*

2 Primo ampliatur dicta concluſio, vt procedat ne dū in emptore, ſed etiam in eo, qui accepit in ſolutum *l. libera vbi Bar. & poſteriores, C. de ſent. & interlocu. omn. iud. latè Alex. in conſ. 117. lib. 7. & Dec. in d. conſ. 74.*

3 Extende, vt locum habeat etiam, ſi iudex reſeruet emptori in ſententia iura ſua agendi ad releuationem contra venditorem, quia intelligitur quoad iura primeua *gl. in d. l. libera*, non autem quod ob id denunciatio ſit ſublata, & non requiratur.

4 Secundo ampliatur locum habere etiam ſi ignoretur nomen ſucceſſoris, cui fieri debet denunciatio, quoniam ſufficit, quod fiat domi ſolitæ habitationis, tamquam filio, & hæredi, etiam ſi erratum ſit in nomine, dummodò conſtet de corpore, quod ſit filius talis, & non adſit alius *l. ſi prædium, C. de euict. Bald. conſil. 447 circ. fin. verſ. præterea poſito lib. 2.*

5 Tertio ampliatur, vt ſibi vendicet locum, etiam ſi in cōtractu dictum ſit, quod promiſit litem ſuſcipere, &c. Et teneatur venditor etiamſi denunciatio ſit minus legiti-

legitimè facta, quia intelligitur, vt per Dec.d.conſ.74. col.fin.verſ.vltimo non obſtat.

Subampliatur ampliatio dicta, vt ſibi tribuat etiam ſi adſit pactum, quod intelligatur ſecuta euictio etiam ante appellationem, & ſententiam, quia intelligi debet iuxta terminos iuris, ſcilicet facta intimatione venditori, & etiam vbi res ab emptore eſſet ablata, ad ſcripta per Dec.d.conſ.74.ſub nu.3.& dicetur in quæſt.48.

Quarto ampliatur, vt nedum requiratur denunciatio moleſtiæ iudicialis, ſed etiam extraiudicialis, vt quādo venditor ſe obligauit etiam ad euictionem de facto ſecutam, quia intelligitur, dummodo ſciuerit, alias non tenetur Angel. in conſ.77.per totum, vbi legitur etiam Bal. idem reſpondiſſe.

7 Quinto ampliatur locum habere quoque ad fauorem fideiuſſoris, nempe quod ſi facta nō ſit denunciatio vēditori in caſibus, in quibus fieri debuit, fideiuſſor conueniri non poſſit, Couar. var.reſol.lib.3.c.17. dixi in præcedenti quæſt.nu.8.

8 Sexto ampliatur etiam ſi mortuus fuerit venditor, quoniam ſi adſunt heredes, illis facienda eſt denunciatio, ſin minus hæreditati iacenti, quia quod admittitur propter abſentiam, admittitur etiam per mortem, quia abſentia, & mors æquiparantur Caſtr. conſil.240. ſub num.2.verſ.ex quibus videtur dicendum, & num.3. lib.1.

9 Septimo ampliatur, vt procedat etiam quoad pœnam ſimpliciter in caſu euictionis promiſſam, quia ſicuti pretium ſecuta euictione reſtituendum venit, quādo fuit facta intimatio hæreditati iacenti, ita quoque & pœna ſtipulata ſimpliciter in caſu euictionis, ita Caſtr.d.conſil.240.ſub num.3.verſ.ex quo etiam ſequitur lib.1.

10 Limitatur præcedens ampliatio, vt procedat in pœna promiſſa in caſu moræ, vtputa ſi eſt conuentum, quod teneatur de euictione, qua ſecuta teneatur infra breue tempus aliquorum dierum pretium reſtituere, & ſi nō reſtituat, teneatur etiam ad pœnam dupli, quia tunc pœna debetur ex mora, non ratione euictionis, ideò non debetur aduerſus hæreditatem iacentem, ex quo hæreditas iacens non poteſt incurrere in moram Caſtr.d.conſ.240.nu.3.lib.1.

11 Octauo ampliatur (& hæc ampliatio conuenit cum tertia ſuperius relata ampliatione) vt locum habeat, quando emptor promiſiſſet emptori defendere rem vēditam ſuis ſumptibus, & illam manutenere, quia illa promiſſio facta intelligeretur ita demū, ſi ipſi vēditori denunciatum eſſet ſecundum naturam contractus, ſuper quo promiſſio interponebatur Corn. conſ. 255. per totum lib.3.arg.l.ſi vno in princ.ff.locat. cum concordantibus, & latius firmat idem Corn. conſ.325.col.2.lib.1. Peregr.deciſ.89.nu.7.

12 Nono ampliatur, vt etiam omnes authores laudandi ſint, ſi fortè plures ſocij, aut heredes vendiderunt, vt in l.ſi rem la 2.§.1.ff. de euict. Felyn.in c. cum contingat de reſcipt. Rebuff.de dilat.art.5.gl.vnica n.25. Gomez. de contract. cap. 2.col.2. in pluribus hæredibus eſt text. in l.in executione, §.in ſolidum, ff.de verb.oblig. nec ſufficit, quod quilibet pro parte ſua offerat defenſionem parti, niſi ſimul omnes defenſionis onus ſuſcipiant, alias vno non defendente omnes tenerentur l. cum ex cauſa, ff.de verb.oblig. Anton. Burg.in c.fin.de empt. & vendi.

13 Decimo ampliatur in Colono conuento, qui tenetur Domino denunciare litem ſibi motā, vt per Abb. in conſ.49.nu.2.lib 2.Gozad.conſ.27.num.2.ſecundum quod ita intelligitur Alex. in d.conſ.117. num.9.lib.5. imo, & vim factam l. item quæritur. §. exercitia.ff.loca. ibi, & Domino non denunciauit vbi etiam Bal.not.

14 Vndecimo ampliatur etiam ſi venditor ſciat litem eſſe motam, quia non obſtante tali ſcientia emptor tenetur denunciare gloſ.in cap.1.in verſ.negotium, & ibi Bal.num.2.& 3.ſi de feud.defunct.vaſall.ab aliquo, vbi etiam Martin. Lauden.num. 8. Aluarott.num.4. Feder. Schenck.nu.5.per notata per Bart.in l.non ſolum, §.morte nu.52.ff de nou.oper.nunc. Couar. var.reſol.lib.3.cap. 17.num.3. facit text. in l.denunciaſſe. §.quid ergo. ff. de adul. Rube.in d.§.morte nu.408. Alex.in d.conſ.117.& in conſ.191.num.8.lib.6. Paul.de Caſtr.conſ.308.lib.1. Dec.d.conſ.74. Corn.conſ.6.nu.4.& conſ.231.num.10. lib.2.Iaſ.in d.l.2.§.voluntatem nu.26.ff.ſolut.matr. & ante eum Alex.ibid.nu.12.Dyn.in c.cum quis certus eſt nu.4.de reg.iur.in 6.Capell.Tholoſ.in d.deciſ.408.& ibi adden.Natt.conſ.38.nu.5.Soc.iun.conſ.4.num.34 lib.2. Franc.Marc.deciſ.581.nu.9. Rebuff.de dilat.art.5.gl.1. num.27. Curt.iun.conſ.104.nu.1. Bellon.conſ.50. Ioan. de Amic.conſ.145.num.6.Bertrand.conſ.12 lib.4. Vin. opin.1027.Rimin.conſ.126.nu.24.& conſ.170.nu.11. lib.2. Carpan.ad Stat.Mediol.cap.417.nu.788.& 789. Si quidem denunciatio requiritur non ſolum, vt quis certior fiat litem eſſe motam, ſed vt aliquid faciat venditor, & ſic vt veniat ad defendendum Bart. in d.l. non ſolum, §.morte nu.51.ff.de nou.oper.nunc.per tex.in l.1. ibi, cauſæ agendæ adeſſet, C.de peric.& commod.rei vēd. plenè Couar.d.cap.17.num.3.& ſeqq.Caballin.de euict. §.3.numero 22.& ſeqq.& num.45 & §.5.num.4. de communi Rube. in d.§.morte nu. 677. Fely.in c. cum M. Ferrarienſis nu.64.& ibid.Rip.nu.163. de conſt. Aluarott.in c.1.nu.8.ſi de feud.vaſall. Barz.deciſ.16.nu.11. & deciſ.85.nu.10. Caball.conſ.58.nu.5. Rota in nouiſs. deciſ.69.nu.11.part.2. Pedroch. conſ.13.nu.42.ad 47. Non enim notitia ſufficit ad incurrendam pœnam ei, qui ad aliquid faciendum eſt obligatus, ſed neceſſario illi eſt intimatio facienda Ioan.Mohed.deciſ.160.

15 Duodecimo ampliatur procedere, etiamſi agatur cauſa cum pupillis, quia & eis denunciandum eſt, & ipſorum tutori l.ſi dictum, §.ſi pupillo, ff.de euict. quem tex.mirabilem dicit Bal.in l.libera col. fin. C.de ſent. & not. Ang.Aret.in §.actionum col.10.Inſtitut.de act.Tiraq.de retract.lignag.§.1.gl.13.nu.25. Bart. & Doct.in l.ſi ex legati cauſa, ff.de verb.oblig.

16 Decimotertio ampliatur locum habere, etiam ſi emptore ſit bene inſtructus, & inſtrumenta defenſionis habeat Rube. in d.l.non ſolum, §.morte nu.418. qui reſpondet tex.in l.ſi fundo ibi, parum inſtructus eſſet, ff.de euict. vbi contrarium probari videtur, ſi bene eſſet inſtructus, vt per Socin.in l.2 § fi.nu.14.ff.ſol.matr. quoniam illa inductio ex quo fit per argumentum à contrario ſenſu, admittenda non eſt, & ſic procedunt, quæ inferius dicemus verſ.quinto limitatur, & nu.84.& infra. Vel cum litis intimatione non etiam intimatur pactum Pedroch.d.conſ.13.nu.48.54.81.84.& 85.

17 Decimoquarto ampliatur, vt procedat quoque in minore, & Eccleſia, vt nempe denunciare teneantur, vt decidunt Barbat.in c.fin.col.2.& ibid.Ant.Burgoſ.in limit.2.de empt.& vend.

Contra-

Digitized by Google

Contrarium ſenſit Rebuff. ad conſtitut. Gall. tit. de dilat. art. 5. gl. vnica num. 34. tom. 3. vbi determinat, minorem, & eccleſiam non teneri denunciare, quando re ipſa ſuos debitores in mora conſtituant l. in minorum, C. in quib. cauſ. in integr. reſtit. Bal. in l. 1. C. de peric. & commod. rei vendi. & in fiſco idem dicit Alex. in l. quod te, ff. ſi cert. pet. de communi Couar. dicto cap. 17. num. 4. qui reſpondet iuribus, quibus Barbat. & Burg. nituntur Adden. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 408. verſic. ſecundo limita Carpau. ad Statut. Mediol. cap. 43. nu. 10. Surd. deciſ. 179. num. 6. Mareſcot. var. reſolut. lib. 2. cap. 126. nu. 16. & cap. 112. num. 48. Gratian. diſcept. lib. 2. cap. 241. nu. 1. tradit Rube. in d. §. morte num. 429. Rebuff. de reſtitut. art. 2. glo. 4. num. 11. tom. 2. Debet tamen hoc caſu venditor eſſe conſcius litis motæ, vt notant Rip. in d. l. 2. §. fin. num. 26. ff. ſolut. matrimon. Vaſq. quæſt. Illuſtr. lib. 1. cap. 9. num. 13.

Et in eccleſia hanc poſteriorem ſententiam tenuerunt Bal. in dicta l. 1. C. de peric. & commod. rei vendit. vbi Roma. num. 16. Rube. in dicto §. morte num. 711. Rip. in d. §. voluntatem nu. 26. & Couar. in dicto cap. 17. nu. 4. qui de communi teſtatur, & de veriori, ac receptiori, quicquid in contrarium aſſeruerint Barbat. & Burgos. in dicto cap. fin. num. 4. de empt. & vendit. quoniam eccleſia, quemadmodum & minor conſtituit debitorem in mora abſque interpellatione, atque ita dicta l. in minorum procedit quoque in eccleſia gl. in §. ex maleficijs in verb. iudicium, Inſtit. de act. vbi Iaſ. num. 31. Gomeſ. num. 49. ſequuntur Rom. in ſingul. 120. Imol. in cap. breui de iureiur. Alex. & Parpal. in d. l. quod te, ff. ſi certum pet. Rom. in d. §. morte num. 10. & Rube. num. 711. idem Roma. in l. ex legati cauſa num. 9. ff. de verb. oblig. & ibi Aret. num. 6. Bal. in auth. hoc amplius nu. 16. C. de fideicom. Vinc. Franch. deciſ. 16. Tiraq. de priuil. piæ cauſæ priuileg. 141. Peregr. in conſ. 40. num. 4. lib. 3. Minor enim, & eccleſia æquiparantur cap. auditis in fin. de in integr. reſtit. cum ſimil.

18 Notandum tamen, quod regula, quæ habet, quod fauore minorum mora contrahitur ipſo iure limitatur quatuor modis. Et primò quando is, qui eſt debitor minoris etiam ipſe eſt minor, quia tũc melior eſt conditio poſſidentis, cum priuilegia conquaſſentur Iaſ. in auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccleſ. Franch. deciſ. 16. num. 3. Gratian. diſcept. lib. 2. cap. 241. nu. 51. & 52.

19 Secundo limitatur, vbi minor non habet perſonam legitimam, cui ſoluatur, tunc enim debitor non incurrit pœnam ipſo iure Franch. dicta deciſ. 16. num. 1. Honded. conſ. 36. num. 15. lib. 2. Gratian. dict. cap. 241. num. 10. ad 23.

20 Sublimitatur, quando is, qui debitor eſt pupilli, eſſet talis, ad quem tutela, & ſucceſſio illius ſpectaret, quoniam petere deberet eidem dari tutorem, Franch. dicta deciſ. 16. num. 6. Rota in Romana bonorum 14. Ianuarij 1600. coram Penia, vt refert, ac ſequitur Gratian. d. cap. 241. num. 24. & 25.

21 Tertio limitatur, vt non procedat ad effectum, vt quis teneatur ad pœnam; nam ad illam incurrendam, ſeu committendam requiritur mora incurſa per interpellationem l. pen. quan. dies legat. ced. Bart. in l. ita ſtipulatus num. 54. ff. de verb. oblig. Gratian. d. cap. 241. nu. 43. lib. 2. De cuius dicti veritate videas Card. Tuſch. to. 3. lit. E, concluſ. 353. nu. 68. & 69.

22 Quarto limitatur non procedere ceſſante minori ætate, quo caſu non durat effectus moræ irregularis pro tempore futuro, ad not. per Salyc. in d. l. in minorum ſub nu. 6. verſic. Hinc eſt quod minori Franch. d. deciſ. 16. nu. 4. & 11. Gabr. conſ. 121. num. 60. lib. 1. nouiſſimè Munoz. de ratiocin. adminiſtrat. cap. 15. num. 30. ad 33. Alia ſcitu digna videas per Carpau. ad Statuta Mediol. cap. 417. n. 764. & plur. ſeqq. vbi quid ſi denunciatio tranſmittatur per negotiorum geſtorem, an fieri valeat per coniunctam perſonam abſque mandato? Quid in marito. Quid in tertio. Quid ſi facienda eſt vxori, ſufficiat, ſi fiat viro, & è conuerſo.

ARGVMENTVM.

Sequitur materia præcedentis quæſtionis, & ponuntur limitationes, quibus venditor tenetur de euictione, etiam nulla facta denunciatione.

SVMMARIVM.

23 Denunciatio non requiritur, quando venditor, & emptor ſimul in vno, eodemque iudicio conueniuntur.

Declaratur procedere, quando venditor compareret, & defenderet emptorem, ſecus ſi non comparet. nu. 24.

Sed quod cõcluſio procedat indiſtinctè, habetur ibid. n. 25.

26 Scientia ſimplex non ſufficit aliunde conquiſita, cum vltrà illam requiritur actus aliquis poſitiuus.

27 Denunciatio non requiritur, quando illi pacto fuit renunciatum.

Primo ampliatur, vt procedat etiam ſi pactum iſtud fuiſſet appoſitum in inſtrumento per relationem ad aliud inſtrumentum, nu. 28.

Secundo ampliatur, quando talis remiſſio etiam ſi non explicitè, ſaltem per verba importantia remiſſionem facta ſit. ibid. nu. 29.

Limitatur, vt nu. 30.

31 Denunciatio locum non habet, neque fit ſtante iuramento, & de ratione.

At contra num. 32.

Diſtinctio affertur Aut. de Burg. nu. 33.

De qua dubitat Alciat. Et refertur alia diſtinctio Rip. num. 34.

Verum eam probat Couar. quam tamen non ſeruari dicit Rebuff. num. 35.

Auctor tamen diſtinguit duos caſus num. 36. & ſeqq.

37 Iuramentum non inducit moram, quando debitum non præceſſit illud, ſed eodem tempore, quo interponitur, debitum contrahitur.

38 Iuramento non tollitur exceptio, quæ illi non eſt contraria.

39 Iuramentum in contractu venditionis operatur, ne emptor teneatur litem motam denunciare, quando venditor iurauit ſuſcipere defenſionem, vbi primum fuerit mota lis.

40 Denunciatio litis non requiritur, quando venditor ſciens litem eſſe motam habebat inſtrumenta ad victoriam cauſæ facientia apud ſe, & illa emptori non exhibuit.

Contrarium num. 41.

42 Denunciatio non requiritur, quando venditor ſe obligauit defendere abſque denunciatione.

Re-

Digitized by Google

Stringitur tamen ex æquitate. nu.43.

Non etiam requiritur, quando venditor pactum feciſſet, ſe nolle emptorem defendere à lite mota, vel mouenda.

ontrarium ibid. nu.45.

Nec quando venditor ſciebat rem à ſe venditam, eſſe alienam.

Neque minus, quando venditor ſe occultat, vel eſt abſens. & nu.ſeqq. vbi declaratur.

utius tamen eſt, vt denunciatio fiat ad domum, vel per edicta. nu.48.

Denunciatio quomodò fieri debeat pupillo, ignoranti, ſiue abſenti, & hæreditati iacenti. & nu.ſeqq.

Denunciatio non requiritur, quando venditor dixit ſe non venturum.

Nec quando emptor ignorat vbi ſit, vel moretur, quo caſu ſufficit proteſtatio, dummodò fiat, cùm reuertitur.

Ampliatur procedere, etiamſi venditor abſit abſque dolo, quia ſufficit denunciatio facta ad domum habitationis. num.53.

4 *Non etiam requiritur in ceſſionario, qui agens actione ceſſa, cedenti non tenetur denunciare.*

5 *Nec quando notoriè conſtat venditori nullam defenſionem competere; & de ratione nu.56.*

Contrarium habetur num.57.

Prior tamen relata ſententia probatur nu.58.

Quę declaratur nu.ſeqq.59.60.

1 *Denunciatio neceſſaria non eſt, quando res fuiſſet euicta per hypothecariam. Vbi declaratur.*

2 *Nec quando quis factus eſt procurator in rem ſuam.*

3 *Prout nec quando venditor promiſiſſet de euictione, quomodocunque euinceretur.*

Declaratur num.ſeq.

65 *Neque vbi venditor eſſet in dolo.*

66 *Vel etiam quando cauſata fuit euictio culpa & facto venditoris.*

Intellige, vt num.67.

68 *Non requiritur quando is, cui fieri debet, eſt pupillus.*

Declaratur num.69.

70 *Nec quando venditor nil allegat contra ius illius, qui euincit.*

Contrarium num.ſeq.

Sed prior ſententia probatur nu.72. Vbi quod concludenter ius venditoris probari debet.

73 *Denunciatio fieri debet venditori, non fideiuſſori.*

74 *Item facienda eſt venditori, & illius hæredibus, non autem poſſeſſori bonorum.*

75 *Emptor licet agere non poſſit aduerſus venditorem de euictione ex capite non factæ denunciationis, agere tamen poteſt actione ex empto contra illum.*

76 *Niſi venditor, vel illius hæres ſit in dolo.*

77 *Denunciatio non requiritur, vbi venditor cum procuratore, & Aduocato dedit informationes, & ſpontè defendit cauſam.*

78 *Nec quando venditor dixit nolle teneri quocunque modo res euinceretur.*

Declara, & intellige, vt nu.79.80.81.82.83.

84 *Venditor etiam non interpellatus tenetur de euictione, quando litem mouit, & penès ſe habet inſtrumenta ad cauſæ defenſionem ſpectantia.*

Sed contra num.85.

Quod auctor non probat num.86.

87 *Tenetur tamen, quando nedùm litem agnouit, ſed fuit ſollicitator.*

88 *Fiſcus & minor non tenentur denunciare litem motam.*

89 *Denunciatio non requiritur ſtante obligatione defendendi, etiam ſi per incuriam Iudicis res euincatur.*

90 *Venditor de euictione tenetur, quando facta denunciatione non defendit. Quod tamen auctor non probat.*

91 *Denunciatio litis non fit venditori, quando conſtat de iuſtitia euincentis, & emptor fecit omnem poſſibilem defenſionem, ne euinceretur. Vbi extenditur idem procedere in fideiuſſore ſoluente non facta intimatione moleſtiarum.*

92 *Venditor in caſibus, in quibus de euictione non tenetur, non tamen excuſatur à traditione inſtrumentorum.*

Ampliatur, etiamſi lis non fuerit denunciata. nu.93.

94 *Denunciatio ad defendẽdum ſolum eſt neceſſaria, quando quis ageret de intereſſe, ſecus vt ſaluum ſit ius primæuum.*

95 *Emptor licet denunciet litem motam venditori, tenetur nihilominus illam proſequi, aliàs nõ agit de euictione.*

96 *Emptor quandoque poteſt bonam fidem agnoſcere, & non tenetur appellare, quando fouet iniuſtam cauſam.*

LImitatur nunc iſta regula, quod emptor teneatur litem ſibi motam denunciare venditori, vt contra illum de euictione agere poſſit, quampluribus modis.

23 Primò vt non procedat, quando emptor & venditor in vno eodemq; iudicio ſimul conueniũtur ab eo, qui rem euincere prętendit, quia tunc abſq; alia denunciatione emptor pro re euicta agere poterit aduerſus venditorẽ, vt poſt *Glo. ſing. in l. ſi dictũ, §. te præſente in ver. denunciari poſſit, ff. de euict. tradidit Bald. in l. libera in princ. C. de ſent. & interloc. omn. iud. & in l. fi. §. 1. de uſur. rei iud. Alex. in l.2. §. voluntatem nu.15. ff. ſol. matr. Dec. in conſ. 102. ſub nu. 2. verſic. ſed quando venditor. V in. deciſ. 510. nu. 8.9. lib. 3. Decian. conſ. 18. n. 151. lib. 1. & conſ. 69. nu. 17. lib. 4.*

24 Sublimitatur dicta limitatio vt procedat, quando venditor ſimul conuentus compareret, ac defenderet emptorem, ſecus ſi non compareret, & nõ defenderet, quia tunc denunciatio facienda eſſet *ſecundum Soc. in d. §. voluntatem ex Bart. in l. emptor, ff. de euict.*

25 Sed quod adducta limitatio indiſtinctè procedat quicquid dixerit Soc voluit *Rip. in d. §. voluntatẽ, n.23.* ea ratione, quia ſi venditor fuit cõdemnatus vna cum emptore, non eſt audiẽdus, ſi dixerit litẽ ſibi non fuiſſe denũciatam, cũ emptor agere poſſit de euictione tanquam res fuerit ſibi ab ipſo vẽditore euicta ob eius cõtumaciã, & negligentiam *arg. l. ideo in princ. ff. de euict.*

26 de quo ego dubito, quoniã vbi lege, vt hic, requiritur actus aliquis poſitiuus vltra ſcientiã, non ſufficit ſcientia aliunde conquiſita, cum forma ſit ad vnguem ſeruanda *Rota Rom. in deciſ. 246. n. 10. p. 1. in nouiſſ. & Intrigl. de ſubſtit. cent. 1. quæſt. 12. nu. 80.* vbi, quod forma impleri non poteſt, quando in ea requiritur expreſſio.

27 Secundò limitatur, quando in inſtrumento pacto fuiſſet renunciatum denunciationi faciendæ, vel fuiſſet renunciatum omnibus priuilegijs tàm de iure, quã de facto introductis ad fauorem venditoris; Denũciatio enim pacto remitti poteſt *l. Herennius in princ. ff. de euict. Bal. conſ. 447. incip. Certum eſt, quod emptor verſ. Item certum eſt lib. 2. Corn. conſ. 6. num. 12. lib. 2. Alex. in l. non ſolum, §. morte num. 8 ff. de nou. oper. nunc. Barbat.*

Digitized by Google

bat.in ca.fin.in princ.extr.de empt.& vendit. ſic pluries practicaſſe, & obtinuiſſe teſtatur Iab. Turrett. conſ.8. nu.23.lib.2.

28 Primo ampliatur dicta limitatio vt locum habeat, etiamſi pactum hoc non fuiſſet appoſitum in inſtrumento, niſi per relationem ad aliud inſtrumentum, in quo tamen legeretur, quoniam ex huiuſmodi relatione perinde habetur, ac ſi pactum eſſet extenſum. Bald. d.conſ.447.circa princ.verſic.Item conſtat lib.2.

29 Secundo ampliatur, vt procedat etiam quando talis remiſſio etſi non explicitè, ſaltem implicitè fiat per verba importantia remiſſionem denunciationis, videlicet, qualitercunque, vel quomodocunque ſequatur Alex.in addit.ad Bart. in l.ſi dictum §.ſi compromiſero, ff.de euict. Ruyn.conſ.25.nu.7.lib.1.

30 Sublimitatur dicta limitatio, vt ita demum venditor emptori non teneatur de euictione, ſi euictio ſecuta ſit dicto venditore ignorante, etiam quod promiſerit de iure, & de facto, quia intelligitur dummodò ſciuerit, alias non, & in caſu quo remiſit denunciationem, intelligitur remiſiſſe denunciationem iudicialis moleſtiæ, non autem extraiudicialis. Angel.conſil.177. vbi etiam Bal.id ſequitur, & Dec.d.conſ.74.

21 Tertio limitatur non procedere, vbi adeſt iuramentum de defendenda lite. Alex.in l.2.§.fi.nu.16.& ibid. Iaſ.num.27.Soc.num.20. Rip.num.18. Aquen.nu.202. ff.ſol.matr. Couar.in cap.quamuis pactum §.4.ſub nu.5. de pact. Rol.conſ.6.nu.48.lib.1.Capyc.deciſ.106.num.3. Iaſ.in l.quod te nu.22.ff.ſi cert.petat. Barbat. in cap. fin. col.2.limit.5.de empt.& vendit. vbi de communi teſtatur Gozad.conſil.27.num.10.Rub.in dicta l.Non ſolum, §.morte num 420.ff.de nou.oper.nunc. Ioan. Lup.in cap. per veſtras de donat.int.vir & vxor. §.vlt.num.31. Couar.var.reſolut.lib.3.cap.17.ſub num.4.verſic.ſufficiens eſt, qui de communi teſtatur. Purpur.in l.quod te num. 92.ff.ſi cert.pet. Rip.in cap.cum M.Ferrarienſis nu.166. de conſtit. Bauer.in tract.de iureiur.num.18. Aret.conſ. 150. Viſis diligenter. Anchar.inn.queſt,36.nu.4.5.& 6.lib.1.vbi ait ſic determinaſſe, & preter hos Corſett.in tract.de iureiur.num.31. Alber. Barbat. Alex. Iaſ.Gozad.& Cremen.quos refert, ac ſequitur Rolan.d.conſil.6. num.48.& conſ.25.nu.12.lib.2.Dec. Aret. Bauer.Rub. Alex. Soc.ſen. Grat. Curt.iun. Capyc. Aufrer.Felyn.& Natt. quos refert, ac ſequitur Caballin.de euict.§.3.nu. 46.de magis recepta ſententia Turrett.d.conſ.86.n.24. & ſeq.Rebuff.de dilat.art.5.Glo.vnic.nu.35.Barz.deciſ. 16.num.12. Seraph.de priuileg.iuram.priuileg.49.latè Rota coram Cantucio in Neapolitana reſtitutionis in integr.14. Aprilis 1578. in nouiſs.deciſ. 64.num.3.& 4. par.2.vbi de communi, & magis communi, iuxta quæ tamen habentur per Gratian.diſcept.lib.2.cap.241.nu. 12. Ea præcipuè ratione mouentur ſupradicti Doctor. quoniam ſine promiſſione & iuramento venditor facta denunciatione liti tenetur aſſiſtere l.1.C.de pericul. & commod.rei vendit.iuncta l.emptori, C.de euict. Ergo promiſſio & iuramentum aliquid operari debent vltrà ius, ne ſint fruſtatoria l.ſi quando, ff.de leg.1.

32 Sed contra dictam limitationem obijci poteſt iuramẽtum ſortiri quidem primordialem naturam actus, cui accedit, & non accidentalem. Gl. communiter recepta in l.certi cõdictio, ff.ſi certum pet.arg.in l.item veniunt, §. cum prædiximus, ff. de pet. hæred. Bald.in cap. fin.colum.3.de iureiuran.& in l.vnica, §.ſed ſi non, C.de rei vxor.act. Denunciatio autem eſt de natura accidentali, vt colligitur ex Bal.in l.1.colum.1.C.commod.

Non ergo debet iuramentum ſequi conditiones accidentales contractus.

33 Ant.Burg.in dicto cap.fin.de empt.& vendit. diſtinguit inter venditorem ſcientem litem motam, & ignorantem, quia illum iuramentum obligat, hunc verò non, ideoque requiritur hoc caſu denunciatio.

34 Dubitat tamen Alciat. in dicta l. quod te in ver. indulgere col.2.ff. ſi certum pet. & iterum diſtinguit Ripa in d.l.2.§.final.num.18.ff. ſolut. matrimon. inter verba iuramenti ſimplicia, & ea quæ aliquid addunt iuris obligationi; illa namque interpretationem accipiunt à contractu, ſuper quo apponuntur, vt in dicta l. fin. C. de non numer. pecun. hæc verò ſi addunt, ſeruanda ſunt, quæ opinio verior videtur per dictam l. fin. & notata in cap. quemadmodum de iureiuran. & per l. Titius ad fin. ff. ad Trebell. quam in materia iuramenti adduxit Oldr.conſ.238.

35 Verùm Couarru. in dicto cap.17.num.5. ſequitur diſtinctionem Anton. de Burg. eam dicens magis communem, per quam defendi poſſe videtur, ſolam ſcilicet promiſſionem de defendendo ſufficere, niſi dixeris ſtrictiorem eſſe iuramenti obligationem.

At Rebuff.ad conſtitut. Gall.in tit.de dilat.art.5.Gloſ. vnica num. 36. inquit, praxim non obſeruare dictam communiter ſententiam, quia oportet emptorem declarare litem vẽditori, & an velit eum defendere, alioquin defenſio inuito dari nõ debet l.inuito, ff. de regul. iur. antequam ergò venditor requiratur, non tenetur, vt firmat Palat.Ruuios in repet.dicti cap.per veſtras in fin.de donat. inter vir. & vxo. Gomez. in §. item ſi quis poſtulante num.10. Inſtit.de act. idque commodius videtur, vt proinde non incurrat periurium aut pęnam contractus venditor non defendens, ex adductis per Gozad.conſil.10.nu.10.non autem vt euictionis actionem excludat.

Rem difficilem dixit Hormanoct. Dec. in d.l. non ſolum §.morte num.131.ff.de nou.oper.nunc.& ideò cogitandum reliquit.

36 Ego autem has diſſidentes opiniones concordari poſſe reor, conſtituendo duos caſus.

Primus eſt, quando venditor ſimpliciter iurauit cõtractum in genere venditionis, quo in caſu denunciationem requiri dixit Rip.in d.§. voluntatem, quem ſequi viſus eſt Couarr.in dicto cap.17.num.4. & probatur ex Bart.doctrina in l.eum qui, § ſi iurauero, ff. de iureiuran. cum ait, quod vbi debitum non præceſſit iuramẽtum, ſed eodem tempore quo interponitur, debitum contrahitur, tunc iuramentum non inducit moram, ex quo inconueniens eſt, quod vno eodemque tempore quis obligetur, & in mora conſtituatur l. quod dicimus, ff. de ſolut. additque hæc eſſe valdè notanda in Tuſcia, vbi inſtrumenta guarentigiata, ſeu confeſſionata vim habent ſententiæ diffinitiuæ, & nihilominus ad conſtituendum debitorem in mora interpellatio requiritur.

38 Comprobatur, quia per iuramentum non tollitur exceptio, quæ iuramento non eſt contraria d.l.ſi eum, qui §. ſi iurauero il ſecondo, ff. de iureiurando, vbi Doctores. Sed exceptio denunciationis non factæ, quæ proponitur per venditorem ad excludendum, ne de euictione teneatur, non eſt contraria iuramento ſuper con-

Digitized by Google

ontractu venditionis interpoſito, merito &c.

Secundus eſt caſus ex eodem Ripa, vbi ſupra, quan- o iuraui e ſuſcipere defenſionem, vbi primum fuerit ota lis, & tunc locum habet prima opinio ſuperius lata, quam ſequitur *Couar. in d. cap. 17. ſub nu. 4. verſ. eruito ſufficiens in fi.* vbi dicit ita loqui Doct. quoniam tunc venditor vrgetur vinculo iuramenti ſtatim aſſumere defenſionem metu euitãdi periurij ſine interpellatione *l. ſi quis, C. de tranſact. Menoch. conſ. 128. nu. 15. lib. 2.* vbi de veriori teſtatur *Gratian. diſcept. lib. 1. cap. 175. nu. 30. & ſeqq.*

Quinto limitatur non habere locum, quando venditor ſciens litem eſſe motam habebat inſtrumenta ad victoriam cauſæ facientia apud ſe, & illa emptori non exhibuit, quia tunc venditor de euictione tenetur, etiã ſi ſibi per emptorẽ lis mota non fuerit denunciata. *Bal. in l. 1. C. de peric. & commod. rei vend. Rip. in d. c. cum M. Ferrarienſis ſub nu. 166. verſ. ſecundo fallit.*

1 Contrariũ tenet idem *Rip. in d. §. voluntatem nu. 19.* quia potuit venditor cogitare, quod emptor confidat de victoria iuribus proprijs, vel nullitate proceſſus, vt habetur *in l. emptori, C. de euict.* nec propterea in culpa eſſe videtur, ſi inſtrumẽta non produxerit, ſed emptor in culpa fuiſſe dicitur, qui venditori non denunciauit litem ſibi motam extitiſſe, & vt cum veniret ad defendendum, iuxta quæ diximus in principali concluſione, cum de denunciatione facienda tractare cœpimus; Nec ideo mirum, ſi ei culpa ſua nocere debet, *vt per Grat. in conſ. 139. nu. 13. & ſeqq. lib. 2.*

42 Sexto limitatur, quando venditor ſe obligauit defendere abſque vlla denunciatione, *vt probat gloſ. in l. Herennius, ibi, pacto ei remiſſa eſſet nunciandi neceſſitas, ff. de euict. Burgoſ. in d. c. fi. limit. 7. de empt. & vend. Rip. in l. 2. §. fin. nu. 27 ff. ſolut. matr. Rebuff. ad conſt. Gall. tit. de dilat. art. 5. gl. vnic. num. 39. Angel. in l. emptor, C. de euict. Felyn. in ca. cum contingat. de reſcript. Rube. in d. §. morte nu. 441. cum ſeq.* qui quoad pœnam duplæ excuſat ignorantem, quando venditor eſt abſens, & non reperitur. *Hugon. Donell. de pign. pag. 327. Rot. Gen. deciſ. 15. ſub nu. 13. Marant. de ord. iudic. part. 6. tit. de lauda. num. 15.* Non tamen dicitur remiſſa exceptio nullitatis ſententiæ, *vt per Rot. Gen. deciſ. 28. nu. 17. Rimin. iun. inſtit. de dona. §. 1. nu. 254. Becc. conſ. 106. n. 17. 18. & 19.*
43 quod ex æquitate reſtringitur *per Ant. Gomez. de contract. fol. 18. col. 4.*

44 Septimo limitatur non procedere, quando venditor pactum feciſſet ſe nolle emptorẽ defendere à lite mota, vel mouenda. *Ant. Burg. in d. c. fin. col. fin. de empt. & vendi.*

45 Contra dictam limitationem tenet *Rip. in dict. §. voluntatem nu. 25.* vbi rationes adducit, quas vide per te ipſum.

46 Octauo limitatur, quando venditor ſciebat rem à ſe venditam alienam eſſe, quo in caſu denunciatio nõ requiritur, *ſic Caballin. poſt Bart. Bald. & Alex.* quos refert *in d. tract. de euict. §. 3. nu. 162.* qui quamuis aſſerat agi poſſe ad intereſſe, attamen illud verum non eſt, quando in ſpecie fuiſſet promiſſum de euictione, *vt per Turrett. d. conſ. 86. nu. 27. lib. 2.*

47 Nono limitatur, quando venditor ſe occultat, vel eſt abſens, vt ſibi denunciari lis non poſſit, & non inuenitur, vt citari valeat, eſt text. *in l. ſi ideo, §. fin. ff. de euict.* ibi, ſiue autem abſit, ſiue præſens ſit, & per eum fiat, quo minus denunciet, committitur ſtipulatio *Iaſ. in l. de pupillo, §. ſi quis prætori nu. 4. ff. de non. oper. nunc.*
48 qui ait, tutius eſſe, quod denunciatio fiat ad domum, & iuxta formam *Clem. cauſam, §. fin. de elect. ſic Rip. in d. §. voluntatem nu. 24.* & fuiſſe videtur de mente *Paul. de Caſtr. in conſ. 240.* effectus primi dubij *nu. 2. lib. 1.* vbi
49 quoque docet quomodo denunciatio fieri debeat pupillo, ignoranti, ſiue abſenti, & hæreditati iacenti. Vel per edicta probauit *Burgoſ. in d. c. fi. col. 2. in fin. limit. 8. de empt. & vend. Rip. in l. 2. §. fin. nu. 24. ff. ſolut. matrim. Rebuff. in d. tit. de dilat. art. 5. gl. vnic. nu. 43.* eſt tex. *in l. ſi dictum, §. ſimili, ff. de euict. Bal. in l. cum ſucceſſores, & in l. ſi permutationis, C. eod.* vbi dicit tutius eſſe, vt, ſi abſens ſit venditor, citetur, vel per ædictum continens denunciationem, vt liti aſſiſtat, & eam inſtruat, & defendat *arg. l. hæc autem, §. non defendit, ff. ex quib. cauſ. in poſſeſs. ea. & l. ſi eo tempore, C. de remiſs. pign. Gomez. de contract. cap. 2. col. 3. de latitante Rub. in d. l. non ſolum, §. morte nu. 448.* quamuis hoc caſu emptorem non teneri proteſtari coram honeſtis viris, vel coram iudice per ſe non ſtare, quin fiat denunciatio, voluiſſe videatur *Rip. in tract. de peſt. in part. de priuileg. ind. cauſ. peſt. nu. 26.* Idem quoque ſi expreſsè dixerit ſe nolle defendere.
50 *Rip. in d. §. fin. nu. 25.* Nam & tunc alia denunciatione opus non eſt, nec citatione, quando citatus dixit, ſe nõ venturum *c. cum qui de dol. in 6. gl. in c. ad hæc hic ſinitur*
51 *Rebuff. in d. art. 5. gl. vnica nu. 48.* verum emptor volens litem ſibi motam denunciare venditori ſi eum non reperit, quam debet formã ſeruare docet *Lambertengh. de contract. pag. 487. nu. 229.*

52 Decimo limitatur (& hæc limitatio eſt præcedenti proxima) quando emptor denunciare non poteſt, quia ignoratur vbi ſit venditor, vel moretur, nã ſufficit tunc proteſtatio, dummodo ei denuncietur, cum reuertitur. *Bart. & Alex. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori. ff. de non. oper. nunc. plenè Caſtr. in conſ. 240. effectus primi dubij col. 2. verſ. ſuper ſecundo lib. 1.*

53 Ampliatur idem procedere etiam ſi venditor abſit abſque dolo, quo caſu denunciatio non requiritur, niſi eo modo, quo fieri poteſt, nempe ad domum habitationis *Paul. de Caſtr. in d. conſ. 240. dicto verſ. ſuper ſecundo lib. 1.*

54 Vndecimo limitatur non habere locum in ceſſionario, qui agens actione ceſſa, cedenti nõ tenetur denunciare, *vt latè per Dec. conſ. 102. Præſtantiſſime. præpoſi. in c. ſollicitudinem ad fin. de appell. Rebuff. de dilat. art. 5. gl. vnic. nu. 42.*

55 Duodecimo limitatur non procedere, quando notoriè conſtat, nullam defenſionem venditori competere, & de iuſtitia euincentis, quia tunc venditor etiam nõ facta denunciatione de euictione tenetur *gl. Bar. & Salyc. in l. empt. ff. de act. empt. Bal. & Ang. in l. ſi eũ, C. de euict. Rom. & Alex. in l. non ſolum, §. morte n. 46. vbi Cland. Aquen. nu. 101. & Rube. nu. 735. ff. de oper. nou. nunc. Ang. & Caſtr. in d. §. cum me abſente. Fulgoſ. in l. ſi ideo in princ. ff. de euict. Alex. conſ. 63. num. 12. lib. 6. & conſ. 77. fortificantur prædicta lib. 3. Imol. in c. fin. nu. 27. Barbat. col. 3. & Ant. Burgoſ. nu. 7. de empt. & vend. Felyn. in c. cum olim nu. 11. & in c. cum Bertoldus num. 24. de ſent. & re iud. Dec. conſ. 74. col. fin. & conſ. 102. propè fin. Natt. conſ. 232. nu. 5. & conſ. 462. nu. 8. Capyc. deciſ. 106. nu. 4. Socin. iun. conſ. 120. nu. 11. & ſeq. lib. 3. Afflict. deciſ. 49. nu. 3. Rip. in d. §. voluntatem nu. 20. & in c.*

cnm

cum M. Ferrarienſis num. 66. de conſtit. Cranett. conſ. 83. num. 6. & conſ. 179. num 6. Modern. Pariſien. in conſuet. tit. 1. §. 41. col. pen. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 6. vbi ait, hanc eſſe communem opinionem, Rota Bonon. deciſ. 77. num. 43. in recentior. vbi D. Gypſ. in addit. Rim. conſ. 126. nu. 25. lib. 2. Rebuff. dicto tit. de dilat. art. 5. gl. vnic. num. 38. Gutierez de iur. confir. par. 1. cap. 61. num. 18. Surd. de alim. tit. 9. quæſt. 42. num. 28. Barz. deciſ. 85. num. 13. Surd. deciſ. 22. num. 9. & deciſ. 253. nu. 10. adden. ad Capell. Tholoſ. quæſt. 408. in ſexta limitat. Valer. Vallar. in deciſ. Rot. Lucen. 2.

56 Ratio eſt, quia culpa non imputatur, ſi quis non fecit id, quod factum non profuiſſet, l. fin. §. pen. ff. ſi quis ord. in poſſeſſ. ſern. per quem text. ita tenet Caſtr. in conſ. 322. Viſo puncto ſupraſcripto, & dubiis col. 2. lib. 1.

Mouentur præcitati Doct. præſertim, quia lex emptori negat actionem de euictione aduerſus venditorem, ſi ei litem non denunciauerit, quoniam præſumit eo caſu rem euictam fuiſſe, quia is malè inſtructus cauſam defendere non potuerit l. ſi fundo, §. vltimo, ff. de euict. Igitur ſi manifeſtè conſtet vllam defenſionem competijſſe etiam, quod emptor à venditore inſtructus cauſam defendiſſet, actio competere debet. Nam legis ratione ceſſante, ceſſat lex. iur. vulgar.

57 Contrarium tenet gl. quam ſequitur Bart. in d. l. emptorem, quæ requirit fieri debere denunciationem litis motæ, etiam quod ius nullum in re vendita competat venditori. Idemq; tenet Alberic. in dicto §. cum me abſente Aret in §. fin. nu. 1. Inſtit. de empt. & vendit. Dec. qui de communi fidem facit in conſ. 74. num. 5. & ab ea non recedendum in iudicando, & conſulēdo, de communi Grac conſ. 157. lib. 1. latè Soc. ſen. in l. 2. §. voluntate num. 14. ff. ſol. matrimon. vbi contrarijs reſpondet, & dicit nunquam in practica obtinere potuiſſe pro ſententia contraria, & eam in praxi ſeruari dixit Rebuff. d. art 5. glo. vnic. num. 37. Aret. in §. actionum, Inſtit. de act. Peregr. deciſ. 89. ſub nu. 7. qui declarat contrariam opinionem procedere, vbi emptor, qui vult de euictione agere, doceat de iniuſtitia notoria, ſecundum Fulgoſ. vbi ſuprà, & latè Couar. in d. cap. 17. nu. 6.

Huius ſecundę opinionis fundamentum adducitur, quia licet lex præſumat, Iudicis ſententiam eſſe iuſtam dicta l. Herēnius, §. Caia, ff. de euict. nihilominus re euicta per Iudicis ſententiam, actionem euictionis prohibet, niſi venditor denunciauerit l. empti actio l. ſi parentes, C. de euict. Non ergo lex conſiderat iuſtitiam, vel iniuſtitiam cauſæ, ſed an denunciatio venditori facta fuerit.

Item, quia, quando res euincitur nulla venditori facta denunciatione lex ideò euinci præſumit, quoniam emptor malè inſtructus cauſam defendere non potuerit l. ſi fundus, §. vlt. ff. de euict. quæ præſumptio dicitur iuris, & de iure, quia ſuper ea lex fundatur, & ſtatuit, & per conſequens probatio in contrarium non admittitur, vt probatur in c. is, qui fidem de ſponſal. & in Authent. ſed iam neceſſe, C. de donat. ante nupt.

58 Prior tamen relata ſententia verior eſt, ac tenenda, quam tamen.

59 Declara procedere, quando de non iure venditoris notoriè conſtat tempore litis motæ, at ſecùs ſi poſt ſententiam notoriè apparuit de iniuſtitia venditoris, quia tunc ſecunda ſententia ſequenda eſt, ita Fachin. controu. iur. lib. 2. cap. 37. litera D, ex Rip. in d. §. voluntatem, non enim tunc emptor poteſt ſe excuſare, quod non denunciauerit ob non ius venditoris, cum ſibi tūc temporis de eo non liqueret, neque ideò etiam excuſandus à culpa, & dolo, vnde non aget, dicta l. ſi fundo, ff. de euict probat Rip. in dicto §. voluntatem num. 21. & ante eum Dec. conſ. 74. col. pen. verſic. Non obſtat ſecundum fundamentum, nam ad emptorem pertinet probare, quod notoriè conſtaret de non iure venditoris, non autem ad venditorem, qui ſi fuiſſet interpellatus, occaſionem habuiſſet ſe defendendi. Rube. in d. §. morte num. 736. Burg. in d. cap. fin. num. 6. & Couar. in d. ca. 17. ſub num. 6. & hæc verior videtur, quicquid in contrarium ſenſerit Cran. conſ. 83. num. 8. & conſ. 179. num. 6. Niſi tamen emptor probet de ſcientia non iuris venditoris tempore litis motæ, quo in caſu tenetur venditor etiam ad duplum, vt per Couar. in loco præallegato.

60 Item intellige, ſi emptor lata ſentētia rem reſtituerit, ſecus autem, ſi bonam fidem agnoſcens ante ſentētiam rem reſtituat, quoniam tunc non facta denūciatione venditor non tenetur ad duplum, quamuis emptor probauerit de iniuſtitia venditoris, & per conſequēns de iuſtitia euincentis l. habere licere, ff. de euict. & ex mente Imol. voluit Couarr. dicto loco num. 6. probat Gutierez in dicto cap. 61. ſub num. 18. verſic. inter quas opiniones, qui in verſ. Et reſolutio breuiſſima id latiùs, modo, quo ſupra, declarat.

61 Decimotertio limitatur, quando res euicta eſſet per hypothecariam, quia tunc emptor abſque denunciatione agere poteſt contra venditorem ad intereſſe ex illo capite, quia res non fuit ſibi liberè tradita Ang. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. poſt Iacob. Butrig. in l. ſi tibi C. de euict. Alex. in conſil. 63. lib. 6. ſcribentes in l. ex ijs prædijs, C. de euict. tradit Maran. de ordin. iudic. par. 6. in quinto membro tit. de lauda. num. 4. Quod tamen declara, vt ibid. per Foller. in addit. vt ſcilicet agi quidē poſſit, antequam res euincatur, vt res obligata libera tradatur, non autem agi de euictione, in qua de neceſſitate requiritur denunciatio, vt ibi per eum, quem videas, & nos dicemus alibi in hoc ipſo tractatu.

62 Decimoquarto limitatur non procedere, & ſic denunciationem non requiri, quando quis factus fuit procurator in rem ſuam Dec. conſ. 106. nu. 21.

63 Decimoquinto limitatur ſibi non tribuere, quando venditor promiſiſſet de euictione quomodocunq; res euinceretur, quia tunc venditor de euictione tenetur, etiam ſi non fuerit lis denunciata, Bal. Imol. Alex. & poſteriores in l. ſi domus, §. de euictione, ff. de leg. 1. glo. & Bal. in l. cum pœna, ff. de arbitr. Alex. in l. filius à patre, §. vlt. ff. de liber. & poſthum. Dec. in rubr. extra de probat. nu. 12. Aret. in l. ex duobus col. 12. ff. de duob. reis, Alex. conſ. 4. lib. 3. Soc. in l. quidam relegans num. 5. ff. de reb. dub. Burg. in dicto cap. fin. num. 14. de empt. & vendit. Aretin. in §. fin. Inſtit. eod. Curt. iun. conſ. 1. num. 2. Gozad. conſ. 1. num. 19. & conſ. 14 num. 22. & conſ. 63. nu. 3. Tiraquel. qui alios adducit de retract. lignag. §. fin. in fin. num. 97.

64 Sublimitatur præcedens limitatio, vt locum habeat, quando venditor ſciuit litem eſſe motam, ſecus ſi ignorauit, ſecundum Couar. dicto ca. 17. ſub nu. 7. Vel procedit quoad pretium rei venditæ, & non quo ad intereſſe, vel quoad duplum.

65 Decimoſexto limitatur, vbi venditor eſſet in dolo, & de dolo conuenitur Gregor. Lopez in gloſ. magna in

Digitized by Google

.32.*tit.5.par.5.* vt quia vendidit rem pro libera,& erat eudalis,vel emphiteotica,fide icommiſſaria, vel alicuĩ obligata;quia tunc emptor dicitur deceptus, ideò agit ad pretium,& damna ſine denunciatione *l.ſeruus,§.ſi ciens,ff.de act.empt.Alexan.conſ.67.lib.3.& conſ.63. ſub num.11.verſic.fortificatur lib.6. vbi adden. in ver. concludit Dec.d.conſ.102.in fin. Auſrer.ad Capell.Tholoſ.deciſ.407.Afflict.deciſ.278.per totam*, & dicam latius ſuo loco. Vel cauſata fuerit culpa, & facto venditoris, quo etiam in caſu denunciatio non eſt neceſſaria *Crau.conſ 83.num.2.& ſeq.& num.6.& conſ.179.n.6.* vbi quod venditor probare debet, quod ſi ei facta fuiſſet denũciatio,habuiſſet iura,per quę ſe tueri potuiſſet.

7 Emptor tamen probare debere rem obligatam, vel dolum venditoris Adden.ad *Alexan.in dict.conſ.63.in ver.concludit lib.6.*

8 Decimoſeptimo limitatur, vt non procedat, quando is,cui denunciatio fieri debet eſt pupillus, quia non tenetur, ſi commodè fieri non poteſt datio tutoris, ex quo denunciatio non fit ad conſtituendum in mora, ſed ad conſeruandum ius emptoris, *Caſtr.conſ.240.colum.2.verſ.& ideò eſt ratio lib.1.*

9 Declaratur procedere, quando agitur de conſeruatione iuris emptoris quo ad pretium *Caſtr.d.conſ.240. ſub num.2.verſic.ex quibus ſequitur*, qui num.3.addit, quod imò etiam quoad pretium procedunt præmiſſa, quando pœna eſt promiſſa purè in caſu euictionis, ſecùs ſi conditionaliter, provt ſi in caſu euictionis promiſerit ſoluere pretium infrà breue tempus duorum dierum,& ſi non ſoluerit, promiſerit etiam pęnam dupli, quia ex quo pęna requirit moram dicto in caſu,neceſſaria eſt formalis denunciatio.

70 Decimo octauo limitatur non habere locum,quando venditor,qui aſſerit de euictione non teneri, ex quo lis ei non fuit denunciata, nihil allegat rationi conſentaneum contra ius illius, qui euicit, tanquam ſua non interſit. *Imol.in cap.fin.in fin.de empt.& vendit. Alex. in l.non ſolum,§.morte num.47.ff. de non.oper.nunc.& in l.2.§.voluntatem num.14.ff.ſol.matr. & conſ.67. lib. 3.Rip.in cap. cum M.Ferrarienſis ſub num. 166. verſic. quarto fallit de conſtit.& in d.§.voluntate.nu.20. Alexan.in conſ.63.num.10.in fin.& num.11.lib.6. Crauet. conſ.83.num.6.& conſ.179.num.6.Rebuff.de dilat. art. 5.glo.vnic.nu.37.Natt.conſ.232.nu.5.Gratian.diſcept. lib.2.cap.354.num.33.*

71 Contrarium tenet *Dec.conſ.74.& Couar. var.reſolut. lib.3.cap.17.num.7.* vbi in ſpecie reprobat *Crau. Villalob.in ſuis commun.opin.in ver.Emptor nu.42.*

72 Sed prior ſententia verior eſt, & magis communis, vt teſtatur *Alba in conſ.318.num.43.conſ.325. num.6. conſ.417.num.16.conſ.514.num.9.& conſil.552. nu.4.* vbi,quod concludenter probandum eſt pro parte venditoris, quod ſi renunciatio facta eſſet, emptorem defendiſſet,& dicam latius in hoc eodem tractatu.

73 Decimonono limitatur, vt nempè denunciatio hæc fieri debeat venditori,non autem fideiuſſori, ſiue procuratori *l.auctore vbi Bal.C.de euict. idem Bal.in l.libera col.fin.verſ.quæro nunquid,C.de ſent.& interloc.omn. iud.l.minor,§.ſi ſeruus,ff.de euict.l.itẽ veniunt.§.petitã, ff.de pet.hæred.Rebuff.d.art.5.gl.vnic.nu.28.& 31.*

74 Primò Ampliatur etiam procedere ſi procurator ſit generalis, *vt per Arestum 52.in ſtilo Parlamẽti*,& hoc ſi venditor ſit præſens, alioquin contra *gloſ. in cap. fin. de empt.& vendit.l.1.§.mulier,ff.de ventr.inſpic.*

Secundo Ampliatur, vt nec etiam fieri debeat poſſeſſori bonorum,ſed venditori,aut eius hęredibus *l.emptor fundi,C.de euict.*

75 Vigeſimo limitatur, vt licet emptor de euictione agere non poſſit non facta litis denunciatione, agere tamen valeat actione ex empto aduerſus venditorem, vel eius hæredes,quia tradidit rem alteri obligatam,ſiue obligatio fuerit pura,ſiue in diem, vel ſub conditione *Ang.in l.1.§.ſi hæres,ff.ad Trebell.poſt Bart.in l.cum ſtipulatus ſim mihi à Proculo,ff.fin.de verbor.oblig.idem voluit gloſ.in l.qui rem,C.de euict.Io.Andr. in addit. ad Spec.in tit.de empt.& vendit.§.1. in addit. quæ incipit, quia ille §.Bal.in l.ex conuentione in fin.ff.de pact.*

76 Sublimitatur,niſi venditor, vel eius hæres ſit in dolo, *vt in l.1.& l.tenetur,§.fin. & l.emptorem, ff. de act. empt.Afflict.in cap.1.nu.3.ſi de feud. vaſall.* ab aliquo fuerit interpella.

77 Vigeſimoprimo limitatur,vbi venditor cum procuratore,& aduocato dedit informationes, & ſpontè defendit cauſam,nam tunc euicta re,de euictione tenetur *Affl.d.c.1.n.4.ſi de feud.vaſall.fuer.ab aliquo interpell.*

78 Vigeſimo ſecundo limitatur, quando venditor adiecit,quod quocunq; modo res euincatur,non teneatur *vt in d.l.emptorem,§.ſi.eum legib.ſeqq.ff.de act. empt.*

79 Declaratur procedere quoad effectum exigendi intereſſe,non autem quoad pretium, quia hoc omni caſu reſtitui debet *Iaſ.in l.ſtipulatio iſta.in princ.ff.de verbor.oblig.Brun.conſ.96. Rebuff.ad conſtit.Gall. tit.de dilat.art.5.gl.vnic.num.50.Couar.var.reſol.lib.3.cap.17. nu.2.Rube.in l.non ſolum,§.morte nu.444.ff.de non.operis nunc.vbi de communi teſtatur,& conſ.52.pract. Papien.in for.libell.vendit.in gl. promittens in princ. Hugo Donell.de pign. pag. mihi 311. ad fin.* amplians etiam, quando venditor omninò voluit liberari ab onere euictionis, *Burgoſ.in d.c.fin.col.9. de empt.& vendit.* & latius dicemus *in quæſt.ſeq.*

80 Cæterùm *Rube.in d.§. morte nu.447.* hoc intelligit, niſi nominatim expreſſum ſit,quod nec ad pretiũ obligari voluit,probat *Couar.var.reſol.lib.3. dicto c.17. nu. 2.* dicens eo caſu, quo nominatim expreſſit, emptori, obligari ad factum certæ perſonæ, aut ex certa cauſa, nec ad pretium, illa perſona, aut cauſa euincente, ad. tradita per *Doct.in l.qui libertatis,ff.de euict. Rom.ſing. 582.Marſil.ſing.656.Burgoſ.in d.cap.fin.col.9. Arct.in §.actionum,Inſtit.de act.Iaſ.in l.ſtipulatio iſta num.11. ff.de verb.obligat.de communi Rube.in dicto §.morte nu. 445.* Quamuis contrarium defendat *Rebuff. d. artic.5, glo.vnic.num.51.Summ.Angelic.in verb.euictio §.23.*

81 Idem cenſet *Rebuff.in d.gl.vnic.num.52.* ſi tradatur inſtrumentum cum proteſtatione, quod aliàs non vult teneri,niſi de ſuo facto *Soc.in tract.fallen.reg.437.*

82 Pari modo,quando certa cauſa euictionis fuerit expreſſa, vt putà ſi dicatur, nolo teneri ex cauſa petitionis hæreditatis,vel ſi fuerit factum pactum, quo prędixerit,ſe nolle teneri etiam ad pretium *d.l.libera, Bal. in l.1.C.de peric.& cõmod.rei vend.& in l.nõ dubitatur,C. eod.§.rurſus quib.mod.feu.amit.Aufr.ad Capel.Tholoſ. q.460.Rebuff.in d.gl.vnic.nu.53.* qui reſoluũt expreſſa perſona,aut cauſa euincente,tunc euictionis actionem non ſupereſſe,communem aſſerit *Couar.var.reſol.lib.3. cap.17.* qui tamen falſum cenſet, quatenus de pretio agitur, *Hugo Donell.vbi ſupra pag.315.*

Digitized by Google

Concluditur itaque eum, qui noluit de euictione teneri, pretium reſtituere obligari, licèt taxatiuè pro ſe tantùm,& hæredibus promiſerit per text. reputatum ſingularem *in dicta l.emptorem,ff.de act.empt.*quem ad hoc notabilem dixit *Iaſ.in l.Stipulatio iſta habere licere num.11.ff.de verbor.obligat.*& nos dicemus in particulari quæſtione.

Non tamen omitto, quod Iaſ.in loco proximè citato,concluſionem deſumptam ex *dictu l.emptorem, §.fi. & glo.communiter receptu in l.non dubitatur,C.de euict.* nempè pactum, quod de euictione quis non teneatur, ſcienti rem euinci non prodeſſe, niſi cauſam exprimat *Felyn.in cap.ſi diligenti nu.23.de for.compet.*

83 Limitat non habere locum, niſi etiam expreſsè de pretio cautum ſit,quia nec ad pretium obligabitur, vt ibid.per illum text.præſertim *in §.fin. ibi,niſi fortè quis omnes conuentiones recuperet.*

84 Vigeſimotertio limitatur, quando venditor nouit litem motam, & inſtrumenta ad cauſæ defenſionem ſpectantia penès ſe habet,& illa non exhibuit, quia tūc tenetur vltra defendere etiam non interpellatus,*ſecundum Bal in dicta l.1. C. de peric. & commod. rei vendit. Adden.ad Capell.Tholoſ.in deciſ.408.in tertia limit. & Burgoſ.in d.cap.fin.num.11.de empt.& vendit.Rip.in l.1.§.voluntate nu.29.ff.ſol.matr.*

85 Sed contra tenuerunt *Rip.in d. §.voluntate ſub num.18.& Caballin.de euict,§ 3. n.71.* ex quo leges denunciationem ,ac interpellationem requirentes, hunc caſum non excipiunt,nec ideò nos excipere debemus.

86 Quod ego non admitterem,quando venditor penès ſe ſcripturas ad cauſam facientes habens,illas ſaltem non exhibet, ex dicto per *Rip. in dicto §. voluntate num 29.*

87 Vigeſimoquarto limitatur, quando venditor non tantùm agnouit litem,ſed etiam illam perſecutus,ſollicitatoriſque officio perfungens, defendere procurauit *Afflict in cap.1,num.10.ſi de feud.vaſall.*

88 Vigeſimoquinto limitatur in fiſco, & minore, qui non tenentur denunciare auctori ſuo litem motam, & ſecuta euictione agere poſſunt aduersùs auctorem ſuum. *Rub.Alex.in d.§.morte nu.704.Pereg.de iur.fiſc. lib.6.tit.4.nu.39.*

89 Vigeſimoſexto limitatur, quando venditor promittit emptorem defendere,& obligat ſe de euictione,etiā ſi per iniuriam iudicis res euincatur *Angel. conſil.176. incip.præmittendum eſt ad euidentiam* vbi declarat hoc pactum intelligi,quando per ignorantiam iuris,vel facti iudicis euinceretur, quia Iudex ſeruato iuris ordine proceſſit; ſecùs autem eſt, ſi prætermiſſo ordine iuris Iudex procederet, & res euinceretur, quia dicto caſu vigore talis promiſſionis venditor non obligatur, ſequitur *Dec.conſ.74.nu.2. & Gutierez. de iuram. confir. par.1.cap.61.nu.17.*

90 Vigeſimoſeptimo limitatur, quia ſi facta eſt legitima denunciatio venditori, quamuis emptor non produxerit inſtrumenta,& ſe non defendat, tenetur tamē venditor, quando non fecit ipſe, quod debuit. *Ioan. de Anan.in conſil.38.in fin.vbi Bolognin.in addit.*idem firmat,quia ſi venditor denunciatus non ſuſcepit litem, ſibi imputet *Rebuff.de dilat.art.5. gl.vnic. nu.7.* Quod ego non probo per ea, quæ dicam hic in fine.

91 Vigeſimo octauo limitatur, quando conſtat de iuſtitia euictionis,& emptor omnem defenſionem poſſibilem fecit, vt illam euitaret, quo caſu emptor agere poteſt de euictione etiam non facta denunciatione litis venditori,*Alex.conſ.63.num.12.lib.6. Conar. var. reſolut.lib.3.cap.17.num.6.Rota in cauſa Bononien. euictionis 5.Decembris 1605.coràm bon.mem. Litta. & in deciſ 630.ſub num.4.par.1. in recentior.* vbi etiam dicitur quod fideiuſſor,qui ſoluit pro aliquo principali debitore,agere poteſt pro releuatione indemnitatis contra debitorem,& eius heredes, etiam nō facta intimatione moleſtiarum, quando nihil releuans opponere poterat,*per text.in l.ſi fideiuſſor.ff.manda. cum adductis in Romana pecuniaria 20. Iunij 1589. coràm Cardinal. Pamphilio.*

92 Sciendum eſt tamen in omnibus caſibus, in quibus diximus,venditorem non teneri de euictione,non ideò excuſari, quominus tradat emptori inſtrumenta, & documenta, quibus cauſa inſtrui,ac defendi poſſit, & litem tueri,& munire *l.inſtrumenta, C.de commiſſ. Bal. in Margarita in ver.euictio in prima quæſt. Rebuff. in d. art.5.glo.vnic.nu.49.*

93 Quod intellige quoque, licet lis non fuerit denunciata, *vt per Rub. Alexan.in d.l.non ſolum, §.morte nu.433.& ſeq.ff.de nou. oper. nunc.* vbi dicit hoc caſu magis dari actionem de dolo.

94 Item nota, quod denunciatio ad defendendum ſolum eſt neceſſaria, quando quis ageret ad intereſſe, ſecùs,vt ſaluum ſit ius primæuum, *Cran.conſ.83.nu.4.*

95 Præterea notandum, quod etiam ſi emptor denunciet ſolemniter, & cum requiſitis neceſſarijs litem motam venditori, adhuc tenetur cauſam proſequi, aliàs agere non poſſet de euictione,*l.1. C.de pericul. & commod.rei vendit.ibi, & non abſente emptore contrarium pronunciatum eſt,vbi Bal.col.2.ver.vlt.oppono, Paul.de Caſtr.in d.l.1,num.1.& num.3.pract. Papien. in for. libell.in cauſ.vendit.in glo.promittens. nu.8.Capyc.in deciſ.106.Gutierez.de iuramen.confirm.par.1.cap.61.nu. 8. & 12.*

96 Quamuis aliquando emptor, cui eſt mota lis poſſit bonam fidem agnoſcere,& agere de euictione nulla facta denunciatione *Affl.deciſ.49.Capyc.deciſ.106.Put. deciſ.178.lib.3.Rauen.ſing.190. Muran.in Spec. par.6. tit.de laudatione nu.16. Dec.conſ.74.* quoniam emptor appellare,aut tergiuerſari non tenetur, quando fouet iniuſtam cauſam *Gom.Leo. deciſ.19. inter deciſ. diuerſ. tom.1.alias ſecùs,Natt.conſ.208.lib.1.*

ARGVMENTVM.

Litis motæ denunciatio, quo tempore fieri debeat venditori.

Et an quando emptor ob non factam denunciationem agere non poteſt de euictione, poſſit pretium repetere.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio litis ſecundum aliquos facienda eſt ante ſententiam,& concluſionem in cauſa.*

Sed quod imò fieri poſſit tàm in prima, quam in ſecunda inſtantia,habetur num.2.

Declaratur prima ſententia non habere locum in agente

ex

Digitized by Google

ex cauſa lucratiua, quia tunc fieri debet ante ſuſceptum iudicium, & litem conteſtatam numero 3. & 6.

Niſi tamen remiſſa ſit denunciandi neceſſitas nu. 7.

Denunciatio fieri debet tempore legitimo, & congruo, ut ſaluum ſit ius venditori faciendi ſuas defenſiones.

Et ante publicationem proceſſus. num. 5.

Denunciatio fieri omiſſa in prima inſtantia, fieri poteſt in cauſa appellationis.

Denunciatio litis, quibus verbis concipiatur remiſſiuè.

Denunciatione in facienda ſtatuitur tempus iudici arbitrarium.

Et qualiter eius arbitrium regulari debeat. ibid.

Denunciatio vbi ſit, acta, & copia iurium, quæ ab actore producta ſunt, venditori tranſmittuntur expenſis emptoris.

2 *Venditor denunciatione facta poteſt comparere, & aſſiſtere liti, & ſuſcipere totum iudicium in ſe omnibus inuitis, quando totum periculum ſpectat ad ſe abſque tamen nouatione.*

Et de ratione. ibid.

3 *Venditor, vt conſtituatur in mora circa litis aſſumptionem, præcedere debet proteſtatio.*

Fallit reſpectu pupilli data ſcientia venditoris. numero 14.

5 *Fideiuſſor non tenetur de euictione, quando principali venditori, vel eius hæredibus non fuit principaliter proteſtatum de lite, & iudicio euictionis.*

16 *Primo fallit ſtante iuramento.*

17 *Secundo fallit, quando renunciauit priuilegio fideiuſſorum.*

18 *Fideiuſſor euictionis cùm iuramento tenetur ſtatim habita ſcientia de lite mota illam in ſe aſſumere abſque denunciatione; aliàs tenetur ad pœnam.*

19 *Fideiuſſor promittẽs litem in ſe aſſumere, tenetur illam aſſumere quoties opportunum fuerit.*

20 *Emptor recuperat pretium etiam ſi ab eo denunciata non ſit lis venditori.*

21 *Diſtinguit in hac quæſtione author duos caſus.*

22 *Primus eſt, quando venditor dixit nolle teneri de euictione, quo in caſu tenetur ad pretium.*

Declaratur nu. 23. 24. 25. 26.

27 *Secundus eſt caſus, quando tale pactum non interceſſit inter emptorem, & venditorem, quo caſu ſcienter emens rem alienam agit ad pretium.*

Contrarium habetur num. 28.

QVÆST. V.

1 QVo autem tempore denunciatio fieri debeat, alia eſt inſpectio. Et ſanè ſecundum aliquos facienda eſt ante ſententiam, & ante cõcluſionem in cauſa, vt venditori ſuperſit tempus ad defendendum, ita *Bart. in l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de leg. 3. per text. in l. ſi rem, C. de euict. vbi gloſ. & Bartol.* declarant *Felyn. in cap. cum dilectus in princip. de fid. inſtr.* Et quia cõcluſio claudit viam probationi, nec mirum, ſi tunc non prodeſt emptori denunciare.

2 Sed quod denunciatio fieri poſſit donec durat iudicium, ſeu lis tàm in prima, quàm in ſecunda inſtantia videtur text. *in l. ſi rem, §. fin. cum ibi not. ff. de euict. Oldrad. conſil. 255. ſub num. 4. verſic. hinc eſt*, & ratio aſſignatur, quoniam emptor habet ex cauſa neceſſaria, & iura venditoris ſunt ſalua.

3 Inquit tamen *Abb. in conſil. 45. videtur primo nu. 2. verſic. Nec obſtat lib. 2.* quod ſufficit, ſi fiat ante ſententiam, declarans in legatario, & quocunque agente ex cauſa lucratiua fieri debere ante ſuſceptum iudicium, *vt ibid. circa fin. verſic. præterea ex alio, Bart. in d. l. concubinam, §. ſi hæres, Corſett. in ſing. in ver. denunciatio, Capell. Tholoſ. in deciſ. 408.*

4 Verùm, quod denunciatio facienda ſit tempore legitimo, & congruo, vt venditori ſaluum ius eſſe valeat faciendi ſuas defenſiones, & eo tempore, quo integra ſunt iura ipſius defenſionis, adhuc videtur text. *in d. l. ſi rem, quam §. ſi. Bal. in l. libera colum. fin. C. de ſent. & interloc. omn. iudic. Felyn. in cap. cum M. Ferrarienſis num. 163. & 164. de conſtitut. Alexan. conſ. 117. in princ. lib.*

5 7. hoc eſt ante publicationem proceſſus. *Conar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 8. Gomez. de contract. cap. 2. col. 3. Marant. de ord. iudic. par. 6. tit. de lauda. nu. 5. & ibid. Feller. in addit. Papien. in forma libell. in cauſ. vendit. in gloſ. promittens num. 8.* qui hoc declarat, vt ſupra, pro-

6 cedere, quando conuentus habet cauſam oneroſam, ſecùs ſi lucratiuam, quia hoc ſecundo caſu denunciatio fieri debet ante litem conteſtatam, ſecundum Dyn. & *Bart. in d. l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de leg. 3. Ioan. Andr. in cap. fin. de empt. & vendit. Cyn. in l. quoniam, C. de euict.*

7 Quod verum eſt, niſi ſit remiſſa denunciandi neceſſitas, vt ſæpè fieri ſolet in inſtrumentis, *l. Herennius, ff.*

8 *de euict. Benedict. Capr. in reg. 87. num. 227.* & quatenus fieri omiſſa ſit in prima inſtantia, fieri poterit in cauſa appellationis *Conar. dicto cap. 17. num. 8.* vbi de magis recepta ſententia teſtatur *cum Igneo pract. Papienſ. vbi ſupra Gomez. dicto cap. 2. Rebuff. in tit. de dilat. artic. 5. glo. vnic. nu. 29.* vbi hoc declarat, dummodò ius actoris factum non fuerit deterius per *d. l. ſi rem, §. final. vbi glo. ff. de euict. Marſil. in praxi §. ſequens quæſtio nu. 18. & 19. Amanell. ſing. 139. num. 1. Maſuer. in rubr. de empt. verſic. Item ad hoc, vt emptor.*

9 Quibus verò verbis concipiatur, latè dictum fuit in præcedenti quæſtione, ac tradit *Mari. Socin. ſen. in cap. quoniam frequenter, §. quid ſi ſuper num. 27. vt lit. conteſtat. Bartol. in l. non ſolum, §. morte num. 48. Alexan. nu. 42. Iaſ. num. 38. gloſ. in Clement. cauſam de elect.* quam ibi ſequuntur *Canoniſtæ. Felyn. in dicto cap. cum M. Ferrarienſis num. 63. vbi etiam Rip. num. 163. Rubens in dicto §. morte num. 674. & ibid. Claud. de Seiſell. num. 93. Marant. dicto tit. de landa. num. 12. Craſſ. inter commun. opinionem relatus tom. 4. loc. 12. inter Miſcellan. cap. 34.*

10 *verſic. quæro vlterius*, pro qua facienda, ſtatui debere tempus iudici arbitrarium dixit *Socinus ſenior in dicto §. quid ſi ſuper num. 26. Rebuffus ad conſtitutionem Gall. tit. de dilation. artic. 3. gloſ. vnic. num. 8.* quo loci etiam notat, qualiter eius arbitrium regulari debeat, *ibidem num. 12.*

11 Cæterùm acta, & copia iuriũ, quæ producta fuerint ab actore moleſtante, expenſis emptoris præſentari debent, qui tenetur expectare exitum litis pro illarum refectione, ſeu reſtitutione, vt per *Theſaur. in deciſ. 218. num. 2. & 3.* & tunc debentur expenſæ tanquam dam-

num,& intereſſe *Cuman. conſil. 29. quidam Gionterinus*
circa fin. verſic. vnde tenet,& videndus eſt *Bald. in l. 2.*
ſub num. 7. verſic. modo pone, C. de ſentent. quæ ſine cert.
quantita.
12 Quare venditor pro ſuo intereſſe poteſt in iudicio
comparere facta ſibi denunciatione litis motæ, & illi
aſſiſtere, ac defendere abſque tamen nouatione, *l. ſi*
plus §. mota, ff. de euict. & l. 1. cum ibi notat. per gloſ. &
Doctor. in ſpecie Bal. & Salycet. C. de pact. & conuent. rei
vendit. l. 3. & ibi Bartol. ff. ſolut. matrimon. l. denunciaſſe
in princip. vbi Dyn. & Bartol. ff. de adult. facit l. ſi paren-
tes, ff. de euict. l. ſi ſuſpecta, §. 1 ff. de inoffic. teſtamen. &
probationes inducere, ſaltem ſi emptor non induxerit
Innocent. in cap. cum ſuper extr. de re iud. & notant ple-
nè *Bartol. & DD. in l. ſi perluſorio, §. 1. ff. de appellat. &*
Bal. & Angel. in d. l. ſi ſuſpecta, §. 1. etiam actore inuito,
quando totum periculum ad eum ſpectat. *Alba conſil.*
216. num. 4. lib. 2. Gabr. conſ. 34. num. 4. lib. 2. vbi quod
qui de euictione tenetur, cogitur defendere conuẽtum
cauſatiuè, quia habet regreſſum contra eum, nam
poſt denunciationem factam per eum, cui res euinci-
tur, ſententia contra illum lata præiudicat ei, cui eſt
denunciatum ipſo iure abſque alio proceſſu, *vt per*
eundem Albam in conſil. 374. num. 21. lib. 3. licèt ſecùs
13 accidat ea non facta, cùm vt venditor conſtituatur in
mora, circa litis aſſumptionem præcedere debeat pro-
teſtatio ſecundum magis communem opinionem, de
qua per *Dec. conſil. 74. ſub num. 2. & Rubeus in repet. l.*
non ſolum, §. morte num. 682. ff. de nou. oper. nunciatione.
14 Quod tamen fallit reſpectu pupillorum data ſcientia
venditoris de lite mota, quo caſu ille conſtituitur in
mora ſi litem in ſe non aſſumat abſque aliqua intima-
tione, ſeu proteſtatione ſecundum *Bald. in l. 1. num. 9.*
verſicul. tu dic, C. de pericul. & commod. rei vendit. per
l. in minorum, C. de in integrum reſtitut. minor. quem ſe-
quitur *Roman. in dicta l. non ſolum, §. morte ſub num. 10.*
verſic. prima niſi, & ibid. Alexan. colum. 15. verſic. ſex-
15 *to declaratur.* Prout nec tenetur fideiuſſor de euictio-
ne, quando principali venditori, vel eius hęredibus nõ
fuit proteſtatum de lite, ſeu denunciatum, ſicuti de iu-
re requiritur ad text. *in l. emptori, C. de euict. vbi Salyc.*
& Bal. cap. final. vbi Abbas, Butr. & Imol. de empt. &
16 *venditione, Dec. dicto conſil. 74. num. 1.* Quæ concluſio
limitatur primo ſtante iuramento per ea, quæ dixi in
præcedenti quæſtione num. 91. & ſequentibus. Secun-
17 dò fallit, vbi fuit renunciatum beneficio fideiuſſorum.
18 *Rot. Bononien. in deciſ. 77. num. 40. in recentior.* etenim
vbi adeſt iuramentum, venditor tenetur ſtatim litem
in ſe aſſumere abſque denunciatione, aliàs tenetur ad
pœnam, *Anton. de Butr. & Imol. in gloſ. 3. in cap. breui*
de iureiuran. Bauer. in tract. iuramen. colum. 6. & dixi in
19 *dicta quæſt. 3.* & præſertim ſi in ſpecie ita promiſerit
Rota Bonon. in loco præadmonito nu. 21.

Sed quæro, An quando emptor ob denunciationem
venditori non factam agere non poteſt de euictione,
poſſit pretium recuperare?

20 Pro affirmatiua opinione tenet *Dec. in conſil. 102.*
in fine.

21 Verùm diſtinguendi ſunt duo caſus.

22 Primus eſt caſus, quando venditor fecit pactum ſe
nolle teneri de euictione, & tunc licèt venditor quoad
pœnam conuentam, vel intereſſe occaſione euictionis
ſecutæ non teneatur, nihilominus tenetur ad pretij re-
ſtitutionem ad *text. in l. emptorem, §. qui autem cum §.*
ſeq. ff. de act. empt.

23 Intellige primo non procedere, quando expreſsè
actum eſſet, quod non teneatur etiam ad pretij reſtitu-
tionem *dicto §. qui autem, & ibi Bart.*

24 Secundo intellige non habere locum in diuiſione,
in qua ſit actum neminem de euictione teneri, quia
cum quilibet videatur in ſe ſuſcipere periculum, non
tenebitur quiſquam ad pretij reſtitutionem, gloſ. eſt
ſingularis in *l. ſi familiæ, C. fam. herciſcun. & ibi Bar. &*
cõiter Doct. & per nos dicetur in particulari quæſtione.

25 Extendas idem procedere in contractu emptionis,
ſi duo inſimul venderent, videlicet vnus alteri vnam
rem, & alter alteri, & dicerent, ſe nolle teneri de eui-
ctione ratione prædicta *Alex. in addit. ad Bartol. in d. l.*
emptorem, §. qui autem, ff. de act. empt.

26 Tertio intellige ſibi tribuere, quãdo pactum factum
eſt in genere à quocunque euinceretur, ſecùs ſi in ſpe-
cie, putà à Seio, quia tunc non tenetur ad pretium, eſt
text. *in l. qui libertatis, ff. de euict. ſecundum Roman. in*
ſing. 382. ſi vendo. Gloſ. Angel. Fulgoſ. Salycet. Paul. de
Caſtr. & Barbat. in d. l. emptorem, §. vlt. Bal. & Salyc. in
l. 1. C. de peric. & commod. rei vendit. Marſil. ſing. 656.
Burgoſ. in cap. final. num. 15. de empt. & vendit. Afflict.
quib. mod. feud. amittatur. §. Rurſus ſi fidelis. num. 32. &
Aret. in §. actionum num. 22. Inſtitut. de act. & eſt com-
munis opinio, vt latius dicam ſuo loco. Et ratio diffe-
rentiæ eſt, quia vbi in genere venditor dicit nolle de
euictione teneri, non potuit emptor certus eſſe de cau-
ſa euictionis, nec de iure, quod alteri ad rem venditam
competere poterat, ideò non eſt æquum, nec iuri con-
ſonum, quod pretium amittat, quod ſecùs eſt, quando
in ſpecie euictionis cauſa exprimitur, quia emptoris
culpæ attribuitur, ſi, antequam emit, diligentiam non
adhibuit ad inquirendam euictionis certitudinem, &
eà ratione nec pretium petere poterit re euicta, ſicuti
ſcribit *Bal. in d. l. qui libertatis*, vbi Odofred. declarat
hoc procedere, quando in ſpecie venditor titulum, &
cauſam euictionis exceperit, & ita vult non ſufficere ad
pretium amittendum exceptionem cauſæ alicuius ge-
neraliter expreſſam, nempè libertatis, niſi expreſsè ex-
cipiantur cauſæ & nomen tituli ſcilicet libertatis ex ti-
tulo teſtamenti Sempronij, prout colligitur etiam ex
Bart. in d. l. 1. cuius contrarium tenet *Couar. var. reſolut.*
lib. 3 cap. 17.

27 Secundus eſt caſus, quando tale pactum non inter-
ceſſit inter emptorem, & venditorem, quo caſu ſi quis
ſcienter emerit rem alienam, poteſt pretium repetere,
quamuis venditor quoad damna, & intereſſe de eui-
ctione non teneatur, ſic *Aret. in l. ſi aliquam rem, ff. de*
acquir. poſſeſſ. per l. vlt. § fin. C. comm. de leg. qui tamen
text. non obſtat, cum ibi non fuerit empta res aliena
ſimpliciter, ſed res venditoris reſtitutioni tamen ſubie-
cta occaſione fideicommiſſi iniuncti, additur text. *in l.*
emptorem, §. vlt. ver. ibidem ait, ff. de act. empt. qui nec
etiam reſiſtit, quoniam ibi emptor non habuit malam
fidem, nec ſcientiam rei alienæ etiam ſi conſenſerit legi
à venditore dictæ, qui ita conuenerit, ne de euictione
teneatur. Et ideò.

28 Contraria ſupradictæ eſt opinio, quod emptor rei
alienæ cũ mala fide, & certa rei alienæ ſcientia non po-
teſt de euictione agere etiam ad pretij reſtitutionẽ, ſic
Iaſ. & recentiores in l. fin. §. fin. C. commun. de leg. Ioan.
Lup.

Inp.in rubric.de donat. inter virum & uxorem, §. 65. num.53.& Couar.variar.reſolut.lib.3.dicto cap.17. nu. 1.& 2.& in verſic.ad eam quæſtionem, & probatur in l. ſi fundum, C.de euict. De quo Deo dante dicemus inferius in hoc tractatu in particulari quæſtione.

ARGVMENTVM.

Clericus laudatus, an pro defenſione teneatur comparere coram Iudice laico, ſeù forum emptoris declinet, & ſic petere poſſit remitti ad ſuum Iudicem?

SVMMARIVM.

1 *Clericus laudatus vti neceſſarius defenſor emptoris forum declinare non poteſt, & de ratione nu.5.& 7.*
Ampliatur num.8.
Contrarium habetur num.9. vbi de magis communi, ac veriori.
Refertur opinio Io: de Imol.nu.11.
Et reſpondetur contrarijs nu.12.& ſeqq.
2 *Actor laudatus, licèt apud eundem Prætorem ad expenſas, & intereſſe conueniri debeat, emptor tamen agere tenetur coram Iudice rei venditæ.*
4 *Clericus quando venit ad iudicium, vt defenſor laici, non habet locum ſtatutum de compromiſſis ea ratione, quia declinari non poteſt iuriſdictio.*
6 *Ius tertij defenſoris comparentis in iudicio regulatur quoad executionem iudicij à iure principalis litigatoris.*
10 *Defenſor neceſſarius comparens in iudicio poteſt opponere exceptiones competentes tàm ex perſona ſua, quam eius, pro quo comparet.*
Declaratur num.16.
13 *Plura in iure licent fieri ex quadam conſequentia, quæ ſi principaliter agerentur, prohibita forent.*
14 *Regula cum quid de reg.iur.in ſexto, procedit inſpecto fine, non autem ſi modus inſpiciatur.*
15 *Clericorum cauſæ reſpectu ipſorum non ſunt ſpirituales.*
17 *Cauſa agenda eſt coràm procuratore fiſci, ſi fiſcus vult emptorem defendere.*
18 *Eccleſia comparatur fiſco, & eius vtitur priuilegijs.*
Et qualiter hoc intelligatur ibid.
19 *Fiſcum, & eccleſiam forum mutare qualiter intelligatur.*
Et quid in clerico.ibid.
29 *L.Venditor, ff.de iud.locum non habet in fiſco.*
Et de ratione ibid.
21 *Refertur Aret.concordia inter dictas opiniones.*
A qua licèt diſſentiat Caballin.nu.22.
Eam tamen probarunt plures.nu.23.
24 *Verùm auctor plures diſtinguit caſus.*
25 *Clericus, quando principaliter conuenitur, & in eo ſubſtantiatur iudicium, ſemper remittitur ad ſuum Iudicem.*
26 *Clericus quando tanquam actor laudatus comparet pro ſuo intereſſe ad emptorem defendendum, & ante litem captam, ſeu conteſtatam dicit ſe nolle iudicari à Iudice laico, remittitur ad eccleſiaſticum.*
Et de ratione. ibid.
27 *Clericus habens directum dominium rei, & conuento emphyteuta, vel vaſallo comparet, & dicit ſe velle ad ſuum Iudicem remitti, eſt remittendus.*
28 *Clericus, qui rem poſſidet, in qua executio eſt attentata vigore ſententiæ Iudicis laici aduerſus illius actorem laicum latæ, & illi ſe opponit, ad ſuum Iudicem eſt remittendus.*
29 *Iudex laicus cognoſcit, an clericus poſſideat, vel ſit deſiſtendum ab executione, licet non poſſit vlterius progredi, conſtito de tenuta, & poſſeſſione.*
30 *Clericus, quando non eſt actor laudatus, ſed à Colono nominatus in dominum, remittitur ad ſuum Iudicem.*
31 *Clerici, & laici vbi eadem eſt cauſa, clericus vna cum laico remittitur ad epiſcopum.*
Ampliatur procedere etiam in delictis nu.32.
33 *Perſona miſerabilis coràm quo conueniatur, remiſſiuè.*

QVÆST. VI.

Controuertunt Doctores. An clericus, qui pro defenſione rei venditæ cogitur comparere coràm Iudice laico, coràm quo emptor moleſtatur, poſſit declinare forum, & petere cauſam remitti ad ſuum Iudicẽ. Et negatiuè reſpondendum videtur per text.*in l.venditor, ff.de iudi.& l.1. C.vbi in rem act. tradic Abb.in cap.quoniam frequenter, §.fin.num.28.vt lit.non conteſtat. Ancharan.in cap.ſignificaſti nu.15. de foro competen.& in cap.ea, quæ quæſt.17.n.21.de regul. iur.in ſexto, Burgoſ.in cap.fin.num.16.in fin.de empt.& vendit.Gomez.de contract.cap.2.col.3.Barbat.in d. cap. fin.col.fin. Afflict. in cap.1.nu.33.ſi de feud.vaſall. Capyc.deciſ.197.num.7.Myſinger.ſing. obſeru. cent.1. obſeru.22.ad fin.Gail.obſeru.lib.1.obſeru.37.num.8.& 9.* qui de veriori teſtatur, & in Camera recepta opinione, *Maran.de ord.iud.par.6.membr.5.tit. de lauda. num.6. Cagnol.in d.l.venditor num.8. Anguſol.conſ.19. Rimin. iun.conſ.422.num.1. & ſeqq. lib.4. Hond.conſil.25.nu. 14.& 15.& infra lib.1.facit tex.in l.minor, ff.de euict.*
2 *Rebuff.de dilat.art.5.glo.vnic.num.5.*dicens, quod licet laudatus apud eundem Prætorem ad expenſas, & intereſſe conueniri debeat, tamen emptor agere tenetur coràm Iudice rei venditæ nominato, ſi ipſe remitti petat, quod firmat etiam *Imbertus Rupellanus lib. 1. Inſtit.forenſ. §.1. in princ.* eſt enim reus neceſſarius hoc caſu, & ideò coràm ſuo Iudice conueniendus ſecũdum iuris principia, quibus actor ſequitur forum rei, ad quẽ
3 defendendum, ſi poſteà accedat clericus, quia eſt voluntarius, litique ſe offerens, declinare nequit iuriſdictionem, quemadmodum nec cæteri, qui ſi ſua intereſt, citati comparent, vt per *Soc.ſen. in reg.10.fallent.final. Rebuff.in concordant. fol.67.poſt Capol.cautel.68. Affl. deciſ.24.num.2.& 268.Iaſ.in l. teſtamenta omnia num. 2.& 3.C.de teſtam. Gomez. de contract. cap.2. colum.2.* qui hunc venditorem dicit etiam non vocatum ad iudicium poſſe liti aſſiſtere, illamque defendere, ſi velit, facit quod tradit *Blanch. de compromiſſ. quæſt.3. num. 49.* cum dixit hoc caſu locum non habere ſtatutum de compromiſſis celebrandis, quoniam declinari iuriſdictio non poteſt.
5 Quodque clericus veniens ad iudicium ad defen-

Digitized by Google

dendum emptorem, declinatoriam opponere non valeat, de veriori, & receptiori teſtatur *Soc. ſen. in conſil. 91. num. 11. & 14. lib. 3. vbi poſt Florian.* firmat, ſententiam hanc in praxi eſſe receptam, ſecundum quam etiã decidit *Marian. ſen. in c. quoniam frequenter nu. 127. vt lit. non conteſt.* communem pariter inquit *Siluan. conſil. 49. num. 45. Couar. pract. quæſt. cap. 2. nu. 2. & 3. & cap. 8. num. 2. Boer. deciſ. 69. num. 27. & 30.* vbi dicit ſeruari de conſuetudine, & plures refert *Capycens dicta deciſ. 197. num. 7.* qui dicit de iure hanc opinionem procedere poſt *Angel. in l. ſi cui, §. idem Imperator, ff. de accuſat. & in l. tantum, §. illud, ff. indic. ſolui.* vbi limitat, quando, vt clericus cõueniatur, in ſecularem fuit facta venditio. Et ratio eſt prædictæ opinionis, quia ob comparitionem defenſoris in iudicio, actor fieri non debet deterioris conditionis, vt *in l. 3. §. defendi, ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ. eatur.* quẽ tex. pro hac opinione induxit *Socin. in dicto conſil. 91. num. 11. & in dicto cap. quoniam frequenter*, vbi etiam adducit notata *in cap. final. vt lit.*
6 *penden.* Vbi quod ius tertij defenſoris comparentis in iudicio regulatur quoad executionem iudicij à iure principalis litigatoris, citat *Innocent. in cap. cum ſuper de re iudic. & Ancharan.* qui hanc tenuit ſententiam in *reg. ea quæ de regul. iuris*, ac denique adducit pro hac opinione *Ioan. Andr. in dicto ca. quoniam frequenter, §. quod ſi ſuper, Caballin. de euict. §. 3. num. 119. & ſequentibus, qui num. 123. addit poſt Alexand. Bald. &*
7 *alios*, quod ſi Iudex eccleſiaſticus inhiberet Iudici laico, ne in cauſa procederet, ſed clericum ad ſe remitteret, ad vlteriora tamen in cauſa procedendum eſſet, cum eo caſu Iudex eccleſiaſticus iuriſdictionem non habeat, vt & inquit *Socin. in dicto conſil. 91. in fine lib. 3. Rim. iun. & Honded. in locis præcitatis.*

8 Ampliatur dicta concluſio, vt procedat etiam, quando clericus venditor in initio, & antequam iudicium contra emptorem ſit inchoatum, comparuit, vt quicquid voluit *Dec. conſil. 700. num. 9. & Aretin. in rubric. de except. ſub num. 20. verſic. tu ſic dicas*, ſenſerunt *Socin. ſen. dicto conſ. 91. colum. fin. verſic. non obſtat poſtremo Couar. practic. quæſt. cap. 8. ſub num. 3. verſic. idemque erit Cagnol. in d. l. venditor num. 14. Caballin. in dicto §. 3. num. 122. & Honded. dicto conſil. 25. nu. 17. libro primo.*

9 Contrarium, nempè, quod imò clericus poſſit declinare forum, in ſpecie tenuit *Specul. in tit. de primo, & ſecundo decreto, §. reſtat verſicul. quid ſi clericus*, vbi voluit clericum comparentem in iudicio ad ſuſcipiendum in ſe litem, & cauſam, opponere poſſe exceptionem incompetentiæ, & petere quod cauſa ad ſuum Iudicem remittatur, ſequitur *Aretin. in §. actionum, Inſtitut. de act. & in rubric. de except. ſub num. 20. verſic. ex his.* firmans ita obſeruari, & addit ita tenuiſſe *Angel. ſibi contrarium in dicta l. venditor per gloſ. in cap. clericum 11. quæſt. 1. quamuis Abb. in dicto cap. fin. num. 8.* eum citet in contrariam partem, *idem Abbas in cap. quoniam in verſic. & hæc faciunt ad quæſtionem vt lit. non conteſtat. Angelus in l. non ſolum, §. quod vulgo, ff. de vſucap. & Paul. de Caſtr. ibidem*, qui ſcripſit fiſcum ex ſua perſona hoc idem facere poſſe, *per notata in l. 3. C. de iure fiſci, vbi Ioan. de Plat.* id expreſsè *firmat*, ſequitur *Dec. de Clerico loquens in conſil. 700.* de veriori, & in practica ſeruata opinione teſtatur *Boer. dicta deciſ. 69. num. 17. ſuper quæſtione in fin.* & ſic deciſum in plurimis cauſis in Regio Conſilio Neapolitano dixit *Grammatic. in deciſ. 21. num. 2. & 9.* qui num. 10. eam dicit magis communem, veriorem, & receptiorem ſententiam, cum qua tranſire quoque viſus eſt *Abbas in dicto cap. finali*, quatenus refert ad ſe *Specul. in dicto §. reſtat, & Butr.* vt teſtatur idem *Abbas in dicto cap. quoniam frequenter §. fin. numero 28. iterum Angel. in l. ſi ſuſpecta numero 1. ff. de inoffic. teſtamen. Siluan. conſ. 49. num. 42. qui cæteros refert.*

Comprobatur ex eo, quod tradit *Angel. Aretin. in dicto §. actionum*, vbi inducit text. *& Bartol. in l. idemque, §. qualiter, ff. mandat.* quo in loco probatur, defen-
10 ſorem neceſſarium comparentem in iudicio poſſe opponere exceptiones tàm ex perſona ſua, quam eius, pro quo comparet, competentes. *Bartol. & Doct. idem tradunt in l. ſi auctor, ff. de procurat. Decius conſil. finali numero 6. eſt text. in l. ſi pactum, C. de euict.* cuius meminit *Socin. in dicto conſil. 91. ſub num. 10. verſic. ſecundo libro 3.*

11 Cæterùm *Imol. in l. non ſolum, §. quod vulgo de vſucapion.* dixit, dictas auctoritates ſolum admitti poſſe, quando iudicium nequit fundari in perſona rei conuenti, vt quia eſſet Colonus clerici, aut alterius priuilegiati, qui iudicium in ſe ſuſcipere vult, ſequitur *Alexan. de Neu. in conſil. 55.* nam aliàs ſi poteſt in eo fundari, & iudicium inſtitui, quia nempè nomine proprio poſſidet, prout emptor, & ſimiles, iudicium mutari non poteſt, vt in *l. venditor, ff. de iudic. & in l. 1. C. vbi in rem act. & in l. emptori, C. de euict.* vbi Bal. aſſerit clericum venditorem non poſſe perimere forum, ſic, & *Salyc. in dicta l. 1. & Florian. in dicta l. venditor*, dicens ita de conſuetudine obſeruari, & voluit *Angel. in dicto §. quod vulgo.* hanc vti communem ſequitur *Socin. in d. conſ. 91. col. pen. & fin. in vltimo dubio lib. 3.* & facit *Aret. conſ. 33. col. 2.*

12 Et *ad cap. ſi diligenter de foro competen.* in quo principaliter ſe fundant contrarium tenentes, aſſerentes hoc in caſu Iudicem ſecularem in effectu cognoſcere de cauſa clerici, eundemque condemnare, ſi reum emptorem condemniet, quoniam eo ipſo clericus venditor de euictione obligatur, vt dixit *Ancharan. in dicta reg. ea, quæ & Angel. in dicto §. quod vulgo.* cum dixit clericum hoc caſu à Iudice laico incidenter iudicari, quod fieri non poteſt, *per cap. qualiter, & quando de indic. & cap. ſi Iudex laicus de ſentent. excommunic. lib. 6.* vnde quod vna via prohibetur, alia admitti non debet *cap. cum quid de regul. iur. in ſexto*, clericus enim dicitur res ſpiritualis, vt per *Canoniſt. in cap. at ſi clerici de iudic.* quem nec principaliter, nec incidenter Iudex laicus iudicare poteſt *cap. tuam, & ibi gloſ. & Doct. de ordi. cogn.*

Reſpondetur verius hoc caſu Iudicem laicum ſolum cognoſcere de cauſa emptoris laici rei principalis, ſub cuius iuriſdictione eſt, & ad quem ſpectat iudicare. Vnde cum principaliter de iure ſecularis agatur, & quod principaliter agitur attendendum ſit, non eſt quod clericus conquæri poſſit, licet incidenter, & in
13 quandam conſequentiam de iure ſuo agatur, cum plura in iure liceant ex quadam conſequentia fieri, quæ ſi principaliter agerentur prohibita forent *l. 1. ff. de auctor. tut. l. interdũ, §. qui furem, ff. de fur. iuncta l. ſolemus, ff. de iud* & in ſpecie, quod præiudicium reſultans

ex

ex ſententia iudicis laici non conſideretur, deducitur ex *c. cum ſit generaliter. cum ibi not. de for. compet.* vbi ſi Clericus laycum conueniat, illum conuenire debet coram iudice laico, cuius ſententia lata in fauorem laici clerico nocet, ergo idem in caſu ſupradicto dicendum eſt.

14 Non etiam obſtat *regula cum quid. de reg. iur.* quia procedit inſpecto fine, non autem ſi modus inſpiciatur, quo inſpecto, vna via prohibitum, alia conceditur, vbi id explicat *Domin. c. Gemin. & Abb. in c. tua. de procur.* Sed iura prohibent clericum ad forum ſeculare vocari, & ibi iudicari, quando videlicet ducitur inuitus, & tanquam reus, & de illius iure principaliter agitur, ſecus quando volens comparet in iudicio, & non principaliter vocatus defendens emptorem, in quo ſubſtantiatur iudicium.

15 Nec videtur verum cauſas clericorum reſpectu ipſorum eſſe ſpirituales, cum ſi id cõcederemus, nunquam iudex laicus de his cognoſcere poſſet, & nihilominus, vt dictum, contrarium habetur *in dicto c. cum ſit generale.*

16 Non etiam mouet quod dicitur, defenſores ſcilicet neceſſarios opponere poſſe omnes exceptiones competentes ex perſona ſua.

17 Quoniam, vt dixit *Socin. in d. conſ. 91. in fin. verſ. non obſtat*, id procedit quoad exceptiones peremptorias, ſeu etiam dilatorias reſpicientes rei conuenti defenſionem, non autem fori declinatoriam, quia hæc ſolum competit reo originario, contra quẽ principaliter iudicium dirigitur ex præmiſſis, neque obſtare videtur *l. 3. C. de iur. fiſc. lib. 10.* vbi gloſ. notat, cauſam agitandam coram procuratore fiſci, ſi fiſcus vult emptorem defendere, atque ita in eo locum non habere *l. venditor. ff. de iudic.* firmat *Ioan. de Plat. & ſequuntur Paul. de Caſtr. in d. l. venditor, & ibid. Cagnol. nu. 16. Socin. conſ. 46 lib. 4. Dec. dict. conſ. 700. Capyc. deciſ. 197. Peregr. de iur. fiſc. lib. 7. tit. 1. num. 9.* quare *Ioan. de Plat.* vbi ſupra, dicit idem procedere in Eccleſia, & perſonas Eccleſiaſticis, ſeu etiam pupillis, & alijs ſimiliter priuilegiatis.

18 Quia argumentum prædictum ex Platea ſolum cõcludit in Eccleſia, quam fiſco comparari, & illius frui priuilegijs notatur *in l. ſi procurator iuncta gloſ. ff. de iur. fiſc. Canoniſ. in c. 2. de precar.* clericos autem fiſci priuilegijs frui, aut eccleſiæ, niſi in caſibus à iure expreſſis nullibi ſcriptum reperitur, vt notatur *in c. fin. de vit. & boneſt. cler. in c. literis de pign. & in c. quanquam de cẽſi. lib. 6. gl. Butr. & alij in c. ſi diligenti. de præſcript.* ſic reſpondet *Burgoſ. in d. c. fin. col. antepen. de empt. & vend.*

19 qui ait, quod & ſi verum ſit fiſcum, & eccleſiam forum mutare, non tamen idem dicendum eſt in clerico.

Reſp. præterea in caſu illius text. ideo fiſcum forum mutare, quia res fuit ab eo vendita minoris, quam ab eo alienari debuit, quare ipſemet fiſcus pignoratitia actione obligari potuit, vt in *l. 1. et 2. de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſc. lib. 10.* quod & in quolibet priuato creditore, qui ꝓcedit prior conueniri debet, emptor verò in ſubſidium, *vt in l. 1. & ibi gl. C. ſi vendi. & pign. agat*, & ex quo ibi conueniri principaliter fiſcus debuit, potuit forum mutare, vt diximus in Colono eccleſiæ, aut clerici. Vel etiam videtur dici poſſe in illo caſu reum conueniri, quia minoris emit à fiſco. Non ergo mirum fiſcum litem mouentem forum mutare. Non tamen ſic eſt in propoſito, quia reus non conuenitur ex eo, quod emerit à fiſco, vel ab eccleſia, ſed quoniam res, de qua agitur, eſt actoris.

20 Quinimò, quod *d. l. Venditor.* nõ ſeruetur in fiſco, tenet *Bal. in d. l. 3. col. 2. verſ. item non obſtat. C. de iur. fiſc. Aret. in rubr. inſtit. de except. nu. 17.* latè *Socin. in d. conſil. 91. lib. 3. Couar. pract. qq. c. 8. n. 3.* quibus accedit *Fachin. contro. iur. lib. 2. cap. 38. ſub lit. D. & Theſaur. deciſ. Pedem. 213. nu. 3.* Ratio adducitur, quia fiſcus iure priuatorum vtitur, præterquam in caſibus expreſſis, & exceptis, ſecundum gl. *in l. item veniunt. §. in priuatorum, ff. de peti. hæredi. Dec. conſ. 5.* ergo idem dicendum eſt in re, de qua agitur. Nõ enim id expreſſum, vel exceptum habemus in fiſco conſtitutum.

21 Pro cõcordia dictarum opinionum *Aret. in d. rubr. de except. nu. 20. verſ. Tu dic, & Dec. d. conſ. 700. num. 9.* dicunt primam opinionem admitti poſſe, quando clericus ad iudicium fuit vocatus pro defenſione rei conuenti poſt litem cœptam, & conteſtatam, quo caſu iudicium immutari nequit, neque deterior fieri agentis conditio. At ſecus, quando ante litem conteſtatam ipſe cauſam defenſurus comparet.

22 A qua concordia licet diſſentiant *Soc. d. conſ. 91. col. fin. verſ. non obſtat poſtremo. Couar. d. cap. 8. ſub num. 3. verſ. idemque erit Cagnol. in d. l. venditor nu. 4. Caball. in. in d. § 3. num. 122. & Honded. dicto conſil. 25. num. 17. libro 1.*

23 Nihilominus eam probarunt *Rimin. iun. in d. conſil. 422. num. 13. & 14. lib. 4.* dicens probabilem eſſe, cum ante litem conteſtatam plura concedantur in cauſis, quæ poſtea prohibentur ad notata *in l. edita. C. de eden. Marcheſan. in tract. de commiſſ. part. 1. commiſſ. auoc. cauſ. c. 2. nu. 22. & 24. in prima impreſſ. & part. 2. ca. 4. ſub num. 47. ibi ſed pro faciliori Scacc. de appell. quæſt. 7. ſub nu. 123. verſ. moueor primo, & verſ. cæterùm.*

24 Sed quo clarior res reddatur aliqui ſunt conſtituendi caſus.

25 Primus eſt, quando clericus à layco conuenitur, vt pro euictione cõdemnetur, quo in caſu clericus remittitur ad ſuum iudicem, &c. quod dicitur principaliter conueniri, & contra illum porrigitur libellus; nam quando principaliter conuenitur pro ſuo intereſſe, & in eo ſubſtantiatur iudicium, ſemper remittitur ad iudicem eccleſiaſticum, vt per *Anchar. in d. cap. ca, quæ quæſt. 17. in fin. Ang. in d. l. non ſolum, §. quod vulgo ff. de vſucap.* vbi quoque ait, quod nominatus in iudicio à Colono poteſt forum declinare, & agẽtem trahere ad iudicem eccleſiaſticum *Abb. in c. fin. §. fin. nu. 28. extr. vt lit. non conteſta. Dec. conſ. 77. num. 6. & ſeq. Barbat. Caſt. & cæteri, quos adducit Rimin. iun. d. conſ. 522. nu. 6. Cagnol. in d. l. venditor ſub num. 23. Honded. d. conſil. 25. nu. 16. lib. 1.*

26 Secundus eſt caſus, quando clericus tanquam actor laudatus comparet pro ſuo intereſſe ad emptorem defendendum ante litem cœptam, ſeu cõteſtatam, & dicit, ſe nolle iudicari à iudice laico, ſed remittendum ad ſuum iudicem eccleſiaſticum, & tũc iudex laicus nihil poteſt contra eum ſtatuere, ſed illum remittere debet ad iudicem eccleſiaſticum per tradita per *Specul. in d. tit. de primo, & ſecun. Decre. §. reſtat verſ. quid ſi Dominus & verſ. ſeq. per tex. in d. cap. ſi diligenti extra de for. compet. in l. placet, C. de epiſc. & cler. & in §. aliud quoque capitulum in auth. de ſanctiſſ. epiſc.* & rationem ponit gl *in c. clericus nullus 11. quæſt. 1.* quia per laudatio-

nem

Digitized by Google

nem authoris non ſit elericus de foro ſeculari, cum ſit de iure diuino, & à iuriſdictione illius omninò exemptus. Vnde iudex laicus eſt penitus incapax huiuſmodi cognitionis, vt per *gloſ. in c. ſi Imperator. 96. diſtinct.* quam pro ſing. ſequitur *Abb. in d. cap. ſi diligenti, & in cap. eccleſia ſanctæ Mariæ in princ. de conſtit. & in c. fin. extra de ſolut. in c. propoſuiſti de conceſs. præben. & in c. 1. extr. de conſuetud. Card. in ca. perpendimus col. 5. extr. de ſent. excomm. Aret. Dec. Capye. Grammat. Foller. Rimin. iun. Marcheſan. & cæteri ſuperius adducti num. 9. & 23.* Quicquid ſecus ſit, quando comparet poſt litem cęptam, & conteſtatam, quo caſu procedere poſſunt contrarium tenentes.

27 Tertius caſus eſt, quando clericus habet directum dominium rei, & cõuento emphyteuta, vel vaſallo clericus comparet, ac dicit, ſe pro ſuo intereſſe velle illum defendere, ſed coram ſuo iudice, & tunc ad eccleſiaſticum eſt remittendus. *Specul. in d. tit. de primo, & ſecundo Decreto, § reſtat videre Anchar. in d. ca. ea quæ q. 17. Surd. conſ. 396. ſub nu. 35. & 36. lib. 3.*

28 Quartus caſus, quando clericus, qui rem poſſidet, in qua executio eſt attentata vigore rei iudicatæ à iudice laico aduerſus illius authorem laicum latæ, & ad ſuam poſſeſſionẽ defendendã executioni ſe opponit, & tunc cũ talis clericus nõ dicatur defenſor volũtarius, ſed neceſſarius ex quo coactus, & nõ vltrò principaliter ſe offert, vt aliũ impediat, ad eccleſiaſticũ iudicẽ eſt remittendus. *Anchar. in c. ea, quæ quæſt. 17. ad fi. verſ. qua ratione dicendum eſt generaliter de reg. iur. in 6.* qui infert in caſu *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* quod ſi comparet tertius clericus pro ſuo intereſſe remitti debet ad ſuum iudicem *Dec. conſ. 700. n. 7. Barbat. conſ. 84. lib. 4. Cagnol. in d. l. venditor nu. 19. de iudi.* ex quo enim clericus poſſidet, & ſic eſt reus, & non actor *iuxt. deciſ. Grammat. 61. in princ.* qui poſſidentem facit reum, coram ſuo iudice vtique remitti debet *c. ſi diligenti, & c. ſignificaſti, & c. nullus iudicum. extr. de for. compet.* conferunt ſcripta per *Ang. de legit. contradict. quæſt. 3. nu. 185.* in ſpecie *Petr. de Anchar.* quem refert *Barbat. in c. ſignificaſti col. pen. verſ. poſtremo quærit hic D. Petrus.* in terminis *Purpur. in conſ. 26. per totum lib. 1.* qui reſpõdet *Aufrer.* qui contrarium voluit in repet. *Clem. 1. in ſecunda reg. col. 1. verſic. decimo fallit de offic. ord. & Anchar. in conſ. 333. ſub nu. 1. & ſeq.*

29 Quintus eſt caſus, quando dubitatur, num iudex laicus ad effectum cognoſcendi, an clericus poſſideat, ſi competens, vt ſic ſciat, an procedendum ſit, vel deſiſtendum in executione, & tunc dicitur cognoſcere poſſe, licet non valeat vlterius progredi conſtito de tenuta, & poſſeſſione clerici, ita declarat *Purpur. in d. conſil. 26. nu. 5. conſilium Anchar. 333. & dicta per Aufrer. in d. Clem. 1. col. 5. de offi. ord.*

30 Sextus eſt caſus (primo ſuperius poſito proximus) quando clericus non eſt actor laudatus, ſed à Colono nominatus in dominum, & tunc, quia Colonus poſſidet nomine domini in iudicio nominati, nec iudiciũ ſubſtantiatur in perſona Coloni, ſi dominus clericus compareat, & petat cauſam remitti ad ſuum iudicem eccleſiaſticum, audiendus erit. *Ang. & Imol. in d. l. non ſolum, §. quod vulgo, ff. de vſucap. Petr. de Anchar. in d. c. ea, quæ in 17. quæſt. de reg. iur. in 6. Abb. in c. fin. §. fin. nu. 28. ext. vt lit. non conteſta. Dec. d. conſ. 700. num. 6. & ſeq. Natt. conſ. 324. Ripa. in c. 2. nu. 24. de iud. Caballin. de euict. §. 3. num. 121.* optimè *Mar. Socin. ſen. in c. quoniam frequenter, §. fin. in ſecundo prine artic. in 4. quæſt. extra vt lit. non conteſta. Rim. iun. in d. conſ. 422. num. 8. 11. & 12. lib. 4. Surd. d. conſ. 396. nu. 37. lib. 3.*

31 Septimus caſus eſt, quando eadem eſt cauſa clerici, & laici, & iure quodam inter eos indiuiduò clericus vna cum laico remittitur ad epiſcopum, & ratione clerici laicus quoque coram illo debet conueniri, ſic *Bar. in l. præcipimus, §. eo obſeruãdo, C. de appell* ſequitur *Iaſ. in l. Imperium col. 3. ff. de iuriſdict. omn. iud. Abb. in cap. quãto in primo notab. extr. de iudic. Alciat. in l. 2. in prin. n. 38. ff. de verb. oblig.* quod & in delictis patratis à laicis procedere videmus, inter quos ſi adſit vnus clericus, qui petat ſe remitti ad ſuum iudicem eccleſiaſticum, laici omnes cum illo ad eundem remitti debent. *Socin. ſen. in c. 2. col. 15. fall. 8. de muta. peti. & in c. 1. col. 8. declarat. 15. de for. compet. Marſil. ſing. 18. Socin. iun. conſ. 34. col. 1. lib. 2. Ferrat. cautel. 10. Rimin. iun. d. conſ. 422. nu. 9. & 10. lib. 4.*

33 Quid autem dicendum ſit in perſona miſerabili. *Caballin. de euict. §. 3. nu. 121. & Marcheſan.* licet loquatur in diuerſis terminis *dicta part. 2. de commiſs. ac noc. cauſ. caſ. 4. nu. 33.*

ARGVMENTVM.

Venditorem, cui fuit lis denunciata regulariter ſequi forum emptoris, & illum defendere teneri citra nouationem, & ex ſua perſona non poſſe declinare forum, & propterea ſententiam formandam in perſonam ipſius emptoris oſtenditur. Et quid quandoq; lis denunciata non fuit.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, contra quem agitur ex cauſa euictionis, tenetur ſequi forum emptoris, & num. ſeqq. vbi quod non poteſt forum ipſum declinare.*
Ampliatur, vt ibid. nu. 2.
3 *Primò limitatur non procedere in clerico remiſſiuè.*
4 *Secundo limitatur in fiſco.*
5 *Tertio limitatur, quando venditor comparet, vti procurator in rem ſuam, vbi declaratur.*
6 *Quarto limitatur, quando priuilegiatus venit principaliter ad iudicium pro intereſſe ſuo.*
7 *Venditor denunciatus quando comparet, vt ſimplex defenſor, non poteſt nouare iudicium, & in ſuam perſonam transferre.*
8 *Tenetur tamen defenſionem ſuſcipere requiſitus.*
9 *Venditor iudicium ſuſcipiens ab actore non poteſt recuſari, dummodo non nouet iudicium.*
10 *Sententia in cauſa euictionis formatur in perſonam emptoris.*
11 *Sententiæ latæ cum emptore non nocent venditori, cui lis non fuit denunciata.*
Fallit, quando inſimul cum emptore fuit quoque citatus venditor, nu. 12.
Primo ſublimitatur, quando venditor, & emptor ſimul poſſident, & ambo probationes faciunt, & cauſam

defen-

defendunt, ſecus ſi venditor cauſam non defendat,
numero 13.
Et de ratione, nu. 14.
Sed contra per Rip. nu. 15.
Prima tamen opinio probatur, nu. 16.
Secundo ſublimitatur, quando euictio fuit promiſſa cum
iuramento, nu. 17.

QVÆST. VII.

REgulariter autem venditor, contra
1 quem agitur de euictione, tenetur
2 ſequi forum emptoris. *l. venditor, ff.*
de iud. quod etiam procedit quoad
legem, & ordinem fori, quo in caſu
ſtatuta, & leges fori emptoris attẽ-
di debẽt tam circa ordinem, quam
circa deciſionem. *Bald. conſ. 460. ſub num. 5. verſ. Item*
certum eſt lib. 4. & ideo veniens ad iudicium pro de-
fenſione emptoris obijcere non poteſt declinatoriam
fori, ſed in foro emptoris eum defendere tenetur *d. l.*
venditor, & l. 1. vbi Petr. & Cyn. not. C. vbi in rem act.
Bal. Fulgoſ. & Paul. de Caſtr. in d. l. venditor, vbi Cagn.
nu. 8. Petr. de Anchar. conſ. 183. col. 1. verſ. ſecundo hoc
probat. Bart. conſ. 119. Afflict. deciſ. 227. num. 2. Socin.
iun. Rebuff. & alij adducti per Caballin. de euict. §. 3. nu.
118. Hond. conſ. 25. nu. 13. lib. 1.

Quæ regula limitatur pluribus modis, &
3 Primo in clerico, intelligendo, vt diximus in præce-
denti quæſtione.
4 Secundo limitatur in fiſco venditore, qui reuocat
cauſam ad iudicem ſuum *l. 3. vbi gloſ. in verſ. ſi autem*
contra emptorem, C. de iur. fiſc. lib. 10. l. cum vendente l.
ad fiſcum, & tot. tit. C. vbi cauſ. fiſca. l. 1. & l. 2. C. ſi ad-
uerſ. fiſc. Corn. conſ. 79. Soc. conſ. 91. col. fin. lib. 3. & conſ.
46. col. 1. lib. 4. quos refert, ac ſequitur *Cagnol. in dicta*
l. venditor ſub nu. 17. vbi *ex Paul. de Caſtr.* de receptio-
ri teſtatur.
5 Tertio limitatur, quando venditor tanquam procu-
rator in rem ſuam, & pro ſuo intereſſe animo nouandi
iudicium, & liberãdi emptorem comparet, quo in caſu
admittitur etiã actore inuito. *Bal. in l. 1. in fi. C. vbi in rẽ*
act. & Paul. de Caſtr. in l. ſolutionem, ff. de ſolut. & Cagn.
in d. l. venditor nu. 9. Natt. in conſ. 630. nu. 2. vbi hoc in-
telligit, quando vẽditor vult ſuſcipere iudicium perin-
de, ac ſi poſſideret, ſecundum *Ang. in l. ſed & ſi lege, §.*
Item ſi rem col. fin. ff. de peti. hæred. & Paul. de Caſtr. in l.
ſi actor circa princ. ff. de procur. qui ait, quod tunc vendi-
tor promittere deberet rem reſtituere, licet eam non
poſſideat, ſub pœna, per not. *in l. 3. §. fin. ff. de alie. iudi.*
mutan. cauſ. fact. quod vbi ſupra comprobat *ex Bal. in*
d. l. ſi actor ad fin. ff. de procur. cum dixit, quod venditor
bene poteſt comparere prout procurator in rem ſuam,
& pro ſuo intereſſe, & ex ſua perſona opponere exce-
ptiones, non tamen comparere poteſt animo nouan-
di, & liberandi emptorem ab inſtantia, & iudicio inui-
to actore. *Hond. d. conſ. 25. nu. 8.*
6 Quarto limitatur, vt locum non habeat, quãdo pri-
uilegiatus venit principaliter ad iudicium pro ſuo in-
tereſſe, vt puta emphyteuta conuentus à laico, aut Co-
lonus clerici, qui conuentus in iudicio nominat cleri-
cum dominum, qui venit ad defendendum directum
dominum, & ius ſuum pro intereſſe ſuo principali, nã
hoc in caſu remittendus eſt ad proprium iudicem, *vt*
per Afflict. in deciſ. 15. 16. & 217. Cagnol. qui cęteros
refert in d. l. venditor nu. 19. & dixi in præced. quæſt. nu.
27. & infra.
7 Licet, vt dictum, quando venditor comparet vt ſim-
plex defenſor, non poſſit nouare iudicium, & in ſuam
perſonam transferre rem ad ſuum iudicem trahendo
Cagnol. in d. l. venditor num. 20. Franc. Marc. deciſ. 293.
nu. 1. par. 2. vbi de communi *Caballin. in d. § 3. nu. 120.*
8 tenetur tamẽ defenſionem ſuſcipere, vbi ad id denun-
ciatus, & requiſitus fuerit ab emptore, *Ceph. conſ. 168.*
ſub nu. 15. cum venditor ita ad defenſionem admiſſus
non conſideretur, vt principalis, ſed vti aſſiſtens em-
ptori, & illius defenſor, *Socin. ſen. d. conſ. 91. ſub nu. 14.*
verſ. vel tertio lib. 3. Cagnol. in d. l. venditor ſub num. 11.
verſ. ſed hæc: Ceph. d. conſ. 168. ſub nu. 16. vbi ait, quod
defendere eſt idem agere, quod dominus ageret, ne-
9 que ideò poteſt ab aduerſario recuſari, dummodo no-
lit iudicium nouare, ſed ſolum idem agere, quod reus
agere deberet, eiuſque vices gerere, *vt ex Petr. Cyn. &*
alijs in l. 1. C. vbi in rem act. Bart. in l. liberto. §. fin. ff. de
neg. geſt. & alijs relatis ſcripſit Ceph. d. conſ. 168. nu. 23.
Hond. d. conſ. 25. nu. 8. lib. 1. qui nu. 9. addit in tantum id
10 eſſe verum, quod ſententia in cauſa proferenda for-
manda non in perſonam venditoris cauſam defenden-
tis, ſed in perſonam emptoris, *vt poſt Bal. in d. l. liber-*
to, § fin. ſenſit Imol. in l. à ſententia num. 1. verſ. ſi autem
comparet pendente, ff. de appell. Natt. dicto conſil. 630.
numero 4.

Sed pone, quod emptor, & venditor inſimul pro in-
diuiſo poſſidẽt fundum, & aduerſus emptorem actum
eſt de euictione à prætendente in fundo prædicto jus
habere, quæritur quid iuris quoad venditorem, cui nõ
fuit lis denunciata?
11 Prima facie dici poſſe videretur, ſententias latas cum
emptore nõ nocere authori, cui facta non fuit litis de-
nunciatio, atque ita venditorem de euictione non te-
neri *l. 1. C. de peric. & commod. rei vend. l. emptor, & l. ſi*
parentes, C. de euict. cum concordantibus, de quibus *per*
Marant. de ord. iudic. in 5. membr. 6. par. in tit. de laudat,
& plenè fuit dictum ſupra in quæſt. 3.
12 Sed in cõtrarium facit, quod regula prædicta de de-
nunciatione facienda non procedit, & limitatur, quan-
do inſimul cum emptore fuit quoque ab euincente ci-
tatus venditor, ad tradita per *Alex. in l. 2. §. fin. in 3. li-*
mit. ff. ſol. matr. Anton. de Burg. in c. ſi. in 4. caſu extr. de
empt. & vend. & Capyc. in deciſ. 106.
13 Quæ limitatio primo ſublimitatur, vt locũ habeat,
quando emptor, & venditor ſimul poſſident, & ambo
pariter probationes fecerunt, & viriliter ſe defenderũt,
quo in caſu ſi ſequatur euictio venditor de euictione
condemnari poterit non obſtante denunciatione non
facta; Et hæc ſublimitatio non caret ratione, quia cum
author fuerit in iudicio, & cum emptore ſe defenderit,
dicitur feciſſe id, quod tenebatur, *Ceph. d. conſ. 168. ſub*
nu. 16. nec eſt, quod emptori imputetur. Secus verò vbi
author citatus non comparuit, & in eius cõtumaciam
fuit factus proceſſus, & lata ſententia, & ſic ceſſat ratio
gloſ. quæ tenet pro validitate ſententiæ, quia videlicet
author ſe defendit, & emptorem, & ita intelligi debet
Alex. nempè ſecundum gl. quam allegat, *prout & Ant.*
Burg. & alij, qui gl. ſequuntur, vt aduertit Socin. ſen. in
d. l. 2. §. fin. in 3. limita. ff. ſol. matr. addens hanc limita-
tionem,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

tionem, ſeu potius ſublimitationem veram eſſe, cum quia ceſſat ratio *l. pro fundo. §. fin. eod. tit.* tum etiam quoniam denunciatio fit ad effectum, vt actor veniat, & defendat, ſed quando venditor conuentus non comparet, & non defendit, tunc dici poſſet denunciationem requiri, vt venditor certiorem reddat emptorem de iuribus, quibus vti poſſet pro defenſione litis ſibi motæ, iuxta quæ tradidit *Bart. in l. emptorem, ff. de euict. & dixi in d. quæſt. 3.*

15 Benè verum eſt, quod *Rip. in d. §. fi. in 4. limit.* aſſerit idem eſſe quando venditor eſt contumax, cum ſit inſimul condemnatus, & ita opponere non poteſt de denunciatione ſibi non facta, quia emptor de euictione agit tanquam res fuerit euicta ab ipſo venditore, ob eius contumaciam, & negligentiam *argum. l. ſi ideo, ff. de euict.*

16 Tamen opinio prædicta non procedit. Etenim vbi condemnetur actor euincenti in contumaciam, facilè concedi poteſt, hanc contumaciam operari ad euincentis fauorē, qui non euincit à venditore, vt dicit Rip. ſed ab ipſo poſſeſſore, cuius onus erat probandi, ſeu denunciandi venditori.

Secundo ſublimitatur, vt non procedat, quando facta eſt euictionis promiſſio cum iuramento, quia hoc caſu ſufficit ſola ſcientia, vt inquit *Alex. in d. §. fi. quem ibid. ſequitur Iaſ. Barbat. in d. c. fi. vbi etiam Aut. Burg. in 3. cuſu de empt. & vēd. Capyc. d. deciſ. 106.* ſuper quo videas quæ dixi in *d. quæſt. 3.*

ARGVMENTVM.

Euictio quo tempore debeatur, & exerceri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Euictio per venditorem promiſſa debetur lata ſententia, & executa, contra Caballin. & Ruin.*

Primo ampliatur, vt procedat etiam ſi dictum ſit, quod lite mota emptor recuperet pretium, nu. 2.

Secundo ampliatur, etiamſi res vendita ſit alteri obligata nu. 3. fallit, nu. 4.

Tertio ampliatur, vt ſecuta euictione per ſententiam, & executionem, poſſit emptor nedum agere de euictione, ſed etiam incipere ab executione, nu. 5.

Quarto ampliatur, etiam ſi emptor ſit paratus probare rem alienam eſſe nu. 6.

Quinto ampliatur, vt ſatis non ſit, ſi latu ſit ſententiu, niſi ea confirmetur, nu. 7.

Sexto ampliatur procedere etiam quoad expenſas, nu. 8.

Primo limitatur concluſio, quando creditor ſciens tradit creditori ſuo rem alteri obligatam, nu. 9.

Secundo limitatur, quando emptor mota ſibi lite illam denunciauit venditori, nu. 10. vbi extenditur.

Tertio limitatur, quando fouet malam cauſam, nu. 11.

Quarto limitatur non procedere ratione doli venditoris, numero 12.

Quinto limitatur, quando venditor vult euincere, numero 13.

Sexto limitutur, quando ſpecialiter aliquid promittitur hoc, vel illo pacto ſe ſic habere, nu. 14.

Septimo limitatur, quando re nondum tradita reperitur obligata nu. 15. vbi idem ſi res tradita ſit.

Ampliatur, nu. 17.

Octauo limitatur, quando eo caſu datur etiam actio quanto minoris, nu. 18.

Nono limitatur in eo, qui agnouit bonum ius euincientis, nu. 19. vbi ad quædam inſertur.

Ampliatur procedere etiam ſi perfectum nō ſit iudicium, numero 21.

Decimo limitatur, quando euictio imminet in limine contractus, nu. 22.

Ampliatur, & ſubampliatur num. 24. & 25. vbi etiam habetur contrarium.

Sublimitatur tribus modis, nu. 26. 27. & 28.

Vndecimo limitatur, quando euictio ſequitur ex ſententia iudicis incompetentis, & de ratione, nu. 29.

Duodecimo limitatur, quādo ex iniuſta ſententia res fuit ablata, nu. 30.

Decimotertio limitatur, quando emptor re nondum euicta cum effectu petit, quod venditor condemnetur ad dimittendum bona, nu. 31.

Decimoquarto limitatur, quando promiſſæ ſunt litis expenſæ, & agitur ad illarum recuperationem, nu. 32.

Decimoquinto limitatur in fideiuſſore, qui poteſt agnoſcere bonam fidem, nu. 33.

Decimoſexto limitatur, nu. 34.

Decimoſeptimo limitatur, nu. 35.

Declaratur, nu. 36.

Ampliatur, nu. 37. & 38.

Sublimitatur duobus modis, nu. 39. & 40.

Decimooctauo limitatur, nu. 41.

Decimonono limitatur, nu. 42.

14 *Ignorantia non excuſat ab intereſſe, licet ſit à pœna.*

16 *Obligatio rem tradi in venditione, admixtam habet obligationem rem dari.*

20 *Emptor, an teneatur reſpondere poſitionibus, & quid obſeruandum.*

23 *Empti actio non datur pretio ſoluto, vt de euictione caueatur, ſed eo non ſoluto, datur retentio.*

43 *Venditor non tenetur cautionem de euictione præſtare ſoluto pretio.*

Limitatur, ibid. nu. 44.

45 *Euicta re, & executa, ſtatim de euictione agi debet, & nu. ſeq.*

46 *Præſumitur contra differentem agere tempore, quo probatio eſt extincta.*

47 *Euictionis actio licet non detur, niſi re per executionem ablata, peti tamen poteſt cautio de euictione, & qualiter præſtanda, remiſſiuè.*

48 *Res non dicitur euicta, quando ſententiæ latæ fuerunt in iudicijs executiuis.*

QVÆST. VIII.

1 EViction per venditorem promiſſa, vt ad illam agatur, non ſolum conſtare debet ſentētiam ſcilicet latam eſſe *l. qui rem l. ſi ſtatus, & l. empti actio, C. de euict. l. vtique, ff. de rei vend. glo. in l. utqui natura. §. cum me abſente in ver. committas, ff. de neg. geſt. Cravet. conſ. 845. nu. 12. Oſaſ. deciſ. 24. nu. 4. Boccur.*

ce

Digitized by Google

de cenſ.pag.2.nu.147. Gomez.var.reſolut.to.2.ca.2.nu. 39. Maſuer.ad Papienſ.de for.libell.in cauſ.vend.in glo. p.omittẽs de euictione in addit.incip.de euictione in prin. & Magon.in deciſ.Florent.93. ſed etiam per realem rei euictionem,& executionem, ſeu abdicationem eſſe factam *l.habere licere,ff.de euict.l.qui rem, vbi Bal.C.eod. tit.gl.in l.ſi ſenſum in princ.in ver.abſit,& ibi Doct.ff.de act.empt.Imol.in l. ſi fundum per fideicommiſſum in fin. princ.ff.de leg.1.Alex.conſ 4.num.1.lib.3.& conſ.119. nu.25.lib.2.Iaſ.in l.quoties num.48.ff.de rei vend.Becc. conſ.106.nu.44.Burſat.conſ.194.nu.41.lib.2.Theſaur. deciſ.85.num.1.& deciſ.102.Surd.deciſ.265.num.7.& conſ.359.nu.38.lib.3.Caballin.conſ.54.nu.4.lib.1.Rota deciſ.77.nu.5.part.2.in recent.repetita inter deciſ.Card. Ludouiſ.deciſ.25.nu.2. & per eundem deciſ.88. num.8. & 12.Rota deciſ.422.nu.2.part.2.in recent.Oſaſc.deciſ. 181.num.4.Benintend.deciſ.25. Rube.in l. non ſolum, §. morte n.467.ff.de nou.oper.nunc.Cranet.conſ.682.lib.4. Cenc.de cenſi.part.2.cap.2.quæſt.3.art.3.nu.22.& Rota in deciſ.40.nu.5.& deciſ.198.nu.17.inter impreſſ. poſt dictum tract licet Caballin.in tract. de euict.in princ. dixerit*, ſe putare non requiri abdicationem, & quidem malè ex præmiſſis, prout & fallitur *Ruin. in conſil.146. lib.1.* quia priuſquam auocetur poſſeſſio, agi nõ poteſt de euictione, ſed tantum ad intereſſe, prout loquitur *l.ſeruus quem, §.ſi ſciens de act. empt.* vbi ſe fundat, & declarat *Paul.de Caſtr.& alij in d.l.4.in princ. & in §. ſi ſciens*, vbi quod tunc agitur ad intereſſe actione ex empto, & aduerſus Ruin. tenuit Rota coram Sanctiſſ. Clemente VIII.tunc Auditore in Vulterana bonorum 15. Februarij 1585.

2 Primo ampliatur,vt procedat etiam ſi ſimpliciter dictũ ſit, quod lite mota emptor recuperet pretium, nec addita ſint illa verba, quamuis res nondum euicta ſit, vel non expectato litis euentu, *Cranet. conſ.682.lib.4.* ea ratione, quia verba debent intelligi cum effectu, & nõ videtur lis mota,niſi effectualiter res euincatur, dubius eſt enim litis euentus, vt decidit *Theſaur. d.deciſ. 85.num.3.* vbi ſic deciſum teſtatur à Senatu, in caſu,in quo in inſtrumento aderant verba ſimilia, ſi aliqua lis aliqualiter mota fuerit, quamuis ipſe in contrario voto eſſet.

3 Secundo ampliatur, vt etiam locum habeat, quando res vendita eſt alteri obligata ſub conditione, quoniam & tunc requiritur executio, & effectualis euictio. *l.qui rem, C.de euict facit tex.in l.ſi.§.ſin autem ſub conditione, C.comm.de leg.* vbi quod valet alienatio rei obnoxiæ fideicommiſſo conditionali, vel in diem incertum; ergo interim euictio ſequi non poteſt. Quod

4 Limitatur,quando ex proximis coniecturis conditio incerta ad certitudinem reduceretur *Anchar. in conſil. 349.& conſ 385. Iaſ.in l.certum nu. 10.ff.ſi cert.peta.*

5 Tertio ampliatur, vt ſecuta euictione per executionem poſſit emptor nedum agere de euictione, ſed etiã incipere ab executione, & tenuta,tam pro pretio, quã pro damnis, & intereſſe liquidis, ſecus pro nõ liquidis, quia tunc non competit tenuta. *Neguſ de pign.2.mẽbr. 3.part.princ.nu.12. verſ.& ex hac deciſione.* Nam nec euictio locum habet, vt dari valeat executio aliqua, quando non eſt liquida, quia prius liquidari debet. Si enim ego vendidi domum, alter vendidit pretium terræ, & ſequatur euictionis ſententia ſuper vtroque mixtum,donec fiat executio ſentẽtiæ, & auferatur domus, quam ego vendidi, non teneor de euictione. *Alexand. conſ.4.ſub num.2.verſic.nam poſito lib.3.* vbi in illo, qui euicit,vt creditor, vel alio modo pro certa ſumma ſoluta,requirit liquidationem quantũ pro domo, & quantum pro pretio terræ.

6 Quarto ampliatur procedere,etiã ſi emptor ſit paratus probare rem alienam eſſe, quia venditor poteſt replicare,quod ei habere licet, & hoc ſufficit ſecũdum *Aret.in §.nouiſſ.num.4.inſtit.de ſuſpect. tuto. quem refert Becc.in conſ.106.num.44.* vbi ponit caſum notabilem, *& nu.48.& 49.*

7 Quinto ampliatur,vt non ſatis ſit,quod lata ſit ſententia à iudice primæ inſtantiæ, niſi etiam appellatio ad ſuperiorem interponatur,& ſententia ab eo ſit confirmata; *vt per Bart.Bal. Alber. & Fulgoſ.in l.Herennius,ff.de euict.Afflict.in cap.1.§.rurſus.num.51.quib. mod.feud.amitt.Pinell.in l.1.part.3.nu.50.verſ.limitatur tertio, C.de bon.mater. Gomez.de contract.cap.2.ſub nu.38.verſ.ſecundo. Capyc. deciſ. 106.nu.4. Aret.in §. ſi.inſtit.de empt. & vend.& in §.actionum inſtit. de act. Dec.conſ.74.nu.3.*

8 Sexto ampliatur habere locum etiam quoad expenſas, vt ſcilicet interim venditor ad eas non teneatur,ſic *gloſ.in l.1.C.de euict.& in l.atqui natura, §.cum me abſente,ff.de neg.geſt.tradit Bar.in l.venditores, ff.de verbor.oblig.*

9 Primo limitatur dicta principalis concluſio,quando debitor ſciens tradit creditori ſuo rem alteri obligatã, quia tunc creditor ratione intereſſe agere poterit aduerſus ſuum debitorem, antequam res ipſa in ſolutum ſibi data à ſe auocetur, & ſibi euincatur *l.ſeruus, quem à me,§.fin.de act.empt.l.ſi hominem de ſolu.Bart.in l.atqui natura, §. cum abſente in fin.verſ. vltimo adnerte de neg.geſt.Bal.in l.libera nu.9.verſ.quæro actor.C.de ſent. & interlocu.omn.iud. Gabr.conſ.129.nu.13.lib.1.Surd. deciſ.253.num.10. Rota in Romana pecuniarum* coram Cardin Pamphilio 25. Iunij 1601. *impreſſ. poſt tract. Cenc.de cenſi. deciſ 198.num.1.& idem Cenc.vbi ſupra nu.23.Card.Seraph.deciſ.321.nu.4.*

10 Secundo limitatur, quando emptor mota lite illam denunciauit venditori, quia lata ſententia agere poteſt contra venditorem, quamuis facta nõ ſit actualis executio,nam ſufficit quod poſſit euinci *l. habere licere,ff. de euict. Azo in ſum.C.eod.tit.num.11.* & ita limitatur *tex.in l.qui rem,C.de euict.vt per gl.ibi,per l.poſt perfectam,C.eod.* vbi, quod ſufficit imminere euictionẽ. *Bal. in l.ijs prædijs nu.4. C.eod.tit.gl.in §.fin.inſtit.de ſuſpec. tut.vbi Ioan.Fab.& Are. Ang.Alex.& Rip.in l.1.§ ſi hæres,ff ad Trebell.idem Alex.conſ.63.nu.11.lib.6.glo. & ibi ſcribentes in l.emptorem, ff. de act.empt.& in l.ſi cum quæſtio,C.de euict.*

Dictaque fallentia præſertim procedit Florentiæ, quãdo fuit promiſſa euictio pleniſſima ſecundum ſtylum formularij, *vt per Aret.in d. §. actionum num.2. inſtit.de act.& Doct.in l.1.& 2.C.de euict.*

Idem ſi pactum eſſet, quod lite mota de euictione agere poſſit. *Bart.in l.1.§.ſtipulatio duplæ, ff.de præto. ſtipul.Aret.in §.fin.nu.4.inſtit.de author.tut. gl.in l.qui rem, ff.de euict.* ſuper quo videas tamen quæ dixi ſuperius ſub *nu.2.*

11 Tertio limitatur, quando venditor fouet malã cauſam facta denũciatione,quia non tenetur emptor proſequi appellationem interpoſitam. *Bart.& Bald.in d.l.*

Heren-

*Herennius,§.Caia,ff.de euict.*de quo dic,vt dicam,dum tractabitur de appellatione.

12 Quarto limitatur,quia licet ſit regula, quod emptor agere non poteſt de euictione, niſi lata ſententia,& facta executione. quaſi conditio non extiterit ante factam executionem *l. euictis, ff. de euict.* nihilominus ratione doli venditoris, qui rem vendidit alienam,velut liberam, cum tamen eſſet emphyteutica, vel onerí fideicommiſſi ſubiecta, cõueniri valet etiam ante factam executionem, idemque eſt ratione ſtipulationis rei liberæ promiſſæ. & non liberè traditæ,ac etiam ratione generalis defenſionis promiſſæ.quia ſi litem non ſuſceperit, conueniri poteſt, & cõtra eum agi ex ſtipulatu ratione contrauentionis *Oſaſ.deciſ.24. per totam Card.Seraph.deciſ.723.num.3.& 9.*& vt res libera tradatur *Rota apud Card,Ludouiſ.deciſ.88.n.9. poſt Alex. Dec.& Oſaſ.ab ea adductos*, vbi quod ita dari debet, vt ab eo auocari non poſſit. *Cepoll.caut.71. incip.regulariter Alexan.conſ.106.in princ.lib.5.Rota in deciſ.286. nu.10.poſt tract.cenc.de cenſi. Beroи. conſ.158.num.52, lib.1..Alex.in conſ.4.lib.3. Surd.conſ.36.num.23.lib.1. Rota deciſ.586.num.2.part.1.diuerſ.* vbi dantur limitationes, & eſt eadem cũ deciſ. præallegata *Seraph.321. Theſaur.d.deciſ.85.in princ.*

13 Quinto limitatur, quia licet emptor nõ agat de euictione, niſi res abducta fuerit *d.l.habere licere*, tamen lex illa loquitur,vbi tertius euincit,ſed vbi vẽditor vult euincere,ſufficit,quod ille ſolus cõtrouerſiam moueat, vt ſtatim de euictione agere poſſit emptor,*gl.in d.l.habere licere in ver.legauerit. Marta vot.61.nu.7.qui n.9.* addit, tunc dici purificatam conditionem euictionis, cum in poteſtate Domini eſt agere,*ex Dec. in l. ſi cum ſeruum,ff ſi cert.pet.*

14 Sexto limitatur, quando ſpecialiter aliquid promittitur hoc, vel illo pacto ſe ſe habere, quoniam empti actione cogi poteſt venditor ad illud præſtandũ; nam ex tali narratione, & promiſſione inductus videtur emptor ad emendum, alias non empturus, quaſi iſta expreſſa conuentio augeat obligationem *l. cum eiuſdẽ, §.interdum de ædili.ædict.& colligitur ex tex.in l.ſi quis hæres,§.1. de except.rei iudi. & l.cum eiuſdem, §.interdum de in diem adiect. Corn.conſ.226. nu.3.lib.2. Bocc. de cenſi.part.2.num.147.limit.2.*& expreſſa conuentio obligationem auget *l. venditores, ff.de verb. oblig. Cagnol.in l.vnica nu.71.72.verſ.ſecundus caſus conſideratur,& nu.114.C.de ſent.quæ pro eo,quod inter.Surd.deciſ.165.num.11.Rota coram Card. Seraph.d.deciſ. 321. nu.5.*vbi quod etiam datur actio quanto minoris,*Oſaſ. d.deciſ.24.nu.5. Boccacc.de cenſi.d.part.2.num.147.limit.3.vbi de communi Coſta de fact.ſcien. & ignor.diſt. 4.nu.4.cent.1.* qui diſtinguit, quando venditur res alij obligata à caſu quando venditur res aliena, vt ibid.latè *Surd.d.deciſ.165.num.10.* vbi intelligit in venditore ignorante, quæ ignorantia excuſat ab intereſſe extrinſeco, quamuis teneatur quanto minoris emptor eſſet empturus *Abb.in c.iniuſtum num.6.de rerum permuta. & in c.eccleſia S.Mariæ num.11.vt lit.pend.* Cœterum verior eſt ſententia, quod ignorantia ab intereſſe non excuſat. Abb. enim loquitur in pœna, in qua ſuccurritur ignoranti, quicquid aliud ſit in intereſſe *c. vaſallus feudum,vbi Afflict.ſi de feud.fuer. controuer. inter Domi.& Agna. Fabia. de Mon.de empt. & vend.quæſt.4. princip. numero 5. verſiculo tertio quæro Card. Seraph. de veriori in deciſ.787. numero 8. & 9.*

15 Septimo limitatur, quando re nondum tradita, ſi reperitur à venditore obligata, agi poteſt actione ex empto, vt liberetur, & ſi agatur ad pretium, emptor poteſt exceptione ſe tueri *l.ex his prædijs.iuncta gloſ.C. de euict.*addit ibid.gl.quod ſi res fuerit tradita,emptor etiam aget actione ex empto, vt liberetur *l.creditor, §. prædium,ff.de act.empt. Boccac.de cenſi.d.part.2.ſub nu. 147.limit.4.*ne deterioris ſit cõditionis emptor re tradita,quam ſi tradita non eſſet.probauit idem *gl. in d.l. qui rem,* quam refert, ac ſequitur *Oſaſ.dic.deciſ.24.ſub nu.2.ver.in contrarium,& nu.4.*& ad intereſſe *Rota per Card.Seraph.in deciſ.321.nu.4.*

16 Cõfirmatur, quia obligatio rem tradi in venditione admixtã habet obligationem rem dari *Bar. in l.certi cõdictio nu.22.& 23.ff.ſi cert.peta. vbi latè Dec. num. 11. & 12.& Bart.in l.in conuentionalibus, ff.de verb.oblig.* quoties autem in obligatione eſt rem dari, agi poteſt, vt res libera tradatur *l. Iulianus, §.qui fundum, ff. eod.* quia ita tenetur dare,vt dominium auocari non valeat *Iaſ.in d.§.qui fundum nu.5. Rota penes Seraph. d.deciſ. 321.nu.8.& 9.*

17 Ampliatur, vt emptor agere poſſit, quod res libera tradatur, etiam ſi res non ſit obligata, ſed aliquo caſu poſſit ad tertios poſſeſſores deuenire *Oſaſc. d. deciſ.24. numero 6.*

18 Octauo limitatur, quoniam eo caſu datur etiam actio quanto minoris, vt etiam dixi in præcedenti limitatione *Bart. in l.cum ſtipulatus ſim.ff.de verb. oblig. Ang.in l.ſi ſeruus la 2. de condi. furti.cum adductis per Oſaſ.d.deciſ.24.nu.5. Rota deciſ.297.nu.9. inter nouiſs. nouiſſimarum. part.4.*

19 Nono limitatur in eo, qui agnouit bonum ius euincentis rem ſibi venditam eidem reſtituendo, *ſic Bart. poſt gl.in l.atqui natura,§ cum me abſente,ff.de neg.geſt. l.emptorem ſecundum vnum intellectum, ff.de act.empt. & l.quoties,§.ſicut,ff.de admin.tut.Rim.conſ.203.nu.5. lib.2.* licet emptoris onus ſit probandi rem eſſe illius, cui facta fuit reſtitutio, ex notatis *per Bart. in d.§. cum*
20 *me abſente,*vbi ex hoc infert, quod ſi per auctorẽ agẽtem cõtra ipſum emptorem fiant poſitiones ſuper dominio ipſius agentis, illis reſpondere non tenebitur, ſi non velit, cum tunc ſubeſſe dicatur iuſta cauſa, quia oporteret vel ipſum deierare, ſi negaret,vel ſi fateatur, ſibi præiudicaret, quia grauaretur onere probandi, vt plenè per ipſum *Bart. & Surd. in deciſ.22. & dixi in quæſt.ſeq.nu.44.*

Addit vbi ſupra Bart. quod quãdo quis reſtituit ante euictionem ſecutam agnoſcendo bonam fidem, antequam reſtituat, vẽditori denunciare debet, vt veniat ad defendendum ipſum emptorem, & ſi non venerit poterit reſtituere etiam non expectata ſententia, & de euictione agere, dummodo probet de iure illius,cui reſtituit.

Quinimò fortius concludendum videtur, quod etiã non facta denunciatione idem fieri poſſit, ſi venditor nil rationabile alleget, nec quid oſtendat contra ius illius,cui ſit reſtitutio, quod releuet; non enim tunc videtur intereſſe ipſius venditoris denunciationem ſibi fuiſſe factam, atque ita quatenus opponeretur de denunciatione non facta, replicari poſſet ſua non interfuiſſe, ex quo agens habebat bonum ius, & ipſe venditor nullam habebat defenſionem contra illum.

Aduer-

Aduertendum tamen, quod hoc caſu, licèt agi poſſit actione ex empto de euictione, ſeu ad intereſſe, non tamen agi poterit ex ſtipulatione de lucro, ſi interuenit promiſſio, cum illa omninò requirat rem eſſe euictam per ſententiam *d.l.habere licere, plenè per Imol.in c.ſi venditori extra de empt.& vend.*

21 Ampliatur id quoque procedere, ſi perfectum nō ſit iudiciū ex eo videlicet, quod lata fuerit dumtaxat vna ſententia, & poſtea per appellationem ſuſpenſa, cum manifeſtè apparet bonum ius actoris, quia agnoſci poteſt bona fides, & non minus agi poteſt de euictione, quam ſi litigatum fuiſſet vſque ad finem, *ita per gl. & Bart.in l.emptorem in prin.ff.de act.empt.* qui magis cōmuniter probatur, quando venditor neſcit docere quo pacto rem defendere potuiſſet, in ſpecie reſpōdit *Alba. in conſ.325.n.6.* & faciunt quæ dixi *in q.3.nu.70.& 72.*

22 Decimo limitatur, quando euictio imminet in limine contractus, quia tunc ſi pretium non ſit ſolutū, cautum eſt emptori per illius retentionem, qui ad ſoluendum ideò compelli non poteſt, niſi præſtita cautione de indemnitate præſtanda, *ad tex.in l.ſi poſt perfectam, C.de euict.vbi gl.Odofred. Petr. Cyn.Iaco.de Are.Bart. Bal.Alber.Salyc.* & alij id tenent *l.habitationem,§.fin. de peric.& commod.rei vend.vbi gl. & Bart.l.fi.§.1.vbi Bart.& Bal.C.de reſcind.vend.l.ſi poſt perfectam, C. de euict.Specul.de empt.& vend.§.1.verſ.verũ tamen,n.8. Bart. & Caſtr. in l.1.§.ſtipulationum, ff.de prætor.ſtipul.Bertaz.Clauſul.42.glo.11.n.1. Gomez.var.reſol.to.2.c.4.nu.39.ver.Item extende. Paul.de Caſt.in cōſ.46.*

23 *per totum lib.1.* vbi ait, quod pretio ſoluto nulla datur emptori actio, vt ſibi pro euictione caueatur, ſed eo nō ſoluto datur retentio, & addit, qđ nō ſufficit nuda cautio, ſed eſſe debet cū fideiuſſorib. *Alex.cōſ.65.n.2.li.5.*

24 Ampliatur, vt venditor teneatur de euictione cauere, ne dum pro illa lite mota, ſed etiam generaliter pro quacunque alia mouenda *gloſ.in d.l.ſi poſt perfectam, C.de euict.in ver.ſatis.Ioan.Andr.in addit. ad Specul.d. §.1.in ver.verum tamen.Bar.in d.l. ſtipulationum nu.2. Bertazol.d clauſul.42.gl.11.nu.1.*

25 Subampliatur hæc ampliatio, quod imo venditor teneatur fideiuſſorem præſtare pro quacunq; euictione generaliter, etiam quod emptor obtineret in cauſa ſibi mota, vel perierit actori inſtantia, vt voluit *Caſt d.conſ.46 ſuper eo, quod quæritur nu.1.lib.1.* Contrarium voluiſſe videtur *Alex.conſ.65.nu.3. lib.5.* vbi voluit venditorem non teneri, ſi conſtat agentem nullū ius habere, vel quando debitū eſt cōditionale *Bertaz.d.clauſul. 42.gl.11.nu.2* vbi addit, quod in hoc ſtandū eſt iudicis arbitrio, qui debet conſiderare, an actor fuerit ſubmiſſus ab emptore ad inferendā litem, vt oneret venditorem fideiuſſione, ad quā non tenebatur, imo quod poteſt deferre iuramētum ipſi actori, an procurauerit dictam quæſtionem moueri, *vt per Io.Andr.ad Specul.de empt.& vend.§.1.in addit.incip. facile erit Caſtr.in d.l. ſtipulationum in fin.de quo per Afflict.deciſ.171.*

Quod ideò limitatur duobus modis, *vt per Alex.d. conſ.65.nu.2.lib.5.*

26 Primo, quando conſtat litem eſſe motam per calumniam, & eum qui mouit, nullum ius fouere.

27 Secundo, quādo is, qui mouit litem, habebat ius cōditionale *Gl.Ang.Imol. & Petr. Beſut.in l.à Diuo Pio, §.ſi poſt, vbi & Iaſ.nu.2.ff.de ſent. & re iud. Aret.in §. actionum nu.25.inſtit. de act. Soc.in conſ.208.ſub nu.5.* *verſ. ſecunda defenſio lib. 2.* vbi dicit de hoc eſſe caſum *in d.l.habitationem, §.fin.*

28 Sublimitatur dicta limitatio, vt non procedat, quādo emptor, vt habeat fideiuſſorē, doloſè ſubmittit tertium, qui moueat litem, quoniā tūc ad ſatiſdandū preter naturā contractus nō teneretur, & venditor pretiū exigere poſſet, ſecundum *Io.And.in addit.ad Specul.in tit.de empt.& vend.§.ſciendum verſ.verum tamen.*

29 Vndecimo limitatur, quādo euictio ſequitur ex ſentētia iudicis incōpetentis, quo caſu emptor nō agit de euictione *gl.in l.ſi dictum, §.ſi compromiſero, ff.de euict. Burgoſ.in c.ſi venditori nu.15.de empt.& vend. Tract. Papienſ.in form.libell.in cauſ.vend.in verb. promittens nu.9.Menoch.in conſ.361.nu.2.lib.4.*

30 Duodecimo limitatur, quando ex iniuſta ſententia res ſit ablata, quoniam tunc actio de euictione emptori non datur, *Didac.var.reſol.lib.3.c.17.n.10.Caballin. de euict.§.5.nu.7.* cum alijs, de quibus dicam ſuo loco.

31 Decimotertio limitatur, quando re nondum euicta cum effectu, emptor petit, vt venditor cōdemnetur ad dimittendum bona ſua detinenda iure pignoris, & hypothecæ, donec ſit à moleſtia releuatus cum omnibus damnis, expenſis, & intereſſe, vbi cum hypotheca promiſſa eſt euictio, & releuatio cum damnorum refectione, & hoc etiam ſi ageretur contra tertios facta excuſſione, ita iudicatum fuiſſe à Senatu Pedemontano dixit *Theſaur.iun.in addit.ad deciſ.* 85. ſui genitoris.

32 Decimoquarto limitatur, quando promiſſæ ſunt litis expēſæ, & agit emptor ad illarum recuperationem, quia id conceditur etiam re non euicta. *Natt. cōſ.232. Cranct.conſ.334.nu.2.lib.3.Theſaur.d.deciſ.85.in fin.*

33 Decimoquinto limitatur in fideiuſſore, qui poteſt agnoſcere bonam fidem, & agnoſcendo etiam extra iudicium habet regreſſum contra ſuum principalem. *Aret.in §.ſi quid autem nu.2.inſtit.de fideiuſ.*

34 Decimoſexto limitatur, quando fuiſſet conuentum, quod mota lite ante euictionem ſecutam, agi poſſit *l. ſine in libertatem, C.de euict.gl.in d.l.qui rem.*

35 Decimoſeptimo limitatur, quando non agitur, vel excipitur de euictione, ſed agitur, vel excipitur, vt caueatur in euentum euictionis. *Oſaſ.d.deciſ.24.ſub nu.2. ver.in contrarium in 2.limit.* vbi loquitur in fideicōmiſſo cōditionali, quem videas pulchrè diſtinguentē, quādo venditor tenetur ſatiſdare, & quādo nō *n.13.& ſeq.*

36 Declaratur hæc limitatio, vt multò magis procedat ſuperueniente noua cauſa *l.in omnibus de iudi. Oſaſ.d. deciſ.24.ſub nu. 2. in fin.* vbi in caſu ſuo de noua cauſa petendæ cautionis dicit apparere propter ſuperuenientem notitiam fideicommiſſi, quod tempore cōtractus emptor ignorabat, ſecùs ſi ſciebat.

37 Primo ampliatur procedere, etiam quod emptor ſit paratus probare rē alienā eſſe, quia venditor poteſt replicare, quod ei habere licet, & hoc ſufficit, *Maſuer.ad Pap.de for.libell.in cauſ.ven.in gl.pmittēs de euict.in fi.*

38 Secundo ampliatur, quod etiā ſecuta euictione emptor agere non poteſt de euictione, quādo ex induſtria imminet irritando crabrones contra venditorem, quia tunc ſi ſuccumbat, non agit de euictione cōtra creditorē. *Io.Bapt.Coſta de fact.ſcient.& ign.diſt.4.n.12.cēt.1.*

39 Primo limita, vt per eundem *Coſt.d.diſt.41.nu.13.*

40 Secundo limita, vt non procedat in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionum. *Rota coram Card. Seraph.deciſ.723.nu.3.& 9.vbi videas.*

41 Decimo octauo limitatur, quando venditor ex parte emptoris requiſitus ad defendendum non defendit, quia tunc agi poterit contra ipſum venditorem, non de euictione, ſed ad intereſſe expenſarum ob moram in defendendo, cum in obligationibus facti propter moram ſuccedat obligatio ad intereſſe *l. ſtipulationes non diuiduutur, §. Celſus, ff. de verb. oblig. facit l. couquærebatur, ff. iudi. ſolui. tradit Bart. in l. venditores, ff. de verb. oblig. & Imol. in d. c. fin. de empt. & vend.*

42 Decimonono limitatur in alijs actionibus præter actionem euictionis ob non implementum promiſſorum, quæ exerceri poſſunt etiam ante caſum euictionis *Card. Seraph. d. decis. 723. nu. 10.*

43 Vnum nota in propoſito, quod vbi ſoluto pretio lis moueretur non videtur procedere concluſio, cum tunc venditor præſtare non teneatur cautionem de euictione ex veriori, de qua per gl. primam *in l. ſi poſt perfectã, C. de euict. Bart. & Caſtr. in d. §. ſtipulationum Paul. de Caſtr. conſ. 46. lib. 1. Rip. in l. 1. §. ſi hæres num. 31. ff. ad Trebell. Bertaz. d. gl. 11. nu. 4.*

44 Quod tamen limitatur nõ procedere, quãdo à principio cogitatum, ſeu dubitatum fuit de euictione, quoniam tunc retardari non poſſet ſolutio pretij *Houded. conſ. 50. nu. 31. lib. 1.* penes quem alij habentur.

45 Cognito quãdo debeatur euictio, ſuccedit aliud dubium, quo tempore poſſit exerceri; & quidẽ euicta re, & executa, vt ſupra diximus, ſtatim de euictione aduerſus venditorem agi debet; nã ſi emptor diſtulit agere, & venditor prætendat mortuos iam eſſe teſtes, vel aliter peremptas probationes, quibus defendere potuiſſet rem ſuam eſſe, nõ euincentis, ſi cõgruo tempore cauſa tractaretur; nã hoc caſu magis pro vẽditore cau-

46 ſa decidenda erit. Iuris enim præſumptio eſt cõtra emptorem, quod fraudulenter agere diſtulerit, vt per *Bal. conſ. 37. lib. 1. Afflict. decis. 13. nu. 21. verſ. noua coniectura,* facit *gl. in Clem. ſępè, §. & quia ver. non obſtãte, & verſ. tertij dicunt, & ibi ſequuntur Abb. & Lanfranch.* Contra mouentem enim litem eo tempore, quo rei veritas nullo modo poteſt inueſtigari, & extincta probatio, eſt euidens fraudis, & malitiæ præſumptio *tex. in c. Chriſtianus 11. q. 1. Afflict. decis. 58. ad fin.* vbi contra actorem pro abſoluendo reo ponderat cauſæ veſtutatem, vt in ea veritas deprehendi nequeat, allegat *Roma. conſ. 169. & Abb. in c. nullus. de præſumpt.* & hãc coniecturam fraudis, & iniuſtitiæ ponderãt *Moder. Pariſien. in reg. de publicau. nu. 51. & in conſuetud. Pariſien. §. 44. ſub nu. 23. & conſ. 28. nu. fi. poſt Bal. in l. de crimine, C. de adul. & in c. licet cauſam col. fin. de proba. Rebuff. in praxi pag. 359 ad fi. Barbat. conſ. 53. nu. 3. lib. 2.* ex ea etiã præſumptione fraudis arguit *Boer. decis. 118. nu. 2.* contra agẽtem de falſo eo tempore, quo probationes ſunt extinctę, quod etiam cõprobat *Moder. Pariſien. de Comer. nu. 187.* vbi fraudulẽtam appellat huiuſmodi litem eo tempore motam, quo ſunt mortui ij, qui ſciebant rei veritatem, ideò indicijs, & argumentis iudex debet eſſe contentus. *Caſſador. de dol. & contuma. quæſt. fin. in fin.*

47 Notandum eſt inſuper, quod licet res euinci debeat per ſententiã, quæ ſit executa ex præmiſſis ante tamen peti poterit cautio de euictione, & qualiter præſtanda erit *Iaſ. in l. ſi domus, §. de euict. nu. 3. & 10. ff. de leg. 1.*

48 Item aduertendum ſecundum aliquos, quod res nõ cenſetur euicta, quando ſententiæ latæ fuerunt in iudicijs executiuis, in quibus non dicitur quis ſuccubuiſſe, cum non faciant rem iudicatam *Maſtrill. decis. 189. nu. 18. ex Roma. & Bolognet.* per eum citatis, *qui nu. 20.* ait, id maximè procedere, cum vt plurimum in his iudicijs executiuis, vel defectu extremorum, vel aliter, ſoleant partes ſuccumbere.

ARGVMENTVM.

Euictio, vt debeatur, defenſio legitima requiritur.

Creditor in diem, vel ſub conditione, an, & quando contineatur ſub ſtatuto, quod quicumque ius prætendat in bonis alicuius, compareat.

Et in ſpecie, an ſub eo contineatur is, cui fuit de euictione promiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, vbi de euictione agit, oſtendere debet litem ſibi motam legitimè defendiſſe.*

Itẽ non neglexiſſe nõ exhibendo iura, & probationes, n. 2.

Seu exceptionem declinatoriam non oppoſuiſſe, nu. 3.

Et indoctũ aduocatũ admiſiſſe, vel fuiſſe contumacẽ, n. 3.

Intellige, vt nu. 4.

5 *Sententia lata aduerſus maioratus poſſeſſorem, ſucceſſoribus præiudicat.*

Fallit, vt nu. 6.

7 *Euictio ceſſat, quando ex confeſſione emptoris lata fuit ſententia.*

8 *Venditor, qui neglexit cauſæ defenſionẽ, magis propter abſentiam victus videtur, quam quod malam cauſam habuerit.*

9 *Emptori negligenti beneficio actionis de euictione contra venditorem ſuccurri non debet.*

10 *Imputandũ eſt ei, qui ſua negligentia ſe ipſum excluſit.*

11 *Emptor damnum, quod ſua culpa ſentit, à venditore cõſequi non poteſt.*

12 *Incendia, quæ per negligentiam eorum, apud quos orta ſunt, extincta non fuerunt, damno negligentiæ cedunt.*

13 *Emptor agere nõ poteſt, ſi ſua culpa interrupta fuit præſcriptio.*

Primo ampliatur idẽ procedere, ſi iã impleta præſcriptione, fuit condemnatus, quia illam nõ allegauerit, n. 14.

Secundo ampliatur habere locum, quando emptor ſua culpá, & ſponte deſijt poſſidere, nu. 15.

Contrarium habetur, nu. 16.

Tertio ampliatur, vbi emptor rem habuit pro derelicta, numero 17.

Quarto ampliatur, ſi contra venditoris legem ancillam emptam proſtituat, nu. 18.

Quinto ampliatur, quando hæreditas ab hærede ob eius negligentiam euicta eſt, quia tunc ſtipulatio de reſtituendo legato non committitur, nu. 19.

Sexto ampliatur, ſi ex emptoris delicto res publicetur, numero 20.

Septimo ampliatur, ſi ex emptor fecit pactum de non petendo, vel iuſiurandum detulit. nu. 21.

Octauo ampliatur, ſi emptor ob ineptam petitionem ſuccubuit, nu. 22.

Nouo

Nono ampliatur, vbi ageretur pro damnis paſſis culpa, & negligentiæ emptoris re euicta, quia venditor non tenetur, nu. 29.

23 *Succeſſor ſingularis tenetur ſtare Colono, quando ex neceſſaria cauſa ſucceſſit.*

Fallit, quando locatio facta fuit in fraudem, nu. 24.

25 *Sententia contra vnum lata, vt noceat tertio, inter alia requiritur, quod ſit viriliter defenſa.*

Intellige, vt ibid. nu. 26. & 27.

28 *Colluſio anullat actum.*

Quod ſupra fuit dictum de probationibus non factis ſub numero 2.

Limitatur pluribus modis, &

30 *Primo, quando venditor fuit præſens in iudicio.*

32 *Secundo limitatur, quando non defendit cauſam omninò perituram.*

33 *Tertio limitatur, quando litem defendit, & ei aſſiſtit, licet tempore ſententiæ abſens fuerit.*

Sublimitatur, ſi emptor victus ita fuiſſet verus cōtumax, vt ob eius contumaciam appellatio admittenda non eſſet, nu. 34.

Contrarium habetur, nu. 35.

36 *Quarto limitatur, quando emptor non opponit exceptionem à ſtatuto prohibitam.*

37 *Quinto limitatur, niſi emptor fuerit abſens ex iuſta, & probabili cauſa.*

38 *Sexto limitatur, ſi iudex ſententiam tulerit ſecundum veritatem, & iuſtitiam.*

39 *Septimo limitatur, quando pacto fuiſſet remiſſa huiuſmodi culpa.*

40 *Octauo limitatur in defenſore venditoris, qui de euictione non tenetur.*

41 *Nono limitatur, quando emptor probaret rem ad euincentem pertinere.*

Primo extende procedere, etiam ſi res euincatur per compromiſſum, nu. 42.

Secundo extende, etiam ſi emptor poſitionibus ſibi factis reſpondendo fatetur intentionem partir, ſi probet de bono iure actoris, nu. 43.

44 *Emptor non tenetur reſpondere poſitionibus continentibus dominium venditoris.*

45 *Emptor agnoſcens bonam fidem, ſi rem agenti ſine ſententia reſtituit, de actione agit facta denunciatione, & probato de iure euincentis.*

Sed quod imputandum ſit emptori, ſi non curauit defendere, ibid. nu. 46.

47 *Emptor vbi procurauit ſibi litem moueri, non agit de euictione.*

Fallit, ſi id fecit per viam proclamarū, ſeu cridarū, n. 49.

Neque creditor cōtradicere poteſt, dummodo emptor fundat ſuam intentionē ſuper bono iure euincentis, nu. 49.

50 *Emptor pendente tempore cridarum tenetur ſoluere vēditori intereſſe pro rata pretij non ſoluti, niſi aliter cōuentum ſit.*

Extenditur idem procedere, dum pendet æſtimatio pretij per tertium declarandi, nu. 51.

Et de ratione, ibid. remiſſiuè, nu. 52.

53 *Intereſſe non debetur data dilatione ad ſoluendum.*

Declaratur procedere in dilatione conuentionali, non legali, vel ſtatutaria, nu. 54.

Fallit, ſi conſtaret emptorem tenuiſſe pecunias ſolutioni paratas, nu. 55.

Tutius tamen eſt, ſi depoſitum fiat, nu. 56.

57 *Emptor interim, quod res ab eo euinci poteſt, tenetur de damno ex ſua culpa, & negligentia in re contingente.*

Declaratur, nu. 58.

59 *Creditor ſi ex cauſa iudicati miſſus eſt in poſſeſſionem bonorum immobilium ſui debitoris, in rationibus de damnis ex ſua malitia, & negligentia contingentibus condemnatur, ſi tempus ad redimendum datum nō fluxit. Et de ratione ibid.*

60 *Ius prætendens in bonis alicuius, ſi factis cridis non cōpareat, & interim ſequatur euictio, an de cetero experiri poſſit, & nu. ſeq. præſertim nu. 63. 65. & infra, vbi diſtinguitur, & nu. 68. & ſeq.*

61 *Creditor in diem, vel ſub conditione non continetur ſub ſtatuto, quod quicumque prætendit ius ſuper certis bonir, compareat.*

62 *Statutum, quod poſt dationem inſolutum quicumque habens ius in bonis inſolutum datis veniens audiatur infra annum, habet locum in creditore, qui habeat ius in bonis inſolutum datis tempore ipſius dationis.*

64 *Hypotheca re ſolum euicta oritur.*

66 *Creditor conditionalis, vel in diem continetur ſub ſtatuto de cridis ad comparendum, quando ſtatutum inuitat ad demonſtrandum.*

66 *Creditor conditionalis, quando conſideratur, vt ius prætendens, non autem vti exigibile, appellatione creditoris continetur.*

Sed vide, nu. 69.

70 *Annus non dicitur breuis terminus, nec longior æquo, quamuis dicatur mora longa.*

71 *Creditor non comparens infra tempus proclamatis ex ignorantia ope reſtitutionis in integrum, admittitur.*

Et opus eſt noua cognitione, nu. 72.

Quæ reſtitutio in ſpecie peti debet, vt concedatur, nu. 73.

QVÆST. IX.

VT autē emptor de euictione agat aduerſus venditorem nō etiam ſufficit, 1 rem fuiſſe euictam per ſententiam, & executam, ſed neceſſe eſt, vt probet, ac oſtendat iure ſuo vſum fuiſſe, & cauſam, & litem legitimè defendiſſe, litem ipſam proſequendo, *vt l. 1. C. de peric. & cōmod. rei vend. ibi, & non abſente emptore cōtrarium pronunciatū eſt*, vbi hoc tenet *Bal. col. 2. verſ. vltimo oppono, & Paul. de Caſt. nu. 1. ad fi. & nu. 3. pract. Papien. in form. libell. in cauſ. vend. in gl. promittēs de euict. nu. 8. Capyc. deciſ. 106. Rimin. conſ. 205. nu. 22. lib. 2.* qui generaliter loquitur, quādo emptori imputa- 2 ri poteſt quomodo, & cum potuit ſe defendere, & non defendit negligendo dicitur in culpa *gl. in l. ſi dictum, §. ſi cum poſſet, ff. de euict. Ceph. conſ. 116. n. 12. Viu. deciſ. 155. n. 10. Gratian. diſcept. lib. 3. c. 549. n. 16. Munoz. de ratioc. c. 19. nu. 6. Surd. dec. 208. nu. 17.* vtpota nō exhibendo iura, ſcripturas, & inſtrumēta ad cauſam faciētia, cœteraque ad illius defenſionem neceſſaria non allegauit, ſeù probauit. *Cran. var. reſol. lib. 3. c. 17. ſub nu. 10. verſ. ſecundo probat. Dec. conſ. 70. ſub nu. 3. Franc. M. q. 582. vbi de eo*, qui non oppoſuit exceptiones competentes. *Bal. conſ. 460. ſub n. 5. verſ. Item conſidero lib. 4.* quod etiam notat *Afflict. in ca. 1. §. rurſus nu. 34. quib.*

mod.feud.amitt.Rol.de lucr.dot.quæſt.64.num.3. vbi dicit, emptori non dari actionem, ſi eius culpa mancipium fuit mortuum, & non adhibuit medicum, *Alba conſil.216.num.1.lib.2.* vbi de eo, qui paſſus eſt mole-
3 ſtari ab eo, qui non habebat ius, vel ſi contumacem, vel indoctum procuratorem, ſeu aduocatum adhibuit, de quo per *gl.in l.quod ſi nolit.§.mancipium.ff. de ædili. ædict. Franc.Marc.quæſt. 583. Rolan. conſil.67.num.4. lib.4.Rebuff.in 3.tom.ad conſtitut. Gall. tit. de dilat.artic.5.gloſ.vnica num. 18. Rube.in repet.l.non ſolum, §. morte num. 469.ff.de nou. oper.nunc. Capyc. dicta deciſ. 106 num.4. Burgoſ.in cap.fin.colum.3.de empt.& vend. Decian.conſ.97.num.5.lib.3. poſt Ang. in l.qui luminibus num.1.ff.de ſeruit.vrba. prædi.Iaſ.in l.ignorantiam num.9. & ibid.Dec num.28. C. qui admitti.Caballin.de euict.§.5.num.40.* Tunc enim dicitur malè ſe defendiſſe *gloſ.in d.l.quod ſi nolit,§.ſi mancipium.Grammat.conſil.ciuil.22.* Nec ideò mirum, ſi non agit de euictione. *Bal.in conſ.258.quantum ad primum lib.5.circa fi.Alexand.conſ.117.lib.7.& conſ. 119.* quoniam omne datum optimum. *col.4.lib.6.eſt tex. in l. ſi ideò in princip.*
4 *C. de euict. cum ibi nota.* Quod vltimum de aduocato ſanè intelligo, quando incuria, & imperitia aduocati emptor victus fuit, aliàs ſecus, vt quia ſi reuera emptor etiam bene allegaſſet, habebat malam cauſam, & aduocatus, quamuis bonus, & peritus non poterat eam
5 bonam facere; Comprobatur, quia licet ſententia aduerſus maioratus poſſeſſorem lata ſucceſſoribus præiu-
6 dicet, *ad tradita per Ari.Pinell.de bon.matern.par.3. nu.48.* hoc tamen fallit, ſi ſucceſſor probare vellet, ſententiam, quę ſibi obijcitur, latam fuiſſe ob culpam, dolum, & negligentiam eius, contra quem lata eſt, vt docent omnes *in l.filiusfamilias, §. Diui,ff.de leg.1.Socin. in l.Gallus,§.& quid ſi tantum col.fin.de lib.& poſthum. Moder.Pariſien.in conſuetud. Pariſien.§.22.num.34.& probatur ex deciſione l. perluſorio, & l.à ſententia, vbi Bart. & Imol.ff.de appella. & in l.ex contractu, ff.de re iudic.ibi,niſi culpa tutoris,Tiraquell.de nobilita.cap.37. nu.1.Pinell in d.l.1.part.3.nu.50. verſ.limitatur quar-*
7 *to.* Et ceſſat euictio, quando ex confeſſione emptoris lata fuit ſententia *Corn.conſ.50.in fin.lib.2.* Nam em-
8 ptor, qui neglexit cauſæ defenſionem, magis propter abſentiam victus videtur, quam quod malam cauſam habuerit, probatur *in l.qui repudianti, §. fin.& l.Papinianus,§.meminiſſe in fin.de inoffic.teſta.* Quò fit, vt ipſi
9 emptori negligenti beneficio actionis de euictione cōtra venditorem ſuccurri nō debeat *l. non enim ex quib. cauſ.maior l.ſi pupillus in fi.de his,quæ in fraud. Rimin. iun.conſ.262.nu.31.lib.3. Cephal.conſ.89 nu.25.lib.1. & conſ.235.num.21,lib.2. Rol.à Vall.conſ.72.num.23. lib.3.conſ.52.nu.20. & conſ.63.nu.49.lib.4.* Sed ei im-
10 putandum eſt, qui ſua negligentia ſeipſum excluſit *l. veteres de itin. actuq. priu.* per quem tex.ita dixerunt
11 ſcribentes proximè adducti. Neque damnum, quod culpa ſua ſenſit à venditore conſequi debet *l. fideiuſſor in princ.& §.1,l.idemque, §.generaliter manda.c. damnum de reg.iur.in 6.* in ſpecie *Rimin. ſen.conſ.274.num. 23.lib.2.* facit reſponſum Calliſtrati *in l. capitalium, §.*
12 *incendiarij verſ.nam fortuita de pęn.* cum ait, fortuita incendia, quæ per negligētiam eorum, apud quos orta ſunt, non fuerunt extincta, damno negligentiæ cedere.
13 Hinc emptor agere non poteſt, ſi ſua culpa fuit interrupta pręſcriptio, cum præſcribere potuiſſet, vt reſoluit *Afflict.in d.§.rurſus num.39.Gomez.de contract. cap.2.ſub num.43.* quod idem procedit, ſi iam impleta
14 præſcriptione fuit condemnatus, quia illam non allegauit, vt vbi ſup.tradit *Afflict.num. 6. poſt gl. in l.ſi cum dictum,§.ſi cum poſſet,ff.de euict.*
15 Idem, quando emptor ſua culpa, aut ſponte deſijt poſſidere, & ideò rem amiſit, quæ peruenit ad manus domini, qui agere non poterat, excipere tamen poteſt, *vt per Afflict.in d.§.rurſus nu.27.& 29. Gomez.de contract.d.c.2.ſub num.43. Corn.conſ.326 lib.1.* alios citat *Caball.de euict.§.5.nu.5.Surd.deciſ.22.nu.1.*
16 Contrarium tenuit *Vaſq. qq. Illuſtr.cap.54.nu.111.*
17 Idem vbi emptor rem habuit pro derelicta *l.ſuff. de euict. Afflict.in d.§.rurſus nu.36.*
18 Pariter ſi cōtra venditoris legem, ancillam emptam proſtituat, *vt in d.l.mancipium in princ.ff.de euict. Afflict.vbi proximè ſupra nu.67.Gomez.d.c.2.nu.43.*
19 Idem ſi hæreditas ab hærede propter eius negligentiam euicta ſit, ſtipūlatio de reſtituendo legato non cōmittitur, vt dicit *Vlpianus I.C. in l.niſi §.ſi legatarius. ſi cui plus,quam per leg.falcid.*
20 Idemque ius eſt, ſi ex emptoris delicto res publicetur, *vt in l.Lucius Titius, ff.de euict.& in l.ſi fundus,ff. loca. Afflict.in d.§.rurſus nu.4.*
21 Vel fecit pactum de non petendo, vel iuſiurandum detulit, vel obtulit deciſiuum *l.hoc iure,ff.de euict.Bart. in l.manifeſtè nu.6.ff.de iureiur.vbi Alex.nu 4.Aret.in §.item ſi quis nu.11.inſtit.de act.Surd.deciſ.22.num.1.*
22 Seù etiam propter ineptam petitionem ſuccubuit, *vt in l.ſi minor,§.1.ff.de euict. Afflict.in d.§.rurſus nu.47.* & ſic in alijs caſibus, quibus culpa rei euictionis cauſam præbuit, vt ſuis locis latius dicemus Deo dante. Nam aliàs eſſet in facultate emptoris colludere cum euincente in perniciem venditoris, atque ita fraudem
23 facere, cum tamen fraus ſit omninò arcenda; vnde dicimus, quod & ſi ſucceſſor ſingularis tenetur ſtare Colono, quando ex neceſſaria cauſa ſucceſſit *gl.in l. diuortio.vbi Bart.Bal.Ang.Imol.Alexan.& alij,ff ſol.matr. Cotta in memorial. in ver. ſucceſſor*, nihilominus fallit,
24 quando locatio facta eſt in fraudem *Bal. in c. quoniam frequenter. §.fin.in fi. vt lit.non conteſt.Tiraq.de retract. conſangui.§.1.gl.7.nu.73.& de retract.conuent.§.3.gl. 1.num.15.& ſeqq.* quibus in locis ponit coniecturas ad detegendam fraudem, & magis in ſpecie *Doct. in l.ſæpè,vbi Alex.nu.76.& ſeq.ff.de re iudic.* dicunt in caſi-
25 bus, in quibus ſententia contra vnum lata ſolet nocere tertio plura requiri, & præſertim, quod cauſa viriliter à
26 conuento defendatur *l.qui repudiantis,§.fi.ff de inoffic. teſta.* intelligendo tamen ſecundum *Iacob. Butrig. Bal. Ang.Fulgoſ & Abb.* quos adducit *Alexan.in d.l.ſæpè nu.78.* quando interfuit ſoli cauſæ, licet fuerit contumax in actu ſententiæ, vt inferius dicam.
27 Et idem eſt, quādo detegeretur aliqua colluſio, quia tunc ſententia, ei non noceret, cui alias ex ſua natura præiudicaſſet *l.1.ff.de colluſ. deteg. Bal.& Salyc.in l.2.*
28 *C.quib.res iud.noc.* Colluſio enim annullat actum, ſecūdum *Bal.in conſ.172.col.2.lib.2.*
29 Ampliatur procedere quoque, vbi ageretur pro dānis paſſis culpa, & negligentia emptoris re euicta, quia venditor non tenetur *Vinc.Franch.deciſ.112.*
30 Limitatur quod fuit dictū, videlicet nō opponētem exceptiones, & nō probantē probanda, vel abſentē tēpe latæ ſniæ agere nō poſſe de euictione aduerſus vēditorem,

rem,& auctorem ſuum, non habere locum, quando vẽditor fuit præſens in iudicio ſecundum gloſ.in l.emptor, C.de euict. Cyn.in l.ſi de fundo. C.loca. Imol.in cap.fin.de empt.& vend.eſt bona gloſ.in l.ſi fideiuſſor. §.quædam, ff.in manda.

31 Quid in exceptione declaratoria fori, vide glo.in l.ſi dictum, § ſi compromiſero. ff.de euict. & in l.atqui natura,§.tum me abſente, ff.de neg.geſt.Franc.Marc.q.583. nu.2.part.1.

32 Secundo limitatur, quando emptor non defendit cauſam omninò perituram Abb.conſ.45.in princ.n.2. verſic.ad aliam ſolemnem limitationem lib.2. vbi citat Bald. in l.res inter alios, C.quib. res iudic.non noc. Natt. conſ.462.nu.8.lib.2.

33 Tertio limitatur non procedere, quando litem defendit, & liti aſſiſtit, licet emptor ſententiæ abſens fuerit, ex quo etiam ſi præſens fuiſſet illius præſentia nihil profuiſſet, vt optimè declarat Bart. in l. ſi ſuperatus verſ.iſtud autem, ff.de pign. quem ſequuntur Felyn. in c.cum Bertoldus Couar. var.reſolut.lib.3.cap.17.in 9. illat.poſt princip. Caballin.de euict.§.5.ſub num.5.verſ. Intellige ſano modo,& prius ſenſit Bald.in l.ſi ideò in antiqua lectura in 3. intellectu, ff. de euict. vbi gloſ. idem tenuit.

34 Sublimitatur, ſi emptor victus ita fuiſſet verus contumax, vt ob eius contumaciam appellatio admittenda non eſſet, quia tunc non ageret de euictione, iuxta terminos Clem. vnica de dol. & contuma. cum ibi nota. per gloſ. & Doct. vt inquit Felyn. in dicto cap.cum Bertoldus ſub num.23.in fin. & num. 24. in quarta limitatione, verſic.reſtringe ſubtiliter, quem ſequitur Couar. vbi ſupra, & Capyc.in dicta deciſ.106 ſub num.4.quos refert, Caballin.conſil.78.num.5.lib.1.

35 Contrarium tenet ibid. Caballin.num.8. quia ſi cauſa non eſſet defenſibilis, ſententia ferri debuiſſet cõtra emptorem, quia malam foueret cauſam, vnde datur actio de euictione, poſt Bal. Dec.Capyc.Couar.Caballin. & Felyn ab eo adductos. Gome. Leo.deciſ.53.to.2.in deciſ.diuerſ.

36 Quarto limitatur locum non habere, quando emptor non oppoſuit exceptionem à ſtatuto prohibitam Bart.in l.atqui,§ cum me,ff.de neg.geſt.

37 Quinto limitatur, niſi emptor fuerit abſens ex iuſta, & probabili cauſa, quominus ad ſententiam comparere non potuerit Bal.in l.ſi ideò,ff.de euict.ex gloſ.ſing.in l.2.C.de contrar.iud.tut.Afflict.in c.1.nu.15.ſi de feud. fuer.controuer.inter Dom.& Agna.

38 Sexto limitatur, ſi iudex ſententiam tulerit ſecundum veritatem, & iuſtitiam probationum, & per verba inſerta in ſententia probatur animus iudicis, ſecundum gl.in l.ſi Prætor,ff.de iud.Afflict.in loc.proximè citato.verſ.ſecundo fallit.

39 Septimo limitatur, quando pacto fuit remiſſa huiuſmodi culpa Bal.conſ.67.num.4.lib.4.& Surd.deciſ.22. ſub nu.1.

40 Octano limitatur in defenſore venditoris, qui non tenetur de euictione, nam is, nec tenetur defendere, nec poteſt ex ſua perſona excipere, ſed excipit eo nomine, quo principalis. Bart.in quæſt.2.nu.24.

41 Nono limitatur, vbi emptor probaret rem ad euincẽtem ſpectare, quamuis res fuerit ſibi ſine iudicio euicta l.ſi rem, quam,ff.de euict.l.ex empto in prin.C.de act. empt.Bal.in l.libera,C de ſent.& interloc.omn.iudic.

42 Extende procedere, etiam ſi res euincatur per compromiſſum, dummodo probetur rem fuiſſe euincentis Bal.in d.l.libera Cuman.in l.Ariſto.§.1.ff.de dona.in l.ſi domus,§.ſi de euictione, vbi Chriſtopho. Caſtillio. Ang. de Perigl. Petr. Beſut.& Iuſ.numero14.ff.de leg.1. Caballin.dicto,§.5.num.18.Surd.dicta deciſ.22.nu.8.

43 Item extende ſibi tribuere quoque, ſi emptor poſi-
tionibus ſibi factis reſpondendo fatetur intentionem
agentis, ſi probat de bono iure auctoris Corn. conſ. 50.
num.18.lib.2.iuxta Bart.doctrinam in l.atqui natura,§.
ſi cum me abſente num.4.ff.de neg.geſt.vbi inquit, quod
44 emptor non tenetur reſpondere poſitionibus continẽ-
tibus dominium vẽditoris, etiam ſi ipſe ſciat, quia hoc
modo ſibi præiudicaret, nam ſi negat poſitiones, for-
te deiciat, ſi confitetur, non agit, quia forte non pote-
rit contra venditorem probare, quod euincens ſit do-
minus, ſequitur Inno.in cap.fin.numero 24.de empt. &
vend.ibid.diſputans quæſtionem illam, an emptor, qui
45 agnouit bonam fidem,& rem agenti ſine ſententia re-
ſtituit, de euictione agere poſſit, & conſulit, quod ſem-
per fiat venditori denunciatio, quia licet emptor pu-
tet, rem eſſe euincentis, venditor tamen poſſet habe-
re iura, quibus defendi poſſet, quæ emptor ignorat.
Cœterum ſi facta denunciatione rem euincenti tradat
non expectata ſententia, cogitur nihilominus agendo
pro euictione probare de iure euincentis, & addit hæc
eſſe notanda, ſequuntur Burbat.in cap.cum cauſa col.9.
verſic.ſexto de empt.& vend.Marant.de ord iud.part.6.
in 7. membr. num.13. comprobat Surd. dicta deciſ.22.
ſub num.2.& ſeq. Quin etiam Bal. in conſ.460. in fin.
46 lib.4 tenet, quod facta denunciatione venditori obli-
gato de euictione ob rem non defenſam imputandum
eſt venditori, ſi non curauit defendere, qui propterea
tenetur de ſtipulatu, vt ibid.nu 3.

47 At verò vbi emptor ex induſtria procuraſſet ſibi litem moueri, perperam contenderet in caſu ſuccumbẽtiæ de regreſſu pro euictione contra venditorem. Bal. conſ.377.lib.4.

48 Fallit, ſi id fieret per viam proclamarum, ſeu cridarum, cum poſſet etiam ſine præambulo pacto emptor vti beneficio cridarum Roma.conſ.53.

49 Nec vẽditori licet in caſu contradictionum pedem referre, vt bona libera tranſeant, dummodo emptor fundet ſuam intentionem ſuper bono iure euincentis, non ſuper proceſſu, nec ſuper ſententia.

50 Circa quæ notandum eſt, quod interim, dum pen-
dent tempora cridarum, emptor tenetur ſoluere ven-
51 ditori intereſſe pro rata pretij non ſoluti, niſi aliter cõ-
uentum ſit, ideinque obſeruatur, dum pendet æſtima-
tio pretij per tertium declarandi Theſaur. deciſ. 158.
52 rationem habet ex Gabr. conſ.57.lib.1. Hond.conſil.30.
num. 27. & ſeq. lib.1. vbi reſpondet illi propoſitioni,
53 quod data dilatione ad ſoluendum non debetur in-
54 tereſſe, iuxta quæ per Plot.in l.ſi quando nu.451. C.vn-
de, vi, vt procedat in dilatione conuentionali, non le-
55 gali, vel ſtatutaria, niſi conſtaret emptorem retinuiſſe
56 pecunias ſolutione paratas, quamuis tutius videatur,
quod de his depoſitum fiat, ſi emptor intendit libe-
ram à ſolutione intereſſe ob æquitatem l.curabit, C.de
act.empt.in ſpecie Hond.conſ.44.nu.36.lib.1 ſimilique
57 modo emptor interim quod res ab eo euinci poteſt,
tenetur de damno ex ſua culpa, & negligentia in re cõ-
tingente, ad text.expreſſum in d.l.quod ſi nolit, §. man-

Digitized by Google

tipium ver. culpam, *& gl. in l. cum autem redhibetur, ff. de ædil. ediſt. latè Tiraquell. de retract. lignag. in fin. nu.*
58 *68. & 70* quam ſententiam in emptore veriſſimam
arbitratur, vbi is emiſſet cum pacto de retrouenden-
do, vel ſi aliqua ex cauſa ſuſpicari poſſit, rem emptam
ab eo euinci poſſe, quoniam tunc malignandi animo
rem non fluxiſſe, vel fundum, ſeù vineam non coluiſſe
præſumendum erit, *per tex. in l. & hæc diſtinctio, §. cum
fundum, ff. loca. tradit Munoz. de ratiocin. adminiſt. c. 19.*
59 *nu. 6.* ex quibus infert, quod ſi creditor ex cauſa iudi-
cati miſſus fuit in poſſeſſionem bonorum immobiliũ
ſui debitoris, & ipſa bona intra tempus quatuor anno-
rum debitori conceſſorum ad ea vendicanda rectè nõ
fluxit, & curauit, abſque dubio in rationibus de dam-
nis ex ſua malitia, & negligentia contingentibus con-
demnari debet, quod in ſimili caſu quotidiè à Senatu
Ferrari teſtatur, eo quod intra tempus ad redimẽdum
bona emptor cenſetur adminiſtrator, quod, *& nu. ſeq.
ibid.* latius deducit, & declarat.

60 Adhuc ſupereſt dubium, quid ſtatuendum ſtãte ſta-
tuto, ſeù conſtitutione, vt quicumque vis prætendat in
bonis alicuius compareat, & deducat ius ſuũ infra cer-
tum tempus, vt eſt Florentiæ ſub *rubr. 57. lib. 2.* ſi fa-
ctis proclamatibus non compareat is, cui fuit promiſ-
ſum de euictione, & deinde ſequatur euictio, & illam
paſſus velit agere, ſit audiendus non obſtante dicto la-
pſu temporis à ſtatuto indicti eo ſub prætextu, quod
tempore proclamatum nondum erat ſecuta euictio.

61 Quæſtio hæc pendet ab eo articulo, an ſub tali ſta-
tuto contineatur creditor in diem, vel ſub conditione,
de quo latè per *Solam. ad conſtit. Sabaud. tit. de for. &
ſolemni. obſer. pro confir. contr. gloſ. 1. num. 34.* & in ſpe-
cie dicti ſtatuti Florentini reſpondit *Alexand. in con-
ſil. 105. lib. 5. per totum*, vbi poſt diligentem examina-
tionem dicti ſtatuti conſuluit, & concludit, dictum ſta-
tutum non habere locum in creditore conditionali,
ſed in creditore ſimplici, ac puro, quem ſequi videtur
Neguſant. de pign. membr. 3. part. 5. num. 9. & ſentire vi-
62 ſus eſt *Ruin. in conſil. 123. num. 3. lib. 2.* vbi quod ſtan-
te ſtatuto, quod poſt dictionem in ſolutum quicum-
que habens ius in bonis in ſolutum datis veniens infra
annum audiatur ad proſecutionem iuris ſui, & quod
ius ſuum ſit ſaluum, non obſtante dicta in ſolutum
datione, & elapſo anno nullus audiatur, huiuſmodi
ſtatutum, inquit *Ruin.* loquitur de illo, qui habebat
ius in bonis in ſolutum datis, & ita tempore ipſius da-
tionis, vt tradunt *Iaſ. in conſil. 147. colum. 9. verſic. ego
autem conſidero lib. 2. Socin. ſen. conſil. 170. col. 2. lib. 2.
Plot. in l. ſi quando num. 284. & 285. C. vnde vi* in ſpe-
cie *Menoch. conſil. 967. ſub num. 25. verſic. nec repugnat*
63 *lib. 10.* quod multo magis dicendum eſſet in caſu præ-
miſſo, cum ius iſtud pro euictione promiſſa nõ ſit om-
ninò certum, vel quod ſit extiturum, cum eſſe poſſit,
quod nunquam fiat euictio, nec ideò culpa vlla vide-
tur euictio imputanda, ſi non comparuit ad cridas,
cum credere debuerit ius ſuum ſaluum eſſe per dicta
per Alexand. in dicto conſil. 105. ſub num. 9. verſic. nec
64 *poteſt dici in culpa libro quinto.* Etenim hypotheca ſo-
lum re euicta oritur. *Gabr. conſil. 44. numero 13. libro
primo.*

Sunt etiam, qui, vt à contrarijs hoc defendant, con-
ſtituunt duos caſus.

65 Primus eſt, quando ſtatutum inuitat ad agendum,
quo caſu creditor conditionalis non comprẽhenditur,
qui non valet agere ante conditionis euentum, ex præ-
dictis.

66 Secundus eſt caſus, quando ſtatutum inuitat ad de-
monſtrandum, & tunc etiam creditor conditionalis,
vel in diem ſub tali ſtatuto comprehenditur, quoniam
etiam ius conditionale tale, quale eſt, demonſtrari po-
teſt, ita diſtinguunt *Peregrin. de iur. fiſc. lib. 5. tit. 1. ſub
num. 25. & Theſaur. in deciſ. Pedemont. 235. ſub numero*
67 *7.* vbi quando conſideratur creditore conditionalis,
vti ius prætendens, non autem vti exigibile, tunc ap-
pellatione creditoris venit etiam conditionalis, *vt &
per Surd. deciſ. 151. ſub nu. 10. verſ. ad contraria, & nu.
5. 8. & 9.*

68 Verum ſtatutum, de quo agimus inuitat ad agen-
dum, nec ideò continetur creditor conditionalis, prout
in terminis tenet *Neguſant. vbi ſupra d. nu. 9*

69 His tamen non obſtantibus contrarium in propoſi-
to decidi debet, nempè creditorem iſtum intra annum
à tempore, quo ſecuta fuit euictio experiri debere, ex
quo ab eo tempore incipit currere præſcriptio ſtatuta-
ria *l. 2. §. ſi ſub conditione, ff. de vſucap. pro empt. l. ſi ne-
ceſſario, §. ſi pendente, ff. de peric. & commod. rei vend. l.
vbi autem, ff. de in diem adiect. Natt. conſil. 437. num. 5.
Bon. de ſtatut. Vrb. præſcript. num. 254. poſt Abb. Felyn.
Soc. & alios per eum adductos Tiraquell. de retract. con-
uent. §. 2. gloſ. 8. num. 72. & de retract. lignag. §. 1. gloſ.
10. nu. 44. & ſeqq. in ſpecie Magon. in deciſ. Florent. 79.
in princip. verſic. tota difficultas, & nu. 8. & 9.* clarè *Ti-
raquell. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. num. 37. & ſeqq.
vbi præſertim nu. 6. de annali præſcriptione.* Et annus
70 dicitur, nec breuis terminus, nec longior æquo *Surd.
deciſ. 226. ſub num. 11.* licet dicatur mora longa. *Tiraq.
d. nu. 37.*

71 Vbi tamen allegaretur ignorantia proclamatis ope
reſtitutionis in integrum, pronunciandum eſſet pro ta-
li allegante ex capite ipſius ignorantiæ, vt in terminis
*per Magon. dicta deciſ. 79. nu. fin. & per Bon. de ſtat. vrb.
præſcript. gloſ. 9. num. 2. & ſeqq.* in qua opus eſt noua
72 cauſæ cognitione *l. 3. vbi communiter ſcribentes, ff. de
reſtit. in integr. l. 1. §. cauſa cognita, ff. de minor. l. verum.
§. ſciendum, ff. eod. tit. Rota deciſ. 387. part. 1. in nouiſs.
Surd. conſ. 251. per totum lib. 2.* quæ reſtitutio in ſpecie
peti debet, vt cõcedatur *Imol. in c. cum veniſſent extr. de
conſtit. Roma. ſing. 462.* vbi adden. dicunt, hanc ſenten-
tiam communem eſſe *cum Rom. Odd. de reſtit. in integr.
quæſt. 31. art. 1. nu. 4. & per totum Tiraq. de retract. con-
uent. §. 2. gl. vnica ſub nu. 71.*

ARGVMENTVM.

Euictionem deberi ne dum pro facto ſuo, ſed etiam auctoris declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Euictio non præſtatur, nedum quando procedit ex fa-
cto emptoris, ſed etiam auctoris ſui, & nu. ſeqq.*
Primo limitatur, quando eſt auctor ſingularis, nu. 9.
*Secundo limitatur, vt non procedat, niſi quoad pretium
ſolutum, nu. 10.*
3 *Hæres adeundo quaſi contrahit cum creditoribus.*

Patris

4 *Patris factum reputatur factum hæredis in euictionibus.*

Ampliatur num. 5.

6 *Dictio taxatiua non excludit caſus ſimiles, vel habentes ſimilem rationem.*

7 *Incluſio vnius non eſt alterius excluſio, quando in caſu excluſo militat eadem ratio, quæ in incluſo.*

8 *Ratio eadem militat in facto actoris, quæ in facto proprio in euictionibus.*

12 *Res quando euincitur per extraneum ex facto extranei, tunc is, qui nullo modo vult de euictione teneri, tenetur ad pretij reſtitutionem.*

Ampliatur etiam ſi dixerit venditor, ſe nolle teneri de euictione, niſi pro ſuo dato, & facto tantum. nu. 13.

14 *Promittens indemnitatem tenetur ad damnum reſarciendum vna cum intereſſe, & fructibus.*

Ampliatur etiam ſi damnum caſu contingat. nu. 15.

Et tenetur liberare à moleſtijs, & ſtatim ſuſcipere iudicium motum. nu. 16.

17 *Promiſſio indemnitatis, & defenſionis idem importat, & vna cauſa venit in conſequentiam alterius.*

18 *Obligatus pro indemnitate, vel releuatione, ad alterum eorum, vel ad vtrumque tenetur in ſubſidium.*

Ampliatur etiam, quod promiſſa non ſit indemnitas. numero 21.

Et præſertim, quando promiſſio eſſet iurata. nu. 22.

Intellige, vt nu. 23. & ſeq.

19 *Promittens emptori de euictione, tenetur qualitercumque euictio ſequatur.*

Et tenetur pro facto cuiuslibet extranei. nu. 20.

24 *Promittens indemnitatem non tenetur defendere, neq; ſuſcipere iudicium motum, quando damnum prouenit culpa eius, pro quo fuit promiſſa indemnitas, quo caſu nihil operatur iuramentum.*

25 *Libellus qualiter concipiatur in petitione indemnitatis.*

QVÆST. X.

1 EX dictis in præcedenti quæſtione infertur, quod vbi euictio ſequitur ex facto, & culpa emptoris, & nunc additur, & ſui auctoris tunc nō præſtatur, eſt *text. in l. fundum meum, ff. de euict.* vbi habetur, quod ſi fundū obligaui, deinde illum tibi vendidi, quem mox mihi reuendidiſti, non agam contra te de euictione, ſi is, cui primo obligaueram fundū, euincat à me, quia cauſatur euictio à facto meo, & per illum text. ſic tenet *Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres ſub nu. 10. verſic. quarto dicit male, ff. de verb. obligat.* additque idem eſſe, quando euictio ſequeretur ex facto actoris eius, cui res eſt euicta, quia nihilominus videtur agere ex facto ipſius proprio, *l. ſi ſeruus. in princ. ff. de condit.* 2 *furti.* quin etiam dicitur factum proprium hæredis, qui adeundo quaſi contrahere dicitur cum creditoribus. *l. Iulia §. f. ff. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eatur.* ſequitur ibid. 3 *Angel. col. 5. verſic. quinto oppono,* vbi dicit, quod ſi euictionis ius prouenit ex facto proprio eius, cui res euincitur, vel ſui auctoris, euictio non debetur. & *Paul. de Caſtr. ibid. num. 7. in fine, verſic. Item quantum vult.* addit, quod ſicut ſi tertius ex facto poſſidentis, vel actoris rem euinceret, non tenetur hāc euictionem præſtare, ita ſi hic euincat, ea exceptione repelli poterit, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, idem voluerunt *Alex. num. 33. in princ. Iaſ. nu. 34.* qui dicit, quod alij ſequuntur Bar. in loco citato (de quo latius dicemus, cum de diuiſione inter cohæredes facta diſputabimus,) non mirum, quia factum patris 4 reputatur factum hæredis, cuius perſonam ille repræſentat *Caſtrenſ. in l. ſi ſeruus num. 11. & ibid. Alex. ad Bart. in addit. litera E, ver. quæſtionem de condit. furt. Roman. dicens eſſe practicabilem in l. ſtipulatio iſta num. 8. ff. de verb. oblig. Crauet. de antiquit. temp. in quarta ſect. ſub num. 127. verſic. ſecundo contra Bart. Ioſeph. Ludou. in ſyntagm. commun. opin. tom. 3. pag. 482. tit. de hæredi. illat. 17.* de communi Boer. dicens ita fuiſſe pronūciatum contra filium Regis Nauarræ, plures referens *deciſ. 67. præſuppono ſub numero 4. verſic. tamen Doct. ſupra allegati,* de communi ſimiliter teſtatur *Vin. opin. 1019. in Silua, & ita reſpondiſſe Alex. refert Marſil. ſingul. 475. incip. non eſt tibi nouum,* qui & de communi fidem facit *in ſing. 565. venditor ſub nu. 2.*

5 Ampliatur communis hęc ſententia, vt procedat ēt ſi addita fuiſſent verba geminata, ſolum, dumtaxat, nō aliter, nec alio modo, cum non excludant euictionis obligationem ex perſona defuncti patris prius contractam per hæreditatis aditionem, quoniam ſatis eſt tale pactum contra ius commune operari reſpectu extraneorum, vt minùs deroget iuri communi *arg. cap. cum dilectus de conſuetud. & l. ſi quando, C. de inoffic. teſtam.* Et quia verba interpretanda ſunt contra proferentem, & aduerſus illum qui fundat ſe in verbis *l. veteribus de pact.* in ſpecie ita reſpondit *Dec. in conſ. 281. viſo pūcto ſub num. 8. vſque ad fin.* quicquid dixerit Modern. Apoſtillator ad eum Pariſien. quem etiam reprobauit *Caballin. de euict. §. 5. num. 43.* de communi teſtatur *Ant. Burgoſ. in cap. fin. ſub num. 15. de empt. & vendit. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta habere, ff. de verb. oblig. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gl. 6. nu. 5.* vbi addit *Martin. Lauden. Cardin. Alex. Alex. de Imol. Crem. Ant. Burg. & Curt. ſen.* 6 *Natt. conſ. 246. nu. 3.* Dictio enim taxatiua non excludit caſus ſimiles, vel habentes ſimilem rationem *l. 1. §. 1. vbi gl. ff. ſi menſ. falſ. mo. dix. l. ob æs, vbi gl. & Bart. C.* 7 *de præd. minor. Tiraq. d. gloſ. 6. num. 6.* & quando in caſu excluſo militat eadem ratio, quæ in caſu expreſſo, incluſio vnius non eſt alterius excluſio. *glo. in l. cum Prætor, ff. de iudic. Gerard. ſing. 7. num. 8. Dec. in cap ſecundo requiris num. 2. de appell. Pariſ. conſ. 111. num. 39. lib. 1. Cephal. conſ. 257. num. 21. Menoch. conſil. 14. ſub nu. 14. verſic. quarto procedit lib. 1. Becc. conſ. 81. nu. 16. & con-* 8 *ſil. 111. nu. 36.* & in facto auctoris eadem militat ratio, quæ in facto proprio, vt dicam in ſequenti quæſtione.

9 Primo limitatur, quando eſt auctor ſingularis *glo. ſi. in l. ſi cum fundum de verbor. oblig. Cuman. conſ. 138. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glo. 6. num. 5. Cremen. ſingul. 158. Caballin. dicto nu. 43.* vbi dicit, hanc limitationem fuiſſe reiectam à Senatu Burdegalenſe, quam tamen probauit Senatus Pedem. apud *Oſaſch. deciſ. 48. nu. 4.*

10 Secundo limitatur per *Adden. ad Dec. vbi ſupra,* vt non procedat, niſi quo ad pretium ſolutum.

11 Sed hęc limitatio redditur falſa ex dictis per Doctores præallegatos, qui indiſtinctè loquuntur de obligatione euictionis, quæ bonorum æſtimationem includit, & ſumptus omnes, ac intereſſe *l. ſi in vēditione de euict. Caballin. §. 2. num. 5.* & dicitur latius *in quæſt. 10.*

12 Non tamen inficior, quod quando res euincitur per

ex-

Digitized by Google

extraneum ex facto extranei, tunc etiam is, qui nullo
modo vult teneri de euictione, tenetur ad pretij reſtitu-
tionem *l. emptorem, §. qui autem de act. empt. & ibidem*
tradit glo. in verb. ſi euicta, & in ver. intereſt, quę à ne-
mine reprobatur, vt ibid. notat *Bal. in §. pen. & fin. Bar.*
num. 1. & Caſtren. in princ. Vin. deciſ. 24. num. 6. Curt.
iun. dicens, quod ita practicatur in *l. in emptionibus de*
13 *pact. vbi num. 4.* ampliat etiam ſi dixerit venditor, ſe
nolle de euictione teneri, niſi de ſuo dato, & facto tan-
tum, quoniam adhuc is tenebitur ad pretium, & refert
ita Peruſij iudicatum fuiſſe *Surd. conſil. 36. ſub num. 22.*
libro 1.

Et quod diximus de euictione præſtanda emptori à
14 venditore, qui ad eam ſe obligauit, idem dicimus pro-
cedere in promiſſione indemnitatis, qua ſtãte promit-
tens tenetur nõ ſolùm ad reſarciendum damnũ, quod
paſſus eſt is, cui facta eſt promiſſio vna cùm intereſſe,
& fructibus, ac cæteris, de quibus per *glo. Bar. & Alex.*
in addit. in l. quæro in princ. ff. loca. Pariſ. conſ. 120. num.
125. lib. 2. conſ. 209. n. 38. lib. 1. & conſ. 114. lib. 3. Ruyn.
conſ. 187. nu. 3. lib. 1. & eſt text. in l. 1. vbi Salyc. C. com-
15 *moda* vbi quod promittens indemnitatem, videtur etiã
16 promittere damnum ex caſu contingens; ſed etiam li-
17 berare debet à moleſtijs, & ſtatim ſuſcipere iudicium
motum, cum idem ſit promittere indemnitatem, &
defenſionẽ, adeò quod vna cauſa veniat in conſequen-
tiam alterius, ita ſignanter tradit *Bart. in l. pater nu. 1.*
ff. de dot. prælег. vbi ait eſſe menti tenendum, quia alibi
non reperitur *Bal. in l. cum tibi num. 2. C. de euict. Alex.*
conſ. 32. num. 14. lib. 4. Ruyn. conſ. 187. num. 2. li. 1. Dec.
18 *conſ. 415.* vbi quod obligatus pro indemnitate, vel re-
leuatione ad alterum eorum, vel ad vtrumque, tenetur
in ſubſidium *Pariſ. conſ. 119. nu. 37. & 38. lib. 1. & con-*
ſil. 16. num. 124. & 125. lib. 2. Soc. iun. conſ. 94. num. 26.
lib. 3. Borguin. deciſ. 9. num. 10. Bertazol. clauſul. 21. gloſ.
29. num. 2. & clauſ. 43. gloſ. 2. propè fin. Et ita promittẽs
19 emptori de euictione, tenetur qualitercunque euictio
ſequatur, teſte *Socin. conſ. 70. lib. 3.* & tenetur pro facto
20 cuiuslibet extranei *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig.*
conuent. pag. 106. nu. 38.

21 Ampliatur procedere etiam quod promiſſa nõ fuiſ-
ſet indemnitas, quia ſemper fideiuſſor eſt conſeruãdus
indemnis, quamuis nihil dictum fuerit, tanquam id ſit
de natura fideiuſſionis, *Bald. in l. conſtitutionibus, C. de*
vſur. Marſil. de fideiuſſ. num. 193. queſt. 26. & num. 315.
quæſt. 44. Pariſ. conſ. 104. num. 12. lib. 3. Bertaz. clauſul.
43. glo. 1. num. 1.

22 Et præſertim quando promiſſio fuit iurata, quaſi
tunc iuramentum habeat vim expreſſionis ſpecificę, ac
ſpecialis *l. cum pater, §. filius matrem, ff. de leg. 2. Bal. in*
l. 1. nu. 4. in fin. C. commoda. & facta videtur promiſſio,
ac ſi in ſpecie pactum fuiſſet, ſi quæſtio, & lis mouere-
tur, ad ſcripta per *Soc. conſil. 70. num. 1. lib. 1.* per notata
per *Bart. in l. 1. §. ſi quis ita, ff. de verb. oblig.* & in *l. ſcien-*
dum cod. tit.

23 Quod tamen intelligas, quando generalis oratio in-
cluderet cauſam, de qua ageretur, & non aliter, *Bart. &*
Ang. in l. ſed & ſi quis, §. quæſitum, ff. ſi quis caut. Bal. in
l. 1. de controuerſ. feud. apud Pares terminan. ita declarat
Soc. conſ. 70. num. 6. lib. 1. vbi dicit, quod promittens in-
24 demnitatem non tenetur defendere, neque ſuſcipere
iudicium motum, quando damnum prouenit culpa
eius, pro quo fuit promiſſa indemnitas, quo in caſu ni-
hil operabitur iuramentum, quod recipit eaſdem qua-
litates, & conditiones, quæ adſunt in principali pro-
miſſione *l. fin. C. de non numer. pecun. l. fin. ff. qui ſatiſdar.*
cogan. cap. quemadmodum de iureiuran. quodque ſtante
culpa ad indemnitatem agi non valeat, *Alexan. conſil.*
114. num. 2. lib. 3. Pariſ. conſ. 104. num. 12. lib. 3.

25 In caſibus autem, in quibus indemnitas prę̃ſtari de-
bet, libellus concipiendus eſt, non ſimpliciter petendo
principalem ſuum ſibi condemnari ad quantitatẽ, pro
qua promiſit, & moleſtatur, ſed peti debet conſeruari
indemnem, & ſi non cõſeruetur indemnis, tantum ra-
tione intereſſe ſibi adiudicari *Bal. in l. fin. num. 17. C. de*
vſur. rei iud. nàm ex quo pluribus modis quis cõſeruari
poteſt indemnis, videlicet ſoluendo pro eo, vel dando
pignora, vel fideiuſſores magis idoneos, *Benintend. de-*
ciſ. 81. ad fin. præcisè cogi non debet ad ſoluendum, ſed
vt verbum ſonat, ad conſeruandum indemnem, vt per
Flamin. Cartar. in deciſ. Cauſar. execut. Rotæ Genuenſ.
deciſ. 116.

ARGVMENTVM.

Euictionem promittens pro dato, & facto ſuo tantùm, an teneatur etiam pro facto hæredis.

Et quid quando emptio fit à minore ſine ſolemnitate, vel aliàs eſt illicita.

SVMMARIVM.

1 *De euictione promittens pro dato, & facto ſuo ſimplici-*
ter, teneatur etiam de facto hæredis.
Ampliatur & è conuerſo, quando hæres promiſit pro ſuo
dato, & facto, vt teneatur de facto defuncti. nu. 2.
Præſertim ſi hæres adeat hæreditatem abſque beneficio
inuentarij nu. 3.
Quod ſecundum alios procedit etiam, quando quis adiuit
cum beneficio legis. num. 4.
Declaratur, vt talis promittens teneatur de facto defun-
cti ſui auctoris vniuerſalis, ſecùs ſingularis. nu. 5.
6 *Promittens de ſuo dato, & facto tantùm, tenetur etiam*
de facto ſui hæredis.
Rationes, & fundamenta ponuntur ibid. nu. 8. & 9.
Declaratur num. 7.
Contrarium habetur nu. 10. 11. & 12.
Prior probatur opinio. num. 13.
14 *Promittens de dato, & facto ſuo, tenetur etiam de facto*
ſui auctoris.
Ampliatur quando promiſſio fuit etiam facta cum taxa-
tiua. num. 15.
Sed contra num. 16.
Rationes contrariæ opinionis notantur nu. 17. & 19.
Quibus ibid. reſpondetur.
18 *Regula l. quicquid adſtringendæ de verbor. oblig. locum*
non habet quando in caſu omiſſo ſubeſt par ratio.
Prima ſuperius relata ſententia probatur num. 20.
Declaratur duobus modis n. 21. vbi habetur contrarium,
& limitatur, & nu. 22.
Primo ampliatur, vt venditor teneatur de dato, & facto
auctorum impropriè nu. 23.

Sc-

Secundo ampliatur, ſi ſciuit rem alienam, vel alteri obligatam, quia etiam tenetur ad omnia damna, expenſas, & intereſſe, nu. 24.

Primo limitatur non procedere, quando dictum eſt, quod teneatur de dato, & facto ſuo tantùm, & non aliter, nec alio modo nu. 27.

Secundo limitatur, ſi dictum ſit, quod re euicta ad nihilum teneatur num. 28.

Niſi pactum ſit reſtrictum ad certam perſonam. nu. 29.

Tertio limitatur, vt non teneatur de caſu fortuito nu. 30.

Nec etiam in facto alieno nu. 31.

Quarto limitatur, ſi promittatur de facto ſuo, & non inferre moleſtiam ſub pœna nu. 32.

Niſi dictum ſit, quoad extraneos teneatur. ibid.

25 *Vendens rem alienam ſcienter dolo facere dicitur.*

26 *Pactum, quod quis de euictione non teneatur, non ſubſiſtit, quando is fuit in dolo.*

33 *Venditor licet velit teneri de ſuo dato, & facto tantum, tenetur ad pretij reſtitutionem re euicta, quamuis non teneatur de facto extranei, quia reducitur cauſa ad non cauſam.*

Etiam ſi nihil ſit, quod ei imputetur nu. 34.

Primo ampliatur idem procedere in eo, qui non tenetur de euictione aliqua, quia nihilominus tenetur ad pretij reſtitutionem, niſi contrarium actum ſit ſpecialiter. num. 35.

Vel niſi proueniat euictio ex facto emptoris, vel eius auctorum nu. 36.

Secundo ampliatur, vt ibid. nu. 37.

Primo fallit, ſi expreſſè dictum ſit, venditorem etiam non teneri ad pretij reſtitutionem num. 38.

Sublimitatur, ſi venditor ſciens alienauit rem alienam. num. 39.

Secundo fallit, quando res non fuit vendita iuſto pretio. num. 40.

41 *Vendens fundum licet promittat de ſuo facto tantùm, ſi poſteà cedi ſibi curet actiones à tertio, qui eũdem obligauit, tenetur de euictione. Et quid quando quis emit à minore ſine ſolemnitate.*

42 *Obligatus pro facto ſuo, ſi nulliter emerit à minore ſine ſolemnitate, agnatus non agit de euictione.*

Limitatur ibid.

43 *Emptor illicitus de euictione non agit.*

44 *Emptor licet non teneatur agnato de euictione, niſi pro dato, & facto ſuo, tamen tenetur verſus ſecundum emptorem, ſi rem illam tertio alienauerit.*

Fallit, ſi emptor ſecundus fuit certioratus, quod res erat retractui ſubiecta, vel ſi aliter notitiã habuiſſet. n. 45.

Et an teneatur ad pretium ſupra plus exburſatum per tertium remiſſiuè nu. 46.

47 *Euictio pro hæredibus promiſſa, qualiter intelligatur.*

QVÆST. XI.

AN idem, quod in præcedenti quæſtione dictum fuit, concludendũ ſit, quando venditor promiſit pro dato, & facto ſuo tantum, vt nempè is teneatur etiam pro facto ſui hæredis, parum diſtat ab illius reſolutione.

Quia in re vt diſtinctè procedamus, conſtituo duos caſus.

1 Primus eſt, quando quis promiſit de ſuo dato, & facto ſimpliciter abſque taxatiua, tantũ, & hoc caſu promittens, vt ſupra, tenetur quoque de facto hæredis, per *l. ſtipulatio iſta ver. ſed ſi ſe ff. de verb. oblig.* tradit *Bart. in l. qui in futurum, §. 1. ff. de pact. Caſtr. Alex. Aret. & alij in d. l. ſtipulatio iſta, Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glo. 6. num. 1. & 4. Petr. de Rauen. ſing. 229. Ruyn. conſil. 42. num. 13. & 14. lib. 7. Cephal. conſ. 630. nu. 13. Lauren. Siluan. conſ. 65. num. 7. Rimin. iun. conſ. 591. num. 9. Andr. Alciat. in l. ſi cum fundus num. 3. & 4. ff. de verb. ſignificat.*

2 Qui caſus ampliatur etiam procedere è conuerſo, quando hæres promiſit pro ſuo dato, & facto, vt teneatur ex facto defuncti, vt deducit, & probat *Crauett. de antiq. tempor. par. 4. in princ. num. 127. & ſeq. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glo. 6. nu. 4. Cephal. dicto conſil. 630. num. 13. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 47. nu. 8.*

3 quod omninò indubitatum eſt, ſi hæres adeat hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, quia tunc teneretur etiam quod nullo modo de euictione promiſerit. *arg. text. in l. cum hæredes, ff. de acquir. hæred. & l. pro hæreditarijs, C. de hæredit. act.*

4 Licèt ſecundum alios etiam procedat, quando quis fuit hæres defuncti cum beneficio inuentarij, quia inuentarium non prodeſt in his, quæ habentur à defuncto præſertim patre. *Minado. conſil. 12. nu. 5. Doct. communiter in l. fin. § in comparatione, C. de iur. deliber.*

5 Declaratur, vt talis promittẽs teneatur de facto defuncti ſui auctoris vniuerſalis, vt dixi in præcedẽti quæſtione, quia factum auctoris videtur factum ſuum, cuius perſonam ipſe repræſentat, *Bart. in l. ſi ſeruus nu. 3. ff. de condit. furt. Alex. Aret. & alij in d. l. ſtipulatio iſta, Alex. conſ. 18. nu. 15. lib. 5. Alban. in lucubrat. ad Bart. in d. l. ſi ſeruus num. 3. Ruyn. conſ. 94. num. 6. lib. 5. Franc. Cremen. ſing. 31. Nicola. Euerard. in loco 72. à natura dictionis taxatiuæ verſic. quarto iſtud limitatur, Alciat. in d. l. ſi cum fundum.* At ſecùs in auctore ſingulari, cuius reſpectu euictio promiſſa non parit obligationem, ità *glo. in d. l. ſi cum fundum. Cremenſ. ſing. 158. Caballin. de euict. §. 5. num. 43.* quamuis teneatur ad pretij reſtitutionem, *l. emptorem, §. qui autem, ff. de act. empt. & ibi glo. in ver. ſi euicta, & ver. intereſt, Surd. conſ. 36. nu. 22. Gomez. var. reſolut. lib. 2. cap. 2. ſub nu. 36. ver. primus, Vin. deciſ. 24. nu. 5. & ſeq.*

Secundus eſt caſus, quando quis de euictione promiſit de ſuo dato, & facto tantum; Et hoc in caſu, an teneatur de facto ſui hæredis, duæ ſunt contrariæ Doctorum opiniones.

6 Prima eſt affirmatiua, quam tenent *Caſtren. & Roman. in d. l. ſtipulatio iſta, Bald. in l. fin. C. de act. empt. & ibi Salyc. Ruin. conſ. 94. num. 3. & 6. lib. 1.* qui de veriori, & magis recepta teſtatur *Paul. de Caſtr. in d. l. ſi ſeruus, ff. de condit. furti. Aret. in §. actionum. ſub num. 22. ver. quid ſi promiſit, Inſtit. de act. Anchar. conſ. 83. Tiraquel. de retract. conuen. §. 1. glo. 6. num. 2. & ſeq. & nu. 5.* qui cæteros adducit, & num. 10. dicit receptiorem.

7 Declarando id non procedere (poſt contrarias relatas opiniones) vbi adeſſent alia verba magis declarantia mentem contrahentium, *Ant. Gabr. de verb. ſignif. col. 5. & ex mente Ruyn. conſ. 94. nu. 5. verſic. nec obſtat.* diſtinguit *Surd. dicto conſ. 36. num. 18. lib. 1. Fabian. de Mont. de empt. & vendit. par. 6. princ. quæſt. 19. nu. 70. verſic. nec obſtat.*

Mo-

Digitized by Google

8 Mouentur dicti ſcribentes *per text. in dicta l. ſtipulatio iſta*, qui text. non loquitur, quando fuit facta promiſſio cum dicta taxatiua.

Secũdo pro hac ſententia adducitur *l. ſi neceſſaria, §.*
9 *de vendendo, ff. de pign. act.* vbi dictio taxatiua poſita in perſonam creditoris, comprehendit etiam eius hęredẽ.

Sed huic textui reſpondetur, quod ibi illa taxatiua fuit verbum Iuriſconſulti, & non partis, nam dicit ibi I.C. quod ſolum fuit expreſſa perſona promiſſoris, ita reſpondet *Alex. in dicta l. ſtipulatio iſta, & Tiraq. in d. §. 1. glo. 6. num. 7.*

10 Secunda eſt opinio, quod dicta verba non comprehendunt hæredem, & quod ideò promittens non teneatur de facto hæredis, quam tenent *Alex. Aretin. & Iaſ. in dicta l. ſtipulatio iſta, Bal. in l. qui ſe patris in verb. Item quæritur ſi vaſallus, C. vnde lib. Ruin. conſ. 42. num. 18. lib. 1. Bart. in l. ſi ſic, ff. de verb. obligat.* & ſecundum Aret. hæc eſt communis ſententia, quam ſequitur *Cagnol. in l. 2. ſub num. 45. in ver. Sed contrarium verius, C. de pact. inter empt. & vendit.*

11 Primo mouentur dicti Doctores per *text. in l. non ſolum, §. tale, ff. de libera. legat.* vbi probatur, quod per dictionem, tantùm, excluditur hęres, cui reſpondet *Tiraquell. in d. §. 1. glo. 6. nu. 10.*

12 Secundo mouentur per *text. in l. niſi hoc iuncta l. iuriſgentium, §. pactorum, ff. de pact.*

13 Prima relata ſententia mihi verior videtur, & ratio eſt manifeſta, quoniam dictiones iſtæ taxatiuę non excludunt caſus ſimiles, vel habentes ſimilem rationem, *l. ob æs, C. de præd. minor. vbi glo. & Doct. Felyn. in cap. Iator. de homicid. Curt. iun. conſ. 74. nu. 4. & dixi in præcedenti quæſt. num. 7. Crau. de antiq. temp. par. 4. princ. ſub nu. 120. verſic. tranſeo nunc.*

Quid autem ſtatuendum ſit in eo puncto, an ſcilicet talis promiſſor teneatur de facto ſui auctoris, quamuis aliqua dixerim in præcedenti quæſtione, nunc pleniùs attingendo conſtituo duos caſus.

14 Primus eſt, quando quis promiſit abſque taxatiua, & tunc dico teneri, quam ſententiam tuetur *Fulgoſ. in dicta l. ſi ſeruus, ff. de condit. furti. Ruyn. dict. conſ. 94. lib. 1. & dixi vbi ſupra.*

Secundus caſus eſt, quando promiſſio facta fuit cum dictione taxatiua.

In quo duæ ſunt Doct. contrariæ opiniones.

15 Prima eſt affirmatiua, quam tenet *Bal. in cap. 1. qui ſucceſſ. tenean. glo. Bart. & Bal. in dicta l. ſi ſeruus in ver. intereſt, ff. de condit. furt. Roman. in dicta l. ſtipulatio iſta, & ibi Caſtr. num. 4. Franc. Cremen. ſing. 31. incip. ſæpè iſtud quotidie contingit*, vbi de communi teſtatur *Paul. de Caſtr. in dicta l. ſeruus la ſeconda, Ruyn. dicto conſ. 94. lib. 1. Cagnol. in l. 2. ſub num. 45. verſic. ſed contrarium, C. de pact. inter empt. & vendit. Martin. Lauden. & Cardin. Alex. in dicto cap. 1. qui ſucceſſ. tenean. Alex. conſil. 18. lib. 5. Rube. in l. non ſolum, §. morte nu. 112. ff. de oper. nou. nunc. Dec. conſ. 281. & conſ. 213. Surd. dicto conſ. 36. num. 18. lib. 1. Boer. deciſ. 67. Alciat. in l. ſi cum fundum, ff. de verb. oblig. Marſil. ſing. 656.*

16 Secunda eſt opinio negatiua, quam tenent *Franc. Aretin. in dicta l. ſtipulatio iſta, & Fulgoſ. in dicta l. ſi ſeruus.*

Mouentur iſti ex duobus.

17 Primo, quia factum hęredis non eſt propriè factum defuncti, & ideò, ſi promittit de facto ſuo tantùm, non tenetur de facto defuncti, cùm in contractibus verba propriè capi debeant, *l. quicquid adſtringendæ, ff. de verbor. obligat.*

Hæc ratio non obſtat, quia natura contractus, ſuper quo interponitur, operatur, quod verba impropriētur, imò quando promiſiſſet de facto proprio ſine taxatiua, factum extranei non intelligitur excludi, quod eſt fortius *l. emptorem, §. fin. ff. de act. empt.*

Item, quia in facto auctoris eadem militat ratio, quę
18 in facto proprio Et regula *l. quicquid adſtringendę* non habet locum, quando in caſu omiſſo ſubeſt par ratio, *Oldrad. conſ. 224. col. 7. poſt med. Bal. conſ. 95. lib. 4. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. glo. 1. num. 19. Cran. conſil. 62. num. 14. & conſ. 130. num. 7. Pariſ. conſ. 16. num. 24. & conſ. 66. num. 63. lib. 3.* alios refert *Surd. dicto conſil. 36. num. 21.*

19 Secundo mouentur, quia nulla eſt differentia, inter factum hæredis, & factum defuncti, vtroque enim in caſu reputatur factum promittentis, *Auth. de iureiur. à morien. præſt. in princ.* Et ideò ſicuti ex facto hæredis non dicitur contrauenire promittens, quando de facto ſuo tantum promittit, ita neque contrauenire dicitur, hæres ſi promittit de facto ſuo tantùm, licet ex perſona defuncti contraueniatur.

Sed reſpondetur, quod diuerſa eſt ratio inter caſum, & caſum, nam quando hæres de facto ſuo tantum promiſit, pactũ remanet perſonale reſpectu perſonæ, quia ſecũdum veritatem obligatur alia perſona, quam promittentis ex facto tamen verè alieno, quod ſecundũ fictionem eſt factum etiam eiuſdem; & ſic non remanet etiam obligatus hæres ex promiſſione ſua, quia illa eſt perſonalis, & remanęt reſpectu perſonæ perſonalis, ſed remanet obligatus ex facto defuncti tanquam hæres, qui etiam repreſentat, & dicitur eadem perſona cum defuncto *d. Authen. de iureiur. in princ.* At quando defunctus promiſit de facto ſuo tantum, tũc ſi hęres obligaretur ex perſona promittentis ſecundùm veritatem obligaretur alia perſona ex facto etiam ſuo, & nõ promiſſoris, ex quo promiſſor ſe obligauit de facto ſuo tãtùm, quo caſu eius obligatio non comprehendit hæredem, vt dictum eſt, & ſic iſto caſu ſecundum veritatem perſona eſt diuerſa, & factum eſt diuerſum, & ideo pactum perſonale non porrigitur ad hæredem; ſed alio caſu attenta veritate eſt eadem perſona, propterea tenetur ex facto proprio verè, & fictè, licet pactum eſſet perſonale, quod non egreditur perſonam paciſcentis verè probatur ex *Bart. in l. niſi in fin. ff. de pact.* vbi ait, quod pactum dicto caſu dicitur perſonale, quia finitur cum perſona, ſed tamẽ cum promiſſore egreditur perſonam *l. acquiret, & l. hæredi in princ. ff. de pact.*

Pactum ergo in caſu noſtro ſatis dicitur perſonale, quamuis ex facto proprio ficto, & non vero obligetur promittens, quia eo viuo locum habet fictio, ſed alio caſu non, quia eo mortuo ſuperuenit, quo pactum erat extinctum, & finitum cum perſona, Ideò teneas opi-
20 nionem affirmatiuam, quam tamen declara duobus modis.

21 Primo procedere in auctore vniuerſali, ſed ſecùs in auctore ſingulari, qui mihi vendidit, etiam quod non apponatur taxatiua, tantùm, quia non tenebor, ſi euincatur ex facto auctoris mei, *ita Cremen. ſing. 158. vnus ſolius ex glo. in l. ſi cum fundum, ff. de verbor. ſignific.* ſequitur *Tiraq. de retract. convent. glo. 6. num. 5. Aloyſ. de*

Albir.

*Alber.ſingul.247.Fabian.de Mont. de empt. & vendit.
par.6.princip.quæſt.19.num.76.Oſaſc.deciſ.48.num.8.
ad finem.*

Contrarium tenuit *Addens ad Dec.conſ.281.ſub li-
tera E*, fallit, vbi adeſſet clauſula, nõ aliter, nec alio mo-
do, quia tunc, vt verba illa aliquid operentur, tolleretur
etiam promiſſio auctoris, *Mantua ſingul.14.num.7.&
Surd.vbi infra.*

22 Secundo declaratur ſibi tribuere, quando poſt ven-
ditionem à ſe factam vẽditor ei ſucceſſit, quoniam hic
adeundo verſatur nouum factum venditoris, quod nõ
debet poſt perfectam venditionem emptoris cõditio-
nem facere deteriorem, non tamen ſic eſt, ſi poſtquam
ſucceſſit, vendidit, quia hęc clauſula principaliter adhi-
betur ad cauendum, ne quis teneatur de facto eorum,
quibus iam ſucceſſit, neq; ob id clauſula hæc excludit,
quin teneatur venditor cedere actiones ſuas, ſi quas
alias de euictione haberet contra auctores ſuos, ita *Ad-
den.* ad *Alex.conſ.18.lib.5.*

23 Primo ampliatur ſuperius firmata concluſio, vt is
teneatur de dato, & facto auctorum impropriè, prout
ſi iudex vendidit, ex quo factum iudicis dicitur factum
partis, *l.ſi ob cauſam*; vbi *Bart.Bal.& alij, C.de euict.latè
Tiraq.de retract.lignag.§.1.glo.4.num.13.Crau.conſ.1.
num.1.*

24 Secundo ampliatur, ſi ſciuit rem alienam, vel alteri
obligatam, quia tenetur ad omnia damna, expenſas, &
intereſſe, licet nõ ex facto ſuo proueniat, & voluerit te-
neri ex facto ſuo tantùm *ad text.in l.1. in fin. ff. de act.*
25 *empt.* quia dolum facere dicitur, qui ſciẽs rem alienam
vendit. *Bart.in l.emptorem,§.fin.ff.eod.* vbi quod pactũ,
26 ne quis teneatur de euictione, nihil operatur circa tria,
& præcipuè quando venditor eſt in dolo, ſequitur *Bal.
in l.1.num.9.C.de commod.& peric.rei vend.* tradit *Go-
meſ.de contract. cap.2. num.39. verſic.Primus quando,
Afflict.in cap.Imperialem. num.168. de prohibit. feud.
alienat.per Feder.Tiraq. de retract. lignag. ad fin.tit.nu.
44.& 49.vbi de alienante rem vitioſam, Surd. d.conſil.
36.num.15.lib.1.*

27 Primo limitatur non procedere, quãdo dictum eſt,
quod teneatur pro dato, & facto ſuo tantum, & nõ ali-
ter, nec alio modo, *Afflict.in dicto cap. Imperialem in
decimotertio notab.num.109.de prohib.feud.alienat.per
Feder.Surd.dicto conſ.36.nu.22.lib.1.*

28 Secundo limitatur, ſi dictum ſit, quod re euicta ad
nihilum teneatur, *Afflict.vbi proximè ſupra.*

Contrarium habetur per *Surd. dicto conſ.36.nu.22.*
29 *ver.contra*. Niſi pactum ſit reſtrictum ad certam per-
ſonam, vel cauſam ex *Marſil.ſing.656.& alijs per eum
citatis, Natt.conſ.181.nu.7.*

30 Tertio limitatur, vt nempè non teneatur de caſu
31 fortuito. *Natt.dicto conſ.181.nu.3.* nec etiam de facto
alieno *ibid.*

32 Quarto limitatur, non etiam teneri, ſi promittẽs de
euictione de facto ſuo, & quod non inferret moleſtiam
ſub pœna &c. reſtituat domino inſtrumenta, per quæ
euinci poteſt res, vel euincitur, quia non venit in pro-
miſſione id, quod eſſet peccatũ, videlicet retinere alie-
num *Io.de Imol.in conſ.82.in caſu præmiſſo.* Nam, vt
inquit, verba euictionis pro facto ſuo communiter in-
telliguntur, quod non fecit datum, vel contractum, aut
obligationem contrariam, non autem venit factum li-
citum, prout reuelatio, vel reſtitutio inſtrumentorum
Domino, per quæ ſequitur euictio, vt per eundem *Imol.
d.conſ.82.num.2.& per totum.*

33 Prædictis adde ad declarationem præmiſſorũ, quod
licèt venditor velit tantùm teneri de ſuo dato, & facto,
quo caſu non tenetur de facto extranei, nihilominus
tenetur ad pretij reſtitutionem, quia reducitur cauſa
ad non cauſam. *l.ſi quis domum, ff.locat.Bal.& Ang. in
l.non dubitatur, C.de euict. Bal.in l.emptorem, §.fin. per
illum text. ff. de act. empt. in lectura antiqua Adden. ad
Cremen.ſing.31.Natt.dicto conſ.181. lib.1.* niſi dictum
ſit quo ad extraneos teneatur, *Fabian.de Mõt.de empt.
& vendit.par.6.quæſt.19.ſub num.76.verſic.quid enim*
34 *tenetur*, etiam ſi nihil ſit, quod ei imputetur. *Ioan.Pa-
pon.lib.1.tit.4.Areſt.4.& Areſt.2.titul.3.eod.lib. Dec.
conſ.282.Marſil.ſing.475.*

35 Primo ampliatur idem procedere in eo, qui non te-
netur de euictione aliqua, quia nihilominus tenetur ad
pretij reſtitutionem, niſi actum ſit ſpecialiter, vt nec ad
eius reſtitutionem teneatur, vt per *Alciat. in l. poſt con-
tractum.num.23.ff.de donat.Tiraq.in d.gloſ.6. num.10.
& 13.& 14.* vbi hoc declarat *Couar. var.reſolut.lib.3.
cap.17.num.1.verſic.ex quo palàm.*

36 Vel niſi proueniat euictio ex facto emptoris, vel eius
auctorum, *Alciat.in l.qui Romæ,§.duo fratres colum.9.
verſic.idemque dicendum, ff.de verb.oblig.*

37 Secundo ampliatur, vt in euictione facti ſui veniat
etiam id, pro quo emptor ille obligatus erat, exemplifi-
cando, vt per *Aret.in conſ.105.nu.2.*

38 Primo fallit, ſi expreſsè dictum ſit, vẽditorem etiam
non teneri ad pretij reſtitutionem, vt deciditur in lib.
Placit. *Cur.tit.de euict.lib.2. in deciſ. diuerſ. Franch. in
deciſ.239.par.2.*

39 Sublimitatur, ſi venditor ſciens vendidit rem alienã,
quia tenebitur ad pretij reſtitutionem non obſtãte ex-
preſſa conuentione, *Papon.d.lib.11.tit.4.Areſt.4.*

40 Secundo fallit, quando res non fuit vendita iuſto
pretio, ſed viliori, quia tunc ad nihilum tenetur. *Natt.
dicto conſil.181. num.8.* & quomodo hoc caſu factum
ſuum intelligatur. *Dec.conſ.492.*

41 Notandum eſt præterea, quod reſpondit *Bal.conſil.
167.lib.1.* dùm quærit, quid ſi quis promiſit vendere
fundum, & declarat nolle teneri, niſi pro ſuo facto, &
dato tãtùm, & interim fecit ſibi cedere iura vnius mu-
lieris, cui ipſe obligatus erat ad dotis reſtitutionem, &
fecit impenſas in fundo, an teneatur de euictione, &
concludit teneri, quia iſte promiſit de facto ſuo tãtùm,
& nunc venit tanquam nouus homo ex perſona mu-
lieris, Bal. refert, ac ſequitur *Addens ad Bar. in l.ſi ſer-
uus in ver.quæſtionem, ff.de condit.furt.& Add.ad Ale.
in conſ.18.in litera F, lib.5.*

Item ſciendum eſt, quod obligatus pro facto ſuo ſi
nulliter emerit à minore abſque ſolemnitate, ex quo
minor reuocauerit iure medio rem alienatam, agnatus
contra emptorem illum non habet regreſſum de eui-
ctione tanquam quod prouenerit ex facto ſuo, *Alex.
conſ.34.conſideratis col.1.lib.7.* tradit latè *Tiraq. de re-
tract.lignag.ad fin.tit.num.4.ad 50.*

42 Limitatur in caſu, in quo emptor videns rem ſibi
euincendam, ſeduxiſſet agnatum inſcium ad eam rem
redimendam, quia tunc de euictione tenetur, facit text.
*in l.ſi quis affirmauerit, & in l. cum venditor, ff.de dol.
mal.& l.Titius,§.1.ff. de fideiuſſ. Paul. de Caſtr. conſil.
174.col.1.verſic.Sed ad hoc reſpondetur lib. 1. Tiraq. de*

re-

retract.lignag.§.1.glo.9.nu.157. nàm & pactum etiam expreſſum, ne venditor teneatur de euictione, nihil iuuat ipſum venditorem, qui in dolo, & calliditate verſatur, vt quia ſcit cauſam, ex qua euinci poſſit, & tacet, vt per *Tiraq. in dicto tract. ad fin. num. 43. & dixi ſuperius.*

43 Sicut nec illicitus emptor agit de euictione, etiam ſi id ſtipulatus nuncupatim fuerit *l. quemadmodum, C. de agric. & cenſit. lib. 11. Cyn. in l. ſi fundum, C. de euict. & in l. cum vir prædium, ff. de vſucap. Bal. in ca. 1. §. ad hoc col. 2. ver. Item quia venditor de pact. iura. firman. Tiraquell. in loco præalleg. nu. 47.*

44 Denique omittẽdum non eſt, quod emptor primus licet nõ teneatur verſus agnatum de euictione, niſi pro dato, & facto ſuo; tamen tenetur verſus ſecundum emptorem, ſi rem illam tertio alienauerit ad intereſſe in caſu euictionis ſecutæ ab agnato. *Tiraq. videndus de retract. lignag. §. 12. glo. 1. nu. 6. & 24.*

45 Fallit ſi emptor ſecundus fuit certioratus, quod res erat retractui ſubiecta, vel de hoc notitiam habuiſſet, quoniam tunc nõ tenetur ad hoc intereſſe, niſi expreſsè conuenerit, *dicta l. ſi fundum, & ibi glo. & Doct. C. de euict. Tiraq. dicto §. 12. glo. 1. nu. 7.*

46 Vtrum autem teneatur ad pretium ſuprà plus exburſatum per tertium emptorem, diſtinguit ibid. *Tiraq. nu. 10. & infrà.*

47 Sed quid, quando euictionis promiſſio limitatur ad caſum, quo res euincatur per aliquem, aut eius deſcendentes, vel hæredes, illud vocabulum, hæredes, quomodo intelligatur dubitatio eſt. Et quidem dicendum videtur, quod cõtrahentes ſenſerint de hærede, qui euinceret tanquam hæres, ideſt ex aliquo iure proueniente ex perſona ipſa nominata, cuius ſit hæres, & non aliter. Pro quo facit regula communis, quod quando fit mẽtio de hærede, intelligitur de hærede tanquàm hærede, ideſt tanquam repræſentante perſonam illius, cuius eſt hæres. *l. ſi perſonas, §. ſi hæreditatem, & ibi notat Angel. ff. de inoff. teſtam. Dec. conſ. 383. col. 6. in princ. in terminis Alba conſ. 321. nu. 17. & 18. lib. 2.*

ARGVMENTVM.

Poſſeſſionis auocatio, an etiam dominij requiratur, vt de euictione agi poſſit. Et quid in re ablata ex Saluiano interdicto.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis actio vt detur, requiritur, quod res euicta ſit, tàm ratione dominij, quàm etiam poſſeſſionis.*

Contrarium, quod ſufficiat, ſi ſola poſſeſſio auferatur. num. 2.

Ampliatur num. 13. & 14.

3 *Poſſeſſione euicta agitur ad damna, & intereſſe.*

Et de ratione. nu. 4.

5 *Res non dicitur euicta per immiſſionem ſecutam in Saluiano interdicto.*

Ratio affertur num. 6.

Sed vide num. 7.

8 *Differentia quæ ſit, quando res euincitur ratione dominij, & poſſeſſionis, vel poſſeſſionis tantum.*

9 *Poſſeſſio quando ſola auocatur, per oblationem eiuſdem rei cum damnis, & intereſſe ſatisfit obligationi.*

Et tunc magis propriè agitur, quaſi re non liberè tradita, vt libera tradatur, nu. 10.

Habetque euictio hæc exceptionem, niſi luatur pignus. num. 11.

Declaratur num. 12.

15 *Euictio licèt propriè dicatur, vbi dominium euincitur, requiritur tamen, quod etiam ſit abdicata poſſeſſio.*

16 *Emptor paſſus euictionem ratione dominij, vel quaſi agit ex ſtipulatu.*

17 *Emptor cadens ſua culpa, vel negligentia à poſſeſſione, agit de euictione ratione petitorij.*

18 *Euincens ratione dominij, an pretium reſtituat, remiſſiuè.*

QVÆST. XII.

1 DIctum etiam fuit ſupra inter alia adhuc requiri, vt quis ſibi paret actionem euictionis, quod probet rem euictam fuiſſe tàm ratione dominij, quàm etiam poſſeſſionis, ſecùs ſi ſuper poſſeſſione tantùm, vt firmaſſe videntur *Caph. conſ. 168. num. 5. & Menoch. conſ. 361. num. 5. lib. 4. poſt eos,* quos adducunt.

2 Sed contrarium magis communiter recipitur, nempè, quod etiam tunc dicatur res euinci, quando poſſeſſio fuit ablata, ſicut quando proprietas, & dominium
euinceretur, eſt *text. in l. emptorem, §. idem Neratius, ff. de act. emp. vbi Paul. de Caſtr.* id expreſsè notat. Eſt etiã *text. in l. datio in princ. ff. eod. l. ſi ſeruus venditus, §. 1. & l. habere, ff. de euict. Bal. & Salyc. in l. 1. C. de pericul. & commod. rei vendit. Iaſ. in l. domus, §. de euictione num. 11. ff. de leg. 1. Bero. conſ. 158. num. 34. lib. 1. Rimin. ſen. conſ. 490. num. 3. lib. 3. Surd. deciſ. 22. num. 7. Cardin. Seraph. deciſ. 671. num. 7. Rota deciſ. 77. nu. 4. par. 2. in recentior. & apud Card. Ludouiſ. deciſ. 88. num. 2. vbi num.*
3 7. addit ſaltem negari nõ poſſe, quin etiam pro poſſeſſione euicta agi poſſit ad damna, & intereſſe, per *Caph.*
4 *dicto conſil. 168. num. 22. Gratian. diſcept. lib. 5. ca. 950. num. 18.* Ratio videtur eſſe, quoniam vbi euicta eſt poſſeſſio, dici non poteſt, rem fuiſſe liberè traditam *Bart. in l. Ariſto, §. Labeo col. 1. verſic. tertio de donat. Iaſ. in l. Iulianus, §. qui fundum num. 6. ff. de verb. oblig. Alexan. conſ. 63. num. 11. lib. 6. Dec. conſ. 102. circa fin.* & in iſta actione veniunt damna, & intereſſe, *Alex. dicto cõſ. 63. num. 11. poſt Ang. in l. 1. §. ſi hæres num. 3. ff. ad Trebell. Card. Seraph. d. deciſ. 671. nu. 6.*

5 Non obſtant *Caph. dicto conſ. 168. nu. 5. & Menoch. d. conſ. 361. num. 5. lib. 4.* quibus adhærere viſa eſt *Rota in Peruſina bonorum 17. Aprilis 1617. coram R. P. Dom. Buratto,* vbi legitur fuiſſe deciſum, rem euictam dici non poſſe per immiſſionem ſecutam in iudicio Saluiani; quod & tenuit *Caballin. de euict. §. 5. num. 44* cuius
6 rei rationẽ reddens *Pacific. de Saluia. Interdict. inſpect. 4. cap. 1. num. 79.* licèt aſſerat eſſe, quia quando agitur de ſola poſſeſſione, non habet locum euictio, non tamen
7 benè loquitur; ſed veriùs dicitur id ideò eſſe, quoniam huiuſmodi immiſſio ex Saluiano nõ auocat poſſeſſionem; ſed ſolum detentionem: cum creditor immiſſus ex Saluiano ſibi non poſſideat; ſed pro debitore, vt habetur per *Surd. in conſil. 481. num. 14. lib. 4.*

Nos verò agimus, quando verè auocatur poſſeſſio, in

in ſpecie, ſic etiam reſpondet *Beltramin. ad dictam deciſ. Ludouiſ. 88. in addit. ſub litera B.* Neque ideò Cæph. & Menoch. quatenùs ſentiant, poſſeſſionis ſolam auocationem non ſufficere, benè loquuntur.

8 Quæ omnia ſicuti vera ſunt, itâ quoque aduertendum erit, non paruam eſſe differentiam, an vno, vel altero modo res euincatur.

Nàm ſi ratione proprietatis, & dominij ſequatur euictio, & emptor agat contra venditorem, & is offerat emptori rem eandem euictam in eodem ſtatu, & non deterioratam; & vlterius omne intereſſe paſſum, & expenſas, vt dixi *in quæſt. 183. nu. 4. & ſeqq.* præſertim *ex Alba conſ. 688. nu. 1.* (& hęc quidem erunt pro limitatione dictorum ibi) non auditur, nec agentē emptorem repellit ab executione ſententiæ, ea ratione, quia euictio hæc perpetuam habet cauſam; & ſemel commiſſa ſtipulatio reſolui nequit, *l. habere licere in fine, ff. de euict.*

9 Si autem ſecundo modo euincatur, hoc eſt ratione poſſeſſionis, & venditor prędictam oblationem faciat, auditur; & commiſſa ſtipulatio reſoluitur, ac ſufficit, quod emptor rem ſibi ablatam recuperet, vna cū omni eius intereſſe; & paſſis expenſis, ex quo debito ſoluto hypotheca extinguitur, *l. euictus, ff. de euict.* & velle videtur *glo. in dicta l. habere licēre, in glo. fin. & in dicta l. euictus in gloſ. pen.* & vltrà quam ſequuntur *Alberic. Ang. & Fulgoſ. ſub nu. 4. ues. ibi facilius*, qui dicit, communem eſſe ſententiam; prout & ita diſtinguit *Socin. ſenior conſil. 199. ſub num. 8. verſicul. Poſtremò defendi poteſt, libro* 2. & pluribus comprobat, & præſertim, quia quando ratione dominij res euincitur, tunc propriè dicitur euicta, & magis propriè de euictione agi-
10 tur, quoniam euictio eſt perpetua: at quando ratione poſſeſſionis tantùm res auocatur, licet ſecundum prædicta agatur quaſi re euicta, magis tamen propriè agitur, quaſi re non liberè tradita, vt libera tradatur; &
11 habet hæc euictio exceptionem, niſi luatur pignus, ad latè notata per *Caballin. de euict. §. 3. num. 152. & infra, Caball. conſ. 6. num. 3. lib. 1.* eandem diſtinctionem ſenſit *Vinc. Franch. in deciſ. 145. par. 1.* qui addit huius opinionis fuiſſe quoque *Odofred. in dicta l. euictus*, & quod ſecundum eam fuit concluſum in Sacro Concilio.

12 Et hæc concluſio eo facilius, & libentius admitteretur, quando ſententia, quamuis lata eſſet ſuper dominio nondùm tamen executa fuiſſet: tunc enim venditor offerens rem dimittere penès ipſum emptorem illius poſſeſſorem, & eum à moleſtia liberare, ac intereſſe, & expenſas ſoluere, vtique audiri deberet; neq; emptor quid aliud prætendere poſſet, ſic *glò. in l. fideiuſſor euictionis, in glo. pen. propè finem, ibi, contra hanc tamen ſolutionem, ff. de dolo mal. except.* vbi clarè *Alber. in fine, Fulgoſ. in dictu l. euictus, & in dicta l. habere licere, Soc. ſen. in dicto conſ. 199. ſub num. 8.* & ante illum, ita quoque reſpondit *Bal. conſ. 3: Titius vendidit, & conſil. 23. in quodam inſtrumento lib. 1.* ſequitur *Franch. dicta deciſ. 145. nu. 3. Caball. conſ. 6. lib. 1.*

13 Primò amplia concluſionem ſupra in principio firmatam, dùm actum fuit, an poſſeſſione euicta competat de euictione actio, vt fortiùs procedat, quando euictio fuit in forma promiſſa; & ſunt appoſita verba illa generalia quacunque cauſa, & quocunque modo, directè, vel indirectè: quia per ea verba cēſeretur eſſe receſſum à diſpoſitione iuris communis, *Turrett. conſil. 86. nu. 12. lib. 2.*

14 Secundò amplia, ſi clauſula fuit appoſita communiter apponi ſolita, nempè quòd venditor de euictione teneatur, ſiue ſequatur in poſſeſſorio, ſiue in petitorio, & ſiue ratione proprietatis, & dominij, ſiue etiam ratione ſolius poſſeſſionis.

15 Rurſus notādum eſt, quòd licèt dicatur res propriè euicta, vbi dominium euincitur, *l. ratio, ff. de act. empti*, tamen requiritur, quòd etiam fuerit abdicata poſſeſſio, vt per *gloſ. in l. 4. in verb. adeſt, ff. eodem dicta l. habere licere in fine, vbi Bald. hoc notat ad medium, ff. de euict. Cæpoll. cautel. 151. Anguſol. conſil. 273. num. 1.*

16 Et prætereà, vbi res euicta eſt ratione dominij vel quaſi, emptor paſſus euictionem agit ex ſtipulatu, *Bal. conſil. 460. ſub num. 3. verſic. ſi autem propter rem libro quarto.*

17 Item ſciendum, quòd euictio locum habet quoad petitorium, ſi emptor, vel is, cui eſt promiſſa euictio agat contra ſpoliatorem, etiamſi negligentia, vel culpa ceciderit emptor à poſſeſſione, quia licet quoad poſſeſſionem propriè non debeatur euictio ſecundū pleroſque; debetur tamē quoad proprietatem, ſi ſuccumbat, *Bal. conſ. 377. per totum, vbi eſt caſus lib. 4.*

18 An autem euincens iure dominij teneatur ad pretij reſtitutionem, videndi ſunt *gloſ. & Bald. in l. ſi ſuper in fine, C. de euict. & in l. in ciuilem, C. de furt. & dicetur ſuo loco.*

ARGVMENTVM.

Euictio ſecuta ex ſententia Iudicis compromiſſarij, an, & quando debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis actio non datur re euicta per compromiſſum.*
Et de ratione ibidem.
Ampliatur, etiamſi compromiſſum ſolùm factum ſit de iure, num. 2.
Primò fallit, ſi promiſſum ſit de euictione quomodocunq;, & qualitercunque, nu. 3.
Intellige, vt num. 4.
Secundò fallit, quando emptor coactus fuit ad compromittendum vigore ſtututi, nu. 5.
Ratio affertur, num. 6.
Ampliatur locum habere etiam in minore, & muliere, num. 7.
Primò ſublimitatur, quando compromiſſum fuit factum, poſt tempus à ſtatuto præfixum, nu. 8.
Secundò ſublimitatur, quando verſaremur in caſu claro, vel vbi fingeretur lis, vel quid ſimile, nu. 9.
Tertiò ſublimitatur, quando compromiſſum factum fuit ſine citatione venditoris, nu. 10.
Quartò ſublimitatur non ſufficere compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, niſi etiamſi conſtet in actis, quòd Iudice mandante, & cogente illud factum fuit, nu. 11.
Cæterum auctor cenſet ſufficere compromiſſum factum fuiſſe vigore ſtatuti, nu. 12.
Quintò ſublimitatur, vbi non conſtat, emptorem neceſſe habuiſſe reſtituere rem euictum, nu. 13.

Sextò ſublimitatur, quando à ſtatuto daretur aliqua forma, & extra illam fiat, nu. 14.

Septimò ſublimitatur, quando conſtaret, quod omninò partes ſpontè abſque ſtatuto compromiſiſſent, nu. 15.

Octauò ſublimitatur, quando iuſſus non eſſet ità præciſus, vt ei non valeat à partibus renunciari, nu. 16.

Nonò ſublimitatur, quando compromiſſum factum fuit extrà locum ciuitatis ſtatuentium, num. 18.

Tertiò fallit, quando Iudex cogeret partes ad compromittendum, num. 19.

Ampliatur num. 20.

Ratio adducitur, num. 21.

Quartò fallit, vbi emptor in venditorem compromiſerit, num. 22.

Quintò fallit, ſi arbiter non proceſſit ſimpliciter, & de facto, ſed iuris ordine ſeruato, num. 23.

Sextò fallit, vt num. 24.

17 *Statuta de compromiſſis faciendis in dubio locum habent, ſi compromiſſum fuerit petitum.*

25 *Euictio, licèt non debeatur emptori, qui ſuccubuit ex laudo voluntario, intelligitur reſpectu dupli, & pœnarum, non quantum ad pretium, & intereſſe.*

26 *Cautela, vt venditor teneatur ex ſententia Iudicis compromiſſarij.*

27 *Venditor conſanguineus veniens ad defenſionem emptoris extranei, an poſſit ex ſua perſona petere cauſam compromitti, vigore ſtatuti, remiſſiuè.*

QVÆST. XIII.

1 IVxta quæ diximus in quæſt. 2. vt de euictione quis agat, requiritur etiã, quòd res non euincatur per compromiſſum, & à non ſuo iudice, *l. ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff. de euict. glo. in cap. fin. de empt. & vendition. Alexan. conſil. 4. viſo proceſſu, nu. 2. lib. 3. Rimin. ſen. conſil. 93. nu. 16. lib. 1. Roman. ſing. 468. Cremen. ſing. 31. & ſingul. 115. tu ſcis, quod ſi Iaſ. in l. ſi domus, §. de euictione, num. 12. ff. de legat. 1. Pancir. conſil. 118. num. 27. Franc. Petr. Rim. conſ. 102. num. 48. lib. 2. Surd. conſ 452. num. 29. lib. 3. Aſin. in praxi in princ. cap. 7. num. 13. Menoch. conſil. 361. num. 3. lib. 4. poſt Rebuff. Caſtr. & Gozad. ab eo adductos, Afflict. in cap. 1. §. rurſus, num. 3. quib. mod. feud. amitt. Barbat. in dicto cap. fin. col. 4. de emptio. & vendit.*

Ratio eſt, quoniam fides, & authoritas Iudicis ordinarij publicè à Principe, vel populo approbata eſt; ideò ad eum paſſim homines confluunt; quòd ſecùs eſt in arbitro à partibus electo. Vnde nil mirum, ſi huius ſententia venditori non nocet, *Gomeſ. de contract. cap. 2. num. 41. arg. l. ſi minor, §. minorit, ff. de minor.* vbi minor dicitur læſus, ſi compromittat.

2 Ampliatur procedere quoque, ſi compromiſſum eſſet ſolùm factum de iure, *Butr. in dicto cap. fin. num. 8. in fine de empt. & vendit. & ibi Burgos, num.* 15. Cùm euictionis reſpectu æquiparetur talis iudex compromiſſarius iudici incompetenti, à quo ſi declaretur euictio, emptor non habet regreſſum de ea contra venditorem ſic *Glo. in dicta l. ſi dictum, §. compromiſero,* quam ſingularem appellat *Roman. ſing. 12. nunquid.*

3 Primò fallit, ſi promiſſum ſit de euictione quomodocunque & qualitercunque, vel quomodolibet res euincatur: quia per huiuſmodi dictiones venit illa euictio, quæ aliàs de natura actus, vel ſub promiſſione de euictione non comprehenderetur, *Imol. in l. ſi domus, num. 2. ff. de leg. 1.* & ibidem *Bald. num. 1. verſic. & ideò ex ſententia arbitri, Alex. conſil. 4. num. 2. lib. 3. & conſ. 102. num. 5. lib. 6. Curt. iun. conſ. 1. nu. 2. verſic. & in iſtis locis, Aret. in §. fin. ſub num. 5. Inſtit. de empt. & vendit. Rimin. conſ. 362. num. 2. lib. 3. latè Bero. quæſt. 56. num. 7. Hier. Laurent. in deciſ. Auen. 133. Barz. deciſ. 27. num. 22. Capoll. cautel. 97. Gozadin. conſ. 1. num. 79. & conſ. 14. num. 22. conſ. 7. num. 30. & conſ. 82. num. 18. Franc. Marc. quæſt. 584. & 585. Rota Genuen. deciſ. 15. nu. 13. Blanch. de compromiſſ. quæſt. 9. nu. 95.* Ratio eſt, quoniam verba illa ſunt adeò generalia, ſeu vniuerſalia, vt nihil excludant, *Corne. conſ. 69. col. fin. lib. 3. Dec. conſil. 387. in fine, Gozadin. conſ. 63. num. 9. & conſ. 76. num. 3. & conſ. 14. num. 2. Riminal. conſ. 92. num. 17. lib. 1. Alexan. d. conſ. 4. num. 2. & dicto conſil. 102. verſic. Pro hoc lib. 6. & in l. cum hæreditas col. 2 ff. ad Trebell. Port. conſil. 142. num. 33. Socin. in l. quidam relegatus, ff. de rebus dub. Felyn. in cap. 1. ſub num. 57. limit. 3. de conſtit. & in cap. quæ in eccleſiarum, nu. 45. eod. tit.* quidquid ſub dubius aſſeruerit *Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 7. verſic. & præter hæc non ita facilè, & Caball. de euict. §. 5. ſub num. 19.*

4 Fateor tamen, quòd iſta generalitas non eſt ſic generaliter intelligenda, ſed reſtringitur ad arbitrium iuris tantùm, & data ſcientia venditoris: aliàs non procedit dicta *Gloſa in d. l. cùm antea, vt voluit Couar. in dict. cap. 17. ſub num. 7. illat. 7.* qua in re *Bal. in l. 1. num. 6. C. de peric. & commod. rei vendit.* conſulit, citandum venditorem, maximè in ſententia arbitratoris; & ſic generalitas, & prægnantia verborum reſtringitur ad iuris diſpoſitionem, & ne nimium lædat; vt & dicam inferius.

5 Secundò fallit, quando emptor fuit coactus ad compromittendum vigore ſtatuti: quo fit, vt tanquàm cõpromiſſum factum ex neceſſitate vim habeat, vt commiſſa ſit ſtipulatio de euictione, *Bal. in l. fi. nu. 3. C. de iudic. & conſ. 447. certum eſt, quod emptor in princip. lib. 2. Abb. conſ. 72. verſ. ad tertium motiuũ lib. 2. Card. in cap. fin. quæſt. 4. de empt. & vendit. & ibidem Imol. nu. 7. Caballin. de euict. §. 5. nu. 17. verſ. ſecundò, vt non procedat. Lanfranc. in c. quoniam contra. in ver. recuſationes, n. 18.*

6 *de probat.* quaſi iſti arbitri vim potius habeant iudicum delegatorum, quàm arbitrorum ob iuriſdictionem, quàm obtinent, *Bar. in l. fin. in 2. not. C. de iud. Iaſ. in l. ſi conuenerit, de ſent. & re iud. Soc. conſ. 27. col. 4. lib. 1. latè Surd. in tract. de alimen. tit. 8. priuil. 56. nu. 33. & ſeqq.*

7 Ampliatur procedere quoque in minore, & muliere, *l. ſi ſine hærede, §. Lucius, ff. de admin. tutor.* etiam abſq; decreto, *Curt. iun. in l. ſi quis maior nu. 8. C. de tranſact. Bart. in l. creditor, ff. de ſolut. & Bal. in l. omnẽ, C. ad Tertull.* etenim ſtatutum huiuſmodi obligat pupillos, & mulieres compromittere, *Blanch de compromiſſ. quæſt. 3. nume. 39.* & deciſum teſtatur *Peregrin. in deciſ. 88. num. 2.*

8 Primò ſublimitatur, quando compromiſſum factum fuit poſt tempus à ſtatuto præfixum: nam ſi in tempore non fuit petitum, diceretur compromiſſum voluntarium, non neceſſarium, *Alciat. in dict. l. ſi quis maior, ſub num. 3. verſic. Idem dicendum, C. de tranſact. & ibidem Bertazol. nu. 310.*

Se-

9 Secundò ſublimitatur, quando verſaremur in caſu claro, vel vbi ſingeretur lis, vel quid ſimile: quia in his caſibus nulla poteſt eſſe coactio, *Bart. in l. ſi poſt rem, ff. de tranſact. Ang. in l. cum hi, §. cum lis, ſub nu. 3. verſic. Nota quod lex ficta. ff. eodem*, quaſi tunc lex reſiſtat potentiæ tranſigendi, & compromittendi; vt per *Iaſon in dicto §. cum lis, nu. 3.*

10 Tertiò ſublimitatur, quando compromiſſum fuit factum abſque citatione venditoris: quia non ſufficit quem cogi ad compromittendum; niſi etiam compulſus citet venditorem, ſeu auctorem ſuum, vt intelligat in quem compromittat; cùm aliàs non habeat regreſſum de euictione: etenim magna eſt vis in eligendo arbitros, cùm in eis pendeat ſtatus omnis quæſtionis, vt in ſpecie ſic tradit *Bal. in l. 1. nu. 7. C. de pericul. & commod. rei vendit. & in dicta l. ſi dictum §. ſi compromiſero*, vbi quod venditoris intereſt, ne quis ſuſpectus in arbitrum eligatur, *arg. §. quod ſæpè, in Authent. de trient. & ſemiſſ.* ſequitur *Felin. in cap. quamuis, ſub num. 13. verſic. cogitabam. de re iud. Alex. conſ. 82. in cauſa vertente, ſub num. 4. lib. 1. Ant. Burg. in dicto cap. fin. colum. 8. verſicul. & iſto caſu venditor citari, de empt. & vendit. Blanch. de compromiſſ. quæſt. 9. nu. 5.*

11 Quartò ſublimitatur, vt non ſufficiat compromiſſũ eſſe neceſſarium, tanquàm factum ex forma ſtatuti; niſi etiam conſtet in actus, quod Iudice mandante, & cogente, illud factum fuit, quaſi actus dicatur ſponte geſtus priuſquàm quis compellatur: quamuis ad illud compelli poſſit, ſecundum *Salicet. in l. fin. num. 4. verſic. hæc non diſplicent mihi, C. de iudic. & ibidem Iaſ. nu. 6.* vbi quòd eſt valdè notandum, tanquàm ſingulare; *& conſil. 12 ſub nu. 5. verſic. Nec huic fundamento, lib. 1. Io. Franc. de S. Nazario, in cap. cum M. Ferrarien. nu. 181. de conſtit.*

12 Cæterùm reor ego verius dici poſſe, quòd ſufficiat factum fuiſſe cõpromiſſum, vigore ſtatuti, abſque eo, quod dicendum ſit de aliqua compulſione: quidquid Salicet. & alij eum ſequentes dixerint per *Bart. in dicta l. ſi quis maior, ſub num. 2. verſic. ſecundo habes hic, C. de tranſact.* cùm dixit requiri neceſſitatem, & formam ſtatuti, vel præceptum Iudicis; & ità alternatiuè conſiderat coactionem; & ibi eum ſequitur *Aret. num. 1. in fin. in tertio notab.* comprobat *Bal. conſ. 351. Ioannes, & Federicus num. 8. lib. 5. Iacobin. de Sancto Georg. in d. l. ſi quis maior in quarto not. & ibidem Riminal. in tertio notab. Curt. iun. num. 8. Ioan. Crot. in l. nemo poteſt, nu. 40. ff. de legat. 1. Dec. latè in cap. cum M. Ferrarien. num. 34. de conſtit.* de magis vera, & recepta opinione teſtatur *Blanch. de compromiſſ. quæſt. 1. ſub num. 18. verſic. Contrarium, quòd compulſio, & verſic. & vt dixi hæc opinio.*

13 Quintò ſublimitatur non habere locum, vbi non liquet, quòd emptor neceſſe habuerit reſtituere rem euictam, ſeu emptam, virtute ſententiæ, ſeu arbitramẽti deſuper lati; quaſi non ſufficiat ſimplex reſtitutio, ad hoc, vt de euictione agi poſſit, *Alex. d. conſ. 4. ſub nu. 2. verſic. Nam poſito lib. 3.*

14 Sextò ſublimitatur non procedere, quando à ſtatuto daretur aliqua forma: quia ſi extra illam fiat, compromiſſum voluntarium diceretur, non neceſſarium, vt in ſpecie declarat *Riminal. in d. l. ſi quis maior in tertio not. C. de tranſact.*

15 Septimò ſublimitatur, quando conſtaret, quòd omninò partes ſponte abſque ſtatuto compromiſiſſent *Dec. in d. cap. cum M. Ferrarien. nu. 34. in fine, de conſtit.* Vnde non poteſt dici compromiſſum neceſſarium.

16 Octauò ſublimitatur, quando iuſſus non eſſet ita præciſus, vt ei non valeat à partibus renunciari: quia tunc ſine dubio compromiſſum dicitur voluntarium; & partes metu legis non cenſentur compromiſiſſe; quia non videtur quidquam factum metu illius, *Bart. in l. huiuſmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. in ſpecie ſic concludit Alciat. in d. l. ſi quis maior, num. 27. & 28.* quem ibidem ſequuntur *Bertazol. num. 304. Cod. de tranſact.* Quare, ſi ſtatutum mandet ſolùm compromitti, quatenus altera partium petierit, dici non poteſt adeſſe aliquam coactionem, reſpectu eius, qui petijt, niſi quando appareret ab eo factum, vt alterum præoccuparet, cùm ſufficiat veriſimiliter dubitaſſe cogi poſſe, *glo. in l. nouiſſimam, ff. quod falſ. tuto. auctor.* & tradit *Alciat. in d. l. ſi quis maior nu. 29.*

17 In dubio autem fieri debet interpretatio, vt ſimilia ſtatuta locum habeant, ſi compromiſſum fuerit petitum, *Alex. dicto conſil. 82. in cauſa vertente, ſub num. 4. lib. 1.* vbi, quod talis petitio produci debet parte citata, aut præſente, ad hoc, vt ex tali petitione præiudicetur aduerſario, *Bald. in l. ſi ea, in fine, Cod. qui accuſare non poſſ.*

18 Nonò ſublimitatur, quãdo compromiſſum factum fuit extra locum ciuitatis ſtatuentium: quo caſu ſtatutum non poteſt arctare ad compromittendum eos, qui exiſtunt extra dictum locum; licèt res in litem deductæ eſſent ſitæ in territorio, in quo ſtatutum viget, ſic *Imol. in cap. ſanè de foro compet. vbi Felyn. in fine ver. ex dicto & Marian. Soc. ibidem ſub num. 12. verſic. & ex prædictis infertur, declar. 14. in ſpecie Iaſ. conſil. 12. ſub num. 5. verſic. ſed quid ſi fortius, quòd illud compromiſſum fuerit lib. 1. Socin. conſil. 71.* circa præſentem conſultationem *in fine verſic. & ex hoc infert lib. 4. Alexan. ad Bartol. in l. non diſtinguemus, §. de liberale, in ver. porrigitur de arbitr. Lanfranch. eod. tit. quæſt. 42. verſic. Quæro, Blanc. de compromiſſ. quæſt. 3. num. 46. verſic. limita prædictam concluſionem.*

19 Tertiò fallit, quando Iudex cogeret partes ad com-
promittendum, vt litium detur finis: quoniam etiam
hoc caſu debebitur euictio, cùm eo caſu dicamur ver-
ſari in compromiſſo neceſſario; & per illud detur iu-
riſdictio talibus arbitris, tanquàm veris iudicibus, *Ca-*
20 *putaq. deciſ. 166. par. 1.* quæ concluſio procedit, etiam
quod arbitri eligantur de voluntate partium: quia ni-
hilominus attenditur magis iuſſus iudicis, qui dat illis
iuriſdictionem, *Ang. in l. arbitro, nu. 8. ff. qui ſatiſdar. co-*
gant. & conſil. 192. quæritur an de iure num. 3. Pariſ. ad
Bart. in l. fin. in ver. eligendos, C. de iudic. ratio adduci-
21 tur: quoniam, licet adſit conſenſus partium in arbitro
dato à iudice; non tamen inficiari poteſt, quod non
detur euictio quædam ſaltem reuerentialis, *dicta l. ſi*
quis maior, ibi nullo cogente imperio, C. de tranſact. §. fin.
Inſtit. de rerum qualit. & different. Blanc. de compromiſſ.
quæſt. 10 ſub nu. 5. verſic. & ratio,

22 Quartò fallit, vbi emptor in venditorem compromiſerit, *Specul. de arbitr. §. 2. ad finem, Rom. ſing. 486. & Cremen. ſing. 21. nu. 1.*

23 Quintò fallit, quando virtute compromiſſi arbiter proceſſit iuris ordine ſeruato, & plena cauſæ cognitio habita fuit, factis debitis probationibus, & appellatio coram ſuperiore introducta: quo caſu emptor agit de

euictione, ſecundum *Caldas in tract. de empt. & vendit. cap. 31. ſub nu. 31.*

Sed huic limitationi obſtant, quæ dixi ſupra *numero 1. & 2.*

24 Sextò fallit, quando fit compromiſſum à venditore cum emptore ſuo de re per ipſum empta ab alijs, quam nunquam habuit ab auctoribus ſuis: quo caſu venditor agere poteſt contra ſuos auctores, propter rem non traditam, ſcilicet ad intereſſe, *l. 1. ff. de actio. empt. l. ex empto, §. peu. eod. tit. in terminis, Alba conſ. 268. ſub nu. 4. lib. 2.*

25 Vnum addas in materia euictionis per compromiſſum ſecundum aliquos, quòd quamuis regulariter euictio non debeatur emptori, qui ſuccubuit ex laudo lato, vigore compromiſſi voluntarij; id tamen intelligitur reſpectu dupli, & pœnarum, non quantum ad pretium, ac intereſſe, ad quæ agere poteſt, *vt ait Glo. in dicta l. ſi dictum, §. ſi compromiſero*, & videtur *text. in l. non tamen, ff. eodem*. Et præſertim, quando probaretur, quod emptor fouebat iniuſtam cauſam, & quod facta denunciatione etiam venditor ſuccubuiſſet, vt per *Caccialup. in l. ſi domus, §. de euictione, ff. de legat. 1.* vbi etiam Alex. notat, & videtur de mente *Bald. in l. libera, C. de ſent. & interloc. omn. iudic.*

26 Ad remouendas tamen dubitationes bonum erit, ſi inter contrahentes paciſcatur, ſeu declaretur, quòd venditor de euictione teneatur, non ſolùm, ſi apud Iudicem; ſed etiam ſi apud arbitrum euincatur, vt tradit *Maſcard. de probat. concluſ. 594. num. 30. lib. 2.* vbi etiam addit, quòd proderit paciſci de euictione qualicunque, iuxtà doctrinam *gloſ. in l. cum pœna, de recept. arbitr.*

Vel etiam, quòd arbiter capiatur de conſenſu venditoris, vt per eundem *Maſcardum dicta concluſ. 594. num. 31.*

27 An autem venditor conſanguineus, veniens ad defenſionem emptoris extranei, poſſit ex ſua perſona petere cauſam compromitti, vigore ſtatuti, diſponentis, quòd cauſæ inter conſanguineos, compromittantur; videndus eſt *Bar. ſing. 127. & Ioan. de Arno. ſingul. 70. num. 1.* & nos dicemus, cum agetur de retractu.

ARGVMENTVM.

Emptor, an, & quibus caſibus appellare teneatur à ſententia contra eum lata, & appellationem proſequi, vt de euictione agere valeat.

SVMMARIVM.

1 *Emptor appellare non tenetur à ſententia contra eum lata. Contrarium nu. 2.*
Et hæc vltima ſententia eſt receptior, & tutior, numero 5. & 7.
Et appellationem proſequi debet, nu. 4.
Ampliatur pluribus modis, num. 8. 9. 10. & 11. extenditur num. 12.
Primò limitatur, non habere locum, quando emptor fouet malam cauſam, nu. 13.
Contrarium num. 14.
Amplia, vt num. 15.
Secundò limitatur, quando emptor eſt pauper, nu. 16. Sed contra num. 17.
Tertiò limitatur, ſi facta denunciatione venditori abſenti, ille non appellaret, nu. 18.
Quartò limitatur, quando emptor habet cauſam dubiam, num. 19. Contrarium habetur nu. 20.
Quintò limitatur, quando ſolemnitas hæc in venditionis inſtrumento fuit remiſſa nu. 21.
Sublimitatur nu. 22. 24. 25. 26. 28.
Sextò limitatur, non habere locum in poſſeſſorio, numero 30.
Sublimitatur nu. 31. 32. 33. 34 & 35.
Septimò limitatur, quando in inſtrumento fuit renunciatum omnibus priuilegijs nu. 36.
Octauò limitatur, quando ſententia lata fuit præſente venditore, nu. 37.
6 *Præſumptio, quamuis ſit pro ſententia, ea tamen admittit probationem in contrarium.*
23 *Creditor, qui ex pacto bona debitoris auctoritate propria apprehendere poteſt, ſi iudicem adeat, beneficio illius pacti ampliùs vti non poteſt.*
27 *Fidem fruſtra quis poſtulat ſibi ſeruari ab eo, cui fidem ſeruare recuſat.*
29 *Dolus præſumitur ex omiſſione remediorum.*

QVÆST. XIV.

AN emptor à ſententia contra eum lata teneatur appellare, modò videndum eſt.

1 Et non teneri ſententia fuit *Bald. in l. emptor, num. 6. C. de euict.* quam communiter receptam eſſe dixerunt *Rube. Alexan. in l. non ſolum, §. morte num. 703. ff. de nou. oper. nunciatione, Ruyn. conſil. 84. quæritur ſub num. 2. in fine, verſic. ſed præmiſſis, lib. 5. Adden. ad Dec. conſil. 74. ſub litera C, in ver. appellare, Caſtr. conſil. 282. in cauſa iſta nu. 10. verſic. item non obſtat lib. 1.* etenim præſumitur pro ſententia, vt firmant *Doct. in l. Herennius, iuncta gloſ. de euiction.*

2 Contrarium, quòd emptor, qui habet regreſſum aduerſus vẽditorem, auctorem ſuum appellare teneatur, eſt *text. in l. ab eo, C. quomo. & quan. index, l. 1. C. qui per met. iud. non appell. & l. 1. C. ſi ſæpè in integr. reſtit. Specul. in tit. de appell. §. 1. ſub num. 8. verſic. ſed nunquid, Bart. & poſteriores in l. fundum meum per illum text. de euict. Alex. conſil. 117. num. 3. lib. 7. Dec. conſil. 74. ſub num. 2. verſic. tertio hoc debet, Franc. Marc. quæſt. 587. Cephal. conſil. 235. num. 22. lib. 2. Riminal. ſen. conſ. 274. num. 16. lib. 2. Corne. conſil. 325. verſic. Tertiò propè fin. lib. 1. Rolan. à Valle conſil. 52. num. 23. lib. 4. Rimin. iun. conſil. 1. num. 45. lib. 1. & ante eum Ruyn. conſ. 7. nu. 21. lib. 3. Caballin. de euict. §. 5. num. 50. & 51. Rota Ianuen. deciſ. 28. num. 15. Natt. conſil. 208. lib. 1. Iacob. Berett. conſil. 47. nu. 5. nouiſſimè Scacc. de appellat. quæſt. 5. nu. 14. & ſeqq.*

3 Et quidem tenetur appellare legitimè; nam aliàs appellatio nulla non releuat; vt puta ſi appellaſſet à Vicario ad epiſcopum, vel ad alium, omiſſo medio: ſecus tamen, quando pars non oppoſuit, quia valida

eſt,

Google

eſt. Abb.conſil. 45. videtur primo ſub num. 2. verſic. nec poſtremo obſtat lib. 2.

4 Quin etiam nedùm appellare debet, ſed & appellationem proſequi vſque ad finem; & venditorem certificare etiam in ſecunda inſtantia, vt iudicium defendere poſſit. dicta l. Herennius, §. Caia in ver. Venditore, ff. de euict. quam ſic intelligit Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. nu. 9. verſic. Qua ratione ſi venditor.

5 Et hæc eſt communis, & magis recepta ſententia, vt teſtantur præcitati Doctores.

Non obſtat quod ſupra dicebatur, emptorem ſcilicet non teneri appellare à ſententia contra eum lata, cum pro ea præſumatur, iuxta Bald. deciſ. in dicta l. emptor. num. 6.

6 Nam reſpondetur, quod licèt pro ſententia in dubio præſumendum ſit, ea tamen præſumptio coram Iudice appellationis probationem in contrarium admittit, vt in ſpecie tradit Couar. dicto lib. 3. variar. reſolut. ca. 17. ſub num. 9. verſic. ego arbitror, vbi poſt Bal. inquit iſtud probari ex allegato §. Caia, & teſtatur de 7 veriori, & tutiori, & in praxi recipiẽda opinione, quam etiam ſecuti fuerunt Aretin. poſt Caſtren. de quo ipſe mentionem facit in §. actionum ſub num. 47. verſic. tu dic. Inſtitut. de actio. Anton. de Butrio, & Imola in cap. non iuſtè. de procur. Iacobin. de S. Georg. in l. inuitus. nu. 7. & 14. verſic. Item ille, C. de procur. & Hier. Cagnol. in l. venditor. num. 5. de indic.

8 Ampliatur dicta magis recepta ſententia, vt procedat non ſolùm quando conſtat, ſententiam contra emptorem latam, eſſe iniuſtam; verùm etiam vbi appareret ex proceſſu, ſententiam eſſe iuſtam, & ęquam: quoniam adhuc emptor ipſe venditore à iudicio abſente appellare tenetur, & appellationem ipſam proſequi, vt in ſpecie inquit gloſ. final. in d ct. l. Herennius. §. Caia de euict. quam ibidem ſequuntur Ricard. Malumbr. Martin. Scilima, Iacob. Butrigar. Bartol. Bal. & recentiores, Bart. in l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes ſub num. 3. Manda. pract. Papien. in form. libell in cauſ. vendit. in gloſ. promittens num 8. & 9. Aretin. in § final. nu. 7. Inſti. de empt. & vendit. & latiùs in §. actionum. nu. 47. Inſtit. de actio. Dec. dicto conſil. 74. num. 2. Iacobin. de S. Georg. in dicta l. inuitus num. 7. Riminal ſen. conſ. 274. num. 24. lib. 2. Caballin. de euictio. §. 3. num. 145. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. ſub num. 3. verſic. Tenetur quidem, vbi ait, ex receptiori Doctorum ſententia ità fuiſſe iudicatum, vt & nu. 9. verſic. Imò etiamſi.

9 Secundò ampliatur, vt etiam emptor euictionis beneficio priuetur, ſi deſeruerit appellationem ab eo interpoſitam, licèt priùs ei licuiſſet non appellare, vtputà, ob iuſtitiam ſententiæ. Ità gloſ. Bal. & ſcribentes in dicta l. Herennius, §. Caia de euict. Burgos: & Canoniſt. in cap. fin. de empt. & vendit. Salycet. in l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes, ſub num. 4. verſic. ſi tamen appellet, ff. manda. Bartol. in l. propter veneni, §. vlt. ff. ad Sillan. Aretin. poſt Specul. & Paul. de Caſtro in §. actionum numero 47. Inſtit. de action. Imol. in l. ab executore, §. alio, ſub num. 8. de appellat. Alexan. conſil. 117. num. 4. verſic. etiam in caſu. lib. 7. de communi Ruin. conſil. 84. numero 3. lib. 5. de receptiori Couar. dicto cap. 17. ſub numero 9. verſicul. & tamen. & huius ampliationis ratio adducitur; quia emptor appellando fatetur ſententiam eſſe iniuſtam; & ideò ſua aſſertione ſibi præiudicat, ſi appellationem non proſequitur, vt declarant Bal. Salyc. Imol. Aret. & Ruin. in locis citatis.

Nàm appellatio tollit præſumptionem, quæ ex ipſa ſententia oritur, vt probatur in l. 1. §. fin. ff. ad Senatuſ. Conſult. Turpillian. l. 1. de appellat. & §. iſtud quoque determinare in Authent. de his, qui ingredi; ad appell. Innocent. & Hoſtien. in cap. præſentia de renunciat. Imola in cap. cum in iure de officio delegat. Abb. in rubric. de appell. ſub nu. 4. Alex. conſ. 119. nu. 22. lib. 2. & alij Doctor. ſuperius relati.

10 Tertiò ampliatur habere locum etiamſi fuerit venditori lis denunciata: nàm eodem venditore abſente, tempore latæ ſententiæ, emptor, vbi comperit ſententiam contra eum latam eſſe iniuſtam, ab ea tenetur appellare, & appellationis cauſam proſequi: alias contra venditorem de euictione non agit, ſic gloſ. vltima in dicta l. Herennius. §. Caia. Dec. conſil. 74. num. 2. Bart. & Bal. in dicto §. Caia, Alexan. conſ. 63. num. 10. lib. 1. Anchar. Innoc. quæſt. 36. lib. 1. & Doctores omnes adducti in prima ampliatione.

11 Quartò ampliatur procedere quoque, quando emptor appellauit, & appellationi interpoſitæ renunciauit, quo caſu, nec etiam aduerſus venditorem de euictione experiri poteſt, ità ex ſententia gloſ. Bal. Imol. & Doctores reſpondit Ruin. in dicto conſil. 84. nume. 3. libro 5. quem ſequitur Caballin. de euictione §. 3. num. 145.

12 Extende idem ſibi tribuere, ſi emptor paſſus fuit labi tempus præfixum ad appellationem proſequendam, vt ſcripſerunt Rolan. conſil. 52. num. 23. lib. quarto, Cephal. conſil. 215. ſub num. 21. & 22. libro 2. & Riminal. iun. conſil. 301. numero 16. libro 3. & probatur in l. 1. C. de iis, qui per met. iudic. non appellant & faciunt adducta ſuperius in ſecunda ampliatione.

13 Primò limitatur, quando emptor fouet malam cauſam: quia tunc poteſt bonam fidem agnoſcere Alexan. conſil. 63. numero 10. lib. 6. Afflict. deciſ. 49. ad finem, Natt. conſil. 208. per totum Apoſtill. ad Dec. conſ. 74. in ver. appellare, vbi dicit communem: nàm aliàs emptor non poteſt recuperare emendam ſtultæ appellationis, Papon. lib. 11. tit. 4. Areſt. 12.

14 Contrarium, quod imò requiratur appellatio, idem Dec. conſ. 24. col. fin. vbi de communi.

15 Ampliatur limitatio præmiſſa, vt procedat etiam in fideiuſſore, qui appellare non tenetur; ſed poteſt bonam fidem agnoſcere, quando non conſtat de ſcientia exceptionis competentis principali, Afflict. dicta deciſ. 49.

16 Secundò limitatur, quando emptor eſt pauper, ob quam paupertatem excuſatur, ſi non appellat. l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes, ff. mandati, Aret. in §. actionum ſub num. 47. Inſtit. de actionib.

17 Ceterùm Bart. in dicto §. ſi ignorantes. nu. 1 ait, quòd paupertas excuſat à proſecutione, non ab appellatione. de quo per Gloſ. & Doct. in d. l. inuitus, C. de procurator. Franc. Marc. quæſt. 587. par. 1.

18 Tertio limitatur, vt quidem emptor appellare non teneatur, ſi facta intimatione, ſeu denũciatione abſenti venditori, non etiam venditor ipſe appellaſſet, vel appellationem fuiſſet proſecutus, ſecundum Bal. in dicta l. emptor. ſub num. 6. C. de euictio. per Riccard. Malumbr. quam refert in dicta l. Herennius, §. Caia num. 1. verſ. ſi verò ſit abſẽs. & clarè videtur haberi ex dicta l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes in fine. vbi notant ſcribentes, ff. mandati.

Digitized by Google

19 Quartò limitatur, quando emptor habet cauſam dubiam: quo in caſu appellare non tenetur, quia nulla lege cautũ reperitur, quòd appellare teneatur; ex quo leges dant actionem emptori de euictione, quatenùs litem denunciauerit emptori, nulla facta mentione neceſſitatis appellandi, quãdo emptor malam fouet cauſam, vel dubiam. l. libera, C. de ſentent. & interlocut. omnium iudic. Fachin. controuerſiar. iur. lib. 2. cap. 40. ſub litera D. Vrſill. ad Afflict. dicta deciſ. 49. nu. 4.

20 Contrarium, quòd, quando cauſa eſt dubia, ſi venditor præſens non fuerit, emptor appellare teneatur, voluerunt Bal. in dicto §. Caia, Aret. in § actionum. nu. 20. Inſtit. de action. & Conar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. verſic. Nouo venditor; & hæc verior.

21 Quintò limitatur non procedere, quando à venditore in venditionis inſtrumento, ſolemnitas hæc fuit remiſſa, dicta l. Herennius. in princ. de euict. glo. & Bal. in l. cum pœna. de arbitr. Salycet. in l. emptor. nu. 3. in fine. C. de euict. Doct. in l. ſi domus, §. de euictione, ff. de legat. 1. Aret. in §. fin. ſub nu. 7. Inſtit. de empt. & vendit. Alex. conſ. 4. ſub nu. 1. & 2. lib. 3. Caballin. de euict. §. 3. num. 168 & prius Gozad. conſ. 1. nu. 19. & latiùs Conar. d. lib. 3. variar. reſol. cap. 17. nu. 7.

22 Primò ſublimitatur dicta limitatio, vt locũ habeat, quando emptor, pacto non obſtante, appellauit, abſq; vlla proteſtatione: quia tunc appellationem proſequi tenetur, ex adductis ſupra in ſecunda ampliatione, & nunc addo text. in d. l. final. ibi, ſciens ſe vnius electione alterius ſibi aditum præcluſiſſe, C. de codicill. l. quod in hærede, §. 1. de tribut. & l. cum filius, §. varijs, ff. de leg. 2.

23 & hinc eſt, quòd creditor, qui ex pacto bona debitoris propria authoritate apprehendere poteſt, ſi iudicem adierit, & ita iuris remedium elegerit, beneficio illius pacti amplius vti non poterit, iuxta ſententiam Bald. quem refert Socin. iun. conſ. 122. num. 12. lib. 1. Dec. conſil. 146. num. 6. in ſpecie Becc. conſ. 87. num. 2. qui loquitur de emptore vnum beneficium eligente, qui alteri beneficio contrario renunciare cenſetur; iuxtà illud. Via, quam elegiſti, tibi pateat.

24 Secundò ſublimitatur non procedere, quando ſecundum ſtilum Curiæ, ſeù fori, emptor in denunciatione facta venditori de lite ſibi mota, pacta, & conuentiones inter ipſos facta, & factas, non exprimũtur, qui ſtilus ex inſpectione aliarum denunciationum rectè probatur, vt pulchrè per Pariſ. conſil. 12. num. 142. lib. 2. & conſ. 14. num 8. lib 4. ea ratione, quia venditor ex conuentionum expreſſione, certior factus indemnitati ſuæ magis conſulere poſſet, ad regulam l. 1. de edendo. cum ſimil. & potiùs admittitur, vt actus corruat, quàm quod contra ſtilum aliquid indicatur. Bald. in l. nemo, §. qui frater. num. 1. de hæredi. inſtit. Felyn. in cap. 2. nu. 16. de reſcript. Bero. conſil. 134. num. 29. lib. 2. præſertim, vbi venditor ex temporis lapſu veriſimiliter pacti obliuiſci potuit, putà decennij. ad notata per gloſ. final. & Doctor. in l. licèt, C. de acquiren. poſſeſſ. Alexan. conſil. 134. ſub num. 8. lib. 1. Corneus conſil. 179. num. 6. lib. 3. Socin. conſil. 153. num. 8. lib. 2. Gozadin. conſil. 9. numero 35. Ruin. conſil. 11. num. 10. lib. 2. præclarè Crauett. conſil. 28. num. 4. Neuizan. conſil. 8. num. 61. conſil. 25. num. 15. & conſil. 68. num. 3. Becc. conſil. 111. nu. 16. de communiori Vaſquez in tract. controuerſ. Illuſtr. cap 61. numero 6. qui cæteros allegat; in propoſito etiam faciunt Bero. quæſt. 75. num. 4. & 5. & Gabriel. lib. 3. commun. concluſ. tit. de ſolut. concluſ. 9. num. 25.

25 Tertiò ſublimitatur, non habere locum, quando ex alio inſtrumento apparere poteſt fuiſſe derogatum iſti pacto, per quod emptor ab onere proſequendarum litium non liberatur, cum pactum vltimum priori deroget. l. pacta nouiſſima. C. de pactis. l. 1. §. final. de ſtipul. ſeru. l. cũ in plures, § ff. locator borrei locati. Pariſ. conſ. 21. num. 21. lib. 4. comprobant Rolan. conſ. 59. nu. 41. lib. 3. Rim. iun. conſ. 68. num. 34 lib. 1. Decian. conſil. 29. num. 84. libro 2. Burſat. conſil. 48. num. 6. lib. 1.

26 Quartò ſublimitatur, non obtinere, vbi emptor iuxtà eius promiſſionem, venditori non denunciauit, vt appellaret, ſi vellet; & ſic ex parte ſua contractum non adimpleuit: quia tunc vigore dicti pacti ſe tueri nequit, ea ratione, quoniam is, qui vult de euictione agere, priùs oſtendere debet, ſe omnia ex parte ſua implenda, impleuiſſe, ſecundum Rimin. & Brun. quos refert, & ſequitur Burſat. conſ. 21. nu. 18. lib. 1 Idem cenſet Aret. in §. æquè ſub num. 15. verſic. tu potes, Inſtit. de except. quatenùs firmauit, quod agens nunquàm auditur, niſi prius adimpleat ex parte ſua, & ex Bart. & Caſtr. probauit Iaſ. in § actionum. num. 13. Inſtit. de act. quem ſequuntur Crauet. conſ. 127. ſub num. 17. latè Becc. conſ. 45. num. 15. Decian. conſil. 1. num. 66. lib. 3. Rota penès
27 Mantic. deciſ. 1. num. 8. fruſtra enim fidem quis poſtulat ſeruari ab eo, cui fidem à ſe præſtitam ſeruare recuſat, vt inquit Summ. Pontifex in cap. fruſtra de reg. iur. in ſexto, & probatur in l. ſi inſtitui. in princ. ff. de inoff. teſtam. l. cum proponas, C. de tranſact.

28 Quintò ſublimitatur, locum ſibi non vendicare, quando conſtat, quod emptor in defenſione cauſæ negligens fuit, vt quia vſus non fuit in appellatione ab eo interpoſita opportunis iuris remedijs, quibus, ſi vti poterat, ſententiam contra ſe non retuliſſet: nàm eo caſu, pactum huiuſmodi ei non prodeſt, ad hoc, vt de euictione agere valeat contra venditorem, ita glo. & Cardin. quos refert, ac ſequitur Socin. ſen. conſ. 273. num. 6. lib. 3. Alexan. conſ. 98. num. 4. lib. 7. Gozadin. conſil. 38. ſub num. 11. Rimin. ſen. conſ. 205. ſub num. 22. lib. 2. Crauett. conſ. 132. ſub num. 4. verſic. ſimiliter. Rolan. à Valle conſ. 52. num. 25 lib. 4. Becc. conſ. 105. num. 26. Gerard. Mazol. conſ. 61. num. 22. Menoch. conſil. 75. ſub num. 6. libro primo.

29 Et dolus præſumitur ex omiſſione remediorum, vt inquit Bal. in conſ. 395. ſub num. 4. verſic. qui dolus lib. 2. ex text. in l. Idemque §. ſi ignoranter, ff. manda. & l. fin. §. illud, C. de tempor. appellat. & cap. eis. extra de elect. ſequitur Crauet. conſ. 97. num. 7. & eſt text. ſatis clarus in l. capitalium, §. incendiarij, verſ. Nàm fortuita incendia. de pœnis.

30 Sextò limitatur in poſſeſſorio, in quo appellatio non datur. Gloſ. Specul. Bart. Bal. Ang. Cuman. Imolæ. Alex. Iaſ. Corne. Capic. Aretin. Dec. Alciat. Crot. Rub. Alex. Tiraquell. Socin. iun. Cott. Nicell. Vant. Coraſ. Pract. Papien. qui de communi teſtatur Pariſ. & Bero. quos refert, ac ſequitur, dicens magis communem eſſe ſententiam. Rolan. conſ. 77. num. 9. lib. 2. latè poſt Menoch. & Dominos de Rota. Contard. de moment. poſſ. limit. 1. num. 28. & quæſt. 8. num. 23.

31 Primò ſublimitatur, procedere quoad remedium ſuſpenſiuum; ſecùs quoad deuolutiuum, vt voluerũt præcitati Doctores, licèt Iacob. Berett. poſt Didac. Contard. & alios per eum adductos in conſil. 61. num. 6. dixerit de

iure

Google

iure canonico, quoad vtrunque remedium dari appellationem: nam vt ſupra, non dari appellationem tradiderunt *Bal. Aret. Tariſ. Negvſ. Benintend. & Menoc.* quos citat *Rimin. iun. conſ. 348. n. 2. & ſeq. lib. 4.* quamuis & ipſe diſſentiat. *Turrett. conſ. 86. num. 19. lib. 2.* vbi ait ita in Rota Romana, & in partibus ſemper obſeruari.

32 Secundò ſublimitatur, quando iudex noluiſſet teſtes recipere, vel eos recepit, qui recipiendi non erant: quoniam tunc etiam in poſſeſſorio datur appellatio, *vt per Bald. in l. poſt ſententiam, ſub nu. 4. verſ. pone ergo. C. de ſent. & interlocut. omn. iud. & in l. 2. num. 19. C. de epiſc. audien. Felyn. in cap. ſuborta, ſub nu. 4. verſ. facit text. de ſent. & re iudic. Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ. remed. 4. num. 817. Oſaſc. in deciſ. 25. ſub nu. 14. verſ. Contrarium. Ioſeph. Ludouic. in deciſ. Peruſin. 38. num. 4. Surd. deciſ. 36. numero 27.*

33 Tertiò ſublimitatur, quando etiam iudex exceptiones liquidas, vel incontinenti liquidandas appoſitas reieciſſet: veluti, ſi quis dominij exceptionem oppoſuiſſet, vel præſcriptionis, hypothecæ, compenſationis, & ſimiles, quæ immiſſionem impediunt, quatenùs liquidæ eſſent, vel incontinenti liquidandæ: quoniam hoc caſu iuſta adeſſet cauſa appellandi, *vt per Felyn. in cap. ſuborta ſub nu. 4 de re iudic. Aret. conſ. 107. ſub n. 2. & 3. Caſſan. conſ. 68. conſ. 39. 41. & 43. Contard. de moment. poſſ. limitat. 2. §. 4. numero 20. & limit. 19. numero 32.*

34 Quartò ſublimitatur, quando iudex non ſeruaſſet formam ſtatuti de modo procedendi in cauſa poſſeſſorij: quia eo caſu liceret appellare, vt per *Hier. Grat. cōſ. 163. nu. 48 lib. 2.*

35 Quintò ſublimitatur non habere locum, quando ſuper petitorio non poſſet amplius litigari reſoluto poſſeſſorio; & ſic grauamen aliter non poteſt reparari: quia tunc appellatio permittitur à ſententia in poſſeſſionis *l. qui exceptionē, §. ſi pars, ff. de cōdict. indeb. Bart. in l. 2. nu. 3. C. vbi in rem act. tradit Peregr. in tract. de fideic. art. 46. n. 46. ad 50.* vbi idem firmat, cum poſſeſſorium ſapit cauſam proprietatis; & cum ſuper proprietate non expectatur aliud iudicium; vel vbi poſſeſſor in poſſeſſorio condemnatus fuit ad relaxationem poſſeſſorijs rei cum fructibus, & damnis, vt ibidem.

36 Septimò limitatur, vbi in inſtrumēto fuit renunciatum omnibus priuilegijs, tam de iure, quam de facto introductis, ad fauorem venditoris; ex quo cenſetur renunciatum etiam remedio appellandi, ad ſcripta *per Rolan. conſ. 13. nu. 9. lib. 1.* Nam remedio appellandi renunciari poteſt *ad tex. in l. fin. in fine, C. de temp. appell.* & pactum valet, de communi teſtatur *Rimin. iun. conſ. 450. nu. 14. & 15. lib. 4. & conſ. 273. nu. 1. lib. 3. Turret. d. conſ. 86. nu. 20. & 21. lib. 2.*

37 Octauo limitatur, quando ſententia lata fuit præſente venditore. *Natt. conſ. 208. n. 2. per dictum, §. Caia, & d. l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes.*

ARGVMENTVM.

Venditor, an, & quando appellare poſſit à ſententia, à qua emptor non appellauit; & quid è conuerſo, & in Tertio.

SVMMARIVM.

1 *Venditor appellat à ſententia, à qua emptor poteſt appellare; non autem ab ea ſententia, à qua emptor non poteſt appellare.*

Contrarium, nu. 6. 10. & ſeqq.

2 *Venditor à ſententia lata ſuper proprietate contra emptorem, appellare poteſt infra decem dies nomine emptoris; non autem nomine proprio, & nu. 18.*

3 *Venditor appellare non poteſt à ſententia lata contra emptorem, à qua ipſe emptor appellare non poteſt.*

4 *Venditor, quando comparet lite mota contra emptorem in prima, ſecunda, vel tertia inſtantia, poteſt eo modo, & tempore appellare, quo poteſt emptor conuentus.*

5 *Tertius appellare non poteſt, quando ſententia tranſiuit in iudicatum.*

Sed contra, numero 7.

8 *Statutum, vel decretum prohibens appellationem, habet tantum locum reſpectu eius, qui fuit in iudicio, & ſententias contrarias reportauit, non reſpectu tertij.*

9 *Appellatio facta per tertium, impedit executionem.*

11 *Scientia litis tertio, qui vult appellare, non ſufficit; ſed requiritur ſcientia ſententiæ.*

12 *Tertius ratione ſui intereſſe appellare poteſt infra decem dies à die ſcientiæ, & non arctatur à die ſententiæ.*

Prout, & appellationi adhærere infra dictum tempus ex veriori, nu. 13.

14 *Reprobatur Hond. conſ. 25. lib. 1.*

15 *Nominatus in dominum appellare poteſt à ſententia, quæ contra ipſum ferretur, etiam quod appellare non poſſet nominans, ſi ipſe iudicium ſuiſſet proſecutus.*

16 *Venditor in caſibus, in quibus appellare poteſt, eius appellatione vti poteſt, emptore victo; non retardata tamen executione.*

Idem procedit è conuerſo in emptore, venditore victo, numero 17.

Intellige, vt nu. 19. & 20.

Et de ratione, nu. 21.

22 *Venditori conceditur appellatio, ſi emptor fuit miſſus in poſſeſſionem rei emptæ, vigore contractu, in quo venditor dedit licentiam apprehendendi eam propria auctoritate.*

23 *Venditor, vel eius hæredes, qui appellarunt, & appellationem non ſunt proſecuti, nil imputare poſſunt emptori, ſi non appellauit.*

Ampliatur numero ſeq.

25 *Emptori ſufficit intimare ſententiam venditori, vt ab onere appellandi, ſeu appellationis proſequendæ eximatur.*

26 *Venditor comparens in iudicio in prima, ſecunda, vel tertia inſtantia, poteſt eo modo, ac tempore appellare, quo poterat emptor conuentus.*

27 *Hæres putatiuus, qui ſuccubnit in actione interdicti quorum bonorum, non poteſt appellare ratione expenſarum factarum ab ipſo in rebus euictis.*

QVÆ-

Q V Æ S T. XV.

SEd, an venditor appellare poſſit à
ſententia, à qua emptor nou appel-
lauit, ſeù appellare non potuit, non
modica eſt difficultas.
1 Nam, quod venditor appellare
poſſit ab ea ſententia, à qua poteſt
emptor appellare; non autem ab il-
la, à qua emptor appellare non poteſt, vt quia lata ſit
tertia ſententia, vel ſecunda conformis, vbi adeſt ſtatu-
tum, vel decretū, quod à duobus cōformibus appella-
ri non poſſit; vel quia intra decennium non fuit appel-
latum; & ſic tranſitum fecerit in iudicatum, voluiſſe vi-
detur *Paul. de Caſtr. in l. ab executore, § alio condemna-*
2 *to ſub num. 2. in ſecundo caſu, ff. de appellat. & relat.* cum
dixit, quod, ſi lata ſit ſententia contra emptorem ſuper
proprietate rei emptæ, illa nocet venditori per indire-
ctum: quoniam habebit regreſſum contra illum; ex
quo non ſuper iure venditoris; nec ſuper actione, quæ
competat ipſi venditori, vel contra ipſum venditorem,
ſed principaliter lata dicitur contra emptorem. Quare
inquit, ſi venditor vult appellare, non debet appellare
ſuo nomine; ſed nomine emptoris; idque exequi debet
intra decem dies à die latæ ſententiæ: aliàs ſententia
tranſit in rem iudicatam; nec poſtea ratione proprij
intereſſe appellare poteſt, ſequūtur *Couar. pract. quæſt.*
cap. 15. ſub num. 3 verſ tertio deducitur, & Ruginell. de
3 *appellat. §. 2. cap. 1. nu. 25. in fine*, aſſerentes, vēditorem
appellare non poſſe à ſententia lata contra emptorem;
à qua ipſe emptor appellare non poteſt, quod etiam
ſentit *Couar. in c. 13. ſub nu. 2. verſ. Cuius rei exemplum,*
cod. tit. Idem in terminis cenſuit *Rota Roma. vt teſtatur*
Put. deciſ. 384. num. 5. & ſeqq. lib. 2. poſt Ang. Aret. &
Imol. in l. ſi perluſorio. ff. de appell. vbi dixit Rota, quod,
4 quando lite contra emptorem mota, venditor compa-
ret in iudicio in prima, ſecunda, vel tertia inſtantia, à
ſententia condemnatoria, poteſt eo modo, & tempore
5 appellare, quo poteſt emptor conuentus & non aliter;
& quod, quando ſententia tranſiuit in iudicatum, ter-
tius appellare non poſſit, ſenſiſſe videtur *Bar. in l. à ſen-*
tentia, nu. 7. ff. de appellat.
6 Contrarium, quod venditor poſſit appellare ratio-
ne proprij intereſſe infra decem dies computandos à
die ſcientiæ; & ſic etiam poſt lapſum decem dierum la-
tæ ſententiæ, atque ita poſſit appellare, licet ab appel-
latione ſit excluſus emptor ob lapſos decem dies, re-
ſpondit *Ceph. conſ. 106. num. 4. & infra lib. 1.* quem re-
fert, *ac ſequitur Lancellot. de attenta. part. 2. cap. 12. li-*
mit. 50. princ. nu. 169. & ſeqq.
7 Comprobatur, quia tertius veniens ad cauſam pro
ſuo intereſſe, appellare poteſt à ſententia contra alium
lata, *per tex. in l. ſi parentes, C. de euict. l. ab executore, §.*
alio, & l. à ſententia, ff. de appellat. cap. ſuper eo. de offic.
deleg. notant Doct. in l. à Diuo Pio. §. ſuper rebus, ff. de re
iudic. & in cap. veniens il 2. de teſti. quamuis illi, contra
quem lata eſſet ſententia, prohiberetur, vt quia latæ eſ-
ſent tres ſententiæ conformes, vel duæ, quæ vigore ſta-
tuti, ſeu decreti vim haberent trium. *Fely. in c. qualiter,*
& quand. il primo. nu. 13. de accuſat. latè Iaſ. in d. §. ſuper
rebus, num. 13. & ſeqq. Ceph. conſ. 395. num. 48. & infra
libro 3.

8 Decretum enim, vel ſtatutum prohibēs appellatio-
nem, habet tantum locum reſpectu eius, qui fuit in iu-
dicio; & ſententias contrarias reportauit, non autem
reſpectu tertij. *Abb. in c. Paſtoralis, vbi etiam Philip.*
Franc. nu. 25. & ſeq. de appell. Ant. Butr. in c. vt debitus,
eod. tit. Bart. in l. 1. §. interdum, nu. 9. ff. à quib. appell. non
licet. Card. in Clement. 1. in quarta quæſtione de re indic.
Bart. Ang. & Imol. in l. à ſententia, ff. de appell. Felyn. in
d. c. ſuper eo. nu. 2. de offic. deleg. Alex. conſ. 84. n. 7. lib. 3.
Pariſ. conſ. 107. num. 121. lib. 3. Ruin. conſ. 209. num. 25.
lib. 1. Zuchard. in l. fin. nu. 399. C. de edict. Diui Adrian.
toll. Rim. iun. conſ. 445. n. 3. & ſeqq. lib. 4. Vant. de nullit.
in tit. quis poſſ. dicer. de nullit. num. 15. Menoch. de adi-
piſcen. poſſeſſ. rem. 4. nu. 845. & ſeqq.
9 Hinc eſt quod huiuſmodi appellatio impedit etiam
executionem *ad not. in c. veniēs, & ibi per ſcrib. de teſti.*
& in c. ſuper eo. ff. de offic. deleg. & in d. l. à ſent. Iaſ. in d.
§. ſuper rebus, n. 16. & ſeq. Boci. deciſ. 79. in princ. vbi ait
breuiter, pone regulam, quod tertius appellans impe-
dit executionem. *Rota deciſ. 4. alias 390. ſi ſeratur. de*
ſequeſtr. poſſ. & fruct. in Nou. & deciſ. 10. alias 349.
Nota, quod ſi ſeratur de ſent. & re iudic. in antiq. Gerard.
Mazol. conſ. 103. nu. 2. & ſeqq. pluribus Rimin. iun. conſ.
445. nu. 1. & ſeqq. lib. 4 tradit Lancell. de attenta. par. 2.
cap. 12. ampliat. 14. nu. 2.
10 Et in terminis, quod vēditor appellare poſſit à ſen-
tentia contra emptorem lata, à qua emptor nō appel-
lauit; & propterea contra illum fecit tranſitum in iudi-
catum, dummodo appellet intra decem dies à die ſciē-
tiæ, etiam ſi ſciuerit cauſam agi, ex quo ad hoc, vt ſibi
11 currat tempus ad appellandum, non ſufficit ſcientia li-
tis; ſed requiritur ſcientia ſententiæ, præter *Ceph. d. cōſ.*
106. nu. 4. & per tot. qui etiam loquitur, in caſu, in quo
emptor appellare nō poteſt à ſententia, refragante ſta-
tuto, voluit *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 15. num. 2. & infra,*
quos refert *Lancellot. in d. c. 12. limit. 50. n. 169. & ſeqq.*
12 Nam vt ſupra dixi, id eſt etiam regulare in appellatio-
ne interponenda à tertio: quoniam is ratione ſui in-
tereſſe appellare poteſt infra decem dies à die ſcientiæ,
& non arctatur à die latæ ſententiæ, *vt per Alex. in l. ſæ-*
pè, n. 82. de re iudicata, quem à morſu quorundam tue-
tur *Couar. pract. quæſt. ca. 15. ſub nu. 2.* & probauit *Lan-*
cellot. in d. limit. 50. nu. 168. Rota deciſ. 5. alias 225. ad-
hærentes de ſent. excom. in Nou. Mil. in repert. in ver. ap-
pellationem ab alio, & in ver. excommunicatus petens,
poſt Salycet. in Auth. hodie quæſt. 9. ſub n. 4. C. de appell.
13 qui ſcribunt, quod tertius debet adhæſiſſe appellatio-
ni intra decennium, intra quod appellare potuiſſet, &
poteſt adhærere quandocunque, ſi ſententia proferen-
da, ſit ei præiudicialis; & ſic poteſt adhærere etiam poſt
lapſum decem dierum, per ea quæ ſcribit *Oldrad. conſil.*
255. Contra prouiſionem, ſub nu. 2. verſ. præterea, ibi, ſed
in caſu noſtro contrarium.
14 Quæ ſententia verior eſt, præſertim in caſu, de quo
agimus: quidquid dixerit *Honded. conſ. 25. lib. 1.* & cō-
15 firmatur ex eo, quod dicitur in nominato in dominū,
vt ſcilicet appellare valeat à ſententia, quæ contra ip-
ſum ferretur, etiam quod appellare non poſſet nomi-
nans, ſi ipſe iudicium fuiſſet proſecutus, *vt arg. text. in*
d. c. ſuper eo. ad finem de offic. deleg. notat. Marian. Socin.
ſen. in cap. quoniam frequenter ſub num. 128. quæſt. 7. vt
lite non conteſt. & Ruginelli in tract. de appellat. §. 2. c. 1,
numero 31.

Verum

Digitized by Google

16 Verum etſi in caſibus, in quibus venditor appellare poteſt, vt eſt, quando ignorat appellationem pendere contra emptorem, cuius appellatione vti poteſt emptore victo per tres ſententias, *ex Bart. in d. l. à ſententia, col. fin. de appellat. & Abb. in d. cap. cum ſuper. nu. 26. de re iud.* non ideò tamen debet executio retardari; quia imputandum eſt emptori, quare litem venditori non denunciauit, *l. qu. concubinam, §. de hæred. ff. de leg. 2. gl. in l. ſi rem, §. fin. de euict. Put. d. decis. 384. nu. 3. & 4. libro 2.*

17 Quæ ſingula ſupradicta procedunt etiam è conuerſo victo venditore: quoniam appellare poteſt emptor. *Specul. in d. tit. de appellat. §. 1. ſub num. 1. Paul. de Caſtr. in d. l. ab executore, §. alio condemnato ſub num. 2. verſ. Idem dico in tertio exemplo, ff. de appell.* Qui addit,
18 quod emptor appellare debet non nomine proprio; ſed venditoris nomine, idemque dicit quoque de venditore, quod appellare debet nomine emptoris, vt dixi ſupra, & voluit *Franc. Ferrar. in tract. de appellat. lib. 2. cap. 1. nu. 121.* conditionaliter loquens, vt ſcilicet poſſit appellare venditor, victo nolente appellare.

19. Declaratur, quod dicitur venditorem appellare poſſe victo emptore, & emptorẽ, victo venditore, non procedere, ſi emptor prius appellauerit: quia tunc venditor appellare non poteſt; ſed tantum aſſiſtere emptori, qui appellauit, *ſic Ruyn. d. conſ. 84. ſub num. 5. verſic. quinimò arbitror. lib. 5. et Ruginell. in d. tract. de appell. §. 2. p. 1. nu. 25. ad fin.* quod ſatis probari videtur *ex d. l. ab executore, §. alio, ibi*, ſi emptor de proprietate victus eſt, eo ceſſante, author eius appellare poterit; ergo à contrario, emptore non ceſſante appellare, venditor
20 appellare non poterit. Quòd concedendum non eſt, ſi prius appellaſſet venditor: quoniam emptor quoque poſtea appellare poſſet. Ratio differentiæ eſt in promptu: quia ad emptorem principaliter pertinet defenſio, & ſecundario ad venditorem. *Paul. de Caſtr. in d. l. ab executore, §. alio ſub nu. 2 in ſecundo caſu*, & ſic hoc caſu principale non impeditur à ſuo acceſſorio, *Ruyn. d. conſ. 84. nu. 5. lib. 5.*

21 Sed in caſu propoſitæ declarationis, acceſſorium impeditur à ſuo principali, quia acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, non autem è contra. *Ruyn. d. conſil. 84. ſub nu. 5. verſ. Nec obſtant prædictis.*

22 Datur tamen venditori appellatio, ſi emptor fuerit miſſus in poſſeſſionem rei emptæ, vigore contractus, in quo venditor dederit licentiam emptori, vt poſſit authoritate propria capere poſſeſſionem, *ſecundum Bald. conſ. 210. Punctus in fine lib. 5.* cuius deciſionem ſequitur *Contard. in l. vnica limitat. 14. num. 7* ibi, ſed an deneganda ſit, *& nu. 8.* ibi, quæ ſanè opinio. *C. de moment. poſſeſſ.*

23 Ex præmiſſis aliud occurrit dubium, quid dicẽdum, ſi emptor à ſententia contra illum lata, non appellauit, ſed eam vẽditori intimauit, ſeu eius hæredibus, qui appellarunt; non tamen fuerunt proſecuti; Num ij culpam imputare poſſint emptori, quod non appellauit, & cauſam amiſerit; & reſpondetur, venditorem, vel hæredes illius imputare non poſſe culpam emptori, in qua etiam ipſi fuere, qui per eorum appellationem factam emendare poterant negligentiam ab emptore commiſſam in prima inſtantia, *ſecundum Aretin. in §. actionum, ſub num. 28. verſ. dic amplius. Inſtit. de action.* vbi amplius voluit, lata ſententia, præſente venditore, qui potuit appellare, & non appellauit, imputandum eſſe venditori, quia non appellando, videtur acquieſcere ſentẽtiæ; nec ideò poſſe emptoris culpæ aliquid adſcribere, in qua etiam ipſe ſecundo fuit, & poſteriorem culpam ponderat *Natt. conſ. 208* quem in his terminis
25 ſequitur *Iacob. Berrett. conſ. 145. nu. 2. & ſeqq.* Pro quo faciunt, quæ in ſuperiore quæſtione dixi ſufficere, nempè ſecundum pleroſque, emptorem intimaſſe ſententiam venditori, vt eximatur ab onere appellandi, & appellationis proſequendæ, vt & ſcripſit *Berrett. d. conſil. 145. nu. 4. poſt Aret. in §. actionum ſub nu. 47. inſtit. de actionib.*

26 Item nota, quod comparens in iudicio in prima, ſecunda, vel tertia inſtantia, poteſt eo modo, ac tempore appellare, quo poterat emptor, & perſona conuenta, & non aliter. *Pute. dicta deciſ. 384. lib. 2. Benintend. deciſ. 92.*

Verum dubium eſt, quid concludendum in hærede putatiuo, & dicitur, quod ſi ſuccubuit in actione interdicti quorum bonorum non poteſt appellare ratione expenſarum factarum ab ipſo in rebus euictis. *Angel. Aret. in l. ante ſententiam, nu. 17. ff. de recip. Ruginell. de appell. §. 2. cap. 3. nu. 297.*

ARGVMENTVM.

Euictio, proueniens à ſententia iniuſta, vel per iudicis imprudentiam, an, & quando debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Euictio proueniens ex iudicis ſententia iniuſta, vel per imprudentiam, non debetur.*

Et de ratione, nu. 2.

Emptori tamẽ conſultum eſt aduerſus iudicem per actionem in factum, nu. 5.

Primò ampliatur principalis firmata concluſio procedere, etiam ſi nulla interceſſerit emptoris culpa num. 6.

Secundò ampliatur, etiamſi verbis ampliſſimis, & generalibus fuerit de euictione promiſſum, nu. 7.

Tertiò ampliatur procedere quoque quoad fideiuſſorem de euictione, nu. 8.

Et de ratione, ibidem.

Primò limitatur, ſi venditor promiſerit defendere de iure, & de facto, nu. 9.

Secundò limitatur, quando venditor non ſolum tenetur de euictione; ſed etiam promiſit litem defendere, num. 10. & ſeq.

Tertiò limitatur, quando clarè non conſtat accidiſſe per iudicis imprudentiam, ſeu imperitiam, nu. 12.

Quartò limitatur, quando iudex proceſſit nulla iuris ordine ſeruato, nu. 13.

Quintò limitatur, quando à ſententia lata in prima inſtantia fuit nedum appellatum; ſed in ſecunda inſtantia confirmata habitus recurſus ad ſuperiorem, numero 14.

Sextò limitatur, ſi iniuria, vel iniuſtitia fuit culpa, vel odio venditoris cauſata, nu. 15.

Septimò limitatur in fiſco, vel Republica venditrice, numero 16.

Octauo

Octauo limitatur, quando venditor erat inimicus iudici, numero 17.

Intellige, vt nu. 18.

Nono limitatur, quando euictio fuit promiſſa, etiamſi per imperitiam, & iniuſtitiam iudicis ſequatur, numero 19.

Intellige, vt ibidem.

Decimo limitatur, quando fuit promiſſum de euictione in forma pleniſſima, etiam pro euictione iniuſta, numero 20.

Vndecimo limitatur, quando emptor pro ſe habet magnam iuſtitiam, nu. 22.

3 *Venditor de ſententia iniuſta non tenetur, niſi ſit in culpa, quia non appellauerit.*

4 *Periculum caſus fortuiti pertinet ad emptorem.*

21 *Promittens de euictione quacunque, tenetur de euictione, quæ aliàs de natura actus non comprehenderetur.*

23 *Affertur diſtinctio Cardinalis Mãticæ in præſenti quæſtione.*

QVÆST. XVI.

1 EVictionis actio, vt legitimè proponi poſſit, oſtendi debet eam accidiſſe ex ſententia iuſta, & ſeruatis ſeruãdis lata: nam, ſi appareat lata iniuſtè vel per imprudẽtiam, ſtultitiam, aut ſordes iudicis, eam non deberi dicendum eſt, iuxta *text. in l. ſi per imprudentiam, in princ.* & quod ibi notat *gloſ. & Doctores, ff. de euict. & l. exceptionem, & ibi latè Bart. ff. de fideiuſſor. Ang. conſ. 176. & 177. Aret. in §. actionum, ſub nu 49. verſ. & prædicta procedunt. Inſtit. de actio. & in §. fin. ſub nu. 5. verſ. aliàs ſi iniuſtitia. Bal. conſ. 460. in fine lib. 4. Corne. conſ. 225. col. 2. lib. 1. Alex. conſ. 4. lib. 3. Ruyn. conſ. 171. nu. 7. lib. 4. Alba conſ. 216. nu. 2. Menoc.*
2 *conſ. 361. nu. 1. lib. 4.* Quia iſte caſus dicitur fortuitus, de qu non videtur fuiſſe cogitatum, vt concludit *Bar. in l. ſtipulatio iſta habere in 3. membr. ff. de verb. oblig.* & quod iſte caſus ſit fortuitus; & venditor de euictione non teneatur, probatur *in dicta l. ſi per imprudentiam, & in d. l. exceptionem, vbi Bart. num. 4. Bal. in l. fi. nu. 4. verſ. ad iſta, C. de actio. empt.* vbi dicit, venditorem de
3 ſententia iniuſta non teneri, niſi ſit in culpa, quia non appellauerit, vt notat *gl. in l. emptorem, in princip. ff. de act. empt. & ſequitur Salicet. ibi in fine, & Paul. de Caſt. ſub nu. 4. verſ. poteſt etiam illud verbum. Alex. in d. l. ſtipulatio iſta. num. 16. & Aret. ſub num. 6. verſic. ſecundo adde, & Iaſ. ſub numero 14. verſic. Tertio aduerte,*
4 vbi inquit, hanc eſſe veritatem: Nam periculum caſus fortuiti pertinet ad emptorem, *cap. 1. de nou. form. fidelit.* ibi, iniuſtè, vel fortuito caſu. *Paul. Aemil. deciſ. 317.*
5 licet in caſu, in quo iniuſta ferretur ſententia cõſultum eſſet emptori aduerſus iudicem per actionem in factũ, *vt per glo. in d. l. ſi per imprudentiam. Afflict. in ca. Imperialem, §. Rurſus ſi fidelis. Caballin. de euiction. §. 5. numero 10.* Quæ concluſio.

6 Primò ampliatur, procedere, etiam ſi nulla interceſſerit emptoris culpa: de communi *Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. nu. 10. Caballin. d. §. 5. nu. 7. & 8. Menoch. d. conſ. 361. ſub nu. 1.*

7 Secundò ampliatur idem quoque procedere, quando verbis ampliſſimis, & generalibus, fuit promiſſum de euictione; *ita Menoch. vbi proximè ſupra poſt Couar. d. cap. 17. & Ruyn. conſ. 77. num. 5. lib. 1.* qui reſpondit, venditorem non teneri, etiamſi promiſerit defendere omni ſuo periculo, & expenſis; quod verum non puto, ex dictis præſertim *nu. 10. & ſeq. in hac queſtione.*

8 Tertio ampliatur idem quoque procedere, quo ad fideiuſſorem de euictione, vt ſcilicet is non teneatur quando res euincitur per imprudentiam, ſtultitiam, vel ſordes iudicis ratione prædicta: quia periculum caſus fortuiti pertinet ad emptorem *l. Lucius. ff. de euictio. Bart. in d. l. exceptione, ff. de fideiuſſor.* & ratio eſt, quia ille, à quo res euincitur, agere poteſt contra euincentem, & dicere de nullitate, & repetere rem euictam indebitè, nulliter, & indefensè. *Salicet. in d. l. ſi per imprudentiam in fine principij, & Bart. in d. l. exceptione. Caputaquen. deciſ. 317. per totam part. 1.*

9 Primo fallit, ſi venditor promiſerit defendere de iure, & de facto; quia per illa verba venditor tenetur, etiamſi fuerit iudicatum iniuſtè, & per imprudentiam, vt tenent *Cyn. & Bart. in l. vltima, C. de actior. empti. & Bart. in l. ſtipulatio iſta habere licere, in fine princ. verſic. quæro aliquis vendens promiſit, & ibi Doct. ff. de verbor. oblig. Ang. d. conſ. 176. Præmittendum eſt ad euidẽtiam. Dec. conſ. 74. ſub nu. 5. verſ. Quarto demonſtratur.* & declarant *Abb. in c. fin. ſub nu. 7. verſ ſed dubium eſt, quod ſi emptor. de empt. & vendit.*

10 Secundo fallit, quando venditor non ſolum de euictione tenetur; ſed etiam litem promiſit defendere, vt probat *Bart. in l. qui abſentem in fine per illum tex. ff. de procur.* qua ratione, quamuis venditor non teneretur de euictione, ſaltem teneri debet, quia non defendit, ad id, quod intereſt eius, qui erat defendendus, *ſic Bart. in l. venditores, verſ. Non obſtat ratio, quod iniuria venditori non nocet, ff. de verb. oblig.* vbi ait, quod ex capite rei non defenſæ, venditor non poteſt emptori obijcere caſum *d. l. ſi per imprudentiam, ff. de euict.* & dicere malè
11 fuiſſe iudicatum: quia ipſe venditor fecit iniuriam, & ſibi imputare debet, quare emptorem non defenderit litem in ſe ſuſcipiendo; & dicit, quod ob rem nõ defenſam tenetur emptori ad id, quod eius intereſt; & ibi cũ ſequitur *Caſtr. in verſ. nec obſtat, quod lis;* & poſteriores idem tradũt; *vt & Ang. in l. qui abſentem, ff de procur.* & licet in hac actione ſecundum prædictos veniãt ſumptus litis, non tamen negatur, quod veniat omne aliud intereſſe; maximè ſi in inſtrumento fuerit promiſſum duplum, ſicut eſt de conſuetudine, & ſtylo, *vt poſt Cuman. & Alex. declarat Iaſ. in d. l. venditores, ſub num. 5. verſic. ſecundo limita. ff de verb. obligationib.*

12 Tertiò fallit, quando clarè non conſtat id accidiſſe per iudicis imperitiam, cum alias præſumatur pro iuſtitia ſententiæ *l. Herennius, §. Caia, ff. de euict. & l. 1 ff. de re iudicata.*

13 Quarto fallit, vbi iudex nullo ordine iudiciario ſeruato, tulit ſententiam: quia tunc non tenetur vẽditor. *l. fiſtulas. §. ſi frumenta, ff. de contrahen. empt.* non enim ſe obligaſſe cenſetur in caſu inſolito. *Angel. conſ. 177. Gozad. conſ. 94 nu. 42.*

14 Quinto fallit non procedere, quando à ſententia lata in prima inſtantia fuit nedum appellatum, ſed & nihilominus ea in ſecunda confirmata, habitus fuit recurſus ad ſupremum iudicem, & Principem; cum recurſus nunquam impediri poſſit. *Auth. quæ supplicatio.*

*tio.C.de precib.Imper.offer.*vbi Iaſ. & cęteri Doct. cum conſtito de iniquitate non ſufficiat confirmatio, quæ propterea exequi non poſſunt, vt poſt alios tradunt *Barbat.conſ.1.lib.1.Curt.conſ.104.num.4.& conſ.124.num.14.Pariſ.conſ.89.nu.60.& conſ.125.nu.33.lib.2.& Couar.var.reſolut.lib.1. cap.1.nu.10.* Nam vt prædicti interpretes ſcribunt, ſententia iniqua ęquiparatur ſententiæ nullæ, quæ executionem non meretur.

15 Sextò fallit, ſi iniuria, ſeu iniuſtitia, fuerit culpa, vel odio venditoris cauſata. *Bal.conſ.460.nu.3.lib.4.*

16 Septimo fallit in fiſco, vel Republica vẽditrice: quia tenentur emptori de euictione: licet per errorem, vel iudicis imprudentiam fuerit lata ſententia, ita *Roman. ſing.754.per tex.cum gl. in l.2.§. graui in ver.per iniuriam de adminiſtr.rer. ad Ciuita. pertinen.* ea ratione, quoniam fiſcus, vel Reſpublica hoc damnum ſentiunt ſuo facto, vel culpa; ex quo talem iniuſtum iudicem conſtituerunt, *l.damnum de reg.iur.* ſequitur *Caballin. de euiction.§.5.nu.12.qui hoc declarat.nu.88.*

17 Octauo fallit, quando venditor erat inimicus iudici, quia tunc ſententia lata per iudicis iniuriam contra emptorem, culpæ vẽditoris imputatur, *l.ſi merces,§.culpa.ff.locat,ſic Bar.in l.ſtipulatio iſta in ſi.prin.ff.de verb. obligationib.*

18 Intellige, quando talis inimicitia fuit ſuborta ante venditionem: ſecus, ſi poſt venditionem: cum venditor non teneatur de aliquo caſu contingente, poſt eam *d.l.Lucius de euict.Ruyn.conſ.59.nu.14.lib.4.Caballin.d.§.5.nu.13.& 14.* & nos latius dicemus ſuo loco.

19 Nono fallit, quando euictio fuit promiſſa; etiamſi per imperitiam, & iniuſticiam iudicis ſequatur. *Ioan. Ant.Rube.in repet.l.non ſolum,§.morte, num.474.ff.de non.oper.nunciat.Caballin.vbi ſupra,nu.14.in fine.*

Intellige, dummodo in forma iuditij ſequatur, & fiat intimatio. *Dec.conſ.64.ſub nu.3.verſ.quarto.*

Item ſi per ignorantiam iudicis, vel facti euincetetur: ſecus ſi omiſſo iuris ordine, *vt per Rolan. conſ.45.nu.21.lib.3.& de ratione ibidem nu.22.*

20 Decimo fallit, quando fuit promiſſum de euictione in forma pleniſſima per verba, quandocunque, & qualitercunque; vel pro euictione iniuſtiſſima: quo caſu dicitur omne periculum deuoluiſſe in venditorem, *l. Herennius de euict. & l.quæritur,§.ſi vẽditor,ff.de ædili. edicto Alba d.conſ.216.nu.3.lib.2.*

21 Comprobatur, quia generalis promiſſio de euictione, quomodocunque res euincatur, trahitur ad quamcunque euictionem, etiam quæ alias ex natura actus non comprehenderetur, & etiam ex cauſa non conſiderata à iure. *Tiraq.de retract.lignag.ad finem tit.num. 97.in quæſt.22.Rol.conſ.67.lib.4.*

22 Vndecimo fallit, quando emptor pro ſe habet manifeſtam iuſtitiam, quæ ſi non adminiſtretur à magiſtratu, illam negligendo contra Ciuitatem, emptori repreſaliæ conceduntur, quæ regulariter, ob denegatam iuſtitiam concedi ſolent, *cap. dominus videtur 18.q.2.& quod plenè notatur in cap.1. de iureiur. in 6.* ita & ob neglectam, *vt probatur in cap. 1. vbi Bal.& Innoc.hoc tradunt.de milit. vaſall.qui contumax, eſt in vſib. feud. Rom.conſ.169.n.1.& 2.& Stephan. Bertran.conſ.103. viſo proceſſu,nu.12.lib.2.*

23 Diſtinguit in hac quæſtione *Cardin. Mantica de tacit.& ambig.conuent,lib.4.tit.27.nu.43.* caſum, in quo venditor de euictione ſimpliciter promiſit, à caſu, in quo fuit de euictione promiſſum, ſi res euicta fuerit de iure, ſiue de facto.

Vt in primo caſu venditor nõ teneatur, etiamſi emptori non poſſit culpa imputari, *d.l.ſi per imprudentiã, & ibi per Bart.& alios,& Bart.in d.l.exceptione, nu.4. ff.de fideiuſs. ex communi Rube. in d.l.non ſolum,§.morte,nu.82.verſ.ſecundus caſus,ff.de nou.oper.nunc.*

Secundo caſu ſub diſtinguit, quod aut iudex per errorem iuris, vel facti, tulit iniquam ſententiam; iuris tamen ordinem ſeruauit; & tunc tenetur: quoniam iſte caſus ſæpè accidere ſolet, ſecundum communem curſum iudiciorum, ex quo dubius eſt euentus litis, *l.quod debetur,ff.de pecul.* Ideò videtur ſuſcepiſſe venditor hoc periculum, cum dixerit, ſe velle teneri, ſiue de iure, ſiue de facto res euincatur: quo in caſu dicit limitari *d. l. ſi per imprudentiam.*

Aut iudex nullo iuris ordine ſeruato, & velo leuato, emptorem priuauit; & tunc venditor non tenetur; quia de iſto caſu inſolito cogitatum non videtur, *arg.l. fiſtulas,§.frumenta, ff.de contrahen.empt. Bal.in d.conſ. 176. inter conſil. Angeli fratris ſui incip. Præmittendum.Gozad.conſ.94.nu.43.* & ideò verba pacti eſſe diligenter inſpicienda, *vt ibidem per eundem Manticam.*

ARGVMENTVM.

Violenter eiectus, ſeu ſpoliatus à re ſibi vendita, an, & quando de euictione agat.

SVMMARIVM.

1 Venditor, emptorem releuare non tenetur, quando citra iudicialem cognitionem res ei de facto aufertur, & numero 3.

Primo ampliatur, etiam quod venditor promiſerit, ſe velle teneri, quomodocunque res euincatur, etiam de facto, nu.4.

Secundo ampliatur, etiamſi emptor à poſſeſſione ceciderit, ſine culpa, vel negligentia, nu.5.

Tertio ampliatur, etiamſi ad id vendens ſe obligauerit, numero 7.

Quartò ampliatur, etiam quod Principis mandato, vel Reipublicæ emptor priuetur, nu.8.

Quinto ampliatur, vt ſecuta euictione ex facto Principis venditor petere poſſit pretium, nu.11.

Sexto ampliatur etiam procedere, quando pretium fuit ſolutum, & apud venditorem non durat, vt quia auferatur à Principe in ſpecie, vel in genere, culpa emptoris: quo caſu non tenetur, nu.12.

Quod è conuerſo procedere dicitur, ſi odio venditoris res euincatur, ibidem.

Primo limitatur, non habere locum, quando violentia commiſſa eſſet in odium venditoris, nu.15.

Ampliatur, etiamſi id accidat abſque culpa venditoris, numero 16.

Declaratur nu.17.

Secundo limitatur, vbi venditor ſciuerit Principem id facturum, & tacens alienauit, nu.18.

2 Venditor vendendo transfert omnem caſum fortuitum in emptorem.

6 Euictio, quando iudicialiter non ſequitur, venditor de euictione non tenetur.

9 Princi-

9 *Principis factum reputatur caſus fortuitus.*
10 *Superioris authoritas, in qualibet re ſemper reſeruata cenſetur.*
14 *Oratio vniuerſalis limitatur, & reſtringitur ad veriſimiliter cogitata.*

QVÆST. XVII.

AT quæritur, quid dicendum, quando per violentiam res empta fuit ablata; vel ea quis fuit ſpoliatus.

Et concluſiuè, iuxta morem procedẽdo; dicimus per promiſſionem
1 euictionis venditorem non teneri
releuare emptorem, quando citra
iudicialem cognitionem res ei aufertur de facto, *l. fin. C. de actio. empt. Angel. in l. ſi filiofam. §. ſi vir col. fin. ff. ſolut. matr.* vbi dicit, quod Florentini, quibus vendita fuerunt certa loca, & paulò poſt ablata per Piſanos, cõtra venditorem nullum de iure habent regreſſum: quo-
2 niam venditor vendẽdo, transfert omnem caſum fortuitum, & violentum in ipſum emptorem, *eſt text. in l. Lucius, ff. de euiction. vbi Gloſ. & Doct. communiter. Bar. in l. exceptione, ff. de fideiuſſor. Bald. conſ. 277. factum ita ſe habet, lib. 4. Paul. de Caſtro conſ. 220. col. 2. lib. 1. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta col. pen. ff. de verb. oblig. Socin. in l. relegatus in 3. not. ff. de reb. dub. Barbat. in cap. fin. col. pen. & ibidem Burg. de empt. & vendit. Gomeſ. de contract. cap. 2. nu. 41. & 43. Abb. in d. cap. fin. nu. 7. Mainer. in l. non videtur defendere, nu. 5. de regul. iur. Iaſ. in d. l. ſtipulatio iſta num. 29* eandem ſententiam tenet *Grammat. conſ. 22. nu. 6. Natt. conſ. 281. Rol. à Valle conſ. 45. n. 19.*
3 *lib. 3.* qui nu. ſeq. citat *Gozad. conſ. 94. nu. 42.* dicentem,
quod licèt quis promiſerit aliquem defendere; nõ ideo tamen tenetur de vi, & violentia, per dictam *l. fin. C. de actio. empt.*

4 Primò ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam quod venditor promiſerit, ſe velle teneri quomodocũque res euinceretur, etiam de facto, quia non intelligitur de violentia extraiudiciali, quæ non venit ſecũdum naturam cõtractus, hoc eſt iudicialiter, vt euincens faciat, quæ facti ſunt ciuili modo, & aſſiſtat apud Tribunal, producat libellum, & ſcripturas, & petat examinari teſtes, ac ſimilia. *Bal. in d. l. fin.* quem ſequitur *Ang. in d. conſ. 176. præmittendum eſt. Natt. conſ. 21. Dec. conſil. 74. col. 3. in fine. Maſuer. ad pract. Papien. in form. libell. in cauſ. vendit. in ver. legitimo defenſore, in prima addit. Aret. in §. actionum, nu. 23. inſtit. de actio. Butr. conſ. 22. nu. 5. Gozad. d. conſ. 94. nu. 42. Gomez. var. reſol. de contract. c. 2. nu. 43. verſ. octauus caſus.*

5 Secundò ampliatur, etiamſi emptor perdiderit, aut a poſſeſſione ceciderit abſque culpa, ſeu negligentia, *l. ſi rem quam, §. ſi duplæ, l. ſi mancipiũ, in princ. ff. de euict. Glo. in l. ſi controuerſia, in Gl. fin. in fine, C. eodem tit. Gomeſ. d. c. 2. nu. 43. verſ. decimus caſus.*

6 Nam eſt regula generalis, quod, quando res in iudicio euicta non eſt, venditor de euictione non tenetur, *l. non tamen, l. ſi ſeruum, cuius nomine, ff. de euict. l. qui rem, & l. ſi cum quæſtio. C. eodem tit.* ſed opus eſt, quod lis, ſuper re coram iudice mota ſit, & euictio per ſentẽtiam ſecuta, *l. vtique autem, ff. de rei vend. de quo dixi ſupra in quæſt. 8. num. 1.* & alia requiruntur; vt pariter dictum fuit in præcedentibus quæſtionibus.

7 Tertiò ampliatur, etiamſi ad id vendens ſe obligauerit. *Grammat. conſ. 22. num. 6. Aret. in d. §. actionum, nu. 50. inſtit. de actio.*

8 Quartò ampliatur procedere quoque, quando mãdato Principis, Senatus, vel Reipublicæ emptor re empta priuatur, abſque vlla culpa venditoris: quo caſu cõtra eum nulla datur actio emptori de euictione, nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem, quod ſoluẽdum tãtum erit per Principem, Senatũ, vel Rempublicam; vel per vẽditorem, ſi ei Princeps, vel Senatus, ſeu Reſpublica dediſſent, *d. l. Lucius de euict. Put. dec. 381. num. 2. lib. 1. Natt. d. conſ. 281. nu. 4.* quaſi tunc euictio cauſam ſumat ex nouis legibus, diſponentibus circa deciſoria vltra, vel contra ius commune, nec ideo obeſt
9 venditori. *Bal. conſ. 460. factum tale eſt nu. 4. lib. 4.* Item,
quia factum Principis reputatur fortuitus caſus, cuius Imperio reſiſti non poteſt *l. item ſi verberatum, §. item ſi fortè de rei vindic. l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de leg. 1. Bal. in l. falſus, num. 3. C. de furt. Alex. Rauden. conſ. 9.*
10 *ſub num. 4. in fine lib. 2.* quare ſemper in qualibet pro-
miſſione reſeruata cenſetur ſuperioris authoritas, *l. fin. vbi Iaſ. nu. 6. ff. qui ſatiſda. cogant. & in l. ſi quis maior. nu. 19. C. de tranſactionib.*

11 Quintò ampliatur, vt ſecuta euictione ex facto Principis, venditor poſſit petere pretium, *dict. l. Lucius, ff. de euict.* & à fortiori etiam retinere. *Put. d. deciſ. 381. ſub nu. 3. in fine.*

12 Sextò ampliatur etiam procedere, quando pretium, quod venditori eſt ſolutum apud illum non durat; ſed ab eo aufertur à Principe, vel Tyranno in ſpecie, vel in genere, culpa emptoris; quo caſu emptor non dicitur liberatus; nec pro eius parte contractum impleuiſſe; & haberi, ac ſi pretium non ſoluiſſet, iuxta *l. Iulianus, §. offerri, & l. emptorem in princ. de actio. emp.* ex quo ſolutum non dicitur, quod nõ durat ſolutum culpa eius, qui ſoluere tenebatur, *l. ſi vero, §. verſum de in rem verſ. iuncta Glo. fin. in prima ſolutione data ad contrarium.* Quod adeo verum eſt, vt ſi emptor ad rem emptam agat, exceptione repelli poteſt, *ita Ruyn. conſ. 85. nu. 4. & ſeqq. lib. 1.*

Quod è conuerſo locum quoque habet, quãdo euictio ſequuta fuit in odium venditoris, quia de euictione tenetur venditor, ex cuius culpa hoc accidiſſe lex interpretatur, *l. ſi merces, §. culpæ, ff. locati.*

13 Prædictorum ratio eſt: quia in promiſſione etiã generalis euictionis cenſeri nõ debet incluſum caſum fortuitum, præſertim etiam inſolitum facto Principis, vel alterius ſuperioris magnum ſibi damnum afferentem, quia de eo non cenſetur cogitatum, *arg. tex. cum Gloſſa in . 1. ver. commentum. de reſtit. in integr. lib. 6.* & habetur *per Dec. conſ. 203. vt vera. col. penult. clarè Berou. quæſt. 125. ſub nu. 2. eſt text. in l. 1. §. ſi ſepè in fine depoſiti, & in l ſed & ſi quis, §. quæſitum, vbi Gl. in verb. ſpecialiter. verſ. extra quæro, an hoc, quod debeant, ſi quis caut. in l. inter ſtipulantem, §. ſacram. ver. & caſum aduerſamque, ff. de verb. obligat. & latè Iaſ. in d. §. quæſitum num. 36. & ſeq. & in l. quæ fortuitis, C. de pignor. actio. l. Labeo, & l. fiſtulas, §. frumenta vbi ſcribentes de contrahen. empt. Boſſ. in tit. de remiſſ. merced. ſub numero 36. 56. 57. & 58. Rip. in tractat. de Peſte. tit. de priuileg. contra cauſ. peſt. ſub nu. 33. verſ. ſed quia non eſt credendum, quod aliquis voluerit, & nu. 75. & ſub num. 86. Redoa. de reb. eccleſ. non alien. rubr. de remiſſ. merced.*

Sebaſt.

Sebaſt. Medic. in tract. de caſu fortuito part. 1. nu. 21. & ſeq. quæſt. 11. & quæſt. 13. num. 7. & quæſt. 15. num. 16.

14 & vniuerſalis oratio limitatur, & reſtringitur ad veriſimiliter cogitata *l. obligatione generali de pignor. Bart. in l. ſi is, qui ducenta, §. vtrum nu. 5. in ſecunda oppoſit. de reb. dub. Crauet. in l. 1. ſub nu. 45. ff. de leg. 1.*

15 Primò limitatur, non procedere, quando violentia, vel iniuria, ſiue iudicialis, ſiue extraiudicialis commiſſa fuiſſet in odium venditoris, vel eius culpa. *Zaſ. in d. l. ſtipulatio iſta num. 29. Bald. in d. conſ. 460. num. 3. lib. 4. Ruyn. conſ. 59. ſub nu. 13. lib. 4.*

16 Ampliatur habere locum, etiam ſi ſine culpa venditoris is odio habebatur, *vt per Bart. in l. pen. ff. ſol. matr. Ruyn. d. conſ. 85. ſub nu. 5. lib. 1.*

17 Declaratur ſibi tribuere, quando odium præceſſit venditionem, & emptionem, non autem ſi ſubſequatur, *ſecundum Bald. & Salycet. in l. fin. C. de act. empti Roman. & Alexand. in d. l. ſtipulatio iſta, in princip. ff. de verb. oblig. per l. Lucius de euict. Ruyn. dicto conſ. 85. ſub nu. 5. & conſ. 59. ſub nu. 14. lib. 4.* & dicam latius in particulari quæſtione.

18 Secundò limitatur, quando venditor ſciuit, Principem id facturum, & tacens alienauit, quia eo caſu in dolo verſari dicitur, *argum. eorum, quæ de ſciente legem promulgandam tradunt paſſim Doctores in prohem. Gregor. & Meneſ. in l. conſtitutiones, nu. 8. C. de iur. & facti ignor. Sot. de iuſt. & iure lib. 1. quæſt. 1. art. 4. col. 2. in fine, & ego dixi in quæſt. 1. propè finem.*

ARGVMENTVM.

Caſus fortuitus euictionis ad quem ſpectat.

SVMMARIVM.

1 *Periculum caſus fortuiti, quando ante venditionem perfectam contingit, ſpectat ad venditorem.*

2 *Venditor de natura contractus venditionis tenetur de euictione, reſpectu ſui, & pro facto ſuorum authorum, etiam extraneorum.*

3 *Periculum euictionis contingens poſt perfectam venditionem, pertinet ad emptorem.*

Primò ampliatur, ſiue empta ſit res certa, ſiue incerta, numero 5.

Secundò ampliatur, etiam ſi ſit conuentum, quod emptor non teneatur ad pretium, ſi vendita non poſſint poſſideri, donec recuperentur, nu. 6.

Tertiò ampliatur, quando ab euentu litis conſtat, quod emptor recuſauerit rem venditam abſque iuſta cauſa, recipere, nu. 8.

Quartò ampliatur, quando ſtetit per emptorem, quin res traderetur, nu. 9.

Primò fallit, quando emptor ſuſcepit in ſe periculum omne caſus fortuiti, nu. 10.

Secundò fallit, ſi venditio fiat ad menſuram, vt nu. 11. & ſequentibus.

Tertiò fallit in venditione gabellarum ad incantum ſi contingat damnum, dum facta eſt oblatio ad haſtam, ſed non deliberatio, nu. 15.

7 *Promiſſio facta in vno caſu, non ſe extendit ad alium caſum in pactis.*

12 *L. ſi in venditione, §. 1. ff. de periculo, & commod. rei vendi. loquens in mobilibus, procedit etiam in bonis immobilibus.*

13 *Dominium vbi fuit tranſlatum in venditione, damnum, & augmentum cedit emptori.*

14 *Periculum mutuum tàm in re vendita, quàm in re aſſignata loco pretij, cum vtroque caſu poſſit contingere augmentum, vel diminutio, tollit remedium euictionis.*

16 *Venditor, & emptor licitè poſſunt poſt contractum ſuſcipere periculum caſus fortuiti.*

Fallit numero 17.

18 *Emptor, vel venditor periculum caſus fortuiti ſuſcipiens, tenetur etiam de caſu contingente ex culpa alterius partis.*

19 *Promiſſio de euictione, quouis caſu ſequatur, operatur vt de euictione is teneatur, etiamſi res euincatur, culpa, & facto emptoris.*

Contrarium, nu. 20.

21 *Promittens de euictione ob caſum fortuitum, tenetur præſtare cuſtodiam.*

22 *Emptor ſubiens periculum rei venditæ tenetur etiamſi res conſignata non ſit.*

Intellige, nu. 23.

Ita quod nullum damnum, ſeu intereſſe petere poſſit ab altera parte, nu. 24.

Ratio aſſignatur, nu. 25.

26 *Euictionis periculum ab emptore ſuſceptum non liberat venditorem à pretij reſtitutione, niſi etiam conuentum ſit, ne ad pretium teneatur.*

QVÆST. XVIII.

QVæritur modò ad quem ſpectet caſus fortuitus euictionis.

Et in hac quæſtione diſtinguendi ſunt duo caſus.

1 Primus eſt, quãdo ante venditionẽ perfectã, & traditionẽ periculum cõtingit, & tũc procuidubio dicendum eſt, periculum ad venditorẽ ſpectare, *l. emptorem, §. qui autem, & ibi Glo. in ver. pero mnes, ff. de act. empti, & in l. inter ſtipulantẽ in prin. & ibi Gl. in ver. habere licere, ff. de verb. obl.* vbi

2 quod de natura contractus venditionis eſt, teneri venditorem de euictione reſpectu ſui, & pro facto auctorum ſuorum etiam extraneorum; Idemque tradit *Angel. in l. 1. in 2. not. C. de peric. & commodo rei venditæ,* vbi ſi exititij ex forma legis, ſeu pactorũ reſtituuntur ad bona, tenetur tunc venditor de euictione, quia cauſa euictionis iuris fictione præceſſit contractum *Bald. conſ. 214. nu. 1. lib. 1. & conſ. 393. nu. 1. lib. 4. Aret. in §. cum autem numero 2. inſtitut. de empt. & vendit. per Gloſ. in l. ſi fundus, & in l. item, ſi verberatum, ff. de rei vendicat.*

3 Secundus eſt caſus, quando periculum euictionis, & caſus fortuiti accidit poſt perfectam venditionem, quo in caſu, non ad venditorem, ſed ad emptorem ſpectat, quando præſertim venditio eſt pura, *l. 1. C. de pericul. & commo. rei vendi. l. neceſſariò, ff. eod. tit. l. ſi per*

4 *imprudentiam, & ibi Bart. in primo not. ff. de euict.* vbi violentia, ſeu iniuria, quæ fit emptori, vel alia cauſa ſuperueniens non nocet venditori. *Iaſ. in l. ſtipulatio iſta in princ. nu. 14. ff. de verb. oblig. poſt Salycet. in l. fin.*

C.de act,empt. Bald.conſ.460. ſub nu.4. verſ.tertio præ-
mittendum lib,4.Ang.conſ.176.circa finem verſ.prete-
rea iſte caſus. Oſaſch.in deciſ. Pedam.48.num.1.& ſeq.
Natt.conſ.181.nu.3. Bart.in ſing.162.& in d.l.1.C.de
periculo,& commodo rei vendi. Petr.de Rauenna in ſing.
488.Petr.de Anchar.conſ.151.nu.4.

5 Primò ampliatur,procedere,ſiue empta ſit ſpes cer-
ta,ſiue incerta d.l.neceſſariò,ff. de peric. & commod.rei
vendit.l.2. C.eodem,Bald. in dicto conſ.393.ſub num.1.
libro 4.

6 Secundò ampliatur procedere,etiã ſi ſit conuẽtum,
quod emptor non teneatur ad pretium; ſi vendita non
poſſint poſſideri,donec recuperentur,quia ſi pars per-
datur, pretium retineri non poteſt, ſic Anchar. dicto
conſil,151.ſub numero 3. vbi num. 4. addit, quod pro-
7 miſio facta vno caſu, non ſe extendit ad alium caſum in
pactis.

8 Tertiò ampliatur, quando ab euentu litis conſtat,
quòd emptor recuſauerit rem venditam abſque iu-
ſta cauſa recipere, quoniam periculum contingens ad
eum ſpectat, l.qui decem in princip.l. creditor oblatus in
princ.vbi Bart.& ſcribentes,ff de ſolut.latè Tiraq.de re-
tract.conuent.§.4. Gloſ.6.nu.34.& ideò tenetur etiam
ad expenſas.

9 Quartò ampliatur, quando ſtetit per emptorem,
quominus res traderetur, Abb.conſ.66.ad finem col.2.
verſ item facit, lib.1.

10 Primò fallit, quando venditor ſuſcepit in ſe pericu-
lum omne,etiam caſus fortuiti, quia tunc de illo tene-
tur, quoniam contractus ex conuentione legem acci-
piunt, l.1.§.ſi conuenerit,ff.depoſiti.Paul. de Caſtro in
conſ.145.nu.2.lib.1.

11 Secundò fallit, ſi venditio fiat ad menſuram, quia
donec fiat menſuratio rei,dicitur conditionalis, & non
trãsfertur dominium, adeo quod omne periculum de-
teriorationis, & augmenti ante menſurationem cedit
periculo venditoris, eſt tex.in l.ſi in venditione,§.1.vbi
Salyc.& Fulgoſ.ff.de peric.& commod.rei vend.vbi Bar.
12 ait. Quod quamuis lex illa loquatur in bonis mobili-
bus; tamen procedit etiam in bonis immobilibus.
Alexand.conſ.90.viſo proceſſu, lib.5. Curt.iun.conſ.76.
13 num.7.& 9.lib.2. ſicut è conuerſo, ſi dominium eſſet
tranſlatum, omne damnum, & augmentum poſtea
contingens cederet commodo, & periculo emptoris.
Gratian.diſcept.lib.2.c.361.num.1.& lib.3.cap.566.
14 num.7.licet, vbi adeſſet mutuum periculum, tam in re
vendita,quam in re aſſignata loco pretij, cum vtroque
caſu poſſit contingere augmentum,ſeu diminutio, tol-
latur remedium euictionis.Menoch.conſ.87.n.84.lib.1.
Surd. conſil. 576.num.11. lib.4. Gratian. diſcept. lib.2
cap.234.

15 Tertiò fallit in venditione gabellarum ad incantũ,
ſi cõtingat damnum, dum facta eſt oblatio ad haſtam,
ſed non deliberatio, quia dicitur venditio pendens, &
perfecta. Bal.in d.conſ.393.per totum lib.4.

16 Sed difficultas eſt, quid iuris ſit, quando venditor,
vel emptor poſt contractum venditionis ſuſcepit ex-
preſsè periculum caſus fortuiti, an liceat, & quid ope-
retur talis ſuſceptio, text.in l.4.§. non ſolum, ſecundum
intellectum Bulgar.communiter approbatum ibi per Glo.
magnam,& omnes Doct.ff.ſi quis caution.admittit,lice-
re, quod in contractibus venditor ſuſcipiat periculum
caſuum, dummodo illi caſus ſpecificentur, vel aliqui
ſaltem, & poſtea addatur clauſula generalis de omni-
17 bus alijs caſibus: at ſecus, quando generaliter quis aſ-
ſumpſerit in ſe periculũ abſque ſpecificatione aliqua.
ſequitur Salycet.in d.l.1. C.de periculo,& commod.rei
vend.in ſpecie Pariſ.conſ.75.omnis difficultas, num.31.
lib.4.ac Decian.conſ.2.nu.144.lib.1.

18 Operatur autem primo ſuſceptio huiuſmodi, quod
is,qui ex natura actus tenetur ſuſcipere in ſe periculum
caſus fortuiti, vt puta emptor,poſt contractum vendi-
tionis ſi expreſsè ſuſcipiat periculum, talis ſuſceptio
operabitur,vt ſuſcipiens teneatur de caſu fortuito con-
tingente etiam ex culpa alterius partis, idemque in vẽ-
ditore dicendum ſequitur ratione correlatiuorum, in
quibus eadem eſt diſpoſitio, l.prima, C.de expreſs. li-
bro 12.

19 Nam,ſi venditor,qui regulariter de euictione ex na-
tura contractus tenetur,l.emptorem,§.qui autem, iun-
cta Gloſ.in ver.omnes,ff.de actio.empt.de euictione pro-
mittat quouis modo, & caſu res euincatur, operabi-
tur hæc promiſſio, vt teneatur de euictione,etiamſi res
euincatur culpa, & facto emptoris,ita ex Bart. & alijs
in l.ſed & ſi quis,§.quæſitum,ff.ſi quis cautionib.reſpon-
dit Alexand.conſil.84.num.6.lib.7.quem ſequitur Corn.
conſ.203.col.penult.lib.2.Rolan.à Valle conſ.67.num.6.
lib.4.qui addit, eiuſdem opinionis fuiſſe Socin.ſen.con-
ſil.70.numero 3.lib.3.& ſequitur Sforz.Odd.conſil.50.
numero 9.

20 Contrarium, quod ſuſcipiens caſus fortuitos, tam
cogitatos, quàm etiam incogitatos non dicatur ſuſce-
piſſe caſum prouenientem à perſona alterius partis, re-
ſpondit Ioan. de Monte Sperell.conſil.3.Ioſeph.Ludouic.
tom.3.Syntag.commun.opin.diuerſ.pag.465.tit.de iure
emphyt.colum.1.verſ. Intellige Brunor.à Sole quæſt.51.
num.38.39.ad 47.Iul.Ferrett.de Gabell.nu.909.Sebaſt.
Medic.in tomo 2.ſuorum tractatuum. de caſ.fortuit.par-
te 2.quæſt.10.num.21.& in terminis nu.41.pag.146.
& in prima par.quæſt.15.nu.59.pag.137.& ante nu.
19.& in fin. quos omnes refert, ac ſequitur Alex.Rau-
den.conſ.9.nu.138.lib.2.

21 Secundò operatur, quod altera pars tantum præ-
ſtare tenetur cuſtodiam, vt quando vinum fuit vendi-
tum, & illud ſtat periculo emptoris, l.ſi quis Vina.§.ſi
auerſione,ff.de peric.& com.rei vend.Couar.pract.quæſt.
c.3.nu.6.

22 Tertiò operatur, vt venditione perfecta, quando
emptor ſubit periculum rei venditæ, eadem res dicatur
ſtare illius periculo, etiamſi conſignata non ſit, l.qui
officij,§.fin.ff.de contrah.empt.Odd.dicto conſ.50.nu.10.
23 dummodò tamen ſteterit per emptorem, quominus
conſignatio facta fuerit, iuxta quæ dixi ſupra in am-
pliatione quarta.

24 Quartò operatur, quod is, qui in ſe periculum rei
ſuſcepit, nullum damnum, nullumque intereſſe pete-
re poteſt ab altera parte. Gloſa in l.ſicut periculum, &
ibi Bald.Salycet.& omnes Doct. C.de action. empt. Ra-
25 tio eſt, quia ſibi imputare debet, vt puta emptor, qui
ante actualem conſignationem, ſeu traditionem vo-
luit periculum ſubire, cum alias ad venditorem ſpe-
ctaſſet, in ſpecie ſic Bald. in l. ſecunda numero 1. C.de
pericul.& commod.rei vendit.& ante eum Gloſa in di-
cta l.ſi quis Vina.§.in auerſione, ff. eodem. Franc.
Marc.quæſtione 58.ſub numero 7.Odd.dicto conſil.50.
numero 19.

Poſtre-

16 Poſtremò ad præmiſſa notandum eſt, quod euictionis periculum ab emptore ſuſceptum non liberat venditorem à pretij reſtitutione, niſi etiam cõuentum ſit, ne ad pretium teneatur. *Gloſ. Bart. & Paul. de Caſtro in l. emptorem, §. qui autem, ff. de act. empti tradit Peregr. in tract. de fideicom. art. 52. nu. 71.*

ARGVMENTVM.

Venditor, qui promittit defendere de iure, & de facto; numquid teneatur emptorem defendere, ſi vi armata per aliquem expellatur.

Creditor cui data fuit à debitore facultas ingrediendi poſſeſſionem bonorum propria authoritate, ſi à debitore impediatur, & nihilominus poſſeſſionem ingreditur, an dicatur vim inferre.

Emptor, quæ probare debeat, quando expulſus eſt à poſſeſſione, vt de euictione contra venditorem agere valeat.

SVMMARIVM.

1 Venditor de euictione non tenetur, vbi res de facto inuaditur, & nu. 3.
Ratio adducitur, nu. 2.
Præſertim, quando expellens talis non erat, qui metum inferre potuerit, nu. 4.
5 Venditor, qui promiſit defendere de iure, & de facto, non tenetur eum tueri, qui vi armata per aliquem expellitur.
Ampliatur, etiam ſi promiſerit defendere quomodocunque res euincatur, nu. 19.
Primò declaratur, vbi nulla culpa venditoris, vel emptoris accedit, vel quando venditor non fuit in cauſa violentiæ, nu. 20.
Ampliatur etiam quando etiam inimicitia eſſet abſque culpa venditoris, nu. 21.
Contrarium nu. 22.
Concordantur opiniones, nu. 23.
Subdeclaratur, quando talis inimicitia fuiſſet ſuborta, ante factam venditionem, nu. 24.
Sed contra, nu. 25.
Auctor tamen tenet ſubdeclarationem, nu. 26.
Secundò declaratur procedere in priuata perſona; ſecùs in Principe, nu. 28.
Subdeclaratur, nu. 29.
Tertiò declaratur, quando quis fuit iniuſtè conuentus, numero 30.
Et de ratione, nu. 31.
Quartò declaratur, ſi venditor fuerit requiſitus ab emptore, nu. 31.
6 Verbum de facto non comprehendit, quod eſt extra naturam contractus.
7 Verba intelligi debent ciuili modo, & nu. 12.
8 Caſus fortuiti non veniunt de natura venditionis, & emptionis, niſi ſpecialiter ſint enumerati, & nu 38.
9 Promiſſio defendẽdi aliquem de iure, & de facto, intelligitur de moleſtia iudiciali, non autem de extraiudiciali.
Item intelligitur, vt nu. 13.
10 Defenſio cum armis, non venit de natura contractus.
11 Venditor non dicitur promittere factum alienum.
14 Caſus fortuitus poſt perfectam venditionem pertinet ad emptorem.
15 Factum iniuſtum ſuperioris reputatur caſus fortuitus.
16 Venditor quando promittit emptorem defendere de iure & de facto, etiamſi per iniuriam iudicis res euincatur, qualiter promiſiſſe intelligatur.
17 Caſus dicitur inſolitus, quando proceditur nullo iuris ordine ſeruato.
18 Venditor, quod ſe obligare voluerit ad id, quod raro accidit, non eſt veriſimile.
27 Venditor tenetur ad factum momentaneum.
32 Creditor ex pacto poteſt propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum debitoris.
Et an vim facere dicatur, ſi ingreditur debitore ſibi opponente, referuntur opiniones, nu. 33.
Quæ à Bart. diſtinctione concordantur, nu. 34.
Et refertur ſententia Salycet. nu. 35.
36 Euictio contingens ob culpam debitoris, ſeu venditoris, ab eis debetur.
37 Venditor tenetur de expulſione facta ab inimicis ſuis.
Intellige, ſi inimicitia orta erat tempore contractus, ſecùs ſi poſtea, nu. 39.
40 Emptor quæ probare debeat, quando expulſus eſt à poſſeſſione, vt de euictione contra venditorem agat.

QVÆST. XIX.

1 STantibus ijs, quæ in præcedentibus quæſtionibus diximus, nẽpè quod venditor de euictione non tenetur, vbicunque res alienata de facto inuaditur, vel occupatur, *vt in ſpecie probat tex. in l. fi. et ibi Bar. & Doct. C. de act. empt. & in l. ſtipulatio iſta in princ. ff. de verb. oblig. cum alijs ad id adductis.* Ratio-
2 que eſt, quia ſubintelligitur, quod debeat iuſtè, & iuris ordine ſeruato defendere. *Bart. in l. quidam cum filium, vbi etiam alij, ff. de verb. oblig.* ſeù etiam ſecundum *Gl. & Doct. in d. l. fi.* quoniam ad hoc, vt agatur de euictione res euinci debet per ſententiam, & ſententiæ executionem, *l. habere licere, C. de euict.* & ſępè fuit dictum in ſuperioribus quæſtionibus, & ſpoliatio, ſeu expulſio nõ
3 eſt per ſententiam euictio, & venditor non tenetur de iniuria facta emptori, *l. ſi per imprudentiam, ff. de euict.*
4 præſertim, ſi is, qui vim infert, talis non eſt, qui metum inferre potuerit, *Afflict. deciſ. 150. nu. 14. poſt Bart. in tractat. de Tyran. q. 7. Menoc. de arbitr. iud. lib. 2. Cent. 2. caſu 137. nu. 17.*
5 Quærit *Bald. in d. l. fin.* quid ſi venditor promiſit defendere de iure, & de facto, & emptor vi armata ꝑ aliquẽ expellatur, vel aliter, ita q̃d nõ audeat ire ad poſſeſſionẽ, vel illã retinere non poſſit ob potẽtiã aduerſarij, an teneatur eum defendere, ſi hoc ſit ei poſſibile, & facilè? & reſoluit poſt Doct. quos adducit, quod non, quia videtur promiſiſſe factum alienum *d. l. ſtipulatio iſta, poſt princ. ff. de verb. oblig. quem ſequitur Ioan. de Imol. in l. damni. la 2. in princ. ff. de damno infecto*: quia verbũ
6 de facto intelligi poteſt pluribus modis: vnde in dubio

non comprehendit id, quod eſt extra naturam contra-
ctus, d. l. damni in princ. quæ ad hoc allegatur, vt inquit
Imol. concordat l. ſi ſtipulatus, ff. de vſur. l. ſi vni locat.
7 & l. inſulam, qui pot. in pign. habeant. & etiam, quoniã
verba intelligi debent ciuili modo l. ſi cui, ff. de ſeruit.
8 Item alia ratione, quia de natura emptionis, & ven-
ditionis eſt, quod in illo contractu non veniant caſus
fortuiti, niſi ſpecialiter ſint enumerati, vt dixi in præce-
denti quæſtione, l. ſed & ſi quis, §. quæſitũ, ff. ſi quis cau-
tio. at iſta violentia videtur eſſe caſus fortuitus, vt l. cõ-
tractus, ff. de reg. iur. quod & latius proſequitur Bar. in d.
9 l. ſtipulatio iſta in princ. Non ergo iſta promiſſio intel-
ligi debet de moleſtia facti extraiudicialis, ſed de ea,
quæ venit ex natura contractus, & ſic factum intelligi-
tur, aſſiſtere ad Tribunal, producere teſtes, expẽſas ſol-
uere, & his ſimilia, iuxta dictã l. fin. vbi Bal. Salyc. Paul.
de Caſtro, & alij, C. de act. empt. & vend. Rom. in rubr. de
arbitr. nu. 15. Dec. conſ. 74. nu. 3. Gozad. conſ. 94. nu. 42.
Iaſ. in d. l. ſtipulatio iſta nu. 12. ff. de verb. oblig. Neiz.
conſ. 92. nu. 21. Natt. conſ. 181. n. 2. Myſing. ſing. obſeru.
Cent. 1. obſeruat. 54. nu. 3. & cent. 2. obſeruat. 19. num. 2.
Marſil. ſing. 354. Rol. conſ. 45. lib. 3. Non enim defenſio
10 cum armis venit de natura contractus, d. l. fin. C. de act.
empt. neque dicta verba id important, l. inſulam, ff. qui
11 potior. in pign. habeant. & d. l. damni, §. 1. neque vendi-
tor promiſiſſe videtur factum alienũ, d. l. ſtipulatio iſta
poſt prin. quia iſte eſt caſus fortuitus, nec ideò eſt de na-
tura contractus, neque legitur enumeratus in d. l. ſed &
ſi quis, §. quæſitum, ff. ſi quis cautio. & vt ſuperius dixi;
12 verbum illud de facto intelligi poteſt ciuiliter, & ſecũ-
dum naturam contractus; videlicet in iudicio, non ſolũ
de iure, producendo iura ſua. ſed etiam de facto, ſuſci-
piendo defenſionem, & iudicium ſuis impenſis, & em-
ptori aſſiſtere ex præmiſſis; & nũc addo Iacob. de Are-
na, qui hoc tenet in d. l. damni de damno infect. per l. ſi pa-
renses, C. de euiction.
13 Præterea verbum illud de facto, intelligi poteſt alio
modo, vt nempè teneatur defendere de iure, & de fa-
cto, ideſt quod nõ feratur ſentẽtia iniuſta, & ſi feratur,
vult teneri, & ita renunciare, l. ſi per imprudentiam, ff. de
euict. ſecundum Bart. quamuis hãc vltimam explicatio-
nem reprobent Bal. in d. l. fi. C. de act. empt. & ibi Salyc.
& Caſtr. ſequuntur Alex. Aret. & Iaſ. in d. l. ſtipulatio
iſta habere. Natt. d. conſ. 181. nu. 2. Ang. conſ. 72. Barba.
conſ. 22. Præclarè col. pen. lib. 2. Rol. d. conſ. 45. in fi. lib. 3.
14 & ratio eſt, vt dixi in præcedenti quæſtione: quia caſus
fortuitus poſt perfectam venditionem pertinet ad em-
ptorem, l. 1. C. de periculo, & commo. rei vẽd. & l. neceſ-
15 ſario, ff. eod. tit. ſed factum iniuſtũ ſuperioris reputatur
caſus fortuitus, l. Lucius, ff. de euict. & ideò illa verba
16 hoc importare non poſſunt. Quinimò, ſecundum Ang.
in conſ. 176 quando venditor promittit emptorem de-
fendere de iure, & de facto, & quod magis eſt, obligat,
etiamſi per iniuriam iudicis res euincatur, hoc pactum
intelligitur, quando per ignorantiã iuris, vel facti iudi-
cis euinceretur, qui iudex ſeruato iuris ordine proceſ-
ſit, ſecùs autẽ ſi prætermiſſo iuris ordine procederet, &
res euinceretur, quia tunc nõ teneretur. Ratio eſt, quia
17 quando proceditur nullo iuris ordine ſeruato, talis ca-
ſus dicitur inſolitus, & inopinatus, de quo non tenetur.
l. fin. ff. de pign. act. ſequuntur Alex. in d. l. ſtipulatio iſta
col. fi. Barba. in d. c. fi. col pen. verſ. tu adde extra de empt.
& vend. Dec. conſ. 74. col. pen. Gozad. d. conſ. 94. nu. 43.
Natt. d. conſ. 181. num. 2. & Rol. d. conſ. 45. nu. 25. lib. 3.
18 idemque de mente Ang. voluit Alex. in d. l. ſtipulatio
iſta, dicens veriſimile non eſſe, quod venditor obligare
ſe voluerit ad hoc, quod rarò accidit, arg. l. ſi ſtelas, ff. de
contrahen. empt. ſecus ſi iuris ordine ſeruato malè iudi-
cauit per ignorantiam, ſeu alio modo.
19 Ampliatur præcedens principalis concluſio, vt pro-
cedat etiamſi venditor promiſerit ſe velle teneri quo-
modocunque res euincatur. Nõ enim is tenetur de eui-
ctione de facto, quia non venit de natura actus, d. l. fin.
vbi notatur. Natt. d. conſ. 181. Caballin. de euict. §. 5. ſub
nu. 22. verſ. quintus caſus.
20 Primò declaratur dicta concluſio, vt procedat, vbi
nullius culpa, ſcilicet nec venditoris, neq; emptoris hoc
accidit, vel vbi venditor non fuit in cauſa huius violen-
tiæ, vt quia emptor fuit ſpoliatus, vel expulſus de re vẽ-
dita per inimicũ ipſius emptoris, ita Bar. in d. l. ſtipula-
tio iſta, quem ibi communiter ſequũtur Doct. per l. ſi mer-
ces, §. culpæ, & §. vis maior. ff. locati, & l. pen. ff. ſol. matr.
Ruyn. conſ. 84. ſub nu. 5. verſ. ſecundo lib. 1. Secus ſi ven-
ditor fuiſſet cauſa, & origo huius violentiæ, & ſpolia-
tionis, vt quia ab inimico ſuo expulſus, & ſpoliatus eſt
emptor, quoniã de euictione teneretur per dicta iura.
21 Ampliatur d. declaratio, vt etiã locum habeat, quã-
do hęc inimicitia ſit abſque culpa, ſeu defectu vendito-
ris, vel emptoris, quia nihilominus tenetur, per d. §. cul-
pæ, & ibi adducta per ſcribentes, & tenent Gloſ. Bar. &
Bal. in d. l. penult.
22 Sed Bal. poſt Cyn. videtur tenere contrarium, quo-
niam iniquum eſſet, & inhumanum, quod ſi quis ſine
culpa tua te habet odio, & dat damnũ in re per te con-
ducta, vel vendita, quod tu tenearis, arg. l. ſed de damno,
ff. locati, & l. ad eos, ff. commodati.
23 Verum tu dic ſecundum Paul. de Caſtro in d. l. penult.
quod ſi ille, qui odio habebatur, prouidere potuit, vt
quia fuerint ei relatæ minæ, nec adhibuit diligentiam,
nec ſignificauit illi, de cuius præiudicio agebatur, pro-
cedat dictum Gloſæ, & Bart. alias ſibi vendicet dictum
Bal. & Cyni, & ita pertranſit, idemque ſentit Alberic.
in d. l. ad eos, ff. commodati, & ad hoc facit text. in l. qui
bona fide, §. cum inter. ff. de damno infecto.
24 Subdeclaratur dictam declarationẽ procedere, quã-
do talis inimicitia fuiſſet ſuborta ante factam vẽditio-
nem, ſecus ſi poſt, quia tunc venditor non tenetur de
aliquo caſu ſuperueniente poſt perfectam venditionẽ,
l. Lucius de euict. & l. 1. C. de peric. & commo. rei vendit.
Bal. Alberic. Salyc. & Paul. de Caſt. in d. l. fin. C. de actio.
empt. Roma. Alexan. & Iaſ in d. l. ſtipulatio iſta, vbi Iaſ.
inquit, hoc eſſe clarum, quia venditor non tenetur de
aliquo caſu, quando non habet cauſam retro, & latè
dixi in duabus præcedentibus quæſtionibus.
25 Contra hãc ſubdeclarationem tenet Ruyn. conſ. 85.
n. 12. lib. 1. qui mouetur, quoniam Bar. in d. l. ſtipulatio
iſta, indiſtinctè loquitur, & quia d. l. Lucius, non agit,
quando res emptori fuit ablata in iniuriam vendito-
ris, ſed quando fuiſſet ab alio, & à quocunque ablata,
ſecundum Bart. in l. creditori. ff. de ſolut.
26 Non tamen recedas à dicta ſubdeclaratione, quæ
communiter recipitur, cum verè dicta l. Lucius, non lo-
quatur ſine culpa, & inimicitia venditoris, ſi nõ ſuper-
ueniat factum poſt venditionem, & traditam poſſeſ-
ſionem; & ideo generaliter eſt intelligenda, arg. l. 1. §.
hoc generaliter. l. de legat. præſtand.

Facit

Digitized by Google

27 Facit ratio, quia venditor tenetur ad factum momentaneum, ideſt ad tradendum, quo facto eſt liberatus, *vt notatur in auth. ſacramenta puberum, C. ſi aduerſ. vendit. & in d. l. ab emptione, ff. de pact.* Vnde merito ſecuta traditione, periculum ad eum non ſpectat; ſed ad emptorem, *l. 1. C. de periculo, & commodo rei vendit.* & hanc eſſe rationem *d. l. Lucius, fatetur Ruyn. conſ. 77. numero 8. lib. 1.*

28. Secundo declaratur locum habere in priuata perſona; ſecus in Principe, qui alicui defenſionem, ſeu protectionem promiſit, quia intelligitur promiſiſſe, quod eũ ſit defenſurus, & protecturus, aduerſus eos, qui ipſum de facto turbarent, vel inquietarẽt; ſicuti decidit *Petr. de Anch. conſ. 87. omiſſo primo dubio, & poſt eum Io. de Auan. in c. pen. in fi. de accuſ. & per c. 1. de offic. delegat. faciunt notata per Bart. in l. 1. C. de excuſa. mun. lib. 11. Myſing. dicta obſeruat. 19. num. 3. Cent. 2. qui addit Euerard. in Top. legal. loco à ſubiecta materia*, quod velut memoratu dignum, obſeruandum dixit.

29 Subdeclaratur procedere, quando Principis promiſſio de defendendo non fieret de natura cõtractus particularis, ſed ſecus, ſi talem promiſſionem facit, quando vendit rem particularem: quoniam tunc ex natura contractus non tenetur Princeps defendere armis, *ita. Bart. in proœm. digeſtorum nu. 7. ſequuntur Alex. num. 17. & Iaſ. numero 14. verſ. quarto adde, in dicta l. ſtipulatio iſta.*

30. Tertio declaratur, quod iſta promiſſio de defendẽdo de facto non obligat ad defendendum conuentum etiam iniuſtè, ſed intelligitur, ſi iuſtè poſſit defendere, & non aliter. *Dyn. per illum text. in l. ſi quis in graui. §. ſi maritus, ff. ad Syllan. refert; ac ſequitur Franc. Aret. in d. l. ſtipulatio iſta de verb. oblig.* ſi enim intelligeretur quoque de defenſione iniuſta, ſequeretur, quod promittẽs obligaretur ad cõmittendum dolum futurum, contra *l. ſi onus, §. illud, ff. de pact.* Nam ſicuti dolo facit, qui plus petit, quam debeat, ita quoque reus, & quilibet defenſor agnoſcere debet bonam fidem, ſuper quo videndus eſt *tex. cum Glo. & quod ibi notatur per Bar. in l. atqui natura, §. ſi me abſente, ff. de negot. geſt. & quod notant Glo. & Doct. in c. fi. de præſcriptionib.*

31 Quartò declaratur ſibi tribuere, ac intelligi, ſi vẽditor fuerit requiſitus ab emptore, alias promiſſio ipſa contineret illicitum: quoniam ego non poſſum defendere vim alteri illatam in ſuis rebus, niſi ſim requiſitus ab eo, cui vis infertur, *ſic Innoc. in ca. ſi quando de officio deleg. ſequuntur Bar. in l. deuotum, C. de meta. lib. 12. Bal. in repetit. l. data opera. C. qui accuſar. non poſſunt, & Aret. in d. l. ſtipulatio iſta.*

32 Obiter quæro, An quando licitum eſt creditori propria authoritate ingredi poſſeſſionẽ bonorum debitoris ex conuentione facta in contractu, quod poteſt, *l. 3. C. de pign. vbi Bar. & Doct. notant, & habetur per Ioan. Andr. in c. fi. extra de conſuet. & Hoſtien. in ſumma illius tit. verſ. qualiter probari, & verſ. Quid ergo de conſuetut. quam quidam ſeruant, quorum d. refert Alberic. in d. l. 3.* faciunt, quæ habentur *in l. cũ debitoris, C. de iudic. l. pen. C. de pign. act. & l. cum creditor. ff. de furt.* nec vim inferre dicitur, quoniam conuentio facit licitum, quod alias eſſet illicitum, vt dictis iurib. Num ſi debitor creditori volenti ex cõuentione ingredi poſſeſſionem rei pignoratæ, reſiſteret, & reſiſtentiæ debitoris non obſtante creditor ipſe ingreditur, vim facere videatur?

33 *Gl. in præcitata l. 3.* mouet quæſtionem, & refert Azonem in ea fuiſſe ſententia, quod ſic, & opinionẽ Ioannis contrariam, qui tenuit, quod nõ dicitur vim facere.

In qua vltima opinione reſidet ibi Glo. quas opiniones ibi in repetitione Bar. nititur cõcordare diſtinguẽ-
34 do inter reſiſtentiam, quam facit debitor creditori, an ſit ſolum verbalis, aut facti; ſi verbalis ſolum, & ea non obſtante creditor ingrediatur, vim facere non dicitur, cum vtatur iure ſuo, *d. l. 3. & l. non videtur, ff. de reg. iur.* licet vbi non præceſſiſſet pactum, & conuentio, vt creditor ingredi poſſit propria authoritate, dicta prohibitio faceret vim factam eſſe videri, *vt l. 1. §. quid ſit, ff. quod vi, aut clam.*

Sed ſi debitor de facto reſiſteret creditori, ne ingrederetur, tunc vi, & armis ingrediens diceretur vim facere, cum illud pactũ, ſeu conuentio de ingrediendo propria authoritate tunc non extẽderetur ad iſtum caſum, qui eſſet cauſa rixę, & maioris tumultus, quod pacto priuatorum non poteſt induci, nec conueniri, *l. non eſt ſingulis in princ. ff. de reg. iur. & addit, vbi ſup. Bar.* ſic eſſe intelligendum *tex. in l. Colonis, & l. cum fundum, ff. de vi, & vi armata.*

35 At *Salycet. in d. l. 3.* fatetur illud quod dicit Bart. in violentia verbali, ſed & in ea, quæ facti eſt etiam ſequitur Bart. in exemplo reſiſtentię factæ cum armis, ſed in ea, quæ fieret ſine armis, ſecùs dicendũ ſibi videtur per tex. cui dicit non poſſe reſponderi, *in d. l. pen. verſ. nec creditor. C. de pign. actio.* qui tex. debet ponderari in eo, quod alternatiuè loquitur dicens, quod creditor citrà conuentionem, vel præſidialem iuſſionem auferre non poteſt. Verbum autem auferre denotat violentiam, *vt l. 1. ff. de conſultat. & l. aufertur in princip. ff. de iure fiſci*, ideò ſibi videtur, quod ſi violentia facti interueniat, ſiue alterius delicti admiſſione, illa nõ debet attendi, vt dicatur creditor ingrediens ſine vitio rem poſſidere, ſecus ſi illi ingreſſui admixtũ eſſet aliud delictum, ſcilicet coactio hominũ illicita, ſanguinis effuſio, aut ſimile, quia tunc non eſſet hoc permiſſum, per eum allegata pro hac parte; & per id quod habetur *in l. quòniã multa facinora, C. ad l. Iul. de vi pub. vel priua.*

Concludit ergo Salyc. circa hunc articulum, quod ſi debitor reſiſtat cum cauſa iuſta, ne creditor ingrediatur rem ipſius debitoris quamuis obligatam, non liceat creditori ingredi inuito ipſo debitore, ſecùs, ſi ſine cauſa, & ſolo verbo: quoniam ea contradictione non obſtante, poteſt creditor ingredi ratione præmiſſa, videlicet, quod non dicitur vim facere vtens iure ſuo.

Cęterum, vbi reſiſtit debitor via facti, ſecundũ Bart. opinionem, creditori nõ licet ingredi poſſeſſionem, ad euitandam rixam, & tumultum. Cuius contrariũ tenet *Salyc. per d. l. pen. in ver. nec creditor.* Cõſulit tamen creditori, vt ſit cautus, ne rixa, vel tumultus, vel aliud delictum ſibi in ipſo ingreſſu imputari poſſit. Ideò ſi videat materiam ad malum paratã, ab ingreſſu abſtinere debet alias cõmodius reuerſurus; vt ſi poſſet creditor habens ex conuentione facultatem ingrediendi authoritate propria, nemine poſtea reperto in poſſeſſione; aut nemine tunc ſibi contradicente illam ingrediatur, iuſtè dicatur fuiſſe ingreſſum; quod, & voluit Bart. quia pręcedens conuentio illũ excuſat à vitio violẽtiæ *per alleg. l. pen. & qd habetur in d. l. cũ creditore iũct. Gl. ff. de furt.*

Addit quoque Salyc. quod ſi creditore haberet per conſtitutionem precarij poſſeſſionem rei obligatę, quã

Digitized by Google

debitor conſtituit ſe precario nomine debitoris poſſidere, licet creditori poſſeſſionem ingredi cauſa tuendi eam cum moderamine inculpatæ tutelæ, cauendo, ne incidat in delictum, & ita ſenſit quoque *Alber. in d. l. 3. Io. Andr. & Hoſtien. in locis præallegatis.*

Illud autem ſciendum eſt, quod vbi euictio cauſaretur cauſa iniuſta, & iniurioſa, ob culpam venditoris, is vtique de euictione tenetur emptori *Bald. conſ. 460. factum tale eſt, nu. 3. lib. 4.*

37 Aduertendum eſt præterea ad ea, quæ ſuperius dixi, nempè venditorem de euictione teneri, ſi emptor expellitur à ſuis inimicis; & ita propter odium ſui ipſius non ſimpliciter, & abſolutè intelligenda ſunt, vt alias dixi: ſed limitantur, vt locum habeant, ſi tale odium fuit tempore contractus: nam aliud ſtatuere-

38 tur, ſi poſtea exortum fuerit: quia iſte videtur caſus fortuitus, qui non debet à venditore præſtari, *l. Lucius, ff. de euict. & l. fin. C. de action. empt. vbi Bald. nu. 2. & Salycet. num. 3.* qui ait, hoc Bart. ſenſiſſe *in d. l. ſtipulatio iſta habere*, dum dicit, ſi eius facto, & culpa eſſet antea cauſata, quod tamen in libro meo non inueni, idem ſentit *Bal. inter conſil. Angeli conſ. 176. num. 2. Roma. in dicta l. ſtipulatio iſta in principio num. 9. Alex. num. 15. Iaſ. num. 14. quicquid dubitauerit. Aretin. nu. 6. contra quem tenet Iaſ. dicto num. 14. in fine*, quia ven-

39 ditor non tenetur de aliquo caſu, qui poſt venditionem ſequatur, & non habet cauſam, quæ reſpiciat retrò. *Ruyn. conſil. 59. nu. 14. lib. 4. Oſach. deciſ. 48. nu. 2.*

40 Et propterea emptor, vt in propoſito de euictione agere valeat duo debebit probare; Primo, quod fuerit expulſus odio venditoris: Secundo, quod tale odium præceſſerit venditionem, cum alias ſubſecutum præſumatur, *l. cum actum, ff. de neg. geſt. Ruyn. d. conſ. 59. num. 14. lib. 4. Card. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 27. nu. 41.*

ARGVMENTVM.

Euictio præſtatur de natura emptionis, & venditionis.

Re euicta quid veniat, ſeu præſtandum ſit; & quod pretium attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Euictio præſtatur de natura emptionis, & de ea tacitè actum intelligitur.*

2 *Notarius tacitè intelligitur rogatus euictionis promiſſionem in contractu apponere.*

Niſi aliter fuerit conuentum, ibid.

3 *Debitor conſentire tenetur in inſtrumento deſcribi, quæ ſunt de conſuetudine.*

Vt, & obligari ad ea, quæ ſunt de natura contractus, numero 4.

5 *Euictio expreſsè promiſſa, intelligitur ſecundum contractum, cui adijcitur.*

Extenditur idem obtinere in fideiuſſore, vt ſicut tenetur venditor, ita etiam teneatur fideiubens pro eo, numero 7.

8 *Fideiuſſor ſimpliciter accedens, tenetur de euictione in omnem caſum, ſortis, intereſſe, vſurarum, & expenſarum, ſicut principalis, cui accedit.*

Et eo magis, vbi expreſsè ſe obligauit, nu. 9.

10 *Venditor tenetur ſe obligare de euictione, etiamſi nihil dictum ſit, & expoſt cogi poteſt.*

11 *Venditor pro euictione non tenetur promittere duplum, ſed ſimplum.*

Fallit cum venditur res pretioſa, vel aliàs eſt de conſuetudine, ibid.

12 *Venditor tenetur de euictione ſe obligare cum hypotheca bonorum per ſtipulationem.*

13 *Venditor poſt venditionem perfectam non tenetur de caſu fortuito.*

14 *Factum Principis, & ſuperioris enumeratur inter caſus fortuitos.*

15 *Superioris authoritas excluſa cenſetur, vt & potentia, & factum in qualibet promiſſione.*

16 *Venditor non tenetur, ſi res euincatur facto Principis, ſeu ſuperioris.*

17 *Venditor tenetur de natura venditionis de euictione reſpectu ſui, & ſuorum auctorum.*

Et eo ipſo, quod vendidit, & pretium recepit, numero 18.

Neque traditio rei conſideratur ſaltem quoad reſtitutionem pretij, nu. 19.

20 *Venditor tenetur de euictione, quæ cauſatur à defectu iuris ipſius venditoris, & non facti.*

21 *Venditor tenetur quanto minoris euicta re emptori.*

Et habetur ratio eius, quod habiturus fuiſſet, ſi res euicta non fuiſſet, nu. 22.

Et habetur reſpectus ad damna, quæ paſſus eſt emptor, numero 23.

Et habetur ratio omnis lucri, quod emptor feciſſet, numero 24.

25 *Venditor non liberatur in caſu euictionis pretio reſtituto; ſed quanti intereſt emptoris.*

Quod ibidem comprobatur.

26 *Euicta re, quod pretium attendatur, diſtinguuntur duo caſus.*

Primus eſt, quando agitur actione ex ſtipulatu, & tunc attenditur valor tempore contractus, nu. 27.

Secundus eſt, quando agitur actione ex empto, & tunc attenditur tempus euictionis, nu. 28.

Exemplum ponitur in praxi allatæ diſtinctionis, numero 29.

30 *Emptor, vbi agit ad damna, ratione euictionis, non cogitur probare requiſita Paul. de Caſtro. exemplum ponitur, nu. 31.*

33 *Ratio quæ ſit, vt minus veniat in actione ex ſtipulatu.*

33 *Euictione ſequuta, cum agitur ex ſtipulatu exactio fieri poteſt vltra duplum.*

34 *Promiſſio tunc dicitur pura, quando ſcienter fuit facta: ſecus, ſi per errorem.*

35 *In actione ex ſtipulatu, reſpicitur ad tenorem ſcripturæ conuentionalis.*

36 *Euictio, quando ſequitur ex natura rei, contra venditorem non agitur ad pœnam, nec ad damna, ſeu expenſas, vel fructus.*

Quod etiam dicitur procedere in locatione, feudo, & ſimil. ibidem.

Et quando emptor ſciuit cum qualitatibus, nu. 33.

38 *Emptor agens actione ex empto, non exigit vltra valorem dupli pretij conuenti.*

QVÆ.

QVÆST. XX.

1 EVictionem aliam eſſe tacitam, aliam
expreſſam, ſuperius quoque dictum
fuit. Nunc autem clariùs, & expreſ-
ſius rem agendo, priuſquam ad vlte-
riora progrediamur.
Dicimus, de vẽditionis, & emptio-
nis natura eſſe, vt euictio præſtetur, & hoc tacitè actum
intelligi, *l. ex empto, in princ. ff. de actio. empt. & vendit.*
Glo. & Bald. in l. pacta conuenta, ff. de pact. euictio enim
2 numeratur inter adminicula emptionis, *Surd. conſ. 15.*
num. 1. lib. 1. quare notarius (ſi aliud non fuerit cõuen-
tum contra naturam contractus, vt vẽditor de euictio-
ne non teneatur *dicta l. ex empto in princ.* nam cum ibi
dicitur, ſi nihil conuenit, tunc datur intelligi ea pręſta-
ri, quæ naturaliter inſunt huius iudicij poteſtate, quòd
ſi aliud conuenerit pactum obſeruari debeat) tacitè cẽ-
ſeatur rogatus huiuſmodi promiſſionem, quæ natura-
liter ineſt inſtrumento emptionis, & venditionis ap-
ponere, vt in ſpecie reſpondit *Alex. conſil. 28. nu. 2. lib.*
3 *2.* & debitor tenetur conſentire in inſtrumento deſcri-
bi ea, quæ ſunt de conſuetudine, *vt dicit Bart. in l. ſi ex*
ea parte, ff. de verbor. obligat. per l. quod ſi nolit, §. quia
aſſidua, ff. de ædil. edict. l. ſi prius, §. 1. vbi etiam Bart. ff.
de aqua pluu. arcen. Alex. in dicta l. ex ea parte, & conſ.
105. propè finem lib. 2. Io. Guttierez. pract. quæſt. lib. 5.
4 *quæſt. 94. num. 6.* & ſe obligare ad omnia, quæ ſunt de
natura contractus *Petrus de Rauenna ſing. 776.*
5 Et vbi expreſſim quis de euictione promiſerit, vtiq;
intelligitur ſecundum naturã contractus, cui talis con-
uentio adijcitur; *l. ſi legati ſerui nomine, ff. de legat. 1.*
Ruyn. conſil. 11. num. 12. lib. 1. & huius actionis funda-
menta ſunt duo, pactum videlicet, & natura cõtractus,
ſecundum Bal. in l. 2. num. 1. de aſſert. tollen. Dec. conſil.
483. num. 15. Decian. conſil. 3. num. 48. lib. 5. Surd. dicto
conſ. 15. num. 1. conſ. 421. nu. 12. lib. 3. & deciſ. 208. nu.
11. Menoch. conſ. 84. num. 28. Burſat. conſ. 100. num. 7.
lib. 1. Menoch. conſ. 1178. num. 7. & 12. lib. 12. Franch.
deciſ. 239. nu. 1. Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 25.
num. 3. & deciſ. 90. nu. 10.
6 Ex quo intelligimus, quòd licèt euictio præſtari de-
beat ex legis diſpoſitione, ea tamen ex tacita contra-
hentium voluntate proficiſcitur: quoniam quod ex na-
tura contractus venit, tacitè actum intelligitur, *l. cum*
quid, ff. ſi cert. pet. Andr. Alciat. in l. 4. §. Cato, nu. 96. ff.
de verb. oblig.
7 Quæ obtinent etiam in fideiuſſore, vt nempè ſicut
tenetur venditor, teneatur quoque fideiubens pro eo;
8 quia fideiuſſor ſimpliciter accedens, in omnem caſum
ſortis, intereſſe, vſurarum, & expenſarum tenetur ve-
lut principalis, cui accedit *ad text. in l. auctore, & in l.*
exceptione, C. de euict. & l. fideiuſſor, ff. de doli except.
Glo. & Bart. in l. centum Capuæ, & ibidem Iaſ. num. 3. &
poſteriores, ff. de eo, quod cert. loco, Paul. de Caſtr. conſil.
23. col. fin. lib. 1. Alex. conſ. 34. col. 2. lib. 2. Crauet. conſil.
9 *45. num. 6. & conſ. 273. num. 2.* & vbi fideiuſſor expreſ-
sè ſe obligauit, prout principalis venditor, nulla dubi-
tatio eſt; ex quo principalis obligationem traxit ad ſe
10 ipſum; cauere autem & ſe obligare de euictione tené-
tur venditor in venditione; & ſi nihil à principio dictũ
ſit, & ex poſt cogi poteſt, *Glo. eſt in l. rem alienam, in fin.*
ff. de contrah. empt. Paul. de Caſtro conſ. 207. in princ. lib.
1. Caballin. de euiction. §. 2. num. 3. Surd. de alimen. tit. 7.
quæſt. 18. num. 17. hoc eſt obligatione ſimplici abſque
fideiuſſore, *l. illud in princ. & l. ſi dictum, poſt princ. ff. de*
euict. niſi in caſibus ibi notatis per *Gloſ. in dicta l. illud,*
11 *& per Caſtr. vbi proximè ſupra,* qui addit, quod non te-
netur promittere duplum, ſed ſimplum tantum; ideſt
ſolum intereſſe emptoris; niſi cum venditur res pretio-
ſa, vel cũ aliud ſit de conſuetudine *l. Panton. ff. de euict.*
l. quod ſi nolit, §. quia aſſidue, de cond. ob cauſ. debet ſe ta-
12 men ſolemniter obligare per ſtipulationem, & iuxta
ſolitum, ſcilicet cum hypotheca bonorum, *Tiraq. de re-*
tract. lignag. §. 29. nu. 3. & 4. Guttier. Pract. quæſt. lib.
13 *5. quæſt. 94. num. 6. & ſeqq.* poſt tamen venditionem
perfectam, ac rei traditionem ſi ab emptore caſu for-
tuito res euincatur, venditor non tenebitur, cum caſus
fortuitus ad emptorem tali caſu ſpectet, *l. 1. C. de peric.*
& commod. rei vend. l. neceſſariò, ff. eod. inter quos caſus
14 fortuitos, ſuperioris, ac Principis factum enumeratur,
l. Lucius, ff. de euict. Bart. in l. exceptione in ſecũda quæſt.
ff. de fideicom. in l. ſi per imprudentiam, ff. de euict. Bal. in
l. falſus col. penult. ff. de furt. Gomez. cap. 2. de emptio. &
vendit. ſub num. 40. verſic. Quintus caſus, Crauett. conſil.
95. num. 1. poſt Corne. conſ. 23. lib. 2. Natt. conſ. 181. nu.
4. Alciat. conſ. 340. Caballin. de euict. §. 5. num. 56. ſub-
15 dens in quaſibet promiſſione cenſeri reſeruatam, ſeù
excluſam ſuperioris auctoritatem, potentiam, & factũ,
Iaſ. in l. fin. ff. qui ſatiſdar. cogan. Ioſeph. Ludou. in deciſ.
16 *Peruſ. 10. num. 2.* in quibus venditor teneri non debet,
etſi id expreſsè cum iuramento promitteret, cùm ſe
præcisè contra edicta Principis, vel impedimentum ab
eo prouenìens obligare nequiuerit, *Bal. conſ. 395. num.*
3. lib. 2. Crauett. dicto conſ. 95. ſub num. 1. & conſil. 233.
num. 2. Rol. conſ. 45. nu. 5. lib. 3.
17 Cæterum tenetur de natura ipſius venditionis de eui-
ctione reſpectu ſui, & ſuorum authorum, *Oſaſch. deciſ.*
18 *48. nu. 1. Boer. deciſ. 67. par. 1.* & eò ipſo tenetur, quod
vendidit, & tradidit, & pretium recepit, *Bartol. in l. 11.*
num. 3. ff. de actio. empt. & venditi, neque traditio rei in
19 conſideratione habetur, quominus venditor ſaltem de
euictione ad reſtitutionem pretij teneatur, *Oſaſch. dicta*
deciſ. 48. quod reſtringitur ad euictionem rei per ſe vẽ-
ditæ, non per alium, *Socin. iun. conſ. 52. num. 19. & 20.*
lib. 4. Decian. conſ. 3. num. 11. lib. 3. Corne. conſ. 325. nu.
20 *8. lib. 1.* vbi quod venditor tenetur de euictione, quæ
cauſatur à defectu iuris ipſius venditoris, & non facti
alieni, *Cephal. conſ. 21. nu. 3.*
21 Difficultas eſt, quod veniat re euicta, quidve pręſtã-
dum ſit emptori, & habentibus cauſam ab eo. In qua
iura dicunt, quanti minoris intereſt, venditorem teneri
l. empti actio. l. ſi tibi liberum, & l. ſi permutationis, C. de
euict. & l. fin. C. de commun. rer. alienat. in quo habetur
22 ratio eius, quod habiturus fuiſſet, ſi res euicta non exti-
tiſſet, *l. ſi ſterilis, §. per venditionem, C. de actio. empti. l. ſi*
traditio, vbi Bal. quæſt. 1. C. eodem tit. Card. Seraph. de-
ciſ. 1114. nu. 2.
23 Iura verò intereſſe conſiderant, reſpectu damnorũ,
ſi quæ damna paſſus fuerit emptor ex cauſa rei emptæ,
l. ſi cum quæſtio, C. eod. & l. fideiuſſor, ff. de doli except. ſi
quid expendiſſet pro rei melioratione, vt eam pretioſio-
rem redderet, *l. ſi controuerſia, C. eod. tit.*
24 Habetur præterea ratio omnis lucri, quod emptor
feciſſet, ſi res non fuiſſet euicta, eſt *textus expreſſus*
in l. venditor hominis, ff. eod.

Qua-

Quare text. in l. ſucceſſores, C. eod. tit. generaliter alloquens emptorem ait in hæc verba. Quanti tua intereſt
25 teneri venditorem, non quantum pretij nomine dediſſi, publicè notum eſt. Ex quo textu manifeſtè datur intelligi, venditorem re euicta non liberari pretio reſtituto, ſed teneri quanti intereſt emptoris. Intereſſe autem emptoris conſideratur, non ſolùm reſpectu damni emergentis vt ſupra fuit dictum; ſed etiam reſpectu lucri ceſſantis amiſſi, prouenientis ex re empta.

26 Dubium eſt, euicta re, quod pretium attendatur, & in hoc conſtituo duos caſus.

27 Primus eſt, quando agitur actione ex ſtipulatu, quia tunc attenditur valor temporis contractus, l. ex mille, §. 1. & l. bonitatis, ff. de euictionib.

28 Secundus eſt caſus, quando agitur actione ex empto: quo in caſu attenditur tempus euictionis, ſiue res ſit melior, ſiue deterior facta, l. euicta re, la ſeconda, ff. de euict. & l. ſi Titius la prima, ff. de actio. empti; ità diſtinguit Glo. in l. Titius in ver. deterior, vbi notat Bartol. in princ. & Odofred. in dicta l. bonitatis, vbi ponit formam euictionis, quam etiam notarij noſtri temporis ſeruãt; & inquit, hoc eos facere, quia inſtructi ſunt à petitioribus, licèt non omnes id faciant, quia negligunt conſulere peritos, & Doctores magnæ ſcientiæ, in terminis ità diſtinguendo decidit Vinc. de Franch. in deciſ. 297. ſub nu. 1. & per totum.

29 Huius diſtinctionis exemplum in praxi ſic poni poteſt. Prædium tempore contractus venditum fuit pretio ſcutorum quinquaginta, quod quidem fuiſſet pretij communis valoris ſcutorum centum. emptore agẽte ex ſtipulatu ſupplenda eſſent quinquaginta, ratione bonitatis ſuæ intrinſecæ pro intereſſe emptoris intrinſeco: quod ſi prædium factum fuiſſet communis pretij ſcutorum centum viginti, in actione ex empto haberetur ratio huius pretij communis ſupercreſcentis ratione intrinſeci intereſſe emptori debiti.

30 Dictis ſupra num. 25. addendum eſt, quòd quando agitur ratione euictionis, & prætenduntur damna deberi, vel eis eſſe locum, neceſſe non eſt ea probari, iuxta requiſita Paul. de Caſtro in l. 3. §. nunc de officio, de eo, quod cer. loc. quem paſſim ſequitur Rota vt in deciſ. 237. par. 1. in nouiſſ. ſicuti tradit eadem Rota per Card. Seraphin, in d. deciſ. 1114. nu. 1. & 5.

31 Exemplum eſt in fundo vendito, qui creuit in bonitate intrinſeca, in quo ratio haberi debet pretij excreſcẽtis, tempore ſequutæ euictionis, ſic vt pro eo pretio emptori venditor teneatur, non autem pro pretio tantùm per venditorem expoſito: quia cum iſtud ſit intereſſe lucri intrinſeci ex re ipſa proueniens, vtique debetur d. l. venditor hominis, & eſt text. in l. ſi cum venditor, §. fin. ff. eod. emptor enim re euicta venditori non tenetur pro pretio tantum, quod ſoluit: ſed etiã quanti intereſt venditoris, d. l. cum ſucceſſores, & habetur penès Seraphinum vbi ſupra.

32 Verùm, vt ad dictam diſtinctionem redeamus, ratio quare minùs veniat in actione ex ſtipulatu, ea eſſe poteſt, quia ſtricti iuris eſt, l. quicquid adſtringendæ, ff. de verb. obligat. at ex empto actio eſt bonæ fidei, §. actionum, Inſtit. de actio. & in re hac adduco text. in l. emptorem, §. qui autem, ff. de actio. empt. vbi ſi in venditione actum ſit, quòd venditor non teneatur, niſi pro facto ſuo, & ſucceſſorum ſuorum: quinimò etiamſi dictum ſit, quod de euictione non teneatur re euicta, inquit text. pretium deberi. ex quo textu, deducitur, quòd cũ in venditione habita fuit ratio euictionis, non pretium tãtùm, ſed vtilitas debetur emptori; & ita quanti vltrà pretium eius intereſt, iuxta quæ etiam dixi ſuperius, ex Rota coram Card. Seraph. & cæteris.

33 Vnde exactio fieri poteſt vltrà duplum ſequuta euictione, cùm agitur ex ſtipulatu; ſecundum opinionem Gloſæ in l. vnica, in ver. dupli, in fine, verſic. vel verius aliud cum agitur, C. de ſent. quæ pro eo, quod inter quam ſequitur Rota coram Card. Lancellotto in cauſa bonorum Burgi S. Sepulchri 9. Ianuarij 1598. & per Card. Pamphiliũ in Placẽtina de Puteobonellis 16. Ianuarij 1589. & declarat Bar. in dicta l. fin. num. 27. verſic. Nunc venio ad tertiam quæſtionem, & ibidem Bal. num. 24. vbi quod
34 promiſſio tũc dicitur pura, quando tamen ſciẽter fuit facta; ſecùs ſi per errorem, l. ſi diuortio de verbor. oblig. l. 2. verſic. Velut, ſi cert. petat. l. ſed etſi quis, §. fin. ff. ſi quis cautionib.

35 Aduertendum tamen erit, quòd quando agitur ex ſtipulatu, reſpiciendum erit ad tenorem ſcripturæ conuẽtionalis, vt ſic, quod ſcriptum eſt, ſeruetur, l. ſi ita ſtipulatus, §. Chriſogonus, ff. de verb. oblig. ibi. In ſtipulationibus verba, ex quibus oritur obligatio, inſpicienda ſunt, & in ſui figura verborum ſcripturam conuentionis, & pactorum ſeruandam eſſe, facit text. in l. fideiuſſor magiſtratus, ff. de fideiuſſor. & in l. ſi quis ſtipulatus in fine, ff. de verb. oblig.

36 Rurſus ſciendum eſt, quod quando euictio ſequitur ex natura ipſius rei, non ſolùm agi non poterit aduerſus venditorem ad pœnam euictionis, ſed neque ad damna, neque ad intereſſe, neque ad expenſas, neq; ad fructus perceptos ante, vel poſt litem cæptam; tanquã acceſſorios ad rem principalem, licèt promiſſum ſit de euictione, niſi ſpecialiter quoque de illis fuerit dictum: quicquid aliud ſit in pretio, quod reſtituendum eſt, vt dixi, niſi ſcienter voluerit emere rem illam oneri reſtitutionis obnoxiam; & in caſu, in quo ad pretij reſtitutionem teneretur, ſolùm ad illud tenebitur, quod venditionis tempore accepit, cùm augmentum, & diminutio non conſideretur; ſed ſolùm bonitas, & ſtatus, tempore contractus, ex ijs, quæ latè reſpondit Menoch. conſ. 418. per totum lib. 5. vbi idem concludit in locatione, feudo, ac ſimilibus, de quibus ante eum per Gozadin. conſ. 25. verſic. Quartò reſpondeo, Dec. conſil. 411. nu. 4. Natt. conſ. 181. nu. 8.

37 Intellige quod dixi de ſcientia emptoris, ſi fuerit cũ qualitatibus, & non aliter, Gloſ. in l. ſi familiæ, C. famil. herciſc. Caballin. de euiction. §. 5. num. 33. & ſeq. Piſtor. lib. 2. quæſt. iur. par. 1. quæſt. 10. num. 7. & ſeq. poſt Tiraquell. qui de communi teſtatur de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. num. 35.

38 Sed quid, cum ex empto agitur (quo caſu ſuperius diximus vẽditorem, vel eius fideiuſſorem teneri ad verum valorem rei euictæ tempore euictionis) ſi talis valor excederet duplum pretij conuenti, dicitur non deberi, ex Bart. ſing. 201. de quo videas quoque Magon. in deciſ. Florent. 110. nu. 2. & 6.

ARGVMENTVM.

Euictio, quæ ſequitur ex natura rei, vel negotij, an, & quando debeatur.

Quid

Quid in fructibus perceptis, viuente, vel mortuo venditore.

Et regula, quòd euictio etiam non promiſſa præſtanda ſit, quando locum non habeat.

S V M M A R I V M.

1 *Euictio, quando ſequitur ex natura rei, vel negotij, non debetur, & num. 11.*

2 *Prout nec quando euincitur, ſecundum rei qualitatem, num. 2.*

Primò fallit, quando vendita fuit res aliena emptori ignoranti, nu. 15.

Secundò fallit, quando partes noluerunt rei naturam attendere, ſeu obſeruare: ſed eam mutarunt, vel ab ea diſceſſerunt, nu. 16.

Tertiò fallit, quando fuit promiſſa indemnitas ab omni lite, ac controuerſia, nu. 19. etiamſi ſua natura res ipſa ſit euictioni ſubiecta, nu. 20.

Quamuis regulariter de euictione, quæ prouenit ex natura rei euictæ, quis non teneatur, nu. 21.

Quartò fallit, quando in contractu quis in ſpecie ſe obligauit ad damna, & intereſſe, nu. 22.

3 *Stipulatio ſimplex de euictione intelligitur, ſecundum quod eſt de natura contractus.*

Præſertim in ſciente qualitatem, & naturam rei, nu. 4.

Et de ratione ibidem nu. 5.

6 *Emptor ſcienter emens rem communem de euictione ſecuta pro parte, agere non poteſt aduerſus venditorem, vt ſoluat damna, & intereſſe.*

7 *Emens rem ſubiectam reſtitutioni etſi ſtipuletur de euictione re euicta ſecundum ſuam naturam, non agit ad pœnam euictionis.*

8 *Diuidentes inter ſe bona emphyteotica, ſi de euictione promiſerint, ſecuta euictione, non agunt ad pœnam, ſeù damna.*

Et de ratione.

9 *Conductor domus ad nouennium eam vendens ſcienti, cui etiam de euictione promiſit, tenetur ſecuta euictione ex natura rei.*

Extende idem quoque procedere in feudo, nu. 10.

11 *Euictio vt debeatur, etiam quod ſequatur ex natura rei, non ſufficit ſimplex promiſſio de euictione; ſed debet eſſe concepta verbis vniuerſalibus, vel generalibus amplis, aptis comprehendere talem euictionem; vel quod ſit facta promiſſio cum pacto conſtituti ad formam ſtatuti, ſeu conſtitutionis, nu. 13.*

14 *Venditor tenetur de euictione, etiamſi non promiſerit.*

Primò declaratur non procedere in conſentiente venditioni, num. 25.

Secundò declaratur, quando illegitimè, & violenter res fuiſſet euicta, nu. 26.

Tertiò declaratur, quando res fuiſſet euicta, facto ipſius emptoris, nu. 27.

Quartò declaratur, quando expreſsè cõuentum eſſet, quòd in caſu euictionis, venditor non teneatur neque ad reſtitutionem pretij, nu. 28.

Quintò declaratur, non habere locum, quando non vendita fuit res, ſed ius ſuper ipſa re, vel ceſſum eſt tale ius, num. 29.

30 *Venditor re euicta natura ipſius rei, quando pretium reſtituere tenetur, illudmet præſtare debet, quod tempore venditionis accepit ab emptore, non habita conſideratione diminutionis, vel augmenti.*

QVÆST. XXI.

1 Est concluſio communiter à Doctoribus recepta, quam etiam in præcedentibus quæſtionibus firmauimus, quòd vbi res euincitur ex natura rei, vel negotij, nõ debetur euictio, neque damna, ſeù intereſſe pro ipſamet euictione ſubſecuta; ſed nec etiam pretium reſtituitur, *Bal. Angel. Salycet. & alij in l. ſi familię, C. famil. herciſc. Bero. conſ. 41. num. 48. Becc. latè conſ. 24. num. 34. & infrà, Rol. conſ. 51. num. 19. lib. 4. Maſtrill. deciſ. 61. num. 6. Dec. conſ. 411. num. 4. Ruyn. conſ. 7. num. 18. lib. 3. Roſentall. de feud. cap. 9. concl. 54. num. 17. & ſeqq. Crau. conſil. 24. num. 1.* vel quando res
2 euincitur, ſecundum rei qualitatem, *Roman. conſil. 503. num. 14. Ruyn. conſ. 146. num. 1. & 3. lib. 1. Hond. conſil.*
3 *3. num. 4. & 42. lib. 1.* quaſi imputandum ſit ei, qui ita contraxit: quia ſimplex ſtipulatio de euictione intelligi debet, ſecũdum quod eſt de natura actus, ſuper quo interponitur, *l. ſi ſtipulatus in princ. ff. de vſur. l. ſi legati*
4 *ſerui nomine, ff. de leg. 1.* maximè in ſciente qualitatem, & naturam rei, quia debet ſibi proſpicere, *l. ſi quis domum, §. penult. ff. locat. tradit Salycet. in dicta l. ſi familiæ*
5 *in fine, num. 6. C. famil. herciſc.* ex quo magis videtur ſuſcepiſſe periculum, & caſum poſt traditionem contingentem, *Becc. dicto conſ. 24. num. 35. poſt Bal. in dicta l. ſi familiæ, num. 17. Surd. conſil. 311. num. 26. lib. 3.* ſicuti quando res ſuppoſita fideicommiſſo alienatur ſcienti, vt probat *text. notab. in l. final. §. vltimo, C. commun. de legat. & fideicom. & affirmarunt Gloſ. in d. l. ſi familiæ, vbi Bal. num. 7. Aret. in conſ. 3. num. 2. Roman. conſ. 396. num. 3. & conſ. 503. num. 31.* cum reſpondit emptorem
6 ſcienter ementem rem communem de euictione ſecuta pro parte agere non poſſe aduerſus venditorem, vt ſoluat damna, & intereſſe; ſic quoque *Iaſ. in d. l. finali, §. vltimo num. 2. C. commun. de legat. & fideicom.* ſcri-
7 pſit, quod emens rem ſubiectam reſtitutioni, & ſi ſtipulatur de euictione, nihilominus eueniente caſu ipſo reſtitutionis, & ſic re euicta, ſecundum ſui naturam nõ agit ad duplum, hoceſt ad pęnam euictionis; ita etiam
8 *Alex. in conſ. 21. nu. 7. lib. 5.* qui reſpondit, quod etiamſi diuidentes inter ſe bona emphyteotica de euictione promiſerint: attamen, ſecuta euictione natura rei, vt quia caſus euenit deuolutionis ad dominum directum, promiſſor ille euictionis non tenetur hoc caſu ad pœnam, & ad damna, & intereſſe, cùm, vt ſubiungit Alex. illa euictionis promiſſio facta intelligatur, quando euictio ipſa aliter ſequeretur, quàm natura ipſius rei; *ſequitur Curt. ſen. conſil 64. antiquiſſima, col. antepenult. verſic. Si autem aliquis ſciret Rota coram Card. Seraph. deciſ. 468. num. 1. ita quoque Gozadin. conſil. 25. col. 2.*
9 *verſic. quartò conſulit*, quòd conductor domus ad nouennium vendens ſcienti, cui de euictione promiſit, ad euictionis pœnam non tenetur, & ſecuta natura rei, cũ ſcilicet caſus euenerit reſtitutionis domus, ſicque finito nouennio; cùm, vt inquit Gozad., is venditor cenſeatur vendidiſſe ſolum ius, quod habebat in ipſa domo;

Idemq;

Idemq́ dicimus eſſe in feudo, quod ſi in diuiſione vni
ex fratribus obuenit, & alij allodium, cum vterque ſci-
ret qualitatem rerum, & per mortem fratris ſine filijs
maſculis, ſola filia relicta feudum deueniat ad domi-
num, non poteſt filia hæres patris agere de euictione
cõtra patruum: quamuis in diuiſione interuenerit pro-
miſſio euictionis, niſi ſit expreſsè ad eum caſum pro-
miſſa, Glo. Odofred. Cyn. Bart. Bal. Alberic. Ang. Salyc.
& alij in dicta l. ſi familiæ. Quinimò, ſecundum Bald.
Salycet. & alios ibidem, ipſemet frater ſuperſtes poſſet
agere ad feudum, ſi eſt antiquum: nec exceptione eui-
ctionis ſubmoueretur, Bal. in ca. 1. §. rurſus ſi fidelis, ſub
num. 3. verſic. Sed quæritur tit. quib. mod. feud. amitt. ſe-
quitur Martin. Lauden. & Card. Anchar. conſ. 76. nu. 3.
Signorol. conſ. 117. num. 4. Roman. d. conſ. 503. num. 14.
Alex. conſ. 21. num. 6. & 7. lib. 5. Caballin. qui alios citat
in tract. de euict. §. 5. num. 33. & præter eos Aret. conſil.
3. in prin. Soc. iun. conſ. 114. num. 2. lib. 3. & in eodem ca-
ſu Bero. conſ. 108. in vltimo dubio lib. 1. Becc. conſ. 24. nu.
31. verſic. confirmatur hoc in eodem caſu Rol. conſ. 51. nu.
11 9. lib. 4. quodq; euictio non debeatur, quæ prouenit ex
natura rei, habetur latè deductum per Rotam in cauſa
Bononien. de Arioſtis 2. Nouembris 1591. coram Card.
12 Millino, nec ſufficit generalis promiſſio de euictione
in forma communi; ſed requiritur ſpecifica, & expreſ-
ſa in illum caſum, Cyn. Bal. Salyc. Caſtren. & alij in d. l.
ſi familiæ, Roman. d. conſ. 503. num. 14. Rolan. conſil. 51.
num. 10 & ſeq. lib. 4. Surd. deciſ. 243. nu. 3. & 4. & conſ.
67. num. 53. & conſ. 70. num. 17. lib. 1. Decian. conſil. 41.
num. 160. lib. 1. & conſ. 30. num. 44. lib. 3. Rimin. conſil.
117. num. 17. & conſ 126. num. 22. lib. 2. & conſil. 174.
num. 13 eod. lib. Alba conſ. 693. num. 1. lib. 4. & Hond.
conſ. 3. num. 42. lib. 1. Rota coram Card. Seraphino deciſ.
1130. num. 5. & deciſ. 152. nu. 4. par. 2. in recentior. vbi,
quod debet eſſe concepta verbis vniuerſalibus, & ſuffi-
cere, quod fiat verbis amplis, & generalibus, quæ apta
ſint comprehendere talem euictionem, vt & per Car-
din. Seraph. dicta deciſ. 1180. num. 4. licet non fiat no-
minatim, & ſpecialiter, vt fuit reſolutum coram Reuer.
P. D. Cantuccio poſteà epiſcopo Lauretano in deciſ.
152. num. 5. par. 2. in nouiß. & habetur in deciſ. 211. nu.
5. par. 2. & tenuit eadem Rota coram Gypſio in Recana-
ten. tranſactionis 22. Iunij 1592. refert, ac ſequitur Ma-
reſcot. variar. reſolut. lib. 2. cap. 19. nu. 33. & de commu-
ni teſtatur Alexan. Rauden. in deciſ. Piſan. 22. num. 57.
verſic. Nec obſtat.
13 Et vbi facta eſt promiſſio, cum pacto conſtituti ad
formam ſtatuti, vt eſt Bononiæ ſub rubr. Pact. Conſtit.
Rota Romana in cauſa de Blãchettis, & Arioſtis 6. Mar-
tij 1592. coram Card. Millino, dixit, venditorem de eui-
ctione teneri: quamuis in caſu illius deciſionis in tran-
ſactione contrarium fuerit firmatum; & eadem Rota
idem quoque cenſuit in eadem cauſa 9. Decẽbris eiuſ-
dem anni, vt benè adnotauit eruditiſſimus D. Camill.
Gypſ. in addit. ad deciſ. Bononien. 102. in recentior. quod
idem voluit Rota Bononien. in dicta deciſ. 102. nu. 54.
14 Licèt, vt in præcedentibus quæſtionibus dixi, regula-
riter venditor de euictione teneatur, etiam quod ex-
preſsè illam non promiſerit; & nunc addo Surd. conſil.
421. nu. 12. lib. 3.
15 Primò fallit principalis firmata concluſio, vt non
procedat, quando fuit vendita res aliena, & emptor id
ignorauit, Hier. Gabr. conſil. 90. num. 43. lib. 1. Surd. con-
ſil. 351. num. 27. lib 3. & dicam latiùs ſuo loco.
16 Secundò fallit, quando partes noluerũt rei naturam
attendere, vel obſeruare; ſed eam mutarunt, & ab illa
diſceſſerunt, quoniam tunc debetur euictio, etiamſi in
eum caſum non fuerit ſtipulata, vt concludit Aret. in
d. conſil. 3. ſub num. 1. verſic. ſed in diuiſione fuerat tota
vni fratrũ aſſignata; qui dicit, quòd ſi in diuiſione da-
ta ſit facultas alienandi, frater ſuperſtes non poterit
rem illam vendicare è manibus eius, cui fuit vendita ab
illo, qui eam habuit in diuiſione, quoniam frater de-
functus eam alienare videtur de conſenſu alterius, nec
propterea, qui conſenſit, illam poteſt reuocare cap. 1.
§. Ticius il primo, ſi de feudo fuer. controuer. inter domin.
& agnat. cap. 1. §. prætereà quib. mod. feud. amitt. ſequi-
tur Crau. conſil. 24. nu. 11. & 15. de fideicommiſſo con-
18 ditionali agens, ac dicens illud cenſeri remiſſum, quã-
do fuit conceſſa facultas alienandi, & per conſequens
fideicommiſſi caſu adueniente, ſubſtitutum excludi,
optimè Menoch. conſil. 88. num. 89. lib. 1. vbi hæc & alia
proſequitur in propoſito.
19 Tertiò fallit, quando fuit promiſſa indemnitas ab
omni lite, & controuerſia, quia tenetur quocunq; mo-
20 do res euincatur, vt reſpondit Dec. conſil. 323. num. 3.
etiamſi res ipſa ſui natura ſit euictioni ſubiecta, vt ait
Burſat. conſil. 173. num 42. lib. 3.
21 Quamuis regulariter de euictione, quæ prouenit ex
natura rei euictæ, non teneatur, ſecundum Alex. iuncta
addit. ad eum, quæ concordantes allegat d. conſ. 21. nu. 7.
lib. 5. Caball. d. §. 5. nu. 33.
22 Quartò fallit, quando in contractu quis ſe obligauit
ad damna, & intereſſe in caſu etiam, quo aliàs ex natu-
ra actionis non teneretur: quia propter pactum expreſ-
ſum tenetur, Card. Seraph. deciſ. 787. nu. 1. & 10. à qui-
bus venditor non excuſatur, ibidem nu. 3. etiamſi fuerit
ignorans prohibitionis d. loco nu. 4.
23 Sed ſciẽdum eſt, quòd fructus, qui ab emptore per-
cepti ſunt à re reſtitutioni ſubiecta; puta emphyteuſis,
viuente venditore re euicta non reſtituuntur euincenti
rem ipſam: nàm, ſicut venditor ipſe, ſi non alienaſſet
bona hæc, iure percepiſſet dictos fructus, ex quo domi-
nus ipſorum erat, ita etiam emptor potuit illos perci-
pere, qui illius loco ſucceſſit. eſt enim certum, quod etſi
res emphyteotica alienari non poteſt in eorum præiu-
dicium, ad quos aliquando deuolutura eſt, nihilomi-
nus commoditas fructuum diſtrahi poteſt; ſicut à for-
tiori de commoditate fructuũ feudi affirmarũt, Ruyn.
conſ. 176. nu. 13. & 18. & conſ. 263. num. 3. lib. 1. Iulius
Clar. in §. feudum quæſt. 31. verſic. ſucceſſiuè quæro: &
Rol. conſ. 80. nu. 35. lib. 1.
24 Quòd etiã intelligimus procedere in fructibus per-
ceptis ab hoc emptore: mortuo venditore, & lite cœpta,
nàm cùm fructus ſint acceſſorij ad rem principalem,
vt probat text. in §. item ea, inſtit. de rer. diuiſ. quemad-
modum rei principalis euictæ natura reſpectu ipſiuſ-
met rei non tenetur venditor; ita etiam nec reſpectu
fructuum: quia vt ſupra diximus in princip. huius quę-
ſtionis, euicta re natura ipſius rei, non tenetur vendi-
tor ad damna, & intereſſe emptoris, ſic dicendũ, quòd
non teneatur pro ipſis fructibus euincenti.
Id verò, quod fuit dictum venditorem de euictione
teneri, etiam quod non promiſerit.
25 Primò declaratur, non procedere in conſentiente
venditioni, qui licèt videatur alienare, l. & ſic, ff. ſoluto
ma-

Digitized by Google

matrimon.l.in ædibus,§.quod ſi filius,ff.de donat. tamen de euictione non tenetur,*l.exceptione,C.de euict.l.inter ſtipulantem,in princ.ff.de verbor.oblig. Innocent. in cap. ſi quis col.2.de reb.eccleſ.non alien.Ancharan.conſil.76. in quarto dubio.Tiraq.de retract.conſang.§.1.gloſ.9.nu. 37.Surd.d.conſ.421,num.11 lib.3.& conſ.15.ſub nu.3. lib.1.& dicemus in particulari quæſtione.*

26 Secundò declaratur,quando illegitimè, & violenter fuiſſet res euicta:quia de illegitima,& violenta euictione non tenetur venditor,ſed agitur contra iniuriãtem, *Myſinger.ſing.obſeruat.cent.1.obſeruat.54.num.2.*qui alios allegat.

27 Tertiò declaratur non procedere, quando res euincitur facto ipſius emptoris, *Alex.conſ.21.num.6.lib.5. Myſinger.cent.1.obſeruat.56.num.5. Gomeſ.variar.reſolut.cap.2.tom.2.num.39.verſic.Ideò intelligitur.Vnde Coſta de factis ſcient.& ignorant.diſt.4 num.12.cent.1.* dixit, quòd emptor non agit de euictione, quando ex induſtria innouat litem irritando crabrones,niſi id fecerit per viam cridarum, & proclamatum, *ex Roman. conſil.53.*

28 Quartò declaratur,non habere locum, quando expreſſe conuentum eſſet, quòd in caſu euictionis venditor non teneatur,neque ad reſtitutionem pretij, vt per *Coſtam d.diſt.4.nu.18.cent.1.*

29 Quintò declaratur,non procedere, quando nõ fuit vendita res,ſed ius ſuper ipſa re, vel ceſſum eſt tale ius, quia tunc re euicta,non agitur de euictione:quoniam alia eſt res,aliud ius in ipſa re, *Coſta d.diſt.4.in fine. penès quem habentur alij.*

30 Poſtremò ſciendum quoque eſt, quòd venditor re euicta natura ipſius rei,tenetur reſtituere illudmet pretium, quòd ipſe tempore venditionis ab emptore accepit, cum augmentum, nec diminutio non conſideretur,ſed bonitas,& ſtatus tempore contractus,*l.bonitatis,ff.de euict.*& in ſpecie, quando ſit reſtituendum pretium,*poſt Modern.Pariſien.Igne.& Caball.Menoc. d.conſ.418.nu.21.lib.5.*

ARGVMENTVM.

Traduntur cautelæ,vt quis omni in caſu teneatur de euictione.

Singularitas, an, & quando reſoluatur in pluralitates.

Pignus,vel hypotheca in quibus tacitè contrahatur.

SVMMARIVM.

1 *Lites ſæpè oriuntur, culpa contrahentium, & notariorum,qui non benè explicant mentem partium.*

2 *Venditor, vt teneatur de euictione ſequuta ex natura rei,vtile eſt,vt in ſpecie exprimatur.*

Vel fiat reſeruatio iurium ſuorum in caſu euictionis, numero 3.

Vel quod emptor curet, quod venditor renunciet allegationibus,quas opponere poſſet, cùm declaratione, vt numero 4.

5 *Cautelæ, vt omni in caſu quis de euictione teneatur, à quo tradantur, remiſſiuè.*

6 *Venditor de euictione ex natura rei tenetur, ſi pactum apponatur, quòd pretium rei inueſtiatur in aliqua re immobili pro cautione ipſius emptoris.*

Effectus huius pacti qui ſit,nu.7.

Ampliatur, vt hoc prælationis priuilegium locum habeat etiam contra creditorem ex cauſa dotis,nu.8.

Sed contra num.ſequent.

Declaratur,ſi obligatio fiat ante rei traditionem,nu.10.

Sed vide num.11.

Traditur cautela ad euitandas difficultates,nu.12.

13 *Pretium ſi ex forma conuentionis reinueſtiendum eſt in vna re immobili pro euictione, non eſt illi ſatisfactum,ſi emantur plures.*

Ampliatur procedere, etiamſi ſit promiſſum reinueſtire in aliqua re immobili,nu.13.

Declaratur non procedere,ſi agitur ſolùm de cautione, & ſecuritate emptoris,quę tantum prodeſſet,ſi in duabus rebus,quàm ſi in vna adimpleatur,nu.18.

Secundò declaratur,non habere locum, ſtante difficultate ſubrogationis,nu.23.

14 *Dictio,aliqua,capit tantùm vnam.*

15 *Singularis ſermo ex vi vocabuli non adaptatur ad plures.*

66 *Diſpenſatus permutare cum vno, non poteſt permutare cum pluribus.*

17 *Licentia vendendi vni,non comprehendit venditionem factam duobus.*

19 *Singularitas reſoluitur in pluralitates,& è contra, vbi adeſt eadem ratio,vel æquitas.*

Idem,ſi ex neceſſitate verificari non poſſit in ſingularitate,nu.20.

Quid ſi ſit data pro forma,nu.21.

Vel de neceſſitate exigeretur pluralis numerus,nu.22.

24 *Fideiuſſor,vbi præſtari non poteſt à debitore, aut quid ſimile, quod ſit in obligatione, aliud pro alio ſolui poteſt.*

25 *Pactum, & diſpoſitio de pluribus, non verificatur in vno.*

26 *Quòd intellige vt ſupra,nu.19.*

27 *Pretium,vbi debet inueſtiri in re immobili, intelligitur implendum in ciuitate, vel territorio, vbi celebratus eſt contractus.*

Declaratur nu.28.

19 *Pignus,vel hypotheca tacitè contrahitur, ſi ex pecunia militis res empta ſit.*

Secundò,ſi viliter ematur ex pecunia, quæ ad iſtum effectum mutuo data ſit,nu.30.

Tertiò,quando fundus deſignatur,ex quo alimenta percipi debent.

Quartò,quando res à tutore empta eſt ex pecunia pupilli, num.32.

Declaratur procedere,ſi pupillus elegerit pecuniam, numero 33.

Quintò,ſi pecunia pupilli ſit mutuo alicui data pro emenda aliqua re,nu.34.

Declaratur num.35.

Sextò,quando quis tranſegit,non animo nouandi, nu.36.

Extende idem procedere, ſi tranſactio facta fuit animo nouandi,& is,cum quo fuit tranſactum, dolum admiſit,vel dolo malo tranſactionem non ſeruauerit,nu.37.

Septimò, quòd Colonus partiarius tacitam habet hypothecam in fructibus,nu.38.

39 Co-

Colonus partiarius à ſingulari ſucceſſore expelli non poteſt.

40 *Caſus, in quibus locum habet tacita hypotheca, vbi habentur, remiſſiuè.*

QVÆST. XXII.

1 QVotidie videmus in materia euictionum lites agi, partim culpa contrahentium, qui à principio non benè explicarunt, quid facere intelligerent; vel etiam ex ignorantia notariorum, qui benè nòn concipiunt ſtipulationum verba, & ſæpè numero omittunt neceſſaria, & non neceſſaria apponunt in inſtrumento, non abſque læſione illorum conſcientiæ, & damno immodico ipſorum contrahentium, velnti contingit, quando quis vendit cum promiſſione ſimplici de legitima, & generali defenſione bonorum, & de euictione in forma, & ſecundum naturam ſtatuto-
2 rum, ſine aliqua mentione euictionis ex natura rei: nã ſcimus, vt fuit dictum in præcedenti quæſtione; quòd regulariter venditor nõ tenetur de euictione, quæ prouenit ex natura rei, *Glo. in l. ſi familiæ, in ver. pro parte, & ibi Bart. & alij, C. famil. hercisc. cum alijs, vbi ſupra adductis*. à qua regula, licèt diſcedatur, quando promiſſionis verba ſiut ampla, & apta comprehendere etiam euictionem ex natura rei; non tamen verba promiſſionis prædictæ ſufficiunt, vt locum habeat obligatio de euictione ex natura rei, *vt decidit Rota penès Card. Seraphin. deciſ. 1480. num. 3*. ita quod vtile ſit præcauere, & ſpecificè exprimere, quòd venditor de euictione te-
3 neatur; etiam quod ſequatur ex natura rei, *vt per Seraphin. dicto loco*; vel fiat reſeruatio iurium ſuorum in caſu euictionis, *vt admonet Alba conſ. 325. num. 2. lib. 2.*
4 vel quod emptor curet, quòd venditor renunciet allegationibus. quas ei opponere poſſet, *vt per Maſcard. de*
5 *probat. lib. 2. concluſ. 614. num. 28.* & bonas cautelas, vt omni in caſu venditor de euictione teneatur, & nulla valeat exceptio opponi, *docuit Cępol. caut. 97. quẽ refert Card. Alban. in lucubr. ad Bart. in l. habitationem §. ante pretium, ſub num. 2. ad finem, ff. de periculo, & commod. rei vendit. & in rubr. ff. de euict. nu. 3.*

6 Valdè quoque vtile erit, ſi emptor in contractu ipſo venditionis pactum apponat, quod pretium inueſtiatur in aliqua re immobili pro cautione ipſius emptoris in caſu euictionis rei emptæ, *Alex. & Iaſ. in l. ſi fideiuſſor. § ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſdare cogant. Neguſant. de pignor. par. 5. memb. 2. num. 18. Bertazol. de clauſul. clauſula 42. glo. 1. nu. 1.*

7 Huius pacti, & conuentionis effectus eſt maximus: quoniam, vbi pretium inueſtiatur in aliqua re, quæ expreſsè obligetur, & hypothecetur emptori pro euictione, is in ea præfertur omnibus alijs creditoribus, etiam potioribus ipſius venditoris, *eſt tex. in l. licèt, C. qui pot. in pigno. habeant, vbi Bart. & poſteriores, & in l. procuratoris, §. planè, & ibi Caſtren. ff. de trib. act. Rip. in l. priuilegia, num. 32. fallent. 9. ff. de priuil. credit. & in l. 1. nu. 13. ff. in quib. cauſ. pign. vel hypothec. tacitè contrah. Neguſant. in dicto tract. par. 5. membro 2. num. 17. & 18. Strach. de Decoct. par. vltima nu. 5. Bertazol. dicta clauſula 42. gloſ. 1. nume. 2. & ſequenti. Cępol. cautel. 124. vulgaris col. 2. verſic. potes etiam.*

8 Ampliatur præcedens concluſio, vt hoc prælitionis priuilegium, locum habeat etiam contra creditorem ex cauſa dotis, *Neguſant. d. memb. 2. nu. 17.*

9 Verùm durum eſſet id obtinere *ſecundum Bertazol. dicta clauſul. 42. glo. 1. nu. 4. ob text. in Authen. de æqualita. dot. §. his conſequenter, collat. 7.* & quia etiam contrarium tenent *Specul. in titul. de obligat. & ſolut. §. 1. verſic. quid ſi vendidi fundum, & ibidem Ioan. Andr. in addit. Bart. in l. interdum, ff. qui potior. in pigno. habeant. Ripæ in dicta nona limitat. nu. 32. Afflict. deciſ. 306. nu. 5.* quod tamen durius mihi videtur.

10 Declara tamen, vt diſpoſitio *dictæ l. licèt, C. qui potior. in pigno. habean.* de qua ſupra diximus, locum habeat, vt is, de cuius pecunia res empta eſt, præferatur cæteris etiam anterioribus creditoribus expreſſa ſibi facta obligatione, requiritur, quòd obligatio fiat ante rei traditionem, vel in ipſa traditione; nec ſufficit ſi fiat poſt etiam in eodem inſtrumento, *vt tradit Neguſant. de pignor. par. 4. quæſt. 4. num. 35. Bertazol d. clauſ. 42.* vbi pariter ait, quòd etiam vix obtinebit, cũ in inſtrumento nihil dicat prius, aut poſterius factum, antequam ſit lectum, & publicatum, *ad notata per Cagnol. poſt alios in l. lecta, num. 151. & ſeq. ff. ſi cert. pet.* quodque aduerſus Neguſant. expreſsè tenet *Benven. Stracc. citando Curt. iun. conſ. 147. col. 2. & Ruyn. conſ. 214. nu. 10. lib. 1. in tract. de decoct. in dicta vltima parte num. 6.*
11 addit tamen idem Bertaz. cautiùs eſſe ad euitãdas difficultates, huiuſmodi obligationem apponere in ipſa traditione, vel antea.

12 Aduertendum inſuper eſt, quòd ſi venditor velit inueſtire pretium, non poteſt illud in pluribus rebus inueſtire, ſi in pacto dictum ſit in vna re immobili, cùm diſpoſitio loquatur in vno, & non debeat extendi ad plura, *Bal. in cap. inter cæteras, in fine de reſcript. Bertazol. de clauſul. clauſ. 42. glo. 3. nu. 1.*

13 Ampliatur procedere, etiamſi promiſſum fuiſſet reinueſtire in aliqua re immobili, cùm ob dictionem illã (aliquam) non veniat, niſi vna, *Rebuff. in l. creditorum,*
14 *verſic. interdum qualibet, ff. de verbor. oblig.* vbi, quod propter dictionem, aliquam, intelligitur quaſi vna ex pluribus, *Felyn. in cap. omnes leges, col. 3. verſic. iſtis ad. de diſt. 1* & ratio eſt, quia intereſt eius, ad cuius fauorẽ facta eſt conuentio, reinueſtituram non ſcindi in plures res, ne difficilior ſit exactio à pluribus facienda, & minutatim, *l. planè, ff. famil. hercisc.* & eſt regulare, vt
15 ſermo ſingularis ex vi vocabuli non adaptetur ad plures, *l. ſi duo ſunt Titij, ff. de teſtam. tutel. cap. gaudemus, de diuor. Io. Andr. in regula pluralis locutio, poſt princip.*
16 *verſic. ſciendum autem, quòd ſicut, de regul. iur. in ſexto,* vnde diſpenſatus permutare cum vno, non poteſt permutare cum pluribus, *Ant. de Butrio in cap. cum venerabilis, num. 10. de except. per cap. non poteſt & cap. ſi motus, de præben. in ſexto, Felyn. in d. cap. omnes leges,*
17 *ſub num. 6.* & licentia vendendi vni, non complectitur venditionem factam duobus, *Surd. deciſ. 186. num. 1. verſic. & licentia.*

18 Limitatur dicta concluſio, vt non procedat, ſi agatur ſolùm de cautione, & ſecuritate emptoris, quæ tantum prodeſt, ſi in duabus rebus, quàm ſi in vna adim-
19 pleatur: nãm vbi adeſt eadem ratio, vel æquitas ſuadet, tunc fieri poteſt reſolutio ſingularis ſermonis in pluralem; & è cõtra: quaſi idem ſit, quod rationis vnitas, & connexitas inducit, *glo. in cap. ſi compromiſſarius*

in

Digitized by Google

ver.compromiſſarius,de elect.in ſexto,quam ſequitur Do-
min.Gemin.in d.c.omnes leges,nu.6.diſt.1. & ibi Felyn.
in princ.nu.1.Ioan.Fab.Inſtit.de iure perſon. in prin. per
text.in l.ſi cui lama,ff.de legat.3.
20 Idem dicimus, quando ex neceſſitate verificari non
poſſet in ſingularitatem, Felyn.in d.cap.omnes leges ſub
21 n.8.in fi.at quando fuit data pro forma, tunc plurali-
tas reſolui non poteſt in ſingularitates: nec è contra,
quaſi forma debeat in ſpecie adimpleri, vt tradit Bal.
conſ.123.n.3.in fi.lib.9.per l.Pedius, §.in ſeruum cum l.
ſeq.&l.ſicuti tribus,de arbit.l.Pōponius de re iud.Tiraq.
ī l.ſi vnquā in ver.ſuſceperit liberos n.262.C.de reu.don.
22 Vel etiam, qñ de neceſſitate exigeretur pluralis nu-
merus,non reſolueretur in ſingularitatem, Bart.in l.3.
§.negotia,ff.de negot.geſt.Felyn.in d.c.omnes leges,verſ.
23 Idem tenet diſt.1.ex quo neceſſitas debet facere licitū,
quod aliàs eſſet prohibitum, c. quod non eſt de reg.iur.
in ſexto l.1.de offic.conſ.Iaſ.in l.principalibus, ff. ſi cert.
24 pet.Propter quam cauſam,quando etiam debitor non
poſſet dare fideiuſſores, aut quid ſimile, quod eſſet in
obligatione,liceret aliud pro alio ſoluere,Iaſ. in l. 2.§.
mutui datio ſub nu.8.fallent.1.& ibidem Ripa ſub num.
23.verſic.ex quibus iuribus,ff.ſi cert.pet.
25 Provt è contra,quādo pactum, & diſpoſitio eſſet de
pluribus,non verificatur in vno,ſecundum Angel.conſ.
56.quidam non ſuppoſitus,ſequitur Tiraq. in d.l.ſi vn-
quam,in ver.ſuſceperit liberos n.232.Rip.in d.l.2.§.1.
nu.23.Bertazol.dicta clauſula 42.
26 Quod intellige, vt vbi ſupra nu.19.fuit dictum.
27 Item aduertas,quòd ſi ſimpliciter dictum ſit, quòd
pretium deberet inueſtiri in re immobili,intelligi quo-
que deberet illud implēdum in ciuitate, vel territorio,
vbi celebratus eſt contractus, ſic Alex. qui dicit ita re-
ſpondiſſe in ciuitate Bononiæ,in d.l.ſi fideiuſſor,§.ſi ne-
ceſſarium,& ibidē ſequūtur Iaſ.& Iacobin. de S.Georg.
ff.qui ſatiſd.cogan.Marſil.in l.de minore,§.plurimum nu.
37.de quæſt.& in rubr.de fideiuſſ.n.262. Boer. deciſ.99.
ad fin.Vrſil.ad Affl.deciſ.137.n.4. Rol. conſ.58. nu.19.
lib.1.Bertaz.d.clauſ.42.glo.4.per totam.
28 Declaratur, vt ſufficiat remittere in alia ciuitate,vel
loco eiuſdem Prouinciæ, quæ ſit ſub eodem Principe:
ſecùs, ſi eſſet ſub diuerſis principibus: quoniam tunc,
licèt illa alia ciuitas eſſet propinqua,non ob id ſufficit,
quia iuriſdictio vnius,nec mediatè,nec immediatè ha-
bet vim in alia ciuitate,ita Iaſ.in d.l.ſi fideiuſſor,§.ſi ne-
ceſſarium,nu.8.ff.qui ſatiſd.cogant.
Plures tamen ſunt caſus,in quibus pignus,vel hypo-
theca contrahitur, pro intellectu eorum, quæ ſuperius
dicta ſunt.
29 Primus eſt,ſi ex pecunia militis res empta ſit; quia
intelligitur ei tacitè obligata, Gloſ. in l.quamuis,& ibi
Bart.& Salyc.de pign.idem Salyc. voluit in l. licet nu.2.
C.qui pot.in pign.habean. Neguſ. de pign.p.2. memb.4.
nu.164.
30 Secundus eſt,ſi militia empta ſit ex pecunia,quæ ad
iſtum effectū mutuo data ſit: quo caſu illa militia cre-
ditori intelligitur tacitè hypothecata etiam cum priui-
legio prælationis,l.fin.& Authen.quæ ſubiicitur, C. de
pign.Neguſan.d.par.2.memb.4.ſub num.164.verſic.de-
cimus caſus eſt.
31 Tertius caſus eſt,quando fundus deſignatur,ex quo
alimenta percipi debent: quia tunc ille hypothecatus
intelligitur,l.2.ff.de aliment.legat.& Bart. in l.Lucius,

nu.4.eod.tit.& in l.fundus quem,ff.de ann.lega. idemq́
procedit ſi fundus fuerit deſignatus pro ſoluenda an-
nua penſione,vt habetur per Neguſan.de pign.& hypo-
thec.par.2.memb.4. num.164. verſic.Vigeſimustertius
caſus eſt.
32 Quartus eſt caſus, quando res à tutore empta eſt ex
pecunia pupilli: quoniā ei tacitè intelligitur hypothe-
cata, ſeu obligata,l.idemq; iuncta Glo. & Bart.ibi nu.2.
ff.qui pot.in pign.hab.& l.3.in princip.ff.de reb.eor. Ro-
man.in l.ſi cum dotem,§.transgrediamur,ſub nu.41.ver.
fallit.& num.51.ff.ſoluto matrim.
33 Declaratur, ſi pupillus elegerit pecuniam: nam ſi rē
emptam maluerit, & ſibi acquiritur; & ideò non po-
teſt illi iure pignoris eſſe obligata,l.neque pignus, ff. de
reg.iur.& ita Glo.& Bart.intelligitur, & Bal. in l.ſi tu-
tor.nu.2.de ſeru.pign.da.manu. Neguſ.de pignor. d.par.
2.memb.4.ſub nu.158.verſ.Subdit tamen Iaſ.
34 Quintus eſt caſus, ſi pecunia pupilli ſit mutuo alicui
data pro emenda aliqua re: quoniam res empta ex illa
pecunia tacitè intelligitur ei hypothecata, d.l.idemq;,
35 & ibi Gloſ.& Bar. hocq; intelligitur, quando res ab
alio, quàm à tutore eſt empta ex pecunia pupilli, quia
tunc dominium pupillo non acquiritur; ſed tantùm
tacita hypotheca cum prælationis priuilegio, Bal.in l.
ſi tutor.nu.2.de ſer.pign.de manu.Neguſ.d.par.2.memb.
4.num.165.
36 Sextus eſt caſus,quando quis tranſigit abſq; animo
nouandi ſub aliqua obligatione,& is, cum quo tranſe-
git,non obſeruat tranſactionem,ex priori obligatione,
& actione conueniri poteſt,l.cum proponas, C. de pact.
& l.ſiue apud acta, C. de tranſact. & illius bona tacitè
intelliguntur hypothecata,Bar.& Salyc.per illum tex.
in l.fin.ff.in quib.cauſ.pign.tac.contrah.quod Bar.putat
eſſe notandum: quia frequenter poteſt de facto acci-
dere,& ſequitur Neguſ. d. memb.4. nu.164. verſic.Vi-
geſimusprimus caſus eſt.
37 Extende idem dicendum, ſi tranſactio facta fuerit
animo nouandi;& is,cum quo tranſegit,dolum admi-
ſerit, vel dolo malo tranſactionem non ſeruauerit, vt
Bar.intelligit, & ſequitur Neguſ. vbi ſupra num.164.
verſic.Vigeſimusſecundus caſus eſt.
38 Septimus eſt caſus, quod Colonus partiarius in fru-
ctibus tacitā habet hypothecam: ex quo infertur,quod
39 à ſingulari ſucceſſore expelli non poſſit, Aret. Inſtit.de
locat.& conduct.in princ.& de except. in princ. verſ.ſed
aduerſus,Fabian.de Monte in tract. de empt. & vendit.
quæſt.6.memb.18.verſ.Item, & tertio in Colono partia-
rio,Oſaſc.deciſ.82.num.8.& ſeqq. qui tamen ad fin. di-
ſtinguit,& videndus eſt Card.Mant. de tacit. & ambig.
conuent.lib.5.tit.11.ſub nu.8.vſque ad fin.
40 Sunt & alij caſus,quos breuitatis cauſa omitto,cum
ſint extra noſtram materiam, qui colligi poſſunt ex
Neguſant.dicto quarto memb.per diſcurſum.

ARGVMENTVM.

Titulus oneroſus qui dicatur, vt de euictio-
ne agi poſſit.
Res vendita, quando detegitur non libera.
Quid reſoluendum per emptorem.

SVMMARIVM.

1 *Titulus onerosſus dicitur emptio.*
2 *Permatatio.*
3 *Donatio reciproca.*
4 *Donatio remuneratoria.*
5 *Dos tradita Genero.*
6 *Emphyteuſis.*
8 *Feudam.*
9 *Datio in ſolutum.*
10 *Tranſactio.*
11 *Locatio.*
12 *Et omnis contractus, in qao dominium transfertar.*
7 *Redhibitoria datur in emphyteuſi.*
13 *Venditor tenetur rem liberam, vacuam, & expeditam tradere.*
14 *Venditor agens ad pretium, reijcitar exceptione rei non liberæ traditæ.*
15 *Emptor etiam lite ſibi non mota agere poteſt aduerſus venditorem, vt res ſibi libera tradatur, & nu. 18.*
Siue res tradita ſit, ſiue non, nu. 16. & 19.
17 *Emptor non debet eſſe deterioris conditionis poſt traditioaem, qnam ante, & nu. ſeq.*
20 *Obligatio rem tradi in vēditione, habet admixtam obligationem rem dari.*
21 *Venditor tenetur ita dare, vt dominiam auocari non poſſit.*
22 *Emptori, occaſione rei ſibi non liberè traditæ, datur actio quanto minoris.*
23 *Primò ampliatur, vt fortius procedat, quando venditor rem vti liberam vendit.*
Secūdò ampliatur, vt donec res ab obligatione liberetur, non teneatur emptor ad intereſſe pretij, nu. 25.
Contrarium habetur num. 26.
Declaratur num. 27.
Tertiò ampliatur procedere, etiamſi res vendita non eſſet purè obligata, ſed ſub conditione nu. 28.
Sed contra nu. 39. Declaratur nu. 38.
Quartò ampliatur etiam habere locam, ſi pretium eſſet ſolutum, num. 31.
Et quatenus ſolutum non ſit, retineri poteſt, donec liberetur, num. 32.
Et dicto caſu ſuccurritur per cautionem, nu. 33.
Quintò ampliatur, vt agi poſſit ad faciendum conſentire omnem perſonam, nu. 34.
Et loco conſenſus admittitur ſatiſdatio, na. 35.
Sextò ampliatur eò magis procedere, quando venditor ſciens rem alteri obligatam, vendidit, num. 36.
Primò fallit in locatione reſpectu iuris conductoris, n. 37.
Secundò fallit, quando ius detentoris eſt potentius iure emptoris, num. 38.
Tertiò fallit, quando emptor ſciuit rē eſſe obligatā, n. 39.
Et ſufficit hoc caſu notitia in genere, na. 40.
24 *Venditor ſciens, rem venditam eſſe oneri affectam, tenetur emptori ad iatereſſe, & loco intereſſe ad pretiū.*
41 *Emptor, cui res non traditur libera, ſi non ſoluit totum pretium, ſed habet penès ſe tantum quod correſpondet ſuæ prætēſioni, poteſt illud retinere, nec cōgaeri poteſt.*
42 *Emptor, qua actione conuenitur, quando prædium detegitur alteri qaomodolibet obligatum.*
43 *Emptor, qui euictionem timet, ſecurè ſoluere poteſt, non expectata ſententia.*
Declaratur procedere exiſtente debito liqaido, & notorio: ſecùs, ſi doloſo, num. 44.
45 *Pretium reſtitaitur, vbi bona libera tradi nequeunt.*
Præſertim, ſi venditor aſſeruerit, quod res eſſet libera, qao caſa contractus reſciſſio competit, nu. 46.
Et agitur via executiua, vi obligationis Cameralis, quatenus appoſita ſit, na. 47.
Amplia, quando cautum eſſet de euictione, & dati fuiſſent fideiuſſores, nu. 48.
49 *Venditor, quando prius obligauit rem venditam, conſequi poteſt pretium dato fideiuſſorem.*
Contrarium nu. 51.
50 *Euictio, quando imminet in limine contractus, ſi venditor agit ad pretium, vel ad partem, pro reſiduo cauere debet cum fideiuſſore de euictione.*
52 *Emptor vbi nullum poteſt pati damnum, ceſſat exceptio rei non liberè traditæ.*
53 *Contractus reſciſſio non conceditur, ſed implementum peti debet, qaando venditor, vel emptor non impleuit.*

QVÆST. XXIII.

Viſo, quæ requirantur, ad hoc, vt de euictione detur actio; nunc videndū eſt in quibus ſingulariter actio huiuſmodi concedatur. Quam materiam, licèt iu genere attigerim *in quæſt. 2.* in præſenti tamen rem hāc pro pleniori vtilitate, & aptiore ad actum practicum vſu, per caſus particulares diſcutere viſum fuit; nam facilius erit pro facti contingentia nodum diſſoluere.

Dixi ergo de euictione agere poſſe, qui, emptionis titulo rem acquirit, vel alia ſimili cauſa, ſeu titulo oneroſo, per cuius contractum dominium transfertur.

1 Cæterùm, qui ſit titulus oneroſus, alias ego dixi in meo tractatu *de imput. & detractio. quæſt. 10. na. 12. & ſeqq.* quo loci adduxi exempla quædam videlicet emptionis, *l. apud Celſum, §. ſi quis autem, ff. de dolo mal. & met. except. latè Menoch. de recup. poſſ. remed. 9. nu. 179. & 180.*

2 Permutationis, *ad not. in l. vnica, C. de impen. lucrat. deſcript. lib. 10.*

3 Donationis reciprocæ, *vt per Lup. in rubr. de don. inter vir. & vxor. §. 50. nu. 57. in fine, & na. 18. Boer. deciſ. 185. n. 10* quicquid diſſentiat *Decian. in conſ. 1. na. 61. & 72. verſ. ſexto reſpondeo lib. 4.*

4 Donationis remuneratoriæ, vt ſcribunt omnes in *l. Attilius Regulus per illum text. ff. de donat. Socin. iun. conſ. 94. nu. 13. lib. 1. Decian. d. conſ. 1. nu. 74. lib. 4. Gabr. conſ. 136. na. 20. & 30. lib. 2.*

5 Dotis traditæ Genero, occaſione filiæ eidem nuptæ *Affl. deciſ. 86. nu. 4. Boer. d. deciſ. 185. num. 10. propè fin. Rota diuerſ. deciſ. 488. nu. 6. par. 1.*

6 His adducitur contractus emphyteuſis, qui eſt vltrò, citroq; obligatorius: quia dominus transfert vtile dominium; & emphyteuta ſoluit annuum canonem conuentum, *vt per Specul. in tit. de locato, §. nūc aliquo, & ibi Ioan. Andr. in vlt. addit. clarius Azo. in ſumma, C. de euict. nu. 7.* vbi in ſpecie ait, emphyteutam, ſuperficiarium, & vaſallum agere poſſe de euictione.

Mouetur duplici ratione.

Prima quia ſunt loco emptoris.

Secunda, quoniā ius habēt in re, per quam vltimam

7 rationem inquit Bal.in l.2.num.6.& ſeq.de euict.quod
datur emphyteutæ redhibitoria .

8 Idem dicimus in feudo, Bart.in l.iuriſgẽtium, §.qui-
nimò nu.19.ff.de pact. Curt.iun.de feud. par.2. quæſt.7.
nu.57.Franc.Becc.conſ.18.nu.10.

9 In datione in ſolutum, Paul.de Caſtr.conſ.305.nu.2.
lib.1.Alba conſ.2.nu.12.Cæph.conſ.98.nu.46.

10 In tranſactione Soc.iun.conſ.98.nu.16.lib.2. Ludou.
in deciſ.Peruſ.101.Franc.Marc.quæſt.52.par.2.

11 In locatione Alba cõſ.351.n.11.Surd.dec.265.n.40.

12 Et ſimiliter in quocunq; alio contractu, in quo do-
minium transfertur, l.ſciendum, ff. de euict. Surd. deciſ.
290.nu.12.& 13.& infra .

13 Proſequendo emptionis, ſeu venditionis materiam,
dicimus venditorem teneri, rem liberam, vacuã , & ex-
peditam tradere, l.ſi in emptione, §.vacuam, & §.fin.cũ
l.ſeq.in princ.vbi notant Doct.ff.de act.empti, l.ſi pater ,
C.eod.c.cùm Ioannes, & ibi notatur , extra de fide inſtr.
l.ex prædijs vbi ſcribentes, C.de euict. Rot.poſt tract.Pa-
cific.de Saluia interd.deciſ.152.nu.1. & 2. & deciſ.77.
n.1.p.2.in recen.vnde ait Bal.in d.l.ex prædijs , quod rẽ
vendens ſimpliciter , cenſetur tanquam liberam vẽde-
re, & talem tenetur tradere, Dec.conſ.119.num.1. Bero.
conſ.158.n.31.lib.1.vbi quod tradidiſſe nõ dicitur, qui
rem non tradit liberã, Alex.conſ.15.nu.3.lib.5. Tiraq.
latè de retract.conuent.§.1.Gl.9.nu.56. Oſaſc. deciſ.24.
nu.4.Iacob.Berett.conſ.145.nu.13.Rota d.deciſ.87.n.5.
14 Surd.conſ.13.nu.16.lib.1. ideò ſi vẽditor agat ad pre-
tium reijcitur exceptione rei liberè non traditæ, l. Iu-
lianus, §.offerri, cum ibi notatis, ff.de actio.empti; & hæc
dicitur doli exceptio, l.ex prædys in fin. C.de euict.l.qui
pendente , ff.de act. empti , vel ẽt ex parte emptoris agi
15 poteſt, vt res liberetur. Nam etſi agi non poſſit de eui-
ctione, antequã res euicta ſit, quando tamen res eſt alij
obligata, poteſt emptor, licet ei nulla ſit mota lis, agere
ex empto, vt res libera tradatur, ex notatis per Bal.in d.
16 l.ex prædijs, per illũ text.qui, quamuis loquatur, re nõ-
dum tradita , idem tñ eſt, ſi ſit tradita , quoniam agit
nihilominus emptor, ſecundũ Gloſ.in d. l. ex prædijs per
text.in l.creditori, §.prædiũ, ff.de actio. empt. vbi hoc ẽt
declarant Bar.& Salyc.qui dicit, quod hoc modo em-
ptor obtinet, excipiendo , quod nõ conſequeretur agẽ-
17 do, & ſubdit poſt Glo. hoc procedere, re tradita : quia
emptor non debet eſſe deterioris conditionis, poſt tra-
ditionẽ, quam ante, eſt tex.in l.creditor, §.prædium, ff.de
act.empt.quem ibi Paul.de Caſtr.dicit eſſe notandũ, &
menti tenendũ vti factum ad declarationem huius du-
bij, Franch.deciſ.200.n.13.14. & 15. vbi quod vel fiet
deductio pretij, vel cogetur ſtatim vẽditor liberare rẽ;
18 & in fine ſæpiùs deciſum teſtatur, competere actionẽ,
etiam ſi lis ſuper rei, ſeù pecuniæ auocationem nõ fue-
rit adhuc mota; & vltrà Doct.eſt text.in l.ſi hominẽ, ff.
de ſolutio. ibi nec expectabimus, vt creditor euincat ,
tradit Surd.deciſ.165.n.6.Oſaſc.d.deciſ.24.n.6. & ita ẽt
concludit Ripa poſt Alex.in l.1. §.ſi hæres, nu.32. ff. ad
19 Trebell.vbi ait hanc eſſe bonam cautelam ad ſolutionẽ
differendam, vt ſiue tradidit, ſiue nõ , emptor apponat
ſe non teneri ad pretij ſolutionẽ : quia res eſt alij obli-
gata: quo caſu, ſi pretiũ non eſt ſolutũ, ſuccurritur em-
ptori per viã exceptionis; ſi verò eſt ſolutũ, datur actio
d.l.creditor, §.prædiũ, Oſaſc.d.deciſ.24.ſub n.2.verſ.con-
trariũ, Card.Seraph.deciſ.321.n.8.vbi dicitur ad huius
confirmationem, quòd obligatio rem tradi in vẽditio-
20 ne habet admixtam obligationẽ rem dari, Bar.in l.cer-
ti condictio.n.22.& 23.ff.ſi cert.pet.& ibi latè Dec.nu.
11.& 12.idẽ Bar.in l.in conuentionalib.ff.de verb.oblig.
quoties autẽ in obligatione eſt rem dari, agi poteſt , vt
res libera tradatur, l.Iulianus, §.qui fũdũ, ff.eod.tit.quia
21 tenetur ita dare, vt dominiũ auocari non valeat, Iaſ.in
22 d.l.qui ſundum, n.5.rurſus emptori occaſione premiſſa
conceditur actio quanto minoris, Bar.in l.cũ ſtipulatus
ſim, § fin.ff.de verb.oblig.Ang.in l.1. §.ſi hæres, n.3. ff.
ad Trebell.vbi ẽt Alex.nu.3. qui vtramq; actionẽ pro-
bat per d.l.ex his prædijs, Alex.conſ.63.nu.9.lib.6. Ne-
guſ.de pign.in primo memb.5.par.ſub n.24. verſ.ſimili-
ter, Oſaſc.deciſ.26.n.5.Card.Seraph.d.deciſ.321.nu.7.

23 Primò ampliatur, vt eo fortiùs procedat , qñ vendi-
tor ſciens rem alicui oneri obnoxiam, vti liberam ven-
didit, l.ſeruus quem, §.ſi ſciẽs, vbi Bar.& Salyc.ff.de act.
empti l.3.C.de euict.l.ſi tibi, cum Glo.C.eod.l.ſed hoc no-
mine vbi Gloſ.in ver.ſciuit, ff.eod. quia vt inquit Horat.
Epiſt.lib.2.in epiſt.ad Lucium Florum. Multa fidem pro-
miſſa leuant, vbi plenius æquo laudat venales , qui vult
extrudere merces .

24 Quo caſu venditor ſciens rem venditam eſſe oneri
affectam, tenetur emptori ad intereſſe, & loco intereſ-
ſe ad reſtitutionem pretij , Rota deciſ.459. nu.1.par.2.
in recentior.

25 Secũdò ampliatur, vt donec res ab obligatione libe-
retur, non tenetur emptor ad intereſſe pretij , Bal. in l.
1.ſub n.5.C.de bo.mater..Affl.deciſ.20.n.5. Soc.cõſ.88.
n.17.lib.4.& conſ.103.n.24.eod.lib.Corne.conſ.59. col.
fin.verſ.Nec obſtat, quòd venditor lib.3.

26 Contrariũ , quod emptor fructus non lucretur cum
venditoris iactura, & quòd in hoc obſtet æquitas l. cu-
rabit, C.de actio.empti, ex ijs, quæ habẽtur per Bal. in l.
2.n.4.C.de vſur..Alex.conſ.147.n.3.lib.5.& propterea
dubium videri reſpondit Soc.conſ.176.nu.11.lib.2.

27 Sed tu teneas dictam ampliationẽ, hac adhibita de-
claratione, quod contrariũ adductum procedat, quan-
do emptor fructus oẽs abſque aliqua pretij vel vſurarũ
ſolutione lucrari velit: at ſecus, vbi ageretur, quòd em-
ptor teneatur ad totale intereſſe conuentũ; cum vendi-
tor fidem nõ ſeruauerit d.l.Iulianus, §.offerri , ff.de act.
empti.quia tantũ tenebitur emptor ad vſuras recõpen-
ſatiuas iuxta fructuum perceptorum quantitatem , vt
poſt alios tradit Lup. de vſur. comment.1.§.7. nu.142.
Alex.d.conſ.147.ſub nu.3. verſ.& tales vſuræ , Conar.
variar.reſol.lib.3.cap.4.ſub nu.6.verſ.duodecimo hic in-
fertur, Modern.Pariſien. in tract. de vſur. num.560. in-
quiens, deberi vſuras non in totum , ſed vſque ad con-
currentem fructuum ſummam dumtaxat .

28 Tertiò ampliatur , etiam quando res vendita non
eſſet purè obligata , ſed cum conditione , quæ adhuc
penderet : æſtimatur enim , & attenditur ille dubius
euentibus, Alex.conſ.63.nu.11.lib.6. Gratian. diſcept.
lib.2.cap.361.num.5.

29 Contrarium ſcripſerunt Bal. in d.l. ex his prædijs in
fine, Alex.conſ.65.nu.4.lib.5.& Neguſan.de pignor. in
primo memb.5.par.ſub nu.24.verſic.ſed difficultas .

29 Verùm tene ampliationem , & declara dictum Bal.
procedere , ſeù intelligi , vbi ſuper alijs bonis emptori
poteſt eſſe conſultum: aliàs ſecùs, ita Alex. d.conſil.65.
nu.4.& Afflict.deciſ.241. nu.5.quia tunc non intereſt
30 emptoris liberari , cum ſuper alijs bonis poſſit ei eſſe
conſultum .

31 Quartò ampliatur quoque procedere, ſi pretium eſ-
ſet ſolutum, ne deterioris conditionis ſit emptor, qui
ſoluit, quam qui non ſoluit; nec ideò mirum, ſi ei datur
actio ex empto aduerſus venditorem, vt prædium ven-
ditum obligatum luat, *d.l. creditor, §. prædium, ff. de act.
empti, poſt Bal. Ang. Salyc. & alios, ſic reſpondit Pere-
grin. conſ. 93. nu. 8. lib. 5.* quod que res, quando venditor
vt libera (quæ etiamſi non dicatur, intelligitur vendita,
vt talis, *l. in venditione, ff. de action. empt. Peregrin. vbi
proximè ſupra*) quæ non eſt; tunc, ſi pretium eſt ſolutũ,
32 agatur vt liberetur, & vt indemnis ſeruetur emptor; &
ſi non eſt ſolutum pretium, illud retineri poſſit, donec
liberetur, *eſt text. in d. l. ex prædijs, & ibi Bal. nu. 10. &
l. cum liberam, C. de euict.* & eo caſu etiam ſuccurritur
33 per cautionem, vt notant *Doct. in l. 3. C. eod. & ſequitur
Rota deciſ. 362. nu. 6. par. 4. in nouiſſ. nouiſſimar.*
34 Quintò ampliatur, vt quoque agi poſſit ad facien-
dum conſentire omnem perſonam, *iuxtà Gl. ſ. in l. qui
rem, & ibi Bal. num. 10. C. de euict. Rota deciſ. 828. num.
2. par. 4. inter nouiſſ. nouiſſimar.*
35 Et vbi is, qui habet rem obligatam nollet conſenti-
re, ſatiſdari poteſt ab eo, qui tenetur ad liberandum;
ita vt damnum pati non poſſit, *ad tex. in l. ſi pater, cum
Gl. in ver. liberentur lit. L. C. de collat. Alex. d. conſ. 65.
num. 5. lib. 5. & ibi Addent. in ver. liberam, Negusan. de
pign. par. 5. memb. 1. nu. 28. Amat. deciſ. 20. nu. 24.*
36 Sextò ampliatur, vt licèt ante euictionem ſecutam
agi non poſſit, *l. cum rem, C. de euict. l. ſi plus, §. mora, eod.
tit.* tamen ſecus eſt, quando venditor ſciens rem alteri
obligatam, vendidit: nàm tunc agi poteſt ad intereſſe
etiam ante euictionem, *l. ſeruus quem à me, § fin. de act.
empt. l. ſi nominem, de ſolu. Bart. in l. atqui natura, §. cum
me abſente, in fine verſic. vltimo aduerte, de negot. geſt.
Bal. in l. libera in fine ſub nu. 9. verſic. Quæro actor. C. de
ſent. & interloc. omnium iudic. Surd. deciſ. 252. num. 10.*
quando præſertim ſpecialiter aliquid promittitur, vi-
delicet rem eſſe liberam, & nulli alij obligatam, cum
ſimul quia tunc ex tali narratiua, & promiſſione em-
ptor inductus videtur ad emendum, aliàs non emptu-
rus, quaſi iſta expreſſa cõuentio augeat obligationem,
*l. cum eiuſdem, §. interdum de ædilit. edicto, Corne. conſil.
226. nu. 3. lib. 2. Cagnol. in l. vnica nu. 71. & 72. verſic.
ſecundus caſus conſideratus, C. de ſent. quæ pro eo, quod
inter. Surd. deciſ. 165. nu. 11. Rota coram Card. Seraphi.
in Romana cenſus de Cuppis 15. Martij 1577* vbi etiam
quo datur actio quanto minoris, *Oſaſc. d. deciſ. 24. nu.
25. latè Surd. d. deciſ. 165. nu. 10.* licèt intelligat in ven-
ditore ignorante, & non benè, vt dixi in ſeq. in princ.
37 Primò fallit in locatione, reſpectu iuris conductoris,
*ſecundum Iaſ. in l. 1. in conuentionalibus, §. ſi quis va-
cuam, in princ. ff. de verborum oblig.* ſecùs ſi dixiſſet va-
cuam, liberam, & expeditam, *Imol. ibi in verſic. ſi antẽ
quis promitteret, Iaſ. num. 2.* vbi dicit, quod iſta verba
non ſunt ſuperflua, ſed vnumquodque operatur.
38 Secundò fallit, quod dicitur de poſſeſſione vacua,
& libera tradenda *ex d. §. vacua,* non procedere, quan-
do ius detentoris eſt potentius iure emptoris, *vt in caſu
d. §. vacua,* in creditore miſſo in poſſeſſionem ex primo
decreto, *Ang. Imol. Alex. & Iaſ. in d. l. ex conuentiona-
libus, § ſi quis vacuam, Rota d. deciſ. 78. n. 2. p. 2. in recen.*
39 Tertiò fallit, quando emptor ſciuit rem eſſe obliga-
tam, *l. 1. in fine, ff. de actio. empt. Gozad. in conſ. 24. nu. 7.
Bero. conſ. 2. ſub num. 12. & 15. lib. 1. cum alijs per Surd.
deciſ. 265. ſub nu. 28. & d. deciſ. 172. nu. 5. Rota in Romana
locationis Caſalis 5. Ianuarij coràm R. P. D. Ortemberg:*
quia tunc ſtante iſta ſcientia, quamuis fuiſſet promiſſũ
tradere rem venditam liberè, ſufficit, quod tradatur li-
bera, vacua, & expedita eo modo, quo tradi poteſt, vn-
de ſi emptor ſciebat rem eſſe locatam, non poteſt exci-
pere de re ſibi non tradita liberè, licèt ita fuerit cõuen-
tum, cũ videretur approbaſſe quod ſibi detur vacua,
poſtquàm finita erit locatio, vel poſtquã ceſſabit obli-
gatio, ſi alteri eſſet obligata, *Surd. d. deciſ. 265. num. 25.
cum ſeq. Bero. conſ. 2. nu. 15. & 17. lib. 1. Gozad. conſ. 24.
nu. 7. quos omnes ſequitur Rota d. deciſ. 78. n. 3. & 4. par.*
40 *2. in recent.* vbi etiam, quòd ſufficit habere notitiam in
genere obligationis, quæ aderat in tali re vendita; ita
declarando Doct. dũm volunt, venditorem teneri ad
rem tradendam, *iuxta l. ex his prædijs, C. de euictio. & l.
cum venderes, ff. de contrah. empt. l. quoniam, & ibi Bald.
C. de compenſat. Surd. d. conſ. 13. nu. 18. lib. 1.* quorum oc-
41 caſione notandum eſt, quod emptor, cui res traditur
libera, ſi non ſoluat totum pretium; ſed habeat penès
ſe tantum, quod correſpondeat ſuæ prætẽſioni, poteſt
illud retinere; nec conqueri poteſt, tanquàm ſit ſibi ſa-
tisfactum per æquipollẽs, quod ſufficit, vt in ſpecie fuit
deciſum per *Card. Seraphin. deciſ. 1243. nu. 2. & 3.* vbi
approbatur iſtud implementum pretij, quod pro parte
remanet penès emptorem, *vt per Oſaſc. d. deciſ. 24. Ne-
guſant. de pignor. par. 5. memb. 1. nu. 24. & 28. cum alijs
per Rotam coram Reuer. P. D. Embalo in Romana Palatij
7. Maij 1590. & coràm Card. Millino in Auximana bo-
norum 2. Iunij 1595.*
42 Qua autem actione conueniri poſſit venditor, quã-
do prædium detegitur alteri quomodolibet obligatũ;
tradit *Myſing. ſing. obſeruat. cent. 1. obſeruat. 37. qui nu.
1. & ſeq.* inquit, primò conueniri poſſe euictione de in-
demnitate, & ex empto ad intereſſe, euictione tamen
ſecuta per ſententiam, præcedente debita intimatione,
l. emptor, ff. de euict. ſecundò actione ex empto ad inte-
reſſe per *l. ſi minor, C. de actio. empti, & l. Iulianus, ff. eod.*
Tertiò ſtipulatione de indemnitate appoſita in cõtra-
ctibus emptionis, *Gl. ad l. tib. liberam, C. de euict.*
Qui eodem in loco, *nu. 3.* tradit emptorem, qui rem
à ſe euinci veretur, ad liberandum eam ſecurè ſoluere
poſſe, non expectata ſententia, *l. ſi quæſtio, ff. de euict.*
44 Quod declaratur procedere exiſtente debito liqui-
do, & notorio: at ſecus, ſi ſit dubium, *per l. 2. C. de euict.
citat Soc. fallent. 117. l. 2. C. de euict.*
45 In caſu verò, quo bona dari non poſſunt liberè, per-
inde eſt, ac ſi fuiſſent euicta; & ſucceſſiuè locus eſt re-
ſtitutioni pretij *l. ſi in venditione, ff. de euict. Gloſ. com-
muniter approbata in l. ſi rem quantam, ff. eod. Alex. cõſ.
63. nu. 10. & 11. lib. 6. Ruyn. conſ. 141. nu. 5. lib. 1. Oſaſc.
d. deciſ. 24. nu. 3. & ſeq. Surd. deciſ. 153. nu. 14.*
46 Præſertim ſi venditor aſſeruerit, quod res erat libe-
ra: quo in caſu contractus reſciſſionem competere re-
ſpondit *Marzar. conſ. 57. num. 14. & Gratian. qui alios
47 adducit, deciſ. 13. num. 18. & ſeq.* & agi poteſt via exe-
cutiua vi obligationis Cameralis, quatenus appoſi-
ta exiſtat: nàm, cum ex tali aſſertione de ea nullus
contractus, nec quaſi contractus fuerit celebratus,
iſta obligatio tanquàm appoſita ſuper contractu em-
ptionis eius naturam, & effectum ſortiri debet, *l. ſi ſti-
pulatus fuero, ff. de verb. oblig. Doctores in rubr. eiuſdem
tit.* nàm ſi agi poteſt ex empto ad primæuam obliga-
tionem

Digitized by Google

tionem de tradendò, agi quoque poterit executiuè vigore obligationis Cameralis, ſuper contractu appoſitæ *vt per Card. Seraphin. dicta deciſ. 321. num. 20.* vbi ampliat, quando cautũ eſſet de euictione, & dati fuiſſent fideiuſſores, per quorum præſtationem, licet quis ſit libetatus à primæua obligatione, *Bart. in l. cum quis ſibi aut Titio, §. qui hominem, ff. de ſolutio. & in l. ſi quis aliã, num. 2. eod. titulo,* tamen illud intelligitur, quando non appareret, quod res eſſet obligata; ſed ſecùs ſi de obligatione conſtaret, *Alex. in l. Iulianus, §. qui cum fundũ num. 2. in fine, ff. de verb. oblig. per text. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. & l. ex iis prædyis, C. de euict. Rota coràm Reuer. P. D. Peregrino in Romana domus de Alicornis 2. Martij 1598.*

49 Et quamuis non deſint, qui aſſerant, quod quando venditor prius obligauit rem venditam, poteſt conſequi pretium dato idoneo fideiuſſore, ex Alber. dicente ita obtinuiſſe *in l. ex prædijs, C. de euict. quem ſequitur Ang. Aret. in §. fin. nu. 3. Inſtit. de ſuſpect. tutor. & Rubeus Alex. in l. non ſolum, §. mortenum. 461. & ſeq. ff. de noui oper. nunciat.* dicens in facto habuiſſe, & durum eſſe recedere ab opinione Alberici: licèt in puncto iuris dicatur contrariam opinionem eſſe veriorem. eandem ſententiam ſequuntur *Rip. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. Surd. conſ. 36. num. 14. verſic. Quia oblata ſibi lib. 1.*

50 Mouentur *Alberic. & ſequaces arg. l. poſt perfectam, C. de euict. vbi notant Bart. & cæteri omnes,* quod quãdo euictio imminet in limine cõtractus, ſi vẽditor agit ad pretium, vel ad partem pro reſiduo, quòd cauere debet cum fideiuſſore de euictione; idem voluerunt *Bart. Iaſ. & alij in l. à Diuo Pio, §. poſt addictum, ff. de re iudic. Bald. & Salycet. ac Paul. de Caſtr. in l. non idcircò, C. de contrahen. empt. Angel. Alex. Socin. ſen. Fabian. de Mõte, Afflict. Grat. & alij, quos refert Caballin. de euict. §. 2. num. 8. Gomeſ. Bertran. Grama. Neuizan. & cæteri, quos refert, ac ſequitur Rota in nouiſſ. deciſ. 281. num. 32. par. 2. Menoch. de arbitr. iudic. caſu 234. num. 2. & Fabian. de Monte de empt. & vendit. quæſt. 6. nu. 51.*

51 Nihilominùs contrarium, tanquàm verius ſequuntur plures, videlicet emptorem nullatenus cogi poſſe ad ſoluendum reſiduum pretij, etiam dato fideiuſſore; & hæc opinio fuit originalis *Glo. in §. final. Inſtit. de ſuſpect. tut. quam ibi ſequitur Ioan. Faber. in fine ſub nu. 3. verſic. ſed antequam,* vbi ait, quod quãdo notorium eſt ius euincetitis, ſoluere non tenetur, *Angel. in l. 3. C. de euict.* eiuſdem opinionis fuit quoq; *alia Glo. Bar. & Bal. in l. ex prædijs per illum text. C. eod. Iaſ. dicens eſſe ſingulare, in l. à Diuo Pio, §. poſt addictum, ſub nu. 2. verſic. & aduerte diligenter, ff. de re iudic. Ioan. Andr. Ang. Petr. de Rauenn. & Ioan. de Monte Sperello, quos refert, ac ſequitur Fabian. de Monte d. quæſt. 6. num. 50. Neuiz. conſil. 37. nu. 2. in fi. Burſ. conſ. 194. nu. 41. lib. 2. Oſaſc. d. deciſ. 24. nu. 4. Menoc. de arbitr. iud. caſu 224. nu. 2.* haneq; ſententiam verè videtur ſecutus *Alberic. in loco præallegato,* cùm ait, quòd dicta opinio, quæ fundatur in dicta *l. poſt perfectam,* procedit, ex quo dubium erat de litis euẽtu: quare nimirum, ſi præſtita fideiuſſione ſuccurritur venditori. Verùm, quando eſt certum de euictione, tunc ceſſat dicta fideiuſſio: quia dicũt prçcitati Doct. tutius eſſe inhærere rei, quã habere fideiuſſorem.

Vel reſponderi poſſet, quòd in caſu contrario non erat facta promiſſio tradendi rem liberam, & à nemine occupatam, ſeù alicui obligatam: nam agens ex cõtractu vltro citroque obligatorio debet primò impleuiſſe pro parte ſua, antequàm agat, alias non auditur, *l. Iulianus, §. offerri, vbi Bar. & ſcribẽtes, ff. de actio. empti. plures refert Rim. iun. conſ. 24. nu. 31. & conſil. 101. nu. 1. lib. 1. Hond. conſ. 86. nu. 16. lib. 1.* & hanc opinionẽ vti veriorem in puncto iuris fore tenendam, reſpondit idem *Hond. conſ. 39. nu. 37. eod. lib.*

52 Verùm vbi ceſſant moleſtiæ, & emptor nullum poſſit damnum pati, ceſſat quoque intereſſe; ita vt nõ obſit exceptio rei non liberè traditæ *Alex. conſ. 65. nu. 4. & 5. lib. 5. Rota coràm Sanctiſſ. Ludouiſ. deciſ. 295. nu. 1. & ſeqq. vbi addent.*

53 Vnum tamen generaliter obſeruandum eſt, quod ſiue venditor ex parte ſua non impleuerit, ſiue etiam emptor, neuter eorum, cui nõ fuit impletum agere poteſt ad reſolutionem contractus; ſed ſibi impleri petere per modos, vt ſupra fuit dictum *l. inciuile, & ibi notat Bal. C. de rei vend. l. empti fides, C. de contrah. empt. Bart. in l. fin. col. 1. C. de condit. cauſ. dat. Gabr. conſil. 89. lib. 1. Surd. deciſ. 170. nu. 4.* & infrà ſuis locis dicetur.

ARGVMENTVM.

Vendens rem ſeruituti obnoxiam ad fauorem emptoris, qualiter teneatur.

Et emptori quando concedatur receſſus à contractu.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, qui rem ſeruituti obnoxiam alienauit, tenetur actione quanto minoris, & nu. ſeq. & nu. 6.*

2 *Seruitus rei inhærens non eſt pars pretij, ſed qualitas.*

3 *Res vendita, ſi in bonitate promiſſa ab initio non tradatur, emptori agendo, & excipiẽdo eſt perpetuo cõſultũ.*

Et ad totum actio datur, ſi emptor vitium ignorauit, nec fuerit empturus, nu. 4.

Et ad intereſſe, num. 5.

Secùs ſi ſciuerit emptor, & clarius exprimi non curauit, num. 7.

Ampliatur procedere, etiam quòd euictio promiſſa ſit ex cauſa qualibet cogitata, & non cogitata: quia etiam ſcienter emens rem ſeruituti ſubiectam, agere non poteſt de euictione, nu. 8.

Ratio dictæ ampliationis affertur, nu. 9.

10 *Venditor tenetur explicitè certiorem reddere emptorem de qualitatibus rei venditæ.*

Ita vt debeat omne intereſſe pro re non ſic tradita, nu. 11.

Siue ſciuerit, ſiue etiam ignorauerit, nu. 12.

Primò ampliatur, vt ſi venditor ſit ſciens, non releuet etiam ipſum proteſtatio facta, quod teneri nolit de aliqua ſeruitute, nu. 13.

Quæ ſcientia præſumitur in venditore, licèt non in emptore, num. 14.

Secundò ampliatur etiamſi ſit ignorans, ſiue ignorantia iuſta ſit, ſiue iniuſta, nu. 15.

Tertiò ampliatur etiãſi emptor ſupinè ignorauerit, n. 16.

Extende, quando venditor ſciebat, & ſupinè ignorabat: quo caſu dolus venditoris præponderat culpæ emptoris, num. 17.

Contrarium num. 18.

Subampliatur, quando emptor haberet præſumptionem, contra ſe, nu. 19.

20 *Venditoris ignorantia, an noceat emptori, quominus uẽditor teneatur, ſi emptor ſit deceptus, diſtinguitur intereße intrinſecum ab extrinſeco.*

21 *Venditor etiam ignorans tenetur emptori ad damna, & intereſſe.*

Præſertim ſtante clauſula, voluit teneri ad omnia damna, expenſas, & intereſſe, nu. 22.

Declaratur, procedere, emptore ignorante, nu. 23.

Reprobatur quod de ignorantia venditoris dicitur, n. 24.

Ampliatur, vbi venditor affirmauit aliquam qualitatẽ, quia non obſtante iuſta ignorantia, tenetur actione quanti minoris, nu. 25.

26 *Emptoris iuramento probatur quanti minoris eſſet empturus.*

Fallit, quando emptor certior fuit factus, nu. 27.

28 *Seruitus ſi ſit detecta poſt perfectam venditionem, ob quam res redditur maioris æſtimationis, pretium augetur, quando pluris emptor veriſimiliter fuiſſet rem illam empturus; fallit in commodo ſeruitutis ſuperueniente poſt perfectam venditionem à caſu, ſeù fortuna num. 29.*

30 *Res vbi venditur minori pretio ob ſeruitutem, ſi huiuſmodi ſeruitus incontinenti eſt finita, commodum illud eſt emptoris.*

Ampliatur procedere in augmento, quod prouenit, ſi creſcat rei æſtimatio, num. 31.

32 *Venditor tenetur certiorem reddere emptorem non ſolùm de his, quæ deſcendunt ab ipſa re, ſed de his quoq; quæ ſunt extrà rem.*

Ampliatur idem procedere in locatore, & ſimilibus, qui tenentur exprimere qualitates rerum, nu. 33.

34 *Emptori non permittitur receſſus à contractu, vel illius reſolutio, ob non implementum.*

Primò fallit, ſtante pacto reſolutiuo, nu. 35.

Secundò fallit, quando peccatum inde reſultaret in cauſa finali conſiſtens, nu. 36.

Tertiò fallit ſtante iuramento, nu. 37.

Quartò fallit, quando cõcurrit cauſa finalis in actu, n. 38.

Quintò fallit, quando emptoris non intereſt, nu. 39.

Sextò fallit, quando res vtiliter fuit empta, & poſteà detegitur oneri fideicommiſſi obnoxia, nu. 40.

41 *Actio quanti minoris, quanti æſtimanda, referuntur opiniones.*

42 *Venditio facta liberè ab omni onere, qualiter intelligatur.*

43 *Venditio facta de fundo libero, an intelligatur de decimis.*

Et quid, ſi res fuerit in loco à decimis exempto, nu. 44.

45 *Venditor an teneatur emptorem certiorare, quod fundus profert herbam peſtiferam.*

QVÆST. XXIV.

QVero, quid ſi vendatur res ſeruituti ob-
1 noxia? Et dicitur, quod quamuis regulariter tunc non agatur de euictio-
ne *l. pen. ff. de euict. vbi Gloſa & cõmu-*
2 *niter Doct.* ea ratione, quia ſeruitus nõ
eſt pars rei, ſed quædam qualitas rei
inhærens, *l. quid aliud, ff. de verbor. ſignific. & declarat*
Gomez. de contract. cap. 2. nu. 45. tenetur tamen quanti
minoris res vẽdita valeat, ſeù empturus fuiſſet emptor,
ſi ſciuiſſet ſeruitutem rem emptam debere, *l. quoties, &*
l. vltima, ff. de ædil. edict. l. Iulianus in prin. vbi Glo. Bar.
Paul. de Caſtro, & alij communiter, ff. de actio. empti. l.
cum venderes, ff. de contrah. empt. l. domum, ff. eod. Glo. &
Fulgoſ. in l. penult. ff. de euict, Gloſ. in l. qui vti optimæ, ff.
de verb. ſignif. & in d. l. quoties Bal. in l. 2. quæſt. 2. C. de
reſcind. vendit. Paul. de Caſtro in l. 1. §. 1. ff. de act. empti.
Cæpoll. de ſeruit. ruſtic. præd. cap. 1. col. 5. Alex. conſ. 95.
diligenter col. 2. lib. 5. Curt. iun. conſ. 177. nu. 5. Dec. conſ.
483. num. 16. Caguol. in l. 2. nu. 173. C. de reſcind. vend.
Alciat. in l. qui vti, ff. de verb. ſignif. vnde agendo, &
3 excipiendo emptori eſt perpetuo conſultum: quamuis
ab initio rem ſimpliciter accepiſſet, ſi demum in boni-
4 tate promiſſa non tradatur, *vt latè per Pariſ. conſil. 78.*
lib. 3. præſertim ſi emptor non fuiſſet empturus, & for-
tè nihil emiſſet, ſi vitium rei venditæ ſciuiſſet: ideò ad
5 totum actio daretur; *vt per Ioan. Criſp. in term. act. ver.*
Actio quanti minoris, nu. 177. poſt Salycet. in d. l. Iulia-
nus, quem ſequitur Neuiz. conſ. 37. nu. 5. & 7. cum alio-
quin teneretur ad intereſſe, *d. l. Iulianus, §. quod autem*
dicitur, & l. quæro, & l. ſi quis fundum, ff. eodem tit. d. l.
cum venderes, ff. de contrah. empt. gloſ. in dicta l. quoties
in ver. victus.
6 Et in propoſito, quod talis venditor actione quanti
minoris teneatur, eſt *Glo. in d. l. Iulianus in ver. quanti*
minoris, ff. de act. empti. & videtur text. in l. ſi minor. C.
eod. vbi ſi venditor fundi, ſiue ſciens, ſiue ignorans, mi-
norem dixerit capitationem, & maior inuenta ſit, in-
tantum ab emptore conueniri poteſt, in quantũ ſciens
7 ab initio minus pretij daret. Si autem emptor à princi-
pio onus hoc maius, & grauamen cognouiſſet, nullam
contra venditorem haberet actionem; ſed curare de-
bet, vt id clarius exprimatur, alioquin venditor nõ cẽ-
ſetur rem vendidiſſe liberam, *ſic Salyc. in l. 1. ſub nu. 2.*
C. de euict. in illis verbis, quia illam rem non intelligi-
tur vendidiſſe, *Rota in Tiburtina Caſtri S. Toli 15. Ia-*
nuarij 1590. coram Cardinali Platta,
8 Ampliatur procedere, etiam, quod euictio promiſſa
fuerit ex quauis cauſa, tàm cogitata, quàm non, quo
caſu ſcienter emens rem ſeruituti ſubiectam, agere non
poteſt de euictione: *Rota deciſ. 142. nu. 5. par. 2. diuerſ.*
9 quoniam huiuſmodi promiſſio operari non poteſt ſuũ
effectum, niſi quo ad ea, quæ fuerunt vendita, licèt re-
10 gulariter venditor teneatur explicitè certiorem red-
dere emptorem de qualitatibus rei venditæ, propter
quas minoris fuiſſet empturus, *l. quæro ver. ſpecialiter,*
ff. de actio. empti. Alexand. conſ. 95. lib. 5. ita vt præſtare
11 debeat omne intereſſe pro re non ſic tradita. *Alexan.*
conſ. 14. col. fin. lib. 5. Burſat. conſ. 194. nu. 21. & 32. lib.
2. Berett. conſ. 66. nu. 2. Rim. conſ. 12. nu. 8. lib. 1. Myſing.
obſeru. 56. nu. 8. cent. 1. Surd. deciſ. 165. nu. 9. & ſeq. ſiue
12 ſciuerit, ſiue etiam ignorauerit ſeruitutem: non enim
emptoris intereſt, quòd fallatur ignorantia potius, quã
ſcientia, & calliditate venditoris, *Bal. in l. 1. n. 3. C. de æ-*
dilit. act. vbi inquit, quod ignorantia venditoris non
minuit damnum emptoris, *Azo. in ſumm. nu. 23. Paul.*
de Caſtr. in d. l. Iulianus, n. 4. & 5. vbi poſt Bal. in d. l. 1.
ait, quòd venditor ſciens, tenetur ad intereſſe, cum ta-
men ignorans illud non præſtet, *Corne. conſ. 81. col. 2.*
verſic. his tamen non obſtantibus in fine lib. 3. qui ponit
prædictã differentiã; de qua tamẽ latiùs docetur infra.

Digitized by Google

13 Quod ampliatur, vt ſi vẽditor ſit ſciens nõ releuaret etiam ipſum proteſtatio facta, quod nolebat teneri de aliqua ſeruitute, quam deberet res vendita, ad text. in l. 1. §. 1. vbi omnes, & in l. quæro, ff. de act. empt. vbi Caſt. facit l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. & l. qui libertatis, §. pen. ff. de euict. idem probatur in dict. l. Iulianus, §. idem Iulianus, & in l. in venditione, ff. de actio. empt. Alex. conſ. 95. diligenter num. 6. lib. 6. & conſ. 14. viſo proceſſu col. fin. num. 10. lib. 5. Corne. conſ. 12. & 81. lib. 3. ſequitur Pariſ. conſ. 78. nu. 23. lib. 3. Burſat. conſil.
14 194. lib. 2. ſcientia tamen non præſumitur in emptore, ſed potius ignorantia. Alex. d. conſ. 63. num. 9. lib. 6. ſed in venditore ſcientiam præſumi rei ſuæ reſpondit Corn. conſ. 81. col. 2. lib. 3. poſt Bal. quem allegat.

15 Primò ampliatur procedere, ſiue ignorantia iuſta ſit, ſiue iniuſta, quia cum emptor ſit re ipſa deceptus, curandum non eſt de iuſta, vel iniuſta venditoris ignorantia. Caballin. cap. 2. nu. 18. & 19. de ædil. edict. Surd. poſt Cæpol. ab eo adductum deciſ. 146. nu. 5.

16 Secundò ampliatur quoque ſibi tribuere, quando emptor ſupinè ignorauit, quoniam etſi ſupina ignorãtia in emptore habeatur pro ſcientia Azo in ſumma, C. de ædil. edict. num. 24. Gloſ. in l. ea, quæ commendandi, ibi, vel ſcire potuerit, ff. de contrah. empt. in l. fin. ver. neſcienti, C. de ædil. edicto, & in l. quæritur, §. fin. ff. eod. Cæpoll. in l. 1. in princ. nu. 10. eod. tit.

17 Tamen in propoſito non attenditur, quando venditor ſciebat, & emptor ſupinè ignorabat, quia tunc tenetur etiam emptori ſupinè ignoranti, quoniam dolus venditoris præponderat culpæ emptoris l. ſi obſtetrix. §. iuſſit. ff. ad legem Aquil. ita Petr. quem ſequitur Cyn. in l. 1. nu. 2. in fine, C. de ædil. edicto. Azo in ſumm. eodem tit. nu. 24. Cæpoll. in d. l. 1. in princ. nu. 12. Caballin. d. c. 2. numero 24.

18 Contrarium voluit Gloſ. in d. l. 1. de ædil. edicto, quam ſequitur ibidem Bal. nu. 6. in fine, inquiens, hoc caſu venditorem non eſſe in dolo, quia tacuerit, cum crediderit emptorem ſcire, quæ omnes ſciebant, & non eſſe fatuum, quod placuit etiam Salycet. ibi, nu. 2. in fine, qui de communi teſtatur, & non eſſe in dolo venditorem, quando vitium erat patens.

19 Subampliatur, quãdo emptor haberet præſumptionem contra ſe, vt puta, quando emit ſeruum, quem lex præſumit furem, vel prædium, quod regulariter eſt affectum tributis, ſeu collectis, & certum eſt bona tranſire cum onere ſuo Laderch. conſ. 130. nu. 7. Coſta de facti
20 ſcientia, & ignor. inſpect. 90. nu. 5. vbi etiam diſputat, num ignorantia venditoris noceat emptori, quominus venditor teneatur, ſi emptor ſit deceptus, & ex Surd. deciſ. 165. nu. 9. & 10. diſtinguit intereſſe intrinſecum ab extrinſeco: nam hoc non exigitur per emptorem, illud indiſtinctè præſtat venditor, vt per Crauett. conſil. 1000. nu. 4. Ioan. Ant. Lanar. conſ. 73. nu. 24. etiamſi quis rem vendiderit, vt illam teneat, quia adhuc non
21 excuſatur à damnorum, & intereſſe præſtatione, cum teneatur de euictione l. quæro, ff. de act. empti l. non dubitatur, C. de euict. vt per Laderch. d. conſ. 130. num. 7. & Lanar. d. conſ. 73. num. 24. Rota coram Card. Seraphino in Romana Saluiani interdicti, prima Iunij 1587. poſt tract. Pacifici de Saluia. interdi. deciſ. 151. per totã. quod ſine
22 dubio procedit, quando in venditione adeſt clauſula illa. Alias teneri voluit ad omnia damna, expenſas, & intereſſe, cum obligatione Camerali, vt cenſuit Rota coram Card. Seraph. in Romana damnorum, & intereſſe 11. Februarij 1591. poſt dictum tract. Pacifici deciſ. 1. numero 1.

23 Declaratur procedere, emptore ignorante, ſecus verò, ſi ipſe ſciret huiuſmodi ſeruitutem, vel onus rei annexum, quia certiorari non debuit, qui non ignorauit, l. 1. in fine. ff. de act. empti, & tradunt Doct. in locis præallegatis.

Intereſt autem, quod venditor ſciuerit, vel ignorauerit, quia primo caſu tenetur ad omne intereſſe etiam extrinſecum, vt ſuperius dixi. Secundò vero, caſu quando ignorauit, tenetur ſolum quãto minoris fuiſſet empturus, vt diſtinguit Cyn. in d. l. 1. C. de ædilit. action. vbi Bal. nu. 3. Salycet. nu. 2. qui materiam hanc latè diſtinguunt, concludentes, quod data ignorantia venditoris tenetur adhuc quãti minoris empturus fuiſſet emptor, ſi ſciuiſſet, & cũ hoc diſtinctione tenet Abb. in c. iniuſtum nu. 6. de rerum permutat. & in cap. eccleſia S. Mariæ nu. 11. vt lite pend. Caballin. de ædil. edict. cap. 2. nu. 17. & ſeq.

24 Licet quę diximus de ignorantia venditoris non admodum ſint tuta, cum verior ſit opinio, illam non excuſare ab intereſſe: nam Abb. loquitur in pęna, in qua ſuccurritur ignoranti, quicquid aliud ſit in intereſſe ca. vaſallus feudum, vbi Afflict. ſi de feudo fuer. controuer. inter dom. & agnat. Doct. in l. cum lex. C. de fideicom. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. quæſt. 4. priu. ſub nu. 5. verſ. tertio quæro, & de veriori opinione teſtatur Rota apud Card. Seraph. in Romana Saluiani interdicti, inter impreſ. ſub eius nomine deciſ. 787. num. 3. 4. & 9.

25 Tertiò ampliatur, vbi venditor affirmauit aliquam qualitatem, quia etiam data iuſta ignorantia, tenetur illam præſtare, aliàs condemnatur quãti minoris, iuxta Glo. in l. cum venderes, ff. de actio. empti, & expreſſius in l. 1. §. cauſa, ff. de ædil. edict. vbi referendo aliorum ſententiam ait, quod ſecundum aliquos venditor, qui iuſtè ignorauit, non tenetur, niſi expreſſiſſet eſſe talem. Ratio eſt, quia non caret culpa, qui aſſeuerat, de quo ipſe non eſt certus, arg. l. ex duobus, ff. de neg. geſt. Rom. conſ. 426. in fi. Crau. conſ. 129. n. 10. & expreſſa nocent, quæ non expreſſa non nocerent l. nonnunquam, vbi Gl. ff. de condit. & demonſtrat. l. expreſſa vbi Dec. & Cagn. ff. de regul. iur. & mendacium arguit verum dolum, vt probat Surd. conſ. 149. num. 6. ob quem locum eſſe reſciſſioni per l. 3. §. fi. ff. pro ſocio, & l. eleganter in princ. ff. de dolo, dixit idem Surd. in deciſ. 253. ſub nu. 17.

26 Verum æſtimatio quanti minoris probabitur iuramẽto emptoris, ſi rei qualitates, & onera ſciuiſſet Paul. de Caſtr. in d. l. Iulianus in princ. col. 2. Baptiſt. de S. Blaſio de act. & eius natura. 21. act. ſequitur Bertrand. conſil. 30. nu. 6. part. 3.

Fallit, ſi emptor fuerit certificatus de iure, quod auctori competebat, & adhuc emere voluit, quia non agit de euictione, nec quanto minoris, vt per Purpurat. conſil. 405. nu. 4. lib. 2.

28 Sic è contra dicimus, quod ſi poſt venditionem habitã fuerit notitia alicuius ſeruitutis debitæ rei venditæ, ob quam maioris reddatur æſtimationis, pretium augendum erit, quãdo pluris veriſimiliter emptor fuiſſet rem illam empturus, ſi de commodo ſeruitutis prædictæ conſtaret. Nam quemadmodum venditor tenetur emptori quãto minoris emiſſet, ſi aliqua detegitur

ſerui-

ſeruitus debita à re vendita ignorante emptore, *l. 1. in*
fine, & l. in venditione, ff. de action. empti, cum cæteris
præallegatis; ita quoque æquum erit augendum eſſe
pretium quanto pluris emptor emiſſet, ſi è contra ſer-
uitutis commoditas detegatur, vt contrariorum ea-
dem ſit diſciplina, & idem operetur oppoſitum in op-
poſito, quod propoſitum in propoſito, & propter na-
turam correlatiuorum, quę ad imparia non debent iu-
dicari, vt latè in ſpecie declarat *Caguol. in l. 2. nu. 172.*
C. de reſcind. vendit.

29 Quicquid aliud ſit in commodo ſeruitutis ſuperue-
niente poſt perfectam venditionem à caſu, ſeu fortu-
na, quod equidem eſt emptoris; nec propter iſtum ca-
30 ſum debet augeri pretium, vt de eo, qui rem vendidit
minori pretio ob ſeruitutem, quam præſtare teneba-
tur, ſi huiuſmodi ſeruitus incontinenti eſt finita, quia
res plurimi valet, commodum iſtud erit emptoris, *vt*
concludit Bal. in rubr. C. de peric. & commodo rei vend.
31 *in fine nu. 9.* vbi id ampliat ad augmentum, quod pro-
uenit, ſi creſcat rei æſtimatio *l. volnutate in fine, ff. de*
reſcind. vend. Pront ſi aliquid rei intrinſecè accreſcit, vt
fructus, vel extrinſece, vt aliquę actiones. *Bal. in l. 1. n. 8.*
C. de peric. & commodo rei vendit. Bart. in l. Prætor, §.
quod de fructibus, ff. de bon. auctor. iud. poſſiden. facit tex.
in l. pen. in princ. ff. de peric. & commod. rei vendit. vbi ſi
vendidi domum, in qua ſecundum voluntatem defun-
cti, cui ſucceſſi, debebam habitationem libertis, & tum
hoc pacto vendidi, & ita maiori pretio, ſi ſtatim liberti
obierint, non tamen plus pretij peti poterit ab empto-
re, cum iſtud commodum proueniẽs poſt emptionem
ſpectet ad emptorem, & quia excipiens onus rei vendi-
tæ, videtur excipere, iuxta quod imponi poteſt, *vt per*
Paul. de Caſtro in d. l. pen. vbi, quod eſt bene notandum,
& ideò, quatenus venditor nolit teneri, onera omnia
32 explicitè ſignificare debet, & non perfuſorijs verbis,
cum emptor certiorari debeat non ſolum de his, quæ
dependent ab ipſa re, ſed de illis quoque, quæ ſunt ex-
tra rem, *vt plenè per Surd. conſ. 13. nu. 19. ad 41. & con-*
33 *ſil. 150. num. 125. ad 133. lib. 1.* vbi ampliat ad locato-
res, & ſimiles, qui tenentur exprimere vitia, & qualita-
tes rerum. *Bal. conſ. 413. lib. 5. Alex. conſ. 95. lib. 5. Bero.*
quæſt. 61. in fine Afflict. deciſ. 399. nu. 9.

34 Vtrum autem in his permittatur emptori receſſio à
contractu, vel detur illius reſolutio, alia eſt difficultas.
35 In qua negatiuè reſpondetur, niſi aliud ſuadeat pa-
ctum reſolutiuum in contractu appoſitum, de cuius vi
habetur pènes. *Magon. in deciſ. Florent. 49. n. 2. & ſeqq.*
Franc. Marc. deciſ. 452. part. 2. & Carol. de Graſs. de ex-
cept. except. 31.

36 Vel quando peccatum inde reſultaret in cauſa fina-
li conſiſtens, vt quia emptor non fuiſſet alias empturus
cum illo vitio, aut cũ illo onere, quod ab emptore pro-
bandum erit. *Burſat. conſ. 191. & conſ. 194. lib. 2. Crau.*
conſ. 246. nu. 2. per l. fin. C. de cond. ob cauſ. Rolan. conſil.
69. lib. 4.

37 Vel etiam, quando iuramẽtum fuiſſet interpoſitum
in venditionis inſtrumento, quod precisè aſtringit, exi-
gitque implementum formale. *Seraphin. de priuil. iu-*
ram. priuil. 74. Caroc. de locato part. 2. tit. de condit. ob
cauſam.

38 Et quando concurrit cauſa finalis in actu, vt poſt
alios ſcripſit *Decian. conſ. 79. lib. 5. & poſt eum Menoch.*
de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 24.

39 Seu etiam, quando emptoris non intereſt, *Card. Se-*
raphin. deciſ. 321. vnde inquit idem *Seraphin. in deciſ.*
1243. ſub nu. 5. quod non eſt locus reſolutioni contra-
ctus, quando emptoris non intereſt, rem emptam eſſe
alijs obligatam, quam deciſionem ſequuta eſt *Rota in*
conſtitutione cenſus ſuper re alijs obligationibus onerata,
quando ipſa res excedit valorem obligationis in Romana
cenſus 17. Aprilis 1598. incip. cum anno 1594. coram
Penia, & quod ceſſante intereſſe non obeſſet exceptio
rei non liberè traditæ, *ſequitur eadem Rota in alia Ro-*
mana cenſuum 16. Febr. 1607. coram Cardin. Ludouiſio,
poſtea Greg. XV. incip. fuit reſolutum inter impreſs. ſub
eius nomine deciſ. 295. & in Lauretana bonorum 6. Iu-
nij 1611. coram eodem Sanctiſs. quæ in recentior. eſt de-
ciſ. 350 part. 2. nu. 3. & in impreſs. vbi ſupra deciſ. 505.
num. 5. vbi quod eodem modo intelligitur promiſſio,
quod res nulli erat obligata, vt intelligitur de obliga-
tione præiudiciali emptori, *vt & dixit eadem Rota in*
Peruſina hæreditatis 8. Aprilis 1587. coram Orano, &
in dicta Romana cenſus.

40 Vbi verò quis emeret rem cum promiſſione, quod
eſſet libera ab omni fideicommiſſo purificato, & puri-
ficando, ſi detegatur fideicommiſſum, non tenetur ſta-
re vẽditioni, qui expreſsè voluerit emere rem liberam.
Rota coram Pyrouano in Aſculana bonorum 11. Martij
1611. quã ſequitur eadem Rota in Parmen. Datij 9. Maij
eiuſdem anni 1611. coram Conino, quæ eſt deciſ. 318. ſub
nu. 2. par. 1. inter recentior. incip. Domini dixerunt.

41 Et quatenus, vt ſupra, ageretur actione quanti mi-
noris, quæritur, quanti ſit æſtimanda hæc actio. Alij di-
cunt venire dimidium pretij, pro quo fuit res primo
loco liberè vendita, alij minus. *Iaſ. in l. 1. n. 1. & 2. C. de*
iure emphyteot. Afflict. deciſ. 72. nu. 4. Maſcard. de prob.
concluſ. 615. nu. 16. & ſecundum Surd. detrahitur ſexta
pars pretij *conſ. 452. nu. 77. lib. 3.*

Borgnin. autem dixit detrahi etiam *in deciſ. 36. nu. 7.*
libro 1.

Sed *Purpurat. conſ. 356. nu. 4. lib. 1.* ait relinqui iudi-
cis arbitrio facta æſtimatione per peritos, cui magis aſ-
ſentiendum reor, & fuiſſe de mente *Bald. videtur con-*
ſil. 103. lib. 1.

Cæterum *Theſaur. iun. quæſt. foren. lib. 3. quæſt. 115.*
in fine, dixit, Senatum Pedemontanum, re diligenter
examinata, æſtimationem quanti minoris taxaſſe ad
quartam partem pretij conuenti.

42 Notandum eſt etiam, quod ſi quis vendiderit fun-
dum liberum ab omni onere, hoc intelligitur de hypo-
theca, ſeruitute, & canone vaſallitio, ac ſimilibus. De
43 decimis autem non intelligitur, quia de iure communi
debent, *cap. 1. & cap. cum non ſit. De decim. Alciat. in*
conſ. 35. lib. 1.

44 Sed quid, ſi res fuerit in loco à decimis exempto, di-
citur, quod ſi illa non ſit exempta, venditor tenetur,
emptorem certiorem facere, alioquin conueniri poteſt
ad intereſſe. *Specul. in tit. de empt. & vendit. verſ. non-*
nunquam. Alciat. in d. conſ. 35. nu. 7. lib. 1. Mili. in repert.
in ver. venditor.

Si verò quis vendiderit explicitè fundum liberum
ab omnibus decimis, non intelligitur de ordinarijs, ſed
extraordinarijs. *Bald. in l. fiſtulas, §. frumenta, ff. de con-*
trah. empt. Franc. Crem. in ſing. 17. vendidi ſibi fundum,
quicquid de hoc dubitet Felyn. in cap. ſedes num. 17. de re-
ſcriptis.

Et

Digitized by Google

45 Et quid, quando qnis vendit prædium, quod afferet herbam peſtiferam, & non declarauit, *vide text. in l. pen. §. fin. & ibi Bal. & Salycet. C. de ædil. act.* ſic in ſimili, quando venditur fundus, & habet malos vicinos, quod venditor teneatur illud exprimere, *l. quod ſępè, §. fin. ff. de contrah. empt. & vendit. & l. fin. & ibi Bald. & Salycet. C. de pact. inter emptor. & vendit. & quæ notat. Bal. in l. 2. verſ. quartus caſus, C. de pericul. & commodo rei vendit. addent. ad Dyn. in reg. eum, qui certus ſub litera A, de regulis iuris in 6.*

ARGVMENTVM.

Venditor, quando tenetur de vitio rei venditæ, & cogitur reſtituere pretium.
Redhibitoria, quando agi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Vendens, vel commutans quid corruptum, cogitur reſtituere pretium, & quod tradidit accipere, ſi pro ſano, & integro vendat.*
2 *Venditor tenetur palam vitia, & morbos exprimere.*
3 *Redhibitoria in animalibus, & brutis ex morbo, & vitio competit.*
4 *Morbus quid ſit.*
5 *Vendens equum, etiamſi proteſtetur ſe nolle teneri de aliquo vitio, vel morbo, non liberatur ſi ſciat vitium.*
Fallit ſi vitium, vel morbus eſt patens, nu. 6. & 8.
Sublimitatur, quando conſtat emptorem verè ignoraſſe.
7 *Commendatio generalis non obligat.*
10 *Equus morboſus, ſi ab ignorante ignoranti vendatur, emptor agit quanti minoris.*
Et de ratione, nu. 11.
Licèt, quando ſcienter vendidit, teneatur ad intereſſe, numero 12.
Ampliatur locum habere etiam in re deficiente in ſubſtantia, vel in quantitate, vel in qualitate, nu. 13.
Limitatur non procedere in cęteris rebus vitioſis, quarum poteſt vtilitas, vel vſus aliquis adeſſe, etiam vitio accedente, nu. 14.
Prout etiam, quando modicum eſt vitium, nu. 15.
16 *Morbus, vbi à venditore prætenditur, quod acciderit ex immoderato labore emptoris, onus eſt venditoris id probare.*
Ratio eſt, quia non præſumitur, nu. 18.
17 *Culpam allegans, illam probare debet.*
18 *Morbus equi, licet præſumatur affuiſſe tempore contractus, vtile tamen eſt emptori, ſi probet tempus vitij ante ipſam venditionem, & venditorem morbum ſciuiſſe.*
20 *Morbum, ſeu vitium præceſſiſſe venditionem, qualiter probetur.*
21 *Practica ad cognoſcendum animal, quod breui tempore mortuum eſt, illud eſſe mortuum ex præcedenti vitio.*
Primò declaratur, vt non procedat, quando morbus accidit poſt venditionem, nu. 22.
Secundò declaratur non habere locum, quando emptor ſciuit vitium, vel morbum ipſius rei emptæ, nu. 23.
24 *Agens redhibitoria recuperat, quod ſoluit nomine vectigalis.*
Fallit in fiſco, nu. 27.
Et repetit expenſas factas in re poſt litem conteſtatam, licet non expenſas victus, nu. 29.
25 *Collectæ ſunt ei reſtituendæ, cui euincitur poſſeſſio.*
28 *Statutum, quamuis non faciat mentionem, vt quis debeat ſoluere gabellam, intelligitur, quod ſoluat acquirens, non venditor.*
30 *Redhibitoria ceſſat, lapſis ſex menſibus à die ſcientiæ.*
31 *Actio quanti minoris præſcribitur anno.*
32 *Tempus infra quod agi poteſt redhibitoria, vel quanti minoris eſt vtile, & ignoranti non currit, niſi ignorantia ſit ſupina.*
33 *Emptor ad quæ tenetur in actione redhibitoria, vel reſtitutoria.*
34 *Actio redhibitoria non redditur pro omni vitio.*
35 *Venditor debet carere omni dolo, & clarè loqui in venditione rei ſuæ, & non generaliter, & ſub inuolucro verborum.*
Declaratur, ſi ſciuit venditor, quam ſcientiam emptor probare debet, nu. 36.
37 *Actioni redhibitoriæ, & quanti minoris, an renunciari poſſit, diſtinguitur.*
38 *Venditor præſumitur ſcire vitium, quod habet res, quam vendit.*
39 *Plurium rerum vnica dicitur emptio, vt propter vitium vnius omnes redhibeantur, licet ſingulis pretium ſit conſtitutum.*
Et qualiter probetur, nu. 40.
Et quid, quando commodè ſeparari non poſſunt, numero 41.
42 *Libelli forma, in actione redhibitoria, & quanti minoris, remiſſiuè.*

QVÆST. XXV.

1 HVc ſpectat ea quæſtio de eo, qui
quid vitio corruptum cõmutauit,
vendiditque, vt cogatur reſtituere
pretium, & quod tradidit accipere,
ſi pro ſano, & integro vendat, *l. 1.*
2 *de ædil. edicto,* ſic enim edicto Ædi-
lium cautum eſt, vt qui vendunt, te-
neantur palam vitia, & morbos exprimere, *d. l. 1. & l.*
3 *ædiles aiunt, eod tit.* nam pro cauſa in animalibus, ſeu
brutis, aut irrationabilibus, cur redhibitoria competat,
4 vitium, & morbus ſunt *d. l. ædiles aiunt, §. loquitur ver.*
cauſa, morbum Sabinus definit, habitum cuiuſque cor-
poris contra naturam, qui vſum eius ad id faciat dete-
riorem, cauſa cuius natura eius corporis nobis ſanita-
tem dedit, *l. 1. §. ſi intelligatur. verſ. ſed ſciẽdum de ædil.*
5 *edict.* Quæ adeò vera ſunt, vt etiamſi vendens equum
proteſtetur ſe nolle teneri de aliquo vitio, vel morbo,
cum illum vendat pro cæco, claudo, lunatico, dolente
retro, & ante, retrogrado, pleno ſchinellis, & maga-
gnis, non liberatur ſi ſcit vitium equi, vel morbi, quem
expreſſit ſub inuolucro verborum, cum cenſeatur in
dolo, ſi ſpecificè non exprimat dictum vitium, vel
morbum, *l. quæro, ff. de actio. empt. Specul. in tit. de empt.*
& vendit. §. nunc dicendum in 2. ver. quid ſi venditor,
& ibidem Io. Andr. in addit. in ver. quid ſi vendo. Bald.

&

& Salyc. in d.l.1. de ædil.act. Bald. in l.1.§.1. ff. de actio. empt.. Ang. Caſtren. & Iaſ. in l.paciſci, ff. de pact. Alex. poſt alios in l.ſi quis cum aliter, col. final. ff. de verb.oblig. Aret. in §. Prætorium inſtit. de iure natur. gent. & ciuil. & in §. in duplum n.8. inſt. de actio. Corne. conſ.81. lib.3. Alex. conſ.14. & 95. lib.6. Marſil. in rubr. ff. ad l.Cornel. de Sicar. nu.13. & conſ.71. nu.21. Ruyn. conſ.53. nu.11. lib.1. Fabia. de monte de empt. & vendit. quæſt.6. princ. nu.56.57. & 58.

6 Fallit, ſi vitium, vel morbus eſt patens, quia non tenetur venditor etiamſi ſanum conueniat, quoniam intelligitur de ceteris partibus occultis, *l. & quæ commendandi, ff. de contrahen. empt.*

7 Vbi etiam dicitur, quod commendatio generalis nō
8 obligat, licet ſecus ſit ſi non eſt notus, quia dolus venditoris præponderat culpæ emptoris, *vt in l.item ſi obſtetrix in fine, ff. ad l.Aquil. Surd. deciſ.146. num.11. & 12. & deciſ.88. nu.56. ad finem.*

9 Sublimitatur dicta limitatio, vt non procedat, quādo conſtat, quod emptor verè ignorauit vitium, *vt per Cepoll. in l.1. in princ. ſub nu.15. verſ. niſi emptor probaret*, inquit enim, quod ſi morbus eſt talis, quod primo aſpectu cognoſci poteſt, ceſſat ædictum, ſed fallit, quādo emptor probat ſe malè vidiſſe, & inſpexiſſe rem, etiamſi ſecundum eum ignorantia eſſet ſupina *Gloſ. in princ. in l.ſciendum, §. tempus, ff. de ædil. edicto, probauit Surd. d. deciſ.146. nu.23. & ſequenti.*

10 Si vero vterque eſt ignorans, hoc eſt tàm venditor, quàm emptor, & agitur quanti minoris, res, vel animal valet propter vitium, vel quāti minoris empturus fuiſſet emptor ſi ſciuiſſet, *l.Iulianus in princip. ff. de action. empti, iuncta Gloſſ. ibi, in ver. quanti minoris, & ver. dic*
11 *contra* ea ratione, quia vitium, quod rei realiter, vel per accidens ineſt, illius naturam immutat, & bonitatem alterat, ac ſucceſſiuè facit eam minus valere, quam valeret vitio remoto, licet quando ſcienter vendidit, te-
12 neatur ad intereſſe extra rem, quod contingit, quando vitium tale eſt, quod rei vſum prorſus inutilem reddit, & præſertim, cum res tali vſui, ſeu alij, non erat ſua forma deſtinata, & ad id comparata *d.l.Iulianus, & l.Labeo libris poſteriorum, ff. de contrahen. empt. Fabian. de Monte de empt. & vendit. d. quæſt.6. ſub num.56. in fine. Surd. deciſ.165. nu.10. his confert text. in l.ſed addes. ff. locat.* vbi Vlpianus ait in hæc verba, ſi quis dolia vitioſa ignorans locauerit, deinde vinum effluxerit, tenebitur in id, quod intereſt, nec ignorantia eius erit excuſata, & ita Caſſius ſcribit. Si dolia huic caſui dumtaxat deſtinata ſunt, & in id comparata, vt in ijs, vel vinum, vel oleum, vel quid aliud liquidè reponatur, eſt conformis *tex. in l.tenetur, §. illud ſeruus de act. empt.* Quamuis *Gloſ. in d.§. ſi quis dolia. in ver. excuſata*, dixerit ſpeciale eſſe in vaſe locato, at ſecus dicendum in vaſe vitioſo vēdito, cui adhærere non debemus, cum non adducat rationem ſpeciālitatis, quare non idem ſeruetur in venditione vaſis vitioſi, quod in ipſius locatione.

13 Ampliantur premiſſa, locum habere etiam in re deficiente ex ſubſtantia, vel in quantitate, vel in qualitate, vt de primo *eſt text. in d.l. Labeo, ff. de contrah. empt.* de ſecundo *eſt tex. in l.tenetur in prin. ff. de action. empti iuncta Gloſ. ibidem in ver. venditor, & de tertio eſt text. in l. quoties, & ibidem Gloſ. in ver. victus, ff. de ædil. edicto.*

14 Prædicta tamen concluſio limitatur non habere locum in ceteris rebus vitioſis, quarum poteſt vtilitas, vel vſus aliquis adeſſe, etiam vitio accedente, quia tunc nō eſt locus redhibitoriæ. *Iul. Ferret. de re Naual. lib.15. numero 19.*

15 Prout etiam, quando modicum eſt vitium. *Rota in deciſ.833. in collectis per Farinac. nu.7*

16 Et quatenus replicaretur equum incidiſſe in morbū ob immoderatum laborem, non releuaret, niſi doceretur illud fuiſſe adeo immoderatum, vt equus neceſſariò in morbum ipſum inciderit, quod eſſet onus venditoris, *ſecundum Bald. in cap.1. §. item quod dictum nu.3. quæ fuer. prim. cauſ. beneſi. amit. Bonacoſs. in tractat. de equo quæſt.177. in fine Maſcard. de probatio. concl.632.*
17 *nu.4. verſ.* vnde tunc venditor, *& nu.6.* & eſt regulare, quod alleganti culpam, incumbit onus eam probandi, *latè idem Maſcard. in d. tract. concluſ.477. nu.1.* in ter-
18 minis, de culpa in defatigando equum venditum, vel locatum præ nimio itinere, vt non præſumatur, *Ioan. de Imola in l.cum ita, § ſpecies, ff. de legat.2. latiſſimè Caroc. de locat. part.4. fol.167. & 168.*

19 Et licet conſtito de morbo, præſumatur affuiſſe tempore contractus, *l.1.§.1. & d.l. ædiles aiunt, ff de ædil. edict. Rota Bonon. deciſ.22. num 4. & 5. in recent or.* vtile tamē erit, ſi emptor aliter probet tempus vitij ante ipſam venditionem, & emptionem, *eſt tex. in l.quæro.§.ſ. ff. de ædil. edict. & in l.2. ff. de probat. tradit Caballin. de ædil. edict. cap.2. nu.5. & 25.* & venditorem morbum ſciuiſſe, *vt ibidem per eundem, nu.24.*

20 Probabitur autem vitium, ſeu morbum præceſſiſſe venditionem ex peritis, qui per iuramentum inſpiciant vitium, *arg. l.ſemel, C. de re milit. lib.12. Maſcar. de prob. concluſ.615. num.3. & 4. & ſeqq. plur. Rota Bononien. d. deciſ.22. nu.11. & infra*, & præcipuè vitium probatur probando intra triduum animal mortuum eſſe: nam ex breui temporis interuallo præſumitur venditionis tempore fuiſſe morboſum, *ſecundum Abbat. in ca. iniuſtum, nu.5. verſ. & vide aliam quæſtionem. de rer. permutat. Marſil. in l.ſtatu liber. ſub num.16. verſ. adde etiam prædictis, ff. de quæſt. Caballin. d.c.2. nu.26. Maſcard. d. concluſ.615. num.8. Surd. deciſ.146. num.18. Fabian. de*
21 *Monte d. quæſt.6. nu.57.58. & 59.* vbi refert practicam ad cognoſcendum animal, quod breui tempore mortuum eſt, illud ſcilicet eſſe mortuum ex præcedenti vitio. *Aret. in §. in duplum nu.11. inſtit. de actio. & dixi in quæſt.200. prope fin.*

22 Declaratur ſupradicta per nos firmata concluſio, vt non procedat, quando morbus ſuperuenit poſt venditionem, quo caſu venditor non tenetur, *vt ſcribunt Doctores ſuperius allegati, & reſoluit Rota in redhibitoria librorum mercuru, 2. Iunij 1599. coram Cardinali Millino, inter impreſſ. per Farinac. deciſ.833. nu.5.*

23 Secundò declaratur, non habere locum, quādo emptor ſciuit vitium, vel morbum ipſius rei emptæ. *Rota in d. deciſ.823. nu.4.*

24 Præterea agens redhibitoria, recuperat quod ſoluit nomine vectigalis, quod notandum pro gabellis equorum, *dicit Ang. in l.debet in fine, ff. de ædil. edicto. Aret. in d.§. in duplum ſub nu.11. inſtit. de actio. Odd. conſil.4.*
25 *nu.9.* ſicut & collectæ ſunt ei reſtituendæ, cui euincitur
26 poſſeſſio. *Bart. in d. l. debet in fine*, etenim emptor indemnis diſcedere debet, & propterea etiam quod ve-
27 ctigalis nomine datum eſt, repetitur *d.l. debet in fine*, quicquid ſit in fiſco, qui redhibitione facta, reſtituere

non

Digitized by Google

non tenetur gabellam, quam accepit pro cōtractu, ſed
venditor debet illam emptori reſtituere, ſuper quo tamen videas, quæ dixi *in quæſt. 26. nu. 22. & quæſt. 27.*
28 *nu. 23.* & ſi non fiat mentio in ſtatuto, quis debeat ſoluere gabellam, intelligitur, quod ſoluat acquirens, non
venditor. *Bald. in l. ſi prædium num. 6. in princip. C. de euictio.*

29 Item & repetit expenſas neceſſarias factas in re poſt litem tamen conteſtatam, quamuis non expenſas victus, quia cum vſu equi compenſantur, & etiam repetit damnum, quod ſenſit propter dictum vitium equi, *l. quod ſi nolit. primo reſponſo, eodem tit.*

30 Sed & ſciendum eſt redhibitoriam ceſſare lapſis ſex menſibus à die ſcientiæ. *Aret. in d. §. in duplum, ſub nu. 11. inſtit. de actio. Rota d. deciſ. 833. nu. 6.* quanti autem
31 minoris anno, *vt in d. l. ſciendum, & l. cum ſex mēſes, ff. de ædil. edict. & habetur in l. 2. C. eodem tit. Maſcard. d. concluſ. 615. nu. 18. & 19.*

32 Quę tempora sūt vtilia, vt per dictos Doctores; ideò ignoranti non currunt, niſi tamen ignorantia ſit ſupina. *Gloſ. & ibi Bal. in l. 2. C. eod. tit.* ſuntque etiam vtilia in proceſſu temporis, *vt not. Gloſ. & Bart. in l. annus, ff. de calumn. & d. l. cum ſex. Cyn. Bald. & Salycet. in l. 2. C. eod. tit. Ang. Aret. in d. §. in duplum ſub nu. 9. inſtit. de actionib.*

33 At in actione iſta redhibitoria, ſeu reſtitutoria ad quæ teneatur emptor, vidēdus *tex. in l. dum autem redhibitio. in l. generaliter in l. ædiles etiam & in l. videamus, ff. eodem*, prout ad quæ teneatur venditor, habes *ex text. in l. debet, & in l. illud ſciendum, ff. eodem, & Aretin. in d. §. in duplum verſ. & dicitur redhibitoria de action.*

34 Non tamen actio prædicta redditur pro omni morbo, vel vitio, ſed opus eſt, vt ſit tale vitium, vel morbus, qui ex toto impediat vſum rei, vel valde incommodet, alias agitur quanti minoris *d. l. 1. §. ſciendum, cum §. ſeq. & l. ſeq. vſque ad §. illud, ff. eod.* & vēditor carere debet omni dolo, & fraude, quæ committitur, ſi obſcurè, & ſub inuolucro verborum loquatur, vel aſſeruit de equo, & re vendita certum vitium, cum pluribus alijs, quæ non habebat, veluti ſi dicatur, vendo equum pro male ſano, & quod eſt totus vitioſus, vel plenus Shinellis, in hoc caſu venditor non releuatur propter dicta generalia verba, quę prolata videntur gratia decipiendi emptorem, *Gloſ. eſt ordinaria, & ibi notant Bal. & Florian. in l. paciſci, ff. de pact. tradunt Specul. in tit. de empt. & vendit. in § nunc videndum in ver. quid ſi venditor equi, & in ver. quid ſi vendo tibi, & ibi Io. And. in addit. Cyn. & Bal. in l. 1. C. de ædili act. Angel. & Ioan. de Imola in l. ſi quis cum aliter, ff. de verb. oblig. Aret. in d. §. in du-*
36 *plum. nu. 9. Corne. conſ. 81. lib. 3.* & procedit ſi ſciuit vēditor, quam ſcientiam probare debet emptor, *l. quæritur, §. ſi venditor de ædil. edict. Iaſ. poſt Ang. & Caſtr. in d. l. Paciſci, ff. de pact. Alex. conſil. 14. in fine, & conſ. 95. lib. 5. Caballin. de ædil. act. nu. 24. Bonacoſſa, qui de equo loquitur quæſt. 87. licet nihil determinet Caroc. deciſ. 46. numero 23.*

37 An autem actionibus prædictis, ſcilicet redhibitoriæ, & quanti minoris renunciari valeat, vel pactum fieri, quod non agetur dictis actionibus, vel ſi dicat vēditor nolle teneri occaſione morborum, vel vitiorum, diſtinguendum eſt.

Quod ſi vēditor, vitium, aut morbum ſciebat, & talis renunciatio, ſeu pactum non ſubſiſtit, ſi emptorem non certificauit, ſed ſi vitium, aut morbum ignorauit, tunc pactum, ſeu renunciatio prædicta valet, quia renunciantibus iura ſua non datur regreſſus, *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict.* In dubio autem præſumitur ſcientia, cum regulariter quis pręſumatur ſcire qualitates rerum ſuarum, *l. quiſquis, C. de reſcind. vend. vbi*
38 *in ſpecie Bart. & Doct.* hoc tradunt, venditorem ſcilicet præſumi ſcire vitium, quod habet rem, quam vendit. *Bal. in l. 1. §. hoc amplius, & ſeq. de ædil. edicto. Corne. d. conſ. 81. lib. 2.*

39 In prædictis autem obſeruandum eſt, quod quamuis in emptione plurium capitum bonorum in ſingula capita pretium ſit conſtitutum, ita vt plures videantur vēditiones, & emptiones, nihilominus vna eſt emptio, & venditio, vt propter vnius vitium omnia redhibeantur, quando non niſi omnia quis venditurus, aut em-
40 pturus fuiſſet, quaſi tunc neutri non niſi omnia habere expediat, quod probari poteſt ex affinitate rerum, vel perſonarum, *vt per Glo. in l. cum eiuſdem in ver. Omnes, ff. de ædil. edict. iuxta l. plerumque, ff. eodem tit.* vbi
41 ſi non poſſint ſeparari ſine magno incommodo, & ſine ratione pietatis, tunc propter morbum mancipia, redhiberi poſſunt non morboſa, prout dicimus, quod ſpectat ad officium iudicis, non ſeparare familias in poſſeſſionū diuiſione, ita quod vnica familia vni adiudicetur, *l. poſſeſſio. C. commun. vtriuſq. iudic.*

42 Formam libelli in actione redhibitoria, & quanti minoris, videas *per Aret. in d. §. in duplum num. 13. & ſequent. inſtitut. de actionib.*

ARGVMENTVM.

Sequitur materia præcedentis quæſtionis. Et diſſeritur quando debentur expenſæ à victo, ſeu à deferente appellationem, & emptori quid reſtitui debeat.

SVMMARIVM.

1 *Primo, quando reſpicit qualitatem, vel bonitatem rei, eſt locus redhibitoriæ, quæ reſcindit contractum.*

Declaratur, quando quod quis promiſit, reſpicit alienas conuentiones, nu. 2.

Et ibidem de ratione.

3 *Emptor qui obtinuit in redhibitoria, poteſt renunciare ſententiæ, nec ex ea permiſſum eſt venditori agere.*

Declaratur nu. 4.

Extenditur dicta concluſio ad dilationem alicui conceſſam, nu. 5.

Limitatur numero 6.

Et qualiter procedat contrarium, nu. 7.

8 *Non appellans à ſententia, non dicitur conſentire.*

9 *Abſolutio ab expenſis locum habet, ſi victus acquieuit ſententiæ, licet appellatum ſit, & poſtea deſerta ſit appellationis cauſa.*

Declaratur procedere, quando appellatio eſſet deſerta ex voluntate, non autem ſi deſerta, fuerit declarata per iudicem, contradicente appellante, præſentatis iuribus, & ſcripturis, nu. 10.

11 *Appellans condemnatur in expenſis, vbi contradicit, & fatigat aduerſarium.*

Et condemnatur in expenſis factis per appellatum in proſequenda appellatione, quam idem appellans non eſt proſecutus,nu.12.

Intellige, vt nu.13.

14 *Appellationem deſerens, tunc dicitur ſuccumbere cum legitimè conſtat de deſertione, quæ ſi fuerit declarata,tunc habet vim ſuccumbentiæ.*

15 *Appellatio non admittitur in notorijs.*

In quibus non requiritur iuris ordo,nu.16.

Intellige, vt nu.17.

18 *Venditoris negligentia non obeſt, quando emptor periculum in ſe ſuſcepit.*

19 *Venditor vbi ſcivit, & emptor ſupinè ignorauit, non tenetur de redhibitoria.*

Contrarium,nu.20.

21 *Venditor, quando non vult restituere pretium emptori redhibendi, condemnatur ad duplum.*

22 *Contractus vbi eſt reſciſſus, vel reſolutus per actionem redhibitoriam,emptori reſtitui debet gabella per venditorem.*

QVÆST. XXVI.

INquit *Bald. in l. ſi prædium num.12.*
1 *C. de euiction.* quod quando pro-
miſſum reſpicit qualitatem, ſeù bo-
nitatem rei, tunc locus eſt redhibi-
tioni, quæ reſcindit contractum, *l.*
redhibere de ædili.edict. vt quando
eſt erratum in qualitate intrinſeca
ipſiuſmet rei, vt ſi ager eſt ſterilis *l.etiam in fundo.ff.de*
*ædil.edict.*vel ſi eſt peſtilens,vel lethiferas herbas ferat,
l.ſi prædium, C.eodem per quem tex.mouetur.Bal.

2 Quod declaratur non habere locum,quando,quod
quis promiſiſſet, reſpicit alienas conuentiones, quia
tūc habet locum *l.cum te fundum,C.de pact.inter empt.*
*& vendit.*vt inſpiciamus, ſi illud dederit cauſam con-
tractui nec ne, vt bene dicit ibi Bal.Ratioque eſt,quia
redhibitio ab Aedilibus introducta, qui de corporali
vitio tantum locuti fuerunt, *l.1.in fine,ff.de ædil.edict.*
& propterea in fundo, iuriſconſulti, & Imperatores
exemplificant in qualitate intrinſeca,quæ corporaliter
ineſt ipſi rei, vt ſi ager eſt peſtilens, vel vt ſupra ferat
peſtiferas herbas, non autem,quando vel non eſt alte-
ri obligatus, vel etiam alienatus emptor tamen contra
venditorem agere non poteſt, ergo dici nequit, quod
locus ſit redhibitioni,quia emptor agere poſſet redhi-
bitoria.

3 Poteſt tamen emptor, qui obtinuit in redhibitoria,
renunciare ſententiæ, nec ex ea permiſſum eſt vendi-
tori agere, *Gloſ.in l.illud in ver. reſtituere, vbi Bald. &*
*Cæpoll.in l.ſciendum,§.dictum in fine,ff.eodem titulo,*ſed
4 ibi hoc procedit,quia res nondum tranſiuit ad cōdem-
nationem vtriuſque partis, ſecùs quando trāſiuit, quia
tunc ſtandum eſt ſententiæ, ex qua oritur venditori
actio in factum, ſi emptor illa vti nolit. *Tiraquell.de re-*
tract.lignag.ad finem tit.nu.25.in fine.

5 Quod etiam eſt in dilatione alicui conceſſa, cui re-
nunciari non poteſt in præiudicium aduerſarij, nec ea
pēdente admitteretur probatio. Etenim propter ęqua-
litatem ſeruandam, dilatio facta eſt communis ex le-
gis beneficio, quod quidem beneficium nō eſt in illius
6 poteſtate, qui dilationem impetrauit, cum in pari iure
non poſſit vnus alteri præiudicare, *l. ſi poſt mortem, §.*
vlt ff.de bon.poſſ.ſecund.tab. quicquid ſecus ſit in iure,
quod non venit pariter, ſed in conſequentiam *l.ſi in-*
*dex de minor.*in ſpecie dilationis *not. Bal. in l. ſi arroga-*
tor.in fine.ff.de adopt. & in l.poſtquam col. vlt. quæſt.7.
C.de pact.ſcribentes in l.petendæ,C.de tempor.in integr.
7 *reſtit.* Quo in loco,quamuis per Bart.teneatur contra-
rium, quod ſcilicet dilationi poſſit renunciari, tamen
intelligi debet, quando quis meruit dilationem de iure
ſpeciali, quando ius ſpeciale proditum eſt ex ſingulari
fauore, ſed de iure communi attenditur æqualitas in
iudicijs,ita opiniones concordat *Tiraquel.de retract.li-*
gnag. ad fin. tit. num. 26.in fine verſic.tu tene primam
partem.

8 Sed quid dicendum,quando quis à ſententia nō ap-
pellauit, dicitur, quod conſenſus non appellantis iun-
ctus cū ſententia nō parit naturalē obligationem,quia
verè non conſenſit, cum ſententia feratur in inuitum;
nec dicitur parere, ideò erit conſenſus non appellandi,
non promittendi, aut ſoluendi, quia victus potuit non
appellare animo execrandi lites,non autem,vt conſen-
tiret. *Felyn.in cap cum inter ſub nu.2.verſ. & dicit de re*
iudic,poſt Bar.in l.ab eo.C.quom.& quando iudex. Abb.
in cap.ſi quis contra clericum, col.15. de foro competent.
& in cap.quoad conſultationem colum.4.verſ. & hæc fa-
ciunt de ſent.& re iudicata.

9 Quare *Maſtrill.deciſ.166.nu.11.*dixit,quod abſolu-
tio ab expēſis locum habebit, ſi victus acquieuerit ſen-
tentiæ, licet appellatum fuerit, & poſteà deſerta ſit ap-
10 pellationis cauſa, quod tamen intelligit, vt procedat,
quādo appellatio eſſet deſerta ex voluntate ipſius ap-
pellantis, qui voluit illam deſerere; non autem ſi fuiſ-
ſet declarata deſerta per iudicem contradicente appel-
lante, & præſentatis iuribus, & ſcripturis ad effectum,
vt non declaretur illius deſertio, quoniam tunc dici nō
poteſt, quod acquieuerit ſententiæ, cum in primo caſu
11 ſola appellatio ſine aliqua proſecutione nihil obeſſet,
ideo ſi appellans contradicit fatigando aduerſarium
condemnatur in expenſis,cum ſecus ſit, vbi nulla adeſ-
ſet contradictio. *Imol.in cap. interpoſitæ, §. illi denique*
in fine de appellat.per text.in l.properandum, §.ſi autem
alterutra.C.de iudic.cap.fi.de dolo,& contumacia. & ita
ſecundum Imol.in d §.ille denique in fine intelligitur de-
12 *ciſ. Rot.425 alias 22.in fine de re iudic.* dum voluit,
quod quamuis appellans condemnari debeat in expē-
ſis factis per appellatum in proſequenda appellatione,
quam idem appellans non eſt proſecutus. *cap. ſæpe de*
appellat.cap.repræhenſibilis,& cap.Nicolao eod. tit. ni-
13 hilominus non tenebitur ad expenſas factas per ap-
pellatum in faciendo pronunciari appellationem de-
ſertam,tamquam ei licuerit dictam appellationem de-
ſerere. *Butr. in dicto cap. interpoſitæ, §. illi denique, &*
ibidem Franch.ſub num.primo, qui etiam ſequitur Imol.
vbi ſupra.

14 Inſuper obſeruandū eſt, quod deſerens appellatio-
nem tunc dicitur ſuccumbere, dummodò legitimè cō-
ſtet de deſertione,quæ ſi fuerit declarata, tunc habebit
vim ſuccumbentiæ,cum alias quis non debeat impedi-
ri negare deſertionem, & appellare à declaratione de-
ſertionis, donec talis ſententia non tranſeat in iudica-
tum, quo caſu diceretur de ea legitimè liquere in ſpe-
cie ſic declarat, *Cephal.conſil.209.num.16.lib.2.* ſicuti
dicimus de notorijs,in quibus quamuis appellatio non
admit-

16 admittatur, *cap. peruenit de appellat.* & in eis non requiratur iuris ordo, *cap. ad noſtram il 3. de iure iuran. cap.3.de teſtib.cogen.* neque illa indigeant probatione *l.emptorem de actio. empti. Card. conſil. 56. numero 6.*

17 Tamen intelligitur, dummodo prius conſtet illa eſſe notoria, alias ſecus, cum multa dicantur eſſe talia, quæ in rei veritate non ſunt. Vnde in dubio, ſeruandus erit iuris ordo, & appellatio erit admittenda, ſecundum *Franch. in cap. conſuluit, in primo num. 2. & ibidem Dec. num. 4. de appellat. per cap. quanto de translat. epiſcop. & habetur latè per Maſcard. de probat. lib. 3. concl. 1106. cum plurib. ſeqq. concluſion.*

18 Prout è conuerſo venditoris negligentia non obeſt, quando emptor periculum in ſe ſuſcepit. *Odd. conſ. 50. nu. 3. penès quem alij habentur lib. 1.*

19 Sciendum eſt prætereà, quod vbi venditor ſciuit,
emptor ſupinè ignorauit, venditor non tenetur redhi-
bitoria, *eſt Gloſ. in l. 1. C. de ædili edicto, quam loquitur*
20 *Bald.* cuius contrarium videtur tenere alia Gloſa, *in l.*
quæritur, §. ſi venditor, ff. eodem, quam citat Petr. de Ra-
21 *uenn. ſing. 779. qui in ſing. 777.* illud quoque notat,
quod quando venditor non vult reſtituere pretium
emptori redhibendi, condemnatur in duplum, *ex tex.*
cum Gloſ. in l. redhibitoria, ff. de ædil edicto.

22 Et vbi cõtractus eſt reſciſſus, vel reſolutus per actionem redhibitoriam, vt quia redhibita fuit res vendita ob aliquod eius vitium, vel morbum, emptori reſtitui debet gabella non per fiſcum, vel publicanum, qui eam exigit, ſed per venditorem. *Bald. in l. fin. num. 6. C. de ædil. edict. Angel. in l. debet, ff. eodem, Bertachin. de gabell. part. 1. 8. par. princip. Bertrand. conſil. 211. lib. 1.* & noua gabella non debetur, *Angel. in l. ſi hominem de vſucap. Tiraquell. in tract. conſtitut. parte prima titul. 2. Gloſa 2. numero 16. & dixi in precedenti quæſtione numero 27.* ſed videas *in quæſtione 28. numero 23. & ſequentibus.* Vbi, quod contraria ſententia verior videtur.

ARGVMENTVM.

Retentio, an concedatur, quando res non fuit libera tradita.

Taxatio ad certam quantitatem fructuum à principio quando licitè fiat.

Et quid ſi periculum immineat euictionis.

SVMMARIVM.

1 *Retentio ſeu exceptio rei non liberè traditæ non datur ei, qui ſciuit rem eſſe alteri obligatam.*

2 *Res vendita ſcienti eam eſſe obligatam eo modo tradi debet, quo poteſt.*

3 *Emptor ſciens rem eſſe locatam, excipere non poteſt de re ſibi non liberè tradita, tamquam ita fuerit conuentum.*

Et de ratione, ibidem.

Et ſufficit habuiße notitiam in genere obligationis, quæ erat in tali re vendita, nu. 4.

5 *Renunciatio generalis non comprehendit exceptiones futuras.*

Fallit ſi ſit cogitatum, nu. 7.

6 *Emptor non dicitur cogitaſſe quod res ſibi non traderetur, cum aliàs non emiſſet, ſi hoc cogitaſſet.*

8 *Nouatio fit ſtante incompatibilitate ſine aliqua expreſſione.*

9 *Venditor ſatis dicitur impleuiſſe, relinquendo penès emptorem partem pretij correſpondentem ſuis prætenſionibus, & ideo danda eſt executio pro reſiduo.*

Et de ratione, ibidem.

10 *Taxatio ad certam quantitatem fructuum licite fit per venditorem, ne emptor habeat rem, ac pretium.*

Primo ampliatur procedere etiam nulla data mora, numero 11.

Secundo ampliatur etiam non ſecuto implemento, numero 19.

Tertio ampliatur locum habere, etiam quod eſſet translatum dominium, vel habita fides de pretio, numero 21.

Quarto ampliatur, etiam quod data eſſet dilatio incerta, & indeterminata ad pretium ſoluendum, ſecus ſi dilatio contineret tempus certum, nu. 22.

Extenditur locum habere ſi pretium ſoluendum eſſet incertum, vt in pretio declarando per tertium, cum ſemper emptor habeat rem, & pretium cum damno venditoris, nu. 24.

Ampliatur primo, etiam quod periculum euictionis immineret in limine contractus, nu. 25.

Secundo ampliatur, etiam ſi promiſſum eſſet dare rem liberam, quæ non eſſet, nu. 26.

Et de ratione, nu. 27.

Limitatur in fideiuſſore pretij, qui ad fructus non ſe obligauit, nu. 20.

12 *Fructuum taxatio non datur à principio tamquam fiat in fraudem.*

Fallit ſi probetur intereſſe venditoris iuxta dictam taxationem, nu. 13.

Ampliatur, vt etiam nulla facta probatione iudex ex officio poſſit taxare, nu. 18.

14 *Taxatio certi lucri non reddit contractum illicitum, ſed exactio.*

15 *Taxatio intereſſe licita eſt, etiam quod agatur de mutuo, quando illud eſt veriſimile, & abeſt omnis fraus, & dolus palliandi vſuras ex veriori, quicquid alij ſentiant.*

Ratio aſſignatur.

17 *Lucrum ceſſans in negotiationibus iuſtis, eſt magis vicinum damno emergenti, quàm lucro ceſſanti.*

28 *Affertur diſtinctio Theſaur. iun. in quæſt. 88. lib. 1. quæ ab Authore improbatur.*

QVÆST. XXVII.

VEnditum fuit prædium affectum pro parte oneri libellario, pacto inito, vt fructus Montis, vel alterius fundi ſemper ſint, & eſſe debeant obligati, affecti, & hypothecati pro redemptione dicti prædij dicto oneri, qua liberatione facta,

fructus prædicti liberè ſpectent, & redeant ad vendi-
torem.

Quæritur, num emptor poſſit retinere reſiduum
pretij non ſoluti ſub prætextu dicti oneris, & prædij
non liberè traditi, vel potius illud perſoluere teneatur
vna cum fructibus recompenſatiuis.

Et reſoluitur, illi retentionem non competere, cum
conſenſerit quod ſibi non tradatur, ſed redimatur ex
fructibus Montis, vel alterius fundi, & ſucceſſiuè
fuit acceptata talis cautio, quæ ipſum excludit, vt ex-
cipere non valeat de huiuſmodi parte rei non liberè
1 traditæ, cum exceptio iſta non detur ei, qui ſciebat,
rem eſſe alteri obligatam. *Bald. in l. ſi fundum, C. de eui-
ctio, & in l. ſi domus, vbi Bart. Ang. Imol. & Alexand.
ff. de legat. 1. Aretin. in l. ſerui electione, §. fin. colum. 2. ff.
eod. tit. Beron. conſil. 2. numero 12. 15. & 17. lib. 1. Surd.
deciſ. 265. numero 26. iuxta doctrinam Paul. de Caſtr. in
l. ſi in emptione la ſeconda, §. vacua in vltimis verbis, ff.
de action. empti, per text. in l. ſi ſeruus, §. vltimo, ff. eodem
titul. l. habere licere, ff. de euictio*: Tunc enim ſtante
2 iſta ſcientia, licèt promiſſum fuerit tradere rem vendi-
tam liberè, ſufficit, quod tradatur libera, & vacua, &
3 expedita, eo modo quo tradi poteſt. Quare etiamſi
emptor ſciebat rem eſſe locatam, excipere non poteſt
de re non ſibi tradita liberè, quamuis ita fuerit con-
uentum, quia videtur approbaſſe quod ſibi detur va-
cua, poſtquam finita eſſet locatio, vel poſtquàm ceſ-
ſabit obligatio, ſi alteri obligata eſſet. *Surd. dicta deciſ.
265. numero 25. & in fine. Beron. conſil. 2. num. 15. &
17. libro primo, Surd. deciſ. 265. num. 25. Gozad. con-
ſil. 24. num. 7. quos omnes ſequitur Rota deciſ. 76. nume-*
4 *ro 3. & 4. parte 2. in recentior.* vbi quod etiam ſufficit
habere notitiam in genere obligationis, quæ erat in
tali re vendita, ita declarando Doct. dum volunt, ven-
ditorem teneri ad rem tradendam, *iuxta l. ex his præ-
dus, C. de euictio. l. cum vendere, ff. de contrahen. empt.
quoniam, & ibi Bald. C. de compenſat. Surd. conſ. 13. nu-
mero 18. libro primo,* & facit ratio, quoniam, quamuis
dici non poſſit renunciatum exceptione rei non tradi-
tæ per generalem renunciationem, omni ll. auxilio,
5 cum ſimilibus clauſulis; attamen hoc eſt ob illam ra-
tionem, quia generalis renunciatio non comprehen-
dit exceptiones futuras. *Becc. conſil. 108. num. 3. Roland.
conſ. 15. num. 37. libro primo,* quemadmodum eſt exce-
6 ptio iſta, rei non traditæ, cum traditio, & aſſignatio
rei fiat poſt contractum, & veriſimile non eſt, quod
emens cogitauerit quòd ſibi res non traderetur, cum
aliàs non emiſſet, ſi hoc cogitaſſet *Carol. de Graſs. de
except. cap. 13. numero 16.* Vnde cum in præſenti adſit
ſcientia, quod res alteri obligata erat, huiuſmodi exce-
ptioni rei non traditæ fuit renunciatum, tamquam lo-
cum non habeat illa ratio, quod videlicet emptor non
ita contraxiſſet, & per conſequens renunciatio, vt ſu-
7 pra facta, extendetur ad iſtam exceptionem, cum de ea
ſit cogitatum. *Bal. in l. prima ſub num. 4. verſic. ſecundò
quæritur, C. commodati, Soc. conſ. 147 num. 17. libro pri-
mo, Curt. iun. conſ. 47. in fine, & conſil. 63. numero quin-
to Rolan conſil. 6. num. 57. libro primo, Becc. conſil. 108.
numero 20. & 21. Cozadin. conſil. 27. nu. 25. Tiraquell.
in l. ſi vnquam in præfat. num. 120. C. de reuocand. donat.
Ripa in l. 4. §. condemnatum, num. 24. ff. de re iud. Menoc.
37. nu. 84. libro primo.*

8 Maximè, quia ſtante huiuſmodi pacto adeſſe vide-
tur incompatibilitas: Non enim adinuicem compa-
tiuntur, quod emptor retineat pretium, & quòd
fructus non exigantur per venditorem, cum eodem
tempore priuaretur emptor commodo conſecutio-
nis pretij, & fructuum alterius partis pretij, quod
non eſt dicendum fuiſſe per venditorem cogitatum,
dicam factum, ſeu conuentum, qua incompatibilita-
te ſtante, fit nouatio etiam ſine aliqua expreſſione.
*Gabr. conſil. 81. numero 3. libro primo, Decian. conſil. 21.
numero 69 libro primo, Deci. conſil. 463. num. 6. Rota di-
uerſ. deciſ. 262. numero quinto part. 2. Cardin. Mantic. de
tacit. & ambiguit. conuent. libro 17. titulo 3. nume-
ro 13.*

9 Vnde ex quo ſimpliciter, & abſolutè fuerunt relictæ
pecuniæ apud emptorem abſque vlla conditione, dici-
tur effectualiter venditorem impleuiſſe relinquendo
talem partem pretij, quæ correſpondet prætenſioni-
bus emptoris, ita quod licitum non ſit modo oppone-
re de re liberè non tradita, ſed danda eſt executio pro
reſiduo pretij rei venditæ, quatenùs à venditore pe-
tatur, ſecundum ea quæ decidit *Rota coram Cardin.
Seraphin. deciſ. 1245. numero 2. & 3. & coram Cardin.
Sacrato in Romana Caſaletti 7. Iunij 1610. inter recen-
tior. deciſ. 242. numero 4 parte prima.* Non enim ſtanti-
bus prædictis emptor conqueri poteſt, tamquam ſit
ſibi ſatisfactum per æquipollens quod ſufficiat, vt in
ſpecie fuit deciſum *per Seraphin. dicta deciſ. 1243.* vbi
approbatur huiuſmodi implementum pretij, quod pro
parte remanet penès emptorem, *vt per deciſ. Oſaſc. 24.
Neguſant. de pignor. parte quinta membro primo nume-
ro 24. & 28. cum alijs per Rot. coram R. P. D. Bubba-
lo in Romana Palatij 7. Maij 1590. & coram Car-
dinal. Millino in Auximana bonorum ſecunda Iu-
nij 1595.*

10 Ex his infero, quid dicendum, quando pro reſiduo
pretij fuit inter partes conuentum, vt ab emptore ſol-
uerentur, puta octo pro centum, an taxatio hæc ad-
mittenda ſit. Et reſpondetur quod ſic, ne emptor præ-
dij habeat rem, & pretium ad ea, quæ habentur *in l.*
11 *cum ſit, C. de actio. empt.* per quam conceduntur fru-
ctus recompenſatiui etiam nulla data mora emptoris.
*Bald. in l. 2. ſub numero 4. verſicul. denuò quæritur, vbi
etiam Paul. de Caſtr. numero 5. C. de vſur. Alexand. con-
ſil. 31. viſo themate, num. 18. lib. 6. latè Hond. conſ. 30.
nu. 16. ad 25. lib. 1. Surd. conſ. 101. num. 27. & 28. lib. 1.
& deciſ. 117. nu. 7.*

12 Et licèt à principio fructuum taxatio non detur,
tamquam hoc fieri videatur in fraudem vſurarum, *Re-
buff. in l. vnica Gloſ. vltim. numero 34. vſque ad 42. C. de
ſentent. quæ pro eo, quod inter. Alexand. conſil 61. nume-
ro 12. lib. 2. Purpur. in l. Vinum num. 60. ff. ſi cert. petat.
Canoniſtæ in cap. ſalubriter de vſur.* tamen ſi probetur
13 intereſſe venditoris iuxta prædictam taxationem, con-
ualidaretur conuentio, & approbaretur, ſeu per pro-
bationem poſtea ſubſecutam in vim probationis de-
ductæ peti poterit, quod aliàs honeſtè peti potuiſſet,
prout declaratur. *Lup. de vſur. §. 6. in fine num. 26. ver-
ſic. & quod dictum eſt ſupra, Dec. conſil. 111. pro tenui
ad fin. numero 14. verſic. Non obſtat Ancharan. iunior
quæſt. 33. numero 4. & ſequent. lib. 2. et melius per Bur-
ſat. conſil. 320. num. 54. & 86. libro 3 Plot. in l. ſi quan-
do num. 453. C. vnde vi, latè Surd. conſil. 327. num. 54.
& 55. libr. 3. & conſ. 485. numero 6. libro 4 Cagnol. in
l. pri-*

Digitized by Google

l.prima numero 51.C.de ſenten.quæ pro eo,quod intereſt.
Rota Iannen. deciſ.9. numero 32. quaſi taxatio certi lu-
14 cri non reddat contractum illicitum, ſed exactio.
Aym. conſil. 189. ſub numero 8. verſic. Non negarem
tamen, poſt Dec. conſil.11.& in cap.cum venerabilis de
except. & ſic faciendo differentiam inter validitatem
contractus, & illius inualiditatem, & exactionem, &
15 taxationem, intelligitur, idem Dec.conſil.116.& 119.
Quodque licita ſit taxatio intereſſe, etiam quod for-
tius eſt, ſi ageretur de mutuo, quando illud veriſimi-
le eſt, & abeſt omnis fraus, & dolus palliandi vſu-
ras, tradit Hoſtienſ. in cap. ſalubriter colum. 2. in fine,
verſic. ideo puto ex mente, & in cap.nauiganti,colum.1.
verſic.quid ergo ſi quis paratus de vſur. quem ſequitur
Nauarr. qui de communi teſtatur in Manual. cap. 17.
numero 211. verſic. & quod inter omnes conuenit, &
cap.6.per totum cap.10.num.2.de vſur. cap.primo nu.1.
verſic.at non eſt certum de offic.iudi. & in tract.de vſur.
notab.15.verſic.tertio inter omnes conuenit, Couar. var.
reſolut.lib.3.cap.4.numero 5. Felyn. in cap.cum venera-
bilis, ſub numero 9.verſic.niſi mutuans eſſet homo de ex-
cept.Hieron.Grat.conſil.49.numero 9.libro ſecundo Al-
ciat.conſil.8.numero 10.tom.1.libro primo Honded.con-
ſil.41.numero 40.libro primo, de magis communi opi-
nione Guttierez de contract.iur.part.1.cap.2.numero 5.
Barboſ. in l.2. part. 1. in princip.numero 48.ff.de ſolut.
matrim. Vrſil. ad Afflict.deciſ.20.numero 3.Natt.con-
ſil.477.numero 3.in fine Surd.deciſ. 259.numero 16.&
17.& de Aliment.titul.1.quæſt.45. numero 76.& 77.
Coſm. Philiar.de officio Sacerd. libro quinto cap.7.in fi-
ne tom.2. Ludouic. Lopez de contract. & negociat. libro
primo cap.23. numero 3. Conrad. de contract. tractat.2.
quæſt.30.colum. 5. in fine verſic. tertia auctoritas. Mo-
lin.de contract. diſputat. 315. num. 5. vbi quod iſta eſt
verior ſententia, quidquid in contrarium ſenſerit In-
nocent.in cap. fin. in ver.periculum, de vſur. vt teſtatur
Alphonſ. Vilagut.de vſur.quæſt.18.concluſ.prima & 2.
Petri Nauar. de reſtit.oblat. tom.2.lib.3 cap.2.nu.287.
latè Michael.Salon.de iuſt,& iure,quæſt.78.art.2. con-
trouer.9.lib.2.

16 Huius concluſionis ratio aſſignatur, quia id, quod
intereſt etiam ex mutuo,nõ habetur pro vſura, quam-
uis ſimus in intereſſe lucri ceſſantis. Alexan.conſ.221.
numero primo libro ſecundo poſt Cyn. in authent. ad hæc
quæſt.pen. & ibidem Bal.colum.2. C.de vſur.Iaſ.conſil.
151.in fin.libro quarto, cum alijs latè per Tiraquell. de
retract. lignag.§.1. Gloſ.8.num.71. præſertim in iuſtis
negociationibus, in quibus lucrum ceſſans eſt magis
17 vicinum damno emergenti, quàm lucro ceſſanti. Co-
uar.variar.reſol.lib.3.cap.4.nu.1.& 2. Oſaſc.deciſ.143.
in fine.

18 Et vt vnde diſceſſimus,redeamus, quatenùs etiam
nulla probatio, ſeu liquidatio fieret, iudex ex officio
poterit accepta deſuper informatione taxare intereſſe
ad rationem quinque, vel ſex pro centenario,vt in ſpe-
cie dicta l. curabit, C.de action. empt. poſt Lup. de vſur.
§.6. commentar.1. numero 118. reſpondit Honded. con-
ſil.30.nu.20.& 22.libro primo,Rota Ianuen.deciſ.194.
numero 3.

19 Rurſus fructus recompenſatiui debentur etiam ſi-
ne mora emptoris, quando ſcilicet fuiſſent promiſſi fi-
deiuſſores, & non dati, vel quid ſimile fuit conuen-
tum, quod non eſſet adimpletum, quoniam ex defe-
ctu huiuſmodi adimplementi non minuitur vſus rei
venditæ, ſeu traditæ, & per conſequens etiam neque
debet venditori minui interuſurium pretij non ſoluti,
cum etiam iſti fructus ſint reparationes damni, non
vſuræ: Præſertim, quia ſatis dicitur emptorem imple-
uiſſe tradendo rem liberam quoad fructus recompen-
ſatiuos, quidquid ſit, quoad alios effectus, quaſi etiam
emptor ſibi debeat imputare rem ipſam venditam ac-
ceptando,cum potuiſſet omninò abſtinere, donec im-
pleretur, iuxta communem ſententiam in dicta l. cu-
rabit,vbi in ſpecie Cagnol.nu.33. C.de actio.empti, poſt
Bal.in l.2.ſub numero 4.verſ. denuò quæritur, vbi etiam
Caſtrenſ.numero 2.C.de vſur. Alexan.conſ.31.viſo the-
mate, numero 18.lib.6.& conſil. 147. numero 4. libr.5.
Bertrand.conſil. 190. in fine libro ſecundo Gozad.conſil.
55.numero primo,Cephal.conſil. 609. numero 6.& 7.li-
bro quarto Couar. var. reſolut.lib. 3. dicto cap.4.num.6.
verſic.duodecimo.Surd.conſil.101.num.25. & 28.lib.1.
& deciſ.117.num. 7. Hond. dicto conſil.30. numero 16.
ad 15.lib. 1. Magon.in deciſ. Lucen. 17. numero 30. &
paſſim ſeruat Rota, vt in Beneuentana pecuniaria 18. Iu-
nij 1607. coram Cardin. Sacrato, & coram eodem in di-
cta Romana Caſaletti 20. Iunij 1611. & coram R.P.D.
Coccino Decano in Aſculana pecuniaria 13. Martij
1606. inter impreſſ. ſub eius nomine, deciſ.275.num.5.
20 & deciſ.320.num.3.& 4. Quòd limitat non procede-
re in fideiuſſore pretij, qui ad fructus non ſe obliga-
uit, l. fideiuſſores magiſtratuum, §. pro Aurelio. ff. de
fideiuſſor.

21 Primò ampliatur dicta cõcluſio, vt procedat etiam
quod eſſet tranſlatum dominium, vel habita fides de
pretio, quia nihilóminus iſti fructus deberentur; ex
quo dominium tranſit in emptorem ex miniſterio le-
gis cum hoc onere, vt ſoluantur fructus recompenſa-
tiui, donec fuerit ſolutum pretium, ita in ſpecie Co-
uar. variar. reſolut.lib.3.cap.4. numero 4. Lup. de vſur.
Commentar.1.§.7.num.143. Ruyn. conſil. 73. ſub nu.3.
verſic.Tertius eſt caſus libro primo Hond.dicto conſ.30.
numero 30. libro primo Cardin. Mantic. de tacit. & am-
big.conuent. libro quarto tit.24. numero 15. & habetur
ex dicta l.curabit, quæ obligat emptorem ſub nomine
vſurarum, quia ſi non præſupponeretur tranſlatio do-
minij, lex obligaret ad fructuum reſtitutionem, quam
rationem propriè conſiderat Rota coram Card. Sacrato
in d. Romana Caſaletti 20. Iunij 1611.

22 Secundò ampliatur procedere quoque, ſi data eſſet
dilatio incerta, & indeterminata ad pretium ſoluen-
dum rei venditæ, quæ de ſui natura venit quampri-
mum adimplenda, quia in hac fructus debentur, ſecus
in dilatione, quæ continet tempus certum ac deter-
minatum ab initio, videlicet, quod ſolutio fiat infra
annum, vel biennium, & eſt ratio, quia primo caſu,
cum venditor teneretur quanto citius implere, & præ-
ſumatur habuiſſe in animo facere quod tenebatur,
non præſumitur quod ſuæ indemnitati proſpexerit
per augmentum pretij. In ſecundo vero caſu in dan-
da dilatione, videtur habita ratio fructuum percipien-
dorum, & ob id in aliquo plus auctum pretium. Gabr.
conſil.57. numero quinto libro primo, & tenuit Rota in
dicta Romana Caſaletti 20. Iunij 1611. coram Sacrato,
& iterum in eadem cauſa 15. Decembris eiuſdem anni,
coram eodem. Vbi emptor promiſit ſoluere pretiũ, facta
menſuratione, & impletis quibuſdã alijs per venditorẽ

Google

implendis, & non ante, nec aliàs, & tamen dictum
fuit, quod iſta dilatio non impedit, quin debeantur
fructus recompenſatiui, cum illa non afferat ſecum
tempus conſiderabile, ſed momentaneum, & dilatio
ſit talis, quæ debet quanto citius expediri ad inſtar
ſimplicis promiſſionis de aliquid faciẽdo, quæ impor-
tat, vt ſtatim fiat, *§. impoſſibilis inſtit. de inutil. ſtipul. §.
omnis ſtipulatio. inſtit. de verb. oblig. Bart. in l. ita ſtipu-
latus, nu. 33. vbi Iaſ. nu. 21 ff. eod. tit.*

Quin etiam propriè iſta dici nequit dilatio, ſed ſu-
ſpenſio, ad impediendam coactionem ſolutionis pre-
tij, ſiue ſecuritas per modum cuiuſdam pignoris.
*Honded. conſ 44 num. 14. in fine, ver. quoniam verba, &
num. 15. verſ iſtis præmiſſit lib. 1. Nauarr. conſ. 21. nu. 8.
de vſuris.*

24 Extende idem habere locum, ſi pretium ſoluendum
eſſet incertum, quando nempè venditor non fecit de-
falcationes quoniam ſemper militat illa ratio, vt non
cenſeatur ex hoc diminutus vſus rei, & ſemper emptor
habet rem, & pretium cum damno venditoris. Quare
videmus in pretio declarando per tertium, licet illud
ab initio ſit incertum, tamen fructus debentur ante
declarationem. *Gabr. dicto conſil. 57. nu. 5. lib. 1. Ioſeph
Ludou. in deciſ. Peruſ. 53. num. 5. Honded. dicto conſil. 30.
nu. 28. lib. 1. Rota in dicta Romana Caſaletti*, vbi etiam,
25 quod ad iſtum effectum non obſtabit, quod periculum
euictionis immineat in limine contractus. *Hond. dicto
26 conſil. 30. nu* 24. exemplo promiſſionis de dando rem
liberam, quia non obſtat, etiamſi res non appareat li-
bera, *Cal in l. 2. num 4. & ibidem Caſtr. nu. 1. C. de vſur.
Alexand. conſ. 147. num. 4. lib. 5. Bero. conſil. 1. nu. 126.
27 Hond. conſil. 40. num. 14 lib. 1.* & ratio eſt, quam addu-
xi ſuperius quoniam iſta quidem excuſant à mora ſol-
uendi, ſed non à fructibus recompenſatiuis, qui deben-
tur abſque mora.

28 Et quamuis in re hac *Antonin. Theſaur. iun. in quæſt.
forenſ. 88. nu 4 lib. 1* afferat, Senatum diſtinxiſſe, quod
ſi emptor, facta prius oblatione, & venditore recuſante
cauere fecit depoſitum, *iuxta l. 2. C. de vſur.* tunc non
teneatur ad intereſſe, *Oſaſc. dicta deciſ. 24.* ſi autem non
depoſuit, nec obtulit prius, & tunc teneatur ad intereſ-
ſe, & procedat opinio Cagnoli, compenſatis expenſis
litis ob mutuam negligentiam; aut ab emptore fuit fa-
cta ſola oblatio retinendo pecunias penes ſe, & fuiſſe
reſolutum, quia imminebat periculum euictionis, vt
non teneretur emptor pecuniam tradere, licet cautio
per aduerſarium offeretur; non tamen diſcedas ab ijs,
quæ proximè dixi *ex Rota Romana, Hondedeo, & ce-
teris.*

Ad vnum etiam aduertas, non etiam recipiendum
Theſaur. vbi ſupra nu. 5. dum addit, ceſſare diſpoſitio-
nem *dictæ l. cnrabit*, quando data eſt dilatio ad ſoluen-
dum, habita fide de pretio, donec fundus fuerit reper-
tus, ſuper quo pecunia veniat implicanda, *ex Socino cõ-
ſil. 176. col. fin. lib. 2. Dec. conſ. 119. nu. 3. & Cranet. con-
ſil. 189. in 3. caſu*, ſed ſi fuerit ſimpliciter conuentum,
vt pecunia implicaretur, non arbitrari emptorem libe-
rari à præſtatione intereſſe, cum ei obſtent ea, quæ in
hac quæſtione diximus, præſertim *ſub nu. 21. & infra,
& Cranet. d. conſ. 189. ſub nu. 7. verſ. tertius caſus*, non
aſſerat id, ad quod allegatur.

ARGVMENTVM.

Solutum vltra pretium Proxenetis, vel pro gabella, an, & quando facta redhibitione repeti poſſit per emptorem.

Et qualiter detrahatur.

Hæres iuſſus emere aliquam rem alicui, de cuius pecunijs hoc fieri debeat?

SVMMARIVM.

1 *Emens, ſi vltra pretium ſoluit proxenetæ, vel media-
toribus, & fiat redhibitio, repetit quod neceſſitate co-
gente dedit, & nu. 3. vbi exemplificatur.*
Declaratur, nu. 7.
Fallit, nu. 4.
Contrarium, nu. 5.
Declaratur dicta limitatio, nu. 6.
2 *Emptor repetit quod emptionis cauſa ſolutum eſt, &
quod venditionem accreſcit.*
7 *Solutio, quando dicitur facta ſponte, & quando coa-
ctè.*
8 *Emptor agens redhibitoria, recuperat quæ ſoluit no-
mine vectigalis.*
Et pro Collectis, ibidem.
9 *Solutiones, & expenſæ, quæ fiunt proxenetis, & me-
diatoribus, connumerantur inter expenſas neceſſarias,
& detrahuntur, tamquam æs alienum.*
*Prout, & factæ in ſubhaſtationibus, & ſolutionibus in-
ſtrumentorum, gabellarum, & ſimilium, nu. 10.*
Ampliatur, nu. 11.
12 *Gabella, ſi pro venditione ſolui debeat ad rationem tot
ſolidorum pro ſcuto, detrahitur quod ſoluitur pro fa-
ciendis ſubhaſtationibus, vel proxenetis, & pro ga-
bella exigitur tantum reſpectu illius quod remanet, ijs
detractis.*
*Et fortius, quandò ſtatutum diceret, pro pretio, quod rece-
piſſet, cum non recipiat, niſi quod apud eum remanet,
numero 13.*
Declaratur, numero 14.
15 *Mulier ſi vendidit rem pro vndecim libris, & in proxe-
netis expendit vnam libram, de venditione detrahi-
tur vna libra, & contractus iudicabitur validus in
decem libris.*
16 *Statutum annullans contractum mulieris vltra decem
libras, non comprehendit libram ſolutam proxe-
netis.*
17 *Expenſæ, & onera deducuntur in beneficijs, & cete-
ris diſpoſitionibus, ad cognoſcendam veram æſtima-
tionem rei.*
18 *Repetitio non datur eorum, quæ ſpontè præſtantur me-
diatoribus, & proxenetis, nullo cogente.*
19 *Emptori reſtituitur ſolutum proxenetis iuxta morem,
& conſuetudinem loci, non quod ex ſua liberalitate
ſoluit.*
20 *Teſtator mandans hæredi, vt emat alicui aliquam
rem, de cuius pecunijs id fieri voluiſſe cenſeatur.*
*Et quid quando mandat, quod hæres emat teſſeras fru-
mentarias, & qualiter intelligatur, nu. 21.*

22 *Emptio,*

22 *Emptio, ſi facienda eſt talis menſuræ, menſuratio ſpectat tàm ad emptorem, quàm etiam ad venditorem.*
23 *Gabella ſoluenda eſt per emptorem.*
Contrarium, numero 24.
Prima ſententia dicitur verior, & magis recepta, numero 25.

QVÆST. XXVIII.

1 EMens, ſi vltra pretium ſoluat proxe-
netis, vel mediatoribus, & fiat redhi-
bitio, petit quod neceſſitate cogente
dedit, non autem quod ſpontè. *Bart.*
in l. debet per illum tex. ff. de ædil. edict.
& ſic omne id, quod emptionis cauſa
2 ſolutum eſt, & venditioni accreſcit, *d. l. debet, & l. cum*
autem, §. iubet, ff. de ædil. ædict. Gloſ. in d. l. debet in ver.
3 *erogatum, & ibi Ang. in princip.* qui hoc vt ſupra intel-
ligit, nempè quando ex neceſſitate hoc emptor face-
ret, ſi videlicet emptori venditor dixiſſet non venditu-
rum, niſi per manus talis mediatoris, qui concordabit
nos de pretio, cui dabis ſalarium pro labore, quo in ca-
ſu locum habet repetitio. Idem probauit *Bal. in d. l. de-*
bet, vbi dicit, eſſe caſum notandum, referendo Gloſ. ibi
dicto in verb. erogatum. Iaſ. in l. 1. n. 7. ff. de condict. cauſ.
data, vbi inquit, ſic determinaſſe Martin. de Fano, quã-
uis ipſe contrarium ſentiat. Hanc etiam ſententiam, &
diſtinctionem tenuit *Stracc. de Proxenet. verbo item*
quæritur, nu. 2. vbi quoque ita intelligit Aret. in §. in du-
plum, col. penult. verſ. & dicitur redhibitoria inſtitut. de
action. & eamdem diſtinctionem refert Tiraquel. de re-
tract. lignag. Glo. 4 § 29. nu. 8.
4 Addit tamen *Iaſ. in d. l. 1. nu. 7.* quod ſi dedi decem
proxenetæ, vt faceret mihi vendere equum, ſi poſt ven-
ditionem eius opera ſecutam eum redhiberi tanquam
morboſum, illa decem repetere non poſſum, quia cum
data ſint pro ſeruitio, & opera proxenetæ, quæ ſecuta
eſt, repetitionem impedire debet, *ad tex. in l. dicbus, &*
ibi Gloſ. de ædil. edict. quod tamen nec Gloſ. nec Bart. nec
5 *tex.* dicunt, & idcò ſententia Iaſ. recipienda non eſt,
ſed tenenda diſtinctio ſuperius relata, coactæ ſcilicet, &
ſpontaneæ ſolutionis.
6 Opinio tamen Iaſ. locum habere poſſet, quãdo age-
retur aduerſus eumdem Proxenetam ad reſtitutionem
eius, quod ei fuit iam ſolutum, quo caſu non dare-
tur repetitio, niſi dolus proxenetæ interueniſſet, quo-
niam tunc dãretur etiam actio de dolo, *ſecundum Strac-*
ca de Proxenet. verſic. item quæritur, ſi res vendita in
fine.
7 Sed tu aduertas, quod licet ſimiles ſolutiones fiant
Proxenetis ſpontè, vbi tamen interueniãt tales perſo-
næ, à quibus ad id cogi poſſent, nõ conſideratur, quod
ſolutio facta fuerit ſponte, quia cum per prædictos cõ-
pelli potuiſſet emptor ad ſoluendum, dicitur ſoluiſſe
compulſus, quamuis actum ſpontè fecerit, quaſi paria
ſint ſoluere coactè, vel metu coactionis, adeò quod
ſemper dicatur inuitus ſoluere, qui ſciebat ſe poſſe co-
gi, *l. nouiſſimè, ff. quod falſ. tut. auct. geſt. dicat. vbi id*
comprobat Bal. Bart. in l. creditor verſ. tertio quæro, ff. de
ſolut. Abb. conſil. 60. num. 4. lib. 1. Dec. conſil 25. col. 3.
verſic. & idem in iſta quæſtione late Felyn. in cap. cum
M. Ferrarien. num. 21. extra, de conſtitut. idcò emptor
8 agens redhibitoria, recuperat, quod ſoluit nomine ve-
ctigalis, quod notandum pro gabellis equorum, *dicit*
Ang. in l. debet in fine, ff. de ædili ædict. ſicut etiam col-
lectæ ſunt ei reſtituendæ, cui euincitur poſſeſſio. *Bart. in*
d. l. debet in fine. Nam emptor indemnis diſcedere de-
bet.
9 Circa præmiſſa, quoad ſolutiones factas Proxenetę,
vel mediatori, ſciendum eſt, quod regulariter inter ex-
penſas neceſſarias connumerari ſolent expenſæ, ſeu ſo-
lutiones, quæ fiunt proxenetis, & mediatoribus, adeo
10 quod detrahantur, tãquam æs alienum exemplo carũ,
quæ fiunt in ſubhaſtationibus, ſolutione inſtrumento-
rum, gabellarum, & ſimilium, *iuxta quæ tradit Bar. in l.*
vbi purè, §. fin. nu. 1. ff. ad Senat. conſult. Trebell. & in l.
quantitas patrimonij, ff. ad l. falcidiam, & in l. fin. §. in
computatione colum. 3. vbi Iaſ. num. 2. C. de iure deli-
beran.
11 Ampliatur id procedere etiam quantum ad tertium,
cui ius competit ex contractu, ideò ſi pro venditione
12 gabella ſolui debet, ad rationem tot ſolidorum pro
aureo detrahitur, quod ſoluitur pro faciendis ſubha-
ſtationibus, vel Proxenetis, & pro gabella ſolum exigi-
tur reſpectu illius, quod remanet ijs detractis apud vẽ-
ditorem, *Bart. in l. ſed ſi hoc, quam repetit, in l. ſed ſi vir*
vxori, §. cuidam in princip. num. 1. ff. de condit. & de-
monſtrat. & ibi Caſtren. num. 3. Iaſ. in l. non amplius nu-
mero 4. ff. de legat. 1. Rip. in l. vbi purè, §. fin. num. 6. ff. ad
Trebell. Catell. Cott. in memorial. in ver. ſtatuto Medio-
lanen. cauetur, quod in diuiſionibus col. 2. in princ. verſic.
13 *confirmatur per illud*, & fortius quando ſtatutum di-
ceret pro pretio quod recipiſſet, cum verè non reci-
piat, niſi quod apud eum remanet. *Bart. in d. l. ſed ſi vir*
vxori, §. cuidam nu. 1.
14 Declaratur procedere, vbi ſtatutum ſimpliciter lo-
queretur, quod ſoluatur gabella pro pretio rei, quia
tunc pretium intelligitur deducto omni eo, quod im-
penditur occaſione perficiendæ venditionis, ſecus au-
tem ſi ſtatutum diſponat, quod ſoluatur gabella pro
pretio, quo vendidiſſet, quia tunc pro toto pretio ſol-
ueretur, cum verum ſit, quod tanti vendidit, neque
alia expenſarum deductio fieri debebit, *arg. l. in quar-*
tam, §. fin. ff. ad l. falcid. & l. qui fundum, eodem tit. Bart.
in l. ſed ſi hoc, §. cum quidam, verſ. aut dicit, quod ſolua-
tur, ff. de condit. & demonſtrationib.
15 Item notandum eſt, quod ſi mulier alienet rem pro
vndecim libris, & ad hoc, vt contractus ſortiatur effe-
ctum, impendit in Proxenetis vnam libram, detrahe-
tur de venditione vna libra, & contractus validus iudi-
16 cabitur in decem tantum libris, ita ut non compre-
hendatur in ſtatuto annullante contractum mulieris
vltra decem libras, *ita Lamberteng. de contract. mulier.*
Gloſ. 5. quæſt. 7. num. 18. motus ex Bart. Doctrina in l. ſed
ſi hoc, §. 1. ff de condit. & demonſtrat. cum alijs per Ti-
raquell. de retract. lignag. Gloſ. 1. §. 15. num. 5. vbi quod
in beneficijs, ac ceteris diſpoſitionibus deducenda
ſunt onera, & expenſæ ad cognoſcendam veram æſti-
mationem rei cum declarationibus, de quibus per
eumdem *Tiraquell. ibidem à numero primo ad num. 18.*
& Gloſ. 4. §. 29. numero 8. ad 11. vbi loquitur in ca-
ſu reſciſſionis venditionis, *ex l. 2. C. de reſcin. vend.*
18 Ex quibus neceſſariò ſequitur, repetitionem videli-
cet non dari eorum, quæ dantur mediatoribus, & pro-
xenetis ſuo motu, & ſponte, nulla cogente neceſſitate

per emptorem, nec per conſequens illorum vlla habetur conſideratio, *vt in ſpecie d.l.debet, declarat. Bal. in l. ſi prædium nu.6.C.de ædil.act. Caballin.de redhibit.c.2. nu.48.* vbi ait, quod reſtituitur emptori ſolutum pro-

19 xenetis iuxta morem, & conſuetudinem loci, non tamen quod ex ſua liberalitate ſoluit, cum ad illud præſtandum, nemo potuiſſet emptorem cogere, ne alias fraus fieret, ſi id permitteretur, *Ferrar. in conſuet. Burdegall. lib.1.tit.2. de retract. col.2. in fine, verſ. num eum in eo.*

20 Sed quæro, quid ſi teſtator mandet hæredi, quod tibi emat aliquam rem, an cenſeatur voluiſſe, vt ematur de ſuo, vel de bonis hæreditarijs, & non de pecunia tua, &

Reſpondetur, quod de tuo, vel de pecunia hæreditaria, quaſi non ſolum dicatur iniunxiſſe grauamen fa-

21 cti, ſed iuris. Prout etiam ſi mandet, quod hæres emat tibi teſſaras frumentarias, quia intelligitur de emptione frumenti tot menſurarum, non autem ſolum de ipſis menſuris, *vt notauit Paul. de Caſtro in l.ſed etſi ſuſcepit. §.1. nu 6. & 7. de indic.*

22 Sed cuius expenſis menſuratio facienda ſit, ſi quæratur, reſpõdendum eſt ſpectare ad vtrunque communiter, nempe tàm ad venditorem, quàm emptorem, *l.4. §.1. verſ. ſed & ſi menſor. vbi Florian. ff. fin. regund. Bart. in l. ſi poſtulauerit nu. 2. ff. de adult. Salycet. in l.3. nu.3. C. fin. regund. Neuiz. conſ.38. num.8. cum alijs per Surd de Alim. tit.1. quæſt.86. num.1.2.3. & 4. Felyn. in cap. quia iudicante, col.1. verſ. & adde quod, de præſcript. Iaſ. in l. Prætor ait, §. is etiam numero 10. ff. de eden.*

23 Quicquid aliud ſit in gabella, quæ ſoluẽda eſt per emptorem. *Bart. in l. cum mulier col.2. ff. ſolut. matr. Bal. in l. prædium, C de ædili. edicto.*

24 Licèt quidam voluerint, ſpectare ad venditorem, *vt per Guter. de gabell. quæſt.46, nu.2. & dixi in quæſt.26, nu.27. & quæſt 27. ſub nu.22.*

25 Tamen prima relata ſentẽtia verior videtur, & magis recepta. *Roma. ſing.588. & ibidem Adden. Doct. in d.l. debet in fine, ff. de ædil. edict. Tiraquel. de retract. conuent. §.6. Gloſ.2. num.1. Girond. de gabell. part.4. § 1. numero 1.*

Ex quibus infero nõ eſſe tutam reſolutionem, quam adduxi in proximè præcedentibus quæſtionibus ſuperius relatis, dum aſſerui onus hoc pertinere ad venditorem,

ARGVMENTVM.

Venditio rei alienę, quando ſubſiſtat, & euictio debeatur.
Et ad quæ venditor in ſpecie teneatur.

S V M M A R I V M.

1 *Venditor non ſolum tenetur rem pro libera vendere, ſed & tenetur liberum tradere.*
Idque tacitè cõuentum cenſetur inter emptorem, & venditorem, nu.2.
Et ſufficit rem poſſe aliquo caſu peruenire ad tertium poſſeſſorem, nu.3.
4 *Emptor, cui res aliena fuit vendita, agit de euictione, etiam antequam moleſtetur.*
Et vti poteſt retentione, nu.6.
Primò ampliatur procedere, etiam quod venditor dixerit, ſe nolle teneri de euictione, nu.16.
Secundò ampliatur, vt iudicium non requiratur, ſeu ſententia, nu.17.
Tertiò ampliatur etiam ſi iuris alieni ſciens fuerit in genere emptor, nu.18.
Sed contra, nu. ſeq.
Quartò ampliatur, vt nec etiam detur actio ad pretium, numero 20.
Quintò ampliatur, vt nec ob id venditor contrauenire poſſit, nu.21.
Primò fallit, quando emptor ſcienter emit rem alienam, numero 22.
Ratio ponitur, ibidem.
Primò ampliatur procedere, vt non modo negetur emptori actio ad pretium iam ſolutum, ſed etiam ad retinendum, ſi habita fide de pretio illi fuit res tradita, n.23.
Secundò ampliatur, etiamſi in genere fuerit de euictione promiſſum, nu.24.
Primò limitatur, ſi in ſpecie ſtipulatum ſit de euictione, numero 25.
Declaratur nu.26 27.28.29. & 30.
Secundò ſublimitatur, ſi ſcientia non ſit certa, nu.31.
Secundò fallit, quando alienatio eſt nulla, & bona poſſunt auocari, nu.32.
Tertiò fallit in eo, qui habebat ius ad vitam, nu.33.
Extenditur, nu.34.
Quartò fallit, ſi facta eſſet promiſſio de obtinendo conſenſu à domino, alias de euictione teneri, nu.35.
Quintò fallit in emente bona fide bona eccleſiarum, qui ſemper habet regreſſum aduerſus alienantem, nu.36.
Sextò fallit, ſi colligi poſſit ex coniecturis, quod emptor voluerit caueri de euictione, nu.37.
Septimò fallit, quando ſucceſſione, vel aliter venditor efficeretur dominus, nu.38.
Sublimitatur, vt locum habeat tradita iam poſſeſſione, numero 41.
Octauò fallit, quando pretium fuit conuerſum in vtilitatem vendentis, nu.42.
Nono fallit, quando dominus ratam habet venditionem ab alio factam, nu.43.
Decimo fallit in feudo alienato, quod ſcienter emi non poteſt 45.
Vndecimo fallit, quo ad obligationem perſonalem, nu.47.
5 *Venditor ſciens rem eſſe alienam, dolum committit, qui poteſt ſtatim purgari.*
7 *Emptori licet ab emptione diſcedere, quando qui vendit non omnia expreſſit, quæ potuiſſent eum à contrahendo retrahere.*
Et contractus reſcinditur, nu.14.
Nec ſufficit partem onerum exprimere, nu.8.
Quia certiorari debet non ſolum de his, quæ ab ipſa re dependent, ſed de his quoque, quæ ſunt extra rem, nu.19.
Quod ibidem exemplificatur.
10 *Venditor ſi ſciat decretum, ſeu bannum breui publicandum, per quod diminuatur valor frumenti, tenetur emptorem certiorem reddere, alias tenetur de dolo.*
Extenditur etiam ad mutationem monetarum futurarum, nu.13.

Argu-

11 Argumentum de mutatione bonitatis intrinſecæ ad
mutationem extrinſecam, valet.
Quamuis non teneatur in foro conſcientiæ ad reſtitutio-
nem, num. 12.
15 Venditor in dubio ſemper cenſetur vendere rem, vt li-
beram.
39 Pignoris datio confirmatur ex iure ſuperuenienti.
40 Mandatum ſuperueniens validat venditionem, man-
dantis nomine factam.
42 Emens, & vendens ſcienter rem alienam, furtum com-
mittit.
48 Venditor rei alienæ ſi pretium non eſt ſolutum, contra
emptorem agere non poteſt, vt illud ſoluat.
Sed vide num. ſeq.
50 Venditio rei alienæ, quamuis non ſubſiſtat emptore no-
lente; de iure tamen fieri poteſt in præiudicium ven-
dentis ſeu alienantis.
51 Res aliena vendi poteſt emptore exiſtente in bona fide,
& ignorante alienam eſſe.
52 Caballin. reprobatur in tract. de euict. §. 5. nu. 22.
53 Venditor, & emptor, vbi conſcij ſunt rei alienæ, fiſcus
eam aufert.
54 Fiſcus aufert turpia lucra.

QVÆST. XXIX.

1 EX ijs, quæ diximus ſupra de re libe-
rè tradenda, infertur ad quæſtioné
de re aliena vendita, cum nó ſolùm
vendens teneatur rem pro libera
vẽdere, ſed etiam teneatur liberam
tradere, ad notata per Bal. ĩ l. ex præ-
dijs per illum text. C. de euictio. latè
2 Tiraq. de retract. conſang. §. 1. Gloſ. 9. num. 10. vbi dicit
tacitè videri conuentum inter emptorem, & vendito-
rem, quod res libera tradatur; & inquit Seyſell. in l. 1.
3 §. ſi hæres, ff. ad Trebell. quod ſufficit rem poſſe aliquo
caſu peruenire ad tertium poſſeſſorem, vt dicatur non
liberè tradi; ſequitur Oſaſch. in deciſ. Pedem. 24. num. 3.
& 6. Bero. latè conſ. 158. num. 21. 22. 30. & ſeq. & num.
4 52. lib. 1. vbi in ſpecie agit de re aliena vendita, cuius
occaſione emptor agere poteſt, etiam, antequam infe-
ratur ſibi moleſtia, vt probat Gloſa in l. ſi ſeruus quem, §.
ſi ſciens, vbi Bart. Ang. & Salycet. & Alex. ff. de actio.
empt. Bart. in l. at qui natura, §. cum me abſente, ff. de ne-
got. geſt. Bal. in l. libera, col. fin. C. de ſentent. & in l. 1. in
quinta oppoſit. C. de peric. & commod. rei venditæ.
5 Et ratio eſt, quia venditor ſciens rem eſſe alienã do-
lum committit, qui poteſt ſtatim purgari, vt ait Bal. in
d. l. libera num. 9. allegat d. l. ſi ſeruus quem, §. fin. vbi di-
cit non eſſe alibi, & d. Glo. ſequuntur Ant. Burg. in cap.
fin. ſub num. 27. verſic. ſecundus caſus, de empt. & vend.
Ruyn. conſ. 151. num. 5. lib. 1. qui ſubdit, non eſſe ab illa
recedendum, Bero. dicto conſ. 158. num. 30. Gomeſ. de
empt. & vendit. cap. 2. nu. 29. verſic. Secundo limita, vbi
dicit communem Caballin. poſt Azon. Bart. Bald. Caſtr.
Roman. & Salycet. quos refert de euict. §. 3. num. 163. la-
tè Oſaſch. dicta deciſ. 24. num. 3. Cranet. conſ. 211. nu. 7.
Ioan. Crot. in l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 78. ff. de ver-
6 bor. oblig. Surd. deciſ. 253. nu. 10 qui addit; quod ſi age-
re licèt de euictione, multò magis licebit pretium reti-
nere, cùm facilius detur retentio, quâm actio; & peti-
tio l. per retentionem, C. de vſur. cum ſimil.

7 Quia licebit etiam ab emptione diſcedere, quoniã,
qui vendit, tenetur ea omnia exprimere, quæ potuiſſẽt
emptorem à contrahendo retrahere, l. Iulianus, §. qui
pecus, & §. quod autem, ff. de action. empt. l. qui liberta-
tis, §. ſed etſi quis, ff. de euictio. l. quæro. ff. de actio. empti.
l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. l. in venditione,
vbi Caſtren. ff. de actio. empti, l. in vendendo, §. ſi cũ ſer-
uitus, ff. de contrahen. empt. l. ſi ſterilis, §. ſi prædij, ff. de
8 act. empti. Ita quod non ſufficiat partem onerum ex-
plicitè, alia verò perfunctorijs verbis ſignificare, l. Iulia-
nus, §. idem Iulianus, ff. de actio. dicta l. qui libertatis, §.
ſicuti, ff. de euict. Bal. in rubr. C. de contrahen. empt. num.
6. & conſ. 413. lib. 5. Alex. conſ. 95. n. 4. lib. 5. nec etiam
9 certiorari emptorem ſolùm de his, quæ ab ipſa re de-
pendent: ſed de his quoque, quæ ſunt extra rem, vt ſi
10 ſciat venditor decretum, ſeu bannum breui publican-
dum, per quod diminuatur valor frumẽti, tenetur em-
ptorem certiorem reddere: aliàs tenetur de dolo, Bart.
11 in l. quæro, ff. de actio. empti, valet enim argumentum
de mutatione bonitatis intrinſecæ, ad mutationem ex-
trinſecę, vt notat Bal. qui idem voluit in l. 2. C. de peric.
& commod. rei vendit. Angel. & Paul. de Caſtro in l. 1.
§. vltimo, ff. de actio. empt. Afflict. in deciſ. 399. num 9.
Marſil. in l. ſtatu liber. num. 17. ff. de quæſt. Roman. ſing.
286. Bero. quæſt. famil. 61. in fine, Couar. in relect. ca. pec-
12 catum in ſecunda parte §. 4. num. 5. licet dicat in foro
conſcientiæ non teneri ad reſtitutionem, Stracca in tra-
ctatu de mercatura, tit. de ſponſ. §. item quæro num. 2. Ca-
gnol. in l. 2. num. 173. C. de reſcind. vendit. Menoc. in tra-
ctatu de arbitr. iudic. lib. 2. caſu 185. ſub num. 20. 21. &
13 22. & quod venditor teneatur non ſolùm ad reſtitu-
tioné; ſed etiam ad intereſſe, ſcribit Brun. in tractatu de
ceſſio. bonorum quæſt. 30. quæſt. 4. in princip. ſub num. 1.
& idem contra eum, qui prohibitionem monetarum
futuram ſciebat, & ideò illas ſtatim expendit, vel de il-
lis creditori ſatisfecit, quòd inquam illas recipere te-
neatur, & bonas, & expendibiles earum loco reſtitue-
re, ſequitur Brun. d. quæſt. 30. num. 2. & videndus Marc.
Ant. Cucc. Inſtit. moral. lib. 1. tit. 3. ſub nu. 21.
14 Quodque locus ſit reſciſſioni contractus, quando
res eſt aliena, latè Bero. dicto conſil. 158. num. 20. 39. &
per totum lib. 1. Surd. dicta deciſ. 253. ſub nu. 17. dicens
ſibi ſemper placuiſſe, quod propter dolum ſit locus re-
ſciſſioni contractus, per l. 3. § fin. ff. pro ſoc. & l. elegãter
in princip. ff. de dolo. ea ratione, quia dubium non eſt,
quod ſciens rem eſſe alienam, ſi vendendo taceat, dici-
tur in dolo per text. in d. l. ſeruus quem, & in dicta l. quæ-
ro, Ruyn. & Bero. in locis præallegatis: ſublata differen-
15 tia, an venditor promiſerit rem vendere liberam, vel
ſimpliciter vendiderit: cùm in dubio vt dictum, ſem-
per vendere intelligatur vt liberam dict. l. ex prædijs,
vbi Cyn. Bal. & Salyc. hoc notant.
16 Primò ampliatur procedere quoque, ſi venditor di-
xerit, ſe nolle teneri de euictione, nam ſtante dolo con-
uenitur, l. tenetur, §. fin. ff. de action. empti, vbi loquitur
quando remiſſa eſt euictio, Bart. in l. emptorem, § fin. ff.
eodem titulo, Bald. in l. 1. num. 9. C. de pericul. & cõmod.
rei vendit. & in d. l. emptorem, §. fin. Gomeſ. de contract.
cap. 2. num. 39. verſic. Primus, quando Afflict. in ca. Im-
perialem in decimotertio not. num. 168. de prohibit. feudi
alienat. per Federic. Alciat. conſ. 158. in fine, Surd. deciſ.
165. nu. 14. & 15. vbi dicit propterea, vltra remedia in
d. deciſ. adnotata, etiam competere actionem de dolo.
Se-

Digitized by Google

17 Secundò ampliatur, vt actio de euictione ad intereſſe competens contra vendentem rem alienam ſciẽter, non requirat iudicium, ſeù quod per ſententiam euincatur res vendita, Boer. in ſuis ſingal. tit. actio, actor, & agere, Petr. Rauen. ſing. 869. Bar. in l. ſi cum, ff. de negot. geſt.

18 Tertiò amplia, locum etiam habere, ſi iuris alieni, vel ſeruitutis emptor habuerit ſcientiam generalem, ita contra Couar. variar. reſolut. cap. 17 lib. 3. Magon. in deciſ. Florent. 48. nu. 12. Menoch. conſ. 1106. nu. 7. & conſ. 1134. nu. 18. lib. 2.

19 Sed contra videtur Surd. deciſ. 265. nu. 40. & infra, ac ſupra, Rota deciſ. 78. num. 3. & 4. par. 2. in recentior.

20 Quartò ampliatur, vt nec etiam detur actio ad pretium l. ſi fandum, C. de euiction. Dec. conſil. 411. circa fin. Alex. in l. qui Romæ, §. duo fratres num. 34. vbi Aret. de commun. ff. de verb. obligat.

21 Quintò ampliatur, vt licèt quandoque venditor nõ obligetur ex alienatione, quam fecit, vt cõtingit in marito alienante bona vxoris ſuæ; & conſequenter ſua nõ interſit alienationem confirmari: tamen confirmatur reſpectu exceptionis, vt maritus contrauenire non poſſit, & ſi cõtraueniat, repellatur exceptione: ita ex Corneo docuit Crauett. in tract. de antiq. tempor. par. 5. ſub §. diuino ſubſidio, num. 23. pag. mihi 299. propè finem, & pag. 300. in princ.

22 Primò fallit, quando emptor ſcienter emit rem alienam, l. fundum, C. de euict. & l. ſi à matre, ff. de iure dot. Natt. conſ. 181. num. 8. & conſil. 267. Gozadin. conſ. 24. num. 7. conſ. 58. num. 13. Corne. conſil. 170. num. 5. lib. 4. Ruyn. conſ. 146. num. 1. lib. 1. Rab. Alex. in repetit. l. non ſolum, §. morte num. 434. de nou. oper. nunciat. Rota Genuen. deciſ. 190. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 1. & 2. Afflict. deciſ. 278. ſub num. 3. Burſat. conſil. 144. num. 33. lib. 2. Fort. Odd. conſ. 4. num. 23. Surd. conſ. 13. num. 6. lib. 1. & conſil. 15. nu. 19. eod. lib. Rota deciſ. 784. num. 5. par. 2. in recentior. Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 57. & 58. Barz. deciſ. 32. nu. 46. vbi quod nec agit ad pretium, Magon. in deciſ. Florent. 51. num. 7. & deciſ. 80. num. 2. Rota inter nouiſſ. nouiſſimar. par. 4. deciſ. 387.
23 num. 4. ratio eſt ſecundum aliquos, quoniam ſcienter emens rem alienam, videtur pretium donare, argum. l. fin. C. commun. de legat. Palat. Rubios in cap. per veſtras. §. 65. num. 63. de donat. de communi Vaſq. lib. 1. quæſt. Illuſtr. cap. 2. num. 16. Ant. Gomeſ. de conſuet. cap. 2. num. 42. addens nòn modo id procedere, vt negetur emptori actio ad pretium iam ſolutum repetendum; verùm etiam ad retinendum, ſi forſan habita fide de pretio, illi fuit res tradita. Rationem tamen prędictam non eſſe veram inferius demonſtratur in ſeptima fallentia.

Sed ea adduci poteſt: quoniam ſcienter emens rem alienam, dicitur eſſe in mala fide, Menoch. conſ. 8. num. 96. lib. 1. qui alios citat.

24 Ampliatur etiã ſi in genere fuerit de euictione promiſſum, Rim. conſ. 126. num. 1. lib. 2. per glo. communiter receptam in l. ſi familiæ in ver. pro parte, C. famil. hærciſ. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 9. num. 35. & in fine, & Caball. de euict. §. 5. num. 31. & infra.

25 Primò ſublimitatur, ſi in ſpecie ſtipulatum ſit de euictione, Rolan. conſ. 67. num. 2. lib. 4. & num. 8. ac ſeq. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 7. Rota coram Card. Seraphino deciſ. 785. num. 8. deciſ. 723. num. 7. & deciſ. 1480. num. 7. vbi quod repetit pretium, ſi eſt promiſſum; & iſto caſu non intrat diſpoſitio l. fi. §. emptor. Ant. Gomeſ. variar. reſolut. tit. de empt. & vendit. num. 42. in fine.

26 Primò declaratur non procedere, ſi venditor rem in qua ius aliquod habet, alienauit; quia nullo modo etiã promittendo tenetur, Caman. conſ. 170. nu. 3. vſque ad finem. Videndus Surd. conſ. 13. nu. 29. lib. 1.

27 Secundò declaratur, ſublimitatio prædicta, vt locũ habeat in conuentione hominis: ſecus, ſi debeatur ex legis diſpoſitione, quia tunc emptor nõ recuperat pretium, ſecundum diſtinctionem, Caſtren. in l. emptorem, §. fin. ff. de actio. empti. Crauet. conſil. 211. nu. 6. Petra de fideic. quæſt. 14. nu. 44.

28 Tertiò declaratur, vt ſibi non vendicet, ſi generaliter dictum ſit eum non teneri de euictione: ſecus, ſi ſpecialiter, quod non teneatur ob aliquam certã cauſam: quia tunc re euicta ob eam ipſam cauſam, venditor nõ tenebitur ad pretij reſtitutionem, Tiraq. de retract. lignag. §. 12. Glo. 1. nu. 14.

29 Quartò declaratur, non procedere in pluribus diuidentibus bona, quorum aliqua ſunt libera; aliqua verò ſunt feudalia, vel fideicommiſſo ſuppoſita conditionali, quia cum ſciant, ſi vni obueniant omnia bona libera, alteri verò omnia bona fideicommiſſaria, ſeu feudalia, relictis hæredibus filiabus fœminis, illæ agere nequeunt de euictione promiſſa, niſi ſpecialiter dictum ſit; ſi ſequatur euictio ex natura rei, & ex facto auctorum, Alex. conſ. 21. ſub num. 6. verſic. Tertio principaliter lib. 5. vbi Adden. cæteros referunt, Rol. conſ. 51. num. 9. & ſeq. lib. 4. latè Socin. iun. conſ. 119. lib. 3. de communi Grat. conſ. 22. num. 20. lib. 1. Bar. Bal. & alij in l. ſi familiæ, C. famil. hærciſc. Alciat. conſ. 133. num. 5. & conſil. 138. prima facie Phanuc. de inuentar. par. 7. num. 203. vbi dicit communem Crauet. conſ. 24. & conſ. 211. nu. 7. Curt. conſ. 49. nu. 79. Gozadin. conſ. 58. nu. 6. & 23. & latius dicetur ſuo loco.

30 Quintò declaratur, non habere locum in caſu l. fin. §. fin. C. commun. de legat. quia, licèt in caſu d. l. emptor, fuerit ſtipulatus de euictione, agere non poteſt ad totale intereſſe, vel damnum; ſed ſimpliciter ad recuperationem pretij, vt ibi notatur. Vnde eſt quędam compenſatio, vt ibid. per Iaſ. Corne. conſil. 2. num. 15. libro 3. & quamuis Caballin. dicto §. 5. num. 31. det alium intellectum, iſte tamen communiter recipitur, ſuper quo adeas quoque Card. Seraphin. in dicta deciſ. 1480. nu. 7.

31 Secundò ſublimitatur dicta limitatio, ſeu fallentia, vt locum non habeat, ſi ſcientia non eſt certa, Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 17. nu. 2.

32 Secundò fallit, quando alienatio eſt nulla, & bona poſſunt auocari, Cæphal. conſil. 624. num. 22. & ſeq. & nu. 27. lib. 5.

33 Tertiò fallit in eo, qui habebat ius ad vitam, putà, vſumfructum: quia, ſi locat ſcienti per decem annos, & promittat manutenere ab omni perſona, non tenetur hæres mortuo vſufructuario ante lapſum decem an-
34 norum, Cuman. d. conſ. 170. verſic. ad ſecũdam; vbi hoc extenditur etiam, ſi quis habeat proprietatem cõmunem cum fratribus habentibus vſumfructum.

35 Quartò fallit, ſi facta eſſet promiſſio de obtinendo conſenſu à domino: aliàs de euictione teneri voluit Crau. conſ. 64. num. 4.

36 Quintò fallit in emente bona fide bona eccleſiarũ, quia ſemper habet regreſſum contra alienantem, licèt

non

non contra eccleſiam, cujus erant bona alienata, *Gloſa reputata notabilis in Can. Ea enim, §. ſi verò in ver, ſed melius in fine 10. quæſt. 2.* vbi Glo. limitat. *l. fundum, C. de euict.* vt non procedat in emente ſcienter & mala fide bona eccleſiaſtica: nā ſemper habet regreſſum aduerſus alienantem, vt & dicam latius ſuo loco, cum de alienatione rerum eccleſiæ agemus.

37 Sextò fallit, ſi colligi poſſit ex coniecturis, quod emptor voluerit caueri de euictione: quamuis expreſsè nō dixerit, putà, quia manifeſta læſio aliàs induceretur, *Alciat. conſ. 138. Caballin. de euict. §. 5. num. 34.* ſicut nec remiſſum cenſetur ius fideicōmiſſi per emptionem ſcienter factam, *latè Menoch. de præſumptio. lib. 3. præſumpt. 127. num. 12.*

38 Septimò fallit, quando ſucceſſione, vel aliàs, venditor efficeretur dominus; quo caſu cōualeſcet huiuſmodi venditio, *l. ſi à Titio, ff. de rei vendit. l. cum vir. & ibi Bart. de vſufruct. Bal. in l. cum à matre, C. de rei vendit. Boer. deciſ. 23. num. 17. par. 1. Fabian. de Monte, de empt. & vendit. quæſt. 4. princ. ſub nu. 9. pag. mihi 82.* vbi ait, quod dicta iura in emente ſimpliciter loquentia, intelliguntur etiam procedere in ſcienter emente.

39 Confirmatur ex eo, quòd ſcripſit *Neguſ. de pignor. tertio memb, 2. par. num. 51.* quatenus voluit pignoris dationem confirmari ex iure ſuperueniente, *per text. in l. rem alienam, C. de pignor. act. & facit Corne. conſ. 269.*
40 *num 6. lib. 1.* cum dixit, quod mandatum ſuperueniēs validat venditionem mādantis nomine factam, quòd in materia *l. quoties, C. de rei vendi. voluit Roman. conſ. 270.* dicens in caſu illius legis venditionem à non domino factam, confirmari ex ſuperuenienti iure, vt ſcilicet is præferatur, cui prius tradita fuit, quando eo tempore dominus non eſſet, ſequitur *Marſil. ſing. 82. Affl, in cap. ſi facta num. 17. ſi de feud. ſuer. controuerſ. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 19. ſub num, 7. in fine, Boer. deciſ. 23. nu. 13. & Pariſ. conſ. 1. nu. 104. lib. 1.*

41 Sublimitatur dicta fallentia, vt vera ſit, ac procedat, vbi iam tradita fuiſſet poſſeſſio: nàm aliàs, quando vēdens de euictione non tenetur, ius ſuperueniens emptori agenti ad rem tradendam non prodeſt, quamuis proſit ad excipiēdum, ſi res iam tradita eſſet, vt inquit vbi ſupra *Boer. num. 16.* & ante illum hoc voluit *Bal. in cap. 1. num. 13. qui ſucc. da. feud.*

42 Octauò fallit, quando pretium fuit conuerſum in vtilitatem vendentis: quoniam tunc illud reſtituere debet re euicta, *ad text. in l. emptor, ff. de rei vendi.* eſt communis ſententia, de qua per *Gomeſ. de contract. ca. 2. num. 42. in fine, Guttierez. Tract, quæſt, lib. 3. quæſt. 8. num. 20.* ex quo ſatis videtur non eſſe veram rationem eorum, qui dixerunt, ex eo non poſſe emptorem agere de euictione, quia rem alienam ſcienter emit, quoniam viſus fuerit donare pretium; nàm ſi hoc verum eſſet, non vtique repetitio concederetur, etiamſi fuiſſet in rem, & vtilitatem venditoris verſum contra communem relatam ſententiam, de quo tamen dicetur infra.

43 Quare reor potius eam rationem eſſe, quia ſcienter emens, & vendens rem alienam, calumniam, & furtum committit, *vt in §. furtum in fine, Inſtit. de vſucap.* ibi. nàm, qui rem alienam vendiderit, vel ex alia cauſa tradiderit, furtum eius committit; & pariter emptor, qui ſcienter emit, *vt in l. 2. C. de furt.* ideò ex illo contractu, nulla datur ex empto actio.

44 Nonò fallit: nàm vendens rem alienam vendere videtur alieno nomine; ideò dominus ratam habens vēditionem, de euictione tenetur, *Bal, in l. mater, ff. de iure dot. Dec. conſ. 282.*

45 Decimò fallit in feudo alieno, quod ſcienter emi nō poteſt, & ſi emitur, venditio non valet, *Afflict. in cap, 1. §. ſed ſi res, col. 6. verſic. & ratio, & in cap. Imperialem in princ. not. 13. num. 99. de probib. feud. alienat. per Feder. Rol. conſ. 37. nu. 20. & 22. lib. 3.*

46 Vndecimò fallit, ſi venditor quouis modo de euictione promiſerit. *Cozadin. conſ. 63. num. 9. & conſ. 58. num. 6. & 23.* & de ea fuerit ſtipulatum *dicta l. ſi à matre,* probatur *in l, 2. C. ne rei domi. vel temp. vbi Gl. in fine, & Doct. in cap. ad audientiam, de reb. eccleſ. vbi communiter Canoniſtæ,* à qua ſententia in foro ſaltem Canonico in praxi non eſſe recedendum, dixit *Corne. conſ. 2. num. 13. lib. 3. Crau. conſil. 64. Rol. conſ. 64. lib. 4. Put. deciſ. 257. lib. 2.*

47 Duodecimò fallit, quoad obligationem perſonalē, ad cuius effectum valet venditio, *l. alienam, ff. de contrahen. empt.* & ſi rem non tradit, tenetur venditor ad totale emptoris intereſſe, *l. 1. ff. de act. empt.* etſi tradiderit emptori bonæ fidei, præbet iuſtum præſcribendi, & vſucapiendi titulum *tot. tit. ff. de vſucap. & ff. de publician.* ſecùs in rebus legatis, & per fideicommiſſum relictis, ex quo lex prohibet alienationem ipſo iure, nō valet venditio; ideò emptori in illa re non acquiritur titulus habilis ad præſcribendum ſpatio longi temporis, *l. nullo, C. de reſcind. vendit.* nec emptori ſi rem non tradit, vel ſi tradita euincatur, tenetur hæres ad totale intereſſe; ſed tantùm ad pretij reſtitutionem per caſum *l. fin. §. emptor, C. commun. de legat.* quamuis præſcribat per ſpatium longiſſimi temporis, prout quilibet ſine titulo poſſidens, *vt latè per Peregrin. in tract. de fideic. art. 41. nu. 1. & pluribus ſeqq.*

Ex præmiſſis colliguntur infraſcripta ſingulariter notanda.

48 Primò, quod hoc caſu venditor ſi ei pretiū non fuit ſolutum aduerſus emptorem agere non poteſt, vt illud ſoluat: quoniam, vbi par eſt turpitudo, vtriuſq; potior eſt poſſidentis conditio, *cap. in pari de regul. iur. in ſexto,* ex contractu enim iſto, cum nulla detur ex empto actio, venditor non poteſt illud exigere, in quo aberrauit contrarium ſentiens, *Gomeſ. de contract. dicto cap. 2. ſub nu. 42. ex Petr. & Cyn. quos adducit.*

49 Et vbi pretium eſt ſolutum; emptor illud repetere haud poteſt, per regulam, quòd poſſeſſoris potior eſt conditio; quod procedit etiam, ſi liquet conuerſum eſſe in vendentis vtilitatem: *licèt Gomez. dicto cap. 2. n. 42.* contrarium ſentiat per text. *in l. emptor prædium, ff. de rei vendi.* qui parum facit, ſi reſpiciamus primum Gloſ. intellectum, quæ voluit ibi ignoranter fuiſſe emptum, & ſic bona fide. Vnde nil mirum, ſi venditor nō debuit pretium amittere. Si verò alius Gloſ. intellectus intueatur idem reſpondentis, ſi ſcienter rem emat; illius tamen legis caſus diſſidet à quæſtione noſtra: quia ibi non fuit mota quæſtio inter emptorem, & venditorem; ſed magis inter emptorem, & euincentem.

50 Secundò, quod venditio rei alienæ, licèt non ſubſiſtat emptore nolente, de iure tamē fieri poteſt in præiudicium venditoris, ſeù alienantis, *ad text. in d. l. rem alienam, ff. de contrahen. empt.* quę venditio tenet de facto, non tamē omninò valere inquit I. C. ſed rem alienam vendi poſſe, ſicuti etiam tradit *Rebuff. in l. vnica,*

in

*in Glo.dupli.nu.*35.*C.de eo,quod inter.* iuxta quod pro-
cedit,quod voluit *Afflict. in deciſ.*369. *& Ari.Pinell.*
de bonis mater.in princ. In præiudicium tamen alienan-
tis,non veri domini,ad quem ſpectat,qui rem alienatã
vendicare poteſt,*dicta l. rem alienam, vbi communiter*
ſcribentes,& l.nemo poteſt,C.de reb. alien. non alienan.
*Couar.variar.reſolut.lib.*3.*cap.*17. *& probatur in dicta*
l.rem alienam, quæ non dicit venditionem valere, ſed
venditionem,& emptionem hoc eſt de facto,vt ſentire
quoque viſus eſt,*Alex.conſil.*69.*lib.*4. *& Rebuff. in di-*
*cta Glo.dupli.num.*35.*latè Fabian.de Monte,de empt.&*
*vendit.quæſt.*4.*princ.num.*7. non enim de re aliena ali-
cui diſponere licet inuito vero domino, & in illius præ-
iudicium *l.id quod noſtrum,ff.de regul.iur.& l.fin.in fin.*
ibi, neque alium quemcunq; contractum in alienis re-
bus contra domini voluntatem,*C.de pact.*

51 Vnde dicendum ſequitur,præallegatam legem rem
alienam;quatenus dicit rem alienam vendi poſſe, in-
telligendam fore in caſu,quo emptor ſit in bona fide,
ignoretq; rem eſſe alienam: at ſecus,ſi ſciebat,*per l.do-*
mum,ff de contrahen.empt. nàm ex eo contractu nulla
competit actio,*l.itaque fullo,ff.de furt.*ibi, ſed nemo de
improbitate conſequitur actionem; & ideò ſoli bonæ
fidei poſſeſſori &c.eſt conformis text.*in l. ſi fundum,C.*
*de euictio.*ibi,ſi fundum ſciens alienum, vel obligatum
cõparauit Athenocles, neque quicquam de euictione
conuenit, quod ei eo nomine dedit,contra iuris poſſit
rationem. Cuius auctoritate ita ſenſere *Gloſ.Bar.& Sa-*
lyc.in l.ſi non dubitatur,C.de euictio.Gloſ. & Abb.in ca.
ad audientiam,de reb.eccleſ.non alien.Caſtr.in l.raptorẽ,
*§.qui autem num.*3.*ff.de actio.empt.Dec.conſ.*114.*num.*
4.*Natta conſ.*181.*num.*8.*Couar.var.reſolut.lib.*3.*cap.*
17.*num.*1.

52 Quare cauendum eſt à *Caballin.de euict.§.*5.*nu.*22.
quatenus dubitat,an *d.l.ſi fundum,C.de euict.*correcta
ſit *à l fin.§.fin.C.commun.de legat.*quoniam *in d. §.fin.*
agitur de emptore rei fideicommiſſo obnoxiæ, quę ve-
rè aliena non erat,vt probat *Couar. in loco præadmonito*
verſic.ad eam quæſtionem.

Sed aliter reſpondet *Fachine.controuer.iur. li.*2. *cap.*
40.text.illum intelligendum de venditione,in qua fuit
de euictione promiſſum: quo in caſu actio datur ſaltẽ
ad pretium.

53 Quibus fit deinde hoc in caſu ſcientiæ vtriuſque,vt
nedùm vendens indignus ſit pretium retinere; ſed &
emens amittat,& fiſcus auferat, *Glo.Bal. & Salycet. in*
54 *l.*2.*C.ne rei domin.* & ratio eſt, quoniam turpia lucra
fiſcus aufert,*l.Lucius, ff.de iure fiſci in ſpecie.Afflict. in*
*cap.*1.*num.*33.*per illum text.de prohib.feud.alienat.per*
*Federic.in notab.*13.*num.*9. refert, ac ſequitur *Peregr.*
*de iure fiſci lib.*2.*tit.*10.*nu.*12.

ARGVMENTVM.

Res aliena an alienari poſſit, quemadmo-
dum & vendi.

Tacens, & pręſens, quando pro conſentien-
te habeatur.

Emptor quando non tenetur ſoluere pre-
tium, & de euictione agat, vbi res vendi-
ta detegitur aliena.

S V M M A R I V M.

1 *Res aliena alienari non poteſt,ſicut vendi.*
*Contrarium nu.*7.*& de ratione ibidem.*
2 *Alienatio propriè ſignificat dominij translationem.*
3 *Dominus ſi ſciuit rem ſuam pignori, aut hypothecæ da-*
*ri,& tacuit,videtur conſentire,ac tenetur, & num.*5.
*Sed vide num.*7.
*Declaratur num.*9.*& ſeq.*
4 *Rei alienæ obligatio,ſeù pignoris datio non conſiſtit.*
6 *Venditio rei alienæ valet.*
8 *Contradicendo ſi quis impedire poteſt quod agitur, &*
tacet, conſentire videtur.
10 *Tacens, & præſens non habetur pro conſentiente, vt*
perſonaliter obligetur.
*Fallit duobus modis,vt nu.*11.*&* 12.
13 *Emptor rei alienæ,vel alteri pignoratæ,ſi pretium ven-*
ditori ſoluat,dominus habet actionem. primò contra
bona,& in ſubſidium contra pretium,intellige,vt nu-
*mero*14.
15 *Emptor non tenetur ſoluere pretium, quando res vendi-*
ta detegitur aliena.
*Amplia etiamſi offeratur cautio,nu.*16.
*Declaratur procedere,ſi ſit notorium eſſe alienam,nu.*17.
18 *Venditor tenetur ad ſumptus,cum non licet emptori rem*
habere.
19 *Venditor conuenitur,quando eſt in dolo,licèt declarauerit*
rit nolle de euictione teneri.
20 *Emptor vbi ſciens rem alienam emit, non agit de eui-*
ctione.
*Fallit ſi de ea expreſsè cauerit,nu.*21.
22 *Emptor vbi fuit ignorans rem à ſe emptam eſſe alie-*
nam,venditor tenetur ad damna, intereſſe, & de eui-
ctione.

Q V Æ S T. XXX.

1 VTrum autem eodem modo dicendũ
ſit in re aliena alienata, vt ſcilicet
alienari poſſit,quemadmodum, &
vendi ſupra concluſum fuit, &
Reſpondetur, non poſſe.
2 Quoniam alienatio propriè ſigni-
ficat dominij tranſlationem,*per text.in l.alienatum,ff.*
de verbor.ſignif. vbi dicitur in hæc verba. Alienatum
non propriè dicitur,quod adhuc in dominio remanet;
venditum tamen rectè dicitur. Quòd & latius demon-
ſtrabitur infra in *quæſt.ſeq.nu.*46.*& quæſt.*24.*&* 25.
3 Sed quid, ſi ſciuit dominus rem ſuam pignori aut
hypothecæ dari, vel obligari, & præſens tacuit,an iſti
obligationi tacitum videatur accommodaſſe conſen-
ſum, ita vt,& teneatur,vt plerique aſſerunt, *vt Andr.de*
*Iſern.in cap.*1.*§.præterea num.*31. *Aluarot. ibidem nu.*
4.*Præpoſ.verſic.Sed tu ſubtilius conſidera, Affl.ſub nu.*
8.*verſic.Secundò probatur, ibi,licèt ſecùs ſit in pignore,*
quib.mod.feud.amit.tit.eius initii primo. quia inquiunt
4 etſi rei alienæ pignoris datio, vel obligatio non conſi-
ſtit,*l.*1.*& tot.tit.C.ſi res alien.pign.dat.ſit, l. qui filios,*
*C.quæ res pignor.oblig.poſſ. Rip. in l. Centurio,num.*14.
ff.de pignor.Petr.Nicol.Mozzi.de pignor.& hypoth.ſub
*rubr.quæ res pign.dar.poſſ.vel non,num.*2.*&* 3.*& ſeqq.*
5 tamen, quoniam creditor nititur ius in re acquirere;
ideo-

Digitized by Google

ideoque præſens contradicendo impedire, & actum
6 nullum reddere potuiſſet, quòd ſi non faciat, conſen-
ſiſſe præſumitur, quamuis venditio rei alienæ abſolutè
valeret, d.l.rem alienam, ff. de contrahen. empt. vbi per
Doct notatur.

7 Contra alij contendunt, nempè eandem rationem
eſſe in pignoris obligatione rei alienæ, quæ eſt in ven-
ditione, quòd nimirum vtrunque quoad contrahentes
valeat, & naſcatur actio, licèt non in præiudicium do-
mini, vt in dicta l.rem alienam, l.tutor, §.contrarium, &
ibi notatur, de pignor. actio. aſſeruntque quod ipſe do-
minus rei hanc pignoris obligationem contradicendo
nullam reddere non potuiſſet, & per conſequens taci-
tus eius conſenſus ex ſui præſentia cum taciturnitate
non inducatur, iuxta quæ habentur per Abb. in ca.non-
nè, num.1.& Felyn.num.13.de præſcript.Bened.Capr.in
reg.56.nu.15 46.& ſeqq.eſt text.in l.2.ibi, ſi non ſciens
hæc agi in fraudem, C.ſi res alien.pignor.da.ſit. Cuius ra-
tio ab eo pendere videtur, an contradictione potuerit
impedire. Nam in eo apud omnes recipitur, ſi quis cō-
8 tradicendo impedire potuit id quod agebatur ſuper re
ſua, & tacet, eum pro conſentiente habendum; & è cō-
tra facit l.ſæpè, ff.de re indic.l.fideiuſſor. § pater, ff.de pi-
gnor.cap.2.de accuſat.lib.6. Glo. communiter approbata
in l.Caius, ff.de pignor.act.vbi & Petr.Coſtal l.quidam,
C.de euict.cap.2.de his, quæ fiunt à Prælat. Bar.in l. quæ
dotis, num.20.& 22.& ibidem Iaſ.in ſecunda lect.num.
76.Roman.& alij, ff.ſolut.matr.Socin.ſen.in l.2.§.volun-
tatem, ff.eodem tit. Aret.in §.penult.Inſtit.quib.mod.ius
patr.poteſt.ſolui.Gloſ.in cap.nonne, & ibidem Canoniſt.
& præſertim Bal.Abb.num.1.& Felyn.num.11.12.&
13.vbi ponit tres regulas, cum plurib. fallent. & de cō-
muni teſtatur, de præſumpt.Dyn.in cap. qui tacet, num.
1.de reg.iur.in ſexto, Alex.conſ.2.num.5.lib.2. Curtius
ſen.conſil.41.ſuper proceſſu inquiſitionis num.5.Iaſ.conſ.
3.num.2.lib.1.Pariſ.conſ.76.num.16.lib.4. de commu-
ni Bened.Capr.d.reg.56.num.15.45.& ſeqq. Tiraq. de
retract.lignag.§.1.Glo.9.num.49. Iaſ.in l.cum proponas
nu.11.C.de pact.Curt.iun.conſ.34.nu.5.

9 Verùm an ego contradicendo rei meę venditionem
impedite poſſim, præcitati Doct. ſentiunt, quod nō, &
quidem verum eſſe intelligo, quatenus contrahētes in
nuda venditione manſerunt, niſi rei iſtius alienatio ſi-
ne meo conſenſu aliunde ita ſit prohibita, vt abſque eo
non valeat.

At ſi vltra modum contractum ad traditionem fue-
rit proceſſum, aut aliud factum poſitiuum interuene-
rit, ſecùs.

Quod pariter intelligitur, ſi is, de cuius conſenſu in-
troducendo agitur, aliquem actum, ex quo comproba-
tio inducatur, agat, veluti loquuntur iura, in quibus
hanc doctrinam fundant ad text. in l. ſi filiusfamilias,
ff.de tutel.in l.filius, ff.ad Senat.Conſult.Macedon.in cap.
ex ore. De his, quæ fiunt à maior.parte, Pariſ.conſ.76.nu.
15 lib.4 Capr.d.reg.56.nu.25.& ſeqq.Maſcard.de pro-
bat.concluſ.1218.num.11.12.24.& 51.lib.3. adeoque
10 is ex huiuſmodi actu poſitiuo obligatur, vt etiāſi aliàs
tacens, vt præſens non habeatur pro conſentiente, vt
perſonaliter obligetur, ad text.in l.filiusfam.§.inuitus,
ff.de procur.Bart.in d.l.quæ dotis num.23.& Iaſ.ibidem
num.100.ff.ſol.matr.Capra d.reg.56.nu.51.de communi
Maſcard.d.concluſ.1218.nu.30.& infra.

11 Fallit, ſi talis acceſſerit actus poſitiuus eius, de cuius
conſenſu agitur, vt ex iuribus, & Doctoribus præcita-
tis, habetur.

12 Licèt, vbi de magno præiudicio tractaretur in præ-
ſente, & tacēte, ex actu difformi conſenſus non præſu-
matur, vt per Bar.in dicta l.quæ dotis num.24.Abb. in
dicto cap.nonne num.3.Alex.in l.non ſolum, §.morte, ff.
de non.oper.nunciat.Aret.conſ.156.num.5.Maſcard. de
probat.concluſ.1153,nu.50.lib.3.

13 Illud verò ſciendum eſt, quòd emptor rei alienę, vel
alteri pignoratæ, ſi pretium venditori ſoluat rei ſibi vē-
ditæ, dominus habet actionem primò loco contra bo-
na, & ijs non extantibus in ſubſidium habet actionem
contra pretium, l.1.C.de reb.alien.non alienan.vbi Gloſ.
in ver.videbit, Glo.fin.in l.1. verſic. & ideò pretium pi-
gnorum, ff.de diſtract.pignor.

14 Quod intelligas, locum habere duobus concurren-
tibus: nempè primo, quod aliter non ſit ſuccurſum cre-
ditori; & excuſſo principali debitore. Secundò, quod
pretium retineatur ex cauſa lucratiua, non autem ex
cauſa onerosa, Bart.in l.1.num 1.& 2.& Salyc.num.2.
ff.de diſtract.pignor.Bal.in l.ſi mater nu.12.& ſeq.Bart.
num.7.Caſtren.ſub num.6.ver.in Glo.C.de rei vendicat.
Alex.conſ.108.nu.9.& 10.lib.5.qui ita declarant text.
in dicta l.ſi mater, refert, ac ſequitur Rota deciſ.688. nu.
7.par.1.in recent.

15 Quamquàm pretium ſoluere non teneatur, vbi res
16 vendita detegitur aliena, etiamſi offeratur ſibi cautio,
Bal.in l.1.in tertia oppoſit.C.de bo.mater.vbi dicit, quod
tenetur ſoluere vſuras, mediante fideiuſſione, ſed non
pretium.

17 Quòd locum habet, ſi ſit notorium rem eſſe alienā,
quo caſu retineri poteſt pretium Glo.in §.nouiſſimè, vbi
Io.Faber.& Aret.num.3.verſic.niſi ſaluando Gl. Iaſ. in
l.à Diuo Pio, §.ſi poſt addictum, ſub nu.2. verſic.ſed ad-
uerte diligenter, ff.de re iudic. ſecùs autem, ſi non ſit no-
torium, & incontinenti non probetur: quia tunc em-
ptor teneretur ſoluere pretium; prout etiam videtur de
mente Socini ſen.conſ.208. ſub num.3. verſic.ex quibus
inferendo lib.2.& Neuizan.conſ.37.nu.31. Surd. deciſ.
253.num.15.

18 Qua ratione cum emptori non licet rem habere, vē-
ditor tenetur ad ſumptus, l.ſtipulatio iſta, ff. de verbor.
oblig.Bar.Ang.& Imol. in l. venditionis eodem tit. Ma-
19 gon.in deciſ.Flor.93.nu.6. & quatenus declaraſſet nol-
le teneri de euictione, nihilominus teneretur, ſi eſſet in
dolo, l.tenetur, §.fin.ff.de actio.empti, Bar.in l.emptorem
§.fin.ff.de euict.Bal.in l.1.num.9.ff.de peric. & commod.
rei vendit. alios citat Surd.conſ.36.nu.15.& deciſ.165.
num.15.

20 In caſu verò, quòd emptor fuerit ſciēs rem ſibi ven-
ditam eſſe alienam, venditor de euictione non tenetur,
niſi de ea expreſsè ſibi cauerit, iuxta l.ſi fundum, C. de
euictio.Fabian.de Monte in tract.de emptione & vendit.
quæſt.4 nu.7.

22 Licèt, vbi eſſet ignorās rem eſſe alienam, emptio va-
lida ſit, & venditor teneatur ad damna, & intereſſe, &
de euictione, d.l.ſi fundum de euictionib.

ARGVMENTVM.

Rem alienam mobilem vendens ad quid teneatur.

Præ-

Præſcriptio qualiter procedat in vtroque foro.

Emens ſcienter rem alienam, quando recuperet pretium.

S V M M A R I V M.

1 *Res furto ſubtracta, aut per vim, à domino vendicari poteſt. Et de ratione.*

Licèt non dicatur nominatim à quo res illa ablata ſuerit, num.4.

Sufficitque quod probetur fuiſſe ablatam à me imperſonaliter, num.5.

Ampliatur, etiamſi inter ſcientes rem illam eſſe alienam ſacta ſit venditio, nec valeat, cum vergat ad crimen, num.6.

2 *Dominium rei alieni quæſitum auſerri non poteſt ſine ſacto ſuo.*

3 *Dominus etiam ſua voluntate non poteſt deſinere eſſe dominus.*

7 *Vendens rem alienam ſcienter, committit furtum.*

8 *Emens ſcienter rem alienam incidit in ſuſpicionem criminis.*

Et furtum dicitur committere, nu.9.

Et quatenus res extet, tenetur rem ipſam reſtituere; ſin minùs iuſtum eius valorem, nu.10. & 14.

Vel etiamſi extet, ſed non penès ſe, nu.11.

12 *Rem alienam ſcienter accipiens, ſeu retinens ex cauſa emptionis, vel aliter, ſi non reſtituat, reputatur fur.*

Et non minus dicitur moroſus, nu.13.

Ampliatur etiamſi nullam ex ea re vtilitatem accipiat, num.15.

Primò limitatur, quando res fuit acquiſita iuris auctoritate ſundata ſuper veritate, vt quia quis acquiſiuit præſcriptione, nu.17.

Vel etiam acquiſierit in bello iuſto, nu.18.

Sublimitatur nu.19.

Secundò limita, vt locum non habeat in ijs, quæ à latronibus emuntur, quorum dominus ignoratur, emitur quaſi à domino, nu.28. Intellige vt nu.29.

Tertiò limita, ſi res empta ſit bona fide, & poſteà emptor nouit eſſe alienam, quia poteſt eam furi reſtituere, & pretium ſolutum recipere, nu.30.

Quod ibidem comprobatur, nu.31.

Contrarium num.32.

Declaratur num.33.

Affertur concordia dictarum opinionum, nu.34.

Quæ non tenetur, nu.35.

Sed ab auctore probatur dicta limitatio, nu.36.

Quartò limitatur, quando quis rem habuit ac retinuit bona fide, num.37.

Declaratur num.38,

Subdeclaratur num.39.

20 *Præſcribens in foro conſcientiæ reſtituere tenetur, ſiue ſit in mala, ſiue ſit in bona fide.*

Contrarium etiamſi ſuperueniat ſcientia rei alienæ, num. 21. & ſeqq.

22 *Negligentia diuturna, & aperta, æquiparatur voluntati.*

Et præſertim quando negligens monitus eſt à iure, vel ab homine, num.23.

24 *Tacens habetur pro conſentiente in præſcriptione inducenda, data ſcientia eorum, contra quos præſcribitur, & num.26.*

25 *Conſenſus tacitus inducit præſcriptionem.*

27 *Præſcriptio contra ſcientem, habet in ſe tacitam renunciationem.*

40 *Emptor rei mobilis alienæ ſcienter, non poteſt repetere pretium à venditore.*

Et de ratione num.41.

Primò declaratur, quando ſcienter emens fuiſſet ſtipulatus de euictione, nu.44.

Secundò declaratur, niſi vendens ſucceſſerit domino, vel ad ipſum rei dominium res peruenerit, nu.45.

Extendas dictam concluſionem procedere quoq; in emente ab eccleſia, ſine ſolemnitatibus, nu.42.

Contrarium, quando eccleſia ſacta eſt locupletior, nu.43.

46 *Venditio rei alienæ ſacta ignoranti eſt nulla quoad præiudicium domini, quamuis teneat quoad præiudicium vendentis.*

Q V Æ S T. XXXI.

Licèt quæ diximus in præcedentibus quæſtionibus applicari poſſint alienationi, ſeù venditioni rei quoque mobilis: nunc tamen ſpecialius agédo de ea videndum eſt, quid dicendum de re aliena mobili ſubtracta, vel alienata, ſeù etiam vendita.

1 In qua ſic dicas: quod rei ſubtractæ dominus per furtum, ſeù per vim non amittit dominiū, ac ideò rem ſuam vendicare poteſt iure dominij, nedùm à fure, & à violento occupatore ſed à quocunque, qui ab eis etiam bona fide emiſſet, nullo pretio reſtituto, *eſt text. expreſſus in l. inciuile, C. de ſurt.* & ratio eſt, quia dominium

2 rei alieni quæſitum non poteſt ab eo ſine facto ſuo auferri, *l. id quod noſtrum, ff. de regul. iur.* adeò vt dominus

3 etiam ſua ſola voluntate non poſſit deſinere eſſe dominus, *l. ſi quis vi, §. differentia, ff. de acquiren. poſſeſſ. l.*

4 *penult. ff. de pactis*, quamuis non dicatur nominatim, à quo res illa ablata ſit, *Boer. deciſ.* 218. *num.* 5. & ſufficit,

5 quod probetur fuiſſe ablatam à me imperſonaliter, *Iaſ. in §. quadrupli, num.* 48. *Inſtit. de actio.* etiamſi inter

6 ſcientes rem illam eſſe alienam facta ſit venditio, & dicitur venditionem non valere, quia vergit ad crimen,

7 *vt in l. ſi in emptione. Bal. in rubr. C. eod.* vendens enim rem alienam ſcienter committit furtum, *ſecundum Bart. in l. cum vir, ff. de vſucap. probatur in l. alienum, C. de ſurt.* videlicet in re mobili, *Fabian. de Monte in tractatu de empt. & vendit. quæſt. 4. princ. nu. 3.* et ſi emens

8 ſcienter rem furtiuam incidat in criminis ſuſpicionem *l. inciuilem rem, & l. ciuile eſt, C. de furt. Fabian. vbi ſu-*

9 *pra.* quinimò ipſe quoque furtum committit, rem alienam iniuſtè contrectando, *Medin. in ſuis tract. tom. 2. Inſtit. de reb. reſtit. quæſt. 10. initio. fol. 94.* & quatenùs

10 extet, tenetur, rem ipſam reſtituere: ſi verò non extet, quia conſumpta ſit, tenetur ſoluere valorem, *Medin. in*

11 *loco ſuperius citato*; vel etiamſi extet, ſed non penès ſe, quia ſit ei furto ſubtracta, quia ſic tenetur ipſe fur, *Dominic. Sot. de iuſt. & iur. lib. 4. quæſt. 7. art. 2. verſ. Quæſtio hæc paulò poſt princ. concluſ. 2. col. 2 cum fur ſit moroſus, Bero. conſ. 93. ex facti ſerie, nu. 13. lib* 1. & qui ſcien-

12 ter retinet rem alienam ex cauſa emptionis, vel aliter accipit,

accipit,& non reſtituit, reputatur fur, *Medina in ſuis*
tract. dicta quæſt. 10. ad finem princ. tit. de rebus reſtit.
13 *col. 2.* & dicitur non minus moroſus, *vt ibidem per Me-*
din. quodque is, qui mala fide habuit, ſeù retinet rem
14 alienam, teneatur eam reſtituere, ſi poteſt, ſin minus
quanto pluris valuit à tempore iniuſtæ acceptionis, vel
retentionis, licèt abſque illius culpa petierit: quoniam,
qui mala fide contrectat, ac retinet rem alienam, ſem-
per eſt in mora, & ſuo damno perit, *Nauar. in ſuo Ma-*
nual. confeſſ. cap. 17. ſub nu. 10. verſ. qui autem, Leonard.
Leſſ. de iuſt. & iure, lib. 2 cap. 14. nu. 1. & 2.

15 Ampliatur, vt reſtituere teneatur, etiamſi nullã ex ea
re vtilitatem accipiat, ea ratione, quia ita teneretur ip-
ſe fur, *Sot. d. quæſt. 7. art. 2. verſic. quæſtio hæc.* Igitur ita
etiam teneri debet, qui eam retinet, ſciẽs eſſe alienam.
Ratio eſt, quia vterque eſt in mora.

16 Verum autem an id locum habeat in dubitante, ſeù
ignorante, vide per te penès *Medin. in d. q. 10. verſic. ſi*
verò rem, & ſeqq. fol. 96.

17 Primò limita, quæ ſupra proximè dixi, non proce-
dere, quando is, qui rem habet alienam, eam aſſecutus
eſt iuris authoritate fũdata ſuper veritate, vtputà, quia
præſcriptione acquiſiuerit, *Sot. de iuſt. & iure, lib. 4. q. 7.*
artic. 2. concluſ. 4. ibi, vt ſi ab illegitimo poſſeſſore col. 3.
18 vel etiam acquiſiuerit in bello iuſto, de quo tamen
videndus *Couar. in cap. peccatum par. 2. §. 11. ſub num.*
6. verſic. res autem, & num. ſeqq. de regul. iur. in ſexto,
ratio limitationis eſt, quia res libera dicitur ex conſen-
ſu tacito, ſeu interpretatiuo domini, cum legi tranſ-
ferenti dominium in præſcribentem populus conſen-
ſerit.

19 Sublimitatur procedere, ſi præſcriptio ſit fauorabi-
lis, quæ procedit cum titulo, & bona fide, ſecus ſi eſt
odioſa, quæ procedit cum mala fide: quia tunc tenetur
reſtituere, *Ant. de Butr. in cap. quia plerique nu. 9. il pri-*
mo, verſic. ex his patet, & ibidem Ancharan. num. 10.
quæſt. 3. & eſt communis Canoniſtarum ſententia,
vt teſtatur Butr. vbi ſupra, & ibidem Abb. num. 25. de
20 *immunit. eccleſ.* quamuis Theologi aſſerant, quod præ-
ſcribens vtroque caſu tenetur reſtituere in foro con-
ſcientiæ; quibus adhærere videtur *Ant. de Butr. in loco*
21 *præallegato.* à quibus receſſit *Abb. dicto num. 25.* & in-
diſtinctè concludit, quòd tutus iuris diſpoſitione, ſit
tutus in vtroque foro; & ideò reſtituere non tenetur,
etiam ſuperueniente ſcientia rei alienæ, ratione du-
plici.

22 Primò, quoniam diuturna, & aperta negligentia
æquiparatur voluntati *Glo. in cap. vlt. in ver. aut negli-*
genter 11. quæſt. 3. & facientis culpam habet, qui quod
corrigere poteſt, emendare negligit, & non caret ſcru-
pulo conſenſionis occultæ, qui manifeſto facinori de-
ſinit obuiare, *cap. error diſt. 83. cap. facientis, diſtin. 86.*
& ca. negligere 2. quæſt. 7. & præſertim hæc regula pro-
23 cedit, quando negligens monitus eſt à iure, vel ab ho-
mine, prout à iure monetur is, aduerſus quem præſcri-
bitur, dum ei tempus præfigitur:

24 Secunda eſt ratio, quòd tacens habetur pro conſen-
tiente *Ioan. Andr. in cap. poſſeſſor ſub num. 26. verſic.*
tertia ratio, & ſub nu. 43. verſic. Concludo igitur, de reg.
25 *iur. in ſexto,* & quod ex tacito conſenſu oriatur præſcri-
ptio, tradit *Alexan. in l. filiusfamilias, §. Diui, ſub num.*
28. verſic. tetigit hic ad finem, ff. de leg. 1. quem ſequitur
Balb. de præſcript. par. 1. quæſt. 5. princip. nu. 5. inquiens,

26 quod interueniente ſcientia eorum, contra quos præ-
ſcribitur, videntur tacitè conſentire: ſecus ſi ignorent,
27 & addit *Balb. vbi ſupra num. 6.* quod præſcriptio con-
tra ſcientem habet in ſe tacitam renunciationem. Vn-
de *Butr. in dicto cap. quia plerique num. 9. il primo,* ait,
quod non eſt tantus ſtimulus conſcientiæ, quãdo præ-
ſcribitur contra ſcientem, quia tunc habere videtur il-
lius conſenſum.

28 Secundò limita, vt locum non habeat in eis, qui à
latronibus emunt res, quarum dominum ignorant;
vel ſi non ignorant, quaſi dominus eas amplius recu-
perare non valeant; aut ea intentione, & pretio emũt,
vt quaſi vtile domini negotium geſſerint, quia iſti em-
ptores, non ſolùm non participant de furto, ſed neque
eas reſtituere tenentur, niſi reddito ſibi pretio, ſi fuerit
modicum: quia veriſimiliter ipſe dominus tali pretio
eas redemiſſet, *Rota deciſ. 120. ſub num. 1. & 2. inter*
impreſſionem poſt primum librum Conſil. Farinacij.

29 Intellige procedere, quando res tranſiuit in domi-
nium hoſtium; at ſecus, quando non tranſiuit; vel
quando capta eſt à latronibus, qui nunquam effi-
ciuntur domini, & res habet controuerſiam, an do-
minus debeat emptori reſtituere pretium: tu tamen,
cum caſus contigerit, adhibe diſtinctionem *Rotæ vbi*
ſupra, & Couar. in dicto cap. peccatum par. 3. in fine prin-
cipij nu. 5. de regul. iur. in ſexto, & dicam ſuo loco in hoc
tractatu latius.

30 Tertiò limita, vt qui rem bona fide emerit ab eo,
quem dominum eſſe credebat rei ſibi venditæ, & po-
ſteà certo nouit eundem furto illam ſubtraxiſſe, poſſit
tuta conſcientia rem prædictam eidem furi reſtituere,
vt pretium ab eo recuperet, quo ſe indemnem con-
ſeruet in eo, in quo culpam non habet, & indemnem
conſeruare non poſſet, ſi rem vero domino reſtituiſſet,
quia pretium amitteret, *Nauarr. & alij quos refert, ac*
citat Leonard. Leſſ. de iuſt. & iure lib. 2. cap. 14. nu. 14.

31 Comprobatur, quia prima charitas incipit à ſeipſo,
adeò quod liceret mihi alienas merces proijcere in
mari, vt meas ſaluarem, *l. qui ſeruandarum, ff. de præ-*
ſcript. verb. & non tenemur alteri ſubuenire, cum dam-
no notabili noſtro, *ita ex Diuo Thoma 2. 2. art. 2. ad pri-*
mum. & quæſt. 77. art. primo, ſequitur Ioan. Azor. In-
ſtit. moral. par. 3. lib. 5. tit. de vſur. cap. 4. verſic. Com-
munis, & inquit Seneca libro 2. de benefic. cap. 1. Dabo
egenti, ſed non vt ipſe egeam. Item, Succurram pe-
rituro, ſed non vt ipſe peream.

32 Contrarium, quòd ſcilicet emptor non valeat rem
furi reſtituere, ſed reſtitutio faciẽda ſit domino, etiam-
ſi amittat pretium ex tutiori in rigore conſcientiæ; &
ita agendum eſſe, ſi iſte emptor credat, quòd ſi rem
furi reſtituat, & nunquam amplius perueniet ad domi-
num, tenet *Med. in ſuis tract. to. 2. tit. de reb. reſtit. quæſt.*
10. verſ. ſi autem col. 3. & latius in verſ. Verum quamuis
col. 5. & abſolutè magis tenet Sot. de inſtit. & iure lib. 4.
quæſt. 7. art. 2. poſt 4. concluſionem, ibi, quo fit rurſus, col.
3. fol. 378. dicens, quòd, ſi reddiderit illegitimo poſſeſ-
ſori, reſtitutioni manet obnoxius, quia de iuſtitia tene-
batur reſtituere domino.

33 Intelligit tamen *Sot. vbi ſupra,* dummodo reſtitue-
re potuerit domino ſine ſuo magno damno, hoc eſt
infamia, & clarius id aſſerit *d. art. 2. col. 5. ibi, ob hoc for-*
te non decrit.

34 Pro deciſ. huius quæſtionis concludit *Azor. d. cap. 3.*

*quæſt.*1.*ver.* quare dicendum emptorem ſecundũ conſcientiam rem domino reſtituere debere, quando pretium à fure repetere non poteſt; vel quia in lõginquas regiones diſceſſerit ita vt conueniri non poſſit, vel quia mortuus, vel quia latitet, & nõ compareat, vel pretium reddere recuſet; vel non poſſit: nam inquit, cum tunc res adhuc extet, domino ſuo debetur; & emptor, ſi non reddat, incipit eſſe poſſeſſor malæ fidei.

35 Sed Azor. ſententia non benè aperit, quid dicẽdum, quando nequit recuperare pretium à fure, vel in caſu, in quo illud emptor recuperare non valeat: præter id, quòd eius opinio recipienda nõ videtur, dùm videtur, reſtringere reſtitutionem ſub conditione, quando pretium à fure repetere non poteſt.

Quare melius locutus videtur *Medina d. quæſt.*10. *verſic. tùm etiam il ſecondo col.*5. *fol.*96. cum ait, quod ſi emptor poſſet furi rem reſtituere, vt pretium ab eo recuperaret, ſequeretur, quòd ſi fur eſſet mortuus, vel eſſet abſens, aut omnino pauper factus, emptor poſſet rem apud ſe retinere, aut etiam alij vendere, ne ſcilicet pretium amittat, quòd ipſe falſum eſſe aſſerit.

36 Tu autem, iuxta primam relatam ſententiam teneas reſtrictionem, quam probat, ac tuetur *Leonard. Leſſ. di-ſto cap.*14.*n.*14.*&* *ſeqq.*

37 Quarto limita, locum habere, quando rem habuit, & retinet bona fide, qua ſtante, & durante ignorantia inuincibili eum etiam excuſat à peccato; & ideò, nec in foro fori, neque in foro conſcientiæ tenetur eam reſtituere: nam licèt rem illam emerit à fure; & ſucceſſiuè habuerit, & retineat contra voluntatem domini; attamen, quia hæc omnia ſibi ſunt ignota, nõ habentur in conſideratione; *ita Medina in ſuis tract. to.*2. *de reb. reſtit. quæſt.*10. *verſic. ſi autem col.*3. *fol.*95. quod tranſit abſq; difficultate, cum impoſſibile ſit, vt quis obligetur

38 reſtituere id, quod iuſtè ignorat alienũ eſſe; & per conſequens, ſi interim durante bona fide emptor rem alienauerit, vel diſtraxerit; & deinde nouit, rem illam fuiſſe furto ſubtractam; & ſic tũc incipiat ceſſare bona fides, tenetur vero domino reſtituere, quantũ ipſe factus eſt locupletior: ita quod ſi nullum lucrum ex ea re percepit, vt quia tantum dederit pretium furi, quantum ipſe recepit ex venditione facta. Aut ſi fur ei rem illam donauit, & ipſe ſimiliter rem eandẽ donaſſet; Aut res ipſa nullo inde commodo percepto perijt, nihil reſtituere tenetur: ſecùs, ſi vt dictum, aliquam ex ea commoditatem, ſeù vtilitatem perceperit, & factus ſit locupletior, vt ſi tantumdẽ de ſuis bonis fuiſſet cõſumpturus, quatenus rem illam conſumpſerit, vel alteri eam pro pretio maiori vendiderit, vel quid ſimile egerit: tunc enim id ipſum tenetur domino reſtituere, *Medina in d.q.*10, *verſ. ſi autem propè fin. Nauar. in Manuale confeſſ. c.*17. *ſub num.*7. *&* 8. *Sot. de iuſt. & iure lib.*4.*q.*7.*art.*2. *poſt quartam concl. ibi. emi fundum à latrone col* 3. *in fine, &* *col.*4. vbi ponit regulam, quòd quicũque reſtituere tenetur ſolùm ratione rei acceptæ tenetur reſtituere rẽ, ſi eã habeat, & ſolùm id, in quo locupletior factus eſt, non autem tenetur reſtituere id quod bona fide conſumpſit, per quod ditior factus non eſt, quam regulam pluribus declarat exemplis, & probatur *ex l. item veniunt, §. præter hæc in fine verſic. eos autem. ff. de petit. hæredi. vbi Glo. in ver. facti eſſent,* inquit, eſſe optimam regulam.

39 Declara, quod dixi, emptorẽ ſcilicet teneri reſtituere quatenus factus eſt locupletior, procedere, ſi incrementum proceſſerit ex re ipſa: ſecus ſi proceſſerit ex labore, induſtria, aut diligentia emptoris, qui poſteà maiori pretio reuenderit, vt declarat *Sot. de iuſt. & iure, d. q.*7. *art.*2. *poſt* 4. *concluſ. ibi, intellige autem, ſi factus eſt locupletior, col.*4. *in fine, & Azor. Inſtit. moral. par.*3. *libro* 4. *tit. de reſtit. cap.*3. *quæſt.*2. *verſic. in hac re.*

40 Sed, an emptor rei mobilis, ſciens rem alienã, poſſit repetere pretium à venditore re euicta; & dicendũ videtur, quòd non: cũ non teneat contractus, ex quo ipſa venditione cõmittitur furtum, *l.*1. *C. de vſuc. pro empto.*

41 Item quia malæ fidei poſſeſſor emẽs, nõ agit ad pretium, *eſt tex. in l.*1. *C. de præſcrip.*30 *annor.* emẽs autem ſcienter rem alienam, habere non poteſt bonam fidẽ, *d. l. cum quærebatur, & facit tex. in c. fin. de præſcrip. Bal. conſ.*43. *nu. mihi* 20. *l.*1. ſic ille, qui contra iura mercatur, *l. quemadmodum, C. de agric. & cenſi. li.*11. *& in cap. qui contra iura de reg. iur. in* 6. *Odd. conſ.*41. *nu.*101. qui

42 idem ait in emente rem eccleſiæ abſque ſolemnitatibus, ibidem nu. 105. & 106.

43 Sed contra ibidem tenet *idem Odd. ſub nu.*11. maximè ſi eccleſia ex hoc facta ſit locupletior.

44 Primò declaratur procedere, niſi ſcienter emẽs fuiſſet ſtipulatus de euictione, per tex. *in d. l. ſi fundũ,* à contrario ſenſu, vt ibidem declarat *Cyn. & in l. ſi fratres, C. commun. vtriuſq; iud. & in d. l. quemadmodũ, Fabian. de Monte in d. tract. de empt. & vendit. quæſt.*4. *princip. num.*9. *Menoch. conſ.*559. *nu.*8. *lib.*6.

45 Secundò declaratur habere locum, niſi vẽditor ſuccedat dño, vel ad ipſum rei dominium poſteà peruenerit, *vt in l. ſi à Titio, de rei vendi. & l. cũ vir. & ibi Bart. ff. de vſuca. & in l. cum mater, & ibi Bal. C. de rei vendi. Fabian. vbi ſupra, Mol. de iuſt. & iure tom.*2. *de contract. diſp.*327. *verſ. obſeruandum tamen, & diſp.*340. *verſic. Res aliena,* vbi agit quoque de pœnis, quas imponũt leges Hiſpaniæ contra ementes ſcienter rem alienam, & contra eos, qui veriſimiliter ſuſpicari, & præſumere debebant, quod res erat aliena, attenta qualitate venditoris, & rei, quæ venditur.

46 Si verò emens ignoret rem eſſe alienam, ac emit bona fide, & tunc dico, venditionem eſſe nullam quoad præiudicium dñi: quia rei alienæ nullum transfertur dominium in emptorem, neq; vſucapiendi conditio, niſi res ipſa vendita in dñi poteſtatem reuertatur, *ad tex. in l. ſequitur, §. quod autẽ, Inſtit. eod. tit. Fabian. d. q.*4 *ſub n.*3. *&* 7. verùm quoad præiudicium vendentis, venditio tenet; & venditor obligatur ex empto, tanquã ſi rem propriam vendidiſſet, *l. rem alienam, de contrah. empt. & l. nemo, C. de reb. alien. non alienan.* & tenetur de euictione, *l. ſi fundũ, C. de euict. Fabian. latè d. q.*4. *nu.*7. & hoc eſt, quod diximus, rem alienam vendi poſſe, *d. l. rem alienam,* vbi dicitur, rem alienam diſtrahere quem poſſe, nulla dubitatio eſt; nàm emptio eſt & venditio; ſed res emptori auferri poteſt.

ARGVMENTVM.

Filius inſtitutus in legitima, an, & quando poſſit rem ſuam à patre alienatam recuperare. Et de euictione non teneatur.

Alienatio facta à defuncto de re hæredis, quando ſubſtineatur.

SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 *Filius debet habere legitimam purè, & abſque onere, & grauamine.*

Intellige vt num.6.& 30.

2 *Filius, ſi nihil habet vltra legitimam facto inuentario, non repellitur à vendicando rem ſuam à patre alienatam, & num.14.& 25.*

Declaratur num.32.

Contrarium habetur ex veriori, num.3.& ſeq.& num.8. 26.27.31.

Ratio huius ſecundæ opinionis affertur, nu.4.

Declaratur, vt procedat in filio vniuerſaliter inſtituto, uel in quarta hæreditatis, nu.18.& 20.

Secundò declaratur, nu.21.& 28.

Limitatur primò, quando filius inſtitutus eſt in legitima, non ſub nomine quotæ, ſed in re certa pro legitima: quia tunc non repelleretur, nu.9.

Ampliatur præcedens limitatio, vt procedat, non ſolum ſi filius inſtitutus eſt in re certa pro legitima; ſed etiam ſi fuiſſet inſtitutus in quota bonorum, nu.10.& ſeqq.

Et de ratione ibidem.

Contrarium dicitur verius, nu.26.

Secũdò limitatur, niſi pater alienaſſet rem filij hoc pacto, quod de euictione non teneretur, nec ad pretij reſtitutionem, nu.22.

5 *Hæres non poteſt factum defuncti impugnare.*

Declaratur num.24.

7 *Legitima deducitur ære alieno deducto.*

11 *Regula l.cum à matre, de rei vendic.& Gloſ.ibi, quatenus loquitur de legitima, locum habet, quando filius fuit inſtitutus in quota hæreditatis.*

15 *Filius inſtitutus in legitima habetur loco legatarij.*

Et qualiter legitima dici poſſit quota hæreditatis, nu.16.

Et ad quem alium effectum, nu.17.

19 *Regula quem de euictione tenet actio, locum non habet, quando quis non habet lucrum iure hæreditario, ſed iure particularis legati.*

Declaratur nu.29.

23 *Regula l.ex qua perſona lucrum, de reg.iur.non procedit in legitima.*

24 *Hæres non dicitur venire contra factum defuncti, quando hæreditas eſt debita.*

33 *Alienatio à defuncto facta rei eius, qui illi eſt hæres pro parte, qualiter ſubſtineatur.*

34 *Hæres repræſentat defunctum pro ea parte, pro qua eſt hæres; & quo ad alias partes cenſetur extraneus; & ſic pro alijs partibus, pro quibus hæres non eſt, non repellitur à vendicando, nu.35.*

Q V Æ S T. XXXII.

EX prædictis inſurgit alia quæſtio, an filius, qui fuit inſtitutus in ſola legitima, & fecit inuentarium, vendicare poſſit rem ſuam à patre alienatam.

Dubium facit, quia filius debet ha-
1 bere legitimã purè ſine grauamine, & ſine onere, *l.quoniã in prioribus, C. de inoff.teſtamen. Doct.communiter in l.in quartam, ff.ad l.Falcidiã*, & eſt propoſitio indubitata per illum text. *Bart.conſ.34. Pariſ.conſ.109.n.15.li.3.Soc.iun.conſ.131.nu.4.lib.2.plenè Peregrin.de fideicom.art.36.num.61.*

Cæterum, ſi admitteremus eum repellendum à vindicando rem ſuam, maximum eſſet grauamen, cum legitima priuaretur; merito &c.

Glo.mouet hanc quæſtionem *in l.ſancimus, §.in cõ-*
2 *putatione, C.de iure delib.* vbi in fine decidere videtur, Quòd ſi filius nihil habet vltra legitimam, facto inuentario, non repellatur à vendicando rem ſuam. Mouetur *Glo.per d.l.quoniã in prioribus*, quæ diſponit, quòd legitima relinquatur abſque onere. onus autem, & grauamen abſque dubio cenſeretur impoſitum, vbi legitima compenſari deberet cum re ſua à patre vendita, à qua vendicando filius repellatur.

3 Contrariũ, & quidem verius firmauit *Accurſius in d. l.cum à matre, C.de rei vend.* dùm vult, quòd etiãſi filius nõ habeat niſi legitimam, pro ea repellatur vendicans rem ſuam, ſeù veniens contra paternum contractum, quam ſententiam Doct omnes probant, continere puram, & meram veritatem.

4 Hęc vera ſnĩa probatur: quoniã negari poteſt, quòd ſi filius iſte euinceret ab emptore rem ſuã, emptor ille creditor eſſet hęreditatis; at creditor præfertur filio ẽt in legitima; cũ legitima ea dicatur, quæ ſupereſt detracto ęre alieno, *l.Papinianus, §.quarta, ff.de inoff. teſtam.*

5 Itẽ, quia cùm ipſe, tanquã patris hęres de euictione, teneatur, & ita repellatur *per l.vendicantem*; repellitur quoq; ex eo, quòd hæres, & defunctus vna, & eadẽ perſona cenſetur, *vt in Auth.de iureiur.à morien.præſtit.in princ.* nàm eſt regula certa, quòd hæres non poteſt factum defuncti impugnare *l.venditrici, C.de reb. alien. non alienan.l.ſi ab eo, C.de liber.cau. l.Seia, ff.de euict.* in filio eſt text. *in l.fin.ff.de liber.cauſ.*

6 Non obſtat, quòd filius conſequi debeat legitimam abſq; onere, *d.l.quoniã in prioribus*, quia rũdetur illam fore intelligendã ſine onere, & ſine grauamine legatorũ, & fideicommiſſorũ, & quolibet grauamine appoſi-
7 to per patrẽ in teſtamento: at ſecus eſt in onere creditorum, & æris alieni, quoniã hoc eſt impoſſibile, cum æs alienũ potentius ſit, quàm legitima, quæ dr̃ ære alieno deducto, *d.l.Papinianus, §.quarta*, prout & ita reſpõdet Glo. huic argumẽto *in d.l.cũ à matre*: quod patet, quia, ſi diceremus contrariũ, filius ex legitima nõ teneretur ad ſolutionẽ ęris alieni patris: cuius contrariũ iura voluerunt, *vt in d. §.quarta, cum alijs ſuperius adductis.*

8 Concluditur itaque cum cõmuni, filium videlicet ẽt quoad legitimam teneri ſtare cõtractui paterno, & repelli à re ſua vendicanda, *iuxta Glo.in d.l.cum à matre*; quæ tamen infraſcriptas recipit limitationes.

9 Et primò limitatur non procedere, qñ filius inſtitutus eſt in legitima, non ſub nomine quotę, ſed in re certa pro legitima: quo caſu nequaquã repelleretur: quia, ſicuti tunc à creditoribus hæreditarijs conueniri non poſſet, *ad l.quoties, C.de hæredib. inſtit.* ita quoq; argui non poteſt ex *l.vendicantem, de rei vendic.* à qua ſumitur regula, quem de euictione tenet actio, ſic limitat dictam Glo. *Bar.in d.l.fin.§.in computatione col. fin. verſ. ſic poſſet, C.de iure deliber.* & tenet expreſsè *Gloſ. in d. l. cum à matre*, cùm dixit, quod ſi filius eſſet inſtitutus in re certa pro legitima ſibi debita, non repellitur, nec tenetur ex contractu paterno, ſed contrauenire poteſt: cùm æs alienum non ſequatur fundum, *d.l.quoties, & ſequuntur communiter Doct.in d.l.cum à matre, & in d. §.in computatione.*

10 Ampliatur pręcedẽs limitatio, vt procedat non ſolũ, ſi filius inſtitutus in re certa ſit pro ſua legitima; ſed ẽt, ſi fuiſſet inſtitutus in quota bonorum, vt quia pater di-

Digitized by Google

xerit inſtituo N. filium in tertia parte illi debita iure
11 naturæ, ſic Bal. in dicta l. cum à matre, col. 2. verſic. Ad-
uerte, vt non erres, limitans dictam l. cum à matre, & Gl.
ibi poſitam, quatenus loquitur de legitima, vt locũ non
habeat quando filius inſtitutus eſſet in quota hæredi-
tatis, quia tunc in eum proportionabiliter deſcendit
obligatio defuncti, tanquàm in hæredem vtilem, l. 1.
C. ſi cert. petat.
12 At non ſic eſt, quando quis eſt inſtitutus in re certa,
vel in quota bonorum; quia tunc in ipſum non deſcen-
dit obligatio defuncti, tanquam in hæredem, vt in d. l.
quoties, ſed vt in filium, in quem non deſcendit obliga-
13 tio ex contractu paterno; ex quo legitima dicitur de-
ducto ære alieno, vt in d. §. quarta. quare Bal. concludit
14 in hæc verba, Aes alienum non obligat filium hæredẽ
exiſtentem in ſola legitima, quod ait benè notandum.
15 Et quamuis Bal. hæredem ſic inſtitutum, vocet hære-
dem; aduertendum tamen, quòd propriè non eſt hæ-
res; & habetur potiùs loco legatarij, cum legitima non
ſit quota hæreditatis, ſed quota bonorum, d. l. Papinia-
nus, §. quarta, ff. de inoffi. teſtam. Bar. in l. ex facto ſub nu.
1. ad fin. ff. de hæredi. inſtit. Alex. conſ. 150 ſub n. 6. ver-
16 ſic. Item videamus lib. 2. licet quoque dici poſſit quota
hæreditatis, ad effectum, vt illi accreſcat reſiduum hæ-
reditatis, Dec. in l. hæres inſtituta, ſub nu. 5. verſ. replica-
ri poteſt, C. de impub. & alijs ſubſtit. Corne. conſil. 31. ſub
nu. 5. & ſeq. lib. 4. Rota coram Cardinali Ludouiſio in de-
17 ciſ. 244. nu. 6. & quoad excluſionem quærelæ per d. §.
quarta, & Bald. in d. l. quoties, ac Bartol. in l. ex facto, la
grande, col. 2. ff. de hæred. inſtit. quo ſtante non prohibe-
18 tur totum fundum vendicare; cùm non cenſeatur hæ-
res, prout Angel. in d. l. cum à matre, & Bart. in d. §. in
computatione col. fin.
19 Nec locum habet regula l. vendicantem, nempè quę
de euictione tenet actio, cum lucrum non habeat iure
hæreditario, ſed iure particularis legati; & ità procedit,
20 & declaratur Glo. in d. l. cum à matre, vt ſcilicet locum
habeat in filio vniuerſaliter inſtituto, vel in quota hæ-
reditatis: ſecùs ſi filius inſtitutus ſit in quota bonorũ,
vel in re certa, ſeù in ſua legitima tantum, quod idem
importat, quod quota bonorum, vt & ſenſit Bal. in d. l.
quoties de hæred. inſtit. Vinc. Franch. deciſ. 127. p. 1. Rota
deciſ. 347. n. 6. & 7. p. 1. & deciſ. 474. n. 3. ead. p. in nouiß.
21 Declaratur hæc vltima relata, & recepta ſententia,
vt procedat: dummodo alius vniuerſaliter fuerit ab
eodem teſtatore hæres inſtitutus, non autem ſi ſolus fi-
lius: quia tunc, ſiue in re certa, ſiue in quota bonorum
inſtituatur, habetur tanquam hæres vniuerſalis, vt in l.
1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit.
22 Secundò limitatur Glo. in d. l. cum à matre, niſi pater
alienaſſet rem filij: hoc conuento, quod de euictione
non teneatur, nec ad pretij reſtitutionem: quia tunc fi-
lius eam vendicare poteſt; nec reijci valet reſpectu le-
gitimæ, ſi non habet vltra legitimam, ſecundum Butrig.
quem ſequitur Bart. in d. §. in computatione.
Non obſtat dicta regula l. vendicantẽ: quia cũ pater
non teneretur de euictione, nec etiã filius teneri debet.
23 Non etiam mouet alia regula l. ex qua perſona, ff. de
reg. iur. videlicet, ex qua perſona lucrũ ſentio &c. Quo-
niam filius non dicitur lucrum ſentire ex eo, quòd ha-
bet legitimam ſolùm, quę eſt ſibi debita, & habetur lo-
co æris alieni, & non lucri, atque debitum accipit, non
autem lucrum ſentit, l. 1. & 2. C. ſi quid in fraud. patron.
iuncta Gloſ. vbi deciditur, quod patronus ſuccedens li-
berto ab inteſtato, poteſt per actionem Caluiſianã re-
uocare alienata in eius fraudem. Vnde Gloſa ibi dicit,
quomodo hæres reuocat factum defuncti, cũ hoc fieri
non poſſit l. ſi ab eo C. de liberali cauſ. & reſpondit ibi
eſſe ſpeciale, vel quia patronus dicitur magis debitum
accipere, quàm quòd hæres ſit titulo lucratiuo. Ideò
24 Bar. notat ibidem text. cum Glo. & declarat concluſio-
nem, quod hæres non venit contra factum defuncti,
procedere in eo hærede, qui ex hæreditate dicitur lu-
25 crari; ſecùs in eo, cui hæreditas eſt debita; ex quo in-
fert, quòd filius inſtitutus in debito bonorũ ſubſidio,
quamuis hæreditatem adiuerit, nõ prohibetur alienata
reuocare per quærelam inofficioſæ donationis, & ſe-
quitur Ang. ibi, & in d. §. in computatione, vbi Paul. de
Caſtr. Pet. de Ancb. & Io. de Imol. in cap. 1. de teſtam.
26 Contraria tamen ſententia verior videtur, & eſt te-
nenda, quòd nempè filius etiam pro re certa, & quota
bonorum ſibi relicta pro legitima, tenetur creditoribus
hæreditarijs, cum legitima debeatur deducto ære alie-
no, & impenſis funeris, d. l. Papinianus, §. quoniam autẽ
27 quarta, ff. de inoffic. teſtam. ergo quatenus habet in legi-
tima, repelletur à vendicando, ſiue hæreditatem patris
adeat cum beneficio legis, & inuentarij, ſiue nõ, vt ad-
uerſus Bart. tenent Raph. Fulgoſ. & Alex. in d. §. in
28 computatione, vbi etiam Iaſ. id declarat, non procede-
re, dato alio hærede vniuerſali: quia tunc filius in legi-
tima tantùm inſtitutus, reuocare poterit alienata in ſui
præiudicium, d. l. cum à matre.
29 Non obſtat regula lucri: quia procedit, quando lu-
crum habetur titulo vniuerſali, non autem particulari,
vt per Iaſ. vbi ſupra, verſic. ſecundus caſus.
30 Non etiam obſtat, quòd legitima debeatur purè ſi-
ne onere, vel grauamine.
Quia reſpondetur id verum ſine onere, hoc eſt con-
ditionum, & dilationum, quas teſtator in teſtamento
appoſuit; ſed alia onera minuũt legitimam, vt per Ia-
ſon. vbi ſupra nu. 9. Rota deciſ. 735. par. 2. & coram Car-
din. Seraph. deciſ 976. nu. 4. & 5.
31 Et hanc ſententiam latè quoque tenuit Suarez in l.
quoniam in prioribus, ampliat. 7. ſub n. 13. verſic. hæc li-
mitatio, & Nicol. Arelat. in l. generaliter nu. 125. C. de
ſecund. nupt. & fuit ſententia Glo. in d. l. cum à matre, C.
de rei vendic.
32 Dicunt tamen præcitati Doct. Bar. ſentẽtiam ſaluari
poſſe, quando pater vendidiſſet fundum, hoc expreſſe
acto, quod non teneatur de euictione, de quo dicemus
in ſequẽti quæſtione; vel etiam in caſu, in quo filius re-
uocaret per quærelam inofficioſæ dotis, vel donatio-
nis: quoniam filius reuocat inofficiosè donata, etiamſi
ſit hęres, vt in ſpecie per Suar. in d. l. quoniam in priori-
bus, ampliat. 7. ſub nu. 15. in fine, de inoffic. teſtam.
33 Verum, quod dicendum, quando defunctus vendi-
dit rem eius, qui illius hæres eſt pro parte, ſi contingat,
quòd portio, in qua eſt hæres, plus valoris, & vtilitatis
contineat, quàm ſit res alienata, an iterum hæres pro
parte repelli debeat?
Et concluditur non repelli, niſi pro quota hæredi-
tatis, pro qua eſt hæres, vt ſi fuerit ſolus hæres in totum
abſolutè excludatur, ſi cum altero; pro dimidia; ſi cum
duobus pro tertia, & ſic de ſingulis, vt colligitur in l.
cum à matre, ibi, pro qua portione, & ibidem Gloſa ma-
gna ad finem & communiter Doctores ibi, & in d. §. in
com-

computatione, vbi Bal. num. 14. & Corne. num. 6. verſic. quartus caſus, Suarez dicta ampliat. 7. num. 16. Ari. Pinell. in dicta l. 1. par. 3. ſub num. 79. verſic. eadem concluſio, C. de bon. matern. Nicol. Arelat. in dicta l. generaliter
34 *nu. 123.* ratio eſt, quoniam hæres repræſentat tantum defunctum pro ea parte, pro qua hæres eſt, & quo ad alias partes cenſetur extraneus, *ſecundum Glo. receptam in l. 2. ad finem, ff. de Prætor. ſtipulat. & ibi Bart. & omnes, idem Bart. in l. Anus, ff. de pact. in l. continuus, §. fin.*
35 *ff. de verbor. obligat.* & ſi pro alijs partibus, pro quibus hæres non eſt, non repellitur à vendicando, cum pro illis non deſcendat in illum obligatio à patre, nec alicuius iuris confuſio, *l. ſi adulta, C. de heredi. act. & eſt caſus in dicta l. cum à matre, Bald. in dicto §. in computatione, colum. 4. verſic. & vnum ſcias,* pro quo videndi ſunt *Pinell. vbi ſupra, & Phanuc. in tract. de inuentar. par. 5. ſub num. 72. circa fin.*

In præmiſſis tamen videas, quæ dixi *in quæſtio. 35. quæſt. 50. & quæſt. 121. nu. 15. & ſeqq.*

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio quando dicatur vacua, ſeù libera, & in ea committatur ſtipulatio de euictione.

Venditor, quando tenetur ad dandum, & quando ad tradendum, vt & emptorem defendere in poſſeſſione.

Et quid, quando conſtituit ſe nomine emptoris poſſidere.

Res an prius tradenda ſit, vel pretium in emptione, ac venditione.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio dicitur vacua, quæ à nemine poſſidetur.*

Vel etiam detinetur, quia fortè detentor ſit in poſſeſſione, cauſa rei ſeruandæ, nu. 2.

Extenditur procedere, etiam quod tradatur res, quæ debet aliquam ſeruitutem realem, nu. 3.

Quo caſu non committitur ſtipulatio de euictione, ſit alius euinceret ſeruitutem, nu. 5.

Quamuis non dicatur libera poſſeſſio; & ideò practici notarij apponunt in inſtrumento, quòd venditor promittit dare rem vacuam, liberam, & expeditam, nu. 4.

6 *Venditor, qui dixit rem nemini obligatam, cum eſſet, tenetur crimine falſi.*

Limitatur, niſi venditor luat, ideſt ſatisfaciat ante ſententiam, quia tunc fidem implet, nu. 7.

8 *Poſſeſſionem plenam promittens, tradere intelligitur cum fructibus, idem ſi vacuam; ſecùs ſi ſimpliciter.*

9 *Poſſeſſio pacifica intelligitur, vbi ceſſat controuerſia iudicialis, vel extraiudicialis iuris, vel facti.*

10 *Venditor compelli poteſt ad rem tradendam.*

Licèt non ad dandum, ideſt ad dominium transferendum, num. 11.

12 *Venditor tradens, ſi eſt dominus, dominium tacitè venit in conſequentiam, aliàs venit vſucapiendi conditio.*

13 *Emptor quare tenetur ad dandum, & venditor ad tradendum.*

14 *Venditor, ſi tenetur in genere, putà ad decem corbes frumenti, vel ad decem cados vini, tenetur ad dandum, & ſic ad dominium transferendum, vt ibidem.*

15 *Venditor, qui conuenit dare rem pro decem, & ita dominium transfert, ex hoc non dicitur contrahi emptio, vel venditio, ſed contractus innominatus do, vt des.*

16 *Verba in contractibus appoſita, nempè vendidit, cedit, & tradidit impropriè ponuntur, vt hic.*

17 *Contractus emptionis, & venditionis qualiter cognoſcatur remiſſiuè.*

18 *Venditor an teneatur rem præcisè tradere, diſtinguitur.*

19 *Venditor vbi conſtituit ſe nomine emptoris poſſidere præcisè compelli poteſt ad tradendum.*

Sed contra num. 20.

Et quod potiùs agendum ſit rei vendicatione, vel Publiciana, aut interdicto vti poſſidetis, ibidem.

Declaratur hæc vltima opinio, vt licèt venditor per conſtitutum liberatus cenſeatur ab illa iuris traditione, per quam dominium transfertur, & poſſeſſio, nō tamen liberatus videtur à traditione facti, ideſt à corporali traditione poſſeſſionis, pro cuius conſecutione competit emptori actio ex empto contra venditorem, nu. 21.

Ratio adducitur, quia per conſtitutum non dicitur res verè tradita, ſed haberi pro tradita; nec ob id quis liberatur à vera traditione, & actuali, quæ venit ex natura contractus venditionis, nu. 22.

Et maximè procedit, quando venditor vltrà conſtitutum promiſit ipſi emptori tradere vacuam, & expeditam poſſeſſionem, quæ verba important actualem traditionem, & verificari poteſt in traditione ficta, quæ fit per conſtitutum, nu. 23.

24 *Venditor ſi ſemel tradidit rem venditam, & poſteà perueniat ad manus venditoris, ſi emptor agat aduerſus eum actione ex empto, ſuccumbet; quia debebit agere rei vendicatione, vel publiciana, vel interdicto vti poſſidetis.*

25 *Venditor, qui ſemel tradidit rem emptori, non tenetur defendere in poſſeſſione.*

26 *Res an prius tradenda ſit in venditione, quàm pretium.*

27 *Emptor condemnatus ad ſoluendum venditori, poteſt in executione ſententiæ obijcere exceptionem rei ſibi non traditæ.*

Fallit, ſi ſit diſceptatum, & per eam impugnatur ſententia: ſecùs ſi nō fuit deducta, licèt ſalua remaneat actio emptori, vt petere poſſit rem ſibi tradi, nu. 28.

Et idem dicitur, ſi venditor condemnatus tradere, opponat in executione, pretium non fuiſſe ſolutum, nu. 29.

30 *Emptor, cui res vendita adhuc ſibi tradita non fuit, cōparere non poteſt, & impedire, ne tertius in poſſeſſionem mittatur per venditorem.*

QVÆST. XXXIII.

DIctum fuit ſupra, venditorem teneri emptori tradere liberam, & vacuam poſſeſſionem rei venditæ;

1 Nunc autem quæro, quænam poſſeſſio dicatur vacua.

Et dico, quod illa dicitur poſſeſſio vacua, quę à nemine poſſidetur, *Bartol. in l. ſi in emptione, §. vacua, ff. de action. empt. & ibidem Cardinal.*
2 *Alban. in lucubrat. ad eum, ſub numero 1.* vel etiam detineatur: quia fortè detentor ſit in poſſeſſione cauſa

rei ſeruandæ, Imol. in cap. cum Ioannes extr. de fide in-
ſtrum. per l. 2. §. 1. ibi allegatam à Gloſſa; Vbi etiam ad-
3 dit Imol. quod ſi tradatur res, quæ aliàs debet aliquam
ſeruitutem realem, adhuc dicitur poſſeſſio vacua, alle-
gat Iacob. Butrig. & Bart. in l. Mænius, §. fundum, ff. de
legat. 3. & quæ habentur per Bart. in d. l. 2. § 1. alleg. in
Glo. iuncta l. quod ad ſeruitutes, ff. de euiction ſed non di-
4 cetur libera poſſeſſio, & ideò practici notarij apponũt
in inſtrumento, quod venditor promittit dare rem va-
cuam, liberam, & expeditam, aliàs nõ committitur ſti-
5 pulatio de euictione, ſi alius euinceret ſeruitutem, ſecũ-
6 dum ipſum His addit Felyn. in d. cap. cum Ioannes, nu.
33. quòd ſi venditor dixit rem nemini obligatam, cum
eſſet, tenetur crimine falſi, ſecundum Bart. in l. cum duo-
bus, & expreſſius in l. ſi à debitore, ff de falſ. vbi limitat
7 niſi venditor luat, ideſt ſatisfaciat ante ſentẽtiam, quia
tunc fidem implet. & ſequitur Bal. in l. 1. C. de dolo.
8 Item qui promiſit plenam poſſeſſionem tradere, in-
telligitur cum fructibus, Idem ſi vacuam: ſecùs ſi ſim-
pliciter. ita Bal. in l ſi plures col. 3. C. de condit. inſert per
text. in l. ſi ſtipulatus ſis, ff. de vſur. & vbi fit mentio de
9 poſſeſſione pacifica, intelligitur, quando ceſſat contro-
uerſia iudicialis, vel extraiudicialis iuris, vel facti, ſecun-
dum Paul. de Eleazar. in Clement. Gratian. de reſcript. &
ibi per Card. quæſt. 13.
10 Sed hic quæritur, an venditor ad rem tradendam
poſſit compelli. Quæſtionem hanc tangit Bart. in l. 1. ff.
de act. empt. & in l. certi conditio in princ. in ſexta col. in
princ ff. ſi cert. pet. & Bal. in l. contractus col. 7. C. de fide
inſtrum. & in l. traditio col. 1. C. de act. empt.
Et teneri cõcludendũ videtur per tex. in l. ex emptio-
11 ne in princ. ff. de action. empt. licet non ad dandum, id-
eſt dominium transferendum per l. rem alienam, ff. de
12 cõtrahen. empt. nihilominus dominium tacitè venit in
conſequentiam, ſi venditor tradens erat dominus, aliàs
venit vſucapiendi conditio, l. ex empto in prin. ff. de con-
traben. emptio. iuncta l. clauibus. Diuerſitatis ratio aſ-
13 ſignatur, quare ſcilicet emptor tenetur ad dandum, &
ſic dominium transferendum, venditor verò tenetur
ad tradendum, quoniam emptor tenetur ad pretium
in genere, venditor autem ad ſpeciem, ſecundum quod
dixit Glo. in d. l ex empto in ver. agitur, quam ibi ſequi-
tur, & commendat Bar. ff. de contraben. empt. ex ea infe-
14 rens, quòd ſi venditor, tenetur in genere, putà quia vẽ-
didiſſet decem corbes frumenti, in genere, vel decem
cados vini pro tanta pecunia, quod hoc caſu vẽditor te-
netur ad dandum & ſic ad dominium transferendũ,
magis ex obligationis qualitate, quia in genere, quàm
ex natura contractus; idemque voluit Bar. in l ſi heres,
§. qui concubinam, poſt Glo. ibi, ff. de legat. 3, & in l. 2, cir-
ca finem principij, ff. ſi cert. pet.
15 Præmiſſis additur, quod ſi quis eſſet dominus rei,
quam vendit, & conueniret eam dare pro decem, &
ita ſecundum prædicta dominium transferre, talis non
eſſet contractus emptionis, & venditionis, ſed contra-
ctus innominatus, do, vt des, eſt caſus notabilis in l. fin.
ff. de condit. ob cauſ. vbi Bart. & alij notant, & idem Bar.
in dicta l. ex empto in princip. vbi ex hoc inſert, quòd illa
16 verba, quæ cõmuniter poni ſolent in contractibus em-
ptionum, & venditionum, vendidit, dedit, ac tradidit,
impropriè ponuntur, quia impoſſibile eſt, quòd detur,
& tradatur: quare illud verbum. dedit, impropriè po-
nitur, niſi vendens eſſet dominus. Idem tradit in l. 1. C.
de rer. permut. ſuper quo videndus eſt Alexan. conſ. 10.
17 ad finem num. 6. & 7. lib. 4. prout, & qualiter cogno-
ſcatur contractus emptionis, & venditionis, idem Ale-
xan. conſ. 107. num. 8. & 9. lib. 3.
18 Verùm autem venditor teneatur præcisè rem trade-
re, ita quod non liberetur, præſtando intereſſe, alia eſt
difficultas,
In qua Imol. & poſt eum Felyn. in dicto cap. cũ Ioan-
nes, num. 24. diſtinguunt, quòd ſi venditor habet rem,
& facultatem rei tradendæ, præcisè tenetur ad illam
tradendam, per illum tex. cum Glo. Rolan, conſ. 53. nu-
mero 1. & ſeqq. lib. 1. & ſi venditor eſt dominus, non
ſufficit ſimpliciter tradere, ſed dare, ideſt dominium
transferre ex Bart. in dicta l. certi conditio, ff. ſi certum
peta. & in l. 1. in quarta colum. & in l. ex empto, ff. de
action. empt. ſi verò non habet eam, ſed dolo, & culpa
ſua deſijt habere, tenetur ad intereſſe; & contra eum
iuratur in litem; ſi autem ſine dolo, vel culpa habere
deſijt, ad nihilum tenetur; de quo habetur etiam per
Bartol. in l. ſtipulationes non diuiduntur in princip. col.
32. ff de verborum obligat. & per Bal. in l. ſi traditio in
prima quæſt. C. de actio. empt. & in l. contractus in pe.
colum. C. de fide inſtrumen. vbi tenuit opinionem, per
quam limitatur prædicta communis concluſio, quòd
ſi venditor habet facultatem rei præſtandæ, & eſt do-
minus, teneatur præcisè tradere: ſi verò non eſt domi-
nus, quamuis habeat facultatem rei tradendæ, non
tamen cogitur, præcisè tradere, ne ſequatur abſurdum,
quod quis cogatur iniuſtè incurrere in pœnam dupli
re euicta, vt ibi per eum, quem impugnat Paul. de Ca-
ſtro in dicta l. 1. in princip. ff. de actio. empti, & in prædi-
ctis videndus erit Plotus de in litem iurand. §. 4 nu. 66.
19 Obſeruandum eſt inſuper quod ſcripſit Bald. in l.
vnica colum. 1. C. de ſenten. quæ pro eo, quod inter. nem-
pè, quod vbi venditor conſtituit ſe nomine emptoris
poſſidere, poteſt præcisè compelli ad tradendum, pro
quo videas Roman. in d. l ſtipulationes non diuiduntur in
princip.
20 Sed quòd immò ſi in inſtrumento venditionis ap-
ponantur illa verba, quæ communiter apponi conſue-
uerunt, videlicet, quòd venditor conſtituit ſe tenere, &
poſſidere nomine emptoris &c. licèt in rei veritate rem
non tradiderit, venditor amplius conueniri non poſ-
ſit actione ex empto, vt rem tradat, ex quo per dictum
conſtitutum ſtatim fuit ab vlteriori traditione libera-
tus, & ſtatim tradidiſſe dicitur; ſed opus ſit, vt emptor
agat rei vendicatione, vel Publiciana, aut interdicto vti
poſſidetis, aliàs ſuccumberet, tradit Glo ſolemnis in l. ab
emptione in Glo. fin. in verb. conſtituatur. ff de pact quam
Bar. dicit menti tenendã. facit l. Iul. §. ex vendito ver-
ſic. Poſſeſſionem autem traditam, ff. de act. empt. de quo
videndi ſunt Iaſ. in §. actionum nu. 138. Inſtit. de actio.
& Tiraquell. de iure conſtit par. 2. Rolan. dicto conſ. 53.
num. 4. vbi dicit idem voluiſſe. Angel. Aretin. in §. 1. in
fine, Inſtit. de empt. & vendi. Oſaſch. decis. 36. per totam,
Capyc. deciſ. 14 num. 11.
21 Declaratur, vt licèt venditor per conſtitutum libera-
tus cenſeatur ab illa iuris traditione, per quam domi-
nium transfertur, & poſſeſſio; non tamen liberatus vi-
detur à traditione facti, ideſt à corporali traditione
poſſeſſionis, pro cuius conſecutione competit emptori
actio ex empto contra venditorem. Cyn. Bald. in l. 1.
C. quand. liceat ab empt. diſced. & de magis communi
Alex.

Digitized by Google

Alex.conſil.28.num.7.lib.2.ſequitur Rolan. dicto con-
22 *ſil.53.num.5.lib.1.* vbi rationem reddit *nu.6.* quia per
conſtitutum nõ dicitur res verè tradita, ſed haberi pro
tradita, *vt notat Gloſ.in d.l.ab emptione, & ibi Bart. in
fine*, ideò ob id quis liberatur à vera traditione, &
actuali, quæ venit ex natura contractus venditionis,
Gl.in l.Iulianus, §.ex vendito, ff.de act.empti. Rol.d.cõſ.
23 *53.nu.5.6.& 7.lib.1.* Quæ declaratio magis procedit,
quando venditor vltra conſtitutum promiſit ipſi em-
ptori tradere vacuam,& expeditam poſſeſſionem.quæ
verba important actualem traditionem, & verificari
non poſſunt in traditione ficta, quæ fit mediante con-
ſtituto,& quæ iam facta erat, *vt comprobat Rolan. dicto
conſ.53.nu.7.in fi.& nu 8.9.& 10.poſt adductos pereũ.*
24 Subdit etiam vbi ſupra Iaſ in propoſito, quod ſi vẽ-
ditor ſemel tradidit rem venditam, & poſteà perue-
niat ad manus venditoris, ſi emptor ageret aduerſus
eum actione ex empto,ſuccumberet, quia debebit age-
re rei vendicatione, vel Publiciana, vel interdicto vti
poſſidetis *ad Gloſ.in l.ſi cum fundum.§.ferè ver.tradat,
& in verb.multis, ff.de contrahen empt. & notat Gloſ.in
authent.Sacramenta puberum in ver.cuſtodiant. C.ſi ad-
uerſ.vendit.*
25. Et ego addo, quod ſi venditor ſemel tradidit rem
emptori, non tenetur emptorem defendere in poſſeſ-
ſione, *Glo.in l.factum cuique, ff.de regul.iur.& ſunt tex.
in l.penult.§.vlt.& l.finali, ff.de action.empt.*
26 Sed an prius tradi debeat res, aut pretium, videatur
*Gloſ.in cap.in tantum in ver.prius, & quod ibi dixit Fe-
lyn.extra de Simo. Alex.conſ.39.nu.2.lib.5.& conſ.10.
lib.1. Anchar.conſ.341.quos refert, & ſequitur Beron.
conſ.15.nu.17.lib.3.* qui dicunt, quod is, cui facta eſt
promiſſio dandi vel vendendi, agere non poteſt, niſi
prius facta exburſatione, & ſolutione pretij: nam rei
interuentu, & ex adimplemẽto contractus ab vna par-
te oritur actio ex contractu,& non prius,& ſola verba-
lis oblatio hoc caſu non ſufficit,ad producẽdam actio-
nem, quare iſte agens tenetur probare pro parte ſua
impleuiſſe, & ſi hoc non facit, ſuccumbere debet, vt
apud prææallegatos habetur.
27 Non etiam eſt omittendum, quod *in dicto cap. cum
Ioannes, dicunt Butr. & Imol.quos ibidem refert Felyn.
ſub nu.34.verſ.ſubdunt etiam*, quod emptor condem-
natus ad ſoluendum venditori, poteſt in executione
ſententiæ obijcere exceptionem rei ſibi non traditæ,
28 & hoc quãdo nihil fuit diſceptatum in iudicio de hac
exceptione, & illa non impugnat ſententiam, quia fa-
tetur emptor ſe pretiũ debere, ſed dicit rem ſibi tradi.
Vnde tunc opponi poterit, ſecùs ſi in iudicio fuerit de-
ducta exceptio prædicta, & ea non obſtante ſententia
lata, quoniam tunc reiecta videtur, nec opponitur in
executione, ſed ſolum remanet actio emptori, vt pete-
re poſſit rem ſibi tradi, *ſecundum Speculat. de execut.
ſent.§.fin. verſ.item pone.* Cuius dictum ſic debet intel-
ligi ſecundum prææallegatos; Et ita quoque dicitur, ſi
29 venditor condemnatus tradere, opponat in executio-
ne pretium non fuiſſe ſolutum, *vt ibidem per Felynum.*
30 Præterea quoque nota, quod emptor, cui res vendi-
ta adhuc ſibi tradita non fuit, non poteſt comparere,
& impedire, ne tertius in poſſeſſione mittatur per ven-
ditorem, *ita ex Iacob. Butrigar.in l.manifeſtiſſimi, C.de
furt. relato per Bal.in cap.1.col.1. Quid ſit inueſtit.dixit
Roma.ſing 299.per l.is, cui, ff.de fur.& l.fin.§.vltimo, ff.
de donat. Bal.in d.l.manifeſtiſſimi, col.1. Iaſ.in l.quoties
poſt princip. C.de rei vendic. Thom. Ferrat.Cautel.48.ſi
quis in principio.*

ARGVMENTVM.

Emptor ex quibus excludatur ab euictionis promiſſione.

Indemnitas promiſſa præſertim fideiuſſori, quid operetur.

Iuramentum in materia euictionis qualiter attendatur.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, vt ab euictionis actione excludatur, ſufficit, vt aliquo modo poſſit ei culpa imputari circa rei euictionem.*

Vt quando potuit vſucapere, & neglexit, nu.2.

Vel ſua culpa cecidit à poſſeſſione, nu.3.

Aut fecit pactum de non petendo, nu.4.

5 *Res quando in iudicio euicta non eſt, venditor de euictione non tenetur.*

Quare opus eſt, vt res euincatur per ſententiam, nu.6.

Et quidem legitimè, & quod præceſſerit debita litis denunciatio, nu.7.

Ac viriliter ſe defenderit emptor, nu.8.

9 *Emptor etiam quod litem fuerit proſecutus, ſi contumaciter abſit tempore latæ ſententiæ, de euictione non agit aduerſus venditorem.*

Primò declaratur procedere, dummodò ſententia lata fuerit contra emptorem, ob eius contumaciam, & ex cauſa ipſius abſentiæ, nu.10.

Secundò declaratur, ſi emptor ita fuiſſet verus contumax, vt propter eius contumaciam appellatio non ſit admittenda, nu.11.

Limitatur, vt non procedat, ſi in eum quoque caſum fuit euictio à venditore promiſſa, nu.12.

13 *Emptor eo ipſo quod fuit requiſitus, vt liti aſſiſtat, & fuit conſtitutus in mora, tenetur ad pœnam, & ad omne damnum, & intereſſe.*

Quo caſu, licet per eum agi non poſſit ex clauſula de euictione, ex quo res non fuerit euicta; tamen agi poteſt ob rem non defenſam, maximè ſtante clauſula, rato manente pacto, nu.14.

Quamuis non teneatur in ſe litem aſſumere, ſed ſolum aſſiſtere, & exhibere inſtrumenta, & teſtes, numero 15.

Fallit hoc vltimum, ſtante promiſſione indemnitatis facta ad fauorem fideiuſſoris, nu.16.

Ampliatur idem procedere, etiam ſi non fuerit promiſſa indemnitas, quia ſemper fideiuſſor eſt conſeruandus indemnis, licèt nihil dictum fuerit, nu.18.

Extendas idem eſſe, ſi promiſſio fuit iurata, nu.22.

Declaratur, vt tunc iuramentum operetur, & habeat vim ſpecialis expreſſionis, quando generalis oratio includeret cauſam, de qua ageretur, nu.23.

17 *Promiſſio indemnitatis, ac defenſionis, idem in vtroque operatur.*

18 *Promiſſio indemnitatis non efficit, vt agi poſſit contra promit-*

Digitized by Google

promittentem, niſi poſtquam damnum, & intereſſe quis paſſus ſuit.

Intellige, vt nu. 20.

23 *Fideiuſſori promiſſa indemnitas plenius interpretatur,*

24 *Promittens indemnitatem non tenetur defendere, nec ſuſcipere iudicium motum, quando damnum accidit culpa eius, ad cuius fauorem fuit promiſſa indemnitas.*

25 *Iuramentum nihil operatur, quia recipit eaſdem qualitates, & conditiones, quæ in principali promiſſione adſunt.*

26 *Culpa vbi adeſt, agi non poteſt ad indemnitatem.*

27 *Iuramentum in materia euictionis operatur, quod non ſoluens in termino, cogi ad ſoluendum pretium poſſit, & ob periurium emptor perdit pretium, & venditor ab euictione liberatur.*

Contrarium habetur, nu. 28. & infra.

Prima tamen relata ſententia dicitur magis communis, & ſi dura, & in practica vix obtineat, nu. 30.

29 *Iuramentum non extenditur ad incogitata.*

QVÆST. XXXIIII.

1 VT emptor ab euictionis actione excludatur, ſufficit, vt aliquo modo ei poſſit culpa imputari circa rei euictionem, *Gloſ. in l. quod ſi nolit. §. ſi mancipium in ver. adhibuerit, ff. de ædil. edict. Dec. conſil. 74. ſub num. 2. verſic. facit ad prædicta, Tiraquell. de retract. lignag. in fine num. 48. Gramat. conſ. ciuil. 22. numero* 5. vt quando potuit vſucapere, & neglexit, *l. ſi dictum,*
2 *§. ſi cum poſſet, vbi Gloſ. ff. de euict. Caballin. de*
3 *euict. §. 5. nu. 29.* vel ſua culpa cecidit à poſſeſſione, *l. ſi rem quam, §. ſi duplæ, ff. de euict. Caballin. d. §. 5. num. 50.*
4 vel fecit pactum de non petẽdo *l. ſi mancipium in princ. ff. de euict. Gloſ. in l. ſi controuerſia in Glo. fin. C. eodem tit. Caballin. in d. §. 5. nu. 50. verſ. decimus nouus caſus eſt. Gomeſ. variar. reſolut. tom. 2, de contract. c. 2. tit. de empt. & vendit. ſub num. 43. verſ. decimus caſus,* & eſt regula
5 generalis, quod quando res in iudicio euicta non eſt, venditor de euictione non tenetur, *l. non tamen, l. ſi ſeruum, cuius nomine, ff. de euict. l. qui rem l. ſi cum quæſtio.*
6 *C. eodem tit. Surd. conſ. 359. nu. 23. lib. 3.* vnde opus eſt, quod lis ſuper re coram iudice mota ſit, & euictio per ſententiam ſecuta, *l. vtique autem, ff. de rei vendic. l. ſi pro re pupilli, § ſi pro euictione, ff. de euict. & vbique Do-*
7 *ctores,* Imò nec ſufficit, vt in iudicio ſequatur euictio, niſi legitimè fiat, & præceſſerit debita motæ litis incimario facta venditori, *vt abundè dixi in quæſt. 4. & ali-*
8 *bi ſæpè,* & emptor viriliter ſe defenderit, vt bene *per Surd. conſ. 15. n. 24. lib. 1. & Menoc. conſ. 87. n. 80. lib. 1.*
9 Nam etiam quod emptor litem fuerit proſecutus, & contumaciter abſit tempore latæ ſententiæ de euictione, non agit aduerſus venditorem, *eſt tex. in l. ſi ideò, ff. de euict.* quem ad hoc dicit ſingularem. *Bal. in l. 1. n. 18. C. de ſent. & interlocut. omn. indic. & magni facit idem Bal. in l. ſi quando num. 10. C. de teſtib. & in l. 2. num. 11. C. quib. res iudi. non noce, & eundem tex. refert, & explicat Marſil. ſing. 4. & plenius Andr. Alciat. regul. 3. præſumpt. 22. Gomez in loco præadmonito. Couar. variar. re-*
10 *ſolut. lib. 3. cap. 17. nu. 9.* vbi addit id procedere, dummodo ſententia lata fuerit contra emptorem propter eius contumaciam, & ex cauſa ipſius abſentiæ, qua ratione, ſi emptor dum agitur cauſa, ac de ea diſceptatur, fuerit in iudicio præſens, & defenſiones diligenter deduxerit, & pro poſſe litem fuerit proſecutus vſque ad concluſionem ipſius cauſæ, quamuis tempore latæ ſententiæ fuerit abſens, & contumax, non ob id excluditur ab euictionis actione aduerſus venditorem, cum licet emptor præſens fuiſſet, parum eius præſentia profuiſſet eo tempore, quo nihil ab eo, quod vtile eſſet ipſi cauſæ, fuit omiſſum, hancq; ſententiam amplexi ſunt *Bart. in l. ſi ſuperatus, num. 1. ff. de pignor. Salycet. in l. 1. C. de peric. & commodo rei vendi. in fin. Bal. in d. l. ſi ideo, ff. de euict. Abb. in c. in cauſis, & in c. pen. num. 10. extra de ſent. & re iud. Felyn. in c. cum Bertoldus, nu. 23. eod.*
11 *tit.* qui hoc limitat non procedere, ſi emptor ita fuiſſet verus contumax, vt propter eius contumaciam appellatio non ſit admittenda, *ad trad. per Gloſ. & ſcrib. in Clem. vnic. de dolo, & contum.*

12 Sublimitatur dicta limitatio, vt ſibi non tribuat, ſi in eum quoque caſum fuit à venditore euictio promiſſa, quoniam non obſtante emptoris contumacia, præſtanda eſt, *ſecundum Specul. in tit. de empt. & vend. § ſciendum, nu. 37. quem ſequitur Alex. conſ. 67. ſub nu. 5. verſ. tamen in caſu noſtro lib. 2. Franc. Becc. conſ. 106. nu. 2. Surd. conſ. 431. nu. 39. lib. 3.*

13 Notandum præterea, quod eo ipſo quod fuit venditor requiſitus, vt liti aſſiſtat, & fuit conſtitutus in mora, per ea quæ habentur *in l. qui Romæ, §. cohæredes, ff. de verb. oblig. & in l. fideiuſſor. in princ. ff. de fideiuſſ.* tenetur ad pœnam, & omne damnum, & intereſſe, *ex tex. l. Lucius, ff. de act. empt, & habetur per Petr. de Anchar. & Ioan. de Imol. in c. fin. extr. de empt. & vend.* vbi
14 concludunt, quod licèt agi non poſſit ex clauſula de euictione, ex quo res non fuit euicta, tamen agi poteſt ob rem nõ defenſam, maximè ſtante clauſula rato manente pacto, *l. qui fidem, ff. de tranſact.* de qua quæſtione habetur *in l. 1. & ibi per ſcriben. ff. de euict. & per Anan. & Bolognin. poſt Bart. ab eis adductum conſ. 31.*

15 Quamuis non teneatur in ſe litem aſſumere, ſed ſolum aſſiſtere, & exhibere inſtrumenta, & teſtes. *Alex. in l. venditores, ff. de verb. oblig.*

16 Fallit hoc vltimum ſtante promiſſione indemnitatis facta ad fauorem fideiuſſoris, quia tũc eam promittens tenetur non ſolum ad reſarciendum damnum, quod paſſus eſt fideiuſſor vna cum intereſſe, fructibus, & alijs, de quibus *per Gloſ. Bart. & Alex. in addit. in l. quæro in princ. ff. locat. Ruyn. conſ. 187. num. 3. lib. 1.* Verum etiam debet liberare à moleſtijs, & ſtatim ſuſti-
17 nere iudicium motum, cum idem ſit promittere indemnitatem, & defenſionem, vt vna cauſa veniat in conſequentiam alterius, ita notabiliter concludit *Bar. in l. Pater. num. 1. ff. de dot. prælegat.* vbi, quod eſt menti tenendum, quia alibi non reperitur. *Pariſ. conſ. 109. nu. 37. & 38. lib. 1. & conſ. 16. nu. 124 & 125. lib. 2. Alex. conſ. 32. nu. 14. lib. 4. Socin. ſen. conſ. 70. in princip. lib. 3. Bal. in l. cum tibi nu. 2. C. de euict. & in l. ſi procu. nu. 13. poſt princ. verſ. interdum promittit. C. mandati. Ruyn. d. conſ. 87. nu. 2. lib. 1. Socin. iun. conſ. 94. num. 26. lib. 3. Caualcan. deciſ. 9. nu. 10. Bertazol. clauſul. 21. Glo. 29. nu. 2. & clauſul. 43. Glo. 2. propè finem.*

18 Ampliatur idem procedere, etiam ſi non fuerit promiſſa indemnitas, quia ſemper fideiuſſor eſt conſeruãdus ſine damno, licet nihil dictum fuerit, tamquam

hoc

Digitized by Google

hoc ſit de natura fideiuſſionis. *Bal. in l. conſtitutionibus,*
C. de vſur. Marſil. in rubr. de fideiuſſor nu. 193. quæſt. 26.
& nu. 315. quæſt. 44. Pariſ. conſ. 104. nu. 12. lib. 3. Ber-
taz. d. clauſul. 43. Gloſ. 1. nu. 1.

19 Nec mouere debet, quod ille, cui fuit promiſſa in-
demnitas, agere non poſſit contra promittentem niſi
poſtquam damnum, & intereſſe paſſus fuit, *iuxta con-*
ſilium Alex. 199. lib. 3. Petr. Caballin. conſ. 170. nu. 33.
lib. 1. Rota in Romana ſeu Bononien. vigintiquinque mil-
lium ſeptima Maij 1601. corā R. P. D. Corduba impreſſ.
poſt tract. Zacchi. de obliga. Camer. deciſ. 101. nu. 18. &
in Romana Cambiorum 17. Decembris 1584. coram
R. P. D. Gypſio in impreſſis vbi ſupra, deciſ. 20. num. 11.
Marcheſan. de commiſſion. dilat. morat. cap. 1. ſub nu. 24.
ad fin. Galleſ. de oblig. Camerali quæſt. 32. num. 5. & ibi-
dem Zachi. nu. 2.

20 Reſpondetur enim aliud eſſe fideiubere, aliud con-
ſeruare indemnem, nam intelligitur in ſubſidium, ſi
principalis non eſt ſoluendo. *Felyn. in cap. ex reſcripto*
num. 19. de iureiur. Seraphin. de priuil. iuram. priuil 88.
21 *nu. 11. vbi latè. Adden. nu. 11. & 12.* quoniam aliud eſt
in reo promittente, quod ſcilicet eius fideiuſſor conſer-
uabitur indemnis, quia tunc iſta promiſſio recipit ple-
niorem interpretationem, *vt declarat Bal. in l. ſi pro ea*
num. 13. C. manda. Bertazol. clauſul. 43. Gloſ. 2. ſub nu-
mero 1.

22 Extende idem eſſe, ſi promiſſio fuit iurata, quaſi
quod tunc iuramentum vim habeat expreſſionis ſpe-
cificæ, ac ſpecialis, *l. cum Pater, §. filius Matrem, ff. de*
lega. 2. Bal. in l. 1. §. ſi quis ita, ff. de verb. obligat. & in l.
ſciendum eodem tit.

23 Quod tamen declaratur, vt tunc iuramentum ope-
retur, & habeat vim ſpecialis expreſſionis, quando ge-
neralis oratio includeret cauſam, de qua ageretur, cum
aliàs nihil per illud eſſet ampliatum. *Bal. in l. 1. de con-*
trouer. feud. apud Pares terminan. Bar. in l ſed & ſi quis,
§. quæſitum, vbi etiam Ang. ff. ſi quis caut. in ſpecie Soc.
24 *conſ. 70. nu. 6. lib. 1.* qui concludit, quod promittens in-
demnitatem, non tenetur defendere, neque ſuſcipere
iudicium motum, quando damnum accidit culpa eius,
25 ad cuius fauorem fuit promiſſa indemnitas, & ideò in
hoc nihil operatur iuramentum, quod recipit eaſdem
qualitates, & conditiones, quæ in principali promiſſio-
ne adſunt. *l. fin. C. de non numera. pecun. l. fin. ff. ſi quis ſa-*
tiſda. cogan. cap. quemadmodum de iure iur. Alex. conſil.
114. *nu. 2. lib. 3. Pariſ. conſ. 104. n. 12. lib 3.* qui reſpon-
26 derunt, quod ſtante culpa agi non poteſt ad indem-
nitatem.

27 Notandum tamen eſt vnum ſingulare, quod ope-
ratur in materia euictionis iuramentum ab emptore
præſtitum, nempè, quod ſi vendidi tibi fundum pro
centum, & me obligaui de euictione ad duplum, &
mihi ſoluiſti quinquaginta, & reſiduum promiſiſti cū
iuramento ſoluere certo termino, ſi demum non ſol-
ueris, poteris cogi ad ſoluendum, & ob periurium per-
des pretium, & ego venditor ab euictione liberabor,
etiamſi poſt terminum ſoluas, in ſpecie ſic notat *Ma-*
theſilan. ſing. 50. quem ſequuntur Iaſ. Dec. & Brun. rela-
ti à Rolan. conſ. 57. nu. 16. lib. 1. & ſequitur Ant. Padil-
la in l. ſi quis maior. nu. 47. C. de tranſact. de qua re ſcri-
pſi *in quæſt. 199. nu. 35. & pluribus ſequentib.*

28 Contrarium ſenſit *Guttierez de iure iuram. confirm.*
part. 1. cap. 61. ſub nu. 20. verſ. ſed certè his non obſtan-
tibus, vbi ait, dictam opinionem ſibi nūquam placuiſ-
ſe, quia actus agentium non debent operari vltra eo-
rum mentem, ac intentionem, *vt in l. non omnis, §. 1.*
cum ſimil. ff. ſi cert. petat. At emptor iurans ſoluere pre-
tium ſeu illius partem ad certum tempus, eius tantum
mentis fuiſſe videtur, vt certior ſit venditor de ſolutio-
ne ad tempus conſtitutum facienda, & non vt amittat
actionem de euictione, de qua amittenda non eſt actū,
nec cogitatum tempore iuramenti, & cum nondum
nata eſſet actio euictionis, de ea priuari emptor nō de-
bet ob non ſolutum pretium tempore ſtatuto in con-
29 tractu, ſi tamen poſtea ſoluat, ex quo iuramentum nō
extenditur ad incogitata, *l. qui cum tutoribus, & l. qui*
cum Aquiliana, ff. de tranſact. Rolan. conſ. 6. n. 28. & 52.
lib. 1. Guttierez, qui id comprobat, & contrarijs reſpō-
det *d. cap. 61. num. 21. & ſeqq.* vbi eiuſdem opinionis ci-
tat *Didac. Couar. de pact. in 6. in prima par. relect.* §. 4.
ſub nu. 5. verſ. qua ratione, qui dicit, falſam eſſe opinio-
nem Matheſilan. licèt is, vt dixi *in dicta quæſt.* 199. ma-
gis communiter ſequatur, & quidem dura nimis vide-
tur eius ſententia, quæ in practica vix obtineret.

ARGVMENTVM.

Quid quādo defunctus facit pactum, quod non teneatur de euictione.

Pater quando ſit legitimus adminiſtrator bonorum filij.

Et quando valeat rem filij aduētitiam alienare, ſine decreto.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non poteſt rem ſuam à defuncto alienatam vendicare, etiam ſtante pacto, quod de euictione non teneretur.*

Declaratur procedere in hærede extraneo, nu. 2.

3 *Filius, cui relicta eſt legitima, poteſt fundum ſuum à patre alienatum vendicare, ſtante pacto, quod vendens non teneatur de euictione.*

Contrarium nu. 4. & ſeqq.

5 *Filius hæres repellitur à vendicatione, etiam vbi defunctus de euictione non tenetur.*

Primo ampliatur procedere quoque in præiudicium ſuæ legitimæ, nu. 6.

Cuius ſententiæ practica oſtenditur, nu. 7.

Secundo ampliatur, etiamſi inuentarium confectum ſit, numero 8.

Et hæc ſententia ſequenda dicitur, nu. 9.

Primo declaratur, vt procedat reſpectu emptoris, ſecus reſpectu cohæredum, nu. 10.

Secundo declaratur procedere, quando filius patri ſucceſſit vniuerſaliter in tota hæreditate, vel in quota, ſecus ſi in re certa, nu. 11.

12 *Hæres repræſentat perſonam defuncti actiuè, & paſſiuè, & illius factum præſtare cogitur.*

Primo declaratur, nu. 13.

Secundo declaratur nu. 15.

14 *Pater, ſi eo viuente filio donauit, & poſt donationem fecit fideicommiſſum, filius non poteſt contra factum patris venire.*

16 *Filius*

16 *Filius hæres patris non poteſt alienationem factam à patre de re ſua vendicare.*

17 *Legitima debetur ab auo nepotibus, etiam quod mater renunciauerit.*

18 *Renunciatio de ſui natura habet tacitam conditionem, ſi hæreditas deferatur, & rebus ſic ſtantibus.*

. Ampliatur, vt etiam locum habeat in iure de nouo ſuperueniente, nu. 19.

20 *Vaſallus ſi renunciat alteri vaſallo feudum, vel emphyteuſim, iſque poſtea ſine liberis deceſſerit, non prohibetur vaſallus renuncians ſuccedere.*

21 *Renunciatio, ſicut non obſtat renuncianti, ita nec eius hæredibus.*

22 *Pater legitimus adminiſtrator poteſt alienare bona filij abſque decreto, ſecus, quando non eſt vſufructuarius.*

23 *Pater in his, in quibus non habet vſumfructum, non eſt legitimus adminiſtrator.*

24 *Pater non tenetur reddere rationem de rebus filij, nec facere inuentarium.*

Fallit, numero 25.

QVÆST. XXXV.

1 PRæcedentis quæſtionis materiam
vtilius diſſerens, quæro, an ſi defun-
ctus alienauit rem hæredis, hoc
pacto, vt de euictione nõ teneatur,
vel donauit, eo modo, & forma,
qua donans de euictione non tene-
tur, vel etiam emptor ſciuit, rem eſ-
ſe alienam, hæres vendicare poterit rem ſuam, & ita
contra factum defuncti venire.
Et quidem vt dixi, *Gl. in l. cum à matre de rei vendic.*
concludit quod non, quam communiter teneri dixe-
runt *Alexand. ibi, & Iaſ. Roder. Suarez in repetit. l. quo-
niam in prioribus. Ampliat. 7. ſub num. 15. verſ. ſecundo
eſt ibi Gloſ. expreſsè approbata de communi Socin. ſen. in
l. 4. §. Cato. nu. 221. ff. de verb. oblig. Tiraq. de retract li-
gnag. Gloſ. 9. §. 1. num. 47. Ari. Pinell. in l. 1. part. 3. ſub
nu. 79. C. de bon. mater.* quia licet ceſſet regula *l. vendi-
cantem*, nempè, quem de euictione tenet actio; tamen
reſiſtit altera, videlicet, ex qua perſona lucrum ſentio,
2 de qua *in l. ex perſona, ff. de regul. iuris.* Et hæc conditio
abſque difficultate procedit in hærede extraneo.
3 Quid autem cenſendum in filio hærede, qui ex pa-
tris hæreditate habet tantum legitimam, alia, & maior
eſt difficultas, in qua præter ſcripta in ſupradicta quæ-
ſtione magna defecerunt ingenia, *vt dixit Fulgoſ. in l.
fin. §. in computatione, C. de iure deliber. vbi Bart.* exiſti-
mauit filium ſalua legitima fundum ſuum alienatum
poſſe repetere, ſic intelligendo Glo. ibi de communi re-
ſtatur *Boer. deciſ. 23. ſub num. 13. ad fin.* magis commu-
nem, & continere meram veritatem dixit *Alciat. conſ.
559. incip. teſtamento*, eamdem aſſerit communem *Ni-
cola. Arelat. in l. generaliter, nu. 125. verſ. ſaluari tamen
poteſt, ff. de verb. obligat.* addens non eſſe ſani capitis,
recedere ab hac ſententia ob fantaſiam ſolius Iaſonis,
contrarium aſſerentis *in d. §. in computatione, refert, &
ſequitur Rolan. à Valle in tract. de inuent. p. 4. ſeu quæſt.
quid ſi pater num. 10.* Non enim tunc filio propter pa-
ctum obſtat exceptio. Quem de euictione tenet actio;
neque regula, ex qua perſona lucrum capio, quoniam
vt prædixi, legitima detrahitur, & capitur, vt æs alienũ,
& non lucrum, *latè Ari. Pinell. de bon. mater. part. 3. nu.
80. dixi in tract. de imputa. quæſt. 131. nu. 4. & alibi in
eod. tract.*
4 Cõtrarium, quod imò ſi nec pater, nec filius de eui-
ctione tenerentur; attamen filius repellatur à vendica-
tione rei ſuæ, etiam reſpectu legitimæ, eſt textus clarus
in d. l. cum à matre, C. de rei vendicat. & ibi per Gloſ. vbi
5 filius hæres repellitur etiam vbi de euictione non te-
netur defunctus. Non ergo nobis licet occaſione legiti-
mæ cõtrarium aſſerere, quoniam & filio euinci poteſt
legitima *l. ſcimus, §. 1. C. de inoffic. teſtam. & tradunt
Cyn. Bart. Bal. & Paul. de Caſtr. in d. §. in computatione,*
vbi in ſpecie Bald. dicit, quod etiamſi nec pater, nec fi-
lius tenerẽtur de euictione, quod nihilominus filius re-
pellatur à vendicanda re ſua, probat *Pinell. in d. part. 3.
ſub nu. 80.* vbi dicit Bart. opinionem reprobari ab om-
nibus Doctoribus vſque ad ſua tempora; qui licet pri-
6 mam partem defendere conetur, nõ tamen recedit ab
hac ſententia, dum voluit emptori dari regreſſum con-
tra hæredes pro ſuo intereſſe rei euictæ, etiam in præ-
iudicium legitimæ, ſecutus eſt *Suarez in d. l. quoniam in
priorib. ampliat. 7. ſub nu. 15. ad fin. verſ. concluſiuè igi-
tur teneo*; inquiens, quod hæc eſt vera, & communis ve-
ritas, quod etiam reſpectu legitimæ filius hæres obliga-
tur ſtare contractui paterno, etiamſi eſſet caſus, quod
patet non teneretur de euictione, & per conſequens re-
pellatur à re ſua vendicanda; ideoque menti tenẽdum,
quia quotidie in practica verſatur. Eamdem opinio-
nem dicunt communiter teneri *Addent. ad Bart. in d. §.
in computatione ver. tantum, litera D, & eam pariter di-
7 cit communem Natt. conſ. 214. ſub nu. 4.* vbi tradit pra-
cticam, nempè fundum æſtimandum eſſe, & ſecundum
illius æſtimationem fieri compenſationem cum bonis
æquiualentibus hæreditatis paternæ, quæ penès filium
hæredem reperiuntur etiam ſub nomine legitimæ, ſiue
8 Inuentarium confectum ſit, ſiue non, refert, ac ſequitur
Phanuc. in tract. de inuent. par. 5. num. 70. addens, quod
9 maior pars Doctorum ſtant pro hac opinione, & eam
eſſe ſequendam, nedum, quia eſt communis, ſed etiam
quoniã eſt vera in iure, & altera eſt falſa, cum qua ego
tranſeo, præſertim per ea quæ in ſpecie dixi *in præce-
denti quæſtione nu. 26. & ſeq.*
10 Primò declaratur dicta concluſio, vt procedat re-
ſpectu emptoris, vt nempè filius in illius præiudicium
conſequi non valeat fundum à patre venditum, & le-
gitimam ſimul, ſecus vero reſpectu cohæredum, lega-
tariorum, vel ſimilium, *ſecundum Gloſ. in d. l. cum à ma-
tre*, & neminẽ contradicere teſtatur *Phanuc. in d. tract.
de inuentar. part. 5.* ex quo legitima debetur filio ære
alieno deducto, *l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoffic. te-
ſtam. cum vulgar.* & tantum abeſſe debet de legitima fi-
lij, quantum eſt pretium fundi, cuius denegatur ven-
dicatio.
11 Secundò declaratur, vt locum habeat, quando fi-
lius patri ſucceſſit vniuerſaliter in tota hæreditate, vel
etiam in quota ipſius hæreditatis, ſecus vero, ſi inſtitu-
tus ſit in re certa pro ſua legitima, ſeu in quota bono-
rum pro ſua legitima, dato cohærede vniuerſali, *vt
dixi in præcedenti quæſtione num. 9. & 15.* quia tunc
dicitur eſſe loco legatarij.
12 Ex prædictis infero, quod hæres repreſentat perſo-
nam defuncti, actiuè, & paſſiuè, & illius factum præſta-
re

Digitized by Google

13 re cogitur. Quod equidem procedit, quando diſpo-
ſitio, ſiue factum defuncti de iure validum eſt, neque
reſiſtit iuris diſpoſitioni, *vt ſcribunt communiter Docto-
res in d.l.cum à matre*, indubitatam. & claram conclu-
ſionem dixit *Rol. conſ.71.num.82.lib.2. poſt Pariſ. con-*
14 *ſil.24.lib.2* & ideo ſi pater eo viuente filio quid dona-
uit, in caſu, quo donatio inter patrem, & filium conſi-
ſtat, & poſt donationem filios hæredes inſtituat, & in
rebus donatis fecit fideicommiſſum, filius non poteſt
contra factum, ſeu patris diſpoſitionem venire, vt ex
communi voluit *Pariſ.conſ.33.nu.79.lib.1.*
15 Declaratur quoque ſupradicta concluſio, quando
venditio reſpectu tertij inualida eſt, dummodo valeat
reſpectu cõtrahentium, ita vt in perſona vendentis ius,
& obligatio ſit formata, quoniam tunc hæres quoque
in iure, & obligatione formata in perſona defuncti,
eius perſonam repræſentat, & quemadmodum ipſe de-
functus contra factum ſuum venire non potuiſſet, id
quoque non permittitur hæredi, *vt tradunt Doct.in d.l.
cum à matre, & Alexan.conſ.3.lib.5. & Rol.conſ.6.nu-
mero 15.lib.3.*
16 Ex quo vltimo infertur, quod ſupra diximus, nem-
pè, quod ſi pater alienet rem filij aduentitiam contra
legis prohibitionem, quamuis filius non factus hæres
patris reuocare poſſit, tamen ſi patri ſit hæres, non po-
teſt venire contra factum defuncti, quia nec pater con-
trauenire poſſet, *per Gloſ.in d.l.cum à matre, quàm com-
muniter approbatam dixit Suarez in d. l. quoniã in prio-
ribus, ampliat.7.nu.6. & Pinell in d.par.3.nu.79. Natt.
d.conſ.214.nu.4. Phanuc.de inuentar. part.5.nu. 70.* &
tenent alij, de quibus ſupra in ver. Contrarium.
17 Sed nunc obiter quæro, numquid, quæ ſupra dixi-
mus de alienatione à patre facta de re filij, cum filius
contrauenire non poteſt, locum habeant in renuncia-
tione, vtputà. Filia aliquo accepto, dote videlicet, vel
legitima, renunciauit bonis paternis, an ea præmortua
patri illius filij legitimam conſequi valeant ex bo-
nis aui.

Et reſpondetur affirmatiuè, licet enim regulariter
renunciatio præiudicet hæredi renunciantis, quoad ip-
ſum ius renunciantis, aliud tamen decernitur quoad
ius proprium ipſorum nepotum, qui iure proprio ſuc-
cedunt, *ita Bart.in l.qui ſuperſtitis, ff. de acquir.hæred.
de communi Alex. & Dec.in l.pactum quod dotale, C.de
pact. Dec.conſ 281.Gozadin.conſ.75. Aym.conſ.84.vbi
dicit, ita in practica ſeruari. Rolan.conſ.11.num.7.lib.1.*
18 Nam filia ſolum ius ſuum renunciaſſe cenſetur, & re-
nunciatio de ſui natura habet tacitam conditionem, ſi
19 hæreditas ſibi fuerit delata, & rebus ſic ſtantibus, ita
quod nec etiam huiuſmodi renunciatio extendatur ad
ius ipſius renunciantis de nouo ſuperueniens. Quare
20 ſi vaſallus renunciet alteri vaſallo feudum, vel emphy-
teuſim; iſque poſtea ſine liberis deceſſerit, non prohi-
betur vaſallus renunciãs in feudo, vel emphyteuſi ſuc-
cedere, ea ratione, quia ius de nouo ſuperueniens per
obitum alterius, renunciatum non cenſetur, ad hoc eſt
Gloſ. communiter recepta *in cap. 1. tit. Lothar. Imper.
ſecundum Socin.conſ.50.num.6.lib.1.de magis communi
teſtatur Socin.iun.in l.qui Romæ, §.duo fratres nu. 138.
ff. de verb. obligat. ſequitur Phanuc.de inuentar.part.7.*
21 *num.* 234. & ſicut hoc caſu renunciatio non obſtat re-
nuncianti, ita nec eius hæredibus, quominus nedum ex
iure proprio, ſed etiam ex perſona patris obtinere poſ-
ſit, dicta renunciatione non attenta.
22 Præterea quæritur, an quando pater eſt vſufructua-
rius, poſſet alienare bona filij ſine decreto? & dicitur
quod ſic, quamuis ſecus decernatur, quando non eſt
vſufructuarius. *Bald.in l.1.ſub nu.1.verſ. ſed dubium, ff.
de reb.eorum, qui ſub tutor. vel curat.ſunt, & in l. Præ-
ſes Prouinciæ ſub nu.8.vbi Iaſ.nu.2.& ſeq.qui de com-
muni, C.de tranſact. Couar.var.reſolut.lib.1.cap.8.nu.6.
latè Tiraq.in l.ſi vnquam in præfat.nu.27.& ſeqq. C.de
reuoc.donat.* plures caſus diſtinguit *Simoneell.de decret.
lib.3.tit. 6. inſpectione prima. latius Ioan. de Caſtill. de
vſufruct.cap.3.num.65.& ſeq. vſque ad 75.* vbi diſtin-
guit ſex caſus, & habentur plura *per Paſchal. de Patria*
23 *poteſta.part.1.cap 2.nu.5.& ſeq.* Ratio eſt, quia in ijs,
in quibus pater non habet vſumfructum, non eſt legi-
timus adminiſtrator, ſed habetur loco extranei *Burſat.
conſ.133.nu.30. Menoch.de recuperan. poſſeſſ.remed 9.
nu.86.cum alijs per Paſchal. de Patr. poteſta. part. 1.d.
cap.2.nu.84.de quo videas Caſtill. d.cap.3.num. 59. &*
24 *ſequent.* & idcircò, quamuis pater regulariter non te-
neatur reddere rationem, nec conficere inuentarium.
Myſinger. obſeruat.93. Cent.2.cum relatis à Paſchal.d.
25 *cap.2.nu.82.* Fallit tamen quoad bona, in quibus pa-
ter non habet vſumfructum, quia de illis tenetur ratio-
nem reddere, & inuentarium conficere, ſicut cæteri tu-
tores. *Guttierez in tract.de tutor.part.3.cap.1.num.24.
Munoz.de ratiocin.cap.3.nu.23. Paſchal.d.cap.2.n.83.*
penès quem alij habentur.

ARGVMENTVM.

Venditione facta cum promiſſione de eui-
ctione, ſub obligatione bonorum præ-
ſentium, & futurorum, an, & quando
ſecuta euictione prædij venditi, emptor
agere valeat pro eius indemnitate ad bo-
na poſt alienationem quæſita, ac deinde
alienata.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio, & promiſſio de euictione ob incertitudinem
diei, dicitur conditionalis.*
2 *Euictionis promiſſio, & obligatio, vt effectum habeat,
quæ debeant concurrere, remiſſiuè.*
3 *Bona obligata, & hypothecata cum clauſula conſtituti,
ſi in alium transferantur, tranſeunt cum onere ſuo.*
4 *Terminus à quo, habilis debet eſſe in eſſentia.*
5 *Fictiones plures circa idem concurrere non poſſunt.*
6 *Retrotractionem impedit inhabilitas.*
Sed videas, nu.7.& ſeqq.
7 *Conditio purificata, habetur tamquam pura.*
8 *Conditio poteſtatiua, quando retrotrahatur ad diem
contractus.*
9 *Conditio, vbi eſt caſualis, vel mixta, retrotrahitur ad
diem contractus, non obſtante quod pendente conditio-
nẽ alteri fuerit ius quæſitum.*
10 *Conditio caſualis, vel mixta retrotrahitur in præiudi-
cium illius, qui medio tempore ius acquiſiuit, quando
ſumus in contractibus.*

Vbi

Digitized by Google

Vbi etiam habetur, qualiter id intelligatur.

11 *Creditor primus præfertur ſecundo etiam in bonis quæſitis per debitorem, quamuis poſtea alienatis.*

12 *In conditione caſuali ſpectatur initium, & non tempus, quo conditio extitit.*

13 *Conditio caſualis retrotrahitur propter ius quæſitum, quod attenditur, licet ſit conditionale, ſed ſecus eſt in poteſtatiua, & nu. 14.*

15 *Conditio in legatis, quando retrotrahatur, & num. 16. & 17.*

18 *Conditio retrotrahitur, quoad hypothecam tantum, & non quoad translationem dominij.*

19 *Emptor, licet agere non poſſit de euictione, re nondum euicta, agit nihilominus, vt libera tradatur.*

20 *Bona vbi pignori ſunt obligata pro indemnitate alicuius, hypotheca non oritur, niſi euictio fuerit ſubſecuta.*

Fallit, ſi ab initio contractus principalis ob aliam cauſam hypotheca generalis oriri poſſit, nu. 21.

Q A Æ S T. XXXVI.

Biter nunc pulchra ſe offert quæſtio, an ſi Titius vendidit prædium, & promiſit de euictione, & legitima defenſione, cum obligatione bonorum præſentium, & futurorum, & deinde aliud prædium acquiſiuit, quod alienauit, & poſtea ſequatur euictio primi prædij venditi, emptor agere valeat pro eius indemnitate ad prædium poſt dictam alienationem quæſitum, ac poſtea diſtractum. Et reſpondendum videtur, quod non.

1 Quoniam obligatio, & promiſſio de euictione ob incertitudinem diei, quo caſus euictionis contingere poſſet, eſt conditionalis, *l. 1. & l. hæres meus, ff. de cond. & demonſtr. l. ſi cum hæres, ff. quan. dies lega. ced. Bart. Alex. & poſteriores in l. ſi constante, §. 1. ff. ſoluto matr.*

2 atque ita effectum habere non poteſt, niſi duo extrema concurrant, videlicet terminus à quo, & terminus ad quem, hoc eſt, quando venditor in iſtis duobus terminis, primò ſcilicet contractæ obligationis, ſecundò motæ litis, reperiretur habere tale ius in bonis contentioſis, quodque ea obligare potuiſſet pro euictione, ac defenſione bonorum venditorum, *ad Bart. Doctrinam in l. ſi is, qui pro emptore nu. 28. 38. & 52. ff. de vſucap. & in l. quoties, ff. de nouat. Dec. in l. contractus limit. 6. ff. de reg. iur. in ſpecie Bal. in l. qui balneum, §. Titia præſidium in princ. ff. qui potior. in pignor. hab. Rip. in l. priuilegia. nu. 42. ff. de priuileg. credit. Curt. iun. conſ. 76. nu. 5. Gozad. conſ 26. Grat. conſ. 69. nu. 11. lib. 1. Maluaſ. conſil. 99. nu. 5* qui alios adducit.

3 Neque his refragari videtur, quod obligatio, & promiſſio facta fuerit, nedum de bonis præſentibus, ſed etiam futuris, & fortè cum clauſula conſtituti, quæ in alium ſi transferantur, cenſentur transferri cum onere dictæ hypothecæ, *l. ſi debitor. C. de diſtract. pignor. cap. ex literis de pignor. Neguſant. de pignor. membr. 3. p. 3. numero 2.*

Reſpondetur enim contrarium facilè concedi poſſe procedere in bonis præſentibus, in quibus verificatur terminus ad quem, cum eadem bona obligationis tempore in bonis eſſent debitoris.

At non ſic dici poſſe videtur de bonis futuris, quæ nec tempore obligationis, nec cedentis cõditionis, ſed tantum medio tempore fuerunt ipſius venditoris, & ſic quilibet terminus ad fictionem retrotranslatiuam

4 neceſſarius deeſt, maximè terminus à quo, qui habilis debet eſſe in eſſentia, *ſecundum Bart. in dict. l. ſi quis pro emptore nu. 52. & in d. l. quoties. Gomez var. reſolut. to. 2. cap. 11. ſub nu. 30. verſ. tertiò principaliter limita. Dec. conſ. 247. Neguſant. de pignor. membr. 2. part. 5. nu. 41. Grat. d. conſ. 69. ſub nu. 11. Rota deciſ. 728. nu. 13. part. 1. in nouiſſimis.*

Nec minus obſtare videtur, quod ſi non adeſt habilitas termini à quo, id acciderit culpa, & facto debitoris, ſeu venditoris ſe obligantis, in cuius poteſtate eſſe non videtur, vt faciat deficere dictum terminum à quo *iuxta Pariſ. conſ. 11. num. 72. & ſeq. lib. 1. Gabr. conſil. 141. num. 8. lib. 1. & Maluaſ. conſ 99. nu. 21. & 27.*

Quia reſpondetur Pariſ. & Gab. loqui in bonis, quæ quis habebat tempore obligationis, quæ debitor impedire non poteſt, vt non tranſeant cum hypotheca, & onere affecta, & in eis verificatur terminus ad quẽ, qui ſatis eſſe videtur, vt quando res adeſt tempore cedentis conditionis, quamuis res peruenerit ad manus alienas, *d. l. debitor. cum cæteris præallegatis*, quod in bonis futuris omninò ceſſat, cum ea ita demum obligata cenſeantur per debitorem ſub conditione, ſi ſua erunt, ſub qua conditione, & non aliter dicta obligatio ſubſiſtit, cum ſit de re aliena. *arg. l. Stichum, ff. de leg. 1. l. cum rés, C. ſi res alien. pign. dat. ſit, cum aliis per Bart. conſ. 46. nu. 12. lib. 1.* Quare, ſi in præſenti daremus hãc retrotranslationem ad fauorem illius, cui bona futura generaliter fuerunt obligata, & hypothecata, neceſſariò fatẽdum eſſet, quod in eodem ſubiecto vno & eodem tempore concurrerent duæ fictiones. Prima, quod res aliena fingeretur à principio vera, ſecunda, quod tunc fingeretur obligata eſſe, cum & ipſa obligatio ſit

5 conditionalis, *contra l. 1. vbi ſcribentes notant, C. de dot. promiſſ.* qua prohibetur plures fictiones circa idẽ concurrere, probauit *Socin. conſ. 41 ſub nu. 52. verſ. confirmatur lib. 4.*

Ex quibus ceſſare videtur ratio, & æquitas à Pariſ. conſiderata, quæ circa bona futura nequaquam conſiderari poteſt, ſicut circa bona præſentia obligata. Quinimò magnum ex ea ſequeretur inconueniens, nempè quod ſit in poteſtate debitoris, poſt factam obligationem vni conditionaliter, alteri purè concedere.

6 Comprobatur hoc *ex Specul. in tit. de oblig. §. 1. nu. 31. & 36.* dum inquit, quod ſi Titius obligauit rem meam, quam ego poſtea obligaui, & deinde obligationem, quam fecit Titius, ratam habui, non is, cui primò facta extitit obligatio à Titio, ſed is, cui ſecundo loco obligaui, potior erit, quia ratificatio mea retrotrahi nõ poteſt in præiudicium veri creditoris, cum ratihabitionis tempore res illa non reperiatur in eodem ſtatu, & huius ſententiæ videntur fuiſſe præter ſupradictos *Dec. conſ. 247. Gozadin. conſ. 28. nu. 37. Gabr. conſ. 186. num. 16. lib. 1. Corne. conſ. 173. nu. 27. lib. 2. Ceph. conſ. 617. & conſ. 618. lib. 5. Curt. iun. conſ. 76. nu. 5. Hier. Grat. d. conſ. 69. nu. 11. Ripa in d. l. priuilegia nu. 42. & ante hos Bald. in d. l. qui balneum, §. Titia cum alijs ſuperius citatis.*

Contrarium tamen verius eſſe crediderim, nempè quod ſubrogatio predij per venditorem acquiſiti poſt primam alienationem factam, & ante euentum caſus

ſus puta fideicommiſſi per eumdem venditorem alienati, illud ſubrogando loco bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & alienatorum, nullum præiudicium afferre potuiſſe, ſeu poſſe primo emptori, cui pro euictione, ac defenſione fuerunt per vẽditorem obligata omnia eius bona præſentia, & futura.

Nam dato quod in propoſito ageretur de obligatione conditionali.

Diſtinguendum tamen eſt, quod aut conditio purificata fuit antequam bona hypothecarentur alteri, & tunc agi poteſt ad dicta bona, & creditor ille, cui pri-
7 mo fuerunt hypothecata potior erit, quia conditio purificata babetur, tamquam pura, *l. fin. §. Titius, ff. de vulg. & pupill. & ibi notatur. Pariſ. conſ. 11. num. 84. & infra lib. 1. Socin. iun.* qui in eodem caſu cum Pariſ. licet pro contraria parte reſponderit *conſ. 94. numero ſecundo lib. 2.*

Aut conditio fuit purificata poſt hypothecam ſecundo loco factam, & tunc eſt ſubdiſtinguendum.

8 Aut conditio erat poteſtatiua ex parte debitoris tãtum, & tunc potior eſt ſecundus creditor, cui pendente conditione bona fuerunt purè hypothecata iuxta caſum in *l. potior in primo reſponſo, ff. qui potior. in pigno. habeant.* vbi puta Titius conuenerat cum Scio de mutuo ſibi faciendo, & de hypotheca rei, poſtea Titius accepit pecuniam ab alio, & hypothecauit bona deinde ab illo primo accepit pecuniam; dicitur iſtum poſteriorem eſſe, quia erat in poteſtate debitoris non accipere pecuniam, & ita conditio eſt poteſtatiua, quæ ideo non retrotrahitur. Et aduertendum, quod in dicto text. res hypothecata erat in bonis debitoris tempore hypothecæ, & tempore iudicij, vt ibidem clarè legitur, & iuxta prædicta procedit illa concluſio, quod conditio poteſtatiua retro non trahitur ad diem contractus, *dicta l. qui balneum primo reſponſo à contrario ſenſu, ff. qui potior. in pignor. habean. vbi Bald. Pariſ. d. conſ. 11. num. 69. & ſeq. Gabr. conſ. 141. num. 8. Marcabrun. conſ. 31. num. 20. Rota deciſ. 728. num. 3. part. 1. in nouiſs.*

Hæcque concluſio eſt vera, vt dictum in conditione poteſtatiua ex parte debitoris tantum, vel debitoris, & creditoris ſimul, ſecus ſi ſolum ex parte creditoris. *Rota d. deciſ. 728.*

9 Aut conditio eſt caſualis, vel mixta, & tunc dicitur illum eſſe potiorem cui primo fuerunt hypothecata bona & ſi conditionaliter, quo in caſu conditio retrotrahitur ad diem contractus, non obſtante, quod pendente conditione alteri ius acquiſitum fuerit, vt in ſpecie loquitur, *dicta l. potior in primo reſponſo, ff. qui potior. in pignor. habeant.* arguendo à contrario ſenſu, & etiam in ſecundo reſponſo. Vbi ſi res conditionaliter hypothecata fuerit vni, & pendente conditione hypothecata fuerit alteri, deinde prioris ſtipulationis ex iſta conditio illa retrotrahitur ad diem contractus, & potior eſt ille primus creditor conditionalis, hoc ſuppoſito, quod res hypothecata ſemper fuerit in bonis debitoris, & eodem pacto procedit *l. 1. ff. eodem, & l. qui balneum, §. amplius,* vbi ſunt caſus, & huius retrotranſlationis ea eſt ratio, quoniam vtrumque extremum cõcurrit, quod eſt neceſſarium pro fictione retrotranſlatiua à quo, & ad quod, *Bart. in dicta l. ſi is, qui pro emptore numero 3. 8. 28. & 52. ff. de vſucap. & in dicta l. quoties, ff. de nonat. Dec. in l. contractus, 6. limitat. ff. de reg. iur.* Nec mirum, ſi vtroque tempore res reperiatur in bonis debitoris, id concedatur.

10 In his quoque terminis procedit quod dicitur, conditionem caſualem, vel mixtam retrotrahi in præiudicium illius, qui medio tempore ius acquiſiuit, quando ſumus in contractibus. *Socin ſen. conſil. 41. num. 22. & ſequentibus lib. 4. de communi Neguſant. de pignorib. membr. 1. 5. part. princ. num. 11. ad 19. Pariſ. d. conſil. 11. num. 62. Gabr. dicto conſil. 41. num. 8. & 9.* ſecus autem in teſtamentis, & legatis, *per text. in dicta l. is cui, ff. de act. & oblig. & in l. prima, §. ſerui. ff. ad Syllan. Bart. in d. l. ſi is, qui pro tempore. Socin. d. conſ. 41. nu. 24. vbi de communi Neguſant. in loco proximè citato, dicto num. 19. & ſeq.* ſecundumque tamen dicam infra *numero 15.*

Hocque iure merito conſtitutum eſt, præcipuè in contractibus, quia cum res conditionaliter obligata non perierit, nec eſſe deſierit, & conditio fuerit purificata, ſeu impleta, nimirum ſi trahitur ad tempus celebrati contractus, & fictio tranſlatiua procedat, & ſic dominium rei conditionaliter obligatę in alium tranſlatum ſit dicta obligatione, & hypotheca affectum, vt purificata conditione, is ad cuius fauorem facta fuit dicta obligatio, prior ſit altero, in quem poſt dictam obligationem res tranſlata fuerat, *dicta l. 1. ff. qui potior. in pignor. hab. vbi Bart. & dicta l. qui balneum, vbi Bald. ff. eodem & dicta l. potior eodem titul.* vbi Bart. in ſummario ait, & hic text. loquitur, quando interim fuerat tertio ius quæſitum, *facit text. in l. Titius, vbi Bartol. ff. quæ res pignor. obligat. poſſeſs. l. ſeruus pignori, ff. de leg. 1. Bart. & Iaſ. num. 2. verſic. ſecundo limita, & cęteri ſcribentes in l. ſi filiusfam. ff. de verbor. obligat. eam diſtinctionem amplectitur Gloſ. in cap. ſi pro te, in ver. ſi ad id de reſcript. in 6. & in Clement. 1. in ver. executionem de conceſs. præben. Paul. de Caſtr. in l. quidam cum filium, ff. de verbor. obligu. Berous conſil. 46. nu. 15. & ſequenti, vbi de communi, & conſil. 54. lib. 1. & conſil. 45. numero 4. libro ſecundo. latè Pariſ. dicto conſil. 11. lib. 1. Maluaſ. dicto conſ. 99. Burſat. conſ. 45. numero 1. & ſequentibus lib. 1. cum alijs per Menoch. conſ. 851. numero 37. ad 43. lib. 9. plenè Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. & 46. num. 19. & infra,* vbi dicit, quod ita reſoluit *Rota coram Cardinali Seraphino in Romana militiæ, ſeu petuniaria. 12. Decembris 1582.*

11 In quo caſu caſuali in quæſtione propoſita verſamur, & propterea non eſt, q̃d nos retrotrahere debeat, quin reſoluamus, retrotractionem fieri poſſe, ac debere ad diem contractæ hypothecæ, & obligationis, ita quod bona poſtea acquiſita quamuis alienata huiuſmodi
12 onere fuerint affecta: etenim in hac conditione caſuali ſpectatur initium, & non tempus, quo conditio extitit *d. l. potior §. videamus, & d. l. qui balneum. ff. qui potior. in pignor. habeant.* Idque communiter tenetur, *vt per Pariſ. d. conſ. 11. nu. 163.* quo ſit, vt adimpleta conditione, idem ſit, ac ſi pure, & abſque conditione actus fuiſſet à principio celebratus, vt vbi ſupra per Pariſ.

13 Differentiæ autem ratio inter iſtas conditiones pręter dictas ſupra, ea eſt, quoniam in caſuali dicitur quæſitum ius, quamuis conditionaliter, nec ideò mirum, ſi conditione exiſtente retrotrahatur, & primus ſit præferendus ſecundo poſteriori; quod non accidit in poteſtatiua, quæ à voluntate debitoris pendet, ita quod non dicatur factus aliquis contra-

ctus, ſed potius habitus tractatus de ineundo, nec idcircò trahitur retro. *ſic Gloſ. in Clement. prima in ver. executorem de conceſs. praeben.* per quam iſta melius declarari, quam per legiſtas, inquit *Paul. de Caſtro in l. quidam cum filium in fine, ff. de verbor. obligat. Socin. dicto conſil. 41. poſt princip. libro quarto Neguſant. de pignor. part. 5. membr. 2. ſub num. 10. Menoch. conſil. 851. numero 39. ad 43. lib. 9. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14 tit. 46. nu. 19. & 20.*

15 Quæ ſibi tribuunt non ſolum in contractibus, ſed
etiam in legatis; nam licet in eis conditio non retro-
trahatur in eorum præiudicium, quibus medio tem-
pore fuit ius quæſitum, *vt per Neguſant. de pignor.*
par. 5. membr. 2. ſub numero 10. verſic. ſed licet ita ſit in
16 *contractibus*; tamen iſta locum habent in quantitate
17 legata, at ſecus quando certa bona legantur, quia
tunc conditio retrotrahitur ad hoc, vt illa poſſint à
tertio recuperari, vt in ſpecie cenſuit *Rota in Florenti-*
na, ſeu Pariſien. pecuniaria 6. Nouembris 1615. coram
R. P. D. Coccino Decano, & eſt deciſ. 760. ſub nu. 6. par. 2.
in recentioribus.

Non obſtat Specul. in loco præallegato pro contraria parte: non enim is loquitur in ſpecie, de qua agitur, cum ibi res aliena per debitorem obligata ſtatum mutauerit, non facto ipſius debitoris obligantis, ſed facto domini, qui illius obligationis erat ignarus, & poterat de re ſua ad libitum diſponere, qui ſi deinde ratam habeat illam obligationem ab illo debitore factam, tertio præiudicare nequaquam poteſt, cui ipſe rem ſuam primo loco obligauit; vnde non mirum ſi ratihabitio non retrotrahitur in præiudicium ipſius tertij.

In præſenti autem agimus de eodem debitore, qui bona aliena obligauerat, & ad eum obuenta facto ſuo ſtatum mutauerat, cuius obligatio, vbi per hanc mutationem facto ſuo ſi eſſet extincta, in eius poteſtate fuiſſet à ſua obligatione diſcedere; & ita creditorem ſuum deludere, contra quæ diximus ſupra, quod non eſt in caſu Speculat.

Item quoniam nos verſamur in caſu, in quo venditor voluit acquirere, & in effectu acquiſiuit, & ſucceſſiuè etiam bona per ipſum acquiſita ſupponit ſuæ obligationi; nec ideo fuit amplius in ſua poteſtate ius creditori quæſitũ auferre ex præmiſſis, pro quibus faciunt tradita *per Felyn. in cap. quæ in eccleſiarum numero 50. extra de conſtitut.* neque ob id dicerentur concurrere plures fictiones in eodem ſubiecto, vno, & eodem tempore, quia conditio retrotrahitur quoad hypothecam tantum, & non quoad translationem dominij, *vt per Doctor. in dicta l. filiusfamilias, vbi Iaſ. ſub numero ſecundo verſic. quarto limita Gabr. dicto conſil. 141. numero 8.*

Non etiam Bart. reſiſtit *in dicta l. ſi is, qui pro emptore*, quia ſe ipſum declarat *in dicta l. quoties, ff. de nouat.*

Nec minus Bald. aſſertio *in dicta l. Titia*, nocet, quia loquitur in conditione poteſtatiua, vt & haberi videtur ex dicto tex ibi, ſi Titio ſoluta ſit pecunia, non ideò magis pignus Meuij conualeſcere placebat, tunc enim priore dimiſſo ſequentis pignus confirmatur, cum res in bonis debitoris inuenatur, quaſi Meuio fuerit res prædicta hypothecata cum conditione, ſi Titio primo creditori pecunia ſoluta fuerit, quæ conditio eſt merè poteſtatiua, cum eſſet in eius poteſtate ſoluere primo creditori, priuſquam res data fuiſſet in dotem, & quidem pignus ſequentis creditoris in re aligna ad debitorem peruenta conualuiſſet, ſi non de iuris rigore, ſaltem de æquitate ſcripta, *d. l. cum res, & ibidem Bal. C. ſi alien. res pignor. dat. ſit.*

Neque *Dec. in l. contractus limitat. 6. ff. de reg. iur.* mouet, qui loquitur de conditione retrotrahenda ad acquirendum dominium, quæ non permittitur vt fuit dictum, & magna eſt differentia inter retrotractionem ad acquirendum dominium ab ea, quæ fit ad acquirendam obligationem, *vt per Bart. conſ. 54. num. 23. & ſeqq. lib. 1. & Gabr. d. conſ. 141.*

Nec minus obſtat idem Dec. *in dicto conſil. 247. col. finali.*

Primò, quia iura per Dec. allegata loquuntur in conditione poteſtatiua, neque ideo in caſuali procedunt ex dictis ſupra, & habetur *per Pariſ. d. conſil. 11. numero 93.*

18 Item, quia in caſu Dec. agebatur de retrotractione ad acquirendum dominium, quæ non habet locum quoad hypothecam, & obligationem, *vt per Doctores in dicta l. filiusfamilias, vbi Iaſ. ſub numero ſecundo verſic. quarto limitatur. Gabr. dicto conſil. 141. ſub nu. 8. libro 1.*

Gozadin. conſ. 186. nu. 16. eaſdem recipit reſponſiones, quæ fuerunt adductæ ad dictum conſ. Decij.

Cephal. conſ. 617. num. 168. pariter loquitur, reſpectu inhabilitatis perſonæ ſuæ quæ actum geſſit, cum dixi, alienationem feudi nõ valere, niſi in vita alienãtis conſenſus Principis acceſſerit, qui ſi poſt mortem fuerit præſtitus, non prodeſt ex defectu extremi ad quod, reſpectu perſonæ alienantis, quæ ob mortem eſſe deſierat.

Gratian. d. conſ. 69. nu. 11. nõ refragatur, cum præcipuè ſe fundet reſpectu cõſtitutus *in conſ. Dec. 247. aduerſus quem ſtant Neguſ. de pignor. 2. membr. 2. p. nu. 4. Maduaſ. conſ. 99. ſub nu. 32. poſt Alex. Bald. Iaſ. & alios per eum allegatos, alios plures refert Tiraq. de conſtit. limitat. 2. nu. 15.*

Rip. vel non eſt recipiendus, cum loquatur contra tex. quos ſuperius adduximus, vel intelligi debet, quando tempore cedẽtis res erat perempta, & eſſe deſierat, iuxta quæ habentur *per Bar. in l. quoties. quem allegat.*

Gabr. conſ. 186. nu. 16. agit de inhabilitate perſonæ tãm tempore actus, quàm tẽpore venientis cõditionis

Cornc. d. conſ. 173. nu. 27. ſimpliciter refert naturam fictionis eam eſſe, vt extremum ad quod ſit habile in potentia, & extremum à quo in eſſentia, per ea quæ dicta ſũt à *Bar. in d. l. ſi is, qui pro empt.* quod ſupra & nos probauimus, iuxta ſcripta *per eũdem Bar. in d. l. quoties.*

Curt. iun. conſ. 76. nu. 5. loquitur, quando extremum à quo eſt inhabile, quia res eſt perempta, & quia obligatio, & promiſſio in caſu ſuo nõ erat amplius efficax, ſed ſine effectu, ob declarationem non factam in tempore à ſtatuto præfixo, & ſecundum practicam in loco obſeruatam, *vt in d. conſ. clarè legitur.*

Pro contraria ſententia ſolet etiam allegari *Rimin. iun. conſ. 98. lib. 1.* qui tamen loquitur in donatione à principio nulla, ratione incertitudinis loci & quotæ, & ideo dicitur, quod cõſtitutum in ea appoſitum nullius eſt momenti, ſicut nullum eſt principale, *cap. acceſſorium de reg. iur. in 6. cum ſimilibus.*

Præ-

Digitized by Google

19 Præmiſſis accedit, quod dato, vt ſæpè dixi, de euictione agi non poſſe, niſi re euicta, quia promiſſio de euictione eſſet conditionalis, ita quod actio non oriatur, niſi re euicta *l.qui rem, C.de euictio, l.habere licere, ff.eodem & plenè fuit dictum in quæſt.1.num.5.& quæſtione 45.*

Non tamen inficiari poteſt, quin agi poſſit, vt res libera tradatur, quod fieri poteſt etiam ante litem motam. *Gloſ.in dicta l.qui rem, & l.ex prædijs, C.de euict. Surd.conſ.13.nu.16.lib.1.& pariter dixi in quæſt.122.nu.20.& 22.& 24.*

20 Notandum eſt etiam, quod etſi bona alicuius pro alterius indemnitate ſint pignori obligata, & hypotheca non oriatur, niſi cum euictio fuerit ſubſecuta, *l.habere licere, ff.de euictio.Bald.conſil.198.num.5.ad fi-*
21 *nem lib.1.* Hoc ſanè intelligi debet, niſi ab initio contractus principalis, ob aliam cauſam, hypotheca generalis oriri poſſit. *Silueſter Aldobran.conſ.52.num.1.14.& ſeqq.lib.1.*

ARGVMENTVM.

In hypotheca conditionali omnium bonorum præſentium, & futurorum ad fauorem emptoris facta, an veniant bona poſt obligationem quæſita, & ante purificatam conditionem euictionis alienata.

SVMMARIVM.

1 *Bona per debitorem poſt obligationem quæſita, & ante purificatam conditionem alienata non veniunt ſub hypotheca cõditionali omnium bonorum, præſentium, & futurorum.*

Contraria ſententia qualiter procedat, num.19.& ſequentibus.

2 *Hypotheca vniuerſalis futurorum bonorum valet, licet ſecus procedat in hypotheca, ſeu pignore rei particularis.*

3 *Res aliena obligari poteſt, ſi poſtea eſſe cœperit in bonis debitoris.*

4 *Bona alienata tempore purificatæ conditionis, ſtatim quod acquiſita ſunt, dicuntur obnoxia hypothecæ iampridem factæ.*

Declaratur procedere in hypotheca pura; non autem in hypotheca conditionali, nu.5.

6 *Hypotheca conditionalis ante purificatam conditionem nil parit in eſſe.*

7 *Conditionis natura eſt, vt prius impleatur, quàm contractus effectum producat.*

8 *Conditio hypothecæ poſt alienationem purificata trahitur ad diem contractus.*

Fallit, quando res hypothecata amplius non eſt in bonis debitoris tempore purificatæ conditionis, nu.9.

10 *Hypotheca non contrahitur in re, quæ non eſt in bonis debitoris tempore contractus, nec tempore exiſtentis conditionis, licet fuerit medio tempore.*

11 *Dominium ſuperueniens debitori, qui obligauit rem bona fide creditori ſub conditione de futuro, non confirmat pignus, niſi tempore confirmationis res ſit in bonis debitoris.*

12 *Inhabilitas extremi conſideratur quoad exiſtentiam rei, vel perſonæ, & an res ſit in rerum natura, vel ſit perempta.*

Intellige, vt numero 13.

14 *Hypotheca conditionalis afficit bona præſentia conditionaliter.*

Primo declaratur procedere purificata conditione, numero 15.

Secundo declaratur, ſi reperiantur in bonis debitoris tempore cedentis conditionis, nu.16.

17 *Conſenſus non retrotrahitur in præiudicium illius, qui medio tempore ius acquiſiuit.*

Ampliatur etiam appoſita clauſula ex nunc, prout ex tunc, nu.18.

20 *Differentia quæſtionis præcedentis cum præſenti in quo conſiſtat, notatur.*

21 *Euictionis promiſſio pendet à cauſa, quæ antecedit contractum venditionis, non autem ſi poſtea.*

22 *Nec ideo talis promiſſio reddit obligationem conditionalem, ſed tantum eius effectum.*

23 *Hypotheca, vbi fuit conditionalis, & conditio fuit purificata poſt alienationem, bona medio tempore acquiſita, & alienata ante euictionem ſecutam, non veniunt ſub obligatione, & hypotheca.*

Primo declaratur procedere in alienatione facta bona fide, ſecus ſi mala fide, nu.24.

Subdeclaratur non ſufficere, quod ſolus venditor fuerit in mala fide, niſi emptor fuiſſet particeps fraudis, numero 25.

Secundo declaratur, non habere locum in reali actione, numero 26.

QVÆST. XXXVII.

QVæro modo, an quæ diximus in præcedenti quæſtione abſolutè ſibi quoque tribuant in hypotheca cõditionali omnium bonorũ, præſentium, & futurorum, ita quod ſub ea veniãt bona per debitorem poſt obligationem quæſita, & ante purificatam conditionem alienata.

1 Et non venire dicendum eſt, hæcque ſententia præſertim probatur *ex text.in l.qui balneum, §.Titia, ff.qui pot.in pignor. habeautur*, vbi Titia prædium alienum, & ſic bona futura pignori dedit prius Titio, & poſtea Meuio, ſub conditione, cum deſierit obligatum eſſe Titio, *iuxta expoſitionem ibi per Gloſ. & Bart.* Deinde Titia prædium illud acquiſiuit, & poſtea alienauit illud æſtimatum, tradendo in dotem, quæ æſtimatio eſt loco venditionis, vt ibidem dicitur in text. Poſtea ſatisfacit primo creditori, atque ita fuit purificata conditio ſecundi creditoris.

Dubitabatur, an ille ſecũdus creditor purificata eius conditione agere poſſit contra maritum tamquã poſſeſſorem prædij, qui maritus vicem emptoris obtinet, & reſpõdetur, quod non: quia tempore quo fuit cõfirmatum pignus ſecundi creditoris, illud prædiũ nõ amplius reperiebatur penès Titiũ, nec erat in eius bonis, & *ibi Bal.* dicit dictũ tex. procedere in hypotheca. Quod cũ ita ſit, ſequitur neceſſe eſſe, quod bona hypothecata

Digitized by Google

ſuit in bonis debitoris tempore purificatæ conditionis
hypothecæ, cum alias, ſi eo tempore alienata repe-
riantur, creditor hypothecarius conditionalis ad ea
agere non poteſt, & ſic habemus text. qui decidit ca-
ſum noſtrum.

2 Nec dicatur textum prædictum loqui in hypothe-
ca, ſeu pignore rei particularis alienæ, quæ de iuris ri-
gore non ſubſiſtit, *l. eum res, C. ſi alien. res pignor. data
ſit*. At nos agimus de hypotheca vniuerſali futuro-
rum bonorum, quæ valet *l. fin. C. quæ res pignor. obli-
gari poſſunt Anton. Neguſant. de pignor. 2. membr. 2.
par. princ.*

3 Quia reſpondetur, quod licet res aliena pignorari
non poſſit, ſi tamen fuerit pignorata, & poſtea eſſe cę-
perit in bonis debitoris, pignus conualeſcit *dicta l. eum
res*, & ideò etiã *in dicto* §. *Titia*, pignus in fauorem ſe-
cundi creditoris confirmandum eſſet, ſatisfacto pri-
mo creditore. Cęterum non confirmatur, non quia
fuerit de re aliena à principio, cum per ſuperuenien-
tem acquiſitionem hoc impedimentum iam ſublatum
fuiſſet, ſed non ob id confirmatur, quoniam res illa
pignorata, etſi per debitorem poſtea quæſita, per
eundem debitorem prius fuit alienata, quam eſſet pu-
rificata conditio illius ſecundi creditoris, in quo præ-
cipuè ſe fundat ille text. ibi. Atque ideo, quia neque
tunc cum Męuio obligaretur, neque cum Titio ſolue-
retur in bonis mulieris fuerit, nullum tempus inueniri.
quo pignus Mæuij conualeſcere poſſit.

4 Non obſtat, quod licet bona fuerint alienata, & ſic
exierint patrimonium debitoris tempore purificatæ
conditionis, nec fuerint in eius bonis etiam tempore
contractus, quod nihilominus ſtatim quod acquiſita
fuere, obnoxia quoque fuerint prædictæ hypothecæ.
Pariſ. conſil. 11. lib. 1. Bero. conſil. 46. lib. 1.

5 Nam reſpondetur id procedere in hypotheca pu-
ra, ex quo tunc illa eſt formata, & perfecta, ſub qua il-
lico veniunt bona, quæ debitor poſſidet, & quæ per
conſequens de tempore in tempus acquirit, *l. Titius, ff.
qui potior. in pignor. habeantur*, quod ſecus accidit in
6 hypotheca conditionali, quæ ex quo ante purificatam
conditionem nihil ponit in eſſe, *l. cedere diem, ff. de
verbor. ſignificat. §. ſub conditione, &* §. *conditionali. In-
7 ſtitut. de verbor. obligat.* cum de illius natura ſit, vt prius
impleatur, quàm cõtractus effectum producat. *l. Thais
ancilla, §. Stichus, ff. de fideicomm. libert. Bald. in l. Are-
thuſa in prima, & ſecunda lectura, ff. de ſtat. homin.* Id-
circò ante impletam conditionem, ſub hypotheca
non veniunt, virtus enim huius hypothecæ conditio-
nalis ſolum incipit à die purificatæ conditionis, *l. res
hypothecaria, ff. de pignor.* ibi, ſed & in conditionali
obligatione non aliàs obligamur, *eſt conformis text.
in l. ſi qui abſenti, §. 1. ff. de acquir. poſſeſs.*

Comprobantur præmiſſa, quoniam quando res vni
prius hypothecata fuit cõditionaliter, deindè in alium
translata, & poſtea purificatur conditio primi, ſi ille
primus agere vellet cõtra ſecundum, in quem res alie-
nata extitit, vtique is aliter agere non poſſet, niſi quia
8 conditio ſuæ hypothecæ poſt alienationem purificata
traheretur ad diem contractus, *ad text. in l. potior. ff. qui
potior. in pignor. hab* cum alias, ſi dies purificationis at-
9 tēderetur, iſte eſſet poſterior. Verum hæc retrotractio,
ſeu retrotranslatio fieri non poteſt quoad hypothe-
cam, quando res hypothecata amplius non eſt in bo-
nis debitoris tempore purificatæ conditionis, quia ad
retrotractionem requiruntur duo extrema habilia, vi-
delicet ad quod potentialiter, & ad quod eſſentialiter.
*Bartol. & Docto. in l. ſi is qui pro emptore numero 3. 8.
28. & 52. ff. de vſucap. & in l. quoties, ff. de nouat. Dec. in
l. cõtractus limita. 6. ff. de reg. iur. confert, quod notat Bal.
in dicta l. qui balneum, §. Titia prædium, in lectura anti-
10 qua in noua additione, vbi habentur hæc verba.* In re,
quæ non eſt bonis debitoris tempore contractus, nec
tempore exiſtentis conditionis, licet ſit medio tempo-
re, non contrahitur hypotheca, & in alia lectura anti-
qua eiuſdem §. dicitur. Ad hoc, vt exiſtentia conditio-
nis faciat conualeſcere pignus, requiritur, quod fue-
rit in bonis debitoris tempore obligationis, vel ſi erat
generalis hypotheca, ſaltem tempore exiſtentis con-
ditionis, nam dominium medij temporis non ſufficit;
11 & inferius leguntur iſta verba. Nota, quod dominium
ſuperueniens debitori, qui obligauit rem bona fide
creditori, ſub caſu, vel conditione de futuro, non con-
firmat pignus, niſi tempore confirmationis res ſit in
bonis debitoris, quia requiritur quædam habilitas
tempore confirmationis.

Et cum Bald. vbi ſupra, tenuit quoque Ang. Fulgoſ.
& communiter ſcribentes ibidem, quorum verba non
refero. Idem tenuit *Rip. in l. priuilegia numero 42. ff. de
priuileg. credit. Aſin. de execut. § 7. cap. 33. Grat. conſil.
69. num. 11. libro primo Negusant. de pignor. 2. mem-
br. 5. par. princip. numero 41. Barbat. conſil. 45. num. 17.
libro primo.*

12 Non obſtat, quod inhabilitas extremi à quo non
conſideretur modo, quo ſupra, ſed ſolum, quoad exi-
ſtentiam rei, vel perſonæ, videlicet, an res ſit in rerum
natura, vel ſit perempta, & an perſona ſit mortua ve-
rè, vel fictè, ad ea, quæ ſcripſit, *Bald. in d. l. quoties, ff.
de nouat. Pariſ. d. conſil. 11. lib. 1. Gomeſ. variar. reſolut.
tom. 2. cap. 11. ſub num. 30. verſic. tertio, & principaliter
limita. Maluaſ. cõſ. 99. Rota deciſ. 728. num. 13. part. 1.
in nouiſs.*

13 Quia reſpondetur contrarium procedere, quando
agitur de retrotranslatione iuris, ad alium finem, &
effectum, quam ad retrotractionem poſſeſſionis, quæ
ad hypothecam cõſtituendam requiritur, puta ſi age-
retur de ſtipulatione interpoſita ſuper re, quia neceſſe
eſt, vt tempore euenientis conditionis res extet, &
perſona, quæ promiſit, obligari poſſit, *vt in dicta l.
quoties*. At quando agitur de retrotractione poſſeſ-
ſionis, ſuper qua fundatur hypotheca, vt in caſu, de
quo loquimur; tunc, vt extremum à quo habile dica-
tur, non ſufficit rei exiſtentia, niſi etiam verè, & reali-
ter cõcurrat exiſtẽtia poſſeſſionis ipſius rei, vt conclu-
dunt *Bart. & omnes Doct. in dicta l. ſi is, qui pro empto-
re*, & ita in propoſito fictio poſſeſſionis non ſufficeret
pro habilitate extremi à quo, ſed vera, & realis requi-
ritur, vt poſſit trahi ad extremum ad quod, & cum eo
coniungi, nam & reuerſus ab hoſtibus, fingitur poſſi-
dere, & nihilominus ficta eius poſſeſſio illi non pro-
deſt pro fictione retrotranslatiua, quia aliàs duæ fi-
ctiones ſimul cõcurrerent circa idem; fingeretur enim
poſſeſſio de tempore à quo, & hæc ficta poſſeſſio incę-
piſſe fingeretur de tempore ad quod, quod nullatenus
admitti debet, *vt per Bar. & alios in d. l. ſi is, qui pro em-
ptore.* Nõ ergo talis fictio prodeſſe poteſt pro retrotra-
ctione, quia ſola retrotractio ſit de re, vel actu, vel poſ-
ſeſſione

Digitized by Google

ſeſſione vera, & realiter exiſtente, cum extremũ à quo
requirat, vt diximus, habilitatem eſſentialem. Vnde &
ſi res naturaliter extet, illius tamen poſſeſſio, de cuius
retrotranslatione agitur, non extat penès debitorem,
& ſic deficit extremum à quo eſſentialiter conſidera-
tum reſpectu poſſeſſionis, ſicuti conſiderarunt præ-
citati.

14 Non obſtat, quod conditionalis hypotheca afficit
bona præſentia conditionaliter, adeo quod, ſi illa inte-
rim alienentur, tranſeant cum ſuo onere, & conditio-
ne purificata, ad illa agi valeat hypothecaria. *Io. And. ad Specul. in tit. de teſte. §. nunc tractemus lit. M, in addit. magna. Dyn. conſil. 4. Gabr. conſ. 141. lib. 1. Maluaſ. con-
ſil. 99.* & idcircò idem dicendum eſſe de bonis futuris,
quod ſcilicet affecta ſint dictæ conditionali hypothecę,
eo ipſo, quod fuerunt acquiſita.

15 Nam reſpondetur negando, quod quando hypo-
theca eſt conditionalis bona præſentia tempore initi
contractus poſſeſſa affecta ſit hypothecæ conditiona-
li, ante purificatam conditionem, & nullum ius, nulla
ratio, ſeu Doctorum traditio eſt, quæ hoc ſuadeat,
cum conditio nil ponat in eſſe; & obſtent iura præal-
legatà, & in ſpecie *d. l. res hypothecariæ, ff. de pignor.*

16 Nam vt ſępè diximus, bona vt dicantur hypothecæ
conditionali affecta, requiritur, quòd illa ſint in bonis
debitoris tempore cedentis conditionis, nec attendi-
tur, ſi prius eſſent per debitorem poſſeſſa, vel non, ſi
interim ante purificatam conditionem fuerint aliena-
ta, quo in caſu attenditur, cui prius fuerint hypothe-
cata, licet conditionaliter, qui præfertur alteri, etiam
ſi huic purè fuerint hypothecata, quoniam ex quo tũc
concurrunt extrema habilia, meritò fit retrotractio, eſt
caſus *in l. potior, ff. qui potior. in pign. habeant.* qui loqui-
tur, quando res duobus fuit hypothecata, vni prius cõ-
ditionaliter, alteri poſtea purè, & deinde purificatur
conditio, & decidit, quod ille cui bona prius conditio-
naliter fuerunt obligata, præfertur. Cęterum aduer-
tendum, quòd textus ille ſupponit, quod bona eſſent
in dominio debitoris, quando conditio fuit purificata,
quia bona fuerunt ſolum obligata duobus, vni prius
conditionaliter, alteri purè, non autem, quod in ſecun-
dum fuerint alienata, quia dum ſupponit, quod ſecun-
do fuerunt purè hypothecata, ſequitur, quod remanſe-
runt penès debitorem. Quare ſecus, quando in bonis
debitoris non remanſiſſent, eo enim in caſu, quia con-
ditionis purificatio non reperiret bona eſſe apud debi-
torem, cum interim medio tempore fuerint alienata,
ſequitur, quod ea afficere non potuit, ſeu poſſet, & ſic
etiam procedit *text. in dicta l. qui balneum, §. amplius, & in l. 1. ff. eodem.*

Pro hac ſententia valdè vrgere videtur *tex. in cap. ſi pro te de reſcript. in 6. & Clement. 1. de conceſs. præben.*
vbi ſi conceſſum fuerit beneficium ſub conditione, ſi
alicuius tertij conſenſus acceſſerit, poſtea ante præſta-
17 tionem conſenſus, illud alteri fuerit conceſſum ſimpli-
citer, iſte vltimus eſt potior, quamuis deinde ſuperue-
niſſet conſenſus illius tertij, quia non retrotrahitur iſte
conſenſus in præiudicium illius, qui medio tempore
ius acquiſiuit.

Et hanc opinionem tenent *Signorol. de Homod. conſ. 217. in primo dubio, num. 1. & ſeq. Dec. conſ. 245. & in l. contractus limit. 6. ff. de regul. iur. Rip. reſpon. 8. tit. de donat. & ad Trebell. fol. 76.* qui loquitur appoſito etiam
conſtituto. *Gozadin. conſ. 28. num. 37. & 38. Grat. con-
ſil. 69. num. 11. lib. 1. & conſil. 75. in principio libro ſe-
cundo. Neguſant. de pignor. membro ſecundo parte quin-
ta num. 40. & 41. Tiraquell. de iure conſtitut. poſſeſs. ampliat. 17. Maſcabrun. ab Anguill. conſ. 31. per tot.* qui
18 loquitur etiam appoſita clauſula ex nunc, prout ex
tunc, & e contra. *Alba. conſ. 103. Houded. conſ. 18. nu. 67. lib. 2. Montorent. ad ſtatut. Bonon. de pacto precarij, §. ita tamen in ver. ſolutio. in fine.*

19 Contraria vero ſententia videlicet, quod ſub hy-
potheca conditionali veniant bona præſentia, & futu-
ra, ſolum procedere poſſet, quando hypotheca eſt cõ-
ditionalis quoad executionem, non autem quoad ſub-
ſtantiam promiſſionis, & obligationis, vt quia verè li-
queat, quod ille, qui promiſit, voluit ſe, & bona ſua
præſentia, & futura obligare tempore contractus, ſed
tantum executionem diſtulit in aliquam cõditionem;
etenim, quia talis executio licet a conditione pendeat
non reddit promiſſionem conditionalem, propterea
bona dicuntur obligata de tempore contractus, & ſta-
tim quod alia bona ſucceſſiuè de tempore in tempus
acquiruntur, pariter cadunt ſub hypotheca, quia ea
eſt pura, quamuis ſub conditione dilata ſit eius execu-
tio. *Oldrad. conſil. 114. Guid. Pap. conſil. 60. num. 9. De-
cian. conſil. 5. num. 4. lib. 3. Gabr. conſ. 141. num. 4. lib. 1. Maluaſ. d. conſ. 99. Surd. de Aliment. tit. 5. quæſt. 4. nu-
mero 6. & 7. Rota deciſ. 472. numero 12. parte prima in nouiſs.*

20 Non obſtant ſcripta in præcedenti quæſtione, quia
nos hic verſamur in diuerſis terminis, ibi enim ven-
ditum fuerat prædium, promiſſumque fuerat de eui-
ctione, & legitima defenſione, cum obligatione bono-
rum præſentium, & futurorum, deinde venditor aliud
prædium emerat, quod pariter alienauerat per ſubro-
gationem illius loco cuiuſdam poſſeſſionis alienatæ fi-
deicommiſſo ſubiectæ, ac poſtea ſequuta fuerat eui-
ctio primi prædij alienati; quærebatur, an emptor age-
re poſſet pro eius indemnitate ad prædium poſt ven-
ditionem acquiſitum, & deinde per ſubrogationem
alienatum; & deciſum fuit quod ſic, quia licet pro-
miſſio de euictione dici poſſet conditionalis, *l. ſi ſeruum, ff. de act. empt. l. ſi ſeruus, & l. habere licere, ff. de euict.*
& hoc reſpectu, hypotheca pro euictione videatur cõ-
ditionalis, quia tamen in venditionis contractu vendi-
tor promiſit rem liberam vacuam, & expeditam eſſe,
& eam defendere à quacunque lite, cauſa, moleſtia, &
perſona, quæ promiſſiones ſunt puræ, vel ſaltem pro-
miſſio, quod res ſit libera, cuius ratione emptor ſta-
tim, nulla etiam ſecuta euictione, lite, aut contro-
uerſia agere poteſt aduerſus venditorem, vt rem libe-
ram tradat, *l. creditor, §. prædium, ff. de actio. empti, Surd. conſil. 13. numero 15. & 16. & conſil. 36. num. 23.*
dixi *in quæſtione 36. numero 19.* virtute talis promiſſio-
nis de re defendenda ſtatim agere poteſt, quod lis, vel
differentia ſibi mota eſſet, *l. ſi plus, §. mota, ff. de euict. Oſaſc. deciſ. 181. numero quinto,* & dixi ego *in dicta quæ-
ſtione 36. ſub numero 19. verſ. non tamen.* vnde cum di-
ctis reſpectibus hypotheca bonorum, quæ in contra-
ctu venditionis apponitur, ſit pura, ſequitur quod
comprehendat, & ſtatim afficiat quæcunque bona
etiam poſt venditionem acquiſita, & ante ſecutam
euictionem alienata.

At nos loquimur, quando contractus, & hypotheca

illius eſt omni reſpectu conditionalis, nec ideò de vna ad aliam bene infertur, tamquam diuerſa.

Pręterea dicitur, quod quando venditur res, contractus venditionis rei eſt purus, pariter, & promiſſio, quod res libera ſit, & à nemine auocata, eſt pura. Ideò quamuis euictionis promiſſio ſimpliciter conſiderata videatur conditionalis, quatenus tamen adhæret contractui venditionis puro, & promiſſioni, quod res ſit libera, quæ eſt pura, dicitur aſſumere naturam principalis contractus, & principalis promiſſionis, atque ita promiſſio euictionis dici debet pura, quoad ſubſtantiam obligationis, & ſolum cõditionalis, quoad executionem, *Maluaſ. dicto conſ. 99. num. 6. verſic. & in primis dico, citat Socin. conſ. 41. nu. 15. 16. & 19. lib. 4.*
21 præſertim, quia euictionis promiſſio pendet à cauſa, quæ antecedit contractum venditionis, non autem ſi poſtea *l. 3. & l. Lucius. ff. de euict. & l. 1. C. de commod.*
22 *& peric. rei vend.* Nec ideò talis promiſſio reddere videtur obligationem conditionalem, ſed tantum eius effectum, per ea quæ habentur *in l. eum præſens, cum ll. ſeqq. ff. ſi cert. petat. Aretin. in §. ſub conditione. Inſtit. de verbor. obligat.* Verùm, vbi conditio ſubſtantiam obligationis non reſpicit, ſed illius effectum, ſeu executionem, tunc, licet ante conditionis euentum agi non poſſit, promiſſio, & contractus in ſe non dicitur conditionalis, ſed pura, vt prædixi, & ea propter, ſub hypotheca & contractu venditionis appoſita veniunt quoque bona futura poſt contractum quæſita, & ante ſecutam euictionem alienata: hypotheca enim in contractu venditionis poſita, vt ſupra dixi, dicitur pura in ſubſtantia, ex quo ſequitur naturam principalis obligationis, *l. 1. C. commun. de legat.* quæ eſt pura. Nos vero, vt dictum eſt, loquimur de hypotheca, & obligatione, quæ omni reſpectu eſt cõditionalis, & ideò de caſu præcedentis quæſtionis ad hunc caſum non bene inferri poteſt, ſed concluditur ſub promiſſione, obligatione, & hypotheca omninò conditionali non venire bona futura ante conditionis euentum alienata.

23 Scias inſuper in practica, quod vt ſepè dictum, quamuis, quando hypotheca fuit conditionalis, & conditio fuit purificata poſt alienationem, bona medio tempore acquiſita, ac demum alienata ante euictionem ſequutam, non veniant in obligatione, & ſub hypotheca, *ex textu dictæ l. qui balneum, §. Titia. ff. qui potior. in pignore hab. Bald. Fulgoſ. Grat. & cęter. præalleg.*

24 Id tamen declaratur procedere, cum alienatio facta eſt bona fide, ſecus quando conſtaret, quod mala fide facta eſſet, quia tunc haberetur, ac ſi facta non extitiſſet, ſic enim in ſpecie loquitur text. *in d. §. Titia, & ibi Bart. notat in fine Bal. in lectura antiqua. Alber. Fulgoſ. & alij.*

25 Subdeclaratur, quod non ſufficeret, quod ſolus venditor eſſet in mala fide, niſi etiam emptor particeps eſſet fraudis, vt probat *text. in dicto §. Titia,* cum dicit, quod maritus bona fide accipiat in dotem prædium, quod & tradit ibidem *Bald. in lectura antiqua, vbi Alberic. & Fulgoſ. referunt hanc etiam fuiſſe opinionem Azonis, & Raynerij.*

26 Secundò declaratur non procedere in reali actione *Gabr. conſil. 141. libro primo Maſcabr. conſil 31. numero 18.*

ARGVMENTVM.

Res empta, vbi reperitur comprehenſa ſub obligatione omnium bonorum, qualiter ſuccurratur emptori.

Cautio, quę de euictione fuit promiſſa, qualiter idonea intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Res empta, vbi eſt comprehenſa ſub obligatione omnium bonorum, emptori ſuccurritur per fideiuſſionem.*
2 *Obligatus tradere rem liberam, ſufficit, ſi ita ſatiſdet, vt certum faciat emptorem ſe damnum non paſſurum.*
3 *Cenſum imponens, ſi aſſerat rem eſſe liberam, & reperiatur obligata, ſi capax eſt vtriuſque, ad nihilum tenetur.*
4 *Promiſſio facta, prædium ſcilicet eſſe liberum ab omni obligatione, intelligitur de obligatione, quę præiudicare poſſit.*
5 *Venditor, vel debitor per præſtationem fideiuſſoris non liberatur ab obligatione primæua.*
Nec liberatur ab obligatione de tradendo, nu. 6.
7 *Fructus cenſus, vel alterius ſimilis cauſæ debentur, nec impediuntur perſolui per oppoſitionem non implementi, quando facta fuit diligentia, cum ſufficiat adimpleri per æquipollens.*
Præſertim, cum non agitur de non implemento, ad effectũ reſolutionis contractus, ſed vt emptor ſit ſecurus, nu. 8.
Et ſufficit cautio diuitis cum hypotheca omnium bonorum, nu. 9.
Vel ſuſceptio litis, quæ habetur pro fideiuſſore, nu. 10.
Fallit, ſi lis eſt mota, & in ea deducitur obligatio pura, & actio competit de præſenti, quia requiritur fideiuſſio, nec ſufficit obligatio bonorum, nu. 11.
12 *Promiſſio iurata de bonis liberis officit, quando eſt doloſa, & alij præiudicialis.*
13 *Emptor agere poteſt ad faciendum conſentire omnem perſonam ad liberationem rei venditæ, dummodo eius interſit.*
14 *Fideiuſſor de euictione, non tenetur, quando principali venditori, vel hæredibus non fuit lis intimata.*
Primo fallit, quando fuit iuratum, & renunciatum beneficio fideiuſſorum, nu. 15.
Secundo fallit, quando fideiuſſor ſe obligauit verbis ampliſſimis, nu. 17.
Sublimitatur, quando euictio fuit ſequuta ex natura rei, numero 16.
18 *Fideiuſſor ſequuta euictione habet electionem, vel reſtituendi rem euictam, vel ſoluendi intereſſe.*
19 *Fideiuſſor accedens venditioni rei minoris prohibitæ alienari, quæ concernit ſolum eius commodum, de euictione tenetur.*
20 *Fideiuſſor accedens venditioni cum facultate redimendi lapſo termino ad redimendum, & non ſecuta redemptione, remanet obligatus, ſi non cauit ſibi in hunc euentum.*
Fallit, quando fuit conuentum de libere vendendo, & de remittendo pacto, nu. 21.

Sed

Sed contra num.22.
Declaratur hæc vltima opinio,nu.23.
4 *Cautio,vbi pro euictione fuit promiſſa, intelligitur de idonea.*
Ita quòd non conſtito eſſe talem, non ſit in facultate venditoris eam præſtare,nu.25.
Et in euentum diſcordię partium,iudicis erit arbitrarium declarare,quæ idonea cautio dici debeat,nu.26.
Et de ratione num.27.
28 *Magiſtratus,vel alius,qui debet prouidere pupillo, probare debet,fideiuſſorem de eius ordine ſuſceptum, eſſe idoneum.*
Quod eſt generale in omnibus, qui tenentur prouidere pupillo,nu.29.
30 *Cautio ſufficiens dicitur cum pignore, & fideiuſſoribus.*
Declaratur num.31.
32 *Idoneus non cogitur ad fideiubendum.*

QVÆST. XXXVIII.

1 Res empta, quando detegitur comprehenſa ſub obligatione omnium
bonorum (vt frequenter accidit)
emptori eſt ſufficienter ſuccurſum
per fideiuſſionem euictionis, *l. ſi poſt*
2 *C.de euict. elegánter Alex. in conſil.*
65.nu.4.& 5.lib.5. vbi dicit, quod
ille, qui tenetur tradere rem liberam, ſufficit, quod taliter
ſatiſdet ei, cui ad liberandum tenetur, quòd eũ certum
faciat damnum pati non poſſe. Vnde Rota pluries
3 reſoluit, quòd ſi cenſum imponens aſſerat, rem eſſe liberam
ab omni alio cenſu, non tenetur illam liberare
ab alio cenſu præexiſtente, ſi res cenſuata eſt capax vtriuſque,
quia nihil dicitur intereſſe ipſius emptoris cẽſus,
illam liberari ab alio cenſu, *ſic Rota deciſ.126. impreſſ.
poſt ſecũdum volum.conſil.Farinac. & fuit dictum
in Romana Cenſus 17.Aprilis 1598.coram R.P.D.Pænia,
& coram Card. Lancellotto in Bonon.bonorum 1610.
facit eadem Rota deciſ. 350. num. 3. par.2. in recentior.*
4 Cùm ait, quòd promiſſio, prædium eſſe liberũ ab omni
obligatione, intelligitur de obligatione, quæ præiudicare
poſſit emptori; & pariter promiſſio de faciendo
conſentire omnem perſonam, intelligitur, dummodò
interſit emptoris; & ea propter, ſi hoc intereſſe ceſſaret
per præſtationem fideiuſſionis, id ſufficit *Cardin.
Seraph.deciſ.1243.nu.2.*
5 Non tamen ex eo, quod fuerit cautum de euictione,
& dati fideiuſſores, debitor, ſeu venditor liberatus dicitur
à primæua obligatione, *Bar.in l.cum quis, §.qui hominem,
ff.de ſolut.l ſi quis aliam,nu.2.eod.tit.*
6 Sicut nec liberatur ab obligatione de tradendo *Cuman.
in dicto §.qui hominem*, quem refert, ac ſequitur
*Alex.in l.Iulianus,§.qui fundum nu.2.in fine,ff.de verbor.
oblig. Card. Seraph.deciſ.321.nu.10.*
7 Prout in caſu, quo opponeretur de non implemento
ad retardandam manutentionem, diceretur ex eo non
impediri, vt quis non valeat exigere fructus ſibi debitos
occaſione cenſus, vel alterius ſimilis cauſæ, quando
fuit facta diligentia, cùm ſufficiat impleri per æquipollens.
*Afflict.deciſ 295. Ruyn.conſ.67.in fine num.10.libro
4. Eugen.Peruſ.conſ.12.Rota per R.P. D.Bubalum*
8 *in Romana Palatij 7. Maij* 1590. præſertim, quando nõ
agitur de non adimplemento ad effectum reſolutionis
contractus, ſed vt emptor ſit ſecurus, vt moleſtari non
poſſit occaſione cenſuum, quibus res vendita onerata
eſt, cum ſufficiat ad hunc effectum adimpleri per æquipollens.
Rota per Cardinal. Seraphin. in Romana non
9 *adimplementi, 17.Nouembris 1597. num.1.* vbi etiam,
quod ſufficiet cautio diuitis cum hypotheca omnium
bonorum, *Bald.in l.quicunque, C.de fundo patrimonial.*
10 *lib.10.* ita vt etiam ſatis ſit ſuſceptio litis, quæ habetur
pro fideiuſſione, *Afflict.deciſ.171. num.3. Surd. deciſ.*
11 *183.num.10.* dummodò lis moueatur pro iure competenti,
ſub conditione, ſecus verò vbi lis eſt mota, &
in ea deducitur obligatio pura, & actio competit de
præſenti, quia tunc requiritur fideiuſſio; nec ſufficit
obligatio bonorum: licèt venditor eſſet diues, & ſoluendo,
Surd.deciſ.295.nu.15.& 16.
12 Quæ ita vera ſunt, vt quamuis aſſertio ſit iurata de
bonis liberis, ſic demum repellatur exceptione periurij,
quando promiſſio eſt doloſa, & alij præiudicialis:
aliàs ſecus, *Caſſador. deciſ.2. nu.7. de iureiur. Caputaq.
deciſ.283.num.7.par.1.Cardin. Seraphin. d.deciſ.1243.
num.6.* vbi ſic concordat alias deciſiones in cauſa Ro-
13 mana cenſus; addens etiam tunc emptorem agere poſſe
ad faciendum conſentire omnem perſonam ad liberationem
rei venditę: dummodò eius interſit, quia hoc
ceſſante, per ſimilem prouiſionem ſufficeret, *Bald.in l.
qui rem num.1.C.de euict. & in l. ex his prædijs, C. eod.
Rota in Romana bonorum de Lenis 23.Nouembris 1598.
coram R.P.D.Lancellotto.*
14 Circa quæ aduertendum quoque crediderim, fideiuſſorẽ
non teneri de euictione, quando principali venditori,
vel eius hæredibus nõ fuit principaliter intimatum,
vel proteſtatum de lite, ac iudicio euictionis, *Rota
Bononien.deciſ.77.n.16.in recentior.* quod ceſſat, quan-
15 do adeſt iuramentum, & fuit renunciatum beneficio
fideiuſſorum, *vt per eandem Rotam ibid.nu.40. & 41.*
16 Vel quando euictio fuit ſecuta ex natura rei, *Gloſ.in
l.ſi familiæ, C.famil.herciſc. Rota Bononien. deciſ.102.
nu.15.in recentior.* Quod
17 Declaratur procedere, quando de euictione ſimplex
fuit facta promiſſio, *Menoch.de præſumpt. li.3. præſumptio.
118.* ſecus ſi fideiuſſor ſe obligauit verbis ampliſſimis
de euictione, cum promiſſione cõſeruandi indemnem
emptorem, quia tunc de euictione etiam tenetur,
vbi aliàs non teneretur, *Rota deciſ.152.in fine par. 2. in
nouiſſ. Rolan.conſ.67.lib.4.Bero.conſ.172. num.6. lib.1.
Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.9.num.56. Rota Bonon.
d.deciſ.102.nu.54.*
18 Licèt ſecuta euictione fideiuſſor habeat electionem
vel reſtituendi rem euictam, vel ſoluendi intereſſe, *l.fideiuſſor,
vbi Bar.notat, ff.de dol.mal.except. & in l. ſi inſulam,
num.14.ff.de verbor.oblig. Caballin.de euict.§.2.
num.21.*
19 Similiter ſi acceſſit venditioni rei minoris prohibitæ
alienari, quæ concernat ſolum commodum minoris, &
non alterius perſonæ, de euictione tenetur *Bart.in l.non
dubium nu.28.C.de legib. Alex.conſ.66.n.7.lib 4.Card.
Seraph.deciſ.1314.nu.7.*
20 Vel etiam accedat venditioni factæ cum facultate
redimendi, lapſo tempore ad redimendam dato,
& non ſecuta redemptione, remanet obligatus, ſi ſibi
non cauit in hunc caſum quominus remaneret obligatus,
Card.Seraph.deciſ.1063.num 14. quod non proce-
21 dit, quando res fuit vendita cum pacto de retrouendẽ-
do,

Digitized by Google

do, & poſteà partes conuenerunt de remittendo pacto,
& liberè vendẽdo, quia dicitur inducta nouatio, *vt per
eundem Seraph. ibidem nu. 1. & 2. vbi citat Laurent. ab
Occa cauſ 54. inter conſil. Marzar.*

22 . Sed contra *per eundem Seraph. vbi ſupra num. 8. 10.
& 14.* quoniam pactum de retrouendendo venditum,
non immutat priorem contractum, & poteſt vendi, &
alienari, cum ſit ſua natura ceſſibile, vt per illum. &
ideò caſu euictionis adueniente, tenebitur is de euictio-
ne, & exigi poterit ab emptore: aliàs dolo carere non
diceretur *l. dolo ad l. Falcid. Bart. in l. cum idem de petit.
hæred. & ibi Ang. Caſtr. Fulgoſ. & alij, Card. Seraph. de-*
23 *ciſ. 672. num. 2.* niſi tamen emptor dimittat poſſeſſio-
nem, ſuſpicans poſſe repelli: quia tunc euictionis cautio
non committitur *Bal. conſ. 396. nu. 7. lib. 7. in nondum
impreſſ. lib. 7. penès me exiſtente.*

24 Scias tamen, quòd vbi cautio fuit promiſſa pro eui-
ctione, intelligi debet de idonea, *Specul. in tit. de empt.
& vendit. §. 1. col. 3. in princip. verſic. ſed ſi venditor per
text. in l. promiſſor Stichi, §. conſtituto, ff. de conſtit. pecun.
Bertaz. de clauſul. clauſul. 42. Glo. 8. num. 3.* ideò in po-
25 teſtate venditoris non erit abſque conſenſu emptoris
dare fideiuſſorem, præſertim, ſi etiam fuit promiſſa
cautio idonea; quo caſu prius conſtare debet, quòd ſit
talis, *Glo. in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate in ver. dubi-
tetur, ff. qui ſatiſda. cogan.* quam valdè commendat *Bal.
in l. non prius in princ. C. quand. fiſc. vel priuat. Alexan.
conſ. 37. viſo, & opportune num. 3. lib. 2.* & in euentum
26 diſcordiæ partium ſuper huiuſmodi habilitate fideiuſ-
ſorum erit in arbitrio iudicis declarare, quæ ſufficiens,
& idonea cautio dici debeat, vt emptoris indemnitati
conſulatur, *Bald. in l. vniuerſas ſub num. 3. C. de precib.
imper. offer. Felyn. in cap. ad noſtram, ſub num. 8. in fine,*
27 *de iureiur.* nam cum non omnia negotia, neque om-
nes perſonæ eiuſdem ſint conditionis, iuxta magnam;
ſeu leuem qualitatem actus, de quo agitur, illud idoneũ
cenſebitur, quod religioni iudicantis videbitur *Menoc.
de arbitrar. iudic. caſu 142. num. 2. & 4.* vbi teſtatur de
communi opinione, aduerſus *Corſet. ſing. 42. incip. cau-
tio ſimpliciter, verſic. adde tamen, nu. 3.*

28 Quare dicimus de magiſtratu, illi videlicet incum-
bere onus probandi, fideiuſſorem tutoris de eius man-
dato ſuſceptum, fuiſſe idoneum, quaſi ipſe tunc cõtra-
xerit; idcircò in hoc non eſt grauandus pupillus, *l. 1. §.
ſi magiſtratus, & ibi Gloſ. in verbo fuiſſe, verſic. ſed etſi
ſatis. ff. de magiſtrat. conuenien.* quemadmodum gene-
29 raliter eſt in quibuſcũque, quorum officium fuit pro-
uidere pupillo, vt idoneè caueretur, à quibus iſta pro-
batio exigenda eſt; non autem à pupillo, qui nõ habet
neceſſe probare fideiuſſores pro adminiſtratione da-
tos, cum accipiebantur, idoneos non fuiſſe, *l. non eſt ne-
ceſſe, ff. de probat. Paul. Montan. de iure tutor. & curator.*
30 *cap. 32. reg. 7. num. 41.* vnde cautio ſufficiens dicitur,
ſi pignora, & fideiuſſores dentur, *Gloſa in cap. ex tranſ-
miſſa in ver. ſufficienti, de reſtitut. ſpoliat.* vbi de marito
condemnato ob ſæuitiam ad cautionem fauore vxo-
ris, qui debet fideiubere, vt dicatur præſtitiſſe ſufficien-
tem cautionem; de qua quæſt. *Rol. conſil. 27. lib. 3. Gut-
tier. in l. nemo poteſt nu. 247. ff. de legat. 1. Caual. quæſt.*
31 *6.* quamuis hoc etiam arbitrarium ſit iudici, *Menoch.
dicto caſu 142.* ita quod in caſu, in quo præſtanda eſſet
fideiuſſio, non adimpleretur dando pignora, quando
expreſsè de fideiuſſoribus dictum fuiſſet, *Alex. ad Bar.
in l. 1. ff. qui ſatiſdar. cogan. Marſil. in rubr. de fideiuſſor.
num. 297.* cum aliud ſit in promittente ſimpliciter ſa-
tiſdare, *Cartar. latè in deciſ. Genuen. 98. per totam.*

32 At vbi ſumus in perſonis idoneis, ſufficeret ſimplex
obligatio, cum eæ non cogantur fideiubere, *Bart. in l.
quicunque la ſeconda, C. de fund. patrimonial. lib. 10. Fe-
lyn. in cap. ad hæc in fine, de ſent. excommun. Roman. con-
ſil. 67. col. 2. in fine verſic. tertio hoc ipſum probatur, vbi
Mandoſ. in ver. poſſidere in fine,* de communi teſtatur;
cum diſtinctionibus tamen. de quibus per *Gratian. di-
ſcept. lib. 1. cap. 13.*

ARGVMENTVM.

Prædium emptum ex pecunia recepta per venditorem cum hypotheca rei emendæ pro euictione, an ita dicatur obligatum emptori primo, vt ipſe præferatur anterioribus creditoribus.

Actio ad duplum, quando competat poſt rem reſtitutam, quando res eſt per hypothecariam euicta.

Emptor vbi moleſtatur per actionem hypothecariam, an agat aduerſus venditorem de euictione, ſi ab eo auocetur poſſeſſio temporaliter.

Fundus venditus, vbi reperitur obnoxius annuo redditui, an ſit locus reſciſſioni contractus, vel agatur ad damna, & intereſſe.

Et quid, quando res vendita fuit hoc pacto, vt ſi emptori diſpliceat, ſit inempta.

SVMMARIVM.

1 *Prædium emptum ex pecunia recepta per venditorem, cum hypotheca rei emendæ pro euictione rei venditæ, dicitur obligata primo emptori, ex cuius pecunia fuit empta.*
2 *Hypotheca de conſenſu venditoris tempore emptionis apponi debet.*
Sed contrarium in præſenti caſu, nu. 3.
4 *Venditor in actu acquiſitionis poteſt alijs præiudicare.*
5 *Actio ad duplum, non competit poſt rem reſtitutam, quando res eſt per hypothecariam euicta, & nu. ſeq.*
Contrarium nu. 7.
Diſtinguitur nu. 8. & ſeqq.
6 *Hypothecaria auocat nudam poſſeſſionem.*
7 *Alienatio dicitur iuris cenſura.*
10 *Creditor non agit via executiua, quando res fuit eiadicta vigore rei iudicatæ, ſi poſtea euincatur.*
11 *Emptor, vbi ſimpliciter moleſtatur per actionem hypothecariam à creditore, non agit aduerſus venditorem de euictione, cum auocetur tantum poſſeſſio, ſed agit, vt liberet rem ab onere hypothecæ, nu. 12.*
13 *Fundus poſt factam venditionem, ſi reperitur obnoxius*

an-

annuo cenſui, ſeu redditui, eſt locus reſciſſioni contra-
ctus, ſi venditor ſit ignorans, etſi ſciens tenetur vlte-
rius ad damna, & intereſſe.
Contrarium, quod immò agatur, vt res liberetur, aliàs in-
tereſſe peti poſſit, nu. 14.
15 *Emptor, etiam quòd res ſibi tradita ſit, non tenetur ad*
ſolutionem pretij, niſi prius liberetur ab obligatione, &
hypotheca.
Et agere poteſt ad id, quod ſua intereſt, nu. 16.
17 *Creditor euincens rem venditam à manibus emptoris,*
ſi offerat rem euictam dimittere recepto eius credito in
pecunia, emptor non tenetur reemere.
Emptor meliorando rem emptam, quæ poſteà euinceretur,
tanquàm alij obligata, liberatur, præſtando primam
æſtimationem.
19 *Venditor, quando conſtituit ſe emptoris nomine poſſi-*
dere, emptor agere non poteſt contra venditorem ex
empto ad tradendum.
20 *Venditor, ſi bona fide rem alij tradat, quam creditori, te-*
netur, ſed cedendo actionem liberatur.
21 *Res vendita hac lege, vt ſi res diſpliceat, ſit inempta, ta-*
lis diſplicentia declarari debet infra 60. dies.
22 *Emptor, cui traditus eſt fundus hypothecatus, cogere*
non poteſt venditorem, vt fideiubeat.
Et qualiter emptori ſuccurratur, nu. 23. & 24.

QVÆST. XXXIX.

1 SEius emit à Titio cenſum, ſeu annuũ
redditũ ducatorum decem pro pre-
tio ſcutorum putà cẽtum pacto ad-
iecto, vt ex dictis ſcutis centum eme-
retur prædium pro ſecuritate dicti
Seij; ita quod bona ſic emenda ſint
ſpecialiter obligata dicto Seio. Facta
fuit emptio per dictum Titium, in qua dictũ fuit, quod
ea facta fuit de pecunijs Seij. Poſteà euincuntur dicti
annui redditus; & ideò hæredes Seij illis euictis, prætẽ-
dunt prælationem in dictis bonis, tanquàm acquiſitis
ex pecunia Seij, & vt ſupra emptis. Verùm creditores,
qui prius contraxerunt cum dicto Titio, dicunt hypo-
thecam prædictam appoſitam in dicto contractu ni-
2 hil operari; ex quo emptionis tempore appoſita non
fuit hypotheca de conſenſu venditoris, qui ex diſpoſi-
tione *l. licet, C. qui potior. in pignor. hab.* neceſſarius vi-
detur, *vt per Neguſant. in tract. de pignor. par. 4. princ.*
nu. 14. & ſequent.
3 Verùm conſenſus iſte venditoris neceſſarius nõ vi-
detur; ſed ſufficit ſpecialis hypotheca de conſenſu de-
bitoris, quæſita in bonis emptis, quæ ſine hac pecunia
non eſſent in hæreditate ac bonis Titij: non enim ex
hac receptione pecuniarum, ac emptione facienda eũ
ſpeciali hypotheca vlla ſit iniuria anterioribus credito-
ribus: cùm bona prædicta non eſſent in bonis eorum
debitoris, niſi fuiſſet pecunia iſtius Seij ſecundi credi-
toris, quod in materia pignorum conſiderat *Fulgoſ. in*
l. 1. ad finem, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluitur, vnde
conſentiat venditor, vel non, eis nullum ſit præiudiciũ,
neque venditori damnum aliquod oriri poteſt ex hac
ſpeciali obligatione.
Non obſtat diſpoſitio *d. l. licet, C. qui potior. in pign.*
habean. quoniam text ille loquitur, quando vẽditor rei
vult, quod creditor emptoris in re per eum vẽdita pr-
feratur cæteris creditoribus eiuſdem emptoris, in re
per eum vendita alijs creditoribus eiuſdem emptoris.
4 quod ex iſto text. poteſt: quoniam in actu acquiſitionis
ipſe venditor poteſt alijs præiudicare, & per eam legẽ
non tollitur facultas debitori accipiendi pecuniam, &
ex ea rem emendi eo pacto inter dantem pecuniam, &
eum, qui recipit, quod res ematur ſub ſpeciali hypothe-
ca, quia vt dictum, ex hoc nullum infertur præiudicium
creditoribus, etiam anterioribus, qui ſine hac pecunia
non reperirent rem in dominio debitoris, vt ex ijs, &
alijs decidit *Vinc. de Franch. deciſ 97. par. 1.*
5 Sed an etiam poſt rem reſtitutam competat actio
ad duplum, quando res eſt per hypothecariam euicta,
quæſtio eſt inter ſcribentes; & dicẽdum videtur, quòd
6 non: quoniam hypotheca aduocat nudam poſſeſſionẽ
l. ſi cum venditor, §. 1. ff. de euiction. At quando euinci-
tur nuda poſſeſſio, & reſtituitur res, etiam poſt rem
reſtitutam non committitur ſtipulatio de euictione ad
duplum, ſed ad intereſſe, quaſi re non liberè tradita, *ad*
text. in l. ratio in princip. in ver. aduocauerit; & ibi per
Gloſ. 1. dum dicit, item quod dicit, ſi eſt aduocata, &
ibi Bart. & Doct. ff. de action. empti, & Bal. & Salycet. in
l. 1. C. de peric. & commod. rei vendi. per quæ cõcluden-
dum videtur, quod etiamſi res eſt reſtituta per hypo-
thecariam, non committitur ſtipulatio.
7 Cuius contrarium videtur probare *tex. & ibi Glo. in*
l. euictus, ff. de euictionib.
8 Quare pro vera reſolutione dicendum eſt, quòd ſi
quæratur, An re euicta per hypothecariam committa-
tur ſtipulatio duplæ poſt rem reſtitutam, debet di-
ſtingui: quod aut res eſt euicta per hypothecariam pro
tali quantitate, quod eſt ſpecies relutionis, & tũc, quia
nuda poſſeſſio euicta cenſetur, non committitur ſtipu-
latio de euictione; ſed agi poteſt, vt libera tradatur; &
ita procedit *text. in d. l. ratio, & quod ibi per Bar.*
Aut eſt euicta pro tali quantitate, quod ferè eſt
amiſſa res relutionis, & tunc lex præſumit venditorem
non luiturum; atque ita cenſetur euictio perpetua ra-
9 tione proprietatis, quia dicitur alienatio iuris cenſura,
vt eſt caſus notabilis *in l. qui habebat, & ibi Bart. ff. de*
legat. 3. & tunc duplæ ſtipulatio committitur; ſicut ſi
euinceretur ratione dominij. Vnde, ſi venditor nõ ſol-
uit creditori à principio, commiſſa cenſetur ſtipulatio
duplæ, quaſi re alienata, & euicta ratione dominij *per*
d. l. qui habebat, quaſi ſpes non ſubſit, quòd ſoluto cre-
dito ipſius actoris, lui adhuc poſſit, vt latè per *Soc. conſ.*
199. ſub nu. 8. lib. 2. quem ſequitur Menoch. conſ. 361. n.
5. lib. 4.
10 In caſu autem, quòd res creditori fuiſſet addicta
vigore rei iudicatæ, ſi poſtea euincatur, non tamẽ cre-
ditor poteſt amplius agere via executiua, quoniam iam
eſt extincta, *Bart. Alex. & Iaſ. in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt*
addictum, ff. de re iudic. & faciunt, quæ dicam in quæ-
ſtione...
11 At vbi ſimpliciter inquietatur emptor per actionẽ
hypothecariam à creditore, non etiam agitur aduerſus
venditorem de euictione, quaſi res euincatur, quæ per
hypothecariam verè non euincitur: ſed tantum auo-
catur poſſeſſio ab emptore temporaliter; hoc eſt, do-
nec creditori agenti ſoluatur debitum petitum, aut li-
tis æſtimatio, *d. l. ſi eum venditor, ff. de euict.* de quo di-
xi, dùm egi de Saluiano interdicto, *in quæſt. 126. num.*
12 *15.* & niſi venditor liberet rem venditam ab onere
hy-

Digitized by Google

hypothecæ, tenetur emptori ad intereſſe, *Ang. & Doctor. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. Alexan. conſ. 63. col. penult. in pr. lib. 6. Crauet. conſ. 198. nu. 14.*

13 Sed quæro, an idem firmandum ſit, quando fundus venditus poſt factam venditionem reperitur obnoxius annuo cenſui, ſeu redditui. Et prima facie dicendum videtur, locum eſſe reſciſſioni contractus, ſi venditor ſit ignorans; ſi verò ſciens, tenetur ad damna, & intereſſe: quamuis enim attento iure communi tantum agi poſſet hoc caſu ad intereſſe per *l. 1. §. 1. & l. Iulianus, §. Iulianus, ff. de act. empt.* & ita venditor ignorans teneatur quanto minoris propter ſeruitutem, vel penſionem emptor rem emiſſet, etiam ſi pro nihilo rem emiſſet, vel nullo modo emiſſet, venditio reſcindatur, & pretium totum repetatur, *vt in l. illud, §. ſi minus, ff. de tribut. Salyc. in l. ſi minor, ff. de action. empt. Dida. Perez in rubr. tit. 2. ordinam.* nihilominus attento eodem iure communi, erit in electione emptoris, an velit ſtare emptioni, & agere ad intereſſe, vt in dictis iuribus, vel etiam diſſoluere; ita tenet *Ant. Gomez de contract. to. 2. cap. 2. nu. 45.*

14 Contrarium, quod immò venditio reſcindi non valeat ob cenſum redimibilem antea conſtitutum ſuper re vendita licèt emptori nil dictum fuerit, ſed tantum petere poſſit, vt res illa liberetur à cenſu prædicto, ſicque, vt creditor condemnetur, vt intra certum breue tempus iudicis arbitrio aſſignandum, cenſus redimatur vna cum ſolutione fructuum decurſorum, & non ſolutorum, vſque ad actualem redemptionem dicti cẽſus, à quo res vẽdita libera remaneat, & ab omni penſione in poſterum ſoluenda: nam cum res ipſa cenſui redimibili affecta, ad voluntatem venditoris eiuſdem facto libera fieri poſſit, dicendum eſt, vt tantùm reficiatur emptori, quantum abſtulit taciturnitas cenſus tempore venditionis rei, videlicet, vt res libera efficiatur, ſi emptor allegauerit, ſeu petierit. Et quatenus vẽditor ſciens ita vendiderit, tenebitur ad damna, & intereſſe emptori, ſi quæ ſubſequantur, vel ſubſecuta fuerint, vt concludit *Io. Guttierez Pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 169. per totam,* vbi etiam reſpondit contrarijs.

15 Et quatenus adhuc pretium ſolutum nõ ſit, vbi emptor emit rem hypothecatam, etiamſi res ſibi tradita ſit, non tenetur ſoluere pretium venditori, niſi prius res liberetur à prædicta obligatione, & hypotheca, ad text. & notata ibi per *Bart. Bal. & Salycet. in d. l. ex his*

16 *prædijs, C. de euict.* & pariter dictus emptor agere poteſt ad id, quod ſua intereſt dictam rem ſibi venditam non fuiſſe, vel eſſe alteri obligatam, *l. ſi rem meam, & ibi Bart. ff. de ſolut. & Ang. per illum text. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. Neguſant. de pignor. in primo memb. 5. par. princ. nu. 24.*

Sed admiſſo, quòd creditor euincat rem venditam,

17 & illam auferat à manibus emptoris medio iure; & executione facta, quòd ſufficit, vt locus ſit euictioni, ad notata in *l. habere licere, ff. de euictio. & per Alex. conſ. 4. in prima col. lib. 3.* ſi euincens offerat rem euictam dimittere, recepto eius credito in pecunia, an teneatur emptor dictam rem recipere, & pretium creditori ſoluere; & concluditur quod non: quia non tenetur illam recipere, *vt per Caſtr. in l. emptorem, §. idem Neratius, ff. de actio. empt. ac decidit Beuintend. deciſ. 25. nu. 2.*

18 Benè verum eſt, quod emptor meliorando rem emptam quæ euinceretur poſteà, vti alij obligata, liberat rem ipſam, præſtando primam æſtimationem, *vt ex Bar. & alijs in l. in his, C. de prædi. & omn. reb. nau. li. 11. Viu. deciſ. 318. nu. 14.*

19 Quid, quando venditor conſtituit ſe emptoris nomine poſſidere, an emptor agere poſſit contra venditorem ex empto ad tradendum; & negatiuè reſpondet *Bartol. in l. ab emptore colum. penult. verſic. ſed quæro, ff. de pactis.*

20 Item, quid ſi venditor rem bona fide alij tradat, quã creditori; num teneatur; & dicitur teneri; ſed cedendo actionem liberari, *l. cum fundus, § ſeruum imprudens, ff. ſi cert. pet. vbi Iaſ. col. 4. notab. 4. limitat. 4.*

21 Quid autem, ſi aliquis vẽdit rem aliquam hac lege, & pacto, vt ſi ei res diſplicuerit, ſit inempta, infra quod tempus emptor debeat hanc diſplicentiam declarare; reſpondeo infra ſexaginta dies, *l. quod ſi nolit, ff. de ædil. edict.* quem textum ſingularem eſſe ait *Roman. ſingul. 705. incip. vendo.*

22 Præmiſſis adde, quòd emptor, cui venditor tradidit fundum hypothecatum, non poteſt cogere venditorẽ, vt fideiubeat de euictione, *ſecundum Ang. in l. ſi hæres, & ibidem R. pa num. 31. ff. ad Trebell.* vbi addit, empto-

23 ri tamen ſuccurri, vt æſtimetur fundus cum obligatione, & ad id, quod minus æſtimatũ fuerit, dabitur actio contra venditorem poſt *Bartol. in l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum, §. fin. ff. de verb. oblig.*

24 Refert quoque *Rip. vbi ſupra,* aliud remedium, quo ipſi emptori dicto caſu ſuccurritur, ex Alex. ibi, nempè, quòd emptor agat contra venditorem, vt liberet prædium vẽditũ ab hypotheca, *l. ex his prædijs, C. de euict.* qui text. non probat: quia loquitur re nondum tradita; nos verò agimus re ipſa tradita; de quo dicam ſuo loco, præter ea, quæ dixi in ſuperioribus quæſtionibus.

1 ARGVMENTVM.

Venditor fundi, reſeruato ſibi dominio, donec fuerit ſibi ſolutum integrum pretium; an, ſi interim emptor moriatur illius creditoribus etiam anterioribus præferatur?

Meliorationes in re obligata factæ, qualiter detrahantur. Et quod tempus attẽdatur.

SVMMARIVM.

1 *Vendens fundum, reſeruato ſibi dominio, donec pretium fuerit ſolutum, ſi interim emptor moriatur, præfertur cæteris creditoribus, etiam anterioribus.*

Ampliatur idem procedere etiam ad fauorem creditorum ipſius venditoris, nu. 2.

3 *Creditores anteriores in re vendita, & tradita, habita fide de pretio, præferuntur etiam ipſi domino.*

Fallit facta reſeruatione dominij, nu. 4.

Ampliatur idem habere locum, ſi facta ſint melioramenta, num. 5. & 7.

Contrarium nu. 14. & ſeqq.

6 *Venditor rei, vbi vult, quod creditor emptoris in re per eum vendita, præferatur alijs creditoribus eiuſdem emptoris poteſt. Et de ratione ibidem.*

8 *Me-*

Meliorationes in re obligata factæ, ſunt obligatæ, vt ipſa res. Et de ratione nu. 10.

Declaratur num. 19.

8 *Precij tamen reſtitutio facienda eſt, quo res obligata facta eſt pretioſior, nu. 19.*

Aliàs doli exceptione repelleretur, nu. 22.

11 *Obligatio realis tranſit contra quemcuuque, non ſolùm in re ſpecialiter obligata, ſed etiam in acceſſorijs.*

12 *Hypothecaria competit creditori venditoris, qui vendidit, reſeruato ſibi dominio, donec pretium ſolueretur, quando ex temporis augmento res ſit pretioſior.*

13 *Alteri quod accedit, cenſetur eſſe illius pars verè, vel fictè.*

14 *Hypotheca non cadit in re propria.*

16 *Conditio donec pretium ſolutum fuerit eſt naturalis contractui venditionis.*

Et dicitur pura venditio, nu. 17.

20 *Acceſſorium ſequitur naturam, ſui principalis, quando non eſt diuerſa ratio inter principale, & acceſſorium.*

Et aliquando ſeparatur à principali, nu. 21.

23 *Meliorationes vbi ab emptore factæ ſunt, poſſeſſor offerendo æſtimationem liberatur ab earum traditione, etiam quòd æſtimatio non aſcendat ad id, quod debetur.*

24 *Emptor domus hypothecatæ, ſi eam ſuis ſumptibus meliorauit; & ab eo euincatur, liberatur præſtando primam æſtimationem, ita quod vtatur retentione nedùm pro melioramentis, ſed etiam totius rei.*

25 *Aeſtimatio prima offertur, vbi in re hypothecata fuerunt ab emptore factæ meliorationes.*

Sed quòd immò attendatur præſens tempus, nu. 26.

27 *Poſſeſſori qui meliorauit, datur ſolùm quod impenſum eſt, non id quod melioratum eſt.*

At quòd immò pretendi poſſit deductio totius valoris meliorameutorum, nu. 28.

Q V Æ S T. X L.

1 QVæro rurſus, quid ſi Sempronius vendidit fundum Mœuio pro certo pretio, pacto adiecto, quòd donec ſolutũ nõ fuerit totum pretium, dominium non acquireretur emptori; pro quo etiam in ſpecie emptor obligauit fundum ipſum emptum.

Mœuius in dicto fundo plures fecit meliorationes, deinde obijt pluribus debitis implicitus. Creditores emptoris prædefuncti anteriores, & creditores habentes cauſam, ſeu ceſſionem à Sempronio venditore, cui ſpeciali hypotheca res à ſe vendita tempore pendentis ſolutionis fuit obligata, concurrunt pro ſatisfactione illorum crediti; quis eorum præferri debeat in fundo, & meliorationibus prædictis.

Quoad fundum venditum, nemini dubiũ eſt, quòd præferri debent creditores babentes iura Sempronij venditoris, ſtante pacto prædicto reſeruationis domi-
2 nij, quod pactum validum eſt, *Alberic. in l. 2, C. de pact. inter empt. & vendit. Bal. in rubr. C. de contrahen. empt. quæſt. 13. Addent. ad Specul. in tit. de empt. & vendit. in princ. col. 3. in addit. quæ incip. Ipſa in fine.*
3 Quamuis enim regulariter in re vendita, & tradita, habita fide de pretio, præferantur creditores anteriores, etiam ipſi domino rei, *Bart. in l. ſi cum dotem, §. fin. in fine, ff. ſoluto matrim. vbi Ang. Fulgoſ. Paul. de Caſtr.*
4 *Ioan. de Imol. & Alexan.* id tamen non procedit facta huiuſmodi reſeruatione: quoniam tunc præfertur venditor cæteris omnibus creditoribus, vt in re propria, ſicut declarat *Gomeſ. variar. reſolut. cap. 2. ſub nu. 24. verſic. Quintus modus*; idemq; concludendum videtur in meliorationibus, vt ſcilicet ij præferri debeant: quoniã
5 meliorationes cedunt ſolo, *§. cum in ſuo ſolo, Inſtit. de rerum diuiſ.* cuius ſcilicet ſoli dominium cum fuerit reſeruatum, eorundem creditornm videntur quoque eſſe meliorationes, quia ſicut præferuntur in ſolo, tanquàm in re propria, ita præferri debent in meliorationibus, quæ acceſſoriæ ſunt ad rem ipſam, ſeu in pretio earum.

His additur, quòd ad fauorem creditorum ceſſionariorũ venditoris adeſt hypotheca in contractu venditionis appoſita in re propria ex diſpoſitione *tex. in l. licet, C. qui potior. in pignor. habeant.* vbi dicitur, quòd
6 quando venditor rei vult quod creditor emptoris in re per eum vendita præferatur alijs creditoribus eiuſdem emptoris, quòd poteſt: quia in actu acquiſitionis venditor poteſt alij præiudicare, & opinionem hanc tenet poſt alios *Gail. ſing. obſeruat. lib. 2. obſerua. 12. in ſecunda limit. & obſeruat. 15. in tertia limit.* quod vtique vi-
7 detur etiam procedere in meliotamentis factis in re, vtſupra obligata, vti acceſſorijs, quæ cenſentur illius
8 pars verè vel fictè: cũ de iure meliorationes in re obligata quacunq; factæ, ſiue per debitorem, ſiue per tertium ſint obligatæ, vt ipſa res *ad l. Paulus, §. 1. ff. de pignor.* per quam videtur decidi caſus noſter, provt ita fuiſſe deciſum in Conſilio Neapolitano teſtatur *Frãch. deciſ. 37. propè finem, verſic. & aliàs fuit dubitatum*; vbi
9 addit, quòd facienda eſt reſtitutio pretij, quo res obligata facta eſt pretioſior, iuxta diſpoſitionem illius tex.
10 ea ratione, quia meliorationes cedunt ſolo obligato;
11 & obligatio realis tranſit contra quemcunque non ſolum in re ſpecialiter obligata; ſed etiam in acceſſorijs, *Bart. in l. ſolent, ff. de alim. & cibar. legat. eſt text. in l. domo, ff. de pignor. actio. & in l. etiam, ff. qui potior. in pignor. habean.* idem decidit idem *Franch. in deciſ. 457. num. 2. vbi citat Gloſ. Pariſien. in tit. 1. in Gloſa 5. in verle fief. ſub num. 94. verſic. Tertiò, vt plenius, Neguſant. de pignor. primo membr. par. 5. verſic. quartò quæritur, & addit. vbi ſupra Franch. num. 8.* creditori quoque hypo-
12 thecariam, quando augmento res ſit prætioſior, & ſicut ſuper augmento prædicto in eo, quod plus valeret res empta à domino, quando ſolutio facta eſt anterioribus creditoribus, iuxta tamen declarationem, de qua ibi per eum, & in ſpecie, de qua agimus, conferunt tradita per *Aret. in l. ſi conuenerit la ſeconda, ff. de pignor.*
13 *actio.* tum dixit, quod illud quod alteri accedit, cenſetur eſſe illius pars verè, vel fictè.
14 In contrarium facit, quia cum dominium in emptorem non fuerit translatum ex ipſa facta reſeruatio-
15 ne, non cadit hypotheca tanquàm in re propria, *l. neque pignus, ff. de regul. iur.* provt nec res aliena obligari poteſt, *l. rem alienam, vbi Gloſa, ff. de contrahen. empt. plenè Neguſant. in tract. de pignor. tertio memb. 2. par. num. 26. verſic. ſecundò quæritur*; atque ita obligationis impoſſibilitas concurrit ex vtraque parte: ex parte ſci-
16 licet recipientis, & ex parte obligantis; & ea conditio, donec pretium ſolutum fuerit, eſt naturalis contractui venditionis, *ex Bal. in rubr. C. de contrahen. empt. in decimatertia quæſt.* per quam ita decidit ſacrum Conſilium,

Digitized by Google

litum, vt refert. *Afflict. dreiſ. 338.* allegat exteros *Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 11. ſub num. 6. verſic. ſecundò in eiuſdem opinionis cõfirmatione*, qui relata opinione Bal.
17 Afflict. Tiraq. dicit venditionem modò quo ſupra ſactam, nullam habere conditionem, quæ effectum contractus impediat, & quod eſt pura vẽditio, licèt dominium translatum non fuerit; & ideò venditor remanet dominus, & ſucceſſiuè non poteſt in re vendita dari hypotheca.

18 Et quatenus etiàm vellemus rectè in his hypothecã dari, iſta ſpecialis hypotheca operaretur tantummodò quoad ipſum fundum venditum, in cuius venditione potuit venditor apponere legem quam voluit, ſecundũ terminos *d. l. licèt*, quæ loquitur in pacto ſpecialis hypothecæ ſtatim appoſito in ipſa emptione, ſicuti declarat *Neguſant. in tract. de pignor. in quinta parte in ſecundo membro ſub num. 17. & 37. latè Cæpoll. in cautel.* 124. non autem in ipſis melioramentis, de quibus pactum prædictum non loquitur; nec quidem tunc temporis fuit cogitatum.

19 Eſt verum, quod meliorationes veniunt obligatæ tanquàm acceſſoriæ ad pignus obligatum ex natura acceſſorij, *dicta l. Paulus, §. domus, Neguſant. de pignor. par 6. in primo membr. in quarta quæſt.* obligatæ tamen erunt obligatione acceſſoria naturali à lege introducta, quia ſolo cedunt, non autem obligatione ab homine inducta cum priuilegio prælationis ex particulari, ſeu accidentali eius prouiſione. At diuerſa magis ratio eſt in vno, quàm in alio. Nàm in primo caſu, quando fit ſpecialis obligatio, venditor in præſenti legem imponit rei ſuæ.

In ſecundo verò caſu ſpecialis hypotheca impoſita videretur in rebus non venditis, & meliorationibus per eum non factis. Quare cum diuerſa ſit ratio, diuerſum
20 ius reddi debet. Tunc enim acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quando non eſt diuerſa ratio inter principale, & acceſſorium; *ſic Marſil. in ſing. 17. acceſſorium, verſic. ſcias tamen, Surd. conſil. 127. num. 37. lib. 1.*
21 vbi quod aliquando acceſſorium ſeparatur à principali, *l. 1. §. fin. ff. de reb. eor. & l. fin. ff. eod.*

22 Hac firmata concluſione; ad illud quod dicebatur, meliorationes videlicet cedere ſolo; Reſpondetur tamen dominum ſoli teneri reficere pretium ipſarũ, aliàs doli exceptione repelleretur, *l. ſin autem, §. in repetita, ff. de rei vendic. & in l. adeò, §. ex diuerſo, ff. de acquir. rer. domin. d. l. Paulus, §. domus, & in terminis ſic decidit Conſilium Neapolitanum teſte Franch. in deciſ. 506. propè finem, & per totam.*

23 Sed adhuc inſurgit dubitatio, an vbi ab emptore factæ ſunt meliorationes, poſſeſſor offerendo æſtimationem liberetur ab eius traditione? Et ita offerendo eum liberari cenſeo, etiam quòd æſtimatio dicta non aſcendat ad id, quod debetur. *ſic Bart. in l. 2. C. de præd. naui.*
24 vbi Bart. elicit vnam concluſionem, quam dicit mirabilem: nempè, quòd ſi aliquis emit aliquam domum alteri hypothecatam, & eam ſuis ſumptibus meliorauit, ſi ab eo euincatur per hypothecariam, liberatur præſtando primam æſtimationem, hoc eſt ſoluendo valorem rei ante ſactas meliorationes; ita vt non ſolum vtatur retentione pro meliorationibus; ſed etiam totius rei conſequatur retentionem; quæ Bart. traditio communiter recipitur, vt ibidem habetur per omnes Doctores, & ſequitur *Paul. de Caſtro in l. ſi conuenerit, §. ſi fundus num. 2. ff. de pignor. actio. gloſ. in l. cum poſtulaſſem, §. final. ff. de damn. infect. ſuper ver. tribuendum eſt, Iaſ. in l. creditor la prima num. 6. ff. ſi cert. petat. Socin. conſ. 224. col. 2. lib. 2. Corſett. in ſingul. in ver. Melioratio. Modern. Pariſien. in conſuetud. Pariſien. tit. 1. §. 1. Gloſa 5. num. 80. & 81. Brun. de augmen. concluſ. 14. fallen. 2. num. 6. Garz. de expen. & meliora. cap. 18. num. 55. & ſeq. comprobat Theſaur. inn. qq. foren. lib. 1. quæſt. 71. & prius Neguſant. in quarto memb. 5. par. num. 18. de pign. & num. 21. Couar. variar. reſolut. lib. 1. cap. 18. nu. 2. & 3. vbi plenè.*

25 Cuius autem temporis æſtimatio attendenda ſit, an reſpectu habito, prout valebat tempore vẽditionis deducto pretio melioramentorum manufactorum; an verò prout valet habito reſpectu ad præſens tempus.

Et concludendum videtur, quòd ſufficiat offerre primam æſtimationem. *ſecundum Paul. de Caſtro in l. ſi conuenerit, §. ſi fundus, ff. de pignor. act. & videtur fuiſſe de mente Bart. in d. l. 2. C. de præd. nauicul.* licèt ſecundum alios augmentum accedens fundo loco pignoris detineatur, & adiudicatio fiat pro eo ſolum, quod valebat tempore obligationis.

26 Verùm, quòd attendi debeat valor præſentis temporis detracto pretio melioramentorum factorum per poſſeſſorem, ſeu ſerunt *Neguſant. in loco proximè citato num. 21. & Couar. d. cap. 8. ſub num. 3. verſic. cæterum,* in ſpecie ſic deciſum teſtatur *Franch. deciſ. 38. ſub nu. 4* qui *num 6.* declarat, quod diximus, ſcilicet, quod augmentum accedens fundo loco pignoris, detineatur, vt ibidem per eum.

27 Subiungit quoque ibidem *Franch. num. 7.* An text. *in l. in fundo, ff. de rei vendi.* quo cauetur id tantum, quod impenſum eſt, poſſeſſori reficiẽdum eſſe, non id in quo melioratum eſt, procedat tantùm, quando fundus vẽ-
28 dicatur à domino; an etiam, quando agitur iure hypothecæ ſuper fundo. Et fuiſſe deciſum teſtatur cõtra creditorem poſſe nempè prætẽdi deductionem totius valoris melioeamentorum, ſuper quo videndus eſt idem *Franch. deciſ. 456. num. 4. 5. & 6. & quæ dixi in tract. de imputat. quæſt. 136.*

ARGVMENTVM.

Venditor, quando præferatur in mercibus venditis, ex dolo emptoris.

Dolus, quando dicatur dare cauſam contractui.

Debitor, quando admittatur, vel non ad ceſſionem bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Vendens merces ei, qui iam conceperat fugam, præfertur omnibus alijs in ſuis mercibus, & nu. 14.*
Et quæ ſit coniectura huiuſmodi fugæ, nu. 15.
Ampliatur etiam procedere in pretio ex ipſis mercibus redacto num. 2.
3 *Creditores admittuntur ad bona ſui debitoris, inter quæ aliena non connumerantur, licèt inter illa reperiantur.*

4 Do-

4 Dominium dicitur translatum, vbi habita fuit fides de
pretio.
Fallit, quando emptor habuit animum fugam arripere,
num.5.& ſeq.
6 Contractus ratione doli vitiatur. Quòd procedit & in
diſtractu, ibidem.
Et redditur nullus nu.7.& infra.
8 Contractus dicitur nullus defectu conſenſus.
Etiam iuramento non obſtante, nu.9.
10 Dolus debet nocere doloſo.
Et nulli commodum afferre, etiam minori, nu.11.
12 Dolus, quando dicatur dare cauſam contractui, & num.
ſequenti.
13 Dolum expreſsè committere, & cum aliena iactura
ſcienter locupletari, paria ſunt.
14 Dolus probatur coniecturis.
16 Tempus breue quale dicatur, relinquitur arbitrio iu-
dicis.
17 Debitor, quando ſciuit ſe non eſſe ſoluendo, & tamen
promiſit ſe ſoluturum, dicitur fuiſſe in dolo.
18 Debitor ſciēs patrimonium ſuum ad nihilum redactum,
non poteſt emere abſque tali certioratione, etſi non
fiat, dicitur in dolo.
19 Ceſſio bonorum denegatur debitori doloſo.
Præſertim, ſi vltrà dolum fuit renunciatum beneficio
prædicto, nu.22.
Ita quòd doloſus litigator nec etiam beneficio cap. Odoar-
dus, iuuari poſſit, ibidem.
Declaratur num.24.
20 Socer perdit beneficium, ne teneatur vltra quam facere
poſſit, ſi ſciens præſtare non poſſe, generum induxit ad
contrahendum.
Extende idem procedere in ſocio, nu.21.
Ratio adducitur, num.23.
Declaratur num.24.
Subdeclaratur num.25.

QVÆST. XLI.

1 HVc ſpectat quæſtio de mercatore,
qui alij vendidit merces, qui iam
conceperat fugam; an præferatur
omnibus alijs in ſuis mercibus,
quamuis fidem habuerit de pretio,
& concluditur affirmatiuè.
Nam talis fides habita, videtur
per dolum emptoris, & per conſequens habetur pro
non habita, neque dominium cenſetur translatum, ſe-
cundum Bal. in l. ſi cum dotem, §. fin. ff. ſoluto matrim. qui
ſubdit hoc eſſe ſingulare, & hanc quæſtionem de facto
agitari, ſequitur Ang. ibi, dicens, ſe quoque in facto ha-
bere, & Alexan. num. 5. vbi impugnat Raphael. Cuman.
contrarium tenentem, idem voluit Cæpoll. in cautel. 124.
num. 1. Salycet. in l. ſi pro debito, num. 3. C. de bon. auctor.
iudic. poſſid. Neguſan. de pignor. in ſecundo memb. 5. par.
princ. num. 9. Rip. in l. ſi ventri, §. in bonis, nu. 6. ff. de pri-
2 uileg. creditor. quæ concluſio ampliatur, vt locum ha-
beat etiam in pretio ex ipſis mercibus redacto, per di-
ctam l. ſi ventre, l. depoſui, & l. ex facto in princ. ff. de pe-
cul. Authent. ſi quis ex rebus, C. de iure dot. cum alijs per
Amator. Rodriquez de concurſu credit. parte 2. artic. 4.
num. 6. & 7.
3 Creditores enim ſolum admittuntur ad bona ſui
debitoris, inter quæ aliena connumerari non debent,
quamuis inter illa reperiantur, l. 1. ff. de priuileg. credit.
l. ſi non expedierit, in princip. ff. de bon. auctorita. iudic.
poſſiden. l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, ff. de re iudi-
cata.
4 Nec facit negotium, quod habita fuerit fides de pre-
tio: quo caſu dicitur translatum dominium, §. vendite,
Inſtit. de rer. diuiſ. Cæpol. dicta cautel. 124. Neguſan. de
pignor. d. memb. 2. 5. par. nu. 18.
5 Nàm reſpondetur cōtrarium non procedere, quan-
do emptor venditionis tempore habuit animum fu-
gam arripere, quia tunc dicitur dolum dediſſe contra-
ctui; & ſic ipſi venditioni habendi fidem de pretio: vn-
6 de talis fides habetur pro non data: & ratione dicti
doli contractus vitiatur ipſo iure, l. 3. §. fin. ff. pro ſocio,
l. in cauſæ, ff. de min. Doct. in l. eleganter, ff. de dolo, ca. cum
dilecti, vbi notatur de empt. & vendit. Bero. conſil. 6. nu-
mero 28. & conſil. 37. num. 26. lib. 1. quod procedit in
diſtractu, qui dolo vitiatur, Doctores in l. actione, & l. de
tutela, C. de in integrum reſtitut. minor. in l. in ſumma in
princip. ff. de condit. indebit. Roman. in dicta l. ſi cum do-
tem, §. ſi mulier il primo, num. 7. ff. ſoluto matrimon. vbi
etiam Cuman. plures adducit. Tiraquel. de legib. connu-
7 bial. Gloſ. 5. nu. 9. quodque dolus reddat contractum
ipſo iure nullum, reſpondit Purpur. conſil. 18 num. 49.
lib. 1. Rota deciſ. 192. nu. 4. par. 2. in nouiſſ. Sanchez lib.
1. diſput. 64. num. 2. & 3. Maluaſ. conſil. 39. num. 7. Par-
lador. rer. quotid. cap. 3. num. 13. Viu. deciſ. 160. num. 7.
Alexan. Rauden. conſil. 19. num. 44. lib. 2. Cardin. Man-
tica de tacit. & ambig. conuent. lib. 1. tit. 9. num. 23. &
26. Cauagnol. ad decret. Mont. Ferra. 22. § 2. num. 27.
Caball. conſil. 144. num. 69. lib. 1. Surd. conſ. 253. nu. 13.
Seraphin. de iure priuil. 58. num. 2. quia defectu conſen-
8 ſus actus eſt nullus, l. an inutilis, ff. de except. Odd. de re-
9 ſtitut. quæſt. 5. num. 14. iuramento etiam non obſtante,
Alduin. conſil. 1. num. 111. ne ex ſuo dolo cum tertij ia-
ctura quis improbum cōmodum reportet, dolus nam-
10 que nocere debet doloſo, l. itaq; fullo, ff. de furt. l. ne ex
dolo, ff. de dolo, l. 1. §. 1. de doli except. l. eum qui, ff. quod cū
eo. c. intelleximus de iudic. Becc. conſil. 186. nu. 22. & 23.
Surd. deciſ. 64. num. 18. de aliment. tit. 1. quæſt. 42. num.
11 104. & nulli commodum afferre, etiam minori, l. au-
xilium, ff. de minor. cap. ſedes, & cap. ex tenore, de reſcri-
ptis, Mantic. de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 8. numero 28.
Aym. conſil. 100. num. 10. Odd. de reſtitut. quæſt. 12. nu.
7. Honded. conſil. 32. num. 6. lib. 1. Sanchez de matrimon.
lib. 1. diſput. 42. num. 5. & lib. 3. diſputat. 18. num. 24.
Gratian. diſceptat. lib. 1. cap. 118. nu. 55. Cardin. Tuſch.
lit. D. concluſ. 581.
12 Dolus autem dicitur dare cauſam contractui, vbi eo
ſecluſo, & veritate cognita contrahendum non eſſet, vt
ſi quis dolo venditoris emat, non aliàs empturus, vel
dolo emptoris vendat, non aliàs venditurus. Cauſam
verò contractui non dat; ſed in eo incidit, ſi ad hoc ve-
ritate cognita, contractus ſit celebrandus, vt ſi emptor
venditoris dolo inductus emat, adhuc tamen, ſecluſo
dolo empturus; licèt fortè non tanti, Roſell. in ver. dolus
vbi Angelic. nu. 9. Tabien. quæſt. 7. nu. 8. Armill. nu. 6.
Silueſtr. ver. culpa quæſt. 5. Mediu. de reſtit. quæſt. 33. ini-
tio. Molin. diſput. 352. Tuſch. lit. D. concluſ. 183. num. 7.
Sanchez d. diſput. 64. nu. 2.
13 Imò, ſi hæc bonorum iactura abſque dolo videre-
tur accidere, ſine eo, quid eſt non eſſet, quia dolum ex-

preſsè committere, & cum aliena iactura ſcienter locupletari, paria ſunt, Calcan.conſ.73.Cranet.conſ 142. num.17.Caſ.conſ 4 num.22. Lancell.Gall.conſil.105. num.87. Maluaſ.con.79.num.19. Vin.dicta decis.160. & probat tex.l.1.§.an pupill in.ff depoſit, quem ad hoc vti ſingularem notat Curt.iun in l.1.§.ſi quis,num.12. ff.quod quiſque iur.probatque ſecundum eum, quòd ſicuti contra doli capacem intentari poteſt actio, quoties apud eum res aliqua depoſita fuit, ſic quoque intentari poſſit aduerſus eum, qui eum iactura alterius locupletior factus euaſiſſet, non ſecus, ac ſi apertus dolus interceſſeret, Montu r.decis 1 1.num.19. & interpretatio ſemper fieri debet, ne altera pars maneat decepta, l.ſi quis in conſcribendo, circa m.d. C.de pact.l.3.§.1.ff.de arbit.Paul.de Caſtr.conſ.205.in fine li.5. Aym.conſil.33.nu.25.Rota coram Sanctiſſimo Ludouiſio decis.126.nu.1.& 10.

14 Vnde nil mirum, ſi vt ſuperius dixi, talis venditor verſutia emptoris deceptus in ſuis mercibus præferatur, nec dominium cenſeatur translatum, Angel.in dicta l.ſi cum dotem, num.1.& ibidem Cuman.num.3. Alexan.num.5.Barbaſ.num.38.in fine, ff.ſoluto matrimon.Iaſ.in l.creditor num.5.ff.ſi certum petat. Bald.nouell.de dote par.4 quæst.8.num.2.& 3. Neguſant.de pignor.parte 5. memb.2.num.8.ad finem, Rip.in l.ſi venditi, §.in bonis, num.6.& 7 ff.de priuil.credit.Stracch.de decoct.parte 3. num.31.Ioan.Gutierrez Practic.quæst.lib.5.quæst.97. num.7. & in his ſufficit dolum probari ex coniecturis, & duæ ſufficiunt: præſertim cum dolus ſit quid latens in animo conſiſtens, Paul.de Caſtr.in l.quod Nerua, numero 3.ff.depoſiti, Ruyn.conſil.4.num.10.lib.1 & conſil.73.num 9.lib.2.Craueet.conſil 8.num 2.& conſil.100. num.3.& conſil.143.num.12.Menoch.de præſumpt.lib.5.præſumpt.3.num.42.& ſequent. Ottian.conſil.32. num.4 libro tertio, Rota Genuen.decis.168 numero 13.& 14.

15 Verùm coniectura illa eſt potens, quando mercator emens breui tempore, & poſt paucos dies, aufugit, & ceſſit foro; quia tunc dolus præſumitur, ita in l.ſi venditi, §.in bonis, num.7.ff.de priuil.cred.Menoch.dicta præſum pt.3.num 111.libro 5.Natt.conſil.342.num.4 & communiter concludunt ſcribentes in dicta l.ſi cum dotem, § fin.& ibidem Angel.Alexan.num.5.Caſtren.nu.5.& Roman.in §.tranſ.ſediamus num.40.Iaſ.in l.ſingularia, num.40 in princ.ff.ſi cert.petat.Maſcard.de probat.concl.531.nu 124

16 Quando verò dicatur breue tempus, relinquitur arbitrio iudicis, Alex.in l.is, à quo, ff.vt in poſſ.lega. Bald.in l.3 § ibidem, ff.ad exhiben.& in l.vlt.C.de ordin.cognit. Marſil.in l.quæſtionis, num.35 ff.de quæſtio. Socinus iun. conſil.67.num 9.lib.1.Menoch.de arbitrar.iudic.caſu 9. num 5.Natt.conſ.502.num.7.Viuquell.in l.ſi vnquàm in ver.omnia, vel partem, ſub num.21.C.de reuocan.do-
17 nat.& quando ſciuit debitor non eſſe ſoluendo, & nihilominus promiſit ſe ſoluturum merces emptas, magis arguitur dolus, l.pen.in fine.ff.de iure dot.Crau.conſ.310.ſub nu.3.verſic.non ſi facta æſtimatione.

18 Quare habemus, quòd vbi debitor ſciat ſuam deteriorationem, & vires ſui patrimonij exinanitas, & ad nihilum redactas, non poteſt emere abſque tali certioratione, qua non facta, dolus, & fraus præſumitur, Bar.Coſtanc.conſ.52.viſo proceſſu, nu.6.& 7. Maſcard.con-
19 clus 531.num.13.1 nec propterea is admittendus eſt ad bonorum ceſſionem l.penult.& ibi Gloſ.in ver.ex
20 cauſa, & in ver.Inſidiaretur, ff de iure dot. vbi quod ſocero, qui ſpe futuræ dotis generum induxit; & cum ſciret ſe præſtare dotem non poſſe, id egerit, vt genero inſidiaretur, priuilegium ne teneatur, niſi inquantum facere poſſet, denegatur, Iaſ.in l.vltima num.19.Inſtit. de action.Boer.decis 349.ſub num. 10. vbi loquitur de quodam nomine, Ogier qui contraxerat tempore quo ſciebat, ſe non eſſe ſoluendo, Roller.in tract.de contract. cenſ.in verſ.cenſus enim, num.20.in fine, Stracc.in tract. de decoct.par.3.num.10. Couar.variarum reſolut.lib.2. cap.16.ſub num.9.verſic ſecundò illud adnotandum, Brun.de ceſſio bonor.quæſt.31.quarta quæſt.princip.numero 1.& infra, & latius quæſt.22.eiuſdem quarta quæſt.princip.num.3.& 4 & quæſt.24.quæſt.4.princip.
21 ſub numero 2.vbi, quod interueniente dolo, vel culpa, ſocius perdit beneficium, ne conueniatur vltra quam
22 facere poſſit: præſertim, ſi vltra dolum interceſſerit renunciatio beneficio ceſſionis, quo caſu renunciationem valere ſcribit Bart.in l.alia, §.eleganter, in fine, ff.ſoluto matrimon. quin etiam præmiſſa adeò vera ſunt, vt improbus, & doloſus litigator beneficio cap.Odoardus, iuuari non poſſit aduerſus creditorem, teſte Rota in Mediolanen.fructuum 20.Iunij 1597.coram Cardinali Pamphilo.

23 Rario prædictorum eſt, quia lex, quæ virtuosè operari debet, & ſic obuiare fraudibus, ſi aliter fieret, contrarium operaretur, quòd non eſt concedendum.

24 Declarantur præmiſſa, vt ſcilicet debitor dolo dicatur contraxiſſe debita, & bonorum ceſſione ſit indignus, quando non fortunæ iniuria, ſed ſuo vitio factus eſt non ſoluendo, ex traditis per Stracc.in dicto tract.de decoct.par.2.ſub num.1.& 2 & par.7.& vlt.in princip. & his adſtipulatur Conſtitutio Sanctiſſimi Pij V.edita die 3.Nouembris anni 1570.inhærens iuris communis diſpoſitioni, contra fraudulentos, & doloſos decoctores, qui proprijs eorum bonis non aduerſa fortuna, aut fortuitis caſibus, ſine hoſtium incurſu, vel aliqua violentia, ſed ſua ipſorum iniuria, negligentia, ſeu prodigalitate, vel luxu, malè vtuntur.

25 Sabdeclaratur dicta declaratio, vt debitori, qui ad bonorum ceſſionem vult admitti, probandi onus incumbat fortunæ iniuriam: aliàs audiri non debeat, ex regula, quòd vniuſquiſque probare tenetur ſuæ intentionis fundamentum iurib.vulgarib. vt & quia improbabilis eſt negatiua.

ARGVMENTVM.

Venditor, qui rem alienauit cum reſeruatione ſpecialis hypothecę ſuper re vendita pretio non ſoluto, quando eam auocat, traditione facta, vel non.

Valor iuſtus ex quibus iudicatur.

Tertius veniens ad cauſam, quando teneatur illam proſequi, in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.

Et quid agere debeat, ſi non vult facere acta ſua.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, qui rem alienauit cum reſeruatione ſpecialis hypothecæ, ſuper ipſa re vendita, donec fuerit ſolutum pretium, eo non ſoluto, illam poteſt auocare à quocunque poſſeſſore, & nu. 5.*

Fallit non exiſtente dicto pacto facta traditione, nu. 2.

Primò ſublimitatur, ſi venditor de pretio fidem non habuerit, num. 9.

Secundò ſublimitatur in emptore doloſo, nu. 10.

3 *Hypothecam habens, dicitur rem habere.*

Præſertim, quando hypotheca eſt ſpecialis, nu. 4.

6 *Res ſemper tranſit cum onere, & cauſa ſua.*

7 *Hypothecaria actio, licèt non ſit merè realis, magis tamen inhæret rei, quàm perſonæ.*

Quamuis ſecundum plures ſit merè realis, nu. 8.

11 *Venditor, quando dicitur fidem emptoris ſecutus?*

12 *Venditor, quando rem ſuam, etiamſi tradidit, vendicare poſſit?*

13 *Valor iuſtus ex quibus iudicatur?*

14 *Emptor primus veniens ad cauſam inchoatam contra ſuum emptorem, tenetur illam proſequi in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.*

Et tunc cenſetur admiſſus, perinde ac ſi eſſet contra ipſum nominatim facta, num. 15.

Primò limitatur, quando actus, & probationes directò eius intentioni repugnant, nu. 16.

Secundò limitatur procedere in actu, & probationibus præteritis.

Secus in futuris, num. 17.

Tertiò limitatur, quando tertius venit ad cauſam ad excludendum ius vtriuſque collitigatoris, nu. 18.

19 *Tertius quando non vult facere acta ſua, venire debet tanquàm in primo, & de nouo cauſam committere.*

Et quando dicitur venire, tanquàm in prima, numero 20.

21 *Tertius is habet electionem veniendi, prout in prima, qui venit proprio iure independenter à iure collitigantium.*

22 *Tertium probationes, & acta afficiunt, quando expreſſè fuit per iudicem ad cauſam admiſſus.*

QVÆST. XLII.

1 Congruit & hic quærere, nùm venditor, qui rē alienat, habita fide de pretio, reſeruata ſibi ſpeciali hypotheca ſuper re ipſa vēdita, donec pretium fuerit ſolutum, & non aliter; & ita apparet, quòd voluit ſibi præcauere, quoad ſecuritatem pretij in re ipſa vendita, eueniente caſu non ſolutionis pretij rem venditam exiſtentem apud ſecundum emptorem, ſeu alium quemcunque poſſeſſorem, poſſit auocare: & dicitur quòd ſic, *l. licet, C. qui potior. in pignor. habean. Gloſ. ibidem in ver. Conuenit. text. in l. fin. iuncta Authent. quod obtinet, C. de pignor. Roman. conſil. 40. num. 6. Cephal. conſil. 131. num. 2. libro ſecundo, Cæpoll. cautel. 124. num. primo, Gail. lib. 2. obſeruat. 12. ſub numero*

2 *quarto*, quicquid aliud eſſet, non præcedente dicto pa-
cto; poſtquàm deuentum fuit ad traditionem: quia
tunc non daretur iſta auocatio, cum res ſimpliciter
vendita abſque reſeruatione expreſſæ hypothecæ ſibi
obligata non eſſet pro ſolutione pretij, *Bald. in l. finali
ante finem, verſic. ſed pone, quod tranſtulerat, numero 2.
C. commoda. & in l. eum, cui in fine, C. de actio. & obli-
gat. & in l. pro debito, verſic. ſecundò ſatisfit, C. de bon.
auctorita. iudic. poſſiden. Iaſ. in l. creditor ſub numero 5.
verſic. ſed ſalua, ff. ſi certum petatur. Neguſan. de pignor.
quarta parte numero 35. per text. in l. quod quis vbi Gloſ.
in l. ob nauem, ff. de priuileg. cred.* quam communiter ap-
probari teſtatur *Alexan. in l. ſi cum dotem, §. vltimo in
fine, ff. ſoluto matrim.* vbi, quod eſt quaſi pignus, ex quo
ante traditionem retineri poteſt, ſed non verè pignus,
quia re tradita auocatio non datur, *Surd. deciſ. 220.
num. 33. & 34. Bald. & alij in dicta l. finali. C. commod.
ſcrib. communiter in dicta l. ſi cum dotem, §. finali, Ne-
guſant. de pignor. parte quinta memb. quarto ſub nume-
ro ſecundo.*
3 Comprobatur, quoniam habens hypothecam, di-
citur rem habere, *l. eos, C. qui potior. in pignor. habeant.*
4 præſertim in hypotheca ſpeciali, quæ magis afficit rem
obligatam, *Gloſ. in l. 1. in ver. pignus, C. de neceſſ. ſeru.*
5 *hæredi. inſtit. Surd. conſil. 331. nu. 26.* & vt dixi, rem pro-
ſequi poteſt in quemcunque vadat, cum res ſemper
6 tranſeat cum onere, & cauſa ſua, *l. ſi debitor, C. de di-
ſtract. pignor. Oſaſch. deciſ. 135. num. 21. Surd. deciſ. 97.
num. 13. deciſ. 510. num. 3. vſque ad octauum,* qui addit,
7 quòd hypothecaria, licèt non ſit merè realis, magis ta-
men inhæret rei, quàm perſonæ, *ad Gloſ. in l. ſi tibi de-*
8 *cem, §. de pignore, ff. de pact.* licèt etiam ſecundum plu-
res illa cenſeatur merè realis, ex notatis per *Tiraquell.
de retract. lignag. §. 8. Gloſa quinta ſub numero 11.
& 12.*
9 Primò ſublimitatur præmiſſa limitatio, ſi fidem
venditor de pretio non habuerit: quia tunc rei venditæ,
ac traditæ dominium non tranſit in emptorem, *l. inci-
uile, C. de rei vendic. l. quod vendidi, ff. de contrahen. em-
ptio. & l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empti, Gail. Pract.
obſeruat. lib. 2. obſeruat. 15. nu. 4.*
10 Secundò ſublimitatur in emptore doloſo, qui tem-
pore venditionis non erat ſoluendo, etiam antea ceſ-
ſionem, vel fugam percogitauerat, quo caſu etiamſi fi-
des habita ſit de pretio, nihilominus dominium rerum
venditarum ac traditarum non transfertur in empto-
rem doloſum, ſed in concurſu creditorum venditor
omnibus præfertur, non obſtante traditione, *Bald. in
dicta l. ſi cum dotem, §. finali, & ibidem Angel. & Ale-
xan. num. 5. Mudæ. in l. quod vendidi, numero 9. ff. de con-
trahen. empt. & vendit. Gaill. d. obſeru. 15. nu. 8. & ſeqq.*
& dixi in quæſtione præcedenti.
11 Quando autem venditor dicatur fidem emptoris
ſecutus, tradunt *Doct. in d. l. inciuile, refert Gaill. vbi ſu-*
12 *pra num. 6.* qui pariter tradit *nu. 10 vt prædixi*, quan-
do venditor rem vt ſuam, etiamſi tradita ſit, vendicare
poſſit.
13 Sed quid ſi opponatur huic venditori pretium rei
venditæ quod ab eo prætenditur, non fuiſſe iu-
ſtum, ſed valdè exceſſiuum, nec ideò teneri ad ſo-
lutionem reſidui, ſeu ad dimiſſionem rei venditæ pro
rata non ſoluta, ex quibus iudicandus ſit iuſtus
valor?

Reſpondetur iſtum valorem indicari debere ex qualitatibus rei latentibus, & ſecundũ conditionẽ perſonæ venditoris, & illius inopiam, ſeu impotentiam cautionis præſtandæ pro euictione, cum ſimilibus, de quibus *per Burſat. poſt allegatos per eum conſil. 9. num. 35. ad 39. libro primo. Cagnol. in l. 2. num. 233. vbi Ari. Pinell. par. 3. num. 18. C. de reſcinden. vendit. Bero. conſil. 169. num. 16. lib. 1. Rolan. conſil. 96. num. 34. lib. 2. Corne. conſil. 224. num. 9. lib. 1. Bertrand. conſil. 379. lib. 1. Alciat. conſ. 110. in princ. & nu. 5. Aret. in §. agens, nu. 4. in fine Inſtit. de action.*

14 At etiam, quid ſi primus emptor veniat ad cauſam iam inchoatam contra ſuum emptorem, teneatur eam proſequi in ſtatu & terminis, in quibus reperitur, *iuxta Mohedan. deciſ. 3. de iudic.*

15 Et dicitur, quòd ſi cauſam iam inchoatam fuit proſecutus in ſtatu, & terminis, in quibus reperiebatur, & veniendo ad cauſam fecit omnia acta ſua, cenſetur admiſſus, perinde ac ſi eſſent contra ipſum nominatim facta, *ex Innocent. in cap. cum ſuper ſub num. 6. verſic. ſi autem hæc tertia perſona, vbi Ant. de Butr. num. 18. Felyn. num. 17. de re iudicata, Put. deciſ. 71. lib. 3. Achil. deciſ. 13. de appellat. Rot. deciſ. 431. num. 5. & deciſ. 705.*
16 *num. 4. parte prima in recentior.* quæ concluſio limitatur, quando actus, & probationes directò eius intentioni repugnant, quia tunc illis tertius non afficitur, *vt per Card. Seraph. deciſ. 906. num. 2. Rota d. deciſ. 705. nu. 5. par. 1. in recentior.*

17 Secundò limitatur, videlicet, quòd ſolum acta, & probationes prætenſæ illum afficiunt: ſecus verò acta futura, à quibus non afficitur, niſi in ſpecie tertius fuerit citatus, *Rota deciſ. 466. numero 1. parte 4. in recentior.*

18 Tertiò limitatur, quando tertius venit ad cauſam excludendo ius vtriuſque collitigatoris, quia tunc acta, & probationes iam factæ illum non afficiunt, nec pro, nec contra, vt ſingulariter declarat *Rota in Nolana penſionis 13. Iunij 1611. coram Cardinali Sacrato.*

19 Ideò notandum eſt, quòd quando tertius non vult facere acta ſua, venire debet tanquàm in prima, & de nouo cauſam committere debet. *Cardin. Seraphin. deciſ. 1241. & Rota deciſ. 98. numero 1. parte prima in recentior.*

20 Dicitur autem venire, tanquàm in primo, quando expreſsè committit cauſam de nouo, tanquàm in prima, non quando venit principaliter, deducendo ius ſuum, vt cenſuit *Rota in Montis regalis iuriſdictionis 10. Iunij 1602. coram Cardin. Millino impreſſ. per Marchesan. de commiſſ. tom. 2. fol. 265.* vbi fuit dictum, contrariam opinionem alias fuiſſe à Rota reprobatam.

21 Item nota, quòd electionem veniendi prout in prima non habet, niſi ille tertius, qui venit proprio iure independenter à iure collitigantium: nam ſi veniat ad defendendum alterum ex litigantibus; non poteſt venire, niſi in ſtatu, & terminis, in quibus cauſa reperitur, vt reſoluit *Rota in Iſpalen. decimarum 26. Martij 1607. coram Sanctiſſimo Ludouiſio, inter impreſſ. deciſ. 303. latè Couar. practic. quæſt. cap. 13. per totum. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 26. num. 25. Cardin. Seraphin. deciſ. 906. ſub numero primo, & Rota in dicti Montis Regalis iuriſdictionis coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Millino.*

22 Poſtremò ſciendum eſt, quòd ad hoc, vt acta, & probationes iam factæ, tertium afficiant, neceſſe eſt, quòd tertius expreſsè fuerit per iudicem ad cauſam admiſſus: non enim ſufficit admiſſio tacita, vt voluit *Rota in Toletana penſionis coram Litta impreſſ. penes Marcheſa. de commiſſion. tom. 2.*

ARGVMENTVM.

Pretium rei venditæ dandum creditoribus venditoris, an immediatè ſolui debeat ipſis creditoribus, vel venditori, ad hoc, vt euictione adueniente, emptor agere valeat pro illius indemnitate.

SVMMARIVM.

1 *Pretium rei venditæ ſoluendum creditoribus venditoris, illis immediatè ſolui non poteſt; ſed venditori, & nu. 3. & infra,*

Contrarium, quòd ſufficiat probare pecuniam fuiſſe erogatam in extinctionem debitorum, num. 6. vſque ad finem.

2 *Verba, quæ non ſunt determinata formaliter, determinantur ſecundum naturam contractus.*

4 *Depoſitarius rectè reſtituit Monacho pecuniam per ipſum depoſitam, licèt pecunia eſſet monaſterij.*

5 *Stipulatio imperſonalis ſemper pro ſtipulante concepta præſumitur.*

7 *Contrahens non debet eſſe ſollicitus, quòd pecunia vertantur in cauſam expreſſam.*

Ampliatur procedere, etiamſi contrahatur cum eccleſia, & minore, nu. 9.

Fallit, ſi alienatio facta ſit ex cauſa neceſſaria, licèt ſecus, ſi ex voluntaria, nu. 10.

8 *Emens fundum dotalem à muliere non tenetur inquirere, an æs alienum, pro cuius ſolutione fit venditio, fuerit contractum in vtilitatem mulieris.*

11 *Emptor ſoluere debens pretium rei emptæ creditoribus venditoris, propter bonam fidem, & ignorantiam creditorum anteriorum, poteſt ſoluere creditoribus poſterioribus.*

Præſertim, quando ex circunſtantijs ignorantia eſt veriſimilis, num. 12.

13 *Animus in præcedentibus declaratur ex ijs, quæ poſteà fiunt.*

14 *Euictio, vbi legitimè fuit ſecuta, emptor rectè agit pro ſua indemnitate.*

QVÆST. XLIII.

MOEuius vendidit fundum Titio ſub obligatione, quòd ex illius pretio ſolui deberet diuerſis ipſius Mæuij creditoribus, quibus ipſe Titius cum effectu illud ſoluit; deinde dictus fundus fuit euictus ab emptore, qui propterea de euictione agit aduerſus ven-

venditorem. Verùm is opponit, ſolutionem dicti pre-
tij rei venditę, non fuiſſe factam iuxta formam empto-
ri à venditore pręſcriptam, ex eo, quòd ſolutiones im-
mediatè faciendæ non erant creditoribus; ſed pecu-
nia ſoluenda erat alicui perſonæ, quę deberet illam in-
ter creditores diſtribuere, quę perſona cum non fuerit
nominata, videbatur intelligendum de perſona ipſius
venditoris.

Nàm quatenus velimus iſtam impersonalitatem,
& incertitudinem reducere ad certam perſonam, ex
ſubiecta materia, & natura contractus, vt debemus,
iuxta quæ habentur *per Bald. conſil.330. num.2. lib.3.*
2 vbi dicitur, quòd verba, quæ non ſunt determinata na-
turaliter ſecundum naturam contractus, & quòd ei na-
turaliter ineſt, pro expreſſo haberi debet ipſa natura
loquente: quo ſtante clarum eſt, pretium ſoluendum
3 eſſe illi, qui vendidit, & conuentionem de pretio fecit,
etiamſi non eſſet dominus rei venditæ, *Alexan. conſil.
44. num.1. lib.5. Surd. deciſ.60. num.8. & deciſ.229. nu.
7. & 8. & conſil.105. num.104. & ſequenti lib.1. Rota
deciſ.286. num.2. in impreſſ. poſt ſecundum volum. con-
4 ſil. Farinac.* vnde eadem Rota *in deciſ.487. num.4. par.
1. in recentior.* cenſuit, quod depoſitarius rectè reſtituit
monacho pecuniam per ipſum depoſitam, licèt dicta
pecunia eſſet monaſterij. & facit regula, quòd ſtipula-
5 tio impersonalis ſemper pro ſtipulante concepta præ-
ſumitur, *l. ſi ita ſtipulatus, §. Chriſogonus, ff. de verborum
obligat. Alexan. in l. ſtipulatio, §. ſi quis ita num.2. ff. eod.
Cardin. Mant. de tacitis, & ambig. conuent. lib.4. tit.28.
nu.16. & tit.29. nu.45.*

6 Sed pro emptore dicitur ei ſufficere probare, quòd
pecuniæ fuerunt erogatæ in extinctionem debitorum,
de quo non opponūt creditores ipſi, quorum fauorem
reſpiciebat conuentio prædicta, & quibus deſtinata
erat ſolutio: & omni in caſu ſufficit emptori ſoluiſſe in
dictam cauſam, nec debuiſſe ſollicitum eſſe de illorum
verſione, *l. doli in fine, ff. de nouat. l. final. ff. de exercit.* &
7 hoc eſt regulare, quod quis cum alio contrahens non
tenetur eſſe ſollicitus, quòd pecuniæ vertantur in cau-
ſam expreſſam. *Surd. deciſ.156. num.9. Rota deciſ.681.
num.5. par.1. in recentior. & deciſ.35. num.9. inter im-
preſſ. poſt tract. Cincij de cenſib.* vbi agitur de contrahē-
te cum muliere, *& deciſ.309. nu.11. eodem loco & fuit
dictum in Romana reſciſſionis contractus 26. Nouembris*
1618. *coram Illuſtriß. D. Cardinali Caualerio*; vbi fuit
8 reſolutum, quod emens fundum dotalem à muliere,
non tenetur inquirere; an æs alienum, pro cuius ſolu-
tione fit venditio, fuerit contractum in vtilitatem mu-
9 lieris: immò nec etiam contrahens cum perſonis pri-
uilegiatis, putà eccleſia, vel minore, tenetur eſſe ſolli-
10 citus de verſione; niſi quando alienatio fuit facta ex
cauſa neceſſaria: ſecus verò, quando ex voluntaria, vt
diſtinguit *Rota in deciſ.8. num.10. & 11. deciſ.29. num.
1. & deciſ.287. num.4. & ſequenti impreſſione poſt di-
ctum tract. Cincij de cenſib. eadem Rota idem decidit in
deciſ.681. numero 5. par.1. in recentior. & coram San-
ctiſſimo Ludouiſio deciſ.511. numero nono, & ſequen-
tibus.*

11 Non obſtat, ſi obijceretur, ſolutionem fieri non po-
tuiſſe ipſis creditoribus, cum fortè adeſſent anterio-
res.

Quia reſpondetur, quòd propter bonam fidem &
ignorantiam creditorum anteriorum ſoluere potuit

poſterioribus, *l. nomen debitoris, cum ibi notat. C. quę res
pignor. oblig. poſſ. Bartol. in l. final. §. & ſi præfatam, in
ſummario, vbi etiam Paul. de Caſtro numero 4. C. de iur.
deliberan.* & ignorantia præſumitur, *l. verius, ff. de pro-
bat. cap. præſumitur, de regul. iuris in ſexto*, præſertim,
12 quando ex circunſtantijs, & ijs, quæ poſteà fuerunt ſe-
cuta, ea redditur veriſimilis, *l. cum de indebito, ff de pro-
bat. l. Campanus, ff. de oper. liber.* nàm ex ijs, quæ poſteà
13 fiunt, declaratur qualis fuerit animus in præcedenti-
bus, *l. ſed & Iulianus, §. proinde, ff. ad Macedon. l. ſed etſi
maritus, §. fin. ff qui, & à quibus.*

Nec mouet, quòd ita ſoluendo, non fuerit ſeruata
forma præſcripta;

Quoniam reſpōderi poteſt verius, fuiſſe ſeruata ſer-
uanda: cùm ſatis fuerit ſoluere iuxta præmiſſa, nec de-
buerit curare, an per talem ſolutionem, eſſet, vel non
eſſet conſultum alijs creditoribus.

Quare cum euictio legitimè fuerit ſequuta iuxta ter-
minos *l. qui rem, l. qui non iniuria, l. ſi ſtatus, & l. empti
actio. C. de euict.* oppoſitis non refragantibus, iure agit
emptor pro illius indemnitate?

ARGVMENTVM.

De venditione pignoris prætorij, & an, &
quando creditor pro ea de euictione te-
netur.

Et quatenus de euictione promiſit, ea ſecu-
ta, an aduerſus debitorem regreſſum ha-
beat; & ad quæ, & pro ea retentione alia-
rum rerum vti poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Venditio pignoris iudicialis, vel Prætorij fieri debet au-
ctore Prętore, vel per iudicem ordinarium, vel delega-
tum, ſi ei demandata ſit facultas ex reſcripto.*

*Non tamen fieri poteſt per creditorem miſſum in poſ-
ſeſſionem, niſi fortè iudex id conceſſerit, nume-
ro 2.*

3 *Pignus prætorium, quando inſtante creditore diſtrabi-
tur, creditor de euictione non tenetur.*

*Primò fallit, ſi vt dominus vendat, vel nuncupatim
de euictione promittat, aut dolosè verſatus ſit, nu-
mero 4.*

*Præſtari tamen debent quæ aſſeruntur per Glo. in l.1. ver.
modo, C. credi. euict. pign. aliàs de euictione tenetur,
num.5.*

*Secundò fallit, ſi pro pluri, quam ſit creditor diſtrabat,
cum pro illo pluri teneatur, nu.6.*

*Tertiò fallit, ſi falsò aſſeruerit ſe creditorem in tan-
ta quantitate, licèt creditum eſſet in parte verum, nu-
mero 7.*

*Et vltrà pretium tenetur intereſſe præſtare, nume-
ro 8.*

*Nec ſufficit dolum abeſſe; ſed ſatis eſt defectus crediti non
veri, num.9.*

10 *Creditor vendens pignus, de euictione non tenetur.*

21 Vtrum autem ſi creditor iure creditoris pignus ven-
didit ex pacto, vel ex lege, vel ex aliqua rationabili cau-
ſa, putãs rem ad ſuum debitorem ſpectare, & duplum,
vel triplum promiſit pro euictione, & ſecuta ſit euictio
à domino facta, & creditor etiam ſoluit emptori pro
euictione id, quod promiſit, an agere poſſit aduerſus
debitorem ad repetendum quod ſoluit emptori. Et
pro affirmatiua dantur tres caſus, videlicet.

Primus, quando creditor vendendo ideò de euictio-
ne promiſit, quoniam aliter vendere nõ potuit, ex quo
ſine tali promiſſione emptorem inuenire non poterat.

Secundus, quando ita erat conſuetudo Regionis.

Tertius, quia cum iſta promiſſione carius vẽdiderit.
In quibus tribus caſibus creditor habebit regreſſum
aduerſus debitorem pro omni eo, quod ſoluit emptori
ex cauſa euictionis *eſt text. in l. ſi pignori. §. fin. vbi no-
tatur per Bart. & ſcrib ff. de pign. act. & voluit Gloſ. in d.
l. 1. in ver. creditore, C. credi. euict. pignor. non debe. vbi*
22 *etiam Salyc. in fine*, ſecus vero ſi creditor nullum com-
modum, ſeu vtilitatem debitori attulit ex euictionis
promiſſione, ſed tanti vendidit, quanti vendidiſſet abſ-
que tali promiſſione, nec poteſt ſe iuſtificare ex duplæ
promiſſione aliquo modo, quia tunc regreſſum habe-
re non poteſt contra debitorem ad dictum duplum,
ſed ad ſimplum tantum, nempè ad id quod ſibi fuit ſo-
lutum pro ſuo debito. *dicta l. ſi pignori. §. fin. cum l. ſeq.*
23 Quamuis, quando creditor pro euictione coactus fuit
ſoluere duplum emptori, repetere poterit à debitore
vſuras, vel fructus rei pignoratæ per ſtipulationem ſibi
promiſſas pro omni eo tempore, quo ſubſiſtit vendi-
tio ante ſecutam euictionem, quia licet venditione du-
rante creditor ab emptore pretium habuerit, tamen ex
quo fuit coactus duplum emptori ſoluere, iam conſtat
nihil ei fuiſſe ſolutum, quod ab eo auferri non potuerit
*eſt tex. ſingularis, ſecundum Bart. & Doct. in l. nec enim,
ff. de pign. act.* vbi deciditur, quod quia pretium ab em-
ptore ſolutum creditori non fuit ſolutum irreuocabili-
ter, cum deinde fuerit coactus ex promiſſione euictio-
nis duplum ſoluere emptori, nihil ei ſolutum fuiſſe cẽ-
ſetur, & ideo debitor liberatus non fuit, & per conſe-
quens ad vſuras tenetur, & fructus promiſſos, ſicut te-
nebatur ante factam vẽditionem: ex quo tex. commu-
24 niter notant Doct quod ſolutum non dicitur, quod nõ
remanet ſolutum, vel auocari poteſt.

25 Aduertendum tamen eſt in propoſito, quod quan-
dò creditor pignus vendidit, & de euictione promiſit
in aliquo ex tribus caſibus ſuperius poſitis, de quibus *in
d. l. ſi pignore, §. fin. ff. de pign. act.* quod tunc debitor ca-
26 uere tenetur dicto creditori de conſeruando eum in-
demnem à dicta euictione promiſſa, & pro tali cautio-
ne obtinenda, poterit retinere alias res ſibi pignoratas
per debitorem, quando illas habeat *per text. in d. l. ſi
neceſſarias, §. 1. ff. de pign. act.* & vbi eas non habet, po-
terit creditor agere contra debitorem cõtraria pigno-
ratitia, vt eum indemnem conſeruet, *d. l. neceſſarias in
princ. & Caſtr. ibi in d. §. 1. in fine, qui addit Gloſ. in ver.
retinere*, quod etiamſi creditor promiſit de euictione
extra dictos tres caſus, de quibus *in d. l. pignore, §. fin.*
quod omnino habebit retentionem pro dicta indem-
nitate, quia debitor pro illa tenetur *per text. in l. reſcri-*
27 *ptum, §. 1. ff. de diſtract. pign.* & id quidem ea ratione,
quoniam obligatio euictionis de iure non reſpicit ip-
ſum creditorem, qui vendidit, ſed reſpicit ipſum debi-
torem, in cuius vtilitatem pecunia ex pretio pignoris
28 redacta conuerſa eſt, *l. in creditore, C. de euict.* Ita quod
ius hoc retinendi, tranſeat etiam in ſingularem ſucceſ-
ſorem ſine ceſſione, *vt notant Adden. ad Bart. in l. qui
exceptionem, §. ſi pars in fin. de cond. indeb. in ver. hanc
Gloſ. vbi Salycet. in 6. oppoſit. poſt Angel. ibidem num. 3.
ver. ſequitur Caſtr. in princ. Butrig. in fin. verſ. ſed ſi ex
perſona hæredis, Cuiac. obſeruat. lib. 8. cap. 2. col. 2. Gra-
tia. diſcept. lib. 1. cap. 193. num. 25. ad 43.* vbi etiam de
29 creditore, qui reſtituit pignus debitori, non facta re-
tentione pro pecunia chirographaria. *Bal. in l. vnic. nu.
2. C. etiam ob chirogr. pecu.*
30 Declara tamen *d. Gloſ. in d. verbo retinere*, vt ſcilicet
debitor teneatur in ſimplum tãtum, non autem in du-
plum, ſi creditor eam promiſit: quoniam quomodo-
cumque creditor de euictione promittens etiam extra
dictos tres caſus, regreſſum ſemper habebit pro ſimplo
contra debitorem, *d. l. ſi pignore, §. fin. cum l. ſeq. & Glo.
in ver. creditor in l. 1. C. credi. euict. pign. non debe.*

ARGVMENTVM.

Debitor, quando per pignoris venditionem factam à creditore, liberetur ab euictionis præſtatione.

Subhaſtatio in pignoris vẽditione, pro quibus, & qualiter requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor vendens pignus, & de euictione promittens ſi ex pretio fuit conſecutus ſuum debitum, debitor cenſetur liberatus, & nu. ſeqq.*

Contrarium, quod donec locus eſt euictioni, debitor non ſit liberatus, nu. 5.

2 *Creditor quando obligauit ſe de euictione, ſecuta euictione agere non poteſt primæua actione, ſed agit vtili actione ex empto.*

3 *Obligatio de euictione vti ſeparata à prima actione, non debet impediri per aliam.*

4 *Euictionis promiſſio non impedit liberationem debitoris, quæ ſequitur ex ſolutione pretij, quam creditor ab emptore pignoris accepit.*

Declaratur procedere, quando pretium deuenit ad creditorem irreuocabiliter, neque reuocari poteſt ex cauſa euictionis, nu. 6. & 8.

7 *Pretium quis non dicitur conſecutus, quando illud cogitur reſtituere.*

8 *Creditor vbi de euictione promiſit, debitor non dicitur liberatus, ſed eius liberatio manet in ſuſpenſo ex futuro euentu euictionis, quæ quatenus ſequatur, agitur contra debitorem veteri actione pignoratitia contraria.*

Quod procedit etiam in commodatario, & depoſitario, numero 23.

9 *Subhaſtatio non requiritur in pignoris venditione.*

Primo fallit in venditione pignoris capti pro executione rei iudicatæ, nu. 10.

Secundo fallit in bonis minorum, eccleſiæ, decurionum, & fiſci, in quibus ſubhaſtatio requiritur, nu. 11.

Tertio

Tertio fallit, quando venduntur bona abſentis, nu.12.
13 *Creditori, qui faſſus eſt habuiſſe pretium rei ſubhaſtatæ, quod apud ipſum ramanſit, datur actio aduerſus emptorem, vt illud ſoluat, nec liberatur, ſi velit ſoluere intereſſe.*
Licet ſimus in procuratore, nu.14.
Et etiam quamuis ei competeret alienatio, vt poſſet res vendita vendicari ob pretium non ſolutum, n.15.
16 *Creditor actionem habet ad pretium, de quo habita fuit fides in ſubhaſtationibus, quando ipſe, & non executor vendidit.*
Et dicitur opinio tutior. nu.17. & de ratione ibid.
18 *Iudex non habet facultatem vendendi, habita fide de pretio, ſed tantum præſente pecunia.*
Fallit ſi fiat volente creditore, nu.19.
20 *Pecunia, verbum, in ſubhaſtationibus non recipitur pro ea, quæ ad numerum datur, ſed pro ſatisfactione.*
Declaratur procedere, dummodo cum effectu ſatisfactio interueniat, & non ſi promiſſio do auocando cenſum, aut quid ſimile, nu.21.
Neque depoſitum etiam poſt multos dies poſtea factum eſt attendendum, nu.22.
23 *Creditor quemadmodum de euictione non agit, ſed contraria pignoratitia, ita quoque depoſitarius.*

Q A Æ S T. XLV.

1 ALia, ſuccedit quæſtio, qua quæritur, an creditor vendens pignus, & de euictione promittẽs, ſi ex pretio fuerit conſecutus ſuum debitum, ex hoc ſuus debitor ita liberatus cenſeatur, vt de cętero contra quicquid poſtea acciderit, liberationem dicatur conſecutus, & moleſtari non valeat.

Et prima conſideratione cõcludendum videtur af-
2 firmatiuè, quia quãdo creditor obligauit ſe de euictione, ea ſecuta agere nõ poteſt primæua actione, ſed agit vtili actione ex empto. *ad not. per Bart. in l. eleganter in princip. ff. de pignor. actio. & in l. ſi prædium. C. de euictionibus.*

3 Item quia obligatio de euictione eſt ſeparata à prima actione, vnde vna non debet impediri per aliam, *per tex. in l. ſi plus, §. 1. ff. de euict.* vbi ſi pignus venditũ euincatur, ex empto agitur contra eum, qui ex pretio
4 pignoris liberatus fuit. Atque ita dicitur, quod euictionis promiſſio non impedit liberationem debitoris, quę ſequitur ex ſolutione pretij, quam creditor ab emptore pignoris recepit, quia ſolutione eius, quod debetur tollitur obligatio, ex quo euictionis obligatio eſt ſeparata à prima actione. Pro quo facit etiam *text. in l. ſi ob cauſam in fi. C. eod. de euict. in terminis ſic reſpondit Dec. in conſ. 449. nu. 38. & ſeq. lib. 3.*

5 Contrarium, quod donec locus eſſe poteſt euictioni debitor non ſit liberatus, ſed interim liberatio maneat in ſuſpenſo, ita quod ſi contingat rem euinci, & creditorem cogi ad reſtituendum pretium emptori, poſſit creditor ipſe agere aduerſus emptorem pro ſuo credito conſequendo veteri actione pignoratitia contraria, à qua debitor liberatus non fuit, *eſt text. in l. ſi pignore, §. fin. ff. de pig. act. vbi hoc declarat Paul. de Caſtr. in verſic. nunc oppono extra Gloſ.* quod & voluit Gloſ. not. *in l. 1. C. credi. euict. pign. non debe. in ver. creditore.* Licet
6 enim creditor vendat, & pretium recipiat, non liberatur debitor, niſi ita demum, quando pretium deuenit ad creditorem irreuocabiliter, *ex text. in l. ſextante, & latinus, ff. de except. rei iud. & notat Bart. in d. l. eleganter in prima oppoſit. ad primum not. & probatur per tex. in l. ſi mandato Titij, §. creditori, ff. manda. iuncta Glo. ibi*
7 *in ver. non ſit*, vbi ait tex. quod ſi creditor vẽdat pignus, non liberatur debitor, niſi creditor pretium cõſecutus ſit, & ſubdit ibi Gloſ. quod non dicitur conſecutus pretium, quando illud cogitur reſtituere *per l. non videtur, ff. de reg. iur.* & additur in text. quod ex præcedenti reſponſo apparet, quod ſi creditor non promiſit de euictione debitor liberatus erit: quoniam tunc dicitur cõſecutus pretium, cum ab eo auocari non poſſit ex cauſa euictionis.

8 Et ideò concluditur, quod vbi creditor de euictione promiſit, debitor liberatus non dicitur, ſed eius liberatio manebit in ſuſpenſo ex futuro euẽtu euictionis, & ſi non ſequatur euictio, erit liberatus, quæ quatenus ſequatur, ageretur contra debitorem veteri actione pignoratitia, ſeu contraria, *vt d. l. reſcriptum, §. 1. ff. de diſtract. pign. & dict. l. pignore, §. fi. & in terminis ita tenet Neguſ. de pign. membr. 1. 6. part. nu. 43. vbi latè reſpondet rationibus Decij in d. conſ. 449.*

9 Verum hic quæritur, an in pignoris venditione requiratur ſubhaſtatio.

10 Et dicitur, quod ſubhaſtationis ſolemnitas non requiritur, niſi in venditione pignoris capti pro executione rei iudicatæ *l. ordo. C. de execut. rei iudic. vbi latè Bal. in l. 2. & fin. C. de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſci lib. 10.* &
11 in bonis minorum, eccleſiæ, decurionum, vel fiſci, quorum bona prohibita ſunt alienari, ratione publicæ vtilitatis, in quibus propterea requiritur ſubhaſtatio. *l. 1.*
12 *C. de præd. decur. lib. 10. & in auth. hoc ius porrectum, C. de ſacroſanct. eccleſ. elegãter Bal. in d. l. ordo.* Vbi quod etiam requiritur, quando venduntur bona abſentis *per l. fundus, ff. de reſcin. vendit. de quibus latè per Fabian. de Monte, in tract. de empt. & vendit. part. 5. princ.* & nota,
13 quod creditori, qui faſſus eſt habuiſſe pretium rei ſubhaſtatæ, quod propterea apud ipſum non remãſit, datur actio aduerſus emptorem, vt illud pretium ſoluat, nec liberatur, ſi velit ſoluere intereſſe. *Bal. in l. 2. in prin. nu. 15.* quicquid in contrarium ſequatur Gl. quam non recipi teſtatur *Bal. ibidem nu. 2. ff. de act. empt. Aret. in*
14 *§. actionum nu. 7. inſtit. de actio.* licet ſimus in procuratore. *Salycet. in l. cum vendente, in fin. quæſt. 4. C. de rei*
15 *vendic.* quamuis etiam ei competeret alia actio, vt poſſet res vendita vendicari ob dictum pretium non ſolutum. *Fabia. de Monte de empt. & vendit. d. part. 5. princ. num. 36. Aret. & alij in d. §. venditæ inſtit. de rer. diuiſ. Bal. in l. quod vendidi. ff. de contrah. emptione.*

16 Ruſus, quod creditor actionem habet ad pretium, de quo habita fuit fides in ſubhaſtationibus, quãdo ipſe, & non executor vendidit. *Paul. de Caſtr. in l. à Diuo Pio, §. ſed ſi emptori ad finem in verb. melius igitur, ff. de reſcind. vendit. poſt Bar. ibidem in princ. verſ. non hic nu. 3. Iaſ. nu. 2. Imol. in d. l. à Diuo Pio. §. ſi poſt addictum in fine, & in d. §. ſed ſi emptor nu. 19. ff. eod. per not. in l. 1. & 2. C. credi. euict. pig. non debeti,* & hęc eſt ſentẽtia tutior: *licet Alex. in d. §. ſed ſi emptor, nu. 5. in 2. not.* contrarium teneat, quia non conſideratur ratio, quod victor ſit ſubrogatus loco iudicis, & quod non vendat iure ſuo, ſed ſolum, quia poterat creditor ſibi præiudica-

re

18 re vendendo habita fide de pretio, quod iudici nõ permittitur, tamquam habenti facultatem vendendi tantum præſente pecunia vigore mandati limitati. Quod 18 vltimum de iudice fallit, quando ſubhaſtatio fit nõ interueniente pecunia, ſeu habita fide de pretio creditore ipſo conſentiente, vel non contradicente. *Imol. in d. l. à Diuo Pio, §. ſic quoque num. 29. in Gloſ. ſuper ver. capi. Caſtr. in l. eleganter, §. ſi vendiderit in princ. num. 2. ff. de pignor. act. Rot. coram Cardin. Pamphilio in Vrbeuetana Domus 5. Decembris 1594. & coram R. P. D. Penia in Peruſina dotis prima Iulij 1598. in fine.*

20 Supradictis adde, quod in iſtis deliberationibus, & ſubhaſtationibus, quamuis venditio fieri debeat præſente pecunia, tamen illud verbum pecunia, non eſt ita ſtrictè accipiendum pro ea, quæ ad numerum datur, ſed pro ſatisfactione, *iuxta l. 4. §. ait Prætor, & §. condemnatum in fine. ver. ſoluiſſe, ff. de re iudic. l. ſi procurator alias incipit, l. ſi curator. §. ſi ab eo. vbi Gl. in ver. ſoluto. ff. de iure fiſci*, & in materia ſubhaſtationis ita fuit deciſum in *Rota coram Sanctiſs. Ludou. in Romana Vineæ 18. Maij 1601. inter impreſſ. ſub eius nomine deciſ. 28.*

21 Dummodò tamen cum effectu ſatisfactio interueniat, & non promiſſio de auocando cenſum, aut quid ſimile, cum iſta non ſit ſatisfactio, *l. ſi quis ſtipulatus Stichũ, §. fi. ff. de verb. oblig. Bal. in l. ſi pupillus, vbi etiam Caſtr. nu. 2. ff. ad l. falcid. Areſ. conſ. 28. in primo dubio. Tiraq. de retractu conuent. ad finem mea x. Rota in dicta Romana Vineæ 18. Maij.* vbi etiam, quod neque depoſitum poſt multos dies poſtea factum erit attendendum, *vt & per eamdem Rotam coram Sanctiſſimo in Tiburtina Caſtri Sambuci 27. Ianuarij 1578.*

23 Præterea ſciendum, quod quemadmodum creditor de euictione non agit, ſed contraria pignoratitia actione, ita quoque commodatarius, & depoſitarius, *l. tutor. §. contrariam, ff. de pignor. actione.*

ARGVMENTVM.

Creditor in dubio, an vendere videatur iure creditoris, vel vti dominus ad effectum, vt de euictione teneatur.

Et quid quando per iudicem illi fuit facta bonorum debitoris adiudicatio.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem ſui debitoris cenſetur vendere iure creditoris, non autem iure communi, quando non expreſſit.*

Etiam ſi promiſerit de euictione, quando alias non tranſtuliſſet dominium.

Et multo magis, quando fuit cõuentum, quod non teneatur de euictioné, nec ad reſtitutionem pretij, nu. 2.

Vel quando in creditore vendente cõcurrunt illa quatuor, de quibus hic, nu. 3.

4 *Venditor, qui vendidit iure creditoris, & habuit pretium rei venditæ, tenetur ad defenſionem ipſius rei.*

Fallit ſi euictionem non promiſit, nu. 5.

6 *Vendens ac dominus cenſetur vendere iure dominij, quando ſimpliciter vendidit, abſque eo quod ſe nominet creditorem.*

Et quid quando creditor vendit pignus cõuentionale, ibid.

7 *Creditor ignorans ſibi licere facere venditionem, aut neſcius ſuæ prioritatis, de euictione tenetur.*

8 *Creditor cui fuerunt bona adiudicata pro ſuo credito agere poteſt de euictione vtili actione ex empto.*

9 *Creditor ſi conſentiat, quod aliqua bona ex ſibi obligatis veneant, ſi ex aliqua cauſa debitor illa recuperat, amplius non veniunt in obligatione, ſi ex noua cauſa ad eum redeant, ſecus ſi ex antiqua.*

Vel quando dominium fuit ſuſpenſiue tranſlatum, numero 10.

11 *Dominium quando, modo quo ſupra transfertur, redit reſoluto contractu ad primum dominum, & excitat ſe tamquam à ſomno non tamquam à morte.*

12 *L. 1. C. creditor. euict. pign. non debe. qualiter procedat.*

13 *Vendens ſponte tenetur ad promiſſionem duplæ, ſecus in coacto à Prætore, vt inuitus vendat.*

14 *Creditoris hæres, qui aliquid inſolutum à debitore accepit ſuccedens alteri, qui id, quod in ſolutum acceperat, ſuum eſſe aſſerit, non confecto inuentario contra debitoris hæredem, qui inuentarium cõfecit, quamuis euictionem defunctus promiſerit, agere non poteſt.*

QVÆST. XLVI.

Diſſeruimus ſupra in quæſtione ab hac ſecunda de venditione pignoris facta à creditore, & ad quæ teneatur modo videndum reſtat, an in dubio creditor vẽdere cenſeatur iure creditoris, vel vti dominus ad effectum, vt teneatur de euictione, vel non; Et quid quando per iudicem bona debitoris 1 creditori fuerunt adiudicata. Vnde quoad primum dicitur in dubio vendentem rem ſui debitoris vendere cenſeri iure creditoris, non autem iure communi, quãdo non expreſſit, etiam ſi promiſerit de euictione, quoniam alias non tranſtuliſſet dominium. *Signorol. de Homod. conſ. 90. ſub num. 26. verſ. nunc venio ad ſecundum.*

2 Et fortius, ſi fuit conuentum, quod nõ teneatur de euictione, nec ad pretij reſtitutionem, quo caſu non tenetur etiam ad reſtitutionem pretij, prout nec quando in creditore vendente concurrunt illa quatuor, de quibus *per Gloſ. fin. in l. 1. C. de credi. euict. pign. non debe.* in ſpecie ita reſpondit *Alex. in conſ. 235. nu. 10. lib. 6.* licet re4 gulariter teneatur ad defenſionem, quãdo habuit pretium, *vt per Bal. conſ. 227. verſ. tertio eſt præmittendum* 5 *lib. 5.* quod limitatur non procedere ſi euictionem non promiſit. *Signorol. conſ. 90. nu. 26. & ſeq.*

6 At ſecus concludendum, quando creditor venditor iure dominij vendidit, vt dominus, quia tunc re euicta de euictione tenetur. *Salycet. in d. l. 1. nu. 6. probatur in l. 1. §. 1. ff. ſi ager vectigal. Alex. d. conſ. 235. ſub nu. 10. lib. 6.* Et tunc iure dominij vendidiſſe cenſetur, & vt dominus, quando ſimpliciter vẽdidit abſque eo, quod ſe nominet creditorem. *Salycet. in l. pen. ff. de diſtract. pign. per text. in l. cum poſt. §. 1. ff. quan. ex fact. tuto. & Gloſ. in l. ſciendum, §. tutores, ff. qui ſatiſda. cogan.* Non tamen hoc locum habet quando creditor pignus conuentionale vẽdat, quo caſu de euictione nõ tenebitur, ſed magis ipſe venditor, cuius negotium geritur, *l. 1. & 2. C. credi. euict. pig. tradit Duen. reg. 169. Afflict. in c. 1. §. Rurſus fidelis nu. 53. quib. mod. feud. amitt.* qui addit hoc caſu creditorem teneri aduerſus debitorẽ pignoratitiam

Digitized by Google

ratitiam actionem cedere *per l. in creditore, ff. de euict.* & latius proſequitur *Neguſant. de pignor. & hypoth. 1. membr. 6. part. nu. 40.*

Quod vltimum ampliatur, vt nec dicto caſu creditor obligetur ad pretij reſtitutionem, *l. ſi fundum, C. de euict. & l. emptorem; §. denique ver. ſententiam, ff. de act. empt. ibi, neque ad pretium reſtituendum, & l. ſed & ſi is, ff. de diſtract. pign.*

7 Cæterum ignorãs ſibi licere vendere, aut neſcius ſuæ prioritatis, de euictione tenetur, *Bart. in d. l. 1. C. cred. euict. pignor. Coſta de facti ſcien. & ignoran. Cent. 2. diſtinct. 73. nu. 11.*

8 Vbi tamen ei fuerunt bona debitoris ſic adiudicata per iudicem pro ſuo credito, aget de euictione vtili actione ex empto, *l. ſi prædium, C. de euict. l. cum venditor. §. 1. ff. eod. l. ſed vbi, ff. de minor.*

9 Sed hic occurrit dubium, quid dicẽdum, quãdo creditor conſentit, quod eius debitor alienet aliqua ex bonis ſibi obligatis, ſi poſtea dicta bona redeant in dominium eiuſdem debitoris, ac reincidãt in obligationem, ita quod creditor aduerſus ea agere poſſit? Et pro negatiua, *eſt tex. in l. fin. C. de remiſſ. pign.*

10 Fallit, ſi eadem bona redeant in debitorem ex eadem cauſa, ex qua fuerunt alienata, & eidem debitori reacquiritur, vel ex ſimili, ſeu connexa incidit in hypothecam. *Neguſant. qui concordantes adducit. in tract. de pign. part 6. in 3. membr. per text. in l. voluntatẽ, ff. quib. mod. pign. vel hypothe. ſolui.* Et præſertim quando dominium ſuſpenſiuè transfertur, quia reſoluto contractu res redit ad ſua principia attractiua *Bart. in l. ſequitur, §. idem Labeo, ff. de vſucap. Bald. in l. qui ea lege, C. de pact. inter empt. & vendi. & in l. vnica col. 10. ver. Attende hic. C. quando non peten. par.*
11 vbi ait, quod reſoluto contractu, qui non habet perpetuam cauſam, ſed ſuſpenſiuam, dominium primi reſuſcitat ſe tamquam à ſomno, non tamquam à morte, & dicit *Neapod. in conſuetud. ſi de bonis in Gloſ. in verſ. in bonis ſuis*, quod aliquando eſt debitum purum, quod dormit, quamuis quoad ſatisfactionem ſit conditionatum, refert, ac ſequitur *Viu. Franeb. decis. 64. nu. 6. & ſeqq.*

12 Sciendum eſt inſuper, quod *tex. in l. 1. C. credi. pign. euict. non debe.* ſępe citatus in ſupradicta quæſt. ab hac ſecunda, procedit, quando creditor poſſidet pignus, & ex lege, vel pacto facit illud vendi ſub haſta, quia tunc tenetur promittere debitum verum, & anterius. *Bald. conſ. 227. quando pro debito. in princip. lib. 5. & in d. l. 1. col. 2. quæſt. 1. C. credi. euict. pign. non debe.* Sed aliud eſt in creditore poſſidente rem, quia tunc ſi ſecundus vult offerre, non cogitur cedere niſi iura talia qualia. *l. mulier, qui potior. in pign. l. ſi nomen. de hæredi. vel act. vẽdi.* vbi quando ſecundus offert primo non debet cedere, niſi ius nominis, nec ſpectat ad eum præſtare debitorem locupletem, ſed ſolum eſſe debitorem, cum ſatis ſit, vt iura cedat, ac tradat pignus, & ponat in locum ſuum; ratio eſt, quia ſecundus creditor facit hoc ex voluntate, primus autem relaxat pignus ex neceſſitate, *l.*
13 *qui erat hæres. fam. hercif.* vbi qui ſponte diſtrahunt tenẽtur ad promiſſionem duplæ, ſecus qui à Prætore coguntur inuiti, non enim qui vendere cogitur, debet pati damnum. *l. ſi familiæ, C. fam. hercif.* Vnde ſufficit, quod cedat iura talia qualia, & debitum verum, & non exactum, non autem ſe eſſe potiorem, vt in terminis decidit *Franch. decis. 427. ſub numero 9. verſic. non obſtat, quod dicitur. Ann. allegat. 78. per totum.*

14 Item nota, quod hæres creditoris ſi aliquid inſolutum à debitore accipiat, idque ſolum habeat ſuccedẽs alteri, qui id, quod inſolutum acceperat, ſuum eſſe aſſerit, non confecto inuentario contra debitorem hæredem, qui inuentarium confecit, licet euictionem defunctus debitor promiſerit, agere non poteſt. *Pute. deciſ. 256. libro 3.*

ARGVMENTVM.

An ſecundus emptor, qui emit rem ab eo, cui tradita fuit à ſuo debitore, & in pretio illius excomputauit certam ſummam illi debitam, poſſit moleſtari à ſecundo creditore primi venditoris, & ſit ſecurus ab euictione.

Et an ſaltem ſecundus creditor admittendus ſit ad ius offerendi.

Quid ſi obligatio eſt conditionalis.

Item, an qui rem ſuam pignorauit, vel hypothecauit creditori, illam ſic alienare poſſit, vt creditor non valeat eam vendicare quoad dominium; licet ſic quoad poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis poteſtas tollit intellectum acquiſitionis.*

2 *Creditor ſecundus, vbi vult euincere rem à primo creditore, debet ſoluere debitum, vel offerre quantitatem debitam, & nu. 4.*

Fallit ſi creditor primus authoritate legis, vel pacti vẽdit bona debitoris, quia tunc emptor eſt ſecurus, nu. 3.

5 *Hypotheca ex emptione ſubſecuta, extinguitur.*

Declaratur procedere, donec dominium non ſit euictum, quia eo euicto, reuiuiſcit obligatio, & hypotheca, n. 6.

7 *Creditor vendens iure creditoris ſecundo emptori tertio poſſeſſori, reddit ſecurum ab euictione dictum ſecundum emptorem.*

Fallit, ſi creditor emit fundum à debitore, & ipſe emptor alteri vendidit; quia ſecundus creditor habet ius offerendi, nu. 8.

Item reſtringe, vt nu. 14. remiſſ. & nu. 20.

Et quatenus dicta oblatio non fiat in prima inſtantia, fieri poteſt in ſecunda, nu. 11.

9 *Pignus, & hypotheca extinguitur per dominij acquiſitionem.*

Declaratur procedere, quando dominium irreuocabiliter fuit acquiſitum, ſecus ſi reuocabiliter, nu. 10.

12 *Creditor ſecundus poteſt offerre primo.*

Primo ampliatur, vt locum habeat, ſi priori creditori à debitore res hypothecata vendita, vel inſolutum data fuerit pro ſuo credito, quoniam ſecundus creditor primo poteſt offerre, nu. 13.

Secundo ampliatur, vt procedat, etiamſi primus creditor, qui rem emit, vel inſolutum accepit à debitore, alteri vendit, nu. 14.

Tertio

Tertio ampliatur, vt ſibi tribuat, etiamſi debitor vendidiſſet rem hypothecatam alteri, vel obligaſſet, vt de illa pecunia ſolueret primo creditori, & adhuc ſoluerit, quia adhuc iſte ſecundus creditor offerre poterit illi emptori, vel creditori, de cuius pecunia fuit ſolutum, nu. 15.

Primo fallit, quando quis à debitore rem pignoratam emit, & pretium eiuſdem rei ſoluit: pacto adiecto, vt priores creditores dimittat, & dimiſſi ſunt, nu. 16.

Secundo fallit, quando ſecundus creditor ſoluit primo, vt pignus ſuum conſeruet, quia ſuccedit in locum primi, nu. 17.

18 *Emptor pignoris, cuius pecunia abſque pacto ipſius dimiſſi ſunt priores creditores, habet retentionem aduerſus ſecundum creditorem vendicantem pignus, numero 18.*

21 *Venditor rei per illum hypothecatæ pretium petere non poteſt, niſi eam liberet ab obligatione, & tenetur ad quantum res minus valet ob dictam obligationem, & numero 22.*

Primo ampliatur idem procedere in iurium ceſſione, numero 23.

Secundo ampliatur locum habere etiam in hypotheca conditionali, nu. 24.

Sed contra, quod immo locum habeat in obligatione pura tantum, nu. 25.

Quod extenditur, etiamſi debitum eſſet ad diem remotum, nu. 32.

26 *Emptor vbi reperit rem à ſe emptam eſſe purè hypothecatam pretio ſoluto, vel non, excipere poteſt, & agere ad rem liberandam.*

Declaratur procedere non abſolutè, ſed de bono, & æquo, vt hic oſtenditur, nu. 27. & nu. 31.

Quid ſi res non eſt obligata pro certa ſumma num. 28. & 31.

Quid, ſi pro ſumma incerta, nu. 29. & nu. 31.

Quid ſi eſt obligata pro certa ſumma liquida ſemel ſoluenda, ſed non pro debito venditoris, vel eius, cuius inſolidum ſit hæres, nu. 30. & nu. 31.

Quid, ſi authores principales laudandi ſunt, nu. 31.

33 *Intellectus l. ex his prædijs, C. de euict. & l. creditor. §. prædium, ff. de action. empti.*

34 *Vendens rem hypothecatam, vel pignoratam creditori, non dicitur facere contra legem hypothecæ alienando, ſeruatis, quæ hoc eodem numero dicuntur.*

Sed quod abſolutè id permittatur, nu. 35.

Conar. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. nu. 4. reiicitur num. 36. & ſupra.

Vbi quod non propterea licet obtento in Saluiano interdicto petere aſſignari terminum tertio poſſeſſori ad reluendum, nec ſubhaſtari facere, nu. 37.

QVÆST. XLVII.

EX hypotheca, & obligatione bonorum facta ad fauorem creditorum, ſępè vt dixi in præcedentibus quęſtionibus, graues oriuntur lites, & cõtentiones, & euincuntur res poſtea venditæ, ita quod difficilè ſit illas euade-
1 re, & emptores eas pro ſuis firmiter tenere, cum poteſtas euictionis tollat intellectum acquiſitionis, *l. poſtulante ff. ad Tertullian.* Ideò nunc quæritur, an ſi Seius, qui emit fundũ à Titio ſuo debitore, in quo excõputanit, puta ſcuta ducenta ſibi debita, & eundem deinde vendidit Męuio, Męuius vltimus emptor poſſit moleſtari à ſecundo creditore ipſius venditoris Titij. Et dicitur, quod quatenus Seius primus emptor eſt anterior creditor pro illis ſcutis bis centum, quæ excomputauit,
2 etſi ſecundus creditor Titij vult euincere à primo creditore, debet ſoluere debitum, vel offerre quantitatem debitam, alias audiri non debet *per text. in l. 1. C. ſi an-*
3 *tiq. credi.* vbi habetur, quod ſi primus creditor authoritate legis, vel pacti, vendit bona debitoris, ipſe emptor eſt ſecurus vt conueniri non poſſit à ſecundo creditore offerente primum debitum: at ſi debitor dederit in
4 ſolutum, vel vendiderit primo creditori, & ipſe creditor alteri vendiderit, tunc ſecundus creditor poteſt euincere prius offerendi primum debitum ipſi emptori.

5 Non obſtat, quod hypotheca ex emptione ſubſecuta extincta videatur, *l. neque pignus, ff. de regul. iur.* & quod ſolutione eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio. §. 1. *inſt. t. quib. mod. toll. oblig. cum ſimil.*

6 Quia reſpondetur id procedere, donec dominium non eſt euictum, quia eo euicto, reuiuiſcit obligatio, & hypotheca, *per text. in l. ex ſextante, §. latinus largius vbi Bart. & communiter Doct. ff. de except. rei iudic. & idem Bar. in l. hoc amplius Iuli. ff. de damno infecto. Alexand. in l. debitor. ff. ad Trebellian. Afflict. decis. 8. ſub numero 1.*

Sed quæritur, an in præſenti ſecundus creditor admittendus ſit ad hoc ius offerendi dicti crediti, & excludere poſſit primum creditorem, cui fuit venditus dictus fundus; & in pretio fuerunt excomputata dicta ducenta.

Reſpondetur diſtinguendo duos caſus.

7 Primus caſus eſt, quando primus creditor vendidit iure creditoris illi ſecundo emptori tertio poſſeſſori, *vt in primo caſu dictæ l. 1. C. ſi antiq. credi.* & tunc dictus ſecundus emptor eſſet ſecurus, quia euinci non poſſet à ſecundo creditore per ius offerendi.

8 Secundus eſt caſus, quãdo primus creditor emit fundum à debitore, & ipſe emptor poſtea alteri vendidit; quo caſu ſecundus creditor habet ius offerendi, *per tex. in d. l. 1. in 2. reſpon.*

9 Nõ obſtat, quod per dominij acquiſitionem extinguitur pignus, & hypotheca *per dictum §. latinus, & l. liberti. C. de ſent. & interlocut. omn. iudic.*

10 Quia, vt dixi, locum habet, quando dominium irreuocabiliter fuit acquiſitum, ſecus, ſi reuocabiliter, *per dictum § latinus* in terminis ita decidit *Afflict. dicta deciſ. 8. nu. 1. & 2. & deciſ. 16. nu. 2. & ſeqq. vbi nu. 6. ad-*
11 *dit*, quod quatenus dicta oblatio non fiat in prima inſtantia, fieri poteſt in cauſa appellationis *per regulam non poſita panam &c. de qua in l. per hanc C. de temp. appella.* Item, quia exceptio non oppoſita, ſi conſtat ex eadem ſcriptura ex officio à iudice habetur in conſideratione, *l. eum, qui ita, §. qui ita, & ibi per Bar. ff. de verb.*
12 *obligat.* licet regula ſit, quod ſecundus creditor poteſt offerre primo *l. 1. C. qui pot. in pign. habe. & l. potior. §. fin. ff. eod. tit.* quæ tripliciter ampliatur, &
13 Primo, vt locum etiam habeat, ſi priori creditori à debitore res hypothecata vendita, vel inſolutum data fuerit pro ſuo credito, quoniam adhuc ſecundus creditor

tor primo poteſt offerre, per text. in d. l. 1. §. cum autem, C. ſi antiq. credi. & ibi per Salyc. ac tradit Negusant. de pignor. 3. membr. 5. par. nu. 1. & 2.

14 Secundò ampliatur, vt procedat etiamſi primus creditor, qui rem emit, vel in ſolutum accepit à debitore, alteri vendit, vt dixi ſuperius in ſecundo caſu, & probat Neguſant. vbi proximè ſub numero 2. verſ. ſecundo amplia.

15 Tertio ampliatur, vt ſibi tribuat, etiamſi debitor vendidiſſet rem hypothecatam alteri, vel obligaſſet, vt de illa pecunia ſolueret primo creditori, & ita ſoluerit, quia adhuc iſte ſecundus creditor offerre poterit illi emptori, vel creditori, de cuius pecunia fuit ſolutum primo creditori, per tex. in l. cum prior. ff. de diſtract. pignor. & habetur per eundem Neguſant. d. loco num. 3.

16 Primo fallit, quando quis à debitore rem pignoratam emit, & pretium eiuſdem rei ſoluit, pacto adiecto, vt priores creditores dimittat, & dimiſſi ſunt, quia tũc is emptor eſt ſecurus à ſecundis creditoribus, ex text. l. penult. C. de his, qui in prior. cred. locum, & in l. qui à debitore, ff. qui potior. in pignor. habeantur

17 Secundò fallit, quando ſecundus creditor ſoluit primo, vt pignus ſuum conſeruet, quia ſuccedit in locum primi, abſque aliquo pacto l. 1. C. qui potior. in pignor. habeant. Benintend. deciſ. 50. & pariter concurrentibus requiſitis in d. l. 1. C. de his, qui in prior. loc. vbi ſcribentes, & obtenta ceſſione.

18 Ceterum maior eſt dubitatio, quando extraneus emit rem Titio obligatam per Sempronium, & debitor ſoluit ſine aliquo pacto pretium ex dicta emptione redactum ipſi Titio priori creditori, ſi ſecundus creditor agit virtute ſuæ hypothecæ ſuper dictis bonis venditis, ex quorum pretio Titius prior creditor abſque aliquo eſt dimiſſus, emptor an ſe defendere poſſit aduerſus ſecundum creditorem poſteriorem dicto Titio: non enim dicto extraneo aliqua competit actio.

Et concludendum videtur pro poſſeſſore, ex text. in l. cum prior. ff. de diſtract. pign. quo deciditur, ſecundum creditorem ita demum admitti ad vendicãdum à poſſeſſore pignus emptum à debitore, ſi pretium anteriori creditori ſolutum cum vſuris offerat, & eſt conformis text. qui generaliter loquitur in l. 1. ff. quib. mod. pignus vel hypoth. ſoluitur, vbi etiam Gloſa in verb. deſideraſti, & Bart. in ſummario, & oppoſit. Fulgoſ. in l. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypot. ſoluit. Neguſan. in dicto 3. memb. 5. par. ſub nu. 3. verſ. ſed in prædictis inſurgit, vbi eiuſdem opinionis citat Paul. de Caſtro conſ. 370. viſis actis, & Corne. conſ. 255. nu. 9. lib. 2.

Ratio adducitur per Fulgoſ. vbi ſupra: quoniam nulla fit per eam iniuria ſecundo creditori, quia ſi primus creditor non fuiſſet dimiſſus de pecunia huius extranei emptoris, dictus primus creditor eſſet anterior, & hũc ſecundum excluderet, & ſic emptor ſecurus eſſe debet, & huic ſententiæ Doctores magis communiter accedunt, quia vt ſupra fuit dictum ex Fulgoſ. nõ fit ex hoc iniuria ſecundo creditori, ex quo nihil ſibi abeſt de eo, quod habebat ante ſolutionem factam primo creditori, vt benè per Benintend. d. deciſ. 50. quam in his terminis probauit Franch. deciſ. 134 ſub nu. 8.

19 Quod vero attinet ad primum caſum, vt ſupra propoſitum, tu videas Neguſant. dicto 3. membro 5. par. n. 4. vbi illum examinat, & nu. 5. & ſeqq. eundem reſtringit ſeptem modis.

20 Prout videto eundem Neguſant. ibidem d. nu. 5. verſ. & vbi dictum eſt, & nu. ſeqq. qui etiam limitat alijs tribus modis ſecũdum caſum per nos ſupra propoſitum, ac diſtinguit, nec ideò refero, cũ apud eum legi poſſit.

Verum hic inſurgit alia difficultas in hac materia
21 hypothecæ: nam ſæpè fuit dictum, quod ſi aliquis emat rem alteri hypothecatam, talis emptor etiam quod dicta res ſibi tradita ſit, non tenetur ſoluere pretium venditori, niſi prius res liberetur à dicta obligatione, prout emptor obijcere, ſeu petere poteſt, ad tex. & ibi notata per Bart. Bal. & Salyc. in l. ex prædijs, C. de euict. latè Surd. conſ. 13. conſ. 15. & conſ. 36. lib. 1. qui alios adducit, & dixi quæſt. 23. nu. 41. & alibi.

22 Similiter dictus emptor agere poteſt, quanti ſua intereſt, rem ſibi venditam non fuiſſe, nec eſſe alteri obligatam, & ita ad quantum res minus valet ob dictam obligationem, vt notatur per Angel. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebellian. per illum text. & ibi refert, ac ſequitur Alex. & eſt tex. in l. ſi rem meam, & ibi Bart. ff. de ſolut. Bertazol. clauſul. 21. Gloſ. 1. num. 3. & poteſt emptor illam rem liberare, non expectata ſententia ab illa hypotheca, & incontinenti committitur ſtipulatio contra venditorem ad intereſſe, per Gloſ. in l. qui Romæ, C. de euict. & notat Bal. in l. cum tibi. C. eodem. Et quod dicitur in venditione.

23 Ampliatur procedere in iurium ceſſione, quia ceſſio iurium ex pretio habetur inſtar venditionis, toto tit. ff. de hæredi. vel act. vendi. & dixi pariter quæſt. 80. nu. 8. & quæſt. 78. nu. 14.

24 Difficultas eſt, an præmiſſa procedant, nedum ſi obligatio, & hypotheca eſt pura, ſed etiam quando eſt conditionalis: nam, quod etiam procedat in obligatione, & hypotheca conditionali, quæ adhuc penderet, prout loquitur Alex. in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad Trebell. per illum text. & in l. ſi ſeruus in princ. ff. de condit. furti. quia æſtimatur, & attenditur ille dubius euentus conditionis, & ita reſidet, id Alex. in d. l. 1. §. ſi hæres nu. 3. & conſ. 63. nu. 11. lib. 6.

25 Sed idem Alex. ſibi ipſi contrarius ad Bal. in l. ex his prædijs, in prima addit. C. de euict. aſſerit d. l. 1. §. ſi hæres, intelligi de obligatione pura, non autem de conditionali, & ſucceſſiuè, quod emptor in obligatione conditionali, agere, vel excipere non poſſit, vt res ſibi vendita liberetur, & interim retinere pretium, idemque voluit in conſ. 65. num. 4. lib. 5. ſequens Bal. in d. l. ex his prædijs in fine, & mouetur, quia text. in d. l. loquitur, quando prædia erant obligata; ſed pendente conditione ſuſpenſiua, res obligata non dicitur, ſecundum Bart. in l. facere poſſe. ff. ſoluto matr. per illum tex. & hanc opinionem vti veriorem tenet Neguſant. de pignor. primo membr. 5. part. ſub nu. 24. Vbi dicit, non eſſe ſemper verum, quod fiat æſtimatio dubij euentus conditionis, cum immo aliquando æſtimatio, & exactio differatur in tempus exiſtentis conditionis, vt in l. in lege Aquilia ſi deletum, ff. ad leg. Aquil. & ibi latius per eundem Neguſant. ad quem ſe remittit Guttierez de iuram. confirm. cap. 26. nu. 16.

26 Prædictis de re purè hypothecata addas, quod vbi res inuenitur purè hypothecata, tunc emptor nedum pretio non ſoluto excipere poteſt, ſed etiam ſi ſoluerit, præciſè agere poterit ad liberationem, dict. l. ex his prædijs, & l. creditor. §. prædium, & ibi Paul. de Caſtro ff. de action. empti.

Quod

27 Quod declaratur procedere non abſolutè, ſed de
bono, & æquo, hoc eſt, quando ipſe venditor eſt prin-
cipalis debitor, & certæ ac liquidæ ſummæ purè de-
bitè, & ſemel ſoluendæ, quam ſoluendo fidem ſuam
liberauit, & in reliquis iuribus ſuis damnum non pa-
tietur, quibus alias de iure prouidebitur, niſi aliud ex-
preſsè conuentum ſit, *ita Modern. Pariſien. in addit.*
ad Alexand. in dicto conſil. 65. in principio, vbi quærit
28 etiam, quid ſi res non eſt obligata pro certa ſumma
ſemel ſoluenda, ſed pro certo redditu redimibili, quid
29 ſi eſt obligata pro ſumma incerta, puta pro euictione
alterius rei, vel pro certis damnis, & intereſſe non li-
30 quidis. Quid, ſi eſt obligata pro certa ſumma liqui-
da ſemel ſoluenda, ſed non pro debito venditoris, vel
eius, cuius inſolidum ſit hæres, ſed pro debito alte-
rius, pro quo fortaſſe ille, vel eius auctor cum pluri-
bus alijs fideiuſſit, & forſan res vendita minima eſt ex
multis prædijs pro magna ſumma hypothecatis, nec
vult creditor partem recipere, nec vnam rem ſine alijs
liberare, ac denique, quid ſi auctores principales lau-
31 dandi ſunt, & his ſimilibus caſibus dicit putare ſuffi-
cere, vt venditor interim idoneè caueat, itaut emptor
ſit ſecurus à damno imminenti, *ex Alexand. ibidem*,
numero 4. & quinto. facit Rota coram Sanctiſſimo deciſ.
295. num. 3. vbi addent. ſub litera A, probat Alexan vbi
ſupra.

32 Item ſubiungit vbi ſupra Modern. Pariſien. quod
fuit dictum de debito conditionali, extendi ad debi-
tum in diem remotum, ac inſuper, *dictam l. ex his præ-*
33 *dijs, & dictum §. prædium*. loqui in terminis iuris an-
tiqui ante introductam exceptionem diſcuſſionis, de
qua *in authent. ſed nouo iure C. de action. & obligat.*
vnde mirum non eſt, ſi tunc ita volebant, quod em-
ptor, qui ſtatim exigi, vel euinci poterat, ſtatim ad
liberandum agere poſſet, quæ ratio hodie ceſſat tan-
tiſper, dum eſt locus beneficio excuſſionis, ad quod
dicit neminem aduertiſſe.

34 Verum autem qui rem ſuam hypothecauit, vel pi-
gnorauit creditori poſſit alienare, ſeu ſubhaſtari face-
re abſque eo, quod dici poſſit facere contra legem hy-
pothecæ, alia eſt conſideratio. Et dicendum videtur
poſſe, vbicunque extraneo poſſeſſori à quo fuit pi-
gnus per anteriorem creditorem abdicatum, fuit aſſi-
gnatus congruus terminus, infra quem poſſit ſi velit
rem ſibi euictam liberare, ſoluta pecunia anteriori cre-
ditori, qui illam euicit, ſi intra dictum terminum pe-
cunia non fuit ſoluta, *ita Couar. libro 3. variar. reſolut.*
cap. 18. numero quarto, vbi ſic practicari vidiſſe te-
ſtatur.

35 Verum opinio Couar. non eſt recipienda, tanquam
contraria iuris concluſioni, quod debitor etiam inui-
to creditore poſſit pignus vendere, *ad text. in l. ſi cre-*
ditor. ff. de diſtract. pignor. & in l. diſtractis, C. de pignor.
Rota apud Put. deciſ. 260. numero primo, libro 3. vbi ex-
preſsè dicitur, quod debitor, qui rem ſuam hypothe-
cat, vel pignorat creditori, ſi illam alienet, valet alie-
natio, nec dicitur facere contra legem hypothecæ, vel
pignoris, ex quo in contractu non promiſit non aliena-
re, nec vendere, *per text. in dicta l. diſtractis*, vbi *Bald.*
& omnes notant. in terminis ita tenet *Rota deciſ. 759.*
36 *numero 3. parte ſecunda in recentior.* vnde propterea,
infert Rota numero ſequenti contra tertium poſſeſſo-
rem, & dominum rei effectum eatenus à iure proui-
ſum eſſe, vt creditor ratione anterioris hypothecę poſ-
ſit tantummodo ab eo auocare poſſeſſionem rei à ſe
retinendam, donec de fructibus in ſortem imputandis
ſibi de ſuo credito ſatisfiat, & ita procedere libellum
in hypothecaria, *ex Papien. Neguſant. & Menoch. ibi-*
dem citatis, non autem eam diſtrahere; cum actio hy-
pothecaria non percutiat dominium, *Authent. hoc ita.*
C. de pignor. & in corpore vnde ſumitur *in Authent. de*
litig. ibi, ſi autem hoc debitor non fecerit, damus licen-
tiam creditori, qui rem venditam ſuppoſitam habet,
eandem rem vendicare, donec ei ſatis pro debito fiat,
& habetur latius vbi ſupra *per Rotam dicto numero 4.*
37 *& quinto*. quod facit contra eos, qui ex prædicta Co-
uar. doctrina, poſtquam obtinuerunt in hypotheca-
ria, vel vtili Saluiano interdicto, petunt ſibi plenariè
adiudicari eadem bona, & terminum ſtatui tertio poſ-
ſeſſori ad reluendum bona euicta aliàs ſubhaſtari, ne
ipſe creditor cogatur ex fructibus bonorum euictorum
minutas ſolutiones recipere in extinctionem ſui credi-
ti, *contra tex. in l. tutor. §. Lucius, ff. de vſuris.* Non enim
id licet ex præmiſſis; ac etiam, quia abſurdius eſſet,
emptorem ſine facto ſuo priuari dominio rei ſuæ con-
tra regulam *l. id quod noſtrum, ff. de regulis iuris*, & cre-
ditori remanet ſaluum ius agendi contra principalem
debitorem, & fideiuſſores, & ita euitare poteſt ſatisfa-
ctionem in minutis ſolutionibus, *vt per Rotam dicto*
loco, vbi reſpondetur ceteris per Couar. in propoſito
adductis.

ARGVMENTVM.

L. vendicantem. ff. de euict. quæ locum habet in vendente, an procedat etiam in cõſentiente venditioni.

Promiſſio generalis de faciendo conſentire, an comprehendat eum, qui conſentit vẽditioni, ſi ius ſuperueniat, ne ſequatur euictio.

Plura enumerantur, ad quæ venditor tenetur verſus emptorem euictione ſequuta.

SVMMARIVM.

1 *L. vendicantem, ff. de euict. non procedit in conſentiente venditioni, præſertim, ſi nec re, nec ſpe ius competit tempore præſtiti conſenſus.*

2 *Promiſſio generalis de faciendo conſentire, non comprehendit eum, qui conſentit, ſi ei ius ſuperueniat.*

Sed contra nu. 3. & ſequentib.

4 *Promittens ſecuraturum, vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua, ſi res euinceretur, teneretur de euictione, & nu. 12.*

Et omnes continentur, nu. 5.

Promiſſioque facta cenſetur, etiam reſpectu futuri, numero 6. & 8.

7 *Actio de euictione datur, etiamſi ille euincat, qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurũ.*

Fallit, ſi ius proueniat à facto eius, cui euincitur, vel ſui auctoris, ex cuius facto non teneatur, nu. 9.

Ruyn.conſil.42.nu.24.lib.1.reijcitur.

Vendicor, qui de facto ſuo & hæredum promiſit, tenetur etiam de facto extranei.

13 *Periculum rei venditæ ſpectat ad venditorem.*

14 *Venditor poteſt inſtantiam litis inchoatam ſuper re empta quandocunque in ſe aſſumere, & actor tenetur eum recipere,nu.15.*

16 *Actor proteſtatione vti poteſt, ne nouet iudicium eum auctore rei.*

17 *Venditor comparendo ad defendendum emptorem, non poteſt nouare iudicium.*

Quando poſſit inuitum defendere remiſs.nu.18.

Et quid agendum cum emptore,nu.19.

Tenetur tamen venditor emptorem defendere in foro ipſius emptoris, nu.20.

Nec poteſt declinare forum ex priuilegio ſuæ perſonæ, numero 21.

Et an id procedat in fiſco, vel procuratore patrimoniali, numero 22.

Poteſt recuſare iudicem ſuſpectum,nu.23.

Nec cogi poteſt ad defendendum extra Regnum, numero 24.

Recuſare poteſt venire ad iudicium etiam requiſitus, niſi id expreſsè promiſerit,nu.25.

Tenetur tamen exhibere inſtrumenta pertinentia ad defenſionem rei venditæ,nu.26.

Idemque locum babet in creditore pro euictione, numero 28.

An teneatur defendere ſuis ſumptibus,nu.27.

Non condemnatur ad aſſumptionem defenſionis cauſæ, niſi conſtet, quod moueatur lis emptori contra formam promiſſorum per venditorem,nu.29.

Neque promittens adiuuare, ſeu defendere; tenetur implere promiſſionem,niſi fuerit requiſitus,etiamſi ſciat, numero 30.

Quid agendum, quando auctor laudatus non vult comparere,nu.31.

Non tenetur emptorem defendere à moleſtijs de facto,nec pro eis de euictione,nu.32.

Nec quando de facto fuit ſpoliatus,nu.35.

Tenetur de euictione, quando emptor re ſibi vendita vti non poteſt culpa venditoris, ſecus ſi de facto ſuperioris, niſi venditor ſciuerit tale impedimentum, numero 33.

Non tenetur actione quanto minoris, quando euictio prouenit culpa emptoris,nu.38.

Neque conueniri poteſt,quando fuit factum pactum, ne venditor pro re vendita de euictione teneatur, numero 36.

Fallit in tribus caſibus, vt nu.37.38.& 39.

Tenetur ad intereſſe,licet de euictione non promiſerit,numero 44.

Debet præſtare omnia quæ aſſeruit in venditione, numero 45.

An teneatur emptorem defendere contra tertium impedientem retentionem rei venditæ,nu.50.

32 *Euictionis proſequendæ requiſita, & fundamenta quæ.*

33 *Laudatio auctoris, quando fieri debeat, & admittatur.*

34 *Emptor poteſt quandocunque petere ſcripturas rei emptæ à venditore,nu.36.*

39 *Euictio vbi non venit, conſultius eſt rem præſtare,quam eius æſtimationem.*

40 *Pactum quod venditor non teneatur de euictione, circa tria non prodeſt, de quibus hic, & numero 41. 42.& 43.*

44 *Intereſſe nomine in euictione veniunt ſumptus paſſi per emptorem,etiamſi venditor haberet iuſtam cauſam litigandi.*

Quod intereſſe non debet excedere duplum, nec repetitur, quando ab euincente poteſt recuperari, numero 45.

Non debetur re non euicta,nu.46.

47 *Clauſula, promiſit reficere omnia damna, & expenſas, quid operetur.*

QVÆST. XLVIII.

1 ESt quæſtio, an *l. vendicantem ff. de euict.* quæ locum habet in vendente, procedat etiam in conſentiente venditioni, qui etſi regulariter de euictione non tenetur, *Gloſ. in l. cum pater, §. libertis, ff. de legat.2. Iaſ. in l. quoties, C. de fideicommiſſ. Petr. de Anchar. conſil. 76. num.4.* & diximus alias in hoc tractatu, & in præcedenti quæſt. ſi ei ius ſuperuèniat, de euictione teneatur, & reſpondetur quod non, maximè, ſi nec re, nec ſpe competebat tempore præſtiti conſenſus, *ad text. in l. prima, §. quod ait Prætor voluntate. quor. legat. notatur, in l. prima, C. de pact. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verbor. obligat. Paul. de Caſtr. conſil. 375. numero quinto libro 1.*

2 Sed adhuc dubitatur, an generalis promiſſio de faciendo conſentire comprehendat eum, qui tunc conſenſit venditioni, ſi ius ſuperueniat, & dicendum videtur, quod non *l. doli clauſula, & l. commodiſſimum, ff. de verbor. obligat. & l. inquiſitio cum notat. C. de ſolut.* quia conſenſiſſe præſumitur eo modo, quo fieri debebat, *cap. ex litteris de conſtit. & cap. ſedes, de reſcript. Crauet. conſil.91. num* 8. & in ſpecie, quod talis promiſſio non porrigatur ad eos, qui ius conſequuti ſunt ex cauſa ſecuta poſt promiſſionem. *Ruyn. conſil.42. numero 24. libro primo.*

3 Verum dicitur, quod dicta promiſſio intelligitur quoque de tali conſentiente, quatenùs ius ei ex alia cauſa ſuperuenerit, & per conſequens hoc reſpectu promiſſionem, vt ſupra factam, illum continere, *vt tradic Salycet. in dicta l. inquiſitio ſub numero primo.*

4 Nam eſt de natura contractus, quod qui promittit ſe cuaturum, vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua ſi res euinceretur, teneretur quoque de euictione. *Alexand. conſil.21. num.6.*

5 *libro quinto.* Et ratio eadem eſt quoad eos, qui tempore promiſſionis ius prætendebant, vel prætendere poterant, & qui poſtea, & veriſimile eſt de omnibus fuiſſe intellectum, quia intentio contrahentium, eſt, quod emptor tutè emat, nec ideò mirum, ſi omnes, nullo excepto contineantur, *l. ſi ſeruitus. de ſeruit. vrbanor. prædior. Calderin. conſil. primo de conſtitut.* & ſic promiſſio facta cenſetur etiam reſpectu futuri. *Bartol. & Doctor. in lege final. C. quæ res pignor. oblig. poſſunt & in l. ſi ita volum. 2. ff. de auro,*

&

Digitized by Google

& argent. legat. cum actio de re euicta detur etiam ſi
ille euincat, qui tempore contractus ius non habebat,
ſed habuit in futurum, iuxta Gloſ.in l.ſi familiæ. C.fa-
mil.hærciſcuud.Alexan.dicto conſ.21.num.3.libro quin-
to. Atque ita etiam datur, vt procuretur conſenſus il-
lius, qui ex futuro iure euincit, vel euincere poſſe præ-
tendit: quatenùs tamen id ius non proueniat à facto
eius cui euincitur, vel ſui auctoris, aut alterius ex cuius
facto non teneatur, l.fundum meum,& l.Lucius.de eui-
ctionibus.
10 Non obſtat Ruyn. dicto conſil.42. quia licet promiſ-
ſio concepta ſit per verba præſentis temporis, & ita in-
telligenda videatur de perſonis tunc ius habentibus,
l.ſi ita ſcripſiſſet, ff.de legat.2. Bart.in dicto §.duo fra-
tres quæſt.4.& 5.& ibidem Iaſ.num.16.Tamen, quem-
11 admodum venditor, qui de facto ſuo, & hæredum
ſimpliciter promittit, ex natura contractus tenetur de
facto extranei, vt ſæpè dixi, l.emptorem, §.qui autem
de actio.empt.Bartol.in l.ſtipulatio iſta habere licere, co-
12 lum.2.ff.de verbor.obligat. Ita quoque ex natura con-
tractus, qui promittit ſe curaturum, vt quilibet præ-
tendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua,
ſi res euinceretur, teneretur etiam de euictione, per di-
ctum conſil. 21.numero 6. Alexand.in ſpecie ſic reſpon-
dit Hieron. Gabriel. conſil.72.numero 7.& ſequentibus
libro primo. Non enim emptor damnum ſentire debet
13 ob periculum rei ſibi venditæ, & illius fructuum, ſed
illud ſpectat ad venditorem. Burſat.conſil. 11.numero
quinto libro primo.Riminald. iun.conſ. 40.numero 3.li-
14 bro primo, qui propterea vt illud euadat, poteſt in-
ſtantiam litis inchoatam ſuper re empta quandocun-
que in ſe aſſumere. Anton. de Butr.conſil.44.numero 1.
15 quem etiam actor tenetur recipere, ex quo eſt æquè le-
galis, ſicut principalis. Bart.in ſuis quæſtionibus, quæſt.2.
numero 3. vbi plenè de defenſionibus, de quo etiam
plenè Capyc. deciſ. 197.numero 6. Franc. Marc. deciſ.
16 203.parte ſecunda, Benintend. deciſ.92. vbi etiam po-
nit qua proteſtatione vti debeat actor, ne iudicium no-
17 uet. Put. deciſ. 365.libro ſecundo. Prout regulariter
venditor comparendo ad defendendum emptorem
nouare non poteſt. Bartol. in l.prima, C.vbi in rem act.
Honded.conſil.25.numero 8. 22. & 23.libro primo, &
Bar.in §.ſi verò numero quinto in authent. vt omnes obe-
18 diant; vbi quando poſſit aliquem inuitum defende-
re Nat. conſil. 630. vbi, quod emptor poſſeſſor citari
19 debet ad videndum iurare teſtes, & ſententiam ferri
in perſona ipſius, contra quem principaliter actio di-
20 rigitur. Benintend.dicta deciſ.92.tenetur tamen vendi-
tor emptorem defendere in foro ipſius emptoris. Frāc.
Marc.deciſ. 582. Cagnol. in rubric. de inoffic. teſtament.
numero primo, qui num.8.& ſequentibus id limitat; ne-
21 que ideò nominatus poterit declinare forum ratione
ſui priuilegij, ſed debet defendere vbi lis cępta eſt. Re-
buff.in comment. ad Reg. conſtit.tit.de dilat. artic.4. nu-
22 mero 7.& 33. quod an procedat in fiſco, vel procura-
23 tore patrimoniali Theſaur. deciſ. 213. quamuis poſſit
recuſare iudicem ſuſpectum. Rebuff. vbi ſupra. Cęterum
24 venditor, qui tenetur ſuſcipere onus litis & emptorem
defendere, cogi non poteſt ad hoc faciendum extra
ditionem, ſeu Regnum, Ioan. Pappon.lib.11.titul. 4.
25 Areſt. 6. Nec vbi nolit venire ad iudicium etiam re-
quiſitus ad quod non poteſt compelli, niſi id expreſsè
promiſerit, Guttierez de iuram. confirmat. cap. 26. nu-
26 mero 11. Petr. Rauen ſing. 775. quo caſu emptori tene-
tur exhibere inſtrumenta pertinentia ad defenſionem
rei venditæ. Pacian. de probat. cap.63.numero 146. li-
27 bro primo. Franc.Marc.dicta deciſ.582.& 583. vbi, an
venditor teneatur ſuis ſumptibus defendere. Menoch.
28 de arbitrar. iudic. in addit. ad caſ. 499. numero 23. qui
idem ait in creditore pro euictione pignoris à debito-
re, & vice verſa in debitore à creditore, l. vlt. C. de pi-
gnor.actione.
29 Regulariter autem venditor non condemnatur ad
aſſumptionem defenſionis cauſæ, niſi conſtet quod
moueatur lis emptori contra formam promiſſorum
per venditorem: ad notata per Bart.in l.Diuus, ff.de te-
ſtament.milit. Crauett.conſ.211.numero primo. Neque
30 promittens adiuuare, ſeu defendere, tenetur implere
promiſſionem, quantumcunque ſciat illum indigere
auxilio, niſi fuerit requiſitus. Albas conſ.49.in fine, &
31 quid agendum, quando auctor laudatus non vult cō-
parere. Rebuff.dicto tit.de dilat.articulo quinto.Gloſa pri-
32 ma numero 7. & 8.vbi num. 15.& ſequent. ponit eui-
ctionis proſequendæ requiſita, & ipſius euictionis fun-
33 damenta duo num. 23. & quando laudatio hæc fieri
debeat, vide per Marant. part.6.tit. de laudat. num. 1.
& ſequentibus, & admittatur Magon. in deciſ.Florent.
150. nu.27.
34 Sciendum tamen, quod venditor non tenetur em-
ptorem defendere à moleſtijs de facto, nec pro eis de
euictione. Burſat.conſ.194.num.15.lib.2. Caballin.con-
35 ſil.58.numero 1.lib.1. Prout, nec quando de facto fuit
ſpoliatus. Idem Caballin.conſ.78.num.1.lib.1.Nat.con-
ſil.181.num.2. Roland.conſ.45.num.19.lib.3.& nu.21.
Surd.de Aliment.titul.7.quæſt.20 num.33. quod limi-
tat nu. 34. etiamſi venditor promiſerit emptorem de-
fendere de facto. Dec. conſ.74. Nat.conſ.181. Alexand.
36 Rauden.conſ.9. num.5.lib. 2. qui numero 107.ait, em-
ptorem poſſe quandocunque petere ſcripturas rei em-
ptæ à venditore.
37 Sic,& quando emptor re ſibi vendita vti non poteſt
culpa venditoris, venditor de euictione tenetur, ſecus
ſi facto ſuperioris, niſi venditor ſciuerit tale impedi-
mentum. Borgnin.deciſ.27.nu.47.part.2.
38 Nec minus, quando euictio prouenit culpa empto-
ris locum habet actio quanto minoris Rota coram Car-
dinali Seraphino deciſ.785.nu.10.
39 Item notandum eſt, quod vbi venit euictio, conſul-
tius eſt, rem præſtare, quam eius æſtimationem Iaſ.in
l.ſeruum filij, §.ſi ſtatu liber.numero primo, ff. de legat.
primo.
40 Sed quid quando fuit factum pactum, ne venditor
pro re vendita teneatur de euictione, quod pactum va-
lere fuit dictum in quæſtione 11.num. 26. Non tamen
locum habet circa tria, de quibus per Caſtrenſ. poſt
Bartol. in lege emptorem, §. qui autem, ff. de action.
empti.
41 Primo, quando venditor fuit in bona fide: quo ca-
ſu, licet illud pactum excuſet ab intereſſibus, non ta-
men excuſat à pretij reſtitutione, quoniam vis rationis
naturalis, & iuſtitiæ commutatiuæ non patitur, vt em-
ptor re, & pretio careat.
42 Secundò non ſubſiſtit, ſi venditor fuerit in dolo, &
mala fide, nempè, ſi ſciat rem eſſe alienam: quo caſu
ad totalę intereſſe tenetur, d.l.emptorem, §.idemque, &
l.tenetur, §.fin.ff.eodem.

43 Tertio non prodeſt, quando venditor, vel eius hæ-
res pro iure ſuo rem vendicauerit emptore non exci-
piente, quia re vendicata, emptor agit aduerſus aucto-
rem ſuum ad totale intereſſe, *per text. in dicto §. Idemq. vbi Bartol. & Bald. & Salycet. in l. prima, C. de periculo, & commod. rei vend. Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. Gloſ. 1. ſub numero 10. & probauit Peregrin. de fideicommiſs. artic. 52. numero 7. Burſat. conſ. 106. nu. 8.* Cu-
44 ius nomine veniunt ſumptus, & expenſæ per empto-
rem paſſæ, etiamſi venditor haberet iuſtam cauſam li-
tigandi, quia debentur iure actionis. *Couar. pract. quæſt. cap. 27. ſub nu. 3. verſ. hæc tamen.*

45 Iſtud tamen intereſſe ſumptum, & expenſarum fa-
ctarum re euicta non debet excedere duplum rei con-
tra venditorem ignorantem, nec poteſt ab eo repeti, ſi
poteſt ab euincente recuperari, *l. 44. 45. & 46. ff. de act.*
46 *empt.* licet ſecus ſtatuatur re nondum euicta. *Franc. Marc. deciſ. 584. part. 1. Caballin. de euict. §. 5. num. 86. Burſat. conſ. 194. nu. 41. lib. 2.*

47 Quid autem clauſula in inſtrumento vēditionis ap-
poſita, & promiſit reficere omnia damna, & expen-
ſas litis, & extra, operetur *Bart. in l. 102. ff. de verb. obligationib.*

48 At nota inſuper, quod venditor tenetur ad intereſ-
ſe, licet de euictione non promiſerit. *Rimin. iunior con-*
49 *ſil. 66. num. 36. & 37. lib. 1.* Debet enim præſtare om-
nia, quæ aſſeruit in venditione, *l. ſi venditor. in princip. ff. de action. empti. l. qui fundum, §. qui agrum, ff. de contrahen. empt. l. 2. in princip. ff. de actio. empti. vbi Gloſ. in ver. ex empto, l. ea quæ commendandi, ff. de contrahen. empt. vbi ſcribentes. Surd. conſil. 441. numero 15. libro tertio.*

50 An autem teneatur emptorem defendere contra
tertium impedientem retentionem rei venditæ. *Ant. de Butr. conſ. 22. nu. 50.*

ARGVMENTVM.

Creditor hæres vendens hæreditatem, an agat pro ſuo credito aduerſus emptorem hæreditatis.
Vel vti poſſit retentione.
Quid quando fuit euicta hæreditas.
Et in actione hæreditatis quid reſoluendum.

SVMMARIVM.

1 *Actiones non habentur pro confuſis, vbi hæres damnificatur.*
2 *Hæredi, qui hæreditatem reſtituit non retento ſuo credito, datur actio, licet extincta, vel conditio indebiti, & nu. 4. & 5.*
3 *Retentio cōceditur hæredi pro credito, inuito fideicommiſſario.*
Et de ratione.
6 *Actionum confuſio, quæ reſultat ex aditione hæreditatis facta per creditorem defuncti, eatenus durat, quatenus hæreditas in effectu eſt penes illum, ſed ſi in aliū transferatur, de æquitate reuiuiſcunt.*
Vel ſaltem de nouo ad imponendum quis cogitur, numero 8.
Et obtinet is ab emptore hæreditatis, quod à quolibet extraneo hærede conſequeretur, nu. 7.
Ampliatur procedere, etiam quando hæreditas eſſet euicta per querelam inofficioſi ab eo, qui fuit hæres inſtitutus, nu. 9.
Niſi fuerit in dolo, vel mala fide, nu. 10.
Et reſtituuntur actiones priſtinæ, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit, nu. 11.
12 *Hæres creditor poteſt deducere ſuum creditum, ac repetere etiam non facto inuentario, & de ratione. Ibidem.*
Ampliatur deduci poſſe non ſolum debitum ciuile, & naturale, ſed etiam ſolum debitum naturale, numero 13.
14 *Teſtator mandans feudum diſtrahi pro ſoluendo ære alieno, hæres ſi illud ſoluat de proprio, poteſt fundum retinere.*
15 *Creditor vendens hæreditatem, deducit ius ſibi competens, prout ſi non fuiſſet hæres, & numer. ſequentibus.*
16 *Hæres non poteſt retinere ſuum creditum, vbi adijt, non confecto inuentario, quando agit contra creditores, vel legatarios, ſecus ſi aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem.*
Ampliatur, procedere etiam aduerſus emptorem hæreditatis, nu. 17.
18 *Hæres ſtatim, quod vendidit hæreditatem, vel reſtituit, æquiparatur alijs creditoribus hæreditarijs.*
19 *Legitima non amittitur per omiſſionem inuentarij.*
20 *Actionis hypothecariæ confuſio non fit vigore ſucceſſionis, & de ratione, ibidem.*
Declaratur, & diſtinguitur, nu. 21.
22 *Creditori hæreditario nulla competit actio aduerſus emptorem hæreditatis, quamuis pactum interuenerit in emptione, vt emptor ſatisfaciat creditoribus.*
Primo fallit, quando pactum reſpicit ipſam rem, & illi cohæret, & eſt coniunctum cum re nu. 23.
Secundo fallit ex æquitate canonica in ſubſidium, numero 24.
Tertio fallit, quando notarius ſtipulatus fuiſſet nomine illorum, quorum intereſt, nu. 25.

QVÆST. XLIX.

1 ACtiones, licet regulariter cōfundan-
tur adita hæreditate, ita quod dif-
ficile ſit creditori hæredi deducere
ſuum creditum, nulla facta reten-
tione, vel petita cautione, tamen
reuera habentur pro non confuſis,
quoties hæres damnificatur, quidi-
citur ſatis eſſe in damno, ſi agendo conſequi non poſ-
2 ſet ſuum creditum, ac de eo diſponere, vbi hæreditas
eſt reſtitutioni ſubiecta, & propterea eidem danda eſt
actio, quæ licet ſit extincta, etiam de æquitate, vel
reuiuiſcit, vel etiam poſt reſtitutionem aget conditio-
ne indebiti, *vt per Imol. in l. Stichum, §. aditio in princip. verſicul. nota tres effectus, de ſolut. Cuman. conſilio 37. ſub nu. 3. verſ. quamuis autem actio. Turpur. in l. debitori ſub nu. 24. verſ. & ideo hæres, C. de pactis Alex. in l. ita tamen, §. ſi ex Trebelliano. num. 1. ff. ad Trebell.*

Vbi

Vbi etiam, quod cum hoc caſu licita ſit retentio, dari
non poterit actio fideicommiſſario aduerſus hære-
des ad repetendum illas res retentas, & multo magis,
quando bona defuncti eſſent obligata pro debito hæ-
redis, quoniam per aditionem hæreditatis factam ab
hærede grauato per fideicommiſſum, hypotheca non
tollitur, *vt per eundem Alexand. in dicto §. ſi ex Trebel-
liano, & in l. ſi ex ſextante, §. latinus de except. rei iu-
dic.* quodque in his detur conditio indebiti de veriori
4 opinione teſtatur, *Honded. conſil. 58. numero 53. libro
primo*, & prius voluit *Paul. de Caſtr. conſil. 387. pro de-
claratione ſub numero 3. verſic. ſi vero bona poſſidentur
libro primo Roman. conſil. 276. viſis dubijs numero 7. la-
tè Curt. iun. in l. debitori, numero 3. & 11. C. de pactis.
Crauet. conſ. 16. numero primo, & conſil. 144. numero 5.
Peregrin. in tractat. de fideicommiſſ. artic. 35. numero 3.
5 verſic. ſed malè.* Vbi etiam quod contraria procedunt
in debitis naturalibus, pro quibus ſolum daretur re-
tentio, & non actio. *Roland. conſ. 65. num. 13. lib. 2. Car-
dinal. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 7. titul. 8. nu-
mero 15. iuxta diſpoſitionem dictæ l. Stichum. §. aditio.
de ſolut.*

6 Vnde dicimus, quod actionum confuſio, quæ re-
ſultat ex aditione hæreditatis, facta per creditorem de-
functi, eatenus durat, quatenus hæreditas eſt in effe-
ctu penès illum qui adiuit, ſed ſi in alium transfera-
tur, puta venditione, actio ſemel extincta de æquita-
te reuiuiſcit, & creditor agere poteſt aduerſus empto-
rem hæreditatis pro ſuo credito, cum is obtineat vi-
cem hæredis, & teneatur actione, qua prior debitor
tenebatur, & perindè ſint omnia, ac ſi hæres non exti-
tiſſet, *l. 2. §. final. iuncta Gloſ. in ver. teneri, & ibidem
Bald. in ver. ſi Titius, & in ver. cum quis, ff. de hæred.
vel actio. vend.* vbi quod obtineret ab emptore hære-
7 ditatis quod à quolibet extraneo hærede conſequere-
tur, ex quo actio confuſa per hæreditatis aditionem
reſtituitur hæredi vendita hæreditate, non vi primæ
obligationis, ſed ex natura iſtius contractus venditio-
nis, quando debitum à principio peti poterat, quod
& ſequitur *Salycet. in dicto §. ſi Titius, & in §. cum
8 quis in fine*, inquiens, quod actio ſemel extincta, vel
in hoc caſu reuiuiſcit ex iure ſpeciali, vel ſi non reui-
uiſcit, ſaltem de nouo ad imponendum cogitur, quia
hoc tacitè actum videtur. *Dec. in dicta l. debitore nume-
ro octauo, & ibidem Curt. iunior. dicens ſingulare, nu-
mero 13. verſicul. ad iſtam regulam, C. de pact. Bartol.
Bald. Angel. Salycet. Caſtrenſ. & Iaſ. in l. ſi quis hæ-
reditatem, ff. de condit. indeb. poſt Gloſ. ibi in verb.
repetere Iaſ. in l. frater à fratre numero 9 ff. eodem ti-
tulo, & ibi Ioan. Crot. numero 7.* vbi, quod eſt multum
notandum. *Corne. conſil. 14. numero 11. libro quarto
Card. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. titul. 10.
numero 16.*

9 Idemque dicitur in ſimilibus actionibus, in quibus
hæredi reſtituuntur actiones confuſæ, prout quando
fuiſſet euicta hæreditas per quærelam inofficioſi ab eo,
qui fuit hæres inſtitutus, quia perinde eſt, ac ſi hære-
ditas non fuiſſet adita, ideo hæredi inſtituto integra
remanet petitio debiti contra eum qui vicit, & debi-
ti compenſatio, ſeu retentio datur inter eos, ſi inni-
10 cem ſit debitum, niſi ipſe dolo fecerit, aut fuerit in
mala fide, quia tunc perdit quod ſibi debetur *l. cum
qui, iuncta Gloſ. in verbo competere, & in ver. compen-
ſationem, ff. de inoffic. teſtament. & ibi Bald. ver. idem
11 reſpondit*, vbi quod reſtituuntur actiones priſtinæ, ſi-
ue ſciuerit, ſiue ignorauerit, *l. Dominus in princip. ff. de
vſufructu.*

12 Quæ autem circa deductionem faciendam dicta
ſunt, ſibi tribuunt etiam, quod creditor hæres non
confecerit inuentarium reſpectu eius, qui emit hære-
ditatem, quo in caſu poterit creditum ſuum deduce-
re, ac repetere: quicquid aliud ſit reſpectu creditorum
hæreditatis. Aliud enim eſt, quod hæres teneatur vl-
tra vires hæreditatis creditoribus & legatarijs, non
confecto inuentario; aliud eſt, quod debeat reſtitue-
re fideicommiſſario iura ſua: nam cum non veniat in
reſtitutione niſi ipſa hæreditas, non idcircò nocet
omiſſio inuentarij, ad hoc, vt totum creditum illius
deduci non poſſit, quamuis confuſum videatur, ſi-
cut facere poterat ſecundum ius vetus, *vt per Ro-
land. conſil. 65. numero 13. libro ſecundo poſt Iaſ. conſ. 28.
colum. 2. verſic. ſecundo, ex quo iſta mulier, & verſicul.
13 non obſtat ſecundum libro 3.* vbi ampliat poſſe quo-
que deduci non tantum debitum ciuile, & naturale,
ſed etiam ſolum debitum naturale. *Angel. conſil. 64.
quoniam nihil eſt in fine, verſic. ſuper ſecundo dubio.
Crauett. dicto conſil. 144. numero quinto Honded. dicto
conſil. 58. numero 26. libro primo, qui de communi teſta-
tur. Cardin. Mantica de coniectura vltima voluntate di-
cto conſil. 18. numero 15. latè Socin. conſil. 44. non parua
eſt difficulsas numero ſecundo, & per totum libro 3.
Gabriel. conſil. 124. numero 3. libro prim. Peregrin. de
fideicommiſſ. artic. 35. numero primo, & infra*, vbi de
omni ære alieno, ita quod etiam ſi teſtator mandaret
fundum diſtrahi pro ſoluendo ære alieno, hæres, ſi il-
14 lud ſoluat de proprio, poſſit fundum pro ſe retine-
re. *Surd. conſil. 290. numero 37. libro ſecundo.* Qua-
15 re ſic in propoſita quæſtione ad effectum de quo ſu-
pra per hæredem creditorem vendita videbitur hæ-
reditas deducto iure ſibi competenti, & ideo reſar-
ciendum erit omne id quod debebatur, priuſquam
actio eſſet confuſa, & quod expenſum eſt pro hære-
ditate, ita vt foret creditor, ſi non fuiſſet hæres. *Corn.
dicto conſil. 14. ſub numero 11. verſic. his tamen non
obſtantibus, libro 3.* vbi etiam, quod hoc in caſu perſo-
na loquentis incluſa intelligetur in generali ſermone
à ratione ſubiectæ materiæ, *ex not. per Cyn in l. in-
16 quiſitio. C. de ſolu.* ſicque loquuntur Doctores omnes,
dum dicunt obſtare omiſſionem inuentarij, vt non
poſſit hæres retinere ſuum creditum, vt procedat,
quando agitur contra creditores & legatarios, ſe-
cus vero, ſi aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem.
*Caſtrenſ. conſ. 19. numero ſecundo libro ſecundo, &
conſil. 77. in princip. & conſ. 186. eodem lib. & in di-
cta l. ita tamen. §. ex Trebelliano, vbi Alexand. ff.
17 ad Trebellian.* Quæ ratio militans in fideicommiſſa-
rio vniuerſali, militat etiam aduerſus emptorem
hæreditatis ex prædictis, cum hæres ſtatim, quod ven-
18 didit hæreditatem, ſeu illam reſtituit, æquiparetur
alijs creditoribus hæreditatis. *Socin. iunior conſil. 170.
ſub numero tertio verſicul. & pro hoc bene facit li-
bro ſecundo.* Quare in propoſito inquit, *Raphael Cu-
man. conſilio 126. proponitur in fine, verſicul. &
hanc opinionem*, quod non eſt æquum, vt verum cre-
ditum perdatur, cum neque per omiſſionem inuenta-
rij amittatur legitima, quæ non eſt propriè debita,

iuxta communem ſententiam; de qua *per Doctor. in authent. ſed cum teſtator. C. ad leg. falcid.* & ego ipſe latè dixi *in tract. de impeta, quæſt.* 131.

30 Præmiſſis adde, quod quoad actionem hypothecariam, quæ competit creditori non fit confuſio vigore ſucceſſionis, *l. ex ſextante, §. latinus de except. rei iudic. Bald. in l. ſi vxori, ſub num. 2. verſic. iſta quæſtio non habet dubium, C. de bon. author. iudicis poſſiden. Gozadin. conſil. 94. num. 47.* quoniam in ea hæres non repræſentat perſonam defuncti: Ideò ſi pignus reperitur in hæreditate, illud retineri poteſt, & ſi non adeſt, agi poterit contra tertios detentores, *l. debitor ad Trebellian. Cuman. conſ. 37 ſub nu. 3. in fine, verſ. hypothecaria vero, Grat. conſ. 91. nu. 32. lib. 2. Menoch. conſ. 89. num. 31. libro 1.*

31 Quod declaratur procedere in creditore, qui habet hypothecam, & ſuccedit ipſi debitori per fideicommiſſum, & bona hypothecata eueniente fideicommiſſi caſu, & ſic reſtitutionis reperiuntur in bonis, quæ debent reſtitui; nam eo in caſu hæres creditor reſtituendo fideicommiſſum, poteſt bona hæc hypothecata retinere, cum per huiuſmodi ſucceſſionem nil conſequatur à teſtatore, ſed detrahendo Trebellianicam habet à lege, neque in hoc repreſentat defunctum, vt penes eum non remaneat integra, & ſalua actio ſua in caſu reſtitutionis fideicommiſſi, ſecùs autem, quando quis directè ſuccedit in bonis alicuius, quia tunc tamquam directus hæres ratione ſui crediti, non habet actionem realem, nec perſonalem, neque hypothecariam, & ſucceſſiuè nihil à poſſeſſore recuperare poteſt, qui voluntate teſtatoris factus eſt dominus, quia tunc confuſa eſt omnis actio quam habet in bonis illius, & effectus eſt vna perſona cum defuncto, & ideo extinguitur omnis hypotheca, ſiue bona hypothecata reperiantur in bonis teſtatoris, ſiue apud alterum de voluntate ipſius, qui ea in illum alienauit, & tranſtulit, ſicuti enim teſtator reuocare non poſſet, ſi veniret, ita nec eius hæres directus, qui eſt loco illius; ita inter iſtas actiones hypothecarias diſtinguit *Menoch. conſil. 89. num. 153. ad 156. libro primo poſt Ruyn. conſ. 140. hæc venditio. in fine, verſic. hoc igitur verificato per tex. in l. fin. C. de euiction. l. Seia, C. eodem & l. venditrici. C. de reb. eccleſ. non alien.* Nam in caſu quo hæres directè ſuccedit, dominium remanet apud hæredem irreuocabiliter, verum in fideicommiſſo peruenit ad eum dominium reuocabile: vnde nimirum, ſi tunc daretur hypothecaria, & actio per aditionem non confundatur. *Imol. in l. debitor ſub pignore, ſub numero 2. verſic. item nota, quod hypothecaria, & numero quinto, ff. ad Trebellian. poſt Bartol. ibidem in fine, verſicul. oppono, quando dominium.*

22 Præterea notandum eſt, quod licet regulariter creditori hæreditario actio vlla competat aduerſus emptorem hæreditatis, quamuis pactum interueniſſet in emptione, vt emptor ſatisfaciat creditoribus, *l. ſecunda, C. de hæred. vel actio. vendi.* cum actio nulla tertio acquiratur, quando aliquod onus extrinſecum pacto
23 includitur: quicquid aliud ſit, quando pactum reſpicit ipſam rem, cui cohæret, & cum re coniunctum eſt, & continet onus intrinſecum. *Bal. in l. cum res, C. de dona. l. quoties, C. de dona. quæ ſub mod. l. ſi genero. C. de iure dot.*

24 Tamen ex æquitate canonica in ſubſidium creditori ex hac debitoris ſtipulatione conceditur vtilis actio, etiam abſque ceſſione, *Gloſ. in dicta l. ſi genero. Angel. in l. quoties verſic. ſed hodie iure benigne. C. de donat. quæ ſub modo. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta, §. alteri num. 27. in fine, verſic. fallit etiam in caſu donationis, ff. de verb. obligat. per l. Caius in fine, ff. ſolut. matrim. poſt Bart. ibidem in §. ſi ſtipuler colum. fin. verſic. octauo fallit. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. Glo. 14 ſub num. 116. verſic. ſi autem ſcire vis.*

25 Idemque dicitur, quando notarius ſtipulatus fuiſſet nomine illorum, quorum intereſt, *per Roman. conſil. 76. in principio*, quo etiam caſu acquiritur ius ſine ceſſione. *Dec. conſil. 407. numero 14. Socin. conſil. 125. in fine, de veriori Bertazzol. clauſul. 18. Gloſa quinta numero 8.*

ARGVMENTVM.

Fructus percepti per hæredem ante venditam hæreditatem, an compenſentur cum credito ipſius hæredis.

Filius patris, vel matris hæres, quando tenetur, vel non vltra vires hæreditatis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus per hæredem percepti ante venditam hæreditatem, compenſantur cum eius credito.*

Contrarium, nu. 2.

3 *Crediti petitio conceditur ei, à quo hæreditas eſt auocata.*

Item & ei, qui per fideicommiſſum hæreditatem reſtituit, & nu. 4.

5 *Hæres creditor in fideicommiſſi reſtitutione, an deducit ſua credita in tot bonis pro pretio tempore mortis teſtatoris, vel quo ſoluit legatarijs, & qualiter remiſſiuè.*

6 *Filius patris, vel matris hæres, quando hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, tenetur, quatenus eſt in hæreditate.*

Etiam ſi is ſine proteſtatione de inuentario conficiendo adierit, nu. 7.

Primo fallit, ſi hæres inuentarium non fecit, vel non ritè fecit, nu. 8.

Et de ratione, nu. 9.

Secundo fallit, ſi debitum hæreditarium à creditore innouatum ſit cum hærede, nu. 10.

Primo ſublimitatur, niſi in eo contractu dictum ſit ab hærede, citra nouationis periculum, nu. 11.

Secundo ſublimitatur, ſi hæres hæreditario nomine tranſegerit, nu. 12.

13 *Filius quando inuentarium non fecit, tenetur vltra vires hæreditarias.*

Ampliatur, vt nec inuentarii confectio remitti poſſit in præiudicium creditorum, licet ſecus in legatarijs, & fideicommiſſarijs, nu. 14.

Primo declaratur non procedere, ſi creditores, & legatarij confiteantur alia non affuiſſe bona, numero 15.

Secundo declaratur, hæredem excuſari, ſi vna ſit tantum res in hæreditate, nu. 16.

Vel

Vel ſi maior ſit expenſa illud conficiendi, quàm ſit res, num. 17.
Vel ſi nihil ſit in hæreditate, quod deſcribendum ſit, numero 18.
Vel ſi certa ſit hæreditas, vt dos matris, nu. 19.
Tertiò declaratur, non habere locum in hærede illius, qui ceſſit bonis, nu. 20.
Quartò declaratur non procedere, ſi teſtator iuſſerit, debita ex bonis ſuis ſoluenda, ſi commodum erit; vel cum potuerit, nu. 21.
Vel ſi defuncti obligatio ex legis diſpoſitione, vel ſtatuti reſtricta eſt ad vires patrimonij, nu. 22.
Quintò declaratur, ſi teſtatori ſucceſſit is, qui vltra quam facere poſſit, non tenebatur, nu. 23.
Etiam quod beneficium ad hæredes non tranſeat, nu. 24.
Niſi ſint conditionis deterioris, nu. 25.

Q V Æ S T. L.

Sed adhùc dubitatio reſtat, an fructus percepti per hæredem per aliquod temporis ſpatium ante venditam hæreditatem, vel reſtitutam, compenſentur cum credito ipſius heredis; vel etiam compenſentur cū ſolutis creditoribus, & legatarijs.

1 Nàm pro compenſatione ſcripſerunt *Paulus de Caſtro, Alex. & Herculan. in l. quod de bonis, §. quòd anus, ff. ad l. Falcid. per illum text. & per l. ſi debitor, ff. eod. & in l. cum pater, §. Titio, ff. de legat. 2. Caſtr. in l. mulier, §. cum proponitur, ff. ad Trebell. Rip. in l. in fideicommiſſariā nu. 19. ff. eod. Pariſ. conſ. 25. nu. 65. lib. 2. Soc. iun. conſil. 57. lib. 3. Natta conſ. 321. nu. 4. & ſeq.*

2 Verùm pro hærede ſtat communis ſententia, in vero eius credito, proueniente ex contractu, vel facto ipſius teſtatoris, vel auctorum ſuorum, ſeu ex legatis per eum ordinatis: licèt ſecus ſtatuatur in creditis ex legis diſpoſitione prouenientibus: ſicut pro alimentis, & pro dote, *ſecundum Glo. Iacob. de Are. Bald. Alber. Imol. & Alex. in dicto §. cum proponeretur*, vbi intelligunt illum text. in quaſi debito ex lege iudicis officio, *Bart. in dicta l. cum pater, §. cum Titio, Fulgoſ. dicto conſil. 81. Paul. de Caſtro dicto conſil. 19. col. 2. lib. 2. Boer. deciſ. 44. & ſeq. Ruyn. conſ. 112. & conſil. 115. in fine lib. 2. Crauet. conſil. 295. in ſexto dubio, Rolan. conſ. 65. ad fin. lib. 2. poſt Imol. conſ. 92. latè Marzar. conſ. 24. & ſeq.* vbi ait ſic iudicaſſe, & eius ſententiam fuiſſe confirmatam, *Rota Auen. deciſ. 45. num. 6.* ita decidendo reſpondit *Gabriel. conſil. 124. li. 1. & Menoch. conſ. 183. in vltimo dubio, latè Pedroch. conſ. 23. nu. 146.*

3 Et ex præmiſſis infertur, quòd non repellitur à petitione debiti is, à quo hæreditas eſt auocata, dato quòd nullum fecerit inuentarium, *vt in l. cum qui in fine, ff. de inoffic. teſtam.*

4 Idem in eo, qui per fideicommiſſum hæreditatem reſtituit, cuius debitum per aditionem non etiam tollitur, *vt in dicta l. debitor, ver. igitur, ff. ad Trebell. Fulgoſ. dicto conſ. 81. ac cæteri præallegati, Pract. Papien. in for. libelli in cauſ. vendi in §. promittens de euict. ſub num. 6.* & dixi in præcedenti quæſtione.

5 In hæreditate autem reſtituenda per hæredem grauatum, ſeu per illius hæredem in huiuſmodi crediti deductione, an detrahantur tot bona hæreditaria pro pretio, tempore mortis teſtatoris, ſeu quo ſoluit creditoribus, & legatarijs; vel, an credita in pecunia præſtāda ſint, ſeu in bonis pro valore tempore caſus, & reſtitutionis fideicommiſſi, videndus eſt *Peregrin. de fideic. art. 35. num. 12. & ſeqq.* qui plenè quæſtionem examinat, & ego quoque ſcripſi *in dicto tractatu de imputat. quæſt.*..

At quid ſi filius patris, vel matris hæres exiſtat, an vltra vires hæreditarias teneatur ad fauorem creditorum, conſtituo duos caſus.

6 Primus eſt, quando filius adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, & tunc, quatenus in ea eſt, tenetur *l. fin. §. licentiam, C. de iur. deliber. Pariſ. conſil. 63. num. 25. lib. 1. & conſil. 69. num. 161. Rimin. iun. conſ. 624. num. 7. & conſ. 621. nu. 6. Baez. de debit. inop. cap. 6. num. 16. Magon. deciſ. Lucen. 6. num. 42. Decian. conſil. 90. num. 10. lib. 3. Monticul. de inuentar. cap. 1. numero 94. & 95. Bott. conſil. 78. num. 20. Maluaſ. conſ. 39. num. 3. & conſil. 42. num. 11. Menoch. conſ. 673. num. 21. lib. 7. Caball. conſil. 121. num. 28. & conſ. 26. num. 2. lib. 2. Laderch. conſ. 57. num. 10. Papon. conſil. 14. num. 27. & conſ. 16. num. 20. Valaſch. conſult. 87. nu. 6. Surd. deciſ. 216. num. 31. & 32. Coſta in remed. ſubſid. 38. num. 6. Aemil. Gall. de except. tit. 2. except. 5. par. 3.* quamuis

7 ſine proteſtatione de inuentario conficiendo adierit hæres, & inde id egerit, *Rim. iun. conſ. 417. num. 7. & 8.* nàm præſumptio eſt, vt alia non adſint bona, *Gloſ. in l. cum de lege, ver. Hæredes, ff. de probat. Bart. in l. ſi conſtante num. 12. Iaſ. num. 122. Ripa nu. 18. ff. ſoluto matrim. Bart. in dicto §. licentiam nu. 1. Afflict. deciſ. 377. Alex. conſil. 234. num. 8. lib. 6. Crauet. conſil. 2. num. 11. conſ. 225. num. 11. Natt. conſ. 238. num. 7. conſ. 199. nu. 11. Craſſ. in §. inuentarium quæſt. 8. nu. 2. Laderch. conſ. 138. num. 5. Marcell. Calà de mod. articul. §. 2. Glo. 1. numero 149. Peregr. de fideicom. art. 39. nu. 13. Surd. conſ. 267. num. 34. & conſ. 168. num. 5. Menoch. conſ. 471. nu. 34. & præſumpt. 26. lib. 6.* & quod agatur de dote, *Pacian. conſ. 67. num. 12.* hæreditas enim adita cum beneficio inuentarij fingitur non adita, *Fab. Turrett. conſ. 8.*

8 *num. 10. lib. 1. Bertaz. clu. conſ. 5. num. 22.* quòd non accidit, ſi hæres inuentarium non fecerit, vel non ritè fecerit: nàm hæc à pari procedunt, *l. non putauit, §. non*

9 *quæuis, ff. de contra tab. §. 1. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſta.* quia non militat pro eo talis præſumptio, neq; locum habet, *Gloſa in dicta l. cum de lege, ſecundum Alex. num. 7. Iaſ. num. 13. Rip. num. 20. Crot. num. 9. in dicta l. ſi conſtante, Ludou. Molin. de primog. Hiſp. cap. 7. nu. 35. Valaſc. dicta conſult. 8. nu. 44.*

10 Fallit, ſi debitum hæreditarium à creditore innouatum ſit cum hærede: quia tunc inuentario non obſtante vltra vires hæreditatis tenetur hæres, *l. cum hæreditas, la prima, ff. ad Trebell. Ang. conſ. 21. num. 9. Crauet. conſ. 114. Thanuc. de inuent. par. 6. nu. 110. & 111. Peregr. conſil. 89. num. 11. lib. 1. & deciſ. 18. num. 14. Marcabrun. conſ. 29. num. 187. conſil. 105. num. 86. Boer. deciſ. 63. num. 8. Surd. conſ. 398. num. 32. & conſ. 540. nu. 17. conſ. 191. num. 26. conſil. 298. num. 18. deciſ. 183. & deciſ. 132. Montier. deciſ. 25. num. 41. Marcell. Calà dicta Gloſa 1. num. 10. & 12.*

11 Primò ſublimitatur, niſi in eo contractu dictum ſit ab hærede, citrà nouationis periculum contrahere; vel ſaluo beneficio inuentarij, *Duran. de arte teſtan. cautel. 9. num. 2. Corne. conſ. 31. lib. 3. Paneirol. conſ. 16. num. 4.*

Vueſem-

Vueſembece.conſ.13.num.3.Carol. de Graſſ. except.40. num.11.

12 Secundò ſublimitatur, ſi hæres hæreditario nomine tranſegerit, *Marcabrun.dicto conſ.29.nu.247.Tuſch.lit. ff.concluſ.59.nu.74.*

13 Secundus eſt caſus, quando filius inuentarium non confecit: quo in caſu vltrà vires hæreditarias teneri dixit *text.in dicto §.licentiam .Decian.conſil.49.num.29. lib.2.Franch.deciſ.556.Surd.conſ.459.nu.16. Laderch. conſ.141.num.5.Turrett.conſil.47.num.52.lib.1.conſil. 100.num.140.lib.2.Barz.deciſ.35.num.2.Pacian.conſ. 28.nu.23.conſ.82.nu.52.Cardin.Seraphin. deciſ.1311. num.2.*

14 Ampliatur primò, nec inuentarij confectionem remitti poſſe in creditorum præiudicium, licèt ſecus in legatarijs, vel fideicommiſſarij odium, *Guttierez in l. nemo poteſt,num.410.ff.de leg.1.Rol.conſil.92.num.17. Rebuff.ad Reg.conſtit.tit.de ſent.prouiſ.art.3. Glo.3.nu. 3.Menoch.conſ.942.num.11.& 12. Ludou.in deciſ.Peruſ.61.num.16.Decian.conſ.59.num.27.lib.2. Surd.deciſ.30.num.21.& 23.Gratian.diſcept. cap.215. nu.20. lib.2.ego ipſe in tract.de imput.quæſt.134.nu.5.*

15 Primò declara non procedere, ſi creditores, & legatarij confiteantur alia non affuiſſe bona præter adnotata, *Bal.in l.filium quem habentem, C.famil.herciſcun. Alex.in l.fin.§.etſi præfatam num.3.C.de iur.deliberan. Menoch.conſ.471.num.34.Couar.cap.1.num.15. de teſtam.& dixi in dicto tract.de imput.quæſt.132.nu.35.*

16 Secundò declara, hæredem excuſari ab inuentarij
confectione, ſi vna res ſit in hæreditate, *Montan.de tu-*
tel.reg.5.num.97.Vin.deciſ.25.num.12. vel ſi maior ſit
17 expenſa illud conficiendi, quàm res, *l.2.§.tractari,ff.ad*
Tertull.l.Mediterraneæ,vbi Bart.& Aug. C.de Annon.
Rol.de inuentar.par.2.quæſt.49. Phanuc. d.par.6. num.
271.de tutore, Surd.de aliment.tit.8. priuil.56. nu.101.
Menoch.de arbitr.caſu 72.num.8.Vin. deciſ.364.num.
16.& 20.Garz.de expen.cap.20.num.22. Galganett.de
tutel.lib.2.tit 2.num.41. Guttierez de tutel. par.2. cap.
18 *1.num.34 & 47* vel ſi nihil ſit in hæreditate, quod de-
19 ſcribendum ſit, *Rim.iun.conſ.53.num.1.& 2.* vel ſit hæ-
reditas certa, vt matris dos, *Cancer.lib.3. reſolut.cap.2.*
num.163.

20 Tertiò declara, vt locum non habeat in hærede illius, qui ceſſit bonis, *Bal.in l.fin.num.9.C.qui bon.ceder. poſſ.Marcell. Calà dicta Glo.1.num.1018.Vin. vbi proximè ſupra num.20.Gall.de except.dicta except.5.num. 53. Baez. de debit.inop. cap.6. num.12.* licèt diſſentire videantur *Alexan.in dicto §.etſi præfatam,num.4. Iaſ. num.2.C.de iure deliber.* quos ſequitur *Rol. de inuent. d. par.2. quæſt.53.* quibus rectè ſatisfacit *Baez. d.nu.12.*

21 Quartò declara non procedere, ſi teſtator iuſſerit
debita ex bonis ſuis fore ſoluenda, ſi commodum erit;
vel cum potuerit, *Surd.deciſ.142.num.7.& in tract. de*
alim.tit.8 priuil.13.num.4 Barz.deciſ.35.num.3. vel ſi
22 defuncti obligatio ex legis diſpoſitione, vel ſtatuti re-
ſtricta eſt ad vires patrimonij, vt dotandi onus, *Pha-*
nuc.in dicto tract.de inuentar.d.par.7.nu.60.

23 Quintò declara, ſi teſtatori ſucceſſit is, qui vltrà quã
facere poſſit, non tenebatur, *l.ſunt qui,ff.de re iudicata,*
24 etiam quòd hoc beneficium ad hęredes non tranſeat,
25 *l.quia tale, ff.ſoluto matrimon.* niſi ſint conditionis de-
terioris, quàm defunctus, *Marcell.Calà dicta Gloſa pri-*
ma nu.10.& 16.Gall.de except.d.except.5.nu.51.

ARGVMENTVM.

Euictio ad quid detur, hæreditate vendita.
Quid veniat in huiuſmodi venditione.
Quidve exprimendum ſit, vt ad eam agi poſſit.
Vniuerſitas corporea vbi vendita eſt, quemadmodum de euictione agatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas ſi euincatur, quia non pertinet ad venditorem, emptor agit ex duplæ ſtipulatione, vel ex empto: ſecus, ſi res ſingulæ vendantur.*

Vel etiam peti poteſt ad tantundem præſtandum, vna cum expenſis, & intereſſe, nu.2.

Declaratur procedere, niſi venditor dixerit vendere, ſi quid iuris ſibi competeret, nu.3.

Subdeclaratur, ſi venditor ſciat hæreditatem ad ſe non pertinere; quia tunc ratione doli conueniri poteſt, nu.4.

5 *Euictio non debetur, vbi ſpes tantum hæreditatis vendita eſt.*

6 *Hæreditas etiam ſine vllo corporis iure intellectum habet.*

7 *Hæreditas, vbi venditur quod actum eſt inter contrahentes, inſpicitur.*

8 *Hæreditatis in venditione id plerunque actum intelligitur, vt veniat, quod tunc temporis ad venditorem pertinebat.*

Fallit, ſi ab eo, qui hæreditatem vendidit, ex impuberis hæreditate id cum effectu prouenerit, quia comprehenſum non intelligitur, niſi in ſpecie hoc actum ſit, nu.9.

10 *Venditor hæreditatis, quicquid ab extraneo quolibet hærede petere potuiſſet, id etiam ab emptore hæreditatis conſequi debet.*

11 *Obligatio, quæ per hæreditatis aditionem eſt confuſa, facta venditione, renaſcitur: quia emptor hæreditatis, locum hæredis tenet.*

12 *Obligatio ſemel extincta, regulariter non reuiuiſcit.*

13 *Vendens hæreditatem creditori ſuo actione ex empto, ab emptore conueniri poteſt.*

14 *Hæres hæreditatem vendens, adhuc creditoribus hæreditarijs remanet obnoxius.*

Et quòd tanquàm hæres præſtitit, ab emptore repetit, & conſequitur num.15.

Et de ratione nu.16.

Limitatur, ſi hæres, qui hæreditatem vendidit, conuenit cum emptore vt ſoluat debita hæreditaria, & emptor ſponte ſuſcipiat iudicium contra creditorem, nu.17.

Sublimitatur, ſi venditor ſciuit emptorem non eſſe ſoluendo, nu.18.

19 *Venditor hæreditatis, ſi exactam pecuniam ſine dolo, & culpa amiſit, non tenetur eam emptori reſtituere.*

20 *Venditor hæreditatis præſtare debet, quòd aſſeruit eſſe in hæreditate, & nu.23.*

Aliàs venditor tenetur emptori de euictione, nu.24.

21 *Refertur ſententia Cuman.conſ.53.nu.1.*

22 *Sententia lata contra mortuum, eſt nulla.*

25 *Venditor hæreditatis, etiam in caſu, in quo de euictione*

pro-

Digitized by Google

promiſit, euictis ſingulis corporibus hæreditatis, conueniri non poteſt.

Primò fallit, ſi nominatim conuentum ſit etiam dicto in caſu, num. 26.

Secundò fallit, ſi euicta ſit hæreditas ab vniuerſali fideicommiſſario ſubſtituto, quia tunc de euictione agitur, licèt ſimpliciter vendita ſit hæreditas, nu. 29.

Tertiò fallit, ſi res ſingulæ ſint ſpecificatæ, nu. 32.

Et ſufficit ſpecificatio acceſſoria, nu. 33.

Quamuis tutius ſit, quòd ſingula corpora ſpecificentur, num. 34.

27 *Vendens hæreditatem, & bona hæreditaria, de euictione tenetur, etiam euictis corporibus hæreditatis, & ibid. de ratione.*

28 *Renuncians bonis paternis, renunciaſſe quoque cenſetur feudis paternis.*

30 *Venditor hæreditatis, de euictione ſatiſdare non debet, niſi de facto ſuo.*

31 *Emptor hæreditatis non poteſt res ſingulas pro emptore vſucapere.*

35 *Vendens hæreditatem emptori ſcienti mutuam ſubſtitutionem, de euictione tenetur,*

Sed contra num. 36. & ſeqq.

37 *L. fin. §. emptor, C. commun. de leg. in quibus terminis loquatur.*

38 *Emptor extraneus, qui ſciens emit rem reſtitutioni ſubiectam, pretium repetit.*

39 *Emptor, qui cohæres eſt venditoris, non agit de euictione.*

40 *Vendita vbi eſt vniuerſitas corporea, & grex, etiam vna oue euicta, agitur de euictione ex empto, non ex duplæ ſtipulatione.*

Idemque locum habet in quolibet toto integrali, nu. 41.

Et in re qualibet, quæ accedit tacitè, vel expreſsè, nu. 42.

43 *Venditio ſi fiat de re, quæ vno ſpiritu, & vna elementatione continetur, ſiue euincatur pars pro indiuiſo, ſiue pro diuiſo, de euictione agitur; at in homine ſpeciale eſt, vt emptor neceſſe habeat exprimere, quòd agat pro parte, num. 44.*

QVÆST. LI.

1 HÆres hæreditatem, quam ad ſe pertinere aſſerit, ſi vendat, & poſtea comperiatur illam ad ipſum non ſpectare, & euincatur, emptor agit ex duplæ ſtipularione, vel ex empto, ſecus, ſi res ſingulæ, *l. 1. C. de euictio. l. 2. primo reſponſo, ff. de hæred. vendi. & l. ſi ſeruus venditus, ff.*
2 *eod.* vel etiamſi nondum ſecuta ſit euictio, ab emptore
peti poteſt, vt venditor condemnetur ad tantundem
præſtandum vna cum expenſis, ac intereſſe, *l. quod ſi*
nulla in fine, ff. de hæredi. vend. quod declaratur proce-
3 dere, niſi venditor dixerit ſe vendere, ſi quid iuris ſibi
competeret, quia tunc nihil præſtare teneretur, *l. quod*
ſi in venditione, ff. eodem, nàm quaſi ſpes illius hæredi-
tatis, & ipſe incertus rei euentus venditus cenſeretur;
ſicut, ſi quis iactum retis emerit, *l. nam hoc modo, ff. eo-*
dem tit.
4 Subdeclaratur, ſi venditor ſciat hæreditatem ad ſe
non pertinere, & nihilominus vendiderit, quia tũc ra-
tione doli conueniri poteſt, *l. hoc autem ſit, ff. de hæred.*
vend. Salyc. in l. 1. ſub nu. 2. verſic. Concludo, C. de euict.
& ideò in facti contingentia maximè aduertendũ eſt,
an quis vendiderit, ſi qua hæreditas eſt, & ſic ſub ven-
ditione, quatenus ius haberet; an verò hæreditatem
ipſam ſimpliciter, & abſolutè vendiderit.
5 Quoniam primo caſu id actum cenſebitur, vt ſolum
ſpes illius hæreditatis vendita dicatur. Vnde ſequitur,
quòd ſi hęreditas euicta ſit, euictio non debeatur, *l. nam*
hoc modo, ff. de hæredi. vendi.
6 Secundò vero caſu, hæreditas ipſa vendita cenſetur,
l. cum hæreditatem, ff. eodem, & eo ipſo, quòd ſit hæredi-
tas, venditor liberatur: hæreditas namque etiam ſine
vllo corpore iuris intellectum habet, *l. hæreditas, ff. de*
petit. hæred.
7 Quare, vbi hæreditas vendita eſt, quod actum eſt in-
ter contrahentes inſpicitur, & plerunque actum intelli-
8 gitur, quòd in hæreditatis venditione veniat, quòd tũc
9 temporis ad venditorem pertinebat, niſi ad eum, qui
hæreditatem vendidit, ex impuberis hæreditate id cum
effectu peruenerit, quia comprehenſum non intelligi-
tur, niſi in ſpecie hoc actum ſit, *l. 2. §. illud, ff. de hæredi.*
vendi. d. l. 2. §. perueniſſe, ff. eod.
10 Sic & venditor hæreditatis, quicquid ab extraneo
quolibet hærede petere potuiſſet, id etiam ab emptore
hæreditatis conſequi debet, *d. l. 2. §. ſi Titius*, ita quòd
11 obligatio, quæ per hæreditatis aditionem eſt confuſa,
l. Stichum, §. aditio, ff. de ſolut. facta venditione ad illius
fauorem, quatenus creditor exiſtat, renaſcatur, quoniã
in hoc emptor hæreditatis locum hæredis tenet, *d. l. 2.*
§. cũ quis debitori ſuo, & dixi in quæſt. 50. quod in ma-
12 teria notandum eſt: quia regulariter obligatio ſemel
extincta, non reuiuiſcit, *l. qui res, §. qui aream, ff. de ſo-*
lut. Crot. in l. frater à fratre, nu. 7. ff. de cond. indeb.
13 E contra verò, ſi quis creditori ſuo hæreditatẽ ven-
diderit actione ex empto, ab emptore conueniri pote-
rit, *l. cum quis, ff. de hæredi. vendi.*
14 Cæterum primò notandum eſt, quòd hęres, qui hę-
reditatem vendidit, adhuc creditoribus hæreditarijs
remanet obnoxius, *l. 2. C. de hæredi. vendi.* & quòd tan-
15 quàm hæres preſtitit, ab emptore repetit, & conſequi-
tur, *l. 2. C. de legat. & d. l. 2. C. de hæredi. vendi.* ratio que
16 eſt, quia in hæredis poteſtate non eſt, qui hæreditatem
vendit, actiones paſſiuas, quæ oſſibus eius inhærent, in
alium transferre, *l. ſi mulier, §. ex aſſe, ff. de iure dot. iun-*
cta l. 3. cum Glo. ff. pro ſocio.
17 Limitatur, ſi hæres, qui hæreditatem vendidit, con-
uenit cum emptore, vt ſoluat debita hæreditaria, &
emptor ſpontè ſuſcipiat iudicium contra venditorem,
quia exceptione taciti pacti ſe tueri poteſt, ſi deinde ab
eodem creditore conueniatur, *l. 2. C. de pact. vbi Alex.*
num. 5.
18 Sublimitatur, ſi creditor ſciuit, emptorem non eſſe
ſoluendo, *ſecundum Salyc. in d. l. 2. num. 8. & Alex. pa-*
riter nu. 8. quos ſequitur Claud. de Seyſell ibidem nu. 3.
qui de communi, & æqua ſententia teſtatur: quia cre-
ditori, qui ignorauit, emptorem nõ eſſe ſoluendo, ſub-
ueniri debet, ne alioquin venditor hæreditatis, qui pre-
tium accepit, cum alterius iactura locupletetur, *l. nam*
hoc natura, ff. de condit. indebit. Curtius iun. in dicta l. 2.
num. 16.
19 Secundò notandum eſt, quòd ſi venditor hæredi-
tatis exactam pecuniam ſine dolo malo, vel culpa ami-
ſit, non tenetur eam emptori reſtituere, *l. ſi venditor, ff.*
de hæredi. vendi.

20 Et ex præmiſſis ſequitur, quòd venditor hæreditatis
præſtare debet, quod aſſeruit verum eſſe, *l. hæreditatẽ, ff. de hæredi. vendi. Cuman. conſ. 53. num. 1.* qui propte-
21 reà differit, quid ſi venditor ipſe hæreditatis, qui aſſi-
gnauit emptori certos debitores, tanquàm hæredita-
rios, quorum aliqui tempore venditionis mortui repe-
riuntur, an venditor, ratione aſſignationis in aliquo
emptori teneatur. Et vlterius, quid ſi ad petitionẽ em-
ptoris pronunciatum ſit, illos omnes eſſe debitores, &
poſt ſententiam appareat, aliquos ex eis antea deceſſiſ-
ſe, an tàlis ſententia emptori præiudicet, pro quo lata
eſt, vt non poſſit aduerſus venditorem allegare mortẽ
eorum. Et quoad primum, adducit præmiſſam ratio-
nem, quòd venditor hæreditatis tenetur præſtare em-
ptori ea, quæ in hæreditate eſſe aſſeruit; & ideò, ſi cæte-
ri debitores, qui viui ſuperextant ſunt inſolidum obli-
gati, & æquè idonei, ac ſoluendo, & ij tenentur ſoluere
totum debitum; ſi autem non ſunt ita obligati, & non
ſunt ſoluendo totum, hæredes præmortuorum tenen-
tur, quatenus & ipſi ſoluendo ſint, & idonei: ſin autem
venditor teneatur, quanti emptoris interſit, & quanto
22 minoris fuiſſet empturus. Et ad ſecundum dicit, ſen-
tentiam latam contra mortuos eſſe nullam, *l. pen. ff. quæ ſent. ſin. appell. reſcind. l. quare, §. 1. de iudic.* & ſuc-
23 ceſſiuè cum nulla ſit, nullam fidem facit, ac nullum
præiudicium emptori. Et quoad concluſionem, quòd
venditor præſtare debeat quod aſſeruit, adducitur
Crauett. conſil. 374. num. 16. Laderch. conſil. 130. nu-
24 *mero tertio*, vbi quòd tali caſu venditor tenetur empti
actione.

25 Infertur inſuper, quòd venditor hæreditatis etiam
in caſu, in quo de euictione promiſerit, euictis ſingulis
corporibus hæreditatis, conueniri non poteſt, *l. 1. C. de euiction. Bocacc. in tract. vti poſſide. fol. 17. nu. 95.*

26 Primò fallit, ſi nominatim conuentum ſit etiam di-
cto in caſu, *dicta l. 1. C. de euict. Tiraq. de retract. lignag.*
27 *§. 1. Glo. 3. ſub num. 81.* nàm, ſi quis non ſolum hæredi-
tatem, ſed etiam bona hæreditaria vendiderit, de eui-
ctione quidem tenebitur, euictis etiam corporibus hæ-
reditatis quoniam in venditione ſingula etiam corpo-
ra hæreditaria continentur, *l. proinde, §. eadem ratione, ff. de ædil. edicto, & voluit Specul. in tit. de loca, §. nunc*
28 *aliqua*, cùm ait, quòd ſi quis renunciauerit bonis pa-
ternis, renunciaſſe quoque cenſetur feudis paternis; &
tamen in renunciatione hæreditatis feuda paterna nõ
continentur, quia non ſunt hæreditaria, *Bart. in l. item videndum, §. fin. nu. 2. ff. de petit. hæredit.* & facit in pro-
poſito *Ruyn. conſil. 146. ſub nu. 3. verſic. nec obſtare videtur lib. 1.*

29 Secundò fallit, ſi euicta ſit hæreditas ab vniuerſali fi-
deicommiſſario ſubſtituto, quia tunc de euictione agi-
tur, licèt ſimpliciter vendita ſit hæreditas, & intelliga-
tur de iure vniuerſali, *l. quòd ſi nullo, ff. de hæredi. vendi. Cyn. in dicta l. 1. verſic. ſecundò opponitur, Salycet. num. 1. C. de euictio. Silueſt. Aldobrand. conſ. 107. num. 25. in fine lib. 1.*

30 Et ex his colligimus, quòd venditor hæreditatis de
euictione etiam ſatiſdare non debeat, cùm id inter em-
ptorem, & venditorem agatur, vt neque amplius neq;
minus iuris emptor habeat, quàm apud hæredem fu-
turum eſſet, ſi hæreditatem non alienaſſet: de facto au-
tem ſuo venditor ſatiſdare debet, *l. venditor hæreditatis, ff. de vendi. hæredi.*

31 Præterea ex dicta illatione notandum eſt etiam,
quòd emptor hæreditatis non poſſit res ſingulas pro
emptore vſucapere, *Glo. ſing. in l. 1. §. 1. in ver. reuerſa, de vſucap. pro dote*, quam ſequitur *Bal. conſ. 285. nu. 2. lib. 2. & Tiraq. in d. §. 1. Glo. 7. ſub nu. 81.*

32 Tertiò fallit concluſio illationis prædictæ, ſi res ſpe-
ciales ſint ſpecificatę, *dicta l. 1. C. de euict. Imol. in ca. fin. ſub num. 21. verſic. Vlterius aduerte, de empt. & vendit. Vrſill. ad Afflict. decis. 81. num. 3. & plenius num. 6.* vbi
33 dicit, quòd ſufficit ſpecificatio acceſſoria, prout Ca-
ſtrum, cum Riuis, & Molendinis. Sed cautelam, quòd
34 ſpecificè exprimantur ſingula corpora, docet *Afflict. decis. 334. vbi Apoſtilla.*

35 Sed quæritur, quid dicendum ſit in caſu, in quo em-
ptor, & venditor vna cum alijs fuerunt in teſtamento
inſtituti hæredes, & inuicem ſubſtituti, ſub hac condi-
tione, ſi quis eorum deceſſerit abſque filijs maſculis; &
alter ex eis, ſciens dictam inſtitutionem, & mutuam
ſubſtitutionem, emit ab alio ſuam portionem, & is, qui
vendidit, erat ſubſtitutus, & de euictione promiſit, &
caſus ſubſtitutionis ceſſerit per mortem ipſius vendito-
ris, an emptor agere de euictione poſſit aduerſus hæ-
redes venditoris ad intereſſe, vel ad pretium, non mo-
dica videtur difficultas: & prima facie dicendum vide-
tur, hunc agere poſſe ad pretium, *per l. fin. §. emptor, C. commun. de legat.*

36 Contrarium tamen reſoluendum eſt, vt nempè, ne-
que ad pretium, neque ad intereſſe agere valeat: nam,
cum plures cohæredes inter ſe contraxerint, vnus ex
his, alijs de euictione non tenetur, cum id procedat ex
prouiſione communis auctoris, vt in ſpecie reſpondit
Ruyn. in dicto conſ. 146. num. 2. verſic. ſed præmiſſis non obſtantibus lib. 1. & ego dicam latius ſuo loco.

37 Non obſtat dicta *l. fin. §. emptor, C. commun. de lega*
38 quia loquitur de emptore extraneo, qui licèt ſciat, rẽ,
quam emit, eſſe reſtitutioni ſubiectam, attamẽ euictio-
39 ne ſequuta pretium repetere poteſt: at non ſic eſt in
emptore, qui cohæres eſt venditoris, *Bart. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 35. de verb. oblig. Ruyn. in d. conſ. 146. nu. 3. verſic. Non obſtat.*

Quæ omnia procedunt in venditione vniuerſitatis
iuris: nunc breuiter videndum eſt, quid in vniuerſitate
corporea firmandum ſit.

40 Idcircò dicimus, quòd vbi ſit vendita vniuerſitas
corporea, quæ ex pluribus inter ſe diſtantibus conſtat,
vt grex, etiam vna oue euicta, agitur de euictione ex
empto, non ex duplæ ſtipulatione; idemque dicitur in
41 quolibet toto integrali, quòd ex pluribus inter ſe co-
hærentibus conſtat, vt in armario, domo, naue, & par-
tu ancillæ, *vt l. naue, ff. de euictio, & l. venditor hominis, & l. vacca, & l. eum qui, de vſucap. & l. non quocunque modo, §. fundus, ff. de leg. 1.*

42 Item & in re qualibet, quæ accedit tacitè, vel expreſ-
sè, *l. euicta, ff. de euiction. primo reſpon. l. ex empto, §. ſi quis rem, de actio. empt.*

43 Quando verò vendita eſt res, quæ vno ſpiritu, ideſt
vna elementatione continetur, ſiue euincatur pars pro
indiuiſo, ſiue pro diuiſo, agitur de euictione, *l. 1. & l. bo-*
44 *nitatis, ff. de euictio.* ſed in homine ſpeciale eſt, vt em-
ptor neceſſe habeat exprimere quod agat pro parte,
l. ſi dictum, §. in ſtipulatione, ff. de euiction.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Hæres, qui hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & Inuentarij, an, & quando poſſit legatarijs & creditoribus in pecuma ſoluere in bonis, quando fieri non poteſt venditio abſque promiſſione euictionis.

SVMMARIVM.

1 *Hæres cum beneficio Inuentarij poteſt legatarijs & creditoribus pecuniarum ſoluere in bonis, quando non inueniuntur emptores, ſine onere euictionis.*

Contrarium num. 3. & ſeqq. & nu. 9. & 11. vbi quòd ſolui debet in pecunia, quando hæreditas eſt ſoluendo.

2 *Hæres cum beneficio Inuentarij poteſt creditori inuito aſſignare tot nomina debitorum inſolutum, nec hæres tenetur ea exigere. Vide num. ſeqq. ſed ſi nihil ſupereſſet, quid agendum num. 10.*

4 *Intellectus l. fin. §. etſi præfatam, C. de iure delib.*

5 *Inuentarium non operatur, vt aliud pro alio ſolui poſſit.*

6 *Hæres tenetur mentem defuncti adimplere, quando ex hæreditate aliquid percepit.*

7 *Inuentarij beneficium fuit inuentum, ne hæres teneretur vltrà vires; & vt tollatur occaſio committendi fraudes.*

11 *Hæres cum beneficio Inuentarij, vbi hæreditas eſt ſoluendo, tenetur ſoluere in pecunia.*

Ampliatur procedere quoque in dote, nu. 14.

Fallit, vbi non reperitur emptor qui det iuſtum pretium, & venditio fieri non poſſet abſque damno hæredis, num. 12.

Et iuſtum pretium quomodo hoc caſu æſtimetur, nu. 13.

QVÆST. LII.

Teſtator reliquit Caio quantitatem aliquam pecuniarum ſimpliciter; ideo quæritur, vtrum hæres cum beneficio leg. & inuentarij teneatur ſatisfacere legatarijs pecuniarum in pecunia prout cæteris creditoribus.

1 Et ſecundum pleroſque dicendum videtur, quòd ſi hæreditas eſt ſoluendo, nec bonorum venditio in proprijs bonis præiudicium pariat, hęres tenetur vendere, & ſoluere, vel etiam vendenda tradere: at ſi ei obeſſe poteſt ob euictionis promiſſionem, tunc vendere non cogitur; ſed ſufficit dare bona inſolutū. Probatur hoc *per text. in l. fin. §. etſi præfatam, in verſic. ſed etſi legatarij, C. de iure deliber.* vbi inquit in hæc verba. Sed etſi legatarij interea venerint, eis ſatisfaciant ex hæreditate defuncti, vel ex ipſis rebus, vel earum forſitan venditione. *Vbi Bart. ſub num. 3.* dicit, quòd vbi hæres reperit emptorem, qui velit emere ab eo tanquàm ab hærede pro ſatisfaciendis legatis & ære alieno ſine aliqua propria obligatione euictionis, tunc vendere cogitur, cum pati poſſit damnum: verùm ſi non reperit emptorem, tunc poteſt ſatisfacere de rebus; idemque dicit procedere, ſi inueniat emptorem; ſed petatur, quòd ſe obliget de euictione, quia damnum pati poſſet; & *Bart. ſequitur Bal. ibidem num. 1.* qui propterea conſulit, quòd hæres ad hoc, vt euitet omne periculum, dicat creditoribus, vendite vos, & ego conſentio, & proteſtor non teneri de euictione, *per text. in l. quamuis, ff. de pignor. actio* Eandem ſententiam ſequitur *Caſtren. nu. 5. Alexan. num. 10. Iaſ. num. 1. verſic. quarta vtilitas*, vbi dicit, hæredem non teneri tradere bona, quando pecunia non eſt in hæreditate, etiamſi inueniat emptorem, quando ille nō vult emere, niſi hæres obliget ſe de euic-
2 ctione; & per hæc infert, quòd, qui fecit inuentarium, poteſt creditori inuito aſſignare nomina debitorum inſolutum, nec hæres tenetur exigere, *per tex. in d. §. etſi præfatam, in verſic. ſed etſi legatarij*, inducendo vt per eum, quòd & tradidit *in l. 2. §. mutui datio, num. 9. ff. ſi cert. pet.* vbi inquit, hoc procedere, etiam nulla ſubſiſtēte neceſſitate, vt nempè poſſit hæres cum beneficio inuentarij ſoluere rem pro pecunia. Eandem ſententiam probarunt *Ioan. Andr. ad Specul. tit. de inſtr. edit. §. fin. ver. fecerit, Guid. Pap. de inuentar. num. 2. Franc. Porcellin. in ſimili ſuo tract. quæſt. 7. num. 3. Valaſc. conſult. 52. num. 38. Marcabrun. conſ. 3. per totum, Sim. de Pret. de interpret. vlt. volunt. lib. 5. dubit. vltima nu. 24. Craſ. recept. ſent. lib. 2. §. inuentarium quæſt. 20. in princ. Ancbar. inu. quæſt. 64. num. 7. par. 2. Surd. deciſ. 318. num. 10. Io. Franc. de Pont. conſil. 37. num. 8.* licèt dicat, quòd hoc caſu hæres cogi poteſt ad vendendum, dummodò non teneatur de euictione promittere, & vndiq; ſempèr indemnis conſeruetur; de veriori nouiſſimè teſtatur *Gratian. diſcept. foren. lib. 1. cap. 116. num. 19.* ea potiſſimum ratione: quia ſi hæres cogeretur vendere, ex facto inuentario non ſeruaretur indemnis, ſaltē à moleſtijs, dum bona venalia exponūtur, & emptores perquirantur, & dùm conuentiones, & pacta tractantur, & de euictione promitteretur, cui oneri hæres nequaquam ſubijci debet, iuxta quę decidit *Senatus Mantuanus, apud Surd. dicta deciſ. 318 ſub num. 10.* dùm ibi dicitur, Senatum ſtatuiſſe filijs terminum vnius menſis ad vendendum bona hæreditaria: ita tamen quòd nō promittant, neque obligent bona propria pro euictione; tacitè ob id ſentiens, quòd ſi vendi bona non poterunt iuſto pretio, cogatur mater creditrix ea inſolutum capere iuſta æſtimatione; prout & ita quandoque tenuiſſe *Senatum Pedem. teſtatur Theſaur. iun. in addit. ad deciſ. 153. ſui genitoris, ſub num. 5.* & his addo eiuſdem ſententiæ fuiſſe *Andr. Fachin. controuerſ. iur. lib. 4. cap. 39. in fine Burſat. conſ. 9. à num. 29. vſque ad nu. 34 lib. 1.* cum dixit, non eſſe in mera facultate hæredis cum beneficio inuentarij tradere bona vendenda, ſeu vendere, & ſoluere ſi velit, ſin minus dare inſolutum, ſed quòd ad id cogendus eſt, ſi ſibi non noceat vendere, & ſoluere, vel vendenda tradere.

3 Contrarium probari videtur ex reſponſo Pauli Iuriſconſulti *in l. ſi pecunia, ff. de leg. 2.* vbi deciditur, hęredem teneri ſoluere legatario pecuniæ in pecunia, & nō in corporibus hæreditarijs; idque etiam ſi inuentarium confecerit, *vt Bal. ibidem, ſequutus Iacob. de Aren. notauit.*

Sed huic textui reſpondetur, illum hodie corrigi *per d. l. finalem, §. etſi præfatam, in d. verſic. etſi legatarij, C. de iure deliber. vt Bart. Bal. Alberic. & Cuman. eodem loco aduertunt.*

Cæ-

Digitized by Google

4 Cæterum replicari poteſt, quòd text. ille loquitur,
quando hæreditas non erat ſoluendo, quòd clarè da-
tur intelligi, dum ibidem dicitur, primò, quòd ſi hęre-
des inuentarium fecerint, hæreditatem ſine periculo
habeant, non ergo hęreditas erat ſoluendo, quia ſi ſol-
uendo fuiſſet, nullum adeſſet periculum, hæreditate
adita ſine inuentario.

Præterea dicitur, vt hæredes in tantum hæreditarijs
creditoribus teneantur, in quantum rerum ſubſtantiæ
ad eos deuolutæ valeant, quod & probatur ex illis ver-
bis; & eis ſatisfaciant, qui primi veniant creditores: ex
quibus depræhendi videtur, quòd hæreditas non erat
ſoluendo, intelligendo, & inducendo verba, prout in-
telligit, & inducit *Rim. iun. conſil. 621. num. 3. & 4. li. 6.*
qui concludit, quòd cum illa lex fin. veniat ad corre-
ctionem iuris antiqui, quo, ſi hæreditas erat ſoluendo,
tenebatur hæres legatarijs, vel creditoribus pecuniarũ
in pecunijs ſoluere, *ex text. in d. l. ſi pecunia*, ſtrictè in-
telligi debet, vt illam legem minus corrigat, quod etiã
tenet *Ludou. Molin. de iuſt. & iure, tom. 2. diſput. 216. in
verſic. quartum commodum fol. 1314. & Rol. de inuent.
quæſt. vtilitate in verſic. quæro, an ſit dare, pag. 121. &*
5 *122.* inuentarij enim confectio operari non debet, vt
aliud pro alio, inuito creditore, aut legatario, & verbis
ipſis teſtamenti, ſeu contractus debiti repugnantibus
ſolui poſſit, quoniam inuentarium non operatur, quin
hæres voluntatem teſtatoris ſeruare teneatur, *Bal. in l.
debitori, ſub num. 4. verſic. breuiter reſpondeo, C. de pact.
Hond. conſil. 58. num. 2. lib. 1.* nam hæres tenetur volun-
6 tatem defuncti adimplere, nec ei contrauenire poteſt,
licèt inuentarium confecerit, quãdo ex hæreditate ali-
quid percepit, *Dec. in l. ex qua perſona, & ibidem Cagn.
ff. de reg. iur. Gabr. conſil. 125. nu. 12. lib. 1. Hond. d. conſ.
58. num. 3.*

7 Item, quia inuentarij beneficiũ ab Imperatore fuit
excogitatum, ne hæres teneatur crediroribus vltra vi-
res hæreditatis ex proprijs bonis; & vt tollatur occaſio
committẽdæ fraudis ab hærede, ne bona occultari va-
leant, *dicta l. fin. §. licentia, & §. ſancimus, & §. ſi verò
abſint, in Authent. de hæred. & Falcid.* & aduertũt *Al-
ba conſil. 253. num. 8. Menoch. conſ. 272. num. 53. & 85.
lib. 3. Oſasc. deciſ. 147. num. 22.* non autem in iniuriam,
8 vel damnum creditorum, vt aliud pro alio ſolui poſſit,
vt poſt allegatos per eum reſpondit *Burſat. dicto conſil.
9. num. 30. lib. 1. Rol. dicta vtilitate 9. verſic. quæro, an
ſit dare, num. 2.* & propterea, ſi hæreditas ſit ſoluendo,
inuentarij confectio quoad prædicta nullum effectum
operari poſſe videtur, & iuxta prædicta poſt Iacob. de
Arena, tradunt *Cyn. in dicto §. etſi præfatam circa finem
Bal. in dicta l. ſi pecunia, ff. de leg. 2. Paul. de Caſtro in di-
cto §. etſi præfatam, num. 5. & ibidem Corne. in quarta
vtilitate. Rol. de inuent. par. 4. §. quæro, an ſit dare. Pha-
nuc. in ſimili ſuo tract. par. 6. num. 2. vbi addit Montic. ci-
tat alios Surd. in deciſ. 30. ſub num. 14. qui num. ſeq. reij-*
10 *cit Marcabr. d. conſ. 3.* quodq; hæres cum beneficio le-
gis, & inuentarij teneatur ſatisfacere legatarijs, & cre-
ditoribus pecuniarum in pecunia, quando hæreditas
eſt ſoluendo, etiamſi quantitas pecuniæ ſimpliciter le-
gata fuerit, nec in hæreditate reperiatur pecunia, ex
veriori præter ſuperius citatos, tenuerunt *Phanuc. de
inuent. par. 5. num. 161. latè tuetur Riminal. iun. d. conſil.
621. à num. 1. vſque ad 10. lib. 6. Sim. de Pret. de inter-
pret. vlt. volunt. lib. 5. dubit. 1. num. 148. poſt Bald. ab eo
adductum in dicta l. ſi pecunia*, licèt is poſteà ſentẽtiam
mutauerit *in dicto §. etſi præfatam, vt diximus ſupra nu.
1.* hanc etiam ſequitur *Ludouic. Molin. de iuſtit. & iure
tract. 2. diſput. 216. in verſic. quartum commodum*, quic-
quid dixerit Surd. ſibi contrarius *d. deciſ. 318.* qui prius
11 *d. deciſ. 30. num. 4.* decidit, quod vbi hæreditas eſt ſol-
uendo, & opulenta, hæres tenetur ſoluere in pecunia,
quamuis in hæreditate non fuerit, cum illa rebus hæ-
reditarijs diſtractis facilè comparari poſſit; & huius
opinionis quoque fuit *Caſtill. quotidia. controuerſ. par.
2. cap. 24. nu. 29.*

12 Quam tamen intelligo, vbi commodè, & iuſto pre-
tio hæreditas vendi poteſt abſque læſione hæredis in
proprio; nam aliàs legatarij, & creditores tenerentur
accipere bona inſolutum iuſta æſtimatione, *iuxta di-
ctum conſil. Marcabr. 3. ſub num. 7.* cum quo tenet etiam
Surd. dicta deciſ. 30. ſub num. 5. verſic. bene verum eſt,
13 qui addit, iuſtum pretium hoc caſu æſtimari habita
ratione, quòd euictio non debeatur, per ea quæ dicunt
Doctores *in dicto §. etſi præfatam, & Burſat. dicto conſ.
9. num. 35. ac Ioan. Franc. de Pont. d. conſ. 37. nu. 8.*
14 Ex præmiſſis infertur, dicta ſuperius procedere quo-
que in dote, vt ſcilicet hæres cum beneficio inuentarij,
quando hæreditas eſt ſoluendo, teneatur ſoluere in pe-
cunia, nec poſſit mulieri repetenti dotem inſolutum
dare tot bona hæreditaria, ex ijs præſertim, quę in pro-
poſito ſcripſit *Caſtill. d. cap. 24. num. 44.*

ARGVMENTVM.

Euictionis actio, ſeu pęna, quando commit-
tatur aduerſus hæreditatem iacentem.
Hæres, qui ratione rei euictæ teſtatori tene-
batur ad duplum, an teneatur à ſeipſo exi-
gere duplum, vel ſimplum.
Venditor, qui ad duplum pro euictione te-
netur, an hęrede emptore relicto, qui &
accepit hæreditatem cum beneficio l. &
inuentarij, poſſit is ratione euictionis ſe-
cutæ computare duplum aduerſus credi-
tores.

SVMMARIVM.

1 *Emptor non denuncians litem venditori, ſi ſuccumbat,
dicitur cauſam amittere ſua culpa.*
2 *Actio pro euictione non datur emptori, cui aliquid im-
putari poteſt.*
3 *Denunciatio non fit ad conſtituendum venditorem in
mora; ſed pro conſeruatione iuris emptoris.*
4 *Denunciatio fit ad domum, vel per generale proclama,
quando venditor eſt mortuus, & nullus eſt ei hæres.*
5 *Pœna, ſeu mora non committitur aduerſus hæreditatem
iacentem, & nu. 7.*
6 *Mora eſt dolus, qui non cadit in perſona ficta, vt in hæ-
reditate iacente, nec in pupillo.*
8 *Obligationes hinc inde ſtant in ſuſpenſo per aditionem
hæreditatis cum benef. l. & Inuentarij.*
9 *In inuentario debent deſcribi debita hæredis cum hære-
ditate.*

10 Hæ-

Digitized by Google

Hæres, qui ratione rei venditæ teſtatori, & ab eo euictæ
tenebatur ad duplum, facto inuentario tenetur à ſe
exigere ſimplum, non duplum.
Sed diſtinguuntur duo caſus, nu. 11. & 12.
13 *Succeſſio vim non habet ſolutionis, quoad lucrũ hæredis.*
14 *Venditor pro euictione obligatus ad duplum, ſi deceſſit*
emptore hærede relicto, qui hæreditatem adiuit cum
beneficio l. & inuentarij, ratione euictionis ſecuta, po-
teſt duplum computare aduerſus creditores.
Fallit, ſi non fuerit factum inuentarium, nu. 15.
Sed, quòd imò ſiue factum, vel non ſit inuentarium, detra-
hatur tantùm ſimplum, nu. 16.
Declaratur num. 19.
17 *Stipulatio ad duplum pro euictione non committitur, ſi-*
ue fuerit emptor hæres, ſiue venditor.
18 *Diſtinctio affertur præmiſſæ quæſtionis, an euictio ſe-*
quuta fuerit ante, vel poſt aditã hæreditatẽ, & n. 19.

Q V Æ S T. LIII.

AGit Mœuius aduerſus hæreditatem
iacentem Titij, occaſione cuiuſdam
euictionis ſecutæ fundi ſibi venditi
à dicto Titio, & ob id incidiſſe in pœ-
nam propter non reſtitutionẽ pre-
tij infra certum tempus contendit.
Ideò dubitatur, an Mœuius iure pe-
1 tat. Dubitationis ratio eſt, putà, quia actor litem non
denunciauit, & ſic cecidiſſe videtur à poſſeſſione ſua
culpa, *l. emptor, C. de euict. l. ſi rem quam, §. ſi duplæ, l. ſi*
mancipium, in prin. de euict. l. ſi controuerſia, vbi Glo. fin.
& Bal. C. eodem tit. l. idemque, §. 1. ff. de act. empt. l. fun-
dum meum, ff. de euict. Menoch. conſ. 87. nu. 80. lib. 1. &
2 quandocunque emptori aliquid imputari poteſt, qua-
re cauſam amiſerit, ei non datur actio pro euictione, vt
probat *Glo. in l. quod ſi nolit, §. ſi mancipium in verbo ad-*
hibuerit, ff. de ædil. edict. Dec. conſ. 74. num. 3. verſic. facit
3 *ad prædicta*. Ratio eſt, quia dicta denunciatio non fit
principaliter ad conſtituendum venditorem in mora,
ſed pro conſeruatione iuris emptoris: quòd autẽ requi-
reretur denunciatio, *eſt text. in l. ſi plus, §. mora, ff. de*
4 *euict.* & vbi venditor mortuus eſt, & nullus eſt ei hæres,
fit denunciatio ad domum, vel per generale proclama,
l. ſi dictum, §. ſi præſente in fine, & l. ſi ideò, §. fi. ff. de euict.
& vbi doceretur eam fuiſſe factam domi, & eo modo
quo fieri potuit, non ob hoc tamen fieri potuit hæredi-
tati iacenti ad hunc finem, vt per eam cõſtitueretur in
5 mora, neque cenſeretur commiſſa pœna, cum hæredi-
tas iacens in mora conſtitui non poſſit; quia mora eſt
6 dolus, qui non cadit in perſona ficta; ſicut nec in pupil-
lo, *l. mora de vſuris, l. quod te, ff ſi cert. pet. l. ſi ex legati*
cauſa, ff. de verb. oblig. & requirebatur notificatio ſpe-
cialis facienda hæreditati iacenti, quæ non habet ani-
mum, & ſic in ea non cadit ſcientia; nec emptor cõque-
7 ri poteſt de iniuria ex cauſa contingente in perſona vẽ-
ditoris tractantis de pœna, quam voluit ſibi deberi, niſi
in caſu moræ, provt ita ex his, & alijs, moram non fuiſ-
ſe commiſſam reſpondit in terminis *Paul. de Caſtr. con-*
ſil. 240. num. 2. lib. 1.

Quid autem, quãdo venditor, qui de euictione pro-
miſit, obijt ære alieno implicitus, cuius occaſione hæres
creditor, & in aliquibus debitor accepit hæreditatem
8 cũ beneficio l. & inuentarij, quòd impedit confuſionẽ
actionum, & ſeparat bona hæredis à bonis teſtatoris,
& facit hæreditatem cenſeri quaſi iacẽtem, vnde obli-
gationes hinc inde ſtant in ſuo robore, *vt per Corn. in l.*
debitori, nu. 3. C. de pact. Rol. in tract. de inuent. in decima
9 *vtilit. n. 3. pag. 131.* quorum occaſione inter bona hæ-
reditaria hæredis debitum debebit deſcribi, ne credi-
tores hæreditarij fraudentur, cũ, ſi debitum confun-
deretur, hæreditas diminueretur in præiudicium credi-
torum, quod eſt contra mentem legum, quæ ideò ad-
inuenerunt hoc remedium inuentarij, ne hæres ſubri-
peret bona hæreditaria, *eſt tex. in l. fin. §. ſin autẽ, C. de*
iure deliber. Rol. in d. tract. p. 1. q. 5. pag. 4. quòd manife-
10 ſto datur intelligi ex ea quæſtione qua quæritur, an
hæres, qui ratione rei venditæ teſtatori, & ab eo euictæ,
illi teneatur ad duplum, vel ſimplum. *& Iacob. de Are-*
na, vt refert Cyn. in d. l. fin. §. in computatione, col. 1. ver.
quæro, C. de iure delib. & Alberic. ibid. col. 1. verſ. quid,
tenent, quod ſimplum tantum, quoniam hoc eſt intro-
ductum in fauorem hæredis; nec idcircò debet in eius
damnum reuerti, *l. quod fauore, ff. de legi.*

Verùm *Paul. de Caſtr. eod. loco. verſ. quid autem è con-*
uerſo, quem ibidem ſequitur *Alex. col. 4. in prin.* diſtin-
guit duos caſus.
11 Primus eſt, quando actio erat orta defuncto contra
hæredem, vel hæreditati iacenti; & tunc debet à ſe exi-
gere duplum, quia non debet eſſe melioris conditionis,
quàm ſi hæres non eſſet.
12 Secundus eſt caſus, quñ non erat orta ante, ſed poſt
aditam hæreditatem, & tunc non oritur contra ſe ad
duplum, ſed ad ſimplum tantum; ſicut è conuerſo, pro
13 qua opinione ſecundum Alex. facit, quia ſucceſſio vim
non habet ſolutionis quoad lucrum hæredis, *l. hæres à*
debitore, §. fin. cum ibi notatis per Bart. ff. de fideiuſſ. Rol.
de inuentar. in quæſt. incip. quid è contra pag. mihi 128.
Cardin. Seraphin. deciſ. 842. nu. 8.
14 Supradictæ ſimilis eſt ea quæſtio; an vẽditor pro eui-
ctione obligatus ad duplum, ſi deceſſit emptore hære-
de relicto, qui hæreditatẽ adiuit cum beneficio legis, &
inuentarij ratione euictionis ſecutæ, poterit emptor
duplum computare aduerſus creditores, ſeu ſimplum.

Et duplũ computari aſſerunt plures ex *Cyn. in d. l. fi.*
15 *§. in computatione*, ſecus ſi factum non fuerit, *l. cum em-*
ptor, ff. ad l. Falcid. quemadmodum intelligunt *Gloſ. in*
d. §. in computatione in princ. Bart. & Alberic. col. 1, ver-
ſic. Item quæro, Nicol. de Neap. in dicta l. cum emptor, &
Alex. in d. §. in computatione.
16 Verùm *Bar. in d. l. cum emptor*, ait, quòd ſiue fecerit
inuentarium, ſiue non, detrahere non poteſt, niſi ſim-
17 plum: quia, ſiue fuerit venditor, ſiue emptor hæres, ſti-
pulatio ad duplũ non committitur purè euicta, *l. ſi ei*
in princ. & §. 1. de euict. & quod iuxta diſtinctionem di-
ctæ l. ipſa lex intelligi debeat, & ſi eum ſtipulatio non
committitur, duplum detrahere nequit.
18 In hac controuerſia diſtinguit *Ang. in d. l. cum em-*
ptor in princ. duos caſus.

Primus eſt, quãdo euictio fuit ſequuta in vita teſta-
toris, vel poſt eius mortem ante tamen aditam hære-
ditatem; & tunc cum perfectè acquiſita eſſet emptori
actio ad duplum, inuentarij confectio ſuperueniẽs, hæ-
redi non aufert ius ſibi quæſitum; ſed illud ſibi conſer-
uat, *vt in d. §. in computatione.*
19 Secundus eſt caſus, quando ſecuta fuit euictio poſt
aditã hæreditatem; & tunc locum habeat Bar. ſentẽtia,
quòd ſcilicet non conſequatur niſi duplum, odio pœ-

næ; ſubiungens, *dictam l. cum emptor*, loqui, quando poſt aditam hæreditatem euictio fuit ſecuta, *ſecundum Bal. in dicto §. in computatione col. 2. verſic. ſecundo oppono, quem ſequitur Paul. de Caſtr. in dicta l. cum emptor*, ea ratione, quia quando ſecuta eſt euictio ante aditam hæreditatem, ſi non conſeruaretur per inuentarij confectio nem, hæres damnum pati diceretur; quod conſiſtit, in amittendo id, quòd fuerat quæſitum, *l. 2. §. meritò, ff. ne quid in loco publi.* quòd ampliat procedere, ſi illud erat acquiſitum ex cauſa lucratiua, vt notat *Gloſ. in l. 1. §. ſi quis autem, in ver. in integrum reſtitutione, ff. eo. Glo. in l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore, ff. ſoluto matrimon. dum reſpondet ad l. huiuſmodi, §. Stichum, ff. de legat. 1.*

Vbi autem res euinceretur poſt aditam hæreditatẽ, tunc damnum non infertur per aditionem hæreditatis cum beneficio inuentarij, ſed lucrum impeditur acquirendum, vt concludunt *Aug. Salye. Fulg. Paul. de Caſtr. & Alex. in d. l. cum emptor*, vbi dicunt, quòd licèt attẽdantur rationes Bart. eæ non militant, ſi quando euictio ſecuta fuit poſt aditam hæreditatem, ſicut loqui videtur text. ipſe, qui ſic videtur conſtruendus. euicto homine, cum quo emptor venditori hæres extitit, *ita Rol. de inuentar. §. pone Titius. pag. mihi 127.*

ARGVMENTVM.

Hæres, an, & quando poſſit alienationem à defuncto factam reuocare: quamuis teneatur de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Hæres contrauenire poteſt alienationi rei ſuæ factæ per defunctum.*

Et de ratione ibidem.

Ampliatur procedere, quamuis de euictione teneretur, num. 2.

Contrarium, quòd immò pro parte, pro qua eſt hæres n poſſit contrauenire, nu. 4.

Et ibidem de ratione.

Primò ampliatur, etiamſi portio illa tertia, vel quarta longè pinguior eſſet, quàm fundus alienatus, numero 5.

Secundò ampliatur multò magis procedere, ſi venditor ſolemni ſtipulatione promiſerit omnia, & ſingula in contractu contenta perpetuò attendere, & obſeruare, numero 6.

Tertiò ampliatur locum habere, ſiue hæres inuentarium confecerit, ſiue nondum tamen hæreditas defuncti idonea ſit, vel ſoluendo, nu. 7.

Extende ſi promiſſio cum ſtipulatione facta ſit, nu. 8.

Fallit in fideiuſſore venditionis, nu. 9.

Sublimitatur in eius hærede, nu. 10.

3 *Contractus quando eſt nullus, poteſt quis contra illum venire, etiamſi teneatur de euictione.*

Præſertim ſi ſit hæres cum beneficio legis, & inuentarij, ibidem.

11 *Emptori quando præſtanda eſt euictio; & hæreditas oneribus eſt exhauſta, & pro euictione non ſufficeret, hæres vendicans rem ſuam, quàm habet ex hæreditate pro ea expendere, compellendus videtur, cum ſit æs alienum.*

12 *Hæres cum beneficio inuentarij poteſt infringere alienationem à defuncto factam.*

Quod exemplificatur qualiter procedat, nu. 13.

Limitatur procedere, quãdo fuit alienata res hæredis propria, & non ax hæreditate, & hæreditas ſoluendo non ſit, num. 14.

Quamuis in prædictis quidam aliter ſentiant, nu. 15. quibus ibidem reſpondet author.

QVÆST. LIV.

HÆres an contrauenire valeat alienationi rei ſuæ factæ per defunctũ, præſertim, quando fuit promiſſum de euictione, neque ſuum hæredem contrafacturum, quæritur.

Et concludendum videtur, quòd non.

Quia pater res, & iura filiorum alienare non poteſt, *l. 1. C. de bo. mater. l. cum oportet, §. non autem. de bon. quæ liber. & l. cum non ſolum, §. vbi autem in ꝗuem in fine*, & quod ibi legitur, & notatur, *ff. de tranſact. de re filiorum, & C. eod. tit. l. Præſes.*

2 Nec eſt nouum, quòd hæres ex perſona ſua contrauenire poſſit facto defuncti, quãuis de euictione teneatur, *iuxta text. in d. l. fin. C. de euict.* quandoq; enim aliud ſtatuitur in hærede, quàm in defuncto, *d. l. fin. & notat Alex. in l. ſi mihi, & tibi, in princ. circa fin. ff. de legat. 1.* in feudo ſic tradit *Bal. in cap. Imperialem, in prin. col. fin. verſ. quærit Glo. de prohib. feudi alienat. per Federic.* vbi inquit, quòd contractus alienationis feudi eſt nullus, quantum ad rei translationem, valet tamen in præiudicium vendentis, vt emptori bonę fidei actio perſona-
3 lis acquiratur; & tali caſu, quando contractus eſt nullus, etiam quis contra factum proprium venire poteſt, licèt obligetur de euictione, *d. l. ſi tibi, de euict. Alexan. conſ. 107. viſo proceſſu lib. 4. Bal. conſ. 82. col. 2. in princ. lib. 1. quem refert, ac ſequitur Dec. conſ. 185. nu. 5.*

Et prædicta maximè locum ſibi vendicant, quando hæres accepit hereditatem cum beneficio l. & inuentarij: quo ſtante aditio hereditatis ſibi nocere non debet. *Bal. in l. qui ſe patris col. 10. verſ. Item quæritur, ſi vaſallus, C. unde libe. quem ſequitur Alex. conſ. 124. ſuper primo quæſito col. penult. lib. 4. conſ. 18 attentis narratis, col. pen. & conſ. 19. col. 3. lib. 5. refert, & ſequitur Dec. conſil. 345. nu. 56.* nam plerunq; poteſt quis actum retractare, etiamſi de euictione ipſius teneatur, *vt in l. Seia, ff. de euict.* vbi hæres iure proprio poteſt rem à ſuo prædeceſſore venditam reuocare, & nihilominus de euictione tenetur, *Tiraq. de retract. conuent. §. 1. Glo. 9. nu. 37.*

4 In contrarium facit *text. in l. cum à matre, C. de rei vend.* vbi non licet hæredi contra factum defuncti etiã ex ſua perſona, ſiue ſuo proprio iure venire: & notandum, quod *d. l. cũ à matre*, loquitur in caſu, quo nec de euictione tenebatur hæres; quia ſciens fuerat emptor, quòd res ſibi vendita fuerat aliena, *arg. l. ſi fundũ ſciens C. de euict.* ita vt emptori, eidemque poſſeſſori non prodeſſet illa vulgaris regula, videlicet. Quem de euictione tenet actio &c. Illa igitur ſola eſt ratio, quoniam eadẽ reputatur perſona cum defuncto, *§. 1. in Auth. de iureiur. à morien. præſti* & ſicut non poſſet, vel potuiſſet defunctus

functus etiam ex ſuperuenienti iure ſibi contrauenire facto ſuo,ita nec hæres eius,*vt notatur per Gloſ. & Doctor. in dicta l. cum à matre*, licèt de euictione quæ ab alio fieret,non teneretur, *l.2.C.de euict.* quòd indubiè procedit pro ea parte, pro qua quis èſt hæres, *dicta l. cum à matre,l.1.ibi,pro oneribus hæreditarijs, C. ſi certum pet.in l.ſi ab eo,C.de negot.geſt. in l.2. ſi adult.* ibi, cum vltrà eam petitionem in qua ſucceſſiſti, portio non confundatur, vbi etiam *Salycet. C. de hæredi. act. text.in l.ſi vxor,C.de bon.auth.iudic.poſſiden.in l. licet, C.ad l. Iul.in l.vnum ex familia,§ ſed ſi vno,ff.de legat. 2.Roder.Suarez in l.quoniam in prioribus ampliat. 6. C. de inoffic.teſtamen.Valent.Foſter.de ſucceſſ.lib.1. cap.2. num.19.Crauett.conſil.131.numero 7. Hartman.Piſtor. quæſt.iur.lib.3.quæſt.9.num.12. & ſeqq. par.1.de communi. Eman.Suarez in Theſaur. recept.ſentent. in ver. Hæres,num.33.*

5 Quòd ampliatur procedere, etiamſi portio illa tertia,vel quarta hæreditatis longè pinguior & maior eſſet,quàm fundus,quem defunctus alienauit. Putà hæreditas valet 300. fundus alienatus triginta, & filius, vel agnatus inſtitutus eſt hæres in tertia parte,quę æſtimatur centum, quæ ſuperat valorem fundi alienati: quo non obſtante poteſt fundum pro duabus tertijs partibus vendicare.& hoc eſt quod dicitur,hæredem repelli pro quotitate, ideſt pro quota portione hæres eſt; non autem pro quantitate hæreditatis ſibi obuenientis.

Et è contra, ſi fundus valet 900. portio verò tertia hæreditatis centum;non in centum; ſed in tertia parte à vendicatione iſtius fundi filius, vel agnatus hæres repellitur *Glo.in l.fin.§.in computatione in ver.confunduntur,C.de iure deliber.*vbi dicit,quòd ſi pro media parte ſit hęres,eaque vnum tantum denarium valeat,pro dimidia repellitur,ſequuntur ibidem *Bart. num.6. in illis verbis.*Hinc patitur exceptionem reſpectu quotæ, *Alberic.Paul.de Caſtr.nu.9.& poſteriores,Glo.& Doct.in dicta l.cum à matre, Nicol.Arelata in l. generaliter,nu. 123.C.de fecund.nupt.de communi Pinell. in l. 1. par.3. ſub nu.79. verſic.eadem concluſio pro hæreditaria portione intelligitur, licèt omnes confuſè tractent, C. de bon.matern.Bart.in l.qui vſumfructum,ff.de verb.oblig. Ruyn.conſ.42.nu.12.lib.1.*de communi teſtatur *Monticul.de inuentar.cap.10.nu.102.109.& 113.Phanuc. in ſimili ſuo tract.par.5.n.72.Hartman.Piſtor.lib.3.quæſt. iur.par.1.quæſt.9.num.114.& ſeqq.Craſſ.recept.ſent.§. hæreditas,quæſt.12.nu.20.*

6 Secundò ampliatur id multò magis procedere, ſi venditor ſolemni ſtipulatione promiſerit emptori omnia & ſingula in contractu contenta, perpetuò firma, rata,& grata,habere,tenere,attendere,& obſeruare,& non contrafacere,vel contrauenire per ſe,vel aliũ,quæ ſtipulatio cum effectu id continere videtur, quòd emptori liceat habere rem venditam, & per ſe non fieri, quin id quod venditũ eſt habere liceat:ſtipulatio autẽ habere licere etiam ex datione titulo lucratiuo facta, ſeu interpoſita non tantũ factum cõtinet promiſſoris, ſed etiam hæredum illius, *l. ſtipulatio iſta in princ.* ibi, ſed ſi obligat alias eſt,*§.ſed ſi ſe,& §.quęſitũ,ff.de verb. oblig.*& non tantũ continet ius tunc competẽs, verum etiam in futurum,videlicet, vt nec ex tempore ſtipulationis interpoſitę competens promiſſori,ſed etiam nec ex futuro,& poſt quæſito,valeat promiſſor ipſe, vel ſui ſucceſſores rem ipſam euincere,vel auferre ſtipulatori, ſeu ſucceſſoribus ſuis,*vt dicto §.quæſitum,& §.ſicut, & notatur in dicta l.ſtipulatio iſta, §. quatenus in Gloſ.magna,ante medium,ibi,*eſt eius promiſſionis effectus.

7 Tertiò ampliatur locum habere, ſiue hæres inuẽtarium confecerit,ſiue non: dùm tamẽ hæreditas defuncti idonea ſit,vel ſoluendo,per ea quæ habentur *in d.l. cum à matre de rei vendi.& in l.fin.§.in computatione, C.de iure deliber. Bart.in l. cum vir.ad finem verſ.quæro quid è conuerſo,ff.de vſucap.*

8 Extende præmiſſam concluſionem præſertim procedere,ſi promiſſio cũ ſtipulatione facta, ſiue per promiſſorem, ſiue per ſucceſſores factum ſit, vel fiat, quominus emptori liceat habere,*d.l.ſtipulatio iſta, §.quæſitum,*ibi,cum neque per eum, neq; per ſucceſſores &c. à cõtrario ſenſu: Nàm ſicut committitur, ſi ſit tempore promiſſionis aliena, fiat autem poſteà promiſſoris, *vt d.§.quæſitum,*ita quoque pari ratione committenda videtur,ſi poſt promiſſoris hæredum facta ſit; cum hęres,& defunctus vna perſona iuris interpretatione cenſeantur.& hac ratione etiam hæres ex ſua perſona propria, proprioque iure veniens protinus excludatur; &
9 factum quoque hæredis expreſſim complectatur. Non
tamen ſic fideiuſſor factum ſuum promittit, nec ex facto ſuo; ſed ex facto principalis committitur contra fideiuſſorem ſtipulatio faciendi,*l.cum filius,ff.de verbor. oblig.l.ſi libertus moram,de oper. liber.* ideoq; nec factũ hæredis amplectitur. Ipſe autem fideiuſſor venditionis à vendicatione repellitur,quia venditioni,& alienationi conſenſit; non quia de euictione teneatur, quòd in
10 hęrede dici non poteſt fideiuſſoris,videlicet vt conſen-
ſerit,*l.fin.C.de euict.except.*

Non obſtant in contrarium adducta: quoniam illi caſus dicuntur extraordinarij,nec ad alios trahendi,cũ regula ſit ſatis nota,quem de euictione tenet actio, eũdem agentem repellit exceptio,*l.vendicantem,de euict. ita Tiraq.de retract.conuent.§.1.Glo.9. ſub num.37.* vbi addit,illud verum eſſe,eum,qui vendidit, licèt de euictione non teneatur, non poſſe tamen eiuſdem rei ex alia cauſa quæſtionem mouere, *l. etſi is, ff.de diſtract. pignor.*

11 Prætereà in propoſito notandum eſt,quòd quando emptori præſtanda eſt euictio, & cæteræ hæreditatis portiones legatis, & alijs oneribus ita eſſent exhauſtæ, vt pro euictione non ſufficerent, ſanè hæres vendicans rem ſuam,quam ex hæreditate habet, pro ea expendere compellendus videtur: eſt enim æs alienum, quòd quatenus quidquam ſupereſt in hæreditate, diſſoluere oportet,*l.Papinianus,§.quarta,& ibi Doct.ff.de inoffic. teſtamen.& ſentit Glo.in dicta l.fin.§.in computatione in ver.Confundantur,*ibi, & hæc omnia,quæ dicta ſunt in filio,habent locum, ſi hæreditas ſit ſoluendo, & *ibidem Bartol.num.6.Baldus num.6.Iaſ.ſub numero 10. verſic. quartus caſus eſt, Caſtren.& cæteri, C.de iure deliberan. idem Bartol.in l.ex facto num.1.& 2.ff.de hæred. inſtit.* niſi ita ei legitima,quæ legatis anteponitur, ſit defutura,*Bart.in l.finali,§.in computatione num.6. Angel.ibidem num.3.Paul.de Caſtro num.9.C. de iure deliber. Cephalus conſil.392.num.117.& ſeqq.lib.3. Craſſ.in dicto §.hæreditas quæſt.12.ſub num.23. verſic.hanc concluſionem.*

12 Regulariter autem ſi filius agnatus, vel quiuis alius hæres alienationem à defuncto factam infringere vo-

vt & voluiſſe videtur Alberi.ibidem col.2.ver.quòd verum eſt. vbi poſtquàm tradidit inuentario confecto,
6 inſpiciendam eſſe quantitatem,ſubiungit hoc verum
eſſe ſecundum Iacob. de Rauenn. niſi inſpectio quotæ
filio prodeſſet. quod ſequitur, & clarius explicat Pinell.in l.1.par.3.ſub num.80. verſic.aliud etiam memoratu dignum,qui adducit text.in l.1.§.ſi emancipatus,ff.
de bon.poſſeſſ.contra tabul. ibi, quo magis admittatur,
non quominus.Phanuc.de inuentar.par.5.nu.72.Hartman.Piſtor.quæſt.iur. par.1.lib.2. quæſt.9.num.21.22.
& 23.vbi legi,ex qua perſona à Bal.adductæ reſpõdet,
hancquoque tanquàm æquam amplexus eſt Craſſ.recept.ſenten.§.hæreditas ſub num.21.verſic.hodie tamen
facto inuentario,in fine, vbi addit,ſe ſecundum eam, ſi
caſus contingeret,facilè iudicaturum.
7 Supradictis additur, quòd quamuis ad effectum, vt
inuentarium proſit reuocanti bona per patrem alienata,vel per alium,cuius ſit hæres cum beneficio legis,&
8 inuentarij,creditores ad illius confectionem citãdi ſint
Bal.in l.cum tale, §.Titius,ff.de condit.& demonſtr. &
in l.fin.in princip.num.10. C.de iure deliberan. Alexan.
conſ.82.num.15.lib.2.Dec.conſ.418.nu.14. Couar.qui
de communi in cap.1.num.17.de teſtam.Guttierez de tutel.par.2.cap.1.num.42. & in l. nemo poteſt, num.410.
ff.de legat.1.Diaz regula 740. Surd, decis.30.ſub nu.1.
Afflict.deciſ.44.ſub num.34.in fine, Rebuff.de ſent.præiudi.ſeu prouiſionalibus,art.3.Glo.3.nu.3.Vaſq. de ſucceſſ.creat.lib.1.§.10.de teſtam.poteſ.num.69.& emptor
fundi,præſertim,ſi de euictione fundo reuocato, experiri poſſit,hæreditatis videatur eſſe creditor; tamen ad
iſtam confectionem neceſſariò vocandus non eſt; non
enim propriè creditor dicitur, qui agere de euictione
non poteſt,niſi re iam euicta,vt plenè dixi in quæſt.89.
nu.12.& infrà.
9 Creditores autem ſub conditione incerta conditionales ad inuentarij confectionem neceſſariò non vocantur, ſed ſatis erit inuentarium aliàs legitimè fuiſſe
factum,vt in ſpecie decidit Senat.Pedem. in deciſ.181.
10 num.3. licèt etiam quando aliqui creditores non ſunt
citati,inuentarium ſit nullum reſpectu non citatorum,
eſt tamen validum quoad citatos.Bart.conſil.154. maritus col.fin.lib.1.Bal.conſ.265.inuentarium heredis lib.
3.& in dicta l.fin.§.cum igitur,vbi etiam Caſtr.C.de iure deliber.Crauet.conſ.225.nu.6.ad fin.Surd.conſil.181.
num.26.lib.2. Rol. de inuentar. §. quid ſi aliqui,pag.71.
11 niſi etiam non citati fuerint abſentes, intelligendo de
illis,qui ſunt extra locum iuriſdicentis, cum ſecus ſit in
12 eis,qui etſi habitant in alia ciuitate, reperiuntur tamẽ
ſub eadẽ iuriſdictione,& poteſtate principis, vt in ſpecie notat Phanuc.de inuentar.par.3.nu.17.
13 Declaratur,prædicta procedere in inuentario hæredis: ſecus autem in eo,quod conficitur per tutorẽ,Gloſ.
in l.tutores in ver.inſtrumentorum,& ibi Cyn.in fine, C.
de adminiſtr.tut.Guttierez de tutel. par.2. cap.1. nu.85.
& ita in hærede loquitur text. in dicta l.fin. & ibi Gloſa
in verb.cæterarum,C.de iure delib. Oſaſc.deciſ.68.nu.8.
14 & ſeq. cui etiam per teſtatorem poteſt illud remitti,
itavt non teneatur illud conficere, cum agatur de dolo
præſumpto, qui talis dicitur ex omiſſione inuentarij,
& ſucceſſiuè datur illius remiſſio, quicquid ſit in dolo
vero.Dec.conſ.177.in cauſa quæ proponitur colum.3. in
prin.Couar.var.reſol.lib.2.cap.14.nu.4. verſ.quintum,
& verſ.vlt.in fine, Rota coram R.P. D.Sacrato in Bononien. adminiſtrationis 28.Februarij 1611.& 10.Iunij
15 eiuſdem anni. & ſæpè teſtatores remittunt iſtam confectionem inuentarij tutoribus ob eam rationem,quia
fortè intereſt pupillis, ne vires patrimonij pandantur,
iuxta l.vlt.§.illud,C.arbitr.tutel. Iaſ.in l. nemo poteſt in
prima lectura nu.51.& in ſecunda lectura,nu.65.& ibidem Rip.nu.80.& Ioan.Annibal.num.565.ff.de leg.1.
Rol.de inuentar.§.2.num.8.Vaſq, de ſucceſſ.creat.§.10.
nu.67.Clar.in §.teſtamentum quæſt.65.
16 Intellige hanc remiſſionem valere reſpectu legatariorum fideicommiſſariorum,& hæredum: ſecus verò
reſpectu creditorum, in quorum præiudicium remitti
non poteſt.Bal.in dicta l. fin. §. igitur quod in alijs, vt
ſupra, non accidit, cum hoc ſit in poteſtate teſtatoris,
cui permittitur,diſpoſitionem ſuam limitare, & qualificare,prout ſibi placuerit in præiudicium eorum, qui
habent cauſam ab eo,l.videamus, §. iurare, ff.de in litem iuran.latè Crau.conſil.174.nu.11.& per totum & conſ.
975. vbi teſtatur hanc eſſe veriſſimam opinionem,
quam etiam quampluribus auctoritatibus, & rationibus defendit Surd.deciſ.30. num.19. ad 34. & concludunt omnes in dicta l.nemo poteſt, vbi Bartol. num.12.
Ioan.Annibal.num.432.& 596.Crot.nu.30. Rip, num.
80.Iaſ.in prima lectura num.51.& in ſecunda lectura,
num.65.Guttierez nu.410.Franc.Marc.deciſ.88.nu.8.
par.1.Rol.de inuentar.ad fin.§.teſtator,Pariſ.conſil.69.
num.37.& infra lib.2.& conſ.79. eodem lib. Simon de
Pręt.de interpret.ult.volunt.lib.2.ſolut.2.dubit.2.num.
22.ad 25.Craſſ.in §.teſtamentum quæſt.71.nu.4. in fin.
Vaſq.de ſucceſſ.creat.lib.1.§.10.de poteſt.teſt. num.68.
Marcabr.conſ.59.num.20.& ſeq. Gabr.in tit. de vſufr.
concluſ.1.num.32.Alex.conſ.82.num.15.lib.2.alias eſt
conſ.40.lib.3.Dec.conſ.418.viſa,& iterum lecta,nu.14.
Couar.in cap.1.num.17. verſic.verum iſthæc ratio quoad creditores de teſtam. quidquid aliud ſentiat Bal. in l.
17 fin.C.arbitr. tutel. quia contra eum eſt verior opinio;
& contrarium tenet in l.cum tale,§.1.ff.de cond.& demonſtr.de communi teſtatur Craſſ. in §. teſtamentum,
quæſt.71.num.4. Monticul. de inuentar. in princ.nu.35.
Vaſq.de ſucceſſ.creat.lib.1.§.10.de teſtator.potent.num.
68.vſque ad 71. vbi ſententiam hanc tuetur per l. quidam decedens, ff.de admin.tut.& per alia iura, & rationes per eum ibidem allegatas.Guttierez in repetit.l.nemo poteſt nu.410.ff.de legat.1.Fachin.lib.6. controuerſ.
cap.25.verſic.ego ſanè in priorem ſententiam.
18 His intelligimus malè ſenſiſſe Oſaſc.deciſ.57.nu.19.
dùm voluit conficiendum eſſe inuentarium per tutorem,etiamſi teſtator remiſerit, cum loquatur aduerſus
communem,& veram opinionẽ,de qua ſupra: quamuis & Doctores per eum citati non probent eius opinionem,cum plures loquantur de remiſſione inuentarij facienda per vſufructuarium, cuius remiſſio nõ valet,Rol.conſ.92.nu.17.lib.1.Pinell.in l.1.par.2 Bart. in
l.nemo poteſt,nu.3.& ibidem Iaſ.num.34.ff. de legat.1.
Ruyn.conſ.202.nu.2.lib.2.
Eodem modo reſpondetur Guid.Pap.conſ.63.nu.4.
& conſ.122.& in tract.de inuentar,in fin. Bertr.cõſ.92.
nu.4.& 5.lib.2.par.2. Crot.in d.l.nemo poteſt, num.52.
Phanuc.de inuentar.par.2.num.69. contrarium tenentibus,cum eorum opinio admittenda non ſit. ex Crau.
dicto conſ.174.per totum.Surd.deciſ.30.nu.19.cum alijs
præallegatis num.16. & 17. Quæ ſententia eò præſer-
19 tim recipienda eſt, cũ remiſſio inuentarij tutoris non

liberet à deſcriptione bonorum ad faciliorem eorundem probationem,& ne diſtrahantur *Curt.de ſequeſtr. in princ.num.16.Rebuff.de ſent.prouiſ. art.3. Gloſ.3. nu. 3.Guttierez in dicta l.nemo poteſt, num.411. vbi etiam*
20 *num.416.* quòd remiſſio inuentarij facta vſufructuario operatur,vt non debeat facere inuentarium ſolemne,*iuxta l.fin.§.ſin autem, C.de iure deliber.* cum ſufficiat ſi fiat aliqua deſcriptio, quæ inuentarium dicitur *Rol.dicto conſ.92.num.20.lib.1. poſt Pariſ.conſ.95. nu. 62.lib.2.& conſ.61.lib.3.* vbi in fine teſtatur de communi *Caſtren.conſ.221.col.2.lib.2. Alexan. conſil.58. col.2.lib.3.*

ARGVMENTVM.

Filius quando poſſit reuocare bona primogenituræ ad eum ſpectantia patris pecunia acquiſita, & dicto oneri per illum ſuppoſita,ac demum alienata.

Et quid, ſi ex conceſſione Principis ad filium pertineant, & pater alienauerit cum promiſſione de ſuo dato, & facto tantùm; an ipſe filius ſi ſit hæres patris de euictione teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Pater filijs poteſt præiudicare in acquiſitis per ipſum, pro ſe,& filijs.*
2 *Donatio filijs facta, poteſt per pœnitentiam à patre reuocari,& nu.13.14.& 21.*
3 *Donatio facta alicui cum hoc, quòd poſt mortem vadat ad alterum,poteſt per donantem ad præiudicium illius tertij reuocari,& nu.6.vbi de magis communi.*
4 *Donatio facta,vt in ſolum primogenitum tranſeat, reuocari poteſt.*
Contra num.11.
Fallit hæc vltima opinio, quando bona donata fuerunt pecunia patris acquiſita,nu.12.
5 *Pactum factum inter coniuges,vt poſt obitum bona vadant ad fratrem mariti, poteſt mutuo donantium conſenſu tolli.*
7 *Pater in feudo nouo, filijs ac deſcendentibus præiudicare non poteſt,ex receptiori.*
Præſertim ſi ſint hæredes cum beneficio legis,& inuentarij: quo caſu facilius reuocari poteſt,nu.8.
Etiam,quòd feudum alienatum à defuncto eſſet mixtum, num.9.
Et de ratione num.10.
15 *Pater ſtipulans emphyteuſim pro ſe, & filijs, poteſt filijs præiudicare,duobus concurrentibus.*
Primò, ſi filij ſunt in poteſtate.
Secundò,ſi quid impendit in bonis acquirendis.
16 *Patris ſtipulatio ad filiorum fauorem in acquiſitis per eum ſua pecunia,eſt quædam tacita donatio,quæ locum habet ad fauorem illorum exiſtentium in poteſtate.*
Ampliatur procedere etiam in feudo per patrem empto, num.18.
17 *Donatio à patre filio facta, licèt confirmetur morte, id tamen intelligitur,niſi interim reuocetur.*
19 *Vaſallus in feudo nouo poteſt conſtituere primogenituram.*
20 *Ius,vbi alicui tertio quæritur ex meo actu,poſſum iuri meo ad præiudicium illius tertij renunciare.*
22 *Ius, quòd quæritur filio ad feudum ex patris contractu ob æquitatem, eadem æquitate tolli poteſt, ſi patris concurrat voluntas.*
Intellige,vt ibidem.
23 *Alienatum non videtur,quod in agnatorum corpore, vel linea eſt conſeruatum.*
24 *Dominus conqueri non poteſt de alienatione facta in agnatum,abſque illius conſenſu.*
Idem procedit in emphyteuſi,nu.25.
Primò extende etiam, quando in inueſtitura adeſt pactum de non alienando,nu.26.
Contrarium,ſed malè nu.27.
Secundò extende procedere etiam in vltimis voluntatibus,num.28.
29 *Alienatio facta in agnatum ſuſtinetur,neq; alij agnati eam reuocare poſſunt, ſeu allegare defectum conſenſus domini.*
30 *Alienatio feudi, ſeu emphyteuſis abſque conſenſu domini,dicitur nulla,volente domino: ſecus ſi nolit.*
31 *Feudum nouum pecunia patris acquiſitum,poteſt per ipſum alienari in præiudicium filiorum.*
Fallit, ſi ex liberalitate concedentis ad eos poſt obitum patris ſpectet. num.32.
33 *Inuentarium non prodeſt quoad ea,quæ fuerunt hæreditaria defuncti.*
34 *Pater, qui vendidit bona, ſeu feudum ex conceſſione principis filijs debitum, tenetur de euictione, ſi id tacuit.*
Etiam quòd promiſerit de ſuo dato, & facto tantum, ibidem.
35 *Vēditor,qui promiſit de ſuo facto tantùm,tenetur etiam de facto hæredis.*
36 *In diuiſione,ſi quis vni obuenit allodium, alij feudum, & iſte moriatur cum filia,quæ non ſuccedit in feudo, & dominus illud aduocet,filia non agit de euictione.*
37 *Alienatio patris facta de re, quæ ex principis conceſſione debetur primogenito,non valet, etiamſi is eſſet hæres patris.*
38 *Filijs etiam hæredibus non præiudicat promiſſio, & patris renunciatio, qui ex nouo iure agunt poſt obitum patris,& nu.42.*
Præſertim,quando adeſt taxatiua,nu.39.
40 *Taxatiua excludit omnes caſus,præter expreſſos.*
41 *Euictio non debetur,quando ſequitur ex natura rei.*
42 *Hæres non poteſt venire contra factum defuncti, quando defunctus ſimpliciter promiſit; at ſecus ſi taxatiuè.*

QVÆST. LVI.

FIlius, an poſſit reuocare bona alienata per patrē pertinentia ad primogenitū, vel ad feudū per illum de nouo receptū pro ſe,& filijs,ac deſcēdentibus,nunc quærendum eſt,& abſolutè reſpondēdum videtur,quòd ſic: quia
1 pater fuit auctor ipſius acquiſitionis;& quēadmodū is poteſt filijs præiudicare,licèt pro ſe,& filijs facta ſit cōceſſio,

Digitized by Google

ceſſio, vt quando ita recepit emphyteuſim, nedum
quando alienando deliquit, ſicut quando ſine conſen-
ſo domini facta fuit alienatio, ſecundum Bart. in l. eum,
qui. de interdict. & releg. ſed etiam quando in aliena-
tione non fuit domini licentia neceſſaria, vt quia lega-
uit, vel donauit. ad notata per Gloſ. communiter appro-
batam in l. 2. C. de iure emphyt. ſecundum Bal. in authen.
quas ruinas, C. de Sacroſ. Eccleſ. latè Imol. in cap. potuit in
fine de locat. & in l. ſi domus, §. fin. ff. de legat. 1. in l. apud
Iulianum, §. ſi quis alicui, & in l. filiusfamilias; cum
enim ius proueniat ab ipſo acquirente, eſt quędam do-
2 natio, quæ fit deſcendentibus in ſua poteſtate exiſten-
tibus, quæ per ſolam pęnitentiam reuocari poteſt l. do-
nationes quas parentes, C. de donatio. inter vir. & uxor.
& plus iuris ſemper habet is, qui primus feudum quæ-
ſiuit, quàm alij habeant. Ideò Bar. in l. qui Romæ, §. Fla-
3 uius, ff. de verb. obligat. inquit, quod ſi facta ſit donatio
alicui cum hoc, quod poſt mortem vadat ad alium, po-
terit ad præiudiciũ illius tertij reuocari, per l. 3. de ſeru.
ex poſt, vbi Bart. idem tenet, & communiter ſequuntur
Doct. in d. §. Flauius. Alex. cõſ. 204. lib. 7. de magis com-
muni Crauet. conſil. 135. num. 10. Pinell. in d. l. 1. part. 3.
nu. 98. C. de bon. mater. vnde infert Paul. de Caſtro con-
4 ſil. 164. nu. 5. lib. 2. Quod donatio ita facta, vt tranſeat
in ſolum primogenitum, reuocari poteſt, facit quod
5 voluit Abb. conſ. 48. lib. 2. quod ſcilicet pactum factum
inter coniuges, vt poſt obitum eorum bona vadant ad
6 fratrem mariti, poteſt mutuo donantium cõſenſu tol-
li, & prædictam Bart. ſententiam dicit magis commu-
nem Port. Imol. commun. concluſ. lib. 3. concluſ. 6. tit. de
donat. nu. 1. & 11.

7 Licet in feudo nouo, quod pater non poſſit aliquid
facere in præiudicium filiorum, vel deſcendentium, vo-
luerint Iſern. Bald. & Aluarot. in cap. 1. de ſucceſſ. feud.
idem Bal. in l. nunc vidẽdum, §. item videamus, ff. de pet.
hæred. probarunt alij, quos ſequitur Curt. iun. de feud.
part. 4. verſ. ex prædicta regula, & hanc dicit commu-
nem eſſe Socin. iun. conſ. 72. nu. 35. vbi addit Aretin. &
Caccialup. probauit quoque Valaſch. in tract. de iure em-
phyt. quæſt. 49. ſub nu. 5. verſ. ſecundus caſus. Afflict. qui
de communi in cap. 1. nu. 74. de probib. feudi alienat. per
Feder. latiſſimè Pinell. de bonis matern. part. 3. num. 97.
vbi dicit receptiorem eſſe ſententiam, quod etiam in
feudo nouo primus acquirens nil facere poſſit in præ-
iudicium ſucceſſorum, citat Alex. Corne. Curt. iun. Pa-
riſ. Soc. iun. Lofred. Syluan. Zoanet. & Modern. Gall. quot
etiam ſequitur Iacob Berret. conſil. 51. num. 5. verſ. dico
amplius, vbi etiam teſtatur de communi Pãcirol. conſ. 1.
nu. 13. & Menoch. conſ. 401. nu. 6 & 46. lib. 5. Quę ſen-
8 tentia facilius admittenda eſſet, ſi filius, vel agnatus eſ-
ſent alienantis hæredes cum beneficio legis, & inuen-
tarij, quo in caſu non non impedirentur reuocare feu-
dum alienatum vaſallo defuncto, per ea quæ ponunt
Doct. in l. fin. §. in computatione, vbi Bal. & Iaſ. C. de iure
deliber. vbi text. in §. & ſi præfatam latè Surd. conſ. 147.
9 nu. 40. Pereg. de fideicom. art. 33. nu. 14. Et in terminis,
quod hæres cum beneficio inuentarij reuocet feudum
mixtum alienatum à defuncto. Dec. conſ. 185. colum. 3.
Clar. de feud. quæſt. 42. in fine Gayl. ſing. obſeruat. lib. 2.
obſeruat. 154. nu. 16. Berret. conſ. 14. nu. 3. & Phanuc. in
10 tract. de inuentar. part. 6. nu. 17. Cuius ſententiæ ea ad-
ducitur ratio, quia poſtquam pater ſtipulatus eſt feu-
dum pro filijs, & deſcendentibus, ius eſt taliter quæſi-
tum illis, quod in futurum reuocari, vel per quemcun-
que actum minui nõ poteſt, ad regul. l. id, quod noſtrum
11 eſt, ff. de regul. iuris, & ſicuti pater non poteſt filio in re-
liquis ad filium pertinentibus pręiudicare, l. tranſactio-
ne matris, C. de tranſact. ſic nec in feudo, vel primoge-
nitura pro eo ſtipulata, vel ſtipulato. ad tradita per Bal.
in l. cum à ſocero. C. de iure dot. Roma. conſil. 94. colum. 2.
Alex. conſ. 27. lib. 3. Iaſ. in d. §. Flauius, l. qui Romæ in ſe-
cunda princ. limita. Crauet. conſ. 19. num. 11. latè Roland.
conſ. 19. num. 19. lib. 1. & faciunt ſcripta per Oſaſc. deciſ.
Pedem. 33. per totam.

12 Verum hæc vltima opinio procedit, quãdo emphy-
teuſis donata tertio & non fuit quæſita ex pecunia pa-
tris, quando autem pater illam ære proprio emit, tunc
poteſt in præiudicium filiorum alienari.

13 Et contrarium loquitur non in filio, & patre, ſed in
extraneo, qui pactus eſt ad fauorem eccleſiæ, vel alte-
rius, qui non erat in poteſtate donantis, quo caſu mili-
tant rationes adductæ, quod poſt ius quæſitum illi pre-
iudicari nõ poſſit. Cęterum in patre, qui filios habet in
poteſtate, res dubitatione carere vr̃, nam ſi donat filio
14 in poteſtate, donatio non valet, licet morte confirme-
tur, quæ ſi ante mortem reuocari contingat, donatio
non ſuſtinetur. Et hæc eſt diſtinctio Aret. in l. apud Iu-
lianum, §. ſi quis aliam in ſecunda concluſ. ff. de leg. 2. vbi
15 dicit, quod ſi pater ſtipulatur emphyteuſim pro ſe, &
filijs, tunc pater poteſt filijs præiudicare, duobus con-
currentibus.

Primum, quod filij ſint in poteſtate patris, ſecũdum
quod pater quid de ſuo impenderit in acquirenda ipſa
emphyteuſi.

16 Et ratio affertur, quia ſtipulatio patris ad filiorum
fauorem eſt tacita quædam donatio, quæ non habet
effectum in fauorem filiorum exiſtentium in poteſtate
d. l. donationes, quas parentes. Iul. Clar. in §. donatio. q. 8.
17 in princip. Duen. reg. 223. in princip. & quamuis morte
confirmetur, vt per ſcribentes in d. l. donationes. Alber.
in d. l. ſi pater, in princ. C. de inoffic. teſtam. Clar. in §. do-
natio. quæſt. 8. nu. 7. Nihilominus id intelligitur, niſi in-
terim reuocetur, vt ibi, & in patre non refert, quod feu-
18 dum ſit ex pacto, vel hæreditarium, quando fuit pecu-
nia emptum, quia vtroque caſu acquiſitio reſpectu fi-
liorum eſt nulla, ſi pater non perſeuerat vſque ad mor-
19 tem. Bece. conſ. 56. num. 21. qui dicit, quod vaſallus ad
præiudicium agnatorum poteſt in feudo nouo conſti-
tuere primogenituram, ſequitur Cęphal. in eodem caſu,
conſ. 203. nu. 1. licet neget factum de primogenitura, de
magis recepta opinione teſtatur Phanuc. in tract. de in-
uentar. part. 6. num. 32. qui plures allegat, quamuis ille
contrarium probet. Surd. conſ. 108. nu. 26. & 36. lib. 1.
& adducitur pro hac parte doctrina Bart. in d. l. qui Ro-
20 mæ, §. Flauius, cum ait, quod vbi ex meo actu ius quæ-
ritur alicui tertio, poſſum iuri meo ad præiudicium il-
lius tertij renunciare; & quando pater ipſi filio ſtipula-
tur, videntur filij habere ex tacita patris donatione, vt
21 notatur in l. filiæ, C. famil. hercìſcun. Tacita autem pa-
tris donatio in filium collata, quãdocunque poteſt per
patris pęnitentiam reuocari, d. l. donationes, quas paren-
22 tes, C. de donat. inter vir. & vxor. & ius quæritur filio
ad feudum ex patris contractu propter æquitatem, er-
go eadem æquitate tolli poteſt, ſi patris concurrit vo-
23 luntas, arg. l. 3. C. de ſeru. export. quæ ſententia licet
à ſupracitatis Doctoribus intelligatur, dummodo ac-
cedat

cedat domini conſenſus, tamen idem eſt, eo non inter-
ueniente, ſi agatur ſolum de præiudicio deſcendẽtium,
vel agnatorum, & alienatio fiat in comprehenſos, quia
videtur potius refutatio quædam, quam alienatio. c. 1.
§. & ſi clientulus de feud. alien. cap. 1. de alien. feud. pa-
ter. & ibi Afflict. nu. 33. Dec. conſ. 144. in prin. Iacobin.
in inueſtit. in ver. & cum pacto. de non alien. nu. 70. Curt.
23 iun. de feud. part. 4. in 2. regula. Non enim videtur alie-
natum, quod in agnatorum corpore, vel linea eſt con-
ſeruatum, vt inquit Bal. in conſ. 216. in fine, lib. 2. Socin.
24 iun. conſ. 72. nu. 39. lib. 1. vbi quod non poteſt dominus
conqueri de alienatione facta in agnatum abſque eius
conſenſu, latè Rolan. conſ. 57. nu. 65. lib. 3. in emphyteu-
25 ſi ſic tradidit Corbul. in tit. de cauſa priuat. ob alienat. in
26 ſexta limit. nu. 4. vbi extendit etiam, quando in inue-
ſtitura adeſt pactum non alienãdi, quia intelligitur de
non alienando in extraneum, & reddit tres rationes, vt
27 ibi per eum: quamuis in contrarium tenuerit Bar. Ca-
merar. in cap. Imperialem in princ. in ver. qua ratione de
28 probib. feudi alien. per Feder. fol. 17. & in vltimis volũ-
tatibus quod huiuſmodi alienatio permittatur Crauet.
conſ. 713. per totum, & quæ diximus de conſenſu domi-
ni, procedunt quoad ipſius domini præiudicium, non
29 autem quoad agnatos, ſiue dominus conſenſerit, ſiue
non, quia quoad eos ſuſtinetur alienatio, ſeu diſpoſitio,
cum nemo poſſit allegare defectum conſenſus domi-
30 ni, & ſic nullitatem, niſi ipſe Dominus, ſi velit, ſecus ſi
nolit. Bal. in l. fin. in fine, C. de reuocan. donat. Roland. poſt
eos, quos citat d. conſ. 57. num. 7. & 30. lib. 3. Aym. in re-
ſponſ. pro Genero. nu. 393. Cephal. conſ. 3. nu. 118. Natta
conſ. 475. nu 14.

31 Et præmiſſa procedunt, nempe quod feudũ nouum
valeat à primo acquirẽte alienari in præiudicium ſuc-
ceſſorum, præſertim, quando fuit pecunia patris em-
ptum, ex quo tunc dicitur profectitium, quicquid ſit,
32 quando illud prouenit ex liberalitate concedentis, tra-
dunt etiam Bal. in l. 1. in fine, C. per quas perſon. nobis ac-
quir. Aret. in l. apud Iulianum, §. ſi quis alicui in fine, ff.
de leg. 1. Corn. conſ. 51. verſic. ſed his non obſtantib. lib. 3.
& conſ. 37. eodem libro. Curt. iun. de feud. part. 4. in vlt.
cauſ. priua. reg. 1. verſ. & prædicta regula, col. 4. in 2. con-
cluſ. comprobat Natt. conſ. 503. nu. 3. Pinell. de bon. ma-
ter. d. par. 3. nu. 98. verſ. hoc autem latius procedit. Aym.
conſ. 135. nu. 8. Berret. conſ. 78. nu. 13. alios citat Menoc.
conſ. 409. nu. 18. & 19. plura per Natt. conſil. 674. nu. 8.
& 14. vſque ad 19. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 49.
nu. 7. Marcabrun. conſ. 54. nu. 72.

33 Non mouet, quatenùs obijceretur de beneficio in-
uentarij, quia non ideo minus hæres cogi poſſet ad ob-
ſeruantiam diſpoſitionis ipſius patris: non enim inuen-
tarium prodeſt quoad ea, quæ fuerunt hæreditaria de-
functi: quo in caſu eo nõ obſtante tenetur hæres ratum
habere factum ipſius defuncti. Doct. in l. fin. §. in compu-
tatione, C. de iure deliber. Socin. iun. conſ. 42. lib. 2. Rolan.
conſ. 97. nu. 45. lib. 1. late Phanuc. de inuentar. p. 6. verſ.
octauo infertur. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 45. nu. 5.
Rolan. de inuentar. par. 4. §. numquid hæres. in princ. Bur-
ſat. conſ. 291. nu. 79. & 131. lib. 3.

34 Sed quęritur, quid ſi bona, ſeu feudum debet perue-
nire ad primogenitum ex conceſſione Principis, & pa-
ter alienando promiſit de ſuo dato & facto, tantum
iſtud tacendo.

Reſpondetur non excuſari, quin de euictione tenea-
tur, ſi non certiorauit emptorem quod iſta bona debe-
rent poſt mortem ſuam peruenire ad filium primoge-
nitum ex Principis conceſſione, ideò ſi vendidit dicta
bona tamquam libera, fuit venditor in dolo tacendo,
& mentiendo, vnde hæres eius tenetur de euictione,
etiamſi promiſerit de ſuo dato, & facto tantum, l. em-
ptorem, §. ſi. de actio. empt. l. quæro cum ibi notat. per Bar.
eodem titulo.

35 Item venditor, qui promiſit de ſuo facto tantum, te-
netur etiam de facto hæredis, Bal. in l. fin. C. de actio. em-
pti, vbi vult, quod ſi quis promittat de ſuo dato, vel de
ſuo facto tantum, quod tamẽ tenebitur de facto ſui hę-
redis. eſt tex. in l. ſtipulatio iſta in princ. ff. de verb. oblig.
verſ. ſed ſi ſe. ergo & è conuerſo, iuxta quod notat Gloſ.
in l. ſi ſeruus in princ. & ibidem Caſtr. de condit. furti. ſi
hæres conuenit de ſuo facto, tenetur etiam de facto de-
functi.

Rurſus ex quo pater recepit bona pro ſe, & filio ſuo
primogenito, ſi is veniat aduerſus alienationem à patre
factam, dicitur fieri euictio de dictis bonis ex facto &
præordinatione patris acquirẽtis, quoniam ipſe ſic ac-
quirendo eſt cauſa, quod ille, qui eſt primogenitus va-
leat dicta bona euincere, & propter hoc dicatur facto
illius ſequi euictio, ſecundum Gloſam in l. ſi familia, ff.
36 famil. herciſc. cum dixit, quod ſi in diuiſione vni ex fra-
tribus obuenit allodium, alij feudũ, & ille ſit mortuus
relicta filia, quæ non ſuccedit in feudo, & dominus feu-
di illud aduocet, quod filia agere nõ poterit de euictio-
ne contra patruum, quoniam euictio cõtingit facto pa-
tris ſui acquirentis feudum pro filijs maſculis, & cum
Gloſ. tranſeunt Doctores, quos adduxi in quæſt. 115.
numero 12.

Cœterum ſupradictis non refragantibus, concludi-
tur in præſenti euictionis actionem fore denegandam.
37 Nam licet vt ſupra ab alienante fuerit promiſſum,
nempè de ſuo facto, & dato, nõ tamen ex facto & ope-
ra alterius, atque ita venditio iſta, & patris alienatio nõ
præiudicat primogenito etiam hæredi, ad quem ex te-
nore cõceſſionis factæ à Principe debuerunt bona pręę-
dicta peruenire, etiamſi non fuiſſet hæres patris ad not.
per Bart. in l. vt iuſiurandi, §. ſi liberi. de oper. liber. & per
feudiſtas in cap. 1. an agna. vel filij, & in l. apud Iulianũ,
§. ſi quis alicui. ff. de leg. 1. & voluit Bal. in l. qui ſe patris
col. 6. verſic. item quæritur ſi vaſallus, C. vnde liber cum
38 voluit, quod ſi pater renunciauit feudo, & promiſit nõ
contrauenire, & promiſſio facta fuit pro ſe tantum, nõ
impediuntur filij, qui ex nouo iure agunt poſt obitum
patris, dum tamen ſint hæredes ſecundum naturã feu-
di. argum. l. cum pater, §. hæreditatem, ff. de legat. 2. & l.
Paulo Callimacho, §. fin. ff. de legat. 3. & ſic vult Bald.
39 quod filijs etiam hæredibus non pręiudicet promiſſio,
& patris renunciatio in his terminis, quando adeſt ta-
xatiua, ſequuntur Ruyn. conſ. 42. nu. 17. lib. 1. & Decian.
conſ. 121. nu. 32. lib. 2 quamuis in conſ. 1. num. 15. lib. 1.
Bal. reprehendat, quem nihilominus probat Surd. con-
40 ſil. 353. nu. 26. lib. 3. Taxatiua enim excludit omnes ca-
ſus, præter expreſſos, l. qui in aliena. §. libertos, ff. de neg.
geſt. Paul. de Caſtro conſ. 339. nu. 2. lib. 1. Rom. conſ. 456.
nu. 1. Dec. conſ. 328. nu. 5. Mazol. conſ. 144. nu. 74. lib. 3.
inter conſ. Socin. iun. Pariſ. conſ. 85. num. 48. li. 2. Berous
conſ. 187. num. 39. lib. 1. Tiraq. de retractu conſang. §. 1.
Gloſ. 6. num. 2. Crauet. conſ. 37. num. 31. Oſaſc. deciſ. 167.
nu. 14. Rota coram Sanctiſſ. Ludouiſio deciſ. 465. nu. 5.

Item,

Digitized by Google

Item, quia non debetur euictio, vbi bona euincuntur ex natura rei, hoc eſt conceſſionis Principis in caſu noſtro, *ad Gloſ.& Doct.in d.l.ſi familiæ, C.famil.hercis. Berous conſ.41.nu.48.lib.1.Rol.conſ.51.nu.19.lib.4.latè Bect.conſ.54.nu.34.cum ſeq.* vbi, quod nec agitur ad pretium. *Maſtrill.deciſ.61.nu.6.Roſental.de feud.cap.9.membr.1.concluſ.54.nu.17.& infra. Ruyn.conſ.7.n.18.lib.3.* & ita tenendo.

Non obſtat, quod pater potuerit alienare ſine conſenſu concedentis, & ſic filijs præiudicare, cum fuerit auctor acquiſitionis, & ſui contemplatione & intuitu facta conceſſio.

42 Quia reſpondetur, quod licet pater non prohibeatur filijs præiudicare ex defectu poteſtatis per prææallegata, illis tamen in caſu, de quo agitur, non præiudicatur ex defectu voluntatis. Etenim, cum de ſuo facto tãtum teneri velle declarauerit, ex hoc apparere dicitur, quod filijs præiudicare noluit, nec tanquam filijs, nec tamquam hæredibus, nec ideò mirum, ſi poſt mortem patris illis permittitur agere ex iure ſuperuenienti *ſecundum Bald. in d.l. qui ſe patris*, vbi loquitur de filijs etiam hæredibus, in terminis ita reſpondit *Ruyn.d.conſil.42.ſub nu.17.verſ.nec obſtant allegata in contrarium libro 1.*

43 Et per hæc etiam reſpondetur ad id quod obijci ſolet, videlicet, quod hæres venire non poteſt contra factum defuncti. *vulgata l.cum à matre, C. de rei vendic.* quia procedit, quando defunctus ſimpliciter promiſit, vel contraxit, quo caſu ad hæredem tranſit conuentio, & obligatio *l. pactum. de probat.* at ſecus quando taxatiuè facta fuit promiſſio pro ſe tantum, vel de facto ſuo ſolum, quia tunc promiſſio non tranſit ad hæredem, neque etiam hæres prohibetur contranenire, ita in terminis *poſt Bart.Bal.Aret.& Alexan.ab eo adductos reſpondit Ruyn.d.conſ.42.ſub nu.17.lib.1.*

ARGVMENTVM.

Pactum euictionis ſi generaliter non concipiatur, ſed ad certam cauſam, & perſonam ſit reſtrictum, actio an detur ad pretij reſtitutionem.

Emptor ob non implementum, quãdo poſſit agere ad intereſſe, vel pretij reſtitutionem.

Pactum, vt re non tradita, vel euicta, alia res ſit empta, an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Pactum euictionis, vbi non generaliter concipitur, ſed ad certam cauſam, & perſonam ſit reſtrictum, actio ad pretium non datur.*

Contrarium nu.2.

3 *Pretium reſtituitur emptori, etiam quod venditor dixerit nolle teneri de euictione, niſi pro dato, & facto ſuo tantum, & non aliter, nec alio modo, etiam quod emptio facta ſit à ſciente.*

4 *Stipulatio de euictione ſimpliciter facta licet nihil operetur, quando euictio ſequitur ex natura rei, vel præordinatione authoris, tamen ſi in eum caſum facta ſit, obligat promittentem, quando caſus ſuccedit.*

Declaratur procedere, vbi tamen per venditorem fuerunt impleta promiſſa, nu.5.

6 *In contractibus innominatis non eſt locus pœnitentiæ ob inobſeruantiam alterius partis, ſed agitur ad implementum, vel ad intereſſe, quando contractus fuit perfectus per traditionem rei venditæ.*

7 *Emptor, vt re tradita agere non poſſit ad pretij reſtitutionem, ſi venditor factum preciſè præſtare non poteſt, ſufficit adimplere per æquipollens, ita vt emptor reddatur ſecurus.*

Fallit re non tradita, nu.8.

9 *Libellus generalis, in quo petitur rem tradi, aut intereſſe præſtari, quid comprehendat.*

10 *Iuramentum in contractu appoſitum efficit, vt non implens incidat in pœnam l. ſi quis maior. C. de tranſact. & contractus reſoluitur ob periurium, & agitur ad reſtitutionem pretij.*

Quidquid aliud ſit in intereſſe, quod peti poteſt cum negocio principali, nu.11.

Et datur electio venditori, nu.12.

13 *Exceptio implementi venditoris, non retardat executionem obligationis Cameralis.*

Præſertim, vbi ſuper exceptione lis pendet, nu.14.

15 *Emptor eo ipſo quod eſt in poſſeſſione rei emptæ tenetur ad fructus, etiam quod res vendita non ſit libera, nec illi fuerit adimpletum.*

Fallit, ſi non adimplementum eſt clarum, & liquidum, & de eo non controuertitur, ſecus ſi ſuper eo eſſet controuerſia, nu.16.

17 *Pactum valet inter emptorem, & venditorem, quod ſi res vendita non tradatur in termino, vel tradita euincatur, alia ſit empta.*

QVÆST. LVII.

1 EX præcedenti quæſtione infero ad pactum euictionis, quod generaliter non concipitur, ſed ad certam cauſam, & perſonam eſt reſtrictũ. Exempli gratia, ſi ita conuentum ſit, vt venditor de euictione non teneatur, ſi lis moueatur à Seio. Et hoc caſu concludendum videtur, actionem ad pretij reſtitutionem non competere, *ſecundum Gloſ.in l.libertatis per illum tex.ff.de euictio.& ibidem Bal.Angel.& Salycet.Roma.ſing.387.Paul.de Caſtr.in l.emptorem,§.qui autem,ff.de actio.empti. Marſil.ſing.656. Ripa in l.ſi aliquam rem nu.47.ff.de acquir.poſſeſſ. Nat.conſil.181.nu.7. Tiraq.de retractu conſanguin.§.12. Gloſ 1..nu.14.* cum enim expreſſa ſit certa cauſa, emptor ſibi debet imputare, cur prius quam emerit, non fuerit diligens in inueſtiganda ipſa cauſa, & an res ſubiecta eſſet euictioni.

2 Sed in contraria ſententia fuerunt *Rub. Alex. in repetit.l.non ſolum,§.morte nu. 446.ff. de noui oper. nunc. Couar.var.reſolut.lib.3.cap.17.nu.1. Caballin. de euict. §.5.ſub nu.26.* qui alios allegat, & his nouiſſimè accedit *Fachin. controuerſ.iur.lib.2. ca.40 ſub lit. A, verſic. contrarium*, qui textui *in l.libertatis, ff.de euict.* reſpondendo dicit, nil aliud dicere niſi venditorem eo caſu de euictione non teneri, videlicet quoad vtilitatem, non

autem

Digitized by Google

autem quoad pretij reſtitutionem, ne contrarietur, l.
emptorem, §. qui autem, ff. de actio. empti.

Neque ratio ex aduerſo allegata obſtat, quia etiam
cum nulla cauſa exprimitur, ſed tantum generaliter il-
lud in conuentionem deducitur, vt de euictione agi nõ
poſſit, emptor deberet ſibi imputare, cur eã rem eme-
rit, quam certo non ſciebat eſſe venditoris, cum tamen
diligenter perquirere debuiſſet, an eſſet in illius domi-
nio: at quoniam bonæ fidei eſt contractus, æquitas nõ
patitur, vt venditor pretium retineat eo caſu, quo em-
ptor rem amittit, etiam quod magis eſt, vẽditor de eui-
ctione ſe obligauerit pro dato, & facto ſuo, & nõ alias,
nec alio modo, quia iſta verba non excludunt ſaltem
3 pretij reſtitutionem, cum ſemper debeat reſtitui em-
ptori pretium per venditorem, quamuis ſibi præcaue-
rit nolle teneri de euictione aliquo modo, & à quocun-
que illa emanauerit, ſiue pro dato, & facto ſuo tantũ,
ſiue per ſimilia verba, etiam quod emptio facta fuerit
à ſciente d. l. emptorem, §. fi. de act. empt. Bal. in l. 1. nu. 9.
C. de peric. & commod. rei vend. Marſil. d. ſing. 656. Nat.
conſ. 181. nu. 7. latè Surd. conſ. 36. nu. 22. lib. 1. poſt Af-
flict. in cap. Imperialem notab. 13. num. 108. & 109. de
probib. feudi alien. per Feder. Borg. in cap. fin. ſub nu. 15.
verſ. quid autem è contra, quando vẽditor dicit, de empt.
& vendit. Curt. iun. in l. emptionibus in fi. ff. de pact. Cuſ-
ſan. conſ. 55. n. 43. Nam talis promiſſio eſt valdè potẽs,
4 vnde videmus, quod etſi ſtipulatio de euictione ſimpli-
citer facta nihil operetur, quãdo euictio ſequitur ex na-
tura rei, vel præordinatione authoris, tamen ſi in eum
caſum ſpecialiter & præcisè facta ſit, obligat promit-
tentem, quando caſus ille ſuccedit, ſicuti voluerũt Odo-
fred. Cyn. Bart. Bal. Alber. Ang. Caſtr. Salycet. & alij in
l. ſi familiæ poſt Gloſ. ibi. C. famil. hærciſc. Bald. Martin.
Laud. & Card. Alex. in cap. 1. §. Rurſus fidelis. quib. mod.
feud. amitt. Signorol. conſ. 117. num. 4. Anchar. conſ. 76.
nu. 3. Roma. conſ. 503. nu. 14. Alex. conſ. 21. nu. 6. & 7.
lib. 5. late Rol. conſ. 51. nu. 10. & ſeq. lib. 4. Becc. conſ. 24.
nu. 32. & ſeq. Surd. conſ. 67. nu. 53. & conſ. 70. num. 17.
5 lib. 1. Et prędicta locum habent, vbi per venditorẽ fue-
runt impleta promiſſa: quando autẽ non fuit impletũ
6 agitur ad implementum, cum in contractibus innomi-
natis non ſit locus pęnitentiæ ob inobſeruantiam alte-
rius partis, l. in ciuile, vbi Bal. & Salycet. in prin. C. de rei
vendit. l. non idcircò in fine C. de contrahen. emptio. Nat.
conſ. 171. nu. 1. lib. 1. Sed agatur ad implementum, vel
ad intereſſe, maximè, quando contractus fuit perfectus
per traditionem rei venditæ. Alexan. in l. cum proponas
la 2. nu. 4. & ibidem Dec. nu. 7. & Curt. iun. nu. 11. C. de
pactis Ruyn. conſ. 128. in fi. lib. 5. & Guid. Pancirol. con-
ſil. 73. quia vt re tradita emptor agere non poſſit ad re-
7 ſtitutionem pretij, ſi venditor pręcisè præſtare non po-
teſt, ſufficit adimplere per æquipollens, ita ut reddatur
emptor ſecurus, ſic Rota corã Card. Seraph. deciſ. 1243.
nu. 1. & 2. vbi ait ita quoque reſolutum in cauſa Roma-
na Palatij 7. Maij 1590. coram bo. mem. Bubalo, & in
cauſa Auximana bonorum. 2. Iunij 1595. coram D. Car-
dinali Millino. Afflict. deciſ. 171. Alex. conſ. 65. num. 5.
lib. 5. & iterum Rota coram Cardin. Seraph. deciſ. 1275.
nu. 1. & 2.
8 At ſecus re non tradita, quo caſu poteſt emptor re-
petere pretium, non vt pretium, ſed vt intereſſe, ſicut re
euicta, l. emptor. §. ibidem, ff. de actio. empt. l. ſicut in fine,
C. eodem tit. Rota deciſ. 741. num. 1. part. 1. diuerſ. & de-
ciſ. 139. nu. 2. inter impreſſ. poſt tract. Cinc. de Cenſib. &
fuit etiam dictum in Peruſina dotis coram R. P. D. Or-
tembergo, impreſſa penès Marcheſan. de Commiſſion. to.
2. fol. 589. ſub nu. 4. Ruyn. conſ. 141. nu. 9. ad finem lib. 1.
poſt Bal. in l. ſi traditio ſub nu. 4. C. de action. empt. vbi ex
9 hoc concludit in libello generali, in quo petitur rem
tradi, aut intereſſe præſtari, comprehẽdi reſtitutionem
pretij, & intereſſe conuentum, & ſingulare, & quanti
plurimi intereſt, dummodo ſit intereſſe circa rem, vel
intra rem, vel de natura rei, non extra rem, & extra na-
turam rei, l. ſi ſterilis, §. cum per venditionem, ff. de actio.
10 empti, præcipuè ſtante iuramento, quod ſi non obſer-
uetur, facit vt nõ implens incidat in pęnas l. ſi quis ma-
ior. C. de tranſact. & ita contractus etiam ab initio vali-
dus reſoluitur ex periurio ex poſt facto ſuperueniente,
& agi poteſt ad reſtitutionem pretij. Ruyn. d. conſ. 141.
11 num. 9. lib. 1. Quidquid aliud ſit de intereſſe, quod peti
poteſt cum negocio principali, nempè de intereſſe fru-
12 ctuum, vel penſionum l. Lucius Titius de act. empti: Il-
lud enim petitur adiectiue, & in eo non datur euictio
venditori, prout daretur quando petitur alternatiuè.
Bal. in l. traditio nu. 2. C. de actio. empti. Et ſic nota mo-
dum, per quem indirectè agi etiam poteſt ad reſciſſio-
nem contractus nominati propter non implementum
partis contrariæ, licet principaliter & directè agi non
poſſet, ſed agi debeat ad implementum. Card. Seraph.
deciſ. 591. nu. 8. & 9. & deciſ. 1133. num. 1. Put. deciſ. 1.
de tranſact. latè Mareſcot. var. reſolut. lib. 1. cap. 89.
13 Sed an exceptio non adimplementi venditoris ſal-
tem retardet executionem obligationis Cameralis ma-
ior eſt difficultas, & reſolutiuè agendo, dicitur nõ poſ-
ſe, cum requirat altiorem indaginem. Roman. conſil. 76.
nu. 3. & ſeq. Galleſ. ad form. Cameral. oblig. part. 4. q. 1.
nu. 17. Cauar. de execut. inſtr. quæſt. 51. Card. Seraph. de-
ciſ. 110. nu. 4. & cenſuit Rota in Calaguritana, ſeu Hiſpa-
len. penſionis 28. Iunij 1605. coram bo. me. Pęnia in Ro-
mana Cenſus coram Sanctiſſ. & in Romana executionis
laudi 12. Decemb. 1613. coram R. P. D. Vbaldo. Et præ-
14 ſertim, quod vbi ſuper exceptione lis pẽdeat, & ſi re-
quirat altiorem indaginẽ, fuit deciſum in vna Romana
Anguillaria 6. Martij 1591. coram Orano. Et ideò em-
15 ptor eo ipſo quod eſt in poſſeſſione rei emptæ, tenetur
ad fructus, etiam quod res vendita non ſit libera, nec il-
li fuerit adimpletum. Bal. in l. 2. nu. 7. vbi etiam Paul. de
Caſtr. nu. 1. C. de vſur. Alex. conſil. 147. num. 3. lib. 5. latè
Gabr. de empt. & vendit. concluſ. 4. num. 9. & latius per
Surd. conſ. 101. nu. 23. & deciſ. 117. nu. 7. & fuit tentum
in vna Beneuentana pecuniaria 15. Iunij 1607. coram
Card. Sacrato.
16 Fallit, ſi non adimplementum eſt clarum, & liqui-
dum, & propterea non controuertitur. Oſaſc. deciſ. 50.
nu. 10. Fab. Turret. conſ. 74. nu. 38. & conſ. 78. num. 15.
lib. 1. Cephal. conſ. 312. nu. 100. & conſ. 407. num. 15. &
19. lib. 3. cum alijs per Carol. de Graſs. de except. except.
13. nu. 37. & 40. Secus, ſi ſuper eo adeſſet controuerſia,
quia non impeditur executio, vt ſupra. Rota coram San-
ctiſs. Ludouiſio deciſ. 224. Cardin. Seraphin. deciſ. 1455.
nu. 2. Rota deciſ. 686. nu. 2. part. 2. in recentior.
17 An autem emptor paciſci poſſit à principio, quod ſi
res vendita non tradatur in termino, vel vbi tradita
euincatur, alia ſit empta, pro affirmatiua reſoluũt ſcri-
bẽtes, nempè, pactum iſtud eſſe legitimum, & validum,
vti pars aliqua principalis, & legitimę commutationis:
Nam

Nam quemadmodū venditor poterat permutare fundum ſuum cum re alia, puta domo, ita poteſt ſtipulari eandem domum, cuius ſimilem fortè empturus, vel redempturus erat pretio fundi die ſua ſoluto. Et ſic in effectu eſt vera permutatio domus cum fundo conuenta in caſum, quo emptio fundi ex parte emptoris ſua die non impletur, vel noua venditio, & emptio domus pro pretio fundi in eandem venditionē collata, & conuenta, *ad text. in l.2. C. de pact. pign. & tradit Roder. de annu. reddi. lib.2. quæſt.2. ſub nu.41. & ſeq.* vbi quod ſecus ſi venditor ex interuallo acquiſita obligatione pretij faceret hoc pactum cum emptore debitore ſuo, *vt ibidem per dictum Roder.* quem videas.

ARGVMENTVM.

Euictio, damna, & intereſſe, an & quando debeantur ex vēditione rei expreſsè alienari prohibitæ.

SVMMARIVM.

1 *Venditio dicitur nulla ipſo iure, quando expreſsè prohibita eſt alienatio.*

Contrarium nu.6. & infra, vbi diſtinguitur.

2 *Venditor, ratione ignorantiæ excuſatur à præſtatione damnorum, & intereſſe.*

Saltem ad totum, nu.5.

At vide nu.20. & 24.

3 *Alienans rem litigioſam ignoranter, non incurrit pœnas impoſitas ſcienter alienantibus.*

Sed vide nu.23.

Et in hærede ſuccedente in ius alterius, nu.4.

7 *Venditio liberi hominis, tenet ad hoc, vt emptor conſequi poſſit damna, & intereſſe.*

8 *Venditio rerum ſacrarum tenet ad effectum, vt emptor conſequi poſſit quod ſua intereſt.*

9 *Decipi dicitur tam is, qui venditoris ignorantia, quam qui ex eiuſdem calliditate decipitur.*

11 *Contractus à conuentione legem accipiunt.*

12 *Damna, & intereſſe debentur ex pacto conuento.*

13 *Venditor non tenetur præcisè dominium rei in emptorem transferre, ſed ad intereſſe tenetur.*

14 *Dominium non transfertur venditione, ſed traditione.*

15 *Prohibitio alienationis non reſiſtit venditioni, ſed translatione dominij.*

16 *Prohibitio expreſſa reddit actum à principio ipſo iure nullum, non tacita.*

17 *Alienatio per expreſſam prohibitionem redditur nulla, non autem venditio.*

18 *Contractu nullo ſtante, tunc acceſſoria corruunt, quando contractus annullatur propter defectum formæ, ſecus ſi propter defectum materiæ.*

19 *Alienatio ſi prohibita eſt fauore alterius, quam alienantis, tunc quod attinet ad eius præiudicium contractus tenet, & non eſt prohibitus.*

20 *Principali ſublato non tolluntur clauſulæ acceſſoriæ, vbi non militat eadem ratio in clauſula acceſſoria, quæ militat in principali, vel ſi talis clauſula poſſit per ſe ſtare.*

22 *Venditor ob ignorantiam rei alienæ non excuſatur ab obligatione euictionis.*

23 *L. ſi procurator. de iure fiſci, licet dicat quod procurator fiſci, qui rem aliquam vendidit, & duplum, ſeu triplum promiſit, non tenetur niſi ad ſimplum, non excludit obligationem ad damna & intereſſe, reſpectu illius ſimpli.*

25 *Vaſallus, qui ignorans feudum vendidit, tenetur ad intereſſe.*

26 *Alienationis prohibitio, quæ concernit ſolum commodum minoris, & non alterius perſonæ, facit quod tutor & fideiuſſor de euictione teneatur iuxta communem ſententiam.*

27 *Fideicommiſſi ſcientia non habetur in conſideratione, ſtante expreſſa alienationis prohibitione.*

28 *Euictio non debetur ex contractu venditionis à lege prohibito.*

QVÆST. LVIII.

AN idem quod ſupra fuit dictum de re aliena, vel oneri fideicommiſſi, ſeu libellario ſubiecta, reſoluendum ſit, quando res vendita fuit expreſsè alienari prohibita, licet promiſſum ſit de euictione, quæſtio eſt nō contemnenda.

1 In qua concludendū videtur quod non, ex quo venditio ab initio eſt nulla ipſo iure ob expreſſam alienationis prohibitionem, *ad Bart. doctrinam in l. filiusfam. §. Diui nu.6. & ibidem Caſtr. nu.7. ff. de leg.1.* Quare ſequitur, quod omnes promiſſiones in dicto cōtractu factæ, tamquam acceſſoriæ ſint nullæ, *vt per Grat. conſil. 91. nu.20. & 21. lib.1. Gabr. de clauſul. concluſ.10. Menoch. conſ.559. nu.2. & 19. lib.6.* quæ præſertim procedunt, quando venditor ignorauit prohibitionem, quia
2 ratione ignorantiæ excuſatur à præſtatione damnorū, & intereſſe, *ex Abba. poſt Hoſtien. in ca. Eccleſia S. Mariæ nu.10. vt lite pend. & Imol. ibi nu.4.* vbi quod alie-
3 nans rem litigioſam ignoranter, nō incurrit pœnas impoſitas ſcienter alienantibus. *Boſſ. tit. de pœn. num.41. cum congeſtis per Bart. conſ.89. nu.7.* vbi exemplificant
4 in hærede ſuccedente in ius alterius, & adducunt *text. in cap.2. de conſtit. & Modern. de attentat. 2. part. cap.4. præfat. nu.451. & infra faciunt Bar. in l. Iulianus in fine*
5 *princip. de actio. empt. & vend. & Cæpoll. in l.1. §. cauſa nu.14. de ædil. edicto.* vbi quod ſaltem venditor ignorās non tenetur ad totale intereſſe.

6 Præmiſſis tamen non obſtantibus, cōtrarium reſoluitur, quia licet ad effectum translationis dominij rei venditæ dici poſſit venditio nulla; tamen ad effectum, vt teneat venditio in præiudicium venditoris, ſecus eſſe
7 videtur, *l. & liberi hominis. de contrah. empt.* nam tenet venditio liberi hominis ad hoc, vt poſſit emptor conſequi damna, & intereſſe *l. empti actio. C. de euict.* pari-
8 ter pro certo habemus, res ſacras, & publicas priuatorum dominio ſubijci non poſſe, & nihilominus earum venditio tenet ad effectum conſequendi id, quod emptoris intereſt, *§. ſi. inſtit. de empt. & vendit.* vbi quamuis dicatur emptorem eſſe deceptum, non tamē ſtatim ſequitur, quod fuerit deceptus dolo venditoris. Nam
9 & decipi dicitur tam is, qui venditoris ignorantia, quā qui eiuſdē calliditate, & verſutia decipitur, *l.2. §. cauſa*

de

de ædil. edicto; Nec propterea ad hunc effectum tradi-
tum videtur à Doctor. talem alienationem à principio
eſſe nullam, ſed ad conſtituendam differentiam inter
alienationem factam ignoranti rei fideicommiſſo cō-
ditionali obnoxiæ, non tamen expreſsè prohibitæ alie-
nari, & rei expreſsè alienari prohibitæ, vt ſcilicet pri-
mo caſu teneat venditio & dominij translatio, quę po-
ſtea eueniente caſu reſoluitur, ſecundo vero caſu nun-
10 quam trāsfertur dominium, cum à principio ſit nulla.
l. ſi. §. ſin autem. C. comm. de leg. Ruyn. cōſ. 76. nu. 3. lib. 2.
11 Præterea cum habeamus expreſſum pactum, & con-
tractus ſit iuratus, ambigendum non videtur de huiuſ-
modi obligatione, ex quo cōtractus à conuentione le-
12 gem accipiunt *l. contractus, ff. de regulis iuris.* Et quod
ex pacto conuento debeantur damna, & intereſſe, cen-
ſuit *Rota in Senogallien. prædij die* 24. *Octobris* 1586.
coram R. P. D. Bubalo.

Non obſtat quod obijcitur, alienationem abſolutè
eſſe nullam à principio, quoniam aſſumptum eſt fal-
ſum: quia fuit quidem nulla reſpectu alienationis, non
autem reſpectu præiudicij venditoris, cum ſi inſpicia-
13 mus naturam ipſius contractus, venditor non tenetur
præcisè dominium rei in emptorem transferre, ſed ſo-
lum ad intereſſe tenetur *l. contractus, C. de fide inſtr.* ne-
14 que venditione transfertur dominium, ſed traditione,
15 *l. qui ſibi. C. de his, qui à non domi. manu. ſunt.* Vnde cum
alienatio fuerit prohibita, talis prohibitio expreſsè nō
reſiſtit venditioni, ſed alienationi, ideſt, vt inquit *Bart.*
in l. cum lex nu. 1. *de fideicom.* translationi dominij, &
ideo obligationi perſonali poteſt accedere fideiuſſor,
& licet in quandam cōſequentiam venditio cenſeatur
16 prohibita, quia per eā deueniri non poteſt ad id, quod
prohibitum eſt; tamen prohibitio eſt tacita, vt dicit
idem Bart. vbi ſupra num. 10. & prohibitio expreſſa eſt
illa, quæ reddit actum ipſo iure nullum à principio, nō
autem tacita *l. fin. §. fi. C. comm. de legat.* & idcirco Do-
17 ctor. *in d. l. filiusfamilias, §. Diui. ff. de leg.* 2. agentes de
hac prohibitione dicunt alienationem nullam, nō au-
tem venditionem, *vt Bar. ibidem nu. 6. Caſtr. nu. 7. Ripa*
nu. 48. & reliqui omnes.
18 Rurſus dici poteſt, quod tunc contractu nullo ſtan-
te, acceſſoria quoque corruunt, veluti fideiuſſoria obli-
gatio, quando cōtractus annullatur propter defectum
formæ; non tamē ſic eſt, ſi propter defectum materiæ;
modò in quæſtione, de qua agimus, contractus peccat
in ſola materia, quia res vendita erat alienari prohibi-
ta, *vt per Ang. in d. l. cum lex nu.* 1. & ita diſtinguendo,
etſi ſub alijs verbis ſenſit, *Paul. de Caſt. ibidem ſub nu.* 2.
19 *verſ. aliquando*, cum dixit, quod ſi alienatio eſt prohi-
bita fauore alterius, quam alienantis, vt propriè con-
tingere ſolet in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, tūc
quod attinet ad eius præiudicium, contractus tenet, &
non cenſetur prohibitus.
20 Ac denique dicitur, quod vbi non militat eadem ra-
tio in clauſula acceſſoria, quæ militat in principali, non
tolluntur clauſulæ acceſſoriæ ſublato, principali cōtrā-
ctu, vel ſi talis clauſula poſſit perſiſtere, prout probat
Gabr. d. concluſ. 10. *num.* 9. *&* 10. Verum in præſenti di-
uerſa eſt ratio, quia prohibitio reſpicit tātum effectum
alienationis ex contractu reſultantem, vnde in cęteris
meritò ſuſtineri poteſt contractus ex eius propria na-
tura, quæ ve dixi, præcisè non obligat venditorem ad
rnslationem dominij.

Et ad id, quod dicebatur de excuſatione venditoris,
ratione ignorantiæ.
21 Reſpondetur, quod venditor etiam ignorans tene-
tur de euictione, & ad damna, & intereſſe ex natura ip-
ſius actionis ex empto *l. contractus, C. de fide inſtr.* nem-
pè, vel vt impleatur contractus, vel præſtetur intereſſe,
& in hoc nulla ſit diſtinctio inter vēditorem ſcientem,
vel ignorantem, quia vt alias ſuperius fuit dictū, ex eius
ignorantia non diminuitur intereſſe emptoris, & idcir-
22 cò propter ignorantiam rei alienæ non excuſatur vē-
ditor ab obligatione euictionis, *tot. tit. ff. & C. de euict.*
& à pari procedunt reſtitutio pretij, & præſtatio inter-
eſſe intrinſeci, vt declarat *Afflict. poſt Iſern. in titul. de*
probib. feudi alien. per Feder. in not. 13. *ſub nu.* 7. *in verſ.*
quærit tamen hic Andr. quod comprobatur ex eo, quod
reſoluit *Rota in Volaterana Terrarum.* 18. *Apr.* 1586.
coram Card. Blanchetto; in qua fuit dictum, quod *tex. in*
l. ſi procurator. de iure fiſci, quamuis dicat, procurato-
23 rem fiſci, qui rem aliquam vēdidit, & duplum, ſeu tri-
plum promiſiſſe pro euictione, non teneri niſi ad ſim-
plum, non tamen excludit obligationem ad damna, &
intereſſe reſpectu illius ſimpli. *eſt text. in cap. ſi vaſallus*
feudum, & ibi Afflict. ſi de feud. defunct. fuer. cōtrouerſ.
24 *inter dom. & vaſall.* vbi vaſallus, qui ignorans feudum
vendidit, tenetur ad intereſſe.
25 Nec mouet quod additur, non deeſſe, qui aſſerant,
non deberi totale intereſſe.
Quia reſpondetur hic agi de intereſſe intrinſeco
circa rem, ad quod ſiue ſciens, ſiue ignorans venditor
tenetur, non autem agitur de intereſſe intrinſeco, *iuxta*
terminos dictæ l. Iulianus in princ. iuncta l. ſterilis, §. cum
per venditorem eodem tit. nam ob ignorantiam nō ex-
cuſatur venditor ab illius præſtatione. Et ad doctrinam
Bart. in d. l. Iulianus, reſpondetur illum loqui, quando
res deterior remanet penès emptorem, vt ex tex. quem
explicat, apparet, non enim in eo agitur de re euicta,
ſed de vitio rei venditæ quod emptor ignorauit, in ſpe-
cie ſic vt ſupra concluſum fuit *per Rotam coram Card.*
Seraph. in deciſ. 785. *& deciſ.* 787. *num.* 3. *quæ & in de-*
26 *ciſ.* 1324. *nu.* 7. coram eodem dixit, quod alienationis
prohibitio, quæ concernit ſolum commodum mino-
ris, & non alterius perſonæ facit, quod tutor, & fideiuſ-
ſor de euictione teneatur, iuxta communem ſententiā,
27 de qua ibi per eam, quæ alias cenſuit etiam, quod ſtā-
te expreſſa alienationis prohibitione, ſciētia fideicom-
miſſi non ſolet haberi in conſideratione, *vt in Romana*
de Garronib. die 8. *Martij* 1577. *coram R. P. D. Cantuc-*
cio, & in deciſ. 199. *nu.* 17. *poſt tract. Cinc. de Cenſib.*
28 Illud quoque notandum eſt, quod euictio non de-
betur ex contractu venditionis à lege prohibitæ, *Glo. in*
§. Imperialem. de prohib. feudi alien. per Feder. quo in
caſu locum non habet *l. ſi fundum ſciens, C. de euiction.*
quę loquitur, quando venditur res aliena, cuius aliena-
tioni lex non reſiſtit, licet dominus rei illam reuocare
poſſit. Ceterum diuerſum eſt, quando lex prohibet rei
alienationem, & contractum nullum reddit, vt in fun-
do dotali tradito inæſtimato, in quo diſtinguitur; an
maritus, vel mulier alienauerit, vel vterque; & an ven-
ditio facta ſit ignoranti fundum eſſe dotalem, vel ſcie-
ti. *Bald. Nouell. in tractatu de dote, part.* 7. *priuileg.* 1. *nu-*
mero 15. *late Menoch. conſil.* 559. *lib.* 6. & nos dicemus
ſuo loco.

ARGVMENTVM.

Alienatio facta contra expreſſam prohibitionem, quando, & à quo poſſit reuocari.
Et quid, quando de euictione fuit promiſſum.
Item. quæ requirantur, vt per alienationem non dicatur contrauentum prohibitioni.

SVMMARIVM.

1 *Alienationis prohibitio vbi eſt expreſſa, alienatio ſubſecuta ſtatim poteſt vendicari.*
Primo ampliatur, etiamſi emptor & venditor velint à contractu recedere, nu. 2.
Secundo ampliatur, id maximè permitti ei, in cuius fauorem fuit prohibita alienatio, nu. 3.
Primo extende, etiamſi is ſit filius in poteſtate, nu. 4.
Et debentur fructus à die alienationis, nu. 5.
Secundo extende procedere quoque, ſi alienans tempore alienationis non haberet filios, ſi tamen poſtea naſcantur, nu. 6.
Nec ſufficit, ſi allegetur ignorantia, nu. 7.
At vide ibidem.
Tertio ampliatur procedere etiam in hærede, qui poteſt contrauenire alienationi factæ de tali re alienari prohibita, nu. 8.
Contrarium, nu. 9.
Limitatur dicta ampliatio, nu. 10.
Primo fallit, ſi alienans ipſe, qui de euictione tenetur, vellet reuocare, nu. 11.
Contrarium, nu. 12.
Sed prior probatur opinio, nu. 13.
Secundo fallit, quando alienatio facta eſſet ob neceſſitatem hæredis grauati, nu. 14.
Quod qualiter intelligatur, vide nu. 15.
Tertio fallit, ſi teſtator vſus ſit verbo ſubiunctiui temporis, nu. 16.
Intellige, vt nu. 17.
Quartò fallit, quando prohibitio facta eſſet in contractu, numero 18.
19 *Alienatio vt valeat, & non dicatur contrauentum prohibitioni, quæ requirantur, & nu. 20.*

QVÆST. LIX.

1 ALienatio quando expreſsè fuit prohibita, nedum eſt nulla, vt dixi in præcedenti quæſtione, ſed etiam ſtatim res alienata vendicari poteſt *l. vnum ex familia, §. ſi de vno l. peto. §. fratre & l. cum pater. §. libertis, ff. de leg. 2. Doct. in l. filius familias, §. Diui vbi in ſpecie Paul. de Caſtr. num. 7. Rip. num. 47. Opizo. num. 4. Claud. Aquen. num. 12. & Crot. num. 36. ff. de leg. 1. Grat. conſil. 21. num. 34. lib. 2. Dec. conſil. 97. num. 7. & conſil. 349. Ruyn. conſ. 127. num. 13. lib. 5. Rol. conſ. 70. in fine, lib. 3. Cephal. conſ. 393. nu. 129. & conſil. 524. num. 24. & ſeqq. Burſat. conſ. 3. num. 6. lib. 1. Decian. conſ. 23. num. 27. lib. 4. & conſil. 94. num. 19. lib. 5. Gabr. conſ. 118. nu. 2. lib. 1. Menoch. conſil. 1220. num. 1. lib. 13. Surd. conſ. 116. nu. 16. lib. 1. Petra de fideicomm. quæſt. 3. num. 2. & ſeqq. Peregrin. de fideicom. artic. 14. num. 8. & art. 40. nu. 17. Grammat. deciſ. 93. nu. 1. Barz.*
2 *deciſ. 64. num. 47.* etiamſi emptor, & venditor velint recedere à contractu, per ea, quæ ſcripſit *Peregr. conſ. 37.*
3 *num. 7. lib. 2.* adeò quod is, in cuius fauorem prohibita eſt alienatio, valeat propria authoritate capere, *Gloſ. in §. de cetero in ver. licentiam damus. in authent. de cetero commut. Iaſ. in dicta l. filiusfam. §. Diui. Crauett. conſil. 241. num. 16. Ioſeph Ludou. in deciſ. Peruſ. 71. num. 2.*
4 *part. 2. Ceph. conſ 261. num. 20.* dato quod ſit filius in poteſtate, & alienatio facta fuerit à patre. *Gabr. d. conſil. 118. ſub nu. 11. lib. 1. Surd. dicto conſil. 116. lib. 1. & deciſ. 242.* vbi ſic iudicatum teſtatur. *Gall. de except.*
5 *ſucceſſ. tit. 2. except. 4. num. 33. part. 3.* vnde ſequitur, quod fructus quoque debeantur vocato à die alienationis citra, *vt per Hier. Zanch. in l. heredes mei, §. cum ita numero 408. ff. ad Trebell. Petra de fideicommiſſ.*
6 *quæſt. 3. nu. 3.* & quatenùs alienans tempore alienationis nō haberet filios, quorum fauore facta legitur prohibitio, ſi ij poſtea ſuſcipiantur, reuocant alienata. *Pe-*
7 *regr. de fideicom. art. 14. in fine poſt Rip. in dicto §. Diui nu. 17.* Neque excuſat ignorantia dictæ prohibitionis, quin dicatur commiſſum fideicommiſſum, *Gl. in l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2. Paul. de Caſtr. in l. fin. §. fin. ff. de leg. 2. & in l. filiusfam. §. Diui. vbi etiam Iaſ. nu. 69. & Rip. num. 11. ff. de leg. 1. Alexand. in l. quidam ita, §. vlt. nu. 2. & 3. ff. ad Trebell. & in l. Marcellus, §. res, quæ num. 5. & ibi Socin. ſen. nu. 10. ff. eod. Surd. d. conſil. 116. nu. 17. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 40. ſub nu. 39. verſ. Rurſus text.* de veriori, & magis communi *Rota diuerſ. deciſ. 21. & deciſ. 22. part. 1. deciſ. 49. num. 4. & in fine part. 2. & deciſ. 268. part. 2. in recentior.* ſuper quo videas quæ dicit *eadem Rota per Card. Seraph. deciſ. 477. nu. 5. & ſeq.* vbi, quod præſumitur ignorantia.

8 Ampliatur hoc procedere etiam in hærede, qui alienationi dicto caſu poteſt contrauenire. *Paul. de Caſtro, in dicta l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de lega. 1. Cuman. conſil. 33. Ruyn. conſ. 220. lib. 1. Dec. conſil. 185. nu. 7. Nat. conſ. 470. num. 13. 16. & 17. Bero. conſil. 129. num. 17. lib. 2. Crauet. conſil. vltim. lib. 1. Rimin. iun. conſ. 23. num. 264. Cephal. conſ. 282. & conſ. 393. num. 25. Alexand. Rauden. conſ. 38. & nu. 39. & ſeqq. lib. 2. Grammat. d. deciſ. 93. Oſaſc. deciſ. 67. Barz. d. deciſ. 64. nu. 18. & 57. latè Rota Romana deciſ. 110. part. 2. in nouiſſ.*

9 Et quamuis *Peregr. de fideicom. art. 33. nu. 1. & ſeqq. Barz. deciſ. 42. nu. 5. & ſeqq. Surd. conſ. 284. nu. 20 lib. 2. Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 7. nu. 2. C. de inoffic. teſtam. Pinell. in l. 1. part. 3. nu. 81. C. de bon. mater. Franch. deciſ. 83. num. 2. deciſ. 153. num. 17. & deciſ. 755 nu. 7. Rimin. iun. conſ. 64. nu. 16. & 17. Decian. conſ. 55. lib. 3.* contrarium probent, & *Menoch. conſil. 1196. nu. 8. & ſeqq. lib. 12.* dubitet de veritate opinionis Rotæ; tu tamen ab ea non diſcedas.

10 Limitatur ampliatio prædicta, quando alienatio eſſet facta per viam legati, quia tunc non poſſet contrauenire hæres, *iuxta conſ. Ruyn. 112. nu. 13. & 14. lib. 4.* quem refert, ac ſequitur *Rota d. deciſ. 110. num. 24. & ſeqq. part. 2. in nouiſſ. vbi nu. 34. verſ. quantum vero* dicitur Alber. & Menoch. idem ſenſiſſe.

11 Primò fallit principalis concluſio ſuperius firmata,

quando is, qui alienauit, ac de euictione tenetur, vellet reuocare alienata, quia non audiretur. *Iaſ in auth. res, quæ num. 24. C. commun. de leg. Corne. conſ. 104. nu. 17 lib. 3. Fran. Crot. conſ. 144. num. 17. lib. 1. Nat conſil. 144. num. 13. & conſ. 145. num. 18. lib. 1. Cembal conſil. 261. nu. 36. Burſat. conſ. 173. nu. 61. lib. 1.* vbi de communi, *latè Surd. dicto conſ. 284. Honded. conſ. 3. num. 61. & ſeq. lib. 1.* qui loquitur de hærede alienante. *Tiraq. de legib. connubial. gloſ. 7 num. 57. Petra de fideicom. quæſt. 14. num. 332. Phanuc. de inuentar. par. 7. nu. 149. & ſeq. Magon. deciſ. Florent. 91. num. 15. Rota deciſ. 73. nu. 1. part. 1. in recentior.*

12 Contrarium probarunt *Bald. in l. 1. num. 10. C. de reuoc. donat & in l. quoties num. 10. C. de fideicom. Cephal. conſ. 272. num. 54. & conſ. 318. num. 88. & ſeqq. & numero 101. Afflict. deciſ. 240. nu. 8. Grammat. deciſ. 93. nu. 1. & ſeqq. Magon. deciſ. Florent. 92. num. 30. & infra* vbi cęteri referuntur. *Gamma deciſ. 111. Rota dicta deciſ. 110 nu. 2. & ſeqq. part. 2. in nouiſs. & Fran. Viu. deciſ. 185. nu. 8.*

13 Sed prior relata ſententia verior videtur, ac magis tenēda, per rationem *l. cum pater, §. libertis, ff. de leg. 2.* & quia nemini permittitur venire contra factum proprium, *l. poſt mortem, & ibi ſcribentes, ff. de adopt. latè Surd. d. conſ. 284. nu. 5.*

14 Secundò fallit, quādo ob neceſſitatem hæredis grauati, & prohibiti alienare, facta eſſet alienatio, quia tūc teneret alienatio, *l. filiusfamilias, §. Diui, ff. de leg. 1. vbi Rip. num. 9. & 57. Opizo. num. 46. Fernand. Loaz. nu. 85. & ſequen. l. peto. §. prædium, & ibi Doctor. ff. de legat. 2. Ruyn. conſ. 93. nu. 3. lib. 1. Cephal. dicto conſ. 261. nu. 21. Craſ. in §. fideicommiſſum quæſt. 58. Petra de fideicom. quæſt. 8. num. 316. & 319. verſ. verumtamen. Peregr. in tract. de fideicom. art. 40. nu. 20. conſ. 47 lib. 3. & conſil. 50 nu. 5. & ſeq. lib. 4.*

15 Quam fallentiam intellige, *vt per Petr. dicta quæſt. 8. num. 317. & ſeqq. & num. 321. & ſeqq. & Peregrin. de fideicom. art. 40. nu. 20. 21. & ſeqq. & conſ. 47. conſil. 49. nu. 8. & ſeqq. lib. 3. & d. conſ. 50. nu. 5. & ſeqq. lib. 4. Gabr. conſ. 118. nu. 5. lib. 1.*

16 Tertiò fallit, ſi teſtator vſus ſit verbo ſubiunctiui temporis, hoc eſt, ſi alienauerit, & ſic verba ſonant in actum perfectum, quo caſu alienatio dicitur valida, & is, cuius fauore prohibita fuit alienatio, agere poteſt ad pretium, nō autem ad rem, *ad ſcripta per Ceph. conſil. 715. num. 8. Petra de fideicom. quæſt. 3. nu. 9. & quæſt. 4. num. 4. & Menoch. conſ. 63. num. 3. & ſeqq. & num. 8. lib. 1.* vbi declarat, ſed quod alienatio poſſit reuocari, voluit *Bart. in l. quoties la prima, C. de fideicommiſs.* & fortè melius.

17 Sublimitatur, quando teſtator dixiſſet, prohibeo bona alienari, & ſi alienauerit, &c. quia ex hac verborum geminatione agi poterit ad vendicationem alienatorum, *ita Mar. Socin. iun. in dicta l. filiusfam. §. Diui num. 87. in fine, & num. 88. & ibidem Rip. num. 48. Fernan. Loaz. num. 113. ff. de leg. 1. Menoch. dicto conſil. 63, num. 7. & Petra dictu quæſt. 3. ſub num. 9. verſic. & hæc Bart ſententia.*

18 Quartò fallit, quando prohibitio alienationis facta eſſet in contractu, quia tunc ſi prohibitus alienauerit, transfert dominium. *Bart. in l. ea lege, & ibi Angel. in princip. Salycet. num. 2. Imol. in princ. Cuma. & aly. C. de condit. ob cauſ. Bart. in dicto §. Diui num. 14. & ibi Iaſ. in 2. lect. num. 114. Crot. num 86. Ruyn. nu. 97. & ſeq. Rip. num. 84. Opiz. num. 57. Socin. iun. nu. 17. & Alciat. nu. 35. Corn. conſ. 181. num. 48 lib. 2. Anan. conſ. 47. num. 8. Pariſ. conſil 100. num. 1. & ſeqq. lib. 4. Alba conſ. 423. num. 3. Becc. conſ. 80. num. 2. Caſtan. conſil. 55. num. 23. Gabr. conſ. 140. nu. 50. lib. 1. Surd. conſ. 399. nu. 2. lib. 3. Odd. conſ. 48. num. 8. Menoch. conſ. 63. num. 1. lib. 1. Peregrin. de fideicommiſs. artic. 51. num. 69. & ſeqq. Petra de fideicom. quæſt. 4. Ludou. in deciſ. Peruſ 68. in fine, vbi de communi teſtatur Magon. deciſ. Florent. 112. num. 3. & 19. Cardin. Seraphin. deciſ. 477. nu. 3. qui num. 4. & ſeqq.* notat plures caſus, in quibus alienans non poteſt præiudicare pacto, itaut etiam in emptorem non poſſit dici translatum dominium, quin ab eo res vendicari poſſit, & in propoſito videas quoque *Peregrin. de fideicom. art. 51. nu. 76. & plurib. ſeq.*

19 Ad præmiſſa etiam notandum erit, quod vt alienatio valeat, nec dicatur contrauentū prohibitioni, (quatenùs admittamus ſententiam, de qua num. 14.) requiritur, quod creditores vrgeant, quod ſufficit, vt prohibitus ſpontè procedat ad bonorum alienationem, abſque eo, quod patiatur bona capi per creditores, & ſubhaſtari, *l. pater filium in princip. in ſecundo reſp. ff. de legat. 3. Gabr. dicto conſ. 118. nu. 5. lib. 1. Maſcar. de prob. concluſ. 1236. num. 36. Peregrin. de fideicomm. artic. 40. numero 35.*

20 Tutius tamen erit, ſi bona vendentur iuſſu iudicis, & inuito hærede grauato, *per doctrinam Bart. in l. peto. §. prædium, ff. de leg. 2.* dum loquitur de primo, & ſecundo decreto. *Bal. in cap. 1. nu. 11. de prohibita feudi alienat. latè Borgnin. deciſ. 6. par. 3. & Petra de fideicom. quæſt. 8. nu. 320.*

ARGVMENTVM.

Venditor quando de euictione teneatur rei alienari prohibitæ, vel etiam alienatæ lite pendente.

Et quando emptor ſaltem recuperet pretium.

Et quid in re maioratus vendita.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommiſſo obnoxiorum facta ab ignorante ignoranti tenet irreuocabiliter.*
Sed contrarium, nu. 2.
Declaratur prima opinio, nu. 3. remiſſiuè.
4 *Alienatio vbi expreſsè fuit prohibita, lex ab initio annullat.*
Etiam ſi facta ſit ab ignorante ignoranti, nu. 5.
6 *Re alienata, lite pendente, & alio translata, vel in potentiorem, reus tenetur aliam loco illius ſubrogare de iure Canonico.*
Et de iure ciuili tenetur in duplum æſtimationis pretij, numero 7.
Et de ratione, nu. 8.
9 *Res litigioſa vbi alienatur, tam vendens, quam etiam acquirens punitur.*
Fallit ſi ignorauerit, nu. 10.
11 *Ignorantia excuſat à pena.*

12 *Ignorantia facilius præſumitur in acquirente, ac emptore.*
13 *Venditor præſumitur ſcire qualitates rei venditæ.*
Fallit, quando venditor in ius alterius ſucceſſit, numero 17.
Secundo fallit, quando fuiſſet abſens, & per procuratorem generalem negocia ſua geſſerit, numero 15.
16 *Re pretio, lite pendente vendita, duplicatur pretium fiſco, & res vendita reſtituitur venditori.*
Et quid quando non fuit pretio vendita, ſed permutata, vel donata, nu. 17.
Et venditor tantum ſciuit, nu. 18.
19 *Venditor de euictione tenetur ex venditione rei litigioſæ, præſertim ſi ſit promiſſa.*
20 *Acenſatus alienare non poteſt poſt ſententiam, & ſi alienat, reuocatur.*
Sed vtrum emptori pretium reſtitui debeat, diſtinguitur, & declaratur, nu. 21. 22. & 23.
22 *Ignorantia craſſa & ſupina, ſcientiæ comparatur.*
24 *Emens rem reſtitutioni ſubiectam pretium recuperat re euicta, ſcientia non obſtante.*
Fallit in malæ fidei emptore, qui non fuit ſtipulatus euictionem, nu. 35.
26 *Emens ſcienter rem alienari prohibitam, ſecuta euictione agere poteſt ad pretium, quando fuit de euictione ſtipulatus, & nu. 27.*
28 *Emptor rei maioratus, an & quando recuperet expenſas à ſequente ſucceſſore illam euincente.*
29 *Alienatio vbi eſt prohibita ſub pena amiſſionis ipſius rei, non habet locum regula, Quem de euictione, &c.*

Q V Æ S T. L X.

QVæro, an nõ obſtante expreſſa alienationis prohibitione teneat alienatio facta ab ignorante, ita vt vẽdicari non poſſit.

1 Nam in ſimplici fideicommiſſo, & ſic in tacita prohibitione videmus, quod ſi alienatio fiat ab ignorante ignoranti valet irreuocabiliter *l. quidam ita, §. vltima, ff. ad Trebellian. l. ſi hæres & l. fin. §. fin. & ibi Bar. Bald. Alberic. Imol. Paul. de Caſtro, & alij, ff. de leg. 2. Alexand. in l. Marcellus, §. res, quæ num. 3. ff. ad Trebellian. & ibi Angel. num. 2. Ripa in l. filiusfamilias, §. Diui num. 11. ff. de leg. primo Padilla in authent. res, quæ num. 3. & ſequentibus vbi ceteros adducit, C. commun. de legat. Roland. à Valle conſil. 85. num. 18. lib. 1. & conſil. 81. lib. 2. Rimin. iun. conſil. 23. num. 324. conſil. 324. vbi teſtatur ita fuiſſe iudicatum, & conſil. 782. numero 129. & ſeq. Cephal. conſ. 261. num. 31. conſil. 393. num. 78. & 87. & 167. & conſil. 761. num. 10. & ſeqq. Decian. conſ. 57. num. 15. lib. 3. Gabriel conſ. 118. & conſil. 119. lib. 1. Menoch. conſ. 44. num. 16. lib. 1. Petra de fideicommiſſ. quæſt. 3. num. 36. & quæſt. 14. numero 308. Craſſ. in §. fideicommiſſum quæſt. 56. num. 4.* vbi teſtatur de communi ſententia. *Peregrin. de fideicom. artic. 40. num. 30. & artic. 45. num. 24.* qui pariter de communi fidem facit. *Oſaſch. decis. 73. Ioſeph Ludou. decis. Peruſ. 29. num. 30. part. 1. Magon. decis. Florent. 102. n. 12. Rota Roman. decis. 21. part. 1. in nouiſſ.*

2 Licet contra, quod ſufficiat ignorantia alienantis, vel acquirentis & ita quod vtriuſque ignorantia non ſit neceſſaria, tentat & malè *Angel. relatus à Petra in dicto tract. de fideicom. d. quæſt. 3. nu. 4. & relati per Io. Neuiz. conſ. 32. nu. 9.*

3 Etenim dicta prior concluſio tenenda eſt cum declarationibus, de quibus *per Peregrin. poſt alios in dicta tract. de fideicom. art. 40. nu. 38. & 39.*

4 Non ſic tamen in quæſtione, de qua agimus, dicendum eſt, quia lex ab initio annullat alienationem, & tribuit vendicationem. *Paul. de Caſtro in l. fin. C. commun. de legat. Alexand. conſil. 93. lib. 2. Afflict. decis. 335. in ſecundo dubio. Grammat. decis. 93. Menoch. conſ.*
5 *89. num. 77. lib. 1.* & dixi in præcedenti quæſtione, & alibi, etiam quod facta ſit ab ignorante ignoranti. *Glo. in l. cum pater. §. libertis, ff. leg. 2. Paul. de Caſtr. in l. fin. §. fin. in fine de leg. 2. & in l. filiusfamilias, §. Diui, vbi Iaſ. num. 69. Ripa num. 11. ff. de leg. 1. Surd. conſil. 116. num. 17. lib. 1. Honded. conſ. 42. num. 50. lib. 2. Peregrin. de fideicommiſſ. artic. 40. num. 39. verſic. Rurſus text. & conſ. 35. num. 4. & ſeqq. lib. 2. Rota decis. 21. & 22. parte prima, & decis. 49. num. 4. & ſeqq. part. 2. in nouiſſ.* vbi de magis communi, *& decis. 268. part. 2. in recentior.*

6 Sed quid, agendum, ſi res alienata ſit lite pendente, ac re haberi non poſſit, vt quia eſt res mobilis aliò translata; vel immobilis per procuratorem detenta.

Reſpondetur, quod iure Canonico inſpecto, iudicis officio implorato, cogi poteſt reus aliam rem loco illius ſubrogare, *cap. eccleſia il 2. vt lite pendente.*

7 Verum de iure ciuili in duplum æſtimationis pretij
8 teneretur, *l. fin. ff. eodem.* Nimirum, quia res ipſa ſtatim
quod eſt effecta litigioſa, non poteſt amplius alienari,
neque pignorari, *l. Diuus, ff. de petit. hæred. tot. tit. ff. &*
C. de litig. l. 1. § fin. ff. quæ res pign. & ibi notatur Abb.
in dicto cap. eccleſia num. 9. Gloſ. Cyn. Bal. & Caſtr. in l. 1.
9 *C. commun. diuid.* & vbi alienatio fuit ſequuta, tam alie-
nans quam etiam acquirens pęnis legalibus afficiun-
10 tur, *dicta l. fin. C. de litig.* Diſtinguitur tamen, quod ſi
venditor & emptor ignorent rem eſſe litigioſam, eo
caſu neuter punitur, *Gloſ. & ſcribentes in d. l. fi. & Abb.*
in d. cap. eccleſia.

11 Ratio eſt, quoniam ignorantia pęnam non mere-
tur, vel ſaltem excuſat à pęna. *cap. cognoſcentes, extra*
12 *de conſtit.* In emptore vero, & acquirente facilius
ignorantia præſumitur, *l. verius, ff. de probat. Surd. de-*
13 *ciſ. 265. num. 6.* & è contra in venditore magis præſu-
mitur ſcientia, quia agitur de facto ſuo proprio *l. quan-*
quam, ff. ad Velleian. Gloſ. in authent. ſed cum teſtator.
C. ad leg. falcid. Surd. dicta decis. 265. num. 5. quamuis
14 hoc fallat, quandq venditor in ius alterius ſucceſſit, *l.*
qui in alterius, ff. de reg. iur. vel ſi fuiſſet abſens, & in
partibus longinquis per procuratorem generalem ne-
gocia ſua geſſiſſet, *ad notata per Gloſ. & Doctores in di-*
cta l. fin.

16 Quando vero tam venditor, quam emptor, & ſic vterque illorum ſciuerit rem eſſe litigioſam, ſi res pretio fuerit alienata, emptor pretium amittit, & tantumdem venditor, & ita duplicatum pretium fiſco perſoluitur, ac inſuper annullato contractu res vendita reſtituitur.

17 Vbi autem non fuit pretio alienata, vt quia per mutationis, vel donationis titulo, tunc æſtimatur res, & pro quantitate æſtimationis vterque ad fiſci commodum mulctatur.

18 Sed ſi venditor tantum ſciuit, emptor rem reſtituit recepto pretio à venditore cum alia tertia eiuſdem pretij parte in pœnam venditoris, vel cum tertia parte ęſtimationis rei, quando alienatio facta non fuit pro pretio.

19 Ex his dubium oritur, quid ſi venditor in huiuſmodi alienatione de euictione promiſerit, ſub pœna dupli, an teneatur, quia venditionis contractus ſit nullus; & concluditur pro emptore ratione euidenti, quia promiſſio de euictione non pertinet ad validandum contractum venditionis, ſed ad prouidendum emptori, *vt in ſpecie concludunt Cyn. Bald. & Salycet. in dicta l. fin. de litig. & ſequitur Peregrin. in tractat. de iure fiſci libro quarto de litig. titul. 6. numero 35.*

20 Simile eſt quod dicimus de accuſato ſuper fracta pace, qui etſi, quod fortius eſt, iudicio pendente rerum ſuarum liberam adminiſtrationem contrahendo & teſtando habeat, non tamen id procedit, ſi lite cępta accuſatus conſcientia perpetrati criminis in fraudem legis & conſtitutionum bona ſua alienet, quoniam eo in caſu poſt declaratoriam ſententiam, fraude detecta, actione reuocatoria alienata reuocari poſſunt, *per text. in l. final. §. ex bonis, ff. de bon. damnat. & in l. in fraudem, ff. de iure fiſci, & in l. aufertur, §. in reatu, ff. eodem titul. Bartol. in l. poſt con-*
21 *tractum, ff. de donation.* vbi tradit qualiter fraudis præſumptio probetur, & quoad emptorem, an ſcilicet ei pretium reſtituendum ſit: diſtinguitur, an bonæ fidei emptor, an vero fraudis particeps fuerit.

Primo caſu, ſi inſtam delicti, & factæ accuſationis ignorantiam habet, & titulo oneroſo in eum facta eſt alienatio, eidem pretij reſtitutio facienda eſt, ne fiſcus cũ aliena iactura iniquè locupletetur, & emptor bonæ fidei damnum indebitè patiatur, *ad text. in l. 1. §. ſi quis in fraudem patroni. ff. ſi quid in fraud. patron. fact. ſit in l. qui à debitore, ff. quæ in fraud. credit. in l. ſi Senatus conſulto. ff. ad Senat. Conſult. Syllan. in l. emptor, & ibi per Doctor. ff. de rei vendi. Gloſ. in cap. ad audientiam in ver. refundendam de reb. eccleſ. non alienan.*

22 Declaratur tamen hic caſus vt procedat, quando ignorantia fuit iuſta ſecus ſi craſſa & ſupina, quæ ſcientiæ comparatur, *cap. 1. de poſtulat. Prælat. & l. nec ſupina, ff. de iur. & fact. ignor. Surd. deciſ. 221. numero 15.*

23 Secundo caſu, quando fraudis particeps fuit, pretium amittit, *l. ſi fundum, C. de euict. & l. ſi fratres, C. commun. vtriuſq. iud.* nam imputet ſibi quod cum tali delinquente ſciens prudenſque contraxit, vnde merito ſuæ ſtultitiæ pœnam luere debet, cum contra legem fuerit mercatus, *dicta l. ſi fundum, & dicta l. ſi fratres, l. ſi debitor, vbi Bartol. num. 1. ff. quæ in fraud. credit. & l. qui à debitore eodem tit. Gloſ. in dicto cap. ad audientiam, & Bald. in l. final. §. emptor. num. 1. & 6.*
24 *C. comm. de legat.* licet præmiſſa non obtinerent in eo, qui ſcienter emit rem reſtitutioni ſubiectam, quia vt alias dixi, non obſtante ſcientia re euicta pretium à venditore emptor recuperat etiam ſi non ſit ſtipulatus, quamuis non intereſſe, vel duplum, *per text. in dicta l. fin. §. emptor, vbi Iaſ. nu. 2.* diuerſitatis rationem tradit.

25 Regulariter tamen malæ fidei emptor ſi non ſit ſtipulatus pretium re euicta, nihil conſequitur, *dicta l. ſi fundum, & dicta l. ſi fratres. Iaſ. in d. l. fin. §. ſi emptor. num. 2. C. commun. de legat. Andr. Gayl. pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 139. nu. 16.*

26 Prout nec ſcienter emens rem alienari prohibitam, ſequuta euictione, agit ad pretium. *Rota deciſ. 48. nu. 4. poſt tract. Cinc. de Cenſibus.*

27 Limitatur nihilominus, quando expreſsè fuit de euictione ſtipulatus. *Bartol. in l. qui Romæ, §. duo fratres num. 25. ff. de verbor. obligat. Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. Gloſ. 1. num. 11. Corne. conſil. 2. num. 9. & ſequent. lib. 3. Oſaſc. deciſ. 18. numero quinto, & 6. Surd. deciſ. 243.* Quamuis intereſſe, vel damna ſcienter emens non conſequatur, prout in emente ſcienter bona ſubiecta fideicommiſſo concludit *Gamma deciſ. 20.*

28 Sed an emptor rei maioratus recuperet expenſas in ea bona fide factas à ſequenti ſucceſſore illam euincente, & an eidem emptori competat pro eis ius retentionis, videas per teipſum apud *Guttierez pract. quæſt. lib. 3. quæſtione 68. numero 1. & ſequentibus, & numero 8.* vbi, quid ſi expenſæ factæ ſunt mala fide.

29 Denique nota, quod vbi alienatio eſt prohibita ſub pęna amiſſionis ipſius rei, non habet locum regula, quem de euictione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio. de qua *in l. vendicantem, ff. de euictio. Afflict. in cap. ſi vaſallus, ſi de feud. defunct. fuer. controuerſia inter domin. & agnat. nu. 56.*

ARGVMENTVM.

Conſenſus, qui requiritur in aliquo actu, an debeat eſſe expreſſus, vel ſufficiat tacitus.

Promiſſio defenſionis quid importet.

Promittens præſtare fideiuſſores de euictione, an poſſit adimplere per æquipollens.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubens cenſetur conſentire contractui, pro quo fideiubet.*

Intellige, vt nu. 6.

3 *Statuto, quod filius ſe obligare non poſſit ſine conſenſu patris, ſi pater pro filio fideiubeat, ſatisfactum dicitur.*

4 *Alienatio ſi ſit prohibita abſque conſenſu puta matris, conſenſus requiritur expreſſus, non tacitus pro illius validitate.*

5 *Conſenſus quando requiritur pro forma, expreſſus eſſe debet, & non tacitus.*

Fideiuſ-

7 *Fideiuſſio vbi tenet, & venditor promiſit releuare indemnem fideiuſſorem, is debet indemnis conſeruari re euicta.*

Extenditur non procedere in promittente defenſionem, quæ importat litem in ſe ſuſcipere, & iudicatum ſoluere, nu. 8.

9 *Defendere non dicitur, qui ſubterfugit iudicium, & declinat forum.*

10 *Promittens generalem defenſionem, tenetur ſatisdare de iudicatum ſoluendo.*

11 *Promittere litem ſuſcipere, & indemnitatem, idem important.*

12 *Fideiuſſor euictionis liberandus eſt à fideiuſſione re euicta. Præſertim ſtantibus moleſtijs paſſis per fideiuſſorem, nu. 13.*

14 *Promittens in venditione præſtare fideiuſſorem non poteſt adimplere per æquipollens, niſi quando melius, & ſecurius creditori ſuccurritur.*

15 *Venditor loco fideiuſſoris de euictione non admittitur ad inueſtimentum, quando etiam promiſit indemnitatem, & litem ſuſcipere.*

16 *Emptor, cui tradita fuit res vendita, nec lis, nec quæſtio mouetur, ſatis dicitur cautus per pretij inueſtimentum in alia re, quæ remanet pro euictione obligata.*

Sed contra, nu. 18.

Declaratur procedere, ſi emptor velit agere de euictione, non autem ſi agat ex empto, nu. 17.

QVÆST. LXI.

TEſtator prohibuit, quod filij non valeant vendere bona ſibi relicta abſque expreſſo matris conſenſu patrui, vel alterius cuiuſcunque. Quæritur, num ſi mater, vel alius vt ſupra, fideiubeat de euictione occaſione alienationis à filio factæ ita dicatur conſenſiſſe, vt alienatio omninò valeat, & ſubſiſtat?

Et prima facie dicendum videtur, quod ſic.

1 Quia fideiubens cenſetur conſentire contractui, pro
quo fideiubet, *l. 1. §. ſed & ſi ſerui. & ibi Gloſ. & Doct.*
ff. quod iuſſu l. exceptione, & ibi Bald. & Alberic. C. de
euictio. iuncta l. vendicantem, ff. eodem tit. & l. Pompon.
§. 1. ff. in quib. cauſ. pig. vel hypoth. tacitè contrahat. Ful-
goſ. conſ. 67. paterfam. colum. 3. verſic. ipſe autem fideiuſ-
ſor. Vnde *Bal. in ſua Margarita in ver. ſtatutum verſic.*
2 *pen.* dicit, quod ſtante ſtatuto, vt filius non poſſit ſe
obligare ſine conſenſu patris, ſi ipſe pater pro filio fi-
deiubeat, ſatisfactum eſt ſtatuto cum id faciens con-
ſentire videatur, ſequitur *Alexand. in l. is, à quo hæres,*
§. fin. colum. 1. ff. de acquir. hæred. Tiraquell. qui alios ad-
ducit de retract. lignag. §. 1. Gloſ. 1. num. 273. Rota di-
uerſ. decis. 797. num. 3. part. 1. cum pluribus allegatis per
3 *Maur. de fideiuſſor. cap. 4. num. 18.* quodque fideiuſſor
contractum approbare cenſeatur. *Dec. conſil. 15. nu-*
mero 17. lib. 1. Surd. conſil. 15. numero 20. lib. 1. Rota di-
cta deciſ. 797. num. 1. & deciſ. 362. ſub num. 4. parte pri-
ma in recentior. Maur. de fideiuſſ. dicto capit. 4. nume-
ro 15.

4 Sed præmiſſis non obſtantibus concludendum eſt,
non ſufficere matrem fideiuſſiſſe vt approbaſſe cenſeatur, ſed requiri expreſſum conſenſum, & non tacitum ex actibus reſultantem. *Rota deciſ. 15. de offic. delegat. in nou. Gonzal. ſuper reg. 8. Glo. 42. num. 20. Pariſ. de reſignat. lib. 8. quæſt. 10. num. 18. & ſeq. Rota d. deciſ. 797. nu. 12. parte 1. & coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 384. nu. 7.*

5 Prout etiam quando requiritur conſenſus pro forma *Cardin. Seraphin. deciſ. 115. num. 1. & Rota eadem dicta deciſ. 384. num. 8. citat Sarnen. in regul. de impetr. benef. vac. per obitum famil. Card. quæſt. 11. ſub num. 2. & ſub nu. 5. Gonzal. qui cęteros allegat ſuper reg. 8. Glo. 47. nu. 21.*

6 Non obſtant contraria, quia non habent locum, vbi conſenſus requiritur expreſſus, & pro forma, *vt dicta deciſ. 384. nu. 7. ac tradit Card. Seraph. d. deciſ. 115. numero 1.*

7 In caſibus autem in quibus tenet fideiuſſio, & fuit facta animo & intentione ſe obligandi, & venditor promiſit eum releuare indemnem, is debet indemnis releuari, re euicta *l. qui debitorem, & l. fideiuſſor. ff. de fideiuſſ. l. vnica, vt act. ab hæredi. & in hæredi. Rota coram Coccino Decano deciſ. 17. nu. 5.*

8 Idem dicimus de promittente defenſionem, quo-
niam id importat non ſolum litem in ſe ſuſcipere, ſed
etiam iudicatum ſoluere, alias non diceretur rectè de-
fendere *l. rectè defendi, & ibi Caſtren. hoc alibi non be-*
ne inueniri, ff. de iudic. l. & iudicatum, ff. de iudicat. ſol.
9 cum non dicatur defendere, qui ſubterfugit iudicium,
& declinat forum, poſtquam conſenſit in iuriſdictio-
nem, ſed qui perſeuerat vſque in finem iudicij in de-
fendendo, & ſi ſuccumbat, ſoluit. *Roman. conſil. 169.*
10 *Magiſter Paulus per totum*. Ideò qui promittit gene-
ralem defenſionem, tenetur ſatisdare de iudicatum
ſoluẽdo *l. item ait Prætor. §. defendi. ex quib. cauſ. maior.*
l. ſed & ea. §. defendere, vbi Gloſ. in ver. cauere idoneè, ff.
11 *de procur.* Et manifeſtum eſt, quod promittere in ſe
litem ſuſcipere aut indemnitatem, idem important.
Bartol. in l. pater num. 1. & 3. ff. de dote prælega. Ruyn.
conſ. 187. nu. 2. & 3. lib. 1. Pariſ. conſ. 16. nu. 125. lib. 2.
Rota coram D. Coccino in Romana bonorum de Soderinis
26. Iunij 1602. in impreſſ. ſub eius nomine deciſ. 76. nu.
13. & 14.

12 Ita & re euicta liberandus eſt à fideiuſſione *Afflict.*
deciſ. 241. num. 4. quia ante ſecutam euictionem non
dicitur fideiuſſor ſtetiſſe in obligatione. *Bald. in l. face-*
re num. 2. Bartol. num. 3. Alexand. numero primo, & ſe-
cundo, ff. ſolut. matrim. Salycet. qui de communi in l. ſi pro
ea num. 5. C. manda. Aretin. in §. ſi quid autem num. 3.
inſtitut. de fideiuſſor. Surd. conſil. 367. numero 19 lib. 3.
Andr. Gayl. pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 29. Præſertim
13 ſtantibus moleſtijs paſſis per ipſum fideiuſſorem, *vt in*
Romana, ſeu Bononien. cenſu. 7. Maij 1601. corã R. P. D.
Pacen. & per eandem Rotam coram D. Coccino in de-
ciſ. 100. nu. 2.

14 Cęterum, vbi in venditione pactum fuit dare fideiuſſores, non poteſt adimpleri per æquipollens, niſi quando melius, & ſecurius ſuccurritur creditori, quam per fideiuſſores, *ſecundum Bar. in l. 1. ff. qui ſatiſda. cogantur vbi Iaſ. n. 12. & fuit reſolutum in Lauretana pecuniaria, 5. Apr. 1593 corã bo. me. Gypſio.* nõ tamẽ loco fideiuſſorum admitti debent ad inueſtimentum, quando fuit promiſſum præſtare fideiuſſores de euictione qui tene-

rentur litem in ſe ſuſcipere vel iudicatum, ac damna, & expenſas omnes litis ſoluere, & indemnem conſeruare emptorem, *l. ſi plus, §. mota ff. de euictio. Bart. in l. pater num. 1. & 3. ff. de dot. præleg. Ruyn. conſ. 187. nu. 2. & 3. lib. 1. Pariſ. conſ. 16. nu. 124 lib. 2. Cuman. conſ. 29. num. 20.* quæ omnia præſtari non poſſunt per inueſtimentum, *vt dicitur in dicta Lauretana, & probauit eadem Rota apud D. Coccinum deciſ. 275. nu. 3. & 4.*

16 Nec obſtat, quod quando res vendita tradita fuit emptori, cui vel lis, nec quæſtio mouetur ſuper re empta, ſatis dicitur idoneè cautus per pretij inueſtimentum in alia re, quæ remanet pro euictione obligata, *ad notata per Paul. de Caſtro, in l. ſeruus quem §. final. de action. empti. Ruyn. conſil. 141. num. 5. lib. 1. Oſaſc. deciſ. Pedem. 24. ex reg. l. qui rem. C. de euictio.*

17 Quia reſpondetur prædicta procedere, ſi velit agere de euictione, non autem ſi agat ex empto, *vt per*
18 *Card. Seraphin. deciſ. 624. num. 12.* qui addit, ex inueſtimento pretij cautum nō reddi emptorem quoniam ex eo tantum aſſecuratur pretium, non autem aliud intereſſe, quod multifatiam conſiderari poteſt, *vt per Iacob. Butrigar. & alios in l. qui rem. C. de euiction. & per eundem Seraphin.* vbi proximè ſupra, qui reſpondet dictæ deciſioni Oſaſchi 24.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum aduentitiorum filij per patrem facta, quando valeat, & abeo vendicari poſſint, licet de euictione teneatur.

Et quid in filio viuente patre dicendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum aduentitiorum filij patri eſt prohibita.*

Fallit, ſi fiat ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere tenetur, nu. 2.

3 *Pater alienans bona aduentitia, non poteſt ea vendicare.*

Contra nu. 5. & ſeqq.

Quamuis de euictione teneatur, nu. 7.

Fallit, ſi pater vendens graui egeſtate laboret, num. 18. & 20.

Et de ratione, nu. 19.

4 *Nemo auditur contra proprium factum.*

Fallit, quando quid factum fuit contra legem, num. 6. & ſequentibus.

9 *Maritus alienans rem dotalem contra iuris prohibitionem, poteſt rem auocare etiam conſtante matrimonio.*

Extenditur etiam procedere in alienatione contra prohibitionem teſtatoris, nu. 10.

11 *Prælatus alienans rem eccleſiæ contra iuris præcepta, poteſt eandem rem vendicare nomine eccleſiæ.*

12 *Regula l. vendicantem de euiction. non procedit, quando quis alienat contra prohibitionem legis, vel teſtatoris, & ſupra nu. 6.*

13 *Filius viuente patre non reuocat bona aduentitia per patrem alienata, licet ei interim non currat præſcriptio.*

Contrarium habetur, nu. 14.

15 *Pater compellitur conſentire filio vendicanti bona per illum alienata, quamuis promiſerit non venturum aduerſus alienationem.*

16 *Pater alienando rem filij aduentitiam, ſi ea recuperetur à filio, perdit vſumfructum, qui filio applicatur.*

Et de ratione, nu. 17.

20 *Pater poteſt ex cauſa neceſſitatis vendere filium, & numero 21.*

22 *Neceſſitas qualiter conſideranda ſit in venditione à patre de re filij.*

23 *Hæres rem ſuam à defuncto alienatam pro iure ſuo vendicare nequit.*

Etiam quod emptor de euictione agere non poſſit, numero 24.

QVÆST. LXII.

1 COmmuniter tradunt Doctor. *in l. 1. per illum text. C. de bon. mater. & præſertim Ari. Pinell. ibi par. 3. nu. 18. 19. 21. 29. 30. & ſequentibus.* Patri videlicet prohibitā eſſe alienationem bonorum aduētitiorum
2 filij, niſi tamen fiat ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere teneatur, *ad tex. in l. fin. §. ſin autem æs alienum tit. 1. poſt tit. de bon. mater.* cuius occaſione quæritur.

3 An ſtante ſupradicta prohibitione pater ipſe alienans poſſit rem à ſe venditam vendicare ab eo, in quem facta fuit alienatio; & negatiuè reſpondendum videtur per regulam *leg. vendicantem, ff. de euictionib.* qua dicimus, vt quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellat exceptio. facit alius text. *in l.*
4 *poſt mortem, ff. de adopt.* vbi Gloſ. & ſcribentes notant, quod nemo auditur contra factum proprium.

5 His tamen vel ſimilibus non obſtantibus concludendum eſt, patrem alienantem contra prohibitionem *dictæ l. 1. C. de bon. matern.* ex ea admittendum ad rem ipſam venditam vendicandam, & irritandam nomine filij, ex Gloſ. quam ſequuntur *Bald. Salycet. & poſteriores in l. cum à matre, C. de rei vendic. arg. l. quemadmodum C. de agric. & cenſi. lib. 10.* quam notat Gloſ. in dictis iuribus in contrarium adductis, vt nempè non
6 procedat in alienatione contra legem facta, vt bene poſt Bald. & Salycet. quos refert, aduertit *Iaſ. in l. iuſiurandum, §. procuratur ſub nu. 30. ff. de iure iur.* quam-
7 uis pater emptori de euictione teneatur, ſi de ea promiſit. *Odd. conſ. 51. nu. 17.* vel ſi emptor ignorauit etiam ad intereſſe, per ea quæ ſcripſit *Coſta de ſcient. & ignor. diſtinct. 35. nu. 10. & 11.*

8 Et in ſpecie, quod pater obligatus ex ſua perſona alienata reuocet iure, & nomine filij, vti eius adminiſtrator, habetur *per Salycet in dicta l. vendicantem. Alberic. in dicta l. poſt mortem col. 3. verſ. ſecundo & Alex. conſ. 109. num. 4. lib. 4. argum. notatorum per Gloſ. inſtit. quib. alien. lic. vel non. in ver. Interdicta,* cum dixit, virū alienantem rem dotalem contra iuris prohibitionem poſſe rem auocare etiam conſtante matrimonio, con-

cordat

cordat alia Glo. in l. vnica, §. & cum lex, C. de rei vxor.
actio. in verb. alienare, de communi. ibidem Aret. in prin.
quib. alien. lic. col. 2. Bald. Nouellus de dote, par. 7. priuil.
1. limit. 12. Campeg. de dote par. 4. quaſt. 20. Bartol. in l.
cum vir, num. 13. ff. de vſucap. & ibi Imol. & in aliena-
10 tione contra prohibitionem teſtatoris, Caſtr. in l. filiuſ-
familias, §. Diui, ſub num. 3. in fine, ff. de legat. 1. eſt text.
in cap. ſi quis presbiterorum iuxta communem intellectũ
de reb. eccleſ. non alienan. vbi Prælatus alienans rem ec-
11 cleſiæ contra iuris præſcripta, poteſt eandem rem vẽ-
dicare nomine eccleſiæ, quia tunc cenſetur altera per-
ſona, ſecundum Imol. & alios ibi, & in ſpecie Bero. num.
12 46. vbi ſic generaliter limitat regulam dictæ l. vendi-
cantem, ac in terminis per hæc, & alia ſic determinat
Pinell. de bon. matern. par. 3. ſub num. 73. quidquid ali-
qui in contrarium aſſeruerint, & cæteros huius opinio-
13 nis adducit: vbi etiam in verſic. ſed an filius, quærit,
vtrum filius admittatur ad reuocationem alienationis
aduentitiorum; & dicit, aſſerendum videri non poſſe,
ſaltem, dùm eſt in patris poteſtate, reuocare alienatio-
nem aduentitiorum à patre factam: non tamen ob id
eidem præſcriptionem currere, concedunt Bart. & Bal.
qui hanc ſententiam tenent, in Authent. niſi tricenn.,
C. de bon. mater. Bart. in l. ſi conſtante, num. 63. ff. ſoluto
matrim. & ibidem Ioan. Crot. num. 118. Bellon. conſ. 24.
num. 5.

14 Ex receptiori tamen concluditur filium ipſum ad-
mittendum ad bonorum aduẽtitiorum alienationem
reuocandam: non enim æquum eſt, vt patre alienante
bona aduentitia filij, non poſſit eo viuente admitti, vt
in ſpecie tradit Bald. in l. fin. §. in computatione num. 17.
C. de iure deliber. quem referunt Fabian. de Cioch. in Au-
thent. nouiſſima num. 239. & ſeq. C. de inoffic. teſtam. &
Pariſ. in cap. 1. num. 24. de præſcript. ſequuntur Corn. ibi-
dem num. 6. & Iaſ. conſil. 56. col. 2. lib. 3. verſic. confirma-
15 tur: nàm dicto loco inquit Bal. filium audiendum, &
patrem compellendum conſentire filio, licèt ipſe pater
promiſerit, ſe nunquàm venturum aduerſus alienatio-
nem, hanc ſententiam latè tuetur Pinell. in dicta par. 3.
num. 74. & 75. & in dicta Authen. niſi tricenn. ſub nu.
44. verſic. mihi autem mirum, & num. 45. & ſeqq. tradit
inſuper Bar. in dicta l. ſi conſtante num. 36. & ibid. Ioan.
Crot. num. 118. ff. ſoluto matr. Aret. conſ. 72. in ſecunda
quæſt. col. 4. Soc. conſil. 34. num. 12. lib. 1. Couar. var. re-
ſolut. cap. 8. num. 6. & ſeq. Aſcan. Clemen. in tract. de pa-
tria poteſta. effectu 12. nu. 15. & ſeq. imò pater alienan-
16 do perdit vſumfructum, qui filio applicatur, l. ſi vſuſ-
fructus, vbi Gloſ. & Salycet ff. de iure dot. §. finitur In-
ſtit. de vſufruct. Franc. Faber in §. item finitur, Inſtit. eo-
dem tit. Ferdin. Loaz in dicta l. filiusfamilias, §. Diui nu.
17. ff. de leg. 3. Couar. dicto cap. 8. ſub num. 6. verſic. quòd
17 ſi patre. Nimirùm, quia ſicuti filius, qui eſt dominus,
& habet proprietatem bonorum, non poteſt ea aliena-
re in præiudicium patris, qui ſolum habet vſumfructũ
cum vita finiturum l. 3. vbi Glo. C. de patria poteſta. Af-
flict. deciſ. 141. num. 2. Aſcan. Clem. dicto effectu 12. nu.
35. ita pater, qui minus iuris habet alienare non poſſe,
debet in præiudicium filij, cui ius maius competit.

18 In aliquibus tamen caſibus permiſſum eſt patri alie-
nare bona aduentitia filij, & quidem irreuocabiliter,
veluti, ſi pater graui egeſtate laboret, ita Cordub. in l. ſi
19 quis à liberis in princ. ff. de liber. agnoſcen. qui ea moue-
tur ratione, quia perſona dignior eſt rebus, vt in cap.
præcipimus duodecima quæſt. 1. Glo. in cap. cum olim, de
20 maior. & obedien. vnde & pater in caſu neceſſitatis po-
teſt vendere filium, l. 2. C. de patr. qui fil. diſtrax. multò
magis poterit bona diſtrahere vt ſibi ſubueniat, etſi li-
citũ eſt in caſu neceſſitatis furari bona, in quibus nul-
lum ius competit, quantò magis licebit ea vendere, in
21 quibus ius habet vſusfructus; & in ſpecie, quòd pater
licitè poſſit alienare aduentitia filiorum ex cauſa ne-
ceſſitatis, præter ſuperius dicta, eſt text. in l. fin. §. ſin au-
tem æs alienum, C. de bon. quæ liber. etiam ſine iudicis
decreto, ſi filij ſint maiores, Alex. Iaſ. & alij in l. Præ-
ſes C. de tranſact. Tiraq. in præfat. l. ſi vnquam num. 28.
C. de reuoc. donat. Marſil. ſing. 498. Natt. conſil. 179. nu.
7. Couar. dicto cap. 8. num. 6. Pinell. in dicta par. 3. de bon.
matern. nu. 21. Crau. conſ. 74. nu. 1.

22 Neceſſitas autem qualiter in propoſito accipienda
ſit, videas penès Doctores præallegatos, & in ſpecie
Surd. in tract. de aliment. tit. 7. priuil. 37. nu. 7.

23 Licet vbi filius hæres eſſet patris ad rem vendicandã
alienatam non admitteretur pro iure ſuo, etiam quod
24 emptor de euictione agere non poſſet, vt per Peregr.
de fideic. art. 33. nu. 6. 7. & 11.

ARGVMENTVM.

Euictio an, & quando debeatur pro re legata.

SVMMARIVM.

1 *Hæres de euictione tenetur pro re legata, & nu. 3.*
Et antequam euincatur petitur cautio iudicis officio, numero 4.
Fallit, vbi res alienari prohibita legatur, vel res aliena, num. 6.
Sublimitatur quando legata conſiſtunt in bonis, quæ patiuntur euictionem, quia non erant teſtatoris, quia hæres non tenetur de euictione, cum teſtator errauit, numero 7.
Contrarium habetur nu. 12.
2 *Hæres, adeundo dicitur quaſi contrahere cum legatarijs.*
5 *Quantitas vbi eſt legata, & ab hærede fuerunt conſignata bona quæ fuerunt euicta, hæres tenetur de euictione.*
8 *Legatarius agens de euictione, petit ab hærede rem legatam, quaſi nunquam tradita extitiſſet.*
Secus ſi aliàs, quoniam agitur de intereſſe, nu. 9.
10 *Emens rem ſibi legatam ignoranter, de euictione agere poteſt, vt rem emptam conſequatur, ac ſi euicta res eſſet.*
Et agit vel actione ex empto contra venditorem, vel actione ex teſtamento, nu. 11.
12 *De euictione nemo tenetur, niſi qui vendit, vel tradit ex aliqua cauſa oneroſa.*
13 *Euictio non debetur pro legato ſpeciali, & in re certa.*
Et de ratione num. 17.
Primò declaratur vt locum non habeat, quando culpa ipſius hæredis res legata fuit euicta, nu. 19.
Secundò declaratur non procedere in legato facto coniunctæ perſonæ, nu. 20. & ſeqq. & nu. 40.
Primò ampliatur locum habere, etiam quòd legatum factum fuerit rei alienæ, nu. 21.

Et

Digitized by Google

Et vbi non daretur actio de euictione, daretur actio legataria, nu. 22.

Secundo ampliatur, vt ſi res præſtari non poſſit, vt quia aliena, debeatur æſtimatio, nu. 23.

Tertio ampliatur, quando amico valdè dilecto, uel coniuncto legatur, nu. 24.

Primò ſallit dicta ampliatio, quando etiam hęres eſt coniunctus, nu. 25.

Secundò ſallit quod fuit dictum de æſtimatione, quando ex veriſimili mente teſtatoris colligi poteſt, quòd fuit legata res ipſa, nu. 26.

Tertiò declaratur, quando res legata erat aliena: quo caſu hæres tenetur de euictione, nu. 27.

Quartò declaratur non procedere, quando non uni ſoli hæredum teſtator fecit prælegatum, ſed vtrique; quia tunc debetur euictio, nu. 28.

Et de ratione num. 29.

Ampliatur, euictionem etiam dari in portione hæreditaria, nu. 33.

Quintò declaratur non procedere in legato facto pro legitima, num. 37.

Intellige, vt num. 38.

Sexto declaratur non habere locum, cum teſtator ſciens rem à ſe poſſeſſam obligatam eſſe conditionibus extinctiuis, eam ſcienter legauit nu. 39.

14 *Euictio in re legata in genere non debetur.*

Primò limitatur, ſi legata ſit res vniuerſalis, quia parit damnum legatario, nu. 15.

Secundò limitatur, quando legatum eſt incertum de certis, quia dicitur legata ſpecies, nu. 16.

18 *Euictio ceſſat in legato rei communis, ſiue teſtator ſciat, ſiue ignoret.*

30 *Diſpoſitio § euictis, non extẽditur vltra ſuos terminos; ſed reſtringitur ad caſum, in quo loquitur.*

31 *Euictio non debetur inter hæredes pro re in teſtamento diuiſa.*

Fallit, quando res legati titulo fuit relicta, nu. 32. vbi de ratione.

34 *Teſtator in diuiſione, vbi voluit præſtari ſingulis filijs, & hæredibus ius integrum, tunc voluiſſe cenſetur locum eſſe actioni pro ſubſecuta euictione.*

35 *Hæres tenetur luere rem legatam à teſtatore pignoratam.*

Fallit, ſi prælegatum fiat tantum vni, nu. 36.

41 *Legatarius emens ab hærede rem legatam, quam ignorabat eſſe legatam, legato non cenſetur renunciaſſe.*

Declaratur num. 42.

43 *Legatarijs in caſibus in quibus debetur euictio, ea non expectata, ſtatim agi poteſt, quòd apparet rem ſibi traditam eſſe alienam.*

Nec opus eſt denuntiatione, nu. 44.

QVÆST. LXIII.

Euictio vtrum pro re legata euicta debeatur, nunc videndum eſt.

1 Nàm quòd debeatur, affertur *l. ſi*
domus, §. de euictione, ff. de lega. 1. vbi
2 Iaſ. in tertio not. rationẽ reddit; quia
hæres adeundo hæreditatem, dicitur
quaſi cõtrahere cum legatarijs, *l. apud Iulianum, §. fin.*
3 *ff. quib. ex cauſis in poſſeſſ. eatur.* & per conſequens efficitur poſteà debitor neceſſarius; & ideò de euictione
tenetur, quamuis ex titulo lucratiuo legati, *l. ſi hæredi-*
4 *tatem, §. 1. ff. manda.* & antequã euincatur, petitur cau-
tio iudicis officio, *Iaſ. in dicta l. ſi domus, §. de euictione,*
num. 1. 3. & 5. ff. de legat. 1. Raph. Cuman. conſ. 29. in fin.
5 *in ver. de legatis verò;* vbi, quando eſt legata quantitas,
& fuerunt ab hærede conſignata bona, quæ fuerunt
euicta, quòd hęres de euictione tenetur, & in legato bo-
norum. *Abb. conſil. 45. videtur primò in princ. lib. 2* vbi
6 excipit, niſi res aliena prohibita legetur, & loquitur
etiam in re aliena legata matri.

7 Prædicta tamen ſententia limitatur, quando legata
conſiſtunt in bonis, quæ patiuntur euictionẽ; quia non
erant teſtatoris; quoniam hæres non tenetur de eui-
ctione, ex quo teſtator errauit, *vt per Cuman. d. conſil.*
8 *29. in fine*, legatarius autem agens de euictione, petit
ab hærede rem legatam, quaſi nunquàm tradita exti-
tiſſet, *Iaſ. in dicta l. ſi domus, § de euictione, num. 34. 35.*
9 *& 36 ff de legat. 1.* ſecus, ſi aliàs, quia agitur ad intereſ-
ſe, *Bart. in l. 10. C. de leg. 1. & in dicta l. ſi domus, §. de eui-*
ctione.

10 Quinimò emens rem ſibi legatam, quam ignorabat
ſibi legatam, de euictione agere poteſt, vt rem emptam
conſequatur, & pretium à venditore conſequatur, ac ſi
euicta res eſſet, *l. huiuſmodi, §. qui ſeruum, ff de leg. 1. vbi*
Iaſ. in quarto notab. & in fine, & ibidem Paul. de Caſtro
11 *in prin.* vbi, quod agit vel actione ex empto, contra vẽ-
ditorem, *l. cui res, ff de act. empti*, quaſi à ſe ipſo euice-
rit, vel actione ex teſtamento.

12 Contrarium præmiſſis non obſtantibus concludẽ-
dum videtur: quia nemo tenetur de euictione, niſi qui
vendit vel tradit ex aliqua cauſa oneroſa: nam in his
caſibus debetur euictio, etiamſi nihil dictum fuerit, *l. ſi*
duo, §. ſi quis iurauerit, & ibi Glo. ff. de iureiur. l. ex em-
pto, in princ. & ibi Bart. ff. de action. empt. l. fin. ff. de con-
dit. cauſa dat. l. ſi dubitetur, C. de euict. Decian. conſ. 3. nu.
11. lib. 3. In propoſita autem quæſtione non agitur de
cauſa oneroſa, ſed potius lucratiua, meritò iuxta prędi-
13 cta denegatur de euictione actio: agitur enim de lega-
to ſpeciali, & in re certa, pro quo non debetur euictio,
l. ſi ſubſtituto, §. 1. ff. de leg. 1. Specul. de inſtr. edit. §. 14.
uerſic. ſed quæritur. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſump.
118. num. 4. Rim. iun. conſ. 823. num. 14. lib. 7. Peregrin.
conſ. 29. nu. 1. lib. 4. quia ſatis eſt, ab hærede rem talem,
qualem eſt, præſtari, *vt in dicto §. 1. notant Bartol. Bald.*
14 *Caſtr. Alex. & Iaſ.* ſecus ſi legatum fiat in genere, quia
debetur euictio; cum teneatur hæres facere accipientis,
l. hæres ſeruum, ff. de euict. & ibi Glo. & Doctor. Bart. in
dicta l. ſi domus, §. 1. num. 3. ff. de legat. 1. Iaſ. in dicta l. ſi
à ſubſtituto, §. ſi hęres num. 9. & 10. ff. de lega. 1. quòd
limitatur duobus modis per Bart.

15 Primò, ſi legatur res vniuerſalis, quia parit damnum
legatario.

16 Secundò, ſi legatur incertum de certis, quia dicitur
legata ſpecies.

17 Et ratio dictæ concluſionis eſt, quia rei in ſpecie le-
gatæ dominium tranſit à morte teſtatoris, *vt in l. à Ti-*
tio, ff. de furt. & ſic ſi teſtantis res erat, ab aliquo euinci
poteſt: quoniam pleno iure efficitur legatarij; ſicut
prius erat defuncti.

18 Ceſſat quoque euictio in legato rei communis, ſiue
teſtator ſciat, ſiue ignoret rẽ communem: quoniã ſem-
per legatũ reſtringitur ad ius, quod defunctus habebat,
vt ĩ d. l. ſi domus, §. ſi. ff. de leg. 1. & in l. ſerui elect. ff. eod.

Pri-

19 Primò declaratur ſententia ſuperius relata de re in
ſpecie legata vt locum non habeat, quando culpa ip-
ſius hæredis res legata euicta fuit, quoniam tūc de eui-
ctione agi poteſt, *vt per Bart. in l. qui Romæ, §. duo fra-
tres num. 27. ff. de legat. 1. & text. l. ſi paterfam. ff. famil.
hærciſc. vbi quoque notauit Florianus in fine, licet dubi-
tet Rip. in dicto §. duo fratres ſub num. 95. verſic. Retenta
tamen.*

20 Secundò declaratur, vt non procedat in legato fa-
cto coniunctæ perſonæ, quia tunc ab hærede præſtari
debet euictio, *l. cum alienam, C. de legat. vbi ſcribentes,
& in ſpecie Salycet. & Iaſ. Couar. in cap. ſlius num. 4. de
teſtam. Card. Mantica de coniect. vltimar. volunt. li. 9. tit.
9. num. 4. Simon de Præt. de interpr. vlt. volunt. lib. 5. in-
terpret. 2. dubit. 3. num. 109. Caballin. de euict. §. 4. num.*
21 22. etiam quod factum fuerit legatum rei alienæ, *dicta
l. cum alienam vbi Doctores, & §. quòd autem, vbi pari-*
22 *ter ſcribentes, Inſtit. de legat.* quia etiam dicto caſu, vbi
euictioni locus non eſſet, contra heredem daretur actio
legataria, vt rem legatam traderet *l. Mæuius, §. in fun-
do, & §. ſeq. vbi Glo. & Doct. ff. de legat. 2.*

23 Quodque, quando legatum factum eſt coniunctæ
perſonæ de re aliena valeat, ſiue ſciens, ſiue ignorans
legauerit, & ſi res aliena præſtari non poteſt, debeatur
æſtimatio, *eſt text. in l. ſi res obligata, ff. de legat. 1. dicta
l. rem alienam, C. de lega. Rota coram Cardin. Millino in
Romana hæreditatis 26. Iunij 1592.*

24 Ampliatur, cum amico valdè dilecto relinquitur, *di-
cta l. cum rem alienam in ver. vel alij tali perſonæ, com-
probat Iaſ. ibidem num. 5. verſic. tertio limita. Tiraquell.
in tract. de pen. leg. cauſ. 22. num. 27. Menoc. d. caſu 146.*
qui nu. ſeqq. diſſerit, quæ ſit coniuncta perſona.

25 Fallit, quando hæres eſſet coniunctior, quia tūc hæ-
res legatum luere non tenetur, *Duran. de arte teſtandi,
tit. de legat. caut. 32. num. 3. verſic. & notandum, Capra
in reg. 106. num. 3. Borgnin. de vſufructu ſub num. 103.*
non enim conſideratur, quod legatum ſit relictum cō-
iuncto, quia tunc iſta priuilegia conquaſſantur, tanquā
priuilegiatus non vtatur priuilegio contra pariter pri-
uilegiatum, *l. verum, §. pen. ff. de minor. l. non ſolum, §. 1.
ff. de ritu nupt. Abb. in cap. cum cauſam de præben. Natt.
conſ. 141. num. 4. Surd. conſ. 423. num. 21. lib. 3. & conſ.
335. num. 70. eodem libro. Cæphal. conſil. 7. num. 16. &
17. lib. 1.*

26 Fallit etiam quod diximus de æſtimatione debita,
quando ex veriſimili mente teſtatoris colligi poteſt,
quòd fuit legata res ipſa, quia tunc nunquam debetur
æſtimatio etiam in caſibus, in quibus aliàs debita eſſet,
prout in ſpecie poſt Alciat. concludit *Mantic. de conie-
ctur. vlt. volunt. lib. 9. tit. 9. num. 21. Soc. iun. conſ. 74. nu.
18. & infrà lib. 1.* cum enim æſtimatio debeatur ex cō-
iecturata mente teſtatoris ob ſanguinis coniunctionē,
& ſimiles præſumptiones, *Card. Mant. d. tit. 9. num. 4* ita
etiam è contra admittitur alia cōiectura, per quam al-
tera tollitur, *l. Diuus, ff. de reſtit. in integrum, l. licèt Im-
perator, ff. de leg. 1. l. ex facto, §. item quæro in fine, ff. de
vulg. & pupill. ſubſtit.*

27 Tertiò declaratur non habere locum, quando res
aliena fuit legata, quia tunc hæres de euictione tenetur
*d. l. cum alienam, vbi notant omnes Doct. & §. quod antē
diximus, vbi pariter ſcribentes, Inſtit. de lega. Imol. Ca-
ſtren. & Alex. in d. §. euictis, & d. l. alienam*, & dicam
in ſequenti quæſtione.

28 Quartò declaratur ſibi non tribuere, quando teſta-
tor, inſtitutis duobus hæredibus, non vni ſoli fecit præ-
legatum, ſed vtrique; quia tunc ſi non deberetur eui-
ctio, etiam inter inſtitutos reſultaret inæqualitas, quā
tamen leges deteſtantur, *ſic Dec. conſil. 349. num. 9. &
Ruyn. conſ. 212. num. 14. verſic. iſto caſu lib. 1.* & *facit
Glo. in d. §. euictis, & in d. l. ſi domus, §. de euictione, ff. de*
29 *leg. 1.* vbi dicit rationem eſſe, ne inter fratres creſcat
inuidia ob inæqualitatem, *Caballin. in d. §. 4. num. 23.*
30 vbi quòd diſpoſitio *dicti §. euictis* extendi nō debet vl-
trà ſuos terminos; ſed reſtringitur ad caſum, in quo lo-
quitur, vt voluit *Alex. in d. l. cum alienam, Ruyn. d. conſ.
212. num. 14. verſic. Iſto caſu, & verſic. tertiò etiam re-
ſpondetur, vbi aliter etiam declarat.*

31 Non obſtat, quatenus obijceretur, euictionem non
deberi inter hæredes pro re in teſtamento diuiſa; *ad
tradita per Glo. Bart. & alios in l. ſi familiæ, ff. fam. hær-
ciſc. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres in vltima quæſt. &
ibi Doct. omnes, ff. de verb. oblig.*

32 Quia, quando res legata titulo fuit relicta, tūc aliud
eſt, quoniam ſeruatur diſtinctio ſcientiæ, & ignorātiæ;
& an relicta ſit coniuncto, vel extraneo; & ſicut id du-
bium non habet, quando legatum factum eſt non hæ-
redi, ſed extraneo; ita procedere debet, quando hæredi
ſit legatum: cum enim duplicem repræſentet perſonā
hæredis, ſcilicet & legatarij, retinet diſtincta iura om-
nia vtriuſque perſonæ, *l. 1. vbi Bal. ff. de offic. conſul. Soc.
in l. cum filio, num. 28. & ibi Crauett. num. 396. ff. de leg.
1.* & eligere poteſt quo iure agat, quidquid voluerit
Burſat. conſ. 5. nu. 5. & 9. lib. 1.

33 Prætereà etiam *Rip. in d. §. duo fratres, ſub num. 95.
verſic. tertiò conſidera*, inquit, etiam in portione hære-
ditaria euictionem dari ijs caſibus, quibus datur pro re
particulari legata; quia tunc ceſſat ratio, vt per eum,
quem ſequitur *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt.
118. num. 4. & ſeq.* & hæc eſt verior ſententia, quicquid
aliqui in contrarium dixerint.

34 Quæ declaratio fortius procedit, quando teſtator in
diuiſione voluit præſtari ſingulis filijs, & heredibus ſuis
ius integrum: nam tunc voluiſſe cenſetur locum eſſe
actioni pro ſubſecuta euictione, ſicuti declarat *Alciat.
in d. l. qui Romæ, §. duo fratres, ſub num. 36. verſic. quòd ſi*
35 *ius integrum*, quare inquit idem Alciat. teſtator, qui rē
pignorauit, cum tamen legando videatur non ſolum
ius, quod habet reliquiſſe, ſed liberam legatario dari
velle, *l. ſi res obligata, ff. de leg. 1.* hæredem obligat eui-
ctionis nomine, *d. l. paterfamil.* alioquin hæres non
luendo eſſet in culpa.

36 Fallit, ſi prælegatum fiat tantùm vni, & non pluri-
bus: quoniam euictio non debetur, *ita Bart. ſing. 85.*

37 Quintò declaratur ſibi non tribuere in legato facto
pro legitima, in quo re legata euicta datur euictionis
actio, *Iaſ. in l. ſcimus num. 5. & ſeq. C. de inoffic. teſtam.
poſt Bal. & Salycet. ibidem. Vaſq. de ſucceſſ. progreſſ. in §.
ſcimus num. 4. fol. mihi 239.* vbi num. 15. addit, euictio-
38 nem dari vſque ad legitimam, & non vltrà menſuram
legitimæ aduerſus Bal.

39 Sextò declaratur non procedere, cum teſtator ſciens
rem per eum poſſeſſam obligatam conditionibus ex-
tinctionis, vt quia eſſet ſimplex vſufructuarius, eius vi-
ta durāte tantùm; vel fideicommiſſo per illius obitum
purificando, & ſic ius perſonale habeat: aut ius reale
in alium tranſiturum, eam ſcienter legando videtur
tan-

Digitized by Google

tanquàm rem alienam legaſſe, & propterea hæres tenetur ad legati præſtationem,& eiuſdem manutentionem, *ad text.in l.cum alienam,C.de lega.in ſpecie ſic decidunt Cuman.Imol.& Aret.in l.quod in rerum, ff.de legat.1.Capra conſ.146.col.2. Peregr.de fideicom.art.33. num.25.& videndus eſt Aret.in §.non ſolum num.5.vſque ad finem Iuſtit.de legat. vbi diſtinguit.*

40 Ad dicta ſupra num.20.& infra,notãdum eſt,quòd, quando legatum factum eſt coniunctæ perſonę,euictio omninò debetur: ſiue teſtator ſciuerit rem alienam,vel non,*d.l.cum alienam,C.de legat.* ſicut ſi ſciens rem alienam extraneo legaſſet, *l.ſi res aliena,ff.de lega.1*,& euicta re hæres tenetur ad æſtimationem, ſicut ſi ſcienter alienam rem legaſſet, *per doctriuam Bartol.& ſcribentium in d. §.de euictione,& in dicto §.euictis*, vbi Bart. intelligit text, illum duobus ibi concurrentibus. Primò,quòd res eſſet per teſtatorẽ poſſeſſa; ſecũdo, quòd legatarius eſſet cohęres. Vnde ſi cohæręs non eſſet,quia prælegatarius erat perſona coniuncta teſtatori,inquit, euictionem fore debitam per caſum *d. l.cum alienam*, quem ita demonſtraſſe voluiſſe dixit *Peregrin. in facti contingentia d.art.33.num.32. in fine aduerſus Mantic. qui aliter intellexit in d.tract.de coniect. lib.9. tit.9. nu.4.* & provt ſupra iudicatum teſtatur. & pro declaratione *d.§.euictis, videas eundem Peregr.conſ.29.nu.3.lib.4.* qui num.8.quoque dixit,quòd vbi ręs aliqua legatur perſonæ coniunctæ:& illa res iure pignoris, & hypothecæ ab aliquo creditore euicta fuiſſet,tenentur hęredes rem ipſam euictam luere, & præſtare legatario cõiunctæ perſonæ, *per text.iu d.l.cnm alienam & Iaſ. poſt alios in l.ſi res obligata nu.7.ff.de legat.1.*

41 Sed hic quæritur, an legatarius emens ab hærede teſtatoris rem ſibi legatam, quàm ignorabat eſſe legatã, videatur renunciaſſe ita legato, vt poſteà illud petere non poſſit;& dicitur quòd non, *per text.in l.huiuſmodi §.qui ſeruum,ff.de legat.1.* ergo à contrario ſenſu,ſi ſciuit,renunciare videtur legato: licèt Bart.cogitandum relinquat *in d.l.qui Romæ,§.duo fratres in decimaſecunda quæſtione*;& hanc ſententiam tenuit Dyn. ibidem, & eſt magis communiter approbata, vt refert *Alex. conſ.100.ſnb num.5.propè finem lib.7.& num.6.8.9.&*

42 *10.*vbi declarat procedere, ſi legatum, vel fideicommiſſum erat purificatum,& ceſſerat dies legati, ſecus ſi purificandum, *vt ibi d.nu.10.& ſupra.*

43 In caſibus verò, in quibus euictio debetur legatarijs, ea etiam nõ expectata legatarij ſtatim agere poſſunt, atque apparet rem ei legatam,& traditam eſſe alienã, *Hier.Gabr. conſil.129.num. 11.lib.1. qui num.13.* ad-

44 dit,nec opus eſſe denunciatione, per ea quæ ibi allegat;& ſemel tantum debetur, *Cyn.in d.l.cum alienam, C.de legib.*

Alia quædam in propoſito videas penès *Menoch. in dicta præſnmpt.118.lib.3.*

ARGVMENTVM.

Hæres, an & quando de euictione teneatur legatario, cui res legata fuit aliena; & quid quando res alteri eſt obligata, an hæres teneatur luere pignus.

SVMMARIVM.

1 *Hæres de enictione non tenetur, vbi res aliena legatur, & traditur.*

Primò fallit, quando legatum fuit factum coniunctæ perſonæ, nu.2.

Secundò fallit, quando legatum factum fuit eccleſiæ, & pro anima, nu.3.

Tertiò fallit, quando legatur res in genere ex natura, ſeu qualitate ipſius rei, num.4.

Intellige, vt ibidem.

Quartò fallit, qnaudo legatur res aliena ſcienter, nu.5.

Sublimitatur ibidem.

Quintò fallit, quando res aliena legatur ignoranter, vel per errorem num.6.decl.ibid.remiſſiuè.

Sextò fallit, quando res legata à legatario euinceretur, culpa ipſiut hæredis, nu.7.

Snblimitatur num.8.

Septimò fallit, ſi teſtator legando expreſſè aliud uoluerit, num.9.

10 *Hæres tenetur luere rem legatam alteri obligatam.*

Primò fallit, qnando res obligata eſſet facto legatarij, num.11.

Secundò fallit, quando fuiſſet factum legatum vniuerſale alicuius adminiſtrationis, ſeu ſimilis rei, nu.12.

Tertiò fallit, quando res legata fuerat pignorata pro tanto pretio, quod ęquat eius ualorem, ita qnòd non ſit ſpes reluitionis, nu.13.

Contrarium nnm.14.

15 *Legatarius tenetur litem denunciare ante litem conteſtatam, vt hæres de euictione teneatnr.*

Et de ratione.

QVÆST. LXIV.

SÆpenumero, vt & tetigi in præcedenti quæſtione, legantur res alienæ, & ideò quæritur, an ſi legetur, & tradatur res aliena, & euincatur, hæres de euictione teneatur.

1 Et pro regula dicitur, quòd hæres dicto caſu de euictione non tenetur, ex traditis per *Gloſ.& Bart.in l.ſi domus, §. de euictione,& in l.qui concubinam,§.ſi hęres,ff.de lega.1. Cyn.Bart.& Bal.in l.cum alienam, C.de legat.Imol.& Anchar.in cap.filius,de teſtam.*

2 Quæ tamen regula plures recipit limitationes: Prima, quando teſtator ignorans, vel errans rem eſſe alienam, eam legauit extraneo, quo caſu, ſi res à legatario fuerit euicta, hæres de euictione non tenetur, *ſic Bar.in d.l.ſi domns,§.de euictione num.3.verſic.quartum membrum, quem ſequuntur ibidem Paul. de Caſtr. ſub num.6.verſic.quartus caſus,& Iaſ.nu.30.*

3 Secundò limitatur, quando legatum fuit factum eccleſiæ,& pro anima, vt latè comprobat *Tiraq.de priuil. piæ cauſæ, priuil.66.in princ.& in fine, poſt Bal. in repet. l.1.num.44.verſic.Item pono tertium caſum indubitatũ, C.de ſacroſ.eccl.Roman.conſ.235.nu.5. Menoch. de præſumpt.lib.4.præſumpt.116.nu.30.Card. Mantic.de coniect.vlt.volunt.lib.9.tit.9 nu.4.* quòd extenditur ad legatum factum valdè amicis, *vt per Menoch. de arbitr. iudic.caſu 146.nu.1.*

Tertiò

4 Tertiò limitatur non procedere, quãdo legatur res in genere ex natura, ſeu qualitate ipſius rei, *l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de legat. 3. & ibi Glo. & Bar. & idem Bart. in d. §. de euictione ſub nu. 3. verſic. Primum membrum, vbi etiam Caſtr. num. 6. verſic. Primo caſu, & Iaſ. num. 25.* nam tunc legantis hæres, ſi res legata legatario euincatur, de euictione tenetur, vt tradunt præcitati Doct. ea ratione, quia vendens, vel obligans in genere, tenetur rem facere accipientis, *l. ſi à ſubſtituto, §. hæres, ff. de legat. 1. l. ex empto, in princ. ff. de action. empti.*

Quæ limitatio intelligitur ſecundum Bart & Caſtr. vbi ſupra, quando legatur res in genere ſimpliciter; ſecus ſi legatur res incerta de certis, *vt & dixi in præcedenti quæſtione nu. 16.*

5 Quartò limitatur, quando teſtator ſciens rem alienam eſſe, eam legauit, *d. l. cum alienam,* quam ita intelligunt *Bart. in l. ſi domus, d. §. de euictione, ſub nu. 3. verſic Tertium membrum eſt poſt Glo. ibi. Caſtren. ibidem num 6 verſic. In tertio caſu, & Iaſ. num. 28.* quia tunc hæres de euictione tenetur; ne ludibrio id factum dicatur, *tradit Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumptio. 118. num. 10.*

Sublimitatur, quando teſtator ſciuit quidem rem à ſe legatam eſſe alienam, ſed tamen in ea ius aliquod habebat, quoniam tũc ſequuta euictione pro iure alieno, hæres quoad illud nõ tenetur de euictione, *ſic Bart. in d. l. ſi domus, §. de euictione ſub num. 3. verſic. Tertium membrum,* ibi, quòd intellige, quem ſequuntur *Caſtren. ibidem ſub nu. 6. verſic. Item procedunt prædicta, & Iaſ. nu. 28. verſic. limita dupliciter.*

6 Quintò limitatur, quando rem alienã teſtator ignorans, vel errans eam eſſe talem, legauit coniunctæ perſonæ, quo caſu, quia legatum valet, *d. l. cum alienam,* ibi quòd ſi ſuam eſſe putauit, non aliter valet relictum, niſi proximæ perſonæ, vel vxori, vel alij tali perſonæ datum ſit, cui legatur is eſſet, etiamſi ſciuiſſet rem alienam eſſe hæres tenetur de euictione, *ex Bart. in d. §. de euictione ſub num. 3. verſic. Quartum membrum, & ibidem Caſtr. ſub num. 6. verſic. quartus caſus, & Iaſ. nu. 30. & iterum Bart. in l. cum pater, §. euictis num. 3. ff. de leg. 2. Bald. in d. l. cum alienam in fin.* ſecus ſi ſciens teſtator rem alienã eſſe non legaſſet, *Imol. in d. §. euictis, verſic. Item ſecundum eam videtur, & Caſtr. verſic. ex hoc ſequitur,* vbi ait hanc eſſe ſingularem limitationem quando duo concurrunt, ſcilicet, quòd factum eſt legatum rei alienæ coniunctæ perſonæ, & à teſtatore ſciente, & poſt Salycet. idem voluit *Alexan. in dicta l. cum alienam, nu. 8.*

Quam limitationem declara, *vt per Menoch. dicta præſumpt. 118. num. 15. 16. & ſeqq.* vbi per teipſum videre poteris, prout & ea, quæ dixi *in præcedenti quæſtione, nu. 16. & ſeqq. & nu. 40.*

7 Sextò limitatur non habere locum, quando res legata à legatario euinceretur culpa, & facto hæredis, vt quia procurauit iniuſtam condemnationẽ, vel cauſam ei dedit, recuſando exhibere iura, & inſtrumenta, ſeu ſcripturas legatario, quibus ſe tueri poſſet à propoſitis per actorem, *l. inſtrumenta, C. de fideicom. & habetur per Bar. in d. l. ſi domus, §. de euictione, ff. de legat. 1. argum. l. quid ergo § ſi hæres, ff. eod.*

8 Sublimitatur, vt locum non habeat dicta limitatio, vbi quis partem rei legatæ euinceret ratione alicuius iuris quod habebat in rem, quia tunc hæres de euictione non tenetur, eo quia teſtator legare non videtur, niſi ius, quod in re legata habebat *ad text. in d. l. ſi domus. §. de euictione in fin e, & ibi per Bart.*

9 Septimò limitatur, niſi teſtator legando expreſsè aliud voluerit, quòd ex verbis facilè deprehendi poteſt, vt quia dixerit, quam rem voluit omnino deberi, vel bonam fieri, vel alia ſimilia verba protulerit: quo in caſu hæres de euictione tenetur, *Bart. in d. §. de euictione, & eſt text in l. ſeruo legato, §. ſi fundus, de legat. 1.*

10 Sed dubium reſtat, quid concludendum, quando res legata fuerat alteri obligata, ſi legetur, an hæres eã luere teneatur, & concluditur teneri; ita vt legatarius nullum onus ſentiat, ſed eam habeat, ac ſi aliquod pignus non exiſteret, maximè, quando conſtat, quod teſtator ſciuit rem eſſe obligatam, *l. licèt, ff. de dote præleg. l. prædia, C. de fideicom. l. ſi res obligata, ff. de legat. 1. §. ſed etſi rem, Inſtit. de lega. Gomeſ. var. reſol. tom. 1. cap. 12. num. 39.*

11 Primo fallit, quando res obligata eſſet facto legatarij, *l. licet in ſecundo reſp. ff. de dote præleg. Aret. in §. ſed etſi rem obligatam nu. 1. Inſtit. de legat.*

12 Secundò fallit, quando fuiſſet factum legatum vniuerſale alicuius adminiſtrationis, ſeu ſimilis rei, quia tunc tranſiret cum onere, & commodo, *l. cum pater, §. menſæ, ff. de legat. 2. Aret. in dicto §. ſed etſi rem nu. 1.*

13 Tertiò fallit, quãdo res legata fuerat pignorata pro tanto pretio, quod æquat illius valorem, ita quòd non ſit ſpes reluitionis, quia tunc iuxta plurium ſentẽtiam hæres nõ tenetur luere, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit, quaſi teſtator ſit magis facilis in mandãdo res ſuas tradi, quàm in præcipiendo, vt aliena redimatur; ſicuti dicitur res aliena, quando obligata eſt pro pretio æquiualenti, *Soc. in l. 1. §. per ſeruum nu. 11. ff. de acquir. poſſ. Corne. in l. 3. C. de legat. Neguſ. de pignor. par. 3. memb. 1. nu. 29. & 30.*

14 Contrarium, quòd etiamſi eſſemus in caſu æquiualentiæ onus luitionis ſpectet ad hæredem, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit, receptior videtur *Gloſ. in §. ſi rem, Inſtit. de lega. & in l. prædia, C. de fideicom. Iaſ. in l. ſi res obligata num. 13. vbi etiam Alex. num. 2. & 3. ff. de legat. 1. Gomeſ. var. reſolut. tom. 1. cap. 12. num. 39. in praxi,* ita tenendum dixit *Viuius lib. 2. commun. opin. in ver. legatum, Craſſ. in §. legatum queſt. 16. in fine.*

15 Scias tamen, quòd ad hoc, vt hæres de euictione teneatur, & per legatarium aduerſus eum agi valeat, is tenetur litem denunciare ante litem conteſtatam; licèt aliàs in emptione & venditione regulariter ſufficiat denunciare quandocunque ante ſentẽtiam, dummodo iura ſalua ſint, & defenſiones, quia legatarius nõ tractat de damno vitando, ſed de lucro captando. *Gloſ. in l. ſi rem, §. fin. ff. de euict. & in l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de legat. 3. vbi Bart. & Cyn. in l. emptor, C. de euict* & eſt communis opinio.

ARGVMENTVM.

Euictiones bonorum an cedant in damnum legatariorum, vel hæredum, ſeu fideicommiſſariorum.

SVMMARIVM.

1 *Diminutiones patrimonij ex cauſa euictionum contingentes, de quibus non cogitauit teſtator, ſi fiant ad releuamen*

Digitized by Google

leuamen hæredis, & fideicommiſſarij vniuerſalis: legata quoque pro parte minuuntur.
Sed quòd cedant damno hæredis, nu. 5.
2 *Teſtator quid ſenſerit, declaratur ex ijs, quæ ex poſt facto contingunt.*
3 *Teſtatoris diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus.*
4 *Voluntatis teſtatoris quæſtio ſpectat ad iudicem.*
6 *Legata, & relicta particularia non minuuntur ob ſequentes euictiones, vbi non excedunt dodrantem.*
Fallit, quando hæres adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, quo caſu euictio releuaret hæredem pro rata, numero 7.
8 *Patrimonij quantitas inſpicitur tempore mortis.*
9 *Diminutiones bonorum ex cauſa de præterito originem habentes in vita teſtatoris ad damnum fideicommiſſarij cedant.*

Q V Æ S T. LXV.

TEſtatores ſæpè præſumentes de ipſorum bonis magis, quàm par ſit; faciunt legata, quorum ſolutio, ſeu præſtatio vel non fit ſaltem integrè, vel cum magna difficultate; & ideo quæro.

1 An ſi patrimonium teſtatoris ex cauſa euictionum, de quibus non cogitauit, minuatur ad releuamen hæredis, & fideicommiſſarij vniuerſalis, legata pro parte quoque minuantur, quaſi teſtator nõ eſſet ea relicturus ad ipſorum grauamen ſibi magis dilectorum.

Nàm ex cauſa, quæ ex poſt facto emerſit, recedi poteſt à voluntate teſtatoris, *ſecundum Franc. Crot. in l. filiusfamilias, §. Diui num. 172. ff. de legat. 1. per text. in l. in cõfirmando, & l. vtilitatem, ff. de confirmat. tuto.* & ſa-
2 nè ex ijs etiam, quæ poſteà contigerunt, declaramus, quid retro ſenſerit teſtator, *Alciat. in l. Gallus, §. quidã rectè num. 11. ff. de liber. & poſthum. & l. vltima, de inſtit. & ſubſtitut. idem Alciat. conſil. 15. nu. 7. & 8. lib. 8.*

3 Item, quia teſtatoris diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus, *d. l. in confirmando, & l. Paulo Calimacho, §. 1. ff. de leg. 3. ac l. Mæuia, §. vltimo, ff. de ann. leg. Bart. in l. quoties, §. ſi duo num. 5. ff. de hæred. inſtit. Alex. in l. quòd Seruius num. 5. ff. de condit. ob cauſ. & ibidem Iaſ.* dicens
4 eam regulam generaliter procedere; ita quòd mutato rerum ſtatu videatur iudicem recedere poſſe à voluntate teſtatoris propter eam cauſam, quã ſi teſtator non ignoraſſet, veriſimile ſit eum non ita fuiſſe diſpoſiturũ, quia ad eum voluntatis quæſtio pertinet *l. voluntatis, ff. de fideicom. & eſt text. in l. quidam in teſtamento, ff. de legat. 2.* in propoſito ſic arguit *Cardin. Maut. in tract. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 3. nu. 19.*

5 Sed contrarium, quòd ſcilicet rerum euictiones, & diminutiones contingentes in rebus hæreditarijs non pertineant ad onus legatariorum, ſed ad onus hæreditatis, quia onus æris alieni non pertinet ad legatarios, *eſt text. in l. æris alieni C. de donat. Dec. conſil. 481. ſub num. 12. verſic. Tertio principaliter quæritur, & notatur*
6 *in l. 1. § ſi hæres, ff. ad Trebell.* non enim vllo iure cautũ reperitur, ſequentes euictiones rerum poſt aditam hæreditatem minuere legata, vel relicta particularia; & ſignanter, vbi legata non excedunt dodrantem, *l. 1 §. 1. ff. ad l. Falc.* & ita remanet hæredi quarta; vel cum hęres
7 agnouit hęreditatem abſque beneficio inuentarij: quia alioquin euictio releuaret hæredem pro rata. *Coſta de*
8 *ratio. ratæ quæſt. 140. num. 9.* & quoniam patrimonij quantitas inſpicitur tempore mortis, *l. in ratione, §. quantitas, & l. in quantitate in princ. ff. ad l. Falcid. Dec. d. conſil. 480. ſub dicto verſic. Tertiò principaliter. eſt tex. in l. Lucius, §. fin. ff. ad Trebell. in ſpecie ſic tenet Peregr. in tract. de fideicom. art. 4. num. 58. & in conſ. 64. num. 4. libro 3.*

9 Diminutiones verò ex cauſa de præterito originem habentes in vita teſtatoris, atque ita euictiones bonorum ad damnum fideicommiſſarij vniuerſalis cedunt, quia eius reſpectu hæreditatem diminuunt, quoniam origo vniuſcuiuſque rei, eiuſque cauſa ſpectanda eſt, *l. nam origo, ff. quod vi, aut clàm, cum alijs per Bart. in dicta l. in ratione, §. quòd vulgò, ff. ad l. Falcid. in terminis Ruyn. conſil. 109. nu. 2. lib. 2. quem ſequitur Peregr. in dicto tract. de fideic. art. 10. nu. 46.*

ARGVMENTVM.

Euictionis actio vtrum detur in prælegatis. Et regulariter qua actione conſequantur.

S V M M A R I V M.

1 *Euictio non datur in re prælegata, quæ poſſidebatur à teſtatore, niſi excipiendo.*
Secus, ſi legauit teſtator rem ab alio poſſeſſam, quia tunc euictio datur etiam agendo, num. 2.
Et de ratione num. 3.
Primò limitatur conclusio præmiſſa, quæ fundatur in §. euictis, vt procedat, quando per teſtatorem prælegaretur res aliena ab ipſo tamen teſtatore poſſeſſa, quam credebat eſſe ſuam, ſecus ſi legaretur res aliena ab extraneo poſſeſſa, nu. 4.
Secundò limitatur non habere locum, ſi cohæres non eſſet perſona coniuncta: quo caſu etiamſi teſtator ignoranter legaſſet, habet regreſſum de euictione contra cohæredem: cum tunc non ſint in pari cauſa, nu. 5.
Tertiò limitatur, niſi tale prælegatum eſſet neceſſarium, vt eſt, quando factum fuit filio, quòd in legitimam deberet imputare, nu. 8.
Quartò limitatur, quando diuiſio facta eſſet à teſtatore: ſecus ſi facta ſit à partibus, vel à iudice, nu. 9.
Intellectus, & declaratio l. cum pater, §. euictis de legatis 2. nu. 4. & ſeqq.
6 *Priuilegium ceſſat inter pares.*
10 *Prælegatum ſi fiat alijs cohæredibus ope exceptionis, cohæres de euictione agere poteſt.*
Ampliatur procedere non ſolùm ſi omnibus ſit factum prælegatum, ſed etiam ſi aliquibus, quia inter eos locum habebit euictio, nu. 11.
12 *Hæres, qui rem redemit, & tradidit legatario, quæ poſteà euincitur, de euictione non tenetur.*
Sed cedere debet actionem quam habet aduerſus venditorem, nu. 13.
Et quid ſi cedere non poſſit, nu. 14.
Actio executiua competit pro legatis ex veriori, & magis communi.
Contrarium num. 16.

Et

Et quid in legato quantitatis, & ſpeciei, nu. 17.
18 *Actio hypothecaria datur pro legato.*
Item, & officium iudicis, num. 19.
Et hypothecaria electa, poteſt ad officium iudicis accedi, num. 20.
21 *Saluianum interdictum datur pro legatis.*
Intellige, vt num. 26.
Et qualiter in eo petendum, & pronunciandum ſit, numero 22.
13 *Legatarius cogit hæredem, vt agat ad recuperationem rei ſibi legatæ, & ad illi reſtituendum, hæres tamen liberatur, cedendo legatario actionem: dum tamen in executione facienda non requiratur magna impenſa, quoniam ad hæredem ſpectat labor, & ſumptus, numero 24.*
25 *Actionem habens, ad alterius commodum compellitur agere.*

QVÆST. LXVI.

Conuenit huic loco, vt diſſeramus, an, & quando in re prælegata, debeatur euictionis actio.

1 Qua in re, dicimus, quod in re prælegata, quę poſſidebatur à teſtatore, non datur euictio, niſi excipiēdo, *l. cum pater, § euictis, ff de legat.* 2. ſed, vbi legauit teſtator rem ab alio poſſeſſam, tunc datur etiam agendo euictionis remedium, quemadmodum declarat *Bartol. in dicta l. cum pater, §. euictis,*
2 *ſub numero 3. verſic. Item aduerte, vbi etiam Imol. circa med. verſic. tertiam ponit. Ruyn. conſil. 212. ſub num. 14. verſic. vel ſecundò dicendum eſt libro 1. Dec. conſil. 349. num. 8.* qui in eodem caſu reſpondit, prout & in eadem facti ſpecie ſcripſerunt *Socin. iun. conſil. 53. libro 1. & Bero. conſil. 122. lib. 2. ſequitur Caballin. de euict. §. 4 nu. 25. Cardin. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 9. tit. 9. num. 4. facit Glo. in dicto §. euictis, & in l. ſi domus, §.*
3 *de euictione, ff. de legat 1.* vbi dicit rationem eſſe, vt ſcilicet inter fratres creſcat inuidia; & ſic videtur dicere, quòd non procedat, quando inter fratres data euictione ſequitur æqualitas potentiſſima remouendi inuidiam inter eos; & pro hac facit, quia diſpoſitio illius text. non debet extēdi vltra ſuos terminos, ſed reſtringi caſum, in quo loquitur, *vt inquit Alexan. in l. cum alienam, C. de legat. Ruynus dicto conſil. 212. ſub numero decimoquarto, verſic. Iſto caſu, Caballin. d. §. quarto num. 33.*

4 Cæterum *text. in dicta l. cum pater, §. euictis,* in quo fundatur concluſio præmiſſa.

Limitatur primò vt procedat, quando per teſtatorem legaretur hæredi res aliena, ab ipſo tamen teſtatore poſſeſſa, quam credebat eſſe ſuam: ſecus verò ſi legaretur res aliena ab extraneo poſſeſſa: quia tunc redimi debet de communi, per text. *in dicta l. cum alienam, C. de legat* quæ in hoc non reperitur immutata.

5 Secundò limitatur in quantum diſponit, euictionem ceſſare euicta re prælegata, non habere locum, ſi cohęres non eſſet perſona coniuncta; quia tunc etiā ſi ignoranter teſtator legaſſet, habet regreſſum de euictione contra hæredem; cum tunc non fiat in pari cauſa; & ſic præfertur iſte agens, vt deducitur ex Gloſa ibi, quam pro ſingulari notat ibidem Paul. de Caſtro ad limitationem illius text idem firmat *bald in dicta l. cum alienam in tertia colum. verſic. vlterius reuocatur,* vbi dicit, quod ratio diſpoſitionis illius §. euictis eſt perſonarum ęqualitas: nam non pręſumitur, quòd pater vnum tantum dilexerit, & alios neglexerit, *l. non ſolum, §. de-*
6 *nuo, ff. de ritu nupt.* & quia priuilegium ceſſat inter pares, *l. ſed & milites, §. coæqualitas, ff. de excuſat. tuto. & Gloſa in dicta l. cum rem alienam,* dicit, quod ratio eſt,
7 quia prælegatum fuit factum vni, & ſic euictio reducit eos ad æqualitatem, vt & ſuperius dixi, & ex contrario orietur inuidia, *ſecundum Gloſ. in dicto §. euictis;* & ſic vera eſt ratio ad illum textum.

8 Tertiò limita dictum §. intelligendum, niſi tale pręlegatum eſſet neceſſarium, putà, quia factum filio, ita quod in legitimam deberet imputari. eſt caſus *in l. ſcimus, §. 1. C. de inoffic. teſtamen.* idem in trebellianica, *eſt text. in l. ſi hæres præcepto, & ibi Gloſa & Bartol. ff. ad trebellian.* quòd & notauit Caſtren. vbi ſupra ad limitationem *dicti § euictis, & in eodem §. Gloſ. Baldus in dicta l. ſcimus, Alexand. in dicta l. rem alienam,* ego ipſe *in tractatu de imput. quæſt. 48 nu. 40.*

9 Quartò limitatur, quando diuiſio facta eſſet à teſtatore: quia tunc diuiſio teſtatoris locum habet permutationis; ſed quando eſſet facta à partibus, vel à iudice, bene poſſet agi de euictione, *ad text. in l. ſi fratres, C. commun. vtriuſq. iudic. Bartol. in dicto §. euictis, & ibidem Gloſa.*

10 Item adde circa id quod dicit textus ille, nempè, quòd ſi alijs cohæredibus fuiſſet etiam factum prælegatum ope exceptionis, iſte cohæres de euictione age-
11 re poſſet, procedat non ſalum ſi omnibus ſit factum, ſed etiam ſi aliquibus, quia inter eos dicto modo habebit locum euictio, vt probatur *in d. § euictis,* ex identitate rationis, vt voluit ibi Paul. de Caſtr. quamuis Gloſa ſentiat contrarium.

12 Sed iuxta prædicta quæro; quid ſi hæres rem redemit, & tradidit eam legatario, quę poſteà euincitur, an eo caſu hæres de euictione teneatur. & reſpondendum videtur negatiuè.

Quia durum eſſet, quòd iterum redimere teneretur, *l fideicommiſſa, §. ſi quis alieni, ff. de legat. 3.* ſed cedere
13 debet actionem, quam habet aduerſus venditionem, *l. creditore, ff de euictio. Ioan. Faber. in §. quòd autem, In-*
14 *ſtit. de legat. numero ſecundo,* qua ceſſione facta, hæres liberatur, ſicut alius quilibet, qui tenetur ex eo ſolo, quòd actionem habeat, & ſi hæres cedere non poſſit, quia actiones remiſit, obligatur ad intereſſe, prout eleganter deducit *Crauetta conſil. 109. numero ſeptimo & octauo.*

Et verior quidem opinio videtur affirmatiua; prout concludit *Aretin. in §. illud, Inſtit. de hæred. & l alcidia, poſt Gloſ. in §. non dubium in fine, in ver. decreto, Natt. conſil 625. numero 25. Socinus conſil. 103. in caſu conuentionis libro tertio, Ludouic. in deciſ. Peruſin. 23. numero nono,* vbi de veriori, & magis æqua ſententia, & de communi teſtatur *Craſſ. in §. legatum, quæſtione 77* & veriorem, & magis communem latè tuetur, *Simon de Pratis de interpretatio. vltim. voluntat. libro quinto dubitatio 3. num. 144. ad 168.*

Quamuis contrarium ſequantur *Menoch. de adipiſc. poſſ. remed. 4. num. 694. Felic. Solis in tract. de cenſi. lib. 3. cap. 1. nu. 6. & 7. Matthæ. Coler. de proceſſ. execut. cap.*

Digitized by Google

2.par.3.num.32. Rota in Mediolanen. legati 30 Octobris 1585. & in cauſa Vrbeuetana 6. Martij 1595. coram Card. Blanchetto.

17 Et pro legato quantitatis datur cautela, quòd hæres vocetur coram iudice, & exhibito teſtamento, interrogetur, an ſit hæres; & quatenus fateatur, vigore dictæ confeſſionis legatum conſequetur via executiua; & habebit paratam executionem præcedente mandato de ſoluendo infra certum breue tempus: quòd tamen non ſeruatur in mandato ſpeciei, pro quo non fit executio; ſed ſtatim datur miſſio in poſſeſſionẽ ipſius rei ex defuncti præſumpta intentione, ſeu mente, quæ ſufficiens eſt ad recuperandum rem legatam propria auctoritate *Gloſa in l. hæc ſi res, de re iudica. plures adducit Cæuall. quæſt. 103. in fine num. 39. & ſeq.* qui teſtatur, ſic practicari in legato ſpeciei quoad dictam miſſionem; & exe-
18 cutiuè, quoad legatum quantitatis; vbi quoque addit pro legato dari hypothecariam, *nu. 13. & 17.*

19 Item & datur officium iudicis pro quocunque legato, *Bart. in l. ciuitatibus num. 2. de legat. 1. Alex. in l. 1. eodem tit. adducit alios Surdus de aliment. tit. 2. quæſt. 3.*
20 *num. 12. & quæſt. 4. num. 11. eod. tit.* ita quod hypothecaria electa, poſſit adhuc officium iudicis accedi, *Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ. 23. num. 15.*

21 Ac inſuper pro legatis datur quoque Saluianum interdictum, tanquàm pinguius, & vtilius hypotheca, *Aret. in §. Seruiana num. 9. Inſtit. de act. Gabr. conſil. 46. num. 20. lib. 1. Surd. conſil. 51. num. 7. & conſil. 191. numero 8. lib. 2. Rota per Cardinalem Pamphilium in Fauentina legati 29. Nouembris 1589. reprobato Sarmiento de reddit. eccleſiaſt. par. 3. cap. 2. num. 21. & Menoch. de adipiſcen. remed. 3. num. 31.* vt etiam fuit reſolutum *ab eadem Rota coram Card. Blanchetto 9. Ianuarij 1587. in Vrbeuetana legati Cardin. Seraphin. deciſ. 781. num. primo.* vbi ait, ita ſemper fuiſſe in Rota obſeruatum, *latè Pacific. de Saluia. interdict. inſpect. 3. cap. quarto num. 78.*

22 In quo tamen aduertendum eſt, quòd vbi Saluiano interdicto ageretur pro legato, pronunciandum non eſſet immitti in poſſeſſionem fundi legati, donec legatarius fuerit ſatisfactus: cum ſatisfactio conſiſtat in executione poſſeſſionis fundi, & vt ſupra pronunciando, nil aliud inferret, quàm quòd legatarius immittendus ſit in poſſeſſionem fundi, detinendum, donec aſſequeretur dictum fundum, quæ eſſet pura negatio: & ideò, quando agitur ad rem, quæ eſt in obligatione, datur ſolum præcisè ad hoc, vt ex illa re obligata ſibi ſatisfiat: quamuis aliud tenendum eſſet, quando ageretur Saluiano pro conſequenda poſſeſſione rei, quæ non eſt in obligatione, ſed in cautione, vt ſi debeantur centum, & pro cautione ſit hypothecatus fundus, quia tunc fit immiſſio, vt conſequatur id, quod eſt in obligatione; & ideò ponitur clauſula, vt retineat rem illam, donec fuerit ſatisfactus: qua ſatisfactione ſequuta, res amplius ad eum non ſpectat; & ſecundum hanc diſtinctionem ſeruandum dixit *Rota in Romana fructuum 4. Martij 1577. coram Reuer. P. D. Rubeo, & in Romana de Comitibus 27. Maij, coràm Reu. P. D. Aldobrandino, poſteà Sanctiſſimo Clemente VIII.* & ab aliquo non vidiſſe adnotatum dixit *Surd. conſil. 51. numero 6. libro primo & conſil. 191. ſub numero 15. in fine, verſic. tertio quamuis, libro ſecundo.*

23 Alter eſt modus agendi per legatarium, qui cogit hæredem, vt agat ad recuperationem rei ſibi legatæ, & ad illi reſtituendum, *iuxta doctrinam Bart. in l. Iulianus §. ſi venditor, ff. de actio. empti, & in l. ſi ſic, numero 3. &*
24 *4. ff. de legat. 1.* vbi addit, quòd hæres liberaretur cedendo actionem legatario, dum tamen in exactione facienda non requiratur magna impenſa: quoniam ad hæredem pertinet labor, & ſumptus, ſecundum diſtinctionem, de qua *in l. cum ſeruus, ff. de legat. 1. cum alijs, de quibus per Roman. conſ. 229 pro declaratione, ſub nu. 3. verſic. quoad tertium, quo quæritur.*

25 Ratio præmiſſorum eſt, quia habens actionem ad alterius commodum, compellitur agere, *l. 2. § finali, ff. ad l. Rhod. de iact. l. cum in plures, § meſſem, ff. locati.* & eſt notandum, tanquàm nouus agendi modus, ſcilicet, ago, vt agas, inquit *Bart. in d. l. Iulianus, § venditor, ff. de action. empti.*

26 Prædicta, quæ de Saluiano diximus, intellige, nempè Saluianum pro re legata contra hæredem ſolum competere pro hæreditaria portione, quia pro ea tantum parte competit tacita hypotheca, *l. 1. in fine, C. commun. de legat.* & in hoc differt iſta hypotheca ab alijs hypothecis, quoniam aliæ hypothecæ dantur in ſolidum contra quemlibet ex hæredibus, *vt l. 1. C. ſi vnus ex pluribus hæredibus credi.* vbi declarat Bald. in princip. verùm illa commenſuratur perſonali actioni, videlicet, vt hæres teneatur ſolum pro hæreditaria portione, vt exponit *Bartol. in l. 1. ſub numero 3. verſic. oppono, C. commun. de legat.* & dicit hoc eſſe ſpeciale in legato, vt & tradit *Bald. ibid. num. 17. Caſtrenſ. num. 9. Surd. dicto conſ. 191. lib. 2. poſt Neguſant. de pignor. in quarto membro 2. par. nu. 160. Rota diuerſ. deciſ. 32. nu. 1. & 2. par. 1.*

ARGVMENTVM.

Legatarius quo iure petat euictionem rei ſibi legatæ, & quando.

Et in quibus differat ab emptore in petenda euictione?

SVMMARIVM.

1 *Euictio in legato, ſeu prælegato non debetur iure actionis, etiamſi fiat coniunctæ perſonæ.*

Ampliatur id procedere quoque in diuiſione facta à teſtatore, nu. 2.

Primò fallit, ſi legatum ſit computandum in legitima, num. 3.

Secundò fallit, quando diuiſio fit à parte, vel à iudice, numero 4.

5 *Hæres quibus remedijs tenetur de euictione rei legatæ.*

6 *Soluta res non dicitur, quæ non durat ſoluta.*

7 *Hæres non faciens rem accipientis tenetur prima actione.*

Solutione eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio.

Fallit, vt num. ſeq.

9 *Hæres ſoluendo rem legatam legatario non liberatur ſola ſolutione eo caſu, quo de euictione tenetur, ſi plenè non fecit accipientis; ſed iterum contra eum agi poteſt actio-*

actione prima ex teſtamento ob euictionem, vt hoc modo cogatur hæres cauere.

Quæ cautio vt præſtetur, non requiritur, quòd res actualiter ſit euicta; ſed ſufficit, quòd poſſit euinci, numero 10.

Exemplum ponitur, ibid. num. 11.

Et dicta cautio debet eſſe ſimplex abſque fideiuſſore, numero 12.

Intellige, vt ibidem.

Et agitur ex teſtamento ad rem ipſam, ac ſi tradita nunquàm fuiſſet, nu. 20. & 24.

13 *De euictione re euicta vbi agi poteſt, ſemper ante eam præſtitam agi poteſt, vt de euictione caueatur, hoc eſt, vt de ea ſolemni ſtipulatione promittatur, implorato iudicis officio.*

14 *Emens ad publicum incantum, authoritate Iudicis, euictione ſequuta, agendum eſt contra illum, cui fit ſolutio pretij, & ad cuius inſtantiam res fuit tradita.*

15 *Legatarius & emptor in petenda euictione, in quibus differant, nu. 15. 21. 23. 27. & 33.*

16 *Emptor pro euictione agit actione ex empto ad intereſſe.*

17 *Actio ex empto ſubmouetur facta traditione.*

18 *Emptor re euicta tradita contra venditorem, agit ad intereſſe.*

19 *Hæres in caſibus, in quibus de euictione tenetur, ab actione ex teſtamento non liberatur per traditionem rei legatæ, cum teneatur facere accipientis irreuocabiliter.*

22 *Euictio in contractu emptionis venit iure actionis.*

23 *Hæres directò conueniri non poteſt, vt caueat.*

24 *Legatarius petere poteſt rem legatam ſibi traditam actione ex teſtamento, non vt rem illam conſequatur, quam habuit, ſed vt hæres caueat.*

Et de ratione num. ſeqq.

25 *Actio ex empto eſt actio bonæ fidei.*

26 *Actio ex teſtamento eſt actio ſtricti iuris, quamuis habeat naturam bonæ fidei, quoad fructus, & acceſſiones propter moram.*

28 *Legatarius agere poteſt contra hæredem, priuſquàm res euincatur, vbi conſtat rem ſibi legatam eſſe alienam.*

Primò fallit, ſi teſtator ius aliquod habuiſſet in illa re aliena, quia tunc illud ſolum legaſſe intelligeretur, num. 29.

Ampliatur dicta limitatio, etiamſi tale ius finiturum eſſet morte teſtatoris, nu. 30.

Secundò fallit, vt ſemel facta redemptione per hæredem non amplius teneatur, nu. 31.

Declaratur, niſi hæres eſſet in culpa redimendi ab eo, qui communiter non reputabatur dominus: quo in caſu, iterum teneretur hæres, nu. 32.

34 *Legatarius, re euicta, quando de euictione agere poſſit.*

Q V Æ S T. LXVII.

1 IAm diximus in proximè præcedentibus quæſtionibus, quòd euictio in legatis non debetur iure actionis, etiãſi res legata, ſeu prælegata eſſet coniunctæ perſonæ *ad text. in l. cum pater, §. euictis, vbi notat Bart. num. 1. ff. de le-*
2 *gat. 2.* vbi infert, quòd quando diuiſio fit à teſtatore,

vnus ex hæredibus non tenetur alteri de euictione iure
actionis; ſed ope exceptionis.
3 Primò fallit, niſi legatum veniret computandum
in legitima: quo caſu tenetur ſemper hæres de euictione,
*dicto § euictis, & l. ſcimus, in princip. vbi Bartol.
C. de inoffic. teſtam. Addentes ad Bart. in dicto §. euictis
ſub lit. a. dixi in quæſtione præcedenti, ſub nu. 8.*
4 Secundò fallit, quando diuiſio fit à parte, vel à iudice;
quoniam alter tenetur alteri de euictione iure actionis,
*vt habetur per Bartol. in dicto §. euict. s, num. quarto,
& fuit dictum in dicta quæſtione præcedenti, numero
nono.*
5 Modò autem dicimus, quòd regulariter hæres tenetur
de euictione rei legatæ, duplici remedio.
Primò actione ex teſtamento, ſi non fuit præſtita
cautio, quaſi res legata non fuerit ſoluta; ex quo euinci
poteſt, vel euincitur; & hæres tenebatur facere rem
irreuocabiliter legatarij, *l. qui concubinam, §. ſi hæres,*
6 *ff. de legat. 3.* quia non dicitur res ſoluta, quando non
durat ſoluta, *l. etiam, ff. de ſolut. & l. Iulianus, § 1. ff. de*
7 *verborum obligat.* etſi rem non facit accipientis, prout
tenebatur, ad hoc tenetur prima actione, *l. ſi ſubſtituto,*
8 *§. hæres, ff. eodem.* Ita quòd, licèt aliàs ſolutione eius,
quod debetur, omnis tollatur obligatio, & actio. *l. prout,
ff. de ſolut. Inſtit. quib. mod. toll. obliga. in princip.* ta-
9 men hæres ſoluendo rem legatam legatario non liberatur
ſola ſolutione eo caſu, quo de euictione tenetur,
quoniam iterum agi poteſt actione prima ex teſtamento
propter euictionem, acſi hæres non ſoluiſſet
rem legatam legatario, ex quo etiam plenè non fecit
10 accipientis, vt hoc modo cogatur hæres cauere de euictione,
quæ cautio de euictione, ad hoc vt peti poſſit,
non requiritur, quòd res actualiter ſit euicta, ſed ſufficit,
quod poſſit euinci, *per text. in l. Seia, ff. de ſolut. &
in l. Iulianus, §. 1. de verborum obligat.* quòd accidit,
11 quando, vt putà, fuit legatus ſeruus in genere, vt propriè
loquitur *l. ſi domus, §. de euictione, ſecundum Bald.*
12 *ibi, ff. de legat. 1.* & nota, quòd hæc cautio debet eſſe
ſimplex abſque fideiuſſore: niſi eſſemus in caſibus no-
13 tatis *in l. illud, ff. de euict.* & quòd vbicunque re euicta
agi poteſt de euictione, ibi ſemper ante eam præſtitam
agi poteſt, vt de euictione caueatur, hoc eſt per ſolemnem
ſtipulationem de ea promittatur, implorato
iudicis officio mercenario, *dicta l. domus, §. de euictione,
vbi Bart. & Doct. ff. de legat. 1. & in ſpecie Iaſ. nu. 9.
facit l. 2. & l. emptor, ff. de euiction. & l. 1. ff. de rerum
permut.*
14 Sed quid quando res euicta eſt, quæ fuit empta
ad publicum incantum per aliquod officium auctoritate
alicuius iudicis, contra quem agi debet de euictione,
contra iudicem, vel executorem, vel contra
illum, cuius res fuit; & dicitur agendum contra illum,
cui fit ſolutio pretij redacti ex ipſa re, & cui ſolutio
prodeſt, ad cuius inſtantiam res fuit vendita, *l. ſi
ob cauſam, C. de euiction. l. qui erat, §. non magis, ff. famil.
hercifc.*
15 Differunt tamen inter ſe legatarius, & emptor in
petenda euictione; quia, quando legatarius agit de euictione
aduerſus heredem, petit rem legatam, ac ſi nunquàm
ſoluta fuiſſet, *vt in dicta l. ſi domus, §. de euictione,
in ver. & regulariter, & in l. qui concubinam, §. ſi hæres,
ff. de legat. 3.*
16 Emptor verò agit actione ex empto ad intereſſe,

l. non dubitatur, C. de euictio. l. 2. & l. in venditione, &
l. ſi venditor hominis, ff. de euictio. & differentiæ ratio
eſt, quia venditor regulariter non tenetur, niſi ad tra-
dendum, non autem ad dandum, *l. 1. ff. de rerum per-*
mut. l. ex empto, in princip. ff. de action. empti, & l. fina-
17 *li, ff. de condit. ob cauſ.* propterea facta traditione, ſu-
blata eſt actio ex empto, etiamſi res vendita ſit alie-
na, *ex Gloſa in l. ub emptione, ff. de pactis, & alia Glo-*
ſa in Authent. Sacramenta puberum, C. ſi aduerſus ven-
18 *dit.* ideò re euicta agere amplius non poteſt contra
venditorem ad ipſam rem, ſed agit ad intereſſe.
19 At hæres in caſibus in quibus de euictione tenetur,
ab actione ex teſtamento non liberatur per traditio-
nem rei legatæ; cum teneatur facere rem accipientis
irreuocabiliter; quòd non facit, quando euinci po-
teſt, vt inquit *text. in dictu l. qui concubinam, §. ſi hæ-*
20 *res*, nimirum ſi agi poſſit actione ex teſtamento ad
rem ipſam, ac ſi tradita non extitiſſet, *dicto §. de eui-*
ctione, verſic. & regulariter, vbi Paul de Caſtro tradit
21 aliam differentiam; nempè, quia venditor facta tra-
ditione, & re non euicta, directò conueniri poteſt
actione ex empto, vt caueat, abſque eo quod res ea-
22 dem petatur *l. 1. ff. de euiction.* quoniam iure actio-
nis venit cautio in contractu emptionis, *dicta l. ex em-*
23 *pto in princip.* verùm hæres directò conueniri non po-
teſt, vt caueat; ex quo venit hoc iudicis officio mer-
cenario, *vt in dicto §. de euictione, in vltima parte.* Er-
24 go legatarius petere poterit rem legatam actione ex
teſtamento, *vt ibidem in ver. & regulariter*, non vt
eam rem conſequatur quam habuit, ſed vt hæres
caueat, *dicta l. Iulianus, §. 1. ff. de verborum obligatio.*
25 *& l. etiam, ff. de ſolut.* neque hoc caret ratione: quo-
niam actio ex empto, eſt actio bonæ fidei, *§. actionum,*
Inſtit. de action. qua ratione veniunt omnia, quæ æ-
quum eſt venire, & ſic vt caueat de euictione, *dicta*
26 *l. ex empto, in princip.* ſed actio ex teſtamento eſt ſtri-
cti iuris, *l. aliàs, & ibi Bart. ff. de in litem iurau.* quam-
uis habeat naturam bonæ fidei, quoad fructus, &
acceſſiones ob moram, *l. in minorum, C. de in inte-*
grum reſtitutione min. ideò ea non veniunt, niſi illa, quę
teſtator diſpoſuit: cætera autem veniunt officio iudicis
mercenario, ex legis diſpoſitione.
27 Dicit propterea Paul. de Caſtro, aliam afferri poſſe
differentiæ rationem, quia emptor non agit de euictio-
ne, tanquàm res euincatur, *l. habere licere, ff. de eui-*
ctio. & l. vtique, ff. de rei vendic. & dixi in quæſt. 63.
numero 10. & 11. & alibi ſæpè, legatarius verò agere
28 poteſt priuſquàm res euincatur, ſi conſtaret rem ſi-
bi legatam alienam eſſe; & eſſet caſus, in quo hæres
teneretur redimere à domino ſi poteſt, & facere ac-
cipientis, *l. huiuſmodi, §. ſi ſeruum, ff. de legat. 1. & l. non*
dubium, §. fin. ff. de legat. 3.
Quòd vltimum dupliciter limitatur.
29 Primò, niſi teſtator habuiſſet aliquod ius in illa re
aliena, quia tunc illud ius ſolum legaſſe intelligere-
tur, *l. ſerui electione, §. finali, ff. de legat. 1. & l. Sticho,*
ff. de vſufruct. legat. dicto §. de euictione in fine. Me-
noch. conſil. 89. numero 150. & 151. libro primo, & de
præſumpt. libro quarto præſumpt. 118. numero 12. qui
propterea ſuperiori numero cenſuit, re ipſa euicta,
hæredem teneri erga legatarium de euictione *ex Bar-*
tol. in dicta l. ſi domus, §. de euictione, ſub num. 3. ver-
ſic. tertium membrum eſt, poſt Gloſ. ibi, & in eodem
loco Caſtren. ſub num. 6. verſic. In tertio caſu, & Iaſon
numero 28.
30 Ampliatur iſta limitatio, vt etiam procedat, ſi tale
ius finitutum eſſet morte teſtatoris, vt quia eſſet vſu-
fructuarius, *l. quod in rerum, §. 1. vbi Iaſ. ff. de legat. 1.*
l. vxor patrui, vbi pariter Iaſ. C. de legib.
31 Secundò limitatur, vt poſtquàm hæres ſemel rede-
merit rem alienam; & ſic pro ea pretium numerauе-
rit, ſi poſteà euincatur à legatario, hæres non tenebi-
tur vlterius, *l. fideicommiſſa, §. ſi quis decem, ff. de legat.*
3. ne duplici onere grauetur: tenebitur tamen cedere
legatario actionem de euictione quam habet contra
venditorem, *vt in l. in creditore, ff. de euiction. ſecundum*
Cyn. in dicta l. cum alienam. Imol. & Paul. de Caſtro, vt
& dixi ſuperius quæſtione præcedenti numero 12. & 13.
& addo Iaſ. in dicto §. de euictione, numero 29. qui hoc
32 declarat, niſi fuerit in culpa redimendi ab eo, qui com-
muniter non reputabatur dominus, quo in caſu ite-
rum teneretur hæres, *per l. cum res, §. culpa, & l. quid*
ergo, §. ſi hæres, ff. de legat. 1. ſecundum Cuman. & Alex.
in eodem §. de euictione.
33 Alia inſuper eſt differentia inter legatarium, & em-
ptorem, quia vbi agitur de denunciatione per empto-
rem facienda, ſatis eſt ante ſententiam nunciare; ſed
in legato ante litem conteſtatam faciēda eſt, *facit text.*
in l. ſi rem, §. fin. de euict. & dixi in quæſt. 5. nu. 3. & 6. in
hoc eodem tractatu.
34 His accedit alia dubitatio, quando legatarius re eui-
cta agere poſſit de euictione. In qua diſtinguitur, quòd
aut legatum ſit in genere, aut in ſpecie: ſi in genere, &
legatarius eſt extraneus, indiſtinctè agit de euictione,
l. hæres ſeruum. Menoch. dicta præſumpt. 118. num. 13.
poſt Bartol. & Caſtren. ab eo adductos, ſed ſi eſt perſona
coniuncta, ſecùs *l. cum pater, §. euictis, ff. de legat. 2.*
ſi in ſpecie, & tunc etiam diſtinguitur, vt latius per
ſcribentes *in dicta l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de le-*
gat. 3. & dixi pariter latiùs ſupra *in quæſtione 64. nu-*
mero 15.

ARGVMENTVM.

Euictio, an concedatur in donatione.

SVMMARIVM.

1 *Donator de euictione non tenetur, & numeris ſequen-tibus.*
Diſtinctio affertur, num. 2.
3 *Tradens magis diſtrahit, quàm contrahat.*
4 *Negatiua potentius negat, quàm affirmatiua affir-met.*
5 *Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptu-tis.*
6 *Euictio ideò debetur in venditione, quoniam emptor ſol-uit pretium.*
7 *Euictio ideò non debetur in donatione, quoniam donata-rio nihil obeſt.*
8 *Euicta re in dotem data per mulierem nulla marito competit actio.*
9 *Dos apud eum manere debet, qui ſuſtinet onera matri-monij.*

10 Dos

10 *Dos nulla eſt, quæ non deſeruit oneribus matrimonij.*
11 *Pater, qui dotem nurus recepit, debet illam reddere filio ſeorſum ab eo habitanti, & onera ſuſtinenti.*
12 *Donans ſimpliciter donando videtur tantum donare ius, quod habet in re.*
13 *Donans tradendo, non habet animum ſe obligandi, & ideò de euictione non tenetur.*
14 *Donatio, quando incipit à traditione, donans non obligatur donatario, licèt ſecus ſi promittendo.*
Et de ratione num. 17.
15 *Obligatio non inducitur præter intentionem.*
Nec abſque conſenſu, num. 16.
18 *Donatio facta non dicitur, niſi dominium transferatur.*
19 *Promiſſio donandi non impletur, ſi res aliena tradatur, nec ideò actio tollitur, quæ competit ad dandum.*
20 *Donatio incipit à traditione, quando quis ſimul, & ſemel promittit donare, ac donat.*
Et etiam, quando donator incipit nomine donatarij poſſidere, num. 21.
22 *Donatio, quando incipit à promiſſione etiam ex pacto nudo debetur euictio aduerſus aliquos, de quibus hic.*
Extende id locum habere, etiamſi acceſſerit iuramentum, num. 23.

QVÆST. LXVIII.

IN donatione an concedatur euictio non immodicè laborant Doctores.
1 Nam quòd donator de euictione non teneatur voluerunt *Iaſ. conſil. 73. in tertio dubio lib. 1. Rim. ſen. conſ. 409. num. 21. lib. 3. Ruin. conſil. 184. num. 8. lib. 1. Curt. iun. conſ. 174. nu. 34. Boer. quæſt. 67. num. 1.* quod præſertim locum habet, quando donatio incæpit à traditione, *Glo. & Aret. in §. 1. Inſtit. de donat. & in l. ad res donatas, ff. de ædil. edict. de qua meminit ibi Capoll. num. 7.* vbi teſtatur de communi, & tenent Doctores *in l. Ariſto, §. 1. ff. eodem Imol. in cap. fin. de empt. & vendit. Corne. conſil. 141. vol. 2. Iaſ. conſ. 34. col. fin. & dicto conſil. 73. lib. 1. Boer. dicta quæſt. 67. in princip. Bertran. conſil. 317. lib. 2. par. 1. Alciat. conſil. 340. Rimin. ſen. conſil. 409. num. 21. Socin. iun. conſil. 91. num. 31. lib. 4. Cabr. conſ. 165. num. 6. lib. 1.* qui loquuntur, quando quis habet rem ex cauſa lucratiua, *Surdus deciſ. 11. num. 13. & deciſ. 290. num. 3. Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 340. nu. 4.*
2 Quare Doctores magis communiter diſtinguunt donationem, quæ incipit à traditione, ab ea quæ incipit à promiſſione; vt videlicet in prima non detur euictionis actio. In ſecunda verò ſic.
3 Et rationẽ adducunt, quia qui tradit, magis diſtrahit, quam contrahat, *§. 1. Inſtit. quib. mod. re contrahi. obliga.* qui autem promittit, contrahit, & ſic obligatur, vt donatario liceat habere.

Sed præter rationem prædictam, probatur iſta concluſio *ex dicta l. Ariſto, §. fin.* ibi, nullam actionem mihi contra donatorem complere: nam vniuerſalis illa negatiua, nullam, in totum negat, *l. ſi is, qui ducenta, §. vtrum, vbi notatur, ff. de reb. dub. cap. Deus omnipotẽs 2. quæſt. 1. Dec. conſil. 365. col. 3. in fine verſic. & vlterius hoc corroboratur,* vbi ſic arguit. *prout & Cranet. conſil.*
4 *246. numero 4.* quia etiam negatiua potentius negat, quàm affirmatiua affirmet, *vt per Gloſ. in cap. cum dilectus, de conſuetud. Cranet. dicto conſil. 246. Cæphal. conſ. 585. num. 51. Bero. conſil. 27. num. 2. lib. 2. Decian. conſil. primo num. 60. libro 2.* quod præſertim datur intelligi in eodem text. ibi. Plenè de dolo poſſe me aduerſus eum habere actionem, ſi dolo fecit. Nam dum
5 text. excipit actionem de dolo, aliter ſentit de euictione: exceptio enim firmat regulam in caſibus non exceptis, *ad tradita per Bart. in l. quæſitum, §. finali, ff. de fundo inſtructo, & in §. vt autem, in Authentica de non alienan. cum alijs per Dec. & Cagnol. in l. 1. ff. de regulis iuris, idem Dec. conſil. 520. num. 9. Pariſ. conſil. 155. numero 7. libro 4. & conſil. 34. num. 39. lib. 1.*
6 Comprobatur, quia in venditione ideò tenetur venditor de euictione, *l. 1. ff. de euiction. & l. non dubitatur, C. eodem tit.* quoniam emptor ſoluit pretium, & iniquum eſſet, quod re, & pretio careret, *vt per Baldum*
7 *poſt Odofred. in l. 1. vbi etiam Alberic. C. de iure dot.* ſed in donatione ceſſat hæc ratio, quia donatario nihil obeſt, ergo ceſſare debet euictio *l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patr.*
8 His additur diſpoſitio dicti text. *in l. 1. C. de iure dot.* vbi euicta re in dotem data bona fide per mulierem, ait text. nulla marito competit actio. Cui à fortiori adhæret text. arguendo de cauſa dotis onerosa *in l. pro oneribus, C. de iure dot. Bartol. in l. finali, §. ſi à ſocero, ff. quæ in fraud. credit. Iaſ. in l. ſi donaturus, §. ſi quis inde-*
9 *bitum, num. 2. ff. de condit. ob cauſ.* vnde videmus, quod apud eum manere debet, qui ſuſtinet onera matrimonij, *l. actione, §. finali, ff. pro ſocio, l. ſi filia, §. 1. ff. famil. herciſcun. l. dotis fructus, & l. plerunque, §. ſi ſerui, ff. de iure dot. cum adductis per Dec. in Authent. præterea ſub numero 18. C. vnde vir, & vxor. Becc. conſil. 43. eſt Gloſa notab. in §. eſt & aliud, Inſtit. de donat. in ver. exequan-*
10 *tur,* ita quòd nulla dos ſit, niſi deſeruiat oneribus matrimonij, *l. ſi pater mulieris, in fine, ff. de iure dot. latè Boer. deciſ. 195. poſt ſcribentes in l. ſi cum dotem, §. tranſ-*
11 *grediamur, ff. ſoluto matrimonio,* vbi pater, qui dotem nurus recepit, illam reddere debet filio ſeorſum ab eo habitanti, & matrimonij onera ſuſtinenti, *Becc. dicto conſil. 43. numero 5.* ex quibus fortius arguitur de cauſa dotis onerosa ad donationem, quæ eſt cauſa lucratiua, *§. ſi res aliena, Inſtit. de legat.* vnde ſi pro re in dotem data, & euicta non competit euictionis actio in caſu *dicta l. 1. C. de iure dot.* multò minus pro donatione,
12 quinimò *Anton. Gomes variarum reſolut. tom. 2. cap. 2. ſub num. 35. verſic ſed his non obſtantibus, & infra de empt. & vendit.* addit, quòd cum quis ſimpliciter donando videatur donare tantum ius, quod habet in re, *argumen. l. ſi domus, §. finali, ff. de legat. 1. cum ſimilibus per eum, & ibidem Bartol. Angel. & Imol. Bart. in l. prædia per illum text. C. de col. fund. fiſc. lib. 11. Alexan. conſil. 47. poſt princ. lib. 3.* ſequitur vt ille dicit, quòd donator nunquam teneri debeat de euictione, ſiue donatio cæperit à traditione, ſiue à promiſſione.
13 Cæterùm cum difficultas huiuſmodi ex illius dictis non reſoluatur, vt ex eo videri poteſt, ceſſat in propoſito: quia donans tradendo non habet animum ſe obligandi, ideò de euictione non tenetur, *vt per Cynum, & Azo. in dicta l. prima, C. de iure dot. Cuman. in dicta l. Ariſto, §. finali columna ſecunda, & fuit de mente Bartoli & Imol. in l. prima ad finem, ff. de donat.*

14 *cauſa mort.* dùm dicunt, quòd quando donatio incipit à traditione, donans nō obligatur donatario, ea ratione, quia non habet propoſitum ſe obligandi, ſecus promittendo: non enim obligatio inducitur præter intentionem, *ad textum in l. qui in aliena, in prin. ff. de acquir. hæred.* vbi pater præter eius intentionem non obliga-
15 tur ex aditione facta per filium; ergo nec iſte donator de euictione debet obligari; cùm donando animum nō habuerit ſe obligandi; & ſic citrà eius intentionē obligari non debet de euictione: quod etiam probat *text.*
16 *in l. non omnis, ff. ſi cert. pet,* & obligatio non inducitur abſque conſenſu, *l. quæcunque gerimus, ff. de action. & obligat. Aym. conſil. 77. num. 6. Deciar. conſ. 32. in princ. libro primo.*
17 Ratio, quare vbi donatio incipit à promiſſione & res euicta fuerit, donans de euictione obligetur, *iuxta*
18 *Gloſ. Bar. & alios in d. l. Ariſto, §. fin.* ea aſſignatur: quoniam hæc intelligitur promiſſio faciendæ donationis; quæ quidem donatio facta non dicitur, niſi dominium transferatur, *l. Senatus, §. 1 ff. de donat. cauſ. mort.* vnde
19 ſi res aliena tradatur, promiſſio non impletur, & per conſequens actio non tollitur, quæ competit ad donādum, *l. qui concubinam, §. ſi hæres, ff. de leg. 3. Bar. & expreſſius Paul. de Caſtro in d. l. Ariſto, §. final. & ſequitur Corne. in d. conſ. 141. nu. 8. lib. 2.*
20 Dicimus autem donationem à traditione incipere, quando ſimul & ſemel quis promittit donare, & donat. *Abb. in cap. final. num. 10. extra de empt. & vendit.* & etiamſi donator conſtituit ſe nomine donatarij poſ-
21 ſidere, *l. quod meo in princ. ff. de acquir. poſſ.* nàm quamuis traditio facta non ſit, attamen vera trāſfertur poſſeſſio, *Bal. in l. ab emptione in fine, ff. de pact. Abb. in cap. 2. num. 14. de conſuet. Alex. conſil. 92. num. 4. lib. 1. Dec. conſil. 302. num. 19. Soc. ſen. conſ. 131. num. 13. lib. 4. in ſpecie Ruyn. conſ. 184. nu. 7. lib. 1.*
22 Rurſus & illud notandum eſt in præſenti, quòd ſi donatio incipiat à promiſſione & interpoſita ſit ſtipulatio, donator ſecundum aliquos ita demum de euictione tenetur, ſi per ſtipulationem id etiam promiſerit; nec ſufficit pactum nudum, *l. 2. & ibi notant Bal. & alij, C. de euict. Abb. in dicto cap. fin. num. 10. de empt. & vendit.*

Sed aduertendum eſt, quòd pactum nudum veſtitur cohærentia contractus donationis; & idcircò tenetur, *Gozadin. conſ. 60. num. 21. & 22. poſt Corne. d. conſ. 141. nu. 18. lib. 2. Caballin. de euict. §. 4. nu. 2. Ioan. Petr. Moneta de commuta. vlt. vol. cap. 11. nu. 340.*
23 Quod idem locum habebit, ſi acceſſerit iuramētum quia tenebitur. *c. quamuis, de pact. in ſexto, l. ſi quis maior, C. de tranſact. Gozad. d. conſ. 60. nu. 22.*

ARGVMENTVM.

Euictio in donatione facta per traditionem, quibus caſibus debeatur, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Euictio non debetur ex donatione, quæ incipit à vera traditione à principio.*

Primò ampliatur, vt procedat etiam in traditione ficta, num. 2.

Ratio affertur, num. 3.

Secundò ampliatur, quando donator emit rem, quam donauit, & alteri tradidit, & ea fuit euicta à donatario per verum dominum, nu. 4.

Tertiò ampliatur in quacunque donatione titulo gratuito, facta, nu. 5.

Quod exemplificatur in augmento dotis facto mulieri, ibidem.

Quartò ampliatur, quando aliquis contractus non præcedit, num. 7.

Primò limitatur vt locum non habeat, ſi donator expreſſè promiſerit de euictione, nu. 9.

Ampliatur primò, vt etiam ſufficiat promiſſio de conſeruando indemnem à quacunque lite, & controuerſia, donatarium, num. 10.

Secundò ampliatur, etiamſi fiat promiſſio de faciendo bonam donationem, nu. 11.

Tertiò ampliatur vt procedat, ſiue promiſſa ſit euictio verbis ſpecialibus, ſiue etiam generalibus pro ſuo dato, & facto; ſiue per ſtipulationem, ſiue pacto nudo, nu. 12.

Sublimitatur dicta limitatio vt non procedat, quando donatarius aſſeruit Principi rem ad eum ſpectare, quæ non ſpectabat: quia ex quo fundatur ſuper mendacio, donans non obligatur, nu. 14.

Secundò limitatur, ſi dolus donatoris interceſſit, nu. 15.

Tertiò limitatur non procedere in donatione facta filio per patrem; qua euicta poteſt filius agere aduerſus hæredes patris, nu. 16.

Vbi de ratione num. 17.

Et de veriori traditur nu. 18.

Sed contrarium, quod in huiuſmodi donatione non detur euictionis actio, habetur num. 19.

Vbi de ratione.

Fallit hæc vltima relata ſententia, ſi filio donatio fiat pro legitima, num. 21.

Sublimitatur, ſi euictio ſequatur culpa filij, nu. 22.

Quartò limitatur in donatione remuneratoria, in qua donator de euictione tenetur, licèt à traditione cœperit, num. 26.

Rationes adducuntur nu. 30. & 31.

Extende idem procedere in donatione dotis cauſa facta, quæ non eſt mera donatio, nu. 33.

Declaratur ita demum habere locum, ſi ſeruitia ſunt talia, quòd pro eis aliàs data fuiſſet actio aduerſus donatorem, num. 34.

Quintò limitatur, vt non procedat in Prælato conferente præbendam, qui de euictione obligatur, quæ tamen limitatio vſu non recipitur, nu. 37.

Sextò limitatur non procedere in feudo alicui conceſſo, quo euicto feudatario datur actio de euictione, nu. 38.

Septimò limitatur in donante rem alienam aſſerente tamen eſſe ſuam, nu. 40.

Octauò limitatur in donatione propter merita, vel ex cauſa, num. 41.

Nonò limitatur in donatione reciproca, in qua datur euictionis actio, nu. 42.

Decimò limitatur, ſi donator obligauerit rem donatam, numero 43.

Vndecimò limitatur in venditione, in qua venditor delegauit pretium certis ſuis creditoribus, qui donent pretium, nu. 44.

Primò ſublimitantur limitationes quibus dicitur donantem

tem donatario de euictione non teneri, non procedere, ſi culpa donatarij proceſſit. nu.45.

Secundo ſublimitatur, quando donator promiſit tradere ad hunc effectum, ne teneretur de euictione, nu.46.& deratione, nu.47.

Tertiò ſublimitatur, quando euictio ſequuta fuit virtute hypothecæ ignoratæ, nu.48.

Quartò ſublimitatur in donatione facta per libertum in fraudem patroni, nu.49.

Extende idem ſibi tribuere in patre reuocante alienata donationis titulo per filium in eius fraudem, nu.50.

6 Augmentum dotis factum mulieri, dicitur datio gratuita.

8 Commune ſi mandat aliquem defendi, & manuteneri, intelligitur de quadam protectione à facto iniurioſo, non vt teneatur de euictione.

13 Promittens de euictione tenetur etiam ex facto eius, cuius eſt hæres.

20 Verbum, oportet, importat neceſſitatem.

23 Donatio vbi eſt valida inter viuos, non imputatur in legitimam.

Declaratur locum habere, vbi donans vſus eſt verbo donauit, ſecus ſi verbo dedit nu.24.

25 Datum filio ratione perſonæ, præſumitur datum, vt imputetur in legitimam.

27 Iura loquentia de donatione ſimpliciter, non extenduntur ad donationem remuneratoriam.

28 Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria.

Eſt enim ſimilis dationi in ſolutum, nu.29.

32 Donatio remuneratoria continet cauſam oneroſam.

35 Seruitia obſequialia non faciunt donationem remuneratoriam.

39 Feudum, eſt donatio, quia appellatur beneuola actio tribuens gaudium capienti.

51 Donatio reciproca, ſi in aliquo euincitur reſpectu eius, quod fuit euictum, an ceſſet reciprocatio, & ſit opus inſinuatione, remiſſiuè.

QVÆST. LXIX.

1 VEra ſtante concluſione firmata in præcedenti quæſtione, quod ſcilicet ex donatione, quæ facta fuit per traditionem à principio non debeatur euictio, quam præter allegatos ibi amplexi ſunt *Alba conſil.247.nu.8. lib.2. Rol.conſ.1.nu.21.lib.4. Rimin. conſ.159.num.24.lib.2. Ant. Trig.ſing.21. Aluarot.in cap.1.nu.4 præpoſit.nu.1. Afflict.num.53.verſ.ſed quæ eſt ratio. Schenck.nu.4. Balzaran ſub nu.17.verſ.non obſtat tertium, & num.18.de inueſtit.de re alien.fact.idem Balzaran in cap.1.nu.16 in fine, ſi de feud.vaſall.ab aliquo interpell.fuer.arg.l. idemque § fin. cum l.ſeq. & l. ſi vero non remunerandi, ff.mandati. Bald.in l. Iulianus, §. qui ſundum, num.3.ff.de verb.obligat. & ibidem Imola. Alex. Franc.de Aret. & Iaſ. Card. Alban.ad Bart.in d.l. Iulianus, §.qui fundum in ver.ſi vero. Iaſ.in l.ex hoc iure nu.68 ff.de iuſt.& iure Caballin.de euiction.§.4.nu.4. & ſeq. Rub. Alex.conſ.95.num.14. Vin.qui de communi in ſuis commun. opin.in ver.donatio vbicunque incipit à promiſſione nu.7. Card. Seraph.deciſ.534.nu.3. Rota deciſ 198.nu.12. inter impreſſ. poſt tract. Cinc.de Cenſib. & Franch. deciſ.213.nu.7.* ea nihilominus multiplices recipit ampliationes, ac limitationes.

2 Et primo ampliatur, vt procedat non modo in donatione quæ incipit à vera traditione, ſed etiam à ficta, vt quia donator cōſtituit ſe donatarij nomine poſſidere: etenim conſtitutum eſt, actus fictus, & ficta traditio, *vt notant Gloſ. & ſcribentes in l.ab emptione, ff.de pact. Bar.in l.ſi is, qui pro emptore col.pen.ff.de vſuc. Bal. in l.1.C.pro don. Corn.conſ.343.col.2.verſ.verba autem lib.1.& cōſ.8.verſ.ficta autem lib.2. Tiraq.latè in tract. de iure conſtit.part.2.ampliat.1.in princ.* quo in caſu donans de euictione non tenetur, *vt in ſpecie per Cuman. conſ.173 ſub nu.5. verſ. quinetiam ſequitur Viuius vbi ſupra.*

3 Huius ampliationis ratio eſt, quia licet conſtitutum ſit ficta traditio, tamen ex eo transfertur vera & propria poſſeſſio, æquè ac ſi vera traditio interueniſſet, *vt tradunt Bart. Bal. Ang. Fulgoſ. & alij in d.l.ab emptione in fine. Bart. Imol. & Iaſ.in d.l.ſi is, qui pro emptore Roman.in l.traditionibus, C.de pact. Ang. Aret.in §.per traditionem nu.2.inſtit.de rer.diuiſ. Alex.conſ.83.nu.8. lib.6. Corne.conſ.89.num.5.lib.3.* alios plures congerit *Tiraq.in d.tract.de iure conſtit.part.2.ampliat.1.in fine,* vbi concludit hanc opinionem eſſe receptiorem.

4 Secundò ampliatur, vt etiam locum habeat in caſu, quo donator emit rem, quam donauit, & alteri tradidit, & ea à donatario fuit euicta pet verum dominum, quia non poterit donator & emptor reſpectiuè agere de euictione contra venditorem, quoniam ſua non intereſt, ex quo donatario de euictione non tenetur, cum donatio inceperit à traditione, *eſt text.in l. Iulianus, §. qui fundum, ff.de verb.oblig. Gloſ.fin.in l.ſi pro te § fin. in vltimis verbis, & ibidem Bart. Bald. & Salycet.ff.de euictio. Bart.& poſteriores in d.l.Iulianus, §.1. de verb. oblig.& ibidem Bolognet* dicens eſſe caſum ſingularem *Iaſ.in d.§.qui fundum nu.13.Capyc.deciſ.197.nu.9.*

5 Tertiò ampliatur procedere in quacunque euictione titulo gratuito: ideò is, qui auget dotem mulieris,

6 quia tale augmentum dicitur datio gratuita, facta traditione non tenetur ad aliquam euictionem, vel periculum. *Alex.conſ.208.Præſtantiſſimè ſub nu.9.verſic. item in tantum lib.7.* Nō enim in quacunque ceſſione, vel contractu gratuito periculum aliquod ſpectat ad concedentem poſt factam traditionem. *Alex.d.conſil. 108.nu.9.* vbi quod ceſſio habetur pro traditione.

7 Quartò ampliatur, euictionem ſcilicet non habere locum, quando aliquis contractus non præcedit; ideò

8 ſi aliquod commune mandet aliquem defendi, & manuteneri, intelligi debet quædam protectio à facto iniurioſo, non vt teneatur de euictione, quia eſt quædam donatio, quę incipit à traditione. *Anchar.cōſ.87. omiſſo primo per totum.*

9 Primò limitatur dicta concluſio vt non porocedat, ſi donator expreſsè promiſerit de euictione, quia tunc abſque dubio debetur euictio etiam in donatione, ſicut in alijs contractibus, qui ex conuentione legem accipiunt, *vt notant in ſpecie Bald. & Salycet. in l.2. C.de euict. Corne.conſ.141.nu.1.lib.2. Card. Mantic.de tacit. & ambig.conuent.lib.3.tit 4.ſub nu.19.& 20. Dec.con-*

10 *ſil.322.* cum ſit quod nobilis, vbi etiam; quod ſufficit promiſſio de conſeruando indemnem à quacunque lite, & controuerſia donatarium, tunc enim quocunque modo res euincatur, donans tenetur ad intereſſe. *Abb.*

con-

Digitized by Google

conſil.43.quidam D. Antonius col.1.lib.1.& concludunt
omnes in l. Ariſto.§.fin.ff.de donat.& in d.l.Iulianus,§.
qui fundum,ff.de verb.obligat. Ruyn.conſil.186.num.1.
lib.1.Boer.deciſ.32.nu.26.& deciſ.67.in princ. & ſuffi-
11 cit promiſſio de faciendo bonam donationem, quæ
non ſolum operatur, vt donans faciat rem donatam
eſſe liberam donatarij, ſed etiam vt præſtet euictionẽ.
Corn.d.conſ.141.ad fin.lib.2.& ſtantibus ſimilibus pro-
miſſionibus ſemper debetur euictio, ſiue incipiat à
promiſſione, ſiue à traditione. *Gomeſ.var.reſolut.lib.2.*
12 *cap.2 ſub nu.35.in fine*, ſiue promiſſa ſit euictio verbis
ſpecialibus, ſiue generalibus, ſiue pro ſuo dato, & fa-
cto, ſiue per ſtipulationem, ſiue pacto nudo, vel cum ſi-
milibus verbis, *de quibus per Gozad.conſil.60.num.16.*
iuxta notata per Gloſ.Bart.Bal.Salycet.& Caſtrenſ.in l.
13 *ſi ſeruus in princ.ff.de condit. furt.* vbi plus volunt pro-
mittentẽ teneri ex facto eius, cuius eſt hæres, *de qua latè*
per Boer.d.dec.67.Ruyn.conſ.174.lib.1.Roma.in l.ſtipu-
latio iſta nu.8.ff.de verb.oblig.vbi quoque Alex.num.7.
Dec.qui de communi teſtatur conſ.281. poſt Bald.in c.1.
in fine,qui ſucceſs.teneat.Cagnol.in l.2.ſub nu.46.verſ.
quis è contrario. C.de pact. inter empt. & vendit. Curt.
conſ.75.col.pen.Ceph.conſ.168.nu.20.

14 Sublimitatur præcedens limitatio, vt non procedat,
quando donatarius aſſeruit Principi rem ad eum ſpe-
ctare, quæ non ſpectabat, quia ex quo fundatur ſuper
mendacio donatarij, non obligatur donator. *Iaſ.con-*
ſil.73.in 3.& vlt.dubio lib.1.

15 Secundò limitatur non habere locum, ſi dolus do-
natoris interceſſit *Ruyn.conſ.184.num.2.lib.1.Cardin.*
Mantic.de tacit.& ambig.conuention.d.lib.13.tit.4.ſub
nu.19. Addent.ad deciſ. Sanctiſs. Ludouiſij 340.ſub li-
tera A.

16 Tertiò limitatur, ſibi non vendicare in donatione
facta filio per patrem, quoniam ea euicta poteſt filius
de euictione agere aduerſus patris hæredes, *l.ſcimus in*
princ.& ibi notat Iaſ.C.de inoffic.teſtam. poſt Roman.in
d.l. Ariſto.§.vlt. Rationem adducit Iaſ. eſſe fauore te-
ſtamenti conſeruandi.

17 Verum hæc ratio non ſatisfacit, cum non conueniat
omnibus iuris partibus, & nõ ſit generalis. *Rip.in l. Cen-*
turio num.92 ff.de vulg. & pupill.per tex.in l.regula.§.
cum quis,ff.de iur.& fact.ignor. Ceph.conſ.408.nu.48.
quia dato quod filio detur euictio, non ideo conſerua-
tur teſtamento, cum de iure authenticorum filio de-
beat relinqui legitima honorabili titulo inſtitutionis,
§ aliud quoque capitulum, in authen. vt cum de appellat.
cognoſcen. & ibi notatur ſicque tenet Gloſ. & Doct.com-
muniter, prout refert *Iaſ.nu.13.in auth.nouiſſima, C.de*
inoffic.teſtam. & in l.inter cetera col.pen. ff. de liber. &
poſthum.Caſtr.in l.omni modo,eodem tit.dixi in meo tra-
ctat.de imputa.quæſt.126.nu.9.& ſeqq.& alibi ſępè.

18 Vera igitur ratio eſt *ſecundum Roman.in d.l. Ariſto.*
§.vltimo, quoniam talis donatio imputatur in legiti-
mam, *vt per Azon.in l.filium quem habentem. C.famil.*
herciſ.quem ſequuntur Alex.& alij in l.illud, C. de col-
lat.idem Alex.conſ.8.viſis in princ.lib.2.& conſ.27.vi-
detur lib.5.Roman.conſ.277.nu.2.quem refert, ac ſequi-
tur Rip.in l.in quartam nu.144.& ſeq.ff.ad l.falcid.Soc.
ſen.conſil.18.num.11.lib.4. Becc.conſ.29. Conar.in cap.
Raynaldus,§.2.nu.6. extra de teſta. Bertrand.conſ.205.
lib.3. ego ipſe in d.tract.de imputa. quæſt.48.nu.1. & in
quæſt.ſeq.nu.67.

Quemadmodum ergo filius ſua legitima priuari nõ
poteſt, *d.§.aliud quoque capitulum,* immo nec in ea gra-
uari, *l.quoniam in prioribus, C. de inoffic. teſtam. Alex.*
conſ.78 in princ.lib.5.latè Dec.conſ 81.in princip.conſil.
236.238.& 239.& dixi pariter in dict.tract.quæſt.49.
nu.29. Ita nec tali donatione, quæ ſuccedit loco legiti-
mę, ad regulam, quod ſubrogatum ſapit naturam eius,
in cuius locum ſubrogatur, *l.ſi eum,§.qui iniuriarum,ff.*
ſi quis cautian.cum ſimilibus.

19 Contrarium, quod in huiuſmodi donatione locum
non habeat euictio, voluit *idem Iaſ.in §. fuerat nu.35.*
inſtit. de actio. vbi dicit hoc eſſe, quod ſingulariter vo-
luit *Bald.in authent.ex teſtamento col.3. C. de collat.ſe-*
quitur Vital. Nemanſen.de collat.q.2.n.5.fol.mihi 642.
Nam cum promiſſio fuerit obligatoria, nec de iure va-
lida, non debetur euictio: *Ita Bal.in l.2.C.de inoffic.do-*
nat.Roma.in d.l.Ariſto.§ fin. & Alex.ibidem in addit.
ad Bart. Caballin.de euictio.§ 4.num.6. qui licet aſſerat
ſuper hac limitatione amplius deliberandum, res ta-
men non videtur habere dubitationem, quia cum na-
ſcatur euictio ex obligatione contractus præambuli.
20 *ex empto in princ.ff.de actio.empt.* ibi rem præſtare vẽ-
ditorem oportet, quod verbum oportet neceſſitatis
eſt, & obligationis, *l.1.cum ibi notat, ff.de inſt. & iur.*
ibi, euictionis nomine venditorem obligat. Quocirca
cum in donatione à patre filio in poteſtate facta non
cadat obligatio, nec inde ſequi poſſit euictionis actio,
quia ceſſante cauſa, ceſſat effectus, *cap.cum ceſſante de*
21 *appellat.cum vulgar.* fallit hæc vltima relata ſententia,
ſi filio donetur pro legitima, quia in caſu euictionis da-
tur de euictione actio. *Iaſ.in l.ſcimus nu.5. C.de inoffic.*
teſtament.

22 Sublimitatur, ſi euictio ſequatur culpa filij *l. ſi per*
imprudentiam, & l.ſi dictum,§. ſi compromiſere,ff.de
euict.Iaſ.in d.l.ſcimus,nu.6.

23 Non obſtat quod iſta donatio imputetur in legiti-
mam, quia id non habet locum, quatenus ea facta fo-
ret donatione valida inter viuos, quia tunc in legitimã,
non imputatur, *l. ſi quando,§.generaliter, C.de inoffic.*
teſta.l.illam.C.de collat. Ripa in d.l.in quartam nu.143.
ff.ad leg.falcidiam.

24 Vbi tamen donans vſus eſt verbo donauit, ita ut du-
bitari non poſſit de illius intentione, ſecus ſi vteretur
verbo dedit ſimpliciter, non expreſſo titulo donatio-
nis, *per doctrinam Bar. in l.1.§.ſi parens, ff ſi quis à pa-*
ren. fuer.manumiſs. Alex.in l.illud nu.5.in fin. C.de col-
lat.vbi Dec.nu.8. Alex.conſ.142.nu.22.lib.2.Ripa in d.
l.in quartam nu.145. Ruyn. ibidem num.28. & Alcia.
nu.38.Cardin. Seraphin.deciſ.568.num.1.2.3.& 4. qui
25 addit, quod vbi datur filio ratione perſonæ, oritur hęc
præſumptio, vt dicatur potius datum, vt imputetur in
legitimam, quam purè, & ex mera liberalitate do-
natum.

26 Quartò limitatur in donatione remuneratoria, in
qua donator de euictione tenetur, quamuis à traditio-
ne cęperit, ita poſt antiquos *Bart. Aret. Alex.& Iaſ.in*
d.l.Iulianus,§.qui fundũ,ff.de verb.oblig.Iaſ.in l.ex hoc
iure nu.68.ff.de iuſt.& iure in l.ſi non ſortem,§.libertus
col.7 in 17. effect.ff.de condit.indeb. & conſ. 134.col.f.
lib.1. Alex.conſ.47.nu.8.lib.3.Rube.conſ.95.col.fin.Ti-
raquell. in l. ſi vnquam verb.donatione largitus num.51.
& 59.C.de reuoc.donat.Crauet.conſ.64.nu.2.Boer.dicta
deciſ.67.col.fin. Vin.commun. opin in ver. donatio vbi-
cuique

cumque col.2.Caball.de euictio.§.4.nu.4.Burſat.conſ.31. nu.5.lib.1. Gozadin.d.conſ.60. Port.Imol.conſ.167.nu. 100.& conſ.168.nu.9. cum alijs per Sebaſt. Neguum in Syſtem. iur.ad l.2.C.de euict. & in d.l. Ariſto.§. Labeo ait,ff.de donat. Menoch. conſ 422.nu.119.lib.5. & conſil.606.nu.4.lib.7.Ioan. Petr. Monet.in d. tract.de com-
27 *muta.vlt.volunt. cap.11.nu.340.* Quia iura loquentia de donatione ſimpliciter nõ extenduntur ad donationem remuneratoriam, *ad tradita per Bar. in l.iuriſgen-*
28 *tium,§.quinimò nu.20.ff. de pact.* Nec in ea requiritur inſinuatio, nec reuocatur propter ingratitudinem, *l.ſi pater,§.1.ff.eod. & ibi Bart.Bald.in l.illud, C.de Sacroſ.*
29 *eccleſ.* Nam huiuſmodi donatio eſt magis ſimilis dationi in ſolutum, quam donationi. Vnde nimirum ſi debetur euictio, *ad tradita in d.l.eleganter in princ.ff.de pignor.actio.& in l.libera, C.de ſent. & interlocut.omn. iudicum. Alex.d.conſ.47.nu.8.lib.3.* quidquid in contrarium voluerit *Cuma.in d.l.Iulianus,§.fin.cui reſpondet Iaſ.ibidem nu.12.& Crauet.conſ.64.*qui alios citat.

Huius limitationis & concluſionis duplicem affert rationem *Iaſ.in d.§.qui fundum.*

30 Prima eſt, quoniam intereſt donatarij rem ſibi non fuiſſe euictam propter obligationem antidotalem ſublatam. Quare ſicut fideiuſſori liberato ex cauſa remunerationis mandati actio datur cõtra principalem debitorem ad totam quantitatem, perindè ac ſi pecuniã ſoluiſſet, *l.idemque,§.fin.ff.manda.* ſic & donatario remunerationis cauſa actio de euictione dari debet.

31 Secunda eſt ratio, quia remuneratio non eſt propriè donatio. *Bart.in prohem.ff.col. fin.& eſt tex.in l.Aquilius,ff.de donat.*ibi, non meram eſſe donationem, & ibi, quadam mercede remuneratum Regulum, quæ verba innuunt hanc non eſſe veram donationem.

32 Addo ego id etiam ex eo ſequi, quia talis donatio continet cauſam oneroſam, & magis propriè dicitur debita compenſatio, & remuneratio, *l.ſed & ſi lege,§. conſuluit, ff. de pet. hæredi,* licet à traditione exordium capiat, cum interſit donatarij obligationem antidotalem non extingui, ob quam facta fuit donatio.

33 Extende idem procedere in donatione dotis cauſa facta, quæ non eſt mera donatio, & ſaltem ex parte viri cauſam oneroſam cõtinet, *vt probat text.in l.Seia,ff de euiction.* vbi cõtra vxorem ſe ipſam dotantem, eiuſque hæredem agit maritus de euictione, quamuis Gloſ.ibi exiſtimauerit datam fuiſſe rem æſtimatam.

34 Declaratur præcedens limitatio, vt in donatione remuneratoria ita demum debeatur euictio, ſi ſeruitia ſunt talia, quod pro eis fuiſſet alias data actio aduerſus donantem; nec ſufficit antidotalis tantum obligatio, ſed etiam ciuilis requiritur, vel ſaltem iudicis officium, ſicuti tradit *Dec.in l.ſi donatione num.13. de collat.* latè proſequitur *Loſred.in cap.Titius col.2.verſ.tertio poteſt reſtringi,ſi de feud.defun.mili.controuer.fuer.vbi reſpõdet ad l.idemque,§ fin. ff manda. & ad d.l. Attilius de*
35 *donat.* Hinc tradunt Doct. quod ſeruitia obſequialia non faciunt donationem remuneratoriam. *Bald.& recentiores in l. filio. C. fam.hercis. Iaſ. in d.l.ſi donatione nu.3.C.de collat.*

36 Quodque donatio remuneratoria intelligatur ob ſeruitia, & merita, ad quæ donatarius non tenebatur ex debito officij ſui, declarauit ſic limitando donationem remuneratoriam *Rip. in l. finali. quæſt.14.in fine, C.de reuocan.donationib.*

37 Quintò limitatur vt non procedat in Prælato conferente præbendam, qui de euictione obligatur, *ſecundum Cępoll.in l. res donatas num.9.ff.de ædili edicto,* ſed hæc limitatio vſu non recipitur.

38 Sextò limitatur non procedere in feudo alienari cõceſſo, quoniam eo euicto feudatario datur actio de euictione, *contra dominum Ioan.Fabrũ in §.1. inſtit. de donat.per tex.in cap.1.ſi vaſall.de feud.ab aliquo interpella.fuer.*vbi eſt caſus, & ibi notat *Aluarot.in 2.notab.*ad idem eſt tex.*in cap.1.de inueſti.de re aliena fact.in prin.* vbi ſi facta fuerit inueſtitura de re aliena ignorãti, ſubdit text.eum rectè agere, vt aliquid eiuſdem bonitatis, ſeu quantitatis ei præſtetur, atque ita probatur inueſtientem de euictione teneri, & nihilominus certum
39 eſt, feudum eſſe donationem, cum appelletur beneuola actio tribuens gaudium capienti, *cap.1.in quib.cauſ. feud.amitt. Iacob. de Ardizon. quem ſequitur Bald. in Prælud.feud.in prima parte Iaſ. in vſibus feud.in princ. nu.7.& 8.Socin.iun.conſ.112.nu.34.lib.2. in ſpecie, de qua agimus. Rol.conſ.50.num.26.lib.3.* & ego latius dicam *in quæſtione 119.nu.20.& quæſt.122.nu.5.*

40 Septimò limitatur non habere locum in donante rem alienam, aſſerente tamen eſſe ſuam, quia ob talem temerariam aſſertionem de euictione tenetur. *Paul.de Caſtr.in l.ſi rem meam ad finem, ff. de ſolut.quem refert, & ſequitur Iaſ.conſ.73.nu.3.lib.1.*qui licet loquantur, quando donatio cępit à promiſſione, idem tamen eſſe debet, quando à traditione principium ſumpſit, & ſic aſſertio temeraria quid operetur, de quo Deo dante pariter dicam ſuo loco.

41 Octauò limitatur in donatione facta propter merita, vel ex cauſa, quia etiamſi incipiat à traditione, tenetur donans de euictione. *Bar.& Doct.in l.Iulianus,§.1. ff.de verb.oblig.Burſat.conſil.31.nu.5.lib.1. poſt Alex. conſ.47.lib.3. Gozad.conſ.60. Port.Imol.conſ.168.n.9. Gomeſ.variar.reſolut.to.2.cap.2.nu.35.* & alios de quibus per eum, vbi de communi teſtatur.

42 Nonò limitatur in donatione reciproca, in qua locum habet de euictione actio, etiamſi cęperit à traditione, cum ſit ob cauſam. *Alex.conſ.45.nu.8.lib.3.Iaſ. in l.ex hoc iure nu.68.ff.de iuſt.& iur.Gozad.d.conſ.60. nu.4.Rota apud Card.Seraph.deciſ.534 nu.3.*

43 Decimò limitatur, quãdo donator obligauerat rem donatam. *Corn.conſ.42.verſ.nec obſtant adducta, lib.3. Bellacomb.in ſuis commun. opin. in ver. venditor nolens de euiction.*

44 Vndecimò limita in venditione, in qua vẽditor delegauit pretium certis ſuis creditoribus, quia licet creditores donent pretium emptori, tamen venditor tenetur de euictione, ac ſi pretium fuiſſet verè ſolutum. *Bal. conſil.51.Titius vendidit Seio lib.1.& dicam in ſequenti quæſtione.*

45 Primò ſublimitantur præmiſſæ limitationes, quibus diximus donantem de euictione teneri, non habere locum, ſi culpa donatarij proceſſerit euictio, vt quia ceciderit à poſſeſſione facto, & culpa ſua ex contractu, vel aliter, quo in caſu nõ reintegratur ad poſſeſſionem amiſſam, ne culpa ſua ſibi proſit, & alteri noceat. *Abb. in cap.accedens. il primo nu.19. vt lite non conteſta. Albert.Brun.conſ.21.nu.2.Ripa qui de communi teſtatur in cap.ſępè nu.27.de reſtit.ſpoliat.Iacobin.de S.Georg.in l. ſi de vi.nu.19.verſ.decimoquinto fallit de iudic.*latè *Menoch.in tract.de recuper.poſſeſs.remed.15.nu.95.*

Secun-

46 Secundò ſublimitatur, quãdo donator promiſit tradere ad hunc effectum, ne teneretur de euictione, quia per tale pactum mutaſſe dicitur quod erat de natura contractus extrinſeca, qualis eſt euictio, velut accedens contractu iam formato, & ideo tale pactum valet, *vt ſupra dixi de venditore, quæſt.48.nu.40.ita Bart. Caſtr. Aret. Alex. & Iaſ.in l ſi à ſubſtitato.§. fin.cum l.ſeq.ff.*
47 *de legat.1.* Et ratio adducitur, quia quando quis dare promiſit rem ex cauſa donationis, quoniam de natura donationis eſt, vt transferatur dominium, cum donatio dicatur doni datio. *l. Senatus, §.1. ff. de leg.1.* tunc debetur euictio, ſi res facta non fuit accipientis: at ſecus ſi promiſit tradere, cum tali caſu cenſeatur receſſum à natura donationis, non debetur euictio.

48 Tertiò ſublimitatur, quãdo euictio ſequuta fuit virtute hypothecæ ignoratæ, vt quia res fuerat obligata per anteceſſores donatoris, *ſic Caſtr. in l. ſi rem meam in fine, ff. de ſolut. ſequitur. Afflict. in cap.1. in princ.nu.8. de leg. Corrad.* Nam ſi ſciuiſſet donator talem adeſſe hypothecam, fortè nõ ita donaſſet, vel promiſiſſet donare, ne illa euicta cogeretur vel illum releuare, & præſtare, vel eius iuſtum valorem & æſtimationem, *arg. tex. in l. vnum ex familia, §. fi. ff. de legat. 2.* & ignorantia facti alieni eſt probabilis, *l. qui in alterius, ff. de reg. iur.* debetque donantem excuſare, ne damnum ſentiat, *l.2. & l. error, ff. de iuris, & facti ignorant.*

49 Quartò ſublimitatur in donatione facta per libertum in fraudem patroni: nam quamuis patronus eam recuſet; tamen donatarius non habet actionem de euictione contra libertum, etiam quod donatio cęperit à promiſſione. Caſus eſt ſingularis, ſecundum vnum intellectum Gloſ. quem *Bart. Ang. Paul. de Caſtr. Imol. & cęteri ſequuntur in l. qui res, §.1. ff. de ſolut. Roma. in d. l.*
50 *Ariſto. § fi.* Inferens idem eſſe in patre reuocante alienata donationis titulo per filium in eius fraudem, vt ibi per eum. Et ratio adduci poteſt, quia cum donatio dicta reuocetur per patronum, ſeu patrem, *l.1. ff. ſi quid in fraud. patr.* ibi, omni enim modo reuocatur, tale remedium redderetur ſuperfluum *contra l. hæc ſtipulatio. §. Dinus, ff. vt lega. nomi. caue.* ſi concederetur euictio, quia loco rei donatarius conſequeretur æſtimationem.

51 Vtrũ autem in donatione reciproca, ſi aliquid euincatur reſpectu eius quod fuit euictum, ceſſet reciprocatio, & ſit opus inſinuatione, *videas Card. Seraphin. deciſ.525. & deciſ.534.*

ARGVMENTVM.

Euictio an detur in dote, & quando fauore mariti. Et an etiam fauore mulieris.

Mulier ſecuta euictione dotis, an agat primæua actione.

SVMMARIVM.

1 *Dotis contractus dicitur ex vtraque parte, ſcilicet vxoris, & viri obligatorius.*

2 *Pactum reſtituendæ dotis in ipſo contractu ſemper ſubintelligitur, & ſi de dote reſtituenda non ſit conuentum, & executionem habet.*

Primò ampliatur locum habere etiam in bonis hæredis mariti acquiſitis poſt aditam hæreditatem ex rebus hæreditarus per acceſſionem naturalem, nu.3.

Secundò ampliatur procedere, ſiue dos ſine ſcriptis fuerit data, vel promiſſa, vel ſuſcepta, nu.4.

Tertiò ampliatur, ſiue ipſæ principales perſonæ, ſiue alia pro his dotes dederint, vel promiſerint, vel ſuſceperint, nu.5.

6 *Dos reſtituenda dicitur æs alienum viri, & de ſubſtantia bonorum ipſius reſtitui debet.*

7 *Euictio non datur in dote, quando contractus incipit à traditione, non à promiſſione, & de ratione, nu.11.*

Primò limitatur, ſi mulier ſciens bona eſſe alteri obligata, & aliena, eadem tamquam propria, & libera in dotem dedit, quia tunc de euictione tenetur, ſeu de dolo, numero 8.

Secundò limitatur in caſu, quo vxor, quæ alia bona habebat, dotem dedit de bonis reſtitutioni fideicommiſſi ſubiectis, quæ deinde à ſubſtitutis fuerunt euicta, quia eo caſu maritus agit de euictione, nu.9.

Sublimitatur dicta limitatio, vt procedat, quando mulier ſciebat rem eſſe fideicommiſſo obnoxiam, nu.10.

Tertiò limitatur procedere in dote, quam dedit extraneus, qui incontinenti non fuit ſtipulatus eam ſibi reddi, quia tunc donata cenſetur, quæ ſi incipit à traditione, non datur euictio, ſecus ſi pater dotem dederit, numero 13.

Quartò limitatur, quando dos præſtatur ab extraneo, qui incontinenti ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi, nu.14.

10 *Vxor, quæ magnam dotem promiſit, quam ſcit ſe non poſſe ſoluere, perdit priuilegium, ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*

11 *Dos, quando in pecunia fuit promiſſa, & poſtea pro ea traduntur bona in ſolutum, ſi ea euincantur, debet nihilominus reſtitui in pecunia.*

16 *Bona promiſſa pro dote ſi euincantur, mulier agere poteſt actione primæua, vel actione euictionis: hocque ſpeciale eſt in dote, vt ſecuta euictione mulier agat primęua actione, nu.17.*

17 *Dos vbi vendita eſt ipſa vxore volente, maritus de euictione tenetur.*

Declaratur procedere, ſi emptor ignorabat, ſecus ſi ſciuerit, nu.19.

Fallit, ſi de euictione fuerit ſtipulatus, nu.20.

21 *Mulier ſola, vel ipſa & maritus, vbi dotem alienauit, ipſa mulier de euictione non tenetur, tenetur tamen reddere pretium bonæ fidei emptori, ſi conuerſum ſit in eius vtilitatem, nu.22.*

Idem ſi promiſerit per ſtipulationem, nu.23.

QVÆST. LXX.

DIſputatio eſt frequens, & vtilis, an & quando euictio præſtetur in dote.

1 Qua in quæſtione prius ſciendum eſt, quod dotis contractus ex vtraque parte eſt obligatorius, ex parte vxoris, vt illam præſtet, & ex parte viri, eiuſque hæredis, vt vxori reſtituat, *l. ſi duo patroni, §. Iulianus, ff. de iure iuran. l.1. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act. Barboſ. in l. exigere do-*
2 *tem nu.5. ff. de iudi.* Quare pactum reſtituendæ dotis in ipſo contractu ſemper adeſſe dicimus, & ſi de dote reſtituen-

Digitized by Google

ſtituenda non ſit conuentum, & executionem habet.
*Feb. ff ad conſtit. Reg. Gall.tit.de lit.oblig.art.2.Gloſ.1.
nu.23. Gram.deciſ.103.nu.5. Menoch.conſ.1124.num.
40.& 43.lib.12.& Bart.Bertaz.de clauſul.clauſ.4.Glo.*
3 *16.nu.1.* & locum habet etiam in bonis hæredis mari-
ti, quæ ſunt acquiſita poſt aditam hæreditatem ex re-
bus hæreditarijs per acceſſionem naturalem, vt ſunt
fructus prædiorum, partus ancillarum, & fetus peco-
rum. *Bal.in l.vbi adhuc nu.20.C.de iure dot.*

4 Item procedit, ſiue dos ſine ſcriptis fuerit data, vel
promiſſa, vel ſuſcepta *dicta l.1.§.& vt plenius, C.de rei
v.xor..ct.* & ſiue ipſæ principales perſonæ, ſiue aliæ pro
5 his dotes dederint, vel promiſerint, vel ſuſceperint, *d.§.*
6 *& vt plenius.* Et cum defuncti viri æs alienum ſit, de
ſubſtantia bonorum ipſius reſtitui debet. *Franch.deciſ.
639.nu.6.& ante illum Caſtrenſ conſ.294.num.4 lib.2.
Dec.conſ 485.in fine. Crauet.conſ.187.nu.1. Rota coram
Cardin. Mantic. deciſ.43.nu.5. Magon. deciſ. Florent.7.
nu.10. Menoch.conſ.523.nu.1.lib.6.* Quæ an locum ha-
beant, quando dos fuit euicta, hoc opus, hic labor eſt.

7 Breuitati tamen ſtudendo dicitur regulariter, eui-
ctionem non præſtari in dote, quando contractus inci-
pit à traditione, quamuis aliud ſit, quãdo incipit à pro-
miſſione, *eſt text. clarus in l.1. vbi notant communiter
Doctores, C.de iure dot. & in ſpecie Bald. & Salycet. ac
poſteriores.* Idem firmant ſcribentes *in l.vnica, §.1.C.de
rei vxor.act. Iaſ.in §.fuerat nu.33.inſtit.de action. Bald.
Nouell.in tract.de dote par.7.priuil.42.col.1. Ant.Burg.
in cap.fin.nu.23.de empt.& vendit.quæ regula.*

8 Primò limitatur, ſi mulier ſciens bona eſſe alteri ob-
ligata & aliena, illa tamquam propria & libera in do-
tem dedit: eo enim caſu de euictione tenetur, ſeu de
dolo, etiamſi incepiſſet à traditione, *ſicuti volunt. Cyn.
Bald. & Salycet. in d.l.1. Alexan.conſ.176.nu.5.in fine
lib.7. Corne.conſ.140. ſub nu.8.lib.2. Roland.in tract.de
lucro dot.quæſt.58.in fine*, vbi citat Crauet.

9 Secundò limitatur in caſu, in quo vxor, quæ alia bo-
na habebat, dotem dedit de bonis reſtitutioni ſubie-
ctis, quæ deinde à ſubſtitutis fuerunt euicta, quo caſu
maritus agit de euictione, *ita Bal.conſ.468.lib.4. quem
ſequitur Crauet.conſ.186.num.17.Rolan.d.quæſt.58.&
Thanuc.in ſimili ſuo tract.Gloſa 10.nu.70.*

10 Sublimitatur dicta limitatio vt procedat, quando
vxor ſciebat rem eſſe ſubiectam fideicõmiſſo, quia vi-
detur tunc fuiſſe in dolo, & præſumitur voluiſſe deci-
pere maritum, *ſecundum Alex.d.conſ.176.num.4 verſ.
eſt verum, quod ille, & ſequitur Rolan.in loco proximè ci-*
11 *tato.* Ratioque eſt, quia ob dolum perdit beneficium:
quemadmodum videmus in vxore, quæ magnam do-
tem promiſit, quam tamen ſcit ſe non poſſe ſoluere, &
propterea perdit priuilegium, ne conueniatur vltra
quam facere poteſt, *l.pen. ff. de iure dot. Bal.in d.conſil.
468.in fine lib 4.dum allegat dictam l.1. C. de iure dot.*
12 *Surd.de alim.tit.7.quæſt.20 num.27.& 28.*qui adducit
rationem quare euictio indiſtincte non debeatur in
contractu dotis, qui eſt oneroſus, cum tamen debeatur
in contractu emptionis; quia in emptione interuenit
pretium, & iuſſum non eſt, quod emptor careat re, &
pretio, ſed in marito, re euicta in his abeſt, veluti decla-
rat *Alberic.in d.l.1.* refert aliam rationem Bal. eodem
in loco, quam tamen refellit.

13 Tertiò limitatur habere locum in dote, quam dedit
extraneus, qui incontinenti non fuit ſtipulatus eam ſi-
bi reddi, quia tunc donata cenſetur, *d.l vnica, §.acce-
dit, C.de rei vxor.actio.* At in donatione, quæ à traditio-
ne incepit, non datur euictio. *l. Ariſto.ff.de donat* & ple-
nè dixi ſupra in duabus præcedentibus quæſtionibus:
ſecus vero ſi pater dotem dederit: quia ex quo donatio
dici non poteſt, quoniam filiam dotare tenetur, *l. qui
liberos de ritu nuptiar. & l.vlt.de dot.promiſs.* & donari
videtur, quod nullo iure cogente conceditur, *l.donari.
ff.de donat. & l.donari, ff.de reg.iur.* euictio à patre præ-
ſtari non debet. *Card. Mant.de tacit.& ambig.conuent.
lib.11.tit.19.nu.3.& 4.*

14 Quartò limitatur, quando dos præſtatur ab extra-
neo, qui ſtipulatus eſt incontinenti dotem ſibi reddi,
quia ex quo donaſſe non intelligitur *d.l.vnica, §. acce-
dit.* idcircò de euictione tenetur, *l.ſi pro re pupilli.§.1.
& ibi notatur, ff.de euictio. Neguſant.de pignor.part.2.
membr.4.nu.27. Cardin. Mantica in d.tract.lib.11.tit.
19 nu.5.*

Hic ſuboritur dubitatio, an ſi dos promiſſa eſt in pe-
cunia, & deinde marito fuerunt data bona in ſolutum
ad habendum, & quidquid marito placuerit facien-
dum, &c. ſi illa euincantur, ea nihilominus ea reſtitui
debeat in pecunia.

Et dicitur eam fore reſtituendam in pecunia, quæ
non fuit euicta, & ideò mulierem pati non poſſe dam-
num ſeu diminutionem ob euictionem bonorum in
ſolutum datorum, quia dos fuit promiſſa in quantita-
te, & bona tranſierunt in dominium viri, & eius pericu-
lum, & euictio ſequitur ex natura rei, quo caſu non de-
beri euictionem dixit *Gloſ.in l.ſi familiæ in ver.pro par-
te, & ibi Bart. & ceteri, C.fam.hærciſc. Rota coram Card.*
16 *Seraphino deciſ.1480. nu.4.* Vbi vero à principio pro-
miſſa ſunt bona, & euincantur, mulier agere poteſt
actione primæua, & actione euictionis. Vnde ſi mulieri
data ſunt in ſolutum bona pro dote quæ ſint euicta,
agere poteſt actione primæua de dote, & etiam actio-
ne euictionis pro re euicta, *ita Bart. in l.ſi vero, & in l.
qui res.in princ.ff.de ſolut. Bald.in l. libera, C.de ſent.&
interlocut.omn.iud.& conſ.300.lib.1.& conſ.189.lib.2.*
17 *Bart.in l.ſi quis aliam col.fi.ff.de ſolut.* vbi inquit id ſpe-
ciale eſſe in dote, vt ſecuta euictione mulier agat pri-
mæua actione: ſecus in alijs, quoniam agi debet de eui-
ctione. *Bart.in l.eleganter, ff.de pignor.actio. Aret.con-
ſil.160. Afflict. deciſ.335. pro deciſione cauſæ num.18.
Alex.conſ.106.ad finem lib.5.*

Sed quid ſi res dotalis fuit vendita ipſa vxore volen-
te; Reſpondetur, quod eo caſu maritus de euictione te-
netur, *& ita ſecundum Fabr. in §.accidit. inſtitut.quib.
alien.lic.vel non nu.8.* qui dicit, ſic intelligendam *l.cum
lex, ff.de fideicom.liber. & l.fundum, ff.de fun. dot.arg.
auth.de nõ alienan.§.ſi quis igitur emere, cum ſeq.* Idque
19 ſi emptor ignorabat, aliàs non niſi eſſet ſtipulatus, *vt*
20 *l.ſi fundum, C.de euiction.*

21 Quando autem ipſa mulier ſola, vel ipſa & maritus
22 alienarunt, mulier non tenetur per præmiſſa: tenetur
tamen reddere pretium bonæ fidei emptori, ſi conuer-
ſum ſit in vtilitatem ſuam, vt in feudo. *de prohib.feudi
alienat.per Federic.in fine primi reſponſ.*

23 Si vero per ſtipulationem promiſerit, adhuc idem,
*per dictam l.cum lex, & ibidem per Ioan.Fabr.de quo la-
tius dicam in ſequenti quæſtione.*

AR-

ARGVMENTVM.

Euictio fundi dotalis quando accidit, an detur de euictione actio, cui, & aduerſus quos.

SVMMARIVM.

1 *Dotes mulieri conſeruari publicè intereſt, nè indotata remaneat.*
Præſertim ſi ſit iuuenis, nu.2.
3 *Dotalis fundus à viro, & uxore, nec ſeparatim, neque coniunctim, nec ab alio poteſt alienari.*
Idque fragilitate ſexus, nu.4.
Et fauore tam mulieris, quàm etiam viri, nu.5.
Cum meliorem facere poſſit mulier ſuam canditionem, non deteriorem, nu.6.
Nec expreſsè conſentiendo, ibid.
Declaratur procedere conſtante matrimonio, licet in tempus ſoluti matrimonij collatum ſit pactum, numero 7.
Et ſi nulla ſubſiſtente cauſa, nu.8.
Fallit, quando eſt vidua, quo tempore mulier dotis conditionem deteriorem facere poteſt, & illam alienare, nu.9.
10 *Mulier, quæ cum viri conſenſu fundum dotalem alienauit, vendicare illum poteſt.*
Et de ratione, nu. ſeq.
Primò ampliatur procedere etiam in marito, qui alienauit fundum dotalem contra legem, vt is poſſit venire contra factum ſuum proprium, uti nulliter factum, & rem alienatam vendicare pretia reſtituto, nu.12.
Limitatur dicta ampliatio non habere locum ſoluta matrimonio: quo caſu maritus non admittitur dicere de nullitate, nu.13.
Licet eo caſu rectè agat mulier, nu.14.
Secundò ampliatur, vt vir rem dotalem alienatam reuocare poſſit ex perſona vxoris, nu.15.
Ratio adducitur, nu.16. & 17.
Primò extende procedere quoque in illo, in cuius fauorem prohibita eſt alienatia, nu.18.
Secundò extende, etiamſi cum iuramento facta eſſet alienatio, nu.19.
Et ſi emptor ignoraſſet rem eſſe dotalem, nu.20.
Contrarium, quod imma eo viuente alienatio iurata ſit valida, nu.21.
Primò declaratur ſuperius firmata concluſio, vt ſibi tribuat, niſi in alijs viri bonis mulieri cautum ſit, numero 22.
Secundò declaratur, ſi vir fundum dotalem in eum alienet, qui dotalem eſſe ignoret, quoniam emptori ad pretium, & ad intereſſe tenetur, ſi de euictione non promiſit, nu.23.
Limitatur, ſi ſcienti vendidit: quatenus tamen de euictione non ſe obligauerit, nu.24.
Nec generalis euictionis ſtipulatio ſufficit, nu.25.
Tertiò declaratur ſibi non vendicare, ſi maritus, viuente vxore agat, & ad vxoris commodum, ſecus ea mortua ad proprium commodum, nu.27.
Intellige, quatenus ille dotem lucretur, nu.28.
Quartò declaratur non procedere, ſi modica ſit res, numero 29.
11 *Mulieris obligatio, & contractus, vbi eſt ipſo iure nullus, de iure communi iuramentum nihil operatur.*

QVÆST. LXXI.

REquirit hic locus ſatis opportunus, vt explicemus, quando fundus dotalis alienatur, an ſecuta de eo euictione, detur euictionis actio, cui, & contra quos.
1 Et in primis præmittendum eſt, dotes mulieri cōſeruari publicè intereſſe, ne indotata remaneat, *l.1. ff. ſoluto matr. Ceph. conſ.688. num.10. Surd. in tract. de alimentis tit.1. q.37. nu.10. Campeg. de dote part.4. quæſt.2. & 5. Gratian. in*
2 *Addit. ad deciſ.47. num.1.* Præcipuè ſi illa ſit iuuenis.
3 *Rimin. iun. conſ.562. num. 63.* & ea propter nec vir ſine vxore, nec vxor ſine viro, nec vnus cum alterius cōſenſu, nec omnes inſimul dotalem fundum alienare poſſunt. *Paul. de Caſtr. in l. cum vir. nu.4 ff. de vſucap. Barboſ. in l.1. part.5. num.4. ff ſoluto matr. Velaſch. conſulta. 127. nu.15. & conſulta. 150. nu.9. Surd. in d. tract. de ali-*
4 *ment. tit.8. priuil.36. nu.2.* Idque ratione fragilitatis ſexus. *§.1. inſtit. quib. alien. liceat, vel non l. vnica, §. & cū*
5 *lex, C. de rei vxor. actio. Papon. conſ.58. nu.16.* & fauore mariti *Bar. in l. ſi quis in tantam, nu.12. C. vnde vi. Nat. conſ.28. num.21. Cacher. deciſ.94. num.26.* Item fauore vxoris, ne remaneat indotata. *Paul. de Caſtro in d.l. cum vir.* Cum quibus, vt dixi, concurrit publica vtilitas, quæ in eo verſatur, ne ſine dote maneat. *Boniſac. Ruger. con-*
6 *ſil.20. nu.10. lib.2.* Ita quod meliorem illius conditionem fieri ſit permiſſum, deteriorem vero nequaquam, *l. de die, §. Attilicinus, ff. de pact. dot. Bart. in l. ſi conſtante nu.23. Iaſ. nu.180. Rip. nu.4. ff. ſoluto matr. Alba conſil.264. nu.9. & conſ.445. nu.5. Fab. Turret. conſ.10. nu. 16. lib.1.* nec expreſsè conſentiendo. *Alba conſil.746.*
7 *nu.14. Federic. Solis. de dote quæſt.17. nu.11.* Quod procedit conſtante matrimonio, licet in tempus ſoluti matrimonij collatum ſit pactum. *Bar. in d.l. Attilicinus, ff. de pactis dotal. Afflict. deciſ.154. Ruyn. conſ.53. nu.11. lib.2. Barboſ. in d.l.1. par.5. nu.40. ff. ſoluto matr. Stepha.*
8 *Gratian. in addit. ad deciſ.47. nu.2.* etſi nulla iuſta ſubſiſtentè cauſa *l. licet mouente & ibi Glo. ff. de pact. dotal.*
9 Quidquid ſit cum vidua exiſtit, quo tempore dotis cōditionem deteriorem facere permittitur, *Gloſ. in l. cum dot, ff. de pact. dotal. Caſtr. in l.2. §. Item ſi voluntate, ff. ſoluto matr. Turret. d. conſ.10. nu.17. Surd. conſ.112. nu. 33.* & illam alienare *Petr. de Rauenna ſing.147. Dec. conſ.576. nu.3. Borgnin. de vſucap. num.135.*
His poſitis.
10 Quæro, num vxor, quæ cum viri conſenſu fundum dotalem alienat, illum vendicare poſſit.
Pro affirmatiua adducitur *tex. in l. ſi prædium, & ibi Bart. Bald. & alij, C. de iure dot. & in l. qui ſuperſtitis ad finem, ff. de acquir. hered. Surd. de alimen. tit.8. priuil.36. nu.1. Tuſch. litera D, concluſ.759. nu.25.* Iuramento nō obſtante. *Idem Tuſch. eadem concluſ.759. nu.2.* ſi ſoluto
11 matrimonio egerit: nam vbi mulieris obligatio, & contractus ipſo iure nullus eſt de iure communi iuramentum nihil operatur, *l. non dubium ad finem, C. de legi. Seraphin. de priuil. iuram. priuil.61. nu.11. Rim. iun.*
con-

Digitized by Google

conſil.647.num.6.conſil.239.nu.70.Cæphal.conſil.312.
num.106.& conſil.460.num.36. Honded.conſil.45.nu-
mero 34.lib.1.Surd.de aliment.tit.8.priuil.36.
12 Primò ampliatur procedere etiam in marito, qui
alienauit fundum dotalem cõtra legem, vt ſcilicet poſ-
ſit ille venire contra factum ſuum proprium, vti nulli-
ter factum, & rem alienam vendicare reſtituto pretio,
ad tex.in l.quemadmodum, C.de agricol. & cenſi.lib.11.
& Bar.doctrinam in l. poſt mortem, ff.de adopt.in ſpecie
Glo.in § 1.inſtit.quib alien.lic. vel non in ver.interdicta,
quæ aliud ſentit in vxore & marito, vt dixi in præce-
denti quæſtione. Aretin.ibi, & Rimin.iun.conſil. 543.
Gloſ.Cyn.& Bal.in l.prima,§.& cum lex, C.de rei vxor.
actio.Imol.in l.cum vir num. 7 ff.de vſucap. Bal.Nouell.
13 de dote priuil. 1.num.12.limita. part.7. At ſoluto ma-
trimonio maritus non admittitur dicere de nullitate
dicta l.cum vir. & l.pen. ff. de fund. dotal. Menoch.con-
14 ſil.58.num.41. licet eo caſu rectè agat mulier, vt per
Peregrin. deciſ. 44. num.6. vbi ſic per conformes deci-
ſum teſtatur.
15 Secundò ampliatur procedere, vt nempè vir rem
dotalem alienans eam reuocare valeat ex perſona
vxoris, dicta l.prima,§.& cum lex, C.de rei vxor.actio.
& in § 1.ver.interdicta. Inſtit. quib.alien.lic.vel non in
principio, vbi Riminal.iun.num.332.Alber.& Salycet.
in l.vendicantem, ff.de euictio. Peregr conſil.19.numero
quarto lib.3. Menoch.conſil.89.num 84. libro primo. Ri-
min.iun.conſil 363.num.195.libro quarto. Decian. con-
ſil.33.num.35.lib.3. Campeg. de dote parte quarta quæ-
ſtione 20. Alexand.Randen.conſ.39.num.7.libro primo
Honded.conſ.19.num.6.lib.2. Ludo.deciſ. Lucen.21.nu-
mero 13. Anchar.iun. famil.qq. lib.3. quæſt.91.num.7.
Coſta de facti ſcientia, & ignorantia centur. prima di-
ſtinct.35.num.9. Surd.de aliment.tit.8.priuil.36.nu.3.
16 quia nulla eſt venditio. l.fundum, ff.de fund.dota. An-
17 na allegat.97.num.17. & ideo reuocat. Surd.conſil.39.
num.16.Ioann.de Caſtil.Hiſpan.de vſufructu, capit.54.
18 num.45. Vel etiam ille in cuius fauorem prohibita eſt
alienatio. Surd.conſ.559.nu.10.lib.4.
19 Quod etiam habet locum, vbi cum iuramento vir
alienaſſet. Gloſ.in dicto §.& cum lex. Bartol. & Imol.in
l.cum vir, ff.de vſucap.Honded.conſil.19.num.17.lib.2.
20 Surd.dicto priuil.36.nu.3.& emptor ignoraret rem eſſe
dotalem. Imol.in d.l.cum vir. Maceraten.lib.2.reſol.48.
numero 6.
21 Contrarium voluerunt Becc. conſil.100. numero 10.
Viu.deciſ. 133.numero ſecundo. Petra de fideicommiſſ.
quæſt.8.num.547.Surd.dicto titul.8.priuileg.56.nume-
ro 47. Cardin.Mantic.de tacit. & ambig. conuent. tit.8.
num.2.& num.38.Surd.dicto priuil.56.nu.47.Peregr.
deciſ.94.num. 4. & vt eo ſcilicet viuente alienatio iura-
ta ſit valida.
22 Primò declaratur ſupradicta firmata concluſio vt
procedat, niſi in alijs viri bonis mulieri cautum ſit.
Afflict.deciſ 336.Alba conſil.4.num 30. Polidor. Rip.
obſeruat.385.num.7. quia tunc mulieris alienatio iura-
mento firmatur. Afflict. deciſ.311. numero quarto, &
ibi Vrſil. numero quarto. Vincent. Franch. deciſ. 84.&
deciſ.477. Viu.deciſ.133. numero ſecundo.Theſaur.de-
ciſ.222.num.13.& deciſ.223.num.9.Seraphin.de iura-
ment.priuil.76.num.1. Rolan. à Valle conſ.70.num.24.
lib.2.Federic.de Solis de dote quæſt.36.num.8.Marta in
l.1.nu.10.ff.ſolut.matr.
23 Secundò declaratur, ſi maritus fundum dotalem in
eum alienet, qui dotalem eſſe ignoret, quoniam is em-
ptori ad pretium & intereſſe tenetur. Peregrin. deciſ.
24 89. num. 15. ſi de euictione nullatenus promiſit; ve-
rum ſi ſcienti vendidit in aliquo non tenetur, niſi de
euictione ſe obligauerit ex magis communi, de qua
per Alexand.conſil.154.lib.6. Honded. dicto conſil. 19.
num.8.9.& 15. libro ſecundo.Cardinal. Tuſch.litera D,
concluſ.759.num.30. Boer. deciſ.8.in fine. Odd.conſ.51.
num.3.& 17.Coſta dicta diſtinct.35.num.10.Peregrin.
25 deciſ.94.num.6. & generalis euictionis ſtipulatio non
ſufficit. Coſta d.nu.10.& 11.
26 Non obſtat text.in l.qui cum alio, ff.de regulis iuris,
quia non habet locum, quando contrahentis dolus in-
teruenit, vt ibidem Cagnol. in ſecunda limita. Coſta di-
cta diſtinct.35.numero 12. Caroc.deciſ.2. numero vnde-
cimo.
27 Tertiò declaratur ſibi vendicare, ſi maritus viuen-
te vxore agat, & ad vxoris commodum, ſecus ea mor-
tua, vt ſuperius dixi, & ad proprium commodum, quia
tunc alienationi à ſe factæ ad propriam commodita-
tem ſeu vtilitatem nequaquam contrauenire poteſt.
Menoch.conſil. 58. num.41. Honded.conſil.19.num.10.
libro ſecundo. Peregrin.deciſ.44. num. 6. quatenus ille
28 dotem lucretur l.pen.ff.de fund.dota. Anna alleg. 97.
num.17. Menoch.dicto conſil.58.numero 41.Coſta dicta
diſtinct. 35. numero 15. Tuſch. dicta concluſ. 159. nu-
mero 29.
29 Quartò declaratur non procedere, ſi modica ſit res
Tiraquell.de iudi.in reb.exig.num.94.Surd.de alimentis
tit.6.quæſt.13.nu.23.

ARGVMENTVM.

Fundi dotalis alienatio, an & quando fieri poſſit.
Et quibus caſibus in huiuſmodi alienatione euictio debeatur, & à quo.

SVMMARIVM.

1 *Venditio fundi dotalis facta cauſa ſoluendi æs alie-
num videtur à iure permitti.*
*Primò intellige procedere, ſi creditores vrgeant, nume-
ro 2.*
*Secundò intellige, quatenus non adſint alia bona, quæ
minori cum damno alienari non poſſint, nume-
ro 9.*
3 *Ablatiui abſoluti faciunt conditionem.*
Et formam important, nu.4.
5 *Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro exſol-
uendo ære alieno, ſi creditores vrgent.*
Aut ſi æs alienum maneat ſub vſuris, nu.6.
7 *Bona minoris alienari poſſunt pro æris alieni ſolutio-
ne.*
*Primò intellige procedere, dummodo creditores vrgeant
ſibi ſolui, nu.8.*
*Secundò intellige, ſi alienentur bona minus vtilia, nu-
mero 10.*
11 *Pater legitimus adminiſtrator bonorum aduentitiorum*

filij habet in ipſis bonis vſumfructum, etiam filio inuito.

Eorundem tamen bonorum alienationem regulariter ipſi interdicitur, nu. 12.

Intellige de alienatione voluntaria, non de neceſſaria, numero 13.

14 Pactum in dotis præiudicium non procedit, ſi nulla vrgeat neceſſitas.

Intellige, vt nu. 15.

16 Maritus ex ſuo conſenſu non affert vxori præiudicium in dote niſi melior fiat eius conditio.

17 Mulier ex facto mariti, damnum pati non debet.

Ampliatur procedere etiam ſi patris dotantis conſenſus acceſſerit, nu. 18. & ſeq.

19 Patri non permittitur citra conſenſum filiæ conditionem illius mutare, & deteriorem facere.

Fallit ſi poſtea filia ſit illius hæres, nu. 20.

21 Pacta dotalia vt alterari valeant, duo requiruntur, mulieris ſcilicet conſenſus, & eius vtilitas.

Nec ſatis eſt pactum eſſe tale, quod melior fieri poßet mulieris conditio, n.,i ex euentu concurrat eius vtilitas, nu. 22.

23 Maritus, ſi aliquid pro vxore acquirat, ex interuallo ad præiudicium vxoris nullum pactum addere poteſt.

24 Mulier ſi eius ſit ætatis, vt nulla ſuſcipiendæ prolis ſit ſpes, dotis conditionem deteriorem facere poteſt.

25 Mulier ſi ſola vendat fundum dotalem, ſi illa, vel ſui hæredes controueniunt, nec ipſa, nec eius fideiuſſor de euictione tenetur.

26 Maritus ſi ſolus vendat fundum dotalem, & emptori etiam ſcienti rem dotalem, de euictione promiſit, de euictione tenetur.

Intellige, quod euictionis promiſſio debeat eſſe ſpecialis, non in genere, nu. 27.

Extenditur concluſio, ſi emptor ignorauerit rem eſſe dotalem quia maritus teneretur etiam ad intereſſe, dato quod nihil promiſerit, nu. 28.

29 Mulier & maritus inſimul ſi alienant fundum dotalem, & maritus in eodem fundo partem habet, pro eadem parte de euictione tenetur, ſi eam expreſsè promiſerit.

30 Maritus ſi fundum dotalem alienat, & pretium ad eius vtilitatem ceſſit, ſolus maritus de euictione tenetur, quamuis vxor pro forma adhibeatur.

Et tenetur non ſolum ad pretium, ſed etiam ad intereſſe, numero 31.

Et quatenus interpoſita fuerit ſtipulatio ad duplum, ſi emptor ignorauerit, nu. 32.

At ſi ſciuit, habebit pretium, nu. 33.

Niſi tamen duplum fuerit ſtipulatus, quia vltra reſtitutionem pretij, venditor ad illud tenebitur, numero 34.

Nec propterea mulier ad aliquid tenebitur, numero 36.

35 Emptor ſciens ſeruum fugitiuum, licet de euictione non agat, tamen fallit, quando ſtipulatur fugitiuum eſſe.

37 Fundi dotalis alienatio quando fit ad mulieris vtilitatem. quando teneatur mulier diſtinguitur, an ſciuerit, vel ignorauerit.

Et vbi emptor ſciuit, eidem debetur euictio, ſi fuerit ſtipulatus, nu. 38.

39 Pretium rei dotalis quando pro parte peruenit ad mulierem, & pro parte ad virum, vnuſquiſque ipſorum tenetur pro ſua parte.

40 Fundus dotalis quando fuit venditus, & verſatur in dubio ad quem pretium peruenerit, præſumitur totum pretium perueniſſe ad maritum, & ille de euictione tenetur.

QVÆST. LXXII.

1 QVid ſi venditio fundi dotalis fiat cauſa ſoluendi æs alienum, nunc quæramus. Et ſępè à iure permiſſa videtur ad text. in l. vlt. ff. de iure dot. & tradit Bald. Nouell. in tractat. de dote part. 6. quæſt. 1. nu. 8.

2 Sed aduertendum, quod vt locus ſit diſpoſitioni dictæ l. vlt. de iure dot. requiritur, vt ex eodem text. habetur, quod creditores vrgeant ſibi ſatisfieri, vt legitur in ea, ibi, creditoribus vrgentibus, &c quæ verba ſunt
3 ablatiui abſoluti & ſic faciunt conditionem l. à teſtatore, ff. de condit. & demonſtrat. l. emptione in princ. vbi Bart. ff. de pact. l. euictis agris, ff. de vſur. Rip. in rubr. ff.
4 ſolut. matrim. nu. 30. & ſeq. & per conſequens formam important, iuxta quæ notant Bald. in authent. matri, & auiæ, C. quando mulier tut. offic. fung. poſs. Socin. iun. conſil. 122. nu. 19. lib. 1.

5 Simile eſt quod dicimus, bona fideicommiſſo obnoxia alienari poſſe pro ære alieno ſoluendo, quod intelligitur procedere dummodo creditores vrgeant ad text. in l. magis puto. §. ne paſſim, ff. de reb. eor. Gabr. conſil. 118. num. 5. lib. 1. Peregrin. de fideicommiſs. art. 40. ſub numero 25.

6 Adde tu, aut quod æs alienum maneat ſub vſuris, d. §. ne paſſim verſ. ſed igitur.

7 Prout & illud quod dicimus minoris, bona alienari quidem poſſe pro æris alieni ſolutione, l. ob æs, C. de
8 præd. minor. Quòd tamen intelligitur, ſi creditores ipſi vrgeant ſibi ſolui, vt per Menoch. poſt eos, quos adducit de arbitrar. iudic. caſu 171. nu. 5. & 6. lib. 2.

9 Requiritur inſuper in caſu, de quo agimus, quod nõ adſint alia bona, quæ minori cum damno alienari poſſint, vt in dicta l. vlt. ibi, vtilius videtur potius fundum, qui dotalis eſt diſtrahere, quod minus damnum afferat, & alios hæreditarios vberioris fructus retinere: Eſt
10 enim regulare, quod in alienationibus bonorum minorum omni adhibita diligentia prius alienantur bona minus vtilia, ſicuti poſt alios ſcripſit Menoch. in d. caſu 171. nu. 13. & 14.

11 Idem concluditur in patre legitimo adminiſtratore bonorũ filij, in quibus licet pater ipſe habeat vſumfructum etiam filio inuito, §. 1. inſtitut. per quas perſon. nobis acquir. l. cum oportet, §. non autem, C. de bonis, quæ liber. Bart. in l. pater, qui Caſtrenſe num. 2. ff. de Caſtrenſ. pecul. Bald. in l. 1. ff. de reb. eor. Tariſ conſil. 157. nu. 21. libro quarto. Capyc. decif. 56. num. 4. Aym. conſil. 74 numero primo cum adductis per Aſcan. Clement. Amerin. in tract. de Patria poteſt. effectu 12. numero primo & ſe-
12 cundo, vbi de communi teſtatur; nihilominus etiam patri legitimo adminiſtratoris bonorum aduentitiorum

rum

rum filij regulariter interdicitur dictorum bonorum
alienatio *dicta l.prima, C.de bon.matern.* Quod intelli-
ge de alienatione voluntaria, quia neceſſaria alienatio
quæ fit pro ſolutione æris alieni, aliaue vrgenti neceſ-
ſitate, non interdicitur. *Bald.in dicta l.1.ff.de reb.cor.
Aretin.in l.vlt.§.pupillus, ff.de verb. obligat. & Couar.
var.reſolut.lib.1.cap.8.nu.6.*

14 Hinc etiam dicimus, pactum in doris præiudicium,
nõ procedere, vbi nulla vrget cauſa. *Afflict. deciſ.*154.
15 *Cardin.Tuſch.litera D,concluſ.791.num.17.* ſecus ſi le-
gati vel alterius rei vſuſfructus concurrit cum cauſa,
quam plus dote æſtimaret mulier, ſed ſi nil ei detur in
dotis compenſationem, vt in pacto gratuito, & alijs
in ſimilibus caſibus, quos notat *Surd.conſil.112.num.
34. Eugen.Peruſ.conſil.93.num.18. Gratian. in Addit.*
16 *ad decif.47.num.* 3. Nec mariti conſenſus ei præiudi-
cat vt valida ſit rei dotalis alienatio, niſi melior fiat
dotis conditio. *Barboſ.in l.1.parte quinta num.6.ff. ſo-*
17 *luto matrim.* cum ex facto mariti nec ipſa debeat dam-
num pati, *l.ſeruus dotalis, & l.fin.ff.ſolut.matrim. Dec.
conſil.58.num. 3. Surd. conſil. 519. num.2. libro quarto*
18 *Honded. conſil. 14. num.54.lib.1.* licet patris dotantis
19 conſenſus acceſſerit, cum nec patri ſit permiſſum ſine
conſenſu filiæ conditionem illius mutare, ac deterio-
rem facere *l.cum à ſocero.C.de iure dot.l.quoties, ff.ſolu-
to matrim.Hond.dicto conſil.14.nu.55.*

20 Fallit ſi filia poſtea ſit hæres. *Menoch. conſil.* 1285.
*num. 10.lib.13. per l.aliud, ff. de pact.dotal. & tradita
per Bald.Nouell.in tract. de dote part 7.priuileg.11.nu-
mero* 15.

21 Nam duo copulatiuè requiruntur vt pacta dotalia
alterari valeant, mulieris ſcilicet conſenſus, & eius vti-
litas, *Socin.iun. conſil.*118. *num.*11.*lib.3. Honded. con-
ſil.14.num.53. conſil. 41.num. 26. libro primo,* Neque
22 ſatis eſt pactum eſſe tale, quod ex eo poſſit melior fie-
ri mulieris conditio, niſi ex euentu quoque concurrat
eius vtilitas. *Natt.conſil.37.Polidor.Rip.obſeruat.*119.
Gratian.diſceptat.cap. 415. num.29. & 40.lib.3. quia
23 etiam maritus, ſi aliquid pro vxore acquirat, nullum
pactum ex interuallo in præiudicium vxoris addere po-
teſt, niſi id fiat ſtatim. *Grammat. deciſ. 178. num. 8.
Bellon. de pot. cor. quæ fiunt incontin. capit. 54. nume-
ro* 16.

24 Verum ſi eius ætatis ſit mulier, vt nulla ſuſcipien-
dæ prolis ſpes ſit, dotis conditionem deteriorem fa-
cere poteſt. *Dec.dicto conſ.58.num.3.Vrſill.ad Afflict.
deciſ.154.num.1. Fontanell. de pact. nupt.clauſ.4. Gloſ.
915.nu.188.*

Quid autem ſi alienatio fundi dotalis à iudice nul-
la pronunciata fuerit marito inſtante, an vẽditor em-
ptori teneatur, & ad quid, vtilis eſt conſideratio. Et
pro reſolutione huius quæſtionis ſeptem conſtituo ca-
ſus.

25 Primus eſt, quando alienatio fit à ſola muliere, &
tunc dicitur quod nec mulier, nec illius fideiuſſor, ſi
præſtitus eſt, etiam ſi pro ea, vt principalis interue-
niat, de euictione tenetur, vbi mulier eiuſue hæredes
dictum fundum vendicent, & alienationi contraue-
niant, *l.cum lex, ff.de fideiuſſor. Caphal.conſil.309.nu-
mero 17. 53. & 54. Natta conſil. 27.num.2.Nering.de
fideiuſs.cap.10.num.26. Odd. conſil. 51.num. 16. Cam-
peg.de dote parte quarta quæſt.17.ad finem, & quæſt.21.
Gamma deciſ. 79. num.2.* Non enim locum habet eui-
ctio, ſi mulier alienet quæ alienare prohibita eſt. *Ca-
mill.Borell.conſ.67.nu.29.*

26 Secundus eſt caſus, quando maritus ſolus rem do-
talem vendidit, & emptori etiam ſcienti rem eſſe do-
talem de euictione promiſit, quia de euictione tene-
tur maritus. *Bald. in l.prædium numero quinto, C.de iure
dot. Bartol. in dicta l. cum lex numero ſecundo. Honded.
conſil.19.num.8.& 15. libro ſecundo.Odd. qui de magis
communi teſtatur conſil.21.num.13.Peregrin.conſ.19.
numero quinto lib.3. & deciſ.14.nu.6. Rota coram Car-*
27 *din.Seraphin.deciſ.785. num.* 8. euictionis tamen pro-
miſſio, debet eſſe ſpecialis, non in genere. *Coſta de ſcien-
tia, & ignor.Centur.prima diſtinct.35.num.*10. empto-
28 ri vero ignoranti, rem eſſe dotalem maritus tenetur
etiam ad intereſſe, etiamſi nihil promiſerit. *Peregrin.
dicto conſil. 19.num.5. Coſta dicta diſtinct. 35.nume-
ro 10. & 11.*

29 Tertius caſus eſt, ſi mulier & maritus inſimul fun-
dum dotalem alienarunt & tunc ſi maritus in eodem
fundo partem habeat pro eadem parte, de euictione
tenetur, ſi eam expreſsè promiſerit. *Sfor.Odd.dicto con-
ſil.51.nu.18.*

30 Quartus eſt caſus, quando totus fundus eſt dotalis,
quo caſu, ſi in mariti vtilitatem alienatio fiat, & pre-
tium ad eius manus perueniat, & vxor pro forma ad-
hibeatur, *iuxta text. in l.multum intereſt. C.ſi quis alij,
vel ſibi.Tiraquell.de retract.§.31.Gloſ.10.numero quar-
to & quinto. Ronchegal. in l.eandem num.55.ff.de duob.
reis.Oſaſch.deciſ.140.numero ſecundo.* Tunc ſolus ma-
ritus, non autem vxor de euictione tenetur. *Gomeſ. ad*
31 *l.Thaur.61. numero ſecundo. Auendag. de Cenſi. capit.
94. numero 12. & 13.* & non ſolum ad pretium,
ſed etiam ad intereſſe. *Odd. dicto conſil. 51. numero 18.*
32 *& 19.* etſi fuerit interpoſita ſtipulatio ad duplum,
quamuis emptor ignorauerit, & vxor medio iuramen-
to renuntiauerit. *Guttierez de iuram. confirma. cap.56.
numero ſexto & ſeptimo Auendag. de Cenſib.capit.94.
numero 13.*

33 Si verò ſciuit, rem eſſe dotalem, tunc ſolum pretium
habebit non duplum, vel intereſſe, *per text. in l.fin. §.
fin. C.commun.de legat. Vincent. Franeb.deciſ.239.nu-
mero 3. Menoch.conſil.418.num.14.Rota coram Cardin.
Seraphin.deciſ.785.numero octauo.Sfort.Odd. dicto con-
ſil.51.num.19. Petra de fideicommiſs, quæſt.14. nu.45.*
34 Niſi expreſsè ſtipulatus fuerit duplum, quia vltra re-
ſtitutionem pretij illud conſequitur. *Surd. deciſ.* 208.
35 *num.14.* qui addit, quod emptor etiam quod ſciat ſer-
uum fugitiuum, licet de euictione non agat; tamen
fallit, quando ſtipulatur fugitiuum non eſſe *l.apud Cel-
ſum, §.item Labeo, vbi Gloſ.ff.de doli exceptio. Alexan.
conſil.67. in fine libro ſecundo*, & prædicta in muliere
36 procedunt, abſque eo, quod illa ad aliud teneatur.
Rol conſ 64.nu.9.lib.1.Hond.d.conſil.45.nu.8.lib.1.

37 Quintus eſt caſus, quando alienatio fit in vxoris vti-
litatem quia pecunia ad eius manus peruenit, & in il-
lius vſum ſit conuerſa & tunc ſubdiſtingue, an ignora-
uit, an ſciuit.

Si ignorauit, vxor ad pretium tenetur. *Gomez. in l.
Thaur.61.num.3. Odd.dicto conſil.51.num.20. Auend.
de Cenſi.dicto cap.94.nu.14. Roder.de Ann.reddi.lib.2.
quæſt.5.num.16.* Nam vt ſępè alias dixi, qui de euictio-
ne non tenetur, pretium nihilominus reſtituere co-
gitur.

Digitized by Google

Si vero ſciuit emptor eſſe dotalem, mulier in nihilo tenetur, *l. ſi fundum, C. de euictio. Gloſ. & alij in l. non dubitatur, C. eodem. Paul. de Caſtro in l. emptorem, §. qui autem num. 3. ff. de action. empti. Dec. conſil. 311. num. 4. Gozadin. conſil. 24. num. 7. Natta conſil. 181. numero quinto, & octauo Becc. conſil. 24. nu. 34. Tiraquell. de retract. §. 12. Gloſ. 1. num. 11. Burſat. conſil. 304. num. 43. conſil. 144. num. 33. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 27. num. 3. Rota coram Cardin. Mantica deciſ. 109. num. 8. & 14. Menoch. conſil. 1106. num. 3. lib. 12. Peregrin. deciſ. 94. num. 6. Odd. d. conſ. 51. nu. 20. Honded. conſil. 45. nu. 9. lib. 1.*

38 Fallit, ſi emptor euictionem ſit ſtipulatus. *Peregrin. dicta deciſ. 94. num. 6. Rota coram Cardin. Seraph. dicta deciſ. 765. num. 8. Becc. dicto conſil. 24. num. 38. & 39. Gratian. diſceptat. lib. 2. cap. 205. num. 14.* ſuper quo videas etiam *Odd. conſil. 41. num. 94. & ſeqq. vſque in finem, & Redoan. de reb. eccleſ. non alienan. quæſtione 22. numero 22.*

39 Sextus eſt caſus, quando pretium rei dotalis venditæ pro parte ad mulierem peruenit, & in eius vtilitatem verſum eſt, & pro parte ad virum, & tunc vnuſquiſque ipſorum pro ſua parte obligatur. *Roland. dicto conſil. 69. num. 9. libro primo. Honded. dicto conſil. 45. numero 10.*

40 Septimus, & vltimus eſt caſus, quando verſamur in dubio, & tunc præſumitur totum pretium perueniſſe ad maritum, & vxorem pro eo fideiuſſiſſe, *ſic Honded. dicto conſil. 45. num. 11.* adeo quod euictio pro parte rei euictæ tantum debita ſit, facta prius æſtimatione, & ſi tota ſit euicta, ad totum pretium agitur, *l. 1. vbi Bart. & alij ff. de euictio. Rota coram Cardin. Mantica deciſ. 137. nu. 1.* de quo pariter videas *Becc. conſ. 106. nu. 45. & Surd. conſil. 13. & conſil. 36.*

Prout & de præmiſſis caſibus videto quoque *Barboſ. in l. 1. par. 1. num. 20. ad finem, ff. ſolut. matrim. Gutierez de iuram. confirma. par. 1. cap. 1. Auendag. de Cenſib. d. cap. 94.*

ARGVMENTVM.

Mulieri alienãti fundum dotalem cum mariti conſenſu, an licitum ſit illum vendicare, quando mariti bona non ſuperſunt, & hæredes non ſunt ſoluendo.
Et quid ſi fideiuſſorem dederit.

SVMMARIVM.

1 *Mulier agit ad rei dotalis vendicationem, quando mariti conſentientis bona non ſuperſunt, & hæredes non ſunt ſoluendo.*

Extende idem procedere in viro ad vtilitatem vxoris, & filiorum, nu. 2.

Etiam quod agatur de illius commodo, nu. 3.

Et iuramento non obſtante, nu. 4.

Primò ampliatur id eſſe adeo verum, vt emptor nullatenus præſcribere poſſit, nu. 5.

Secundò ampliatur, vt emptor teneatur ad fructuum reſtitutionem à die mortis mariti, nu. 6.

Fallit in emptore ſecundo ob bonam fidem, vt non teneatur, niſi de perceptis à die litis conteſtata, numero 7.

Extende, vt nec etiam cum melioramentis compenſet, numero 8.

Declaratur, nu. 9.

10 *Maritus ſi fundum dotalem alienat, vt teneatur de euictione, ſi mulier deinde illum repetat refertur cautela.*

Quæ reprobatur, nu. 12.

Sed videas nu. 16. & ſeq.

11 *Curator minoris ſine decreto præſidis prædium ruſticum minoris nulliter alienat.*

Fallit, ſi promittit de proprio, ibid.

13 *Fideiuſſoris præſtatio eſt nulla in alienatione fundi dotalis, quia lex reſiſtit.*

Et fideiuſſor liberatur, nu. 14.

15 *Fideiuſſor venditioni rerum minoris accedens abſque iudicis decreto, & curatoris authoritate, non valet.*

16 *Mulier alienans fundum dotalem, & pro euictione dans fideiuſſorem, vel pignora, nulliter agit.*

17 *Maritus conſentiente vxore, vel etiam inuita, rem dotalem licet alienare non poſſit, acceſſiones tamen manent, & nu. 21.*

Et de ratione, nu. 18.

Fallit, ſi venditio fiat à minore abſque curatoris authoritate, & iudicis decreto, licet cum fideiuſſore, numero 20.

19 *Acceſſionum appellatione, ſeu nomine hypothecæ, & pignora numerantur.*

22 *Bona fides non præſumitur in eo, qui contra iura mercatur.*

23 *Mulier dotem alienare non poteſt conſtante matrimonio in præiudicium viri etiam in filios.*

24 *Dos datur viro, vt ex fructibus ſuſtineat onera matrimonij.*

25 *Fructus dotis ſunt mariti, licet matrimonium eſſet putatiuum, nu. 26.*

27 *Mulier dotem recuperans ob vergentiam viri ad inopiam, eam alienare non poteſt.*

28 *Mulier ad rei alienatæ recuperationem non admittitur, ſi in venditione mentiatur eam eſſe talem.*

Fallit, ſi emptor ſciat eſſe dotalem, quia punitur amiſſione pretij, nu. 29.

QVÆST. LXXIII.

IN *quæſtione 71. num. 22.* concluſum fuit, mulierem alienantem rem dotalem cum conſenſu viri, eam vendicare non poſſe, ſi ſit in bonis ſui viri ſecura.

Modò quæritur, quid ſi non ſuperſint bona mariti, & hæredes non ſunt ſoluendo, an mulier rem ipſam dotalem vendicare poſſit.

Et dicitur poſſe, ſicuti reſpondit *Pariſ. conſ. 75. lib. 3. Roder. de Annu. reddi. quæſt. 5. num. 18. Caſtill. in legem Thaur. 60. Gomez. in l. Thaur. 61. Vrſil. ad Afflict. deciſ. 311. Burgoſ. de Paz. quæſt. 5. num. 58.* quamuis ab his diſſentiat *Velaſch. deciſ. 70.* quemadmodum poterat vir ad vtilitatem vxoris, & filiorum *cap. ſi quis*

Presby-

Presbyterorum, & ibi Bero. numero 48. de reb. eccleſ.
non alienan. Phanuc. de inuentar. parte ſeptima nume-
ro 171. Barboſ. in l.1. part.5. num. 15. ff. ſoluto matrim.
& ſi in eiuſdem reſultet commodum in cōſequentiam
l.1. ff. de authorita. tutor. Guttierez de iuram. confirma.
part.1. cap.1. nu.98. non obſtante iuramento. Phanuc.
in dicto tract. de inuentar. part.5. num.171. Guttierez in
dicto cap.1. num.96. Barboſ. in dicta l.1. par. ſeu §.5. nu-
mero 17.

5 Primò ampliatur prædicta eſſe adeo vera, vt etiam
emptor non poſſit præſcribere, l. ſi fundus, vbi Bart. ff.
de fundo dotali. Afflict. decıſ.228. num. 2. Ari. Pinell.
in authent. niſi triennale, nu.28. C. de bon. mater.

6 Secundò ampliatur, vt etiam emptor teneatur ad
fructuum reſtitutionem à die mortis mariti. Rota de-
ciſ.14. num.4. parte prima in nouiſs. licet non ante, quia
fructus ſunt mariti eo viuente, cum ſit rei dominus, l.
doce ancillam, C. de rei vendicat. Cephal. conſil.63. num.
22. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libro 12.
tit.30. numero primo Spin. de teſtament. Gloſ.13. nu.66.
Barboſ. in l. de diuiſione nu.4. & in dicta l.1. parte quinta
7 num. 28. ff. ſoluto matrim. Quamuis emptor ſecundus
excuſaretur ad bonam fidem, ne teneatur niſi de per-
ceptis à die litis conteſtatæ, l. ſi litigator vbi Bald. &
omnes, C. de fructib. & lit. expen. Alexand. Rauden. de-
ciſ. Piſan.30. nu.215. & 284. & in tractat. de Analog.
cap.37. num.174.175. & 178. Petra de fideicommiſs.
quæſt.15. num. 313. & 334. Pinell. in dicta l.2. part.2.
cap.4. num.62. C. de reſcind. vendit. Peregrin. de fidei-
8 commiſs. artic.49. num. 117. Ita quod neque cum me-
lioramentis compenſet. Pinell. d. cap.4. num.62. Garz.
de impenſ. & meliorat. cap.23. nu.57. Rauden. deciſ.31.
numero 304.

9 Declaratur dicta concluſio vt ſit vera, quatenus à
marito prius reſtituatur rei pretium cum intereſſe.
Crauet. conſil.83. num.1. conſil 329. num.9. Afflict. de-
ciſ.220. nu.4. Cephal. conſil.207. in princip. Marcheſan.
reſolu. libro primo reſol.28. num.1. Thob. Non. conſil.88.
num.11. Surd. deciſ.39. num. 24. & deciſ.183. num.49.
Peregr. conſil.19. nu.5. lib.3. Rota deciſ.111. deciſ.805.
& deciſ.810. part.1. in nouiſ.

10 Sed pone quod maritus fundum dotalem alienet,
an is teneatur de euictione, ſi mulier deinde illum re-
petat?

Doctores in hoc dant cautelam emptori, vt faciat
in venditione præſtari fideiuſſorem, qui de euictione
tenebitur: quoniam prohibitio alienationis fundi do-
talis reſpicit fauorem mulieris, non viri: ergo ratione
viri bene obligabitur fideiuſſor, cum vir tāquam prin-
cipalis de euictione teneatur. Cyn. in l. ſi prædium, C. de
iure dot. Anton. de Butrio in cap. cum contingat. extra de
iureiur. Ioan. Campeg. in tractat. de dote, quæſt.7 & par-
te quarta quæſt.21. vbi de communi teſtatur, & ſibi ſa-
tis probari ait, & præcipuè ex l. & ſi is C. de præd. mi-
11 nor. Vbi curator minoris, ſine decreto præſidis præ-
dium ruſticum minoris alienauit, & pro euictione ex
rebus propriis pignora quædam obligauit, venditio
per præſidem tamquam contra leges, ſeu conſtitutio-
nes facta reſciſſa fuit, pignora tamen obligata reman-
ſerunt: ergo idem dicendum videtur in alienatione
fundi dotalis, vt alienatio ſcilicet reſcindatur, fideiuſſo-
ris vero obligatio remanet.

12 Ceterum hanc cautelam expreſsè reprobat Cæpoll.
13 in cautel.128. incip. qui vult emere; dicens iſto caſu fi-
deiuſſoris præſtationem eſſe nullam, quia alienationi
fundi dotalis lex reſiſtit. § inſtit. quib. alien. liceat, vel
non. Nec ideo mirum, ſi alienans reuocare poſſit, tam-
quam quod propter bonum publicum ſaltem ſecun-
dario id prohibitum cenſeatur, Gloſ. in l. 1. & ibidem
Bald. C. de libera. cauſ. Cremen. ſing.113. Romar. conſil.
370. Alexand. conſil.123. num.6. libro primo, & conſil.
93. libro ſecundo Pariſ. conſil.53. num.15. & 16. lib.1.
Socin. conſil. 79. num. 34. & 46. lib.4. Cacheran. deciſ.
pen. num. 12. Tiraquell. de retract. lignag. §.26. Gloſ.2.
numero quinto, & 11. & in l. ſi vnquam ver. reuertatur,
num.406. C. de reuocan. donat. Natt. conſil.198. num.28.
Bece. conſil. 72. num.17. & conſil. 90. num. 15. Eugen.
conſil.24. num. 10. Barboſ. in l.1. parte quinta num. 15.
& 19. ff. ſolut. matrim. Baez. de dot. cap.11. num.82. cap.
34. numero 2.3. & 4. & 5. Ludou. Molin. de primogeni.
Hiſpan. libro quarto cap.1. num.18. Velaſch. conſult.69.
num.14. Surd. deciſ.51. num.17. conſil.28. num.97. Me-
noch. conſil.1. num. 100. conſil.89. nu. 79. & conſ.109.
num. 34. Caualcan. de tut. & curat. num. 162.163. &
177. Guttierez pract. qq. quæſt.41. num.2. Rota deciſ.14.
num.3. parte prima in nouiſs. Peregrin. conſil.19. nume-
14 ro quarto, & conſil.22. num.14. lib.3. Cum autem alie-
nationibus lex reſiſtit, vt in l. non dubium, C. de legib.
tunc etiam fideiuſſor liberatur, cum ſi non liberaretur,
per competentem actionem ad rem perueniretur, con-
tra legis mētem & intentionem, l. cum lex, ff. de fideiuſ-
15 ſor. Gamma. in deciſ. Luſitan.39. num.2. dicens quod fi-
deiuſſio venditioni rerum minoris accedens factæ abſ-
que iudicis decreto, & curatoris authoritate non valet
Summa Angelica in ver. fideiuſſor. nu.19.

16 Idemque obtinere videtur in alienatione fundi do-
talis: nam ſi mulier alienat, & pro euictione dat fi-
deiuſſorem, vel pignora, datio eſt nulla, dicta l. cum
lex, & ita recipienda videtur cautel. Cæpoll. tradunt in
17 ſpecie Bald. in l. ſi prædium, numero quarto, C. de iure
dot. in l. vxorem num.3. C. de condit. inſer. & in cap. ex
parte Decani numero 7. de reſcript. Alexand. conſil.66.
num 4. lib.3. Pariſ. conſil.110. nu.75. libro primo. Ruyn.
conſil.132. num.10 lib.1. Menoch. conſil.559 num. 13.
& 19. lib.6.

Si vero maritus alienet conſentiente vxore, vel
etiam ea inuita, alienatio quidem non tenet; acceſſio-
nes autem manebunt, & imputet ſibi maritus, ſi con-
tra legem fecit, & vltro ſe tali neceſſitati ſubiecit, dicta
l. & ſi is, & ibi Bal. poſt Cyn. C. de præd. minor. Campeg.
de dote part.4. quæſt.17. in fine, vbi de communi fidem
facit.

18 Et prædicta ratio aſſignari poteſt quoad fideiuſ-
ſoris & pignorum præſtationem, non quaſi fideiuſ-
ſio ſit acceſſio principalis obligationis, non ſic pignus,
quodque ideò principali nō ſubſiſtente corruat etiam
19 fideiuſſio tamquam acceſſorium: nam & hypothe-
cæ, ac pignora inter acceſſiones numerantur, l. in om-
nibus, ff. de ſolut. ſed quia in dicta l. & ſi is, ſupponitur
primo curatorem contra leges, & conſtitutiones præ-
dium minoris alienaſſe, & poſtea pro euictionis peri-
culo pignora nominatim obligaſſe, ac denique etiam
obligaſſe res non pupilli neque alterius tertij, ſed ſua
propria.

20 Quibus fit, aliud eſſe, ſi ipſe minor, & aliud ſi cura-
tor pro ſua authoritate diſtraxerit: nam ſi minor ipſe,

ſine præſidis decreto alienauerit, & pro euictione fi-
deiuſſores, vel pignora dederit, venditio non valet, ne-
que acceſſiones tenentur, *d.l.cum lex*, *& ibi Bart.* Ve-
21 rum ſi curator alienauerit, & pignora, ac fideiuſſores
præſtiterit, venditio quidem reſcinditur; acceſſiones
vero non liberantur: imputet enim ſibi curator, quod
contra legis interdictum prædia minorum diſtraxit, &
res proprias pro euictione obligauit: nam qui contra
22 iura mercatur, bonam fidem non præſumitur habere
*l.qui à quolibet, cum ll. ſeqq. ff. de contrahen. emptio. cap.
qui contra de reg. iur. in 6. Simoncell. in tract. de decret.
minor. lib. 2. tit. 5. Inſpect. 3. num. 28. & 29. Ant. Quetta
conſ. 54. nu. 4. 5. 6. & 7. Hier. Laurent deciſ. Auen. 103.
nu. 6.* ergo idem obtinere debet in alienatione rei do-
talis, vt ſuperius fuit dictum.

23 Inſuper notandum eſt, mulierem dotem alienare
non poſſe conſtante matrimonio etiam in filio in vi-
ri ſui præiudicium *Couar. var. reſol. c. 1. nu. 2. Franc. Sar-*
24 *mient. Select. interpr. lib. 1. cap. 10.* Nedum quia mari-
tus conſtante matrimonio eſt dominus dotis, *l. doce an-
cillam, C. de rei vendic. §. 1. inſtit. quib. alien. lic. vel non.
Ludoui. Morot. conſil. 53. num. 16.* ſed etiam quia dos
datur viro, vt ex fructibus onera matrimonij ſuſti-
neat, *l. dotis fructus l. plerunque, ff. de iure dot. l. pro one-
ribus, C. eod. l. ſi maritus, ff. famil. herciſcun. Rota coram
Cardin. Mantica deciſ. 26. num. 1. & 2. & deciſ. 151.*
25 *num. 3. & 4.* & fructus mariti ſunt. *Surd. de aliment.*
26 *titul. 7. quæſt. 7. numero quinto*, quamuis putatiuum eſ-
ſet matrimonium. *Rota coram D. Cardin. Mantica de-
ciſ. 349.*

27 Prout nec vxor ſi viro ad inopiam vergente dotem,
ac donationem propter nuptias repetat, quia exindè
alienare ei nõ permittitur, cum integra proprietas eius
manere debeat, vt ex fructibus coniuges & familia
alantur, *Petr. de Rauen. ſing. 139. Viu. deciſ. 413. Borgn.
deciſ. 13. nu. 14. part. 4.*

28 Item ſcias, quod mulier ad rei dotalis alienatæ ven-
dicationem non admittitur, quãdo in alienatione rem
dotalem non eſſe mentiatur, *l. ſi ſine, C. ad Velleian. Ti-
raquell. de legib. connub. lib. 8. nu. 125. Velaſch. conſult.
150. num. 5. Surd. deciſ. 164. num. 9. l. iubemus, §. Sanci-*
29 *mus. il primo, C. de ſacroſ. eccleſ.* vbi ſummat text. quod
emptor punitur amiſſione pretij, *latè Crauet. de indem-
nita. mul. verſ. neque obſtat, num. 23. Odd. conſil. 41. num.
94. & ſeqq. & in tractat. de reſtit. in integr. quæſt. 24.
articulo 7.*

ARGVMENTVM.

Filia, cui dos fuit euicta, vel eam amiſit abſque culpa, an iterum à patre dotari debeat.

A fratre, qui dotauit de proprijs bonis, an idem ſit obſeruandum.

Et quid, quando dos fuit diminuta?

Filius an teneatur dotare matrem inopem iuuenem, ac formoſam, quæ ſecundo nubere velit.

S V M M A R I V M.

1 *Dotaſſe non dicitur, qui dotem dedit ab alio poſtea euictam.*

2 *Satisdatio ſi non durat, non dicitur ſatisdatum.*

3 *Verſum non dicitur, quod non durat verſum.*

4 *Obligatio eſt perempta ex primo actu ſolutionis videas nu. ſeq.*

5 *Obligatio legalis ita durat, quantum remanet cauſa finalis inductiua ipſius obligationis, ſeu ipſa neceſſitas.*

6 *Filia dotem amiſſam abſque culpa imputare non debet in eius legitimam.*

Tenetur tamen conferre actionem etiam inanem contra virum, eamque cedere, ſi ille effectus ſit inops, numero 7.

8 *Filia, quæ dotem amiſit ſine culpa, iterum eſt à patre dotanda, ſecuta illius euictione, ſeu amiſſione.*

Idem dicitur procedere in dote eccleſiæ, ſub nu. 25.

9 *Frater dotans ſororem de bonis paternis dicitur dotaſſe vti miniſter patris, ita vt dicatur dos ab eo data, non à fratre.*

Contrarium tenentibus reſpondetur num. 13. & ſequentibus.

10 *Pater quamuis teneatur redotare filiam, non tamen frater ſororem.*

Sed contra, quod frater teneatur redotare, etiam quod dotauerit de ſuis bonis, nu. 11.

12 *Dos conſtituenda eſt filiæ, ſeu ſorori potius in ſtabilibus, vt euitetur onus redotationis.*

14 *Opinio, quæ vltimo loco refertur, cenſetur approbata.*

15 *Dictum Doctoris debet intelligi iuxta doctrinas allegatas.*

16 *Socius non cogitur redotare filiam ſocij, quæ dotem amiſit.*

17 *Pars dotis amiſſa abſque culpa filiæ dotatæ à patre, vel fratre, eſt eidem reddenda, ſicut quando tota dos fuit deperdita. Fallit, vt nu. 18.*

16 *Idem iuris eſt de toto, quoad totum, quod de parte quoad partem.*

20 *Promiſſiones, quæ in cauſis dotium fiunt, locum habent, ſiue petatur tota dos, ſiue etiam pars.*

21 *Rei appellatione, etiam pars continetur, ſiue agatur affirmatiuè, ſiue negatiuè.*

22 *Sub genere veniunt ſingula eius ſpecies, tam in fauorabilibus, quam in odioſis.*

23 *Dos ſtante ſtatuto Piſauri ſuccedit loco legitimæ, & alimentorum.*

24 *Filia eſt redotanda quando nubet, cum interim ſit alenda.*

Intellige viuente patre, ſecus ſi poſt eius obitum petatur dos ſubrogata loco legitimæ iuxta prædictum ſtatutum nu. 25.

Et quid ſi filia ſecundo non nubat, ibid.

26 *Filius tenetur conſtituere dotem matri inopi adoleſcenti, ac formoſæ ſecundo nubenti, & nu. ſeq.*

27 *Mater tenetur prouidere filijs.*

28 *Filius omnia, etiam vitam debet parentibus.*

29 *Honor vitæ æquiparatur.*

Immò, & præfertur, nu. 30.

QVÆ

QVÆST. LXXIV.

1 VEra eſt ſententia, quòd non dicitur dotaſſe, qui dedit dotem poſteà ab alio euictam, *Bald.in l.quoniam nouella, C.de inoffic. teſtam. Benedict. Capra conſ.143.col.2. Surd.in tract.*
2 *de aliment.tit.7 quæſt.20.nu.2.* ſicuti ſatiſdatum dicere non debemus, ſi non duret ſatiſdatio, *l.1.§.quòd ait Prætor.ff.quorũ le-*
3 *gat.* nec etiam videtur verſum, quod nõ permanet verſum. *Glo.quæ hæc & alia ſimilia refert in l.ſi pro patre, ff.de in rem verſ. Marſil.in l.fin.nu.155.de iuriſdict.omn.iudic.latè Tiraq.de retract.conuent §.2.Gloſ.vnica num. 9.& in repet.l.ſi vnquam in verb ſuſceperit liberos, ſub nu.175.C.de reuoc.donation.*

Vnde quæritur, an filia, quæ dotem amiſit, vel eidem fuit euicta abſque illius culpa, iterum ſit à patre redotanda.

4 Et reſpondendum videtur quòd non, cum ex primo actu ſolutionis obligatio ſit perempta, *l.prout quiſque de ſolution.*

5 Sed contrarium verius, ac receptius eſt: quoniam obligatio iſta durat, quantum remanet cauſa finalis inductiua ipſius obligationis, ſeu ipſa neceſſitas *Bal. in l.qui per ſalutem.ff.de iureiur. Boer.decis.131.numero 3. Campeg.de dote par.1.quæſt.26.* & contrarium procedit in obligatione conuentionali, non in legali, quę eſt contra patrem, vt inferius docetur.

6 Ideò ſi dos data filiæ abſque illius culpa fuerit deperdita, ex eo, videlicet, quod eius vir vergerit ad inopiam, filia non tenebitur huiuſmodi dotem in legitimam imputare poſt mortem patris, ſed iterum eſt dotanda, quod menti tenendum dixit *Guliel. Benedict. in cap.Raynutius, in ver.dotem, quam ei dederat, num.20.*
7 *de teſtam.* cum ſufficiat, quòd filia, quæ dotem amiſit, conferat illam actionem, quam habet aduerſus virum, hoc eſt, quòd maritus facere poteſt, *l.1.§.cum dos, & ibi Gloſ.in ver.poteſt, de collat.dot.authen.quod locum, C.de collat. Afflict decis 247, num.1. eleganter Munoz de ratiocin.adminiſtr.comput.18.num.6.* & quidem regulariter in dote venit euictio ad fauorem mulieris, quæ
8 illam amiſit, abſque culpa, & dolo: nam tunc ipſa mulier debet redotari per eum, qui tenebatur ad dotandũ ex legis diſpoſitione, quæ alias dicitur neceſſitas præciſa, *Aym.in conſ.2.pro genero ſub num.4. in fine, Oſaſcb, deciſ.167. num.4.* quare non mirum ſi dote euicta iterum per patrem facienda ſit dotis conſtitutio, *Ripa in l.2.§ item ſi voluntate, num.7.ff.ſoluto matrim. Menocb. de arbitr.iudic.caſu 182.num.57* de communi. *Surd. in tract.de aliment.tit.7. quæſt.5.num.5. poſt Socin. conſil. 291.ſub num 6.verſ.ſed huic conſiderationi lib.2. Alex. & alij in l.ſi cum dotem, §.1.ff.ſoluto matr. Tiraquell. in l.Boues, § hoc ſermone limit.9.num.4.ff. de verb. ſignif. Boer.deciſ.131.nu.3.& 4.*

9 Quòd extenditur procedere quoque in fratre dotante de bonis paternis tanquàm illius miniſtro: quo caſu attendendum non eſt, quòd frater dotauerit, cum pater cenſeatur dotaſſe, ex quo bona erant ipſius, non fratris, qui præbuit nudum miniſterium, laborem, & operam, *Bald in l.neque mater, num.3. C.de iure dot. & in l.1.C.de legit.hæred. Curt.ſen.conſ 27.num.37. Paul. de Caſtro conſ.196.num.4.lib.1. Iaſ.in l. vt liberis num. 6.C.de collat. Hier.Gabr.conſ.5.num.43.lib.1. Campeg. de dote quæſt.15.num.70. Nart.de ſtatut.exclu.fœmin. quæſt.2.num.70. Caroc.in addit.ad Dec. conſ.106. nu.7. latè Surd.de alimen.tit.1.quæſt.39.nu 6.& 7.* tanquam debeat attendi perſona repręſentata, non repręſentans *l.denique, §.finali, ff.de minor.*

10 An autem idem procedat quando frater dotauit ſororẽ de bonis proprijs, alia eſt, & maior difficultas.

Et videtur concludendum fratrem nõ teneri, quidquid aliud ſit in patre, cum eius obligatio non ſit ita arcta, ſicut illa patris; & hanc ſententiam probaſſe videntur *Tiraq.in l.boues, §.hoc ſermone, limit.9.num.14. ff.de verb.ſignific. Catell.Cotta in memorial. in ver.executores teſtamenti, verſic. & poteſt confirmari, Spin. de teſtam.gloſ.10.num.42. Lup.in cap.per veſtras, not.3.§.24 quod eſt vltimum incip. an anus teneatur neptes dotare, num.5.de donat.inter vir.& vxor. Socin.conſ.5.nu. 7.& 8.lib.4. Afflict.ad conſtit.Regn.lib.3.rubric.14. de fratrib.obligant.par.feud.pro dotib.ſoror.num.3 Barboſ. in l.1.par.4.num.140.ff.ſoluto matr. Boer.deciſ.131.nu. 8. Pelliccia ſuper conſuetud.auerſan.in præclud.nu.267.*

Mouentur prædicti Doctores ex *tex. in l.ſi ſocius pro filia, §.filiam, ff.pro ſocio,* de quo inferius dicemus.

11 Contrarium tamen vti verius & receptius concluditur, nempe fratrem teneri ſororem redotare, quę dotem amiſit abſque culpa, cum eadem ratio militet in eo, quæ viget in patre: licèt enim pater teneatur filiam dotare arctiori ratione, quàm frater; ipſorum nihilominus vterquę ad id eſt obligatus ex iuris diſpoſitione; ac ideò cum onus alendi quod erat in patre, & in caſibus, in quibus debet ſoror per fratrem dotari, adſit, nulla eſt inter eos conſtituenda differentia; ſed tàm ab vno, quàm ab altero debet redotari, quæ ſine culpa ſua dotem amiſit, quemadmodum de veriori ſententia teſtatur *Alex.in l.ſi cum dotem, § ſi poſt ſolutum, num. 7.& 8.ff.ſoluto matrim.* nam cũ ſorori nihil poſſit imputari, non eſt priuanda eius dote, maximè diſſoluto matrimonio: quidquid illo conſtante non eſſet redotanda, cum alias non poſſit mulier ita faciliter nubere, atque ita matrimonium impediretur, quòd admittendum non eſt, prout ſic notauit *Molin.de primogenit.Hiſpan.lib.2.cap.16 num.23.& 24.& 26. verſic.ſed contrariam poſt Bart in dicta l.ſi cum dotem, §.ſi poſt ſolutũ ſub num.2.verſic puto ſic dicendum, ff.ſoluto matrim. per text.in authent.quod locum, vbi Bal.num.4. C. de collat. Boer.dicta deciſ.131.nu.5. Ripa in l.2.§. item ſi voluntate, num.7.ff.ſolut.matrim. Guliel.Benedict. in cap.Raynutius in ver.dotem, quam ei dederat, num.19 de teſtam. Menocb.de arbitr.iudic.caſu 182.num.57. Surd.de alim. tit.7.quæſt.5.num.7.& ante hos Iaſ.in l.duobus, § ſi ci, qui, ſub num.15.verſic.Tu intellige, & in l.diuortio, §. quod in anno num.25.in fine, ff.ſol.matr. Peregr.de fideicom.art.42.nu.11.*

12 Quare datur cautela, vt omnis ſcrupulus remoueatur, quòd puellis maritandis, ſeu dotandis nõ detur pecunia, ſeu alia res, quæ de facili perire poſſit, ſed conſtituatur ſuper redditibus bonorum, ſeu ſuper bonis, in quibus minus iſta iactura poſſit accidere, vt aduertit *Ludou.Mol.in d.cap.16.num.28.*

13 Non obſtant in contrarium adducti: quia pręter id, quòd concluſio per nos firmata verius eſt, & recepta; & quòd contraria nulla lege, ac ratione ſuſtineri poſſit,

fit, vt inquit Alex. in dicta l. ſi cum dotem, §. poſt ſolutum
num. 7. & 8. ff. ſoluto matrim. ad quem omnes ſe referre
teſtatur Mol. d. cap. 16. ſub nu. 26. verſic. ſed contrariam
opinionem, & Doctores ex aduerſo adducti illam non
firment; tamen illis reſpondendo dicitur, quòd Tiraq.
in d. l. boues, §. hoc ſermone limit. 9. num. 14. in fine, ſe re-
mittit ad Alex. in dicta l. ſi cum dotem, §. 1. qui vt fuit
dictum, tenet contra fratrem ad fauorem ſororis.

Caſtell. Cotta in dicto ver. executores teſtamenti, ver-
ſic. & poteſt cõfirmari, poſt aliquos relatos ad fauorem
fratris, dicit in fine, quòd aliter concludit Alex. in d. l.
ſi cum dotem, §. 1. ita quod illius opinio tanquàm vlti-
14 mo relata potius approbata cenſeatur Glo. in l. qui filiũ
§. Sabinus, in ver. ſi paulò, verſic. reſpondet, ff. ad Trebell.
Bal. in l. ſi mater, C. ne de ſtat. defunct. & in Authent. ex
teſtamento, C. de collation.

Eodem modo reſpondetur de Spin. de teſtamen. Glo.
10. num 42. ex eo, quod pro fratre adducit Alexan. Ti-
raq. & Molin. in locis præcitatis, qui tamen omnes con-
15 trarium concludunt, vt fuit demonſtratum: & illius
dictum intelligi debet ſecundum Doctores, quos alle-
gat, ad ſcripta per Bal. in Authent. ſed iam receſſe, C. de
donat. ante nupt. Rol. à Valle conſ. 39. num. 32. li. 4. Surd.
conſ. 9. num. 50. lib. 1.

Non etiam Lup. in cap. per veſtras not. 3. nu. 24 nam
& is citat Iaſ in § fuerat num. 135. in Glo. in ver. tempe-
ſtate, Inſtit. de action. & ait, quòd ſequitur Bal. in l. fin.
C. de dot. promiſſ. quòd eſt falſum, cum imò Iaſ. vbi ſu-
pra nu. 136. contrarium aſſerat, ea ductus ratione, quo-
niam eadem eſt ratio in patre, quæ etiam in fratre ex
prædictis.

16 Neque mouet Socin. dicto conſ. 5. num. 7. & 8. is enim
loquitur in ſocio, ac facit differentiam inter patrem, &
ſocium: quia licèt pater teneatur filiam redotate, non
tamen ſic eſt in ſocio, qui non tenetur ex obligatione
legali, quemadmodũ pater, ſed obligatione hominis,
quæ verificatur in primo actu, quoniam attenta cauſa
originaria ipſius ſocietatis contractæ dicitur inita obli-
gatio ex hominis diſpoſitione, quamuis deinde ſucce-
dat legis diſpoſitio mandans, quòd à ſocijs filia de cõ-
muni dotetur; quæ originaria cauſa potius attendi de-
bet; ſicuti declarat idem Socin. dicto conſ. 5. num. 7. & 8.
lib. 4. qui licèt addat ſimile de fratre, ſecundum Bald. in
d. l. fin. in prima lectura num. 7. & 8. C. de dot. promiſſ. ta-
men non bene ponit, quia contradicit propoſitioni,
quam firmauit de ſocio, tanquàm obligato ex hominis
diſpoſitione, cum tamen frater obligatus ſit ex diſpoſi-
tione legali, per quã cogitur ſororem dotare, l. non om-
ni, C. de adminiſtr. tutor. Surd. in tract. de aliment. tit. 1.
quæſt. 25. num. 9. & infra.

Afflict. adductus ſuper conſtit. Regni lib. 3. rubr. 14. de
fratribus obligan. par. feud. pro dote ſororum, n. 3. quam-
uis in princ. teneat pro fratre; tamen poſteà in fine cõ-
trarium firmat, ſequendo Alex. in d. l. ſi tum dotem, §. 1.
ff. ſoluto matr. Barboſ. in dicta l. 1. par. 4. num. 140. Boer.
dicta deciſ. 131. num. 8. & Pellic. in d. prælud. num. 267.
qui ſuperſunt ex contrarijs, non ſunt tantæ auctorita-
tis, quod præferri debeant Alex. Molin. ac cæteris con-
trarium aſſerentibus: præcipuè cum fundent eorũ ſen-
tentiam in l. ſi ſocius pro filia, §. filiam, ff. pro ſocio, quæ
nihil facit in propoſito, cum loquatur in dote debita
per ſocios ex ordinatione contrahentium; non autem
ex legis diſpoſitione, ac naturæ, prout eſt ea, quæ debe-
tur à fratre, vt dixi; & in ſpecie reſpondet Bald. in d. l. ſi
cum dotem, §. ſi poſt ſolutum, verſic. Nec obſtat ſupra, ff.
ſoluto matrim. Iaſ. in dicto §. fuerat num. 135. & ſeqq.
Inſtit. de action. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 16.
num. 27.

17 Et dicta vltima opinio affirmatiua procedit, ſiue dos
in totum ſit amiſſa, ſiue pro parte, vt ſcilicet, tam pater,
quàm frater teneâtur, filiam, & ſororem reſpectiuè re-
dotare, ſicut quando tota dos fuit perdita, tanquàm
ipſam dotem debeant totam conſeruare pro eis abſq;
vlla diminutione, ad ſcripta in ſpecie per Alciat. conſil.
35. num. 3. lib. 5. tom. 2. Boer. deciſ. 137. nu. 2. niſi tamen
18 conditio patris, vel fratris fuiſſet facta deterior, & cõ-
tigiſſet diminutio ſubſtantiæ illorum; quia tunc non
tenentur redotare, niſi quatenus eorundem ſubſtantię
virtus adeſt, per tex. in §. quia verò, in Authen. de æqua-
lita. dot. & in Authen. ſed quamuis, C. de rei vxor. actio.
& ibi Cyn. Boer. dicta deciſ. 137. num. 2. Menoch. conſil.
370. num. 27. lib 4. Alciat. dicto conſil 35. num. 3. lib. 5.
tom. 2. poſt Socin. conſ. 57. num. 31. lib. 4. vbi etiam, quòd
in hoc ſtatur arbitrio iudicis, Cyn. in dicta Authent. ſed
quamuis, & prædictorum ea poteſt adduci ratio, quia
vbi reficienda non eſſet dos illa diminuta, mulier non
poſſet de facili nubere, & virum inuenire, & ita impe-
diretur matrimonium, quòd abhorrent iura; & plus, &
19 minus non faciunt differre ſpecie; & idem ius ſit de to-
to quoad totum, quod de parte quoad partem, l. quę de
tota, in princ. ff. de rei uendicat. l. ſi cui, ff. de legat. 1. l. tres
tutores, vbi Bart. ff. de adminiſtr. tutor. cum ſimilib. & in
20 ſpecie in dote, quòd idem ſeruetur, ſi petatur tota, ſiue
pars, Rebuff. ad conſtit. Reg. Gall. tit. de ſcntent. præiudi-
cialibus, ſiue prouiſional. ar. 3. Gloſ. 1. num. 4. tom. 1. cum
21 rei appellatione etiã pars contineatur, l. 4. §. 1. de dam.
infect. l. dotale, la prima, §. prædy, ff. de fund. dotal. l. ap-
pellatione rei, ff. de verbor. ſignific. vbi Rebuff. col. 2. am-
22 pliat locum habere, ſiue agatur affirmatiuè, ſiue ne-
gatiuè, l. ſi quis cum totum, ff. de except. rei iudica. quòd
procedit tàm in odioſis, & in materia ſtricta, quàm in
fauorabilibus, l. item legato, §. item intereſt, ff. de lega 3.
Gloſ. in l. ſi dictum. §. in ſtipulatione, ff. de euict.

23 Quæ præſertim procedunt, vbi extat ſtatutum fœ-
minarum excluſiuum ſimpliciter, & abſolutè, ſi fuerint
dotatæ, vel ſi non fuerint dotatæ, mandat dotari; ſicuti
eſt in hac ciuitate Piſauri ſub rubr. 110. lib. 2. quia tunc
dos ſuccedit loco legitimæ & alimentorum, & eorum
loco ſubrogatur, vt ſcripſit Simon de Prætis de interpr.
vlt. volunt. lib. 3. interpret. 1. dubit. 5 ſolut. 4. nu. 17. 18.
& in fine, & aliquid ego ipſe dixi in tract. de imputa. &
detract. quæſt. 57. num. 27. & ſeqq prout & ſtante ſimili
ſtatuto vrbis latè reſoluit Rota in Romana de Marganis
9. Decembris 1616. coram bo. mem. D. Buratto, & coram
Sanctiſſimo in Peruſina de Alphanis 15. Iunij 1612.
Cardin. Seraphin. deciſ. 1315. num. 1. & 2. nam ſi bona
per patrem filio aſſignata pro legitima, & alimentis
perdantur abſque culpa, iterum ſunt ei alia bona aſſi-
gnanda loco deperditorum, l. etiam, §. 1. ff. ſoluto matr.
Bal. in dicta l. ſi cum dotem, §. poſt ſolutum. ff. eodem, Sur-
dus in tract. de aliment. tit. 7. quæſt. 1. cum legitima de-
beat ſemper integra remanere, nec diminui valeat, l.
quoniam in prioribus, & l. omnimodo, C. de inoffic. teſtam.
Natta conſ. 528. num. 28. Carbal. conſ. 50. nu. 22. Surdus
de alim. tit. 9. quæſt. 34. nu. 23.

24 Benè verum eſt, quòd ſi pater viuat, & filia vidua
re-

reuertatur ad domum ipſius patris, ab eo ali debet, &
per eundem patrem conſeruatur dos pro ſecundis nu-
ptijs, iuxta quæ adducuntur *per Rotam in deciſ. 708. nu.
1. par. 1. in recentior. & in eadem cauſa coram bon. mem.*
25 *Vbaldo 26. Aprilis 1619.* ſecus ſi poſt mortem patris
dos petitur ſubrogata loco legitimæ ab hęredibus eiuſ-
dem patris, quia tunc non amplius agitur de alimẽtis,
ſed legitima aſſignari debet non diminuta, neque in
tempore, neque in quantitate, cum dicatur ſpecies de-
biti, *l. fin. C. de repud. hæredit. l. Papinianus, §. quoniam
autem quarta, ff. de inoffic. teſtam.* & in ea filius dicitur
creditor, *l. ſi quis legatum, ff. de fal. l. fin. C. eod. tit. Rolan.
conſ. 39. num. 25. lib. 3. Natt. dicto conſ. 528. num. 29. &
ſeq.* ego ipſe *in tract. de imput. quæſt. 49. nu. 20.*

Vnde concludunt Doct. quòd ſi filia remaneat vi-
dua, & reuertatur ad domum patris, dos etiam eſt ei
reſtituenda, licèt efficiatur de patrimonio patris ad ef-
fectum illam conſeruandi pro ſecundis nuptijs, vt ſu-
pra; quæ ſi non ſequantur, poſt obitum ipſius patris,
talis dos diuiditur inter illam, & fratres pro portioni-
bus hæreditarijs, *ex dictis per Caſtren. conſ. 11. nu. 2. lib.
2. Salycet. in d. Authent. ſed quamuis num. 5. cum ſeq. C.
de rei vxor. actio. quos ſequitur Rota coram bo. me. Vbal-
do in d. Romana dotis 26. Aprilis 1619.*

Idem quod ſuperius dictum in dote mulieris quoad
euictionem, & hypothecam, in dote Eccleſiæ locum
habere dicitur, *vt per Lamberten. in tract. de iur. patr.
lib. 1. par. 1. quæſt. 5. art. 8. in ſeptimo & octauo priuileg.
Monet. in tract. de commut. vlt. volunt. cap. 11. ſub num.
341. vbi latè.*

A filio, quid in materia dotationis ſeruandum ſit,
nunc diſſeramus.

26 Et ſanè dicimus, filium teneri dotem cõſtituere ma-
tri ſecundò nubere volenti, ex communi ſcribentiũ vo-
to, quæ ſit adoleſcens, formoſa, & dote careat, & ita ſit
pauper, *ſic Bal. Nouell. in tract. de dote par. 6. in decima-
ſexta ſpecial. num. 5. & in l. 1. num. 136. ff. ſoluto matr.
vbi etiam Rip. num. 82. Tiraq. de iure primog. quæſt. 62.
num. 13. & de legib. connubial. leg. 2. ſub num. 6. verſic.
tamen ſi mater,* qui dixit tria hæc concurrere debere;
paupertas ſcilicet, iuuentus, & pulchritudo. Idem vo-
luerunt *Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. verum nu. 89. ff.
de liber. agnoſc. Boer. deciſ. 129. in fine, Pic. in l. in quartã
num. 199. ff. ad leg. Falcid. Bolognett. in l. 1. num. 128. ff.
ſoluto matr. Tellius in commentar. ad leges Hiſp. Thauri
lege decima num. 46. Gaſpar Bælius in tract. de non me-
lioran. filiab. cap. 12. num. 46. Melchior Palaez. in tract.
maioratuum par. 4. quæſt. 27. num. 9. & Surd. in tract. de*
27 *aliment. tit. 1. quæſt. 22. nu. 12.* quæ ſententia ex eo con-
firmatur, quod ſicuti mater prouidere debet ac ſolet
filijs, quando adeſt iuſta cauſa, *l. mater, C. de iure dot.*
ita quoq; filius prouidere debet matri, cui plus debet,
iuxta quæ ſcripſit *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt.
29. num. 19. & 20.* qui ex Platonis, & Ciceronis ſenten-
tia dixit, filium omnia debere parentibus, vt etiã mor-
tem appetere debeat, qua patrem tueatur, ac defen-
dat & propterea *Vlpianus I. C. in l. furioſæ matris, ff.
de cura furioſ.* reſpondit, eandem eſſe debere filij pieta-
tem erga matrem, quæ eſt matris erga filium, & ſi fi-
lius tenetur ſuccurrere vitæ erga parentes, opem quoq;
ferre debet honori, & bonę famæ, ne pereant: cum ho-
29 nor æquiparetur ipſi vitæ, *l. Iulianus, ff. ſi quis omiſſa
cauſa teſta. l. iuſta, ff. de manum. iſſ. vindict.* quinimò ho-
30 nor vitæ præponitur, *l. iſti quidem, §. pen. ff. quod metus
cauſa, plura per Socinum iun. conſ. 38. num. 40. lib. 1. Cra-
uett. conſil. 168. num. 3. Menoch. conſil. 1078. numero 10.
libro 11.*

ARGVMENTVM.

Pretium rei venditæ à coniugibus receptum euictione ſecuta, à quonam reſtituendum veniat.

Euictio bonorum ex cauſa dotis maternæ, ac legitimæ relictorum filio, qualiter debeatur.

Dote euicta, maritus an poſſit expellere vxorem, ac eidem negare alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Pretium euictione ſecuta emẽti à coniugibus reſtituendum eſt à marito, licèt in eodem inſtrumento mulier fateretur, pecuniam in ſui vtilitatem fuiſſe verſam.*

Primò fallit, ſi aliter in ſui vtilitatem ceſſiſſe conſtet, numero 2.

Secundò fallit, ſi ex poſt facto coram iudice id ab vxore fateatur, nu. 3.

4 *Vxor, & maritus quando rem dotalem vendunt, pretium præſumitur ad maritum perueniſſe.*

Ampliatur procedere etiam, quod vxor fateatur illud accepiſſe, nu. 5.

Et eiuſdem acceſſerit iuramentum, nu. 6.

Fallit, ſi verè in mulieris vtilitatem ſit verſum, nu. 7.

8 *Vir, & vxor, quando ſunt ſocij, & habent bona communia, vendendo, pretium ad vtrunque perueniſſe cenſetur.*

9 *Mulier ſola, vbi fundum dotalem vendidit cum viri cõſenſu, ſi ipſa fateatur totum pretium accepiſſe, ex eo, quod de re ad vxorem pertinente agitur, eius confeſſioni ſtatur, ſi tunc dotis reſtitutioni locus eſſe potuit, aliàs ſecus.*

Et ita ipſa pretium reſtituere debet, niſi in communem viri, & familiæ vtilitatem, vel neceſſitatem verſum probet, & de ratione nu. 10.

11 *Filio competit de euictione actio ex relicto ſibi à patre facto pro reſtitutione dotium matris, & pro legitima, ſi ſibi euincantur bona.*

Intellige non pro toto intereſſe bonorum euictorum, ſed pro menſura ſui crediti, nu. 12.

13 *Specie pro ſpecie data ex cauſa legitimæ euicta, filio reſtituitur priſtina actio ex cauſa ipſius legitimæ.*

14 *Hæres tenetur de euictione dotis matris teſtatoris conſignatæ in tot bonis hæreditarijs.*

Ampliatur idem etiam procedere, quando fuit ſecuta euictio dotis conſignatæ ſorori teſtatoris: quia ſi pars hæreditatis euincatur, & in ea parte euicta conſiſtat ipſa dos, debet hæres euictionem præſtare, nu. 15.

16 *Euictio dotis ſolutæ per vnum ex hæredibus ſi ſequatur, agi deinde poteſt etiam contra cohæredem pro parte ſua.*

17 *Dote euicta maritus non tenetur alere vxorem.*

Am-

Digitized by Google

Ampliatur locum habere etiam quando dos non fuiſſet ab vxore promiſſa, ſed à patre, fratribus, uel extraneis, aduerſus Corn. nu. 18.

19 *Maritus poteſt expellere de domo vxorem, quæ non ſoluit dotem.*

Sed contra nu. 20. & 22.

21 *Separatio thori propria auctoritate fieri non debet, ſed eccleſiæ iudicium expectandum eſt.*

QVÆST. LXXV.

PRetium quando euictione ſequuta emptori reſtituendum ſit, cum vẽdiderunt coniuges, & à quonam ipſorum, pugnãt inter ſe Doctores. Et concluſiuè procedendo pro habenda huius rei veritate, plures conſtituo caſus.

1 Primus eſt, quando vir fundum dotalem diſtraxit vxore conſentiente: nam tunc ad eum perueniſſe præſumitur pretium; non obſtante quod vxor fateretur in eodem inſtrumento pecuniam in ſui vtilitatem fuiſſe verſam, *Bal. & Caſtren. in Authent. ſi qua mulier, num. 3. C. ad Velleian. Honded. conſ. 45. num. 27. lib. 1. Roder.*
2 *in tract. de annu. reddit. quæſt. 5. nu. 19.* niſi aliter in eius vtilitatem ceſſiſſe conſtet, *Menoch. de præſumpt. libro 3. præſumpt. 22. nu. 10.*

3 Vel niſi ex poſt facto coram Iudice pecuniam, quã in inſtrumento dixerat recepiſſe, in eius vtilitatem verſari vxor affirmet, quo in caſu eius confeſſioni ſtari debet, & ab eadem pretium reſtitui, *vt ex Bal. tradit Menoch. d. præſumpt. 22. nu. 9.*

4 Secundus eſt caſus, quando ambo vxor, & maritus rem dotalem vendunt, & pretium recepiſſe fatentur, ex quo tunc præſumptio eſt pretium ad maritum deueniſſe, *Afflict. deciſ. 209. num. 2. Oſaſch. deciſ. 140. nu. 27. Roder. de ann. reddit. lib. 2. quæſt. 5. nu. 16. & 17. Seraphin. de iuram. priuil. 65. num. 4. Tiraq. de retract. lignag. § 31. Glo. 1. num. 4. & 5. Menoch. dicta præſumpt. 22. Ronchegall. in l. eandem num. 55. ff. de duobus reis,*
5 etiam quod vxor confeſſa ſit recepiſſe illud, *Menoch. d.*
6 *conſil. 45. num. 27. lib. 1.* & eiuſdem acceſſerit iuramentum *Guttierez de iuram. confirmat. par. 1. cap. 1. nu. 14. Roderic. d. quæſt. 5. num. 18. Menoch. dicta præſumpt. 22. nu. 8. Gomez ad l. Thauri, 51. num. 57. vir ſolus reſtituit, Peregr. conſ. 19. nu. 4 lib. 3.*

7 Fallit, ſi in mulieris neceſſitatem vel vtilitatem verſum fuiſſe conſtet, *vt per Menoch. in dicta præſump. 22. num. 10.*

8 Tertius eſt caſus, quando vir, & vxor ſunt ſocij, & habent bona communia; & tunc ad vtrunque pretium perueniſſe cenſetur, *Roderic. in dicta quæſt. 5. nu. 10. Menoch. d. præſumpt. 22. num. 11. & ante hos Ronchegall. in d. l. eandem num. 62.* & ita vnuſquiſque ipſorum pro dimidia tenebitur.

9 Quartus eſt caſus, quando ſola mulier dotalem fundum vendidit cum viri conſenſu, & ipſa fatetur totum pretium accepiſſe, & ex eo, quòd de re ad vxorem pertinente agitur, eius confeſſioni ſtandum eſt, ſi tunc reſtitutioni locus eſſe potuit, aliàs ſecus, *Natta conſ. 552. num. 2. Seraphin. de iuram. priuil. 65. num. 4. Honded. di-*
10 *cto conſ. 45. num. 29.* & ſic ipſa pretium reſtituet: niſi in communem viri, & familiæ vtilitatem, vel neceſſitatem verſum probet: quo caſu iuramento mulieris contractus non confirmatur, quoniam in præiudicium mariti rei dotalis alienatio præceſſit abſolutione obtenta, *Abb. conſ. 8. num. 6. lib. 2. Guttierez in Authent. Sacramenta puberum num. 47. & 90. C. ſi aduerſ. vẽdit. Pariſ. conſ. 45. num. 52. lib. 1. Couar. in cap. quamuis par. 3. cap. 1. §. vltimo num. 3. & 5. extra de pact. Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 1. num. 8. C. de reſcind. vendit. Siluan. conſil. 13. ſub num. 8. Barboſ. in dicta l. 1. par. 5. num. 53. ff. ſoluto matrim.*

Quid autem iuris ſit, quando pater filio reliquit certa bona pro reſtitutione dotium matris, & pro legitima, ſi euincantur, quæ actio competat, alia eſt conſideratio.

11 Et eidem competere de euictione actionẽ pro omni ſuo intereſſe, habetur per *text. in l. ſi prædium, C. de eui-*
12 *ction.* non tamen ad totum intereſſe bonorum euictorum datur, ſed ad id tantùm conceditur, quatenus capit verum ſuum creditum pro dote, & verum creditum pro legitima deducto ære alieno, prout eſt de iure legitimæ, *l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoffic. teſtam. Peregrin. conſ. 64. nu. 6. lib. 3. dixi in tract. de imp. ti. quæſt. 49. num. 32.* nam cum quantitas legitimæ in ſpeciebus hæreditarijs iure ſcripto cõſtituta ſit, ac debeatur, *l. ſcimus, §. repletionem, C. de inoffic. teſtamen. & in Authen.*
13 *de trient. & ſemiſſ.* rebus ex cauſa legitimæ inſolutum relictis euictis, quia puta ſpecies pro ſpecie inſolutum data fuit euicta, reſtituitur priſtina actio ex cauſa legitimæ, *l. ſi quis aliam, ff. de ſolut. & ibi Bart. col. 2. & ſcribentes, & l. libera, C. de ſentent. & interlocut. omn. iudic. Gloſ. & communiter Doctores ibi, Paul. de Caſtro conſil. 373. viſo lib. 2. Cuman. conſ. 29. quidam Gionterius poſt medium, verſic. ad ſecundum,* qui ait, quòd hæres tene-
14 tur de euictione dotis maternæ teſtatoris conſignatæ matri eiuſdem teſtatoris in tot bonis hæreditarijs, vbi

15 Ampliatur etiam teneri de euictione dotis conſignatæ ſorori teſtatoris; quia ſi pars hæreditatis euincatur, & in ea parte euicta conſiſtat ipſa dos, debet hæres euictionem præſtare, *vt per eundem Cuman. d. conſ. 29. ad finem, verſic. ſoror autem.*

16 Quinetiam ſi ſequatur euictio dotis ſolutæ per vnũ ex hæredibus, agi deinde poteſt etiam contra cohæredem pro parte ſua, *vt in ſpecie reſpondit Alba conſil. 2. libro 1.*

17 Maior eſt difficultas, an dote euicta maritus teneatur alere vxorem.

Et negatiuam ſententiam probat *Bal. Nouell. in tractatu de dote par. 7. priuil. 8. & 42. Corduba in l. ſi quis à liberis, § ſi quis ex his, de liber. agnoſcen.* & hanc opinionem tanquam æquam dixit ſequendam *Surd. in tract. de aliment. tit. 7. quæſt. 20. nu. 18. & quæſt. 17. eodem tit. vbi num. 34.*

18 Ampliat eam procedere, quando dos non fuiſſet promiſſa ab vxore, ſed à patre, fratribus, vel extraneis: quidquid in contrarium voluerit *Corne. conſ. 145. nu. 9. & infra lib. 2.*

19 Quamuis, quod magis eſt, ſecundum plures nedum negari poſſint alimenta propter non ſolutam dotem, ſed etiam licet marito vxorẽ expellere de domo, *Alex. conſ. 56. num. 10. lib. 4. Socin. ſen. reg. 315. maritus vxorem, Iaſ. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebitum. in princip. num. 3. de conditio. cauſa data,* & ante illum, *Caſtren. in l. in inſulam, §. vſuras, ff. ſolut. matr. Roman. conſ. 516. n. 2.*

vbi

vbi Mandoſ.in addit.in ver.poteſt, cum alijs per Cordub. in dicta l.ſi quis à liberis,§.ſi quis ex his,nu.50.ad 54.
20 Contrarium & verius diſpoſitione iuris canonici inſpecta, quòd ſcilicet vxor expelli non poſſit à marito, qui præcisè tenetur cum ea habitare, etiam per compulſionem iudicis eccleſiaſtici, *tradit Bal.Nouell. de dote,priuil.43.par.6.num.3.Addent.ad Alex.in conſ.56. in præſenti conſultatione,in ver.expellere lib.4.Conar.in epitom.ſponſal.par.2.cap.7.in princ.col.1. verſic.verum ego non ita*, quæ ſententia tanquàm fauens animæ tenenda eſt; cuius ſaluti præcipue ſemper,& vbique conſulendum eſt, *vt inquis Surd. in tract. de aliment. tit.7.*
21 *quæſt.17.nu.18.& 21.* non enim ſeparatio thori propria auctoritate facienda eſt, ſed iudicium eccleſiæ expectandum eſt, *Abb.in cap. literas de reſtitut. ſpoliator. Felyn.in cap.1.num.8.de ſponſal. Canoniſtæ in cap. Porrò,de diuort.* immò iudex debet omni adhibita diligentia curare, vt dos ſoluatur, *Didac. Conar.de ſponſal.cap. 7.nu.2. Mandoſ.ad Roman.d.conſil.517.* qui dicit honeſtius eſſe, vt non expellatur.
22 Quodque de iure canonico non detur talis expulſio, tradit *Lup.in ca.per veſtras in tertio notabili,in principio col.2.& 3.verſic.ſubdit tamen, de donat. inter vir. & vxor.Card.ibidem in quarta oppoſitione*: ita quod, ſi fuit expulſa, compellēdus ſit maritus ad eam reducendam, *Spin.de teſtam.Glo.11.nu.66.in fine.*

ARGVMENTVM.

Maritum vrgente neceſſitate poſſe rem dotalem, etiam inuita vxore alienare oſtenditur. Et qualiter id permittatur.

Et, an idem fieri poſſit ab vxore viro inuito.

Euictionis promiſſio pro re in dotem data, an extendatur ad aliam rem ex pretio rei dotalis emptam, & in illius locum ſubrogatam, ſi ea fuerit euicta.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, vrgente neceſſitate bona dotalia inuita vxore, alienare non poteſt.*
Quamuis aliàs ſit vtile, nu.2.
Contrarium habetur num.3.
Etiam inuita muliere, nu.4.
Fallit ſi alius fundus loco fundi alienati non ſubrogetur, num.12.
5 *Mulier ex cauſa neceſſaria abſque mariti conſenſu fundum dotalem alienare non poteſt.*
Licèt obligetur iuramento ad fauorem emptoris, etſi non in præiudicium viri, nu.6.
Intellige, vt num.11.
Prout nec iuramentum mariti vxori, & filijs præiudicat, quin illorum nomine ipſe agat, nu.7.
8 *Maritus eſt dominus dotis, præſertim ſi fuerit data æſtimata: quo caſu ad libitum diſponere poteſt.*
Ampliatur, etiamſi maritus dotem æſtimatam recipiens eſſet pauper, vel non ſoluendo tēpore receptionis, nu.9.
10 *Cæphal.conſ.532.nu.9.improbatur.*
13 *Alienatio fundi dotalis facta ſine vxoris conſenſu vbi annullatur, ab eadem tamen approbari poteſt, licèt velit emptor ab illa recedere; & è contra poteſt mulier ab ea recedere, quamuis emptor illam approbet.*
14 *Euictionis actio, vbi datur de promiſſione euictionis, & indemnitatis, debet clarè conſtare.*
Quòd præſertim procedit in contractu dotis, num.15.& ſequen.
16 *Euictio, & defenſio in contractu dotis non eſt de illius natura.*
Et de ratione nu.17.
18 *Euictionis promiſſio facta pro re in dotem data extenditur ad aliam rem ex pretio rei in dotem datæ acquiſitam, & in illius locum ſubrogatam, ſi fuerit euicta.*
Extenditur ad rem ex pretio maioratus emptam, nu.19.
At vide nu.20.& 21.
22 *Res empta ex pecunia dotali dicitur dotalis, quando res agitur inter virum, & vxorem, vt nempè dotis reſtitutio fiat in re empta ex pecunia dotali.*
Et præſertim etiam, quando res emitur cum vxoris conſenſu, quo caſu illa dicitur habere actionem ex empto, num.23.

QVÆST. LXXVI.

PRoſequendo materiam diſtractionis rerum dotalium, quæro, num maritus vrgente neceſſitate bona dotalia inuita vxore valeat alienare.
1 Pro negatiua ſententia videtur *text.in l.mater pro filia, C. de iure dot. & reſpondit Ioan.Petr. Bimius conſil.256.numero 35. libro ſecundo.*
2 Satis enim iniquum videtur, quod inuito domino fit, quamuis alias ſit vtile, *l.fin.ff.de vſu, & habit. Alex. conſ.55.lib.2.Petra de fideic.quæſt.8.nu.529.*
3 Verum quòd alienatio fundi dotalis afferens vtilitatem mulieri valeat, & ſubſiſtat, *eſt text. in l.ſi conſtāte,ff.de iure dot. Bal.in Authent.ſi qua mulier,col.2.C.ad*
4 *Velleia.* etiam inuita muliere, *tradit Paul.de Caſtr. conſil.269.ſub num.1.verſic.ſicut dicimus in re dotali lib.1. & ſequitur Alba conſ.97.nu.17.lib.1.*
5 Licet mulier etiam ex cauſa neceſſaria abſque mariti conſenſu fundum dotalem alienari non poſſit, *Bal.*
6 *conſ.53.num.3.lib.5.* quæ quamuis obligetur iuramento ad fauorem emptoris, *Boer.deciſ.23.num.7.Honded. conſ.45.num.31.lib.1.* non tamen obligatur in præiudicium mariti, *Guttierez in Authent.ſacramenta puberum,nu.42.& 43.C.ſi aduerſ.vendit.* quemadmodum,
7 nec iuramentum mariti, vxori, & filijs præiudicare poteſt, quin illorum nomine ipſe agat, *Guttierez de iuramen.confirmat.par.1.cap.1.num.96. Thanne. de inuent. par.7.num.171.Barboſ.in l.1.par.5.num.17.& 19.ff.*
8 *ſoluto matrim.* eſt enim dominus dotis *ſcribentes in l. in rebus,C.de iure dot.Montier.deciſ.13.nu.42.Alba conſ. 746.num.3.* præſertim, ſi fuerit tradita æſtimata, quo caſu maritus poteſt ad libitum diſponere, *l.quoties, C. de iure dot.& l.plerumque,ff.eodem tit.l.æſtimata, ff.ſol. matrim.Io.del Caſtill.in tract.de vſufruct.cap.4.num.7.* qui alios plures allegat, & in ſpecie *Barboſ.in l.diuortio, §.ſi fundum num.26.& 27.ac 28.ff.ſoluto matrim.* qui ait hæc procedere, etiamſi maritus dotem æſtimatam

reci-

Digitized by Google

recipiens ſit pauper tempore receptionis, ſiue non ſol-
uendo, quoniam adhuc æſtimatio facit emptionem, &
10 dominium in eũ transfertur, ex quo intelligimus ma-
lè conſuluiſſe *Cæphal. in conſ. 532. num. 6. lib. 4.* cum di-
xit, rem dotalem æſtimatam emptionem non facere, ſi
viro pauperi, vel non ſoluendo exiſtenti data fuerit, eũ
contrarium conſtet, *ex adductis per Caſtill. vbi ſupra; ac etiam in ſpecie per Ioſeph. Ludoui. in decis. Peruſina 89. in fine.*

11 Aduertendum tamen in caſu propoſitæ quæſtionis,
quòd etſi durãte matrimonio alienatio per mulierem
facta citrà mariti conſenſum irrita ſit; ea tamen con-
ualidatur mortuo matito, ſi ius dotis ad eam reuerta-
tur, *Bal. dicto conſ. 53. num. 3. lib. 5. Oſaſch. deciſ. 94. nu. 8. Card. Tuſch. in litera D. concluſ. 791. num. 20. & in litera L. concluſ. 631.*

12 Ad ea verò, quæ dixi, alienationem ſcilicet de re do-
tali vtiliter factam à marito etiam inuita vxore, ſubſi-
ſtere, *ex Bal. Paul. de Caſtr. & Alba*, *quibus nunc addo Cæphal. conſ. 311. num. 21*, notandum limitari, ſi fundo
dotali vtiliter alienato alius eius loco non ſubrogetur,
ſed retineatur pretium quod ſubeſt conſumptioni, &
amiſſioni, quia non valeret alienatio; etſi aliquo reſpe-
ctu vtilis videatur, quia ſatis eſt, quòd dos ita tuta non
remaneat vt antea, *Barboſ. in dicta l. 1. par. 5. nu. 6. 7. 8. & 9 ff. ſoluto matrim.*

13 Vbi verò fundus vendatur ſine mulieris conſenſu,
cum in eius fauorem annulletur alienatio, in eiuſdem
quoque libera eſt voluntate alienationem ſibi vtilem
approbare, quamuis velit emptor ab illa recedere; & è
contra poteſt mulier ab ea recedere, licèt emptor illam
apptobet *l. Iulianus, §. ſi quis colludente, ff. de actio. empti. Ant. Pinell. in l. 1. par. 3. n. 32. C. de bon. mater. Surd. deciſ. 69. num. 22. & 23. deciſ. 179. nu. 17. & conſ. 284. num. 7. Oſaſc. deciſ. 94. num. 23. Couar. pract. quæſt. cap. 28 num. 10. Franch. deciſ. 400. num. 3. Rimin. iun. conſil. 397. num. 20. Ant. Sola ad decreta Sabaud. tit. de alien. Glo. 3. num. 4. Gratian. diſcept. lib. 1. cap. 122. num. 15. & lib. 3. cap. 559. num. 65. & cap. 547. num. 6. & 7. eſt text. in l. ſi æſtimatio ad finem, ff. ſoluto matrim.*

14 In caſibus autem vbi datur euictionis actio, de pro-
miſſione euictionis & indemnitatis conſtare debet,
quæ oculis corporeis legi poſſit, vt quis ad eã condem-
nari valeat, *ſecundum Pariſ. conſ. 199. & conſ. ſeq. lib. 4. Sim. de Præt. conſ. 71. num. 41. & infra, & num. 45.* quæ
15 præcipuè procedunt in contractu dotis, vbi de natura
16 ipſius contractus regulariter non venit promiſſio ali-
qua defenſionis, & euictionis, niſi ſpecialiter, & expreſ-
sè promittatur, *Alberic. in l. euicta nu. 1. C. de iure dot.*
17 vbi *num. 6.* aſſignat rationem, quia in emptione &
venditione interuenit pretium; & iuſtum nõ eſt, quòd
emptor careat re, & pretio; ſed marito re euicta in his
abeſt; ex quo matrimonium eſſe poteſt ſine dote.

18 Cæterum, vbi ſpecialis promiſſio euictionis facta eſt
pro re in dotem data, an ea extendatur ad aliam rem
ex pretio rei in dotem datæ in illius locum ſubrogatũ,
ſi fuerit euicta, dubitatio eſt, de qua agit *Maſtrill. deciſ. 36. ſub num. 14.* & inquit videri caſum iſtum decidi à
Ludo. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 4. vbi *nu. 1.*
quærit, an res maioratui ſubiecta alienari poſſit, vt ex
pretio alia vtilior ematur, & in illius locum ſubroge-
tur; & concludit pro affirmatiua pluribus rationibus,
& præſertim, quia etiam res dotalis alienari, ſeu per-
19 mutari poteſt, ſi eſt vtile mulieri; & *num. 4. cum ſeq.* di-
cit talem rem emptã, & ſubrogatam ex pretio rei ma-
ioratus ſubiectæ, effici quoque ſubiectam maioratui, ac
in ipſo ſuccedere cum omnibus qualitatibus primæuis,
adeò quòd nil differat à prima re vendita, & *num. 47.*
20 & 49 quærit, an ipſa res empta ex pretio rei maioratus
ſubiectæ, & ſubrogata loco prioris ſi euincatur, ex eo
quod non eſſet venditoris, vel alia de cauſa, maioratus
ſucceſſor debeat vtraq; re carere, vel potius alienatam
reuocare; & diſtinguit, quòd, aut ſubrogatio fuit facta
ex cauſa permutationis, & tunc eo ipſo quòd res per-
mutata, atque ſubrogata euicta fuerit, maioratus poſ-
ſeſſor poterit rem antiquam recuperare: nã ſi res ma-
ioratus alienatur eo pacto, vt pretium deponatur, & ex
eodem pretio res alia comparetur, quæ in locum eius
ſubroganda ſit, & iſto caſu ſufficit emptorem obſerua-
re contractum pretiũ deponendo: quia, ſi poſteà ema-
tur res, quæ euincatur, emptor eſt ſecurus, neque ad id
21 reſarciendum tenebitur; eodem pacto dicendum vi-
detur in quæſtione propoſita, quòd ſufficiat dotãtibus
in caſu reluitionis fuiſſe pretium, ſeu capitale depoſita-
tum in tabula liberum, & minimè obligatum; per cu-
ius depoſitionem, & ſolutionem fuerunt ipſo iure libe-
rati dotantes. Vnde ſi poſteà res empta ex tali pretio
euincatur, dotantes ad nihilum tenentur ex præmiſſa
Molinæ deciſione, quòd eadem ratione deciſum teſta-
tur in Conſiſtorio Maieſtatis Regis Catholici, *Maſtrill.*
22 *in quæſtione prædicta in dicta deciſ. 36. nume. 18.* vbi
addit non obſtare, quòd res empta ex pecunia dotali
efficiatur dotalis: quoniam procedit, quando quæſtio
eſt inter virum & vxorem, vt in caſu reſtitutionis do-
tium vxor petere poſſit rem emptam ex pecunia dota-
li, vel pecuniam; at locum non habet, vt ſi res empta ex
tali pecunia euincatur, dotans de euictione teneatur,
ſed tantum permutans, *ex tex. in l. ſi permutationis, vbi Bal. & alij notant, C. de euict. Becc. qui alios citat conſil. 83. eſt textus in l. ex pecunia, C. de iure dot.* vbi dicitur,
quòd fundus ex pecunia dotali à marito emptus non
efficitur dotalis, ea ratione, quia maritus vxori actionẽ
empti acquirere non poteſt, quæ actio ex empto com-
petit, quando res, quæ venditur, euincitur, *l. ex empto, ff. de actio. empt. & tot. tit. ff. & C. de euict.* atque ita re-
gulariter res empta ex pecunia dotali non efficitur do-
talis: cum vir non poſſit acquirere vxori actionem ex
empto, hoc eſt euictionis, vel agere actione dicta ex
empto ad rem tradendam contra venditorẽ, vt exem-
23 plificat ibi Bal. in princ. quæ tamen concluſio, & tex. li-
mitantur à Baldo, & Doctorib. vt non procedat, quan-
do res emitur cum vxoris conſenſu: quia tali caſu res
efficitur dotalis, & vxor acquirit actionem, non autem
contra dotantem, vt ibidem tradunt Baldus & poſte-
riores.

ARGVMENTVM.

Euictionis promiſſio facta in renunciatione ob dotem, quando reſoluatur.

Maritus quando teneatur vxori propter nomen debitoris ſibi datum in dotem non exactum.

Re empta per mulierem à viro, cui fuit in dotem

dotem data, euicta, quis agat de euictio-
ne maritus, an vxor?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio euaneſcit præmortuo renunciante ei, cuius bonis renunciauit ex communi.*
2 *Euictionis promiſſio facta à renunciante, eo præmortuo habetur pro non facta, & nu.5.*
3 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*
4 *Reſoluto actu, æquè reſoluti cenſentur omnes effectus ab eo procedentes, perindè, ac ſi nil actum fuiſſet.*
6 *Iuramentum habetur pro non appoſito, reſoluta renunciatione.*
7 *Maritus quid reſtituere debet, quando nomen fuit datum æſtimatum, diſtinguitur.*
8 *Maritus ſibi præiudicat, ſi ſciuit nomen debitoris æſtimatum ſibi ceſſum, & non exegit.*
Et de ratione, nu.9.
Secus, ſi ignorauit, nu.10.
11 *Nomen debitoris qualiter dignoſcatur fuiſſe datum æſtimatum.*
12 *Nomen debitoris vbi fuit datum inæſtimatum, ſi maritus neglexit illud exigere, tenetur.*
Fallit, ſi ei nulla poſſit imputari culpa: quia tunc liberatur retrocedendo actiones, nu.15.
13 *Hæredi imputatur, cum potuit exigere, & non exegit, ex quo tenetur conſeruare hæreditati actionem exigibilem, & in ſtatu, quo erat tempore mortis teſtatoris.*
Ampliatur procedere quoque in tutore, & curatore minoris, ſi debitor deſierit eſſe ſoluendo, nu.14.
16 *Nomen debitoris, quãdo in dotem datur cum pacto, quod ſoluto matrimonio liceat vxori nomen aſſumere, ſi non fuerit exactum, vel pecuniam petere, ſi viro mortuo eligat pecuniam, & nomen fuit datum inæſtimatum, hæres illud cedere poteſt, & à pecuniæ petitione liberari.*
17 *Mulier vbi cedit nomen debitoris, vel vendit, tenetur ſolum manutenere, quod ſit verum: niſi tamen pacto ſpeciali ſe obligauerit, quod ſit bonum, vel exigibile.*
18 *Res empta per mulierem quando euincitur à marito, cui data fuit in dotem, committitur actio de duplo aduerſus auctorem mulieris, legitima facta denunciatione.*
Et vxor agit contra auctorem, non autem maritus, numero 19.
20 *Mulier an caueat marito de euictione remiſſiuè.*
21 *Filij an, & quando repetere poſſint venditum dotale remiſſiuè.*

QVÆST. LXXVII.

STipulatio de euictione, & illius promiſſio ſępè ſolet apponi in renunciationibus à mulieribus ob dotem acceptam, ideò quæritur.

An euaneſcente renunciatione, eo quia fortaſſe mulier renuncians præmortua ſit ei, cuius bonis renũciauit, *iuxta ſententiam Bal. in l. pactum dotale, quæſt.2. de pact. vbi Caſt. nu.2. Gozadin. conſ.75. nu 21. Marant. in praxi. diſput.10. nu.32. in fine,* vbi de magis communi, *contra Roman. Georg. Natt. in repetit. C. quamuis nu.56. de pact. in ſexto. Couar. Relect. par.3. §.2. nu.4. Crau. conſ.84. ſub num.5.* vbi ait, quod hæc opinio ſeruatur in practica, & latius *conſ.703. nu.1. & ſeq. Rolan. conſil.11. nu.7. lib.1. Surd. conſ.133. nu.20. Vinc. Franch. deciſ.67.*
2 euaneſcat quoque euictionis promiſſio, & concluditur,
quod ſic: quoniam ſi renunciatio, cui adhæret, ſeu inhæret euictionis promiſſio, pro infecta habetur, neque
3 in ea fundamentum aliquod fieri poteſt, quia nõ entis, nullæ ſunt qualitates, *l. eius, qui in Prouincia, ff. ſi cert.*
4 *petat.* & reſoluto actu æquè reſoluti cenſentur omnes effectus ab eo prouenientes, perindè ac ſi nunquam fa-
5 ctus fuiſſet; & ita in caſu noſtro euictio dicitur extincta, & pro non adiecta habetur, *l.1. §. ſiue autem, & l. pen. ff. de condit. ſine cauſ. l. voluntate. Quib. mod. pign. vel hypot. ſol. Crauet. conſ.202. num.25. & 28. Dec. conſ.35. ſub num.9. in ſimili Paul. de Caſtr. in d. l. pactum dotale,*
6 *col.2. verſic. ſic dico.* de iuramento, quod habeatur pro non appoſito reſoluta renunciatione, in terminis ita reſpondit *Ludo. Morot. conſ.22. nu.10. lib.1.*
7 Obiter dubium occurrit in hac materia dotium, quod ſi nomen debitoris in dotem fuit datum viro, vxori quid ſit reſtituendum.

Et in hac quæſtione plures ſunt diſtinguendi caſus.

Primus caſus eſt, quando ſocer, vel alius, qui dat nomen debitoris, illud tradit æſtimatum; & tunc ſubdiſtinguitur; aut maritus ſciebat non eſſe ſoluendo, aut ignorabat.
8 Primò caſu, ſcientiæ videlicet, ſibi præiudicat, ſi exigere non potuit. *Alex. in l. ſi cum dotem, §. ſi mulier in fine, ff. ſoluto matr. Ari. Pinell. in l.1. par.2. num.70. C. de bon. mater. Franch. deciſ.108. nu.3. Barboſ. in l. ſi æſtimatis num.9. & 10. ff. ſolut. matr. Coſta de facti ſcient. &*
9 *ignor. Cent.1. diſtinct.44. nu.9.* quoniam emptor nominis eſt, & propterea illius periculum ad eum ſpectat, *l. periculum, ff. ſi cert. pet. l.1. C. de commod. & periculo rei vend. Borgni. deciſ.3. nu.28. par.4.*
10 Secundò caſu, quando ignorabat periculum nominis, vxoris eſt, ſi tamen probabilis ignorantiæ cauſa allegetur, *l. promittendo, §. ſi à debitore, ff. de iure dot. Bart. in d. l. ſi cum dotem, §. ſi mulier, vbi etiam Alex. num.4. Barboſ. in d. l. ſi æſtimatis, nu.11. Coſta dicta diſtinct.44. num.9. Roderic. de Ann. reddi. lib.2. quæſt.21. num.22. Franch. deciſ.108. nu.3. & 4.*

Quomodo autem dignoſcatur debitoris nomen dari æſtimatum, adeas *Barboſ. in d. l. æſtimatis, nu.6. & 7. & Franch. d. deciſ.108. eſt text. in l.56. §. fundus, ff. ſoluto matr.* vbi ſi prædium æſtimatum in dotem datum ſine culpa euincatur, non debetur æſtimatio mulieri.
12 Secundus eſt caſus, quando debitoris nomen in dotem datur inæſtimatum, quod licet conſtante matrimonio exigi poſſet, non tamen fuit exactum iniuria, & negligentia viri, quo caſu illius erit periculum, ita ut teneatur, ac ſi exegiſſet, *l. Mænia, l. Nupta, §. quoties, ff. ſoluto matr. vbi Bart. Caſtrenſ. & cęteri. Ari. Pinell. in l.1. §.2. nu.70. C. de bon. mater. in hærede ſic tradit Gloſ. fin. & poſt eam ſcribentes, in l. ſi hæres, §. fin. ff. ad Trebell.*
13 *Rim. ſen. conſ.122. lib.1.* qui ait, hæredi imputari poſſe, cum potuerit exigere, & nõ exegerit, quodque tenebatur conſeruare hæreditati actionem exigibilem eo in ſtatu, quo erat tempore mortis teſtatoris, *per l. omnia, §.1. ff. de leg.2. l. vbi purè, ff. ad Trebell. Caſtr. in l. ſi ſeruus legatus, §. cum quid. ff. de legat.1. Peregr. in tract. de*

fideicom.art. 10. *num.*45. & in tutore, vel curatore pu-
14 pilli, ac minoris non agente, ſi debitor deſierit eſſe ſol-
uendo, quod periculum ad eos ſpectet, *eſt tex. in l. tuto-
res, § fin. & ibi Bart. l. ſi tutor, & ibi Gloſa, & Bart. ff. de
admin. tutor. l. amiſſi, §. 1. ff. de fideiuſſ. Roman. conſ.* 413.
nu. 16, & *conſ.* 425. *Borgnin. de tutore num.* 118. *Galga-
nett. de tutel. lib.* 2. *tit.* 4. *nu.* 13.

15 Si verò non ſit culpa viri, ita vt nullatenus ei impu-
tari poſſit, maritus liberatur retrocedendo actiones, ſic
in herede grauato probat, *l. deducta, §. 1. vbi notat. An-
gel. Imol. & Caſt. ff. ad Trebell. Bertazzol. conſ. ciuil.* 58.
num 45. *Peregrin. de fideicommiſſ. dicto art.* 10. *nu.* 45.
& ad vxorem periculum ſpectat quod ſine viri culpa
contingit. *Rebell. de obligat. inſtit. part.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 1.
numero 14.

16 Tertius eſt caſus, quando debitoris nomen in do-
tem datur, cum pacto, quod ſoluto matrimonio liceat
vxori nomen aſſumere, ſi non fuerit exactum, vel pe-
cuniam numeratam petere; & tunc, ſi viro mortuo
vxor eligat pecuniam numeratam, & inſtat ab hære-
dibus ſibi perſolui, & nomen fuit inæſtimatum, hæres
cedere poteſt, & à numeratæ pecuniæ petitione libera-
tur, *ſic Franch. d. deciſ.* 108.

17 In caſu verò quo mulier debitoris nomen cedit, vel
ius vendit, tenetur ſolum illud manutenere, quod ſit
verum, niſi tamen pacto ſpeciali ſe obligauerit, quod
ſit bonum, vel exigibile. *Paul. de Caſtro conſ.* 170. *nu.* 2.
lib. 2. *Franc. Becc. conſ.* 105. *Menoch. conſ.* 778. *Rota Ge-
nuen. deciſ.* 156. *Franch. dicta deciſ.* 108. & *deciſ.* 427.
num. 6 *Magon. deciſ. Florent.* 39. *Surd. deciſ.* 326. *nu.* 41.
Barz. deciſ. 110. *Coſta de ſcient. & ignor. Centur.* 1. *di-
ſtinct.* 44. *num.* 7. *Roder. de ann. reddit. lib.* 2. *quæſt.* 21.
Amat. deciſ. 6.

18 Et vbi empta res per mulierem euincitur à marito,
cui data fuit in dotem, committitur actio de duplo ad-
uerſus auctorem mulieris, legitima facta denunciatio-
ne, *Iaſ. in l. Iulianus, §. ſi fundum num.* 19. *ff. de verbor.*
19 *obligat.* Ita quod, licet in bonis mariti dos ſit, mulie-
ris tamen eſt; ideò re euicta, non maritus, ſed ipſa
vxor agit contra auctorem, *l. quamuis ff. de iure
dot.*

20 An autem mulier caueat viro de euictione, dic *vt
per text. & Gloſ. in l. non ſolum, ff. de iure dot.* ad quos
ſe remittit *Bart. in l.* 2. *numero* 23. *ff. ſoluto matrimo-
nio.*

21 Prout, an, & quando filij repetere poſſint venditum
dotale, videas *Ioan. Fabr. in §.* 1. *nu.* 9. & 11. *inſtit. quib.
alien. liceat vel non.*

ARGVMENTVM.

Ceſſionarius nominis debitoris, vt agere va-
leat de euictione, quæ requirantur.
Euictio, ſeu auocatio, quando, & quibus ca-
ſibus tollat, ſeu deſtruat obligationem.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionarius, vt regreſſum habeat contra principalem debitorem de euictione, requiritur, quod ſtatim excutiat nomen debitoris ceſſi, & adhibeat diligentiam.*

Et adhibitam diligentiam perducat ad ſidem, numero 3.

Faciatque debitorem carcerare, nu. 9.

Declaratur non procedere, quando bona debitoris ceſſi ſunt talia, vt commodè vendi non poſſint, ſeu ſunt ita inuoluta, vt facilè disbrigari non poſſint ſine longa indagine, & expenſa, nu. 15.

2 *Debitor ceſſus ſi à principio erat ſoluendo, & poſtea ob incuriam ceſſionarij effectus fuit non ſoluendo, id culpæ ceſſionarij imputatur.*

4 *Ceſſionarius dicitur procurator in rem propriam.*

5 *Procurator debet conſumare mandatum ſuſceptum, aliàs dicitur eſſe in dolo.*

6 *Mandanti mandati actio datur contra mandatarium.*

7 *Procurator ad iudicia tenetur etiam de leuiſſima culpa.*

8 *Ceſſionarius debet excutere non ſolum nomen debitoris, ſed etiam fideiuſſoris dati ab ipſo debitore principali.*

10 *Ceſſionarius vti procurator debet defendere cedentem.*

12 *Ceſſio actionis in incorporalibus vim habet traditionis, quæ fit in corporalibus, & nu.* 13.

14 *Ceſſio habetur pro traditione, ſi cedens velit transferre ius totale.*

16 *Creditor poteſt fideiuſſorem conuenire omiſſo principali, etiam in pignore, ſi nec pignus, nec bona debitoris principalis vendi poſſint.*

Fallit, quando nomen debitoris datur in ſolutum, conſentiente creditore, quia quod ſemel legitimè factum eſt, retractari non poteſt, nu. 17.

Declaratur, nu. 18.

19 *Euictio ſeu auocatio quando tollat, ſeu deſtruat obligationem, vel non, diſtinguitur, & num. ſequentibus.*

20 *Creditor cum pignore ſi obtinuit à magiſtratu, ſeu iudice ſibi pignus adiudicari, & in ſolutum dari, & deinde euincatur, agere non poteſt contra debitorem actione pignoratitia, ſed agit actione vtili ex empto de euictione.*

Ampliatur, vt procedat, ſiue iſta datio in ſolutum fiat iudicis auctoritate per viam ſubhaſtationis, ſiue etiam fiat ab ipſo debitore, nu. 21.

Primò limitatur, vt locum non habeat in dote, quia ſtante dotis durat actio primæua, nu. 22.

Secundò limitatur non procedere, quando creditor, cui datum fuit aliquid in ſolutum à debitore, accepit cum proteſtatione quod non vult recedere à primæua actione, niſi res data efficiatur ſua irreuocabiliter, numero 23.

Sublimitatur non habere locum, quando nomen debitoris abſolutè, & abſque reſeruatione fuit datum, numero 24.

25 *Euictio, quando non deſtruit obligationem, agitur primæua actione.*

26 *Debitor cum fideiuſſore quando dat creditori rem aliquam in ſolutum, quæ poſtea euincatur, tunc creditor ſecuta euictione non poteſt moleſtare fideiuſſorem, quia actio primæua fuit extincta.*

QVÆ-

QVÆST. LXXVIII.

Congruit huic loco vt diſſeramus, quæ ſunt neceſſaria ceſſionario, vt regreſſum habeat aduerſus principalem debitorem de euictione.
Et quidem ad duo præcipuè tenetur.
1 Primò, quod vtatur ſollicita dili-
gẽtia agendo cõtra debitorem, cuius nomẽ eſt ſibi ceſ-
ſum, & ſic ſtatim excutiat. Nam ſi id non fecerit, & il-
lius deterioratio proceſſerit ob culpam ſeu negligen-
tiam ceſſionarij, vt puta, quia debitor ceſſus à princi-
2 pio erat ſoluendo, & poſtea propter incuriam ceſſio-
narij effectus fuit non ſoluendo, id culpæ ceſſionarij
imputatur, *vt per Becc. conſ.105.ſub num.25.* ibi, hoc
idem clarè.
3 Secundò, vt adhibitam diligentiam perducat ad fi-
nem, conſequendo ſolutionem, aut iudicis declaratio-
nem debitorem ſcilicet fuiſſe excuſſum, ac repertum
non idoneum, cum non ſufficiat diligentia vſque ad
ſententiam condemnatoriam, ſeu mandatum, & li-
centiam incluſiuè, neque vſque ad excuſſionem inclu-
4 ſiuè, niſi etiam pronuncietur ſuper excuſſione, ea ra-
tione, quoniam ceſſionarius dicitur procurator in rem
propriam. *Iacob.de Aren. in tract. de ceſs.act.num.75.*
Fran.de Graſs. in ſimili ſuo tractat.de ceſs.iur. §.2. *ſub*
5 *num.* 11. & procurator debet conſummare mandatũ
ſuſceptum aliàs non conſummando ſeu perficiendo, eſ-
ſet in dolo, *l. dolus, ff. mandati. Rota Florent. apud Ma-*
6 *gon.deciſ.93.numero nono*, & mandanti mandati actio
daretur contra mandatarium, *l. ſi mandauero, §.fin. ff.*
7 *mandati, & §.mandatum. Inſtit. manda.* & procurator
ad iudicia tenetur etiam de leuiſſima culpa, *vt ibidem*
8 *Aret.nu.3.* Quin etiam ceſſionarius nedum excutere
debet nomen debitoris, vt ſupra fuit dictum, ſed etiam
fideiuſſoris dati ab ipſo debitore principali. *Bald. & Salycet.in authent. ſed hodie numero* 1. *C. de action. & obligat.*
9 Et prætereà requiritur etiam executio in perſonam,
videlicet vt ceſſionarius faciat carcerare debitorem,
cuius nomen eſt ſibi ceſſum; vel ſaltem conſtare de-
bet illum aufugiſſe, atque ita non inueniri: hocque do-
cendum eſt per relationem nunciorum, vel etiam bir-
10 ruariorum. At inſuper ex eo quod eſt procurator,
eiuſdem onus eſt defendere cedentem, iuxta quæ ha-
bentur *per Bald.in l.ſi quis, ſub numero ſecundo verſic. quæro, ff.de procur.* Quibus peractis habebit regreſſum
contra cedentem: hoc tamen pacto, vt ſi quid habeat,
vel conſequatur de bonis ceſſi, habeat ſolum regreſ-
ſum pro ea parte, quæ ſibi deeſt, & conſequi non po-
tuit, quia propterea ceſſio non reſoluitur in totum.
Rota Ianuen. deciſ. 156. numero ſexto in fine, & numero ſeptimo.
11 Et ratio quare ceſſionarius ſtatim vti teneatur di-
cta diligentia, alias periculum ad eum ſpectet, eſt, quia
cedens tranſtulit poſſeſſionem nominis debitoris ceſſi
12 in ipſum ceſſionarium, cum ceſſio actionis in incor-
poralibus vim habeat traditionis, quæ fit in corpora-
libus. *Gloſ.in l. ad eum in ver. portionibus, ff. de donat.*
quam ibidem Bart. inquit ab omnibus approbari. *Io. de Graſs.in tractat.de ceſſio.iur.num.8. Rolan. à Valle in*
*tractat. de lucro dot.quæſt.*11*.num.*14. *Oſaſch. in deciſ.*
*Pedam.*51*.numero quinto, Tiraquell.de retract.lign.§.*1.
13 *Gloſ.7.ſub num.12. verſic. hinc quoque.* Quodque ceſ-
ſio nominis debitoris idem operetur quod traditio in
corporalibus. *Dilect. de arte teſtan.tit.6.cautel.27.numero 3. Surd. conſil. 145. num. 37. in fine, & num.38.*
14 & habeatur pro traditione, ſi cedens velit transfer-
re ius totale. *Bart. in dicta l. ad eum nu.3.*
15 Quod autem ſupra diximus de excuſſione facien-
da bonorum debitoris ceſſi, antequam ceſſionario de-
tur regreſſus aduerſus cedentem.

Declaratur non procedere, quando bona debitoris ceſſi ſunt talia, vt commodè vendi non poſſint, ſeu ſunt inuoluta, vt facilè disbrigari non poſſint ſine longa indagine, & non leui impenſa & ideò ceſſionarius conſequi dicto caſu debet pecuniam, cum habeat regreſſum contra cedentem abſque aliqua alia excuſſione: ex quo paria ſunt bona non extare, vel extare inutiliter ob difficultatem in eorum venditione, etiam quod cedens eidem offerret dare bona in ſolutum, quoniam
aliud pro alio ſolui non poteſt. *Rota Iannen. dicta de-*
16 *ciſ. 156.num.7. & ſequentibus.* Faciunt quæ de credi-
tore dicuntur, qui poteſt fideiuſſorem conuenire omiſ-
ſo principali, & etiam pignore, ſi nec pignus, nec bo-
na debitoris principalis vendi poſſint, quia eſt ac ſi
non extarent, *vt ſcribit Paul. de Caſtro in l.inter eos, §.creditor, ff.de fideiuſſor. & mand.*
17 Aliud eſt, cum nomen debitoris datur in ſolutum,
conſentiente creditore: quo caſu actio ſemel extincta
per ſolutionem vel alio modo nunquam reuiuiſcit; &
quod ſemel legitimè factum eſt, retractari non poteſt
ex cauſa ſuperuenienti. *Surdus dicto conſil. 145. numero 14.15.16. & 17. & deciſ.276.numero quinto, & ſequentibus.*
18 Declaratur procedere, quando traditum & ſolu-
tum pro diſſolutione obligationis manet ſine auoca-
tione, aut euictione, quia eatenus neceſſariò ſublata in-
telligitur omnis obligatio.
19 At ſecus, quando quod traditum, vel ſolutum non
permanſit irreuocabiliter; ſed fuit auocatum, ſeu eui-
ctum. In qua re plures conſtituo caſus.

Primus eſt, quando auocato, ſeu euictio ſi non deſtruit obligationem, ita quod nullatenus poſſit propriè, & indiuiduo ſatisfieri, & per conſequens lex alio remedio ſuccurrit, vt cuique ius ſuum reddatur: quo in caſu non datur actio primæua, quoniam extincta, vt puta exempli gratia. Titius vendit domum recepto pretio, eamque tradit, vel tradere promittit infra certum tempus, & tradit, quæ deinde ab alio ex defectu dominij, ſiue per hypothecariam euincitur: quo ſtante is, qui eam emit, poteſt aduerſus venditorem experiri de tali euictione, ſi de ea expreſsè cauerit in emptione *Caballin.de euictio.§.2.cap.3. numero primo, & ſecundo*, hacque actione cogitur venditor ſoluere & intereſſe *Caballin. d.§.2.num.5.* factis tamen debitis denunciationibus, & alijs, quæ in hoc tractatu ſuis locis diximus.
20 Secundus caſus eſt, quando creditor cum pignore
obtinuit à magiſtratu, ſeu iudice ſibi pignus adiudica-
ri, & dari in ſolutum, quia creditor receſſiſſe dicitur à
primo contractu pignoris, & celebrat contractum
adiudicationis: quare ſi pignus euincatur, creditor non
poteſt contra debitorẽ agere actione pignoratitia, ſed

agit actione vtili ex empto de euictione, quia per dationem in ſolutū fuit receſſum à pignore, eiuſque actione, *l. eleganter, ff. de pignor. actione, Surd. de adiudicat. in ſolutum loquens, deciſ. 266. ſub num. 5. verſ. credidit, & num. ſeqq.*

21 Ampliatur dictus caſus, vt procedat, ſiue iſta datio in ſolutum fiat iudicis auctoritate per viam ſubhaſtationis, ſiue etiam fiat ab ipſo debitore, cum æque dicatur nouus contractus. *Bald. in l. libera, ſub nu. 5. verſ. ſed nunquid in fine, C. de ſententi. & interloc. omn. iudi.*

22 Primò limitatur, vt locum habeat in dote, quia fauore dotis ſunt actio primæua. *Bal. in dicta l. libera, ſub numero quarto verſic. ſed contra, & ibidem Salicet. ſub numero 2.*

23 Secundò limitatur, vt non procedat, quando creditor, cui debitor dat aliquid inſolutum, accipit cum proteſtatione quod non vult recedere à primæua actione, niſi res data efficiatur ſua irreuocabiliter, *Gl. fin. in dicta l. libera, & ibi Bart. ſub nu. 2.* ibi, primò hic, & ibidem *Salycet. ſub num. 1. C. de ſentent. & interlocut. omn. iudic. & Surd. dicto conſil. 145. ſub num. 23. verſic. poſtremò.*

24 Bene verum eſt, quod quando nomen debitoris, vt ſupra, fuit datum in ſolutum abſolutè, & ſimpliciter, & abſque reſeruatione, illius periculum ſpectat ad creditorem, cui facta eſt delegatio. *Fran. Becc. conſil. 105. ſub nu. 18. 19. & 35.* & alij quos citat *Surd. d. conſ. 145. nu. 20. 21. & 28. verſ. non etiam lib. 2.*

25 Tertius eſt caſus, quando euictio non deſtruit obligationem, quin adhuc illi ſatisfieri poſſit directè, & propriè, æquè ac ſi obligationi ſatisfactum non eſſet, quo in caſu agitur primæua actione; vt puta, quando quis debet pecuniam, & pecuniam ſoluit, quæ poſteà creditori auocatur, & euincitur: nam creditor poteſt ex primæua actione agere cōtra debitorem ad ſoluendum, *l. deferre, §. fin. & l. ſeq. ff. de iure fiſci. Bal. in d. l. libera; ſub nu. 6. verſ. quæro quid ſi pecunia, & Surd. dicto conſ. 145. nu. 34. in primo caſu lib. 1.*

26 Quartus caſus eſt, quando debitor cum fideiuſſore dat creditori rem aliquam inſolutum, quę poſteà euincitur, & tunc dicitur, quod creditor, ſequuta euictione non poteſt moleſtare fideiuſſorem, quia actio primęua fuit extincta; & propterea ſi debitor non eſſet ſoluendo, nullum remedium cōpetit creditori contra fideiuſſores, niſi, vt ſupra, fiat in aſſignatione pro teſtamento, quod per dationem non intendit recedere à principali obligatione, & hypotheca, ad ea, quæ dixi ſupra, *ex Surd. dicto conſ. 145. ſub num. 23. verſic. poſtremo*, & alios, quos adduxi *in hac quæſtione nu. 23. & ſequent.*

ARGVMENTVM.

Cedens, vel vendens nomen debitoris, quibus caſibus teneatur præſtare locupletem, vel non, vt de euictione teneatur.

Simulatio in ceſſione ex quibus præſumatur.

In venditione, ſeu ceſſione dubij euentus, quando veniat euictio?

SVMMARIVM.

1 *Cedens mendax condemnatur ad reſtitutionem pretij.*

2 *Dolus contra tacentem, & qui apertè locutus non eſt, præſumitur.*

3 *Venditor ſciens debitorem ceſſum, ſeu venditum eſſe alijs obligatum, & non ſoluendo, tenetur emptorem admonere, aliàs præſtat euictionem.*

Contrarium, quod ſolum teneatur præſtare debitoris nomen verum, & nemini obligatum, non autem eſſe ſoluendo, habetur nu. 4.

5 *Vendens, ſeu cedens, ſi quid iuris habet, non tenetur præſtare debitorem locupletem, quia nec etiam debitorem præſtare debet.*

Fallit, ſi vendens, vel cedens, ſciens nullum ius ad ſe competere, ita ceſſerit, vel vendiderit, nu. 6.

7 *Vendens, vel cedens nomen tale, quale eſt, non tenetur præſtare nec verum, nec bonum, quia ſi nihil habet, nihil cedit.*

Et de ratione, nu. 8.

9 *Difficultas vbi non eſt in verbis, admittenda non eſt voluntatis quæſtio.*

10 *Venditor, ſeu cedens, quando aſſeruit debitorem locupletem, tenetur ad vtrunque.*

Declaratur, niſi emptor fuerit in mora exigendi, quo tempore debitor euaſerit non ſoluendo, numero 11.

12 *Venditor, vel cedens nomen, quando promiſit illud eſſe verum, & locupletem, talem præſtare debet.*

13 *Vendens, ſeu cedens ſimpliciter nomen, debitorem eſſe præſtat, non autem locupletem.*

Quid ſi promiſit facere verum, vel alternatiuè verum, vel bonum, nu. 14.

Ampliatur nu. 15.

Idem, quando promiſit facere nomen ceſſum verum, & bonum cumulatiuè, nu. 16.

Si tamen non ſit bonum, & verum, licet difficilis exactionis, venditor, ſeu cedens non tenetur, niſi adhibita prius diligentia per emptorem, vel ceſſionarium, numero 17.

Fallit, ſi fuerit ceſſum nomen publicum, quod fortè Princeps, vel Reſpublica deberet, cuius periculum eſt ceſſionarij, nu. 18.

14 *Cedens, vel vendens nomen debitoris, ſi promiſit illud verum, vel alternatiuè verum, vel bonum, tenetur illud tantum præſtare non obligatum, non autem eſſe ſoluendo.*

Ampliatur procedere, etiamſi fuerit promiſſum nomen ceſſum legitimè defendere, & indemnem ſeruare recipientem, quia intelligitur iuxta naturam actus, numero 15.

19 *Nomen debitoris vbi eſt difficilis exactionis, & non idonei, emi poteſt minori pretio, & qualiter.*

20 *Litium redemptiones inter laicos non potentiores ſunt licitæ, & eis datur actio vſque ad quantitatem datam.*

21 *Ceſſio actionis ſimulata præſumitur, ſi pro modico pretio vendatur.*

22 *Actio vendi non poteſt pro minori pretio, quam ſit in ea, niſi habito reſpectu ad expenſas, & labores.*

23 *Creditum certum liquidum, & exigibile ſoluendum infra*

fra certum terminum emi non poteſt minori pretio, eo quod ematur præſenti pecunia.

Declaratur procedere, vbi fuit habita ratio ſolius ſolutionis anticipatæ, nu. 24.

Extenditur multò magis locum habere, quando apparet, quod pro modica ſumma fuerunt ceſſa iura, & actiones magnæ quantitatis: quo caſu ceſſio præſumitur ſimulata, & datur tantum actio pro ſumma ſoluta, numero 25.

26 *Simulationis exceptio datur illis contra quem facta fuit ceſſio, quicquid aliàs talis exceptio allegari poſſit.*

27 *Actio an vendita ſit iuſto pretio, facienda eſt æſtimatio laborum, impenſarum litis, & dubij illius euentus.*

28 *Dubius euentus non conſideratur, quando emptor actionum ſibi præcauit de euictione per cedentem facta.*

29 *Simulatio arguitur, quando emptor dubij euentus curauit ſibi promitti de euictione.*

30 *Dubius euentus vbi venditur, venditor paciſci poteſt, quod de euictione non vult teneri, etiam ad pretij reſtitutionem.*

Et de ratione ibidem.

31 *Euictio regulariter non cadit in emptione dubij euentus.*

Fallit in venditione actionum, vt euictio præſtari non debeat, quia nihilominus venditor tenetur demonſtrare non eſſe, quæ aſſerit, nu. 32.

Ampliatur procedere, ſi imprudens quid dixerit, quando ei eſt imputãdum, cum temerè aſſeruerit id, quod ignorauit, nu. 33.

34 *Venditor nominis debitoris emptori reſtituere debet quidquid, vel compenſatione, vel exactione fuerit conſecutus.*

Item pignoris perſecutionem, quod poſtea quæſiuit cedere debet, nu. 35.

36 *Ceſſionarius ex cauſa oneroſa non tenetur cedentem defendere, niſi ceſſio facta fuerit in fraudem commiſſam per cedentem, & ceſſionarium.*

QVÆST. LXXIX.

1 TItius ceſſit nomen debitoris Sempronio, cum declaratione, quod volebat teneri de facto ſuo tãtum. Poſt aliquod temporis ſpatium Sempronius conuenit in iudicio Titium, aſſerens dictum debitoris nomen ſibi ceſſum, nõ eſſe ſoluendò, & ita per executorẽ relatum; & ſucceſſiuè dictum Titium cedentem cõdemnari ad pretij reſtitutionem
2 debere, *iuxta l. 1. in fine, ff. de actio. empti.* Dolus enim ex taciturnitate præſumitur, & contra eum, qui apertè locutus non fuit. *Alex. conſ. 109. nu. 10. lib. 4. Maſcard. de probat. concluſ. 532 præſertim num 68. & 103.* maxi-
3 mè ſi Titius ſciuit dictum debitoris nomen pluribus fuiſſe obligatum, & nihil in bonis habere, de quo tenebatur Sempronium admonere, *l. ſi vina, §. planè, ff. de periculo, & comm. rei vendit. vbi Gloſa Bald. Alberic. Fulgoſ. & Salic. cap. ſuper literis de reſcript. Abbas in c. Quoniam contra. in Gloſ. in ver. loca. de probat. Afflict. deciſ. 369. num. 12. Franc. Becc. conſil. 106. nu. 11. Surd. conſ. 36. num. 10. lib. 1.* quia inanis eſt actio, quam debitoris excludit inopia, *l. nam is, ff. de dolo.*

4 Sed contrarium decidendum videtur; quia ſtante ceſſione prædicta, cedens tenetur præſtare illum verum, & nemini obligatum, nõ autem ſoluendo eſſe, *ad tex. in l. nomen, ff. de hæred. vel actio. vend. & l. ſi plus, §. vltimo, ff. de euiction. latè Menoch. conſil. 778. nu. 8. lib. 8. & Cardin. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 13. nu. 9. & infra.*

Verum, vt huius quæſtionis manifeſta habeatur cognitio, aliqui ſunt conſtituendi caſus.

5 Primus caſus eſt, quando quis vendit, ſi quid iuris habet, ſeu competat: quo in caſu non tenetur præſtare debitorem locupletem, quia tunc neque illum debitorem eſſe præſtare debet, *l. quod ſi in venditionẽ, ff. de hæred. vel actio. vendi. & l. ſi pactum, ff. de actio. empti.* Nam quaſi incertum rei, & ſpes empta videtur, ſicut ſi quis iactum retis emerit, *l. nam hoc eod. titulo.*

6 Fallit, ſi venditor ſciens nullum ius ad ſe competere ita vendiderit, quia tunc de dolo conuenitur, *l. hoc autem ſic, ff. de hæred. vendi. Salicet. in l. 1. num. 2. verſic. concludo. C. de euiction.*

7 Secundus eſt caſus, quando quis vendidit nomen tale, quale eſt, & tunc non tenetur eum præſtare locupletem, ſed ſolum debitorem, *l. ſi plus, §. vltimo, ff. de euictio. & l. ſi nomen, ff. de hæred. vend. l. quod ſi in venditione, ff. de hæred. vel action. vendi. Alexand. conſil. 27. libro ſecundo.*

8 Ratio eſt, quia cum id ita actum ſit, & in verbis nul-
9 la ſit difficultas, non debet admitti voluntatis quęſtio. *l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3.*

10 Tertius caſus eſt, quando expreſsè venditor, ſeu cedens aſſeruit debitorem locupletem, quia tunc vtrunque præſtare tenetur, *arg. l. ſciendum, §. ea autem, ff. de ædil. edict. & l. ea, quæ ſecundo reſponſ. ff. de contrahen. empt. ac l. Iulianus, §. quod autem diximus, ff. de actio. empti.*

11 Declaratur hic caſus, vt procedat, niſi emptor fuerit in mora exigendi, quo tempore debitor euaſerit non ſoluẽdo, quoniam damnum eſt ipſius emptoris, *l. quod quis, ff. de regul. iur. & cap. damnum eodem tit. in 6.*

12 Quartus eſt caſus præcedenti proximus, quãdo quis promiſit nomen, quod vendidit eſſe verum, & exigibile, & tunc tale debet eſſe nomen, vt nihil ei opponi poſſit, *arg. notatorum per Bart. per illum tex. in l. fin. in fine, ff. ad Macedonian. Dec. conſ. 102. nu. 1.*

13 Quintus eſt caſus, quando quis ſimpliciter vendit nomen debitoris; & tunc præſtare debet eum eſſe debitorem, non autem locupletem; ac ſoluendo, *dicta l. nomen, ff. de hæred. vendi. tradit Fulgoſ. in l. ſi plus, §. vltimo, ff. de euictio.*

14 Sextus eſt caſus, quando quis cedit nomen debitoris, & promiſit facere verum; vel alternatiuè verum, vel bonum; & tunc tenetur tantum præſtare non obligatum cum effectu, & abſque exceptione, non autem eſſe locupletem, vel ſoluendo, *dicta l. ſi nomen. ff. de hæred. vel actio. vendit. & ibidem Bald. & conſil. 72. lib. 3. Paul. de Caſtro conſil. 170. viſo puncto, numero 2. lib. 2. Alexan. conſil. 142. num. 3. lib. 6. Pariſ. conſil. 88. nu. 13. lib. 1. Crauet. conſil. 979. num. 3. Becc. conſ. 105. Menoch. conſil. 778. nu. 1. Hier. Magon. deciſ. Florent. 32. nu. 7. & deciſ. 326. num. 4. Roder. de annu. reddit. lib. 2. quæſt. 21. nu. 19. & 20. qui*

15 Ampliant hoc etiam procedere, ſi fuerit promiſſum
nomen ceſſum legitimè defendere, & indemnem ſer-
uare recipiétem, quia intelligitur iuxta naturam actus,
vt per Caſtrenſ.d.conſ.170.

16 Septimus caſus eſt, quando cedens promiſit facere
nomen verum, ac bonum copulatiuè: quo caſu tenetur
præſtare efficaciter non obligatum, & eſſe ſoluendo, *vt
per Dec.conſ.102. Cardin. Mant.de tacit. & ambig.con-
uentio.lib.4.tit.13.n.11. Menoch.d.conſ.778.nu.2.& 3.*
17 vbi ſubdit, quod ſi nomẽ eſt verum, & bonum, ſed dif-
ficilis exactionis, venditor non teneretur, niſi adhibita
prius diligẽtia per emptorem, *ſecundum Ruyn.conſ.45.
num.5.lib.5.* adducit cæteros *Engen. conſil. 73. nume-
ro 15.*

18 Fallit, ſi fuerit ceſſum nomen publicum, quod fortè
Princeps, vel Reſpublica deberet; cuius periculum eſt
ceſſionarij, *vt per Menoch.d.conſ.778.nu.15.*

19 Vbi verò difficultas eſſet exigendi nomen, & ob id
requirerentur plures expenſæ & riſicum, ob eãdem ex-
penſarum, & riſici rationem poſſet quis nomen debi-
toris præſertim nõ idonei emere tanto minori pretio,
quantum poſſunt importare impenſæ, & labores, qui
neceſſarij erunt ad illud nomen debitoris, hoc eſt, de-
bitum exigendum; vtputa ſi debitum ſit ſcutorum
mille, & impenſæ, ac labores neceſſarij ad conſequen-
dum dictos ſcutos mille, poſſint aſcẽdere ad ſcutos du-
centum, pretium competens erunt ſcuti octingẽti, quia
tot remanent deductis impenſis, & labore. *Bart.in l.per
diuerſas, nu.6.& 7. C.manda. & Bal.in l.2.nu.3.in fine,
C. ne liceat in poten. al.* quod idem ſenſiſſe videtur *In-
noc.in cap.ex parte num.3.verſ.& eſt ſciendum de alien.*
20 *iud. mutan.cau.fac* dicens, quod redemptiones litium
inter laicos non potentiores, ſatis licitæ ſunt, & eis da-
tur actio vſque ad quantitatem datam, *& ſub num.2.*
21 ait, ſimulatam præſumi actionis ceſſionem, ſi pro mo-
dico pretio vendatur actio; & ita videntur communi-
22 ter ſentire Doctores, quod nempè actio non poſſit pro
minori pretio vendi, quam ſit in ea, niſi habito reſpe-
ctu ad expenſas, & labores, & ſimiliter de communi
23 teſtantur *Abb.in d.cap ex parte ſub nu.6.* & loquendo
de emptione certi, liquidi, & exigibilis crediti ſoluendi
infra certum terminum, quod emi non poſſit minori
pretio, eo quod ematur præſenti pecunia, voluerunt
*Franc.Garz.in tract.de contract.cap.19.ſub nu.2.verſic.
ma il contrario Ludo. Lopez.in ſimili ſuo tract.lib.1.c.3.
verſ.Porrò, & ſeqq.Michael Salon.ad D.Thom.22.q.78.
art.2.controuerſ.17.ſub nu.4.verſ.oppoſitum docent, &
num.5.verſ.ex his. Ioan.Azor.inſtit.moral.par.3.lib.8.
tit.de emptio.& vendit.cap.10.quæſt.5.verſ.in hac con-
trouerſia, & lib.10.tit.de camb.cap.7.quæſt.3. verſic.in
hac quæſtione, iuncto verſ.duæ ſunt. Sequitur Boniuſegn.
in tract.de domi.pretij cap.4. per totum,* & hæc eſt com-
munis, & verior opinio, *vt per Lopez & Garz.vbi ſu-*
24 *pra.* ſuppoſito debito liquido, certo, & exigibili, ita vt
habita ſit ratio ſolius ſolutionis anticipatæ.

25 Quod eo magis firmandum eſt, quando apparet,
quod pro modica ſumma, puta ſcutorum centum fue-
runt ceſſa iura, & actiones magnæ quãtitatis, puta ſcu-
torum mille: quo caſu ceſſio pręſumitur ſimulata, qua-
tenus excedit quantitatem ſolutam; pro qua ſola con-
ceditur actio ceſſionario, *d.l.per diuerſas, C.mãdati. In-
noc.in cap.vltimo nu.2. de aliena.iudi. mutan.cauſ. fact.
Bal.in l.2.col.1.in fine, & ibi Sicard.num.6. C.ne lic.po-
ten. Rebuff.de ceſſio.act.art.2. Gloſ.vltima in fine verſic.
item ratione tom.2. Menoch.de arbitrar.iudic.caſu 248.
nu.1.& latius præſum pt.129.nu.2.& 3.& Ant.Gabr.*
26 *de act.concluſ.5.nu.1* & ſimulationis exceptio paſſim
datur illi, contra quem facta fuit ceſſio: quidquid aliàs
talis exceptio allegari non poſſit per tertium *Tiraquell.
de retract.lignag.§.1.Glo.18.num.78.in fine, verſ.quod
dicit. Rota deciſ.303 nu.11.par.1.in recentior.*

27 Præſertim, quia ſtante qualitate, & quãtitate rerum
ceſſarum, ſemper apparet de modicitate pretij, quam-
uis fieret æſtimatio laborum, impenſarum litis, & du-
bij illius euentus prout talis æſtimatio eſt facienda ad
cognoſcendum, an actio vendita ſit iuſto pretio: *Ab-
bas in d.cap.2.nu.6.de alien.iudi.mutan.cauſ.fact. Paul.
de Caſtro conſ.363.pro euidentia, col.fin.ad med.verſ.cir-
ca quintum lib.2. Corneus conſil.263. in cauſa vertente,
nu.7.ad finem lib.3. Pariſ. conſ.64.nu.16.lib.4. Rebuff.
de ceſſ.act.art.2.Glo fin. Sicard.in l.2.num.7.C.ne liceat
poten. Cardin. Mantic.de tacit. & ambig.conuent.lib.4.
titul.13.num.16.ad finem, verſ.quare actio rei. Rota de-*
28 *ciſ.307.nu.12.par.1.in recentior.* Qui dubius euentus
non eſt conſiderabilis, cum emptor actionum ſibi præ-
cauerit de euictione per cedentem promiſſa, quod ma-
gis arguit ſimulationem, & excludit periculum euictio-
29 nis rerum ceſſarum, & quod emptor nullam iacturam
ſubire voluerit. *Cranet.conſ.979.num.2.per totum lib.5.
iuxta cap.illi de pignor.cap.ad noſtram.de empt.& ven-
dit. Bald.conſil.389. quod dictus contractus, colum.1.li-
bro quarto.*

30 Cęterum vbi emeretur dubius euentus, vt quando
in venditione conuentum eſt, quod venditor ſequuta
euictione non teneatur etiam ad pretij reſtitutionem,
quod pactum valet, quia cenſetur quis emiſſe dubium
euentum, ſicut qui emit iactum retis, *l.emptorem, §.qui
autem verſic.niſi fortè, ff.de actio.empti, & ibi Bart. &
clarius Paul. de Caſtro ſub num. 1. verſ.textus loquitur.
Rota coram Cardinali Mantica deciſ.109.nu.2.& 3.ſibi*
31 *imputet emptor.* Non enim regulariter euictio cadit in
emptione dubij euentus *Iaſ.in l.explicito.§ ſi heres præ-*
32 *cepto, nu.10. ff. ad Trebell* licet non ſic accidat, ſi quis
actiones ita vendiderit, vt euictionem pręſtare non de-
beat: quia nihilominus tenetur, vt vera eſſe demõſtret,
quæ aſſeruit *l.niſi, ff.de hæredi.vel act. vend. & l.1.cre-
dit.euict.pign.non deb. Raphael. Cuman.conſ.53.num.2.
Corne.conſ.226.nu.2.& 3.lib.2.*

33 Ampliatur procedere quoque, ſi imprudẽs quid di-
xerit, quoniam ei eſt imputãdum, cum temerè aſſeruit
id, quod ignorauit *l.Iulianus, §.quod autem diximus de
act empt. Alex.conſ.242.nu.1.lib.6. Calca.conſil.25.nu.
11.& Cranet.conſ.762.nu.13.*

34 Illud autem certum eſt, quod venditor nominis de-
bitoris emptori reſtituere debet quidquid, vel compẽ-
ſatione, vel exactione fuerit cõſecutus, *l.venditor actio-
nis in fine, ff de hæred.vel act.vendit.*

35 Item pignoris perſecutionem, quod poſtea quæſiuit
ei cedere debet, *l.emptori, ff.eodem titulo.*

36 Prætereà etiam ſcias, quod ceſſionarius ex cauſa
oneroſa non tenetur cedentem defendere, niſi ceſſio
fuerit facta in fraudem commiſſam per cedentem, &
ceſſionarium, *Gloſ Bart. & Doct. in l.in rem ſuam, ff de
procur.per text.ibi ſequitur. Corne. conſil.61.numero 24.
libro tertio.*

AR-

ARGVMENTVM.

Debitoris nomen ceſſum vbi euincitur, quando agitur de euictione.

Obligatio, & actio primæua, quando competat, ſecuta euictione.

SVMMARIVM.

1 *Pactum gratuitum non præiudicat ceſſionario habenti cauſam oneroſam.*

Nec dicto caſu ſit diſtinctio, an quis ſciuerit, vel ignorauerit, nu. 2.

3 *Ceſſionarius tenetur fidem facere de ceſſione, quando non agit vti procurator in rem ſuam.*

Et de ratione, nu. 4.

Huius concluſionis vtilitas quæ, nu. 5.

6 *Regula, quod primo quærendum de perſonis, procedit, quando agit quis nomine proprio.*

Ampliatur, multo magis procedere, quando ceſſio facta eſſet in conſequentiam alterius contractus, nu. 9.

8 *Ceſſio nominis debitoris eſt venditio.*

9 *Nomen debitoris ceſſum vbi euincitur, vel aliter impeditur illius exactio, ceſſionarius agit de euictione contra eum, qui dedit.*

10 *Cedens nomen debitoris tenetur illud facere bonum, non ſolum de iure, ſed etiam de facto.*

11 *Nomen debitoris vbi datur in ſolutum, periculum contingens poſt ceſſionem ſpectat ad ceſſionarium.*

12 *Nomen debitoris vbi euincitur, venditor tenetur de euictione.*

13 *Venditor nominis debitoris non tenetur de euictione, quando euincitur hypotheca.*

Primò ampliatur etiam procedere, ſi cedens promiſerit nomen debitoris, vel redditus eſſe verum, & certum, numero 14.

Secundò ampliatur, quando periculum, ſeu deterioratio nominis debitoris ceſſi procedit culpa, ſeu negligentia ceſſionarij, nu. 15.

Ratio affertur nu. 16.

Primò limitatur non procedere, ſi venditor nominis redditus, ſeu debitoris promittit hypothecas eſſe idoneas, quia tunc ex pacto tenebitur, ſi debitoris bona non ſufficiunt, nu. 17.

Secundò limitatur, ſi venditor nominis debitoris, vel redditus non ſolum promiſit facere nomen certum, ſed etiam bonum, & idoneum, nu. 18.

Tertiò limitatur, ſi venditor cum ſciret debitorem non eſſe ſoluendo, emptorem decipit, & ſit doloſè verſatus, nu. 19.

Sublimitatur, quando in inſtrumento fuit dictum, eum, qui cedit, transferre in ceſſionarium non ſolum omnem actionem contra debitorem, ſed etiam omnem ſpem, & exercitium actionis, nu. 20.

Vbi quid, ſi emptor ignorabat.

21 *Cedens nomen debitoris præſentis, qui mandat, vt ceſſionario ſoluat, liberatur per huiuſmodi delegationem.*

Declaratur vt procedat, dummodo in obligatione non ſint appoſita pacta contraria, nu. 22.

23 *Obligatio, & actio primæua regulariter per delegationem, ſeu nouationem extinguitur, & non reuiuiſcit, etiamſi debitoris nomen ſit euictum.*

24 *Nomen debitoris ſolui poteſt pro quantitate.*

Et perindè eſt, ac ſi res debita ſolueretur, nu. 25.

Declaratur vt locum habeat, quatenus traditum, & ſolutum, pro diſſolutione obligationis manet irreuocabile.

At ſecus è contra, ſi ſit euictum, nu. 28.

26 *Regreſſus non datur de priuatione ad habitum.*

Ampliatur procedere, etiamſi priuatio non habuerit ſuum vltimum effectum, nu. 27.

29 *Pecunia, quando ſoluitur pro pecunia, ſi euictio non eſt promiſſa, agitur primæua actione, ſiue pecunia à principio facta non fuerit accipientis, ſiue deſinat ex poſt facto.*

30 *Euictio ſecuta, quando deſtruit obligationem, non datur actio primæua; ſed agitur de euictione tacita, ſi de expreſſa non fuit promiſſum.*

Declaratur procedere, dummodò præceſſerit litis denunciatio, nu. 31.

32 *Euictio quando non deſtruit obligationem, agitur ex primæua actione, & qualiter.*

33 *Species quando datur pro ſpecie, ſeu genus pro genere, ſpecie, vel genere euicto agi poteſt actione primæua.*

Et quid ſi ſpecies datur pro genere, nu. 34.

35 *Genus quando datur pro ſpecie, ſi euincitur, non liberatur debitor, ſed datur actio primæua.*

QVÆST. LXXX.

1 PActum quoque gratuitum non præ-
iudicat ceſſionario habenti cauſam
oneroſam. *Paul. de Caſtro in l. ſi cum
emptor, ſub nu. 4. verſ. nunc ergo, ff.*
2 *de pactis*, vbi dicit, quod hoc caſu
non ſit diſtinctio, an debitor ſci-
uerit, vel ignorauerit, vbi etiam
Alexand. numero quarto in fine.

3 Vnde quando ceſſionarius non agit vti procurator in rem ſuam, & ita nomine cedentis tenetur fidem facere de ceſſione ante litem conteſtatam. *Bal. in l. per diuerſas in decima quæſtione, C. mandati. Alexan. in l. ſi ſic §. ſi quis ita, in fine, vbi Iaſ. nu. 7. ff. de legat. 1. Alexan. conſ. 115. in fine lib. 7* ſed agit vtili actione ſibi ceſſa, & ita iudicium mouet proprio nomine quo in caſu ſufficit, quod exhibeat inſtrumentum ceſſionis in proceſſu cauſæ.

4 Ratio autem differentiæ ea eſt: quia primo caſu ceſſionarius agit directa, ex quo comparet tanquam procurator & ideò nimirum, ſi antequam audiatur, legitimare debeat perſonam ſuam. Verum, quando exercet actiones vtiles, tunc proprio nomine agere dicitur, quamuis originem petitionis ſumat ex perſona alterius; & ideò ceſſio magis reſpicit iuſtitiam cauſæ, quàm legitimationem perſonæ. *Bar. in l. qui ſtipendia poſt Iacob. Butrig. in fine, C. de procur. Specul. in tit. de inſtr. edit. §. nunc dicamus, nu. 4.*

5 Vtilitas prædictorum eſt, quia quando agitur vtili actione, ceſſio reſpicit non perſonam, ſed merita; & aliud eſt iuſtificare cauſam, & aliud iuſtificare perſonam, & ſuper cauſa recipi non debent probationes ante litem côteſtatam, & ſic emptor, qui agit ex iure alieno, teneretur ante litis côteſtationem exhibere inſtrumenta

menta tituli; quod non eſt concedendum, quia cognoſceretur de principali cauſa, & de meritis ante litis conteſtationem, & addit ſic obtinuiſſe, & hãc ſententiam placuiſſe *Clem. 4. latè Ioan. de Amic. conſ. 24 per totum,*
6 dicens, quod regula, vt primò quærendum ſit de perſonis, procedit quando agit nomine proprio; & ait hoc
7 multò magis procedere, quando ceſſio eſſet facta in conſequentiam alterius cõtractus, & cum hac opinio-
8 ne tranſit *Natt. conſ. 152. num. 11.* ceſſio vero debitoris eſt venditio, *l. cum his, ff. de fideiuſſor. Bertazzol. clauſul.*
9 *27. Gloſ. 4. ſub num. 3.* Ita quod, vbi euincatur, vel aliter impediatur exactio, ceſſionarius agit de euictione contra eum, qui dedit. *Bart. in l. ſi quis aliam, ff. de ſolut. vbi Caſtrenſ.* dicit eſſe ſingulare. *Cepoll. cautel. 123. Berous conſ. 49. num. 10. lib. 1. Dec. conſ. 99. In cauſa, ſub num. 4. Fran. Becc. conſ. 105. nu. 1. & 34. in fi. & nu. ſeq. Stracch. de aſſecurat. Glo. 33. nu. 1. Natt. conſ. 496. num. 18. Surd. conſ. 22. ſub nu. 34. lib. 1. & conſ. 145. ſub nu. 6. verſ. contra, & nu. 28. in fine. Monticul. in tract. de inuent. cap. 9.*
10 *nu. 80. in fine.* Quarè tenetur facere debitorem ceſſum non ſolum bonum de iure, ſed etiam de facto ex prædictis.

11 Contrarium, quod vbi nomen debitoris datur in ſolutum periculum nominis contingens poſt ceſſionem ſpectet ad ceſſionarium, & non ad cedentem, videtur *text. in l. pupilli, §. ſorori, ff. ſoluto matr.* vbi *Caſtrenſ.* ait, hoc menti tenendum. *Cuman. conſil. 4. facit deciſio Pedam. Oſaſc. 62. nu. 10. Surd. d. conſ. 22. nu. 33. lib. 1. Barz. deciſ. 110. nu. 12. poſt Dec. d. conſ. 99. nu. 4.*

Pro concordia conſtituo plures caſus, qui veniẽt additi ad dicta in præcedenti quæſtione.

12 Primus caſus eſt, quando debitoris nomen euincitur, quo in caſu vẽditor de euictione tenetur: quia præſtare tenetur nomen verum, *vt probatur in l. ſi nomen, ff. de hæred. vel act. vendi.* Ideò ſi tertius euincat debitoris nomen ſeu ius redditus, ex eo, quod nomen, vel redditus non erat venditoris, ſed ſibi debitus, venditor tenebitur de euictione.

13 Secundus eſt caſus, quando nõ euincitur nomen, vel ius redditus, ſed hypothecę euincuntur, aut diſtrahuntur pro debitis anterioribus, & debitor non eſt ſoluendo; & tunc venditor nominis, vel redditus nõ tenetur, *vt probatur in l. periculum, ff. de pigno. & in d. l. ſi nomen, & in l. ſi plus, §. fin. ff. de euictio. Becc. conſ. 105. num. 13. Surd. d. conſ. 22. ſub nu. 34. Marc. Anton. Eugen. conſ. 73. lib. 2. Vincent. de Franch. in deciſ. Neapolit. 108. nu. 1.*

14 Primò ampliatur procedere quoque, ſi vẽditor promiſerit nomen debitoris, ſeu redditus fore certum, verum, & ſecurum, cum clauſula de defendendo, & conſeruando indemnem &c. quoniam & tunc non tenetur venditor præſtare debitorem idoneum, & ſoluendo, *iuxta qua reſpondit Paul. de Caſtr. conſ. 170. nu. 2. lib. 2. Gozadin. conſ. 58. nu. 17.* Ratioque eſt, quia illa clauſula intelligitur ſecundum naturam contractus, cui adijcitur, nec plus obligat, quàm obligaret cõtractus, ſi adiecta non extitiſſet, *l. ita ſtipulatus, ff. de vſur. l. legati ſerui nomine, ff. de leg. 1. Becc. d. conſ. 105. nu. 14.*

15 Secundò ampliatur procedere, quando periculum, ſeu deterioratio nominis debitoris ceſſi proceſſit culpa, ſeu negligentia ceſſionarij, vt quia vſus non fuit ſollicita diligentia in agendo cõtra debitorem, cuius nomen eſt ſibi ceſſum, & quia debitor ceſſus ab initio erat ſoluendo; ſed ob negligẽtiam ceſſionarij euaſit poſteà non ſoluendo, ſeu non idoneus: quo in caſu damnum contingens imputaretur ceſſionario, *vt per Becc. dicto conſ. 105 ſub nu. 25.* ibi, hoc idem clarè. *Ioan. de Graſs. in tract. de ceſſio. iur. §. 2. ſub nu. 11.*

16 Ratio, quare ceſſionarius vti debeat diligentia, aliàs periculum ſpectat ad eum; eſt præter allegata in præcedentibus quæſtionibus, quia vltrà tranſlationem poſſeſſionis, trãsferũtur etiam in ipſum ceſſionariũ actiones omnes, & eũ facit procuratorem in rem propriam in tantum, quod ſi ceſſio facta ſit in commodum ceſſionarij, & eius periculo, cedens agere non poſſit, quoniam ei obſtat exceptio ceſſionis. *Oſaſc. d. deciſ. 62. n. 1. Theſaur. deciſ. 201. num. 2.* ſi verò facta ſit ad commodum cedentis principaliter, & ſecundariò ad commodum ceſſionarij, tunc licet penes ipſum cedentem remaneat actio directa, & efficax, ita quod debitor ceſſus adhuc ei ſoluere poſſit, ei tamen ſoluere prohibetur, ſi ceſſionarius cum debitore ceſſo litem eſt conteſtatus, vel ei denunciauerit, ne in poſterum cedenti ſoluat. *Oſaſc. deciſ. 62. ſub num. 1. verſ. ſi verò, & ſub num. 9. & Theſaur. dicta deciſ. 201. ſub num. 5. Becc. d. conſil. 105. numero 17.*

17 Primò limitatur non procedere, ſi venditor nominis, ſeu redditus promittit hypothecas fore idoneas, quia tunc ex pacto tenebitur, ſi debitoris bona nõ ſint ſoluendo, *vt probatur in d. l. nomen, ff. de hæredi. vel act. vendit. Paul. de Caſtro dicto conſ. 170. nu. 2. lib. 2. Becc. dicto conſil. 105. num. 16. Roderic. de annu. reddit. lib. 2. quæſt. 21. nu. 20.*

18 Secundò limitatur, ſi venditor nominis debitoris, vel redditus, non tantum promittit facere nomen certum, & verum; ſed etiam bonum, & idoneum: quia ſi debitor ſoluendo non ſit, vẽditor tenetur, quia nomen bonum non præſtat. *Rota Genuen. deciſ. 156. nu. 2. & 3. Neuizan. conſ. 11. nu. 10. & conſ. 66. nu. 18. Eugen. conſil. 73. nu. 1. Roderic. vbi ſupra, nu. 21.*

19 Tertiò limitatur, ſi venditor, cum ſciret debitorem non eſſe ſoluendo, emptorem decepit, & ſic doloſè fuit verſatus, *vt per Roderic. de annu. reddi. dicta quæſt. 21. num. 22. lib. 2. per text. in l. ſi plus, §. final. de euictio,* ibi, & dolum præſtare cogitur, *facit l. ſi quis domum, §. 1.* ibi videlicet tenebitur, decepit enim conductorem, *ff. locati,* qui text. locum etiam habet in venditore, *ſecundum Cynum in l. 1. C. ſi pign. pign. dat. ſit,* ſequitur Senatus Mantuanus, *apud Surd. deciſ. 326. nu. 47.*

20 Sublimitatur non habere locum, quando in inſtrumento dictum fuit eum, qui cedit, transferre in ceſſionarium non ſolum omnem actionem, quam habet cõtra debitorem, ſed etiam omnem ſpem, & exercitium actionis, ita vt apud cedentem nullæ remaneant reliquiæ, quia tunc cedẽs nullatenus poterit in iudicio experiri. *Iaſ. poſt Toncred. de Cornet. & Cepoll. in l. ſi cum emptore in princ. nu. 11. ff. de pactis.*

Vbi tamen debitor redditus ſoluendo non erat, & illius nomen emptum fuit ab eo, qui ignorabat debitoris inopiam, emptor ſibi non præiudicat, *per l. promittendo, §. ſi à debitore in ver. ſciens à contrario ſenſu, ff. de iure dot. notat Bart. in l. ſi cum dotem, §. ſi mulier, vbi etiã Alex. nu. 4 ff. ſoluto matr. Barboſ. in l. æſtimatis, nu. 11. ff. ſol. matr.* vbi hoc intelligit, ſi emptor allegauerit iuſtam cauſam, ac probabilem ipſius ignorantiæ.

21 Tertius eſt caſus, quando debitor cedit ſuo creditori nomen debitoris præſentis, & mandat ei, vt illi ſoluat,

&

& ipſe acceptando mandatum, tunc, vel poſtea credi-
tori præſenti promittit ſoluere, & ille recipit promiſſio-
nem, qui caſus eſt propriè delegationis; ex quo fit ceſ-
ſio cum conſenſu debitoris, cuius nomen ceditur. *Io.*
Andr. in addit. ad Specul. tit. de ceſſiò. act. §. 1. in fine, in
ver. deſunt, Paul. de Caſtro in l. qui vſumfructum, ad fin.
ſub num. 3. ibi, aut habebat, *ff. de verb. obligat.* & tunc
debitor liberatur per huiuſmodi delegationem, quę ſit
ſi ſtipulatio interueniat, & delegatus ſit debitor dele-
gantis, & promittat, tanquàm debitor delegantis, &
tanquàm eius debitor delegetur, aliàs non eſt delega-
tio, *inquit Alex. in dicta l. qui vſumfructum, nu. 5. Dec.*
in l. ſingularia, ſub num 26. ibi, ſecundò principaliter, &
num. 27. ff. ſi cert. pet. ſequitur Rota Gen. dec ſ. 2. ſub nu.
22. 23. & 24. & Rota Romana in Romana litterarum
cambij 3. & 12. Martij 1595. coram R. P. D. Sacrato in
impreſſ. apud Marcheſan. de commiſſion. par. 1. §. 2. & in
Romana Cambiorum 6. Iunij 1605. coram Sanctiſſ. Lu-
douiſio in recollectis per Statil. Pacif. poſt tract. de Sal-
uiano interdicto, & in impreſſis ſub eius nomine *deciſ.*
217. nu. 3. Surd. dicto conſ. 145. num. 4. vbi de commu-
ni, *& deciſ. 23. ſub num. 5. & 6.*

22 Declaratur præcedens caſus, vt procedat, dummo-
dò in delegatione non ſint appoſita pacta contraria,
vtputà ſi ſit appoſitum pactum, quòd debitor dele-
gans teneatur bonum facere, & exigibile nomen debi-
toris delegati, *Vinc. Franch. deciſ. 108. & deciſ. 427. nu.*
6. Surd. deciſ. 326. num. 41. Magon. in deciſ. Florent. 39.
Rota Genuen. deciſ. 156. Menoch. conſ. 778. lib. 8. Eugen.
d. conſ. 73. lib. 1.

Vel quòd debitor delegans remaneat obligatus, do-
nec facta fuerit actualis ſolutio delegato; vel ſit conuē-
tum inter partes, quod ſalua ſint iura hypothecæ con-
tra ipſum debitorem delegantem: quia huiuſmodi pa-
cta inficiunt delegationis naturam. *Surd. deciſ. 23. nu.*
6. in fine, & ſub num. 7. verſic. fuit, & ſub num. 9. verſic.
eodem quoque.

23 Ex prædicto caſu infero in materia, de qua agimus,
quòd obligatio, & actio primæua regulariter per dele-
gationem, ſeu nouationem extinguitur, & non reuiui-
ſcit, etiamſi debitoris nomen ſit euictum: quia ſolutio-
24 ne eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio, *l. nulla,*
& l. obligatione, C. de ſolut. l. prout, ff. eod. tit. nomen au-
tem debitoris ſolui poteſt pro quantitate, *l. ſi ſponſali-*
bus, §. fin. ff. de iure dot. l. licet, §. quoties, ff. eod. & quan-
25 do nomē debitoris datur in ſolutum pro aliquo debi-
to, perinde eſt, ac ſi res debita ſolueretur, vt concludit
Aret. in d. l. ſingularia col. antepen. ad fin. ff. ſi cert. pet. &
ibidem Iaſ. num. 37. & Cagnol. num. 168. vt per hæc, &
alia ita reſpondit *Surd. d. conſ. 145. num. 14. & infra li-*
bro 1. & num. 20. verſic. quartò extant, & verſic. quintò
hoc, ſub num. 21. & 23. & idem Surd. deciſ. 266. num. 5.
26 *& ſeqq.* quia de priuatione ad habitum non datur re-
27 greſſus, *l. qui res, §. aream, ff. de ſolut.* etiāſi priuatio non
habuerit vltimum plenarium effectū, *Staphile. de Grat.*
expecta. § dicendum eſt, nu. 16. Gonzalez ad 8. reg. Can-
cella. Glo. 15. §. 2. nu. 46. & ſeq. Surd. dicto conſ. 145. nu.
24. 15. 16. & 17.

28 Hæc illatio declaratur, vt indiſtinctè, & indubitan-
ter locum habeat, quatenus traditum & ſolutum pro
diſſolutione obligationis manet irreuocabiliter, ſine
euictione: quoniam eatenus neceſſariò ſublata intelli-
gitur omnis obligatio, & nō aliter, vt patet ex ijs, quos
proximè adduxi: at ſecus, quando traditum, vel ſolutū
non permanet ſine auocatione, ſed fuit euictum: qua
in re plures poſſunt conſiderari caſus, quos hic breui-
ter enumerabo.

29 Primus caſus eſt, quando ſoluitur genus pro genere,
vt pecunia pro pecunia; & tunc, ſi euictio ſit promiſſa,
agitur primæua actione, ſiue ab initio pecunia facta
non fuerit accipientis, ſiue deſinat ex poſt facto eſſe
apud eum, ſiue id contingat ex defectu dominij, ſiue
per hypothecariam, *eſt text. in l. deferre, §. fin. & l. ſeq.*
ff. de iure fiſci, Surd. d. conſ. 145. nu. 34.

30 Secundus eſt caſus, quando euictio ſecuta deſtruit
obligationem, ita vt illi non valeat propriè, directè, &
in indiuiduo ſatisfieri; & ſucceſſiuè lex ſuccurrit alio
remedio, vt cuique ius ſuum reddatur; & tunc non da-
tur actio primæua, quia extincta eſt, abſque eo, quòd
reuiuiſcat. Vtputà, quando vendens prædium, recepto
pretio, illud emptori tradit, quod poſteà ab alio, ſiue
ex defectu dominij, ſiue per hypothecariam euincitur;
tunc enim is, qui illud emit poſteà contra venditorem
agit de euictione tacita, ſi de ea expreſsè non cauerit in
contractu; & de expreſſa, ſi expreſsè de ea pactum fue-
rit *Caballin. de euictio §. 2. num. 3.* & hac actione cogi-
31 tur venditor ſoluere intereſſe, dùm tamen præceſſerit
litis denunciatio, in caſu, quo denunciatio eſt neceſſa-
ria, *iuxta quæ dixi in quæſt. 3.* licèt non poſſit redire ad
primæuam actionem, vt prædium tradat: quia cum re-
pertum fuerit ad alium pertinere, impoſſibile eſt, vt
obligationi tradendi ſatisfieri poſſit.

32 Tertius caſus eſt, quando euictio obligationem non
deſtruit, quin adhuc poſſit illi propriè, & directè ſatiſ-
fieri, ita ac ſi obligationi ſatisfactum non eſſet. Et iſto
caſu agitur ex primęua actione (qui caſus proximus eſt
primò) vtputà, quando quis debet pecuniam, & pecu-
niam ſoluit, quæ poſteà à creditore euincitur; nam cre-
ditor poteſt ex primæua actione agere contra debito-
rem ad ſoluendum, *dicta l. deferre, § fin. Bal in l. libera.*
ſub num. 6. verſic. Quæro ſi pecunia, C. de ſent. & interlo-
cut. omn. iud.

33 Quartus caſus eſt, quando datur ſpecies pro ſpecie,
ſeu genus pro genere, quia ſpecie, ſeu genere euicto, agi
poteſt actione primęua, *Glo. fin. in d. l. libera, & ibi Cyn.*
num. 1. Bal. num. 2. verſic. ex hoc ſequitur, Surd. d. conſil.
145. ſub nu. 34. in ſecundo caſu.

34 Quintus caſus eſt, quando datur ſpecies pro genere,
& tunc ſi genus non conſiſtit in pecunia, nō datur pri-
ma actio, ſecus, ſi genus non conſiſtit in pecunia, quia
tunc conuenitur debitor actione primæua, *Surd. d. con-*
ſil. 145. verſic. tertius caſus.

35 Sextus eſt caſus, quando datur genus pro ſpecie; &
tunc, ſi euincatur, non liberatur debitor, ſed datur pri-
ſtina actio, quia tenetur facere genus accipientis, *Surd.*
in eodem conſ. 145. ſub nu. 34. verſic. quartus caſus.

ARGVMENTVM.

Ceſſio quando facienda ſit venditori ſoluen-
ti ex cauſa euictionis.

Nomen debitoris, quando ceditur vel lega-
tur, an venditori, ſeu legatario ſint conſi-
gnandæ ſcripturæ, & cuius expenſis.

Quid

Digitized by Google

Quid ſi vendita ſit hæreditas delata, cuius ſumptibus vendicãda ſit à poſſeſſoribus.

S V M M A R I V M.

1 *Euictio venit ex natura contractus.*
Et fortius, ſi de ea fuit ſtipulatum, quo caſu etiam agitur ex ſtipulatu, num. 2.
3 *Ceſſio facienda eſt per emptorem venditori ſoluenti ex cauſa euictionis.*
4 *Amplia etiamſi nihil dictum fuerit, nu. 4.*
5 *Ceſſio incluſa videtur in mandato, ita ut fideiuſſor, qui promiſit ſoluere omni exceptione remota; non tamen excluditur à petitione ceſſionis.*
Primò ampliatur, vt huiuſmodi exceptio opponi poſſit, etiam poſt ſententiam, num. 6.
Secundò ampliatur, etiam quod deficeret actio ad petendam ceſſionem, cum ſaltem competat iudicis officium, vt illa fiat, nu. 10.
Fallit in perſonis extraneis, quæ non tenentur ſoluere ex propria promiſſione, num. 7.
Sublimitatur in neceſſarijs defenſoribus, qui vigore contractus præambuli tenentur de euictione promiſſa, vt & pro omnibus damnis paſſis illius occaſione, nu. 8.
Et de ratione num. 9.
11 *Nomen debitoris, ſeu creditum, quando ceditur pro parte rei venditæ, debent conſignari iura, & ſcripturæ, quæ enunciantur in inſtrumento.*
Neque ſufficit indicare notarium, penès quem adſunt inſtrumenta, nu. 13.
Et præſertim ſtante actu correſpectiuo, quo caſu, ſcripturæ ſunt realiter tradendæ, ita quòd qui non dederit inſtrumentum, teneatur de culpa, num. 14.
12 *Nomen debitoris vbi legatur, conſignandum eſt legatario creditum, & illius inſtrumentum.*
Et de ratione num. 15.
16 *Inſtrumenta in legato nominis debitoris dari debent ſumptibus legatarij, quidquid aliud ſit, quando legatur chirographum.*
17 *Creditores, à quibus ceſſio petitur, ſi non inſteterunt pro ſubhaſtationibus faciendis, ſed comparuerunt pro recuperando eorum credito, non tenentur ad aliqua damna, & expenſas: tenentur tamen de euictione prò rata pecuniarum, quæ ad eos peruenerint. Et repetitur ſolum pretium, pro quo datio in ſolutum facta fuit; at fructus debentur per debitorem, nu. 18.*
19 *Hæres, qui vendit hæreditatem, obligatur de euictione.*
Ampliatur procedere non ſolùm in hærede, qui poſſeſſionẽ ſemel obtentam in alium tranſtulit; ſed etiam in eo, qui nunquàm hæreditatem actu obtinuit, ſed alteri ceſſit, num. 20. & 24.
21 *Conſtitutum ad præiudicium eius qui conſtituit, ſufficit abſque aliqua probatione poſſeſſionis ipſius conſtituentis.*
Neque conſtituens poteſt impugnare poſſeſſionem illius, cuius nomine anteà conſtituit ſe poſſidere, nu. 22.
23 *Poſſeſſionem, qui alteri ceſſit, impugnare non poteſt.*
24 *Hæres ſciens ſibi delatam eſſe hæreditatem, etiamſi nondum poſſeſſionem fuit nactus, totam, vel partem poteſt alij cedere.*
25 *Venditor, quod ex bonis hæreditarijs fuit conſecutus, tenetur ementi reſtituere.*

Q V Æ S T. LXXXI.

1 QVaudo præceſſit contractus vendi-
tionis, & emptionis cum promiſſio-
ne de euictione, de qua venditor te-
netur, vt ſæpè diximus, etiam quòd
de ea non fuerit conuentum, cum
veniat ex natura contractus, *ad notata per Bul. in l. non dubitatur, C. de.*
euict. Tiraquell. de retract. lignag. §. 29. Gloſ. fin. num. 4.
2 *Surd. deciſ. 208. nu. 11.* & multò magis, ſi adſit euictio-
nis ſtipulatio: quo caſu agitur etiam ex ſtipulatu *Bart.*
in l. cum quis, §. qui hominem, ff. de ſolution. Soc. iun. conſ.
22. num. 27. lib. 3. Surd. dicta deciſ. 208. ſub num. 11. in
3 *fine*, & venditore ſoluente ex cauſa euictionis rei vendi-
tæ, per emptorem cui ſoluit, vel ſimiles perſonas de ne-
ceſſitate ſemper facienda eſt ceſſio, *l. Stichum, §. man-*
dato, ff. de ſolutio. Cyn. & Salycet. in l. cum alter, C. de fi-
deiuſſ. & manda. cum alijs, de quibus per Surd. conſ. 536.
4 *num. 8. & 11. lib. 4.* qui ſubiungit, quòd licèt nihil di-
ctum fuerit de ceſſione; nihilominus facultas illam pe-
tendi videtur inſerta in ipſo contractu, tanquàm ceſſio
ſit de natura ipſius actus, *l. Modeſtinus, de ſolut. Crauet.*
5 *conſ. 748. num. 15.* vbi etiam, quòd ceſſio incluſa vide-
tur in mandato: ita ut fideiuſſor, qui promiſit ſoluere
omni exceptione remota, non tamen excludatur à pe-
titione ceſſionis, *Marſil. in l. fideiuſſor, num. 271. ff. de fi-*
6 *deiuſſ.* quod adeò verum eſt, vt exceptio huiuſmodi ceſ-
ſionis opponi poſſit, etiam poſt ſententiam *l. ſi fideiuſ-*
ſores, §. fin. ff. de fideiuſſor. Aret. in § appellantur, nu. 21.
7 *Inſtit. de exceptio.* quidquid aliud contingat in perſo-
nis penitùs extraneis, quæ nullo iure tenentur ſoluere
ex propria promiſſione. Etenim ij petere non poſſunt,
quòd ſibi iura cedantur, *l. nulla, C. de ſolution. Paul. de*
Caſtro in l. ſi res obligata, ff. de legat. 1. Neguſant. de pi-
8 *gnorib. memb. 3. par. 5. num. 42.* cùm aliud ſit in neceſſa-
rijs defenſoribus, qui vigore contractus præambuli te-
nentur pro euictione promiſſa, & pro omnibus dam-
nis paſſis illius occaſione: ideò non repelluntur ab iſta
facultate petendi ceſſiones *Surd. dicto conſ. 536. num. 8.*
9 *& infra lib. 4.* præſertim cum magna ſubſit æquitas, vt
venditor non patiatur iacturam in bonis venditis, qui-
10 bus emptor fuit ſpoliatus. Qua ſtante, etiam quod de-
ficeret actio ad petendam ceſſionem, tamen competit
officium iudicis, vt illa fiat, & cedantur iura talia, qua-
lia, ita ut in cedentem retorqueri non poſſit: quo in ca-
ſu ceſſio ſemper facienda eſt, tanquàm nullum dam-
num oriatur creditori, & proſit ſoluenti, *l. planè, & l.*
vltima, ff. de petit. hæredit. l. in creditore, vbi Gloſ. in ver.
quod ſine diſpendio, & ver. Item nota, ff. de euictio. l. mu-
lier, ff. qui potior. in pignor. habean. l. recuſare, §. Titius, ff.
ad Trebell. Bar. in l. 2. in princ. ff ſoluto matrim. Dec. con-
ſil. 104. & diligenter col. 1. verſic. tertio facit, Signorol.
conſ. 100. ſub nu. 13. verſic. modo. Vinc. Franch. deciſ. 55.
nu. 5. Surd. d. conſ. 536. nu. 5. & 6. lib. 4.
11 Et notandum eſt in propoſito, quòd ſi ceſſum fue-
rit, putà, creditum contra aliquem pro parte pretij rei
venditæ, debent conſignari iura & ſcripturæ, quæ enũ-
ciantur in inſtrumento, *l. cum ſeruis in fine, ff. de condit.*
& demonſtr. Caputaq. deciſ. 104. incip. ceſſio. par. 1. pro-
12 ut dicimus de legato nominis debitoris, in quo eſt cõ-
ſignandum legatario creditum, & illius inſtrumẽtum,

Bal.

Digitized by Google

Bal. in l. ſi inſtrumenta nu. 5. C. de fideicommiſſis.
13 Quinimò, nec ſufficeret indicare notarium, penès
quem adſunt inſtrumenta; quia in ceſſione nominis
debitoris cum effectu ſunt conſignandæ ſcripturæ, *Ro-
ta coram R. P. D. Pænia in Romana pecuniaria 4. Iulij*
14 1594. vbi quod magis in eo caſu hoc procedebat, quia
domus vendita fuit tradita. Quare ſtante actu corre-
ſpectiuo, etiam è contra ſcripturæ ſunt realiter traden-
dæ, ita quòd qui non dederit inſtrumentum, teneatur
de culpa ſua, & eorum, qui ab eo cauſam habuerunt,
l. nam & ſeruus, ff. de negot. geſt. in ſpecie. Caputaq. dicta
15 *deciſ. 104. par. 1.* & facit ratio, quoniam aliàs legata-
rius debitum petere non poſſet; nam tale inſtrumen-
tum, & ius debiti, quod in eo continetur, ſunt connexa,
viſu, & intellectu, *bal. in l. inſtrumenta num. 5. & 6. Ca-
ſtren. num. 3. C. de fideicom. per text. in l. ſeruum filij, §. cū
qui, ff. de legat. 1. l. chirographis, ff. de legat. 3. & notatur
in l. Labeo, ff. de paſt.*
16 Cæterùm cuius expenſis tradi debeant huiuſmodi
inſtrumenta *Addent. ad Bald. in dicta l. inſtrumenta in
ver. nomen, C. de fideicom.* concludunt, quòd in legato
nominis debitoris dari debeant ſumptibus legatarij;
quidquid aliud ſit, quando legaretur chirographum,
per l. ſeruum qui, §. cum, qui chirographum, ff. de leg. 1. de
quo latiùs dicam ſuo loco.
17 Illud etiam ſciendum eſt, quòd creditores, à quibus
ceſſio petitur, ſi non inſteterint pro ſubhaſtationibus
faciendis; ſed tamen illis factis comparuerunt pro re-
cuperando eorū credito, non tenentur ad aliqua dam-
na, & expenſas fortè paſſas, cum ipſi non dederint cau-
ſam damno; verùm nihilominus de euictione tenentur
pro rata pecuniarum, quæ ad eos peruenerint, *l. ſi ob*
18 *cauſam, C. de euictio.* vbi Bal. ait, quòd repetitur ſolum
pretium, pro quo datio in ſolutum facta fuit; ſed fru-
ctus debentur per debitorem, *l. ſi filius, vbi Bart. de eui-
ctio. Rota coram Cardinali Seraphino deciſ. 1435. nu. 2.*
19 Dubium eſt, quid in hærede cedente, ſeu vendente
hæreditatem, quem dicimus de euictione teneri, cum
rem ex iuſta cauſa & titulo tradidit *tot. tit. ff. & C. de*
20 *euict.* quæ concluſio procedit non ſolum in hærede, qui
poſſeſſionem ſemel habitam in alterum tranſtulit, ſed
etiam in eo, qui etiam quòd poſſeſſionem actu nun-
quàm obtinuit, illam tamen vt hæres, ad quem poſſeſ-
21 ſio prædicta ſpectabat, alij ceſſerit, nam ſicuti ad dam-
num eius, qui ſe poſſidere conſtituit alieno nomine, ſi-
ne aliqua poſſeſſionis probatione ſufficit ipſum conſti-
tutum *Aretin. qui ait ſingulare in l. interdictum in fine
princ. ff. de acquir. poſſ. tran. Purpurat. in l. ſi is, apud quē
nu. 102. C. de eden. Aquen. in l. quod meo coh. fin. ff. de ac-
quir. poſſ. Soc. conſ. 197. col. 5. verſic. ſecunda ratio lib. 2.
& conſ. 106. col. 1. lib. 3. And. Tiraquell.* qui alios addu-
22 cit *de iure conſtit. par. 3. limit. 1. nu. 20.* neque is impu-
gnare poteſt poſſeſſionem illius, cuius nomine antea ſe
poſſidere conſtituit; *vt per eundem Tiraquell. vbi ſupra*
23 *num. 37.* ſic ad præiudicium eius, qui ſibi delatam, &
paratam poſſeſſionem, & de iure ad ſe pertinētem ceſ-
ſit, idem firmandum erit ex rationis identitate, ne ve-
niat contra factum proprium, *contra l. poſt mortem, ff.
de adoptio. l. 1. in princ. ff. de except. rei vend. l. ſicut, C. de*
24 *action. & obligat.* ac etiam, quia hæreditate ſibi delata,
poteſt hæres ſciens delatam, etiam quòd nondum na-
ctus fuerit poſſeſſionem, vel totā, vel partem, vel quam-
cunque rem hæreditariam opportuno titulo alteri ce-
dere, tàm quoad dominium, quàm etiam quoad poſ-
ſeſſionem, cum regulariter ius omne, quod ad vendi-
torem ſpectat, in emptorem transferatur, *l. 2. in princ.
ff. de hæred. vel action. vend. l. emptor, C. eod. tit.* quam-
uis emptor res ipſas hæreditarias periculo, an impenſis
venditoris, à poſſeſſoribus, ſeu detentoribus proſequa-
25 tur, *l. 1. C. de euictio.* & ipſe venditor, ſi quid hæredita-
rium proſecutus obtinuerit, quod venditione compre-
henderetur, emptori tenetur reſtituere, *l. vltima, ff. de
hæredit. vel actio. vendit.*

ARGVMENTVM.

Euictio, an habeat locum in annuis redditibus, & quid in cenſibus.

Venditor cenſus, an teneatur ad ſolutionem fructuum illis pereuntibus caſu fortuito, etiamſi in totum non pereant.

Et qualiter teneatur, ſi præter fundum obligauit etiam perſonam.

Cenſus annuus an iuxta conſtitutiones Pontificias poſſit conſtitui ſuper obligatione tantùm perſonali.

SVMMARIVM.

1 Euictio locum habet in annuis redditibus.
2 Euictio locum habet in cenſu, quando fuit promiſſa.
3 Venditor cenſus fructibus pereuntibus caſu fortuito pro aliquo anno, non tenetur ad illorum ſolutionem.
4 Declaratur procedere, vbi abſit negligentia debitoris in colendo fundum, num. 4.
Sed contra num. 5.
6 Venditor cenſus inuito domino non poteſt de fructibus fundi cenſuati pro arbitrio ſuo diſponere, vel alienare.
7 Emphiteuta reſpondere tenetur de penſione conſiſtente in fructibus, quamuis bona emphiteotica aliquo anno fructus ſufficientes non ferant.
8 Præſtatio annua, quæ maximè in pecunia conſiſtit, facienda eſt, ſi in vno anno fructus non percipiantur, cum vbertate alterius anni compenſentur.
9 Cenſus annuus, vbi in eius conſtitutione vltra rei, ſeu fundi cenſuati obligationem, ſit cum obligatione perſonali, ſi res, pro qua cenſus conſtituitur, non eſt fructifera, nec reddit fructus ſufficientes pro ſolutione, tunc obligatio perſonalis emptori non prodeſt vltrà fructus rei & num. 11.
Et quid operatur obligatio perſonalis, nu. 10.
Limitatur procedere in conſtituente cenſum, & eius hæredibus; non autem in tertio poſſeſſore, nu. 12.
Vbi etiam de ratione.
Sublimitatur num. 13.
14 Cenſus annuus legitimè conſtitui poteſt ſuper obligatione perſonali. Contrarium habetur nu. ſeq.
Extende procedere quoque circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus, nu. 16.
At contra, quod etiam circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus, cenſus perſonalis de iure naturæ conſtitui poſſit, nu. 17. diſtinctio affertur, nu. 18.

QVÆ-

QVÆST. LXXXII.

1 IN annuis quoque redditibus, euictio
ſortis præſtatur, quatenus ea ſolidè,
ac tutò ſemel non fiat accipientis,
vt quæ ab eo nunquàm condici, nec
repeti poſſit, l. ex empto, in princ. de
action. empti. facit l. nam & ſi furti,
ff. ſi cert. pet. Gaſp. Roder. in tract. de
2 ann. reddit. lib. 2. quæſt. 13. num. 5. quod idem dicimus
procedere in venditione annui cenſus, quando euictio
fuit promiſſa, ut per Virgi. Boccac. in tract. de cenſib. par.
3. num. 70. Nauarr. de vſur. nu. 135. verſic. decimum, &
conſ. 9. num. 3. tit. de cenſib. lib. 3. Cinc. Peruſ. in tract. de
cenſib. par. 1. cap. 3. quæſt. 4. nu. 15. & 16.
Verùm dubitari contingit, an quando ex aliquo ac-
cidenti huiuſmodi redditus percipi non poſſunt, vel nõ
integrè, putà ob ſterilitatẽ, bellum, incurſum hoſtium,
vel aliud ſimile pro vno, vel pluribus annis, teneatur
nihilominus venditor ſupplere, vel detur receſſus à di-
cto contractu pro parte emptoris, quæſtio eſt non inu-
tilis?
3 Nam quòd fructibus pereuntibus etiam caſu fortui-
to pro aliquo anno, venditor non teneatur ad illorum
ſolutionem, in cenſu ſic reſpondit Hier. Gabr. conſil. 47.
num. 2. & 3. lib. 2. Gaſp. Ant. Theſaur. in addit. ad deciſ.
Pedem. 20. ſui genitoris in fine, & Leonard. Leſſ. quando
ex fundo ſuppoſito nulli penitùs percipiuntur fructus,
de iuſt. & iure lib. 2. cap. 22. in tit. de cenſib. dubit. 12. nu.
4 82. & vbi abſit negligentia venditoris in colendo fun-
dum oneri prædicto obnoxium, Ludo. Mol. de contract.
par. 2. diſput. 390. ſub nu. 6. verſic. contrarium.
Sed contrarium, quòd immò venditor cenſus ſim-
pliciter, & indiſtinctè teneatur, & pro eo tempore, quo
fundus illi ſuppoſitus, vel nullos reddidit fructus, vel
non ſufficientes pro ſolutione integri redditus, & omni
in caſu ſic aliunde ſupplendus, ea ratione, quia cenſus
non imponitur ſuper fructibus ipſius rei, ſed ſuper ipſa
6 re ad id obligata, cùm alioquin inuito domino cenſus
venditor non poſſit de fructibus fundi cenſuati pro ar-
bitrio ſuo diſponere, vel alienare, tradiderunt D. Sot. de
iuſt. & iure, lib. 6. quæſt. 5. art. 5. ante primum Corollar.
Nauar. in tract. de vſur. num. 117. quæſt. 23. & ſeq. Fer-
nand. Rebell. de obligat. Inſtit. lib. 10. quæſt. 10. num. 11.
& 12. Guid. Pap. quæſt. 8. in ſpecie etiam Surd. conſ. 162.
nu. 15. & pluribus ſeqq. lib. 2. ſequuntur Boccac. in dicto
tract. de cenſib. par. 2. nu. 41. Azor. Inſtit. moral. par. 3.
lib. 10. cap. 6. quæſt. 5. Bouinſegn. de cenſib. cap. 2. num. 9.
& ſeqq. & cap. 13. ſub nu. 1. ver. Intellige.
7 Et in emphyteuta, quod teneatur reſpondere de pẽ-
ſione conſiſtente in fructibus, quamuis bona emphy-
teotica aliquo anno fructus ſufficienter non ferant, cẽ-
ſuit Ludoui. Lopez de contract. lib. 1. cap. 56. verſ. vt au-
tem experiamur, & verſ. verum ad hoc. Feder. Martin.
8 de iur. Cenſ. cap. 6. nu. 304. Nam annua præſtatio, quæ
maximè in pecunia conſiſtit facienda eſt, ſi in vno an-
no fructus non percipiuntur cum vbertate alterius an-
ni compenſatur, l. licet, C. locati. cap. propter ſterilitatem
eodem tit. quam rationem ponderaſſe videtur Rota in
deciſ. 10. nu. 5. poſt tract. Cinc. de Cenſib. & hanc ſenten-
tiam pluribus probauit, idem Cinc. in d. tract. de Cenſib.
par. 1. cap. 3. quæſt. 2. art. 3. per totum.

9 Illud verò notes, quod ſi in cenſus conſtitutione vl-
tra rei, ſeu fundi cenſuati obligationem, accedat etiam
obligatio perſonalis ipſius venditoris, quod fieri poſſe
dixit Dominic. Sot. de iuſtit. & iure lib. 6. q. 5. art. 1. in 4.
concluſ. Conrad. de contract. quæſt. 74. & 75. & q. 83. con-
cluſ. 13. Ioan. Guttier. pract. qq. lib. 2. quæſt. 177. num. 1.
& 8. ſi res, ſuper qua cenſus conſtituitur, non eſſet fru-
ctifera, vel non eſt ita fructifera, vt ſufficiens ſit pro cẽ-
ſus ſolutione; tunc obligatio perſonalis emptori non
proderit vltrà fructus rei, cum ſuper ea nequaquam
cenſus conſtitui potuerit, qui excedat fructus illius, vt
per Guttierez d. quæſt. 177. ſub nu. 8. & infra.
10 Operabitur tamen in hoc obligatio perſonalis præ-
dicta, quod emptor annui redditus illius occaſione, ſi
voluerit, valeat omiſſo tertio fundi poſſeſſore agere ad
damnum redditum aduerſus ipſum contumacem, vel
eius hæredes, licet ipſi non poſſideant rem, ſuper qua
redditus fuerit contractus, quod iure, & conſuetudine,
ac ipſius contractus legibus palam conſtat, vt inquit
Didac. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 7. ſub nu. 6. verſ.
11 Hinc etiam; dicens hoc fieri non poſſe, niſi concede-
remus, & verum eſſet, hos redditus actione ſola perſo-
nali plerunq; ſubſiſtere, quem probauit Guttierez dicta
quæſt. 177. ſub num 4 addens, quod cùm cenſus ipſe à
principio rectè, ac iuſtè conſtitutus fuerit, nempè ſuper
certis bonis de ſui natura fructiferis, ſequitur, quod ob-
ligatio quoque perſonalis eidem adiecta valida ſit, &
non pereat, licet bona ipſa poſteà ad tertium peruene-
rint, & in id citat Redoan. de reb. eccleſ. non alien. in ru-
bric. de conſtit. anu. Cenſ. in rebus eccleſiæ, nu. 68.
12 Limitatur procedere in eo, qui redditum vendidit,
& conſtituit, & in eius hæredibus; ſed in eo, qui eſt ter-
tius poſſeſſor, ea ratione huius poſſeſſionis fuit coactus
recognoſcere ipſum creditorem, & titulum nouum ei-
dem facere non idem eſt: quoniam hic tantum obli-
gatus erit redditum ſoluere, dũ fuerit eiuſdem rei poſ-
ſeſſor; quod ſi res illa abſque fraude poſſeſſoris, qui re-
cognouerit ad alium deueniat, prior poſſeſſor non po-
terit abſolutionem redditus conueniri, quia recogni-
tio, perſonalis obligatio, & titulus nouus non plus af-
ficit quoad ſubſtantiam obligationis ipſum recogno-
ſcentem, quam is antea virtute poſſeſſionis tenebatur;
etenim obligatio illa perſonalis interponitur ex neceſ-
ſitate poſſeſſionis, & oneris adhærentis rei poſſeſſæ;
Idcircò intelligenda eſt tantum durante eiuſdem rei
poſſeſſione, cum ea intentione expreſſa ſolum ſit obli-
gatio prædicta, & recognitio; & ad hoc vt poſſit com-
petere executionis ius contra ipſum, niſi aliud expreſ-
sè inſtrumento recognitionis probetur Couar. d. cap. 7.
ſub nu. 6. verſ. ſed etſi hæc. Redoan. in loco præcitato, &
13 Guttier. d. quæſt. 178. num. 5. qui in verſ. Hæc tamen li-
mitatio, id ſublimitat, ſeu declarat, locum non habere,
quando tertius poſſeſſor id non expreſſerit; ſed indi-
ſtinctè, ac generaliter ſe obligauerit ad ſolutum cen-
ſus, quouſque redimatur, quia ſtandum eſſet verbis ob-
ligationis ita generalis, quoniam animus in mente re-
tentus nihil operatur; & imputet ſibi, qui tam profuſo
ſermone ſe obligauit, & contra eum, qui apertius dice-
re potuit legem, & non dixit, interpretatio facienda
eſt, vt in l. :ectoribus, ff. de pactis, cum ſimil. & ibidem
quoque declarat Couar. quem ideò videas.
14 Cauendum eſt ab ijs, qui aſſerunt cenſum conſtitui
poſſe ſuper obligatione perſonali tantum, vt ſenſit
Conrad.

Digitized by Google

Conrad.de contract.quæſt. 74. & 75. & quæſt. 83. concl. 13. Sot.de iuſt. & iure lib.6.quæſt.5. art.1. in 4.concluſ. & alij de quibus per Guttier. pract. quæſt. lib. 2. q.177. numero 2.

5 Nam in contrarium eſt verior ſententia, videlicet, quod cenſus conſtituti ſuper perſonis ſunt illiciti, & ſuſpecti, Innocen. Ioan. de ligna. & alij in c. in ciuitate de vſur. de communi teſtatur Lup. à S. Gemin.in l.2.in 2. Comment. §.2.num.63. C. de pact.inter empt.& vend. Nauar. in cap. ſi feneraueris, num.71. 81. & ſeqq.14. quæſt. 3. Virgin. Boccac.in tract. de cenſib.part.2.nu.76. in fine. Surd.conſil.511.nu.3.lib. 4. Guttier. dicta quæſt. 177.num.7.& latius Ioan.Azor.inſtitut.moral.part.3. lib.10.tit. de cenſib. cap.5.quæſt.1. & 2. vbi, quod hic cenſus eſt damnatus, non ſolum ex cõſtitutione Pij V. ſed etiam ex cõſtitutionibus Martini V. & Callixti III. & Nicolai V.

16 Extende id eſſe verum etiam circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus; etenim ijs non conſideratis, nec cognitis, ita tenuit Laurent.de Rodulph.in cap.conſuluit poſt rubr.quæſt.12.ſub num.46.verſic.ſoluit de vſur.latè Nauar.in dicto capit.ſi feneraueris, num.81. & 82. de communi pariter fidem facit, licet eam non ſequatur Couar.variar. reſolut.lib.3.cap.7. ſub num.5. verſic. ego ſanè.

17 Sed contrarium, quod ſcilicet circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus, & præſertim Pij V. cenſus perſonalis de iure naturæ conſtitui poſſit ex veriori ſententia tradit Ioan. Azor. inſtit. moral.dicto cap. 5.quæſt.1. verſ.ſecunda ſententia, & hanc ſententiam nulla mentione facta conſtitutionis Pontificiæ latè diſputando firmat Conrad.dicta quæſt.74. & Medin.in ſuis tractat. tom.2.tit.de rebus per vſur.acquiſit.quæſt.11.verſic.hæc tamen.Iuncto verſ. præcedenti, ſed quæret aliquis col.7. fol.385. & facta mentione dictarum conſtitutionum, ſequuntur Sot.dicto lib.6. quæſt.5. & 6. Couar.d.cap.7. ſub num.5. verſ.ego ſanè, & ſeqq. & præſertim verſic. tertio idem, & verſ.non obſtant: vbi reſpondet dictis extrauagantibus. Leonard.Leſs.de iuſt.& iure lib.2. c.22. num.18. & ſeqq. & articulo diſcuſſo Michael Salon ad D.Thomam 2.2.poſt quæſt.78. de cenſib.controu.5.nu.6. verſ.ſit prima concluſio.Ioan.de Anan.poſt Innocent. & Abb.in cap.in ciuitate, ſub nu.22.ibi, ſi vero illa obligatio.de vſur.

18 In hac opinionum contrarietate Abb. inter ſuas quæſtiones, quæſt. 5. Augerio ad finem. Pro coneordia ita diſtinguit.

Aut quærimus, an per huiuſmodi cenſum perſonalẽ contrahatur emptio, & vẽditio, & credo (inquit) quòd non, quia abeſt res, ſine qua venditio non tenet: ex quo iſte, qui dicitur venditor, non poteſt perſonam vẽdere, cum nemo ſit dominus membrorum ſuorum; aut quærimus, an ſe obligare poſſit ad dãdum annuam quantitatẽ, & tune (inquit) indubitanter dico, quod ſic.

Ego autem indiſtinctè teneo extenſionem, de qua ſupra, hac ſuppoſita concluſione, nempè nõ dari legem humanam, quæ differat à lege naturæ, niſi prout differt pars à toto, fundatum à fundamento, genitum à generãte; ita quod non ab hominum opinione, ſed à decreto naturæ profluat, vt poſt eos, quos adducit, ſcribit Coraſ.de iure ciu.p.1.ca.3.ibi, ceterum hæc qualem qualem, & Bologn.de leg.iur.& æquit.c.3.num.11.& ſic lex humana ſeu poſitiua diſponere non poteſt contra legem naturalem, ſed ſolum poteſt illam interpretari, & ideò neceſſariò tenendum eſt veram eſſe extenſionem præmiſſam, quod etiam de iure naturæ huiuſmodi cõtractus ſit illicitus, quod optimè Pius Papa V. interpretatus eſt, & diſpoſuit hunc contractum eſſe illicitum: nam iuſtitia aliud non eſt, quam quædam rectitudo, & per cõſequens ius ſiue naturale, ſiue poſitiuũ, vel legale conſiſtens in quadam rectitudine. Vnde, quamuis ius naturale, & ius poſitiuum, vel legale ſint diſtincta, non tamen diſtincta eſt eorum rectitudo, & ſic verum erit dicere, quòd ius legale, ſeu poſitiuum eſt quædam ſpecificatio expreſſiua naturalis rectitudinis, iuxtà quod voluit Io.Andr.in cap. poſſeſſor ſub num.12. de reg.iur. in 6. nam ius legale, ſeu poſitiuum, nunquam contrariatur, ſed ſemper concordat cum iure naturali. Idem Io.Andr.in d.c.poſſeſſor nu.15.verſ.declaratis.

ARGVMENTVM.

Euictione cenſus in parte ſecuta, an in reliquo annulletur.

Cenſus periculum ad quem ſpectet, & vbi fuit conſtitutus in re non libera, vel aliena, an valeat ad commodum emptoris, & quando, & ad quæ agi poſſit, & teneatur venditor.

SVMMARIVM.

1 Cenſus in conſtitutione, periculum ſpectat ad venditorem, qui propterea tenetur ad pretij reſtitutionem, & intereſſe.

Etiam ante ſecutã euictionẽ, & dati ſint fideiuſſores, n.2.

Præſertim, quando in inſtrumento fuerunt promiſſa damna, & intereſſe, nu.3.

Et fortius, quando euictio promiſſa eſt, nu.4.

5 Cenſus dominus agere poteſt aduerſus venditricem cenſus impoſiti ſuper fundo non libero, vt ipſum liberet à quacunque moleſtia occaſione illius.

6 Cenſum imponens, tenetur ad illius defenſionem.

7 Cenſus impoſitus ſuper re aliena, puta pro tertia parte, ſi euincatur, promiſſio facta pro alijs duabus tertijs partibus eſt nulla.

8 Contrarium, quando ab initio contractus fuit validus quoad venditorem, & in eius præiudicium, num.8.

Vbi de ratione.

9 Res, quæ oneri cenſus ſubijcitur, vbi eſt tanti valoris, vt omnes obligationes, quibus erat ſubiecta, ſatisfieri poſſint: abſque damno emptoris cenſus eiuſdem pretium non petitur; nec concedi debet.

10 Pacta continentia moroſum debitorem teneri ad intereſſe lucri ceſſantis, vel ad certas expenſas, vel ſalaria annullantur per conſtitutionem Pontificiam Pij V.

Declaratur procedere quoad intereſſe vigore pacti; ſecus quoad intereſſe vigore iuris, ſine pacto nu.11.

12 Cenſum emens poteſt paciſci, quod emptor certo tempore teneatur, puta de biennio in biennium renouare cædulam banchariam, ſeu præſtare nouos fideiuſſores, & alia pacta licita, & honeſta ponere, quibus nõ obſeruatis, poterit emptor petere reſtitutionẽ ſortis principalis.

Digitized by Google

Primo intellige, dummodo emptor cenſus non obliget venditorem ad dandum fideiuſſorem ad illius placitum, numero 13.

Secundò intellige, non eſſe prohibitum pactum de certo lucro taxando per iudicem, vel arbitrio boni viri, numero 14.

15 *Cenſus pretium ſolui debet in pecunia numerata.*

16 *Cenſus, in quo non interuenit pecunia numerata, eſt nullus.*

17 *Surd. conſ. 162. ſub nu. 40. reijcitur.*

18 *Fructus percepti ex cenſu conſtituto abſque pecunia numerata ſunt reſtituendi, ſeu compenſandi cum ſorte, etiam ſi dicerentur bona fide conſumpti, ſeu percepti.*

Fallit, vt nu. 20.

19 *Cenſus conſtitutus ex fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis, eſt nullus ex forma Bullæ Sanctiſs. Pij V.*

21 *Emens bona fide cenſum impoſitum ſuper re aliena, cum hoc reſciuit, contractum reſcindit pretio repetito.*

22 *Emptor conſcius rem cenſui ſuppoſitam eſſe alienam, fructus accipiendo, tenetur in partem pretij computare.*

Ampliatur procedere etiam, quando ſciuit cenſum imponi ſuper re aliena, ſed ſimulauit ignorantiam, nu. 23.

Scientia tamen debet eſſe clara, nu. 24.

Licet regulariter ſtante prohibitione alienationis ſcientia haberi non ſoleat in conſideratione, nu. 25.

26 *Cenſus impoſitio ſuper re non libera, vel aliena, nedum eſt nulla, ſed nec debentur damna, & intereſſe, ſuppoſita ſcientia.*

Fallit accedente conſenſu domini, nu. 30.

27 *Cenſus impoſitus ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, vel emphyteotica non valet volente emptore, ſecus ſi velit valere.*

28 *Cenſus vbi à venditore imponitur, ſuper re non libera, quæ tamen à venditore libera dicitur, emptor agere poteſt ad reſciſſionem, quod negatur venditori.*

Item emptor agere poteſt ad implementum promiſſorum, vel ad damna, & intereſſe nu. 29.

Q V Æ S T. LXXXIII.

1 IN cenſus conſtitutione periculum ſpectat ad venditorem, & tenetur venditor ad pretij reſtitutionem, & ad intereſſe, ſicuti decidit *Martin. Nauar. in cap. ſi feneraueris 14. q. 3. in 26. & 27. quæſt. ſub nu. 118. quem ſequitur Boccac. in tractat. de cenſib.*
2 *par. 2. num. 44. 45. & 160.* ac alijs pluribus etiam ante ſecutam euictionem, & dati ſunt fideiuſſores, *vt per eundem Boccac. in loco proximè citato nu. 148. qui num.*
3 *161. & 165.* concludit id præſertim procedere, quando in inſtrumento fuerunt promiſſa damna & intereſſe. *Rota coram Cardinali Seraphino deciſ. 787. nu. 1. &*
4 *ſeqq. par. 1.* & fortius, quando euictio promiſſa eſt, cuius euictionis promiſſionem in cenſus conſtitutione de iure validam eſſe dixit *Nauar. in dicto cap. ſi feneraueris, circa finem ſub nu. 135. verſ. decimum, quod promiſſio, & conſ. 9. nu. 3. tit. de cenſib. lib. 3. Boccac. d. part. 2. nu. 70. Cinc. de cenſib. par. 1. cap. 3. quæſt. 4. num. 15.* Ita
5 quod dominus cenſus agere poſſit contra venditorem cenſus impoſiti ſuper fundo non libero, vt ipſum liberet à quacunque moleſtia occaſione dicti cẽſus, vt fuit reſolutum *per Rotam coram Illuſtriſs. D. Cardinali Sublino deciſ. 108. nu. 1. poſt tract. Cinc. de cenſib. impreſſ.* ac tradidit *idem Cinc. in d. tract. d. ca. 3. quæſt. 4. nu. 21.* vbi ceteros adducit; nam is, qui cenſum impoſuit, ac vendidit, tenetur ad illius defenſionem, vt dicebat *Rota in deciſ. 109. num. 7. coram bon. mem. Iuſto poſt tract. Cinc.*
7 *de cenſib.* & ſi annulletur in totum, vel pro aliqua parte, vt quia impoſitus ſuper re aliena, puta pro tertia parte, quæ euincitur, promiſſio quoque euictionis, & obligatio aliarum duarum tertiarum partium, in quibus venditio firma remanet, & aliorum bonorum pro ea facta, vti neceſſario nulla & inualida videtur. *ad conſ. Grat. 91. nu. 20. & 21. lib. 1. Tiraquell. de conſtitut. limit. 7. num. 28. & ſeqq. plur. Neguſant. de pignor. & hypot. primo membr. 3. par. princ. num. 8. cum ſeq. verſic. ſecundò quæritur. Gabr. in tit. de clauſul. concluſ. 10. in princ. in ſpecie Boccac. in dicto tract. de cenſib. part. 2. numero 160.*

8 Contrarium in hoc vltimo dicto verius dicimus, quando contractus ab initio in ſe validus fuit quoad venditorem, & in eius præiudicium, licet non quoad damnum domini ipſius rei, & ea propter etiam reſpectu dictæ partis euictæ conſeruatur euictionis promiſſio, obligatio, & hypotheca aliorum bonorum venditoris, *per ea, quæ tradit Tiraq. in d. limita. 7. num. 41. cum ſeq. Rota deciſ. 45. nu. 4. poſt dictum tract. Cinc. Boccac. in ſimili ſuo tract. dicta par. 2. num. 165. qui num. ſeq.* addit hoc maximè ſibi tribuere, quia annullatio contingens pro parte aliena non procedit ex defectu formæ cõſtitutionis cenſus, & eius venditionis, ſed prouenit ex defectu materiæ, quo in caſu ceſſat dicta regula annulla-
9 tionis acceſſorij ex annullatione principalis; & in ſpecie, quod quando res, quæ oneri cenſus ſubijcitur, eſt tanti valoris, vt omnes obligationes, & omnia, quibus erat ſubiecta ante cenſus impoſitionem non conſumerent tot dicti valoris partes, & locus eſſet relictus dicto cenſui, pretij reſtitutio nullatenus petatur, nec concedi debeat, quoniam eo caſu emptor cenſus nullum patitur damnum, *concluſit Rota coram Penia deciſ. 56. nu. 1. poſt dictum tract. de cenſib. Cinc.* quidquid in cõtrarium aſſeueret *idem Cinci. d. quæſt. 4. nu. 23.*

10 In hac tamen cenſuum materia cauendum eſt à pactis continentibus moroſum cenſuum debitorem teneri ad intereſſe lucri ceſſantis, vel ad certas expenſas, aut certa ſalaria, medio iuramento creditoris liquidãdas, vel liquidãda: quia ex toto pro nullis habentur *ex conſtitutione fe. recorda. Sanctiſs. Pij V. edita ſuper cenſibus, vt notat Boccac. in tract. de cenſib. p. 1. nu. 9.* & poſteriores, qui cenſuum materiam tractant.

11 Quæ traditio locum habet quoad intereſſe vigore pacti, ſecus quoad intereſſe vigore iuris ſine pacto. Etenim Summ. Pontifex in præcitata cõſtitutione prohibuit eiuſmodi pacta, ad tollendas fraudes, & vſurarum occaſionem, non autem prohibuit intereſſe, quod procedit ex iuris diſpoſitione, *vt per iudicis ſententiam Nauar. in d. ca. ſi feneraueris, ſub num. 93. verſ. tertium quod & verſ. an autem 14. q. 3. & manifeſtius Io. Azor. inſtit. moral. par. 3. lib. 10. tit. de cenſib. cap. 13. quæſt. 1.*

12 Hinc eſt, quod emens cẽſum poteſt paciſci, quod vẽditor certo tempore teneatur, puta de biennio in biennium renouare cedulam bancariã, ſeu præſtare nouos fideiuſſores, & alia pacta licita, & honeſta apponere,

quæ

Digitized by Google

quæ ſi venditor non obſeruauerit, emptor loco dam-
norum, & intereſſe petere poterit ſortem principalem;
ita Rota diuerſ. decis. 741. domini dixerunt, ſub n. 1. verſ.
ſecundo dicimus, par. 2.

13 Primò intellige procedere, dummodo emptor cen-
ſus non obliget venditorem ad dandum fideiuſſorem
ad illius placitum, & ſatisfactionem, ne is hac via repe-
tat pretium in fraudem conſtitutionis prædictæ ex eo,
quod nunquam contentus ſit fideiuſſore oblato.

14 Secundò intellige non eſſe prohibitum pactum de
certo lucro taxando per iudicem, vel arbitrio boni vi-
ri, quia Pontifex voluit tantum prohibere, ne is, qui dat
pecunias ad cenſum, vel cambium, taxet in cauſa pro-
pria. *Ioan. Azor. inſtit. moral. d. lib. 10. tit. de camb. c. 11.*
quæſt. 2. verſ. ad tertium.

15 Et prætereà ſcias, quod pretium cẽſus verè ſolui de-
bet in pecunia numerata: quia contractus cenſus eſt
verè contractus emptionis, & venditionis. *Azor. dicta*
par. 3. lib. 10 tit. de cenſib. cap. 8. Franc. Garzias de con-
tractib. cap. 27. ſub num. 2. concluſ. 4. & 5. Ludou. Lopez
16 *tom. 2. diſputat. 383.* & cenſus, in quo non interuenit
pecunia numerata, eſt nullus. *Rota diuerſ. decis. 543.*
verſ. attamen, coram R. P. D. Litta die mercurij 11. De-
cembris 1602. in impreſſis Lugduni 1612. decis. 189.
cum alias nu. 1. in Romana de Mutinis eodem die, ac anno
coram Cardin. Sacrato, & decis. 254. quia ſecundum,
num. 1. coram R. P. D. Decano in Aſſiſien. cenſus Lunæ
5. Maij 1608. in impreſſis Romæ 1615. quod intelligas,
vt dicam in ſequenti quæſtione, *num. 14. & ſequen-*
tibus.

17 Et iſta vera ſunt, quidquid ſcripſerit *Surd. in conſil.*
162. ſub num. 40. lib. 2. dum aſſeruit, quod & ſi in em-
ptione cenſus pecunia non adſit, nihilominus emptio
teneat, ſi præcedens debitum vendentis cenſum verſe-
tur in ſolutione cenſus: quia datio in ſolutum habetur
pro pretij numeratione.

18 Primò infero ex ſuperius firmata concluſione, quod
fructus percepti ex cenſu conſtituto abſque pecunia
numerata ſunt reſtituendi, vel computandi ſunt cum
ſorte, etſi dicerentur bona fide percepti, & conſumpti,
tanquam cenſus ſit contra & præter dictam conſtitu-
tionem Sanctiſſimi Pij V. conſtitutus, quæ requirit pe-
cuniæ numerationem, & cenſus ſub alia forma factos,
irritos, & fœneratitios declarat. Vnde ſequitur, quod
fructus tanquam percepti in cauſam vſuræ, nunquam
tranſiuerint in dominium recipientis, & allegatio bo-
næ fidei in materia vſuraria nihil operatur *Rot. diuer-*
ſor. d. decis. 189 ſub nu. 1. 2. & 3.

19 Secundò infero, quod cenſus conſtitutus ex fructi-
bus dicti cenſus decurſis, & non ſolutis, eſt nullus ex
eadem conſtitutione Pij V. quæ pro forma requirit
actualem pecuniæ numerationem; & etiam, quoniam
vſuræ vſurarum ſunt prohibitæ. *Rebuff. in l. vnica in Gl.*
in ver. dupli ſub num. 2. verſic. præterea intereſſe, vbi
etiam Bologn. num. 20. & 21. C. de ſentent. quæ pro eo.
Lup. in l. curabit, § 6. ſub num 20. verſic. ſed aduerten-
dum ibi, ſimiliter dum. C. de action. empti. Rota diuerſ. de-
cis. 315. num 8 par. 2. vbi dicitur, quod ſi intereſſe con-
uerteretur in capitale, de quo ſolueretur aliud intereſſe
eſt anatocismus, ſuperfetatio, & fœneris renouatio, quæ
eſt prohibita de iure ciuili, & addit *Lup. vbi ſupra, ſub*
dicto num. 20. quod eſt forma anatociſmi ab omnibus
execrata. *Comprobat Io. Azor. inſtit. moral. par. 3. lib. 5.*
tit. de vſur. cap. 2. quæſt. 3. verſ. ſed reuera, & verſic. at
vero vſuræ.

20 Vbi verò extra prædictos caſus emptor ignorauerit
fructus, puta alteri venditos, poteſt eos ſaltem in foro
conſcientiæ accipere, cum ſit in ignorantia excuſabi-
li; & ſi conſumpſerit, non etiam tenetur reſtituere *Me-*
din. in ſuis tract. to. 2. tit. de reb. per vſur. acquiſit. quæſt.
15. verſ. ſequitur hinc, in fine, col. 14. Boccac. de cenſib.
par. 2. num. 44. verſ. 26. Ioan. Azor. inſtit. moral par. 3.
lib. 10. tit. de cenſib. cap. 7. quæſt. 7. ibi, quæ res, quid di-
cendum, *late Ludouic. Molin. de iuſt. & iure tom. 2. de con-*
tract. diſputat. 394. verſ. quartum eſt.

21 Debet tamen is, qui ignoranter, & bona fide emit
cenſum impoſitum ſuper re aliena, poſtea cum hoc re-
ſciuerit contractum reſcindere pretio repetito *Medin.*
in ſuis tractat. tom. 2. tit. de reb. per vſur. acquiſit. quæſt.
15. dicto verſ. ſequitur hinc colum. 13. & 14. Nauar. in
cap. ſi fœneraueris, ſub num. 118. quæſt. 26. 14. quæſt. 3.
Virgin. Boccac. de cenſi. part. 2. num. 45. & Ioan. Azor.
22 *dicto cap. 7. quæſt. 7. ad finem.* Non enim emptor con-
ſcius rem eſſe talem, in qua cenſus collocari non pote-
rat, poteſt capere penſiones, & fructus, & accipiendo
tenetur in partem pretij computare, *vt per Ludo. Mo-*
lin. de iuſtit. & iure to. 2. tit. de contractib. diſputat. 394.
ver. quartum eſt, in fine.

23 Ampliatur idem quoque procedere, quãdo emptor
cenſus ſciebat cẽſum imponi ſuper re aliena; ſed ſimu-
lauit ignorantiam, *vt declarat Nauar. in dicto cap. ſi fœ-*
neraueris, num. 119. 14. quæſt. 3. Boccac. in dicto tract. de
cenſi. part. 2. num. 44. & 45. & Ioan. Azor. inſtit. moral.
par. 3. lib. 10. tit. de cenſib. cap. 7. quæſt. 7.

24 Verum ſcientia debet eſſe clara. *Rota decis. 198. num.*
25 *14. poſt tract. Cinc. de cenſib.* quæ tamen non ſolet ha-
beri in conſideratione, ſtante expreſſa prohibitione
alienationis, *vt fuit dictum in cauſa Romana Palatij de*
Garronibus. die 8. Martij 1577. coram Cantuccio, & per
eandem Rotam in d. decis. 198. nu. 15.

26 Ex prædictis infero, quod nedum cenſus impoſitio
ſuper re non libera vel aliena eſt nulla, tanquam fa-
cta ſine fundo, contra dictam conſtitutionem Sanctiſſ.
Pij V. *Surd. conſil. 318 num. 1. & ſeqq. & num. 6. verſic.*
ad id vero lib. 3. Rota in Viterbien. cenſus 6. Apr. 1590.
coram Cardin. Plato: ſed nec debentur damna, & in-
tereſſe, ſuppoſita ſcientia. *Rota in decis. 678. nu. 5. par. 1.*
in recentior.

27 Declaratur, quod diximus, cenſum impoſitum ſu-
per re fideicommiſſo, vel emphyteuſi ſubiecta non va-
lere, vt ſit verum volente emptore cenſus, ſecus ſi em-
ptor velit valere, quia valebit etiam inuito venditore
28 toto tempore vitæ illius. Nam ſi venditor in inſtru-
mento cenſus, vt ſolet, aſſeruerit rem eſſe liberam, &
nulli fideicommiſſo, vel emphyteuſi ſubiectam, & po-
ſtea reperiatur non eſſe talem, emptor agere poteſt, ſi
velit, ad reſciſſionem. *Rota diuerſ. decis. 304. num. 1. in*
Bononien. cenſus 20. Martij 1600. coram Penia inter im-
preſſ. Lugduni 1612. ſed venditor non poteſt, quia ip-
ſe non eſt deceptus, & non debet venire contra factum
proprium, & allegare turpitudinem ſuam, neque po-
ſtea dare de iure, quod competit tertio, maximè ipſi
emptori, qui poteſt malè emere, & pecuniam propriã
29 iactare. Imò vẽditor in tantũ nõ poteſt, quod emptor
poteſt contra eum agere ad implementum promiſſo-
rum alias ad damna, & intereſſe, quoniam in effectu

ad præiudicium eius, qui cenſum impoſuit ſuper re fideicommiſſo, vel emphyteuſi, ſeu libellaria ſubiecta, cenſus ſuſtinetur. *Rota diuerſ. deciſ. 311. Pater. nu. 7. & in Romana ſocietatis officij 9. Maij 1588. coram R. P. D. Gypſio in impreſſ. Lugduni 1612.*

30 Prætereà declaratur quod fuit dictum, cenſus ſcilicet impoſitionem ſuper re aliena non valere, locum habere, non accedēte conſenſu domini illius rei, ſecus, ſi accedat, quia tenet impoſitio cenſus. *Ludo. Molin. de iuſt. & iur. tom. 2. tit. de contract. diſputat. 394. in fine verſ. ſeptimum, vtrum. Surd. conſ. 318. num. 2. 6. & 7. & Rota coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Cauulerio, in Romana, ſeu Sabinen. cenſus 26. Aprilis 1612.*

Super tamen præmiſſis omnibus, vide quæ dicam in ſequenti quæſtione.

ARGVMENTVM.

Euictionis actio an concedatur, quando res vendita alicui oneri eſt obnoxia.

Et quid, ſi fuit datus fideiuſſor.

Cenſus an validè conſtituatur, ſi loco pecuniarum venditori detur cedula bancharia.

Pactum, quod ſi venditor fuerit moroſus, puta per bimeſtre in ſolutione cenſus, teneatur pretium reſtituere, an valeat.

Emptor an agere poſſit ad damna, & intereſſe lucri ceſſantis, & damni emergentis, quando cenſus ſibi venditus fuit impoſitus ſuper re aliena.

Pretium an ſoluatur venditori, quando re vendita detegitur illā non eſſe vēditoris.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper re non libera, ſed fideicommiſſo ſubiecta, eſt inualidus.*

Adeo quod emptor illum reſcindere poſſit, nu. 2.

Et habetur, ac ſi eſſet euictus, nu. 3.

Et de euictione agi poteſt, nu. 6.

Ampliatur id procedere etiam contra fideiuſſores, qui ad prædicta compelli poſſunt, nu. 5.

Declaratur procedere, quando in contractu fuit dictum, rem eſſe liberam, cum alias ſufficiat quod emptor agat, quod res à venditore liberetur, nu. 7.

4 *Fideiuſſores obligati cenſentur in omnem caſum, qui ex natura negotij procedit.*

8 *Venditor cenſus ſuper re non libera, quam liberam aſſeruit, vigore obligationis cameralis in contractu appoſitæ, patitur iudicium executionum, & nu. 10.*

9 *Emptor agit aduerſus venditorem actione ex empto ad primæuam obligationem ad tradendam.*

Ampliatur procedere, quando cautum eſſet de euictione, & dati fuiſſent fideiuſſores, nu. 11.

12 *Venditor à primæua obligatione liberatur, quando dati ſunt fideiuſſores.*

Intellige vbi non conſtaret, quod res obligata eſſet, at ſecus, ſi de obligatione appareat, nu. 13.

14 *Cenſus loco pecuniæ numeratæ ſolui poteſt in cedula banchuria, quæ vim habet ſolutionis, etiam quod in cauſa actualis ſolutio requiratur de forma, nu. 15.*

Declaratur procedere, quando re vera cedula continet ſolutionem, ſeu depoſitionem pretij, adeò quod per traditionem cedulæ & illius acceptationem inducatur nouatio, ſecus ſi cedula contineret ſolum promiſſionem de ſoluendo. nu. 17.

Ratio affertur ibidem, nu. 18.

Et qualiter hæc cedula fieri debeat, nu. 19.

16 *Cedula bancharia retardat executionem obligationis cameralis.*

20 *Pactum, quod ſi venditor fuerit moroſus, puta per bimeſtrem à ſolutione cenſus, is teneatur reſtituere pretium, valet.*

21 *Res ex qua cenſus eſt venditus, ſi euincatur, atque ita etiam penſio non ſoluatur, tunc ad intereſſe, hoc eſt ad valorem cenſus, & ſic ad pretium agi poteſt.*

22 *Cenſus quando ſuper re aliena fuit impoſitus emptore ignorante, emptor agere poteſt ad intereſſe tam lucri ceſſantis, quam etiam damni emergentis.*

Et ſic agere poteſt ad pretij reſtitutionem, ſi venditor non fecerit dominum conſentire, præſertim ſi promiſerit ſoluere damna, & intereſſe, loco quorum venit reſtitutio pretij, nu. 23.

Limitatur nu. 24.

25 *Promittens prædium eſſe liberum ab omni obligatione, quæ poſſit præiudicare, vt & promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam, intelligitur, dummodò interſit emptoris, quo intereſſe ceſſante ſufficit præſtatio fideiuſſoris.*

26 *Pretium ſoluitur vēditori, etiam quod re vendita, comperiatur eam non eſſe illius.*

27 *Depoſitarius rectè reſtituit monacho pecuniam per ipſum depoſitatam, licet reperiatur dictam pecuniam eſſe monaſterij.*

28 *Emptor ſi eſt in mora ſoluendi, vel aduenit dies, res habetur pro inempta, & contractus pro infecto, & ideo alteri vendi poteſt abſque timore falſi, ſi primus non ſoluit pretium, & contractus reſciſſio datur per viam exceptionis; non autem per viam actionis, nu. 29.*

Intellige, dummodò non deficiat illud, quod principaliter mouit ad contrahendum, quia tunc etiam per viam actionis datur reſciſſio, nu. 30.

QVÆST. LXXXIV.

1 EX dictis in præcedenti quæſtione, præſertim *num. 28.* habetur quod quando bona, ſuper quibus cenſus fuit impoſitus, non ſunt libera, ſed fideicommiſſo, vel emphyteuſi ſubiecta, vel expreſsè perpetuò alienari prohibita, contractus eſt adeò inualidus, (de nullitate, ſeu inualiditate enim conſtitutionis cenſus dicto caſu tradunt *Abb. & Canoniſtæ in cap. ſi quis presbyterorum. de reb. eccleſ. non alien. Creſcent. deciſ. 1. de locat. Rebuff. ſuper concord. rub. de collat. §. ſi quis vero, in Gloſ. in ver. ipſo iure, in terminis Rota coram Illuſtriſſ. Cardin. Millino in Romana cenſus. 23. Iunij 1600. impreſſ. poſt tractat. Cinc.*
2 *de cenſib. deciſ. 29.*) vt emptor reſcindere poſſit venditionem

Digitized by Google

tionem cenſus, & venditorem compellere ad pretium
reſtituendum, *vt habetur per Rotam coram Cardinali
Seraphino in Romana cenſus de Cuppis 15. Maij 1577.
in impreſs.deciſ.321. & per Card. Millinum in Spoleta-
na terrarum.6. & 11. Martij 1600.* quod late probauit
Nauar.in tract. de vſur.quæſt.27.ſub num. 116. in fine.
3 nam cum bona, vt ſupra ſint onerata nec libera dici
poſſint, perindè eſt, ac ſi forent euicta, & ſucceſſiuè
pretij reſtitutioni, ac ſortis principalis locus eſt, *l.in vē-
ditione, ff.de euiction. Alex.conſ.63.nu.10. & 11.lib.6.*
4 qua ratione etiam fideiuſſores, qui ſe obligaſſe cenſen-
tur, in omnem caſum, qui ex natura negocij procedit,
*l.ſi ſeruum, §.nunc videamus, & l.mora rei, ff.de verbor.
obligat. Caſtr.conſ.23.col.3.in fine lib.1. Crauet.conſ.45.
nu.6. & conſ.472.num.2.3. & 5.* ad prædicta compelli
5 poſſunt, præſertim, quando ſe de euictione, & legitima
defenſione obligarunt, quo in caſu tenentur promiſſa
adimplere, & manutenere ſic eſſe quæ aſſeruerunt, *l.1.
C.credi.euict. pign.non debe. Corn.conſ.226.col.2.lib 2.*
6 *Aym.conſ.145.colum.pen.in princ.* quia vt alias fuit di-
ctum in præcedenti quæſtione, etiam dicto in caſu agi
poteſt de euictione, cum promiſſum fuit, rem eſſe libe-
ram. *Cacheran.deciſ.24. Card. Seraphin.d.deciſ.321.ac
Surd.deciſ.253.nu.10.*
7 Quæ tamen non ita ſimpliciter intelligas, ſed decla-
ra procedere, quando in contractu fuit dictum, rem eſ-
ſe liberam, *vt poſt Marzar.conſil.57.num.14.* & plures
alios, quos adduxit. *Stephan. Gratian.deciſ.13.num.18.
& ſeq* cum alijs ſufficeret, quod emptor ageret, vt res
à venditore liberetur, *vt per Alexand.conſ.65.num.3.
libro quinto.*
8 Prout & dicto in caſu agi poteſt via executiua vigo-
re obligationis cameralis ſuper contractu appoſitæ ex
aſſertione de re libera, quæ re vera non eſt talis, & ſu-
per qua contrahi nec quaſi potuit; vnde talis obligatio
tanquam appoſita ſuper contractu emptionis, eius ef-
fectum ſortiri debet, *l.ſi ſtipulatus fuero, ff.de verb.ob-*
9 *ligat.* Ideò ſi agi poteſt ex empto ad primæuam obliga-
tionem ad tradendum, agi quoque poterit executiuè
10 vigore obligationis cameralis, iuxta quod deciſum
fuit *per Card. Seraph.d.deciſ.321.nu.19.* quo loci nu.19.
ampliat quoque procedere, quādo cautum eſſet de eui-
11 ctione, & dati fuiſſent fideiuſſores, per quorum præſta-
tionem licet quis à primæua obligatione ſit liberatus.
Bart.in l.cum quis tibi, aut Titio. §.qui hominem, & in l.
12 *ſi quis alium, num.2.ff.de ſolut.* nihilominus id intelligi-
tur, vbi non conſtaret, quod res obligata eſſet: At ſe-
13 cus, ſi de obligatione appareat, quia tunc venditor nō
liberaretur ab obligatione de contrahendo, *tradunt
Cuman.in d.§.qui hominem. Alexan.in l.Iulianus, §.qui
cum fundum ſub num. 2. verſ. tamen vno modo poteſt li-
mitari, ff.de verb.obligat. per text.in l.1.§.ſi hęres, ff.ad
Trebell. & l. ex prædijs, C. de euiction. ſic etiam reſoluit
Rota in Romana Domus de Alicornis.2.Martij 1598.co-
ram Peregrino.*
14 Inſuper declara, quod diximus in præcedenti quæ-
ſtione, *num.16.* cenſum ſcilicet ſolui debere in pecunia
numerata, non habere locum, quando datur loco pe-
cuniarum cędula bancharia, quę habet vim ſolutionis,
*vt per Rotam deciſ.536.ſub num.3.verſ.quoad reſiduum
part.1.in recentior. Stephan. Gratian. diſceptat. Forenſ.
cap.87.lib.1. & ſæpè declarauit Rota, prout refert Cinc.
in tract.de cenſib.par.2.cap.1.quæſt.1.artic.7.num.13.*
15 *& 14.* adeò quod etiam, vbi ſolutio requiritur de for-
ma, prout in cenſu, ſufficiat traditio cędulæ banchariæ,
vt in deciſ.103.nu.7. & ſeq.inter impreſs. penès d.Cinc.
16 *in dicto tractat.de cenſib.* quæ etiam retardat executio-
nem obligationis cameralis, *vt per Zacchi.qui deciſ. Ro-
tæ refert, de obligatione cameral.quæſt.17.nu.31. & 32.*
17 quod declaratur procedere, quando cędula re vera cō-
tinet ſolutionem, ſeu depoſitionem pretij, itaut per
traditionem cędulæ, & illius acceptationem inducatur
nouatio. *Rota apud Card.Seraph.deciſ.1419.* ſecus, ſi cę-
dula contineret ſolum promiſſionem de ſoluendo cę-
dulam factam ab ipſo mercatore, *vt per eandem Rot.in
Romana domorum prima Decembris 1606. coram Card.*
18 *Pamphilio.* vbi conſideratur, quod per talem cędulam
continentem ſolam promiſſionem mercatoris de ſol-
uendo venditor non deſinit reuera habere rem, & pre-
tium, quod ſolum attenditur ad effectum æquitatis, *l.*
19 *curabit de action.empti.* Et ideò aduertendum eſt, quā-
do tales cędulæ banchariæ conſignantur: nam vt fuit
dictum, neceſſe eſt ad effectum plene liberationis, quod
mercator aſſerat, ſe habere in depoſitum illam ſum-
mam, ſeque promittere illam ſoluturum, & non ſuffi-
ceret ſola promiſſio de ſoluendo: quia talis promiſſio
non habet, niſi vim fideiuſſoris, & aſſecurationis, *iuxta
dictam deciſionem Roman. domorum.*
20 Sed, an pretium debeatur, quando pactum fuit ap-
poſitum in inſtrumēto, quod ſi venditor ceſſauerit per
bimeſtrem, vel trimeſtrem à ſolutione cenſus, is tenea-
tur ſtatim reſtituere pretium emptore volente, ac cen-
ſus decurſos, damna & intereſſe, alia eſt conſidera-
tio.

Quare dicimus, quod cum iſtud pactum non ſit cō-
tra nouam ſubſtantiam, & formam inductam per con-
ſtitutionem Pij V. licet per illam improbentur pacta
continentia etiam pretium cenſus extra caſum, in quo
facta fuit denunciatio, & intra annum ab inuito, aut
ob pęnam, aut ob aliam cauſam repeti poſſe, quoniam
pactum de redimendo cenſum per emptorem fuit ap-
poſitum non ſimpliciter, ſed in euentum, in quem ven-
ditor eſſet moroſus in ſolutione fructuum, quæ forma
contractus de iure ſuſtinetur, quia cōtractus eſt purus,
quamuis ſub conditione reſoluendus, & idcircò eſt va-
lidus, *ad tex.in l.2.§.ſi in diem, ff.pro empt. & l.2.ff.de in
diem adiect.* vnde ſecuta traditione, & ſoluto pretio, tūc
verè dominium cenſus venditi fuit translatum in em-
ptorem, & abdicatum à venditore, *l.ex empto, ff.de act.
empt. & l.quod vendidi, & l.vt res, ff. de contrah.empt.*
quod locum habet, nedum in contractu facto cum pa-
cto adiectionis, vel in diem, ſed etiam legis commiſſo-
riæ, quando ſcilicet continet reſolutionem contractus,
quia quidquid fit in alijs pactis, *de quibus per Guttier.
de iuram.confirmat.par.1.nu.11.* in pacto reſolutiuo cō-
tractus ſuſtinetur, *l.commiſſoriæ, C. de pact.inter empt.
& vendit.probat Medin.de contract. Leonar. Leſs.de iuſt.
& iure lib.2.cap.22.dubi.12.nu.86. Ludo.Molin.de iuſt.
& iur.tom.2.diſput.300. ſuper ſexta clauſul. verſ.circa
hæc obſerua. Myſing.ſingul.obſeruat.Cent.1.obſerua.53.*
vbi ſic à Camera Imperiali iudicatum aſſerit; & hanc
quoque partem tenuit *Frideric. Martin. in tract. de iur.
cenſ.capit.6. titul. de pact. quæ empt. numero 272.* qui
citat *Ludouic. Molin. in diſputat.387. circa finem. ver-
ſicul. illud obſeruat.* dicentem, quod ſi res, ex qua cen-
ſus eſt venditus, euincatur, atque ita per conſequens

penſio non ſoluatur, quod tunc ad intereſſe, hoc eſt valorem cēſus, & ſic ad pretium agi poſſit; adducit etiam idem tenere *Summer. Gardt. de contract. quæſt. 86. & Binsfeld. quæſt. 12. concluſ. 15.* ac ita demum reſoluit *Rota deciſ. 670. nu. 4. & 6. par. 1. in recentior.*

22 Præterea vbi cenſus emptore ignorante impoſitus
eſt ſuper re aliena, poteſt emptor agere contra vendi-
torem ad intereſſe tam damni emergentis, quàm lucri
ceſſantis, ſi quod fortè paſſus ſit *Merlin. in ſuis tractat.*
tom. 2. tit. de reb. per vſur. acquiſit. quæſt. 15. verſ. ſequi-
23 *tur hinc col. 13. in fine fol. 408.* & ita agere poteſt ad
reſtitutionem pretij, ſi venditor non faciat dominum
rei conſentire in illa impoſitione; & præſertim ſi ven-
ditor promiſerit ſoluere omnia damna, & intereſſe,
quia loco damnorum & intereſſe tenetur reſtituere
pretium, quando non adimplet ea, quæ promittit, ſeu
quæ tenetur, *Rota diuerſ. deciſ. 741. num. 1. par. 1. & de-*
ciſ. 163. nu. 1. & in Tudertina cenſus 26. Maij, 1608. co-
ram R. P. D. Iuſto in impreſſis Romæ 1615.

24 Limita præcedentem concluſionem non procede-
re, ſi cenſus ſit impoſitus ſuper re quidem propria, ſed
cum aſſertione, quod eſſet libera ab omni alio cenſu, &
onere, etiam cum iuramento & promiſſione faciendi
conſentire omnes perſonas ius in dicta re habentes, &
poſtea apparuerit, eandem rem eſſe pro alijs cenſibus
alteri obligatam, & ipſe venditor hunc alterum nō fa-
ciat conſentire: quia ſi illa res ſit tanti valoris, vt om-
nium cenſuum ſuperpoſitorum ſit capax, emptor ne-
quaquam agere poteſt ad reſtitutionem ſortis princi-
palis, neque ad faciendum conſentire conſortem, quia
nullam patitur damnum, quo ceſſante, ceſſat obliga-
tio, & ceſſat periurium. *Rota diuerſ. deciſ. 126. cum anno*
num. 1. & ſeqq. & in Romana cenſus coram P. P. D. Pe-
nia 17. Aprilis 1598. Rota penès Farinac. in vol. 2. conſ.
deciſ. 126. & fuit dictum in Bononien. bonorum, 1610.
coram Card. Lancellotto, & facit Rota deciſ. 350. num. 3.
25 *p. 2. in recentior.* vbi dicitur, quod promiſſio, prædium
eſſe liberum ab omni obligatione, quæ poſſit præiudi-
care, & ſimiliter promiſſio de faciendo conſentire om-
nem perſonam, intelligitur, dummodò interſit empto-
ris; & ideò ſi hoc intereſſe ceſſaret per præſtationem
fideiuſſoris, id ſufficit. *Card. Seraph. deciſ. 1243. nu. 2. &*
conſuit Rota in Senogallien. prædy 5. Iunij 1617. coram
R. P. D. Andrea. Gratian. diſceptat. lib. 1. cap. 113. n. 44.

26 At quid, ſi poſtea re vendita, comperiatur vendito-
rem, non fuiſſe dominum, an ei ſoluēdum ſit pretium;
& dicitur, quod ſic, *ſecundum Alex. conſ. 49. nu. 1. lib. 5.*
Surd. deciſ. 60. nu. 8. deciſ. 229. num. 7. & 8. & cap. 150.
num. 104. & ſeq. Rota deciſ. 286. num. 2. poſt ſecundum
vol. Conſ. Farinac. vnde dicit eadem *Rota in deciſ. 487.*
27 *num. 4. par. 1. in recentior.* quod depoſitarius rectè re-
ſtituit Monacho pecuniam per ipſum depoſitatam, li-
cet dicta pecunia ſit Monaſterij, *& d. Rota coram San-*
28 *ctiſſ. Ludouiſio deciſ. 511. nu. 6.* quod eò magis proce-
dit, quando venditor fuit verus dominus; Ideò, ſi ad-
uenit dies, vel emptor eſt in mora ſoluendi, res habetur
pro inempta, & contractus pro infecto; eaque propter,
qui vendit vni, poſſe citra ſuſpicionem falſi vendere al-
teri, ſi primus non ſoluit pretium, *dixit Bal. in l. quoties*
num. 2. C. de rei vendic. Menoch. de arbitr. iud. caſu 381.
num. 18. Surd. deciſ. 220. nu. 16. qui nu. 17. intelligit da-
29 ri reſciſſionem contractus, non per viam actionis, ſed
30 exceptionis. *Brec. conſ. 45. nu. 38.* dummodò non defi-
ciat illud, quod principaliter mouit ad cōtrahendum,
quia tunc etiam per viam actionis daretur reſciſſio,
Crauet. conſ. 192. nu. 22.

ARGVMENTVM.

Lis, quando imminet, an, & quando venditor teneatur cauere de euictione pretio non ſoluto.

Lis, quando dicitur imminere.

Emptor, an, & quando occaſione litis imminentis poſſit vti retentione.

Venditori, mota lite ſuper re vēdita, quibus remedijs ſuccurratur aduerſus emptorē.

SVMMARIVM.

1 *Lis, vbi mouetur ante rem traditam, & pretium ſolutum, emptor non tenetur contractum perficere, & pretium venditori ſoluere, niſi ſatiſdet cum fideiuſſoribus in caſu euictionis de indemnitate emptoris.*

Primò intellige de ſatiſdatione dupli, nu. 2.

Secundò intellige, vt ita demum occaſione litis motæ in limine contractus ante pretium ſolutum emptor ſibi caueri cum fideiuſſoribus petere poſſit, dummodo ipſemet emptor non colludat cum litis motore, illumque calumnioſè non ſuſcitauerit, nu. 10.

3 *Venditor tenetur nedum ex facto illius litem mouentis in limine contractus, ſed generaliter in caſu euictionis à quocunque alio.*

4 *Exceptio competens contra venditorem, competit etiam contra illius ceſſionarium petentem.*

5 *Venditor tenetur fideiubere, vt & illius ceſſionarius, licet mouens litem renunciaſſet, vel ſuccubuiſſet.*

6 *Emptori competit ius petendi fideiuſſores dupli, aut ſimpli in caſu euictionis per viam exceptionis, ante pretium ſolutum, non autem poſtea ſolutum.*

7 *Retentio poſt ſolutum pretium non datur, neque actio.*

Declaratur procedere, vbi pretium fuit verè ſolutum, ſecus ſi fictè nu. 8.

9 *Marito ſi datus fuit fundus æſtimatus in dotem, & lis ſibi moueatur, interim maritus ſoluto matrimonio reſtituere non tenetur hæredi, ſeu ceſſionario vxoris ſuæ pretium, niſi ſibi idoneè caueatur.*

11 *Pretium, quando fuit ſolutum, emptor vti poteſt retentione, donec ſibi idoneè caueatur pro euictione.*

12 *Euictio tunc dicitur imminere, quando pretium non eſt ſolutum, & eſt mota lis.*

Et ſufficit, quod lis mota ſit ſuper parte rei, & ſuper poſſeſſorio, vel ſuper aliqua ſeruitute ſeu obligatione, etiamſi calumnioſa ſit: ſi tamen declarari non fuerit petitum, nu. 13.

14 *Venditio dicitur imperfecta, lite mota, donec pretium actualiter eſt venditori numeratum; nec ſufficit fuiſſe depoſitatum, & ſequutam eſſe ſententiam.*

15 *Caſus ſunt pares, vel quod ſit promiſſus fideiuſſor, vel immineat euictio in limine contractus.*

16 *Lis dicitur imminere in limine contractus, quando pars pretij debetur.*

vel

Digitized by Google

Vel vbi res non fuit tradita, num. 17.

Seu uuie executionem contructus, nu. 18.

Item ſi facta ſit delegatio pretij, vel ceſſio in aliam cauſam, num. 19.

Ampliatur, vt euictio de proximo operetur, vt fideiuſſor præſtetur, nu. 20.

21 *Lis dicitur imminere, ſeu eius periculum per querimoniam extraiudicialem contru bona vendita.*

22 *Euictio non dicitur imminere, ſi pater vendit rem, cuius proprietas eſt filij; nec per hoc cogitur pater ſatiſdare, viuente filio.*

Sed contrarium habetur, num. 23.

24 *Euictio, licèt immineat, venditor allegare poteſt eius creditum eſſe liquidum ex inſtrumento venditionis, vt agere valeat ad illius executionem.*

25 *Venditor, licèt præciſè cogi non poſſit ad fideiubendum; urctatur tamen cauſatiuè, ſi vult pretium exigere, quando lis imminet.*

26 *Pretio ſoluto emptori, nulla datur actio vt ſibi pro euictione caueatur, ſed eo non ſoluto, datur retentio.*

Et non ſufficit nuda cautio, niſi præſtetur cum fideiuſſoribus, num. 27.

28 *Lis, quando imminere dicatur.*

29 *Lis vbi imminet, venditor tenetur cauere, etiam pro omni aliu lite fortè in futurum mouenda, nu. 31.*

Primò ampliatur procedere, etiamſi dubium immineat in limine contractus litis mouendæ: quia tunc emptor uti poteſt retentione, nu. 32. & 36.

Secundò ampliatur, etiam quod à principio dati non ſint fideiuſſores, num. 33.

Tertiò ampliatur, habere locum, nedùm contra venditorem, ſed etiam contru ceſſionarium venditoris, nu. 34.

Quartò umpliatur, etiamſi fuctum fuerit pactum inter emptorem, & venditorem, quod venditor non teneatur de euictione, neque ad pretij reſtitutionem, nu. 35.

Intellige, vt num. 36.

Quintò ampliatur, vt niſi venditor offerat cautionem, emptor non tenetur ad fructus ratione rei, & pretij retentione, nu. 37.

Sed contru num. 38.

Sextò ampliatur etiamſi lis moueretur occaſione hypothecæ, nu. 39.

Septimò ampliatur, etiamſi is, qui mouit litem, deſtitit ub ea, vel illi renunciauit, nu. 40.

Octauò ampliatur etiamſi ipſemet rem poſſideut, nu. 41.

Nonò ampliatur locum habere, etiamſi venditor eſſet ditiſſimus, nu. 42.

Sed contra num. 43.

Decimò ampliatur, quia æquiparuntur promiſſio facta per venditorem de dando fideiuſſore euictionis, vel quod moueatur lis in limine contractus, nu. 44.

Vndecimò ampliatur, etiamſi venditor cauit ſe nolle teneri, niſi de dato, & facto ſuo, nu. 45.

Duodecimò ampliatur, etiamſi euictio immineat, quia vicinus vigore ſtatuti iuris congrui velit pro ſe, vel conſanguineis, nu. 46.

Decimotertiò ampliatur, etiamſi pretium ſit verſum in aliam cauſam, vel aliud debitum, nu. 47.

Decimoquartò ampliutur, vt procedat etiam in cedente, ad hoc, vt compelli poſſit ad cauendum, licèt ſententia lata ſit contra ceſſionarium venditoris, nu. 48.

Decimoquintò ampliatur, emptorem non teneri ſoluere pretium, etiam data ſibi cautione de illa, & omni lite, vbi notoriè conſtat quòd venditor non habet ius aliquod, nu. 49.

Decimoſextò ampliatur, etiamſi in primo contractu dati eſſent fideiuſſores, nu. 50.

Primò limitatur non procedere, quando verè, & in totum ſolutum eſt pretium, nu. 51.

Contrarium habetur nu. 52.

Secundò limitatur, ſi euidens, & notorium ſit ius euincentis, quia emptor non tenetur ſoluere ſub cautione fideiuſſionis, nu. 53.

Sed contra num. 54.

Prior tamen ſententia probatur, nu. 55.

Sublimitatur num. 56.

Et ibidem Auctor diſtinguit.

Tertiò fallit, quando tempore venditionis cogitatum, vel dubitatum fuit de periculo euictionis, nu. 57.

Quartò limitatur, quando venditor laudauit ſuum auctorem, qui ſit diues in bonis ſtabilibus, & ipſe comparuit, & ſuſcepit in ſe iudicium, nu. 58.

Quintò limitutur, ſi venditor habeat bona ſufficientia, & idonea pro qualitate rei venditæ nu. 59.

Sed contra ibidem.

Et quid ſi non habet bona ſufficientia, nu. 60.

Sextò limitatur, quando emptor ſciuiſſet rem eſſe alienam, nu. 62.

Septimò limitatur, quando euictia imminens eſt euidens tempore contractus, & dutus fuit fideiuſſor, nu. 62.

Octauò limitatur iu permutatione, nu. 63.

Nonò limitatur, quando per malitiam, ac dolum moueretur lis, nu. 64.

Decimò limitatur, quando conſtaret, mouentem litem nullum ius fouere, nu. 65.

Vndecimò limitatur, quando is, qui mouit litem, eſt creditor ſub conditione, qui agere non poteſt mero iure, prout fideiuſſores, nu. 66.

Decimoquartò limitatur, quando res eſt hypothecata pro alio, vel pro debito conditionali, vel in diem, vel pro alio, quàm pro venditore, nu. 67.

Sublimitatur num. 68.

69 *Venditori motu lite ſuper re vendita aduerſus emptorē, quibus modis ſuccurratur; videas hic per diſcursū.*

Et quando non vult præſtare fideiuſſorem, quid ugere debeat, num. 70.

QVÆST. LXXXV.

MVltoties facta emptione, & venditione reſpectiuè, nòdum ſoluto pretio, lis mouetur emptori ſuper re ſibi vendita; & ideò quæritur quid agendum.

Ego in hac re cenſeo diſtinguendos plures caſus.

Primus eſt caſus, quando conſtat rem ipſam venditam nullatenus fuiſſe in dominio venditoris.

Secundus eſt caſus, quando apparet de præſenti, rem quidem eſſe in dominio venditoris, ſed ab euentu alicuius conditionis deficere poſſe illum eſſe ampliùs dominum.

Tertius caſus eſt, vbi vendendo aſſeruit rem ad ſe pertinere pleno iure; & poſteà detegitur alienam eſſe, ſeu ſuppoſitam alicui rei cenſuariæ, ſeu penſioni libellariæ.

Quar-

Quartus caſus eſt, quando res obligata reperitur cre-
ditoribus venditoris, vel alicui ſeruituti.

Quoad primum caſum, iterum ſubdiſtinguendi ſunt
plures caſus.

1 Quia quandoque ante rem traditam, & pretium
numeratum controuerſia mouetur à vero domino, &
tunc emptor non tenetur contractum perficere, &
pretium venditori ſoluere, niſi ſatiſdet cum fideiuſſori-
bus in caſu euictionis de indemnitate emptoris, *eſt tex.*
2 *in l. ſi poſt perfectam, C. de euictio.* vbi Bald. intelligit de
ſatiſdatione dupli. *Bart. in l. 1. §. ſtipulationum, & ibi-
dem Ang. & Salycet. ff. de prætor. ſtipul.* vbi caſus enu-
merat, in quibus venditor tenetur ſatiſdare emptori de
3 euictione cum fideiuſſoribus, & non ſolùm venditor
tenetur ex facto illius litem mouentis in limine contra-
ctus, ſed generaliter in caſu euictionis à quocunque
alio, *per text. in l. fin. ff. de reſcind. vendit.* licèt cõtra vel-
le videatur text. *in l. habitationum, §. fin. ff. de periculo,
& commodo rei vend.* pro quo vidẽdus eſt *Paul. de Caſt.
conſ. 46. ſub nu. 1. verſic. His tamen non obſtantibus lib.
1.* qui nu. 2. ibidem, tria notanda dixit.

4 Primùm, quòd ſicut contra venditorem excipi po-
teſt, ita etiam contra ceſſionarium venditoris pretium
petentem, quia venditoris vice fungitur.

5 Secundum, quòd venditor fideiubere tenetur, vt &
illius ceſſionarius, quamuis mouens litem renũciaſſet,
vel ſuccubuiſſet, *ex text. d. l. fin. §. 1. ff. de reſcind. vendit.*
vbi illæ, quæ mouerunt litem, fuerunt ſuperatæ à ven-
ditore, & perpetuò excluſæ, & nihilominus venditor
non auditur, niſi præſtitis fideiuſſoribus, ea cautione,
quia poſtquàm lis eſt mota per vnum, dandi ſunt non
ſolum propter timorem illius, ſed generaliter propter
omnem aliam forſan in futurum mouendam.

6 Tertium, quòd emptori competit ius petendi fide-
iuſſores dupli, aut ſimpli in caſu euictionis per viam
exceptionis ante pretium ſolutum, non autem poſteà
ſolutum, *quoniã text. illi, & in l. ſi ex prædijs, C. de euict.*
7 loquuntur in his terminis: verùm poſt pretium ſolu-
tũ, ceſſat retentio, nec vlla ob hoc reperitur data actio,
l. ſi in area, ff. de condit. indebit. & ibidem per Paul. de
8 *Caſtr. ſub nu. 2. verſic. ad tertium*, quod addit procede-
re, vbi pretium fuit verè ſolutum; ſecus ſi fictè.

9 Quare infert, quòd ſi marito datus ſit fundus æſti-
matus in dotem, quo caſu æſtimatio ita facit emptio-
nem, vt videatur maritus emiſſe pro illo pretio ſic æſti-
mato, ſi lis moueatur marito poſſeſſori ſuper illo fun-
do, interim maritus ſoluto matrimonio reſtituere non
tenetur, niſi ſibi idoneè caueatur, iuxta formam dictæ
legis poſt perfectam, ex quo alio remedio ſibi conſuli
non poteſt, *facit l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit.
indebit. in fine*, & quod ibi notatur.

10 Limitatur dicta concluſio, nempè quod ita demum
occaſione litis motæ in limine cõtractus ante pretium
ſolutum emptor ſibi caueri cum fideiuſſoribus petere
poteſt, dummodò ipſemet emptor non colludat cum
litis motore, illamque calumnioſè non ſuſcitauerit, im-
puleritque *Bart. in d. l. 1. §. ſtipulationum, ff. de prætor.
ſtipulat. Bal. Ang. & Salyc. in d. l. poſt perfectam, Alex.
conſ. 165. nu. 2. lib. 5.*

11 Et quando pretium nondum eſt ſolutum, emptor
vti poteſt retentione, donec ſibi idoneè caueatur pro
euictione, *per tex. expreſſum in d. l. ſi poſt perfectam, vbi
Glo. per Odofred. Petr. Cyn, Iaco. de Aren. Bar, Bal. Ale-
xan. Salycet. Fulgoſ.* vt & alij hoc tenent de communi
teſtantes *in l. habitationem, §. fin. ff. de peric. & commod.
rei vend. vbi Glo. & Bart. l. fin. §. 1. & ibidem Bartol. &
Bal. C. de reſcin. vendit. Bal. in l. non idcircò, C. de contra-
hen. empt. Addent. ad Roman. conſil. 8. in ver. immineat*,
vbi concordantes adducunt *Aret. in §. fin. Inſtit. de ſu-
ſpect. tut. Caſtr. conſ. 46. verſic. His tamen non obſtãtibus
lib. 1. Burſat. conſ. 294. num. 13. poſt Socin. conſ. 208. vi-
ſis actis num. 5. verſic. ſecunda defenſio lib. 2.* in quibus
12 locis declarant in ſpecie tunc dici euictionem immi-
nere, quando pretium non eſt ſolutum, & eſt mota
lis; *addo Rotam deciſ. 281. num. 1. & ſeq. par. 2.* vbi ſcri-
13 bitur, ſufficere, quòd lis mota fuerit ſuper parte rei, &
ſuper poſſeſſorio, immò ſuper aliqua ſeruitute, ſeu obli
14 gatione, etiamſi calumnioſa ſit, ſi tamen declarari nõ
fuerit petitum, & quòd imperfecta dicitur venditio ad
hunc effectum, donec pretium actualiter eſt venditori
numeratum, nec ſufficit fuiſſe depoſitum, & ſecutam
15 eſſe ſententiam. Quare inquit *Bart. in d. l. 1. §. ſtipula-
tionum, ff. de prætor. ſtipula.* quòd pares ſunt caſus, vel
quod ſit promiſſus fideiuſſor, vel immineat euictio in
limine contractus *Rom. d. conſ. 8. in fin. Aret. in §. actio-
num ſub nu. 17. verſic. Quæro an perfecta, Inſtit. de act.
Bertrand. conſ. 60. lib. 2. par. 7. Imol. in cap. ſi venditori,
num. 12. de empt. & vendit. vbi Ioan. de Anan. num. 20.
plenè Surd. conſ. 36. num. 14. & ſeq. lib. 1. Bal. in l. 1. C. de
bon. matern. Ang. conſ. 121. Alex. conſ. 65. lib. 5. Negu-
ſant. de pignor. primo memb. 5. par. Alex. conſ. 135. poſt
redditum num. 9. & ſeq. verſic. adducitur lib. 6.* vbi Ad-
den. in ver. pretium cęteros addunt.

16 Item dicitur, litem imminere in limine contractus,
quando pars pretij debetur, *l. ſi poſt, C. de euict.* ibi, ad
17 totius, vel reſidui pretij, ſic etiã dicitur imminere ven-
ditore non tradente *Bal. conſil. 33. num. 9. lib. 7. in non-*
18 *dum impreſſ.* & ante executionem contractus *Aret. in
d. §. fin. Inſtit. de ſuſpect. tutor.*

19 Primò ampliatur, vt etiam dicatur euictionem im-
minere in limine contractus, ſi facta ſit delegatio pre-
tij, vel ceſſio in aliam cauſam, vtputà, quia emptor de
voluntate venditoris promiſit ſoluere pro dote filię vẽ-
ditoris, adhuc tamen ante ſolutionem cum effectu ex-
cipere poteſt & retinere *Paul. de Caſtro d. conſil. 46. nu.
2. verſic. ad tertium, lib. 1.*

20 Secundò ampliatur, vt euictio de proximo operetur,
vt fideiuſſor præſtetur, *Bal. conſ. 43. num. 28. in non im-
preſſ. lib. 7. Surd. deciſ. 295. nu. 6.* & qualiter dicatur in-
eſſe de proximo *Bal. vbi ſupra nu. 29.*

21 Præterea periculũ euictionis dicitur imminere quo-
que per quærimoniam extraiudicialem motam contra
bona vendita *Glo. in d. l. habitationem, §. fin. & in d. l.
poſt perfectam, Fabian. de Monte in tract. de empt. & uẽ-
dit. in ſexta quaſt. prin. membr. 12. n. 51. verſic. vt quan-
do*, vbi etiam citat *Ioan. Andr. ad Specul. Menoch. de ar-
bitr. iudic. lib. 2. cent. 3. caſu 224. num. 1. & 2.*

22 Non tamen euictio dicitur imminere, ſi pater vẽdat
rem, cuius proprietas eſt filij; nec propter hoc cogitur
pater ſatiſdare viuente filio, *ſecundum Bart. in l. 1. in ſe-*
23 *cunda oppoſit. C. de bon. matern.* cuius contrarium tenet
(cum reprobando) *Oſaſc. deciſ. 24. ſub num. 8. in fine, &*
24 *nu. 9.* notes tamen velim, quòd, licèt euictio immineat,
venditor allegare poteſt eius creditum eſſe liquidum
ex inſtrumento venditionis, vt agere valeat ad illius
executionem, *vt per Ang. dicto conſ. 121. num. 2.* quem

repro-

reprobat *Vrſill.ad Afflict.in deciſ.171.numero 5.*
25 Rurſus, quòd quamuis venditor præcisè cogi non valeat ad fideiubendum, arctatur tamen cauſatiuè, ſi
vult pretium exigere *ſecundum Bald. in d. l.ſi poſt perfectam,* quoniam emptores excipiunt de imminenti euictione, *Ang.in § quod autem in Anthent.de fideiuſſ. &*
26 *Paul.de Caſtr.in d conſil.46.lib.1.* vbi ait, quòd pretio
ſoluto emptori, nulla datur actio, vt ſibi pro euictione
27 caueatur, ſed eo non ſoluto datur retentio, & addit,
quòd non ſufficit nuda cautio, ſed debet eſſe cum fideiuſſoribus, *Alex.d.conſ 65.num.2.lib.5. Socin.ſen.dicto*
conſ.208 num.5.verſic.ſecunda defenſio lib.2. vbi ait de
28 hoc eſſe caſum *in d.l.habitationem, §.fin.* & quod dicitur imminere euictionem in limine contractus, ex quo
mora fuit lis ante ſolutionem pretij, quodque vēditor
poteſt fideiuſſorem offerre, & ſi dubitat de fraude affectatæ litis, poteſt dare iuramentū purgationis, & quod
ſuſpicio eſt, vt lis affectata ſit per emptorem, quando
mora fuit in calculo ferendæ ſententiæ inter eam, &
venditorem; & vult etiam, quòd ſi venditor non offerat fideiuſſorem, iudex tamen poſſit emptorem condēnare, vt fideiubeat, ſi venditor non petijt ſe abſolui, ſed
tantùm opponit de imminenti euictione, per ea quæ
in emptore agente *tradit Caſtr.in l.Iulianus, §.offerri,*
de verb.oblig ſequitur Ant. Burgos in cap.fin.ſub nu.15.
in fine verſic.quod autem, de empt.& vendit. Aret.in §.
nouiſſimè num 3.& 4.Inſtit.de ſuſpect. tutor. vbi, quòd
29 etiam tenetur cauere pro alia lite fortè in futurū mouenda *latè Ioan. Ant. Rube.in repetit.l.non ſolū, §.morte*
num.460.ff.de nou.oper.nunc. qui poſt Bart. *in d. l. poſt*
perfectam, dicit, quòd per illam legē ſunt mille mali-
30 tiæ, quia emptor, qui nō vult ſoluere pretium, facit ſibi
moueri litem, & adhæret opinioni *Soc. in d.conſil.208.*
quod emptor non eſt propterea abſoluendus, ſed condemnandus ad pretij ſolutionem mediante fideiuſſione, etiamſi ſit locupletiſſimus, & dicit communem eſ-
31 ſe, quod fideiuſſio præſtanda ſit pro omni lite: licèt ipſe teneat contrariam ſententiam, tanquàm veriorem,
de quo latius inferius dicam.
32 Primò ampliatur procedere, etiamſi dubium immineat in limine contractus litis mouendæ, vel motæ,
quia tunc emptor vti poteſt remedio retentionis pretij, vbi non ſoluerit, donec venditor ſatiſdet, *ſic Angel.*
notat in Anthent.de fideiuſſor.ad fin. verſic. Quòd autem.
Idem Angel.d.conſ.121.in princ. idque pro cautela, vt
emptor euitet ſolutionem, *tradit Rip.in l.1.§.ſi hæres,*
num.32.ff.ad l rebell. ſequitur Cucheran. dicta deciſ.24.
numero 4.
33 Secundò ampliatur habere locum etiam quod non
ſint dati in principio fideiuſſores *Grammat. conſ.106.*
in princ.
34 Tertiò ampliatur etiam ſibi tribuere, nedum contra
venditorem; ſed etiam contra ceſſionarium vēditoris:
quia ſi vult pretium mota lite, debet cauere, prout cauere venditor, *Caſtr.d.conſ.46.in princ.lib.1.* vbi, quòd
ope exceptionis repellitur ceſſionarius, ſicut cedens.
35 Quartò ampliatur etiamſi fuerit factum pactū inter emptorem, & venditorem, quòd venditor non teneatur de euictione, neque ad pretij reſtitutionē, quia
licèt ſi ſoluiſſet emptor, & res euinceretur, agere non
poſſet de euictione, neque ad pretij reſtitutionem, iuxta communem ſententiam, *de qua per Alex. conſ.235.*
poſt redditum num.9 & 16.lib.6. tamen iſto caſu ante-
36 quam ſoluerit, ſi euictio immineat, pretium retinere
poteſt, & non ſoluere, quia ſicut fauemus reo excipienti, ne teneatur reſtituere ſecundum cōuenta, ita etiam
fauemus actori, qui eſt reus in ſua replicatione, ſecundum communem, *vt per Alex. conſil. ſupradicto 235.*
verſic.nec etiam dictis, num.10.lib.6.
37 Quintò ampliatur, vt niſi venditor offerat cautionem, emptor non teneatur ad fructus ratione rei, &
pretij retentorum *Bal.in l.1 nu.1.C.de bon.matern.*
38 Contrarium habetur *per Cagnol.in l. curabit, nu.11.*
C.de actio.empt. vbi de communi.
39 Sextò ampliatur, vt procedat etiam, ſi lis moueatur
occaſione hypothecæ, vt & inferius ſuo loco dicetur,
quia adhuc venditor tenetur cauere pro illa, & omni
alia lite quæ moueri poſſet in futurum, *Roman.d.conſil.*
8.Grat.conſ.135.nu.7.lib.2.Burſat.conſ.194. viſis ſubtilibus nu.13.ex communi lib.2.
40 Septimò ampliatur etiam, ſi is, qui mouit litem deſtitit à lite, vel illi renunciauit, quoniam adhuc tenetur
cauere pro illa, & omni alia lite etiam futura, quia pretium tenetur reſtituere, & expenſas in caſu euictionis,
Gram.conſil.106.per tot.allegat text.in l. fin. §. emptor
ad fin.ff.de reſcind.vendit.Burgoſ.in dicto cap.fin.ſub nu.
15.in fin.de empt.& vendit.Caballin.de euictio.§.2.nu.
8.& 12.Surd.conſ.36 ſub nu.14. apud quem plura habentur in propoſito.
41 Octauò ampliatur procedere, etiamſi ipſemet rem
poſſideat, *l.fin.§.ex quadrante, ff.de doli except. Alba*
conſ.347.nu.2.& 21.vbi Adden.nu.2.
42 Nonò ampliatur, etiamſi venditor eſſet ditiſſimus,
quia nihilominus tenetur pro illa, & omni alia lite,
Grat.dicto conſ.135.in fine num.13.lib.2. Socin.ſen.dicto conſ.208. licèt ipſe teneat contrarium *Surd.d.conſ.*
36.num.14 lib.1.& deciſ.295.nu.13.& ſeqq.
43 Sed contra reſpondit *Alex.conſ.65.omiſſis argumētis in fine lib.5.vbi de communi Natt. conſ.267. electus*
ſum lib.2. Afflict.deciſ.171.in fine. Addent.ad Roman.
conſ.67.in ver.poſſidere, qui pariter dicunt communem
Papien.in form libelli in cauſ.vendi.in Gloſ promittens
num.5.Ang.in dicto conſ.121.col.1. Bal. in l.cum clericis in primo notab.C.de epiſc.& cleric, latè Anchar.iun.
quæſt.famil.lib.3.quæſt.34.
44 Decimò ampliatur etiam, quia æquiparantur promiſſio facta per venditorem de dando fideiuſſore euictionis, vel quod moueatur lis in limine contractus,
Bart.in l.1.§.ſtipulationem in princ. ff. de prætor.ſtipul.
Angel.in l.ſi poſt, C.de euict.
45 Vndecimò ampliatur etiamſi venditor cauit, ſe nolle teneri, niſi pro dato, & facto ſuo, quoniam adhuc tenetur cauere pro illa, & omni alia futura lite, quia pretium tenetur reſtituere & expenſas in caſu euictionis,
Surd.dicto conſil.36.ante nu.15. verſic.non obſtat lib.1.
46 Duodecimò ampliatur etiamſi euictio immineat,
quia vicinus vigore ſtatuti iuris congrui velit pro ſe, vel
conſanguineis quo in caſu emptor non tenetur ſoluere
pretium, *l.habitationum, §.ante pretium, ff.de peric. &*
commod.rei vendi.l.ex his, & l.ſi poſt perfectam, C.de
euict. Alba conſ.107.nu.5.& ſeq.lib.1.
47 Decimotertiò ampliatur habere quoque locum, ſi
pretium ſit verſum in aliam cauſam, vel aliud debitū,
vt quia emptor promiſit ſoluere pro dote filiæ venditoris; quia adhuc poteſt via exceptionis retinere *Paul.*
de Caſtro d.conſ.46.nu.2.verſic.ad tertium lib.1.

De-

Digitized by Google

48 Decimoquartò ampliatur: quoniam etiam cedens compelli poteſt ad cauendum, licèt ſententia ſit lata contra ceſſionarium venditoris, quia nihilominus venditor compelli poteſt via iuris, aliàs emptor licitè recuſare poteſt ſoluere, *Caſtr. d. conſ. 46. propè finem, verſic. Nunc circa prædicta, lib. 1.*

49 Decimoquintò ampliatur in tantum emptorē non teneri ſoluere pretium, quando imminet euictio in limine contractus, ſeu iudicij, vt etiam ſi ſibi offeratur cautio pro illa, & omni alia lite, ſoluere non tenetur, vbi notoriè conſtat, quòd venditor non habet ius aliquod *Neuizan. conſ. 37. num. 9. Ioan. Faber in §. nouiſſimè, Inſtit. de ſuſpect. tut.* quem ſequitur *Iaſ. in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt addictum, ſub num. 2. in fine, ff. de ſent. & re iudic.* vbi dicit menti tenendum *Menoch. d. conſ. 224. nu. 3. de veriori Surd. d. conſ. 36. ſub nu. 14. verſic. fortius dicit, & infra lib. 1.*

50 Decimoſextò ampliatur, vt procedat, etiamſi in primo contractu dati eſſent fideiuſſores, quia ſi ante ſolutum pretium euictio immineat, emptor ſoluere non tenetur pretium, niſi idoneè ſibi caueatur *iuxta Glo. in l. illud in ver. debere in fine ff. de euict.* quo loci ait, quòd de conſuetudine datur fideiuſſor in venditione libri, & tamen *eadem Glo. in §. nouiſſimè, Inſtit. de ſuſpect. tut. in verb. expediat,* ponit caſum in venditione libri, in quò erat ex conſuetudine datus fideiuſſor. vbi Aretin. & alij dicunt, quòd locum habet *l. ſi poſt contractum, C. de euictionib.*

51 Primò limitatur non habere locum, quando verè in totum eſt ſolutum pretium *Caſtr. d. conſ. 46. ſub num. 2. verſic. ad tertium, lib. 1.*

52 Contrarium quòd etiam pretio ſoluto poſſit emptor, mota lite, compellere venditorem ad cauendum, *dixit Iaſ. in d. l. à Diuo Pio, §. ſi poſt num. 2.* ex ijs, quos allegat, quamuis dubitet; ſed dicit notabile, ſi eſſet verum, *Paul. de Caſtr. in l. ſtipulationum, circa fin.* vbi dicit ſingulare dictum Ioan. Andr. ſi verum eſſet; quem ibi Ioan. de Imol. citat. de quo videas per *Oſaſch. deciſ. Pedem. 24. per totam,* vbi diſputat pro vtraque parte, ac tandem concludit, quòd debeat cauere pro liberatione rei, ſuper qua lis imminet, vel fuit mota.

53 Secundò limitatur, ſi euidens & notorium ſit ius euincentis, quia tunc emptor poteſt pretium retinere, nec cogitur ſoluere ſub cautione fideiuſſoris *Io. Faber in d. §. nouiſſimè, in fine Inſtit. de ſuſpect. tut. vbi inquit ſic velle Glo. ibi, Iaſ. in d. l. à Diuo Pio, §. ſi poſt ſub num. 2. verſic. & aduerte diligenter, Menoch. dicto caſu 224. nu. 3. Surd. d. conſ. 36. ſub num. 14. dicto verſic. fortius.* quin etiam, ſi non conſtaret notoriè, adhuc tamen non teneretur ſoluere pretiū, quamuis ſibi offeratur cautio, ne illius fragilitati committatur, *Rube. Alexan. in l. non ſolum, §. morte num. 461. ff. de non. oper. nunciat.* qui cæteros adducit.

54 Contrarium, quòd dicto caſu ſoluere teneatur, præſtito idoneo fideiuſſore, pro illa, & omni alia lite, tenet *Alberi. in l. ex ijs prædijs C. de euiction.* vbi, quod ita obtinuit, ſequitur *Grat. conſ. 135. nu. 6. lib. 2. Aretin. in §. fin. num. 4. verſic. ſecundo videtur malè, Inſtit. de ſuſpect. tutor.*

55 Et licèt verior videatur opinio Glo. ex quo *l. ſi poſt perfectam* loquitur, quando mota fuit quidem lis, ſed dubium erat ius euincentis: ſed lex ſi ex prædijs, loquitur, quando certum eſt, quòd res erat alteri obligata; & de veriori teſtatur *Rube. in dicto §. morte num. 462.* quamuis dicat durum eſſe recedere à ſententia *Alber. Neuizan. conſ. 37. nu. 10. & 31. & Caballin. de* [illegible] *§. 2. num. 13.*

56 Ac etiam ſublimitatur, quod dicitur de retentione pretij verum eſſe, niſi etiam renunciatum ſit reſtitutioni pretij, *Bal. conſ. 43. nu. 10. in non impreſſ. lib. 7. Alex. conſ. 35. nu. 9. & 10. lib. 6.*

Controuerſia tamen hæc, ſi dirimi poſſe videtur, conſtituo tres caſus.

Primus eſt, quando venditor petit pretium, & offert fideiuſſorem, & tunc emptor tenetur recipere fideiuſſorem.

Secundus caſus eſt, quando venditor non offert fideiuſſorem, & emptor negat teneri, ſed non petit abſolui, & tenetur recipere, quia iudex condemnabit emptorem ad pretium dato fideiuſſore.

Tertius eſt caſus, quando emptor conuentus petit abſolui, & non tenetur recipere fideiuſſorem, *ita Soc. ſen. d. conſ. 208. in fine lib. 2. Grat. d. conſ. 135. nu. 6. lib. 2. ac Iaſ. in d. l. à Diuo Pio, §. ſi poſt addictum, nu. 2. circa fin. ff. de re iudic.*

Ampliatur procedere, etiamſi non moueatur lis, dummodo res ſit aliena, quia non tenetur emptor ſoluere pretium, ſi hoc detegatur poſt venditionem *ita Aret. in d. §. fin. num. 4. Inſtit. de ſuſpect. tut. Bal. in l. non idcircò in fine C. de contrahen. empt. Neuizan. d. conſ. 37. numero 9.*

Secundò ampliatur, quando res libera non eſſet ſed alteri obligata, quia non tenetur emptor ſoluere, niſi liberetur, vt ſæpè fuit dictum, vel detur retentio pro illa, & omni alia lite, etiamſi non ſit mota lis; & etiamſi venditor voluit ſolum teneri pro dato, & facto ſuo, *latè Surd. d. conſ. 36. ſub nu. 14. lib. 1.*

57 Tertiò limitatur, quando tempore venditionis cogitatum ſeu dubitatum fuit de periculo euictionis, nec retardari poteſt ſolutio pretij, *vt declarat Natt. conſil. 267. nu. 2. Hond. conſ. 30. nu. 31. lib. 1.*

58 Quartò limitatur, quando venditor laudauit ſuum auctorem, qui ſit diues in bonis ſtabilibus, & ipſe comparuit, & ſuſcepit in ſe iudicium, quia tūc venditor pro euictione fideiuſſorem præſtare non tenetur, cum ille, vt fideiuſſor habeatur *Afflict. deciſ. 171.* qui dicit ita per Sacrum Concilium fuiſſe deciſum, ea ratione, quia quando conſtat eum, à quo petitur fideiuſſio idoneum patrimonium, atque ſubſtantiam poſſidere, non tenetur fideiuſſorem præſtare, *l. de creationibus, §. ſin autem, iuncta Glo. in ver. ſufficiente, C. de epiſcop. audien. l. 1. §. ſi magiſtratus verſic. ſed etſi ſatis non exegit, & l. quicunque, C. de fund. patrim. lib. 11. Paul. de Caſtro, & Iaſ. in l. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. in l. diuortio, §. interdum, ff. ſol. matrim. Alex. conſ. 37. num. 15. lib. 2. Dec. in l. ſi plus cautionis, ff. de reg. iur. Felin. in cap. ad hæc, verſic. Item nota de ſent. excom. Murſil. in rubr. de fideiuſſor nu. 200. Surd. deciſ. 183. nu. 10.*

59 Quintò limitatur, ſi venditor habeat bona ſufficiētia, & idonea pro qualitate rei venditæ: quia tunc non tenetur ſatiſdare, *Oſaſc. deciſ. 24. num. 13. poſt Caſtr. in l. 1. ff. qui ſatiſdar. cogant.* ſed in contrarium videtur text. *in l. 1. in princ ff. vt lega. nomi cau. & in l. minor. §. fin. cum duab. ſeqq. ff. de procur.* & ita ſentit Alex. *in d. l. 1. num. 12. ff. qui ſatiſd. cogant.* vbi reprehendit Caſtr. dicens illum minus bene dixiſſe, *idem Alex. in l. diuortio, §. in-*

Digitized by Google

§.interdum,ff ſolut.matr. allegat cęteros. Surd. qui ita tenet in deciſ. 295. nu. 13. & ſeq.

60 Vbi autem non poteſt ſatiſdare, nec vult, tunc pretium ſi non fuerit ſolutum, deponi debet pro euictione, vel emi tot bona, quæ remaneant obligata pro dicta euictione, ſi ſequatur, ſecundum Oſaſc. d. deciſ. 24. nu. 14. & ſecundum Anchar. iun. quæſt. 34. nu. 8. lib. 3. venditor, quando non poteſt fideiubere, expectatur finis litis.

61 Sextò limitatur, quando emptor ſciuiſſet rem eſſe alienam Natt. conſ. 267. per totum lib. 2. ſeu etiam ſciuiſſet alteri obligatam, vel hypothecatam Natta vbi ſupra numero 3.

62 Septimò limitatur, quando euictio imminẽs eſt euidens tempore celebrati contractus, & datus fuit fideiuſſor, quia emptor non poteſt retardare ſolutionem pretij, Ioan. Fab. in d. §. nouiſſimè nu. 2. Inſtit. de ſuſpect. tut. ſequitur Iaſ. in d. l. à Diuo Pio, §. ſi poſt nu. 2. in fine, ff. de re iudic.

63 Octauò limitatur non procedere in permutatione, vt quia pro parte maiore fiat permutatio, licèt in aliqua parte fuerit venditio, quia contractus denominatur ab eo, quod eſt potentius, ita Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. quæſt. 2. nu. 23. & ſeq.

64 Nonò limitatur, quando per malitiam, ac dolũ emptoris moueretur lis, & controuerſia, quem caſum Bar. in l. 1. § ſtipulatio duplæ in fine, ff. de pretor. ſtipul. licèt non determinet, ſed dicat, cras dicam tibi; tamen in dicta l. ſi poſt perfectam, in fine, ait, quod compellitur emptor iurare, quod per calumniam non fecit ſibi moueri litem, & eo modo cõpellitur iurare ille, qui litem mouit arg. l. 1. C. de po. Alex. conſ. 65. nu. 3. lib. 5. Aym. conſil. 123. num. 11. Cæpoll. cautel. 139. Anchar. iun. famil. quæſt. lib. 3. quæſt. 34. num. 6. & 7. vnde Aret. in dicto §. nouiſſimè num. 5. Inſtit. de ſuſpect. tuto. addit plus credere, quod reperta poſtea fraude & colluſione, poſſit extra ordinem puniri. l. 1. ff. de col. deteg. iuncta l. 1. ff. de crim. ſtellio. & quod ibi per Bart.

Non tamen diceretur litem motã fuiſſe per calumniam, ſi re vera emptor mouere faceret litem, quia dubitaret, Anchar. d. quæſt. 34. num. 8. lib. 3.

Tutius tamen eſt in dijudicanda colluſione, vt iudex eam colluſionem arbitretur ex coniecturis magis, quàm iuramento decidatur, vt probat Contard. in l. diffamari ad ampliat. num. 162. Ruginell. pract. quæſt. cap. 9. nu. 31. & vide quæ dicam infra nu. 70.

65 Decimò limitatur, quando conſtaret mouentem litem nullum ius fouere Alexan. d. conſil. 65. in princip. libro 5.

66 Vndecimò limitatur, quando, qui mouet litem eſt creditor ſub conditione, qui agere non poteſt mero iure, prout fideicommiſſarius ante purificatam cõditionem, vel pro dote ante caſum reſtitutionis, Alex. dicto conſ. 65. per tot. lib. 5. vbi quòd ſufficit cauere, conditione eueniente, emptor tamen agere nequit vt liberetur Oſaſch. deciſ. 24. per totam; & latè Anchar. iun. d. quæſt. 34. per totam lib. 3.

67 Duodecimò limitatur pluribus alijs caſibus, de quibus per Addent. ad Alex. d. conſ. 65. in ver. liberam, lib. 5. vbi, quod ſi res eſt hypothecata pro alio, vel pro debito conditionali, vel in diem, vel pro alio quàm venditore, iſtis, & alijs caſibus ibidem expreſſis, ſufficit cautio venditoris.

68 Sublimitatur, quia ſi res vendita obligata eſt purè & is, cui eſt obligata non velit liberare, venditor liberare tenetur rem venditam; ſi verò obligatio non eſt pura, ſufficit cautio, ſic Alex. d. conſ. 65. nu. 3. vſque ad finem addit. in ver. liberam lib. 5.

69 Cęterum venditori, mota lite ſuper re vendita aduerſus emptorem, ſuccurritur diuerſis remedijs, vt ſibi conſulat pro receptione pretij.

Primum eſt, vt ſatiſdet, ſicuti prædiximus, vt poſt alios ſcripſit Menoch. d. caſu 224. num. 3. & cęteri ſuperius adducti.

Secundum eſt, vt denunciet ſuo auctori litem ſibi motam, qui vbi ſoluendo ſit, euictionis periculum imminere non dicitur, vt per eundem Menoch. dicto caſu 224. num. 4.

Tertium eſt remedium, quòd alleget emptorem per dolum, & fraudem curaſſe, vt lis moueretur ſuper re ab eo vendita, vt ſubterfugeret pretij ſolutionem, id probãdo coniecturis, quæ ſunt iudici arbitrariæ, vt probat Curt. iun. in tract de ſequeſtr. nu. 81. verſic. ſed pone. Menoch. dicto caſu 224. nu. 6. 7. & 8.

Quartum remedium eſt, quòd emptori iuramẽtum deferatur, an per fraudem, & malitiam curauerit ſibi litem moueri aduerſus bona vendita Bartol. in l. ſi poſt perfectam ad finem C. de euict. Rota deciſ. 281. num. 4. par. 2. in nouiſſ. quod pro nihilo tradit eſſe. Curt. in dicto tract. de ſequeſtr. num. 82. in fine, ex quo emptor, ſicut fuit pronus ad curandum, quod lis moueretur, pariter erit pronus ad deierandum; vnde conſuluit Menoch. in d. caſu 224. nu. 5. quòd deferatur actori hoc iuramentum, qui mouet litem, non autem emptori, de mente etiam Bart. in d. l. ſi poſt perfectam in fine.

70 Ad dicta ſuperius num. 64. nota, quòd quando ſcilicet litis imminentis venditor non vult præſtare fideiuſſorem, alia remedia plura traduntur à ſupradictis non multum aliena.

Primum, quod cõueniat ſe nolle teneri, etiamſi moueatur lis, Bal. in l. nõ idcircò, circa medium, C. de contrahen. empt. Fabian. de Monte de emptio. & vendit. quæſt. 6. princ. in ſeptimo membr. nu. 52. & fuit ſententia Ioan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de emptio. & vendit. §. 1. nu. 8. ver. ipſa.

Secundum, quòd venditor non tradat rem, niſi ſoluto integro pretio, Io. de Imola in l. 1. §. ſi ſtipulationum, ff. de prætor. ſtipulat.

Tertium remedium, quod venditor objiciat de fraude, quia iudex ſummariè cognoſcet, ſi per aliquas coniecturas hoc cognoſceret, non cogeret ad ſatiſdãdum, quod eſt iudici arbitrarium. Ang. & Imol. in d. §. ſtipulationum, Cæpoll. caut. 134 in fine. Menoch. d. caſu 224. de arbitr. nu. 8. verſic. Illud autem.

Quartum; quod emptor iuret de calumnia, quod nõ per fraudem, vel de calumnia, Bart. in d. l. ſi poſt perfectam in fine, vbi communiter Doct. C. de euict. Curt. ſen. in l. vnica in fine, C. de prohib. ſequeſtr. pec. Menoch. dicto caſu 224. nu. 5.

Quintum, quod mouens litem iuret, quod non ad inſtantiam alterius litem mouit, Anchar. iun. quæſt. 34. nu. 7. lib. 3.

Quoad alios caſus propoſitos in principio præſentis quæſtionis, videas quæ in ſequenti queſtione dicuntur, præcipuè nu. 17. & infra q. 89. & plura habes à Carpan. in comment. ad Stat. Mediol. cap. 434. nu. 33. & infra.

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Emptor poſt ſolutum pretium, an agat contra venditorem, vt ſibi cum fideiuſſoribus caueat, re non euicta.

Quid ſi pro parte rei lis moueatur, an fideiuſſio præſtetur pro toto.

Fideiuſſor, an pręſtari debeat, quando ei, cui fuit aſſignatum, vt ſoluat certis creditoribus, fuit ſequeſtratum pretium.

Res euicta, qualiter conſideretur in concurſu aliarum rerum non euictarum.

SVMMARIVM.

1 *Emptor poſt ſolutum pretium, non agit contra venditorem, vt ſibi cum fideiuſſoribus caueat, re non euicta.*

Nec agit de euictione, quaſi re ſibi euicta, nu. 2.

Ampliatur, vt locum habeat, quando vnica eſt res, & vnico pretio empta, nu. 3.

4 *Lis ſi moueatur ſuper parte rei tantùm, fideiuſſio præſtatur ſuper tota re.*

Comprobatur num. 5.

6 *Cautio non eſt idonea, ſi detur iſdem, qui pro re vendita eſt obligatus.*

7 *Euicta res dicitur, cum per ſententiam abducitur.*

Nec ſufficit emptorem fuiſſe condemnatum ad rem reſtituendam, niſi effectualiter, & executiuè fuerit ablata, num. 8.

Intellige, vt num. 13.

Et agitur dicto caſu ad pretium, licèt non ad duplum, numero 9.

10 *Venditionis contractus valet etiam in re aliena.*

Intellige procedere in damnum vendentis, nu. 12.

11 *Venditor non tenetur facere rem accipientis, ſed ſufficit, vt illius rei venditæ poſſeſſionem vacuam, & liberam, & à nemine occupatam tradat.*

13 *Emptor agit de euictione, antequam inferatur ſibi moleſtia, vbi res vẽdita eſt in totum, vel in parte aliena.*

Et tali caſu poteſt emptor petere pretium ſolutum, n. 14.

Declaratur, vt ibidem nu. 15. & ſeq. remiſſiuè.

16 *Dolus arguitur in venditione ob ſcientiam rei alienæ, & ideò locus eſt reſciſſioni contractus.*

17 *Hæres grauatus fideicommiſſo eſt dominus, & à iure ſibi conceditur facultas alienandi.*

Neque ideò emptor poteſt interim de euictione agere, numero 18.

Nec minus poteſt impedire contractus executionem, nec pretium retinere, nu. 19.

Vt & nec illum arctare, vt præſtet fideiuſſores de euictione, num. 20.

Fallit, ſi venditio ex illius prohibitione inualida eſſet, numero 21.

22 *Venditor tenetur tradere rem liberam.*

Aliàs emptor agit contra venditorem, vt liberet, vel vt reſtituat quantò minoris, nu. 23.

Et ad vacuæ poſſeſſionis traditionem, ac ad intereſſe, ac pretij reſtitutionem, ſi emptor hoc malit. nu. 25.

Et venditori rem reſtituit, num. 26.

24 *Dominus directus ciuiliter poſſidere dicitur.*

27 *Res vendita, vbi apparet alteri hypothecata, & de hoc nihil dictũ fuit in ipſo venditionis contractu, ac pretium nondum fuit ſolutum, emptor poteſt per pretij retentionem ſibi proſpicere, vt illud non ſoluat, niſi re ſibi libere tradita, quod locum habet in creditoribus puris.*

Extende idem procedere poſt pretium ſolutum, nu. 29.

28 *Res dicitur vt libera vendita, etiamſi non dicatur, nec apparet obligata.*

30 *Venditor empti actione conuenitur, vt prædium obligatum liberet.*

Nec agitur, vt pretium reſtituat, nu. 31.

Fallit, ſi venditor ſit in dolo, nu. 32.

33 *Venditor tenetur liberare, licèt non præciſè, quando creditor non eſt pure creditor.*

Et vbi non poſſit liberare, tenetur ad intereſſe emptoris quantò minoris, nu. 34.

Vel etiam idoneè fideiubere, nu. 35.

36 *Emptori, cui fuit aſſignatum, vt ſoluat certis creditoribus, ſi fuit ſequeſtratum pretium, tanquàm immineat euictio in limine contractus, debet præſtari fideiuſſor, & nu. ſequent.*

Declaratur non procedere in ſcienter emente, nu. 38.

Contrarium habetur nu. 39.

Emptor facto ſequeſtro, non tenetur pretium ſoluere, niſi præſtita idonea cautione.

Fallit in ſcienter emente rem alienam d. nu. 38.

Extenditur in ſcienter vendente, nu. 39.

Et in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionum, numero 40.

Sequeſtrum præſumitur mendicatum, quando creditor ſequeſtrans prius poterat agere via ordinaria.

41 *Et ideò talia ſequeſtra ſunt reijcienda tanquam doloſa, & frandolenta, nu. 42.*

43 *Actio de euictione datur tantùm pro parte rei euictæ, ita quod reſtitutio pretij facienda ſit pro parte.*

Extenditur procedere quoque in caſibus, in quibus imminet euictio, in quibus pretium retineri non poteſt, niſi pro parte rei, ſuper qua moleſtationes adſunt, nu. 44.

Declaratur procedere, habito reſpectu ad bonitatem fundi, vt hic, nu. 45.

46 *Venditor, ſiue non impleuerit ex parte ſua, ſiue etiam emptor, neuter eorum poteſt agere ad reſciſſionem, ſed ad implementum tantùm.*

QVÆST. LXXXVI.

1 QVandoq; poſt pretium ſolutum comparet dominus, & litem emptori mouet, & hoc caſu iura ſunt clara, quòd emptor, donec ſibi rẽ habere ac poſſidere licet, vſquequo intimato venditore auctore ſuo ſeruatis ſeruandis media ſententia fuerit ſpoliatus, & res vendita fuerit ſibi cum effectu euicta, agere non poteſt aduerſus venditorem auctorem ſuum, vt ſibi cum fideiuſſoribus caueat, ex quo nulla lex hoc dicit *Bart. in l. 1. §. ſtipulationum, ff. de prætor. ſtipula. & ſcribentes in l. ſi poſt perfe-*
2 *ctam, C. de euict.* Nec minus agere poteſt de euictione, quaſi re ſibi euicta, quia euicta non eſt, donec emptori
3 licet habere, *l. habere licere, ff. de euict.* quod locũ etiam
4 habet, quando vnica res eſt, & vnico pretio empta,

quo-

Digitized by Google

quoniam licèt mota fuerit lis ſuper parte tantum, ta-
men fideiuſſio eſt præſtanda pro tota re, quia non ali-
ter partem fuiſſet empturus, *arg.l.ſi quis aliam,ff.de ſo-
lut.* vbi euicta parte rei inſolutum datæ, vel vno ex duo-
bus fundis, remaneat integra obligatio creditori, qui
non aliter quàm in totum accepiſſet inſolutum, *eſt tex.
in l.cum plures,ff.de euict.iuncta l. bonitatis, ff. eod.* vbi
deciditur in totum licere recedere, *l.ſi duos,ff.de contra-
hen.empt.& ibi notant Glo.& Alberic.facit text.in l.fi-
stulas,§.qui fundum,ff.de contrah.empt.* vbi Bart.ponit
rationem, quòd venditor non alienaſſet, niſi totũ *Ale-
xan.conſ.76.col.4.li.5.pulchrè Tiraq. de retract. cõſang.
§.23.Glo.1.nu.3.& infra Surd.deciſ.295.n.16.& ſeqq.*
qui nu.19. id extendit quoque ad fideiuſſionem, ſcili-
cet, quando lis imminet in parte rei, vt pro tota vendi-
tor fideiubere teneatur, nec excuſetur ſub prętextu,
quia ſit ſoluendo *Turret.conſ.86.nu.30.& ſeqq.lib.2.
Surd.conſ.104.nu.6.lib.1.*

5 Ex quibus infertur, quod ſi vendatur prædiũ, in cu-
ius ambitu continetur, ſeu cõprehenditur fons, ex quo
aquæ ducuntur ad irrigandum cætera bona, vel in quo
adſunt nobilia ædificia, euicto dicto prędio, emptor po-
teſt recedere à toto contractu, cum aqua ſit anima ter-
ræ, nec emptor eſſet aliàs empturus *Alciat.conſ.17.nu.
3.lib.6.* vbi aqua irrigatoria auget pretium bonorum,
Rota deciſ.651.nu.3.par.1.in nouiſſ.

6 Verùm in caſu, in quo præſtanda eſſet cautio, illa nõ
erit idonea, ſi daretur iſdem, qui pro re vẽdita eſt obli-
gatus; vnde ſi vir, & vxor vendiderunt, non eſt idoneus
maritus pro vxore, neque vxor pro marito *Paul. de
Caſtr.conſ.46.in fine ver.breuiter lib.1.*

7 Provt & euicta res dicitur, cum per ſententiam ab-
ducitur, ſeu auffertur *Rube.Alex.in l.non ſolum,§.morte
num.467.ff.de nou.oper.nunciat. & latè dixi in quæſt.8.*
8 adeò vt non ſufficiat emptorem fuiſſe condemnatum
ad rem reſtituendam, niſi effectualiter, & executiuè res
fuerit ſibi per ſententiam ablata *Alex.conſ.4. in princ.
lib.3.cum citatis per Theſaur. deciſ.102.* vbi refert, Se-
9 natum aliàs ſeruaſſe, vt lata ſententia in iudicatũ tran-
ſacta emptor de euictione agat ad pretium, licèt non
ad duplum. Ratio eſt, quia venditoris contractus valet,
10 ac tenet etiam in re aliena, *l.rem alienam, ff. de contra-*
11 *hen.empt.* nec tenetur venditor facere rem accipientis,
ſed ſufficit, vt illius rei venditæ poſſeſſionem vacuam,
& liberam, & à nemine occupatam tradat *l. ſi in em-
ptione,§.vacuam,& §.fin.& l.ſeq.ff.de actio.empti, l. ſi
pater, C.eod.l.ſi ex prædijs, C.de euictio. l.clauibus, ff.de
contrahen.empt.tot.tit.ff.pro empt.Alex.conſil.15.num.
3.lib.3.Dec.conſil.119.num.1. Bero. conſ.158.num.31.
libro 1.*

12 Aduertas tamen velim, quod licèt res aliena vendi
poſſit ad præiudicium vendentis, *dicta l.rem alienam,
Alex.conſil.69.lib.4.Rolan.conſil.100 lib.4.* vbi tamen
13 res in totum, vel in partẽ eſt aliena; emptor agere po-
teſt de euictione, etiam antequam inferatur ſibi mole-
ſtia, *Glo.in l.ſi ſeruus quem,§.ſi ſciens, vbi Bart. Angel.
Salycet.& Alexan.ff.de act.empti, idem Bart. in l. atqui
natura,§.cum me abſente,ff.de negot.geſt.Bal.in l.libera
col.fin.C.de ſent.& in l.1.in quinta oppoſit. C. de pericul.
& commod.rei vendit.* immò fortius *Gloſ. in l. ſi rem
14 quandam,ff.de euict.* dicit, quod tali caſu emptor poteſt
repetere pretium ſolutum; & illa Gloſ.eſt communiter
approbata, *vt per Ruyn.conſil.141.num.5.lib.1.* vbi ad-
dit ab illa recedendum non eſſe, quam tamen latè de-
clarat *Oſaſch.in deciſ.Pedem.24.num.3.& ſeq.* de quo
15 videnda ſunt quæ dixi in quæſt. Vbi pręſertim *ex Surd.
16 deciſ.253.ſub num.17.* fuit dictum, quod ob ſcientiam
rei alienæ in venditore arguitur dolus, quo ſtante, locus
eſt reſciſſioni contractus, *l.3.§.fin.ff.pro ſocio, & l. ele-
ganter in princ.ff.de dolo.*

17 Secundus propoſitus caſus præcedentis quæſtionis,
nempè, quando poſt perfectam venditionem compa-
ret aliquis, qui prætendit ius dominij in re fideicom-
miſſaria, feudali, emphyteoticaria, ſeu conditionali,
abſoluitur, ita conſiderando, quod ex quo interim hæ-
res eſt dominus, & à iure ſibi conceditur facultas alie-
nandi, *l.ſi hæres inſtitutus,§.1.ff.ad Trebell.l.ſeruo lega-
to,§.ſi teſtator,ff.de leg.1.& l.fin. §.ſin autem ſub condi-*
18 *tione, C.commun. de legat.* non ideò emptor interim de
euictione agere poteſt, *ad ſcripta per Paul.de Caſtr.con-*
19 *ſil.370.lib.2.Alexan.conſil.65.lib.5.* vbi quod emptor
nequit impedire contractus executionem, nec pretium
20 retinere, & quod magis eſt, nec illum arctare, vt præ-
ſtet fideiuſſores de euictione, *per text.in l.habitationum
§.fin.ff.de pericul.& commo.rei vendit.& dicta l. ſi poſt
perfectam,& l.ſi ex prædijs C. de euict. ſequuntur Gayl.
lib.2.obſeruat.137.num.5. Oſaſch. dicta deciſ.24. Hier.*
21 *Gabr. conſil.117. in princip. lib.2.* niſi tamen venditio
ob illius prohibitionem inualida eſſet *Lanar.conſil.15.
numero 2.*

22 Quod attinet ad tertium caſum dictæ quæſtionis,
videlicet, quando vendita fuit res pro libera, & demum
reperitur onerosa: ex quo venditor tenetur tradere rem
liberam, *l.ſi in emptione,§.vacuam, & §.fin. cum l.ſeq.
in princip.& ibi per Doct.ff.de action.empt.l.ſi pater, C.
eodem tit.cap.cum Ioannes, vbi Doctor. de fide inſtrum.
Bero.conſil.158.num.31.lib.1.Tiraquell.de retract. con-
ſanguin.§.1.Glo.9.num.56.latè Surd.deciſ.165.num.2.*
23 *& ſeqq.* vbi dicit, Senatum cenſuiſſe, emptorem agere
poſſe contra venditorem, vt liberet fundum, vel vt re-
ſtituat quanto minoris fundus valet ob illud onus.
24 Quinetiam dicitur, quod cum dominus directarius ci-
uiliter poſſideat, *ad tradita in l. 1.& 2. C.de iure em-
phyt.& in l.3.§.ex contrario, ff.de acquiren. poſſeſſ.* &
25 rei venditæ poſſeſſio vacua non fuit tradita emptori,
emptor agere poterit ad vacuæ poſſeſſionis traditio-
nem, quòd ſi venditor facere negligat, emptor poterit
ad intereſſe ſuum, & ſic ad pretij reſtitutionem agere,
ſi hoc malit, *ex text.in l.ſi in emptione,§.vacua, & l.ſe-
quenti iuncta l.1.in princip. cum Gloſ.ff. de actio. empt.*
26 quo in caſu rem emptam reſtituet, ne venditor careat
re, & pretio, contra *l.2.C.de pact. inter empt. & vendi-
torem.*

27 Aggredior nunc quartum propoſitum caſum; &
dico, quòd vbi poſt venditionis contractum apparet
rem venditam hypothecatam, ſeu obligatam eſſe alte-
ri, de qua quidem obligatione nihil fuit dictum in ipſo
venditionis contractu, & pretium nõdum eſt ſolutum,
emptor poteſt per pretij retentionem ſibi proſpicere,
vt illud non ſoluat, niſi ſit liberè tradita, quod in credi-
toribus puris certum eſt, *l.ex his prædijs, C.de euiction.*
vbi Bar. ſic etiam declarat. & eſt ratio ſecundum eum,
28 Gloſ. Angel. & Salycet. quia res, etiam ſi non dicatur,
vti libera, intelligitur vendita, *vt probat text. in dicta
l.ex his prædijs, vbi Cyn. Bal. & Salycet. hoc notant de
euictio.l.in venditione,ff.de action.empti, Surd.dicta de-
ciſ.165.*

ciſ.165.num.3. idemque firmant *Gloſ. Bal. Aug. Salyc.*
29 *& alij*, quando poſt pretium ſolutum res appareret
obligata, ne deterioris ſit conditionis emptor, qui ſol-
30 uit, quam qui non ſoluit; quare empti actione conue-
nitur, vt prædium obligatum haberet, *ad text. in l. cre-
ditor, §. prædium, ff. de action. empt. latè Surd. dicta deciſ.*
31 *165.* non autem agitur vti re euicta pretium reſtituat,
*ita Glo. & ſcribentes in dicta l. ex his prædijs, & notabi-
liter Caſtren. in dicto §. prædium*, vbi ait, propter hoc fa-
32 ctum extitiſſe illum, §. niſi tamen vẽditor fuerit in do-
lo, vt conſiderat *Surd. dicta deciſ. 165. nu. 13. & ſeqq. &
deciſ. 253. num. 16. & ſeqq.*
33 Dubium oritur, quid ſi creditor non ſit purè credi-
tor; Et reſpondetur venditorem ad hoc teneri libera-
re non præciſè, quoniam obligatus ad factum, ad re-
gulam, *l. ſi quis ab alio, §. finali, ff. de re iudic.* & vbi libe-
34 rare non poſſit, tenebitur ad intereſſe emptoris, quod
arbitrabitur quanto minoris emptor fuiſſet emptu-
rus, ſi ſciuiſſet rem creditori obligatam, *ita Bartol. in l.
ſi quis ſtipulatus ſit, §. finali, & l. cum ſtipulatus ſim à
Proculo, §. finali, ff. de verborum obligatio. vbi etiam Do-
ctor. benè Angel. in l. 1. §. ſi heres, ff. ad Trebell. vbi Ale-
xand. numero tertio. & Ripa numero 31. Surdus in cita-*
35 *ta deciſ. 165. num. 3. 4. & 5.* vel etiam explicari poſſit
idoneè fideiubendo *dicta l. ſi poſt perfectam.*
36 Ex dictis ſupra infertur ad deciſionem alterius quę-
ſtionis, vtrum emptori, cui aſſignatum fuit, vt ſolue-
ret certis creditoribus, & fuit ſequeſtratum pretium,
debeatur cautio, tanquàm euictio immineat, contro-
uerſi iuris eſt.

Nam quòd debeatur, facit *l. ex prædijs, & l. ſi poſt*
37 *perfectam, C. de euictio.* & quod facto ſequeſtro, em-
ptor non teneatur ſoluere pretium, niſi pręſtita idonea
cautione, iudicatum teſtatur *Borgnin. deciſ. 4. par. pri-
ma iuxta reſponſum Papiniani in dicta l. habitationum,
in fine, ff. de pericul. & commod. rei vendit. & dicta l. ſi
poſt perfectam, C. de euiction. quem text. limitat Natta*
38 *conſil. 167. colum. 2.* non procedere in ſcienter emente
rem alienam, cui euictionis beneficium non compete-
re tradidit *Couarr. variarum reſolut. lib. 3. cap. 17. ſub
num. 2. per text. in l. ſi fundum, C. de euictio.* quare etiam
39 è conuerſo dicimus, quod licèt de euictione agi non
poſſit euictione nondum ſecuta, ſecus tamen eſt, quan-
do venditor ſciens rem alteri obligatam vendit, quia
tunc agi poteſt ad intereſſe antequam euincat, *eſt text.
in l. ſeruus quem, §. finali, de actio. empti. l. ſi hominem,
de ſolut. Doct. in l. qui rem, C. de euictio.* vbi Butrig. de-
ducit intereſſe ex eo, quod volẽs rem alienare, vel obli-
gare non poteſt facilè reperire emptorem, vel contra-
here volentem, ſequitur *Rota apud Cardin. Seraphin. de-
ciſ. 321. nu. 4.*
40 Item ſecus eſt in actione ex ſtipulata ratione cõtra-
uentionum *Card. Seraph. deciſ. 723. nu. 3. & 9.*
41 Sed contra in dicta quæſtione concludendum vide-
tur: quoniam ſequeſtrum præſumitur mendicatum,
quando creditor ſequeſtrans prius poterat agere via
ordinaria ad ſuum creditum conſequendum, & nõ cu-
rauit, ſed poſt rem venditam, & ſi propè in calculo fe-
rendæ ſententiæ inter emptorem, & venditorem fecit,
iuxta quæ eleganter reſpondit *Soc. conſil. 208. ſub nu. 5.
verſic. ſecunda defenſio lib. 2.* vbi habetur, quod quando
quęſtio mota eſt ante ſolutionem pretij, euictio dicitur
imminere in limine contractus, & ideò obſtat exceptio
rei non liberæ traditæ, & non tenetur emptor ad ſolu-
tionem pretij, *l. pen. §. fin. ff. de peric. & commod. rei ven-*
42 *dit.* quodque talia ſint reijcienda, tanquàm doloſa &
fraudolenta tradit *Caroc. de ſequeſtr. par. 3. q. 10.* etenim
facilè per emptores ſupponuntur homines ad faciẽda
ſequeſtra, vel ad litem mouendam, nę pretium ſoluant.

Præter id quòd vt cautio hæc præſtanda ſit plura
concurrere debent, de quibus dicam ſuo loco.
43 Notandum eſt inſuper in præſenti, quòd in caſibus,
in quibus datur actio pro euictione, illa competere nõ
videtur, niſi pro parte rei euictæ; ita vt reſtitutio pretij
ſit tantùm facienda pro parte, *l. 1. & ibi Glo. Bartol. &
Alex. ff. de euictio. idem Bart. in l. ſi dictum, §. in ſtipula-
tione, ff. eodem tit. iuxta l. bonitatis cum duabus ſequen-
tibus. l. qui fundum, l. ex mille, l. qui libertatis, §. finali, l.
naue, ff. de euict. Bal. in l. vltima, C. commun. rer. alienat.
Franc. Aret. conſ. 129. ſub num. 1. verſ. aliquando plures
vendunt Dec. conſ. 483. pro reſolutione nu. 15. poſt Ioan.
Andr. ad Specul. de empt. & vendit. §. 1. num. 8. in ver.
quia iſte in fine. Roſental. de feud. cap. 8. concluſ. 29. nu. 6.
Becc. conſil. 106. num. 43. Surd. dicto conſ. 104. numero 6.
lib. 1. & conſil. 359. nu. 30. lib. 3. & deciſ. 295. ſub nu. 5.*
44 *verſ. tertio dicebat, & n. 18.* vbi quoq; quod in caſibus
in quibus imminet euictio, pretium retinere nõ poteſt,
niſi pro parte rei, ſuper qua adſunt moleſtationes.
45 Cæterùm præmiſſa, quatenus vera ſint (cum de eis
latius dicturus ſim infra in particulari quæſtione) in-
telligenda ſunt habito reſpectu ad bonitatem fundi,
qui ſi fuerit vẽditus pro mille, & euincatur quarta pars
illius, quæ inſpecta ſui bonitate valeret dimidiã dicto-
rum mille, competet euictio pro dimidia ipſorum mil-
le, non pro quarta parte, cum non attendatur mẽſura,
ſed bonitas fundi *Caſtr. in l. ſi ex falſis num. 11. in fine
verſ. & eodem modo ſi vendo, vbi Salyc. & Rimin. C. de
tranſact. Petr. de Vbal. de duob. fratrib. p. 11. quæſt. 12.
verſ. nec debeat partes aſſignare, latè Boer. quæſt. 46. nu.
8. Parpal. in l. placet, ver. & vt ſtetur æſtimationi, C. de
ſacroſanct. eccleſ. per l. ſi in qualitate, ff. de actio. empti, l.
ſi fundo vendito, l. ſi duorum fundorum, l. ſi ſeruum mihi,
vbi Fulgoſ. & Caſtren. ff. eodem tit. Aug. in l. creditoris,
ff. de diſtract. pignor.*
46 Ac prætereà vnum generaliter obſeruandum eſt in
materia; quod ſiue venditor non impleuerit pro parte
ſua, ſiue etiam emptor, neuter eorum, cui non fuit im-
pletum, agere poteſt ad reſolutionem contractus, ſed
petere debet impleri ſibi per modos, *vt ſupra l. incivil.
& ibi Bal. C. de rei vendi. l. empti fides C. de contrahen.
empt. Bar. in l. fin. ff. de condi. cau. data, col. 1. Gabr. conſil.
89. lib. 1. Surd. deciſ. 170. nu. 4.*

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor dandus pro euictione occaſione litis imminentis, qualiter præſtari debeat.

Venditor, quando non vult, vel non poteſt fideiuſſorem præſtare, quid ſtatuendum.

Cautio pro re vendita, quando præſtanda eſt; vel pretium reinueſtiendum, quo in loco præſtari, ſeu reinueſtiri debeat.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor dandus ex cauſa litis imminentis in limine contractus, euictionem promittere debet pro illa, & omni alia lite.*

Contrarium num.2.

Prior relata ſententia, tanquàm magis recepta, probatur num.3.

Ampliatur procedere, etiam quod emptor obtineat in cauſa ſibi mota, vel actori perieris inſtantia, nu.4.

Sed contra num.5.

6 *Emptor non tenetur præſtare fideiuſſorem, quando conſtat, agentem nullum ius habere.*

Vel etiam, quando debitum eſt conditionale, quo caſu ſtatur arbitrio iudicis.

7 *Fideiuſſor datus pro euictione non tenetur, ſi contractus fuerit reſciſſus remedio l.2.C.de reſciud.vendit.*

8 *Fideiuſſor, & venditor tenentur, ſi res ſemper remanet penès venditorem.*

9 *Venditor euictione imminente, quando nullum reperit fideiuſſorem, ſi modo aliàs ſit idoneus, ſe obligare tenetur pro creditis, quæ in futurum detegerentur; vel vt pretium reponatur in emptionem bonorum, nu.10.*

Vel vt apud fidum deponatur, ad vtilitatem tamen venditoris, nu.11.

Vel ſaltem donec per venditorem præſtetur fideiuſſio, emptor interim teneatur ſoluere intereſſe, nu.12.

Vel prouideatur, vt fructus currentes, hoc eſt annua penſio, ſint venditoris; ſors autem principalis ſtet pro ſecuritate emptoris, & abſque illius placito amoueri non valeat, nu.17.

13 *Emptor à ſolutione intereſſe non excuſatur, etiamſi expreſsè conuentum ſit, quod pretium ſoluere non teneatur, donec à venditore idoneè caueatur.*

Primò ampliatur procedere, etiamſi fundus venditus ſit ſterilis, quia nihilominus debetur intereſſe pretij non ſoluti, nu.14.

Secundò ampliatur, etiamſi fiat venditio pro pretio æſtimando per duos communes amicos, licèt pendente æſtimatione emptor non ſit in mora, nu.15.

Fallit, quando emptor malitioſè litem aliquam ſubmoueri affectaſſet, vt pretium retineret, & fraudaret venditorem, num.16.

18 *Cautio, quando præſtanda eſt, ſeu pretium reinueſtiendum in emptionem prædiorum, præſtari debet in territorio loci iudicij, ſeu rei ſitæ.*

At contra, quod præſtari poſſit alibi, dummodò non ſatiſdetur in loco valdè diſtanti, nu.19.

Vel dummodo ſatiſdet in loco propinquo, nu.20.

Extenditur idem procedere in emptione prædiorum in caſu euictionis, nu.21.

Præſertim, ſi vnus, & idem ſit iudex, qui iuriſdictionem exerceat in eodem territorio, nu.22.

Idque relinquitur iudicis arbitrio, nu.23.

QVÆST. LXXXVII.

1 OPportunè quæritur, an fideiuſſores dandi occaſione litis imminentis in limine contractus euictionem promittere debeāt cōtra illum tantum, qui tūc temporis mouit litem, vel contra quoſcunque, qua in re, licèt dixerim quid ſentiant Doctores; nunc tamen placet diligentius rem pertractari.

Quæſtionem hanc proponit *Gloſ. in l. ſi poſt perfectam, C.de euict.* quæ tamen nihil decidit.

Sed *Bal. in l. habitationem, ff. de pericul. & commo. rei vend.* determinat fideiuſſorem promittere debere euictionem contra quoſcunq; *per l. fin. §. 1. ff. de reſcind. vend.* quàm opinionem inquit tenere *Dyn. Richar. Malumbr. Iacob. de Arena & Cyn. ibidem ſcribentes in d. l. ſi poſt perfectam, vbi Bart. idem probat*; nàm vbi lis fuit mota ab vno, præſtantur fideiuſſores non pro illa ſolū lite, ſed etiam pro quacunque cauſa, & lite ab alio quocunque mouenda, *iuxta quæ habentur per Caſtr. conſil. 46. incip. ſuper eo, quod quæritur, nu.1. & 2. lib.1. Auguſtin. Morla in emptor. iur. par.1. tit.9. nu.28. præmiſſo nu. 108.* vbi rationem hanc vocat acutiſſimam, ſequitur *Decian. conſ.71. num.42. lib.2. & alij, de quibus ſupra in quæſt.8. nu.3. & ſeqq.*

2 Verùm idem Bal. ſibi parum conſtans *in d. l. habitationum*, in lectura antiqua, voluit fideiuſſorem tantùm pro illa euictione teneri, quę iam imminet, non de alia, quæ in futurum contingere poſſet.

3 Prior tamen ſententia receptior eſt, quam ſequūtur *Bar. Bal. & Salyc. in d. l. fin. §. fin. Roman. conſ.204. in ſecundo dubio Grat. conſ.135. in fine lib.2. Affl. deciſ.171. Surd. deciſ.183. n.10. & deciſ.295. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vend. q.6. princ. nu.51. Natta cōſ.267. nu.4. Caball. de euict. §.2. n.18. Hond. conſ.30. nu.31. & 32. & conſ.43. lib.1. & ante hos Paul. de Caſtro cōſ.46.*
4 *nu.1. lib.1.* vbi fortius voluit, quod ēt quando emptor obtineret in cauſa ſibi mota, vel actori perierit inſtātia, tamen teneatur venditor ad præſtandū fideiuſſorem pro quacunq; euictione generaliter, *per l. fi. §.1. ff. de re-*
5 *ſcin. vend.* cuius contrarium voluiſſe videtur *Alex. cōſ. 65. omiſſis argumentis, n.3. li.5.* cum ſcripſit. Venditorē
6 non teneri, ſi conſtat agentem nullum ius fouere; vel qñ debitum eſt conditionale, in quo ſtandum eſt arbitrio iudicis, qui animaduertere debet, an actor fuerit ſubmiſſus ab emptore ad mouendā litem, vt oneret vēditorem fideiuſſione, ad quam aliàs nō tenebatur, qui propterea deferre poteſt iuramentū emptori, an procurauerit dictam quæſtionem moueri *Io. And. ad Spec. in tit. de empt. & vend. §.1. in addit. incip. facilè erit, ſub verſ. verumtamen. Paul. de Caſtr. in l.1. §. ſtipulationum, in fine, de quo per Affl. d. deciſ.171. Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ.42. Glo.11. nu.2.*

7 Sed & illud obſeruādum eſt, quòd euictionis nomine datus fideiuſſor, non tenetur, ſi contractus reſciſſus fuerit remedio *l.2. C. de reſcin. vend. vt per Caball. d. §. 2. n.20. & Pinell. in d. l.2. cap.3. nu.43. & ſeqq.*

8 Item ſi res ſemper remanſerit penès venditorē omiſſa quacunque executione contra venditorem, eiuſque fideiuſſorem liberè agi poteſt, quia ſufficit rem ipſam euictam non reperiri penès emptorem, qui conſtito de iure euincentis, de euictione agere non prohibetur, nedum contra venditorem; ſed etiam contra eius fideiuſſorem, media tamen iurium ceſſione aduerſus eos habita *Ruyn. conſ.146. nu.6. & 7. lib.4. Ioan. Ant. Rube. in repet. l. non ſolum, §. morte nu.457. & ſeqq. ff. de nou. operis nuncia.*

9 Quando autem venditor euictione imminēte nullos poteſt inuenire fideiuſſores, nec ſatiſdare, is ſi modo aliàs ſit idoneus ſub hypotheca reliquorum ſuorum bonorum ſe obligabit pro creditis, quæ in futurū dete-

Digitized by Google

gerentur, vel apparere poſſent, *vt per Caroc.deciſ.96.*
10 *ſub nu.13.verſ.Illud verum eſt*; vel vt pretium reponatur in emptionem bonorum immobilium, quę emptori in caſum euictionis obligata remaneant *Cacher. de-*
11 *ciſ.24.nu.14.* vel vt pretium apud fidum tertium deponatur ad vtilitatem tamen vendeotis *Cacher.d.loco.*
12 *Borgn.deciſ.4.nu.6.* vel ſaltem donec per venditorem pręſtetur fideiuſſio euictionis, emptor interim teneatur ſoluere intereſſe, *ex regula text.in l.curabit, C.de action. empti*, vt in ſpecie notat *Barboſ.in l.de euictione n.69.ff.*
13 *ſol.matr.* nam etiamſi expreſsè conuentum eſſet, quod non teneatur emptor ſoluere pretiū, donec à venditore idoneè caueatur de euictione: non tamen interim emptor excuſatur à ſolutione intereſſe, quia æquum non eſt, quòd retineat rem & pretium, vt notabiliter tradit *Cagn.in d.l.curabit nu.31.* quidquid dixerit *Afflict.deciſ.20.in fine; à quo recedunt Cæph.conſ.609.li.4. Hond. conſ.44.nu.7.& per tot.vbi de veriori lib.1.*
14 Primò ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiāſi fundus vēditus ſit ſterilis, quia nihilominus debetur intereſſe pretij non ſoluti, vt decidit *Rota Gen.deciſ.194. n.3.ſequitur Hond.conſ.30.nu.20.& per totum lib.1.* & ego infra dicam in particulari quæſtione.
15 Secundò ampliatur habere locum etiamſi fiat venditio pro pretio æſtimando per duos communes amicos, quamuis pendente æſtimatione emptor non ſit in mora ſoluendi pretium, quia ea non obſtante emptor tenetur ad intereſſe venditori *Gabr.conſ.57.lib.1. Caphal.d.conſ.609.Hond.d.conſ.30.per totum lib.1.*
16 Fallit dicta concluſio, quando emptor malitioſè litē aliquam ſubmoueri affectaſſet, vt ſe pretium retineret, & fraudaret venditorem: nam aduerſus hanc malitiā pluribus modis ſuccurritur venditori, vt ſæpè dixi, & habetur *per Menoch.poſt eos, quos adducit de arbitr.iudic.lib.2.caſu 224.per totum.*
17 Vel & poſtremò prouideri poſſet, vt fructus currentes, hoc eſt annua penſio ſit venditoris, ſors autē principalis ſtet pro ſecuritate emptoris, & abſq; illius placito amoueri non valeat; *ita Caroc.d.deciſ.96.ſub nu.13. verſic.Et vidi quandoq;*, vbi addit, id ſibi æquius videri, quàm rigoroſam retētionē, aut ſequeſtrationē, ex qua nec venditor, nec emptor aliquid vtilitatis percipiat.
18 Difficultas eſt, quando cautio hæc præſtanda eſt, an præſtari debeat extrà locum rei venditæ: exēpli gratia. Mœuius vendit fundum Sempronio exiſtentē in territorio ciuitatis Piſauri, cū pacto, quòd Męuius venditor teneretur cōuertere pretium in emptionem prędiorū. Quæritur, an Mœuius poterit emere prædia in alio territorio, quàm Piſaurenſi, ſtante pacto, quòd prædia emantur pro cautione emptoris fundi vēditi in caſu euictionis; & reſpondendum videtur negatiuè, per ea, quæ ſcripſit *Alex.in l.ſi fideiuſſor, §.ſi neceſſaria, ſub num.3. ff.qui ſatiſd.cogantur.*
19 Sed contra facit, quia ſi is, qui ſatiſdationem neceſſariā pręſtare tenetur, ſatiſdare poteſt alibi, quàm in loco iudicij, dummodò non ſatiſdet in loco valdè diſtanti, *ſecundum Bart.in l.de die, §.vltimo nu.1. ff.qui ſatiſd.*
20 *cog.* vel dummodò ſatiſdet in loco propinquo, *idē Bar. in l.ſciendum, §.1.nu.1.ff.eod. Alex.conſ.57. ponderatis verbis ſub n.5.verſ.ſed dubiū facit lib.3.* cum ait, quòd attendi debet ſolum, an locus, in quo reus præſtare vult ſatiſdationem ſit multum remotus à loco, in quo petitur ſatiſdatio, qui ſi non ſit multum remotus audiri debet, aliàs ſecus, faciunt ſcripta *in qu.eſt.22.nu.13. & in-*
21 *fra.* Ergo eodem pacto dicendum eſt, & multò magis in emptione prædiorū in caſu euictionis, quę eſt voluntaria, quę propterea emi poterunt in regione prope locum, in quo forent emenda: dummodo parti ſit cōſultum: quoniā ita non poterit eſſe difficile inuenire prædia emenda pro iuſto pretio, ſicut inuenire fideiuſſorē; & paria ſunt, quod prædium ematur in territorio fun-
22 di vēditi vel in territorio illi vicino, præſertim ſi vnus, & idem eſt iudex, qui iuriſdictionem exerceat in vtroq; territorio, ſicuti etiā tenet *Sigiſmund. Scaccia de appe. quæſt.15.ſub n.144.* vbi teſtatur ita obtinuiſſe à D. Locumtenēte in ciuilibus R.P.D. Auditoris Camerę Apo-
23 ſtolicæ: Addens in omnibus verſari debere arbitrium iudicis, qui inſpecta qualitate loci, perſonarum, & factorum, arbitrabitur quando locus dicatur vicinus, vt & in caſu ſuo reſpondit *Alex.conſ.57.ſub nu.6.lib.3.*

ARGVMENTVM.

Fideiuſſoris præſtatio, an, & quando admittatur in contractu emptionis, & venditionis pro euictione.
Fideiuſſor idoneus quis dicatur.
Denunciatio omiſſa, quando excuſet venditorem, & illius fideiuſſorē ab euictione.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſoris datio admittitur in contractu emptionis, & venditionis.*
2 *Fideiuſſio numeratur inter acceſſoria venditionis, quæ adminicula vocantur.*
3 *Fideiuſſio contractui venditionis, & emptionis accedit, vt eū corroboret, & confirmet pro pretio, & fructibus.*
Et pro euictione, num.4.
Præſertim loci conſuetudine tale quid exigente, nu.5.
Fallit, ſi expreſſa emptoris deprehendatur calumnia, numero 6.
7 *Venditor non tenetur præſtare fideiuſſorem pro manutenenda re vendita.*
Maximè ſi eſt idoneus facultatibus, nu.8.
Neque tenetur fideiuſſorem aliquem præſtare, etiam quòd ſuper re vendita adſit fideicommiſſum conditionale, ſi venditor eſt idoneus facultatibus, licèt auctor contrarium teneat, nu.9.
Primò fallit, vbi per pactum expreſſum conuentum eſt, quòd præſtetur, nu.10.
Secundò fallit, ſi res vendita detegatur obnoxia hypothecæ, num.11.
Tertiò fallit, vt ibidem nu.12.
Quartò fallit, ſi creditor cogatur à debitore accipere in ſolutum pro ſuo credito, nu.13.
Quintò fallit, quando creditor habet debitorem ſuſpectum in diem, vel ſub conditione, qui efficitur de nouo ſuſpectus, num.14.
Sublimitatur non procedere, vbi per emptorem non fuerit ſolutum pretium rei venditæ, nu.15.
16 *Fideiuſſor dicitur auctor ſecundus, & confirmator.*
17 *Fideiuſſor præſtari debet, quando factum eſt ſpeciale pactum*

Digitized by Google

pactum de præſtando, vt in caſibus, de quibus hic.

18 *Fideiuſſor idoneus dicitur, qui habet in bonis quantum releuat, quòd peti poteſt.*

19 *Fideiuſſor idoneus non dicitur, qui habet arcem in qua tueri poteſt, quamuis ſit diues.*

20 *Fideiuſſor idoneus quis ſit, iudicis arbitrio relinquitur.*

21 *Fideiuſſor idoneus dicitur, qui eſt eiuſdem fori.*

22 *Clericus, an dicatur fideiuſſor idoneus, remiſſiuè.*

23 *Fideiuſſor à principio idoneus ſi efficiatur non ſoluendo, vel non idoneus, reſpectu qualitatis rei venditæ, cum dari debet ex legis diſpoſitione, vel ſtatuti, alius dari debet idoneus.*

24 *Extẽditur habere locum, etiã in alijs iudicialibus, n.24.*

Fallit, ſi quis dederit ex conuentione facta cum venditore, vel potius emptore, nu.25.

26 *Fideiuſſor dari non debet, quando conuentum fuit inter partes, quòd venditor debeat cautum, & ſecurum reddere emptorem, etiam ad ſenſum ſapientis ipſius emptoris, ſed cauere tenebitur per ſtipulationem cum obligatione bonorum.*

Ampliatur etiamſi dicatur, caueat mediocriter, nu.27.

Primò limitatur, ſi dictum fuerit, quod idoneè caueatur, quia intelligitur cum fideiuſſore, nu.28.

Secundò limitatur, ſi lex requireret cautionem competentem, nu.24.

30 *Obligatio fideiuſſoria alteratur per clauſulam principaliter, & inſolidum: cùm aliàs fideiuſſor non teneatur ſe ita obligare.*

31 *Obligans ſe ad ſenſum ſapientis emptoris, qualiter intelligatur ſe obligaſſe.*

32 *Obligans ſe principaliter, & inſolidum cum iuramento, dicitur in omnibus, & per omnia effectus principalis.*

Qui ad effectum, vt teneatur, ſufficit, ſi habeat notitiam litis motæ per intimationem, nu.33.

34 *Denunciatio omiſſa non excuſat venditorem, & fideiuſſorem, niſi alleget aliquam rationabilem cauſam, aut aliquid contra ius illius, qui euicit.*

Et vbi requireretur, ſufficeret, ſi ſciret etiam in ſecunda inſtantia, nu.35.

Secundò fallit, quod dicitur de intimatione faciẽda, quando fideiuſſor renunciauit beneficio fideiuſſorum, nu.36.

Tertiò fallit, quando in contractu venditionis interuenit iuramentum, vt quia venditor iurauit emptorem defendere, num.37.

Quartò fallit, quando notorium eſt non competere defenſionem, num.38.

Quintò fallit, quando emptor eſſet pupillus, vel minor, quia fauore minoris in contractibus bonæ fidei, fideicommiſſis, & legatis, mora contrahitur ipſo iure, abſq; interpellatione, num.39.

Primò ſublimitatur vt non procedat, quando minor non habet perſonam legitimam, cui ſoluatur, nu.40.

Declaratur, quando is, qui eſt debitor pupilli, vel minoris, eſſet talis, ad quem tutela, & ſucceſſio eius pertineret, quia petere deberet dari tutorem, nu.41.

Secundò ſublimitatur, quando qui eſt debitor minoris, etiam ipſe eſt minor, nu.42.

Tertiò ſublimitatur, quando dubitatur, an fauore minoris mora ipſo iure contrahatur; ad effectum, vt quis teneatur ad pœnam, nu.43.

Quartò ſublimitatur, quando agitur vtrum ceſſante minori ætate, duret idem effectus moræ irregularis pro tempore futuro, & dicitur quòd non, nu.44.

QVÆST. LXXXVIII.

1 IN contractu emptionis, & venditio-
nis, vt vidimus in præcedentibus
queſtionibus, datio fideiuſſoris ad-
mittitur: nam & ſi fideiuſſio nõ eſt
de ſubſtantia emptionis, *l. non idcircò, C. de contrah. empt.* ſed inter cæ-
tera (quæ vocant) vẽditionis acceſ-
2 ſoria numeratur, vt & traditio, & pretij ſolutio, *l. 5. §.
eadem oratione, ff. de reb. eor. qui ſub tut. vel cura. l. ſi duo
§. ſi quis iurauerit, ff. de iureiur.* quæ alibi adminicula vẽ
ditionis vocantur, *l. pacta conuenta, ff. de contrah. empt.*
quemadmodum, & cætera litis dicuntur *in l. fin. §. 1. in
3 fin. C. de admin. tut.* ita quod contractui emptionis, &
venditionis accedat, vt eum corroboret, & confirmet,
d. l. pacta conuenta, non ſolũ pro pretio, putà ſi emptori
parum fidei habeat venditor, *l. quod vendidi, l. vt res, ff.
de contrab. emp.* verũ etiam pro fructibus ſecundo ven-
ditori maturatis tempore reſtituendis, hoc eſt, ſi fructi-
bus immaturis in agro pendentibus primus venditor
redimat, *vt in ſpecie tradidit Tiraq. de retr. conuent. §. 5.
Glo. 5. Iacob. Marchiſell. in ſilua Pract. qq. quæſt. 100. nu.*
4 6. immò & pro euictione (præſertim loci conſuetudine
5 tale quid exigente, *Caball. de euict. §. 2. n. 15.*) accipitur
*d. l. pacta conuenta, ff. de contraben. empt. l. ſi is, cui, §. ſi is
cui, ff. de euict. l. auctore, C. eod. Corne. conſ. 305. li. 1. Pariſ. conſ. 111. nu. 1. & 11. lib. 4. Bertaz. in tract. de clauſ.
inſtrum. clauſ. 42. Glo. 7. nu. 1. & 2. Nicol. Valla de rebus
dub. tract. 9. n. 8.* vbi diſputat quæſtionem, an fideiuſſo-
ribus denunciandũ ſit, litemq; agi, vt de euictione con-
ueniri poſſint, & negatiuè cõcluditur; cui opinioni ad-
hæret *Glo. in d. l. auctore. Io. Andr. in cap. fin. de empt. &
vend. Bal. in l. libera n. 12. C. de ſent. & interloc. omn. iud.
Iaco. Marchiſell. in d. Silua Pract. qq. quæſt. 86. n. 6. Iaco.
Cuiac. in nouella 4. pag. 43* & nos diximus latè in queſt.
6 Fallit, ſi manifeſta forſan emptoris depræhendatur
calumnia *Bal. in l. non idcircò, C. de cõtrab. empt. Neuiz.
conſ. 37. nu. 9. Caball. d. §. 2. nu. 13.*
7 Regulariter autem venditor non tenetur præſtare
fideiuſſorem pro manutenenda re vendita, *facit tex. in
l. 1. in princ. ff. de peric. & commodo rei vendit. notat Papien. de for. libel. in cauſa vendi. §. promittens nu. 5. Surd.
deciſ. 295. n. 1. conſ. 36. nu. 5. & conſ. 68. nu. 3. lib. 1.* quin
8 etiam, ſi mota lis fuerit emptori occaſione rei ſibi ven-
ditæ, ſi venditor eſt idoneus facultatibus ante pretium
ſolutum, nõ tenetur præſtare fideiuſſorem *ex Vrſill. ad
9 Afflict. deciſ. 171. nu. 1. & 2.* nec minus tenetur fideiuſ-
ſorem aliquem præſtare, etiam quod deueniat ad noti-
tiam, quod ſuper re vendita adſit fideicommiſſum cõ-
ditionale, ſi venditor eſt idoneus facultatibus tradit
Oſaſc. deciſ. 24. ſub n. 8. verſ. Non etiam, de quo vidẽdus
eſt *Surd. deciſ. 183. & deciſ. 295. & quæ ſuperius dixi
q. 38. n. 32. & q. 645. n. 3. & ſeqq.* vbi cõtrarium tenui.
10 Primò fallit hæc concluſio, vbi per pactum expreſsè
conuentum eſt, quòd fideiuſſor præſtetur, *d. l. illud in
prin. & l. emptori in prin. ff. de euict.*
11 Secundò fallit, ſi res vendita detegatur obnoxia hy-
pothecæ, quia tunc venditor tenetur præſtare fideiuſ-
ſorem idoneum, *ſic notat Specul. in tit. de empt. & uend.
§. 1. num. 3. & ſeq. Angel. in l. cum tibi ad fin. C. de euict.
Rip. in l. 1. §. ſi hæres nu. 31. ff. ad Trebell.*

12 Tertiò fallit in caſibus notatis per Glo. in l. qui rem,
in ver. conueniens, C. de euict.

13 Quartò fallit, ſi creditor cogatur à debitore accipe-
re inſolutum pro ſuo credito, in caſibus, in quibus po-
teſt cogere, de quibus per Pract. Papien. in form. reſp. li-
bell. in act. hypoth. §. exceptionem ſolutionis nu. 3. & per
Ioſeph. Ludou. in deciſ. Peruſ. 64. nu. 6. 7. 9. & 10. par. 2.
Burſat. conſ. 84. num. 29. & 30. lib. 1. tunc enim tenetur
venditor, ſeu debitor præſtare hanc fideiuſſionem de
manutenenda re data in ſolutum Roman. conſ. 163. nu.
4. Iaſ. conſ. 9. n. 13. lib. 1. Natta conſil. 344. n. 3. & 4. li. 3.

14 Quintò fallit, quando creditor habet debitorem ſu-
ſpectum in diem, vel ſub conditione, qui efficiatur de
nouo ſuſpectus, quoniam eo caſu cogi poteſt per cre-
ditorem ad ſatiſdandum, vel cauendum cum fideiuſſo-
ribus, alias non ſatiſdando, detinebitur in carceribus,
per text. in l. in omnibus, vbi Caſtr. nu. 2. ff. de indi. habe-
tur latè penès Gomeſ. de contract. tit. locati nu. 6. verſic.
confirmatur per dictũ textum, iuxta doctr. Paul. de Caſtr.

15 Sublimitatur non procedere, vbi per emptorem nõ
fuerit ſolutum pretium rei venditæ, ita Burſat. cõſ. 191.
nu. 1. lib. 2. quo in caſu venditor, quando ſatiſdare non
poteſt, adire poteſt iudicem, & petere, quòd pretium
penès emptorem exiſtens deponatur apud tertium, ſe-
cundum ea, quæ habentur per Caualc. deciſ. 4. nu. 6. & di-
xi in præcedenti quæſtione; & hoc donec ſatiſdet, vel
implicet in bonis immobilibus, vt per eum.

16 Dicitur præterea fideiuſſor auctor ſecundus, vt ait
text. in d. l. illud, & dicitur quoque confirmator, §. & nõ
17 ſolum in Auth. de fideiuſſ. coll. 1. & quando factum eſt
pactum ſpeciale de præſtando, præſtari debet, ad text.
in l. 1. § ſtipulationum in fine, ff. de prætor. ſtipul. vbi Bar.
Paul. de Caſtro, & alij in l. fin. §. 1. ff. de reſcind. vendit.
in l. ſi dictum in princ. de euict. in d. l. pacta conuenta, in
princ. de contrah. empt. Specul. in tit. de empt. & vendit.
§. 1. ver. fideiuſſoris præſtatione nu. 7. Fabian. de Monte
in tract. de empt. & vendit. quæſt. 6. princ. 12. quæſt. nu.
18 51. vbi ponit caſus, in quibus venditor tenetur præſta-
re fideiuſſorem de euictione, vltra hanc, quando eſt ex-
preſſum, & conuentum per pactum, ſcilicet quãdo pa-
ter vendit bona filij, l. 1. vbi Bart. C. de bo. matern. quã-
do ante pretium ſolutum mouetur quæſtio emptori, l.
ſi poſt perfectam, C. de euict. quando venditio per reſcri-
ptum Principis confirmatur l. vniuerſa, vbi Bald. C. de
bon. matern.

Hic quęritur, quis dicatur fideiuſſor idoneus, de quo
latè diſſerit Nicol. Boer. in ſuis cõſuet. in lib. des coſtumes
de tours, tit. 1. art. 24. col. 5. verſ. quæro ergo quis dicatur
fideiuſſor, Iaſ. in l. fideiuſſor in prin. ff. qui ſatiſd. cogant.

Idoneus autẽ fideiuſſor dicitur, qui habet in bonis,
quantum releuat quod peti poteſt, ac debetur Borgn.
in tract. de tutore & curat. num. 191. non tamen dicitur
19 idoneus fideiuſſor, qui habet arcẽ, in qua tueri poteſt,
quamuis ſit diues Menoch. conſ. 2. n. 212. lib. 1. cæterum
20 vtrum quis ſit idoneus fideiuſſor, iudicis arbitrio relin-
quitur, vt notat Bal. in l. vniuerſa ſub num. 3. verſ. in con-
trarium, C. de precib. Imper. offeren. Rebuff. de ſent. exe-
cut. art. 1. Glo. 16. nu. 31. Menoch. in tract. de adipiſc. poſ-
21 ſeſſ. remed. 2. n. 93. debet nihilominus, vt fideiuſſor ido-
neus quis dicatur, eſſe eiuſdem fori Petr. de Rauen. ſing.
969. de quo dic, vt dixi in proximè præcedentib. quęſt.

22 De clerico vtrum ſit idoneus fideiuſſor, cum nõ va-
leat renunciare priuilegio fori, adeundus eſt Rebuff. d.
Glo. 16. nu. 23. & Lanfranch. Balb. in ſuis comman. ca-
elaſ. cent. 3. concluſ. 268.

23 Aduertendũ tamen in propoſito eſt, quòd ſi à prin-
cipio datus fuit fideiuſſor idoneus, qui deinde factus
fuerit non ſoluendo, vel non idoneus, reſpectu qualita-
tis rei venditæ, cum dari debeat ex legis diſpoſitione,
vel etiam ſtatuti, tenetur quis iterũ dare alterum ido-
neum, vt per Vrſill. ad Afflict. d. deciſ. 171. nu. 2.

24 Idemque locum habet in alijs iudicialibus ſecundum
Iaſ. in l. ſi ab arbitro nu. 11. & ſeqq. ff. qui ſatiſd. cog.

25 Fallit etiam ſi venditor eum dederit ex conuentione
facta cũ emptore, Afflict. d. deciſ. 171. n. 7. & in Conſtit.
Regni rubr. 10. de his qui fideiuſſ. n. 4. ad fin. lib. 2.

26 Non tamen dandus erit fideiuſſor, quando conuen-
tum fuit inter partes, quòd venditor debeat cautum, &
ſecurum reddere emptorem etiam ad ſenſum ſapiẽtis
ipſius emptoris; ſed cauere tenebitur per ſtipulationẽ
cum obligatione bonorum Gloſ. communiter recepta in
l. ſi mandato Titij, §. fin. vbi Doct. ff. manda. Specul. d. tit.
de empt. & vendit. §. 1. vbi Io. Andr. in addit. in verſ. ſed
quid in inſtrumento nu. 9. Bart. Ang. & Caſtr. in l. 1. §. 1.
ff. de prætor. ſtipul. Bal. & Iaſ. in l. ſancimus, num. 4. C. de
verb. ſign. & hæc eſt communis ſententia ſecundũ Iaſ.

27 Ampliatur, ſi etiã dicatur, caueat mediocriter; quia
etiam tunc ſufficit cautio cum obligatione bonorum,
l. filio, ff. vt lega. nomi. caue. Felin. in cap. ad noſtram ſub
nu. 8. verſ. quid autem ſi dicatur de iureiur.

28 Primò limitatur, ſi dictũ fuerit, quod idoneè caue-
tur: quia tunc intelligitur cũ fideiuſſore, d. §. fin. & ibi
Glo. & Doct. communiter in l. 1. ff. qui ſatiſd. cog. vbi Soc.
nu. 8. & Iaſ. in d. l. ſancimus nu. 3. Felin. in d. c. ad noſtram
nu. 8. verſ. Idem, vbi res, qui alios adducit.

29 Secundò limitatur, ſi lex requireret cautionem com-
petentem, vt l. ſi debitori, & ibi Gloſ. & Bal. ff. de iudic.
Oldr. conſ. 68. incip. nomine cautionis, Felin. in d. c. ad no-
ſtram nu. 8. 9. & ſeq. apud quem videas alias limitatio-
nes. Bertazol. de clauſ. inſtr. clauſ. 42. Glo 8. n. 2. & infra,
30 qui in Glo ſequenti ponit, quod fideicõmiſſaria obli-
gatio alteratur per clauſulam principaliter, & inſolidũ,
cum aliàs fideiuſſor dandus, non teneatur ſe principali-
ter, & inſolidum obligare, ad notata per Bal. in d. l. ſan-
cimus n. 5. & ibi Iaſ. in fine, qui addit nu. 3. quòd ſi quis
31 obliget ad ſenſum ſapientis emptoris, iſte ſenſus ſapiẽ-
tis debet eſſe, vt legitimè liget & cautè ſecundum natu-
ram contractus, Specul. in §. 1. col. 1. de form. inſtrum.

32 Vbi verò ſe principaliter, & inſolidum obligat cum
iuramento, dicitur in omnibus & per omnia effectus
principalis, vt per Seraph. de priuil. iur. priuil. 88. nu. 1.
Gabr. in tit. de fideiuſſ. concl. 1. nu. 43. & ſeqq. qui ad effe-
ctum, vt teneatur, ſufficit ſi habeat notitiam litis motæ
per intimationem Rota Gen. deciſ. 15. nu. 13. Rota Bono-
nien. in nouiſſ. deciſ. 102. nu. 40.

34 Et quatenus denunciatio omittatur, non etiã ex-
cuſari poteſt, niſi alleget aliquam rationabilẽ cauſam,
aut aliquid cõtra ius illius, qui euicit, doceat, vt per A-
lex. poſt Imol. ibi in l. nõ ſolũ, §. morte n. 47. ff. de non. op.
nunc. Surd. deciſ. 22. Rot. Bon. d. deciſ. deciſ. 102. ſub n. 41.

35 Quinimò, quando etiam denunciatio requireretur,
& neceſſaria eſſet, ſufficeret, ſi ea fieret etiam in ſecun-
da inſtantia, quando actiones auctorum ſunt integræ,
ad Glo. in l. ſi rem, quam ff. de euict. vbi Alberic. num. 4.
Imol. in cap. ſi venditore col. 3. de empt. & vendit. Rota
Bononien. d. deciſ. 102. nu. 45.

Digitized by Google

36 Item fallit, quæ diximus de intimatione facienda, quando fideiuſſor renunciauit beneficio fideiuſſorum. *Rota Bononien.deciſ.77.nu.41.in nouiſs.*

37 Tertiò fallit, quando in contractu venditionis interuenit iuramentum, vt quia venditor iurauit emptorem defendere: quia tunc tenetur etiam abſque interpellatione, prout, & eius fideiuſſor. *Rebuff.de dilat.art.5.Gl. vnica,nu.35. Barz.deciſ.16.nu.12. Seraphin. de priuil. iuram.priuileg.49. Rota Roman.coram R.P.D.Cantuccio epiſcopo Lauretano in Neapolitana reſtitutionis in integrum 14.Aprilis 1578.in nouiſs.deciſ.69.num.3.& 4. par.2* .vbi de magis communi.

38 Quartò fallit, quando notorium eſt non competere defenſionem venditori. *Rebuff.d.artic.5.Gloſ.vnica, num.37.Capyc.deciſ.106. Pute.deciſ.178.part.3.Hier. Lauren.deciſ.Auen.111.nu.7.&* 8.

39 Quintò fallit, quando emptor eſſet pupillus, vel minor, quia fauore minoris in contractibus bonæ fidei, fideicommiſſis, & legatis, mora contrahitur ipſo iure abſque interpellatione. *Rebuff.d. Gloſ.vnic.nu.34.Carpan.ad ſtatut. Mediola.cap.43.num.10.Surd.deciſ.179. nu.6.Mareſcot.var.reſol.lib.2.cap.126.num.16.& cap. 112.nu.*48.vbi copioſè proſequitur caſus, in quibus nō requiritur denunciatio, *latè Stepha. Gratian. diſceptat. Foren.cap.241.nu.1.& ſeqq.lib.2.*

40 Primò ſublimitatur præcedens fallentia, ſeu limitatio, vt non procedat, quando minor non habet perſonam legitimam cui ſoluatur, quoniam tūc debitor ipſo iure moram non incurrit. *Honded.conſil.36.num.15. lib.2.Vincent.Franch.deciſ.16.nu.1. Gratian.d.c.241.d nu.10.vſque ad 23.*

41 Declaratur hæc ſublimitatio vt non procedat, quādo ille, qui eſt debitor pupilli eſſet talis, ad quem tutela, & ſucceſſio eius pertineret, quia petere deberet dari tutorem. *Franch.d.deciſ.16.nu.6. Rota coram D. Pęnia in Romana bonorum,14.Ianuarij* 1600.refert, ac ſequitur *Gratian.in d.cap.241.nu.24.& 25.*

42 Secundò ſublimitatur, quando ille, qui eſt debitor minoris, etiam ipſe eſſet minor, quia tunc inter ſe colliderentur priuilegia, & melior eſt conditio poſſidentis *Franch.d.deciſ.16.nu.3.Gratian.d.c.241.nu.51.& 52.*

43 Tertiò ſublimitatur, quando dubitatur, an fauore minoris mora ipſo iure contrahatur, ad effectum, vt quis teneatur ad pęnam. Et non incurri verius videtur, *vt per Gratian.d.cap.241.nu.43.& habetur per Card. Tuſch. qui plura addit to.3.litera E, concluſ.353.nu.68. & 69.*

44 Quartò ſublimitatur, quando agitur, vtrum ceſſante minori ætate duret idem effectus moræ irregularis pro tempore futuro; & reſoluitur quod non, *ex notatis per Salycet.in l.in minorum, in fine ſub num.6.verſic. hinc eſt, quod minore. Hier.Gabr.conſ.121.nu.60.lib.1. Franch.d.deciſ.16.num.4.& 11.Munoz.de ratiocin.adminiſtr.cap.15.nu.33.*

ARGVMENTVM.

Hæredes ex obligatione fideiuſſoris de euictione, an conueniri poſſint.

Fideiuſſor euictionis, quando appellet à ſententia, licet venditor appellare nō poſſit.

Et quo nomine appellare debeat.

Item, an per fideiuſſoris comparitionem ſētentiæ executio impediatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes ex obligatione fideiuſſoris, de euictione conueniri non poſſunt.*

Et de ratione,nu.2.

Primò declaratur procedere, quatenùs hæres ex ſua perſona dominium vendicat: at ſecus, quatenùs fideiuſſor ad id, quod intereſt rem euictam non eſſe, conueniri poterat,nu.8.

Extenditur, vt fideiuſſores contractus, qui de euictione emptori promittunt, non liberentur per lapſum anni, ſed cogantur ſtare pro tali euictione per 30.annos, numero 9.

At quod immò non ſufficiat diu ſtetiſſe in obligatione, numero 10.

Secundò declaratur habere locum eo magis, ſi talis extet conſuetudo in loco,nu.11.

3 *Hæres fideiuſſoris iure proprio rem ab auctore ſuo venditam vendicare poteſt, dummodò non fuerit propria.*

4 *Filius admittitur ad vendicandum ex iure retractus bona alienata.*

Etiam ſi ſit hęres patris,nu.5.

6 *L.venditrici, C. de reb.alien. non alien.non extenditur ad hæredem fideiuſſoris de euictione obligati, & qualiter loquatur.*

7 *Hæres facto defuncti contrauenire poteſt, quando ius ſibi competit ex propria perſona.*

12 *Emptor non agit aduerſus fideiuſſorem de euictione, niſi re cum effectu euicta, & auocata.*

Nec ſufficit ſententia lata, niſi ſit executa,nu.13.

Nec minus brachium militare conceſſum, niſi conſtet de relatione executionis factæ,nu.14.

Et vbi res euincitur, agitur non prima actione, ſed ex ſtipulatu,nu.15.

16 *Sententia lata contra principalem debitorem non exequitur contra fideiuſſorem abſque nouo proceſſu.*

17 *Fideiuſſor euictionis appellat à ſententia, licet principalis appellare non poſſit: dummodò appellet infra legitima tempora appellandi.*

Et appellare debet nomine eius, pro quo fideiuſſit, numero 18.

Sed quod immò appellare debeat nomine proprio, numero 19.

Quod procedit in fideiuſſore contractus, etiamſi ſit fideiuſſor de iudicatum ſoluendo,nu.20.

Fallit in fideiuſſore iudicij, ideſt apud acta: quia poteſt executiuè conueniri, nec ideò appellare poteſt, numero 21.

22 *Fideiuſſor appellare poteſt ad inſtar cuiuslibet tertij, & appellando impedit executionem.*

Quòd qualiter procedat, habetur nu.23.

Primò ampliatur, etiamſi ſententia habeat vim rei iudicatæ contra condemnatum,nu.24.

Secundò ampliatur, vt iudex ad quem ob tertij appellationem poſſit reuocare interlocutoriam, nu.25.

Tertiò ampliatur, vt poſſit appellare etiam ad excludendum vtrunque litigantem,nu.26.

Quod

Quod exemplificatur, nu.27.
Dum tamen appellet infra legitima tempora, nu.28.
Et quæ ſit differentia inter admiſſionem ad appellationem, & admiſſionem ad litem, nu.29.
30 *Lis non retardatur per admiſſionem tertij ad litem inter actorem, & reum, licet cum eo lis initianda ſit à capite.*
31 *Tertius, quamuis nolit, vel non poſſit appellare eo quia non ſit in tempore, tamen poteſt ſine appellatione ſe opponere, ac impedire executionem, & nu.32.*
33 *Tertius poteſt opponere nullitatem, & auditur pro ſuo intereſſe.*

QVÆST. LXXXIX.

1 AN hæredes ex obligatione fideiuſſoris de euictione conueniri poſſint, ſępè quoque dubitatur.
Et non poſſe, videtur *ex text. l.fin. C.de euictio. Beno.in cap.ſi quis preſbyterorum num.46. de reb.eccleſ.non alien. Gaſpar Caballin. in tractat. de euict.§.5.ſub num.2.verſ.tertio limita.ex Salycet. Curt. iun.Cephal. Menoch. & Phanuc. Houd.conſ.3.num.72. lib.1.* Rationem quærit *Ari. Pinell.in l.1.part.3.nu.3. C.de bon.mater.* & concludit, id eſſe ob diuerſam ratio-
2 nem, quæ eſt inter venditorem, & fideiuſſorem, ac vtriuſque hæredem. Et ideò diuerſum quoque ſtatuendum eſſe; etenim venditor rem, vt ſuam vendit: vnde nec ipſe, nec illius hæres ſaluo pudore, rem ſemel venditam ab emptore auocare poſſunt; non ſic tamen eſt in fideiuſſore, vel illius hærede, quoniam fideiuſſor fideiubens non fatetur rem venditam eſſe ſuam; ſed pro
3 intereſſe ſolum euictione ſequuta fidem interponit: quare ipſius hæres iure ſuo proprio rem illam, dummodò non fuerit fideiuſſoris propria, vendicare non prohibetur, *d.l.fin. iuncta l.exceptione, C.de euict.*
4 Nam vt alias diximus in hoc eodem tractatu, non obſtante diſpoſitione *l.cum à matre, C.de rei vendic.* filius admittitur ad vendicandum ex iure retractus bona à patre alienata *cap. conſtitutus vbi Henrich. Boich.*
5 *nu.4.de in integr.reſtit.* licet enim ſit filius & hæres patris, tamen vendicat, non tanquam hæres, ſed tanquam agnatus, cum nullus ſit proximior agnatus, quā filius, *l filius, ff. de ſuis & legit.* neque hoc in caſu filius dicitur contrauenire facto defuncti patris, quoniam pater non tenebatur de hac euictione procedere ex poſt virtute legis, & non ex ipſius facto, & culpa, *l.Lucius Titius, ff.de euict. Decian.conſ.81.in princ.lib.3.*
6 Et quamuis idem *Decia. conſ.121. num.151. 32. & 33.eod.vol.* reſponderit, hæredem nec etiam ex perſona propria facto defuncti contrauenire poſſe, *per l.venditrici, C.de reb.alien.non alien.* Id tamen ad hæredem fideiuſſoris de euictione obligati extendi non poteſt, de quo etiam *d.l. venditrici*: nihil diſponit; nam de ſucceſſore venditoris loquitur, ſicuti etiam conſiderauit *Menoch.conſil.89.nu.112.& 113.lib.1.& Ioſeph Ludouic.*
7 *concluſ.16.num.30.* Siquidem pro comperto habemus, quod hæres facto defuncti contrauenire poteſt, quando ius ſibi competit ex perſona propria. *Bal.conſ.215. lib.2. Dec.conſ.495.nu.55. Corne.conſ.22.num.5. & 7. lib.2. Nat.conſ.470.nu.15.& 16. Hond.conſ.14.nu.34. & 35.lib.1. Gamma deciſ.8.n.3.* & ideò dicta ſuperius.

8 Primò declara procedere, quatenus hæres ex ſua perſona dominium vendicat, de euictione non teneatur; & per conſequens ei obſtat exceptio rei venditę, ac traditæ, licèt ea obſtitiſſet ſuo prædeceſſori, *l. exceptione, C. de euict.tot.tit. ff. de except. rei vendi. & tradi.* at ſecus, quatenùs fideiuſſor ad id quod intereſt rem euictā non eſſe, cōueniri poterat, *iuxta l.ſi in venditione l.euicta, ff.de euict.* quoniam eatenus etiam aduerſus hæredem enictionis cauſa durat, *dict.l.vlt.in fine, C.de euict. Nicol.Vall.de reb.dub.tract.10.verſ.altera, & ſecunda*
9 *erit ratio.* Quod quidam extendunt, vt fideiuſſores contractus, qui de euictione promittunt emptori, nō liberentur per lapſum anni, ſed cogantur ſtare pro tali euictione per 30.annos. *Matth. Coler. in deciſ. German.8. nu.15.& deciſ.28.nu.6.Lipſenſ.deciſ.213.lib.3.*
10 Veriùs tamen dicitur non ſufficere fideiuſſorem diù ſtetiſſe in obligatione: nam ex quo obligatus ſub conditione, videlicet, ſi res euincatur, donec euictio ſequatur agere non poterit; & ſic immineat euictio in limine contractus, *ad text.in l.ſi poſt perfectam, C.de euict. Bald.in l.ſacere, ff.ſolut.matr.Marſil.in rubr.de fideiuſſ. nu.225.Muſcatell.in pract.de fideiuſs.par.2.q.4.nu.12. qui addit Frec.de præſenta.inſtr.par.7.quæſt.6.*
11 Secundò declaratur eo magis procedere, ſi forte talis ſit in aliquo loco conſuetudo, quæ licet iuri ſcripto ſit contraria *l.fideiuſſoris, C.de fideiuſſ.* æquitati tamen naturali non contrariatur, *l.vnic.C.vt nullius ex vicar. lib.11.*
12 Sed qualiter emptor contra fideiuſſorem agat de euictione, modo diſſeramus.
Emptor igitur ad hoc, vt contra fideiuſſorem de euictione agere valeat, requiritur, quòd nedum ſententia lata ſit ſuper euictione, ſed etiam quod executio ſit facta, & emptori fuerit rei auocata poſſeſſio; & ideò emptor, donec poſſidet, non agit de euictione contra fideiuſſorem, neque illius hæredem, *l.euictis, ff.de euictio.l.fideiuſſor euictionis, ff.de doli except.Bald.conſil.3. Titius lib.1. Socin.ſen.conſ.199. ſub nu.8.lib.2. Capoll.*
13 *cautel.71.& 177.* & ita non ſufficit ſententia lata, niſi
14 ſit executa; immò non ſufficit brachium militare conceſſum, niſi conſtet de relatione executionis factæ *l.habere licere, ff.de euict.l.qui rem, C.eod. Alex.conſil.117.*
15 *nu.4.& 7.lib.7.& conſil.117.nu.25.lib.1.* & ſi vbi res euincatur, non agatur primæua actione; ſed ex ſtipulatu de euictione *Bart.in l.cum quis, §.ſi hominem, & in l.ſi aliam, in fine de ſolut. Alex.in l.fin.de condi.ob cauſ.*
16 Neque propterea dictis adimpletis, ſententia lata contra principalem exequitur contra fideiuſſorem contractus, ſed requiritur nouus proceſſus *Bart.in l.1.ſub n.1. ff.iudi.ſolui. Nat.conſi.345.num.1. Aſin.in praxi.§ 31. cap.2.ampliat.22.nu.2.* qui alios adducit, de communi *Bart.in d.l.1.nu.1.& 2. Aug.Aret.in l.à ſententia, ſub nu.2.verſ.ex quo infertur, ff.de appell. Modern.in tract.*
17 *de proceſs.execut. par.2.cap.2.num.6.* & iſte fideiuſſor appellare poteſt, quamuis appellare nō poſſit debitor principalis, dummodò appellet infra legitima tempora, *per tex.in d.l.à ſententia, & ibi Bart.num.2.ff.de appell.& rela.Specul.in tit.de appell.§.1.ſub num.1. Surd. conſ.271.ſub nu.16.verſ.à prædictis, & nu.17.& ſeqq. lib.2.* licèt non teneatur appellationem proſequi *Specul.d.§.1.ſub nu.2.verſ.breuiter.*
18 Cæterum dubium reſtat, an is appellare debeat nomine proprio, & pro ſuo intereſſe, vel nomine principalis:

palis: nam tex. in d. l. à ſententia, videtur decidere, quod
debeat appellare nomine eius, pro quo fideiuſſit. At
Part. in l. 2. §. ſ. d. ſi alius, nu. 1. ff. quando appell. ſit neceſ-
ſe; quem in eadem l. refert, ac ſequitur Ang. Aret. & ex
eo Ruginell. in tract. de appella. §. 2. cap. 4. nu. 24. voluit,
quod non debet appellare nomine alterius, ſed nomi-
ne proprio, & pro intereſſe proprio.
20 Quod indiſtinctè procedit in fideiuſſore cõtractus,
etiam ſi ſit fideiuſſor de iudicatum ſoluendo. Surd. d.
conſil. 271. ſub nu. 39. lib. 2. qui ait, quod ſi quis fideiuſ-
ſit per contractum pro Titio, & promiſit ſoluere iudi-
catum, non poteſt Titio condemnato executiuè cõue-
niri, & ſic appellare poteſt. Ruginell. d. §. 2. c. 1. num. 27.
21 At ſecus ſi ſit fideiuſſor iudicij, ideſt apud acta, quia
poterit executiuè conueniri; & ideò appellare non po-
teſt. Surd. d. conſ. 271. ſub num. 36. verſ. ſecundo, & num.
ſeq. & Ruginell. vbi ſupra.
Ad præmiſſa notandũ inſuper eſt, quod iſtius fideiuſ-
22 ſoris appellatio impediret executionem ſententiæ latæ
contra condemnatũ, ad inſtar cuiuſcunque tertij. Ant.
de Butrio in c. veniens, ſub nu. 10. verſ. oppono, quod non
impediat, & ibid. Franc. Aret. nu. 15. de teſtib. Abb. in c.
cum ſuper nu. 5. in fine, & num. 16. verſ. ſi vero viuit. de
ſent. & re iudica. Rebuff. de lit. obligat. art. 1. Gl. 10. num.
11. Didac. Couar. pract. quæſt. c. 16. num. 1. Contard. in l.
vnica. limit. 23. nu. 17. C. ſi de momenta. poſſ. Menoch. de
adipiſc. poſſ. remed. 4. quæſt. 100. num. 849. Lancellot. de
attenta. part. 2. cap. 12. ampliat. 14. nu. 2. qui ſub nu. 4.
& 5. dicit impedire executionem, quia operatur effe-
ctum ſuſpenſiuum, & probari videtur ex cap. ſuper eo.
de offi. & poteſt. iud. deleg. & in fiſco, quod poſſit vti ter-
tius executionem ſententiæ latæ contra feudatarium,
ſuper caſtro impedire, eo quia habet intereſſe, tum,
quia tenetur de euictione, tum etiam, quia feudatarius
eſt obligatus ſoluere pro feudo, tenuit Rota coram Ca-
pizuceo, vt refert Caputaqu. deciſ. 331. ſen 6. executio-
23 nem par. 1. quæ procedunt non ſolum in caſu, quo ter-
tius appellat, antequam ſententia in iudicatum trãſeat,
& cuius executionem poſſet idcircò etiam condemna-
tus appellando impedire; ſed etiam in caſu, quo appel-
lat, poſtquam ſententia contra cõdemnatum lata vim
habet rei iudicatæ; vel quia condemnatus ab ea nõ ap-
pellauerit, & tempus ad appellandum ſit lapſum: vel
quia ſit tertia, & vltima ſententia conformis, qua non
obſtante tertius appellare poteſt, & appellando impe-
diet executionem, vt in caſu trium ſententiarum con-
formium propriè loquitur Ruginell. in d. tractat. de ap-
pellat. §. 2. cap. 1. num. 49. quo in caſu ſunt intelligendi
Doct. adducti ſub nu. præcedenti.
24 Primò ampliatur, vt tertij appellatio non ſolum im-
pedire poſſit executionem, vt dixi, ſed efficiat, vt licet
iudex reuocare non poſſit ſententiam interlocutoriam
à qua fuerat bis appellatum, & bis confirmata. Abb. in
cap. cum ceſſante num. 13. coſ. 3. Franch. nu. 12. limit. 3.
Card. Alex. nu. 40. Fallent. 3. & Dec. nu. 45. de appellat.
Felyn. in c. qualiter, & quando il primo num. 10. de accu-
ſat. Alex. in l. quod iuſſit, nu. 21. & Rip. nu. 25. ff. de re iu-
25 dica. vnde licet appellationis iudex à diffinitiua poſſit
de illa interlocutoria amplius cognoſcere. Bal. in l. vni-
ca ſub nu. 5. C. ne liceat vna ead. conſ. Abb. in cap. dire-
ctè, nu. 8. de appellat. Marant. in ſuo Speculo par. 6. art. 2.
princ. in ver. & quandoque appellatur limit. 1. num. 280.
nihilominus reuocare poterit interlocutoriam, ſi ter-
tius comparuerit, qui ignorauit cauſam agi, & appella-
uerit, & docuerit de ſuo intereſſe. Felyn. in cap. qualiter,
& quando, ſub nu. 13. Fallent. 3. limit. 2. de accuſat.
26 Tertiò ampliatur, vt procedat non ſolum in tertio,
qui appellet ad defendendum condemnatum, verum
etiam in tertio, qui appellet ad excludẽdum vtrumque
litigantem à iuribus, de quibus agitur: ex quo vt tertius
admittitur ad appellandum, & ſatis eſt oſtẽdere, quod
ſua interſit ſententiam non eſſe ſic latam, l. à ſententia.
ff. de appellat. & relat. Pract. Papien. in form. appellat. à
ſent. diffinit. in §. ſeu Glo. coram vobis, ſub n. 5. quodque
is, cuius intereſt, poſſit appellare, ideoque ſi cohæres
patiatur ſe cõdemnari in præiudicium cohæredis, poſ-
ſit cohæres appellare, licet ſit tutus, etiam ſine appella-
tione, voluit Specul. in tit. de appellat. §. 1. ſub num. 1. ac
ſequitur Ruginell. in tract. de appellat. §. 2. cap. 1. nu. 22.
& 26. & probatur in d. l. à ſententia. Etiamſi nullo mo-
do interuenerit in prima inſtantia. Abb. in c. cum ſuper
nu. 3. de ſent. & re iud. & Ruginell. in d. §. 2. ca. 1. nu. 24.
27 & 25. vbi ponit exempla in emptore, & venditore, vt
puta, quando venditor ſuſcipit defenſionem litis motæ
cõtra emptorem, cum ei ſuccumbenti teneatur de eui-
ctione, vel cum legatarius aſſiſtit liti motæ contra hæ-
redem ſuper inualiditate, ac reſciſſione teſtamenti, vt
tradit Didac. Couar. pract. quæſt. cap. 13. ſub nu. 1. & 3.
28 & prædicta locum habent, dummodò iſte tertius, vt
diximus, appellet infra legitima tempora.
29 Differentia autem quoad admiſſionem appellatio-
nis tertij, & admiſſionem ad litem, eſt ea, nempè, quia
quando aſſiſtit vt defendat vnum ex litigantibus, ad-
mittitur in ſtatu, & terminis, in quibus tunc temporis
cauſa reperitur, vt alijs diximus, ac tradit Couar. dicto
cap. 13. nu. 1. At in eo, qui accedit ad litem, vt excludat
vtrunque, quia cum eo lis agẽda eſt à principio, & cun-
cta ex integro ſunt repetenda, vt per eundem Couar. d.
cap. 13. & ex communi cap. 14. nu. 3. ad fin. verſ. hacte-
30 nus, non tamen interim retardatur lis inter actorem,
& reum. Couarr. d. ca. 14 ſub num. 4. verſ. quandoque ter-
tius, ibi, nos verò contrarium.
31 Porrò vbi tertius nolit, vel non poſſit appellare, eo
quia lapſum ſit tempus, poterit tamen ſe opponere, &
impedire executionem, adſcripta per Ludo. Rom. conſil.
69. viſo quæſtionis themate in fine. Alex. conſ. 15. viſo,
& conſiderato nu. 5. lib. 6.
32 Quodque tertius apponens, ſi incontinenti doceat
de iure ſuo, impediat executionem, tradit Nicol. Boer.
deciſ. 79. breuiter, nu. 1. & quod audiatur ad impedien-
dum executionem trium ſententiarum conformium,
nec ei obſtet Clem. vt calumnijs, quæ procedit inter
ipſos litigantes, decidit Rota deciſ. 13. de ſentent. & re
iudica. in antiq. Vant. in tractat. de nullita. tit. quis poſſit
dicere de nullita. ſub num. 18. verſic. tertio ampliando, de
magis recepta teſtatur Alexand. conſil. 84. in cauſa, quæ
vertitur. num. 8. verſic. vnde videmus in fine, lib. 3. Rota
diuerſ. deciſ. 320. fuit, ſub nu. 1. par. 1. Hier. Gobr. conſil.
28. num. 42. libro ſecundo, de communi fidem facit Co-
uar. pract. qq. cap. 15. ſub num. 9. verſic. hinc apertiſſimè.
Felyn. in d. cap. qualiter, & quando, il primo, num. 13. de
33 accuſat. vbi, quod tertius poteſt opponere nullitatem,
& auditur pro ſuo intereſſe, licet reus, qui ſuccubuit in
illis, non poſſit, vt ibidem per eum poſt Card. de com-
muni teſtantem.

AR-

ARGVMENTVM.

Species ſoluta ſi euincatur, & debitor ſoluendo non ſit, an fideiuſſor conueniri poſſit.

Fideiuſſor euictionis vt repetere valeat à venditore, an ſufficiat confeſſio emptoris, ſeu creditoris.

SVMMARIVM.

1 *Species ſoluta ſi euincatur, fideiuſſor conueniri non poteſt.*

Contrarium ex veriori habetur, nu. 6. & ſeq.

2 *Solutione eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio.*

Primò ampliatur procedere, etiam quod ſolutio fiat à tertio, nu. 3.

Secundò ampliatur, etiam quod res data inſolutum euincatur, nu. 4.

5 *Actio ſemel extincta non reuiuiſcit.*

7 *Principale vbi tollitur ex rigore, non tollitur acceſſorium, quod ex æquitate ſuſtinetur.*

8 *Emens cenſum pro perſona nominanda in actis talis notarij, quam interim pro ſufficienter nominatam haberi voluit, non poteſt exigere cenſum, & venditor illum extinguendo, ſi illi ſoluit, malè ſoluit.*

Ratio redditur, quia venditor, in quo præſumitur ſcientia, tenetur inueſtigare, nu. 9.

10 *Venditio ſi ob læſionem vltra dimidiam iuſti pretij reſcindatur, fideiuſſor de euictione liberatus cenſetur.*

Et quatenùs fideiuſſor conueniatur, debitor principalis liti aſſiſtere poteſt, & exceptionem proponere quæ fideiuſſori competit, nu. 12.

11 *Actio mandati fideiuſſori competit contra debitorem.*

Declaratur tunc fideiuſſori competere mandati actionem aduerſus debitorem principalem, quando vtitur iure communi: ſecus ſi vtatur iure ſpeciali, nu. 13.

14 *Fideiuſſor euictionis, vbi ſoluit, poteſt repetere à venditore, pro quo fideiuſſit, debitum, dum tamen ei culpa imputari non poſſit, eique ſolutionis inſtrumentum prodeſt, ſi de vera manutentione loquatur, ſecus ſi de confeſſione fidem facit.*

Contra tamen ex communi habetur, nu. 15. & ſeqq.

Declaratur vt locum habeat, ſi fuit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ; vel ſi lapſum ſit tempus opponendi huiuſmodi exceptionem, nu. 19.

Primò limitatur quod dicitur, fideiuſſorem à venditore, ſeu debitore principali repetere poſſe, quod ſoluit principali creditori, non procedere, ſi fideiuſſor ex mera liberalitate creditoris ſit liberatus, quia tunc repetere non poteſt, nu. 20.

Sublimitatur, ſi creditor fideiuſſori debitum acceptum tulerit ex cauſa remuuerationis, nu. 21.

Ampliatur idem dicendum, ſi fideiuſſor fuerit liberatus in teſtamento iure legati, vel donationis cauſa mortis, numero 22.

Secundò limitatur non habere locum, ſi fideiuſſor donandi animo fideiuſſit, nu. 23.

Tertiò limitatur non procedere, ſi quis fideiuſſerit de mandato teſtatoris, quia tunc non eſt fideiuſſor voluntarius, ſed neceſſarius, nu. 24.

Quartò limitatur vt ſibi non vendicet, ſi hæres fideiuſſoris ex mandato ipſius ſoluerit, nu. 25.

16 *Confeſſio vera, probat numerationem.*

17 *L. duobus, §. 1. & ibidem Gloſ. ff. de iureiuran. quomodo procedat.*

18 *Solutio ficta non ſufficit, quando veram excludit.*

26 *Fideiuſſor, qui ſoluit, agere poteſt aduerſus debitorem principalem abſque ceſſione actionis, quæ ei à creditore fieri debet, vt ſibi ſatisfiat de pecunia, quam ſoluit, ac de omnibus damnis, expenſis, & intereſſe paſſis dicta de cauſa.*

Ampliatur, etiam ſi multiplicauerit ſummam, in quam fideiuſſit ex ſumptibus iuſta cautione factis, numero 27.

28 *Promittens de euictione non poteſt euincere.*

Fallit in hærede fideiuſſoris, nu. 29.

QVÆST. XC.

1 SPecies ſoluta ſi euincatur, & debitor ſoluendo non ſit, quæritur, an fideiuſſor conueniri poſſit; & videtur quod non: quia cum ſemel illius obligatio fuerit ſublata, *l. eleganter in princip. ff. de pignor. actio. l. cum principalis, ff. de regul. iur. Bal. in l. & ſi poſt rem, §. ſi fideiuſſor. ff. de tranſact.* amplius reuiuiſcere non poteſt, *l. qui res, §. aream, ff. de ſolut. l. ſi*
2 *pupillus, ff. ad l. Falcid.* vbi quod ſtante, quod ſolutione eius quod debetur, ſublata dicitur omnis obligatio. *Surd. conſ. 82. nu. 1. lib. 1. & conſ. 385. nu. 1. lib. 3.* quam-
3 uis ſolutio fieret à tertio *l. ſoluendo, ff. de neg. geſt. l. ſolutionem, ff. de ſolut. l. tale pactum, §. poſt diuiſionem, in fine, vbi Fulgoſ. & Caſtren. ff. ſi cert. pet. Surd. deciſ. 143.*
4 *nu. 2.* vbi ampliat, licet res data inſolutum euinceretur: quia nihilominus creditor non poteſt redire ad primęuam actionem. *Idem Surd. conſil. 145. per totum lib. 2. iuxta d. l. eleganter, ff. de pignor. actio. l. ſi prædium C. de*
5 *euict. l. ſi libera, C. de ſent.* tanquam actio ſemel extincta non reuiuiſcat, *l. eius, qui. §. fin. ff. de iure fiſci l. inter ſtipulantem, §. ſacram. in prin. ff. de verb. oblig. l. Mæuius, §. duobus, ff. de legat. 2. Gloſ. in l. qui res, §. aream, ff. de ſolutionib.*

6 Contrarium tamen verius eſt, vt ſcilicet ſuadente æquitate vtilis actio contra fideiuſſorem detur, quia nõ niſi ex euentu liberatus intelligitur *argum. d. l. qui res in*
7 *princ. & l. Titius, ff. de iure fiſci*: cum enim tollitur principale ex rigore, nõ tollitur acceſſorium, quod ex æquitate ſuſtinetur *Bart. per illum tex in l. debitor in princ. ff. ad Trebell. vbi etiam Alex. nu. 6. & ita tenuit Specul. in tit. de fideiuſſ. in fine, nu. 24. & fuit in Rota deciſum, teſte Puteo deciſ. 450 incip. licet ſit communis opinio. lib. 1.* refert, ac ſequitur *Card. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 16. tit. 20. nu. 24.*

8 Simile eſt quod dicimus de emente cenſum, cum declaratione, quod illum emit pro perſona nominanda in actis talis notarij, quam interim pro ſufficienter nominata haberi voluit, non enim poſtea requiritur alia intimatio, ſi aliquis nominetur. Ideò ſi venditor cenſus illum extinguat, & ſoluit eidem, qui cenſum emit, malè ſoluit. *Rota coram Illuſtriſs. D. Card. Caualerio in*

Rauen-

Digitized by Google

Rauennaten.conſ. s 16. *Iunij* 1607. & ſic adhuc tenetur venditor erga nominatum, ex quo cum ſciret ex eo-
9 dem contractu cenſus illum non emiſſe pro ſe; ſed pro nominando, in eo prȩſumitur ſcientia, quia tenetur inueſtigare. *Innocent.in c.veniens.de fil.presbyt.Gloſ.in c.innotuit.in ver.ignorantiam.de elect.Abb.in cap.pen.de reg.iur.Pariſ.conſil.93.num.53.lib.1.Pute.deciſ.268.nu.3.lib.1.*

10 Illud verò ſciendum eſt, quod ſi venditio ob læſionem vltrà dimidiam iuſti pretij reſcindatur *per l.2.C.de reſcind.vendit.* fideiuſſor venditoris, qui de euictione promiſit, liberatus cenſetur, eum alioquin vẽditor fru-
11 ſtra ageret, qui mandati actione à fideiuſſore conueniri poteſt, vt indemni ſeruetur, *cap.peruenit.de fideiuſſor.l.qui fidem, & l.qui patitur,ff.manda. & l.fideiuſſor.*
12 *C.eo.* quare debitor principalis aſſiſtere poteſt liti motæ aduerſus fideiuſſorem, & exceptionem proponere, quæ competit fideiuſſori, *l.idemque, §. generaliter, ff.manda.Alber.in l.2.nu.20.C.de reſcind.vend.& in l.1.nu.1.Fulgoſ.nu.4.Paul.de Caſtr.nu.3.Alexan.num.2.Iacobi.à S.Georg.num.2.& 3.de fideiuſs.min.Ari.Pinellus in d.l.2.par.2.cap.3.nu.43.& ſeqq.C.de reſcind.vendit.*

13 Declaratur tamen tunc fideiuſſori competere mandati actionem aduerſus principalem debitorem, quando vtitur iure communi, vt putà, cum petit reſcindi vẽditionem, quia eſt lȩſus vltrà dimidiam iuſti pretij, *vt in d.l.2.& cap.cum dilecti de empti.& vendit.* ſecus autem ſi vtatur iure ſpeciali, veluti ſi ſit minor, &c. propter læſionem petat ſe in integrum reſtitui, quia tunc reſtitui poteſt etiam aduerſus fideiuſſorem, *per d.l.1.de fideiuſs.min.Cardin.Mant.in d.tract.de tacit.& ambig.conuent.lib.16.tit.20.nu.25.*

14 Quando autem fideiuſſor euictionis ſoluit, poteſt repetere à venditore, pro quo fideiuſſit, debitum, dum tamen culpa ei imputari non poſſit, eique proderit inſtrumentum ſolutionis factȩ, quod fidem faciet aduerſus venditorem, ſi de vera numeratione loquatur *Bart.in l.duobus, §.1.num.2.ff.de iureiur.Paul.de Caſtr.conſil 64.ad fin.verſ.quarta ratio lib.1.Alex.in d.l.duobus, §.1.nu.2.& conſil.90.nu.2.& 3.lib.3.Rip.in l.2.ſub nu.*
15 *35.C.de edẽ* at ſecus, ſi ficta ſit ſolutio; veluti, ſi fideiuſſor probet confeſſionem creditoris, quod debitum ſibi fuerit ſolutum. *Glo.in d.l.duobus, §.1.* quam ſub dubius ſequitur *Bart.ibidem, nu.2.& 3.& ibidem Alex.nu.2.* vbi dicit, dictam Glo. eſſe valdè notabilem, & communiter receptam. *Roman.in l.prædia.num.9.ff.de acquir.poſſeſs.*

Contrarium tenet *Salycet.in d.l.duobus, §.1.num.2.in fine, & Paul.de Caſtro ſub nu.2.verſ.ego habui de facto,* dicens ita ſe conſuluiſſe, prout legitur *conſ.64.lib.1.* additque ſic etiã de iure fuiſſe reſponſum à *Franc.Tigrino de Piſis,* & hanc contrariam ſententiam ſequitur etiam *Alex.in d.l.duobus, §.1.ſub nu.3.verſ.ego teneo iſtam vltimam opinionem;* & dicit Bar. ita quoque conſuluiſſe conſ. incip. Titius promiſit Sempronio, quod
16 eſt *conſ.60.lib.1.* Confeſſio enim veram probat numerationem, *l.Publia, ff.depoſit.* & quemadmodũ huiuſmodi confeſſio prodeſt debitori, vt liberetur, *l.fideiuſſoris, ff.de pact.* ita etiam debet venditori nocere, vt fideiuſſor repetere poſſit.

17 Non obſtat *l.duobus, §.1.cum Glo.*

18 Quoniam *Paul.de Caſtro d.conſ 64.* reſpondit, quod ficta ſolutio non poteſt ſufficere, quando veram excludit; veluti cum fideiuſſor iurauit debitorem non teneri, vel nihil eum debere actori, vt text. ille loquitur; ſed eum creditor confitetur, ſe pecuniam debitã à fideiuſſore accepiſſe, confeſſio hȩc non excludit veram numerationem, & ideò ſufficere debet; & opinionem hanc Alexan. vbi ſupra comprobat, tuetur, ac ſequitur Bart. *Cæpoll.conſ.ciuil.12.* vbi concordantes allegat, qui & *nu.5.verſ.vltimo,* communem teſtatur. eandem etiam communem aſſerit *Iaſ.in dicta l.duobus, §.1.ſub nu.7.verſic.breuiter tene contra Bart.ff.de iure iur.* de magis communi & veriori fidem facit *Marſil.in rubr.de fideiuſsor.num.311.& ſequitur Cȩphal.conſ.35.nu.56.lib.1.*

19 Declaratur hæc ſententia, vt locum habeat, ſi fuit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel ſi lapſum ſit tempus opponendi huiuſmodi exceptionem, *vt declarant Paul.de Caſtro d.conſ.64 in fin.lib.1.& Alex.in d.l.duobus, §.1.nu.3.ff.de iure iur.Tiraquell.de retract.lignag.§.1.Glo.18.nu.83.* & cum hac declaratione tanquam veriori tranſit *Felyn.in cap.ſi cautio.in fine.de fide inſtrum.*

Pluribus tamen modis limitatur quod diximus, fideiuſſorem à venditore, ſeu debitore principali repetére poſſe, quod ſoluit principali creditori.

20 Primò, vt non procedat, ſi fideiuſſor ex mera liberalitate creditoris ſit liberatus, quia tunc non poteſt à principali debitore repetere, *l.ſi verò non remunerandi.in princ.ff.mandati.Salycet.in l.ſi pro ea.num.14.C.eodem titulo.*

21 Secus verò ſi creditor fideiuſſori debitum acceptum tulerit ex cauſa remunerationis, quia tunc agere poteſt aduerſus debitorem principalem, *l.idemque, §.vltimo.eod.tit.& ibi Bart.in ſumm.& Bal.in l.fin.num.17.C.de fruct.& lit.expenſ.Tiraq.in l.ſi vnquam in ver.donatione largitus, nu.52.C.de reuoc.donationib.*

22 Ampliatur idem dicendum eſſe, ſi fideiuſſor fuerit liberatus in teſtamento iure legati, vel donationis cauſa mortis, *per d.l.idẽque, §.vltimo.* vbi Bar. notat, quod in dubio donatio cauſa mortis, & legatum præſumitur relictum cauſa renumerationis.

23 Secundò limitatur non habere locum, ſi fideiuſſor donandi animo fideiuſſerit, *l.quod dictum, ff.de pact.*

24 Tertiò limitatur vt non procedat, ſi quis fideiuſſerit ex mandato teſtatoris, quia non eſt fideiuſſor voluntarius, ſed neceſſarius, *l.tribus, & ibi not.Bal.nu.2.de vſufructu ear.rer.quæ vſu conſum.* dicens non repetiri alibi; & addit ſe interrogaſſe quendam in priuato examine, cumque reſpondiſſe contra caſum illius legis, quam etiam adducit *idem Bal.in l.ſi fideiuſsor.in princip.ff.de legat.1.* quo in caſu, ſi teſtator mandat hæredi, vt fideiubeat, non videtur dubitandum, quod ſoluendo repetere non poſſit, vt voluit etiam *Aret.in d.l.ſi fideiuſſor.ſub nu.2 verſ.eſt & alius caſus.*

25 Quartò limitatur vt locum habeat, ſi hæres fideiuſſoris ex mandato ipſius ſoluerit, *d.l.ſi fideiuſſor.in princ.& ibi notant Bal.& Aret.nu.2.vbi Alex.in primo not.nu.1.ff.de legat.1.*

Et quamuis Gl. in verbo non poterit, intelligat, hoc eſſe verum, quando apparet quod fideiuſſor ita præcepit animo donandi; tamen videtur deſtruere text. qui loquitur in caſu dubio, *ſecundum Bal.Aret.& Alexan.ibidem.*

Notan-

Digitized by Google

26 Notandum eſt etiam, quod fideiuſſor, qui ſoluit, agere poteſt aduerſus debitorem principalem abſque ceſſione actionis, quæ ei à creditore fieri debet vt ſibi ſatisfaciat de pecunia, quam ſoluit, & de omnibus dãnis, expẽſis, & intereſſe, quæ propter fideiuſſoriam obligationem paſſus eſt, quia indemnis debet conſeruari *cap. peruenit, & ibi notat Abb. nu. 3. de fideiuſſ.* quo fit, vt ſi fideiuſſor multiplicauit ſummã, in quam fideiuſſit, ex ſumptibus iſta ratione factis, totum à principali conſequi debet, *d. cap. peruenerit, l. ſi mandato meo, §. ſi fideiuſſor. ff. mandati.*

27 Item, quod licet generale ſit, vt qui de euictione promiſit, euincere non poſſit, *l. exceptione, C. de euictio.*

28 Tamen ſecus eſt in hærede fideiuſſoris, qui poteſt euincere, *l. fin. C. eod. tit.* vbi *Bart. & Bal.* dicunt notandum, & mirabile. *Iaſ. in l. legatarius num. 2. ff. de leg. 1.* vbi, quod eſt ſingulare. *Alex. in l. ſi mihi, & tibi in fine prin. ff. eodem titulo cum alijs per Surd. conſ. 114. nu. 23. & 24. lib. 1.*

ARGVMENTVM.

Emptor, an re non tradita, pretium repetat, ac intereſſe, ſicut re euicta.

Pactum inter emptorem, & venditorem, quod nempè emptor nõ teneatur ad pretij ſolutionem, ſeu intereſſe, donec venditor non dederit fideiuſſorem, qualiter intelligatur.

Emptor ſoluens partem pretij tantum, an, & quando actionem habeat ex empto pro conſecutione rei, & fructuum.

Et quid concludendum, quando accipiens pecunias ad ſocietatem officij promiſit dare fideiuſſores, & non dedit, an eas lucretur.

Et quid ſtante pacto, quod in caſu non prçſtationis fideiuſſoris teneatur quis ad fructus damna, & intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, re non tradita, repetit pretium, licet nõ vt pretium, ſed vt intereſſe, ſicut re euicta.*

2 *Pactum inter emptorem, & venditorem, quod emptor non teneatur ad pretij ſolutionem, nec ad intereſſe, donec venditor non dederit fideiuſſorem, non intelligitur, quod eo dato, emptor non teneatur pro tempore præterito ad vſuras fructuum recompẽſatiuas, licet fideiuſſor præſtitus non fuerit per aliquod temporis ſpatium, & nu. 5. & 11.*

3 *Fructus recompenſatiui debentur, quando emptor habuit rem, & non ſoluit pretium.*

Etiam de iure Canonico, nu. 5.

6 *Emptor ſoluens partem pretij tantum, nullã habet actionem ex empto pro conſecutione rei, & fructuum.*

Nec dicto caſu venditor tenetur ad rem tradendam; nec eſt in aliqua mora, num. 7.

Intellige procedere, antequam reſiduum ſaluatur, quo ſoluto venditor tenetur emptori dare fructus antea perceptos pro parte illius pretij reſoluti, nu. 8.

Et de ratione, nu. 9.

Ampliatur hoc adeo verum eſſe, vt etiamſi actum eſſet, quod antequam integrum pretium ſolueretur, dominium, & poſſeſſio remaneret penès venditorem, adhuc facta ſolutione pro rata pretij retro ſoluti, fructus debentur, nu. 10.

12 *Renunciatio generalis fideicommiſſi non egreditur perſonas paciſcentium ad præiudicium ſubſtitutorum, & legatariorum.*

13 *Tranſactio facta cum Prælato, aut Rectore Eccleſiæ ſucceſſori non præiudicat.*

14 *Rota contrahentium non digrediuntur ad alias perſonas, præter hæredes.*

15 *Ius noſtrum nobis quæſitum, etiam in ſpe, ſine facto noſtro nobis auferri nequit.*

16 *Grauatus per actus voluntarios præiudicare non poteſt fideicommiſſarijs, & ſubſtitutis.*

Extende procedere quoque in feudalibus, vt ſequentibus compræhenſis in inſtituturis per interiores præiudicari non valeat, nu. 17.

Quamuis feudum nouum primus acceptor validè refutet in damnum ſequentium, nu. 18.

Primò limitatur, niſi contemplatione filij ex forma inueſtituræ conceſſio facta videretur, nu. 19.

Secundò limitatur, niſi ex notarij ſtipulatione filijs, ac deſcendentibus à primo acquirente ius quæſitum fuiſſet numero 20.

21 *Hæres agere poteſt, cum author alienans promiſit de facto ſuo tantum. Sed contra, nu. 22.*

Præſertim cum taxatiua refertur ad perſonam promittentis, nu. 23.

Fallit, quando hæres ex ſuo iure ageret, nu. 24.

25 *Hæres, an, & quando pro iure ſuo poſſit contra defuncti factum venire remiſſiuè.*

26 *Societatem officij non lucratur, qui promiſit præſtare fideiuſſores, & non dedit.*

27 *Implementi exceptio ſemper opponi poteſt, licet per ſtatutum prohibeantur oppoſitiones, & iudex, etiam parte non opponente, ſupplet ex officio.*

28 *Impedimentum executa à mora, ſeu pęna non tamen efficit, quod impedito actio competat.*

29 *Pactum in ſocietate officij appoſitum, quod in caſu non præſtationis fideiuſſoris teneatur quis ad fructus decurſos, & ad damna, & intereſſe, non prodeſt.*

30 *Moræ purgatio in ſocietate officij admittitur ſoluẽdo intereſſe quoad conſeruandam actionem; ſecus quoad illã quærendã, vt dicantur ſuperlucratæ pecuniæ, & n. 31.*

32 *Mora non eſt neceſſaria quoad lucrum captandum, ſed ſolum ad pęnam euitandam.*

33 *Societas officij non amittitur, etiamſi dati non ſint promiſſi fideiuſſores, vbi fructus illius fuerunt poſtea percepti.*

34 *Fideiuſſoris præſtatio quando cenſeatur remiſſa in ſocietate officij.*

35 *Fideiuſſor, vbi non fuit datus, prout dandus erat, proceſſus non vitiatur.*

36 *Proceſſus non redditur nullus ob præparatoria iudiciorum omiſſa, vel præpoſterata.*

37 *Fideiuſ-*

Fideiuſſoris nõ præſtatio videtur remiſſa, nec huiuſmodi exceptio allegari poteſt, quando à parte proceditur ad vlteriora.

Fructus recipiens, ſeu penſiones remittere cenſetur onus præſtandi fideiuſſores.

Interuſuria dotis prætendere non poteſt, qui non impleuerit, vt hic.

Exceptio non adimplementi locum habet, quamuis non interſit illorum, quibus aliquid fuit promiſſum.

Et talis exceptio eſt fundata non ſolum in intereſſe, ſed & in violatione fidei, licet in minimo impletum non fuerit, nu.41.

Contractus ob pacta non ſeruata, vel non ob implementum reſoluitur, tam in vita ſocij, quam poſt eius mortem.

Q V Æ S T. X C I.

Regulariter emptor re non tradita repetit pretium, licet non vt pretium, ſed vt intereſſe ſicut re euicta, *l.emptor, §.ibidem, ff. de actio. empt.l. ſicut in fine, C.eod.tit. Ruyn. conſ.141.nu.9.in fi.lib.1. poſt Bal.in l.traditio.nu.4. C. de actio.empti.*

Et ideò quæritur, quid ſi è conuerſo fiat pactum inter emptorem & venditorem, quod emptor ad pretij ſolutionem, ſeu intereſſe non teneatur, donec venditor fideiuſſorem non dederit; an dicto caſu intelligatur, quod eo dato, emptor non teneatur pro tempore præterito ad vſuras ratione fructuum perceptorum; & cõcluditur teneri, ne emptor cum iactura venditoris locupletetur fructus percipiendo: nam licet verum ſit, quod emptor non tenetur ſoluere pretium, donec venditor fideiuſſorem præſtiterit, non tamen inde ſequitur, quod eo dato non teneatur ad fructus perceptos, & intereſſe pro tempore præterito.

Cum enim emptor habuerit poſſeſſionem bonorum ſibi venditorum integram, venditor verò pretium non receperit, iniquum eſſet, ſi diceremus pretium abſque vſuris fructuum recompenſatiuis venditori non deberi, *ad l.curabit, C.de act. empt.l. fructus eod.tit.l. Iulianus.§.ex vendito. ff.de act.empt.l.fructus eod.tit. & ibi Bart. Alex.conſ.69.circa fin.lib.1.adden.ad Bar. in l.Iulianus,§.offerri.ff.de verb.obligat. Dec.conſ.183. in fine,* & hoc etiam inſpecta diſpoſitione iuris Canoniei *Glo. in d.l.curabit.in ver.ratio, & altera Glo.in l.2.in Gloſ.1. in fine,C.de vſur.Hoſtien.in ſumma de vſur.§.an aliquo. col.2.in fine verſ.ſeptimo. Alex.conſ.121.col.pen.lib.5. & conſ.147.eodem lib.Bar.in d.l.curabit,& in d.l.2.vbi Bal.in princ. Salycet.quæſt.1. Paul. de Caſtr.verſ.in eadem ibi.Socin.conſ.133.col.1.lib.1. & conſ.75.num.17. lib.4.*& neminem cõtradicere dixit *Ruyn.conſ 73.verſ. tertius eſt caſus lib.1.* quod præſertim locum habet, vbi vẽditor rem tradidit, & fructus emptor percepit, quãuis fideiuſſor præſtitus non fuerit per aliquod temporis ſpatium *Alex.conſ.142.col.fin.in fine lib.5.Bertran. conſ.190.col.2.lib.2.*

Pro quo facit, quia videmus in ſimili emptori ſcilicet ſoluenti partem pretij tantum, nullam competere actionem ex empto pro conſecutione rei & fructuum *l.Iulianus,§.offerri.ff.de act.empt.*& vẽditorem partem pretij recipientem, non teneri ad rem tradendam, nec in mora aliqua eſſe, *l.fiſtulas, ff.de contrahen.empt. Socſen.conſ.170.nu.13.verſ.poſſunt etiam lib.2.* neque etiã teneri ad fructus pro parte pretij ſoluti. *Corn.conſ.150.*
8 *col.3.verſ.nam Baldus lib.4.* quod intelligitur, antequã reſiduum ſoluatur, quo ſoluto, vẽditor tenetur emptori dare fructus antea perceptos pro parte illius pretij retroſoluti. *Bart.in d.l.Iulianus, §.offerri.Bal.in l.ſi tra-*
9 *ditio.num.19.C.de act.empt.* affirmans, emptorem eo caſu pro pretio retro ſoluto acquirere fructus, nõ quia venditor ſit in mora, cum mora integro pretio non ſoluto ceſſet; ſed ſolùm ex ęquitate, ne venditor cum emptoris iactura locupletetur, *ſequitur Ruyn.conſ.144.nu. 3.lib.1.poſt Alex.conſ.121.nu.1.& 2.lib.4. Abb.conſ. 66.nu.2.lib.1.Nat.conſ.384.nu.6.& ſeqq.lib.2. Cagn. in d.l.curabit, nu.40.* de communi teſtatur *Couar.var. reſol.lib.3.cap.4.ſub nu.7.verſ.decimoquinto.*

10 Quod ampliatur adeò verum eſſe, vt etiam ſi actum eſſet, quod antequam integrũ pretium ſolueretur, dominium & poſſeſſio remaneret penès vẽditorem, quia adhuc facta ſolutione pro rata pretij retro ſoluti fru-
11 ctus debentur. Et in ſpecie, quod & ſi venditor fideiuſſorem nõ dederit, ſicut promiſerat, poſſit nihilominus vſuras conſequi, tenet *Alex.conſ.31.nu.18.in fine verſ. Immo fortius lib.6. Cęph.conſ.609.nu.7. & infra lib.4. Hond.conſ.44.num.23.& ſeqq.lib.1.*quem refert, ac ſequitur *Ant.Hering.in tract. de fideiuſ.c.10.nu.246.*

Sed quęritur, an pacta, repudiationes, tranſactiones, & generaliter remiſſiones per actus voluntarios facta, & factæ præiudicent hæredibus; ita quod eis non liceat contrauenire; & diſtinguo duos caſus.

12 Primus eſt, quando renunciatur fideicommiſſo, & tunc dicitur generalem remiſſionem per actus voluntarios factam de fideicommiſſo, & ſuper fideicommiſſis non egredi perſonas paciſcentium ad præiudicium ſubſtitutorum: nam cõſtat priuatis pactionibus ius cęterorum non lędi, *vt arguit text.in l.Imperatores,ff.de tranſact.* vnde infertur pactum inter hæredem ſcriptũ, & inter legitimum, non præiudicare fideicõmiſſarijs & legatarijs in iure ſuo, *& eſt tex.in l.ſi ſuſpecta,§.fin.ff. de inoffic.teſtam.in l.à ſententia, §.ſi hæres, ff.de appell.*
13 *cap. veniens de tranſact.* vbi tranſactio facta cum Prælato, ſeu Rectore Eccleſiæ ſucceſſori non præiudicat, &
14 quoniam ſecundum regulam generalem, facta cõtrahentium non digrediuntur ad alias perſonas pręter hęredes, *l.ſi vnus,§.ante omnia,ff.de pact.vbi plenè* Iaſ &
15 ius noſtrum nobis quæſitum etiã in ſpe ſine facto noſtro auferri non poteſt, *l.quod noſtrum,ff.de reg.iur.& l.*
16 *fin.vbi Iaſ.ff.de pact.*& in terminis, quod per actus voluntarios grauatus præiudicare non poſſit fideicõmiſſarijs, ac ſubſtitutis. *Bar.in l.in diem, ff.de aqua plun.arcen poſt Innoc. tradit.Abb. in cap. quamuis nu.20.extra de indi.latè Alex.in l.ſepè nu.129.ff.de ſent.& re indic. Alba conſ.84. nu.1. Menoch.conſ.545.nu.7.lib.6.& de præſumpt.lib.3.præſumpt.147.ante nu.16.& præſump. 115.nu.59.Iacob Berret.conſ.134.num.13.Franc.Becc. qui ſic deciſum refert conſ.147.ſub nu.15.& 16. Sfort. Odd.cõſ.49.n.9. Cæph.conſ.155.in fi.& conſ.371.n.32.*

17 Et in feudalibus, & emphyteoticis, vt ſequentibus comprehenſis in inueſtituris per anteriores ſuos præiudicari non poſſit *Alex.conſ.15.nu.8.lib.5.Aret.conſil. 14.col.9.verſ.præterea poſito.Dec.conſ.193.nu.4.conſil. 263.nu.3.& conſ.269.nu.5. Cęph.conſ.3.nu.97.Oſaſc.*
18 *conſ.31.num.9.* licèt feudum nouum primus acceptor

validè refutet in damnum ſequētium. Bal. in c. 1. §. hæc quoque in tit. de ſucceſs. feud. in 2. col. verſ. pone ergo recepi. Alex. conſ. 18. col. 7. & conſil. 26. col. 2. & 3. & conſil. 28 num. 1. lib. 5. de communi Lofred. conſ. 52. col. 1. Clar. in §. feudum quæſt. 41. quidquid dixerit Afflict. in c. 1. in tit. de alienat. feud. par. & in c. 1. §. Titius in tit. ſi de feudo fuerit controuerſ. cum voluit filios non hęredes patris, vel cum beneficio inuentarij refutationem quãuis de feudo non reuocare poſſe, eum communis ſit contra eum, vt ſuperius dixi; quæ tamen duobus modis limitatur.

19 Et primò, niſi contemplatione filij ex forma inueſtituræ conceſſio facta videretur Lofred. conſ. 7. nu. 23. Clar. in d. quæſt. 41.

20 Secundò limitatur, niſi ex ſtipulatione notarij filijs, ac deſcendentibus à primo acquiſitore ius quæſitum fuiſſet, vt per Bal. in l. cum à ſocero, nu. 7. C. de iure dot. Aret. conſ. 74. diligenter colum. 4. verſ. venio ad tertium. Dec. conſil. 239. col. 3. verſ. venio nunc. Crauet. conſil. 19. nu. 11. & conſ. 135. nu. 10. Couar. var. reſolut. lib. 1. c. 14. nu. 7. Iul. Clar. in §. donatio quæſt. 13. verſ. difficultas.

21 Sed quid in iuribus hæreditarijs, quæſtio eſt nõ modica, an hęres agere poſſit, ſi promiſſio facta ſit pro facto ſuo tantum, quæ non obligat hæredem.

Nam quod agere poſſit, adducitur, quod obligatio illa perſonalis videtur, ſicuti deducunt Bart. in l. ſi ſic col. 3. ff. de verb. oblig. & in l. qui in futurum, ff. de pact. Alex. & Aret. in l. ſtipulatio iſta in princ. ff. eod. Angel. in d. l. qui in futurorum, ex text. in l. non ſolum, §. tale, ff. de liber. legat. ſequitur Stephan. Bertrand. conſ. 187. in ſecundo dubio lib. 1.

22 Contrarium, quod illa taxatiua nõ excludat factum & perſonam hæredis ipſius promiſſoris, quia cenſetur eadem perſona cum promiſſore defuncto, ſed ad alias perſonas referatur, adeo quod hæres teneatur defuncti promiſſionem ſeruare, determinant Bald. nu. 10. & Salycet. in l. expulſos, C. de actionib. empti, per text. in l. ſtipulatio iſta in princ. vbi ſic etiam ſenſiſſe videtur Bart. & clarè Roman. Caſtr. & Iaſ. nu. 9. Alex. conſ. 18. col. fin. lib. 5. Dec. conſ. 213. nu. 8. & conſ 281. colum. pen. Ruyn. conſ. 94. col. 4. verſic. nec obſtat lib. 1. vbi id comprobat per diſpoſitionem tex. in l. ſi neceſſarius, §. ſi vendendo, ff. de pignor. act. adducit alios Tiraq. de retract. conuent. §. 1. Glo. 6. nu. 5.

Non obſtat Bart. in d. l. ſi ſic, & in l. qui in futurum, quia loquitur, quãdo taxatiua propriè refertur ad perſonam debitoris, ideò non prodeſt eius hæredi, vt & loquitur d. l. non ſolum, §. tale.

23 At ſecus, cum taxatiua refertur ad perſonam promittentis, quia ſicut tollit ius ipſius, ſic quoque hæredis
24 ſui, qui venit ex illius defuncti iure, diuerſum eſt vbi
hæres ex ſuo iure ageret. Nam ius ſuum proprium ſibi
non videretur ablatum; iuxta Gloſ. in l. aſſiduis, C. qui
pot. in pign. habean. probarunt Alex. conſ. 13. nu. 7. & 8.
lib. 5. & Alba d. conſ. 74.

25 An autem, & quando hæres pro ſuo iure venire poſſit contra defuncti factum, præter dicta ſupra, & alibi in hoc tractatu, videas quæ ſcripſit Marcus Ant. Peregrin. in tract. de fideicom. art. 33.

26 Ex præmiſſis inferri poteſt, quid concludendum in
eo, qui accepit pecunias ad ſocietatem officij, & promiſit dare fideiuſſores, & nõ dedit, an is lucrabitur dictas pecunias, cum ex parte ſua non adimpleuerit, nam
vt quis ex contractu conſequatur actionem, ſeu exce-
27 ptionem, ante omnia docere debet de adimplemento,
ita quod ſemper de eo opponi poſſit, quamuis per ſtatutum exceptionum oppoſitio prohibeatur, eũ etiam
iudex ex officio ſuppleat etiam parte non opponente,
& impediatur executio, & excuſatio non admittatur,
quatenus implere fuerit impeditus, dum tamen impedimentum ex illius culpa non oriatur, cui eſt implendum, vt optimè deducit & declarat Crauet. conſil. 151.
28 nu. 8. ad 12. licèt neceſſitas, aut impedimentum à pęna
excuſet, vel à mora; non tamen efficit, quod impedito
actio competat; cum ex parte ſua non impleuit, ad notata per Dec. in l. cum proponas la ſecunda num. 4. C. de
pact. in terminis ſocietatis. Rota coram Card. Seraphino
Romana ſocietatis 6. Martij 1584. & prius 18. Decembris 1583. & coram eodem deciſ. 674. nu. 1. & 2. & coram R. P. D. Lancellotto in Romana ſocietatis de Sorbellonibus 2. Iunij 1608.

29 Neque in his prodeſt pactum, quod in caſu nõ prę-
ſtationis fideiuſſoris teneatur quis ad fructus vſq; tunc
decurſos, & ad damna, & intereſſe, quoniam id locum
habet durante ſocietate, & non opponente, ſeu nõ reclamante de non implemento ſocij, qui pecuniam dedit, & ad hoc, ne dubitaretur, quod quatenus non adimpleretur, fructus ſocietate durante non deberentur:
nam licet nõ adimplens ſoluendo intereſſe ſatisfaciat,
30 hoc intelligitur tantum ad conſeruandam actionem,
non autem ad quærendam exempli gratia, ſi ageretur
de ſocietate continuanda, & exciperetur de nõ implemento; quo caſu locus eſſet purgationi moræ præſtan-
31 do intereſſe, non ſic tamen quando ageretur ad quærendam actionem, quia tunc res non eſt integra, neque
admittitur aliqua purgatio moræ ad hoc, vt pecuniæ
dicantur lucratæ, neque intereſſe præſtatio conſideratur. Bar. in l. inſulam col. pen. & ibi Iaſ. nu. 19 ff. de verb.
oblig. Cardin. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 18.
nu. 42. Surd. conſ. 157. nu. 19. lib. 2. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 1136. num. 3. & coram R. P. D. Coccino deciſ.
32 199 nu. 3. & 4. ex quo, quantum ad lucrum captandũ
mora non eſt neceſſaria, ſed ſolum ſibi vendicet ad euitandam pęnam Dec. in dict. l. cum proponas la ſecunda,
C. de pact. Rota coram Card. Seraph. in d. Romana ſocietatis duorum millium 19. Martij 1574.

33 Declarantur præmiſſa, dum tamen poſteà non fue-
34 rint recepti fructus ſocietatis; ex qua receptione fideiuſſoris præſtatio remiſſa cęſeretur, vt & alterius implementi, vt in ſimili voluit Bal. in l. qui crimen, nu. 15.
35 C. qui accuſare non poſ. dicens, quod ſi fideiuſſor non
fuit datus, prout dandus erat, non vitiatur proceſſus,
cum opponi debeat, quia pręparatoria iudiciorũ omiſſa, vel præpoſterata nõ reddunt proceſſum nullum, ea
36 ratione, quoniam ex illis non fundatur iudicium; item
quia partes procedendo ad vlteriora, conſentiendo remiſiſſe videntur, quod non præſtetur fideiuſſor, adeò
37 quod huiuſmodi exceptio allegari non poſſit, quod &
voluit Nicol. Boer. dec. 1. 123. nu. 30. Iaſ. poſt Aret. quem
allegat in l. vniuerſa. num. 2. & 3. verſic. vltrà prædicta.
38 C. de precib. Imper. offeren. & in recipiente afflictus, &
penſiones, quod remittere cenſeatur onus pręſtandi fideiuſſores, cenſuit Rota coram R. P. D. Robuſterio in
Aquilana releuationis indemnitatis 28. Iunij 1578. quæ
impreſſa legitur deciſ. 113. nu. 6. par. 1. diuerſ.

His additur, quod idem, quod ſupra; dicimus in eo,

cui

cui dotis intertuſuria deberentur, ſi non adimpleuit, vt quia renũciare debebat cęteris bonis ob dotē receptā,
40 illa prætēdere nequit, adeò quod exceptio huiuſmodi nō implementi locũ etiam habeat, licet nō interſit eorũ, quibus vice verſa fuit aliquid promiſſum. *Rota in Vrbeuetana Caſtrorũ 22 Iunij 1571. corā R.P.D. Oradine, vt legitur dec. 210 p. 1. diuerſ. & in Peruſ. execut.*
41 *3. Decemb. 1599.* etenim exceptio non implemēti non ſolum fundata eſt in intereſſe, ſed & in violatione fidei *Bart. in l. cũ proponas l. 2. C. de pact.* quamuis in minimo non fuerit adimpletum *Alex. in l. executionem, §. item ſi ita, ff. de verb. obligat. Dec. in d. l. cum proponas num. 5. Put. deciſ. 140. num. 2. lib. 1.*

42 Et prædicta intelligas procedere, tàm in vita ſocij, quàm poſt eius mortem, quando contractus reſoluitur ob pacta non ſeruata, vel quia nō ſit ſequutum implementum: nam tunc declaratio iſta tranſit ad hęredes. *Bal in c. Imperialem, §. inſuper. nu. 7. in fi. de probib. feudi alienat. Abb. conſ. 3. nu. 7. lib. 2. Card. in c. fi. nu. 6. verſ. & hoc magis conſonat q. 14. in fine. de donat. Ant. Gabr. tit. de crimin. concluſ. 35. nu. 14.*

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor euictionis, an venditioni conſentire dicatur in ipſius præiudicium.

Et an emere poſſit pignus, vel cenſum à creditore, & ex huiuſmodi emptione eidem actio detur aduerſus debitorem.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor euictionis venditioni conſentire videtur.*
Primò declaratur non procedere, quando requiritur expreſſus conſenſus, quia tunc adeſſe debent verba expreſſum conſenſum exprimentia, nu. 2.
Secundò declaratur non habere locum, quando conſenſus requiritur pro forma, nu. 9.
Et de ratione, nu. 10.
3 *Conſenſus tacitus non ſufficit, vbi requiritur expreſſus.*
4 *Statutum, quod filius non poſſit ſe obligare ſine licentia patris, ceſſat, quando pater fideiubet pro filio.*
Fallit, quando neceſſarius eſset expreſſus conſenſus per verba illum importantia, nu. 5.
5 *Conſenſus præſtitus ex neceſſitate ſtatuti non præiudicat quoad verum conſenſum, ſecundum veriorem, & magis receptam ſententiam.*
Quod etiam locum habet, quando quis fuit à iudice coactus, nu. 7.
8 *Actum faciens, ad quem ſcit ſe poſſe compelli, dicitur compulſus, quamuis iuſſus iudicis non præceſſerit, tanquàm ſufficiat neceſſitas ſtatuti, & timor cōpulſionis.*
12 *Emptio bonorum fideicommiſſo obnoxiorum ſuſtinetur per conſenſum præſtitum ob fideiuſſionem.*
Declaratur procedere, data ſcientia diſpoſitionis teſtatoris, nu. 13.
Ampliatur ſibi tribuere, etiam quod talis conſenſus in inſtrumento fuerit adhibitus per dationem capitulorum notario ad effectum ſolũ illa inſerendi in eodem inſtrumēto, abſque eo quod legerentur, ſed dictum fuerit, tenoris, &c. cum clauſulis, de quibus partes dixerunt ſe bene informatas, quia non ſufficiunt talia verba, n. 14.
Subampliatur non habere locum, ſi totus tenor capitulorum, ſeu ſcripturæ traditæ inſertus fuerit in inſtrumēto, & ſpecificè expreſſus ad effectum, vt ſcientia ſic præiudicat, nu. 15.
16 *Fideiuſſor liberare debet pignus debitoris, non illum emere ad ſui commodum.*
Ampliatur idē procedere in alia re ipſius debitoris, n. 17.
18 *Actio de dolo datur contra fideiuſſorem emētem pignus debitoris.*
19 *Fideiuſſor procuratori rei alienæ comparatur, qui ſua pecunia à creditore rem emens, illam intelligitur liberare, ac reſtituere tenetur domino.*
20 *Fideiuſſor emens cenſum à creditore, non facit fructus ſuos, & in ſortem illos computare debet.*
Habet tamen actionem negociorum geſtorum aduerſus principalem pro ſorte ſoluta, nu. 21.
Et ſufficit, vt eidem conſulatur, vt nil amittat, nu. 22.
23 *Ceſſio fieri poteſt ad fauorem fideiuſſoris acquirentis cenſum, ut ſe liberet ab obligatione, ſi conſtat de veritate contractus, etiam ſi non interueniat pecunia.*
Secus contingit, quando fideiuſſor emit cenſum, vt acquirat fructus illius, nu. 24.
Dura tamen dicitur præcedens opinio, nu. 25.
26 *Emptione cenſus facta per fideiuſſorem extinguitur eius obligatio.*
Et eſt vera ratio ad fauorem fideiuſſoris, nu. 27.
28 *Fideiubendi officium fideiuſſori non debet eſſe dānoſum.*
29 *Nomina debitorum vendi poſſunt, ac cedi.*
30 *Fideiuſſor emens cenſum legitimè conſequitur fructus illius. Ratio adducitur, nu. 31.*
Et gaudet omni priuilegio, quo gaudet creditor, nu. 32. Habetque paratam executionem, nu. 33.
34 *Intellectus l. 1. C. de dolo.*
35 *Venditor conqueri non poteſt de emptione cenſus facta per fideiuſſorem.*
36 *Fideiuſſor debet pignora releuare, ne pereant, aut vendantur.*
37 *Dolus non conſideratur in emendo pignora; ſed in non reſtituendo.*
38 *Præſumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium.*

QVÆST. XCII.

1 Fideiuſſor de euictione, an venditori conſentire dicatur, vtilis eſt quęſtio. In qua concludendũ videtur ex huiuſmodi fideiuſſione cōſenſum quē præſtare, *ex Bart. in l. 2. in princip. nu. 1. ff. de donat. & Bal. in l. exceptionē, C. de euict.* nam fideiuſſor approbare cenſetur contractum, pro quo fideiuſſit. *Decian. conſ. 15. nu. 17. lib. 1. Surd. conſ. 15. ſub nu. 20. verſic. & idem lib. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 8. num. 268. Rota deciſ. 797. num. 1. part. 1. diuerſ. & deciſ. 363. ſub nu. 4. par. 1. in recentior. Cardin. Tuſch. in ver. fideiuſſor, concluſ. 303.*

2 Declaratur tamen hæc concluſio, vt nempè iſte cōſenſus ſufficiat quidem reſpectu diſpoſitionis requirētis ſimpliciter conſenſum, ſecus vero, quando requiritur expreſſus conſenſus, quia tunc ſunt neceſſaria verba conſenſum exprimentia *Aretin. in l. is, qui*

hæres, §. 1. ſub nu. 3. ff. de acquir. hæred. poſt Bal. quẽ adducit, & fuit tentum in Rotæ in d. deciſ. 797. ad fi. par. 1.
3 Non enim conſenſus tacitus ſufficit, vbi requiritur expreſſus. Rota deciſ. 15. de offic. deleg. in no. Tiraq. de legib. connub. Glo. 6. num. 7. Pariſ. de reſignat. lib. 8. 9. 10. num. 18. & infra. Gonzad. ſuper reg. 8. Glo. 42. nu. 20. Rota deciſ. 797. nu. 12. par. 1. diuerſ.
4 Et hinc eſt, quod ſtante ſtatuto, quod filius non poſſit ſe obligare ſine licentia patris, ſufficit, quod pater fideiubeat pro filio Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. Gl. 9. num. 268. Rota diuerſ. dicta deciſ. 797. nu. 3. citat alios
5 Manr. de fideiuſs. cap. 4. nu. 18. verum id non procedit, quando eſſet neceſſarius expreſſus conſenſus Rota dicta deciſ. 797. num. 12. & coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 384. num. 7. quia tunc neceſſaria ſunt verba conſen-
6 ſum exprimentia, vt dixi; ideò ſi conſenſus adhibeatur pro conualidando actu per mulierem, filium fam. vel minorem facto, cum in eo interueniat tanquam conſanguineus & ex neceſſitate ſtatuti, talis conſenſus iſtis nequaquam præiudicat, quaſi illius conſenſus non debeat operari vltrà ſuam intentionem, l. non omnis, ff. ſi cert. petat. in ſpecie ita concludit Paul. de Caſtr. conſil. 259. omnis difficultas, ſub nu. 4. lib. 1. Alexan. conſil. 65. in fine verſ. præterea illud lib. 6. quod eſt repetitum, conſil. 119. eod. libro. Bal. conſ. 102. Punctus ſuper quo quæritur lib. 2. Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. Gloſ. 9. nu. 141. & 142. Et quamuis aliqui contrarium teneant nõ tamen debent attendi, quoniam verior, & magis recepta eſt ſuperius relata ſententia, quod nempè talis con-
7 ſenſus non præiudicet, quando quis conſenſit à iudice coactus, vel, quando poterat cogi vigore ſtatuti, quia
8 tunc iura conſentientis illęſa remanent, cum æquiparetur, quod quis conſentiat compulſus, vel quod poſſit compelli; ita quod faciens actum, ad quem ſcit ſe teneri, dicatur compulſus licet iuſſus iudicis non præceſſerit, tanquam ſufficiat neceſſitas ſtatuti, & timor compulſionis, l. nouiſſimè, ff. quod falſ. tutor. auctor. in ſpecie ita concludit Lamberteng. de contract. cor. quib. à iure, vel ſtatu. contrahe. non eſt permiſs. Gloſ. 10. nu. 31. ad 46. vbi de veriori, ac magis communi teſtatur Anebaran. conſil. 159. Rationes col. 2. verſ. quartò hoc probo. Aretin. conſ. 24. col. 3. verſ. vnde dixit. Ruyn. conſ. 27. nu. 4. lib. 4. Rimin. in l. ſi quis maior. colum. 1. verſ. nota ibi nullo. Vbi Cagnol. num. 67. Curt. iun. num. 8. C. de tranſact. Dec. in cap. cum M. Ferrarien. nu. 37. extra de conſtit. & ita cenſuit Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 684. nu. 5. p. 2. in recentior. & inter impreſſas eiuſdem Sanctiſs. deciſ. 102. num. 8. poſt Bald. d. conſil. 103. nu. 2. lib. 2. & Caſtr. conſ. 423. ſub nu. 2. verſ. non obſtat, lib. 1.
9 Secundò declaratur vt non habeat locum, quando conſenſus requiritur pro forma; vt per Rotam coram dicto Sanctiſſimo d. deciſ. 384. num. 8. & Sarnen. in regula de impetr. benef. vacant. per obitum familiar. Card. q. 1.
10 ſub num. 2. & 5. & ratio ea creditur, quia non ſufficit conſenſus tacitus, vbi is requiritur pro forma, ad latè tradita per Tiraquell. de legib. connub. Gloſ. 6. num. 5. ad 15. & nu. 16. ad 48. vbi hoc limitat octo modis, & alijs pluribus declarat Gonzal. ſuper d. reg. 8. Gloſ. 47. nu. 21.
11 Rota coram Cardin. Seraphino deciſ. 115. & ſecundum prædicta intelliguntur notata per ſcribentes in l. quoties, vbi Bal. Ang. & Iaſ. C. de fideicommiſs. dum volunt, quod fideiuſſor cenſetur approbare contractum, videlicet Dec. Bero. Neguſ. Alex. Alciat. & alij, de quibus latè Surd. conſ. 15. nu. 20. lib. 1. & Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. nu. 288.
12 Quare etiam dicimus, quod & ſi emptio bonorum fideicommiſſariorum ſuſtineri videatur per cõſenſum præſtitum ex fideiuſſione euictionis eorumdem bonorum venditorum Bart. in l. 2. in princip. num. 1. ff. de donat. & in d. l. exceptione, num. 11. C. de euict. nihilominus conſenſus huiuſmodi alienationis validitatem non
13 operaretur, niſi data ſcientia diſpoſitionis teſtatoris; quoniam vbi cõſenſus alicuius in actu requiritur, ſemper fieri debet ex certa ſcientia. Dec. in l. in totum, nu. 1. ff. de reg. iur. Ludouic. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap. 7. nu. 10.
14 Quod adeò verum eſt, vt quamuis in inſtrumento fuerit adhibitus talis conſenſus, ſi ſolum ſint data capitula notario ad effectum illa inſerendi in eodem inſtrumento, abſque eo quod legerentur, & à dicto notario dictum fuerit, tenoris &c. cum clauſulis, de quibus partes dixerunt, ſe bene, ac plenè informatas.
15 Tamen non ſufficiunt iſta verba.
Secus verò ſi totus tenor capitulorum & ſcripturæ traditæ inſertus fuerit ſpecificè expreſſus, ad effectum, vt ſcientia ſit præiudicialis, quę certa eſſę debet de omnibus contentis in contractu, l. de his, ff. de tranſact. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 64. ff. de verb. obligat. Curt. iun. conſil. 92. num. 4. Pariſ. conſ. 95. num. 25. lib. 3. Andr. Gayll. obſeruat. 139. num. 10. lib. 2. Oſaſch. deciſ. 112. nu. 6. Roland. conſ. 13. nu. 26. lib. 1. latè Tiraquell. de legib. connub. Gloſ. 8. nu. 183. & de retract. lignag. §. 36. Glo. 2. nu. 30.
16 Dubium oritur, quid dicendum in ſuſcipiente mandatum de fideiubendo, an eidem emere liceat pignora debitoris à creditore; & videtur reſoluendum negatiuè, ob vinculum ſuſceptæ fidei, quam habet fideiuſſor cum eo, pro quo fideiuſſit, propter quam tenetur debitorem liberare, non autem quærendo commodum ſuum emere; nec mirum, ſi emptio ſit nulla; cum debitor ſibi mandaſſe videatur, vt pecuniam ſolueret, quatenùs opus eſſet ſtatim, quod mandauit ei, vt fideiuberet, & ſic, vt liberaret debitorem illius gerendo negocium magis, quàm ſuum. Qua ratione contra illum datur actio mandati, quaſi fidem fregerit tacitæ inter eos initæ conuentionis. Cyn. in l. prima in ſecunda oppoſit. & ibidem Bald. num. 2. Salycet. num. 2. & 4. Paul. de Caſtrò & Corn. in princip. C. de dolo malo. Bal. in l. 2. & ibidem Salycet. ff. de diſtract. pignor. Ioan. de Imol. in l. Paulus, nu. 2. ff. de fideiuſſor. Balduin. de pignor. cap. 18. col. 4. in princip. verſ. creditor non item poſſet. Idemque
17 procedit in qualibet re debitoris, ſeu iure ad eum ſpectante, cum in fideiuſſore ſemper adſit illa ratio taciti pacti, & ruptæ fidei; vt voluit Bal. in d. l. 1. in vltimo notabili, C. de dolo.
18 Quinimò dicto caſu datur etiam actio de dolo iuxta quod declarat Bart. in l. 1. in fine, C. de dolo; vbi etiam Bal. in fine, & ibidem dicit Caſtr. quod competit actio mandati, quæ datur propter dolum; & Corne. dicto loco in fine, in Gl. in ver. de dolo. Munnoz. de ratiocin. c. 17. ſub nu. 6. verſ. ſed prædictis, vbi latè.
19 Comprobatur, quia dicto in caſu fideiuſſor comparatur procuratori & adminiſtratori rei alienæ, qui ſua pecunia rem à creditore emens illam intelligitur liberare, ac reſtituere tenetur domino pretium ab eo erogatum recipiendo, quaſi hoc bona fides adminiſtra-

tionis

tionis procuratoriæ expoſtulet, vt deducit *Balduin.*
in dicto cap. 18. colum. 4. verſicul. ſed ad ſideiuſſorem
20 *redeo.* Quod & in fideiuſſore cēſus emente illum à cre-
ditore, quod non faciat fructus ſuos, & in ſortem
illos computet vſque ad concurrentem quantitatem,
& ſi aliqui ſupererūt principali debitori, debeāt abſque
intereſſe aliquo reſtitui; *vt ex Caball. de vſur. quæſt. 29.*
num. 246. & Parlad. 2. par. rer. quotidia. cap. fin. 3. par. §.
16. num. 17. voluit Munnoz dicta computa. 17. num. 10.
21 *& ſeq.* quamuis fideiuſſor agere deindè poſſit actione
negociorum geſtorum contra principalem, vt dictum,
pro ſorte ſoluta, cum ſtatim, quod ſoluit pro illo, actio-
nem habeat, ad hoc vt eum liberet ab obligatione fi-
22 deiuſſoria, *ad l. Quintus Mutius, ff. mandat.* ſufficitque,
vt illi conſulatur, vt nihil perdat, *vt per Balduin. de pi-*
gnor. d. cap. 18. col. 4. verſ. ſeq neque per omnia.
23 Et licet *Rota in Rauennaten. Saluiani. 20. Ianua-*
rij 1607. coram R. P. D. Manzanedo, dixerit, quod fi-
deiuſſor acquirit cenſum ad effectum ſe liberandi à ſua
obligatione, nō autem ad effectum vexandi quēquam:
quo caſu, ſi conſtat de veritate cenſus, ceſſio fieri po-
teſt ſine pecunia; nec ideò ſibi locum vendicet, *l. per*
diuerſas, C. mandati.
24 Secus tamen ſtatuitur, quando fideiuſſor cenſum
emit, vt illius fructus acquirat, quia tunc id facit ad ſui
commodum, & vtilitatem, & non vt ſe liberet ab ob-
ligatione, quod ſecundum prędicta ei non permittitur,
ex quo naturæ contractus fideiuſſionis repugnat, ſe-
cundum quam liberare debet ſemetipſum, & principa-
lem, & agere poteſt aduerſus illum pro recuperando
25 eo, quod ſoluit, *d. l. Quintus. ff. manda.*
Cęterum opinio Cyni, Bal. & Balduin. Munnozi, &
aliorum, quos ſupra retulimus, dura nimis videtur, licèt
fortè de iuris ſubtilitate ſuſtinere poſſet, & ideò con-
trariam ſententiam potius probandam cenſerem, quia
26 ſtatim facta pignoris ſeu annui redditus emptione,
extincta eſt fideiuſſoria obligatio. Vnde, cum is non
ſit amplius fideiuſſor, vtique poterit cenſum, & pignus
emere, quia finita fideiuſſione, nō datur amplius actio
27 mandati, aut doli, quemadmodum non daretur in
quolibet alio extraneo, & hanc veram rationem affert
28 *Petr. de Bellaper, in l. 1. in fine, C. de dolo.* non enim eſt
æquum, vt officium fideiubendi ſit illi damnoſum, *l.*
29 *aduerſus, §. tutoribus, ff. de inoffic. teſtam.* cum nomina
debitorum cedi, ac vendi cuique libere poſſint, *l. ſi no-*
men, ff. de hæred. vel actio. vendi. atque ita fideiuſſor
30 conſequi poterit legitimè fructus cenſus, vel pecuniæ
ſolutæ in emptione, ſeu redemptione annui redditus,
vt ſcripſit Caballin. de vſur. quæſt. 29. nu. 245. & quæſt.
49. num. 341. Felic. de Solis in tract. de cenſu lib. 3. cap. 2.
num. 20. Gaſp. Roder. in tract. de annu. reddit. lib. 2. quæſt.
17. num. 27. & quæſt. 13. num. 5. eodem libro. Et in præ-
31 miſſis ea vtimur ratione, quoniam vbi non agitur de
acquirendo dominio rei; ſed de ſimplici nomine, ſeu
de acquirendo iure creditoris, & ſuccedendo in eius lo-
cum, fideiuſſori non eſt prohibitum accipere ceſſio-
nem, & ipſum nomen, & fructus nominis ſuos facere,
vel penſiones, vel redditus, ſoluendo de propria pecu-
nia; & hoc modo fieri poteſt creditor, & ſuccedere in
locum & ius cedentis, *l. emptor. C. de hæredi. vel actio.*
32 *vendi. l. cum ſecundus. de diſtract. pignor.* gaudetque
omni priuilegio, quo gauderet creditor. *l. ſi prior, §. à*
Titio, ff. qui potior. in pign. hab. l. mandati actio. C. man-

33 *dati*, & propterea, quemadmodum creditor habebat
executionem paratam ex inſtrumento cenſus, ſeu red-
ditus pro penſionibus, & fructibus, idem quoque ha-
bebit fideiuſſor, qui creditoris locum obtinet ob ceſ-
ſionem crediti factam, *l. creditor, C. de execut. rei iu-*
dicat.
34 Non mouet lex prima de dolo, quia ibi fideiuſſor
emit rem debitoris, & magis luere videtur, quàm eme-
re, ob fidem debitam debitori; ſed in caſu propoſito
fideiuſſor emendo ius redditus, ſeu cenſus, nō emit rem
debitoris, ſed ius redditus, quod non eſt debitoris, ſed
creditoris, *l. nominis venditio. C. de hæred. vel actio.*
35 *vendi.* vnde nimirum ſi poteſt emere, & debitor con-
queri non poſſit *vt per Roderic. in dicto tract. de annu.*
reddit. lib. 2. quæſt. 17. nu. 28. qui reſpondit *l. creditor, §.*
ſciendum, ff. qui potior. in pignor. habean. l. fideiuſſor. l.
cum poſterior. de diſtract. pignor. & l. Paulus. de fi-
deiuſſ.
36 Quod quamuis in pignore diuerſum videatur; quo-
niam fideiuſſor debet pignora releuare ne pereant,
vel alienentur ad propriam vtilitatem; tamen id lo-
cum non habet, quando ſalua fide fiat: quia immò
permittitur, *ad notata per Corne. qui ſic declarat in di-*
37 *cta l. prima poſt princip. C. de dolo*; & quidem dolus
non conſideratur in emptione pignoris, ſed in reſti-
tuendo, & ſic emere poterit, dummodò non neget re-
ſtituere, *vt per Corne. vbi ſupra*, & acquiret domi-
nium, licèt cum onere reſtituendi, *vt per Azon. in d.*
l. 1. in fine, C. de dolo. Quare ſequitur, vt licèt dicto ca-
ſu dolus præſumatur, & iſta præſumptio ſit iuris, & de
iure, nihilominus admittitur probatio in contrarium,
ex dictis per Corne. in d. l. 1. C. de dolo. Caballin. de vſur.
numero 349.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor euictionis, an agere poſſit, vt exi-
matur à fideiuſſione.

Quid ſi ſub pęna obligetur, an pęnam in-
currat, ſi contractus reſciſſus fuerit re-
medio l. 2. C. de reſcind. vend.

Fideiuſſorem euictionis promittēs per ver-
ba iocatoria, & adulatoria, an obligetur,
& pęnitere poſſit.

Minor quando non dicatur læſus ex fi-
deiuſſione euictionis per ipſum facta pro
alio.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor contractus, qui diſponit emptori pro euictione,*
liberatur per 31. ann.
Sed contra, quod is non liberetur, donec res fuerit euicta,
numero 2.
3 *Fideiuſſor euictionis ſi ſub pæna obligetur, pęnam non*
incurrit, ſi contractus reſcindatur remedio l. 2. C. de
reſcind. vendit.
4 *Fideiuſſor euictionis nomine ſub pęna ſi obligatur, pe-*
nam non incurrit, ſi contractus oppugnatus, & reſciſ-

ſus fuerit remedio l.2.C.de reſcin.ve ditione.

5 *Reſtitutio minori conceſſa aduerſus vẽditionem fideiuſſori non prodeſt.*

Ratio affertur,nu.6.

Ampliatur, vt fideiuſſor de euictione teneatur, etiam ſi euincatur res ipſi emptori ab ipſo minore,nu.7.

Primò fallit,quando dolus in contractu interueniſſet,quia tunc fideiuſſor de dolo agere poſſet ex perſona ſua, numero 8.

Secundò fallit, quando ipſe quoque fideiuſſor eſſet minor, numero 9.

10 *Promittẽs honoris cauſa iactatoriè,& iocosè ſe fideiuſſurum, penitere poteſt.*

Fallit re non integra,nu.13.

Cautela traditur in præmiſſis, nu.14.

11 *Iocans, non vult id quod dicit, ſed ſentit aliud,quod non dicit.*

15 *Fideiuſſio inconſulta promiſſorem ex poſt facto penitentem riſui exponit.*

16 *Fideiuſſor,qui fide ſua obligationem ſuſcepit, cui tempus non eſt adiectum poſt vnam ac alteram diem,penitere non poteſt.*

17 *Fidem fallere iniquum eſt, eo ipſo quod ille facto ſuo importuno ob obligatione ſe vult eximere.*

18 *Fideiuſſor promiſsus quando non fuit datus, venditor prætendere non poteſt emptorem dici in mora ſoluendi.*

Ampliatur procedere,etiamſi pactum factum eſſet,quod ſolutione pretij non facta res eſſet inempta, cum per venditorem ſteterit,nu.19.

20 *Venditor quibus caſibus tenetur de euictione rei venditæ cum fideiuſſore remiſſiuè.*

21 *Venditor obligatus præſtare fideiuſſorem non tenetur, niſi emptor prius pecuniam debitam ſoluat.*

22 *Emptor acceptando fideiuſſorem debet exprimere in ſpecie, alias contra eum fit interpretatio.*

23 *Læſio non conſideratur in minore promittente euictionem pro aliquo, qui & pro eo promiſit.*

24 *Fideiuſſor euictionis habet euictionem, vel reſtituendi rem euictam; vel ſoluendi intereſſe.*

Et appellare poteſt à ſententia lata, licèt venditor & emptor acquieſcant, nu.25.

QVÆST. XCIII.

Fideiuſſor euictionis, an agere poſſit vt eximatur, quærere ſolent Doctores.

1 In qua quæſtione contrariæ adinuicem ſunt opiniones.

Quarum prima eſt, quod fideiuſſor contractus, qui ſpondet emptori pro euictione, non liberatur, niſi ſteterit pro tali euictione per 31. annos *Lipſert. deciſ. 213.vol. 3. Matth. Caller.in deciſ.German.28.nu.6. & deciſ.8.nu.15.* quos refert,ac ſequitur *Ant.Hering.in tract. de fideiuſs.cap. 20.§.10.nu.76.fol.mihi* 242.

2 Altera & ſecunda verior & magis communis eſt, quod cum obligatio de euictione ſit conditionalis ante ſecutam euictionem,nõ producit actionem, etiã quod diù in ea ſteterit fideiuſſor. *Bar.in l.facere,nu.3. & clarius Bal.nu.2.Alex.nu.1.& 2.ff.ſolu.matr. Aret.in §.ſi quid autem, nu.3.inſtit.de fideiuſs.Salycet. in l.ſi pro ea. nu.5.C.manda.Imol.in l fin.num.1.& 8.de fideiuſſ. Affict.deciſ.241.nu.4.& ibid.Vrſill.nu.4. Gayl.Pract.obſeruat.lib.2.obſeruat.29. Surd.conſ.367.num.19.lib.3. Rota deciſ.195.nu.8. poſt tract. Cinc.de cenſib. & coram R.P.D.Coccino Decano deciſ.100.nu.1.*

3 Quid autem fiet, ſi fideiuſſor euictionis nomine ſub pena obligetur, an penam incurrat, ſi contractus oppugnatus & reſciſſus fuerit remedio *l.2. C.de reſcin.vend.* & dicitur, quod non *ex Ari. Pinell.in d.l.2.par.2.c.3. nu.43. & infra Caball. de euiction.§.2.nu.20,Hering.in tract.de fideiuſs.cap.10.nu.247.*

Quia verò in has quæſtiones incidi, quatenus nimirum fideiuſſor pro euictione teneatur; non ab re quæritur.

4 Quid ſi reſtitutio minori conceſſa ſit aduerſus venditorem,an proſit fideiuſſori ipſius minoris;& nõ prodeſſe concluditur *per tex.in l.1.& 2.C.de fideiuſſor, & in l.cauſæ la prima,* vbi aſſignatur ratio *ff.de minor.tradit Fran.Curt.iun.in l.poſt aditam, nu.5. C.de impub. & alijs ſubſtit.*

5 quia creditor non debet remanere in damno, quãdo hoc fieri poteſt abſque damno ipſius minoris; ſeu melius, quia quando minoris promiſſioni ipſe aduerſarius fideiuſſorem requirit, ex eo creditur facere,quia dubitat, ne minor petat reſtitutionem in integrum, *vt d.l.in cauſæ. in princ.* vnde cum fideiuſſor hoc ſciuerit, excuſari non debet ſi pro minore fideiuſſit, quia tacitè in hunc caſum reſtitutionis petendæ ipſum emptorem aſſecurare voluit, & ita etiam in hunc caſum teneri debet.

6 Ampliatur vt fideiuſſor etiam de euictione teneatur,ſi euincatur res ipſi emptori à minore prætextu minoris pretij, *eſt tex.in d.l.minor, ff.de euictio.Bellamer. in cap.auditis ſub nu.15. verſ.ſubdit. de reſtit.in integr. Tiraq.de retract.lignag.ad fin.tit.num.42.& 44.Odd.de reſtit.in integr.par.1.quæſt.48.nu.17.*

7 Primò fallit, quando dolus in contractu interueniſſet, quia tunc fideiuſſor etiam ex perſona ſua de dolo

8 agere poſſet,*l.3.C.de fideiuſſor.minor.* Et ratio eſt,quia æquius eſt aduerſarium, qui dolum cõmiſit, pati damnum,quam quod fideiuſſor, qui bona fide fideiuſſit,de ſuo proprio ſoluat; nec poterit ſolutum repetere à minore; quia minor aduerſus fideiuſſorem petere poterit reſtitutionem in integrum,*vt in l.1.C.de fideiuſſor.minor.Gl.in l.2.C.eod. Iacobin.de S.Georg.in l.1.nu.7.eod. tit.Rebuff.ad conſtit.Reg.Gall.in tit.de reſtit.art.2.Gl.3. numero* 8.

9 Secundò fallit, quando ipſe quoque fideiuſſor eſſet minor.*l.minor. & l.fin.ff. de minor. Odd.in d.quæſt.48. nu.18.*vbi etiam hoc vtiliter declarat.

Alias limitationes in materia videas per te ipſum penès *Rebuff. vbi ſupra. Duenn.reg.330. per totam, & Odd.d.quæſt.48.per totam,* ne aliena trãſcribam, & ideò cautius eſt agendum, ne ludibrio ſeu cum damno hæc peragantur, vt infra dicetur.

Ex his infero, quid dicendum, ſi quis honoris cauſa iactatoriè, & iocosè promiſerit ſe fideiuſſurum, an penitere poſſit,& præſertim re integra.

10 Siquidem promiſſio verè iocosè fuit facta deficiente conſenſu, non obligat, *l.3.in fine, ff.de action. & oblig. Gl.in l.dolo malo,ff.de ſeru.corrupt.Caſſan.conſ.52.nu.5.*

11 *Aleiat. lib. 2. Parergon. cap. 12.* nam qui iocatur non vult quod dicit, ſed ſentit aliud, quod non dicit *Io.God-*

12 *deus de contrahen. ſtipulat. cap. 3. num.89.* nimirum ſi

verba

verba huiuſmodi iactatoria & adulatoria non obligãt *ca.cum veniſſent, de conſtit* & poſt relatos per eũ *Matt.*
13 *Cun. lib. 1. de pactis c 24 nu. 109.* quod non procedit, ſi res non ſit integra: quia tunc pœnitentiæ non eſt locus; ſed implere tenetur, *l. ſi quis*, §. *qui mandatum*, *ff. mandati, l. ſi procuratorem*, §. *mandati, ff. eod. Roſental. de feud. cap. 10 conclus. 22. nu. 23.*

14 Quare conſultius eſt non ſolum debitori, vt diligenter exploret voluntatem perſonæ in fideiuſſorem nominandæ, & concludat cum ea, quid agendum, antequam illam nominet, *iuxta quæ habentur per Caroc. in decis. 4 ſub nu. 13. ver. primus eſt.*

Sed etiam fideiuſſori, ſi debitor illum creditori ſuo obligare velit; iſque fidem interponere recuſet: nã poſteà non auditur, ſi ſemel conſentit, *l. filiusfamilias*, *ff. ad Senat. Conſult. Macedon.* ſicut enim mala captio ſemper ingrata eo maximè, quod exprobrare ſtultitiã domino videtur, vt alibi ait Plinius; ita inconſulta fideiuſſio promiſſorem ex poſt facto pœnitentem riſui expo-
15 nit, qui ab initio ſibi melius non proſpexit, iuxta illud Senecæ. Priuſquam promittas deliberes, & cum promiſſis facias. Vnde etiam Virgilius Poeta.

Conſilium poſt facta, imber poſt tempora frugum.

16 Et propterea concluditur, quod fideiuſſor, qui fide ſua obligationem ſuſcepit, cui tempus non eſt adiectũ, poſt vnam atque alteram diem pœnitere non poteſt; vel liberari à fideiuſſione per eum præſtita, neque audiri, non ſolum, quia re ipſa, & ſi non verbis ineſt obligationi tractus temporis, *l. quoties*, *ff. de oper. liber.* ſed
17 etiam quoniam intempeſtiuum; immò iniquum eſt fidem fallere, eo ipſo, quod ille facto ſuo importuno ab obligatione ſe vult eximere *contra l. incommodato*, §. *ſi ait, ff. commodati. c. vnico extra eodem, l. velles, C. de reuoc. donat. Glo. in cap. vltimo de fideiuſſ. Bart. in l. duobus*, §. *1. num. 2. ff. de iureiur. Imola in cap. fin. ſub nu. 4. verſ. ſed certè extra de fideiuſſor. Marſil. in rubr. de fideiuſſ. nu. 295. Suarez in l. poſt rem iudicatam in declarat. l. Regni in ver. viſum eſt ſupra num. 12. Ant. Gomez variar. reſolut. lib. 2. cap. 13. num. 10. in fine Horat. Carpan. ad ſtatuta Mediol. par. 1. cap. 413. num. 10. Martin. Montet. in deciſ. Regni Aragon. 2. nu. 2. Caroc. de excuſſio. bon. par. 2. quæſt. 14. num. 35. facit l. ſi ſeruum*, §. *nunc videamus*, *ff. de verb. oblig.* §. *item ſi propter Inſtit. de excuſ. tutor.* ita quod huic fideiuſſori conueniat illud Deyaniræ conuitium.

Cœpiſti melius, quàm deſinis.

At quia in ſimili de fideiuſſore, qui diu ſtetit in obligatione ſuperius diſſerui, vlterius non immoror.

18 Quando vero fideiuſſorem de euictione iuxta promiſſa non præſtitit venditor, ſtante præſertim clauſula non aliter, nec alio modo, *de quo latè per Bertaz. clauſ. 14. Glo. 6.* prætendere non poteſt, emptorem dici poſſe in mora ſoluendi pretium tempore ſtatuto & præfixo ſolutioni, licèt dies interpellet pro homine, *l. magnum*,
19 *C. de contrahen. & committen. ſtipulat.* quod procedit etiam ſi pactum factum eſſet, quod ſolutione pretij nõ facta res eſſet inempta, cum per venditorem ſteterit, *eſt text. in l. 1. §. 1. ff. de reſcind. vend. Bertaz. clauſ. 42. Gloſ. 12. nu. 1. & 2.*

20 Rurſus, quibus caſibus venditor promittere teneatur de euictione rei venditæ cum fideiuſſore, dixi pluries in hoc tractatu; & videas *Speculat. in tit. de empt. & vendit. §. 1. verſ. fideiuſſoris præſtatione num. 7. Bart. in l. 1 § ſtipulationum, ff. de prætor. ſtipulat. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. in ſexta quæſt. princ. num. 51. & Bertaz. d. clauſ. 42. Glo. 7. nu. 2.*

21 Obſerues tamen, quod venditor obligatus præſtare fideiuſſorem non tenetur, niſi emptor prius pecuniam debitam ſoluat *Burſat. conſil. 191. nu. 1 lib. 2.* & emptor
22 illum acceptando debet exprimere in ſpecie, aliàs cõtra eum ſit interpretatio *Odd. qui alios adducit conſ. 41. nu. 73. lib. 1.*

23 At præterea quod læſio minorum non conſideratur, quando promiſerunt de euictione pro alio, ſi ille alius promiſerit pro eis, adeò vt læſio hoc caſu videatur recompenſata, *l. de fideicommiſſo, C. de tranſact. Cranet. conſ. 142. num. 8. & conſ. 14. num. 16. Surd. conſil. 435. num. 14. lib. 3. Cyn. Bald. & alij in l. ſi pater puellæ C. de inoffic. teſtam. Dec. conſil. 111. & pro tenui nu. 17. Andr. Gayll ſing obſeru. lib. 2. obſeruat. 8. num. 8. in fine*, in terminis de huiuſmodi reciproca fideiuſſione euictionis ita cenſuit *Rota 26. Nouembris 1616. in Amerina domus coram R. P. D. Pamphilio.*

24 Item, quòd fideiuſſor euictionis habet electionẽ vel reſtituendi rem euictam, vel ſoluere intereſſe, *l. fideiuſſor de doli mal. except. vbi not. Bart. & in l. ſi inſulam nu. 14. ff. de verbor. oblig.*

25 Et pariter appellare poteſt à ſententia lata in cauſa euictionis, etiam non appellantibus emptore, & venditore, *l. à ſententia, 3. reſpon. & ibidem Bartol. Angel. & Aret. de appell. Caball. de euict. §. 2. nu. 22.*

ARGVMENTVM.

Emptor, à quo res euincitur remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. vtrum ſi eligat reſtituere potius rem, quàm iuſtum pretium, teneatur etiam fructus eiuſdem rei à tempore factæ traditionis reſtituere.

Et an petere poſſit licitum ac iuſtum pretium vnà cum intereſſe licito à venditore.

An emptor, qui pro rata pretij non ſoluti tenetur venditori ad vſuras, teneatur ſolum correſpectiuè ad fructus perceptos, & non vltra.

Et an ſoluat intereſſe etiam quod non ſit in mora.

Et quid ſi data fuerit dilatio.

SVMMARIVM.

1 *Emptor remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. conuentus eligens potius rem reſtituere, non tenetur ad fructus eiuſdem rei per illum perceptos, & nu. ſeqq. & nu. 11. vbi de veriori, & receptiori.*

Contrarium habetur nu. 4.

Prima tamen ſententia crebrior dicitur, nu. 5.

Limitatur non procedere in emptore læſo agente, numero 6. & 7.

Subli-

Sublimitatur, vt emptor fructus reſtituat ſolum modo eius partis, in qua læſus non fuit, nu. 8.

Sed auctor indiſtinctè tenet limitationem, nu. 9.

2 *Contractus donec reſcindatur, emptor eſt verus dominus.*

Reprobatur opinio Gregorij Lopez in præmiſſa quæſtione num. 10.

12 *Emptor, quando loto pretij non ſoluti annuum redditum ſingulis annis venditori ſoluit, eoſdem reſtituere tenetur venditor ipſi emptori, vel cum fructibus compenſare.*

Fallit, quando venditor nihil lucri ex pretio ſibi dato recepit, nu. 13.

At contra ponitur, num. 14.

Intellige, vt nu. 15. Quod ab auctore probatur.

Extende, vt num. 16.

Declaratur num. 17.

Limitatur num. 18.

19 *Emptor eligens ſupplere iuſtum pretium potius, quàm rem ipſam dimittere nõ tenetur ad vſuras pretij, quod ſupplet, & ſic licitum intereſſe.*

20 *Emptori à quo res euincitur remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. ſunt ſoluenda melioramenta, item & expenſas num. 21.*

22 *Emptor, qui pro rata pretij non ſoluti tenetur venditori ad vſuras, tenetur tantum correſpectiuè ad fructus perceptos, & non vltra.*

Sed contra num. 23.

Declaratur num. 24. & 25.

26 *Emptor pro re vendita ſoluit intereſſe, etiam quod non ſit in mora.*

Quid ſi culpa venditoris ſolutio differatur, nu. 27. & 28.

Aut non dedit fideiuſſorem de euictione, nu, 29.

30 *Emptor non tenetur ad intereſſe ratione fructuum, ſi fuerit data dilatio.*

Declaratur num. 31.

Nec quando emptor fuit impeditus ſoluere pretium, numero 32.

Declaratur num. 33. & 34.

QVÆST. XCIV.

6 EMptot conuentus remedio *l. 2. C. de reſcind. vendit.* ratione læſionis vltrà dimidiam iuſti pretij (diſpoſitum enim in vẽditore procedit etiam in emptore *Curt. iun. conſil. 82. num. 7. lib. 1. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 4. ſub nu. q. verſic. decimotertio*) vtrum, ſi eligat potius rem reſtituere, quàm iuſtum pretium, ſupplere teneatur etiam fructus eiuſdem rei à tempore traditionis perceptis, ac reſtituere venditori.

Et quatenus teneatur, ſeu id faciat, an poſſit petere iuſtum, ac licitum intereſſe, quod ipſe ex pretio à ſe ſoluto percipere, vel lucrari potuiſſet, & ita an fructus prædicti, cum intereſſe licito iuſti pretij ſoluti compenſentur, modo quærendum eſt.

1 Quoad primam propoſitam dubitationem verius, ac receptius concludendum videtut negatiuè, *ex d. l. 2. C. de reſcind. vendit.* cui adhæret ſimilis diſpoſitio iuris canonici de hac re agens, *in cap. ad noſtram, de reb. Eccleſ.* vbi res Monaſterij alienata fuit viliori pretio, adeò uod eſſet læſio vltrà dimidiam, & mandatur fieri reſtitutionem ſine fructibus, qui poſſeſſori relinquuntur in compenſationem laboris. Vnde ſi legislatores aliter voluiſſent, vtique expreſſiſſent.

2 Item, quia donec contractus reſcindatur, emptor eſt verus dominus, & propterea vtitur re propria iuſto titulo, & bona fide, atque ita facit fructus ſuos; nec dicitur in mora, niſi à tempore litis conteſtationis ſecuta conditione; & ſicut ipſe habet rem, ita & vẽditor pre-
3 tium, & hãc opinionem tenuit *Rota in nouiſ. deciſ. 116.* quam refert, ac ſequitur *Fabian. de Monte in tractatu de empt. & vendit. quæſt. 8. nu. 24. Cagnol. in dicta l. 2. nu. 48. Ant. de Butrio, & Imola in cap. ad noſtram de empt. & vendit. & ibidem Burgos nu. 36. Calder. & Anchar. in ca. peccati venia. de reg. iuris in ſexto. Cæpoll. de ſimula. contract. ver. Vſura, 2. §. 15. num. 4.* qui poſt relatos per eum, teſtatur de communi receptiſſima & practicata opinione *Ari. Pinell. in d. l. 2. par. 2. cap. 4. per tot.* vbi eam latiſſimè tuetur; reſpondendo contrarijs, eandem probauit *Gomeſ. var. reſolut. ca. 2. num. 23. & cap. 4. num. 21. tom. 2. Ant. Padilla in eadem l. 2. num. 50.* dicens eſſe communem, & in praxi receptam *Couar. variar. reſol. lib. 2. cap. 3. num. 9.* dicens, quod eam praxis recepit.

4 Contrarium, quòd ſcilicet emptor eligens rem reſtituere teneatur quoque reſtituere fructus eiuſdem rei, tenuerunt *Rofred. Beneuenta. de libell. par. 4. vbi de act. ciuil. quantomin. num. 20. Alberic. in d. l. 2. nu. 16. & ibidem Salycet. num. 5. Afflict. in cap. 1. num. 150. de feud. dat. in vic. leg. com.* vbi ait hanc partem eſſe certiorem, ita conſultum fuiſſe per immenſos Doctores dixit *Coſta in l. Gallus, §. & quid ſi tantum par. 2. num. 72. ff. de liber. & poſthum. Couar. vbi ſupra, & Ant. Gomez ſibi parum conſtans in l. 70. Tauri nu. 29. latiſſimè Vaſq. li. 3. controuerſ. vſufrequenti cap. 71. nu. 2. & ſeqq.*

5 Crebrior tamen, & receptior eſt prima relata ſentẽtia, vt poſt alios *per Pinell. in d. par. 2. cap. 4. num. 28. & Ant. Padilla in d. l. 2. ſub nu. 50.*

6 Quam limita non procedere in emptore læſo agente: nam is rem cum fructibus reſtituere cogetur, ſi hoc elegit venditor, quoniam voluntariè dicitur emptor reſcindere contractum non ab alio arctatus, cum remedio d. l. 2 egerit ad reſcindendum eum, licet Pinell. aſſerat, ſe vidiſſe contrarium à Senatu iudicari. At ſen-
7 tentiam ſuperius per nos firmatam, & ſic dictam limi-
8 tationem ſequitur *Mattient. in l. 1. Glo. 5. memb. 6.* eam declarans, vt nempè emptot fructus reſtituat hoc caſu ſolummodò eius partis, in qua læſus non fuit.

9 Tu autem indiſtinctè teneas limitationẽ: quoniam in omnibus fructibus, quos emptor percepit, militat ratio reſtitutionis aſſignata à Pinello vbi ſupra: hoc eſt quia alias quotidie daretur occaſio fraudibus, vt quis etiam ex induſtria carius emeret, nec ageret, niſi poſt perceptos fructus plurium annorum, ſciens ſe fructus retenturum, & pretium ſibi reſtituendum.

Rurſus, quia nulla maior vel minor ratio exiſtit, vt emptor reſtituat fructus eius partis pretij, in qua læſus non fuit, quàm eius, in qua læſus extitit, cum ſponte is egerit ad reſciſſionem contractus, & integros rei fructus perceperit.

10 Eodem morbo laborat opinio *Gregor. Lopez in l. 6. tit. 5. Glo. deſamparar la coſa*, cum inquit, quòd cum illa lex velit contractum, in quo læſio, ſeu deceptio interuenit ad æqualitatem reduci, emptor reſtituere tenetur fru-

fructus pro parte pretij, in quo venditor fuit deceptus, *& refert Capoll. de ſimulat. contract. in primo caſu princ. col. fin.* ſaltem in foro conſcientiæ id tenentem.

Verùm idem Greg. tenet quoque in foro contẽtioſo procedere, quoniam habet maximam æquitatem, & plurium auctoritate nititur, quæ opinio etiam æquior videtur, *vt per Mattient. in d. Glo. 5. nu. 16.*

11 Cæterùm adhuc verior, & receptior eſt ſententia, quam ſupra probauimus, vt ſcilicet nullos fructus emptor conuentus reſtituere teneatur, quæ tenenda eſt ẽt, quod contractus reſcindatur ex enormiſſima læſione, *vt poſt Caſſan. refert Pinell. in d. cap. 4. in fine.*

Quoniam ad ſecundam propoſitam dubitationem conſtituo duos caſus.

12 Primus eſt, quando emptor loco pretij non ſoluti annuum redditum ſingulis annis venditori ſoluit, quo caſu iuſtum erit idem emptori reſtitui, vel cum fructibus compenſare, ne venditor contractu reſciſſo, cum iactura emptoris locupletetur; in quo iudicis arbitriũ plurimum poteſt, *ſecundum Didac. var. reſol. lib. 2. cap. 3. ſub nu. 9. in fine.*

13 Secundus eſt caſus, quando venditor nihil lucri ex pretio ſibi dato receperit; & tunc non debent cum fructibus compenſari vſuræ, nec intereſſe pretij, ſeque de hoc conqueri poterit emptor; cùm præſertim ſibi liberum fuerit contractum non reſcindere, ſupplendo iuſtum pretium; vnde cum illud elegerit, & ita rem emptam reſtituere, nimirum, ſi cogatur fructus quoq; reſtituere, licet vſuras pretij habere non poſſit, quę omni iure ſunt prohibitæ, vt in propoſito tradit *idem Couar. vbi proximè ſupradicto nu. 9.*

14 Sed contrarium, quòd dicto caſu fiat compenſatio cum iuſto, & licito intereſſe pretij vẽditori ſoluti, quod intereſſe licitum eſt omni iure *Glo. & Doct. in cap. conqueſtus, de vſur. in ſpecie Gomeſ. in l. 70. Tauri nu. 29. & Gregor. Lopez in l. 56. in Glo. deſamparas la caſa, in ver. poſt hæc ſcripta tit. 5. par. 5.* vbi refert Rofred. hoc expreſsè tenentem; videlicet, quòd ſi emptor eligat reſtiſtituere fundum cum fructibus, recipiet pretium quod præſtitit cum intereſſe, quod in regione frequentatur.

15 Idque indubitãter procederet, quando emptor habebat contra ſe ſuper bonis cõſtitutis alios annuos redditus, quos redimere potuiſſet, vel partem eorum ex dicto pretio, quod reſpectiuè ſoluit vẽditori, & quia illud ſoluit, eos non redemit, ſed redditus cenſuario perſoluit, vel ſoluere tenetur, quia tunc emptor dicto in caſu agere videtur de damno vitando. Quod vltimum ego non puto abſolutè verum, per ea quæ reſoluit *Rota coram Card. Lancellotto deciſ. 325. poſt ſecundum volumen conſil. Farinac. impreſſ.*

16 Et hoc extenditur procedere etiam, quòd emptor nullos annuos redditus ſuper ſuis bonis contra ſe conſtitutos haberet, ſed ſolum ageret de lucro captando, quod licitum, & permiſſum eſt, & illud emptor conſequi iuſtè potuiſſet cum pretio prædicto, ſi illud venditori non ſoluiſſet; quod locum maximè habere debet in caſu prædicto ratione æqualitatis ſeruandæ inter emptorem & venditorem in iudicio, *iuxta l. cum quidam, C. de fruct. & lit. expen.* cum venditori fructus rei ſuæ reſtituantur, quod pariter declara *vt in dicta deciſ. 325.*

17 Declaratur præſertim procedere à fortiori poſt litem conteſtatam, cum per eam litigantes in mala fide conſtituantur, & ab eo poſſeſſor ad reſtitutionem omnium fructuum teneatur *ad l. certum, C. de rei vendi. latè Pinell. in d. l. 2. in ſecunda par. cap. 4. nu. 60. & in fine, C. de reſcin. vendit.*

18 Quæ noſtra ſententia limitatur in caſu opinionis Greg. Lopez ſuperius relatæ in prima quæſtione proximè precedenti; nempè, quòd reſtitutio fructuum fieret tantùm pro parte pretij, in qua venditor fuit deceptus, quia tunc cum illa parte pretij, in qua contingit læſio, venditor caruerit, & in ea fuerit deceptus, meritò intereſſe illius partis pretij non ſoluti non tenetur venditor ſoluere emptori, ſed tantum veri pretij quod recepiſſet *Bart. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de actio. empt. Bal. in l. ſi traditio num. 19. C. eod. tit. Cagnol. in l. curabit num. 40. de actio empt.*

19 Verùm hic alia inſurgit difficultas, quid ſi emptor cõuentus eligat ſupplere iuſtum pretium potius, quàm rem ipſam dimittere, an teneatur quoque vſuras pretij, quod ſupplet ſoluere, & ſic licitum intereſſe; & non teneri ad fructuum reſtitutionem cenſemus rationibus proximè adductis cum receptiore ſententia, ſi rem reſtituere malit, *ex traditis per Padill. in d. l. rem maioris, quæſt. 2. num. 52. C. de reſcin. vendit* qui addit neq; fructus perceptos poſt litem conteſtatam fore reſtituendos, *ex Franc. Marc. deciſ. 179. num. 3.* qui *& num. ſeq.*
20 ait venditorem vendicantem rem teneri ſoluere meliorationes factas in re vendita, *arg. text. in l. in fundo, ff.*
21 *de rei vendicat.* & impenſas emptor repetet, *arg. tex. in l. ſi prædium de præd. minor.* tradit *Bal. in d. l. 2. nu. 23.*

22 His alia conſequens eſt dubitatio, an emptor, quo pro rata pretij non ſoluti tenetur venditori ad vſuras, teneatur tantum correſpectiuè ad fructus perceptos, & non vltra.

Et concludendum videtur teneri ſolum correſpectiuè ad fructus perceptos, vt ſenſiſſe videtur *Paul. de Caſtro in l. Iulianus, §. ex vendito ſub nu. 3. ff. de actio. emp. Imol. in l. ſi inſulam, §. vſuras col. fin. in fine, ff. ſoluto matrim.* quem ſequitur *Alex. conſ. 69. col. 2. verſic. Addens ad eorum confirmationem lib. 1.* & alij plures relati per *Ant. Gabr. in ſuis concluſ. tit. de empt. & vendit. concluſ. 4. num. 18.*

23 Sed quod æquitas, *l. curabit de act. empt.* procedat nõ ſolum pro vſuris vſque ad quantitatem fructuum, ſed etiam vltra, ſi venditor fuit in damno, vt quia ab alijs ſub vſuris pecunias retinuit *Butrig. in dicta l. curabit, & ibidem Cagnol. num. 30. Socin. ſen. conſil. 176. ſub num. 1. verſic. quarto lib. 2.* & poſt alios, quos recenſet *Gabr. di-*
24 *cta concluſ. 4. nu. 2. & 3.* quodque vſuræ debeantur vltra fructus, declaratur procedere, quando petuntur, tãquam intereſſe damni emergentis, licet non quoad intereſſe lucri ceſſantis *Paul. de Caſtro in d. §. ex vendito ſub nu. 3. verſic. breuiter.*

25 Secundo declaratur, ceſſante conuentione ex ſola æquitate, *d. l. curabit,* ſecus quando conuentum eſt, quod emptor ſoluat tantum pro centenario; nam eo caſu illa quantitas ſolui debet, etſi fructus excedat, *ſecundum Pariſ. conſ. 69. nu. 29. & infra lib. 1. & Burſat. conſil. 11. nu. 26. lib. 1.*

26 Et præmiſſa procedunt in fauorem venditoris, licèt omnia per eum promiſſa non adimpleuerit, dummodò emptor vſum rei habuerit fructus percipiendo etiã quod non ſit in mora per *d. l. curabit,* ſtante quod non
27 implementum venditoris ſed ipſa perceptio fructuum in-

Digitized by Google

inducit curſum vſurarium Corn. conſ. 59. col. 2. & ſeqq. lib. 3. Cagnol. in d. l. curabit num. 31. & ſeq. hocque ex æquitate introductum eſt, l. 2. C. de vſuris, cum æquum non ſit, vt quis fruatur re, & pretio, & ſatis eſt rem traditam fuiſſe, vt vẽditor vſuras petere poſſit, dato quod in alijs venditor contractum non adimpleuerit, vt per Gabr. in dicta concluſ. 4. num. 9. in quinta ampliat. dummodò ex non adimplemento vſus rei non diminuatur Natt. conſ. 384. num. 11. lib. 2. Lup. ad dictam l. curabit, commentar. 1. §. 7. num. 142. vbi de communi teſtatur Cæphal. conſ. 609. num. 8. lib. 4. cum præſertim vſuræ veniant potius ex quadam æquitate, quàm ratione moræ

29 Bal. in l. 2. nu. 7. C. de vſur. qui propterea firmat, quod licèt emptor non fuerit in mora ſoluendi pretium ex eo, quia venditor non dedit fideiuſſorem de euictione vt promiſit, tamen tenetur ad vſuras pretij, cum per tale non implementum vſus rei non minuatur, ſequitur Paulus de Caſtr. in d. l. 2. num. 1. verſic. Nam tunc, Alex. conſ. 147. ſub num. 3. verſic. & quod fortius lib. 5. Natt. dicto conſ. 384. num. 11. de communi teſtatur Cagnol. in dicta l. curabit num. 31. & ſeq. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 4. ſub num. 6. verſic. duodecimo. Lup. in d. §. 7. num. 142. qui alios citat, & de communi teſtatur Cæph. d. conſ. 609. nu. 6. & ſeqq. Honded. conſil. 44. num. 13. 14. & 30. lib. 1.

30 Vbi autem fuit data dilatio ceſſat vſurarum curſus Paul. de Caſtr. in d. §. ex vendito num. 3. verſic. Intellige tamen, ff. de actio. empt. Soc. conſ. 109. col. 2. lib. 1. & conſil. 179. col. 1. verſic. Tamen quando lib. 2. Hier. Gabriel conſil. 57. lib. 1. & Ant. Gabr. dicta concluſ. 4. nu. 20.

31 Quod tamen declaratur procedere, quando dilatio data fuit ſolum gratia debitoris, vt ſæpè fieri ſolet, l. cũ qui calendis, ff. de verb. oblig. quo caſu veriſimiliter creditur habitam rationem à principio de fructibus medij temporis, & eos incluſos fuiſſe in pretio & effectu ipſo, vna cum pretio die ſtatuta ſolui, ad ſcripta per Bal. in rubr. C. de vſur. in fine. Alex. in l. diuortio num. 26. ff. ſoluto matrim. at ſecus, quãdo dilatio fuit appoſita gratia vtriuſque, nec de fructibus dici poteſt habita ratio in pretio quo caſu vſuræ debentur, ac ſi nulla data eſſet dilatio, ita Gabr. d. conſ. 57. nu. 5. lib. 1. Hond. d. conſ. 44. nu. 31. lib. 1.

32 Fallit, quando emptor fuit impeditus ſortem ſoluere & pecunias penès ſe retinuit ſolutioni paratas, vt per Hond. conſil. 44. num. 5. nam intereſſe tunc demum debetur, ſi nulla difficultas emptorẽ impediat, quin pretium ſoluat, l. datio poſſeſſionis, §. ſi per venditorem, ff. de actio. empti, & æquitas l. curabit non procedit, niſi quãdo nulla præcedente culpa venditoris emptor penès ſe pretium retinuit re libera iam tradita.

33 Declaratur non ſufficere conſtare de impedimẽto, niſi etiam liqueat illud dediſſe cauſam non adimplendi, l. qui commeatus, & ibi Bart. ff. de re milit. l. 2. §. quod diximus, ff. ſi quis cantion. in ſpecie Socin. ſub dicto conſil. 170. nu. 12. lib. 2.

Quare traditur cautela, quòd impeditus proteſtatur ad hoc vt conſtet, quod ſi impedimentum nõ fuiſſet illatum, actus geſtus fuiſſet, vt inquit Felyn. in cap. ex tranſmiſſa num. 6. & ſeqq. de præſcript. vbi Innocent. Abbas & cæteri notant.

Quam ius etiam dici poſſet ſtante impedimẽto, quo emptor excuſatur à mora non ceſſare æquitatem illam ne emptor locupletetur fructibus, ac ideo intereſſe ex eadem æquitate deberi, vt conſiderat Socin. ſen. d. conſ. 170. num. 12. & 13. lib. 2. Hond. d. conſ. 44. nu. 32. & voluiſſe videtur Cagnol. in d. l. curabit nu. 32.

ARGVMENTVM.

Remedium euictionis ex l. 2. C. de reſcind. vendit. re perempta vel extincta penès emptorem caſu fortuito & abſque illius culpa, an concedatur.

Quid in peremptione annui redditus, legatorum quantitatem & rei deductæ ſeu deducendæ, vel relictæ pro legitima.

Et an euictis corporibus hæreditatis de quibus teſtatur non cogitauit minuantur legata, & ad quorum onus, ſeu grauamen.

SVMMARIVM.

1 Venditor deceptus vltra dimidiam agit aduerſus emptorem ad ſupplementum iuſti pretij.

Ratio affertur, quia res & pretium ſunt in obligatione, numero 2.

Contrarium vbi abeſt culpa emptoris, nu. 3.

Et ibidem de ratione nu. 5.

4 Quantitas vbi debetur ratione certæ ſpeciei, quæ ſi adeſſet inuito creditore à debitore tradi poſſet loco illius quantitatis perempta ea ſpecie, debitor liberatur à ſolutione quantitatis.

6 Emptor læſus vltra dimidiam iuſti pretij, vbi res apud eum perempta eſt abſque eius culpa, agere poteſt contra venditorem, vt illi reddat illud plus quod ſoluit iuſto pretio.

Et de ratione ibidem.

Sed contra num. 7.

Fallit, ſi res pereat per litem conteſtatam, nu. 8.

9 Diminutio redditus annui ex auctoritate ſuperioris de ſeptem ad quinque, & generaliter diminutiones cedant damno domini, cui reſponſio illa debebatur.

10 Annuum debitum, ſeu annua præſtatio ex re aliqua an ea perempta finiatur.

11 Res particulares hæreditariæ ſi pereunt ſine dolo, & culpa & mora hæredis, pereunt periculo fideicommiſſarij vniuerſalis de illis rebus.

Item pereunt periculo legatariorum, nu. 12.

Limitatur non procedere in legatarijs quantitatum, numero 13.

14 Euictis rebus hæreditarijs extra quod cogitauit teſtator, an minuantur legata.

15 Legitima ſemel detracta, ceſſat omnis quæſtio de augmento, & diminutione.

16 Diminutiones contingentes in rebus hæreditarijs, an minuant legitimam.

17 Legitima, ſi ex iudicis decreto fuerit aſſignata, & poſtea legitimè euicta, filio in alijs ſuppleri debet.

18 Legitima non minuitur, peremptis corporibus legatis, ſi alia ſuperſunt bona.

19 Legitima minuitur per peremptionem corporum non legatorum ante illius aſſignationem.

20 *Res perit ei, cuius eſt, aut cui eſt debita.*
21 *Diminutiones rerum hæreditariarum ex cauſa de præterito, pertinent ad onus fideicommiſſarij.*

Q V Æ S T. X C V.

QVæro præterea, num remedium *l. 2. C. de reſcind. vendit.* re perempta, vel extincta penès emptorem caſu fortuito, abſque illius culpa locum habeat.
1 Et concludendum videtur poſſe venditorē deceptum vltrà dimidiam agere aduerſus emptorem ad ſupplementum iuſti pretij, quemadmodum probat *Abb. in cap. cum dilecti nu.*
2 *10. de empt. & vendit.* ex recepta Canoniſtarū opinione, quæ habet, rem ſcilicet, & pretium eſſe in obligatione. Vnde re perempta, quæ alternatiuè debetur, & eſt in obligatione, obligatio manet ad pretium, *l. in emptioni, §. ſi emptio, ff. de contrahend. empt. l. Stichum, aut Pamphilum, ff. de ſolution. ſequitur Rebuff. in tract. de reſcind. contract. tom. 2. art. vnic. Glo. 15.*
3 Contrarium, & quidem verius tradidit *Gloſ. magna in d. l. 2. ibi,* ſecus ſi fortuito caſu, communiter ibi recepta; quodque re perempta ſine culpa emptoris omninò ille liberetur quoque iuſti pretij ſupplemento, probatur ex ea communi ſententia, quæ ait, rem tantum hoc in caſu eſſe in obligatione, pretium autem in ſolutione, & facultate ſoluendi, *vt per Ari. Pinell. in d. l. 2. par. 3. cap. 3. per tot.* vbi docet nil intereſſe vtrunque in obligatione eſſe, rem ſcilicet & pretium, vel rem ſolū, & pretium in ſolutione: potuiſſet enim eodem modo res apud venditorem perire, *facit Glo. in l. fin. nu. 1. ver. dolo, ff. ad l. Rhod. de iact. Affl. deciſ. 150. nu. 9.*
4 Confirmatur, quia vbi quantitas debetur occaſione certæ ſpeciei, quæ ſi adeſſet, inuito creditore à debitore tradi poſſet loco illius quantitatis, perempta ea ſpecie debitor liberatur à ſolutione quantitatis, *l. 1. §. fin. ff. ſi cui plus, quàm per l. Falc. & in l. ſi ſeruus communis, ff. de furt. iuncto verſic. ex his igitur. Bar. in l. quòd te mihi nu. 4. ff. ſi cert. pet. vbi Alex. num. 4. Iaſ. num. 15. Sociu. nu. 12. Dec. in prima lect. num. 16. Purpurat. num. 6.* de magis communi *Iaſ. in l. rogaſti in principio num. 5. & in l. ſi cum ſeruo nu. 2. ff. ſi cert. pet.* de communi *Gomez. variar. reſolut. lib. 1. tit. de legat. 3. nu. 1. & 2. & tom. 2. C. de ſeruit. num. 22.* de communi pariter teſtatur *Couarr.*
5 *lib. 2. var. reſolut. cap. 4. num. 14.* & ſic liberatur emptor ab ea quantitate re perempta caſu fortuito, vt in ſpecie teſtatur *Couar. in loco præcitato. Pinell. in dicta l. 2. par. 2. cap. 1. num. 36. & 37.* vbi dicit veriorem, & receptiorem, ſequitur *Ant. Padilla in d. l. 2. nu. 37.* & hanc opinionem probauit *Guttier. Pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 136.*
6 qui in quæſtione ſequenti agit, quid è conuerſo, ſi emptor fuit læſus vltra dimidiam iuſti pretij, & res fuerit perempta apud eum abſque eius culpa, an agere valeat contra venditorem, vt illi reddat illud plus, quod ſoluit iuſto pretio, & inquit pro parte affirmatiua concludēdum videri, quia licèt res perempta ſit, loco tamen eius venditor pretium habet, quo caſu vrget æquitas *d. l. 2.* ne venditor plus iuſto pretio ab eo emptore habeat, quaſi, quod ſufficiat dicto caſu venditori iuſtum pretiū retinere pro re iam perempta, & minus damnum rei peremptione emptori imminere, nec ius quod habebat, amittere debet ex caſu, quo culpa caret; & addit in terminis ita tenere *Couar. variar. reſolut. li. 2. cap. 4. nu. 14. in fine Pinell. in d. l. 2. par. 2. cap. 1. num. 39. C. de reſcind. vendit.*
7 Prædictis tamen non obſtantibus dicitur in vtroq; contrarium firmare *Ant. Gomez tom. 2. var. reſol. cap. 1. ſub nu. 22. verſic. Item adde.* Quia cum res ſit perempta, emptor non poteſt ipſam dare, nec reſtituere venditori; cum non entium nullæ ſint qualitates, *l. eius, qui in prouincia, ff. ſi cert. pet.* cui tamē conclusioni *Guttier. dicta quæſt. 137. ex lege Regia, & Mattienc. ibidem*
8 *citato,* dicit ſuperiora procedere, quādo res periret ante litem conteſtatam; nàm ſi poſt litem conteſtatam periret, tunc continuabitur inſtantia, & cauſa, ac ſi res non fuiſſet perempta.
9 Simile eſt, quod dicimus de diminutione quantitatis redditus annui de ſeptem ad quinque pro ſingulo centenario contingente poſt mortem teſtatoris, & ſuperioris anctoritate ſine dolo, & culpa hæredis, quę cedere debet damno legatariorum, qui annuam vtilitatem percipiebāt de ſeptē, nunc autem de quinque, quia res perit domino, nec non, & illi, cui quantitas debetur reſpectu certæ ſpeciei peremptæ, *l. cum ita, §. ſpecies, ff. de legat. 2. l. domos hæreditarias, ff. de legat. 1. l. ſi ex legati cauſa, §. fin. ff. de verb. oblig. l. mulier, §. ſed etenim, ff. ad Trebell. & in l. in ratione, § diligenter, ff. ad leg. Falcid.*
10 An autem id locum habeat in annuo legato ex certa re præſtando, & an per illius rei peremptionem legatum ceſſet, alia eſt difficultas; & reſolutiuè agendo, dicimus, quòd ſi onus illud adſcriptum fuerit legatario certæ rei, re perempta, is liberatur, quoniam legatarius ſupra rem relictam onerari non poteſt, *l. liberto, §. 1. de ann. leg. l. maritum, §. 1. ff. ad l. Falcid.* idem in hærede habetur *ex l. legatum, §. vini, ff. de ann. leg.* & ita reſpōdit *Sigiſmund. Loffred. conſil. 2. ſub num. 39. 41. & 45.* quia etiam ſimplex debitum quantitatis reſpectu certæ rei, ſiue ex promiſſione, ſiue ex legato re perempta non debetur *Caſtren. in l. in ratione in princ. ff. ad l. Falcid. & in l. quidam, §. ſi tibi, ff. de legat. 1. Alex. in l. quod te, ff. ſi cert. pet. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 4. nu. 57.*
11 Qui & *num. 54.* agit, quando hæreditas non minuitur, ſed in re particulari, vt quia corpora aliqua pereunt: nàm ſi corpora illa pereunt ſine dolo, & culpa lata hæredis, & ante moram, pereūt fideicommiſſario vniuerſali, *l. deducta, §. ante diem, & l. mulier, §. ſed etenim, ff. ad Trebell.* ea ratione, quia corpora hæc ſunt de vniuerſitate hæreditatis, & ea propter pereunt ſucceſſori in hæreditate; & ſic dicto fideicommiſſario vniuerſali, qui hæredis loco per Trebellianum ſubrogatur, *l. qui quadringenta, l. poſtulante, §. 1. & l. ex aſſe, ff. ad Trebel-*
12 *lian.* ad differentiam hæredis Falcidij: nàm ſi legatarij ſint illorum corporum, eis pereunt, cum res citrà dolum, ac morā poſſeſſoris, domino pereat, cui debetur, vt prædixi *d. l. ſi ex legati cauſa, ff. de verb. oblig. & in l. cum ita, §. ſpecies, ff. de leg. 2. & eſt text. in l. domos hæreditarias, ff. de leg. 1.*
13 In legatarijs autem quantitatum, ſeu aliarum rerū, peremptio ſeu caſus contingens in rebus hæreditarijs ſpectant ad hæredis damnum, & legata non minuuntur *ad text. in l. in ratione la ſeconda in principio, ff. ad l. Falcid.* ratio eſt; quia in ineunda ratione legis Falcidiæ tempus mortis teſtatoris ſpectatur, vt latius per *Pereg. d. art 4. nu. 56.*
14 Quæri inſuper poteſt, quid in legitima determinandum ſit.

Quare

Digitized by Google

inducit curſum vſurarium *Corn.conſ.59. col.2. & ſeqq. lib.3. Cagnol.in d.l.curabis num.31.& ſeq,* hocque ex æquitate introductum eſt, *l.2. C.de vſuris,* cum æquum non ſit, vt quis fruatur re,& pretio,& ſatis eſt rem traditam fuiſſe, vt vẽditor vſuras petere poſſit, dato quod in alijs venditor contractum non adimpleuerit, *vt per Gabr.in dicta concluſ 4.num.9. in quinta amplias.* dummodò ex non adimplemento vſus rei non diminuatur *Natt.conſ.384.num.11.lib.2, Lup.ad dictam l.curabit, commentar.1. §.7. num.142.* vbi de communi teſtatur *Cæphal.conſ.609.num.8.lib.4.* cum præſertim vſuræ veniant potius ex quadam æquitate, quàm ratione moræ

29 *Bal.in l.2.nu.7.C.de vſur.* qui propterea firmat, quod licèt emptor non fuerit in mora ſoluendi pretium ex eo, quia venditor non dedit fideiuſſorem de euictione vt promiſit, tamen tenetur ad vſuras pretij, cum per tale non implementum vſus rei non minuatur, ſequitur *Paulus de Caſtr.in d. l.2. num.1. verſic.Nam tunc, Alex.conſ.147.ſub num.3. verſic.& quod fortius lib.5. Natt.dicto conſ.384.num.11.* de communi teſtatur *Cagnol.in dicta l.curabit num.31. & ſeq, Couar. var. reſol. lib.3.cap.4.ſub num.6.verſic.duodecimo. Lup. in d.§.7. num.142.* qui alios citat,& de communi teſtatur *Cæph. d.conſ.609.nu.6.& ſeqq.Honded.conſil.44.num.13.14. & 30.lib.1.*

30 Vbi autem fuit data dilatio ceſſat vſurarum curſus *Paul.de Caſtr.in d.§.ex vendito num.3. verſic.Intellige tamen, ff.de actio.empt.Soc.conſ.109.col.2.lib.1.& conſil.179.col.1. verſic.Tamen quando lib.2. Hier. Gabriel conſil.57.lib.1.& Ant.Gabr.dicta concluſ.4. nu.20.*

31 Quod tamen declaratur procedere, quando dilatio data fuit ſolum gratia debitoris, vt ſæpè fieri ſolet, *l. cũ qui calendis, ff.de verb.oblig.* quo caſu veriſimiliter creditur habitam rationem à principio de fructibus medij temporis, & eos incluſos fuiſſe in pretio & effectu ipſo, vna cum pretio die ſtatuta ſolui, ad ſcripta per *Bal. in rubr.C.de vſur, in fine. Alex. in l. diuortio num.26. ff. ſoluto matrim.* at ſecus, quãdo dilatio fuit appoſita gratia vtriuſque, nec de fructibus dici poteſt habita ratio in pretio quo caſu vſuræ debentur, ac ſi nulla data eſſet dilatio, *ita Gabr.d.conſ.57.nu.5.lib.1. Hond. d.conſ.44. nu.31.lib.1.*

32 Fallit, quando emptor fuit impeditus ſortem ſoluere & pecunias penès ſe retinuit ſolutioni paratas, *vt per Hond.conſil.44. num.5.* nam intereſſe tunc demum debetur, ſi nulla difficultas emptorẽ impediat, quin pretium ſoluat, *l.datio poſſeſſionis, §.ſi per venditorem, ff. de actio.empti,* & æquitas *l.curabit* non procedit, niſi quãdo nulla præcedente culpa venditoris emptor penès ſe pretium retinuit re libera iam tradita.

33 Declaratur non ſufficere conſtare de impedimẽto, niſi etiam liqueat illud dediſſe cauſam non adimplendi, *l.qui commeatus, & ibi Bart.ff.de re milit.l.2. §.quod diximus, ff.ſi quis cautionem.* in ſpecie *Socin.ſub dicto conſil. 170.nu.12.lib.2.*

Quare traditur cautela, quòd impeditus proteſtatur ad hoc vt conſtet, quod ſi impedimentum nõ fuiſſet illatum, actus geſtus fuiſſet, vt inquit *Felyn. in cap. ex tranſmiſſa num.6.& ſeqq.de præſcript. vbi Innocent. Abbas & cæteri notant.*

Quam ius etiam dici poſſet ſtante impedimẽto, quo emptor excuſatur à mora non ceſſare æquitatem illam ne emptor locupletetur fructibus, ac ideo intereſſe ex eadem æquitate deberi, vt conſiderat *Socin.ſen. d. conſ. 170.num.12.& 13.lib.2.Hond.d.conſ.44.nu.32.* & voluiſſe videtur *Cagnol.in d.l.curabit nu.32.*

ARGVMENTVM.

Remedium euictionis ex l. 2. C. de reſcind. vendit. re perempta vel extincta penès emptorem caſu fortuito & abſque illius culpa, an concedatur.

Quid in peremptione annui redditus, legatorum quantitatem & rei deductæ ſeu deducendæ, vel relictæ pro legitima.

Et an euictis corporibus hæreditaris de quibus teſtatur non cogitauit minuantur legata, & ad quorum onus, ſeu grauamen.

SVMMARIVM.

1 *Venditor deceptus vltra dimidiam agit aduerſus emptorem ad ſupplementum iuſti pretij.*

Ratio affertur, quia res & pretium ſunt in obligatione, numero 2.

Contrarium vbi abeſt culpa emptoris, nu.3.

Et ibidem de ratione nu.5.

4 *Quantitas vbi debetur ratione certæ ſpeciei, quæ ſi adeſſet inuito creditore à debitore tradi poſſet loco illius quantitatis perempta ea ſpecie, debitor liberatur à ſolutione quantitatis.*

6 *Emptor læſus vltra dimidiam iuſti pretij, vbi res apud eum perempta eſt abſque eius culpa, agere poteſt contra venditorem, vt illi reddat illud plus quod ſoluit iuſto pretio.*

Et de ratione ibidem.

Sed contra num.7.

Fallit, ſi res pereat per litem conteſtatam, nu.8.

9 *Diminutio redditus annui ex auctoritate ſuperioris de ſeptem ad quinque, & generaliter diminutiones cedant damno domini, cui reſponſio illa debebatur.*

10 *Annuum debitum, ſeu annua præſtatio ex re aliqua an ea perempta finiatur.*

11 *Res particulares hæreditariæ ſi pereunt ſine dolo, & culpa & mora hæredis, pereunt periculo fideicommiſſarij vniuerſalis de illis rebus.*

Item pereunt periculo legatariorum, nu.12.

Limitatur non procedere in legatarijs quantitatum, numero 13.

14 *Euictis rebus hæreditarijs extra quod cogitauit teſtator, an minuantur legata.*

15 *Legitima ſemel detracta, ceſſat omnis quæſtio de augmento, & diminutione.*

16 *Diminutiones contingentes in rebus hæreditarijs, an minuant legitimam.*

17 *Legitima, ſi ex iudicis decreto fuerit aſſignata, & poſtea legitimè euicta, filio in alijs ſuppleri debet.*

18 *Legitima non minuitur, peremptis corporibus legatis, ſi alia ſuperſunt bona.*

19 *Legitima minuitur per peremptionem corporum non legatorum ante illius aſſignationem.*

20 Res

10 *Res perit ei, cuius eſt, aut cui eſt debita.*
11 *Diminutiones rerum hæreditariarum ex cauſa de præ-
terito, pertineni ad onus fideicommiſſarij.*

Q V Æ S T. X C V.

QVæro præterea, num remedium *l. 2. C.
de reſcind. vendit.* re perempta, vel ex-
tincta penès emptorem caſu fortuito,
abſque illius culpa locum habeat.
1 Et concludendum videtur poſſe
venditorẽ deceptum vltrà dimidiam
agere aduerſus emptorem ad ſupplementum iuſti pre-
tij, quemadmodum probat *Abb. in cap. cum dilecti nu.*
2 *10. de empt. & vendit.* ex recepta Canoniſtarũ opinio-
ne, quæ habet, rem ſcilicet, & pretium eſſe in obligatio-
ne. Vnde re perempta, quæ alternatiuè debetur, & eſt
in obligatione, obligatio manet ad pretium, *l. in em-
ptione, §. ſi emptio, ff. de contrahend. empt. l. Stichum, aut
Pamphilum, ff. de ſolution. ſequitur Rebuff. in tract. de re-
ſcind. contract. tom. 2. art. vnic. Glo. 15.*
3 Contrarium, & quidem verius tradidit *Gloſ. magna
in d. l. 2. ibi,* ſecus ſi fortuito caſu, communiter ibi rece-
pta; quodque re perempta ſine culpa emptoris omni-
nò ille liberetur quoque iuſti pretij ſupplemento, pro-
batur ex ea communi ſententia, quæ ait, rem tantum
hoc in caſu eſſe in obligatione, pretium autem in ſolu-
tione, & facultate ſoluendi, *vt per Ari. Pinell. in d. l. 2.
par. 3. cap. 3. per tot.* vbi docet nil intereſſe vtrunque in
obligatione eſſe, rem ſcilicet & pretium, vel rem ſolũ,
& pretium in ſolutione: potuiſſet enim eodem modo
res apud venditorem perire, *facit Glo. in l. fin. nu. 1. ver.
dolo, ff. ad l. Rhod. de iact. Affl. deciſ. 150. nu. 9.*
4 Confirmatur, quia vbi quantitas debetur occaſione
certæ ſpeciei, quæ ſi adeſſet, inuito creditore à debitore
tradi poſſet loco illius quantitatis, perempta ea ſpecie
debitor liberatur à ſolutione quantitatis, *l. 1. §. fin. ff. ſi
cui plus, quàm per l. Falc. & in l. ſi ſeruus communis, ff. de
furt. iuncto verſic. ex his igitur. Bar. in l. quòd te mihi nu.
4. ff. ſi cert. pet. vbi Alex. num. 4. Iaſ. num. 15. Socin. nu.
12. Dec. in prima lect. num. 16. Purpurat. num. 6.* de ma-
gis communi *Iaſ. in l. rogaſti in principio num. 5. & in l.
ſi cum ſeruo nu. 2. ff. ſi cert. pet.* de communi *Gomez. va-
riar. reſolut. lib. 1. tit. de legat. 3. nu. 1. & 2. & tom. 2. C.
de ſeruit. num. 22.* de communi pariter teſtatur *Couarr.*
5 *lib. 2. var. reſolut. cap. 4. num. 14.* & ſic liberatur emptor
ab ea quantitate re perempta caſu fortuito, vt in ſpecie
teſtatur *Couar. in loco præcitato. Pinell. in dicta l. 2. par.
2. cap. 1. num. 36. & 37.* vbi dicit veriorem, & receptio-
rem, ſequitur *Ant. Padilla in d. l. 2. nu. 37.* & hanc opi-
nionem probauit *Guttier. Pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 136.*
6 qui in quæſtione ſequenti agit, quid è conuerſo, ſi em-
ptor fuit læſus vltra dimidiam iuſti pretij, & res fuerit
perempta apud eum abſque eius culpa, an agere valeat
contra venditorem, vt illi reddat illud plus, quod ſoluit
iuſto pretio, & inquit pro parte affirmatiua concludẽ-
dum videri, quia licèt res perempta ſit, loco tamen eius
venditor pretium habet, quo caſu vrget æquitas *d. l. 2.*
ne venditor plus iuſto pretio ab eo emptore habeat,
quaſi, quod ſufficiat dicto caſu venditori iuſtum pretiũ
retinere pro re iam perempta, & minus damnum rei
peremptione emptori imminere, nec ius quod habe-
bat, amittere debet ex caſu, quo culpa caret; & addit in
terminis ita tenere *Couar. variar. reſolut. li. 2. cap. 4. nu.
14. in fine Pinell. in d. l. 2. par. 2. cap. 1. num. 39. C. de re-
ſcind. vendit.*
7 Prædictis tamen non obſtantibus dicitur in vtroq;
contrarium firmare *Ant. Gomez tom. 2. var. reſol. cap.
1. ſub nu. 22. verſic. Item adde.* Quia cum res ſit perem-
pta, emptor non poteſt ipſam dare, nec reſtituere ven-
ditori, cum non entium nullæ ſint qualitates, *l. eius,
qui in prouincia, ff. ſi cert. pet.* cui tamẽ concluſioni *Gut-
tier. dicta quæſt. 137. ex lege Regia, & Mattiene. ibidem*
8 *citato,* dicit ſuperiora procedere, quãdo res periret an-
te litem conteſtatam; nàm ſi poſt litem conteſtatam
periret, tunc continuabitur inſtantia, & cauſa, ac ſi res
non fuiſſet perempta.
9 Simile eſt, quod dicimus de diminutione quantitatis
redditus annui de ſeptem ad quinque pro ſingulo cen-
tenario contingente poſt mortem teſtatoris, & ſupe-
rioris auctoritate ſine dolo, & culpa hæredis, quę cede-
re debet damno legatariorum, qui annuam vtilitatem
percipiebãt de ſeptẽ, nunc autem de quinque, quia res
perit domino, nec non, & illi, cui quantitas debetur re-
ſpectu certæ ſpeciei peremptæ, *l. cum ita, §. ſpecies, ff. de
legat. 2. l. domos hæreditarias, ff. de legat. 1. l. ſi ex legati
cauſa, §. fin. ff. de verb. oblig. l. mulier, §. ſed etenim, ff. ad
Trebell. & in l. in ratione, § diligenter, ff. ad leg. Falcid.*
10 An autem id locum habeat in annuo legato ex cer-
ta re præſtando, & an per illius rei peremptionem le-
gatum ceſſet, alia eſt difficultas; & reſolutiuè agendo,
dicimus, quòd ſi onus illud adſcriptum fuerit legatario
certæ rei, re perempta, is liberatur, quoniam legatarius
ſupra rem relictam onerari non poteſt, *l. liberto, §. 1. de
ann. leg. l. maritum, §. 1. ff. ad l. Falcid.* idem in hærede
habetur *ex l. legatum, §. vini, ff. de ann. leg.* & ita reſpõ-
dit *Sigiſmund. Loffred. conſil. 2. ſub num. 39. 41. & 45.*
quia etiam ſimplex debitum quantitatis reſpectu cer-
tæ rei, ſiue ex promiſſione, ſiue ex legato re perempta
non debetur *Caſtren. in l. in ratione in princ. ff. ad l. Fal-
cid. & in l. quidam, §. ſi tibi, ff. de legat. 1. Alex. in l. quod
te, ff. ſi cert. pet. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 4. nu. 57.*
11 Qui & *num. 54.* agit, quando hæreditas non minui-
tur, ſed in re particulari, vt quia corpora aliqua pere-
unt: nàm ſi corpora illa pereunt ſine dolo, & culpa lata
hæredis, & ante moram, pereũt fideicommiſſario vni-
uerſali, *l. deducta, §. ante diem, & l. mulier, §. ſed etenim,
ff. ad Trebell.* ea ratione, quia corpora hæc ſunt de vni-
uerſitate hæreditatis, & ea propter pereunt ſucceſſori
in hæreditate; & ſic dicto fideicommiſſario vniuerſali,
qui hæredis loco per Trebellianum ſubrogatur, *l. qui
quadringenta, l. poſtulante, §. 1. & l. ex aſſe, ff. ad Trebel-*
12 *lian.* ad differentiam hæredis Falcidij: nàm ſi legatarij
ſint illorum corporum, eis pereunt, cum res citrà do-
lum, ac morã poſſeſſoris, domino pereat, cui debetur,
vt prædixi *d. l. ſi ex legati cauſa, ff. de verb. oblig. & in l.
cum ita, §. ſpecies, ff. de leg. 2. & eſt text. in l. domos hære-
ditarias, ff. de leg. 1.*
13 In legatarijs autem quantitatum, ſeu aliarum rerũ,
peremptio ſeu caſus contingens in rebus hæreditarijs
ſpectant ad hæredis damnum, & legata non minuun-
tur *ad text. in l. in ratione la ſeconda in principio, ff. ad l.
Falcid.* ratio eſt, quia in ineunda ratione legis Falcidiæ
tempus mortis teſtatoris ſpectatur, vt latius per *Pereg.
d. art 4. nu. 56.*
14 Quæri inſuper poteſt, quid in legitima determinan-
dum ſit.

Quare

Quare dicitur, quòd ſi legitima ſemel fuit deducta & calculata, illi ſtandum eſt, ac ideò ceſſat omnis quæſtio incrementi, ſeu decremēti, *l. fundum Cornelianum, ff. de nouat. in l. ſub prætextu, ff. de tranſact. Alex. in l. cū quo in princ. ff. ad l. Falc.* qui, & ſi loquantur in falcidia, idem tamen dicitur procedere in legitima.

15 Vbi verò diminutiones rerum contingunt poſt patris mortem, an eæ ad onus filij pertineant, quatuor conſtituuntur caſus.

Primus eſt, quando peremptio ſeu diminutio contingit in re particulari relicta pro legitima, quæ talis ſit, quæ relinqui potuerit; & tunc cedit damno filij, *l. Patronum, §. Patronus, ff. de bon. liber. Bal. in l. ſcimus, quæſt. 3. C. de inoffic. teſtam. Paul. de Castro & Alex. in dicta l. in ratione num. 6. Ruyn. conſ. 55. ſub num. 6. verſ. & idem quando lib. 2.* qui addit hoc ideò eſſe, quia in illum tranſiuit dominium ipſo iure, ſicut in alium legatarium, *l. à Titio de furt. l. quoties, C. de hæred. inſtituendis.*

16 Secundus eſt caſus, quando aſſignata ſeu relicta filio pro legitima per iudicis ſententiam, legitimè fuerunt euicta; & tunc dicitur ſuppleri debere filio, re illa ſic euicta de calculo ſubducta, *dicta l. ſcimus in princip. de inoff. teſtam. & l. ſi verò, ff. de bon. liber.*

Ampliatur idem procedere in Trebellianica, *vt per Iaſ. ibidem nu. 6.*

Fallit, ſi euictio minus legitimè ſequeretur, quia filio imputatur, *vt per ſcribentes ibidem, & Paul. de Castr. & Alex. in d. l. in ratione, ff. ad l. Falc.*

17 Tertius caſus eſt, quando diminutio ſeu peremptio contingit in rebus particulariter legatis, & alia ſuperſunt bona, ex quibus legitima integra ſatisfieri poteſt, damnum ſpectat ad legatarios, non autem ad filium, *ſic Alex. in dicta l. in ratione ſub nu. 6. in fine*; rationemque affert, quoniam vbi ſuperſunt alia bona, ex quibus
18 legitima commodè detrahi poteſt, nō minuuntur corpora particulariter legata *Bal. in rubr. ff. de rerum diuiſ. col. 1.* optimè *Ruyn. conſil. 17. num. 3. lib. 5. & conſil. 57. num. 24. lib. 2. Grammat. deciſ. 93. nu. 7. Natt. conſ. 199. ſub num. 9.* qui ait, alleganti non extare alia bona ad effectum minuendi corpora legata, incumbere onus probandi; *idem Natta conſil. 224. & conſil. 238. Crauet. conſ. 109. num. 6. Couar. in cap. Raynaldus, §. 11. num. 5. extra de teſtam,* & ſic ſæpè de facto obtinuiſſe teſtatur *Peregr. de fideic. art. 4. nu. 34.*

19 Quartus eſt caſus, quando diminutis, & peremptis aliquibus corporibus hæreditarijs, legitima nondum eſt detracta, & tunc diminuitur quoque legitima pro rata illorum corporum, *ſecundum Castren. & Alex. in dicta l. in ratione in prin.* ea ratione ſecundum eos, quia legitima pro rata debetur in ſingulis corporibus hæreditarijs, & ideò peremptio, ac diminutio pro rata pertinet ad filium: quoniam res perit ei, cui debita eſt, remota debitori culpa, *dicta l. in ratione, §. diligenter*, vbi nedum in creditore ſpeciei, ſed etiam in creditore generis ſubalterni, eo genere perempto, locum habet; & ita omnes ſcribentes ibi, *& in l. Titia textores, §. finali, & in l. quidam teſtamento, §. ſi tibi, ff. de leg. 1.* vbi in debitore quantitatis reſpectu certæ ſpeciei, qua perempta liberatur, *& in d. l. cum ita, §. ſpecies, ff. de leg. 2. & ſuperius dixi ſub nu. 15.*

20 Et hoc eſt quod dicimus, quòd ſi patrimonium teſtatoris ex euictionum cauſa, de quibus non cogitauit, minuatur, non minuuntur legata ad releuamen hæredis, & fideicommiſſarij vniuerſalis, quia nullo iure cautum reperitur, ſequentes poſt aditam hæreditatem euictiones rerum minuere legata & relicta particularia, & abſque difficultate, cum penès hæredem remanet quarta, vel cum hæres agnoſcit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij. Et quoniam patrimonij quantitas inſpicitur tempore mortis, *d. l. in ratione, §. quantitas, & l. Lucius, §. fin. ff. ad Trebell.*

21 Sed adhuc ſupereſt vna difficultas, an diminutiones patrimonij ex cauſa de præterito originem habentes in vita teſtatoris, ſicuti euictiones bonorum, illæ ad damnum vniuerſalis fideicommiſſarij ſpectent, & reſpondetur affirmatiuè, quia hæreditatem diminuunt: origo enim cuiuſque rei, & eius cauſa ſpectanda eſt, *l. nam origo, ff. quod vi, aut clàm poſt Bartol. & Paul. de Castro ab eo relatos, ita reſpondit Ruyn. conſ. 109. nu. 20. lib. 2. M. Ant. Peregr. de fideic. art. 10. nu. 46.*

ARGVMENTVM.

Vendens bona ad certum, ac determinatum finem, & effectum, ſi is non ſequatur, an poſſit reſcindere contractum inuito emptore.

Et an per emptorem dicto caſu de euictione agi poſſit.

Læſus quis dicatur ratione oneris appoſiti in venditione.

SVMMARIVM.

1 *Vendens bona ad certum, ac determinatum finem, & effectum, ſi is non ſequatur, poteſt reſcindere contractum.*

Ratio affertur, num. 2.

3 *Implementum cauſæ finalis, vbi ſequi non poteſt, tunc contractus etiam nominatus reſcinditur.*

Et præſertim, quando materia deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi, nu. 4.

Et etiam, quando res deuenit ad caſum, à quo incipere non poteſt, nu. 5.

Extendas eò magis procedere, cum venditor agere non poteſt ad aliquod intereſſe, ex quo impeditur facto Principis, volentis confirmare ipſum contractum, numero 7.

Quo caſu, cum agi non poſſit ad intereſſe, nu. 8.

Eſt locus repetitioni rei venditæ, nu. 9.

Primò ampliatur procedere etiam quòd venditor promiſerit obſeruare contractum, & non contrauenire; nec petere reductionem ad viam iuris, & obtenta non vti, num. 10.

Et de ratione. ibidem.

Secundò ampliatur etiam facta obligatione de ſoluendo, ſi fiat ſub conditione non dependente à voluntate ſua, ſed Principis, num. 12.

Tertiò ampliatur habere locum, etiam quando agitur de venditione rei communis, pro qua promiſſum fuit de rato, aliàs ad intereſſe.

Ma-

Maximè ſi agatur in materia retractus, quando res venditaillius occaſione euincitur, venditor ad aliquid non tenetur, licèt promiſſum fuerit facere cōſentire omnem perſonam habentem intereſſe cum alijs ampliſſimis clauſulis, nu. 14.

Quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei, nu. 15.

6 *Cauſa finalis dicitur illa, ſine qua quis aliàs contracturus non eſſet, vel fuiſſet.*

11 *Venditor contrauenire non dicitur, nec cogitur ad obſeruantiam contractus, quando emptor cogi non poteſt ad pretij ſolutionem.*

16 *Læſus quis dicitur ratione oneris appoſiti.*

Licèt non ſemper onera faciant exceſſum, nec computentur ad reſcindendam venditionem, nu. 17.

18 *Vendens ſextarium frumenti quatuor aureis iuxta pretium à ſtatuto præfixum, onere adiecto, quod gabella ſpectet ad emptorem, non incidit in pœnas ſtatuti contra eos, qui plus vendunt ſrumentum vltrà dictum pretium.*

19 *Iudex ex officio inquirere poteſt verum valorem etiam poſt concluſionem in cauſa, ſi in dilationibus datis partibus ad probandum læſionem, nihil fuit probatum.*

Ampliatur procedere quoque in obligationibus faciendi aliquid reſpectu eius, quod intereſt, nu. 20.

Et in iudicio reddendarum rationum, nu. 21.

At in fructibus, & prouentibus, quorum certa quantitas non probatur, nu. 22.

23 *Agens ad reſciſſionem contractus iurati, debet concludenter probare ſuam intentionem, aliàs probatio dubia non releuat; maximè, ſi inſtrumentum habet primordium veritatis.*

QVÆST. XCVI.

1 VEndens bona ad certum, & determinatum finem, & effectum, ſi is nō ſequatur, venditor poteſt, qui aliàs nō fuiſſet venditurus, à venditione recedere ex æquitate *l. cum te fundum, C. de pact. inter empt. & vendit.* quo loci Imperator eam æquitatem conſiderat, quia contraria pars acceptis ſuis pecunijs nullam paſſa videri poteſt iniuriam, *vt per Gloſ. in ver. cōueniat in fine verſ. Vel verius, & Glo. fin. in l. ea conditione, ff. de reſcind. vendit. Abb. in cap. cum rerum ſub num. 2. verſ. Inde concludo de condit. appoſit. Corne. conſ. 105. nu. 17. & 71. verſic. & hoc niſi modus lib. 1. Alciat. conſ. 69. nu. 14. lib. 8. Crauett. conſ. 192. num. 22. conſ. 246. nu. 2. & conſ. 299. num. 1. Boſſ. de remiſſ. merced. ſub nu. 50. verſicul. Niſi eſſet pactum. Rota in cauſa Imolen. Molendini 10. Nouembris 1603. coram Sanctiſſ. quæ inter impreſſ. eſt deciſ. 130. & in Romana Pratorum 29. Nouembris 1611. coram Reu. P. D. Pirrouano*, quod & probatur ex text. *in l. bona fides, ff. actio. empti.* quæ pariter fundatur in æquitate, ne venditor, qui conſequi non poteſt pretium, careat etiam re, *Gloſ. ibi in ver. beneficium Albe-*
3 *ric. nu. 2.* nam vbi ſequi non poteſt implementum cauſæ finalis, tunc contractus etiam nominatus reſcinditur, vt declarat *Paul. de Caſtro in dicta l. bona fides ſub num. 2. Socin. conſil. 26. num. 4. in fine, & num. 5. lib. 1.* vbi propter interdictum Regis Galliarum ſequi non poterat cauſa finalis venditionis, & illum refert, ac ſequitur *Surd. conſil. 381. num. 6. lib. 3. Dec. conſil. 45. num. 29. Rolan. conſil. 60. num. 36. lib. 4.* & fuit dictum *in Romana penſionis domus 16. Nouembris 1611. coram eo-*
4 *dem Sanctiſſ.* & præſertim, quando materia deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi, quia tunc contractus in totum reſoluitur, *ad notata per Baldum in l. ſi Gaudentius verſic. aut deuenit ad impoſſibile tempus, C. de contrahend. empt. vbi Salycet. & idem Bal. in l. patre furioſo num. 3. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.* & præterea,
5 quando res deuenit ad eum caſum, à quo incipere non potuit, quo caſu benè licet à contractu recedere *per Bal. in dicta l. ſi Gaudentius. Rota deciſ. 676. ſub num. 8.*
6 *in recentior. par. 2.* cauſa autem finalis in propoſito illa dicitur, ſine qua quis aliàs contracturus non fuiſſet, vt fuit dictum in dicta Romana penſionis domus *Surd. conſil. 563. ſub num. 4. verſic. & in prædictis lib. 4.*

7 Extende dicta ſupra eo magis procedere, cum venditor agere non poteſt ad aliquod intereſſe, ex quo im-
8 peditur facto Principis nolentis, putà, confirmare contractum, prout inter partes fuit celebratum: quo caſu, cum agi non poſſit ad intereſſe, *l. huius, ff. de euictio.* eſt
9 locus repetitioni rei venditæ iuxta æquitatem, de qua *in l. cum te, C. de pact. inter empt. & vendit. & in dicta l. bona fides*, cum ibi notatis *per Bart. in ſumm. ff. de act. empti. vbi Salycet. num. 1. & Paul. de Caſtr. in ſummar. intelligunt illum text.* ſi venditor conſequi non poſſit pretium ex facto Principi *Socin. ſen. conſil. 26. nu. 4. & ſeq. lib. 3. Surd. d. conſ. 381. nu. 6. lib. 3.*

10 Quæ adeò vera ſunt, vt obtineant, etiam quod venditor promiſerit obſeruare contractum, & non contrauenire; nec petere reductionem ad viam iuris, & obtēta non vti, quoniam promiſſio illa intelligi debet, quatenus contractus confirmetur, vel reciperet robur, putà à ſuperiore, iuxta illius formam, ita vt effectum ſuum ſortiri poſſet; quod quatenus obtineri non poſſit, alie-
11 nans agere poteſt: non enim dicitur contrauenire, neque debet poſſe cogi venditor ad obſeruationem contractus; dum emptor cogi non valet ad pretij ſolutionem, cum id ſit contra ſubſtantialia contractus, quod nec ab initio conueniri poſſit, *l. ſi conuenerit, ff. de pact.* vbi *Paul. de Caſtr. in primo notab.*

12 Et quatenus ab emptore offeratur pretij ſolutio; & illa fiat ſub conditione non dependente à volūtate ſua, cum interuenire debeat aſſenſus Principis, talis oblatio attendenda non eſt, cum ex ea emptor det ſignū, quòd ſoluere nolit, vt poſt Bart. & alios dicit *Cagnol. in l. 2. ſub nu. 227. C. de reſcind. vendit. Rota d. deciſ. 676. num. 13. in recentior. par. 2.*

13 Idem dicimus, quando ſumus in venditione rei communis, pro qua promiſſum fuit de rato: aliàs ad intereſſe, ad quod cum teneatur venditor non ſecuta ratificatione, æquum non eſt, vt priuetur re ſua, & ſoluat intereſſe.

14 Et præſertim, ſi agatur in materia retractus, quando res vendita illius occaſione euincitur, venditor ad aliquid non tenetur, licèt promiſſum fuerit facere conſentire omnem perſonam habentem intereſſe, & cum alijs ampliſſimis clauſulis, *vt per Rotam coram Cardin. Millino in Romana retractus 24. Aprilis 1600. Afflict. de iure Prothomis, §. 2. in verb. & infra trigiuta dies, in fine num. 37. Maſuer. de retract.* §. idem ſecundum opi-
15 nionem, quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei, *latè Menoch. conſ. 418. per totum lib. 5. Becc conſ. 24.*

nu n.16.Surd,conſil.70.num.17.poſt Aretin, conſil.3. in principio.

16 Et quatenus rei venditæ ſit annexum onus, quamuis ratione talis oneris appoſiti in venditione quis læſus dicatur, quaſi onus ſit pars rei, *l.fundi de contraben. empt. Abb.in cap.cum aliquibus in ſecundo notab.de de-*
17 *cim.* nihilominus non ſemper iſta onera faciunt exceſſum, nec computantur ad reſcindēdam venditionem, vt dicimus in onere, laudemij, ſeu gabellæ, cum illam emptor non recipiat: nam ſolum habetur ratio eius pretij, quod pars recipit, & ſi in hoc interueniat læſio vltra dimidiam, agetur ad reſciſſionem, aliàs nō competit dicta actio *Rebuff.in terminis de reſciſſ. contractus art.vnico Glo.15.nu.17.tom.2.*

18 Quare vendens ſextarium frumenti quatuor aureis iuxta pretium à ſtatuto præfixum, adiecto onere, quòd gabella ſpectet ad emptorem, non incidit in pœnam ſtatuti, cum onus huiuſmodi gabellæ non faciat exceſſum pretij, quoniam ex onere adiecto emptioni, ac vēditioni, nihil commodi percipitur per emptorem, aut venditorem. Vnde nimirum, ſi illud non habeatur loco pretij *Felician.de Solis, in tract.de cenſib.lib.2. ca.6. nu.10.in fine, qui refert Ludou.Mexiam in pragmat.de taxa panis, concluſ.3.nu.10.*

19 Præmiſſis addo, quòd in dilationibus, quæ dantur partibus ad probandum læſionem vltra dimidiam iuſti pretij, in alienationibus rerum ſuarum; ſi pars nil probet, vel non plenè probauit, iudex tunc inquirere poterit ex officio verum valorem ipſius rei, hocque facere debet etiam poſt concluſionem in cauſa, iuxta quæ tradit *Vaſq.in l.ſi quis in ſuo, §.legis num.35. C.de inoffic.teſtamen. & in tract. de ſucceſſ. reſolut. lib.3. fol.*
20 *24.* vbi ampliat ad obligationes aliquid faciendi, reſpectu eius quod intereſt: etſi enim ſit dilatio data ad probandum intereſſe, & non fuit aliquid probatum,
21 tamen æſtimatio fieri poteſt per iudicem, idemque erit in iudicio reddendarum rationum, quod agitur inter pupillos, & tutores, ac ſimiles in pluribus generibus negotiationum, quod voluit *Bart. in l.ſi quod ex Pamphila in fine, ff de legat.2.* vbi latè *Alex.in addit.in ver.*
22 *officio ſuo,* qui hoc ampliat ad fructus, & prouentus, & ſimilia, quorum certa quantitas non probatur, & notant omnes in *l.vnica, vbi Bart.in fine verſic.vltimo debes ſcire, C.de ſent.quæ pro eo, quod intereſt, per text.in l. ſemper, §.in hoc interdicto, ff.quod vi, aut clam.*

23 Notabis prætereà, quòd agens ad reſciſſionem inſtrumenti iurati debet concludenter probare ſuam intentionem, aliàs probatio dubia non releuat, præſertim, ſi inſtrumentum habet primordium veritatis, *l.cū filius, §.hæres meus, ff.de leg.2. Bal.conſ.293. num.2. in fine lib.1. Curt.ſenior conſil.55.num.9. in fine. Bellamer. decis.544. Rota coram Cardin. Seraphin. deciſ.940. numero 1.& 8.*

ARGVMENTVM.

Venditor agens ad pretium rei venditæ ad quid tenetur.

Exceptio pretij non ſoluti, quando impediat executionem ſententiæ latę ſuper re vendita tradenda.

Venditor, an, & quando de euictione tenetur, quando in venditione facta eſt promiſſio cum pacto conſtituti.

SVMMARIVM.

1 *Venditor agendo ad pretium rei venditæ prius offerre debet rei traditionem.*

Declaratur num.7.

Idem procedit in emptore, qui pretium offerre tenetur, numero 2.

3 *Oblatio requiritur, tàm in eo, qui vult actionem, & illius exercitium contra alium ex ſuo implemento, quàm in eo, qui vult excludere ius iam quæſitum aduerſario.*

Et ſi conditio impleta eſſet, non ſufficit, niſi liquidetur, & conſtet iudici, nu.4.

5 *Conditionis euentus liquidari debet coram iudice.*

6 *Oblatio facienda ab eo, qui tenetur implere, fieri poteſt etiam iudicio pendente.*

8 *Iudex ex officio mandare poteſt emptori, vt ſoluat pretium, & qualiter ſententia ſit concipienda, ibid.*

Quaſi hoc ſit connexum actioni, nu.9.

10 *Actioni, vel obligationi, quod eſt intrinſecum, allegatum cenſetur, deducta obligatione, adeò quòd tunc iudex teneatur ſupplere ſuper omnibus.*

Extende, vt ibidem.

11 *Exceptio pretij non ſoluti opponi poteſt in executione, quando emptor agit ad rem tradendam, & reportauit ſententiam fauorabilem.*

Et de ratione num.12.

Venditor non liberatur ab actione ex vendito, quando tradit rem emptori, qui conſtituit ſe præcario poſſidere, quouſque eidem venditori ſolueretur pretium.

14 *Fideiuſſor, qui ſe obligauit ad emptorem ipſum conſeruandum indemnem, de euictione tenetur, vbi aliàs non teneretur.*

15 *Venditor de euictione tenetur, quando in venditione facta eſt promiſſio cum pacto conſtituti.*

Fallit ſi euictio ſequatur culpa ipſius emptoris, nu.16.

Sublimitatur, quando interuenit ſpecialis, & indiuidua promiſſio, nu.17.

Et ſufficit promiſſio verbis amplis, & generalibus, numero 18.

QVÆST. XCVII.

1 VEnditor agens ad pretium rei venditæ prius offerre debet rei traditionē *Dec.conſ.421.plenè, & ſubtiliter nu.*
2 *6.in fine,* vbi idem è conuerſo dicit, procedere in emptore, qui pretium offerre tenetur, idemque ſenſit *Anchar.conſ.332, viſis diligēter in prin. nu.1. Imola in l.ſtipulatio nu.5.& 6.ff.de oper.nou.nunc.*
3 vbi quod requiritur oblatio tàm in eo, qui vult conſequi actionem, & illius exercitium contra alium ex ſuo implemento, quā in eo, qui vult excludere ius iam quęſitum aduerſario, ſequuntur *Fulgoſ.& Aretin. in l.filiæ licet, & ibidem Dec.ſub num. 3. verſic.ſed tamen aduertendum eſt, C.de collat.* vbi teſtatur de veriori.

4 Quinimò etiamſi conditio in veritate impleta eſſet non

Digitized by Google

non ſufficeret, niſi liquidetur, & conſtat iudici *Dec. di-*
cto conſ.421. ſub num.6. in fine Alexan. in l. fin. §. Titius
5 *num.5. ff. de vulg. & pupill.* vbi quòd euentus conditio-
nis liquidari debet coram Iudice, *l. hoc iure, ff. de verb.*
6 *obligat.* & iſta oblatio ab eo qui tenetur, implere fieri
poterit etiam iudicio pendente, adeò quod idem iudi-
cium intentatum per actorem recóualeſcet per ius ſu-
perueniens ex cauſa de præterito *Paul. de Caſtro conſil.*
166. ſub num.2. in fine verſic. de quodam conſanguineo
lib.1. Alexan. conſil.27. viſo libello col.2. verſic. Conſulo
tamen, lib.1. & conſil.78. in cauſa & lite, in fine, verſic.
Cautum tamen, eodem lib. Dec. in l. filiæ licet, in fine, C. de
collat. Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. Gloſ.118. nu-
mero 13.

7 Declaratur dicta concluſio, vt procedat in contra-
ctibus innominatis, *l. ex placito, C. de rerum permut. Fe-*
lyn. in cap intantum ad fin. de Simon. Paul. de Caſtr. con-
ſil.81. viſo quodam proceſſu ſub num.1. verſic. Nam in
primis lib.1. ſecus in contractibus nominatis, in quibus
emptor agere poteſt ad rem venditam, quamuis non
offerat, & ſoluat pretium, ſi non opponatur, quia actio
eſt ipſo iure nata in contractibus nominatis, etiam ſine
oblatione propter ſolum conſenſum interuenientem,
prout eſt emptio, abſque eo quod agens impleat pro
parte ſua, niſi opponatur exceptio; *ita Felyn. in dicto ca.*
intantum in fine num.4. de ſimon. poſt Bal. in l. prima ad
finem num.22. C. de vſur. & fruct. lega. & in l.1. in fine,
C. de his, quæ ſub mod. lega. relinquun. & in l.1. num.3.
in fine, C. ne liceat in vna eademque cauſa ter. pronoc. &
clarius in l. traditio, col.1. in fine quæſt.3. ff. de action. em-
pti. Boer. deciſ.123. num.30. Dec. conſil.197. viſo inſtru-
mento conuentionis, in princ. num.1. Bart. Paul. de Caſtr.
Raphael Comen. Iaſ. & alij adducti per Tiraq. de retract.
lignag. §.1. Glo.17. num.4. Alexan. in l. filiæ licet, C. de
collat. Bart. in l. ſi duo patroni, §. ſi quis iurauerit num.3.
ff. de iureiur. & ibi Adden. in ver. iuxta hoc. Bertaz. conſ.
ciuil.16. num.4. & conſil.11. num.8. & 9. vbi de veriori
teſtatur.

8 Iudex verò vbi videt non fuiſſe ſolutum pretiũ ven-
ditori, ex officio mandare poterit emptori agẽti, quòd
ſoluat pretium; quamuis ad hoc actum non fuerit, &
ſententia concipietur condemnando venditorem ad
tradendum rem emptori ſoluenti pretium: aliàs non.
Felyn. in dicto cap. intantum in fine, de ſimon. per text. in
l. ſi pater, in fine, & ibi Bald. in quinto notab. C. de actio.
9 *empt.* quaſi hoc ſit connexum actioni, *l. cum eorum, C.*
de ſentent & hæc opinio verior eſt, *vt per Bertazzol. di-*
cto conſil.16. num.6. Boer. deciſ.123. num.31. Andr. ab
Exea de pact. num.436. verſicul. ego tamen, & declarat
Felyn. in cap. cum eruditionem num.17. de reſcript. vbi
10 quòd illud, quod eſt intrinſecum actioni, vel obliga-
tioni, allegatum cenſetur, deducta obligatione, vel
actione, adeò quod tunc iudex ſupplere teneatur ſu-
per omnibus: quidquid aliud ſit, quando non ineſſet,
quia tunc eliceretur ex deductis, & iudex non tenete-
tur ſupplere exemplo actoris, qui petit reum condem-
nari ad decem purè, quia ſi conſtet iudici illa decem
promiſſa extitiſſe ad diem, condemnabit ad dandum
dicto tempore, & ſi reus non oppoſuerit *Bar. in l. eum,*
qui ita ſtipulatur, §. quis ita de verb. oblig. Felyn. in dicto
cap. intantum, in fine de ſimon.

Quod procedit etiamſi non explicitè id fiat, ſed iu-
dex dixerit, condemno iuxta formam inſtrumenti

Tract. de Euictionib.

emptionis, quia ad illud ſe referendo, cenſetur ſe re-
tuliſſe ad omnia in eo contenta, & per conſequens,
condemnaſſe ad rem tradendam quoad vnum, &
ad ſoluendum pretium quoad alium, cum ſententia
valeat, referens ſe ad acta probatoria, *l.2. C. de ſen. quæ*
ſine cer. quanti. l. in ſumma de re iudi. Vant. de nullita. ex
defectu proceſſ. num.103. in terminis Bertazzol. conſil.
16. nu.6. & infra.

11 Exceptio autem non ſoluti pretij, quando emptor
agit ad rem emptam tradendam, & reportauit ſen-
tentiam fauorabilem, an per condemnatum oppo-
ni poſſit ad executionem impediendam ipſius ſenten-
tiæ, alia eſt conſideratio; & magis communis eſt
opinio, quòd per eam huiuſmodi executio impedia-
tur, *vt per Iaſ. in l. ſi duo patroni, §. ſi quis inuenerit,*
12 *numero 4. ff. de iureiur.* quoniam, licèt exceptio præ-
dicta de ſui natura ſit ſolutionis dilatoria, nihilo-
minus habet cauſam dubiam, an videlicet emptor
ſit oblaturus pretium, necne. Qua dubietate pen-
dente, exceptio interim habetur pro perpetua, *vt*
declarat Matth. Coler. de proceſſ. execut. par.4. cap.1.
numero 97. ad 104. & in cap. cum venerabilis nume-
ro 35. de except. vbi reſpondet contrarijs: cum id fue-
rit in libertate rei conuenti, quaſi ſciret, exceptio-
nem etiam poſteà oppoſitam non impugnare rem
iudicatam, & ſententiam, ſed ſolum illius executio-
nem impedire, quòd permittitur *l. Neſennius, §.*
finali, ff. de re iudica. quàm etiam adduxit *Iaſ. in di-*
cta l. ſi duo patroni, §. ſi quis iurauerit num. quarto in
fine, vbi idem tenent *Paul. de Caſtro Salycet. & ca-*
teri. Capyc. deciſ.119. numero quarto. Boer. deciſ.43.
numero 16. & 17. Franc. Milanen. deciſ.185. & 186.
parte 2. de magis communi latè *Dec. conſil.119. num.*
2. & in cap. ex parte col.6. verſic. ſecundo prædicta li-
mitatio. de offic. delega. de qua latè etiam per Aſin. de
execut. cap.172. nu.9.

13 Sed quid dicendum, quando adeſt præcarium in
inſtrumento; Et reſpondetur, quòd eo non obſtan-
te, venditor non eſt liberatus ab actione ex vendito,
quando tradit rem emptori, qui conſtituit ſe præca-
rio nomine poſſidere à venditore, putà quouſque ei-
dem venditori ſolueretur pretium, ex quo tunc non
habetur pro re perfectè tradita emptori, cum vendi-
tor poſſit reuocare præcarium, & rem auocare: quic-
quid aliud ſit, quando venditor conſtituit ſe præca-
rio nomine emptoris poſſidere, quia tunc venditor
liberatur *Alexan. conſil.27. colum.2. verſic. Prædictis*
nec obſtat, lib.2. vbi ſic declarat *Gloſ. in l. Iulianus, §.*
14 *ex vendito ff. de actio. empti,* quo in caſu etiam fide-
iuſſor, qui ſe obligauit ad emptorem ipſum conſer-
uandum indemnem, tenetur de euictione, vbi aliàs
non teneretur, *vt per Rot. deciſ.152. in fine parte 2. in*
nouiſſ. Bero. conſil.172. num.6. lib.1. Rolan. conſil.67.
lib.4. Tiraquell. de retract. lignag. §.1. Glo.9. num.56.
refert, ac ſequitur nouiſſimè *Rot. Bonon. deciſ.102. nu.*
15 *24. & 54. in recen.* & quòd multò magis teneatur ven-
ditor de euictione, quando in venditione eſt facta pro-
miſſio cum pacto conſtituti *Rot. Rom. in Bonon. de Blan-*
chettis, & Arioſtis 6. Martij 1592. coram Card. Milli-
no; & rurſus in alia propoſitione eiuſdem cauſæ coram
16 eodem 9. Decembris eiuſdem anni: niſi tamen euictio
ſequatur culpa ipſius emptoris, vt aliàs dixi *Surd. deciſ.*
208. n.17. Hip. Rim. conſ.1. n.44. & ſeqq. Pedroc. cõſ.13.

Digitized by Google

num.26.Peregrin.conſ.66.num.77.lib.3.Mareſcot.var. reſolut.lib.2.cap.19.num.36.Carol.Bardellon.conſ.152.
17 *nu.8.& ſeqq.lib.2.* quo etiam caſu, interueniente ſpeciali, & indiuidua promiſſione agi poteſt de euictione, *vt per Bardellon.d.conſ.152.num.22.& Mareſcot. dicto cap.19.num.39.* qui alios citat.

18 Sed dubium eſt, num ſufficiat, ſi fiat promiſſio verbis amplis, & generalibus, licèt non nominatim, & in indiuiduo, & ſufficere cenſuit *Rota dicta deciſ.154. nu. 5.par.2.in nouiſſ.& deciſ.211.num.5. eadem par.2. & in dicta Bonon.de Blanchettis, & Arioſtis, & in Recanaten.tranſactionis coram Gypſio 22.Iunij 1592. ſequitur Alexan.Randen.* qui de communi teſtatur *deciſ.Piſan.22.num.57.verſic.Nec obſtat. Mareſcott. dicto cap. 19.num.33.*

ARGVMENTVM.

Res vendita emptori menſurata, ſeu numerata, ſi fuerit à fure ſubtracta, an emptor teneatur ſoluere pretium venditori, vel quouis modo agere poſſit aduerſus illũ.

Conſanguineus ſi denunciet emptori ſe iure conſanguinitatis, vel vicinitatis velle rem emptam retrahere, an interim ſi pereat, illa perear emptori.

Hæredes plures ſi extent defuncto, vnus eorum ſi petat rem putà à patre alienatam, qualiter repellatur.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, qui pretium petit, oſtendere debet ſe ex parte ſua impleuiße.*

2 *Contractus vbi eſt vltro citroque obligationis, niſi quis impleat pro parte ſua, agere non poteſt.*

Et de ratione ibid.

3 *Emptor cum ex empto agit aduerſus venditorem, pretium offerre debet.*

4 *Emptor, qui partem pretij ſoluit, ſi res euincatur, repetit ſolum quod numerauit.*

5 *Exceptio rei non traditæ repellit venditorem agentem ad pretium, ſi rem non integram, vel non liberam tradidit, licet emptor per publicum inſtrumentum promiſerit, & ſtatutum mandet, quod inſtrumenta paratam habeant executionem.*

Sicut è conuerſo exceptio pretij non ſoluti repellit emptorem non obſtante ſtatuto, vt ſic, nu.6.

Fallit vt num.8.

7 *Exceptio tu non impleuiſti ex parte tua ſemper opponi poteſt, licet ſtatutum prohibeat exceptiones opponi.*

8 *Opponere ex inſtrumento non eſt opponere contra inſtrumentum.*

9 *Statutum diſponens, quod contra inſtrumentum non admittatur aliqua exceptio, locum non habet in exceptione, quæ deſcendit ex ventre inſtrumenti.*

Quamuis aliqui contrarium teneant, num.11.

10 *Exceptio, tu non impleuiſti pro parte tua adeo eſt fauorabilis, vt iudex parte non opponente ſuppleat.*

12 *Iudex in ciuilibus poteſt ſupplere in facto abſque partis inſtantia in notorijs, quę occurrunt poſt inteſtatã actionem, & ſic poteſt libellum ineptum reijcere, & agentem ſine actione repellere.*

13 *Exceptio non implementi eſt notoria ex inſtrumento, quod facit probationem.*

14 *Venditor diligentiam præſtare debet, & ipſam rem cuſtodire, donec tradatur.*

15 *Res vendita vbi præſtita non fuit, ſed eſt furto ſubtracta priuſquam ſit tradita emptori, periculum eſt venditoris.*

Ratio affertur num.56.

Fallit, ſi fuit emptori menſurata, ſeu numerata, num.17. & ſeqq.

18 *Culpa regulariter non præſumitur, ſed qui illam allegat probare tenetur.*

20 *Res perit domino, quouſque is, cui res debetur, non eſt in mora.*

21 *Conſanguineus ſi denunciet emptori ſe iure vicinitatis, vel conſanguinitatis velle rem emptam retrahere, & interim res pereat, peribit emptori, non autem conſanguineo, ſeu vicino.*

Fallit ſi conſanguineus ſit in mora in non deponendo pretium, & res interim perierit, quia periret conſanguineo, num.22.

23 *Periculum rei venditæ poſt venditionem perfectam pertinet ad emptorem, dummodo ceſſet culpa, & mora venditoris.*

Et etiam quando prouenit ex natura rei, quo caſu non datur euictio, non reſtituitur pretium, nu.24.

Præſertim ſi emptor ſciuerit naturam rei, nu.25.

Quæ ſcientia requiritur, nu.26.

Vnde datur cautela, quod emptor faciat venditorem obligare de euictione per verba prægnantia cum clauſula qualitercunque, & quandocunque nu.27.

29 *Venditor, quando res fuit ſubtracta ſine culpa, & poteſt vendicare, ſeu condicere conditione furtiua, ſatisfacit, ſi emptori actionem cedat.*

Extenditur idem procedere, ſi venditor rem dimittat in loco & ſtatu, vbi prius ſolita erat eſſe ante illius venditionem, nu.30.

Vel quando iniungit emptori, vt res emptas ſecum deferat num.41.

32 *Emens rem ab eo, qui non eſt dominus, ſi poſtea efficiatur illius hæres, illam vendicare nequit, & repellitur exceptione doli, tanquam iniuſtè conetur rem à ſe venditam euincere.*

In emptoris tamen electione eſt hoc detectorem retinere ſi velit intentione actoris per exceptionem eliſa, ſeu potius eam reſtituere, & duplum conſequi euictionis nomine aduerſus eundem, nu.33.

Vel ſi res euincatur, emptor agere quoque poteſt de euictione contra eum ad duplum euictionis nomine, numero 34.

Quod declaratur ibid.

35 *Hæredes plures vbi fuerunt defuncto, ſi eorum vnus petat rem à patre venditam, non ſolum repelli debet, ſed intentari poteſt contra eum hypothecaria, & peti, quod ſibi reſtituantur omnia bona paterna, & vt hic.*

Neque talis hæres opponere poteſt de excuſſione facienda prius contra alios hæredes, nu 36.

QVÆ-

QVÆST. XCVIII.

PRædictis ſuccedit ea quæſtio, an ſi
res mobilis nedum oſtenſa, ſed mē-
ſurata, ſeu numerata, emptori fue-
rit ſubtracta per furem, emptor te-
neatur ſoluere pretium emptori.
1 Et ſi quidem res non appareat
tradita, & in emptorem translata,
concludendum videtur non teneri.
Nam venditor, qui pretium petit, docere debet ſe ex
parte ſua impleuiſſe, l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt.
& l. ſi pater, C. eod. tit. & promiſſis ſtetiſſe Rota diuerſ.
deciſ. 331. num. 1. in Romana pecuniaria 2. Decembris
1596. coram R.P.D. Pænia inter impreſſ. Lugduni an-
2 no 1612. & quod vbi contractus eſt vltro citroq; obli-
gatorius, niſi quis impleat ex parte ſua, effectualiter
agere non poſſit, quia quælibet promiſſio habet taci-
tam conditionem, ſi fides ſeruetur Rol. à Vall. conſil. 53.
viſo, & diligenter ſub nu. 27. ver. quibus, & nu. 28. li. 1.
3 quare etiam emptor, cum ex empto agit, vēditori pre-
tium offerre debet: & ideo ſi partem pretij offerat, age-
re ex empto non poteſt, & venditor rem, quam vendi-
dit, quaſi pignus retinere poteſt. Hincque eſt, quod ſi
4 emptor partem pretij ſoluiſſet, & res empta euicta ſit
tota, emptor agens ex empto non integrum pretium
conſequetur, ſed illud ſolum quod numerauit, d. l. Iu-
5 lianus, §. offerri. Vnde exceptio rei non traditæ repellit
venditorem agentem ad pretium, ſi rem non integrā,
vel non liberam tradidit, quamuis emptor per publi-
cum inſtrumentum ſoluere promiſerit, & ſtatutum
mandet, quod inſtrumentum publicum paratam ha-
6 beat executionem, & nulla poſſit contra illud opponi
exceptio; vt è conuerſo exceptio pretij non ſoluti repel-
lit emptorem non obſtante dicto ſtatuto Dec. cōſ. 119.
num. 1. Matthe. Coler. de poſſeſſ. execut. par. 4. cap. 1. nu.
7 78. & 79. nam exceptio, tu nō impleuiſti ex parte tua,
ſemper opponi poteſt, licet ſtatutum prohibeat exce-
ptiones opponi Crauet. conſil. 151. num. 10. Rol. à Vall.
8 dicto conſ. 53. num. 32. & 33. quia hæc oppoſitio fit ex
inſtrumento, & ex ventre ipſius, & opponere ex inſtru-
mento non eſt opponere contra inſtrumentum Mat-
9 the. Coler. dicto cap. 1. num. 79. & ideo licet ſtatutum di-
ſponat, quod contra publicum inſtrumentum non ad-
mittatur aliqua exceptio, tamen iſtud ſtatutum locum
non habet in exceptione, quæ deſcendit ex ventre illius
inſtrumenti, vt ex Couar. & Galleſ. dixit Scacc. in tract.
de iudi. cauſ. lib. 1. cap. 63. ſub num. 1. verſic. ſed nimis.
10 quinimò hæc exceptio, tu non impleuiſti pro parte tua
adeò eſt fauorabilis, quod iudex ex officio parte non
11 opponente ſupplet Crauet. dicto conſ. 151. num. 10. de
quo licet Rol. dicto conſ. 53. num. 33. dubitet, nihilomi-
12 nus eſt verum, quoniam iudex etiam in cauſis ciuili-
bus poteſt ſupplere in facto abſque partis inſtantia in
notorijs, quæ occurrunt poſt intentatam actionem, &
ideo poteſt libellum ineptum reijcere, & agentem fine
actione repellere, vt per eundem Scacc. de iud. cauſ. lib.
13 1. cap. 68. ſub num. 2. exceptio autem non implementi
eſt notoria ex inſtrumento, quod facit probationem
probatam, ſequitur Matthe. Coler. dicto ca. 1. ſub nu. 74.
faciunt tradita per Card. Zabar. conſ. 72. ſingulatim ſub
num. 10. & 11. Dec. conſ. 61. ſub num. 1. Flam. Chartar.
deciſ. 73. nu. 8. & Becc. conſ. 75. ſub num. 6. nam vendi-
14 tor diligentiam præſtare debet, & ipſam rem cuſtodi-
re, l. cuſtodiam, & l. 1. §. ſed & cuſtodiam, & l. hoc ita, §.
cuſtodiam, ff. de peric. & commod. rei vendi. quæ vbi præ-
15 ſtita non fuit, ſed res fuit furto ſubtracta, priuſquam
ſit tradita emptori, periculum eſt venditoris, ad text. in
16 l. quod ſi neque, §. 1. ff. eod. tit. quia cenſetur perijſſe, ex
quo res non fuerit bene cuſtodita, l. 3. §. & quia illi, ff.
de offi. præfect. vigil. l. ſi vendita, ff. de peric. & commod.
rei vendi.
17 Præmiſſis tamen non obſtantibus contrarium ve-
rius eſt, nempè id cedere damno emptoris, qui propte-
reà tenetur ſoluere pretiū; cum enim ſupponatur rem
emptori numeratam, ſeu menſuratā, non tenetur am-
plius venditor ad cuſtodiam d. §. cuſtodiam, & d. §. ſed
& cuſtodiam, à contrario ſenſu, & per conſequens cum
18 dicta res vendita poſtea fuerit ſubtracta, non eſt ad-
ſcribendum culpæ venditoris, qui non fuit in mora tra-
dendi alio non docto, cum regulariter culpa non præ-
ſumatur, ſed qui illam allegat, probare tenetur, l. ſi quis
ex argentarijs, §. fin. ff. de eden. & ibi per Glo. Bar. & Do-
ctor. & l. ſi creditor, l. quæ fortuitis, & l. ſi illam, C. de pi-
19 gnor act. & ideo periculum ſpectat ad emptorem, non
20 autem ad venditorem, qui non fuit in mora; res enim
perit domino, quouſque is, cui res debetur non ſit in
mora, ſecus ſi ſit in mora, l. quod te, & ibi Bart. & com-
21 muniter Doct. ff. ſi cert. pet. quare habemus, quod ſi cō-
ſanguineus denunciet emptori ſe iure conſanguinita-
tis, ſeu vicinitatis velle rem emptam retrahere, & inte-
rim pereat res, peribit emptori, non autem cōſangui-
neo, ſeu vicino, quia vel emptor non eſt in mora, & nō-
dum facta eſt reuenditio, & ceſſio, & tunc perit ipſi,
quia ipſe eſt adhuc dominus; vel eſt in mora, & tunc
tanto magis perit eidem, vt contra Ferron. cōcludit Ti-
raq. de retract. lignag. ad fin. tit. ſub nu. 32. ſed deficit Ti-
raq. in primo membro diſtinctionis; nam illud proce-
22 dit, quādo neuter eſt in mora. Cæterum ſi emptor in-
terpellatus ſtatim rem conſanguineo offerret, & con-
ſanguineus eſſet moroſus in non deponendo pretio, &
res interim periret, vtique periret conſanguineo, præ-
ſertim cum regulariter periculum rei venditæ poſt vē-
ditionem perfectam pertineat ad emptorem, dummo-
23 do ceſſet culpa, & mora venditoris, l. ſi neceſſario, l. ſi
vendita, l. lecta, & l. vina, & ferè per totum titulum, ff.
de peric. & commod. rei vendi. l. 1. & tot. tit. C. eod. vt &
24 dicimus, quādo euictio occurrit ex natura rei, quo caſu
neque reſtituitur pretium Bal. Salyc. Ang. & alij com-
muniter in l. ſi familiæ, C. fam. herciſc. Bero. conſ. 41. nu.
48. lib. 1. Rol. conſ. 51. nu. 19. lib. 4. Becc. latè conſ. 24. nu.
34. & infra. vbi quod nec agitur ad pretium Dec. conſ.
411. nu. 4. Maſtrill. deciſ. 61. nu. 6. Roſental. de feud. cap.
25 9. memb. 1. concluſ. 54. nu. 17. & ſeq. & eo magis ſi em-
ptor ſciuerit qualitatem rei Becc. d. conſ. 24. n. 35. Surd.
conſ. 311. nu. 26. in fin. lib. 3. poſt Bal. in d. l. ſi familiæ nu.
26 17. C. famil. hereiſc. cum requiratur ſcientia naturę rei
aſſignatæ Bero. conſ. 41. nu. 48. lib. 1. Surd. d. conſil. 311.
27 nu. 26. lib. 3. vnde neceſſe eſt, vt emptor faciat vendito-
rē ſe obligare de euictione per verba generalia, & præ-
gnantia cum clauſula, qualitercunq;, quomodocūque,
tam ex cauſa de præterito, quā de pręſenti, cū ſimilib.
Non obſtant adducta in contrarium.
28 Nam ad id, quod dicitur venditorem regulariter te-
neri rem venditam tradere emptori, ſi vult petere pre-

tium *per dictam l. Iulianus, §. offerri, ff. de verb. oblig.*
Reſpondetur non procedere, quando interim caſus
occurrit ſine culpa venditoris, ob quem venditor im-
peditur tradere, quia offerre non tenetur, quod tradere
non poteſt, *l. antepen. l. pen. & l. fi. C. de peric. & commo,*
rei vendi. non enim eſſet periculum, & incommodum
ſolius emptoris, vt probatur ferè *per tot. tit. ff. & C. de*
peric. & commod. rei vendi. ſi venditor pretium petere
non poſſet, niſi prius rem traderet, quam tradere non
poſſet caſu fortuito impeditus, vt in terminis inquit
Corn. conſ. 231. nu. 7. lib. 2.
29 Et quatenus obijceretur poſſe venditorē rem ſubtra-
ctam vendicare, ſeu condicere à ſubtrahente cōditione
furtiua, & ita illam conſequi, & habere, & illam habitā
poſtea emptori tradere, & ſic quodammodo videtur
dictā rem habere, per regulā, quod qui habet actionē,
cenſetur rem ipſam habere, *l. qui actionem, ff. de reg. iur.*
l. nemo videtur, ff. de in integr. reſtit. min. cum ſimil.
Reſpondetur, quod venditori ſufficit offerre actio-
nis ceſſionem, *per tex. in l. 3. §. idem Labeo, ff. de in rem*
verſ. & l. ſi vt certa, §. idem Labeo, ff. cōmoda. l. quod de-
betur in fi. ff. de pecul. & l. quod ſæpe, §. ſi res, ff. de cōtrah.
30 *empt. Corn. d. conſ. 231. n. 8. & ſeqq.* qui idem eſſe dicit,
ſi venditor rem dimittat in loco & ſtatu, vbi prius ſoli-
ta erat eſſe ante venditionem illius, *vt ibid. num. 6.* vel
31 quando venditor iniungit emptori, vt res emptas ſe-
cum deferat *d. loco nu. 5.*
32 Sed hic incidit dubitatio, quid reſoluendum, quādo
quis rem alterius alienauit, quē poſtea ſibi hæredē in-
ſtituit in teſtamēto, an is mortuo teſtatore valeat eam
vendicare. De qua quæſtione aliquid dixi in quæſt.
Et dicitur quod non. Nam habemus, quod vbi is, qui
non erat dñs vendidit alicui, putà domum, & poſteà
dominium acquiſiuit, vel quia dño ſucceſſit, vel alia de
cauſa & occaſione rem vendicauit ab emptore ſuo, re-
pellitur exceptione doli, tanquā iniuſtè conetur rem à
33 ſe venditam euincere, quāuis ſit in electione emptoris,
hoc detecto, rem retinere ſi velit, intētione actoris per
exceptionem eliſa, ſeu potius rem reſtituere, & cōſequi
duplū euictionis nomine aduerſus eundem, *ad tex. in l.*
vendicantē, ff. de euict. à quo ſumitur regula, videlicet,
quē de euictione tenet actio, eundem agentem repellit
exceptio, *& eſt ſimilis tex. in l. 1. ff. de except. rei vendi.*
34 & propius accedendo ad quæſtionē noſtram, quando
dñs rei ſuccedit vendenti, ſeu alienanti rem ſuā, à quo
fuit hæres inſtitutus, quod eodem modo repellatur, *eſt*
tex. in d. l. 1. ff. de except. rei vendi. ibi, ſi alienum fundū
vendideris, & tuum poſtea factū petas, te exceptione
rectè repellēdum, ſed ſi dñs fundi hæres venditori exi-
ſtat, idem erit dicendum. facit *l. vlt. eod. titul. vbi text.*
poſtquam dixit, quod exceptio rei venditæ non ſolum
emptori, ſed eius ſucceſſoribus proderit, ſiue in fine, ſic
dicit. Pari ratione venditoris ēt ſucceſſoribus nocebit,
ſiue in vniuerſum ius, ſiue in eam dūtaxat rem ſucceſ-
ſerint. Eſt & alius tex. *in l. venditrici in 1. & 2. reſp. C. de*
reb. alien. nō alien. vbi in princ. dicit, quod hęres, qui ſuc
ceſſit venditori, venire non poteſt aduerſus venditionē
ab eo factam ex perſona defuncti. In ſecundo verò re-
ſponſo idem tex. inquit, quod ſi hęres venditoris vellet
venire contra factū defuncti vendicando rem ſuā à te-
ſtatore alienatā, & ad hoc veniat non tanquam hęres.
ſed ex perſona propria, quod in emptoris electione erit
retinere rem, & repellere hæredē per exceptionem do-
li mali, vel omittere dictā exceptionem, & ſi res fuerit
euicta, agere de euictione contra eum ad duplum, cum
magis fortè ſua interſit conſequi intereſſe, ſeu duplum
euictionis nomine, quā rem retinere, & concordat alius
tex. *in l. Scia, ff. de euict. facit l. ex qua perſona, ff. de reg.*
iur. vbi I. C. ait, ex qua perſona quis lucrū capit, eius fa-
ctum præſtare debet. Sunt ēt conformes tex. *in l. ſolutū,*
§. ſolutum de pign. act. l. ſi ab eo, C. de neg. geſt. & in l. ſi ab
eo, C. de libera. cau. & præmiſſa procedunt ēt in filio hę-
rede patris, qui non poteſt cōtrauenire alienationi per
patrem factę de re ipſius filij, *l. fi. de liber. cauſ. Dec. in d.*
l. ex qua perſona in princ. & conſ. 547. viſo puncto nu. 4.
Curt. ſen. conſ. 1. circa primum ad fin. Roman. conſ. 18. nu.
4. Ruyn. conſ. 1. nu. 14. conſ. 7. num. 39. conſil. 156. in fine
& conſ. 208. num. 16. li. 1. & conſ. 25. nu. 11. lib. 2. Grat.
conſ. 91. num. 4. lib. 2. & conſ. 25. nu. 39. lib. 1. Bernard.
conſ. 88. num. 10. lib. 1. Bocr. deciſ. 23. ſub nu. 20. Peregr.
in tract. de fideic. art. 33. num. 6. & 10. & ante hos *Paul.*
de Caſtr. conſ. 197. viſis dubijs lib. 2.
Declaratur dicta concluſio, vt locum habeat, vbi is
hæres eſt inſolidum, aliàs repellitur ſolū pro ea parte,
pro qua eſt hæres, *l. cū à matre, C. de rei vendi. ibi in fin.*
quod ſi venditricis obtinet hæreditatē doli mali exce-
ptione, pro qua parte ad eum hæreditas pertinet, vti
non prohiberis, facit *l. 1. & tot. tit. C. de hæredi. act.* vbi
actio ſolū cōfunditur pro parte hæreditaria, cum quo-
ad alias partes habeatur pro extraneo, & nō prohibea-
tur agere, & contrauenire, quia pro illis non deſcendit
in ipſum obligatio à defuncto, nec alicuius iuris cōfu-
ſio, *tex. eſt in d. l. cum à matre, & Glo. recepta in l. 2. ad fi.*
ff. de prætor. ſtip. Ari. Pinell. de bo. matern. p. 3. ſub n. 79.
verſ. eadem concluſio. Gomeſ. var. reſol. lib. 2. ca. 10. nu. 3.
& hæc opinio locum habet in actionibus perſonalibus.
Nam iſtæ ipſo iure diuiduntur inter hæredes, ſicut in-
dubitatū inquit *Neguſ. de pign. par. 5. membr. 2. nu. 34.*
ad fin. ſecus in actione hypothecaria, quæ inter hęredes
non diuiditur, ſed datur inſolidū contra omnem hæ-
redem *l. 2. C. de hered. act.* vbi notant omnes; & ſic pro-
cedit in contractibus vel obligationibus diuiduis, vt
quia in contractu diuiditur res mere diuidua, quæ con-
ſtat pondere, numero, & menſura, tūc enim hęres qui-
libet tenetur tantum pro parte, & ipſo iure actio diui-
ditur, *l. executione, ff. de verb. oblig.* & ita tenent cōmu-
niter ſcribentes *in d. l. cum à matre, vt teſtatur Gomeſ.*
var. reſol. d. cap. 10. nu. 3. Ioan. Nicol. Arelat. in l. genera-
liter num. 20. C. de ſecun. nupt.
In contractibus verò indiuiduis hæres pro parte in-
ſolidum tenetur, & cōueniri poteſt, de cōi teſtatur *Sa-*
iun. in l. 4. §. Cato, n. 41. ff. de verb. obl. & Gomeſ. d. c. 10.
35 Ad vnum tñ erit in praxi aduertendum, quod vbi
hęredes plures fuerunt defuncto, ſi eorum vnus petit à
te rem ſuā à defuncto alienatam, quod non ſolum eum
repellere debes dicta exceptione, *l. vendicantem, & d. l.*
cum à matre, ſed ēt intentes cōtra eum hypothecariam
actionem, & petas, quod tibi reſtituat omnia bona ip-
ſius defuncti, quę ipſe poſſidet tanquā tibi hypotheca-
ta pro euictione, vt illa habeas iure pignoris pro om-
ni eo ad quod defunctus iure euictionis erat obligatus;
aut in totum ipſe ſoluat omne id, & totum, ad quod
defunctus erat obligatus; nam ad hoc hæres iſte rem
ſuam vendicans obſtrictus erit non inſpecta quota, vel
portione hæreditaria, *l. 1. & 2. C. ſi vnus ex plur. hæ-*
redi. & l. 1. C. de hæredi. act.

Neque

Digitized by Google

36 Neque ideo hæres prædictus conuentus hypothecaria opponere poteſt de excuſſione prius facienda cõtra alios hæredes, *ita Suarez. in repet. l. quoniam in prioribus. Ampliat. 7. ſub nu. 8. C. de inoffi. teſta.* vbi dicit iſtũ eſſe famoſum caſum ſecundum vnam lecturam *Gl. in l. ſi mulier, ff. qui pot. in pign. habe.* quam Bart. extollit, & addit tenendam menti, quia multoties practicauit in diuerſis cauſis, & quod ſibi attulit practica hæc honorem & pecunias. Sequitur *Neguſant. de pignor. ...ta par. 2. membr. nu. 35.* facit text. notabilis *in l. mulier ff. qui pot. in pign. habe.* vbi deciditur, quod vbi ſunt plures debitores, ſi vnus de dictis debitoribus conueniatur hypothecaria; nõ poteſt opponere de excuſſione contra alios debitores facienda; & ſic eſt ibi caſus, quod ſi debitor plures heredes relinquit, quod creditor poteſt contra vnum eorum intentare hypothecariam antequam excutiantur alij cohæredes, vt dicit ibi Gloſ. prima, quæ dicit, quod ideo ibi potuit conueniri hypothecaria poſſeſſor, quia erat vnus ex hæredibus; & eſt ratio, quod ex quo hæres, & defunctus vna, & eadem perſona cenſetur, fingitur dignus eſſe apud debitorem, & ſic non eſt neceſſaria excuſſio *Auth. de fideinſ. §. ſed neque.* Nam licet ſit verum, quòd hæredes tenentur ad debita defuncti ſoluenda pro portione hæreditaria *tot. tit. C. de hæredi. act. cum ſimil.* tamen hypothecaria quilibet tenetur inſolidum, aut ſoluere integrum debitũ, aut res hypothecatas reſtituere, quas poſſidet, *dicta l. 1. & 2. C. de hæredi. act. probauit Suarez in l. poſt rem indicatam, ff. de re indi. extenſ. 5. nu. 14.* vbi ſecundum prædicta obtinuiſſe teſtatur.

ARGVMENTVM.

Venditoris factum, pactum ſeu confeſſio, an & quando noceat emptori, quo minus agere poſſit de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Venditoris factum aliquando nocet emptori.*
Ita & pactum, nu. 2.
Siue agatur de iure perſonali ſiue reali, ibid.
Fallit ſi aliquid confitetur, vel atteſtetur, vel agat, numero 3.
Et tenetur ad damna, & intereſſe nu. 4.
Sublimitatur, ſi venditoris factum, vel confeſſio ante ius emptori quæſitum præceſſit, ſecus ſi poſt, nu. 5.
Niſi aliter doceatur de veritate confeſſionis, nu. 15.
6 *Emptoris citatio requiritur in lite, quæ agitur cum venditore, ad effectum vt ei ſententia lata cum venditore noceat.*
7 *Sententia lata contra auctorem nocet ſucceſſori non citato.*
Fallit in eo, qui ius, & cauſam habet ante inſtitutum iudicium, nu. 8.
9 *Iudicium à tertio motum poſt venditionem emptori non nocet.*
Extenditur id procedere, tàm in probationibus, quàm in ſententia, nu. 10.
1 *Alexan. in l. ſæpè num. 69. de ſentent. & re iudic. declaratur.*
12 *Sententia contra authorem lata vt noceat habenti cauſam ab eo requiritur, quod ſciuerit cauſam agi.*
13 *Sententia exequi non poteſt abſque nouo proceſſu contra eum, qui ſucceſſit ante litem motam, etiam ſi agatur de iure reali, & nu. ſeq.*
Fallit ſi ſimus in vltima voluntate, nu. 14.
16 *Euictio non datur in caſu occurrenti poſt venditionem; & præſertim, vbi proceſſit ex facto Principis abſque culpa venditoris, nu. 17.*
Vel vbi ſuccedit euictio ex natura rei, nu. 18.
Neque agitur dicto caſu ad pretium, nu. 19.
Fallit data ſcientia emptoris, qui emendo ſciuit qualitatem rei emptæ, nu. 20.
Ex quo requiritur ſcientia naturæ rei aſſignatæ, numero 21.
22 *Emptor, vt indemnitati ſuæ conſulat curare debet, vt venditor de euictione promittat per verba vniuerſalia.*
23 *Emptoris factum venditori non nocet.*
Etiam ſi conſiſtat in omittendo, vt hic nu. 24.
Et quando noceat, nu. 25.

QVÆST. XCIX.

1 VEnditoris factum aliquando nocere emptori habetur *in l. vlt. vbi Dyn. & Bart. ff. de nou. oper. nunc. & in l. fluminum, §. adijcitur, ff. de damn. infect.* ſicut etiam de pacto vendi-
2 toris, quod emptorem quoque afficiat, eſt text. *in l. venditor, C. commun. prædior.* ſiue agatur de iure perſonali, ſiue reali *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gloſ. 9. nu. 110.*
3 Quandoque nocere non poteſt, vt quando aliquid confitetur, vel atteſtatur, vel agit. *Caball. conſ. 33. nu. 4. poſt Caſtren. 247. lib. 2. Rolan. conſ. 58. nu. 11. & conſ. 85. nu. 6. lib. 2. Surd. conſ. 424. nu. 9. & conſil. 326. nu. 20. & ſeqq. lib. 3. Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ. 157. nu-*
4 *mero 10.* Sed quinimò tenetur ad damna, & intereſſe, iuxta quæ reſpondit *Burſat. conſ. 56. num. 26. lib. 1.* cum dixit, venditorem, qui tenetur procurare aſſenſum domini directi ſuper re feudali, vel emphyteotica vendita, quando illum non obtinet, vel tempore inhabili, teneri ad damna, & intereſſe.
5 Vnde pro cõcordia dicimus, venditoris factum, pactum, ſeu confeſſionem emptori nocere ſi ante, non ſi poſt ius emptori quæſitum præceſſerit; niſi tamen conſultò emptor paſſus fuerit, vel ei aſſenſerit. *Alexan. in l. ſæpè nu. 95. ff. de re iudic. Rol. conſ. 58. num. 10. ad finem lib. 2. Houd. conſ. 80. nu. 41. lib. 1. Caball. Surd. & Rota in locis præallegatis, & iterum Rota deciſ. 106. nu. 2. par. 2.*
6 *in nouiſs.* Et hinc eſt, quod in lite, quæ agitur aduerſus venditorem, licèt non requiratur citatio emptoris de cuius intereſſe agitur ſecundario, non principaliter, id tamen locum habet & eſt verum ad validitatem ſententiæ, ſed non procedit quoad effectum, vt noceat emptori, quia eo non citato, non nocet, etiam ſi principaliter non interſit. *Alex. in l. de vnoquoque in vltima limita. vbi Marſil. nu. 57. ff. de re indica. idem Alex. conſil. 84. nu. 10. lib. 3. Oſaſc. deciſ. 157. nu. 10.* adducit alios *Ant. Gabr. commun. opinion. lib. 2. tit. de cita. concluſ. 1. numero 330.*

Confit-

Digitized by Google

7 Confirmatur, quia licet etiam ſententia lata contra
authorem noceat etiam ſucceſſori non citato. *Oldrad.*
conſ.313. quem ad hoc citat *Aym.conſil.481.num.23.*
Alex.in l.ſæpè nu.69. de re iudicata, qui adducit *Innoc.*
in cap.quamuis, eodem tit.Pariſ.conſ.28.num. 16.lib.1.
8 Communiter tamen Doct. diſtinguunt inter eum, qui
ſucceſſit poſt motam litem, & eum, qui cauſam, & ius
habebat ante inſtitutum iudicium, vt primo caſu ſen-
tentia noceat ſucceſſori, ſecundo vero non ſic *Bart. in l.*
ita ſuperatus, ff.de pign. qui quamuis loquatur in actio-
ne perſonali, idem tamen eſt in reali. Ideò ſi quis bona
9 ſua obligauerit, & mox vendiderit aliquod prædium,
iudicium à tertio contra venditorem motum poſt em-
ptionem emptori non nocet, vt volunt *Dyn. conſil. 5.*
quem refert, ac ſequitur *Ioan. Andr.ad Specul.in tit.de*
teſta.§.nunc tractemus in addit.magna. idem ſenſit *Bart.*
in l.ſi mater.§.fin. ff. de except. rei iudica. vbi dicit hoc
10 procedere tàm in probationibus, quàm in ſententia.
Imol.in d.l.ſępè col.9. verſ, contra autem quando. Aret.
conſ.36.ſub num.3.verſ.ſecundo dico.Socin.ſen.conſ.82.
11 *nu.4.lib.3.Capyc.deciſ.20.num.30.* vbi ita intelligit di-
ctum Alex. *in d.l.ſæpè nu.69.* vt procedat quoad eum,
qui ſucceſſit poſt motam litem: hæcque ſententia pro-
batur per *dictam l.ſæpè in fine, ff.de re iudic.* vbi, vt ſen-
12 tentia contra authorem noceat habēti cauſam ab eo,
requirit, vt ſciuerit cauſam agi, & ibi tradunt omnes in
ſummario, præſertim *Bart. Imol. Alexand. & cęteri.*
Ideoque inquit *Bart.in l.creditores ſub nu.23. verſ.ter-*
13 *tio caſu, C.de pignor.* quod etiam ſi agatur de iure reali,
exequi non poteſt ſententia abſque nouo proceſſu cō-
14 tra eum, qui ſucceſſit ante litem motam: niſi ſimus in
vltima voluntate, & quod ius exequendi procedens à
ſententia non tranſeat aduerſus ſingularem ſucceſſo-
rem. *Ioan.Neuizan.conſ.20.nu.13. Oſaſc.deciſ.Pedam.*
65.nu.4.

15 Declaratur præcedens concluſio vt procedat, niſi
aliter doceatur de veritate confeſſionis, *ſecundum Imo.*
in l.fina. de empt. & vendit. quem probauit Rota coram
Card.Seraphino deciſ.1024.nu.5.

16 Prout non etiam è contra datur euictio in caſu oc-
currenti poſt venditionē *l.Lucius in fine, vbi Glo.in ver.*
pertinere de euict. Bart.in l. ſi per imprudentiam in fine,
ff.eodem tit. Dec.in l.diem functo nu.23 ff.de offic.aſſeſſ.
Nat.conſ.181.nu.1.& 2.

17 Quod præſertim habet locum, quando quid proceſ-
ſit ex facto Principis, abſque vlla culpa venditoris: quo
caſu contra eum nulla datur actio emptori de euictio-
ne, nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem,
quod ſolum erit ſoluendum per Principem, vel per vē-
ditorem, ſi illi Princeps dediſſet, *l. Lucius de euict. Nat.*
d.conſ.181.nu.4. Pute.deciſ.381.nu.2.lib.3. quaſi tunc
euictio cauſam ſumat à nouis legibus diſponētibus cir-
ca deciſoria vltra vel contra ius commune, quia tunc
non ſpectat ad venditoris præiudicium, ſeu damnum.
Bal.conſ.460.factum tale eſt, num.4.lib.4. atque etiam,
18 vbi euictio ſuccedit ex natura rei; quo caſu, vt ſępè di-
ctum, non datur de euictione actio, neque pretium re-
ſtituitur. *Bal.Ang.Salycet.& alij communiter in l.ſi fa-*
19 *miliæ, C.famil.hercisc. Bero.conſ.41.num.48.lib.1 late*
Becc.conſ.24.num.34.& ſeqq. vbi, quod nec agitur ad
pretium *Dec.conſ.411.* viſis his, quæ accuratè, *nu.4.cum*
cæteris adductis in præcedenti quæſtione, num. 24. &
infra.

20 Fallit data ſcientia emptoris, qui emendo ſciuit qua-
litatem rei emptæ, quod facit, vt videatur in ſe ſuſce-
piſſe periculum, & caſum poſt traditionem contingen-
tem. *Bal.in d.l. ſi familiæ, num.17.C.famil.herciſcund.*
Becc.d.conſ.24.nu.35.Surd.conſ.311.nu.26.in fin.lib.3.
21 cum requiratur ſcientia naturæ rei aſſignatæ. *Bal.in d.*
l.ſi familiæ, nu.17.Bero.d.conſ.41.num.48.lib.1.Surd.d.
conſ.311.nu.26.

22 Quare emptor, vt indemnitati ſuæ prouideat curare
debet, quod venditor de euectione ſe obliget per verba
ſaltem generalia, & prægnantia, cum clauſula quomo-
docunque &c. vt in præcedenti quæſtione fuit dictum,
nu.27. quaſi tunc illa vniuerſalis promiſſio de euictio-
ne vim habeat ſpecialis in caſu etiam contingente ex
natura rei; pro qua venditor tenebitur, licet tutius ſit
apponi ſpecialem euictionis promiſſionem, etiam in
caſu contingente ex natura rei, vt ſępè dixi, & reſpon-
dit *Tiber.Decian.conſ.55.num.92.lib.3.& Maſtrill.de-*
ciſ.61.nu.6.

23 De emptoris facto idem dicimus, quod ſupra de fa-
cto venditoris, illud inquam non nocere venditori, *l.ſi*
24 *dictum, §.ſi compromiſero, ff.de euict.* etiam ſi conſiſtat
in omittendo, vt puta, ſi emptor non appellet, quamuis
venditori litem denunciauerit, & liti aſtiterit. *Franc.*
Marc.deciſ.587.nu.5.part.1.Fachin.cōtrouerſ.iur.lib.2.
cap.39. vel ſi appellationem non proſequatur, quia nō
agit ijs caſibus de euictione. *Franc. Marc. d. deciſ.587.*
& nos poſuimus ſuo loco cum declarationibus tamen.

25 Licet quandoque noceat, vt patet penès *Roma.con-*
ſil.53. videlicet, quando emptor ponit bona ad cridas,
& bannimenta, & ſine pacto; & venditori ſequitur in-
commodum, ac præiudicium: non enim, quoad ea,
quæ ſunt de natura cōtractus emptionis, vt eſt euictio,
& reſpiciunt defenſionem, ſeu aſſecurationem rei em-
ptæ venditor conqueri poteſt de facto emptoris, *l. non*
dubitatur, C.de euict.Surd.conſ.13 lib.1.& deciſ.253.

ARGVMENTVM.

Venditor videns ſe in fraudem alienaſſe, an audiatur, & de euictione non teneatur. Dolus quando dat cauſam contractui, qualiter ſuccurratur decepto?

SVMMARIVM.

1 *Venditor dicens ſe in fraudem alienaſſe non auditur.*
Fallit, ſi alleget ſimulationem ad ſui defenſionem, nu-
mero 2.
3 *Simulatio, & turpitudo, licet agendo allegari non poſ-*
ſit, tamen excipiendo.
Et præſertim contra participem ſimulationis, ſeu turpi-
tudinis, nu.4.
5 *Dolus, vbi dat.cauſam contractui ſuccurritur decepto*
pro quauis læſione.
Et venditor decipiens, nedum tenetur ad reſtitutionem
pretij, ſed etiam ad intereſſe, nu.6.
7 *Emptor, qui ſcit futuram prohibitionem monetæ, & il-*
lam ſtatim expendit, vel ex illa creditori ſatisfacit,
tenetur eam recipere, & bonam, & expendibilem loco
eius reſtituere.

Quam-

Digitized by Google

Quamuis communis ſchola Theologorum aliter ſentiat, numero 8.

9 *Delegans ſciens fugam futuram debitoris delegati non liberatur, vel ſaltem doli exceptione tenetur, nu. 10.*

11 *Emptor, qui ſciebat debitorem, quem delegat breui ceſſurum foro, non liberatur.*

12 *Dolus probatur coniecturis, vt hic.*

13 *Venditor frumenti ſciens breui legem promulgandam, quod frumentum viliori pretio vendi debebat, ſi emptorem certiorem non fecit, tenebitur ad intereſſe.*

14 *Emptor, qui venditorem induxit vendere minus iuſto pretio, tenetur remedio l. 2. C. de reſcind. vend. etiamſi læſio ſit citra dimidiam iuſti pretij.*

15 *Dolus dicitur dare cauſam contractui, & emptor tàm in foro fori, quàm in foro conſcientiæ contractum reſcindit, quando vendens decepit illum, vel è contra, mentiendo qualitatem rei, vel monetæ ſoluendæ tacendo, vel occultando.*

Quo caſu omnes conueniunt etiam in foro exteriori contractum eſſe reſcindendum, vel læſionem tollendam, etiam citra dimidiam, ſi dolo ex propoſito contigerit, numero 16.

Primò declaratur procedere volente decepto, & non aliter, nu. 22.

Secundò declaratur, quando dolus eſt talis, vt caperet etiam prudentiſſimum virum, nu. 23.

Tertiò declaratur, quando dolus repugnat naturæ, & moribus contractus, quia tunc contractus reſcindi poteſt etiam, quod ſit minima læſio, nu. 24.

Quartò declaratur habere locum in dolo commiſſo per contrahentem: ſecus, ſi fuerit commiſſus per proxenetam, ſeu alium ſine conſenſu contrahentis, numero 25.

17 *Diſtinctio affertur inter deceptionem deceptiuam, & inter deceptionem negatiuam.*

18 *Bona fides eſt dolo contraria.*

19 *Dolus, qui dat cauſam contractui bonæ fidei, an improbet magis, quam dolus incidens, diſtinguitur.*

Sed quod immò inter hos nulla detur differentia, numero 20.

26 *Proxeneta, vel tertius, qui dolum adhibuerunt in contractu, tenentur de dolo, & aduerſus illos agendum eſt.*

Et quatenùs ij ſoluendo non eſſent, tenetur is, cuius gratia fuit dolus commiſſus, nu. 27.

QVÆST. C.

1 QVandoque venditor perſpiciens rem vili pretio vendidiſſe, vel alia ratione, vel cauſa pœnitentia ductus, vt ſibi, vel alteri proſit, proponit ſe in fraudem alienaſſe, an audiendus ſit, quæritur.

Et quidem *Bart. in l. poſt contractum, ſub nu. 6. verſ. ſed an emptor. de donat.* diſtinguit duos caſus.

Primus eſt, quãdo venditor vult dicere hoc factum eſſe in fraudem; & tunc inquit Bart. non poteſt.

2 Secundus caſus eſt, quando venditor vult dicere vẽditionem fuiſſe nullam, fictitiam, ſeu ſimulatam, & nõ in fraudem alicuius perſonæ priuatæ, vel fiſci, ſed, vt ſe defenderet à Tyrãno, vel ex alia honeſta cauſa: quo in caſu admittitur, & allegare poteſt ſimulationem ad ſui defenſionem, *l. quamuis, & l. cum proponas, C. ſi quis alteri, vel ſibi. Bart. in d. l. poſt contractum, & in ſuo cõſ. 65. Petrus Nicolæ. Paul. de Caſtr. in l. per diuerſas, C. manda. & conſ. 58. viſis lib. 2.*

3 Comprobatur, quia licèt quis non poſſit allegare ſimulationem, vel turpitudinem agendo, tamen allegare poteſt excipiẽdo, *vt latè per Tiraq. de retract. lignag.*
4 *§. 1. Gloſ. 18. nu. 24.* & præſertim contra participem ſimulationis, ſeu turpitudinem, *ſecundum eundem Tiraq. d. Glo. 18. nu. 72. qui declarat Dec. conſil. 587.* vt nempè procedat, quãdo emptor allegaret turpitudinem ſuam aduerſus participem frandis, ſiue turpitudinis, quoniã tunc agit de damno vitando, vt ibi per eum; refert, ac ſequitur *Anchar. iun. quæſt. famil. lib. 3. quæſt. 80. nu. 6. & ſeqq.*

5 Cauendum tamen eſt à venditore, ne dolo, ac fraude vtatur in venditione rerum, ac bonorum, quia vbi dolus dat cauſam contractui, ſuccurritur decepto pro quauis læſione. *Bart. in l. quæro, ff. de act. empt. Felyn. in c. 2. ſub nu. 7. limita. 2. in fin. de conſtit. Nenizan. conſ. 49. ex Ducali. num. 17. verſ. quartò principaliter. Menoch. de arbitr. Iudi. lib. 2. cent. 2 caſu 185. ſub n. 20. 21. & 22.* &
6 ne dum tenetur venditor ad reſtitutionẽ pretij, ſed etiã ad intereſſe. *Brun. in tract. de ceſſion. bon. quæſt. 30. q. 4.*
7 *princ. ſub num. 1.* qui ſub nu. 2. propterea dicit, eum qui prohibitionem monetarum futurã ſciebat, & ideo illas ſtatim expendit, vel de illis creditori ſatisfacit, teneri retro accipere, & bonas, & expẽdibiles loco earum reſtituere; quamuis in foro animæ *Leſs. de iuſti. & iur. Tolet. in ſumm. l. 7. cap. 50. nu. 7. & Couar. in reg. pec-*
8 *catum, § 4. de reg. iur. in 6.* & cęteri Theologi forte magis cõmuniter contrarium teneant, qui tamen in mercibus propriè loqui videntur, & in delegante, qui ſcie-
9 bat fugam futuram debitoris delegati, quia tunc dicitur fuiſſe in dolo, & ideo non ſic liberatur, reſpondit *Alex. conſ. 94. viſo puncto ſub nu. 3 lib. 3. Surd. cõſ. 145.*
10 *ſub nu. 10. lib. 1.* Et quod ſaltem doli exceptione tenea-
11 tur, vt & emptorem, qui ſciebat debitorem, quem delegat breui ceſſurum foro, quod non liberetur, tenuit *idem Surd. deciſ. 23. ſub nu. 10. in fine*, ibi, adducebatur
12 deciſio, & nu. 11. dolus autem probatur coniecturis; vnde ſi quis orta fama de caſu ſiniſtro ſe aſſecurari fecerit, aſſecuratio non tenet; & ſimiliter, ſi is, qui verſabatur in Palatio, & cognouit legem eſſe factam, & ſi
13 adhuc non publicatam, quod frumentum viliori pretio venderetur, ſtatim vendiderit frumentum ſuum nullatenus emptore certiorato de lege ſancita, & propediem promulganda, tenebitur venditor iſte ad intereſſe emptori, quem ſcienter fraudauit. *Stracch. in tract. de ſponſ. par. 3. verſ. item quæro. Vincentius num. 2. & ſeqq. & verſ. putoque cum cęteris*, de quibus ſupra mentionem feci poſt verſ. cauendum.

14 Idem dicendum eſt procedere in emptore, quando is induxit venditorem ad vẽdendum minus iuſto pretio, quia tunc dolum affuiſſe dicitur ex parte illius, ideo non petit venditori remedium etiam citra dimidiam iuſti pretij. *Abb. in cap. cum cauſa ſub nu. 4. in 2. membr. diſtinctionis de teſti. & latius Franc. de Aret. ſub nu. 24.*
15 vbi declarando hãc materiam, ait, quod dolus dicitur dare cauſam contractui, ſeu incidere cõtractui, & ideo tam in foro contentioſo, quam in foro conſcientiæ cõtractum eſſe reſcindendum, ſeu ſatisfaciendum parti læſæ,

Digitized by Google

læſæ, quando vendens decepit emptorem, vel contra
emptor decepit venditorem mentiendo de qualitate
rei, vel monetæ ſoluendæ, tacendo aliquid, & occultan-
do circa rem, propter quod pluris venditur, vel minus
ſoluitur. Sequitur Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 4. ſub n. 11.
16 verſ. quinto, quod in fine. dicens, quod omnes conue-
niunt etiam in foro exteriori contractum eſſe reſcin-
dendum, vel læſionem tollẽdam etiam intra dimidiam
ex propoſito contigerit, & quod in hoc nulla eſt dubi-
tatio, idem ſenſerunt Cæpoll. in tract. de ſimula. contract.
ſub num. 49. verſ. nam contractus venditionis. Stracch. in
d. tract. de ſponſ. par. 3. verſ. item quæro Vincentius, nu. 3.
ibi, nec in præmiſſis, & Boninſegn. in tractat. de vendi. ad
temp. cap. 5. nu. 10. in fin. & num. 11. hanc eandem do-
ctrinam ſub alijs verbis docuit Bald. in l. 2. ſub num. 1. in
3. oppoſit. C. de reſcind. vendi. quem ſequuntur Ioan. de
Anan. in cap. in Ciuitate num. 8. in fine de vſur. & Ant.
Burg. in cap. cum cauſa. num. 61. in 23. limita. de empt. &
17 vendi. diſtinguens inter deceptionem prouenientem ex
induſtria deceptiua, & tunc pro quauis etiam minima
deceptione detur remediũ decepto; & inter deceptio-
nem prouenientem ex induſtria negociatiua; & tunc
nõ detur remedium reſciſſionis, niſi excedat dimidiam
iuſti pretij. Fabian. de Mon. in tractat. de empt. & vendit.
quæſt. 8. princ. ſub nu. 8. & Boninſegn. in d. tract. de vẽd.
18 ad temp. cap. 52. nu. 4. in fine. Ratio eſt ſupradictæ con-
cluſionis, quia bona fides eſt dolo contraria l. 3. §. fi. ff.
pro ſoc. opportunè hic quæritur, num quid dolus, qui
cauſam dat contractui bonæ fidei improbet magis cõ-
tractum, quam dolus incidens, vt ex Glo. refert Cyn. in
d. l. dolo. quæ tamen id non reſoluit, ſed aperte Cæpoll.
de ſimulat. contract. nu. 40. & 50. dicens, quod ſi dolus
dedit cauſam contractui bonæ fidei, contractus ipſo iu-
re non tenet; ſed ſi incidat in contractum, agi ſolum
poſſet ad ſupplementum iuſti pretij.

20 Cæterum quoniam Abb. in dicto cap. in ciuitate ſub
nu. 6. de vſur. & in cap. cum cauſa ſub nu. 4. verſ. item ex
alio de teſti. & Franc. de Aret. ibid nu. 24. nullam faciũt
in hoc differentiam inter dolum, qui dat cauſam con-
tractui, & dolum incidentẽ, ſed aſſerunt, quod quando
dolus dat cauſam cõtractui, vel incidit contractui em-
ptionis, & venditionis, contractus reſcinditur, vel res
reducitur ad æquum in foro contentioſo, & multo ma-
gis in foro poli, quod & probaſſe videtur Ant. de Bur-
goſ. in cap. cum dilecti. num. 21. in ſecundo caſu princ. de
21 empt. & vendit. dum inquit, quod ſi dolus daret cau-
ſam deceptioni, vel incideret, cum peteret remedium
legis eleganter non aliter differam.

22 Primò declaratur quod dixi, cõtractum reſcindi, vel
eſſe nullum ipſo iure locum habere volente decepto,
aliàs ſecus, ſi voluerit ſtare contractui, quia tunc nec
etiam is, qui dolum commiſit, poſſet proprium dolum
allegare. Iaſ. in §. actionum num. 41. inſtit. de action. &
Ant. Burg. in d. c. cum dilecti, ſub nu. 21. & 58.

23 Secundò declaratur vt procedat, quando dolus eſt
talis, vt caperet etiam prudentiſſimum virum, aliàs cõ-
tractus eſſet validus; vt in ſimili dicitur de metu, qui
talis requiritur, vt cadat in conſtantem virum. Iaſ. in d.
§. actionum, nu. 40. verſ. vnum tamen, & de metu habe-
tur per Nauar. in Manuali confeſſ. c. 17. num. 15. vbi de
communi.

24 Tertiò declaratur vt ſibi vendicet, quando dolus re-
pugnat naturæ, & moribus contractus, quia tunc con-
tractus reſcindi poteſt, etiam quod minima ſit læſio.
Calder. in c. nauiganti, num. 17. de vſur. Abb. in d. cap. in
ciuitate ſub nu. 6. eodem tit. & in cap. cum cauſa ad fin.
ſub nu. 4. verſ. Item ex alio, & verſ. aut interuenit dece-
ptio re ipſa. Fran. de Aret. nu. 24. extra de teſtib. Cæpoll.
in d. tract. de ſimula. contract. nu. 49. verſ. nam contractus
venditionis, ſecus quando dolus, & deceptio non repu-
gnant naturæ, & moribus contractus, quia eo caſu non
reſcinditur ex præallegatis.

25 Quartò declaratur procedere in dolo commiſſo per
contrahentem: ſecus ſi fuerit commiſſus per proxene-
tam, ſeu alium tertium, abſque tamen conſenſu dicti
contrahentis. Iaſ. in d. §. actionum nu. 44. verſ. an autem
Ant. Burg. in d. cap. cum dilecti, ſub num. 52. & Ioan.
Azor. inſtit. moral. part. 3. lib. 6. tit. de contract. cap. 10.
quæſt. 2.

26 Verùm proxeneta, ſeu tertius, qui dolum adhibue-
runt, tenerentur, & aduerſus illos agendum eſſet actio-
27 ne de dolo. Et quatenùs iſti ſoluendo non eſſent, tene-
retur is, cuius gratia fuit dolus commiſſus ſecundum
Azor. in d. c. 10. quæſt. 2.

ARGVMENTVM.

Venditor, vt periculum euictionis transfe-
rat in emptorem, quid agere debeat.
Venditio, quando dicatur facta ad menſu-
ram, & quando ad corpus.
Et in ea, quando locum habeat euictio.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, vt transferat periculum in emptorem, debet facere rem menſurare, vel tradere poſſeſſionem.*

Quod notandum eſt, quidquid ſit in traditione per conſtitutum, nu. 2.

3 *Poſſeſſio transfertur per domini traditionem, etiam quod contractus eſſet conditionalis.*

4 *Venditor in venditione, ſi incipit à corpore, & poſtea ſubijcit numerum, & deinde limites, & confinia corporis, numerus ſtat demonſtratiuè.*

Extenditur idem procedere in vendente fundum tali loco exiſtentem, qui eſt puta ſex iugerum, quia venditus intelligitur, qualiter reperitur, nu. 5.

6 *Venditio & locatio ad corpus cenſetur, quando partes cœperunt explicare mentem ſuam à corpore.*

Extenditur idem procedere, quando fuit conſtitutum vnicum pretium totius prædij, & non fuit diſtributum in ſingulas tornaturas, ſeu iugera, nu. 7.

Et quando contrahentes non ſunt locuti de certa, & determinata menſura; ſed vſi fuerunt dictione in circa, numero 8.

Dictio (in circa) refertur ad quid modicum.

Et quantum importet, remittitur arbitrio iudicis, qui conſiderare debet veriſimilitudines, præſumptiones, & materiam ſubiectam, nu. 10.

11 *Annorum mentio, quando fit per dictionem in circa verificari poteſt in duobus annis addendo, vel detrahendo.*

12 *Iudicis arbitrium eſt, quanta pars veniat in venditione per verbum, in circa.*

13 *Vendi-*

Digitized by Google

13 *Venditor, quando voluit ſe reſtringere ad aliquem certum numerum, & vſus fuit verbis, quantumcunque ſit, comprehendit totam intra fines deſignatum, ſiue maioris, ſiue minoris quantitatis.*

14 *Venditor ſi dicat vendere 250. tornaturas, & quantecunque ſint quantitatis, non cenſetur ob hanc adiectionem reſtringere demonſtrationem ipſam, non ſecus quã ſi dictum eſſet plus, minus.*

15 *Venditio, quando eſt ad corpus, & non ad menſuram, emptor tenetur ad integram ſolutionem pretij, etiamſi numerus enunciatus per venditorem in aliquo deficiat.*

16 *Fundus quando fuit expreſſus per modum taxationis, & ſpecialis limitationis, inducitur hypotheca, vt hic.*

17 *Fundus dicitur obligatus, quãdo quis dixit, mutua mihi centum ſuper fundo Meuiano.*

18 *Dictio, ſuper, ſi adijciatur generaliter bonis, erit contracta generalis hypotheca, ſecus ſi ſit poſita ſuper certis bonis, quia intelligeretur ſpecialis.*

19 *Aſſignatio facta ſuper introitibus efficit, vt introitus cenſeantur obligati.*

Fallit, ſi ex inferioribus verbis conſtare poſſit, factam eſſe potius dationem in ſolutum, nu. 20.

21 *Venditio facta cenſetur ad corpus, & non ad menſuram, quando vnico pretio facta fuit.*

22 *In venditione includitur quidquid intra confines continetur.*

23 *Vendens fundum centum iugerum certis finibus deſignatum, tenetur pro euictione, ſi quid fuerit euictum ex comprehenſis intra fines, licèt ſuperſint centum iugera.*

Ratio affertur ibidem, nu. 24.

Et omnes ita tenent, nu. 25.

QVÆST. CI.

1 CAutela datur in venditione ad transferẽdum periculum in emptorem, vt venditor vel faciat rem menſurare, vel quod rei venditæ tradat poſſeſſionem *Paul. de Caſtro in l. 2. n. 2. poſt Aug. ibid. C. de peric. & com mod. rei vendi.* de veriori ſententia latè teſtatur *Dec. conſ. 178. viſo eleganti, ſub nu. 2. verſ.*
2 *quibus tamen non obſtantibus*, & valdè notandam, & commendandam huiuſmodi praxim tamquam inſignem, quidquid aliud ſit in traditione per conſtitutum habetur *per Couar. pract. quæſt. cap. 3. ſub nu. 6. verſ. quæ quidem concluſio, & in fine, verſ. ſed quod prior opinio. Corne. conſil. 50. col. 5. lib. 1. Pariſ. conſ. 59. nu. 20. & ſeq.*
3 *lib. 1.* & eſt generale, quod per ſimplicem domini traditionem transfertur poſſeſſio, etiam quod contractus eſſet conditionalis. *Pariſ. conſ. 11. nu. 87. lib. 1. poſt Innocent. in c. olim il primo nu. 5. de reſtit. ſpoliat. Cæſar. de Graſs. deciſ. 44. nu. 4. Hond. d. conſ. 46. num. 48. lib. 2. & ſcribentes in l. ſub conditione de ſolut.*

Verùm quia, quando res menſuratur in venditione ſolet de pluribus dubitari, quædam hic ad declaratio-
4 nem præmiſſorum addenda duxi; Dicoque, quod ſi venditor in venditione incipit à corpore, & poſtea ſubijcit numerum, & deinde limites, & confinia corporis, ille numerus iugerum ſtat demonſtratiuè, vt vendo fundum decem iugerum penès viam, &c flumen. *Didac. Couar. Pract. quæſt. cap. 3. ſub nu. 3. verſ. quarta*
5 *ſpecies proponitur*, & idem in vendente fundum tali in loco, qui eſt puta viginti iugerum, ſiue etiam plurium, ſiue pauciorum, quia venditus intelligitur qualiter reperitur. *Socin. ſen. in l. 2. demonſtratio falſa poſt Bartol. ibi, in princ. nu. 10. ff. de condit. & demonſtr. Surd. conſil.*
6 *366. & deciſ. 64.* quodque cenſeatur venditio, & locatio ad corpus, quando partes cœperunt explicare mentem ſuam à corpore, dixit *Rota in Bononien. aſſictus 14. Maij 1607. coram R. P. D. Marquemontio.* Idem quan-
7 do fuit conſtitutum vnicum pretium totius prædij, & non fuit diſtributum in ſingula iugera, vel tornaturas. *Bart. in l. Iulianus, ſub num. 1. ff. de act. empt. Salycet. in l. 2. ſub nu. 3. verſ. aut eſt facta venditio. C. de contrahen. empt. Rota coram Sanctiſſ. Ludouiſ. deciſ. 104. num. 3.* Si-
8 militer, quando contrahentes non ſunt locuti de certa, ac determinata mẽſura, ſed vſi fuerunt dictione, in circa *Ruyn. conſ. 10. nu. 3. lib. 5. Corne. conſ. 59. nu. 5. in fine lib. 4. Rota coram dicto Sanctiſs. Ludouiſ. deciſ. 128. nu. 4.*
9 quæ dictio refertur ad quid modicum. *Surd. conſ. 376. nu. 15. lib. 3. Menoch. de arbitrar. iudic. caſu 46. nu. 5. Rota deciſ. 343. num. 2. par. 2. in recentior. Marta de clauſul.*
10 *par. 1. clauſul. 59. num. 2.* prout quantum importet, remittitur arbitrio iudicis, qui conſiderare debet veriſimilitudines, præſumptiones, & materiam ſubiectam, vt cenſuit *Rota coram Cardin. Millino in Parmen. ſtatus 18. Martij 1602. per conſ. Ang. 127.* & quando ſit mẽ-
11 tio de annis per dictam dictionem, in circa, verificari poteſt in duobus annis, vel etiam tribus addendo, vel detrahendo. *Corne. conſ. 179. nu. 5. lib. 3. Marta de clauſ. d. clauſul. 59. nu. 1. & fuit dictum per Rotam in Tricaricen. Territorij 8. Martij 1596. coram Cardinali Pamphilio, & in dicta Parmen. coram Cardin. Millino;* Eſtque
12 iudicis arbitrarium quanta pars veniat in venditione, vt dixit *Bertaz. clauſul. 20. Glo. 21. nu. 2. poſt Corn. Pariſ. & Alciat.* quos citat.

13 Item, quando venditor noluit ſe reſtringere ad aliquem certum numerum, & vſus eſt verbis (quantumcunque ſit) *Alex. conſ. 127. lib. 2. Rota coram Sanctiſſ. Ludouiſ. deciſ. 168. nu. 1.* vnde comprehendit totum intra fines deſignatum, ſiue ſit maioris, ſiue minoris quãtitatis, *latè Marta in d. tract. de clauſul. par. 1. clauſ. 108.* qui plures allegat. *Alex aud. conſ. 8. in fine lib. 4.* dicens,
14 quod ſi dictum fuerit ducentum quinquaginta tornaturæ, & quantecunque ſint quantitatis, ob hanc adiectionem non reſtringi demonſtrationem ipſam, non ſecus quam ſi dictum eſſet plus minus, probat *Bertaz. d. Gloſ. 21. nu. 1.*

15 Vtilitas autem præmiſſorum, quando videlicet venditio eſt ad corpus, & non ad menſuram eſt, quod emptor tenetur ad integram ſolutionem pretij, etiam ſi numerus enunciatus per vẽditorem in aliquo deficiat, *Rota coram Sanctiſſimo Ludouiſio in dicta deciſ. 104. numero primo.*

16 Pari modo, ſi fundus fuit expreſſus per modum taxationis, & ſpecialis limitationis inducitur hypotheca, vt ſi dicatur, promitto decem corbes frumenti annuos ſuper illo fundo, vel de illo fundo, aut ex illo, nulla facta diſtinctione, an dicatur ex illo, vel ſuper illo. *Gloſ. in l. Hactenus in ver. ex eo, in fine, ff. de vſufruct. Alberic. in l. nihil proponi. in princ. ff. de legat. 1. Rurger. Rulant. in Theſaur. iur. emphyt. quæſt. 32. num. 17. ante finem, verſ. dicebam ego olim. poſt Ant. Menez. per eum adductum*

Digitized by Google

ctum in l.in prouinciali,nu.26.C.de ſeruitu.
17 Quare dicitur, quod pignoris obligatio contracta
erit, ſi quis dixerit, Mutua mihi centum ſuper fundo
Meutano, & fundus ille obligatus erit *Bart. in l.ſi fun-
dus de annu.lega.Imol.in l.codicillis, §.inſtituto.num.1.
ff.de legat.1.Cacherau.deciſ.51.num.1. Cardin.Mantic.
de tacit. & ambig.conuent.lib.11.tit.3.num.9.* vbi, ad-
dit, quod ita receptum eſt à *Rota coram R.P.D. Rubeo*
18 *in Romana fructuum 4. Martij 1577.* ita quod, ſi dictio
hæc ſuper, adijciatur generaliter ſuper bonis, erit con-
tracta generalis hypotheca, ſi verò poſita erit ſuper
certis bonis, intelligetur contracta ſpecialis. *Rota co-
ram Sanctiſs. Aldobrandino in Romana donationis 10,
& 14.Ianuarij 1575.quam ſequitur Cardin.Mantica in*
19 *loco præadmonito num.10.* vbi agitur etiam de aſſi-
gnatione ſuper introitibus gabellarum vrbis: quoniã
dicti introitus obligati erunt *Paul. de Caſtro conſ.106.
ſub num.3. verſ. hic tamen pro clariori lib.1. Natt. con-*
20 *ſil. 341. num.6.* niſi tamen ex inferioribus verbis con-
ſtare poſſit factam eſſe potius dationem in ſolutum.
*Natt.conſil.449.num.3.& Menoch.conſil.205.num.18.
libro ſecundo.*
21 Et vt ad rem redeamus, venditio facta cenſetur ad
corpus, & non ad menſuram, etiam quando vnico pre-
tio facta fuit. *Alexan.conſil.159.ſub num.7. libro quin-
to, & conſil.106.num.2.lib.6. Socin.iun.conſil.42.num.
10.lib.2.Pariſ.conſil.64.num. 55.56.lib.1. Burſat.con-
ſil.441.num.22.lib.4. Gozad.conſil.58.num.20.in fine.
Bertrau.conſil.180.num.9. lib.7.ſcribentes communiter
in l.2. C.de peric. & commod. rei vendit. Ancharan. &
Imol.in cap.per tuas.de donat.latè Surd.deciſ.64.* vbi de
communi, *iuxta conſ.Oldr.107.de quo Hier. Gabr.conſ.
64.nu.13.cum ſeq.lib.2.*
22 Quo ſtante quicquid includitur intra confines, con-
tinetur in venditione, *l. Aede ſacra.§.fin. de contrahen.
empt.l.ſi fines, C.de euict. Pariſ.conſil.2.num.64. lib.3.
Cagnol.in l.2.num.180.& 181.C.de reſcind.vend. Me-
noch.conſil.13.num.9. lib.1. Surd.deciſ. 64.num.10.* ita
23 quod vendens fundum centum iugerum certis finibus
deſignatum teneatur de euictione, ſi quid fuerit eui-
ctum ex comprehenſis intra fines, licet ſuperſint cen-
tum iugera, quod ſi eſſet venditio ad menſuram, vti-
que ſolum centum iugera in venditione veniſſent, &
euictio non præſtaretur, pro eo quod ſupereſt, iuxta
diſpoſitionem *text. in l. qui fundum, ff. de euict. Pariſ.
conſil.64 num.58.lib.1. Surd.dicta deciſ.64.ſub num 8.*
24 *verſ.ſecundò pro hac parte:* quoniam attenduntur con-
fines, non menſura; vnde perindè eſt, ac ſi menſura
non fuiſſet expreſſa, quaſi corpus ipſum ſit ſpectãdum;
vt per prædictas, & ſimiles rationes concludit *Paul. de
Caſtr. in l. ſi duorum. de act.empt. & in l.ſi ſeruum,§.1.
ff.eodem tit.Salycet.in l.2.num.3. C. de contrahen.empt.
Socin.in l.demonſtratio falſa.nu.10. ff. de condit. & de-
monſtrat.Iaſ.conſil.55.nu.4.lib.1.Ruyn.conſil.83.nu.3.
lib.1.Pariſ.conſ.64.nu.39.lib.1.Soc.iun.conſil.42. n.2.*
25 *lib. 2.* & omnes ita tenere, & neminem dubitare teſta-
tur *Surd. dicta deciſ.64.num.14.Gab.conſ.64.num.10.
lib. 1. Pinell.* qui de receptiſſima teſtatur ad fauorem
emptoris *in l.2. p. 3.cap.2.nu.7. & ibidem Cagnol.nu.
186.& 187.C.de reſcind.vend. Burgoſ.in cap.cum cau-
ſam nu. 50.limita.14. de empt.& vendit.*

ARGVMENTVM.

Venditor exprimens in venditione maiorem menſuram, quàm reuera ſit res vendita, tenetur actione ex empto.

Deceptus in menſura, agit ad ſupplementum quanto minoris.

Emptori qualiter ſuccurratur, quando reperitur defectus in qualitate, vel quantitate.

Ripa, an, & quando veniat in venditione, & menſurari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Venditor, ſi in venditione exprimat maiorem menſuram, quàm reuera contineat res vendita, tenetur ex vendito, & nu.3.*

Ampliatur procedere, etiamſi venditor ignorauerit, numero 2.

4 *Prædia duo ſi vendita ſint in eodem contractu cum certa menſura relata diſtinctè ad vnumquodque eorum, & alterum excedat menſuram, & alterum deficiat, lucrum in vno compenſatur cum damno, quod ſentit emptor in alio.*

5 *Compenſatio ſit vnius corporis ad aliud ex eodem contractu, & nu.ſeq.*

6 *Vniuerſitas quando diuiditur, læſio attendi debet, non reſpectu vnius rei, ſed reſpectu totius vniuerſi.*

7 *Contractus quando eſt vnius, ſit commixtio, ſi emptor ſit in vna re læſus: licet ſecus, quando contractus ſunt diuerſi.*

8 *Vendens rem pro parte propriam, & pro alia parte alienam, ſi partem alienam non tradat, non poteſt conſequi pretium, nec pro ea quoque parte, quæ propria eſt, ac tradita fuit.*

9 *Menſura, quæ præſtari conuenit, præſtanda eſt, alias agitur ex empto quanto minoris.*

10 *Deceptus in menſura, agit ad ſupplementum quanto minoris.*

Fallit, ſi adiectum ſit tempus menſuræ faciendæ, ac reſerendæ: quia eo elapſo renunciare videtur, ſi conuentum ſit de menſurando nu.11.

12 *Qualitas in venditione expreſſa præſtanda eſt, & ſi venditio facta ſit ad corpus.*

13 *Res vbi eſt menſuranda, id fieri debet infra ſexaginta dies; quibus elapſis peti amplius non poteſt menſuræ reintegratio.*

Intellige procedere, quando fuit conuentum de re menſuranda nullo expreſſo tempore, ſecus quando nil eſt dictum de menſura facienda, nu.14.

Quo vltimo caſu ſupplementum deficientis menſuræ peti poteſt intra trigeſimos annos nu.15.

16 *Præſcriptio non currit contra facultatem petendi menſuram ob malam fidem.*

Et ſic peti poteſt menſura, etiam lapſis 30.ann.

Etiam quod fuerit conuentum de menſura facienda, numero 17.

Sed

Sed videas ibidem in fine.

18 *Menſurationis iam factæ reuiſio petenda eſt intra annum à die prioris menſuræ, & nu. 20.*

Extenditur idem procedere in emendatione cataſtri, quæ pariter peti debet intra annum, & non poſt, numero 19.

21 *Menſuræ mentio vbi facta fuit, & varia eſt menſura, intelligi debet de illa, quæ attenta correſpondet cum re vendita.*

22 *Menſura antiqua ſeruanda eſt.*

23 *Menſuratio vbi fieri debet, vocanda eſt pars pro certa die ad intereſſendum in loco, vt in mora conſtituatur.*

Fallit, vbi extat iuſta cauſa non eundi, nu. 24.

25 *Emptori qualiter ſuccurratur, quando reperitur defectus in qualitate, ſeu quantitate rei immobilis, remiſſiuè.*

Quid in re, quæ credebatur libera, & reperitur ſerua, numero 26.

Et quid etiam in re mobili vendita ad pondus, vel menſuram, quæ menſura vel pondus ſeruari debeat, numero 27.

28 *Dictio, iuxta, deſignat confines; & poſita in inſtrumento venditionis comprehendit quod eſt intra confines.*

29 *Ripa debet menſurari, ſi id in venditione fuit expreſſè conuentum, & venditor fuit illius legitimus poſſeſſor.*

30 *Aliena res non venit in venditione, nec menſurari debet, etiamſi incluſa eſſet in confinibus.*

31 *Ripa non eſt menſuranda, quando tacitè accedit venditioni.*

Nec quando expreſſè id non fuit conuentum: quia riparum vſus eſt publicus, nu. 32.

33 *Ripa an menſurari debeat, poteſt deprehendi ex qualitate pretij diſtributi per ſingula iugera.*

34 *Pretij ex quantitate dignoſcitur, quid voluerint partes in venditione venire.*

35 *L. litera de contrahen. empt. locum habet etiam in ripa fluminis, ſtagni, ſeu lacus, vel alterius rei, quæ ſit publica,*

Q V Æ S T. CII.

1 SEd & prætereà venditor aduertere
debet, ne in venditione maiorem
numerum exprimat, quàm re vera
contineat res vendita: quia ſi minor
inueniatur, tenebitur actione
2 ex empto, *l. 2. vbi Bar. ff. de act. emp.*
quod procedit etiam ſi ignorauerit
venditor, *l. tenetur in princ. ff. eodem*, licet alias valdè referat,
an quis ſcienter, vel ignoranter expreſſerit maiorem
menſuram: quoniam primo caſu non releuat augumentum
ſuperueniens, puta per alluuionem, etiam
quod vēditio facta ſit ad menſuram; ſecundo caſu ſic,
l. Iulianus, §. ſi Titius, & ibi Bar. & communiter Doct. ff.
3 *eod.* quodque venditor teneatur, quando menſura conuenta
deficit, *tradit Specul. in §. 1. ad finem, de empt. &
vendit. Alex. conſ. 70. videtur fortaſſe, col. 1. lib. 4.*
4 Simile habetur *in l. ſi duorum, ff. de act. empt.* vbi, ſi in
eodem cōtractu vendita fuerunt duo prædia cum pronunciatione
menſuræ relatæ diſtinctè ad vnumquodque
eorum, & alterum excedat menſuram & alterum
deficere inueniatur, pro menſura in vno deficiente litem
emptor agere non poteſt, ſed lucrum in vno compenſabitur
cū damno, quod ſentit emptor in alio corpore,
& per illum text. dixit *Bal. conſil. 91. in fine lib. 2.*
5 quod ex eodem contractu compenſatio fit vnius cor-
6 poris ad aliud, & addit, quod quando vniuerſitas diuiditur,
læſio debet attendi, non reſpectu vnius rei; ſed reſpectu
totius vniuerſi. *Idem Bal. in l. ſicut nu. 3. C. de act.*
7 *empt.* vbi dicit tex. *in dicta l. ſi duorum*, non eſſe alibi; &
quando vnicus eſt contractus omnes admittunt, *vt per
Bal. in l. fin. §. prætereà nu. 6. C. de iure dot.* qui dicit, quod
ſtante vnitate contractus ſit commixtio, ſi emptor ſit
in vna re læſus, & venditor in alia: quamuis ſecus ſit,
quando diuerſi ſunt contractus. *Aretin. in l. ſcire debemus
in princ. in penult. col. verſ. illud tamen, ff. de verbor.
obligat. vbi Iaſ. nu. 1. Bart. Caſtr. & alij in dicta l. ſi duorum.
Pariſ. conſil. 64. num. 38. lib. 1. Tiraquell. de retract.
conſang. §. 23. Gloſ. 1. nu. 17. Pinell. in l. 2. part. 3. cap. 2.*
8 *num. 12. & ſeqq. C. de reſcind. vendit.* At vbi quis vendit
rem pro parte propriam, & pro alia parte alienam, ſi
partem alienam non tradat, non poteſt conſequi pretium,
nec pro ea quoque parte, quæ propria eſt, & tradita
fuit. *Ruyn. conſ. 141. lib. 1. Rota Bononien. deciſ. 35.
nu. 17. inter recentior.*
9 Quare *Fabian. de Mont. de empt. & vendit. 6. quæſt.
princ. in 4. membr. num. 19.* ait, quod menſura, quæ præſtari
cōuenit, præſtanda eſt, alias agitur ex empto quāto
minoris, *vt in l. ſi in emptione, in princip. & in l. Iulianus,
§. quod tamen, & in l. ſi ſeruum, §. fin. ff. de act. empt.*
10 Nam deceptus in menſura, agit ad ſupplementum
11 quāto minoris, *ex cap. per tuas. de donat.* niſi adiectum
ſit tempus menſuræ faciendæ, ac referendæ, quia eo elapſo
videtur renunciare, ſi conuentum ſit de menſurando,
& referendo infra certum tempus, *l. qui fundum, ff.
de contrah. empt.*
12 Idem dicimus, quando exprimitur qualitas aliqua
in venditione, etſi venditio facta ſit ad corpus, præſtanda
eſt, *ad text. expreſſum in l. ſi ſeruum*, §. 1. agens
de venditione ad ſpeciem, *iuncta Gloſ. de act. empt. facit
text. in l. ſi in qualitate eodem tit. Specul. in tit. de empt.
& vendit. §. ſciendum, num. 74. ab omnibus approbatus,
Bal. & Angel. in l. ſi ex falſis, C. de tranſact.* quos refert,
ac probat *Benintend. deciſ. 30.* licet in caſu ſuo non de
qualitate, ſed de quantitate ageretur; quem propterea
Viu. par. 2. opin. 216. damnat, à quo defenditur *per Laderch.
Imol. conſ. 130. ſub nu. 1. & infra.*
13 Et vbi res eſt menſuranda, id fieri debet intra ſexaginta
dies, quibus elapſis amplius peti nō poteſt menſuræ
reintegratio, *eſt tex. in l. quod ſi nolit, §. ſed quid ita,
ff. de ædil. edict.* per quem ita decidit *Imol. in c. per tuas.
de deci. Soc. conſ. vlt. in fine lib. 3. Pariſ. conſil. 64. nu. 30.
lib. 1. Cæphal. conſil. 36. num. 7. lib. 1. Anchar. iun. fam.
quæſt. lib. 1. quæſt. 18. in fine. Sola in loco inferius allegando.*
14 Nam quamquam hoc intelligatur quando eſt conuentum
de re menſuranda; nullo tamen expreſſo tempore;
ſecus tamen procedit, quando nil eſt dictum de
menſura facienda, vt declarat *Imol. in d. §. per tuas, cum
quo tranſit Abb. ibi num. 7. verſ. tertius caſus, ac ſenſit*
15 *Dec. conſ. 347. in fine.* vbi volunt, quod tali caſu ſupplementum
deficientis menſuræ peti poſſit intra triginta

annos; quod ſequitur Natt.conſ.369.num.10. Anchar.
inr. dicta quæſt. 18. in fine. Sola ad conſtit. Pedam.tit.de
cenſ.ſolu.in Gloſ.vnic.prim.par. ſub nu.28.verſ.ſecundo
16 ſi nihil putes. Quinetiam Hoſtien. fuit in opinione,
quod nullo tempore præſcribatur contra facultatem
petendi menſuram fieri ob malam fidem, quæ iure canonico
inſpecto, ſecundum quod etiam in foro Cæſaris
iudicandum eſt in hac materia, & impedit præſcriptionem,
& eum ſequuntur. Imol.& Abb.in locis proximè
citatis. Bero.quæſt. famil.quæſt.5. per totam, qui
fortius vult, quod nullo tempore præſcribatur, ſed peti
17 poſſit menſura elapſis etiam triginta annis, nō ſolum,
quando nihil dictum eſt de menſura; ſed etiam quando
expreſsè fuit conuentum, quod mēſuratio fiat: quia
ſecundum eum ſcientia ſemper impedit ne præſcribatur,
& eum ſequitur Theſaur. deciſ.185. quibus contradicit
Sola vbi ſupra.
18 Vbi autem petitur reuiſio menſurationis iam factæ,
illa quidem petenda eſt intra annum à die prioris mē-
ſuræ: nam aliàs non auditur poſt annum, vt probat
tex. in l.qui grauatus, C. de agric. & cenſi. lib. 11. per
quem tex. ita dixerunt Bald. & Cataldi. quos refert, ac
ſequitur Socin.in dicto conſ.vlt.in fin.lib.3. Idemque ſen-
ſit Bald.in l.qui bona fide, ff. de damn.infect. prout eum
adducit Abb.in cap.quia indicante num.5.de præſcript.
& ibi Felyn.col.2. verſ. ad tertiam quæſtionem. Cephal.
dicto conſil. 36. num.7. Bero. dicta quæſt. 5. licet ipſe ob
malam fidem contrarium teneat. Sola in loco præcitato,
verſ. quemadmodum nunc eſt. quodque lapſo anno quis
ſit excluſus à reuiſione per dictum tex. in l.qui grauatus
voluit Bart.in l.forma, §.fin.ff.de cenſi. qui ait intra an-
19 num tantum, & non vltra peti poſſe emendationem
20 Cataſtri. Et in ſpecie, quod vltra dictum tempus non
liceat reclamare aduerſus menſuram iam factam, te-
nuit Bal. conſ.387. ille, qui lib.3. ſequitur Alex.in dicta
l.forma.§.fin. Feſtaſ.in tractat.de Collect. part.1.cap.1.
numero 26.
21 Illud tamen notes in materia, quod vbi facta fuit
mentio menſuræ, & vnica eſt menſura, debet intelligi
de illa, qua attenta pretium correſpondet cum re ven-
dita. Alex.Randen. poſt Solam ab eo adductum conſ.33.
22 nu.25.lib.2. Et antiqua menſura ſeruanda eſt Hier. de
23 Mont.de fin. reg.cap.26.num. 6. Et quando fieri debet
menſuratio, pars vocari debet pro certa die ad intereſ-
ſendum in loco, ad hoc vt in mora conſtituatur, vt per
Alex.conſ.33.nu.6.lib.6.& Cagnol.in l.2.nu.261.C.de
reſcind.vendi.
24 Quamuis vbi haberet iuſtam cauſam nō eundi, mo-
ra ſibi imputanda non eſſet iuxta ſententiam Ruyn.
conſil.98.in fin.lib.1. Bertazol.de clauſul.clauſul.20. Gl.
20.nu.6.
Rurſus quid agendum, ſi in qualitate, vel quantita-
25 te rei immobilis venditæ reperiatur defectus, qualiter
ſuccurratur ipſi emptori, videndus eſt Pract.Papien.de
for.libell.in cauſ.vendi.in Glo. Perſicarum centum nu.2.
26 qui nu.ſeq. agit quoque, quid ſi reperitur ad mēſuram,
ſed credebatur libera, & inuenitur, ſeu detegitur ſerua,
27 & nu.4. quid in re mobili vendita ad pondus, vel men-
ſuram, & quæ menſura, vel pondus ſeruati debeat ibid.
numero quinto.
28 Obiter nunc quæro, an ripa fluminis veniat men-
ſuranda, quando venditio deſignat flumen pro confi-
ne per dictionem, iuxta, & concludendum videtur af-
firmatiuè, vt in ſpecie reſpondit Alex.conſil.120.nu.6.
lib.2. Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ.155. num.1.
& iterum coram R.P.D.Coccino deciſ.394. ſub num.2.
Verum cenſeo conſtituendos duos caſus.
29 Primus eſt, quando expreſsè fuit conuentum, vt ri-
pa menſuraretur, & tunc ſi venditor fuerit illius legiti-
mus poſſeſſor, aſſero menſurandam eſſe ad tex. in l.lit-
tora.ff.de contrahen.empt. facit l.id quod, §.ſi.ff.de peric.
& commod. rei vendi. l. riparum, ff. de rer. diui.§.ripa-
rum. Inſtit.eod.tit. Bart.in l.quo minus.in 7.quæſt.nu.15.
ff.de flumin. vbi Ripa in repet.nu.64. Cæpoll.de ſeruit.
ruſti.prædi.cap. 36.tit.de Ripa, col.1. Bal.conſil. 463.in
princ.lib.4.& idem Bal.in rubr.ff.de rer. diuiſ. ſub nu.9.
verſ ſed dubitatur, vbi dicit, quod ſi dicatur riparum
vſum eſſe publicum, tamen id intelligitur, vt naues ibi
ligentur, retia ſiccentur, & alia fiant, quæ ad nauigatio-
nem, & piſcationem ſunt neceſſaria, alios plures addu-
cit Surd. conſ.376. nu.1.lib. 3. ſatiſque ripa dicitur in-
cluſa in venditione, dato flumine pro termino. Rota di-
cta deciſ.155. ſub num.4. verſ. & ſatis. Et dixi vendito-
rem ripæ ad effectum, de quo ſupra, eſſe debere illius
legitimum poſſeſſorem, quoniam id niſi conſtet, em-
30 ptor reijci debet, cum alienum non veniat in vēditio-
ne, nec menſurari debeat, etiam ſi incluſum eſſet in cō-
finibus, vt ſentit Alexan.conſil. 54.col.1. verſic. & hoc
aperte lib.3. vbi dicit, quod licet in legato veniat quic-
quid eſt intra fines; tamen fallit, quando aliquid eſt
alienum Iaſ.in l.1.nu.4.C.qui teſta.face.poſſ. Ruyn.con-
ſil.74.nu.3 lib.2.
31 Secundus eſt caſus, quando ripa venditioni tacite
accedit, quo caſu menſuranda non eſt Bart. in tractat.
Tyberiadis, §. agro num.4. Riminald.ſen.conſil.444.ſub
num. 22. Rota coram Sanctiſs. dicta deciſ. 155. num. 4.
32 Prout nec quando expreſsè id fuit conuentum, quia
regulariter riparum vſus eſt publicus, l. 3. de flumin.
Bart.in dicta l.quominus, quæſt. 7. vbi Iaſ. & Rip.l. flu-
minum in princip.ff.de damn.infect. vbi Glo. idem dicit,
Bald.in rubr. ff. de rer.diuiſ.num.9. & 10. Bart. in dicto
tractat.Tyberiad.in ver. agro numero quarto. Aret.in §.
riparum num.1.inſtit.de rer. diuiſ. inquiens, quod & ſi
vendito prædio videar etiam vendere ripam fluminis
contiguam, nihilominus ſi nihil dictū ſit, non eſt men-
ſuranda, ex quo potius accedit venditioni, ſeu rei ven-
ditæ, quam vendi dicatur. Specul.in tit.de empt. & ven-
di. §. 1. num.74. in fin.verſ. hoc tamen nota, vbi quod
vendito prædio venit ripa fluminis, ſed ea non menſu-
ratur Cæpoll. in dicto cap. 36. de ripa col.2. verſ.ſed du-
bium Fabian.de Mont.in tract.de empt. & vend.part 6.
membr. 4. col.5. Bal.in dicta rubr.ff. de rer.diuiſ. vbi ait
imputandum eſſe venditori, qui non eſt aperte locu-
tus. Cephal. alios referens conſ.586. num.6. & ſeqq. &
nu.26.in fine.
33 Non omitto quod hoc facile deprehendi poterit
ex qualitate pretij, quod eſt in ſingulas tornaturas,
34 ſeu iugera diſtributum, & ex quantitate pretij digno-
ſcitur, quid voluerint partes in venditione venire. Glo.
in l.1.§.qui ſuperficiem, vbi Bart.ff. de ſuperfic. Bart.in
l.patronis, §.1.ff.de legat.3. Bald.conſil.245. numero pri-
mo in fin.lib.3. Surd. qui alios citat conſil.113. num. 37.
libro primo, vnde dixit Bald. in rubr. C. de contrahend.
empt. num. 4. quod ſi ex ripa percipi poteſt notabilis
vtilitas, debet menſurari, vt puta, ſi veriſimile non eſt,
quod eam vtilitatem venditor voluerit cedere gratis,
ſequun-

Digitized by Google

ſequuntur *Alexand. dicto conſil.* 120. *Iaſ. & Rip. in dict. l. quo minus. Cæpoll. & Fabian. in locis præcitatis, Surd. dicto conſil. 376. unm. 12. & 13. lib. 3. qui num. 20.* addit, quod *l. littora, ff. de contrabend. empt.* reſtringi non poteſt ad littus maris, quia quæcunque dicuntur de ripa procedunt non ſolum in littore maris, ſed etiam in ripa fluminis, ſtagni, lacus, & alterius cuiuſuis rei, quæ ſit publica, *vt in l. vnica in fin. ff. de rip. muuieu. & vt latius ibidem per eundem Surd.*

ARGVMENTVM.

Deteriorationis, ac interitus rei venditæ periculum ad quem ſpectet.

Fructus rei emptę qualiter emptori debeantur.

Et quid ſi emptor partem pretij tantum ſoluit, & res in totum fuit euicta.

SVMMARIVM.

1 *Emptione perfecta, cum de pretio inter coutrahentes fuit conuentum, periculum interitus & deteriorationis pertinet ad emptorem etiam re non tradita, & nu. 3. & 4.*

Ratio affertur, nu. 2.

Primò limitatur vt procedat, ſi ſpecies, ſeu res indiuidua, ſingularis, ac determinata vendatur, ſecus ſi genus, vt hic, nu. 5.

Et de ratione, ibid.

Secundò limitatur vt locum habeat, ſi indiuiduum, ſeu res ſingularis vendatur, ſecus ſi ad menſuram, pondus, vel uumerum, nu. 7.

Vbi de ratione.

Tertiò limitatur, ſi culpa venditoris ante factam traditiouem res pertineat, quo caſu venditoris eſt periculum, nu. 9.

Quartò limitatur, ſi poſt rei venditionem, & ante traditionem ex venditoris delicto res vendita confiſcetur, numero 10.

Quintò limitatur, ſi venditor ſit in mora tradendi rem venditam, nu. 11.

Sextò limitatur, niſi fundus venditus ſit ad menſuram, & venditor ignorauerit iugerum quantitatem, numero 12.

At videas nu. ſeqq.

Septimò limitatur, quando venditio licet in ſpecie facta reperiatur, eſt ſubobſcura, nu. 14.

Octauò limitatur, quando venditio facta fuit ſub modo in ſcriptis, quia tunc modo non impleto periculum eſt venditoris, nu. 15.

Nonò limitatur, quando furto res vendita perijt, numero 16.

Decimò limitatur, quando venditio non fuit pura, ſed conditionalis, nu. 17.

Vndecimò limitatur, quando res vendita nondum tamen tradita vi eſſet adempta ob inimicitias ipſius venditoris, nu. 18.

Ampliatur id etiam procedere, vbi venditor promiſiſſet de iure & de facto rem venditam defendere, numero 19.

Sed diſtinguitur, nu. 20.

6 *Vniuerſalia ſunt perpetua, & incorruptibilia, & ideo indiuiduorum corruptio debitorem generis non liberat.*

8 *Res vendibilis in pondere, numero, vel menſura conſiſtens, ſi guſtari ſolet, & guſtata non ſit, periculum interitus pertinet ad venditorem.*

21 *Res vendita ſi eodem modo penès emptorem periſſet, periculum non eſt venditoris.*

Limitatur, nu. 22.

Reprobatur Mozz. de contract. tit. de empt. rubr. de actidental. empt. nu. 23.

24 *Diſpoſita per iura de periculo, & commodo rei venditæ ad naturalia emptionis ſpectant.*

25 *Fructus rei venditæ, vtilitates, commoda, acceſſiones, & alia huiuſmodi, ſine quibus re vti, frui non licet, ad emptorem pertinent, exceptis tantum rutis, & caſis; & de ratione, ibid.*

Primò ampliatur vt procedat, ne dum ſi res tradita ſit, ſed & ſi adhuc ſit penes venditorem, nu. 26.

Secundò ampliatur, ſiue pretium ſit ſolutum, ſiue non, ſiue fides de pretio habita ſit, ſiue non, nu. 27.

Declaratur dicta concluſio vt locum habeat, & intelligatur procedere in fructibus pendentibus de tempore contractus, & in re ipſa vendita actu exiſtentibus, & non aliter, nu. 37.

28 *Vinea vendita, ſeu fundo, venditæ quoque cenſentur vuæ pendentes, & fructus, vt frumentum, & alia.*

29 *Equa, vacca, ſeu aſina vendita venit pullus, & vitulus, quos mater adhuc lactat.*

30 *Caſtro vendito, iuriſdictio, quæ caſtro cohæret vendita cenſetur.*

31 *Prædio vendito vendita cenſentur ſterquilinia, ſtramenta, & quæ agri ſtercorandi cauſa comparata ſunt.*

32 *Equo vendito, venditum quoque cenſetur fęnum, ſella, & ephippium.*

Primò fallit, ſi venditor oſtendit equum ſine ſella, numero 33.

Secundò fallit, quando ornamentis infixa ſunt inſignia venditoris, nu. 34.

35 *Venditor, qui oſtendit equum ornatum, tenetur ad traditionem quoque ornamentorum.*

Intellige, vt fuit dictum nu. 33. & 34.

36 *Domo vendita veniunt res ibi exiſtentes diſtinctæ ad perpetuum vſum, etiam quod non ſint affixæ.*

38 *Fructus omnes ad emptorem pertinent non ſolum exiſtentes, & pendentes, ſed etiam futuri non ſolum percepti, ſed etiam qui percipi potuerunt, & negligentia, ſeu mora venditoris tradendo percepti non ſunt, quando emptor pretium numerauit.*

Et præterea tenetur venditor ad intereſſe rei intrinſecum, licet non ad extrinſecum, nu. 39.

40 *Emptor, qui pretium non numerauit, fructus ex re ſibi vendita perceptos non facit ſuos, niſi facto depoſito offerat, ſeu ei fides de pretio habeatur.*

41 *Emptor cum ex empto agit, venditori pretium offerre debet, nec implet, ſi partem pretij offerat.*

42 *Emptor ſi partem pretij ſoluit, & res empta euicta ſit in totum, agens ex empto integrum pretium non conſequetur, ſed id ſolum, quod numerauit.*

Digitized by Google

43 *Exceptio rei non traditæ repellit venditorem agentem ad pretium, ſi rem non integram, vel non liberam tradidit, licet emptor per publicum inſtrumentum ſoluere promiſerit, & ſtatutum mandet inſtrumenta paratam habere executionem.*

Et è conuerſo exceptio pretij non ſoluti repellit emptorem non obſtante dicto ſtatuto nu. 44.

45 *Exceptio tu non impleuiſti pro parte tua, ſemper opponi poteſt.*

46 *Opponere ex inſtrumento non eſt opponere contra inſtrumentum.*

47 *Fructus non debentur ex diſpoſitione l. curabit, C. de act. empt. quando fortuito res perijt.*

Et de ratione, ibid.

Q V Æ S T. CIII.

1 Ex iam dictis infero, quod perfecta emptione, hoc eſt, cum de pretio inter contrahentes fuit conuentum, periculum interitus & deteriorationis rei pertinet ad emptorem, etiam ſi res nondum ſit ei tradita, ſed apud venditorem exiſtat, *l. neceſſariò, l. id quod ff. de comm. & peric. rei vendi. §. cum autem. inſtit. de empt. & vendi.*

2 Ratio eſt, quoniam venditor perfecta venditione conſtituitur ſolum debitor ſpeciei, & ſic rei determinatæ, ac ſpecialis, vel ſingularis, ad eamque ſolum ius
3 pro pretio emptor acquirit. Ideò iure ſancitum comperimus, vt ſi res vendita caſu aliquo pereat, aut deterior reddatur, emptoris ſit periculum, & venditor liber ab omni debito remaneat, *l. ſi ex legati cauſa, cum l. ſeq. l. ſi Stichus, l. ſi certos nummoſ. l. eum qui ita ſtipulatur, §. fin. l. ſi ſeruum ſtipulatus, ff. de verb. oblig.* quibus
4 iuribus habetur debitorem ſpeciei eius interitu adeo liberari, vt nec pretium, quatenus eſſe perit, reſtituere logatur.

5 Primò limitatur hæc concluſio, vt procedat, ſi ſpecies, hoc eſt, ſi res indiuidua, ſingularis, & determinata vendatur, nempe domus, fundus, vinea, & huiuſmodi, ſecus ſi genus, hoc eſt res in genere, puta, bos, ſextaria duo fruměti, ſeu ſalmæ decem vini venduntur, quia hoc bos, frumentum, ſeu vinum, quod venditor habet, pereat, tamen venditor adhuc manet obligatus, & periculum interitus pertinet ad ipſum venditorem. Ratio eſt, quia dicto caſu emptor ad certum, ſingulare, & determinatum indiuiduum ius nullum acquiſiuit, ſed tantum emit ius, vt ſibi tradatur res illius generis, quod genus perire non poteſt *l. incendium, C. ſi cert. peta.* Di-
6 cunt enim Dialectici, quod vniuerſalia ſunt perpetua, & incorruptibilia, & ideò indiuiduorum corruptio debitorem generis non liberat, *dicta l. incendium, ff. ſi cert. peta. Ant. Gomeſ. var. reſol. to. 3. cap. 2. nu. 31. & Molin. de contract. par. 2. diſputat. 366.*

7 Secundò limitatur vt locum habeat, ſi indiuiduum, ſeu res ſingularis vendatur, ſecus ſi ad menſuram, pondus, vel numerum, quia hiſce tribus caſibus ante menſurationem, pondus, vel numerationem periculum interitus rei ſpectat ad venditorē, *l. quod ſæpè, §. in his, ff. de contrah. empt.* vbi Caius I. C. rationem reddit, quoniam quando ſpecies emitur ad menſuram, pondus, vel numerum ſub conditione, ſi, cum, vel, poſtquam menſurata, ponderata, vel numerata fuerit, venditio contrahitur; vnde cum pendente conditione contractus non ſit perfectus, merito periculum rei ad venditorem ſpectat.

8 Quin etiam ſi res vendibilis in pondere, numero, vel menſura conſiſtens guſtari ſoleat, vt vinum, caro, & ſimilia, vt periculum ſit emptoris, ſat non eſt rem fuiſſe menſuratam, ponderatam, vel numeratam, ſed inſuper requiritur, quod ſit guſtata, *l. 1. ff. de peric. & commod. rei vendi. l. ſi in emptione, §. item ex empto, ff. de contrah. empt. l. ſi quis vitia. §. ſi quis auerſione, vbi Gloſ. ff. de peric. & commod. rei vendi.* Quando autem res dicatur vendi ad corpus, & quando ad menſuram, dixi in quæſt. præcedenti, & tradunt *Couar. pract. quæſt. c. 3. Fachin. controuerſ. iur. lib. 2. cap. 27. Molin. de contract. diſputat. 367.*

9 Tertiò limitatur, ſi culpa venditoris ante factam traditionem res pereat, quo caſu venditoris eſt periculum, *l. venditor domus, ff. de act. empt. l. ſi vĕdita, l. lectos. cum duabus ſeqq. ff. de peric. & commod. rei vendi. l. quod ſępe, §. ſi res, ff. de contrahen. empt. An. Auguſt. in lib. ad Modeſtinum. circa med. §. Philoſophos Rectores.*

10 Quartò limitatur, ſi poſt rei venditionem & ante traditionem ex venditoris delicto res vendita confiſcetur, *l. ſi fundus, ff. loca.*

11 Quintò limitatur, ſi venditor ſit in mora tradendi rem venditam: tunc enim periculum interitus & deteriorationis eſt venditoris, *l. illud, ff. de peric. & commod. rei vendi.* Ratio aſſignatur, quia mora moroſo debet eſſe nociua, *l. non fraudantur, §. nemo ex ſuo debito de reg. iur. l. non ſolum, ff. de noxal. act.*

12 Sextò limitatur, niſi fundus venditus ſit ad menſuram, & venditor ignorauerit iugerum quantitatem, quia tunc ea, quæ per aluuionem accreuerint etiam poſt emptionem, lucro venditoris cedunt. *l. Iulianus, §. ſi Titius, cum Gloſ. ff. de act. empt.* de communi teſtatur *Boer. deciſ. 50. num. 9. & Couar. pract. quæſt. capit. 3. num. 7. verſ. vndecimo, & num. 9.* qui intellectum dicti *§. Titius* dilucide explicat.

13 Verum *Ari. Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 2. num. 10. C. de reſcind. vendit.* probat magis intellectum Fulgoſ. vt ſcilicet venditor præſtare teneatur modum agri, quem expreſſit, diſtinguendo tamen, an perfunctorie, vel cōſtanter id aſſeruerit, vt primo caſu præſtari nō debeat, poſteriore autem præſtandum ſit; quod intelligi poteſt ex iis, quæ in præfationibus contractus dicta ſunt, *l. Titia, §. idem reſpondit, ff. de verbor. obligat. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 16. num. 50. & 51.*

14 Septimò limitatur, quando venditio, licet in ſpecie facta reperiatur, eſt ſuboſcura, ita quod quid certi dici non poſſit venditum, vt quia dictum ſit, vendo hoc, vel illud, quo in caſu ſi primum perit, periculum eſt venditoris, & non emptoris, *eſt text. in l. emptione, §. ſi emptio. ff. de contrahen. empt.*

15 Octauò limitatur, quando venditio facta fuit ſub modo in ſcriptis, quia tunc modo non impleto, periculum eſt venditoris, *dicto §. cum autem, & l. contractus, C. de fid. inſtr.* vbi datur ratio, quia ex huiuſmodi contractu imperfecto nullum oritur ius vel actio, ſed potius locus eſt pęnitentiæ; ſecus ſi ſine ſcriptis, quoniam tunc periculum pertinet ad emptorem, vt ſuperius dixi.

Nonò

Nonò limitatur, quãdo furto res vendita perijt, quia ſi id accidat abſque culpa venditoris, periculum trãſit in emptorẽ; ſecus verò ſi venditor in re vendita cuſtodienda fuit in culpa, *l. quod ſæpe, §. ſi res vendita, & ibi Bart. ff. de rei vendic.*

7 Decimò limitatur, quando venditio non fuit pura, ſed conditionalis, quo caſu ſi res vendita traditione pendente pereat, vel deterioretur, periculum contingens eſt venditoris, non autem emptoris, *l. neceſſariò, §. quod ſi pendente, verſ. ſane ſi res extat, ff. de peric. & commod. rei vendi.*

8 Vndecimò limitatur, quando res vendita nondum tamen tradita vi eſſet adempta ob inimicitias ipſius venditoris, quia tunc periculum ad eum ſpectat, & non ad emptorem, *l. ſi merces, §. culpæ, ff. de act. empt. l. pen. in princ. ff. ſol. matr. Bart. in d. l. ſi ea res.*

9 Ampliatur id etiam procedere, vbi venditor promiſiſſet de iure & de facto rem venditam defendere, quia tunc etiam poſt venditionem, ſi res vendita emptori vi fuit adempta, idque factum conſtet odio ipſius venditoris, periculum illius erit, non autem emptoris, *ſecundum Bart. in l. ſtipulatio iſta, ff. de verb. oblig. & dixi latè quæſt...*

0 Sed in hoc diſtinguendum erit, an odium, ſeu inimicitia adeſſet ante venditionem, vel poſtea.

Nam primo caſu periculum ſpectat ad venditorem, cuius occaſione caſus periculi accidit, ſecus ſi poſtea, vt pariter dixi in dicta quæſt.

1 At vtrum ſi eodem modo apud emptorem res perijſſet, venditoris ſit periculum, diſputant *Couar. in cap. peccatum, par. 2. §. 6. nu. 1. & Molin. de contract. diſput.* 366. vbi pro negatiua concludunt.

Quod verò dictum fuit, videlicet perfecta venditione periculum eſſe emptoris, inſuper.

2 Limitatur, ſi inter contrahentes conuentum fuerit, quod ante traditionem periculum venditor præſtare deberet, *l. 1. & l. in venditione, ff. de peric. & commod. rei vendi. §. cum autem, inſtit. de empt. & vendi.*

3 Quibus fit, vt errauerit *Petrus Nicol. Mozzius in tract. de contract. tit. de empt. rubr. de accidental. empt.*

4 dum num. 13. ſcribit, id, quod de periculo, & commodo rei venditæ iura diſponunt, pertinere ad emptionis accidentalia.

Nam quod emptionem regulariter ſequitur, non eſt de accidentalibus, ſed de naturalibus.

Eſt enim regulare, quod eſt de natura contractus emptionis periculum, & commodum ad emptorem pertineat, niſi circumſtantia particularis id impediat; quia quæ de periculo & commodo rei venditæ iura diſponunt, ad naturalia emptionis ſpectant.

Nunc agamus quid dicendum de fructibus rei venditæ perfecta venditione.

25 Et quidem dicimus, quod perfecta venditione ac emptione fructus rei venditæ, vtilitates, & commoda, acceſſiones, & omnia, & ſingula, ſine quibus re vti frui non licet, ad emptorem pertinent, exceptis ſolum rutis, & cæſis, *l. Iulianus, §. ſi fructibus, & §. fin. l. fines, l. fundi. l. granaria, ff. de act. empt. l. 2. l. fructus l. poſt perfectam C. eod.* & eſt ratio, quia fructus pendentes ad partes integrales fundi ſpectant, *l. fructus, ff. de rei vendi. d. l. Iulianus, §. fin. ff. de act. empt.* quare vendito toto fundo, & fructus pendentes venditi cenſentur.

26 Primò ampliatur, vt procedat, ne dum ſi res tradita ſit, ſed & ſi adhuc ſit penes venditorem, quoniam emptio conſtat, & perficitur ſolo conſenſu, *dicta l. Iulianus, §. id quod ſeruo, ff. de actio. empt. Didac. Couar. libro primo var. reſolut. cap. 15. num. 1. Molin. de contract. diſputat.* 368.

27 Secundò ampliatur procedere, ſiue pretium ſit ſolutum, ſiue non, ſiue fides de pretio habita ſit, ſiue non. *Couar. & Molin. in locis proximè citatis*; ea ratione quia partes rei venditæ ſpectant ad emptorem tamquam res venditæ. Item quoniam emptio eſt perfecta quoad ius fructuum pendentium, etſi pretium nec dum datum ſit.

Ex his infertur ad plura.

28 Primò, quod vendita vinea, ſeu fundo, venditæ quoque cenſentur vuæ pendentes, & fructus, vt frumẽtum, ordeum, & ſimiles, *l. fin. §. pen. ff. quæ in fraud. credi.*

29 Secundò infertur, quod in venditione equæ, vaccæ, ſeu aſinæ continentur, & venit pullus, & vitulus, quos mater adhuc lactat, *l. ſed adeſt, §. ſi quis mulierem, ff. loca. l. in rem, §. item quæcunque. ff. de rei vendic.*

30 Tertiò infertur, quod vendito caſtro, iuriſdictio, quæ caſtro cohæret, vendita cenſetur. *Couarr. pract. quæſt. lib. 1. cap. 1. nu. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 92. nu. 13.*

31 Quartò infertur, quod in venditione prædij continentur ſterquilinia, ſtramenta, & quæ agri ſtercorandi cauſa comparata ſunt, *l. fundi, ff. de act. empt.*

32 Quintò infertur, quod vendito equo, vẽditum quoque cenſetur frenum, ſellam, & ephippium, *l. ædiles la 2. §. 1. & §. vendendi. vbi Bal. Angel. & Salycet. ac Fulgoſ. ff. de ædili. edict.*

33 Fallit, ſi venditor oſtendit equum ſine ſella, quia tũc non tenetur eam tradere *ſecundum Rocch. de Curt. in*

34 *tract. de conſuetud. ſect. 8. nu. 44.* vbi idem dicit, quando ornamentis infra eſſent inſignia venditoris, ſequitur *Surd. deciſ. 134. nu. 8.*

35 Sextò infertur, venditorem, qui oſtendit equum ornatum, teneri ad traditionem quoque ornamẽtorum. *Iaſ. in §. actionum nu. 58. inſtit. de act.* quod intellige, vt proximè ſupra.

36 Septimò, quod domo vendita, veniunt res ibidem exiſtentes deſtinatæ ad perpetuum vſum, etiam quod non ſiut affixæ, *l. fundi. §. Labeo, ff. de act. empt. & clarius in l. cætera, §. hoc Senatus Conſulto. il 2. ff. de leg. 1.* vbi communiter Doct. & præſertim *Iaſ. in 7. not. probatur in l. granaria, ff. de act. emp. in ſpecie Surd. deciſ. 134. num. 13. & ſeqq. aduerſus Cæpoll. conſ. 92.* cuius opinionem dicit erroneam.

37 Declaratur præmiſſa cõcluſio principalis, vt locum habeat, & intelligatur procedere in fructibus pẽdentibus de tempore contractus, & in re ipſa vendita actu exiſtentibus, non autem in ijs fructibus, qui tempore contractus nondum actu exiſtunt, *Couar. & Molin. in locis præallegatis.*

Notandum eſt tamen, quod circa fructus actu non exiſtentes, ſed futuros, duplex verſatur inſpectio.

Prima eſt, quando emptor venditori pretium numerauit, & venditor eſt in mora tradendi rem.

Secunda inſpectio eſt, quando emptor pretium non numerauit.

38 Quod attinet ad primam relatam inſpectionem cõcluditur, quod fructus omnes pertinent ad emptorem, non ſolum actu exiſtentes, & pendentes, ſed etiam fu-

turi, non ſolum percepti, ſed etiam qui percipi veriſimiliter potuerunt, & negligentia venditoris percepti non ſunt.

39 Et præterea tenetur venditor emptori ad omne intereſſe rei intrinſecum, vt puta ſi tempore, quo res tradenda erat, plus valebat, & poſtea res deterior effecta eſt, & eius pretium decreuit; nam tunc venditor tenetur ad præſtandum omne illud intereſſe, non autem ad intereſſe extrinſecum, vt puta ſi lucrum pecuniæ emptori ceſſauit ex eo, quod res fructifera tradita non ſit, *l. ſi sterilis, §. cum per venditorem, & l. Iulianus, §. ſi quid ſerno. ff. de act. empt.*

40 Circa verò ſecundam inſpectionem, quæ eſt, quando emptor pretium non numerauit, & ſic venditori nulla poteſt impingi culpa, vel mora, & tunc fructus, qui tempore cõtractus nondum ex re empta pendent, non prius ad emptorem pertinent, quam is pretium ſoluat, vel facto depoſito offerat, ſeu etiam ei fides de pretio habeatur, ita vt prius ad emptorem non pertineant, quam ei res tradita ſit pretio ſoluto, aut fide de pretio habita *Ant. Gomez. var. reſolut. tom. 2. num. 11. cap. 2. Couar. var. reſolut. lib. 1. cap. 15. num. 2. & lib. 3. cap. 4. Molin. de contit. diſputat. 369. verſ. prima concluſio.*

41 Quare emptor cum ex empto agit, venditori pretium offerre debet, qui ſi partem pretij offerat, agere
ex empto rem non poteſt, & venditor rem, quam ven-
42 didit, quaſi pignus retinere poteſt. Hincque eſt, quod
ſi emptor partem pretij ſoluiſſet, & res empta euicta
ſit tota, emptor agens ex empto integrum pretium nõ
conſequetur, ſed illud ſolum quod numerauit, *l. Iulia-*
43 *nus, §. offerri, ff. de act. empt.* queadmodum exceptio rei
non traditæ repellit venditorem agentem ad pretium,
ſi rem non integram vel non liberam tradidit, licet
emptor per publicum inſtrumentum ſoluere promiſerit, & ſtatutum mandet, quod publica inſtrumẽta paratam habeant executionem, & nulla poſſit aduerſus
44 ea opponi exceptio; & è conuerſo exceptio pretij non
ſoluti repellit emptorem non obſtante prædicto ſtatuto. *Dec conſ. 119. nu. 1. Matthe. Coler. de proceſs. execnt.*
45 *part. 4. cap. 2. num. 78. & 79.* nam exceptio, tu non impleuiſti pro parte tua, ſemper opponi poteſt. *Aym. conſil. 151. num. 10. Roland. à Vall. conſil. 53. nu. 32. & 33.*
46 *lib 1.* quoniam, vt aliàs dictum, hæc oppoſitio ſit ex
inſtrumento, & opponere ex inſtrumento non eſt opponere contra inſtrumentum *Matthe. Coler. dict. cap. 1. nu. 79.* Et ideo quamuis ſtatutum diſponit, quod contra publicum inſtrumentum non admittatur aliqua exceptio, tamen iſtud ſtatutum locum non habet in exceptione, quæ deſcendit ex ventre illius inſtrumenti. *Couar. & Galleſ.* quos ſequutus fuit *Scacc. in tractat. de iudi. cauſ. lib. 1. cap. 63. ſub num. 1. verſ. ſed nimis.*

47 Dictis ſupra num. 25. & 26. adde, quod vbi præſupponatur partem rerum venditarum fortuitò perijſſe, nulli debentur fructus, vt in materia *l. curabit, C. de act. empt.* cum iniquum videatur vſuras ab eo exigi, qui fructus non potuit percipere, quaſi iſtud intereſſe verſetur habito reſpectu ad fructuum perceptionẽ, prout diſponitur *in d. l. curabit. in fin. & in l. libertatibus §. v'l ff. de vſur.* latè reſpondit *Natt. conſ. 494 nu. 3. & 4. Rota Bonon. per Benintend. deciſ. 29. num. 6.* & eſt verior ſententia quidquid Bal. & alij contrarium ſequantur, vt teſtatur *Couar. lib. 3. var. reſolut. cap. 4. ſub num. 3. verſic. quarto hinc. Surd. conſil. 101. ſub num. 22. verſic. qui tres poſteriores, lib. 1.*

ARGVMENTVM.

Emptor captus in emptione ex falſa demõſtratione, quando agat aduerſus venditorem.

Res vendita quando tranſit per plures manus, & fuit euicta, an, & quando ſecundus emptor, qui moleſtias patitur, agere poſſit contra ſuum venditorem.

SVMMARIVM.

1 *Vendens puta quinquaginta iugera terræ pro certo determinato pretio, ſi non reperiuntur aſcendere ad tantam quantitatem, tenetur emptori ad traditionem earum, quæ deficiunt, ſeu ad intereſſe.*

2 *Venditor tenetur ex falſa demonſtratione, quando falſitas eſt in ſubſtantia, puta in re, vel in pretio, ſecus ſi in qualitate, & nu. 9. vbi qd præſtãdo intereſſe liberatur.*

Fallit ſi vendita ſit aliqua pars, quia verificatur etiam in re minima, nu. 3.

4 *Emptor captus in emptione fundi habet actionem ex empto.*

5 *Argumentum valet de qualitate ad quantitatem.*

6 *Venditio quando facta cenſetur ad menſuram, & quãdo ad corpus, vbi corpus venditum eſt inter fines deſignatos, & venditio facta eſt ad numerum, & nu. ſeq.*

Et quid quãdo facta fuit vnico pretio, vel diſtributo, n. 8.

10 *Res vendita quando non perijt, ſed tranſit per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, ſecundus emptor agere poteſt contra ſuum venditorem, quando moleſtias patitur ab eo, cui rem vendidit.*

Primò limitatur non procedere, quando emptor ſimpliciter non ſubuendidit, ſed ius aliquod ſibi reſeruauit in re vendita, quia poteſt tunc agere emptor euictione ſequuta, etiam ſi non moleſtetur, nu. 11.

Declaratur dicta limitatio vt intelligatur de euictione iuxta l. quartam, §. condemnatum, ff. de re iudic. n. 13.

Secundò limitatur non habere locum, quãdo emptor ſtipulatus eſt pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc agitur de euictione etiam ſi res non ſit euicta primo emptori. nu. 16. Intellige, vt nu. ſeq.

12 *Cauſa extrinſeca non habentur in conſideratione.*

14 *Damnum nemo patitur ex euictione iuſta.*

15 *Venditor non tenetur de euictione, niſi quatenus ob euictionem emptor careat re euicta.*

18 *Emptor ſi ex culpa ſua ſit moleſtatus, venditor de euictione non tenetur.*

19 *Venditor de euictione tenetur, licet factum eſſet iniuſtum & inualidum, & euictionis promiſſio facta ſit per verba quo quo modo, & quacunque de cauſa, quia moleſtia ſubſequuta tenetur promiſſor.*

Fallit ſi promiſſio euictionis facta ſit contra diſpoſitionem legis, nu. 20.

21 *Actus factus contra probibitionem legis eſt nullus.*

22 *Euinci non dicitur, ſed auferri ex legis diſpoſitione, quod emptor potuit prauidere.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆST. CIV.

1 VEndens putà quinquaginta torna-
turas terræ ſeu iugera pro certo, ac
determinato pretio ſingularũ tor-
naturarum, ſeu iugerum, ſi poſteà
reperiatur non aſcendere ad tãtam
quantitatem, tenetur ad traditionẽ
eorum, quæ deficiunt, ſeu ad inte-
reſſe fauore emptoris, text. eſt clarus in l. ſi ſeruum, §.
1.ff.de act.empt. vbi Glo dicit, quod ſi modius agri mi-
nor inuenitur, quã fuerit enunciatus, venditor eſt obli-
gatus vel ſupplere, quod deeſt, vel pretium reſtituere, ſi
vltra non habet. Ad quod facit text. in l. ſi venditor ho-
minis in princ. ff. de act.empt. vbi ſi vendens ſeruum af-
firmauerit eum habere in peculio decem, ſi minus eſt
inuentum in peculio, præſtare tenetur vt decẽ habeat,
quod & probat alius text. in l. ſi quis cum fundum eod.
titulo.
2 Quare etiam in l. demonſtratio falſa, ff. de condit. &
demonſtr. tradidit, quod venditor tenetur ex falſa de-
monſtratione, quando falſitas eſt in ſubſtantia, putà in
re vel in pretio per dictam l. ſi quis cum fundum, ff. de
act.empt ſecus ſi in qualitate rei, quia tunc locum ha-
bet, l. ea quæ commendandi, ff. de contrahen. empt. & pro-
batur in cap. 2. §. 1. de deci. lib. 6. notat Glo. in cap. quam-
uis de for. compet. & in l. ſi cum venderes, ff. de act. empt.
l. 1. §. cauſa de adil. edict. Surd. in deciſ. 165. ſub nu. 10.
verſic. Præterea, & deciſ. 104. num. 31. in fin. niſi tamen
3 adiectum ſit verbum, aliqua; putà ſi vendita ſit aliqua
pars, quia tũc verificatur etiam in re minima, vt inquit
Glo. præallegata, & notat Bal. in cap. 1. §. cum autem de
controuerſ. inueſti. & Ioan. de Imol. in cap. fin. de dona. in
ſpecie ſic reſpondit Soc. ſen. conſ. 32. nu. 2. 3. & 6. lib. 4.
4 Supradictis accedit, quod ſi fundo vendito in quali-
tate iugerum captio ſit, emptori competit actio ex em-
5 pto, l. ſi fundo vendito, de act. empt. ergo idem dici de-
bet in quantitate menſuræ, cum de qualitate ad quan-
titatem valeat argumentum, dicta l. ſi ſeruum, §. 1. & l.
ſi de qualitate, ff. eod. tit. Specul. in tit. de empt. & vendit.
§. ſciendum, num. 74. vbi ſic arguit, ſequitur Alex. conſ.
6 8. videtur fortaſſe lib. 4. ideò cum corpus venditum eſt
intra fines deſignatos, & venditio facta eſt ad numerũ,
vt quia venditæ ſint decem tornaturæ, ſeu iugera terræ,
& ita loquens incipit mentis conceptum explicare à
nominibus deſignantibus numerum, & menſurã, tunc
numerus præcedens attendi debet, cum ad id videatur
facta conſideratio, l. ſi quis teſtamento in princip. ff. de
leg. 1. ſecus autem quatenus incipiat explicare ſuam in-
tentionem à nominibus deſignantibus certã ſpeciem,
vel corpus determinatum; nam licet deinde adijciatur
menſura, adiectio illa eſt loco falſæ demonſtrationis,
quæ non vitiat, nec minuit id, cui adijcitur, l. ſi ſeruus
legatus, § qui quinque, ff. de leg. 1. l. 1. C. de falſ. cauſ. ad-
iect. lega. ita decidit Oldrad. conſ. 197. in conceſſione cu-
iuſdam in fin. quem ſequitur Io. Andr. in addit. ad Spe-
cul. in tit. de empt. & vendit. ad fin. verſic. ſuper quo nota
Bal. in rubr. C. de contrahen. empt. num 22. Salyc. in l. 2.
C. eod. tit. Imol. Anchar. & Abb. in ca. per tuas de dona.
Paul. de Caſtr. in l. ſi ſeruum, §. 1. ff. de act. empt. Alex.
conſil. 127. viſo proceſſu lib. 2. loquens in terminis defi-
cientis menſuræ, & concludit per prædicta non atten-
di, ſi partes incepiſſent mentis ſuæ conceptum explica-
re à menſura, & ſequitur Soc. ſen. in dicta l. demonſtratio
falſa in princ. ff. de condit. & demonſtr. & in d. conſil. 32.
nu. 3. & 4. lib. 4.
7 Et præmiſſa procedunt, etiam ſi venditio facta ſit
vnico pretio; nam cum venditio facta ſupponatur ad
menſuram, non refert an pretium ſimul datum ſit, an
verò ſeparatim in ſingula iugera, ad text. in l. quod ſæpè
§. in his verſic. ſed ſi oleario, ff. de contrahen. empt. licet
8 fiat differentia, an venditio facta ſit vnico pretio, vel in
ſingulas tornaturas, ſeu iugera ſeparatim diſtributo,
vbi venditio facta ſit, non habito reſpectu ad menſurã,
ſed ad corpus fundi determinatum, quoniam tunc ſi
venditio facta reperiatur vnico pretio, id videtur vẽdi-
tum, quod continetur intra confines, ſiue menſura ſit
maior, ſiue minor. At quando venditio facta eſt diſtri-
buto pretio ſeparatim in ſingulas tornaturas, vel iuge-
ra, ſeu ſingula corpora, tunc ſi menſura eſt maior, pre-
tium augetur, ſin autem minor, imminuitur, & ita lo-
quuntur Salyc. Paul. de Caſtr. & alij Doct. ſuperius ad-
ducti.
9 Ijs verò, quæ dixi de defectu, ſeu falſitate in qualita-
te, quod is, qui eas demonſtrauit, teneatur ex l. ea, quæ
commendandi, cum reliquis adductis ſupra ſub nu. 2. ad-
dendum eſt, quod præſtando intereſſe liberatur, ſecun-
dum Gloſ. in §. pretium, Inſtit. de contrahen. empt. Iacob.
Petr. & Dyn. in l. ſtipulationes non diuiduntur, ff. de ver-
bor. oblig. vbi Bart. num. 39. Alex. num. 3. Iaſ. num. 35.
dicens communem Ang. in l. 4. §. Cato, ff. eod. vbi Imol.
num. 6. verſic. item aduerte, de communi Soc. num. 10.
Hotom. num. 184. Rebuff. in l. vnica num. 385. C. de ſent.
quæ pro eo, quod inter. Pinell. in rubr. C. de reſcind. vendi.
in ſecunda par. num. 25. in fin. Gomeſ. de contract. cap. 10.
num. 12. verſic. ſeptimus caſus, Rol. conſ. 53. num. 2. li. 1.
Menoch. conſ. 92. num. 63. Caphal. conſ. 407. num. 39. lib.
3. & Andr. Gayll. ſingul. obſeruat. libro 1. obſeruat. 49.
numero 5.
10 Quæro nunc, quid concludendum, quando res ven-
dita non perijt, ſed tranſijt per plures manus, & fuit
res euicta vltimo emptori, an ſecundus emptor agere
poterit contra ſuum venditorem, ſi dictus emptor mo-
leſtias patiatur ab eo, cui ipſe rem vendidit.
Et reſpondetur affirmatiuè ex Bart. & Ang. in l. ſi
pro te, §. ſi pro euictione, ff. de euict. quod limitatur plu-
ribus modis. Et
11 Primo, vt non procedat, quando emptor ſimpliciter
non ſubuendidit, ſed ius aliquod ſibi reſeruauit in re
vendita, quoniam tunc poteſt emptor euictione ſecuta
agere aduerſus illum, qui ſibi vendidit, etiam ſi nõ mo-
leſtetur ab eo, cui poſtea vendidit, & à quo res fuit eui-
cta, vt in dicto §. ſi pro euictione Bart. & Bal. vbi quoq;
Adden. ad Gloſ. in ver. agere. Alex. conſ. 67. num. 5. lib.
12 2. Rota deciſ. 422. ſub num. 1. par. 2. in recentior. etenim
cauſæ ſecundariæ, & extrinſecę non habentur in conſi-
deratione ad tradita in l. vtrum la ſeconda, ff. de furt. &
l. ſocium qui in eo in fin. ff. pro ſoc. Gloſ. fin. in cap. quamuis
de pact. in ſexto, Bal. in l. ex placito num. 1. C. de rer. per-
mut. Felyn. in cap. quæ in eccleſiarum num. 4. de Conſtit.
Rota dicta deciſ. 422. num. 3.
13 Declaratur dicta limitatio, vt intelligatur de euictio-
14 ne iuxta l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. nam ex eui-
ctione iuſta nemo patitur damnum. Rota dicta deciſ.
15 422. ſub num. 2. verſic. Tertio quia. Et venditor non te-
netur

Digitized by Google

netur de euictione, niſi quatenus propter euictionem
emptor careat re euicta, *l.ſi ſeruus, §.Iulianus, ff.de eui-
ctio. Rota vbi proximè ſupra.*
16 Secundo limitatur non habere locum, vbi emptor
ſtipulatus eſt pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia
tunc agi poteſt de euictione, etiam ſi res non ſit euicta
primo emptori *Rota in Mediolanen. bonorum 24. Ianua-
rij 1596. coram D. Cardinali Arrigonio, & in dicta de-
ciſ. 422. num. 4.*

Cæterum aduertas, quod dicta deciſio coram Car-
17 din. Arrigonio tantum dicit, quod ſingularis ſucceſſor
in caſu euictionis agere poteſt contra primum vendi-
torem, ſi primus emptor ſtipulatus fuit non ſolum pro
ſe, ſed etiam pro ſucceſſoribus, *vt aduertit Rota dicta
deciſ. 422. ſub num. 4. verſic. ſed ad hoc fuit reſponſum.*
18 Nota tamen, quod ſi emptor ex culpa ſua eſt mole-
ſtatus, venditor de euictione non tenetur, *l. ſi rem quã,
§. ſi duplæ, & l. ſi mancipium, ff. de euict. Caball. de euict.
§. 5. num. 50. Becc. conſ. 106. num. 6. Surd. deciſ. 208. nu.
17.* vbi adducit text. *in l. ſi controuerſia, vbi Gloſ. fin. Bal.
& alij, C. de euict. & l. ſi hominem, ff. de rei vendic. Surd.
19 conſil. 36. num. 22. lib. 1.* quamuis venditor de euictio-
ne teneatur, licet factum eſſet iniuſtum & inualidum,
quando euictionis promiſſio facta eſt per verba, quo-
quo modo, & quacunque de cauſa, *vt per Rot. Genuen.
deciſ. 15. nu. 13. verſ. Nec obſtat, & Maſtrill. deciſ. 304.
num. 20.*
20 Quamquam etiam regulariter, vbi obligatio eui-
ctionis facta eſſet contra diſpoſitionem legis, non te-
neat *Salyc. in l. vendicantem, ff. de euict.* vbi reſpõdet ad
text. *in l. quemadmodum, ff. de agric. & cenſi. lib. 11.* nam
21 actus factus contra prohibitionem legis, eſt nullus &
inutilis ipſa lege reſiſtente *Tiraq. de legib. connub. Gloſ.
22 8. ver. De ſon many num. 192.* & ideo tunc euinci non
dicitur, ſed auferri ex ipſius legis diſpoſitione, cum em-
ptor potuerit præuidere *Tiraq. de retract. lignag. §. 1.
Gloſ. 9. à num. 30. vſque ad 40.* vbi propterea firmat vẽ-
ditorem de euictione non teneri ex retractu conſan-
guinei, cũ emptor intelligere debuerit ſe id dare opor-
tere conſanguineo petenti, & offerenti pretium, *vt ibi-
dem per eum præſertim nu. 34.*

ARGVMENTVM.

Venditio facta ad vitam qualiter valida
cenſeatur emptione facta ad vitam, ſi em
ptor moriatur fructibus pendentibus, an
hæredes occaſione prædicta prætendere
poſſint quid ſibi fieri, vel dari à vendi-
tore.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio ad vitam inualida eſt, ſi inſpecta ætate &
qualitate ementis non adeſt probabilis, & veriſimilis
coniectura vitæ.*

Nec debeat interuenire deceptio vltra dimidiam, nu. 2.

*Licet alia ſit verior opinio, vt abſque iſta probabili conie-
ctura vitæ propter incertitudinem, & dubium euen-
tum, num. 3.*

*Præſertim in perſona nobili, & timoratæ conſcientiæ
num. 4.*

*Et abſque dubio procedit, ac ſubſiſtit, quando emens ſu-
peruixiſſet per multos annos nu. 5. & 6.*

7 *Cõtractus eſt validus, quando venduntur ad vitam fru-
ctus, & annui redditus.*

8 *Venditio permittitur etiam in fructibus futuris.*

*Quidquid aliud ſit, quando ex qualitate perſonarum &
alijs circumſtantijs, & argumentis conſtaret de inten-
tione volentis facere contractum vſurarium, nu. 9.*

10 *Vẽditio ad vitam redditus iam conſtituti ante contra-
ctum, ſeu actionem venditam eſt licita.*

16 *Emptor fundi ad vitam ſi moriatur fructibus penden-
tibus, fieri debet diuiſio pro rata.*

*Vel venditor tenetur cedere pro dicto tempore actionem
hæredibus emptoris, nu. 12.*

13 *Vſufructuarius non facit fructus ſuos niſi ſint à ſolo ſe-
parati per ſe, vel per alium, ideò non recollectos non
tranſmittit ad hæredes.*

*Et quid in marito, hæredibus vxoris, & emptore cum pa-
cto de retrouendendo, & emphyteuſi finita ſine culpa
emphyteutæ, nu. 14.*

Quamuis ſecus ſit in legato fructuum, nu. 15.

QVÆST. CV.

EMptio fundi vbi facta fuit ad vitam,
ſi emptor moriatur fructibus pen-
dentibus, quæritur an illius hæredes
dicta occaſione prætendere poſſint
quid ſibi dari, vel fieri à venditore.
1 In qua quæſtione, priuſquam ad
illius deciſionem deueniatur, videndum eſt, an huiuſ-
modi venditio valida ſit. Et ſecundum aliquos valida
non videtur, ſi inſpecta ætate & qualitate ementis non
adeſſet probabilis, & veriſimilis coniectura vitæ, *iuxta
l. hæreditatem, ff. ad l. Falcid. tradit Dec. in l. de fideicom-
miſſo ad fin. C. de tranſact. & conſ. 123. ſub num. 1. verſ.
Secundo loquatur poſt Bal. in l. ſi pater puellæ in fin. C. de
inoffic. teſtam. & in l. ſi ea pactione, vbi etiam Cyn. num.
1. C. de vſur. Paul. de Caſtr. in l. item quia nu. 6. ff. de pa-
2 ctis,* ita quod non deceptio interuenire non debeat vl-
tra dimidiam *Andr. Gayll. obſeru. 8. nu. 5. & 6.*
3 Licet ſecundum alios verior ſit contraria ſententia
vt ſimpliciter valeat abſque iſta probabili coniectura
vitæ ob incertitudinem & dubium euentum, cuius ra-
tione aliqua læſio non conſideratur, ſed conuentio li-
cita reputatur *Caſtr. in l. de fideicommiſſo in fine, C. de
tranſact. Iaſ. in l. 1. n. 63. C. de ſumm. Trinit. Alber. lat.
in l. iubemus nulli num. 14. & 15. C. de ſacroſanct. Eccl.*
4 vbi quod tales contractus continuo celebrantur, &
tollitur præſumptio vſurarum propter vitæ incertitu-
dinem præſertim in perſona nobili, & non ſolita fœne-
rari, *l. cum allegas, C. de vſur. & l. Iulianus, §. ibidem, ff.
de act. emp. Oldr. conſ. 209. alias 207. incip. vniuerſis nu.
5. & 6. Io. de Anan. in cap. in ciuitate col. 12. verſ. quar-
tus articulus de vſur. Bald. conſ. 291. quia ex facto col. 1.
& 2. lib. 1. Rom. conſil. 302. num. 3. & conſ. 423. nu. 10.
vbi Mandoſ. in ver. contractus.*
5 Cæterum excluditur omnis inualiditas contractus
vbi emens ſuperuixerit per plures annos vltra præſum-
ptionem de qua *in d. l. hæreditatum,* adeò quod contra-
ctus huiuſmodi ſit cõualidatus in vim huiuſmodi euen-
tus

Digitized by Google

tus ſubſecuti, ita vt dici nequeat de illius inualiditate *Dec.conſ.131.pro tenui ad fin.verſic.ſecundo non obſtat, num.14. Lup.de vſur.§.6. in fin. verſic.& quod dictum eſt ſupra num.26. Anchar.iun.quæſt.31,num.4. libro 3. Plot.in l.ſi quando num.453. C. vnde vi Burſatt. conſil. 120.num.54.& 86.lib.1.latè Surd.conſ.327.num.54. & 55.lib.3.& conſ.485.num.6.lib.4. Rota Ianuen. deciſ.9.num.32.Hier.Cagnol.in l.1.num.51.C.de ſent.quæ*
6 *pro eo quod inter.* quoque attendatur veritas ex euentu declarata, non præſumptio, de qua *in d.l.hæreditatum,* voluit *Surd.conſ.451.nu.38.lib.3.*

7 Et in emolumentis, ac annuis redditibus, ac introitibus, qui venduntur ad vitam, quod contractus ſuper eis factus emptionis, ac vẽditionis ad vitam ſit validus, ſiue proueniant à fiſco, ſiue ab Eccleſia, ſiue à priuato notat *Glo.in Authen. de non alien.aut permutan.reb.eccleſ.§.vult enim in ver. Ciuiles annonas. Ioan.de Anan. in d.cap.in ciuitate col.12.verſic.& concludit, quod ille contractus de vſur.* vbi quod iſtud ius aliquid percipiẽ-
8 di paſſim venditur, & eſt licitus, cum non ſit mutuum, ſed emptio, & venditio, quæ etiam in iuribus, & fructibus futuris permittitur, *l.nec emptio,ff.de contrah.empt. l.vlt.§ fin. ff. eod. tit. Fabian.de Monte in tract.de empt. & vendit.par.4.num.53.*latè *Bal. dicto conſ.292. col.1.*
9 *& 2.lib.1.*quidquid aliud ſit, quando ex qualitate perſonarum, & alijs circumſtantijs, & argumentis non leuibus appareret de mala intentione volentis facere cõtractum vſurarium, quia tunc contractus non valeret, *vt latè per eundem Bal.conſ.154.inſtrumentum ſic dicit*
10 *lib.2* idque fortius firmandum, quando ageretur de venditione redditus iam conſtituti ante contractum, ſeu actionem venditam, quo caſu cõuentio ſemper reputatur legitima, & licita, cũ ſit merus contractus venditionis, *ad tradita per Innoc. in cap. in ciuitate num.2. de vſur.* ſequitur *Ioan.Andr.ſub num.1. ver.ſiue ſit certius,* & tenet *Ancharan.conſ.79.dubitari licet col.1.*

11 His ita firmatis accedens ad propoſitæ quæſtionis deciſionẽ dicitur diuiſionem pro rata fore faciendam *iuxta l.diuortio,ff. ſoluto matr.* ex quo talis emptor in vita dominus erat, & plus iuris habeat, quã colonus, ſeu vſu-
12 fructuarius, vel quod venditor cedere teneatur pro dicto tempore actionem hæredibus emptoris, *iuxta l.Iulianus,§.ſi fructus,ff.de act.empt.* quia, vt fuit dictum, dictus emptor in vita erat dominus, & plus iuris habet, quam colonus, & vſufructuarius *ad Gloſ. & ibi Bart. in l.donationes,§.ſpecies,ff.de dona. & in l.Titiarum teſtamento in fine,ff.de leg.2.& in l.mulier,C.de iur.dot.* in terminis ſic tradit *Socin.in l.qui Romæ in princ.ſub num. 20.verſic.tamen ſcias in emptore,ff.de verb. oblig.* dicẽs ita reſpondiſſe in caſu occurrenti, & quod idem reſpõderunt plures Aduocati Florentini, videlicet, Iacobus de Riccis, Franc.de Empoli, Stephanus Bonacutus, & Iacobus Roſellus, prout etiam multi Aduocati Senenſes, inter quos Marian. Soc.ſen. quod repetit etiam *idẽ Socin.conſ.42.in fin.lib.3.Couar.var.reſolut.lib.1.c.15. num.7.in fin.Ioan.Copen.deciſ.90.Hartman.Piſtor.lib. 1.quæſt.24.num.11.* quem refert ac ſequitur *Schrader. de feud.2.par.9.par.princ.ſect.3.nu.84.Coſta de portion. rat.quæſt.114.nu.2.*

13 Quod vbi ſupra Socin.comprobat *ex text.cap.1.§. is conſequenter, vbi Aluarott. in tit. hic finit lex Corrad.* vbi mortuo feudatario fructus pendentes non ſemper ſpectant ad dominum, ſicut ad vſufructuarium, quia feudatarius eſt dominus, & habet plus iuris, ideo pro rata temporis fiet diuiſio, ſequitur *Schrader.qui de communi teſtatur de feud.2.par.9.par.princ.ſect.3.num.82.*
14 vbi infert ad maritum, & hæredes vxoris, & ad emptorem cum pacto de retrouendendo, ac ad emphyteuſim finitam abſque culpa & debito emphyteutæ, cum diſtinctionibus tamen, *de quo latè per Cuman. Iaſ. Socin. Alexan.& alios in dicta l.diuortio in princ. vbi Barboſ. par.2.ff.ſoluto matr.Tiraq.de retract.conuent.§.5.Glo.4. nu.1.vſque ad nu.11.Hond.conſ.85.nu.1.& ſeq.lib.2.*

15 Quamuis aliud in legato fructuum prædij facto alicui quotannis dum viueret, vel cum eſſet vidua, vel durauerit in aliquo miniſterio, nam licet perſona hæc, cui ſit huiuſmodi legatum non vixerit per totum annum, ſed aliquo tempore ipſius anni, vel ſtatim non nupſerit, vel poſt tres, vel quatuor menſes integrum legatum illorum fructuum conſequi debet, *per text. in l.notabilem in l.à vobis,ff.de ann.leg.* per quem ita tenet *Signorol.de Homod.conſ. 53.* quem refert ac ſequitur *Iaſ. in præcitata l.diuortio num.7.ff.ſol.matrim.& Auen. reſp. 5.num.5.verſic.quæ ſupradicta ſunt.Ioan.Guttierez Canonic.quæſt.lib.1.cap.33.num.28.* intelligendo tamen, *vt per Soc.conſ.10.nu.14.lib.1.* vbi adducit illos verſus.

Annua ſi debes, tunc incipias caput anni
Anno ſi debes in fine teneberis anni.
L.qui hoc anno,ff.de verb.oblig.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſo conditionali obnoxia, vel alteri obligata, an, & qualiter alienari poſſint.

Et quatenus vendi poſſunt, an venditor de euictione, & ad intereſſe teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres per fideicommiſſum conditionale grauatus poteſt res fideicommiſſarias alienare.*
Fallit num.2.
3 *Emptor reſpectu fideicommiſſi non poteſt recuſare executionem contractus, & pretij exhibitionem.*
Præſertim præſtita cautione emptori de indemnitate pro futuro fideicommiſſo, nu.4.
5 *Fideicommiſſarius vniuerſalis inhibere non poteſt hæredi, ne vendat.*
6 *Alienans bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alteri obligata, emptori tenetur de euictione, & ad damna, & intereſſe, & nu.7.*
Primò ampliatur procedere in cedente, nu.8.
Secundò ampliatur, vt locum habeat etiam nondum euictione ſecuta, nu.9.
Tertiò ampliatur, vt procedat etiam reſpectu fideiuſſoris, qui alienationis contractui acceſſit, nu.10.
Maximè quando fideiuſſor interceſſit, nu.11.
Quartò ampliatur etiamſi in contractu; proteſtatum ſit, quòd teneri non vult de euictione, niſi de dato, & facto ſuo, nu.12.
Primò limitatur, vbi emptor quoque ſciuit, rem ab eo emptam

ptam fideicommiſſo ſubiectam, vel eſſe alienam, numero 13.

Ratio affertur num. 14.

Primò ampliatur, nedum ſi ſciuit rem eſſe oneratam in totum, ſed eſſe communem cum alio, nu. 16. & ſequentibus.

Secundò ampliatur, vt ſufficiat emptorem ſaltem in genere habere notitiam, nu. 20. & ſeqq.

Declaratur dicta limitatio, vt locum ſibi tribuat, quando emptor ſibi non cauit de euictione: ſecus, ſi fuerit de ea ſtipulatus in eum caſum, nu. 22. & ſeq.

Subdeclaratur, niſi ſtipulatio concepta ſit verbis vniuerſalibus, nu. 14. & ſeqq.

Secundò declaratur, quando euictio accidit ex noua cauſa ſuperueniente poſt contractum, nu. 28. & ſeqq.

Ampliatur, etiamſi in contractu dictum ſit, quod quis renunciat omni iuri quod habet, vel in futurum habere ſperat, num. 31.

Tertiò declaratur, quando euictio ſequitur ex facto emptoris, num. 32.

Extende idem procedere, quando euictio ſequeretur ex facto ſui auctoris, nu. 33.

Subdeclaratur vt ſibi non tribuat, quando euictio ſpecialiter fuit promiſſa, nu. 34.

Quartò declaratur non procedere, vbi quis ſcienter emit rem fideicommiſſo conditionali, ſiue puro, ſubiectam, cuius euictio non debetur, nu. 35.

Primò ampliatur, etiam ſi emptor fuerit ſtipulatus omnem euictionem, nu. 36.

Secundò ampliatur procedere etiamſi adeſſet iuramentum, nu. 37.

Quintò declaratur non habere locum, quando quis emit rem feudalem, nu. 38.

Contrarium num. 39.

Sed declaratio prædicta probatur, nu. 40.

15 *Venditor, qui rem vni alienauit, & alteri vendidit qui ſcientiam habet alienationis primæ, non tenetur verſus fiſcum pœna ſtellionatus.*

17 *Emptor ſciens rem ſibi venditam eſſe communem cum alio, conſequitur tantum partem venditoris.*

18 *Caſtrum certis finibus deſignatum ſi vendatur, totum venditum cenſetur, etiam quod totum non eſſet venditoris.*

21 *Emptor, vt ab actione euictionis excludatur, ſufficit, quòd facilè ſcire potuerit, rem eſſe alienam, vel oneri alicui ſubiectam.*

23 *Euictio quando ex natura rei contingit, actio de euictione etiam ignoranti non datur.*

25 *Emptor, licèt re per compromiſſum euicta non agat de euictione; tamen aliud eſt, quando euictio promiſſa eſt, quomodocunque contingat.*

26 *Verba vniuerſalia copulant maiora expreſſis.*

29 *Caſus futuræ euictionis poſt contractum contingentes, ad venditorem non ſpectant.*

30 *Euictio præſtanda eſt in his tantum caſibus, qui euictioni cauſam parant.*

41 *L. ſi fundum, C. de euict. qualiter loquatur.*

42 *Emptor feudi ſi ſit in bona fide, repetit pretium.*

Fallit, quando ſcienter emit feudum ſine conſenſu domini, num. 43.

Ampliatur duobus modis, num. 44. & 45.

QVÆST. CVI.

DE bonis fideicommiſſo conditionali ſubiectis, vel alteri obligatis dicere nūc res poſtulat, an vendi poſſint; & An ea alienans, de euictione teneatur & ad intereſſe iuxta illorum æſtimationem.

1 Nam, quòd fideicommiſſo conditionali grauatus, ſiue hæres ſit, ſiue fideicōmiſſarius poſſit interim alienare, & alienando transferre rei dominium & poſſeſſionem in emptorem, *eſt text. in l. ſeruo legato, §. ſi teſtator, ff. de leg. 1. & l. ſi hæres inſtitutus, §. 1. ff. ad Trebell. & in l. fin. §. ſin autem ſub conditione, C. commun. de legat. Paul. de Caſtr. conſil. 370. lib. 2. Alex.*
2 *conſil. 65. lib. 5.* niſi fideicommiſſum per caſum alienationis cōmitteretur; vt quia res alicuius fauore ſit alienari prohibita *ad text. in l. filiusfamilias, §. Diui,* vbi notant Doct. *ff. de leg. 1.* licèt per aduentum conditionis reſoluatur, & abſque alia reſtitutione dominium tranſeat in fideicommiſſarium *Bal. Caſtr. Iaſ. & alij in dicto §. ſin autem poſt Gloſ. ibidem per text. in l. ſancimus, §. cum autem, C. ad Trebell.*

3 Quæ concluſio adeo vera eſt, vt emptor ſub prætextu fideicommiſſi non poſſit recuſare executionem, cōtractus, & pretij exhibitionem *ex text. l. habitationem, §. 1. ff. de peric. & commod. rei vend. & in l. ſi poſt perfectam, C. de euict.*

4 Et præſertim præſtita cautione emptori de indemnitate pro futuro euentu fideicommiſſi; & prætereà et
5 ad effectum, vt fideicommiſſarius conditionalis nō valeat inhibere venditionem ipſam *Dec. conſil. 323. poſt Alex. d. conſ. 65.* cum dicit, quod fideicommiſſarius ante conditionis aduentum agere nequit *Calcan. conſ. 58. col. 2. & 3. Ruyn. conſ. 100. num. 26. lib. 2. in ſpecie Peregrin. in tract. de fideicom. art. 40. num. 8.* at conditione adueniente, ſi res vendita euincatur, alienans, ſeu illius hæredes de euictione tenentur & ad intereſſe iuxta illius æſtimationem, *ſecundum Bal. in l. ſi traditio quæſt. 4. C. de euict. Ruyn. conſ. 141. ſub num. 9. lib. 1. Pacific. de Saluian. interd. fol. 292. num. 81. Rota poſt d. tract. deciſ. 150. num. 3. 4. 9. & 10. Card. Seraphin. deciſ. 787. num. 4. & 9. & Glo. in §. pretium autem, in ver. tradatur Inſtit. de empt. & vendit. vbi Aret. num. 8.* qui dicit id ſequi *Bart. in l. ſtipulationes non diuiduntur in ver. ad tertium venio, ff. de verbor. obliga. & in l. 1. verſ. Item quæro, ff. de actio. empti. Alex. conſil. 63. num. 17. lib. 6. Dec. conſ. 102. in fine,* de communi *Cæphal. conſ. 407. nu. 39.* & de magis communi teſtatur *Surd. conſil. 13. num. 25. li. 1.* ſequitur *Rota in Romana dotis 11. Februarij 1583. coram R. P. D. Cantuccio poſteà epiſcopo Lauretano, & in vna Anconitana de Gozzis 25. Iunij 1584. coram Cardinali Seraphino, quæ inter impreſſas eſt deciſ. 671. & in deciſ. 198. & ſeq. poſt tract. Cinc. de cenſib.*

8 Primò ampliatur regula & concluſio prædicta, vt procedat etiam in cedente: licet in contractu ceſſionis ſit appoſitum pactū, quòd in caſu euictionis, liceat ceſſionario redire ad primæua iura, perinde ac ſi inſtrumentum factum non extitiſſet: quoniam adhuc cedens tenetur ad intereſſe: cum huiuſmodi pactum ad ceſſionarij fauorem ſit appoſitum, hoc eſt eo volente, ita vt in eius electione exiſtat, vel petere æſtimationem, vel

redire

Digitized by Google

redire ad primæua iura, *l.* 2. *ff de leg. commiſſ. Ruyu. con-*
ſil. 35. *num.* 31 *lib.* 1. *& conſ.* 93. *num.* 8. *lib.* 3. *Tiraq. in l.*
ſi vnquam in ver. reuertatur num. 10. *C. de reuoc. don.*

9 Secundò ampliatur, vt locum habeat etiam nōdum
ſecuta euictione: nam regula, quod ante euictionē agi
non poſſit ad eam, *l. qui rem, C. de euiction. & l. ſi plus,*
§. iura eod. tit. locum non habet, quando debitor ſciens
rem tradit obligatam, quoniam tunc quamuis de eui-
ctione non agatur, tamen agi poteſt ad intereſſe actio-
ne ex empto, *l. ſeruus quem, §. ſi ſciens, ff. de action. empt.*
l. ſi hominem, ff. de ſolut. Doct. communiter *in d. l. qui rē*
& in l. 4. *in princ. de actio. empti, & in dicto §. ſi ſciens,*
Rota coram Cardin. Seraphino in Romana cenſus die 15.
Martij 1577. *in impreſſ. deciſ.* 321. *vbi pleuè in Vrbene-*
tana bonorum die 15. *Februarij* 1585. *coram R. P. D. Al-*
dobrandino, poſteà Clemente V I I I. tunc Auditore, &
coram Cardin. Seraphino in Anconitana euictionis præ-
dij die 3. *Martij* 1586. *in impreſſ. deciſ.* 724.

10 Tertiò ampliatur, vt ſibi vendicet etiam reſpectu fi-
deiuſſoris, qui alienationis cōtractui acceſſit: quoniam
etiam iſte obligatus eſt ad æſtimationem bonorum, ea
ratione, quia fideiuſſor licèt in plus non obligetur, quā
principalis, tenetur nihilominus ad cūcta ea, quæ prin-
cipalis promiſit, & ad quæ ratione contractus eſt obli-
gatus, *l ſi ſeruum, §. nunc videamus, & l. mora rei, ff. de*
verb. oblig. Alexan. conſ 34. *nu.* 5. *&* 6. *lib.* 2. *Crau. conſ.*
11 272. *num.* 2. *&* 5. maximè quando fideiuſſor ſimplici-
ter non interceſſit, ſed pro omnibus, pro quibus vendi-
tor in contractu ſe obligauit, & vti principalis, & inſo-
lidum: quia tunc reſpectu emptoris non vti fideiuſſor
conſiderandus eſt, ſed vti principalis, & per conſequēs
ad intereſſe tenetur: licèt aliquo reſpectu obligatio eius
pro quo fidejuſſit, non ſubſiſteret, ex ijs, quę latè dedu-
xit *Tiber. Decian. conſ.* 72. *num.* 5. *& ſeqq. lib.* 2. & deci-
dit *Rota coram Litta in Bonon. de Occellis die* 26. *Apri-*
lis 1602.

12 Quartò ampliatur vt procedat, etiamſi ab alienan-
te in contractu proteſtatum fuerit, quod teneri nō vult
in caſu euictionis, niſi de dato, & facto ſuo tantū: quia
dicta proteſtatione non obſtante, tenetur ad dictam æ-
ſtimationem, quatenus ſciuit bona diſtracta fuiſſe fi-
deicommiſſo ſubiecta, *l. emptorem, §. fin. ff. de act. empt.*
Oſaſc. deciſ. 24 *ſub num.* 2. prout etiam tenetur de facto
ſuorum authorum, vt ſuo loco diximus, & habetur per
ſcribentes *in l. ſi ſeruus furtiuus in princ. ff. de furt. Mar-*
ſil. ſing. 656. *cum adductis per Tiraq. de retractu conuen-*
tion. §. 1. *Glo.* 6. *nu.* 5. & fuit tentum *per Rot. coram Card.*
Pamphilio in Romana pecuniaria 25. *Iulij* 1600. *& de-*
ciſ. 198. *nu.* 8. *poſt tract. Cinc. de cenſib.*

13 Limitatur eadem regula & concluſio, vt nō habeat
locum, quoties emptor quoque ſciuit, rem ab eo em-
ptam fideicommiſſo fuiſſe obnoxiam, vel eſſe alienam:
quia tunc aduerſus venditorem de euictione non agit;
nec etiam ad intereſſe, *eſt text. in l. ſi fundum ſciens, C.*
de euictio. & in l. ſi à matre, C. de iure dot. ac in l. ſi fra-
tres, C. commun. vtriuſq. iudic. in ſpecie eſt etiam *text. in*
cap. 1. *in princ. tit. de inueſt. de re alien. fact. Alex. conſil.*
69. *num.* 2. *lib.* 4. *Roman. conſ.* 396 *ſub num.* 3. *verſ. quoad*
ſecundum. Tiraq. de retract. lignag. §. 12. *Gl.* 1. *num.* 7. *&*
infrà latè *Becc. conſ.* 24. *num.* 34. *Gozadin. conſil.* 24. *ſub*
num. 7. *verſ. quarto eſt textus. Cranett. conſ.* 77. *ſub num.*
18. *ver. ſimile vidimus, quòd quis, & dixi in quæſt.*
num.

14 Ratio affertur, quia etſi euictio eſt de natura em-
ptionis, *l. cum dubitatur, vbi Bal. C. de euict. Bart. in l. qui*
concubinam, §. ſi hæres, ff. de legat. 3. tamen *ſecundum*
Alex. in dicto conſ. 69. *ſub num.* 3. *verſ. nec etiam ſcienti*
non fit iniuria, neque dolus, l. cum donationis, C. de tran-
ſact. cap. ſcienti de reg. iur. in ſexto, l. ſi in emptione, §. etſi
emptor, ff. de action. empti, quare *Bal. conſ.* 240. *li.* 2. ait,
15 quòd ſi is, qui rem vni alienauit, eandem alteri vēdat,
qui ſcientiam habeat venditionis primæ, nō tenebitur
verſus fiſcum pęna ſtellionatus, quia ſcienti non fit do-
lus; neque ſecundus emptor aget ad intereſſe, quia ſcie-
bat rem alijs venditam, ſequuntur *Boſſ. in tit. de falſ.*
num. 112. *Dec. & Cagnol. in l. nemo fraudare, ff. de regul.*
iur. Crau. conſ. 6. *num.* 114. *Rol. conſil.* 74 *nu.* 27. *lib.* 1. *&*
Menoch. conſ 98. *nu.* 41. *lib.* 1.

16 Primò ampliatur præcedens limitatio vt locum ha-
beat, nedum quando emptor ſciuit rem eſſe alienam,
& oneroſam in totum; verum ſi etiam ſciuit rem eſſe
communem cum alio: quo etiā in caſu, nec de euictio-
ne agit, vel ad intereſſe; etenim venditio tunc facta di-
citur reſpectu iuris tantum, quòd venditor in illa re ha-
bebat, & reſpectu illius iuris quod alius habebat, quod
ſciebat emptor, *l. qui tabernas, ff. de contrahen. emp. Bar.*
in l. 1. *num.* 1. *ff. de ſeruitu. legat.* notant *Bal. in l. ſi domus*
§. fin. in fine verſic. quæritur, ff. de leg. 1. *& ibidem Alex.*
17 *ſub num.* 4. qui loquuntur in terminis venditionis rei
communis cum alio; & concludunt, quòd ſi emptor
ſciebat rem illam eſſe communem, & non ſolius vendi-
toris, vendita tantum intelligitur pars venditoris, & nō
res tota; idem aſſerunt *Roman. conſ.* 396. *num.* 2. *Bertr.*
conſ. 29. *num.* 2. *lib.* 1. *par.* 2. *Gozadin. conſ.* 58. *num.* 13.
& decidit Rota coram Card. Seraph. deciſ. 123. *præſertim*
num. 3. *&* 4. in qua dictum fuit, quòd ſi Caſtrum certis
18 finibus deſignatum vendatur, in dubio totum venditū
intelligitur, etiam quod totum nō eſſet venditoris; ſed
commune cum alio, niſi probetur emptoris ſcientia,
qua probata, venditum non præſumitur quod ad ven-
19 ditorem non ſpectabat, hocq; eſt regulare, quod em̃s
ſcienter rem oneri alicui obnoxiam, ius ſolum vendi-
toris emiſſe dicitur *Glo. & Bal. in l.* 1. *C. ſi pign. dat. ſit.*
Iaſ. in d. l. ſi domus, §. fin. num. 24. *ff. de leg.* 1. *Gozad. con-*
ſil. 24. *verſic. tertio reſpondetur, & fuit reſolutum in Ti-*
burtina Caſtri S. Poli 15. *Ianuarij* 1590. *coram Cardin.*
Platta, & coram Card. Ludouiſio in Romana Caſalis 21.
Februarij 1603. *in impreſſ. deciſ* 90. *nu.* 11.

20 Secundò ampliatur, vt ſufficiat emptori ſaltem in
genere habere notitiam de iure, quod venditor habe-
bat in re, & illud ad venditorem non ſpectare; quam-
uis ignoret ad quem ſpectet *Bal. in d. l. ſi fundum, C. de*
euict. præſertim ſtante clauſula, vendidit, & ceſſit om-
nia iura, &c. *Bero. conſ.* 2. *nu.* 17. *lib.* 2.

21 Quin etiam ad hoc vt emptor ab iſta actione exclu-
datur, ſufficit, quòd facilè ſcire potuerit rem eſſe alie-
nam, vel oneri alicui affectam, vt ex pluribus probat
Tiraq. de retract. lignag. §. 12. *Glo.* 1. *nu.* 9. licèt aliàs ve-
rius crediderim, ſcientiam claram fore probandam.

22 Declaratur dicta limitatio vt locum habeat, vbi em-
ptor ſibi non cauerit de euictione: ſecus, ſi fuerit ſtipu-
latus eam ſibi deberi ſpecialiter in eum caſum, vt colli-
gitur *ex d. cap.* 1. *de inueſtit. de re alien. fact. & in d. l. ſi*
fundum, C. de euiction. Bar. in l. quemadmodum, poſt Glo.
num. 11. *C. de agric. & cenſit. lib.* 11. *Corne. conſ.* 2. *num.*
13. *lib.* 3. *Crauet. conſ.* 64. *num.* 4. *Gomeſ. latè de contract*
cap. 2.

Digitized by Google

cap.2.ſub num.42.verſic.ſeptimus caſus,& Becc.d.conſ.
24.num.34.ſecus,ſi in genere ſibi proſpexerit,quia generalis conuentio, ſeu ſtipulatio de euictione non ſufficit,per ea quæ tradit Bartol.in l.ſi familiæ in fine, vbi Bal.num.8.& Ang.in fine,C.famil.hærciſc. Alex.conſ.
11.num.4.& 8.verſic.nec etiam obſtat lib.5. Ruyn.conſil.42.nu.12.& conſ.146.nu.3.lib.1.Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.9.num.56.Rota diuerſ.deciſ.211.nu.1.&
23 2.par.2.Surd.deciſ.243.nu.3.& 4.præcipuè quando euictio ex natura ipſius rei contingit, quia tunc actio de euictione neque ignoranti competit, etiamſi generaliter promiſſa fuerit Gloſ.in d.l.ſi familiæ in ver.pro parte ad finem,ibi,ſed magis puto.Roman.conſ.503.nu.
14.verſ.Vltimò moueor.Alex.d.conſil.21.num.2.lib.5.
Hond.conſ.3.num.4.lib.1.
24 Subdeclaratur prædicta procedere, niſi ſtipulatio concepta ſit verbis vniuerſalibus, putà quomodocunque,qualitercunque,vel quauis de cauſa res euincatur, quoniam ſub his verbis debetur etiam euictio, quæ fit ex natura rei,ſiue emptor ſciat, ſiue etiam ignoret rem eſſe alienam Glo.in l.cum pœna, ff.de arbitr.cum dixit,
25 quod etiamſi re per compromiſſum euicta emptor nō agat pro euictione,nihilominus aliud eſt, quando euictio fuit promiſſa quomodocunque ſequatur, & eam Glo.ſequitur,& notandam dixit Alex.conſ.4.ſub num.
1.verſ.& per hoc apparet lib.3.& conſ.103.viſo themate ſub num.5.verſ.Pro hoc facit,lib.6.Didac.Couar.var.
26 reſol.lib.3.cap.17.nu.7. verba enim vniuerſalia copulant maiora expreſſis etiam ex cauſa à iure non conſiderata,vt tenuit Rota in deciſ.152.n.5.par.2.in nouiſs, & in Recanaten.tranſactionis 22.Iunij 1592.coram Gypſio,poſt Gozadin.conſ.14.nu.22.& conſil.63.num.3.in ſpecie Soc.iun.conſ.116.nu.63.lib.1.Tiraq.de retract.lignag.ad finem nu.98.verſic.vigeſimoſecundo quæro.&
27 ex his infertur,quòd in caſu,quo à venditore nominatim & expreſsè de euictione fuit promiſſum,ex ea promiſſione obligatur etiam illius hæres: quamuis in inſtrumento de eo quid dictum non fuerit, l.ſi pactum,ff.de pact.cum pluribus ſimilibus ad id abundè collectis per Tiraq.de retract.conuent.§.1.Glo.6.in princ.

Quod autem dicitur ſcienter ementem rem alienã, ſeu alienari prohibitam agere de euictione,quando expreſsè,& nominatim de illa fuit ſtipulatus; declaratur pluribus modis, &
28 Primò declaratur vt locum nō habeat, quando euictio accidit ex noua cauſa ſuperueniente poſt contractum ad text.in l.3.ff.de euictio. vbi dicitur, quòd ſi actio eſſe cępit poſt contractum,non debetur euictio,ad text.l.huius C.eod.quo in loco dicitur, futuros caſus
29 emptionis poſt contractam emptionem contingẽtes ad venditorem non ſpectare, nec pro eis euictionẽ deberi.ad idem eſt tex.in l.1.C.de peric.& commo.rei vẽd.
30 qui dicit, euictionem præſtandam fore in his tantum caſibus,qui euictioni cauſam parant ex tempore,quod antecedit euictionem; ex quo text.notat Bar. quod vẽditor euictionem non præſtat,ſi cauſa euictionis oritur poſt contractum,ſequuntur ibi Bal.Salyc.& Caſtr.nu.
1.Roman.conſ.503.col.fin.verſ.ſecundò moueor.Rip.in l.qui Romæ,§.duo fratres nu.77.in fine,ff.de verb.obliga.
Tiraq.de retract.conſang.§.1.Gloſ.9.num.34.Caballin.de euiction.§.5.num.52.& nos latius dicemus in particulari quæſtione.
31 Ampliatur dicta declaratio vt procedat, etiamſi in emptionis contractu dictum ſit, quòd quis renunciat omni iuri, quod habet, vel in futurum habere ſperat, quia ſi hoc ius futurum expreſsè non dicatur, ex noua cauſa,intelligitur ex cauſa de præſenti, vel de pręterito, ſic Bart.in l.1.C.de pact.vbi Iaſ.ſub num.27.verſ.in tertio membro.Zuccard.num.159.& Ripa nu.26.vbi ampliat pluribus modis; de quibus nos dicemus infra ſuis locis in hoc tractatu.
32 Secundò declaratur vt locum habeat, quotieſcunq; euictio ſequitur ex facto emptoris,vel ſui auctoris,quia eo caſu non præſtatur,per text.in l.ſi fundum meum, ff.de euict.vbi dicitur,quòd ſi fundum obligaui,& poſteà illum tibi vendidi, & mox mihi reuendidiſti, non ago contra te de euictione,ſi is, cui primò fundum obligaueram euincat à me, quia ex facto meo cauſatur euictio,per quem text.ita etiam tenet Bal.in l.qui Romæ, §.duo fratres nu.10.verſ.quarto dicit malè,ff.de verbor.
33 oblig. additque idem eſſe, quãdo euictio ſequeretur ex facto ſui auctoris,cui res euicta eſt: quoniam adhuc ex facto proprio agere videtur,l.ſi ſeruus in princ.ff.de cōdit.furt.cum adeundo cenſeatur quaſi contrahere cum creditoribus,l.apud Iulianum,§.fin.ff.quibus ex cauſ.in poſſeſſ.eat.ſequuntur Bart.in d.§.duo fratres,vbi Caſtr.ſub nu.7.Iaſ.nu.35.Rip.nu.43.Alex.conſ.21.nu.4.li.4.
Dec.conſ.24.num.31.Soc.iun.conſ.128.num.131.lib.1.
Ruyn.conſ.11.nu.12.li.1.Rol.à Valle conſ.41.ſub n.19.verſ.Vel ex facto lib.4.Caball.de euict.§.5.nu.2.
34 Subdeclaratur dicta limitatio vt ſibi non tribuat,quã euictio ſpecialiter promiſſa fuit, etiamſi ex culpa emptoris contingeret,quia tunc omninò debetur Specul.in tit.de empt.& vendit.§.ſciendum nu.37.Alex.conſil.
67.in fine lib.2.Becc.conſ.106.nu.19.qui alios allegat Surd.conſ.441.n.39.li.3.& ratio eſt,quia culpa remitti poteſt, l.ſi certo,§.interdum,ff.commoda.l.1.§.ſi conueniat,ff.depoſiti,l.contractus,ff.de reg.iur.licèt non dolus l.ſi vnus,§.illud,ff.de pact.c.quemadmodum de iureiur.
35 Tertiò declaratur non procedere, vbi quis ſcienter emit rem fideicommiſſo ſubiectam, ſiue conditionali, ſiue puto,cui euictio non debetur, ex communi Gomeſ.de contract.cap.2.ſub nu.42.verſ.iſta reſponſio, eſt text.
36 in l.fin.§.emptor autem, C.commun.de leg.quod locum habet,etiamſi emptor fuerit ſtipulatus omnẽ euictionem,vt ibidem tradit Iaſ.nu.2.Ruyn.conſ.146.ſub nu.
4.verſ.& vbi etiam lib.1.Couar.var.reſol.lib.3.cap.17.ſub nu.2.verſ.ſed eam quæſtionem,Surd.deciſ.208.num.
4.& deciſ.243.num.2.& 3.Rota coram Card.Mantica deciſ.109.num.15.
37 Amplia dictam declarationem procedere quoque, licèt adeſſet iuramentum, quod non operatur in his, quæ à poteſtate iurantis non dependent, l.nam & poſteà,§.fin.ff.de iureiur.Cæph.conſ.101.in fine.non enim diſpoſitioni dicti §.emptor autem, quiſquam renũciare poteſt: quia contra legem mercatur, vt ibidem inquit Bal.nu.3.& Alberic.in verſ.& nota. Surd.d.deciſ.
208.nu.4.qui reprobat Corne.contrarium tenentem in conſ.2.nu.11.lib.3.
38 Quartò declaratur non habere locum, quando quis emit rem feudalem,tanquam liberam, abſque conſenſu domini: quo in caſu nec ad pretium agitur, etiamſi expreſſa ſtipulatione ſibi prouideret Glo.in ca.1.in ver.actionem de probib.feudi alienat.per Federic.& ibidem Bal.nu.22.Aluar.nu.10.cum alijs per Tiraq.de retractu lignag.§.12.Glo.1.nu.12.

Con-

39 Contrarium tenuit *Glo.in d.l.quemadmodum in ver. & emptor, C.de agric.& cenſit. lib.* 11. quam vbi ſupra refert Tiraq.

40 Sed ſuperius relata opinio eſt verior, & magis communis: nam inquit *Bal.in d.cap.* 1. *nu.* 22. ſtipulatio de euictione eſt acceſſoria; vnde, ſi principale eſt contra legem; ergo & ſtipulatio, *l.non dubium, C.de legib.* & latius dicam inferius, dum de feudo agam.

41 Quibus non obſtat *l.ſi fundum, C.de euictio.* quia loquitur de contractu, qui non eſt contra legem: quo in caſu ſufficit emptorē pacto ſibi præcauiſſe de euictione. In caſu verò ſupradicto agimus de malæ fidei emptore contra interdictum legis, qui magis peccare dicitur *d.cap.* 1.

Item loquitur de re aliena, in qua nō eſt prohibitio alienationis, ſed eſt de ſui natura alienabilis, *l.rem, ff.de contrab.empt.* hic autē loquimur de re expreſsè alienari prohibita, in qua emptor malæ fidei plus peccauit; nec ideò mirū, ſi nulla cautela iuuari poſſit, vt habeat venditorē obligatū *Iſern.in c.* 1. *§.ſi quis verò de probib.alien.per Lothar.in c.Imperialem in prin. alias in cap. Imperator,* & eſt tex de quo pet *Aluarot.in c.* 1. *in prin. ſecundæ oppoſitionis de inueſtit.de re aliena facta.*

Ad vnum tamē aduertas, quòd quamuis quis emat rem feudalem ſine conſenſu dñi; & ſic nulliter, quòd nihilominus qñque pretiū à venditore repetere poteſt.

Qua in re pro nunc duos conſtituo caſus; cætera in particulari quæſtione dicturus, cū de feudo tractabitur.

42 Primus eſt, quando emptor fuit in bona fide, & hoc in caſu repetere poteſt pretiū; licèt feudum ſit ad dñm reuerſum, *d.c.Imperialem in prin.de probib.alien. per Federi* quamuis etiam conuenerit, quòd non ageretur de euictione. *Glo.ibid.per l.ex empto in fin. ff.de act.empti,* ſequitur. *Aluarot.col.3.verſ.quæro ſubſequenter,* vel agit ad intereſſe actione ex empto, *l. empti act. C.de euict.l. ex empto, §.is qui, ff.de actio.empt.l.ſed Celſus, §.*1. *ff. de contrab.empt.* non obſtante contractus nullitate, cum ſufficiat, quòd teneat in præiudicium alienantis, vt in dictis iuribus *Curt.iun.de feud.par.4. verſ.Vigeſimonono. Alex.conſ.*109.*col.*2.*lib.*4.

43 Secundus caſus eſt, quando quis ſcienter emit feudū ſine conſenſu domini; & tunc pretij repetitio non conceditur *per text.in d.c.Imperialem in princ.& ibid. Aluarott.poſt Glo.vlt.notat Iſern.in c.*1. *§.item ſi fratrem verb.poſtquam, quib.mod.feud.amitt.*

44 Primò ampliatur idem procedere, ēt quòd emptor malæ fidei expreſsè ſibi de euictione proſpexerit; quia adhuc pretiū non repetit, vt pœnam aliquā patiatur ex ſuo delicto *Glo.in d.c.Imperialem, in prin. in Gloſ.fin.*

45 Secundò ampliatur idē obtinere in Regno Neapolitano, nō obſtante iure ſpeciali illius Regni, quòd alienans feudū ſine conſenſu domini illud nō amittat, ſed iure proprio reuocet iuxta Conſtitutiones Diuę Meneſiæ: quoniam, licet ius commune loquens de amiſſione feudi in hoc ſit correctū: non tamen immutatur quoad amiſſionem pretij *Iſern.in d.Conſtitut.col.*1.*& in d.cap.Imperialem in princ.& in §.inſuper & in c.*1. *§ ſed res col.*1. *per quos fiat inueſt.& in cap.*1.*§.ſi verò de probib.alienat.per Lotharium.*

ARGVMENTVM.

Emptor in obligatione conditionali, an agat, vt ſibi caueatur de euictione.

Tract.de Euictionib.

Venditor falsò aſſerens rem venditam eſſe liberam à fideicommiſſis, & oneribus, an criminaliter puniri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Emptor in obligatione conditionali, non agit, vt ſibi caueatur.*

*Fallit, ſi vltra fideicommiſſum adeſſet probibitio alienationis, num.*2.

*Declaratur concluſio vt procedat, quando venditor eſt facultatibus idoneus, nu.*4.

3 *Alienationis prohibitio, impedit dominij tranſlationē.*

5 *Emptor ob inobedientiam alicuius ex contrahentibus non agit ad reſciſſionem contractus, nec poteſt pœnitere, ſed agit ad implementum.*

6 *Emptor, re tradita, non agit ad pretij reſtitutionē, quando venditor præciſè præſtare non poteſt., ſi præſtetur æquipollens.*

*Et vbi venditor bona non habet, nec valet ſatiſdare pretium reponitur in emptionem bonorum immobilium, quæ cenſentur hypothecata emptori, nu.*7.

8 *Venditor, quando ſatiſdare tenetur poſt purificatū fideicōmiſſum; & generaliter, quid agendum per emptorē, cui res fideicommiſſo ſubiecta, fuit euicta, remiſſiuè.*

9 *Venditor criminaliter punitur, ſi vendit rem vt liberā, & poſteà reperitur grauata fideicōmiſſo, & hypothecis.*

*Primò fallit, quando venditor ante ſententiam ab onere & obligatione rem venditam liberaſſet, nu.*10.

*Secundò fallit de generali conſuetudine, nu.*11.

*Tertiò fallit, quando venditor promiſit, & cautionē dedit de faciendo conſentire omnem perſonam, nu.*12.

13 *Periurium ſine dolo non committitur.*

14 *Promiſſio, quod res venditur libera, intelligitur, dummodò emptoris interſit.*

15 *Res alienari probibita, quando venditur non fauore publico, ſed fauore venditoris, venditor & emptor puniuntur.*

16 *Emptor, ſi paciſcatur pretium ſibi reſtitui re reperta nō libera, & ſibi euicta, an pactum valeat, diſtinguitur per Gloſam hic remiſſiuè.*

17 *Vendens, vel alienans, qui eſt in mala fide, poteſt rem redhibere ab eo, in quem alienauit.*

*Sed contra num.*18.

19 *Declaratur Bar.in l.fin.C.de litig.*

20 *Venditor, vbi alienatio eſt nulla, & inualida, auditur eam dicens nullam, & ſimulatam.*

QVÆST. CVII.

1 AN emptor in obligatione conditionali agat, vt ſibi caueatur, ſępè quęri ſolet.

Et nullam ei ad hoc reddi actionem decidit *Bal.in l.ex prædijs in fi. C.de euict.*

2 Quod declaratur ſecus eſſe, ſi vltra fideicommiſſum
3 adeſſet prohibitio alienationis, quæ impedit dominij translationē, *l. Iulianus, §.qui fundū, vbi Iaſ.nu.*5. *ff. de verb.oblig.* iunctis ijs, quæ habentur per *Bart. in l. certi condition.*22.& ibidem *Dec.n.*11.*ff.ſi cert. pet.* notatur *in l.filiusfamilias, §.Diui, ff.de leg.*1.*Iaſ.in l.quoties n.*7.

C. de fideic. quæ per ſolum fideicommiſſum non impe-
ditur, licèt reuocabilis ſit *Caſtr. conſ. 370. lib. 2.* & Bald.
4 in loco præallegato loquitur, quādo venditor idoneus
erat facultatibus, de qua quantitate per fideicommiſ-
ſum ambigi non poteſt, ſicut i Bal. intelligit *Afflict. de-
ciſ. 241. circa finem*.

5 Non etiam is agere poteſt ad reſciſſionem cōtractus
emptionis, vel pœnitere ob inobedientiam alicuius ex
contrahentibus, *l. inciuile, vbi Bal. & Salyc. in princ. ff.
de rei vendic. l. non idcirco in fine, C. de contrahen. empt.
Natt. conſ. 171. nu. 1. lib. 1.* ſed agit ad implementū, vel
ad intereſſe, præſertim cum contractus fuit perfectus
per traditionem rei venditæ *Alex. in l. cum proponas la
6 ſeconda n. 4. C. de pact.* nam vt re tradita emptor agere
non valeat ad pretij reſtitutionem, qn̄ præciſè vendi-
tor præſtare nequit, ſed ſufficiat præſtare per æquipol-
lens, ita quòd emptor reddatur tutus *Affl. deciſ. 171.
Alex. conſ. 65. nu. 5. lib. 5.* & pluries decidit Rota, *vt per
Cardin. Seraphin. in Camerinen. Caſtri orbis 24. Aprilis
1598. in impreſſ. deciſ. 1275. nu. 2.*

7 Et vbi bona non habet, nec ſatiſdare poteſt, tunc re-
ſpondendum erit pretium in emptionem bonorū im-
mobilium, quæ cenſebuntur hypothecata emptoribus
8 *Oſaſc. deciſ. 24. nu. 14.* qui nu. 13. tradit etiam, quando
venditor tradere tenetur in caſu euictionis, poſt purifi-
catum fideicommiſſum; vt & generaliter quid agendū
ab emptore, cui res fideicommiſſo ſubiecta fuit euicta,
Cæphal. conſil. 761. nu. 14. lib. 5.

9 Sed dubitatur, an ſaltem per falſam aſſeuerationem
venditoris, quod ſcilicet res vendita libera eſſet ab om-
nibus oneribus, fideicommiſſis, & hypothecis, & po-
ſtea res reperta fuit oneroſa, poſſit ipſe venditor crimi-
naliter puniri; & videtur quòd ſic, per text. *in l. ſi à de-
bitore, ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. ſi creditor, vbi Glo. &
Doct. C. eod.* in terminis ita reſpondit *Ant. Portius inter
conſil. Farinac. conſ. 176. lib. 2.*

10 Quæ tamen concluſio tres recipit notabiles limita-
tiones.

Prima eſt, quando venditor ante ſentētiam ab one-
re, & obligatione rem venditam liberaſſet, *ſecundum
Bar. in l. ſi à debitore nu. 1. de falſ. Felyn. in ca. cum Ioan-
nes num. 28. de fide inſtrum. Farinac. in dicto conſil. 176.
num. 11.*

11 Secunda eſt limitatio, vt quicquid ſit de iure, hodie
de generali conſuetudine contra vendentes res duo-
bus, vel alteri obligatas criminaliter non proceditur, *ut
per Pract. Corrad. in rubr. de falſar. num. 22. Clar. in §.
falſum num. 29. & ibidem Baiard. num. 229. Burſat. con-
ſil. 100. num. 31. Suarez commun. opin. litera V. nu. 47.
Honded. conſ. 52. num. 47. lib. 1. Farinac. dicto conſ. 176.
num. 12.* qui addit, quod ſi aliter ſeruaretur, ſubſellia
omnia criminalia plena eſſent his cauſis falſarum aſ-
ſertionum, vel periurij: cum difficile ſit reperire rem
venditam, vel cenſuatam, quæ alteri non ſit obligata,
aut alicui oneri ſubiaceat.

12 Tertia eſt limitatio, quando venditor promiſit, &
cautionem dedit de faciendo conſentire omnem per-
ſonam *Cranett. conſil. 8. num. 13. & conſil. 18. num. 22.
Decian. conſil. 57. num. 56. lib. 3.* non enim tunc ex falſa
13 ſua aſſertione dicitur quid lucrari; & ideò periurium
ceſſat, quod ſine dolo non committitur, *l. qui iuraſſe
poſt princip. ff. de iureiuran. Boſſ. in tit. de periur. num. 5.
verſic. Non eſt periurus*, ita decidit *Rota coram Reuer.
P. D. Pamphil.* in *Romana nullitatis venditionis 6.
Martij 1610. relata per Farinac. dicto loco, ſub num. 18.
& 19.*

14 Et hæc promiſſio intelligitur, dummodò emptoris
interſit *Rota in Romana cenſus coram Pœnia 17. Apri-
lis 1595.* ſimiliter relata vbi ſupra *per Farinacium nu-
mero 22.*

Vt & prædicta procedunt, quando alienatio facta
fuit fauore venditoris, vel alterius priuati.

15 At vendēs rem alienari prohibitam non fauore pu-
blico, ſed fauore venditoris; venditor & emptor pu-
niuntur, ſæpè videlicet emptor in pretij amiſſione, &
rei reſtitutione; & venditor quandoque ad tantundem
ad fiſci commodum, vt habetur *in l. Senatus, ff. de con-
trah. empt. & in l. fin. ff. de dam. infecto, & in l. quemad-
modum, C. de agric. & cenſit. lib. 11. & in cap. Imperia-
lem in tit de probib. feudi alien. per Federic.*

16 Quibus caſibus, num ſi emptor pactus ſit de pretij
reſtitutione, re euicta, pactum valeat, & pretium reſti-
tui debeat, an non; diſtinguunt Gloſæ *in d. l. quemad-
modum, & in dicto cap. Imperialem*, quæ inter ſe variare
videntur; ſed eas concordat Afflict. ad quem recurras
*in cap. 1. §. ſed & res num. 25. in tit. per quos fiat inueſt.
& in cap. 1. num. 76. in tit. de duob. fratrib.*

17 Dubium autem occurrit circa præmiſſa, an alie-
nans, qui in mala fide fuit, poſſit rem redhibere ab eo,
in quem alienauit; qua in dubitatione *Bartol. in l. fi-
nali, ff. de litig.* ſentire videtur negatiuè, allegando
text. cum materia *in l. viro, atque vxore, ff. ſoluto
matrimonio*.

18 Verum contra tenendum eſt *ex Abbat. in cap. Ec-
cleſia, vt lite pendent.* quia lex ipſo iure annullat con-
tractum *dicta l. fin.* & quoniam prohibitus rem aliena-
re ex legis prohibitione, ſi illam alienat, quia inutilis eſt
alienatio, poteſt rem vendicare *Paul. de Caſtr. in l. fina-
li, C. commun. de legat. Alex. conſ. 93. lib. 2. Afflict. deciſ.
335. in ſecundo dubio. Grammat. deciſ. 93. Menoch. conſ.
89. num. 77. lib. 1.*

19 Non obſtat doctrina *Bartol. in l. poſt mortem, ff. de a-
doption.* in primo caſu, quæ fundatur *in l. ſi creditoribus,
C. de ſeru. ingen. da.* vbi alienans non auditur veniens
contra factum ſuum, ad inualidandam alienationem
per eum factam in fraudem creditorum.

Quoniam dicta per Bart. ibi, procedunt in aliena-
20 tione valida; quæ tamen per tertios creditores per
actiones reuocatorias retractari poterat; at ſecus, cum
alienatio eſt inualida, & nulla: quo in caſu venditor
auditur, dicens venditionem nullam, vel ſimulatam,
*l. cum proponas, C. ſi quis alteri vel ſibi. not. Bartol. in l.
poſt contractum columna 3. ff. de donat. & in ſuo con-
ſil. 65.*

ARGVMENTVM.

Emptor ſucceſſor ſingularis, aſſerens (vt ab euictione ſe defendat) ex perſona grauati faciendas detractiones, an audiatur, ſi fideicommiſſarius id neget.

Et cui incumbat onus probandi.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor ſingularis in re, eadem babet iura, quæ ſuo anteceſſori competebant.*

2 *Detractiones, quæ venditori competunt, eędem ſpectant ad emptorem.*

3 *Emptor, ſeu tertius poſſeſſor prætendens res ſibi alienatas non ſufficere pro detractionibus, id probare debet, & num. ſeq.*

Contrarium nu. 8. & ſeqq. & nu. 13. & ſeqq.

4 *Fundans ſe in negatiua illam probare debet.*

5 *Reus probare debet qualitatem, quam allegat ad fundandam propriam intentionem.*

6 *Heres aſſerens bona teſtatoris non ſufficere pro legatis præſtandis, probare debet, quamuis ſit reus, & poſſideat.*

7 *Excipiens in ſuis exceptionibus actoris vices ſuſtinet.*

8 *Actor regulariter probare debet ſuam intentionem.*

Et præſertim ea, quæ principaliter illam reſpiciunt, nu. 9.

10 *Heres grauatus prætendens detractiones, fundatam habet intentionem in detractionibus faciendis.*

11 *Alienata primò in detractionibus imputantur.*

12 *Detractiones vbi factæ non ſunt, fieri debent ante reſtitutionem fideicommiſſi.*

13 *Fideicommiſſario aſſerenti detractiones eſſe factas, & conſumptas, onus probandi incumbit.*

Itont & aſſerenti, legitimam potuiſſe deduci ex alijs bonis, nu. 14.

15 *Emptor, vel hæres grauatus, ſi producat inuentarium, in quo apparent deſcripta plura bona præter alienata, fideicommiſſario incumbit onus probandi contrarium.*

Primò fallit, ſi inuẽtariũ fuerit nulliter confectum, n. 16.

Primò extendas dictam concluſionem procedere quoque, quando per teſtes inſtructos & bene informatos probatur, bona per hæredem, vel emptorem prætenſa, & non plura extitiſſe in hæreditate, nu. 17.

Secundò extende locum etiam habere, exiſtente pro hærede, vel etiam emptore quacunque probabili coniectura, num. 18.

Vt quando à teſtatore non fuerunt alia bona expreſſa, num. 19.

Secundò fallit, quando nullum eſt productum inuẽtarium, neque adeſt aliqua coniectura, nu. 21.

Contrarium habetur, nu. 24. & ſeq.

Tertiò fallit, quando ſunt præſumptiones aduerſus hæredem, num. 26.

Et præſumptio adducitur, nu. 27.

Quartò fallit, quando hæres, vel tertius poſſeſſor volunt rem retinere pro ſua legitima, & fideicommiſſum eſt particulare, nu. 30.

Quintò fallit, quando conſtat de pluribus alienationibus, vltra bona, de quibus agitur, nu. 34.

Sextò fallit, num. 35.

Declaratur num. 36.

Septimò fallit, quando fideicommiſſarius fideiuſſit, n. 37.

Et de ratione num. 38.

Intellige, vt nu. 39. remiſſiuè.

Negatiua nunquam eſt probanda ab habente pro ſe præſumptionem.

40 *Singularis ſucceſſor non habet regreſſum contra primum venditorem auctoris ſui ſequuta euictione.*

Fallit vt num. 41.

QVÆST. CVIII.

QVæro, res fideicommiſſo ſubiecta, fuit
alienata, cuius recuperatio prætenditur
à fideicommiſſario, ob idque agitur
aduerſus emptorem tertium poſſeſſorem,
qui excipit de detractionibus
competentibus hæredi grauato
1 venditori, pro quibus ſingularis ſucceſſor in re habet
eadem iura, quæ ſuo anteceſſori competebant, ijſdemque
vtitur exceptionibus, *l. in hoc iudicio, §. ſi inter, ff. cõmun. diuidun. l. dolia, §. 1. ff. de contrahen. empt. l. inuitus, §. plerunque, ff. de reg. iur. l. ſi à te, §. vlt. ff. de except. rei indic. latè Tiraq. de retract. lign. §. 1. Gloſ. 19. nu. 130. &*
2 *131.* ita quod ex detractiones, quæ venditori competebant,
eodem modo ſpectent ad emptorem, aut ſimilem
ſingularem ſucceſſorem *Oldr. conſil. 107. num. 8. in princ. Alex. conſ. 178. nu. 5. lib. 5. Gabr. conſil. 46. ſub nu. 45. verſic. datur etiam, Gratian. deciſ. 54.*
3 Sed difficultas eſt, vbi ex parte emptoris aſſeritur res
alienatas non eſſe tanti valoris, qui aſcendat ad legitimam,
vel alias detractiones, quis debeat probare, an is
emptor, ac tertius poſſeſſor, vel fideicommiſſarius.

Et dicendum videtur, onus hoc probandi eſſe tertij
poſſeſſoris, ſeu emptoris, excipientis, non autem fideicommiſſarij.

4 Quoniam fundans ſe in negatiua, eam probare debet,
l. pen. §. docerem, & ibi Bart. Bal. & ſcribentes, ff. ne quis eum, poſt Innoc. in cap. ſuper his in ver. ſed quod dices, de accuſa. latè Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 23. Glo. vnic. nu. 95. Gabr. de probat. concluſ. 6. num. 1. & in
5 ſpecie, quòd hæres, & qui eum repræsẽtat, licèt ſit reus,
probare debeat eam qualitatem, quam allegat ad fundandam
propriam intentionem, *eſt text. in l. cum de le-*
6 *ge, ff. de probat.* vbi probatur, hæredem aſſerentem bona
teſtatoris non ſufficere pro legatis præſtandis, licèt
ſit reus, & poſſideat, probare debere ea non ſufficere:
alioquin condemnandum, & tradidit *Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 6. nu. 4. verſic. hoc tamen*, faciunt notata *in l. actor, C. de probat. & in cap. cum inter extrà de except.*
habetur per *Rotam diuerſ. deciſ. 218. nu. 5. par. 2.* ibi, cũ
habeat implicitam qualitatem: dummodò adſint alia
7 bona, & meritò, quoniam excipiens in ſuis exceptionibus
actoris vices ſuſtinet, *d. l. in exceptionibus, ff. de probat. Bart. in l. 1. col. 3. ff. eod. Natt. conſ. 238. nu. 7. Rolan. conſ. 100. nu. 25. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 39. num. 13.* & huius ſententiæ per præmiſſa fuit *Rota in Anconitana fideicommiſſi 20. Februarij 1584. coram Cardin. Blanchetto*; & prius fuit tentum *in eadem Rota in Tiburtina bonorum 24. Nouembris 1574. coram Robuſterio; & nouiſſimè in Maceraten. fideicommiſſi 16. Februarij 1601. coram Cardin. Sacrato*, quam etiam tenuerunt
Natta conſ. 258. ſub nu. 6. verſ. etſi dicatur. Gabr. conſil. 118. nu. 7. lib. 1. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4. ca. 7. nu. 35. Rota diuerſ. deciſ. 628. par. 1. & Card. Seraph. deciſ. 321. nu. 18. vbi affertur ratio, quia exceptio de legitima
detrahenda, vbi conſtat de detractione, quæ poſſit eſſe
ſufficiens, non releuat, tanquàm dubia.
8 In cõtrarium facit, quoniam actori regulariter probandi
onus incumbit: quo non probante, reus abſoluitur,
vulg. l. qui accuſare, C. de eden. l. actor, vbi ſcribentes,
9 *C. de probat.* quod præſertim procedit in ijs, quę reſpi-

ciunt ſuam intentionem, etiam quod reus nihil præſti-
terit, quia in pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis
*§. commodum, Inſtit. de interdict. l. ſi cũ autem, §. ſi duo-
bus, ff. de pub. in rem act. cum ſimil.* actoris autem inten-
tio in eo fundata eſt, quod bona per eum petita sũt re-
ſtitutioni ſubiecta, & nihilominus eſt verum, quòd re-
ſtitutioni non ſunt obnoxia, donec detrahendum non
detrahatur, & verè appareat fuiſſe detractũ, etſi fidei-
commiſſum ſit omninò clarum & perſpicuum; ſicuti
ob detractiones faciendas in communi, tradunt com-
muniter Doct. *in l. fi. C. de edict. Din. Hadria. toll. Rota in
vna Foroliuien. fideicom. 19. Maij 1611. coram R. P. D.
Pamphilio, poſt Caſtr. in l. reſtituta in prin. ff. ad Trebel.
Decian. conſil. 85. nu. 2. lib. 2. Rota in Peruſina bonorum
1. Iunij 1604. coram Card. Ludouiſio*; ita vt nequidẽ re-
ſeruato iure detractionum fideicõmiſſarius ſit immit-
tendus *Glo. in c. Raynutius de teſtam. Dec. conſil. 291. nu.
3.* ſequitur *Rota in Papien. bonorum 1. Iunij 1581. corã
Robuſterio. Argel. de legit. contradict. q. 13. n. 53. & 54.*
ergo fideicommiſſarius probare debet detractiones
fuiſſe conſumptas, & alienationes factas illas excedere:
meritò &c.

10 Comprobatur, quia grauatus ſuam habet intentio-
nẽ fundatam in detractionibus faciendis, & in ſpecie
pro legitima, in qua propterea nullũ grauamen impo-
ni poteſt, *l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſtam. Glo.
Bar. Bal. Ang. Caſtr. & alij in l. Papinianus, §. meminiſſe
ff. de inoff. teſt. Rol. à Valle*, alios adducens *conſ. 9. lib. 4.
Craß. in §. legitima q. 26. nu. 2. Surd. decis. 316. nu. 1.* ita
11 quod pro regula tradatur, vt primò alienata in detra-
ctionibus imputentur *Bal. in l. iubemus nu. 3. ff. ad Treb.
Bart. & communiter Doct. in l. in quartam, ff. ad l. Falcid.
& in l. Marcellus, §. res quæ, ff. ad Trebel. Cucch. in tract.
de legit. §. ſubſtantia nu. 48. & infra. Surd. d. decis. 316.
num. 2.* & ideo etiam primas alienationes eſſe tutas, ex
receptiori *Alex. conſ. 178. col. 3. lib. 5. Aret. conſ. 18. col.
fin. Ruyn. conſ. 135. nu. 11. lib. 3. Soc. ſen. conſ. 136. nu. 6.
12 lib. 3. Ceph. conſ. 189. & 624. n. 6. & 7.* & quatenus fa-
ctæ non forent, ſint faciendæ ante fideicommiſſi reſti-
tutionem *Rim. iun. conſ. 92. nu. 35. lib. 1. & Surd. conſil.
323. n. 44. & 45. lib. 3.* & in ſpecie probauit *Rot. diuerſ.
13 decis. 747. nu. 3. in fin. par. 1.* & in terminis, quod fidei-
commiſſario replicanti, & aſſerenti legitimam, & alias
detractiones fuiſſe antea conſumptas, onus probandi
incumbet, reſpondit *Caſtr. conſ. 215. Primò videndum
lib. 2.* vbi ait in hæc verba, & ſic eſt legitimus contradi-
ctor, vt poſſit dictæ poſſeſſioni incumbere, quouſq; de-
claratum fuerit quantum ſibi pro legitima debebatur
nomine prædictorum, & eam fuerit conſequutus; & in
venditione facta ex cauſa detractionum, quod ſuſti-
neatur ad fauorem emptoris, cum non appareat prius
alienatum fuiſſe tot alia bona, quæ impleãt detractio-
nes, tenuit *Peregr. in conſ. 52. nu. 36. lib. 1. & conſil. 39.
nu. 13. & 14. eod. lib. & in tract. de fideic. art. 39. nu. 13.
& in fine Curt. ſen. conſ. 27. n. 17.* vbi de communi *Curt.
iun. conſ. 150. nu. 10. Aret. conſ. 120. ſub nu. 2. verſic. quæ
iura. Dec. conſ. 100. nu. 22. Purpur. conſ. 104. Gabr. conſ.
138. per tot. lib. 2. Houd. conſ. 72. nu. 6. lib. 1. Ruyn. conſil.
91. nu. 3. lib. 5. Rota in Rom. Palatij de Aquila 16. Maij
1600. coram Card. Lancell.* vbi dicitur, eũ, qui eſt in poſ-
ſeſſione alicuius rei, ratione legitimæ retinere debere,
donec probatũ fuerit legitimam non aſcendere ad tã-
tam ſummam, adducit *Caſtr. in d. conſ. 215. & Bal. cõſ.
171.* condemnatus fuit *li. 1.* idẽ tenuit *Rot. decis. 641. nu.
14 18. p. 1. diuerſ.* vbi dicitur, aſſerẽti legitimã potuiſſe de-
duci ex alijs bonis incumbere onus probandi, *& decis.
747. n. 3. p. 1.* quodq; fideicommiſſario onus probandi
incumbat, hæredẽ tot fructus percepiſſe ex tribus par-
tibus hereditatis, vt abſorbeant quartã: quoniam heres
habet ſuam intentionẽ fundatã, quòd debeatur quar-
ta, & quod res per eũ alienata regulariter ſibi in quar-
tam imputetur; & ſi fideicommiſſarius contrariũ aſſe-
rat, illud probare debeat, *eadẽ Rot. decis. 210. p. 1. Card.
Seraph. decis. 609. n. 7. & in Bonon. de Bonſignoribus 15.
Decemb. coram Card. Caualerio, & in Peruſina bonorum
de Antognola 17. Iunij 1615. coram D. Coccino Decano,
& iterum coram Card. Caualerio 22. Iunij 1616. & de-
cis. 477. diuerſ. par. 4. in recent. & in vna Bonon. fideic. de
Formaliaris coram Sanctiſs. Aldobrand. 14. Febr. 1576.*

In hac quæſtione pro habenda veritate, cenſeo con-
ſtituendos eſſe plures duos caſus. Quorum

15 Primus eſt, quando fideicommiſſum eſt vniuerſale,
& hæres grauatus, vel cauſã ab eo habens producit in-
uentarium, in quo apparent deſcripta plura bona, præ-
ter alienata: quia tunc hæres, vel emptor, excipiens bo-
na per eos tenta nõ ſufficere ad legitimã, ſunt audien-
di; & fideicommiſſarius aſſerens ex alienatione facta
detractiones fuiſſe impletas, probare debebit: quoniã
inuentariũ facit ſaltem præſumptionem vrgentẽ, nem-
pè, non extare alia bona, ita quod transferat onus pro-
bandi in aduerſarium: eſt enim præſumptio iuris, *l. ſiue
poſſidetis vbi Bal. nu. 6. C. de probat. l. generaliter, §. ſi pe-
titum in fine, ff. de fideic. libert. Couar. var. reſol. li. 2. cap.
6. nu. 2.* qui in terminis hoc voluit, *ibidem num. 4.* vbi de
communi teſtatur *Rota in Romana legati 29. Aprilis
coram Illuſtriſs. Card. Caualerio 1613.*

16 Fallit hic caſus, ſi inuentarium fuerit nulliter confe-
ctum, cum paria ſint, aliquid nullum eſſe; vel factũ non
extitiſſe, vel inutiliter, *l. de ætate, §. nihil. ff. de interrog.
actio. l. non putauit, §. non quæuis, vbi etiam Bartol. ff. de
bon. poſſ. contr. tab. l. 1. §. quod autem vbi Bal. ff. de offic.
præfect. vrb.*

17 Extende dictũ caſum quoq; procedere, quando per
teſtes benè inſtructos de viribus hæreditatis & illius pa
trimonio, fuiſſet probatũ bona per hæredem pretenſa,
& non plura in hæreditate fuiſſe; nã ex illis heres ſatis
diceretur habere intentionẽ fundatã; & probandi onus
ſaltẽ transfertur in aduerſarium, ex notatis *per Alex.
in conſ. 64. col. 2. lib. 2.* à quo dicit Herculan. non rece-
dendum *in tract. de proban. negat. nu. 252. & infra.*

18 Secundò extendas procedere, exiſtente pro hærede
quacunq; alia probabili coniectura, quia quod dicitur
de præſumptione inuentarij, locũ habet in quacunque
alia probabili coniectura, concludente à cõiter contin-
gentibus *Pariſ. conſ. 32. n. 10. li. 2. Corn. conſ. 292. n. 24.
19 lib. 1.* veluti qñ à teſtatore non fuerunt alia bona ex-
preſſa, vt per *Hier. Gabr. conſ. 138. nu. 20. & 21. li. 2.* fa-
cit text. *in l. ideò quia, ff. de legi. & l. ſingulis, ff. de except.
rei ind. Abb. in cap. 1. nu. 4. de cler. non reſident. Rota di-
uerſ. decis. 294. ſub nu. 5. verſ. tum etiam par. 1.*

20 Ratio eſt, quia negatiua nunquã eſt probãda ab ha-
bente præſumptionẽ pro ſe, *ſecundũ Bar. in l. in illa ſtipu
latione, la 1. nu. 10. ff. de verb. obl. Andr. Alc. in tract. de
præſump. reg. 3. præſ. 20. n. 2. Curt. iun. in l. ſi emancipati,
n. 8. C. de coll. Ant. Gabr. in tit. de prob. cõcl. 6. n. 56. Mãt.
de cõiect. vlt. vol. li. 2. tit. 1. n. 14. Rot. in nou. decis. 15. ſub
nu. 1.*

nu.1 verſ.Item quia de præſump.de probat. Caſſad. deciſ. 5 ſuper reg.& fuit tentum in Calagurítaua de Alberite 14 Decembris coram Gypſio.

21 Secundus caſus eſt, quando nullum factum ſeu productum eſt inuentarium, neque examinati teſtes, vel nulla adducitur concludens præſumptio, & tunc hęredi, quamuis ſit reus, onus probãdi incumbit eam qualitatem, quam allegat, ad propriæ intẽtionis exceptionem fundandam, ex Couar.var.reſol.l.2.d.c.6.n.4. verſic.hoc tamen. Rota diuerſ.deciſ.218.nu.5.par.2. eſt tex. in l.cum de lege, ff.de legi. & fuit dictum in Tiburtina bonorum 24. Nouembris 1574. coram Robuſterio, & in Anconitana fideicommiſſi 20. Februarij 1584. corã Cardin. Blanchetto, & in Maccraten. fideicommiſſi 16. Febr.

22 1601. coram Card. Sacrato: nam vbi confectum nõ eſt inuentarium, lex præſumit contra hæredem quod ſubtraxerit res hæreditarias, & fingit hæreditatem eſſe locupletẽ, §.ſancimus in Auth.de hæred.& Falc. Bal. in l. cum à matre col.fin.verſ.quæritur, C.de rei vendic. Rom. conſ.118.nu.3. vbi inquit, quod hæc eſt iuris pręſũptio, & liquidiſſima probatio, ſequitur Natt.conſ.238.nu.4.

23 cæterum, vbi aduerſus aliquem militat iuris præſumptio, eius dicto non ſtatur: licèt ceſſante tali præſũptione ſtaretur; ſed opus eſt probatione. Gloſ. eſt notabilis in cap.propoſuiſti in verb.non probatur 82.diſt. Bar.in l. inter omnes, §.rectè, verſ.Quæro circa voluntatem, ff. de fur.& in l.quemadmodum col.1.C.de agric.& cenſit.lib. 11. Alex.in l.ſi tutela in fine, C.de in integr. reſtit. min. & in l.2.§.per procuratorẽ col.2. ff.de acquir. poſſ. Natt. d.conſ.238.num.9.& 10. Rota in d. Romana legati 29. Aprilis 1613. coram Illuſtriſſ. D. Cardinali Caualerio; & pro hac ſentẽtia ſunt omnes, qui ſuperius adducti ſunt in hac quæſtione pro prima parte.

24 Sed in contrarium ſtant adducti pro ſecunda parte, quos non repeto, vt ſcilicet fideicommiſſarij replicantis detractiones eſſe conſumptas, onus probandi conſumptionem eſſe, tanquã fundamentum ſuæ intentionis: quia certum eſt, fideicommiſſo non obſtante, legitimam eſſe detrahendam, l.ſcimus, §.repletionem, C. de inoffic.teſtam. quæ regula licèt limitetur, quando iam ex alijs bonis fuit detracta, vel detrahi potuerit; nihilominus fundanti ſe in hac limitatione, probandum erit ſe eſſe in terminis dictæ limitationis; & ſic alia bona extitiſſe, vt per Gabr.d.conſ.138.nu.9. in fine, & conſil. 164.nu.23.lib.2. Surd.deciſ.224.n.40. Rota deciſ.742. nu.3.par.1. quæ ſententia verior videtur.

25 Non obſtat, quod per aditionem hæreditatis confundãtur actiones, ita quod ius legitimæ & ſimilia cõfuſa, & extincta videantur: quoniam in reſtitutione fideicommiſſi reuiuiſcunt omnes actiones, l.ſi hæres, lætertia, l.cũ ex Trebelliano, ff.ad Trebell. Ruyn.conſ.206. nu.11.verſ.Quinimo, lib.2. Rol.conſ.65.nu.13.lib.2. vbi de recepta ſententia. Card. Mant.de coniect. vlt. volunt. lib.7.tit.8.nu.15. Surd.conſ.7.nu.24.& infra, ac decidit Rota in Romana pecuniaria 14. Martij 1608. coram Rener. P. D. Attrebaten. & coram Card. Ludouiſio in vna ciuitatis Caſtelli 17. Iunij 1609. in impreſſ deciſ.421.

26 Tertius eſt caſus, quando nedum producitur inuentarium, neque examinati ſunt teſtes; vel adſunt coniecturæ; ſed quinimò ſunt præſumptiones in contrarium aduerſus hæredem, quæ vtique admittuntur ſaltem ad transferendum onus probandi in hęredem, vel emptorem tertium poſſeſſorem, quando apparet de ſubſtantia, & ſolum agitur de qualitate, ſeu quantitate: quo caſu leuiores probationes admittuntur. cap.per tuas de probat. l.ſolent, ff.de alim.& cib.leg. Gl. in l.talis ſcriptura, §.fi.in ver.vniuerſa, ff.de leg.1. Natta conſ.3. nu.11. & ſufficiunt præſumptiuæ rationes Iaſ.in l.1. in ſecundo notabili, C.de teſtam. Aret.conſ.51. col.1. & ſolæ coniecturæ. Rim.conſ.254.nu.1. quem ſequitur Cæphal. poſt alios adductos per eum, conſ.177.nu.24.

27 Coniectura autem illa in propoſito dicitur potens, quando teſtator in teſtamento dixiſſet, plura bona eſſe in hæreditate Ang.in §.1.in Authent. de iureiur. à morient.præſtit. Capra conſ.10.nu.24.& 30. qui dicit, ſtãdum eſſe huic aſſertioni, niſi probetur erronea, ſequitur Maſcard.de probat.concl.778.nu.14.& ſeq.& num. 18.& Barz.deciſ.105.n.39. quæ coniectura præſertim procedit, quando hæres inuentarium non cõfecit Bald. conſ.89.D.Thomaſ.nu.3.lib.1. Cæph.conſ.386.num.19. lib.3. Peregrin.de fideicom.art.44.ſub nu.2. verſic.Item aſſertio.

28 Non obſtat, quod pater ex ſua aſſertione non poſſit præiudicare legitimæ filiorum, iuxta quæ dixi in tractatu de imput.quæſt.93.n.37.& 39. & habetur per Barz. d.deciſ.105.nu.1.

29 Quoniã id procedit, quando pater confiteretur, vel aſſereret, ſe alicuius eſſe debitorem in magna quantitate pecuniarum, quæ legitimam abſorberent, non autẽ quando per accidens faceret coniecturam, filium legitimã detraxiſſe, quia tũc, vel debet exhibere quale fuit enunciatum à teſtatore; vel errorẽ teſtatoris probare.

30 Quartus eſt caſus, quando fideicommiſſum eſt particulare, & hæres, vel emptor poſſidens rem tali fideicommiſſo ſubiectã vult eam retinere ratione legitimæ ſibi de iure debitæ; aſſerentes alia nõ affuiſſe, ex quibus deduci potuerit, & tunc hæredis, vel tertij poſſeſſoris onus erit probare in alijs bonis deduci non potuiſſe, quàm ex particulariter huic fideicommiſſo ſubiectis, ex quo fideicommiſſarius intentionem habet fundatã ex eo, quod legitima non detrahitur de fideicommiſſis particularibus Bal.in rubrica de rer. diuiſ. num.1.& in l.nemo poteſt, ff.de legat.1. Angel.in l.Papinianus, §. ſi conditioni col.penultima verſic. Idipſum autem ſupplementum, ff.de inoffic.teſtamen.& in l.ſi pater col.3. verſic.reſtat videre, C.de Inſtit.& ſubſtit. Salycet. in l. omni modo, quæſt.3.C.de inoffic.teſtamen. Crauett. conſil.109. num.6. Natt.dicto conſil.238.num.5.& 6. Cardin. Mantic.de coniectur.vltim.volunt.lib.7.tit.11.num.2. Peregrin.de fideicom.art.4.ſub num.32.& ſequenti, ego ipſe in tractatu de imput.quæſt.123.num.31 ideò poſſeſſor,

31 qui ad effugiendam reſtitutionem allegat non affuiſſe alia bona, ex quibus legitima detrahi potuerit, hoc probare tenetur, tanquàm fundamentum ſuæ intẽtionis, l.2.ff.de probat.l.actor, C.eod. Natta conſ.199.nu.8.

32 & ſeq.& d.conſ.238.nu.6.& ſeq. hæc enim concluſio, vt quando non adſunt bona libera, poſſit legitima deduci ex bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, eſt limitatio, & pro limitatione ponitur ab omnibus Rol. conſ.23.n.41.lib.4. Natt.conſ.334.nu.5.& d.conſ.238. num.1. Barz.deciſ.105.num.4. vbi verò in limitatione ſit ius, ea probari debet, vt per Gabr.conſ.164.num.43. lib.2.& Surd.deciſ.332.num.39.& 40. & in ſpecie pręſentis caſus reſpondit Gabr.conſ.118.nu.6.lib.1. Natta dicto conſ.199. per totum; & præſertim ſub n.9.& conſ. 238. per totum. Peregr.de fideicom.art.40. nu.22. cum

33 dixit, allegantem venditionem fieri potuiſſe, quoniam alia bona libera non extiterint, probare debere; & fideicommiſſarij vendicantis fundatam eſſe intẽtionem in prohibitione, & fideicommiſſo, adducit *Gabr. d. conſil. 118. nu. 6. Mol. de primog. Hiſp. lib. 1. cap. 10. num. 4. Surd. deciſ. 316. nu. 14.* & infra, & per totam; *& conſil. 148. nu. 12. Rota in d. Romana Legati 29. Aprilis 1613. coram D. Card. Canalerio; & in vna Anconitana fideicommiſſi 10. Februarij 1584. in fine, & deciſ. 628. diuerſ. par. 1. Card. Seraph. deciſ. 321. nu. 18. Rota Bonon. in recent. deciſ. 106. nu. 46.* quæ in fideicommiſſo particulari ita tenet, & comprobat *Clariſſ. D. Gypſ. ibidem in addit. verſ. & his addo Barz. d. deciſ. 105. per totam.*

34 Quintus caſus eſt, quando conſtat de pluribus alienationibus vltrà bona, de quibus agitur, quo caſu exceptio de legitima detrahenda non releuat, & tãquam non clara non attenditur, vbi conſtat de detractione, quæ poteſt eſſe ſufficiens, *vt per Rot. penès Card. Seraph. d. deciſ. 321. nu. 16. & ſequent.*

35 Sextus eſt caſus, quando tertius poſſeſſor, à quo fideicommiſſarius vult bona vendicare, excipit ea eſſe imputanda in detractiones: cæterũ, quia fideicommiſſarius probat tantundẽ prius alienatum & ſie dimidiã partem, ita quod detractiones conſumptæ ſunt; replicat idem tertius poſſeſſor primò alienata nõ perueniſſe ad dimidiam partem hæreditatis, ſed in ea quoque contineri, quæ ab eo poſſidentur; & propterea dicent alia dari; vel quæ poſterius fuere alienata, vel quę fortè ẽt adſunt penès grauatum, vel eius hęredes; & tunc dicimus probandi onus alia extitiſſe bona in hęreditate, eſſe ipſius poſſeſſoris, quia nemo prẹſumitur fuiſſe magis diues, vel magis pauper, quàm appareat, aut probetur eum fuiſſe; vnde vnum, vel alterũ affirmans probare debet. *Gloſ. communiter approbata in l. ſi verò, §. qui pro rei qualitate, ff. qui ſatiſda. cog. Alciat. de præſumpt. reg. 27. nu. 4.* in terminis ita cenſuit *Rota in vna Bonon. de Poetis 4. Maij 1615. coram bo. me. Vbaldo, & in vna Maceraten. fideicõmiſſi 16. Februarij 1607. coram Card.*
36 *Sacrato.* Vbi declaratur hoc procedere, quando verè probatum eſt bona diſtracta excedere valorem bonorum prætenſorum, licèt poſteà non fuerit vlterius probatum plura bona in hæreditate non extitiſſe, quàm alienata, & prætenſa.

37 Septimus caſus eſt, quando res fideicommiſſo ſubiectæ fuerunt alienatæ fideicommiſſario de euictione promittente: nã promittens tali caſu de euictione, cenſetur alienationi conſentire. Ideò nõ poteſt eam vigore fideicommiſſi reuocare *Dec. conſ. 323. nu. 1. Rip. in l. filius familias, §. Diui nu. 14. ff. de legat. 1. Pariſ. conſil. 81. nu. 44. lib. 2. & conſ. 48. nu. 16. & 17. lib. 3.*

38 Præſertim, quia ſtante iſta promiſſione de euictione intrat regula, *l. vendicantem, ff. de euict. Rom. conſil. 454. ſub nu. 2. verſ. ſecundò quia. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. num. 23. Rota deciſ. 152. in princ. par. 2. diuerſ.* vbi multa in hac materia. Meritò non poteſt fideicommiſſarius vigore fideicommiſſi alienationem reuocare.

39 Quod intelligendum eſt, quatenus per dictam fideiuſſionem dicitur conſentire alienationi, cum multifariam fieri poſſit, & ita, vt aliquando non noceat. Qua de re videnda eſt *Rota in d. deciſ. 152.*

40 In materia euictionis quoad ſingularem ſucceſſorẽ addi, quod licet ſingularis ſucceſſor nõ habeat regreſſum contra primum venditorem auctoris ſui, *per text. in l. ſi res quam, ff. de euict.* vbi communiter Doct. *Bar. in l. ſi pro re pupilli, §. ſi pro euictione nu. 2. Ang. nu. 3. eod. tit. & tex.* alibi non reperiri dicit *Bal. in l. 1. nu. 10. C. de rer. permut.* & text. ſingularem appellat *Imol. in l. Iulianus, §. 1. ſub nu. 5. verſ. & ſic iura & actiones, ff. de verbor. oblig.*

41 Fallit tamen, quando talis ſingularis ſucceſſor fuit poſitus in locum primi emptoris, vel quando ipſi omnia iura fuerunt ceſſa *Ang. in d. l. ſi res quam nu. 2. verſ. ſed quid, ſi non apparet. Dec. conſ. 74. num. 1. cum alijs per Surd. conſ. 17. num. 21. lib. 2. Rota coram D. Coccino deciſ. 109. num. 1. & 7.*

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius emẽs rem fideicommiſſo, ſiue puro, ſiue conditionali ſubiectam, an & quando ita ſibi præiudicare cenſeatur; vt nec pretium recuperare poſſit, ſeu etiam expenſas, ac melioramenta. Et quid in hæredibus vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum purum, ſeu purificatum per emptionem factam à fideicommiſſario renunciatum non cenſetur.*
Ratio aſſignatur num. 2.
Contrarium ex magis communi, nu. 3.
Rationes afferuntur nu. 5. 6. & 7.
Ampliatur, vt etiam locum habeat, quando fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem alienam, vel ipſius hæredis ſibi purè relictam, nu. 8.
Declaratur dicta concluſio, vt procedat, quando fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem ipſam fideicommiſſariam titulo particulari fideicommiſſi, vel legati: ſecus ſi emit rem vnam ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali. nu. 9.
Subdeclaratur non intelligi remiſſum fideicõmiſſum reſpectu aliarũ rerum: ſecus reſpectu rei emptæ, nu. 10.
4 *Fideicommiſſarius emẽs rem fideicommiſſo obnoxiam, ſibi præiudicat in pretio.*
11 *Fideicommiſſarius conditionalis, etiam ſcienter emendo ſibi non præiudicat quoad pretium, quo minus eo purificato, poſſit ſibi mutare cauſam dominij & repetere pretium, quaſi à ſemetipſo euicerit.*
Ratio affertur num. 13.
Item & ratio rationis, nu. 14.
Et hæc ſententia dicitur tenenda, nu. 17.
12 *Alienatio vbi eſt prohibita, non intelligitur prohibita in vocatum de familia.*
15 *Renunciatio iuris ſibi competentis, non præſumitur, quãdo actus præſumi poteſt factus alia de cauſa, quàm remiſſionis, ſeu renunciationis.*
16 *Rem, quæ irreuocabiliter non eſt mea, poſſum emere, licèt eſſet mea reuocabiliter, & valet emptio.*
18 *Emens ſcienter rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam, non agit ad expenſas, & melioramenta.*
Fallit in neceſſarijs, ſine quibus res periiſſet, nu. 19.
Intellige principalem concluſionem, vt talis agere non poſſit contra venditorem, cum ſecus ſit contra illum, qui rem euicit, nu. 20.

21 *Re-*

21 *Renunciatio perſonalis fideicommiſſi nõ præiudicat vocatis, ſi promittatur de euictione.*

22 *Hæres ſtante nullitate alienationis ex perſona propria, quandoque contrauenire poteſt.*

23 *Practica ad conſtituendum emptorem rei fideicommiſſo ſubiectæ in mala fide.*

24 *Cantela, vt emens rem fideicommiſſo ſubiectam ſit tutus ab euictione, traditur remiſſiuè.*

Q V Æ S T. C I X.

EX ſupradictis infertur ad quæſtionem, num fideicommiſſarius emens rem fideicommiſſo, ſiue puro, ſiue conditionali, ita ſibi præiudicaſſe cenſeatur, vt nec valeat pretium recuperare.

1 Nam quoad fideicommiſſum purum, quod illud non cenſeatur fuiſſe remiſſum, ſenſit *Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ſub nu. 26. verſ. ſecundo caſu, ff. de verb. obligat.* quam ſententiam poſt antiquos probant *Bald. & Ang. ibid.* vti veriorem, in ſpecie *per text. in l. fin. § fin. C. commun. de legat. Imol. in l. ſi à ſubſtituto, ff. de legat. 1.* de veriori pariter teſtatur *Bolognett. in d §. duo fratres, num. 208.* quamuis primam dicat eſſe communem.

2 Ratio aſſignatur, quia tempore quo emptor emit ab hærede, res erat hæredis, & non pertinebat ad fideicommiſſarium ſeu legatarium, quia non euenerat cõditio legati, vel fideicommiſſi.

3 Contrarium magis communiter recipitur, *vt poſt
Dyn. Cuman. & Aret.* affirmarũt *Alex. in d §. duo fratres, nu. 35. & ibidem Iaſ. nu. 64. Rip. nu. 93. verſ. tenendum eſt primò, Bolognet. nu. 202. Alciat. nu. 37. verſ. poſtremo attingunt*, qui de communi. *Claud. Aquen. n. 42. Abb. conſ. 11. nu. 2. lib. 2. Alex. conſ. 100. col. pen. lib. 7. Ruyn. conſ. 146. num. 4. lib. 1. & conſ. 156. lib. 5.* vbi, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter emerit. *Alciat. conſ. 583. nu. 3. Ceph. conſ. 84. lib. 1. Berret. conſ. 94. Chriſtoph. Torniell. conſ. 56. Simon de Prĕt. de interpret. vlt. volunt. fol. 534. nu. 135. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 84. Gall. Auxim. de except. ſucceſs. tit. 4. except. 23. nu. 51. par. 2.* qui pa-
4 riter de communi fidem facit; atque ita hunc ſibi præindicare in pretio deducit *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 117. nu. 2. & ſeqq.*

5 Mouentur iſti *per tex. in l. codicillis, §. 1. ff. de legat. 2.* vbi legatarius & fideicommiſſarius conſentiendo hæredi alienanti rem ſibi relictam cenſetur renunciare legato, & fideicommiſſo; ergo fortius fideicommiſſarius emendo renunciare cenſetur.

6 Secundò adducitur *l. Titius, ff. quib. mod. pign. vel hypothe. ſoluit.* vbi habetur, quod ementes ſimul ſcienter rem ſibi pignori datam, præſumuntur inuicem conſentire, & pignoris ius remittere.

7 Tertiò confert *tex. in l. cui res, ff. de act. empti*, vbi dicitur, quod ignoranti, qui propriam rem emit, ſuccurritur, vt agere valeat actione ex empto, quaſi quod emens ſcienter rem propriam ſibi præiudicet.

Et pro hac ſententia facit, quia fideicommiſſarius, qui emit rem fideicommiſſo ſubiectam velle præſumitur, quod res ſit hæredis: aliter enim vendere non poſſet, cum emptio rei propriæ ſit nulla, *l. rei ſuæ, C. de contrahen. empt.* & vt inquit *Aret. in d. §. duo fratres, col. 4.* impoſſibile ſit ſecundum iuris regulas, ab vno eandem rem habere titulo oneroſo, & titulo lucratiuo; vnde fideicommiſſarius eligendo vnam ex his cauſis, alteram repudiaſſe cẽſetur *l. illud, & l. Clodius, ff. de acqu. hæred.*

8 Ampliatur vt id locum etiam habeat, quando fideicommiſſarius, ſeu legatarius emit rem alienam, vel ipſius hæredis ſibi purè relictam; nam & tunc præſumitur remiſiſſe ius ſuum, atque renunciaſſe fideicommiſſo ſeù legato, ita *ex Cuman. & Aretino* tradit *Rip. in d. §. duo fratres ſub nu. 94. verſ. iſta limitatio:* reiecta opinione Baldi, & Imolæ ratione præmiſſa, quia legatarius, ſeu fideicommiſſarius non valet rem eandem habere titulo oneroſo, & lucratiuo, ſequitur *Menoch. d. præſumpt. 117. nu. 10.*

9 Declaratur ſuperius firmata concluſio magis communis vt procedat, quando fideicommiſſarius, ſeu legatarius emit rem ipſam fideicõmiſſariam titulo particularis fideicommiſſi, ſeu legati: ſecus verò, ſi emit rem vnam ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali, quoniam tunc non cẽſetur remiſiſſe ius fideicommiſſi, *ſic poſt Ioan. Andr. & Alex. voluerunt Ripa in d. §. duo fratres, nu. 94. & Alciat. nu. 39. Menoch.* vbi proximè ſupra, *& Peregr. de fideicom. art. 40. ſub num. 84. in fine, verſ. intellige.*

10 Subdeclaratur, non intelligi remiſſum fideicommiſſum reſpectu aliarum rerum; ſecus reſpectu rei emptæ, *vt per Rip. d. loco:* quia & tunc militat impoſſibilitas, de qua ſupra, concurſus ſcilicet tituli oneroſi, & lucratiui. *Cæph. conſ. 84. nu. 6. Præt d. ſol. 534. num. 175. Torniel. d. conſ. 56. Menoch. d. nu. 10.* qui reſpondet Bart. & ſequacibus, vt ſupra contrarium ſentientibus.

11 Quod autem attinet ad fideicommiſſum conditionale, dicitur, quod fideicommiſſarius etiam ſcienter emendo ſibi non præiudicat quoad pretium, quo minus eo purificato poſſit ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi à ſemetipſo euicerit, *l. fundo, ff. ad l. falcid. l. huiuſmodi, §. qui ſeruum, ff. de leg. 1.* egregiè *Paul. de Caſtro in l. qui res, ſub num. 1. verſ. quid autem, ff. de action. empti, & conſ. 448. ſi iſte maſculus n. 3. verſ. nam licet pariter, lib. 1. Alexan. in d. l. qui Roma, §. duo fratres, nu. 35. ff. de verb. oblig.* vbi in *verſ. Io. And. in addit. Specul.* teſtatur de magis communi opinione.
12 *Cuman. conſ. 33.* vbi in verſ. *ego vero.* expreſsè loquitur in caſu, in quo ſit prohibita alienatio; quia non intelligitur prohibita in vocatum de familia. *Alex. conſil. 10. lib. 7.* vbi de magis communi opinione teſtatur *Socin. ſen. conſ. 16. nu. 27. lib. 3. & conſ. 43. nu. 18. lib. 4. Ruyn. conſ. 146. nu. 3. lib. 1. & conſ. 136. num. 4. lib. 5. Decian. conſ. 41. num. 146. & 164. lib. 1. Rolan. conſ. 51. num. 10. & ſeq. lib. 4. Cæpòal. conſ. 84. lib. 1. Berret. conſ. 94. Torniel. d. conſ. 56. Menoch. d. præſumpt. 117. nu. 12. Præt. de interpret. vlt. volunt. d. fol. 534. nu. 175. & ſeq. Peregr. de fideicom art. 39. nu. 7. art. 40. nu. 83.* vbi ait in fine ſic practicaſſe, & obtinuiſſe, *& art. 52. num. 62. Surd. deciſ. 208. nu. 1. Guttierez pract. quæſt. lib. 3. quæſt. 8. nu. 15. & lib. 5. quæſt. 66. nu. 4.* ita practicari etiam poſt alios dixit *Ludouic. Morot. conſ. 73. num. 19.* & reſoluit *Rota deciſ. 336. num. 2. & deciſ. 382. num. 2. & 5. part. 1. in recentior.*

13 Quæ ſẽtẽtia iudicio meo fulcitur optima ratione, quoniam tempore, quo emptor emit ab hærede grauato res hæredis erat, & non pertinebat ad fideicommiſſarium, vel legatarium, ex quo nondum euenerat caſus fideicommiſſi, vel legati.

Et

Digitized by Google

Et quia, ſi non valet expreſſa renunciatio fideicommiſſi conditionalis, *l. ſi ita ſcriptum, §. ſi ſub conditione, ff. de legat. 2. l. 1. §. quod ait, ff. quor. legat. l. is, qui hæres, ff de acquir. hered. l. ſi quando, § illud, C. de inoffic. teſtam. Glo. in l. 1. & ibi Bart. Salycet. col. 2. Caſtr. nu. 6. Aretin. Curt. iun nu. 19. Rip. nu. 13. Purpur. nu. 50.* vbi de communi teſtatur. *C. de pact. Ripa in d. §. duo fratres nu. 92. verſ. ſecundo allegatur, ff. de verb. obligat.*

14 Et ratio rationis eſt, quia iuri, quod non eſt, renunciari expreſsè non poteſt, *d. §. ſi ſub conditione*; multò minus valere debet tacita; cum præſertim fideicommiſſarius emere poſſit ex alia cauſa, quam vt fideicõmiſſo renunciaret, vt puta, quia conditione pendente frui poſſet ex eo, quod eſſet ſenior ipſo hærede, vel alia
15 de cauſa; & renunciatio iuris ſibi competentis nõ præſumitur, quando actus præſumi poteſt factus alia de cauſa, quàm remiſſionis, ſeu renunciationis, *l. cum de indebito, ff. de probat. ſic Bart. in dicto §. duo fratres ſub nu. 16. verſ. ſecundo caſu, & ibi Ang. Alex. num. 33. & 35. Iaſ. num. 68. Rip. num. 92. & Bolognet. nu. 202. ff. de verb. oblig.*

16 Item, quia rem, quæ non eſt irreuocabiliter mea, nõ poſſum emere, licet eſſet mea reuocabiliter, & valeret emptio, etiamſi emerem ignorãs eſſe ita meam. *Alex. conſ. 100. nu. 6. & ſeqq. lib. 7.*

17 Et prædicta ſententia videtur tenẽda, quicquid minus validis rationibus aſſeruerit *Alciat. in d. §. duo fratrès, num. 28. verſ. ſed tamen & Menoch.* qui eum ſequitur *conſ. 356. in ſecundo dubio, lib. 4.* qui alios addit.

Nõ tamen prætereo, quod abſque dubio, ſi ab alio, quam ab hærede quis ignoranter emat rem ſibi per fideicommiſſum reſtituendam, non ſibi præiudicat, vt probatur *in l. huiuſmodi, §. qui ſeruum, ff. de legat. 1. & in l. cui res, ff. de action. empt. Cæph. conſ. 84 num. 8. libro primo.*

18 Sed, an talis ſic ſcienter emens rem fideicommiſſo conditionaii ſubiectam agere valeat ad expenſas & melioramenta, alia eſt conſideratio, & concluditur ne-
19 gatiuè, niſi ea fuiſſent adeo neceſſaria, quod illis non factis res perijſſet: quoniam tunc non obſtante mala fide talia melioramenta refici debent, eſt tex. & ibi notant Doct. *in l. domum. circa finem, C. de rei vendic. l. fin. §. emptor. & ibi Gl. in ver. melioratione, vbi etiam Ang. Caſtr. Iaſ.* & alij de communi teſtantur. *C. communia de legat. Negnſant. de pign. 4. membr. 5. par. nu. 19. Cagnol. in l. 1. nu. 70. C. de ſentent. quæ pro eo, quod intereſt. Guttier. pract. quæſt. lib. 3. quæſt. 8. ſub nu. 15. & ſeqq.*

20 Quod tamen intelligendum eſt, vt agere non poſſit contra vẽditorem, cum ſecus ſit aduerſus eum, qui rem illam euincit, in quo non militat eadem ratio, quæ in vendente: ideò non prohibetur vti remedijs ſibi de iure competentibus, vel per retentionem melioramentorum, vel illis non retentis per actionem ad retradendum, & conditionem incerti: alioquin is cum iactura aliena locupletaretur *Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. quæſt. 39. verſ. extenditur ſecundò in fine, num. 507. & 508. Peregr. de fideicom. art. 50. ſub num. 60. Guttier. poſt Modern. Pariſien. & Couar. ab eo adductos d. quæſt. 8. nu. 19. & quæſt. 68. num. 9. & 10. lib. 3.* in ſpecie *Garzias. de expen. & melioram. c. 7. nu. 10.*

21 Cęterum illud eſt ſciendum, quod etiam quando renunciatum eſt fideicommiſſo, quia talis renunciatio eſt perſonalis, ſi promittatur de euictione, non præiudicat vocatis, quin poſſint cõſequi bona fideicommiſſi; nec habet locum euictio promiſſa; quia non venit ex facto promittentis, ſed ſecundum naturam rei. *Grat. conſ. 22. nu. 2. & ſeqq. lib. 1.* vbi dicit communem *Ruyn. conſ. 138. nu. 10. lib. 1. Cæph. conſ. 771. nu. 32.*

22 Et quod ſtante nullitate alienationis poteſt hæres ex perſona propria rem conſequi, & vt hæres de euictione obligatus præſtare intereſſe, vt pluribus probare videtur *Alex. conſ. 209. nu. 2. & infra lib. 2. Dec. conſil. 185. nu. 6. verſ. nec obſtat.*

Sed *Dec. d. conſ. 185.* reſpondet *Curt. iun. conſil. 155. nu. 10.* vbi cum valida eſt alienatio, ſolui non poteſt intereſſe; ſed hæres præcisè factum defuncti ſeruare tenetur.

Et Alex. loquitur, quando alienatio non valet: quo caſu ipſemet alienans contrauenire poteſt *Barz. deciſ. 64. nu. 57.*

Præterea, quatenùs quis vellet emptorem conſtituere in mala fide, & illam impedire, ne conſequi poſſet melioramenta, & impenſas, de quibus ſupra *nu. 18. & ſequent.*

23 Practica eſt, quod emptori intimetur fideicommiſſum data copia authentica teſtamenti: quia ſi poſtea impendatur, illicita erit impenſa in alieno, & melioramenta perderet ob malam fidem, ac temeritatem; *ita Cagnol. in d. l. vnica num. 73. de ſentent. quæ pro eo, quod intereſt,* ſequitur *Boſs. de ſtatu. Vrb. præſcript. Gloſ. 19. nu. 272. & ſeqq.*

24 Et an cautela dari poſſit, vt emens rem fideicommiſſo ſubiectam ſit tutus, vt ea in futurum ſibi euinci non poſſit, videndus eſt *Dec. conſil. 723. per totum.*

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius emens bona fideicommiſſo ſubiecta, vtrum poſſit bona retinere pro fideicommiſſo, & agere ad pretium aduerſus hæredem.

SVMMARIVM.

1 *Emens bona fideicommiſſo ſubiecta, poteſt bona retinere pro fideicommiſſo, & tanqnam hæres Seij paſſus oniſtionem agere poteſt aduerſus hæredem ad pretinm.*

Declaratur procedere, ſi ignorauit rem ſibi deberi ex fideicommiſſo: ſecus ſi ſciuerit, nu. 2.

Primò ampliatur quoad hypothecam anteriorem, vt illa exerceri poſſit contra fundum, nu. 3.

Secundò ampliatur procedere etiam in emente rem ſibi legatam ignoranter, nu. 4.

Tertiò ampliatur, vt non referat à quo fiat euictio, numero 5.

Quartò ampliatur, etiamſi res mihi legata efficiatur mea poſt legatum, nu. 6.

Fallit, ſi talis emptor vocatus ſit, & ſcienter emat, numero 7.

Primò ſublimitatur in emente rem purè legatam: ſecus ſi emat rem alienam, nu. 8.

Sed contra nu. 9.

Secundò ſublimitatur, quando fideicommiſſarius emit

emit

emit rem ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali: quia tunc non intelligitur renunciare fideicommiſſo, nu. 10.

Q V Æ S T. C X.

1 QVid autem quoad retentionem dicendum ſit, nunc diſſeramus.

Et in hac re concludimus, ementem bona fideicommiſſo obnoxia, poſſe bona retinere pro fideicōmiſſo; & tamquam hæredem Seij paſſum euictionem agere ad pretium contra hæredem eius, qui vendidit ipſi Seio. Ita *Raphael Cuman. conſ. 33. quidam. per totum, quod eſt Benedicti de Plumbino. Signorol. de Homode. Fulgoſ. & Cuman.* & ſic Bal. teſtatur obtinuiſſe Florentiæ *in l. ſi cum quæſtio. C. de euiction.*

2 Declaratur procedere, ſi ignorauit rem ſibi deberi ex fideicommiſſo: quia poteſt retinere, & agere ad pretium *Ceph. conſ. 393. nu. 167.* ſecus, ſi ſciuerit: quo caſu nequaquam agit ad pretium, *plenè Alex. conſ. 100. ſuper primo. nu. 6. & ſeq. lib. 7.* vbi reſpondet contrarijs, ita diſtinguendo.

3 Primò ampliatur vt procedat etiam, quando habet fundum emptum cum pacto reinueſtiendi, vel retrouendendi infra quinquennium tertio, ſi anterior creditor cedit iura ſua habenti prædium emptum cum dicto pacto, quia poterit exercere hypothecam anteriorem ſibi ceſſam contra fundum, quem poſſidet, ſicut poſſet contra vendentem, ſi poſſideret, ita *Bald. conſil. 167. Titius vendidit, circa finem, verſ. iſte eſt Martinus, lib. 1.*

4 Secundò ampliatur locum habere etiam in emente rem ſibi legatam ignoranter, *l. huiuſmodi, §. qui ſeruum ff. de leg. 1.* vbi *Caſtr. & Iaſ.* de quo vide quæ dixi in quæſtionibus continentibus emptionem rei legatæ.

5 Tertiò ampliatur, quia nihil refert, an quis citato obligato de euictione euincat rem venditam à ſe ipſo, an verò euictio fiat à tertio *l. Iulianus, §. ſi fundum, ff. de actio. empti l. ſi ei, §. 1. & l. ſi vendiderit, & l. non tamen, ff. de euiction. Neuiza. conſ. 37. nu. 11.*

6 Quartò ampliatur ſibi tribuere quoque, ſi res mihi legata efficiatur mea poſt legatum: quia conſequi debeo pretium, & æſtimationem rei legatæ, tamquam à me ipſo ſit mihi euicta. *Bart. in l. planè, §. quod ſi rem, ff. ff. de legat. 1. Ceph. conſ. 167. in princ.* qui adducit *Ruyn. conſ. 56. nu. 3. & 4. lib. 5.*

7 Fallit, ſi talis emptor vocatus ſit, & ſcienter emat; quia ſibi præiudicat in fideicommiſſo, vt ex veriori, & receptiori poſt *Dyn. in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig.* voluerunt ibidem *Paul. de Caſtr. Alex. Iaſ. Rip. & ſequentes. Imola, & Cuman. in l. ſi à ſubſtituto, in princ. ff. de legat. 1. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de empt. & vendit. §. 3. incip.* ſubſtitutus per fideicommiſſum, *& Alexand. conſ. 100. lib. 7.* vbi dicit hanc eſſe magis communem ſententiam, & ab ea non recedendum.

8 Primò ſublimitatur d. limitatio vt procedat, quando quis emit rem teſtatoris ſibi purè legatam: ſecus ſi emat rem alienam, vel ipſius hæredis, cum recta via nō tranſeat in legatarium, *l. ſi hæredi, §. ſeruus, ff. de legat. primo*: quia iſto caſu poteſt emptio valere abſque eo, quod intelligatur repudiare legatum.

9 Sed contra tenet *Cuman. in d. §. duo fratres*, quem ibi ſequitur Aret. à quibus non videtur etiam diſſentire Rip. ea ratione: quia ratio repugnantiæ, quod ab eodem eadem res haberi poſſit ex titulo lucratiuo, & oneroſo, militat in omni caſu.

10 Secundò ſublimitatur non habere locum, quando legatarius emit rem ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali: quia tunc non intelligitur renunciaſſe fideicommiſſo, ſic declarat *Alexand. in d. §. duo fratres*, quem ſequitur Iaſ. quod intelligas reſpectu aliarum rerum: ſed reſpectu rei emptæ, dicendum eſt oppoſitum, *vt per Rip. in d. §. duo fratres poſt nu. 94. in verſ. ſecundo militat.*

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius aduerſus quem, & ad quid agat, quando bona fideicommiſſo ſubiecta fuerunt à grauato fideicommiſſi ignaro, alienata.

Et an, & quando hoc caſu emptor ab euictione ſit tutus.

S V M M A R I V M.

1 Hæres ignorans fideicommiſſum ſibi iniunctum rem hæreditariam alienare poteſt bonæ fidei emptori.

Et de ratione, nu. 3.

2 Fideicommiſſarius non agit aduerſus emptorem petitione hæreditatis, ſeu rei vendicatione, ſed eidem datur actio contra venditorem ad pretium.

Primò fallit, vbi fideicommiſſum, non in teſtamento, ſed in codicillis fuit relictum, nu. 6.

Secundò fallit, quando grauatus non habet vnde ſoluat pretium, nu. 7.

Tertiò fallit, quando fuit prohibita alienatio, nu. 8.

Ratio affertur, nu. ſeq.

4 Agens ad reuocationem rei alienæ, probare debet ſcientiam, cum aliàs præſumatur ignorantia.

Ampliatur procedere, etiamſi ſolus alienans fuerit ignarus, ibidem.

Declaratur procedere in ſuo hærede; ſecus in extraneo, numero 5.

10 Alienationis expreſſa prohibitio impedit dominij trāſlationem, nu. 11.

Fallit in probibitione facta in contractu, quæ non impedit dominij translationem, nu. 11.

Q V Æ S T. C X I.

1 CErta eſt iuris concluſio, quod hæres ignorans fideicōmiſſum ſibi iniunctum, rem hæreditariam ipſi fideicommiſſo ſuppoſitam alienare poteſt bonę fidei emptori, & alienatio ſuſtinetur, *per text. in l. fin. §. fin. ff. de legat. 2. Dec. conſ. 236. num. 7. & 8. Ruyn. conſ. 66. per totum, & conſ. 109. ſub num. 21. lib. 2. Cacheran. in deciſ. Pedem. 73. Peregrin. de fideic. art. 40. nu. 30. & art. 45. num. 24.*
2 neque poteſt fideicommiſſarius agere aduerſus bonæ fidei emptorem fideicōmiſ-

ſaria

Digitized by Google

ſaria petitione: quia titulus bonæ fidei emptorem rei ſingularis excuſat: non enim contra titulo poſſidentem petitio hæreditatis vero hæredi datur pro re ſingulari, *l. ſed ſi lege, §. item ſi rem diſtraxit, ff. de petit. hæred.* vbi notatur per Glo. & Bart.

Non etiam rei vendicatione emptor conueniri poteſt, ſed fideicommiſſario contra venditorem ad pretium datur actio. *d. l. fin. §. fin. ff. de legat. 2. Paul. de Caſtro conſ. 301. in princ. lib. 2. Iaſ. in l. filiusfam. §. Diui* vbi *Ripa nu. 110. ff. de legat. 1.* de communi *Alex. conſil. 3. nu. 3. lib. 3. Dec. conſ. 236. nu. 7. Curt. iun. conſ. 88. num. 5. Ioan. Neuizan. conſ. 32. num. 9. Rolan. conſ. 21. in princip. lib. 1. Peregr. in tract. de fideicom. art. 45. nu. 23.* qui *nu.*
3 *ſeq.* rationem reddit: quoniam hæres per fideicommiſſum grauatus, ignorans ſibi grauamen fuiſſe iniunctũ, æquiparatur hæredi putatiuo bonæ fidei poſſeſſori, qui ſi bona fide rem hæreditariã bonæ fidei emptori alienauerit, verus hæres eam rẽ ab emptore vendicare nequit; ſed tantum recuperat à putatiuo hærede pretiũ, vt habetur *in d. l. ſed ſi lege, §. item ſi rem diſtraxit iuncto §. conſuluit, & §. quod autem.* Quod ſi procedit in vero hærede aduerſus putatiuum hæredem, fortius locum habebit in fideicommiſſario, *vt ibidem per Peregrin.*

4 Et propterea cautum eſt, quod agẽs ad reuocationem rei alienæ probare debet ſcientiam, cum aliàs præſumatur ignorantia; præſertim in hærede ſuccedente ab inteſtato; quod adeò verum eſt, vt dicta cõcluſio procedat, etiam ſi ſolus alienans fuerit ignarus; & hæc verior eſt per notata *per Aug. in l. fi. §. ſed quia nu. 1. in fi. verſ. & ideo, C. commun. de legat. & in l. Marcellus, §. res quæ nu. 21. ff. ad Trebell.* quem omnes ſequuntur *ſecundum Petram de fideicom. quæſt. 3. ſub num. 41. verſ. contrarium tamen*; & cenſuit *Rota in Romana donatione de Vrſinis 26. Martij 1590. coram Card. Seraphino, in impreſ. deciſ. 916.*

5 Quæ tamen declaratur habere locum in ſuo hærede, & alijs ab inteſtato venientibus: ſecus tamen in extraneo, in quo præſumitur ſcientia contentorum in teſtamento, cum non poſſit venire ad hæreditatem, niſi ſit conſcius ipſius teſtamenti. *Alexan. d. conſ. 3. num. 4. lib. 3. Opizo. in dicta l. filiusfam. §. Diui, num. 25. ff. de legat. 1.*

6 Primò fallit, vbi fideicommiſſum, non in teſtamento, ſed in codicillis ſeparatis fuiſſet conſtitutum, ſeu relictum: quo in caſu poteſt hæres habere notitiam teſtamenti, & non codicillorum: quia tunc iſte ignorare præſumitur, *ex Alex. d. conſ. 3. nu. 4.*

7 Secundò fallit, quando grauatus, qui alienauit rem fideicommiſſo ſubiectam, non habet vnde ſoluat pretium rei alienatæ: quoniam tali caſu fideicommiſſarius regreſſum habet aduerſus rem alienatam, & diſtractam, & illius poſſeſſorem. *Caſtr. conſ. 94. in princip. lib. 2. Alex. d. conſ. 3. num. 4. Rip. in d. l. filiusfamilias, §. Diui, nu. 49. Rolan. conſ. 81. nu. 16. lib. 2.*

8 Tertiò fallit, quando fuit prohibita alienatio: qua prohibitione ſtante alienatio facta ab ignorante non ſuſtinetur; & eo caſu fideicommiſſarius agere non tenetur ad pretium contra venditorem; ſed immediatè rem alienatam fideicommiſſo ſubiectam vẽdicare poteſt, *l. cum pater, § liberis, ff. de legat. 2. Alex. in dicta l. Marcellus, § res, quæ num. 4. ff. ad Trebell.* vbi etiam *Caſtrenſ. Rip. in d. l. filiusfam. §. Diui, num. 11. & 47. ff. de leg. 2. Curt. iun. conſ. 88. ſub nu. 6. verſ. præterea Rolan. d. conſ. 81. nu. 17. lib. 2. Rimin. iun. conſ. 371. num. 88. lib. 2. & conſ. 246. nu. 67. lib. 3. Petra,* qui de communi *de fi-*
9 *deicom. quæſt. 3. nu. 47.* & ratio eſt: quoniam alienatio eſt nulla, ſiue ab ignorante ignoranti fiat, ſiue ſcienter, & doloſè, *vt per Caſtren. in d. l. fin. §. fi. nu. 7. ff. de leg. 2.* qui licet dubitatiuè loquatur per dictionem fortè; hoc tamen firmat *in conſ. 247. ſub nu. 5. verſ. ſed & alia reſponſio. lib. 2. Ruyn. conſ. 23. nu. 13. lib. 5. Tiraq. de legib. connub. Glo. 7. num. 58. in fine Petr. de fideicom. quæſt. 6.*
10 *nu. 31.* ſeu magis, quia expreſſa prohibitio impedit dominij translationem, *d. l. filiusfamilias, §. Diui, l. peto §. fratre, l. cum pater, §. libertus, ff. de legat. 2. Bart. in l. quoties ab omnibus, C. de fideicom. Peregr. in tract. de fideic. art. 14. nu. 3. Card. Seraph. deciſ. 321. num. 13. & deciſ. 374. nu. 4. part. 1.*

11 Quod tamen non procederet in prohibitione facta in contractu; quæ licet valeat, & efficax ſit; non tamen impedit dominij translationem, ſed re alienata contra prædictam prohibitionem, ſtipulator agit ad pœnam conuentam; vel ad id, quod intereſt, vel ad rem à promiſſore condicit, & loco rei alienatæ æſtimationem conſequitur, *l. ſi ita quis, §. ea lege, ff. de verb. oblig. & l. ea lege, C. de condi. ob cauſ.* vbi Glo. Bar. & Doct. & ideò alienatio quoad emptorem vires ſuas habet. *Bart. in d. §. Diui in 4. quæſt.* & ibi latè *Iaſ. nu. 85. & Ripa nu. 85. Brun. conſ. 62. col. 1. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 61. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 45. in princ.*

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius hæres alienantis, an, & quando poſſit alienata reuocare, & euincere.

Et quid dicendum in eo, qui alienationi cõſenſit, vtrum ſibi præiudicet ſaltem in pretio.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius hæres alienantis, non poteſt alienata reuocare, ſeu euincere.*

Et dicitur veriſſima ſententia, nu. 2.

Primò ampliatur procedere quoque in hærede hæredis, numero 3.

Contrarium nu. 4.

Secundo ampliatur, vt licitum ſit conuento, vel à principio repellere agentem, vel de euictione agere, numero 5.

Primò limitatur vt non procedat, ſi veriſimilis mens defuncti ſtet in contrarium, nu. 6.

Secundò limitatur, quando res alienata erat alienari prohibita, nu. 9.

Sed contra habetur, nu. 10.

Primò ampliatur, etiamſi facta ſit alienatio ex cauſa debiti contracti, occaſione delicti, nu. 11.

Secundò ampliatur dicta limitatio, quando alienatio facta eſſet per viam legati, nu. 13.

Tertiò limitatur, quando hæres cepit hæreditatem, cum beneficio legis, & inuentarij, nu. 14.

Amplia-

Ampliatur, vt nec liceat hæredi vendicare rem, & ſoluere æſtimationem, nu. 21.
Contrarium, nu. 22.
Sed author tenet ampliationem, tamquam magis receptam, nu. 23.
Quartò limitatur, quando alienatio præſumeretur in fraudem facta ipſius hæredis ex propria perſona vocati, nu. 24.
Quintò limitatur, quando fuit dictum, quod alienatio facta intelligatur abſque aliorum præiudicio, nu. 26.
Sextò limitatur, quando quis non eſt hæres vniuerſalis: ſed tantum pro quota, nu. 27.
Et de ratione, nu. ſeq.
Ampliatur dicta limitatio, etiam quod defunctus de euictione promiſiſſet, nu. 29.
Refertur cautela Suarez ſuper præmiſſa limitatione, numero 30.
Cui contradicit Menoch. vt nu. 31.
At author tenet Roderici ſententiam, nu. 32.
Septimò limitatur, ſi venditioni ſolum conſenſit defunctus, nu. 33.
Et de ratione, nu. ſeq.
Declaratur, quando fuit ſimplex cõſenſus approbatorius, vel confirmatorius contractus alterius geſti: ſecus, quando defunctus præſtitit conſenſum obligatorium, numero 35.
Ampliatur procedere, etiamſi ſimpliciter promiſerit, nu. 36.
Et de ratione, ibidem.
Subdeclaratur dicta declaratio, vt talis conſequi poſſit pretium à grauato alienante, nu. 39.
Contrarium, nu. 40.
Primò limitatur dicta ſubdeclaratio, quando fuiſſet renunciatum fideicommiſſo, nu. 41.
Secundò limitatur, quando conſenſus fuiſſet reciprocè præſtitus, nu. 42.
Tertiò limitatur, quando fideicommiſſarius beneficiatus præſtatione annua ex re hæreditaria conſentit, quod illa res alienetur, nu. 43.
Quartò limitatur, quando ſponte quis alienationi conſenſit, nu. 44.
Secus vero, quando neceſſariò hæres conſentit, nu. 45.

7 Dictiones, de, &, ex, denotant cauſam materialem immediatam.

8 Fideiuſſor venditoris aſſiſtit venditioni, & non vendit, nec promittit manutenere; nec contrauenire; ſed ſolum promittit de euictione; quæ promiſſio locum habet re tantum euicta.

15 Hæres cum beneficio inuentarij, tenetur habere ratum factum defuncti, quatenus vires hæreditariæ ferunt.

16 Inuentarium non prodeſt hæredibus in rebus hæreditarijs.

17 Inuentarium non impedit confuſionem actionum, quatenus ſuppetunt vires hæreditariæ.

19 Hæres cum beneficio inuentarij non poteſt vendicare bona ab auctore alienata, ſi tantum remaneat in hæreditate deductis oneribus.
Fallit, vt nu. 20.

25 Fraus præſumitur ex magno exceſſu in legando, & alienando.

28 Hæres pro parte, pro qua eſt hæres, repræſentat perſonam defuncti; & quoad alias, dicitur extraneus.

34 Conſentiens, ſeu renuncians cenſetur conſentire, ſeu renunciare iuri in eius fauorem introducto, non autem iuri ſpectanti ſuo hæredi ex propria perſona.

37 Promittens non facere, vel non contrauenire, intelligitur quoque promiſiſſe pro ſuis hæredibus.

38 Conſenſus, an debeat eſſe expreſſus, vel tacitus remiſſiuè.

46 Fideicommiſſarius ſi poſſideat, & permittat rem alienari, datur ei actio ad pretium.

47 Pretij repetitio conceditur pro quantitate pretij ſoluti, & non pro æſtimatione quanti nunc res valet.

QVÆST. CXII.

DVbitatio oritur ex præmiſſis, nunquid fideicommiſſarius hæres alienantis vendicare poſſit alienata per defunctum, & eadem euincere manibus emptoris.

Et quid dicendum in eo, qui alienationi conſenſit.

1 Quoad primam propoſitam dubitationem, cõcluſiuè agendo, communis & recepta concluſio eſt, non poſſe euincere, quæ probatur *in l. vnum ex familia, §. ſed ſi vno, & §. ſeq. ff. de leg. 2. l. filiusfam. §. cum pater. ff. de legat. 1. vbi Glo. in ver. exhæredatos, & ibi Bart. Ang. Imol. Paul. de Caſtro*, & alij communiter. *Alex. in l. ſi patronus, col. penult, ver. ſi feminas, ff. ad Trebell, Pinell. in l. 1. part. 3. nu. 81. C. de bon. mater. Roman. conſil. 18. ad finem*, & ibi addent. *& conſ. 457. col. 2. Fulgoſ. conſ. 67. nu. 3. & per tot. Paul. de Caſtro conſ. 17. col. 3. in fine lib. 2. Alex. conſ. 123. nu. 8. lib. 1. & conſ. 170. nu. 7. lib. 5. Dec. conſ. 38. nu. 50. & conſ. 543. n. 3. Ruyn. conſ. 1. nu. 17. & conſ. 7. nu. 37. lib. 1. Bero. conſ. 129. nu. 5. lib. 2. Crauett. conſ. 131. nu. 6. Alba. conſ. 29. num. 17. & conſil. 73. nu. 1. Rol. conſ. 71. nu. 35. lib. 2. & conſ. 34. nu. 32. lib. 4.* de magis communi *Cephal. conſ. 392. & conſil. ſequenti num. 64. Decian. conſ. 55. num. 87.* vbi teſtatur de communi, *& conſil. 121. nu. 28. & ſeqq. lib. 3. Gabriel. conſ. 125. lib. 1. Menoch. conſ. 81. nu. 10. conſ. 87. nu. 99. & infra Surd. conſ. 73. nu. 34. lib. 1. & conſ. 559. num. 6. lib. 4. latè Alexan. Rauden. conſ. 38. & ſeqq. plur. lib. 2. Marzar. in fideicom. quæſt. 46. Simon de Præt. de interpr. vlt. volunt. fol. 513. num. 58. & ſeq.* vbi loquitur etiam, quando res fuit alienari prohibita, de communi etiam teſtatur *Petra de fideicom. quæſt. 14. nu. 315. & ſeqq. & nu. 323. & infra Peregr. de fideicom. art 33. Ioſeph Ludou. in deciſ. Lucen. 64. nu. 25. Rota Romana in nouiſs. deciſ. 110. num. 32. verſ. nam Bart. Rota Bonon. per Barz. deciſ. 42. & deciſ. 64.* vbi latè reſpondet contrarijs.

2 Et hæc eſt veriſſima ſententia: quicquid in contrarium aſſeruerit *Saluſt. inter conſilia Pauli de Caſtro conſil. 196. viſis dubijs*, cui ſubſcripſit *Abb. Cuman. conſil. 33. Alex. conſ 84. num. 7. in fin. lib. 1. Iaſ. conſ. 56. lib. 3. Tinell. in l. 1. part. 3. ſub nu. 82. verſ. inſertur vndecimo, C. de bon. matern. Peregr. conſ. 19. nu. 13. lib. 4.* qui cæteros adducit.

3 Primò ampliatur dicta opinio, etiam in hærede hæredis, qui non poterit contrauenire, nec reuocare fideicommiſſi bona alienata, *ſic Alexan. conſil. 120. col. fin. lib. 5. Curt. ſen. conſ. 82. nu. 15. Curt. iun. conſ. 171. nu. 8.*

Pariſ.

Pariſ.conſil.16.num.38.lib.1. Socin.iun.conſil.108.nu.41.lib.2.Rolan.conſ.71.nu.14.lib.4. Cæphal.conſ.393.num.78. Gabr.de reg.iur. concluſ. 11.num. 7. Simon de Præt.de interpr.vltim.volunt.fol.513.num.59.Boer.deciſ.231.numero ſecundo. Peregrin. dicto art. 33.nu.15. Barz. dicta deciſ. 64. num. 50. vbi de communi ſententia.

4 Contrarium,& quidem malè ſenſerunt *Tiraquell.in tract.le mort ſaiſit,part.2.declar.5.nu.5. Hippol.Rimin.conſ.23.nu.278.* qui alios refert.

5 Secundò ampliatur d. concluſio vt adeò vera ſit, quod liberum ſit conuento vel à principio repellere agentem, vel contra illum de euictione agere. *Roman. conſ.18.* in fine *Alexan.conſ.3. & conſ.37.* in fine *lib.5. Dec.conſ.547.num.3. & ſeq. Rub. Alexan.conſil.42.in fin. & conſil. 163* in fine. *Cæphal. conſil. 392.* in primo fundamento, *& dicto conſil.393.num. 57. Marzar. de fideicom.d.quæſt.46.*

6 Primò limitatur vt non procedat, ſi veriſimilis voluntas defuncti fuit, quod hæres faciat contrauentionem ab ipſo defuncto præſuppoſitam; vel etiam expreſsè permittit; vt, quando teſtator expreſſit in teſtamento, velle legata à ſe facta ſolui de bonis, vel ex bonis ſuis; nam tunc permittere videtur, quod hæres omittat legata ſoluere, quatenùs vires hæreditatis non ſuppetant; ita quod valeat, etiam omiſſo inuentario, retinere bona, quæ non erant teſtatoris; ex quo per dicta verba tacitè permittere videtur, quod hæres contraueniat reſpectu bonorum, quæ libera non erant teſtatoris, ita poſt Bald.relatum *in l.vnica, C.de his, quæ pen.nomin. Roman.in rubr. de acquir. hæred. ſub num.8. Corne.conſil.127. quamuis ſub num.5.lib.3. Mari.Anguiſciol.conſ.111.num.3.* & alij adducti per *Phanuc. de inuent.par.7.nu.51.& 52.*

7 Ratio eſt, quia dictiones, de, &, ex, denotant cauſam materialem immediatam, vbi referuntur ad bona; ita quod legatarius prætendere non poſſit, niſi quatenus extet in bonis ipſius teſtatoris. *Bal.in l.ſi plures ſub nu.33.in fine, C.de condi.inſert. & in l.non dubium, num.2. & ibidem Iaſ.nu.24.C.de legi.in l.peremptorias, nu.37. C. ſentent. reſcind. non poſs.in l.ex hoc iure, num.14.ff. de inſtit.& iur.& conſ.321. teſtamento cauetur lib.1. & conſ.367.quidam tres lib.1.*

8 Aliud exemplum affert *Decian.conſ.171.num.33.ex tex.l.fin. C.de euict.* videlicet in hærede fideicommiſſarij: quia ſi fideiuſſor venditoris aſſiſtit tantum venditioni, non vendit, & non promittit manutenere, & non contrauenire, ſed ſolum promittit de euictione, quæ promiſſio locum non habet, niſi poſtquam res euicta ſit, citat *Dec.conſ.445.ſub nu.55.verſ ſi vero ſit hæres;* adducit cęteros *Rauden.conſ.38.ſub nu.31.& 32.lib.2.* qui alia proſequitur exempla.

9 Secundò limitatur, quando res alienata erat alienari prohibita, quo in caſu hæres alienationi contrauenire poteſt. *Bald.de Caſtro in l.filiusfamilias, §.Diui, ff.de legat.1.Cuman.conſil.33. Hieron. Grat.conſil. 91.lib.1. Ruyn.conſil.220.lib.1.Dec.conſil.185.num.7.Natt.conſil.470.num.13.16. & 17.lib.3. Cęphal.conſil.193.nu.12.lib.2.& conſ.617.num.183.lib.5. Crauet.conſ.200. Annus habens, ſub nu.5.Magon.in deciſ.Florent.57.num.82.Hond.conſ.14.nu.33.lib.1. Oſaſch.deciſ.180.* in prima limitat. vbi loquitur in materia feudali. *Pedroc.conſil.39.nu.4. Viu.deciſ.56.nu.12. Bertraud.in l.hac edictali, §.ſi vero plus, nu.6.C.de ſecund. nupt. Rota deciſ.110.nu.1.part.2 in nouiſs. Marzar.de fideicom.d.quaſt.46.verſ.poſtremò.Grammat.deciſ.93. Rauden.dicto conſil.38.nu.39.& ſeqq.Barz.deciſ.64.nu.18.& 57. Becc.conſ.72.nu.17.*

10 Contrarium, quod ſcilicet nec res alienari prohibita, ſi fuerit alienata, ab hærede vendicari poſſit, voluit *Peregr.de fideicom.art.33.num.1. & ſeqq.* vbi teſtatur de magis communi. *Ferdinand. Loaz. in d. §. Diui ſub nu.191.* & ibidem *Rip.nu.58. Paul.de Caſtro conſ.247.ſub.nu.1.lib.1.Curt.ſen.conſ.63.col.pen.Socin.ſen.conſil.43.col. pen.lib.3. Dec. conſil.39.num.5. Pinell. de bonis mater.par.3.nu.81. Molin.de primog. Hiſpan.lib.cap.1.nu.16.& ſeqq.Franch.deciſ.83.num.2.deciſ.153.num.17.& deciſ.355.num.7.* latè *Decian. conſ.55.in vltimo dubio lib.3.& Menoch.conſ.1196.nu.8.& ſeqq.lib.12.* vbi dubitat de opinione *Rota in d.deciſ.110.* quibus reſpondet *Rauden.d.conſ.38.nu.42.46.& ſeqq.*

11 Retēta limitatione, eam amplia vt procedat, etiam ſi facta ſit alienatio ex cauſa debiti contracti occaſione delicti; *vt per Alex. conſ.23.col.vlt.lib.1.& Rip.in d.l.filius familias, §.Diui nu.58.*

12 Secundò ampliatur, vt etiam hæres poſſit contrauenire, quando defunctus fecit per errorem. *Bart.in l.poſt mortem.de adopt. Menoch.conſ.346.nu.23.lib.4. Rand. d.conſ.38.ſub nu.42.in fine.*

13 Sublimitatur dicta limitatio, vt locum ſibi non tribuat, quando alienatio facta eſſet per viam legati, quia tunc hæres minimè cōtrauenire poſſet, *ſecundum Ruyn. conſ.112.nu.13.& 14.lib.4.* quem probauit *Rota dicta deciſ.110.num. 24.& ſeq.part.2. vbi num.34. verſic. quantum verò,* inquit Abb.& Menoch idem tenuiſſe.

14 Tertiò limitatur non habere locum, quando hæres cępit hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij, quia tenetur ſolum ſtare alienationi pro ea quantitate tamen, quæ peruenit ad eius manus; & ſic iuxta vires ipſius hæreditatis. *Bal.in l.fin.§.in computatione, nu.12.* & ibi *Corn.num.23.& Iaſ.num.10.C.de iure deliber. & in l.cum à matre num. 10.* vbi ſcribentes communiter. *C.de rei vendic.Dec.in l.debitori, nu.20.C.de pact. & in l.ex qua perſona, & ibi Cagnol. in fine, ff. de regul. iur. Paul.de Caſtro conſil.263.circa primum, num.3.& conſil.370 lib.2.Roman.conſil.18. Alexan. conſil.60.col.2.lib.3. Grat. dicto conſil.91.num.37.& ſeq.lib.1. Pariſ. conſil.33.nu.98.& ſeqq.lib.1.Gozadin.conſil.25.nu.21. Natta conſil. 214. num.3. Crauett.conſil.225.num. 12. Pinell.de bon.mater.par.3.num.81. Bart.Imol.conſ.40. in fine.Cęphal.conſil.292.num.36. Burſat.conſil.4.num.31.lib.1.Menoch.conſil.89.num.25.& conſil.125.nu.6. & ſeq.lib.2. Ant.Gabr. de regul.iur.concluſ.11.num.9. Honded.conſ.3.nu.53.lib.1.Ioſeph Ludouic.in deciſ. Lucen.64.num.28. & ſeqq. Put.deciſ.264. Boer.deciſ.23.nu.19.Oſaſc.deciſ.178.Præt.de interpr.vlt.vol.fol.513.num.58.& ſequentibus Peregrin. de fideicom. art.33. numero 13.*

15 Hæres enim cum beneficio legis, & inuentarij, tenetur ratum habere factum defuncti, quatenus vires hæreditariæ ferunt *Alexan. conſ.19.in fine lib.6. Menoch. conſ.89.nu.14.verſ.reſpondetur ſecundò.Gabr.conſ.125.nu.12.lib.2.Hond.conſil.3.num.53.lib.1. Rota deciſ.61.num.4 par.2.in recentior. & deciſ.256.nu.5.* vbi ſupra; quo loci propterea fuit dictum, inuentarium non prodeſſe hæredibus in rebus hæreditarijs, idem cenſuit *eadem*

dem Rota in Romana damnorum.3. Martij 1617. coram
bon.mem. Andrea. vbi dixit quod inuentarium non li-
berabat hæredem à præſtando factum defuncti, qua-
tenus vires hæreditariæ ſuppeterẽt; & ſimiliter fuit di-
ctum *in Tiburtina Caſtri Vinarij 16. Februarij 1596.*
17 *coram Card. Pamphilio;* quod inuentarium non impe-
diebat confuſionem actionum, quatenus ſuppetunt vi-
res hæreditariæ, ad effectum, quod hæres cenſeretur ſi-
18 bi ſoluiſſe. Erratio eſt, quia beneficium inuentarij nõ
fuit inuentum, niſi vt præſeruaret hæredem à damno,
non autem vt ex eo aliquid lucraretur. *Surd.decis.226.*
nu.4. Rota coram Sanctiſſimo Ludouiſio deciſ.418. nu.7.
eadem Rota deciſ.270. part.4.in nouiſs.iterum Surd. de-
19 *ciſ.30.num.13.& 14.& 22.*& ideò hæres cum benefi-
cio legis & inuentarij non poteſt vendicare bona ab
authore alienata, & ſibi debita, ſi deductis oneribus
tantum remaneat in hæreditate, quantum capit valor
rei alienatæ, vt habetur ex præallegatis; & præſertim
20 *ex Surd.deciſ.73.num.34.* niſi forte in re alienata con-
ſiderari poſſit aliqua particularis affectio: puta, ſi eſſet
res antiqua ſuorum maiorum: quia tunc liceret hære-
di rem vendicare, *ad tradita per Alberic. in l.final. §.in*
computatione, num.20.verſ.ſi autem emptori. C.de iure
deliber. Gabr.dicto conſil.125. ſub num. 12. Rota in Ro-
mana de Theodolis 10. Decembris 1593. coram Cardi-
nali Blanchetto: quam tamen ſententiam Alberic. vbi
ſupra noluit firmare Rota; ſed reliquit in ſuſpenſo *in*
Romana, ſeu Tiburtina S. Angeli fideicommiſſi de Vrſi-
nis 26. Nouembris 1616. coram bon.mem. Andrea. ſu-
per quo videas plura penès *Roſental de feud.c.9. mem-*
br.2.concl.ſ.72.nu.8.& in Gloſ ſub litera F.
11 Intellige adeò verum eſſe, videlicet hæredem teneri,
factum defuncti ſeruare, vt nec poſſit vendicare rem,
& ſoluere æſtimationem eius cum intereſſe. *Glo.in d.l.*
fin.§.in computatione, & ibi Bart. & alij, *C. de iure deli-*
ber.& in l.cum à matre, vbi etiam Bald. & Paul.de Ca-
ſtro, C.de rei vendic. Dec. in dicta l.debitori, nu.20. C.de
pact. Fulgoſ.conſil.73. Paul.de Caſtr. conſil.263.num.3.
& conſ.370 lib.2. Alexan.conſ.60. col.2.lib.2. Gozad.
conſil.25.num.21. Tariſ.conſ.33.num.98.lib.3. Soc.iun.
conſil.157.in fine, lib.2. Natt.conſ.214.num.3. Crauett.
conſ.225.num.12. Put.deciſ. 264. Marzar.de fideicom.
quæſt.46. verſ. aduertendum. Petra de fideicom. quæſt.
14.num.321. verſ.ſextus caſus. Gabr.conſ.125.num.11.
& ſeqq. lib. 1. vbi teſtatur de communi. *Honded. con-*
ſil.3.num.53.lib.1. Ioſeph. Ludouic.in d.deciſ.Lucen.64.
numero 31.
22 Contrarium, quod ſcilicet hæres valeat rem vendi-
care, & ſoluere æſtimationẽ emptori cum intereſſe, vo-
luerunt. *Alex.conſ.19.n.50.lib.5. Dec.conſ 85.nu.6.&*
conſ.445.num.56. Tariſ.conſil.10.num.6.lib.1. & con-
ſil.63.num.62.lib.3. Socin.iun.conſil.112. in fine lib 2.
Alber.Brun.conſ.17.num.76. Menoch.conſ.89.lib.1. &
conſ.599.num.7.lib.6. Grammat.deciſ. 93. Oſaſch.deciſ.
178 col.3. Curt. iun.de feud.ex quib. cauſ. feud. amitt.
quæſt. 3. in fine, qui ait feudiſtas ita communiter te-
nere.
23 Sed tu non recedas à dicta declaratione tamquam
magis recepta, & veriori, quæ intelligẽda eſt; dummo-
do damnum aliquod propterea hæredi non cõtingat:
ſecus, ſi damnum aliquod reſultaret, vt quia res eſſet
maiorum ſuorum, vel quid honoris, & munificẽtiæ an-
nexum haberet; vel etiam quia hæreditaria bona non

æquiualeant valori totius rei alienatæ, & ſic pretioſior
res fuerit alienata, quia tunc procedit contrarium
ſuperius relatum, *vt per Gabr.dicto conſil.125.num.12.*
libro primo.
24 Quartò limitatur, quando alienatio præſumeretur
in fraudem facta ipſius hęredis ex propria perſona vo-
cati: tunc enim ex propria perſona permittitur ei con-
trauenire *ex notat.per Bal.in l.1. ſub nu.8.C. ſi in frau-*
dem patron. alien. vbi etiam Alberic. notat ſub num.2.
verſ.aut alienauit omnia bona: & ibidem Salycet.num.2.
idem Bal.conſ.215.proponitur, quod inueſtituræ, ſub nu.
1.in fine, verſ tertio reſpondetur lib.2. Natta dicto conſil.
470.num.16.& 17. Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.9.
nu.58. Non.conſ.2.in fine. Grammat.d.deciſ.93.ſub n.9.
Simon de Præt.conſ.45.num.15. Ferrett.conſ.134.num.
14.lib.1.& conſ.396.nu.15.lib.2. Menoch. conſil.346.
num. 22.lib 4. Viu.deciſ.56 ſub num.2. in 2. limitat. &
25 fraus præſumitur in propoſito ex magno exceſſu in le-
gando, vel in alienando, *l.omnes, §.1.quæ in fraud. cre-*
*dit.*per quem tex.ita præſupponunt omnes ſuperius al-
legati, *Oſaſch.d deciſ.180.num.7. Corne.conſ.140. leuiſ-*
ſima, nu.10.11.& 12.lib.2. Rauden.d.conſ.38.num.43.
& 44.lib.2.
26 Quintò limitatur, quando fuit dictum quod alie-
natio facta intelligatur ſine præiudicio, & ſic ius tan-
tum ſuum alienaſſe conſtat. *Vuelebec.conſ.15.num.19.*
& 21.lib.2. Bero.conſ.110.nu.12.lib.2. Ioſeph. Ludoui.
concl.16.illat.89. verſ.nono limitatur. Rauden. d. conſil.
38.ſub nu.45 ad med.
27 Sextò limitatur, quando quis non eſt hæres vniuer-
ſalis, ſed tantum pro quota, quia pro ea quota, pro qua
eſt hæres, reuocare non poterit alienata, & ſi illa quota
ſit minoris valoris & æſtimationis, pro reliqua parte
contrauenire poterit etiam non confecto inuentario:
quamuis quota relicta excedat valorem bonorum alie-
natorum, *l.cum à matre,* vbi Glo Bart. Bald. Angel. &
Salycet. & communiter omnes. *C.de rei vendic. Bald.in*
l.fin. §.in computatione, num.14. & ibi *Corne. num.22.*
C.de iure deliberan. Iaſ.in l.ſi ita quis, §.ea lege, num.6.
ff.de verb.oblig. Socin.ſen.in l.frater à fratre num.19.ff.
de condit.indebi. & ibidem Cagnol.nu.119. Corne. conſ.
301.ſub num.15.verſ.ideo pro alia dimidia libro primo
Crauett.conſ.13.num.7. Boer.quæſt.23.nu. 11. Menoch.
conſ.125.in ſecundo caſu, & conſ.1204.num.12.lib.13.
Peregrin.conſ.19.num.15.lib.4. Rauden.dicto conſil.38.
28 *num.57.& infra lib.2.*vbi rationem adducit: quia pro
ea parte, pro qua eſt hæres, repręſentat perſonam de-
functi, & quoad alias dicitur extraneus. *Tiraq. de re-*
tract.conſanguin.§ 32. Glo.1. num. 50. qui plures alle-
gat, *& Menoch.d.conſ.1204. num.14.* & hæc eſt verior
ſententia: quicquid in contrarium aſſeruerint *Burſat.*
conſ.3.num.34.lib.1. & Ludouic.d.concluſ.16.illat. 82.
verſ.& in tantum, & in verſ primò limitatur.
29 Ampliatur dicta limitatio vt locum habeat, etiam
quod defunctus de euictione promiſerit, ac defendere,
& manutenere alienationem; ita ex *Soc. Ruyn. & alijs*
Menoch.d.conſ 1204.ſub nu.14 lib.13.
30 In re tamen hac *Roderic. Suarez in l.quoniam in prio-*
ribus ampliat.7.nu.8. C.de inoffic.teſtament. tradit cau-
telam, dicens emptorem ad euitandam exceptionem,
quod hæres ſit pro parte tantum hæres, atque ideò nõ
teneatur, niſi pro ea rata, pro qua hæres eſt, opponere
debere, non ſolum de *l.vendicantem, ff.de euict.* in qua

dicitur, quod quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio, & de l.cum à matre, ff.de rei vendicat. qua traditur, hæredem contrauenire nō poſſe facto defuncti; ſed etiam inquit, intentare contra eum hypothecariam, & petere, vt tibi reſtituat omnia bona paterna, quæ ipſe poſſidet, & tibi erant hypothecata pro euictione, vt illa habeas iure pignoris, pro omni eo, ad quod pater tuus iure euictionis erat obligatus; aut in totum ipſe ſoluat omne id, quod defunctus ex contractu erat obligatus: nam adhuc hæres iſte vendicans rem ſuam erit obligatus, non inſpecta quota, ſeu portione hæreditaria, ad text. in l. 1. & 2. C. ſi vnus ex pluribus hæredibus, & l.1. C.de hæred.act. nec iſto caſu addit Roder. iſte hæres hypothecaria cōuentus poteſt opponere de excuſſione facienda contra alios cohæredes; iſte eſt: ait Rodericus: famoſus caſus, ſecundum vnam lecturam Glo.in l.mulier.ff.qui potior. in pign.habeant. quam Bart.ſummè extollit, & ſubiungit, hoc eſſe menti tenendum: quia multoties practicauit in diuerſis cauſis, & ſibi attulit honorem, & pecuniam.

31 Cui traditioni Roderic. licèt Menoch. d. conſ. 1204. ſub num.14 & ſeqq contradicat, ea ratione: quoniam hypotheca eſt acceſſoria ad contractum, & ſecundum illum regulari debet; & idcircò, ſicut hæres non tenetur ſeruare contractum, niſi pro parte, pro qua eſt hæres; ita quoque non teneatur ratione hypothecæ vltra portionem hæreditariam.

32 Roderici tamen ſententia tenenda eſt, ne emptor, qui credidit fidei venditoris, litibus inuoluatur, & deceptus remaneat.

33 Septimò limitatur, ſi ſolum conſenſit venditioni defunctus: quo in caſu hæres ex propria perſona contrauenire poterit; Ita ex Surd. conſ.15.num. 30. & conſil. 105.nu.39.& 40. Rauden.d.conſ.38.ſub nu.45. Peregr. de fideicom.art.52.nu.91.& 94.

34 Ratio eſt, quia conſentiens, ſeu renuncians cenſetur conſentire, ſeu renunciare iuri in eius fauorem introducto, non autem iuri ſpectanti ſuo hæredi ex perſona propria Gloſ.in l.iubemus, §.ſcientes.in ver.renunciant. C.de ſacroſ.eccleſ. Ruyn.conſil.38.nu.10.lib.1. & conſil. 138.nu.10.lib.2. Natt.conſ.470.nu.12.& ſeqq. Decia. conſ.33.nu.109.lib.1. Alba conſ.74.nu.2. Gabr. d.conſil.125.nu.1.lib.1.

35 Præmiſſa tamen limitatio declaranda eſt, vt proce-
dar, quando affuit ſimplex conſenſus approbatorius,
vel confirmatorius contractus ab alio geſti de re fidei-
commiſſo, vel emphyteuſi ſubiecta: ſecus vero quan-
do defunctus præſtitiſſet cōſenſum obligatorium cum
promiſſione de non contraueniendo, pro ſe filijs, &
hæredibus: quia tunc hæres non poſſet contrauenire
etiam ex perſona propria. Bal.in l. qui ſe patris, nu.11.
& 12.C.vnde liber. Ruyn.conſil.7.num.38.lib.1. vbi ſic
36 quoque voluit, etiamſi ſimpliciter promiſiſſet: quo-
niam & pro hæredibus promiſiſſe intelligeretur Bart.
in l.ſi ſic, ff de verbor.obligat. Alexan.in l.ſtipulatio iſta
in princip.ff.eod.Gabr.dicto conſil.125.num.13.& ratio
37 eſt, quia promittens non facere, vel non contrauenire,
intelligitur quoque promiſiſſe pro ſuis hæredibus, ſe-
cundum Bart.in d.l.ſi ſic, col.3. Peregr. de fideicom.art.
52.ſub nu.97.& conſ.101.nu.2.& 3 lib.1.

38 An autem conſenſus iſte debeat eſſe expreſſus, vel etiam tacitus ex præſentia, adeas Petram de fideicom. quæſt.8.nu.534.& quæſt.14.num.9.& ſeqq. Peregrin. in ſimili ſuo tract.art.40.num.67.in fine, & artic.44. nu.34.& art.52.nu.45. Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.116.& lib.6.præſumpt.38.

39 Subdeclaratur præmiſſa declaratio, vt quamuis cōſentiens rem vendicare non valeat: ex conſenſu tamen ſibi præiudicatum non erit, quin conſequi poſſit pretium à grauato alienante, abſque eo quod obijci poſſit per huiuſmodi conſenſum fideicommiſſo fuiſſe renunciatum. Bart.in l.mater tua, & ibi Bald. Fulgoſ. & Caſtr. C.de rei vendicat.idem Bart.in l.qui Romæ, §.duo fratres, & ibidem Alex.nu. 58. Iaſ.num.113. Rip.num. 84.in ſecunda limitatione, & Alciat.nu.31.ff.de verbor. obligat. Bart.in l.quæ dotis, ff.ſoluto matr. & in l.ſi fundum per fideicommiſſum, vbi etiam Bal. & Angel.ff.de legat.1. Corne.conſ.34.col.2. & conſ.329.num.12.lib.1. Cort.iun.conſ.24.nu.7. Alba dicto conſ.74.in fine. Iacob. Berret.conſ.94.num.1. Tract.de interpret.vlt.volunt.fol. 345.nu.7.in fine, vbi de communi teſtatur, & fol.556. num.163. Gabr.dicto conſ.125.nu.18. Menoch.conſ.58. num.20.lib.1.& conſ.1051.num.19.lib.11. qui pariter de communi fidem facit. Surd. conſil. 70. per tot.lib.1. Peregr.de fideicom.art.40.num.76.& ſeqq. vbi dicit ſic obtinuiſſe.

40 Contrariam ſententiam, licet non benè ſequuti ſunt Gl.in d.l.ſi fundum per fideicommiſſum, & ibi Iaſ.nu.18. poſt Caſt.& alios adductos, dicens communem Alex. in d.l.quæ dotis, num.24.ff.ſolut.matr. Curt.iun.conſil.4. num. 22. Menoch. conſil.87.num. 53. lib.1. & de præſumpt.lib.3.præſumpt.116. num. 2. & præſumpt.117. numero 2.

41 Primò limitatur ſubdeclaratio prędicta, quando renunciatum fuiſſet fideicommiſſo: quia & in pretio cēſeretur præiudicatum. Ruyn.conſ. 152.col.penult.verſ. & magis hoc procedit, lib.2. Curt. iun.conſ.4.num.22. Aym.conſil. 227. in fine, Menoch. conſil. 87. num. 52. libro primo.

42 Secundò limitatur, vbi conſenſus reciprocè fuiſſet præſtitus; vt quia fideicommiſſum eſſet reciprocum, & ſubſtituti in alienatione mutuum conſenſum præſtitiſſent Gabr.d.conſ.125.nu.18.lib.1.

43 Tertiò limitatur, quando fideicommiſſarius beneficiatus præſtatione annua ex re hæreditaria conſentit quod illa res alienetur: quia ſibi præiudicat in pretio l. codicillis, §.inſulam, ff. de legat. 2. iuxta vnum intellectum Bar.in d.l.ſi fundum. Pereg.de fideic.art.40.n.74.

44 Quartò limitatur, quando ſpontè quis alienationi cōſenſit. Iaſ.in d.l.ſi fundum, nu.18.ff.de leg.1. de communi teſtatur Menoch.conſ.87.nu.54.lib.1.

45 At quando alienatio facta eſſet ex cauſa neceſſaria ab hærede, vel neceſſariò fideicommiſſarius alienationi conſenſiſſet, ſibi in pretio non eſſet præiudicatum, d.l ſi fundum per fideicommiſſum, & ibi Bald. Angel. Imola Paul.de Caſtro. Cuman. Iaſ.nu.18. & cęteri communiter.ff.de legat.1. Menoch.d.præſumpt.117.num.2. & 3.lib.3.& conſ 87.nu.54.lib.1.

46 Prout & ſi fideicommiſſarius poſſediſſet, & permiſerit rem alienari: quo etiam caſu daretur actio ad pretium. Peregr. de fideicom.art.40.num.80.poſt Iacob.de Aren. Bart. Bal. Cuman.& Caſtren.

47 Pretij autē repetitio conceditur pro quantitate pretij ſoluti; & non pro ęſtimatione, quanti res de præſenti valet, per tex.in l.huiuſmodi, §.qui ſeruum, ff.de leg.1.

Socin.

Digitized by Google

Socin ſen.conſil.16.colum.vlt.lib.3. Berrett.d.conſil.94. num.2. Peregrin.d.art.40.num.83. Intrigl. de ſubſtit. cent.3.quæſt.73.73.nu.142.

ARGVMENTVM.

Venditioni conſentiens, quando de euictione teneatur; & ex quibus arguatur conſenſus.

Vendens rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam qualiter obligetur, ſi emptor ante conditionis euentum moleſtetur.

Actio ex empto contra quos, & pro quibus committatur.

SVMMARIVM.

1 *De euictione tenentur, qui vendiderunt, non qui conſenſum præſtiterunt.*

Fallit, ſi ſpecialiter fuit facta obligatio, nu.2.

3 *Præſens venditioni, & non diſſentiens, vendidiſſe cenſetur, ac de euictione tenetur, ſi pretium accipiat, & numero 17.*

4 *Venditioni conſentiens, & promittens pro ſe & hæredibus, non cenſetur obligaſſe filium, quominus ille poſſit ex perſona propria contrauenire, ſi fuerit vocatus.*

Et de ratione ibidem.

Contrarium nu.5.

6 *Conſentiens venditioni ſibi præiudicat, quando conſenſus fuit expreſſus, ſecus ſi tacitus.*

Sed contra, plures tenuerunt nu.7.

Et de ratione nu.ſeq.

Primò declaratur, quando vltra non contradictionem accederet aliquis actus, ex quo conſenſus reſultaret, n.9.

Secundò declaratur, ſi præſens & tacens non potuiſſet alienationem impedire, nu.10.

Tertiò declaratur, quando quis tempore conſenſus hypothecam, vel aliud ius habet: quia conſentiendo videtur illi tantum renunciare, nu.11.

8 *Tacens præſumitur conſentire, ſi potuit contradicere, & non contradicit.*

12 *Promittens curare vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua ſi res euinceretur, teneretur.*

Et promiſſio facta videtur etiam reſpectu futuri, nu.13.

14 *Actio re euicta datur, etiam ſi euincat, qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurum.*

15 *Euictionis ſtipulatio, aut conſenſus præſtandi quando committatur, ſi ius deficiat ex poſt facto, remiſſiuè.*

16 *Venditioni, qui ſimpliciter conſenſit, de euictione non tenetur, ſi non promiſerit.*

Primò fallit, ſi pretium recipiat, nu.17.

Secundò fallit, ſi qui conſenſit, dominus eſt, nu. 18.

Tertiò fallit in eo, cuius nomine fit actus: quia conſentiendo videtur actum ratificare, nu.19.

Et datur actio ex empto pro re ſibi euicta, nu.20.

Primò ampliatur, quia actio ex empto datur, nedum emptori contra vẽditorem ſecuta euictione; verum etiam hæredi emptoris contra hæredes hæredis, nu.21.

Secundò ampliatur, vt actio huiuſmodi detur etiam pro re ſub conditione obligata, nu.22.

Contra nu.23.

24 *Vendens rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam, etiam quod emptor ante conditionis euentum moleſtetur à fideicommiſſario de euictione, non tenetur, nec ſibi retineri poteſt pretium, ſi velit cauere.*

Fallit, quando hypotheca & obligatio rei venditæ eſt pura, nu.25.

Sublimitatur, quando emptor ex tali obligatione damnum aliquod pati non poteſt, nu.26.

Refertur diſtinctio Oſaſch.nu.27.

Sed author aliter reſoluit, nu.28.

29 *Actio ex empto datur contra tertios poſſeſſores, probato, quod venditor poſſideret tempore venditionis.*

30 *Libellus in actione ex empto formatur, vt reſtituatur pretium cum omnibus damnis.*

31 *Emptor non agit contra venditorem de illegitima & violenta euictione, ſed contra iniuratorem.*

32 *Promittens euictionem aduerſus iuris & facti moleſtationem, tenetur ſolum de iudiciali.*

Declaratur procedere, ſi emptor litem denunciauerit, cum alias non teneatur ſaltem ad expenſas, nu.33.

34 *Actio ex empto pro euictione committitur pro acceſſorio, hoc eſt pro damnis, & intereſſe, ſicut pro principali: licet, ſecus in actione pro ſtipulatu.*

Et talis tenetur ad valorem verum rei euictæ tempore ſecutæ euictionis, nu.35.

36 *Euincens à ſe ipſo rem, habet actionem ex empto contra venditorem ad pretium, quod pro re tunc effecta ſua ſoluit.*

QVÆST. CXIII.

QVod alienationi conſentiens pretium habere poſſit, diximus in præcedenti quæſtione; nunc autem videndum eſt, an, & quando de euictione teneatur.

1 Et ſanè dicimus de euictione teneri, qui vendiderunt, non autem qui venditioni conſenſum præſtiterunt: quoniam aliud eſt vendere, aliud venditioni conſentire, *§. aliud eſt vendere, ff. de reg. iur.* vbi inquit Glo. conſentientem de euictione non teneri, *eſt text. in l. cum pater, §. liberis, ff. de legat. 2. Surd. conſ. 271. nu. 61. lib. 2.*

2 Niſi tamen ſpecialiter ſe obliget, & eam promittat, *l. exceptione, C. de euiction. & l. inter ſtipulãtem in princ. ff. de verb. oblig. Iaſ. in l. quoties ab omnib. in 2. not. C. de fideicom. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. nu 55. Ancharan. conſ. 76. nu. 4. Ceph. conſ. 393. num. 15. lib. 3.* & iterum *Tiraq. de legib. connubial. Glo. 3. nu. 130.*

3 Ceterũ aduertas, quod is quoque videtur portionẽ ſuã vendidiſſe, qui præſens eſt venditioni; nec diſſentit, ſi pretium accipiat, qua ratione ex empto conueniri poteſt, ſi res euicta fuerit, *l. quidam, ff. de euict.* nam qui conſenſit, ſi dominus eſt, actum propriè facere dicitur, *l. ſi fundus, §. 1. ff. de pign. Bal. in l. ſi vt proponas. de ſentent. pignor. dat. man. Decian. conſil. 60. nu. 14. lib. 1.*

4 Si tamen cõſentiens promittat pro ſe, & hæredibus, filius conſentientis poterit ex perſona propria contrauenire: quia is non contrauenit vti filius vocatus; & patris promiſſio eſt facta ſolum pro ſe, & hæredibus.

non pro filijs, *ſecundum Ruyn. conſil.*120. *lib.*1. quem refert, ac ſequitur *Anton.Gabr.de regul.iur.concluſ.*11. *numero* 30.

Item, quia nulla in eum transfuſa eſt obligatio de euictione; & ideò repelli non poteſt exceptione: quia talis non dicitur obligatorius. *Iaſ. in dicta l.quoties, la prima in* 2.*not.de fideicommiſs. Socin.iun.conſ.*52.*nu.*9. *lib.*4. *Cardin. Mantic.de tacit. & ambig. conuent.lib.*4. *tit.*2.*nu.*11.

5 Sed contra tenet *Petra de fideicom.quæſt.*14.*n.*320. *verſ.declaratur tamen.*

6 Tunc autem conſentiens ſibi præiudicat, quo minus agere poſſit pro recuperatione rei venditæ, quando conſenſus fuit expreſſus, ſecus, ſi is præſens ſit, & taceat. *Doctor. in l.cum proponas, vbi Iacob. de Aren. Rayn.Oldr. Guliel.de Cun.Cyn. Bald.Ang. Paul.de Caſtro.Roman. Fulgoſ. Alexan. Soc. Curt.ſen.num.*2. *Curt. iun.num.*2. *Iaſ.nu.* 6. qui de communi opinione teſtatur. *Dec.nu.*3. *Alciat.num.*9.*C.de pact. Alexan.conſil.*8. *col.*1 *lib.*4. qui pariter communem dicit. *Menoch. conſil.*58 *nu.*29.*lib.*1.*Craſs.in* §.*fideicommiſſum, quæſt.*62. *in fine*, vbi de communi, eandem communem fatetur *Petra quæſt.*14.*num.*9.*& ſeqq. Peregr.de fideicom.art.* 44.*nu.*34.*& art.*52.*nu.*45.*Bero.conſ.*64.*nu.*12.*& ſeq. lib.*1. *Alba conſ.*105.*nu.*2.

7 Contrarium tenuerunt plures, & in ſpecie *Glo. in l. cum proponas, C.de pact. & ibidem Bald. in dicta l.idem Bal.in l.quoties, ff.de fideicommiſs. Roman.conſil.*457.*in fine. Abb.conſil.*11.*in primo dubio lib.*2. *Alex.conſil.*8. *num.*4.*lib.*5.*Alciat.reſp.*132.*num.* 11. *Alba dicto conſil.*105.*num.*2. vbi tamen fatetur primam opinionem eſſe communem. *Crauett.conſ.*237.*ſub num.*2. *Cephal. conſil.*318.*num.*31.*conſil.*326.*nu.*38.*conſil.*392.*nu.*23. & alibi. *Menoch.de præſumpt.lib.*3. *præſumpt.*116. *Petra de fideicom.quæſt.*8.*nu.*534.

8 Ratio adducitur, quia tacens præſumitur conſentire, ſi potuit contradicere, & non contradixit, *l.quæ dotis, ff. ſoluto matrim. Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.*38.

Quæ ſententia, quatenus eam teneamus.

9 Primò declaratur procedere, quando vltra non cõtradictionem accederet aliquis actus, ex quo conſenſus tacitus reſultaret, quia ſufficeret, cum actus tacitus ita arguat conſenſum, ſicut expreſſus, *l. cum quid, ff. ſi cert.petat.* & in ſpecie ſic tenet *Alciat.conſ.*132.*nu.*11. iuxta primam impreſſionem. *Alba dicto conſ.*105.*Peregr.de fideicommiſs.art.*52.*ſub num.*45.qui citat *Ang. Alberic. Alex.Dec.& Iaſ. Surd.conſ.*224.*nu.*8. *in fine, & nu.*9.*lib.*2.

10 Secundò non procedere, ſi præſens, & tacens nõ potuiſſet alienationem impedire: quia non ſufficeret non contradixiſſe, cum ex hoc dici non poſſit conſenſiſſe, vt firmant citati omnes in dicta ſecunda opinione, & *Menoch.d.præſumpt.*116.*in fine.*

11 Tertiò declaratur, quando quis tempore conſenſus hypothecam, vel aliud ius habet, quia cõſentiendo videtur illi tantum renunciare, non autem iuri ſuperuenienti: maximè, ſi nec re, nec ſpe competebat, & ſucceſſiuè conſenſus non nocet in eo, quod attinet ad ius, quod ſuperuenit, *l.*1.§. *quod ait Prætor voluntate.quor. legat.notatur in l.*1. *C.de pact. & in l. qui Romæ*, §. *duo fratres, ff.de verb.obligat. Paul. de Caſtro conſ.*375.*ſub nu.*5.*lib.*1.

12 Ex præmiſſis deducitur, quod promittens ſe curaturum, vt quilibet ius prætendens conſentiat, propter naturam contractus tenetur de omni perſona, à qua ſi
res euinceretur, teneretur etiam de euictione, *ad notata per Alexan. conſil.* 21.*num.* 6. *lib.*5. & videtur pro-
13 miſſio facta etiam reſpectu futuri. *Bart.Salycet. & alij in l. fin.C.quæ res pignor. oblig.poſſunt, Bart. in l. ſi ita,*
14 *colum.*2. *de auro & argen. legato*, & actio re euicta datur, etiamſi quis euincat, qui tempore contractus ius
non habebat, ſed habuit in futurum, notat *Glo.in l.familiæ, C.fam.herciſcun. Alexan.dicto conſil.*21.*num.*3. *libro quinto.*

15 Quando autem euictionis ſtipulatio, aut conſenſus præſtandi committatur, ſi ius deficiat ex poſt facto. *Gabr.conſ.*72.*nu.*11.*lib.*1.

16 Secundò infertur, quod venditor licet de euictione teneatur, etiamſi nihil dictum fuerit, *l.ſi dubitatur, C.de euict.* nihilominus, qui ſimpliciter conſenſit, de euictione non tenetur, niſi promiſerit. *Glo. in dicta l. aliud eſt vendere, ff.de reg.iur.Innocent.in cap.ſi quis, col.*2.*verſ. item nota.de reb.eccleſ. non alienan. Bald.in l.quidam ex parte, ff.de euict. & in dicta l.quoties la prima in* 2. *not. Tiraquell.de legib. connubial. Gloſ.*3.*num.*130. *Cardin. Mantic.de tacit.& ambig.conuention.libro quarto, tit.*3. *numero* 9.

17 Quod tamen abſolutè non procedat ſecundum prædicta, ſi præſens ſit, & non diſſentiat, ſed pretium
recipiat; qua ratione, actione ex empto conueniri poteſt, ſi res euicta fuerit, *l.quidam, ff.de euictio.* ſi enim,
18 qui conſenſit dominus eſt, actum propriè facere dicitur, *l.ſi fundus*, §.1.*ff.de pign. Decian.conſil.*60.*nu.*14. *libro primo.*

19 Idem eſt in illo, cuius nomine fit actus, quia conſentiendo videtur actum ratificare, & ob id de euictione
tenetur. *Bart.ſing.*58.*& Crauett. conſil.*33. *num.* 19. &
20 datur actio ex empto pro re ſibi euicta, & eadem actione conueniri poteſt, *l.euicta*, §.*duplex, ff. de euict. Gloſ. Bart.& Caſtr.in l. ſi ſeruum in princip. ff. eod. Paul. de Caſtro conſ.*207.*colum.*1.*verſ. aut dicimus lib.* 1. *Alex. conſil.*119.*num.*33.*lib.*6. *Cæpoll.cautel.*71. *Alex.conſil.*63.*diligenter.nu.*11. *verſ.fortificatur, lib.*6.*& conſ.*67. *verſic. fortificatur iſta concluſio lib.* 3. vbi de remedijs competentibus emptori contra venditorem, ſecuta euictione, & qualiter agat etiam non facta denunciatione.

21 Primò ampliatur: nam actio ex empto datur nedum emptori contra venditorem ſecuta euictione; verum etiam datur hæredi emptoris contra hęredes venditoris. *Alex.conſ.*63.*nu.*11. *verſ.fortificatur lib.*6.

22 Secundò ampliatur, vt actio huiuſmodi ex empto detur etiam pro re ſub conditione obligata. *Alex.d. conſ.*63.*ſub nu.*11.

23 Sed contra per eundem *Alex. conſ.*65. *omiſſis argu-*
24 *mentis lib.*5. vbi, quod is, qui vendidit rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam, etiamſi emptor moleſtetur à fideicommiſſario ante conditionis euentum, agere nequit de euictione, neque pretium retinere, ſi venditor vult cauere, vbi Addent. dant concordantes.

25 Fallit hæc ſecunda relata ſententia, quando hypotheca, vel obligatio rei venditæ eſt pura. *Addent. ad*
26 *Alexan.d.conſil.* 65. *verſ. liberam libro quinto*, vbi diſtinguitur, & temperatur, quando emptor pati nõ poteſt ex tali obligatione damnum aliquod, vt tunc non

agat,

agat quod & voluit. *Alex.ibidem,nu.4.& 5.facit Gra-*
tian.diſcept.cap.113.num.14.lib.1. Cardin. Seraph.de-
ciſ. 1243. num. 2. Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio deciſ.
295.num.3.& addent.ibi num.5.Oſaſch.tamen in deciſ.
27 *Pedem.24. per totam* poſt diſceptationem factam pro
vtraque parte,diſtinguit.

Quod ſi venditor eſt tutus,obligabit ſe de euictione in caſu euenientis conditionis, ſi verò non eſt tutus, fideiubeat. ſi neutrum facere poteſt,tunc pretium inueſtiatur pro euictione,& ſecuritate emptoris.

28 Puto tamen, quod emptor melius faceret, ſi ageret contra venditorem,vt liberet.ad ea quæ latè habentur *per Surd.conſ.36.nu.23.& infra lib.t.* & fuit dictum in quæſt...

29 Inſuper quoque datur hæc actio contra tertios poſſeſſores bonorum,probato, quod venditor dicta bona poſſideret tempore vẽditionis tamquam expreſsè hypothecata dicto emptori; & ideò tertius compelli poteſt ad dimittendum loco pignoris,& hypothecæ, donec emptori fuerit ſatisfactum. *Bal.cõſ.39.lib.4.Alex.conſ.16.lib.1.in princ.& conſ.19.nu.7.lib.6.*

30 Et in dicta actione firmatur libellus, vt reſtituatur
pretium cum omnibus damnis,*l.non dubitatur.l.ſi cum*
quæſtio.C.de euictio.& l.tenetur, §.ſi tibi iter, & §.vlti-
mo.de action. empti.Myſinger. ſing. obſeruat. Centur.1.
31 *obſeruat.54.nu.1.qui nu.2.* addit, quod de illegitima,
& violenta euictione non aduerſus vẽditorem; ſed ad-
uerſus iniuriatorem agitur *l.ſi enim C.de actio. empti,*
32 *& l.ſi ea res,ff.eod.* quodque, vbi euictionispromiſſio,
ac defenſionis facta extitiſſet aduerſus iuris, & facti
moleſtationem, venditor non tenetur ad aliud, quam
vt in iudicio proſequatur & defendat, *l. emptor, & l.*
ſucceſſores, ff. de euict. cum hæc verba, facti moleſta-
tionem, intelligantur ſecundum naturam contractus
de iure. *l. ſtipulatus de vſur. l. damni infecti quidam,*
§. eum arietem. de damno infect. Bart. in l.ſtipulatio iſta
in princ.ff.de verb.obligat. & dixi in quæſt.50.& 150.

33 Quod procedit,ſi emptor denunciauerit litem venditori,alias ille ſaltem non teneretur ad expenſas litis *Papon.lib.11.tit.4.Areſt.10.*

34 Prætereà ſcias, quod actio ex empto pro euictione committitur pro acceſſorio,vt pro damnis,& intereſſe *Rota deciſ.170.nu.1.par.1.in recentior.*ſicut pro principali: licet ſecus in actione ex ſtipulatu, *§.ſi quis rem l.12.ff.de action.empti.*

35 Item tenetur ad valorem verum rei euictæ tempore
ſequutæ euictionis. *Bart.in l. Titius, num.4. de action.*
empt. & in l.Iulianus, ff.eodem: non tamen ſi agatur
ex ſtipulatu. *Magon.in deciſ.Florent.110.num.2.& ſub*
num.11. verſ.non obſtat, quod dicatur, vbi ait hoc iure
36 paſſim vti in illa Rota. Et cum quis à ſe ipſo euincit,
habet actionem ex empto contra venditorem ad pre-
tium, quod pro re tunc effecta ſua ſoluit, *l.30. ff. de*
empt.& vendit.

ARGVMENTVM.

Euictionis actio in diuiſione bonorum fideicommiſſis obnoxorum, ac ſimilium, quando concedatur.

SVMMARIVM.

1 *Euictio debetur in contractu diuiſionis.*
2 *Quod procedit, ſiue diuiſio fiat inter partes, ſiue in iudicio, ſub nu.3. in fine.*
2 *Diuidens æquiparatur emptori.*
Sed quod immò differant,habetur nu.3.
Portio portioni ſuccedit in diuiſione, vt ibidem.
4 *Euictio non præſtatur, quando diuidentes ignorarunt rem eſſe alienam, vel fideicommiſſo ſubiectam.*
Ampliatur procedere, etiam quando frater, cui fideicommiſſi bona obuenerunt, ſciebat eſſe fideicommiſſo ſubiecta, ſed ignorabat alia fratribus obuenta libera eſſe, putabatque & illa fideicommiſſo ſubiacere, nu.5.
6 *Euictio non debetur, quando affuit ſcientia diuidentium bona fuiſſe aliena, aut conditionibus affecta, & vni obuenerunt allodia, & alteri fideicommiſſaria, vel feudalia.*
Nec tenetur quis facere partem de allodijs, quæ iure ſuo poſſidet, nu.7.
Ratio affertur, nu.8.
Sciens in ſua portione accipiens bona fideicommiſſaria, non retractat diuiſionem, ibidem.
Immò nec datur actio de euictione pro tali intereſſe, nec pro pretio, nu.9.& ibidem de ratione; vbi & ſic iudicatum dicitur, nu.10.
Contrarium, quod pro contingenti portione etiam data ſcientia fideicommiſſi euictionis actio detur, numero 11.
Ratio eſt, vt euitetur inæqualitas, nu.12.
Sed prior relata opinio probatur, nu.13.
Primò ampliatur procedere, etiamſi generalis de euictione promiſſio acceſſerit, nu.14.
Vbi de ratione.
Et etiamſi verbis vniuerſalibus, nu.17.
Et de ratione, nu.ſeq.
Contrarium habetur, nu.21.
Secundò ampliatur, vt nec etiam ad pretium agi poſſit, numero 22.
Tertiò ampliatur, quando ſumus in caſu, in quo is, qui accepit bona fideicommiſſaria, id egit, quia in præſentia eſſent vti libera, nu.23.
Quartò ampliatur, vt pretium non debeatur, etiam ſi diuiſio fiat iudicialiter, nu.24.
Quintò ampliatur, etiamſi ex coniecturis tantum appareat inter ipſos actum vt de euictione teneatur, etiam quod illa ſequeretur ex natura ipſius rei, numero 25.
Et quæ cenſeatur probabilis coniectura, numero 26.
Primò fallit, quando alterata eſt natura fideicommiſſi, vt quando data eſt facultas alienandi inter diuidentes, quia ſi vnus alienat purificata conditione, pretium eſt reſtituendum, nu.27.
Idemque procedit, ſiue alienatio ſit inter viuos, ſiue per vltimam voluntatem, nu.28.
Contrarium, quod pretium non ſit reſtituendum ab altero, in cuius perſonam purificatum eſt fideicommiſſum, nu.29.
Declaratur prima relata ſententia vt procedat, quan-

do diuidentes ignoraſſent fideicommiſſum, numero 30.

Primò ſublimitatur dicta fallentia, ſeù ſublimitatio, vt locum non habeat, quando alienandi facultas fuiſſet conceſſa ex voluntate: quia tunc pretium non eſſet reſtituendum, ſeu reſeruatum, ſecus ſi ex neceſſitate, numero 31.

Secundò ſublimitatur, quando diuidenter ſibi inuicem remiſiſſent omne ius & omnem actionem; vel dixiſſent, quod nullam actionem ſibi reſeruabant, numero 32.

Tertiò ſublimitatur, quando data eſt licentia alienandi hæredibus, & ſucceſſoribus, nu. 33.

Quartò ſublimitatur, ſi licentia concepta eſſet verbis vniuerſalibus, & multum prægnantibus, ex quibus colligatur etiam pretium fuiſſe remiſſum, numero 34.

Secundò fallit, quando fratres ignorabant inter eos conſtitutum fuiſſe fideicommiſſum, nu. 35.

Ampliatur hæc fallentia vt procedat, etiamſi frater, cui obuenerunt fideicommiſſi bona, ſciebat ea eſſe conditionata, & fideicommiſſo ſuppoſita, ſed ignorauit talia bona fratribus obuenta eſſe libera, computaret ea fideicommiſſo eſſe obnoxia, quia poterit de euictione agere, nu. 36.

Tertiò fallit, quando diuidenter expreſsè promiſerunt de euictione ratione fideicommiſſi; quia tunc fideicommiſſum cenſetur remiſſum, nu. 37.

Contrarium habetur ibidem in ver. contrarium.

Sed prior opinio probatur, quam intellige, vt ibid.

Quartò fallit, quando ex clauſulis in inſtrumento diuiſionis inſertis, amplis, & generalibus, vel vniuerſalibus dici poſſet fideicommiſſum remiſſum, nu. 38.

Quintò fallit, quando expreſsè legeretur remiſſum fideicommiſſum, quia tunc de euictione agi poſſet, numero 39.

Contrarium nu. 40.

Primò ſublimitatur dicta limitatio, niſi is, à quo fuit res euicta, in bona fide exiſtat; & alij in mala: quia ſciebat rem eſſe alienam; & ideo conuenerunt, ne de euictione tenerentur, nu. 41.

Secundò ſublimitatur, quando fideicommiſſo parter renunciare non poſſent, vt quia in teſtamento ſit tacita prohibitio, vel etiam expreſſa, nu. 42.

Tertiò ſublimitatur, vbi ex inſtrumentis poſtea factis diuidentes non habuiſſent fideicommiſſum pro renunciato, nu. 43.

Sicut è conuerſo, ſi in præcedentibus reſeruatum eſſet fideicommiſſum, quod reſeruatum cenſeatur in poſteriori diuiſione, ibid.

At contra ibidem.

Idemque, quando diuidentes poſt inſtrumentum aliter declaraſſent animum ſuum, aſſerentes non eſſe renunciatum, vel renunciatum fideicommiſſo, nu. 44.

Quartò ſublimitatur, ſi in inſtrumento diuiſionis fuerit exceptuatum fideicommiſſum, quo caſu illi nequaquam renunciatum cenſetur per clauſulas quantumcunque prægnantes, nu. 45.

Quintò ſublimitatur, quando clauſulæ importanter fideicommiſſi remiſſionem ita demum operantur, ſi poſitæ ſint in principali diſpoſitione: ſecus, ſi in executiuis, nu. 46. & ibidem de ratione.

Contrarium, quod immò clauſulæ operari debeant ſuum effectum in quacunque parte inſtrumenti appoſitæ ſint, numero 47.

Sextò ſublimitatur, quando neceſſariò clauſulæ percutiunt fideicommiſſum; & in alio verificari nequeunt, numero 48.

Septimò ſublimitatur non habere locum, quando teſtator prohibuit diuiſionem vſque ad certum tempus: quaſi ſi intra dictum tempus facta ſit diuiſio cum clauſulis importantibus remiſſionem fideicommiſſi nō valet, numero 49.

Octauò ſublimitatur, quando ſingulæ clauſulæ & ſi non ſufficerent ad fideicommiſſi remiſſionem, ſi tamen plures eſſent, operarentur, quod fideicommiſſum cenſeretur renunciatum, nu. 50.

Contrarium ibidem.

Nonò ſublimitatur non habere locum, quando inſtrumentum, in quo fideicommiſſum continetur, eſſet iuramento firmatum à cohæredibus cum promiſſione de non contraueniendo: quia ſi poſtea deueniant ad diuiſionem, fideicommiſſi renunciationem non inducerent, numero 51.

Contrarium verius dicitur, nu. 52.

Decimò ſublimitatur, vbi plura adeſſent fideicommiſſa, & diuidenter vnum reſeruarunt, nu. 53.

Contrarium habetur, nu. 54. ſed intellige, vt ibidem.

Vndecimò ſublimitatur, niſi clauſulæ ita claræ eſſent, vt de eis iure dubitari non poſſet, nu. 55.

Sextò fallit, ſi diuidenter ſibi inuicem remiſiſſent omne ius, & omnem actionem; vel fuit dictum, quod nullam actionem ſibi reſeruabant, nu. 56.

Septimò fallit, quando alienatio facta fuit titulo lucratiuo, & ſine interuentu pretij, quia ſi nullum pretium interuenit, agi non poteſt de illius reſtitutione, numero 57.

Sed auctor id non probat, ibidem.

Octauò fallit, quando clauſulis importantibus facultatem alienandi addita eſſent verba, quod ſcilicet diuidenter de rebus diuiſis facere poſſent quicquid ſibi placeret, nu. 58.

Nonò fallit, quando diuiſio facta eſt à teſtatore inter hæredes ſuos, quia tunc euicta re ob conditionis euentum, cohæres de euictione non tenetur, nu. 59.

Contrarium habetur, nu. 60.

Sed prior ſententia probatur, nu. 61. quæ.

Primò ampliatur procedere, quando hæredes ipſi diuiſerunt hæreditatem paternam, nu. 62.

Secundò ampliatur etiam habere locum, quando euictio cauſatur ex facto & ordinatione teſtatoris, numero 63.

Primò ſublimitatur, quando defunctus hæredes plures inſtituens, inter eos æqualiter hæreditatem diuiſit: nam ex eo quod inter illos æqualitatem ſeruare viſus eſt, datur euictionis actio, nu. 64.

Intellige niſi conſtet patrem vni plus relinquere voluiſſe, quam alteri, nu. 67.

Secundò ſublimitatur, quando culpa cohæredis res eſſet euicta, nu. 68.

Tertiò ſublimitatur in diuiſione facta pro iure legitimæ, ac Trebellianicæ: quo caſu præſtatur euictio, numero 69.

Decimò fallit, ſi caſus ſucceſſionis ſuperueniat in alterum

ex

ex diuidentibus, qui vt agnatus excludat hæredem alterius, vtputà filiam incapacem, nu. 70.
Ampliatur quoque procedere, ſi in diuiſione promiſſum fuerit de euictione: dummodò acquirens ſciret, rem eſſe oneri fideicommiſſi, vel emphyteuſis ſubiectam, n. 71.
Declaratur, vt nu. 72. & 73.
Vndecimò fallit, vt non poſſit de euictione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum agi per eum, qui poſteà ſuperuixit ſolus; licet tempore diuiſionis contrarium accidere potuerit, num. 78.
Duodecimò fallit, quando ſpecialiter eſt prouiſum, quòd non teneatur de euictione, nu. 79.
11 *Aequalitatis ſeruandæ cauſa, plura ſtatuta ſunt in iure.*
15 *Euictionis ſimplex promiſſio intelligitur ſecũdum quod eſt de natura actus, ſuper quo interponitur, & ideò non debetur, quando procedit ex natura rei, aut ex facto auctorum poſſeſſoris, nu. 16.*
18 *Euictionis promiſſio cenſeri non debet facta aduerſus ſe ipſum, quando alia capi poteſt interpretatio.*
65 *Euictionis actio conceditur in omnibus illis caſibus, in quibus pro legato ſpeciali hæres tenetur de euictione.*
Et datur in prælegatis factis cauſa æqualitatis ſeruandæ inter cohæredes, nu. 66.
74 *Fideicommiſſarius emens rem fideicommiſſo ſubiectam purificata conditione, agit ad pretium.*
75 *Alienans emphyteuſim non excluditur à futura ſucceſſione illius emphyteuſis, & partis venditæ.*
76 *Agens tanquam hæres fideicommittentis, vt faciat ſe declarari dominum reſpectu bonorum per fratres poſſeſſorum, & inter eos diuiſorum, non excluditur exceptione, quem de euictione tenet actio &c.*
77 *Res, quando euincitur, quæ à re vendita deſcendit, non tamen venditionis tempore erat in rerum natura, non debetur euictio, veluti fructus agri.*
78 *Stipulationes de euictione in inſtrumentis diuiſionum, licèt regulariter apponi ſoleant, tamen intelliguntur ſecundum naturam actus, ſuper quo interponitur ſtipulatio.*
81 *Euictio tunc debetur in diuiſione, quando aliunde prouenit, quàm ex natura rei.*
82 *Euictionis ſtipulatio vt non obſtet, debet eſſe ſpecialis in caſu euictionis, reſpectu fideicommiſſi.*
83 *Euictio in fideicommiſſo tunc debetur, quando fideicommiſſo fuit renunciatum.*
Non tamen officit, quando ſtipulatio eſt perſonalis, numero 84.
85 *Pacta non egrediuntur perſonas nominatas.*
Et de ſui natura debent reſtringi, & non ampliari, nu. 86.
Neque valet pactum de defendendo rem alienam diuiſam, & de non contraueniendo, ibidem.
87 *Euictio rei venditæ, quæ fratri contigit in diuiſione facta cum pacto, quòd quiſque in dicta diuiſione ſentiat damnum, & incommodum, prout in caſu, in quo ſequitur euictio, intelligi debet de ea, quæ euenit tertio, & non à venditore.*
Vnus ex hæredibus poteſt contrauenire contractui proprio diuiſionis, & euincere rem fideicommiſſo ſubiectam ex ordinatione teſtatoris; licèt non ex perſona propria, ibidem.
88 *Minor non reſtituitur, qui fideicommiſſo reciproco renunciauit, ſi fratres quoque renunciarunt.*
Et de ratione ibidem.
Extende idem procedere, ſi in diuiſione minor promiſerit de euictione, nu. 89.
90 *Euictio non debetur in diuiſione bonorum fideicommiſſi; ſeu feudi, ſi à tertio vni conferatur.*
91 *Euicta re tradita ex cauſa diuiſionis re integra, qualiter ſit præſtandum.*

QVÆST. CXIV.

EMenti, ſeu acquirenti bona fideicommiſſaria, ac oneri ſubiecta, quando debeatur euictio, dictum fuit.

Nunc autem quæro, quid reſoluẽdum, vbi inter fratres reperitur facta diuiſio rerum communium, & vni ex ſocijs res in partem obuenta fuerit ſibi legitimè ab aliquo euicta iure dominij, vel ex cauſa pignoris.

1 Et quidem euictionem deberi dicendum, etiãſi non fuerit promiſſa *Glo. in l. hæredes, §. item curare, ff. famil. hercisc. Azo. in summ. C. eod. tit. num. 31. Doctores in l. ſi fratres, C. commun. vtriuſq. iudic. Bal. Alberi. Caſtren. & alij in l. ſi familiæ, C. famil. hercisc. Rom. conſ. 457. Alex. conſil. 30. num. 7. lib. 6. Scriben. in l. qui Romæ, §. duo fratres, vbi Rip. num. 97. ff. de verb. obligat. Petr. de Vbal. in tract. de duob. fratrib. par. 8. quæſt. 22. num. 23. Lamberteng. de contract. eor. qui ſine certa ſolemnit. Glo. 1. num. 35. in fine. Caball. de euict. §. 4. num. 51. Franc. Becc. conſ. 24. num. 9. Gabr. conſ. 90. num. 42. lib. 1. Caball. cõſ. 145. num. 296. & 298. Menoch. conſ. 87. num. 92. Surd. conſil. 311. nu. 26. lib. 3. Mantic. de tacit. & ambig. conuention. vol. 1. fol. 425. nu. 17.*

Ratio eſt, quia diuiſio eſt ſimilis permutationi, *l. cõmuni diuidundo, §. ſi debitor, ff. commun. diuidun. l. cum pater, §. hæreditatem, & §. euictis, ff. de legat.* 2. & vtrobique Bar. Bal. & Caſtr. poſt Glo & Cyn. & permutatio ſimilis eſt emptioni, *l. ſciendum, §. emptorem, ff. de ædil. edict.* ideò euictio debetur, prout in contractu per-
2 mutationis, & emptionis: etenim diuidentem æquiparat emptori etiã *Iacob. de Aren. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres, & Franc. Viu. decis. 34. num. 24. poſt Dec. conſil.*
3 *241. viſo puncto num. 1.* quamuis ſecundum Bart. differant inter ſe emptor, & diuidens, licèt non in totum *Peregr. conſ. 66. num. 9. lib. 3. & conſ. 92. num. 19. lib. 1.* ſuper quo videndus eſt etiam *Ioan. Pap. lib. 14. tit. 4. Areſt. 3. & Iaſ. in §. quædam num. 50. Inſtit. de action.* vel etiam dici poteſt, quod diuiſio eſt receſſus à communione, & portio, quæ pro diuiſo vni aſſignatur, loco portionis ſuccedit, quam prius pro indiuiſo poſſidebat cum Titio. Vnde ſi re ſibi euicta actio non competeret de euictione, partem non haberet, quæ ſocietatis iure ſibi debetur; & ita ſocietas ad iniquam conditionem redigeretur, iuxta quæ ſcripſit *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 118. num. 17.* quem ſequitur *Peregr. de fideic. art. 52. ſub nu. 53. in fine.*

Quod procedit, ſiue diuiſio fiat extra iudicium per partes, ſiue in iudicio per iudicem, *dicta l. ſi familiæ,* vbi Gloſ. Bart. Bal. Paul. de Caſtr. & poſteriores: quia factũ iudicis ſupplet factum partium, *l. ſi plus, vel minus, §. ſi iuſſu, ff. de euict. l. ſi ob cauſam, C. eod.* optimè *Peregr. de fideic. art. 52. nu. 54.*

Pro huius tamen quæſtionis enodatione diſtinguo duos caſus.

Pri-

4 Primus eſt caſus, quando diuidentes ignorarũt rem
eſſe alienam, vel fideicommiſſo obnoxiam: nam igno-
rantia excludit præſumptionem omnem mutui pericu-
li in rebus diuiſis ſuſcepti, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſdict.
omn. iudic. l. mater decedens, ff. de inoffic. teſtam. & l. non
eſt ferendus, ff. de tranſact. Bart. & l. ſcribentes omnes in
dicta l. ſi familiæ, C. famil. hæreiſc. Alex. conſil. 21. in ſe-
cundo dubio lib. 5. Bero. quæſt. 95. Becc. conſ. 24. num. 34.
& ſeqq. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 118. nu.
16. Borguin. Caualcan. de vſufruct. nu. 100. Turrett. conſ.
83. num. 2. & ſeq. lib. 1. Peregr. de fideic. d. art. 52. num.
56. & 65 in fine Fachin. controuerſiar. iur. lib. 6. cap. 68.
Coſta de ſcient. facti, & ignor. cent. 1. diſt. 33. nu. 1. & 4.*

5 Ampliatur procedere, etiam quando frater, cui fi-
deicommiſſi bona obuenerũt, ſciebat ea eſſe fideicom-
miſſo ſubiecta; ſed ignorabat alia fratribus obuenta li-
bera eſſe; quinimò putabat & illa fideicommiſſo ſub-
iacere, quo in caſu agere poterit de euictione: quia ceſ-
ſat ratio mutui periculi, per quam inter ignorantes lo-
cum habet euictio; & ſimiliter ceſſat ratio, quòd ſibi
imputet frater, ſi accepit bona grauata, & ſibi de eui-
ctione non cauit; ſicuti hanc rationem conſiderari in-
ferius dicetur, ad excludendam euictionem, vt habetur
per Becc. d. conſ. 24. num. 35. & Peregr. d. art. 52. nu. 67.

6 Secundus eſt caſus, quando affuit diuidentium ſciẽ-
tia, rem eſſe alienam, aut conditionibus affectam: quia,
vbi in parte vnius obueniunt allodia, & in partem alte-
rius bona fideicommiſſaria, euictionis non datur actio
ita Bal. in d. l. ſi familiæ ſub nu. 9. vbi quærit, pone, quod
in diuiſione vni fratri obuenit allodium, alteri feudũ:
hic deceſſit relicta filia, frater ſuperſtes petit feudum,
an obſtabit ſibi exceptio diuiſionis, vel de euictione, &
reſpondet poſt Guid. de Suzat. quod non; quia rem ad-
uocat pro ſui natura; & ex facto auctorum ipſius filiæ
poſſeſſoris feudi; quibus caſibus euictio præſtatur; nec
7 tenebitur facere partem de allodijs, quæ iure ſuo poſſi-
8 det. Item, quia ritè, & legitimè facta fuit diuiſio, & ſic
reſidet; & ibi ſequuntur *Salyc. & Paul. de Caſtro, Curt.
Sen. conſil. 49. ſub num. 79. verſic. ad decimum, & Colle-
gium Bononien. conſil. 51. ſub num. 42. Dec. conſil. 411.
num. 4. Ruyn. conſil. 11. num. 12. lib. 1. Soc. iun. conſ. 119.
lib. 3. Pero. conſ. 108 in vltimo dubio lib. 1.* vbi quod ni-
hil petere poterit, quia ſocius iure optimo poſſidet *Me-
noch. d. conſ. 87. num. 85. lib. 1. & de præſumpt. lib. 3. præ-
ſumpt. 118. num. 15.* ex auctoritate Alex. Rip. & Alciat.
quod adeò verum eſt, vt diuiſio non retractetur, etiam
prætextu læſionis *Ant. Fabr. de error. pragma. decade 8.
error. 5.* nam diuidens poterat æſtimare fideicommiſſi
conditionem non euenturam. Item, quia vbi res pro
ſui natura acceptori cognita euincitur, ceſſat euictionis
ratio; & quia eligendo, ſeu acceptãdo in partem ſuam
res conditionatas, illas cum ſuis cauſis ſciens accepit;
ita quod vti non poſſit exceptione doli, *arg. nota. per
Glo. in d. l. ſi familiæ, C. famil. hæreiſc. vbi Bal. numero 7.
Alex. conſ. 21. num. 6. & 7. lib. 5. Ruyn. conſil. 42. nu. 19.
lib. 1. & conſ. 146. num. 3. eod. lib. Aret. conſil. 3. in princ.
Crauett. conſil. 211. num. 6. & ſeq. Peregrin. de fideicom.
art. 52. num. 69. Seraphin. deciſ. 1275. num. 4. eſt text. in
l. 4. §. & hic ſubiungi, ff. locati.* Non enim ſcienti dolus
infertur, *l. cum donationis, C. de tranſact.* idem probauit
*Salyc. in dicta l. ſi fratres, & in l. ſi fundum ſciens, C. de
euict.* & in fideicommiſſarijs præmiſſas deciſiones ad-
ducendo expreſsè decidit *Ruyn. d. conſ. 146. num. 3. li. 1.
& conſil. 7. nu. 18. lib. 3.* vbi expreſsè ait, quod hoc præ-
textu qui ſciẽs in ſuam portionem bona fideicommiſ-
ſaria accepit, non poteſt retractare diuiſiones *per text.
in d. l. ſi fratres, & in l. ſi fundum ſciens; idem Ruyn. dicto
conſ. 146. num. 2. & conſ. 92. num. 29. lib. 3. Grat. in d. l.
qui Romæ, §. duo fratres num. 77. & 78. & Ripa nu. 99.
Crauett. d. conſ. 211. num. 7. Bero. conſ. 41. nu. 28. & 48.
& conſ. 108. in vltimo dubio lib. 1.* expreſsè *Becc. d. conſ.
9 24. per totum,* & præſertim *num. 34.* vbi nec dari de eui-
ctione actionem concludit; nec pro totali intereſſe; nec
pro pretio, in eodem caſu *Rolan. conſ. 51. per totum lib.
4. Decian. conſ. 41. num. 163. lib. 1. Tiraq. de retractu con-
ſanguin. §. 1. Glo. 9. num. 35. Peregrin. Fachin. Caualcan.
& Magon. vbi infra, verſic. Ampliatur etiam, in fine:*
10 quicquid ſit in emptore, cum non omninò ſimilis ſit
ementis, ac diuidentis cauſa, ex dictis ſupra *per Gloſ. in
d. l. ſi familiæ:* nam diuidentes res fideicommiſſo ſubie-
ctas mutuum ſuſcipiunt periculum *Peregrin. conſ. 93.
col. pen. & vltima lib. 1.* vbi ſic iudicatum teſtatur Tar-
uiſij, & Venetijs, *& conſ. 97. num. 1. in fine lib. 5. Morot.
conſ. 83. num. 16. & ſeq.*

11 Contrarium, quod pro contingenti portione etiam
data ſcientia fideicommiſſi, detur euictionis actio, te-
nuerunt *Alex. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres num. 34.
& ibidem Alciat. num. 33. ff. de verb. oblig. idem Alciat.
in reſpon. 33. num. 5. & reſp. 138. num. 3. in fine Burſatt.
conſil. 173. num. 19. lib. 2. Peregrin. conſ. 19. nu. 47. lib.
4.* vbi ait ita ſæpè fuiſſe deciſum, *& conſ. 70. num. 5. &
ſeq. lib. 5. Menoch. conſ. 87. num. 84. & infra lib. 1. & di-
cta præſumpt. 118. num. 15. Surd. in tract. de aliment. tit.
9. quæſt. 11. num. 29.* vbi dicit, Senatum Mantuanum,
etiam data ſcientia fideicommiſſi, ſecũdum hanc opi-
nionem iudicaſſe, *& Caualcan. deciſ. 36. num. 9. in fine
par. prima.*

12 Ratio adducitur, vt euitetur inæqualitas inter fra-
tres, propter quam euitandam plura ſtatuta ſunt, tàm
in legibus, quàm in Doctorum reſponſis, *vt per Ruyn.
conſ. 122. num. 7. lib. 2. Pariſ. conſil. 2. num. 27. lib. 3. Go-
zadin. conſ. 58. num. 15. Soc. iun. conſ. 147. num. 4. lib. 2.
Tiraq. latè de iure primog. quæſt. 4. num. 5. & ſeqq. Me-
noch. d. conſ. 87. nu. 86. Surd. d. quæſt. 11. ſub nu. 25. in fin.
& Peregr. d. conſ. 70. nu. 5.*

13 Sed primam opinionem cum Becc. ac cæteris relatis
nouiſſimè quoque tenuit *Coſta de facti ſcient. & ignor.
diſt. 32. cent. 1. nu. 2. & Fachin. controu. iur. lib. 6. ca. 68.
ver. amplius generaliter.* Qua retenta

14 Primò ampliatur procedere, etiamſi generaliter de
euictione promiſſio acceſſerit, ita poſt *Riccard. Guid. de
Suzar. & Cyn. voluit Bart. in d. l. ſi familiæ,* & in ſpecie
Paul. de Caſtr. ſequens dicta Bal. & Salyc. quod mirum
non eſt, ex quo tacitè ipſo iure obligatio de euictione
ineſt in contractu diuiſionis, cuius expreſſio generali-
ter facta nihil magis operatur, *per regulam, l. non rectè,
C. de fideiuſſor. & in l. 3. ff. de legat. 1.* hoc idem expreſsè
decidit *Alex. dicto conſil. 21. col. 3. lib. 5. verſic. Tertiò
15 principaliter,* vbi approbat dicta Baldi, & Salyc. & in-
telligit, quando etiam facta fuiſſet generalis promiſſio
de euictione: nam, vt ipſe inquit nu. 6. ſimplex de eui-
ctione ſtipulatio intelligi debet ſecundum quod eſt de
natura actus ſuper quo interponitur, *l. ſi ſtipulatus, ff.
16 de vſur.* ideò non debetur euictio, quæ procedit ex na-
tura rei, aut ex facto auctorum poſſeſſoris. Idẽ reſpon-
derunt *Ruyn. conſ. 11. num. 11. & conſ. 146. num. 3. li. 1.*

con-

Digitized by Google

conſil.137.num.2.& conſ.152.nu.10.lib.2.conſil.7.nu.
18.& conſ.92.num.29.lib.3.Cæphal.conſ.731.num.14.
& ſeqq.lib.5.Crot.in l.qui Romæ,§.duo fratres num.78.
vbi etiam Alciat.num.37.& Leon.num.313.ff.de ver-
bor.oblig.clarè Socin.iun. conſ.119.num.16.lib.3. Rol.
conſ.34.num.81.lib.4.& conſ.51.num.19.eod.lib. Becc.
dicto conſ.24.num.31.& 32.Decian.conſ.41.num.163.
lib.1.Menoch.conſ.323.nu.28.lib.4. & dicta præſumpt.
118.num.12.& ſeqq. Peregr. de fideicom. dicto art.52.
num.60.66.67.& 69.& conſ.93. nu.12. & ſeqq. lib.1.
17 vbi loquitur etiamſi verbis vniuerſalibus facta ſit pro-
miſſio, ſequitur Hier.Magon.in deciſ.Lucen.7. num.39.
41.& ſeqq.Fachin.lib.6.controuerſ.iur.cap.68.in octaua
concluſ.Borgn.deciſ.11 nu.43. & ſeqq. par.2. cuius ſen-
tentiæ rationes habentur penès prædictos; & præſer-
18 tim ea aſſignatur, quia euictionis promiſſio intelligi
debet rebus ſic ſtantibus, l.quod Seruius, ff. de condit.
cauſa data;& ſic,niſi eueniat euictionis caſus.

Item, quoniam cũ euictionis promiſſio referri poſ-
ſit ad euictiones extraneorum, quæ ex natura proue-
niunt, intelligi non debet quoad perſonas diuidentiũ,
19 etiã quod ſermo ſit generalis, quia in generali ſermo-
ne non includitur perſona loquentis,l.1.ff.de Sena.l.in-
20 quiſitio,C.de ſolut.nec minus euictionis promiſſio cen-
ſeri debet facta aduerſus ſeipſum; cum renunciatio iu-
ris proprij non præſumatur, quando alia capi poteſt
interpretatio,l.cum de indebito, §. vltimo, ff.de probat.
cap.ſuper hæc extr.de renunciationib.

21 Contrarium probarunt Alciat.in dicto §.duo fratres
num.36.Becc.dicto conſ.24.num.34. Menoch.conſil.87.
num.85.& de præſumpt.lib.3.præſumpt.115.num.20.
& præſumpt.118.nu.15.

Secundò ampliatur,vt nec ad pretium agi poſſit, vt
prædixi,ex Becc.d.conſ.24.nu.34. & 38. Dec.conſ.411.
in fine num.4.vbi Adden.alios citant Rolan.dicto conſil.
51.lib.4.Ruyn.conſ.7.num.18.& ſeqq.lib.3. Aym.con-
ſil.211.num.6.& 7.Alciat.in d. §. duo fratres num.36.
in fine.Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.118.nu.14.
Peregr.de fideic.art.52. num.57.& ſeqq. & nu.61.62.
& 68 penès quos cæteri habentur.

22 Ratio eſt,quia ſibi imputatur, ſi ſciens in ſuam por-
tionem recepit bona fideicommiſſo ſuppoſita, dicta l.
ſi fundum ſciens,§.vltimo,ff.locati, vbi dicitur, nec pro
æſtimatione euictionem dari.

23 Tertiò ampliatur fortius procedere, quando ſumus
in caſu,in quo is,qui accepit bona fideicommiſſi,id fe-
cerit,quia in præſenti eſſent vtiliora, ita vt voluerit illã
vtilitatem compenſare cum periculo futuri euentus,
arg.l.de fideicommiſſo,C.de tranſact.in ſpecie .Alciat. in
dicto §.duo fratres num.24.verſic.quæ ſententia,& mihi
placet,quem ſequitur Menoch. de præſumpt. lib. 3. præ-
ſumpt.118.ſub num.15.in fine, verſic.Qui tamen. Pere-
grin.de fideicom.art.52.ſub num.69. in fine, verſic.at ſi
acceptor.

24 Quartò ampliatur,vt pretium nõ debeatur, etiamſi
diuiſio fiat iudicialiter: quia licèt ab inuito facta ſit,
l.inter ſtipulantem,§.1.ff.de verbor.oblig. nihilominus,
cum ſciret rerum conditiones & poterat proteſtari in
caſu euictionis ſibi ſalua fore iura ſua pro indemnitate
pro portione aduerſus cohęredem,& non fecerit,& res
ſimpliciter acceperit,conſenſiſſe videtur, & ſibi præiu-
dicat, ſecundum Salyc.in dicta l.ſi familiæ colum.fin. vel
etiam grauatus poterat appellare,l.arbitrio,ff.qui ſatiſ-
dare cogant. & non appellando conſenſiſſe cenſetur ex
notatis per Peregr.dicto art.52.num.59. & in.deciſ.34.
num.24.

25 Quintò ampliatur,vt locum habeat,etiamſi ex con-
iecturis tantum appareat inter ipſos actum, vt de eui-
ctione teneatur, etiam quòd illa ſequeretur ex natura
ipſius rei Alciat.conſ.138.ſecundum impreſſionem Lug-
donenſem,& ſecundum impreſſionem Venetam conſ. 36.
incip.prima facie, fundata ſub nu.39. verſic.fortius lib.
26 8.vbi vult, probabilem coniecturam eſſe,quando aliàs
induceretur manifeſta læſio, vt quia bona fuiſſent per
æſtimationem cuilibet fratrum aſſignata: nam tali ca-
ſu præſtanda eſt euictio; & ibidem rationes adducit
Burſatt.conſ.173.num.31. ad 45. lib.2. vbi octo conie-
cturas enumerat, vt & nu.26.& ſeqq.lib.2.

27 Primò fallit, quando alterata eſt natura fideicõmiſ-
ſi, vt quando data eſt facultas alienandi inter diuiden-
tes: quia, ſi vnus alienauit purificata conditione fidei-
commiſſi,pretium eſt reſtituendum Bart.in d. l.qui Ro-
mæ,§.duo fratres quæſt.8. & ibidem Alex. nu.58. Iaſ.
num.113.Claud.Aquen.num.38. Rip. num.84. Alciat.
num.31.Soc ſen.qui de communi teſtatur,nu.127. Bar.
in d.l.ſi fundum per fideicommiſſum, & ibi Ang. Paul.
de Caſtro.Iaſ.& alij,ff.de leg.1.Bart.in l.cum proponas,
la prima num.1. C. de pact. Zuccard.in l.1.nu.60. C.eod.
Alex.conſil.189.nu.10.lib.2.& conſ.8.num.6.& 8.lib.
5.Corne.conſ.340.num.2.lib.1.& conſ.144. nu.13. lib.
3.Socin.ſen.conſ.43.poſt princ.lib.4. Grat.conſ.60. num.
10.& ſeq.lib.1.Ruyn.conſ.99.num.11.lib.4. Pariſ.con-
ſil.46.num.26.& ſeqq.lib.2.Bero.conſil.130.nu.15. lib.
1.& conſ.85.num.4.lib.2.Curt.iun. conſ.4. num.22.&
conſ.23.num.7.Alciat.conſ.577.num.1. Aym.conſ.24.
num.8.& ſeqq.Alba conſ.74 in fin.Iacob.Berrett.conſil.
94.num.1.Cæphal.conſ.296.num.23.& conſ.371.num.
25.& 31.Thob.Non.conſ.41.Chriſtophor.Torniol. conſ.
26.ſub nu.76.verſic.quarto reſpondetur & verſic.quinto
28 reſpondetur.Vbi tenet hoc procedere, ſiue alienatio ſit
inter viuos, ſiue per vltimam voluntatem facta Rolan.
conſ.54.num.14.lib.3.& conſ.33. num.86. lib 4. Petra
de fideicom.quæſt.14.num.68.vbi teſtatur de communi
opinione Peregr.de fideic.d.art.52. nu.47. vbi de com-
muni;& ita iudicatum teſtatur Borgn. deciſ.36. nu.13.
& nu.33 par.1.

Probatur hæc ſententia per text.in d.l.ſi fundum per
fideicommiſſum,ff.de leg.1.& alia iura, vt per prædictos
Doctores.

29 Sed contrarium, quod pretium nequaquam ſit re-
ſtituendum ab altero, in cuius perſonam purificata eſt
fideicommiſſi conditio,reſponderunt Soc.ſen. conſ.43.
num.29.verſic.Quantum,lib.4. vbi loquitur in recipro-
co fideicommiſſo.Curt.ſen.conſ.64.col.penult.Ruyn.cõſ.
144.num.19.& conſ.152.num.8.9. & 10. lib.2. Grat.
d.conſ.60.num.11.& 21.lib.1.Crauett.conſ.237. in fin.
Pancirol.conſ.54.num.57.& ſeq.Gabr.conſ.125.nu.18.
lib.1.Menoch.conſ.87.num.53.lib.1.& dicta præſumpt.
115.num.55.Hond.conſ.33.nu.87.lib.1. qui pariter lo-
quitur de fideicommiſſo reciproco, vt & Gabr. vbi ſu-
pra Barz.deciſ.96.num.27.Intrigl. de ſubſtit. quæſt.92.
num.47.

Retenta prima relata ſententia.

30 Declaratur præſertim procedere, quando diuidẽtes
ignoraſſent fideicommiſſum, quia emptor licèt ſit tu-
tus ex licentia alienandi data; tamen pretium erit re-
ſtituen-

Digitized by Google

ſtituendum *Ruyn. dicto conſ. 152. num. 10. lib. 2. Cephal. conſ. 731. nu. 14. & ſeqq. lib. 5. Rol. conſ. 34. num. 81. libro 4. Menoch. conſ. 327. nu. 28. lib. 4.*

31 Primò ſublimitatur dicta fallentia, ſeu limitatio, vt locum non habeat, quando alienandi facultas fuiſſet conceſſa ex voluntate: quia tunc pretium non eſſet reſtituendum, ſeu reſeruatum: ſecus, quando alienãdi facultas eſſet conceſſa ex neceſſitate *Scribentes in d. l. ſi fundum, ff. de leg. 1.* præſertim *Petrus de Bellapert. Angel. Caſtren. & Iaſ.* qui dicit communem *Socin. ſen. conſil. 43. num. 19. lib. 4. Ruyn. conſil. 112. num. 10. & 11. & conſ. 144. ſub num. 20. lib. 2. Grat. d. conſ. 60. num. 23. lib. 1. Gabr. d. conſ. 125. nu. 18. lib. 1. Decian. conſ. 3. nu. 126. lib. 1. Menoch. conſ. 87. nu. 55. lib. 1.*

32 Secundò ſublimitatur, quando diuidentes ſibi inuicem remiſiſſent omne ius, omnemque actionem; vel dixiſſent, quòd nullam actionem ſibi reſeruabãt: quoniam ex his verbis colligitur, quod voluerint & pretiũ remittere *Grat. conſ. 60. num. 13. lib. 1. Bero. conſil. 130. nu. 2. & conſ. 131. nu. 6. lib. 2.*

33 Tertiò ſublimitatur, quando data extitit licẽtia alienandi hæredibus, & ſucceſſoribus *Crot. in d. l. qui Romę, §. duo fratres num. 133. & ſeqq. & conſ. 283. num. 7. & ſeqq. Pariſ. conſ. 71. num. 35. & infra lib. 3. Bero. quæſt. 3. ſub num. 34. conſ. 85. num. 5. & conſ. 230. num. 32. lib. 2. Menoch. conſil. 323. num. 15. lib. 4. Borgn. deciſ. 36. nu. 15. Gratian. diſcept. lib. 2. cap. 234. nu. 23. & ſeqq.*

34 Quartò ſublimitatur, ſi licentia concepta eſſet verbis vniuerſalibus & valdè pręgnantibus, ex quibus colligatur & pretium fuiſſe remiſſum *Ruyn. conſ. 119. nu. 21. lib. 2. Bero. conſ. 130. num. 32. lib. 2. Menoch. d. præſumpt. 115. ſub nu. 56. verſic. Conciliari. Hond. conſil. 33. nu. 57. lib. 1. Borgn. d. deciſ. 36. nu. 15. par. 1.*

35 Secundò fallit ſuperior firmata concluſio, vt nõ procedat, quando fratres ignorabant inter eos conſtitutũ fuiſſe fideicommiſſum: quia tũc is, cui bona fideicommiſſi obtigerunt, de euictione agere poteſt *Bart. & alij in d. l. ſi familiæ. C. fam. hærciſc. Alciat. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres ſub num. 36. verſic. Rurſus procedit, ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 21. in ſecundo dubio lib. 5. Becc. d. conſ. 24. num. 34. & ſeqq. Menoch. dicta præſumpt. 118. num. 16. Borgn. de vſufruct. num. 100. Peregrin. de fideicom. dicto art. 52. num. 56. & 65. in fine. Fachin. controu. iur. lib. 6. cap. 68. quæſt 95. Coſta de ſcient. fact. & ignor. cent. 1. diſt. 33. nu. 1. & 4.*

36 Ampliatur hæc fallentia vt locum habeat, etiamſi frater, cui obuenerunt fideicommiſſi bona, ſciebat ea eſſe cõditionata, & fideicommiſſo ſuppoſita, ſed ignorauit alia bona fratribus obuenta eſſe libera, cum putaret illa eſſe fideicommiſſo obnoxia, quia poterit de euictione agere; etenim ceſſat ratio mutui periculi, pręterquam inter ignorantes habet locum euictio; & ſimiliter ceſſat ratio, quod ſibi imputet frater, ſi accepit bona grauata, & ſibi non cauit de euictione obligari; quam rationem in ſpecie conſiderat ad excludendam euictionis actionem *Becc. d. conſ. 24. nu. 35. & Peregr. d. art. 52. nu. 67.*

37 Tertiò fallit, quando diuidentes expreſsè promiſerunt de euictione ratione fideicommiſſi, quia tunc fideicommiſſum remiſſum cenſetur *ſic Alciat. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres num. 37. ff. de verb. oblig. Rol. conſil. 34. num. 91. & conſ. 51. num. 19. lib. 4. Becc. dicto conſil. 24. ſub num. 37. verſic. ſecundò reſpondeo. Menoch. dicta præſumpt. 118. num. 13. Surd. conſ. 70. nu. 17. lib. 1. Borgnin. dicta deciſ. 36. num. 33. par. 1. Petra de fideic. quæſt. 14. num. 49. Curt. ſen. conſ. 63. ſub num. 19. Decian. conſ. 87. num. 85. lib. 3. Roman. conſ. 457. ſub num. 2.* vbi *Addent. Socin. ſen. conſ. 31. num. 7. lib. 4. Curt. iun. conſil 49. num. 13. Grat. conſil. 26. nu. 37. lib. 2. Pariſ. conſil. 71. nu. 9. & 10. lib. 3. Cæphal. conſil. 430. num. 51. lib. 3. Burſat. conſ. 237. num. 3. lib. 3.* vbi de communi, *& conſ. 86. nu. 16. lib. 1. Crot. conſ. 335. num. 8. lib. 3. Neuizan. conſ. 31. num. 14. Rimin. iun. conſ. 204. num. 39. lib. 2. Alba conſ. 311. num. 7. Bertazzol. conſil. ciuil. 75. nu. 7. & 8. Oſaſch. deciſ. Pedem. 112. num. 17. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 19. par. 1. Caualcan. deciſ. 36. num. 19. par. 1. Caſ. Barz. deciſ. 96. num. 38. Ant. Gabr. de fideicommiſſ. concluſ. 1. num. 39. Maſcard. de probat. concl. 776. nu. 14. lib. 2.*

Mouentur ij ea ratione; quia quando fit promiſſio ſimpliciter de euictione, facta cenſetur promiſſio euictionis ex quacunque cauſa, res euincatur, & per regulam *l. vendicantem, ff. de euict.*

Contrarium, quod per promiſſionem de euictione non cenſeatur fideicommiſſo renunciatum, & per cõſequens eo purificato nulla detur euictionis actio, ſenſerunt *Gulielm. de Cune. in dicto §. duo fratres, & ibi Guid. de Suzar. Ricard. de Salyc. Cyn. Bart. ſub num. 10. verſic. quarto dicit. Bal. Salycet. Fulgoſ. Alex. num. 33. Rip. nu. 79. Alciat. ſub num. 36. Crot. num. 77. Ioan. Bolognett. ſub num. 206. verſic. limitatur ſecundò. Alex. dicto conſil. 21. lib. 5. Curt. ſen. conſil. 49. num. 71. & 79. Signorol. de Homode. conſ. 127. num. 4. & 5. & conſ. 189. num. 5. Dec. conſ. 411. Soc. ſen. conſil. 31. num. 6. lib. 4. Grat. conſil. 29. num. 37. lib. 2. Ruyn. conſil. 11. num. 12. conſ. 146. num. 2. lib. 1. Soc. iun. conſ. 116. num. 13. conſ. 128. num. 131. & ſeq. lib. 1. & conſ. 119. lib. 3. Cranett. conſil. 24. num. 1. & 4. & conſil. 211. num. 7. Rolan. conſ. 51. num. 10. 12. & 19. & conſ. 67. lib. 4. Decian. conſ. 41. num. 158. & 159. & conſil. 52. num. 26. lib. 1. Simon de Præt. conſ. 137. nu. 95. Peregrin. d. art. 52. num. 69.* qui dicit ita communiter teneri *Menoc. dicta præſumpt. 115. num. 12. & ſeqq. & num. 16. Petra de fideicom. quæſt. 14. num. 35. & ſeq. & num. 392.* vbi pariter de communi teſtatur *Magon. in deciſ. Lucen. 5. nu. 42.* vſque ad finem. *Rota deciſ. 624. num. 6. par. 2. in recentior.* quia vt ibidem dicitur, talis promiſſio non includit litem quæ prouenit ex natura bonorum, & ex diſpoſitione communis authoris; ſed aduertendum, quòd Doctores ſuperius vltimo loco relati negant fideicommiſſi remiſſionem, quãdo expreſsè promiſſio non fuit facta in caſu, ſeu ratione fideicõmiſſi; ſed ſimpliciter, vt in ſpecie videre eſt penès *Peregrin. dicto nu. 69.* Rotam & alios proximè relatos, qui propterea ſtant potius pro hac noſtra ſententia.

At nos loquimur quãdo expreſsè in dictum caſum facta fuit promiſſio: & ideo retenta fallentia, declaratur non procedere, quando res euinceretur per eum, qui promiſit de euictione, vel eius hæredem; quia tunc obſtaret exceptio, *l. vendicantem, de euict.*

38 Quartò fallit, quando ex clauſulis in inſtrumẽto diuiſionis inſertis amplis, & generalibus, vel vniuerſalibus dici poſſet fideicommiſſum remiſſum, vt quando diuidentes remitterent iura quomodocunque competentia, & competitura, præſuppoſita ſcientia fideicommiſſi *Dec. conſ. 287. num. 16. Ruyn. conſ. 119. num. 18. lib. 2. cum alijs per Peregrin. dicto art. 52. nu. 32. & 33. Bero. conſ. 130. num. 32. lib. 2. Honded. conſil. 33. nu. 57. lib. 1.*

*lib.1.Menoch. dicta præſumpt. 115.ſub num.56.verſic.
Conciliari.Borgnin.deciſ.36.num.15.par.1. Rol.à Valle
conſ.34.nn.80.lib.4.Cæphal.conſ.430.nn.51.lib.3. Be-
ro.conſ.130.nu.22.& conſ.131.nu.6.lib.2.*

39 Quintò fallit, quando expreſsè legeretur fuiſſe re-
miſſum fideicommiſſum: quo caſu vtique de euictione
agi poſſet, *l.ſi familiæ*, ibi, ſi nihil in contrarium eſt cō-
uentum, *C.famil.hercifcun. vbi Glo.fin.* ita interpreta-
tur, quam ibidem ſequuntur Bart. Ang. Caſtr. & com-
muniter *Doct. Ant.Gomeſ.de contract. cap.2. num.34.*
vbi citat *Bal.& Ang.in l.non dubitatur, C.de euict. Re-
buff.ad Conſtit.Gall.tit.de dilat.art.5.Glo.Vnica nu.54.
Iaſ.conſ.211.verſic.Item,quæ conuenit lib.2.& in l.ſti-
pulatio iſta habere nu.11.ff.de verb.oblig.*

40 Contrarium tenuit *Magon. in deciſ.Lucen.7.nu.39.
in fine.*

41 Primò ſublimitatur præcedēs fallentia, niſi is, à quo
fuit res euicta in bona fide exiſtat, & alij in mala: quia
ſciebant rem eſſe alienam, & ideò conuenerunt ne de
euictione tenerentur; quoniam deceptis ſuccurren-
dum cenſeo.

42 Secundò ſublimitatur non procedere, quando fidei-
commiſſo partes renunciare non poſſent, vt, quia in
teſtamento adſit prohibitio tacita reſultans ex ſubſti-
tutione; vel etiam expreſſa à teſtatore appoſita: quia
clauſulæ importantes renunciationem nihil operantur
*ſecundum Purpur.in l.1.ſub num.12.verſic.& Bart. de-
bet intelligi, C.de pact.Cæphal.conſ.296.num.24.& in-
fra lib.2.Odd.conſ.49.nu.19.*

43 Tertiò ſublimitatur, vbi ex inſtrumentis poſteà fa-
ctis diuidentes non habuiſſent fideicommiſſum pro re-
nunciato: quoniam & tunc per clauſulas prædictas di-
ci non poſſet fideicommiſſum remiſſum *Simon de Præ-
tis de interpr.vltim.volunt. ſol.373.ſub num.10.circa
finem* Sicut è conuerſo, ſi in præcedentibus recuſatum
eſſet fideicommiſſum, quod etiam cenſebitur reſerua-
tum in poſteriori diuiſionis inſtrumento: licet aliàs ex
clauſulis, de quibus ſupra, diceretur illi renunciatum
*Crot.in l.qui Romæ, §.duo fratres num.54.ff. de verbor.
oblig.Odd.dicto conſ.49.nu.16.*

Sed contra tenuit *Cæphal.conſil.522. num.55. vſque
ad finem.*

44 Idem quod ſupra dicimus, quando diuidentes poſt
inſtrumentum aliter declararunt animum ſuum, aſſe-
rentes non eſſe renunciatum, vel renunciatum fidei-
commiſſo: præſertim ſi tales aſſertiones adducerentur
aduerſus aſſerentem *Chriſtophor.Torniol.conſ.26.num.
207.vſque ad finem.*

45 Quartò ſublimitatur, ſi in inſtrumento diuiſionis
fuerit exceptuatum fideicommiſſum: quo caſu illi ne-
quaquam renunciatum cenſeretur per clauſulas quan-
tumcunque prægnantes *Bar.Bal.& Iaſ.in l.ſi fundum
poſt fideicommiſſum, ff.de leg.1.Bertran.conſ.339.num.
2.lib.3.Pariſ.conſ.26.num.53.lib.2. Grat. conſ.29.nu.
20.& ſeqq.lib.2.Cæphal.conſil.296.num.10.lib.2. Rol.
à Valle conſ.51.num.16.lib.4.Odd.dicto conſil.49 num.
16.Crot.in d.l.qui Romæ, §. duo fratres num.54. ff. de
verb.obligat.Decian.conſil 30.num.128.& ſeqq. lib.1.*
qui fortius loquuntur, quando diuidentes reſeruaſſent
iura ſua nulla, ſpeciali reſeruatione facta fideicom-
miſſi.

46 Quintò ſublimitatur, vt clauſulæ importantes fidei-
commiſſi remiſſionem ita demum operentur, ſi poſitæ
ſint in principali diſpoſitione: ſecus, ſi in executiuis, *ſe-
cundum Rip.in d.l.qui Romæ, §.duo fratres num.45.Dec.
conſ.390.Grat.conſil 9.num.4.lib.1. Pariſ.conſ.3. num.
15.& 29.lib.1.Curt.iun. conſ.4. Crauett. conſ.256. nu.
4.Becc.conſil.111.num.24.& 25. Menoch. conſ.84. nu.
46.Petra de fideicom.quæſt.14. num.97. Simon de Præ-
tis de interpret.vltim.volunt.ſol.373. num.11. Peregr.
de fideicom.art.52.num.43.verſic.Item aduertendum,
Vinc.Franch.deciſ.6. Oſaſch.deciſ.164. Rota deciſ.124.
nu.8.par.2 in recentior.*

Ratio adducitur: quoniam hæ clauſulæ potius cen-
ſentur appoſitę ex ſtilo notariorum, quàm de volunta-
te partium, neque ideo illis deferendum *Dec.conſ.500.
num.20.& conſ.521.num.4.Ruyn.conſil.137. num.10.
lib.2.& conſil 97.lib.3.Grat.conſil.17.col.penult.lib.1.
Curt.iun.conſ.131.in fine & conſ.274 in fine, Mandell.
Alba conſil.74 num.10.Marzar. conſ.39.num.15. De-
cian.conſ.52.num.27.lib 4.Torniol. dicto conſ.26. num.
8.Ioſeph Ludouic.deciſ.19.num.9. Odd. conſ.49.nu.17.
& ſeqq.Præt.dicto ſol.373.n.11.& ſeqq. & Carol.Bar-
dellon.conſ.11.nu.33.*

47 Contrarium, quod imò dictæ clauſulæ operari de-
beant ſuum effectum in quacunque parte inſtrumenti
appoſitæ ſint *Rip.in dicto §.duo fratres num.83.& ſeq.
Rol.conſ.34.num.53.& ſeqq.lib.4.Rimin.iun. conſil.80.
num.43 lib.1.& conſ.204.num.41.& ſeq.lib.2.Menoc.
conſil.37.nu.172.& ſeq.conſ. 87 nu.41.& ſeqq.& con-
ſil.323.num.23.& ſeq.lib 4.Hond.conſ.33.num.39.&
ſeqq.lib.1.Barz.deciſ.96.nu.9.*

Mouentur ij, quia clauſulæ omnes à notario cēſen-
tur appoſitæ imò de voluntate partium, vt plenè præ-
ſertim per *Menoch.& Honded.in locis præallegatis*; &
hæc vltima videtur amplectenda.

48 Sextò ſublimitatur, quando neceſſariò clauſulæ per-
cutiunt fideicommiſſum; & in alio verificari nequeunt
*Cranett.conſil. 638.num.9.Cæphal.conſil.731.num.12.
Rimin.iun.conſ.343.num.12. Menoch. de præſumpt.lib.
3.præſumpt.115.num.34. Surd.conſ.365. num.24. Pe-
regrin.de fideicom.art.52.num.32.Intrigl. de ſubſtitut.
centur 3.quæſt.92.num.9.Bardell.conſ.11.nu.35.*

49 Septimò ſublimitatur non habere locum, quando
teſtator prohibuit diuiſionem vſque ad certum tem-
pus: quia ſi intra dictum tempus facta ſit diuiſio cum
clauſulis importantibus remiſſionem fideicommiſſi;
cum nec expreſsè renunciare potuiſſet, non valet, ita
Ruyn.conſ.172.nu.9.lib.1.poſt Bal.Ang.& Caſtr. ibi-
dem per eum adductos.

50 Octauò ſublimitatur ſibi non tribuere, quando ſin-
gulæ clauſulę etſi non ſufficiant ad inducendam fidei-
commiſſi remiſſionem, ſi tamen plures eſſent, opera-
rentur vt fideicommiſſum cenſeretur renunciatum
*Ruyn.conſ.152.nu.8.& 9.lib.2. Bero. conſ.130. ſub nu.
35.verſic.præterea lib.2.Socin.iun.conſil.116. num.63.
lib.1.Berrett.conſ.69.Burſatt. conſil 64.num.24.& ſe-
quentibus.Borgn.deciſ.36. par.1. Guid. Pancirol.conſil.
59 nu.99.& ſeq.*

Contrarium probarunt *Rip.in d.§.duo fratres num.
46.Bal.conſ.441.in princ.& fin.lib.3.Ruyn.conſil.137.
nu.3.4.& infra lib.2.Gozad. conſ 26.& conſ.45. Alba
conſil.14.& ſeq.& conſ.74.Rol.conſ.51.nu.16.lib.4.*

51 Nonò ſublimitatur non procedere, quando inſtru-
mentum, in quo fideicommiſſum continetur, eſſet iu-
ramento firmatum à cohæredibus cum promiſſione
de

Digitized by Google

de non contrauenicndo; nam, ſi poſteà deueniat ad diuiſionem, clauſulæ in inſtrumento appoſitæ, fideicommiſſi renunciationem non inducerent, *ſecundum Iaſ. conſ.173.lib.3.*

52 Contrarium verius dixit *Alciat.in d.l.qui Romæ, §.duo fratres num.31.ff.de verb.oblig.*

53 Decimò ſublimitatur, vbi plura adeſſent fideicommiſſa, & diuidentes vnum reſeruarunt, quod alia cenſerentur remiſſa: quamuis clauſulæ in inſtrumento appoſitæ id per ſe non importarent *Crot. in d. §. duo fratres nu.94.& conſ.283.num.4. verſic.ſed & pro fundamento lib.2. Surd.conſ.294.nu.18.lib.2. Cęph.conſ.379.num.79.lib.3. Aut.Gabr. tit.de fideic. concluſ.1. nu.46. Simon de Præt.de interpr.vlt.volunt.fol.379.nu.9. Intrigl.de ſubſtit.cent.3.quæſt.92.nu.60. Menoch.conſ.87.num.34.conſil.556.num.11.& de præſumpt.lib.3.præſumpt.15.num.74.*

54 Contrarium tenuit *Becc.conſ.111.num.76.& ſeqq.* vbi reſpondet contrarijs; quod intelligerem, niſi clauſulæ aptæ eſſent ad remiſſionem fideicommiſſi: quia tunc cenſeretur remiſſum.

55 Vndecimò ſublimitatur, niſi clauſulæ ita claræ eſſent, vt de eis iure dubitari non poſſet: quoniam in dubio pronunciandum eſt fideicommiſſo non eſſe renũciatum *Bart.in d.§.duo fratres quæſt.6. Alba conſil.74.nu.7. Cæph.conſ.296.nu.8.& 9.& conſ.371.nu.57. Rol.conſ.51.nu.15.lib.4. Grat.conſ.17.nu.47.& cõſ.22.nu.17.lib.1. Decian.conſ.52.num.23.lib.1. Becc.conſ.111.nu.25. Fab.Turrett.conſ.65.nu.5.& 15.& conſ.77.nu.25. Rim.iun.conſ.204.nu.32.lib.2. Menoch. conſ.1111.nu.7.& ſeq.lib.12. Surd.conſ.67.nu.44.lib.1. Odd.conſ.49.nu.23. Peregr.conſ.92.nu.2.lib.1. Præt.de interpret. vlt.volunt.fol.373.nu.18.& ſeq. Petra de fideic. quæſt.14.nu.136. Peregr.de fideic.art.52.nu.24.in fine, & nu.ſeq. Carol.Bardell.conſ.11.nu.32. Intrigl.de ſubſtit.cent.3.quæſt.92.* ea ratione, quia remiſſio eſt quid facti; & facta non præſumuntur, niſi probentur, *vulg.l.in bello, §.facti.ff.de capt. & poſtlim. reuerſ.* & in ſpecie de qua agimus, probatur *in l.ſi à ſubſtituto in princ. ff. de leg.1.*

56 Sextò fallit, ſi ſibi inuicem remiſiſſent omne ius, & omnem actionem; vel etiam dixiſſent, quod nullam actionem ſibi reſeruabant: ex quibus colligi videtur, quod voluerint pretium remittere *Grat. conſ.60. num.13.lib.1. Bero.conſ.130.num.22.& conſ.135. nu.6. lib.2. Alex.conſ.21.nu.6.in fine lib.5. Corne conſ.339. lib.1.* & ante hos *Gloſ. in l.ſi familiæ in fine, & ibi Cyn. Bar. Bal. Angel. Fulgoſ. & Paul.de Caſtro, Gozad.conſil.58.nu.6.& 23. Burſatt.conſ.173.nu.21.lib.2. Decian.conſ.116.nu.17.lib.3. Menoch. d.præſumpt.115.nu.18. Intrigl.de ſubſtit.cent.3.quæſt.92.nu.58.*

57 Septimò fallit, quando alienatio facta extitit titulo lucratiuo, & ſine interuentu pretij: quia ſi nullum pretium interuenit, agi non poteſt de illius reſtitutione, *vt poſt Socin.ſen.conſ.42. nu.9. vſque ad finem lib.4. Grat. d.conſ.60.nu.23.lib.1. Gabr.conſ.125.nu.18.lib.1. Menoch.conſ.87.nu.53.lib.1. Hond.conſ.33. nu.57.lib.1.*

Verum hæc limitatio non placet, cum loco pretij ſuccedat reſtitutio.

58 Octauò fallit, quando clauſulis importantibus facultatem alienandi addita eſſent verba, quod ſcilicet diuidentes de rebus diuiſis facere poſſent quicquid ſibi placeret; quia & tunc pretium cenſeretur remiſſum *Io.Crot.in d.l.qui Romæ, §.duo fratres nu.58.ff.de verb.oblig. Zuccard.in l.1.nu.60. C.de pact. Ruyn.conſil.119.nu.20.& ſeqq.lib.2. Soc.iun.conſ.116.nu.60.lib.1. Pariſ.conſ.71.nu.22.& 23.lib.3. Rol.conſ.34.nu.80.lib.4. Non.conſ.40.nu.19.& conſ.41.nu.10. Caph.conſ.430.nu.51.lib.3. Hond.conſ.33.nu.57.lib.1.*

59 Nonò fallit, quando diuiſio facta eſt à teſtatore inter hæredes ſuos: quia tunc euicta re, ob cõditionis euẽtum cohæres de euictione non tenetur *per text. in l.cũ pater, §.euictis, ff.de leg.2.in primo reſp. in l. ſi familiæ, C.famil.hærciſc.& in l.ſi cogitatione, C.eodem,* in ſpecie ita tenuerunt *Gloſ. Bart. Bal. & cæteri in d.l. ſi familiæ, & in l.ſi cogitatione. Bart.in l.qui Romæ, §.duo fratres, vbi Ripa,* qui de communi teſtatur *nu.95.verſ.retenta, Alciat.ſub nu.36.verſic.quod proximè, ff.de verb.obligat. Dec.conſ.254.nu.2. Corne.conſ.228.nu.7.& infra, & conſ.273.nu.8.& ſeqq.lib.4. Pariſ. conſ.134.nu.22.lib.2. Decian.conſ.42.nu.154.& nu.166.lib.1. Peregr.de fideic.art.52.num.72.* qui pariter dicit communem, *Suarez in repetit.l.quoniam in prioribus col.2.verſ.Tertio quæro, de inoffic. teſtam. Virg.de Boccac. in tract. vti poſſid.fol.mihi 112.nu.90. Burſatt.conſ.6. nu.19.lib.1.*

60 Contrarium poſt adductos per eum *Rip. in d.§.duo fratres nu.95.verſ.Ideò Raphael,* cui tamen reſpondit *Menoch.de præſump.lib.3. præſ.118.in primo caſu nu.1.*

61 Retenta prima opinione.

62 Primò ampliatur quoque procedere, quando hæredes ipſi diuiſerunt hæreditatem paternam, rationibus, & iuribus adductis à Doct. de quibus ſupra.

63 Secundò ampliatur etiam habere locũ, quando euictio cauſatur ex facto, & ordinatione teſtatoris *Bart.in d.§.duo fratres, in vltima quæſt.& ibi Rip.nu.43.& 96.& Alc.num.36.verſ.Cæterum Alex.in l.ſi res obligata col.fin.& ibi Iaſ.nu.23.ff.de leg.1. Ruyn. & conſil.146.ſub nu.2.verſ.ſed præmiſſis lib.1. Becc.conſ.24.num.31. Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.118.nu.11. Peregrin.d.art.52.nu.66.& ſeqq.* & probatur *in l.ſi fundum meum, ff.de euict.*

64 Primò ſublimitatur dicta limitatio, ſeu fallentia, quã defunctus hæredes plures inſtituens inter eos æqualiter hæreditatem diuiſit: nam ex eo, quod inter illos æqualitatem ſeruare viſus fuit, datur euictionis actio, *d.l.cum pater, §.euictis in ſecundo reſp.* ibi, ſi tamen diuiſionem inter filios fecit, arbiter coniecturæ voluntatis, nõ patietur eum partes prælegatas hæredibus reſtituere, niſi parati fuerint & ipſi patris iudicium fratri conſeruare, & ſic prelegatum euictum probat Glo. eo caſu eſſe ſatisfaciendum, quem text. Doctores commendant, & ſingularem dicunt, quatenus ob æqualitatẽ ſeruandam pro legato euicto tribuit euictionis remediũ, tradit *Soc.in l.ſi ita legatum col.1.ff.de cond. & demonſtr. Suar.in d.l.quoniam in prioribus.* facit *Dec.in l.1. C.vnde liber. & confert text.in l.alteri, ff.de adim.leg.* vbi ex ademptione, ſeu reuocatione vnius legati infertur & aliorum ademptio, vt inter legatarios ſeruetur æqualitas. Quare in propoſito, vt æqualitas ſeruetur inter hęredes concedenda eſt euictionis actio; probauit Rom. dicens, dictum textum ſingularem, *in ſingul.316. Dec.conſ.46.num.1.*

65 Hinc eſt, quod euictionis actio conceditur in omnibus illis caſibus, in quibus pro legato ſpeciali hæres tenetur de euictione *Rip.in d.§.duo fratres nu.95.in fine, vbi Alciat.n.38.verſ.Vnde & generaliter. Menoc.dicta præſumpt.118.nu.9. Peregr.d.art.52.nu.72.in fine,* qui

ideo

ideò infert in prælegatis factis cauſa æqualitatis ſernãdæ inter cohæredes de euictione; actionem dari, citat
67 *Dec.conſ.349.n.5.* niſi tamen conſtet, patrem vni plus relinquere voluiſſe, quàm alteri, vel dixit teſtator præſtari ſingulis hęredibus ius integrum *Alciat.in d.§.duo fratres nu.36.verſ.quid ſi ius integrum. Menoch.d.præſumpt.118.nu.10.*

68 Secundò ſublimitatur, quando culpa cohæredis res fuiſſet euicta: quia tunc de euictione daretur actio *Bar. in d.l.qui Romæ,§.duo fratres nu.27.ff.de verbor.oblig. Menoch.d.præſumpt.118.nu.8.per l.paterfam.ff.famil. herciſcun.*

69 Tertiò ſublimitatur in diuiſione facta pro iure legitimæ, ac Trebellianicæ: quo caſu præſtatur euictio, *l.ſi hæres præcepto,ff.ad Trebell. Peregr.d.art.52.num.11. verſic.Tertiò declara.*

70 Decimò fallit, ſi caſus ſucceſſionis ſuperueniat in alterum ex diuidentibus: quia vt agnatus excludat heredem alterius, vt putà filium incapacem: nam ipſe capit ex iure ſuperueniente ſucceſſionis, abſque eo, quod teneatur de euictione, cum res euincatur ſecundum eius naturam & non ex facto diuidentis, ita concludũt *Bal. & Salyc.in d.l.ſi familiæ,quæſt.vlt.C.famil.herciſc.* vbi formant quæſtionem de fratre, qui ſucceſſit in feudo, quod in diuiſione peruenerat ad alium fratrem poſteà defunctũ, relicta filia incapace feudi, quod ipſe patruus de euictione non teneatur, nec repelli poſſit exceptione, *l.vendicantem,ff.de euict.* qui ſequũtur in hoc *Guid. Suzar.* cuius hæc fuit ſententia originalis; idem voluerunt *Alex.conſ.21.lib.5.Ruyn.conſ.42.nu.19.& conſil. 146.nu.21.lib.1.Aym.conſ.211.num.6.* vbi ampliat id
71 procedere quoque, ſi in diuiſione promiſſum fuerit de euictione: dummodò acquirens ſciret rem eſſe oneri fideicommiſſi, vel emphyteuſis ſubiectam; iuxta quam opinionem reſpondit etiam *Aret.conſ.3.in princ.Curt. ſen.conſ.48.ſub nu.39. verſ.ad quintum argumentum. Caball.de euict.§.5.nu.33.& Menoch.d.præſumpt.115. nu.14.* vbi tamen dupliciter declarat.

72 Primò, vt locum habeat, quando in ſimplici diuiſione adhibita eſſet euictionis promiſſio verbis ſatis vniuerſalibus.

73 Secundò, quando vni fratrum obuenerunt bona oĩa allodialia, & alteri fideicommiſſaria, *vt ibidem nu.16. 17.18 & ſeqq.* quæ per te videbis.

74 Comprobatur dicta limitatio ex eo, quod videmus fideicommiſſarium emẽtem rem fideicommiſſo obnoxiam, ſecuto poſteà caſu fideicommiſſi adhuc agere ad pretiũ bonorum emptorum, ea ratione, quia emendo ipſa bona iuri futuro fideicommiſſi conditionalis non renunciauit; & cum ipſe bona poſſideat ex emptione, ideò actionem habet contra hæredem hæredis grauati ad pretiũ ſolutum, & numeratum, & non ad pretium valoris bonorum, *l.huiuſmodi,§.qui ſeruum,ff.de leg.1. vbi notat Bart.in l.cui res, ff.de actio.empti,& ibi Caſtr. & in l.fi.§.emptor,C.commun.de lega.latè Soc.ſen.conſ. 16.nu.27.& ſeqq.lib.3.Cuman.conſ.33. Ruyn.cõſ.146. nu.4.lib.1. Alex.in d.l.qui Romæ,§.duo fratres col.17. verſ.adde quod.Io.Andr.* qui dicit hãc eſſe magis communem ſñiam, quam ſequitur *Peregr. de fideic.art.39. nu.7.* vbi refert ita practicaſſe: quamuis ab hac opinione diſſentiat *Alc.in d.§.duo fratres num.38.*& his addi poteſt, quod conſuluit *Hier.Gabr.conſ.88. n.9. & ſeqq. lib.1.* loquens de alienatione rei emphyteoticæ, & ait,
75 quod ex illa alienatione nõ excluditur alienans à futura ſucceſſione illius emphyteuſis, & partis venditę. Cui ex actu ipſo alienationis minus renunciaſſe cenſetur, quam ille, qui diuidit, & in diuiſione renũciat omni iuri, refert, ac ſequitur *Io.Paul.Balzaran.in l.1.nu.14. de eo,qui fu.fecit agnatis*, faciunt, quæ ſcripſit *Rom. conſ. 503.nu.11.* cum dixit, quod agens, tanquam hæres fi-
76 deicommittentis, vt faciat ſe declarari dominũ reſpectu bonorum per fratres poſſeſſorum, & inter eos diuiſorum, non excluditur exceptione, quem de euictione tenet actio &c. quia ipſorum bonorum proprietas nõ videtur inter eos ex dicta diuiſione alienata; & ita eius reſpectu non poteſt de euictione teneri, *ad text. expreſſum in l.ſi prægnans,ff.de euict.* ibi, dũ dicit, euicto partu non poteſt de euictione conueniri, quia partus alienatus non eſt &c. ex quo textu cũ duabus legibus ſeqq.
77 notant Scrib. quod, quando euincitur res, quæ à re vẽdita deſcendit, non tamen venditionis tempore erat in rerum natura, non debetur euictio, veluti fructus agri, vitulus vaccæ venditę, vel partus ancillę: quia iſta vẽdita non videntur; ſequitur *Caball.de euict.§.5.nu.60.*

78 Vndecimò fallit, quando hæredes ipſi diuiſerũt hæreditatem paternam, quam teſtator ſubiecerat fideicõmiſſo, ſi vnus eorum ſine liberis deceſſerit: quia ſi ſubſtitutionis caſus ceſſerit in vno, alter poterit agere ad fideicõmiſſum, nec de euictione tenebitur, cum euictio ſecuta ſit ex præordinatione teſtatoris, & facto ipſius filij, qui abſque filijs deceſſit, tanquã euictio ſecuta ſit ex natura rei *Bar.in l.qui Romæ,§.duo fratres in prima quæſt.& ibid.Ripa nu.43. Alciat.ſub nu.36.verſ.certum illud quoque de verb.oblig.Iaſ.in l.res obligata nu.23.ff. de lega.1.Alex.conſ.21.nu.6.lib.5. Becc.conſ.24.n.31. Pariſ.conſ.71.nu.11.lib.3.Menoch.conſ.87.nu.8.lib.1. & d.præſumpt.118.nu.11.* vbi inquit, omnes probare hanc opinionem *Surd.conſ.67.nu.53.conſ.70.num.16. lib.1.& in tract.de aliment.tit.9.quæſt.11.nu.24.in fin. Peregr.de fideicom.art.52.nu.64.& conſ.93.nu.12.& infra lib.1.Fachin.controuer.iur.li.6.cap.68.* quod procedit, etiamſi diuidentes ſimpliciter de euictione promiſerint *Alciat.in d.§.duo fratres nu.37.Soc.ſen.conſil. 31.nu.7.lib.4.Ruyn.d.conſ.146.nu.3.lib.1.& cõſ.137. num.11.lib.2.Rol.conſ.51.nu.19.& conſ.67.lib.4.Menoch.d.præſumpt.118.num.12.Peregr.d.art.52.nu.69. & conſ.93.num.12.& ſeqq.lib.1.* etſi verbis vniuerſalibus, & multum prægnãtibus facta ſit promiſſio *Magon.deciſ.Lucen.7.nu.41.& infra*, ita quod nec agi poſſit ad pretium *Alciat.in d.§.duo fratres nu.36.in fine*, qui de communi teſtatur. *Becc.d.conſ.24.nu.38.Menoc. d.præſumpt.118.nu.14.latè Peregr.d.art.52.nu.57.& ſequentibus.*

79 Duodecimò fallit, quando ſpecialiter eſt prouiſum, quod non teneatur de euictione, *l.ſi familiæ, C.famil. herciſc.Bart.& alij in l.qui Romæ,§.duo fratres, ff.de verb.oblig.*

80 Ex quibus infero, quod licet regulariter in inſtrumentis diuiſionum apponi ſoleãt ſtipulationes de euictione, eæ tamen intelliguntur ſecundum naturã actus, ſuper quo interponitur ſtipulatio, vt latè per plura iura poſt Bart.& alios *tradit Alex.in d.conſ.21.nu.7.lib.5.*

81 Cæterum diuiſionis natura eſt, quod tunc debeatur euictio, quando aliunde prouenit, quàm ex natura rei, vel facto auctoris, vt prædixi, & habetur per *Bart.in d. §.duo fratres nu.27.in fine,& ibi Crot.ſub num.27.verſic.ſed*

ſic.ſed Bart.Iaſ.num.38.Rip. nu.43. de communi Curt. ſen conſ.49.num.39.verſ.ad vndecimum. Ruyn.de communi conſ.137.nu.12.lib.2.& conſ.11. in fine, conſil.3. nu.10.& conſ.14.nu.5.lib.1. Dec.conſ.411.nu.3.& ſeq. Tiraq.de retract.lignag.§.1.glo.9.nu.34 qui plures allegat Soc.iun.conſ.128,nu.131.& conſ.119.nu.2.lib.3. Aym.conſ.111.nu.7.Gozad.conſ.53.nu.19.in fine,atq; ita ſtipulatio illa non comprehendit huiuſmodi euictionem, & illa clauſula ponitur ad executionem rei Grat.d.conſ 29 nu.37.lib.2.

82 Quare Alex.d.conſ 21.nu.9.poſt Bart.& alios in d.l. ſi familiæ, dixit, quod ad hoc vt obſtet ſtipulatio de euictione, debet eſſe ſpecialis in caſu euictionis reſpectu fideicommiſſi: aliàs nihil releuat.

83 Et euictio tunc deberetur ex dicta ſtipulatione, quãdo fideicommiſſo eſſet renunciatum, vt declarat Aym. conſ.24.nu.11.

84 Non tamen officeret, quando ſtipulatio eſſet perſonalis, ex eo, quod non fuerit promiſſum per ſe, & ſuos hæredes: quo in caſu hæredes non tenentur l. qui in futurum, §.1, & ibi Bart.& cæteri communiter, ff.de pact. l.ſi vnus, §.ante, ff.eodem latè.Caphal.conſ.352.numero octauo & ſequenti libro tertio, Decian. conſil.1. num. 67.lib.2.

85 Ratio eſt, quia pacta non egrediuntur perſonas nominatas Iaſ. in dicta l. ſi vnus, §.ante. Riminal. iunior

86 conſil.465.numero 19.libro 4.& pacta de ſui natura reſtringi debent, & non ampliari Cæph. dicto conſil.352. Burſatt.conſil.266.numero 16.lib.3.Decian.dicto conſil. 1.num.67.

Neque minus præiudicaret pactum de defendendo rem alienam diuiſam, & de non contraueniendo: quia contineret peccatum, & non ligaret ex doctrina Bal. in c.1.Item ſacramenta num.20.de pact.iur.firman.eſt text. in ca.non eſt obligatorium de reg.iur.in ſexto, & c.quamuis vbi Gemin.nu.7. & Couar.par.4.§.6.nu.6. & 9. de pact.in ſexto, vbi dicit ſufficere quod iuramentum cõtineat peccatum mortale, & in cap.cum contingat, nu. 34. & per totum de iureiur. Rota coram Card.Seraphino

87 deciſ.723.nu 6.quæ nu.8.addit, quod euictio rei vẽditæ, quæ fratri contingit in diuiſione facta cum pacto, quod quiſque in diuiſione damnum ſentiat, & incommodum pro rata, caſu quo ſequeretur euictio, intelligi debet de ea, quæ euenit à tertio, & non à venditore: quemadmodum etiam dicimus, quod vnus ex hæredibus poteſt contrauenire contractui proprio diuiſionis, & euincere rem fideicommiſſo ſubiectam ex ordinatione teſtatoris, cui ſuccedit: licet non ex perſona propria Alba conſ.376.nu.5.lib.3.

88 Sed in minore renunciante, ſeu diuidente quid dicẽdum, nunc videamus: qua in re dicimus, quod minor non reſtituitur, qui fideicommiſſo reciproco renunciauit, ſi fratres quoque renunciarunt: quia cum poſſit fideicõmmiſſum purificari non minus ad commodum aliorum fratrum, quam ad vtilitatem minoris; atq; ita renunciatio vtilis eſſe poſſet, & non damnoſa, non datur reſtitutio, quamuis euenerit caſus, qui minori noceat; ex quo læſio hoc caſu videtur recompenſata, l. de fideicommiſſo, C.de tranſact.faciunt tradita per Surd.cõſil.435.nu.14.lib.3.Cayl.obſeruat.8. nu.3.in fine lib.2.

89 ex quo videtur poſſe inferri idem procedere, ſi in diuiſione minor promiſerit de euictione: quia per talem promiſſionem euictionis ac defenſionis excluſus dicitur à petitione fideicommiſſi, comprobat Andr. Tiraquell.in l. ſi vnquam in ver. donatione largitus num.28. C.de reuocan.donation. & in tractatu primogenit.quæſt. 6.numero 4. Odd. de reſtitutio.quæſt.85. articulo quarto numero 26.

90 Sic quoque videmus inter maiores, quod, ſi diuidant bona reſtitutioni ſubiecta, vt quia feudalia, fideicommiſſaria, vel emphyteotica, euictio non debetur, ſi à tertio vni auferatur: quia mutuum periculum, cui fratres omnes ſubiacent, tollit remedium euictionis, ſecundum Bal.& cæteros omnes in l.ſi familiæ, C.fam.herciſcun.Becc.d.conſ.24.Menoch.conſ.87.num.84.& Rol. d.conſil.51.

91 Quod autem præſtandum ſit re euicta, præter hic ſcripta, adeas Peregrin. de fideicom. artic.52.num.55. penès quem habes etiam alia in materia diuiſionis bonorum fideicommiſſi, quæ non refero, cum ab eo plenè diſcutiantur in dicto articulo; vt & per Menoch. de præſumpt.lib.3.præſumpt.115.& 118.Morot.conſil.83. numero 15.& ſeqq.Hartman.Piſtor.quæſt.iur.li.1.par. 1.quæſt.10.Gayll.obſeruat.139. Fachin. controuerſ. iur. lib.6.cap.68.per tot.Surd.conſil.67.& conſil.311.Vaſq. quæſt.illuſtr.quæſt.3.cap.68.Rota deciſ.152.num.4.par. 2.in nouiſſim.

ARGVMENTVM.

Emens à coherede bona fideicommiſſo ſubiecta cum promiſſione de euictione, an, eueniente caſu fideicommiſſi, agere poſſit aduerſus hæredes venditoris de euictione ad intereſſe, vel ad pretium.

Euictio cauſata ex facto, ſeu præordinatione auctoris, quando debeatur.

Renunciatio fideicommiſſi, an, & quando ſubſiſtat, vt quis de euictione agere valeat, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Emẽs à cohærede bona fideicommiſſo ſubiecta, eueniente caſu fideicommiſſi, agit ad pretium aduerſus hæredes venditoris.*

Declaratur num.7.

Sub quo venit etiam intereſſe, nu.3.

Ampliatur procedere, etiamſi emptor fuerit ſciens numero 2.

Contrarium habetur nu.4.& 6.

5 *Euictio non debetur, quando ſequitur ex facto eius, cui res euincitur.*

Nec quando ſequitur ex facto auctoris, nu.6.

8 *Emptor extraneus, etiãſi ſciat rem eſſe alienam, & ſubiectam euictioni, agit ad pretium, & nu.10.*

Præſertim ſtante obligatione generalis defenſionis, quæ hodie in quolibet contractu apponitur, nu.11.

9 *Euictio, quæ ſequitur ex præordinatione auctoris, perinde eſt, ac ſi ſequatur ex proprio facto.*

Et

Et ideò non debetur, num. 12.

Primò limitatur, quando in eum caſum ſpecialiter fuit promiſſa, nu. 13.

Secundò limitatur, quando res reſtitutioni ſubiecta fuit data pro libera, & alterata eſt natura rei, numero 14.

Extenditur etiam procedere in diuiſione, nu. 15.

Et in bonis fideicommiſſarijs, & feudalibus, numero 16.

17 *Euictio debetur etiam in fideicommiſſis, quæ euincuntur ex facto auctoris, quando illorum natura fuit alterata, & ab eis receſſum.*

Ampliatur procedere, etiam quando colligi poteſt ex verbis amplis, generalibus, & vniuerſalibus aliquo modo remiſſum fideicommiſſum, num. 18. 26. & ſequentibus.

19 *Renunciatio expreſſa fideicommiſſi ignorati non ſubſiſtit, etiam quod tranſactione munita ſit, & nu. 27. & ſeq. ac num. 37.*

Nec ſufficit ſcientia præſumpta, num. 38. & 39. vbi reſpondetur contrarijs.

Et multò magis, quando non conſtat illud fuiſſe renunciatum, etiam quod apponantur verba generalia, generaliſſima, nu. 20.

Et ſpecialis requiritur renunciatio, l. de his, de tranſact. num. 21. & 25.

Primò ampliatur procedere, etiam quod fuerit renunciatum omni legum, & iuris auxilio, nu. 22.

Secundò ampliatur, etiamſi in tranſactione fuerit renunciatum omni fideicommiſſo debito, & debendo, cum expreſſa renunciatione l. de his, quia nihilominus fideicommiſſo ignorato non cenſetur renunciatum, num. 23.

Tertiò ampliatur, etiamſi iureiurando partes conuenerint perpetuo obſeruare contenta in inſtrumento, numero 24.

29 *Renunciatio nulla datur de his, quæ dependent ex teſtamento, niſi viſis, lectis, cognitis, & bene inſpectis illius verbis; & ſcientia eius ſpecialis, & non generalis probanda eſt per eum, qui ſe fundat in renunciatione, nu. 30.*

31 *Renunciatio fideicommiſſi vt valeat, duo requiruntur, & quæ.*

Prodeſt tamen renunciatio cum iuramento, l. de his, num. 32.

33 *Euictionis promiſſio ſimpliciter facta, intelligitur ex quacunque cauſa res euincatur.*

Intellige, vt num. 40.

Primò ampliatur eo magis procedere, quando concepta eſſet verbis generalibus, prægnantibus, & vniuerſalibus, num. 34.

Declaratur habere locum, quando verba vniuerſalia nil aliud operari poſſent, num. 35.

Secundò ampliatur, quando expreſſè promiſſum eſſet de euictione ex cauſa fideicommiſſi, nu. 36.

Intellige procedere, quando contrahentes ſcientes fideicommiſſum, promiſerunt de euictione, & renunciauerunt iuramento dictæ l. de his, numero 40.

41 *Alienatio facta de re reſtitutioni ſubiecta, vel alienari prohibita, non valet.*

Fallit ad effectum, vt venditio teneat in præiudicium venditoris, numero 42.

Et ad conſequendum id, quod intereſt emptoris, numero 43.

Præſertim, quando in inſtrumento venditionis dictum fuit, quod res vendita erat libera ab omni fideicommiſſo cum euictionis promiſſione, & quod faceret conſentire omnes: quia ex huiuſmodi pacto debentur damna, & intereſſe, nu. 44.

45 *Vendens rem prohibitam alienari à teſtatore, reuocare non poteſt portiones aliorum, qui poſteà vendiderunt, quia fecit contra voluntatem teſtatoris: licet ſecus in eo, qui venditioni conſenſit.*

QVÆST. CXV.

QVæro inſuper ſi emptor & venditor, vna cum alijs in teſtamento fuerunt hæredes inſtituti, & inuicem ſubſtituti ſub conditione, ſi quis eorum deceſſerit ſine filijs maſculis; & vnus ex eis ſciens hanc inſtitutionem, & mutuam ſubſtitutionem emit ab alio ſuam portionē, & qui vendidit erat ſubſtitutus, & de euictione promiſerit, ac deinde deceſſerit ſine filijs maſculis; & ita per illius obitum ſubſtitutionis caſus euenerit; an emptor aduerſus hæredes venditoris de euictione agere poſſit ad intereſſe, vel ad pretium.

1 Et reſpondendum videtur ſaltem ad pretium agere poſſe, *per l. finali, §. emptor, C. commun. de legatis,*
2 licèt emptor fuerit ſciens, *l. ſi fundum ſciens, C. de euiction. & notatur in l. ſi familiæ, C. famil. herciſcun. in fine. Gloſ. magnæ, & in l. qui Romæ, §. duo fratres*
3 *in Gloſa magna, ff. de verborum obligation.* in quo venit etiam intereſſe, *l. controuerſia, & l. cum ſucceſſores, Cod. de euiction. iuncta l. euictæ, ff. eodem titulo.*

4 Sed contrarium verius eſt, vt neque ad intereſſe, neque ad pretium agere poſſit: quoniam cum plures cohæredes inter ſe contraxerint, vnus ex his non tenetur alteri de euictione, quia ſequitur ex præordinatione auctoris ſui prædefuncti, qui voluit, vt ſi quis eorum ſine filijs maſculis deceſſerit, eius portio
5 ad alios ſuperuiuentes deuolueretur. Vnde, ſicut de euictione non agitur quando illa ſequitur ex facto eius, cui res euincitur *Bartol. in dicta l. qui Romæ, §. duo fratres numero 10. ff. de verborum obligatio. Alexander conſil. 21. numero quinto, verſic. ſecundò princi-*
6 *paliter libro quinto*, ita nec agi poteſt, quando euictio ſequitur ex facto eorum auctoris, in terminis ſic reſpondit *Ruyn. conſil. 146. ſub numero ſecundo, verſic. ſed præmiſſis non obſtantibus libro primo*, non enim talis euictio promiſſa cenſetur, vt eſt textus ſecundum communem intellectum *in dicta l. qui Romæ, §. duo fratres. Alexander in dicto conſil. 21. numero tertio libro quinto. Tariſ. conſil. 72. numero vndecimo libro tertio. Thannc. de inuentar. parte ſeptima, numero 203.*

7 Non obſtat *dicta l. finali, §. emptor, commun. de legat.* quia loquitur de emptore extraneo, qui licet ſciat rem, quam emit reſtitutioni eſſe ſubiectam, tamen euictione ſequuta, pretium repetere poteſt. At nō

ſiceſt in emptore, qui eſt cohæres venditoris, vt per
Bart. in dicta l. qui Romæ, §. duo fratres numero 25. ff. de
8 verb. obligat. quia extraneus emptor etiamſi ſciat rem
eſſe alienam, & ſucceſſiuè ſubiectam euictioni, agere
9 poteſt ad pretium: quoniam euictio non ſequitur ex
facto ſuo, neque ſui authoris: nam vbi ſequitur ex fa-
cto ſui auctoris, perinde eſt, ac ſi ſequeretur ex facto
proprio, vt per Ruyn. dicto conſil. 146. ſub num. 3. ver-
10 ſic. Nec obſtat, & ita euictio debetur emptori per ven-
ditorem, tàm ex facto ſuo, quàm auctorum ſuorum, &
aliorum quorumcunque, l. emptam rem, §. qui autem,
& ibi Glo. in ver. per omnes, ff. de actio. empti, & in l. in-
ter ſtipulantem, in princ. vbi Glo. in ver. habere licere, ff.
11 de verbor. obligat. præſertim ſtante obligatione gene-
ralis defenſionis, quæ hodie in quolibet contractu ap-
ponitur, quia tenetur venditor quomodocunque res
euincatur Pariſ. conſ. 76. num. 21. lib. 3. Grat. conſ. 7. nu.
24. lib. 2. Georg. Nati. in repetit. Clement. ſæpè in princ.
in ver. cauſas col. fin. de verbor. obligat. non enim regu-
12 lariter euictio debetur, quando ſequitur ex præordi-
natione auctoris, l. fundum meum, ff. de euict. per quem
ita dixit Bart. in dicta l. qui Romæ, §. duo fratres in prima
quæſt. vbi cæteri cum ſequuntur Gloſ. in l. ſi familiæ in
fine, C. famil. herciſcun. vbi Odofred. Cyn. Bart. Bal. Al-
ber. Angel. Salyect. Paul. de Caſtro & poſteriores Ale-
xan. dicto conſ. 21. num. 6. & 7. lib. 5. Bertrand. conſil. 88.
num. 3. lib. 2. Ruyn. conſil. 11. lib. 1. conſil. 137. num. 12.
libro ſecundo & conſil. 92. num. 29. lib. 3. Socinus iunior
conſil. 119 libro 3. Roland. conſil. 51. num. 19. libro 4. latè
Menoch. alios citans de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 115.
num. 12.

13 Quæ regula dupliciter limitatur. Primò, vt nõ pro-
cedat, quando ſpecialiter euictio in eum caſum fuit
promiſſa Bal. Martin. Lauden. & Card. Alex. in cap. 1.
§. rurſus, ſi fidelis, quib. mod. feud. amitt. ſecuti ſunt Si-
gnorol. Anchar. Roman. Dec. Ruyn. Gozadin. Socin. iun.
Bero. & Tiraq. quos refert ac ſequitur Franc. Becc. conſ.
24. num. 22. & ſeqq. Rol. conſ. 51. nu. 9. & ſeq. lib. 4. Pha-
nuc. alios referens, in tract. de inuentar. par. 6. num. 203.
& nu. 212. Caball. de euict. §. 5. num. 33. & 51. Rota co-
ram Card. Seraph. deciſ. 785. nu. 8. Surd. deciſ. 243. num.
3. & 4.

14 Secundò limitatur, vt locum non habeat, quando
res feudalis vel reſtitutioni ſubiecta fuit data pro libe-
ra; nempè, quia in conceſſione dictum fuerit pro ſe, vel
quibus dederit, vel ſimilibus verbis; quia tunc videtur
data facultas alienandi, & alterata eſt natura rei, quæ
alteratio facit, vt euictio debeatur Rip. lib. 1. reſponſ. ca.
1. nu. 62. & 63. de legi. & long. conſuetud. nam expreſ-
ſum facit ceſſare tacitum, l. cum filio, ff. de vulga. & pu-
pill. vnde illa tacita præſumptio, quod acceptatio facta
videatur cum natura non alienabili, ceſſat per verba,
quæ dant facultatem alienandi, vt quando conceditur
pro ſe, & quibus dederit; vel pro ſucceſſoribus & habẽ-
tibus cauſam ab eis, cap. 1. de feud. non habent. natur.
feud. Rota coram Card. Seraphino deciſ. 969. num. 7. poſt
Bart. Ang. Alex. Rip. Curt. ſen. Socin. iun. Cephal. & De-
cian. allegatos, & his addo Marchiſell. quæſt. 3. Pariſ.
conſ. 71. num. 4. lib. 3. Mohedan. deciſ. 156. Dec. conſ. 79.
in ſecundo dubio. Gabr. de fideic. concl. 1. limit. 3. nu. 29.
15 & 30 quod etiam procedet in diuiſione per dicta ver-
ba alterantia illius naturam Menoch. conſil. 87. nu. 89.
& 90. lib. 1.

16 Prout & dicimus de bonis feudalibus, quorum alie-
natio ſi concedatur in contractu diuiſionis, cenſetur
remiſſum ius feudi, ſecuta alienatione. Quod & mul-
tò magis dicendum eſt de bonis fideicommiſſo ſubie-
ctis, quorum alienatio fuit permiſſa; cum ea facilius
alienentur, quam bona feudalia, ſic in ſpecie tam re-
ſpectu feudi, quam fideicommiſſi concludit Cranetta
conſil. 24. num. 8 vſque ad duodecimum poſt Bart. in di-
cta l. qui Romæ, §. duo fratres quæſt. 8. ff. de verbor. obli-
gat. Alexan. conſil. 8. num. 6. & 7. lib. 5. Dec. conſ. 11. ad
fin. verſic. & diſcurrendo. Socin. conſil. 43. lib. 4. Menoch.
conſil. 87. num. 38. Peregrin. de fideicom. art. 52. ſub nu.
62. verſic. aut in partem vnius: qua conceſſione ſtante,
ſequitur remiſſio fideicommiſſi; & per conſequens de
17 euictione agitur: licèt res euincatur ex facto auctoris;
& ex natura rei, cum illa ſit alterata, & ab ea receſſum
ex conſenſu præſtito circa alienationem eiuſdem rei
Corp. conſil. 150. col. fin. lib. 3. & conſil. 42. ad finem libro
4. Aretin. conſil. 3. col. 2. Cranett. dicto conſil. 24. nume-
ro 15. & conſil. 121. ſub numero 7. verſicul. niſi in diui-
ſione.

18 Amplia prædicta etiam procedere, non ſolum ſi fuit
data expreſsè poteſtas alienandi, ſed etiam quãdo col-
ligi poteſt mens contrahentium ex verbis amplis, ge-
neralibus, vel vniuerſalibus fuiſſe aliquo modo remiſ-
ſum fideicommiſſum, vt quando diuidentes remitte-
rent iura quomodocunque competentia, & competi-
tura, præſuppoſita ſcientia fideicommiſſi Dec. conſil.
287. num. 16. Ruyn. conſil. 119. num. 18. lib. 2. cum alijs
per Peregrin. in tract. de fideicommiſſ. art. 52. num. 32.
19 & 33. vbi plures caſus enumerat: ſecus ſi quis ignora-
uerit: quoniam etiam expreſſa fideicommiſſi ignorati
renunciatio non ſubſiſtit: dato, quod tranſactione mu-
nita ſit, ad text. in l. de his, ff. de tranſact. quæ lex licet
loquatur in tranſactione, locum quoque habet in di-
uiſione, ex Gloſ. communiter recepta in l. tres fratres, ff.
20 de pactis, & facilius id firmandum eſt, quando non
conſtat fideicommiſſum in ſpecie, & expreſsè fuiſſe re-
miſſum, nempè ſi arguitur illius remiſſio per clauſulas
generales, & generaliſsimas in contractu diuiſionis ap-
poſitas, vt in terminis reſpondit Laurent. Siluan. conſil.
49. num. 55. & 56. & num. 91. Ruyn. conſil. 99. num. 21.
lib. 3. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 26.
21 tit. 2. num. 23. vbi quod legi de his debet expreſsè &
22 in ſpecie renunciari. Quæ ſententia locum quoque
habere videtur, vbi fuerit renunciatum omni legum,
& iuris auxilio: quia clauſula hæc non tollit vim &
prohibitionem, dicta l. de his, concurrente præcipuè
præſumpta ignorantia: ex quo talis clauſula non pur-
gat errorem, & ignorantiam, nec ſupplet defectum
conſenſus. Pariſ. conſ. 12. num. 85. lib. 1. Siluan. conſ. 49.
23 num. 60. quinimò & fortius hoc procedere videtur,
etiamſi fuerit in tranſactione renunciatum omni fi-
deicommiſſo debito, ac debendo cum expreſſa renun-
ciatione dicta l. de his, quia nihilominus fideicommiſſo
ignorato non cenſetur renunciatum & ideò ea non
obſtante, quod peti poſsit, tradunt Bartol. & Doctor.
in dicta l. de his. Socinus iun. conſil. 129. in tertio dubio
libro 1. Pariſ. dicto conſil. 12. numero 77. & 78. & con-
ſil. 95. libro tertio. Cranetta conſil. 144. numero 17.
Siluan. dicto conſil. 49. numero 52. qui cæteros ad-
ducit.

24 Quæ concluſio amplianda videtur, etiamſi iureiu-

rando

rando partes conuenerint perpetuò obſeruare conten-
ta in inſtrumento; quia non ob id renunciatum vide-
retur fideicommiſſo ignorato, *ſecundum Alexan. con-
ſil.48.num.10.lib.7.Socin.ſen.conſil.214.col.penult.lib.
2.& conſil.103.col.2.lib.3. Tariſ. dicto conſil.12.num.
88.Dec.conſil. 345. ad finem. Socinus ſenior conſil.25.
numero 13. libro quarto. Peregrin.* qui cæteros refert
*in dicto tractatu de fideicommiß. artic. 42. ſub nume-
ro 49.*

25 Non igitur obſtant tot clauſulæ, & renunciationes,
ad effectum, vt fideicommiſſo ignorato renunciatum
cenſeatur. Quoniam eæ omnes reſoluuntur ex diſpo-
ſitione *dictæ l. de his*, quæ reſoluit omnes conuentio-
nes, & pacta, & promiſſiones ſuper contentis in teſta-
mentis, & non viſis, & non intellectis prius verbis, ac
diſpoſitis in eis, prout voluit *Siluan.in d.conſ.49 ſub nu.
53.poſt Angel.conſ.282.*

26 Nec minus obſtare videtur promiſſio de euictione:
quia tunc ea conſiderabilis eſſet, data ſciẽtia fideicom-
miſſi in diuidentibus, iuxta quæ dixi ſupra *nu.18.*

27 Cæterum ſuppoſita ignorantia fideicommiſſum
non cenſetur remiſſum, & promiſſio de euictione non
eſt conſiderabilis, & eſt de mente *Bart.in dicta l.qui Ro-
mæ,§.duo fratres in tertia quæſt.verſic.Ponamus ergo*,
& per eundem ibidem *in ſexta quæſt.*

28 Item in propoſito conſideranda eſt *Bart.doctrina in
dicto §.duo fratres in vndecima quæſt.nu.25.* dum quæ-
rit, an ſtipulatio de euictione proſit hæredibus diuidẽ-
tis ſuppoſita ſcientia fideicommiſſi: nam, ſi ignoraſſet
proculdubio ſupponit euictionis actionem nullatenus
29 præſtandam: ex quo clariſſimum eſt, quod de ijs, quæ
dependent à teſtamento, & fideicommiſſo, nulla datur
renunciatio, niſi, vt prædixi, viſis, lectis, cognitis, & be-
nè inſpectis verbis teſtamenti quæ clauſula eſt ſemper
inſerenda ad euitandas nullitates, *iuxta dictam l.de his,
de tranſaction.l.1.§.1.ff.quemad.teſtam.aper.Pariſ.con-
ſil.95.nu.18.lib.1.Bero.conſ.177.num.6.lib.1. Rol.con-
ſil.13.num.26.lib.1.Surd.conſ.395.nu.22.& 23.lib.3.*
30 vbi etiam, quòd iſta ſcientia ſpecialis, & non generalis
probari debet per eum, qui ſe fundat in renũciatione,
quamuis illa eſſet iurata, & cum clauſulis; quod renun-
ciatum fuerit omni iuri, quod quis habet, vel habere
31 ſperat; cum nunquam per eas dicatur renunciatum fi-
deicommiſſo, niſi duo copulatiuè concurrant.

Primò, quod adſit ſcientia fideicommiſſi expli-
cita.

Secundò, quod renunciatio non poſſit in alio iure
verificari, & effectum ſortiri *Bart.in d.§.duo fratres nu.
19.* quem ibi omnes ſequuntur *Curt.iun. conſ.23. num.
2.Ruyn.conſil.92.num.23.lib.4.Grat.conſ.17. num.46.
lib.1. Peregr. dicto art.52. num.32.* indubitatum dicit
32 *Surd.dicto conſil.395.num.24.lib.3.* licèt data ſcientia,
vt ſuperius diximus, ſufficiat, quod fuerit renunciatum
cum iuramento *dicta l.de his, de tranſact.* quia tunc cẽ-
ſeretur renũciatum fideicommiſſo, iuxta communem,
*de qua per Rip.in d.l.qui Romæ, §. duo fratres nu.71. &
ibidem Crot.num.210. ff. de verbor. oblig. Peregr. dicto
art.52.num.49.Card.Mant.de tacit. & ambig. conuent.
lib.26.tit.2.num.31.* ſequitur *Rota coram R.P. D.Man-
zanedo in Viterbien.bonorum 20.Iunij 1614. & in ea-
dem cauſa, coram R.P.D.Ramboldo 10.Iunij 1615.*

Sed contra facere videtur regula *l. vendicantem, ff.
de euictionib.*

Tract.de Euictionib.

33 Item, quod, quando promiſſio de euictione fit ſim-
pliciter, illa quidem facta cenſetur ex quacunq; cauſa
euincatur, vt colligitur ex ijs, quæ reſpondit *Rom. conſ.
457.nu.2.Curt.ſen.conſ.64.nu.19.Soc.ſen.conſil.31.nu.
7.lib.4.Grat.conſ.26.nu.37.lib.2.Curt.iun.conſ.94.nu.
13.Soc.iun.conſ.116.nu.12.lib.2.Pariſ.conſil.71.nu.9.
& 10.lib.3.Bero.conſ.130.nu.22.lib.2.Rol.conſ.34.nu.
91.lib.4.Noni.conſ.41.nu.6.Cæphal.conſil.430.nu.51.*
de communi *Burſat.conſ.36.nu.16. lib.1. & conſ.237.
nu.3.lib.3.Neuizan.conſ.31.nu.14. Alba conſ.311.nu.
8.lib.3.Hipp.Rim.conſ.204.num.39.lib.2.Oſaſch.deciſ.
112.nu.17.Ioſeph Ludouic.deciſ.Peruſina 19.p.1. Ber-
tazol.conſ.ciuil.75.nu.7.& 8. Ant.Gabr.de fideic. con-
cluſ.1.nu.19. Maſcard.de probat. concluſ.776. num.14.
Caualc.deciſ.36.nu.19.par.1.Barz.deciſ.Bonon.96.nu.
38.* Quæ ſententia.

34 Primò ampliatur eò magis procedere, qñ euictionis
promiſſio concepta eſſet verbis valdè generalibus, prę-
gnantibus, & vniuerſalibus: ſi nempè dictum ſit, quod
diuidentes adinuicẽ de euictione promiſerunt, ex qua-
cunque cauſa, vel modo, ac forma ſubſecuta, ex quibus
fideicommiſſi renunciatio inducta cenſeretur, *ſecundũ
Grat.conſ.64.nu.16.lib.1.Curt.iun.conſ.49.nu.13. Soc.
iun.conſ.116.nu.63.lib.3.Menoc.de præſumpt.li.3. præ-
ſumpt.115.nu.17. & 34.* qui dicit eſſe receptam ſnīam
*Intrigl.de ſubſtit.cent.3.quæſt.92.nu.57.Caualc.d.deciſ.
36.nu.9.Petra de fideic.quæſt.14.ſub nu. 39. verſ.quod
ſi promiſſio*, qui loquitur, quando promiſſio defendẽdi
35 concepta eſt in omnem caſum; quę ſententia procede-
ret, quando verba prægnantia, & vniuerſalia nil aliud
operari poſſent, quam fideicommiſſi renunciationem,
*ita Crot.in d.§.duo fratres nu.77.in fine. Alba d. conſil.
311.nu.8.Surd.* qui alios citat *conſ.303. nu.32. in fine,
& ſeqq.& conſ.365.nu.24.lib.3.Rota diuerſ.deciſ.149.
nu.3.par.2.Fab.Turrett.conſil.65.nu.14.Carol.Bardell.
conſ.11.nu.35.Peregr.d.art.52.nu.32. Intrigl.d.quæſt.
92.nu.9.de ſubſtit.centur.3.*

36 Secundò ampliatur, quando expreſsè promiſſum eſ-
ſet de euictione ex cauſa fideicommiſſi, quia tunc cen-
ſeretur fideicommiſſum renunciatum *Alex.conſil.21.
num.6.in fine lib 5.poſt Gloſ.in dicta l.ſi familiæ in fine,
& ibi Cyn.Bartol.Bal.Angel.Fulgoſ.& Paul.de Caſtro.
Gozadin. conſil. 68. num.6. & 23. Burſatt. conſil. 173.
num.21.lib.2. Decian.conſil.116.num.17. libro 3. Me-
noch.dicta præſumpt.115.nu.18.Intrigliol. d. quæſt.92.
num.58.*

37 Prima tamen relata ſententia pro non renunciatio-
ne fideicommiſſi, eſt omninò recipienda, quando con-
trahentes, ſeu diuidentes ignorabant fideicommiſſum,
ex Bart.in d.§.duo fratres, & ibidem *Alex. nu.36. Iaſ.
nu.69* qui de communi teſtantur *Bart. in l. tres fratres
in fine, ff.de pact. Alex.conſ.102.num.6.lib.6. Dec.conſ.
287.nu.17.Gozad.conſ.45.nu.16.& 17.Alba d.conſil.
311.in fine.Becc.conſ.111.Fab.Turrett.conſ.65.num.3.
Bero.conſ.131.nu.9.lib.2.Dec.conſ.405.nu.21. Bologn.
conſ.52.nu.3.in fine, & conſ.32.nu.10. Decian.conſ.52.
lib.1.in primo dubio.Burſatt.conſ.64.num.29.lib.1. Ro-
lan.conſil.36.num.6.& 23.lib.3. Pariſ. conſil. 65. num.
10.& 17.lib.3.Menoch.conſil.87. num.9. & 56. conſil.
323.numero 28.& ſequentibus, & num. 57. conſil.476.
numero 29.& conſil.1214. numero ſeptimo & infra lib.
13. Marzar. in epitom. de fideicommiſſ. quæſtione 59.
Petra de fideicommiſſ.quæſtione 14.numero 121.Ioſeph*

Digitized by Google

Ludouic.in deciſ. Peruſina 19. num. 13. Rota Romana in deciſ. 493. par. 4 in nouiſſim. Magon. in deciſ. Florent. 27. nu. 21. Craſſ. in §. fideicommiſſum quæſt. 64. nu. 6. in fine, Peregr. conſ. 11. nu 21. & ſeq. & conſil. 56. num. 5. lib. 5. Bardell. conſ. 11. nu. 3. & ſeq.

38 Nec ſufficeret ſcientia præſumpta teſtamenti & fideicõmiſſi, vt recedi poſſit à ſuperius firmata opinione, vt communiter per *Scribentes in dicta l. qui Romæ, §. duo fratres, vbi Bart. in tertia quæſt. ff. de verb. oblig. Iaſ. in d. l. de his num. 15 de tranſact. Menoch. dicto conſ. 87. num. 56. & ſeqq. conſ. 353. num. 28. & ſeq. & conſ. 476. num. 20. & infra, Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 22. in fine. Oſaſch. deciſ. 112. num. 20. Barz. dicta deciſ. 96. num. 14 & ſeq.* ſed ſpecialis requiritur ſcientia *Peregr. dicto art 52. ſub num. 30. & 32. Thob. Non. conſ. 41. nu. 15. 18. & 42. & conſ. 19. ſub num. 3. & ſeq. Barz. d. deciſ. 96 nu. 15. & ſeqq.*

39 Non obſtat ratio à quibuſdam conſiderata, quòd vniuerſalis promiſſio de euictione includat caſus etiã ignoratos, & propter quos per ſimplicem promiſſionem non deberetur euictio, *ad Gloſ. in l. cum pœna, ff. de arbitr.*

Quia duplex eſt ſolutio.

Prima, quod data fideicommiſſi ignorantia diuidẽti nulla obſtat promiſſio; ſicut nec etiam tranſigenti, *d. l. de his de tranſact.* in ſpecie *Ruyn. conſ. 132. ſub num. 11. lib. 3. in verſic. prætereà.*

Secunda eſt, quod vniuerſalis illa promiſſio refertur ad alios euincentes, non ad perſonã diuidentis, de quo cogitatum videri non poteſt, vt ſibi ipſi actiones ſuas impedire voluerit, *l. inquiſitio, C. de ſolut. Ruyn.* qui dictam vniuerſalem clauſulam declarat *d. conſ. 137. num. 12.* & quia in ſpecie propoſita euictio cauſatur ex facto poſſeſſoris, & auctoris ſui: quo in caſu ceſſat euictio *Surd. conſ. 15. nu 24. Becc. conſ. 106. nu. 17. & ſeqq. Peregrin. conſ. 93. nu. 12. lib. 1.*

40 Secunda verò opinio ſibi vendicat, quando contrahentes, ſeu diuidentes, ſcientes fideicommiſſum promiſerunt de euictione, ac renunciarunt cum iuramento, *d. l. de his*, abſque eo, quod probetur ſpecifica ſcientia cõtentorum in teſtamento, iuxta communem opinionem, *de qua per Alex. conſ. 11. nu. 14. vbi Adden. in ver. Iuramento lib. 2. idẽ Alex. in d. §. duo fratres quæſt. 5. vbi Ripa nu. 75. Crot. nu. 110. ff. de verb. oblig. Guliel. Benedict. in cap. Raynutius in ver. ſi abſque liberis moreretur, il ſecondo de teſtam. Dec. conſ. 345. viſis his nu. 4. Abb. in cap. cum contingat nu. 30. vbi Imol. num. 96. de iureiur. Rol. conſ. 13. nu. 3. & ſeq. lib. 1. Soc. iun. conſ. 136. lib. 1. Vaſq. de ſucceſſ. creat. §. 29. nu. 10. lib. 2. Peregr. d. art. 52. nu. 49.* & in vtroque foro eſt communis opinio, vt teſtatur *Cenall. quæſt. 706. num. 1. 2. & 6. Guttier. de iuram. confirmat. par. 3. cap. 2. nu. 20. Oſaſch. deciſ. 112. nu. 21. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. li. 26. tit. 2. num. 31.*

41 Illud verò dubitationem non recipit, quod quãuis alienatio facta de re reſtitutioni ſubiecta non valeat; & multò magis de re alienari prohibita, *ad Bart. doctrinam in l. filiusfamilias, §. Diui nu. 6. & ibi Caſtr. num. 7. ff. de leg. 1.*

42 Tamen ad effectum vt venditio teneat in præiudicium venditoris, ſecus dicendum videtur, *l. & liberis hominis, de contrah. empt.* tenet enim venditio liberi hominis, ad hoc, vt poſſit emptor conſequi damna & intereſſe, *l. empti actio. C. de euictio* ſicuti certum eſt etiã

43 res ſacras, & publicas priuatorum dominio ſubijci nõ poſſe; & tamen illarum venditio tenet ad effectũ conſequendi id, quod intereſt emptoris, *§ fin. Inſtit. de em-*

44 *ptio. & vendit.* & eo præſertim, quando in contractu venditionis fuit aſſeueratum, quod res vendita erat libera ab omni fideicommiſſo cum euictionis promiſſione; & quod venditor faceret conſentire omnes &c. ex pacto contiento deberi videntur damna, & intereſſe *Rota in Senogallien. prædij 24. Octobris 1586. coram R. P. D. Bubalo,* & iterum *eadem Rota coram Card. Seraphino d. deciſ. 785. nu. 3. & infra.*

45 Quibus & illud addendum eſt, quod ſi res prohibita eſt alienari à teſtatore, is, qui vendidit ſuam portionem, reuocare non poteſt portiones aliorum, qui poſteà vendiderunt: quia fecit contra voluntatem teſtatoris: licèt ſecus in eo, qui venditioni conſenſit: nam is non prohibetur reuocare, quia non vendidit; & per cõſequens non fecit contra prohibitionem teſtatoris, *vt notat Glo. in l. cum pater, §. libertis in ver. alioquin, ff. de legat. 2.* & ibi ſequuntur *Bar. nu. 4. & Bal. in fine, & Tiraq. de legib. connub. Glo. 3. nu. 130. in fine.*

ARGVMENTVM.

Diuiſio erronea, an, & quando cognito errore retractetur, non obſtante promiſſione de euictione, ſeu pacto, & iuramento de non contraueniendo.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio bonorum erroneè facta non præiudicat, nec pacta in ea facta; ſed datur repetitio.*

Siue erretur in iure, ſiue in facto, nu. 2. 6. 7. & 9.

Quod præſertim procedit, vbi agitur de iure quæſito tollendo: quo caſu error iuris ſemper excuſat, nu. 3.

Et etiam quando diuiſio facta fuit ex falſa cauſa, quod bona eſſent hæreditaria, quæ reuocari poterit, non obſtante clauſula euictionis, promiſſione de non moleſtando, ac ſimilibus, nu. 4.

Neque incurritur in aliquam pœnam, nec intereſſe promiſſum, nu. 7.

Primò ampliatur, etiamſi dictum ſit in diuiſione de nunquam aliquid petendo, nec quærendo ſuper bonis diuiſis, ſeu renunciatis, nu. 8.

Secundò ampliatur, etiamſi ſit renunciatum cum iuramẽto conditioni indebiti, & omnibus alijs exceptionibus, num. 9.

Tertiò ampliatur, licèt ex alia cauſa ſuſtineri poſſet, numero 10.

Quartò ampliatur procedere, etiãſi ageretur de lucro captando in caſibus, in quibus ſubuenitur maioribus errantibus in iure circa lucrum, nu. 11.

5 *Falſa cauſa in contractu parit repetitionem.*

12 *Iuramentum in contractu appoſitum non tollit repetitionem, quæ ob errorem competit per conditionem indebiti; nec requiritur abſolutio.*

Fallit in ignorante, qui ob iuramentum excluditur beneficio, ſeu priuilegio ſibi competenti, nu. 13.

Et de ratione.

14 Igno-

14 *Ignorantis nulla eſt voluntas.*
15 *Erroris defectus maior eſt, quam ignorantia.*
16 *Error in contractu non impedit translationem dominii.*
Declaratur non procedere errore detecto: quia tunc reſcinditur translatio, & competit conditio indebiti, numero 17.
18 *Diuiſio facta per iudicem prætextu erroris, non retractatur: ſecus ſi fiat extra iudicium.*

QVÆST. CXVI.

FRatres æqualiter diuiſerũt bona paterna, materna, ſeu fraterna inter ipſos, & promiſerunt non venire aduerſus diuiſionem; & ad inuicem non moleſtare occaſione bonorum diuiſorum, cum promiſſione euictionis. Deindè apparuit bona fratris præmortui ſpectare ad alterum fratrem tantum; ex eo, quod erat vtrinque coniunctus; & alius ex vno latere tantum; & ſic erroneè fuerunt diuiſa, cum in totum deberentur dicto fratri vtrinque coniuncto. Is propterea vult repetere & venire contra dictam diuiſionem; ſed alter frater opponit de dicta diuiſione, & de conuentione de non veniendo cõtra dictum pactum, & promiſſam euictionem.

Quæritur, quid iuris.

1 Hanc quæſtionem mouet *Paul. de Caſtro in l. fin. §. item quæſitum eſt, num. 3 ff. de condit. indebit.* vbi per illum text. & adducta ibidem per Bart. cenſuit dictum pactum per errorem interpoſitum ſibi non præiudicare; quod & conſulendo tenuit *idem Caſtren. conſ. 125.*
2 *dubitatur primò, n. 5. lib. 2.* vbi agit de diuiſione hæredum errantium, tàm in iure, quàm in facto, & Caſtr. ſequitur *Alex. conſ. 168. Ponderatis narratis, in princip. lib. 5. Dec. conſ. 350. nu. 4. conſ. 475 nu. 3. conſ. 408. nu. 1. & conſ. 526. viſis his, nu. 5. Socin. iun. conſ. 128. nu. 121. lib. 1.* vbi de eo, qui errauit tradendo rem, quam non putabat eſſe fideicommiſſo ſubiectam. *Bal. conſil. 386.*
3 Proponitur, quod frater, *lib. 1.* vbi, quod maximè procedit, quando agitur de iure quæſito tollendo; quo caſu error iuris ſemper excuſat *Anchar. conſ. 291. ſuper*
4 *pluribus, num. 3* vbi de diuiſione facta ex falſa cauſa, quod eſſent bona hæreditaria, quæ reuocari poterit, non obſtante clauſula euictionis, & promiſſione de non contraueniendo, ac ſimilibus ſtipulationibus: ete-
5 nim falſa cauſa in contractibus parit repetitionem. *Bart. in l. demonſtratio falſa. §. quod autem verſ. ſexto quæro, ff. de condit. & demonſtr. Iulgoſ. conſ. 23 in fine, cum alijs per Dec. conſil. 408. num. 1. & 2. & conſ. 525. nu. 5. & 6. Iaſ. conſ. 87, num. 2. lib. 1.* vbi de dante bona feudalia pro allodialibus, cui ſubuenitur, tanquam erranti in facto, prout quoque ſubueniretur, ſi erraretur in iure, licet tractaretur de iure quæſito, quod damno
6 æquiparatur. *Corn. conſ. 287. nu. 14. lib. 4.* vbi, quod nec
7 etiam incurritur in aliquam pœnam, aut intereſſe promiſſum de non contraueniendo diuiſioni, *& eſt tex. in l. cum putarem, ff. fam. hercis.* vbi diuiſio facta cum aliquo vti hærede, cognito errore, reuocatur, *l. poſt diuiſionem, C. de iuris & facti ignor. l. maioribus. C. commun. vtriuſq. iudic.* quaſi tũc vitietur diuiſio ex defectu cauſæ finalis *Bal. in l. nec apud C. de hæred. inſtit.*

8 Primò ampliatur vt procedat, etiamſi dictum fuerit in diuiſione, de nunquam aliquid petendo, neç quærendo ſuper bonis renunciatis; *ita Dec. conſ. 205 Quæritur, an diuiſio, nu. 1. Natt. ad Alex. conſ. 168. in princ. libro quinto.*
9 Secundò ampliatur vt locum habeat, etiamſi ſit renunciatum conditioni indebiti cum iuramento. *Rayn. conſ. 134. nu. 7. & 8. lib. 1. Menoch. conſ. 91 ſub num. 54. verſ. & in claris terminis, lib. 1.* & omnibus exceptionibus, conditioni ſine cauſa, doli mali, & ſimilibus: quia tales clauſulæ tanquam acceſſoriæ quidquam nõ operantur errore detecto, prout non operatur diſpoſitio principalis ipſius diuiſionis, *vt per Menoch. ibidem poſt Bart. in l. finali, §. item quæſiuit, num. 1. & 2. verſ. vnde quæro, ff. de cond. indeb. Gabr. conſ. 62. nu. 15. lib. 2. Barbat. conſ. 76. col. vlt. lib. 3.* nulla habita diſtinctione, ſiue verſemur in errore facti, ſiue etiam iuris.
10 Tertiò ampliatur vt procedat, licet ex alia cauſa poſſet diuiſio ſuſtineri, *ex Anchar. conſ. 291. col. 3.* ita reſpondit *Crauett. conſ. 26. ſub nu. 10. lib. 1.*
11 Quartò ampliatur, quamuis etiam ageretur de lucro captando, in caſibus, in quibus ſubuenitur maioribus errantibus in iure circa lucrum. *Crauett. conſ. 188. nu. 10. lib. 1.*

Et vbi obijceretur de iuramento quod excludere videtur errorem, & ignorantiam, *ad Glo. in cap. ex reſcripto. de iureiur. Paul. de Caſtro in l. fin. ad Velleia. Alex. conſ. 17. ponderatis, lib. 3.*
12 Reſpondendum eſſet ex veriori, quod per tale iuramentum non tollitur repetitio quæ ob errorem competit per conditionem indebiti: ex quo iuramentum ſemper habet illam tacitam conditionem, quam habet actus & promiſſio cui adhæret: ita quod iſta tacita conditio operatur, quod abſolutio à iuramento non requiratur, vt reſpondit *Dec. conſ. 250.* viſis allegatio-
13 nibus *nu. 8.* & infra; qui addit, quod quatenùs contrarium procedere poſſet in ignorante, qui propter iuramentum excluditur ab aliquo beneficio, ſeu priuilegio ſibi competenti: tamen aliud eſt in errore, cum ignorantia poſſit concurrere cum veritate, cui error aduerſatur: nam ignorans potuit cogitare in genere, quod iurauit, quod non eſt in eo, qui errauit: quia errans nõ dicitur conſentire: ex quo, vt dixi, error non concurrit cum veritate. *Bal. in l. falſum, verſ. & ſcias quod aliud eſt*
14 *ignorantia, C. de furt.* & errantis nulla eſt voluntas. *l. non idcircò, C. de iure & facti ignor. l. ſi per errorem, ff. de iuriſdict. omn. iudic. l. nihil conſenſui. §. nihil, ff. de reg. iur.* vbi dicit Dec. hanc regulam nullam habere limitationem. *Bal. in l. cum teſtamentum, nu. 2. C. de iur. & facti ignoran.*
15 Item, quoniam maior eſt defectus erroris, quàm ignorantiæ, cum iſta opponatur ſcientiæ, error autem conſenſui. *Glo. in Clem. 1. de iudic. & in rubr. de iuris & facti ignor. Seraphin. de priuil. iuram. priuil. 90. num. 9.* quamuis ipſe plura adducat in contrarium: non enim iuramentum debet eſſe vinculum iniquitatis, iuribus vulgar.
16 Non etiam mouere debet, quatenus prætenderetur nihilominus fuiſſe translatum dominium, cuius tranſlationem error impedire non valet, *ad not. per Bart. in l. eius, qui in prouincia, nu. 15. & 20 ff. ſi cert. petat.*
17 Quia hoc non obſtante, errore detecto, translatio reſcinditur, & competit conditio indebiti, vel ſine cau-

ſa,

Digitized by Google

ſa, cum tales conditiones ſupponant dominium eſſe
tranſlatum; quia alias non competerent, §. *ſic itaque*
inſtit. de actio. l. fin. ff. de vſufruct. quemadmod. caue. in
ſpecie *Corne. d. conſ. 278. nu. 14. lib. 4. Dec. conſ. 350. vi-*
ſis allegationibus, nu. 5. Gabr. conſ. 79. nu. 14. lib. 2. Soc.
iun. conſ. 128. nu. 21. lib. 2. Schacc. d. Commerc. & camb.
§. 1. quæſt. 7. par. 2. ampliat. 19. nu. 77. vbi ait, quod ſi tu
ex contractu, quem tecum per errorem iniui, aliquid
habuiſti, teneris illud reſtituere; quia error excludit cō-
ſenſum, & excluſo conſenſu, dominium non transfer-
tur; & nō tranſlato dominio, tu detines rem alienam,
quam iure vtriuſque fori teneris reſtituere. *Menoch. d.*
conſ. 91. nu. 59. & 60. qui *num. 26.* & Glo. communiter
approbata *in l. poſt diuiſionem, C. de iuris, & facti igno.*
& Socin. iun. conſ. 26. num. 12. lib. 4. addit, non obſtare
18 *dictam leg. cum putarem, ff. famil. hercis.* quia procedit,
quando diuiſio facta eſſet per iudicem: quo caſu nulla-
tenus retractatur: ſecus, ſi extra iudicium, vt nos lo-
quimur. Idem probant *Ancharan. conſ. 291. num. 3. &*
Dec. conſ. 351. nu. 7. in fine.

ARGVMENTVM.

Hæres vbi prætendit rem ad ſe alio articulo pertinere, an cōueniri poſſit iudicio fam. hærciſcundæ, vel communi diuidundo; & cohæredi, an teneatur de euictione ex inſtitutione à teſtatore facta.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium fam. hærciſcund. eſt vniuerſale, & omnia bona hæreditatis includit.*

Et in eo veniunt etiam bona aliena, quæ à teſtatore poſſidebantur, nu. 2. Et vide nu. 12.

Sed contra nu. 5. & ſeqq.

Et res depoſitæ & commodatæ ſunt diuidendæ, numero 3.

At videas d. nu. 5. & infra.

4 *Hæres contrauenire non poteſt facto defuncti, neque illud impugnare, ſed vide nu. 14. & 22.*

5 *Hæres vbi prætendit rem à ſe alio titulo, quam hæreditario pertinere, ea non venit in iudicio communi diuidundo.*

Sed potius agendum eſt rei vendicatione, vel publiciana, nu. 6.

Præſertim ſi opponens poſſideat, nu. 7.

Quod procedit, tàm in actore, quàm in reo, nu. 8.

Extenditur quoque procedere, ſi is, qui diuiſionem petit, probare vellet rem hæreditariam eſſe, quia non admittitur probatio, cum ſufficiat quod in dubium reuocetur communio: non quoniam impediatur iudicium, ſed quia repellitur exceptio, nu. 9. & 12.

10 *Actio communi diuidundo, non datur ei, qui negatur ſocius, & non poſſidet, prout nec officium iudicis.*

13 *Iudicium familiæ hærciſcun. non datur contra bona, & ſpecialia corpora, ſed pro eis competit iudicium communi diuidundo.*

14 *Teſtator inſtituendo, videtur ſolum relinquere ius, quod habet.*

Et in dubio teſtari videtur, non de alienis bonis, nu. 15.

Ampliatur fortius procedere, ſi inſtitutio facta fuerit in bonis ſuis, nu. 21.

16 *In generali inſtitutione non veniunt bona, quæ teſtator poſt mortem reſtituere tenebatur, ſed ſua propria, & numero 18.*

Idem eſt de bonis, quæ teſtator poſſidebat, & reliquit in hæreditate, nu. 19.

17 *In generali diſpoſitione facta titulo lucratiuo, ſolum venit ius concedentis.*

20 *Inſtitutio ſcienter facta de aliena hæreditate, non valet.*

Nec debetur hæredi æſtimatio, licet teſtator ſciuerit, rem eſſe alienam, & expreſſerit per verba de ea, numero 24.

Et de ratione, ibidem.

22 *Hæres venire poteſt contra factum defuncti, quando pro eo defunctus non tenebatur de euictione.*

Teſtator pro inſtitutione non tenetur de euictione.

25 *Nemo ſibi ipſi debet.*

QVÆST. CXVII.

DVbitatur, an in iudicio familiæ hær-
1 ciſcundæ, quod vniuerſale eſt, &
omnia hæreditatis bona includit, *l.*
fundus mihi, ff. fam. hærciſc. §. quæ-
dam inſtit. de action. cogatur cohæ-
res diuidere etiam bona quæ præ-
tendit conſequi ante partem, tam-
quam ſibi debita èx alia cauſa: cum tamen ex aduerſo
diuidenda prætenderetur, tamquam poſſeſſa à teſta-
tore, de cuius hæreditate agitur *l. item prædia, verſic.*
nec minus, ff. famil. hærciſ. vbi etiam aliena, quæ ta-
2 men à teſtatore poſſiderentur, veniunt, *l. inter cohæ-*
redes, §. ſi familia, ff. eod. vbi Gloſa; quo loco dicitur,
3 quod etiam res depoſitæ, & commodatæ ſunt diuiden-
4 dæ. Neque vbi etiam prædicta ceſſarent, hæredi per-
mittitur contrauenire facto defuncti, cuius eſt hæres,
neque impugnare eiuſdem factum, *l. cum à matre, C. de*
rei vendic. l. ex qua perſona, ff. de regul. iur. ſaltem qua-
tenus eſt in hæreditate *Ari. Pinell. in l. 1. par. 3. nu. 81.*
C. de bonis matern.

5 In contrarium facit, quia vbi hæres prætendit rem
ad ſe alio titulo, quàm hæreditario illius, de cuius hæ-
reditate agitur, pertinere, ea non venit in iudicio com-
muni diuidundo, probatur *in l. ſi id, quod, ff. fam. hær-*
ciſcun. vbi propriè dicitur, quod in illo iudicio non ve-
nit id, quod reus prætendit ſuum eſſe ex alia cauſa, quā
hæreditaria: licet actor petat illud diuidi, tamquam
6 hæreditarium; idemque habetur *in l. hæredis, §. idem*
ſcribit, ff. eodem; & Glo. vtrobique dicit, primo agen-
dum eſſe rei vendicatione, vel publiciana, quod etiam
tradit *Ioan. Fabr. in d. §. quædam ſub nu. 11. verſ. quid*
ergò fiet, ſi ſint aliquæ, vbi dicit, quod ſi aliquæ ſint res,
quas actor petat diuidi, & reus excipiat non eſſe hære-
ditarias, ſuperſedendum eſt in diuiſione illarum, &
agendum rei vēdicatione, vel publiciana in rem actio-
7 ne, præſertim, ſi opponens poſſideat; qui licet loquatur
8 in reo proponente exceptionem prædictam; tamen
idem eſt, quando iudicium proponitur à reo, & actor
excipit, rem non eſſe hæreditariam, quia ſufficit, quod
alte-

Digitized by Google

alt ro negante non ſit deneniendum ad diuiſionem,&
Faber, vbi ſupra, vult id locum habere, etiamſi is, qui
9 diuiſionem petit, probare vellet rem hæreditariam eſ
ſe; quoniam non admittitur probatio: ſufficit enim-
quod in dubium reuocetur communio; non quia im-
pediatur iudicium, ſed quoniam intelligitur exceptio,
l.fundum,ff.de except.l.2.C.cōmun.diuiden.l.1.vbi Do-
ctores,C.famil.hercifcun.l.ſi mancipium,§.1.ff.de euict.
Azo.in ſumma.C.commu.diuid. vnde ſcribit *Bart. in l.*
in prouinciali,§.1.ff. de oper.no.nunciat. quod non da-
10 tur actio communi diuidundo ei, qui negatur ſocius,
& non poſſidet; immo nec officium iudicis. *Ioan.Fab.*
in d.§. quædam ſub nu.16. verſ. ſed quæritur dictum eſt
11 ſupra. *Aret.nu.6.& Iaſ.num.55.* in ſpecie, de qua agi-
mus. *Alexan.conſ.213.in fine lib.2. Socin.in l.fundum,*
nu.8.de exception. & hac retenta opinione, non obſtāt
contraria.

12 Nam ad id quod in iudicio familiæ hercifcundæ,
tamquam vniuerſali, veniunt omnia bona etiam alie-
na, & ideò omniū fieri debeat diuiſio, fuit ſupra pro-
ximè reſponſum; nempè huiuſmodi exceptionem iu-
dicij progreſſum non impedire: cum Titius cohæres
negat hæreditariam eſſe rem, quàm reus contendit eſ-
ſe diuidendam, aſſerens, eam ad ſe alio titulo ſpectare,
per dictam l.ſi id,quod cum cæteris præallegatis.

13 Et in præmiſſis aduertas velim, quod eo minus au-
diendus eſſet, prætendens in familiæ hercifcundæ iu-
dicio venire certa bona, & ſpecialia corpora: quia hu-
iuſmodi iudicium non datur pro certis rebus diuiden-
dis, ſed pro vniuerſis bonis, *per dictam l.item prædia.&*
l.inter cohæredes,§ fin.in Glo.magna. & in l.ſi filia,§.
ſui.ff.fam.hercif. vbi, quod non datur ad vnam, vel plu-
res res hæreditarias. *Bal.in l.2.in princ.C.famil.hercif.*
quem ſequuntur ibi Salycet.& alij. *Io.Fabr.in d.§.quæ-*
dam,n.15. & ibidem *Aret.nu 6. Pract.Papien.in form.*
libelli pro hærede,vel re ſing.in ver. Communiter, nu.4.
vbi dicunt, quod iudicium familiæ hercifcundæ datur
pro vniuerſis rebus hereditarijs,& ad omnia; iudicium
verò communi diuidundo competit ad diuidendum
res particulares,& hanc inter dicta iudicia tradunt dif-
ferentiam.

14 Non mouet, quod hæres non poſſit impugnare fa-
ctum defuncti, qui diſponendo de omnibus bonis, de
illis quoque bonis diſpoſuiſſe videtur, quæ poſſidebat.

15 Quoniam reſpondetur, teſtatorem inſtituendo vi-
deri ſolum relinquere ius, quod habet, *l.ſerui electione,*
§.fin.ff. de legat.1.l. vxor patrui. C. de legat. citat alios
Surd.conſ.113.nu.14 lib.1. & in dubio teſtari non cen-
ſetur de alienis bonis, ſeu rebus. *Glo.in l.conficiuntur,§.*
ſi poſt factam, in ver.teſtator.in fine, ff. de iure codicill.
& l.1.C.qui teſtam.facer.poſſ.

16 Hinc dicimus in generali inſtitutione nō venire bo-
na, quæ teſtator poſt mortē reſtituere tenebatur. *Bart.*
in l.codicillis,§.inſtituto, ff.de legat.1. Hier. Zanch.in l.
hæredes mei,§.cum ita par.10.nu.32.in fine. Dec.conſil.
378.nu.1. Pariſ.conſ.7.nu.8.lib.1. Ceph.conſ.3.nu.93.
lib.1. Petra de fideic.q.8 nu. 276. & in generali diſpo-
17 tione facta titulo lucratiuo ſolum venit ius concedē-
18 tis, vt poſt Bal.& alios, reſpondit *Rol.conſ.71.num.23.*
lib.2. quodque generalis inſtitutio non includat bona,
quæ propria non erant teſtatoris *Alex.conſ.91.nu.13.*
& 14.lib.1. & in ſpecie *Ceph.conſ.516.* per totum; &
19 præſertim *nu.11.& 35.* qui ait idem eſſe de bonis, quæ
teſtator poſſidebat, & reliquit in hæreditate; & quod
teſtari in dubio non cenſeatur de alienis tradit *Bal.in l.*
teſtamento,in princ.C.ad l.falcid.& in l.fin.nu.17.C.de
20 *hæred.inſtit.* vbi dicit, quod inſtitutio ſcienter facta de
aliena hæreditate, non valet. *Iaſ. in l.cum rem nu.3.in*
3.limitat. C.de legat. Peregr.in tract.de fideicom.art.2.
ſub nu.43.verſ.& in dubio, & infra.

21 Quæ ſententia ampliatur vt fortius procedat, ſi in-
ſtitutio facta fuiſſet in bonis ſuis, *vt per Ceph.dicto con-*
ſil.516.nu.17.Petra d.quæſt.8.nu.269. Surd.conſ.113.
nu.81.lib.1.

22 Ac præterea dicitur, quod hæres venire poteſt con-
tra factum defuncti, quando pro eo defunctus non te-
nebatur de euictione *l.Lucius,vbi Glo.& Caſtr.nu.3.ff.*
ſoluto matr. Gabr.comm.opin.lib.6. de reg.iur. concl.11.
num.24.Pinell.de bon.matern.p.3.nu.83.verſ.limita.9.
Thanne.de iuuentar.par.7.nu.162. & teſtator pro inſti-
23 tutione non tenetur de euictione latè *Socin. iun. con-*
24 *ſil.74 ſub num.25.lib.1.* vbi, quod nec debetur hæredi
æſtimatio, licet teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, &
expreſſerit verba, do, ea, quod magis eſt; ea ratione,
quia quando apparet res aliena, & ſic euincitur, hæres
nō habet à quo petat æſtimationem, niſi à ſe ipſo, quod
25 non eſt dicendum: cum nemo ſibi ipſi debeat, *l.& qui*
dem, ff.de legat. 1. cum ſimil. quod & latius proſequi-
tur vbi ſupra *Socin.nu.ſeqq.*

ARGVMENTVM.

Euictio, an, & quando præſtetur in feudo, & qualiter.

SVMMARIVM.

1 *Euictio præſtatur in feudo.*
Saltem quoad pretium, nu.2.
Et ad intereſſe, nu.3.
Pro quo agitur actione ex empto, nu.4.
Et venditor ſi ſoluendo non ſit, res in commiſſum non cadit, ſed ſuccurritur emptori ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur; etiamſi expreſsè conuentum fuerit, ne de euictione teneretur, nu.5.
Vel ſi in contractu de euictione actum non fuiſſet, nu.6.
Diſtinguitur tamen, aut ſciuit, aut ignorauit emptor, numero 7.
8 *Emptor ſcienter emens feudum, vbi de euictione ſibi non proſpexit, non habet actionem de euictione.*
Et ita omnes concludunt, nu.9.
Ampliatur adeo verum eſſe, vt quærendum non ſit, an ſciuerit venditor necnè, quod res eſſet feudalis, numero 10.
Declaratur non procedere quoad pretium, quod nihilominus reſtitui debet, nu.12.
Quod præſertim locum habet in Regno Neapolitano (in quo licet venditori feudum abſque domini conſenſu alienatum ab emptore repetere) vnde malæ fidei emptor ſemper pretium repetit, nu.13.
Sed contrarium, quod regulariter pretium non reſtituatur numero 14.
Vbi de communi.
Prima tamen relata ſententia verior, & æquior dicitur numero 15.

Qua

Digitized by Google

Quæ declaratur pluribus modis.

Primò limitatur vt non procedat, vbi alia contrahentium mens aliquo modo appareat ſaltem per probabiles coniecturas, pretium non eſſe reddendum, quia paruum ſit, nu. 16.

Secundò limitatur, quando emptor ſciuit rem eſſe feudalem, & euinci poſſe, ſed ſibi nihilominus de euictione caueri curauit; aut de pretio reſtituendo in iſtum caſum, ſi euinci contigerit: quo caſu lex contractus ſeruanda eſt, nu. 17.

Ampliatur procedere, etiamſi ex probabilibus coniecturis id appareat, nu. 18.

Non tamen ſecundum aliquos emptori debetur euictio, ſi non ita manifeſtè cautum ſit; ſed generaliter, & indefinitè, & non in ſpecie, nu. 19.

Sed contra, quod immò generaliter, & indefinitè paciſci poſſit, nu. 21.

Vel etiam, vbi ampla ſunt verba promiſſionis euictionis, quod ſufficiat fuiſſe cogitatum in genere, nu. 22.

Prior tamen ſententia recipienda eſt, nu. 23.

11 Scienti, & volenti non fit iniuria, neque dolus.

20 Stipulatio in euictione, intelligi debet ſecundum naturam contractus, ſuper quo interponitur.

24 Euictio debetur in feudo, quod fuit euictum per agnatos; vel dominum à venditore, ſeu illius hærede, vbi tamen in contrarium non fuit conuentum.

Primò ampliatur procedere, etiam ſi de euictione non conuenerit, nu. 25.

Secundò ampliatur habere locum, etiamſi ſciuerit rem eſſe feudalem; ſed ignorauit vaſallum venditorem agnatos dicti feudi capaces ſucceſſionis habere, nu. 26. & ſeq.

Tertiò ampliatur multo magis procedere, ſi venditor affirmauerit, nullos agnatos dicti feudi capaces habere, numero 31.

Quartò ampliatur, locum habere, etiamſi venditor conuenerit ſe nolle de euictione teneri, cum ſciuerit rem à domino, vel agnatis euinci poſſe, & emptor ignorauit, quia nihilominus de euictione tenetur, nu. 32.

Fallit, ſi emptor ſciuiſſet, nu. 33.

Quintò ampliatur ſibi tribuere, etiamſi vaſallus de feudo aliquem ſubinfeudauerit, & poſtea contingat, hoc feudum primo domino, aut agnatis aperiri, ita ut à ſubinfeudato reuocetur, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore conceſſionis ſibi factæ rem eſſe feudalem, numero 34.

Diſtinguitur, nu. 35.

Fallit, ſi delicto aut culpa ſubinfeudantis res ſit domino, aut agnato aperta, quia tunc præſtatur euictio, etiam quod accedat, ex natura rei, nu. 36.

Quicquid in contrarium ſenſerit Iaſ. num. 37. & ſequentibus.

Sextò ampliatur, ſi ſcienter feudum emptum fuit pro allodio; & nihilominus emptor fuit ſtipulatus euictionem, nu. 42.

Septimò ampliatur procedere pro feudo conceſſo ob ſeruitium, nu. 43.

Fallit, vbi præſtatur modicum ſeruitium, nu. 44.

Primò declaratur, vt dominus pro euictione teneatur ad reſtitutionem pretij, vel ad dandum emptori aliam rem æquiualentem, nu. 45.

Vel etiam dare pecuniam loco feudi euicti, nu. 46.

Secundò limitatur non procedere, quando vaſallus, ſeu feudatarius inueſtitus ſciuiſſet rem, de qua inueſtiebatur alienam eſſe, nu. 47.

Subdeclaratur non habere locum, quando inueſtitus de re aliena ſcienter pactum fecerit, vt inueſtiens de euictione teneatur, nu. 48.

Tertiò declaratur, vbi ſcienter quis emerit rem feudalem lege prohibente, abſque domini conſenſu, nu. 49.

Primò ſubdeclaratur, quando pro feudo non debetur euictio, quia ſemper debetur pretium, vel illius æſtimatio, numero 50.

Secundò ſubdeclaratur, quando procurator, ſeu alius nomine domini rem feudalem alienauerit ſine domini conſenſu, nu. 51.

Quartò declaratur, quando euictio procedit ex natura rei feudalis, niſi aliter expreſsè dictum ſit, nu. 52.

Quintò declaratur, quando dominus dedit omne ius, quod habet in feudo reſeruato ſibi directo dominio, numero 53.

Sextò declaratur, in caſu, quo feudum eſſet euictum facto inueſtiti, ſeu emptoris, nu. 54.

Septimò declaratur, niſi in donatione, per Regem, vel Principem facta diceretur, ſaluis noſtris, & alienis iuribus, nu. 55.

Octauò declaratur, quando res particularis feudi euincitur, nu. 56.

Nonò declaratur, quãdo dominus dixit expreſsè nolle teneri ad pretium, nec ad feudi æſtimationem; vel dixit ſe ad nihilum teneri nolle, nu. 57.

Vel expreſſit ſpecialem certum caſum, de quo vult teneri ad pretij reſtitutionem, nu. 58.

Decimò declaratur, quando in priuilegio eſt clauſula iuribus alienis ſaluis, nu. 59.

Vndecimò declaratur, ſi emptor litem nõ denunciauit domino etiam aliundè conſcio, nu. 60.

Duodecimò declaratur, ſi vaſallus non apud iudicem, ſed arbitrum victus fuit, nu. 61.

Decimotertiò declaratur, ſi propter contumaciam, aut abſentiam, damnatus eſſet: modo tamen, quod abſentia fuerit cauſa condemnationis, nu. 62.

Decimoquartò declaratur, ſi culpa iudicis ſuccubuit vaſallus, nu. 63.

Traditur cautela, ad hoc, vt dominus de euictione teneatur, nu. 64.

Præſumitur tamen quem victum non iniuria iudicis; ſed ob malam cauſam, nu. 65.

Decimoquintò declaratur, ſi tali feudo iuriſdictio annexa ſit, nu. 66.

Decimoſextò declaratur, ſi dominus neget ſe, aut ſuos maiores, quorum fortè eſt hæres, rem euictam vnquam dediſſe, nu. 67.

Primò fallit, ſi contrarium doceatur, nu. 68.

Secundò fallit, ſi cum denunciatio ei fieret, dominus confeſſus eſt, nu. 69.

Caſus alij, qui ſint, in quibus dominus non tenetur vaſallo de euictione, remiſſiuè, nu. 70.

27 Scire non dicitur, qui certè non ſcit ea, quæ ad ſubſtantiam pertinent.

28 Ignorans, & dubitans, non dicitur conſentire.

29 Scire factum quis non dicitur, abſque qualitatibus.

30 Venditor tenetur certum reddere emptorem de omnibus circũſtantijs, ſeruitutibus, & qualitatibus, eaſdemque expri-

exprimere quatenus de euictione teneri nolit.
38 Refutatio feudi voluntaria eſt culpa, reſpectu vaſalli.
39 Ignorantiæ, & ſcientiæ diſtinctio tunc adhibetur, cum
naturaliter, & ſine culpa feudum aperitur.
40 Feudum naturaliter non aperitur, ſi hominis facto libe-
ro aperitur.
Nec indè damnum ſubinfeudato inferri valet, nu. 41.

QVÆST. CXVIII.

GRauis eſt diſputatio inter Doctores,
an ſi venditur feudum, & illud po-
ſteà euincatur, detur de euictione
actio.
1 Et ſanè præſtandam fore decidi
videtur ex tex. c. ſi vaſalli feudum, ſi
de feudo defuncti, vbi ſcribẽtes. Bal.
in l. ſi plures, num. 11. C. de condit. infer. Iſern. Aluar. &
Præpoſit. in c. 1. num. 1. de prohib. feud. alien. Boer. deciſ.
19 ſub num. 3. Pariſ. de Put. de redintegr. feud. cap. 238.
incip. an conceſſa, nu. 1. fol. 131. & in cap. 279. Capyc. in
inueſt. feud. §. feudum euictionis in princ. fol. 183. & ite-
rum Bal. in ca. 1. §. Rurſus ſi fidelis, nu. 3. Præpoſit. nu. 2.
& Afflict. poſt Iſern. ille nu. 10. & iſte nu. 29. in fine, &
2 nu. ſeq. qui hodie ſaltem vẽditorem ad pretium teneri
aſſerit, iuxta tex. in ca. 1. §. habito, verſ. emptori bonæ fi-
dei exempto &c. & ibi Glo. in ver. actione de prohib. feu-
di alienat. vbi Iſern. de communi teſtatur, num. 18. Bal.
3 nu. 21. Aluarot. nu. 4. Immò & ad intereſſe agere pote-
4 rit, vt ibidem per Glo. & Doct. ex tex. in l. empti, C. de
euict. pro quibus aget actione ex empto, per dictum
tex. in l. venditor hominis, ff. de euict. tradit Iſern. in ca. 1.
nu. 30. quib. mod. feud. amitt. in d. §. Rurſus, ſi fidelis, vbi
Bal. dicto nu. 3. Aluarott. nu. 2. Afflict. late n. 10. Capyc.
in inueſtit. feuda. cap. feudorum euictiones in princ. ver.
amplia ſecundo fol. 182. Feder. Schenck. in d. §. habito,
num. 6. Balzaran. in d. §. vnde nu. 11. & 16. de prohibit.
feud. alien. per Federic. Zaſ. in epit. feud. par. 9. num. 38.
Nicol. Mozz. tit. ex quib. cauſ. feud. amitt. nu. 124. Scra-
der. de feud. par. 8. cap. 1. num. 69. ampliat. 24. arg. l. non
dubitatur, & l. ſi fundum, C. de euictio.
5 Quarè Caſſane. ſuper conſuet. Burgun. rubr. 3. des fielſ.
ver. en alien. & tranſp. num. 49. addit, quod ſi venditor
ſoluendo non ſit, res in commiſſum non cadit, ſed ſuc-
curritur emptori ex clauſula generali, ſi qua niſi iuſta
cauſa videbitur etiamſi expreſsè conuentum fuerit, ne
de euictione teneretur, Glo. in dicto cap. 1. §. habito, in
ver. actione per l. ex empto, §. fin ff. de actio. empt. Iſern.
in dicto §. habito, nu. 18. Aluarot. nu. 19. in fine. Afflict.
nu. 10. Capyc. in dicta inueſtit. in cap. feudorum empto-
res, in prin. Zaſ. in dicta par. 9. num. 38. Schrader. par. 8.
6 c. 1. ampliat. 24. vel ſi in contractu de euictione actum
non fuiſſet, arg. d. l. non dubitatur, & l. ſi duo, §. ſi quis
iurauerit, vbi Glo ff. de iure iur. d. l. excepto, in princip. §.
idem lib. 2. ff. de actio. empti, egregiè Hartman. Piſtor.
quæſt. iur. lib. 2. part. 1. quæſt. 10.
7 Ceterum huius materiæ vera reſolutio eo dirigitur;
quod aut emptor ſciuit rem à ſe emptam eſſe feuda-
lem, aut ignorauit.
8 Nam primo caſu, ſi ſciuit, & conſiderare potuit rem
aliquando ad agnatos, aut ad dominum reuerſuram,
& de euictione ſibi non proſpexit, ea ab alienante, ſeu
illius herede euicta, non debetur euictio, cap. 1. in princ.
de inueſtit. de re alien. fact. vbi Glo. in ver. contra iuris,
C. de euict. quam ibidem ſequuntur Bart. & Bald. idem
Bar. in l. ſi familiæ, nu. 2. poſt Glo. ibi, C. fam. hærciſcun. l.
apud §. item Labeo, ff. de doli exceptio. l. ſi fratres, vbi
Bart. & Bal. num. 1. C. commun. vtriuſque iudic. Iſern. in
cap. 1. §. Rurſus ſub nu. 29. verſ. ſed poſtquam & nu. ſeq.
Afflict. ibidem nu. 7. verſ. primo caſu. Bal. nu. 3. Landen.
nu. 8. Aluarot. nu. 3. Schenck. nu. 12. & ſeqq. Tich. num.
9 11. quib. mod. feud. amittat. ſic omnes vno ore conclu-
dere affirmat Piſtor. qq. iur. lib. 2. par. 1. quæſt. 10. nu. 3.
10 & infra. Aym. conſ. 64 ſub num. 4. Quod adeo verum
eſt, vt quærendum non ſit, an ſciuerit venditor, necne,
quod res eſſet feudalis: cum nil celet, quod emptori
notum non ſit. Alex. conſ. 68. ſub nu. 3. verſ. nec etiam
11 poteſt dici, lib. 4. Ea ratione, quia ſcienti, & volenti non
fit iniuria, neque dolus, l. cum donatio. C. de tranſact. &
l. 1. in fine, ff. de action. empti, in ſpecie Piſtor. d. quæſt.
10. nu. 12. Vult. de feud. lib. 1. cap. 10. nu. 95. Tiraquell.
de retract. lignag. §. 12. Glo. 1. nu. 8. qui alios refert Ca-
ballin. de euict. §. 5. nu. 31. Capyc. in d. inueſtit. in ca. feu-
dorum euictiones col. 1. §. Ampliatiue dominus.
12 Sunt tamen, qui putent pretium huic fore reſtituen-
dum, quamuis malæ fidei emptor de euictione non
agat, vt probari videtur in l. emptor aliàs ex empto. §. fi.
ibi, ibidem, ait ibidem eſſe ff. de actio. empti. concordã-
tes allegat Tiraq. de retract. lignag. §. 12. Glo. 1. num. 10.
de communi teſtatur Aret. in l. ſi aliquam rem, ſub n. 5.
ff. de acquir. poſſeſſ. & Thom. Mauin. de gener. & qualit.
13 feud. tit. 2. p. 2. nu. 17. in fine, dicens hodie ex conſuetu-
dine Regni Neapolis (qua licet vẽditori feudũ abſque
domini cõſenſu alienatum ab emptore repetere) malæ
fidei emptorem ſemper pretium repetere poſſe, quia
venditori in maiori mala fide exiſtenti parcit, ergo
magis emptori, vbi etiam ſic practicari audiuiſſe ait.
14 Contrarium, quod pretium non reſtituatur, ſuaderi
videtur, ex tex. dictæ l. ſi fundum, C. de euict. quæ in ver.
quod nomine dedit, clarè demonſtrat, ſciẽter fundum
alteri obligatum, aut alienatum ementem, pretium
amittere; cum qua concordat tex. in l. ſi fratres. C. com-
mun. vtriuſque iudic. Bart. Bal. Ang. & poſteriores in d. l.
ſi fundum, cum dicunt pretium regulariter à ſciente nõ
repeti. Glo. & Bal. in d. l. non dubitatur, nn. 2. & Salycet.
num 6. C. de euict. Caſtren. in l. emptorem, §. qui autem,
nu. 3 ff. de action. empti, & in l. ſi familiæ, nu. 4. fam. hær-
ciſcun. Afflict. in cap. 1. in princ. num. 1. de inueſtit. de re
alien. fact. Gomez variar. reſolut. ca. 2. nu. 42. verſ. ſepti-
mus caſus. de empt. & vendit. Tiraq. de retract. lignag. §.
20. Glo. 1. nu. 11. qui plures adducit, & ait omnes preter
Ang. Aret. hoc tenere. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap.
17. ſub nu. 2. verſ. ad eam quæſtionem. Deci. conſ. 411. vi-
ſis his, nu. 4. Gozadin. conſ. 24. ſub num. 7. verſ. quarto eſt
text. Natt. conſ. 181. viſo inſtrumento nu. 8. Caballin. de
euict. §. 4. nu. 50. & §. 3. nu. 166. quæſt. 23. vbi dicit hãc
eſſe communem, & ab ea non recedendũ, & §. 5. n. 31.
qui ad l. fin. §. fin. C. commun. de legat. conatur reſpon-
dere, quamuis ratio ab eo adducta contrarium potius
innuere videatur; & dum dicit in dicto §. 5. num. 32. di-
ctam l. ſi fundum per dictam l. fin. eſſe correctam, non
benè loquitur, cum id generaliter verum nõ benè pro-
betur, vt & aduertit nouiſſime in ſpecie inſignis Mo-
dernus Roſent. de feud. tit. de feud. alien. reuoc. c. 9. mẽbr.
2. concl. 98. nu. 11. & de cõi quoad dictũ cõtrariũ teſta-
tur Hartman. Piſtor. d. q. 10. nu. 22. etſi eam non teneat.
Verum

Digitized by Google

15 Verum prima relata ſententia mihi verior, & æquior videtur, cum licitè quis emerit; & nulla ſaltem rationabilis cauſa excogitari poſſit, cur venditor pretium lucrari debeat, cum infraſcriptis tamen limitationibus, & declarationibus.

16 Prima eſt, vt non procedat, vbi alia contrahentium mens aliquo modo appareat; videlicet per coniecturas probabiles, pretium non eſſe reddendum ex eo, quod tàm paruum ſit, vt potius videatur contrahentes ius vaſalli reſpexiſſe, & ſaltem id æſtimaſſe quouſque probabiliter duraturum eſſet, non autem totius rei valorem, per ea quæ reſpondit *Dec. conſ. 79. & conſ. 267. Alciat. conſ. 138. Roſental. dicto cap. 9. membr. 2. concluſ. 98. nu. 10. & 12. Caballin. d. §. 5. nu. 35.*

17 Secundò limitatur, quando emptor ſciuit rem eſſe feudalem, & euinci poſſe; ſed ſibi nihilominus de euictione caueri curauit, aut de pretio reſtituẽdo in iſtum caſum, videlicet, ſi euinci contigerit per agnatos, aut dominum poſt obitum venditoris, aut ſuorum, quo in caſu lex contractus ſeruanda eſt, *ad text. in cap. 1. in princip. & ibi Glo. & Doct. de inueſtit. de re alien. fact. l. ſi fundum, C. de euict. vbi Glo. in ver. contra iuris. Bart. in dicta l. ſi familiæ num. 2. poſt Glo. ibi, C. famil. hærciſc. Beluiſ. in dicto §. Rurſus verſic. quid ſi culpa, & ibidem Iſern. num. 29. Afflict. ſub num. 7. verſiculo primo caſu. Schenck. num. 12. quib. mod. feud. amitt. Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. Glo. prima num. 8. & 13. Hartman. Piſtor. dicta quæſt. 10. num. 17. & ſeq. lib. 2. par. 1. Caballin. d. §. 3. num. 106. quæſt. 23. & dicto §. 5. num. 34. & 35. Corne. conſ. 2. num. 5. & 13. lib. 3. Dec. conſ. 411. nu. 4. & 6. Cozadin. conſ. 24. num. 7. Natta conſil. 181. nu. 7. Cranet. conſ. 64.*

18 Ampliatur hæc limitatio, vt procedat, etiamſi ex coniecturis probabiliter ſatis appareat, nedum ſi manifeſtè verbis id paciſcatur. *Caballin. d. §. 5. num. 35. Piſtor. d. quæſt. 10. num. 18. & Alciat. conſ. 133. num. 5. & conſ. 138. Prima facie, nu. 1.*

19 Ex quibus infero, ſecundum quamplures, quod ſi non ita manifeſtè cautum ſit, ſed generaliter, & indefinitè, & non in ſpecie, ſi ab agnato, vel domino feudum euincatur, & contingat à domino, ſeu agnatis ob lineam venditoris extinctam, euinci; vel res eſſet aliena, vel feudum non ſpectaſſet ad venditorem, quod emptori imputandum foret, cur legem apertius ſibi nõ dixerit, *ita Glo. in dicta l. ſi familiæ, vbi Bart. nu. 2. Bal. & Angel. ibidem, C. fam. herciſcund. Alexan. conſil. 21. nu. 2. & 6. in fine lib. 5. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. num. 56. & expreſſius ad finem dicti tit. num. 98. verſ. vigeſimoſecundo quæro.*

20 Et ratio eſt, quia ſtipulatio in euictione intelligi debet ſecundum naturam contractus, ſuper quo interponitur, *l. ſi ſtipulatus in princip. ff. de vſur. Alexand. dicto conſil. 21. nu. 7. & ibid. adden. Curt. ſen. conſ. 48. ſub nu. 29. verſ. ad quintum argumentum. Ruyn. conſ. 11. ſtante themate lib. 1. & conſ. 137. de duobus principaliter num. 14. lib. 2.*

21 Sed contra, quod immò generaliter, & indefinitè de euictione paciſci poſſit alij plures voluerunt, per notata *in l. cum pena in ver. neene, ff. de recept. arbitr. iuncta l. ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff. de euict. Bald. Imol. & Alexan. in l. ſi domus, §. de euictione, ff. de leg. 1. Alex. conſ. 4. viſo proceſſu num. 1. & 2. lib. 3.* & expreſſius *conſil. 102. viſo themate, num. 5. lib. 6. Caballin. de euiction. dicto §. 5. num. 19. & § 3. num. 168. quæſt. 25. Grat. conſil. 163. num. 22. lib. 2. Riminal. conſil. 362. num. 6. libro ſecundo.*

22 Vel etiam vbi ampla ſunt verba promiſſionis euictionis, ſufficeret fuiſſe cogitatum in genere, *arg. l. qui iure militari. de milita. teſtam.* & in hunc caſum cenſeri expreſſam promiſſionem euictionis, quoniam ſi interrogati fuiſſent contrahentes, veriſimiliter ita reſpõdiſſent, *vt notat Federic. Scott. conſ. 8. tom. 1. lib. 1. Decian. conſ. 55. num. 91. & 94. lib. 3. Rauden.* qui cęteros addit *conſ. 60. nu. 99. lib. 1.*

23 Prior tamen ſententia recipienda eſt, ſtante veritate concluſionis, quod ſcienter ementi abſque pacto, nõ debetur euictio, cui adhæret etiam nouiſſimè *Roſental. d. concluſ. 98. nu. 16.* & hæc procedunt, vt dixi, quando emptor ſcinit.

24 Si vero ignorauit rem eſſe feudalem, alia eſt difficultas.

In qua dicimus, quòd illa euicta per agnatos, vel dominum, à venditore ſeu illius hærede debetur euictio; vbi tamen in contrarium aliter conuentum non fuerit, *arg. c. 1. in princip.* vbi ignorans vero, *de inueſtit. de re alien. fact. cap. ſi vaſallus, ſi de feud. defunct. fuer. conuerſ.* facit *dicta l. non dubitatur iuncta l. ſi fundum* ibi, ignorans, *C. de euict.* vbi hoc notant, Glo. & Doctores. *Alexan. dicto conſil. 21. num. 2. 6. & 7. lib. 7. Ruyn. dicto conſil. 137. num. 14. lib. 2. Glo. in cap. 1. §. Rurſus in verbo ad dominum,* vbi etiam Beluiſ. *Iſern. num. 29. verſ. vel poſtquam. Bal. num. 8. Martin. Lauden. num. 3. Aluarott. num. 7. Schenck. num. 8. & ſeqq. & nu. 12. & ſeqq. Tich. num. 10. quib. mod. feud. amitt. Zaſ. par. 9. num. 38. Tho. Martin. de gener. & qualita. feud. tit. 2. par. 2. num. 15. & 16. Sonſbech. part. 12. num. 77. & 110. Hartman. Piſtor. var. quæſt. lib. 2. par. 1. quæſt. 10. nu. 1. & 2. Menoch. conſ. 87. nu. 1. lib. 1. Surd. conſ. 15. num. 12. & conſ. 423. nu. 35. lib. 3.*

25 Primò ampliatur procedere, etiamſi de euictione non conuenerit. *Afflict. deciſ. 278. num. 3. Menoch. conſil. 226. num. 145. lib. 3. Vult. de feud. cap. 10. num. 95.*

26 Secundò ampliatur, habere locum, etiamſi ſciuiſſet rem eſſe feudalem, ſed ignoranit vaſallum venditorem agnatos dicti feudi capaces ſucceſſionis habere: nam eo ab agnatis reuocato, ſeu euicto, venditor tenetur, cum dolus præſupponatur, *vt ex ca. 1. Glo. & Aluarot. in princip. & ibi Martin. Lauden. num. 1. de inueſtit. de re alien. fact. Capyc. in inueſt. feud. §. feudorum euictiones, col. 1. verſ. limita ſecundo. Ant. Gamma deciſ. Luſitan. 20. num. 2. Matthe. Coler. in deciſ. German. 75. nu. 1. Ioan. Vincent. de Anna ſing. 75.* non enim ſcire dicitur, niſi quis perfectè rem cum qualitatibus ſuis ſciat, *arg. l. in totum,* & ibi notatur, *ff. de regul. iur. Glo. in l. dictum, ff. de teſtamen. Bart. in l. admonendi, nu. 17. & ſeqq. ff. de iureiur. l. aut qui aliter, §. 1.* ibi, neque quidem perfun-
27 ctoriè, & obſcurè, *ff. quod vi, aut clam.* nam ſcire nõ dicitur, qui certè nõ ſcit, præſertim, ſi ea, quæ ad ſubſtantiam pertinent, vt hic, ignoret. *Tiraq. de retract. lignag. §. 36. Gl. 2. nu. 30. 32. 33. & 34. Hartman. Piſtor. quæſt. iur. par. 1. quæſt. 12. num. 28. 29. & ſeqq.* vbi id pluribus cõfirmat, qui *nu. 31.* teſtatur in agnaro proximo ſciente quidem remotiorem poſſidere, ſed ignorante quo titulo, an proprietatis, an alio, & ita Scabinos Lipſenſes reſpõdiſſe. *Cauet. in extrauag. volentes, §. quid enim. Sect. 78. nu. 6. Natta conſ. 636. nu. 193. Dec. conſil. 222.*

viſo

viſo puncto nu.3.& vlt.in fine.plenè Oſaſch.deciſ.176.
28 per totam. Nam ignorans, & dubitans non dicitur cō-
29 ſentire, l.nihil cenſenſus.§.fi.ff.de reg.iur. & quod quis
non dicatur ſcire factum abſque qualitatibus, eſt Glo.
ab omnibus recepta in cap. concertationi in ver. ſciuit
de appellat.lib.6.Gabr.conſ.13.nu.15. & ſeqq. Cardin.
Alban.conſ.18.num.7.Menoch.de arbitrar.iudic.qu.caſ.
56.nu.4.

30 Tenetur enim venditor certum reddere emptorem
de omnibus circumſtantijs, ſeruitutibus, & qualitati-
bus, & eadem exprimere, quatenùs nolit de euictione
teneri, vt ſępè dixi. l.Iulianus in princip.& l.quæro, vbi
Doct.ff.de actio.empt.Myſinger.ſing.obſeruat.Centur.1.
obſeruat.56.nu.7. Curt.ſen.conſ.49. memoriæ recolendæ
num.79.verſ. Ad decimum argumentum.

31 Tertiò ampliatur id multò magis procedere, ſi ven-
ditor affirmauerit nullos agnatos dicti feudi capaces
habere: nam tunc dicēdum eſſet, emptorem ignarum
fidem eius fuiſſe ſecutum. Curt.ſen.d.conſ.49.num.79.
Tiraq.de retract.liguag.ad finem tituli num.99.verſ.ſed
veruntamen, poſt Cyn.Bart.Bal.& Caſtr.ab eo citatos in
l.ſi familiæ, C.famil.hærciſc.Franc.Aret.conſ.3.nu.1.in
ſpecie Hartman Piſtor.lib.2. var.qq.par.1.q.10.nu.20.

32 Quartò ampliatur locum habere, etiamſi venditor
cōuenerit, ſe nolle de euictione teneri, cum ſciuerit rem
à domino, vel agnatis euinci poſſe, & emptor ignora-
uit, quoniam nihilominus de euictione tenetur, l.tene-
tur, §.fi.& l.ex empto.§.denique & §.fin. ff. de act.empt.
vbi ſcribentes communiter, quia in dolo eſt.

33 Fallit, ſi emptor ſciuiſſet. Alex.conſ.21.nu.2.6.& 7.
lib.5. & ibidem adden. Ruyn.d.conſ.137.num.14.lib.2.
Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.9.num.56.& ad fin.tit.
nu.98.verſ.vigeſimoſecundo quæro, & dixi ſupra propè
finem primi caſus, cum illa euictio ex natura rei deſcē-
dat, vt fuit dictum.

34 Quintò ampliatur procedere, etiamſi vaſallus de
feudo aliquem ſubinfeudauit, & poſtea contingat hoc
feudū primo domino, aut agnatis aperiri, itaut à ſub-
infeudato reuocetur, euictionem à ſubinfeudante, aut
eius hærede deberi, ita demum, & non aliter, ſi ignora-
uit ſubinfeudatus tempore conceſſionis ſibi factæ, rem
ſcilicet eſſe feudalem, ſic Glo.in ca.1.§.Rurſus in ver.ad
dominum, dum ſe remittit ad notata in c.1.de inueſt.de
re alien. Beluiſ.in d.§.Rurſus.Item Iſern.nu.29.verſ.vel
poſtquam. Bald.nu.8.Lauden.nu.3.Aluar.nu.3.Afflict.
nu.7.Pich.nu.10.quib.mod.feud.amitt.per Gloſ.in d.l.ſi
familiæ, C.fam.hærciſc.Lauden.in c.1.num.6.vbi cæteri
quoque feudiſtæ, ſi de feudo vaſall. ab aliquo interpella.
35 fuer.Zaſ.par.10.num.87.qui ait, Aluarot non bene re-
ſoluere, & ſe cum Glo.diſtinguere, vt ſcienti ſubinfeu-
dātem in feudum teneri tempore ſubinfeudationis de
euictione non ſuccurratur: at ſecus ſi fuiſſet ignorans à
domino ſuo in feudum teneri, vel ſibi de euictione ca-
uiſſe iuxta omnium ſentētiam, pro quo allegatur Tho.
de Marin.in tract.de gener. & qualit. feud.tit.2.part.2.
nu.128.per cap.1.de inueſt. de re alien.fact.Sonsbeck.de
feud.par.12.nu.129.

36 Fallit ſi delicto, aut culpa ſubinfeudantis res ſit do-
mino, aut agnato aperta, quia tunc præſtatur euictio,
etiam quod accedat ex natura rei. Glo. in c.1.in ver.ad
dominum. Beluiſ.ibid.in d.§.Rurſus in fin.verſ.ſed quid, ſi
culpa arg.l.pen.in princ.ff.locati l. ſi merces, §.conductor,
ff.eod.Iſern.in ver.poſtquam d.libellum nu.29. & infra,
Bal.nu.3.Aluar.nu.3.Pich.nu.10.in fin.quib.mod.feud.
amitt.ibidē Schenk.nu.10. & ſeqq.Sonsbeck.d.par.12.
nu.129.verſ.ſed quid ſi is, qui ſubinfeudauit, poſtea re-
37 futet feudū domino, aut agnatis, quicquid voluerit Zaſ.
par.10.nu.87.cum dixit, quod ſubuaſallo ſciente cōceſ-
ſionis tempore eum ab alio tenere in feudum, non te-
neatur de euictione ſubinfeudans, qui ſcire potuit, ac
debuit, ſecundum feudi naturam eſſe, quod ſic refutare
poſſet. Etenim, præter Sonsbek, & Schenk. præallega-
tos, cū ijs tenuit, quamuis non alleget Tho.de Marin.d.
38 tit.2. par.2.nu.128. nam ſubinfeudantis refutatio vo-
luntaria eſt culpa reſpectu ſubuaſalli, qui non pręſumi-
tur egiſſe, vt liceret ſubinfeudanti poſtea ius ſuum do-
mino, vel agnatis refutare, atque ita ſubinfeudatū fal-
lere, & vexare, quæ eſt fraus, & malitia in commodato
l.1.§.ſicut autem, ff.commodati, quod præclarè explicat
Aluar.vbi ſup.d.nu.3.ibi, quod admittit, dū ait Beluiſ.
& Bal.inter ſcientiam, & ignorantiam ſentire tunc eſſe
39 diſtinguendum, cū naturaliter etiam ſine culpa aperi-
tur, ſequuntur idem Præpoſit.n.2.Petr. Rauen.& Paul.
40 Pich.nu.10. Nō enim naturaliter aperitur, ſi hominis
facto libero aperitur per d.l.ſi fundum, C.de euicti, quod
vltra Marin.vbi ſupra tenuit quoq; Schenk.in d.§. Rur-
ſus nu.8.& 9.& Sonsbech.d.par.12.nu.124.

41 Non igitur indulgendum, vt inde ſubinfeudato dā-
num inferatur, ſed potius hoc tacitè conuentum intel-
ligi debet, vt quandiù res ex ſui natura, ſine facto ho-
minis penès ſubinfeudātem durare poſſet, ita ſit apud
ſubinfeudatum.

42 Sextò ampliatur quoque, ſi feudum ſcienter fuerit
emptum pro allodio, & emptor euictionem ſit ſtipula-
tus, quia pactum & conuentio eſt ſeruanda, l.1.ff.de
pact.Surd.conſ.15.ante nu.17.lib.1.

43 Septimò ampliatur etiam procedere in feudo con-
ceſſo ob ſeruitium. Alnarot.in c.1.col.2. verſ.oppono ab
extra.de inueſt.de re alien.fact. Curt.inn.de feud.par.2.
in 2.q.princ.verſ.etſi opponatur col.2.Capyc.in d.ſua in-
ueſtit.§.feudorum euict.in priu. Surd.deciſ.290.nu.19.

44 Fallit, vbi præſtaretur modicum ſeruitium, quia tūc
præponderat gratia. Nard.ad Iſern.in c.1.in princip.de
inueſt.de re alien.fact.Surd.d.deciſ.290.nu.5.

45 Primò declaratur præcedens concluſio, vt pro eui-
ctione dominus teneatur ad reſtitutionē pretij, vel ad
dandum emptori aliam rem æquiualentem rei primo
loco venditæ. Andr.de Iſern.in c.1.in princ.de inueſt.de
re alien.facta, vbi etiam Aluar.nu.1.& in c.1.nu.2.ſi de
feudo vaſall.fuer.interpell.Capyc.in inueſt.feud.§.fend.
euict.in prin.fol.183.Franc.Sonsbek in vſib.feud.par.5.
ſub nu.61.Tariſ.de Pute.de redintegr.feud.c.238.nu.4.
& in c.279.incip. an inueſtiens.nu.2. Boer.d.deciſ.19.
nu.3.Surd.d.dec.290.n.17.Nicol.Intrigl.de feud.q.37.
nu.34.lib.1.Ant.Faber in Codice Fabriano lib.4.tit.42.
46 defiuit.51.vol.1.vel etiam dare pecuniā loco feudi eui-
cti, & illam pecuniam tenebit in feudum, vt in c.1.ſi de
feudo vaſall. ab aliquo fuer. interpell. & ſic in caſu iſto
poteſt feudum cōſiſtere in pecunia, ita & in mobilibus,
vt dixit Afflict. in c.ſciendum de feud.cogni. & in ca.1.
de inueſtit. de re aliena facta, nu.3. de quo in ſeqq. dicā.

47 Secundò declaratur procedere, quando vaſallus, ſeu
feudatarius inueſtitus ſciuiſſet rem, de qua inueſtieba-
tur alienam eſſe, quia non poteſt agere contra dominū
inueſtientem pro euictione, arg.l.ſi fundum ſciens, C.de
euict. Iſern.in d.cap.1, in princip. & ibi Iacob.de Beluiſ.

Martin. Laudenſ. numero 3. & Afflict. numero primo, Pract. Papien. in forma libelli, quo agitur ad reuocandum feudum in Glo. nec ſuperſtitibus, ſub num. 32. verſ. quid ergo ſi res feudalis. Franc. Sonsbeck. in vſib. feudor. par. 15. ſub num. 62. Coſta de facti ſcient. & ignor. Centur. 1. diſtinct. 4. num. 7. Surd. deciſ. 243. numero primo Ludolph. Schrader. de feud. par. 5. c. 6. nu. 6. vol. 1.

48 Subdeclaratur, hanc nempè declarationem non habere locum, quando inueſtitus de re aliena ſcienter pactum fecerit, vt inueſtiens de euictione teneatur, quoniam tunc is ad promiſſionem tenebitur. Iſern. in dicto cap. 1. de inueſtit. de rè alien. fact. & ibi Aluarott. nu. 4. & in cap. 1. poſt Iacob. de Beluiſ. in cap. 1. ſub num. 2. ſi de feudo vaſall. ſuer. interpellat. Sonsbeck. dicta par. 15. ſub num. 62. verſiculo, ſexto fallit, ibi, citra prouiſionem. Pariſ. de Put. dicto cap. 279. incip. an inueſtiens, nu. 1. præclarè Ceph. conſ. 168. nu. 6. & plur. ſeqq. lib. 2.

49 Tertiò declaratur ſibi non tribuere, vbi ſcienter quis emit rem feudalem lege prohibente abſque domini conſenſu, eo enim in caſu, cum contractus ſit nullus, & contra legem mercatus ſit, emptori nulla debetur euictio, nec etiam ad pretium, cum dolo emerit, ſententia fuit Accurſij in cap. 1. in princip. in ver. ex empto. de probib ſeud. alien. per Federic. vbi etiam Bald. nu. 22. Aluarot. nu. 4. Ioan. Raynal. in §. habito, num. 34. & 35. Iſern. in dicto cap. 1. de inueſtit. de re alien. fact. ibi tunc contra legis interdictum mercatus eſt, nec agit ad pretium, & eum ſequitur Martin. Lauden. nu. 3. Afflict. num. 2. idem Lauden. in cap. Imperialem in princ. nu. 28. Bal. conſ. 337. ſub num. 10. verſ. In contrarium videtur, lib. 1. latè Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. Glo. 1. num. 11. & 12. Caballin. de euict. §. 4. num. 49. & 50. & ante eos Pariſ. de Put. de redintegr. feud. c. 238. incip. an conceſſa. num. 4. Didac. Couar. var. reſol. lib. 2. num. 8. & 42. Hier. Magon. in deciſ. Florent. 52. nu. 7. & deciſ. 80. nu. 24. Lanar. conſ. 3. nu. 13. & 14. Caroc. deciſ. ſeu caſu 96. num. 11. Surd. d. deciſ. 290. ſub nu. 16.

Subdeclaratur dicta declaratio duobus modis.

50 Primò, quod quãdo pro feudo non debetur euictio, ſemper tamẽ debeatur pretium, ſeu illius æſtimatio, vt voluit Pariſ. de Puteo d. c. 238. incip. an conceſſa. num. 4. & c. 279. incip. an inueſtiens, nu. 2. de quo tamen dicas, vt infra.

51 Secundò ſubdeclaratur, quãdo procurator, ſeu alius nomine domini rem feudalem alienauit, qui etſi promittat euictionem, & non acceſſerit domini cõſenſus, dominus de euictione non tenetur ratione præmiſſa, quod ſcilicet rei alienatio ſcienti facta ſit lege prohibẽte, vt poſt plures adductos ſcripſit Tiraq. de retract. lignag. in fin. tit. nu. 46. & Surd. d. deciſ. 290. ſub nu. 16.

52 Quartò ſubdeclaratur, quando euictio procedit ex natura rei feudalis, niſi expreſsè dictum ſit, quod etiam teneatur de euictione, quæ acciderit de natura rei. doctrina eſt Bald. in l. ſi familiæ, C. famil. hercíſcun. quam dixit ſingularem Afflict. in d. c. 1. de inueſtit. de re alien. fact. ſub nu. 2. verſ. & iſto caſu.

53 Quintò declaratur vt non procedat, quando dominus dedit omne ius, quod habet in feudo reſeruato ſibi directo dominio, quia tunc ad nihilum tenetur, feudo euicto, ſecundum Bald. in l. 1. in princ. ff. de euict. Paul. de Caſtr. in l. ſi dominus, §. ſi de euictione, ff. de legat. 1. Afflict. in d. c. 1. ſub nu. 3. verſ. & prædicta.

54 Sextò declaratur in caſu, quo feudum eſſet euictum facto inueſtiti, ſeu emptoris, ſic Dyn. in l. Patrono, ff. de bon. liber. Afflict. in d. c. 1. ſub num. 3. verſ. item fallit à primo & ſuo dolo, & culpa, l. Herennius, §. Caia, ff. de euictionibus, & ibi Bar. Couar. variar. reſolut. lib. 3. c. 17. nu. 9. in ſpecie Beluiſ. in ca. 1. ſi de feud. vaſall. & ibidem Lauden. nu. 11. Aluarot. nu. 2. Præpoſit. nu. 1. Sonsbeck. par. 15. nu. 62.

55 Septimò declaratur procedere, niſi in donatione per Regem vel Principem facta Princeps diceret, ſaluis noſtris, & alienis iuribus, vt notat Iſern. in cap. 1. de lege Conradi, vbi Afflict. & idẽ Affl. in d. c. 1. ſub nu. 3. in fi.

56 Octauò declaratur non habere locum, ſi res particularis feudi euincatur, ex Alex. conſ. 176. ſub num. 9. verſ. Præterea lib. 1. Iſern. in proœm. conſt. Regni in pen. col. Afflict. in d. c. 1. nu. 6. & dicam infra ſuo loco.

57 Non declaratur, quando dominus dixit expreſsè nolle teneri ad pretium, nec ad feudi æſtimationem, vel etiam dixit, ſe ad nihilum velle teneri, quia tunc nõ tenetur etiam ad pretij reſtitutionem, ſic Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de empt. & vend. §. fin. in princip.

58 vel expreſſit ſpeciale ad certum caſum, de quo vult teneri ad pretij reſtitutionem in caſu euictionis. Bal. in l. qui libertatem, ff. de euict. & in l. 1. verſ. ſecundo quæro, C. de peric. & commod. rei vendit. per dictam l. qui libertatem, ſequitur Afflict. in d. c. 1. ſub nu. 8. de inueſtit. de re alien. fact.

59 Decimò declaratur ſibi non tribuere, quãdo in priuilegio eſt clauſula, iuribus alienis ſemper ſaluis, quia tunc princeps nunquam tenetur de euictione. Iſern. in c. 1. in princ. de lege Conradi. Afflict. d. c. 1. nu. 9.

60 Vndecimò declaratur, ſi emptor litem non denunciauit domino etiam aliundè conſcio. Glo. in ver. negotium & Bal. in d. c. 1. ſi de feud. vaſall. nu. 2. & 3. Laud. nu. 8. Aluarot. nu. 8. Præpoſit. num. 1. & cęteri, quos adduxi in quæſt. ſeq. nu. 20. & infra, quos non repeto.

61 Duodecimò declaratur, quod dominus de euictione non tenetur, ſi vaſallus non apud iudicem, ſed arbitrum victus fuit: nam compromittere ei non licuit ſine authoris conſenſu. Feudiſtæ in ca. 1. ſi vaſallus de feud. & ibi Glo. in ver. vaſallus. Iacob. de Beluiſ. Lauden. nu. 9. Petr. de Cerno. Aluarot. nu. 2. Præpoſit. nu. 1. in fine. Rauen. Afflict. nu. 2. Balzar. nu. 17. Afflict. in c. 1. nu. 3. in princ. de inueſtit. de re alien. fact. Sonsbeck. par. 15. n. 62. Scheid. par. 4. ſub n. 71. verſ. tertiò dominus, tunc tenetur. Capyc. in inueſt. c. feudorum euictiones, col. 2. § limita 3.

62 Decimotertiò declaratur, ſi propter contumaciam, aut abſentiam damnatus eſſet, modo tamen abſentia fuerit cauſa condemnationis. facit. l. ſi ideo, ff. de euict. & l. emptor. C. eod. Bal. in c. 1. nu. 8. ſi de feudo vaſall. addens, animum iudicis probari per verba ab eo ſententiæ inſerta poſt Gl. not. in l. ſi prætor. in ver. approbatum, ff. de iudic. & in d. c. 1. Lauden. nu. 10. Aluar. nu. 2. Præpoſit. nu. 1. Petr. Rauen. Afflict. nu. 15. Balzar. nu. 17.

63 Decimoquartò declaratur, ſi culpa iudicis ſuccubuit emptor, aut vaſallus, non propter iniuſtitiam cauſæ, de euictione nõ agit, arg. l. emptor fundi, & l. ſi non iniuria, C. de euict. & l. ſi per imprudentiam, ff. eod. Doct. in d. c. 1. ſi vaſall. de feud. vbi Lauden. nu. 11. Beluiſ. Aluar. nu. 2. Præpoſit. nu. 1. Balzaran. nu. 17. Capyc. in d. inueſt. c. feudorum euictiones, §. limita ſexto.

64 Quarè traditur bonum eſſe contra hoc expreſsè paciſci, vt per Aluar. in c. 1. nu. 2. & cęteros ibidem, ſi de feudo vaſall. ab aliquo interpell. & ibidem Laud. nu. 12.

&

& quod apponatur ſpeciale pactum iu inſtrumẽto inueſtituræ, quod dominus quocunque modo res euincatur, ſiue per imperitiam iudicis, ſiue cõtra abſentem, ſiue præſentem &c. ſententia lata ſit, de euictione teneri debeat; & tunc indifferenter euictionem dari, ſequitur *Præpoſit. nu. 1. Couar. var. reſolut. lib. 3. c. 17. num. 7.*

65 Præſumitur autem victum non iniuria iudicis, ſed ob malam cauſam, *l. res iudicata, vbi Dec. Cagn. & Mayn. ff. de reg. iur. Couar. d. c. 17. nu. 5.*

66 Decimoquintò declaratur, euictionem non deberi, ſi tali feudo iuriſdictio annexa eſſet. *Capyc. in inueſt. ca. feud. eu ict. §. limita ſeptimo, col. fin. verſ. limita decimo.*

67 Decimoſextò declaratur, quod dominus de euictione non teneatur, ſi neget ſe, aut ſuos maiores, quorum fortè eſt hæres, rem euictam vnquam dediſſe, & vaſallum, aut eius anteceſſores à ſe nunquam inueſtituram habuiſſe affirmet. *Doctor. cõiter in c. 1. ſi de feud. vaſall.*

68 Primò fallit, ſi à paribus Curię, aut alio modo legitimo doceatur, feudum ab ipſo domino conceſſum, *d. c. 1. & ibi per Gl. Iſern. nu. 4. Aluar. nu. 6. verſ. oppono cum Gl. 4. Affl. n. 17. in fi. per Gl. in c. ſi enim. Quid ſit. inueſt.*

69 Secundò fallit, ſi cum denũciatio ei fieret, dominus confeſſus eſt, quia non poteſt poſteà negare, ita tradũt *in d. cap. 1. ſi de feudo vaſall. Petr. de Ceruo, & ibi Iſern. nu. 4. Martin. de Laude. nu. 17. Aluar. nu. 6. Petr. Rauen. concl. 8. Affiict. nu. 18.* ſuper quo videndus eſt *Roſent. de feud. tit. de fi. & effectu & ſeru. c. 8. concl. 31. n. 7. & ſeq.*

70 Alios caſus, quibus euictio non pręſtatur, collige per te. ex ſcriptis in hoc tractatu, *& per Caball. de euict. in §. 5. poſt Afflict. in c. Rurſus fidelis, n. 10. quib. mod. feud. amit.* vbi enumerat quadraginta duos caſus, in quibus non debetur euictio.

ARGVMENTVM.

Emens feudum, eo euicto, quando ſaltem ad pretium agere poſſit.

Euictio, an, & quando debetur à domino, qui de feudo viuẽtis aliquem inueſtiuit.

Euictio in feudo, an pro parte præſtetur.

SVMMARIVM.

1 Ementi bona fide à venditore ſciente onus, ſeu prohibitionem, etiamſi conuentum fuerit, vt re euicta non teneretur de euictione, aut ad pretij reſtitutionem, pretium nihilominus reſtituendum eſt.

2 Promittens dare fundum in feudum ſimpliciter poſt mortem Titij, ſi non dederit, non excuſatur, ſed tenetur ad æſtimationem in aliud feudum conuertendam, aut ad feudum æquiualens.

Vel ad intereſſe, nu. 3.

Et ad meliorationes factas, nu. 5.

Prout ita petendum videtur, nu. 4.

Quamuis non ad duplum, nu. 6.

Limitatur, ſi dominus conceſſerit, ſeu promiſerit, puta Mænio poſt mortem Titij, ſaluis iuribus alienis, nu. 7. & ſeq.

Declaratur dicta limitatio, vt non procedat, niſi emptori conſtiterit rem alienam eſſe, nu. 9.

8 Princeps de euictione non tenetur, ſi feudum conceſſerit cum clauſula, ſaluis iuribus alienis.

10 Dominus, qui feudum viuentis in caſum mortis promiſit ſecundo ad euictionem, vel ad intereſſe tenetur, ſi prior illud conſecutus ſit.

Declaratur non procedere, ſi adiecta ſit clauſula ſaluis iuribus alienis, quia qui promittit cum dicta clauſula, aliud promittere non videtur, vel dare, quam ius, quod in re illa habet, nu. 11.

Ampliatur procedere, etiamſi poſterior ſciuerit quod alteri antea promiſſum foret, nu. 12.

13 Feudi conceſſio ſi poſt, aut per mortem Titij, aut alia ratione deuoluatur, dicitur conditionalis, & conditione deficiente expirat, & dominus de euictione nõ tenetur.

Ampliatur, etiamſi dictum ſit, concedo Mænio, quando per mortem Titij mihi aperietur, nu. 14.

Fallit, quando dominus poſſeſſori poſtea conſenſit, vt feudum hoc vendat, qua ratione ob eius mortem non aperiatur, quia de euictione tenetur, nu. 15.

16 Feudi conceſſio ſi facta ſit Męnio poſt mortem Titij de feudo, quod poſt illius mortem aperietur, ſi Męnius ignorat, quod nõ aperietur ex eo, quod ſuperſint agnati dicti feudi capaces, tunc dominus de euictione tenetur.

Intellige, niſi inueſtitus ſciuerit, nu. 17.

Fallit, ſi dominus id conceſſerit ad preces, ſeu ſupplicationem ipſius Męuij, nu. 19.

18 Vaſallus dans vaſallo ignoranti rem alienam de euictione conueniri poteſt.

20 Feudo euicto, dominus de euictione tenetur, dummodo vaſallus inueſtitus denunciauerit, & feudum per iudicis ſententiam ſit euictum.

Vbi etiam quid quando quis fuit impeditus, ne denunciaret, vel pacto remiſſa ſit denunciandi neceſſitas.

21 Feudi poſſeſſione euicta contra dominum agi poteſt ad id, quod vaſalli intereſt.

Saltem pro portione euicta, ſi pro parte euincatur, ſi in totum, pro tota, nu. 22.

Contrarium, quod re particulari euicta dominus non teneatur, habetur, nu. 23.

24 Vaſallus ſubinfeudatus de euictione agere poteſt, non contra dominum domini ſui, ſed contra ſubinfeudantem, ac eius hæredem, niſi tamen habeat iura ceſſa.

Declaratur habere locum, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore conceſſionis factæ rem à domino ſuo teneri in feudum cum ſuis qualitatibus, nu. 25.

QVÆST. CXIX.

EX dictis in quæſtione præcedenti infero, quid dicẽdum in ea quæſtione, an, ſi dominus inueſtiuit Mæuium, aut promiſit certum fundum poſt mortem Titij vaſalli aperiendum, ac deuoluendum, & poſtea Titio mortuo, adhuc ſuperſunt alij maſculi, vel fęminæ dicti feudi, vel fundi capaces in prima inueſtitura vocati, ſeu compre-
1 henſi, dominus de euictione teneatur, vt feudum ęquiualens, aut intereſſe præſtet: nam ſi emptor id ignorauit, & emit bona fide, & vaſallus, hoc eſt inueſtiens ſciuit, etiamſi conuentum fuerit, vt re euicta nõ teneretur de euictione, aut ad pretij reſtitutionem, pretium ei nihilominus deberi exiſtimo, cum vaſallus vt vẽditor ex dolo ſuo lucrari non poſſit, & hoc etiam de iure cõmuni obtineat, *per tex. in l. ex empto, §. fin. ff. de actio. empt.*

& ibi ſcribentes, quoniam eo caſu ex dolo venditoris
in detrimentum emptoris id lucro vaſalli cederet, con-
tra omnem iuris æquitatem.

In hac tamen quæſtione pro illius explanatione,
conſtituo plures caſus.

2 Primus eſt caſus; quãdo dominus promiſit fundum
in feudum ſimpliciter poſt mortem Titij dare Mæuio;
& tunc ſi non dederit, excuſari non poteſt, ſi Mæuius
ignorauit ius agnatorum, aut filiorum Titij; ſed illi de-
bebitur æſtimatio in aliud feudum conuertenda, aut
feudum æquiualens, *cap. 1. de inueſtitu. de re alien. fact.*
& cap. 1. ſi vaſall. ab aliquo de feud. & vtrobique nota-
tur. *Vyſinger. ſing. obſeruat. Centur. 4 obſeruat. 61. num.*
3 16. vbi quod ad intereſſe, vel æquiualens tenetur. *Af-*
flict. in cap. 1. in princip. de inueſtit. de re alien. facta.
Vueſembecc. conſil. 64. In hac appellationis, num. 10.
lib. 2. Roſen. de feud. tit de fin. effect. & ſeruit. ca 8. nu. 8.
4 & ita alternatiuè petendum eſſe videtur, *facit text. &*
ibi Glo in ver. in feudum dandos, ſi vaſall. ab aliquo in-
terpellat. fuer. & ibidem Beluiſ. Nicola. de Neap. Petr.
de Cerao, Iſern. in princip. Bald. num. 1. Landen. num. 3.
Aluarott. num. 2. & 4. Afflict. in princip. & num. 7.
Schenck in princip. Balzaran. nu. 10. 11. & 17. Borcholt.
de feud. par. 9. num. 14. Vueſembecc. conſil. 7. num. 7. con-
ſil 9. num. 17. & conſil. 64. num. 11. par. 2. Intrigliol. de
feud. quæſt. 38. num. 34. Bal. in cap. 1. num. 4. Aluarott.
num. 4. Afflict. num. 8. & ceteri poſteriores, *ſi de feud.*
vaſall.

5 Item omne intereſſe, & meliorationes factas. *Glo. in*
cap. 1. in ver. vaſallus, ſi de feudo vaſalli ab aliquo in-
terpellat. fuer. & ibidem Beluiſ. Aluarott. num. 2. verſ.
& poſtremò intelligas. Schenck. nu. 6. Balzaran. nu. 10.
Capyc. in inueſtit. cap. feudorum euictiones colum. 1. verſ.
Amplia ſecundo. facit text. & ibi Glo. in ver. in feu-
dum dandos in cap. 1. ſi vaſall. de feud. ab aliquo inter-
pellat. fuer. & ibidem Beluiſ. Nicola. de Neapol. Petrus
de Cerao. Iſern. in princip. Bald num. 1. Landen. num. 3.
Aluarott. num. 2. & 4. Afflict. in princip. num. 2. & 7.
Schenck. num. 2. & 3. Balzaran. nu 11. & 18. Curt. iun.
par 2. quæſt 2. num. 36 de feud. Sensbck. de feud. par. 15.
num. 61. Capyc. in ſua inueſtit cap. feudorum euictiones
colum. 3. § limitatione, in princip. quod tamen de con-
ſuetudine malè obſeruari conquæritur *nu. 38. Borcholt.*
par. 9 num. 14. Papiex. in form. libelli, quo agitur ad re-
uocationem feud. *ver. nec ſuperſtitibus num. 31. & ſe-*
quentibus. Intrigliol. quæſt. 38. num. 34. non autem ad
6 duplum. *Bald. in cap. 1. ſi vaſall. ab aliquo* ibidem *Al-*
uarott. num. 2. Afflict. in princip. & num. 7. & in cap.
primo num. 3. de inueſtit. de re alien. facta. Capyc. in di-
cto capitulo feudorum euictiones dicta ampliat. 2.

7 Limitatur principalis concluſio, ſi dominus conceſ-
ſerit, ſeu promiſerit feudum Mæuio poſt mortem Ti-
tij, ſaluis iuribus alienis, quo in caſu nihil aliud voluiſ-
ſe videtur concedere, quàm ſi quid iuris in illo feudo
prætendere potuiſſet; non autem de alieno teneri, &
ſucceſſiuè ex hac clauſula immunis redditur ab eui-
ctione. *Iſern. in cap. 1. num. 1. & 2. de lege Conrad. &*
8 *ibidem Afflict. num. 3. & 9.* qui ait, Principem de eui-
ctione non teneri, ſi cum hac clauſula conceſſerit, *idem*
in cap. 1. ſub num. 3. in fine de inueſtit. de re alien. fact.
Capyc. in inueſtit. feudali, cap. feudorum euictiones, in
fine. Ioan. Borcholt. de feud. cap. 9. num. 16. Modern. Pa-
riſ. in conſuetud. §. 44. nu. 27.

9 Quæ ſententia licet communiter recipiatur, teneri
tamen poſſet, non ob id vendentem ab euictione im-
munem eſſe, niſi emptori conſtiterit rem alienam eſ-
ſe, cum iſti ablatiui abſoluti declarent conceſſionem,
& venditionem tertio non obeſſe, non autem quid di-
cunt, quod dominus, vel venditor euictionem præſta-
re nolit, vt etiam nouiſſimè aduertit *Roſental de feud.*
in tit. de fin. effect. & ſeruit. cap. 8. concluſ. 30. ſub nu-
mero 3.

10 Ex hac limitatione declaratur cõcluſio, qua dicitur
dominũ, qui feudum viuẽtis in caſum mortis promiſe-
rat ſecundo ad euictionem, vel intereſſe teneri, ſi prior
id conſecutus ſit, *de qua per Roſental. de feud. cap. 6.*
concluſ. 9. Item de re aliena, aut duobus data *in cap. 1.*
num. 2. de lege Conrad. non procedere, ſi ſecundæ con-
ceſſioni adiecerit clauſulam ſaluis iuribus alienis.

11 Quoniam is, qui promittit cum dicta clauſula, aliud
promittere non videtur, vel dare, quàm ius, quod in
re illa habet, *l. ſi domus, §. 1. ff. de legat. 1. l. qui taber-*
nas, vbi notatur, ff. de contrah. empt. Afflict. vbi ſu-
pra num. 3. & ſequentibus, & in cap 1. num. 9. de inueſt.
de re alien. fact. Borcholt. de feud. ca 9. nu. 10. Hartman.
Piſtor. quæſt. iur. libro ſecundo par. 2. quæſt. 29. num. 6.
12 quod procedit, etiamſi poſterior ſciuerit, quod alte-
ri antea promiſſum foret, *capitulo primo de inueſtit. de*
re alien. fact. vbi ſcribunt. *Piſtor. in loco præcitato, nu-*
mero quarto.

13 Secundus eſt caſus, quando dominus concedit Mæ-
uio, ſi poſt, aut per mortem Titij, aut alia ratione ad
illum deuoluatur: & tunc ex quo conceſſio prædicta
eſt conditionalis, conditione deficiente expirat, & do-
minus de euictione non tenetur, *eſt text. in l. neceſſariò,*
§. 1 ff. de peric. & commod. rei vendit. l. pecuniam quam,
& ibi Doctor. ff. ſi cert. petat. Menoch. conſil. 38. nume-
ro 14. libro primo. Vueſembecc. dicto conſil. 64. nume-
ro 12.

14 Ampliatur, ſi etiam dictum ſit, concedo Mæuio,
quando per mortem Titij mihi aperietur, ita legitur in
quodam conſilio iuriſtarum Lypſienſium impreſſo in-
ter quæſtiones iuris. *Hartman. Piſtor. poſt quæſt. 20. par.*
2. lib. 2. num. 46. in illo caſu, in quo dixerat dominus,
quando poſſeſſor ſine hæredibus maſculis deceſſerit,
qui poſtea filium ſuſceperat.

15 Fallit, quando dominus poſſeſſori poſteà conſen-
tit, vt feudum hoc vendat, qua ratione ob eius mor-
tem non aperiatur, quia de euictione tenetur. *Ludo-*
uic. Iachiſ. in quodam conſil. impreſs. inter quæſt. Har-
tman. Piſtor. poſt quæſt. 20. numero 24. libro ſecundo
parte ſecunda.

16 Tertius eſt caſus, ſi non ita conditionaliter facta ſit
promiſſio, ſed fuit dictum, quod poſt mortem Titij
feudum ſibi aperietur; ac ideò promittat Mæuio poſt
mortem Titij, quia promiſſio hæc non videtur condi-
tionalis; vnde ſi Mæuius ignorat, quod non aperietur,
quodque alij ſuperſint agnati ipſius Titij dicti feudi
capaces, tunc dominus de euictione tenetur, *dicto ca. 1.*
de inueſtit. de re alien. fact. & capit. 1. ſi vaſall. de feud.
ab aliquo. dicta l. neceſſariò, §. 1. ff. de peric. & commod.
rei vendit. in dicto capitulo primo, & ibi per Doctor. an
apud iudicem, vel curias, vbi generaliter probatur,
quod ſi dominus de feudo vaſalli ſine filio defuncti
17 inueſtiat, & agnati ſuperſint, qui reuocent, quod
de euictione tenetur. Quod intellige, niſi inueſtitus
ſciuẽ-

Digitized by Google

ſciuerit, cap. 1. in princip. & ibi Gloſ. in ver. cum de re, de inueſtit. de re alien. fact. & ibi communiter Doct. Vueſembecc. dicto conſ. 64. num. 11. par. 2. facit l. ſi fundum, C. de euictio. cum ſimilibus, de quibus diximus ſupra; & facit generalis doctrina, qua traditur, quod vaſallus
18 dans vaſallo ignoranti rem alienam, de euictione conueniri poteſt, de qua etiam ſuperius fuit dictum.

19 Fallit, ſi dominus id conceſſerit ad preces, ſeu ſupplicationem ipſius Mæuij, quia tunc potius cenſeretur, hoc conceſſiſſe errore ductus, quam vt ſe ipſi Męuio in aliquo teneri voluerit, & ideo dicto in caſu Męuius imputet ſibi, ſi ſupplicauit feudum poſt mortem Titij ad dominum reuerſurum; & ſic poſt mortem Titij ſibi concedi petierit, & ita ſubreptitie, & obreptitie obtinuerit, per text. in l. 2. pen. & vltim. C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. cap. ſuper literis, & ibi notat. de reſcript. & de domino alienationi conſentiente, non benè a vaſallo informato Afflict. in cap. 1. nu. 11. & ſeq. qui ſucceſſ. dar. teneant. Vueſembecc. dicto conſil. 64. num. 2. in fine, libro ſecundo.

20 Verum ijs, quæ dixi in præcedenti quæſt. nu. 1. & infra; nempè, quod dominus feudo euicto, de euictione tenetur, addas, non ſimpliciter fore intelligenda; ſed ita demum procedere, ſi vaſallus inueſtitus denunciauerit, & feudum per iudicis ſententiam euictum ſit. Glo. Equinar. Baro. Hotoma. & Balzaran. nu. 17. in ca. 1. ſi de feudo vaſall. ab aliquo interpellat. fuer. ex communi ibidem Bald. num. 2. & 3. Lauden. num. 2. & 7. de vera & recepta Aluarott. num. 1. & 2. eſt text. cum Glo. in cap. 1. in ver. ignorauerit de inueſtit. de re alien. facta, vbi latè Aluarot. & Præpoſit. num. 2. Iaſ. in prælud. feudor. num. 40. Curt. iun. de feud. par. 2. quæſt. 2. nu. 30. membr. 2. Iaſ. in epit. feud. part. 6. num. 18. Hier. Scurph. conſ. 58. caſus talis eſt, num. 14. Centur. 2. & conſil. 96. quod in præſenti, num. 9. Cent. 3. niſi dominus det operam, ne denunciare poſſit, quo caſu amicis, vel domino denunciare debet. Præpoſit. in dicto cap. 1. in princip. num. 1. Petr. de Rauenn. Afflict. num. 2. Scheuck. num. 2. & ſeq. Balzaran. num. 17. Bal. in cap. 1. num. 1. & ibidem Lauden. num. 16. Aluarott. in princip. Præpoſit. num. 2. verſ. ſed pulchrum eſt. Schenk. nu. 2. Balzaran. num. 18. verſ. reſtringe tamen. Capyc. in ſua inueſtit. dicto cap. feudorum euictiones colum. 2. limitat. 2. pagi. 189. Tapien. in form. libell. quo agi. ad reuocat. feud. §. ſed nec ſuperſtitibus num. 32. Sonsbech. pag. 15. num. 62. Borcholt. cap. 9. num. 15. Blanch. lib. 4. cap. 1. num. 136. & hoc eſt authorem nominare, l. tenetur ex empto, §. ſi tibi iter vendidero, ff. de actio. empti.

Ampliatur procedere etiam, quod ſcientia litis motæ probari poſſit affuiſſe ex parte venditoris, quia adhuc ex receptiori denunciandi neceſſitas ſubeſt ex parte emptoris, Glo. in cap. 1. in ver. negocium, & ibi Bald. num. 2. & 3. Lauden. num. 8. Aluarott. num. 8. Præpoſit. num. 1. verſ. in ea Glo. Afflict. num. 4. ſi de feudo vaſall. per notata per Bart. in l. non ſolum, §. morte num. 52. ff. de non. oper. nunciat. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. numero 3. facit l. denunciaſſe, §. quid ergo, ff. de adult. de communi Caballin. de euict. §. 3. nu. 4. & 45. ſiquidem, vt dixi in quæſt. 4. denunciãdum eſt, quoniam denunciatio non ſolum fit, vt quis certus ſit, debitè mota, ſed etiam, vt defendat.

Fallit, ſi pacto remiſſa ſit denunciatio, l. Herennius Modeſtinus, ff. de euict. Balzaran. & Capyc. in dicto cap. feudorum euictiones, §. limita ſecundo. Sonsbeck. par. 10. nu. 4. & fuit dictum d. quæſt. 4.

Vel etiam pacto remiſſa eſt denunciandi neceſſitas, l. Herennius de euict. Ieder. Schenck. num. 3. in cap. ſi vaſallus, ſi de feudo vaſall. Aluarott. num. 17. vbi diſtinguit. Capyc. in dicto cap. feudorum euictiones, §. limita. 2. Sonsbecc. par. 10. num. 4. Caballin. de euict. §. 3. numero 114.

In iudicio tamẽ conuentus, etiamſi nominet auctorem, non ob id tamen iudicium euitare poteſt. Socinſen. in cap. quoniam frequenter, §. in alijs, vt lite non conteſtat. Myſinger. obſerua. 58. Centur. 2. obſeruat. 24. Centur. 3. & obſeruat. 14. Centur. 5. Afflict. in cap. 1. numero 6. de feudo vaſall. vbi etiam Martin. de Laude. numero 14.

21 Rurſus notandum eſt in materia, quod poſſeſſione euicta contra dominum agi poteſt ad id, quod vaſalli intereſt. Afflict. in cap. 1. in princip. ſub num. 5. verſic. quinto nota. de inueſtitu. de re aliena facta poſt. Aluar. in cap. primo num. 10. ſi vaſall. de feudo ab aliquo interpellat. vbi etiam Præpoſit. num. 2. in fine, verſic. quæro quid ſi vaſallus, per text. in l. ratio in princip. ff. de acti. empti. & in l. ſi duo in fine, ff. vti poſſidet. ſaltem pro
22 portione euicta, ſi pro parte euincatur, ſi in totum pro tota, argum. l. quæ de tota, C. de rei vendicat. & c. 1. de vaſall. qui contra conſtit. Lothar. Aluarott. in cap. 1. num. 10. in verſ. quæro quid ſolum, & Prępoſit. in fin. ſi vaſall. de feudo defuncti, per text. iuncta Glo. in l. 1. ff. de euict. Cyn. in l. 2. C. eodem. Modern. Pariſien. in conſuet. §. 44. nu. 24.

23 Contrarium quoad hoc vltimum tenuit Afflict. in cap. 1. ſub num. 6. de inueſt. de re alien. fact. & in cap. 1. in princip. num. 1. ſi vaſall. de feud. ab aliquo interpellat. vbi re particulari euicta, dominum nõ teneri ait, quod ſequitur ibi Balzaran. ſub num. 18. verſ. reſtringitur tamen.

24 Præterea quoque dicitur vaſallum ſubinfeudatum de euictione agere poſſe non contra dominum domini ſui, ſed tantum contra ſubinfeudantem dominum immediatum, aut eius hæredem, niſi tamen habeat iura ceſſa, per l. ſi res, quam à Titio, ff. de euict. Aluarott. in cap. 1. in princip. num. 5. & ibidem Præpoſit. nu. 2. Afflict. num. 16. & poſteriores de inueſtit. de re aliena facta. Capyc. in dicto cap. feudorum euictiones, col. 3. §. limita nono pag. 189.

25 Declaratur procedere, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore conceſſionis ſibi factæ rem à domino ſuo teneri in feudum cum ſuis qualitatibus. Feudiſtæ in ca. 1. §. Rurſus quib. mod. feud. amitt. per illum text. vbi Pich. num. 10. per Gloſ. in l. ſi familiæ. C. famil. hercijcund. & latè fuit dictum ſupra. Ad quæ videre quoque poteris Theſaur. iun. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 23. poſt hæc ſcripta viſum, qui plura in propoſito ſcribit, & præſertim quid reſoluendum, quando culpa venditoris caducitas fuit declarata, & dominus caducitatem remiſit in gratiam emptoris, & emptorem inueſtiuit.

ARGVMENTVM.

Euictio feudi ſecundum naturam contingens quando præſtetur, vel non, vbi etiã

agitur de euictione ſequuta iure retra-ctus.

Euictio in feudi diuiſione, quando debea-tur.

Iudex quis ſit competens ad compellēdum inueſtientem, vt vaſallo æſtimationem præſtet.

S V M M A R I V M.

1 *Euictio non debetur, ſi res ſecundum naturam euincatur.*

Intellige, ſi emptor ſciuerit rem eſſe feudalem, nu. 2.

Fallit, ſi venditor ſciuit, & emptor ignorauit, quia tunc de euictione tenetur, nu. 3.

Sublimitatur, ſi emptor quoque ſciuit nu. 4.

Et intellige, vt ibidem.

5 *Hæres venditoris iure ſuo reuocans emptori ignoranti de euictione tenetur.*

Ampliatur etiam, ſi exceptionem non obijciat emptor, ſed euinci patiatur, nu. 6.

7 *Euictio non debetur à venditore, vel eius herede feudi iure retractus redempti.*

8 *Creditores ad confectionem inuentarij ſunt citandi.*

Fallit in emptore feudi, qui de euictione feudo reuocato, agere poteſt, nu. 9.

10 *Creditores conditionales ad inuentarij conſcriptionem neceſſariò non ſunt vocandi.*

11 *Feudorum maiorum diuiſio non eſt licita.*

12 *Euictio in feudi diuiſione non præſtatur, quando contingit ex ſui natura.*

Primò ampliatur, vt nec etiam pretium rei feudalis peti poſſit, nu. 13.

Et ibidem de ratione.

Secundò ampliatur, etiamſi de euictione ſibi caueri curauerit, niſi in ſpecie dictum ſit, cum non ſufficiat ſimplex & generalis promiſſio de euictione, nu. 14.

Limitatur, niſi fortè eſſet alienabilis, & adiectæ diuiſioni tales clauſulæ, vt renunciatum videatur, quod ex propria natura feudum deberet redire ad agnatos, numero 15.

Contrarium, vt hoc caſu generalis promiſſio de euictione ſufficiat, etiamſi ſequatur euictio de ſui natura, numero 16.

Quæ vltima ſententia declaratur, nu. 17.

At videas nu. 18. & 19.

20 *Euictio, quando non venit ex natura rei, ſed quia defunctus nullum habebat titulum feudi, ſeu iniuſtum, diſtinguitur, an quis ſciuerit, vel ignorauerit.*

21 *Dominus, quando vaſallo tenetur ad pretium, intelligitur, vt non teneatur ad duplum; ſed ad tantumdem, vel tantam pecuniam, quantam valebat feudum tempore ſententiæ conuertendam in emptionem alterius feudi, vel rei immobilis habendæ in feudum.*

Et de ratione ibidem, nu. 22.

23 *Euictæ rei valor vt habeatur, inſpicitur tempus ſententiæ, & non tempus præteritum, vel futurum.*

24 *Feudum euictum qualiter æſtimetur, remiſſiuè.*

25 *Iudex cauſæ principalis, eſt iudex competens ad compellendum inueſtientem, vt vaſallo æſtimationem præſtet.*

Contrarium habetur, nu. 26.

Fallit in Regno Neapolitano, in quo iudex, coram quo actum eſt, cognoſcere poteſt inter emptorem, & venditorem, nu. 27.

28 *Emptor, qui feudum emit tamquam liberum, & poſtea conſtat, quod eſt feudum, illud retinere poteſt, quamdiù ſibi reddatur intereſſe.*

Q V Æ S T. CXX.

1 EVictionem non deberi, ſi res ſecundum naturam euincatur, ſupra ſæpè diximus, & in terminis feudi tradidit *Schrader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 6. verſ. tertiò*, & ratio eſt, quia nempè accipiens eam clarè præuidere potuit, *l. ſi familiæ, C. fam. herciſcun. Roma. conſil. 503. in vltimo dub. Cuman. conſ. 33. Ruyn. conſil. 42. num. 19. & conſil. 146. num. 3. lib. primo Crauet. conſil. 211. Burſat. conſil. 173. num. 2. lib. 2. Menoch. de præſumption. lib. 3. præſumpt. 118. nu. 18.* nam neſcienti rem eſſe alienam euictio præſtatur, *l. qui fundum, & ibi Doctor. C. de euict. l. ſi fratres, C. commun. vtriuſque iudic. Bald. in dicta l. ſi familiæ nu. 3. Alexan. conſ. 21. nu. 10. lib. 5.*

2 Quod verum cenſendum eſt, ſi emptor ſciuerit rem eſſe feudalem, aut emphyteoticam, *ad l. qui fundum, & ibi Doct. C. de euictio. & dicta l. ſi fratres*, & habetur per Doctor. proximè citatos. *Myſing. obſeruat. 56. num. 7. Centur. 1. Franc. Aretin. conſil. 3. num. 1. Curt. ſen. conſil. 49. ſub nu. 79. verſic. ad decimum argumentum, & quidem cum ſuis qualitatibus*, iuxta quæ dixi *quæſt. 118. nu. 27. & infra.*

3 Idque adeò verum eſt, vt etiam è conuerſo ſi venditor apertè conuenerit, ne de euictione teneretur, ſi ſciuit rem ab agnatis & domino euinci poſſe, & emptor ignorauit, nihilominus de euictione tenetur, *l. tenetur, §. fin. & l. ex empto, §. denique, & §. fin. ff. de act. empt.* & vtrobique *Bart. Bald. & Caſtr.* quia in dolo eſt,
4 niſi emptor quoque ſciuiſſet. *Alexand. conſil. 68. ſub num. 3. verſic. nec etiam poteſt dici libro quarto*, quia ſcienti, & volenti, inquit, non fit iniuria, neque dolus, *l. cum donatio, C. de tranſact. & l. 1. §. 1. & fin. ff. de action. empt. Piſtor. quæſt. 10. num. 12. libro ſecundo, parte ſecunda. Vult. de feud. libro primo cap. 10. nu. 95.* quod ſecundum aliquos limitatur, niſi delicto, aut culpa ſubinfeudantis res ſit domino, aut agnato aperta, quamuis enim id ex natura rei proueniat, tamen cum facto & culpa ipſius concedentis contingat, præſtari oportet. *Glo. in cap. 1. in ver. ad dominum in cap. 1. §. Rurſus, vbi Beluiſ. in fine, verſicul. ſed quid ſi culpa, quibus modis feud. amitt. argum. l. penult. circa princip. ff. locat. l. ſi merces, §. conductor. ff. locati. Iſern. in verb. poſtquam ad libellum, numero 29. & ſequentibus.*

5 In eadem materia obſerua etiam, quod ea, quæ de euictione præſtanda, vel non ſcripſimus, etiam eo caſu procedunt, quo hæres alienantis feudum iure ſuo reuocare poteſt, quia tunc tamquam hæres de euictio-

ne

Digitized by Google

ne conueniri poteſt Hartman. Piſtor.q.iur.lib.2.par.
1.quæſt.9.num.38.& probant text.in l. vendicantem,
vbi Doct ff.de euict. & in l.venditrici, C.de rebus alien.
6 non alienan.quod & tunc contingit, cum patitur ſpon-
te rem feudalem ab herede euinci,cum opponere poſ-
ſet exceptionem, quòd hæres teneatur ſtare facto de-
functi: nam in electione emptoris eſt, exceptione vti,
aut pati rem euinci,& de euictione agere, dicta l. ven-
dicantem,& l.venditrici, & ibi per Scribentes. Inſuper
7 etiam noueris, quod ſi feudum iure retractus euinca-
tur à domino,aut agnato de euictione contra vendito-
rem, aut eius hæredem agi non poteſt; ſic generaliter
facto retractu rei venditæ, quod propterea euictio non
præſtetur Bellamer. in cap. conſtitutus col. 3. verſic. Nec
obſtat,quod iſte de reſtit.in integr.Maſuer. tit.de retract.
§.item ſecundum opinionem. Afflict.in tract.de iure pro-
thomis in ver. & intra triginta dies in fine nu. 48. quo-
niam emptor huiuſmodi retractum fieri poſſe ſcire po-
tuit;& præterea, quia ius congrui dirigitur contra em-
ptorem; idque ex ſua perſona, quia nempè emit; & ex
ſuo contractu,ſiue poſt contractum;non autē ex cauſa
antecedente,vel præterita,per l.hoc iure, l.ſi per impru-
dentiam, cum notatis ibidem,ff.de euictio. Tiraq. de re-
tract.lignag.§.1.Gloſ.9.nu.34. quos ſequitur Hartman.
Piſtor.d.lib.2.par.1.quæſt.10.nu.9.

8 Item ſcias, quod licet creditores ad confectionem
inuentarij citandi ſint, iuxta quæ habentur per Menoc.
de arbitrar.iudic.caſu 194.num.166.poſt Rip.in tract.de
peſte tit.de remed.præſeruat.contra peſtem nu.242. Al-
ciat.in l.2.num.12. C.de in ius vocan. Vinc.Franch. de-
9 ciſ.230. nu.7. & emptor feudi hæreditatis creditor vi-
deatur, præcipuè, ſi de euictione feudo reuocato agere
valeat: non tamen ad iſtam deſcriptionem neceſſariò
vocandus eſt; ſed ſatis eſt inuentarium aliàs legitimè
fuiſſe confectum. Nō enim is propriè videtur creditor,
qui agere de euictione non poteſt, niſi re iam per ſen-
tentiam euicta,vt dixi in quæſt.

10 Certum eſt autem creditores conditionales ad inuē-
tarij conſcriptionem neceſſariò vocandos non eſſe, vt
decidit Oſaſch. deciſ.181. vbi ſic à Senatu deciſum re-
fert num.3.

11 Sed quid ſi feudorum inferiorum fiat diuiſio (nam
maiorum feudorum non eſt licita, cap. Imperialem,§.
præterea ducatus in princ.& ibi Beluiſ.Iſern.Bald. Lau-
den.Aluarot.Præpoſit. Rauenn. Affl.nu.1.& 6. Schenk
Baro.Hotem.& Balzaran.Ruyn.num.4.& ſeq.Camerar.
pag.797.& 858.& paſſim omnes de probib.feud.alien.
per Federic. Mozz.de diuiſ.feud.num.43.) vna cum al-
lodialibus,& vni feuda omnia, vel eorum pars,& alteri
allodialia aſſignentur; & contingat ad dominum feu-
da reuerti; aut quouis alio modo finiri, qualiter, &
quando euictio debeatur, quæſtio eſt.

Qua in re ſic dicendum puto, conſtituendo duos
caſus.

12 Primus eſt caſus, quando euictio accidit ex natura
feudi, quia nempe is,cui illud in diuiſione obtigit, de-
ceſſit abſque filijs maſculis,relicta filia,atque ita feudū
reuertitur ad alios agnatos,cum quibus diuiſio hæc fa-
cta fuerat;vel ad dominum;& hoc caſu præſtari non
ſolet. Afflict.in cap.omnes filij nu.24.ſi de feudo defunc.
fuer.controuerſ.Iacobin.de S.Georg. in §. & vnus ex di-
ctis vaſallis num.6. Glo. in l.ſi familiæ in ver.pro parte,
quam ibidem ſequuntur Cyn.Bar.num.2.Ang.Bal.nu.
5.& 7.Paul.de Caſtro num.4. Ioan.Sicard. num.13.&
15.& communiter Doct. C.fam. hercijc. Card. Albau.
ibidem in lucubrat.ad Bart. in ver. ponamus quod in di-
uiſione,Tiraq.de retract.lignag.tit.1.§.1. Gloſ 9. nu.35.
Caballin.de euictio.§.5.nu.33. verſic.decimus caſus eſt,
Aret.conſ.3.conſultatio præmiſſa.Alexan.conſ.21. viſo
compromiſſo num.2.3.& 6.ac ſeq.lib.5. qui de commu-
ni teſtatur. Dec.conſ.41.num.163.& conſ 411. viſis his
num.4.Curt.ſen.conſ.49.nu.29. Cuman. conſ.33. Ruyn.
conſ.11.num.11.conſ.14.num.5.conſ.42.nu.19.& conſ.
146.in facto proponitur nu.3.lib.1. Alciat.conſil.133.
incip.ſuperioribus annis num.5.& conſ.138.incip.prima
facie fundata num.3.in fine. Aym. conſ.211. num.6. Si-
giſmund.Loſred.conſ.16.num.59.Gozadin. conſ.53. nu.
16.de communi Menoch.conſ.87. num.38. de commu-
ni pariter Hartman.Piſtor.quæſt.iur.lib.2.par.1. quæſt.
10.nu.7.& ſeq.Craſſ.recept.ſent.§. hæreditas quæſt.12.
num.9.

13 Primò ampliatur, vt nec etiam pretium rei feudalis
peti poſſit, (ſic Bart.in l.qui Romæ,§.fin.num.15. C.de re
reſtitutioni ſubiecta loquens) quem ibidem ſequuntur
poſteriores, ff.de verbor.oblig.Tiraq.dicta Gloſa 9.num.
35.Dec.dicto conſ.411.num.4.Aym.dicto conſ.211.nu.
6.Burſatt. de communi conſ. 178.num.20. Menoch. qui
pariter de communi teſtatur de præſumpt. libro 3. præ-
ſumpt.118.num.14.poſt Alex.in dicta l.qui Romæ,§.fin.
num.36.& dicto conſil.87.nu.78.Hartman.Piſtor. dicta
quæſt.10.num.23.& ſeqq.Ruyn.dicto conſ.11. & conſil.
34.nu.5.lib.5.

Ratio eſt, quoniam ſcienter feuda accipiens in diui-
ſione, illa nunquam vt bona libera æſtimata fuerunt;
& ideò is ſibi imputare debet, cur ſibi non prouiderit,
cum certam fore euictionem videre potuerit, ſi abſque
filijs maſculis decederet.

14 Secundò ampliatur procedere, etiam ſi de euictione,
ſibi caueri curauerit, niſi in ſpecie dictum ſit, quod feu
do illo euicto, ob lineæ maſculinæ defectum, vel ad do-
minum reuerſo, ea præſtanda ſit: nam aliter ſimplex,
& generalis euictionis promiſſio de allodialibus, vel de
alijs caſibus intelligitur, vbi non venit euictio ex natu-
ra rei; ſed aliter contingit. Glo. communiter approba-
ta in dicta l.ſi familię in ver.pro parte, vbi Cyn. Bar.nu.
2.Bal.num.3.& 8.Ang.Caſtr. Ioan.Sicard. num.14. C.
famil.hærciſc.arg.l.ſi nomen, ff.de hered.vel actio.vendi.
l.ſi quis domum,§.1.ff.locat. Lauden.& Præpoſit.in dicto
cap.1.ſi de feud.vaſall. ab aliquo interpellat. Iacobin. in
dicto verſic.& vnus num.6.Bar.in dicta l.qui Romæ, §.
duo fratres quæſt.10.Crot.num.78.& Ripa num.39.&
43.& 90.de communi teſtatur Hartman. Piſtor. dicto
lib.2.par.1.quæſt.10.num.13.14.15.16.ad 19. Corbul.
in tract.de iure emphyt.cap.14.ampliat.31.nu.12. Are-
tin.conſ.3.in princ.Alex.dicto conſ.21.num.2.6.& ſeq.
lib.5.Dec.dicto conſil.411.num.4. de communi Curtius
ſen.dicto conſ.49.nu.79.Caſtr.conſ.170.incip. viſo pun-
cto ſupra ſcripto num.2.lib.2. Roman.conſil.503. nu.14.
Decian.conſ.41.num.163.lib.1.Aym.conſ 211.num.6.
Burſatt.dicto conſ.173.num.20.& 21.& 58.lib.2. Me-
noch. de communi præſumpt.118.nu.14.lib.3.& dicto
conſ.87.num.78.lib.1.Phanuc.de inuentar. par.7. num.
203.Craſſ.in dicto §.hæreditas quæſt.12.numero 9. qui
de magis communi & frequentiſſima opinione te-
ſtatur.

15 Limita, niſi fortè res eſſet alienabilis, & adiectæ di-
uiſioni

Digitized by Google

uiſioni tales clauſulæ, vt renunciatum videatur, quod
ex propria natura feudum deberet redire ad agnatos,
per ea, quæ tradit Craſſ. vbi ſupra, facit *Gloſ. fin. in dicta
l. ſi familiæ, & ibidem Bart. num. 2. Bal. num. 8. Ang. in
fine, & Caſtren. num. 4. C. famil. hercisc. Tiſtor. d. quæſt.
10. nu. 3. 17. & ſeqq. lib. 2. par. 1. Natt. conſ. 181. num. 8.
Aym. conſ. 64.*

16 Contrarium tenent plures, euictionem ſcilicet etiam
generaliter, non ſpecialiter in hunc caſum promiſſam,
etiamſi ſequatur ex eius natura, deberi, vt tradidit *Me-
noch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 115. num. 20. & ſeq.*
& ad hoc allegat *Alex. in l. qui Romæ, §. fin. num. 34. Ri-
pa num. 99. & ſeqq. verſic. aut enim res, & Alciat. num.
37. ff. de verb. oblig. idem. Alciat. dicto conſ. 133. num. 5.
& conſ. 138. num. 3. in fine. idem Menoch. conſ. 87. nu. 85.
& ſeq. lib. 1. Burſat. conſ. 173. num. 19. & 31. lib. 2.* qui
17 id tamen in pacto generali, ſi euictio in ſpecie non ſit
promiſſa, volunt de euictione agi non ſemper, ſed tunc
ſolum, vbi omnia bona reſtitutioni ſubiecta, vel feuda-
lia vni fratri fuerunt aſſignata, vel obtigerunt; ſed in li-
beris, & ijs, quæ ſui natura euinci non poſſunt, alteri aſ-
ſignantur, aliud ſentientes, quoniam vnicuique fratrū
pars æqua bonorum grauatorum obtigit: quia quilibet
periculum partis ſuæ ſuſcipiat.

18 Verum ſupradicta ſententia de directo eſt contra
communem receptam opinionem *Glo. in d. l. ſi familiæ,*
quam ibidem omnes ſequuntur, dum expreſsè ponunt
caſum, quando vni fratrum deueniunt bona oneri ſub-
iecta, videlicet feudalia, & alteri allodialia, & libera; &
nihilominus filiæ, ſeu hæredi euictionem dari negant,
ad quod rectè aduertiſſe comperi *Dec. d. conſ. 41. num.
163.* vbi generaliter cum Gloſa cōcludit: quidquid di-
xerit *Menoch. in d. loco*: non enim vera eſt euictio illa,
quando feudum ſine facto agnatorum, aut domini ad
eos redit; ſed accidit ex natura rei, & pacti à principio
firmati, & potuit is, qui rem illam accepit, vt aliàs dixi,
caſum hunc præuidere, ita quod ſecundum naturam
19 rei, eam accepiſſe videatur; & ita teneo: fateor tamen,
quod iſta vltima opinio non procederet, quando acci-
piens res feudales, aut alicui alij oneri obnoxias credi-
derit eſſe liberas, ſeu allodiales: quia tunc abſque diffi-
cultate illi præſtaretur euictio, iuxta quæ ſuperius dixi:
nam ratio, quare euictio, vbi ex natura rei procedit, nō
præſtatur, eſt, quoniam accipiens eam manifeſtè præ-
uidere potuit facilè ſecuturam, *vt per Doctores in d. l. ſi
familiæ. Roman. conſ. 503. in vltimo dubio. Cuman. conſ.
33. Ruyn. conſ. 42. num. 19. & conſ. 146. nu. 3. lib. 1. Cra-
net. conſ. 211. Burſat. d. conſ. 173. nu. 2. Menoch. de præ-
ſumpt. lib. 3. præſumpt. 118. nu. 18.*

20 Secundus eſt caſus, quando euictio non venit ex na-
tura rei, ſed quia defunctus nullum habebat titulum,
ſeu iniuſtum; vt quia verè non fuerit inueſtitus, ſeu res
non fuerit concedentis, vel diuidentes illi verè non ſuc-
ceſſerint; & hoc caſu nulla erit differētia inter res feu-
dales, & alias in diuiſione cōtingentes, ſi fuerint à ter-
tio euictæ, & obſeruandę erunt diſtinctiones, ſciuerint,
vel ignorauerint, euictionem promiſerint, vel non, vt
omnes ſupracitati tradūt, & latius diſſerui quæſt. 114.
dum egi de diuiſionibus, quæ fieri ſolent de alijs bonis
oneroſis.

21 Notandum tamen, quod in caſibus, in quibus do-
minus tenetur vaſallo de euictione intelligitur, vt non
teneatur ad duplum, ſed ad tantundem, vel tātam pe-
cuniam, quantam valebat feudum tempore ſententiæ
conuertendam in emptionem alterius feudi, vel rei im-
mobilis habendæ in feudum *Surd. deciſ. 290. num. 17.*
22 & ratio adducitur: quia in pecunia & mobilibus con-
ſtitui nequit feudum, cum deficere poſſit, ſi detur ad
lucrum, quæ ſi teneatur in ſchrinio, nullam præſtabit
vtilitatem vaſallo, nec minus domino: quoniā ex parte
illius deficit directum dominium, & ex parte vaſalli
vtile *Afflict. in ca. 1. ſi de feudo fuer. controuerſ. inter do-
min. & agnat. nu. 7.* vbi hoc limitat in caſu, in quo rex,
vel princeps daret Titio ducatos mille, contrahendo
cum eo ſocietatem ad communem vtilitatem, & in-
commodum, vt ibi per eum, quod ait fuiſſe de mente
Andr. de Iſernia ibi.

23 Aduerte inſuper tempus latæ ſententiæ inſpici ad
dignoſcendum valorem rei euictæ, & non tempus præ-
teritum, vel futurum, facit *l. 3. §. Diui fratres, ff. de iure
fiſci & l. fin. C. de pa. qui fil. diſ. eſt text. in l. vxorem, §. te-
ſtamento, ff. de legat. 3. Affl.* qui alijs id comprobat *dicto
24 cap. 1. num. 11.* vbi etiam qualiter iſtud feudum euictū
æſtimetur remiſſiuè ad Gloſ. quæ incipit alium articu-
lum *in cap. cum cauſam de teſtam. Bart. & Docto. in l. 2.
C. de reſcind. vendit. Angel. in l. lege Falcidia, §. corpora,
& in l. is, qui quadringenta, §. quædam, ff. ad l. Falcidiā.
Bar. in l. pretia rerum, ff. eod. tit. & in l. 1. §. ſi hæres, ff. ad
Trebell.*

25 Et iudex cauſæ principalis erit iudex competens ad
compellendum inueſtientem, vt vaſallo æſtimationem
præſtet, *ad text. in l. minor vigintiquinque ann. in princ.
ff. de euict.* tradit *Afflict. in cap. 1. de inueſtit. de re alien.
fact. verſic. & ſcias.*

26 Verum idem *Afflict. in cap. 1. ſi de feud. fuerit con-
trouerſ. num. 14.* contrarium voluit, videlicet, quod iu-
dex, qui cognouit de cauſa feudali inter vaſallū & ter-
tium, non cognoſcit de cauſa euictionis inter vaſallū,
& dominum; ita quod ſuper euictione ſit alius proceſ-
ſus, & alia fertur ſententia, per quam declaratur domi-
num teneri de euictione per illum text. quod dicit val-
27 dè notandum: quamuis in Regno Neapolitano aliud
ſeruari teſtetur, ob pragmaticam Regis Ferdinādi Pri-
mi inter priuatas perſonas, vt eſt etiam de iure cōmu-
ni; quod vbi euincitur res, ille idem iudex coram quo
actum fuit, cognoſcere poteſt inter emptorem, & ven-
ditorem in cauſa euictionis ad intereſſe, & ad duplum;
ſicuti ſcripſit *Paul. de Caſtro in l. venditor, ff. de iud. di-
cta l. minor in fine, ff. de euict. Bal. in l. cum vendente C.
vbi cauſ. fiſc. & Iacob. de Beluiſ. in cap. 1. de controuerſ.
inter domin. & empt.*

28 Non etiam omittas, quod emptor, qui feudum emit
tanquam liberum, & poſteà conſtat, quod eſt feudum,
illud retinere poteſt, quamdiu ſibi reddatur intereſſe,
quod verum dicit Bal. quoad agentem *in l. ſi non fortē,
§. ſi certum, ff. de condit. indebit. & l. ſi pater, §. ex qua-
drante, ff. de obligat. & except. Afflict. in cap. ſi vaſallus
nu. 6. ſi de feudo fuer. controuerſ. inter dom. & agnatum.*

ARGVMENTVM.

Pretium feudi euicti, à quibus, & ob quæ
reſtituatur.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Emptor, ſi ignorauit rem emptam eſſe inalienabilem, & non participauit de fraude, recuperat pretium.*
Et poteſt feudum retinere, vſquequo fuerit ſibi de ſuo intereſſe ſatisfactum, nu. 2.
3 *Venditor pretium reſtituere debet, quando feudum fuit euictum emptori ignoranti bonæ fidei non participanti de fraude.*
4 *Pretium feudi euicti reſtitui debet emptori bonæ fidei à domino reuocante, ſi res fuerit alienabilis, quamuis poſſeſſionis apprehenſio prohibita foret, præſertim ſi pretium fuit conuerſum in eius vtilitatem.*
5 *Feudum alienatum quando eſt antiquum, & agnatus reuocans nititur diſpoſitione legis, non tenetur de euictione, quæ ſequitur ex facto auctoris, & ex natura rei.*
6 *De euictione, vbi quis non tenetur ex legis diſpoſitione, tunc agi non poteſt ad pretij reſtitutionem, & nu. 13.*
Intellige, vt num. 14.
Ampliatur procedere, etiamſi feudatarius alienans promiſiſſet de euictione: quoniam dicta promiſſio non alterat naturam rei, nu. 7.
8 *Agnati debent habere feudum antiquum iure inueſtituræ, & non ob ſolutionem pretij: quia tunc diceretur haberi ex cauſa noua, pretio mediante.*
9 *Emptor rei alienæ ſcienter non agit ad pretium.*
10 *Argumentum de fideicommiſſis ad feuda, valet, quando maximè contrarium non apparet deciſum.*
11 *Fideicommiſſa, & feuda eiuſdem ſunt conditionis.*
12 *Fideicommiſſarius reuocat bona fideicommiſſi alienata, abſque eo, quod reſtituat pretium.*
15 *Filius patris hæres, quando non fecit inuentarium allodialium, tenetur reſtituere pretium feudi, quatenus cupiat illud reuocare.*
Quamuis inuentarium in allodialibus illum præſeruet, vt creditoribus patris non teneatur vltra vires, nu. 16.
Ampliatur procedere quoque in agnatis, ſi feudum eſſet hereditarium, nu. 17.
18 *Feudum etiam ex pacto, & prouidentia agnatis deferri poteſt cum qualitate hæreditaria.*
Et agnatus debet eſſe hæres vltimi decedentis, ſaltem in feudo nu. 19.
20 *Feudi alienatio quando fuit facta ſecundum conſuetudinem, vt putà per ſubinfeudationem, quæ fit lege permittente, ſi agnatus vult illud reuocare in vita alienantis debet pretium reſtituere.*
Primò fallit, ſi poſt mortem agnatus ſuccederet iure proprio: quia reſoluto iure datoris, reſoluitur ius acceptoris, num. 21.
Affertur ratio, num 22.
Secundò fallit in alienatione facta iure non permittente: quo caſu agnati proximiores ſtatim reuocant nullo pretio ſoluto, nu. 23.
24 *Feudi pars quando fuit alienata in agnatum remotiorem poſſidentem alteram partem ipſius feudi, ſi alienans filios non habebat, proximior mortuo alienante, nullo dato pretio reuocat; ſecus, ſi alienans adhuc viuat.*
Si autem filios habebat, reddito pretio reuocare poteſt etiam in vita alienantis, nu. 25.
Et de ratione ibidem.
26 *Thom. de Mariu. diſtinctio in tit. de feud. ex pacto, & prouidentia antiq. nu. 69 improbatur.*
27 *Vaſallus, ſi feudum tenet, ſed non apparet de inueſtitura, ſi dominus fatetur ab eo tenere dictum feudum, ex dicta domini confeſſione fundatur intentio vaſalli, vt dominus teneatur de euictione.*
28 *Euictio eſt, quanti mea intereſt, non quãtum pretij dedi.*
29 *Emptor bonæ fidei agere poteſt ad totale intereſſe.*
30 *Emptor feudi alieni ſcienter agit de euictione, ſi in ſpecie eam ſit ſtipulatus.*
31 *Dominus ſi facit inueſtituram de re aliena, tenetur de euictione, etiamſi inueſtitus ſciuerit: dummodo in ſpecie illi ſit promiſſum.*
Extenditur idem procedere in vaſallo, qui contrahit cum domini aſſenſu, nu. 32.

QVÆST. CXXI.

1 IN ſuperioribus quæſtionibus dictũ ſunt, quod ſi emptor ignorauit rem eſſe inalienabilem, vt putà iuri feudorum ſubiectã, & ſic non participauit de fraude, quod pretium debet ſibi reſtitui *ſecundum Glo. in ca. 1. de prohibit. feudi alienat. per Federic.* quam ibi ſequitur Bal. licet faciat vnam oppoſitionem, cui tamen reſpondet, & ſtat cum Glo. ibi, vbi,
2 & fortius ait ibidem Bal. quod ille emptor ignarus poterit feudum retinere, vſque quo ſit ſibi de ſuo intereſſe ſatisfactum; de quo latè dixi in proximè præcedentibus quæſtionibus, ac tradidit *Caſſane. in conſuet. Burgund. in tit. des fielsz rubr. 3 §. 8. Glo. 6. nu. 15. & ſeqq.*

Modò autem videndum reſtat, à quo reſtitui debeat pretium.

An ab eo, qui vendidit, an verò à domino reuocãte.

3 Et dicendum videtur reſtituendum fore ab eo, qui vendidit, ſi emptor non participauit de fraude *ſecundũ Glo. & Scribenter in l. 1 C. de præſcript. 30. vel 40. aur.*
4 pariter ab ipſo domino reuocante, ſi res fuerit alienabilis, quamuis poſſeſſionis apprehenſio prohibita foret; præſertim ſi pretium in eius vtilitatem ſit conuerſum; *ad notata per Bart. in l. ex his, aliàs ſi debitor, ff. quæ in fraud. credit & in l. chirographis, §. ab eo, ff. de adminiſtr. tuto. & in l. emptor, ff. de rei vendic.* vbi dicit, quod ab ipſo reuocante pretium rei reſtitui debet emptori bonæ fidei, quando vendens habuit facultatem vendendi, de quo latius *per Caſſan. d. Glo. 6. nu. 20.*

Sed, an agnati proximiores, qui reuocant feudum alienatum reſtituere teneantur pretium ipſi emptori, egregia eſt dubitatio; quam ego dirimendam duxi, propoſitis pluribus caſibus.

5 Primus caſus eſt, quando feudum alienatum eſt antiquum, & agnatus reuocans nititur diſpoſitione legis: quo caſu non tenetur de euictione, quæ ſequitur ex facto auctoris, *Glo. in d. l. ſi familiæ, C. famil. hercifc. Alexan. conſ. 21 lib. 5.* iuxta etiam regulam; quòd vbicun-
6 que quis ex legis diſpoſitione non tenetur de euictione, tunc agi non poteſt ad pretij reſtitutionem *Bal. & Salycet. in d. l. ſi familiæ. Bar. in l. qui Romæ, §. duo fratres quæſt. 1. 2. & 11.* & ibi *Iaſ. num. 34. & ſeq. ff. de verbor. oblig. Paul. de Caſtro in l emptorem, §. fin. ff. de act. empt. Natt. conſ. 181. nu. 4.*
7 Ampliatur procedere, etiamſi feudatarius alienans pro-

promiſiſſet de euictione: quia dicta promiſſio non alterat naturam rei, *l. fundum meum, ff. de euict. Bart. & Bal. in d. l. ſi familiæ, C. famil. hærciſc.*

8 Comprobatur dictus caſus: quoniam agnati debent habere feudum antiquum iure inueſtituræ; quod non fieret, ſi ipſi tenerētur ſoluere pretium: diceretur enim tunc feudum non habere ex cauſa antiqua; ſed potius ex noua, pretio mediante *Ruyn. conſ. 156. in fine libro 5.*
9 *Phanuc. in tract. de inuent. par. 7. nu. 112.* item, quia emptor rei alienæ ſcienter non agit ad pretium, *ex traditis per Didac. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. Natt. conſil.*
10 *181. num. 7.* & dixi ſæpè in hoc tractatu. Rurſus, quoniam valet argumentum de fideicommiſſis ad feuda; quando maximè contrariū non apparet deciſum *Dec.*
11 *conſil. 445. num. 18. Marzar. conſ. 1. col. 9.* eiuſdem ſunt conditionis *Specul. in tit. de feud. §. quoniam verſ. quadrageſimo in fine. Bald. in cap. quæ in eccleſiarum de Conſtit. Bero. conſ. 152. nu. 10. lib. 2. Sur d. deciſ. 290. nu. 15.*

12 At fideicommiſſarius reuocat bona fideicommiſſi alienata abſque eo, quod pretium reſtituat, *vt per Rol. conſ. 51. lib. 4. Rimin. iun. conſ. 49. num. 7. lib. 1.* ego idem
13 ſtatuendum in agnatis, reuocātibus feudum antiquū, ad quod ſunt vocati; & ita fuit deciſum *in Rot. Genuen. vt eſt in digeſtis nouiſſ. tom. 5. tit. fideicommiſſarius. cap.*
14 *fideicommiſſarius de euictione*. Et præmiſſa concluſio procedit in agnatis, quibus permittitur hæreditate repudiata quoad allodialia, alienātis feudum acceptare, vt declarant *Iacob. de Beluiſ. & Iſern. in cap. 1. §. Titius filios, & ibi Aluarot. num. 4. Præpoſit. num. 3. ſi de feud. fuer. controuer. inter domin. & agnat. Glo. in cap. 1. §. ſed & res ver. reſtituere per quos fiat inueſtit. & ibi Aluarot. num. 7. Afflict. nu. 7. & 60.*

15 Secundus eſt caſus, quando filius hæres patris fecit inuentarium allodialium: quia tunc tenetur reſtituere pretium feudi, quatenus cupiat illud reuocare, *ca. 1. an agnatus in ver. aut vtrunq; repudiare, aut vtrunq; acceptare*, & ibidem *Iſern. n. 4. & in c. 1. nu. 1. de alien. feud. patern. & in c. 1. verſ. & olim nu. 7. de inueſt. feud. & in c. 1 §. ſimiliter ver. filius de Capita. qui Cur. vendidit.* nā filius debet eſſe patris hæres in vtroque, vt habetur in
16 præcitatis iuribus: quamuis inuentarium in allodialibus illum præſeruet, vt creditoribus patris non teneatur vltra vires hæreditatis, *iuxta l. fin. C. de iure delib.* & habetur latè per *Thom. de Marin. in tit. de feud. ex pacto & prouiden. patern. nu. 34. & plurib. ſeqq.*

17 Ampliatur procedere quoque in agnatis, ſi feudum eſſet hæreditarium: quia, cum eſſe debeat hæres vltimo defuncti, eidem obſtat regula *l. cum à matre, C. de rei*
18 *vendic.* nam etiam feudum ex pacto & prouidentia agnatis deferri poteſt cum qualitate hæreditaria, vt
19 probat *Lofred. conſ. 1. num. 45. & 192.* & agnatus debet eſſe hęres vltimo decedentis, ſaltem in feudo *Iſern. in cap. 1. §. donare. qualit. olim feud. alien. pot. in cap. 1. §. quid ergo de inueſtit. de re alien. fact. & in cap. 1. §. fin. an agnatus, & in Conſtit. Regni ſi quis poſt litem. Aret. in l. pro hærede, §. ſi quid tamen, ff. de acqair. hæredit.*

20 Tertius eſt caſus, quando alienatio feudi facta eſt ſecundum conſuetudinem, vt putà per ſubinfeudationē, quæ fit lege permittente; & agnatus proximior vult illam reuocare in vita alienātis: quo caſu debet pretium reſtituere, *ad text. in cap. 1. §. ſed & res. Per quos fiat inueſtit. & in cap. 1. §. porrò. qualiter olim feud. alien. poter.* qui text ſolent à Doctoribus adduci, quod agnati proximiores volentes reuocare in vita alienantis, reſtituere debent pretium: quia dicta alienatio facta erat lege permittente per ſubinfeudationem; & agnatis proximioribus præiudicabat in vita concedentis tantū *Iſernias in d. cap. 1. num. 3. per quos fiat inueſt.* licet poſt eius
21 mortem ipſi agnati proximiores ſuccederēt iure proprio: quia reſoluto iure datoris, reſoluitur ius acceptoris, *l. ex vectigali, ff. de pignorib. Alex. conſ. 189. num. 8.*
22 *lib. 2.* & ratio dictæ concluſionis eſt, quoniam agnati, durante vita alienantis habere dicuntur ex noua cauſa: putà prælationis, mediante pretij ſolutione. Cæterū poſt mortem habent ex cauſa antiqua; & ſic iure proprio, quo tempore nullo dato pretio, recuperant *Alexan. conſ. 26. num. 2. li. 5. Dec. conſ. 208. col. 3. verſ. mortuo vaſallo.*

23 Fallit, ſi alienatio facta fuerit in caſu à iure non permiſſo; videlicet contra expreſſas conſtitutiones, prohibentes alienationem fieri abſque domini conſenſu; vel etiam in fraudem, quia tunc ex quo alienatio eſt ipſo iure nulla, *ad notata per Afflict. in d. cap. 1. §. ſed & res nu. 13. per quos fiat inueſtit.* agnati proximiores ſtatim, nullo pretio reſtituto, reuocabunt, & ceſſat illius text. diſpoſitio.

24 Quartus eſt caſus, quando alienatio partis feudi facta eſt in agnatum remotiorem, poſſidentem alteram partē ipſius feudi, & dubitatur, an agnatus proximior reuocare valeat: quo in caſu diſtinguit *tex. in dicto cap. 1. §. Titius filios, ſi de feudo fuer. controuer. inter domin. & agnat.*

Quod aut alienans filios nō habebat, & agnatus proximior mortuo alienante nullo dato pretio poſſit reuocare; non autem alienante adhuc viuo, & ſuperſtite, quia dicta alienatio facta fuit ei, qui eſt comprehenſus in inueſtitura, & erat de familia; & ideò durante vita alienantis habere debet, quia proximior poſſet premori, & ita plenariè emptori acquiri.

25 Aut habebat filios; & tunc pretio reddito etiam in vita reuocare poteſt. Cuius diſtinctionis rationem ibidem Gloſ ignorauit tradere, dum ait, ſapiens inquirat; & alibi dicit; ſoluat Apollo. Quare *Bal. conſ. 275. nu. 2. lib. 5.* inquit. In feudis de ſtricta ratione decidendi non eſſe curandum.

26 Ex quibus datur intelligi in propoſito veram nō eſſe diſtinctionem *Thom. de Marin. in tit. de feud. ex pact. & prouident. antiq. num. 69.* quatenus voluit, quod aut feudum alienatur agnato remotiori; & reuocatio fieri non poſſit, niſi ſequuta morte alienantis; aut in extraneum, & poſſit ſtatim reuocari, nullo ſoluto pretio. Cuius dictum comprobauit nouiſſimè *Roſental. de feud. cap. 9. memb. 2. concluſ. 88.* quoniam, *§. ſed & res, & §. porrò* loquuntur de alienatione caſu à lege permiſſo, & ſic valebat in vita alienantis in agnatorum pręiudiciū; ſecus autem eſt, ſi alienatio extraneo facta fuiſſet nulla ipſo iure; quia tunc pretium reſtitui opus non eſſet, *& in d. §. Titius filios*, nulla habetur ratio de alienatione extraneis facta.

27 Illud etiam eſt ſciendum in hac materia feudali, quod ſi vaſallus feudum tenet & non appareat de inueſtitura, ſi dominus fatetur ab eo tenere dictum feudum, ex dicta domini confeſſione fundatur intētio vaſalli, vt dominus teneatur de euictione, *per l. generaliter C. de non numer. pecun. ita Afflict. in cap. 1. num. 17. ſi de feudo vaſall. ab aliquo fuer. interpella.* ea ratione, quod

vbi

Digitized by Google

vbi eſt confeſſio, non ſunt neceſſarij teſtes, *l. illi, C. de*
dona. Iſern. in dicto cap. 1. & in cap. 1. in fine de mili. va-
ſall. qui contum. eſt, vbi Afflict. in vltima col. & Iſern.
in cap. 1. qui teſt. ſunt neceſſ.
28 Euictio autem eſt, quanti mea intereſt, non quantũ
pretij nomine dedi, *ad text. in l. cum ſucceſſores in fine,*
C. de euict. vbi bona Glo. quæ adducit text. *in l. euictu,*
ff. eod. & habetur *in l. empti actio. C. eodem tit.* in feudo
tradidit *Glo. in cap. Imperialem, §. Imperator Lotharius,*
vbi Iſern. & communiter Doctor. de probibit. alienat. per
Federic. vbi diſputatur articulus, quando emptor rei
feudalis, bonæ tamen fidei, pretium recuperat ſolũ, vel
agit ad totale intereſſe ſecundum naturam euictionis,
ſtante nullitate contractus, ex defectu aſſenſus domini
directi, quaſi quod contractus rei feudalis abſque con-
ſenſu domini ſit à iure reprobatus, & illicitus: quo caſu
limitatur textus *in l. ſi fundum ſciens, C. de euict.* nempè
quando emptio, & venditio fuit nulla, & illicita: & ni-
29 hilominus communis Doctorũ omnium eſt ſentẽtia,
bonæ fidei emptorem agere poſſe ad totale intereſſe;
ſic Iſern. dicit communiter teneri, diſputando articulũ
ad partes *in dicto §. Imperator Lotharius, & ibidẽ Bald.*
num. 23. Aluarot. num. 11. Curt. iun. in tract. feudor. par.
4. quæſt. 29. num. 120. Glo. in Conſtit. Regni, Diuæ memo-
riæ in ver. nullam, vbi Afflict. num. 49. & 50. refert, ita
iudicatum. *Capyc. in ſua inueſtit. in §. feudorum euictio-*
nes, qui adducit *Alex. conſ. 109. num. 5. lib. 4.* & in ſpe-
cie videtur *text. in c. ſi vaſallus, ſi de feudo defuncti con-*
ten. ſit, vbi diſponitur, quod ignoranti detur intereſſe
aduerſus venditorem: licèt vbi affuit aſſenſus, procedat
text. in d. l. ſi fundum ſciens, qui in tantum limitatur, in
quantum cõtractus eſt nullus, & illicitus ob defectum
conſenſus domini: quod non ſequitur, quando contra-
30 ctus eſt validus, & licitus. Vnde etiãſi ſcienter emerim
alienum feudum, venditor mihi tenetur de euictione,
quando ſpecialiter in illum caſum eſt promiſſa, *cap. 1.*
in princ. & ibi Gloſ. & Doct. de inueſtit. de re alien. fact.
l. ſi fundum, C. de euict. vbi Glo. in ver. contra iuris, quam
ibidem ſequitur *Bar. & Bal. idem Bar. in l. ſi familiæ nu.*
2. poſt Glo. ibi, C. famil. hercisc. Beluiſ. in cap. 1. §. rurſus
verſic. Quid ſi culpa. Iſern. num. 29. Bal. num. 3. Lauden.
num. 8. Aluar. num. 3. Præpoſit. num. 2. Rauenn. in fine.
Afflict. ibidem num. 7. verſic. Primo caſu. Scheuk nu. 12.
& ſeqq. quib. mod. feud. amittat. Tiraquell. de retruct. li-
gnag. §. 12. Glo. 1 num. 8. & 13. Cuballin. de euict. §. 3.
num. 166. & §. 5. num. 34. & 35. Hartm. Piſtor. libro 2.
quæſt. iur. par. 1. quæſt. 10. num. 17. & infra. Curtius ſen.
conſ 30. num. 3. Corne. conſil. 2. num. 5. & 13. lib. 3. Dec.
conſil. 411. num. 4. & 6. Gozadin. conſ. 24. num. 7. Natta
conſ. 181. num. 9. Crau. conſ. 64. idque non minus, ſi ex
coniecturis probabiliter, & ſatis appareat, quã ſi ma-
nifeſtis verbis cautum ſit *Piſtor. dicta quæſt. 10. num.*
18. Andr. Alciat. conſ. 133. num. 5. & conſil. 138. prima
facie num. 1.
31 Hinc in domino faciente inueſtituram de re aliena
dicunt iura, eum de euictione teneri; etiam, quod inue-
ſtitus ſciuerit, dum tamen in ſpecie illi promiſſa fuerit.
Et ratio eſt, quia in domino prohibitio non adeſt, ſed
32 contractus eſt licitus, & permiſſus. Quod idem eſt in
vaſallo, vbi contrahit cum domini aſſenſu: quoniã ha-
betur ac ſi contraheret de re merè allodiali, *vt per*
Frecc. de different. inter feud. hæredit. & non hæredit. in
princ. quare attenditur in his, ſi alienatio fuit, necne
permiſſa, vel prohibita, licita, vel illicita; & ita cum cõ-
ſenſu domini, vel ſine, vt optimè nouiſſimè diſſeruit
Roſental. de feud. cap. 9. memb. 2. tit. de feud. alienu. con-
cluſ. 98. & 99. poſt citat. per eum.

ARGVMENTVM.

Euictio, an & quando debeatur in emphyteuſi. 1

SVMMARIVM.

1 *Argumentum à feudo ad emphyteuſim valet, quando in emphyteuſi deciſum non reperitur contrarium eius, quod legitur in feudo.*
2 *Euictio præſtatur in emphyteuſi, ſicut & in feudo, & num. 11.*
Primò intellige, quando conceditur ignoranti, vel etiam ſi ſcienti interuenit expreſſa ſtipulatio, nu. 3.
Secundò intellige procedere, quando conceditur à domino: ſecus, ſi à tertio abſque conſenſu domini, vel aliter titulo oneroſo fuiſſet alienata, nu. 4.
Primò fallit, vbi pro emphyteuſi præſtaretur modicum ſeruitium, nu. 13.
Sed contrarium habetur nu. 16. & 18.
Intellige, vt num. 19.
Secundò fallit, quando vendens, eam non vendidit, tanquam liberam, nu. 28.
5 *Feudo euicto non præſtatur duplum, ſed tantum æquiualens; quod etiam procedit in emphyteuſi.*
6 *Emphyteuſis dicitur contractus nominatus.*
Per eum transfertur dominium, nu. 7.
Dicitur alienatio rei, num. 8.
Et eſt contractus vltrò citroque obligatorius. nu. 9.
10 *Euictio preſtatur pro quocunque contractu, in quo dominium transfertur.*
12 *Emphyteuta, quibus rationibus agat de euictione.*
14 *Emphyteuſis continet gratioſam conceſſionem, vbi quid modicum ſoluitur in recognitionem dominij.*
Extende id multò magis locum habere, quando à principio pro ea obtinenda nihil ſolutum fuit: quamuis quid annuum ſolueretur, nu. 15.
17 *Emphyteuſis dicitur titulo lucratiuo concedi, quando ſimpliciter datur pro annuo canone; ad differentiam eius, quæ conceditur à principio, recepta certa quantitate.*
20 *Vendens tenetur ad liberandum prædium, vel aliàs ad ſoluendum id, quanto minoris emptor fuiſſet empturus, nu. 22. & 24. & hoc caſu emptor non agit de euictione, nu. 23. & ſeq.*
21 *Venditor in dubio cenſetur rem liberam vendere.*
25 *Emptoris non intereſt, quod dolo, vel ignorantia venditoris ſit læſus.*
Et de ratione num. 26.
Intereſt tamen, quod ſciuerit, vel ignorauerit: quia primo caſu tenetur ad totale intereſſe; ſecundo verò caſu tenetur quanto minoris, nu. 27.
29 *Dolus urguitur ex mendacio.*
30 *Euictio debetur ab eo, qui noluit teneri ratione doli.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆST. CXXII.

VIſo de feudo, conſequens eſt, vt vi-
deamus, quid concludendum ſit in
emphyteuſi, an ſcilicet in ea vendi-
cet ſibi locum euictio: valet enim
1 argumentum à feudo ad emphy-
teuſim, quando in emphyteuſi de-
eiſum non reperitur contrariũ eius,
quod legitur in feudo, quia eiuſdem ſunt conditiones,
*ſecundum Speculat. in tit. de feud. §. quoniam verſic. qua-
drageſimo in fine. Bal. in ca. quæ in eccleſiarum de conſtit.
Ang. Paul. de Caſtr. Roman. But. Alex.* & plures alij ad-
ducti à *Iaſ. in l. 1. nu. 56. & 60. C. de iure emphyt. Iulius
Clar. in §. feudum quæſt. 3. Soc. iun. conſ. 167. nu. 24. li. 2.
Euerard. in loco à feudo ad emphyteuſim.*
2 In feudo autem, vt dixi in præcedentibus queſtioni-
bus expreſsè diſpoſitum eſt, eo euicto, euictionem de-
beri à domino, *cap. 1. de inueſtit. de re alien. fact. & ibi
Andr. de Iſern. Aluarot. & Præpoſit. col. 1. Iaſ. in vſibus
feudor. nu. 40. Curt. iun. de feud. par. 2. in quæſt. 2. princ.
col. 2. verſic. Quartò limita. Boer. deciſ. 19. nu. 3. Paris de
Put. in tract. de reintegra. feud. cap. 238. & 280. Capyc.
In ſua inueſtit. feud. §. feudorum euictiones in princ. pag.*
3 183. ergo idem concludendum in emphyteuſi. Quod
intelligas, quãdo conceditur ignoranti, vel etiã ſi ſcien-
ti interuenit expreſſa ſtipulatio *Caball. de euict. §. 4. nu.*
4 50. & quando feudum conceditur à domino: at ſecus,
quando à tertio abſque domini conſenſu venderetur
feudum, vel aliter titulo oneroſo alienaretur, quoniam
tunc, ex quo alienatio eſt nulla, & contra legẽ, expreſ-
ſa euictionis ſtipulatio non prodeſt, ſecundum Iſern.
ita declarantem in *cap. 1. num. 1. de inueſtit. facta de re
alien.* vbi etiam *Aluarott. & in cap. 1. ſi de feud. vaſall.
fuer. interpell.* quod regulare eſſe, quando alienatio eſt
prohibita, *latè Tiraquell. de retract. conſanguin. in fine
num. 46.*
5 Et licet in caſu euictionis feudi non veniat duplum,
ſed ſat ſit, ſi dominus rem tradat æquiualentem, vel tã-
tam pecuniam, quę ſufficiat ad emptionem rei ęquiua-
lentis, vt per Iſern. & Aluarot. in locis præallegatis, vbi
dicunt, eſſe caſum ſpecialem; idemq; habetur per *Boer.
d. deciſ. 19. n. 5.* nihilominus eodem modo præſtabitur
euictio in emphyteuſi.
6 Rurſus, quia emphyteuſis dicitur contractus nomi-
natus, *ad notata per Bal. in l. 1. & ibidem Ang. C. de iure
emphyt. Iaſ. in prælud. feud. nu. 34. Iul. Clar. in §. emphy-*
7 *teuſis quæſt. 2.* & per eum transfertur dominium, *l. 1. in
fine, & l. 2. ff. ſi ager vectig. vel emphyt. peta. Bero. conſ.*
8 *55. nu. 20. lib. 1.* dicitur alienatio rei, *cap. nulli de rebus*
9 *Eccleſ. non alienan. l. fin. C. eod.* & eſt contractus vltrò ci-
troque obligatorius: quia dominus transfert vtile do-
minium, & emphyteuta ſoluit annuum canonem *Spe-
culat. in tit. de locato, §. nunc aliqua num. 5. Bal. in rubric.
C. de iure emphyt. Bero. conſ. 84. num. 17. lib. 1. Alexan.
in l. ſi mihi, & Titio num. 11. ff. de verbor. obligatio. Me-*
10 *noch. conſil. 111. num. 21.* cæterum pro quocunq; con-
tractu, in quo dominium transfertur, euictio præſtatur
l. ſciendum, ff. de euiction. etſi in contractibus innomi-
natis debetur, *vt per Bal. in l. ſi permutationis, C. de euic-
tio. Dec. conſil. 281. cum alijs per Caballin. dicto §. 4. nu-
mero 43.* & inferius dicemus; quantò magis id dicen-
dum in contractu nominato?
11 Et in ſpecie, quod euictio debeatur in contractu em-
phyteotico, tradunt *Scribentes in cap. 1. de inueſtit. de
re alien. fact. Specul. in tit. de locato, §. nunc aliqua nume-
ro 20.* dum agit. An emphyteuta teneatur denuncia-
re, & ibidem *Ioan. Andr. in vltima addit.* manifeſtius
12 *Azo. in ſumma, C. de euictio. num. 7.* qui ait, emphyteu-
tam, ſuperficiarium, & vaſallum agere poſſe de euictio-
ne, ratione duplici.
Prima, quia ſunt loco emptoris.
Secunda, quoniam ius habent in re; per quam vlti-
mam rationem dicit *Bald. in l. 2. num. 6. & ſeq.* quod
emphyteutæ datur redhibitoria *Alber. in l. habebat, §.
fin. ff. de hæred. inſtit. Bertran. conſ. 312. lib. 3. par. 2.* pro-
bauit *Paris de Puteo de feud. redintegra. cap. 238. num.
1. per l. 1. in fine, & l. 2. ff. ſi ager vectig. vel emphyt. pe-
ta. & in cap. 280. num. 6.* vbi addit, quod emphyteutæ
datur actio ad intereſſe *Burſatt. conſil. 458. numero 7.
libro 4.*
13 Fallit, vbi pro emphyteuſi præſtaretur modicum
ſeruitium, vt & in feudo. *Nard. ad Iſern. in ca. 1. in prin-
cip. de inueſtit. fact. de re alien.* qui ait, quod vbi pro
feudo præſtatur modicum ſeruitium, tunc non debetur
euictio; quia præponderat gratia, eiuſdem opinionis
eſt *Bal. in prælud. feudor. num. 9.* qui ideò *in l. vnica, §. 1.
num. 15. C. de caduc. tollen. & in l. 2. C. de iure emphyt.*
appellat emphyteuſim beneficium. Vnde *Alex. in l. ſi*
14 *mihi, & Titio num. 13. ff. de verborum obligat.* inquit,
quod vbi quid modicum ſoluitur in recognitionem
dominij, tunc emphyteuſis continet gratioſam con-
ceſſionem; & ibi eum ſequitur *Iaſ. ſub num. 11. verſic.*
15 *ſecundus caſus:* quod eò magis firmandum videtur, ſi
nihil à principio pro ea obtinenda ſolutum fuerit; &
ſic obtenta extiterit titulo lucratiuo; quo in caſu, eui-
ctio non præſtatur, ſicut in donatione dicitur *ex l. A-
riſto, §. fin. ff. de donat. l. 2. C. de euictio.* vt & etiam non
datur in redhibitoria, *l. ad res, C. de ædil. edict.* quamuis
quid annuum ſolueretur, quia non ob id deſinit cenſeri
titulus lucratiuus, cum ſit quid modicum, & fructibus
non reſpondeat, ex ijs, quæ ſupra dixi in principio hu-
ius fallentiæ.
16 Sed contrarium, quod licet emphyteuſis, ac feudum
ſint beneficium, & quandoque gratia, tamen poſt fa-
ctam conceſſionem tranſeat in contractum; & domi-
nus, ſeu princeps concedens obligatur; & ea propter,
ſiue lucratiuo titulo, ſiue oneroſo concedatur, poſt-
quam tranſiuit in contractum, mutat naturam; ita in
emphyteuſi *ex Claud. Aquen. in tract. feud. §. 1. verſic.
& ex hoc,* tradit *Surd. deciſ. 290. numero 22.* qui addit,
17 quod emphyteuſis dicitur titulo lucratiuo concedi,
quando ſimpliciter datur pro annuo canone; ad diffe-
rentiam eius, quæ conceditur à principio recepta certa
quantitate; & ita non ſimpliciter, ſed comparatiuè:
quia continet etiam titulum oneroſum, quando pecu-
nia non ſoluitur, vt declarat *Cardin. Alexan. in prælud.
feud. colum. 5.* cum ait, emphyteuſim non prouenire ex
beneuolentia concedentis, ſed dici contractum onero-
ſum, ſequitur *Aquen. in dicto tractatu verſicul. ſecundò
ſubijcitur in diffinitione,* & concludit ideo Surd. vbi ſu-
pra. Nardũ in loco præallegato non bene fuiſſe locu-
tum; dum voluit euictionem non deberi pro feudo
conceſſo ad modicum ſeruitium. Ex quo Doctores lo-
quentes de feudo, & emphyteuſi, non diſtinguunt, an
mo-

modicum, vel magnum præſtetur ſeruitium, ſed indi-
ſtinctè reſoluunt, euictionem deberi, & quod licet pen-
ſio modica ſit, alia tamen onera incumbunt emphy-
teutæ, quæ loco pretij ſuccedunt, & veniunt æſtiman-
da, *iuxta Doct. in l. 2. C. de reſcinden. vendit. & Gratian.*
19 *diſceptat. lib. 3. cap. 511. num. 11. & 13.* quamuis ille in
modica penſione, & vnius denarij aliud ſentire videa-
tur. Ex quibus infero ad quæſtionem, an euictio debea-
tur ementi rem emphyteoticam, quam putabat libe-
ram, vel aliquo alio remedio ſuccurratur ipſi emptori.
20 Et reſolutiuè agendo, dicitur, vendentem teneri ad
liberandum prædium; vel alias ad ſoluendum id, quā-
to minoris emptor fuiſſet empturus; ea ratione, quia
venditor tenetur tradere rem liberam, *l. ſi in emptione,
§. vacuam, & §. fin. cum l. ſeq. in princ.* & ibi Scribentes,
ff. de act. empti, l. ſi pater, C. eodem tit. cap. cum Ioannes,
vbi Doctores, *de fide inſtrum. l. ex prædijs, C. de euiction.
Alex. conſ. 15. num. 3. lib. 5. Dec. conſ. 119. num. 1. Bero.
conſ. 158. num. 31. lib. 1. Tiraq. de retractu lignag. §. 1.
Glo. 9. nu. 56. Surd. conſ. 13. & 15. lib. 1.* & ſæpè dixi ſu-
21 pra in hoc eodem tract. & in dubio venditor cenſetur
illam liberam vendidiſſe, *d. l. ex prædijs,* vbi Cyn. Bald.
& Salycet. hoc notant. Quare *Bart. in l. cum ſtipulatus
ſim mihi à Proculo, §. fin. ff. de verbor. oblig.* dixit, quod,
22 qui non liberat fundum venditum, tenetur erga em-
ptorem quanti eius intereſt rem non eſſe obligatam,
hoc eſt quanto minus valet, ex eo, quod eſt obligata,
quod inquit perpetuo menti tenendum *Ang. in l. 1. §.*
23 *ſi hæres, ff. ad Trebellian.* qui ſubdit, hoc caſu empto-
rem non agere de euictione, & dicit notandum, ſequi-
tur *Alex. num. 3.* dicens id fuiſſe de mente *Bart. in l. ſi
quis ſit ſtipulatus Stichum, §. fin. ff. de verborum obligat.*
& probarunt *Caſtrenſ. & Ripa ibidem num. 31.* & ratio
aſſignatur: quoniam euictio conceditur, vel abducitur
per ſententiam *Rube. in repetit. l. non ſolum, §. morte,
num. 467. ff. de nou. oper. nunciat.* & abundè dixi ſupra
in quæſtione...
24 In propoſito autem caſu non agitur de re ablata,
vel amiſſa; ſed ex empto, vt liberetur res vendita, vel
ſoluatur quanto minoris ea valet, vel fuiſſet empturus,
vt in ſpecie declarat *Paul. de Caſtro in l. creditor, §. præ-
dium, ff. de act. empti;* vbi dicit, ibi eſſe text. quod licet
de euictione agi non poſſit, tamen agitur, vt res libere-
tur, quod dicit eſſe perpetuò notandum *Aretin. in §.
fin. in fine. Inſtit. de ſuſpect. tut. Rub. in dicta l. non ſolum,
§. morte num. 467.* vbi adducit Iac. Butrig. dicentem,
hoc caſu non agi de euictione.
25 Nec obſtat ſi ex aduerſo ab alienante allegetur
ignorantia, quod ſcilicet res eſſet emphyteotica. Quia
repugnat, *l. 1. §. ſi cauſa, ff. de ædil. edict.* quo loci dicitur,
non intereſſe emptoris, quod dolo, vel ignorantia ven-
26 ditoris ſit deceptus; ratioque eſt, quia ignorantia ven-
ditoris non minuit damnum emptoris; ergo nō etiam
facit ceſſare actionem, quæ oritur propter damnum.
Bald. in l. 1. in prima oppoſitione, C. de ædil. edict. cæte-
27 rum intereſt, quod venditor ſciuerit, vel ignorauerit:
quoniam primo caſu tenetur ad omne intereſſe, etiam
extrinſecum; ſecundò verò, quando ignorauit, tenetur
quanto minoris fuiſſet empturus, vt diſtinguit *Cyn. in
dicta l. 1. in princip. C. de ædil. edicto, vbi Baldus numero
tertio, & Salycet. nu. 2.* cum quibus tranſit *Abb. in cap.
iniuſtum num. 6. de rer. permut. & Caball. de ædil. edicto
cap. 2. num. 17. & infra.*

28 Limitatur dicta principalis concluſio, qua dictum
fuit, venditorem alienantem emphyteuſim cenſeri vti
liberam vendidiſſe, & propterea teneri quanto mino-
ris, vt non procedat, quando expreſsè eam alienauit
tanquam liberam: quoniam arguitur dolus in eo, qui
29 aſſerit rem eſſe liberam, quæ non eſt; quia dolus ar-
guitur ex mendacio, *l. ſi quis affirmauerit, ff. de dolo. Bar-
tol. in l. Procurator, qui pro euictione in fine, ff. de procu-
rator. & in l. dolum, C. de dolo. Ancharan. conſil. 226.
numero ſexto. Surd. conſil. 149. numero ſexto libro ſecun-
do,* vbi probauit, quod mendacium aliquando arguit
dolum verum; ſtante autem dolo, etiam is, qui no-
luit teneri de euictione, conuenitur, *l. tenetur, §. fina-
li, ff. de actio. empti,* vbi loquitur, quando remiſſa eſt eui-
ctio *Bartol. in l. emptorem, §. finali, ff. eodem titulo. Bal.
in l. prima numero nono. C. de pericul. & commod. rei uen-
ditæ* Surdus qui alios citat *conſil. 36. numero decimo-
quinto libro primo.*

ARGVMENTVM.

Vendens emphyteuſim pro libera & franca ab omni & quocunque onere, an cenſeatur vendere eam liberam à iure laudimij; ita quod emptor, ſi conueniatur, regreſſum habeat aduerſus venditorem pro euictione.

Euictio, an præſtetur pro venditione neceſſaria?

Emptor emens à domino rem emphyteoticam, tanquam liberam, abſque mentione Canonis debiti Eccleſiæ, qualiter agat de euictione.

Et quid, quando lis non fuit denunciata.

Euictio, quando debeatur ex diuiſione facta bonorum emphyteoticorum.

SVMMARIVM.

1 *Vendens emphyteuſim pro libera ab omni onere, vendidiſſe cenſetur etiam eam liberam ab onere laudimij.*

Contrarium habetur num. 6.

Et de ratione num. 7. & ſeqq.

Primò fallit hæc vltima ſententia facta per venditorem certioratione emptori, nempè rem venditam ſubijci oneri ſoluendi laudimium, nu. 12.

Secundò fallit, quando quis emit emphyteuſim liberam & francam ab omni onere, & poſteà reperitur eam eſſe hypothecatam ex cauſa præcedentium alienationum eiuſdem rei emphyteoticæ, numero 16.

Quicquid dicant Bolognett. & Intrigliol. hic allegati, num. 18.

Quorum opinionem intellige, vt nu. 19.

Præſertim ſi mota eſt lis, vel imminet euictio in limine contractus, nu. 20.

Et hæc exceptio admittitur contra creditorem exequentem inſtrumentum, non obſtante pacto de non opponendo, & iuramento, nu. 17.

Tertiò fallit in venditione neceſſaria, vt putà vigore iuris congrui, in qua non debetur laudimium, numero 21.

Sublimitatur non procedere in venditione facta per iudicem dantem bona debitoris in ſolutum ſub haſta creditori, ſeu tertio, nu. 22.

2 *Laudimij onus eſt onus.*

Et ſequitur poſſeſſorem rei emphyteoticæ, nu. 3.

Præſertim, ſi emptor non fuit certioratus à venditore, num. 4.

Et vbi appoſita ſunt illa verba, omni, & quocunque onere, num. 5.

Intellige, vt num. 11.

7 *Laudimium ſoluẽdum ob rem emphyteoticam non cauſatur facto venditoris, ſed legis miniſterio.*

Et ſoluitur ex natura contractus emphyteotici, numero 8.

13 *Certioratio qualiter fiat emptori in materia venditionis ſibi factæ, ſeu faciendæ.*

14 *Contractus venditionis dicitur nullus, non facta certioratione oneris emptori.*

Sed contrarium num. 15.

23 *Priuilegium habens iuris congrui præfertur in ſubhaſtatione & venditione neceſſario facta à iudice pro executione rei iudicatæ.*

24 *Cenſuarius habet prælationem, quando venditur res cenſui ſubiecta: licet etiam fieret venditio à iudice ex cauſa neceſſaria.*

25 *Factum iudicis dicitur factum partis.*

26 *Emens à domino directo rem emphyteoticam, tanquam liberam abſque mentione canonis debiti Eccleſiæ, qualiter priuetur re empta, & de euictione conueniatur venditor.*

Emphyteuſis ſi ſit euicta per tertiũ, & emphyteuta non denunciauit domino directo, non ob hoc eximitur à ſolutione Canonis.

Contrarium ſecundum aliquos, nu. 28.

At vide num. ſeq.

Quid quando lis non fuit denunciata, numero 27. & 30.

31 *Denunciatio, quibus verbis concipiatur.*

32 *Diuidentes emphyteuſim maſculinam inter ſe, & promittentes defenſionem, & non moleſtare, de euictione non tenentur, ſi vnus moriatur ſine maſculis, relicta fœmina, à qua poſſunt euincere.*

Primò ampliatur idem procedere in venditione, ſi ſuperueniat caſus ſucceſſionis, nu. 33.

Secundò ampliatur, etiamſi fratres ſimpliciter in diuiſione caueant de euictione, quia ſuperſtes non poteſt vendicare bona emphyteotica alteri fratri in portione obuenta, num. 34.

Declaratur num. 35. & 36.

Fallit, vbi diuidentes ſpecificè & in indiuiduo ex cauſa emphyteuſis promittant de euictione, nu. 37.

Etiam, quod obijceretur de inæqualitate, ibidem.

Sublimitatur, quando vni in diuiſione obtigiſſent omnia bona libera, & allodialia; alteri verò bona emphyteotica: quoniam tunc euictione ſecuta prædictorum bonorum datur actio contra cohæredem pro contingenti portione, num. 38.

Primò fallit hæc ſublimitatio, vbi accipiens bona emphyteotica, ea acceperit, tanquam viliora bonis liberis, num. 39.

Secundò fallit, quando diuiſio facta fuit inter cohæredes, qui ignorabant bona ipſis obuenta, oneri emphyteuſis eſſe ſubiecta, num. 40.

QVÆST. CXXIII.

DVbitatio oritur, an vendens emphyteuſim pro libera & franca ab omni, & quocunque onere, cenſeri debeat vendidiſſe eam liberam à iure laudimij.

1 Et dicendum videtur, quod ſic.

2 Quia onus laudimij eſt onus, vt reſpondit *Burſatt. conſ. 161. num. 35. lib. 2. Menoch. conſil. 297. num. 1. lib. 3.* latè *Sfort. Odd. conſil. 4. num. 1. ad*
3 *34.* nam tale onus ſequitur poſſeſſorem rei emphyteoticæ *Vinc. Franch. deciſ. 430. in princip. par. 2. Amede. à Ponte de laudimio quæſt. 45. Menoch. conſil. 444 num. 18. 19 21. & 34. Riminal. iun. conſil. 1. num. 57. libro 1.*
4 præſertim, ſi emptor non fuit certioratus à venditore, rem venditam ſubijci oneri laudimij, *vt latè per Ant. Solam in comment. ad decreta Sabaudiæ, tit. de iure emphyt. Glo. 1. nu. 31. fol. 33.*

5 Quæ eò præcipuè locum haberent, ſi appoſita eſſent illa verba, omni, & quocunque onere, quæ ſunt vniuerſalia, & omnia includunt, quæ aliàs regulariter non includerentur, vt de verbo, omni, ſcripſerunt *Crauett. conſi.. 214. & Hieron. à Lauren. in deciſ. Auen. 110. num. 1. & deciſ. 124. num. 3. Maſtrill. de indul. cap. 3. num. 1. Paramun. de origin. inquiſit. pag 636. numero 26. & 29.* & de verbo quocunque reſponderunt *Alexan. conſil. 95. numero 6. lib. ſeptimo. Socinus ſenior conſil. 15. numero 37. lib. primo. Iaſ. conſil. 124. libro 4. Riminal. iunior conſil. 61. numero 12. libro primo. Alciatus conſil. 80. num. 2. Gigas de penſion. quæſt. 97. numero 3. & conſil. 66. numero primo. Oſaſch. deciſ. Pedamont. 94. numero 9. Gomeſ. in reg. cancellar. de annali poſſeſſ. quæſt. 3. in princip. Ioan. Bott. conſ. 10. num. 23. Ant. Cioff. conſil. 108. num. 3. lib. 1.*

6 Contrarium verius videtur, quod nempè talis venditio, vt ſupra, non extendatur ad onus laudimij; ſed ſolummodo ad onera ipſi emphyteuſi impoſita.

7 Veritas huius ſententiæ probatur ex eo, quod onus huiuſmodi ſoluendi laudimium à domino, nullo facto venditoris, vel eius auctoris cauſatur, ſed legis miniſterio, iuxta quæ habentur *in l. fin. C. de iure emphyt.* quæ cogit emptorem rei emphyteoticæ ad ſoluendum laudimium propter conſenſum domini directi, & ratione nouæ inueſtituræ, ac immiſſionem in poſſeſſionem ipſius emphyteuſis.

8 Item, quia laudimium ſoluitur ex natura contractus emphyteuſis, *vt ex Alexan. & Amedeo de Pont.* reſpondit *Menoch. dicto conſil. 444. num. 14. 15. & 31. & conſil. 297. numero 15. libro tertio. Riminal. iun. conſil. 579. numero 20. libro 5. Burſatt. conſil. 137. num. 20.* & ante hos *Alexan. conſil. 123. numero 3. in fine libro 5. Surd. conſil. 31. num. 6. Gratian. diſceptat. lib. 2. cap. 377. num 22. Decian. conſil. 2. num. 44. 46. 60. & ſeq. libro 4*

Me-

Menoch.de præſumpt.lib.3.præſumpt.105.num.9. &
9 conuentio prædicta porrigit ſuos effectus quoad onera
exiſtentia tempore contractus, *l.quæro,* §.*inter locato-*
*rem, ff.locat.*cæterum laudimium debetur perfecto cō-
tractu alienationis emphyteuſis ex cauſa nouæ inueſti-
turæ faciendæ,*vt* ſupra;& probatur *ex d.l.finali*, & ibi
communiter per Doct.
10 Non obſtant quæ in contrarium fuerunt adducta.
Nam, licet laudimium ſit onus, id tamen intelligi-
tur reſpectu emptoris, non autem venditoris, ob no-
uam inueſtituram ex prædictis; ſicuti etiam dixit *Sol-*
ſon.in tract.de laudim.cellul.1.num.26. & *cellul.7.ſub*
nu.23.verſic.ſed debetur.
11 Et ad ea, quæ dicta ſunt de dictionibus vniuerſali-
bus,omni,& quocunque,reſpondetur, quod recipiunt
reſtrictionem in caſibus à iure expreſſis, *ſecundum Al-*
dobraud. in §.*oſtendimus num.15. Inſtit.de ſuſpect. tut.*
12 Primò fallit præmiſſa ſententia facta per vendito-
rem certioratione,rem ſcilicet vēditam ſubiacere one-
ri ſoluendi laudimium emptori:quoniam illud emptor
ſoluere tenetur.*Sfort.Odd.dicto conſ.4.nu.8.21.* & *22.*
13 *ac* 28.vbi docet, qualiter probetur certioratio, & ait
probari ex pacto expreſſo facto in ipſo venditionis cō-
tractu cum onere ſoluendi ius laudimij,occaſione ven-
ditionis emphyteuſis;ac etiam præſumptiuè: quoniam
emptor quilibet ſcire præſumitur qualitates rei, quam
emit,an ſit feudalis,emphyteotica, vel libera, & allo-
dialis,*vt per eundem Sfort.Odd.in dicto conſ.4. num.27.*
14 nam deficiente certioratione, venditor dicitur in do-
lo,& contractus ſecundum quamplures dicitur ipſo iu-
re nullus *Port.inter conſ.Farin.conſ.176.n.3.* & *4. li.2.*
15 Verum contrarium tenet ibidem Farinae., quod
comprobat tribus deciſionibus Rotæ, cum quibus
ſtandum eſt.
16 Secundò fallit, quando quis emit emphyteuſim li-
beram,& francam ab omni onere; & poſteà reperitur
eam eſſe hypothecatam ex cauſa aliarum præcedentiū
alienationum eiuſdem rei emphyteoticæ factarum ad
fauorem aliarum perſonarum, quia poteſt nouus iſte
emphyteuta agere contra alienantem, vt ipſam liberet
ab onere hypothecæ inductæ occaſione aliarum alie-
nationum, & laudimiorum, etiamſi non moleſtetur,
eſt text.in l.ex prædijs, & *ibi Gloſ.* & *Bald. num.6.C. de*
euict.Aym.conſ.298.nu.14.Intrigliol.conſil.30.nu.38.
& *ſeq.Bolognet.conſ.31.num.2.Guttierez Tract. quæſt.*
*ciuil.lib.2.quæſt.169.num.3.*qui cæteros refert *Giurba*
17 *deciſ.100. num.2.* addens exceptionem hanc admitti
contra creditorem exequentem inſtrumentum, non
obſtante pacto de non opponendo,& iuramento; quā
18 limitationem veram puto: quicquid aſſerant *Bolognet.*
dicto conſ.31.num.13.in fine, & *Intrigl. dicto conſil.30.*
*nu.31.*quatenus voluerunt eam non procedere, quan-
do vendens rem emphyteoticam in contractu aliena-
tionis obligauit omnia bona immobilia ſufficientia ad
ſolutionem laudimiorum debitorum, vel etiā cautio-
nem indemnitatis præſtitit ad fauorē emptoris in caſu
moleſtiæ,ob dicta laudimia: quo in caſu ſecundum il-
los cogi non poteſt ad ipſam rem liberandam. Quæ
19 ſententia ſanè procederet, quando laudimij onus eſſet
conditionale:at ſecus,ſi eſſet purū, vt loquitur in præ-
miſſis: cum tunc ſtatim venditor compelli poſſit ad
rem ipſam emphyteoticam liberandam, vt legitur pe-
nès *Bolognett.dicto conſ.31.num.14. Franch.deciſ.200.*
num.15. Fabian.de Mont. in tract.de emptio. & *vendit.*
quæſt.6.num.50.Burſatt.conſ.194.nu.41.lib.2.Menoch.
de arbitrar.iudic.caſ.224.num.2. Oſaſch.deciſ.24.num.
4.Fab.Turrett.conſ.67.num.8.9. & *14.lib.3.*præſertim,
20 ſi mota eſt lis, vel imminet euictio in limine cōtractus
Giurba dicta deciſ.100.num.3. Port.inter conſ. Farinac.
conſ.176.nu.9.
21 Tertiò fallit, quando agitur de venditione neceſſa-
ria,vigore iuris congrui,pro qua nulla quantitas laudi-
mij ſoluenda eſt, *vt reſoluit Rota coram R.P.D.Orano in*
Romana prætenſæ deuolutionis 11.Decembris 1587.
22 Etſi ſecundum alios laudimium debetur quoque in
venditione neceſſaria,quæ fit per iudicem dantem bo-
na debitoris in ſolutum ſub haſta creditori, ſeu tertio;
tanquam alienatio huiuſmodi ex facto debitoris pro-
cedat, vt latè cōcludit *Theſ.deciſ.139.per totam,cū alijs*
adductis per Gratian.diſcept.lib.3 cap.544.n.19. & *20.*
23 Eſt ſimile quod dicimus de alienatione neceſſaria,
quæ quamuis fiat à iudice pro executione rei iudicatę;
tamen habetur pro facto partis, quaſi ex præcedenti
contractu debitoris hoc faciat; ideò in ea pręfertur ha-
bens priuilegium iuris congrui; vel quid ſimile, *ex latè*
traditis per Tiraquell.de retract.lignag.§.*1. Glo.14. nu.*
13.ad 17. & quicquid contrarium ſequatur *Specul. de*
empt. & *vendit.* §.*nunc dicendum ſecundo,verſic.ſed po-*
ne ſtatutum cum alijs per Rol.conſil.21.lib.1. iſta eſt ve-
rior,& magis communis opinio,quam latè tuetur *Ma-*
tienz.ad l.7.Glo.7.tit.11.li.5.nou.collect.reg. nu.2.cum
ſeq.Peralt.in l.2.num.6.vſque ad 9 ff de legat.2. Albe-
ri.in l.ſi prædium num.4. C.de euict. latè etiam *Guttie-*
rez Practic.quæſt.lib.1.quæſt.157.per tot. vbi ampliat
procedere, ſiue res immobilis adiudicetur per iudicem
pro debito ipſimet creditori; ſiue alteri tertio *Franch.*
deciſ.277. & *deciſ.482.num.1.* & *2.Proſper Rondell. de*
iure Prothomis in verb.non aliter niſi num.65.fol.90. &
pluribus rationibus ſupradictam concluſionem com-
probat *Rota coram Sanctiſs. Ludouiſio in Romana prælа-*
tionis 19.Nouēbris 1604.quæ eſt deciſ.193. in impreſſ.
ſub eius nomine;de qua latè meminit *Cinc. de cenſibus*
24 *par.2. cap.2. quæſt.3. art.1. num.25.* in qua deciſione
concorditer per omnes fuit concluſum, quòd priuile-
gium conceſſum in Bulla Pij V.domino cenſus,vt præ-
feratur emere volentibus rem cenſui ſuppoſitam, pro-
cedat etiam in venditione per viam ſubhaſtationis fa-
cta;ex quo,licèt fiat ex cauſa neceſſaria; tamen hoc nō
25 alterat naturam venditionis;nec refert;quod venditio
fiat per iudicem,ſeu dominum,cum factum iudicis ha-
beatur pro facto partis,*l.ſi ob cauſam,C.de euict.l.ſi pi-*
gnora,ff.eodem titulo.
26 Præmiſſis additur,quod quatenus dn̄s directus ven-
dat rem emphyteoticam tāquam liberam abſq; men-
tione canonis debiti eccleſiæ: quāuis is emiſſet ab alio
eodem canone grauatam, id non præiudicat eccleſiæ,
cui fuit ſtatim acquiſitum ius per confeſſionem dicti
venditoris cum tali onere, cum potius culpa dicti vēdi-
toris vendentis rem ſubiectā canoni abſque illius men-
tione,vti liberā tranſeat in ſingularem ſucceſſorē, ſicut
tranſiret in hæredē, quia iniuria commiſſa in dominū
in tali alienatione libera,trahit ſecum executionem,*ita*
vt pęna inde proueniens ſit rei perſecutoria,& tranſeat
penès quemcunque res tranſit, adeo vt ex tali culpa
auctoris ſit priuandus ſucceſſor, & emptor re alienata,
& breui manu fiat executio contra venditorem pro

Digitized by Google

euictione promiſſa iuxta formam inſtrumenti ad inſtantiam emptoris, in puncto ita concludit *Afflict. deciſ 255. num. 3. & ibidem verſic. num. 1.* abſque alia dilatione, & proceſſu in culpam reticentis tale onus, vt & habetur per *Aym. conſil. 112. num. 11. Guid. Pap. deciſ. 105. ſi vaſallus num. 1. & Grammat. conſ. ciuil. 151.*

27 Non etiam omittendum eſt, quod, ſi res emphyteotica fuit euicta per tertium, & emphyteuta domino directo non denunciauit, non eximitur per hanc euictionem à ſolutione canonis, *ad notata per Bal. in l. 2. num. 14. C. vbi in rem act.* & notat idem *Bal. in l. officium nu. 3. C. de rei vendi.* ex quo doloſè dicitur ſe geſſiſſe non denunciando litem domino *per l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes, ff. mandati.*

28 Cui concluſioni, licet aliqui contrariari conentur, arguendo ab emptore, qui habet regreſſum de euictione, etiam quod non denunciauerit litem venditori, ſi tamen probet, nullum ius competijſſe venditori ſe defendenti, quia ſequeretur euictio *Alex. in l. non ſolum, §. morte nu. 44. in fine, ff. de oper. nou. nunciat.*

29 Dicitur nihilominus prædictum argumentum non procedere in emphyteuta conuento ad rem tantum, ex quo iudex in eius ſententia intendit tantū priuare emphyteutam, & Colonum eius poſſeſſione, non autem dominum directum, vel aliter dominum, qui iudicio non interfuere *Iaſ. in §. omnium nu. 103. Inſtit. de act. Marian. Soc. ſen. conſ. 18. nu. 28. lib. 1. Alex. in l. peregrè, §. quibus num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ.*

30 At in emptore conuento, intentio fuit priuare in totum. Quæ concluſio in emphyteuta procedit, etiam quod is denunciauerit domino directo primo, non autem ſingulari ſucceſſori ab eo recognito, quia dicta denunciatio eum non excuſat; ſi res empta fuerit euicta, *ex Specul. in tit. de locato, §. nunc aliqua in fine nu. 20.* de-
31 nunciatio verò hæc quibus verbis concipiatur, videas *per Marian. Soc. in cap. quoniam frequenter, §. quod ſi ſuper ſub nu. 25. verſic. ſecundo quæro, vt lite non conteſta.* vbi in fine, dicit tutius eſſe, vt fiat per iudicem ſecundū aliquos; vel quod ſaltem mandet denuncianti, quod fidem reportet denunciationis per relationem nuntij, vbi pronuncia fiat, vel aliter: quoniam alias non poſſet quoquomodo præiudicari domino, cui non fuerit denunciatum, vt ſuperius diximus, & declarat *Soc. in d. §. quod ſi ſuper ſub num. 27. verſic. ad finem quæro*, quod idem prius voluit *Bal. in l. 2. nu. 17. C. vbi in rem actio.*

Supereſt vt videamus, an cohæres, cui obtigerunt in diuiſione facta cum fratre bona emphyteotica, agere poſſit de euictione aduerſus cohæredem, ad quē peruenerunt bona allodialia ob euētum alicuius caſus, & conditionis; vt putà, quia ad alios comprehenſos in inueſtitura deferantur; de qua re quamuis ſcripſerim *in quæſt. 114.*

32 Nunc tamen, quod attinet ad emphyteuſim aliqua addenda ſunt. Quare dicitur, quod diuidentes emphyteuſim maſculinam inter ſe, & promittentes defenſionem, & non moleſtare, de euictione non tenentur, ſi vnus moriatur ſine maſculis, relicta fęmina, à qua poſſunt euincere; neque dicuntur venire contra promiſsā defenſionem, quæ non comprehendit hunc caſum ſecundum naturam rei, *latè Alex. conſ. 21.* viſo compromiſſo *lib. 5. Aret. conſ. 3. Dec. conſ. 411. Ruyn. conſil. 42. nu. 19. conſ. 81. nu. 2. & conſ. 146. nu. 3. lib. 1. & cōſ. 137. nu. 12. lib. 2. Surd. conſ. 67. ſub nu. 53. lib. 1. poſt Bart. & alios in l. ſi familiæ, C. famil. hærciſc. Burſat. conſil. 173. num. 20. lib. 2.*

33 Ampliatur idem procedere in venditione, vt ſcilicet, ſi poſteà ſuperueniat caſus ſucceſſionis in ipſummet venditorem, qui vti agnatus excludat hæredē emptoris, putà filiam incapacem, ipſe capiat ex iure ſuperueniente ſucceſſionis, abſque eo, quod teneatur de euictione: cum res euincatur ſecundum eius naturam, & non ex facto ipſius venditoris, vt in ſpecie reſpondit *D. Præſes Morot. conſ. 83. nu. 16.* ex ijs, quos commemorat, & ſequitur *Ant. Monac. in deciſ. Flor. 62. n. 9. & 10.*

34 Simile eſt, quod dicimus, quando fratres ſimpliciter in diuiſione cauerunt de euictione, quod ſuperſtes non poteſt vendicare bona emphyteotica alteri fratri in portione obuenta, cum in tali caſu euictionis promiſſio in diuiſione appoſita ſequatur naturam diuiſionis, quæ eſt, vt euictio nō debeatur, ſi ex natura rei, & præordinatione auctorum ipſorum diuidentium res diuiſa euincatur, cum potius tunc finiri, quam euinci dicatur, propter defectum lineæ alterius ſine filijs præmorientis, *vt tradunt Bart. Alberic. Salycet. Bal. Paul. de Caſtro, & cæteri in d. l. ſi familiæ, C. fam. hærciſc. Alex. conſ. 21. nu. 8. lib. 5. Ruyn. conſ. 47. in prin. lib. 1. Soc. iun. conſ. 119. in princ. lib. 3.*

35 Primò declaratur dicta principalis cōcluſio, vt procedat, quando diuidentes ſciuerūt *Aym. conſ. 211. nu. 6.* & dicuntur ſciuiſſe, ſi ſoluerunt canonem pro bonis, exemplo hęredis, qui ſoluit legata, quia pręſumitur ſcire teſtamentum *Alex. conſ. 4. videretur col. pen. libro 2. Dec. conſ. 267. n. 2. & 287. col. fin.* non enim euictio debetur, quando res ſecundum naturam euincitur, & cōtrahentes ſciuerunt, & cogitare potuerūt *Feder. de Sen. conſ. 77. Soc. conſ. 199. li. 2. Ruyn. conſ. 2. & conſ. 11. li. 1. poſt Rom.* qui latè agit *cōſ. 503.* diligenter *in fi. verſ. vlt.*

36 Secundò declaratur locum non habere, quādo euictio ſecuta eſt facto ipſius cohæredis, vel facto ſui auctoris, *vt latè per Becc. conſ. 24. n. 31. Menoc.* qui id exēplificat *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 118. nu. 10.*

37 Fallit, ſi ſpecificè, & in indiuiduo de euictione fuerit promiſſum ex cauſa emphyteuſis, *per text. in l. ſi familiæ, ibi*, nihil ſuper euictione rerum ſingulis adiudicatarum ſpecialiter inter vos conuenit, *famil. hærciſ. Alc. in l. qui Romæ, §. duo fratres nu. 37. ff de verb. oblig. Menoch. d. præſumpt. 118. nu. 13.* qui num. ſeq. extendit id procedere quoq; reſpectu pretij ex communi *poſt Alc. in d. §. duo fratres, ſub nu. 36. verſ. cenſuit tamen*, & cæteros, quos citat *Becc. d. conſ. 24. nu. 38.*

Neq; obijci poterit inæqualitas diuiſionis: quia ſatis eſt ſemel æqualitatem affuiſſe; nec refert, ſi tractu temporis res ad inæqualitatem reducatur, quia legitimè factum ob id non tollitur *Soc. iun. conſ. 115. & conſ. 119. nu. 28. lib. 3. Bero. conſ. 108. in fine lib. 1. Rol. conſil. 51. lib. 4. Aym. conſ. 102. nu. 2.*

38 Sublimitatur dicta fallentia, ſeu limitatio, quando vni in diuiſione obtigiſſent oīa bona libera, & allodialia; alteri verò bona emphyteotica: quia tunc euictione ſecuta prædictorum bonorum emphyteoticorū datur actio contra cohæredem pro contingenti portione, *vt reſpondit Menoc. conſ. 87. n. 84. & 85. lib. 1. ex ſententia Guid. de Suzar. Alex. Alc. & Becc. in d. conſ. 24. nu. 34.*

39 Primò fallit dicta ſublimitatio, vbi accipiens bona feudalia, ſeu emphyteotica, ea acceperit, tanquam vtiliora bonis liberis, volueritq; eam vtilitatem cum periculo

culo

culo futuri euentus compenſare, *ita Alciat. in d. §. duo fratres ſub nu. 36. verſic. vnde conſequens eſt. arg. l. de fideicommiſſo, C. de tranſact.*

40 Secundò fallit, quando diuiſio facta fuit inter cohęredes, qui ignorabant bona ipſis obuēta oneri emphyteuſis eſſe ſubiecta, *vt per eundem Alciat. ibidem d. nu. 36. verſic. Rurſus non procedit. Dec. conſ. 24. num. 34.* ſequitur *Menoch. d. præſumpt. 118. nu. 6.*

Alias declarationes, limitationes, & caſus videas per te ipſum apud *Menoch. in loco proximè citato. Petr. de fideicom. quæſt. 14. num. 40. & plur. ſeqq.* & quæ dixi in queſtione... quæ commodè huic quæſtioni applicari poſſunt.

ARGVMENTVM.

Emptor, an agat aduerſus venditorem pro euictione ſecuta occaſione laudimij ſoluendi.

Emphyteuſis ſi euincatur, an illius venditor teneatur ad reſtitutionem pretij.

Emphyteuſis dominus ſi emat, ſeu retrahat, an ab eo retrahens teneatur ſoluere laudimium, quod ipſe emphyteoticarius ſibimet non ſoluit, mediante iurium confuſione.

Emphyteuſi diſtracta, pacto, vt illius laudimium emptor ſoluere teneatur, ſi emptor ignorabat rem eſſe emphyteoticam, quis teneatur.

Emphyteuta, an agat contra dominum directum de euictione.

Quid ſi vendat iure emphyteotico, an teneatur de euictione, ſi emptor moleſtetur, reſpectu directi dominij, ſeu ſuper commiſſo cauſato ob canonem non ſolutum.

Hypotheca tacita, an competat pro laudimio, & Canone.

SVMMARIVM.

1 Emptor agere non poteſt contra venditorem pro euictione ſecuta, occaſione laudimij ſoluendi.
Et de ratione ibidem.
2 Actio pro conſecutione laudimij datur poſt perfectam venditionem, & non ante.
3 Actio de euictione non datur pro iure competente poſt venditionem.
4 Laudimium ab emptore emphyteuſis regulariter eſt præſtandum.
Limitatur, niſi aliter pactū ſit inter contrahentes, nu. 5.
Quod valet, & de iure fieri poteſt, nu. 6.
Etiamſi ex conſuetudine aliud ſit conſtitutum, nu. 7.
Ampliatur præmiſſa procedere, etiamſi pactum eſſet emphyteuſis alienationem fieri liberè ab omni onere, quia hac clauſula non obſtante laudimium ſoluendum eſſet ab emptore, num. 9.
8 Emptori moleſtia non infertur, ſi aliquid ab eo petatur iure permittente.
9 Emphyteuſis ſi euincatur, illius venditor tenetur ad reſtitutionem pretij.
Ampliatur procedere, etiamſi conuentum eſſet illum non teneri, nu. 11. Sed vide num. 13.
Item tenetur ad laudimium domino directo ſolutum ex cauſa venditionis, nu. 12.
14 Immunitatem habens non ſoluendi laudimij in caſu acquiſitionis rei emphyteoticæ, ſi emat rem titulo retractus ceſſam conſanguineo, vel vicino venditoris, emptor non poteſt exigere à recuperante, cum laudimium non ſoluerit.
15 Emphyteuſim dominus ſi emat, aut ab aliquo retrahat, conſanguineus ab eo retrahens, tenetur ei ſoluere laudimium, quod ipſe emphyteoticarius ſibimet non ſoluit mediante iurium confuſione.
Contrarium probatur num. 16.
17 Emphyteuta in re emphyteotica vendita præfertur cuique retrahere volenti.
Etiamſi dominus alienationi conſenſerit, nu. 18.
Idemque ius ſeruandum eſt, ſi ipſe dominus emiſſet rem emphyteoticam, nu. 19.
Et de ratione ibidem nu. 20.
21 Emphyteuſis diſtracta eo pacto, vt illius emptor laudimium ſoluere teneatur, ſi emptor ignorabat eſſe emphyteoticam, venditor tenetur ſoluere.
22 Vendens rem emphyteoticam, tenetur certiorare emptorem, illam ſubijci oneri laudimij.
23 Emphyteuſis vendita cum pacto de retrouendendo infra certum tempus, ſi emptor occaſione dictæ venditionis ſoluit ius laudimij, & ea redimatur per venditorem veterem, ex pacto prædicto tenetur is vna cum pretio ſoluere laudimium ſolutum per emptorem.
Et de ratione ibidem.
Ampliatur procedere etiamſi diceretur, quod ſit reuenditio pro eodemmet pretio, nu. 24.
25 Laudimij ius in reuenditione dicitur pars pretij.
26 Cautela traditur in præmiſſis.
27 Vēditor à ſolutione laudimij tutus redditur, ſi emptor ex aliquo iure ſibi cōpetenti ex perſona ſua eſſet immunis.
28 Emphyteuta dubitans eſſe fideicommiſſum, vel aliud onus extraneum ſuper re ſibi in emphyteuſim tradita, ſi agat contra dominum directum, vt eam liberet ab onere, vel petat reſcindi contractum inter eos initum cum refectione damnorum etiam reſpectu augmenti medij temporis, illud debetur.
29 Augmentum temporis, & omne accedens rei ſpectat ad emphyteutam, non autem ad dominum directum.
30 Augmentum debetur facienti meliorationes, tanquam in re propria.
Et præſertim, quando augmentū temporis latenter acceſſit ex induſtria, ac diligentia emphyteutæ, nu. 31.
32 Emphiteuta contra dominū directum de euictione agit.
Ratio affertur num. 33.
Declaratur procedere, quando emphyteuſis fuit conceſſa pro penſione magna, iuſta, & æquali, & non ſi pro modica, num. 34.
Fallit, ſi in venditione fuit adiecta clauſula, ſaluo iure tertij, num. 35.
Quinimò, quando hæc clauſula non fuit appoſita, ſuppletur, & adiecta cenſetùr, nu. 36.

Declaratur hoc vltimum dictum, quando integra emphyteuſis euincitur: ſecus, quando pars aliqua tantũ, quia pro parte illa dominus non obligatur, licet de ea pollicitus ſit, num. 37. & nu. 40.

Tenetur tamen hoc caſu dominus penſionem minuere pro rata, num. 41.

38 *Fideiuſſor de euictione non tenetur, niſi tota res ſit euicta.*

39 *Vendens hereditatem de euictione non tenetur, ſi aliqua res tantum euincatur, & non tota hæreditas.*

40 *Hæres in vniuerſalibus ſolum vendere videtur ius, quod vniuerſaliter habet, non particulariter.*

42 *Emphyteuta, qui vendidit rem iure emphyteotico, non tenetur de euictione, ſi emptor moleſtetur reſpectu directi dominij; ſed ſolum tenetur præſtare ſe emphyteutam.*

43 *Emptor, ſi inquietetur ſuper commiſſo cauſato ob canonem non ſolutum, vel rei deteriorationem, emphyteuta illi tenetur de euictione.*

Fallit, ſi emptor ignorabat commiſſum, ſecus, ſi ſciebat, num. 44.

Sublimitatur, ſi emptor dolo induxit emphytentam ad vendendum vel permutandum rem emphyteoticam, cum allodiali, ut fraudaret directum dominum iure retinendi, detecta ſimulatione, nu. 45.

Extende procedere, etiamſi tacitè actum ſit, vbi ſimulatio tendis ſolum ad fauorem emptoris, nu. 46.

Et de ratione ibidem.

47 *Euictio regulariter, ſtante culpa, debetur, vbi interuenit ſpecialis & indiuidua promiſſio.*

48 *Hypotheca tacita non competit pro laudimio.*

Sed contra nu. 50. 53. 54. 55. & 56.

Vbi reſpondetur contrarijs, ex veriori, receptiori, & in iudicando ſequenda ſententia.

49 *Actio, quæ competit domino feudali, aut emphyteotico ad laudimia eſt perſonalis, nec ſequitur fundum.*

51 *In laudimij ſolutione conſideratur res ipſa, non autem perſona.*

52 *Obligatio legalis non debet minus operari, quam conuentionalis.*

57 *Onera realia tranſeunt ad quemcunque vadant.*

Ampliatur etiam ad fiſcum, & Eccleſiam, nu 58.

59 *Hypotheca tacita datur etiam pro canone, & pro publica penſitatione, & nu. 60.*

Quidquid ſenſerint quidam hic relati, nu. 61.

Idemque ſeruatur in Rota, nu. 62.

QVÆST. CXXIV.

EX dictis proximè ſupra inſurgit alia difficultas non minus vtilis, an ſcilicet emptor agere valeat aduerſus venditorem pro euictione ſequuta occaſione laudimij ſoluendi.

1 Et concluditur negatiuè, ratione, de qua dixi in præcedentibus, nempè, quod laudimium ſolui debet de natura cõtractus, & in ijs, quæ proueniunt ex natura contractus, nulla datur euictio *Aym. conſ. 24. num. 1. & conſ. 211. num. 6.* de communi. *Curt. ſen. conſil. 49. num. 79. Petra de fideicom. quæſt. 14. nu. 39. Caroc. deciſ. 10. nu. 16. Surdus conſil. 15. num. 4. lib. 1. Intrigliol. ſingul. 63. num. 86.* etiamſi eſſet generaliter de euictione promiſſum *Maſtrill. deciſ. 61. num. 3. Caſtill deciſ. 52. num. 10.* item,
2 quoniam actio pro conſecutione laudimij datur poſt
perfectam venditionem, & nõ ante: nam, vt alias dixi,
3 datur domino occaſione nouæ inueſtituræ, & ob immiſſionem poſſeſſionis: verum pro iure competente, poſt venditionem, de euictione actio non datur *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gloſa 9. nu. 35.*

4 Ac prætereà etiam, quia laudimium ab emptore emphyteuſis regulariter præſtandum eſt, ad Glo communiter approbatam *in l. fin. C. de iure emphyt.* vbi *Iaſ. num. 41. Cagnol. in l. 2. num. 236. C. de pact. inter empt. & vendit. Crauetta conſil. 322. numero 14. Burſatt. conſil. 137. numero 11. Bertrand. conſil 221. numero ſecundo lib. 2. Gozadin. conſil. 65. in princip. Clar. in §. emphyteuſis quæſt 23. verſic. vlterius. Foller. in pragm. de cenſi. ver. huiuſmodi num. 53. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. Glo. 18. num. 19. Gabr. conſil. 84. num. 10. lib. 1. Soc. iun. conſil. 70. num. 8. lib. 3. Pont. in tract. de laudim. quaſt. 9. Solſon. in ſimili ſuo tract. pralud. 5. num. 1. & in tit. con-*
5 *ſuet. antiq. quæ olim fuit nu. 16.* vbi hoc innuitat, niſi aliter pactum ſit inter contrahentes. *Lauren. deciſ. Auen. 143. num. 3. Burſat. conſil. 56. num 16. lib. 1. Rim. iunior conſ. 38. num. 9. lib. 1. & conſ. 579 ſub nu. 18. lib. 5. Me-*
6 *noch. conſ. 443. nu. 16. lib. 5.* quod valet, & iure fieri poteſt *Vota in cap. Regni Regis Feder. 110. num. 77 Intri-*
7 *gliol. ſing. 95. num 8. lib. 3.* vbi ampliat, ſi ex conſuetu-
8 dine aliud ſit conſtitutum. Non ergo emptori moleſtia infertur, ſi aliquid ab eo petatur iure permittente, *vt per Menoch. de præſumpt. lib. 3 præſumpt. 38. num. 4. cum ſeq. Seraphin. de priuil. iur. priuil. 74. nu 43. & 45. Rim. iun. conſ. 551. num. 28. lib. 5. Surd. de aliment. tit. 9. quæſt. 26. num. 28.*

9 Ampliatur præmiſſa procedere, ſi pactum eſſet emphyteuſis alienationem fieri debere liberam ab omni onere: quoniam hac clauſula non obſtante, laudimium ſoluendum foret ab emptore, cum illud non dicatur onus, ex quo debetur per emptorem perfecta dictę emphyteuſis alienatione, vt prædixi, & latius reſponderũt *Tiber. Decian. conſ. 2. num. 19 & ſeq. & num. 62. libro 4.* & in eodem caſu *Menoch. conſ. 297. num. 6. & ſequenti lib 3.*

10 Sed quid, ſi res emphyteotica legitimè euincatur, illius venditor ad quid teneatur? Reſpondeo, eundem nedum ad reſtitutionem pretij teneri, *ſecundum Amede. de laudim. quæſt. 39. num. 8. Coſta conſ. 72. num. 7. Re-*
11 *buff. de dilat. art. 5. Glo. vnic. num. 50.* vbi etiam tenet id non ſolum procedere, ſi eſſet conuentum illum non
12 teneri de euictione, verum etiam ad laudimium domino directo ſolutum ex cauſa venditionis factæ, *vt per Amede. vbi ſupra, & Aym. conſ. 389. nu. 6.*

13 Fallit, ſi venditor conuenerit non teneri de euictione, neque ad pretij reſtitutionem, vt in ſpecie tradit *Vinc. de Franch. deciſ. 179. num. 2. Intrigl. ſing. 63. num. 403. Coſta de facti ſcient. & ignor. centur. 1. diſtinct. 5. num. 18.*

14 Dubium oritur, quid reſoluendum, ſi quis habeat immunitatem non ſoluendi ius laudimij in caſu acqoiſitionis rei emphyteoticæ, concurrentibus tamen tribus requiſitis, commemoratis *ab Oſaſch. in deciſ. 95. ſub nu. 21.* & emat rem titulo retractus ceſſam conſanguineo, vel vicino venditoris, poſſit emptor exigere à recuperante? & reſoluitur negatiuè.

Cum

Cum laudimium non ſoluerit, atque ita ſua non intersit, vt deciſum teſtatur Hier. à Lauren. in dec. Auen. 36. vbi ad partes id examinat. Boer. deciſ. 231. Tiraq. alios adducens de retract. lignag. §. 29. Gl. 4. nu. 2. & 3. Sola ad conſtit. Sabaud. tit. de iure emphyt. Glo. 1. nu. 34. pag. 33. Pout. in dicto tractat. de laudim. quæſt. 37. in fine.

15 Dubitati quoque ſolet, ſi dominus emphyteuſim emat, aut iure emphyteuſis ab alio emptore retraxit, & prælationis iure ad eum perueniat, an conſanguineus ab eo retrahens teneatur ei ſoluere laudimia, quæ ipſe emphyteoticarius ſibimet non ſoluit, mediante iurium confuſione. Et affirmatiuè reſoluit. Andr. Tiraq. de retract. lignag. §. 29. Glo. 2. num. 9. & ſeqq. fundans ſe potius in Galliæ conſuetudine, quàm quod de iure communi ita ſtatuendum ſit.

16 Ius tamen commune nos ſequentes, contrarium de iure verius affirmamus; ea ducti ratione, quia ipſe em-
17 phyteoticarius in re emphyteotica vendita præfertur cuicunque recuperare volenti, & ſucceſſiuè ab eius oſſibus, vt ita dicam, res iure retractus euelli nequit, ſic ex ſentẽtia Bar. Guliel. de Cun. Alber. & Iaſ. Cumicio in c. 99. Rit. nu. 31. Guid. Pancirol. conſ. 144. nu. 7. Rim. iun. conſ. 511. num. 26. Afflict. de iure prothomiſ. ver. pater. nu. 3. & in ver. conſtitutionis num. 11. Tiraq. de retract. lignag. §. 21. Gl. vnica, num. 3. Capyc. deciſ. 99. Theſaur.
18 deciſ. 169. num. 2. vbi ſic indicatum teſtatur in Senatu Pedamontano. Quod etiam procedit, ſi dominus alienationi conſenſerit, vt per Capyc. d. deciſ. 99. Reudell. de
19 iure prothomiſ. ver. emphyteuſim, & idem ius ſeruandum, ſi ipſe dominus emiſſet rem emphyteoticam. Bal. conſ. 300. in fine, lib. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 3. nu. 1. & Glo. 14. nu. 110. Bologuet. conſ. 17. nu. 23. Peregr. deciſ. 69. per totam.

20 Ratio eſt ſecundum prædictos, quia dominus directus emens emphyteuſim emere cenſetur ſolum vtile dominium exiſtens apud emphyteutam vendentem; ideò ſtante conſolidatione, ſeu vnione dominij vtilis cum directo, emphyteuſis nõ dicitur amplius emphyteuſis, ſed res allodialis; prout erat ante conceſſionem ad emphyteuſim.

21. Verum pone, quod res emphyteotica ſit vendita, ſeu diſtracta, pacto tamen præeunte, vt illius emptor, ſeu acquiſitor compellatur ſoluere laudimium; & emptor ignorabat rem eſſe emphyteoticã; quiſnam laudimium ſoluere teneatur, an emptor, vel venditor. Et cenſeo ad illud vẽditorem teneri, qui verè ſciebat rem eſſe emphyteoticam, vt propriè reſpondit. Alex. conſil. 14. lib. 5. ſequitur Sola ad conſtit. Sabaud. dict. tit. de iure emphyteot. Glo. 1. nu. 31. pag. 33.

22 Item, quia vendens rem emphyteoticam tenetur certiorare emptorem illam ſcilicet ſubijci oneri laudimij. Tepat. lib. 2. variar. ſentent. tit. de laudim. col. 8. ver. venditor.

23 Vtrum autem, ſi emphyteuſis vendatur cum pacto de retrouendendo infra certum tempus, & emptor occaſione dictæ venditionis ſoluit ius laudimij, ſi ea redimatur per vendentem veterem emphyteutam ex pacto prædicto, is teneatur vnà cum pretio ſoluere laudimium ſolutum, vt ſupra, per dictum emptorem.

Quæſtionem hanc latè pertractat. Hier. Cagn. in l. 2. nu. 236. C. de pact. inter empt. & vendit. qui poſt multa, in verſ. retenta hac opinione, cõcludit, laudimium ſoluendum eſſe per venditorem, addens ita fuiſſe in facti contingentia iudicatum. Et quidem iure meritò, cum alias emptor eſſet in damno, & iactura, qui ex contractus natura, & ex neceſſitate ſoluit, ſequuntur. Tiraq. de retract. conſanguinit. §. 6. Glo. 2. nu. 3. Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 11. nu. 9. Amede. in d. tract. de Laudim. quæſt. 37. Neuizan. conſ. 88. nu. 17. & ſeq. Solſen. de laudim. col. 3. verſ. laudimium reſtitui, quicquid ſenſerit. Laurent. deciſ. Auen. 112. circa fin.

24 Ampliatur procedere quoque, ſi diceretur, quod ſit reuẽditio pro eodemmet pretio, vt regulariter fieri ſolet, quia ſub nomine pretij venit intereſſe paſſum, quod eſt ius laudimij in caſu noſtro, ſecundum Cagnol. in d. l. 2. ſub nu. 236. verſ. & facit. Surd. in tract. de alim. tit. 2. quæſt. 15. nu. 157. & tit. 9. quæſt. 2. nu. 8. Franc. Milanen. deciſ. 4. nu. 124 lib. 2. Cauall. deciſ. Luca. 152. col. 6. Velaſc. conſult. 70. ſub nu. 14. verſ. & in laudimio, vbi
25 ex doctrina Cagnol. in loco præadmonito, inquit, ius laudimij in reuenditione dici eſſe partem pretij.

26 Quare traditur cautela, quod emphyteuta vendens cum dicto pacto conueniat cum emptore, vt tempore reuenditionis laudimium per ipſum emptorem ſoluendum, aut ſolutum, ſoluere non teneatur, quatenùs velit ad eius refectionem, ſeu ſolutionem non teneri, ſicuti tradit idem Cagnol. dicto loco. In ver. nec obſtat, & ſequitur. Roder. Hiſpau. in tract. de annu. reddit. lib. 2. q. 4. nu. 18. & 27.

27 Prout & eodem modo venditor à prædicta ſolutione tutus redderetur, ſi emptor ex aliquo iure ſibi competenti ex perſona ſua eſſet immunis, vt patet ex Boer. deciſ. 231. nu. 3. Amede. dicto tract. de laudim. d. q. 37. in fine.

28 Sed quæro, quid ſi emphyteuta dubitans eſſe fideicommiſſum, vel aliud onus extraneum ſuper re ſibi in emphyteuſim tradita agat cõtra dominum directum, vt eam liberet ab onere, vel petat reſcindi contractum inter eos initum cum refectione damnorum, & intereſſe, etiam reſpectu augumenti medij temporis, & dominus acceptet reſciſſionem, ſed neget augumẽtum medij temporis, an inquam illud debeatur?

Et deberi dicimus.

29 Quoniam augumentum temporis & omne accedens rei ſpectat ad emphyteutam, non autem ad dominum directum, l. item ſi fundi, §. huic, ff. de vſufruct. Glo. in l. 1. ver. imò puto, quod omne augumentum, C. de iure emphyt. vbi Iaſ. nu. 79. Glo. in cap. 1. §. ſi quis damnoſo in ver. recuſauerit, verſ. vel dicas, ſi de inueſt. fuerit controuerſ. vbi Bald. ſub num. 3. verſ. Item fortè. Brun. in tractat. de diminut. & deteriorat. concluſ. 20. num. 133. præclarè Vincent. de Franch. deciſ. 110. per tot. Qui in
30 ſpecie emphyteuſis, ait, facienti meliorationes tam-
31 quam in re propria deberi. Quod præſertim procedit, quando augumentum hoc temporis latenter acceſſit ex induſtria, & diligentia emphyteutæ, vt per Clar. qui communem eſſe dicit in §. feudum q. 88. verſic. Item.

32 Illud inſuper etiam quæſierim; num agat emphyteuta contra dominum directum de euictione, vt putà, quia dominus rem alienam in emphyteuſim conceſſit; & quidem teneri probatur ex cap. 1. & ibi per notatis Doct. de inueſt. de re alien. fact. Afflict. in c. 1. de lege Conrad. Velaſch. de iure emphyt. quæſt. 38. nu. 32. ea
33 ratione, quia contractus emphyteoticus eſt oneroſus, & ob cauſam factus, vt videlicet res conceſſa melioretur,

Digitized by Google

tur, *ex trad. per Corn. conſil.* 285. *ſub num.* 3. *lib.* 3. qui
34 *nu.* 10. hoc verum intelligit, quando emphyteuſis eſt
conceſſa pro penſione magna, iuſta, & ęquali, ſecus au-
tem, ſi pro modica, quod poſt Alex. notauit *Iaſ. in l. ſi
mihi, & Titio ſub nu.* 5. *ff. de verb. oblig.* cui aduerſatur.
Velaſch. d. quæſt. 38. *in fine.* Pro quo videndus eſt *Af-
flict. in prohem. feud. nu.* 91.
35 Quod intelligas non procedere, quando in vendi-
tione fuit adiecta clauſula, ſaluo iure tertij, per quam
dominus nullum euictionis periculum incurrit, ſecun-
dum communem, *de qua in cap.* 1. *vbi Afflict. nu.* 9. *de
36 inueſtit. de re alien. fact.* addens huiuſmodi clauſulam
non appoſitam ſupplendam fore, & adiectam cenſe-
ri, quia conſueta. *Felyn. in c. cum M. Ferrarienſis num.* 6.
de conſtit. Iaſ. in l. ſi argentarius nu. 8. *ff. de eden.* Neque
ideò dominus directus de euictione obligatur, niſi eam
promittat.
37 Quod vltimum declara ſibi tribuere, quando inte-
gra emphyteuſis euincitur, ſecus vero quando pars ali-
qua tantum, quia pro parte illa dominus non obliga-
tur, licet de ea pollicitus ſit, vt poſt Iſern. tradit *Afflic.
in cap.* 1. *nu.* 3. *de inueſt. de re alien. facta, per l. tanc, ff. de
38 euict.* facit quod de fideiuſſore euictionis traditur, qui
de euictione non tenetur, niſi tota res ſit euicta, *vt in
l. ſi rem, & ibi Glo. ff. de rei vendic. & in cap.* 2. *de libelli
39 oblat.* facit etiam *l.* 2. *C. de euict.* vbi quod vendens hæ-
reditatem de euictione non tenetur, ſi aliqua res tan-
tum, & non tota hæreditas euincatur, vt ibi notant Gl.
Bart. Bal Ang. Salycet. & cęteri communiter. de com-
muni pariter teſtatur *Gomez. de contract. c.* 2. *num.* 44.
40 addens eam rationem, quoniam in his vniuerſalibus
hæres ſolum videtur vendere ius quod vniuerſaliter
habet, non particulariter, quodque dominus directus
non obligetur re tantum pro parte euicta, reſpondit.
Alex. conſ. 136. *ſub nu.* 9. *verſ. Praterea ille, qui inſtituit
lib.* 1. *& Afflict. in d. c.* 1. *nu.* 14.
41 Aduertendum tamen, non ob id negari poſſe, hoc
caſu dominum teneri penſionem minuere pro rata, vt
communiter tradunt *ſcribentes in d. c.* 1.
42 Hic autem opportunè videre occurrit, an emphy-
teuta, qui vendidit rem iure emphyteotico teneatur
de euictione, ſi emptor moleſtetur, reſpectu directi do-
minij, *& Bart. in l. aliquam rem, ff. de acquiren. poſſeſs.*
concludit, quod non, cum ſolum teneatur præſtare ſe
emphyteutam *l. ſi quis domum, ff. locati, & l.* 1. *C. credit.
euict. pign. non deb.* & Bar. vbi ſupra ſequitur *Rip. nu* 46.
43 qui addit ex hoc ſequi, quod ſi emptor inquietetur ſu-
per commiſſo cauſato ob canonem non ſolutū, *iuxta l.*
2. *C. de iure emphyt.* vel ob rei deteriorationem, *iuxta
authent. qui rem, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* quod emphy-
teuta tenebitur de euictione, quod inquit expreſsè vo-
luiſſe. *Imol. Aret. & Alex. ibi, & Bald. in c.* 1. *§. Rurſus.
44 quib. mod. feud. amitt.* quod dicit Ripa indubitatum, ſi
emptor ignorabat cōmiſſum, ſecus ſi ſciebat, quia du-
45 bitari poteſt, vt quia emptor dolo induxit emphyteu-
tam ad ſimulatè permutandum rem emphyteoticam
cum allodiali, vt fraudaret dominum directū iure reti-
nendi detecta ſimulatione, quo caſu, licet Alex. vbi ſu-
pra tacitè ſentiat, venditorem de euictione teneri; &
Aret. quamuis in alijs terminis reſpondere videatur,
quod tenetur ſolum ad reſtitutionem pretij, & non ad
intereſſe *per text. in l. emptorem, § fin. ff. de action. empt.
& in l. ſi fundum ſciens, C. de euict.* nihilominus Ripa
de hoc dubitat, ratione doli, & ſimulationis prædictæ,
quoniam ſi ex cauſa dictæ ſimulationis emphyteuta
de euictione non teneretur, non etiam cōdemnari poſ-
ſet ad pretium, *ſecundum Glo. in l. qui liberta. ff. de euict.
ex ſententia Pauli de Caſtr. in d. §. fin.* ergo non etiam
46 tenebitur, ſi tacitè actum ſit, *l. cum quid, ff. ſi cert. petat.*
verum tacitè actum videtur, cum permutationis ſimu
latio tendat ſolum ad fauorem emptoris, quod licet
Ripa non decidat, quia pendebat de facto, tamen ita
firmandum puto, quia emptor fuiſſe videtur in culpa,
qua ſtante agere nequaquam poteſt de euict. *Surd. de-
ciſ.* 208. *nu.* 17. *Rimin. iun. conſ.* 1. *nu.* 44. *& ſeqq. Pedroc.
conſ.* 13. *n.* 26. *Pereg. conſ.* 66. *nu.* 7. *lib.* 3. *Ioſeph. de Seſs.
deciſ.* 14. *nu.* 15. *Mareſcott. variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 19.
nu. 36. *Caroll. Bardellon. conſ.* 152. *num.* 8. *& ſeqq. lib.* 2.
47 quamquam regulariter etiam ſtante culpa debeatur
euictio, interueniente ſpeciali, & indiuidua promiſſio-
ne, *latè Bardellon. d. conſ.* 152. *nu.* 22. *& Mareſcott. dicto
c.* 19. *nu.* 39. qui cæteros adducunt.

Supereſt adhuc vna difficultas, an pro laudimio cō-
petat tacita hypotheca.
48 Pro negatiua concludendum videtur, cum res non
ſit obligata pro laudimio. *Roderic. de cenſib. lib.* 2. *q.* 22.
nu. 45. *Velaſch. de emphyt. quæſt.* 22. *nu.* 19. *& quæſt.* 4.
nu. 6. *&* 7. *Mariu. Frecc. de feud. lib.* 2. *tit. de auctorit. Ba-
ron. auth.* 3. *num.* 4. *Petr. Iacob. in tit. de actio. in re pro re
emphyt. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. par.* 2. *de bonis quęſt.*
8. *num.* 12. *Surd. deciſ.* 31. *per totam. Tiraq. de retract. li-
49 gnag. §.* 29. *Glo.* 2. *num.* 8. vbi, quod actio, quæ compe-
tit domino feudali, vel emphyteotico ad laudimia eſt
perſonalis, nec ſequitur fundum, aut tertium poſſeſſo-
rem, vt etiam concludit *Guid. Pap. conſ.* 46. *col. vltima,
verſ. & videtur, quod nullo, & conſ.* 126. *in tertio dubio,*
ſequitur *Ari. Pinell. in l.* 1. *par.* 2. *ſub nu.* 72. *verſ. limi-
tatur quinto, C. de bon. matern.* dicens, quod non datur
hypotheca niſi in oneribus realibus publicis ex lege,
vel indictione ſuperioris, ſecus in oneribus ex conuen-
tione, vt in penſione ſoluēda ab emphyteuta, qui rem
alienauit. *Neguſant. de pignor. par.* 2. *membr.* 4. *nu.* 127.
verſ. ſed dubitatur.
50 Contrarium, quod detur hypotheca, verius, & rece-
ptius eſt, ac tenent *Menoch. conſ.* 444. *num.* 21. *lib.* 5. *&
conſ.* 297. *num.* 1. *&* 34. *lib.* 3. *Ioan. Pap. Areſt.* 4. *lib.* 11.
Caſſane. ad conſuetud. Burgund. rubr. 11. *tit. des cenſes,
§.* 1. *in princip. num.* 9. *verſ. quia iſtud ius concomitatur
rem.* de communi, & quod ſolus ita iudicauit, teſtatur
Vincent. Franch. deciſ. 430. *nu.* 1. & ita ſeruari dixit *Ti-
raq. de retract. lignag. §.* 29. *Glo.* 2. *num.* 8. *in fine, verſic.
quamquam ſcio hic aliter. Mar. Mut. ſuper conſuetud. Pa-
normit. cap.* 26. *numero* 194. *Coſta de Portion. rat. quæ-
ſtio.* 112. *numero nono, & de ſubſidiar. rem.* 52. *numero*
11. *& Maſtrill. deciſ.* 171. *in fine nu.* 15. *par.* 2. vbi quod
ita fuit iudicatum firmans, quod ſi priores emptores,
qui non ſoluerunt laudimium, non fuerunt inueſtiti de
emphyteuſi, tunc dominus directus nō tenetur ſecun-
dum emptorem inueſtire, niſi ſoluto laudimio ſuorum
prædeceſſorum actione hypothecaria, *iuxta dictam de-
ciſ. Franch.* 430. *nu.* 1. *&* 2. quos refert, ac ſequitur *Gra-
51 tian. diſcept. lib.* 2. *cap.* 272. *nu.* 1. *ad* 7. Quæ ſententia ea
præcipuè ratione fulcitur, quia in ſolutione laudimij
debet res ipſa conſiderari, nō autem perſona, vnde qui
poſſidet, ad illius præſtationem tenebitur: nam laudi-
mii ſoluendi obligatio eſt legalis; ideò licebit domino
dire-

Digitized by Google

directo rem libellariam pro ſuo credito accipere, cum
52 non minus operari debeat legalis obligatio, quã con-
uentionalis, ad l. obligamur, ff. de act. & obligat. Menoch.
53 conſ. 66. num. 39. & ita præter citatos voluerunt. Mar.
Burg. de laudim. p. 1. diſtinct. 9. per tot. & in addit. n. 17.
& ſeq. Iterum Franc. deciſ. 659. ſub num. 1. Rimin. iun.
conſ. 1. nu. 54. & 57. Sfort. Odd. conſ. 4. nu. 15. Amode. de
laudim. quæſt. 45. Salſon. in ſimili ſuo tract. Cell. 1. nu. 9.
& 12. Intrigliol. ſing. 95. nu. 43. lib. 3. Ant. de Oliba. in
tract. de act. par. 2. lib. 1. c. 29. num. 28. & par. 1. lib. 3. ad
54 petit. rei proſeq. nu. 16. quorum plures, vt dixi, aſſerũt
55 ita iudicatum, prout & ita ſeruati, in ſpecie Franch. in
dictis deciſ. 430. & 659. Maſtrill. d. deciſ. 171. nu. 15. &
Tiraq. d. §. 29. Glo. 2. nu. 8. in fine.
56 Non obſtant Surd. d. deciſ. 31. & alij ſuperius relati
pro opinione negatiua, dum cõcludunt, quod pro lau-
dimio non detur hypotheca.
Quia contra illos eſt verior, ac receptior ſententia,
& illis reſpondet Mar. Mut. ſuper conſuetud. Panormit.
cap. 26. num. 194. & Burg. de laudim. par. 1. Inſpect. 9. in
57 addit. nu. 21. Nam cum omnes concludant, quod lau-
dimium ſit onus reale, ex iam dictis ſequitur, quod il-
lud tranſeat ad quemcunque vadant bona, & rem ip-
ſam concomitentur, l. reſcripto, §. ſciendum, ff. de muner.
& honorib. Gl. in Clem. 1. de cenſib. Ruyn. conſ. 111. nu. 2.
lib. 5. Pariſ. conſ. 53. nu. 5. lib. 1. Crauett. conſ. 217. nu. 5.
58 qui ampliat ad fiſcum poſſeſſorem talium bonorum,
& eccleſiam. Innocent. in cap. verum de foro competen.
Abb. conſ. 14. col. 2. lib. 2.
59 Ex his infero, quod cum talis hypotheca detur pro
laudimio ex præmiſſis, eo magis dabitur pro canone,
cuius ſolutio correſpondet proprietati, & ideò afficit
quemcunque poſſeſſorem, tamquam talis canon ſolui
debeat de fructibus ipſius prædij emphyteotici, l. in
venditione, ff. de actio. empt. qui text. quamuis loquatur
in penſitatione publica, quæ onus reale inducit, l. fi. vbi
60 Salycet. C. ſin. Cenſ. vel reliq. extenditur quoque ad ca-
nonem rei emphyteoticæ, pro quo contra poſſeſſorem
prædij dabitur etiam hypotheca tacita, tamquam de-
beatur ex fructibus illius. Bal. qui dicit menti tenendũ,
in authent. ſi quas ruinas nu. 5. in fine, C. de ſacroſ. eccleſ.
quem ſequitur Alex. conſ. 79. nu. 9. lib. 1. Abb. conſ. 30.
nu. 1. lib. 2. Rip. in l. 1. §. ſi hæres nu. 11. ff. ad Trebell. Iaſ.
in l. fin. num. 73. & ibi addent. in lit. B. C. de iure emphyt.
Socin. iun. conſ. 74. nu. 14. lib. 1. Afflict. deciſ. 95. nu. 5. &
ibidem Vrſill. nu. 2. & 3. Crauett. conſ. 17. num. 5. Gabr.
conſ. 47. nu. 6. & 7. lib. 1. Mar. Burg. de laudim. par. 1. In-
ſpect. 9. num. 6. & in addit. num. 25. Amede. in ſimili ſuo
tract. quæſt. 45. Franc. Marc. deciſ. 450. nu. 2. par. 1. Mol-
feſ. ad conſuetud. Neap. par. 2. de bonis quæſt. 8. num. 13.
61 & 14. Gratian. diſcept. lib. 1. cap. 36. num. 34. Quicquid
aliud ſenſerint Roder. de cenſi. lib. 2. quæſt. 22. nu. 43. &
Franc. Caldas de extinct. emphyt. lib. 4. c. 3. nu. 18. vſque
ad 35. Quorum opinio admittenda non eſt tamquam
ſit cõtra communem & magis receptam ſententiam;
ſicuti etiam teſtatur idem Caldas dicto cap. 3. num. 21.
62 & ita etiam ſeruatur in Rota, vt per Caſſador. deciſ. 3.
ſub num. 2. verſ. ſeu ex hoc, quod res tranſit ad eum de
loca. iuxta l. Imperatores, ff. de publican. cap. ſi quis lay-
cus 16. quæſt. 1. Franch. in cap. vltimo, §. finali de offic. or-
dinar. in ſexto.

ARGVMENTVM.

Fundus, quem quis alienauit ſi recognoſcatur in emphyteuſim, & euincatur, an is, vel eius fideiuſſor de euictione agat aduerſus eum, à quo recognouit.

Alienatio emphyteuſis, feudi, vel bonorum eccleſiaſticorum, reſeruato conſenſu domini, vel beneplacito Apoſtolico, an interim reuocari poſſit.

Et quoad bona eccleſiaſtica, quid poſt obtentum beneplacitum non tamen ſecuta ſententia confirmatoria per executores, quibus fuit commiſſa cauſa, ſi in euidentem.

SVMMARIVM.

1 *Emptor non agit de euictione, quæ ſuo facto ſucceſſit, & ſufficit, quod aliquo modo poſſit imputari culpa emptori circa rei euictionem, vt excludatur ab actione, nu. 2.*

Vt quando ſua culpa cecidit à poſſeſſione, nu. 3.

Vel fecit pactum de non petendo, nu. 4.

Vel quando potuit vſucapere, & neglexit, nu. 5.

Vel quando compromiſit, nu. 6.

7 *Res aliena vendi poteſt, quoad venditoris præiudicium.*

8 *Euictio datur in emphyteuſi, ſicut & in venditione.*

9 *Fideiuſſor allegare non poteſt, quod non valet principalis debitor.*

10 *Contractus conditio variari non poteſt, nec debet ex fideiuſſoris perſona.*

11 *Clauſula acceſſoria non immutat, nec alterat principalem obligationem.*

12 *Venditio emphyteuſis facta ſub conditione, accedente domini conſenſu interim, donec accedat conſenſus valet, nec reuocari poteſt.*

Intellige, vt nu. 18. & 19.

Quod obtinet etiam in feudo, nu. 13. & 16.

Ratio affertur, quia ſubeſt ſpes reconualidationis, numero 14.

Fallit in vẽditione bonorum eccleſiaſticorum, quæ ſi alienantur ſaluo, & reſeruato beneplacito Apoſtolico, interim eſt locus pœnitentiæ, nu. 20.

21 *Alienatio rerum eccleſiaſticarum non reuocatur poſt obtentum beneplacitum, quamuis non fuerit ſecuta ſententia confirmatoria per executores, quibus fuit commiſſa cauſa, ſi in euidentem, &c.*

Ampliatur procedere, etiam ſi verſaremur in mãdato de confirmando, cum clauſula, ſi in euidentem, &c. quia non ideò beneplacitum eſt conditionale quoad eius ſubſtantiam, nu. 22.

Et de ratione, nu. 23.

24 *Venditio, vbi facta eſt ſub conditione, ſaluo conſenſu domini, dicto conſenſu ſubſecuto, retrotrahitur ad diem contractus in præiudicium ipſius, quidquid ſit reſpectu*

ſpectu tertijs in quem medio tempore facta eſt aliena-
tio cum aſſenſu.
25 *Confirmatio Apoſtolica fieri debet in vita ſubinfeudan-*
tis, quia eo mortuo, quæſitum eſt ius ſucceſſori, in cu-
ius præiudicium non valet.

QVÆST. CXXV.

SEmpronius fundum recognouit in
emphyteuſim, quem prius aliena-
uerat Titio concedenti; & pro eo de
euictione promiſerat, euictus fuit
poſtea fundus ex obligatione facta
ab ipſo Sempronio fauore tertij;
hæres Sẽpronij vel eiuſdem fideiuſ-
ſor agit aduerſus Titium aſſerens rem alienam fuiſſe
venditam.

Quæritur quid iuris.

Et concluditur malè agi.

1 Non enim emptor agit pro euictione, quæ ſuo facto
ſucceſſit, *eſt tex. in l. tenetur, §. ſi ſibi* vbi notat *Bart. ff. de*
action. empt. l. hoc iure, & l. ſeq. ff. de euict. l. ſi ſeruum, ff.
eodem. Rimin. ſin. conſil. 205. num. 22 lib. 2. Caballin. de
2 *euict. § 5. nu. 42.* Ita quod ſufficit aliquo modo impu-
tari poſſit culpa emptori circa rei euictionem, vt exclu-
datur ab euictione. *Gloſ. in l. quod ſi nolit, §. ſi mancipium*
in ver. adhibuerit, ff. de ædil. edicto. Dec. conſ. 74. num. 2.
3 *& 3.* vt quando culpa ſua cecidit à poſſeſſione, *l. ſi rem,*
quam §. ſi duplæ, ff. de euictio. Caballin. d. §. 5. nu. 50. vel
4 fecit pactum de non petendo. *Glo. in d. l. hoc iure, ff. de*
5 *euict. Caballin. vbi ſupra nu. 75.* vel quando potuit vſu-
capere, & neglexit, *l. ſi dictum, §. ſi enim poſſet, vbi Glo. ff.*
6 *eodem Caball. d. §. 5. nu. 29.* vel quando compromiſit, *l.*
ſi dictum, §. ſi compromiſero, ff. de euict. & dixi in quæſt..

Neque emptor, vel eius hæredes, ſeu fideiuſſor alle-
gare poſſunt contra Titium ob ſecutam euictionem
contractum emphyteoticum eſſe reſolutum, cũ quoad
7 eum ſubſiſtat, ac ſi nulla facta eſſet euictio quoniam
etiam res aliena vendi poteſt, quoad venditoris præiu-
dicium, *l. rem alienam, ff. de contrahen. empt. Gloſ. in l. ſi*
quis alienam rem, ff. de act. empt. Rol. conſ. 57. n. 20. lib. 3.
Afflict. deciſ. 40 nu. 5. & iterum. *Rol. conſil. 60. num. 56.*
lib. 4. dixi in quæſt... & ſicut venditio rei alienæ valet;
8 ita, & emphyteuſis: nam, vt dixi, euictio datur in em-
phyteuſi, ſicut & in rebus venditis, *Alex. Aret. & Ripa*
in l. ſi aliquam rem, ff. de acquiren. poſſeſs. Valaſch. de iure
emphyt. quæſt. 39. nu. 32. adeò quod dici non poſſit re-
ſolutus contractus emphyteoticus, quamuis res ſit eui-
cta; quod procedit etiam in fideiuſſore, vt ſcilicet is al-
9 legare non poſſit, quod non poteſt principalis debitor,
cuius vtitur iuribus, *l. 2. C. quæ res pignor. oblig. poſſ. l.*
conſtientionibus, vbi Bal. C. de vſur. Pariſ. conſ. 96. n. 39.
10 *lib. 3. Natt. conſ. 50. nu. 23.* Non enim contractus con-
ditio variari poteſt ſeu debet ex fideiuſſoris perſona,
quoniam fideiuſſoria obligatio eſt acceſſoria, *l. 1. & l. ſi*
Stichum, §. ſi. ff. de fideiuſſ. §. fideiuſſor obligari. Inſtit. eod.
Surd. conſ. 201. nu. 9. lib. 2. acceſſoriũ autem ſequitur na-
turam ipſius principalis, *cap. acceſſorium de reg. iur. in 6.*
11 & inquit *Gloſ. in Clem. 1. de præben.* quod clauſula ac-
ceſſoria non immutat, nec alterat principalem diſpoſi-
tionem. *Felyn. in cap. licet de offic. ordinar. Alex. in l. qui*
Romæ, §. duo fratres vbi Rip. nu. 45. ff. de verb. obligat.
Surd. conſ. 179. nu. 5.

12 Idem quod ſupra quoad validitatem contractus, di-
cimus etiam in emphyteuſi vendita ſub conditione, vt
quando dictum fuit, accedente domini conſenſu, quia
tunc ſtat in pendenti, donec accedat aſſenſus, nec inte-
rim reuocari poteſt, *l. ſi. §. ſin autem auaritiæ, C. cõmun.*
de legat. Alex. conſ. 40. in prin. lib. 5.
13 Et in feudo quod reuocari nõ poſſit, dum dominus
non conſentit, *trad. Luc. de Pen. in l. nulli ſub. nu. 4. C. de*
fund. patrimon. lib. 11. Afflict. in cap. 1. nu. 31. de vaſal-
lo, qui contra conſtit. Lothar. & ante hos *Iſern. in ca. Im-*
14 *perialem de probib. feud. alienat. per Federic.* Et ratio
eſt, quia ſubeſt ſpes reconualidationis, vt per eum, &
probatur *per l. fin.* ibi, igitur rurſus, *C. commun. prædior.*
15 Idem voluit *Bal. in d. cap. Imperialem nu. 16.* vbi dicit,
quod in feudis non eſt prohibitum commercium, ſed
modus. *Io. Faber in §. non ſolum. Inſtit. de lega. Camerar.*
in d. cap. Imperialem in extenſ. ver. ampliat tertio, dum
tractat, an legato feudo debeatur ſaltem æſtimatio: &
16 concludit, quod non æquiparatur Campo Martio:
quodque feudi alienatio ſtet in pendenti, quando facta
eſt ſub conditione aſſenſus obtinendi, & reuocari non
poſſit, dum aſſenſus haberi poteſt, voluit quoque *Af-*
flict. in d. cap. Imperialem, in 16. notab. nu. 37. & in 24.
notab. nu. 54. Pariſ. conſ. 1. nu. 130. lib. 1. Cephal. conſil.
118. nu. 28. Rolan. à Valle conſ. 63. nu. 8. lib. 4. & pro hac
17 ſententia facit, quoniam feudi, ſeu emphyteuſis alie-
natio ſinè domini conſenſu eſt quidem nulla, ſed volẽ-
te domino, qui ſi nolit, ſuſtinebitur. *Alexan. conſ. 173.*
nu. 7. lib. 2. citat alios *Rolan. conſ. 57. nu. 9. lib. 3. & con-*
18 *ſil. 100. nu 68. lib. 4.* vbi vero emptor permiſit labi tan-
tum tempus intra quod potuiſſet commodè cõſenſum
domini impetrare, licet venditio facta ſub conditione,
ſi dominus conſenſerit conditione pendente reuocari
non poſſit; tamen vbi lapſum eſt tempus ſufficiens ad
impetrandum, & emptor fuit negligens, tunc conditio
habetur pro defecta, & ipſemet venditor reuocare po-
teſt venditionem, tamquam conditione non ſecuta,
iuxta quæ ſcripſit *Ceph. conſ. 118. num. 15. & ſeq.* vbi id
19 probat, quia talis conditio conſiſtit in faciendo, & ad-
dit, quod ſecuto tali defectu dominus non poteſt am-
plius conſentire. *Burſat. conſ. 45. nu. 15. lib. 1. Rolan. con-*
ſil. 63. ſub nu. 48. verſ. ad ſecundum lib. 4. qui nu. 51. ait,
de nouo concedi non poſſe, quia ius petendi aſſenſum
non tranſit ad hæredem.

20 Et quæ diximus de pęnitentia, quod ea locum non
habeat pendente aſſenſu, non procedit in alienatione
bonorum eccleſiaſticorum: nam ſi illa alienentur, ſal-
uo, & reſeruato beneplacito Apoſtolico, erit locus pe-
nitentiæ, antequam obtineatur beneplacitum, cum ta-
lis reſeruatio operetur, vt actus antea geſtus nudũ pro-
ducat effectum. *Caputaq. deciſ. 205. nu. 3. par. 1. Mohe-*
dan. deciſ. 1. de Simon. Rota in Ferrarien. bonorum, 16.
Iunij 1614. in fine, coram R. P. D. Dnnozetto, vbi etiam,
quod ex hoc interim eſt locus pęnitentiæ, *iuxta aliam*
deciſionem Rotæ coram Cardinali Plato in Siracuſana
21 *præminentiarum, 5. Nouembris 1588.* Licet poſtquam
fuerit obtentum beneplacitum non poſſit alienans pę-
nitere, quamuis non fuerit ſecuta ſententia confirma-
toria per executores, quibus fuit commiſſa cauſa, ſi in
euidẽtem &c. *Rota in Leodicen. domorũ, 10. Maij 1576.*
coram R. P. D. Rubeo, & in Romana locationis, 4. Iunij
1584. coram Cardinali Blanchetto; in quibus reſponde-
tur ad auctoritates Doctorum, *in cap. ſuper eo. de condi.*

appo-

Digitized by Google

appoſit. & ita in pluribus cauſis ſeruatum teſtatur *eadem Rota in nullius emphyteuſis de Guaſtalla 16. Nouembris 1607. coram Cardinali Lancellotto*; vbi quoque
22 additur non obſtare, etſi verſaremur in mandato de confirmando cum clauſula, ſi in euidentem, &c. quia non ideo beneplacitum eſt conditionale, quoad eius ſubſtantiam.

23 Quamnis enim ſit impedita executio beneplaciti Apoſtolici, quæ eſt dilata in tempus poſtquam de euidenti vtilitate conſtiterit; tamen effectus breuis ſtatim ab initio operatur: nam quod cedat, vel non cedat in euidentem vtilitatem eccleſiæ, eſt omninò certum in rerum natura, licet incognitum, & ideò eius liquidatio non ſuſpendit effectum beneplaciti Apoſtolici, *vt etiam dictum fuit in dicta cauſa Leodicen. coram Domino Rubeo.*

24 Item adde ijs, quæ dicta ſunt ſuperius de venditione ſub conditione facta ſaluo conſenſu domini, vt dicto conſenſu poſtea ſubſecuto is retrotrahatur ad diem contractus in præiudicium ipſius, quidquid ſit reſpectu tertij in quem medio tempore facta eſt alienatio cum aſſenſu. *Afflict. deciſ. 286. nu. 3. & deciſ. 335. nu. 12. & ibi Vrſil. in addit.* & habētur plura *per Frecc. de ſubſeud.*
25 *quæſt. 30.* exemplo confirmationis Apoſtolicæ, quę fieri debet in vita ſubinfeudantis, quoniam eo mortuo quæſitum eſt ius ſucceſſori in cuius præiudicium non valet. *Pariſ. conſ. 18. nu. 10. lib. 1. & conſ. 14. nu. 2. & 3. eodem lib. Afflict. d. deciſ. 335. nu. 12. & ibidem Vrſill. nu. 9. Ludouic. Molin. de primogenit. Hiſpan. lib. 2. cap. 7. nu. 20. Rol. conſ. 2. nu. 146. lib. 1. Burſat. conſil. 89. nu. 29. lib. 1.* intelligendo ſecundum ea, quæ latè declarat *Rolan. conſ. 97. nu. 46. lib. 1.*

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis alienari prohibita penès tertium exiſtens, an euinci poſſit à creditore, ad cuius fauorem obligata generaliter fuerunt omnia bona.

Inueſtitus de pluribus rebus emphyteoticis ex alienatione vnius, an ab omnibus cadat.

Et quid in hęrede grauato alienare prohito, qui alienauit domunculam, ſeu paruum fundum.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteotica regulariter veniunt in generali obligatione.*

Intellige, vt nu. 14.

Ampliatur procedere, nedum in emphyteuſi priuati, ſed etiam Eccleſiæ, nu. 2.

Fallit, vbi bona emphyteotica fuerunt conceſſa cum prohibitione alienandi, nu. 3. & ſeq.

Etiam lato ſumpto vocabulo reprohibita, nu. 12.

Ampliatur habere locum etiam in tacita prohibitione, lato ſumpto vocabulo, vt hic, nu. 13.

Sublimitatur, vt licet prohibita ſit hypotheca, non tamen ob id incurritur caducitas, ſi hypothecetur, cum ſolum talis hypotheca ſit nulla ipſo iure, nu. 5.

6 *Tertius quilibet nullitatem allegare poteſt.*

Præſertim, vbi habet intereſſe, nu. 8.

Et nullitas eſt detecta, nu. 9.

7 *Tertij ius licitè allegatur, tamquam excluſiuum iuris agentis ipſo iure, quamuis ille tertius non contradicat, & nu. 10.*

Quaſi hoc propriè non ſit darè de iure tertij, ſed de non iure agentis, quod admittitur, nu. 11.

15 *Saluianum non datur, neque vlla actio, ceſſante hypotheca.*

16 *Inueſtitus de pluribus bonis emphyteoticis alienās aliquam partem, ſolum cadit à parte, quam alienauit ex receptiori.*

Quidquid plures contrarium concludant, quorum opinio ſeruatur, nu. 17.

Procederet tamen contraria opinio, quando emphyteuta alienaſſet aliquam rem emphyteoticam tamquam propriam liberam, & allodialem, ratione dol, fraudis, ac mendacij, nu. 18.

19 *Res in dubio alienata, præſumitur tamquam allodialis animo præiudicandi domino, ſi in alienatione nulla fiat mentio emphyteuſis, vel exprimatur qualitas, ex qua id apparere poſſit.*

20 *Hæres grauatus & prohibitus alienare ſub pena caducitatis, ſi alienet domunculam, ſeu paruum fundum, non cadit à tota hæreditate, ſed ſolum à re alienata. ex magis communi opinione, quidquid alij ſenſerint,*

QVÆST. CXXVI.

DEbitor ad fauorē creditoris pro certa pecuniarum quantitate ſoluēda obligauit omnia ſua bona, qui cum nō impleuerit promiſſa, creditor ipſe agit aduerſus tertium poſſeſſorē prędij emphyteotici prætendens illud auocare, at tertius oppouit, prædium prædictum tamquam emphyteoticum alienari fuiſſe prohibitum ex inſtrumento inueſtituræ, nec propterea venire ſub generali obligatione, & ita fruſtra agi pro illius relaxatione.

Quæritur, qnid iuris.

Et prima conſideratione cōcludendum videtur, creditorem ius fouere, cum etiam bona emphyteotica regulariter comprehendantur in generali obligatione, *ad Glo. in l. fin. in ver. ſed certè, vbi Salycet. num. 60. Iaſ. nu. 78. C. de iure emphyt. latè Rota coram R. P. D. Pęnia in Romana Saluiani interdicti, 12. Nouembris 1592. impreſſ. poſt tract. Pacific. de Saluiano interdict. deciſ. 99. nu. 1.* latiſſimè *Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent.*
2 *lib. 11. tit. 4. nu. 24. ad 29.* Vbi ampliat procedere, nedum in emphyteuſi priuati, ſed etiam Eccleſiæ. *Neguſ. de pignor. par. 2. membr. 2. nu. 28.*

3 In contrarium facit, quia bona emphyteotica vbi ſunt conceſſa cum prohibitione alienandi, & hypothecandi non veniunt ſub generali obligatione bonorum facta ad fauorem creditorum. *Bart. in l. codicillis, §. inſtituto nu. 5. ff. de legat. 2. Alex. in l. ſi conſtante, nu. 26. ff. ſoluto matr. & conſ. 168. nu. 8. lib. 2. & conſ. 10. nu. 5. lib. 7. Grat. conſ. 55. nu. 16. verſ. non obſtat, lib. 1. Fulgoſ. conſ. 213. colum. 2. in princ. Neguſant. de pignor. par. 2. memb. 3. nu. 71. & 80. Rota diuerſ. deciſ. 425. alias 416. nu. 8.*

nu.8.par.1.& coram Cardinali Seraphino deciſ.1290.
numero quinto.

4 Non mouet, quatenùs diceretur, quod alienatio
quoad iſtam prohibitionem ita demum non valeat, ſi
dominus directus voluerit, & declarauerit, tamquam
prohibitio hypothecæ ad illius fauorem impoſita ſit.
Quoniam id procedit ad effectum deuolutionis, & ca-
ducitatis, quæ concernit intereſſe domini directi, &
quæ non incurritur, niſi eodem domino volente, ac de-
clarante, ſecus verò ad effectum, vt ſuper tali re aliena-
ri prohibita per concedentem etiam largè alienatio-
nis ſumpto vocabulo, hypotheca validè poſſit imponi,
vel quid ſimile conſtitui, vt in ſpecie diſtinguit Rota co-
ram R. P. D. Penia in Romana, ſeu Amalphitana Sal-
uiani interdicti 9. Iunij 1603. quæ eſt impreſſa poſt
tractat. Pacific. de Saluiano interdict. deciſ.104.num.7.
& 8. vbi etiam in ſimili allegatur Rota coram Cardin.
Seraphino in Romana Vineæ 2. Iunij 1598. & coram
R. P. D. Coccino Decano in Romana Saluiani interdicti
8. Februarij 1602. in impreſſ. deciſ.56.

5 Dicitur inſuper, quod licet expreſsè prohibita ſit
hypotheca, non tamen incurritur caducitas, ſi hypo-
thecetur, cum ſolum talis hypotheca ſit ipſo iure nulla,
iuxta l. ſi creditor, §. fin. ff. de diſtract. pignor. Alciat. con-
ſil.258. nu.3. & 14. Corboll. de cauſa priuat. ob alienat.
limitat.33. ſub num.5. verſic. & hypotheca, ſeu pignus:
adeo quod ſtante nullitate huiuſmodi hypothecę, qui-
libet etiam tertius nullitatem allegare poteſt. Surd. de-
6 ciſ.108. num.19. ad 21. Vbi, quod donec declaretur ta-
lis voluntas circa actus validitatem, ſeu inualiditatem,
tertius poteſt talem nullitatem opponere, cum interim
7 idem actus remaneat nullus, & per conſequens ius ter-
tij licitè allegatur, tamquam excluſiuum iuris agentis,
quamuis ille tertius non contradicat. Alexan. conſ.38.
num.6. lib.2. Ruyn. conſ.40. num.7. & 8. lib.5. Rolan. con-
ſil.15. num.22. lib.1. Gratian. diſceptat. lib.4. cap.691.
8 nu.12. Præter id quod ſumus in tertio habente intereſ-
ſe, à quo poteſt nullitas deduci. Paul. de Caſtr. & Alex.
in l. ille à quo §. ſi de teſtamento, ff. ad Trebellian. Cephal.
conſil.133. num.125. lib.1. Menoch. conſil.1. num.121.
lib.1. Gratian. dicto cap.621. nu.15.16. & 17. vbi quo-
9 que, quod quando ſumus in nullitate detecta, tunc po-
terit per quemcunque de illa opponi. Felyn. in cap. la-
tor. de re iudicat. Rota diuerſ. deciſ.175. num.12. par.1.
10 Præſertim cum etiam ius tertij allegari poſſit, quando
eſt excluſiuum intentionis, & iuris agentis. Crauet. con-
ſil.191. num.3. cum alijs per Theſaur. deciſ.4. nu.1. Ro-
11 ta coram Sanctiſs. Ludouiſ. deciſ.415. num.3. quaſi hoc
propriè non ſit dare de iure tertij, ſed de non iure agē-
tis, quod admittitur. Surd. conſ.415. num.17. lib.3. Rota
deciſ.741. in fine par.4. in nouiſſ.

12 Non obſtat quod dicebatur in principio, emphy-
teuſim nępè venire ſub generali obligatione bonorū.
Quia procedit, quando in inſtrumento emphyteu-
ſis non adeſt prohibitio alienationis, ſecus quando
fuit prohibita alienatio, etiam lato ſumpto vocabu-
lo, quia tunc intelligitur prohibita etiam hypotheca,
l. fin. vbi Gloſ. in ver. vel hypothecam, C. de reb. alienis
non alienan. Socin. ſen. conſil.75. num.2. lib.1. Grat.
conſil.55. num.16. lib.1. Cardin. Mantic. qui diſtinguit
de tacit. & ambig. conuent. lib.15. tit.4. num.30. vbi ſic
teſtatur deciſum in Rot. coram Card. Lancell. in Romana
domorum 3. Iunij 1577. quæ eſt deciſ.425. par.1. diuerſ.
quam ſequitur eadem Rota in Romana Saluiani interdi-
cti 2. Decembris 1601. impreſſ. poſt dictum tract. de Sal-
uiano interd. deciſ.17. num.5. coram R. P. D. Coccino, &
in deciſ.104. num.1. vſque ad 6. poſt dictum tractat. vbi
13 ampliatur etiam procedere in tacita prohibitione, la-
to ſumpto vocabulo; videlicet, ſi in emphyteuſi adſit
conuentio, quod ſi alienauerit abſque conſenſu domi-
ni largè alienationis ſumpto vocabulo, ſolum cum me-
lioramentis ad dominum emphyteuſis reuertatur, per
quæ verba ſaltem virtualiter ineſt orationi prolatæ.
Bart. in l. Prætor ait, in princip. ff. de nou. oper. nunciat.
Andr. Gayll. Pract. obſeruat. lib.1. obſeruat.2. num.2.
& quarto.

14 Item contrarium procedit in tacita prohibitione le-
gali: at ſecus, vbi concurrit expreſſa hominis prohibi-
tio, cum duo vincula magis ſtringant, & quia permit-
titur vnicuique in re ſua conditionem ſibi benè viſam
apponere, l. in conditionibus, ff. de pact. dotal. in termi-
nis ita reſpondet Rota in dicta Romana, ſeu Amalphi-
tana Saluiani 9. Iunij 1603. coram R. P. D. Penia.

15 Quare hypotheca ceſſante, danda non eſt aliqua
actio, ſeu Saluianum. Aret. in §. item Seruiana. in fine.
Inſtit. de act. Natt. conſil.474. num.34. Surd. conſil.131.
nu.11. lib.1.

16 Et in materia caducitatis ab emphyteuſi illud no-
ta, quod inueſtitus de pluribus bonis emphyteoticis
alienans aliquam partem ſolum cadit à parte, quam
alienauit. Alexan. conſil.99. num.28. lib.5. Alciat. in §.
Cato. num.107. & ibi Hormanott. Det. num.300. vſque
ad 306. Socin. num.20. Rip. num.45. ff. de verbor. obligat.
Tariſ. conſil.6. nu.19. lib.4. Tiraquell. de retract. lignag.
§.23. Gloſ.2. num.28. Natt. conſil.479. num.2. Roland.
conſil.17. nu.2. vſque ad 10. lib.2. Iul. Clar. in §. emphy-
teuſis, quæſt.13. verſ. non tamen omittam nu.10. Gram-
mat. deciſ.49. Rolan. conſil.17. nu.1. vſque ad 10. lib.2.
Gulielm. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. tit. de cadu-
citat. ob rei aliena. ver. emphyteuta quoque num.9. latè
Corbul. de cauſa priuat. ob alienat. Ampliat.42. num.6.
17 quicquid aliud concludant Cuman. conſil.41. in fine
Crot. in dicto §. Cato. num.60. Cephal. conſil.139. lib.1.
Trentacinq. var. reſolut. lib.3. reſolut.8. nu.2. etenim eo-
rum opinio non ſeruatur, vt plenè notat Card. Mantic.
de tacit. & ambig. conuent. lib.22. tit.28. num.13. Curt.
ſen. conſil.70. num.9. Rimin. ſen. conſil.429. num.50. Syl-
ueſter Aldobrand. conſil.110. num.22. lib.1. prout, & ſic
ſeruat Rota in Bononien. bonorum emphyteoticorum
2. Decembris 1596. coram Cardinali Pamphilio, & in
Burgen. decimarum 3. Iulij 1606. coram R. P. D. Ortem-
bergo.

18 Non tamen omitto, quòd contraria opinio proce-
dere poſſet in caſu in quo emphyteuta alienaſſet ali-
quam rem emphyteoticam tamquam propriam libe-
ram, & allodialem, quia tunc quaſi id dolo fecerit ad
fraudandum dominum directum, nedum etiam em-
ptorem, ob alienationem partis caderet à tota emphy-
teuſi, ob iſtud mendacium: ex quo apparet de mala in-
tentione interuertendi dominium directum. Iaſ. in l. fi.
num.125. C. de iure emphyt. Alexan. conſil.187. nu.10.
lib.2. Natt. conſil.479. num.4. Bero. conſil.102. num.61.
lib.1. Rolan. conſil.17. in fine lib.2. Corbul. dicta ampliat.
19 42. num.7. & 8. vbi etiam ait, quod in dubio præſumi-
tur res alienata tamquam allodialis animo præiudicā-
di domino, ſi in alienatione nulla fiat mentio, quod res
ſit

Digitized by Google

ſit emphyteotica, vel non exprimatur qualitas, ex qua id apparere poſſit. *Paul.de Caſtro in l.ſerui electione, §. finali, ff.de leg.1. Alexan.in l.1.ſi domus, §.ſundus, ff.eodem tit. Salycet. in d.l.fin.nu.8. C.de iure emphyt. Bero. dicto conſ.102.nu. 60. Rota coram Card. Plasta in Ceſenaten.bonorum 6. Aprilis* 1590.

10 Sic etiam dicimus de hærede grauato & prohibito alienare ſub pęna caducitatis, qui ſi alienet domunculam, ſeu paruum fundum, non cadit à tota hæreditate, ſed ſolum à re alienata, cum pro delicto circa rem commiſſo eatenus perdatur res, quatenus in ea peccatur, *l.reſcriptum, ff.de his, quib.vt indign.l.Paulus, ff. ad l.ſalcid.Bar.in l.beneficio, ff.eodem tit. & in l.quidam in iure §.vltimo, ff.de donat. Aretin.conſil.14.ſub numero quinto, verſ.nec placet mihi diſtinctio. Bald. in cap.1. ſub num.9.verſ.quæro vtrum propter peccatum. de alienat.feud. Rolan. conſ.17.numero ſecundo libro ſecundo,* in ſpecie ita concludit *Iaſ.in l.ait Prætor in princip.numero quinto, ff. de iureiur. Ruyn.conſ.119.ſub num.12. verſic.ſed contrarium, libro ſecundo. Menoch. conſ.164. num.22.libro ſecundo,* quidquid aliud voluerint. *Aug. conſ.168.in ſecundo dubio Crot.in l.filiusfam.§.Diui numero 154 ff.de legat.1.* Nam contra eos verior, magis recepta, & æquior eſt opinio, vt teſtatur *Rota coram Sanctiſs.Ludouiſ.deciſ 219. per totam, & in Romana de Theodolis 10. Ianuarij 1597. coram R.P.D.Litta.Curt. iun.de feud.parte quarta nu.153.Burſat.conſ.13.nu.13. libro primo. Ferdinand.Loaz.in d.§. Diui, nu.191. Rota latè in Peruſina hereditatis 16.Nouembris 1584.coram Orano impreſſ.poſt conſil.Honded.58.num.87. libro primo, & eadem Rota deciſ.595.num.6.par.2.in recentior.* & latè *coram bon.mem.Vbaldo in Peruſina dotis 10.Iunij* 1613.

ARGVMENTVM.

Iurepatronatus euicto, an, & qualiter emptori datur actio pro euictione.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus non comprehenditur in venditione, & num.ſequent.*

Extenditur etiamſi cum aliquibus venderetur, quæ non ſaperent veram vniuerſitatem, nu.2.

Quin emens debet eo ſpoliari, nu.3.

Fallit, ſi emens ſit Eccleſia, nu.4.

Sublimitatur, quando in tali venditione, ſeu ceſſione comprehenditur hæreditas, Caſtrum, ſeu feudum, & illis annexum eſt iuſpatronatus, nu.13.

Et quid faciendum de pretio, ſiue Eccleſia, ſiue alius emerit, nu.5.

6 *Iuſpatronatus venit ſub vniuerſitate bonorum, & numero 10.*

Et tranſit ad quoſcunque hæredes mediante titulo vniuerſali hæreditatis, nu.7.

Et in emptorem hæreditatis, nu.8.

Et de ratione, num. ſequenti.

[illegible] *Fallit in vẽditione, ſeu ceſſione omnium iurium, quæ quis habet in aliqua villa, vel caſtro non ſuo, num. 12.14. & 17.*

Et de ratione, nu.13.

9 *Venditio, vel ceſſio vniuerſalis quando ſit reſpectu rei, quæ ſub re vniuerſitatem continet, talis vniuerſalitas non reſoluitur in ſingularitates.*

11 *Plura in neceſſariam conſequentiam fieri permittuntur, quæ principaliter prohibentur.*

16 *Bonorum appellatio in contractu non importat vniuerſitatem, ſicut in diſpoſitione teſtamentaria, ex receptiori, quidquid aliqui voluerint.*

18 *Iurepatronatus euicto in caſibus in quibus titulo vẽditionis transfertur in aliam perſonam etiam laicam, emptor agit de euictione pro tota vniuerſitate, ſeu hæreditate, non autem ſpecialiter pro iurepatronatus.*

20 *Iuſpatronatus, an cadat ſub pignoratione, vel obligatione, ita vt in tranſeat in creditorem, remiſſiuè.*

Et in ſequeſtrem, aut depoſitarium, nu.21.

Item, an tranſeat in maritum cum dote data ab vxore patrona ſaltem cum diæceſario conſenſu, numero 22.

Et an tranſeat cum vſufructu bonorum etiam ſine tali conſenſu, nu.23.

Taliſque conſenſus debeat eſſe epiſcopi illius loci, in cuius diæceſi eſt ſita Eccleſia patronata, nu.24.

25 *Iuſpatronatus an tranſeat cum venditione feudi, in quo conſtituta eſt Eccleſia, & in ea habet iuſpatronatus.*

26 *Iuſpatronatus ſingulariter vendi non poteſt, quia ſi de eo ſingulariter contractus fiat, eſt ſimonia, & ſpècies ſimoniæ, quod vitium ceſſat, ſi contractus ſit vniuerſalis.*

QVÆST. CXXVII.

AN euictio debeatur in iurepatronatus alienatione non minus vtilis, quam frequens eſt tractatus; quod pendet ab ea quæſtione, an iuſpatronatus veniat in venditione, de qua prius diſſerendum eſt: nam

1 quod non veniat, ſed quinimò expreſsè prohibitum reperiatur in iure, habetur *in cap. quia clerici, & in cap. de iure vero extra de iurepatron.* & ibi tradunt communiter Doctor. ac pluribus relatis

2 voluit *Lambertengh.de iurepatronat.parte ſecunda quæſtione quinta articulo primo,* vbi, *& artic.11.numero 3.* extendit etiam ſi cum aliquibus venderetur, quæ non ſaperent veram vniuerſitatem, quo caſu venditio nul-

3 la eſt, ſubdens *articulo ſecundo,* quod emens debet eo

4 ſpoliari, *dicto capit. quia clerici;* niſi emens ſit Eccleſia, vt inquit *articulo quarto,* quoniam & tunc, & quoties venditur, ac per ſe iuſpatronatus, ſeu non cum vniuerſitate, Eccleſia ſit libera, *vt per eundem artic.3.* qui

5 tradit quoque *artic. 5. & 6.* quid faciendum de pretio dato, ſiue alius, ſiue Eccleſia ipſa iuſpatronatum emerit.

6 Cœterum in re hac diſtinguendi ſunt aliqui caſus.

Primus caſus eſt, quando ſit venditio caſtri, feudi, hæreditatis, aut rei alterius ſimilis vniuerſalis, cui adhæret ipſum iuſpatronatus, & tunc mediante tali venditione vel etiam ceſſione, quæ fiat titulo vniuerſali, tranſit etiam iuſpatronatus, vt pâtet ex

textu, in capit. cum ſæculum. de iurepatronat. quod & ibidem Doctor. adnotarunt, ac tradunt etiam in capit. ex literis, vbi Abb. in primo notabili, & in dicto capit. de iure, & capit. cum ſecundum de iurepatronat. Dec. conſil. 127. ſub numero 1. & 3. qui de communi teſtatur. Lambertengh. de iurepatr. lib. 1. art. 11.
7 & 24. num. 7 & ſeq. Ita quod tranſeat ad quoſcumque hæredes, mediante titulo vniuerſali hæredis Iaſ. in l. 1. num. 71. ff. de legat. 1. vbi etiam Dec. num. 2. Tiraquell. de Primogenit. quæſt. 36. Couar. variar. reſolut. libro ſecundo cap. 18. num. 6. Gigas, qui de communi conſ. 50. nu. 3. Paul. Enſcb. ſing. 214. litera T, Ioan. Faber in rubr.
8 Inſtit. de rerum diuiſ. numero ſecundo, & in emptorem hæreditatis Bernardi. Diaz in reg. 401. Roch. de Curte de iurepatr. in ſecunda parte in ver. Trebellianica nu. 7. Couar. variar. reſolut. libro ſecundo cap. 13. numero 3. & cap. 18. num. 8. Abb. in cap. querelam numero quarto, & ibidem Anan. num. 6. & Felyn. ſub num. 3. ver. in Gloſ. & in ver. nõ potuit. de Simonia. latè Petr. de Mor. in tractat. de contract. in tit. de empt. & vendit. ſub num. 41. Paul. de Cittadin. de iurepatron. quæſt. 1. nu. 11. Sanchez in Præcept. decalog. lib. 2. cap. 19. num. 13. quem ſequitur Auguſt. Barboſ. in tract. remiſſion. ſuuct. diſtinct. 60. numero 7.

9 Ratio aſſignatur, quia quando fit venditio, vel ceſſio vniuerſalis reſpectu rei, quæ ſub ſe vniuerſitatem continet, talis vniuerſalitas non reſoluitur in ſingulari-
10 tates, l. prima, C. de euict. nec ideò mirum videri debet, ſi cum ea tranſeat iuſpatronatus, ex quo de per ſe non dicatur vendi, ſed potius in neceſſariam quandam cõ-
11 ſequentiam rei venditæ cui adhære, cum plura in neceſſariam conſequentiam fieri permittantur, quę principaliter prohibentur.

12 Fallit omnium iurium, quæ quis habet in aliqua villa, vel caſtro non ſuo. Lamberteng. de iurepatron. artic. 13.

Secundus caſus eſt, quando venditio, ſeu ceſſio bonorum, iurium, & actionum facta fuit, & hic caſus ſubdiſtinguitur.

13 Primò, ſi in dictis bonis comprehendatur hæreditas, caſtrum, feudum, aut tale aliquid vniuerſale, cui ſit annexum iuſpatronatus, & tunc idem dicendum eſt, quod dictum eſt ſupra in primo caſu, ad notata per Dec. in cap. ſedes nu. 3. de reſcriptis.

14 Secundò, ſi non comprehenditur, & tunc mediante venditione, ſeu ceſſione etiam bonorum omnium, iurium, & actionum verbis vniuerſalibus, ſeu generalibus facta iuſpatronatus nequaquam transfertur, vt declarat Innocent. in dicto cap. ex literis numero ſecundo de iurepatronat. quem ſequitur Hoſtienſ. ibidem ſub numero quinto verſic. ſed quid, ſi quis obligat, ſeu vendit. Ioan. Andr. numero 3. Henric. Boich. num. 3. AnchAran, num. 10. Cardin. numero quarto quæſt. 11. Ioan. de Anan. num. 10. Bero. num. 55. Federic. de ſen. conſil. 225. numero ſecundo. de communi Dec. in dicto cap. ſedes numero ſeptimo in fine, & num. ſequent. Bald. in l. fin. num. 48. C. de edicto Diu. Adrian. toll. Crauett. conſil. 139. numero quinto. Crot. conſil. 159. num. 7. libro ſecundo, Couarr. variar. reſolut. libro ſecundo cap. 13. numero quarto. Lambertengh. de iurepatronat. libro primo parte ſecunda quæſtione quinta principali, artic. 4. Ra-
15 tioque eſt, quia quando fit ceſſio, vel vniuerſalis alienatio reſpectu verborum ſolum, tunc talis vniuerſitas ſoluitur in ſingularitates, & non plus importat generalis illa expreſſio, quam ſpecierum enumeratio; idcircò ſicut iuſpatronatus de per ſe vendi non poteſt, vt ſupra dixi; ita etiam diſtrahi nequit ſub illa verborum vniuerſitate, ita Bald. conſil. 1. numero quinto lib. 3. poſt Innocent. & alios, quos adducit: nam alias legi fieret fraus; cum is, qui nihil aliud haberet in bonis, quam iuſpatronatus, aut parũ plus, ſub prætextu venditionis vniuerſalis omnium bonorum, ſeu iurium, quomodocunque competentium, vẽdere poſſet iuſpatronatum;
16 non enim bonorum appellatio hoc caſu importare poteſt vniuerſitatem, ſicut in diſpoſitione teſtamentaria, vt inquit Lambertengh. reſpondendo ad l. bonorum, ff. de verbor. ſignificat. in dicto tractatu de iurepatron. libro primo parte ſecunda quæſt. 10. principali, artic. 3. 4. 5. & 15. quidquid in contrarium aſſeruerint. Abb. in dicto cap. ex literis, num. 11. Roch. de Curt. de iurepatron. in ver. ipſe, vel is, quæſt. 23. num. 42. Rebuff. in l. bonorum la ſeconda, ff. de verbor. ſignificat. ac Dec. ſibi contrarius conſil. 127. Cum ſententia contra ipſos receptior ſit, & melioribus rationibus ſuffulta, quam ſępè fuit ſequuta Rota, & in ſpecie deciſ. 152. part. 3.
17 diuerſ. vbi dicitur, quod in ceſſione omnium iurium non fuit comprehenſum iuſpatronatus ratione præmiſſa, quoniam ceſſio generalis erat verbalis, quæ reſoluebatur in ſuas ſpecies, & non vniuerſalis ratione rei, prout requiritur; & iterum eadem Rota coram Litta in Lucana iuriſpatronatus 6. Nouembris 1598. vbi in ſolutum data erant omnia & ſingula bona, cum omni iure, priuilegio, facultate, & prærogatiua, qualitercunque & quomodocunque ſpectante, & pertinente, & ijs non obſtantibus fuit reſolutum iuſpatronatum tranſlatum non cenſeri.

18 Porrò in caſibus, in quibus titulo venditionis transfertur iuſpatronatus in aliam perſonam etiam laycã, eo euicto emptor agere poteſt de euictione pro tota vniuerſitate, ſeu hæreditate, non autem ſpecialiter pro iurepatronatus. Lambertengh de iurepatron. artic. 23. & vlt. quem ſequitur nouiſſimè Ioan. Petr. Monet. de commuta. vltim. volunt. titul. de mutat. Stat. Eccleſ. c. 11. nu. 221. & aliqua habentur penès Caballin. de euict. §. 4. nu. 47. & 48.

19 Aduertendum tamen eſt, quod etſi in venditione omnium bonorum iuſpatronatus comprehendatur, non propterea pretium includitur de quo venditor teſtari poterit. Bart. in l. ſtipulatio hoc modo concepta, numero 6 & ibidem Crot. num. 68. ff. de verbor. obligat. Bart. in l. final. num. 15. & ibidem Bal. nu. 21. C. de pact. Dec. conſ. 30. nu. 2. & 3. & conſ. 251. num. 3. verſ. prædictis non obſtantibus.

20 An autem ſub obligatione ac pignoratione cadat iuſpatronatus, ita vt trãſeat in creditorem, tradit Lambertengh. in dicto tractatu de iurepatronat. parte ſecunda quæſtione quinta artic. 7. cum ſequent. & quæſt. 9. ar-
21 ticulo primo, & ſecundo, & an in ſequeſtrem, aut de-
22 poſitarium artic. 3. cum ſequent. & an tranſeat in maritum cum dote ab vxore patrona, ſaltem cum diœce-
23 ſani conſenſu, Idẽ quæſt. 10. art. 1. & 2. Item, an cum vſufructu omnium bonorum etiam ſine tali conſenſu, dicta quæſt. 10. artic. 3. Taliſque conſenſus debet eſſe epiſcopi illius loci, in cuius diœceſi ſita eſt Eccle-

ſia

Digitized by Google

ſia patronata, vt per eundem *Lambertengh. in dicto*
tractat.lib.1.par.1. quaſt.2.artic.8. & part.2. quaſt.1.
art.14 quem pariter ſequitur *Monet. dicto cap. 11. ſub*
numero 226.
25 Si quis vero vendiderit fundum, in quo Eccleſia ſit
contracta; & in ea habet iuſpatronatum, eſt dubitatio,
an iuſpatronatus cum ea tranſeat, quam differit, ac re-
ſoluit *Didac. Couar. var. reſolut. lib.1.cap.13.num.3. &*
ſequentibus.
26 Verum cauſa, quare iuſpatronatus ſingulariter ven-
di non poteſt, illa eſt, quia ſi contractus de eo ſingula-
riter fiat, eſt ſymonia, vel ſpecies ſymoniæ, vt dicunt
Canoniſtæ, præſertim Anton. de Butri. in dicto ca. ex lite-
ris num.7. de iurepatron. quod vitium ceſſat, ſi contra-
ctus ſit vniuerſalis quoad ſonum verborum, & quoad
rem, & ideo ceſſante vitio ſymoniæ iuſpatronatus
transfertur in emptorem, neque eſt neceſſe, quod ac-
quiſitio vniuerſaliter fiat, vt addit ibidem Butr.
Et quamuis iuſpatronatus in hæreditate ſit com-
prehenſum non tamen nominatim exprimitur, nec
ſingulariter intelligitur eſſe venditum, *l. 1. C. de euict.*
nec ideò mirum, ſi facilius eſt admittendum.

ARGVMENTVM.

Euictio, an locum habeat in Eccleſia, pio loco, ac beneficijs, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Euictio locum non habet in Eccleſia, & pio loco, ni-*
ſi probetur pretium conuerſum eſſe in vtilitatem
Eccleſiæ.
2 *Eccleſia numquam reſtituit pretium ex contractu ha-*
bitum, niſi probetur conuerſum in illius vtilita-
tem.
3 *Emptor rei Eccleſiæ deponens vel mutuans debet eſſe*
ſollicitus, vt pretium conuertatur in eius vtilitatem,
alias non eſt ſecurus.
Et ſic emptor curare debet, quod pecunia perueniat ad
creditores, & legatarios, nu.4.
Sed quod immò ſufficiat, ſi emptor ea lege contrahat, &
pretium ſoluat, vt in alterius rei emptionem ſubro-
gatur, abſque eo quod teneatur curare, vt in illius
emptionem conuertatur, ex veriſſima ſententia, nu-
mero 5.
6 *Beneficio euicto, beneficiatus non agit de euictio-*
ne.
Fallit, quando teneretur eidem conferre, vt in vim man-
dati Apoſtolici, & nominationum, nu.7.
Declaratur, niſi epiſcopus ignoraſſet, vt quia intimatio
eidem facta non eſſet; ſed prædeceſſori, vel eius Vi-
cario in Epiſcopi abſentia, quia tunc Epiſcopus non te-
netur ei prouidere cui contulerat beneficio euicto, nu-
mero 8.
Ex quo fraus ceſſaret, quando eſſet ignorans, cum igno-
rantia non puniatur, ſed ſcientia, nu.9.
Subdeclaratur non procedere, quando ignorantia eſſet
craſſa, & affectata, nu.10.

QVÆST. CXXVIII.

INter Doctores quoque hæſitatur,
quid dicendum in Eccleſia, vel pio
loco, ac beneficijs, an ſcilicet in ijs
locum habeat euictio.
1 Et quod attinet ad Eccleſiam, vel
pium locum reſoluitur euictionem
locum nõ habere, niſi probetur pre-
tium conuerſum fuiſſe in vtilitatem Eccleſiæ. *Alexan.*
conſil.4. viſo proceſſu, ſub num.4. verſ. confirmo prædicta
2 *lib.3. & in fine, & nu.8.* vbi, quod Eccleſia numquam
reſtituit pretium ex contractu habitum niſi probetur
conuerſum in eius vtilitatem.
3 Quare *Innocent. in cap.1. extra depoſit* ait, quod ille,
qui contrahit cum Eccleſia in mutuo, vel depoſito, vel
in emptione rei quæ venditur, ad ſoluendum aliquod
debitum Eccleſiæ debet eſſe ſollicitus, vt in eius vtilita-
tem pretium conuertatur, quoniam alias non erit ſe-
curus, quem ibidem ſequitur *Abb. num. 9. & Anton.*
de Butrio. latè idem Abb. in cap. quod quibuſdam nume-
ro, quinto, & ſequentibus de fideiuſs. Bal. in authent. hoc
ius porrectum nu.7. C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in l. fin. §.
& ſi præfatam, num.6. C. de iure deliber. qui dicit pro-
4 curet ergo emptor, ſi vult eſſe ſecurus pecuniam per-
uenire ad creditores, vel legatarios. *Eſt tex. in l. non pu-*
to, §. non poſſim, ff. de reb. eorum.
5 Contrarium, quod ſcilicet verius ſit, emptori ſuffi-
cere, ſi ea lege contrahat, & pretium ſoluat, vt in alte-
rius rei emptionem ſubrogetur, nec ad illum ſpectet,
vtrum in aliam emptionem conuertatur, vel non, *pro-*
bat text. in l. fin. ff. de exercit. act. ibi, etenim non opor-
tet creditorem ad hoc aſtringi, vt ipſe reficiendæ nauis
curam ſuſcipiat, & negocium domini gerat, quod certè
futurum ſit, ſi neceſſe habeat probare pecuniam in re-
fectionem erogatam eſſe, eſt ſimilis textus *in l.1. §. non*
autem, ff. eod. ibi, ſi hac lege accepit, quaſi in nauem im-
penſurus mox mutauit voluntatem teneri exercito-
rem. *Bart. in l. in alio num.24 ff. de aliment. & cibar. le-*
gat. de veriſſima ſententia teſtatur *Laurent. de Rodulph.*
in cap.1. ſine exceptione 12. quaſt.2. de communi *Dec.*
conſil.36. num.8. quos refert, ac ſequitur *Ludouic. Mo-*
lin. de primogenit. Hiſp. lib.4. cap.4. num.22. Rota coram
Sanctiſs. deciſ.511. num.9. repetita deciſ.38. par.1. in re-
centior. Cardin. Seraphin. deciſ.366. num.2. Surd. latè de-
ciſ.356. nu.9.
Quod præſertim procedit in perſonis priuatis non
priuilegiatis. *Bartol. in l. fin. ff. de exercitor. Angel. con-*
ſil.245. num.2. in fine. Cardin. Mant. de tacit. & ambig.
conuent. lib.8. tit.13. nu.2. Rota in Romana cenſus, inter
recentior. deciſ.681. par.1. vbi, quod eo magis procedit,
quando non ſumus in Eccleſia, neque in perſona priui-
legiata.
6 Quo verò ad beneficia dicitur, quod remoto, & eui-
cto beneficio beneficiatus non agit de euictione con-
tra collatorem, *ſecundum Innocent. in cap. quia diuerſi-*
tatem de conceſſ. præben. colum.3. ad inſtar donatoris,
l. Ariſto. de donat. l. ad res donatas, ff. de ædil. edict.
7 Fallit, quando teneretur eidem conferre, vt in vim
mandati Apoſtolici, & nominationum *per text. in cap.*
inter cetera in fine de præben. Aufrer. deciſ. Tholoſ.71. ſi
Titius. Iaſ. in l. ſi domus, §. de euictione nu.7. & 9. ff. de

legat. 1. in ſpecie *ſic Rebuff. in tract. de dilat. art. 2. Glo. 1. numero* 34.

Declaratur, niſi epiſcopus ignoraſſet, vt quia intimatio eidem facta non eſſet, ſed prædeceſſori, vel eius Vicario in epiſcopi abſentia, quoniam tunc epiſcopus non teneretur illi prouidere, cui contulerat, beneficio euicto. *Abb. & Imol. in dicto cap. inter cetera. Gl. not. in §. ſtatuit. in ver. inane. de collat. in Pragma.* quia fraus
9 ceſſaret, quando eſſet ignorans: nõ enim punitur ignorantia, ſed ſcientia, *l. quicumque, C. de ſeruit. fugit. l.* 3. *C. de inceſt. nupt. l. generali, C. de Tabular. lib.* 10. *Rebuff. poſt Barbat. & Dec.* ab eo citatos, *in tractat. de nominat. quæſt.* 19. *nu.* 3.

10 Subdeclaratur ab eodem Rebuff. vbi proximè ſupra num. 4 quando ignorantia eſſet craſſa, quia tunc paria ſunt ſcire; vel ſcire debere, *l. quod te. ff. ſi cert. petat.* quoniam ſemper collatores allegarent ignorantiam; & ideò epiſcopus caueat ab ignorantia affectata, *cap. 2. de tempor. ordinan. in 6. Rebuff. in dicto tractat. nominat. quæſt.* 19. *num.* 4. & quoad alienationem bonorum Eccleſiæ videas latius quæſt. 30.

ARGVMENTVM.

Euictionis actio, an, & quando datur in ſpiritualibus.

SVMMARIVM.

1 *Spiritualia licitè vendi non poſſunt.*

Et in his nuda etiam conuentio cõtinet ſymoniacam prauitatem, nu. 2.

3 *Emens contra legis interdictum de euictione non agit, nec quidem ad pretium, etſi ſtipulatione ſibi prouiderit.*

4 *Venditio non eſt earum rerum, quarum non eſt commercium.*

5 *Homo liber vendi non poteſt.*

Intellige, ſi quis ſciens hominem liberum emerit; ſecus, ſi ignorans, nu. 13.

6 *Res ſacræ. & religioſæ vendi non poßunt, quia in nullius bonis ſunt, cum ſint diuini iuris.*

Intellige, vt procedat, niſi quis ignorans eſſe ſacras, vel religioſas, pro prophanis emerit, nu. 14.

7 *Aedes ſacræ Deo dicatæ diſtrahi nequeunt.*

Neque ſacrorum martyrum reliquiæ, nu. 8.

Intellige, vt locum non habeat, vbi quis à prophanis hominibus emerit, vt in eccleſijs recondantur, nu. 15.

9 *Euictio non datur rei ſpiritualis, cum illius venditio ſit per legem interdicta.*

Nec datur actio ex empto, nec pro recuperatione pretij, numero 10.

Declaratur procedere in eo, qui ſcienter emit rem ſpiritualem à ſcienter vendente, ob parem culpam ac dolum, ſecus; ſi ignorans loca ſacra, & religioſa pro prophanis emerit, nu. 11.

Quinimò data etiam ſcientia, ſecuta euictione datur actio ad repetendum pretium iam exburſatum per emptorem, nu. 12.

QVÆST. CXXIX.

SEquitur, vt videamus, an euictionis actio locum habeat in venditione rei ſpiritualis.

Pro cuius quæſtionis explicatione, in primis vidẽdum eſt, an ſpiritualia licitè vendi poſſint.

1 Et non poſſe cõcludendum videtur, quoniam ſpiritualia abhorrent omne genus conuentionis, *cap. quam pio. 1. quæſt. 2. & cap. præterea. de*
2 *tranſact.* vnde in his nuda etiam conuentio cõtinet ſymoniacam prauitatem *cap. Saluator. 1. quæſt. 3. & cap. vlt. de rer. permutat. Abb. in c. quæſitum nu. 1. & 3. eod. tit. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 25.*
3 *tit. 7. nu. 3. & 4.* & emens contra legis interdictum de euictione non agit, nec quidem ad pretium, etiam ſtipulatione ſibi prouiderit, *vt inquit Glo. in cap. 1. de prohib. feudi alienat. per Federic.* quam ibidem ſequuntur feudiſtæ. *Aret. in §. ſi. inſtit. de empt. & vend. Rube. conſ. 152. num. 2. & 3.* latius *Tiraq. de retractat. lignag. §. 12.*
4 *Glo. 1. num. 12.* Regulaque eſt probata, quod earum rerum, quarum non eſt cõmercium, non eſt venditio de iure, quamuis plerunque de facto fiat, *l. ſi emptio. §. omnium, ff. de contrah. emptio. Bar. in l. continuus, §. cum quis nu. 3. ff. de verb. oblig.*

5 Hinc videmus, quod liber homo vendi non poteſt, quia niſi ſeruus fiat, in commercio non eſt, *l. & liberi hominis, & l. ſed Celſus, ff de contrah. emptio.*

6 Et propius accedendo ad quæſtionem noſtram, habemus, quod res ſacræ, & religioſæ vendi non poſſunt, quia ſunt diuini iuris, & ideo in nullius bonis eſſe cenſentur, *l. 1. in prin. & l. in tantum, § ſacræ de rer. diuiſ.* ſic
7 dicimus de ædibus ſacris, quæ per ſummos Pontifices Deo ſunt dicatæ, quod nequaquam diſtrahantur, *§. & quoniam in auth. de alien. & emphyt. §. fin. inſtit. de empt.*
8 *& vendit.* Prout nec Sanctorum Martyrum reliquiæ ſimiliter vendi, ſeu mercari poſſunt, *ca. 2. de reliq. & venerat. ſanct. & l. 3. C. de ſacroſ. eccleſijs.*

9 His, vt ſupra ſe habentibus, dicimus non etiam ſi vẽditio de prædictis fiat, euictionis actionem dari cũ agitur de venditione rei ſpiritualis per legem interdicta,
10 *d. §. ſi. inſtit. de empt. & vend.* cum cęteris præallegatis. Pro qua actori nõ datur actio ex empto, nec etiam pro recuperatione pretij, *l. ſi fundum, C. de euict. Glo. in l. Iubemus, la 2. § ſanè, & ibi Iacob. Butrig. Bald. & Salycet. C. de ſacroſ. eccleſ. & Glo. in l. vlt. C. de com. re. alien & in l. quemadmodum in ver. & emptor. & ibi Ioan. de Plat. col. 3. verſ. ex qua not. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. latè Tiraq. in d. tract. de retract. §. 12. Glo. 1. nu. 11. & 12.*

11 Cęterum prædicta vera cenſentur in eo, qui ſcienter emit rem ſpiritualem à ſcienter vendente, propter partem culpã, ac dolum, ſecus ſi ignorans loca ſacra, & religioſa pro prophanis emerit, tunc enim quamuis emptio nulla ſit, tamen ex empto actionem habet aduerſus venditorem, quod ei habere non liceat, vt quod ſua intereſt, conſequatur, *d. l. ſed Celſus, & l. qui officij, §. qui neſciens, ff. de contrah. empt. Card. Mant. de tacit. & amb. conuent. lib. 4. tit. 5. nu. 10. Rota deciſ. 684. ſub n. 1. par. 1.*
12 *in recent.* quæ ſubiungit, quod etiam data ſciẽtia nihil obſtat, quin ſecuta euictione detur actio ad repetendũ pretium iam exburſatum per emptorem. *Aretin. in l. ſi*

ali-

aliquam rem num. 5. ff. de acquir. hæred. & habetur *per Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17.* in principio.

Non obſtant contraria

13 Nam ad id, quod dicitur de libero homine qui diſtrahi nequit, niſi ſeruus fiat.

Reſpondetur id intelligi, ſi quis ſciens hominem liberum pro ſeruo comparauit, emptio intelligitur, cum difficilè cognoſci poſſit liber à ſeruo, *dict. l. & liberi hominis*, quo in caſu emptor ex empto actionem habet aduerſus venditorem, quod ei habere non liceat, vt quod ſua intereſt deceptum non eſſe conſequatur, *l. qui officij, §. 1. & l. ſed Celſus, ff. de contrah. empt. Aret. in d. §. fin. nu. 1. inſtit. de empt. & vendit.*

Nec mouet quod opponitur, res ſcilicet ſacras, & religioſas vendi non poſſe, prout & reliquias Sanctorum.

14 Quia dicitur declarari, vt locum habeat, niſi quis ignorans loca ſacra, & religioſa, pro prophanis emerit, quoniam etſi emptio nulla eſt, tamen ex empto actionem habet contra venditorem, quod ei habere non liceat, vt quod ſua intereſt conſequatur, *dicta l. qui officij, §. 1. & dicta l. ſed Celſus & d. §. fin. inſtit. de emptio.*

15 *& vendit.* vbi Aret. & quod dicitur de reliquijs Sanctorum, declaratur, vt locum non habeat, vbi quis à prophanis hominibus emerit, vt in Eccleſijs recondãtur. *Aretin. & Alciat. in l. 3. C. de Sacroſ. Eccleſ. Cardin. Mantic. in dicto tractat. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 5. nu. 7. & infra.*

ARGVMENTVM.

In alienatione rerum Eccleſiæ, quæ requirantur.

Et an, & quando nulliter emantur, non ſeruatis ſolemnitatibus.

Emptor, ſiue bonę ſiue etiam malę fidei bonorum Eccleſiæ, quando & contra quos agat de euictione.

Eccleſia quando teneatur reſtituere pretium rei venditæ euictæ.

SVMMARIVM.

1 *In alienatione rei Eccleſiæ duo copulatiuè requiruntur, ſolemnitas ſcilicet, & cauſa.*

2 *Alienatio rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus eſt nulla Eccleſia volente, ſecus, ſi Eccleſia velit ſtare alienationi.*

Neque iſte defectus ſolemnitatis poteſt ab alio, quam ab Eccleſia allegari, nu. 3.

Primò limitatur in caſu vbi actio eſt popularis, nu. 4.

Secundò limitatur ante actum conſummatũ, quia tunc poteſt opponi defectus ſolemnitatis, etiam inuita Eccleſia, nu. 5.

Tertiò limitatur, quando Eccleſia vellet pro parte valere alienationem, & pro parte dicere nullam, quia non poteſt, nu. 6.

7 *Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ facta auctoritate Papæ.*

Dummodò auctoritas Papæ legitimè ſit interpoſita, numero 8.

Non tamen ſupplet defectum cauſæ, nu. 9.

Prout non requiritur alia ſolemnitas in alienatione facta coram Papa, quia eius præſentia ſupplet omnes defectus, nu. 10.

Idem procedit, ſi cum ipſo Papa contrahatur, nu. 11.

Ampliatur etiamſi contractus fuerit factus cum Papa, qui vt priuata perſona contraheret, nu. 12.

13 *Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ nondum incorporatæ, ſed in ipſa acquiſitione factæ.*

Nec ad effectum alienationis habetur in conſideratione momentanea acquiſitio, nu. 14.

Declaratur procedere, quando ex actu, qui fit ad renunciandum reſultat requiſitio, ſecus ſi fierent duo actus ſeparatim, licet incontinenti, quia tunc non poteſt fieri ſine ſolemnitatibus, nu. 15.

Non etiam in ceſſione hæreditatis delatæ Eccleſiæ neceſſariæ ſunt ſolemnitates in alienatione rei Eccleſiaſticæ acquiſitæ, nu. 16.

Limitatur, ſi ante ceſſionem hæreditas fuiſſet adita, numero 17.

18 *Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ in quærendis ante acceptationem tacitam, vel expreſſam.*

19 *Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ ſolitæ alienari.*

Dummodò ſolitum non alteretur, nu. 20.

21 *Rem ſolitam eſſe alienari non ſtatur aſſertioni partis, ſed probari debet.*

22 *Res Eccleſiæ vt ſolita ſit alienari requiritur, quod præcedat vna locatio ſolemnis, vel duæ cum ſpatio decem annorum.*

Non tamen requiritur neceſſariò, quod ſint conformes, numero 23.

Et ſufficit, quod vna ſit valida, nu. 24.

Ad effectum tamen quod ſit valida, non præſumitur ſolemnitas ſpatio triginta annorum, nu. 25.

26 *Res Eccleſiæ ſolita locari, tunc demum ſine ſolemnitatibus poteſt locari, ſi adſit eadem cauſa conceſſionis.*

27 *Alienatio rei Eccleſiæ ex curſu triginta annorum, & obſeruantia, præſumitur ſolemniter facta, nec minus ſufficit.*

Sed quod data obſeruantia ſufficiant decem anni, & ea non data 30. nu. 28.

Et ad præſumendum ſolemnia, non deducitur tempus vitæ relati in alienatione, licet ſecus ſit ad effectum præſumptionis, nu. 29.

30 *Alienatio rei Eccleſiæ vt ſubſiſtat, intentio Papæ eſt, vt cedat in vtilitatem Eccleſiæ.*

Et in gratia, quando reſpicit vtilitatem, attenditur ſubreptio, licet non quando reſpicit aliud, nu. 31.

32 *Clauſula in confirmatione alienationis dummodo de pretio facta ſit, intelligitur de pretio communi.*

33 *Alienatio rei Eccleſiæ, quæ ab initio fuit vtilis, non redditur nulla ex eo quod non probetur pretium verſum eſſe in vtilitatem Eccleſiæ; nec emptor tenetur probare verſionem.*

Præſertim, ſi pretium fuit actualiter depoſitatum, numero 34.

Primò limitatur procedere in alienatione facta ex cauſa vtilitatis, ſecus in alienatione facta ex cauſa neceſſita-

ceſſitatis, quia tunc emptor tenetur probare pretium verſum in cauſam expreſſam, nu. 35.

Secundò limitatar in depoſito, nu. 36.

Tertiò limitatar in mutao, au. 37.

Quartò limitatur ia venditioae facta ob ſoluenda debita Eccleſiæ, nu. 38.

Sublimitatur, ſi aliter ſit conuentum, au. 39.

Quintò limitatur, quando contractus initur cum particulari de Eccleſia à non habente admiaiſtrationem, vel mandatum, nu. 40.

41 *Pretij verſio in vtilitatem Eccleſiæ probatur coniecturis.*

Non tamen Sola confeſſio Prælati probat verſioaem in cauſam expreſſam, non concurrentibus adminiculis. aumero 42.

43 *Alienationis contractus rei Eccleſiæ licet ſit validus, ſi tamen Eccleſia enormiter ſit læſa, ſuccurritur ei per reſtitutionem in integrum.*

Et facta pro maiori pretio quam res valeat, quæ lædat emptorem, licet fauore Eccleſiæ valeat, poteſt tamen Prælatas agnoſcere bonam fidem, numero 44.

45 *Emens boaa fide rem Eccleſiæ, non reſeruatis ſolemaitatibus, agit aduerſus alienantem de euictione, qui tenetur de proprijs bonis, re euicta ab Eccleſia.*

Primo ampliatur, vt procedat etiam contra alienantis hæredem, nu. 46.

Non ſolum ad pretium, ſed ad intereſſe, ac damna, numero 47.

Secundò ampliatar, vt emptor, & poſſeſſor bonæ fidei rerum Eccleſia petere etiam poſſit ceſſionem actionis, aumero 48.

Eccleſia tamen tenetur in ſubſidiam, qaatenas effecta eſt locupletior, nu. 49.

Idemqae procedit, ſi alienatio facta fuit per Monachum, vel Oeconomum, nu. 50.

Intellige verum, quando contrahens verè fuit in bona fide, nu. 51.

52 *Eccleſia, quæ recepit pretiam rei alienatæ, & in eius vtilitatem conuertit, reſtituit pretium, ſi vult recuperare rem eo caſu, quaado adminiſtrator non eſt ſoluendo.*

53 *Emptor rei Eccleſiæ non ſeruatis ſolemnitatibas, qui fuit in mala fide, aoa agit de euictione.*

Neque ad pretium contra Pralatum, nu. 54.

Etiamſi venditor ſciens rei qualitatem promiſerit, & voluerit teneri de euictione, nu. 55.

Primò fallit, ſi emens fuerit minor, qui præſumitur potius igaoraſſe, nu. 56.

Etiam ſtante iaramento, nu. 57.

Secundò fallit, quia nihilominus emptor agere poteſt contra fideiuſſorem de euictione, etiamſi emerit à Rectore Eccleſiæ, au. 58.

Tertiò fallit, vbi emptor in contractu ſibi proſpexit de euictione, quoniam agit contra alienantem, numero 59.

Eccleſia tamea tenetur ex benigaitate pretium reſtituere, nu. 60.

Et ex neceſſitate, quando emptor fuit bonæ fidei, nu. 61. & 64.

Sed quod immò teneatur reſtitaere pretiam, quando erat perſona, cui non licet ignorare iura, nu. 62.

Et ſi ſit caſus, in quo pecunia redditur, reddi debet cum emolamento, & intereſſe ob laborem impenſum, numero 63.

QVÆST. CXXX.

QVæritur, an ſi occaſione alienationis rerum Eccleſiæ euictio ſequatur, detur euictionis actio, & aduerſus quos & ad quæ.

Pro cuius quæſtionis explicatione prius videnda ſunt quædam dictæ alienationis validitatem, ſeu inualiditatem reſpicientia.

1 Duo igitur in alienatione rei Eccleſiæ copulatiuè requiruntur, ſolemnitas ſcilicet, & cauſa; nec vnum ſine alio ſufficit. *Doct. ia cap. ſine exceptione, 12. quæſt. 2. vbi Laurent. de Rodulphis au. 7. Dec. ia autheat. qui rem num. 21. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & conſil. 142. num. 4. in priacip. Bertrand. conſil. 256. in princip. libro ſecundo. Socin. ſen. conſil. 15. num. 1. lib. 1. Coaar. var. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 2. Rota in Placentina bonorum coram Card. Seraphino 7. Aprilis 1581. vt in deciſ. diuerſ. 178. nu. 1. par. 2.* & in impreſſ. ſub eius nomine *deciſ. 508. num. 1. & in Romana præſente deaolucioais 28. Maij 1582. coram R. P. D. Rubeo, & in Piſana bonorum 3. Decembris 1584. coram boa. mem. R. P. D. Cantuccio, & in Sabinen. ſiluæ 19. Decembris coram Cardin. Seraphino, & ia Senen. prædij 8. Octobris 1584. coram Card. Pamphilio, in Romana validitatis cenſus 24. Maij 1591. coram eodem, & in Mediolan. receſſionis permutationis 10. Iaauarij 1597. coram eodem in Mediolanen. bonorum 7. Februarij coram eodem. Myſinger. conſil. 30. aumero quinto, & ſequent.*

2 Quare alienatio rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus eſt nulla licet Eccleſia volente, ſecus ſi Eccleſia velit ſtare alienationi, nec altera pars poſſit eam impugnare. *Innocent. Hoſtien. Ioan. Andr. Butr. & alij in cap. 1. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu. Iaſ. ial. cum hi §. eam numero ſecundo verſic. limita. ff. de tranſactio. Pinell. in l. 1. part. 3. aum. 32. C. de bon. matern. Put. deciſ. 210. lib. 1. & deciſ. 365. num. 5. lib. 2. Tiraquell. de legib. connubial. Gloſ. 8. num. 92. & ia tract. le mort ſaiſit le vif par. 2. declarat. 1. aum. 7. Dec. in cap. qua in eccleſiarum num. 9. de conſtitut. Gabr. de rer. alieaat. concl. 1. num. 2. Ruyn. conſil. 45. num. 6. lib. 2. Rota in Peruſina reſciſſionis coatractus 24. Februarij, & 18. Martij 1588. coram Cardinali Blanchetto, & in Romana domus 4. Decembris 1592. coram Cardinali Maatica, & ia Romana cenſus 10. Maij 1596. coram Cardinali Millino, & in Vliſbonen. nullitatis locationis 1. Iulij 1595. coram Cardinali Pamphilio.*

3 Prout nec iſte defectus ſolemnitatis valeat ab aliquo, quam ab Eccleſia allegari. *Abb. in ca. diuerſis fallacijs aa. 5. de cleric. coniug. Ruyn. conſil. 35. au. 31. lib. 1. Crot. conſ. 159. num. 7. Creſcent. deciſ. 1. de locat. Rota in Romana domus 4. Decembris 1592. coram Card. Mantic. deciſ. 201. nu. 1.*

4 Primò limitatur in caſu, vbi actio eſt popularis. *Rota in Oxomen. translationis 26. Nouembris 1592. coram Cardinali Mantica.*

Secun-

5 Secundò limitatur ante actum conſummatū, quia tunc opponi poteſt defectus ſolemnitatis, etiam inuita eccleſia Tiraq. de legib. connubial. Gloſ. 8. num. 88. cum alijs per Pinell. in l. 1. par. 3. num. 32. verſic. Hæc tamen, C. de bon. matern.

6 Tertiò limitatur, quando eccleſia vellet pro parte valere alienationem, & pro parte dicere nullam: quia non poteſt, ad latè congeſta per Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 16. ſub num. 5. Rota in Placentina decimarum 2. Iunij 1586. coram R. P. D. Babalo.

7 Excipitur ab his alienatio rerum eccleſiæ facta auctoritate Papæ, in qua non requiritur alia ſolemnitas, cum ſuppleatur auctoritate Papæ. Abb. in ca. 1. de confirmat. vtili, vel inutili & conſ. 131. nu. 2. Bal. per illum textum in l. 2. C. quand. decreto opus non eſt. Corne. conſil. 348. num. 18. lib. 1. Pariſ. conſil. 24. nu. 4. lib. 4. Rolan. conſ. 15. num. 4. & conſ. 96. nu. 26. & ſeq. lib. 1. Dec. conſ. 341. num. 12. Rebuff. de alienat. rer. Eccleſ. num. 15. verſic. fallit, & num. 95. Capyc. deciſ. 161. num. 1. propè fin. verſic. Regula enim iuris, & nu. 4. Rota in Segobien. Spolij coram R. P. D. Finetto 1568. vt in deciſ. diuerſ. quotidian. 420. p. 2. & in Romana Caſalis Turricellæ 11. Martij 1578. coram R. P. D. Cantuccio, vt in deciſ. diuerſ. 65. num. 1. par. 2. & in Placentina bonorum 7. April. 1581. coram Cardinali Seraphino, vt in deciſ. diuerſ. 178. num. 2. par. 2. & in deciſ. 508. nu. 1. ſuperius relata, & in Mediolanen. reſciſſionis permutationis 10. Ianuarij 1597. coram Cardinali Pamphilio.

8 Dummodò auctoritas Papæ legitimè ſit interpoſita, ſecus, ſi ſit ſubreptitia Dec. conſ. 142. ſub num. 5. verſic. Non obſtat, & verſic. vltimò non obſtat. Becc. conſil. 157. num. 4. & 11. verſic. Nec dici poteſt. Rota in dicta Romana Caſalis Turricellæ 10. Martij 1578. coram Reu. P. D. Cantuccio, vt in deciſ. diuerſ. 65. num. 2. par. 2. non
9 tamen ſupplet defectum cauſæ, Gemin. conſ. 48. num. 9. Dec. conſ. 142. ſub num. 5. verſic. Non obſtat, quod cum auctoritate Papæ cap. ſine exceptione, vbi Laurent. de Rodulph. in tertia quæſt. 12. quæſt. 2. Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 2. Rota in Placentina bonorū 2. Aprilis 1581. coram Cardinali Seraphino, vt in dicta deciſ. 17. num. 3. par. 2. & in dicta deciſ. 508. nu. 3. & in Senen. prædij 8. Octobris 1584. coram Cardinali Pāphilio.

10 Idem procedit in alienatione facta coram Papa, in qua non requiritur alia ſolemnitas, cum eius præſentia ſuppleat omnes defectus Bal. in l. reſcripta, C. de precib. Imper. offer. Imola in cap. 1. num. 7. de lit. conteſta. Alex. in l. omnium in fine, C. de teſtam. Rota in Romana Caſalis 25. Maij 1597. & in eadem 28. Iunij 1593. coram Cardin. Seraphino deciſ. 1042. num. 2.

11 Item, ſi cum ipſo Papa contrahatur. Bald. in l. ſancimus, C. de donat. Alex. in l. omnium num. 8. C. de donat. Alex. in l. omnium num. 8. C. de teſtam. & conſ. 157. nu. 7. lib. 2. Bertran. conſ. 157. lib. 3. par. 1. Natta conſil. 28. nu. 4. lib. 1. Rota in dicta Romana Caſalis 21. Maij 1597. coram Cardin. Seraph. & 28. Iunij 1593. coram eodem, & eſt deciſ. 1042. nu. 1. par. 2.

12 Ampliatur, vt procedat, etiamſi contractus fieret cū Papa, qui, vt perſona priuata contraheret, l. ſi conſul, ff. de adopt. Ioan. Andr. in reg. qui tacet in Mercur. de reg. iur. in ſexto. Abb. in cap. in veteri num. 11. de elect. & in cap. 2. ſub num. 5. de decim. & conſ. 11. num. 2. lib. 2. faciunt tradita per Felin. in cap. ex his ſub num. 10. verſ. ſecunda concluſio de probat. Tiraquel. de legib. connubial. Glo. 7. num. 23. & ſeqq. Capyc. deciſ 23. num. 13. & fuit reſolutum in dicta Romana Caſalis 21. Maij 1598. & 28. Ianij 1593. coram Cardinali Seraphino.

13 Non etiam in alienatione rei Eccleſiæ nondum incorporatæ, ſed in ipſa acquiſitione facta, requiruntur ſolemnitates. Federic. de Sen. conſ. 9. Lap. allegat. 25. vbi addit Felyn. in cap. in præſentia num. 51. de probat. Iaſ. in l. legata num. 29. in fine, & ibi Ripa num. 9. ff. de lega. 1. cum alijs per Rolan. conſ. 15. num. 29. lib. 1. Put. deciſ. 519. lib. 2. Peregrin. deciſ. 13. in cauſa Bononien. de Papazonibus, & deciſ. 210. in cauſa Senen. prædij libro 2. Franc. in cap. 1. ſub num. 26. limit. 10. de reb. Eccleſ. non alienan. Rota in Romana de tribus montibus 29. Octobris 1582. coram Card. Aldobrandino, deinde Clemente Primo, & in deciſ. quotid. 637. lib. 2. & in Romana domus in Burgo 15. Decembris 1580. coram Cardinali Blanchetto, & in deciſ. quotid. 326. lib. 2. eadem Rota videnda in Mediolanen. bonorum 18. Maij 1596. coram bo. me. Reu. P. D. Iuſto, & 7. Februarij 1598. coram Cardinali Pamphilio.

14 Neque ad effectum alienationis habetur in conſideratione momentanea acquiſitio Socin. conſ. 53. num. 17. lib. 4. Natt. conſ. 441. Rol. conſ. 11. nu. 34 lib. 1. Vinc. de Franch. deciſ. 14. num. 25. & ſeq. Phanuc. de lucro dot. Glo 8. nu. 8. Put. deciſ. 119. lib. 2. Peregrin. deciſ. 30. lib. 2. Rota in dicta Romana domus de tribus montibus 29. Octobris 1589. coram Card. Aldobrandino; & in deciſ. quotid. 637. lib. 2. & in Romana domus in Burgo 11. Decembris 1580. coram Cardinali Blanchetto; & in deciſ. quotid. 326. lib. 2. & eſt videndum in Mediolanen. bonorum 18. Martij 1596. coram R. P. D. Iuſto, & 7. Ianuarij 1597. coram D. Cardinali Pamphilio.

15 Declaratur hoc procedere, quando ex actu, qui fit ad renunciandum, reſultat acquiſitio, ſecus ſi fierent duo actus ſeparatim, licèt incontinenti, quia tunc non poteſt fieri ſine ſolemnitatibus Phanuc. de lucro dotium Glo. 8. num. 18. Vinc. de Franch. deciſ. 14. num. 26. Peregrin. deciſ. 30. lib. 2. Rota in Mediolanen. bonorum 7. Februarij 1597. coram Card. Pamphilio.

16 Nec in ceſſione hæreditatis delatæ eccleſiæ neceſſariæ ſunt ſolemnitates in alienatione rei eccleſiæ requiſitæ. Federic. de Sen. conſ. 9. cum alijs per Rolan. conſil. 15. num. 29. libro 1. Peregr. deciſ. 30. lib. 2. & deciſ. 210. eodem libro.

17 Limitatur, ſi ante ceſſionem hæreditas fuiſſet adita, nam tunc neceſſariæ ſunt ſolemnitates in alienatione requiſitæ Peregrin. deciſ. 30. lib. 2. Rota in cauſa Mediolanen. bonorum 7. Februarij, coram Cardinali Pamphilio.

18 Poteſt enim Prælatus præiudicare eccleſiæ in quærendis, ante acceptationem tacitam, vel expreſſam Franch. in cap. 1 ſub num. 27. limit. 51. de reb. Eccleſ. non alienan. in ſexto. Rebuff. de alien. rer. Eccleſ. num. 30. Rota in Mediolanen. legati 22. Iunij 1594. coram Reuer. P. D. Gypſio.

19 Sed & hoc eſt ſciendum, quod in alienatione rei eccleſiæ ſolitæ alienari non requiruntur ſolemnitates Imol. in l. qui Romæ in fine verſ. item videtur, ff de verbor. obligat. Dec. in Authent. qui rem num. 19. in fine, vbi Cagnol. num. 56. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Curt. de feudis, par. 2. quæſt. 1. in princ. Dec. conſ. 329. ſub num. 5. verſic. accedit etiam. Grat. conſil. 142. num. 42. & ſeq. lib. 1. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 4. Iul. Clarus in §. emphyteuſis quæſt. 6. & quæſt. 28. verſic. aut verò, & in

§. feu-

§.ſendum quæſt.13. Cæſar de Graſſ. deciſ.3. num.14. de
reb. Eccleſ.non alienan.& deciſ.4.num.20. eodem titulo.
Rota in Romana domus 27.Nouembris 1587.corã Card.
Blanchetto,& in Imolen.bonorum 21.Maij 1593.coram
20 *Cardinali Pamphilio* dummodò ſolitum non altere-
tur *Curt.iun.de feudis par.2. quæſt. 6. Dec. in Authent.*
qui rem num.22.& ibidem *Cagnol.num.58.C.de Sacro-*
ſanct.Eccleſ.Alex.conſ.9. num.2. lib.3. vbi de commu-
ni,*& conſ.15.num.18.lib.5. Dec.conſ.142.ſub num. 5.*
verſ.ſcias tamen.Rota in dicta Imolen.bonorum 21.Maij
1593.coram Card.Pamphilio.

21 His additur, quod rem ſolitam eſſe alienari, non ſta-
tur aſſertioni partis, ſed probari debet. *Bar.in l. ſi fortè,*
ff.de Caſtren.pecul. qui communiter approbatur, & tra-
dit *Pariſ.conſ.62.num.7.lib.1.Aym.conſ.175. num.2.*
idem Bartol.in Authent.ſi quis in aliquo num.12. & ibi
Dec.num.36.C.de eden. Alexan.conſ.17.lib. 4. Rota in
Auerſana Tenimenti 24.Nouembris 1581.coram Reu.
P.D.Cantuccio,& in deciſ.diuerſ.16.num.4.par.2.

22 Vnde, vt res Eccleſiæ dicatur alienari ſolita, requiri-
tur, quod præcedat vna locatio ſolemnis, vel duę cum
ſpatio decem annorum. *Præpoſit.in cap. 1. num.23. &*
ſeq. qui feud.dare poſſ. Alex.conſ.9.n.6.li.3. vbi addent.
Iaſ.conſ.55.col.pen.verſic.Non obſtat ſecundum, vbi de
communi *lib.2. Ruyn.conſ.35.num.3.lib.1.Curtius iun.*
de feud.par.2.quæſt.2.num.9. Balb. de præſcript. par.1.
quinta partis principalis quæſt.20. Clar.in dicto §.feudũ
quæſt.15.verſic.Nunc pro intelligentia. Dec. in Authen.
qui rem num.20.C.de Sacroſanct. Eccleſ. Rota in Zamo-
ren. Caſtri 14.Decembris 1597. coram Cardinali Sera-
phino, vt in deciſ.eiuſdem 934.& in Auerſana Tenimẽ-
ti 24.Nouembris 1581.coram R.P.D.Cantuccio, & in
deciſ.diuerſor.160.num.5. par.2. & in Senen. prædij 8.
Octobris 1584.coram Cardinali Pamphilio, & in Piſa-
na bonorum 20.Februarij & 3. Decembris 1584. coram
Cantuccio, & in Romana domus 13. Ianuarij 1586. co-
ram Cardinali Blanchetto.

23 Non tamen requiritur neceſſariò, quòd ſint confor-
mes. *Rota in dicta Piſana bonorum 20. Februarij 1585.*
24 *coram R.P.D.Cantuccio,* ſed ſufficit, quod vna ſit vali-
da. *Rota in dicta Piſana bonorum,* vltimo relata.

25 Ad hoc tamen vt dicatur valida non præſumitur
ſolemnitas ſpatio triginta annorum *Rota in dicta Pi-*
ſana bonorum 20.Februarij 1586.coram Reu. P.D.Can-
tuccio, & in Romana domus 15. Ianuarij 1586. coram
D.Cardinali Blanchetto.

26 Tunc autem demum res eccleſiæ locari ſolita ſinę
ſolemnitatibus locari poteſt, ſi adſit eadem cauſa con-
ceſſionis *Abb. in cap. vt ſuper ſub num. 15. verſic.ego*
crederem de reb. Eccleſ.non alien. Curt.iun. de feud. par.
2.quæſt.1.num.10.Rebuff.de alienat. rer. Eccleſ. nu. 33.
Rota in Mediolanen.bonorum 23. Ianuarij 1593. coram
R.P.D.Orano.

27 At ſolemnia in alienatione rei eccleſiæ præſumũtur
ex curſu triginta annorum, & obſeruantia, nec minus
28 ſufficit: quin etiam data obſeruantia, quod ſufficiant
decem anni, ea verò non data triginta, tradit *Felyn. in*
cap.Albericus nu.4.de teſti. & fuit dictum *in cauſa Ser-*
uien. 15.Octobris 1568.coram R.P.D.Robuſterio, & in
deciſ.quotid.47.li.3.incip.allegata ab Ancharano, omiſ-
ſis, quæ ſunt. Ancharan.conſ.136. Alex. in l.qui in alie-
na num.10.ff.de acquir.hæredit.& conſ.17.num.4. li.4.
& conſil.179.num.9.lib.7.Dec.conſil.152. num.4. Cra-
uett. de antiquit. temporum par.3. §. vidimus num.25.
Dec.conſ.564.num.13.Caſſador.deciſ.3. num.7. de pro-
curat.Fab.deciſ.22.lib.1.Put.deciſ.365.num.4.& 7.li-
bro 2.Mohed.deciſ.52.alias 2.de tranſact. Rota in cauſa
Lunen.Sarzanen.20.Iunij 1575.coram R.P.D.Cotta &
in deciſ.quotid.86.lib.2. & in Neapolitana Fundaci pri-
ma Iunij 1579.coram R.P.D.Robuſterio, & in deciſ.di-
uerſor.179.par.2. & in Romana domus de tribus monti-
bus 29.Octobris 1582.coram D.Card.Aldobrandino, &
in deciſ.quotid.637.lib.2.& in Senen. prędij 8. Octobris
1594. coram D.Cardinali Pamphilio, & in Maioricen.
bonorum 26.Nouembris 1584.coram R.P.D.Gypſio, &
in Piſana bonorum 8.Nouembris 1587. coram Reuer.P.
D.Cantuccio, & in Placentina decimarum 31. Ianuarij
1586.coram R.P.D.Bubalo, & in Romana Caſalis 15.
Iunij 1587.& 28.Iunij 1593.& 23.Martij, & 27.Maij
1597.coram Card.Seraphino, & in impreſſ.ſub eius no-
mine deciſ.798.1042.& 1228.& in Romana bonorum
4.Maij 1600.& in Romana inualiditatis cẽſus 24.Maij
1582.coram eodem, & in Romana Caſalis 2.Iunij 1591.
coram R.P.D.Gypſio, & in Mediolanen.bonorũ 28.Mar-
tij 1584.coram Cardin. Arrigonio, & in eadem 5.Maij
1597.coram Cardin. Seraphino, & in dicta deciſ. 1228.
num.1. & in Mediolanen. reſciſſionis permutationis 10.
Ianuarij 1597.coram Cardinali Pamphilio, & in Roma-
na domus 30.Martij 1590.coram Cardinali Mantica, vt
in eius deciſ.101.num.2. & coram Cardinali Seraphino
in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. vt in eius deciſ
1125.num.3.

29 Quamuis in conſiderando temporis curſu ad præ-
ſumendum ſolemnia, non ſit deducendum tempus vi-
tæ relati in alienatione, licet ſecus ſit ad effectum præ-
ſcriptionis, vt fuit reſolutum *in cauſa Lunen. Sarzanen.*
terrarum 10.Iunij 1575.coram R.P.D. Cotta; & in de-
ciſ.quotid.86. lib.2. & in Romana Caſalis 21.Maij, &
28.Iunij 1593.coram Card.Seraphino præallegatis.

30 Præterea in alienatione rei eccleſiæ intentio Papæ
eſt, vt cedat in vtilitatem eccleſiæ, & nihil aliud curat
Socin.conſil.15.num.51.lib.1. Ruyn.conſ.157.num.25.
& 26.lib.1. Dec. conſ.142. Rota in Placentina bonorum
7.Nouembris 1580. coram Cardinali Seraphino, vt in
eius deciſ.480.num.2.& deciſ.508.num.10.& in deciſ.
diuerſ.651.num.1.par.1.& deciſ.178.num.8.par.2. &
in Romana domus 2.Decembris 1588.coram R.P.D.Bu-
balo, & in Anximana bonorum 1.Februarij 1580.coram
Card.Seraph.vt in eius deciſ.443.nu.2.

31 Ideo in gratia, ſi in euidentem vtilitatem, non attẽ-
ditur ſubreptio, quando non eſt cauſa vtilitatis, ſed quã
reſpicit vtilitatem, quia tunc gratia vitiatur *Dec.conſil.*
142.num.6. & fuit dictum *coram Cardinali Seraphino*
dicta deciſ.508.num.10.deciſ.443. nu.1. & in dicta de-
ciſ.178.num.8.diuerſor.parte 2. & in Papien.tenuta de
Magdalena 27.Iunij 1597. coram eodem Card.Seraph.
in impreſſ.deciſ.1235.nu.2. & in Romana domus 2.De-
cembris 1588.coram bo.me.Bubalo.

32 Sed & hoc notandum eſt, quod clauſula in confir-
matione alienationis, dummodò de pretio facta ſit, in-
telligitur de pretio communi, vel in euidentem vtili-
tatem, vt habetur per *Rotam in Vigleuanen. locationis*
27.Nouembris 1596.coram Corduba.

33 Item, quod alienatio rerum eccleſiæ, quæ ab initio
fuit vtilis, non redditur nulla, ex eo quod non probe-
tur pretium verſum eſſe in vtilitatem eccleſiæ; necem-

ptor

Digitized by Google

ptor tenetur probare verſionem *Doctor. communiter in cap. 1. vbi Butr. col. 4. verſic. ſecundo cum Innocentio*, & ibi latè *Imola de depoſit. Dec. conſ. 36. ſub nu. 8. & conſ. 330. num. 3. Crot. conſ. 4. num. 6. lib. 1. Aretin. in l. ciuitas num. 6. ff. ſi cert. petat. Menoch. conſil. 375. num. 12. lib. 4. Rota coram Cardin. Seraphino in Anconitana terrarum deciſ. 366. num. 2. & in Romana deuolutionis domus de Piccionibus 17. Nouembris 1581. coram R. P. D. Rubeo, & in deciſ. quotid. 162. lib. 2. & in Piſana bonorum 8. Aprilis 1585. coram Card. Vicecomite, & in Auximana bonorum 13. Maij 1585. coram R. P. D. Rubeo; & in eadem 15. Nouembris 1585. coram R. P. D. Robuſterio, & in Valentina bonorum 28. Nouembris 1586. coram D. Card. Blanchetto, & in Romana Caſalis 7. Iunij 1591. coram R. P. D. Gypſio, & in Florentina bonorum 7. Maij 1590. coram Card. Pamphilio, & in Romana Caſalis 21.*
34 *Iunij 1593. coram Card. Seraphino*: præſertim, ſi pretiũ fuit actualiter depoſitatum *Dec. conſ. 36. ſub num. 8. Rota coram Card. Seraphino deciſ. 349. num. 2. & 3. & in Florentina bonorum 7. Iunij 1590. coram Cardin. Pamphilio*, vbi quomodo dicatur factum actuale depoſitũ, *& in Romana cenſus 27. Iunij 1590. & 26. Ianuarij 1591. coram R. P. D. Bubalo, & in Romana Caſalis 7. Iunij 1592. coram R. P. D. Gypſio, & coram Card. Seraphino in Romana Caſalis Lunghella deciſ. 1027.*

35 Primò limitatur hoc procedere in alienatione facta ex cauſa vtilitatis: ſecus in alienatione ex cauſa neceſſitatis, quia tunc emptor tenetur probare pretium verſum in cauſam expreſſam *Innocen. in cap. 1. num. 5. verſic. Vel fortè poteſt dici*, quẽ ibi Doct. ſequuntur *de depoſit. Abb. in cap. ſine exceptione num. 168. 12. quæſt. 2. Rebuff. de alienat. rer. Eccleſ. Bal. in Authent. hoc ius porrectum num. 7. & Caſtren. num. 5. & 8. C. de Sacroſ. Eccleſ. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 17. nu. 3. Rota in dicta Romana Cenſus 26. Ianuarij 1591. coram Bubalo*: alioquin alienatio facta pro extinguendo cenſu dicitur facta cauſa vtilitatis, non autem neceſſitatis.

36 Secundò limita in depoſito *Butr. in cap. 1. col. 4. verſic. fallit primò*, vbi alij *de depoſit. Bal. in dicta Authent. Hoc ius porrectum num. 7. C. de Sacroſ. Eccleſ. Rebuff. de alienat. rer. Eccleſ. num. 39. Aret. in dicta l. ciuitas num. 6. ff. ſi cert. petat. Rota in Auximana bonorum 13. Maij 1585. coram R. P. D. Rubeo.*

37 Tertiò limita in mutuo. *Butr. in dicto ca. 1. col. 4. verſic. fallit ſecundo*, vbi alij *de depoſit. Bart. in d. Authent. hoc ius porrectum num. 14. & ibi Bal. num. 7. Caſtr. num. 5. & 8. Aret. in dicta l. ciuitas num. 6.* vbi Doct. *Rebuff. de alien. rer. Eccleſ. nu. 38. Rota in Anconitana terrarum 13. Ianuarij 1578. coram Card. Seraphino, & in Auximana bonorum 13. Maij 1585. coram D. Rubeo.*

38 Quartò limita in venditione facta ob ſoluenda debita eccleſiæ *Innocen. in cap. 1. verſic. Vel fortè poſſet dici*, quem ibi Doct. cõmuniter ſequuntur *de depoſi. Abb. in cap. quod quibuſdam de fideiuſſ. Laurent. de Rodalph. in cap. exceptione num. 168. 12. quæſt. 2. Bald. in Authent. hoc ius porrectum num. 7. Caſtren. num. 5. & 8. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Aret. in dicta l. ciuitas num. 6. ff. ſi cert. pet. Rebuff. de alienat. rerum Eccleſ. num. 40. Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 17. num. 30. Rota coram Card. Seraphino in Anconitana terrarum 13. Iunij 1578. deciſ. 366. num. 3. & in Auximana bonorum 13. Maij 1585. coram R. P. D. Rubeo, & in Rom. cenſus 23. Ianuarij 1591. corã R. P. D. Bubalo, & in eadẽ 27. Iunij 1590. coram eodem.*

39 Sublimita, ſi aliter ſit conuentum *Rota in dicta Romana cenſus 3. Ianuarij coram R. P. D. Bubalo.*

40 Quintò limita, quando contractus initur cum particulari de Eccleſia à non habente adminiſtrationem, vel mandatum. *Butr. in dicto cap. 1. verſic. Quartò fallit*, vbi notant alij, *de depoſit.*

41 Cæterum pretij verſio in vtilitatem Eccleſiæ probatur coniecturis, concurrente confeſſione Prælati *Bart. & alij in l. ciuitas, ff. ſi cert. petat. vbi Aret. ſub num. 4. Bart. in Authent. hoc ius porrectum num. 17. vbi Bal nu. 8. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Natt. conſil. 543. num. 20. Bal. in l. vnica in fine, C. ſi aduerſ. credit. Caſtren. conſil. 338. num. 2. lib. 1. Rim. in d. l. ciuitas col. fin. verſic. Ex quo, colligitur, & ibi Dec. num. 10. Alciat. num. 6. ff. ſi cert. pet. Ruyn. conſ. 142. num. 12. lib. 1. Menoch. conſ. 375. nu. 12. lib. 4. & de adipiſcen. caſu 472. num. 33.* vbi ponit coniecturas. *Rota in cauſa Romana deuolutionis 17. Nouemb. 1571. & 12. Februarij 1582. coram R. P. D. Rubeo; & in deciſ. quotid. 162. & 258. lib. 2. & in Romana Caſalis Palazzetti 29. Maij 1587. coram bo. mem. R. P. D. Robuſterio.*

42 Non tamen ſola confeſſio Prælati probaret verſionem in cauſam expreſſam, non concurrentibus adminiculis. *Bal. in dicta Authent. hoc ius porrectum num. 8. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Card. in Clem. 1. de reb. Eccl. non alienan. 30. quæſt. l. ſi quis fecus, & ibi Bald. C. qui Cum. Rota in Romana de Piccionibus 12. Februarij 1582. coram R. P. D. Rubeo; & in deciſ. quotid. 258. lib. 2. Myſin-*
43 *ger. conſ. 30. nu. 13.* ita quod, licet alienationis contractus alias ſit validus, ſi tamen Eccleſia enormiter lederetur, ſuccurritur ei per reſtitutionem in integrum *cap. ad noſtram de reb. Eccleſ. non alienan. cap. 1. de reſtitut. in integrum*, & vtrobiq; Doctores. *Rota in Lucana de Cabitiano 24. Nouembris 1570. coram Cardinali Lancel-*
44 *lotto, vt in deciſ. quotid. 421. lib. 2.* & facta pro maiori pretio, quam res valeat: poteſt tamen Prælatus agnoſcere bonam fidem, & ab ea recedere, vt fuit dictum *in cauſa Piſana bonorum 2. Decembris 1585. coram Orano.*

His ita poſitis, videamus, an emptor rei Eccleſiæ ſine debitis ſolẽnitatibus, ac nulla exiſtente vtilitate, ſeu neceſſitate, quæ vt prædixi, reddunt venditionem nullam, agat de euictione ad pretium, & ad intereſſe, & aduerſus quos.

Et in hoc dubio conſtituo duos caſus.

45 Primus caſus eſt, quando emptor fuit in bona fide, & ignorauit rem eſſe Eccleſiæ; & ſic factum, & ius; vel ignorauit ſolum ius, quia credidit alienantem poſſe alienare; & tunc dico, quòd emptor repetit pretium à male alienante, qui tenetur de proprijs de euictione re euicta ab Eccleſia, *cap. Volateranæ, ibi*, emptoribus ad eam recurſus, & ibi *Geminian. col. 1. verſic. Nota, quod Prælatus male alienans 12. quæſt. 2. Gloſ. in cap. ſi quis presbyterorum in ver. alienata, vbi Innocent. in princip. Imol. nu. 19. & 20. Hoſtien. col. 2. verſic. Sed nonne emptor. Abb. in fine de reb. Eccleſ. non alienan. Laurent. de Rodulph. in cap. ſine exceptione nu. 179. & ſeq. 12. quæſt. 2. Rebuff. de alienat. rer. Eccleſ. num. 116. Bertrand. conſ. 112. lib. 3. par. 2. Rota in Placentina euictionis 5. Maij 1589. & 2. Aprilis 1590. coram Card. Platto.*

46 Primò amplia vt procedat etiam contra alienantis hæredem: quia contra eum emptori datur actio, *l. 1. de act. empt. l. cum contrauenerit, l. cum ſucceſſores, C. de euict. l. iubemus, § œconomus, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Rota in*

dicta

Digitized by Google

dicta Placentina euictionis 5. Maij 1589. & 2. Aprilis
47 1590. coram Cardinali Platto; vt non ſolùm ad pretiũ,
ſed etiam ad intereſſe, & damna teneatur alienans, vel
eius hæres, vel venditor, l. ſiue in venditore in fine, l. eui-
cta, la ſeconda, ff. de euict. l. Lucius, §. fin. de act. empti. In-
nocent. in c. ſi quis Presbyterorum, verſic. peto mihi pre-
tium cum intereſſe. Hoſtien. col. 2. verſic. ſed non ne is, qui
emit. Bero. num. 49. de reb. Eccleſ. non alienan. in Clemen.
1. quæſt. 25. eod. titulo. Rota in dicta Placentina euictio-
nis 5. Maij 1589. & 2. Aprilis 1590. coram Cardinali
Platto.
48. Secundò amplia, vt emptor, & poſſeſſor bonæ fidei
rerum Eccleſiæ petere etiam poſſit ceſſionem actionis,
vt per Doct. in cap. ſi quis, de reb. Eccleſ. non alienan. &
ibi Abb. in verſic. eadem Glo. ibi, rem, vt diſtinguamus,
inquit Abb. inter emptorem bonæ fidei, & malæ fidei,
Glo. in d. cap. Volateranæ 12. quæſt. 2.
49 Eccleſia tamen tenetur in ſubſidium, vt putà ſi Prę-
latus non eſt ſoluendo, quatenus tamen effecta eſt lo-
cupletior ex illo pretio, arg. cap. 1. de depoſi. Cyn. & Bal.
in Authent. qui res, C. de Sacroſanct. Eccleſ. vbi Bar. quę-
50 rit, an ſi Prælatus, qui malè alienauit, nihil habeat, &
ſit pauper, putà, quia ſit vnus de Monachis, an eo caſu
pro pretio, vel alijs datis, emptor habeat regreſſum cō-
tra Eccleſiam, & dicit, quod Gloſa tenet, quod ſic, ſi
Eccleſia eſt effecta locupletior. allegat Gloſ. valdè no-
tabilem, in cap. ad audientiam, quam tenent omnes Ca-
51 noniſtæ, de reb. Eccleſ. non alienan. quod intellige verũ,
inquit Bart. quando contrahens erat bonæ fidei in ve-
ritate, alias non haberet regreſſum contra Eccleſiam,
nec contra œconomum; atq; ita tenetur Eccleſia, quã-
tum ex delicto Prælati, ſeu adminiſtratoris ſit facta lo-
cupletior, per conditionem ſine cauſa; vnde & Bal. ſe-
52 quitur, & approbat ibidem dicta Bart. qui propterea
dicit, quod Eccleſia, quæ recepit pretium, & in eius vti-
litatem conuertit, reſtituet pretium, ſi vult recuperare
rem eo caſu, quando adminiſtrator non eſt ſoluendo.
53 Secundus eſt caſus, quando emptor fuit in mala fi-
de, qui ſciens non ſeruatis ſeruandis emit: quo in caſu
non agit ad pretium, etiam contra Prælatum, per text.
in l. iubemus, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Abb. in cap. ſi dili-
54 genti de præſcript. etiamſi venditor ſciens rei qualitatẽ
de euictione promiſerit, quia nihilominus emptor a-
mittit pretium, & omnem vtilitatem, & applicatur Ec-
cleſiæ, cum emerit contra legis interdictum, dicta l. 2.
la ſeconda, § ſanè vbi Salycet. & Doct. C. de Sacroſanct.
Eccleſ. Tiraq. de retract. §. 12. Glo. 1. nu. 12. Rota Bonon.
deciſ. 102. num. 12. in recentior.
55 Quod præſertim locum habet, quãdo Eccleſia alie-
nat, licet ſecus ſit, quando tertius, argum. l. & ſi is, C. de
præd. minor. Bart. in l. cum lex in fine, ff. de fideiuſſor. Rota
Bonon. d. deciſ. 102. ſub num. 37. verſic. ſecundo loco. Quę
ſententia.
56 Primò limitatur, ſi emens fuerit minor, qui præſu-
mitur ſemper ignorare, l. ſi quis patrem ver. proinde, ff.
ad Macedon. l. 2. in fine, ff. de iure fiſci, l. 1. in fine, ff. de
eden. Bal. conſ. 440. col. fin. lib. 3. Aretin. conſ. 67. num. 9.
Dec. conſ. 445. num. 35. Ruyn. conſ. 60. num. 25. lib. 3. qui
dicit, quod mulier & minor quidquid agunt, præſu-
muntur agere per ſimplicitatem, & ignorantiam. Ce-
phal. conſ. 62. num. 36. Bocc. conſ. 111. num. 14. vbi addit
poſt Alex. hoc verum eſſe, etiam quando minor agit de
perdendo lucro Curt. iun. conſ. 141. nu. 16. in fine. Aym.
conſ. 880. num. 14. Menoch. in tract. præſumpt. lib. 3. pre-
ſumpt. 82. num 6. Surd. conſil. 251. num. 16. lib. 2. & talis
57 ignorantia etiam quod minor iurauerit, præſumitur.
vt per Bal. in rubr. C. de rer. permut. num. 4. quia licet iu-
ramentum faciat eum maiorem, non tamen facit ſa-
gacem, & prudentem. Socin. conſ. 263. nu. 2. lib. 2. Curt.
iun. conſ. 141. num. 17. latè Surd. deciſ. 216. numero 27.
& infra.
58 Secundò limitatur, quia nihilominus emptor agere
poteſt contra fideiuſſorem de euictione, etiamſi emerit
à rectore Eccleſiæ, ita ex Abb. in cap. ſi quis presbytero-
rum num. 13. de reb. Eccleſ. non alien. Rota Bonon. d. deciſ.
102. num. 38.
59 Tertiò limitatur, vbi emptor in contractu ſibi pro-
ſpexit de euictione: quia tunc aget contra male alienã-
tem rem Eccleſiæ, l. ſi fundum, C. de euict. not. Glo. in di-
cto cap. ad audientiam, & l. quemadmodum, C. de agricol.
& cenſi. lib. 11. Imol. in dicto cap. ſi quis verſic. in ea, non
60 enim dolus debet remanere impunitus, quãuis, vt di-
xi, id non procedat in Eccleſia alienante, cui licet acci-
pere & retinere pœnam legalem; quodque hoc caſu il-
licitè contrahentes puniantur in amiſſione pretij ſolu-
ti, notat Bal. in dicta l. iubemus, §. ſancimus, C. de Sacro-
ſanct. Eccleſ. vbi ſummat text. quod emptor punitur
amiſſione pretij, & titulus non excuſat. Iacob. Butrigar.
Bal. & Salyc. in l. prædium, C. de præd. minor. Canoniſt. in
dicto cap. ad audientiam & in cap. ſi quis presbyterorum
eodem tit. Alex. conſ. 4. lib. 3. Rebuff. in compend. alienat.
rer. Eccleſ. in expoſitione cap. ſiue exceptione 12. quæſt. 2.
cum recenſet pœnas, quas incurrit Prælatus ob malam
alienationem in pęna duodecim, nempè, quod res ma-
lè alienatæ reuertantur ad Eccleſiam nullo reſtituto
pretio, cap. 1. de ſchiſma. & ibi per Archiep. Florent. in
tertia par. ſumm. tit. 4. cap. 9. vbi ait, quod emptor ha-
bet recurſum contra venditorem ad pretium, ſed vti
non poteſt retentione rei eccleſiæ, vt notatur in cap. fin.
de reb. Eccleſ. non alienan. latè Ioan. de Imol. in dicto cap.
ſi quis verſic. in ea, qui diſtinguit in malæ fidei empto-
re, & bonæ fidei, vt primo caſu emptor non agat, ſe-
cundo caſu ſic.
61 Quærit tamen Glo. in dicto cap. ad audientiam, num-
quid Eccleſia ex benignitate teneatur illud pretium
emptori reſtituere; & dicit, quòd ſic, ſed non ex neceſ-
ſitate.
62 At verò, quod Eccleſia teneatur de neceſſitate reſti-
tuere, ſi emptor fuit bonæ fidei, quoniam erat ei per-
miſſum ignorare iura, & hoc ſaltem de ęquitate Cano-
nica; non obſtante iuris ciuilis rigore, tennerunt Paul.
de Eleazar, & Gulielm. de Vincent. in Clement. 1. de reb.
Eccleſ. non alienan. citant cap. Vulteranæ 12. quæſt. 2. &
ſequitur ibi Anchar. col. 3. verſ. octauo nota.
63 Sed Cardin. ibidem in verſic. vigeſimoquinto, ait,
quod non debet reddi pretium, quia præſumitur malę
fidei poſſeſſor, qui contra iura mercatur, ſi eſt perſona,
cui non licet ignorare iura, c. poteſt ver. vniuerſitas 16.
64 quæſt. 3. vbi addit, quod ſi ſit caſus, in quo pecunia red
datur, quod reddi debet cum emolumento & intereſ-
ſe, ob laborem impenſum, præſertim, ſi pecunia cõuer-
ſa ſit in vtilitatem Eccleſiæ, per ea, quæ ibi allegat, vbi
tenet, quod pecunia reſtitui debet de æquitate, non de
rigore, per Gloſ. in l. iubemus, la ſeconda, §. ſanè il primo,
C. de Sacroſanct. Eccleſ. latè Felyn. in cap. cum cauſam
col. 6. verſic. ad illud mirabile de ſentent. & re iudicata,
vbi

Digitized by Google

vbi plura cōgerit; circa quæ vide adducta *in dicta Placentina euictionis 5. May 1589. & 2. Aprilis 1590. coram Cardinali Platto ?*

ARGVMENTVM.

Recuperatio rei Eccleſiæ malè alienatę, quibus competat, & ad quæ aduerſus emptorem.

Pretium nondum ſolutum, an ab Eccleſia peti poſſit?

Eccleſia, quæ recuperauit rem ſuam malè alienatam, an, & quando teneatur cedere actionem.

Conſentiens alienationi rei Eccleſiæ, vel ſubſcribens, an teneatur de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Recuperatio rei Eccleſiæ malè alienatę ad quem ſpectet, referuntur opiniones.*

2 *Succeſſor alienata bona Eccleſia per præceſſorem reuocat, licet alienatio piam cauſam, & quodammodo ſpiritualem contineat.*

Et omnis perſona Eccleſiaſtica admittitur, nu.8.

Et qualiter formandus ſit libellus, nu.9.

Quia admittitur etiam ipſe alienans, nu.3.

Ampliatur etiam ſtante iuramento, nu.5.

Nec obijci poteſt exceptio dominij, nu.4.

Intellige, vt num.7.

6 *Prælatus, ſi promittat etiam cum iuramento rem Eccleſia locare ad longum tempus, cogi non poteſt ad locandum.*

10 *Fructus rei Eccleſiæ alienata non ſeruatis ſolemnitatibus debentur à die alienationis in recuperatione eiuſdem rei, & nu.24.*

Nec hoc caſu error iuris excuſat, nu.11.

Limita, ſi facto erretur, num.12.

Et hoc caſu fructus non debentur, nu.13.

14 *Prælatus modernus poteſt agere contra hæredes prædeceſſoris pro pretio rei Eccleſiæ alienatæ.*

15 *Eccleſia, cum obtinuit à poſſeſſore rem ſuam, non tenetur cedere emptori actionem ſuam.*

Fallit, ſi res deueniſſet ad tertium bona fide, nu.16.

Sed contra num.17.

Pro limitatione tamen videas, nu.18.

19 *Eccleſia, licet actionem ſuam cedere non teneatur; tamen, ſi ceſſerit, valet ceſſio, & poſt nu.15.*

20 *Pretium rei Eccleſiæ mala alienatæ nondum exburſatum peti poteſt ab Eccleſia.*

Et qua actione agatur, nu.21.

22 *In alienatione rei monaſterij, conſenſus conuentus requiritur, in fauorem publicum Eccleſiæ.*

23 *Conſentiens alienationi rei Eccleſiæ, ſeu ſubſcribens, de euictione non tenetur.*

QVÆST. CXXXI.

1 QVærunt Doctores ad quem ſpectet intentare actiones pro Eccleſia; & ſecundum pleroſque ſpectat ad epiſcopum, & ad rectorem Eccleſiæ agētes, & intentantes actiones ac defenſiones ipſius Eccleſiæ, vt infra dicetur, facit *Laurent. de Rodulph. in ſua repetit. cap. in exceptione quæſt. 64.* vbi quærit qualiter Prælatus reuocabit malè alienata cum fructibus, & reſpondet quod *Archid. in ca. & ſi ille 12. quæſt. 2.* dicit, quod reuocabit in forma iudicis, quod ſatis dicit colligi *in cap. ad audiētiam, ibi,* legitimè reuocare, *& in ca. fraternitatem in fine, de donat.* niſi tamen eſſet notorium, quo in caſu ſola admonitione præmiſſa, excommunicabit epiſcopus ſucceſſor, *cap. in Canonibus 16. quæſt. 1.*

Alij dicunt quod vti debet, reuocabit, & ſicut debet, & quaſi actor, non quaſi iudex, cui eſt ſimile *in ca. noſtri de elect. vbi Innocent.*

2 Vnde *Bero. in cap. epiſcopi de reb. Eccleſ. non alienan. in princ.* inquit, quod etiam ſucceſſor alienata per præceſſorem, reuocat, licet alienatio piam cauſam, & quodammodo ſpiritualem contineret, qualis eſſet datio libertatis, & manumiſſio, *per Glo. in cap. nullus, & cap.*

3 *libertinus de ſeru. non ordin.* quinimò & ipſe alienās recuperat, ſi ex cauſa illicita, & non iuſta alienauit, *cap. ſi quis presbyterorum,* vbi omnes. *Abb. num. 4. Bero. num. 18. de reb. Eccleſ. non alien. Iaſ. in l. iuſiurandum, quod ex conuentione, §. ſiu. num. 30. in fine, ff. de iureiur. Bernard. Diaz regula 24. in vltima limit. Redoan. de reb. Eccl. non alienan. quæſt. 22. §. poterit pag. 472. Rota in Papien. bonorum 20. Maij corā Card. Millino 1594.* etſi enim quis regulariter non venit contra factum proprium; tamen id poteſt, quādo à ſe factum, eſt à iure reprobatum, & prohibitum, & præſertim quando ita veniens non facit ad ſuam vtilitatem, ſed alterius perſonæ priuilegiatæ, qualis eſt Eccleſia, & fiſcus.

4 Amplia etiam ſtante iuramento. *Gloſ. in dicto cap. ſi quis presbyterorum in ver. alienatio,* & ibidem *Abb. nu. 7. Bero. num. 18. de reb. Eccleſ. non alienan. cap. peruenit, il ſecondo, vbi Felyn. num. 4. de iureiur. Ant. Auguſt. de iureiur. §. 5. Pariſ. conſ. 92. num. 98. lib. 4. Rota in dicta Papien. bonorum 20. Maij 1594. coram D. Cardin. Millino.*

5 Et addit *Bero. in dicto cap. epiſcopi,* quod ſucceſſori reuocanti bona Eccleſiæ malè alienata non obſtat exceptio dominij, ſed ſatis eſt, quod probet rem fuiſſe in bonis Eccleſiæ, & ab Eccleſia poſſeſſam, *per text. in dicto cap. epiſcopi, & in cap. etſi illi 12. quæſt. 2.* quod ait eſſe valdè vtile, & quotidianum in practica, quia difficillimum eſt probare dominium, *cap. ſæpè de reſtitut. ſpoliat.*

6 Et ideò, etiamſi Prælatus promittat cum iuramento rem Eccleſiæ locare ad longum tempus, non poteſt cogi ad locandum. *Bart. in l. iubemus ſub num. 8. in tertia quæſt. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Abbas in dicto cap. ſi quis presbyterorum num. 4. & ibi Bero. num. 18. & alij de rebus Eccleſ. non alienan. Rota in cauſa Vlixbonen. nullitatis locationis 1. Iulij 1586. coram Card. Pamphilio.*

7 Quod autem ſuperius dixi de exceptione dominij, intellige procedere in caſu, quo reuocatio rerum alienatarum

Digitized by Google

natarum fieret; non remedio rei vendicationis; ſed alio
remedio poſſeſſorio: quia tunc ſufficit probare, rē fuiſſe
in bonis Eccleſiæ; vel agere interdicto, vnde vi, vel con-
ditione *ex l. ſi quis in tantum, C. vnde vi. Bal. & Scribē-
tes in Authent. licentiam, C. de Epiſcop. & cleric. vel re-
medio can. reintegranda 3. quaſt.* 1. quod datur præci-
puè Eccleſiæ, quando abſque facto & culpa ſua cecidit
à poſſeſſione rei ſuæ contra detinentem, & poſſidentē;
vel, inquit Bero. vbi ſupra, intellige alio modo, quando
Eccleſia vellet agere aliqua actione perſonali deſcen-
dente extra id, quod agitur, putà actione triticaria, vel
ex lege aliqua ad condicendum poſſeſſionem, & ad cō-
ſequendam rem ab eo, qui illam habuit abſque iuſta
cauſa, vel ſubiungit, intellige, quando ageretur pro re-
uocatione rerum Eccleſiæ malè alienatarum contra
violentum poſſeſſorem, & qui ſpoliaſſet, *l. ſi quis em-
ptionis, §. idem de his verſic. ſi quis, C. de preſcript. trigin-
ta annor.* idem voluit *Bald. in l. ſi alienam, ff. ſoluto ma-
trim. Glo. in l. itaut ſi ſur, ff. commod.* vt eſt in caſu, quā-
do quis apertè titulo à iure reprobato rem Eccleſię oc-
cupat; hoc eſt ſine iuſta cauſa, qui dicitur raptor, &
inuaſor, *cap. 2. & ibi Abb. de reb. Eccleſ. non alienan.*

8 Quin etiam non ſolum ſucceſſor & alienans, ſed
omnis perſona Eccleſiaſtica admittitur ad repetendū,
& reuocandum alienata in damnum Eccleſiæ, *cap. ſi
quis de reb. Eccleſ. non alienan. & ca. non liceat 12. quaſt.
2. cap. ſine literis de rato*, vt per Gloſ. finalem in fine *in
dicto cap. ſi quis, & in cap. 1. de procur. in Gloſa legaliter,
ne Eccleſia indebitè damnum patiatur, ſecundum Calder.*
9 *in dicto cap. ſi quis*, qui addit, quod iſte agens debebit
formare quidem petitionem in ſua perſona, & ſuo no-
mine aget; ſed ad commodum Eccleſiæ, quia hęc actio
eſt popularis, *ff. de popul. act. per tot. & ca. filij 16. quaſt.
6. & cap. illud 23. diſtinct.* ſuper quo videas *Innocent. in
cap. cum olim de teſti. & Bald. in l. 1. C. ne quis in cauſ.
ſua iudicet.*

10 In recuperatione rei Eccleſiæ nulliter alienatæ ex
defectu ſolemnitatis, fructus debentur à die alienatio-
nis, *l. iubemus, §. 1. C. de Sacroſanct. Eccleſ. c. ſi quis preſ-
byterorum*; vbi notant omnes, & præſertim *Bero. num.
14. de reb. Eccleſ. non alienan. Curt. ſen. conſ 71. ſub num.
14. verſic. etſi quiſpiam dicat; & in verſic. Ita declarat
ſolemnis Doct. Felyn. in cap. cum cauſa num. 27. de re iu-
dica.* vbi de communi. *Grammat. deciſ. 79. num. 8. & ſe-
quenti. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. num. 634.*
& fuit dictum per *Rotam in Placentina bonorum 26. Iu-
nij 1585. coram Cardinali Blanchetto, & in Vlixbonen.
nullitatis locationis prima Iulij 1596. coram Cardinali*
11 *Pamphilio.* Neque hoc caſu error iuris excuſat, cum
ius reſiſtat. *Bart. in l. ſed, & lege, §. ſcire, ff de petit. hære-
dit. Doct. in dicto cap. ſi quis presbyterorum de reb. Eccleſ.
non alien. Curt. ſen. in dicto conſil. 71. ſub num. 14. verſic.
Ita declarat. Felyn. in dicto cap. cum cauſa nu. 27. Gram-
mat. deciſ. 79. nu. 8. & ſeq. Bero. in dicto cap. ſi quis Preſ-
byterorum num. 44 verſicul. Ioann. de Imol.* & videas in
*dicta Placentina bonorum 26. Iunij 1585. coram Cardin.
Blanchetto.*

12 Limita, ſi facto erraretur, quia tunc error excuſaret,
vt ſi putaſſet emptor interueniſſe ſolemnitatem, quæ
tamen non interuenit *Felyn. in dicto cap. cum cauſa nu.
27. verſic. procederet de re iudicata. Bero. in dicto c. ſi quis*
13 *Presbyterorum num. 45.* & iſto caſu fructus non debē-
tur, niſi aliæ motæ litis, vt tradunt Doctores commu-
niter *in dicto cap. ſi quis Presbyterorum. Rota in Vlixbo-
nen. locationis 1. Iulij 1596 coram R. P. D. Pamphilio.*

14 Vbi verò Eccleſiæ res fuerit legitimè alienata, Præ-
latus modernus poteſt agere contra hæredes præde-
ceſſoris pro pretio rei Eccleſiæ alienatæ, *vt per Scriben-
tes in dicto cap. ſi quis Presbyterorum, & in l. iubemus,
§. œconomus, vbi Salyc. in princ. Bal. in §. ſanè nu. 5. C. de
Sacroſanct. Eccleſ. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. rub.
1. habe. rem pro derelict. num. 9. Rota in Piſana liquida-
tionis fructuum 15. Octobris 1571. coram bo. mem. Reu.
P. D. Oradino, vt in deciſ. diuerſor. 14. num. 6. parte 1.
& in Romana Caſalis 13. Aprilis 1592. coram B. Card.
Blanchetto.*

15 Sed an Eccleſia, cum obtinuit à poſſeſſore rem ſuā,
teneatur ei cedere ſuam actionem aduerſus alienātem,
alia eſt difficultas: nam *Glo. in dicto cap. ſi quis de rebus
Eccleſ. non alienan.* dixit, quod non, quia (inquit) qua
fronte poteſt ille ceſſionem petere, qui ex contumacia
ſua condemnatur? *l. ſi plures, ff. de adminiſtr. tut. l. 1. §.
nunc tranſeamus, ff. de tutor. & curat. diſtr. Glo. in d. cap.
ſi quis in Glo. final.* vbi dicit, quod Eccleſia non tenetur
cedere ſuas actiones ſoluenti contra alium: quia cum
conueniatur ex delicto, ſeu ex ſuo maleficio, petere non
poteſt ceſſionem actionum, *l. ſi plures tutelam, ff. de ad-
min. tut.* & ſicuti refert Imol. ibidem, dicit in hoc Ioan.
Andr. poſt Hoſtien. quod quamuis Eccleſia nō tenea-
tur facere ceſſionem, tamen ſi fecerit illi, cui fieret, po-
terit agere, dummodò ante ſolutionē facta fuerit ceſ-
ſio, vt habetur *ex tex. in l. Modeſtinus, ff. de ſolutionib.*

16 Dicit inſuper *Ioan.* Andr. Glo. dictū procedere, niſi
res deueniſſet ad tertium bona fide; quia tūc ceſſio de-
beret ſibi fieri; ex quo tunc ceſſat ratio Gloſ. Additque
17 Imol. ſed aduerte, quod aut res deuenit ad tertiū bona
fide titulo lucratiuo; & ex eo caſu non videtur quod
eccleſia teneatur cedere actiones; quia res habetur per
illum ex cauſa tituli lucratiui, & ſic nil videtur ſibi de-
perire, licet tunc res auocetur ab eo, tanquam res Ec-
cleſiaſtica.

Aut res deuenit ad eum titulo oneroſo; & tunc vi-
detur, quod non teneatur Eccleſia, ſi non vult, quia tūc
habet regreſſum contra ſuum auctorem, per ea quæ
habentur *in l. exceptione, C. de euict.* & ita dictum Ioan.
Andr. quatenus vult, quod ſi res Eccleſiæ ad tertium
deuenit bona fide, Eccleſia teneatur actionem cedere
non videtur procedere: quamuis *Ioan. Calder. in d. cap.
ſi quis*, ſequatur dictum illius.

18 Verum *Abb. in d. c. ſi quis*, dicit, quod Gloſ. ibi ſentit
à contrario ſenſu, quod ſi emptor, vel poſſeſſor rei Ec-
cleſiæ eſſet in bona fide, tunc ceſſionem petere poſſet,
vt etiam in præcedenti quæſtione *nu. 48.* dictum fuit.

19 Immo etiam dicunt Doctores, quod licet Eccleſia
cedere non teneatur, tamen ſi ceſſerit, valet ceſſio.

20 Sed adhuc quæritur, an ſuperius dicta circa recupe-
rationem rei Eccleſiæ illicitè alienatæ, locum habeat,
ſi pretium ab emptore non fuerit exburſatum; & vide-
tur dicendum, quod ſic, *ſecundum Imol. in d. c. ſi quis de
reb. Eccleſ. non alienan.* qui ad id adducit *Iacob. Butrig.
in l. iubemus, §. ſancimus, C. de Sacroſan. Eccl. per text. in*
21 *Auth. quæ res vbi Bar. C. eod.* vbi ait Bal. quod ad tale
pretium non agitur actione ex contractu, cum ille con-
tractus ſit nullus, ſed agitur cōditione ex *d. Auth.* facit
text. in c. ſæpè de reſtit. ſpol. & in c. querelā de electione.

At quod actione ex contractu peti poſſit, videtur
velle

velle *Iacob. Butrig. in d. §. ſancimus*, ea ratione, quia licet contractus ſit nullus in præiudicium Eccleſiæ; tamen quoad eius fauorem cenſetur eſſe validus; & ideò ad pretium agere poterit.

Opinio tamen Bal. ſecundū Imol. tenenda videtur: quoniā agendo actione ex contractu ratificare videtur contractum, atque ita non videtur auocare poſſe ab emptore: quia tunc videretur reprobari contractus, & ſurgeret contrarietas, nec ideò audiri debet.

22 Prætereà & illud notādū eſt, quod licet in alienatione rerum Monaſterij conſenſus conuentus requiratur in fauorem publicū Eccleſiæ, ne depauperetur; & propter intereſſe Eccleſiæ, & ipſorū Monacorū *Ang. conſ. 88. nu. 3. Soc. ſen. conſ. 23. nu. 18. verſ. & huic interpretationi li. 4. Tiraq. de legib. connub. Glo. 6. n. 37. Rota in Segobien. ſpolij Syluæ 10. Decemb. 1568. coram R. P. D. Finetto, vt in deciſ. quotid. 420. lib. 2. & in Romana Caſalis longhezzæ 21. Maij 1592. coram Card. Seraph.*

23 Tamen conſentientes & ſubſcribentes de euictione non tenentur, ſed ſubiacent alijs pœnis, de quibus *in ca. non liceat 12. q. 11. & in l. iubemus, §. ſancimus, C. de Sacroſanct. Eccl. Imol. in d. ca ſi quis, de reb. Eccleſ. non alienan.* qui etiam videndus eſt *in cap. ad audientiam col. vltima verſic. ſed certè, eod. titulo.*

24 Dictis ſupra *nu. 10. & infra*, adde, quod dicit *Gloſ. in d. cap. non liceat*; & aduerte ſuper iſta fructuum reſtitutione, quod ſi agitur per interdictū aliquod ad petendum rem cum fructibus, tunc reſtituentur omnes fructus percepti ab eo tempore, quo eſt propoſitū interdictū, vt in interdicto vnde vi, in quo veniunt fructus oēs percepti à tempore deiectionis, *l. 1. §. ex die, ff. de vi, & vi arma.* Si verò agitur rei vendicatione; & tunc diſtinguit in poſſeſſore bonæ fidei, & malæ fidei; vt ſcilicet poſſeſſor bonæ fidei reſtituat oēs fructus perceptos, à die litis conteſtatæ, vel ad eos, qui culpa ſua non ſunt percepti; non autē ad perceptos ante litem conteſtatā; ſed tantum extantes, *§. poſt inchoatā. Inſtit. de offic. iud. l. certū, C. de rei vend.* ſi verò fuerit malæ fidei poſſeſſor, reſtituere tenetur tam fructus perceptos, quā quos percipere potuit, *c. grauis de reſtit. ſpol. & l. ſi nauis, §. generaliter, ff. de rei vendi.* ſi titulū non habuit; ſed ſi titulū habuit, excuſatur a percipiēdis, *l. ſi fundum, C. de rei vēdic.* niſi talis ſit, quod habeatur pro non titulo, ſicuti accidit, qñ quis emit cōtra legis interdictum, & prohibitionem, *l. quemadmodum, C. de agric. & cenſit. lib. 11.*

ARGVMENTVM.

Bona ciuitatum, qualiter validè alienantur; & ciuitas, vel venditores de euictione teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum ciuitatis vt valeat, quæ requirātur.*

2 *Magiſtratus, & Priores temporales alienando non poſſunt præiudicare ciuitati, cum non habeant liberam adminiſtrationem.*

Præſertim, ſi recognoſcant ſuperiorem, nu. 3.

Qui propterea de euictione tenentur, etiamſi non promiſerint, nu. 4.

Et multo magis ſi promiſerint de euictione, nu. 5.

6 *Magiſtratus perpetui legitimè contrahunt, cum liberam habeant adminiſtrationem.*

Nec tenentur probare verſionem in vtilitatem ipſius ciuitatis, ex veriori, nu. 8.

Primò ampliatur, vt hi non ſolum obligare poſſint bona ciuitatis, verum etiam bona particularium perſonarum abſque illarum conſenſu, & cum clauſula executiua, num. 9.

Contrarium num. 10.

Sed prior probatur ſententia, nu. 11.

Secundò ampliatur, vt dicta obligatio afficiat ſingulos pro tota ſumma, quando facta fuit cum clauſula inſolidū, ſecus, ſi ſine dicta clauſula, quia tunc cenſerentur obligati pro rata, nu. 12.

Tertiò ampliatur habere locum, etiam in ſindico à publico deputato, vt poſſit ſingulorum bona obligare, nu. 13.

Declaratur tamen, vt ciuitas teneatur eos indemnes conſeruare, nu. 14.

7 *Factum Præpoſitorum habetur pro facto ſingulorum.*

15 *In alienatione rerum ciuitatis, ſi non fuerunt ſeruatæ ſolemnitates, ab emptore reſtituuntur bona vna cum fructibus à die alienationis.*

Emptoribus tamen datur actio de euictione aduerſus perſonas particulares, quæ vendiderunt, nu. 16.

17 *Communitas, ſeu vniuerſitas, vbi vendidit bona confiſcata contra aliquem de euictione non tenetur, quatenus illa fuerint condemnato per Principem reſtituta.*

Sed emptor aget contra Principem, nu. 18.

Qui dicto caſu tenetur ad pretium, nu. 19.

Fallit, quando fiſcus reſtituerit ex cauſa publicæ vtilitatis, num. 20.

QVÆST. CXXXII.

VEnditiones quoq; rerum, ac bonorum ciuitatis, ac vniuerſitatis, ſæpè fiunt pro ære alieno exoluendo; non tñ ſeruatis de iure ſeruandis; ita quod multoties cōtingat ab emptoribus auferri, à quibus poſteà contenditur ſibi de euictione teneri per venditores: qua in re operepretium duxi, primò differere, qualiter res, & bona ciuitatis, & vniuerſitatis validè alienentur; & deinde, quatenus ea non ſeruato iuris ordine vendantur, emptori ſuccurratur.

1 Dicimus ergo, quod venditio bonorum ciuitatis, vt valeat fieri debet à maiori parte Cōſilij, ēt cum decreto iudicis, ac præcedente cauſæ cognitione, præuio iuramento Conſiliarijs præſtando, cum expreſſione nominū ſingulorum de vniuerſitate, & cum alijs requiſitis, de quibus *in l. fin. C. de vend. re. ciuit. li. 11. & ibi per Ioan. de Plat. nu. 1. Bar. in l. fi. C. de præd. decurion. lib. 10. Ruyn. conſ. 41. lib. 1. Capyc. deciſ. 93. n. 1.* vbi etiam *nu. 3.* quod idem eſſet in Caſtro. *Bal. conſ. 400 in princ. lib. 2. Rol. conſ. 90. nu. 19. & per tot. lib. 1. Dec. in c. cum omnes, in prima lectura n. 71. de conſtit. Alex. conſ. 1. n. 3. lib. 4. Menoch. conſ. 80. n. 22. lib. 1. Aym. conſ. 142. nu. 25.*

2 Quæ tñ alienandi facultas omninò prohibetur Prioribus, ac Magiſtratibus tēporalibus, qui ex quo nō habent liberā adminiſtrationē, præiudicare non poſſunt ciuitati. *Glo. in l. itē magiſtri de pact.* quā ſequitur *Paul. de Caſt. in l. Præſes n. 3. & ibid. Iaſ. n. 8. C. de trāſact. Alex. cōſ. 135. viſo proceſſu li. 7. & cōſ. 17. in cauſa in prin. lib. 6.*

lib.6. Sebaſt. Vant. qui de communi *in tract. de nullit. ex defect. mand. nu.127. Steph. Gratian. in deciſ.93. nu.14.*

3 Quod præſertim procedit in vniuerſitatibus recognoſcentibus ſuperiorem, quæ nihil faciunt, niſi rectores illarum præbeant auctoritaté negotijs, & deliberationibus per eas faciendis. *Paul. de Caſt. in l.3. ſub n.6. verſic. aut recognoſcebat, ff quod cuiuſque vniuerſit. nom.* quêadmodum ſunt Magiſtratus noſtri têporis, qui aliã non habent auctoritatem, quã eam, quæ illis datur per ſtatuta locorum, *Dec. conſ.5. in princ.* neque ſunt, prout olim erant, decuriones. *Roman. conſ.501. ad finem.*

4 Vnde infertur, quod cum hi videantur adminiſtratores voluntarij, indiſtinctè tenêtur de euictione etiãſi expreſsè non promiſerint, *vt per Bal. in l. procurator, qui pro euictione in princ. ff. de procurat. & in l. poſt mortem, § tutor. ff quan. ex fact. tutor.*

5 Extenditur id multo magis procedere, ſi expreſsè ad id ſe obligauerint, & de euictione promiſerint, quo in caſu tenentur, ſiue emptores fuerint in bona fide, ſiue in mala, *vt per Glo. fi. in c. ad audientiam de reb. Eccl. non alienan. per tex. in l. ſi fundum, C. de euict.* in ſpecie ita reſpondit *Alba conſ 470. ſub nu.5. lib.3.*

6 Declaratur ſuperius firmata concluſio, vt procedat in terminis, in quibus loquitur; & ſic in Magiſtratibus temporalibus, at ſecus in caſu, in quo Magiſtratus ſunt perpetui, qui repræſentant totã vniuerſitaté, quia ſufficit cũ illis contraxiſſe, cũ habeant liberam adminiſtrationê *Bar. in l. Præſes, C. de tranſact.* nam cum iure adminiſtrent bona Reipublicę, poſſunt êt illam obligare,
l. ſi is, qui bona in prin. ff. de pign. & hypot. l.3. ff quod cu-
7 *iuſq; vniuerſit. nom.* quia factũ Præpoſitorum habetur
pro facto ſingulorum ciuiũ. *Gloſ. in rubr. C. quæ ſit long.*
conſuet. verſ. verũ eſt in populo. Bar. in l. ſicut n.1. C. eod.
tit. Bal. in l. etiam n.15. C. de execut. rei iud. Alex. in l.4.
nu.24 de re iud. quo fit, vt creditor rectè agat, tam con-
tra bona cõmunia, quam contra ipſam ciuitatem. *D. c.*
in l. ciuitas nu.4. & ibid. Iaſ. n.3. ff ſi cert. pet. abſq; pro-
8 batione verſionis in vtili atê ipſius ciuitatis, *vt per Dec.*
& Iaſ. in d. l. ciuitas nu.3. & 12. & eodem loco *Bologn.*
nu.15. quicquid dixerit *Gl. in l. ſi is, qui bona in ver. obli-*
gare, ff. de pignor. & in l.3. in ver. accipiat, C. ſi alien. res
pignor. ex quo verior eſt contraria ſententia, vt dixit
Matthe, Coler. de proceſſ. execut. par.2. cap.3. num.366.
per tex. in l.1. C. de ſolut. & liberat. debit. ciuit. lib.11. ea
ratione, quoniã iſti tanquam ab vniuerſitate Prępoſiti
totam ciuitatê repræſentant, & loco Dominorum ha-
bentur; nõ ſecus, ac tutores, & curatores, *l. tutor. de ſur.*
& ibi Glo in verſ. non datur, l. interdũ in fine ver. qui tu-
telam, & ibi Gl. in ver. tranſigere, ff. eod. tit. l. qui fundũ,
§. ſi tutor, ff. pro empt. quaſi populus eos eligêdo appro-
bare videatur ipſorum geſta *Abb. in c. ſignificanit n.2.*
poſt Glo. ibi de appell. poſt Innoc. in c.1. de fide inſtrum.

9 Ampliatur, vt vſq; adeò iſti perpetui adminiſtratores, & repræſentantes populũ poſſint obligare bona ciuitatis, vt êt eiſdem permittatur obligare bona particulariũ perſonarum, & ſingulorũ, ſine alia cõuocatione, & conſenſu illorũ & cum clauſula executiua: cum contractus per eos celebrati tranſeant in vim legis, non ſecus ac ſi à Principe, vel Imperatore geſti fuiſsêt. *Bar. in l. ſicut nu.2. ff. quod cuiuſq. vniuerſit. nomi. & in l.4. §. actor nu.4. de re iud. Iaſ. in d. l. ciuitas nu.4. & ibi Bologn. nu.27. & 29. ff ſi cert. pet.* de veriori *Bal. in l. penult. nu. 3. C. de donat. inter vir. & vxor.*

10 Contrarium habetur per *Glo. in l.2. in ver. aut legem ver. itê & ad hoc, quod vniuerſitas, C. quæ ſit long. cõſuet. Bal. in l.1. n.2. C. ne fil. pro patr. Alex. conſ.44. n.5. lib.1.*

11 Sed verior eſt opinio firmata in dicta ampliatione, *vt per Bal. in d. l. pen. n.2, Hartman. Piſtor. quæſt. iur. par. 1. quæſt.37. nu.17.* latè *Matthe. Coler. de proceſſ. execut. par.2. cap.3. nu.376. qui nu.380.*

12 Secundo ampliat, vt êt dicta obligatio afficiat ſingulos pro tota ſumma, qñ facta fuit cum clauſula inſolidum; ita quod eo caſu vnus ſoluendo partem ſuam nõ liberetur, cum totũ ſoluere teneatur, tanquam inſolidũ obligatus *Bar. in d. l.4 §. actor n.10. in fi. de re iud.* quicquid ſit alias abſq; dicta clauſula; quo caſu particulares ſolũ obligati cenſerentur pro rata facta cõputatione per æs & libram, non autem ſecundum numerum perſonarũ exiſtêtiũ in ciuitate *Bal. ĩ l. ſicut, §. quod ſi nemo, ff. quod cuiuſq. vniuerſit. nom. Rip. ĩ d. l.4. n.43. de re iud.*

13 Tertio ampliatur, vt locum habeat êt in ſyndico à publico deputato vt ſcilicet poſſit ſingulorũ bona obligare, qñ negotium eſt principaliter vniuerſorum, & ſecundario ſingulorũ *Bal. in l.2. n.6. C. quæ ſit long. cõſuet. Alex. conſ.44 viſo themate nu.5. verſ. reſtat videre li.1.*

14 Aduertendum tamen, quod licet præmiſſa vera ſint fauore creditorũ, debebit nihilominus ciuitas indemnes conſeruare iſtas particulares perſonas, quæ ſoluerunt pro ea; vel ex communi ærario, ſi extet; vel ex collecta, quæ imponetur per ęs & libram ſecundũ quantitatem patrimonij, ita quod deficientium vices ſuppleantur per alios de vniuerſitate, *l.1. C. de omn. agr. deſert. lib.11. Bar. in l.1. nu.18. C. de ...ul. & in quo loco, & in l.1. §. diſcretiones, C. de oper. publ. lib.10. Salycet. in l. omnes Prouinciarum in primo notab. C. de oper. publ. Alex. in d. l.4 nu.15. & 16. de re iudic.*

15 Inſuper nota, quod quatenus in alienatione rerũ ciuitatis non fuerint ſeruatæ ſolênitates ad beneficiũ ipſius ciuitatis ſeruandæ ab emptore, nedum relaxanda
ſunt bona empta, ſed reſtituendi ſunt fructus percepti,
ſeu redditus à die factæ alienationis, ad Glo. cõmuni-
ter approbatam *in d. l. fin. in fin. C. de venden. reb. ciuit.*
li.10 per tex. in Auth. qui res, C. de Sacroſ. Eccl. & em-
16 ptori datur actio de euictione aduerſus perſonas parti-
culares, quæ eis vendiderũt, ſiue fuerint adminiſtrato-
res voluntarij, ſiue êt neceſſarij, ſi de euictione vti pri-
uati, & proprio nomine promiſerint. *Bar. in l. Procura-*
tor pro euictione in princ. ff. de procur. & in l. poſt mortem,
§. tutor, ff. quan. ex fact. tuto. & indiſtinctè tenentur de
euictione, ſi fuerint adminiſtratores voluntarij, etiam ſi
expreſsè non promiſerint, *vt per Bar. in d. l. Procurator,*
& in d. l. poſt mortem, §. tutor. in terminis *Alba in præ-*
allegato conſ.470. nu.5. vbi in fine ait, quod voluntarij
cenſentur, ſi tales exceſſerint fines mandati, *vt in caſu*
ſuo, l. diligenter in ſecundo reſp. ff. mandati.

17 Deniq; ſciendum, quod vbi Communitas vendidit
bona confiſcata contra aliquem, de euictione nõ tene-
tur, quatenus illa fuerint per Principê condemnato re-
ſtituta *Aemil. deciſ.318. p.1.* & ratio aſſignatur, quia
caſus fortuitus euictionis poſt contractam emptionem
ad emptorem, non autem ad vêditorem pertinet, *l. Lu-*
18 *cius, ff de euict.* vti ſæpè dixi. Quare emptor agat con-
tra Principem; vt & fuiſſe deciſum à Rota teſtatur *Ca-*
19 *putaquen. in deciſ 318. par.1.* emptor enim eo caſu cõ-
tra illum habebit regreſſum ad pretium, *l.1. & 2. &*
ibidem Ang. de quadrien. præſcript. Bart. in l. quicunque,

C. de

Digitized by Google

C.de fide inſtrum.lib.10. Aug.in l.Senatus, ff.ad Syllan. Dec.in c.ſp.fin.col.3.verſic.& ampliatur,extra de conſtit. Menoch.conſil.103.nam.3 lib.1. Rayn.conſil 21.nu. 9 lib.5.Roland Valle conſ.45.au.23.lib.4.

30 Fallit, quando reſtituerit ex cauſa publicæ vtilitatis, prout declarat *Sfort.Odd.in tract. de reſtit. in integrum quæſt.99.art.9.nam.71.Farinac.in tit.de inquiſit.quæſt. 6.ſub num.33.*propè finem.

ARGVMENTVM.

Vendens rem cum alio communem, quando de euictione teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem cum alio communem, tenetur eam liberè tradere; & ad omne intereſſe, nu.2.*

Et ad reſtitutionem pretij, nu.3.

4 *Vendens vnico pretio plures res, vna euicta, tenetur reſtituere pretium, ſi emptor partem ſolum non fuiſſet empturus.*

Licèt alias reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte contractus conſeretur, validus nu.5.

6 *Alienatio quando facta eſt titulo lucratiuo legati, vel donationis, tunc intelligitur legatum ius tantum, quod quis habet.*

Extende idem procedere, ſi fiat titulo oneroſo, & is in quem facta fuit alienatio, ſciuit venditorem non eſſe dominum, nu.7.

Ampliatur fortius locum habere, ſi pretium non eſſet conforme ad emptionem totius rei, ſed ſolum ad partem, num.8.

Primò declaratur ſibi non tribuere, quando promiſſa fuit euictio, nu.9.

Secundò declaratur, quando venditor alienauit fundum tanquam liberum, cum non eſſet, nu.10.

Tertiò declaratur non procedere, ſi emptor ignorauit rem ſibi venditam, cum alio eſſe communem: quo in caſu, venditor cenſetur vendere iure libero, nu.11.

Et tenetur ad reſtitutionem pretij, nu.12.

13 *Venditor ſciens rei vitium, tenetur illud notificare emptori.*

Nec excuſatur, ſi dicat vendere ſolum ius quod habet, num.14.

Fallit, quando ſincerè abſque verborum inuolucro, vel negatione, ſeu ſimulatione dixerit nolle teneri de certo vitio, num.15.

16 *Emptoris ſupina ignorantia habetur pro ſcientia.*

Fallit, quando venditor ſciebat, quoniam dolus venditoris præponderat culpæ emptoris, nu.17.

18 *Venditor quando ignorat partem totius quod vendit eſſe alienam, & ſic credit eſſe ſuum totum quod vendit ſcienti in eo habere partem per alium, ſi ſequatur partis euictio, repeti non poteſt pars ſoluti reſpectu partis euictæ, neque agitur de euictione.*

19 *Venditor ſciens totum ſuum non eſſe quod alienat emptori etiam id ſcienti & pretium totum nondum eſt ſolutum, emptor cogi non poteſt ſoluere partem alienã.*

20 *Venditor quando eius fuit intentionis partem ſolum vendere, & emptor intellexit totum emere, venditio ſubſiſtit ſolum pro parte quam ipſe venditor exiſtimauit vendere: licet emptor aliud ſenſerit.*

QVÆST. CXXXIII.

1 Vendita fuit res cum alio communis, abſque eo quod aliquid dictum fuerit de communione; qua comperta, & facta declaratione per ſocium nolle valere venditionem de re communi, emptor agit ad reſciſſionem ipſius contractus, cum tamen agere poſſet, vt res libera ſibi traderetur, *Glo. in l. euicta, vbi Bal. ff. de euict. eſt text. in l. ſeruus quem, §.fin. de act.empt. Oſaſch. deciſ.24. num.4. Surd. conſil.13. nu.*
2 *16.& 17.lib.1.* vel ad omne intereſſe, *l.vina ver. planè vbi Gloſ. Bald. Alberic. Fulgoſ. & Salycet. ff. de peric. & commod. rei vendit. l. quæro, ff. de actio. empti. Surd. dicto conſil.13.num.33.& ſeqq.*

3 Vel ad pretij reſtitutionem pro illa parte *Paul. de Caſtro conſ.417. ſub nu.2, verſic. quid dicendum per l. ſi quis ſeruum, ff. de actio.empti,* & alia iura, de quibus ibi per eum, *lib.1. plenè dixi infra ſuis locis.*

Quæritur, quid iuris.

4 Et ſanè ſi vnica fuit venditio etiam plurium rerum facta vnico pretio, quo caſu dicitur actus indiuiduus, cum neque emptor partem emiſſet, neq; venditor partem vendidiſſet, *l. quod autem in fine, & l. quod ſi vno, ff. de in diem adiect. Bart. conſ.195.nu.1. lib.1. Tiraq. alios adducens de retract. lignag. §.23. Glo.1. num.5. cum ſeq.* venditio in totum diceretur nulla, tanquam ſimus in re
5 indiuidua: quo in caſu vtile per inutile vitiatur, licet alias alienatio partis valere potuiſſet. *Bart. in l. grege, §. illud, de fideiuſſor. Ruyn. conſ.65. num.7. lib.5. eſt text. in l. tutor, §. curator, ff. de minor.* vbi ſi curator minoris alienauerit prædia communia ſibi, & ei, cuius curam gerit, reſcinditur in totum alienatio, quando partem emptor non emiſſet: quamuis aliàs reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte validus cenſeretur, *facit tex. in l. ſi id quod, §. ſi ex decẽ, ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. ſi libertus, § ſi quis plures, ff. de iure patr. Tiraq. in d.§.23. Glo.1. nu.7.* in terminis eſt *text. in l. tutor, §. curator, ff. de minor.* vbi poſtquam ſocius declarauit nolle valere vẽditionem factam de re communi, reſcinditur venditio in totum, quando partem emptor non emiſſet: quidquid alias daretur ſolum reſciſſio pro parte, & pro alia rata, ſeu portione cõtractus eſſet validus; ea ratione, quoniam aliená̃s rem, in qua aliquod ius habet, alienare cenſetur ſolum reſpectu iuris quod habet, nõ autem totum, nec pleno iure. Quod vltimum non ita ſimpliciter intelligendum eſt, ſed cum diſtinctione, quam affert *Bal. in rubr. C. de contrah. empt.* & ego redigo ad infraſcriptos caſus.

6 Primus eſt, quando alienatio facta eſſet titulo lucratiuo, putà ex legato, vel donatione; & tunc dr̃ legatum, ſeu donatum ius tm̃, quod quis habet, *l. ſi domum, §. fin. & l. quod in rerũ, §. ſi vſumfructum, ff. de vſufr. leg. l. Sticho, cum ibi notatis, C. de leg. l. vxor patrui, cum ibi notatis, l. ad res donatas, ff. de ædil. edict. c. paſtoralis de dona.*

7 Secũdus eſt caſus, qñ alienatio fit titulo oneroſo, putà venditionis, ſeu diuiſionis, & is, in quẽ facta fuit alienatio, ſciuit venditorẽ nõ eſſe dñm totius, ſed ſolũ partis; & tũc alienatio facta cẽſetur ſolũ reſpectu iuris, qđ

ditor in re illa habebat, l. qui tabernas, & l. cũ vẽditores,
ff. de contrah. empt. Bal. vbi ſupra, de magis cõi teſtatur
Alex. in l. ſi domus, § fi. n. 4. ff. de leg. 1. ſequitur Iaſ. in l.
1. n. 31. C. q teſtam. fac. poſſ. Neguſ. de pign. par. 2. mẽbro
3. nu. 14. latè Surd. d. conſ. 13. nu. 29. & ſeq. lib. 1. eſt tex.
ſing. in l. 1. in fine, ff. de act. empti, vbi deciditur, quod ſi
rem, in qua alius ius habet, vendam ſimpliciter ſcienti
alium ius habere, videor vendere ſecundum ius, quod
habeo; & ideò ab emptore conueniri non poſſum ad
ſoluendum, quanti ſua intereſt per alium ius haberi.
8 Ampliatur fortius procedere, ſi pretium non eſſet
conforme ad emptionem totius rei; ſed ſolum ad par-
tem; quia ex qualitate pretij æquiualentis parti tãtum
præſumitur ſolum eſſe venditam partem, ad Glo. in l. 1.
§. 1. ff. de ſuperſi. dicentem, quod ſi dubitatur, an ex rei
traditione inſurgat locatio, vel venditio, id declaratur
ex quantitate eius, quod ſoluitur: quia ſi quantitas eſt
conformis penſioni erit locatio; ſi verò eſt conformis
pretio, erit venditio, quam ſingularem vocat Bal. in ca.
penult. col. 2. verſic. modo ergo quæro de dilat. Ancharan.
conſ. 402. nu. 5. idem Bal. in l. ex conuentione poſt princip.
verſ. tertio in fi. C. de pact. Alex. conſ. 104. num. 5. lib. 6.
Corne. conſ. 326. nu. 13. lib. 1. & conſ. 264. nu. 5. li. 3. Iaſ.
in l. 1. ſub nu. 23. verſ. dicta tamen Glo. C. de iure emphyt.
Dec. conſ. 500. nu. 5. vbi citat ſimilem Glo. in l. ſemper in
ſtipulationibus nu. 7. ff. de reg. iur. quam ſequitur Alex.
conſ. 26. nu. 5. lib. 4.
9 Primò limitatur, vt quamuis emptor ſciuerit rẽ eſſe
alienam nihilominus venditor tenetur, quatenus pro-
miſerit, de euictione in hunc caſum; vt probatur in l. ſi
fundum ſciens, & ibi notant Bar. & cæteri Doctores, C.
de euict. Burſatt. conſ. 354. num. 5. lib. 4. & ſæpè fuit di-
ctum in hoc tractatu.
10 Secundò limitatur, vt non procedat, quando vendi-
tor alienauit fundum tanquam liberum, cum nõ eſſet.
Burſat. d. conſ. 358. ſub nu. 5. Bece. conſil. 16. nu. 7. & 12.
Surd. cõſ. 13. & conſ. 15. & conſ. 150. n. 125. & 127. li. 1.
11 Tertius eſt caſus, ſi emptor ignorauerit rem ſibi vẽ-
ditam cum alio eſſe communem: quia tunc cenſetur
venditorẽ alienare iure libero, & proprio, eſt tex. in l. ex
prædijs, C. de euict. Paul. de Caſtro in d. conſ. 417. ſub nu.
2. verſ. quid dicendum, vſque in fin. lib. 1. & clarius Rom.
12 conſ. 503. nu. 10. & ideò re detecta non libera, & pro-
pria, ſed communi, tenetur ad reſtitutionem pretij, &
ad intereſſe: cum emptoris interſit magis totius domi-
num eſſe, quam partis, ex text. in l. ſi quis aliam, ff. de
ſolut. dicente, quod ſi res, quæ tota in ſolutum data eſt,
euincatur pro parte, durat obligatio priſtina ad debitũ
totum, ea ratione, quia emptor eam non emiſſet, niſi
pro ſolido eius fieret, concordat tex. in l. 1. ff. de euict.
vbi qua ratione domo tradita pro parte euicta, agitur
de euictione pro parte, eadem domo tota empta, quæ
non niſi pro parte tradi poteſt, agitur, quãti emptoris
intereſt partem tradi non poſſe, eſt conſimilis text. in l.
domum verſ. an autem venditor verſ. ſi verò quantũcun-
que, ff. de contrah. empt. & alius text. ſecundum verũ in-
tellectum in l. cum venderes, ff. eod. quem perpendit &
declarat Bal. in rubr. de contrah. empt. ſecundum Paul. de
13 Caſtro, vbi ſupra, & Rom. in verſ. vnde ſequitur: nã ven-
ditor ſciens rei vitium, tenetur illud notificare empto-
ri, l. quæritur, §. ſi venditor in fine, ibi, niſi ſciens, ff. de æ-
dil. edict. l. 1. in prin. & §. hoc amplius, ff. eod. l. 1. & 2. vbi
Cyn, Bal. Salyc. & alij, C. eod. tit. Corne. conſ. 31. col. 2. lib.
3. alias imputare ſibi debet venditor. Paul. de Caſtro in
l. ſerui electione, §. fin. n. 3. ff. de leg. 1. Alex. conſ. 95. li. 5.
quod eſt duplicatum conſ. 63. nu. 1. lib. 6. Surd. d. conſil.
13. nu. 29. lib. 1. Burſat. conſ. 458. nu. 26. lib. 4. etſi enim
res aliena ab eo, qui non eſt dominus, diſtrahi poſſit, &
in ſpecie res communis, l. falſo, C. commun. rer. alien. &
hypoth. l. ſed & quo, §. 1. ff. de pignor. l. vnica, C. ſi comm.
res pign. dat. fuer. Rebuff. in l. rectè dicimus, §. Quintus
Mutius, verſ. octauo, ff. de verb. ſignific. nam eſt emptio,
& venditio: tamen res emptori auferri poteſt, l. rẽ alie-
nam, ff. de contrah. empt. & ſufficit venditori rem ipſam
præſtare, hoc eſt tradere; quæ res facit, vt ſi dominus
ſit, emptorem quoque dominum efficiat; ſi verò do-
minus non ſit, vt in propoſito, euictionis nomine obli-
getur, l. ex empto, ff. de act. empti, & l. 1. paulò poſt princ.
ff. de rer. permut. atque ita ex quo communis ea res cũ
alio eſt, ſciſſo pretio pro portione, emptio pro parte va-
lebit, & pro parte non, l. ſed etſi communis, ff. de contra-
hen. empt. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4.
tit. 5. ſub nu. 18. verſ ſed aduertendum, vnde dicunt Bar.
& Rapha. Fulgoſ. in l. quæro, ff. de act. empt. quod vendi-
tor ſciens vitium, & tacens, præſumitur circumuenien-
14 di animo tacuiſſe; ſequitur Alex. conſil. 14. nu. 4. lib. 5.
quod adeo verum eſt, vt ſi venditor aſſerat, ſe vendere
ſolum ius quod habet, non excuſatur, ſi cum ſciret rem
eſſe putà feudalem, emphyteoticam, vel fideicommiſ-
ſi oneri ſubiectam, non expreſſit. ſecundum Alex. dicto
conſ. 14. nu. 4. & ſeq. Surd. conſ. 13. nu. 29. & infra, qui-
nimò operatur dicta ſcientia, quod etſi ignorans ven-
ditor non teneatur, quando expreſſit nolle teneri pro
aliquo vitio, tamen ſciens non liberatur, l. 1. §. 1. ff. de
ædil. edicto, l. quæritur, ff. eod. intelligendo tamen quan-
do expreſſit per verba generalia, ſecundum Cyn. in d. l.
1. nu. 2. C. de ædil. edicto, & ibi Bal. nu. 4. & Salyc. nu. 2.
Cæpoll. in d. l. 1. num. 24. & in d. l. quæritur nu. 2. & ſeq.
15 vbi tamen nu. 8. 10. & ſeq. addit aliud eſſe quando ſi-
ne verborum inuolucro, vel negatione, ſeu ſimulatio-
ne, dixit nolle teneri de certo aliquo vitio, quia tunc
non tenetur, ſequuntur Alex. d. conſ. 14. nu. 5. & Corn.
d. conſ. 81. nu. 4. lib. 3.
16 Ad prædicta notabis, quod quamuis dici ſoleat, em-
ptoris ſupinã ignorantiam haberi pro ſcientia, d. l. quæ-
ritur, §. fin. & eſt caſus in l. non eſt ferendus, vbi notatur,
ff. de tranſact. Caſtr. in l. Iulianus nu. 5. ff. de verb. oblig.
17 tamen fallit, quando venditor ſciebat: quia etiam tũc
tenetur emptori ſupinè ignoranti, quia dolus vendito-
ris præponderat culpæ emptoris, l. ſi obſtetrix, §. iuſſit,
ff. ad l. Aquil. Surd. cęteros adducens conſ. 146. nu. 10.
poſt Alex. d. conſ. 14. nu. 3. lib. 5. Peregr. conſ. 101. nu. 6.
lib. 3. & iterum Surd. deciſ. 265. nu. 17. & infra.
18 Quartus eſt caſus, quando venditor ignorat partem
totius quod vendit, eſſe alienam, & ſic credens totum
eſſe ſuũ vendit emptori tamen ſcienti in eo haberi par-
tem per aliũ, & dicto in caſu ſi ſequatur partis euictio,
repeti non poteſt pars ſoluti reſpectu partis euictæ, ne-
que etiam de euictione agi, ad text. in d. l. domũ, §. ſimili
quoque modo, ff. de contrah. empt. quem extollit Roman.
conſ. 396. num. 3. dicens, quod in materia iſta nulla eſt
alia lex ea melior.
19 Quintus eſt caſus, quando venditor ſciens totum
ſuum non eſſe totum vendit emptori etiam id ſcienti,
pretium autem totum nondum eſt ſolutum; & iſto ca-
ſu videretur dicendum, quod quemadmodum, ſi iam
ſoluiſſet

ſoluiſſet, prædium amiſiſſet ex iam dictis, ita pariter cogendus eſt totum ſoluere.

Sed contrarium verius eſt, emptorem nempè nõ teneri; ſed quod immò ratione partis, cuius cauſa emptio fuit inefficax, non poterit ad pretium conueniri; ſed ſolum pro parte, cuius ipſa emptio habet efficaciã, *per textum ſingularem in dicta l.domum verſic.fin.iuncta Glo.ſuper ver.Nihil actum, ff.de contrahen. empt. & l.ſeruus quem, §.ſi ſciens, ff. de action.empti, Gloſ.in ver. præſtat in §.nouiſſimè, Inſtit.de ſuſpect.tut.*& ibidem *Aret.nu.4.*in ſpecie *Rom.vbi ſupra, & Bertaz.conſil.277. nu.1.& 2.lib.1.in crim.*

20 Sextus eſt caſus, quando venditor eius fuit intentionis partem ſolum vendere, & quod venditio in illa tantum parte conſiſtat: quamuis emptor fuerit intentionis totum emere: nam tunc venditio ſubſiſtet ſolum pro ea parte, quam ipſe venditor exiſtimauit vendere, licet emptor aliter ſentiret, arg.eius, quod decidit Gloſa ordinaria *in l.in venditionibus in ver.ſine pretio, ff.de contrah.empt.*& habetur *per Roman. d.conſil.396. ſub num.4.*

ARGVMENTVM.

Euictio, an, & quando locum habeat in retractu.

SVMMARIVM.

1 *Venditor de euictione non tenetur, quando vicinus, vel conſanguineus retrahit; & de rationibus.*

Ampliatur procedere, etiam ſi ex perſona vtriuſque accedat, num.2.

Et totum damnum cedit emptori, qui ſciuit, vel ſcire debuit, rem ſubiectam retractui euinci poſſe, nu.3.

Extenditur habere locum etiam in venditione domus vigore Bullæ Pontificiæ, quæ vicino volenti ædificare ius prælationis tribuit, quo in caſu de euictione non tenetur, num.5.

Primò ampliatur procedere, quando promiſſum fuit facere conſentire omnem perſonã habentem intereſſe, nunc, vel in futurum, quoniam dicta clauſula intelligitur de vicino, vel conſanguineo, num.6.

Quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei, nu.7.

Secundò ampliatur, vt etiamſi venditor de euictione promittat, non prohibeatur recuperare rem venditam, ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem, numero 8.

Tertiò ampliatur, vt nec etiam ſufficiant clauſulæ generales, num.10.

Primò limitatur, quando euictio promiſſa eſſet verbis vniuerſalibus, putà, ſi dictum ſit, quomodocunque, vel qualitercunque euinceretur, nu.11.

Secundò limitatur, quando fuit dictum rem non eſſe ſubiectam retractui, etiam quod nominatim promiſſum non fuerit de euictione, nu.12.

Tertiò limitatur, ſi ex probabilibus coniecturis appareat, venditorem noluiſſe teneri de euictione, ſecuta etiam ex cauſa retractus, nu.13.

Quartò ampliatur, vt nec etiam dicta clauſula operetur, quod venditor teneatur ad refectionem melioramentorum, ſi quæ fecit emptor, antequam declarauerit velle emere, quidquid ſit inter emptorem, & vicinum, numero 14.

Neque excuſandus eſt emptor, ſub prætextu, quod venditor teneatur denunciare vicino, nu.15.

Quintò ampliatur, vt locum etiam habeat in fideiuſſore in inſtrumento venditionis conſtituto, qui non impeditur quominus vti poſſit beneficio ſtatuti, vt tanquam vicinus recuperare poſſit rem ipſam venditam per eum, pro quo conſtituit ſe fideiuſſorem, numero 18.

Primò extenditur, idem procedere in hærede fideiuſſoris, qui de euictione promiſit, qui & agere poteſt, & rem vendicare nomine proprio, nu.20.

Cum id non conſequatur vt hæres, ſed ex legis diſpoſitione, & alio iure, quàm hæreditario, nec ideò contrauenire dicitur facto defuncti, nu.22.& 25.

Secundò extenditur dicta ampliatio, vt locum habeat etiam in filio hærede venditoris, qui de euictione non tenetur, vel ad intereſſe emptoris, quando res eſt euicta, non ob culpam, ſeu defectum dominij, ſeu non iuris ipſius venditoris, ſed alia de cauſa proximitatis, & retractus, & ad id teneatur, nu.23. 25.& 28.

Fallit, ſi filius eſt in poteſtate patris, nu.31.

Sed contra, quod filius in poteſtate retrahens acquirat ſibi, ſiue ſit maior, ſiue minor, ac etiam infans, num.32. etiam patre viuente ibidem, & nu.34.

Neque hoc caſu pater habebit vſumfructum, numero 33.

Primò limitatur, quando vendens rem ſubiectam redemptioni promiſiſſet rem eſſe tutam, & ſecuram, etiam aduerſus retractum conſanguineorum, qua ſtante hæres patris vendentis non admittitur ad retrahendum, nu.35.

Quidquid aliud ſit, quando euictionis promiſſio eſſet generalis, quæ non impediret, quin filius retrahere poſſet. num.36.

Secundò limitatur, quando per venditorem promiſſa fuiſſet euictio obligando etiam bona hæredum, quia tunc filio hæredi non daretur ius retractus, nu.37.

Sublimitatur non procedere, quando hæres accepiſſet hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, numero 39.

Sed quod immò indiſtinctè competat, nu.41.

Tertiò limitatur, ſi filius non eſſet natus, nec conceptus tempore contractus, nu.40.

4 *Euictio ex cauſa retractus procedit ex ipſo contractu emptionis, non ex cauſa antecedenti, quæ ideò venditorem non ligat.*

9 *Renuncians omni iuri, quod quis habet, vel habere ſperat, non intelligitur renunciare iuri, quod ex noua cauſa ſuperuenit.*

16 *Emptor nõ debet meliorare, niſi prius certus ſit, quod ei res empta per vicinum non auferatur.*

17 *Emens fundum alienum, de euictione non agit, niſi expreſſè ſibi cauerit.*

19 *Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando res vendita euincitur ex beneficio ſtatuti admittentis vicinum ad retrahendum.*

21 *Contractus quilibet, & conuentio, ſemper à ſtatuto ciuitatis informatur.*

23 *Ius quando competit ex perſona propria, licita eſt contrauentio facto defuncti.*

26 *Ius retractus acquiritur, etiam ignorantibus, & nu. ſeq.*
27 *Statuta, quæ afferunt commodum, ſtatim operatur ſuum effectum; & ex illis etiam ignoranti acquiritur.*
29 *Congrui ratio fortius militat in filio, quam in remotiori in gradu.*
Idem in filio ſoluto poſt obitum patris, nu. 30.
34 *Filiis ius redimendi datur etiam viuente patre.*
38 *Teſtator obligare poteſt eius hæredes, & bona eorundem.*
42 *Emptor à quo res per agnatum iure agnationis retrahitur, non tenetur agnato retrahente de euictione.*
43 *Euictio, quando ſequitur ex natura rei, non ſolum contra venditorem de euictione agi non poteſt; ſed neque ad damna, & intereſſe; nec ad expenſas litis; nec ad fructus perceptos, ante, vel poſt litem cæptam vti acceſſorios ad rem principalē, licet promiſſum ſit de euictione.*
45 *Venditor in caſu, quo ex cauſa retractus pretium reſtituere tenetur, ad illud tantum tenetur quod venditionis tempore accepit; adeo quod augmentum, & diminutio non conſideratur, ſed ſolum bonitas, & ſtatus, in quo reperiebatur tempore contractus.*
Idemque procedit in locatione, feudo, & ſimilibus, nu. 46.
47 *Euicta re per ſtatutum de re paterna luenda venditor non tenetur de euictione, cum ſit legis euictio.*
Fallit vt ibidem num. 48.

QVÆST. CXXXIV.

IN pluribus locis Italiæ, & extra, ſūt ſtatuta, ſeu conſuetudines, & conſtitutiones, quæ concedūt agnatis, vicinis, & cohærentibus ius retrahendi, & prælatandi ſuper venditionibus rerum immobilium, ac iurium conſiſtētium in rebus immobilibus quandocunque per pretij reſtitutionem; ſuper quibus variæ, ac multiplices oriuntur lites, & contentiones.

1 Ideò nunc quæro, an vēditor de euictione teneatur, cum vicinus, vel conſanguineus retrahit; & non teneri dicimus: quia id nec ipſius culpa accidit, nec ex proprio facto, vel auctorum ſuorum prouenit, *l. hoc iure cum l. ſeq. ff. de euict. Afflict. de iure prothomis, § 2, num. 37. Roman conſ. 503. nu. 14.*

Item, quia res non ideò euincitur, quod non ſit venditoris ſed iure ſpeciali per notata *in l. minor, in prin. ff. de euict.* ac præterea, quoniam id ius retrahendi contra emptorem cōpetit ex iuris municipalis, ſeu conſuetudinis permiſſione, & ex emptoris extranei perſona, *argum. l. ſi per imprudentia*, & ibi notatur, *& l. hoc iure, cū l. ſeq. l. ſi ſeruum, l. ſi fundū, & l. ſi mancipium, ff. de euict.*
2 *Bar. in l. exceptionem de fideiuſſ.* ita vt ſufficiat ēt ex perſona vtriuſq; rem euinci: quia tunc ēt nec euictio debetur, *l. ſed etſi de euict. Tiraq. de retract. lignag. § 1. Glo 9. nu. 34 ver. quia etſi ex perſona.* ſed totum damnum cedit emptori, qui vel ſciuit, vel ſcire debuit rem ſubiectā retractui euinci poſſe, *Bal. & Salyc. in l. ſi familiæ, C. famil. hærciſc. Surd. conſ. 15. nu. 29 lib. 1. Hond. conſ. 3. nu. 4. lib. 1. Grammat. dec. ſ. 101. n. 106.* ideò ſibi imputandum, ſi ijs non obſtantibus emat, *l. quod te, in fine, ff. ſi*
3 *cert. pet.* exemplo illius, qui fundum alienū emit, quoniam nec de euictione agit, niſi expreſsè de ea ſibi pro-
4 uiderit, *l. ſi fundum, C. de euict.* & ſæpè dixi: nam euictio hæc procedit ex ipſo contractu venditionis, nō autem ex cauſa antecedenti, quæ idcircò venditorem non ligat, *l. 3. & l. Lucius, ff. de euict.* in terminis *Bellamer. poſt adductos per eum in c. conſtitutus col. 3. verſic. Nec obſtat quod iſte hæres de in integr. reſtit. Affl. in d. tract. de iure Prothomis io ver. vt infra 30. dies, in fine. Hartman. Piſtor, quæſt. iur. lib. 2 par. 1. quæſt. 10. n. 9.* quicquid alias ei ſuccurratur iudicis officio quoad pretij reſtitutionē, ne venditor locupletetur cum aliena iactura, vt declarat *Salyc. in d. ſta l. minor in princip. numero 2. de euict.*

5 Quod extenditur procedere in venditore domus vigore Bullæ Papalis, quæ vicino volēti ædificare ius prælationis tribuit, quo in caſu de euictione non tenetur. *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. nu. 34. Rota inter nouiſſ. nouiſſ. deciſ. 229. nu. 4. par. 4.*

6 Primò ampliatur etiam procedere, quando promiſſum fuit facere conſentire omnem perſonam habētem intereſſe nūc, vel in futurum: quoniam nec dicta clauſula intelligitur de vicino, vel conſanguineo retrahēte, vel retrahere volente, ſed iſta promiſſio declaranda eſt de habentibus cauſam de præterito, non autē de iure proueniente poſt contractum, *l. 3. de euict. d. l. Lucius, eod. tit. l. 1. C. de peric. & commod. rei vend.* cum ius vicini, vel conſanguinei oriatur poſt contractum *Tiraq. d. §. 1. Glo. 9 n. 30.* & in ſpecie, quod iſta clauſula non cōprehendat vicinum, volentem retrahere, reſoluit *Rota coram Cardin. Millino, in Romana retractus 28. Aprilis 1600. poſt Affl. de iure Prothomis, §. 2. verſic. vt infra 30. dies in fine nu. 37. Maſuer. de retract. verſ. item ſecū-*
7 *dum opinionem*: quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei, *latè Menoch. conſ. 418. per tot. lib. 5. Becc. conſ. 24. numero 36. Aretin. conſil. 3. in prin. Surd. conſ. 70. nu. 17 lib. 1.*

8 Secundò ampliatur ſupradicta adeò vera eſſe, vt ētſi venditor de euictione promittat, non prohibeatur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem, quia futurus caſus contingens poſt perfectam emptionem nō pertinet ad venditorē. *Rom.* qui dicit notandum *in d. conſ. 503. nu. 13. verſ. vnde eſt conſequens; & ibi Addent. in ver. nouiter. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres ſub nu. 77 ff. de verb. obli. & in l. 1. col. antep. verſ. Item vult, C. de pact. Surd. d. conſ. 70. in fi. nu.*
9 *18* exemplo eius, qui renunciat omni iuri quod habet, vel habere ſperat, quoniam non intelligitur renūciare iuri, quod ex noua cauſa ſuperuenit. *Alex. conſ. 41. n. 4. lib. 1. Rip. in d. §. duo fratres n. 11. Anchar. iun. quæſt. 17. nu. 7 par. 2* videndus eſt *Tiraq. in d. Glo. 9. num. 123. & ſeq. Rom. conſ. 23. & ibi Addent. in ver. renunciari.*

10 Tertiò ampliatur, quod nec ēt ſufficiant clauſulæ generales, cum expreſſim requiratur, quod venditor promittat rem tutā & ſecuram ſe præſtiturum, ēt aduerſus retractū vicinorum: quo caſu tenebitur nedū promittens, ſed & illius hæres, ea ratione: quia cū ſimus in re, quæ ſui natura euincitur, non ſufficit generalis promiſſio, ſeu ſtipulatio de euictione, ſed requiritur ſpecialis expreſſio. *Bar. in d. l. ſi familiæ n. 14 verſ. vide iſtā C. fam. herciſc. poſt Glo. ibi, in ver. pro parte in fine*, quam ibidem ſequitur *Paul. de Caſtr. n. 4. poſt Ang. in fi. & Salyc. nu. 7 in 4. notab.* tradit *Tiraq. in d. §. 1. Glo. 9. ſub nu. 56 verſ. ſed id tamen. Salyc. Alex. Ruyn. Cran.* & cęteri adducti *per Menoc. conſ. 418 nu. 10 ad 14. lib. 5. Horat. Carp. ad conſtit. Mediol. cap. 417. nu. 756. Rol. conſil. 51. ſub nu. 10. & ſeq. lib. 4. Rota diuerſ. deciſ. 152. nu. 4. p. 2.*

Fallit,

11 Fallit, quando euictio promiſſa eſſet verbis vniuer-
ſalibus, vt puta, ſi dictum ſit quomodocunque, vel qua-
litercunque euinceretur. *Tiraq. de retract. lignag. ad fin.*
tit. nu. 98. quem refert, ac ſequitur *Hond. conſ. 3. nu. 75.*
lib. 1. quoniam eo etiam in caſu cenſetur promiſſa eui-
ctio, quæ fit ex natura rei, *ſic Tiraq. de retract. lignag. d.*
§. 1. Gl. 9. nu. 34. 55. 56. 96. & 98. Rota dicta deciſ. 152.
in fine.
12 Secundò fallit, vt venditor de euictione teneatur,
etiam quod nominatim venditor de euictione nõ pro-
miſerit, vbi dixerit emptori, quod res non erat ſubiecta
retractui, *ſic Tiraquell. poſt Cyn. Bart. Bald. Paul. Caſtr.*
Aretin. Curt. ſen. & Rip. quos citat *de retract. lignag. ad*
fin. tit. nu. 99.
13 Tertiò fallit, ſi ex probabilibus coniecturis ſatis ap-
pareat, venditorem voluiſſe teneri de euictione etiam
ex cauſa retractus quia non minus tunc tenetur, quam
ſi manifeſtis verbis id cautum ſit. *Caballin. de euict. §. 5.*
nu. 35. Hartman. Piſtor. quæſt. iur. lib. 2. d. quæſt. 10. nu.
10. Alciat. conſ. 133. nu. 5. & conſ. 138. nu. 1.
14 Quartò ampliatur, vt nec etiam dicta clauſula ope-
retur, quod venditor teneatur ad refectionem melio-
ramentorum, ſi quæ fecit emptor, antequam declara-
uerit velle emere, quia cum promiſſio non extendatur
ad futura poſt contractum, vt ſupra fuit dictum, non
etiam refici debent melioramenta, damna, ſeu intereſ-
ſe, quidquid ſit inter emptorem & vicinum, præſertim
cum emptor cogitare potuerit, quod vicinus retrahere
poterat, *l. quod te in fine, ff. ſi cert. petat.* & in terminis,
quod melioramenta reficienda non ſint, cenſuit *Rota*
coram Card. Mant. in Romana retractus 25. Maij 1599.
& coram Cardin. Millino in Romana retractus 28. Apri-
15 *lis 1600.* vbi, quod nec etiam excuſandus eſt emptor,
non ſub prætextu, quod venditor teneatur denunciare
16 vicino: non ergo interim emptor debet meliorare, niſi
prius certus ſit, quod ei res empta per vicinum non au-
feratur. *I. Bart. in cõſuet. Burgund. tit. de retract. §. 481.*
17 quem adducit Card. Millinus vbi ſupra, exẽplo illius,
qui fundum alienum emit, à quo de euictione non agi-
tur, niſi expreſſè de ea ſibi cauerit, *d. l. ſi fundum, C. de*
euict. & in ſpecie notat *Tiraq. de retract. lignag. d. §. 1.*
Gl. 9. nu. 34. verſ. præterea emptor, & eod. tit. §. 12. Gl. 1.
nu. 7. & 8.
18 Quintò ampliatur, vt locum ſibi quoque vẽdicet in
fideiuſſore in inſtrumento venditionis conſtituto, qui
non impeditur, quominus vti poſſit beneficio ſtatuti,
vt tamquam vicinus recuperare poſſit rem ipſam ven-
ditam per eum pro quo cõſtituit ſe fideiuſſorem, nam
19 fideiuſſor de euictione non tenetur, quando res vendi-
ta euincitur, ex beneficio ſtatuti admittentis vicinum
ad retrahendum, in ſpecie ita voluit *Decian. conſil. 68.*
nu. 15. lib. 2. & conſ. 105. lib. 5. Balthaſſar Benedellus de
iure protomiſ. in rubr. nu. 63. quem refert, ac ſequitur
nouiſſimè. *Ant. Ering. in tractat. de fideiuſſ. c. 27. nu. 48.*
par. 5. & Peregr. deciſ. 19. nu. 10.
20 Extenditur idem procedere in hærede fideiuſſoris,
qui de euictione promiſit, qui agere poteſt, & rem ven-
dicare nomine proprio, non enim hoc caſu militat re-
gula *l. venditorem de euict.* quem de euictione tenet
actio &c. *Alex. conſ. 3. nu. 1. lib. 3. Aret. conſ. 2. in princ.*
Hier. Grat. conſil. 29. num. 37. & 38. lib. 2. & declarat in
ſpecie *Ruyn. conſ. 220. nu. 3. lib. 1. Menoch. conſ. 89. num.*
[illegible]
be

21 Comprobatur, quia ſemper quilibet contractus, &
conuentio à ſtatuto ciuitatis informatur. *Alex. conſ. 9.*
nu. 2. in fine lib. 5. Hipp. Rimin. conſ. 388. ſub nu. 5. verſ.
ſed tamen reſponderi poteſt lib. 3. Nec ideò dubitãdum,
quod agnatus retrahere poſſit bona alienata virtute
ſtatuti ita diſponentis, cũ intelligatur quis ea lege ven-
didiſſe, vt liceat agnato proximiori redimere, quaſi ſta
tuti diſpoſitio ineſſe videatur contractui. Quare vendi-
toris hęres, qui redimit, improbare non dicitur factum
defuncti, ex quo contrahentes animũ ſuum conforma-
re cenſentur cum diſpoſitione ipſius ſtatuti. *Socin. iun.*
conſ. 4. num. 10. lib. 1. Tiraq. d. §. 1. Gl. 9. num. 50. Cardin.
Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 8. nu. 14. qui
22 hoc latè proſequitur, cum & id non cõſequatur vt hæ-
res, ſed ex legis diſpoſitione, & alio iure, quam hæredi-
tario; vnde in hoc non dicitur contrauenire facto de-
functi. *Cæphal. conſil. 412. nu. 27. cum ſeq. lib. 3. Honded.*
23 *conſ. 14. num. 34. lib. 1.* quando enim ius competit ex
perſona propria licita eſt contrauentio facto defuncti.
Alex. Corne. Iaſ. & alij per Crauett. conſ. 200. ſub nu. 7.
in fine, verſ. Poſtremò conſidero. Burſat. conſ. 91. num. 22.
lib. 1. cum cæteris, de quibus *per Natt. conſ. 470. nu. 10.*
ad 18. Menoch. d. conſ. 89. nu. 12. ad 16. lib. 1.
24 Secundò extenditur ampliatio prædicta, vt ſibi ven-
dicet etiam in filio, & hęrede venditoris, qui de euictio-
ne tenetur, & ad intereſſe emptoris, quãdo res eſt eui-
cta non ob culpam, ſeu defectum dominij, ſeu non iu-
ris ipſius venditoris, ſed alia de cauſa proximitatis, &
retractus, cum ſolum teneatur ad pretij reſtitutionem
quod equidem pretium iam habet per ipſum retractũ;
vt in terminis concludit *Henrich. Boich. in cap. conſtitu-*
tus in princ. ſub num. 1. verſ. & ad argumenta, & iura in
cõtrarium de reſtit. in integr. vbi *Aegid. Bellamer. col. 3.*
25 *in princip. verſ. Petrus de Quercu.* vbi addit, quod talis
ſuccedens non impugnat factum patris, & eius cui ſuc-
cedit, cum contractus adhuc valeat, licet retrahat: nam
id facit, non tamquam hæres; ſed vti alius, ſcilicet pro-
ximior, ſeu vicinus, *arg. l. fin. ff. de euict. l. rem alienam, §.*
1. de pignorat. act. Gloſ. fin. in l. ſi Titio. de pignor. l. ſi quis
alienum de act. empt. Io. Nicol. Arelat. in repetit. l. gene-
raliter par. 2. nu. 34. C. de ſecund. nupt. Feron. in conſuetu.
Burdegallen. in tit. de retract. §. 3. ad fin. & deciſ. 12. in
princip. Ari. Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 99. verſ. fallit
quinto. C. de bon. matern.
Quodque filius, vel proximior cõſanguineus etiam
venditoris hæres, qui fortè deceſſerit infra tempus re-
tractus, poſſit retrahere rem patrimonij, vel auitam à
ſuo teſtatore venditam, vel ſi ei in vita alienantis ſuc-
ceſſit, & hæres extitit, iuſtè litem proſequi valeat ſuper
ipſo retractu *poſt Montal. Anton. Gomez. Ari. Pinell. &*
Mettien. de veriori, & communi ſententia teſtatur. *Io.*
Gutierez Pract. quæſt. lib. 2. cap. 149. nu. 2. quidquid in
contrarium voluerint *Florian. Petr. de Anchar. & Ber-*
trand. ibidem ab eo citati, *num. 1.* ſequuntur *Maſuer. in*
praxi. tit. de retract. §. Idem ſecundum opinionem. Ti-
raquell. de retract. lignag. §. 1. Glo. 1. num. 51. ad 54. Caſ-
ſan. ſuper conſuetud. Burgund. rubr. 10. de retract. §. 1. in
textu ibi, l. homme em femme. nu. 8. nouiſſimè *Roſent. de*
feud. cap. 9. membr. 2. concluſ. 76. nu. 7. par. 1. Phanuc. de
inuentar. par. 7. nu. 219.
26 Iſtudque ius acquiritur etiam ignorantibus. *Bald. in*
rubr. C. res inter alios acta nu. 5. Dec. conſ. 88. nu. 1. Boer.
deciſ. 13. num. 32. & probatur ex notatis *per Bart. in re-*
petit.

petit.l.omnes populi, in quinta quæſt. princ.ff.de iuſt. &
27 *iure.* Vbi inquit, quod ſtatuta, quæ afferunt commo-
dum, ſtatim operantur ſuum effectum; & ex illis etiam
ignoranti acquiritur, *allegat tex.in l.cum pater, §.Surdo*
ff.de legat. 2. arguendo ab vltima voluntate ad ſtatuta.
28 Nõ mirum ergo, ſi filius id agere valeat, cum ſit agna-
tus patri, & è contra in primo gradu, *l.filius, ff.de ſuis,*
& legit §. ſed & ſi quis nepotis. Inſtit. de adopt. Cuiac.
*obſeruat.lib.*14.*cap.*11.*verſ.* quid enim eſt certius.
29 Rurſus, quia ratio congrui fortius militat in filio,
quã in remotiori in gradu, ſeu agnato, & in filio eman-
cipato, reſponderunt *Soc.iun.conſ.4.lib.2. & in eodem*
caſu M.Mant.conſ.29.lib.1 & generaliter Bal.in l.qui ſe
patris col.pen. C.de legib. Tiraq. de retract. lignag. §.1.
30 *Glo.9.num.47. cum ſequent* & idem in filio ſoluto per
obitum patris, tradunt Doct. præcitati, in ſpecie retra-
ctus ſequitur Euerardus in ſua centuria legali in loco à
correſpectiuis, ſeu de tamquam, *ſub nu.29.vt ſtrig ſi-*
mo tertio. facit Gabr.concluſ.11.nu.29 limitat.12.verſ.
infertur igitur.de regul.iur. vbi etiam allegat *Io. Nicol.*
in d.l.generaliter p.2.nu.34 C.de ſecund.nupt. Hartman.
Piſtor.qq.iur.lib.2.quæſt.9 nu.38.part.1. & nouiſſimè
Roſent .l.de feud.dicto cap.9.membr.2.concluſ.99.nu.8.
31 An autem præmiſſa locum habeant in filio in pote-
ſtate, maior eſt difficultas.

Nam *Marc. Mant.in d.conſ.29.col 3.verſ.nec conten-*
ti, ſenſit, quod filius ſit inhabilis ratione patrię poteſta-
tis, dum expreſſit ſimile ſtatutum Paduæ, in ea parte,
videlicet. ſed quilibet agnatus venditoris, qui ſit habi-
lis, & capax ad acquirendum, exponit, reſpectu patriæ
poteſtatis, & quod de ſuis pecunijs acquirat. clarè ſen-
tiens, quod filius in patria poteſtate ob id inhabilis cẽ-
ſeatur. Cuius ſententiæ accedit, quod filius in poteſtate
regulariter non habet pecunias de quibus poſſet retra-
here, & emptor de facili fraudaretur; quoniam pater
venditor ſibi ſubminiſtrando pecunias filius retrahe-
ret, & patri acquireret *ad regulam l.placet, ff.de acquir.*
hæred. vnde cum pater ex ſua perſona non poſſet, non
etiam poſſe debet mediante perſona filij, *ad tex.in l.qui*
in ſeruitutem, & in l.quæritur, ff.de bon.lib. conferunt
ſcripta *per Caſſane.in conſuetud.Burgund.tit.de retract.*
§.1.Glo.2.in vlt.quæſtione.
32 Sed, quod immò filius in poteſtate acquirat ſibi, ſiue
ſit maior, ſiue minor, ac etiam infans, ſeu in vtero exi-
ſtens, decidit *Boer.deciſ.12.nu.2.cum ſeq.& deciſ.138.*
& latè *Peregrin.dicta deciſ.19. à num 14. vſque ad* 21.
cum etiam minoribus, & pupillis, patre viuẽte, conce-
datur ſimile beneficium retractus; & hodie in aduenti-
tijs proprietas ſit filij, & vſusfructus ſit patris, *l. cum*
oportet in princip. C.de bon.quæ liber. ſicut eſt retractus,
qui dicitur aduentitius, *vt per Tiraq. poſt adductos per*
33 *eum d.§.1.Glo.9.nu.59.& nu.70.ad* 76. Vbi quod ne-
que hoc caſu pater habebit vſumfructum in dictis bo-
nis retractus. *Bellamer.in d.cap conſtitutus col.10 verſ.*
plus dicebam de reſtit.in integr. & è cõtrario quod filius
34 nihil habet, reſpondet latè *Tiraq.ubi ſupra d.§.1.Gl.9.*
nu.59.& 76. Filijs enim ius redimẽdi alienata per pa-
trem datur ipſo viuente, ex quo patris poteſtas intelli-
gitur, quoad commoda filiorũ. *Ar.Pinell in l.1.par.3.*
nu.74.in fine, C.de bon.matern. & ſtante poteſtate redi-
mendi data proximioribus, filius dicitur agnatus pro-
ximus, vt prædixi, *l.filius, ff.de ſuis, & legit.* & eſt magis
communis opinio, *vt per Andr.de Iſern.Prapoſit. Al-*
uarot. Afflict. & cęteros in c.1.§.Titius, ſi de feud.fuer.
content. Bal.conſ.276.lib.5.Myſinger.ſing.obſerua cent.
4.obſeruat.85.nu.2.Curt de feudis par.4.num.151.Iaſ.
conſ.56.lib 3. de veriſſima, & magis communi teſtatur
Scrader.de feud.par.8.cap.7.nu.9.& 10. *Ari. Pinell.in*
d.l.1.par.3.num.74. C.de bon.matern. Roſental de feud.
cap.9.membr.2.concluſ.81.num.12. & quæſt 67.& 88.
ſub dicto cap.9. Peregrin.dicta deciſ.19.nu.17.& 18.
35 Primò limitatur hæc vltima recepta ſententia, quo-
ties vendens rem ſubiectam redemptioni promiſiſſet
rem eſſe tutam, & ſecuram, etiam aduerſus retractum
conſanguineorum, quia tunc ſtante iſta ſpeciali, & ex-
preſſa promiſſione, hæres patris vendentis non admit-
titur ad retrahendum, *ex text.in l. Seia.ff.de euictio.* ſic
Tiraq.de retract.lignag.§.1. Glo.9.num.36.& num.53.
*& 55.*quem ſequitur *Guttierez d.quæſt. ſeu c.149.n.3.*
36 Quicquid aliud ſit, quando euictionis promiſſio eſſet
generalis, quę non impediret quin filius retrahere poſ-
ſet. *Phanuc.de inuentar.par.7.nu.209.poſt Bar.& Doct.*
in l.ſi familia, vbi Gloſ.in ver.quod ſi vni, C.famil.her-
ciſcund. Martin.Laudea.& Card.Alex.in cap.1.col.1.ſi
de feud.ab aliquo interpellat. fuer. Alex. conſ 21.nu.6.
lib.5. Aretin. conſil 3.num. 1. Ruyn. conſil. 72. num.5.
libro primo.
37 Secundò limitatur, quando per vẽditorem promiſſa
fuiſſet euictio obligando etiam bona hæredum, quia
tunc filio nõ daretur ius retractus. *Hond.d.conſ.3.n.63.*
lib.1. Nam augetur obligatio, vbi obligantur bona hę-
redum. *Bal.in l.qui ſe patris nu.32. C. vnde liber. Rolan.*
conſ.97.nu.47.lib.1.Pariſ conſ 16.nu.42.lib.1. Nemi-
38 nique dubium eſt, quod teſtator obligare poteſt eius
hæredes, & bona eorundem. *Bal.in l.aſſiduis, C.qui po-*
tior.in pignor.habeant.Cephal.conſ.392.nu.35.lib.3.
39 Sublimitatur non procedere, quãdo hæres accepiſ-
ſet hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij. *Af-*
*flict.deciſ.111.num.16.& Rolan.*qui de communi *dicto*
conſ 97.nu.46.ad 53.lib.1.ſed videas infra nu.41.
40 Tertiò limitatur, ſi filius non eſſet natus, nec conce-
ptus tempore contractus; quia ex quo omninò erat in-
habilis, licet poſtea naſcatur, nõ efficitur habilis ad re-
trahendum; nam huiuſmodi ſtatuta, & ordinationes
regulariter loquuntur de eo, qui ſit habilis, & capax ad
acquirendum tempore vẽditionis, vt in ſtatuto Paduæ
conſuluerunt *Marc. Mãtua d.conſ.29.n.33. & Soc.iun.*
d.conſ 4.lib.2.& in ſtatuto Lucenſi *Dec.conſ.222.viſo,*
& in cęteris conſuetudinibus. *Tiraq. de retract. lignag.*
*d §.1.Glo 9.nu.82 & ſeqq.vſque ad num.101.*ſequitur
Peregr.d.deciſ 19.nu.16.
41 Et præmiſſa locum habent, ſiue filius ſit hæres pa-
tris cum beneficio legis, & inuentarij, ſiue etiam abſo-
lutè, prout ita ſępiſſimè obtinuiſſe, & obtentum vidiſſe
teſtatur *Peregr.deciſ.21.ſub nu.5.*
42 Præterea notandum eſt, quod emptor à quo res per
agnatum iure agnationis retrahitur, nõ tenetur agna-
to retrahenti de euictione, ea ratione, quia emptor non
vendit ſpontè, ſed iure municipali, ſeu cõſuetudine co-
gente rem emptam reſtitui agnato, ſeu vicino, *vt per*
Peregr.d.deciſ.21.ſub nu.7.in fine.
43 Atque inſuper, quod quando euictio ſequitur ex na-
tura ipſius rei non ſolum contra vẽditorem de euictio-
ne agi non poterit, vt ſępè dixi, ſed neque ad damna,
neque ad intereſſe, nec ad expenſas litis, nec ad fructus
perceptos, ante vel poſt litem cęptam, vti acceſſorios
ad

Digitized by Google

ad rem principalem licet promiſſum quoque fuerit de euictione, niſi ſpecialiter, & expreſsè de illis etiam di-
44 ctum fuerit: quicquid aliud ſit in pretio, quod reſtituendum erit, niſi ſcienter voluerit emere illam rem, quam aliquando ſciebat fore reſtituendam, & in caſu,
45 in quo pretium reſtituere teneretur, ad illud tantum tenebitur, quod venditionis tēpore accepit, adeo quod augmentum, & diminutio non conſideretur, ſed ſolum bonitas & ſtatus, in quo reperiebatur tēpore contractus, vt in omnibus prædictis caſibus latè reſpondit
46 *Iacob. Menoch. conſ. 418. per totum lib 5.* vbi idem firmat in locatione, feudo, ac ſimilibus, de quib. *per Dec. conſ. 411. nu. 4. Natt. conſil. 181. nu. 8. lib. 1. & Gozadin.*
47 *conſ 25. verſ. quartò reſpondeo.* Prædictis adde, quod euicta re paterna luenda venditor non tenetur de euictione cum ſit legis euictio, *vt notat Afflict. in tractat. de iur. Prothom. §. 4. nu. 21. Alciat. conſ. 138. n. 1. Ruyn. conſ. 42. nu. 14. & conſ. 81. nu. 2. lib. 1. & conſ. 156. circa fin. lib. 5. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. Gl. 9. num. 34. cum ſeq.*
48 Fallit ſi ſpecialiter promittatur de euictione in hoc caſu, nec promiſſio generalis ſufficit. *Tiraq. d. Gloſ. 9. numero 57.*

ARGVMENTVM.

Venditor in alienatione rei retractui obnoxiæ, an teneatur denunciare. Et denunciatione non facta de euictione teneatur. Retractus iure vti volens, quid obſeruare debeat.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio requiritur in alienatione rei iuri retractus obnoxia.*

Et quidem ſecundum aliquos in ſcriptis, & non extraiudicialiter, nu. 2.

Declaratur, vt nu. 8.

Sed quod extraiudicialiter valide fieri poſſit, num. 3. 6. & infra.

4 *Denunciatio in iure retractus fit, vt denunciatus ſciat venditionem faciendam ad hoc, vt ſi velit, emat.*

Et ſufficit, quod fiat coram amicis & vicinis ad domum denunciati, nu. 5.

Et quocunque loco, nec Prætoris authoritas requiritur, nu. 7. & 9.

10 *Venditio ſi facta ſit ad ſubhaſtationem tempore elapſo, excluditur vicinus.*

11 *Venditor in denunciatione facienda, occaſione retractus declarare debet verum pretium, alias nulliter agit.*

Et nullitate denunciationis ſtante, conſanguinei, ſeu vicini nedum quandocunque ad retractum admittuntur, ſed venditor tenetur de euictione, ſecus ſi culpa ceſſaret, nu. 12.

Ampliatur eo magis procedere, ſi emptor, qui ſtatuti ordinationem ſciebat, de euictione expreſsè conuenit, numero 13.

Vel etiamſi venditor promiſerit emptorem conſeruare indemnem ab omni lite, & moleſtia, nu. 14.

Vbi & à quo allegari poſſit nullitas.

15 *Ius retractus acquiritur etiam ignorantibus.*

16 *Denunciatio facta patri occaſione retractus, an noceat filijs, diſtinguitur.*

17 *Retractus iure vti volens, ante omnia pretium offerre debet, & hoc emptori, ſi res eſt tradita, denunciet; ſi non eſt tradita, venditori denunciaſſe ſufficit.*

Dominus tamen, ſi emptor illi debeat, poteſt compenſare, ibidem.

Dummodò liquidum, vel infra tempus liquidetur ſoluendi, ibidem.

Item dummodo pretium ſit certū, vel ſi ſit incertum, deponat cum oblatione, & proteſtatione, ſe integrum ſoluturum, cum de pretio certior fuerit factus, ibidem.

Nam ad conſequendum hoc ius id in primis impleri debet, nu. 18.

Nec ſatis eſt pignora, aut fideiuſſores offerre, numero 19.

Etiamſi pretium, quod emptor, aut dare paratus eſt, aut promiſit, aut iam numerauit, iuſtum rei valorem excederet nu. 20.

Adeo vt etiam tempus ſit pars pretij, nu. 21.

Et eiſdem conditionibus, & terminis ſoluendum eſt à retrahente, nu. 22.

Et ſumptus tempore contractus refunduntur, nu. 23.

Quamuis plures contrarium teneant, nu. 24.

Excepto ſi conuenerit, ne alij, quam conſorti vendatur, numero 25.

In quo diſtinguit Afflict. nu. 26. Licet author non teneat, ibidem.

Et prædicta conceduntur, dummodò fiant abſque fraude numero 27.

Quin agnatus non audiretur offerens pretium ſolum ſecundum rei valorem, nu. 28.

Et quid dicto in caſu agendum, nu. 29.

30 *Emptor interim quod res ab eo euinci poteſt, tenetur de damno ex ſua culpa, & negligentia in re contingente, quando emit cum pacto de retrouendendo, vel aliqua ex cauſa ſuſpicari poteſt rem emptam ab ipſo euinci poſſe.*

31 *Denunciatio an fieri debeat agnato, qui luere non poteſt, & ſi fiat, an præiudicet.*

32 *Denunciatio quando facienda eſt pupillo agnato, debet ſimul fieri etiam tutori, & vbi copia tutoris haberi non poteſt, fit validè pupillo.*

QVÆST. CXXXV.

IN iure retractus, an requiratur denūciatio facienda ab alienante conſanguineo, vel vicino, vt illum afficiat alienatio, alia eſt quæſtio.
1 Et requiri expreſſim habetur *in l. denunciaſſe, vbi Bart. ff. de adult.* & habetur poſt alios *per Guliel. Onciacium, Academicarū*
2 *quæſt. lib. 1. c. 40. nu. 2.* & quidem ſecundum pleroſque in ſcriptis, & non extraiudicialiter facienda eſt, arg. eorum, quæ dixit *Bar. Caſſane. in conſuet. Burgun. rubr. 11. §. 4. in ver. Semdemonce. num. 1. & 2* Vbi ait, denunciationem in ſcriptis eſſe debere, & oportere notificari parti.

Sed

Digitized by Google

3 Sed contrarium in caſu, de quo quæritur, & ſic in
iure prothomiſeos, & retractus, quod orectenus fieri
poſſit denunciatio, & per teſtes probari, voluit *Afflict.*
in tract. de iure prothomiſ. §. 2. num. 10. 14. & ſeq. Io. de
4 *Amic. conſ. 145. per totum*, loquens de cõſtitutione ſan-
cimus, ex quo denunciatio iſta fit ad finem, vt denun-
ciatus ſciat venditionem faciendam ad hoc, vt ſi velit,
emat, *vt per Bero. conſ. 171. nu. 8. 13. & ſeqq. plur. lib. 1.*
ex mente *Bart. in l. non ſolum, §. morte, ff. de nou. oper.*
nunciat. quint. de Butr. & Abb. in cap. cum M. Ferrarien.
5 *de conſtitut.* Vbi dicitur ſufficere, quod denunciatio
fiat coram amicis & vicinis ad domum denunciati;
quod voluit etiam *Tiraq. in tract. de retract. conſanguin.*
§. 9. Glo. 2. nu. 1. Io. de Amic. d. conſ. 145. & Afflict. in d.
tract. §. 2 nu. 15. arg. l. eum, qui aliter, §. 1. ff. quod vi, aut
6 *clam. & d. l. denunciaſſe, ff. de adult.* Quodque ſine ſcri-
ptis fieri poſſit, notat *Bart. in l. fin. C. de negot. geſt.* vbi
dicit, denunciationem in ſcriptis, & ſine ſcriptis, prout
quiſque voluerit, fieri poſſe. *Idem Bart. in d. l. non ſolum,*
7 *§. morte poſt num. 15.* qui dicit, quocunque etiam loco
fieri poſſe, cum ſit actus extraiudicialis in quo Prætoris
authoritas non requiritur, ſequitur *Felyn. in d. cap. cum*
M. Ferrarien. nu. 59. & in indiuiduo reſpondit *Tanc. r.*
conſ. 16. nu. 9. lib. 1. Sed vide quæ ſcribit *Carpan. ad ſta-*
tu. Mediol. cap. 417. nu. 800 & ſupra.

Non obſtant in contrarium adducta.

8 Nam Caſſane. & alij, qui eum ſequuntur, loquuntur
in denunciatione, quæ ab emptore fit venditori, cui ſu-
per re empta fuit lis mota, & denunciatio fit ex parte
emptoris ad hoc vt de euictione teneatur tam pro re
principali, quam etiam pro intereſſe, ac expenſis: quo
in caſu requiritur quidem litis denunciatio in ſcriptis
ſaltem, vt à die denunciationis teneatur denunciatus
ad expẽſas; & ita loquuntur omnes Doctores ſentien-
tes denunciationem in ſcriptis fieri debere, vt & dicit
Oncian. d. cap. 40 num 2 de quo verba facit *Caballin. de*
euict §. 3. nu. 4. & infra; & nos diximus ſupra. quæſt. 3.
& ſeq. quoniam iſto caſu neceſſaria eſt denunciatio in
ſcriptis, vt illius occaſione venditor paret defenſiones
ad iura petentis elidenda, ad differentiam denuncia-
tionis requiſitæ in caſu retractus, quæ, vt dictum, ſuffi-
9 cit vt fiat quoquomodo ad vicinum ipſum certifican-
dum, & ad effectum tollendæ ignorantiæ, dum tamen
probetur eam fuiſſe factam, *l. amplius, ff rem rat. haber.*
Afflict. d § 2. num. 11. & ante eum *Iacob. de Beluiſ. in l.*
emptor. C. de euict. Alexan. conſ. 24. num. 6. lib. 4. & con-
ſil. 136. per totum, lib 7. Pariſ. conſil. 81. ad finem lib. 3.
Socin. iun. conſ. r. nu. 18. lib 1.

10 Quare *Dec. conſ. 222 ſub nu. 7. verſ. tertio principali-*
ter, reſpondit, quod ſi venditio facta ſit ad ſubhaſtatio-
nem, tempore elapſo excluditur vicinus, quia non po-
teſt allegari ignorantia eorum, quæ publicè fiunt, licet
ego verè ſentiam ſolam ſcientiam non ſufficere, niſi
etiam fiat denunciatio, quæ ſimpliciter non requiritur
ad effectum habendi ſcientiam; quoniam vbi ſcientia
deſideratur ad effectum, ne quis poſſit prætendere, &
allegare ignorãtiam, verum eſt quod certus certifica-
ri nõ debet: at vbi denunciatio requiritur non ad effe-
ctum habendi ſcientiam, ſeu ad excludendum ignorã-
tiam, ſed ad limitãdum, & coarctandum ius perpetuò
competens ad breuiorem terminum, tunc eſt neceſſa-
ria denunciatio & proteſtatio in citatoria, *ad text. in l.*
non ſolum, §. morte, ff. de oper. nou. nunciat. præſertim, vbi
denunciatio à lege pro forma requiritur, vt concludit
Afflict. in d. tract. Prothomiſ. in §. vt intra 30. dies nu. 2.
3. & 4. & Tiraq. de retract. municip. §. 36. Gloſ. 2. & 11.
quæſtione. Paul. de Caſtro conſ. 351. & conſil. 430. lib. 2.
Mant. conſ. 117. col. 2. lib. 2.

11 In qua denunciatione vẽditor declarare debet ve-
rum pretium alienationis & non maius, ob quod fortè
cõſanguineus, vel vicinus territus retrahere nolit, quia
quatenus fraus in his ex parte venditoris adhiberetur,
illis non curreret tempus, ſiue iuris communi, ſiue etiã
iuris municipalis ad retrahendum. *Bald. in tract. Pro-*
thomiſ. col. antepen. verſ. contrarium dicto propter duo,
vbi ad hoc allegat *l. fin. C. de iure emphyt.* ſequitur *Af-*
flict. in d. tract. §. vt infra 30. dies col. 2. verſ. ſed vlterius
quæritur. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. Gloſ. 2. num. 2.
& 3.

12 Ex quibus infero, quod ſi culpa & dolo venditoris
non exprimitur verum pretium, & bannimẽta, ſeu de-
nunciationem ex forma fortè ſtatuti requiſitam fieri
non curauit, per illorum omiſſionem venditio redde-
retur nulla; qua nullitate ſtante, conſanguineus, vel vi-
cinus nedum admittendi ſunt quãdocunque ad retra-
ctum, ſed vẽditor teneretur de euictione, poſtquam ob
eius defectum cauſatur nullitas, & euictio, quamuis, ſi
culpa ceſſaret, non daretur euictio, *arg. l. ſi ſeruus, §. fin.*
& l. hoc iure, iuncta l ſeq ff. de euict. quæ iura conſide-
rant culpam venditoris, vt de euictione teneatur. faciũt
ſcripta *per Afflictum in d. tract. Prothomiſ. §. 4. nu. 21.*
13 *Hond. conſ. 3. nu. 74. lib. 1. qui nu. ſeq.* id ampliat eo ma-
gis procedere, ſi emptor, qui ſtatuti ordinationem ſcie-
bat, de euictione expreſsè conuenit, *vt per Alciat. con-*
ſil 33. nu. 5. & Caballin. de euict. §. 5. nu. 35. vel etiamſi
14 venditor promiſiſſet emptorem cõſeruare indemnem
ab omni lite, & moleſtia *Burſat. conſ. 173. nu. 42. lib. 2.*
Dec. conſ. 233. num. 3. quæ ſingula notanda ſunt pro li-
mitatione eorum quæ dicta ſunt in præcedenti quæ-
ſtione.

Addo ego, quod ſupradicta nullitas allegari nõ po-
terit per conſanguineum hæredem, qui petit, ſe admit-
ti ad retractum, cum hæres non poſſit impugnare alie-
nationem vti nulliter factam ob nõ ſeruatam formam
ſtatuti, cum iſta nullitas ſit fauore conſanguineorum
vicini, & aliorum, quibus datur facultas retrahẽdi, quæ
ſicut allegari nequit per ipſummet venditorẽ, qui con-
traxit, ſi viueret, ita neque per eius hæredem, quidquid
aliud ſit quãdo principaliter nullitas eſſet propter fa-
uorem publicum: quo caſu, tam ille qui cõtraxit, quam
eius hęres poterit actum impugnare, *l. quemadmodum,*
C. de agric. & cenſi. lib. 11. Bart. in l. ſi quis pro eo, num. 7.
de fideiuſſ. Iaſ. in l. iuriſgentium, §. ſi paciſcar. nu. 4. ff. de
pact. Bal. in l cum à matre col. 1. C. de rei vendicat. cum
cęteris, de quibus latè *per Menoch. conſ. 89. à nu. 82. vſ-*
que ad 89. lib. 1.

Verum dubitatur, an denunciatio facta patri præiu-
dicet filijs: nam ſcimus, quod facta venditione, ſtatim
ius retrahendi quęritur tam patri, quam etiam filijs fa-
15 milias, vt dixi in præcedenti quęſtione, dummodo ſint
habiles, & capaces ad acquirẽdum bona in loco; quod
ius, vt dixi, acquiritur etiam ignorãtibus, iuxta quæ ha-
bentur *per Bart. in l. omnes populi in quinta quæſt princ.*
16 *ff. de iuſt. & iure. Boer. deciſ. 13. nu. 32.* Qua in re diſtin-
guit *Peregrin. in deciſ. 19. ſub num. 12.* quod aut de-
nunciatio facta fuit patri vti patrifam. & ita etiam no-

mine

mine filiorum, & tunc etiam præiudicet filijs ſuis.
Aut facta extitit denunciatio patri, nō vti patri, ſed
proprio eius nomine expreſſo, & tunc non præiudicat
filijs in iure ſuo, quia ex ea denunciatione bene inferri
poteſt, quod facta videatur ad reſtringendum ius pa-
tris, ſed non ius filiorum, de quibus explicitè, aut impli-
citè dictum fuit, & ita de facto obtinuiſſe teſtatur.
17 Sed & illud obſeruandum in materia, de qua agi-
mus, quod hoc ius retractus requirit, vt eo vti volens,
ante omnia pretium offerat, *cap.1.§.ſed etiam res, ibi,
pro æquali pretio per quos fiat inueſt.* & ibidem *Iſern.
nu.3.Bal.nu.1.Aluarot.nn.3.4.& 9.Præpoſit.ſub nu.1.
verſ.ſi vaſallus vult vendere.Afflict.nu.4.Schenck.nu.
3.& 4.Ballaran.nu.14.Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.
17.num.6.Cannett.in extrauag.volentes,§.& quia ſtat.
Sect.40.num.17.Ferron.in conſuet. Burdegalen.tit.2.de
retract.§.1.& §.14.arg.c. conſtitutus de in integ. reſtit.*
dominus tamen, ſi emptor illi debeat, compenſare po-
terit, *vt per Tiraq.de retract.lignag.§.3.Gloſ.3.num.2.
& 5.Modern.Pariſ.in conſuet.Pariſ.§.13.Glo.7.nu.10.
& 11.*modò liquidum ſit vel intra tempus ſoluendi li-
quidetur, & integrum pretium reſtituat, vel offerat ne-
ceſſe eſt, ad *tex.in l.Iulianus, §.offerri, ff.de actio.empt.l.
quidam æſtimarunt, ff.ſi cert.petat.* Item modò pretium
ſit certum, quod ſi ignoret retrahēs deponat cum pro-
teſtatione, & oblatione quod reliquum ſoluere ſit pa-
ratus, vbi de pretio certior ſit factus *per leg.ſtatu liber
rationem, ff.de ſtat.lib.Boer.deciſ.112.nu.2.in fin.Gayll.
obſeruat.lib.2.cap.10.num.6.in fine, & ſeq.* & prædicta
emptori, ſi eſt res tradita, denunciet, ſi autem non eſt
tradita venditori, denunciabitur, vt reſpōdit *Vueſem-
becc.conſ.73.conceſſum eſt à Duce num.75.lib.2.* dicens
offerri debere emptori à domino redimente pretium,
quod dedit, non enim pretium ab emptore nondum
ſolutum retrahens offerre debet, non habita ritè fide.
Modern.Pariſ.d.§.13.Glo.8.nu.6.& num.8. vbi, an de-
18 beatur purè, quem videas: nam cum hoc caſu facto
opus ſit ad conſequendum hoc ius, id in primis imple-
ri debet, *arg.l.acceptam, & ibi notatur, C.de vſur.l.ſi re-
ſiduum, C.de diſtract.pignor.* & eorum, quæ notantur *in
l.1.ff.de liber.& poſthum.Bal.in ca.licet nu.1.ſi de feud.
defunct.fuer.controuerſ.* facit etiam *l.ſi rem alienam, §.
fina.ff.de pignor.actione, & l.in teſtamento, ff.de cond.&
demonſtr.Alex.conſ.119.viſo proceſſu nu.1.& 2.lib.1.
Dec.conſ.421.* plenè, & ſubtiliter, *nu.6.& ſeq.* & cęteri,
quos adducit *Tiraquell.de retract.lignag.tit.1.Gloſ.17.
numero 6.*
19 Nec ſufficit pignora, aut fideiuſſores offerre. *Tiraq.
d.tract.de retract.§.3.Glo.3.num.14.& ſeqq.* ſi eſt cer-
tum, & liquidum, iuxta quæ ſuperius dixi, *ſub num.17.
Hartman. Piſtor.quæſt.iur.lib.2.quæſt.12.num.6.arg.l.
quod ſi non ſoluere, ff.de pignor.actio.& l.item liberatur,
§.qui paratus eſt, ff.quibus mod.pign.vel hypot.ſolu.l.4.*
20 *§.ait Prætor, ff.de re iudicat.* & hoc adeo verum eſt, vt
etiamſi pretium, quod venditor, aut dare paratus eſt,
aut promiſit, aut iam numerauit, iuſtum rei valorem,
& æſtimationem excederet, *ca.1.§.porrò.Qualiter olim,
& §.ſed etiam res per quos inueſtit.* ibi pro æquali, nem-
pè illi, quod emptor vult dare, &c. & ibi, ſi quod dede-
rit. *Moder.Pariſ.in conſuetud.Pariſien.§.13.Gl.5.nu.9.
56.* & alibi ibidem. *& Gl 8.per totam. Tiraq.de retract.
lignag.§.1.Gloſ.3.per tot.& Gloſ.18.num.78.& ſeqq.*
21 Ita quod etiam tempus pretij ſit pars. *Tiraquell.d.§.1.
Glo.16.nu.32.Piſtor.d.lib.2.iur.quæſt.part.1.quæſt.12.
nu.7.& ſeqq.vſque ad num.14.Vueſembecc.d.conſ.73.*
22 *nu.76.& ſeqq.* qui addit eiſdem etiam conditionibus,
& terminis ſoluendum eſſe à retrahente, quin etſi ob
onus aliquod reale ſit alienatum, agnatus retrahens il-
lud agnoſcere teneatur. *Affli.c.1.§.quid ergo de inueſt.
de re aliena fact.Piſtor.quæſt.iur.lib.2.par.1.quæſt.6.
nu.66.& infra, vſque ad nu.71.Afflict.in tract.de iure
Prothomiſe.nu.30.* confert *Gayll.obſeruat.lib.2.obſeru.*
23 *19.nu.8.& 9.* vbi etiam ait, ſumptus tempore contra-
ctus refundendos eſſe. *Caſſane.in conſuetud. Burgund.§.
10.in ver.les frais.nu.3.* ſuper quo tamen videas cau-
telam, quam ſubijcit vbi ſupra *Gayll.num.10.* Idem in
caſu non diſſimili *Iaſ.in l.fina.num.22.& 23.C.de iure
emphyt.& ibidem Salycet.Alex.& Soc.in l.qui Romæ,
§.cohæredes, ff.de verbor.obligat.* licet idem Iaſ. & malè
poſt Ang. in iiſdem ferè terminis contrariam ſenten-
24 tiam tamquam æquiorem tenendam ſentiat, vt vide-
licet conſorti, vel agnato pro iuſto pretio potius relin-
quendam rem, quam extraneo pro maiori *in d.l.qui
Romæ, §.cohæredes nu.fin.& num.24.* vbi latè arguit pro
vtraque parte, & ibid.ſequitur *Zaſ.nu.4.& 5.* Excepto
25 eo caſu, ſi conuenerit, ne alij quam conſorti vendatur,
ff.de verb.oblig. & idem probat *Bal.in l.ad officium n.4.
C.commun.diuid.& Mantn.in l.dudum nu.25.& 26.ff.
de contrahen.empt.*
26 Sed *Afflict.in cap.1.§.etiam res num.6.per quos fiat
inueſtit.* diſtinguit inter conſortes eiuſdem rei, vt ſi res
ſit indiuidua, conſors iuſtum pretium offerens præfe-
ratur extraneo maius offerenti, ſecus ſi diuidua, quod
non probo.
27 Et quæ diximus ſupra nu.20. intelligas, dummodò
tamen id ſine dolo & colluſione contigerit, vt firmant
præallegati Doctores omnes.
28 Sciendum eſt rurſus, quod agnatus ſeu vicinus re-
trahens non audiretur, ſi ſolum iuſtum pretium offe-
rat iuxta communem rei valorem, vt declarant Do-
ctores ſupracitati; quibus addo *Piſtor.dicta quæſt.12.
num.13.& Iaſ.in dicta l.qui Romæ, §.cohæredes, nu.27.
ff.de verbor.obligat.* vnde addit *Schenck.in dicto cap.1.
§.porrò num.8.qualiter olim feud.poter.* poſſe officium
29 iudicis implorari, quo immoderatū pretium per col-
luſionem exactum ad iuſtam æſtimationem reducat,
argum.l.ad officium, C.commun.diuid. ſequuntur *Caſſan.
& Gayll.vbi ſupra;* quare *Afflict.de iure prothomiſ.§.
vt intra triginta dies num.26.* inquit, quod ſi fraus de-
tegatur, æſtimari non debeat quanti vendi poſſit, ſed
quantum valet, quod & voluit *Mant.in dicta l.dudum,
nu.26.* Ratioque eſt ſupradictæ concluſionis, quia alio-
quin accideret, vt vel venditor, vel emptor damnum
ſentiret, non enim remedium hoc cum alterius iniuria
extendendum eſt.
30 Hinc infero, quod emptor interim quod res ab eo
euinci poteſt, tenetur de damno ex ſua culpa, vel ne-
gligentia in re contingente, *per tex.in l.quod ſi nolit, §.
mancipium ver.culpam, & text.cum Glo.in l.cum autem
redhibetur, ff.de ædil.edicto.Tiraq.de retract.lignag.ad
finem tit.num.68.& 70.* vbi quod hanc ſententiam ve-
riſſimam reputat, quando emptor emiſſet cum pacto
de retrouendendo; vel ſi aliqua ex cauſa ſuſpicari poſ-
ſit, rem emptam ab ipſo euinci poſſe, quia tunc mali-
gnandi animo rem non fluxiſſe, vel agrum, ſeu vineam
non coluiſſe præſumendum erit, *ex tex.l.& hæc diſtin-*

ctio,

ctio,§.cum fundũ,ff.locati, ſequitur *Munnoz.de ratiocin. adminiſtrator.cap.19.nu.6.*

An autem agnato, qui luere non poteſt fieri debeat denunciatio, & ſi denunciet rem non ſubiectam retractui, ſibi præiudicet, vt poſſit agnatus luere, videas *per Carpan.ad d.cap.417.nu.776.*

32 Item nota, quod vbi denunciatio hæc fieri debet pupillo agnato, debet ſimul etiam fieri tutori, & vbi copia tutoris haberi non poteſt, validè fieri poteſt pupillo *ad tex.in l.ſi dictum,§.fin.ff.de euict. Afflict.in tract. de iur.Prothomiſ.§.2.ſub nu.15.verſ.ſed quid*, refert, ac ſequitur *Carpan.vbi ſupra nu.778.*

ARGVMENTVM.

Emptor primus, an ſecundus cōueniri poſſit de retractu à conſanguineo, ſeu vicino, & pro quo pretio, vt deinde illi detur regreſſus de euictione in caſibus à iure permiſſis.

Retractus an locum habeat in donatione, permutatione, tranſactione, locatione, ac ſimilibus.

Et ad interrumpendum curſum illius, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Emptor ſi durante tempore retractus rem alij vendidit, is, qui retrahere prætendit, agit contra ſecundum emptorem poſſeſſorem, & nu.3.*

2 *Libellus in retractu qualiter formatur, remiſſiuè, & numero 5.*

4 *In retractibus attenduntur conſuetudines, vbi res ſita eſt.*

Quidquid ſenſerint quidam, nu.6.

7 *Recuperatio rei quæ retrahitur à ſecundo emptore, ſequitur pro pretio, quo prior, non autem quo alter emit contra Neapod.*

Contrarium probatur, nu.10.

Intellige primam opinionem, vt nu.11.

Sed quid, ſi emptor primus rem non vendidit, ſed donauit, an locum habeat retractus, nu.8.

Et donatio facta extitit lite pendente, vel alias dolo, ac fraude, nu.9.

12 *Re partim vendita, partim donata, retractus in parte vendita ſolum procedit.*

Quid ſi paruo vendatur, & quod reliquum eſt, donatur remiſſiuè, nu.13.

14 *Retractus locum non habet in permutatione.*

Nec in datione in ſolutum, ſi pro aliqua quantitate debita, aut æſtimando detur; & hoc, ſiue iuſſu iudicis, ſiue ſponte fiat, nu.15.

Neque in tranſactione, nu.16.

Niſi præceſſerit contractus, in quo iuri congrui locus ſit, numero 17.

Vel niſi fraudolenter nomen tranſactionis additum ſit, numero 18.

Non etiam procedit in locatione, niſi ad longum tempus fiat, nu.19.

20 *Retractus actio vbi proponi poteſt coram ordinario, in arbitrio actoris eſt rem coram iudice rei ſitæ, vel domicilij proponere.*

21 *Retractus in cauſa agi poteſt confeſſoria.*

22 *Tempus retrahendi non currit, ſi lis ſit inter emptorem & conſanguineum prætendentes rem ad ſe pertinere, quamdiu lis pendet.*

23 *Tempus non currit ad faciendum ſe promoueri ad ordines beneficij obtenti, donec patitur litem ſuper titulo beneficij.*

Sicuti non etiam currit tempus decreti de dimittendo primum incompatibile, donec quis patitur litem ſuper ſecundo, nu.24.

25 *Tempus ſi labatur agnato ad retrahendum, ſola oblatio non ſufficit ad interpretationem eiuſdem.*

Et de ratione, nu.26.

Nec denunciatio extraiudicialis præſcriptionem ſecundum quoſdam, præſertim temporalem interrumpit, numero 27.

Licet ſecus ſit, ſi præſcriptione nondum cępta denunciatur, ibidem.

Sed ſecundum aliquos opus eſt citatione ante annum, numero 28.

Et exigitur litis conteſtatio, nu.29.

Ratioque eſt, quia litis conteſtatione actiones temporales perpetuantur, nu.30.

QVÆST. CXXXVI.

1 DVrāte tempore retractus, primus em-
ptor rem vendidit ſecundo, & ideò
quæritur; num poſſit is, cui redimen
di ius competit, eam à ſecundo em-
ptore illius vigore auocare; & dici-
tur quod ſic.
Nam actio, quæ datur ex retractu eſt in rem ſcripta,
vt docet *Afflict.in tract. Prothomiſ. §.vt intra triginta*
2 *dies*, vbi format libellum, & ait contra emptorem poſ-
3 ſeſſorem proponi debere. *Marant.diſputat. 10. num.3.*
Iacob.Nouell.de iure prothomiſe §.4.num.469.Capoll.
conſ.43.col.3. verſ.ſecundo principaliter, & conſ.65.in-
cip.quod D.Hier.verſ.primum quia num.3.& Io.Fab.in
l.1.verſ.in tertio caſu,C.de ſumm.Trinit.& fide Cathol.
4 vbi dicit, has conſuetudines concernere rem, & attendi
debere conſuetudines loci, vbi res ſita eſt. *Caſſane.in cō-*
ſuet. Burgun.rubr.10.de retractu, §.11.in ver.ea deten-
5 *tetur, nu.1.2, & 3.*vbi *dicto nu.1.* etiam concluſionem
libelli contra emptorē tradit. *Tiraq.de retractu lignag.*
§ 8.Glo.5.nu.3.4.& 5.& infra, & num.8. poſt relatos
6 per eum: quidquid in cōtrarium & malè ſenſerint *Ferron.in conſuet.Burdegallen.§.1.tit.2.de retract.* dum in-
quit, receptum eſſe, quod in loco domicilij nō celebra-
ti contractus rei venditæ intentanda ſit, quia ex diſtra-
ctu agatur, & manifeſtius *Ruyn. conſil. 79. circa caſum*
7 *nu.9.lib.1.* & recuperatio hæc ſequetur pro pretio, quo
prior, non autem alter emerat, *arg.l.poſtliminium, §.ſi*
is, qui emerat, ff.de captiu.& poſtlim.reuer. nam plerun-
que ex priore non ex ſecunda venditione ius hoc illi
competit: quamuis *Sebaſt.Neapod.in Conſtitut.ſi quis*
emit. ſuper ver. vniuerſali, perperam dicat ex ſecunda
emptione eum agere oportere.

8 Maior autem eſt difficultas, ſi emptor primus rem
non vendidit, ſed tertio alicui donauit; in quo articu-
lo variant Doctores.

Nam *Afflict.in conſtit.Frider.Sancimus,ſiue de iure
prothomiſ.§.licet enim ſub notab.num.*19. negat, actio-
nem dari aduerſus donatarium, cum actio hæc com-
petat contra poſſeſſorem, non alium: at donatarius
hoc iure non tenetur, quia in donatione non obtinet.
*Cuiac.de feud.lib.4 tit.14. Modern. Pariſ.in conſuetud.
Pariſien.§ 13. Glo.5.nu.53. Caßanc.in conſuetud. Bur-
gund rubr.des retraicts.10 §.9.nu.12.& 13..Afflict.de
iure prot homiſ §.3.licet enim nu.18.20. & 21.& Bald.
in tract.de iure prothomiſ.nu.13.Piſtor.quæſt.iur.lib.2.
quæſt.12 .nu. 14. & ſeq.* qui hac poſt alios vtitur ratio-
ne, quod ex ſua natura ius retractus obtineat in con-
tractu oneroſo, non lucratiuo; ſicut & ex conſtitut.
Frider.de iure prothomiſ. apparet; & quæ tradit *Tiraq.
de retract.lignag.§.1. Glo.14.num.90. & §.25. Cloſ.2.
nu.1. Arnold.Ferron.in conſuetud. Burdegallen.tit.2.de*
9 *retract. §.25. Marant.diſputat.10.nu.20.* Et ius retra-
ctus ſemel quæſitum contra primum emptorem, non
durauit diutius, quam eius poſſeſſio: niſi tamen lite
pendente propter ius retractus facta eſſet donatio, vel
alias dolo, ac fraude facta extitiſſet, citans ſic eundem
*Neapod.in tit. de iure congrui in ver. poſſidet. & deciſ.
Neapol.*338. ſequitur *Schrad. de feud. par.8.cap.3.nu-
mero* 4.

10 Contrarium, & melius determinat *Rober.Marant.in
d.diſputat.*10. *per totam*, vbi contrarijs reſpondet, di-
11 cens, Neapod.& Afflict fore intelligendos ſecundum
ſpecialem conſuetudinem Neapolitanæ ciuitatis, qua
id inductum ſit; quod & ſimpliciter reprehendendo,
tenuit *Caſſane. in conſuet. Burgund. rubr.*10. *de retract.
§.11.in ver.on detenteur.nu.*2.dicens, videndum *Boer.
in conſuet. Bituricen.tit.de retract.§* 2.

12 Ex præmiſſis determinari poteſt ea quæſtio, quid ſi
ſine dolo res partim ſit vendita, partim donata, an re-
tractus ſaltem in parte vendita obtineat, & in reliqua
13 ceſſet; vel ſi parui vendatur, & quod reliquum eſt do-
natur ſine fraude, de quo videas *Arnold.Ferron.in con-
ſuet. Burdegallen.tit.2. de retractu § 25.in fine. Mantu.
in l.dudum, C.de contrahen.empt.*& alios, quos ſuperius
adduxi.

14 Sed & in permutatione locum non habet retractus.
*Bal.in tract.de iure prothomiſ.num.9. & 10. Guid.Pap.
deciſ.92. de conſuetud. & deciſ.508. pone aliquis,num.
1.in fine ..Afflict. in tractat.de iure Prothomiſ.§.3.licet
enim,nu.23.& ſeqq.*

15 Non tamen ſic dicimus in datione in ſolutum, in
qua locum habet retractus, ſi pro aliqua quantitate de-
bita, aut æſtimanda detur, & hoc ſiue iuſſu iudicis, ſiue
ſpontè fiat. *Arnold. Ferron.in conſuet.Burdegall.tit.1.de
retract.§.25.* vbi de alijs pertinentibus his quæſtioni-
bus; & quomodo, aut quando fraus circa has præſu-
matur, aut non; vt & proſequitur *Caſſane.in conſuet.
Burgund.rubr. 105. de retract. §. 9.num.5.6.7. & 8.ac
ſeqq.Modern. Pariſ.in conſuetud. Pariſien.§.13.nu.46.
& ſeqq.& ſupra, & nu.56.*tradit, an, & quando pre-
tio tamen iniuſto conſtituto retrahens agere poſſit re-
medio *l.2.C.de reſcin.vendit.* & venditorem contra re-
trahentem poſſe ſicut contra emptorem, ibidem aſſe-
rit nu.54.

16 In tranſactione autem retractum non obtinere, ſcri-
bit *Caſſane.d.rubr.10.de retract.§.9.nu.11.& 15.* ſicut
17 & in compenſatione *nu.16.& 17.* niſi præceſſerit con-
tractus, in quo iuri congrui locus ſit, & in partem pre-
tij velit debitum compenſare *poſt Afflict.d.§.3.nu.39.*
ſuper quo latè diſſerit *Igne. in repetit. l. dudum nu. 82.
& ſeq.C.de contrahen.empt.& Caſſan.vbi ſupra nu.18.*
diſtinguit, vt ſi in fraudem fiat, retractui ſit locus, alias
ſecus, *& Cuiac.de feud.lib.4 tit.14.& Ferron.d.tit.2.de
retract.§.25* loquens in tranſactione, quod ſcilicet re-
tractui non ſit locus, niſi fraudolenter nomen tranſa-
18 ctionis additum ſit, & in locatione, & venditione fru-
19 ctuum ad modicum tempus facta, ſecus ſi ad longiſſi-
mum tempus, quæ vltima hic relata non firmo, cum
dicta conſtitutio Friderici etiam in locatione & em-
phyteuſi retractum admittat infra triginta dies, vt in
alijs rebus, & ſuper ea *Bald. Afflict. & Iacob. Nouell.
Ferron.d.titul.2. de retract. §.29 & 30.* qui ad id citat
Igne.in l.dudum, C.de contrahen.emptione.

20 Item nota in propoſito, quod vbi actio hæc coram
ordinario proponi poteſt, in arbitrio actoris eſt eam
coram iudice rei ſitæ, vel domicilij proponere, quod
regulariter conceditur in actionibus mixtis, & in rem
ſcriptis. *cap. ex parte de foro competen.* vbi ſcribentes
*Bart.in l.fin.ſub nu.2.in fine, C.vbi in rem act. Bal.in l.1.
de petit.hæred.*in ſpecie *Tiraq.de retract.lignag.§.8.Gl.
8.nu.9.* Ita quod ſi res ſub diuerſis iuriſdictionibus in-
ferioribus ſit ſita, ex illo capite liberum ſit actori co-
ram ſuperiori litem agere, *iuxta quæ tradunt Gayll.
Pract.obſeru.lib.1.obſeruat. 32. & Myſinger.obſeru.4.
Cent.1 & Rebuff.ad conſtit. Reg.Gall.tit.de reuoc.n.71.*

21 Obſeruabis quoque quod in retractu confeſſoria
agi poteſt. *Paul.de Caſtro conſ.33.num.5. lib.1. Faber.
in §.ex non ſcripto, verſ.circa quartum inſtit.de iure nat.
gent.& ciuil.Tiraq.d.§.8, Glo.5.nu.3.*

22 Quodque vbi agitur, an quis volens retrahere ſit in-
tra tempus ſibi conceſſum retrahendi, illud proximio-
ri non currit, ſi lis ſit inter emptorem & conſangui-
neum prætendentem rem ad ſe pertinere, quamdiu lis
illa permaneat, *vt per Tiraquell.de retract.lignag.§.1.*
23 *Glo. 10.nu.40.* Facit quod in ſimili dixit Rota nõ cur-
rere tempus ad faciẽdum ſe promoueri ad ordines ra-
tione beneficij obtenti, donec paritur litem ſuper titu-
lo dicti beneficij, vt latè reſoluit eadem *Rota in Tole-
tana Canonicatus 5.Nouembris 1610.coram Card.Lan-
cellotto, & in Aſten. fructuum. 1. Iunij 1620. coram*
24 *R.P.D. Coccino Decano*, ſicut nec etiam currit tempus
decreti de dimittendo primum incompatibile, donec
quis patitur litem ſuper ſecundo, *cap.commiſſa, vbi Ca-
noniſtæ.de elect.in 6.* & fuit dictum *in Corduben. Capel-
laniæ 27.Iunij 1606.coram R.P.D.Pamphilio.*

25 Sed quid, ſi tempus ad retrahendum labatur, quali-
ter retrahere volenti conſulatur, an ſola oblatione pre-
tij, ac denunciatione, quod quis velit retrahere fa-
cta.

Et oblationem ſolam non ſufficere dixerunt *Io.Fa-
ber.in l.acceptã, col.2.verſ.ſed an ſola oblatio. C. de vſur.
Caſſane.in conſuetud.Burgund.rubr.10.de retract.§.1.in
ver.de dans l'an, & iour.ſub nu.1.verſ.ſed quæro quidã,
Tiraq de retract. lignag.§.8. Glo.2.nu.1. Hartman. Pi-
ſtor.lib.2.quæſt.iur.p.1.q.12.nu.44.per l.2.in fin.de iur.
emphyt.*quoniam oblatio nõ eſt modus interrumpẽdæ
præſcriptionis. *Faber, Tiraq.& Piſtor.* in locis proximè
citatis. *Caßan.vbi ſup.ver.ex quib.ſemel dixi*, qui ait, ita

ſe reſpondiſſe, eum quidam emptori obtuliſſet; & illo recuſante conſignaſſet, & poſtea per tres vel quatuor annos expectaſſet, quod audiri non deberet. Nec de-
27 nunciatio extraiudicialis præſcriptiones præſertim temporales interrumpit. *Tiraq. & Piſtor dictis in locis; Tiraq. de retract. conuent. §. 4. Glo. 6. num. 58. l. alienam aream, vbi Dyn. Bar. Alber. & alij, ff. pro empt. l. fin. vbi Bar. Bal. Iaſ. Alex. nu. 15. & alij, ff. de eo, per quem fact. erit. Balb. in tract. de præſcript. par. 6. princip. par. 3. q. 4. nu. 19. & ſeqq. Felyn. in c. illud ad fi. col. pen. de præſcript.* quamuis ſecus ſit, ſi præſcriptione nondum cœpta denuncietur, *vt l. ſi fundum, & ibi Doctor. C. de rei vendi.*
28 *Balb. d. loco nu. 18. & in l. Celſus par. 3. nu. 13.* & ſecundum alios neceſſe eſt, vt volens vti hoc retractu, intra annum faciat emptorem citari, ſi hoc tempus annum interrumpere velit. *Caſſane. dicto loco. Tiraquell. d. §. 8. Glo. 2. nu. 1. Hartman. Piſtor. d. quæſt. 12. nu. 44. & ſeq.*
29 *lib. 2. par. 1.* vbi amplius exigit litis conteſtatione opus eſſe, ad hoc, vt illud tempus anni interrumpatur: nam in omnibus illis iuribus & actionibus, quæ ex legis diſpoſitione ſui natura temporales ſunt, non niſi litis cõteſtatione præſcriptio interrumpitur. *Bar. in l. ſi. in prin. nu. 4. & ibid. Bal. num. 4.* vbi etiam dicit, eam ſui natura temporalem, quam lex eadem vnà cum actione produxit, & eam à principio coarctauit, *ff. de eo per quem fact. erit, & ibidem Alex. nu. 9. & 11. in princ. Roman. nu. 6. & Iaſ. nu. 5. Bart. in l. 2. §. ſi rem alienam, nu. 2. ff. pro empt. Iaſ. in l. 2. penales, nu. 127. inſtit. de actio. Abb. in c. illud num. 11. de præſcript. Balb. d. loco par. 3. 6. par. princ. q. 4. nu. 6 & 39.* vbi addit etiam quaſi litis conteſtatione huiuſmodi præſcriptionem interrumpi, vt per libellum Principi oblatum, *l. 2. cum ibi not. C. quand. libell. Princ. oblat. Piſtor. d. q. 12. nu. 45. par. 2. lib. 2.* ete-
30 nim litis cõteſtatione actiones temporales perpetuantur. *Balb. de præſcript. par. 6. par. 3. quæſt. 4. nu. 21. per l. ſi mandato Titij, §. pen. ff. mandat. & Caſtr. in l. qui ita, ff. de verb. obligat.*

ARGVMENTVM.

Renunciatio retractus an valeat, itaut renunciatione non obſtante, ac promiſſione de euictione alienans ex iure ſuperuenienti ad rem venditam admittatur.
Et an alteri cedi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare quis poteſt retractui, ſiue expreſsè, ſiue tacitè id fiat.*
Nec renunciatione facta, locus eſt pœnitentiæ, nu. 2.
Ampliatur procedere etiam, quando facta fuit promiſſio de non mouendo controuerſiam, quia intelligitur de iure futuro, ac ſuperuenienti, nu. 6. & ſeq.
Vel fuit dictum non inferre moleſtiam, præſertim quando eſt facta promiſſio de euictione, nu. 9. & 10.
Ita vt ſtipulatio ſtatim committatur, etiam non expectata ſententia, quando per promiſſorem mouetur controuerſia, quidquid aliud ſit, quando per alium, nu. 7.
3 *Renunciatio inducitur per alienationem rei communis, quia vnus cenſetur alij conſentire.*
4 *Conſentiens alienationi alicuius rei, ſibi præiudicat in iure luendi.*
Ampliatur procedere, etiamſi ſimpliciter non ſit præſtitus conſenſus, ſed cum clauſula, ſaluo iure domini, quia illa intelligitur de alijs iuribus, nu. 5.
9 *Stipulatio habere licere, vel vllo vnquam tempore moleſtiam non inferre, continet factum ſucceſſiuum: quicquid aliud ſit, quando verba non eſſent ita pinguia, & ampla.*
11 *Renuncians omni legum, & ſtatutorum auxilio, vel etiam vendens rem iure proprio & in perpetuum, excluditur à iure retractus.*
Et per dicta verba cenſetur quis ſibi præiudicaſſe omnibus iuribus, quæ tam in re, quam in ſpe competere poſſent, nu. 12.
13 *Ius retractus agnatitij poteſt renunciari & remitti à ſe abdicando, non tamen vt ceſſionarius poſſit iure illo vti prærogatiue aduerſus alios.*

QVÆST. CXXXVII.

VTilis in foro, & frequens eſt dubitatio, an renunciatio retractus fieri poſſit, ita vt ea non obſtante, ac promiſſione de euictione alienans ex iure ſuperuenienti ad rem venditam admitti valeat.
1 In qua dubitatione conſidero, quod renunciatio duobus modis contingere poteſt. Vno modo expreſsè, & tunc nulla cadit controuerſia, quod poſſit.

Altero verò modo tacitè, & ſimiliter poteſt ex illa generali regula, quod cuilibet permittitur renunciare fauori ſuo. *l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. cum vulg.* & in ſpecie voluit *Afflict. in tract. de iure Prothomiſ. in prin. legis, n. 30. in fi. & §. 6. incip. ſcriptum eſt, nu. 18. in 11. notab. Maſuer. in tit. de retract. §. 1. ſi ille cui. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 9. nu. 111. & 121. Card. Alex. in ca. porrò col. 1. qualit. olim feud. poterit alien.* Adeò,
2 quod facta tali renunciatione non eſt amplius locus pœnitentiæ, neque poteſt renuncians retrahere, cum ſtatim conſenſus præiudicet. *Guliel. Benedict. in cap. Raynutius. in ver. vxorem nomine Adelaſiam nu. 156. de teſtam. Boer. deciſ. 76. nu. 9. Schrader. de feud. par. 10. Sect. 8. num. 129. & par. 8. cap. 4. num. 29. & 30. Rota coram Cardin. Mantica in Romana retractus 30. Ianuarij 1598. & in Romana Caſtri Petræforta 19. Martij 1584. coram Cardinali Platta.*
3 De renunciatione autem conſtare dicitur, quando fratres alienant rem communem, quo in caſu vnus nõ poteſt retrahere partem alterius: quoniam vnus cenſetur alijs conſentire. *Bart. in l. cum pater, §. libertis, ff. de legat. 2. Bal. in l. vltima, C. ad Macedon. Corne. conſil. 52. licet in hac col. 2. lib. 2. & in l. quoties, C. de fideicom.* & ſucceſſiuè excluditur à retractu. *Tiraquell. de retract.*
4 *lignag. §. 1. Glo. 9. nu. 256.* & in ſpecie, quod quis ſibi præiudicet in iure luendi per conſenſum tacitè præſtitum alienationi alicuius rei ſubiectæ retractui *Andr. de Iſern. Aluarott. Afflict.* & poſteriores, quos refert *Schrader. de feud. p. 8. c. 4. nu. 29. vſque ad 33.* Qui am-
5 pliat, licet non ſimpliciter præſtitus fuerit cõſenſus, ſed cũ clauſula, ſaluo iure domini, quia illa intelligitur de alijs iuribus domino competentibus, nõ autem de iure 1
pro-

prothomiſeos, ſeu retractus, iuxta doctriuam Alex. in l. quæ dotis num. 24. & 25. ff. ſoluſo matrim. Carpan. poſt Neapod. ab eo relatum ad conſtit. Medialan. cap. 417. nu. 107. & 108 plura Menoch. conſ. 58. nu. 24. ad 31. lib. 1. Schrader. qui alios citat. de feud. par. 8. cap. 4. num. 29. & 30.

6 Idem, quando facta fuit promiſſio de non mouendo controuerſiam; quia illa intelligenda eſt etiam de iure futuro, vt in terminis eſt tex. in l. ſtipulatia iſta, §. ſi quis fortè, vbi Ang. & Iaſ. in princip. Bart. in ſummario.
7 Caſtr. in princ. Alexan. num. 1. & 2. ff. de verb. oblig. qua ſtante huiuſmodi ſtipulatio ſtatim committitur etiam non expectata ſentẽtia, quando per promiſſorem mouetur controuerſia, quicquid aliud ſit, quãdo per alium moueretur. Paul. de Caſtro in d. l. ſtipulatia iſta, §. ſi quis fortè nu. 2. & 3. & ibid. Alex. nu. 7. Tiraq. de retractu linguag. §. 1. Glo. 9. num. 122. latè Socin. conſ. 288. il princ. incip. circa primam quæſtionem ſub num. 34. verſ. circa
8 ſextam, & vltimam quæſtionem lib. 2. vbi poſt Fulgoſ. cõcludit, quod in illa ſtipulatione habere licere, de qua
9 in d. §. ſi quis fortè, ſunt inſpicienda ſingula momenta temporum, quia continebat factum ſucceſſiuum, ita ut inferri non poſſit aliqua moleſtia ex iure ſuperueniente; cum iſta verba, vllo unquam tempore moleſtare, & habere licere, vel aliquam moleſtiam non inferre, ſint æquipollentia, & omnia cõtineant factum ſucceſſiuum quicquid aliud ſit, quando verba nõ eſſent ita pinguia, & ampla, vt concludit Socin. d. conſ. 288. num. 35. & latè Ang. Aret. conſ. 127. nu. 3. & per totum.

10 Vbi, quod ex dicta promiſſione & verbis excluditur quis à petitione retractus, præſertim, quia in illo caſu aderat promiſſio de euictione per venditorem facta, de qua etiam tenebatur, ſi non promiſiſſet, ſed ſimpliciter vendidiſſet, l. 1. & 2. ff. de euict. l. emptorem, §. fin. ff. de act. empti. vnde agendo ad retractum poteſt repelli exceptione, quem de euictione tenet actio, eundem agẽtem repellit exceptio. l. vendicantem, ff. de euict. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, verſ. oppono contra tertium, ff. de verbor. obligat.

11 Et præterea excluditur à retractu, qui renunciauit omni legum & ſtatutorum auxilio, vel etiam vendidit, & conceſſit rem iure proprio, & in perpetuum, itaut conceſſio non diceretur perpetua, ſi prętendi poſſet retroceſſio, ſeu retrouenditio, vt latè per Aret. conſ. 127. nu. 7. & 8. cum alijs per Bero. conſ. 172. nu. 4. vſque ad 8.
12 lib. 1. vbi loquitur in retractu, cui per dicta verba fuit præiudicatum omnibus iuribus, quæ tam in re, quam in ſpe potuiſſent competere, l. ſi fundum per fideicommiſſum, ff. de leg. 1. & l. nihil, §. 1. vbi Caſtr. C. de leg. & pro his faciunt, quæ in ſequenti dicentur.

13 Sed an ſingulariter alteri cedi poſſit, alia eſt conſideratio; ac dicimus agnatum quidem proximiorem non impediri iure aliquo ius ſuum remittere, vel emptori, vel agnato remotiori, & à ſe ius illud abdicare per regulã l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. & in l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict. non tamen concedo, vt ius ſuæ pręlationis transferatur, quia eſt ius perſonale non abdicabile à perſona cum translatione in aliam l. ius agnationis, ff. de pact. l. iura ſanguinis, ff. de regul. iur. Petr. Cyn. Bal. Alber. Ang. Salycet. & Paul. de Caſtro in l. ad officium, C. commun. diuid. latè Tiraq. de retract. lignag. §. 36. per tot. vbi videas.

ARGVMENTVM.

Venditor vẽdens rem retractui ſubiectam, qualiter volens retrahere audiatur, & de euictione teneatur, vel non.

Filius hæres an poſſit iure agnati retrahere rem à patre alienatam.

SVMMARIVM.

1 Venditor vendens rem retractui ſubiectam, volens retrahere auditur, & nu. 2. 5. 8. & 9.
Sed contrarium dicitur verius, nu. 14. & ſeqq.
Primò hæc vltima relata ſententia limitatur, vt nõ procedat, quãdo ſtatutum ſimpliciter prohibet fieri alienationem in alios, quam in conſanguineos, quia ſi quis extraneo vẽderet, venditor reſtituta pretio, poſſet alienationem à ſe factam contra ſtatuti prohibitionem retractare, nu. 15.
Secundò limitatur, quando quis vendidit conſanguineo, qui poſtea rem ipſam vendidit extraneo, quia tunc poterit prior ille venditor tamquam conſanguineus ſecundi venditoris retrahere, nu. 16.
3 Debitor poteſt redimere pignus alienatum inuito creditore.
4 Teſtator, ſi prohibeat rem alienari, ex eo, quod fuit maiorum, qui alienauit, poteſt eius alienationẽ retractare.
5 Conſanguineus vbi retrahit ex conſuetudine, vel ſtatuto, venditor de euictione non tenetur.
Ampliatur procedere, etiamſi ex perſona vtriuſque res euincatur, nu. 7.
10 Actum quis plerunque retractare poteſt, etiamſi de euictione teneatur.
Præſertim, quando in ſpecie & expreſſè in illum caſum non eſſet facta ſtipulatio, nu. 11.
Vel niſi promiſſum ſit de euictione quomodocunque res euincatur, nu. 12.
Aut vbi venditor vendens extraneo veriſimiliter ignoranti conſuetudinem retrahendi, dixit eam rem, quam vendit, non eſſe obnoxiam retractui, nu. 13.
17 Filius hæres patris, non poteſt rem à patre alienatam iure retractus vendicare.
Contrarium probatur, nu. 18.
Quod limitatur, nu. 19.
Et ſublimitatur, nu. 20.
21 Retractus agnatitij effectus qualis, declaratur.
22 Emptor, à quo res per agnatum iure agnationis retrahitur, redditur immunis à gabellis, & alijs, vt hic.
Et non tenetur agnato retrahenti de euictione, ibid.
23 Res retracta ex diſpoſitione ſtatuti ſibi euincitur per tertium agnatus eo caſu agere non poteſt de euictione contra emptorem, ſed contra primum venditorem.
24 Fallit ſi res euicta ſit ex facto & culpa illius.
25 Emptor de euictione non tenetur, ſi res fuerit euicta ab ipſo primo venditore, qui alienationis tempore minor erat ob nullitates ex inobſeruantia ſolemnitatum.
26 Primò fallit, vbi & agnatus is minor eſſet, & vellet reſtitui aduerſus hunc retractum.
27 Secundò fallit, niſi emptor fortè videns ſe captum allexerit agnatum ignorantem ad retrahendum.

QVÆST. CXXXVIII.

SEd quæſtionis eſt, an conſuetudine
ſuper retractu rei venditæ ad fauo-
rem cõſanguineorum proximiorũ,
venditor ipſe ceſſante renunciatio-
1 ne audiendus ſit, volens retrahere?
Et reſpõdendum videtur quod *ſic.*
per text. in l. ex hoc edicto, §. fi. ff. de
aliena. iud mutan. cauſ fact. per quem tex. Albet. ibi de-
2 cidit, venditorem audiendum, ac præferendũ: nam ra-
tio à conſuetudine ſeu ſtatuto conſiderata ceſſare vi-
detur; ne ſcilicet res alienata exeat de familia, & agna-
tione, ex quo redeundo ad venditorem reuertitur ad
familiam; ergo & idem ius ſeruandum eſt, *l. illud, ff. ad*
leg. Aquil. & c. inter corporalia extra de translat. Præ-
lat. cum ſimilib.
3 Itẽ facit *tex. in l. voluntate, ff. quib. mod. pign. vel hy-*
pot. ſolu. vbi debitor poteſt redimere pignus alienatum
inuito creditore, cum nõ habeat creditor, de quo con-
queratur; ſtãte quod res reincidat in cauſam pignoris.
4 Quare *Paul. de Caſt. in l. filiusfam. §. Diui, n. 7.* quem
ibi ſequuntur ſcribentes, *ff. de legat.* 1. dixit, quod ſi te-
ſtator prohibuerit rem aliquam alienari extra fami-
liam ex eo, quod fuerit maiorum, nedum alij de illius
familia, ſed etiam is, quia alienauit, poterit alienationẽ
retractare, *arg. l. quẽadmodũ, C. de agric. & cenſit. li. 11.*
5 Confirmatur, quia ſi à principio cautum eſſet, quod
vẽditor poſſet redimere, proculdubio præferri deberet
proximiori agnato, *vt per Henric. Boich. in c. conſtitutus*
de in integr. reſtit. ergo etiam præferri debet accedente
vẽditoris voluntate ex poſt, cũ non interſit, an id à prin
cipio, ſeu ex poſt facto cõuentũ fuerit, *l. 1. & 2. C. quan.*
liceat ab empt. diſce der. cum ſit propior, & proximior,
quã alius nemo, vt tradunt *Io. And. in addit. ad Specul.*
in tit. de conuicta perſona; & Bal. conſ. 339 Quæritur.
vtrum de linea. in primo dubio lib. 3. quam ſententiam
in propoſito in terminis tenuit *Ripa in l. 1. ſub nu. 20. ff.*
6 *de priuileg. credit.* Certumque eſt, quod vbi retrahit cõ-
ſanguineus ex conſuetudine, vel ſtatuto, vẽditor de eui-
ctione nõ tenetur, ex quo enim res non ideò euincatur,
quod non ſit venditoris, ſed iure ſpeciali venditor non
tenetur emptorem defendere, *per notata in l. minor. in*
princ. ff. de euict. & quia ius retrahendi conceditur con-
tra emptorẽ ex legis diſpoſitione, venditor nõ tenetur
de euictione, *arg. l. ſi per imprudẽtiam, & ibi notatur, &*
7 *l. hoc iure, & l. ſi fundum, ff. de euict.* quin etſi ex perſo-
na vtriuſque res euincitur, nõ debetur euictio *l. ſed etſi,*
8 *vbi notatur, eod. tit.* præſertim cum procedat in caſu no-
ſtro ex ipſo contractu venditionis, & poſt ipſum cõtra-
ctũ, & non ex cauſa ipſum antecedente, venditor teneri
non debet de euictione, *l. 3. ff. eod. l. Lucius, eod. tit.* & in
9 ſpecie, quod hoc in caſu vẽditor de euictione nõ tenea-
tur, probauit *Bellamer. poſt adductos per eum in d. c. con-*
ſtitutus, col. 3. verſ. nec obſtat quod iſte hæres. Maſuer. in
tit. de retractu, §. Item ſecundum opinionem, & Afflict.
in tract. Trothomiſ. in ver. Vt infra triginta dies in fine.
10 Et vbi concederemus venditorẽ de euictione teneri,
non tamen inde ſequeretur, quod à retractu repelli de-
beret. Etenim plerunque poteſt quis actum retractare,
etiãſi de ipſius euictione teneatur, vt habetur *in l. Seia,*
ff. de euict. vbi hæres iure proprio rem à ſuo prędeceſſo-
re diſtractam poteſt recuperare, quamuis de euictione
teneatur, ſicuti tradit *Alex. in l. ſi mihi, & tibi, in princ.*
ff de legat. 1. & conſ. 109. viſo proceſſu col. 2. in verſ. nec
ad hoc obſtat, lib. 4. Dec conſ. 185. ſub nu. 5. verſ. nec ob-
ſtat, quod iſte, & conſ. 445. ſub nu. 55. verſ. ſed reſponde-
11 *ri poteſt.* quę eo maximè procedunt, quando in ſpecie,
& expreſſè in illum caſum facta non extitiſſet ſtipula-
tio, vt voluerunt *Guid. de Suzar. Ricard. Malumbr. Cyn.*
Bart. Bald. & Angel. ita intelligentes Glo. in l. ſi familiæ,
C. fam. hærciſcund. & Martin. Lauden. & Card. Alex. in
c. 1. col. 1. ſi de feud. vaſall. ab alio interpellat. fuer.
12 Ratio eſt, quia euincitur res ex natura negocij, vel
niſi promiſſum eſſet de euictione quomodocunque res
euinceretur, *vt eſt Gl. notab. in l. cum pęna, ff. de arbitr.*
quæ dicit, quod vbi ita promiſſum eſt, venit quęcunque
euictio, etiã quæ alias ex natura actus non cõprehende-
retur, quã probãt *Bald. Flor. & Bologn.* ibi, & idem *Bal.*
in l. ſi domus, §. de quæſt. vbi quoq; Imol. & Alex. *in prin.*
ff. de legat. 1. Idem *Alex. conſ. 4. lib. 3. & conſ. 102. li. 2.*
quãuis & Gl. huic trahẽda nõ videatur, cum euictio ex
cauſa retractus eueniat ex ipſo cõtractu ab eodẽ facto,
13 à quo euincitur. Simile eſt quod dicimus, quod ſi ven-
ditor dicat emptori fortè extraneo, aut alias veriſimili-
ter ignoranti conſuetudinẽ retrahendi eam rem, quã
vendit, non eſſe obnoxiam retractui, ſi deinde retraha-
tur, venditor de euictione tenebitur, licet res de natura
negocij euicta ſit, *ex notat. per Cyn. Bar. Bal. & Paul. de*
Caſtr. in d. l. ſi familiæ, C. famil. herciſcund. Aret. conſ. 3.
& eſt tex. in l. & hæc diſtinctio. in princ. ff. locati, faciunt
quæ dixi *in queſtione* 100. *num.* 14.
14 Sed in propoſita quęſtione contraria ſentẽtia verior
eſt, quia cũ venditor de euictione teneatur, niſi contra-
riũ ſit pactũ, *l. non dubitatur, C. de euict.* & ſępè dixi, re-
petens id, quod ipſe vẽdidit, exceptione remoueri poſſe
debet, licet alio iure quæſierit: nã improbè rem à ſe di-
ſtractã euincere conatur, *ad l. vendicantem, ff. de euict.*
& cũ ipſe teneatur emptorem cõtra alios defendere, in-
decens eſt, quod ipſe poſſit impugnare, *l. frater. à fratre*
ibi, porrò eum, quem aduerſus extraneũ defendi opor-
tet, *ff. de cond. indeb. & l. altius, ff. de ſerui. vendi.* eſt tex.
à cõtrario ſenſu *in l. bona fides,* ibi, alicuius legis benefi-
cio pecuniã rei venditæ debere deſijſſet, *ff. de act. empt.*
in terminis ita reſpõdit *Roma. conſ. 251. n. 6.* qui in ſpe-
cie adducit dictã *l. bona fides,* à contrario ſenſu, *nu. 1. &*
per totum. Flor. de S. Petro inter conſ. Petri Ancbar. cõſ.
321. *quod d. domina. col. 1. verſ. quarto, quod iſta domina,*
& in fine ibidẽ *Igne. in repet. l. dudum, col. 24. verſ. plus*
dicit Paul. de Caſt. C. de contrah. empt. Ferrou. in conſuet.
Burdegall. tit. de retractu, §. 1. in fi. & §. 16. verſ. ſed quod
nuper in ſtatuto præferente vicinũ, idem tenuit *Afflict.*
in tract. Prothomiſ. ver. item quæro, pone, quod ego habeo.
latè Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gl. 9. nu. 30. & ſeqq. &
nu. 41. vbi hoc veriſſimũ ait, licet vt ipſe dicit, quiſpiam
in Margarit. Bal. in ver. alienatio. verſ. alienatio interim,
dicat venditorẽ eſſe admittendum ante conſanguineos
de æquitate, non etiam de ſtricto iure, & allegat *Alber.*
in prima par. ſtatut. quæſt. 79. qui tamen non loquitur
de hoc caſu, vt ibi per eum; nec opus eſt reſpondere cõ-
trarijs, cum ex ijs, quæ habentur *per Tiraquell. vbi ſu-*
pra, dicto num. 30. & pluribus ſeqq. ſatisfiat.
15 Primò limitatur hæc vltima ſentẽtia, vt nõ procedat,
quãdo ſtatutum ſimpliciter prohiberet fieri alienatio-
nem in alios, quam in conſanguineos, quia ſi quis ex-
traneo venderet, venditor, reſtituto pretio poſſet alie-
natio-

nationem à ſe factam contra ſtatuti prohibitionem
retractare, *arg.l.1.& ibi Bal.de liber.cauſ.& l.2.& ibi
Glo.& Doct. C.ſi aduerſ.rem indicat. Tiraq.dicta Glo.9.
num.42.* vbi dicit, in his terminis loqui Paul.de Caſtro
& qui eum ſequuntur *in dicta l.filiusfamilias,§.Diui,ff.
de legat.1.* cum videlicet prohibitum eſt alienari in ex-
traneum, quia tunc alienans poteſt alienationem re-
tractare. Cuius tamen contrarium, quod ſcilicet alie-
nans non poſſit alienationem à ſe factam reuocare, te-
nuit idem *Caſtrenſ.in conſil.453. de eo, quod primo loco
quæritur, in fine lib.1.* quod verius putat *Tiraq.vbi ſu-
pra nu.43.* & alibi, vt ibi per eum.

16 Secundò limitatur non habere locum, ſi quis vendi-
derit conſanguineo, qui poſtea rem ipſam vendidit al-
teri extraneo, quia tunc poterit prior ille vẽditor tam-
quam conſanguineus ſecundi vẽditoris retrahere à ſe-
cundo emptore, quia eo caſu non retrahit priorem il-
lam venditionem à ſe factam, ſed poſteriorem, *ita poſt
Florian. de S. Petro Sebaſt. Neapol. & Afflict.* tradidit
Tiraq.in d.Gl.9 nu.44.& 45. ſuper quo videas tamen
quæ idem *Tiraq ſcripſit d.Gl.9.nu.126.127.& 128.*

17 Inter Doctores eſt etiam antiqua, & notabilis quæ-
ſtio, an filius hæres poſſit iure agnati retrahere rem à
patre alienatam: nam qui tenent negatiuam opinio-
nem, eam fundant in iſtis regulis, quod filius, idemque
patris hæres cenſetur eadem perſona cum patre, *§.1.
in authent.de iureiur.à morient.præſtit.*

Item hæres non poteſt impugnare, aut venire con-
tra factum defuncti, *vulg.l.cum à matre, C.de rei ven-
dicat.* cum pluribus alijs adductis argumentis relatis
per Tiraq.d.§.1.Gl.9.nu.47.& ſeqq.

18 Verum pro affirmatiua ſentẽtia, videtur clarus tex.
in c.conſtitutus de in integr.reſtit. & in l.debitor,§.vlt.
ibi, quia non quaſi hæres, *ff.ad Trebellia.* & ſequuti ſunt
Maſuer. in tit. de retract.§. item ſecundum opinionem.
Euerard. in loco de tamquam, & ceteri, quos refert *Ti-*
19 *raq.d.Glo.9.nu.51.* & infra, qui ex intentione Maſuer.
limitat hoc non procedere, ſi venditor expreſſim cõue-
niſſet non venire aduerſus venditionem & ſe pro eui-
ctione obligaſſet, *nu.54.* ſecus, ſi ſimpliciter conſenſiſ-
ſet, quia talis conſentiens de euictione non tenetur niſi
expreſſim eam promittat, vel ſe obliget, *l.exceptione,
C.de euictio.& l.inter ſtipulantem in princ.ff.de verbor.
oblig. Tiraq.vbi ſupra, n.55.& 56.* vbi ſublimitat, quod
20 tradidit ex Maſuer. vt ita demum procedat, ſi vẽditor
expreſſim promiſiſſet rem tutam & ſecuram ſe præſti-
turum etiam aduerſus retractum conſanguineorum,
ex adductis ibi per eum.

21 Firmatur ſuperius relata ſententia nu.18. concludẽ-
ti ratione: quia filius eſt agnatus patris, *l.filius, ff.de ſuis
& legit.* Ita filius dum præſentat ſuper patris vẽditio-
ne, ipſius patris venditionem approbat, ſed prælationẽ
ſuper contractu venditionis ex iure ſtatutario, vel con-
ſuetudinario vti agnatus proponit: Prælatio verò, ac
retractus agnatitius eius eſt effectus, vt venditionis in-
ſtrumentum factum ad fauorem extranei emptoris,
reſtituto ſibi pretio, in nullo alteratur; & ſic factum in-
telligatur nomine filij, ita quod filij nomen ſit ſubro-
gatum loco emptoris.

Ratio autem diuerſitatis inter venditorem, & inter
filium illius hæredem, eſt; quoniam vẽditor eſt vna ſo-
la perſona; ideò non poteſt fungi perſona retrahentis,
& perſona vendentis, *cap fin.de inſtit.*

Item ceſſat ratio impugnationis, & cõtrauentionis,
quia retrahens, vt dixi non impugnat, ſed approbat
contractum, & agit vt nomen ſuum ſupponatur loco
emptoris.

22 Quare ſequitur fauore emptoris notabilis effectus,
quia ex quo, iuxta prædicta nomen illius ſubducitur à
contractu, ideò etiam immunis recedere debet, reſtitu-
tis ſibi omnibus expenſis in gabellis, in rogitu, ex colle-
ctione inſtrumenti, ac meliorationibus in re empta fa-
ctis, de quibus *per Peregr.deciſ 21.nu.7.* qui *nu.5.& 6.*
dixit ita vt ſupra pro dicta affirmatiua obtinuiſſe; &
obtentum vidiſſe; additque fieri, vt ſi res vendita per
agnatum recuperata euinceretur ab eo per aliquem
extraneum, emptor à quo res fuit retracta, non tenetur
illi agnato de euictione etiam pro pretio habito, ex Ti-
raq. ibidem relato, quia emptor non vendit volunta-
rio, ſed iure municipali pecunia rem emptam reſtituit
agnato, illum ſubrogando in ius ſuum.

23 Rurſus in materia obſerua, quod vbi res retracta ex
diſpoſitione ſtatuti euincitur per tertium, agnatus eo
caſu agere nõ poteſt de euictione aduerſus emptorem,
ſed contra primum venditorem, ſicuti notat *Ferron. in
ſuis commentar.tit.de retract.§.3.verſ.quod ſi res.* Niſi
24 res euicta ſit ex facto & culpa illius, quia tunc ageretur
contra eum, vt habetur *per Tiraq.in tract de retract.li-*
25 *gnag.ad fin.tit.q.30.num.118.* Similiter hic emptor de
euictione non tenetur, ſi res fuerit euicta ab ipſomet
pri[illegible] vẽditore, qui alienationis tempore minor erat,
ob nullitates inſurgentes in contractu alienationis, vt
quia nõ fuerit interpoſitum decretum, nec ſeruatæ ſint
ſolemnitates ſeruandæ in contractibus minorũ *Tiraq.
in tract de retract.lignag.ad fin.tit.nu.42.* & infra.

26 Primò fallit, vbi & agnatus is minor eſſet, & vellet
reſtitui aduerſus hunc retractum, *vt per Tiraq.vbi ſu-
pra nu.51.*

Secundò fallit hæc concluſio, niſi emptor fortè vi-
dens ſe captum allexerit agnatum ignorantem ad re-
trahendum, *ita Tiraq.in d.tract.ad fin.tit.nu.50.& in
eod.tract.§.1.Gl.9.in verbo, in lignagier.nu.157.*

ARGVMENTVM.

Emptor ex pacto ex interuallo, an vbi ad-
miſerit venditorem ad redimendum, cõ-
ſanguineus eo non obſtante poſſit retra-
here, & ille de euictione agere.
Et quid in hærede fideicommiſſo grauato,
emphyteuta, & venditione conditionali.

SVMMARIVM.

1 *Retractus competit conſanguineo, etiamſi emptor ex in-
teruallo admiſerit venditorem ad redimendum.*
Ampliatur, etiamſi ipſe venditor rẽ iam redemerit, n.11.
Intellige, ſi ſit translatum dominiũ per traditionem, n.5.
Sed videas, nu.ſeq.
2 *Nemo priuatur iure quæſito ſine ipſius facto, vel culpa.*
Etiam ſi in ſpe ſit quæſitum, nu.3.
*Ampliatur, vt procedat etiamſi ſimul vtrunque concur-
rat, nempè, quod ius ſit mihi quæſitum, & quod ſpe tã-
tum competat, nu.4.*

6 *Venditum cenſetur, quod manet in dominio venditoris, licet non alienatum.*

7 *Dominium rei venditæ non transfertur, ſi prius non numeretur pretium.*

8 *Vendere iuſſus à teſtatore, ſatisfeciſſe dicitur ex ſolo titulo venditoris, etiamſi non tradidit.*

9 *Retractus conſanguineo non competit re nondum tradita, præſertim ſi retrahentes ab ea diſceſſerint,*

Sed, quod ex ſola venditione ſit locus retractui, n.10.

12 *Beneficium iuris congrui competit hæredi grauato fideicommiſſo, qui interim eſt dominus pleno iure, ac ſi nulla reſtitutio facienda eſſet, & nu.24.*

13 *Hæres grauatus, an ſit potius vſufructuarius, quam dominus.*

14 *Rem habens cum pacto retrouēdendi, ſeu addictionis in diē & legis cōmiſſoriæ poteſt vti priuilegio retractus.*

15 *Emphyteuta admittitur ad retractum.*

16 *Ius congrui ac retractus non admittitur in venditione conditionali, tamquam imperfecta, & nu.19. & 20.*

Contrarium nu.21. & 22.

17 *Venditio conditionalis non tribuit actionem, quamuis ſit negatiua, & ferè improbabilis, & num. ſeq.*

23 *Venditio facta ſub modo an admittat retractum.*

24 *Retrahens rem vicinalem, dum erat dominus, illam tradere non tenetur cui ſit reſtitutio, licet retrahenti ſoluatur pretium expenſum à fideicommiſſario, & n.25.*

26 *Eccleſiæ fauore poteſt quis cogi rem vendere pro illius conſtructione.*

27 *Priuilegium Eccleſiæ cogendi rem propriam vendere, non dat actionem, ſed implorationem officij iudicis.*

Et ſtrictè debet impertiri, & non extenditur ad quemcunque locum pium, nu.28.

QVÆST. CXXXIX.

ALia præterea eſt quæſtio in materia retractus, an vbi emptor admiſerit venditorem ad redimendum ex pacto facto ex interuallo, eo non obſtante conſanguinei poterint nihilominus retrahere.

Vtilitas queſtionis eſt, quia quando res non cenſetur tradita emptori, de euictione non ageretur, *l. euicta. § ſi ſeruus de euictio. & l. ſi ſeruus de dol. mal. exceptio.* vbi Bart. notat, licet quando res vendita eſſet, & auferretur è manibus emptoris, ſufficeret, ad hoc vt daretur actio de euictione, vt ſępè dixi.

1 Et in propoſita quæſtione concludendum videtur
affirmatiuè: non enim à contractu recedere licet, ex
quo ſemel eſt ius alteri quæſitum in præiudicium illius,
arg. l. quidam in teſtamento in princ. & in l. rogo, ff. de fideicomm. libert. quo loci ſcribitur, quod ſi ex teſtatoris
diſpoſitione ob venditionem ab hærede factam ſeruo
competit libertas, ea ſibi debetur, etiam ſi hæres poſtea
redemerit, & conformis tex. *in l. 1. §. ſi rem depoſitam, ff.*
2 *depoſit.* Et ratio eſt, quia nemo priuatur iure ſibi quæ-
ſito ſine ſuo ipſius facto, vel culpa, *l. vlt. C. ſi contra ius,
vel vtilitat. public. & l. id quod noſtrum, ff. de reg. iur. &
cap. quæ in Eccleſiarum de conſtit*, cum ſimilib. etiam ſi
3 ius in ſpe tantum ſit quæſitū, *l. in diem verſ. non autem,
ff. de aq. plu. arcen. l. 2. in fi. ff. de nat. reſtit.* irreuocabiliter
videlicet, & ſit iuſta, *vt per Cardin. Alex. in cap. 1. §. Titius, col. 4. in fi. ſi de feudo fuer. cōtrouerſ. inter de domin.*
& agnat. & facit *Dec. in cap. ſicut Roma. n. 27. de reſcrip.*
4 Quod & procedit, ſi ſimul vtrumque concurrat, videli-
cet, quod ius ſit mihi per te quæſitum; & quod ſpe tan-
tum competat, quo caſu nec potes mihi inuito auferre
ad l. ſi conſtāte in fi. C. de donat. ante nupt. vbi Bal. expreſ-
sè notat. *Ruyn. conſ. 186. nu. 2. lib. 1.* in terminis ita te-
nuit *Afflict. in tract. de iure Prothomiſ. in verſ. ſcriptum*
5 *eſt colum. 4. verſ. ſeptimo*, vbi intelligit, ſi translatum ſit
6 dominium per traditionem, quod tamen vltimum vi-
detur contra tex. *in l. alienatum in princ. ff. de verb. ſign.*
vbi dicitur, alienatum non propriè dicitur quod adhuc
in dominio venditoris manet, venditum tamen certè
dicetur. ex quibus verbis intelligimus id propriè vendi-
tum eſſe, quod etiam manet in dominio vēditoris, quia
res non fuerit tradita, comprobat *Ioan. de Imol. in cap.
potuit col. 22. verſ. aduerte tamen*, & ibi quoque *Andre.
Barbat. col. 3. verſ. ſed quid ſi non tradidit. extra de loca.
Cyn. poſt Petr. in l. fin. §. ſed quia noſtra maieſtas, C. commun. de legat.* vnde ſatis ſi fuerit res vendita, *§. 1. inſtit.
de empt. & vendit.* vbi emptio & venditio contrahitur
ſtatim atque de pretio fuit conuentum, licet pretium
7 nondum fuerit numeratum, & ſic antequam dominiū
translatum ſit Non enim transfertur, niſi prius nume-
rato pretio. *l. quod vendendi, ff. eodem titulo, & §. ven-*
8 *ditæ. Inſtit. de rer. diuiſ.* & ideò dixit *Bart. in l. ſi fideiuſ-
ſor. §. meminiſſe, ff. de legat. 1.* quod iuſſus vendere à te-
ſtatore ſatisfeciſſe cenſetur ex ſolo titulo venditionis,
etiamſi non tradidit, *argum. l. in numerationibus, ff. de
ſolut.* ſequuntur *Bal. Ang. Paul. de Caſtr. & Alexan. in
dicto §. meminiſſe. Socin. ſen. conſil. 133. num. 5. lib. 1. &
conſ. 174. num. 4. lib. 2.* & hinc dixit *Ioan. Faber in §. 1.
Inſtit. de empt. & vendit.* nondum re tradita non com-
9 petere conſanguineo ius retrahendi, præſertim ſi re-
trahentes ab ea diſceſſerint, quod in ſpecie probauit.
*Afflict. in tract. Prothomiſ. in d. ver. ſcriptum eſt col. 4.
verſ. ſeptimo nota* in ſine.
10 Quamuis re vera vt plurimum obſeruetur, quod ex
ſola venditione ſit locus retractui, per ea quæ fusè tra-
dit *Tiraq. de retractu lignag. §. 1. Gloſ. 2. num. 50. & in-
fra, & in eodem, §. Glo. 10. num. 112. & ſeqq.* dum agit,
an tempus retrahendi currat à tempore venditionis;
an verò traditionis.
11 Vt igitur reuertamur ad propoſitam quæſtionem,
verior videtur ſentētia, vt ſcilicet dicto caſu cum ex in-
teruallo conuentum eſt de vendendo, conſanguineus
præferatur venditori, etiamſi ipſe venditor iam ipſam
rem redemerit, vt videlicet ab eo quoque valeat con-
ſanguineus retrahere, *vt poſt Afflict. in dicto tract. Pro-
thomiſ. verſ. ſcriptum eſt*, tradit *Tiraq. de retract. conuēt.
§. 1. Gl. 7. nu. 23.* vbi etiam refert diſtinctionem *Guid. de
Suzar. relatam ab Alber. in tract. de ſtatut. par. 1. q. 87.
& Moder. Pariſien. in conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 13. Gl. 5. numero 21.* de qua plenè agit *Tiraq. de retractu conuent. §.
6. Glo. 2. à nu. 3. vſque ad 20.* vbi per te videre poteris.
12 In eadem materia iuris congrui notādum eſt, quod
ſi agatur an heres grauatus fideicommiſſo habeat ius
retractus, reſpondendum ex veriori, beneficium hoc
iuris cōgrui, competere tali hæredi ex quo interim, do-
nec veniat caſus reſtitutionis, dicitur non ſolum domi-
nus, ſed pleno iure dominus, cum ſufficiat quod in-
certum ſit, an dominium futurum ſit temporale, an
perpetuum, vt interim habeatur pro perpetuo: nam,
licet eueniente aliquo caſu res à nobis auocari, re-
peti,

Digitized by Google

peti, ſeu condici poſſit; nihilominus interim omninò
perfectè ſumus domini illarum rerum cum pleno iure,
ac ſi reſtitutio aliqua facienda nō eſſet, *ad l. 1. vbi Bal-
dus in prima lectura, ſub num. 1. verſic. ibi pleno iure poſ-
ſideri, C. de reuoc. donat. & in l. ſi ancillam in princ. C. de
rei vendicat.* latè *Tiraq. de retract. conuention. §. 2. Glo.
1. num. 38. vſque ad 42. Silueſt. Aldobr. conſ. 25. num. 7.
vſque ad 14. lib. 1.*

13 Et quamuis ſecundum aliquos grauatus ſit potius
vſufructuarius, quam dominus, vt in ſpecie per *Suarez
allegat. 9. ſub num. 15. in fine*; magis tamen recepta eſt
opinio, ac verior, quod hæredes iſti licet grauati, ſint
domini, non autem vſufructuarij, *vt per Ant. Pinell. in
l. 1. par. 2. ſub num. 5. C. de bon. matern. Couar. variar. re-
ſolut. lib. 1. cap. 15. num. 14. in fine. verſic. & procul dubio
Ludou. Molin. de primog. Hiſpan. cap. 19. num. 4. ad 16.
lib. 1. Barboſ. in l. diuortio in princ. par. 2. num. 6. ff. ſoluto
matr. Caſtill. de vſufruct. cap. 4. num. 3. vſque ad 8. Gut-
tierrez Pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 17. nu. 2. & lib 5. quæſt.
89. num. 7. Ant. Padill in l. 3. num. 14. C. de ſeruit. & aq.*
14 & magis communiter admittitur, quod vicinus licet
ſit dominus rei reſtitutioni ſubiectæ, & dominium ha-
beat reſolubile, poſſit vti beneficio retractus, ſicuti di-
cimus in habente rem cum pacto retrouendendi, vel
adiectionis in diem, & legis commiſſoriæ, cum simili-
bus, de quibus per *Tiraq. de retract. conuent. §. 2. Glo. 1.
num. 1. poſt Afflict. de iure prothomis, § 3. nu. 21. & de-
ciſ. 339. num. 9. Gratian. diſcept. lib. 3. cap. 526. num. 53.
Mcta ſuper conſuet. Panormit. cap. 26. num. 91. Proſper
Rōdell. de iure Prothomis. in animaduerſionibus ad prin.
conſtit. nu. 11.* qui ea ratione mouentur, quia tales ha-
bentes rem reſtitutioni ſubiectam interim ſunt domi-
ni pleno iure, & perfectè *Aret. in l. cum incertus in fine,
ff. de leg. 1. & in l. Iulianus, la prima, per illum text. ff. de
rei vendic. Tiraq de retract. conuent. §. 2. Gloſ. vnica nu.
38 & 39.*

15 Idem pariter dicimus de emphyteuta, qui licet ha-
beat dominium reſolubile ad retractum; tamē admit-
titur *Alex. conſil. 27. num. 4. lib. 6. poſt Gulielm. de Cune.
Bal. & Ang. in l. antepenult. ff. de pact. Tiraq. de retract.
lignag. §. 1. Glo. 3. num. 2. & 3. & Glo. 13. §. 1. num. 8. &
9. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 17. num. 14. Adden. ad
Neapod. ſuper conſuet. Neap. de iure congr. in ver. alicu-*
16 *ius, num. 34. fol. 332.* licet in venditione conditionali
non procedat ius congrui, quia interim nō dicitur per-
fecta venditio pendente conditione, *l. hæc venditio in
princ. ff. de contrahen. empt. l. bouem, §. ſi ſub conditione,
ff. de ædil. edict. l. ei, qui ita, ff. de condit. Inſtit. Ang. conſ.
266. dictum legatum; in fine*, nec ideò etiam ex ea inte-
rim agi poteſt, *l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de negot. geſt.
l. nam, & poſtea in princ. ff. de iureiur. l. promittendo, §. ſi
à debitore, ff. de iure dot. Tiraq. de retract. lignag.* vbi am-
17 pliat, quod quamuis conditio ſit negatiua, tamen niſi
appareat eam extitiſſe, nō competit actio, *l. hoc iure, ff.
de verb. oblig. cap. cum Ioannes, ver. cum igitur & ibi In-
nocent. in primo not. de fide inſtrum.* & in terminis, quod
18 in venditione cōditionali retractus non cōpetat, con-
cludit *Neapod. in conſuet. Neap. tit. 17. de iure congr. in*
19 *verb. emit num. 10.* & hæc eſt verior opinio, vt teſtatur
Carpan. ad Conſtit. Mediolan. cap. 417. num. 139. Couar.
20 *var. reſolut. lib. 3. cap. 11. num. 1.* iuxta quæ tamen tra-
duntur à *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gloſa 2. num. 22.
ad 35.*

21 Etſi aliqui tenent contrarium, *vt Alberic. de ſtatut
lib. 1. quæſt. 97. num. 5. & Bal. de iure prothomiſeos nu.
4.* tanquam dici poſſit huiuſmodi venditionem, licet
conditionalem eſſe perfectam, antequam conditio ex-
22 titerit, *l. neceſſariò, § ſi ita res, ff de periculo, & commodo
rei vendit.* nam quamuis pendeat quodammodo ex
futuro euentu, nihilominus completa poſtea conditio-
ne, cenſetur contracta vēditio in præteritum, & perin-
de eſt, ſi contractus ab initio fuiſſet purus, *l. vltima, §.
1. & ibi Ang. & Alex. ff. de vulgar. & pupill. Dec. in l.
pecuniam in ſecundo notabili, ff. ſi cert. pet.* vt hæc, & alia
proſequitur *Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 2. num. 27.*
23 *& infra.* Quæ, an procedant in venditione facta ſub
modo, vide per *Tiraq. d. Glo. 2. nu. 34. & ſeq. & Carpan.
in d. cap. 417. nu. 140.*

24 Scias tamen præmiſſa adeò vera eſſe, vt etiam eue-
niente caſu reſtitutionis, qui retraxit, non teneatur rem
vicinalem, dum erat dominus, ei tradere, cui fit reſtitu-
tio, licet ſibi ſoluatur pretium expenſum pro habenda
re retracta, tāquam ſit eidem rectè quæſita vigore poſ-
ſeſſionis, & dominij penès eum exiſtētis. In ſpecie gra-
uati fideicommiſſo aduerſus fideicommiſſarium, ita
iudicatum fuiſſe teſtatur *Peregr. in tract. de fideicomm.
art. 10. num. 4* quem ſequitur *Proſper Rendell. de iure*
25 *Prothomis. in verb. habeat nu. 15. & 16.* prout & ſic in
bonis quæſitis per hæredem iure prelationis, & ex pro-
uidentia ipſius, quod illa reſtituenda non ſint fideicō-
miſſario, reſpondit *Bertrand. conſ. 379. nu. 10. & 11. li-
bro 1. par. 1. & Decian. conſ. 52. nu. 64 lib. 1.*

26 Sed & illud obiter quæro, quid reſoluendum quan-
do agitur de Eccleſia conſtruenda; an illius fauore co-
gi poſſit vicinus rem vendere (quæ diſceptatio licet ſit
extra terminos iuris congrui, & procedat ſolum de iu-
re communi, placet tamen de ea aliquid dicere,) aſſero
fauore Eccleſiæ cogi poſſe rem propriam vendere pro
illius conſtructione *Franch. deciſ. 223. num. 5. & 6. Rota
coram Card. Lancellotto in Neapolitana Monaſterij 29.
Aprilis 1602. & coram R. P. D. Manzanedo deciſ. 213.
num. 1. & ſeqq. par. 2. in recentior. & coram eodem deciſ.
676. nu. 1. & infra par. 1. in recentior.*

27 Cæterum in hoc aduertendum maximè eſt, quod
priuilegium iſtud competens Eccleſijs cogendi rem
propriam vendere eſt valdè extraordinarium; & non
dat actionem, ſed iudicis officium imploratur, quod
ſtrictè, præuia neceſſitate, ac magna conſideratione
impertitur, vt fuit deciſum per *Rotam in Romana Pala-
tij de Comitibus 16. Ianuarij 1612. coram Cardinali Sa-*
28 *crato.* Nec trahi debet ad quemcunque locum pium,
ſed ad neceſſarium morali quadam neceſſitate, ad Sa-
cramentorum adminiſtrationem, & ad cultum diui-
num, iuxta quæ docet *Conar. var. reſolut. cap. 15. nu. 8.
lib. 3. Vincen. Caroc. deciſ. 26. nu. 17.* & habetur per Ro-
tam, vbi proximè ſupra.

ARGVMENTVM.

Euictio in permutatione, an & quando lo-
cum habeat, & præſertim quid in Eccle-
ſiaſticis beneficijs.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Euictio in permutatione locum habet.*

Primò ampliatur, vt etiam permutanti detur regreſſus ad rem ſuam, ſi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit, nu. 5.

Secũdò ampliatur, vt ex ea etiam detur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuerit euicta, num. 6.

Et de ratione ibidem.

Primò limitatur in rei venalis permutatione, cum ſcilicet ſpecies permutatur pro alia venali: quia tunc euictione ſecuta non datur conditio ob cauſam ad repetendam rem datam pro euicta, nu. 7.

Secundò limitatur, quando facta bonorum permutatione inter duos, ſi datum vni euincatur per tertium, non poteſt is, à quo euictum fuit agere ad recuperationẽ dati per ipſum alteri contra tertium poſſeſſorem cauſam habentem ab ipſo altero, cui dederat, nu. 8.

Et de ratione num. 9.

Nec minus conueniri poteſt actione perſonali, cum nihil eum ipſo permutante geſſerit, nu. 10.

Ampliatur vt procedat dicta limitatio, etiamſi vnus tãtum permutantium tradidiſſet, & alius non; & qui receepit, vendiderit: quo caſu ſingularis poſſeſſor & emptor non poterit à permutante moleſtari, cui traditio facta non eſt, nu. 11.

Sublimitatur non habere locum, quando contrahens pro obſeruantia obligauit omnia bona ſua cum clauſula conſtituti; quia datur actio etiam contra tertium poſſeſſorem, & ſingularem ſucceſſorem, nu. 12.

13 *Pactum executiuum exerceri poteſt contra tertium, negotio nondum liquidato, & non conſtito etiam quod cauſam habeat à contrahente.*

14 *Permutanti, qui rem ſuam recuperare non poteſt vice rei ſibi traditæ iudicialiter euictæ, ſuccurritur pro indemnitate contra ſecundum permutantem.*

15 *Permutatione beneficiorum nõ ſortita effectum, vt quia is, qui reſignauit, obijt, non licet auctoritate propria ad ſuum redire beneficium, ſed exigitur nouus titulus, quia primus per reſignationem fuit penitus extinctus; vel ſaltem collatio.*

Quod ibidem declaratur.

Contrarium habetur num. 16. & ſeq.

17 *Conditio mixta impedita per caſum contingentem in perſona eius, cum quo adimpleri debet, facit deficere contractum, & relictum.*

18 *Permutans ſi declarat in inſtrumento nolle de euictione teneri, pactum iſtud non liberat ab obligatione exhibendi acquirenti publicum acquiſitionis ſuæ inſtrumentum, & nu. 23.*

19 *Venditor cedere cogitur emptori quod eſt abſque ſuo damno, & manifeſtare id, quod illi prodeſſe poteſt.*

20 *Venditor, vbi de euictione tenetur, non cogitur tradere inſtrumenta, ſed ſolum exhibere.*

Sed videas num. 23.

Qui ſi non exhibeat, & emptor, ſeu permutans damnum patiatur, perinde eſt ac ſi facto venditoris, ſeu permutantis res euinceretur, quia promittens pro facto ſuo tenetur, & pro non facto, nu. 21.

22 *Conductor in ſe ſuſcipiens caſus fortuitos, cogitatos, & non cogitatos, non dicitur ſuſcipere caſum prouenientem à perſona ipſiuſmet locatoris.*

23 *Permutatio, venditio, ſeu ceſſio non dicitur ſufficienter facta, ſi non dantur inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ.*

QVÆST. CXL.

1 IN permutatione an locum habeat euictio, quæri ſolet, & ex veriori reſpondetur affirmatiuè, *l. 1. ff. de euictio. & l. ſi permutationis, C. eodem,*
2 eſt enim venditioni ſimilis permutatio, à qua venditio originem habuit, vt explicat *Paulus in l. 1. C. de contrahen. empt. & in l. fin. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eat. Afflict. deciſ. 339. num. 2. Dec. conſil. 555. num. 8. Surdus deciſ. 257, num. 4.* & expreſsè notat *Gabr. Mudæus in l. quod vendendi fol. 134. in fine de contrah. empt. Menoch. conſil. 888. nu. 22. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 118. num. 18. Franch. deciſ. 34. num. 2* ex qua, nedum ad bo-
3 na, ſed etiam ad pretium & intereſſe pro euictione agi poteſt. *Alex. in l. qui Romæ, § duo fratres num. 61. in fine, ff. de verbor. obligat. Magon. deciſ. Florent. 62. numero 5. Bertazol. conſ. 455. nu. 2. lib. 2. crimin.*

4 Et fortius arguendo ab vtilitate & dignitate cõtractus, quippè cum permutatio dignior ſit, & contrahẽtibus vtilior, quam venditio. *Tiraq. de retract. lignag. §. 30. Glo. 1. nu. 16. & ſeq. & nu. 38. Magon. in deciſ. Flor. 33. num. 12.*

5 Primò ampliatur, vt etiam permutãti detur regreſſus ad rem ſuam, ſi aduerſarius rei datæ dominium nõ tranſtulit. *Cyn. in l. 1. in fine, C. de rer. permut. Paul. de Caſtro in l. 1. nu. 11. ff. eod. Caball. in tract. de euict. §. 4. nu. 45. Becc. conſ. 83. nu. 8.*

6 Secundò ampliatur, vt detur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuerit euicta, latè *Surd. deciſ. 173. per totam*: nam idem eſt, quod res non tradatur, vel quod tradita ſit euicta, *l. non quocunque, ff. de legat. 1. Becc. dicto conſ. 83. num. 7. poſt Bal. conſ. 296. quæritur in princ. lib. 2.*

7 Primò limitatur in rei venalis permutatione, cum ſcilicet ſpecies permutatur pro alia venali, quia tunc euictione ſecuta non datur conditio ob cauſam ad repetendum rem datam pro euicta, *eſt text. in l. 1. C. de rei permut. & ibidem Bar.* quem dixit ſingularem *Paul. de Caſtro in l. 1. num. 10. ff. eod. Angel. in l. ſciendum, §. 1. ff. de ædil. edict. & in l. 2. ad fin. C. de condit. ob cauſ. Iaſon in l. fin. num. 8. ff. eodem. Aleiat. in l. 2. numero 23. & ibidem Ripa num. 26. ff. ſi cert. pet. Igne. in l. 3. §. ſi conditioni nu. 40. ff. ad Syllan. Ant. Pinell. in l. 2. par. 2. cap. 1. nu. 14. C. de reſcind. vendit.*

8 Secundò limitatur, quando facta bonorum permutatione inter duos, ſi datum vni euincatur per tertium, non poteſt is, à quo euictum fuit agere ad recuperationem dati per ipſum alteri contra tertium poſſeſſorem cauſam habẽtem ab ipſo altero, cui dederat, *vt eſt text. in l. eum precibus, C. de rer. permut.* ratio eſt, quia cum
9 facta traditione rerum permutatarum dominium in accipientes fuerit translatum, tertius emens ab vno permutantium, dominus illius rei effectus ab eo, qui illius dominium ab altero permutante ſuſceperat; reali actione ſuper ea re permutata, conueniri non poteſt.
10 Sed hic, vtrum perſonali conueniri poſſit. Quæritur

Et

Digitized by Google

Et reſpondetur, nec minus ea actione cōueniri poſ-
ſe, cum nihil cum ipſo permutante geſſerit, ſeu contra-
xerit, vt probat ille text. qui ideò ait permutātem nul-
lam habere actionem aduerſus emptorem ab altero
permutante, ſicuti declarat *Glo. in verb. nullum, & ibi-
dem Bart. Bal. Alberic. Ang. & Salycet.*
11 Ampliatur, vt procedat dicta limitatio, etiamſi vnus
tantùm permutantium tradidiſſet, & alius non, & qui
recepit, vendiderit: quoniam & hoc caſu ſingularis iſte
poſſeſſor & emptor non poterit à permutante mole-
ſtari, cui traditio facta non eſt, *ſecundum Bal. in d. l. cum
precibus*, vbi dicit, quod ſi dedi tibi codicem, vt mihi
fundum dares, & tu alij vendidiſti codicem, tranſtuli-
ſti dominium, & rem recuperare non poſſum à ſingu-
lari poſſeſſore.
12 Sublimitatur non procedere, quando contrahens
pro obſeruantia obligauit omnia bona ſua, & cōſtituit
ea tenere &c. quia datur actio etiam contra tertium
poſſeſſorem, & ſingularem ſucceſſorem, *ſecundum An-
gel. Imol. Alex. & Iaſ. in l. 1 §. ſi hæres, ff. ad Trebell.* qui
dicunt, quod cōtra tertium poſſeſſorem agi poteſt pro
executione inſtrumenti guarentigiati, quando bona
ſunt obligata; præſertim accedente conſtituto, quod
operatur vt poſſit conueniri tertius poſſeſſor, *ſecūdum*
13 *Aret. conſ 21. col. pen.* qui firmat pactum executiuum
exerceri poſſe contra tertium negotio nondum liqui-
dato, & non conſtito etiā, quod cauſam habeat à con-
trahente. *Soc. n. ſen. conſ 82. nu. 3. lib. 3. Marans. in Spe-
culo par. 6. in vltima act. num. 33.* qui ait, quod prima
facie quilibet reſponderet contrarium, ſequitur *Alex.
conſ. 185. num. 3. lib. 6. Capyc. deciſ. 54. num. 2.* & ita iu-
dicauit *Senatus Mantuan. dicta deciſ. 173. apud Surd. in
fine.*
14 Permutanti tamen, qui rem ſuam tradidit, & ſibi
traditam iudicialiter amiſit contra ſecundum permu-
tantem pro indemnitate ſuccurritur, ſi rem, quæ ſua
erat, recuperare non poſſit, vt probatur *in dicta l. cum
precibus in verſic. ſed ſi ſecundum, & in verſic. ſequenti*,
& ibidem tradunt *Glo. & Doct. communiter*, in ſpecie ita
reſpondit *Petr. Caball. conſ. 5. lib. 1.*
An autem præmiſſa locum habeant in permutatio-
ne beneficiorum, non inutilis eſt quæſtio, quam tractāt
Doctores in cap. 1. de rer. permut. in ſexto, & Socin. conſ.
15 *168. lib. 2* & præcipuè, an permutatione non ſortita
effectum, vt quia is, qui reſignauit, obijt, liceat auctori-
tate propria ad ſuum redire beneficium; tradūt *Felyn.
in cap. cum venerabilis num. 11. de exception. & ibidem
Dec. num. 18. Capell. Tholoſan. quæſt. 260. Gloſ. Pragm.
Sanct. Rebuff. de Pacifi. num. 165. Ioan. Nicol. de iurepa-
tronat. pag. 132 135. Rota in nou. deciſ. 23.* quæ exi-
git nouum titulum, quia primus per reſignationē fuit
penitus extinctus, de communi eadem *Rota in antiq.
deciſ. 463. col. 4. & ſeq. Gomez ſuper regul. Cancell. pag.
784. Staphil. de Literis. Grat. pag. 155. Probus in rubr.
de renunciat. num. 26. & in dicto cap. 1. nu. 14. de rerum
permut. Boer. quæſt 97. cum ſeq. Glo. Reg. Cancell. 38.* vbi
cum communi reſoluit neceſſariam eſſe collationem,
ſequitur *Rebuff. in d. tract. de pacifi. poſſeſſ. num. 165.* qui
num. 168. declarat, hoc non procedere, quando benefi-
cium reſignatur ex cauſa permutationis, & non aliàs:
quia ſi non admittatur illa permutatio, poterit Epiſco-
pos dare licentiam cuilibet reuertendi ad ſua benefi-
cia, etiam reſignata, *ex Rota deciſ. 7. nota, quod vbi ali-
quis per cap. ſi beneficia de reſtit. ſpoliat. & deciſ. 5. nota,
quod excommunicatio de ſenten. excom. in antiquis*, & de
communi teſtatur poſt *Soc. d. conſ. 168.*
Et pariter, quando quis renunciat vt conferatur ta-
li N. & non aliàs, nec alio modo: quoniam hæc verba
vim habent conditionis ex adductis ibi per eum.
16 Contrarium ſenſit *Ioan. Nicol. in Enchirid. tit. de per-
mut. benefi. cap. 11. num. 3. & ſeqq.* quia ſatis eſt, quod
illi non fuerit ius quæſitum ſimpliciter, ſed ſub condi-
tione illa reſolutiua, qua deficiente, quocunque modo
deficiat, corruit reſignatio & omnia inde ſequuta;
quod admitti debet in beneficialibus, vt pluralitas eui-
tetur.
17 Item, quoniam conditio mixta, qualis eſt iſta impe-
dita per caſum contingētem in perſona eius, cum quo
adimpleri debet, facit deficere contractum & relictū,
*iuxta notata in l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit. & in l. ſi pater,
C. eodem*, & hanc ſententiam tenet, ac tuetur nouiſſimè
Caldas in tract. de empt & vendit. cap 31. nu 6. & 7.
18 Sed quid, ſi permutans declaret in inſtrumento nol-
le de euictione teneri.
Reſpondetur, quod iſtud pactū non liberat ab obli-
gatione exhibendi acquirenti publicum acquiſitionis
ſuæ inſtrumentum, *iuxta reſponſum Scæuolæ I. C. in l.
Titius hæres, & in l. creditor fundum de act. empt.* vbi ad
literam ſcribit *Mudæus pag. 208. num. 2.* dubitandi ra-
tionem fuiſſe, quia non tenebatur ille venditor de eui-
ctione: quo quidem motiuo non refragante, Scæuola
determinauit, quod vēditor, etſi pactum fuiſſet ſe nol-
le de euictione teneri, nihilominus emptori oſtendere
tenebatur inſtrumenta, ex quibus probabatur quid iu-
ris haberet in re vendita, & inquit *Vulpianus in l. in vē-
ditorem in fine, vbi Glo pariter in fine, ff. de euictio.* quia
19 quis cedere cogitur quod eſt abſque ſuo damno: &
manifeſtare id quod emptori prodeſſe poteſt, aliàs ex
empto tenetur, tanquam ex dolo præſumpto, vt innuit
*Pomponius I. C. in l. in vendendo, §. ſi cum ſeruitus, vbi
Glo. in ver. ob dolum, ff. de contrahen. empt.* & habetur *in
l. non quæro ver. quæ venditor nouit, quæ quis ſpecialiter
excipere potuit, & debuit, ff. de actio. empti*, licet vbi vē-
20 ditor tenetur de euictione nō teneatur tradere inſtru-
menta, ſed ſolum exhibere, *vt declarat Rota apud Put.*
21 *deciſ. 447. lib. 2.* quæ exhibitio ſi non fiat, & emptor,
ſeu is, cum quo facta fuit permutatio damnificetur, pe-
rinde eſt, ac ſi facto vēditoris, ſeu permutantis res euin-
ceretur, ac propterea de eo teneri debet, quia promit-
tens pro ſuo facto tenetur & pro non facto. *Hier. Ca-*
22 *gnol. in l. quod noſtrum eſt, ff. de reg. iur.* ſicuti dicitur in
conductore, qui in ſe ſuſcipiat caſus fortuitos cogita-
tos, & non cogitatos, non dicitur ſuſcepiſſe caſum pro-
uenientem à perſona ipſiuſmet locatoris, vt reſponde-
runt *Ioan. de Monteſperello conſ. 3. Brunor. à Sole quæſt.
31. num. 38. & 39. vſque ad 47. Ferret. de gabell. nume-
ro 909. Ioſeph Ludouic. tom. 3. ſyntagm. commun. diuer.
pag. 465. tit. de iure emphyt. col. 1. verſ. Intellige. Sebaſt.
Medic. de caſi. fortuit. par. 2. quæſt. 10. num. 21. & num.*
44 & in prima parte *quæſt. 15. ante num. 19. & in fine,
& num. 59.*
23 Et in terminis, quod permutatio, venditio, ſeu ceſſio
non dicatur ſufficienter facta, ſi non exhibeantur, ac
dentur inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ *per text. in l. cum
ſeruus, §. fin. de cond. & demonſtr.* decidit *Rota per Capu-
taquen. in deciſ. 104. par. 1.*

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Pactum in permutatione factum, quod ſecuta euictione liceat redire ad rem ipſam permutatam, an, & quando valeat. In permutatione quæ actio competat. Et quando res permutata dari non poteſt, vt quia ab alio occupata; ad quid agi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Pactum in permutatione putà emphyteuſis factū, quod ſecuta euictione prædij, liceat redire ad rem ipſam permutatam, non valet abſque domini noua licentia.*
Sed contra nu. 3. 9. & infra.
2 *Venditor emphyteuſis non poteſt vigore ſimplicis aſſenſus cum emptore cõuenire, quod donec ſoluatur ſibi pretium res obligatu ſibi remaneat.*
4 *Permutanti ad rem permutatam datur regreſſus, etiam ante ſecutam euictionem, vbi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit.*
Ampliatur procedere, etiamſi res fuerit penès tertium, num. 8.
5 *Permutatio eſt contractus innominatus.*
6 *In contractibus innominatis eſt locus pænitentiæ, quando ab vna parte non impletur.*
7 *Paria ſunt, quid non fuiſſe impletum per rei traditionem, vel quod res tradita ſit euicta.*
10 *Fruſtra imploramus ab homine, quod conceditur à lege.*
11 *Conceſſo vno, ea etiam conceſſa cenſentur, quæ veniunt in eius conſequentiam.*
12 *Regreſſus venit in conſequentiam permutationis, quoniam à iure conceditur, vbi res permutata euincitur, & num. ſeq.*
14 *De natura quæ ſunt contractus, ſemper inſunt, etiamſi non exprimantur.*
15 *Permutatio vbi facta eſt cum Eccleſia, & quæritur an melior ſit conditio Eccleſiæ, inſpicitur tempus permutationis.*
Ita quod, ſi res data Eccleſiæ fiat deterior, vel ſi res ab Eccleſia traditu poſt permutationem ſit effecta melior, permutatio reſcindi non poteſt, nu. 16.
Quicquid aliud ſit, quando permutatio eſſet nulla, & poſteà ſequeretur ratihabitio, nu. 17.
Vel non eſſet vtilit, vt quando cenſus, vel canon datus in recompenſum non eſt cum decreto, dummodò, & cum deuolutione, nu. 18.
Præſumitur autem vtilis, quando fuit cum debitis ſolemnitatibus, vel eſt confirmata, nu. 19.
Et dicenti eſſe damnoſam Eccleſiæ incumbit onus probandi læſionem, vel non euidentem vtilitatem, nu. 20.
21 *Res permutata vbi tradi non poteſt, quia fuerit medio tempore ab alio occupata, pro ea agitur ad pœnam & intereſſe.*
Et loco pignoris datur retentio, ſi ille pro parte ſua non impleuit, num. 25.
Neque excuſatur permutans, nu. 22.
Et de ratione num. 23. & ſeq.
24 *Fidem qui ſibi ſeruari poſtulat, facere debet quod ex parte ſua tenetur.*
26 *Fratres permutantes bona communia, de euictione tenentur pro virili.*
Idem, ſi alter ipſorum vendiderit, & alij ratum habuerint, num. 27.
28 *Res permutata quando fuit euicta, datur conditio ſine cauſa.*
Et actio præſcriptis verbis, nu. 29.
30 *Permutatio non cenſetur probibita, quando fuit probibita alienatio.*
Intellige, ſi meliorando permutetur, nu. 31.
Etiam quod fiat ignorante & diſſentiente fideicommiſſario, num. 32.
Niſi tamen eſſet res, ad quam teſtator principaliter habuerit particularem affectionem, vt quia fuerit res maiorum ſuorum, nu. 33.
Vel illa res particulariter fuiſſet probibita, nu. 34.
Quamuis inter fideicommiſſarios probibitos alienare permutatio probibita non cenſeretur, nu. 35.
36 *Mulier licet marito miſſio fundum dotalem non poſſit alienare, poteſt tamen permutare.*
Intellige vt num. 38.
37 *Permutatio longè minus affert damnum, quam venditio, ſi ſine damno fiat.*

QVÆST. CXLI.

1 SEd pone, quod permutata ſit res, putà libellaria, ſeu emphyteuſi Eccleſiaſticæ ſuppoſita cum alia, cum domini directi conſenſu, & in permutatione factum ſit pactū, quod ſecuta euictione prædij permutati liceat redire ad rem ipſam permutatam; an valeat tale pactum abſque domini noua licentia; & dicendum videtur quod non, per ea quæ cõcludit *Afflict. in cap. Imperialem in princ. nu. 39. de prohibitu feud. alienat per Federic.* quia ſecundum eum cõſenſit dominus, quod emptor feudum habeat; non vt reſtituat venditori, idemque tenuit *Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 236. nu. 19. & ſeq. Frecc. de feud. lib. 2. tit. de auctorit. Baron. erga ſubfeud. quæſt. 16.* per totū. *Camerar. in dicto cap. Imperialem fol. 462. Foller. in praxi cenſual. in ver. inſtr. grut pro conſ. præt. num. 12.* &
2 quod magis eſt, venditor non poteſt vigore ſimplicis aſſenſus cum emptore conuenire, quod donec ſoluatur ſibi pretium, res obligata ſibi remaneat, *vt per eundem Afflict. in d. cap. Imperialem quæſt. 24. nu. 107. per text. in l. 1. in fine, ff. de reb. eorum.*
3 Sed verius eſt in hoc non eſſe opus alia licentia: quoniam, vbi res recepta in permutatione euincitur, licet poſſeſſori redire ad rem ſuam, eamque reuocare, *l. 1. vbi Gloſa, & communiter ſcribentes, C. de rer. permutat.*
4 *Becc. conſ. 83. num. 9.* quinimò etiam ante ſecutam euictionem datur permutanti regreſſus ad rem ſuam, ſi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit, vt dixi in præcedenti quæſtione; & voluit *Becc. vbi ſupra nu. 8.*
5 nam permutatio eſt contractus innominatus. *Gloſa & Doct. in rubr. C. de rerum permut. l. 1. vbi Paul. de Caſtro*
6 *num. 6. ff. eodem tit.* & in contractibus innominatis eſt locus pœnitentiæ, quando ab vna parte non impletur, *l. ſi*

l.ſi pecuniam in princ.ff.de condit.ob cauſ.l.fin.vbi Bart.
7 *Alex.Iaſ.& alij,ff.eod.* & paria ſunt, quod non fuerit
impletum per rei traditionẽ, vel quod res tradita fuerit
euicta, *l.non quocunque in princ.ff de legat.1.* vbi, quod
euincitur, habetur pro non tradito *Becc.in loco præad-
monito nu.70. poſt Bal.conſ.296. quæritur in princ.lib.2.*
8 Quod permutanti detur regreſſus ad rem exiſtetem
etiam penès tertium, ſi res ſibi data fuit euicta, latè
Surd.deciſ.173.per totum. quem ſequitur *Gratian.diſce-
ptat.lib.1.cap.3.nu.19.& 20.*
9 Et ad id quod dicitur de noua licentia requiſita do-
mini directi; Reſpondetur, quod ex quo regreſſus à iu-
re conceditur, vbi res permutata euincitur, nõ ideò mi-
rum, ſi opus non ſit licentiam impetrare, quia fruſtra
10 imploramus ab homine, quod à lege conceditur, *l.1.
C.de Theſaur.lib.10.l.1.ff.ad municip. Dec.conſil.51.in
fine.Crot.conſil.136.numero 21.& 25. Neuizan.conſil.
38.num.16.& conſil.41.num.19.* & cum permutatio
fuerit approbata ab Eccleſia, cenſetur quoque appro-
batus regreſſus ad rem traditam, vbi ſequatur euictio;
11 quoniam vno conceſſo, ea quoque dicuntur conceſſa,
quæ veniunt in eius conſequentiam, *cap. cum quid de
reg.iur.in ſexto,l.2.ff.de iuriſd.omnium iudicum, l.1.§.
fin.& l.vltima,ff.de offic.eius. Surd. d. deciſ.173.nu.19.*
& ſucceſſiuè in caſu quo de agitur, permutatione con-
ceſſa ab Eccleſia, cenſeatur etiam conceſſus regreſſus
ad rem traditam, vbi ſequatur euictio; egregiè, *Surd.di-
cta deciſ.173.ſub nu.18.* & ratio eſt, quia regreſſus ve-
12 nit in conſequentiam permutationis: à iure namque
conceditur, quando res permutata euincitur, *l.1. vbi
Glo.& Doctores communiter.C.de rei permut. Becc.conſ.
83.num.9.lib.1.Surd.d.deciſ.173.nu.13.*
13 Nec aduerſatur, quod licentia de alienando conceſ-
ſa non extenditur ad pactum de retrouendeudo.
Quoniam id non procedit in re data in permuta-
tione, quia ad eam datur regreſſus, cum veniat ex na-
tura contractus permutationis, ita quod Eccleſia præ-
ſtando aſſenſum ſuper permutatione, cenſetur etiam
14 conſentire ſuper regreſſu, qui conſequitur ex ipſa per-
mutatione: ea enim quæ ſunt de natura contractus,
ſemper inſunt, etiamſi non exprimantur, *l.cum dubita-
tur, C.de euict.* & dicuntur naturalia intrinſeca, vel ex-
trinſeca, vt declarat *Berengar. in l. pacta conuenta ca.1.
num.49.& 50.ff.de contrahen.empt.* facit *Foller.in pra-
xi cenſu. in ver.inſtr.grat. pro cenſ.pet. num.12.in fine.
Surd.d.deciſ.173.nu.21.in fine.*
15 Quando autem agitur de permutatione facta cum
Eccleſia, & quæritur an melior ſit conditio ipſius Ec-
cleſiæ, alia eſt difficultas, in qua inſpicitur tempus con-
tractus, putà permutationis, *cap.vt ſuper de reb. Eccleſ.
non alienan.l.ex mille,§.1.de euict.Pariſ.conſ.24.nu.7.
lib.4. Rota coram Card.Seraphino in Anconitana terra-
rum 13.Iunij 1570.* de qua per *Card. Mantic. de tacit.
16 & ambig.conuent.lib.6.tit.25. num.61.* vbi ex hoc cõ-
cludit, quod ſi res data Eccleſiæ poſt permutationem
ſit facta deterior; vel, ſi res ab Eccleſia tradita ſit me-
lior effecta, permutatio reſcindi non poteſt. *Calder.con-
ſil.5.de rer.permut.Bald.conſil.334.in fine lib.1.Tiraq.
de retract.conuent.§.7. Glo.1.num.10. Rota in Anconi-
tana terrarum 13.Iunij 1578.coram Card. Seraphino in
impreſſ.deciſ.366.n.1.& in Florentina bonorum 7.Maij
1591.corã Card.Pamphilio,& in Romana Caſalis 7.Iu-
17 nij 1591.coram R.P.D.Gypſio:* quicquid aliud ſit, quã-
do permutatio eſſet nulla; & poſteà ſequeretur ratiha-
bitio: tunc enim eſſet nouus contractus; & ideò debe-
ret inſpici tempus ratihabitionis, quo ſolemnitas eſt
adhibenda. *Card.Mantic.d.tit.25.lib.6.nu.63.*
18 Vel non eſſet vtilis, vt quando cenſus, vel canon da-
tus in recompenſam non eſt cum decreto, dummodò,
& cum deuolutione: cum hæc qualitas nedum inducat
commodiorem & faciliorem exactionem, ſed etiam
reddat conditionem, vt fuit reſolutum per *Rotã in cau-
ſa Romana apothecæ 6. Februarij 1584. coram Viceco-
mite;* & vide, quæ habentur in *Placentina aquarum 10.
Februarij 1597.coram R.P.D.Orano.*
19 Præſumitur tamen vtilis, quando fuit cũ debitis ſo-
lemnitatibus, vel eſt confirmata. *Bal.in cap.1.in princ.
num.7.de his, qui feud.dare poſſ.Iaſ.conſ.57.num.3.lib.
1.Dec conſ.142.num.1.conſ.341.num.12.Abb.conſil.
41.num.2.lib.1.Alex.conſ.79.num.2.lib.1.& conſ.79.
num.6.lib.2.ad fin.Pariſ.conſil.24.num.5.lib.4. Couar.
var.reſolut.lib.2.cap.17.num.2. Gabr. de ſen. concluſ.1.
num.2.Capyc.deciſ.16. Rota in cauſa Raguſina emphy-
teuſis 20.Iunij 1578.coram Card. Lancellotto, vt in de-
ciſ.diuerſ.479. num.1. par.1. & in Auximana bonorum
23.Maij 1585.coram R.P.D.Rubeo, & in eadẽ 15.No-
uembris 1585.coram R.P.D.Robuſterio, & in Valenti-
na bonorum 28.Nouembris 1586. coram Card.Blãchet-
to, & in Romana deuolutionis domorũ 26.Martij 1590.
coram Card.Pamphilio, & in Florentina bonorũ 7.Maij
1590.coram eodem in Romana Caſalis Turricellæ 29.
Aprilis 1594.coram Card.Seraphino, inter impreſſ. de-
ciſ.1073.in Bononien.bonorũ de Marano 16. Iunij 1595.
coram D.Card.Millino, & 20.Nouembris eiuſdem anni
coram eod.& in eadem 26.Maij 1596.coram Card. Ar-
rigonio & in Mediolan.bonorum 15. Ianuarij 1597.co-
ram Card.Pamphilio.*
20 Vnde dicenti eſſe damnoſam Eccleſiæ, incũbit onus
probandi læſionem, vel non euidentem vtilitatem. *Bal.
in dicto cap.1.in princ. num.7. de his qui feud. dare poſſ.
Corne.conſ.181.num.1.in princ.lib.1.Dec.in cap.quoniã
contra num.42.de probat. Couar. variar. reſolut.libro 2.
cap.17.num.2.ad finem.Abb.conſ.91.ſub num.2.lib.1.
Alex.conſ.79.num.6.ad finem lib.1. Iaſ. conſ.54.nu.3.
lib.1.Dec.conſ.142.num.1.Pariſ.conſ.24.num.5.lib.4.
Rota in cauſa Mediolanen. bonorum 10. Ianuarij 1597.
coram Card.Pamphilio, & coram eodem in Romana de-
uolutionis domorum 26.Martij 1596.& in Romana Ca-
ſalis Turricellæ 28.Iunij 1578.coram R.P.D.Cantuccio
vt in deciſ.diuerſ.87.nu.3.par.2.*
21 At, quid ſi contingat rem permutatam tradi non
poſſe, quia fuerit medio tempore ab alio occupata;
Reſpondetur, quod agitur ad pœnam & intereſſe, *l.1.
in princ.& l.prædia,ff.de act.empt.*
22 Nec excuſabitur permutans, quia debuit proſpice-
re, ne id eueniret, *l.ſtipulatio iſta,ff.de verbor.oblig.l. in
lege,ff.locat.& l.non impoſſibile puto,ff.de pact.* & diffi-
23 cultas præſtationis ad incommodum pertinet pro-
miſſoris, *l.continuus,§.cum quis,ff.de verbor. oblig.* nã,
24 qui vult ſibi fidem ſeruari, facere debet quod ex par-
te ſua tenetur, *l.Iulianus,§.offerri,ff.de act.empt.* etſi eſt
quid mobile, vel pecunia, debet eam offerre; & ſi eſt
immobile, putà fundus, vel domus, debet offerre ſepa-
ratum, & requirere eum quod vadat ad accipiendum
poſſeſſionem vna ſecum faciendo ex parte ſua, quod
debet, *l.acceptam, C.de vſur.l.ſi ſoluturus, ff.de ſolut. l. ſi*

reſi-

Digitized by Google

reſiduum, C. de diſtract. pignor. l. fundus qui Lucij Titij
25 erat, ff. de reſcin. vend. & loco pignoris retineri poteſt,
ſi ille ex parte ſua non impleuit quod debuit implere,
dicto §. offerri, in Glo. ordin. in ſpecie ſic reſpondit Bald.
conſ. 368. num. 5. & 6. ſecundum nouam numeratio-
nem à me factam lib. 5.
26 Meminiſſe denique oportet, quod & fratres permu-
tantes bona communia, de euictione tenentur pro viri-
27 li; idem, ſi alter ipſorum vendiderit, & alij ratum ha-
buerint Dec. conſ. 282. & quãdo res permutata fuit eui-
28 cta, competit conditio ſine cauſa, l. 1. C. de rer. permut.
& l. fin. de condi. cauſ. dat. non ſecu. Surd. dicta deciſ. 173.
num. 7. 13. & ſeqq. Ant. Monac. deciſ. Lucen. 60. ſub nu.
29 15. & actio præſcriptis verbis, l. naturalis, §. 1. de præ-
ſcript. verb. Alciat. in l. ſi fundo, in figuratione caſus, C.
30 de tranſact. & quatenus facta reperiatur prohibitio
alienationis cum alio, tamen talis prohibitus poteſt
permutare. Decian. conſ. 52. num. 36. lib. 1. & conſil. 55.
num. 53. lib. 3. Petra de fideicom. quæſt. 8 num. 525. Car-
din. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 25. tit. 2. nu.
31 15. ſi meliorando permutet. Barboſ. in l. 1. par. 5. nu. 6.
ff. ſolut. matrim. Caſtren. conſ. 270. lib. 2. Alba conſil. 97.
num 15. Decian. dicto conſ. 55. num. 58. & dicto conſ. 52.
num. 28. & ſeqq. Crauett. conſ. 973. verſ. Tertiò. Cardin.
Mantica de coniectur. vltim. vol. lib. 7. tit. 8. num. 23. Pe-
32 regrin. de fideic. art. 40. num. 32. etiam quod fiat igno-
rante, ac diſſentiente fideicommiſſario Alba dicto conſ.
97. num. 7. Peregrin. dicto art. 40. num. 35. niſi tamen
33 eſſet res, ad quam teſtator principaliter habuerit par-
ticularem affectionem, vt quia res fuerit maiorũ Paul.
de Caſtro conſ. 269. ſub num. 2. lib. 4. Felyn. conſ. 42. num.
4. Grat. conſ. 17. num. 41. & ſeq. lib. 1. Alba dicto conſil.
97. num. 12. Crot. conſ. 65. num. 18. lib. 1. & in l. filiusfa-
mil. §. Diui num. 114. ff. de legat. 1. Card. Mantica de cõ-
iectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. ſub num. 43. & de tacit.
& ambig. conuent. lib. 25. tit. 4. in fine. Petra dicta quæſt.
8. num. 528. Peregrin. dicto art. 40. ſub num. 33. in fine;
34 vel illa res particulariter fuiſſet prohibita Peregrin. di-
35 cto loco num. 34. quamuis regulariter inter confideicõ-
miſſarios prohibitos alienare permutatio prohibita
non cenſeatur. Decian. conſil. 55. num. 73. & ſeq. & conſ.
57. lib. 3. Peregr. dicto art. 40. ſub num. 34. verſic. conce-
dendum. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. li. 25.
tit. 4. num. 10. & ratio eſt, quia læditur voluntas teſta-
toris, arg. l. vtilitatem, & l. in confirmando, ff. de confirm.
tutor. & l. 1. ff. vbi pupill. educa. debe. addit Cyn. in Au-
36 then. ſine à me, C. ad Velleian. quod ſi mulier fundum
dotalem marito inſcio alienare non poſſit, poteſt ta-
men permutare. Alber. in l. 1. §. & cum lex, C. de rei v-
xor. actio. Cuman. in l. quamuis, ff. ſoluto matrimon. Surd.
37 de aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 99. permutatio enim
longè minus affert detrimentum, quam venditio, ſi ſi-
ne damno fiat Tiraq. de retract. lignag. §. 30. Glo. 2. nu.
38 28. Surd. dicto num. 99. intelligendo tamen, vt per Bar-
boſ. in dicta l. quamuis num. 6. Gomez in l. Thaur. 40. nu.
82. & Ludou. Mol. de primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 3.

ARGVMENTVM.

Euictio in tranſactione, quando locum ha-
beat.

Tranſactio cum Eccleſia, & minore, vt ſub-
ſiſtat, qualiter fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 Euictio debetur in tranſactione, quando res traditur: ſe-
cus ſi dimittitur, ſeu retinetur, & num. 45. & infra;
& num. 27.

Ratio eſt, quia, qui rem ex cauſa tranſactionis dimittit,
non transfert dominium in aduerſarium, nu. 2.

Primò limitatur non procedere, quando traditur illamet
res, ſuper qua lis agebatur: quamuis ſecus ſit, quando
alia datur, ſuper qua nulla lis erat, nu. 9.

Et ratio affertur num. 10.

Secundò limitatur, quando tranſactum eſt ſuper ipſa lite,
vel inſtantia; licet ſecus, quando tranſigitur ſuper re
ipſa, num. 11.

Intellige procedere in caſibus, in quibus tranſigi poteſt,
num. 22.

3 Renuncians liti, & cauſæ ſuper fundo, dominium non
transfert.

4 Res quando traditur ex cauſa tranſactionis, transfertur
dominium, quando tradens eſt dominus.

6 Tranſactio non tribuit titulum, quando res dimittitur;
licet ſecus quando traditur.

Prout nec quando ſunt conceſſa iura, nu. 7.

Quo caſu nemo de euictione tenetur, quia intelligitur ſo-
lum concedere dubium euentum, nu. 8.

12 Fundus occaſione tranſactionis traditus ſi euincatur,
non rumpitur tranſactio, ſi adeſt ſtipulatio, vt ſeruen-
tur promiſſa.

13 Diuiſio facta per verum hæredem cum eo, qui non erat
verus hæres, non præiudicat vero hæredi, niſi ſit tran-
ſactum.

14 Tranſactio ſi non obſeruatur, altera pars poteſt redire
ad primæuam actionem.

Contrarium habetur nu. 8. & ſeqq. & nu. 21.

Et actori ſubuenitur actione ob cauſam, nu. 15.

16 Tranſactioni dicitur contrauenire, qui non ſoluit id, quod
ſoluere tenebatur.

Etiamſi in minimo contrauenerit, nu. 17.

19 Fundus in tranſactione traditus vbi euincitur, non eſt
locus pœnitentiæ; ſed agitur de euictione.

Ne lites finitæ inſtaurentur, nu. 20.

23 Emptor poſt factam traditionem tranſigere non poteſt
cum euincente, & ſi tranſigit agere non poteſt de eui-
ctione contra datores ſuos.

24 Tranſactio, & compromiſſum procedunt à pari.

25 Remedium l. 2. C. de reſcin. vendit. quæ loquitur in ven-
ditione, procedit etiam in tranſactione.

26 Tranſigendo, qui aliquid recipit, omne ius ſuum vende-
re videtur, pro eo quod recipit; ſicut ille qui vendit
hæreditatem.

Et ſicut talis venditor non tenetur, ſi res aliqua euinca-
tur, ita quoque tranſigens, nu. 27.

28 Tranſactio facta cum Eccleſia, & minore, valet, ſi fiat
re apud eos dimiſſa.

Ampliatur habere locum, non ſolum quando ipſi poſſide-
bant, ſed etiam quãdo poſſidebat aduerſarius qui cum
illis litigabat, ei aſſignata pecunia in recompenſatio-
nem rei, nu. 29.

Ratio

*Ratio eſt, quia minor & Eccleſia, ſicut dicuntur alienare
quando tradunt fundum ex cauſa tranſactionis, ita
quando illum dimittunt apud poſſeſſorem, à quo petie-
runt, num. 30.*
*Sed quod minor, quando non poſſidet, poſſit tranſigendo di-
mittere bona immobilia penès poſſidentem, cauſa co-
gnita, & cum iudicis decreto, nu. 32.*
Quidquid alij non requirant decretum, nu. 33.
*Extenditur ad tranſactionem factam per patrem ſuper
bonis aduentitijs, & per alios adminiſtratores, ac tu-
tores, qui tranſigere poterunt, retinendo, non dimitten-
do, ſeu transferendo, nu. 31.*
At videas num. 34.
35 *In tranſactione ſuper bonis Eccleſiæ requiruntur eadem
ſolemnitates, quæ in alienatione.*
*Declaratur procedere, quando res Eccleſiæ per Prælatum
alij dantur, cum alienantur, ſecus, ſi Eccleſia retineat,
licèt aliquid det, vel faciat, num. 36.*

Q. V Æ S T. CXLII.

FRequens, & vtilis eſt diſceptatio, an,
& quando in tranſactione locum
habet euictio.
1 In qua dicimus, euictionem tunc
deberi, quando res traditur, ſecus ſi
dimittitur, vel retineatur, *l. qui cum
tutoribus, ff. de tranſaction.* & ibi no-
tat Glo. ad idem eſt *text. in l. ſi pro fundo, vbi Bart. Bal.
Caſtren. Alexan. & Iaſ. ac alij, C. de tranſact. l. ſi de cer-
ta,* & ibi. *Salycet. & Alexan. C. eodem. Gozadin. conſ. 94.
numero 39. Rube. conſil. 152. numero primo: Cremen. ſin-
gul. 130. Bertrand. conſil. 1. num. 55. par. 1.* notatur per
*Gloſ. & Doctores in l. ex cauſa, C. de vſucap. pro emptor.
& in l. 1. ff. eodem titulo. Hieron. Gabriel conſil. 90. num.
45. lib. 1.*
2 Et ratio eſt, quia qui rem ex cauſa tranſactionis di-
mittit, non transfert dominium in aduerſarium, *l. ſi do-
mus, §. de euictione, ff. de leg. 1. Alexan. in dicta l. ſi pro
fundo num. 5. Rube. Alexan. dicto conſil. 152. num. 1.* &
quod non tranſeat dominium, voluerunt *Bart. Bal. Ca-*
3 *ſtren. Alex. & Iaſ. in dicta l. ſi pro fundo,* dicentes, quod
etſi renunciet quis liti, & cauſæ ſuper fundo, non tamē
4 dominium transfert; dominium autem transfertur,
quando res traditur ex cauſa tranſactionis, & tradens
erat dominus: aliàs transfertur vſucapiendi conditio,
vbi tradens non erat dominus, *l. clauibus, ff. de contra-
hen. empt.* ſecus, vbi res dimittitur ex cauſa tranſactio-
nis, *vt per Gloſ. in l. 1. ff. pro empto.* quam communiter
ibi ſequuntur Doctores, & in ſpecie Bart. facit *l. ex di-
uerſo, §. potitor, ff. de rei vendi. & l. ſi ſeruus, §. cauere, ff.
de condit. furt.* & inquit *Bal. in cap. 1. in fine de controuer.
inter vaſall. & alium de benefic. inueſt. & in dicta l. ſi pro*
5 *fundo*; non eſſe alibi, pluribus ibidem comprobat *Iaſ.*
6 *ſub numero 9. & ſequentibus*, vbi Bart. & alij, dicunt,
quod nec etiam tribuit titulum tranſactio, quando per
eam dimittitur res, licet ſecus ſit quādo traditur: pro-
7 ut nec quando ſunt conceſſa iura, quia licet conceſſio
iurium, quæ quis habet, & habere ſperat, titulum præ-
beat. *Bar. in l. 1. C. pro emptor. & l. emptor. eodem tit.* ta-
8 men ex ea conceſſione nemo de euictione tenetur,
quia intelligitur ſolum concedere dubium & incer-

tum euentum, *l. quod in venditione de hæredi. vel act.
vendi.* & notant *Angel. Alexan. & alij in l. locus de ac-
quiren. poſſeſſ. Dyn. Bart. Angel. & Paul. de Caſtro in l.
ſi ſic, §. 1. ff. de legat. 1. Gabr. dicto conſil. 90. num. 47.
libro primo.*
9 Quinimò fortius voluit *Raphael Fulgoſ. in dicta l. ſi
pro fundo*; quod etiam re tradita non præſtetur eui-
ctio, quando illamet res traditur ſuper qua lis ageba-
tur: quamuis ſecus ſit, quando alia traditur, ſuper qua
nulla erat lis, & hunc intellectum tenet etiam *Alexan.
in fine. Iaſ. ſub num. 1. verſic. alium, & ſecundum Goza-*
10 *din. dicto conſil. 94. numero 40.* cuius rei illa eſt ratio,
quoniam is, qui dimiſit ſolum ius quod in eo habet,
vult remittere, non etiam ſe obligare, neque enim vt
proprium tradidit, ſed ius ſuum remittendo à lite di-
ſcedit. At è contrario, qui fundum retinet, & alium
quaſi proprium tradit, vt aduerſarius à lite diſcedat,
ſe ipſum obſtringit, & ita etiam illum text. *in dicta l. ſi
pro fundo,* intelligit *Socinus iunior conſil. 84. numero 26.
libro ſecundo,* & ſequitur *Cardinal. Mantica de tacit. &
ambiguit. conuention. libro ſecundo, titulo tertio, ſub nu-
mero 88.*
11 Prætereà, quando tranſactum eſt ſuper ipſa lite, vel
inſtantia, euictio non debetur, licet ſecus ſit, quando
trāſigitur ſuper re ipſa, ita declarat *Bal. in l. ſi inter nos,
C. commun. vtrinſq. iudic. Iaſ. in dicta l. ſi pro fundo nu-
mero 9. in fine. Rube. dicto conſil. 152. numero tertio in
fine.*
Bene verum eſt, quod ſi fundus traditus occaſione
12 tranſactionis euincatur, non rumpitur tranſactio, ſi
adeſt ſtipulatio, vt ſeruentur promiſſa, *dicta l. ſi pro
fundo, ff. de tranſaction. & l. cum ſolus, ff. de vſucap.*
13 vbi diuiſio facta per verum hæredem cum eo, qui non
erat verus hæres, non præiudicat vero hæredi, niſi ſit
tranſactum; ergo, ſi eſt tranſactum præiudicat. *Boccacc.
in tract. vti poſſide. cap. 18. nu. 94.*
14 Vtrum autem aduerſus non obſeruantes tranſactio-
nem, is, cui non obſeruatur tranſactio, poſſit redire
ad primæuam actionem alia eſt conſideratio: nam
pro affirmatiua videtur *text. in l. tale pactum, §. qui
prouocauit, ff. de pactis, vbi Gloſ. Bartol. & Bal. nume-
ro ſexto,* & in reo non obſeruante eſt *text. in l. ſiue apud*
15 *acta, C. de tranſaction.* item actori ſubuenitur actione
ob cauſam, *l. ſi quis accepto, & l. finali, ff. de conditio.
ob cauſam. Curtius iunior in dicta l. ſiue apud acta, nu-*
16 *mero 48.* ſed tranſactioni contrauenire dicitur, qui
non ſoluit illud, quod ſoluere tenebatur. *Curtius iun.
poſt Caſtren. & Alexan. in l. ſi quis maior num. 31. C.*
17 *de tranſact.* etiamſi in minimo contrauenerit *Alexan.
in l. in executione, §. item ſi ita, ff. de verbor. oblig. Dec.
in l. cum proponas, C. de pact.*
18 Contrarium deciditur *in dicta l. ſi pro fundo, & ibi
Bartol. numero primo, & Iaſ. numero ſeptimo, C. de tran-
ſaction.* vbi dicit Bartol. quod eſt ſpeciale odio litis,
quando reus dat fundum, & euincitur, non eſt locus
pœnitentiæ, *l. quamuis, C. de tranſaction. Gratian. di-
ſceptat. forenſ. libro tertio cap. 557. numero 23. Iaſ. in l.
cum tranſegiſſe numero ſecundo, C. de tranſaction. De-
cian. conſil. 64. numero nono libro tertio. Cardin. Manti-
ca de tacit. & ambig. conuention. libro 26. titulo primo*
19 *numero ſexto,* ſi quantum in ſe fuit, impleuit, ſed age-
20 re poteſt de euictione; ratioque eſt, *ſecundum Iaſon.
vbi ſupra, numero ſeptimo,* ne lites finitæ inſtaurentur,

Digitized by Google

dicta l. ſiue apud acta, ver. nec huius, C. de tranſact. Bal. in
l. terminato, in ſecundo not. C. de fruct. & lit. expenſ. Ripa
in l. naturaliter, §. nihil commune num. 111. & in fine, ff.
de acquiren. poſſeſſ. Burgos in cap. finali num. 26. de empt.
& vendit. Natta conſil. 33. numero 3. Rota coram San-
21 ctiß. Ludouiſio deciſ. 354. numero 2. nam ſi ob euictio-
nes, quæ quotidie fiunt de rebus datis occaſione tran-
ſactionum, tranſactiones ipſæ reſcinderentur, & tranſi-
gens poſſet redire ad primæuam actionem, præter id,
quod lites fierent immortales, de facili etiam tranſi-
gentibus daretur materia recedendi à tranſactionibus,
& ad primæuas actiones redire, & ita doloſè cum ali-
quo colludere, qui ipſum in fundo in tranſactione aſſi-
gnato vexaret, ad hoc vt à trãſactione diſcedere alteri
parti liceret, quibus fraudibus omninò obuiandum
eſt, l. 1. §. ille autem, C. de latin. libert. tollen. Socinus iun.
conſ. 125. num. 22. lib. 2. ita Ludouic. in deciſ. Peruſ. 101.
num. 11. & 12. par. 2.
22 Et præmiſſa intellige in caſibus, in quibus tranſigi
23 poteſt: nam regulariter poſt factam traditionem, em-
ptor tranſigere non poteſt cum euincente, & ſi tran-
ſigit, agere non poteſt de euictione contra datores ſuos
Alba conſil. 268. numero 4. per l. ſi dictum, §. ſi compro-
24 miſero, ff. de euict. qui text. licet loquatur in compro-
miſſo, procedit quoque in tranſactione; ex quo tranſa-
ctio & compromiſſum procedunt à pari, vt notatur
in Authent. ſi verò contigerit, C. de iudic. Peregrin. deciſ.
25 89. ſub num. 13. in fine, Prout & dicimus remedium
l. 2. C. de reſcinden. vendit. quæ loquitur in venditione,
procedere quoque in tranſactione, quæ videtur quæ-
dam emptio & venditio. Bartol. in l. ſi quis cum aliter,
verſic. Quæro quid in contractu tranſactionis, ff. de verbo-
rum obligat. in l. ſi ſocietatem, §. arbitrorum col. pen. ff. de
arbit. & in dicta l. 2. verſic. Quæro vtrum hæc lex habeat
locum. Cardin. Mantica de tacit. & ambig. conuent. libro
26. tit. 9. num. 23. ad 32. Crauet. conſil. 151. num. 26. in
fine, & conſil. 192. num. 3. Gabr. conſ. 158. num. 48. cum
ſequenti lib. 1. Surd. conſil. 451. numero 9. lib. 3. Cæphal.
26 conſil. 137. nu. 57. lib. 2. Nam, qui tranſigendo aliquid
recipit, omne ius ſuum vendere dicitur pro eo quod
recipit, ſicut ille qui vendit hæreditatem, l. 2. in princip.
27 ff. de hæred. vel act. vendi. Et ſicut talis venditor non
tenetur, ſi res aliqua euincatur, vt ibi, ita quoque tran-
ſigens, ſi id quod tranſigendo dimiſit aliquo recepto
euincatur, dicta l. ſi pro fundo, & ibi Iaſ. ad fin. Soc. iun.
conſil. 98. num. 16. lib. 2. in feudo. Afflict. in cap. ſi vaſal-
lus num. 13. & 16. ſi de feud. fuer. controuerſ. inter do-
min. & agnat. ſuper quo videndi ſunt Caldas recept.
ſentent. lib. 1. cap. 23. num. 116. per text. in dicta l. ſi pro
fundo, vbi Bart. Bal. Caſtr. Alciat. Padilla, & alij com-
muniter, de tranſact. Gloſ. in l. nulli in ver. tranſigere, ff.
eodem titulo. Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. Gloſa 14.
num. 62. & 66. Ludouic. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4.
cap. 9. num. 22. Pariſ. conſil. 1. nu. 134. lib. 1. Iaſ. in l. iuſ-
iurandum, quod ex conuentione, §. pupillus num. 4. de iu-
reiur. Soc. conſ. 87. num. 10. lib. 3. Schrader. de feud. par.
8. cap. 1. nu. 44. Roſental. eod. tit. cap. 9. concluſ. 21. mem-
bro 1. num. 2. Alciat. conſ. 3. num. 8. tom. 1. lib. 3. de quo
latius dicam in ſequenti quæſtione.
28 Sciendum eſt inſuper, quod vbi agitur de tranſa-
ctione facienda per Eccleſiam, vel minorem, illa vti-
que valebit, ſi fiat re apud eos dimiſſa; & non alias;
29 quod locum habet, non ſolum, quando iſti poſſide-
bant, ſed etiam quando poſſidebat aduerſarius, qui
cum illis litigabat: nam in vtroque caſu non poterunt
minor, & Eccleſia tranſigere, niſi vel retento fundo,
ſi habebat, vel illo tradito à poſſidente, & ei aſſignata
pecunia in recompenſationem prædij: etenim, quem-
30 admodum minores, & Eccleſia dicuntur alienare,
quando tradunt fundum ex cauſa tranſactionis, ita
etiam quando illum dimittunt apud poſſeſſorem, à
quo petierunt Bart. qui dicit perpetuo menti tenen-
dum, in l. nulli, vbi Iaſ. num. 2. in fine, ff. de tranſact. Ti-
raquell. de retractu conuent. §. 1. Gloſ. 14. num. 66. in fine.
Curtius iunior de feud. par. 4. quæſt. 7. num. 96. Ludouic.
Molin. de primogenit. Hiſpan. lib. 4. cap. 9. num. 27. Ti-
nell. in l. 1. par. 3. numero 46. de bon. matern. vbi exten-
31 dit ad tranſactionem factam per patrem ſuper bonis
aduentitijs, & per alios adminiſtratores, ac tutores,
qui tranſigere poterunt retinendo rem, non illam di-
mittendo, aut transferendo. Bart. & Iaſ. in dicta l. nul-
li num. 2. per Gloſ. in l. eum, §. ſi vni in ver. tranſactione,
ff. de tranſact. Abb. in cap. cum tempore colum. 3. verſic.
& intellige, & colum. 4. verſic. ſed dubitatum de arbitr.
Capyc. deciſ. 93. num. 4. Io. Nicol. Arelat. in l. generaliter
num. 142. C. de ſecund. nupt. Dec. conſil. 474. viſo inſtru-
mento ſyndicatus, & ibi Addent. in ver. relaxari, & con-
ſil. 564. numero 16. in fine. Roland. conſil. 15. num. 44. in
fine libro primo. Rota in Viterbien. bonorum 27. Ianuarij
32 1597. coram Reu. P. D. Pamphilio: licet etiam plures te-
neant, quod quando minor non poſſidet, tunc poſſit
tranſigendo dimittere bona immobilia penès poſſi-
dentem cauſa cognita, & adhibito iudicis decreto,
quod tutius videtur, vt per Simoncell. de decret. libro 2.
tit. 6. inſpect. 10. num. 102. per rationem, de qua per
33 Salycet. in l. 1. in fine, C. de tranſact. quamuis multi non
requirant hoc caſu decretum, vt per Ruyn. conſil. 11.
numero quarto libro 4. Alciat. conſil. 94. num. 5. & Me-
noch. de arbitrar. iudic. caſu 171. num. 94. quod tamen
tutum non eſſet ex prædictis, & latè per Surd. conſil.
34 451. per totum libro 3. qui præſertim num. 15. voluit
patrem tranſigendo poſſe rem filij dimittere, &
quod tunc non dicatur alienare, per ea quæ ibi ad-
ducit.
35 Sed & certum eſt, quod in tranſactione ſuper bonis
Eccleſiæ requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in alie-
natione. Federic. de Senis conſ. 94. Aym. conſil. 323. ſub
num. 1. verſic. dico, quod Prælatus. Rebuff. de alienat. rer.
Eccleſ. num. 66. & Redoan. de rebus Eccleſ. non alienan.
cap. 1. num. 12. & 15. Bartol. in dicta l. nulli de tranſact.
Abb. in cap. contingit num. 3. extra eodem. Caputaquen.
deciſ. 106. parte prima. Rota in cauſa Auerſana teni-
menti 27. Iunij 1583. coram Reuer. P. D. Rubeo, & 22.
Iunij 1594. coram Reuer. P. D. Gypſio, & in Nouarien.
decimarum 28. Maij 1593. coram Cardin. Arrigonio,
& in cauſa Mediolanen. reſciſſionis contractus. Ruynus
conſil. 129. num. 3. lib. 5.
36 Declaratur procedere, quando res Eccleſiæ per
Prælatum alij dantur, cum alienantur, ſecus ſi Eccle-
ſia retineat, licet aliquid det, vel faciat. Bart. in dicta l.
nulli, & ibidem Iaſ. numero ſecundo. Rolan. dicto con-
ſil. 15. numero 43. libro primo. Ruynus dicto conſil. 129.
numero tertio libro quinto.

A R-

ARGVMENTVM.

In tranſactione ſuper feudo, emphyteuſi, maioratu, vel fideicommiſſo, an, & quando locum habeat euictionis actio.

Pecuniam recipiens ex cauſa tranſactionis, quando de euictione teneatur.

Et quid in renunciante dicendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio vbi facta fuit ſuper feudo, qui aliquid dedit de euictione non tenetur, eſt enim inualida ſuper his tranſactio, num.2.*

3 *Tranſactio ſuper rereſtitutioni obnoxia valet, quando ſoluta aliqua quantitate pecuniarum remanet penès poſſeſſorem maioratus, feudi, ſeu fideicommiſſi.*

Declaratur procedere quoad validitatem tranſactionis, ne tranſigens incidat in pœnam; non autem in praiudicium ſucceſſorum, num.4. Niſi hæredes eſſent tranſigentis, ſeu alienantis, ibidem.

Etiamſi dominus conſenſit ibidem.

Et eo magis valet, ſi talis tranſactio ſit vtilis conſeruationi feudi, fideicommiſſi, ſiue maioratus, numero 5.

Quo caſu hæredes tranſigentis recuperant pecuniam ſolutam, præcipuè, ſi ſit mutuo accepta vel ſub vſuris, num.6.

7 *Tranſactio de bonis feudalibus valet, vbi facta eſt bona fide.*

Primò limitatur non procedere, ſi adſit læſio, quo caſu non præſumitur bona fides, num.8.

Ampliatur etiamſi facta fuerit iuſſu Principis, numero 9.

Secundò limitatur, ſi res dubia non fuerit, cum & tunc bona fides non præſumatur, nu.10.

Tertiò limitatur, ſi fiat tranſactio ſuper lite mota, vel quæ moueri dubitabatur: ſecus quando nulla extabat lis, num.11.

Quartò limitatur non habere locum, quando tranſactio facta eſt dolo aduerſarij, quo caſu datur reſtitutio, numero 12.

Quintò limitatur, ſi fiat tranſactio per poſſeſſorem bonorum maioratus in præiudicium ſucceſſorum, num.13.

14 *Tranſactio ſi fiat à prohibito alienare, qui rem poſſideat, & eam aduerſario dimittat, aliquo recepto, dicitur facta contra prohibitionem.*

Primò limitatur, ſi ex actu conſtat rem pertinere ad eum, cui fuit dimiſſa, num.15.

Secundò limitatur, quando prohibitus prouocatus tranſegit ob defectum probationum, nu.16.

17 *Tranſactio fieri poteſt à prohibito alienare, ſi aduerſarius poſſidet, & rem illi dimittit, aliqua quantitate recepta, vel rei parte.*

Contrarium habetur num.18.

Et de ratione num.ſeq.

Primam tamen ſententiam tenet auctor, nu.21.

20 *Tranſactio eſt ſpecies alienationis, etiam quando res eſt penès aduerſarium, ſi in tranſactione agitur, quod apud illum remaneat; & ideò ſunt neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in alienationibus.*

22 *Aeſtimatio fundi petiti quando datur actori, & ignoratur, an ſit tranſactio, vel litis æſtimatio, qualiter cognoſcatur.*

23 *Pecuniam recipiens ex cauſa tranſactionis, ſi concedat omne ius, quod ſibi competit in tali re, tunc locum habet titulus pro emptore, & præſtatur euictio, ſecus ſi ſimpliciter concederet quidquid iuris haberet.*

24 *Remittens litem, & controuerſiam de euictione ſatiſdare non tenetur.*

25 *Tranſactio vbi reſpicit litem, & res dimittitur, non debetur euictio, ſecus tamen quando reſpicit rem.*

Et de ratione num.26.

27 *Renuncians liti, & cauſæ ſuper fundo, dominium non transfert.*

28 *Tranſactio non tribuit titulum, quando per eam dimittitur res, licet ſecus ſit, quando traditur.*

29 *Euictio non præſtatur in tranſactione, quando illamet res traditur ſuper qua lis agebatur: quamuis ſecus ſit, quando alia traditur, ſuper qua nulla erat lis.*

30 *Euictio non debetur, quando tranſactum eſt ſuper ipſa lite, vel inſtantia: licet ſecus ſit, quando tranſigitur ſuper re ipſa.*

31 *Promittens dare fundum, de euictione tenetur, quia dominium transferre debet.*

Non ſic, ſi promittit dimittere, niſi cederet iura ſua, numero 32.

Et ſaltem debet reſtituere pretium, nu.33.

34 *Promittens in tranſactione tueri, ac defendere, cenſetur promittere de facto proprio, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum, ita vt non committatur ſtipulatio ex facto extranei.*

Fallit, ſi præcedat contractus ex cuius natura veniat euictio, num.35.

36 *Ex promiſſione rem alienam habere licere, non committitur ſtipulatio ex facto alterius, niſi de natura contractus de euictione teneretur.*

37 *Dominij translatio venit in ſtipulatione rem dari; & ſi non in ſtipulatione, rem tradi.*

Idemque procedit in verbo præſtare, nu.38.

Primò declaratur procedere, niſi cauſa habilis ad translationem dominij precederet, & facultatem tradendi haberet, num.39.

Secundò declaratur, ſtipulationem rem tradi, in ſpecie non importare dominij translationem, ſecus, ſi in genere, numero 40.

QVÆST. CXLIII.

1 DIximus aliqua in præcedenti quæſtione ſub *num.27.* de tranſactione facta ſuper feudo, cuius occaſione, qui aliquid dedit de euictione non teneri ſcripſit *Afflict. in cap.1. num.7. de controuerſ. inter vaſall. & alium de beneficijs, & in cap. ſi vaſallus numero decimotertio & decimoſexto ſi de feudo fuer. controuerſ. inter dominum & agnat.* cum quo ſenſiſſe videntur *Ludouic. Molin. de*

primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 9. Caldas quaſt. ſeu recept.
ſent. lib. 1. quæſt. 23. num. 112 ad 115. Cenal. quæſt. 781.
2 per totum, qui alios citant, cum dixerant, omninò in-
ualidam eſſe tranſactionem ſuper bonis fideicommiſ-
ſo ſubiectis, & emphyteoticis, ac feudalibus, & maio-
ratus, & de communi opinione teſtantur.

Ideò nunc materiam ipſam plenius attingendo, di-
ſtinguo plures caſus.

3 Primus eſt, qñ res reſtitutioni obnoxia, penès poſſeſ-
ſorem maioratus, feudi, emphyteuſis, ſeu fideicommiſ-
ſi in familia, & colliganti, ſeu aduerſario datur aliqua
pecuniæ quantitas, non autem ipſa res, tunc tranſactio
valet etiam abſque conſenſu Principis, & præiudicat
ſucceſſoribus, ita Bal. in d. cap. 1. num. 6. Aluarot. num.
3. Afflict. num. 7. Balzaran. num. 10. & 13. Aluarott. in
dicto cap. ſi vaſallus num. 4. Afflict. num. 13. Balzaran.
num 11. ſi de feud. defuncti fuer. controuerſ. inter domin.
& agnat. Bal. in cap. Imperialem num. 17. de prohibita
feudi alienat. per Federic. Iacobin. in ver. & cum pacto
de non alienand. num. 8. Curtius iun. par. 4. de feud. num.
69. Borcholt. cap. 8. num. 44. Caſſane. in conſuetud. Bur-
gun. rubr. 3. des fief, §. 8. ver. en alienation. & transport.
num. 21. Schrader. par. 8. cap. 1. num. 44. de magis com-
muni Pariſ conſil. 1. num. 134 lib. 1. Char. in §. feudum,
quæſt. 38. Socin. conſil. 87. nu. 10. lib. 3. idem in emphy-
teuſi Corbol. in tract. de iure emphyteotico cap. 14. am-
pliat. 34 & limitat. 28. num. 1. nam, qui ità tranſigit,
non id agit, vt à tranſigente dominium acquirat; ſed
vt pecunia ſoluta mediate vexatione redimat, & quie-
te viuat, cum ex huiuſmodi tranſactione res acquiri nõ
dicatur nouo titulo, neque poſſeſſio mutata cenſeatur
ex noua cauſa, ſed ſemper remanet idem titulus, &
idcircò dici non poteſt de inualiditate tranſactionis,
tanquam non habeat dominium aliquod à tranſigen-
te, vt in bonis feudalibus tenuerunt Caldas recept. ſent.
lib. 1. cap. 23. num. 116 per text. in dict. l. ſi pro fundo,
vbi communiter ſcribentes Ludou. Molin. dicto ca. 9. nu-
mero 22. & cæteri adducti in præcedenti quæſtione, ſub
4 dicto num. 27. hocque maximè procedit, quoad validi-
tatem tranſactionis, & ne per eam tranſigens incidat
in pœnam alienantis, non autem quoad præiudicium
aliorum vocatorum. Andr. de Iſern. in dicto cap. ſi va-
ſallus num. 9. & ſeq. ſi de feud. defuncti, ſequuntur Al-
uarott. num. 6. & Præpoſit. num. 2. in fine. Afflict. ibidem
num. 14. qui nihilominus ait, prodeſſe. communem in-
quit ibidem Rauenn. in fine. Pariſ. conſ. 16. num. 37. &
ſeqq. lib. 1. Rolan. conſil. 100. num. 110. & ſeq. lib. 4. niſi
hæredes eſſent tranſigentis & alienantis. Iſern. in cap.
1. num. 18. qui ſucceſſ. tenentur. & in cap. 1. §. hoc quoque
num. 7. de ſucceſſ. feud. vbi Beluiſ. in fine. Bal. nu. 20. Al-
uarot. numero 1. & 5. Lauden. num. 30. Picus num. 31.
Afflict. in cap. Titius filios numero 4. ſi de feud. defuncti.
Alexan. conſil. 26. num. 11. & conſil. 28. ſub numero 11.
libro 5. Ruyn. conſil. 42. numero 12. libro 1. Burſatt. conſil.
291. numero 98. libro 3. Menoch. conſil. 89. numero 66.
& 67. lib. 1. & in re, de qua agimus iterum Roland. con-
ſil. 97. num. 45. lib. 1. Cæphal. conſil. 133. num. 82. Rota
coram Sanctiſſimo deciſ. 418. num. 12. vbi citat Melch.
Palaez de maior. par. 4. quæſt. 22. ſub num. 2. & Molin.
de Hiſpan. primogen. lib. 4. cap. 9. ſub num. 18. & verum
eſt etiam, ſi dominus conſenſerit, per text. in cap. 1. in
princip. & ibidem Iſern. numero 3. in fine, & numero 7.
Afflict. num. 4. & Balzaran. numero 8. de alienat. feud.
patern. Ardizon. rubrica vtrum probibit. feud. compenſ.
cap. 135. §. item ſciendum eſt, verſic. ſi vero iure, & con-
ſuetudine concedente. Iacobin. de Sancto Georg. in verb.
& cum pacto de non alienan. num. 35. & 44. Capyc. in
inueſtit. cap. feuda amittuntur col. 38. §. deuolutio feud.
pag. 61. Paris de Puteo de feudo redintegr. cap. 19. num.
2. Mozz. tit. fin. numero 159. & ſub titulo de diuiſ. feud.
numero 66. verſic. primò, quando. Menoch. conſil. 89. nu-
mero 104. Rolan. conſil. 57. num. 19. & 61. libro 3. Bur-
ſatt. conſil. 291. numero 119. lib. 3. licet aduerſetur Pi-
nell. in l. 1. parte 3. ſub num. 50. verſic. ſed hoc de tran-
ſactione ſublimitandum puto, niſi tranſactio à Re-
ge, aut ſupremo alio Prouinciæ domino confirmare-
tur, &c.

5 Et eò magis, ſi ea tranſactio ſit vtilis conſeruationi
feudi, fideicommiſſi, ſiue maioratus, cap. 1. de contro-
uerſ. inter vaſall. & alium, de benef. ibi, in verb. vtiliter,
& Gloſ. Beluiſ. Iſern. Aluarott. Afflict. Lauden. & Ra-
6 uenn. ibidem. Cum tunc poſſint hæredes tranſigentis
ſolutum pretium recuperare a ſucceſſoribus in dictis
bonis, præſertim, ſi pecunia ſoluta mutuo, vel ſub vſu-
ris fuerit accepta, vel fuerit proteſtatum de illam recu-
perando: nam ſtante quod negotium fuerit vtiliter
geſtum, & iuxta iudicis arbitrium, inſpecta qualitate
tranſactionis, & quantitate pecuniæ ſolutæ, & alijs cir-
cumſtantijs dabitur repetitio, ſecundum Molinam
dicto cap. 9. ſub numero 35. verſicul. Quod ſi ea tranſa-
ctio.

7 Secundus caſus eſt, quando tranſactio facta extitit
bona fide, & de re debita, ac lite incerta, l. cum hæredi-
tas, & ibi per Doctores, ff. ad Trebellian. Bald. Præpoſit.
Aluarott. Afflict. & alij feudiſtæ in cap. 1. de controuerſ.
inter vaſall. & alium, de benefic. idem Bal. in cap. Impe-
rialem in princip. numero 17. de prohibit. feudi alienat.
per Federic. Zaſ. de feud. parte 9. numero 19. Socin. dicto
conſil. 87. numero 19. libro tertio. Imol. in l. ante reſtitu-
tam, ff. de ſolut. Bero. conſil 176. numero 28. libro primo.
Cæphal. conſil. 3. numero 116. & conſil. 113. numero 81.
& conſil. 346. numero 16. & conſil. 375. num. 36. & ſe-
quenti, vbi loquitur etſi res ſit expreſſè prohibita alie-
nari. Alciat. conſil. 3. num. 8. & 9. tom. 1. lib. 3. Pariſ con-
ſilio 10 num. 22. lib. 1. & conſil. 16. num. 36. eodem libro.
Schrader. de feud. par. 8. cap. 1. num. 44. & 45. cum alijs
nouiſſimè per Roſental. cumulatis, in tract. de feud. ca.
9. concluſ. 21. membr. 1. numero quarto, quo caſu per ſe-
quentes vocatos ſeruanda eſt, l. Præſes, C. de tranſactio.
& notat Imol. in dicta l. ante reſtitutam, poſt medium,
verſic. & conclude, ff. de ſolut. Cephal. conſil. 261. numero
34. libro 2. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent.
libro 26. titulo 4. numero 20. Boer. deciſ. 147. num. 5. &
6. per textum in l. cum hæreditas, vbi Bart. & Caſtren.
ff. ad Trebellian. Angel. conſil. 31. in fine. Bertran. conſil.
158. num. 19. lib. 2. par. 2. Petra de fideic. quæſt. 8. nu. 74.
cum ſeq. Peregrin. in tract. de fideicom. artic. 52. num. 89.
qui tamen caſus plures recipit limitationes, ſeu decla-
rationes.

8 Primò vt non procedat, quando læſio interuenit:
nam tunc non præſumitur bona fides, nec tranſactio
prodeſt Cæphal. dicto conſil. 346. num. 19. Petra de fi-
deicom. quæſt. 8. num. 67. & infra. Peregr. d. art. 52. nu.
88. & conſ 60. num. 3. lib. 4.

9 Ampliatur procedere, etiam quod ipſa tranſactio
facta fuerit iuſſu Principis: quia vbi detegeretur ma-
la

la fides, non confirmaretur, licet Principis auctoritas interueniſſet: non enim Principis reſcriptum validat malè acta, *l. auctoritate, C. vnde vi. Bellamer. deciſ. 502. Grammat. deciſ. 66. num. 50. Aret. conſ. 14. col. 4. Iacob. Berrett. conſil. 144. num. 11. & 12. Peregr. d. art. 52. nu. 88. & 89.*

10 Secundò declaratur vt locum non habeat, quando res non fuerit dubia, cum dubietate non extante non præſumatur bona fides, *eſt text. in cap. 1.* ibi, dummodò fraudolenter actum non ſit, *de controuerſ. inter vaſall. & alium de benefic.* & ibidem *Iſern. Bal. Aluarott. Præpoſit. Afflict. Rauenn. Schench. & Bal. in dicto cap. Imperialem num. 17. de prohibit. feudi alienat. per Federic. Schrader de feud. par. 8. cap. 1. num. 44. arg. l. contra iuris, ff. de pact.* facit *l. Præſes, C. de tranſact.* nam de re liquida, aut quæ facilè liquidari poſſit, tranſactio facta donationis inſtar eſt, *l. 1. §. quod ſi noluerit obtinere, & §. at ſi tranſegit, ff. quæ in fraudem patron. Zaſ. de feud. par. 9. num. 19. Cæphal. conſil. 133. num. 81. & conſil. 375. numero 30. & ſequentibus lib. 3. Socinus ſenior dicto conſil. 87. numero 10. libro tertio. Roſental. dicta concluſ. 21. num. 4. Bero. conſil. 68. num. 55. & conſ. 176. numero 32. lib. 1. Natt. conſil. 304. numero 8. Petra dicta quæſt. 8. num. 71. & 74. Peregrin. dicto art. 52. num. 81. & ſeqq.*

11 Tertiò declaratur vt non procedat, ſi lis nulla extiterit, & tamen dictum fuit tranſigi ſuper lite mota, *ita Dec. conſ. 480. num. 13. Rolan. conſ. 28. num. 2. lib. 4. Petra dicta quæſt. 8. nu. 76.*

12 Quartò declaratur, quando tranſactio facta fuit dolo, & fraude aduerſarij, *ad notata per Soc. ſen. dicto conſ. 87. num. 10. Cæphal. dicto conſil. 133. num. 81. Roſental. dicta concluſ. 21. num. 4* nam tunc datur reſtitutio *Cæphal. dicto conſil. 375. in fine.*

13 Quintò non procedere declaratur, ſi tranſactio fiat per poſſeſſorem in præiudicium ſucceſſorum. *Pariſ. cõſil. 16. num. 37. & ſequentibus lib. 1. Rolan. conſ. 100. nu. 110. & ſeq. lib. 4. & conſ. 9. num. 45. lib. 1. Cæphal. conſ. 133. num. 82. Curt. de feudis par. 4. num. 97. Zaſ. dicta parte 9. num. 21. Doct. in l. apud Iulianum, §. ſi quis alicui, ff. de legat. 1. Iacobin. in ſua inueſtit. in verb. & cum pacto de non alien. nu. 12.* ita iudicatum teſtatur *Gamm. deciſ. Luſit. 84.* & ſequitur *Roſental. dicta concluſ. 21. ſub numero 4.* quicquid contrarietur *Pinell. de bon. matern. par. 3. nu. 50. verſic. ſed hoc de tranſactione ſublimitandum putarem*, niſi tranſactio à Rege, aut ſupremo alio prouinciæ domino confirmaretur.

14 Tertius eſt caſus, quando tranſactio fit à prohibito alienare de re per eum poſſeſſa, eamque aduerſario dimittit, recepta pecunia, & non valet, quia dicitur contrauenire voluntati teſtatoris, qui bonorum alienationem prohibuit *Bart. in l. iuſiurandum, §. ſi pupillus, ff. de iureiuran. & in l. nulli num. 1. de tranſact. Bal. in l. quoties la prima, num. 2. C. de fideicom. Rebuff. de alienat. rerum Eccleſ. num. 2. Molin. de Hiſpan. primogenit. cap. 9. num. 6. & ſequenti. Curt. iun. conſil. 192. num. 27. Natta conſil. 297. num. 8. Crauet. conſil. 197. num. 7. Alba conſ. 205. num. 52. & conſ. 596. num. 8. Tiber. Decian. conſil. 28. numero 7. libro tertio. Surd. conſil. 451. numero primo libro tertio*, ratio ea adducitur, quia tranſactio continetur ſub nomine alienationis, *l. 1. ff. ſi quid in fraud. credit.* & per tranſactionem ſecuta traditione rei transfertur dominium in aduerſarium, & eſt propria alienatio, *l. 1. C. de fund. dotal.*

15 Primò limitatur, quando ex actis conſtat rem ad eum pertinere, cui tradita fuit, & fuiſſe tranſactum, vt euitarentur lites, contentiones, & expenſæ. *Natta conſil. 297. numero octauo*, & ita intelligendus eſt *Surdus conſ. 546. numero vndecimo libro 4.* cum dixit, quod tranſigens ſuper re prohibita alienari incapax efficitur, & ad ſuccedendum inhabilis; vt ſcilicet ſit verum, quando non ſit tranſactio bona fide, & in caſibus, vt ſupra, à iure permiſſis, & iuxta quæ habentur in ſpecie per *Menoch. conſil. 777. numero quarto*, & prius *conſil. 322. num. 66. Peregr. dicto art. 52. num. 88. Marzar. de fideicomm. quæſt. vltima, verſic. de tranſact. Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libro 26. titulo 4. num. 20.*

16 Secundò limitatur, quando prohibitus prouocatus tranſigeret ob defectum probationum, *ſecundum Bal. in l. quoties numero ſecundo C. de fideicommiſſ. Caſtren. in l. ſine manifeſtum, §. tamdiu numero decimo, ff. de conditio. furt. Rubeus Alexan. in repetit. l. non ſolum, §. morte numero 134. ff. de operis nou. nunciat.* de quo ego valdè dubito, niſi fieret cauſa cognita, & vocatis vocandis, præſertim, vbi res dimitteretur, *ad notata per Bartol. in l. nulli numero ſecundo, ff. de tranſact. & per Tiraquell. de retractu lignag. §. 1. Gloſa 14. numero 67. & infra. Curtius iunior de feud. parte 4. num. 96. Cæphal. dicto conſil. 133. num. 78. & ſeqq. & Pinell. in l. 1. parte tertia numero 45. verſic. ſed dum Bal. hic, C. de bon. matern.*

17 Quartus eſt caſus, quando aduerſarius rem poſſidebat, & prohibitus eam dimittit recepta aliqua pecuniarum ſumma, & quantitate, vel parte rei contentioſæ: quo caſu licita videtur tranſactio, ita vt de contrauentione obijci non poſſit. *Bal. in cap. 1. num. 6. de controuerſ. inter vaſall. & ali.* & ibidem ſequuntur *Aluarott. numero ſecundo. Præpoſit. num. primo. Rauen. Landen. numero tertio, & Balzaran. numero 10. & 13. Caſſane. in conſuetud. Burgun. rubrica 3. des fiefs, §. 8. verb. En alienation & tranſport. numero 21. Capyc. deciſ. 156. num. 16.* vbi tamen cum Curt. dubitare videtur per doctrinam Bartol. communiter approbatam *in dicta l. nulli, ff. de tranſactio. Rota in deciſ. 36. in nou. latè Marin. Frecc. de ſubfeud. libro ſecundo autho. 1. ſect. incip. pluribus autem modis poſſet limitari, limitat. 18. numero 46. & ſequentibus*, & per totum, qui tamen ſubdubius rem indeciſam & cogitandam relinquit *Alexan. conſil. 41. numero tertio lib. 6. Roland. à Valle conſil. 1. num. 43. lib. 1. Aret. conſ. 14. nu. 3. & ſeqq. Soc. d. conſil. 87. nu. 10. lib. 3. Bero. conſ. 68. num. 54. 55. & 78. & conſil. 176. num. 82. lib. 1. Natt. conſ. 145. num. 20. & conſil. 441. num. 5. 6. 22. & 23. Cæphal. d. conſil. 375. num. 39. & ſeq. lib. 3.* latè *Surd. d. conſ. 451. nu. 25. lib. 3. Petra de fideicom. quæſt. 8. num. 72. & ſeqq.* vbi, quę requirantur, vt valeat tranſactio, *& Peregrin. de fideicom. art. 52. nu. 88.* & ratio ea videtur, quia non dicitur alienare, quãdo res prohibita, feudum, vel emphyteuſis erat apud aduerſarium, ex quo dimiſſio rei exiſtentis penès aduerſarium nullam inducit tranſlationem dominij, vel alienationem, *per text. in l. ſi pro fundo, vbi Bartol. C. de tranſact. & per Glo. in l. pen. C. de vſucap. pro empt. Corbol. de iure emphyt. tit. de cauſa priuat. ob alienat. limit. 28. num. 2.*

18 Contrarium, quod talis dimittens dicatur alienare, vide-

videtur *text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & l. non ſo-*
lutum, C. de præd. minor. Iaſ. in l. iuſiurandum ex conuen-
tione, §. pupillus ſub numero 4. ff. de iureiuran. & in l. fi-
nali num. 121. & ſequentibus. C. de iure emphyt. Tira-
quell. de retract. lignag. §. 1. Gl. 14. num. 46. & infra, &
numero 64. & 67. Petra de fideicomm. dicta quæſt. 8. ſub
num. 252. verſic. ſed certè. Capyc. dicta deciſ. 156. nume-
ro 16. Afflict. in dicto cap. 1. § ſi vaſallus il ſecundo num.
44. ſi de feudo fuer. controuerſ. inter dom. & agnat. Cor-
bul. dicto tit. de cauſ. priuat. ob aliena. ampliat. 34. Clarus
in §. feudum quæſt. 38.

19 Et pro ratione adducitur, quia dominium transfer-
re dicitur, qui rem alteri dimittit ex titulo ad transfer-
rendum dominium, quamuis non tradat. *§. per tradi-*
tionem, verſic. planè. inſtit. de rer. diuiſ. Gloſ. eſt ſingula-
ris in l. cum ij, §. ſi vni in ver. tranſactione, ff. de tranſact.
20 quæ uot. eum, qui ob tranſactionem rem poſſidenti
relinquit, alienare: ideoque & hoc caſu requiri decre-
tum Iudicis, quod alias requiritur in alienatione rei,
quam ſequitur *Iaſ. ibi, & Bart. & Iaſ. in dicta l. nulli, &*
per textum in dicta l. ſi pro fund. & quæ ibi Bart. in fine,
C. de tranſaction. & aliæ ſolemnitates requiſitæ in alie-
nationibus. *Rota in Romana Caſalis coram R. P. D. Coc-*
cino Decano, impreſſ. penès Marchesan. de commiſſionib.
& in impreſſ. ſub nomine dicti D. Coccini deciſ. 301. n. 1.

21 Prior tamen ſuperius relata ſententia tenenda eſt,
quam in ſpecie probari cenſet *ex dicto §. ſi vaſallus de*
benef. cio, ſi de feudo di fuerit. dum ait, nec quod accepit
tranſactionis nomine feudum erit, alio modo iudicans
id apud alium fuiſſe, & vaſallum tranſactionis nomine
aliquid accepiſſe, præſertim vbi facta conſter bona fi-
de, & ius feudi emphyteuſis, maioratus, vel fideicom-
miſſi eſt maximè dubium, & liquidari nõ poſſit; ſecus
ſi ſit clarum, & liquidum, vel facilè liquidari poſſit, &
vaſallus, vel prohibitus ad euadendum expẽſas, vel alia
cauſa minus legitima tranſegit, quia tunc dolo & frau-
de tranſactio inita præſumitur, *ad text. in d. cap. 1.* ibi,
dummodò fraudolenter actum non ſit, *de controuerſ.*
inter vaſall. & alium de benefic. & ibi Iſern. Bal. Alua-
rot. Præpoſit. Afflict. Rauenn. Schenck. & probat *Roſen-*
tal. d. concluſ. 21. num. 4. Natt. conſ. 304. num. 8. & Petra
de fideicom. dicta quæſt 8. num. 73. & ſub num. 252. ver-
ſic. ſecundo declaratur.

Sed hic quæritur, quid terminandum, quando datur
æſtimatio fundi petiti; & neſcitur, an ſit tranſactio vel
litis æſtimatio, qualiter id cognoſcatur.

22 Et reſpondetur, quod quando ius partis erat certũ,
vt quia petitur executio ſententiæ, quamuis lis pẽdeat;
& tunc quantitas quæ datur, eſt magis litis æſtimatio,
quàm tranſactio; etiamſi in inſtrumento dicatur, quod
ex cauſa tranſactionis data fuit quantitas, quo caſu lo-
cum habet titulus pro emptore: At ſecus, ſi res dubia
eſſet, quia tunc pecunia, quæ datur ex cauſa trãſactio-
nis, dari videtur, & pro retenta titulus pro emptore,
non competeret, *d. l. ſi pro fundo ſecundum Bar. in l. 1. ff.*
pro empto. per Gloſ. in l. eius. addit tamen *Bart. in d. l. 1.*
23 quod ſi is, qui pecuniam recipit ex cauſa tranſactionis,
concederet omne ius, quod ſibi cõpetit in tali re; quod
tunc locum haberet titulus pro emptore; vel quãdo ce-
deret, quicquid iuris habet in tali re certa, & traderet,
ad not. per Bar. in l. emptor, ff. pro empt. ſecus autẽ, ſi ſim-
pliciter concederet, quicquid iuris haberet: quia tunc
de euictione non ageretur, *l. quod ſi in venditione, ff. de*
hæred. vel act. vendi. iuxta Bart. ſententiam in l. litis, *ff.*
pro emptore, & pro his facit doctrina *Bal. in d. l. 1. C. de*
24 *bon. matern.* cum dixit, quod qui remittit litem & con-
trouerſiam, de euictione ſatiſdare non tenetur. Quare
25 idem *Bal. in d. l. ſi pro fundo,* facit differentiam, quando
tranſactio reſpicit litem, vt nõ debeatur euictio, vbi res
dimittitur: non tamen ſic eſt, quando reſpicit rẽ; quod
etiam tenet *in l. ſi inter vos, C. commun. vtriuſq. iudic.* eſt
tex. in l. qui cum tutoribus, ff. de trãſact. & ibi notat Glo.
ad idem eſt *tex. in d. l. ſi pro fundo,* vbi Bat. Bal. Caſtren.
Alex. Iaſ. & alij. *Cozad. conſ. 94. nu. 39. Rube. conſil. 152.*
26 *nu. 1.* & ratio eſt, quia, qui rem ex cauſa tranſactionis
dimittit, verè non transfert dominium in aduerſariũ,
l. ſi domus, § de euictione, ff. de legat. 1. Alex. in dicta l.
ſi pro fundo num. 5. Rube. dicto conſ. 152. nu. 1. quodque
27 non transferatur dominium *Bart. Bal. Caſtr. Alex. &*
Iaſ. in d. l. ſi pro fundo, dicentes, quod etſi renunciet quis
liti, & iuri ſuper fundo, non tamen dominium trãsfer-
tur; & inquit *Bal. in cap. 1. in fine, de controuerſ. inter va-*
ſall. & alium de benefic. inueſti. eſſe tex. in d. l. ſi pro fun-
do, & non eſſe alibi, comprobat *Iaſ. in eadẽ l. ſi pro fun-*
28 *do nu. 9. & ſeqq.* vbi etiam Bar & alij dicunt, quod nec
etiam tribuit titulum tranſactio, quando per eã dimit-
titur res, licet ſecus ſit, quando traditur. Imò fortius
29 voluit *Fulgoſ. in dicta l. ſi pro fundo,* quod etiam re tra-
dita non præſtetur euictio, quando illa met res traditur
ſuper qua lis agebatur: licet ſecus ſit, quando alia tra-
ditur, ſuper qua nulla erat lis; & hũc intellectũ tenet ẽt
Alex. in fin. *Iaſ. n. 1. verſ. alium, & Cozad. conſ. 94. n 40.*

Vnde iuxta prædicta, conſtituenda eſt differentia,
quando tranſactio contrahitur ſuper re, vel ſuper inſtã-
30 tia litis, *vt per Iaſ. in d. l. ſi pro fundo;* vt ſcilicet, quando
31 tranſactum eſt ſuper ipſa lite, vel inſtantia, non debea-
tur euictio, licet ſecus ſit, quando tranſigitur ſuper re
ipſa, vel quando quis promittit dare fundum, quia de
euictione tenetur, ex quo tenetur dominium transfer-
re, *§. ſic itaque. Inſtit. de act.* vbi *Aret. l. vbi autem, §. fin.*
32 *ff. de verb. oblig.* non enim qui promittit fundũ dimit-
tere, transfert dominium, neque ideo de euictione te-
33 netur, niſi etiam cederet iura ſua: debet nihilominus
ſaltem reſtituere pretium, *ſecũdum Ant. de Burg. in ca.*
finali col. penult. ad finem de empt. & vendit.

34 Si autem in contractu tranſactionis vna pars alteri
promiterat manutenere, tueri, ac defendere, tũc ea pro-
miſſio facta intelligitur de facto proprio, & ſuorũ hæ-
redum, ac ſucceſſorum; adeò quod non committeretur
ſtipulatio ex facto extranei, *l. ſtipulatio iſta habere lice-*
35 *re in prin. & l. ſi quis fortè, ff. de verb. oblig.* niſi præce-
deret contractus, ex cuius natura veniret euictio, *l. em-*
36 *ptorem, §. qui autẽ, ff. de act. empt. & vendi.* vnde, ſi quis
promitteret rem alienã habere licere, non committere-
tur ſtipulatio ex facto alterius, niſi de natura cõtractus
de euictione teneretur, *ſecundum Bar. Alex. & Iaſ. in l.*
37 *quis fortè de verb. oblig.* & quamuis, vt dictũ, in ſtipu-
latione rem dari, dominij translatio veniat, *l. vbi autẽ,*
§. fin. ff. de verb. oblig. non tamẽ idem procedit in ſtipu-
latione rem tradi, quia proprietatem non cõtinet, ſed
factum merum traditionis tenuitæ, *l. ſi rem tradi, ff. de*
38 *verb. oblig.* quod locum etiam habet, in ver. præſtare, *l.*
ſi fundum certo die, & ibi per Bart. ff eodem.

39 Primò declaratur hoc vltimum procedere, niſi cau-
ſa habilis ad tranſlationem dominij præcederet, & fa-
cultatem tradendi haberet, *l. ex empto, ff. de act. empt.*

Secun-

40 Secundò declaratur, ſtipulationem quidem rē tradi in ſpecie non importare dominij tranſlationē, ſecus ſi in genere, *ſecundum Bart. in l. iſta ſubſtitutio. §. finali, ff. de legat. 1. & Iaſ. in d. l. ſi rem tradi*, faciunt notata *per Glo. in l. 2. C. de rerum permuta.*

ARGVMENTVM.

Euictio, an & quando debetur in datione in ſolutum?

Creditor, cui prædium aſſignatum fuit euictum; an & quando vti poſſit primæuis iuribus contra tertios poſſeſſores.

SVMMARIVM.

1 *Euictio debetur, quando res fuit data in ſolutum.*

2 *Dans rem in ſolutum dare videtur vt liberam, ac nemini obligatam cum plena dominij tranſlatione, ſicut in venditione.*

Adeo quod ſi res tradita, vel vendita poſtea in totum, vel in partem aliena detegitur, tradens, vel vendens tenetur emptori etiam re non euicta, nec lite mota, ad omne damnum & intereſſe inde proueniens, nu. 3.

4 *Venditor præſumitur habere notitiam oneris, ac vitij rei venditæ.*

Et tenetur ſpecialiter emptorem certiorare, etiamſi in genere dixerit nolle ad huiuſmodi onus teneri, nu. 6.

Et ob id dolum agi poteſt, re non euicta, nu. 7.

5 *Emptor præſumitur ius venditoris ignorare.*

8 *Seruum dans pro noxa de euictione obligatur, & numero 10.*

Sed videas nu. 11. & 12.

Ratio eſt, quia agitur de cauſa oneroſa, licet ſecus, ſi ageretur de cauſa lucratiua, nu. 9.

13 *Euictio non debetur pro re obligata data in ſolutum creditori, ſi ſpecies pro ſpecie ſoluatur.*

Fallit ſi ſoluatur ſpecies pro quantitate, quo caſu actio ex empto, vt bona liberentur, proponi poteſt, nu. 14.

15 *Denunciatio litis requiritur in datione in ſolutum, ſicut in venditione.*

Fallit, quando non agitur de euictione, ſed ex empto, vt libera res tradatur, nu. 16.

17 *Denunciatio non requiritur, quando obſtat exceptio, quod ſi facta eſſet, nil profeciſſet denunciatio ad liberandum rem alteri notoriè obligatam.*

18 *Dationis in ſolutum fundamentum pendet ex irreuocabilitate rei traditæ.*

Quæ irreuocabilitas vel reuocabilitas ex ipſo euentu detegitur, dum interim vel non traditur, vel traditum euincitur, & è contra, qui euentus, quemadmodum ſuccedere poteſt, ita ſecundum quid datio in ſolutum abſolutè dicitur liberare, ſecundum vero aliud ſuſpenſiuè ſolum, nu. 19.

20 *Creditori accipienti in ſolutum non conſulitur, ſi res in effectu non tradatur.*

21 *Remedia poſſeſſoria, vel rei vendicatio, vel publiciana non competunt accipienti in ſolutum non ſequuta traditione contra tertios poſſeſſores.*

22 *Creditor, cui per debitorem fuit aſſignatum prædium, iuxta ſententiam graduatoriam cum cautione de reſtituendo dictum prædium prioribus & potioribus creditoribus, vti non poteſt contra tertios poſſeſſores primæuis iuribus.*

Et de ratione ibidem.

Niſi id expreſſè paciſcatur, nu. 23.

Ampliatur procedere quoque in concurſu cum ceteris creditoribus, nu. 24.

Et eligens hanc viam, præſeruatis ſibi iuribus primæuis debet verificare damna, & intereſſe iuxta requiſita Pauli de Caſtro, nu. 25.

Contrarium ex veriori habetur, num. 26. & pluribus ſequentibus, Præſertim nu. 34.

Primò ampliatur, etiam ſi ſola poſſeſſio dicti prædij fuiſſet euicta, nu. 27.

Declaratur fortius procedere, ſi immiſſio fuit ſequuta poſt ſententiam pro qua magis conſtare dicitur de euictione. nu. 28.

Secundò ampliatur, etiamſi non fuiſſet ſecuta euictio, quia ſemper agi poteſt primæua actione hypothecaria, ratione damnorum, & intereſſe, nu. 29.

Tertiò ampliatur, vt reuiuiſcant etiam vtiles actiones, contra fideiuſſores, ſi debitor fiat non ſoluendo, & fundus in ſolutum datus fuit euictus, nu. 33.

Quamuis maximè vtile ſit, ſi fiat proteſtatio, ſeu præſeruatio priorum iurium ſibi competentium ad euitandas omnes difficultates, nu. 30. 35. & 36.

Vbi quid operetur clauſula, excepta cauſa dotis, in qua etiam non facta dicta reſeruatione, ſeu proteſtatione, expendenda res foret, nu. 31.

Declarantur præmiſſa de primæua actione & illius reſeruatione, vt procedant in caſu rei traditæ, vel quod tradi non poſſet, vel in caſu euictionis ſequutæ, nu. 32. & ſeqq.

34 *Bona, vel res datæ in ſolutum, quando euincuntur, perindè eſt, ac ſi ſolutum non extitiſſet; & ideo datur regreſſus ad primæua iura?*

QVÆST. CXLIV.

1 AGgredior materiam dationis in ſolutum; & quæro, an euictionis actio locum habeat in datione in ſolutū; & reſpondeo affirmatiuè, *ad text. in l. libera, C. de ſenten. & interloc. omn. iud.* vbi communiter notant ſcribētes. Ratio eſt, quoniam contractus dationis in ſolutum non differt à contractu venditionis, immò pro venditione habetur, *l. ſi prædium, C. de euict. Natta conſ. 207. nu. 3. Ruyn. conſ. 134. nu. 1. & 6. lib. 4. Ceph. conſ. 159. num. 21. lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 4. nu. 2. cum ſeqq. Afflict. deciſ. 369. nu. 1.*
2 qui ait, quod generaliter quidquid de venditione dicitur, etiam in datione in ſolutum ſibi tribuit, & qui dat rem in ſolutum, videtur illam vendere, ac liberam, neminique obligatam, cum plena dominij tranſlatione.
3 *Bal. poſt Glo. in l. ex prædijs in princ. C. de euict. Dec. conſil. 483. ſub nu. 4.* vbi quod ſi res tradita poſtea in totū, vel in partem aliena reperiatur, quamuis contra venditorem agi non poſſit de euictione, antequā res euincatur, vt ſępè fuit dictum, tamen propter dolum tenetur emptori, etiam re non euicta, & lite mota ad omne

dam-

Digitized by Google

damnum, & intereſſe indè proueniens, per text. in l.
ſeruus, §. ſciens, vbi Bal. Salycet. & Alex. ff. de act. empt.
l. venditione, ff. eod. tit. Alex. conſ. 14. lib. 5. & conſil. 63.
nu. 5. lib. 6. Corne. conſ. 81. nu. 3. lib. 3. Dec. conſ. 283. nu.
19. Bero. conſ. 158. num. 52. lib. 1. Præſumitur enim ven-
4 ditorem habere notitiam oneris, & vitij rei vēditæ. Bal.
in l. 1. §. hoc amplius in princip. ff. de ædil. edicto. per text.
5 ibi, Corne. d. conſ. 81. nu. 3. lib. 3. prout è contra emptor
præſumitur ius venditoris ignorare. Alex. d. conſil. 63.
6 nu. 10. & Bero. d. conſ. 158. nu. 52. lib. 1. & ideò ipſe vē-
ditor dicitur eſſe in dolo, etiam quod dixerit in genere
nolle ad huiuſmodi onus teneri, quia ſi de eo ſpeciali-
ter non certiorauerit emptorem, tenetur ad omne dā-
num, & intereſſe, vt dictum, authoritate Alex. & cęte-
7 rorum; & ob dolum agi poteſt, re non euicta, dicta l.
8 ſeruus, § fin. vbi Dec. cum cæteris adductis ſupra. Vnde
dicimus quoque, eum, qui vendidit ſeruum pro noxa,
de euictione obligari, ſecundū Azon. in Summ. de euict.
9 Quia agitur de cauſa onerosa, quidquid aliud eſſet, ſi
ageretur de cauſa lucratiua. Nec ideo mirum, ſi locum
habeat euictionis actio, ex ijs, quæ dixi quæſt. 1. ſuper
definitione euictionis. facit tex. in l. ſi noxale, §. fin. ff. de
10 noxal. Nam qui dat ſeruum pro noxa, nil aliud agit,
quam illum in ſolutum dare, cum per hoc euitet litis
æſtimationem, quam alias præſtare oportebat, vt in
l. 1. ff. de noxal.

11 Non tamen, quod vltimo proximè dixi abſolutè ve-
rum eſt, quia ſicut verus dominus ſeruum præſtans, li-
beratur à noxa, ne per eum domini conditio fiat dete-
rior; eodem pacto bonæ fidei poſſeſſor illum præſtans
liberari debet, ne per ſeruum illius conditio deterior
euadat, ſic Anton. Gomez. de empt. & vendit. cap. 2. ſub
num. 33. verſ. quinto infertur.

12 Non obſtat ex hoc noxam damnum paſſo non ſar-
ciri, quia poteſt dominum ſerui agentem exceptione
doli mali repellere, niſi noxam paſſam ſatisfacere velit,
per dictam l. noxa. §. final. ff. de noxal. per quam ita dicit
reſoluere Doctor. ibi, & Petr. in l. 2. C. de euict. quare, ſi
paſſus noxam domino ſeruum tradidit, exceptione nō
oppoſita, ſibi debet imputare, non autem contra poſ-
ſeſſorem agere.

13 Præterea & hoc in materia dationis in ſolutū no-
tandum eſt, quod quādo res in ſolutū datur creditori,
qui eam acceptat, ac deinde ſuper illa onus adeſſe cō-
periatur, & non eſſe liberam, ſi tamen ſpecies pro ſpe-
cie ſoluatur, quo in caſu non dicitur emptio, & vendi-
tio, ſed permutatio, de euictione agi nō poteſt, per tex.
& ibi Paul. de Caſtr. in l. in venditione, ff. de act. empt. &
in l. his prædijs, C. de euict. Bart. in l. ſi quis aliam nu. 1. ff.
14 de ſolut. & ibi Caſtr. num. 3. in fine. Secus vero, quando
ſoluitur ſpecies pro quātitate, quoniam tali caſu actio
ex empto, vt bona liberentur, proponi debet, ac poteſt,
eſt tex. ad literam in dicta l. ex prædijs. C. de euict. tradit
Corn. conſ. 166. nu. 6. lib. 3.

15 Et inſuper, quod denunciatio litis motæ requiritur,
ſicut in venditione, eſt tex. in d. l. libera, vbi Bar. & alij.
C. de ſent. Alex. conſ. 117. lib. 7. Dec. conſ. 74.

16 Fallit, quando non agitur de euictione, ſed exem-
pto, vt res libera tradatur, & ſoluatur intereſſe, quia de-
nunciatio non requiritur. Alex. d. conſ. 63. in fine lib. 6.
17 ex quo habetur, quod etiam in caſu, in quo neceſſaria
eſt denunciatio, ea non requiritur, quando obſtat ex-
ceptio; quod ſi facta eſſet, nihil denunciato profuiſſet
ad liberandum rem alteri notoriè obligatam. Dec. di-
cto conſ. 74. ſub num. 3. verſ. non obſtat, & in conſ. 102.
nu. 1. & 2.

18 Ex quibus inferimus, dationis in ſolutum fundamē-
tum pendere ex irreuocabilitate rei traditæ in ſolutum
per tex. in l. ex ſextante, §. Latinus Largus, & ibi Bar. ff.
de except. rei iud. Coſta de ration. ratæ quæſt. 237. nu. 2.
19 Fab. de Ann. conſ. 90. quæ irreuocabilitas vel reuoca-
bilitas ex ipſo euentu detegitur, dum interim, vel non
traditur, vel traditum euincitur, & è contra: qui euen-
tus quemadmodum ſemper ſuccedere poteſt, ita ſecū-
dum quid datio inſolutum abſolutè dicitur liberare,
ſecundum vero aliud ſuſpendere ſolum ex ijs, quæ latè
ſcribit Theſaur. iun. Foren. quæſt. 88. num. 1. 2. 5. 6. & 8.
20 nec mirum, ſi indemnitati creditoris accipientis in ſo-
lutum non ſit conſultum, ſi res in effectu non tradatur.
Crot. conſ. 92. nu. 17. & ſeqq. lib. 1. Alba conſ. 472. num.
penult. in fine. vbi, quod nihil cenſetur extinctum per
dationem in ſolutum, quæ non habuit effectum.

21 Et hinc eſt, quod remedia poſſeſſoria, vel rei vendi-
catio, vel publiciana non competunt accipiēti in ſolu-
tum, non ſecuta traditione cōtra tertium poſſeſſorem.
Surd. conſ. 225. ſub num. 10. 11. 12. & 13. lib. 2. Ludou.
Morot. conſ. 44. per totum. Magon. deciſ. Lucenſ. 20. per
totam, qui nu. 31. communem dicit, & deciſ. 21. nu. 10.
& ſeqq. Cæphal. conſil. 159. lib. 2. Alba dicto conſil. 472.
numero quinto.

22 Verum verò aſſignatio predij facta per debitorem
creditori, iuxta ſententiam graduatoriam cum cautio-
ne de reſtituendo dictum prædium prioribus & potio-
ribus creditoribus, de qua cautione Franch. deciſ. 75.
num. 9. is poſſit contra tertios poſſeſſores vti primæuis
iuribus, non mediocris eſt difficultas.

Et reſpondendum videtur, quod non.

Quia prior hypotheca fuit per actum dationis in
ſolutum extincta; & ideò non reuiuiſcit, nec amplius
competit, l. nihil intereſt, vbi Salycet. C. de ſolut. Bart.
ſing. 39. Franch. deciſ. 50. Caball. in Milleloqu. 653. Re-
buff. de lit. oblig. art. 12. Glo. 1. num. 20. Rimin. ſen. conſil.
242. num. 4. lib. 2. hanc ſententiam tuetur Surd. deciſ.
266. nu. 4. & ſeqq. & conſ. 145. num. 14. & ſeqq. lib. 1.
23 Petr. Caball. conſ. 81. num. 4. lib. 2. vbi quando creditor
accipiendo dationem in ſolutum à debitore, vult poſſe
redire ad primæuum ius ſibi competens, euictione ſe-
cuta, expreſsè debet hoc paciſci, vtendo cautela Bart. &
24 Cępoll. vt ibi per eum. Quod procederet quoque in cō-
curſu cum cęteris creditoribus, vt per Theſaur. iun. di-
cta quæſt. 88. lib. 2. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 1114.
25 nu. 2. & 3. vbi, quod eligens hanc viam præſeruatis ſi-
bi prius iuribus primæuis, debet verificare damna &
intereſſe, iuxta requiſita Paul. de Caſtro in l. 3. §. nunc
de officio, ff. de eo, quod certo loco; nec poſſe pro verifica-
tione deducere intereſſe, puta cenſus annullati, cum ſe
non compatiantur iſtæ duæ viæ ad inuicem, cum redi-
tus ad primæuam actionem præſupponat receſſum à
datione in ſolutum, & quidem voluntarium.

26 Contrarium verius videtur, & receptius, nēpè, quod
ob euictionem talis rei in ſolutum datæ, & reſtitutio-
nem ipſius iuxta cautionem interpoſitam, anteriori-
bus licitum ſit redire ad primæua iura, cum non ſit ex-
tincta prima hypotheca, quæ poterit exerceri contra
tertium titulo poſſidentem, decidit Afflict. deciſ. 16.
nu. 5. Sbernard. conſ. 44. nu. 10. par. 1. Morot. de iur. offer.
nu. 33.

Digitized by Google

nu.33.& 35.Rota deciſ.103.ſub nu.1.poſt tract.Pacific. de Saluian.interdict. præclare *Theſaur.iun.d.quaeſt.88. nu.11.par.2.* vbi reprobat *dictam deciſ. Surd.266.nu.4. & ſeqq.& nu.13. Rota coram R.P.D. Iuſto in Romana de Gallis 11. May 1609. Franch.deciſ.200.nu.4.& 5. Muſcatell.in praxi fideiuſs.par.1.mod.16.num.3.& 4.*
27 *Camill. Lathar.conſ.38. num.51.* Quamuis etiam ſola poſſeſſio dicti prædij fuiſſet euicta; cum etiam tunc dicatur euinci, quando poſſeſſori fuit ablata, ſicut quando dominium & proprietas euinceretur, *l.ſi ſeruus venditus, §.1.& §.habere, ff.de euict.l.emptorem, §. Idem Neratius, vbi Caſtr.ff.de action.empti l.datio.in princ.ff. eodem tit.Bald.& Salycet.in l.1.C.de peric. & commod. rei vendit.Bero.d.conſ.158.nu.34.lib.1. Rimin.ſen.conſil.490.num.3.lib.3. Rota coram Card.Seraphino deciſ.*
28 *671.num.7.*& in recentior.*deciſ.77.nu.4.par.2.* Quod fortius procedit, ſi immiſſio fuit ſequuta poſt ſententiam, per quam magis conſtare dicitur de euictione. *Glo.in l.ſi ſeruum,in princip.in ver.abſit, ff. de act.empt. Alex.conſ.4.nu.1.lib.3. Iaſ.in l.quoties,nu.48. C.de rei vendi.Rota deciſ.40.nu.1.par.2.*in recentior. & ego dixi latius in quæſt.65.& alibi.

29 Verum, vbi etiam non fuerit ſequuta euictio, ſemper agi poteſt primæua actione hypothecaria ratione damnorum, & intereſſe, quaſi re non tradita. *Bart.in l. ratio.nu.1.ff.de actio.empti. Socin.conſ.199.nu.8.lib.2. Iaſ.in l.venditores,in fine,ff.de verb.obligat. Dec.conſil. 102.Præſtantiſſime Doctor.in fine. verſ.ſed in quæſtione noſtra agitur.Crauett.conſ.83.nu.4.poſt Alex.conſ.63. nu.11.verſ.Illud etiam expreſſè lib.6.Rota coram Card. Seraphino deciſ.671.à nu.5. ad 8. & coram Card. Blanchetto in Neapolitana pecuniaria 4.Nouembris 1597.de qua poſt tractat. Pacifici de Saluiano interdict.deciſ. 53. in prima impreſſione.*

30 Vtile tamen erit, vt alias dixi in hoc tractatu, ſi fiat proteſtatio, ſeu præſeruatio priorum iurium ſibi competentium ad euitandas omnes difficultates & cōtentiones, ſicuti tradit *Theſaur.iun.d.quæſt.86.nu.2.& 9. & Rota deciſ.58.num.7.poſt dictum tract. Pacifici,*vbi, quod proteſtatio reſeruatiua multum operatur,*ex Cepoll.cautel.123.*ſecundum quam etiam iudicauit Senatus Pedamont. vt dicit ſupra *Theſaur. ſub numero 9. Franch.d.deciſ.50.nu.6.*

31 Licet in caſu dotis primæuis iuribus expedienda res foret, etiam non facta dicta reſeruatione, ſeu proteſtatione, *l.qui res in princip. & ibi Bart.ff.de ſolut.*& idem *Bart.in l.ſi quis aliam ſub num.2. verſ. prædicta, ff.eod. Bal.in l.libera,C.de ſent.& conſ.289.lib.2.Alba conſil. 367.nu.5.lib.2.Iacob.Berrett.conſil.125.nu.6.Aſin.de execut.§.7.cap.290.ſub nu.4.& §.4.cap.2.in fine Theſaur.d.quæſt.88.ſub nu.13.*

32 Quæ ſingula vera erunt, & procederent in caſibus, in quibus loquuntur Doct. nempè, vel in caſu rei non traditæ, & quæ tradi non poſſit, vel in caſu euictionis ſecutæ, in quibus caſibus verificatur rem non fuiſſe factam irreuocabiliter creditoris, in quo verſatur fundamentum reintegrationis ad primæua iura, vt ſupra diximus, ex Bart.Coſta, & Fab.de Anna.*Surd.conſ.145. ſub nu.12.& ſub nu.20.verſ.quinto hoc videtur,*vbi exponit Glo.in caſu, ſi contingat rem euinci,& num.23. vbi refert, ac intelligit proteſtationem *Cepoll. in caſu euictionis, Aſin.de execut.§.4.cap.2.*vbi dat formulam in caſu euictionis. *Pacifi.de Saluia.interd.inſpect.3.c.2.*
33 *nu. 208.*vbi ait, reuiuiſcere vtiles actiones, etiam contra fideiuſſores, ſi debitor fiat non ſoluendo, & fundus in ſolutū datus ab alijs creditoribus fuerit euictus, pro quo etiam *Surd.d.conſ 145.nu.39.& 40.* Vbi etiam ſi caſus reſeruatus veniat,& apertius *Burſ.+t.conſ.428 ſub nu.31.lib.4.* dicens, quod nō poteſt amplius agere creditor,niſi in caſu euictionis ſibi reſeruato, *& ſub n.33. verſ.ſecundum. Theſaur.d.quæſt.88.num.4.& ſeqq.* &
34 præſertim *nu.6.* vbi quod datio in ſolutum non ſubſiſtit, quoties bona, vel res inſolutum datæ euincuntur, & perindè eſſe, ac ſi ſolutum non extitiſſet; & ideo datur regreſſus ad primæua iura, & maximè ſub nu.3. vbi
35 quod agitur ex primæuis iuribus in ſubſidium, *& nu. final.*vbi,quod hoc remedium eſt ſubſidiarium. Vnde *Merlin.in deciſ. Lucen.33.ſub nu.13.* aſſeruit, quod dicta clauſula locum habet in caſu euictionis & moleſtiæ, & per illam non dicitur mutata natura, & ſubſtātia contractus dationis in ſolutum, ſed tantummodo prouiſum in caſu euictionis,ſeu moleſtiæ;*& nu.14.*addit, quod eſt notabilis practica, quod quādo datur ali-
36 quid in ſolutum, apponatur pactum, quod ſi contingat rem euinci à prima obligatione non diſcedatur, quod eſt vtile propter fideiuſſores, & ob hypothecam antiquiorem, & alia multa, vt ibi per eum.

ARGVMENTVM.

Venditor idoneus, & ſoluendo, an teneatur cauere de euictione.

Res data in ſolutum, ſi euincatur, qua actione ſuccurratur emptori.

Et debitor quando per dationem in ſolutum liberatus cenſeatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor euictionis non præſtatur, ſi à principio non fuit conuentum.*

Ratio eſt, quia neceſſitas fideiubendi eſt onus, nu.2.

3 *Venditor, vbi eſt idoneus, & ſoluendo, & habet authores diuites, non tenetur cauere de euictione.*

Sed videas nu.6.

Et qualiter ſuccurratur emptori, nu.4.

5 *Fideiuſſio euictionis vbi præſtari debet, illa præſtanda eſt pro parte rei, in qua viget moleſtia, & non vltra.*

6 *Lis vbi imminet in limine contractus, etiam notoriè diues fideiubet.*

7 *Obligatio fideiuſſoria tollitur per dationem in ſolutum.*

Et de ratione, ibidem.

Præſertim in materia fauorabili, non autem ſtricta, & odioſa, nu.8.

Limitatur dicta concluſio vt non procedat, ſi quis dixerit, quod per illam dationem in ſolutum ab obligatione fideiuſſoria recedere non intendat, nu.9.

Declaratur nu.10.& ſeqq.

Diſtinguit auctor, nu.14.& 16.

11 *Creditori vtilis actio commodatur, ſi pro ſoluto ei res data fuit, ad hoc vt vel in quantitatem debiti ei ſatisfiat, vel quantum eius interſit.*

12 *Creditor, ſi fundum pignoratum vendiderit, non aliter debi-*

debitor liberatur, quam ſi creditor tantum, quantum ſibi debebatur, acceperit.

13 *Res piguorata quando in dotem datur, non aliter eius ſolutio liberat, quam ſi ex euentu certum ſit, eam apud maritum remanere.*

15 *Proteſtatio arguit diſſenſum.*

16 *Debitor quando per dolum pluris æſtimauit fundum datum in ſolutum, non liberatur, niſi id, quod deeſt, repleatur.*

17 *Creditor errore lapſus nihil vlterius ſibi deberi credēs, quam res æſtimabatur, ſi rem in ſolutum accipiat, errore detecto, reſiduum ſibi debetur, non obſtante pacto generali de non petendo ad debitoris fauorem facto.*

18 *Sciens ſibi plus deberi, ſi minus accipiat ſibi non præiudicat.*

19 *Res data in ſolutum ſi euincatur, qui eam accipit, vel ſui hæredes agere poſſunt contra debitorem dantem primæua actione.*

Vel actione vtili ex empto, nu. 20.

Vel actione in factum, nu. 21.

22 *Debitor non dicitur liberatus per receptionem in ſolutum de re, ſeu credito, quod poterat à recipientibus vel à tertio auocari.*

Et perindè eſt, ac ſi non fuiſſet ſolutum, nu. 23.

Primò ampliatur procedere, etiamſi non ſit conuentum de euictione, nu. 24.

Secundò ampliatur multò magis ſibi tribuere, ſi emptio, vel datio in ſolutum fuit inualida, nu. 25.

Primò fallit, quando lis non fuit denunciata, & res non fuit euicta per ſententiam, ſed per compoſitionem, vel tranſactionem, nu. 26.

Secundò fallit, ſi ſit promiſſum de euictione, nu. 27.

Tertiò fallit, vt ſcillcet non poſſit creditor agere primæua actione perſonali, nec hypothecaria, nu. 28.

At videas infra, nu. ſeq.

Quartò fallit, quando alienatio fuit facta per debitorem, cum conſenſu creditoris, quia non reuiuiſcit, etiamſi res redeat ad debitorem, nu. 30.

Sublimitatur, quando emptor dedit creditum, quia non agit ad creditorem, re non tradita, vel etiam tacitè euicta, vt quia tradi non poſſit, ſed agit ad intereſſe, numero 31.

Primò declaratur, niſi res tradita vel in ſolutum data euicta eſſet per ſententiam, quia tunc agitur ad creditum, & reuiuiſcunt iura ceſſa, vt ad ea emptor agat, ſi extant, maximè quando eſt conuentum, nu. 32.

Secundò declaratur, vt non ob implementum venditoris, emptor non poſſit ab emptione recedere, ſed ſtante contractu agit ad intereſſe, nu. 36.

Reſtringe pluribus caſibus, vt nu. 33.

Quintò fallit fauore dotis, quia ſi mulier ceſſit creditum per dationem in ſolutum, poteſt re non tradita, vel quæ tradi non poteſt, aut euicta, agere ad ſuum creditum, numero 37.

Sextò fallit, euicta re pro alio debito in ſolutum dato, quo caſu prima actione ageretur, niſi dolus creditori imputari valeat, nu. 38.

Septimò fallit, ſi quis duos fundos dederit pro eodem debito vnico pretio, quoniam vno euicto, integra remanet obligatio, nu. 39.

Octauò fallit, quando in ſolutum datur aliqua ſpecies pro ſpecie, vel vna quantitas pro quantitate, vel quātitas pro ſpecie, quia nunquam receſſum cenſetur à primæua obligatione, ſecus tamen ſi detur ſpecies pro pecunia, nu. 40.

Sublimitatur in dote, in qua licet ſpecies detur pro pecunia, tamen primæua obligatio ſpeciei euicta remanet priuilegiata in tempore, & in hypotheca dotis fauore, numero 41.

Ex quo paſſim in datione in ſolutum ex cauſa dotis datur regreſſus ad primæua iura, ſi contingat res datas in ſolutum euinci, nu. 42.

Hocque conceditur non ſolum marito, ſed & mulieri, numero 43.

Nonò fallit, quando inter contrahentes actum fuit, quod prima obligatio non tolleretur, ſed remaneret in ſuo robore & efficacia, quatenus contingeret ab alio euinci, quia tunc agitur actione primæua, quamuis in ſolutum tradita ſit ſpecies pro pecunia, nu. 44.

34 *Venditor, quando tradidiſſe dicatur.*

35 *Conſtitutum licet transferat dominium & poſſeſſionem, non tamen liberatur venditor ab actuali traditione rei venditæ.*

44 *Obligatio correſpectiua facit, vt ſi ceſſat cauſa delegationis, ceſſet quoque ipſa obligatio.*

45 *Promiſſiones correſpectiuæ intelliguntur, quatenus hinc indè obſeruetur, & non ceſſet obligatio reſpectu cauſæ.*

QVÆST. CXLV.

TItius cum eſſet debitor Meuij in ſumma puto ſcutorum quingentorum, dedit in ſolutum fundum, ſuper cuius fundi parte ſtatim mota eſt lis ab habente anteriora, & potiora iura; Meuius petit à Titio ſibi dari fideiuſſorem de euictio-

1 ne, ad quod Titius negat cogi poſſe, nedū quia à principio id ſpecialiter, & nominatim actum non fuit, *ad l. illud quæritur in princ. & l. emptori, ff. de euict. l. 1. §. ſtipulatio duplæ, ff. de Prætor. ſtipul. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. empt.*

2 Cuius ea adducitur ratio, quia neceſſitas fideiubendi dicitur onus, *l. ſi is, à quo, §. fin. ff. vt in poſſeſſ. lega. & Bal. in l. 2. num. 6. C. de hæredi. vel act. vendi.* quem ibi-

3 dem ſequitur *Salycet. num. 4.* Verum etiam, quia ſi ipſe eſt ſoluēdo, & habet auctores diuites, ſufficit quod bona ſua obliget, *l. quicunque*, & ibi notat *Bart. C. de fund. patrim. lib. 11. l. 1. §. ſi Magiſtratus, ff. de magiſtrat. conuenien. Paul. de Caſtro in l. 1. ff. qui ſatiſd. cogan. & l. diuortio. §. interdum, ff. ſoluto matr.* inquiens, quod vbicunque quis ex legis vel ſtatuti diſpoſitione ſatiſdare tenetur, releuatur, quando eſt idoneus & ſoluendo: idem voluit *Bart. in l. priuatæ, C. de murileg. lib. 10. Io. de Plat. in l. quicunque la 2. C. de fund. patrim. lib. 11. Roma. conſ. 87. nu. 4. verſ. hoc ipſum. Alexan. conſ. 37. nu. 12. lib. 2. Iaſ. in l. 1. nu. 18. ff. qui ſatiſda. cogan.* & in terminis *Alexan. conſ. 65. lib. 5.* cum ait, quod vbi euictio imminet in limine contractus neceſſaria nō eſt fideiuſ-

4 ſio, ſi venditor ſit idoneus, & ſoluendo; & addit quod duplici remedio ſuccurri poteſt.

Primò, quod venditor cedat emptori iura ſua quæ habet contra authorem, ſi ſit idoneus.

Secun-

Digitized by Google

Secundò, quod habẽs bona, eadem obliget pro eui-
ctione, ex quo emptoris nihil intereſt, quod fideiuſſio-
ne, vel hypotheca bonorum ſibi caueatur, l.1.§. an de
pignoribus, ff. de collat. bon. l. habere, §.1. ff. de verb. ſign.
l. plus cautionis, ff. de regul. iur. Neguſant. de pignor. in
primo membr. 5. part. nu. 127. in fine, & nu. 128. Natta
conſ. 267. nu. 4.

5 Et quatenus præſtari deberet fideiuſſio, ea præſtan-
da eſſet ſolũ pro ea parte, in qua viget moleſtia, & pro
qua fuit inſtitutum iudicium, & non pro tota, ex tradi-
tis per Io. Andr. ad Specul. in tit. de empt. & vendit. §.1.
nu. 8. in addit. incip. quia iſte §. in fin. cum ait, illata mo-
leſtia in parte rei, retineri ſolum poſſe partem pretij,
idemque dicit, quando res eſt obligata ſolum pro par-
te: quæ ratio infert, idem eſſe in fideiuſſione, cumque
moleſtia ſit cauſa fideiuſſionis præſtandæ, eatenus ea
præſtari debet, quatenus infertur moleſtia, & non vl-
tra, prout ita iudicaſſe Senatum Mantuanum teſtatur
Surd. deciſ. 295. nu. 19.

6 Ad id autem quod dicitur, fideiuſſorem non fore
præſtandum, vbi venditor eſt diues, alias dixi in q. 145.
id non recipi, vbi lis imminet in limine cõtractus, quia
tunc etiam notoriè diues fideiubet. Alberic. in l. ex pre-
dijs, C. de euict. quem refert, ac ſequitur Io. Ant. Rube. in
repet. l. non ſolum, §. morte, nu. 463. ff. de noui oper. nunc.
7 Alex. conſ. 65. lib. 5. Natta d. conſ. 267. Regulariter au-
tem obligatio fideiuſſoria tolli dicitur per dationem in
ſolutum ad ea, quæ tradit Bart. Cepoll. in cautel. 13. in-
cip. ſi aliquis eſt debitor, vbi citat Bar. & Doct. in l. ſi quis
aliam, ff. de ſolut. ratione qua dixi in præcedenti quæ-
ſtione, quia datio in ſolutum vicem vẽditionis obtinet,
l. vltima, ff. quib. ex cauſ. in poſſeſs. ea. l. 4. §. auctoris, ff. de
doli mali except. l. ſi prædium, C. de euict. l. libera, & ibi
Glo. C. de ſenten. & interlocut. omn. indic. l. ſi ſecundum,
C. manda. l. eleganter in princ. ff. de pignor. act. Natt. con-
ſil. 207. num. 3. Capb. conſ. 96. lib. 1. Tiraquell. de retract.
lignag. §. 1. Glo. 14. nu. 1. 3. & 4. Aſin. de execut. in pro-
legom. cap. 1. nu. 12. Honded. conſ. 34. nu. 42. lib. 2. Ant.
8 Gamma. in deciſ. Luſitan. 295. Qui ait hoc ſaltem ve-
rum eſſe largo modo & improprio; & id quidem in
materia fauorabili, nõ autem ſtricta, & odioſa. de quo
habentur plura per Horat. Carpan. ad ſtatut. Mediolan.
9 par. 1. cap. 417. nu. 514. & ſeqq. Subijcit tamen vbi ſu-
pra Cepoll. limitationem ad ſuam concluſionem, vt
non procedat, ſi quis dixerit, quod per illam dationem
in ſolutum ab obligatione fideiuſſoria recedere non
intendat.

10 Verum Cepoll. contradicit Specul. in tit. de fideiuſſor.
nu. 24. verſ. Pone cum deberes; aſſerens, quod licet prin-
cipalis obligatio per dationem in ſolutum ſit extincta,
quod tamen actio vtilis contra fideiuſſorem reſtitua-
tur, ad id ſcilicet, quod creditori deeſt, per tex. ibi ab eo
adductos, & in ſpecie per l. eleganter, ff. de pignor. act. &
11 l. prædium, C. de euict. in quibus habetur, quod credito-
ri vtilis actio accommodatur, ſi pro ſoluto ei res data
fuerit, ad hoc, vt vel in quantitatem debiti ei ſatisfiat,
vel quãtum eius interſit. ex quo ſequitur per in ſolutum
dationem adeo non extingui obligationem, vt credi-
tori pro eo quod ſibi deeſt aduerſus debitorem, vel
etiam fideiuſſorem pateat regreſſus, l. aduerſus, C. de
actio. & obligat. l. fin. §. ſed ſiquidem, C. de iur. dom. im-
petran.

12 His adſtipulatur tex. in l. ſi creditor, & in l. qui res, in
princ. ff. de ſolut. in quarum prima dicitur, quod ſi cre-
ditor fundum pignoratum vendiderit, non aliter debi-
torem liberari, quam ſi creditor tantum, quantum ſibi
13 debebatur, acceperit. In ſecunda vero habetur, quod ſi
res pignorata in dotem detur, non aliter eius ſolutio-
nem liberare, quam ex euentu certum ſit eam apud
maritum remanere.

14. Cenſeo ego iuxta factorum qualitatem, rationem
habendam, modo creditoris, modo debitoris, ſi ſuper
datione inſolutum controuertatur; nam ſi creditor à
principio proteſtatus fuit, ſe nolle rem datam in ſolu-
tum accipere, niſi quatenus ſe extendat ad ſui debiti
quantitatem, alias, quod reſiduum ex alijs bonis ipſius
debitoris conſequi intendit; vel etiam declaret per ta-
lem in ſolutum dationem nolle recedere ab obligatio-
ne fideiuſſoria, vtique crederem illum admittendum;
& obligationem primam non propterea fuiſſe extin-
15 ctam, etenim proteſtatio arguit diſſenſum, & eſt iuris
competentis conſeruatiua, l. ſi debitor, §. 1. ff. quib. mod.
pign. vel hypoth. ſolui. l. 1. §. quia autem in fine, ff. quor.
legat.

16 Idemque dicimus, quando debitor per dolum plu-
ris æſtimauerit fundum datum in ſolutum, quoniam
non liberatur, niſi id, quod deeſt, repleatur, vt inquit
Marcianus. I.C. in l. ſi quis aliam, §. vlt. ff. de ſolut.

17 Ac præterea, etiamſi creditor errore lapſus nihil vl-
terius ſibi deberi credens, quam res æſtimabatur, rem
in ſolutum accipiat, quia errore detecto, reſiduum ſibi
debetur, etiam non obſtante pacto generali, de nõ pe-
tendo, ad debitoris fauorem facto, l. ſi ex maiore, C. de
except. l. inter. C. de ſolut. § ſi minus. Inſtit. de action. ne-
18 que ſciẽs ſibi plus deberi, licet minus accipiat, ſibi præ-
iudicat. Bart. Bald. & Doctores communiter in l. is, qui
vſumfructum, ff. de vſufruct.

19 Ex quibus infertur, quod ſi res data in ſolutum euin-
catur, qui eam accepit, ac illius hæredes agere poſſunt
contra debitorem dantem primæua actione, d. l. ſi quis
20 aliam, ff. de ſolut. vel actione vti ex empto, l. eleganter,
21 ff. de condit. indeb. vel actione in factum, l. ſed reuocata,
22 ff. de iure fiſc. Nam debitor non dicitur liberatus per
receptionem in ſolutum de re pro credito, quod pote-
rat à recipientibus, vel à tertio aduocari. Paul. de Caſt.
23 conſ. 305. nu. 2. lib. 1. & perindè eſt, ac ſi non fuiſſet ſo-
lutum. Alba conſ. 2. nu. 12.

24 Primò ampliatur procedere, etſi non ſit cõuentum
de euictione, l. ſi duo, §. ſi quis iurauerit, & ibi Glo. ff. de
iureiur. l. ex empto. in princ. & ibi Bart. ff. de actio. empt.
Bal. conſ. 377. factum ita ſe habet, lib. 4.

25 Secundò ampliatur multò magis procedere, ſi em-
ptio, vel datio in ſolutum fuit inualida, quia non extin-
guit præcedentem obligationem. Gabr. conſ. 36. nu. 66.
lib. 1. Surd. deciſ. 51. nu. 10. qui ait ideò creditorem age-
re primæua actione, licet aliud ſit, quando datio eſt va-
lida, ſed res data euincitur, ex Cioff. conſ. 44. num. 2. vbi,
quod ita deciſiuè conſuluit.

26 Primò fallit, quando lis denunciata non fuit, & res
non fuit euicta per ſentẽtiam, ſed per compoſitionem,
ſeu tranſactionem, ita Paul. de Caſtr. d. conſil. 305. ſub
nu. 2. poſt medium, verſ. igitur dictus Matthæus.

27 Secundò fallit, ſi ſit promiſſum de euictione, qua
ſtante nunquam competit actio prima. Gabr. conſil. 50.
nu. 8. & 9. lib. 2.

28 Tertiò fallit, vt videlicet non poſſit creditor agere
Primæ-

primæua actione perſonali, nec hypothecaria, *eſt text. in d.l.eleganter in princ.ff.de pignor.act. Surd.deciſ.266. ſub num.6.* qui in fine dicit, Senatum pluries iudicaſſe,
non dari amplius hypothecariam creditori, cui res in
ſubhaſtationibus aſſignata fuit euicta, quæ tamen de-
29 ciſio fuit alias in dubium reuocata per dictum Sena-
tum, circa quam videnda ſunt, quæ dixit idem *Surd.
conſ.145.num.34.* vbi diſtinguit, & quæ ſcripſi *in quæſt.
præceden.ſub nu.21.& infra,& in quæſt....*

30 Quartò fallit, quando alienatio fuit facta per debitorem cum conſenſu creditoris, quia non reuiuiſcit, etiamſi res redeat ad debitorem, *l.ſi probaueris, & l.ſi cum te.ff.de remiſs.pignor.* etſi vtrobique *Bal. & Salyc. in l.ſi debitor.C.de diſtract.pignor.l.fideiuſſor impetrauit, §.pater,ff.de pignor.l.debitor, §.1.l.ſi conſenſit.in princ. ff.quib.mod.pign.vel hypot.ſolui. Tiraq. de retract.conſanguin.§.1.Gloſ.9.num.137. Surd. deciſ.163. num. 2. & 4.*

31 Nec quando emptor dedit creditum, agit ad creditum, re non tradita, vel etiam tacitè euicta, vt quia tradi non poſſit, ſed agit ad intereſſe. *Bal.conſ.289.in prin. libro ſecundo.*

32 Primò declaratur, niſi res tradita, vel in ſolutum data euicta eſſet per ſententiam, quia tunc agitur ad creditum, & reuiuiſcunt iura ceſſa, vt ad ea emptor agat, ſi extant, maximè quando eſt conuentum. *Bald.d.conſil. 289.per totum lib.2.*

33 Reſtringe multis caſibus, *vt dixi in quæſt. 8. & in quæſt.præcedenti nu.26.& ſeqq.*

34 Quando autem creditor tradidiſſe dicatur, ſcripſit
Rolan.conſ.51.nu.3.lib.2. & conſ.53.num.7. lib.1. vbi,
35 quod licet conſtitutum transferat dominium, ac poſ-
ſeſſionem, non tamen liberatur vẽditor ab actuali tra-
ditione rei venditæ, de quo etiam dicam ſuo loco.

36 Secundò declaratur, vt ob non implementum venditoris emptor non poſſit ab emptione recedere; ſed ſtante contractu agit ad intereſſe. *Afflict. deciſ. 280. per totam.*

37 Quintò fallit ſupradicta cõcluſio fauore dotis, quia ſi mulier ceſſit creditum per dationem in ſolutum, vel aliter habeat actionem ex empto, poteſt re non tradita vel quæ tradi non poteſt, aut euicta agere ad ſuum creditum, & eſt ſpeciale fauore dotis, *ſecundum Bart. in l. qui res in princ.ff.de ſolut.Bal.d.conſ.289.in fi. verſ.niſi lib.2.& conſ.260.lib.1.Petr.Rauenn.ſing.633.*

38 Sextò fallit, euicta re pro alio debito in ſolutum dato, quo caſu prima actione agitur, niſi dolus creditori imputari valeat. *Bart.ſing.39.*

39 Septimò fallit, ſi quis duos fundos dederit pro eodẽ debito vnico pretio, quoniã vno euicto, integra remanet obligatio, ea ratione, quia primitiua cauſa ſpectatur, *vt ex tex.l.ſi quis aliam ver.ſed & ſi duos,ff.de ſolut.* cenſuit *Lambert. de contract. ſub nu.257.fol.mihi 495. Surd.deciſ.295.nu.16.*

40 Octauò fallit, quando in ſolutũ datur aliqua ſpecies pro ſpecie; vel vna quantitas pro quantitate, vel quantitas pro ſpecie, quia nunquam receſſum cẽſetur à primęua obligatione; nec actio prima eſt perempta, ſi quãtitas, vel ſpecies tradita euincatur, *ſecundum Bart.Bald. Ang.& Salycet.in d.l.libera,C.de ſent. & interloc.omn. iud.* de quo *per Bart.& Paul.de Caſtro in d.l.ſi quis aliã,* ſecus, ſi detur ſpecies pro pecunia, quia tradens impleuit totum, & non agit actione primæua, cum ſit innouata, & perempta, ſed vtili ex empto, vel præſcriptis verbis, vt impleatur quod in contractu conuenit, *l.ſi prædium,C.de euict.& d.l.eleganter in princ.ff. de pign. act.* & agi poteſt contra illum, vt ſe reponat in priſtinam obligationem *l.ſi quis accepto,ff.de condit. ob cauſam.*

41 Sublimitatur in dote, quod licet ſpecies detur pro pecunia, tamen primæua obligatio ſpeciei euictę remanet priuilegiata in tempore & in hypotheca dotis fauore, *vt l.quæ res ſuas in princ.& ibi Bar.Paul.de Caſtr. & Angel.ff de ſolut.Bal. Nouell.in tract.de dote part.8. quæſt.18.cum ſeq.priuil.Boer.deciſ 337.nu.2.*

42 Cum etiam, vt ſuperius fuit dictum, paſſim in datione in ſolutum facta ex cauſa dotis detur regreſſus ad primæua iura, ſi contingat res in ſolutum datas euinci. Vbi enim acquiſitio non eſt perfecta & irreuocabilis, nõ eſt extincta prima obligatio. *l.qui rẽ, ff.de ſolut. Bal. Nouell.de dote priuil.19.par.8.Surd.conſ.145.num.34. poſt Bart.in d.l.ſi quis aliam num.2.in fine verſ.prædictæ quæ dixi, ff.de ſolut. Boer. deciſ.337.num.2. Barboſ.in l. æſtimatis, num.20.ff.ſolut.matrim.Aloyſ.de Leo.in l.1. nu.6.C.ſi aduerſ.tranſact. Theſaur.d.quæſt 88.num.13. par.2.* vbi etiam *num.4.& per tot.* idem tenet extra cauſam dotis, cum perindè ſit, ac ſi ſolutum non eſſet *l.qui concubinam, §.ſi hæres, ff.de legat.1.* prout etiam tenet *Ant.Faber.in Cod. Fabr.lib 8.tit.29.definit.49.& tit. 30.definit.20.*

43 Et pręmiſſa non ſolum conceduntur marito, cui fuit
data res in ſolutum reuocabiliter, ſed etiam conceden-
da erunt mulieri renuncianti cui competit regreſſus ad
bona renunciata, vbi renunciatio per eam facta fuerit
ex cauſa dotis ſibi promiſſæ, & ſubrogatæ loco bono-
rum, quibus fuit renunciatum, adeo vt iſtę obligatio-
nes ſint correſpectiuæ, & vna dicatur inita contempla-
tione alterius, & altera videatur ineſſe alteri: adeò
quod in iſtis actibus non ſit dare prius, aut poſterius,
ſed vnicus dicatur contractus. *Felyn. in cap.Paſtoralis,
nu.7.de reſcript. Dec.in c.petens.in 2.notab.de pact.Soc.
conſ.173.nu.4.lib.2. Corn.conſ.36.nu.14.& conſil.117.
nu.14.lib.2.Rota coram Card.Seraphino deciſ.359.num.
14.& deciſ.541.nu.4.Tiraq.in l.ſi vnquam in verb. do-
natione largitus, nu.117.C.de reuocand.donat. Gabr.de
præſumpt.concluſ.13.num.17.* in ſpecie *Rota deciſ.428.
44 par.1.in recentior.* Vbi ſtante correſpectiuitate obliga-
tionis, ſi ceſſat cauſa delegationis, ſeu dationis in ſolutũ
45 ceſſat quoque ipſa delegatio: cum omnes promiſſio-
nes correſpectiuæ intelligantur, vt quatenus hinc indè
obſeruetur, & non ceſſet obligatio reſpectu cauſæ. *Rota
d.deciſ.428.nu.2.& infra,& coram Sanctiſs.in Romana
cenſuum ſcutorum 18.millium 2.Iunij 1609.*

46 Nonò fallit, quando inter contrahentes actum fuit, quod prima obligatio non tolleretur, ſed remaneret in ſuo robore & efficacia, quatenus contingeret ab alio euinci, quia tunc agitur actione primæua, quamuis in ſolutum tradita ſit ſpecies pro pecunia, *l.ſi quis arcam, & dicta l. ſi quis aliam rem in princip. & ibi hoc tenent Gloſ. & Bart.* & ad eum *Alexand. in addit. & Paul. de Caſtro. de ſolut.& Glo.Bart.Bald.Angel.Paul.de Caſtr. & Salycet.in dicta l.libera. Cæpoll.in cautel.195. incip. eſt magna quæſtio, alias cautel.148.in nouiſs.Boer.dicta deciſ.337.ſub nu.2.verſ.idem eſt.*

A R-

ARGVMENTVM.

Euictio an præſtetur in datione in ſolutum facta à iudice, quemadmodum & facta per partem.

Diſpoſitioni Authent. hoc niſi vt ſit locus, quæ requirantur, & an præſertim euictionis cautio.

Exceſſus in ſententia an etiam reddit nullam in totum.

SVMMARIVM.

1 Datio in ſolutum facta à iudice eadem ratione metitur, qua facta à parte.

Dicitur enim voluntaria partis alienatio, nu.2.

3 Datio in ſolutum ſuſtinetur pro rata debiti reuocato exceſſu.

Intellige, vt nu.10.& 11.

4 Sententia, decretum, & executio inualida pro parte poteſt ſuſtineri.

Contra, nu.5.6.7.8.& 9.

12 Creditor in pecunia cogi non poteſt ad recipiendum bona in ſolutum.

Nec debitor quantitatis poteſt ſoluere in ſpecie, numero 13.

Intellige vt nu.14.

15 Diſpoſitioni authent. hoc niſi, vt locus ſit, quæ requirantur.

Et an ei locus ſit, non obſtante iuramento, nu.6.

Vel renunciari poſſit, nu.17.

Quod ſufficiat generalis renunciatio omni legum & iuris auxilio, nu.18.

19 Bonorum aſſignationes ex diſpoſitione authent. hoc niſi, quia fiunt ſine cautione euictionis diminuuntur de valore.

Licet ex pluribus requiratur euictionis cautio, ibid.

20 Teſtes de valore deponentes, venditoris qualitatem exprimere debent.

Nam alias tacita hac qualitate non probatur iuſtitia valoris, nu.21.

22 Bona in ſolutum data pro credito, pro quo dati erant fideiuſſores, ſi euincantur per tertium, liberãtur fideiuſſores, & de ratione, ibidem.

Eſtque verior ſententia, quando data eſt ſpecies pro pecunia, nu.23.

Quidquid ſit in alijs caſibus hic enumeratis, numero 24.

25 Permutans tenetur ad dandum.

26 Paria ſunt, quod res non tradatur, vel quod tradita ſit euicta.

27 Permutanti datur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuit euicta.

Fallit, quando ſpecies dantur pro pecunia, quia tunc celebratus eſt contractus venditionis, nu.28.

29 Venditor non tenetur ad dandum, ſed ad tradendum; & ſequuta traditione ſufficit vt teneatur de euictione.

Tract.de Euictionib.

QVÆST. CXLVI.

IN ſuperioribus queſtionibus egimus
de datione in ſolutum facta à parte, an ſcilicet, & quando in ea detur
euictionis actio.

Nunc autem querendum eſt, quid
in datione facta à iudice.

1 Qua in difficultate reſpondetur,
quod eadem ratio militat in vtroque caſu, cum factum
iudicis dicatur factum partis. Bar.in l.ſi ob cauſam, C.de
euict. Tiraq.de retractu lignag.§.1. Glo.14.nu.13. dici-
2 tur enim voluntaria partis alienatio, prout etiã in ſpe-
cie dationis in ſolutum concludit Surd. deciſ. 266. per
totam, iuxta diſpoſitionem text.in l.eleganter in princ.
de pignor.actio.

3 Sed quid, ſi datio in ſolutum excedat debitum, quo
caſu dici poſſe videtur, quod ſuſtineri valeat pro rata
debiti, quamuis reuocetur, quatenus illud excedit. Bar.
in l. poſt contractum in fine, verſ. hoc eſt verum, niſi rem
4 num.17.de donat.& in terminis de ſententia, quod non
dicatur in totum inualida, ſi pro parte poteſt ſuſtine-
ri, concludit Ioan. Andr.in cap.quæ fiunt. de regul.iur.
in 6.quem refert Roman.conſ.66. ad medium.verſic. ſe-
cundo eiuſdem. Alberic. & alij in l.1. C.ſi à non compet.
iudic.fuer.iudic.

5 Contrarium tamen verius dicitur, nempè quod im-
mò ratione exceſſus ſententia ſit in totum nulla, voluit
Glo.vltima in l. fin.de iuriſd.omn.indic. quam ibi ſequi-
tur Alexan.num.11.in Gloſ.fin. addens rationem, quia
iudicium eſt indiuiduum, l.ſi idem, §.fi.ff.de iuriſd.omn.
iudic.l.in hoc iudicio.famil.herciſcund. Cum ſecus ſit in
illis contractibus, qui diuiſionem recipiunt, l.1 §.ſtipu-
lanti, ff. de verbor. obligat. Cęuall. quæſt.60.num.2.&
quæſt.382.num. 1. poſt Salycet. in l.2. C. de re iudicat.
Bald.in l.vnica in princip.num.2. C.de error.calcul. cum
6 ſimilibus, de quibus per Lap. allegat.80. Quæris cum
locatio. Exemplo decreti interpoſiti ex falſa cauſa, par-
7 tim ex vera, quod vitiat contractum in totum, nec valet
etiam reſpectu partis veræ, l.ſi pupillorum, §.ſi Prætor.
ff.de reb.eor. Natt. conſ.631.nu.37. quaſi decretum ſit
indiuiduum. Alexan.in l.iuſtè poſſidet, colum.6.ff.de ac-
8 quir.poſſeſs. Quodque ſententia reſpectu ſummæ ſit in-
diuidua, vnde nec in parte verè debita ſuſtineatur, de-
cidit Rota in Ariminen. ſeu Romana pecuniaria 25. Iu-
nij 1593.coram R.P.D.Gypſio.poſt Put.deciſ.323.lib.1.
& coram R.P.D. Orano in Romana pecuniaria de Pinel-
9 lis 8.Aprilis 1598. Vbi de executione pro maiori ſum-
ma, quam ſit creditum, quod neque ſuſtineatur pro
vera parte crediti.

10 Pront etiam illud quod diximus ſupra nu.3. de da-
tione in ſolutum, quæ verius reuocatur in totum, ſi fue-
rit erratum in quantitate debiti, quãdo videlicet debi-
tum erat puta in quinquaginta, & debitor credidit eſſe
in centũ, ſiue ſit iudicialis, ſiue conuentionalis, l.ſi non
ſortem, §.ſi centũ, ff.de cond.indeb. latè Tiraq.de retract.
lignag.§.23.Gl.1.nu.25. Dec.conſ.505.corã Magnificis.
nu.5. Cũ ſecus ſit, quando nõ eſſet erratum, ſed fuit da-
ta res pro quinquaginta, cum plus valeret; nam tũc re-
uocatur datio ſolum pro ſumma traſcendente debitũ.
11 Ruyn.conſ.136.num.5.lib.1. Quod intelligas, qñ tertio
præiudicium inferri poſſit, vel adeſſet fraus, quia tunc

reuocatur in exceſſu, quamuis ſecus vbi ageretur ſolũ
de præiudicio ipſiuſmet debitoris, quia tunc in nullo
reuocaretur, niſi læſio eſſet vltra dimidiam. Scribentes
in l.fin.§.1. C.de iur.domin.impetr. Bald. Caſtren.& alij
per Surd.de aliment.tit.9.quæſt 32.in fine.

12 Occaſione diſceptationis dationis in ſolutum quæro, quid quando debitor promiſit ſoluere in pecunia,
quo caſu, ſcimus, quod cogere non poteſt creditorem
ad recipiẽdum bona in ſolutum, ſed ſolutio faciẽda eſt
in pecunia numerata, ex vulgata regula, quod aliud
pro alio inuito creditore ſolui non poteſt, l.2.§.mutui
13 datio, ff.ſi cert.petat.neq; debitor quãtitatis poteſt ſoluere in ſpecie, l.eum, à quo.C.de ſolut.Soc.conſ 214.ſub
14 nu.1.lib 2.Ruyn.conſ.65.nu.11.lib.2. An ob difficultatem ſoluendi, & ipſius debitoris impotentiam locus ſit
diſpoſitioni Authẽt.hoc niſi, C.de ſolut.& dicitur, quod
non, requiſitis nõ concurrentibus. Quod nempè debi-
15 tor probet, ſe feciſſe exactam diligentiam vẽdendi bona, & inueniendi pecunias, & quod nõ inuenerit. Item,
quod offerat bona meliora ad electionem creditoris,
quod caueat de euictione, & transferat dominium cũ
inſtrumentorum traditione, & hæc omnia fiant oblationis tempore, vt per Roman.conſ.153.Iaſ.conſ.9.n.3.
lib 1.Ripa in d.l.2.§.mutui datio.nu.25.& 75.ff ſi cert.
petat. Natta conſ.344.ſub num.3.verſ.Item requiritur.
Rota deciſ. 42.par.2.in recent. & in Bononien. pecuniaria 29. Ianuarij 1610. coram R.P.D. Manzanedo. Nouem requiſita ad hoc vt ſit locus dictæ Auth. Hoc niſi,
ponit Bertazzol. de clauſul.clauſ.41. Glo.5.ſub nu.3.&
ſeptem enumerat Guttierez de iuramen. par.1.cap.29.
nu.2.de materia dictæ Authent. Hoc niſi, latè Theſaur.
deciſ.153. Barz.deciſ.40.num.5.& 6. Guttierez dicto
cap.29.per totum. Honded.conſil.34.nu.25.& ſequent.
16 lib.2. qui ſub num.26.vult, hanc Authent. locum habere etiam non obſtãte iuramento de ſoluendo, ſuper quo videndus eſt Seraphin.de priuileg.iuramen.priuileg.74.num.207.& ſeq.& Bertazzol.dicta clauſul.
41.Gloſ.7.num.4.& Guttier.dicto cap.29.Rota coram
17 Sanctiſſimo deciſ.352.num.5.quæ num.6.addit, huic
beneficio renunciari poſſe, ex ſcriptis per Theſaur.dicta
18 deciſ.153.num.13.& ſufficere generalem renunciationem omni legum & iuris auxilio, vt voluit Rota in deciſione per eum allegata. Guttier.d.c.29.nu.3. Bertazz.
d.clauſul.41.ſub nu.5.Rota d.deciſ.42.ſub num.2.par.1.
in recentiorib.

19 Circa quæ notandum eſt, quod cum aſſignationes
prædictæ regulariter petãtur, & fiant ab egenis, & plurimo ære grauatis ſine cautione euictionis, multum diminuitur de valore rei: Nam qualitas venditoris, qui
ſit pauper, & qui de euictione cauere non poſſit, in his
20 valdè conſideranda eſt ad effectum prædictum, &
ideo etiam teſtes de valore deponentes vẽditoris qualitates exprimere debent, tamquam diminuant valorem pretij. Burſat.conſ.9.num.36.lib.1.Menoch.conſil.
358.num.27.lib.4.Rota deciſ.675.ſub nu.7.par.2.in recentior.& deciſ.648 ſub nu.2.par.1.in recentior.& coram Sanctiſſimo deciſ.553.nu.11.& ſeqq.& eadem Rota coram R.P.D. Pamphilio in Spoletana prædij 27.Iuno 1614.iuxta diſpoſitionem, l.cum, qui §.melior.de in
diem adiect. Bart.in l.1.§.ſi heres, nu.3.vbi etiam Ripa
21 nu.28.ff.ad Trebell. Cum alias tacitis his qualitatibus
non poſſit dici concludenter probari iuſtitiam valoris.
Alex.conſil.54.lib.6.Crauett.conſ.430.num.5.Rota coram Card. Seraphino deciſ.1317.num.1.parte ſecunda.

22 At quid ſi contingat bona in ſolutum data pro credito, pro quo iam dati erant fideiuſſores, poſtea euinci
per tertium. Reſpondetur, non amplius dari actionem
contra fideiuſſores, qui ſunt liberati per dationem in
ſolutum; neque ideo creditor vlterius agere poteſt hypothecaria, quæ eſt ſublata, & imputet ſibi, qui nõ fuit
proteſtatus nolle recedere ab obligatione fideiuſſorũ,
& hypothecæ, quæ proteſtatio conſeruaret primæuam
actionem, aliàs ſine ea hypothecà eſſet extincta, nec
amplius ageretur pignoratitia, ſed vtili ex empto, ea
ratione, quia cum ſit ſublata perſonalis, idem etiam
erit de hypothecaria, tamquam acceſſoria, l.ſi tibi, §.
de pignore.de pact. maximè, quando eſt factus dominus rei ſibi in ſolutum datæ, vnde non poteſt amplius
habere rem propriam hypothecatam, l.Neque pignus,
ff de reg.iur. & quia receſſum eſt à priori contractu per
dationem in ſolutum, quæ ſimilis eſt emptioni, l.3.ff.
pro empt.l.ſi prædium, C.de euict.in ſpecie ſic concludit
Bart.in l.ſi quis aliam rem in pr.n.de ſolut.Bal.conſ.123.
Quidam Alexander.num.1.lib.1.Capoll.cautel.123.ſi
aliquis eſt debitor.Bar.in l.eleganter nu.2.de pignor.act.
& in l.libera, ſub nu.3.verſ.contra hoc oppono.C.de ſent.
& interlocut.omn.iudic.vbi Paul.de Caſtro ſub num.3.
verſ.Item allegatur, & eſt verior ſententia & magis re-
23 cepta, quando ſumus in ſpecie data pro pecunia. Cyn.
in d.l.libera in fine verſ.fallit, & ibi Bal.ſub num.2.verſ.
ex hoc ſequitur. Surd.conſ.145.n.37 lib.2.& deciſ.266.
24 nu.6.quidquid ſit in alijs caſibus. Vt quãdo datur ſpecies pro ſpecie, genus pro ſpecie, ſpecies pro genere, vel
dotis fauore, vt dixi in præcedentibus proximè quæſtionibus; vel quando debitor non eſt ſoluendo, vel ſi ipſe
creditor vendit iure creditoris, vel in ſimilibus, in quibus terminis procedunt contrarium tenentes, ſecũdum
Bal.& alios, in d.l.libera.Surd.d.conſ.145. Ratioq; differentiæ eſt, quia in illis caſibus contractus ſunt ſimiles
permutationi, non emptioni, & quando res permutatur, non dicitur fieri nouus contractus, neque à prima
25 actione receditur, niſi res tradita fiat accipientis irreuocabiliter & perfectè, quia permutans tenetur ad dandum, d.l.1.de rer.permutat. cum ſit contractus innominatus, in quo locus eſt pœnitentiæ ob non implementũ
vnius partis, l.ſi pecuniam in princ.de condict.ob cauſam,
26 l.fin.eod.tit.& paria ſunt, quod res non tradatur, vel
quod tradita ſit euicta, l.non quocunque, ff.de legat.1.
Becc.conſ.83.nu.7.Bald.conſ.296. Quæritur in princip.
27 lib.2.Ita quod permutanti detur regreſſus etiã ad rem
exiſtentẽ penès tertium, ſi res ſibi data fueris euicta, la-
28 tè Surd.deciſ.173.per totam. Sed non ſic eſt, quãdo ſpecies datur pro pecunia, quia tunc celebratus eſt cõtractus venditionis, l.fin.de bon.auctorit.iudic.poſſiden.&
29 venditor non tenetur ad dandum, ſed ad tradendum,
& ſequuta traditione, ſufficit quod teneatur de euictione, quæ actio competit in locum primæ iam ſublatæ per iſtum nouum contractum. Cyn.in dicta l.libera
in fine.

ARGVMENTVM.

Conductor, an & quando ab emptore expelli poſſit à locatione, ſoluto ſibi præſertim intereſſe loco euictionis.

Et

Digitized by Google

Et quid, quando creditor immittendus eſſet in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto.

SVMMARIVM.

1 *Conductor habens bona obligata pro obſeruatione contractus ab emptore expelli non poteſt.*
Sufficitque generalis hypotheca, nu.7.
Et præſertim ſtante iuramento quod præciſè obligat ad obſeruantiam, nu.3.
Et de ratione, nu.4.
Primò ampliatur procedere, etiam quod ſucceſſor indigeret re locata pro vſu ſuo, nu.2.
Secundò ampliatur, vt virtute iuramenti locum habeat etiam quod nulla bonorum obligatio, adeſſet, nu.5.
Tertio ampliatur, etiam quod creditor eſſet immittendus in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, quia non propterea conductor venit expellendus, nu.10.
Et de ratione ibidem, & nu.12.
6 *Iuramentum habet vim ſpecialis hypothecæ.*
Et ſpecifici conſenſus, nu.8.
11 *l.in venditione, §.1.ff.de bon.authorita.iudic.poſſiden. qualiter intelligenda.*
13 *Succeſſor ſtante hypotheca conductorem expellere ſi velit, eidem intereſſe ſoluere tenetur, & nu.16.*
Vbi de ratione.
Primò declaratur procedere, ſtante hypotheca generali, ſecus, ſi ſpeciali, nu.22.
Secundò declaratur non habere locum, ſtante iuramento, numero 23.
Et de ratione ibidem.
14 *Hypotheca bonorũ acceſſoria eſt ad obligationem principalem locatoris, quæ ſolum datur ad intereſſe, ſi Colono, vel Inquilino non liceat, ſeu non permittatur vti & frui re conducta.*
Nec ideo appoſita in contractu locationis ampliat ius actionis perſonalis, ne excedat eius terminos, nu.15. & 18.
Licet tamen conductori, donec ei ſoluatur totum intereſſe, retinere rem locatam, nu.17.
18 *Actio perſonalis oritur in contractu locationis, quæ non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*
Ampliatur etiamſi fuerit contracta habito reſpectu ad rem, quæ peruenit ad tertium poſſeſſorem, nu.19.
20 *Emptor vbi ſtare vellet colono, colonus non cogitur perſeuerare in conductione.*
Etiam non obſtante iuramento de non contraueniendo, & non obſtante hypotheca, nu.21.

QVÆST. CXLVII.

1 Conductor habẽs bona obligata pro obſeruatione contractus expelli nõ poteſt ab emptore, *l. ſi creditor, §. vltimo, ff.de diſtract.pignor. Bart.in l.emptorem, num.2. C.locati,* vbi *Salycet. ſub num.6. verſ. aut conductor ius vtilis dominij. Paul. de Caſtro in l.filiusfamilias, §.ſi vir in quinquennium, ſub nu.4. verſ. ideo cum hodie, & ibidem Roman.ſub num.13.verſ.ſallis quinto, ff.ſoluto matrim. Angel.conſil.2.nu.12. Alex. conſ.118.num.26.lib.5. Abb.in cap.querelam, ſub nu.8. verſ.* & pro hoc datur bona cautela. *Ne Prælat.vices ſuas. Iaſ.in l.quoties, num.29. C.de rei vendicat. Marſil. ſing.321. Grat.conſ.95.nu.10.lib.1. Gozadin.conſ.100. in fine,* & ita ſeruat *Rota coram Sanctiſſimo in Romana Caſalis prima Iulij 1602.in impreſſ. ſub eius nomine deciſ.68. & coram R.P.D. Ortembergo in Romana apothecæ 15.Ianuarij 1610. Socin. ſen.conſil.90. num.7.lib.4. Menoch.de retinen.poſſeſſ.remed.4.nu.38.*

2 Ampliatur procedere, etiam quod ſucceſſor indigeret re locata pro vſu ſuo, quia ius locationis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, *l.emptorem, C.locati,* in ſpecie *Rapha. Cuman.in l. ſi filiofam. §. ſi vir in quinquennium, colum.fin.ff.ſoluto matrim.* quem ibidem ſequitur *Alex.num.3.* qui dicit, quod eſt notabile verbum, & ſe alibi non legiſſe. *Modern. Pariſien.in conſuet. Pariſien. tit.1.§.30.quæſt.23.num.94. Didac.Couar.variar.reſol. lib.2. cap.15.nu. 4.* qui ad idem adducit *Ferron.in conſuetud. Burdegallen.* & addit id procedere in emptore, & in quocunque ſingulari ſucceſſore, & ſequitur *Surd. conſ.103.nu.10.lib.1.*

3 Quinimò ſufficeret iuramentum, quod præciſè obligat ad obſeruantiam. *Soc.ſen.dicto conſ.90.lib.4. Grat. dicto conſ.95.nu. 19.* Ita cenſuit *Rota in Romana retractus 8.Iunij 1588.coram Cardinali Mantica, in impreſſ. ſub eius nomine deciſ. 30. num. 6. & in Romana domus 7.Nouembris 1597. coram R.P.D. Pamphilio. Sard.de-*
4 *ciſ.225.nu.10.* Ratio, quia propter iuſiurandum conductor habet ſpecialem hypothecam. Vnde dicitur habere ius in re, cui poterit inſiſtere cum eodem effectu, ac ſi bona locantis illi eſſent expreſsè obligata. *Bart.in l.1.§.quod autem de ſuperficieb. Corn.conſ.6.nu.3.lib.4. Gozadin. conſil.78. num.6.* in ſpecie ſic conſuluit *Ioan. de Amic.conſil.113.nu.12. Socin.iun.conſil.129.nu.12. lib.2. Seraphin.de priuileg.iuram.priuil.158.nu.2. Surd.*
5 *dicta deciſ.225. ſub num.10* vbi ampliat quando nulla obligatio bonorum adeſſet, cum ſufficiat ſimplex iura-
6 mentum ſuper re locata. Etenim iuſiurandum facit valere actum omni meliori modo quo poteſt; vnde ſi non poteſt valere ſine ſpeciali hypotheca, idem erit, ac ſi fuiſſet expreſſa, cum iuramẽtum habeat vim expreſſionis. *Bart.in l.1.C.commodat. Gabr. de iureiuran.concluſ.4. Cart.iun.conſil.49.num.15. Socin.ſen.conſil.147. in fine lib.1. Tiraquell.de legib.connubial. Glo.7.§.vltimo, nu.152*

7 Sed an requiratur ſpecialis, vel ſufficiat generalis hypotheca, videtur valdè controuerſum: quod tamen ſufficiat generalis, de communi teſtatur *Ioan.de Amic. dicto conſ.113.num.7. Grat.conſ.95.nom.12. Neguſant. de pign.2.parte princ. in primo membr.ſub nu.6. Ferdin. Loaz.in repet.l.filiusfam.§. Diui, nu.441.ff.de legat.1.*
8 Præſertim ſtante iuramento quod vim habet ſpecifici conſenſus, *vt per Io.de Amic.d.conſ.113.n.12. Io.Crot. in d.§.Diui ſub nu.97.verſ. & iſta concluſio tanto magis Gozad.d.conſ.106.ſub nu.24 in fi. Soc.iun.conſ.129.nu.*
9 *11.lib.2.* Et quãdo agitur vt conductor pro ſuo intereſſe inſiſtere poſſit, ſufficit generalis hypotheca, *vt per Gozad.d.conſ.100.ſub nu.24. Roderic.in l.poſt rem iudicatam in prima limit.nu.18.ff.de re indic.* etiã quod cre-
10 ditor eſſet immittẽdus in poſſeſſionẽ ex Saluiano, quia non propterea cõductor venit expellendus: nam cum ex remedio dicti interdicti non acquiratur plenum ius rei, oĩnò ſtare tenet locationi, *l.in venditione, §.1.ff. de*

bon. authorit. indic. poſſiden. Bart. in d.l. filiofam. §. ſi vir. in quinquennium ſub nu. 1. verſ. aut ei non eſt cõſtitutum. Salyc. in d.l. emptorem, ſub nu. 6. verſ. aut conductor nullum ius. Abb. in d.c. quærelam ſub nu. 8. verſ. aut eſt ſucceſſor ſingularis. Iaſ. qui dicit communem *in l. diuortio. nu. 34. ff. ſolut. matr. Guid. Pap. decis. 480. ſub nu. 5. verſ. tertio fallit.*

11 Non obſtat, quod *d.l. in venditione* loquatur in eo,
qui mittitur in poſſeſſionem ex primo decreto, quia re-
ſpondetur ex *Aret. conſ. 159 ſub num. 16. verſ. ſi tamen*
rem locatam, quod licet verum ſit tex. illum loqui in di-
cto caſu, tamen Doctores ex eo firmant regulam, quod
ſucceſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando non
ſuccedit in plenum ius authoris ſui.

12 Et quod creditor immiſſus ex Saluiano teneatur ſta-
re locationi, voluit *Rot. in Romana fideiuſſionis 13. Mar-
tij 1617. coram R. P. D. Andrea*, ſequendo Iaſ. de com-
muni teſtantem *in d.l. diuortio. nu. 34. ff. ſolut. matr.*

13 Verum difficultas eſt, an ſtante hypotheca poſſit
ſucceſſor expellere conductorem, ſi velit ei ſoluere in-
tereſſe.

Et pro affirmatiua tenent *Io. de Imol. Paul. de Caſtr.
& Roman. in d.l. ſi filiofamil. §. ſi vir, ff. ſolut. matr.* & fuit
ſententia *Iacob. Butrig. in l. ſi merces, §. ſi fundum, ff. lo-
cati*, quem ibidem ſequitur *Salycet. in l. mancipia, C. de
reb. alien. non alienan.* vbi idem ſentit *Bart. in l. Vectiga-
lia, in fine, ff. de public. Vectig.* & ibidem Imola idem
14 firmat. *Alex. in d. §. ſi vir. nu. 4.* Vbi comprobat ex eo,
quia hypotheca bonorum acceſſoria eſt ad obligatio-
nem principalem ipſius locationis, quę ſolum datur ad
intereſſe, ſi Colono, vel Inquilino non liceat, ſeu non
15 permittatur vti & frui re cõducta *d.l. ſi fundũ, ff. locati*,
Atque ita videtur, quod hypotheca appoſita in cõtra-
ctu locationis non ampliet ius actionis perſonalis, ne
excedat eius terminos, *vt in l. item liberatur in princ. ff.
quib. mod. pign. vel hypoth. ſolui. & in l. intelligere, cum
16 Gloſ. C. de luit. pign.* & ſucceſſiuè, vbi ſingularis ſucceſ-
ſor offert intereſſe Colono hypothecam haberi ſuper
fundo de quo agitur, illum ſtatim expellere poſſe de-
bet, *l. Paul. alias Sempronius, §. pigno ff. quib. mod. pign.
vel hypoth. ſol. l. cum ſeruus, ff. de pign. diſtrahen.* cũ ha-
beat dominium rei locatæ ſaltẽ vtile, quod iuri pigno-
ris, & hypothecæ præponderat. Quare *Gomez Leon. in
17 in forma, 63. num. 4.* ſubiungit, quod antequam tali cõ-
ductori ſoluatur verè & cum effectu totũ intereſſe, po-
terit rem locatam retinere, *per doctrinam Alex. in d. §.
cum vir. verſ. ex quorum verbis colligitur, & Neguſant.
de pignor. par. 2. memb. 1. nu. 6.* in ſpecie *Velaſch. conſult.
18 76. nu. 5* Et ratio adducitur, quoniam in contractu lo-
cationis oritur actio perſonalis locati, & cõducti: actio
autem perſonalis non tranſit, nec datur contra ſingu-
larem ſucceſſorem, *l. cum cui C. de act. & oblig. l. cogi. §.
vnde quæritur, ff. ad Trebell. l. fin. C. de hæredit. act. l. cum
fundo, & ibi Bal. ff. de ſeruit. ruſticor. prædior. Afflict. de-
19 ciſ. 95. nu. 6. & deciſ. 162. nu. 5.* etiamſi fuerit cõtracta
habito reſpectu ad rem, quæ peruenit ad tertium poſ-
ſeſſorem, *l. quædam, §. nihil intereſt, vbi Iaſ. ff. de eden.
Tiraq. poſt adductos per eum de retract. lignag. §. 8. Gl. 5.
20 nu. 7* & hac ratione, ſi emptor vellet ſtare Colono, Co-
lonus cogi non poteſt perſeuerare in cõductione. *Abb.
in quæſt. 3. ſub n. 16. verſ. in ſolutione huius quinti dubij.
Couar. variar. reſolut. lib. 2. ca. 15. nu. 6.* eſt text. *in d.l. qui
fundum, ff. locati*, latè *Surd. conſ. 331. ſub nu. 18.* & infra
21 *plurib. ſeqq.* qui *nu. 31.* inquit, id procedere quoque nõ
obſtante iuramento de non contrauenïendo, & non
obſtante hypotheca.

22 Cœterum *Rota in Romana locationis domus 15. Ia-
nuarij 1610. coram R. P. D. Ortembergo*, diſtinxit inter
hypothecam ſpecialem, & generalem, & ſtante hypo-
theca generali ſupradictam opinionem admittit, ſecus
vero ſtante hypotheca ſpeciali.

23 Item ſtante iuramẽto d. deciſ. ſentit ſucceſſorem ſta-
re debere locationi, non obſtãte intereſſe oblato, quia
vt dictum, iuramentum præcisè obligat ad obſeruan-
tiam contractus, quãdo pręcisè contractus impleri po-
teſt, & ſine diſpendio ſalutis æternæ, *cap. cum contin-
gat de iureiur.* cum ſimilibus.

ARGVMENTVM.

Dominium rei venditæ quando fuit reſer-
uatum, periculum interim cõtingens, an
ſpectet ad vẽditorem, vel ad emptorem.
Vſuræ pretij non ſoluti, an & quando de-
beantur ab emptore, & etiam à vendito-
re, quando res nõ fuit tradita, & ad quam
rationem, ſeu æſtimationem, & à princi-
pio validè taxari poſſint.
Et quid ſi obijciatur de periculo euictionis.

SVMMARIVM.

1 *Conductio rei emptæ pro certa penſione donec pretium ſoluatur, eſt permiſſa.*

Si tamen pereat, damnum eſt emptoris, nu. 5.

2 *Emptor, qui fructus percepit ex re empta, tenetur ad vſuras pretij non ſoluti ex communi, etiam de iure canonico, nu. 5. & 16.*

Iuxta tamen æſtimationem fructuum perceptorum, numero 4. & 17.

6 *Periculum interitus venditione perfecta, eſt emptoris, & num. ſeqq.*

Etiamſi reſeruetur dominium, nu. 12. & 13.

Extenditur procedere in locatione accidentali, vt ſcilicet periculum pertineat ad conductorem, nec vlla ſit mercedis remiſſio, nu. 7. 8. 11. & 12.

Quia eo caſu penſio ſolui videtur non pro re locata, ſed pro intereſſe pretij non ſoluti, nu. 9.

Ampliatur procedere, non ſolum quando venditio eſt perfecta, ſed etiam quando eſſet imperfecta, vt quid ſubſit ſolum pactum de vendendo, quando tamen tota res non eſt perempta, nu. 10.

14 *Dominium vbi fuit reſeruatum in vẽditione, donec pretium ſoluatur, emptore non ſoluente iuxta conuenta, venditor licitè alij vendere poteſt.*

Nec datur remedium ſpolij primo emptori aduerſus ſecundum, nu. 15.

18 *Emptor tenetur venditori præſtare vſuras pretij non ſoluti ſecundum æſtimationem fructuum quos ipſe percepit.*

Ampliatur procedere, etiamſi per traditionem emptor factus ſit dominus, vt quando fuit habita fides de pretio, nu. 23.

Decla-

Digitized by Google

Declaratur vt locum habeat, quando certum tempus ad ſoluendum pretium emptori non fuit præſtitutum, quoniam interim nulla cõmittitur mora, nec ideo emptor teneri debet ad vſuras pretij non ſoluti, etiamſi fructus percepiſſet.

Et de ratione, nu.24.

Fallit, ſi venditor etiam pendente dilatione vſuras fuerit ſtipulatus, nu.25.

19 *Vſuræ pretij non ſoluti à die traditionis venditori debentur, etiam quod nullos fructus emptor ex re empta ſibi parauerit, ſeu perceperit, ſeu percipere non potuerit.*

Contrarium quod emptor non teneatur, ſi res tradita ſui natura ſit ſterilis, nu.20.

Declaratur prior ſententia, quando venditur res ſterilis, non ratione fructuum percipiendorum, ſed ratione alterius commoditatis, nu.21.

Item intellige, nempe eum ſatis lucrari, qui voluntati ſuæ ſatisfacit, nu.22.

26 *Fructus vel intereſſe, ſi fuerint in venditione taxati, conuentio an valeat, referuntur conſilia Decij, ac Ruyni ad iudicem aduerſantia.*

Auctor vero conſtituit plures caſus, nu.27. & ſeqq.

28 *Venditor, quando rem emptori tradidit data dilatione ad ſoluendum, & interim reſeruauit ſibi dominium donec ſolueret cum pacto, quod ſoluatur ſingulo anno certa conuenta quantitate, durante termino vſuræ non debentur; ſed ſi debito tempore promiſſa quantitas, non ſoluatur, vſuræ debentur durante mora ſoluendi.*

29 *Emptor, quando poſt dominium ſibi acquiſitum facit in mora ſoluendi pretium tunc tenetur ad vſuras loco intereſſe etiam de iure Canonico.*

30 *Emptor quando à principio promittit venditori ſoluere certam ſummam ſingulis annis, donec pretium ſoluerit, tenetur, & conuentio valet ex communi.*

Declaratur locum habere: dummodo non excedat intereſſe pretij non ſoluti, nu.31.

32 *Emptor quando pro tempore ad ſoluendum pretium ſtatuto conduxit fundum, quem emit, tenetur tamquam conductor ad penſionem, & vſuras, & venditor non tenetur ad remiſſionem penſionis ob aluuionem, ſeu quid ſimile.*

33 *Emptori dilatio ad ſoluendum pretium quando conceditur, & emptor promiſit dilatione pendente ſoluere certam quantitatem, quæ ſit veriſimilis & conueniat quantitati, & æſtimationi fructuum, valet huiuſmodi conuentio.*

34 *Pactum inter emptorẽ, & venditorem, vt ſoluatur certa quantitas quæ fructuum æſtimationem excedit, vbi pactum eſt in vim annui redditus cum pacto redimendi, valet.*

35 *Vſurarum taxatio valet, quãdo in emptorem fuit tranſlatum dominium, & data fuit dilatio ad ſoluendum pretium cum pacto, quod durante dilatione certam & moderatam quantitatem in recompenſationem fructuum ſolueretur, valet, & tenet.*

Sed contra nu.37.

36 *In venditione, quando fuit habita fides de pretio, quo caſu dominium fructuum tranſit in conductorem, locator non præfertur, ſed debet concurrere cum creditoribus ipſius conductoris.*

38 *Emptor, cui res eſt tradita, & differt pretium ſoluere, tenetur fructus compenſatiuos perſoluere.*

Fallit, quando fuit habita fides de pretio, & fuit tranſlatum dominium, nu.39.

Vel etiam fuit data dilatio ad ſoluendum, ibidem.

40 *Cautela traditur, vt in contractibus emptionis, & venditionis fructuum taxatio ſit licita.*

Qua obſeruata fructus debentur, etiam quod obijciatur de periculo euictionis imminentis in limine cõtractus, numero 41.

42 *Emptor tenetur præſtare fructus recompenſatiuos, quãdo non fuit habita fides de pretio, & translatum dominium.*

Primò ampliatur, etiam quod emptor non ſit in aliqua mora, vt qui non fuerit eidem adimpletum, nu.43.

Declaratur, quando ob talem defectum non eſt diminutus vſus rei, nu.44.

Secundo ampliatur, etiamſi facta fuerit dicto caſu promiſſio certa, & taxatio eſt licita, quãdo concurrit cum veriſimilitudine, & proportione fructuum, ita ut ij veriſimiliter aſcendant ad intereſſe taxatum, num. 45 & 50.

Et reſpondetur contrarijs, nu.46.

Extenditur quod dicitur de emptore, vt procedat etiam in venditore non conſignante rem vẽditam, cuius pretium fuit ſibi ſolutum ab emptore, quia & ipſe venditor tenebitur emptori ad intereſſe recompenſatiuum, ad rationem fructuum rei venditæ, ſi ſit in mora regulari, & ad intereſſe ipſius emptoris ſi ſit in mora irregulari, nu.49.

Ampliatur vt ſibi tribuat etiam in caſu, in quo emptor pretium quod ſoluit, accepiſſet ſub vſuris, quia venditor, qui rem venditam non conſignauit, tenetur ad illas vſuras, etiam ſi res quam vendidit, eſſet ſterilis, numero 51.

Extenditur dicta ampliatio, vt procedat in ſimilibus contractibus, vt in locatione, & conductione, nu.52.

47 *Taxatio intereſſe ad certam quantitatem, habita ratione fructuum, iuxta communem contingentiam, & curſum, non eſt reſcindenda, dato quod probaretur de minori quantitate.*

Limitatur non habere locum in contractu cenſus, quia licet ſtabilia reddant tantum quinque pro ſingulo centenario, & ad hanc rationem taxari ſoleant fructus rerum ſtabilium, tamen annuus cenſus conſtituitur ad rationem octo, & quandoque vſque ad decem pro centenario, nu.48.

QVÆST. CXLVIII.

1 VEndita fuit domus Titio, qui donec pretium non ſoluerit, illam cõduxit pro certa ſumma & penſione, quod à iure fieri permittitur, tamquam intereſſe damni emergentis,
2 *c. ſalubriter de vſur.* Nam emptor, qui fructus ex re empta, ſibique tradita percipit, ad vſuras pretij nõ ſoluti tenetur, *l. Iulia. §. ex vendito, ff. de act. empt. & l. curabit, C. eo. tit.* vbi
3 Gl. dicit, hoc etiã à iure canonico receptũ eſſe; Idemq; probatur *ex l. fructus, §. vend. ff. eod. & in l. 2. C. de vſur. Gloſ. communiter recepta in cap. conquæſtus eodem tit. Paul. de Caſtro conſ. 102. nu. 2. lib. 1. Corne.* dicens hanc

eſſe communem ſententiam *conſ* 145.*num.7.lib.2.* ad-
ditque eſſe indubitatum *conſ.*113.*nu.*4.*lib.3.* de com-
muni pariter teſtatur *Soc.ſen.coſ.*176.*nu.*10.*lib.2.* *Aſ-
flict.deciſ.*20.*num.*4. *&* 5. *Cranett. conſ.*105.*num.*11.
4 *Ceph.conſil.*290.*num.*8.*&* *ſeqq.* & hoc intereſſe, quod
ab emptore ſolui debet, præſtatur iuxta æſtimationem
fructuum, qui ab emptore ſunt percepti, *d.l.curabit.* in
illis verbis, quas vſuras, & perceptorum fructuum ra-
tio generauit, *C.de actio.empt.* ſi poſtea res pereat cha-
5 ſmate vel incendio; quæritur, an periculum ſit vendi-
toris, vel emptoris, reſeruato dominio penès vendito-
rem, donec pretium ſoluatur.
6 Et quidem reor periculum eſſe emptoris, quoniam
emptio iã perfecta erat, & res emptori tradita, *ad tex.
in l. ſicut emptio.§.interdum,ff.locati. Curt.iun.conſ.*82.
*num.*3. *Dec.conſil* 311.*num.*4. *verſ tertio idem compro-
batur;* vbi, quod iſta locatio accidẽtaliter facta dicitur,
cum penſio ſoluatur tam pro re locata, quam pro in-
7 tereſſe pretij non ſoluti; & in huiuſmodi locatione ac-
cidentali totum periculum pertinet ad conductorem,
& nulla ſit mercedis remiſſio.
8 Comprobatur ex ijs, quæ habentur *per Alex. con-
ſil.*121.*nu.*1 *lib* 5. vbi, quod emens fundum pro certo
pretio, & donec pretiũ ſoluat, ſi fundum conducit pro
certa penſione, ſeu mercede, valet contractus condu-
ctionis quoad obligandum emptorem, & conducto-
rem; & quoad ſoluendum penſionem, ſeu mercedem,
non tamen valet, quoad obligandum locatorẽ, & ven-
ditorem, qui eo caſu compelli non poterit ad rem tra-
dẽdam, ſi nollet neque ad remiſſionem mercedis, ſi res
perierit, quia poſt perfectam vẽditionem commodum
omne pertinet ad emptorem, vt probat *tex.in d.l.ſicut,
§.interdum, vbi Glo.& Doct.ff.locati. Alex.d.conſ.*121.
9 *in princ.lib.*5.*Dec.conſ.*312.*num.*4 quia eo caſu penſio
ſolui videtur, non pro re locata, ſed pro intereſſe pretij
non ſoluti, vt dicunt Bar. Fulgoſ. & Caſtr. ibi, & quam-
uis donec emptor ſoluat pretium, teneatur quid ſolue-
re ſingulo anno, hæc eſt tamen locatio acceſſoria con-
tractus præcedentis, & tamquam accedens non obli-
gat locatorẽ, quod latius explicat *Curt.iun.in d.cõſ* 82.
10 *nu.*2. *& infra, qui num.*6. dicit hoc verum eſſe non ſo-
lum, quando venditio eſt perfecta, ſed etiam quando
eſt imperfecta, vt quia ſubſit ſolum pactum de venden-
11 do quando tamen tota res non eſt perempta, probauit,
*Surd.deciſ.*198.*num.*28. vbi citat *Boſs. in tit. de rem iſs.
merced.conduct.nu.*102. dicentem, quod ſibi ſtupuit vi-
dendo *tex. in d.§.interdum*, cum cõtrarium ſemper di-
xiſſet, ſi illum non vidiſſet, & quod ſtudioſus hodie ſa-
12 tis diceret, hoc notando; nam ſi vendo fundum habita
fide de pretio, & paciſcar, vt penès me dominium re-
maneat, donec omnis pecunia ſoluatur, & interim pẽ-
ſionem certam, ſeu mercedem perſoluat, quia contra-
ctus eſt locationis appoſitus in contractu venditionis,
iſto caſu contingens damnum, ſeu lucrum in fructibus
eſt emptoris, & conductoris, ita quod ad eum quoque
ſpectet periculum interitus, quoniam, vt dixi, emptio
dicitur perfecta, licet reſeruatum ſit dominium. Non
enim regulariter conuenit venditioni, ſi dicatur, quod
in emptorem dominium non transferatur. *Corne.conſ.*
26.*nu.*1.*lib.*1.*l.fina.§.nemo.de contrahen.empt.* Ex quo
13 non etiam videretur adeſſe aliquam perfectionem; &
tamẽ periculum eſt emptoris *per dictam l. ſicut emptio.
§.interdum, ff.locati. Boſs.d.tit.de remiſs.merced.cõduct.
nu.*102.*Curt.iun.d.conſ.*82 *num.*3.*Surd.& alij ſuperius
allegati.*
14 Ex huiuſmodi reſeruatione dominij emptor aliud
patitur incommodum, nempè, ſi iuxta conuenta pre-
tium non ſoluat, venditor, licitè poterit alij vendere, *ſe-
cundum Paul.de Caſtro in l.Iulianus,§.offerri,nu.*5.*ff.de
action.empt. Fabian.de Mont.in tract. de empt. & vend.
quæſt.*3.*nu.*5. *Plot. de in litem iurando §.*4.*nu.*60. *Hier.*
15 *Mag.decif.Lucen.*31.*num.*10.*&* 12. Vbi propterea,
quod venditio hæc ſit conditionalis, dicit nõ dari ſpo-
lium & remedium recuperandæ primo emptori, ſi vẽ-
ditio facta fuerit ſecundo.
16 Et ex his apparet, vſuras quas percipit venditor ab
emptore non eſſe verè vſuras, ſed potius damni repara-
tionẽ; ex quo, ſi emptor fructus rei emptę percipit pre-
tio nõdum ſoluto, æquitatis ratio ſuadet, vt vſuras pre-
tij vſque ad fructum perceptorum quantitatem vẽdi-
tori ſoluat, qui rem ipſam tradere pretio non ſoluto, nõ
tenebatur, *d.l.Iulianus, §.offerri, ff.de act.empti*, quam
æquitatis rationem perpendit *Vlpianus in eadem l.
ex vendito*, ibi, cum enim emptor re empta fruatur,
æquiſſimum eſt, eum vſuras pretij perdere, *& text.in
l.*2.*C.de vſur.*
17 Similiter hac æquitatis ratione ſtatuit, vt emptor
cogatur vſuras pretij non ſoluti venditori præſtare,
quæ vſuræ, vt prædixi, ob dictæ æquitatis rationem ad
fructuum æſtimationem rediguntur *per d. l. curabit.*
18 Sed dubitatio oritur, an emptor teneatur venditori
præſtare vſuras pretij non ſoluti ſecundum æſtimatio-
nem fructuum, quos venditor ipſe percepiſſet, ſi rem
non tradidiſſet, an vero ſecundum quantitatem fru-
ctuum, quos emptor perceperit.
Quæſtio hæc omiſſis ijs, quæ quidam dicunt circa
eam, dirimitur ex diſpoſitione *dictæ l.curabit;* dum ibi
dicitur in hæc verba. Curabit præſes Prouinciæ com-
pellere emptorem, qui nactus poſſeſſionem fructus
percepit, partem pretij, quam penès ſe habet cum vſu-
ris reſtituere, quas & perceptorum fructuum ratio, &
minoris ætatis fauor, licet nulla interceſſerit mora, ge-
nerauit. Nam pondero hæc verba fructus percepit,
quæ abſque dubio ad emptorem referuntur. Item &
pondero illa verba quas & perceptorum fructuum ra-
tio generauit ex quibus manifeſtè habemus rationem
fructuum perceptorum habendam, non autem eorum
quos ipſe venditor percipere potuiſſet, ſi rem non tra-
didiſſet. Neque venditor petit fructus, ſed vſuras præ-
tij non ſoluti pro eo, quod ſua intereſt, quod quidem à
lege pro ratione fructuum perceptorum æſtimatur ex
præmiſſis.
19 Adhuc remanet ſcrupulus: nam *Bal.in l.*2.*nu.*3.*C.de
vſur.* voluit, vſuras pretij non ſoluti à die traditionis
venditori deberi, etiam quod emptor nullus fructus ex
re empta ſibi parauerit, ſeu perceperit, & quod magis
eſt, percipere non potuerit, cum nec etiam venditor
percepiſſet, ſi rem venditam non tradidiſſet; *& Bal ſe-
quitur Paul.de Caſtro ibid ſub n.*1.*verſ.In tex.* ibi, ęqui-
tatis, *& in d l. curabit nu.*2. *Io. de Anan.in c.conqueſtus
ſub nu.*2.*verſ.in eadem Glo.de vſur. Petr. de Anchar.in
cap.peccati venia.col* 8.*de reg.iur.lib.*6.*Soc.ſen.conſ* 88.
*nu.*8 *lib.*4.*& conſ.*103.*num.*2 *eodem libro*, quod eſt re-
petitum *conſ.*176.*lib.*2.*Gozad.conſ.*55.*num.*11.*& Pa-
riſ.conſ.*60 *nu.*28.*lib.*1.
20 Cõtrariũ, quod immo emptor non teneatur ad vſu-

ras

ras pretij non ſoluti, ſi res tradita ſui natura ſit ſterilis, tenet *Bart. in l. atqui natura, §. non tantum num. 2. ff. de negot. geſt.* inquiens, quod in contractu emptionis & venditionis vſuræ debentur venditori, ſi emptor fructus percepit, & pretium non ſoluit, atque ita ſenſit, quod ſi emptor fructus non percepit, vſuræ non debeantur, & ſic affirmat *Salycet. in dicta l. 2. num. 3. verſic. vel poſſet dici. Salycet. num. 3. & Paul. de Caſtro pariter num. 3. in quibus cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſ. Salycet. in dicta l. 2. num. 3. & Paul. de Caſtro ſibi parum conſtans in dicta l. Iulianus, §. ex vendito num. 3. ff. de action. empt.* hanc ſententiam probauit quoque *Alex. in l. de diuiſione num. 13. ff. ſoluto matrim.* quam ibidem veriorem inquit *Claud. Aquen. num. 12.* ſequitur *Corne. conſ. 59. num. 5. lib. 3. & conſ. 145. num. 8. & 18. libro 2. Socin. ſen. conſ. 109. num. 3. lib. 1.* de communi teſtatur *Cagnol. in dicta l. curabit num. 26.* & infra, & ait, ab hac ſententia non recedendum. *Couar. var. reſolut. lib. 3. ca. 4. ſub num. 3. verſic. quarto. Rolan. poſt adductos per eum conſ. 14. lib. 2.* vbi ad finem dicit huic ſententiæ inhærendum fore, & *Aret. conſ. 49. viſis diligenter num. 11.* dicit vſuras deberi ratione fructuum perceptorum ex diſpoſitione *d. l. curabit*, & addit, verba illius legis eſſe clara, & manifeſta, & ſe mirari, quomodo *Bald. in d. l. 2. num. 3. C. de vſur*, aſſeruerit, vſuras non deberi ratione fructuum perceptorum, ſed ratione moræ emptoris, quæ verba ſecundum Aret. ſunt apertè contra *dictam l. curabit*.

21 Cæterum *Corne. dicto conſ. 59. ſub num. 6. in fine lib. 3.* ſaluando Bal. dicit illum loqui, quando venditur res ſterilis non ratione fructuum percipiendorum, ſed ratione alterius commoditatis, quam emptor conſequi ſperat ex ipſa re vendita, & idcircò tūc intelligitur frui re vendita, licet fructus non percipiat, *d. l. Iulianus, §. ex vendito, ibi*, nam cum re emptor fruatur, æquiſſimum eſt, quod vſuras ſoluat.

22 Et præter Corn. dici poteſt ſatis eum lucrari, qui voluntati ſuæ ſatisfacit, *l. penult. ff. de condit. ob cauſ.* ſed aliter dicendum eſt, quando venditur res fructifera, quia veriſimiliter emitur propter fructus, nec ideò mirum, ſi fructus conſiderari debeat. Aliter diſtinguit *Socin. ſen. in d. l. de diuiſione in princ. num. 14. verſ. ſed ſuſtinendo, ff. ſoluto matrim.* quem videas.

23 Et præmiſſa, quod videlicet emptor teneatur ad vſuras pretij non ſoluti iuxta æſtimationem fructuum, quos percepit, locum quoque habent, etiamſi per traditionem factus ſit dominus, vt quando habita fuit fides de pretio, & *eſt text. in l. quod vendidi, ff. de contrahen. empt. & §. venditæ. Inſtit. de rer. diuiſ.* nam *in dicta l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt.* dicitur in hoc iudicio venire pretium quanti res venit. Item vſuras pretij poſt diem traditionis, & reddit rationem Vulpianus: nam, cum re (inquit) emptor fruatur, ęquiſſimum eſt, eum vſuras pretij perdere. Quæ ratio etiam procedit, licet venditor fidem habuerit de pretio; & per conſequens translatum fuerit dominium in emptorem, & ideò eadem debet eſſe iuris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad l. Aquil. & l. à Titio, ff. de verb. oblig.* de veriori teſtatur *Couar. var. reſolut. lib. 3. d. cap. 4. nu. 4.*

24 Declaratur dicta ſententia vt procedat, quādo certum tempus ad ſoluendum pretium emptori non fuit præſtitutum, ſecus verò ſi fuit terminatum, quoniam interim nulla committitur mora, neque regularis, neque irregularis, nec ideò emptor teneri debet ad vſuras pretij non ſoluti, etiamſi fructus perceperit, quia intelligitur percepiſſe ex re ſua, & voluntate ipſius vēditoris, qui ſua ſponte renunciaſſe videtur beneficio
25 *d. l. curabit, C. de act. empti*: niſi tamen venditor etiam pendente dilatione vſuras fuerit ſtipulatus, quod facere poteſt, *ad tradita per Paul. de Caſtro in d. l. Iulianus, §. ex vendito, ſub nu. 3. verſic. Intellige tamen, ff. de act. empt* & ſequitur *Alex. dicto conſ. 121. nu. 4. lib. 5. Corn. conſ. 113. num. 4. lib. 3.* vbi ait hoc haberi pro indubitato. *Dec. in cap. cum venerabilis num. 14. ad finem, alias 63. de except. Aym. conſ. 105. nu. 11. Couar.* latè *variar. reſolut lib. 3. cap. 4. num. 5. & ſeqq.*

26 Huc ſpectat ea quæſtio, quid dicendum, ſi intereſſe, ſeu fructus ſint taxati, vſque ad certam quantitatem; an conuentio valeat; ſuper quo ſunt duo conſilia adinuicem contraria.

Primum eſt *Decij conſil. 119.* vbi latè reſpondet pro negatiua.

Secundum eſt *Ruyni in eodem caſu conſ. 73. lib. 1.* qui conſuluit pro affirmatiua.

27 At pro vera eiuſdem reſolutione, conſtituo plures caſus.

28 Primus eſt, quando venditor rem emptori tradidit, & dominium ſibi reſeruauit; ac dilationem ad ſoluendum pretium ei conceſſit cum pacto, quod donec ei ſolueretur dictum pretium, ſoluatur ſingulis annis certa conuenta ſumma, & pecuniarum quantitas: nam dicto termino durante, vſuræ non debentur, niſi aliter ſit conuentum; ſed dicto termino tranſacto non facta dicta ſolutione, vſuræ debentur, durante mora ſoluendi, *ſic Alex. dicto conſ. 121. lib. 5. Abb. conſ. 66. libro 1. Socin. ſen. conſ. 88. num. 8. lib. 4. & conſ. 103. num. 25. eodem libro. Ruyn. dicto conſ. 73. num. 3. verſic. ſecundus caſus eſt lib. 1. Aym. conſ. 105. num. 11. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 4. nu. 6.*

29 Secundus caſus eſt, quando emptor poſt dominium ſibi acquiſitum fuit in mora ſoluendi pretium; & tunc abſque dubio tenetur ad vſuras loco intereſſe etiam de iure canonico, *d. l. curabit iuncta Glo.* alia Glo. communiter recepta *in d. cap. conqueſtus de vſur. Ruyn. dicto conſ. 73. ſub nu. 3. verſic. tertius caſus*; & dictum fuit ſupra, & infra ſuo loco dicetur.

30 Tertius eſt caſus, quando emptor à principio promittit venditori ſoluere certam pecuniarum quantitatem annis ſingulis, donec pretium ſoluerit, & hæc conuentio ex communi ſententia valet, *ſecundum Alexan. conſ. 31. ſub num. 4. verſic. & pro prædicta num. 11. in fine, & num. 12. lib. 6. & Ruyn.* qui pariter communem dicit, *dicto conſ. 73. ſub num. 3. verſic. quartus caſus li. 1.*
31 dummodò tamen non excedat intereſſe pretij non ſoluti. *Couar. d. cap. 4. nu. 6.*

32 Quartus caſus eſt, quando emptor pro tempore ad ſoluendum pretium ſtatuto pro certa penſione fundū conduxit, quem emit: quo in caſu, tanquam conductor ad penſionem & vſuras obligatur; & venditor, idemque locator non tenetur ad remiſſionem penſionis, ſi fundus alluuione, vel alio ſimili accidente perierit, vel ſterilis euaſerit, & valet contractus, *l. ſicut emptio, §. 1. cum ſeq.* & ibi Glo. Bart. & Paul. de Caſtro reddunt rationem, *ff. locati. Abb. d. conſ. 66. num. 2. lib. 1. Alexan. d. conſ. 121. num. 2. & ſeq. lib. 5. Dec. d. conſ. 119. ſub nu. 2. verſ. Tertiò hoc probatur. Ruyn. d. conſ. 73. nu. 3. lib. 1.*

Socin.

Socin.ſen.conſ.176.num.6.lib.2.& conſ.103.lib.4.Bartholom.Capoll.cautel.125.Curt.inn.d.conſ.82.num.2.& ſeqq.& num.6.& infra.Couar.dicto cap.4.ſub num.6.verſic.nono.Pariſ.conſ.60.num.21.& ſequent.lib.1.

33 Quintus eſt caſus, quando dilatio emptori conceditur ad pretium ſoluendum; & in eum transfertur dominium, *ſecundum l.quod vendidi, vbi Gloſ.ff.de contrahen. empt.* & emptor promiſit dilatione pendente ſoluere certam quantitatem: nam, ſi quantitas expreſſa eſt veriſimilis, & conuenit quantitati, & fructuum æſtimationi, quæ iuxta temporum varietatem frequentius percipi conſueuit, valet huiuſmodi conuentio, quia ſuccedit loco probationis deductæ ex veriſimilibus coniecturis. *Bal.in l.rogaſti,§.ſi tibi,* & ibidem *Purpur. num.19.ff.ſi cert.pet.Imol.in l.in inſulam, §. vſuras nu.7.ff.ſoluto matrim.Alex.dicto conſ.121.lib.5.Socin.ſen.dicto conſ.176.num.1.& ſeqq.lib.2.* latè *Rimin ſen.conſ.318.Socin.iun.conſ.66.num.4. & infra lib.2. Dec. in dicto cap.cum venerabilis num.14. verſ.putarem tamen, de except.Pariſ.dicto conſ.60.num.11.lib.1.Couar.dicto cap.4 ſub num.5.Cagnol.in dicta l.curabit num.57.& in l.vnica num.52.de ſent.pro eo, quod intereſt,* vbi etiam *Rebuff.num.618.& ſeqq.Surd.deciſ 259.num.16.& ſequentibus.*

34 Sextus caſus eſt, quando pactum vt ſoluatur certa quantitas, quæ fructuum æſtimationem excedit, modo fiat in vim annui redditus cum pacto redimendi, vt videlicet emptor conſtituat ſe ſoluturum venditori certam annuam quantitatem donec pretium fuerit ſolutum iure & titulo annui redditus venditi ſuper re empta, ad rationem vnius pro quatuordecim, vel pro duodecim vſque ad quantitatem pretij conuenti; & hæc conuentio ſimiliter tenet, *vt per Couar. variarum reſolut.lib.3.dicto cap.4.ſub num.6 verſic.Imò poſſet.*

35 Septimus caſus eſt, quando emptori, in quem fuit translatum dominium, data fuit dilatio ad ſoluẽdum pretium, cum pacto, quod ſingulis annis durante dilatione, certam & moderatam quantitatem in recompenſationem fructuum ſolueret: quo in caſu conuẽtio dicitur iuſta, non obſtante taxatione facta. *Ruyn. dicto conſ.73 ſub num.3.verſ.vltimus caſus, cum ſeqq. lib. 1.* nam vẽditor dilatione pendente, fructus ſibi reſeruaſſe cenſetur, eoſdemque vendidiſſe, vel locaſſe, vt dictum fuit ſupra in quarto caſu, & latè tenuit *Ruyn. dicto conſ.73.ſub num.8.verſ.& per prædicta.Socin.iun.conſil.66.ſub num.5.verſ.quoniam reſpondetur lib.2. Card. Mant. de tacit.& ambig.conuent.lib.4.tit.24.nu.27.*

36 Ex prædictis infertur, quod quando in emptione, & venditione fuit habita fides de pretio, quo caſu dominium fructuum tranſit ad conductorem, locator non præfertur, ſed debet concurrere cum creditoribus ipſius conductoris. *Morla in empor. tit.10.quæſt.3.ſub nu.8.* vbi dicit, non obliuiſcendum, quia aliud vulgò æſtimatur, ait *Valaſch. de empt.quæſt.20. num.14.* de quo tamen dubitat, *num.ſeq.*

37 Verum notandum eſt circa præmiſſa, ea non ſic de facili fore admittenda: nam, quod data certa dilatione ad ſoluendum pretium, & interim pendente termino, ſi fuerit conuentum, vt ſoluatur quid certum pro quolibet centenario, quod talis conuentio ſit inualida, & reijciatur, ſenſerunt *Alex.conſ.221.nu.9.lib.2.& conſ.31.ſub num.13.verſic ſecundo reſpondeo lib. 6. Paul. de Caſtro conſ.11.viſo dicto libello num.4.in tertio dub.lib.1.Socin.ſen.conſ.179.num.1 lib.2. Crau.conſil.189.ſub num.7.verſ.quintus caſus.Rube.Alex.conſ.108.num.2.Honded.conſ.30.num.5.& 28.lib.1.& conſ.44.num.4.& 31.eod.lib* ſequitur *Rota coram Card. Sacrato in Romana Caſaletti 20. Iunij, & 15. Decembris 1611. poſt Nauar.conſ.21.num.8.de vſur.* quia dilatio data cenſetur ad fauorem debitoris, & veriſimiliter creditur habitam eſſe rationem à principio de fructibus medij tẽporis, & eos fuiſſe incluſos in pretio & effectu ipſo vna cum pretio die ſtatuto ſoluendo. *Hond.d.conſ.30.*

38 Et licet *Bald. in l.2. C.de vſur.* concludat, quod emptor, cui res eſt tradita, & differt ſoluere pretium, tenetur ſoluere fructus compenſatiuos *ex diſpoſitione di-*
39 *cta l.curabit, C.de actio.empti.* illius tamen opinio non procedit, quando habita fuit fides de pretio, & translatum dominium, quia tunc non attenditur diſpoſitio, *d.l.curabit;* quæ non etiam locum habet, quando fuit data dilatio ad ſoluendum, quaſi tunc differatur ſolutio de voluntate venditoris. *Socin.ſen. conſ.109. non potuiſſent ſub num.3.verſic.& quod emptor ab iſtis vſuris lib.1.& conſ.103.in fine lib.4.& conſ.83. num.19. eod. lib.* vbi de communi teſtatur: quidquid ſenſerint *Conar.var.reſolut lib.3.dicto cap.4.nu.5.Lup.de vſur.commentar.1.§.7.num.143.& Dec. conſ.121. pro tenui nu.13.poſt Paul.de Caſtro in l.Iulianus,§.ex vendito, C.de act.empti.* quia non videtur diſcedendum à prædicta opinione, quam etiam vti magis veram & probabilem latè comprobat *Catecheſis Neapol.Card.de Aret.lib.5.cap.21.ad 27.* vbi leguntur etiam plura conſilia, tam Martini Nauar. quam etiam aliorum Theologorum, qui in huiuſmodi caſu ita reſponderunt, cum alijs per *Ludou.de Beia in tract.de vendit. rer.fructuoſarũ ad terminum fol.1.cum plurib.ſeqq.* qui eſt in fine reſponſorũ caſuum conſcientiæ, *par.1.Rube.Alex.conſ.88.num.2.Crau.conſ.189.in tertio caſu verſic.ſed iſta opinio videtur dubia num.7.Dec.d.conſ.119.num.7.& 8.poſt Glo.* quam inquit communiter approbatam *in cap. conqueſtus de vſur. Lup.poſt adductos per eum in d.l.curabit.cõment.1.num.144.* & ibidem *Cagnol.num.52. C. de act. empt. Rota Coram Card.Sacrato in d. Romana Caſaletti 20. Iunij,& 15.Decembris 1611.*

40 Quare, vt in huiuſmodi contractibus licita ſit fructuum taxatio, ſcribentes dant cautelam, quod reſeruetur dominium ad fauorem venditoris, & in ipſa rei traditione conueniatur ante habitam fidem de pretio, quod venditor ſubiaceat periculis, quæ poſſent cõtingere circa dictos fructus; vel quod locetur res tradita, vt dixi in ſeptimo caſu pro certa penſione, donec pretium conuentum fuerit ſolutum cum ſimilibus cautelis, de quibus per *Ludou.de Beja reſp.caſ.conſcient. quæſtio.19.& in dicto tract.de vendit.rer.fructuoſar.ad termin.in fine.Cæpoll.cautel.125.num.1. & ſeq.* latè *Catecheſ.Neapolit.lib.5.cap.26.27.& 28.Lup.de vſur.com-*
41 *mentar.1.§.7.num.148. vſque ad 151.* quæ vbi fuerint obſeruata, proculdubio debebuntur fructus, etiã quod obijciatur de periculo euictionis imminentis in limine contractus, cum ſimilibus, quæ bene excuſant à mora ſoluendi pretium, ſed non à fructibus recompẽſatiuis, *vt per Rot.in dicta Romana Caſaletti.Gabr.conſil.57.nu.5.lib.1.Honded.dicto conſ.30.num.34.lib.1.& conſ.40.eodem lib.*

42 Regulariter autem, quando non fuit habita fides de pretio, & translatum dominium, emptor tenetur præ-

ſtare

ſtare fructus recõpenſatiuos venditori, ne habeat rem, ac pretium, *iuxta d. l. curabit, C. de act. empt.* cuius diſ-
43 poſitio procedit, etiam quod emptor non ſit in aliqua mora, vt quia non fuit ei aliquod adimpletum per vẽ-
44 ditorem, quando ob defectum ſimilis adimplementi non eſt diminutus vſus rei. Vnde neque venditori debet diminui interuſurium pretij non ſoluti, tanquam iſti fructus ſint reparationes damni, non vſuræ, vt concludunt omnes *in dicta l. curabit, vbi Cagnol. num. 33. Bal. in dicta l. 2. num. 4. vbi etiam Caſtren. nu. 2. de vſur. Surd. conſ. 101. num. 23. & 28. lib. 1. & deciſ. 117. num. 7. Honded. dicto conſ. 30. num. 16. ad 25. lib. 1.* cum alijs latè *per Rotam coram Cardinali Sacrato in Beneuentana pecuniaria 18. Iunij 1607. & coram eodem in dicta Romana Caſaletti 21. Iunij 1611. & coram R. P. D. Coccino Decano in Aſculana pecuniaria 11. Decembris 1606.* quæ inter impreſſ. ſub eius nomine eſt deciſ. 320.

45 Ampliatur procedere, etiamſi facta fuerit dicto caſu promiſſio certa, & taxata, quia eſt licita, quando concurrit cum veriſimilitudine, & proportione fructuum; ita vt fructus veriſimiliter aſcendant ad intereſſe taxatum. *Rota diuerſ. deciſ. 340 ſub nu. 2. par. 2.* quo caſu cõcurrente iſta veriſimilitudine & proportione, illa taxatio certi intereſſe vniformis habetur pro probata, & attenditur, vt ex pluribus refert ac ſequitur *Cæſar de Graſſ. deciſ. 1. alias 187. num. 3. 4. & 5. de vſur.* quem ſequitur *Rota diuerſ. deciſ. 331. ſub nu. 5. verſic. Ideò etiã, & ſub num. 12. verſ. ex quibus non obſtant, & in Ianuen. pecuniaria 6. Iunij 1611. coram Card. Lancellotto, inter impreſſ. Romæ 1615.*

46 Non obſtat, quod fructus modo ſunt maiores & modo minores: qua ratione videtur, quod taxatio non poſſit eſſe vniformis: quia reſpondetur, quod probatio veriſimilis & coniecturalis ſufficit in intereſſe, vt per *Gloſ. in l. 3. §. vltimo in ver. ſolebat, ff. de eo, quod certo loco. Bal. in l. rogaſti, § ſi tibi, ff. ſi cert. pet. Iaſ. in l. 3. §. vltimo ſub num. 7. verſic. ſecundo not. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 4. ſub num. 5. verſic. ſeptimo eadem. Cagnol. in d. l.*
47 *curabit num. 58. 59. & 60. C. de actio. empt.* dum ſcribit, taxationem intereſſe ad certam quãtitatem habita ratione fructuum, iuxta communem contingentiam, & curſum non eſſe reſcindendam, dato quod probaretur de minori quantitate, quia, vt inquit, non inſpicitur futurus euentus, & ideo non eſt facienda liquidatio ſecũdum fructus perceptos, ſed ſecundum fructus, qui à communiter accidentibus percipi ſolent. *Menoc. in tractatu de arbitrar. iudic. caſu 119. num. 14. verſ. Cæterum verò, & num. 16. in addit.* & in taxatione fructuum ſocietatis officij, tenuit *Caſtracan. de ſociet. offic. cap. 10. num. 8. & ſeqq. & num. 11. & 12.* & in taxatione cambiorum *Rota diuerſ. deciſ. 331. ſub num. 11. verſic. Nec obſt. vt taxatio.*

48 Limitatur tamen, vt locum non habeat dicta cõcluſio in contractu cenſus, quia licet ſtabilia reddant tantum quinque pro centenario, & ad hanc rationem taxari ſoleant fructus rerum immobilium *Rota diuerſ. deciſ. 651. propoſui nu. 2. par. 1.* tamen annuus cenſus conſtituitur ad rationem ſex octo, & quandoque vſque ad decem pro centenario, *vt per Lup. in l. 2. §. 2. ſub num. 6. C. de pact. inter empt. & vendit. comment. 2. Boccac. de cenſi. par. 3. num. 50. & Ioan. Azor. Inſtit. moral. par. 3. lib. 10. tit. de cenſi. cap. 21. verſic. Quarto quia, & verſ. Ad vltimum,* & de cenſu ad rationem octo. *Rota diuerſ. deciſ. 19.* fuit concluſum *in Romana nullitatis cenſus 4. February 1583. in impreſſ. Romæ 1615.*

49 Extende quæ ſuperius dixi de emptore, vt procedat etiam in venditore non conſignante rem venditã, cuius pretium ſibi fuit ſolutum ab emptore: quia & ipſe venditor tenebitur emptori ad intereſſe recompenſatiuum ad rationem fructuum rei venditæ, ſi ſit in mora regulari, & ad intereſſe ipſius emptoris, ſi ſit in mora irregulari *Io. Bapt. Lup. in dicta l. curabit, §. 7. num. 25.*
50 *verſic. Vnde venditor, C. de act. empt.* & quod ſicut reſpectu emptoris, qui tradit pretium, & rem non habet, non eſt contractus vſurarius, ſi ſibi promittatur iuſtũ, & veriſimile intereſſe recompenſatiuum; ita etiam non debeat dici contractus vſurarius reſpectu venditoris, qui tradit rem, & non habet pretium, ſi ei ſoluatur iuſtum & veriſimile intereſſe recompenſatiuum, voluit *Rota d. deciſ. 340 ſub num. 5. & 6. par. 1.*

51 Ampliatur dicta extenſio, vt procedat etiam in caſu, in quo emptor pretium, quod ſoluit, accepiſſet ſub vſuris, quia venditor, qui rem venditam non cõſignauit, tenetur ad illius vſuras, etiamſi res quam vendidit eſſet ſterilis, & infructifera. *Bald. in d. l. 2. num. 6. verſic. Vltimò pone, C. de vſur. Laurent. de Rodulph. in cap. conſuluit par. 2. quæſt. 119. nu. 39. de vſuris.*

52 Quæ ampliatio habet quoque locum in ſimilibus contractibus, vt putà in locatione, & conductione *Bal. & Lauren. de Rodulph.* in locis præcitatis. *Io. de Anan. in cap. conqueſtus ſub num. 3. verſic. quæris, de vſur.* & cæteri, quos adducit. *Ant. Gabr. commun. concluſ. lib. 3. tit. de empt. & vendit. concluſ. 4. nu. 19. ampliat. 14.*

Quamuis Salycet. quem citant Ioan. de Anan. & Gabriel. contrarium ſenſerit.

ARGVMENTVM.

Frater fratri, an de euictione teneatur pro re in diuiſione obuenta, quæ poſteà detegitur conducta.

Locator quid præſtare debeat conductori, vt de euictione non teneatur.

Et quibus caſibus conductor de euictione agat aduerſus locatorem.

SVMMARIVM.

1 Locatio, & conductio proxima eſt emptioni, & venditioni, & in ea locum habet euictio, nu. 2.

3 Frater non tenetur de euictione, vel ad ſupplementum alteri fratri, cui contigit prædium conductum.

Primò ampliatur, etiamſi appoſita ſit clauſula pleno iure, num. 4.

Secundò ampliatur, etiamſi fuerit dictum diuidi bona quomodocunque ad eos ſpectantia, vel pertinentia, numero 5.

6 Locator vt de euictione non teneatur, debet tradere conductori rem locatam, ita quod ea vti, & frui liceat.

Et tenetur ad intereſſe, vbi in ea debet fieri aliqua refectio, num. 7.

Item tenetur traditam poſſeſſionem probare, nu. 8.

9 Clauſula conſtituti traditionem & poſſeſſionis apprehenſionem non probat.

10 *Lo-*

10 *Locator præſtando rem ſemel conductori non liberatur, niſi etiam præſtet patientiam ſucceſſiuam.*

Et ei incumbit onus probandi, quod à principio patiētiam præſtiterit, & contractum impleuerit, nu. 11.

Fallit, ſi conductor dicat ſe poſteà impeditum, quia probare debet impedimentum, nu. 12.

13 *Impedimentum non præſumitur.*

14 *Locator, qui patientiam conductori non præſtitit, tenetur ad intereſſe.*

Declaratur num. 27.

Etiam, quod agatur de iuribus incorporalibus, nu. 15.

16 *Patientia in locatione inducitur & iuſtificatur per vſum rei locatæ, etiam violentæ.*

Et patientiæ ſatisfit, ſi per locatorem à principio præſtatur cautio, num. 17.

18 *Locator agens aduerſus conductorem exprimere debet præſtitiſſe patientiam ſucceſſiuam, & quod conductor vſus eſt re locata.*

Et quod habuit rem liberam, vacuam, & expeditam numero 19.

Etiam quod in inſtrumento adſit iuramentum, nu. 20.

21 *Res plures vbi vnica mercede fuerunt locatæ, conductor poteſt à conductione reſilire, etiamſi vna tantum re vti ſit prohibitus.*

22 *Locator licet non tradat rem locari promiſſam, tradendo rem æquè commodam liberatur.*

Declaratur procedere re integra ante traditionem: ſecus, ſi poſt, num. 27.

23 *Locator non præſtans patientiam ſucceſſiuam, vel rem æquè idoneam, quatenus locauerit rem alienam ſcienter, tenetur ad intereſſe; ſi vero ignoranter, tenetur tantum ad remiſſionem mercedis.*

Sed verius quod teneatur ad intereſſe, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter locauerit, nu. 24.

25 *Intereſſe in locatione & conductione qualiter debeatur, remiſſiuè.*

26 *Conductori ſemper ſaluum eſt ius probandi patientiam non fuiſſe præſtitam, etiam ſtante ſtatuto, quod conductor proteſtari debeat, ſi patientia non præſtetur.*

28 *Conductor agit de euictione, etiam nulla facta denunciatione; & agit veteri actione ex conducto, nu. 29.*

30 *Locatio ſi fiat ad certum tempus, & euictio cadat in vltimis diebus, ſeu annis, euictio in totum debetur, ſi ratione defectus iuris euincatur quia res ſit aliena; ſecus ſi ex iure tantum poſt conductionem, quia tunc euictio pro rata tantum debetur.*

31 *In conductione & locatione actio non datur, niſi ſequuto implemento ex parte agentis.*

Etiamſi non fuerit impletum in modico, nu. 32.

33 *Creditor re conducta euicta contra locatorem agere poteſt ad intereſſe, non quod euicta ſit res, ſed quia vti & frui non licet.*

Fallit, ſi locatio facta fuerit à procuratore putà Equitis Hieroſolymitani fructuum Commendæ, & pecunia anticipatè ab eo recepta fuerit: quia Commendatore defuncto ante fructus collectos conductori non obligatur, num. 34.

35 *Locator, quando declarauit ſe nolle teneri de manutentione rei locatæ, non tenetur de euictione, nec debet aliquid præſtare, niſi dolum.*

QVÆST. CXLIX.

1 DIximus in quæſtione præcedenti ab hac ſecunda locationem & conductionem proximam eſſe venditioni, & emptioni, adeo quod eiſdem etiã regulis conſiſtat, *l. 2. in princ. ff. locati,*
2 *& conduct. & Inſtit. eod. in princ.* & euictionem locum habere, vt tradit *Caroc. de loca. in §. euictio num. 1.* licet in aliquibus differant, vt infra ſuo loco dicetur.

3 Nunc quæro, an frater de euictione teneatur alteri fratri, cui in diuiſione obuenit prædium conductum; vel etiam ad ſupplemẽtum. Qua in quæſtione Gozad. conſ. 58. negatiuè reſpondit: ea ratione, quia fratrũ intentio fuit diuidendi bona communia, ſed res conducta non eſt communis ratione diuiſionis, quæ includit ius in re, quod non accidit in re conducta ſequitur *Caroc. in d. §. euictio nu. 81.* vbi ampliat duobus modis.

4 Primò, vt procedat, etiamſi appoſita ſit clauſula pleno iure; quia intelligitur ratione ſubiectæ materiæ, plenius, vel minus. *Ange. in l. Iulianus ſi hominem, §. fin. ff. de rei vendi.* qua ratione dicitur non operari in patiente non apto recipere.

Addo ego, quod pleno iure dicitur quis rem habere, quamuis ſubiaceat reſtitutioni euictionis, vel ſimilibus caſibus. *Alex. conſil. 162. viſis his, quæ copioſè nu. 5. lib. 6.* latè *Tiraquell. in l. ſi vnquam in fine num. 11. C. de reuocan. donat. per text. in l. 1. C. eod. tit.* vbi licet libertus pleno iure poſſederit id, quod ei patronus donauit; tamen ob ſuperuenientem ingratitudinem retractatur; cum non ex hoc dici poſſit, quod non poſſideatur pleno iure; licet ius contingat reuocari. *Baldus in l. 1. in prima lectura num. 2. & in ſecunda lectura in princ. C. de reuoc. donat.* & eſt text. *in l. generaliter. §. ſub conditione, ff. qui, & à quib. manumiſſ.*

5 Secundò ampliatur, etiam ſi fuerit dictum diuidi bona quomodocunque ad eos ſpectantia, vel pertinentia: quia id intelligitur ratione dominij, vel poſſeſſionis, vt notatur *in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit.*

6 Locator autem vt non teneatur de euictione, debet rem conductori cum effectu tradere, alias conductor penſionem ſoluere non tenetur, ſi eam non poſſederit
7 ita, & taliter, quod illa vti, & frui poſſit: quia etiam vbi in ea fieri debet aliqua refectio, conductor agere poteſt ad intereſſe aduerſus locatorem. *Angel. conſ. 311. num. 3. Hippol. Riminal. conſ. 94. num. 25. lib. 1. conſil. 366. nu. 30. & conſ. 411. num. 49. ad finem, & nu. 97. lib. 4. Borgnin. deciſ. 43. num. 64. & deciſ. 44. num. 49. ad finem & ſeq. Caballin. in milleloq. quæſt. 3. par. 1.* in quibus locis
8 habetur, quod locator tenetur traditam poſſeſſionem probare. Cæterum inſtrumentum locationis etiam cũ
9 clauſula conſtituti traditionem & poſſeſſionis apprehenſionem non probat. *Natt. conſ. 306. n. 4. lib. 2. Ruynus conſ. 44. num. 11. lib. 4. Ioſeph Ludouic. deciſ. Lucen. 2. num. 2. & ſeq. Borgnin. dicta deciſ. 44. num. 44. in fine,*
10 locator tamen præſtando rem ſemel conductam non liberatur, niſi etiam præſtet patientiam ſucceſſiuam, ita vt conductor poſſit ea vti, & frui, *l. ſi quis domum, & ibi Bart. & l. ex conducto. in princ. ff. locati & conducti*
11 vnde ſi locator petat conductorem condemnari ad ſolutionem mercedis, & ille excipiat eum ſibi non præſtitiſſe

Google

tiſſe patientiam vtendi, ac fruendi rebus locatis, eidem
locatori incumbit onus probādi, quod à principio pa-
tientiam præſtiterit, & per conſequens cōtractum im-
pleuerit *l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. l. ex conducto*
in princ. & ibi Bal. ff. eod. Oſaſch. deciſ. 51. num. 8. cum
ſeqq. Ludouic. commun. concluſ. concluſ. 14. verſ. infertur
39. quæ probatur ex poſſeſſione præambula. *Magon.*
12 *deciſ. Lucen. 60. num. 4. & ſeqq.* ſi tamen conductor di-
cat ſe poſtea fuiſſe impeditum, tunc is tale impedimē-
tum probare debet, quia eſt fundamentum ſuæ exce-
13 ptionis, *l. in adoptionibus, ff. de probat.* non enim præſu-
mitur impedimentum, *l. in commeatus de re milit. Fely-*
nus in cap. ſi pro debilitate num. 7. de offic. deleg. Oſaſch.
d. deciſ. 51. num. 8.

14 Cæterum vbi patientia non præſtatur, locator tene-
tur ad intereſſe, notatur *in l. corruptionem, C. de vſufr.*
& in l. 2. ff. de verb. oblig. Cæphal. conſ. 557. & 577. libro
15 *4. & conſ. 718. num. 9. lib. 5.* etiam quod agatur de iu-
16 ribus incorporalibus; quæ tamen inducitur & iuſtifi-
catur per vſum rei locatæ etiam violentæ, *vt per Ma-*
17 *gon. vbi ſupra num. 5. & ſeqq.* patientiæ autem ſatisfit,
ſi per locatorem à principio præſtatur cautio per ſe,
neque per eius hæredem fieri, quominus conductori
vti, frui liceat, *ſecundum Oſaſc. dicta deciſ. 51. numero 6.*
per l. datum, §. ſi iter, ff. de act. empt. Becc. latè conſil. 45.
nu. 19. Carroc. vbi ſupra num. 21.

18 Ideo in contingentia facti, locator agens exprimere
debebit præſtitiſſe patientiam per tractum ſucceſſiuū,
& quod conductor habuit, & vſus eſt re locata *Bal. in l.*
conductor per illum text. ff. locati, in l. fideiuſſor, §. memi-
niſſe; verſic. ſecundo quærit, ff. de legat. 1. Iaſ. in §. actionū
num. 147. Inſtit. de action. Becc. conſ. 45. nu. 19. poſt Soc.
19 *conſ. 125. poſt princ. lib. 1.* vbi quod habuit rem liberā,
vacuam, & expeditam, *Iaſ. in l. diuortio num. 11. ff. ſolu-*
20 *to matrim.* etiam quod in inſtrumento adſit iuramen-
tum, quia per illud non excluditur exceptio proueniēs
ex natura contractus, *vt per Caroc. in dicto §. euictio nu.*
9. & in incorporalibus ceſſio non ſufficit pro patientia
Oſaſc. dicta deciſ. 51. num. 21. Put. deciſ. 281. numero 4.
libro 2.

21 Et ex his infero, quod ſi plures res vna mercedē pro
omnibus fuerint locatæ, conductor poteſt à cōductio-
ne reſilire, etiam ſi vna tantum re vti ſit prohibitus, *arg.*
l. ſi duos, ff. de contraben. empt. ita reſpondit *Io. de Imol.*
conſ. 39. n. 1. quem ſequitur *Tiraquell. de retract. lignag.*
§. 23. Gloſ. 1. num. 3. & Card. Mantic. de tacit. & ambig.
conuent. lib. 5. tit. 1. num. 18.

22 In materia tamen notanda ſunt infraſcripta.

Primò quod locator, licet nō tradat rem locari pro-
miſſam, tradēdo rem æquè cōmodam, liberatur. *Paul.*
de Caſtro in l. ſi quis domum, limitando dictum text. *ff.*
locati, quod intelligas, vt infra *nu. 27.*

23 Secundò, quod ſi locator non præſtat patientiam
ſucceſſiuam, vel rem æquè idoneam, quatenus locaue-
rit rem alienam ſcienter tenetur ad intereſſe, ſi autem
ignoranter, tenetur tantum ad remiſſionem mercedis,
ſecundum Gloſ. quam ſequitur *Paul. de Caſtro in d. l. ſi*
quis domum.

24 Sed quod immo verius, quod intereſſe debeatur ſiue
ſcienter, ſiue etiam ignoranter quis locauerit, ſicut is,
qui vendidit rem alienam, probatur ex text. *l. Titius, §.*
finali, ff. de act. empt. & in l. hæc diſtinctio in fine, ibi, in-
telligendum eſt autem, *ff. locati.*

25 Qualiter autem intereſſe in hac locati & conducti
materia debeatur, adeas *Aret. conſ. 111. col. 2. Roman.*
conſ. 178. Soc. conſ. 88. num. 3. & conſ. 125. num. 7. lib. 1.
Iaſ. conſil. 109 num. 1 lib. 1. Pariſ. conſ. 38. nu. 17. lib. 1.

26 Tertiò, quod ſaluū eſt ſemper conductori probandi,
patientiam non fuiſſe præſtitam, etiam ſtante ſtatuto,
quod conductor proteſtari debeat, ſi patientia nō præ-
ſtetur. *Grat. conſ. 83. lib. 1.*

27 Quartò, quod ea concluſio, qua dicitur, locatorem
excuſari præſtando intereſſe, vel rem aliam æquè com-
modam, procedit re integra ante traditionem, ſecus, ſi
poſt *Fuſch. lit. P. num. 111.*

28 Quintò, conductorem agere de euictione etiā nulla
facta denunciatione *Ruyn. conſ. 77. verſ. Non obſtat lib.*
3. quod non procedit in venditione, in qua requiritur
29 denunciatio, vt latè diximus ſuo loco; & agitur de eui-
ctione ex noua cauſa: ſed in locato & conducto agitur
ex veteri actione ex conducto, *vt per Ruyn. vbi ſupra,*
& per Caroc. in d. §. euictio nu. 27.

30 Sextò, quod ſi fiat locatio ad certum tempus, ſi ca-
dat euictio in vltimis diebus, ſeu annis, euictio in to-
tum debetur, ſi ratione defectus iuris euincatur, quia
res ſit aliena: ſecus ſi ex iure tantum poſt conductio-
nem, quia tunc pro rata tantum debetur *Caball. de eo,*
quod intereſt ſub nu. 130.

31 Septimò, quod in hac locati & conducti materia
actio non datur, niſi ſequuto implemēto ex parte agē-
tis, *l. quæro, §. inter locatorem, ff locati, & l. filia licet, C.*
de collat. Corne. conſ. 106. num. 5. lib. 1. & conſ. 208. num.
33. lib. 2. & conſ. 12. num. 3. lib. 1. Crauett. conſ. 151. So-
cin. iun. conſ. 77. num. 142. lib. 1. Gozadin. conſ. 9. nu. 16.
Menoch. conſ. 1. num. 364. & conſ. 55. in princ. lib. 1. De-
cian. conſ. 102. num. 9. & 17. lib. 3. Crot. conſil. 65. nu. 12.
conſ. 96. num. 9. Becc. conſ. 144. num. 11. Ioſeph Ludouic.
deciſ. Peruſ. 50. per tot. Boer. deciſ. 299. num. 9. Rol. conſ.
57. num. 17. lib. 1. Grat. conſ. 52. lib. 2. Natt. conſil. 360.
ſub num. 1. de magis recepta ſententia teſtatur *Rolan.*
conſ. 69. num. 41. lib. 4. Burſatt. conſ. 53. num. 6. lib. 1. &
32 *conſ. 101. num. 15. eodem lib.* etiamſi non fuerit imple-
tum in modico. *Natta conſil. 679. num. 19. Cagnol. in l.*
ſi quis maior quæſt. 20. C. de tranſact. inquiens hoc eſſe
dictum ſingulare, & quotidie ſolitum in Palatijs alle-
gari. *Caroc. in d. §. euictio num. 31. & ſeqq. plur.* vbi alia
ſubiungit ad rem facientia.

33 Octauò, quod conductor re conducta euicta contra
locatorem agere poteſt ad intereſſe, non quod euicta
ſit res, quam ipſe non poſſidebat; ſed quia vti, frui ad
tempus conductori non licet, *l. fundus, ff. locati, & l. offi-*
cium, ff. de rei vendic.

34 Fallit, ſi locatio facta fuit à procuratore Equitis, pu-
tà Hieroſolymitani fructuum Commendæ, & pecunia
anticipatè ab eo recepta fuerit: quia Commendatore
defuncto ante fructus collectos, conductori non obli-
gatur, *ad text. in l. Procurator, ff. de procurat.*

35 Illud quoque omittendum non eſt, quod locator
vbi declarauit in contractu locationis, ſe nolle teneri
de manutentione rei locatæ, cenſetur conceſſiſſe quale-
cunque ius quod erat apud ſe; nec ideò tenetur de eui-
ctione, nec debet aliquid præſtare, niſi dolum, *l. penult.*
in fine, ff. de euict. Alba conſil. 352. num. 11. lib. 2.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Locator ſi promittat non inferre moleſtiam conductori durante locatione, quando nihilominus ea ſibi permittatur.

Euictio, quando cenſetur impedimentum, & moleſtia, quando fuit promiſſum de euictione.

Conductori quando liceat à conductione recedere, non obſtante obligatione Camerali.

SVMMARIVM.

1 *Promittens non inferre moleſtiam, intelligitur promiſiſſe, niſi quis agat ſecundum naturam contractus.*

Et niſi controuerſia de natura contractus oriatur, nu. 4.

2 *Alienãs rem, quæ poſtea detegitur libellaria, fideicommiſſaria, emphyteotica, ſeu feudalis, eandem petere poteſt ex iure ſuperuenienti.*

Et de ratione ibidem.

3 *Locator, ſi promittat conductori durante locatione moleſtiam non inferre, ſi pro ſuo vſu eget, poteſt illum expellere, ſi talis neceſſitas ei tempore locationis non immineret.*

Fallit, ſi locator in ſpecie promiſerit conductorem non expellere, etiamſi pro ſuo vſu indigeret, nu. 5.

Et de ratione num. ſeq.

6 *Pacto poteſt ſubmoueri, quod eſt de natura contractus.*

Prout & quod venit ex natura contractus excipi poteſt, num. 7.

8 *Regula, quod cõtractus ex conuentione legem accipiunt, qualiter intelligatur.*

9 *Contractui licet aliquid adijciatur quod eius proprios terminos egreditur, non ideo tamen ſubſtantia immutatur.*

10 *Euictio in venditione ac emptione præſtatur de natura contractus.*

Et hoc tacitè actum dicitur, niſi aliud pactum fuerit, n. 11.

Adeò quod paciſci poſſit, quod venditor de euictione non teneatur; & tamen contractus in aliam ſpeciem non tranſit, nu. 12.

Et quatenus id conueniatur, venditor tamen ad pretij reſtitutionem re euicta tenetur, nu. 13.

14 *Euictio cenſetur impedimentum, & moleſtia data, quãdo fuit promiſſum de euictione quomodocunque, & quacunque de cauſa, tam de iure, quam de facto, quæ verba operantur, vt etiamſi ſequatur impedimentum, ſeu moleſtia de facto etiam iniuſto, & inualido, euictio debeatur, & committatur ſtipulatio.*

15 *Euictio ſolet eſſe quandoque ſola moleſtia, & ſi non ſoluit emptor pretium conueniri non poteſt, niſi venditor det ſibi fideiuſſores in caſu euictionis, ita ut inſtrumentum non debeat aliter exequi.*

16 *Locatori quemadmodum aliqua cauſa ſubſiſtente licet recedere à locatione, idem quoque licet conductori, & num. ſeqq.*

Quia in eis militat eadem æquitatis ratio, nu. 17.

Declaratur procedere quoad conductorem ſoluta penſione pro rata, vſque ad tempus neceſſitatis receſſus, nu. 19.

20 *Conductor poteſt recedere a locatione ſuperueniente dignitate legationis, ſeu Præſidatus, non obſtante iuramento, obligatione Camerali, & alijs clauſulis, quæ in huiuſmodi locationibus ſolent apponi.*

Quidquid aliqui voluerint, quibus, & adductis per eos reſpondetur, nu. 21. 23. & 24. & ſeqq.

24 *Obligatio Cameralis admittit ſolum exceptiones ſolutionis, falſitatis, & nouæ conuentionis.*

Sed quod immò ex veriori vltra illas tres exceptiones, exceptiones alias contineat, quæ tacitè, & intrinſecè veniunt ex natura contractus, cui talis obligatio adijcitur, nu. 26. & ſeq.

Vt putà exceptio implementi tacita, & intrinſeca contractus, licet non ſit de tribus, nu. 27.

25 *Obligationis Cameralis executio non impeditur, nec retardatur, quando exceptio eſt turbida.*

28 *Locationis contractu reſoluto, reſoluitur etiam effectus obligationis Cameralis adiectæ in ipſa locatione.*

29 *Promiſſio ſoluendi appaltum gabellæ, intelligitur, quatenus appaltus duret.*

30 *Exceptio non dicitur turbida, vbi de illius veritate conſtat per claras allegationes iuris abſque aliqua facti probatione.*

Fallit, quando neceſſariæ forent probationes facti, numero 31.

32 *Conducens ſcienter rem alienam, cogitur ſoluere penſiones: ſecus, ſi ignoranter.*

QVÆST. CL.

TItius vendidit, ſeu locauit fundum, cum promiſſione de non moleſtã-
do; quæritur, an ſi emptor, vel
conductor moleſtetur, euictio debeatur.

1 Et in hac quæſtione dr̃, quod
promittens alicui non inferre mo-
leſtiam, intelligitur niſi agat ſecundum naturam con-
tractus, quia, qui agit ſecundum naturam contractus,
non dicitur agere contra contractũ. *Bal. in l. 1. n. 13. C.*
2 *de vſur.* & ideò licet vendens alienauerit rem, quæ po-
ſteà detegitur libellaria, fideicommiſſaria, feudalis, ſeu
emphyteotica, poteſt tamen agere, & eadem petere ex
iure ſibi ſuperuenienti, vt dicam ſuo loco, & de natura
emptionis & venditionis eſt, vt poſt perfectã venditio-
nem periculum ſit emptoris, *l. 1. C. de peric. & commod.*
rei vendi. Quod ẽt applicatur locationi, & conductio-
3 ni, quæ ſi fiat de domo vſque ad certum tempus, & lo-
cator promiſerit durante tẽpore conductionis mole-
ſtiam non inferre, nihilominus poterit locator condu-
ctorẽ expellere, ſi pro vſu ſuo indigeat, & talis neceſſi-
tas ei tẽpore locationis non immineat, quia hoc intelli-
gitur eſſe de natura locationis, & conductionis, *ca. pro-*
pter ſterilitatẽ, §. 1. de locat. & cõduct. & l. æde. C. eodem
4 nam, qñ aliquis promittit alicui moleſtiam non infer-
re, ſanè intelligitur, niſi controuerſia ex natura eiuſdẽ
contractus oriatur, *l. quæſtio, §. inter locatorẽ, ff. locati.* &
in terminis ita reſpondit *Natta conſ. 25. nu. 1. & infra.*
5 Quæ concluſio fallit, ſi locator in ſpecie promiſerit
conductorẽ non expellere, etiãſi pro ſuo vſu indigeret,
Ang. in d. l. æde. C. loca. Natt. d. conſ. 25. & ratio eſt, quia
6 quod eſt de natura cõtractus, poteſt pacto ſubmoueri,
l. paciſci, ff. de pact. Glo. in l. pacta conuenta, ff. de contrah.
empt.

Digitized by Google

empt. Bar. in l. 2. nu. 7. de iure emphyt. & tradunt oẽs in l.
2. ff. ſi cert. pet. & in ſpecie Fulgoſ. ſub nu. 9. verſ. dubium
7 eſt, & Alciat. nu. 5. & ideo quod venit ex natura cõtra-
ctus, excipi poteſt, l. fundus, & ibi not. Bal. & Imol. ff. ſol.
8 matr. & de his naturalibus intelligitur ẽt regula vulga-
ris, quòd contractus ex conuentione legem accipiunt,
l. 1. §. ſi conueniat, ff. depoſit. l. contractus, ff. de reg. iur. &
9 quamuis contractui adijciatur aliquid, quod eius pro-
prios terminos egreditur; non idcirco tamen ſubſtãtia
immutatur, l. Lucius la prima, l. die ſponſaliorum, §. 1. ff.
depoſiti. Crot. in repet. l. ſtipulatio hoc modo concepta ſub
nu. 51. verſ. Iſta opinio, ff. de verb. oblig.
10 Quare videmus in propoſito, quod de natura em-
ptionis, & venditionis eſt, vt venditor euictionẽ pręſta-
re debeat, l. ex empto in prin. ff. de act. empt. & hoc tacitè
11 actũ intelligitur, niſi aliud pactum fuerit, vt in d. l. Lu-
12 cius, quo fit, vt paciſci poſſit ꝙ venditor de euictione
non teneatur; & nihilominus contractus in aliam ſpe-
ciem non tranſit Glo. in l. pacta conuenta, ff. de contrah.
13 empt. etſi id conuenerit; tñ re euicta, venditor tenetur
pretium reſtituere, niſi aliter in ſpecie conuentum fue-
rit, l. emptorem, § fin. verſ. ibidem ait; & ibi Bar. notat. ff.
de act. empti, & Bal. in l. non dubitatur paulò poſt prin. C.
de euict. Caſtr. in d. §. vltimo, & in l. iuriſgentium, §. qui-
nimò num. 7. verſ. in textu, ff. de pact. & dixi ſępè in hoc
tractatu.
14 Euictio autem cenſetur impedimentum, & moleſtia
data, qñ fuit promiſſum de euictione quoquo modo, &
quacunque de cauſa, tam de iure, quam de facto; quæ
verba operantur, vt etiamſi ſequatur impedimentum,
ſeu moleſtia de facto, etiam iniuſto, & inualido, euictio
debeatur, & committatur ſtipulatio, ita vt promiſſores
teneantur, l. etſi transferatur, ff. de adim. lega. l. 3. in fine,
15 ff. de fide inſtr. Bal. conſ. 121. Nicolaus vendidit, qui ait,
quod euictio ſolet eſſe quandoq; ſola moleſtia, & ſi nõ
ſoluit emptor pretium, conueniri non poteſt, niſi ven-
ditor det ſibi fideiuſſores in caſu euictionis, ita, vt in-
ſtrumentum non debeat aliter exequi.

Sed quæro, an quemadmodum licet locatori recede-
re à locatione, idem quoque liceat conductori; & dicẽ-
16 dum eſt, quod ſic: nam ad hunc effectum receſſus à cõ-
tractu locationis, tam conductor, quam etiã dominus,
ſeu locator æquiparantur, & diſpoſitum in vno cenſe-
tur diſpoſitum in alio, vt in ſpecie concludit Abb. in
c. propter ſterilitatem nu. 7. & 8. & ibidem Io. Andr. col.
2. poſt med. verſ. & ſicut locator domus; & ibi Imol. col.
16. in princ. verſ. an autem conductor aliqua cauſa ſubſi-
ſtente nu. 11. Henric. Boich. col. 3. in prin. verſ. & hęc ve-
ra. Card. in cap. verum nu. 3. & 4. Ant. de Butr. nu. 6. lo-
cat. Fulgoſ. in l. cum plures, & in l. ſi in lege, §. ſi domus, ff.
eod. tit. Marſil. ſing. 615. in fine. Boer. deciſ. 249. nu. 9. vbi
expreſsè reprobat Nicola. de Mattarell. ob eandem ra-
17 tionem æquitatis, quæ militat in conductore, prout in
locatore; & idem in ſpecie concludit Rol. conſ. 69. num.
23. ad 28. lib. 4. Socin. iun. conſil. 120. num. 3. vſque ad 6.
18 lib. 3. vbi in terminis loquitur de ſimili receſſu condu-
ctoris, & ante hos voluiſſe legitur Alber. in l. 1. §. ſi pen-
19 ſio, ante finem, ff. de migrando. vbi quod neceſſitas per-
ſonæ Inquilini, & locatoris æquiparatur ad effectum
recedendi à locatione, ſoluta penſione pro rata vſque
ad tempus neceſſitatis receſſus, vt ſeruetur æqualitas,
§. illud quoque ad finem in Authent. de non eligen. ſecun.
nuben. & concludunt omnes ſuperius relati Doctores
in dicto ca. propter ſterilitatem; & hæc eſt receptior ſen-
tentia Roman. conſ. 432. quidquid dixerint Couarr. Pra-
ctic. quæſt. cap. 30. nu. 3. & Rip. de peſte par. 2. tit. de pri-
uil. contract. cauſ. peſt. nu. 19. ad 22. & ſupradictis ſe-
quentibus noſtram ſententiam adduntur Molin. plura
adducens de contract. diſput. 499. nu. 5. & 6. & Felynus
conſ. 43. num. 5. ad 9.
20 Et propterea ſi ſuperueniat dignitas legationis, ſeu
Præſidatus non obſtante iuramento, obligatione Ca-
merali, & alijs clauſulis, quæ in huiuſmodi locationi-
bus ſolent apponi licitum eſt recedere à conductione
Gomeſ. variar. reſolut. tom. 2. cap. 3. ſub num. 6. verſicul.
Item quando locator de locat. & conduct. latè Gratian. di-
ſceptat. lib. 3. cap. 534. numero 48. ad 57. qui alios ad-
ducit.
21 Non mouet quod diſpoſitio l. æde. C. locat. & cap.
propter ſterilitatem eodem titulo, fundentur in ſterilitate
ſuperueniente poſt contractum, & ſolum militet ad fa-
uorem locatoris ratione dominij penès eum exiſtentis,
non autem extendatur ad conductorem, qui non ha-
bet ius ita pingue, vt locator, ad tradita in ſpecie per
Rip. in dicto tractatu de peſt. par. 2. ſub num. 20. verſic.
Non obſtant contraria, & num. 21. Couar. practic. quæſt.
dicto cap. 30. & ante illos Barbat. in dicto cap. propter
ſterilitatem: quoniam verior eſt ſupradicta per nos fir-
22 mata opinio ex adductis Doct. quibus adduntur Gloſ.
in l. ſi in lege, §. ſi domus in ver. ſtatim agere verſic. nam
& dominus, & ibi Bal. num. 1. verſic. & dicit Alber. nu.
4. Caſtren. num. 1. ff. locati. alia Gloſ. in l. 1. §. ſi penſio in
ver. Ita tamen, & ibi Bart. num. 1. verſic. contra, ff. de mi-
grand. Boer. conſ. 45. num. 21. lib. 1. Gabr. conſil. 75. num.
2. verſic. & quod Inquilinus lib. 1. Becc. conſil. 45. numero
21. Valaſch. de emphyt. quæſt. 22. ampliat. 6. num. 6. Ca-
roc. de loca. par. 4. tit. de recuſ. quæſt. 4. num. 3. Carpan. ſu-
per Conſtitut. Mediolan. cap. 379. num. 347. & 348. par.
2. Ferron. ſuper conſuetud. Burdegal. lib. 1. tit. 3. §. 3. ver-
ſic. tum & extendo, vbi in ſpecie reprobat Rip. in tract.
de peſt. par. 1. num. 18. & Nicola. de Mattarell. & Boer.
dicta deciſ. 249. num. 9.
23 Non obſtat ratio in contrarium adducta ratione
dominij, & plenioris iuris ex parte locatoris: quoniam
iſta ratio non conſideratur in materia receſſus à con-
ductione, cum in ea ſolum attendi debeat defectus cõ-
ſenſus, qui militat tam in locatore, quam etiam in con-
ductore: quia quemadmodum locator non locaſſet, ſi
huiuſmodi neceſſitatem præuidiſſet, ita neque condu-
ctor conduxiſſet, ſi de tali mutatione ſtatus cogitaſſet;
ob quam non permitteretur ei frui re locata: ſemper
enim lex prouidet ei, qui non potuit præcauere talem
neceſſitatem Bald. in l. æde num. 1. & ibidem Angel.
C. locati. Imol. in dicto cap. propter ſterilitatem num. 29.
eodem titulo. Magon. deciſ. Lucen. 75. num. 6. ad 9. Fer-
ron. in conſuetud. Burdegalen. lib. 1. tit. 3. §. 3. verſic. tum
& extendo fol. 99.
24 Non obſtat, quod contra obligationem Camera-
lem non admittuntur niſi illæ tres exceptiones, ſolu-
tionis, falſitatis, & nouæ conuentionis. Caſſadorus
in deciſ. vnica numero ſecundo de mutat. poſit. cum alijs
per Rotam coram Reueren. P. Domino Litta in Romana
prætenſæ executionis contractus 27. Maij 1594. ita
25 quod turbida reddatur exceptio iſta conductoris: quo
caſu non impeditur, nec retardatur executio. Rota co-
ram Cardin. Millino in Cremon. aquarum 5. Maij 1599.

maximè,qm̃ eadem exceptio reſpicit iudicium ordinarium diſceſſus à locatione , quod expectat tres conformes,& requirit altiorem indaginem , quæ in hoc iudicio admittenda non eſt . *Canar. de execut. inſtr. quæſt. 51. Rota coram Sanctiſs. deciſ. 120. num. 17.*

26 Nam ex veriori cenſemus aduerſus obligationẽ Cameralem iuratã, vltra illas tres exceptiones , ẽt omnes alias,quæ tacitè,& intrinſecè veniunt ex natura cõtractus,cui talis obligatio adijcitur obijci poſſe. *Ant. Galleſ. de oblig. Camer. p. 4. q. 1. nu. 10. Rota coram Card. Se-*
27 *raph. deciſ. 321. n. 20.* & ſic exceptio, putà implementi tacita,& intrinſeca contractus , licet non ſit de tribus , paſſim tñ admittitur aduerſus obligationem Cameralem iuratã, *l. Iulianus, §. offerri, ff de act. empti. Galleſ. de oblig. Camer. p. 4. q. 1. n. 7.* quem ſequitur *Rota in Romana de Gabriellis 19. Iunij 1595. corã R. P. D. Orano, impreſs. poſt tract. de Camer. oblig. deciſ. 116. n. 1. & coram R. P. D. Coccino Decano in Aſculana pecuniaria 15. Martij 1606. vbi ſupra deciſ. 14. nu. 1. & 2. & coram bo. me. R. P. D. Manzanedo in Rom. pretij fundaci 1. Iunij 1607. impreſſ. poſt tract. Pacific. de Saluian. interd. deciſ. 193. in ſecunda editione,* & latè *Carol. de Graſſ. in tract. de excep. cap. 13.*

28 Quare dr̃, quod reſoluto contractu locationis reſoluitur ẽt effectus ipſius obligationis Cameralis adiectæ in ipſa locatione, *l. ex conducto, ff. locat. Galleſ. de obliga. Camer. p. 4. n. 12. Rota coram D. Card. Millino in Cameri-*
29 *nen. pecuniaria 3. April. 1598.* vbi,quod promiſſio ſoluendi appaltũ gabellæ intelligitur quatenus appaltus duret . *Rota coram R. P. D. Coccino in Parmen. datij 27. Iunij 1612. impreſſ. poſt dictum tract. de obligat. Cameral. deciſ. 113. num. 1. & coram Card. Pamphilio in Romana nullitatis obligationis 23. Ianuarij 1602. vt deciſ. 50. num. 7. in fine par. 1. in recentior.*

30 Neq; exceptio conductoris dici poteſt turbida , vbi de illius veritate conſtat per claras allegationes iuris abſque aliqua facti probatione: quo caſu dicitur exceptio liquida & ſufficiens ad effectũ retardationis. *Philip. Franc. in c. ad decimas n. 11. de reſtit. ſpoliat. in ſexto,* quem ſequitur *Rota coram Card. Seraph. deciſ. 183. n. 6.*
31 quidquid aliud ſit , quando neceſſariæ forent probationes facti. *Io. Andr. in d. cap. ad decimas, & in cap. dudum in ver. nos igitur de elect.*

Et in prædictis cum caſus contigerit,videas quoque *Gratian. diſcept. cap. 740. per tot. lib. 4.*

32 Supradictis addas,quod ſcienter conducens rẽ alienã,cogitur ſoluere penſiones. *Caroc. de locat. par. 3. tit. ſi conductor ſciens:* ſecus ſi ſit ignorans. *Coſt. de facti ſcien. & ignor. centur. 1. diſt. 64. num 6.*

ARGVMENTVM.

Venditor an & quando tenetur liberare rem alij locatam,ſeu obligatam .

Emptor quando tenetur perquirere qualitates & pacta rei venditæ, & locatæ , & venditor eas exprimere, ad hoc vt teneatur vel non de euictione .

Et quid de hypotheca, & alijs clauſulis .

SVMMARIVM.

1 *Venditor non tenetur liberare rem venditam alij locatam, ſeu obligatam emptore ſciente, niſi in hunc caſum fuerit promiſſa euictio .*

2 *Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono , quando ſciuit colonum extare, & rem eſſe locatam .*

3 *Emptor quando eſt certificatus de iure quod tertius habet in re, tunc venditor alienando cenſetur ſolum vendere ius, quod habet, & nu. 17.*

Secus, ſi ignorauit, quia venditum cenſetur quicquid intra confines continetur, nu. 4. & 22. & ſeq.

5 *Venditor vbi ſolum ius quod quis habet, emptor tenetur ſtare colono , & ſuccedit in ius venditoris qualecunque ſit .*

Neque emptor opponere poteſt, quod res non ſit libera , ſed à colono occupata, nu. 6.

7 *Emptor ſciens rem eſſe locatã , debet perquirere locationis pacta, cõditiones, & qualitates, aliàs ei imputatur.*

Quod procedit etiam reſpectu rei, nu. 8.

Et ſat eſt quod emptor factus ſit dubius, qualis eſſet facta locatio, nu. 10.

Non tamen requiritur ſcientia hypothecæ, vbi adeſt ſcientia locationis, nu. 18.

Sed ſufficit ſcientia in genere, rem eſſe locatam, nu. 20.

9 *Mulier non excuſatur, quæ ignorauit ſtatuta loci, vnde maritus erat ortus .*

11 *Dubius habetur pro ſciente, cum debuerit perquirere .*

Et ita limitatur regula, quod dubitans & ignorans equiparantur, nu. 12.

Præſertim, quando de facili certificari potuiſſet, nu. 13.

Et quando tenebatur inueſtigare, & perquirere, nu. 14.

15 *Emens ſcienter rem emphyteoticam fideicommiſſo ſubiectam , ſeu aliam ſimilem in qua cadit euictio ex ſui natura, agere non poteſt de euictione .*

Quamuis euictio ſit de natura emptionis, nu. 16.

19 *Hypotheca, & aliæ clauſulæ appoſitæ in inſtrumento ad eius obſeruantiam , venditorem non obligant in plus , nec augent obligationem .*

21 *Scientia in emptore , rem ſcilicet venditam alteri eſſe obligatam, ex quibus arguatur .*

23 *Emptor ignorare præſumitur onera & conditionem rei venditæ .*

24 *Venditor dicitur in dolo , qui non exprimit omnes rei venditæ qualitates .*

Nec ſufficit expreſſio generica , vel confuſa enunciatio , ſed requiritur expreſſa, & ſpecifica, nu. 25.

26 *Venditor vendendo rem, non ſufficit , ſi dicat vendo ius quod habeo, niſi etiam dicat, quod res eſt feudalis , vel talem habere ius in ea re, & quale ſit illud ius .*

27 *Contrahens tenetur perquirere & indagare qualitatem eius, cum quo contrahit, quando agitur de ipſis perſonis contrahentibus .*

Fallit, ſi agatur de qualitate rei , nempè an ſit affecta aliquo vitio, num. 28.

29 *Venditor malè agit, qui ſciens ſuam deteriorationem & vires patrimonij ad nihilum redactas, vendit abſque certioratione .*

Neque is etiam tali caſu emere poteſt , habita fide de pretio abſque certioratione, cum alias præſumatur fraus , ac dolus, nu. 30.

QVÆ-

Q V Æ S T. C L I.

INſuper quæritur, an quando emptor
certior fuit factus rem ab eo emptã,
ſeu emendam alteri eſſe obligatam,
ſeu locatã, agere poſſit aduerſus ven-
ditorem, vt liberetur, vel etiam va-
leat expellere colonum.
1 Nam quoad liberationem ſæpè dixi in hoc tractatu,
data ſcientia emptoris, venditorem non teneri, vt ple-
nè poſt alios reſpondit *Surd.conſil.13.& 15.lib.1.* niſi
tamen in hunc caſum fuerit promiſſa euictio.
2 Et quoad expulſionẽ coloni, dicitur, quod licet ſin-
gularis ſucceſſor regulariter nõ teneatur ſtare colono;
regula tamen hæc limitatur, quãdo ſucceſſor ſciuit co-
lonum extare, & rem fuiſſe locatam: quia tunc eum ex-
3 pellere non poteſt: nam emptor qñ eſt certificatus de
iure, quod tertius habebat in re, tunc venditor alienã-
do cenſetur ſolum vendere ius quod habet, vt tradunt
oẽs *in l.ſi domus, §.vltimo, ff.de leg.1. l. qui tabernas, ff.
de contrab.empt.l.cum venderes, ff.eod.* vnde *Bal.in rub.*
4 *C.de contrab.empt.n.6.* dicit notandum; quod aut em-
ptor ſciebat, & venditum cenſetur ſolum ius quod vẽ-
ditor habebat, aut ignorabat; & tunc venit, quicquid
intra confines continetur, ita declarãdo *text.in d. l.qui
tabernas. Bal.in d.rubr.in l.cum alienam, C.de lega.& in
l.ex prædijs, C.de euict. Alex.conſ.63.nu.10.lib.6. Lu-
dou.Bologn.conſ.2.col.5.verſ.nec dicatur. Surd.d.cõſ.13.
nu.29.& deciſ.265.n.8.ac deciſ.172.nu.5.Menoch.con-
ſil.1134.num.3.& 8.lib.12. Rota in Romana locationis
Caſalis 5.Ianuarij 1610.coram R.P.D.Ortembergo.*
5 Cæterum, vbi quis vendit ſolum ius quod habet, em-
ptor tenetur ſtare colono, cũ in ius venditoris ſuccedat
qualecunque illud ſit; nec plus iuris in eũ translatum
prætendere poteſt, quam haberet venditor, in ſpecie
*Bero.conſ.2.ſub n.12.& 15.lib.1.Gozad.conſ.24.nu.7.
Cæph.conſ.718.u.12.& 15.Burſ.conſ.101.nu.5. Caroc.
in tract.de locat.par.2.c.71. nu.37.* & ante hos idẽ ſcri-
6 pſit *Iaſ.in l.filiofam.in fi. ff. de leg.1.* nec per conſequẽs
emptor opponere poteſt, quod res non ſit libera, ſed à
colono occupata, cum eodẽ modo occupata extiterit
penès venditorem, cui ſufficit tradidiſſe rem eo pacto,
quo fieri poteſt, *vt per Surd.d.deciſ.265.ſub nu.29.&*
7 *36.* qui nu.43. addit, quod vbi emptor ſciuit, rẽ eſſe lo-
catam, debebat inquirere dictæ locationis pacta, & cõ-
ditiones, ac qualitates: aliàs eſt eis imputandũ, *l.qui cũ*
8 *alio, ff.de reg.iur.* quod procedit ẽt reſpectu rei, *ad ſcri-
pta per Cuma.conſ.26.ſub nu.1.verſ.nec obſtat, quod illa*
9 *mulier,* vbi dicit, non excuſari mulierẽ, quia ignorauit
ſtatuta loci, vnde maritus erat ortus. *Rol. de lucro dot.
q.16.Menoch.de recup.poſſ. remed.14. nu.21.& de præ-
ſumpt.lib.3.præſump.88.nu.52.Decian.conſ.124.n.19.
li.3.Nat.poſt Imol.* quẽ allegat *cõſ.426.n.16.Surd.d.de-*
10 *ciſ.265.ſub nu.46.* qui fortius addit, ſat eſſe quod em-
ptor factus fuerit dubius qualiter facta eſſet locatio:
11 quoniam dubius habetur pro ſciente, ex quo debuit
inquirere, *iuxta Baldi doctr.in cap.1. §. perſonam verò
per quos fiat inueſtit.* quem ſequitur *Aluarot.n.3. Præ-
poſit.ſub n.1.verſ.quæro hic dicuntur, & Affl.n.15.Iaſ.
in l.quamdiu nu.7. C.qui admitt.* vbi ſic limitat regulã,
12 quæ vult, quod dubitans & ignorans æquiparantur.
Sfort.Odd.in tract.de reſtit.quæſt.8.num.48.& 49. præ-
13 ſertim, quãdo de facili certificari potuiſſet, *vt per Bal.
in d.l.manifeſtiſſimi nu.8.C.de furt.* & quando teneba-
14 tur inueſtigare, *ſecundum eundem Bal. in d.§.perſonam
verò per quos fiat inueſtit.Hond.conſ.30.nu.31.li.1.fa-
cit l.ſi in venditione, in prin.ff.commun.prædior.* & quod
dicitur de emente ſcienter rem alienam, qui nõ agit de
euictione, *l.ſi fundum ſciens, C.de euict.l.ſi à matre, C.de
iure dot.l.ſi fratres,* & ibi notatur, *C.commun.vtriuſque*
15 *iud.* & ideò emens ſcienter rem emphyteoticam fidei-
commiſſo ſubiectam, & aliam ſimilẽ, in qua cadit eui-
ctio ex natura rei, agere non poteſt de euictione. *Rota
deciſ.152.nu.4.& deciſ.211.nu.1.par.2.diuerſ.& de-
ciſ.682.nu.1.par.1.diuerſ.Hond.conſil.31.nu.42.lib.1.
Surd.deciſ.208.nu.1.* & latè fuit dictum per *Rotam in
Bonon.de Blanchettis 20.Nouembris 1601.coram Card.*
16 *Millino:* quamuis euictio ſit de natura emptionis, *l.nõ
dubitatur vbi Bal.C.de euict. Bar.in l.qui concubinam, §.
ſi hæres, ff.de legat.3. Aret.in §.actionum nu.32. Inſtit.*
17 *de act.* nam emens rem aliquo onere affectam ſcienter
ius tantum venditoris emiſſe cenſetur, vt ſuperius dixi,
d.l.qui tabernas, & fuit reſolutum *à Rota in Tiburtina
Caſtri Sancti Poli, coram Card.Platto.*
18 Et quatenus obijceretur, non ſufficere ſcientiam lo-
cationis, cum requiratur etiam ſcientia hypothecæ.
Reſponderi poteſt, quod immò ſcientia hypothecæ
non requiritur, cum ex ſola ſcientia locationis oblige-
19 tur emptor ad eius obſeruãtiam, & hypotheca & aliæ
clauſulæ appoſitæ ad eundem finem venditorem non
obligent in plus, nec augeant obligationem quę oritur
ex ſola ſciẽtia, vt in terminis decidit *Surd. d.deciſ.265.*
20 *nu.37.& ſeqq.* quodq; ſufficiat ſcientia in genere rem
21 eſſe locatam. *Bero.d.conſ.2.nu.17.lib.1.* quæ in ſpecie
colligitur ex intimatione inſtrumẽti, & inhibitione fa-
cta, ex quibus cogitare potuit emptor de hypotheca,
quæ apponi conſueuit in his, & ſimilibus inſtrumẽtis.
*Natt.conſ.426.num.16.in fine. Rota coram Sanctiſs. in
deciſ.90.per totam.*
22 Et hæc, vt dictum, locum habent, qñ emptor ſciuit:
non tamen ſic eſt, quando ignorauit, quoniam emptor
23 præſumitur ignorare onera, & conditionem rei ſibi
venditæ, *arg.l.verius, ff.de probat.poſt Alex. Ruyn. Ber-
tran.& Gomeſ.* dixit *Surd d.conſ.13.nu.32.lib.1.*
24 Quinimò venditor dicitur in dolo, non exprimens
oẽs rei venditæ qualitates & conditiones, *l. vina ver.
planè.vbi Glo.Bal.Alberic.Fulg.& Salyc. ff.de peric.&*
25 *cõmod.rei vend* nec ſufficit generica, & confuſa enun-
ciatio, ſed requiritur expreſſa, & ſpecifica, *l.tenetur, §.
fin.ff.de act.empt.* vnde *Alex.conſ.14.n.4.li.5.* ait, quod
26 non ſufficit, venditorem dicere, vẽdo ius quod habeo;
niſi ẽt dicat, quod res eſt feudalis, ſi tamen ſcit eſſe feu-
dalem: quemadmodum non liberatur, ſi dicat, talẽ ha-
bere ius in ea re, niſi dicat ẽt quale ſit illud ius. *Alexan.
conſ.109.nu.10.lib.4.* & habetur *per Surd.d.conſil.13.
nu.33.& 34.38.& 40.Alex.conſ.60.ſub num.2.lib.5.
& Cagnol.in d.l.qui cum alio.*
In his tamen, vt aliàs dixi conſiderari poſſunt duo
caſus.
Primus quorum eſt, quando agitur de ipſis perſonis
27 contrahentiũ; & hoc caſu contrahens tenetur perqui-
rere & indagare qualitatem eius cum quo vult con-
trahere, ſicuti *dictam l. qui cum alio,* declarant & in-
telligunt ſcribentes omnes, vt oſtendit *Menoch. de præ-
ſumpt. libro tertio præſumpt. 66. Caphalus conſil. 363.*

num.99.lib.3.& Surd.dicto conſ.13.num.66.lib.1.

28 Secundus eſt caſus, quando agitur de qualitate rei, nempè an ſit affecta aliquo vitio; & dicto caſu emptor contrahens perquirere,& indagare non tenetur qualitatem & conditionem ipſius rei;cum onus illud ſit vẽditoris,detegere,vt ſæpè dixi; & latè declarat *Surdus in d.conſ.13.nu.38.& 40 Menoch.plures referens d. conſil. 1134.nu.12.& 13.lib.12. & Surd.deciſ.288.nu.55.*

29 Quin etiam malè agit venditor,qui ſciẽs ſuam deteriorationem,& vires ſui patrimonij ad nihilũ redactas,
30 vendit abſq; certioratione; neque tali caſu emere poteſt,habita fide de pretio abſque tali certioratione,qua non facta,dolus,& fraus in eo eſt præſumenda, *ad ſcripta per Bart.Caſſan.conſ.52.viſo proceſſu nu.6. & 7. & Maſcard.de probat.concluſ.531.nu.111.*

ARGVMENTVM.

De euictione promittẽs,an, & quando prohibeatur vel non recuperare rem venditam, vel locatam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem,vel locationẽ.
Et clauſulæ in his apponi ſolitæ,qualiter interpretantur.

SVMMARIVM.

1 *Venditor promittens de euictione, non prohibeatur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem,& nu.ſeqq.*

Primò fallit, ſi venditor promiſerit non mouere cõtrouerſiam:quoniam illa intelligitur etiam de futuro,& ſtatim abſque ſententia committitur ſtipulatio, nu.13.

Declaratur procedere,quando per promiſſorem moueretur lis,ſecus,ſi per alium,nu.14.

Secundò fallit,quando promiſſum eſt non moleſtare,omni iuris & facti exceptione remota: quia promiſſio hæc continet factum ſucceſſiuũ; ita quod inferri non valeat aliqua moleſtia ex ſuperuenienti iure,nu.16.

Tertiò fallit, ſi fuerit renunciatum omni legum & ſtatutorum auxilio,nu.20.

Sed videas nu.23.& ſeqq.

Quartò fallit,ſi res vendita ſit iure proprio, & in perpetuum nu.21. At vide nu.28.

Primò declaratur procedere, quãdo verba vniuerſalia relata ſunt ad cauſas,& modos euictionũ, quia dictũ ſit ex quacunq; cauſa,vel quocunque modo, nu.23.

Secundò intellige,vt nu.24.& infra.

Quintò fallit, ſi promiſſum fuerit nullo vnquam tempore moleſtare,& habere licere,nu.17. Sed vide nu.ſeqq.

Sublimitatur,quando verba non ſunt ita ampla, lata, & pinguia,nu.18.

2 *Caſus futurus contingens poſt venditionẽ, non pertinet ad venditorem; ſed videas nu.13.& ſeqq. vſq; ad fin.*

3 *Renuncians non tenetur renunciare iuri, quod ex noua cauſa ſuperuenit.*

4 *Res quando euincitur ex ſui natura, & negotij, euictio non debetur,& nu.ſeq.*

Niſi ſpecificè hoc in caſu euictio promittatur,nu.5.

Et præſertim,ſi emptor ſciuerit qualitatem, & naturam rei,quia debuit ſibi proſpicere,nu.6.

7 *Regula,quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio,non procedit,quando res euincitur ex natura rei,vel qualitate inhærente rei, vel ex præordinatione auctoris.*

8 *Euictio quando ſequitur ex natura rei,non ſolum agi nõ poteſt contra venditorem ad pœnam euictionis, ſed nec ad damna,nec ad intereſſe,vel expenſas litis; neq; ad fructus perceptos ante,vel poſt litem cæptam, tãquam acceſſorios ad rem principalem; licet etiam de euictione promiſſum ſit.*

Niſi id promittatur in ſpecie,ibid.

Fallit in pretio quod reſtitui debet, niſi ſcienter voluerit emere illam rem, quam ſciebat aliquando debere reſtitui,num.9.

Declaratur quod in caſu, quo pretium eſt reſtituendum, ſolum tenebitur ad illud, quod venditionis tẽpore quis accepit, cum augmentum & diminutio non conſideretur; ſed ſolum bonitas & ſtatus tempore contractus, num.10.

Idemq; procedit in locatione,feudo,ac ſimilibus, nu.11.

12 *Venditor in caſibus,in quibus de euictione non tenetur, debet cauſam iuribus,ac inſtrumentis muniri,tueri,ac inſtruere.*

15 *Stipulatio habere licere,de qua in §.ſi quis fortè,reſpicit ſingula momenta temporum, & continet factum ſucceſſiuum.*

19 *Retractas ratione agi non poteſt,quando in venditione fuit promiſſum de euictione,& non moleſtare per verba lata,& pinguia; & agendo exceptione repellitur.*

Prout, ſi fuit renũciatum,omni legum & ſtatutorum auxilio,nu.22. Sed vide nu.ſeqq.

25 *Generalis ſermo non includit perſonam loquentis.*

26 *Promittens de euictione, non creditur promiſiſſe aduerſus ſeipſum,in cauſis, & caſibus, pro quibus de euictione non tenetur.*

27 *Remiſſio iuris proprij non præſumitur, vbi alia cadere poteſt coniectura.*

29 *Euictionis periculum pertinet ad venditorem, quando euictio habet originem tempore venditionis, vt quia res vendita erat aliena,vel alteri obligata.*

30 *Ius ſuperueniens ex noua cauſa poſt contractũ renũciatũ,non cenſetur per generalia verba tẽdẽtia in futurũ.*

Ampliatur etiam procedere,ſi dictum ſit,quod quis renũciat omni iuri quod habet, vel in futurum habere ſperat,num.31.

QVÆST. CLII.

1 FRequens eſt etiã quæſtio,quam ſupra tetigimus,an promittẽs euictionem, prohibeatur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperueniẽtis poſt venditionẽ;& nõ prohiberi dicimus.
2 Quia futurus caſus contingẽs poſt perfectam venditionem nõ pertinet ad venditorẽ. *Roman.*qui dicit notandum *conſ.503. in fine nu.13. verſ. vnde eſt conſequens,*& ibidem *Mandoſ. in addit. in ver. noviter. Rip. in l. qui Romæ,§.duo fratres ſub nu.77. verſ. tertio corollarie nota, ff.de verb. oblig. per text. in l. Lucius,ff.de euict. l. ſi patronus non aluerit, ff.de bon. libert. cap.2.de renunc. Surd.conſ.70.nu.18.lib.1.* exẽplo eius,
3 qui renũciat omni iuri, quod habet,vel habere ſperat: non enim intelligitur renunciaſſe iuri, quod ex noua

cauſa

cauſa ſuperuenit *.Alex.conſ.46.nu.4.lib.1. Ancha.iun. quæſt.17.nu.7.par.2. Roma.conſ.22.* & ibidem *Addent. in ver.renunciare. Ripa in d. §. duo fratres nu.11.* de quo tamen habentur plura per *Tiraq. de retract. lignag. §. 1.Glo.9.nu.123.cum ſeqq.*
4 Et fortius, quando res euincitur ex natura rei,& negotij, quo caſu indubiè non debetur euictio, quaſi imputandũ ſit ei, qui ita contraxit, quia ſimplex ẽt ſtipulatio de euictione intelligi debet ſecũdum quod eſt de natura actus ſuper quo interponitur, *l. ſi ſtipulatus in prin.de vſur.l.ſi legati ſerui nomine,ff.de leg.1.* vnde ſpe
5 cificè hoc in caſu euictio promitti debet, quia alias prȩordinatio auctoris, aut natura rei impedit hãc euictionẽ. *Bar.& alÿ in l.ſi familiæ,C.fam.hercis.poſt Gloſ.fin. ibidem verſ.Item quid ſi vni. Alex.conſ.21.* viſo cõpromiſſo, *ſub nu.6.verſ.Tertio principaliter lib.5.Ruyn.cõſ.*
6 *72.nu.5.Aret.conſ.3.* cõſulatio *nu.1.*,& eò magis, ſi emptor ſciuerit qualitatẽ,& naturam rei: quia debuit ſibi proſpicere, *l.ſi quis, §.domũ, §.pen.ff.loc.Salyc.in d.l.ſi familiæ in fine n.6.verſ.ſecundò, quod vbi res euincitur, C.fam.hercis.* vt qñ ſcilicet res eſt feudalis, emphyteotica, vel aliter rẽſtitutioni ſubiecta. *Becc.conſ.24.nu.36.*
7 *Surd.conſ.76.n.17.li.1.*& ita limitatur regula illa, quẽ de euictione tenet actio, eundẽ agentẽ repellit exceptio *l.vẽdicantẽ,C.de euict. Alex.conſ.3.viſo proceſſu in prin. n.1.lib.3.* quia non procedit, qñ res euincitur ex natura rei, vel qualitate inhȩrẽte rei, vel ex prȩordinatione auctoris. *Aret.cõſ.3.in prin. Grat.cõſ.29.n.37.& 38.li.2.*
8 Quare ẽt dicimus, quod qñ euictio ſequitur ex natura ipſius rei, non ſolũ agi non poterit contra venditorẽ ad pȩnã euictionis, vt ſuperius fuit dictum; ſed neq; ad damna, neq; ad intereſſe, nec ad expenſas litis; nec ad fructus perceptos ante vel poſt litẽ cȩptam, tanquam acceſſorios ad rem principalẽ, licet ẽt de euictione pro-
9 miſſũ fuerit, niſi ſpecialiter de illis conuentũ extiterit: quidquid aliud ſit in pretio quod reſtituendũ erit, niſi
10 ſcienter voluerit emere illã rem, quã ſciebat aliquando deberẽ reſtitui,& in caſu, in quo teneretur pretiũ reſtituere, ſolũ tenebitur ad illud, quod venditionis tẽpore accepit, cũ augmentum & diminutio non cõſideretur, ſed ſolum bonitas & ſtatus tempore contractus, vt in præmiſſis latè reſpondit *Menoch.conſ.418.per tot. li.5.*
11 qui idem concludit in locatione, feudo, ac ſimilibus, de quibus per *Gozad.conſil.25. verſic.quarto reſpondeo. Dec.conſ.411.nu.4.& Natt.conſ.181.nu.8.lib.1.*
12 In caſibus tñ in quibus venditor de euictione nõ tenetur, debet litẽ iuribus, & ſuis inſtrumentis munire, tueri, & inſtruere, *Rebuff.de dilat.art.5.n.49.to.3.*& ea, quæ ſuperius dixi in principio, ꝙ nempè futurus caſus
13 contingens poſt perfectã venditionẽ non pertinet ad venditorẽ, limitantur non procedere, ſi promiſerit venditor non mouere litẽ, ſeu controuerſiã: qm̃ illa intelligi debet ẽt de iure futuro, *ad tex. in terminis in l.ſtipulatio iſta, §.ſi qs fortè, vbi Ang.& Iaſ.in prin. Bar.in ſummar. Caſtr.in prin. Alex.n.1.& 2.ff.de verb.oblig.* adeò
14 quod ſtatim cõmittatur huiuſmodi ſtipulatio ẽt non expectata ſñia, quando per promiſſorem mouetur lis, & controuerſia, quicquid aliud ſit, quãdo mouetur per tertiũ *Paul.de Caſtr.in d.§.ſi quis fortè n.2.& 3. & Alex.nu.7.Tiraq.de retract.lignag.§.1.Glo.9. n.122.* latè *Soc.ſen.conſ.288.ſub n.34.verſ.circa ſextã, & vltimam*
15 *quæſtionẽ li. 2.* vbi poſt Fulgoſ. concludit, ꝙ in illa ſtipu-
16 latione habere licere, de qua *in d.§.ſi quis fortè*, inſpicienda ſunt ſingula momenta temporum, quia continebat factũ ſucceſſiuum; ſicuti idẽ eſt, quando promiſſum fuiſſet non moleſtare oĩ iuris & facti exceptione remota, quæ promiſſio ſic ampla cõtinet factũ ſucceſ-
17 ſiuum, ita quod inferri non valeat aliqua moleſtia ex iure ſuperuenienti: quod idem dicitur, qñ fuit promiſſum nullo vnquã tempore moleſtare, & habere licere, vel aliquã moleſtiam non inferre; ſunt.n. hæc verba æquipollentia,& omnia continent factum ſucceſſiuum:
18 quicquid aliud ſit, quando verba non ſunt ita lata, & pinguia, vt diſtinguit *Soc.d.conſ.288. nu.35.* & cenſuit
19 *Ang.Aret.conſ.127.n.3. & per tot.* vbi quod ex dictis verbis excluditur quis à petitione retractus, prȩſertim, quia in caſu ſuo aderat promiſſio per venditorẽ facta de euictione, de qua ẽt tenebatur ſi nõ promiſiſſet, ſed ſimpliciter vendidiſſet, *l.1.& 2.ff.de euict.l.emptorẽ, §. vltimo,ff.de act.empt* vnde agendo ad retractum, exceptione repelli poteſt, *l.vendicantem,ff. de euict. Bart. in dicta l.qui Romæ, §.duo fratres verſic.oppono contra tertium,ff.de verb.oblig.*
20 Quæ præſertim procederent, ſi fuerit renunciatum omni legum & ſtatutorum auxilio, per quam renũcia-
21 tionem quis excluditur à beneficio vendicationis,& res vendita fuerit iure proprio,& in perpetuũ: ita quod venditio non diceretur perpetua, ſi poſſet prætendi retroceſſio, prout latè omnia prædicta comprobat *Aret. d.conſ.127.nu.7.& 8.*& per totum, cum alijs per *Bero.*
22 *conſ.172 à nu.4.vſque ad 8.lib.1.* vbi loquitur in retractu cui per dicta verba fuit præiudicatum cum omnibus iuribus, quæ tam in re, quam in ſpe competere potuiſſent, *l.ſi fundum per fideicommiſſum,ff.de leg.1. l. nihil, §.1. vbi Paul.de Caſtro eodem tit.*
23 Sed quod attinet ad hoc vltimum, replicari poſſet, quòd illud procedere valeat, qñ verba vniuerſalia relata ſunt ad cauſas,& ad modos euictionũ, quia dictum fuiſſet, ex quacunq; cauſa, vel quocunque modo, quia tunc includerentur modi,& caſus, pro quibus aliàs nõ deberetur euictio. *Glo.in l.cum pœna, ff.de arbitr.* quam ibi aduertunt Bal. & Florian. cum pluribus concordãtibus adductis à *Tiraq.de retract lignag.ad fi.tit.nu.98.*
24 & verba ſuperius relata, non ad cauſas euictionũ, ſed ad tẽpus referuntur, ſcilicet de manutentione in perpetuũ aduerſus alios. Vel ẽt rebus ſic ſtantibus, dũmodò non ſuperueniat caſus, *ad regulam, l.quod Seruius,ff de cond.cauſ.da.*& ideò, cũ dictæ clauſulæ cum promiſſione de euictione, referri poſſint ad euictionẽ extraneo-
25 rũ, non debent referri ad perſonas contrahentiũ, quia in generali ſermone non includitur perſona loquentis,
26 *l.1.ff.de Senat.& l.Inquiſitio,C.de ſolut* neq; credi poteſt, vt de euictione promittens promiſerit aduerſus ſe ipſum in cauſis,& caſibus, pro quibus de euictione nõ
27 tenetur, quoniam nunquam iuris proprij præſumitur remiſſio, vbi alia cadere poteſt coniectura, *l.cum de indebito, §.fin.ff.de probat.l.Campanus,ff.de oper.libert.& cap.ſuper hæc extra de renunciat.*
28 Prout nec illa verba, iure proprio, negotiũ faciunt: quia etſi vẽditionis contractus pro ſui natura sẽper ita ſtipulatur, attamen ex eo non infertur, ꝙ intelligatur de iure ſuperueniente, de quo venditor non cogitauit, ſed illa verba intelligo, vt res ita vendita ſit, quod ea ab alijs non euinceretur, vt quia eſſent aliena, vel ẽt nunc eſſent ſua,& id ſciret, ſecus, ſi ignoraret iſtud ius, & probabiliter credere potuit, caſum non euenturum.

29 Quarè *Paul.de Caſtro in l.1.num.1.C.de periculo, & commod.rei vendi.* dicit, quod periculum euictionis per-
tinet ad venditorem, quando euictio habet originem
tempore venditionis, vt quia res vendita erat aliena,
vel alteri obligata. Vnde *Bar.in l.1.C.de poſt.* quem alij
30 ſequuntur, tradit, quod ius ſuperueniens ex noua
cauſa poſt contractum renunciatum non cenſetur per
generalia verba tendentia in futurum, licet dictum ſit
31 quod renunciat quis omni iuri quod habet, vel in fu-
turum habere ſperat, quia hoc ius futurum ſi non dica-
tur expreſsè ex noua cauſa, intelligitur de cauſa de pr
ſenti, vel de præterito, *vt per Bar.ibi, & Iaſ.nu.17.verſ.
in tertiò membr.Zuccard.num.159.Rip.nu.26.* refert, ac
ſequitur *Surd.conſil.15.num.18.& conſil.70.num.18.
libro primo.*

ARGVMENTVM.

Euincens, ſeu vendicans rem venditam, an & quando tenetur meliorationes, & impenſas emptori ſoluere.

Meliorationum æſtimatio qualiter fieri debeat, & à quibus, & quod tempus attendatur.

Item quando debeantur bonæ vel malæ fidei poſſeſſori, & quid in his ſeruandum.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta non debentur, probata ſolum poſſeſſione, ſed requiritur probatio, quod facta ſint à poſſidente.*

2 *Venditor vendicens, ſeu euincens rem venditam, tenetur emptori ſoluere melioramenta.*

3 *Poſſeſſor bonæ fidei tenetur compenſare impenſas cum melioramentis, & nu.6.*

Fallit in eo qui eſt dominus, licet reuocabilis, nu.4.

Ampliatur, etiamſi grauatus ſit ſub conditione rem ipſam reſtituere, nu.5.& 7.

Extenditur in marito, nu.8.

Et in eo qui bona fide fundum dotalem emit à marito, numero 9.

10 *Vſufructuarius quamuis teneatur facere de ſuo modicas impenſas etſi concernant perpetuam vtilitatem, tamen quando ex pacto vſumfructum reſtituit, repetere poteſt, ſeu etiam retinere omnes expenſas.*

Declaratur, quod dicitur de modicis impenſis, quando vſufructuarius non tenetur vſumfructum reſtituere, ſed vbi debet reſtituere vel reuendere, tunc detrahit impenſam etiam modicam; dum tamen concernat perpetuam rei vtilitatem, nu.11.

Neque hoc in caſu fructus cum ex ædificijs, ſeu melioramentis erunt compenſandi, ſed æſtimatio ſoluenda, non habita fructuum ratione, quia fideicommiſſarius, emphyteuta, feudatarius, & ſimiles vſque quo ceſſerit dies reſtitutionis, ſunt veri, & perfecti domini, numero 12.

Contrarium habetur in pacto de retrouendendo, nu.13.

Cui contrario reſpondetur, nu.ſeq.

14 *Boer.deciſ.47.declaratur.*

Et limitatur ex mente Rotæ nu.15.& ſeq.

16 *Melioramenta facta poſt denunciationem ne fierent, non recuperantur.*

17 *Melioramentorum valor ſi creuerit, vel decreuerit, habetur ratio eius quod fuit à principio impenſum.*

Sed quod tempus, quo minus expenſum fuit, aut minus res valet, ſpectandum ſit, habetur, nu.18.

Altera, & tertia fuit opinio, quod hoc ſit iudicis arbitrium, nu.19.

20 *Melioramenta vbi fiunt à domino reuocabili, directo, vel vtili, fit æſtimatio inſpecto tempore reſtitutionis rei, non vt ruderum; Idemque obſeruatur contra eccleſiam, nu.21.*

Declaratur procedere in ædificijs ſuburbanis, licet in æſtimandis vitibus, & arboribus aliter obſeruet praxis, de qua hic, nu.22.

Quidquid aſſeruerit Coſta in remed.ſubſid.99.nu.23.

24 *Fructus reſtituendi vbi ſunt, intelligitur deductis fructibus melioramentorum, qui ſunt proprij eius, qui meliorauit.*

25 *Melioraus vbi eſt bonæ fidei poſſeſſor, qui non habet dominium conſequitur quod minus eſt impenſum facta computatione, vt hic dicitur.*

26 *Eccleſia, ſeu minor, quando in integrum reſtituitur aduerſus contractum inſpicitur tempus factæ meliorationis, earumque impenſarum fit ſolutio, quas verè meliorantem feciſſe apparet, quamuis reſtitutionis tempore res precioſior effecta fuerit, quam ſit quantitas impenſa.*

At ſecus, ſi ex aliquo accidenti, vt puta ex tempore ſunt attritæ meliorationes, quo factum ſit, vt minus valeat, quam eſſet impenſum, quia eo in caſu æſtimatio facienda eſſet ſecundum tempus præſens, numero 27.

28 *Meliorationes faciens, ſi non pro ſe impendit, nec ad ſui vtilitatem, ſed pro domino qui fructus percipit, æſtimatio fit eius, quod meliorationis tempore fuit impenſum, abſque eo quod attendatur incrementum, vel deterioratio.*

Et in his æſtimationibus faciendis adhiberi debent artis periti, nu.29.

Nec ſat eſt eligere quemlibet fabrum murarium, ſed bonum erit adhibere architectum artis inſtructum, numero 30.

Cuius declarationi iudex aliquid addere, vel minuere non poteſt, nu.32.

31 *Peritus quis in arte non præſumitur, niſi à partibus fuerit electus.*

33 *Peritis in eligendis, ſi partes non conueniunt, iudex eis citatis eligit, & ſi duo haberi nō poſſunt, ſufficit vnius electio, nu.34.*

Et quatenus duo eligantur, non ſufficit alterum ſolum referre, nu.35.

36 *Melioramentorum æſtimatio fieri debet habita ratione malorum cum bonis, hoc eſt habito reſpectu ad totum corpus, non autem ad partem tantum melioratam.*

Et compenſantur deteriorationes cum melioramentis, numero 37.

38 *Emptor malæ fidei ſciens grauamen rei reſtitutioni ſubiectæ,*

Digitized by Google

biectæ, expenſas & melioramenta non recuperat.
Et ibidem de ratione.
Contrarium habetur, nu.39.& ſeqq.
Fallit quando quis multum impenderet in plantando arbores, vel quid ſimile, quod iuxta intentionem non accideri, nu.42.
40 *Fur, & quilibet alius malæ fidei poſſeſſor vtiles recuperat expenſas.*
Idem dicitur quoad impenſas neceſſarias, ſine quibus res periſſet, nu.41.
43 *Melioramentis in æſtimandis, valor quoque laboris & induſtriæ meliorantis æſtimandus eſt, ſiue per ſe, ſiue per alios meliorauerit.*
44 *Dictio tunc, extremitatem ſignificat, & eſt limitatina.*
45 *De impenſis factis tempore bonæ fidei, iudicandum eſt vt de factis à poſſeſſore bonæ fidei, & è contra de factis tempore malæ fidei.*

Q V Æ S T. CLIII.

VEnditor vendicans, vel euincẽs rem
venditam, an teneatur ſoluere me-
lioramenta emptori in re vendita
facta, nunc quærendum eſt.
1 Qua in quæſtione illud in primis
notandum eſt, quod ſcilicet me-
lioramenta non debentur proba-
ta ſola poſſeſſione, ſed requiritur probatio, quod facta
ſint à poſſidente. *Bart. in l.3. ff. quod met. cauſ. Paul. de
Caſtro conſ.270. ſub num.4. verſ. ad vnum lib.2. Burſat.
conſ.330. num.96. lib.3. Honded. conſ.85. num.41. lib.1.
Menoch. de recuperan. poſſeſs. remed.15. nu.567.*
His ſtantibus, dicimus venditorem teneri ſoluere
emptori dicta melioramenta, *arg. text. l. in fundo, ff. de*
2 *rei vendicat. & ibi Pantaleon. de Crem. nu.95.* quem re-
fert, ac ſequitur *Ant. Padill. in l. rem maioris, num.53.
C. de rei vendicat.*
3 Nam licet poſſeſſor bonæ fidei teneatur compenſa-
re impenſas & melioramenta cum fructibus, *l. ſumptus*
4 *de rei vendicat.* Id tamen intelligendum eſt in eo, qui
non eſt dominus, nõ quando ſumus in eo, in quem fuit
tranſlatum dominium, licet aliquo modo reuocabile,
quoniam tunc habere debet fructus præcipuos, &
melioramentis compenſare non tenetur. *Glo. in l. em-
ptor. in ver. ſuperfluum in fine de rei vendicat.* quam di-
cit ſingularem *Nicol. Boer. deciſ.44. ſub num.20 & 21.*
5 vbi ampliat, quamuis grauatus quis eſſet ſub conditio-
ne rem ipſam reſtituere. *Ruyn. conſ.84. nu.16. lib.1. ſcri-
ben. in l. deducta. ad Trebell. Felyn. in cap. Cum cauſa col.*
6 *vlt. de re iudica.* vbi inquit, quod quando poſſeſſor per-
cipit fructus ratione ſolius poſſeſſionis, quia ſit poſſeſ-
ſor bonæ fidei, fructus computabuntur in expenſis me-
7 liorametorum, ſecus vero, ſi percepti ſint ratione pro-
prij dominij pleni, vel vtilis, vt in emphyteuta, feuda-
tario, & herede per fideicommiſſum grauato. *Tiraq. de
retract. conuent. § 7. Glo.1. nu.4.* plenè *Menoch. d. remed.
15. nu.573. & ſeq. Conar. variar. reſolut. lib.1. c.8. nu.4.*
8 *Boer. deciſ.44. nu.15.* in marito reſpondit *Alexan. con-
ſil.162. lib.7.* Nam maritus iure ſuo lucratur fructus
dotales, & compenſat cum oneribus matrimonij, & id-
circo eos nõ compẽſat cum melioramẽtis ab eo factis;
9 Idemque procedit in eo, qui bona fide fundum dota-
lem à marito emiſſet, vt videlicet melioramenta per
eum facta in dicto fundo detrahere poſſit, ea ratione
quia emptor vti à marito cauſam habens non poterat
ab vxore conueniri ad fructuum reſtitutionem, *vt per
Alex. conſ.145. lib.6.* ſequitur *Corn. conſ.147. lib.2.* &
in marito *idem Corne. conſ.86. nu.8. lib.4.* optimè *Pere-
grin. in tract. de fideicom. art.50. par.3. nu.64.* & notan-
10 dum dixit *Surd. conſ.151. nu.16. lib.2.* vbi ex hoc con-
cludit, quod licet vſufructuarius teneatur facere de ſuo
modicas impenſas, etſi concernant perpetuam vtili-
tatem; tamen quando ex pacto vſumfructum reſtituit,
repetere poteſt, ſeu etiã retinere omnes expenſas, quo-
niam Doct. qui dicunt deducenda melioramenta vti-
lia, & neceſſaria, nõ diſtinguunt inter magna, ſeu par-
ua, & licet parua ad vſufructuarium pertineant; id ta-
men fallit, quando non tenetur vſumfructum reſtitue-
11 re, ſed vbi illum debet reſtituere, vel reuendere, tunc
detrahit impenſam etiam modicam, dum tamen con-
cernat perpetuam rei vtilitatem, *l. diuortio, §. impendia.
ff. ſoluto matr. Tiraq. de retract. conuent. Glo.1. §.7. nu.4.
in fine, Ceph. conſ.188. num.37. Bald. in eo,* qui emit cum
pacto de retrouendendo *conſ.303. Ad euidentiam. in
ſecundo dubio lib.1. Cagnol. in l.2. nu.17. C. de pact. inter
empt. & vendit.* latè *Peregr. d. art.50. par.3. num.64.* &
infra. *Surd. d. conſ.155. nu.14. lib.2. Menoch. conſil.454.
nu.4. lib.5. Neguſant. de pign. in 4. membr.5. par. ſub nu.
19. verſ. qui autem. Modern. Pariſien. in conſuetu. Pariſ.
tit.1. §.1. Gl.5. nu.76.* quem ſequitur *Didac. Conar. var.
reſolut. cap.17. nu.1. Ari. Pinell. in l.2. par.2. ca.3. nu.1.
in fine, C. de reſcind. vendit. Burgun. de Paz. inn. queſt.7.
nu.74. & Palaez. de Morat. par.4. queſt.32. nu.2.* alios
plures refert *Ludouic. Molin. de Primogenit. Hiſpan.*
12 *lib.1. cap.26. nu.14.* vbi, quod nec hoc in caſu fructus
cum ædificijs, ſeu melioramentis erunt compenſandi;
ſed æſtimatio ſoluenda, non habita fructuum ratione,
quia fideicommiſſarius, feudatarius, emphyteuta, & ſi-
miles, vſque quo ceſſerit dies reſtitutionis, ſunt veri, &
perfecti domini, probarunt, *Glo. in l. emptor in ver. ſu-
perfluum in fine, ff. de rei vendic.* quam ibidem ſequun-
tur Doctores, pro ſingulari firmat, *Cremen. ſing.106.*
ſequuntur plures relati *per Tiraq. in l. ſi vnquam verbo
reuertatur nu.235. C. de reuocand. donat. Pinell. in d. l.2.
par.2. num.62. & 63. Natt. conſ.265. num.3. & 4. lib.2.
Crauet. conſ.408. nu.13. lib.3. & conſ.792. nu.12. lib.5.
Rimin. iun. conſ.411. num.8.9. & 10. lib.4. Roland. con-
ſil.30. num.4. lib.1.* & ita iudicauit *Conſil. Neap. apud
Vinc. Franch. deciſ.108. num.4.* & idem quod ſupra te-
nuit *Mattien. in ll. Thaur. 46. & hodie l.6. tit.7. lib.5.
Nou. conſtit. Reg. in Glo.3. nu.4.*
13 Contrarium in pacto de retrouendendo tenere vi-
detur *Boer. deciſ.47. nu.2.*
14 Verum aduertẽdum eſt, Boer. vbi ſupra loqui in ca-
ſu, in quo licebat ſtatim retrahere & non aderat pa-
ctum expreſſum, quod emptor poſſet meliorare.
Item, quia ibi nedum præceſſerat denunciatio de nõ
reparando domum, ſed etiam facta fuerat conſignatio
pretij in manibus iuſtitię, ex quibus acquiſitum fuerat
ius retrahere volenti, etiam quoad fructus à tempore
conſignationis factæ, *vt per eundem Boer. d. deciſ.47.
nu.1. per text. in l.2. C. de pact. inter empt. & vendit.*
15 Quæ ſententia nihilominus fallit, & limitatur, ſi nõ-
dum competebat ius redimendi, quia tunc denuncia-
tio ante biennium nihil operatur, tamquam prематu-
ra, quæ in mala fide nequaquam conſtituit, & conſe-
quenter

quenter facit, quod melioramēta facta poſt huiuſmodi denunciationem recuperari nequeant; ſic in ſpecie declarat *Rota in Terracinen. domus 7. Aprilis 1606. coram R.P.D. Mauzanedo.*

17 Num autem ſi creuerit, vel decreuerit melioramētorum valor, facienda æſtimatio ſit inſpecto tempore quo meliorata res fuerit, vel quo ipſa reſtituitur, non mediocris eſt difficultas.

Nam, quod quantitatis illius habenda ſit ratio, quæ verè fuit à principio impenſa, videtur *text. in l. domus, & ib. Doct. ff. de legat. 1. Caguol. in l. 2. num. 175. C. de pact. inter empt. & vendit. Paul. de Caſtro conſ. 28. num. 14. lib. 1. Gayll. ſing. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 121. Gabr. conſ. 168. nu. 111. lib. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 7. Glo. 1. nu. 8 Rimin. iun. d. conſ. 411. nu. 51. conſil. 435. nu. 77. Ludouic. deciſ. Peruſ. 24. nu. 25. & deciſ. 38. num. 15. Grammat. deciſ. 137.* de crebriori *Franc. Viu. opin. 495. num. 5. Fachin. controuerſ. iur. lib. 2. controuerſ. 23. Gabr. tit. de acquir. rer. domin. concluſ. 1. nu. 13. Petra de fideic. quæſt. 15. nu. 171. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 557. Garzias de expenſ. & meliorat. cap. 24. num. 3. Cephal. conſ. 311. nu. 39. Marzar. de fideicom. quæſt. 65.* de magis communi *Bero. conſil. 96. nu. 4. lib. 1. Ricc. collect. 2060. Card. Tuſc. litera M, concluſ. 181. nu. 9.*

18 Sed quod tempus, quo minus expēſum fuit, aut minus res valeat, ſpectandum ſit, voluerunt *Bart. & Bald. in d. l. domos, ff. de legat. 1. & ibi Ang. nu. 2. Caſtren. n. 7. Cuman. nu. 1. Alex. nu. 1. Iaſ. nu. 4. Bero. conſ. 106. in fine lib. 1. Ruyn. conſ. 14. nu. 3. conſ. 165. nu. 6. lib. 4. Marzar. de fideicom. quæſt. 65. Capyc. deciſ. 92. nu. 9. Burſat. conſil. 71. num. 22. Rolan. conſ. 28. num. 14. & 15. lib. 1. Odd. conſ. 41. num. 91. & in tract. de reſtit. in integr. quæſt. 47. art. 7. Menoch. d. remed. 15. nu. 565. Petra de fideicom. d. quæſt. 15. nu. 273. Molin. de Primogen. Hiſp. lib. 1. c. 26. nu. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. nu. 28. Rimin. iun. d. conſil. 411. nu. 38. & 71. lib. 4. Simon de Prætis de interpretat. vlt. volunt. lib. 3. dubit. 1. Solut. 5. num. 13. Natt. conſ. 256. nu. 2. Barz. deciſ. 23. num. 14. Rim. conſil. 123. nu. 18. 19. & 20. Carol. Bardellon. conſ. 23. nu. 36. Borgnin. deciſ. 44. nu. 62. par. 2. Gabr. d. conſil. 168. num. 111. lib. 1. Theſaur. deciſ. 252. nu. 1. Peregr. de fideicom. d. art. 50. nu. 70.* de magis cōmuni *Card. Tuſc. litera M, concluſ. 176. nu. 17. Pute. de reintegr. feud. cap. 12. nu. 8. Roſent. de feud. par. 2. cap. 10. concl. 43. nu. 88. 90 168. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 898. nu. 2. deciſ. 547. nu. 6. & deciſ. 1051. nu. 1.*

19 Altera fuit ſententia, vt hoc iudicis ſit arbitrarium, qui rerum circumſtantijs & temporum qualitate inſpectis in alterutrum inclinare poſſit, vt minus damnoſum ipſi videbitur. *Theſaur. deciſ. 251. n. 4. Pancirol. conſ. 1. num. 92. Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ. 58. num. 9. Menoch. de arbitr. iudic. d. caſu 258.* & latè *ibidem in addit. & d. remed. 15. nu. 565. Iul. Clar. in §. feudum q. 88. Burſat. conſil. 85. nu. 35. lib. 1. Sim. de Præt. d. ſolut. 5. nu. 16. Claud. Bertaz. ad conſ. crim. 515. ſui genitoris. Pacif. de Saluian. interdict. inſpect. 2. cap. 2. nu. 214. Carol. Bardellon. cōſ. 33. nu. 34.* de veriori *Maceraten. variar. reſol. lib. 1. reſoluc. 23. nu. 15.*

Ex quibus quam dubia ſit hæc quæſtio, videmus. Ideo pro illius reſolutione conſtituo plures caſus.

20 Primus eſt caſus, quando is, qui impendit, & ex ſua impenſa rem meliorē reddit, eſt dominus reuocabilis, vel directus, vel vtilis, quo in caſu fit æſtimatio, inſpecto tempore reſtitutionis rei, non vt ruderū, iuxta diſpoſitionem *d. l. domos, vbi Paul. de Caſt. Alex. & cęterū, ff. de legat. 1. Natt. conſ. 256. nu. 4. Pancirol. conſ. 89. num. 14. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 557. cōſ. 1254.* & prius *conſ. 562. nu. 17. & conſil. 454. nu. 4. & 6. lib. 4. & de arbitr. in addit. ad dictum caſ. 258. num. 61. & de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 32. nu. 6. Ioſeph. Ludouic. deciſ. 24. nu. 25. Ceph. conſ. 311. nu. 92. & 93. Magon. deciſ Lucen. 33. nu. 4. Ruyn. conſ. 14. lib. 4. Rol. conſ. 28. nu. 18. conſ. 30. nu. 6. lib. 1. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 400. nu. 10. Ludouic. Morrott. conſ. 31. nu. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. nu. 28. Rim. iun. conſ. 411. nu. 44. & conſ. 800 num. 12. Maſcard. de probat. concluſ. 1037. nu. 19. Gayll. Pract. obſeruat. lib. 2. obſeruat. 121. nu. 12. Surd. de aliment. tit. 5. quæſt. 11. num. 41. tit. 6. quæſt. 8. nu. 18. Burgos de Paz. ciuil. quæſt. 7. nu. 71. Caroc. de locat. par. 4. tit. de expen. quæſt. 2. nu. 22. Burſat. conſil. 81. nu. 31. lib. 1. Moliu. de primogen. Hiſp. lib. 1. cap. 26. num. 13. Fachin. lib. 7. controuerſ. iur. controuerſ. 65. Barz. deciſ. 23. nu. 15. Molin. diſputat. 463. ſub nu. 16. Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. reſolut. 114. nu. 10. Crauett. conſil. 702. nu. 18. Sacch. conſ. 42. nu. 4. Fab. Turret. conſil. 1. nu. 204. lib. 2. Rota Auen. deciſ. 158. nu. 5. & 7. Peregrin. de fideicom. art. 50. nu. 72. & deciſ 64. num. 4. Schrader. de feud. par. 2. par. 9. princip. Sect. 2. nu. 102. Theſaur. deciſ. 252. n. 2. Gamma deciſ. 307. dec. 308. nu. 7. dec. 310.* ad finem. *Alex. Rauden. var. reſol. c. 20. nu. 4. Franch. deciſ. 109 nu. 2. Boer. deciſ. 44. nu. 13. Borgnin. deciſ. 44. n. 63. & 64. par. 2. deciſ. 40. nu. 10. par. 3. Card. Tuſch. in litera M, concluſ. 176. nu. 12. 13. 14. 15. 21. & 22. Roſental. de feud. par. 2. cap. 10. concluſ. 43. nu. 169. Sim. de Præt. de interpret. vlt. volunt. lib. 3. d. ſolut. 5. num. 15. & 17. Fran. de Pont. conſ 52. nu. 33. lib. 1. Gratian. in addit. ad deciſ. 215. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 898. n. 2. Ricc. collect. 2072. Carol. Bardellon. d. conſ. 23. nu 33. Guttier. Pract. quæſt. lib. 5. quæſt. 68. nu. 8.* ego ipſe *in tracta. de imputa. quæſt. 136. num. 40. Coſta in ſubſid. remed. 99.*
21 *nu. 6.* vbi ait, id quoque obſeruari contra eccleſiam.

22 Non tamen caſus ſupradictus ita ſimpliciter intelligendus eſt, ſed declaratur procedere in ædificijs vrbanis. Verum in æſtimandis vitibus, & arboribus aliter ſeruat praxis; videlicet, quòd cum illæ incrementum receperint à ſolo, vt eorum æſtimatio facienda ſit detracto melioramento ſucceſſiuo ab ipſo ſolo, quod cedit domino fundi, atque ita æſtimatio fiet, quantū fuit impenſum tempore quo factæ ſunt meliorationes, & plantationes, non autem quantum de præſenti valeat: In his enim attenditur quod minus eſt expenſum, inſpecto tempore, quo impenſæ factæ fuerunt, *Carpan. ad Statut. Mediolan. cap. 417. num. 749. par. 1. Marzar. conſil. 11. nu. 1. Gamma deciſ. 137. num. 7. Bart. Caſtren. & Doct. relati per Vrſill. ad deciſ. Afflict. 87. num. 3. Borgn. deciſ. 28. in addit. nu. 2. & 4. par. 1. Barz. deciſ. 23. n. 16. Gabr. de acquir. rer. domin. concluſ. 1. nu. 13.* quidquid aſ-
23 ſeruerit *Coſta in d. remed. 99. num. 6. ſecutus Ruyn. in d. conſ. 14. nu. 3. lib. 1.*

24 Ita quoque ſi rei fructus reſtituendi ſunt, intelligitur deductis fructibus melioramentorum, qui proprij ſunt eius, qui meliorauit. *Negu ſant. de pignor. membr. 4. par. 5. nu. 2. Afflict. deciſ. 87. Valaſch deciſ. 38. num. 26. Ant. Monach. deciſ. Bonon. 58. num. 6. Borgnin. deciſ. 27. nu. 24. 28. 67. par. 1. deciſ. 28. nu. 8. deciſ. 30. num. 138. par. 2. deciſ. 37. num. 85. deciſ. 39. num. 26. & 27. par. 3.*

Google

Surd.deciſ.282.nu.20.deciſ.294.num.11.Gamma deciſ. 364.nu.1. Garz.de expenſ. cap.23.num.54. Eſcobar.de ratiocin.comput.13.num.13. & 45. Rota coram R.P.D. Accoromboуo deciſ.68.nu.1.& 2.impreſs.poſt tract. Pacif.de Saluian.interd. in quibus fructibus diuidēdis rata fructuum ſoli, & rei computanda eſt. *Borgnin.deciſ.39. nu.27.& deciſ.40.nu.10.par.3.*

25 Secundus eſt caſus, quando is qui meliorauit eſt bonæ fidei poſſeſſor, ſed in ea re nullū habet dominium, & melioranti præſtatur quod minus eſt impenſum, vt puta, ſi expenſa fuerit cētum, & fundus ob id factus ſit pretioſior in centum quinquaginta, reſtituenda erunt tantummodo centum, & ſui tantum, quantum à principio fuit impenſum, non quanti res fuit meliorata reſtitutionis tempore. Ita & è conuerſo, ſi centum ſunt impēſa, melioratio autem ſolum appareat in quinquaginta, dicta tamen quinquaginta erunt obligatione, & ſic quanti dę præſenti res valet; non quod fuit impenſum, *l.in fundo in princ.iuncta Gloſ. in ver. plus petitio,* vbi Bart. & alij, *& l.ſumptus,ff.de rei vendicat. Felyn.in cap.cum cauſa, num.28.de ſent. & re iudica. Valaſcb.de iure emphyteot.quæſt.25.nu. 28. Sim.de Præt. de interpret.vlt.volunt.lib.3.d.ſolut.5.num.15. Menoch. conſil. 454.nu.5.& 6.conſil.562.num.17. & de arbitrar.deciſ. iudicu.in addit. ad caſ. 258. numero 61. Franch. deciſ. 109.nu.5. Natt.conſ.256.nu.4.conſ.321.nu.11. Rolan. conſ.28.num.18. lib.1. Molin.de primogen. Hiſp. lib.1. cap.26.nu.4. Neguſant.de pignor.membr.4.par.5.n.11. Bertazzol.conſil.ciuil.79.nu.15. Mareſcott.variar.reſol. lib.2.reſolut.114. num.8. Borgu.deciſ.40. nu.10.par.3. Theſaur.deciſ.251. Caballin.conſil.144.num.180.lib.1. Couar. variar. reſolut. libro primo cap. 3. num. 1. Burſatt.conſil.71.num.23. Molin.diſputat.463. numero 11. Rota deciſ.186.nu.5.par.2.in nouiſs. Peregrin.de fideic. d.art.50.nu.72 & 73.* Ego ipſe *in d.tract.de imputat.d. quæſt.136.nu.37.& 38.*

26 Tertius eſt caſus, quando Eccleſia, ſeu minor in integrum reſtituitur aduerſus cōtractum, quoniam tunc inſpicitur tempus factæ meliorationis, earumque impenſarum ſit ſolutio, quas verè meliorātem feciſſe apparet, quamuis reſtitutionis tempore res precioſior effecta fuerit, quam ſit quantitas impenſa. Ita *Abb. in cap.1.nu.4.de reſtit.in integr. & ibi Bero.nu.38. Natta conſ.16.nu.10. Rota diuerſ.186.nu.3.par.3. Alciat.conſil.23.in fine par.3. Sfort. Odd.de reſtit. in integr. q. 47. nu.32. Mareſcot.d.reſolut.114.num.6. Molin.d.diſputat. 463.ſub nu.16.verſ.in poſteriori autem.*

27 Secus verò, ſi ex aliquo accidenti, vt puta ex tempore attritæ ſunt meliorationes, quo factum ſit, vt minus valeant quam eſſet impenſum; quia dicto in caſu æſtimatio facienda eſſet ſecundum tempus præſens, ne eccleſia, vel minor, quibus per in integrum reſtitutionem fuit ſuccurſum, ad ipſorum fauorem, & vtilitatem dānum patiantur, ſoluendo maiorem quātitatem, quam ad eos peruenerit, cum in concurſu potius permittatur damnum aduerſarij, quam ipſius eccleſiæ, ac minoris, vt ſcripſit *Bero.in d.cap.1.nu.4.de reſtit. in integr. per l. quod ſi minor. §. reſtitutio,ff.de minor. Mareſcot.d.reſol. 114.nu.7.*

28 Quartus eſt caſus, quando qui meliorationes fecit, nō pro ſe impēdit, nec ad ſui vtilitatē, ſed pro domino qui fructus percepit, quo caſu æſtimatio fit eius, quod meliorationis tempore fuit impēſum, abſque eo quod attendi debeat incrementum, vel deterioratio contingens in pretio rerum, *l.3.§.ſufficit,ff.de contrar.& vtil. act.tutel.l.ſed an vltro §.1.ff. de neg.geſt.l. ſi neceſſarias in princ.ff.de pignor.act. Socin.ſen.conſ.26.num.9.lib.1. Mareſcot.var.reſolut.lib.2.reſolut.114.n.9.* & ad iſtam
29 æſtimationem faciendam, tam in dicto caſu, quam in alijs præcedentibus adhibendi erunt artis periti, *iuxta tex.& Glo.in §.qui autem de non alienan. reb.eccleſ. Sola ad conſtit. Saband.tit.de excuſs. Glo.9.num.19. Menoch. de arbitrar.iud.caſ.503.num.14. Bertazzol.conſil.ciuil. 79.nu.16. Sanz.diuiſ.bon.lib.1.c.4.nu.14.*

30 Nec ſat erit eligere quemlibet fabrum murarium, vt prædixi, ſed bonum erit adhibere architectum peritia artis inſtructum, *ſecundum Aret. conſ.83. Curt.iun. conſ.165.nu.20. Maſcard.de probat.concl.1937.nu.14. Garz.de expenſ.& meliorat.cap. vltimo nu.19. Peregr.*
31 *de fideicom.art.50.nu. 78.* qui tamen tales non præſumuntur. *Maſcard.d.concluſ.1037.num.15.* niſi partibus electi fuerint. *Barz.deciſ.23.nu.22. Rota coram Cardin.*
32 *Seraph.deciſ. 986.* quorum declarationi iudex aliquid addere, vel minuere non valet. *Gabr.conſ.168.nu.118.*
33 *lib.1. Barz.d.deciſ.23.num.16.in fine.* In quo, ſi partes non conueniant, iudex ijs citatis eliget. *Bart.in l.Theopompus, nu.9.ff.de dot.prælег. Ari. Pinell.in l.2.par.3. cap.vltimo, nu.4.C.de reſcind.vendit. Menoc.de adipiſc. poſſeſs.remed.5.nu.161. & 163. & conſ.562.num.18. lib.6. Couar.var.reſolut.lib.2.cap.13.num.5. Barz.d.deciſ.[illegible].nu.23. Tuſcb.litera M.concluſ.183.nu.10. Petra de fideicom.quæſt.15.nu. 306. Gabr.d. conſ.168.nu.99.*
34 *Maſcard. vbi ſupra num.17.* Et ſi duo haberi non poſſunt, ſufficit vnius electio. *Menoch.d.caſu 562. num.18. Lup.de vſur.commentar.2 §.5.nu.146. Garz.d.cap.vlt. nu.20. Tuſcb.d.concluſ.[illegible]83.nu.12.*

35 Et quatenus duo eligantur, aduertendum eſt non ſufficere alterum tantum referre. *Rota coram Card. Seraphino d. deciſ. 986.* in fine, niſi denuò partes in eum ſolum conſentiant. *Sarz.d.cap.4.nu.7. Tuſcb.d.concluſ. 283.num.13. Garz.dicto cap.vltimo num.18. Lup.dicto §.5.num.147. Ruſtic. de fideicommiſs. lib.4. cap.8.numero 63.*

36 Dicta vero æſtimatio fieri debet habita ratione malorum cum bonis, hoc eſt habito reſpectu ad totum corpus; non autem ad partem tantum melioratam.
37 *Garz.d.cap.vltimo,num.5.& 6.* & compenſari adinuicem debebunt deteriorationes cum melioramentis. *Peregr.de fideicom.art.50.nu.79. Gabr.d.conſ.168.nu. 111.lib.1. Petra de fideicom.quæſt.15.nu.289.*

38 Quintus caſus eſt, quādo tertius poſſeſſor à quo res empta euincitur, impendit in rebus fideicommiſſo, vel emphyteuſi ſubiectis mala fide, ex eo, quod ſciens rem eſſe tali oneri ſubiectam, nihilominus emit, quo in caſu concludendum videtur expenſas prædictas minimè recuperari poſſe, *ex tex.in l.vltima in princ.C.commun. de legat.* vbi probatur, quod emptor ſciens grauamen rei reſtitutioni ſubiectæ non habet actionem ad recuperandum melioramenta. *Vincent.de Franc.deciſ.109. nu.8.* & ratio ea videtur aſſignanda, quia poteſt ei culpa imputari cur eas fecerit in fundo, quem alienum eſſe ſciebat, nec ideo mirum ſi ſolo cedant, *l.adeo, §.ex diuerſo.ff.de acquir.rer.domin. & in §. ex diuerſo inſtit. de rer.diuiſ.l. 1. C.de infant. expoſit.* & latè diximus ſupra ſuis locis, dum egimus de re aliena ſcienter empta.

39 Sed contrarium in propoſito tenendum eſt, nempè quod

Digitized by Google

quod etiam is, qui ſcienter emit rem reſtitutioni ſubiectam, officio iudicis ab euincente recuperare poſſit impenſas melioramentorum neceſſarias & vtiles per deductionem ædificij, & materiæ, illæſo ſeruato priſtino rei ſtatu, licet eas impenſas actionis iure petere nō poſſit, *d.l.domum, & l.in fundo poſt princ ff.de rei vendicat. l.ſi quis ſciens, & l.in area, C.eod.tit.§.certè. Inſtit.de rer. diuiſ. & l.qui ratione in princ. ff.de acquir.rer.domin.* in ſpecie *Didac. Couar.lib.3. var. reſolut.cap.17. & in regula peccatum par.2.§.6.num.3.* qui poſt *Ioan.Medin.in*
40 *ſuo C.de reſtit.quæſt.6.par 2.* inquit, quod fur, & quilibet malæ fidei poſſeſſor in conſcientia recuperare po-
41 teſt vtiles impenſas; Et quod vbi melioramēta ita ſunt neceſſaria, vt ſine eis res perijſſet, refici debeant etiam malæ fidei poſſeſſori, voluerunt *Paul.de Caſtro, & Iaſ. in l.ſi duobus, §.emptor, C.commun. de legat. Boer.deciſ. 44.num.7.& 14. Valaſch. de emphyt. par.1. quæſt.25. nu.4.verſ. Intellige ſecundo. Menoch.de recuper.poſſeſſ. rem.15.nu.514. Pinell.in l.2.C.de reſcind.vendit.par.2. cap.3.ſub nu.11.in fine. Neguſant.de pignor.membr.4. par.5.ſub nu.19.verſ.quo autem.*

42 Hic tamen caſus ſibi non tribueret, quando quis multum impenderet in plantādo arbores, vel tenuem terram colere faceret, vt eam reduceret ad amęnitatem, vel quid ſimile ageret, quod ſecundum intentionem non acciderit, quia id totum eius culpæ imputandum erit, cur pecuniam ita conſumpſerit, vt habetur penès *Menoch.de arbitr.iudic.d.caſu 258.nu.1. & ſeqq.* & fuit ſententia Pauli de Caſtro, ſicuti tradit *Neguſan. de pignor.membr.4.2.par.nu.11. & Rolan.conſil.28.nu. 26. & infra lib.1.*

43 Præterea ſciendum eſt, quod in æſtimandis melioramentis valor quoque laboris, & induſtriæ meliorantis æſtimandus eſt, ſiue per ſe, ſiue etiam per alios meliorauerit. *Ari Pinell.in d.l.2.cap.3.nu.4. C.de reſcind. vendit. Valaſch.de iure emphyt.quæſt.25.num.10.ad finem. Menoch.de recuperand.poſſeſſ.remed.15.num.509. Peregrin.deciſ.64.nu.6. Barz.d.deciſ.23.nu.13. Molin.*
44 *d.diſputat.463.nu.17.in fine,* habito reſpectu ad tempus reſtitutionis, quia dictio tunc, qua tex. *in d.l.domos* vtitur, illius extremitatem ſignificat. *Alba conſ.51.nu. 19. Peregr.de fideicom.art.29.nu.28. Verall.deciſ.23. num.4.part.2.* & eſt limitatiua. *Menoch. conſil.106.nu. 324.334 & conſil.746.nu.16.lib.8. Peregr. conſil.45. nu.2.lib.1.*

45 Illud quoque obſeruandum eſt, quod ea, quæ retulimus de impenſis neceſſarijs & vtilibus factis à bonæ fidei vel malæ fidei poſſeſſoribus, interpretanda ſunt habere locum etiam in illis poſſeſſoribus, qui ab initio erant bonæ fidei, deinde malæ fidei effecti ſunt: nam de impenſis ab his factis tempore bonæ fidei iudicandum eſt, vt de geſtis, ſeu factis ſemper à poſſeſſore bonæ fidei; prout & è contra de tempore malæ fidei cenſendum erit, doctrina eſt *Bart. in l.in fundo nu. 12.ff.de rei vendicat. Menoc.de recuperanda poſſeſſ.d.remed.15. nu.546. & Garzias in dicto tract.de expenſ.& meliorat. cap.6.nu.1.& 6.*

ARGVMENTVM.

Melioramentorum retentio an detur contra euincentem.

Et quid facta rei euictæ reſtitutione.

Emens ſcienter rem reſtitutioni ſubiectam, an repetat expenſas vtiles & neceſſarias.

Melioramenta vt probentur, quid articulandum, & probandum ſit?

SVMMARIVM.

1 *Melioramentorum retentio datur contra euincentem.*

Ampliatur etiam procedere, quando emptor qui fecit melioramenta ab aliquo creditore conuenitur hypothecaria, quia pro liberando rem emptam à dicta hypotheca; non cogitur ſoluere debitum ipſi creditori, vt compelleretur alius poſſeſſor, qui non feciſſet melioramenta in re, de qua agitur; ſed poteſt ſi vult retinere rem, donec ei ſoluatur impenſa, vel pretium, ſeu valor melioramentorum, quatenus ex eis res empta pretioſior ſit facta, nu.3.

Vel ſaltem abſolui poterit ab actione iſta ſoluendo actori primam æſtimationem, hoc eſt valorem rei detractis melioramentis, nu.4.

Contrarium, nempè quod reus non valeat inuito actore meliorationes retinere, niſi debitum integrum ſoluat, nec ſufficiat agenti hypothecariam eiuſdem rei æſtimationem ſoluere, attento ſtatu, antequam melioraretur, nu.5.

Prima tamen ſententia vti verior, ac receptior probatur, quæ multipliciter declaratur, &

Primò, vt procedat non ſolum in meliorante; ſed etiam in eius ſucceſſore ſingulari, qui rem ipſam non meliorauit, nu.6.

Secundò declaratur, vt hoc in caſu rei æſtimatio fiat deductis melioramentis iuxta conditionem præſentis temporis, perinde ac ſi facta non eſſent, nu.7.

Et de ratione, ibidem.

Tertiò declaratur vt locum non habeat, quando eſſet conuentum, quod ad certam ſummam melioramenta fierent, quia ſi fuerit exceſſum in eo, quod excederent, nec repeti, neque etiam retineri poſſent, nu.8.

Siue ſimpliciter id actum ſit, ſiue adiecta conuentioni ſit dictio taxatiua, tantum, nu.9.

Subdeclaratur non procedere, ſi de certa pecuniæ ſumma expendenda circa quædam rei venditæ negocia partes conuenerint, quia circa alia emptor maiorem ſummam impendere non prohibetur, nu.10.

Quartò declaratur ſibi tribuere, quando emptor expendens in lite quam habet cum euincente de melioramentis, ac expenſis, oppoſuit, ac petijt: alias ſecus, numero 11.

12 *Res fideicommiſſo ſubiecta condicitur, vt poſſit pro expenſis retineri.*

13 *Melioramentorum repetitio fieri non poteſt poſt factam rei euictæ reſtitutionem, quaſi culpa ſua amiſerit.*

Fallit, ſi adſit pactum quod venditor teneatur etiam quod non opponat de culpa, nu.14.

Sed contra ex veriori, nu.15.

Vbi quod ſuccurritur actione in factum, vel iudicis officio.

Vel ſaltem datur actio in quantum quit ex re aliena factus eſt locupletior, nu.16.

Quæ

Quæ ſententia præſertim procedit in melioramentis vtilibus, vel etiam voluptuarijs, quæ rem pretioſiorem reddunt, & iudicis officio repeti poſſunt, nu. 17.

Et in prædictis pro melioramentis facta reſtitutione datur incerti condictio, per quam recuperatur nedum expenſæ, ac meliorationes, ſed etiam res ipſa traditæ, quaſi quod earum traditio pinguius facta ſit, quam oporteret, nu. 18.

19 *Interti condictio, quæ datur facta rei reſtitutione, quare ſic appellatur.*

20 *Incerti condictio ſemper datur, vbi nulla alia actio ordinaria prodita eſt, cum verum factum contineat, ideſt nullam aliam rem, quam retraditionem ad effectum retinendi.*

21 *Poſſeſſor, qui abſque culpa cecidit à poſſeſſione, non excluditur à melioramentorum petitione.*

22 *Actio pro melioramentis poſſeſſori datur re ipſa reſtituta, quando fecit opus aliquod, quod dominus facere compelli poterat ex iuſſione publica, vel priuata.*

Vel quando verum dominum liberaſſet ab aliqua obligatione, vt hic, nu. 23.

24 *Meliorans rem quam non tenet vt ſuam, neque illam poſſidet, & in eam impendens neceſſariò, vel vtiliter domino profuturus in totum, vel in partem, illum ſibi obligat actione ex illo contractu, vel quaſi, ſeu ex negocio vtiliter geſto.*

Extenditur idem procedere in commodatario, ſocio, colono, inquilino, vſufructuario, emphyteota, marito, ac ſimilibus, nu. 25.

26 *Emens ſcienter rem reſtitutioni ſubiectam, vtiles impenſas non repetit, nec deducit, quicquid ſit in neceſſarijs.*

Declaratur, vt agere non poſſit contra venditorem, ſed ſecus aduerſus eum, qui rem illam euincit, nu. 27.

28 *Melioramenta vt probentur, quid articulandum, & probandum eſt.*

29 *Melioramenta & expenſæ non debentur à venditore quando emptor ab euincente illas debuit per viam exceptionis habere, intellige, niſi venditor fuerit in dolo, nu. 30.*

QVÆST. CLIIII.

ESt etiam practicabilis quæſtio, num pro melioramentis, & impenſis deducibilibus emptori detur retentio contra euincentem.

Qua in quæſtione, omiſſa diſputatione, quænam impenſæ, ac meliorationes deduci valeant, de quibus latè *per Menoch. de arbitr. iud. caſu* 258. & in additione ad eundem caſum *Peregr. in tractat. de fideicom. art. 51. & 52.* & plura ego ipſe dixi *in tract. de imputat. & detract. quæſt.* 136. Abſolutè dicitur, retentionem huiuſmodi emptori concedi, & in illum tranſire, *ad tex. in l. in hoc iudicio, §. impendia, verſ. ſed is, qui à me, ff. commun. diuid.* quem citat *Roman. ſing. 177. incip. tu ſcis, & l. ſi in area, ff. de condit. indebit. Rip. in l. vbi purè, §. qui in diſtrahendis, ff. ad Trebell. Boer. deciſ. 44. nu. 4. & 19. Neguſant. de pignor. 4 membr. 5. par. princ. nu. 8. poſt Capr. conſ. 55. Punctus, colum. 2. verſ circa quartum.*

2 Probatur *in l. qui exceptionem, §. 1. ff. de condit. indeb.* vbi res fideicommiſſo ſubiecta cõdicitur, vt poſſit pro expenſis retineri, quem text. ad hoc dicit notabilem *Valaſch. de iure emphyt. par. 1. quæſt. 25. num. 25. in fine Tiraq. de retract. conuent. §. 7. Glo. 1. nu. 15. Cranet. conſil. 248. in princ. Anton. Galleſ. de form. obligat. Camer. par. 4. quæſt. 2. nu. 15. Tut. deciſ. 471. nu. 4. lib. 1. Gozad. conſ. 100. nu. 20. Capyc. deciſ. 17. nu. 7. Benintend. deciſ. 77. n. 10. Rota coram R. P. D. Manzanedo in Terracinen. domus 28. Nouembris 1605. inter impreſſ. poſt tractat. Zacch. de obligat. Camer. deciſ. 129. nu. 3. Carpan. ad ſtatut. Mediolan cap. 400. nu. 228. par. 2. Menoch. de recup. poſſeſſ. remed. 11. num. 8. vſque ad 21. Roland. conſil 30. num. 5. lib. 1. Sebrader. de feud. par. 2. quæſt. 1. Sect. 2. numero 30.*

3 Quod ampliatur quoque procedere, quando emptor qui fecit melioramenta ab aliquo creditore conueniatur hypothecaria, quia pro liberando rem emptam à dicta hypotheca, non cogitur ſoluere debitum ipſi creditori, vt compelleretur alius poſſeſſor, qui non feciſſet melioramenta in re, de qua agitur, *l. quandiù, ff. de diſtract. pignor.* ſed poteſt, ſi vult, retinere rem donec ei ſoluatur impenſa; vel pretium, ſeu valorem melioramentorum, quatenus ex eis res empta pretioſior ſit facta, *ad tex. in l. Paulus, §. pen ff. de pignor.* vel ſaltem ab-

4 ſolui poterit ab euictione iſta ſoluendo actori primam rei æſtimationem, hoc eſt valorem rei, detractis melioramentis, *iuxta text. in l. 2. C. de præd. & omn. reb. nau. lib. 11.* vbi notarunt Bart. & Alex. in addit. *& Ioan de Plat. Ang. & Caſtr. in l. ſi conuenerit, §. ſi fundus, ff. de pignor. actio. Socin. ſen. conſil. 224. lib. 2. in fine. Alberic. Brun. in tract. de augum. manet. concluſ. 5. prin. verſic. 5. Neguſant. de pignor. 4. memb. 5. par. ſub nu. 21. verſ. vndecima concluſio.*

5 Sed contra, quod reus non valeat inuito actore meliorationes retinere, niſi debitum integrum ſoluat, nec ſufficiat agenti hypothecaria eiuſdem rei æſtimationem ſoluere attento ſtatu, antequam melioraretur, latè tuetur *Didac. Couar. var. reſolut. lib. 1. cap. 8. num. 2. & infra.*

Tu autem teneas primam opinionem, quæ verior & receptior eſt: quam tamen multipliciter declara, &

6 Primò, vt procedat non ſolum in meliorante, ſed etiam in eius ſucceſſore ſingulari, qni rem ipſam non meliorauit, *ex dictis per Roman. ſing. 177. incipiente. Tu ſcis, quod faciens. Boer. deciſ 44. num. 14. & 19. Cranet. conſ. 248. in princ.* & alios ſuperius adductos.

7 Secundò declara, vt hoc in caſu rei æſtimatio fiat deductis melioramentis iuxta conditionem præſentis temporis, perindè ac ſi facta non eſſent. *Neguſant. de pignor. d. 4. membr. 5. par. nu. 21.* per notata *in l. domos, ff. de legat. 1. Couar. d. cap. 8. ſub nu. 3. verſ. cæterum,* qui tationem reddit, quoniam intrinſecum incrementum valoris ipſius rei omninò cedit in vtilitatem ipſius creditoris, cui res obligata fuit.

8 Tertiò declaratur, vt locum non habeat, quando eſſet conuentum, quod ad certam ſummam melioramẽta fierent, quia ſi fuerit exceſſum in eo, quod excederent, nec repeti, neque etiam retineri poſſent. *Cagnol. in l. 2. nu. 96. C. de pact. inter empt. & vendit. Ruyn. conſ. 152. num. 6. lib. 1. Sebrader. de feud. par. 2. par. 9. Sect. 2. numero 62.*

9 Siue ſimpliciter id autem ſit, ſiue adiecta conuentioni ſit dictio taxatiua tantum, *Ruyn. dicto conſil. 157. nu. 19.*

nu. 19. Schrader. dicta Sectione 2. num. 62. & 65.

10 Cęterum, ſi de certa pecuniæ ſumma expendenda circa quædam rei venditæ negocia partes cõuenerint, circa alia maiorem ſummam impendere non prohibetur emptor. *Schrader. d. Sect. 2. nu. 67.*

11 Et præmiſſa videntur procedere, quando emptor expendens in lite quam habet cum euincente de prædictis melioramentis, & expenſis, oppoſuit ac petijt, alias ſecus, *per text. notabilem in l. id quod Iulianus, §. 1. incip. illud expeditum videbatur*, ibi, nam cum poſſim petentem doli mali exceptione ſubmouere, *ff. de actio. empt. Mieres de maiorat. 4. par. quæſt. 32.* vbi dicit per dictum tex. idem tenere *Greg. Lopez in l. 36. tit. 5. p. 5. in Glo. Eno la puſo*, & addit Mieres ita obtinuiſſe.

12 Exceptio autem hæc retentionis melioramẽtorum ſi opponatur in executione ſententiæ, ſufficit, quamuis non fuerit oppoſitum in ipſa lite, *vt latè per Neguſant. de pignor. membr. 4. ſecundæ par. num. 10. Ant. Padill. in l. 1. nu. 37. C. de iur. & facti ignor. adden. ad Bart. in l. ex diuerſo. §. in iudicio, ſub num. 8. lit. A, ff. ſolut. matr.* citat plures *Tiraq. de retract. conuent. §. 7. Glo. 1. num. 14. Rol. conſ. 28. nu. 3. lib. 1. Menoch.* poſt adductos per eum, *de recuper. poſſeſſ. remed. 11. nu. 8. cum ſeqq.*

13 Sed maior eſt difficultas, an melioramenta poſt factam rei euictæ reſtitutionem repeti poſſint, & videtur negatiuè reſpondendum. Cum is actione careat, & ſolam habeat exceptionem, eamque nõ perpetuam, quia tunc condicere poteſt, *l. qui perpetuam, ff. de condit. indeb.* ſed temporalem, donec rem euictam poſſidet: nã qui rem melioratam tradidit, nec quidquam dixit de melioramentis, amplius agere non poteſt ad illorum recuperationem, *l. ſi in area, ff. de condict. indeb.* vbi dicitur, quod nullo alio modo, quam per retẽtionem poſſunt ſeruari expenſæ. Quæ verba, tamquam præciſa, & iuris rigorem inducẽtia, actionem excludunt, vt declarat *Gomeſ. in l. Thaur. 46. nu. 20.* & ita concludunt Bar. Caſtr. Iaſ. & Corne. quos adducit *Neguſant. in d. tract. de pignor. 4. membr. 5. par. nu. 9.* vbi admonet poſſeſſorem, ne rem reſtituat, niſi prius ſolutis melioramentis, quoniam alias illa perderet, quaſi culpa ſua amiſerit. *Federic. Scott. conſ. 8. nu. 4. lib. 1.* quem refert *Peregr. de fideicom. art. 50. ſub nu. 56. verſ. verum illum. Alexan. conſ. 47. viſo themate in fine, lib. 2. per tex. in l. id quod, §. 1. ff. de act. empt. Corn. conſ. 222. & 243. lib. 2.* eſt melior text. *in l. Paulus, ff. de dol. mal. & met. except. Ioan. Andr. ad Specul. de execut. ſentent. §. Poſtremò in fine.*

14 Quod non procedere declaratur, niſi adſit pactum, quod venditor teneatur etiam quod non opponat de culpa, quia valet: nam licet dolus futurus non poſſit remitti, *l. ſumus, §. illud, ff. de pact. c. quemadmodum de iureiurando*, culpa tamen remitti poteſt, *l. ſiue certo, §. interdum, ff commoda. l. contractus, ff. de regul. iur. Alex. conſil. 67. nu. 6 lib. 2.*

15 Contrarium in præmiſſa quæſtione de iure verius concludendum videtur.

Quoniam quicquid ſit de rigore iuris; nihilominus ſuccurrendum eſt ei, qui reſtituit rem non facta deductione melioramentorum actione in factum ex æquitate, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. petat.* ſecundum quam impenſas repetere poterit, ne ſequatur iniquitas maxima, vt ex illis dominus fiat locupletior cũ iactura eius, qui rem meliorauit, vt voluit *Caſtr. in dicta l. ſi in area, ff. de cõdict. indeb.* & ibidem Glo. idem ſenſit ſuper ver. *ſeruare poſſe*, huic ſic reſtituenti ſuccurri officio iudicis ex bono, & æquo; ſubiungens idem *Azon. ſentire, per*
16 tex. *in l. ſi pupilli, §. ſed ſi quis, ff. de neg. geſt* vbi ſaltem datur actio in quantum quis ex re aliena factus eſt locupletior; & ab hac ſententia non eſſe recedendum dixit *Ruyn. conſil. 24.* Super his, de quibus quæritur, *ſub num. 12. verſ. & dicit, lib. 1. Balduin. in §. certè inſtit. de rer. diuiſ. cum alijs per Valaſch. de emphyt. q. 25. nu. 25.* vbi, quod ita eſt iudicandum apud Tribunalia quæ veritatem ſequuntur, reiecta illa iuris ſubtilitate.

17 Quæ ſententia eo præſertim procedit, quando melioramenta ſunt vtilia, vel etiam ſunt voluptuaria, quæ ſi ita facta conſtant, quæ rem pretioſiorem reddant, & illa iudicis officio repeti valent, *per dictam l. ſi me, & Titium. Theſaur. iun. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 78. per totam*; qui ſub nu. 3. has diſſidentium opiniones conciliat, vt ſcilicet *l. ſi in area.* loquatur de expẽſis voluptuarijs, quarum non datur repetitio poſt factam reſtitutionem; Et iura ex aduerſo allegata loquuntur de meliorationibus neceſſarijs, quas etiam feciſſet ipſe rei dominus, & quæ pretioſiorem rem reddunt.

18 Præmiſſis addo, quod etiam in rebus traditis, nulla facta retentione melioramentorum, nedum competit actio & petitio ex ſuperius allegatis, ſed etiam incerti cõdictio, per quam recuperantur non ſolum expenſæ, & meliorationes, ſed res ipſæ traditæ, quaſi quod earum traditio pinguius facta ſit, quam oporteret, & ita repetuntur ea, quæ retineri poterant, vt facta recuperatione illa deinde retineantur pro impenſis, donec ſuper eis iudicetur.

19 Actio verò hæc appellatur incerti cõdictio, quoniam continet factum nudum retrahendi, quod omninò eſt incertum, per quam actionem ſola nuda detentio rei pinguius traditæ acquiritur ob melioramenta, quæ ſoluenda non erant, vt dennò re mihi de facto retradita decernatur, an retinenda ſit pro dictis melioramentis, quorum recuperatio directa non datur, quia tunc eſſet certi condictio, ex quo enim per ſententiam certificari poſſent, non dicerentur incerta, vt intereſſe, ac ſimilia; ſed incerti condictio competit, ad differentiam condictionis indebiti, quæ licet non concedatur in caſu, in quo nullum negocium geſtũ ſit, ex quo illa oriri
20 poſſet, non excludere debet iſtam incertitudinem, quę ſẽper datur, vbi nulla alia actio ordinaria prodita eſt, cum merum factum cõtineat, ideſt nullam aliam rem, quam retraditionem ad effectum retinendi, ſic in ſpecie eleganter tradit *Paul. de Caſtr. in l. ſed ſi me putem, §. cum iter num. 2. & 3. de condict. indeb. poſt Glo. ibi in ver. condicam*, vbi dicit mirabile, & vti rem nouam ponit *Valaſch. de emphyt. dicta quæſt. 25. num. 25.* & ibi *Rutger. Roland. in Theſaur. iur. emphyt.* fuit etiam ſententia *Angel. in dicto §. cum iter, num. 2. & in l. qui exceptionem, §. ſi pars, vbi Glo. in verb. incerti. in fine, ff. de condict. indeb. & Gloſa in l. quod ſi nulla. in ver. incerti, ff. de legat. 1. Garz. de expen. & meliorat. c. 6. nu. 7.*

21 Prout & à melioramentorum petitione, non excluderetur poſſeſſor, qui abſque ſua culpa cecidiſſet à poſſeſſione. *Federic. Scot. dicto conſ. 8. num. 4. lib. 1. per tex. in l. Idemque §. 1. ff. de action. empti*, & tradit *Cagnol. in l. 1. num. 30. C. de ſentent. quæ pro eo, quod int.* ſuper quo adeundus *eſt Decian. conſ. 18. propè fin. lib. 2.*

In duobus tamen caſibus datur actio pro melioramentis, re ipſa euicta reſtituta.

Primus

21 Primus eſt, quando poſſeſſor fecit opus aliquod, quod dominus facere compelli poterat ex iuſſione publica, vel priuata, *l. hereditas*, §. 1. *ff. de petit. hæred. l. at ſi quis*, §. *ſi quis*, *& l. ſi poſſeſſor*, *ff. de relig. & ſumpt. fun.*

23 Secundus eſt, quando verum dominum liberaſſet ab aliqua obligatione, vtpnta ſoluendo creditori hæreditario, quoniam reſtituta hæreditate adhuc actio competeret *l. fina. C. de petit. hæredit.* notat *Angel. in l. planè, ff. eodem. Peregrin. de fideicommiſſ. artic. 50. numero 57.*

24 Idem dicimus in eo, qui tenet rem vt ſuam, neque illam poſſidet vt talem, ſed eam recognoſcit eſſe alienam, & in eam impendit neceſſariò, vel vtilitèr domino profuturus, vel in totum, vel in partem negocium illius gerit; ideo eum ſibi obligat actione ex eo contractu, vel quaſi ex negocio vtiliter geſto; Ideoquę actio ei datur, vt habetur expreſsè *in l. in hoc iudicium, & in l. ſi quis cum æſtimaret, ff. commun. diuidun.* vbi inter duos ſocios, quorum alter in rem communem impendit, *& in l. cum duobus*, §. *idem reſpondit, ff. pro Soc. & in l. ſiue proponis, C. de ædifi. priua. Peregrin. dicto art. 50. ſub nu-*
25 *mero* 58. vbi dicit idem procedere in commodatario, *l. rebus*, §. *poſſunt.* vbi *notatur, ff. commod.* in mandatario, *l. ſi vero* §. *ſi mihi, & in l. idemque, ff. manda.* In creditore, colono, & inquilino, in vſufructuario, & in negociorum geſtore, *vt ibidem per eundem Peregr. & nu. ſeqq.* quo loci idem dicitur in emphyteota, feudatario, marito, in grauato per fideicommiſſum retrahentes rem ex pacto, vel lege, & in alijs ſimilibus caſibus, de quibus ibi latè per eum poſt *Tiraquell. de retract. conuent. Glo. 1. §. 7. num. 7. Valaſch. de emphyt. dicta quæſt. 25. num. 25. Comeſ. ad l. Thaur. 46. num. 2. Ruyn. dicto conſil. 24. num. 16. libro primo. Ioan. Garz. de expenſ. & meliorat. cap. 7. ſub numero tertio, verſic. vnde merito Iulianus.*

26 Simile videmus in eo, qui ſcienter emit rem reſtitutioni ſubiectam, veluti fideicommiſſo etiam conditionali, qui vtiles impenſas non repetit, neque deducit, quidquid ſit in neceſſarijs, *l. finali, §. emptor, & ibi Gloſa in ver. melioratione*, vbi etiam Angel. & alij de communi teſtantur, *C. commun. de legat. Neguſant. de pign. 4. memb. 5. par. nu. 19. Cagnol. in d. l. 1. nu. 70. C. de ſent. quæ pro eo, quod intereſt.*

27 Quod tamen declaratur, vt non poſſit quidem agere contra venditorem, cum ſecus ſit aduerſus eum, qui rem illam euincit, in quo non militat eadem ratio, quæ in vendente; Ideoque vti non prohibetur remedijs ſibi de iure competentibus, vel per retentionem melioramentorum, vel illis non retentis per actionem ad retradendum, & condictionem incerti. *Menoch. de recuperan. poſſeſſ. remed. 15. quæſt. 39. verſ. extenditur ſecundò in fine nu. 507. & 508. Garz. in dicto tract. de expen. & meliorat. dicto cap. 7. nu. 10. & Peregr. dicto art. 56. nu. 63.*

28 Inſuper notandum eſt in materia, quod pro probatione melioramentorum articulandum & probandum eſt, nempè, quod in re, quæ reſtitui deber, aut petitur, fuerunt impenſa centum, vel alia ſimilis quantitas, & quod ratione illarum expenſarum res communi æſtimatione valet illa centum, *ita Neguſant. vbi proximè ſupra.*

29 Item aduertendum, quod ad melioramenta, & expenſas vendens non obligatur, quando ab euincente illas debuit per viam exceptionis, ſeu actionis, vt ſupra dictum eſt, habere, *l. idemque, ff. de act. empt.* notant *Gl. & Doct. in l. Ariſto. §. fin. ff. de donat.* vbi *Roger. nu.* 30.

30 Intellige, niſi venditor fuerit in dolo, quia tunc de dolo conueniri poteſt ad eiuſmodi expenſas, licet illas ab euincente non habuerit, præponderat enim venditoris dolus, *vt in l. ſi putatur in fine, ff. ad leg. Aquil. & in l. Item, §. fin. eodem tit. Io. Ant. Rube. in repetit. l. non ſolum, §. morte, nu. 436. ff. de non. oper. nunciat.* vbi citat *l. Titius, ff. de act. empti.*

ARGVMENTVM.

Vſufructus an ſic alienari poſſit, vt ab emptore euinci, ſeu vendicari non valeat.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius alienare non poteſt, neque cedere vſumfructum, & illum alienando amittit.*
Contrarium, quod immò vſufructuarios poſſit impunè alienare vſumfructum, nu. 4. & 9.
Diſtinctio ex ſententia plurium affertur, nu. 5.
Quæ tamen improbatur, nu. 8.
2 *Pater non poteſt bona filij aduentitia, in quibus habet vſumfructum, alienare.*
3 *Alienationis appellatione veniunt nō ſolum ea ex quibus dominium transfertur, ſed etiam hypotheca, & ſeruitus.*
6 *Vſufructu vendito, vt pœna euitetur cenſetur tantum vendita commoditas.*
Fallit, quando clarè legitur quem totum ius vſusfructus, vel quicquid iuris habet, vendidiſſe, nu. 7.
Sed vide nu. ſeqq.

QVÆST. CLV.

VSufructuarius, an vſumfructum ſic alienare poſſit, vt ab emptore euinci, ſeu vendicari non valeat, modo quæritur: nam, ſi ab emptore auferatur, nemini dubium eſt, quod eidem actio de euictione concederetur aduerſus venditorem, quę regulatiter datur ex natura ipſius contractus, vt ſępè dixi, quæſtio hæc à ſcribentibus variè fuit pertractata.

1 Nam aliqui voluerunt, quod vſufructuarius alienare nō poſſit, neque cedere vſumfructum quem habet, alias amittat eum; & ſtatim cum proprietate conſolidetur, *ex tex. in l. vſufructu, C. de vſufruct.* in illis verbis. vſufructu matri tuæ prædiorum & mancipiorum relicto, tam alienatio, quam manumiſſio interdicta eſt per quem ita cenſuit *Gl. in l. ſi vſusfructus in ver. vſumfructum, ff. de iure dot. & in §. finitur. Inſtitut. de vſufructu. Azo in ſumma, C. de vſufruct. Alberic. Paul. de Caſtr. Alex. Socin. ſen. Iaſ. Rip. Corne. Alciat. Loaz. Neguſant. Pariſ. Conar.* ac cęteri, quos refert *Pinell. in l. 1. par. 3. ſub num. 38. verſ. Gloſ. in dicto §. finitur, C. de bonis maternis. Gul. Redoan. in tractat. de reb. Eccleſ. non*

alienan.quæſt.15.nu.2.ad 12.& quæſt.79.cap.10. Sarmient.Selectar.interpret.lib.3.cap.9.num.1.Ioan.Garz. de expen. & meliorat.cap.10.num.28. Felician.de Solis in tractat.de cenſib.lib.2.cap.4.num.1.Barboſa in l.vſufructu num.1.verſ. Præterea ex eadem ratione, ff. ſolut. matr. Cuiac.in dicto §. finitur. de communiori, & receptiori teſtatur Gomez. variar. reſolut.tom.2. cap.15.de ſeruitut. num. 15. Hanc etiam partem ſequuntur Caualcan.de vſufructu nu.65. in fine.Ceph.conſ.436.num. 109.lib.3. Rimin.iun.conſ.436.num.12. lib.4. & Hier. Gabr.conſ.192.nu.11.& 14.lib.2.

2 Quod extenditur etiam ad patrem, vt ſcilicet nec is alienare poſſit bona filij aduentitia, in quibus habet vſumfructum per tex.in l.finali, C.de reb.alien.non alie-
3 nan. quæ ait, quod appellatione alienationis nõ ſolum intelliguntur ea, ex quibus dominium transfertur, ſed etiam hypotheca, vel ſeruitus, quem text. magnificat Iaſ.in §.item, ſi quis in fraudem.Inſtit.de act. & in ſpecie eſt tex.in l.fina.§.Ipſum autem,verſ.ſed pater,ibi pignus,& hypotheca titulo primo, C. poſt tit. de bon. matern.

4 Cõtrarium, quod immò vſufructuarius impunè,ac liberè alienare poſſit ius vſufructus, vel ipſum vſumfructum,ſunt plures tex.& in ſpecie l.arboribus, §.vſufructuarius, ff. de vſufructu; dum ibidem dicitur vſufructuarius vel ipſe frui ea re, vel locare, vel vendere, vel alijs fruendam concedere poteſt: nam, & qui locat, vtitur, & qui vendit; ſed & ſi alij precario concedat,vel donet,puto eum vti,atque ideo retinere vſumfructum. Eſt alius text.in l.non vtitur, ff.eodem; vbi habetur in hæc verba. Non vtitur vſufructuarius, ſi nec ipſe vtatur, nec nomine eius alius, puta qui emit, & in §.Plenè, eiuſdem legis, ita dicitur. Plenè illud intereſt, quod ſi vendidero vſumfructum etiamſi emptor non vtatur, videtur vſumfructum retinere. Eſt inſuper tex. in l.cui vſusfructus, eodem tit. qui ait. Cui vſusfructus legatus eſt, etiam inuito hærede eum extraneo vendere poteſt. Eſt conſimilis text. in §.1. Inſtitut. de vſu,& habita.in l.in venditione, ff.de bon. authorita.iudic. poſſiden.l.vſufructu, ff.ſoluto matrim.l.vltima, ff.de vſur.l. ſi is,qui bona,§.vſusfructus,ff.de pignor. & l.neceſſariò, §. fin.ff de peric. & commodo rei vendi. In quibus iuribus habetur liberè alienari,vẽdi, pignori dari,vel quouis alio modo diſtrahi poſſe. Myſinger. in dicto §. finitur,& ibidem Ricciard. num.30.31.& 32. Alberic.ſibi contrarius in l.1.C.de bon.matern. & ibidem Pinell.parte 3.num.39. & 40. Aret.in l.qui Romæ,§.duo fratres, num.28.ff de verb.oblig. Eman. Suarez lib.obſeruat.c.6. Tel.de Sol.in d.tract.de cenſib.lib.2.d.cap.4.nu.4. Ceph. conſ.20.nu.21.lib.1. Surd.conſ.150.nu.5.& conſ.184. nu.5.lib.2.

5 Alia eſt plurium ſententia, diſtinguens inter vſumfructum ipſum, aut ius ipſius vſusfructus, vt nẽpè vſusfructus, vel ius vſusfructus cedi nequeat, vel alienari, ſed ipſa commoditas aut facultas percipiendi fructus alienari, aut cedi poſſit, cum illa diuerſa iudicetur ab ipſo vſufructu,& extinguatur morte vſufructuarij alienantis, nõ illius,in quem alienatio facta eſt,ita prædicta iura conciliando tradunt Glo.Bart.& Bal.Alexan. Gomeſ. Conar. Fabian. & cęteri quamplures,de quibus per Tri. Pinell.in d.l.1.par.3.ſub num.38. verſ. alij diſtinguunt. Hier.Gabr.conſil.162.num. 10. & 17. lib.2. Queſada diuerſ.quæſt.iur.cap.fin.num.16.latè Io.Garz. de expen.& meliorat.cap.10.num.28.ad 45.Franc.Sarmien. Selict.concluſ.lib 3.cap.9.num.2. Vbi interpretatur tex.in §.primo.de vſu,& habitat. intelligẽdo, quod leges,quę permittunt vſufructuario alienare,hoc ei tribuunt, vt oſtendant eum plus iuris habere, quam habet vſuarius, qui nec vendere,nec locare,nec donare poteſt commoditatem quam ipſe habet, nedum ius ſuum in alium transferre;& ita ſecundum eum verum eſt, vſufructuarium alienare poſſe vſumfructum ſi cũ vſuario conferatur, vel cum alijs qui commoditatem alienare non poſſunt, quam ipſe poteſt; ſi autem conferatur vſufructuarius cum proprietario, tunc etiam verum eſt ei licitum non eſſe alienare, hoc eſt, ius vſufructus in alium transferre,quod eſt in eius perſona eo modo, quo dominus proprietatem poteſt alienare, licet poſſit eo modo,quo vſuarius non poteſt. Hanc diſtinctionem ſequuntur Surd. in tractatu de aliment. tit. 9.quæſt.22.num.9.Pereg.de fideicom.art.40.num.117. Barboſa in l.vſufructu à nu.1.ad 10.ff ſoluto matrim.& Martin, Monter.à Cuena cauſar.ciuil.Regni Arag.deciſ. 46.per totam,aſſeruntque, quod vſufructuarius alienãs vſumfructum ſimpliciter vel ius vſusfructus, in dubio alienare intelligitur commoditatem tantum, quamuis dicat, ſe vendere vſumfructum vel ius vſusfructus, vt actus valeat, & pœna amiſſionis vſusfructus euitetur,poſt Bald.Imol. Aret.Soc.Curt.iun. Cranet.& alios refert Pinell.in d.l.1.par.3.ſub num.38.verſ.alij diſtinguunt. Ioan. Garz.de expen.& meliorat.cap.10.nu.28. & 33.Gomez.variar.reſolut.to.2.tit.de ſeruitu.cap.15. nu.17.Eſpin.in Specul. Glo.13.princip.de legat. & vſu-
6 fruct.nu.61. qui nu.41. addit, quod ſi quis hodie ſimpliciter vendat vſumfructum quem habet, etiam ſtante ea lege, non amittit vſumfructum, quia venditio verificari poteſt in facultate percipiẽdi fructus, ita vt interpretandum ſit in dubio de commoditate actum, nõ
7 autem vſumfructum ipſum fuiſſe venditum; quod vtique non procederet, quando clarè legeretur totum ius vſusfructus quod habet, vel quicquid iuris habet vendidiſſe, quia tunc vſusfructus amittitur, & ad proprietatem reuertitur non ſine incommodo emptoris, Bald. conſ.335.nu.1.lib.1.

8 Verum hanc diſtinctionem improbant Felician.Solis de cenſi.lib.2.d.cap.4.nu.3. Auguſtin. Morla in empor.tit.6.ff de ſeruit.quæſt.1.nu.14.& Ricciar.in d.§.finitur nu.31.& 32. Qui propterea tenent, vſufructuarium alienare poſſe vſumfructum quem habet, vel ius ipſius vſusfructus per dictam l.arboribus, cum alijs, de quibus ſupra,ſicuti probauit Pinell.dicta par.3.ſub nu. 39.Felician.in d.tractat.de cenſi.cap.4.nu.4. Morla in d. empor.tit.6.ff. de ſeruit.quæſt.1.num.14.& 15. & Ricciard.in d.§. finitur, nu.32. de quo latius dicemus in ſequenti quæſtione.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus alienatio qualiter fieri poſſit, & in emptorem transferatur.

Et an eodem modo cedi pignori, hypothecęuè dari valeat.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Vſumfructum in emptorem poſſe transferri iura ſi diſponunt, qualiter intelligenda.*

2 *Vſusfructus vbi venditur, in emptorem non transfertur ius nouum, vel potentius, ſed tantum illud, quod vſufructuario competit.*

Et metitur cum perſona vſufructuarij, non autem emptoris, nu.3.& 9.

4 *Vſusfructus, ſeu ius vſusfructus vendi, ac in emptorem transferri poteſt nulla habita iuris diſtinctione.*

5 *Vſusfructus cedi poteſt proprietario, non autem extraneo, & ratio adducitur: quicquid plures hic relati ſenſerint, nu.10.*

Ampliatur id adeo verum eſſe, quod ſi vſusfructus cedatur extraneo, illico amittatur, & cum proprietate conſolidetur, nu.11.

Sed contra, quod immò per ceſſionem extraneo factam vſusfructus non amittatur, nu.12.

Et reſpondetur contrarijs, nu.14.& ſeqq.

6 *Vſusfructus ſeruitus perſonalis eſt, quæ perſonæ cohæret, & cum ea extinguitur.*

7 *Perſonalia iura regulariter cedi non poſſunt.*

8 *Vſufructuarius per venditionem vſusfructus illum in alium ſic transfert, vt tale ius à ſe nõ abdicet, ſed quinimò retineat per emptorem.*

13 *Priuationis pæna locum non habet, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

15 *Ius ceſſum ſi in ceſſionarium transferri non poteſt, remanet penès cedentem.*

16 *Vſusfructus poteſt pignori hypothecauè dari, & in creditorem transferri.*

Nam alias inutile diceretur pignus, quod alteri vendi nõ poteſt, nu.17.

Sed licita dicitur facta alienatio, nu.18.

Et tamdiù durat vſusfructus pignori datus, quamdiù vſufructuarius viuit, quo mortuo, pignus extinguitur, numero 19.

QVÆST. CLVI.

1 REaſſumo nunc quæſtionem tactam in præcedenti quæſtione *nu.5.& 6.* Num iura & doctrinæ ibidem adductæ, quæ expreſsè dicunt, vſumfructum vendi, alienari, locari, ſeu donari, vel aliter diſtrahi poſſe, ita intelligi debeant, vt diſtractio ſic fieri poſſit, vt in emptorem tranſeat dumtaxat commoditas quædam, ſeu facultas percipiendi fructus; an vero ſic alienare eidem permittatur, vt in ipſum emptorem ius vtendi ac fruendi tranſeat, ſiue ius illud vſusfructus primum, quo quiſque vſufructuarius ſit conſtitutus.

Dubitatio eſt animaduerſione digna, quam iura ſuperius allegata non benè aperiunt.

Quæ breuiter percurrendo, nobis ſatis nota fient.

Nam *l.arboribus, §.vſufructuarius l.non vtitur, & l. cui vſusfructus, ff.de vſufruct.* cum cęteris adductis, dicunt quidam vſumfructum vendi, ſeu cedi poſſe, ſed generaliter id dicitur; quod non minus de ipſo vſufructu, quam de illius commoditate intelligi poſſet, niſi poſtea expreſsè dictum eſſet. quod vſufructuarius venditum, ſeu donatum conceſſum, aut quouis alio modo diſtractum à ſe vſumfructum retinet. & vti videtur, ſi ipſe vtatur, ſiue is, cui conceſſio facta eſt, ex quo videtur intelligi ius ipſum vſusfructus vendi non poſſe, nec venditum dici, quando vſusfructus ſimpliciter venditur, vt euitemus cõtrarietatem, in quam incideremus, ſi vendi poſſet, & cum effectu venderetur, & traderetur, quo in caſu nullatenus retineri poſſet.

Eodem modo dicitur *de l.neceſſario, §.fin.ff.de periculo, & commod. rei vendit.* ex quo ſcribitur. Intereſt vtrum ius vtendi, & fruendi, quod ſolum tuum ſit, vẽdas; vbi pariter dicitur, ius ipſum penès vſufructuarium remanere neceſſarium eſſe; atque ita ex eo text. habetur, quod vſusfructus finitur morte eius, qui verè vſufructuarius eſt; cuius mors ſpectatur facta venditione vſusfructus, ita quod præmoriẽte emptore apud ipſum aliquod ius, & vſumfructum poſt venditionem adhuc retineri, ſeu remanere dicere neceſſe eſt, cum alias morte emptoris vſusfructus extingueretur, & fruſtra venditoris mors ſpectaretur, vt conſiderauit *Ioan. Garz.de expenſ. & meliorat. cap.10. numero 33. vſque ad 37. & Petr. Barboſ.in l. vſufruct., numero quinto,*
2 *ff.ſoluto matrimonio.* Quo fit, vt non transferatur nouum ac potentius ius in perſonam emptoris per venditorem vſusfructus, licet concedatur idem ius, quod vſufructuario competit pro vita illius limitatum, & reſtrictum, ſiue vt duraturum erat penès ipſum venditorem, qui non poteſt plus iuris, quam quod habet, in alium transferre, quod tamen impedimento non eſt, quin ius vſusfructus, aut vſumfructum ipſum alienari dicamus, cum eadem facultas, idemque ius in emptorem tranſeat, quod reperiebatur, ſeu erat penès vſufru-
3 ctuarium, quamuis cum eiuſdem perſona, non autem emptoris metiendum eſſet.

4 Quibus ſtantibus fruſtratoria redditur diſtinctio, an vſusfructus, vel ius vſusfructus vendatur, & ſic intelligatur non de iure vſusfructus, ſed de commoditate actum, vt dixi in præcedenti quæſtione *nu.5.* cum & ius vſusfructus vendi ac in emptorem transferri poſſit, *per tex.in §.1.Inſtitut.de vſu, & habitat.* ſicuti optimè tradidit *Pinell. in l.1.par.3.ſub num.4. verſ. Inde infertur quarto; & verſic. Infertur ſeptimo, C.de bonis matern.*

5 Illud vero quod dicitur, vſumfructum cedi poſſe, intellige proprietario, non autem extraneo ſecundum aliquos, licet poſſit illum vendere, vel alio modo concedere, vt ſuperius dictum fuit *ex §.finitur. Inſtitut.de vſufructu*, ibi, item finitur vſusfructus, ſi domino proprietatis ab vſufructuario cedatur. idem probatur *in l. ſi vſusfructus, ff.de iure dot.* ibi, cedi non poſſe, niſi domino ꝓprietatis. *Surd.in tract.de alim.tit.9.q.22.n.20.*

Ratio eſt differentiæ, quoniam cedere iure dicebantur illi, qui rei ſuæ dominium in alium transferebant, ita quod illud à ſe omninò abdicarent; ideo vſusfructus cedi non permittebatur: nam per ceſſionem ius illud incorporale vtendi & fruendi transferẽdum erat, quod fieri non poterat citra domini conſenſum, quia
6 vſusfructus ſeruitus perſonalis eſt, quæ perſonæ cohæret, & cum ea extinguitur, vt prædiximus, ac probatur *in l.1.ff.de ſeruit.l.3.§.fin.ff.quib.mod.vſusfruct. amittat.l.non ſolum, §.tale, ver.quoties, ff.de liber.legat.*

7 Cœterum iura perſonalia regulariter cedi non poſ-
ſunt l. ex pluribus, ff. de adminiſtr. tutor. l. non ſolum, §.
8 puellæ, ff. de ritu nuptiar. quamquam vſusfructus ven-
di, locari, ſeu donari poſſit, cum per venditionem ip-
ſe vſusfructus, ſiue ius illius vſufructuario competens
ſic in alium transferatur, vt vſufructuarius tale ius
à ſe non abdicet, ſed quinimò retinet per empto-
rem.
9 Prout nec ex venditione illum omninò amittit; ſed
ex eiuſdem perſona emptor ille vti videtur, & dum vi-
uit vſufructuarius venditor, vt poſt Cuiac. & alios ad-
ductos tradunt Felician. ſolis in tractat. de cenſi. lib. 2.
cap. 4. & ſeqq. Auguſtin. Morla in empor. tit. 6. de ſer-
uitut. 9. p. num. 15. Ant. Pichard. in dicto §. finitur, nu-
mero 14. Ioan. Garz. de expenſ. & melioram. cap. 10. nu-
10 mero 38. Quicquid & malè in contrarium aſſeruerit
Ari. Pinell. in dicta l. 1. par. 3. ſub num. 40. verſic. ex eiſ-
dem iuribus, quatenus Glo. prædictam diſtinctionem,
ac differētiam impugnat, cū ſuperius docuerimus lon-
gè inter ſe differre, vendere, ac cedere ex præallegatis,
ad quæ non aduertit, prout eodem errore fuit lapſus
Aluarot. Valaſch. conſultat. 66. num. 25. & ſeqq. dum
coniungit & æquiparat ſimul hos terminos alienatio-
nis, & ceſſionis.
11 Ampliatur ſupradicta concluſio vt adeo vera ſit,
quod ſi vſusfructus cedatur extraneo, illico amittatur,
& cum proprietate conſolidetur, dicta l. ſi vſusfructus,
ff. de iure dot. in ver. quoniam. Vbi Pomponius I. C. in-
quit. Quoniam dicimus vſumfructum à fructuario ce-
di non poſſe, niſi domino proprietatis, etſi extraneo
cedatur, ideſt ei, qui proprietatem non habeat, nihil
ad eum tranſire, ſed ad dominum proprietatis re-
manſurum vſumfructum, eſt ſimilis text. in l. vſufru-
ctu, C. de vſufruct. ſub his verbis, vſufructu matri tuæ
prædiorum & mancipiorum relicto, tam alienatio,
quam manumiſſio interdicta eſt; & fuit ſententia Glo.
in dicta l. ſi vſusfructus in verbo vſumfructum, & in
dicto §. finitur, ver. cedendo. Azo in ſumm. C. de vſu-
fruct. Alberic. Caſtr. Alexan. Socin. ſen. Ripa Iaſ. Corne.
Alciat. Loazeſ. Neguſan. Pariſ. Couar. & alij, quos con-
gerit Pinell. in dicta par. 3. ſub num. 38. verſicul. Gloſa in
dicto §. finitur, C. de bon. mater. Sarmient. Select. inter-
pretat. lib. 3. cap. 9. numero primo. Borgnin. de vſufructu
numero 61. in fine. Gabr. conſil. 192. num. 11. & 14. li-
bro ſecundo Cephal. conſil 436. num. 109. lib. 3. Rimin.
iun. conſil. 436. numero 2. libro quarto. Martin. Monter. à
Cueua deciſ. 46. nu. 9. 22. & 55. qui fundatur ſolum ex
verbis text. in dicto §. finitur. inſtit. de vſufruct. & in
d. l. ſi vſusfructus, ff. de iure dot.
12 Sed contra, quod immò propter ceſſionem extra-
neo factam vſusfructus non amittatur, tenet Glo. in l.
arboribus, §. vſufructuarius. in ver. donare, ff. de vſu-
fruct. Barboſ. in dicta l. vſufructu, numero quarto, ff. ſo-
lut. matr. eandem opinionem ſequi videntur Borgnin.
de vſufruct. ſub num. 65. & Ioan. Garz. de expen. & me-
13 liorat. cap. 10. num. 37. Cum id in iure non reperiatur
ſtatutum, & pœna priuationis locum non habet, niſi
in caſibus à iure expreſſis, §. cum igitur ver. ſicut enim
in Auth. de non eligen. collat. 1. & l. at ſi quis, §. Diuus
autem, ff. de relig. & ſumpt. funer. Riminald. in l. preci-
bus, num. 143. C. de impub. & alijs ſubſtitut. Aym. de
antiq. temp. par. 4. nu. 18.
Non obſtat §. finitur, quoniam ex eo quidem fa-
ctum ipſum annullatur, non tamen conſolidatio indu-
citur.
14 Neque mouet dicta l. ſi vſusfructus, ff. de iure dot.
ſub illis verbis, quoniam dicimus. Non enim ibidem
dicitur, quod ſi vſusfructus extraneo cedatur, ille ſta-
tim reuertatur ad proprietatis dominum, & ſic de præ-
ſenti, ex quo vtitur verbo, reuerſurum, quod eſt futu-
ri temporis, quod æquè eſt ac ſi dictum fuerit reuer-
ſionem non ſtatim faciendam ceſſione ſequuta, ſed
in futurum morte cedentis, vel alijs modis à iure ex-
preſſis, ſicuti interpretatur Ari. Pinell. in dicta l. 1. par-
te 3. ſub nu. 39. in fine, ſequitur Barboſ. in dicta l. vſu-
fructu ſub num. 4. verſ. neque repugnat. Ricciard. in di-
cto §. finitur, nu. 32. & Garz. in dicto tract. de expen. &
meliorat. cap. 10. nu. 37.
Non etiam refragatur Martin. Monte. à Cueua in di-
cta deciſ. 46. nu. 12 cum illud verbum, dumtaxat, adie-
ctum ſit, vt oſtenderetur nil nocere proprietario, nec
vſusfructus naturam alterare ceſſionis actum, non au-
tem quaſi in pœnam vſufructuarij cedentis vſumfru-
ctum extraneo: nam, vt diximus, vſusfructus cedi non
poteſt extraneo ob ipſius naturam, quæ non patitur
illum à perſona ſeparari, & ea facta dicimus eſſe nul-
lam & ineſſicacem, non autem quod ob id vſufructua-
rius amittat ius ſuum, per ea quæ notat Bald. in l. 1. nu-
mero 3. C. de epiſcop audient. & præſertim probatur ex
eo, quod habemus in l. nec vtilem in fine, iuncta Gloſ. in
ver. oblatum, ff. ex quib. cauſ. maior. & in l. cum quis, §. 1.
15 & ibi notant Bart. & Caſtr. ff. de ſolut. nempè quod ſi
ius ceſſum, vel translatum in aliquem ad ceſſionarium
tranſire, vel aliqua ex cauſa ei acquiri non poteſt, illud
remanere debet penès cedentem, vel transferentem,
ſequuntur Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, quæſt. 10.
num. 24. in fine, ff. de verbor. obligat. vbi etiam Aret.
nu 28. & Iaſ. nu. 79. Franch. Cremen. ſing. 113.
Et quidem neſcio videre, quomodo Doctores pœ-
nam adijciant in re tam clara, præſertim non expreſ-
ſam à iuribus ad id allegatis.
16 Ex quibus infero, quod ſi vſusfructus vendi & in
alium transferri poteſt, eodem etiam modo pignori,
hypothecæve dari poſſe, & in creditorem transferri
per vſufructuarium, vt probatur expreſsè in l. ſi is, qui,
§. vſusfructus, ff. de pignor. in illis verbis. Qui ſolum
vſum fructum habet ad tuendum creditorem, ſequun-
tur Hugon. Donell. in tract. de pign. cap. 8. col. 3. in princ.
ver. de ſeruitutibus perſonarum. Connan. comment. li-
bro quarto cap. 14 in princip. Cuiac. obſeruat. lib. 15. c. 6.
Morla in empor. dicto tit 6. num. 20. ff. de ſeruitut. Nam
17 alias inutile eſſet pignus, quod vendi non poſſet, l. ſi
conuenerit, ff. de pignor. actio l. mulier. C. de diſtract. pi-
18 gnor. adeo quod etiamſi vſusfructus vendatur per cre-
ditorem vigore pignoris, & hypothecæ in eo conſtitu-
tæ, ex hoc non amittatur, nec ad proprietarium reuer-
tatur, quia licitè fit alienatio ex legis permiſſione, vt
pluribus probant Neguſant. de pignor. 3. membr. prima
part. princ. nu. 13. & 14. & Mudæus de pignoribus, &
hypoth. cap. quæ res obligentur, vel obligatæ intelligan-
tur, nu. 11. & comprobatur ex ijs quæ in proximè præ-
19 cedentibus quæſt. dixi, & tamdiu durabit vſusfructus
pignori datus, quamdiù vſufructuarius viuit: quo mor-
tuo, pignus extinguitur, argum. text. in dicta l. neceſſa-
riò, §. finali, ff. de pericul. & commodo rei vendit.
& tenet Franch. Balduin. de pignoribus cap. 12. col. 6.
verſ.

verſ. diſcrimen eſt tamen notandum, & Ildicîau. de cenſib. libro ſecundo cap. 4. numero 4. ad finem, & numero quinto.

ARGVMENTVM.

Vſufructu ſtabilium relicto, ſi deinde à Principe cogatur hæres eadem vendere, an vſusfiuctus ita durare dicatur, vt ille debeatur ex pretio & pecunia inde redacta, & ſic hæres de euictione huius legati teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex pecunia quaſi vſusfructus percipitur.*
2 *Pecunia ſubrogatur loco rei, & ſortitur naturam ſpeciei, in cuius locum ſubrogatur.*
3 *Legitima relicta in pecunia numerata, quia reuera eſt quota bonorum, fructus taxantur iuxta quantitatem, & qualitatem bonorum.*
4 *Vſufructu ſtabilium relicto, ſi à Principe cogatur hæres eadem vendere, fructus debentur ex pretio, & numero 6. & 8.*
Sed contra nu. 10. & ſeqq. & nu. 17. & infra.
5 *Finis diſpoſitionis & ſolutionis ſemper attenditur.*
6 *Fructus ſtabilium taxantur ad quinque pro centenario.*
Etiam in eo, qui non eſt ſolitus negociari, nu. 7.
9 *Maritus vxori ſi relinquat fundi redditum, filius hæres teſtatoris poteſt fundum diſtrahere, & in pecunia vxori redditum ſoluere, quanti teſtator fundum locare conſueuerat.*
11 *Pretium in vniuerſalibus non ſuccedit loco rei, licet ſecus ex fictione, nu. 12.*
13 *Pecuniæ computantur inter mobilia.*
14 *Vſuras rei ſuæ quis non compellitur ſoluere.*
15 *Res non parit fructum non domino, & non poſſeſſori.*
16 *Rei mutata forma citra hæredis culpam, ea non debetur.*
18 *Res creditori addicta vigore rei iudicatæ licet poſtea euincatur, tamen creditor non poteſt amplius agere via executiua.*
19 *Subrogatum quando eſt diuerſæ naturæ, non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*
Nec extenditur quando aliquid ſpecialiter eſt conceſſum, nu. 20.
21 *Trebellianicam non detrahit, qui coactè adiuit.*
22 *Premio non eſt dignus, qui non vltro vindicauit.*
23 *Poteſtas, qui ex officio tenetur capere bannitum, non conſequitur premium à ſtatuto deſtinatum capientibus bannitum.*
Idem dicitur de eo, qui facit actum non ſponte; ſed incitatus à iure, vel à facto, nu. 24.
25 *Hæres grauari non debet præter id quod iuſſit teſtator, vel poſtea peryt.*
26 *Superioris factum connumeratur inter caſus fortuitos.*

QVÆST. CLVII.

EX præcedentibus quæſtionibus infertur ad ſingularem; & non vulgatem diſceptationem.

Videlicet, an vſufructu ſtabilium alicui relicto, ſi deinde à Principe cogatur hæres eadem vendere, vſusfructus ita durare dicatur, vt illa debeatur ex pretio & pecunia inde redacta.

1 Et prima facie dicendum videretur durare ac debe-
ri, quoniam dictum pretium & pecunia ſupereſt, ex
qua quaſi vſusfructus percipi poteſt, §. *Itaque ſi pecu-
niæ. Inſtit. de vſuſruct. l. 2. ff. de vſuſructu ear. rer. quæ*
2 *vſu conſum.* & pecunia ſubrogata loco rei, ſortitur na-
turam ſpeciei, in cuius locum ſubrogatur. *Gabr. de reg.
iur. concluſ. 2. num. 12. Rota coram Cardin. Seraphino de-*
3 *ciſ. 179. num. 2.* Hinc dicimus, quod legitima relicta in
pecunia numerata, quia reuera eſt quota bonorum, &
æſtimatio, non immutat eius naturam, ideo fructus ta-
xantur iuxta quantitatem, & qualitatem bonorum.
Rip. in l. in fideicommuſſariam, num. 145. ff. ad Trebell.
quem probat *Rota coram eodem Cardin. Seraphino de-*
4 *ciſ. 1406. num. 7.* Non enim relictum, vt ſupra fuit fa-
ctum in pecunijs, ſed ex bonis & ſic reſpectu certæ ſpe-
ciei, quæ licet fuerint vendita iudicandum eſt de eis, ſi-
cut *de ſpecie l. talis ſcriptura in fine, & l. planè, §. 2. & l.
ſed ſi certos, ff. de legat. primo;* atque ita veniunt vſuræ,
& fructus, ptout ſi ſpecies adhuc adeſſet, quaſi tunc
non petantur vt vſuræ, ſed quatenus ex fructibus per-
ciperentur, iuxta quæ habentur *per Socin. conſ. 247. ſub
num. 9. verſ. ſecundo de præcepto teſtatoris lib. 2. per tex.
In l. 2. & in l. vltima, C. de vſur. & fruct. lega. l. Titiæ*
5 *textores, ff. de legat. 1.* Cum etiam ſemper attẽdatur fi-
nis diſpoſitionis, & ſolutionis, *l. in fideicommiſſo in prin.
ff. de vſur.* Neque coactio ſecuta hæredi prodeſſe debet,
cum debuerit pecunias reinueſtire in tot alijs bonis ſta
bilibus, ex quibus percipi potuiſſet vſusfructus, quo ca-
ſu ſatis concludens dicitur liquidatio. *Authent. de non*
6 *alienan. §. quia vero, in fine;* qua dicitur fructus ſtabi-
lium taxari ad quinque pro ſingulo centenario, *Glo. fin.
in authent. Perpetua. C. de ſacroſanct. eccleſ. Rota Gen.*
7 *deciſ. 194. nu. 3.* quod ſufficere videtur etiam in eo, qui
non eſt ſolitus negociari. *Honded. conſil. 30. nu. 13. verſ.
minus in caſu noſtro repugnat, & nu. 14. lib. 1. poſt Ruyn.
conſil. 104. lib. 4.* iuxta doctrinam *Bart. in l. tutor, quire
pertorium, §. qui poſt, & §. ſeq. ff. de admin. tut. Alex. conſ.
31. nu. 11. lib. 6. Crauet. conſil. 433. num. 19. lib. 3.* & in
8 terminis videtur text. *in l. non vtitur, §. final. iuncta
l. ſeq. ff. de vſufruct.* Vbi ſi vſufructuarius vendat vſũfru-
ctum, & fruatur pretio, non minus habere intelligitur,
quam ſi principali re vtatur, fruaturque; cum quo vi-
detur concordare text. *in l. fundi Trebatiani. ff. de vſu-*
9 *fructu legat.* Vbi maritus vxori reliquit fundi reddi-
tum; & ait text. filium hæredem teſtatoris poſſe fun-
dum diſtrahere, & in pecunia vxori redditum ſol-
uere, quanti teſtator fundum locare conſueuerat.

Et quod de reddituu dicitur, idem de vſufructu dicendum videtur, *ad l. ſi quis ita legauerit, ff. de vſuſruct. l. ſi patrimonij, ff. de vſuſruct. lega. l. idem eſt, ff. de vſuſruct. quemad. caue.*

His vel ſimilibus tamen non obſtantibus, contra-

Google

rium concludendum eſt cum res citra hęredis culpam
acciderit, ex quo Principis iuſſu, & ita caſu fortuito, cui
hæres occurrere non potuit, *l. apud Iulianum, in fine, ff. de legat. 1.* & poſt eum *Cagnol. in l. impoſſibilium, ff. de regul. iur.* cum ſimil vnde ſequitur, quod legatum cenſeatur finitum damno legatarij, non autem hæredis,
l. cum res legata præſertim in §. pen. & fin. ff de leg. 1. &
quicquid in particularibus, in vniuerſalibus pretium
non ſuccedit loco rei, *l. ſi mater, vbi ſcribentes, C. de rei vendicat. l. venditor, ff. de hæredi. vel act. vendit.* notatur *in l. ſi rem, & pretium, & l. qui vas §. vltimo, ff. de furt. l. Labeo, & Sabin. §. 1. ff. de verbor. ſignific. Feudiſt. in cap. 1. de feud. non haben. nat. feud. Tiraquell. de retract. lignag. §. 32. Glo. vnica nu. 30. & ſeq.* Licet etiam
12 in vniuerſalibus ex fictione, non autem ex veritate
procedat, vt pretium loco rei ſuccedat, *ſecundum Bal. in l. cogi. colum. fina. ff. de petit. hæredit. Iaſ. in l. ſi cum ſeruum, ff. ſi cert. petat. Tiraquell. in dicta Gloſ. vnica, numero 22.*
13 Prætereà vſusfructus ſtabilium fuit relictus, non autem pecuniarum, quæ inter mobilia computantur, vt
poſt adductos per eum tradidit *Menoch. de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 138.* per totam, *& Riminald. iun. conſil.*
14 *216. num. 84. lib. 2.* & cum facta venditione pecunia
ex bonis redacta efficiatur hæredis ipſius domini, is
non debet ſoluere vſuras rei ſuæ. *Dec. conſil. 119. ſub numero quarto.* Immò efficitur dominus, & poſſeſſor,
15 ergo impoſſibile eſt, quod res pariat fructum non
domino, & non poſſeſſori. *Ancharan. in cap. peccati, ſub num. 9. verſic. ad quintam rationem. de regul. iur. in 6. & Dec.* remouendo aliquas difficultates *in l. 2. § creditum in ſecunda lectura, num. 3. ff. ſi cert. petat. Martin. Nauarr. in cap. ſi fæneraueris, num. 7. ad finem, de vſur. Couar. variarum. reſolut. lib. 3. cap. 1 ſub num. 5. verſic. ſu-*
16 *pereſt.* Vt ergo vſusfructus remaneat, eundem quoque formam rei remanere neceſſe eſt, qua mutata citra hęredis culpam deberi debet, *ad text. in l. quid tamen, §. 1. & penult. ff. quib. mod. vſusfruct. amitt.* vbi, ſi
ædium vſusfructus legatus ſit, & ædes ad aream fuerint redactæ, vſusfructus vſque adeo extinguitur, &
extinctus manet, quamuis teſtator alias ædes reſtituerit in eadem area, eiſdem quoque cęmentis, & tignis; non enim ſufficit eandem adeſſe materiam, puta cęmenta, vel tigna, niſi ędes ſubſiſtant, ad hoc vt
eorum vſusfructus permaneat, & per conſequens in
17 propoſito non ſufficit adeſſe pecunias ex bonis vſu-
18 fructui obligatis redactas, cum bona ipſa immobilia
in alios diſtracta ſint, ſicut in ſimili dicimus, quod
licet res creditori addicta vigore rei iudicatæ poſtea
euincatur, tamen creditor non poteſt amplius agere
via executiua, quia iam eſt extincta. *Bart. Iaſ. & plenius Alexan. in l. à Diuo Pio, §. ſi poſt addictum, ff. de re iudicata.*

Non obſtat, quod idem iudicetur de hac pecunia,
quod de immobilibus, ex quibus fuit redacta, tamquam illorum loco ſubrogata, quia reſpondendo dicitur, quod in particularibus, de quibus loquimur,
19 pecunia non ſuccedit loco rei, *dicta l. qui vas, §. vltimo, ff. de furt.* vbi Glo. citat plures concordantes, &
ſubrogatum, quando eſt diuerſæ naturæ non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, *l. ſi in fundo, §. ſi fundus, ff. de iure dot. Bart. in l. pater filium, col. pen. verſicul. non obſtat quod ius agendi, ff. de iniuſt. rupt. teſtament. Socin. in cap. vnicus, numero 15. de accuſat. Socin. iun. conſil. 24 num. 22. lib. 3. Rube. Alex. in l. penult. §. ad crimen. nu. 186. ff de public. iudic.* At diuerſæ ſunt naturæ, immobilia, & pecuniæ, ex prædictis,
meritò &c.
20 Item, quia vſusfructus fuit ſpecialiter relictus ſuper bonis immobilibus; ſed vbi aliquid eſt ſpecialiter
attributum, ſubrogatum non ſapit eamdem naturam
nec ſubrogationis regula ad id extenditur, quod fuit
ſpecialiter conceſſum. *Bart. in l. 1. §. hæc actio. ff. ſi quis tamen. lib. eſſe iuſs. fuer. Alexan. in l. 1. num. 91. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſdict. Socin. in l. 1. ſub num. 19. verſ. Ad iſtud reſponde, ff. quis, & à quo. Bero. conſil. 71. num. 44. lib. 1. Iacob. Niger. in l. mandatum, ff. de officio eius.*

Non obſtat *dicta l. fundi Trebatiani*, quoniam ibi
agitur de venditione voluntaria; nec ideò mirum, ſi
hæres teneatur, qui voluntariè alienauit, *d. l. fundi, l. cum res legata, ff. de legat. 1.*

In præſenti autem hæres coactè vendidit, nec ideò
eſt, quid ſibi imputetur, ſed excuſandus eſt, *l. liberorum, §. excuſantur, ff. de his qui imputan. infamia l. liber homo la ſecunda in princip. ff. ad leg. Aquil.* vbi
21 Gloſa & è contra, qui coactè adiuit, non detrahit
Trebellianicam, *l. nam, & quod §. qui compulſus, ff.*
22 *ad Trebellian.* & qui non vltro vindicauit, non eſt dignus præmio, vt inquit *text. in l. 3. §. vtrum, ff. ad*
23 *Syllan.* & poteſtas, qui ex officio tenetur capere bannitum, non conſequitur premium à ſtatuto deſtinatum capientibus bannitum, vt voluit *Bartol. in di-*
24 *cto §. vtrum, numero ſecundo.* Vbi idem dicit de eo,
qui fecit actum non ſpontè, ſed incitatus à iure, vel
facto, ſequitur *Nell. in tractat. de bannit. in ſecunda parte 2. tempor. quæſtio. 22. numero 22. & ſequentibus.*

Nec mouet quod hæres teneretur pretium dicto-
25 rum bonorum inueſtire: quoniam cum à teſtatore ad
id non fuerit obligatus, & coactè vendiderit hæres,
non debet grauari præter id, quod iuſſit teſtator, vel
quod poſteà perijt, *l. qui tamen, in fine, ff. quib. mod. vſusfructus amitt.* Et in caſu noſtro bona eſſe deſierunt facto ſuperioris, quod connumeratur inter caſus fortuitos, *l. Lucius, ff de euictio. Alexand. conſil. 57. num. 3. in fine lib. 1. Natt. conſ 181. nu. 4. Crauett. conſil. 95. num. 1. Afflict. decif. 54. num. 2. Surd. deciſ. finali numero 15.*

Et ita vt ſupra conſulendo decidit in terminis, *Cephal. conſil. 20.* per totum, *libro primo*, qui contrarijs
reſpondet.

ARGVMENTVM.

Vſufructu bonorum mobilium, ac immobilium alicui relicto, an ſi bona prædicta ab alio reemantur vigore pacti initi cum teſtatore, pretium bonorum ſic reemptorum pertineat ad vſufructuarium; & hæres hac via teneatur de euictione ad fauorem ipſius vſufructuarij.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus bonorum alicui legatus, facta ab alio eorundem bonorum redemptione, non debetur.*
Sed contra nu. 4. & ſeqq.
2 *Redimendi facultas ac percipiendi pretium rei, dicitur eſſe quoddam ius.*
3 *Ius exigendi pretium rei redimendæ non continetur ſub legato mobilium, cum ſit tertia ſpecies.*
5 *Pretium rei venditæ poſt obitum teſtatoris ſpectat ad eum cui teſtator rem ipſam reliquit, ex qua pretium eſt comparatum.*
6 *Res quæ fuit vni relicta, ſi à fiſco per in integrum reſtitutionem redimatur pretio reſtituto, legatarius pretium illud habebit.*
7 *Iura, quę volunt pro legato non deberi euictionem, intelliguntur, quando pro euictione hæres nihil percipit, ſecus ſi aliquid percipiat.*
Et ſi teſtatori ab aliquo euictio debeatur, hæres tenetur ius hoc cedere legatario, nu. 8.
Cuius contrarium tenet Paul. de Caſtro. nu. 9.
Sed prior relata ſententia verior probatur, quando pro ipſa re aliquid præſtatur hæredi, ibidem.
Ampliatur, ſiue euictio ſequatur via ordinaria, ſiue ſpeciali aliquo remedio, nu. 10.
11 *Notatur differentia relicti vſusfructus ſtabilium, & legati vſusfructus ſtabilium, & mobilium.*
12 *Legatum vſusfructus rei particularis, veluti cum domus vel prædium relinquitur, extinguitur rei ipſius legatæ mutatione.*
Primò fallit, ſi generaliter fuerit legatus vſusfructus vniuerſorum bonorum, nu. 13.
Et de ratione ibidem.
Secundò fallit in ſeruitutibus realibus, quæ rei mutatione non pereunt, nu. 14.
Tertiò fallit in pignore, quod rei mutatione non perit, numero 15.
Et de ratione num. ſeqq.
Quartò fallit, ſi vſusfructus fundi fuit legatus, & villa diruta eſt: quia non ideò vſusfructus extinguitur, numero 18.
Ampliatur procedere, etiamſi vſusfructus villæ legatus ſit, quia villæ appellatione comprehenduntur etiam ei adiacentes agri, nu. 19.
16 *Vſusfructus ita demum debetur, ſi ſalua ſit rei ſubſtantia.*
20 *Vſusfructus vineæ relictus, an ea exciſa debeatur, & alia quædam, vide ibidem remiſſiuè.*

QVÆST. CLVIII.

IN materia vſusfructus alia, & ſupradictæ germana ſe nobis offert quæſtio; num ſi alicui relinquatur vſusfructus bonorum mobilium, & immobilium; & deinde bona prædicta ab altero reemantur vigore pacti tempore venditionis celebrati, pretium bonorum ſic reemptorum pertineat ad vſufructuarium.

1 In qua dicendum videtur vſumfructum fuiſſe finitũ ex dicta reemptione facta ob mutationẽ formæ. Cum
conuerſa ſint bona in pecuniam, *§. finitur vbi Aretin. num. 8. Inſtit. de vſufructu, l. repeti in fine, & l. quid tamẽ in princ. & in §. 1. & §. nam his cum ll. ſeqq. ff. quib. mod. vſusfruct. amittat. & dicto §. finitur*, in illis verbis; & amplius conſtat, ſi ædes incendio conſumptæ fuerint; vel etiam terræmotu, vel vitio ſuo corruerint, extingui vſumfructum, & nec areę quidem vſumfructum deberi, & ibi communiter per Doct. *Petr. Gregor. in ſyntag. iur. lib. 4. cap. 5. num. 4. par. 1. Ant. Gouean. lib. 1. lectionum iuris variar. cap. 38. Ioan. Garz. de expen. & meliorat. cap. 11. & 38. Caphal. conſ. 20. lib. 1.* & faciunt quæ dixi in præcedenti quæſtione.
2 Præterea id ſuaderi videtur ex eo, quod facultas iſta
retrouendendi & percipiendi pretium rei, quę cum tali pacto empta fuit, videtur eſſe quoddam ius, *vt per Cagnol. in l. 2. ſub num. 166. C. de pact. inter empt. & vẽ-*
3 *dit.* ius autem exigendi pretiũ rei redimendæ non continetur ſub legato mobiliũ, cum ſit tertia ſpecies. *Marc.*
4 *Ant. Peregrin. decis. 71. num. 7.* ſed contrarium verius
eſt, videlicet pretium bonorum reemptorum ſpectare ad vſufructuarium, non vt ſit ſuum, tanquam fructus; ſed quod eo vti, & frui liceat, ſicut cæteris rebus; & eo finito, hæredibus reſtituat: nam cum retrouẽditio hæc fiat ex obligatione præambula teſtatoris fingitur ab eo facta, ita quod retrotrahatur ſolutio hoc ad tẽpus celebrati contractus, *per text in l. 2. § idem quoque, ff. de collat. bon.* vnde pretium, quod in retrouenditione hæredibus reſtituitur, videtur fuiſſe in hęreditate vſque de tempore emptionis factæ per teſtatorem: qua ratione inferunt ibidem *Cyn. Bal. Alber. & Dec. in l. ea demum,*
5 *C. de colla.* quod ſi teſtator emit prędium cum pacto re-
trouendendi; & poſt mortem illius fiat retrouenditio, eo caſu, ſi ex vi ſtatuti vel conſuetudinis aliquo decedente mobilia ſpectant ad executores; immobilia verò ad hæredes, pretium ſpectabit ad executores; quoniam cenſetur etiam tempore teſtatoris fuiſſe in pecunia; & perinde habetur, ac ſi teſtator nunquam emiſſet, *l. 2 §. id quoque de collat. bonor. facit text. in l. filiusfam & ibidem Bart. & ſcribentes, ff. de verb. oblig. Bart. & alij in l. 1. C. ſi aduerſ. tranſact. Tiraq. de retract. lignag. ad finem tituli nu. 14 & ſeq.*

Inſuper, quoniam rei venditæ pretium poſt obitum teſtatoris ſpectat ad eum, cui teſtator rem ipſam reliquit, ex qua pretium eſt comparatum, *iuxta text. in l.*
6 *qui ſolidum, § 1. ff. de legat. 2.* vbi ſi res quæ fuerat vni
relicta à fiſco per in integrum reſtitutionem redimatur pretio reſtituto, legatarius pretiũ illud habebit, quod ſecundum Bart ibi notandum eſt, & Ioan. de Imola
7 ibidem ait per illum text. limitari iura, quæ volũt, quod
pro legato non debeatur euictio. Quia intelliguntur, quando pro euictione hæres nihil percipit: nam, ſi ali-
8 quid percipiat, illud pertinet ad legatarium. Quinetiã
addit quòd ſi teſtatori ab aliquo euictio debeatur, hæres tenebitur ius illud cedere legatario: vbi tamen Ca-
9 ſtren. id comprobat, quamuis Imolæ ſententia verior
videatur, quoties pro ipſa re aliquid præſtatur hæredi,
10 ſiue euictio ſequatur via ordinaria, ſiue ſpeciali aliquo
remedio, ſecundum Butrig. quem ibidem Bald. refert, ac ſequitur.
11 Non obſtat, quod vſusfructus finitus videatur propter mutationem formæ, ex quo conuerſus eſt fundus in pecuniam; & ita formæ mutatio debuerit extinguere vſumfructum: quia etſi extinctus ſit vſusfructus re-

ſpectu

ſpectu prædij, vel bonorum reuenditorum; nihilominus extinctus non fuit reſpectu pretij, quo vti poteſt legatarius, non minus, quam ſi in hæreditate fuerit repertum, vt latè in terminis reſpondit *Surd. conſ. 26. ſub num. 8. 9. & 11. ac per totum lib. 1.* licet ſecus ſit, ſi ſtabilium vſusfructus alicui relictus ſit, vt dixi in præcedēti quæſt. quia ſi ſtabilia ex neceſſitate vendantur, vſusfructus extinguitur, *ex Cæphal. conſ. 20. per totum*, quē ſequitur *Surd. d. conſ 26.* vbi in fine aſſignat rationem, quia pecunia, quæ ex alienatione ſtabilium comparatur, non eſt ſtabilis, ſed mobilis: quippe cum inter mobilia computetur, *l. 1. §. fuit quæſitum*, vbi Doct. notāt, *ff. ad Trebell. l. ſi chorus, §. 1. ff. de legat. 3. Dec. conſ. 381. num. 2.* alios refert *Cæphal. dicto conſ. 20. num. 13.* ideò non venit in vſufructu, nec includitur ſub verbis legati, niſi ſecundum eum, nedum ſtabilium; ſed mobilium quoque vſusfructus eſſet relictus, vt in præſenti quæſtione.

12 Vnde aduertendum eſt ad ea quæ in principio ſuperius dixi, nēpè procedere in legato particulari vſusfructus, veluti, cum domus, aut prædium legatur: quo caſu rei mutatione ſic extinguitur vſusfructus; vt nec
13 areæ vſusfructus debeatur. Secus autem eſt in legato generali vſusfructus; ſicuti cum vniuerſum, aut omniū bonorum vſusfructus relinquitur: quoniam tunc areæ vſusfructus retinetur, aut peti poteſt ex tex. *in l. quoties, §. vniuerſorum, ff. de vſufruct.* vbi I.C. ſic inquit, vniuerſorum bonorum, ac ſingularium rerum ſi vſusfructus legetur, hactenus intereſſe puto; quod ſi ædes incenſæ fuerint, vſusfructus ædium ſpecialiter legatus peti non poteſt; bonorum autem vſufructu legato, areæ vſusfructus peti poterit; & ibidem notarunt Gloſ. Bal. Angel. Alber. & Florian. *Azo. in ſumm. C. de vſufructu num. 32. Coraſ. in l. ſi iter num. 3. ff. de ſeruit. Surd. in dicto cōſ. 26. nu. 10. lib. 1. & conſ. 155. num. 5. lib. 2.* ratio eſt, quia is qui legat vniuerſalem vſumfructum nō videtur particularem aliquam rem reſpicere, ſed legare videtur omnis ſubſtantiæ vſumfructum, & area dicitur eſſe in ſubſtantia bonorum. Quæ ratio ceſſat, cum particularis rei vſusfructus relinquitur, vt clarè legitur *in dicto §. vniuerſorum*, ibi, quoniam qui bonorum ſuorū vſumfructum legat, nō ſolum eorum, quæ in ſpecie ſunt, ſed & ſubſtantiæ omnis vſumfructum legare videtur; in ſubſtantia autem bonorum etiam area eſt.

14 Secundò declaratur procedere in vſufructu, & ſeruitutibus perſonarum, at ſecus in ſeruitutibus rerum, vel prædiorum: non enim ſeruitutes reales, vel prædiales rei mutatione pereunt; & peremptæ ſemel ex æquitate reſtituuntur ædificio reſtituto, *l. eū debere, l. ſi teſtamento, ff. de ſeruit. vrban. prædior. l. etſi fortè, §. etiā, ff. ſi ſeruit. vendic. l. ſeruitutes, §. ſi ſublatum, ff. de ſeruit. vrban. præd.* vbi ait Bar. in ſummario. Quantum ad iura ſeruitutum realium & ædificium deſtructum & reſtitutum idem videtur: ſecus quoad perſonales ſeruitutes *Surd. conſ. 121. num. 5. li. 1.* quare *Coraſ. in l. 1. num. 49. & ſequentibus, ff. de ſeruit.* quærit rationem differentiæ inter reales, & perſonales ſeruitutes, cur illæ rei mutatione extinguuntur, hæc autem non, & poſt improbatā quorundam ſententiam, ſeu rationes *nu. 53.* probat, quod quemadmodum interit vſusfructus ſublato ædificio, ita etiam & realis ſeruitus extinguitur, cum nō habeat ſubiectum in quo conſiſtat, & hoc vult text. *in dicto §. ſublatum*, dum ibi dicitur, quod vtilitas exigit, vt repoſitum ædificium, idem intelligatur. Ex quibus verbis voluit I. C. quod licet ſtricto, ac ſubtili iure interierit ſtillicidij auertendi ſeruitus diruto ædificio, quia tamē Reipublicæ intereſt vrbanas ſeruitutes non extingui, *l. hac autem, ff. de ſeruit. vrb. Gloſ. in l. ſed an via, ff. de pignor.* ædificium reſtituitur, confirmat *Cuiac. recitationum ſolemnium in libros digeſtorum, ad dictum §. ſi ſublatum.*

15 Tertiò declaratur non habere locum in pignore, quod rei mutatione non perit; ſed in ea conſiſtit; ſicut notarunt *Glo. Bart. & Caſtr. ac alij communiter in l. domo per illum text. ff. de pignorat. act.* quod non contingit in vſufructu. Ratio aſſignatur, quoniam in pignore, & hypotheca ſecuritatem debiti principaliter ſpectamus, *§. ſi. Inſtit. quib. mod. re contrah. oblig.* quæ ſemper ſubeſſe debet, re etiam quantumcūque mutata, ex quo in pignore & hypotheca res tota obligatur; ſed area pars domus eſt pignori datæ, *vt inquit text. in d. l. domo*, igitur quamuis domus pignori data diruta, ſeu de-
16 ſtructa ſit; area tamen obligata remanet; vſusfructus verò ita demum manet, dum ſalua eſt rei ſubſtantia, *l. 1. in princ. ff. de vſufruct.* cæterum mutata forma rei nō remanet ſubſtantia, *l. vſufructuarius nouum, l. vſufructuarius la ſeconda, ff. de vſufruct.* non ergo mirum, ſi vſusfructus extinguatur etiam in area: quia diruta domo, non manet ſubſtantia rei, cuius vſusfructus fuit legatus. His conducunt tradita *per Ricciard. in dicto §. finitur ſub num. 38. verſic. vlterius ego reſponderem*; cum
17 ait, quod ideo deſtructa, vel diruta domo remanet ius, vel obligatio pignoris in area, quia domus fuit pignori data; & quoad ædificium, & quoad ſuperficiē, & quoad ſolum, & area etiam; vnde cum remaneat area, & pignoris obligatio remanet. At vſusfructus conceſſus cenſetur ratione ædificij & ſuperficiei, vt videlicet inhabitaretur, & ita ob vſum habitationis; ideo domo deſtructa vſusfructus non durat in area; quoniam non durat vſus ille, ad quem fuit conceſſa domus, cum domus diruta habitari amplius non valeat.

18 Quartò declaratur ſibi non tribuere, quando vſusfructus fuit legatus, & villa diruta ſit: quia non ideo vſusfructus extinguitur, ex quo villa fundi acceſſio eſt, non magis, quam ſi arbores deciderint, *l. fundi, ff. quib.*
19 *mod. vſusfruct. amitt.* quod ampliatur etiam procedere, ſi vſusfructus villæ datus ſit; quia villæ appellatione etiam ei adiunctos agellos comprehendere ſolemus, *ad ſcripta per Connan. commentar. iur. ciuil. lib. 4. cap. 6. nu.*
20 *8.* vbi *num. 9.* de area, & vineæ vſufructu quærit, vtrum relicto vſufructu vineæ, ea exciſa, pereat vſusfructus.

Itē areæ vſufructu legato, ſi poſtea in ea vinea plantetur, an vſusfructus extinguatur. Rursus, an relicto areæ vſufructu, vt tollatur vinea, vtrum remaneat vſusfructus in vinea, quæ omnia penès ipſum Connan. videri poterunt.

ARGVMENTVM.

Venditori, quando & qualiter debeantur fructus rei venditæ, etiam quod non impleuerit, alia, & noua explanatio.

Contractus quando extendantur ad hære-
des,

des, & pro eis venditor de euictione teneatur.

S V M M A R I V M.

1 *Aequalitas inter contrahentes ſeruanda eſt.*

Quod tamen ſic intelligitur, vt nec nimium ſtricta, nec nimium lata fiat interpretatio, nu.2.

Secundò intellige vt procedat, quando eſt par conditio perſonarum, & ratio eadem, nu.3.

4 *Venditor non tenetur dominium rei venditæ in emptorem transferre, nec facere emptoris; & de ratione nu. ſequenti.*

5 *Emptor pecuniam facere tenetur venditoris.*

6 *Emptor quando retinet penès ſe pretium, non facit fructus ſuos.*

Ampliatur etiamſi venditor promiſſa non impleuerit, num.7. & 12.

Ratio redditur num.11.

Fallit ſi retineat penès ſe pretium ex eo, quod fuerit illi data dilatio ad ſoluendum, nu.8.

Quo caſu non etiam tenetur ad fructus recompenſatiuos, iuxta æquitatem, l.curabit, nu.9.

Sublimitatur non procedere in dilatione, quæ ab initio cõtinet certum, & limitatum tempus: ſecus in dilatione incerta, quæ de ſui natura venit quantò citius implenda, num.10.

12 *Emptor tenetur ſoluere fructus, etiamſi ſibi nulla poſſit imputari mora, ſi pretium non ſoluerit.*

Et fructus iſti debentur, non vt vſuræ, ſed tanquam res propriæ ex æquitate iuſtitiæ commutatiuæ, nu.13.

Ac petuntur non tanquam fructus rei principaliter deductæ in iudicio, ſed tanquam res principalis debita, num.14.

15 *Vſuræ permiſſæ à iure ciuili, ne quis locupletetur cum aliena iactura, probãtur à iure canonico, vſque ad probabile intereſſe.*

Quod intereſſe venditori præſtandum, reducitur ad æſtimationem fructuum, qui ab emptore ſunt percepti, numero 16.

Et ita habetur ratio fructuum, qui deductis oneribus ſuperſunt, num.17.

18 *Fundum retinens, & alium tradens occaſione tranſactionis, de euictione tenetur.*

Et de ratione ibidem num.20.

19 *Fundum ex cauſa tranſactionis dimittens, de euictione non tenetur, niſi ex facto ſuo ſequatur.*

21 *Expreſſum habetur in contractibus id, de quo ſi contrahentes interrogati fuiſſent, ita veriſimiliter reſpondiſſent.*

22 *Contractus regulariter extenduntur ad hæredes, quamuis de eis mentio facta non ſit, quando veriſimile eſt, contrahentes non ſolum ſibi, ſed etiam hæredibus proſpicere voluiſſe.*

Præſertim, ſi contractus tranſeat ad hæredes, nu.23.

Ampliatur procedere, etiamſi appoſita ſit dictio taxatiua, veluti ſi quis promiſerit pro ſe tantum vel de ſuo dato, & facto tantum, nu.24. & num.ſeq. Vbi, quod dictio illa taxatiua cenſetur appoſita ad excludendum extraneum, & non hæredes.

Quæ ſententia verior eſt, quando pactum cum dictione taxatiua appoſitum eſt ſuper contractu, de cuius natura eſt, vt promiſſor teneatur de facto auctoris, vel ſucceſſoris, nu.26.

27 *Venditor ex contractu venditionis tenetur de euictione de facto cuiuslibet extranei, nu.27.*

Extenditur id procedere etiam in contractu permutationis, num.28.

29 *Promiſſor quando ex contractus natura non tenetur de facto extranei, dictio taxatiua in eo appoſita excludit factum auctoris defuncti, & hæredis.*

30 *Bar. in l. non ſolum, §. tale de liberat. legat. qualiter intelligendus.*

Q V Æ S T. CLIX.

1 DIxi aliqua de materia huius quæſtio-
nis ſupra; nunc autem aptius rem
ipſam attingendo, dicitur, æquali-
tatem in contractibus maximè fore
ſeruandam, iuxta etiam aliàs dicta;
2 quod tamen ſic intelligi debet, vt
nec nimium ſtricta, nec nimium la-
ta fiat interpretatio; ſed media via eligatur. Qua ratio-
ne vna pars non debet vſque adeò adiuuari, vt altera
pergrauetur, & deſtituta permaneat, & ita intelligitur
cap. cum dilecti de donat. vt ibidem declarat *Abb. nu.4.*
& reſpondit *Iaſ. conſ. 13. nu.29. lib.2.*
3 Secundò intelligitur, vt locum habeat, quando eſt
par conditio perſonarum, & ratio eadem. *Bal. in ca. quæ
in eccleſiarum nu.22. de conſtit.* nam propter diuerſam
rationem ſine dubio inæqualitas toleratur: quod præ-
4 ſertim in contractu emptionis, & venditionis accidere
ſolet; in quo venditor non tenetur dominium rei ven-
ditę in emptorem transferre, nec rem facere emptoris;
ſed tantum tradere, etiamſi non ſit dominus. *Surd. de-
5 ciſ. 283. num.2.* & tamen emptor tenetur pecuniam fa-
cere venditoris accipientis, *l. ex empto in princ. ff de act.
empt.* & Gloſ. rationem reddit diuerſitatis, quam Bart.
ſequitur: quia venditor tenetur ad certam ſpeciem; ſed
6 emptor tenetur ad genus; & ideo multò facilius poteſt
propriam pecuniam ſoluere, & facere accipiẽtis; quod
de venditore dici nequit. Et ideo videmus, quod quã-
do emptor retinet penès ſe pretium, non facit fructus
7 ſuos, *iuxta l. curabit, C. de act. empt.* etiãſi venditor pro-
miſſa non adimpleuiſſet, ex receptiori, de qua per *Ca-
gnol. in dicta l. curabit num.31. Alex. conſ.147. num.3.
lib.5. Surd. conſil.101. num.23. lib.1. & deciſ.117. num.
7. Honded. conſ.44. num.12. lib.1. Rota deciſ 686. num.
3. par.2. in recentior.* & fuit dictum in *Beneuentana pe-
cuniaria 15. Iunij 1606. coram Cardinali Sacrato:* licet
8 emptor ſi retineat penès ſe pretium ex eo, quod fuerit
ei data dilatio ad ſoluendum, faciat fructus ſuos, *vt di-
xi in quæſt.103.* ac tradit *Bero. in cap.1. num.125. de v-
9 ſur.* nec tenetur ad fructus recompenſatiuos ſecundum
æquitatem. *d. l. curabit. Dec. conſ.119. num.7. Ant. Gabr.
de empt. concluſ 4 num.21. Hier. Gabr. conſil.57 num.5.
lib.1. Hond. dicto conſ.44. num.4. lib.1.* & fuit dictum *in
Aſculana pecuniaria coram R.P. D. Coccino 11. Decem-
bris 1606. in impreſſ. deciſ.320. num.3.* quod tamen li-
10 mitatur non procedere in dilatione, quæ ab initio cõ-
tinet certum & limitatum tempus: ſecus autem in di-
latione incerta, & indeterminata; & quæ de ſui natura
venit quantò citius implenda, vt diſtinxit *Rota in Ro-*

mana

mana Caſaletti 20. Iunij 1611. coram Card. Sacrato; vbi
redditur ratio eius, quod ſuperius fuit dictum de non
adimplemento venditoris, nempè, quia per nō imple-
mentum venditoris non minuitur vſus rei venditæ. eu-
ius vſus contemplatione debentur iſti fructus recom-
12 penſatiui, ne emptor locupletetur cum aliena iactura;
quodque fructus iſti debeātur etiam, vbi emptori nul-
la poteſt imputari mora, ſi pretium non ſoluerit. Surd.
dicto conſ. 101. num. 23. & ſeq. lib 1. Gabr. conſ. 56. num.
3 lib. 1. Rota in Pariſien. pecuniaria 18. Iunij 1618. co-
13 ram R. P. D. Coccino; & iſti fructus non debentur vti
vſuræ, ſed tanquam res propriæ ex æquitate iuſtitię cō-
mutatiuæ, & iure naturali. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap.
4 ſub num. 1. verſic. & ideò alia ex cauſa. Rota in Roma-
na pecuniaria 25. Octobris 1621. coram R. P. D. Coccino,
14 vbi etiam dicitur, quod petuntur nō tanquam fructus
rei principaliter deductæ in iudicio, ſed tanquam res
principalis debita; & ideò omni iure, tam ciuili, quam
naturali, & iure canonico debentur. Hond. dicto conſil.
44 lib. 1. & fuit tentum in d. Romana pecuniaria, & co-
ram Sanctiſſ. deciſ. 347. nu. 7.
15 Huc ſpectat, quod vſuræ permiſſæ à iure ciuili ea ra-
tione, ne quis fiat locupletior cum iactura alterius, à iu-
re canonico ſunt permiſſæ vſque ad probabile intereſ-
16 ſe, quod ſi eſt damni emergentis nullam recipit dubi-
tationem, cap. ſalubriter de vſur. & hoc quidem intereſ-
ſe, quod venditori præſtari debet, reducitur ad ęſtima-
tionem fructuum, qui ab emptore ſunt percepti, vt in
dicta l. curabit, ibi, quas vſuras perceptorum fructuum
17 ratio generauit. Et ideò habenda eſt ratio fructuum,
qui deductis impenſis, & oneribus ſuperſunt, l. fructus,
ff. ſoluto matrim.
18 Simili modo, vt ad rem redeamus, qui vnum fundū
retinet, & alium tradit, occaſione tranſactionis; de eui-
19 ctione tenetur; & è conuerſo, qui fundum ex eadem
tranſactionis cauſa dimiſit, de euictione non tenetur,
niſi ex facto ſuo ſequatur, l. ſi pro fundo, C. de tranſact.
huius rei ea aſſignatur ratio, quoniam is, qui fundum
dimiſit, ſolum ius quod in eo habet, vult remittere, &
ſic non obligare, cum non vt proprium tradiderit, ſed
20 ius ſuum remittendo à lite diſceſſerit. At per contra-
rium, qui fundum retinet, & alium quaſi propriū tra-
dit, vt aduerſarius à lite diſcedat, ſe ipsū aſtringit, pro-
ut text. in dicta l. ſi pro fundo, intelligit Soc. iun. conſ. 84.
num. 26. lib. 2.
21 Verum & ſanè illud ętiam & in contractibus reci-
piendum eſt, vt pro expreſſo habeatur id, de quo ſi cō-
trahentes interrogati fuiſſent, ita veriſimiliter reſpon-
diſſent. Glo. in l. tale pactum, § vltimo, & ibi Bal. & An-
gel. ff. de pact. quod voluit quoque Alex. in l. ſi Titius,
§. Lucius nu. 2. ff. de liber. & poſthum. qui etiam hoc ar-
gumento vtitur conſ. 34 ſub num. 9. verſic. fortificantur
lib. 2. Dec. conſ. 7. num. 6. in fine, & conſ. 555. num. 7. &
ſeqq. & conſ. 697. num. 8. Crau. conſ. 561. num. 4. Decian.
conſ. 31. nu. 46. & ſeq. lib. 1. probat Ruyn. conſ. 74. num.
11. & 12. lib. 1. vbi contrarijs reſpondet.
22 Ex quo infertur, quod contractus regulariter extē-
di debent ad hæredes, quamuis de eis mentio facta nō
ſit, quia veriſimile eſt contrahentes non ſolum ſibi, ſed
etiam hæredibus proſpicere voluiſſe, l. ſi pactum, ff. de
probat. l. tale pactum, §. vltimo, ff. de pact. l. ſi neceſſarius,
§ de vendendo, ff. de piguor. act. l. viam veritatis, C. lo-
cat. & conduct. l. veteres, C. de contrahen. & committend.
23 ſtipulat. Corne. conſ. 2. num. 6. lib. 3. nam in contracti-
bus qui ad hæredes tranſeunt, hæredis mentio tacitè
ineſt, vt Bal. notat per illum text. in l. his conſequenter,
& in l. ſi filia, ff. fam. hercisc. & in l. 1. C. de conſtit. pecu.
Iaſ. in l. ſtipulatio iſta habere num. 9. per illum textum,
ff. de verb. obliga. & in l. eum, qui ita, §. 1. & ibidem Iaſ.
num. 4. eodem tit. & latius in l. ſi ſic ſtipulatus, la ſeconda
num. 3. & ſeqq. ff. eodem.
24 Ampliatur hoc procedere, etiamſi appoſita ſit di-
ctio taxatiua, veluti, ſi qui promiſit pro ſe tantum, vel
de ſuo dato, & facto tantum: quoniam illa dictio taxa-
tiua perſonam hæredis non excludit, quia idem intelli-
gitur factum hæredis, & defuncti; ſicuti eadem perſo-
na cenſetur, vt in Authent. de iureiur. à morient. præſtit.
in princ. & probatur ex l. ſtipulatio iſta habere verſ ſed
ſi ſe obligat, ff. de verb. obligat. quam Bal. dicit ſingula-
rē in l. vltima, paulò ante finem, C. de act. empt. hęc enim
25 dictio appoſita videtur ad excludendum extraneos nō
hæredes. dicta l. ſtipulatio iſta, l. neceſſarius, § de vendē-
do, ff. de pignorat. act. Alex. conſ. 18. num. 13. & ſeq. lib.
5. & conſ. 118. num. 12. & ſeq. lib. 6. Iaſ. in l. 2. §. item ſi
in facto ſub num. 1. verſic. item quæro, & num. 2. de verb.
obligat. Dec. conſ. 213. num. 8. & conſ. 281. num. 4. in fine
& num. 5. Tiraq. alios referens, de retract. conuent. §. 1.
26 Glo. 6. num. 4. & hæc ſententia verior videtur, quando
pactum cum dictione taxatiua appoſitū eſt ſuper con-
tractu, de cuius natura eſt, vt promiſſor teneatur de fa-
cto auctoris, vel ſucceſſoris, & extraneorum: ſicuti ſi
quis fundum vendidit, vel permutauit, & promiſit de
euictione de facto ſuo tantum: quo in caſu non exclu-
ditur factum ſui auctoris, vel ſucceſſoris; ſed factum ex-
27 tranei: nam ex eo contractu venditoris venditor de
euictione tenetur de facto cuiuslibet extranei, l. empto-
rem, §. qui autem cum Glo. in ver. omnes, ff. de actio. empt.
& l. inter ſtipulantem in princ. cum ibi notatis, ff. de ver-
28 bor. oblig. idemque dicimus de contractu permutatio-
nis; ex quo pariter de euictione tenetur, l. ſi permutatio-
nis, & ibi Bal. notat. C. de euict. & dixi in quęſt... & ideò
ſi is, qui permutauit de euictione promiſerit pro ſuo
facto tantum; tamen tenetur etiam de facto defuncti
ſui auctoris, ac de facto hæredis; quia cenſetur factum
ipſius promiſſoris; & in hoc caſu illa taxatiua, tātum,
appoſita, intelligitur ad excludendum extraneos; non
tamen excluditur, quod ſaltem iuris fictione dicitur eſ-
ſe factum ipſius promiſſoris, §. 1. in Authent. de iureiu-
29 ran. à morien. præſtit. verum, quando promiſſor ex na-
tura contractus de facto extranei non tenetur, tunc di-
ctio illa taxatiua, vt careat vitio ſuperfluitatis, excludit
factum auctoris defuncti & hæredis, vt ſentit Bart. in l.
ſi ſit, la ſeconda de verb. oblig. & in l. qui in futurum, §.
1. ff. de pact. & Ruyn. conſ. 94. ſub num. 5. verſic. Nec ob-
ſtat lib. 1. quicquid aliud dixerit conſ. 42. num. 17. in fin.
& num. 18. eod. lib. & in ſpecie, quod per dictionem ta-
xatiuam excludatur hæres, probatur in l. non ſolum, §.
30 tale de liberat. legat. non obſtat d. l. ſtipulatio iſta: quo-
niam ibi non fuit appoſita dictio taxatiua; & quamuis
Bart. ibi taxatiuè loqui videatur: tamen illa non ſunt
verba contrahentium: ſed ipſius Bart. vt ibidem ad-
uertit Alexan. ſub num. 7. verſic. Nec obſtat iſte text. &
numero 12. in fine, ac Ruyn. dicto conſil. 42. numero 18.
libro primo.

AR-

ARGVMENTVM.

Venditor qui rem tradidit emptori facta dilatione pretij, ſeu partis illius eo, non ſoluto, an poſſit ab illo euincere rem venditam, ſeu etiam à ſecundo emptore.

SVMMARIVM.

1 *Venditor rem tradens habita fide de pretio, emptore non ſoluente, concurrit cum cæteris creditoribus.*

Ampliatur, vt nec habeat priuilegiũ perſonale, quo præferatur alijs creditoribus qui perſonalem actionem habeant, num.2.

Quod ſecus accidit in creditoribus hypothecarijs, qui in rebus extantibus præferuntur, ibidem.

3 *Vendens rem ſi expreſsè conueniat, vt donec ſoluatur precium, res vendita ſibi ſit obligata, præfertur cæteris creditoribus hypothecarijs etiam anterioribus; ita vt eueniente caſu non ſolutionis pretij rem venditam exiſtentem penès quemcunque poſſeſſorem poſſit auocare.*

Extenditur idem procedere, ſi venditor in contrahẽdo cauerit, vt res venditæ præcario, aut conducto, ſint apud emptorem quoad pretium ſoluatur, nu.4.

Et dicitur quaſi pignus, quia ante traditionem poteſt retineri, ſed non verè pignus, quia re tradita auocari non conceditur, nu.5.

6 *Hypothecam habens dicitur habere ius in re.*

Præſertim in hypotheca ſpeciali, quæ magis afficit rem obligatam, quam generalis, nu.7.

Et proſequi poteſt rem in quemcunque vadat poſſeſſorem cum res ſemper tranſeat cum ſua cauſa, nu.8.

9 *Hypothecaria quamuis non ſit merè realis, plus tamen inhæret rei, quam perſonæ; licet plures teneant eſſe merè realem, nu.10.*

Ideò intentari poteſt tam in loco rei hypothecæ, quam in loco domicilij, nu.11.

QVÆST. CLX.

DVbitatur denuò, an venditor, qui rẽ tradidit emptori, facta dilatione pretij, ſeu partis illius eo non ſoluto poſſit auocare rem venditam à primo, ſeu etiam ſecundo emptore.

Pro cuius quęſtionis explanatione, conſtituo duos caſus.

1 Primus caſus eſt, quando venditor res, aut merces venditas, habita fide de pretio tradidit emptori: quo caſu dominium earum rerum transfertur in ipsũ emptorem; nec ideò res ipſæ venditę ac traditæ remanent hypothecatæ venditori pro pretio ſoluendo; neque in eiſdem rebus etiam extantibus illam habebit pręlationem; ſed ſimul cum cæteris creditoribus concurret, ſeu in tributum veniet, *l. Procuratoris, §. ſi plures verſ. planè, ff. de tribut. act. l. quidam fundum, ff. de in rem verſo,* poſt Dyn. ita concludunt *Bart. Bald. Salycet. Alex. Capoll. Rip. Neguſant. Caſſan. Cracc. Nouell. Nauarr. Mattien* & alij, quos refert, ac ſequitur *Ioan. Guttierr. Pract. quæſt. lib. 3. quæſt. 98. num. 6. & 7. & in allegat. 5. num. 1. Petr. Barboſ. in l. ſi cum dotem, §. fin. num. 31. & 32 ff ſolut. matr.* vbi ait Doct. contrarium tenentes manifeſtè decipi. *Hier. de Zauellis Tract. commun. contra*
2 *commun. quæſt. 744. num. 3. & nu. 34.* & vbi ſupra. Barboſ. addit, adeò certum eſſe venditorem in caſu propoſito nullum habere priuilegium circa merces ac res vẽditas etiam extantes; vt nec habeat priuilegium perſonale, quo præferatur alijs creditoribus, qui perſonalem actionem habeant; & ita, quod in talibus rebus etiam extantibus creditores hypothecarij præferantur, reſpondit quoque *Præſes Morot. conſ 54. nu. 4.*

3 Secundus eſt caſus, quando venditor res, aut merces, tradidit emptori, habita quidem fide de pretio; ſed expreſsè conuenit, vt res venditæ ſibi ſint & remaneant hypothecatæ, donec integrum pretium ſoluatur: quia tunc præfertur in illis cæteris creditoribus hypothecarijs etiam anterioribus: adeò vt eueniente caſu non ſolutionis pretij poſſit rem venditam exiſtentem penès quemcunque poſſeſſorem auocare, *iuxta regulam l. licet, C. qui potior. in pignor. habe. Bal in l. vltima ante finẽ ſub num. 2. verſic. ſed pone, quod tranſtulerat. C. commoda. & in l. eum, cui in fine, C. de act. & obligat. & in l. pro debito poſt princ. verſic. ſed pone, quod tranſtulerat, C. cõmod. & in l eum cui in fine, C. de actio. & obligat. & in l. pro debito poſt princ. verſic. ſecundo ſatisfit, C. de bon. author. indic. poſſiden. Iaſ. in l. creditor ſub num. 5. verſ. ſed ſalua, ff. ſi cert. pet. Neguſan. de pignor. par. 4. num. 35. in princ. per text. in l. quod quis, vbi Glo. in ver. ob nauem, ff. de priuil. credit.* quam communiter approbatam teſtatur *Alexan. in l. ſi cum dotem, §. vlt. ad fin. ff. ſoluto matr. Guttierr. d. quæſt. 98. num. 8. & d. allegat. 5. num. 1.* qui ponit caſum in quodam venditore, qui vendidit quaſdam oues, habita fide de pretio cuidã homini, qui tunc temporis habebat plures creditores, quibus bona ſua generaliter obligauerat, & ſibi prouidit ſpeciali hypotheca dictarum ouium. *Barboſ. in d. l. ſi cum dotẽ, §. fin. num 34. Felician. Solis in tract. de cenſib. lib 2. cap. 5. nu. 22. Ioſeph Ludouic. in deciſ. Peruſ. 45. num. 19. Io. Parlador. rer. quotidianar. lib. 1. cap 8.* vbi tradit aliam cau-
4 telam, & dicit idem eſſe, ſi venditor in cõtrahendo cauerit, vt res venditæ precario aut conducto ſint apud emptorem, quoad pretium vniuerſum perſoluatur, *per text. in l. ea quæ diſtracta, ff. de precar. & in l. 3. C. de pactis inter empt. & vendit. & in l. cum venderem, ff. locat. Morot. d. conſ. 54. num. 4.* quidquid aliàs res vendita regulariter non ſit obligata venditori, *l. quamuis, ff. de in rem verſ. l. 1. in fine, ff. de reb. eorum. Glo. in l. Iulianus, §.*
5 *offerri, in verb. retinere de act. empt.* vbi quod eſt quaſi pignus: nam ante traditionem poteſt retineri, ſed non verè pignus, quia re tradita auocatio non conceditur. *Surd. deciſ. 220. num. 33. & 34. Neguſant. de pigno. par. 5. membro 4. ſub num. 2* poſt Doct. communiter *in dicta l. ſi cum dotem, § fin. ff. ſoluto matr. Bal. & ſequentes in l.*
6 *vlt. C. commod.* & facit ratio, quia habens hypothecam dicitur habere ius in re, *l. cos, C. qui pot. in pignor. habe.*
7 præſertim in hypotheca ſpeciali, quæ magis afficit rem obligatam, quam generali. *Gloſa in l. 1. in ver. pignus, C. de neceſſar. ſeru. hæredi inſtit. Surd. conſ. 331. num. 26.*
8 *lib. 3.* & proſequi poteſt rem in quemcũque vadat poſſeſſorem, cum ſemper res tranſeat cum ſua cauſa, *l. pignoris de pignor. l. ſi conuenerit, vt nomen, § ſi fundus de pignor. act. l. ſi debitor, C. de diſtract. pignor. Oſaſcb. deciſ. 135.*

Digitized by Google

ciſ.135.nu.21. Surd.deciſ.97.num.13.& deciſ.510.nu.
9 3.vſque ad 8. vbi etiam, quod hypothecaria quamuis
non ſit merè realis, plus tamen inhæret rei, quam per-
ſonæ. Glo.in l.ſi tibi decem, §.de pignore, ff.de pact. licet
10 plures teneant, eam eſſe merè realem, vt per Tiraq. de
retractu conſang. §.8.Glo.5.ſub num. 11. idcirco inten-
11 tari poteſt tam in loco rei hypothecatæ, quam in loco
domicilij. Bal.in l.cum ex cauſa, la ſeconda, C.mandati,
de quo tamen videas per Tiraq.in dicto §.8.Glo.5.num.
11.& 12.

ARGVMENTVM.

Emptor ſecundus quando de euictione agat contra primum venditorem.

Et an & quando primus emptor agat aduerſus auctorem ſuum ex euictione facta ſecundo emptori.

Et quid ſi eum pœniteret contractus.

SVMMARIVM.

1 *Res an euincatur primo, vel vlteriori emptori non refert.*

2 *Emptor ſecundus nõ tenetur ex emptione prima ſui auctoris; ſed ſolum ex emptione propria.*

3 *Emptor ſecundus licet in caſu euictionis rei emptæ non agat contra primum venditorem; tamen fallit, quando ei actionem ceſſiſſet.*

Prout nec competit actio personalis abſque ceſſione, numero 4.

5 *Euictio non debetur, quando cedi non debet.*

Neque ad eam actio datur, quando dumtaxat ius ceſſum, vel venditum reperitur, quia tunc euicta re, non tenetur venditor, num.6.

Vbi de ratione.

Idem eſt in cedente prætenſiones, nu.7.

8 *Emptor, qui rem emptam alteri vendidit re euicta, ſecũdo emptori de euictione rei emptæ agere non poteſt, niſi conſtito de moleſtijs à dicto emptore, cui res euicta eſt.*

Primò fallit, quando primus emptor in venditione, quam fecit, reſeruauit ſibi ius in re vendita, donec fuerit de pretio ſatisfactus, nu.9.

Secundò fallit, quando promiſſio de euictione fuit facta non ſolum primo emptori; ſed etiam eius hæredibus & ſucceſſoribus; quo caſu emptor, qui rem emptam alteri vendidit, ſi ea res fuit euicta à ſecundo emptore, agere poteſt de euictione contra primum emptorem, etiam quod non ſit moleſtatus à ſecundo emptore, nu.10.

11 *Res mihi vendita, ſi alij eſt obligata, & eam tibi vendidi, ſi ex antecedenti cauſa tibi euincatur, non teneor, niſi de facto meo.*

12 *Venditor non tenetur pro re ante venditionem aſcripta conditioni, conditione impleta, licet emptori promiſerit defendere, & manutenere in eadem conditione, & forma.*

13 *Promittens, ſiue obligans ſe vicino in domo ſua feneſtram non extruere per ſe, vel aliam perſonam, ſi deinceps domum vendat, emptor ad id obligatus non redditur, quominus feneſtram extruat.*

Et de ratione num.14.

15 *Emptor ſi pœnituit contractus de euictione non agit, niſi re effectualiter euicta:*

Fallit vt num.16.& 17.

QVÆST. CLXI.

1 FVit quoque dictum in ſuperioribus
quæſtionibus non referre euinci rẽ
à primo, ſeu vlteriori emptore, iux-
ta quæ reſpondit Alex. in conſ.67.
num.2. lib.2. & alij ad id adducti.
2 Modo autem dicimus, emptorem
ſecundum non teneri ex emptione
prima ſui auctoris; ſed ſolum ex ſecũda emptione pro-
pria. Neapod.ſuper conſuet. Neapoli, quem refert, ac ſe-
quitur Marant in diſputa. 9. ſub num.3.verſic.hinc eſt,
3 qui tamẽ in caſu ablationis rei emptæ, quamuis de eui-
ctione non agat contra primum venditorem; tamen
hoc fallit, quando ſecundus venditor ei actionem ceſ-
ſiſſet. ſic Bart.in l.ſi pignore, §.1.de euict. Bart. Paul. de
Caſtro. Alex. & Iaſ.in l.Iulianus, §.1. ff.de verb. oblig.
Alex.dicto conſil.67.lib.2. Dec.conſ.74. verſic.Iſte ta-
men circuitus. Surd.conſil.17.nu.30.lib.1. & in emptore
poſſeſſore qui vult experiri pro euictione contra au-
ctorem rei emptæ per procuratorem, quod id facere
non poſſit abſque ceſſione, eſt text. in l.49.ff.de acquir.
vel amitten.poſſeſſ.

4 Prout & nec competit actio perſonalis abſque ceſ-
ſione. Bal in l.1.in fine, C.de iure dot.

5 Sic è contra euictio non debetur, quando cedi non
debuit. Bart.in l.depoſito, ff.de re iudic. & in l.3.ff. pro
empt.

6 Neque etiam debetur, quando dumtaxat ius certũ,
vel venditum reperitur; nam tunc euicta re non tene-
tur venditor, quoniam aliud eſt cedere re, aliud cedere
ius in re. Corn.conſ.89.in fine lib.3. Alex.conſ.93. num.
2.lib.4.& conſ.222.lib.6. Natt.conſ.38.num.1. cum ſe-
quentibus. Hond.conſ.38.num.56.lib.2. Ancharan. inu.
7 fam.quæſt.lib.1.quæſt.6. idem in cedente prætenſiones.
Marcebran.conſ.1.n.134. Coſta de facti ſcient. & ignor.
cent.1.diſt.5.num.19.& 20.

8 Hoc autem notandum eſt, quod emptor, qui rem
emptam alteri vendidit re euicta à ſecundo emptore
de euictione rei emptæ agere non poteſt de euictione,
niſi conſtito de moleſtijs ſibi illatis à ſecundo empto-
re, cui res euicta eſt, ad not.per Doct.in l.ſi pro re, §.ſi pro
euictione, ff.de euict.

9 Quod fallit, quando primus emptor in venditione
quam fecit reſeruauit ſibi ius in re vendita, donec fue-
rit de pretio ſatisfactus; & volunt ſcribentes in dicta l.ſi
pro re, §.ſi pro euictione, & ſequitur Rota deciſ.589.num.
3.par.1.in recentior.

10 Secundò fallit, quando promiſſio de euictione fuit
facta non ſolum primo emptori, ſed etiam eius hære-
dibus, & ſucceſſoribus: quo caſu emptor, qui rem em-
ptam alteri vendidit, ſi res, quam vendidit fuit euicta
à ſecundo emptore agere poteſt de euictione contra
primum emptorem, etiam quod non ſit moleſtatus à
ſecundo emptore, l.vlt. ff.de except. rei iudic. cum alijs
adductis per Rot. in cauſa Mediolanen. bonorum 14. Ia-
nuarij 1596. coram Cardinali Arrigonio, & eadem Ro-

ta dicta deciſ.589.num.5.par.prima in recentior.

11 Illud etiam ſcias in materia, quod ſi rem aliquam mihi vendidiſti alij obligatam, & eandem tibi vendidi, ſi ex antecedenti cauſa tibi euincatur, non teneor, *l. fundum meum, ff.de euict.* & ſic teneor tantum de facto meo, *vt l.cum mihi, ff.de ædil. edict. ſic Iacob. de Areu. per illum textum in l. licet num. primo, ff. de dot. prælegata*.

12 Rurſus nota, quod venditor non tenetur pro re ante venditionem aſcripta conditioni, conditione impleta; licet emptori promiſerit defendere & manutenere in eadem conditione, & forma, *ad text.ſing.in l.fin.ff.ſi ex noxal.cauſ.agat. Roma.ſing.791.* vbi Addent. citant Iaſ. ibidem dicentem, illam legem loqui in ſtipulationibus iudicialibus ex æquitate Prętoris. At pro opinione Roma faciunt quæ habentur per Alex poſt ipſum Roma. *in l.ſtipulationes non diuiduntur nu.10.ff.de verb. oblig. & in l.non ſolum, §.morte num.7.ff.de oper.nou. nunciat.* & faciunt tradita per *Marſil.ſing.334.incip.pendet*, vbi

13 dicit, quod promittens aut obligans ſe vicino in domo ſua feneſtram non extruere per ſe, vel aliam perſonam, ſi deinde domum vendat, emptor ad id obligatus non redditur, quominus feneſtram extruat ex Specul. qui dicit ita iudicatum *in tit.de empt. & vendit. § ſciendum in decimatertia col.in verſ.ſed pone T.cauit vicino*,

14 ea ratione, quod talis promiſſio, ſeu obligatio facta, nõ fuit ſeruitus, ſed obligatio perſonalis, & vt latius per Marſil. vbi ſupra.

15 Sed ad hic quæro, quid ſi emptorem pœnituit contractus? ſuper hac quæſtione reſpondit *Alex. Crauett. conſ.682.lib.4.* qui reſoluit agi nõ poſſe, niſi re effectualiter euicta, quoniam verba intelligi debent cum effectu, & lis non videtur mota, niſi effectualiter res euincatur, dubius eſt enim litis euentus.

Item quia, ſi ita ſimpliciter verba intelligerẽtur, daretur occaſio delinquendi, ex eo, quia emptor facile, ſi eum pœniteret contractus, ſupponeret aliquem, qui litem moueret, & ſic pretiũ malitioſè recuperaret, prout & ſic reſoluiſſe Senatũ teſtatur *Theſ.deciſ.85.ſub un.3.*

16 Primò fallit in expenſis promiſſis, ad quarum recuperationem agit emptor etiam re non euicta, *vt per Natt.conſ.232.Crau.conſil.334.num.2.lib.3.Theſaur. vbi ſupra in fine.*

17 Secundò fallit, quando ſub hypotheca promiſſa eſt euictio & releuatio cum damnorum refectione, etiam ſi ageretur contra tertios poſſeſſores facta excuſſione, vt iudicatum fuiſſe per Senatum fidem facit *Theſ. iun. in addit.ad d.deciſ.85.* vbi in fine addit. ſolere tamẽ Senatum dicere eſſe remittenda bona tenẽda iure pignoris pro concurrenti quantitate releui facta de illo liquidatione coram Relatore, & ita fuiſſe eo referente ſæpius pronunciatum?

ARGVMENTVM.

Vendens ius quod habet in re, an & quando de euictione tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Ius quod quis habet in re in genere, quando venditur, euictionis actio non datur, licet nullum ius habeat.*

Primò fallit, quando venditor de euictione expreſsè ſe obligauit, nu.4.

Secundò fallit, quando venditor doloſè rem alienam alienauit, num.5.

Præſertim, ſi emptor ignorauit, nu.6.

Tertiò fallit, quando venditor certum ius, nu.27.

Licet ſecus ſit, quando venditur iter in genere, numero 28.

Quartò fallit quoad pretij reſtitutionem, nu.29.

2 *Venditor quando poſſidet bona vendita, ceſſat ratio incertitudinis.*

3 *Incertitudo facit venditionem conditionalem, qua ceſſante, datur euictionis actio.*

Et de ratione ibidem.

7 *Venditor ſciens rem eſſe alienam, vel obligatam & emptorem non certificans, tenetur ad intereſſe.*

Quamuis ſi ignorauit teneatur tantum, quanto minoris, num.8.

Ampliatur, procedere etiamſi qualitas pretij aliud ſuaderet, quod auctor non probat, nu.11.

9 *Venditoris ignorantia, vel ſcientia non attenditur in venditione, ſed emptoris.*

10 *Caſtr.in l.ſerui electione, §.fin.num.3.ff.de legat.1. approbatur à Doctor, dum loquitur de ſcientia vel ignorantia emptoris.*

12 *Pretij quantitas in contractu emptionis & venditionis maximè conſideratur.*

13 *Venditor totum & pleno iure alienare præſumitur, vbi emptor rei qualitatem ignorauit.*

Sufficit tamen quod emptor in genere ſciuerit obligationem, licet non in ſpecie, cui eſſet res obligata, nu.14.

15 *Venditor vt de euictione non teneatur, debet ſpecialiter emptorem, & clarè certiorem facere; & non ſufficit, ſi obſcurè, & ſub inuolucro verborum exprimat.*

Nec ſufficit dicere, Titium habere ius in re, niſi etiam exprimatur quale habeat, nu.16.

Debetque oſtendere iuſtitiam ſuam, & quod ius habet, & confines demonſtrare, & omnia vſque ad prædium, num.17.

18 *Vendens quidquid iuris habet in tali loco, non tenetur de euictione. Ideò cautus eſſe debet emptor, vt faciat rem deſignare per vocabula, & confinia, nu.19.*

20 *Res vendita vbi eſt feudalis, non excuſabitur illius vẽditor, vbi dixerit, ſe ſolum vendere ius quod habet, niſi exprimat rem eſſe feudalem.*

21 *Vendens rem in qua ſcit nullum ius habere, tenetur de dolo.*

Ampliatur, etiamſi conuenerit, ne aliud præſtaret, numero 22.

Fallit, ſi pariter emptor ſciuerit, venditorem nullum ius habere, num.23.

24 *Dolus cum dolo compenſatur.*

25 *Exceptio, tu debebas inueſtigare, non procedit, quando ignorantia emptoris prouenit ex dolo venditoris.*

26 *Venditor, qui non expreſſit qualitatem rei venditæ, dicitur eſſe in dolo.*

30 *Venditor regulariter tenetur manutenere rem venditam, ac defendere ex ſola diſpoſitione iuris communis, etiam nulla præcedente promiſſione de defendendo, vel manutenendo.*

QVÆST. CLXII.

DVbium oritur, quid dicendum, quã-
do fuit venditum ius quod quis
habet.
1 Et dicitur euictionis actionem
locum non habere, quando ius ven-
ditur in genere quod venditor ha-
bet. *Alex. & alij in l. ſi ſic circa finẽ,*
ff. de legat. 1. & conſ. 108. lib. 6. Pute. deciſ. 273. in nou.
libr. p 3. & Rota in Volaterana bonorum prima Februarij
2 1587 *coram bo. mem. Comitulo*, vbi dicitur, quod ceſſat
ratio incertitudinis, quando venditor poſſidet bona
vendita, iuxta cautelam *Fabian. de Monte in tract. de*
3 *empt. & vendit. quæſt. 6. num.* 50. & incertitudo facit
venditionem conditionalem, qua ceſſante datur actio
de euictione, *vt per Aret. in l. ſi quis, §. differentia num.*
6. ff. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in dicta l. ſi ſic num. 54 ff. de leg.
1, in quæſtione, de qua agimus. *Vrſill. ad Afflict. deciſ.*
81 *num.* 5. vbi quod prouenit, quia nihil certum. *Natt.*
conſ. 38. Crauett. conſ. 145. num. 22. Bertrand. conſ. 268.
lib. 7. & conſ. 29. num. 2. in ſecunda parte lib. 1. & conſil.
6. num. 1. & ſeq. lib. 7.
4 Primò limitatur non procedere, quando venditor
expreſsè de euictione ſe obligauit *Dec. conſ. 449. nu. 37.*
5 Secundò limitatur, quando venditor doloſè rem
alienam alienaſſet *l. 2. & ibi Bal. & Salyc. C. cred. euict.*
pign. non debe. l. hoc autem, ff. de hæred. vel actio. vendi.
6 præſertim ſi emptor ignorauit, quo in caſu venditor
7 ſciens rem eſſe alienam, vel obligatam, nec emptorem
certificans, tenetur ad intereſſe, *l. 1. §. 1. & l. iubemus in*
princ. ff. de actio. empt. Natta conſ. 38. num. 3 lib. 1. egre-
giè *Fabian. de Mont. in tract. de empt. & vendit. quæſt.*
8 *6. ſub num. 28. verſic. circa ſextum:* licet ſi ignorauit te-
neatur ſolum quanto minoris eſſet empturus. *Guid.*
Pap. ſing. 908. Alex. conſil. 95. col. penult. verſic. vltimo
non obſtat lib. 5. & conſ. 63, num. 9. lib. 6. Caſtr. in l. ſerui
9 *electione, §. fin. nu. 3. ff. de leg. 1.* vbi dicit, non eſſe atten-
dendam ſcientiam, vel ignorantiam vẽditoris, ſed em-
ptoris; vt ſi credebat emptor totam eſſe venditoris, to-
ta veniat, & venditor ſibi imputabit, qui non certifica-
10 uit emptorem. Et quamuis vbi ſupra reprehendi vi-
deatur, quatenus non diſtinguat, an venditor ſciuerit,
vel ignorauerit, cum inter hos caſus magna videatur
adeſſe differentia, quia primo caſu tenetur ad totale in-
tereſſe; ſecundo vero caſu, tenetur ſolum quãto mino-
ris eſſet empturus, *vt per Roma. conſ. 503. & Alex. dicto*
conſ. 95. col. 2. nullus tamen eum reprobat, circa ſcien-
tiam, vel ignorantiam emptoris. *Andr. Barbat. cõſ. 54.*
11 *col. 1. lib. 4.* vbi inquit hoc procedere, etiamſi qualitas
pretij aliud ſuaderet, quod abſolutè non probo, cum
12 in materia emptionis & venditionis Doctor. maximè
conſiderent pretij quantitatem, *vt per Bal. in l. 1. num.*
5. C. qui teſtamen. facere poſſ. Barbat. dicto conſil. 54. col.
2. in fine. Bero. quæſt. 48. num. 1. & conſ. 156. nu. 6. Ruyn.
13 *conſ. 141. num. 7. lib. primo*, vbi, quod venditor totum
& pleno iure alienare præſumitur, quando emptor rei
qualitatem ignorauit. *Bero. conſ. 2. nu. 12. lib. 1.* vbi poſt
14 Alexan. de communi teſtatur: addit tamen ſufficere,
quod emptor in genere ſciuerit obligationem, licet
non in ſpecie cui eſſet obligata.
15 Vnde ne venditor teneatur, debet ſpecialiter empto-
rem clarè certiorem facere, nec ſufficit quod obſcurè
& ſub inuolucro verborum exprimat, *l. ea, quæ com-*
mendandi, §. fin. ff. de contrahen. empt. l. tenet, §. fin. ff. de
act. empt. Angel. & alij in l. ſi quis cum aliter, ff. de verb.
obligat. Alexan. dicto conſ. 95. nu. 2. Curt. iun. conſ. 177.
num. 5. in ſpecie *Alex. conſil. 109. num. 10. & ſeq. lib. 4.*
16 inquiens, quod non ſufficit dicere, Titium ius in re ha-
17 bere, niſi dicatur quale habeat; tenetur enim oſtende-
re iuſtitiam ſuam, & quidquid iuris habet, & confines
demonſtrare, *l. quæro*, ibi, intra terminos ipſe poſſedit,
ff. de actio. empti, & in l. patronus, §. 1. ibi, omnia quæ
ſunt vſque ad prædium, *ff. de legat. 3.* & dicit *Angel. in*
18 *l. bonis, ff. de priuil. creditor.* quod vendens quidquid iu-
ris habet in tali loco, non poteſt teneri de euictione,
quia ſemper poſſet dicere, hanc rem tibi non vendidi;
19 ideo cautus debet eſſe emptor, vt faciat rem deſignari
per vocabula & confinia, *vt in l. forma, ff. de cenſi.* &
tradit *Bal. in l. 2. ff. de vſucap. pro empto.* quare *Alexan.*
20 *conſil. 14. num. 4. & ſeq. lib. 5.* dicit, quod ſi res vendita
ſit feudalis, non excuſabitur illius venditor, licet dixerit
ſe ſolum vendere ius quod habet; niſi exprimat rem
feudalem eſſe, ſequitur *Becc. conſ. 206. num. 11. Gomeſ.*
21 *tit. de empt. & vendit. num. 49.* nam, ſi ſciens nullum ius
habere vendidit, tenetur de dolo; *eſt text. in l. hoc autẽ,*
22 *ff. de hæredi. vel act. vendit.* quod locum habet etiamſi
conuenerit, ne aliud præſtaret; quia nihilominus obli-
gatur de dolo, & tenetur, eſt tex. expreſſus *in l. tenetur,*
§. fin. ff. de actio. empti.
23 Fallit, ſi pariter emptor ſciuerit venditorem nullum
ius habere, & ita emere voluerit, quia tunc ex eo dolo
agere non poteſt ob eius ſcientiam, cum dicere non
poſſit ſe deceptum, *l. ſi fundum ſciens, C. de euictio.* ex
24 quo ipſe ſeipſum decepit, ſed dolus cum dolo com-
penſatur, *ad text. in l. domum, §. finali in vltimo reſpon-*
ſo. ver. quod ſi vterque, ff. de contrahen. empt. quia ſcien-
ti & volenti dolus non infertur, *l. prima in fine, ff. de*
actio. empti, & in l. cum donationis, C. de tranſact.
25 Neque obijci poteſt de *l. qui cum alio, ff. de regul. iur.*
quia non procedit quando ignorantia emptoris pro-
uenerit ex dolo venditoris, quia tunc obijci non poteſt
emptori, quod debuit inueſtigare, per ea quæ ponunt
Doct. in l. ſi Titius, ff. de fideiuſſor. & in l. 1. ff. ſi quis in ius
vocat. non ier. ita declarat *Alex. conſ. 60. col. 1. libro 5.*
26 *& Cagnol. in d. l. qui cum alio*, at venditor, qui non ex-
preſſit qualitatem rei, dicitur eſſe in dolo, *l. vina ver.*
planè, ff. de peric. & commo. rei uend. vbi Glo. Bal. Alber.
Fulgoſ. & Salycet. in l. quæro, ff. de act. empt. l. Iulianus,
§. qui pecus, & §. quod autem diximus in fine, ff. eod. tit. l.
qui libertatis, §. ſed ſi quis, ff. de euict. l. quæritur, §. ven-
ditor, ff. de ædil. edict. Roman. ſing. 286 & conſil. 503. nu.
10. Bero. quæſt. 61. in fin. Menoch. de arbitr. iud. caſ. 185.
num. 22. latè *Becc. d. conſ. 206. nu. 11. & ſeq. Stracch. de*
mercatu tit. de ſponſio. par. 4. §. item quæro. Nenizan. con-
ſil. 37. num. 4. & ſequent.
27 Tertiò fallit, ſi venditor certum ius alienet, quia tũc
venditio non eſt conditionalis; & ſi illud nõ competit,
28 agitur ad recuperationem pretij, quamuis ſecus ſit, qñ
venditur ius in genere. *Bar. in l. ſi quis, §. differẽtia col. 3.*
ff. de acq. poſſ. Pute. d. deciſ. 273. nu. 1. & 2. lib. 2.
29 Quartò fallit, quoniam quamuis vendens ius quod
habet in re vendita, ſi nullum ius habet, non teneatur
de euictione; tenetur tamen ad pretij reſtitutionem,
Borgn. deciſ. 25. nu. 4. & 6. par. 2.

Re-

Digitized by Google

30 Regulariter autem vendens tenetur manutenere ac defendere ex ſola diſpoſitione iuris communis, etiam nulla præcedente promiſſione de defendendo, vel de manutenendo, *l.1.l.ſi ſterilis,§.cum per venditorem, ff. de act.empt.tot.tit.ff.& C.de euict.Curt.iun.conſ.38.ſub num.2.lib.2.*

ARGVMENTVM.

Venditor, qui conuenit euictionem non eſſe præſtandam, an & quando teneatur ad pretij reſtitutionem.

Et quid agendum, quando pretium non fuit ſolutum.

SVMMARIVM.

1 *Euictionem qui conuenit non eſſe præſtandam, tenetur ad pretij reſtitutionem.*

Primò ampliatur, procedere etiamſi venditor dixerit nolle de euictione teneri aliquo modo, & à quocunque illa emanauerit, ſiue pro dato, & facto ſuo tantum, ſiue per ſimilia verba, etiam quod emptio facta ſit à ſciente, num.2.

Secundò ampliatur locum habere, etiamſi dixerit venditor nolle teneri niſi pro ſe, & hærede ſuo, nu.3.

Tertiò ampliatur vt procedat, etiamſi conuenerit ne de euictione teneretur quibuſcunque caſibus, nu.4.

Quartò ampliatur, etiamſi dictum fuerit, vt non teneatur vllo modo defendere, niſi pro facto ſuo, nu.5.

Primò fallit, ſi venditor fuerit in dolo, & mala fide, ſciens rem eſſe alienam, quia ad totale intereſſe tenetur, n.6.

Secundò fallit, ſi venditor, vel illius hæres pro iure ſuo rē vendicauerit non excipiente emptore: nam re vendicata, emptor agit aduerſus authorem ſuum ad totale intereſſe, nu.7.

Tertiò fallit, quando emptor re euicta non haberet actionem, niſi per pretij reſtitutionem, vt hic, nu.8.

Quartò fallit, quando illud pactum fuit limitatum ad certam perſonam, vel certam cauſam, nu.9.

Quintò fallit in pacto reciproco, vt fit regulariter in diuiſionibus, nu.10.

Sextò fallit, vbi traduntur inſtrumenta cum proteſtatione, quod tenetur pro dato & facto ſuo tantum, & non aliter, nec alio modo, nu.11.

Contrarium habetur num.12.

Septimò fallit, ſi dictum ſit, quod re euicta ad nihilum teneatur, num.13.

Octauò fallit, quando dictum eſſet quod non vult teneri de euictione ex quacunque cauſa, nu.14.

Nonò fallit, quando res euinceretur à Principe, ſeu tyranno, cui reſiſti non poteſt, nu.15.

Decimò fallit in emptore hæreditatis, qui non poteſt repetere pretium, neque agere de euictione, nu.16.

Extenditur procedere quoque in actione, vel in re incerta vendita, vel in pacto cum venatore facto, nu.17.

Vndecimò fallit, quando venditor dixit nolle de euictione teneri vllo modo, num.18. Sed contra nu.19.

Duodecimò fallit, ſi expreſsè fiat pactum, ne venditor teneatur ad pretij reſtitutionem, num.20.

Extenditur, etiamſi pactum ſit ne venditor teneretur de euictione, quia dictum pactum operatur etiam reſpectu pretij, num.22.

Decimotertiò fallit, quando venditor fuit in dolo & mala fide, ſciens rem eſſe alienam, num.23.

Declaratur præmiſſa procedere, facta iam ſolutione pretij, num.24.

Et quando pretium non fuit ſolutum, datur retentio, num. 25.28.& 29.

21 *Remittentibus iura ſua, non datur regreſſus.*

26 *Intellectus l.cum ea conditione, ff.de euict. & num.27. & 29.*

27 *Creditor, qui iure creditoris rem vendidit, de euictione non tenetur re euicta; neque ad pretij reſtitutionem.*

QVÆST. CLXIII.

1 Opportunè nunc quæritur, nunquid, qui euictionem conuenit nō eſſe præſtādam, teneatur reſtituere pretium, & pactum, ſeu conuentio ſubſiſtat.

Et quidem pactum valere, & pretium reſtituendum eſſe, habetur *ex tex.in l.emptorem,§.fin.ff.de act.empt.* vbi Bar.dicit tria eſſe, ex quibus pactum, quod venditor non teneatur de euictione, nihil operatur; & inter alia ponit hūc caſum, quod ſcilicet pretium reſtituatur, ſequitur *Bald.in l.1. num.9.C.de periculo, & commod.rei vendi.* vbi ait menti eſſe tenendum. *Brun.conſ.96.col.3.in fine.Doct.communiter in l.non dubitatur, C.de euict. Iaſ.conſil.211.col.5. in princ. verſic.Item qui conuenit lib. 2. Rebuff. de dilat. art.5.n.50.Gom.Leo.deciſ.12.inter deciſ.diuerſ. Hartm. de empt.& vendit.cap.5.lib.1.Petra de fideicom.quæſt. 14.num.57.Roman.ſing.387.Siuendo.Amanell.ſingul. 85.Marſil.ſing.656.Aufrer. ad Capell. Tholoſan. deciſ. 361.verſic.quid ſi eſt factum.Peregr.conſ.97.nu.2.lib. 5.Surd.in tract.de aliment.tit.7.quæſt.18.nu.10. Card. Mantic.de tacit.& ambig.conuent.vol.1.fol.257.nu.3.* ratio eſt, quia vis rationis naturalis, & iuſtitiæ commutatiuæ repugnat, vt emptor careat re, & pretio.

2 Primò ampliatur, procedere etiamſi venditor ſibi præcauerit, nolle de euictione teneri aliquo modo, & à quocunque illa emanauerit, ſiue pro dato, & facto ſuo tātum, vel per ſimilia verba, etiam quod emptio facta ſit à ſciente, *dicta l.emptorem,§.fin.ff.de act.empti. Bald. in d.l.1.num.9.Natt.conſ.181.nu.7.poſt Afflict. in cap. Imperialem not.13.num.108.& 109. de prohibit.feud. alien.per Feder.Ant.de Burgos in cap.fin.poſt princ.verſic.quid autem è contra, quando venditor dicit, de empt. & vendit.Curt.iun.in l.emptionibus in fine, ff.de pactis, Caſſan.conſ.55.nu.43.*

3 Secundò ampliatur, locum habere quoque ſi dixerit venditor, nolle teneri, niſi pro ſe, & hæredibus, *vt per eundem Mantic.vbi ſupra nu.4.& 20.*

4 Tertiò ampliatur, vt procedat etiamſi venditor cōuenerit, ne de euictione teneatur quibuſcunq; caſibus, *ſecundum Glo.in d.l.emptorem,§.fin.in ver.conuentionibus,* quam ibi ſequuntur Caſtr.& cæteri, vt etiam teſtatur *Couar.var.reſol.lib.3.cap.17.nu.2.* à qua non receſſiſſe Senatum teſtatur *Theſaur.inn.quæſt.foren.libro 1. quæſt.77.num.2.*

5 Quartò ampliatur, vt ſibi tribuat etiamſi dictum ſit vt quis non teneretur vllo modo defendere, niſi pro fa-

ctoſuo, ex quo maiorem continet expreſſionem promiſſio euictionis, quę continet id, quod intereſt, & pretij reſtitutionem, quam hæc conuentio, quę ſimplicem comprehendit defenſionem: etenim I.C. nullam facit differentiam inter promiſſionem habere licere, & euictionis ſtipulationem, *in d. §. fin. ita Theſaur. iun. dictæ quæſt. 77. nu. 3.* vbi addit cum iſta ampliatione tranſiuiſſe Senatum.

6 Primò fallit ſuperius firmata concluſio, quando venditor fuit in dolo & mala fide, ſciens rem eſſe alienam: quoniam tunc ad totale intereſſe tenetur, *d. l. emptorem §. idemque, & l. tenetur, §. fin. ff. eod.*

7 Secundò fallit, ſi venditor vel illius hæres pro iure ſuo rem vendicauerit, non excipiente emptore: nam re vendicata emptor agit aduerſus auctorem ſuum ad totale intereſſe, *per text. in d. §. idemque*, vbi Bart. & probarunt *Bal. & Salycet. in l. 1. C. de periculo, & commod. rei vendi* latè *Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. Gloſ. 1. num. 10.*

8 Tertiò fallit, quando emptor re euicta, non habet actionem, niſi pro pretij reſtitutione, veluti in caſu, *l. fi. §. emptor, C. commun. de legat.* quia in tali ſpecie, pactũ, ne venditor de euictione teneatur, operabitur etiam reſpectu pretij, ne alioquin ſit ſine effectu operatiuo, *ſic Peregr. in tract. de fideic. art. 52. nu. 71. in fine*, aduerſus *Bal. in rubr. C. de contrahen. empt. quæſt. 9.*

9 Quartò fallit, quando illud pactum fuit limitatum ad certam perſonam, vel certam cauſam, quia liberatur venditor à pretij reſtitutione, *eſt caſus in l. qui libertatis in fine, ff. de euict. Roma. ſing. 387. Didac. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. nu. 2. Coſta de facti ſcientia, vel ignor. cent. 1. diſt. 5. n. 8. Marſil. ſing. 586. Nat. conſ. 181. nu. 7 Rebuff. dicto art. 5. nu. 52. & 53. Surd. conſ. 36. nu. 22. lib. 1. Brun. d. conſil. 96. col. 2.* qui generaliter tenet hanc limitationem, quãdo quis certum caſum expreſſit, extra quem non vult teneri de euictione per *text. in d. l. qui libertatis in princ ff. de euict.*

10 Quintò fallit in pacto reciproco, vt fit regulariter in diuiſionibus, *l. ſi familia, C. famil. hercisc. Iaſ. dicto conſ. 211. ex Glo.* quam inquit ſingularem *in dicta l. ſi familia in ver. conuentionibus, Soc. reg. 437. num. 2. Aufrer. dicta deciſ. 361. in fine. Barbat. in cap. fin. de empt. & vendit. Petra de fideicom. quæſt. 11. num. 55. Rebuff. dicto artic. 5. num. 54.*

11 Sextò fallit, vbi traduntur inſtrumenta cum proteſtatione, quod teneatur pro dato, & facto ſuo tantum, & non aliter, nec alio modo. *Rebuff. de dilat. art. 5. Glo. 1. num. 52. Afflict. in d. cap. Imperialem num. 109. Surd. dicto conſ. 36. ſub num. 22.* qui cæteros adducit *lib. 1.*

12 Sed contra iſtam fallentiam iudicauit Senatus Pedemontanus, vt refert *Theſaur. dicta quæſt. 77. nu. 7.*

13 Septimò fallit, ſi dictum ſit, quod re euicta ad nihilum teneatur, ita ex *Caſtr. in dicta l. emptorem, §. finali*, qui dicit ita vidiſſe iudicatum *poſt Curt. iun. Ant. Burgoſ. Marſil. Rub. Rol. Caſſan. Alciat. Tiraquell. Gomeſ. & Natt.* reſpondit *Surd. d. conſ. 36. ſub num. 22. lib. 1.*

14 Octauò fallit, quando dictum eſſet, quod non vult teneri de euictione ex quacunque cauſa, quia tunc non tenetur ad intereſſe, neque ad dotis reſtitutionem. *Angel. Aret. conſ. 2. nu. 19. verſic. etſi etiam.*

15 Nonò fallit, quando res euinceretur à Principe, ſeu tyranno, cui reſiſti non poteſt, *l. Lucius, ff. de euict.* vbi re euicta, tenetur nihilominus emptor ſoluere pretium *l. fin. C. de act. empti. Theſaur. iun. quæſt. foren. libro 1. quæſt. 77. num. 8.*

16 Decimò fallit in emptore hæreditatis, qui non poteſt repetere pretium, neque de euictione agere, *l. 1. C.*
17 *de euict. Theſaur iun. d. quæſt. 77. nu. 9.* vbi hoc extendit in actione, vel re incerta vendita, *toto tit. ff. & C. de hæredi. vel actio. vendi.* quod exemplificat I.C. in iactu retis, vel in pacto cum venatore facto, *d. l. emptorem, § finali in fine.*

18 Vndecimò fallit, quando vẽditor dixit nolle de euictione teneri vllo modo. *Soc. fallent. 437. in fine*, aduer-
19 ſus quem tenet Theſaur. vbi proximè ſupra: quoniam verificari poteſt pactum in ipſa euictione, pro eo quod intereſt, & ita emptor non excludetur à pretij repetitione, prout & pronunciaſſe teſtatur Senatum.

20 Duodecimò fallit, ſi expreſsè pactum fiat, ne venditor teneatur ad pretij reſtitutionem, quia tunc non tenetur de euictione, nec ad pretium reſtituendum. *Alexan. conſ. 235. poſt redditum num. 9. & 10. verſ. additur etiam*, vbi dicit communem *lib. 6. Tiraq. de retractu lignag. §. 12. ſub nu. 10. verſ. & hæc quidem. Ioan. Crot. in repet. §. Cato in ſecunda lectura. ſub num. 43. verſ. ſecundum dubium, ff de verb. oblig.* vbi dicit vidiſſe cõſultum per Excell. Doct. hoc pactum non valere, tanquam cõtra naturalem æquitatem, cum nemo debeat cum alie-
21 na iactura locupletari, ipſum tamen reſpondiſſe contrarium, & ita obtinuiſſe, quia remittentibus iura ſua, ad illa non datur amplius regreſſus, *l. ſequitur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict.* nec eſſe contra naturalem ęquitatem, quia venditor lucratur pretium de voluntate emptoris.

22 His additur, quod vbi emptor re euicta non haberet actionem, niſi pro pretij reſtitutione veluti in caſu, *l. fin. §. emptor, C. commun. de lega.* in tali ſpecie, pactum, ne venditor teneatur de euictione, operabitur etiã reſpectu pretij, ne alioquin ſit ſine effectu operatiuo. *ex Peregr. aduerſus Bal.* vt dixi ſuperius *ſub nu. 8.*

23 Decimotertiò fallit, quando venditor fuit in dolo & in mala fide ſciens rem eſſe alienam, nam tunc ad totale intereſſe tenetur, *dicta l. emptorem, §. idemque, & l. tenetur, §. fin. ff. eod. Peregr. de fideic. art. 52. ſub nu. 71. verſic. ſecundo.*

24 Et prædicta locum habent facta iam ſolutione pretij, quo in caſu venditor non tenetur ad pretij reſtitutionem.

25 Sed modo quæro, quid dicendum, quando pretium nondum fuit ſolutum, vt quia fuit promiſſum ſolui infra certum tempus, quod non aduenerat tempore euictionis ſecutæ, & ſic adhuc non ſolutum, quia venditor habuit emptori fidem de pretio, & emptor non petat reſtitutionem; ſed re euicta, ante factam ſolutionẽ excipit de retentione: at quia verba pacti non conueniũt retentioni, non etiam conuenire poteſt pacti diſpoſitio *l. 4. § toties, ff. de dam. infect.* & facilius datur exceptio, quam actio, *l. 1. ff. de ſuperficieb. cum ſimil* & cum pactũ iſtud ſit contra naturam contractus, ſtrictè eſt intelligendum, *l. quidquid adſtringendæ, ff. de verb. oblig.*

26 Nec huic concluſioni obſtat text. *in l. cum ea conditione, ff. de euict.* vbi pignore diſtracto cum conditione, ne quid euictione ſequuta creditor præſtet, licet pretiũ venditori non ſoluerit, ſed venditori cauerit, dicit I. C. quod euictione ſequuta, nullam emptor exceptionem habebit, quominus pretium ſoluat.

Nam

27 Nam textus ille loquitur in creditore, qui iure creditoris prius vendidit, qui nullatenus re euicta etiam pacto non appoſito de euictione tenetur, nec ad pretij reſtitutionem, *vt l. 1. C. credi. euict. pign.* ſed ſecus dicitur in venditore, qui vendidit tanquam dominus, & ita text. illum declarat *Glo. ibi in ver. quominus. Salycet. & Alex. in addit. ad Bart. in d. §. qui autem, & in appoſtilla in ver. pactum.*

28 Contrarium concluditur *ex eodem text. in d. l. cum ea*, qui propriè decidit caſum noſtrum, vt & reſpondit *Alex. in d. conſ. 235. poſt redditum lib. 6.*

29 Non obſtant ex aduerſo adducta; & primò quæ dicta ſunt de aſſerta reſtitutione: quoniam licet ille text. loquatur in venditione facta iure creditoris; attamen illius ratio eſt generalis: quia text. fundat ſe in eo, quod venditor non tenetur ad pretij reſtitutionem tam ex pacto, quam ex lege; & decidit idem eſſe, quod pretiũ ſit ſolutum; vel quod emptor cauerit de ſoluendo, quo caſu militaret retentio; & nihilominus non prohibet venditorem pretium petere; in terminis ita per hanc, & alias rationes decidit *Vinc. de Franch. deciſ. 239. nu. 6.* vſque ad finem, qui reſpondit alijs contrarijs, de quibus ſupra.

ARGVMENTVM.

Obligatus pretium reinueſtire in vna re immobili pro euictione, an & quando ſatiſfaciat, ſi emantur plures.

Reinueſtimentum pro euictione, quo in loco faciendum eſt.

Excuſſio quando facienda eſt per creditorem extra territorium, & in loco non remoto.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus reinueſtire pretium in vna re immobili pro euictione, non ſatisfacit, ſi emat plures.*

Sed vide num. 10. & 12.

Ampliatur etiam procedere, ſi promiſſum fuiſſet reinueſtire in aliqua re immobili, nu. 2.

Et de ratione ibidem.

Primò declaratur non procedere, quando ſolum ageretur de cautione, & ſecuritate, quæ tãtum prodeſt ſi in duabus, quam ſi in vna adimpleatur, nu. 5.

Secundò declaratur non habere locum, quando conſtat de diligentia facta per obligatum de reinueſtiendo pretium conuentum in vna re immobili, quia ſtante difficultate, neceſſitas facit licitum, quod alias eſſet prohibitum, num. 7.

3 *Obligatus præſtare fideiuſſorem, non auditur volens dare duos diuiſim: quoniam exactio ſciſſa plura habet incommoda, & nu. ſeqq. vbi ratio affertur.*

4 *Creditor non tenetur accipere particulares ſolutiones.*

6 *Ratio eadem, & æquitas vbi adeſt, tunc fieri poteſt reſolutio ſingularis ſermonis in pluralem; & è contra, quaſi idem ſit, quod rationis paritas, & connexitas inducit.*

8 *Singularitas reſoluitur in pluralitatem, vbi materia, de qua diſponitur eſt verificabilis.*

9 *Debitor quando dare non poteſt fideiuſſorem, vel quid ſimile quod eſt in obligatione, tunc licet aliud pro alio ſoluere.*

10 *Pluralitas non reſoluitur in ſingularitatem, quando deficeret rationis diſparitas, & connexitas, vel quando diſponentis voluntas repugnaret.*

Nec quando de neceſſitate requireretur pluralis numerus, num. 11.

Fallit, quando ex pluralitate poteſt quis eſſe magis cautus num. 13.

12 *Cautio, & ſecuritas vbi danda eſt, promittens dare vnum pignus, dare poteſt alia æquè bona.*

Et de ratione ibidem.

14 *Obligatus dare fideiuſſores ſatisfacit dando pignora etiam inuito creditore.*

15 *Fallit, quando à lege aliud præcisè diſponeretur, vel expreſsè actum eſſet de fideiuſſore.*

Contrarium dictæ concluſionis habetur nu. 16.

Declaratur hæc vltima ſententia vt procedat, quãdo debitor nollet liberare creditorem à periculo cuſtodiæ: ſecus, ſi paratus ſit hoc facere, nu. 17.

18 *Pretium rei venditæ vbi reinueſtiri debet, id faciẽdum eſt in territorio, vel ciuitate, vbi contractus fuit celebratus.*

Ampliatur idem procedere in obligato ad dandum fideiuſſorem, qui promiſiſſe intelligitur dare in ciuitate in qua promiſit, & de hominibus eiuſdem ciuitatis, numero 19.

Extenditur habere locum etiam in locis confœderatis, quæ cenſentur vnum corpus, nu. 20.

Declaratur ſibi non tribuere, quando eſſet magna difficultas emptionis in illo loco vbi contractus fuit celebratus, quo caſu reinueſtimentum huiuſmodi fieri poteſt in alia ciuitate, vel territorio, ſubdito tamen eidem Præſidi, num. 21.

Extendas idem procedere in eo, qui tenetur ad ſatiſdationem neceſſariam; niſi aliud ſe habeat fori conſuetudo, num. 22.

Limitãtur prædicta, quando tales ciuitates haberent diuerſos Principes, licet eſſent vicinæ, nu. 24.

Præſertim quando conueniri non poſſent ſub illo iudice illius territorij, nu. 25.

23 *Satiſdatio neceſſaria dicitur, quæ ex legis diſpoſitione præſtari debet, quamuis cauſa, ob quam inducitur neceſſitas præſtandi, ſit voluntaria.*

26 *Immiſſio in poſſeſſionem impeditur, vbi cauſa proprietatis ſalua non eſſet.*

Fallit ſi poſſeſſio eſſet ſub eodem Principe; quo caſu non impediretur dicta immiſſio, nu. 27.

Contrarium num. 28. remiſſiuè.

At videas num. ſeq.

30 *Excuſſio quando facienda eſt per creditorem extra territorium iudicantis, & alterius prouinciæ, quando locus non eſt remotus, & fieri poteſt ſine incommoditate creditoris. remiſſiuè.*

31 *Fiſcus opponere non poteſt excuſſionem eſſe faciendam in bonis extra territorium exiſtentibus, quando ſumus ſub diuerſis Principibus.*

Et ibidem de ratione.

Ampliatur, vt etiam non audiatur fiſcus volens dare nomen debitoris, nu. 32.

QVÆST. CLXIV.

PRetium ex pacto quando inueſtiri
debet in vna re immobili pro eui-
ctione, an conuentioni ſatisfactum
dici poſſit, ſi emantur plures res,
quæritur, de qua quæſtione licet
plura dixerim *in quæſt...num. 13. &*
ſeqq. vtile tamen erit de ea diſſerere,
& illi aliquid neceſſarium addere.
1 Et reſpondendum videtur negatiuè, cum diſpoſitio
loquatur in vno, & extendi non debeat ad plura. *Bal. in*
cap. inter cæteras in fine de reſcript. Iaſ. in l. cum quidam
col. 2. verſ. quod vltimum limitat mirabiliter, C. de verb.
ſignif. per tex. in l. Iulius Phæbus, ff. ad Trebell.
2 Ampliatur etiam procedere, ſi promiſſum fuiſſet re-
inueſtire in aliqua re immobili, ob dictionem illã, ali-
qua, cuius vigore non venit, niſi vna. *Felyn. in ca. omnes*
leges, il ſecondo col. 3. verſ. & in iſtis adde diſt. 1. vbi, ſi
teſtator dixit, ſi Titius emere voluerit aliquam de poſ-
ſeſſionibus meis, volo vt ſibi vendatur: nam ſi emere
vellet duas, vel plures, hæres vendere nõ teneretur niſi
vnam propter dictionem illam, aliqua, quaſi vnam ex
pluribus. *Rebuff. in l. creditorum col. 2. verſ. Interdũ quæ-*
libet, ff. de verb. ſignif. & ratio eſt, quia intereſt eius, ad
cuius fauorem facta eſt pactio inueſtituram non ſciodi
in plures res, ne difficilior ſit exactio à pluribus facien-
da, & minutatim, *l. planè, ff. fam. hærciſc.* Quare etiam
3 obligatus præſtare vnum fideiuſſorem, nõ auditur, vo-
lens dare duos diuiſim, quoniã exactio ſciſſa plura ha-
bet incommoda, *l. cum his, §. cauſa de tranſact.* cum nec
4 etiam creditor teneatur accipere particulares ſolutio-
nes, *l. tutor, §. Lucius de uſur.* ergo nec duos particulares
fideiuſſores, *l. in his, §. ſi duos de ſolut.* & per has & ſimi-
les rationes decidit *Rip. in l. 2. §. mutui datio nu. 23. ff. ſi*
cert. pet. Surd. deciſ. 174. n. 31. vbi hoc procedere ait ob
intereſſe creditoris, cui magis conuenire poteſt vna fi-
deiuſſio ratione loci, vel cautionis, vel qualitatis, quam
duo. *Bertazol. de clauſ. clauſul. 42. Glo. 3. num. 2. Hering.*
de fideiuſſ. cap. 9. num. 48. vbi adducit *Rulant.* qui plu-
ra ſimilia allegat *de commiſſar. par. 1. lib. 2. cap. 24. num.*
5. ad nonum.
5 Primò declaratur non procedere, quando ſolũ age-
retur de cautione & ſecuritate emptoris, quæ tantum
prodeſt, ſi in duabus rebus, quam ſi in vna adimplea-
6 tur. Etenim vbi adeſt eadem ratio, vel æquitas ſuadet,
tunc fieri poteſt reſolutio ſingularis ſermonis io plura-
lem, & è contra, quaſi idem ſit, quod rationis paritas,
& connexitas inducit. *Gloſ. in cap. ſi compromiſſarius in*
verb. Compromiſſarius de electio. in ſexto, quam ſequi-
tur *Domin. Geminian. in cap. omnes leges num. 6. diſt. 1.*
& ibi Felyn. in princip. num. 1. Faber Inſtit. de iure per-
ſonar. gent. & ciuil. in princip. per text. in l. ſi cui lana, ff.
de legat. 3.
7 Secundò declaratur non habere locũ, quando con-
ſtat de diligentia facta per obligatum de reinueſtien-
do pretium conuentum in vna re immobili, quia ſtan-
te difficultate iſtiusmodi reinueſtitionis, ſeu ſubroga-
tionis, quæ nunquam effectum ſortiri potuit, neceſſitas
debet facere licitum, quod alias eſſet prohibitum, *cap.*
quod non eſt de regul. iur. in ſexto, l. 1. de officio Conſulis.
Iaſ. in l. principalibus, ff. ſi cert. pet.

8 Qua ratione poterit ſingularitas reſolui in plurali-
tatem, cum in ea etiam materia de qua diſponitur ſit
verificabilis. *Felyn. in dicto cap. omnes leges num. 8. in fi-*
ne diſt. 1.
9 Quemadmodum etiam quando debitor dare non
poſſet fideiuſſores, vel quid ſimile, quod eſſet in obliga-
tione, tunc liceret aliud pro alio ſoluere. *Rip. in d. l. 2. §.*
mutui datio num. 23. ff. ſi certum petu. & ibi Iaſ. num. 8.
in prima fallent. facit *Hering. de fideiuſſ. cap. 9. nu-*
mero 38.
10 Non obſtant contraria, quia procedunt quando
deficeret rationis paritas, & connexitas, vel quando
diſponentis volũtas repugnaret, vt quia data eſſet pro
forma & eſſentia actus: nam tunc reſolui non poteſt in
ſingularitatem, nec è contra, quaſi forma debeat in
ſpecie adimpleri, vt in terminis concludit *Bal. cõſ. 123.*
Reuerendiſſimus Pater ſub num. 3. in fine lib. 5. per l. Pe-
dius, §. in ſeruum, cum l. ſeq & l. ſicuti tribus de arbitr. l.
Pomponius de re iudi. idque à ſolo Bal. fuiſſe notatum
refert *Tiraq. in l. ſi vnquam in verb. ſuſceperit liberos nu.*
11 *262. C. de reuoc. donat.* ſicuti etiam quando de neceſſi-
tate requireretur pluralis numerus, non reſolueretur in
ſingularitatem. *Bar. in l. 3. §. negotia, ff de negot. geſt. Fe-*
lyn. in d. cap. omnes leges col. 1. poſt princ. verſic. Idem te-
net diſt. 1.
12 Præterea in contrarium adducta loquuntur in ſolu-
tione, in qua non datur aliud pro alio inuito creditore,
cui æquum non eſt præiudicari; cũ diuerſum ſit, quan-
do agitur de ſola cautione, & ſecuritate, quoniam tũc,
qui promittit dare vnum pignus, dare poteſt alia æquè
bona. *Gloſa in l. ſi Titio in ver. Pignoratitia in fine de pi-*
gnoribus. Dec. in l. plus cautionis in fine verſicul. quia re-
ſpondetur num. 4. de regulis iuris, quaſi teneatur quis
facere, quod ſibi non obeſt, & alteri prodeſt, *l. in credi-*
tore, & ibi Gloſa in verb. quod ſine, de euict. l. 2. §. idem
13 *verius de aq. plu. arcen.* ex quo etiam ex pluralitate poſ-
ſit quis eſſe magis cautus. *Angel. conſil. 56. quidam non*
14 *ſuppoſitus in fine num. 4.* vnde etiam obligatus dare fi-
deiuſſorem, ſatisfacit dando pignora etiam inuito cre-
ditore, quaſi plus ſecuritatis ſit in rem, quam in perſo-
nam. *Bar. in l. Prætoria, ff. de Prætor. ſtipul. poſt Gloſ. in*
§. ſuſcepto, in Authent. de exhiben. reis. Dec. in d. l. plus
conuentionis numero 3. de regul. iur. Iaſ. licet ipſe con-
15 trarium teneat *in l. 1. num. 12. ff. qui teſtam. facer. poſſ.*
quidquid aliud quando à lege aliud præcisè diſpone-
retur, vel expreſsè actum eſſet de fideiuſſione, *vt per*
Dec. in dicta l. plus conuentionis numero 3. Iaſ. in dicta
l. 1. num. 12.
16 Nec refragatur quatenus diceretur, quod verior vi-
detur opinio contraria, quod nempè obligatus dare fi-
deiuſſores per dationem pignoris, non liberatur, vt te-
ſtatur *Barboſ. in l. diuortio, §. interdum num. 20. & 21.*
ff. ſoluto matrimon. per text. in Authent. offeratur, C. de
17 *lit. conteſt.* cum labor, & periculum ſit in cuſtodiendo,
l. quemadmodum, §. fin. ff. ad leg. Aquil. quia procedunt,
quando debitor nollet liberare creditorem à periculo
cuſtodiæ: cum aliud ſit, quando paratus eſſet hoc face-
re, iuxta quæ tradit *Ripa in l. 2. §. mutui datio num. 22.*
ff. ſi cert. petut. vbi Alciat. num. 48. Muyner. in l. in eo
quod, §. 1. num. 20. ff. de regul. iur. Crauet. conſ. 577. in fi-
ne lib. 4. quamuis contrarium teneat *Barboſ. in d. §. in-*
terdum ſub nu. 31. verſ. ſimiliter debitor, per tex. in l. fin.
ff. de vſur. & habita.

Digitized by Google

18 In obligato autem ad reſtituendũ pretium rei venditæ in quo loco facienda eſt ſubrogatio, alia eſt dubitatio, & reſoluendum eſſe dixi id faciendum in territorio, vel ciuitate vbi contractus fuit celebratus, *ex Alex. in l. ſi fideiuſſor. § ſi neceſſaria, ſub nu. 3. ver. & pro his alias de facto reſpondi, ff. qui ſatiſda. cog.* & ibi *Iaſ. in print. verſ. & per iſta dicit. Boer. deciſ. 99. in fine nu. 4. verſ. primo, quæ dicit. Marſil. in l. de minore, §. plurimum ſub nu. 32. verſ & ſubdit dominus, ff. de quæſt. & in rubr. de fideiuſs. ſub nu. 262. quæſt. 34. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 137. nu. 4.*

19 Ampliatur idem procedere in obligato ad dãdum fideiuſſorem, qui promiſiſſe intelligitur dare in ciuitate in qua promiſit, & de hominibus eiuſdem ciuitatis *Bart. in d. l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſaria in princ. vbi Paul. de Caſtr. nu. 2. ff. qui ſatiſda cogan. Rol. conſ. 58. num. 19. lib. 1. Marſil. in loco præallegato.*

20 Extenditur etiam procedere in bonis confederatis, qui cenſentur vnum corpus; adeo quod ratione confederationis tribuatur iuriſdictio, quæ alias non competeret, *l. non dubito in fine de captiu. & poſtlim. reuerſ. Alex. conſ. 84. in cauſa, quæ vertitur, in fine, verſic. Item non poteſt dici lib. 3.*

21 Declaratur tamen principalis ſuperius firmata cõcluſio vt non procedat, quando eſſet magna difficultas emptionis in illo loco vbi fuit contractus celebratus, quia conuerſio iſta pretij in ſtabilibus fieri poterit etiam in alia ciuitate, vel territorio, ſubdito tamen eidem præſidi, *ſecundum Iaſ. in d. §. neceſſaria, ſub num. 8. verſ. niſi dicas, quod illud.*

22 Idem dicimus de eo qui tenetur ad ſatisdationem neceſſariam, quã ſi non poteſt facile præſtare, vbi conuenitur, audiri debet, ſi illam præſtet in alia ciuitate eiuſdem Prouinciæ, & ſub eodem Principe, niſi aliud ſe habeat fori conſuetudo, ſic in terminis *Bal. cõſ. 312. in cauſa Baptiſtæ nu. 4. & 5. lib. 5. per text. in d. §. neceſ-*
23 *ſaria*, vbi *Aug. in princip.* intelligit, omnem ſatiſdationem neceſſariam, quæ ex legis diſpoſitione præſtari debet, quamuis cauſa ob quam inducitur neceſſitas præſtandi ſit voluntaria, & propterea ſatisdatio quæ dari debet à carcerato volente ſe liberari erit neceſſaria. *Aret. conſ. 87. nu. 2.* vt & ſatisdatio fructuarij, legatarij, & hæredis, *l. de die, §. tutor, ff. qui ſatisdare cogan.*

24 Limitantur prædicta non procedere, quando tales ciuitates haberent diuerſos Principes, licet non eſſent multum remotæ, ſed vicinę: quidquid contrarium ſen-
25 ſerit *Alex. conſ. 57. nu. 6. lib. 3.* præſertim quando conueniri non poſſet nec ſub illo iudice, nec ſub Magiſtratu illius territorij, *argum. l. 1. ff. ſi quis in ius voc. non ier.* Nec ideo mirum, ſi id obſeruetur etiam quando ſunt duæ ciuitates, etſi propinquæ ſub diuerſis dominis, quia tunc iuriſdictio vnius exerceri nequit in alia ciuitate, nec mediate, nec immediate; vnde non attenditur propinquitas, cum deficiat actus contentioſæ iuriſdictionis, de veriori teſtatur *Iaſ. in l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſariò, nu. 8. ff. qui ſatiſda. cogant. poſt Angel. in l. de die, §. tutor, & ibi Fulgoſ. & Alex. ff. eodem.*

26 Sic dicimus quod impeditur immiſſio in poſſeſſionem, vbi cauſa proprietatis ſalua non eſſet, vt quando ageretur de poſſeſſione alicuius rei, quæ cum difficultate recuperari poſſet, quia tunc agitur de proprietate, nec locum habet regula, quod ſpoliatus ſit ante omnia reſtituendus. *Paul. de Caſtr. in l. 2. C. de edicto Diui Adr. tollen. & in l. ſi de vi. de iudi. Alexan. in l. naturaliter, §. nihil commune col. 16. ff. de acquir. poſſeſs.* dum tamen
27 dicta poſſeſſio non eſſet ſub eodem Principe, quia tũc non impediretur dicta immiſſio. *Claud. de Seyſell. in d. §. nihil commune, col. 3. Rol. conſ. 1. n. 77. lib. 1.* Super quo videndi ſunt *Gozad. conſ. 7. nu. 22. Ant. Gabr. commun. concluſ. lib. 5. tit. de reſtit. ſpoliato. concluſ. prima nu. 13. Achill. Perſonal, de adipiſc. poſſeſs. num. 107. M. Anton. Cucc. in tract. de mentien. circa poſſeſs. nu. 356.*

28 Contrarium ſenſiſſe videtur *Burſat. conſ. 129. nu. 6. ex Alex. Cacheran. & Menoch.*

29 Sed tu in facti contingentia conſulas *Argel. de legit. contradict. quæſt. 18. numero 53. verſ. limitatur ſecundo.*

30 Item, quando excuſſio fundata ſit per creditorem bonorum extra territorium iudicantis, & alterius Prouinciæ, quando locus non eſt remotus, & fieri poſſet ſine incommoditate creditoris, videas *Theſaur. diſtinguentem deciſ. Pedem. 40. num. 3.* & *ibidem Adden. ad*
31 *eum.* Vbi etiam dicitur, quod fiſcus opponere non poteſt excuſſionem eſſe faciendam in bonis extra territorium exiſtentibus, quando ſumus ſub diuerſis Principibus, cum fiſcus teneatur ſatisfacere creditoribus delinquentis in loco confiſcationis; nec poſſit eos remittere extra iuriſdictionem. *Ioan. de Imol. in l. ex facto de hæred. inſtit. & conſ. 35. col. 10.* cum alijs adductis *per Anchar. iun. in quæſt. 25. nu. 5. lib. 2.* Vbi

32 Ampliat, quod neque audiretur fiſcus volens dare nomen debitoris, quod licet habeatur pro re mobili, neque cenſendum ſit eſſe extra iuriſdictionem. *Bald. in l. mercatores, C. de mercat. & commer. Alex. conſ. 31. nu. 5. lib. 1. Soc. conſ. 36. nu. 6. lib. 1.*

Nihilominus cum fiſcus ſuccedat in locum debitoris, & contractus reperiatur factus in loco confiſcationis, ſolutio non admittitur in alio loco, quam deſtinato, neque creditor compellẽdus eſt accipere in ſolutum nomen debitoris. *Bald. & Salycet. in l. eum à quo. C. de ſolut.* & ita reſolutum teſtatur *Theſaur. iun. in addit. ad dictam deciſ. 40. ſui genitoris.*

ARGVMENTVM.

Euictio an & quando datur pro parte prædij euicti.

Emptio quando eſt vna plurium fundorum vnico pretio facta, an ad reſolutionem totius contractus agi valeat ob vnicum fundum non traditum, vt quia emphyteoticum, vel ob aliam cauſam.

Item à quo probandum ſit, emptorem, vel venditorem partem vnam non eſſe, vel fuiſſe empturum, vel venditurum.

SVMMARIVM.

1 *Euictio datur pro parte prædij euicti, ita quod pretij reſtitutio facienda ſit pro parte.*

Extenditur procedere etiam in caſibus, in quibus imminet euictio, ibidem.

Primò

Primò declaratur procedere habito reſpectu ad bonitatem fundi, qui fuerit venditus, vt hic, nu. 2.

Secundò declaratur non habere locum, quando plures res venditæ ſunt vnico pretio, quia vna ex eis euicta, emptor recedere poteſt à contractu, nu. 3.

Tertiò declaratur ſibi tribuere, quando diſtinctè fuerunt plura corpora vendita, & ſingula habent ſuum pretium, quia tunc vna re euicta, ſolum conſideratur pretium rei euictæ & damna ex illo corpore deficiente, numero 4.

Quartò declaratur non procedere quoad defenſionem capiendam quia ſi non defendatur pro parte, pœna committitur pro toto inſolidum, nu. 5.

Quintò declaratur ſibi non tribuere, vbi conſtare poſſet emptorem empturum & venditorem partem venditurum non fuiſſe, nu. 12.

Sextò declaratur non habere locum, quando fundi tales eſſent, vt dura ſit illorum ſeparatio, nu. 13.

Septimò declaratur non procedere, quando emptio ſi in parte tantum ſubſiſteret, emptor in communionem incidere teneretur, quia fortè res vendita cum alio eſſet communis, nu. 14.

Vel ſi ex rebus pluribus vno pretio venditis, illa tradi non valeat, qua emptor præcipuè motus fuit, vt alias acquireret, ſeu emeret, nu. 15.

Quod etiam accidit ratione pœnæ promiſſæ, nu. 16.

6 *Obligatio rem tradi eſt indiuidua; nec ideo promiſſor traditione partis liberatur.*

Sed videas, nu. 17.

Fallit, quando obligatio eſt plures res tradendi, nu. 10.

7 *Contractus reſolutio non datur ob vnum fundum non traditum, ſed agitur ad implementum, nempè vt ille tradatur & quatenus tradi non poſſit ad intereſſe.*

Ampliatur, vt nec etiam ab vnius ſolum rei venditione diſcedere liceat, quia tradi non poſſit, nu. 8.

Et de ratione, ibidem.

9 *Actio eadem ex empto competit ante traditionem, vt res tradatur, & poſt euictionem re tradita iam euicta.*

10 *Venditio plurium rerum quando fit vnico contractu, & pretio, licet probetur læſio in vna re in contractu poſita, & non probetur in alijs rebus, tunc talis contractus prætextu talis læſionis reſcindi non poteſt.*

17 *Surd. conſ. 13. ſub nu. 19. lib. 1. reprobatur, & illius rationibus reſpondetur.*

18 *Probatio cui incumbat venditorem vel emptorem, non ita venditurum, vel empturum.*

19 *Præſumptio legis efficit, vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium.*

20 *Seruis pluribus diuerſi officij venditis vno pretio, vnius ſolum vitioſi, redhibitio conceditur, in reliquis venditione firma manente etiam altera parte contradicente.*

Fallit, ſi ſint eiuſdem officij, quia tunc omnes redhibentur, nu. 21.

Et de ratione, ibidem.

Idem dicitur in caſu, in quo in ſingula capita pretium eſt conſtitutum, intelligendo vt hic, nu. 22.

23 *Iudicis officij eſt non ſeparare familias in poſſeſſionum diuiſione, ita vt integra familia vni adiudicetur.*

24 *Venditio quando facta eſt vnico pretio, pars retrahi non poteſt, ſed totum redimi.*

25 *Euicta quando non eſt res tota, ſed pars pro indiuiſo, probandum eſt per emptorem cuius bonitatis, conditionis, & valoris erat illa pars euicta.*

Non tamen agitur pro bonitate rei, contingente re euicta, ſed venditionis tempus ſpectatur, nu. 26.

Et attenditur bonitas rei, non pars rei euictæ, nu. 27.

Vel ſi in totum, vel in partem liberatio non contingit, numero 28.

QVÆST. CLXV.

1 IN caſibus, in quibus datur actio pro euictione, illa nõ competit, niſi pro parte prædij euicti, ita vt reſtitutio pretij facienda tantum ſit pro parte, *l. 1. & ibi Glo. Bart. & Alex. ff. de euict.* idem *Bart. in l. ſi dictum, §. in ſtipulatione, ff. eodem tit. iuxta l. bonitatis cum duabus legibus ſeqq. l. qui fundum, l. ex mille, l. quæ libertatis, §. ſi. l. nunc, ff. eodem. Bal. in l. ſi. C. com. rer. aliena. Dec. conſil. 483. pro reſolutione litis num. 15. Franc. Aret. conſ. 129. ſub num. 1. Caballin. de euict. §. 5. nu. 84. & 85. & §. 2. ſub num. 161. Port. Imol. conſ. 32. nu. 5. Burſatt. conſ. 348. num. 20. lib. 3. Bertaz. conſ. crim. 488. num. 3. lib. 2. Rota coram Cardin. Mantic. deciſ. 137. nu. 1. Roſental. de feud. cap. 8. concluſ. 29. nu. 6. Bece. conſil. 106. nu. 43. & 49. Surd. conſ. 104. num. 6. lib. 1. conſil. 359. nu. 3. lib. 3. & deciſ. 295. ſub nu. 5. verſ. tertio dicebat, & ſub nu. 18.* Vbi etiam, quod in caſibus, in quibus imminet euictio, præſertim retineri non poteſt, niſi pro parte rei, ſuper qua adſunt moleſtationes. *Ioan. Andr. ad Specul. de empt. & vendi. §. 1. nu. 8. verſ. quia iſte.*

2 Primò declaratur præmiſſa locum habere, habito reſpectu ad bonitatem fundi, qui ſi fuerit venditus pro mille, & euincatur quarta pars illius, quæ pro ſui bonitate valeat dimidiam dictorum mille, euictio competeret pro dimidia iſtorum mille, non pro quarta parte tantum, cum non attendatur menſura, ſed bonitas fundi. *Paul. de Caſtr. in l. ſi ex falſis ſub nu. 11. in fine, verſ. & eodem modo ſi vendo, vbi Salycet. & Riminald. C. de tranſact. Petr. de Vbal. in tractat. de duob. fratri. par. 2. quæſt. 12. verſ. nec debent partes aſſignare.* latè *Boer. deciſ. 46. nu. 8. per l. ſi in qualitate, ff. de act. empt. l. ſi fundo vẽdito. & l. ſi duorum fundorum, & l. ſi ſeruum mihi, vbi Caſtren. & Fulgoſ. ff. eodem tit. Parpal. in repet. l. placet, verſ. an ſtetur æſtimationi, C. de ſacroſ. eccleſ. Scribentes in l. quid aliud ſunt iura. ff. de verb. ſignific.*

3 Secundò declaratur non procedere, quando plures res venditæ ſunt vnico pretio, quia vna ex illis euicta, emptor recedere poteſt à toto cõtractu. *Papon. lib. 11. tit. 4. Areſt. 16. Barz. deciſ. 62. per totam,* habetur *in lib. Placit. lib. 9. tit. de euict. in deciſ. diuer. German. in fine, Menoch. conſ. 1106. nu. 21. & ſeq. lib. 12.*

4 Tertiò declaratur ſibi tribuere, quãdo diſtinctè fuerunt plura corpora vendita, & ſingula habent ſuum pretium, quia tunc vna re euicta, ſolum conſideratur pretium rei euictæ & damna ex illo corpore deficiente, non autem cõſiderantur alia corpora, *l. 1. ff. de euict. & l. cum plures, ff. eod. vbi Glo. Aret. conſ. 130. Alexan. conſ. 119. nu. 3. lib. 3.* quia tot ſunt euictiones, quot ſunt res, *l. cum plures fundi, ff. de euict.*

5 Quartò declaratur locum habere quoad defenſionem

Digitized by Google

nem capiendam; quia ſi non defendatur pro parte, pe-
na in ſolidum immittitur. *Bart. in l.cum ex cauſa, ff. de*
verb.oblig. & ibi notat *Card. Alban. in lucubra. ad eum.*
Iaſ. in l. ſtipulationem, §. Cato. ſub num. 43. ff. eod. & ibi
Socin. col. 2. verſ. circa ſecundam. Et ratio eſt, quia ſtipu-
latio de defendendo ſuper vna actione eſt indiuidua,
vt per Iaſ. ibid. verſ. circa primam ſub nu. 43.

Supradictis proxima eſt etiam ea quæſtio, an quan-
do vna eſt emptio plurium fundorum vnico pretio fa-
cta, iuxta quę habentur *per Bart. in l. & ſi vno, ff. de act.*
empt & ibi per Cardin. Alban. ad reſolutionem totius
contractus agi valeat ob vnicum fundum non tradi-
tum, vt quia emphyteoticum, vel ob aliam cauſam.

6 In qua re reſpondēdum videretur affirmatiuè, quo-
niam obligatio rem tradi eſt indiuidua, nec ideo pro-
miſſor traditione partis liberatur, *l. ſtipulationes nō di-*
uiduntur, ff. de verb. oblig. Curt. iun. conſ. 74. per totum,
vbi latiſſimè *Menoch. dicto conſil. 1106. nu 21. lib. 12.*

7 Contrarium tamen verius eſt, ad reſolutionem ſcili-
cet contractus agi non poſſe ob vnum fundum ex plu-
ribus non traditum, ſed ad implementum dumtaxat,
nempè, vt ille tradatur, & quatenus tradi non poſſit, ad
intereſſe, *ad notata in l. cum proponas, la ſeconda, C. de*
pact. in l. 1. ff. de euict. ſunt tex. in l. cum plures, ff. eod. &
in l. ædiles aiunt, §. ſi plura, & §. fin. & in l. cum in ea. §.
8 *ff. de ædili. edict.* quod adeo verum eſt, vt etiam nec ab
vnius ſolum venditione rei diſcedere liceret, quia pro
parte tradi non poteſt, *l. fin. C. de commun. rer. aliena. l.*
demum l. ſed ſi communis in princ. ff. de contrahen. empt. l.
ex mille, §. cæterū, ff. de euict. quia adhuc remanet actio
ad intereſſe, *l. ex empto. in princ. ff de act. empt. & ibid.*
9 *Paul. de Caſtr.* Sentiens actionem eamdem ex empto
competere ante traditionem, vt retradatur, & poſt
euictionem re tradita iam euicta, & pro rebus traditis
actionem competere vel ad tradendum, vel ad intereſ-
ſe, & hanc ſententiam vti crebriorem, & veriorem te-
nendam dixit *Hier. Gabr. conſ. 49. per totum,* & præſer-
tim *nu. 15. & ſeq. & conſ. ſeq. lib. 2.* quidquid re non be-
ne diſcuſſa aliqui attentauerint contrarium,

Non obſtat argumentum ductum *ex d. l. ſtipulatio-*
nes non diuiduntur, quia non ob id ſequitur cōtractum
reſcindi debere, cum adhuc maneat in primo ſuo ro-
bore, & pro rebus traditis competat liberatio, pro non
traditis actio ex empto ſuperſit ad illarum traditio-
nem, ſeu ad intereſſe, vbi tradi nequeat.

10 Nam obligatio plures res tradendi eſt diuidua,
quemadmodum ſunt diuiduæ res tradendæ, *ſecundum*
Fulgoſ. in d. l. cum plures, & his conferūt dicta *per Dec.*
11 *conſ. 121. & Plot. conſil. 88. nu. 13.* cum dixerunt, quod
quando venditio fit plurium rerum vnico contractu,
& pretio, quamuis probetur læſio in vna re in contra-
ctu poſita, & non probetur in alijs rebus, tunc talis cō-
tractus prætextu talis læſionis reſcindi non poteſt.

12 Primò limitatur ſupradicta communis concluſio vt
non procedat, vbi conſtare poſſit emptorem partem
empturum, & venditorem partem venditurum non
fuiſſe, *l. cum eiuſdem, ff. de ædili. edict. Surd. conſ. 105. nu.*
6. lib. 1. & conſ. 350. nu. 30. lib. 3. Galganett. de condi. &
demonſtrat. par. 2. cap. 5. quæſt. 23. nu. 7. poſt Surd. deciſ.
295. nu. 16. & ſeq. & alios per eum.

13 Secundò limitatur, quando fundi tales eſſent, vt du-
ra ſie illorum liberatio, nec facile induci poſſit, ſi vna
ſolum ex rebus venditis redhibeatur, vt in caſu dictæ *l.*
ædilis in fin. iunctis tribus legibus ſequentibus, *& in l.*
plerumque, ff. de ædil. edict.

14 Idemque, quando ſi in parte tātum ſubſiſteret, em-
ptor in communionem incidere cogeretur, quia fortè
res vendita cum alio eſſet communis, vt in caſu *l. quod*
ſi vno, ff. de in diem adiect. & in l. tutor. §. fin. ff. de min.
15 Vel ſi ex rebus pluribus vno pretio venditis illa tradi
non valeat, qua emptor præcipuè motus fuit, vt alias
acquireret, ſeu emeret, *arg. l. arboribus, ff. de contrahen.*
empt.

16 Quod pariter accidit ratione pœnæ promiſſæ, ſicuti
cum plures ſerui diuerſi officij fuerunt venditi pœna
certa promiſſa, ſi non omnes ſani eſſent, vt notant *Ful-*
goſ. & Cępoll. in l. Labeo, §. final. ff. de ædilit. edict. in
quibus terminis procedit *conſil. 74. Curt. iun.* ſuperius
17 adductum. Et hæc vera ſunt, quidquid dixerint in
quæſt... *Ex Surdi conſil. 13. ſub nu. 19. verſ ſecundo ſtan-*
tibus præmiſſis, & num. ſeqq. & alibi, quatenus voluit in
emptoris facultate poſitum eſſe, vt in totū ab emptio-
ne reſilire poſſit ob rem vnam nō traditam, qui ad hoc
mouetur præcipuè, quod obligatio rem tradi ſit indi-
uidua.

Ac etiam, quia aliæ res non ſint allaturæ tātam vti-
litatem, nec tam pretioſæ futuræ vna detracta, quibus
rationibus ſupra fuit ſatisfactum.

Et præterea Surd. mouetur auctoritate *Dec. conſil.*
141. Bero. conſil. 158. Curt. iun. dicto conſil. 74. qui non
obſtant.

Non quidem Dec. & Bero. qui loquuntur in caſu,
quo ſi emptio in parte tantum ſubſiſteret, emptor in
communionem incidere cogeretur, vt clarè ſatis habe-
tur *per Ruyn. d. conſ. 141. ſub nu. 6. Bart. in l. cui vſusfru-*
ctus, ff. de vſufruct. lega. quo ceſſante contrarium ad-
mittit, prout etiam *Bero. d. conſ. 158. nu. 41.*

18 A quo autem probandum ſit emptorem partem
empturum non eſſe, vel venditorem partem non eſſe
venditurum, videndum reſtat.

19 Quia in re dicitur id quandoque probādum eſſe per
eum qui id aſſerit, & aliquando à lege præſumi abſque
probatione aliqua, quæ legis præſumptio efficit, vt
onus probandi contrarium transferatur in aduerſa-
rium, ſicut in animalibus eiuſdem generis, vel officij,
vt habetur *in l. cum eiuſdem, & in l. ſi duos, vbi Cępoll.*
ff. de ædil. edict. & Alberic. in d. l. Labeo, §. fin. ff. eo. Nam
20 pluribus ſeruis diuerſi officij vno pretio venditis, ad-
mittitur vnius ſolum vitioſi redhibitio, in reliquis ven-
ditione firma manente, etiam altera parte contradicē-
te, *l. ſi plura mancipia. ff. de contrab. empt. & d. l. Labeo.*
21 *de ædili. edict.* ſecus ſi ſint eiuſdem officij, quia redhi-
bētur omnes, niſi partes aliter ſtatuerint, *vt per Cepoll.*
in d. l. ſi plura, & d. l. Labeo. ea ratione, quia veriſimile
non ſit emptorem partem empturum tantum fuiſſe, li-
cet in ſingulos diſtributum ſit pretium.

22 Idem dicitur obſeruandum in caſu quo in ſingula
capita pretium eſt cōſtitutū, ita vt videātur plures em-
ptiones, quia nihilominus dicitur vna emptio, vt pro-
pter vnius vitium omnes redhibeantur, quando non
niſi omnes quis venditurus, aut empturus eſſet, quaſi
tunc neutri, nō niſi omnes habere expediat, quod pro-
bari poſſet ex affinitate rerum, vel perſonarum, *vt per*
Glo. in l. cū eiuſdem in verb. omnes, ff. de ædil. ædict iuxta
l. plerumque, ff. eod. tit. vbi ſi nō poſſunt ſeparari ſine ma-
gno incommodo, & ſine ratione pietatis, tunc propter
morbo-

Digitized by Google

morboſa mancipia redhiberi poſſunt, non morboſa.

23 Prout dicimus, quod ſpectat ad officium iudicis nõ ſeparare familias in poſſeſſionum diuiſione, ita vt integra familia vni adiudicetur, *l. poſſeſſionum. C. commu. vtriuſque iudi.* facit *Peregrin. de fideicommiſſ. artic. 36. numero* 74.

24 Quando vero vnico pretio facta eſſet venditio, pars retrahi non poteſt, ſed totum redimi debet, latè *Bar. in d. l. cui vſusfructus, num. 4. & ibi Alex. in addit. de vſufruct. lega.* idem *Bart. in l. ſi quis alium in fine, ff. de ſolu. & conſil. 195. Angelotus, & ibi adden. lib. 1. Caſſan. in conſuetud. Burgund. rubr. 10. in tex.* ibi, ſon eritage. *num. 16. Bard. de iur. Protbom.* §. 1. vbi id declarat, *& Tiraq.*

25 *de retract. lignag.* §. *23. Glo. 1. nu. 16.* & quando res tota non eſt euicta, ſed pars pro indiuiſo euincitur, probari debet per emptorem cuius bonitatis, conditionis, & valoris erat illa pars euicta, vt ſic comprehendatur quantum ſit intereſſe emptoris, & quid ſit ei reſtituendum, vt eſt caſus *in l. 1. ff. de euict. & in l. qui ſolidum,* §.

26 *1. ff. de lega. 3. Alex. conſ. 117. nu. 6. lib. 7.* Non tamen agitur pro bonitate rei contingente re euicta, ſed venditionis tempus ſpectatur, *l. bonitatis de euict.* vbi Bal.

27 & Salycet. notant. *Boer. deciſ. 46. nu. 6.* vbi dicit attendendam bonitatem rei, non partem rei euictæ. *Paul. de Caſtr. in l. ſi expulſis, nu. 11. C. de tranſact.*

28 Adde præterea, quod vbi ſpecies pro ſpecie ſolum euincetetur in totum, vel in partem, liberatio non cõtingit, *l. ſi quis alium, ff. de ſolu. & libera.*

ARGVMENTVM.

Emptor, qui rem à pluribus emit cum pacto retrouendendi, an compellatur retrouendere vni tantum offerenti totum pretium, ſiue alter repudiet; ſiue nonnulla ſibi data euictionis actione.

Petitio ſolidi quando locum habeat, vbi plures ſunt vocati.

SVMMARIVM.

1 *Vnus ex pluribus venditoribus offerens totum pretium cogere poteſt emptorem ad ſibi retrouendendum rem emptam, ſiue alter repudiet, ſiue non, & num. ſeqq.*

Vbi ita iudicatum dicitur.

Quod præſertim procedit in venditione iudiciali facta nulla præcedente æſtimatione ſtante pacto ad diſcurſum, quæ dicitur indiuidua, nu. 4.

3 *Solutio habetur non ſolum ea quæ fit ab obligato, ſed etiam quæ fit ab alio.*

5 *Fideicommiſſarij & ſubſtituti vbi ſunt plures, eorum aliqui ſolidum petere non poſſunt alijs tacentibus.*

Declaratur, nu. 9.

Contrarium habetur nu. 7. & ſeqq.

6 *Calcan. conſil. 92. nu. 4. verſ. ſexto etiam, reprobatur.*

7 *Exceptio iuris tertij non admittitur, quando iuris acquiſitio pendet à voluntate ipſius tertij, niſi ille declaret, ac de iure ſuo opponat; cuius exempla hic ponuntur.*

8 *Reus excipere non poteſt de iure aliorum cohæredum, quando non conſtat de illorum acceptatione.*

10 *Plures vbi vocati ſunt in ſucceſſione teſtati non coniuncti, tunc agens ſolum partem ſuam prætendere poteſt.*

Extende idem procedere, quando verbis ſunt coniuncti, numero 11.

Intellige primo procedere non conſtito de repudiatione, ſeu incapacitate aliorum, nu. 12.

Secundò intellige non præſtita cautione, de qua nu. 17.

13 *Vnus ex pluribus vocatis re, & verbis ſi petat, totum conſequitur nulla expectata repudiatione, vel incapacitate.*

Cautio tamen præſtanda eſt de reſtituendo cohæredibus conſortibus, quatenus illi agnouerint, nu. 14. & 15.

Intellige procedere ad fauorem illorum de familia, non autem extraneorum nu. 16.

Vbi etiam de ratione.

Et hæc cautio præſtari poteſt in executione ſententiæ, numero 18.

19 *Regula, filius ergo hæres, qualiter procedat.*

QVÆST. CLXVI.

1 NVnc alia ſe nobis offert dubitatio, an vnus ex venditoribus, vel vnus ex heredibus venditoris offerendo totum pretium cogere poſſit emptorem ad ſibi retrouendendum totam rem, ſiue alter repudiet, ſiue non. Nam vbi repudiat, iure accreſcendi ius integrum manet apud alterum; ſi vero non repudiat, ſibi ſaluum eſt ius compellendi ſocium qui totum redemit, vt rei pretio reſtituto partem ſuam reuendat, *per notata per Doct. in l. 4. §. Cato. & in l. ſtipulationes non diuiduntur, vbi Iaſ. ff. de verb. oblig. Boer. deciſ. 251. Rubc. conſ. 90. Paul. de Caſtr. conſ. 221. In hoc paſſu in fin. verſ. & poſito quod non potuiſſet, lib. 1.* vbi quod hic eſt vnus caſus, in quo locum habet ius accreſcendi in diſpoſitionibus inter viuos, quod repetit idem *Caſtr. conſ. 74. In cauſa mota. in fin. verſ. illud autem certum, lib. 2. Tiraq. de retract. conuent.*

2 §. *1. Glo. 6. nu. 33. & nu. 37.* vbi inquit iuxta hanc opinionem iudicatum fuiſſe in Curia Pariſien. & de communi teſtatur. vnius enim oblatio ſufficit dicto in caſu, cum ſint duo rei credendi, & quia pro ſolutione habe-

3 tur non ſolum ea, quæ fit ab obligato, ſed & quæ fit ab alio, vt in ſpecie reſpondit *Bal. conſil. 133. quædam mulier, ſub nu. 3. verſ. circa tertium dubium, lib. 1. Soc. ſen. in l. 1. §. ſed & quoties, nu. 4. ff. ad Trebell. & conſ. 16. per totum, lib. 4. Caſſan. ſuper conſuetud. Burgun. rubr. 5. §. 1. incip. rentes venducns, num. 38. in fin. Rouchegall. in l. eamdem à num. 63. vſque ad nu. 122. Marſill. deciſ. 21.*

4 *nu. 1.* vbi *nu. 2.* quod hoc præſertim procedit in venditione iudiciali facta nulla præcedente æſtimatione ſtãte pacto ad diſcurſum, quæ dicitur indiuidua, & nullo pacto pro parte reſolui poterat, *ex notatis per Bart. in l. ſi quis aliam, ff. de ſolut. & in l. cui vſusfructus, ff. de vſufruct. lega. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 112. nu. 4. 5. 12.* ſequitur *Stepha. Gratia. diſcepta. lib. 2. cap. 330. à numero 1. ad 5.*

5 Sed an idem locum habeat in fideicommiſſis, nempè ſi plures ſint ſubſtituti & vocati, & aliqui tantum petant ſolidum alijs tacentibus, audiendi ſint, non modica eſt difficultas.

Nam

Digitized by Google

Nam pro negatiua ſententia, vt nõ poſſint ſolidum obtinere videtur *tex.in l.2.ff. ſi pars hæredi.pet.* vbi dicitur in hæc verba. Si ex pluribus, ad quos eadem hæreditas pertinet, quidam adierint, quidam adhuc deliberent, placuit eos qui adierunt, ſi petant non maiorem partem petere debere, quam habituri eſſent, cęteris adeuntibus. Nec proderit eis ſi cęteri non adierint. Non adeuntibus autem cęteris poterunt tunc partes eorum petere, ſi modo ad eos pertineant. Et ibid. *Glo. in verb. non adeuntibus* declarat, ideſt repudiantibus, vel tempore excluſis, ad quod citat *tex. in l. ſi proponas, §. vltim. ff. de inoffic. teſtamen. & l. vnic. quando non peten. par.*

Et hanc ſententiam tenent *Caſtr. conſ. 454. num 2. & 3. lib. 1. Calcan. conſil. 92. ſub nu. 4. verſ ſexto etiam,* qui ait, quod ſi quis petat vltra portionem ſibi debitam, proceſſus eſt nullus, & actu ſuccumbit. *Crauet. cõſil. 32. nu. 6. Surd. conſ. 166. nu. 14. & conſil. 415. nu. 13. & 14. lib. 3. Sim. de Præt. de interpret. vlt. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. nu. 68. & 69. verſ. in totum, vel pro*
6 *parte* quamuis *num. 29.* teneat, quod petens vltra portionem ſuam ſolum ſuccumbat in portione ſibi debita, non autem in ſua portione, præſertim vbi agitur ſola facti veritate inſpecta, quæ ſententia verior videtur, contra Calcan. qui voluit in totum iudicium reddi nullum. idem quod ſupra fuit dictum latè tenent *Peregr. de fideicom. art. 9. nu. 12. Surd. d. conſ. 415. nu. 9.* & infra, & fuit deciſum *à Senatu Pedam. penès Theſaur. deciſ 4.*

7 Sed pro affirmatiua adducitur, quod exceptio iuris tertij tunc non admittitur, quando talis iuris acquiſitio pendet à voluntate tertij, niſi ille, de cuius iure agitur ſuam declaret voluntatem, & ipſemet de iure ſuo opponat, exẽplo emphyteutæ, cui nemo præter dominum directum obijcere poteſt cecidiſſe ab emphyteuſi ob non ſolutum canonem. *ad not. per Glo. Bart. Angel. Iaſ. & alios in l. 2. C. de iur. emphyt. Theſaur. d. deciſ. 4. ſub nu. 8. verſ. ſecundo pro hac.* Ac etiam exemplo vaſalli, cui ſolus dominus directus opponere poteſt priuationem quatenus feudum abſque illius licentia alienauit. *Oldr. conſil. 139. Alex. conſ. 173. col. fin. lib. 2. Natt. conſ. 475. nu. 14. Ceph. conſil. 3. nu. 12. Surd. conſil. 415. nu. 4. & 5. lib. 3.* & his accedit *text. in l. vnica, §. vbi autem, verſ. ſin verò. C. de cadu. tollen.* ſumpto argumento à legato ad fideicommiſſum, cuius verba hæc ſunt. Sin vero non omnes legatarij, quibus ſeparatim res relicta eſt, in eius acquiſitione concurrant, ſed vnus fortè eam accipiat, hæc ſolida eius ſit, quia ſermo teſtatoris omnibus prima facie ſolidum aſſignare videtur alijs ſuperuenientibus partes à priore abſtrahentibus, vt ex aliorum quidem concurſu prioris legatum minuatur.

Hancque opinionem amplexi ſunt *Bart. Bal. Angel. & poſteriores in l. re coniuncti, ff. de leg. 3. & in §. ſi eadem res. Inſtit. de lega. Socin. iun. conſ. 43. ſub nu. 5. lib. 4. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 10. tit. 3. num. 4. & 9. Craſſ. de ſucceſſ. ab inteſta. in §. ius accreſcẽdi, q. 5.* & eſt receptiſſima ſententia, *vt plenè per M. Ant. Pereg. in. de fideicom. d. art. 9. nu. 12.* & reſoluit *Rota in Romana ſeu Tiburtina Caſtri S. Angeli fideicommiſſi de Vrſinis 26. Nouembr. 1616. coram R. P. D. Andrea, in*
8 *fine verſ. tertio allegabatur.* Vbi dicitur, non licere reo excipere de iure aliorum cohæredum, quando non cõſtat de illorum acceptatione, ac ideo poſſe vnum ſolum agere ad totum fideicommiſſum, donec alij fratres doceant ſe velle agnoſcere.

Vt vides lector beneuole quæſtio eſt valde dubia, & ea propter pro illius deciſione conſtituo quatuor caſus.

9 Primus eſt, quãdo agitur de ſucceſſione ab inteſtato, quo caſu is qui petit admittendus eſt ſolum pro ſua parte, non autem pro partibus reſpicientibus alios cohæredes, donec cõſtet de illorum repudiatione, aut incapacitate, quia metimur ius ex parte actoris, non autem rei, *l. res quæ & l. fin. vbi Glo. C. de rei vendic. Bart. in Auth. hoc locum, ſub nu. 12. C. de ſecun. nupt. Rota diuerſ. deciſ. 47. nu. 34. par. 2. eſt tex. not. in l. 1. §. qui hæreditatem, ff. ſi pars hæred. peta.* & in his terminis loquuntur iura & Doct. adducti pro negatiua.

10 Secundus eſt caſus, quando ſumus in ſucceſſione teſtati, & plures vocati nullatenus ſunt coniuncti, & tunc agẽs ſolum partem ſuam pretendere debet, ſeu poteſt, non docto de repudiatione, ſeu incapacitate cęterorũ; Ratio eſt, quia plures vocati ſimpliciter, pro virili parte vocati intelliguntur, *l. nonnumquam, ff. ad Trebell. §. ſi plures. Inſtit. de hæredi. inſtit. l. fi. in princ. C. de impub. & al. ſubſtit. ſcribentes in rubr. C. quan. non peten. par. Surd. conſ. 415. nu. 10.* Et ita petens totum petere dicitur vltra portionem ſibi debitam, nec ideo mirum ſi non ſit admittendus.

11 Tertius caſus eſt, quando vocati verbis tantum ſunt coniuncti, & tunc idem quod proximè ſupra concludendum eſt, *& eſt tex. in l. vnica, §. vbi autem, C. de cadu. tollen.* in ſpecie ſic reſpõdit *Crauett. conſ. 144. nu. 21.* ac tradidit *Sim. de Præt. de interpret. vlt. volunt. lib. 5. dub. 2. interpret. 2. nu. 69. & ſeqq. Surd. conſ. 415. præallegato, num. 33. & infra, & Peregrin. de fideicom. art. 9. numero 12.*

12 Intellige procedere non conſtito de repudiatione, ſeu incapacitate aliorum, at ſecus ſi de eis conſtaret, quoniam tunc vnus rectè in ſolidum ageret, *d. l. vnica, §. vbi autem,* & tradunt Doctores ſuperius allegati.

13 Quartus eſt caſus, quando plures ſic vocati ſunt vel re, & verbis, vel re tãtum coniuncti, & tunc ſi vnus petat, totum conſequitur nulla expectata incapacitate, ſeu repudiatione, ea præcipuè ratione, quia quilibet ex vocatis ex teſtatoris diſpoſitione à principio dicitur totum habere, cum non ab initio, ſed per concurſum partes fiant, *l. coniunctim, ff. de leg. 3. dicta l. vnica, §. vbi autem verſ ſin vero. C. de cadu. tollen.* Quare quando vnus petijt, & alij non, quia nullus eſt factus concurſus, nullæ dicũtur factæ partes, ideoque ad vnicum petentem ſolidum ſpectat. Et hoc caſu procedunt authoritates pro affirmatiua ſententia citatæ, quas non repeto.

14 Quæro præterea, an in caſu quo vnus admittitur ad totum præſtanda ſit cautio de reſtituendo partẽ ſuam cohæredibus, ſiue conſortibus, quatenus illi partes ſuas agnoſcere voluerint. Et quidem eam præſtandam cenſeo *ex text. l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2.* vbi deciditur, quod quando familia fuit per fideicommiſſum ſubſtituta, & qui ſunt in familia non reperiuntur eiuſdem gradus, ita quod dicatur inuitatus is, qui primo loco eſt conſtitutus, ille admittitur ad rem fideicommiſſo ſubiectam vendicandã, ſi paratus ſit reſtituere ſequentibus in gradu, & cauere.

25 In quo aduertens velim in his cautionem non abſolutè

Digitized by Google

ſolutè neceſſariam eſſe, ſed quatenus petatur; nam ſi petita non fuerit, nulla eo nomine dabitur condictio ſecundum dictam tex. *in d.l.pacto,§.fratre,* niſi tamen iudex mandet ex officio, vt illa præſtetur, *vt per Paul. de Caſtr.ibid.*

16 Rurſus intellige cautionem hanc fore præſtandam illis de familia, quorum intereſt, nec res reſtituatur ſine cautione, non autem extraneo poſſidenti, in quem ab hærede grauato contra teſtatoris voluntatẽ res fuit alienata, *ita Caſtr.in d.l.peto.§.fratre, ſub num.2.verſ. in tex.ibi paratus ſit cauere,* qui rationẽ aſſignat, quia poſſidentis non intereſt, nec opponere poteſt de iure tertij, quod non eſt excluſiuum iuris agentis, quod intelligas procedere in re coniunctis, in quibus ius vnius non eſt excluſiuum iuris alterius, niſi poſt concurſum, vt dixi ſupra.

Sed hic oritur dubitatio, an ijs caſibus quibus aſſeruimus petentem ſolidum conſequi non poſſe, ſaltem admitti debeat dicta cautione præſtita.

17 In qua dicimus iſtum audiendum, ſi cautio à parte petatur, ideſt ab agnato, non à conuento, non ſolum quando ſumus in caſu in quo alius ſperatur, puta partus, ſed etiam vbi aliquis iam adeſt, *ſecundum Bal.in d.l.peto,§.fratre,in fin.ve.ſ.oppono vltimo,ff.de leg.2.* vbi *Imol.in fin.verſ.ſaltem debet.Caſtr. ibid.d.num.2. Surd.*

18 *conſ.359.n.15.& 16.lib.3.* vbi addit hanc cautionem præſtari poſſe in executione ſententiæ, refert, ac ſequitur *Gratian.diſceptat.lib.2.cap.330.num.8.& ſeqq.* dicens *ex Surd.d.conſ.359.nu.17.* non obſtare, quod aſſerit vbi ſupra Caſtr. nempè omnes filios præſumi hæredes, & ideo agenti non competere ius niſi pro parte ſua, quia aditio non præſumitur, & qui dicit quem eſſe hæredem, tenetur probare, *l.neceſſarijs,de acquir.hęred. Roman.conſ.154.in princip. Signorol.conſil.154.num.4. Maſcard.de probat.concluſ.40.nu.8.& ſeqq.* Licet in filio qui agit, vt hæres, præſumatur illum eſſe hæredem; at ſecus vbi non agit, quoniam qui dicit illum hæredem probare tenetur, neque tunc locus eſt dicto Apoſtoli, filius, ergo hæres.

ARGVMENTVM.

Bannitus reſtitutus etiam ad bona, an & quando reſtitutus etiam cẽſeatur ad bona in alium translata, & agi poſſit de euictione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio à Principe ex gratia conceſſa delinquentibus non trahitur ad bona alienata & in tertium tranſlata.*
Et eſt concluſio communiter probata, nu.2.
Et de ratione, nu.3.& 7.
Primò ampliatur procedere etiam in gratia facta motu proprio, nu.4.
Secundò ampliatur locum habere etiam in iure quæſito ad rem, nu.5.
Ac etiam in iure quæſito ſpe, licet non re, nu.6.
Limitatur, quando Princeps gratiosè reſtituit ad bona in tertium alienata, nu.9.
Sed contra, nu.10.
Quæ vltima ſententia procedit, ſiue bona fuerint in alium translata titulo oneroſo, ſiue titulo lucratiuo, numero 11.
Et de ratione, num.ſeq.
Limitatio tamen adducta ſaluatur, quando princeps faceret ex cauſa legitima, nu.13.
3 *Gratia à Principe conceſſa ſemper intelligitur abſque præiudicio tertij, & ſaluo iure ipſius.*
7 *Gratia & priuilegio fiſco damnoſa in dubio ſemper interpretantur, vt minus fiſco præiudicent quam ſit poſſibile.*
8 *Actus quando retrotrahitur, nunquam retrotrahitur in aliorum præiudicium, ſed eorum tantum, qui actum faciunt.*
19 *Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt tollere ius alteri quæſitum.*
14 *Emptori, quando ex cauſa publica bona auferuntur, pretium reſtitui debet.*
15 *Princeps, vel alius qui aufert ius alterius, tenetur de ſuo recompenſare.*
Niſi princeps per viam legis generalis ex cauſa res ſubditorum auferret, veluti pro alueo faciendo, quo caſu pretium non reſtituitur, nu.16.
Pretium condignum reſtituendum emptori quale dicatur, ibid.
17 *Poſſeſſor à quo auferuntur bona à Principe, & transferuntur ex gratia in rebannitum reſtitutum, non habet contra ſuum authorem recurſum de euictione.*
Secus ſi de iuſtitia extraordinaria, nu.18.
Sed indiſtinctè, quod re ablata emptori ex facto Principis reſtituentis exititios ad bona de euictione detur recurſus aduerſus Principem, ſi ſit immediatus author, vel aduerſus venditorem immediatum authorem, nu.20.
Limitatur, cum poſſeſſor ex cauſa lucratiua poſſideret, numero 19.
21 *Reſtitutio facta de bannito, an trahatur ad bona alienata, vel requiratur ſpecialis expreſſio, remiſſiuè.*
22 *Reſtitutio facta de bannito per viam iuſtitiæ, plenè ſuccurrit, etiam quoad bona & iura in alium tranſlata.*
Si tamen Princeps vendidit, de euictione tenebitur, numero 23.
Fallit, quando alienatio facta eſſet titulo lucratiuo donationis, vel quando princeps reſtitueret ex cauſa publicæ vtilitatis, nu.24.
Primò ſublimitatur, quando is, in quem bona ex ſententia bannitoria tranſierunt, eadem alienaſſet, quia reſtitutio ad ea bona in alium peruenta non traheretur, numero 25.
Secundò ſublimitatur, quando ex contractu bona ad aliquem rediſſent, vt hic, nu.26.

QVÆST. CLXVII.

BAnnitus reſtitutus etiam ad bona, an etiam reſtitutus cenſeatur quo ad bona in alium tranſlata, & emptori detur actio de euictione, & aduerſus quem, nunc quæritur.

Pro cuius explicatione dicimus duplicem conſiderari poſſe reſtitutionem, vna quæ ſit per viam gratiæ.

Altera

Digitized by Google

Altera, quæ fit per viam iuſtitiæ.

1 Primo caſu concluditur, quod gratia, ſeu reſtitutio
delinquentibus à Principe conceſſa, etiā in caſu in quo
venirent bona cōfiſcata, nō trahitur ad bona alienata,
& in tertium translata, l. 1. vbi Bar. & ſcribentes, & l. fi.
ac ibid. Bar. nu. 7. Ang. n. 5. Bal. n. 5. & 6. Fulgoſ. nu. 12.
C. de ſent. pars. Pariſ. conſ. 1. nu. 21. lib. 4. Gomez. var. re-
ſol. to. 3. de delict. tit. de tortur. reor. nu. 39. Menoch. de re-
cup. poſſ. remed. 10. nu. 100. Afflict. in Conſtit. Regn. in
Præludijs, q. 25. nu. 4. Alex. conſ. 101. nu. 6. & cōſ. 190.
nu. 4. lib. 2. Bellam. dec. 743. nu. 6. & inf. Gram. dec. 103.
nu. 119. Caſſan. in cōſuet. Burgun. rubr. 1. §. 5. ſub n. 194.
verſ. & quando. de cōi Boſſ. tit. de remed. ex ſola Clem. ent.
princ. nu. 11. Rol. à Vall. conſ. 45. n. 4. & ſeqq. lib. 4. Sfort.
Odd. in tract. de reſtit. in integr. p. 2. q. 99. ſub n. 41. verſ.
in cōtrarium eſt cōmunis, & verſ. quæ concluſio, vbi quod
2 hæc concluſio probatur ab omnibus. Menoc. conſ. 103.
n. 25. vbi de magis cōi teſtatur Bonacoſſ. in cōm. opi. 2. p.
verſ. gratia. il 2. Pereg. in tract. de iur. fiſ. li. 5. tit. 2. n. 34.
3 Huius concluſionis ea affertur ratio, quia gratia à
Principe conceſſa ſemper intelligi debet abſque præiu-
dicio tertij, & ſaluo iure ipſius, l. 2. §. ſi quis à Principe,
ff. ne quid in loco publico, l. & ſi ſine, §. ſed quod Papinia.
ff. de minor. l. quod ſi minor. §. Sçęuola eod. tit. Abb. in c.
inter quatuor. de maior. & obedien. Bero. conſ. 76. n. 104.
& 107. lib. 1. Rol. d. conſ. 45. nu. 12. & ſeqq. & nu. 17. vbi
4 addit, quod hæc cōcluſio procedit etiam in gratia facta
motu proprio ſecundum Abb. in c. cauſam quæ de teſti.
Dec. conſ. 32. col. fi. conſ. 544. in fin. & conſ. 525. & conſ.
5 606. in fi. Et inſuper locū habet quoque in iure quæſito
ad rem, ſicuti tradidit Abb. in c. in noſtra in 3. not. ext. de
reſcript. Dec. in c. ſuper eo. nu. 3. extra de offi. delega. & in
6 ſpecie in d. conſ. 525. ſub nu. 6 Et in iure quæſito ſpe, li-
cet non re, per tex. in c. quamuis de reſcriptis in 6 Domin.
Gemin. conſ. 107. in fin. Aretin. conſil. 7. Natt. conſ. 258.
nu. 3, in terminis Rolan. d. conſ. 45. nu. 13.
7 Cęterum ea prędictorum melior eſt ratio, quia gra-
tiæ & priuilegia fiſco damnoſa in dubio ſemper inter-
pretantur, vt minus fiſco præiudicent, quam ſit poſſi-
bile, l. nec damnoſa, C. de præci. Imper. offer. cum ſimil.
8 Item potuit eſſe ratio, quia quādo actus retrotrahi-
tur, numquam retrotrahitur in aliorum præiudicium,
ſed eorum tātum, qui actum faciunt, vt latè per Tiraq.
de retract. lignag. §. 1. Gl. 10. nu. 71. in ſpecie hāc ratio-
nem affert Sfort. Odd. de reſtit. in integr. p. 2. q. 99. art. 5.
nu 42. Farinac. in tit. de Inquiſit. q. 6. ſub num. 33. in fin.
vbi hoc amphat & limitat multipliciter, & in ſpecie.
9 Limitatur quādo princeps gratioſè reſtituit expreſ-
sè etiam ad bona in tertiū alienata, ſic Ang. in l. Gallus,
§. & ſi quid ſit tantum, ff. de lib. & poſthum. Fulgoſ. conſil.
143. Afflict. dec. 361. Ant. Gome. de delict. tit. de tortur.
reor. nu. 38. verſ. item adde. ibi quod intellige. Pariſ. cōſ. 1.
nu. 40. lib. 4. Bero. conſ. 76. nu. 113. lib. 1. Boſſ. in d. tit. de
remed. ex ſola Clem. princ. nu. 12. Rol. d. conſ. 45. nu. 33.
lib. 4. de magis communi Burſat. conſil. 54. nu. 14. lib. 1.
ſequitur Odd. d. quæſt. 99. art. 9. nu. 65.
10 Sed contra ſenſerunt Bal. poſt Cyn. in d. §. & quid ſi
tantum, vbi refert ita fuiſſe determinatum per Legatū
Bononiæ, quem ibidem ſequuntur Caliaul. nu. 66. qui
11 de cōmuni teſtatur, ſiue bona fuerint translata in aliū
12 titulo oneroſo, ſiue titulo lucratiuo; Ratio eſt, quia
princeps non poteſt de poteſtate ordinaria tollere ius
alteri quæſitum, vt notatur in fi. C. ſi contra ius vel util.
publ. & latè in c. quæ in Eccleſiarum extra de conſtit. in
terminis Afflict. in c. cenſuis in 6. not. nu. 40. in tit. hic
finitur lex Feder. Ruyn. conſ. 229. nu. 10. lib. 1. Socin. iun.
conſ 229. n. 12. lib. 3. & conſ. 60. nu. 15. eod. lib. Gramat.
deciſ. 65. nu. 26. & 27.
13 Limitatio tamē prædicta ſaluari poteſt, quādo prin-
ceps id fecerit ex cauſa legitima, vt pro bono pacis, nā
ex cauſa poteſt princeps dominium alijs quæſitum au-
ferre, l. Lucius, ff. de euict. Dec. in cap. quæ in Eccleſiarum
num. 26. & eſt communis declaratio recepta per Doct.
Aret. Soc. & Iaſ. in d. §. & quid ſi tantum n. 66. Io. Crot.
nu. 56. Afflict. in c. 1. nu. 30. in tit. de vaſall. decr. ætat. &
in tit. quę ſint regal. in ver. & bona nu. 138. & in d. deciſ.
361. nu. 29. Calcan. conſ. 52. Boſſ. in loco præcitato, n. 12.
Rol. d. conſ. 45. num. 33. lib. 4. latè Odd. de reſtit. in integr.
p. 2 q. 99. art. 9. nu. 65. quod qualiter procedat, videas
per teipſum Farinacium d. quæſt. 6. ſub nu. 42. & infra.
14 Verum cum domino ſeu emptori ex cauſa publica
auferuntur bona, pretium ſibi reſtitui debet, vt in ſpe-
cie tradidit Iaſ. in d. §. & quid ſi tantum num. 66. & in l.
veniu. col. fi. C. de in ius vocan. & in l. Barbarius col. 7. ff.
de offi. Prætor. & in l. fi. C. ſi contra ius vel util. publi. vbi
15 generaliter cōcludit. Quod princeps, vel alius, qui au-
fert ius alterius, tenetur de ſuo recompēſare, de quo per
Dec. conſ. 357. col. fi. & in d. c. quæ in Eccleſiarum nu. 26.
Soc. ſen. conſ. 266. nu. 35. lib. 2. Glo. Bal. & poſteriores in
c. 1. §. ad hæc in tit. de pact. iuram. fir. tradit etiam Natt.
conſ. 554. & videndus eſt Peregr. de iur. fiſc. lib. 5. tit. 2.
16 ſub num. 52. vbi latius id explicat, quando ſcilicet per
viam legis generalis ex cauſa res ſubditorum auferret,
veluti pro aluo faciendo, quo caſu pretium non reſti-
tuit, vt poſt Dec. & Alex. reprobat Iaſ. in d. l. Barbarius
voluit Boſſ. in tit. de Principe, nu. 201. cum quo tranſit
Peregr. in loco prælegato, qui addit, quod condigna ſa-
tisfactio in his reputatur pretium ęquiualens, ſecūdum
Rolan. à Vall. conſ. 71. lib. 3. & conſ. 69 lib 2 & ſecun-
dum eum, quem condignè ſatisfactum eſſe, ſit pre-
tium per emptorem expoſitum eidem reſtitueretur.
17 Et quamuis poſſeſſor, cui princeps aufert bona, &
transfert in bannitum reſtitutum ex mera gratia non
habeat contra ſuum auctorem recurſum de euictione,
dictu l. Lucius, ff. de euict. Secus tamen cum non ex me-
18 ra gratia, ſed de iuſtitia extraordinaria reſtituitur, quo
caſu non ceſſat de euictione actio. l. minor 25. annis, ff.
de euict.
19 Quod limitatur non procedere, cū poſſeſſor ex cau-
ſa lucratiua poſſideret. l. qui res, § diuerſum, iuxta vnum
intellectum, quem ibi ſequuntur Doct. ff. de ſolut. Boſſ.
in tit. de remed. iuſti. contr. ſent. col. 2.
20 Verius tamen eſt, quod re ablata emptori ex facto
Principis reſtituentis bannitos ad bona de euictione
dari recurſum contra Principem, ſi ſit immediatus au-
ctor, ſeu aduerſus vēditorem immediatum auctorem,
ſecundum Ang. in l. 2. C. de peric. & commod. rei vendi.
& deciſum refert Oſaſ. deciſ. 47 ſequitur Peregr. d. tit. 2.
ſub nu. 69. in fin. ſubiungens ſe intelligere dictam l. Lu-
cius. in caſu, cum res non à facto Principis peruenerat
in venditorem.
21 An autem reſtitutio retrahatur ad bona alienata, &
requiratur ſpecialis expreſſio per Principem facienda;
vel ſufficiat exprimi ſe reſtituere ob publicam vtilita-
tem, Adeas Farinac. dicta quæſt. 6. ſub numero 42. in
fine.

22 Secundus caſus eſt, quando bannitus reſtituitur per viam iuſtitiæ cognito de innocentia rei. Nam hæc plenè ſuccurrit etiam quoad bona & iura in alium tranſlata, *ad text. in l. 1. §. fin. ff. de quæſt.* clarè *Salycet. in d. l. fin. col. vlt. Iaſ. in d. §. & quid ſi tantum num. 59. ff. de lib. & poſthum.* vbi ait, quod reſtitutio per viam iuſtitiæ pinguius ſuccurrit, quam gratioſa reſtitutio, *l. quod ſi minor. §. Sceuola, ff. de minor. Afflict. in c. 1. num. 32. tit. de vaſ. decrep. æta. Peregr. d. tit. 2. lib. 5. num. 44.* vbi reſpondet Galiaul. contrarium firmanti *in d. §. & quid ſi tantum nu. 67.*

23 Si tamen princeps vendidit, de euictione tenebitur, & emptor aduerſus eum habebit regreſſum ad pretiũ, *l. 1. & 2. vbi Angel. C. de quadrienn. præſcript. Bart. in l. quicunque, C. de fid. inſtr. lib. 10. Angel. in l. Senatus, ff. ad Syllan. Ruyn. conſ. 21. nu. 9. lib. 5. Rol. d. conſ. 45. num. 23. lib. 4. Menoch. conſ. 103. nu. 30. lib. 1. Nat. conſ. 554. Peregr. d. tit. 2. nu. 44. & 69. Oſaſ. deciſ. Pedam. 48. num. 7. poſt Ang. in l. 1. in 2. not. C. de peric. & cõmod. rei vendi.*

24 Sed id falleret, quando fiſcus alienaret ex cauſa lucratiua, puta donationis, quo in caſu de euictione non teneretur ex dictis ſuperius.

Vel etiam quando princeps vt ſupra reſtitueret ex cauſa publicæ vtilitatis, vt declarat. *Sfort. Odd. in dicta quæſt. 99. art. 9. nu. 71* quem videas.

25 Et ex his infertur, quid reſoluendum, quando is in quem bona ex ſententia bannitoria tranſiuerunt, eadem alienaſſet, an reſtitutio ad ea bona in alium peruenta, trahi debeat, & negatiuè reſpondetur ex ſententia *Iſern. in cap. 1. de vaſall. decrep. æta. in 3. col. verſic. idem ſi is,* & latè *Afflict. ibid. nu. 25.*

26 Idemque firmatur, quando ex contractu bona ad aliquem rediiſſent, veluti quia dominus conueniſſet quod ob delictum vaſalli vel emphyteutæ bona ipſa feudalia, vel emphyteotica ad ipſum immediatè rediſſent; nam Principis reſtitutio vires illius non infringeret, *ſic Iſern. d. loco,* quem ſequitur *Afflict. ibid. nu. 28.* Niſi tamen ille conſenſiſſet reſtitutioni illius banniti, quia conſentiendo ſibi præiudicaſſet, prout aduertit *Afflict. in d. c. 1. nu. 29.*

ARGVMENTVM.

An in caſibus in quibus bannitus reſtitutus poteſt reuocare bona in fraudem ipſius alienata, fiſcus teneatur reſtituere pretium emptori, qui de fraude participauit.

Fiſcus, an & quando conueniri poſſit de euictione ob alienationem à ſe factam.

Et quando licitè alienet bona ſui debitoris.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus in caſibus, in quibus bannitus reſtitutus reuocat bona in fraudem ipſius alienata, tenetur emptori reſtituere pretium, etiam quod ille de fraude participauerit.*

Contrarium habetur nu. 5. & nu. 6. & ſeqq.

2 *Creditor habens cauſam oneroſam reuocat ab emptore fraudis participe bona in eum alienata abſque pretij reſtitutione.*

Limitatur non habere locũ in fiſco, qui agit de lucro, nu. 3.

4 *Patronus, qui reuocat alienata per libertum, pretium tenetur reſtituere emptori.*

6 *Fiſcus tenetur emptori pretium reſtituere repertum in bonis delinquentis, vel conuerſum in vtilitatem eorumdem bonorum, & illa vtilitas cum bonis ad fiſcum delata fuit, vel etiam facta eerneretur in vtilitatem creditorum reuocantium, vel in aliam rem, quæ exiſteret, ibid.*

Declaratur niſi alienatio facta fuiſſet ex cauſa neceſſitatis, nempe pro alimentis, quia tunc licita eſſet, nu. 7.

8 *Fiſcus quando petit à tertio poſſeſſore bona in fraudem ipſius alienata, id petere debet infra annum vtilem, cuius loco hodie datur quadriennium.*

9 *Alienatio vbi fit à fiſco, & res euincitur, fiſcus tenetur ad ſimplum.*

Intellige procedere, cum fiſcus vendit rem vti ſuam, numero 10.

11 *Diſpoſitio l. bene à Zenone locum habet in Auguſto, & Auguſta, ac in Summo Pont fice, non in inferioribus recognoſcentibus ſuperiorem.*

12 *Fiſcus, vbi vendit rem vti ſui debitoris, non tenetur de euictione.*

Debet tamen ſe præſtare potiorem, nu. 13.

14 *Fiſcus re per eum vendita euicta iure fideicommiſſi, de euictione non tenetur.*

15 *Debitor rem à fiſco nulliter alienatam vendicare non poteſt, niſi oblato & ſoluto pretio.*

Primò intellige procedere, dummodo venditio facta ſit à fiſco Cæſaris, ſeu Summi Pontificis, non autem ſi à fiſco inferioris, nu. 16.

Secundò intellige, ſi de debito conſtet per veras & concludentes probationes non autem per coniecturas, vel contumaciam aſſerti debitoris, & fictam eius confeſſionem, nu. 17.

Nam cognito fiſcum non eſſe creditorem venditio retractatur à vero domino, vel ſuis hæredibus, nu. 18.

19 *Venditiones de rebus debitorum fiſcalium plures ſolemnitates deſiderant.*

Et in ſpecie, quod adſit debitum, nu. 20.

Et debitor interpellatus fuerit, & in ſolutione debiti ceſſauerit, nu. 21.

Quodque id fiat per publicum nuncium, nu. 22.

Et quod facta ſit ſubhaſtatio, nu. 23.

QVÆST. CLXVIII.

QVæritur inſuper, an in caſibus in quibus bannitus reſtitutus poteſt reuocare bona in fraudem ipſius alienata, fiſcus teneatur reſtituere prætium emptori qui de fraude participauit.

Et in hac quæſtione duæ ſunt contrariæ ſcribentium opiniones.

1 Prima eſt affirmatiua, quod fiſcus pretium refundere teneatur, vt cẽſuerũt, *Raph. Iacob. Put. & Paul. Pich. in l. poſt cõtractum, nu. 13. ff. de dona.* qui ea ratione mouentur, quoniam licet creditor habens cauſam oneroſam ab emptore fraudis participe alienata abſque pretij reſtitutione reuocare poſſit, *l. ſi debitor, ff. de his, quæ*
3 *in fraud. credi.* Non tamen idem aſſerendũ eſt in fiſco,
4 qui agit de lucro ad exemplum patroni, qui reuocat aliena-

Google

alienata per libertum; Nam pretium refundere indi-
ſtinctè tenetur emptori, *l. 1. § ſi quis in fraudē, ff. ſi quid*
in fraud. patron. Cui tex. licet pluribus modis reſpōdeāt
Doct. in §. item ſi quis in fraudem. Inſtit. de act. & in ſpe-
cie *Pich. in d. l. poſt contractum*, hæc eſt communis ſen-
tentia, vt teſtatur *Boſs. in tit. de publicat. bon. ſub nu. 45.*
& in tit. ſeq. ante nu. 7. Clar. in ſua Pract. crim. lib. 5. §. fi.
quæſt. 78. col. 10.

5 Altera & ſecunda fuit opinio negatiua, quod fiſcus
tali emptori nō teneatur reſtituere pretium, cuius au-
ctor fuit *Bart. in l. ſi debitor, ff. quæ in fraud. credi.* per il-
6 lum text. Niſi tamen illud inter bona delinquentis re-
periretur, vel cōuerſum fuiſſet in vtilitatem bonorum
delinquentis, & illa vtilitas cum bonis ad fiſcum dela-
ta fuiſſet, vel etiā facta cerneretur in utilitatem credi-
torum reuocantium, vel in aliam rem quæ exiſteret, ſe-
quitur *Bald. in l. fin. §. emptor nu. 6. C. commun. de legat.*
Conar. in 4. decret. par. 2. c. 6. nu. 8. & 9. Baiard. ad Clar.
7 *dicta quæſt. 78. num. 100.* qui declarat, niſi alienatio fa-
cta fuiſſet ex cauſa neceſſitatis, nempè pro alimentis,
quia tunc licita eſſet, nec per fiſcum vendicari poſſet,
ex Conar. vbi proximè ſupra, de quo aliquid habetur
etiam *per Gomez. de delict. cap. 2. num. 2. & cap. 14. ſub*
nu. 4. hanc etiam probauit *Peregr. de iur. fiſc. tit. de pu-*
blicat. bono. lib. 5. nu. 155. vbi ait ita de facto practicari
vidiſſe, & contrarium ſibi non placere ad homines de-
terrendos, & ad cohibenda delicta.

8 In his tamen aduertendum eſt ſecundum *Ant. Go-*
mez. in tit. de public. bono. nu. 5. in fin. quod quando fi-
ſcus petit à tertio poſſeſſore bona in ipſius fraudē alie-
nata, videtur iſto caſu quod peti debeat infra annum
vtilem, cuius loco hodie datur quadriennium quia tā-
to tempore tolluntur, & præſcribuntur actiones reuo-
catoriæ, *l. 1. §. 1. ff. quæ in fraud. credi. d. §. item ſi quis in*
fraudem. inſtit. de act.

9 At quid ſi alienatio fit à fiſco, & res fuerit euicta
ad quæ fiſcus teneatur?

Et dicitur teneri ad ſimplum, quamuis procurator
Cęſaris ſub pœna de euictione promiſiſſet, *l. ſi procura-*
tor, ff. de iur. fiſc. Glo. in l. ſi dictum, ff. de euict. Pariſ. con-
ſil. 101. num. 14. lib. 1. Rebuff. in tit. de dilat. art. 2. Glo. 1.
nu. 32. vbi teſtatur, quod in Regno Franciæ ſeruatur
quod in fiſco, & poſt hos idem tradit *Caballin. de euict.*
§. 1. nu. 88.

10 Intellige procedere, cum fiſcus vēdit rem vti ſuam,
in quibus terminis loquitur *tex. in d. l. ſi procurator*, vbi
præterea Bart. ſubdit legem illam eſſe correctam *per*
tex. in l. omnes, & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript.
11 quarū diſpoſitio verè ac propriè, vt dicam in quæſt...
locum habet in Auguſto, & Auguſta, & in ſummo,
Pontifice, non autem inferioribus recognoſcentibus
ſuperiorem Summum Pontificem, vel Imperatorem
licet quidam Doct. temerè illarum diſpoſitionem ex-
tēdere conentur etiam ad inferiores aduerſus claram,
& expreſſam dictarum legum diſpoſitionem.

12 Verum, vbi fiſcus vēdit rem vti ſui debitoris, certum
eſt non teneri de euictione, nempe quia tenetur debi-
tor, cuius res vēditur, *tot. tit. credit. euict. pign. non debe.*
13 fiſcus tamen debet præſtare in re debitoris vendita ſe
potiorem omnibus illius creditoribus, vt in dictis iu-
14 ribus, & idcirco re debitoris vendita pro credito fiſca-
li euicta iure fideicommiſſi, non tenetur fiſcus de eui-
ctione etiam ad pretij reſtitutionem, quia ita iure cau-

tum eſt, niſi tamen fiſcus in alienatione bonorum ob-
liget in caſu euictionis bona dicti debitoris, & came-
ram ipſam.

15 Quando autem nulla vel reſciſſa eſſet alienatio fa-
cta per fiſcum de re debitoris fiſcalis, debitor licet rem
habere, ſeu vendicare non poſſet niſi oblato & ſoluto
ære alieno, pro quo bona fuiſſent vendita, quamuis mi-
nus ſolemniter, *ad l. ſi fundus qui, & ibi not. ff. de reſcin.*
vendi. & in l. fin. C. ſi aduerſ. fiſcū. & in l. fin. §. fin. quod
met. cauſ. l. ſi minori, C. de iur. fiſc. Cremē. ſing. 194. Curt.
ſen. conſ. vlt. nu. 4. Peregr. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 4. nu. 21.

16 Id tamen intelligendum eſt procedere, dummodo
venditio facta ſit à fiſco Imperatoris, vel Summi Pon-
tificis, non autem ſi à fiſco inferioris recognoſcentis
Cęſarem, vel Summum Pontificem in ſuperiorem, ex
ijs quæ ſuperius dixi, & benè *per Peregr. d. tit. 4. nu. 17.*

17 Secundò intellige, ſi de debito conſtet per veras &
concludentes probationes, non autem ſi per coniectu-
ras, vel contumaciam aſſerti debitoris, & fictam illius
confeſſionem, ex ijs quæ optimè reſpōderunt *Menoch.*
conſ. 1192. lib. 12. & in eodem caſu *Peregr. conſil. 94.*
18 *lib. 3. & conſ. 96. lib. 4.* Nam cognito fiſcum non eſſe
creditorem legitimè modo quo ſupra, venditio retra-
ctatur reſtitutis bonis vero domino, ſeu ſuis hæredi-
bus, iuxta quæ habentur *per Bal. & Salycet. in l. 1. C. de*
heredi. & vendi. qui ſcribunt, quod ſi fiſcus vti hæres
Titij vendidit illius hæreditatem, cognito fiſcum non
eſſe hæredem, venditio retractatur reſtituta hæredita-
te vero hæredi, quos ſequitur *Peregr. d. tit. 4. ſub nu. 18.*
verſ. quinto declara, & dixi infra nu. 20. & in ſeq. q. n. 3.

19 Vnde nimirum ſi iura ad detegendas fraudes debi-
torum fiſcalium plures ſolemnitates deſiderant, *tot. tit.*
C. de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſc. lib. 10. Glo. in l. 1. eod. tit. &
alia Glo. in l. 1. C. de præſcript. triginta ann. & in l. ſi quos
C. de reſcind. vendi. latè *Peregr. d. tit. 4. nu. 1. & infra.*

20 Et in ſpecie quæſtionis noſtræ, quod adſit debitum
verè, cum alias deficiat venditionis cauſa, & inualida
cenſeatur omnis alienatio, ſeu venditio, *vt late per Iaſ.*
in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condi. indebi. & Pe-
regrin. d. loco ſub nu. 4. verſ. primo.

21 Ac inſuper, quod debitor interpellatus extiterit, &
in debiti ſolutione ceſſauerit, *Glo. in d. l. 1. & eſt text. in*
l. 2. & 3. C. ſi propter publ. penſit.

22 Quæ interpellatio fit per nuncium publicum, *vt per*
Peregr. d. tit. 4. ſub nu. 4. verſ. hinc prodijt.

23 Et præterea, quod factæ ſint ſubhaſtationes. *Bald. in*
l. 1. nu. 9. C. de hæredi. vel act. vendi. Purpur. conſil. 279.
nu. 8. Rota Anen. deciſ. 17. nu. 4. Menoch. conſ. 2. nu. 333.
verſ. Reſpondetur ſexto, lib. 1. Gram. deciſ. 65. nu. 78. de
communi *Petra de fideic. q. 14. nu. 143.* ſequitur *Hond.*
conſ. 38. nu. 59. lib. 2. & num. 61. vbi quod ſubhaſtatio
requiritur, quando princeps alienat rem alienam vt
ſuam, poſt adductos per eum.

ARGVMENTVM.

Alienatio quando facta dicatur in fraudem
fiſci, & res empta ab eo euinci poſſit à
manibus emptoris.

Et in caſu euictionis, pretium ab eo reſtitua-
tur.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Alienatio, quando facta fuit ante delictum in quaſcunque perſonas valet, etiam quod commiſſum eſſet crimen læſa maieſtatis.*
Primò declaratur, niſi alienatio facta ſit in fraudem fiſci propter futurum delictum, quo caſu reuocatur, nu. 2.
Secundò intellige procedere in alienatione ex cauſa voluntaria, ſecus ſi ex cauſa neceſſitatis, quia tunc fiſcus non vendicaret, nu. 11.
Subdeclaratur vt locum habeat, quando emptor fuiſſet fraudis particeps, nu. 6.
Quicquid voluerit Salycet. qui reijcitur, nu. 7.
Intellige, niſi emptor acquiſiuerit modico pretio, ſecus ſi iuſto, quo caſu fraus probanda eſſet veris probationibus, nu. 8.
3 *Alienatio etiam facta in fraudem futurorum creditorum reuocatur.*
4 *Fiſcus quamuis ſit creditor ex cauſa lucratiua, ea tamen non eſt liberalis, nec voluntaria, ſed acceſſoria, & obligatoria, proueniens ex legis diſpoſitione occaſione delicti;*
Fraudis coniectura in propoſita quæſtione quæ remiſſiuè, nu. 5. & 26.
9 *Fiſcus reuocans bona in ſui fraudem alienata, quando emptor fuit fraudis particeps, non tenetur reſtituere pretium.*
Sed contrarium, nu. 10.
Fallit, vt nu. 16. & 17.
12 *Fiſcus, an in caſibus in quibus poteſt alienationem reuocare, petere poſſit fructus medij temporis, remiſſiuè.*
13 *Fiſcus reuocat bona alienata poſt delictum, licet ante ſequutam accuſationem, quando delictum eſt tale quod ex eo ipſo iure bona publicentur.*
Extenditur etiam, quando alienatio facta fuit poſt accuſationem, licet ante litem conteſtatam, nu. 20.
Intellige, vt nu. 18. & 19.
Primò limitatur non procedere, quando lex, vel ſtatutum publicans bona ipſo iure requirit, quod delinquens ſit condemnatus, nu. 14.
Secundò limitatur nõ habere locum in alienationibus neceſſarijs, nu. 15.
16 *Alienatio facta poſt delictum commiſſum non tenet, quando pro eo interdicitur bonorum adminiſtratio.*
Et fiſcus vendicans non reſtituit pretium, nu. 17.
Limitatur primo in alienationibus factis pro ſoluendis creditoribus, nu. 18.
Secundò limitatur in alienatione pro dotanda filia, nu. 19.
Diſtinguitur tamen, vt nu. eodem.
20 *Alienatio facta poſt accuſationem inſtitutam ante tamen litem conteſtatam, an valeat.*
21 *Alienatio facta per delinquentem poſt litem conteſtatam, ante ſententiam, valet.*
Declaratur procedere, quoad alienationis validitatem, ac dominij translationem; ſed fiſcus reuocabit, ſi emptor ſciat reum accuſatum, nu. 22.
Subdeclaratur, ſi reus bona fide alienauerit non in diminutionem patrimonij, ſed permutando, nu. 23.
24 *Alienatio à delinquente facta poſt ſententiam confiſcatoriam non appellatam, non valet.*
Licet, ſi fuerit appellatum, ſuſpendatur, donec ſententia fuerit confirmata.
Fallit, quando quis fuit condemnatus in contumaciam, quia requiruntur plenæ probationes ad hoc, vt emptor reſtituere teneatur, nu. 25.
26 *Fraus quibus præſumptionibus probetur remiſſiuè.*
Et ſufficiant duæ præſumptiones, nu. 27.

QVÆST. CLXIX.

DIſputatio eſt non leuis ponderis inter Doctores, an alienatio facta titulo oneroſo ab eo qui deliquit, ſubſiſtat, vel vti in fraudẽ fiſci facta reuocetur, pretio reſtituto, vel non; De qua quęſtione nouiſſimè reſpõdit *Laderch. Imol. conſ. 6.* Ego vero eam abſoluo, conſtitutis ſex caſibus.

1 Primus eſt caſus, quãdo alienatio facta fuit ante de-
lictum; & tunc dico, regulam eſſe affirmatiuam, quod
alienationes factæ quocunq; titulo valere fauore qua-
rumcunque perſonarum, etiam quod crimen poſtea
commiſſum eſſet læſæ maieſtatis, *l. fin. C. ad l. Iuliam*
maieſt. l. ſi quis poſt, vbi Bal. C. de bon. proſcript. Bar. in l.
poſt contractum, num. 3. de donat. Petr. de Anchar. conſil.
251. & Alex. conſ. 83. col. 3. lib. 3.
2 Qui caſus declaratur vt locum habeat, niſi aliena-
tio facta ſit in fraudem fiſci ob futurum delictum, quia
tunc reuocatur, *l. ſi aliquis, ff. de donat. cauſ. mort. l. in*
fraudem in princ. & l. aufertur, §. 1. ff. de publicat. bon.
quidquid voluerit *Salycet. in d. l. ſi quis poſt hac;* nempè
reuocari non poſſe, qui tamen communiter reijcitur,
vt per Pich. in d. l. poſt contractum, ſub num. 11. & 12.
3 Ea ratione, quoniam alienatio etiam facta in fraudem
futurorum creditorum reuocatur, *l. ait Prętor, §. ita de-*
mum, vbi Bart. pulchrè notat, *ff. quæ in fraud. credit. Gl.*
& Bal. in l. ſed iam neceſſe, C. de dona. ant. nupt. & Doct.
4 *in § ſi quis in fraudem. Inſtit. de act.* Et quamuis fiſcus
ſit creditor ex cauſa lucratiua, tamen non eſt volunta-
ria, nec liberalis; ſed neceſſaria, & obligatoria, proue-
niens ex legis diſpoſitione propter delictum, & hoc ad
homines deterrendos, vt abſtineant ſe à delictis. Frau-
5 dis autem coniecturas in propoſito ſex enumerat *Bar.*
in d. l. poſt contractum.
6 Verum prædicta intelligas, quando emptor fuiſſet
fraudis particeps, cum non ſufficiat fraudis conſilium
ex parte venditoris, *l. ſi debitor, & l. ait Prætor, §. ſi quis*
particeps, ff. de his, quæ in fraud. credit. Dec. conſ. 235.
nu. 4. licet *Salyc. in d. l. ſi quis poſt hac. ex Glo. ibi ſub n. 6.*
7 *verſ. erit igitur, C. de bon. proſcript.* contrariũ aſſeruerit,
in eo, qui emit omnia bona alicuius, ad exemplum do-
natarij vniuerſalis, quem tamen reprobat *Pich. in d. l.*
poſt contractum, nu. 18. ex eo, quod magna eſt differen-
tia inter emptorem, & donatarium; cum in emptore
requiratur fraudis conſiliũ, *d. l. ait Prætor, §. ſi quis par-*
ticeps, ff. quæ in fraud. credit. non autem in donatario, *l.*
qui autem, §. ſimili modo, ff. eodem, quia emptor agit de
damno, & donatarius de lucro, & damni, & lucri non
8 eſt par ratio. *l. fin. C. de codicill.* Niſi emptor acquiſiue-
rit modico ſoluto pretio quo caſu fraus præſumeretur,
Secus, ſi iuſto, quoniam fraus probanda eſſet veris pro-
bationibus, iuxta quæ tradit *Pich. in dicta l. poſt contra-*
ctum, ſub num. 20. ita declarans *Imolam, & Roma.* ibi,
quos etiam probat *Iaſ. in d. §. Item ſi quis in fraudem,*
nu. 33. inſtit. de actio.

Sed

Google

9 Sed difficultas eſt, an fiſcus pretium reſtituere te-
neatur emptori, quando participauit de fraude.
In qua licet *Bar. in d.l. ſi debitor*, per illum tex. *ff. quæ
in fraud. credit.* decidat pro negatiua, niſi pretium cō-
uerſum eſſet in vtilitatem creditorum reuocātium, aut
aliam rem quæ extaret, & ad fiſcum fuiſſet delata,
quem ſecutus eſt *Bal. in l. fin. §. emptor. nu. 6. C. commun.
de legat. Couar. in 4. decretal. par. 2. cap 6. nu. 8. & 9.*
10 At contrarium verius, ac receptius eſt. Nam etſi in
creditore habente cauſam oneroſam, vt ſupra, ſit con-
ſtitutum, non tamen idem dicendum eſt procedere in
fiſco, qui titulum habet lucratiuum. *Boſſ. de public. bon.
nu. 45. & in tit. ſeq. ante nu. 7. Iul. Clar. in pract. crimin.
lib. 5. §. fina. quæſt. 78. col.* 10. alios adducit *Laderch. d.
conſ 6. nu. 2.*
11 Intellige quę dicta ſunt de alienatione ex cauſa one-
roſa, procedere in alienatione volūtaria, ſecus ſi ex cau-
ſa neceſſitatis nempè pro alimentis, vel pro dote, quia
tunc eſſet licita, nec per fiſcum vendicari poſſet, *vt per
Couar. d. cap. 6. nu. 8. & 9. Gomez de delict. cap. 2 & cap,
14. ſ bnu.* 4. & ibidem in fine, *& in cap. 1. num.* 90. vbi
12 dixerit, an in caſibus, in quibus poteſt fiſcus alienatio-
nes reuocare, poſſit etiam petere fructus medij tempo-
ris, & ſententia lata contra principalem delinquētem,
præiudicet poſſeſſoribus dictorum bonorum.
13 Secundus eſt caſus, quando alienatio facta fuit poſt
delictum commiſſum, ſed ante accuſationem, & tunc,
vbi delictum eſt tale propter quod bona ſtatim, & ip-
ſo iure publicantur, & dicto in caſu dicitur, quod alie-
natio facta non valet: cum ex cauſa delicti reus ſtatim
amiſerit dominium rerum ſuarum: vnde alienādo ne-
quaquam potuit rem in alium transferre, *ex regula l.
nemo plus iuris, ff. de reg. iur. Tich. in d.l. poſt contractum,
nu.* 73. Qui caſus.
14 Primò limitatur non procedere, quando lex vel ſta-
tutum publicans bona ipſo iure, requirit quod delin-
quens ſit condemnatus, *vt per Dec conſ. 410. col. penul.
& vlt. & Curt. ſen. cōſ. 59.* quos refert, ac ſequitur *Plot.
conſ. 130 nu. 31. & 32. inter conſilia crimin. diuerſ. to. 1.*
15 Secundò limitatur non habere locum in alienatio-
nibus neceſſarijs, vt quia delinquens creditoribus ſuis
ſoluiſſet, *l. reo. ff de ſolut. l. peto, §. prædium, ff. de lega. 2. l.
alienationes, ff. famil. hærciſcund.*
16 Tertius eſt caſus, quando pro delicto commiſſo in-
terdicitur adminiſtratio bonorum, quo caſu reus alie-
nare non poteſt, nec contrahere; veluti in crimine hæ-
reſis, vel læſæ maieſtatis, *l. quæſitum, ff. qui, & à quib.* ad
exemplum eius, cui iudex per decretum bonis interdi-
xit, *l. is, cui bonis, ff. de verb. oblig.* ſic & in alijs crimini-
bus priuilegiatis, de quibus *in l. ex iudiciorū iuncta Glo.
ff. de accuſat. & in d.l. quæſitum, & per Bar. in d.l. Impe-
rator*, & ſi alienauerit reus, ſequuta ſententia confiſca-
toria fiſcus alienata per reum, reuocabit, ſicuti notatūt
17 *Ang. in l. pen. C. ad leg. Iul. maieſt. & Salyc. in d.l. ſi quis
poſt hac, ſub nu. 8. C. de bon. proſcriptor.* etiam pretio nō
reſtituto, *ſecundum Tich. in d.l. poſt contractum, nu. 16.
Pereg. in d. lib. 5. ſub nu.* 175. qui addit *Auguſtin. in ad-
dit. ad Ang. de malefic. in ver. & eius bona publicantur.*
18 Limitatur in alienationibus neceſſarijs factis pro
ſoluendis creditoribus, *l. reo, ff. de ſolution. l. peto, §. præ-
dium, ff. de lega. 2. l. alienationes, ff. famil. hærciſcund. Pe-*
19 *regr. d. loco, nu.* 176. qui *nu. ſeq.* ait idem locum habere
in alienatione facta pro dotanda filia, quam fiſcus ni-

hilominus dotare tenebatur. *Bal. in l. fin. nu. 9. C. de
promiſſ. Cępoll. conſ. 160. nu. 10. & 191. nu. 3. Peregrin.
d. tit. de publica. bon. nu. 76.*
In præmiſſis autem an delinquens poſt delictum
commiſſum alienare poſſit ante accuſationem, cum ei
non eſt interdicta adminiſtratio, diſtinguit vbi ſupra
Pereg. ſub nu. 178. verſ. Ideoque.
Aut alienatio eſt irreuocabilis, & non valet, *l. qui pę-
næ, ff. de manumiſſ.* Aut eſt reuocabilis, & valet, *d.l. poſt
contractum*: niſi argui poſſit facta metu fiſci metu fu-
turæ condemnationis, vel præſumptiuè ex coniecturis
quo caſu fiſcus reuocaret, vt latè ibidem per eum; &
verſ. aduerte.
20 Quartus eſt caſus, quando alienatio fuit facta poſt
accuſationem inſtitutam ante tamen litem conteſta-
tam, & tunc dicitur per omnia, prout in ſecundo caſu,
quoniam accuſatio non parit præſumptionem, nempè
delinquentem metu futuræ pęnæ alienaſſe prout, quā-
do in delicto deprehenditur, vel delictum eſt notoriū;
*Ita Bar. in d.l. poſt contractum. Tich. in eadem l. poſt con-
tractū, nu.* 39. Cuius ſentētia reprobatur; *vt per Peregr.
dicto tit. de publica. bon. ſub num. 179. verſ cuius tamen.*
Addit tamen pro cauſis neceſſarijs permitti reo, vt
alienare poſſit, *vt per eum nu.* 176.
21 Quintus eſt caſus, quando à delinquente alienatio
facta eſt poſt litem conteſtatam ante tamen ſententiā,
& tunc talis alienatio facta valet, quia *ſecundum Bar. in
d. l. poſt contractum*, regulariter reo pro crimine com-
miſſo non interdicitur adminiſtratio bonorum, *per l.
aufertur, §. in reatu, ff. de iur. fiſci.* reprobata *Glo. in l. ex
iudiciorum, ff. de accuſa.* Ratio eſt, quia bona inuito fi-
ſco non infiſcantur, ſed fiſci agnitio requiritur, *l. 1. §. an
bona, ff. de iure fiſci. Bal. in l. non ſolum, ff. de in integr. re-
ſtit. & in l. eius, §. ſi cui, ff. de teſtam.* per illum text. vbi
dicit, quod fiſcus non eſt neceſſarius ſucceſſor; & inte-
rim ante fiſci agnitionem reus vtitur bonis. *Bald. in d l.
non ſolum. Felyn. in cap. Rodulphus, ſub nu. 70. in fine ex-
tra de reſcript.*
Item, quia fiſcus ante ſententiam non habet ius in
bonis; ſed agit perſonali ad vindictam occaſione deli-
cti, ſeu maleficij, nimirū ſi reus validè alienare poteſt,
prout quiſque conuentus perſonali actione, cum actio
perſonalis debitoris res non faciat litigioſas. *Bar. in l. 1.
C. de litig. & in l. quamquam, §. 1. ff. de aqua pluu. arcēd.*
de communi *Crauet. conſ. 279. ſub nu. 1.*
22 Declaratur dictus caſus, & Bart. ſententia, vt proce-
dat quoad alienationis validitatem, ac dominij tranſ-
lationem; at fiſcus alienationem vti in eius fraudem
factam reuocabit, ſi emptor ſciuerit reum accuſatum,
quia tunc fraudis conſilium facilius præſumeretur, vt
etiam tenet *Peregr. in loco* alias citato, *ſub nu.* 180.
23 Subdeclaratur non habere locum, ſi reus bona fide
alienauerit non in diminutionem patrimonij, ſed per-
mutando rem vnam cum alia, quia tunc valeret alie-
natio; ex quo reus eſt dominus, & bonorum admini-
ſtratio ſibi non fuit interdicta, *ex Clar. d. quæſt. 78. ver.
& hæc omnia, per tex. in l. Imperator, §. fina, ff. de lega. 2.*
24 Sextus caſus eſt, quando alienatio facta extitit poſt
latam ſententiam confiſcatoriam; à qua, quatenus nō
fuerit appellatum, alienatio facta non valet, *dicta l. poſt
contractum*; Et quatenus appellatum, quia ſuſpenditur
illius vis, *l. 1. in fine, ff. ad Turpilian.* Interim valet alie-
natio, quam iudex appellationis reuocabit per viam

Google

attentati, ſequuta confirmatione ſententiæ, *l. Chirographis, §. finali, ff. de adminiſtrat. tut.* abſque eo, quod diſceptetur, an in fraudem facta fuerit, necnè. *Ita Bart. in d. l. poſt contractum. Peregrin. d. titulo de publica. bon. nu. 181. & 182.* vbi videas.

25 Fallit, quando quis in contumaciam fuiſſet cõdemnatus, licet de crimine læſæ maieſtatis, etiã quod princeps aſſeruiſſet illum commiſiſſe delictum & etiã quod ſtatutum bona condemnati in contumaciam ipſo iure publicaret, quia tunc emptor non teneretur ad reſtituendum bona ſibi vẽdita, ſed requireretur plenę probationes, quod deliquerit. *Dec. cõſ. 410. & Plot. d. conſ. 130. nu. 71. & 76. inter conſilia criminalia diuerſor. to. 1.*

26 Quibus autem coniecturis in præmiſſis probetur fraus, habetur latę *per Bero. conſ. 166. num. 2. lib. 1. conſil. 147. nu. 28. lib. 2. & conſ. 212. nu. 4 lib. 3. Natta conſ. 162. & 213. Roland. à Valle conſ. 40. lib. 2. Riminal. iun. conſ. 62. lib. 1. Menoch. conſ. 109. Gabr. conſ. 74. Decian. conſ. 105. nu. 68, lib. 2. & conſil. 2. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 124. Peregrin. dicto titulo, de publica, bonor. num. 156. & infra. Peguer. in quæſt. crimin. cap. 50.*

27 Et ſufficiunt duæ præſumptiones. *Cravet. conſ. 156. numero ſeptimo.*

ARGVMENTVM.

Emens rem furtiuam à fiſco Cęſaris, an teneatur ad illius reſtitutionem, vel tutus ſit authoritate Zenonianæ cõſtitutionis. Quid in re empta capta ab hoſtibus ſeu prædonibus, an emptor teneatur eam reſtituere nullo recepto pretio.

SVMMARIVM.

1 *L. bene à Zenone, & l. omnes, C. de quadr. præſcript. locum habent in donationibus & venditionibus factis per Auguſtum, & Auguſtam.*

Et præſupponunt bonam fidem & ignorantiam rei alienæ, ac furtiuæ, nu. 2.

3 *Imperator ſi donat, vel vendit rem alienam, aut furtiuam, ceſſant diſpoſitiones dictarum legum omnes, & bene à Zenone, vt domino cum ſua iniuria non auferatur dominium rei ſuæ.*

4 *Vitium furti & violentiæ inficit rem vitio reali.*

Neque ideo vnquam purgatur, niſi res redierit ad dominum ſuum, à quo fuit ablata, nu. 5.

6 *Emens rem à fiſco ſciens eſſe furtiuam, non iuuatur conſtitutionibus legis bene à Zenone, & alijs ſimilibus, & nu. 8.*

Nec ei prodeſſet, ſi allegaret ſe deceptum à fiſco, aut fiſci officialibus, quia ſciens & volens non decipitur, nu. 7.

8 *Homo ex dolo ſuo lucrum conſequi debet.*

9 *Legis fauorem fruſtra implorat, qui contra legem mercatur.*

10 *Res captæ ab hoſtibus vt emptoris efficiantur, quæ requirantur.*

12 *Et de ratione ibidem, nu. 11.*

Emens merces ab hoſtibus, poſtquam tranſiuerunt in eorum dominium, fit irreuocabiliter ipſarum dominus.

13 *Emens res à latronibus, & piratis, tenetur eas reſtituere vero domino, reſtituto ſibi pretio, ſi erat modicum.*

Sed contra, nu. 14.

Declaratur hæc vltima ſententia; niſi emptor ignoraret dominum, vel emit ea intentione vt domino reſtitueret, reddito ſibi pretio, nu. 15.

16 *Emens bona fide ab eo, quem credebat eſſe dominum, ſi deinde comperiat rem furto fuiſſe ſubtractam, poteſt illam venditori reddere reſtituto ſibi pretio, & ita indemnem ſe ſeruare.*

Contrarium, quod reſtitutio facienda ſit domino, & non furi, nu. 17. & 20.

Declaratur hæc vltima ſententia vt procedat, dum tamen emptor reſtituere poſſit domino abſque ſuo magno præiudicio, vt puta infamiæ, nu. 18.

Refertur Azor. opinio. nu. 19.

Sed probatur ſententia, & diſtinctio Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 14. nu. 14. & ſeqq. nu. 21.

22 *Emptor retinens rem alienam ignoranter bona fide, non tenetur ad reſtitutionem in foro fori, nec in foro conſcientiæ. Et de ratione, ibidem.*

Secus ſuperueniente ſcientia rem à ſe emptam non fuiſſe venditoris, ſed furtiuam, quia tunc incipit ceſſare bona fides, cum tenetur reſtituere vero domino quantum ipſe factus eſt locupletior, nu. 23.

24 *Reſtituere qui tenetur ſolum ratione rei acceptæ tenetur reſtituere, ſi rem habeat, & ſolum in quo ditior factus eſt.*

Nec tenetur reſtituere quod bona fide conſumpſit, nu. 25.

Intellige, ſi factus non ſit locupletior, nu. 26.

Reſtituendum eſt quoque incrementum quod proceſſit ex re ipſa, ſecus vero ſi proceſſerit ex labore, diligentia, & induſtria emptoris, qui poſtea maiori pretio reuendiderit, nu. 27.

28 *Locupletior qualiter quis factus dicatur, remiſſiuè.*

29 *Emens rem à fure, eam reddere debet domino etiam pretio ſibi non reſtituto.*

Primò ampliatur etiam procedere, ſi emptor rei furtiuæ rem illam amiſerit, ſeu extincta eſſet, vel mortua, aut alteri vendita, quia tunc tenetur æſtimationem reddere, nu. 30.

Primò extenditur idem eſſe in rebus illis, quæ vſu conſumuntur, nu. 31.

Secundò extenditur pariter idem locum habere, quando res illa pertranſiſſet per plures in manus, nu. 32.

Declaratur procedere, quatenus emptor iſte bonæ fidei factus eſſet locupletior, nu. 33.

Secundò ampliatur, ſi quis emat rem furtiuam in nundinis, quoniam emptor etiam tunc tenetur rem domino reſtituere nullo recepto pretio, nu. 34.

Tertiò ampliatur ſibi tribuere etiam in emente cum proteſtatione, quod ſi res illa non ſit venditoris, intelligit emere pro vero domino, & quod eſt paratus eã reſtituere pretio ſibi reſtituto, quia nihilominus reſtituere tenetur, nullo ſibi reddito pretio, nu. 35.

Contrarium nu. 36.

Sed retenta prima opinione.

Primò limitatur non habere locum facto proclamate inſtante emptore: quia tunc ſtante proteſtatione, non tenetur rem reſtituere, niſi prius ſibi reſtituto pretio, numero 37.

Secun-

Digitized by Google

Secundò limitatur eo magis non procedere, quando cum proteſtatione concurrit aliqua coniectura bonæ fidei emptoris, quia tunc recuperat pretium, nu.38.

Tertiò limitatur, quando vltra dictam proteſtationem cõcurreret, quod dominus rem illam vllo modo, vel non ita de facili recuperare poſſet, quia tunc emptor à vero domino pretium recuperat, nu.39.

Quartò ampliatur principalis concluſio etiam in eo, qui emptionis tempore fuiſſet in bona fide, nu.40.

Primò limitatur, quando pretium huius rei ab emptore numeratum fuiſſet; deinde verſum eſſet in vtilitatem domini ipſius rei: quia tunc dominus ipſe ſi vult rem ſibi reſtitui, debet pretium ſoluere emptori, nu.41.

Secundò limitatur, quãdo ipſe dominus pretium reſtituiſſet emptori bonæ fidei, quia non poteſt illud amplius condicere, nu.42.

Tertiò limitatur, quando emptor rem emiſſet ab hoſtibus, vel à latrunculis exteræ gentis, vt à Piratis; quia tunc emptor recuperare poteſt pretium à vero domino, num.43.

Quartò limitatur non habere locum, quando ſtatutum, vel priuilegium aliud dictaret, ſicut fœneratoribus, & Iudæis eſt conceſſum, vt res furtiuas ſibi pignoratas, vel venditas poſſint retinere, donec per verum dominum pretium reſtituatur, nu.44.

Primò declaratur procedere: dummodò Iudæi ignorent rem eſſe alienam, ſecus ſi ſciant, nu.45.

Secundò declaratur priuilegium non habere locum aduerſus clericos, neque ſcholares, quorum ſerui pignori dãt libros, & veſtes; vel vendunt iſtis Iudæis, nu.46.

Ampliatur procedere, etiamſi ſtatutum vellet, quod ſcholares haberentur pro ciuibus, nu.47.

Quintò limitatur, quando emens res furtiuas, eaſdẽ vendidit pro eodem pretio, quoniam ad pretium conueniri non poteſt, ſicut ad rem conueniri potuiſſet, nu.48.

Quod declaratur nu.49.

Et ibidem de ratione.

Differentia quæ ſit inter forum conſcientiæ, & forum fori, ibidem.

Dolus in emptione & venditione, quando præſumatur in foro fori, & in foro poli, ibid.

Sextò limitatur ſibi non vendicare in emptore bonæ opinionis, & famæ, quæ ob id euitat pœnam, & recuperat pretium, num.50.

De quo dubitatur, ibidem.

QVÆST. CLXX.

ALia ſequitur dubitatio, an emens rem furtiuam à fiſco Cæſaris tutus ſit auctoritate Zenonianę Conſtitutionis; de qua, licet aliqua dixerim ſupra in quæſtione .. Nunc plenius eam at-
1 tingendo, pro illius ſolutione præſciendum eſt, quod dicta Conſtitutio de venditionibus fiſcalibus loquens fuit protenſa per Iuſtinianum Imperatorem ad donationes, ac venditiones factas ab Auguſto, & Auguſta, *dicta l. bene à Zenone, C. de qua-*
2 *drien. præſcript.* & cum iuribus de materia loquentibus
3 præſupponit bonam fidem, & ignorantiam rei alienæ, aut furtiuę. Quare Doctores inferunt, quod ſi Imperator donatet, vel venderet rem alienam, aut furtiuam, ceſſatenę iura illa, vt domino cum ſua iniuria non auferatur dominium rei ſuæ, per rationem, quia vnde iura naſcuntur, nõ debet iniuriarum naſci occaſio, *l. meminerint, C. vnde vi, ita Olo. in l. 2. C. de commun. rerum alien. & in l. 1. C. de vend. rer. fiſcal. lib. 10. Roman. conſil. 310. in fin. Abb. conſ 3. Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum num. 55. de Conſtitut. Dec. conſ. 357. ſub num. 7. Balb. in tract. de præſcript. par. 2. 5. par. princ. quæſt.* 8. his acce-
4 dit, quod vitium furti & violentiæ, quia inficit rem vitio reali, quod ſanè vbique concomitatur rem, ſicut lepra leproſum, *l. vitia*, vbi notatur, *C. de acquiren. poſſeſſ.*
5 tale vitium nunquam purgatur, niſi res redierit ad dominum ſuum priorem, à quo fuit ablata, *§. latrones, Inſtit. de vſucap.* & eſt caſus *in l. latrones, ff. de capt. & poſt-*
6 *lim. reuerſ.* ex quo ſequitur, quod emens etiam à fiſco
7 ſciens rem eſſe furtiuam, & ſic in mala fide, minimè iuuaretur auctoritate dictarum Conſtitutionum; nec ei prodeſſet, ſi allegaret ſe deceptum à fiſco, aut fiſci officialibus, quia ſciens, & volens non decipitur, *l. ſi ſciens, C. de rei vendicat. l. ſi quis cum ſciret, ff. de vſucap. pro empt. l. enm donationis, C. de trãſact. cum ſimil* nimirum
8 ergo ſi ſciens rem furtiuam eſſe cadit à priuilegio illarum Conſtitutionum, quia ſcienter emens rem alienã re euicta aduerſus venditorem auctorem ſuum de euictione actionem non habet, *l. ſi fundum ſciens, C. de euictio.* vt ſæpè dixi in hoc tractatu.
9 Quæ præter ſuperius dicta, iuri ac rationi conſona ſunt.

Quoniam is in dolo eſt, & nemo ex dolo ſuo lucrum conſequi debet, *l. ſiue hæreditaria, ff de negot. geſt.* & quoniam cõtra legem mercatus, legis fauorem fruſtra implorat, *l. vtilium, ff. de minor. l. cum ſcimus, C. de agricol. lib. 11.*

10 Quæro prætereà, quid cenſendum in rebus captis ab hoſtibus; & poſteà emptis; nunquid emptor teneatur eas reſtituere veris dominis, etiam pretio non reſtituto.

Et in hoc aduertendum eſt, quod licet res capiatur ab hoſtibus; tamen non ſtatim atque capta eſt, tranſit in eorum dominium; & quouſque non tranſit, non dicitur quis licitè emere, quia poteſt interim recuperari. Vnde ad hoc vt res huiuſmodi ab hoſtibus captæ efficiantur ipſorum hoſtium, duo requiruntur.

Primum, quod res capta ducatur intra præſidia dictorum hoſtium, ideſt ad confines.

Secundò, vt vſque eo ſint ductæ, vt veriſimiliter ab eis auelli non poſſint, nec etiam à militibus accurrentibus momento recuperari valeant, & ita ſaltem pernoctaſſe debent, ſic Bald. licet ſuboſcurè *in l. ab hoſtibus la ſeconda in fine*, & clarius ibidem *Salycet. num. 2. C. de capt. & poſtlim. reuerſ. Vincen. de Franch. deciſ. 262. par. 2. & Rot. in Neapolitana Aromand. 28. Nouemb. 1597. coram R. P. D. Orano impreſſ. poſt Farinac. conſil. lib. 1. de-*
11 *ciſ. 120. Antonius num. 1.* ratio aſſignatur: quia res donec non eſt deducta intra præſidia, non dicitur mutare dominium, neque ſtatum, *l. poſtliminy ius, ff. de capt. & poſtlimin. reuerſ.* vbi deciditur, quod captus in bello remanet ſemper ciuis, donec non ducitur intra præſidia: quo ductus poſtea efficitur ſeruus, ita enim diſtin-
12 gnit *Rota d. deciſ* 120 *ſub num. 1. & 2.* cum inquit, aut quis emit merces ab hoſtibus poſtquam tranſierunt in eorum dominium, & tunc ſunt irreuocabiliter effectæ ipſius emptoris: ſecus verò, ſi eas emerit prinſquam tranſierint in eorum dominium: quoniam tunc reſtituto

Google

tuto pretio emptori, tenetur emptor eas reſtituere do-
13 mino. Aut eas emit à piratis, vel latronibus, & tunc
tenetur eas reſtituere vero domino, reſtituto ſibi pre-
tio, *ſi* fuerit modicum, ita quod geſſiſſe videatur vtile
negotium ipſius domini, quia veriſimiliter ipſe domi-
14 nus eodem pretio redemiſſet, quod vltimum ego non
probo: quia piratę nunquã efficiuntur domini, ex ijs,
quæ in propoſito dixit *Conar. in regula peccatum parte
3. ad finem num 5. de regul. iur. in ſexto, Rota dicta deciſ.*
15 *120. & Peregr. conſil. 101. lib. 4.* niſi fortaſſe, qui rem
emit, illius dominum ignorat; vel *ſi* non ignorat, emit
eas, quas dominus amplius recuperare non poſſet; ſeu
ea intentione & pretio emit, vt *quaſi* vtile domini ne-
gotium geſſerit, ex quo enim is emptor non participat
de furto, eam reſtituere non tenetur, niſi reddito ſibi
pretio à domino ex præmiſſis.

16 At ſi quis rem emit bona fide ab eo, quem credebat
eſſe dominum illius rei, & poſteà nouit eum qui ſibi
vendidit, illam rem furto ſubtraxiſſe, vt eius indemni-
tati conſulat, poteſt eandem rem eidem furi bona cõ-
ſcientia reſtituere, vt ab eo pretium recuperet, ac ita ſe
indemnem conſeruare; quod non accideret ſi rem ve-
ro domino reſtitueret, quoniam amitteret pretium; ita
Nauarr. & alij, quos refert, ac ſequitur *Leonard. Leſſ. de
iuſt. & iure lib. 2. cap. 14. num. 14.* nam prima charitas
incipit à ſeipſo, in tantum, quod liceret mihi alienas
merces proijcere in mari, vt ſaluarem meas, *l. qui ſer-
uandarum, ff. de præſcript. verb.*

17 Contrarium, quod emptor non valeat rem furi re-
ſtituere; ſed quinimò vero domino, etiam*ſi* pretium
amittat, tenet, dicitque tutiorem eſſe de rigore conſciẽ-
tiæ, & ita agendum eſſe, *ſi* emptor iſte credat quod *ſi*
rem furi reſtituat, eam dominum perpetuo amiſſurum
*Medin. in ſuis tract. tom. 2. tit. de reb. reſtit. quæſt. 10. ver-
ſic. ſi autem col. 3.* & latius *in verſic. Verum quamuis col.
5 fol. 96.* idem tenuit *Sot. de iuſtit. & iure lib. 4. quæſt.
7, art. 2 poſt quartam concluſ.* ibi, quod ſit rurſus, *col. 3.*
dicens, quod *ſi* emptor reddiderit illegitimo poſſeſſori,
reſtitutioni manet obnoxius: quia de iuſtitia tenebitur
reſtituere domino.

18 Verum Sot. loquitur, & intelligitur, dum tamen re-
ſtituere potuerit domino abſque ſuo magno præiudi-
cio, vt putà infamiæ, quod manifeſtius aſſerit *d. art. 2.
col. 5.* ibi, ob hoc fortè non deerit, & citat alios dictam
contrariam ſententiam tenentes. *Azor. Inſtit. moral,
par. 3. lib. 4. tit. de reſtit. cap. 3. initio quæſt. 1. verſic. qua-*
19 *re dicendum*, qui decidit, emptorem in foro conſciẽtiæ
rem domino reſtituere debere, quando pretium à fure
repetere non poteſt; vel quia in longinqua loca receſ-
ſerit, ita vt conueniri non poſſit, vel quia mortuus *ſit*,
vel quia non compareat, vel pretium reddere renuat,
vel non poſſit: quoniam tunc, cum adhuc res extet,
domino ſuo debetur, & emptor *ſi* non reddat, incipit
eſſe poſſeſſor malæ fidei.

20 Clarius tamen videtur locutus *Medin. d. quæſt. 10.
verſic. tum etiam il ſecondo, col. 5.* cum dixit, quod *ſi* em-
ptor rem *furi* reſtituere poſſet vt pretium ab eo recu-
peraret, ſequeretur, quod *ſi* fur eſſet mortuus, vel eſſet
abſens, aut omninò pauper factus, emptor rem apud ſe
retineret, aut eam alijs vendere poſſet, ne ſcilicet pre-
tium amittat, quod ait falſum eſſe.

21 Cæterum ſententia Leſs. ſuperius relata *d. cap. 14.
n. 14. & ſeqq.* videtur amplectenda ex ijs, quæ ibi dixit.

22 Vbi autem emptor rem habuit, ac retinet bona fi-
de, durante dicta bona fide & ignorantia rei alienę, nõ
tenetur ad reſtitutionem, nec in foro fori, neque in fo-
ro conſcientiæ: quamuis eam emerit à fure; & per cõ-
ſequens retineat contra voluntatem domini ratione
dictæ ignorantiæ *ex notatis per Medin. in ſuis tract. to-
2 tit. de reb. reſtit. quæſt. 10. verſic. ſi autem col. 3. fol. 95.*
quia iuſta ignorantia rei alienę omnino excuſat à reſti-
23 tutione: adeò quod, *ſi* interim durante bona fide em-
ptor rem deſtruxit, diſſipauit, ſeu alienauit, & poſteà
ſcit rem illam eſſe furtiuam, & ſic tunc incipiat ceſſare
bona fides, tenetur reſtituere vero domino quantum
ipſe ex ea factus eſt locupletior, & non aliter, vt bene
explicat *Medin. dicto verſic. ſi autem ad finem. Martin.
Nauarr. in Manual. confeſſ. cap. 17. ſub num. 17. & Sot.
de iuſt. & iur. lib. 4. quæſt 7. art. 2. poſt concluſ. 4.* ibi emi
24 fundum à latrone *col. 3. in fine & col. 4.* vbi tradit regu-
lam, quod qui reſtituere tenetur ſolum ratione rei em-
ptæ, tenetur rem reſtituere *ſi* eam habeat, & ſolum id,
in quo ditior factus eſt. *Couar. in dicto ca. peccatum par.*
25 *3. §. 12. verſic. quartò hoc procedit*, non autem tenetur
reſtituere id quod bona fide conſumpſit, quam regulã
pluribus exemplificat; & cõformis videtur diſpoſitioni
*text. in l. item veniunt, §. præter hæc ad fin. verſic. eos au-
tem, ff. de petit. hæredit.* vbi gloſ. in ver. facti eſſent, ait,
eſſe optimam regulam qua nulla verior in iure. *Me-
noch. in tract. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 29. num. 18.*
26 *& 19.* quod intelligas vt vbi ſupra *per eundem Sot. di-
cta quæſt. 7. artic. 2. poſt concluſ. 4.* ibi, intellige autem, *ſi*
factus eſt locupletior, *col. 4. in fine, & Ioan. Azor. Inſtit.
moral. par. 3. lib. 4. tit. de reſtit. cap. 3. quæſt. 2. verſic. In*
27 *hac re*, vbi quoque dicunt, quod reſtituere debeat in-
crementum quod proceſſit ex re ipſa: ſecus verò *ſi* pro-
ceſſiſſet ex labore, diligentia, & induſtria emptoris, qui
poſtea maiori pretio reuendiderit.

28 Qualiter autem quis locupletior factus dicatur, vi-
deas *Couar. in d. cap. peccatum par. 3. §. 12. verſic. quarto
hoc procedit.*

29 Bene verum eſt, quod ſupradictis exceptis, ac reten-
tis, regula eſt, quod emens rem à fure, domino eam
reddere debet pretio non reſtituto, *l. inciuilem, C. de
fur. & ſeru. corrupt.*

30 Quæ ampliatur procedere quoque, *ſi* emptor rei
furtiuæ rem illam amiſerit, ſeu extincta eſſet, ac mor-
tua, vel alteri vendita, quia tunc emptor tenetur æſti-
mationem reddere. *Hoſtien. in ſumm. de pæniten. & re-
miſſ. verſ. quid. depredam ementibus. Lup. in rubr. de do-
nat. inter vir. & vxor. §. 65. num. 53. Didac. Couar. in di-
cto cap. peccatum par. 3. §. 12. verſic. qui certo ſciens, de*
31 *regul. iur. in ſexto*, vbi inquit idem eſſe in rebus illis quę
32 vſu conſumuntur, & Hoſtien. addit idem eſſe, quando
res illa pertranſiſſet per mille manus, *l. ſed vbi, ff. de mi-
nor. & l. ſed etſi lege, §. ſiue autem, ff de petit. hæredit.*

33 Quæ concluſio declaratur procedere, quatenus em-
ptor iſte bonæ fidei factus eſt locupletior, *vt per Couar.
dicto §. 12. verſ. Quarto hoc procedit*, & alios, de quibus
ſupra *num. 25.*

34 Secundò ampliatur, *ſi* quis emat rem furtiuam in
nundinis; quoniam emptor etiam tunc tenetur rem
domino reſtituere nullo recepto pretio, *ſic Hoſtien. in
ſumma in tit. de pęnit. & remiſſ in §. quid de furibus ver-
ſic. quod ſi quis emat*, quem ſequitur *Menoc. d. præſumpt.
29. nu. 22.* & facit *Benintend. deciſ. 34.*

Tertiò

35 Tertiò ampliatur quoque locum habere in emente cum proteſtatione, quod ſi res illa non eſt venditoris, intelligit emere pro vero domino, & quod eſt paratus eam reſtituere reddito ſibi pretio; quia non obſtante tali proteſtatione, teneretur reſtituere nullo ſibi reſtituto pretio. *Alciat. de præſumpt. regula 3. præſumpt. 29. ſub num. 1. verſic. ſed iſta opinio. Natt. conſ. 436. libro 2. Clar. in prax. crim. §. furtum verſic ſed hic incidenter. Abb. conſ. 84. Boſſ. in tit. de furt. num. 50. Ioſeph Ludou. decіſ. Peruſ. 42.* vbi dicit ita iudicaſſe.

36 Contrarium, quod emptor vtens tali cautela non teneatur rem reſtituere, niſi ſibi pretium prius reddatur. *Cæpoll. cautel. 10. Hoſtien. in ſumm. de pœnit. & remiſſ. verſic. quid de prædam ementibus, & verſic. quid ſi emit rem deprædatam, & Iaſ. in l. pretium in fine, C. de procurat.*

Prior relata ſententia verior eſt cum infraſcriptis tamen limitationibus, & declarationibus.

37 Primò limitatur vt non procedat facto proclamate inſtante emptore, quia ſtante proteſtatione non tenetur rem reſtituere, niſi prius ſibi reſtituto pretio. *Boſſ. de furt. num. 50. Ludou. dicta deciſ. 42.* nam iſta proclamata, ſeu cridæ excludunt quemcunque ius habentem in re, vel ad rem. *Alciat. conſ. 57. quæritur num. 2. tomo 1. lib. 2.*

38 Secundò limitatur, quando cum proteſtatione concurrit aliqua coniectura bonæ fidei emptoris: nam tūc pretium recuperare poterit, vt declarat *Menoch. dicta præſumpt. 29. nu. 16.*

39 Tertiò limitatur, quando vltra dictam proteſtationem, concurreret, quod dominus rem illam nullo modo, vel ita de facili recuperare non poſſet, quia tūc emptor à vero domino pretium recuperaret. *Natt. d. conſ. 436. & Couar. d. §. 12.*

40 Quartò ampliatur principalis concluſio etiam in eo procedere, qui emptionis tempore fuiſſet in bona fide, vt quia credebat verè & rationabilibus coniecturis ſe à vero domino emiſſe, & deinde ſuperuenit ſciētia, quoniam adhuc tenetur reſtituere, etiam nullo pretio recepto, *ita ex Hoſtien. de pœniten. & remiſſ. §. quid de præd. emen. verſ. ſi verò emens hoc neſciebat.* tradit *Menoch. d. præſumpt. 29. nu. 20.*

Limitatur principalis ſuperius firmata concluſio, *nu. 29.* pluribus modis.

41 Primò, quādo pretium huius rei furtiuæ ab emptore numeratum fuiſſet, deinde illud verſum eſſet in vtilitatem domini ipſius rei, quia tunc dominus ipſe, ſi vult rem ſibi reſtitui, debet pretium illud emptori refundere, vt probat *l. ſi pretium, C. de procur.* vbi *Iaſ. in fin. poſt Bart. Fulgoſ. & alios in d. l. inciuilem,* quos ſequitur *Alciat. in dicta præſumpt. 29. verſ. tertio declaratur, & Menoch. vbi ſupra nu. 29.*

42 Secundò limitatur non procedere, quando ipſe dominus pretium reſtituiſſet emptori bonæ fidei, quia nō poterit illud amplius condicere, ſeu repetere. *Alciat. d. præſumpt. 29. verſic. quartò declaratur ex l. ſeruus cuiuſdam, ff. de condict. indebit.* & ſequitur *Menoch. dicta præſumpt. 29. num. 31. & 32.*

43 Tertiò limitatur, quādo emptor rem emiſſet ab hoſtibus, vel à latrunculis exteræ gentis, vt à Pyratis. *iuxta l. mulier inops, C. de capt. & poſtlim. reuerſ.* quia tunc emptor pretiū recuperare poterit à vero domino. *Alciat. d. præſumpt. 29. num. 3.* & ante eum *Hoſtien. in d. §. ſeu vero, quid de prædam ementibus. Lup. in rubric. de donat. inter vir. & vxor. §. 65. num. 57. Cæpol. cautel. 10. Couar. in d. regula peccatum par. 3. in fine prin.* & probat *Menoch. d. præſumpt. 29. num. 26. & ſeq.* intelligendo, vt ſuperius dixi.

44 Quartò limitatur non habere locum, quando ſtatutum, vel priuilegium aliud dictaret, ſicut fœneratoribus, & Iudæis ſunt à Principibus conceſſa priuilegia, vt poſſint res furtiuas ſibi pignoratas, vel venditas retinere, donec à vero domino pretium reſtituatur. *Alciat. d. præſumpt. 29. num. 7. verſ. quintò declaratur. Rebuff. de priuil. ſcholar. priuil. 115.* & cæteri, quos adducit *Menoch. d. præſumpt. 29. nu. 35.* quibus in locis

45 Primò declaratur procedere, quando Iudæi ignorant rem eſſe alienam; ſecus, ſi ſciant: quia tunc dicerentur furtum committere, *l. ſeruus cuiuſdam, ff. de condict. indebi. Alciat. in loco precitato. Marquard. de Suſan. in tract. de Iudæ. par. 1. cap. 11. num. 18.*

46 Secundò declaratur nō habere locum aduerſus clericos. *Alciat. vbi ſupra. Marſil. ſing. 13. Menoch. d. præſumpt. 29. num. 37.* neque aduerſus ſcholares, quoniam famuli, ſeu ſerui, ſi eorū veſtes, ſeu libros pignori dant, vel vendunt Iudæis, tenentur Iudæi reſtituere, nullo reddito pretio, ita *Cremen. ſingul. 81. Alciat. poſt Pich.* ab eo relatum vbi proximè ſupra. *Rebuff. de priuil. ſcholar. priuil. 115. Marquard. dicto cap. 11. ad fin. Menoch. dicta præſumpt. 29. num. 37. & 38.* qui *nn. ſequentibus*
47 reddit rationem; & extendit procedere, etiamſi ſtatutum vellet, quod ſcholares haberentur pro ciuibus, ex adductis ibi per eum.

48 Quintò limitatur, quando emens res furtiuas eas conſumpſerit, vel pro eodem pretio vendiderit, quoniā ad pretium conueniri non poteſt; ſicut ad rem conueniri potuiſſet, ſi eam poſſideret. *Soc. in reg. 439. in tertia*
49 *limit.* dum tamen alienatio ſeu conſumptio facta ſit bona fide, quo caſu in foro conſcientiæ ſolum tenetur id reſtituere, in quo locupletior factus eſt. *Sot. de iuſt. & iure lib. 4. quæſt. 7. ar. 2. poſt quartam concluſ* ibi emi fundum à latrone, *col. 3. in fine, & 4.* & probatur *ex l. item veniunt, §. præter hæc* ad fin. *verſic. eos autem, ff. de petit. hæred.* declarando, prout dixi ſuperius *num. 27.* ſecus in foro exteriori, quia in eo foro non poteſt ciuiliter quis aliter conueniri, quam actione perſonali, aut reali, vel ſaltem ex æquitate, *l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* verū nulla ex his actionibus competit domino rei: non quidem perſonalis, quia emptor non contraxit cū eo qui rem aliunde bona fide, & iuſto titulo habuit. Non etiā realis competit, quoniam realis actio ſequitur rem in quemcunque vadat, *l. ſi id quod, ff. de verb. oblig. Bart. in l. ſi vt certo, § ſi duobus nu. 2. ff. commoda. cum ſimil.* quare cum non ſimus in iudicijs vniuerſalibus, in quibus pretium ſuccedit loco rei. *Bal. in l. mater tua ſub num. 6. verſic. Non obſtat hæc lex, C. de rei vendic. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 369. ſub nu. 10. Tiraq. latè de retractu lignag. §. 32. Glo. vnic. num. 21. & 22.* ſed ſimus in iudicio ſingulari, in quo pretium non ſuccedit loco rei, niſi in quibuſdam caſibus ſpecialibus, *vt per Vrſill. ad Afflict.* vbi ſupra, & in caſu, vbi res præſtari non poteſt. *Bal. in dicta l. mater tua, ſub num. 6.* & dicitur res præſtari non poſſe, & idcircò agi poſſe ad pretium contra eum, qui eam habuit titulo lucratiuo, quando eſt perempta, ſeu præſcripta. *Neguſant. de pignor. primo membro 5. parte num. 48.* ſeu quando niſi cum magna difficultate recuperari

Digitized by Google

perari poteſt, vt quia poſſidetur à magno Barone, ſeu Tyranno. *Bal. in dicta l. mater tua num. 17. verſic. Deinde quaro*; atque ita cum non verſemur in iudicijs vniuerſalibus, neque in caſu ſpeciali, non poteſt ratione pretij conueniri.

Ratio differentiæ inter forum conſcientiæ, & forum fori ea adducitur, quia in foro conſcientię nulla toleratur iniuſtitia; at ſecus in foro fori, ſeu exteriori, quia in eo ad euitandas lites, & ne tollantur negotiationes & neceſſaria commercia, quandoque toleratur iniuſtitia, vt vſuræ, non quaſi exiſtimans eas eſſe ſecundũ iuſtitiam; ſed ne impediãtur vtilitates multorum. *Diuus Thom. 2. 2. quaſt. 78. ar. 1. verſic. ad tertium. Turrecrem. in cap. quid dicam ſub nu. 1. & 2. in ſecundo reſponſ. 14. quaſt. 4. B. Ioan. à Capiſtran. in tract. de vſur. par. 2. ſecunda par. princ. num. 39. Boninſegn. in tract. de vendit. ad temp. cap. 3. num. 2. in fine, & num. 3. & 4. & num. 11. in fin.* quas permittit ſolum indulgendo pœnam, non culpam, iuxta quod declarat *Io. Andr. in cap. peccatum nu. 17. quaſt. 3. & ſub num. 19. & 23. de regul. iur. in ſexto*, latius *Molin. de iuſt. & iur. to. 2. de contract. diſputa. 304. verſic. Quod ius Cæſareum*; dicens, quod ius Cæſareum non ſolum permittebat vſuras in hoc ſenſu, quod crimen illud non puniebat (eo pacto, quo inter Chriſtianos meretricium ad maiora mala vitãda permittitur) ſed etiam in hoc, quod quarundam vſurarum ſemel ſolutarum repetitionem non cõcedebat; & in hoc etiam quod ad exigendas vſuras quaſdam lege conceſſas, actionem concedebat. de quo videas tamen *per Boninſegn. dicto cap. 3. num. 4. & 10.* & quæ ſcribit *Io. Azor. Inſt. moral. par. 3. li. 8. tit. de empt. & vendit. c. 8. quaſt. 6. col. 645. Molin. dicta diſput. 304. verſic. erant verò col. 237.* licet de communi conſuetudine pro crimine vſurarum hodie procedatur criminaliter, *vt per Clar. recept. ſent. §. vſura verſic. & ex hoc. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 4. caſu 398. Rota diuerſ. deciſ. 332. num. 3. inter impreſſ. Lugdun. ann. 1612.* vnde redeundo quo diſceſſimus, lex poſitiua domino rei ſatis conſultum iudicat, reſeruando ei facultatem agendi contra furem, & contra poſſeſſorem rei, quando rem bona fide alienauit, vel conſumpſit. Quando verò alienauit cum dolo, & in fraudem domini, eidem tenetur ad reſtituendum in vtroque foro.

Dolus autem in foro conſcientiæ & fraus præſumitur, quando poſt habitam notitiam quis rem alienat, niſi aliqua iuſta & vrgens cauſa alienationem excuſaret.

Sed in foro fori tunc dicitur quis alienare cum dolo & fraude, quando timore euictionis alienat in potentiorem, cauſa mutandi iudicium, *ff. & C. de alien. iud. mutan. cauſ.* & tradit *Afflict. ad Conſtitut. Neap. in Conſtit. eorum fraudibus ſub nu. 2. lib. 2.*

Item, quando lite pendente, ſeu conteſtata alienat, quia dicitur dolo deſinere poſſidere; & qui dolo deſinit poſſidere, pro poſſeſſore damnatur, quia pro poſſeſſore eſt dolus, *l. qui dolo, de reg. iur.*

50 Sextò limitatur in emptore bonæ opinionis & famæ, qui ob id euitat pœnam, *dicta l. inciuilem. Menoch. de præſumpt. 29. nu. 30. poſt Tiraq. de pœn. leg. cauſ. ſi. nu. 131.* & fuit dictum ſupra; ea ratione, quia in eo præſumitur bona fides, & ſucceſſiuè recuperat pretium.

Cæterum hoc vltimum non tranſit abſque difficultate, per ea quæ ſuperius dixi.

ARGVMENTVM.

Diſſeritur de priuilegio fiſco, & habentibus cauſam ab eo occaſione venditionum conceſſo ex diſpoſitione l. 2. & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript.

Et ponuntur aliqui caſus in quibus alienationes per fiſcum factæ ſubſiſtunt, vel infirmari poſſunt. Et emptor, agit de euictione.

SVMMARIVM.

1 Emens à fiſco non poteſt inquietari ſiue actione reali, ſiue etiam perſonali.

Ampliatur procedere, ſiue alienatio facta ſit titulo oneroſo, vel etiam lucratiuo, nu. 2.

Et locum habet etiam de iure canonico, quando agitur inter laicos, nu. 3.

Ratio adducitur num. 4.

Et conceditur quadriennium ad agendum contra fiſcum, quatenus quis ſe grauatum prætendat, nu. 5.

Neque conceditur reſtitutio aduerſus lapſum huiuſmodi quadriennij, nu. 6.

Fallit, quando conſtat de notoria iniuſtitia ex magis communi, num. 7.

Quin etiam ſi iniuſtitia non eſſet notoria, nu. 8.

Iuſque iſtud tranſmittitur ad hæredes, nu. 9.

Primò declaratur principalis concluſio, vt locum habeat in fiſco Cæſaris, & Summi Pontificis, nu. 10.

Quidquid aliqui aſſeruerint de inferioribus recognoſcentibus ſuperiorem, nu. 11. qui propterea arguuntur.

Secundò declaratur non procedere, quando princeps vendit rem vti ſui debitoris, quæ deinde detegitur aliena, num. 12.

Similiter, ſi minus ſolemniter, nu. 13.

14 Fiſcus re aliqua ſolemniter vendita non poteſt eandem rem ab emptore euincere, quamuis Camera plus iuris habeat, quam illa ſtatio, quæ vendit.

15 Spolium intentatur contra emptorem bonorum à fiſco venditorum ſui debitoris, non ſeruatis ſolemnitatibus.

Et etiam quando conſtat de iniuſtitia, nu. 16.

17 Emens ſine ſolemnitatibus requiſitis, quando illæ adhiberi poterant, dicitur in mala fide.

Reſtitutio conceditur poſt lapſum quadriennij vbi conſtat de notoria iniuſtitia, ibid.

Lex 2. & l. bene à Zenone, ſunt rigoroſè & ſtrictè interpretandæ, ibid.

Et quilibet error, ſeu modicus defectus facit ceſſare rigorem dictarum legum, ibid.

18 Fiſcus vendens rem vti ſuam, ſi adijciat cauſam quæ non ſit vera, vel non iuſtificetur ex actis nulliter agit; & venditio retractatur.

19 Vendendi fiſcalia vbi alicui data eſt facultas, poterit dare fideiuſſorem de euictione, & apponere pœnam, & pacta pœnalia.

20 Sententia iniuſta quando res fuit ablata, emptor à fiſco nihilominus agit de euictione contra venditorem.

QVÆ-

QVÆST. CLXXI.

1 EMentes à fiſco omninò ſunt tuti, nec
poſſunt inquietari ſuper eadem re, nec
actione reali, nec perſonali, *l. 2. & l.
bene à Zenone, C. de quadr. præſcript.*
per quas venditiones datur emptori
plena ſecuritas, & denegatur actori
audientia, & Iudicibus ſublata eſt iuriſdictio cogno-
ſcendi. *Socin. iun. conſ. 65. nu. 6. lib. 3. Afflict. deciſ. 361.
num. 18. Honded. conſ. 67. num. 18. lib. 1. Peregrin. de iu-*
2 *re fiſc. lib. 6. tit. 4. num. 15.* quod procedit in alienatione
ex quocunque titulo, tam oneroſo, quā lucratiuo pro-
cedēte ab Imperatore, vel Auguſta, vt ex facto per di-
cta iura reſpondit *Bellon. conſ. 51. Rimin. conſ 103. num.
52. Peregr. de iure fiſci li. 6. tit. 4. num. 16* & locum ha-
3 bet de iure canonico, quando agitur inter laicos habē-
tes cauſam à Principe: quidquid ſit reſpectu bonorum
Eccleſiæ. *Imol. in cap. 2. vbi Abb. num. 5. de reb. Eccleſ.
non alienan. Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum num. 38.
limit. 4. de Conſtit. Bero. conſ. 56. num. 17. lib. 3. Balb. de
præſcript. 2. par. 5. par. princ. quæſt. 8. verſic. Octaua limi-
tatio.* de veriori, & magis communi opinione teſtatur
*Honded. conſil. 67. num. 28. ad finem lib. 1. Gabr. de acq.
poſſeſſ. concluſ. 2. num. 22. Laurent. in deciſ. 17. verſ. Ideò
ſecundo loco. Peregr. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 4. num. 18. verſ.*
4 *decimotertio limita.* ratio autem dictarum legum, quare
Imperator ex cauſa venditionum fiſcalium, & ex cauſa
alienationum quocunque titulo à ſe vel à Sereniſſima
Auguſta factarum, ea eſt in fiſcalibus, ne emptores ali-
quod patiantur damnum; & ſic vt tuta ſit haſtæ fides,
l. ſi hypothecas, C. de remiſſ. pignor. at ſecus in ijs, quæ de
proprio patrimonio Principis procedunt, quoniā val-
dè intereſt inter priuatam fortunam, & Regale cul-
men. quæ quidem ratio par eſt ad alienationes factas
per Principes non recognoſcentes aliquem in ſuperio-
rem, vt propriè inquit *Peregr. dicto tit. 4. ſub num. 17.
verſ. Ratio autem.*

5 Conceditur tamen quadriennium ad agendum cō-
tra fiſcum, quatenus quis ſe grauatum prætendat. *ex
d. lla l. bene à Zenone, Crauett. conſ. 263. num. 7. poſt Ro-
man. conſil. 59. num. 8.* quo elapſo, dicitur lis finita, *l. ſi-
cut in fine, C. de præſcript. 30. ann. Bal. in l. fin. ff. pro ſuo.
Alex. conſ. 213. num. 1. lib. 2. Felyn. in cap. 1. num. 12. de*
6 *præſcript.* vbi addit, quod neque quis poterit reſtitui ad
probandum reſtitutionem aduerſus lapſum huiuſmo-
di quadriennij. *Peregr. conſ. 94. num. 61. lib. 2. & conſil.
102. num. 65. lib. 3. Anguſol. conſ. 9. num. 6. lib. 7. Giurb.
deciſ. 106. num. 11.*

7 Fallit ſupradicta concluſio, vbi conſtaret de notoria
iniuſtitia, quæ facit vt competat reſtitutio etiam poſt
lapſum quadriennij. *Caſ. de Graſſ. deciſ. 15. num. 8. de
præben* de magis communi *Sfort. Odd. conſ. 40. nu. 49.
Rota in Præneſtina bonorum 21. Februarij 1614. coram
Card. Sacrato.*

8 Quinimò etiam iniuſtitia non notoria ſufficit. *Rota
coram Card. Seraphino deciſ. 251. nu. 2.*

9 Iuſque iſtud petendi reſtitutionem tranſmittitur ad
hæredes. *Phanuc. de inuentar. par. 2. num. 36. Aym. con-
ſil. 17. in fine*, quæ licet non ſit ſpecialiter petita in li-
bello, ſufficeret quod in libello ſit concluſum ſuper iu-
dicio reſtitutionis, & quod læſio cauſa fuit, tam in poſ-
ſeſſione, quam in dominio per alienationem factam,
vt iudex poſſ. præuia reſtitutione in integrum aduer-
ſus venditionem condemnare emptores ad reſtitutio-
nem bonorum, vt in ſpecie tradunt *Aug. & Alber. in
l. cum minorem num. 4. C. ſi aduerſ. rem iudic. & in l. in-
terdum, ff. de condit. indebit. Iacobin. in l ſi res, §. 1. num.
6. & 7. ff. de iure dot* & ſeruat Rota ad circuitus pluriū
inſtantiarum euitandos. *Pappazon. in addit. Rot. in nou.
in tit. de reſtitut. in integrum deciſ. 7. Odd. dicto conſ. 40.
num. 50.*

10 Declaratur principalis concluſio, nēpè, quod emen-
tes à fiſco ſunt ſecuri, nec inquietari poſſunt, vt locum
tantum habeat in Imperatore, & Auguſta, ac Summo
Pontifice, non autem in alijs inferioribus, etiam non
recognoſcentibus Imperatorem, ſeu Papam. *Angel. in
repetit. l. 1. C. de fide inſtrum. lib. 10. Bal. in cap. fin. in fine
de re indic. Dec. conſ. 357. num. 7. poſt Bal. in ca. ad Apo-
ſtolicæ de re iudic.* quem refert *Martin. Lauden. in tract.
de Princip. in 11. ſpecial. Socin. conſ. 46. num. 23. libro 4.
Abbas conſ. 3. Nitar in præſenti quæſt. 17. col. 19. verſic.
quarto ſubtilius lib. 2. Rim. ſen. conſ. 435. num. 18. lib. 3.*
latè *Rim iun. in § 1. num. 86. & infra. Inſtit. quib. alien.
lice. vel non. Curt. iun. conſ. 142. propè finem, & conſ. 185.
num. 6. Guliel. Benedict. in cap. Raynutius in ver. & vxo-
rem nomine. Adelaſiam deciſ. 5. nu. 384. de teſtam.*

Probatur iſta declaratio ex verbis *d. l. bene à Zenone
ad fin.* ibi à Sacratiſſimis Imperatoribus; & clarius in
verſic. quæ omnia, ibi, ſiue à noſtra clementia, ſiue à Se-
reniſſima Auguſta coniuge noſtra, ſiue ab his, qui po-
ſtea digni fuerint nomine Imperiali, & ſic manifeſtè
loquitur de Imperatore tantum, vt & optimè aduertit
Soc. iun. conſ. 69. nu. 56. & 60. lib. 1. vbi loquitur in Du-
ce Vrbini, & tenet in eo *dictam l. non procedere*; & quod
minor eſt in eo difficultas, cū recognoſcat in ſuperio-
rem Summum Pontificem ſequuntur *Petra de fideicō.
quæſt. 14. num. 144. in fine, & Peregr. in tract. de iure fi-
ſci lib. 6. tit. 4. num. 17. ad med. verſic. & in Duce Vrbini.
Gratian. diſcept. lib. 5. cap. 907. nu. 25.*

11 Quidquid nonnulli ſint contrarium aſſeruerint, qui
ita reſponderunt, vt amicis & petentibus potius inſer-
uirent, quam veritati: quibus tamen reſiſtunt clara
verba dictarum legum; non enim eſt noſtrum exten-
dere leges, neque legis verba, *l. 4. §. toties de damn. infe-
cto, l. 1. §. ſi is, qui, ff. de exercit. act.* ibi, verbis edicti in-
hærere debemus.

12 Secundò declaratur non procedere, quando fiſcus,
vel Princeps vendit rem aliquam non vti ſuam, ſed ſui
debitoris, quo caſu non præiudicatur vero domino in
iure ſui dominij, ſi res illa detegitur aliena, quam ideò
13 verus dominus ab illo emptore vendicare poterit. Pa-
riter, ſi fiſcus vendat ſed minus ſolemniter rem ſui de-
bitoris, quia poteſt debitor reuocata venditione rem
ſuam conſequi, ac rehabere, iuxta text. & ibidem nota-
ta per *Glo. Bar. Bal. Angel. Salycet. & Caſtr. in l. fin. C. ſi
aduer. fiſc.* & eſt caſus in *l. fundus, qui, ff. de reſcind. vend.
& ibi Salycet.* notat *& in l. 1. vbi Glo. Ang. & Salycet.
C. de præſcript. 30. ann. Bal. conſ. 363. lib. 1. idem Bald. in
prohœm. decretal. col. 4. Felyn. in dicto cap. quæ in Eccle-
ſiarum num. 55. de Conſtit. Alex. conſ. 52. lib. 6. Bal. conſ.
255. lib. 1. Peregr. d. art. 4. nu. 18.*

14 Notandum eſt tamen, quod vbi res aliqua per fiſcū
ſolemniter fuit vendita, non poteſt fiſcus eandem rem
ab emptore euincere, quāuis ſtatio, ſeu Camera actrix
plus

plus iuris haberet, quam ſtatio illa, quæ vendit, *l. 1. & 2. & ibi Bart. C. ne fiſcus lib.* 10. quando autem ſtatio, ſeu Camera venditrix nullum ius habuiſſet vendendi, venditio illa nullum inferret impedimentum. *Bart. in dicta l. 1.* & eſt text. *in l. quæro, ff. de ſolut.*

15 Ex præmiſſis infero, quod vbi verſaremur in vendi-
tione à fiſco etiam Cæſaris, ſeu Summi Pontificis facta
non ſolemniter, ſeu adiudicatione nulliter executa de
re ſui debitoris, ipſi debitori ſeu eius hæredibus dare-
tur ſpolij actio aduerſus tertios poſſeſſores, & venditio
retractatur, cum priuilegium fiſci in caſibus prædictis
locum habeat, quatenus adiudicatio à fiſco ſolemniter
proceſſerit, *l. 1. & 3. C. de fid. inſtr. lib. 10. l. ſi tempora &*
l. duplex ratio, C. eod. tit. Peregr. de iur. fiſc. lib 6. ſub nu.
18. verſic. Decimooctauo intellige, poſt Bal. conſ. 363. lib.
1. & in l. 1. ſub num. 4. verſic. ſed contra hoc oppono, C. de
16 *hæredit. vel act. vendit.* vel conſtat de iniuſtitia, etiamſi
non ſit notoria, vt ſuperius dixi *num.* 8. addo *Rot. deciſ.*
534. nu. 1. in reccut. & deciſ. 381. nu. 5. par. 1. neque e-
17 mēs excuſandus eſt, cum indagare debuerit, an fuerint
ritè, ac ſolemniter ſeruata ſeruāda, & quaſi ſciēter eme-
rit rem abſque ſolemnitatibus, quæ de facili adhiberi
poterant, dicitur eſſe in mala fide. *Gloſa & Doct. in l. fi-*
nali, C. commun. de legat. Abb. in cap. ſi diligenti de præ-
ſcript. Bal. in dicta l. 1. C. de fid. inſtr. cum concordantibus
per Rolan. à Valle conſ. 60. nu. 47. lib. 4.

Quin etiam vbi conſtaret de notoria iniuſtitia & venditio eſſet ſolemniter facta, concederetur reſtitutio etiam poſt lapſum quadriennij. *Caſ. de Graff. deciſ. 15. num. 8. de præben. Rota coram Card. Sacrato in Præneſtina bonorum 21. Februarij* 1614. nimirum, quia dictarū legum diſpoſitiones ſunt rigoroſæ, & ſtrictiſſimè interpretandæ, vt ſcribunt *Purpur. in conſ. 374 num. 38. li. 3. Petra de fideicom. quæſt. 14. num. 140. & 143. Honded. conſ. 38. num. 51. lib. 2. vbi nu. 52. poſt Bal. Gabr. & alios* dixit, quod quilibet error ſeu modicus defectus facit ceſſare rigorem illarum legum, quod notat etiam *Gregor. Lop. in l. 53. tit. 5. partit 5. verb. el Rey*, ad mediū verſic. Et ideo dicit, quod leuis occaſio ſequitur *Caſt ll. quot. diſt. qq. iur. par. 2. cap. 5. nu. 6.*

18 Secundò infero ſanctiones *dictarum ll. 2. & bene à Zenone*, locum habere in ſupremo Principe, *vt dictum*, quādo rem vti ſuam tradidit; ſecus verò, ſi adiecta aliqua cauſa, quæ non ſit, vel non appareat vera, vt quia fiſcus vti hæres Sempronij vendiderit, vel vti is, cui fuit dicta res per iudicis ſententiam adiudicata, alienauit, quia cognito ſeu non docto fiſcum eſſe hæredem, vel rem ſibi legitimè adiudicatam, venditio retractaretur, reſtituta hæreditate ſeu bonis, ſic venditis vero hæredi, ac domino, ſeu eius hæredibus, *ita Bal. & Salyc. in l. 1. C. de hæred. vendi.* qui ſic intelligunt text. *in l. nec vllam §. item ſi quis, ff. de petit. hæredi.* ſequitur *Peregr. de iure fiſci dicto lib. 6. tit. 4. ſub num. 18. verſ. quinto declara.*

19 Nota inſuper, quod, vbi vendendi fiſcalia alicui data eſt facultas, is poterit dare fideiuſſorem de euictione, & apponere pœnam & pacta pœnalia, ſecundum morem regionis, licet in facultate non ſit expreſſum. *Felynus conſ. 20. nu. 7.*

20 Et ſimiliter ſcias, quod quamuis res empta fuit ablata per ſententiam iniuſtam, & non pariat actionem de euictione, *l. ſi per imprudentiam, ff. de euictio. & dixi in quæſt...* id fallit in emptore à fiſco, vel à Republica, qui iſto caſu regreſſum habet contra venditorē de euictione, eſt caſus, ſecundum Glo. communiter approbatam *in l. 2. §. grani, ff. de adminiſtr. rer. ad ciuita. pertinen.* tradit *Roman. ſing 761. nu. 1.*

ARGVMENTVM.

L. 2. & l. bene à Zenone, C. de quadrien. præſcript. an locum habeant, quando actor, & reus habent cauſam à Principe.

Et an Principi liceat à priori conceſſione, ſeu contractu recedere, vt idem alteri concedat.

SVMMARIVM.

1 *L. 2. & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript. locum nō habent, quando actor & reus habent cauſam à Principe.*

2 *Princeps, ſi rem vni conceſſit, illam motu proprio alteri concedere non poteſt, niſi expreſſè dicat, non obſtante conceſſione &c.*

Et de ratione nu. 7. & ſeqq.

3 *Princeps obligatur ex contractu inito cum ſubdito, & conſideratur vt priuatus.*

4 *Conceſſio omnis facta per Principem, non facta mentione de iure tertij, non valet.*

5 *Princeps regulariter nō cenſetur velle iuri alterius præiudicare.*

6 *Verba potius debent impropriari, quam quod præiudicium tertio inferatur.*

7 *Princeps in conceſſione facta præſumitur circumuentus.*

Quod locum habet non ſolum in ſecunda gratia ad partis poſtulationem, ſed etiamſi motu proprio conceſſa foret, num. 8.

9 *Princeps, quando facit contrarias conceſſiones perſonis diuerſis, in dubio præſumendum eſt, quod velit eū præferri, qui habet meliora, & potiora iura.*

10 *Priuilegium non debet dari doti contra alteram dotem.*

11 *Motus proprius Papæ in beneficialibus non facit ſecundum impetrantem præferri primo, niſi in ſecundis literis de priori conceſſione ſpecialis mentio fiat.*

12 *Princeps dicitur iuſtitia animata.*

Nec ideo fraudum, ſeu circumuentionum auctor eſſe debet, num. 23.

14 *Princeps non valet rem vni conceſſam, eandem ſecundò concedere in præiudicium primi.*

15 *Prædium quando iure proprio per Principem fuit conceſſum, transferri ad alium perpetuarium non debet.*

Etiamſi alteri ſponte Imperator donauerit, nu. 16.

17 *Princeps ex cauſa poteſt recedere à ſuo contractu.*

Dum tamen de voluntate conſtet, nu. 18.

19 *Cauſa non præſumitur in Principe.*

Præſertim cum actum fuit contra ius gentium, nu. 20.

QVÆST. CLXXII.

AN *l. bene à Zenone, & l. 2. C. de quadrien. præſcript.* quibus diſponitur, eum, cui res ex aliquo titulo eſt conceſſa per Principem, hoc eſt Imperatorem non poſſe moleſtari à vero domino, locum habeant, quando prius res eadem

dem à Principe ipſo fuerit alteri conceſſa, & tradita.
Et reſpondendum eſt negatiuè.
1 Non enim dicta l. 2. & l. bene à Zenone, procedunt,
quando actor, & reus habent cauſam à Principe. ita
Bart. in l. prædia per illum text. C. de loca. prædi. ciuil. li-
2 bro vndecimo, cum ait, quod ſi Princeps rem vni primo
conceſſit, illam etiam motu proprio alteri concedere
non poteſt, niſi expreſsè dicat, non obſtante conceſſio-
ne facta tali, ſequuntur Alex. conſil. 120. lib. 2. & conſ.
122. num. 7. lib. 4. Abb. conſ. 94. ſub num. 4. verſic. quoad
teſtium, vbi addit, id præſertim primo ſibi tribuere ex
defectu poteſtatis, & ſecundo ex defectu præſumptæ
voluntatis.
Nam quoad primum probatur, quia Princeps obli-
3 gatur ex contractu inito cum ſubdito, & conſideratur
vt priuatus, & ideò tenetur obſeruare quod promiſit,
& contrauenire non poteſt, c. 1. vbi latè notant Canoni-
ſtæ extr. de probat. Bart. in l. quod ſemel, ff. de decret. ab
ordi. facien. in ſpecie Roman. conſ. 293. num. 1. Curt. iun.
conſ. 142. nu. 7.
4 Et quoad ſecundum adducitur, quod omnis cõceſ-
ſio facta per Principẽ non facta mentione de iure ter-
tij non valet, l. 1. ff. de nat. reſtit. & l. 2. §. ſi quis in Prin-
cipe, ff. ne quid in loco public. cap. ſuper eo. de offic. delega.
5 non enim cenſetur regulariter velle iuri alterius præiu-
dicare, l. 2. § meritò, & §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in
loco publi. & dicit Bal. in dicto §. ſuper eo, per illum text.
6 quod verba prius debẽt impropriari, quam quod præ-
iudicium tertio inferatur, in terminis Felyn. in cap. cum
olim col. 4. verſ. & dixit Ludou. de re iudi. Dec. conſ. 271.
in caſu tranſmiſſo num. 5. conſil. 580. quæritur num. 5. &
conſ. 588. viſo puncto num. 22. Curt. iun. dicto conſil. 142.
num. 2. & ſeq. Grammat. conſ. ciuil 6. poſt princ. Tiraq. in
tract. de nobilit cap. 37. num. 6. Pariſ. conſ. 11. num. 40.
lib. 1. Ferrett. conſ. 6. factum tale eſt num. 4. & pro hoc
7 facit, quia Princeps in conceſſione ſecundo facta præ-
ſumitur circumuentus, vt volunt Alciat. in tract. præ-
ſumpt. lib. 3 reg. 3. præſump. 11. Comes Ioan. Iacob. Leo-
nard. affinis meus inter conſ feud. Brun. conſil. 117. num.
93. Bertazol. conſ. crim. 360. num. 27. lib. 2. qui alios ad-
8 ducit; quod locum habet non ſolum ſi ſecunda gratia
ad partis poſtulationem, ſed etiam ſi motu proprio
conceſſa foret, ſecundum Felyn. in dicto ca. cum olim col.
3. verſ. Amplia ſecundò. Curt. iun. dicto conſ. 142. ſub nu.
6. verſ. Accedat poſt Bal. conſ. 327. pridie conſului num.
4. lib. 1. quem ſequitur Dec. conſil. 292. ad fin. & conſil.
580. num. 5. conſ. 588. num. 19. & in l. nemo poteſt num.
4. ff. de reg. iur. Goz. ad. conſ. 63. num. 19. Ruyn. conſil. 98.
num. 22 lib. 4. Grammat. dicto conſ. 6. num. 6. conſil. 100.
num. 98. Grat. conſ. 103. num. 15. lib. 1. Ferrett. dicto con-
ſil. 6. num. 4. Curt. iun. conſ. 145 ſub num. 6. qui num. ſeq.
9 ſubdit in dubio meritò præſumendum eſſe, quod quã-
do princeps facit contrarias conceſſiones perſonis di-
uerſis, in dubio præſumendum eſt, quod velit eum præ-
ferri, qui habet meliora & potiora iura, ita quod ille
fauore Principis vtatur, cui iura ſubueniunt: quia non
debemus vnum Altare diſcooperire, vt aliud operia-
mus, vt habetur in l. aſſiduis in ver. except. C. qui pot. in
pignor. habe. qui text. propriè loquitur in lege priuile-
10 giante, quod non debeat dari priuilegium doti con-
tra alteram dotem faciunt notata per Iaſ. poſt Ant.
de Butr. Cardin. & Imol. quos ibi refert, in l. ſi quis in
11 principio numero ſexto, ff. ſi quis caut. quod ſcilicet in
beneficialibus motus proprius Papæ non facit ſecun-
dum impetrantem præferri primo, niſi in ſecundis li-
teris de priori conceſſione ſpecialis mentio fiat; quod-
12 que Princeps, qui dicitur iuſtitia animata, vt in Au-
thent. de Conſul. ad finem, & lex viua in terris, §. penult.
vbi Gloſ. in dicta Authent. de Conſulib. Iſern. in cap. 1.
ſub numero ſecundo in fine, quid ſit inueſtit. alios citauit
13 Surd. deciſ. 2. numero 23. & per conſequens fraudum
ſeu circumuentionum author eſſe non debet, cum di-
cat lex nihil eſſe, quod lumine clariore perfulgeat, quã
recta fides in Principe, l. inter claras, C. de ſumm. Triuit.
& fide Catholic. Marſil. ſingul. 166. Neuizan. inter conſ.
Brun. conſil. 12. numero 18 latè Andr. ab Exe. in lib. de
pact. numero 452. ver. 42. fallit. Boſſ. in tit. de Principe
numero nono, cum alijs, de quibus per Crauett. in tract.
de antiquit. temp. parte prima, §. non omitto numero 17.
Bertazol. conſil. 360. numero 20. libro ſecundo in Crimin.
14 non valebat rem vni conceſſam, eandem ſecundo cõ-
cedere in præiudicium primi. eſt textus expreſſus in l.
15 prædia, C. de locat. prædi. ciuil. libro vndecimo, vbi dici-
tur, quod quando aliqua prædia iure perpetuo fuerunt
alicui per Principem conceſſa, transferri ad alium per-
petuarium non oportet: & addit ibidem clarè text.
16 hoc idcircò diffinimus, vt à perpetuario nunquam
poſſeſſio transferatur, etiamſi alteri ſponte eam Impe-
rator donauerit: hanc etiam ſententiam tenuerunt
Afflict. in cap. 1. in ver. & bona committentium numero
175. quæ ſint regal. in vſibus feudor. Curtius iunior in l.
hæres abſens numero 19. & 20. C. de iudic. qui idem
voluit in dictis conſilijs 142. & 143. poſt Abbat. &
Roman. præcitatos; & ita concludendum, proue
etiam Duenna regul. 228. numero duodecimo, cen-
ſuit.
17 Verum Princeps ex cauſa poteſt de plenitudine po-
teſtatis recedere à conuentionibus per eum cum ſub-
ditis ſuis factis, l. Cotem, §. 1. cum Glo. & ibi notat Paul.
de Caſtro, ff de publi. & in l. quod ſemel, ff. de decret. ab
ordi. facien. vbi Bart. Bal. in l. pen. C. de donat. inter vir.
& vxor. Cardin. conſil. 85. & conſ. 147. Alex. conſ. 101.
num. 19. lib. 1. & conſ. 216. num. 16. lib. 2. Iaſ. conſ. 1. nu.
3. lib. 2. vbi declarat, iuſtam cauſam eſſe, quæ de nouo
ſuperuenit, aut retro per Principem ignoratam. Socin.
conſ. 4. num. 11. lib. 3. & conſ. 58. num. 4. eod. lib. Afflict.
deciſ. 361. nu. 6. Oſaſc. deciſ. 90. num. 14. & 15. Decian.
18 conſ. 19. nu. 89. li. 3. dummodò conſtet, Principem vo-
luiſſe recedere à ſuo contractu, vel etiam voluiſſe tertio
rem auferre, quia alias non præſumeretur Principem à
priori ſuo contractu voluiſſe recedere, nec etiam rem
alterius auferre voluiſſe, licet iuſta ſubſit cauſa, quia
non præſumitur Principem in præiudicium tertij ali-
quid facere. Nec ideò mirum, ſi de illius explicita, vel
implicita voluntate conſtare debeat. Soc. iun. conſil. 17.
nu. 7. lib. 4. Nell. in tract. de banni. par. 3. p. temp. q. 11.
Eſt tamen cauendum ab Alex. conſ. 101. nu. 15. lib.
1. & conſil. 216. num. 16. lib. 2. quatenus aſſeruit, licere
etiam inferioribus à Principe reuocare ius alteri quæ-
ſitum ex contractu; quoniam, ſi de contractu & cõceſ-
ſione Principis eius dictum intelligatur, malè loquitur,
cap. cum inferior extra de maiorita. & obedien. ſi verò
de contractu inferioris à Principe, id nullibi cautũ re-
peritur, & Glo. ab eo adducta in c. conſtitutus extr. de re-
lig. domib. reſtringitur per Doct. vt in ſpecie per Abb.
ibi ſub num. 11. tribus concurrentibus; videlicet, quod

adſit rationabilis cauſa; ſecundò, quod agatur de modico præiudicio; tertiò, quod Epiſcopus faciat cum cóſenſu capituli: quamuis Glo. illa loquatur in rebus Eccleſiaſticis, quarum dominium non eſt Eccleſiarũ particularium, & in profanis ius tertio quæſitum eſt magis efficax, & ideò difficilius ab eo auellitur, præſertim ab inferiore, cum hoc ſolius Principis priuilegium ſit. *Bal. in l. 2, num. 39. C. de ſeruit. & aqu. Ruyn. conſ. 229, nu. 4. lib. 1. & conſ 87, nu. 5. lib. 2.*

19 Regulariter autem in Principe non præſumitur iuſta cauſa, vt à contractu recedere poſſit, ſed de cauſa legitima conſtare debet. *ſic Felyn. in dicto ca. quæ in Ec-*
20 *cleſiarum num 82. poſt Abbat. ibidem.* Præſertim cum operatur contra ea quæ ſunt iuris gentium. *Iaſ. in l. ſi teſtamentum col. 2. C. de teſtam. & in l. quominus nu. 7. ff de flumin. Soc. iun. conſ 65. num. 4. lib. 2. Crauett. conſ. 35. nu. 41. Boſſ. in tit. de Princip. nu. 189.*

ARGVMENTVM.

Euictionis promiſſio & obligatio an ſubſiſtat vt ex eá agi poſſit, quando contractus, ſuper quo facta cernitur, eſt nullus.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis promiſſio, & obligatio non ſubſiſtit, vt ex ea agi poſſit, quando venditionis contractus eſt nullus, ac inualidus.*

Primò declaratur non procedere, quando venditio ab initio fuiſſet valida, licet ex poſt facto reſoluatur, numero 12.

Secundò declaratur non habere locum, quando nihilominus venditor euictionem promiſit per ſtipulationem, num. 13.

Subdeclaratur vt num. 22.

Tertiò declaratur, quod licet venditor de euictione non teneatur ex venditione nulla; non tamen agit ad rem vendendam, nu. 14.

Ampliatur nec id etiam permitti ſuis hæredibus, numero 15.

Seu etiam hæredibus hæredum, nu. 16.

Quartò declaratur, vt quamuis venditio ſit nulla, & videatur venditorem contra factum proprium venire potuiſſe; tenetur tamen de euictione, nu. 17.

Et obligare poteſt eius hæredes, & eorum bona, ibidem.

Quintò declaratur, vt etſi venditori ex vi putà legis municipalis liceat excipere aduerſus emptorem de nullitate, non tamen lucratur pretium, ſi emptor fuit ignorans num. 18.

2 *Lex quando reſiſtit venditionibus fideiuſſor euictionis non tenetur.*

3 *Reſciſſo contractu principalis donationis, vel venditionis, reſcinditur acceſſorium.*

4 *Emens rem feudalem ſine conſenſu domini directi, ſi à venditore ſit promiſſa euictio, ex ea non agit, ſi contractus nullus declaretur.*

Nec reſtituitur pretium, nu. 5.

6 *Actio de euictione non competit etiam quando eam quis ſtipulatus eſt, quando illicita eſt venditio.*

7 *Frater maior alienans rem fratris minoris abſque ſolemnitatibus, ſi promittit de euictione, talis promiſſio non obligat.*

8 *Promittens facturum & curaturum, quod minor ratum habeat quandam quietationem eius nomine factam, ſi quietatio appareat iniqua & nulla, non tenetur.*

Et de ratione nu. 9. & ſeqq.

10 *Fideiuſſor tenetur eadem actione ad præſtandam rem liberam, qua tenetur principalis.*

11 *Contractu primo annullato, ſecundus remanet ſine cauſa.*

19 *Ignorantia extra pœnam eſt.*

20 *Emptor ſi ſtipulatus ſit de euictione, tenet ſtipulatio, & obligatur venditor, non obſtante ſcientia emptoris.*

21 *Diſtinctio affertur in præſenti quæſtione.*

23 *Venditor in venditione rei prohibitæ alienari ſi obligat ſe ad damna, & intereſſe, valet obligatio, non attento quod ratione ignorantiæ prohibitionis venditor non excuſatur à proteſtatione damnorum, ac intereſſe.*

24 *Venditor etiam ignorans tenetur ad damna & intereſſe ex natura ipſius actionis ex empto.*

25 *Reſtitutio pretii, & præſtatio intereſſe intrinſeci circa rem à pari procedunt in caſu nullitatis alienationis.*

26 *Vaſallus, qui ignorans feudum vendidit, tenetur ad intereſſe.*

27 *Fiſci procurator qui rem alienauit, & duplum, vel triplum pro euictione promiſit, licet in ſimplum teneatur, non tamen excluditur obligatio ad damna, & intereſſe reſpectu illius ſimpli.*

28 *Bart. in l. cum lex num. 1. de fideicom. quomodo intelligitur.*

29 *Dictio, ſaltem, eſt implicatiua, non autem limitatiua.*

30 *Diſtinctio ignorantiæ, ac ſcientiæ adducitur in propoſita quæſtione circa intereſſe præſtandum.*

31 *Tiraquell. de iure conſtit. limit. 7. num. 28. qualiter intelligitur.*

32 *Venditor in caſu nullitatis contractus, tenetur reſtituere pretium ſeu capitale cum intereſſibus, facta promiſſione in forma euictionis.*

Præſertim, ſi emptor ignorauit prohibitionem, numero 33.

Fallit in minore, qui non tenetur, niſi quatenus factus eſt locupletior, nu. 34.

35 *Reſciſſoria vbi autem eſt, & ſecuta eſt euictio ex capite nullitatis, illa ſequi non poteſt niſi pro pretio ſoluto.*

Et ſi in aliquo vlterius fuiſſet, putà fideiuſſor obligatus, obligatio intereſſe non extenderetur vltra duplum, numero 36.

QVÆST. CLXXIII.

1 EXplicanda modo eſt quæſtio illa, an obligatio & promiſſio euictionis ſubſiſtat, vt ex ea agi poſſit, ſi venditionis contractus ſuper quo eſt interpoſita, fuit nullus, & inualidus.

Et

Digitized by Google

Et concludendum videtur quod non, ex text. l. cum
2 lex, ff. de fideiuſſ. vbi dicitur, quod quando lex reſiſtit
venditionibus, fideiuſſor euictionis non tenetur. fir-
mat Gloſ. not. in l. 3. §. 1. ff. quæ in fraud. Pa. in ver. Fa-
3 uiana, vbi habetur, quod reſciſſo contractu principalis
donationis, vel venditionis, reſcinditur acceſſorium,
vt pactum euictionis. in ſpecie hoc docuit Bald. in cap.
Imperialem in princip. numero 22. & clarius ibidem Af-
flict. in notab. 13. numero 31. de prohibit. feud. alien. per
4 Federic. cum dixit, quod ſi quis emit rem feudalem ſi-
ne conſenſu domini directi, & à venditore promiſſa
5 ſit euictio, ſi contingat alienationem fauore ipſius do-
mini declarati nullam, non tenetur pro ipſa euictio-
6 ne, immò nec reſtituitur pretium. Cum enim aliena-
tio facta ſit contra legis diſpoſitionem, atque ita illici-
ta fuerit, iuri conuenit, quod emptor patiatur pœnam
illiciti contractus, nec agat de euictione, etiamſi eam
ſtipulatus nuncupatim fuerit, l. quemadmodum, C. de
agricol. & cenſit. libro vndecimo. Bald. in cap. 1. §. ad hoc
colum. 2. verſic. Item quia venditor tit. de pact. iuramen.
firman. poſt Cyn. in l. ſi fundum, C. de euictio. & in l. cum
vir prædium, ff. de vſucap. Tiraquell de retract. lignag. ad
finem tit. numero 47 & idem quod Bal. in dicto cap. Im-
perialem, & Afflict. ſcribunt alij plures congeſti à Ti-
raquell. de retractu lignag. §. 12. Gloſa 1. numero 12. &
his accedit Curtius iun. in tract. de feud. in quarta parte
princ. quæſt. 27 vbi de communi ſententia teſtatur, &
magis in ſpecie adducitur Afflict. in dicto notab. 13. nu-
7 mero 34. cum inquit, quod ſi frater maior alienat rem
fratris ſui minoris abſque ſolemnitatibus à iure requi-
ſitis, & promiſit de euictione, non obligat talis promiſ-
ſio: quia (dicit Afflict.) ſicuti contractus ipſe principa-
lis eſt nullus, ita etiam & promiſſio euictionis.

Comprobatur hæc Afflict. traditio auctoritate Pe-
tri de Ancharan. conſil. 330. viſa facti narratione, ſub
8 numero nono, verſic. ſed his non obſtantibus, qui reſpon-
dit, quod ille qui promiſit facturum & curaturum,
quod minor haberet ratam quandam quietationem
eius nomine factam, ſed quia quietatio illa multis ra-
tionibus apparebat iniqua, & nulla, reſpondit in-
quam Ancharan. quod ſicuti liberatio erat nulla, ita
etiam promiſſio facta, quod minor ratificaſſet. An-
charan. ſecuti ſunt. Ruyn. conſil. 132. in fine libro primo.
Socinus ſenior conſil. 215. in fine libro ſecundo, clarius
Grammat. deciſ. 102. numero 105. qui addit Corne. &
Caſſan. idem tenentes, ſequuntur Natt. conſil. 50. nu-
mero 34. libro primo, & Caphal. conſil. 115. num. 3. libro
primo. Aſcan. Clemen. in tract. de patria poteſtat. effectu
12. num. 18.

9 Et ad dicendum quæ ſupra, mouetur Ancharan.
quia promiſſor iſte vti poteſt defenſione eadem qua
minor, l. 2. in fine, C. de fideiuſſ. tut. iuncta l. prima eodem
titulo. facit Rota coram Cardinali Seraphin. deciſ. 321.
10 numero duodecimo, vbi dicit fideiuſſorem teneri eadem
actione ad præſtandam rem liberam, qua tenetur prin-
cipalis.

Et quoniam in propoſito, annullato contractu prin-
cipali, annullatur etiam promiſſio de ratificando ipſo
contractu, tanquam contractus acceſſoria, l. cum prin-
11 cipalis, ff. de regulis iuris, & demum, quia annullato
primo contractu, ſecundus remanet ſine cauſa; & ſic
reuera inefficax, l. 2. §. circa, ff. de exceptio. in terminis
idem voluerunt Decian. conſil. 3. numero 49. lib. quinto.
Guid. Pancirol. in eodem caſu, conſil. 112. numero 23. Io.
Faber in rubric. quib. alien. lic. vel non. numero 8. Tira-
quell. de iure conſtitut. parte tertia limit. 7. num. 29. Bo-
rell. conſil. 67. numero 29. Grat. conſil. 91. numero 20. &
21. Rota coram Reuer. P. D. Cantuccio in Romana cenſus
Saluiani interdicti 29. Martij 1585. impreſſ. poſt tract.
Cinc. de cenſib. deciſ. 45. numero tertio, & eadem Rota
coram Rubeo poſt dictum tract. deciſ 48. ſub numero ter-
tio verſic. An margarita. Aemilian. conſil. 62. numero
decimoquinto, vbi, quando factus fuit contractus à lege
prohibitus.

12 Primò limitatur non procedere, quando venditio
ab initio fuiſſet valida, licet ex poſt facto reſoluatur.
Tiraq. in dicto tract. de iure conſtitut. limit. 7. num. 41. &
ſeq. Rot. deciſ. 21. num. 12. poſt dictum tract. Cinc. & in
dicta deciſ. 45. nu. 4.

13 Secundò limitatur non habere locum, quando ni-
hilominus venditor promiſit euictionem per ſtipula-
tionem. Bart. in l. 7. C. de agricol. & cenſit. lib. 11. Guid.
Pap. ſing. 923. & infra latius dicetur.

14 Tertiò limitatur, quia licet venditor de euictione
non teneatur ex venditione nulla, non tamen agit ad
rem vendicandam. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Gloſ. 9.
ſub num. 47. Burſatt. conſ. 3. num. 42. Cæphal. conſil. 393.
num. 133. vbi

15 Ampliat, nec id etiam permitti ſuis hæredibus, Gloſ.
& Doctor. in l. cum à matre, C. de euict. & in hæredibus
16 hæredum, ex eo, quod hæres hæredis dicitur etiam hę-
res primi defuncti, l. ſi quis filium, § fin. ff. de acquir. hæ-
redit. l. fin. C. de hæred. inſtit. vbi etiam Doct. Bart. Iaſ. &
cæteri in l. paterfam. ff. de vulg. & pupill. Curt. iun. conſ.
171. num. 8. Cæphal. dicto conſil. 393. num. 58. & ſeqq.

17 Quartò limitatur, ſeu declaratur, vt quamuis vendi-
tio ſit nulla, & videatur venditorem contra factũ pro-
prium venire potuiſſe, tenetur tamen de euictione, ad
text. in l. ſi tibi, C. de euict. & tradit Dec. qui alios addu-
cit conſ. 185. num. 6. Cæphal. conſ. 393. num. 40 qui nu.
47. addit obligare poſſe eius hæredes, & illorum bona.

18 Quintò limitatur, vt quamuis venditori ex vi, putà
legis municipalis liceat excipere aduerſus emptorem
de nullitate, non tamen liberatur pretium, ſi emptor
fuit ignorans, per l. quemadmodum, iuncta Gl. ibi in ver.
19 emptor, C. de agric. & cenſit. lib. 11. quam ibi ſequitur
Bart. nimirum, quoniam ignorantia extra pœnam
eſt, l. ſi ignorans, ff. locati, cum aliis à Gloſ. citatis, ſubdit
20 Gloſ. & Bart. quod ſi emptor ſtipulatus ſit de euictio-
ne, tenet ſtipulatio, & obligatur venditor; & ſequun-
tur poſteriores, non obſtante ſcientia emptoris, vt in
l. apud Celſum, §. Labeo, ff. de doli except. & in l. ſi fun-
dum, C. de euict. dicta l. quemadmodum, l. fratres, C. com-
mun. vtriuſq. iudic. expreſsè Cyn. in l. fin. C. de litig. & in
l. 1. C. de vſucap. pro empto. Bart. in l. cum lex, ff. de fide-
iuſſ. Fabian. de Mont. in tract. de empt. & vendit. quæſt.
6. prin. ſub num. 54.

21 Et in materia diſtinctio eſt cõmuniter approbata,
quod qñ agitur, an in contractu nullo debeatur eui-
ctio; quod, ſi ſumus inter ignorãtes, & agitur de cõtra-
ctu emptionis, & venditionis, cuius adimplementũ cõ-
ſiſtit in rem tradi, & non in rẽ dari, & ſic non pręordi-
natur ſimpliciter ad dominij translationem; ſed ad rei
traditionem, tunc ex intentione contrahentium duæ
oriuntur obligationes, & principaliter de duobus
tractatur, vna videlicet ad rem; ſecũdaria verò ad inte-

reſſe; & ideò inter ignorantes habet locum ſecunda
obligatio, & ex ea validè agi poteſt, *ita Bald. in l. non
dubium numero 16. C. de legi. & l. ſi abſentis, C. ſi certum
petatur*, refert ac ſequitur *Ioan. Franc. à Ponte conſ. 27.
num. 9.*
22 Sublimitatur quod dixi, quod ſi emptor ſtipuletur,
valet ſtipulatio, & venditor obligatur, procedere, quã-
do perſona cuius fauore à lege prohibetur alienatio,
vt minor, vel mulier, rem alienat, & de euictione pro-
mittit, non valet venditio, nec tenet de euictione pro-
miſſio, ex quo lex improbat, & reſiſtit, & ſic non ori-
tur aliqua obligatio per *dictam l. cum lex*: ſecus, ſi ali-
quis extraneus, vel maritus vendat rem dotalem, quam
perſona prohibita venderet, quia ex quo vẽditor per-
ſonaliter obligatur, valet promiſſio de euictione,
*Bald. in l. ſi prædium, C. de iure dot. inrra poſt Petr. & Cyn.
in l. non dubium, C. de legi.* & tenet *Fabian. in d. quæſt.
6. num. 55.*
23 Pro vera & reali ſolutione prædictorum ne deci-
piaris lector beneuole, aduertendum eſt pro intelli-
gentia illorum, quod ſi in venditione rei prohibitæ
alienari venditor ſe obligat ad damna & intereſſe,
valet obligatio, cum contractus ex conuentione le-
gem accipiant, *l. contractus, ff. de regulis iuris*, nulla-
tenus attento, quod ratione ignorantiæ prohibitionis
venditor non excuſatur à præſtatione damnorum,
& intereſſe, *ex doctrina Abba. poſt Hoſtienſ. in cap. Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ numero 10. vt lite penden. & ibi
Imol. numero quarto. Bart. conſil. 89. numero 7. Boſſ. in ti-
tulo de pœn. numero 41.* vbi exemplificant in hærede
ſuccedente in ius alterius, adducunt text. *in cap. 2. de*
24 *conſtitut.* & venditor etiam ignorans tenetur de eui-
ctione ad damna, & intereſſe ex natura ipſius actionis
ex empto, *l. contractus, C. de fide inſtrumen.* nempè,
quod vel impleatur contractus, vel præſtetur intereſſe,
in quo nulla fit diſtinctio inter venditorem ſcientem,
vel ignorantem: quoniam, vt alias dictum fuit, ex il-
lius ignorantia non diminuitur intereſſe emptoris;
nec ideò ob ignorantiam rei alienæ excuſatur vendi-
tor ab obligatione euictionis *toto tit. ff. & C. de eui-*
25 *ctio.* & à pari procedunt reſtitutio pretij, & præſtatio
intereſſe intrinſeci circa rem, ſicuti declarat *Afflict.
poſt Iſern. in tit. de prohibit. feud. alien. per Federic. in
notab. 13. ſub numero ſeptimo verſic. quærit tamen hic*
26 *Andr.* & in caſu nullitatis alienationis, eſt text. aper-
tus, *in cap. ſi vaſallus feudum*, & ibidem notat *Afflict.
ſi de feudo defuncti fuer. controuer. inter domin.* vbi va-
ſallus, qui ignorans feudum vendidit, tenetur ad in-
tereſſe.
Comprobatur hæc concluſio ex *deciſ. Rotæ in Vo-
laterana bonorum, die 18. Aprilis 1586.* in qua di-
27 ctum fuit, quod diſpoſitio *l. ſi procurator, de iure fiſci*,
licet dicat procuratorem fiſci, qui rem aliquam ven-
didit, & duplum vel triplum pro euictione promi-
ſit, non teneri niſi in ſimplum, non tamen exclu-
dit obligationem ad damna & intereſſe reſpectu il-
lius ſimpli, & quamuis *Bartol. in dicta l. cum lex num.*
28 *primo, de fideicommiſ.* diſtinguere videatur inter ven-
ditorem ſcientem, & ignorantem; vt ignorans ſaltem
teneatur ad reſtitutionem pretij, & ita quodammodo
ſentire videatur, vt ad aliud non teneatur; nihilomi-
29 nus reuera id non dicit: nam dictio (ſaltem) eſt im-
plicatiua, non autem limitatiua, vt in propoſito ad-
uertit *Rota coram Cardinali Seraphino deciſ. 787. ſub
numero ſeptimo*, vbi addit, quod licet *Aretin. & Iaſ.
in addit. ad Port. in §. finali. Inſtit. de empt. & vendit.*
videantur ſequi eandem diſtinctionem; tamen *An-*
30 *gel. in dicta l. cum lex numero ſecundo*, hanc diſtinctio-
nem reprobat, & duobus caſibus ait venditorem te-
neri ad intereſſe; vel cum vterque, tam venditor,
quam etiam emptor eſt ignorans, vel cum emptor
ſaltem, & allegat *l. liberi cum Gloſa de contrahen. em-
ptio.* quam ſententiam tenet ac tuetur *Raphael Cu-
man. ibidem numero 5. & 6. Caſtren. circa finem, &
Imol. numero quarto. Fabian. de Monte de emption. &
vendit. in quarta quæſt. princip. ſub numero quinto ver-
ſic. tertio quæro.* & ſenſiſſe videtur *Surd. deciſ. 165. nu-
mero 9. & 10.* qui licet *dicto numero 9.* dicat vendito-
rem ignorantem non teneri ad totale intereſſe, *iuxta
Cyn. diſtinctionem in l. prima in princip. C. de ædil. edicto
vbi Bald. numero ſecundo, & Salycet. numero ſecundo.
Bart. in l. Iulianus in fine princip. de action. empt. Bald.
& alij in dicta l. Iulianus, cum alijs adductis* per *Franc.
Becc. conſil. 106. numero vndecimo, & in fin.* dicitur ta-
men hic agi de intereſſe intrinſeco circa rem, vt ſupe-
rius fuit dictum, ad quod ſiue ſciens ſiue ignorans
venditor tenetur, non autem de extrinſeco, à cuius
præſtatione propter ignorantiam venditor excuſatur,
vt optimè conſiderat *Rota Coram Cardin. Seraphin. di-*
31 *cta deciſ. 787 numero nono*, quæ ſub *num. 17* ſecundum
prædictas diſtinctiones intelligit *Tiraquel. de Conſtitut.
in ſeptima limit. numero 38.* ſuperius allegatum, non
obſtante conſil. Grat. cuius authoritas, vt inquit, non
eſt tanti facienda, vt debeamus à receptiſſimis conclu-
ſionibus recedere, addens bene facere deducta *per ad-
den. ad Afflict. deciſ. 278. nu. 4.*
32 Atque ita concluditur, venditorem in caſu nullita-
tis contractus teneri reſtituere emptori pretium ſeu
capitale cum intereſſe facta promiſſione euictionis in
forma ex prædictis. Quibus addo *Peregrin. conſil. 20.
numero 2. & 8. libro 3. & Fabian. de Monte de empt. &
vendit. in octaua quæſt. princip. numero 2. per l. ſi non for-*
33 *tem, §. ſi centum, ff. de condit. indebit.* præſertim ſi em-
34 ptor ignorauit prohibitionem: quod tamen locum
non haberet in minore, qui non tenetur, niſi quate-
nus factus eſt locupletior, non autem ſi pretium diſ-
ſipauit, *ad notata per Bartol. & Alberic. in l. quod ſi mi-
nor, §. reſtitutio, ff. de minor. & Franc. Marc. deciſ. 481.
numero 2.*
35 Cæterum vbi reſciſſoria actum eſt, & ſecuta eſt eui-
ctio ex capite nullitatis, illa ſequi non poteſt niſi pro
pretio ſoluto, *Rebuff. de reſciſſ. contract. artic. 1. Gloſa*
36 *15 numero 29.* etſi in aliquo vlterius fuiſſet, putà fi-
deiuſſor, obligatus, obligatio intereſſe non extendere-
tur vltra duplum, *l. 1. vbi Dec. in quarto notab. de ſen-
tent. quæ pro eo, quod intereſt. Magon. deciſ. Florent. 110.
numero ſeptimo.*

ARGVMENTVM.

De euictione an teneatur fideiuſſor mulie-
ris, vel minoris, non ſeruatis ſolemnita-
tibus.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Minor, vel mulier contrahens cõtra vel præter formam ſtatuti, non obligatur.*

2 *Fideiuſſor accedens contractui minoris vel mulieris celebrato contra formam ſtatuti, non obligatur.*

Nec debet in plus obligari, quam principalis, nu. 3.

4 *Fideiuſſor inefficaciter accedit obligationi nullæ.*

Nec obligatur, quando principalis nulliter promiſit, numero 5.

Et poteſt hanc nullitatem allegare, & ita ſe, ac principalem defendere, nu. 6.

Primò limitatur, quando contractus ab initio non eſt omninò nullus: ſed validus, nu. 7.

Vbi de ratione.

Secundò limitatur, quando principalis contractus annullatur de iure communi, ſecus ſi de iure ſpeciali, numero 8.

Tertiò limitatur, quando obligatio eſt nulla à principio; ſecus ſi annullatur ex poſt facto: quia hoc ſecundo caſu non annullatur fideiuſſoris obligatio, nu. 9.

Quartò limitatur, quando fideiuſſor iurauerit, quia fideiuſſoria obligatio nulla firmatur iuramento, numero 10.

Primò ſublimitatur, quando principalis obligatio iuramento firmata non valeret: quia tunc nec etiam valeret fideiuſſio iurata, nu. 11.

Secundò ſublimitatur procedere, dummodò fideiuſſor ſciret principalem contractum eſſe validum: ſecus ſi ignorabat; prout in dubio præſumitur, nu. 12.

Quintò limitatur, quando obligatio fideiuſſoris ab eo facta fuit, uti principalis: ita vt ſtet de per ſe ſeparatim ab obligatione contractus pro quo interponitur fideiuſſio cum clauſula omni meliori modo, ac interpoſito iuramento, & obligatione Camerali in ampla forma: licet non legatur clauſula principaliter & inſolidum, num. 13.

Et multò magis, ſi ſe obligauit principaliter & inſolidum, num. 14.

Et de ratione num. 15.

Sublimitatur, & declaratur, nu. 25. & ſeqq.

Sextò limitatur, quando non militat tanta ratio in acceſſoria obligatione, quanta in principali, nu. 16.

Vbi etiam quando fideiuſſor intercedens pro minore obligetur, ibidem.

Septimò limitatur, quando fideiuſſor promiſit non allegare nullitatem contractus, quia tunc tenetur, numero 17.

Primò ſublimitatur quando minoris obligatio fuit à principio nulla; & ſic obligationi reſiſtebat ſtatutum: quo in caſu etiam annullatur obligatio fideiuſſoris, numero 18.

Secundò ſublimitatur, quando principalis contractus eſt doloſus, num. 19.

Octauò limitatur in fideiuſſore filijfamilias prohibiti à lege, vel ſtatuto mutuo accipere, nu. 20.

Nonò limitatur vt procedat, quando principalis obligatio, & actus redditur nullus defectu ſubſtantialium, videlicet conſenſus; ſecus quando ex alio capite deficeret, nu. 21.

Et in materia ſubſtantialia quæ dicuntur, remiſſiuè, numero 22.

Decimò limitatur, quando fideiuſſor euictionis eſt obligatus ex quacunque cauſa: quia tenetur etiam ex cauſa inualiditatis, num. 23.

Vndecimò limitatur in fideiuſſore accedente alienationi dotis, qui non tenetur de euictione, ſi alienatio cantat in perſonam vxoris; ſecus ſi in perſonam viri, numero 24.

Duodecimò limitatur, quando contractus principalis reprobatur à ſtatuto ob publicam utilitatem, ita quod nulla ex eo reſultare poſſit obligatio, numero 25.

Decimotertiò limitatur, ex eo quod fideiuſſor eſſet habiturus regreſſum contra principalem quodammodo circumueniat lex municipalis annullans contractum, numero 26.

Decimoquartò limitatur, quando contractus annullatur defectu formæ, quia tunc nullatenus fideiuſſor tenetur: quidquid ſit, vbi annullatur defectu materiæ, numero 27.

Decimoquintò limitatur, vt fideiuſſori competat exceptio nullitatis contractus quando venditio annullanda venit remedio aliquo iuris ordinario, aliter quam per viam reſtitutionis in integrum; & ſignanter, quando per condictionem ex ſtatuto, nu. 28.

29 *Emptor non cogitur liberare fideiuſſorem quem accepit de euictione; etiamſi alius æquè idoneus illi offeratur.*

30 *Creditor cogitur interdum ex cauſa mutare ſuam obligationem.*

Q V Æ S T. CLXXIV.

STatutum mandat mulierem ſeu minorem contrahere non poſſe non ſeruatis certis ſolemnitatibus, alias contractus non valeat: nam, ſi mulier ſeu minor contrahat contra ſeu præter formam dicti ſtatuti, certum eſt non oriri obligationem ciuilem, nec naturalem, quia lex, ſeu ſtatutum reſiſtit contractui, ſeu obligationi, *ad tradita per Bartol. in l. cum lex numero 6. ff. de fideiuſſ. & in l. 1. numero 8. de nouat* ſequuntur *Bald. & Paul. de Caſtro in dicta l. cum lex, & Bald in l. non dubium colum. finali in penultima quæſtione. Roman. conſil. 437. in caſu propoſito in primo dubio. Crott. in l. 1. §. ſi quis ita in prima lectura numero ſecundo & in ſecunda lectura numero ſecundo, ff. de verborum obligat. Cagnol. in l. cum amplius, §. is natura debet num. 3. ff. de regul. iur. & Guid. Pap. deciſ. 238.*

2 Quæritur, numquid fideiuſſor accedens pro muliere, aut minore, tali contractui contra formam ſtatuti celebrato obligetur? Et non obligari dicitur, quaſi obligatio acceſſoria ad actum nullum debeat etiam nulla iudicari, *l. fideiuſſor obligari in principio, vbi Glo. in ver. non eſt de fideiuſſor. l. qui contra, vbi Bartol. ff. de fideiuſſor. l. 1. §. debitum, & l. cum qui ephesi, ff. de conſtitut. pecun. Gloſ. in cap. grauis extra de cenſi. Bald. conſil. 261. Primò quæritur, numero 7. libro primo. Gabriel concluſ. 10. numero tertio de clauſul. poſt Roma. dicto conſ. 437.* in ſpecie *Iaſ. in l. ſi non ſortem in princ. ff. de condit.*
3 *indebit.* cum non debeat fideiuſſor obligari in plus, quã principalis, *l. Græcè, §. illud, & l. ſicut, ff. de fideiuſſ. Marſil. in rubric. eodem tit. num. 291. Summa Angelica*

in ver. fideiuſſor ver. 1. Mantua ſing. 500. nu. 3. Surd. deciſ 118. num. 9. & 10. & in ſpecie ſic concludit *Iaſ. in d. l. ſi non fortem ſub nu. 2. verſ. quarto nota de cond. indebi. Roman. d. conſ. 437. col. 1 Ancharan. conſ. 330 viſis col. 5. verſ. ſed his non obſtantibus. Socin. ſen. conſ. 273 in preſenti conſultatione poſt princ. lib. 2. Plot. in l. ſi quando nu. 368. C. vnde vi. Petr. Faber in l. nihil, §. cum principalis, mihi pag. 290 ff. de reg. iur. Alexan. Rauden. in tract. de analog lib. 1. ca. 34 nu. 21. Horat. Carpan. ad Statut. Me-*
4 *diolan. par. 2. cap. 189 num. 25.* etenim fideiuſſor ineſſicaciter accedit obligationi nullę, vt inquit *Feller. conſil. 75. num. 8 lib. 1. inter conſil. Crimin. Ziletti*, ſicut, & inutili obligationi fruſtra adhibetur. *Cæphal. conſ. 164. nu. 20. Farinac. lib. 1. tit. 4. quæſt. 30. num. 69. & quæſt. 35.*
5 quodque fideiuſſor non teneatur, vbi principalis nulliter promiſit. *Port. Imol. conſ. 5. num. 21. Rebuff. ad Conſtit. Regn. Gall. tom. 1. tit. de chirograph. recognit. artic. 2. num. 27. Fab. de Ann. conſ. 82. num. 5.* qui alios adducit,
6 ac inſuper, quod is hanc nullitatem allegare valeat, & ſe, ac principalem hoc modo defendere. *Paul. de Caſtr. & Iaſ. in l. 2 §. 1 ff. qui ſatiſdare cogan. Ioan. Golæus de contrahen. ſtip ul. cap. 6. concl. ſ. 23. nu. 358. & 359.*

Verum hæc concluſio non eſt ſimpliciter vera, ſed plures recipit limitationes; &

7 Primò limitatur non procedere, quando contractus ab initio non eſt omninò nullus, ſed validus: vt quia venditio facta ſit de re aliena: non enim præcisè tenetur venditor dominium rei in emptorem transferre, ſed ſolum ad intereſſe conueniri poteſt. *l. contractus, C. de fid. inſtr.* quia venditione non transfertur dominiũ, ſed traditione, *l. qui tibi, C. de his, qui à non domin. man.* nimirum ſi huic obligationi perſonali accedere poſſit fideiuſſor. *ita Rota coram Cardin. Seraphino deciſ. 1324. nu. 1. 2. & 3.*

8 Secundò limitatur procedere, quando principalis contractus annullatur de iure communi ſecus ſi de iure ſpeciali, *Franch. deciſ. 247. num. 4 per text. in l. in cauſæ, la prima, ff. de minor.* & Doct. quos citat, & his conferunt quæ inferius dicentur ſub nu. 28.

9 Tertiò limitatur vt locum habeat, quando obligatio eſt nulla à principio, ſecus ſi annullatur ex poſt facto: quia hoc ſecundo caſu nõ annullatur fideiuſſoria; *ſic Rota coram Cantuccio in Romana de Alexijs 29. Martij 1585. impreſſ. in tract. Boccac. de cenſi. par. 2. n. 159. Borgnin. deciſ. 31. alias ſecunda de contract. nu. 23. & 30. par. 1.*

10 Quartò limitatur quando fideiuſſor iurauit, quia iuramento fideiuſſoria obligatio firmatur, *ſecundũ Natt. conſil. 262. num. 14. & Crot. conſil. 138. num. 26. & num.*
11 *31.* vbi declarat hoc ſibi non tribuere, quando principalis obligatio iuramento firmata non valeret: quia tunc nec etiam valeret fideiuſſio iurata. *Stephan. Lambertengh. in tract. de contract. eor. Glo. 16. quæſt. 7. nu. 18.*
12 vbi pariter declarat procedere, dummodò fideiuſſor ſciret principalem contractum eſſe inualidum, ſecus ſi ignorabat, prout in dubio præſumitur.

13 Quintò limitatur, quando obligatio fideiuſſoris ab eo facta fuit, vti principali; ita vt ſtet de per ſe ſeparatim ab obligatione contractus, pro quo interponitur fideiuſſio, vbi præſertim acceſſerit clauſula omni meliori modo, cum interpoſitione iuramenti & obligatione Camerali in ampla forma: quamuis in eo non legatur clauſula principaliter, & inſolidum, *Natt. dicto conſil. 262. num. 14. & 19. Gabriel. tit. de minor. concluſ. ſecunda num. 2. & de fideiuſſ. concl. ſ. 1. numero 43. Seraphin. de priuileg. iuramen. priuileg. 88. num. 5. Lambertengh. & Mohædan. de quibus per Rotam coram Cardin. Seraphin. dicta deciſ. 1324. num. 5.* ac tradit *Sfort. Odd. in tract. de reſtit. in integr. quæſt. 48. artic. 7. nu. 31. & ſeq.*

14 Et multò magis ſi expreſsè ſe obligauerit cum dicta clauſula, principaliter, & inſolidum: quoniam iſto in caſu non habent locum iura loquentia de fideiuſſori-
15 bus. *Dec. conſil 6. & 7.* quaſi tunc non promittat pro negotio ad alium pertinente, ſed pro ſuo, pro quo non dicitur fideiuſſor, ſed principalis. *Bal. in l. in perſonam, §. qui pecuniam ver. opponitur. dicitur hic de pact. poſt Bart. in l. ſi quis pro eo, num. 15. de fideiuſſor. Pariſ. conſil. 16. num. 113. lib. 2. Bertazol clauſul. 7, Glo. 19. num. 13. in fine. Rota coram Sanctiſſ deciſ. 321. num. 7. & 13. & ibi per Addent. ſub litera b.* vbi alij cumulantur.

16 Sextò limitatur, quando non militat tanta ratio in acceſſoria obligatione, quanta in principali; vt puta, ſi fauore minoris annullatur obligatio principalis ex priuilegio ei conceſſo, ratione minoris ætatis: non tamen ideò corruit obligatio acceſſoria, quæ non eſt æquè fauorabilis: *ita poſt Alexan. & Iaſon.* tradit *Pariſ. dicto conſil. 16. num. 111. & ſequenti libro ſecundo*, quoniam prohibitio alienationis concernit ſolum commodum minoris, non alterius; ideò fideiuſſor & tutor tenentur de euictione. *Bart. in l. non dubium, C. de legi. Rota dicta deciſ. 1324. num. 6.* & iterum, *coram R. P. D. Orano deciſ 21. nu. 13. inter impreſſ. poſt tract. Cinc. de cenſibus Cephal conſil. 443. per totum. Simoncell. de decret. libro ſecundo titulo 5. num. 28.* vbi loquens in alienatione bonorum minoris inualida ob defectum decreti, & cæterarum ſolemnitatum, tuetur talem fideiuſſorem teneri, & obligatum eſſe, quidquid aliqui per eum relati, contrarium aſſeruerint: ea ratione, quia huiuſmodi alienatio non eſt prohibita generaliter, ac ſimpliciter, ſed reſpectu perſonæ ipſius minoris; iuxta quæ etiam traduntur à *Stephan. Lamberteng. in dicto tract. de contract. eorum Gloſ. 16. quæſt. 4. num 9. & ſequenti*, vbi diſtinguendo dixit, quod ſi in contractu minor remanet naturaliter obligatus, tunc fideiuſſor accedens naturaliter, & ciuiliter obligatus remanet; ſecus ſi ipſe minor naturaliter obligatus non remanet, pro qua diſtinctione faciunt tradita per *Gomeſ. in tit. de fideiuſſ. num. 1. & per Sard. deciſ. 69 nu. 22. & 23.*

His accedit alia diſtinctio tradita per *Virg. Boccacc. ad Conſtit. March. Gloſ 8. num. 19.* vbi dixit, quod nec etiam valet fideiuſſio facta pro minore, quando fideiuſſor illum eſſe minorem ignorabat: ſecus ſi ſciebat; item, quod fideiuſſor obligatus, quando minoris obligatio non tenet propter eius facilitatem, & imbecillitatem: ſecus ſi minor dolo aduerſarij circumuentus ſe obligaſſet: quia tunc nec valet fideiuſſio, vt ibi per eum; & faciunt quæ generaliter traduntur à *Simoncell. dicto tit. 5. num. 29. & Caphal. conſil. 751. num. 6. 18. & 29. lib. 4.*

17 Septimò limitatur, quando fideiuſſor promiſit non allegare nullitatem contractus, quia tunc tenetur etiã quod nulla eſſet principalis obligatio. *Alex. conſil. 32. num. 4. & ſeq. lib. 1. Lambertengh. in d. tract. de contract. eor. Glo. 16. quæſt. 5. nu. 14* vbi loquitur, quãdo fideiuſſor ſuſcipit in ſe periculum aſſirmando actum validũ,

nec

nec prohibitum à lege, vel ſtatuto. *Crauet. conſil 87. incip. A, & P*, vbi dicit, quod vigore pacti non poteſt allegari nullitas; maximè quãdo interuenit iuramẽtum, refert ac ſequitur *Rota coram Orano d. decis. 21. num. 8.*
13 vbi, quod Doct. contrarium tenentes loquuntur, quã do obligatio minoris fuit à principio nulla, quia natiuitati obligationis reſiſtebat ſtatutum. *Ceph. conſ 437. nu. 29.* quo in caſu annullatur etiam obligatio fideiuſſoris cum nullitas ſit ob defectũ formæ, quæ facit contractum à principio non valere, quaſi tunc nihil adſit in quo conſiſtat obligatio acceſſoria. *Rota per R. P. D. Iuſtum in Tudertina cenſus 26. Maij 1600.* vbi, quod ita declaratur opinio *Bart. in l. cum lex. ff. de fideiuſſor.* ſequitur *Stephan. Gratian. diſceptat. lib. 1. cap. 122. numero 28.*

19 Item ſublimitatur, quando principalis cõtractus eſt doloſus, quia tunc nec fideiuſſio in eo appoſita valet, *ſecundum Cephal. conſ. 11. nu. 26. 28. & 29.* Vbi ponit exemplum in renunciatione mulieris enormiſſimè læſa, ex qua cum dolus arguatur reipſa, ideo nec etiam fideiuſſor in ea intercedens obligatur, *vt ibi per eundem Cephal.*

20 Octauò limitatur procedere in fideiuſſore filij familias, puta prohibiti à lege vel à ſtatuto mutuo accipere, qui propterea nec ipſe obligatus remanet, *ſecundum Cros. d. conſ. 135. num. 25. & ſeq.* vbi hoc pluribus comprobat, & ante eum voluit *Alex. conſ. 66. lib. 4. & Gomez de contract. mutui ſub num. 2. verſ. tertio extende.*

21 Nonò limitatur vt locum habeat, quando principalis obligatio, & actus redditur nullus defectu ſubſtãtialium, nempe defectu conſenſus, quia tunc, nec obligatur alter, qui illi obligationi conſenſit, videlicet fideiuſſor: ſecus quando ex alio capite deficeret, quia tunc valet acceſſorium, licet principale deficiat, exemplo filij fam. cuius obligatio non ſubſiſtit quamuis validè pro eo obligetur fideiuſſor, quaſi non ſit par ratio in vtroque. *Bal. in l. 1. ff de fideiuſs. Alexan. ad Bart. in l. Marcellus in princ. ff. eod.* latè *Crauett. de indemnit. mulier. num. 40. & 47.* vbi ſic declarat *l. & ſi is, C. de præd. minor. Menoch. conſ. 58. nu. 70. vſque ad 74. lib. 1.*

22 Quæ autem in propoſito ſint ſubſtantialia, & quæ accidentalia, *idem Menoch. conſ. 47. in princ. lib. 1.*

23 Decimò limitatur, quando fideiuſſor euictionis eſt obligatus ex quacunque cauſa, quia tenetur etiam in caſu inualiditatis contractus. *Dec. conſil. 30. ſub num. 4. verſ. ſed in quæſtione. Pariſ. conſ. 79. nu. 42. & conſil. 97. nu. 25. lib. 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. Glo. 7. nu. 20. Rota coram Penia in Bononien. cenſus 20. Martij 1600. inter impreſſ. poſt tract. Cenc. de cenſib. decis. 46. nu. 3.*

24 Vndecimò limitatur in fideiuſſore accedẽte alienationi dotis, *de quo per Cepoll. cautel. 131. & Campeg. in tract. de dot. par. 4. quæſt. 23.* vbi, quod nec tenerentur fideiuſſores de euictione, ſi alienatio cãtat in perſonam vxoris, ſecus ſi in perſonam viri, vt & tradũt *Simoncell. d. lib. 2. tit. 5. num. 31. de decret. & Franc. Turzan. inter commun. opin. relatus opin. 115.*

25 Duodecimò limitatur, quando tractatus principalis reprobatur à ſtatuto ob publicam vtilitatem, ita vt nulla ex eo reſultare poſſit obligatio, *ſecundum Barz.* qui cæteros adducit *decis. 99. nu. 9.*

26 Decimotertiò limitatur, quãdo ex eo, quod fideiuſſor eſſet habiturus regreſſum contra principalem quodammodo circumueniat lex municipalis, annullans contractum. *Barz. d. decis 99. nu. 11.* (Et hæc limitatio habet quid commune cum octaua limitatione, ac præcedenti.)

27 Decimoquartò limitatur, quando cõtractus annullatur defectu formæ, quia tunc nullatenus fideiuſſor tenetur, vt dixi pariter in nona limitatione, quicquid ſit vbi annullaretur defectu materiæ, *vt per Barz. vbi proximè ſupra num. 4. Rota coram Cardinali Seraph. decis. 187. nu. 15. & D. Gypſ. in addit. ad decis. 102. Bononien. in nouiſs.*

28 Decimoquintò limitatur, vt quidem fideiuſſori de euictione competat exceptio nullitatis cõtractus principalis, quando venditio annullãda venit remedio aliquo iuris ordinario, aliter quam per viam reſtitutionis in integrum; & ſignanter, quando per condictionem ex ſtatuto, *l. 1. ff. & C. de cond. ex leg. Sfort. Odd. in tract. de reſtit. in integr. par. 2. quæſt. 57. nu. 49. Bertaz. conſil. 96. nu. 5. lib. 1. Rota Bonon. decis. 63. nu. 47. & 48. in nouiſs.* intelligendo vt ſupra dixi, & habetur *per Clariſs. D. Gypſ. in loco præadmonito, & per Rot. coram Sanctiſs. decis. 321. nu. 6. & decis 564. nu. 2. 3. & 8.*

29 Quæro inſuper hic, an emptor cogatur liberare fideiuſſorem quem accepit de euictione, etiamſi alius æquè idoneus illi offeratur, quamque ponit *Bald. in l. ſi pater, C. de collat.* dicens, vendidi Titio fundum, & promiſi de euictione, & pro ea dedi fideiuſſorem Sempronium, quem promiſi à dicta fideiuſſione eximere & liberare ad requiſitionem, & voluntatem ſuam ſub certa pœna. Modò Sempronius petit ſe liberari; ego offero Titio æquè bonum fideiuſſorem, vt liberetur Sempronius, & ipſe non vult hoc facere; Queritur quid iuris, & poſt plura argumenta in vtrãmque partem, cõcludit, quod creditor non tenetur nouare ſuam obligationem, & ſuſcipere nouum debitorem, ſeu expromiſſorem, ſed quod nihilominus ad euitandam pœnam offerre poteſt idoneam cautionem fideiuſſori de conſeruando eum indemnem, & defendendo à dicto creditore, vt ſit conſultum fideiuſſori eo modo, quo fieri poteſt & per æquipollens, poſtquam in forma ſpecifica non poteſt ei eſſe conſultum ex facto creditoris nolentis mutare debitorem, & Bal. ibi ſecuti ſunt *Salycet. Roma. Fulgoſ. Caſtren. Alex. Iaſ. Corne. Rimin. ac Marſil. in rubr. ff. de fideiuſs. quæſt. 30 nu. 250. & plur. ſeqq.* qui re ad partes diſcuſſa tranſit cum dicta Bal. opinione, vt legitur *ſub verſ. ſed contrarium*, & decidit *Vincent. de Franch. decis 202. in locationibus per totam par. 1.* Vbi cõductor vectigalium, qui dederat fideiuſſores, & promiſerat vnum ex eis liberari facere, petijt à ciuitate, quod illum liberaret, offerens dare alium æquè idoneum; & ciuitas recuſauit, & cauſa cognita, & relata in Regio Collaterali conſilio fuit admiſſa dicta recuſatio *per tex. in l. ſi mandato meo, §. 1. verſ. Item ſi dum negocia. ff. manda. & per dictam deciſionem Bald. per dictum tex. in d. l. ſi pater*, ſecutam ibi per alios Doct. Subdit ta-
30 men Franch. ad finem, quod ex cauſa poteſt iudex cõgere creditorem mutare ſuam obligationem, ſecundum opinionẽ *Dec. in d. l. ſi Prætor, circa fi.* & ait, quod ita ipſe facere conſueuit in caſibus, qui cõtinuè occurrunt in decoctionibus debitorum, quia in cõcurſu creditorum decernit pecuniam ſub fideiuſſore liberari; & adſunt aliqui, qui non reperiunt fideiuſſores, & vt ipſos habeant, conueniunt, vt fideiuſſores retineant pecuniam loco indemnitatis; nam ſi poſtea creditores offe-

Digitized by Google

offerunt fideiuſſorem æquè idoneum, & petunt liberationem primorum, etiam recuſantibus ijs, apud quos fideiuſſio præſtita eſt, ne creditores ex eorum paupertate priuentur commodo propriæ ſubſtantiæ, decernit fideiuſſorem primum liberari, & alium recipi, & pecuniam creditori reſtitui, quod valdè æquum videtur.

Solent etiam quandoque audiri rei volentes liberare vnum, aut plures fideiuſſores, ponendo in eorum locum alium, ſeu alios æquè idoneos, vt res grata fiat petentibus, quod fieri poteſt, vt in ſpecie ſcripſit *Bald. in l. Labeo ait, §. ſed ſi per fideiuſſores in prima lectura, nu. 2. verſ. in Glo. ff. de arbitr. & in l. 2. ſub nu. 7. verſ. modo ego quæro, C. de ſent. quæ ſine cert. quantit. profer.* & ſentiunt præallegati Doct. licet iudices hoc facere non debeant de neceſſitate, & nolens facere nemini facit iniuriam, ſeu iniuſtitiam, & faciens ius partis non lędit, nec deterius fiet.

ARGVMENTVM.

Emptionis & venditionis contractus quãdo eſt ſimulatus, an ita emens, vel vendens amittat pretium.

SVMMARIVM.

1 *Mutuum eſt vſurarium, ſi mercator eo animo det merces, vt recipiens totum mutuum vel partem in mercibus accipiat, cum tamen non egeat, & nu. ſeqq.*

Et de ratione, nu. 2. & 3.

4 *Emptor emens vili pretio, ſi incontinenti rem emptam locat eidem venditori pro certa annua penſione, & pro certo tempore cum pacto redimendi durante illo tempore locationis dicitur facere contractum pignoratium, ſimulatum, & illicitum.*

Et idem dicitur, quando emptor rei emptæ poſſeſſionem eſt nunquam adeptus, ſed venditor ſemper poſſedit, numero 5.

Quo in caſu clauſula conſtituti nihil operatur, nu. 6.

Prout etiam quando venditor teneretur ad omnia onera, & adderetur pactum, quod in caſu redemptionis venditor teneatur emptori reficere omnes expenſas factas per emptorem in inſtrumentis etiam concernentibus eom modum ipſius, nu. 7.

Quæ cum ſint extra naturam emptionis, & venditionis, inducunt præſumptionem vſurarum, nu. 8.

Ampliatur, etiamſi pretium contractus ſit iuſtum, nec poſſit conſiderari læſio, quoniam adhuc contractus dicitur vſurarius, & reſcinditur tam de iure canonico, quam ciuili, nu. 9.

Quando vero ſolus emptor, vel ſolus venditor in animo id geſſit, quid decernendum, nu. 10. remiſſiuè.

Limitatur non procedere quoad pretium, vt ſcilicet quãuis contractus ſit nullus, vel vſurarius, pretium nihilominus ſit reſtituendum, nu. 11.

Et contractus reducitur ad æqualitatem inter vtrunque numero 12.

13 *Contractus emptionis & venditionis vbi eſt inualidus, & vſurarius, cum verè fuerit mutuum reduci debet ad contractum mutui; ita quod non ſubſiſtat in ea parte, in qua fuit inualidus ratione carioris pretij, ſed remaneat validus in alia parte iuſti valoris.*

14 *Societas contracta pro maiori quantitate fructuum, quam officium reddat, ſiue pro maiori ſumma, quam valeat officium, quoad illam quantitatem cuius officium eſt capax, remanet valida.*

15 *Societates initæ cum eadem perſona ſuper eodem officio ſubſtinentur ſolum vſque ad valorem officij, & non vltra.*

16 *Fructus percepti ex ſocietate officij non debentur vltra ſummam excedentem valorem ipſius officij.*

Et vltra percepti & exacti cohærent extinctioni ſortis principalis, nu. 17.

Et ita tenendum, quidquid ratione indiuiduitatis alij voluerint, nu. 18.

Adducitur alia diſtinctio in propoſito, nu. 19.

20 *Vſura eſt rapina, & furtum.*

QVÆST. CLXXV.

QVæro nunc, quid quando contractus emptionis & venditionis eſt ſimulatus, an ita emens, vel vendens amittat pretium. Et quidem cum ſimulatio verſetur, ac fiat de contractu illicito ad licitum, dicitur.

Quod vbi cõtractus habet quamdam ſpeciem mutui vſurarij, ſed fuit ſimulatá, emptio, & venditio, cuius contractus eſt licitus, ex quo mutuans capit lucrum pecunia æſtimabile quod ex cõtractu mutui capere prohibetur, vt puta pauper, qui indiget mutuo pecuniæ, & non reperit qui eam ſibi gratis mutuet, conuenit cum mercatore merciũ, vt ei vendat credito pretio tot merces, & mercator non ignorat pauperem illum non indigere dictis mercibus; eas tamen illi vendit, quaſi eas loco mutui tradat, necnõ vt plurimum peiores, & corruptas, ac pretio rigoroſo, ita quod eas recipiens in illarum venditione, vt exindè pecuniam extrahat, enormiſſimè lędatur, & mutuans magnum lucrum conſequatur ſub ſimulato contractu vẽditionis, cum neuter habuerit animum contrahendi illum contractum, quem ſimulatè geſſerunt, ſed vt prætextu illius tradens ſatisfaceret intentioni pauperis indigentis mutuo; eſt
1 enim venditio hæc ſimilis, & ferè eadem cum mutuo vſurario, de quo ſcribit *Domin. Sotus de iuſtit. & iure lib. 6. quæſt. 1. art. 2. col. 6* ibi, atque eamdem ob cauſam inquiens, quod ſi mercator ſub eo vinculo mutuet, vt mutuarius totum mutuum, vel partẽ in mercibus accipiat, eſt mutuum vſurarium, etiam ſi iuſto pretio merces illas vendat: dum tamen reuera mutuatarius illis mercibus non egeat; ſed occaſione mutui aſtrinxit ad
2 illas emendum, quoniam illa aſtrictio eſt pecunia æſtimabilis, & hac via mercator mercium copiam magnã vendit, quo in caſu concluditur contractum illicitum eſſe, ac vſurarium, *vt per Bar. Cæpoll. in tract. de ſimulat. contract. quæſt. 4. nu. 191. & 192. ac 193. & ſub nu. 205. verſ. ſecundo caſu*: Quia plus valet quod verè agitur, quam quod ſimulatè concipitur, *vt in rubr. & nigro, C. plus vale. quod agit. Cępoll. d. num. 191.* & ante eum *Calder. conſ. 11. mercator Ianuenſis de vſur. Abb. in c. in ciuitate ſub nu. 2. de vſuris.*
3 Ratio eſt, quia lex loquens contra vſurarios, procedit contra fictos emptores, qui revera ſunt vſurarij. *Ant. Burg. in c. ad noſtram nu. 6. not. 1. de empt. & vend.*

Simi-

4 Simile eſt, quando emptor emit vili pretio, & incõ-
tinenti rem emptam locat eidem venditori pro certa
annua penſione & pro certo tempore, cum pacto re-
dimendi durãte illo tempore locationis, quoniam ille
re vera non eſt cõtractus emptionis & venditionis, ne-
que locationis, ſed eſt contractus pignoratitius, ſimu-
latus, & illicitus, vt cenſuit *Rota diuerſ. deciſ. 801. in vna
in princ. & num. 1. 2 & 3. & in Imolen. bonorum 16. Iu-
nij 1595. coram R. P. D. Orano.*

5 Idem, vbi emptor rei emptæ poſſeſſionem nunquã
fuit adeptus, ſed venditor ſemper poſſedit. *Cepoll. in d.
tract. de ſimula. præſumpt. 24. num. 164. & Afflict. de-*
6 *ciſ. 40 ſub nu. 18.* quo in caſu clauſula conſtituti & pre-
carij nihil operatur. *Cepoll. in loco præallegato nu. 166.*
7 & infra, *& Afflict. d. deciſ. 40. nu. 17.* Vel quando ven-
ditor teneretur ad omnia onera, & adderetur pactum,
quod in caſu redemptionis venditor teneretur empto-
ri reficere omnes expenſas factas per emptorem in in-
ſtrumentis, etiam concernentibus commodum ipſius
Rota d. deciſ. 801 ſub nu. 3. verſ. nec habenda, & nu. ſeq.
8 quæ cum ſint contra naturam emptionis & venditio-
nis indueunt præſumptionem vſurarum. *Rota coram
Cãtuccio in Romana nullitatis cenſus 4. Februarij 1583.
inter impreſſ. poſt tract. Cenc. de cenſib. deciſ. 93. num. 2.
& ſeqq.*

9 Ampliatur concluſio prædicta vt locum habeat,
etiamſi pretium contractus ſit iuſtum, nec poſſit con-
ſiderari læſio, quoniam adhuc dictus cõtractus dicitur
vſurarius, & eſt reſciſſioni obnoxius tam de iure cano-
nico, quam etiam de iure ciuili, *ex Cepoll. in d. tractat.
nu. 191. & ſub nu. 202. verſ. ſecundo caſu.*

10 Quando non vterque hoc eſt emptor & venditor,
ſed alter eorum tantum geſſit fraudem in animo, quid
in eis decernendum, videas eundem *Cæpoll. in d. tract.
de ſimulat. contract. ſub num. 193.* vbi, vt interuenit, *&
nu. 195. 196. & 197. & ſub nu. 202. verſ. tertio caſu*, vbi
diſtinguit inter ignorantem, & ſcientem.

11 Quæ licet in ſe vera ſint, vt ſcilicet talis contractus
ſit nullus, & ita ex præmiſſis reduci videatur ad ſpeciem
contractus vſurarij; non tamen venditor, qui merces
dedit illarum rerum pretium perdere debet; ea ratio-
ne, quia alias vnus locupletaretur cum aliena iactura,
quod eſt contra naturam, *l. nam hoc natura, ff. de condit.*
12 *indebi.* Et ideo ſi contractus eo modo, quo eſt geſtus,
eſt nullus, & ex illa nullitate ſeu inualiditate oriretur
locupletatio vnius cum alterius iactura, lex debet con-
tractum ſubſtinere eo modo, quo remaneat validus, &
reducatur ad æqualitatem inter vtrunque, ita quod va-
leat eo modo, quo valere poteſt, vt probatur *ex c. vni-
co, §. 1. de Sponſ. impub. in 6.* & probarũt *Couar. in epit.
decretal. lib. 4. de ſponſal. cap. 3. ſub nu. 2. & 3. Guttierez
de contract. iurat. cap. 51. num. 28. & 35. Iaſ. in l. 1. §. ſi
quis ita ſub nu. 19. verſ. quarto principaliter*, ibi, adde in
primis, *ff. de verb. obligat. M. Anton. Cucch. inſtit. Moral.
lib. 5. tit. 10. nu. 14. de ſponſal.* & iterum *Iaſ. in d. §. ſi quis
ita, ſub nu. 23. verſ. expedita doctrina*, & poſt eum *Ripa
ſub nu. 17. verſ. ego autem ſubijcio regulam*, qui genera-
13 liter firmant concluſionem affirmatiuam, quod ſi nõ
valet quod ago, vt ago, ſemper valet, vt valere poteſt,
vbi poſtea licet afferant plures limitationes, tamẽ quæ
ſupra diximus procedunt in caſu noſtro, ita quod ſi cõ-
tractus emptionis & venditionis ſit inualidus, & vſu-
rarius, cum verè fuerit mutuum, reduci debeat ad con-
tractum mutui, & ſic quod non ſubſiſtat in ea parte, in
qua fuit inualidus ratione carioris pretij, & bonitatis,
ſed remanet validus in alia parte iuſti valoris merciũ,
14 iuxta quæ traduntur de ſocietate contracta pro maio-
ri quãtitate fructuum, quam officium reddat, ſiue pro
maiori ſumma quam valeat officium, quia quoad il-
lam quãtitatem, cuius officium eſt capax, remanet va-
lida *Rot. diuerſ. dec. 28. inter impreſſ. poſt tract. Zacchiæ
de ſociet. offic.* vbi præſertim *nu. 26. & 32.* dicitur domi-
15 nos de Rota fuiſſe cõcordes, quod ſocietates officij ini-
tæ cum eadem perſona ſuper eodem officio ſubſtinen-
tur ſolum vſque ad valorem officij, & non vltra; *& ea-
dem Rota idem ſentit in dec. 287. inter impreſſ. Lugdun.*
16 *ann. 1612.* dicens fructus perceptos non deberi vltra
ſummam excedentem valorem officiorum, *& deciſ.
289. in fine eodem vol.* habetur, quod domini cenſue-
17 runt pro rata qua ſocietates ſuſtineri non potuerunt,
fructus exactos cohærere extinctioni ſortis principa-
lis, quod & voluit *Ioan. Azor. inſtit. moral. par. 3. lib. 9.
tit. de ſocietat. cap. 9. verſ. hæc conditio. col. 779.* & ita te-
18 nendũ, quidquid ratione indiuiduitatis voluerit *Boc-
cacc. de ſocietat. offic. nu. 102. & 126.* vbi pro nullitate
totius tenet.

19 Quamuis & aliter in re hac diſtingui poſſit. Quod
aut controuerſia agitur coram iudice, ciuiliter agendo,
aut coram iudice criminali criminaliter cauſam per-
tractando.

Nam primo caſu, vbi ciuiliter agitur coram iudice
ciuili, Rota in controuerſijs ſuper ſorte, & fructibus ſo-
cietatis officij nulla facta mentione vſuræ ſemper con-
demnat pro rata ad fructus qui liciti ſunt, & per con-
ſequens deberi ſentit; & abſoluit à fructibus illicitis, &
vſurarijs.

Secundò caſu, quando agitur criminaliter coram
iudice maleficiorum, ſeu cauſarum criminalium, dici-
tur, quod ſuppoſita vera opinione quæ ſeruatur in pra-
xi, vt pro crimine vſurarum criminaliter procedi poſ-
ſit quamuis creditor obtinere poſſit in eo, quod rema-
net licitum, iuxta quæ latè diſſerit *Laurent de Rodulph.
in c. conſuluit. par. 2. quæſt. 135. nu. 29 30 & 31. & ſub
nu. 33. in ſexto argum. de vſur.* tamen in eo, quod re-
manet illicitum & vſurarium extraordinariè punitur
iudicis arbitrio, *vt per Menoc. de arbitr. iudic. lib. 2. cent.
4. caſu 398. Clar. receptar. ſent. lib. 5. §. vſura. verſ. & ex
hoc. Rota diuerſ. inter impreſſ. Lugdun. ann. 1612. de-*
20 *ciſ. 332. num. 3.* Quoniam vſura eſt rapina & furtum
*cap. 10. 14. quæſt. 4. & cap. 4. & cap. quid dicam eadem
cauſa, & quæſt. 4.*

ARGVMENTVM.

Emptori ſcienter nulliter ementi, vel eius hæredibus, an refici debeant meliorationes & expenſæ.

Et quod tempus in illis deducẽdis ſpectandum.

Item quid de ſumptibus litis, quando ab euincente actum fuit primo iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus aditam hæreditatem.

SVM-

Google

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ ac meliorationes non debentur emptori, nulliter, ac ſcienter ementi.*
Contrarium firmatur nn.4.
Et ibidem de ratione.
Et reſpondetur contrarijs, nn.5.
Primò limitatur vt procedat, ſi expenſæ ſunt vtiles, vel neceſſariæ, non autem ſi voluptariæ, nu.20.
Secundò limitatur vt locum non habeat, vbi iſtæ impenſæ licet alias vtiles nimis tamen graues eſſent, & factæ à poſſeſſore non abſque dolo, vt puta cogeret minorem ac verum dominum illam rem magis derelinquere, nu.21.
Et in hoc traditur cautela, nu.22.
Tertiò limitatur vt lotum habeat, quando verè ſunt vtiles, non autem quando damnum afferunt, nu.23.
Ampliatur, vt ſibi vendicet etiam in eccleſia, quæ fortè reſtitutionem petat aduerſus locationem, vel emphyteuſim, quia debet reſtituere, & reficere meliorationes factas à conductore, vel emphyteuta, nu.24.
2 *Emptor emens ſine ſolemnitatibus quæ non difficile adhiberi poſſunt, dicitur eſſe in mala fide.*
6 *Expenſæ, ac meliorationes triplicis ſunt generis, videlicet neceſſariæ, vtiles, ac voluptariæ.*
7 *Impenſæ neceſſariæ, ſeu meliorationes quamuis factæ à malæ fidei poſſeſſore deducuntur, quãdo is cogitur rem reſtituere.*
8 *Poſſeſſor malæ fidei non deducit vtiles expenſas.*
Ratio eſt, quia is dicitur has impenſas donaſſe, nu.9.
Ampliatur procedere etiam quoad harum impenſarum abraſionem, quam facere non valet malæ fidei poſſeſſor, nu.10.
Primò limitatur, quando poſſeſſor malæ fidei eſt talis, qui has impenſas & meliorationes vtiles fecit, & donare non poteſt, nu.11.
Secundò limitatur in iudicijs vniuerſalibus, vt in petitione hæreditatis, in qua poſſeſſor malæ fidei deducit impenſas vtiles, nu.12.
Tertiò limitatur, quando hæ impenſæ, ac meliorationes factæ ſunt in ampliandis ædificijs, vel aliquid in eis faciendum, quo caſu conceditur abraſio, nu.13.
Primò ſublimitatur dicta tertia concluſio vt locum non habeat, quando hæ meliorationes, & impenſæ abſque damno fundi abradi poſſuns, nn.14.
Secundò ſublimitatur, quando fundus in quo factæ ſunt perijt, nu.15.
16 *Impenſæ ſeu meliorationes voluptuariæ non deducuntur, nu.17.*
Contrarium nu.18.
Sed prima probatur opinio, nn.19.
25 *Expenſarum in deductione ſpectatur id, quod minus eſt: æſtimantur tamen habita ratione temporis, quo reſtituuntur, nu.26,*
Intellige procedere in ædificijs Vrbanis, nu.27.
Vbi quid ſeruandum ſit in æſtimandis arbuſtis vitibus, & alijs arboribus.
28 *Bonæ fidei poſſeſſor cauſam non habens à domino, nec ius in re, expenſas cum fructibus compenſat, quidquid in contrarium teneat Menoch.*
Et præſertim, ſi ad fructus fuit quis condemnatus, nu.29.
Intellige deductis fructibus melioramentorum, qui proprij eius ſunt, nn.30. & 34.
Etiam poſt litem conteſtatam, nu.31.
Vel ſi ad fructus fuit condemnatus, nu.32.
Seu ſit malæ fidej poſſeſſor, nu.33.
35 *Sumptus litis non reſarciuntur emptori per venditorem, quando ab euincente actum fuit primo iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus aditam hæreditatem.*
Et de ratione, ibidem.

QVÆST. CLXXVI.

1 SVpereſt adhuc difficultas, an emptori nulliter ementi, vel eius hæredibus refici debeant expenſæ, ac meliorationes.

Nam quod reficiendæ non ſint, ſuaderi videtur, *ex tex. in l. fin. in fin. C. commun. de legat.* ibi; neque duplæ ſtipulationi, neque meliorationi locum habente, & ibi Glo. dicit, propter malam fidem, quam habuit ſcienter emendo contra iura rem alienari prohibitam.

2 Confirmatur, quia cum emptor emit ſine ſolemnitatibus, quæ non difficilè adhiberi poſſunt dicitur eſſe in mala fide, *Glo. & Doct. in d. l. fin. §. fin. Abb. in cap. ſi diligenti. de præſcript. Bal. in l. 1. C. de fide inſtru. lib. 10.*
3 *cum alijs per Rol. conſ. 60. nu. 47. lib. 4.* & per conſequẽs meliorationes amittit, quæ regulariter non debentur niſi exiſtenti in bona fide, §. *certè iuncta Glo. inſtit. de rer. diuiſ.* & in terminis ita tenet *Ioan. Igne. in repet. l. dudum nu. 40. & 70. C. de contrahen. empt. per dictam l. fin. §. fin. & Bald. Nouell. in tract. de dot par. 7. limit. 15. verſ. ſi autem ſuit omninò ſciens.*

4 Contrarium habetur *ex tex. expreſſo in l. intra, § fin. ff. de minor.* vbi datur exemplum, *& tex. in cap. 1. extra de reſtit. in integr.* Ratio eſt, ne ſcilicet minor, vel alius cum aliena iactura locupletetur, *l. nam hoc natura, ff. de condit. indeb.* & hæc verior.

5 Non obſtat aſſerta mala fides ipſius emptoris, quoniam illud de rigore iuris procedit, ſecus de æquitate naturali. In ſpecie ita reſpondit *Sfort. Odd. conſ. 41. ſub nu. 91. verſ. neque obſtat.*

6 Hæc tamen ſecunda opinio non ita ſimpliciter tenenda eſt, ſed plures recipit limitationes infraſcriptis proximè præmiſſis. Nempè.

Quod impenſarum, & meliorationum tria ſunt genera.

Nam aliquæ ſunt neceſſariæ, aliæ vtiles, & aliæ voluptuariæ.

7 Neceſſariæ impenſæ ſeu meliorationes licet factæ ſint à malæ fidei poſſeſſore, eas nihilominus is deducere poteſt, quando cogitur rem reſtituere, ſicuti firmarunt *Bart. in l. fundo, nu. 11. ff. de rei vendicat. Alciat. in l. impenſæ nu. 3. ff. de verb. ſignificat. Ioſeph. Ludouic. deciſ. Peruſ. 34. nu. 28. Ioan. Faber. Ioan. de Plat. & Aret. in §. certè inſtit. de rer. diuiſ. Boer. quæſt. 44. num. 44. Modern. Pariſien. in conſuet. Pariſien. par. 1. Glo. 5. num. 16. Ari. Pinell. in l. 2. par. 2. cap. 3. nu. 1. in fine. C. de reſcind. vendit. Menoch. in Commentar. de recuperan. poſſeſſ. remed. 15. num. 514. & Ioan. Garz. in tract. de expenſ. & meliorat. cap. 2. nu. 1.* qui contraria optimè diluit.

8 De expenſis vero vtilibus vbi agitur, cõcluditur malæ fidei poſſeſſorem non deducere has impẽſas, *ex Bar.*

in

*in d.l.in fundo ſub n.*11.*verſ ſi vero facit, ff.de rei vend.*
.Alexan.in l.ſumptus, & in l.Senatus, §.Marcellus,ff.de
*legat.*1.*& Ioan. Garz.in d.tract.de expen. & meliorat.*
9 *cap.*2.*nu.*1.*&* 2. ea ratione ij moti ſunt, quia poſſeſſor
eſſe dicitur has impenſas donaſſe, *l.adeo. §. ex diuerſo*
iuncto §. cum in ſuo.ff.de acquir.rer.dom. & l.fin.eodem
titulo.

10 Ampliatur dicta concluſio, vt locum habeat etiam quoad harum impenſarum abraſionem, quam facere non valet malæ fidei poſſeſſor, *ſecundum Bart.in d.l.in fundo,nu.*11. quod qualiter procedat,inferius dicetur.

11 Primò limitatur,quando is poſſeſſor malæ fidei,qui has impenſas & meliorationes vtiles fecit, talis erat, qui donare non potuerit quoniam eas deducere poterit,*ſic Bart.in d.l.in fundo,nu.*11. quem ſecutus eſt *Menoch.de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*32.*in fine.*

12 Secundò limitatur in iudicijs vniuerſalibus,vt in petitione hæreditatis, in quibus poſſeſſor malæ fidei deducit impenſas vtiles. *Bart.in d.l.in fundo,nu.*2.*poſt Gl. in §.certè inſtit. de rer.diuiſ.*

13 Tertiò limitatur, quando hæ meliorationes, & impenſæ factæ ſunt in ampliandis ædificijs,vel ad aliquid in eis faciendum, quia tunc conceditur harum expenſarum,& meliorationum abraſio. *Bart.in d.l.in fundo, nu.*11.*ff.de rei vendi.*

14 Sublimitatur dicta tertia limitatio vt locum nõ habeat, quando hæ meliorationes & impenſæ vtiles abradi non poſſunt, abſque damno fundi, quia tolli non poſſunt, *ita Bart.in d.l in fundo, ſub nu.*11.*per text.in l. domum, C. de rei vendi.* ibi, ſin autem vtiles licentia ei permittitur ſine læſione prioris ſtatus rei eos auferre.

15 Secundò ſublimitatur ſibi non tribuere,quãdo fundus in quo factæ ſunt vtiles impenſæ perijt, tunc enim hic malæ fidei poſſeſſor eas non deducit. *Bart. in d.l.in fundo,nu.*11.*Alex.in l.impenſæ nu.*6.*ff.de verb.ſignific. Menoch.de recuperan.poſſeſs.remed.*15.*nu.*542.

16 Tertium & vltimum genus dictarum impenſarum ſeu meliorationum eſt voluptuarium, quæ deduci non permittuntur, ſicuti ſcribit *Bart.in d.l.in fundo, ſub nu.* 11.*in fin.Ang.Aret.in d.§.certè.Inſtit.de rer.diuiſ.*alios recenſet *Menoch. de recuperan. poſſeſs. dicto remed.* 15. *numero* 544.

17 Ex magis tamen communi ſentẽtia permittitur abraſio, *ut per Glo.in l.ex duobus, & in l. ſi pupilli in ver. locupletetur,ff.de neg.geſt. Garz.de expen. & meliorat. cap.*5.*nu.*9. *Fran. Sarmient.lib.*1.*Select.interpret.c.*10. *numero* 7.

18 Contrarium ſentiunt *Bart.in d.l.in fundo,ſub nu.*11. in fin. *& Aret.in d.§.certè,ſub nu.*8.

19 Sed ijs optimè ſatisfacit *Garz.d.c.*5.*nu.*22. & præcipuè,quia eorum opinionem fundant *in l.duobus in fin. ff. de neg.geſt.* qui loquitur de bonæ fidei poſſeſſore, nempe de fratre, qui ad voluptatem ædificauit. His ita poſitis.

Vbi teneamus ſecundam opinionem iudicio meo magis veram,ea limitanda eſt tribus modis.

20 Primò limitatur vt procedat, ſi expenſæ ſunt vtiles, vel neceſſariæ, & non ſi ſunt voluptuariæ tantum, *ad tex.in l.ſi ſine,§.interpoſito,ff.de minor.*& declarat *Gloſ. in d.l.intra,§.fin.ff.de minor.Natt.conſil.*16. *numero* 10. *libro primo.*

21 Secundò limitatur vt locum nõ habeat, vbi iſtæ expenſæ(quamuis alias eſſent vtiles) nimis tamen graues
eſſent, & factæ à poſſeſſore non abſque dolo, vt cogeret minorem, ac verum dominũ illam rem magis derelinquere;de quibus impenſis latè dixi *in meo tract.de imputat.& detract. quæſt.*136. & admonet *Alberic. in*
22 *d.l.intra.§.fin.in fine, ff.de minor.* vbi dat cautelam minori, vt denunciet poſſeſſori incipienti meliorationes
dictæ rei cum tanto apparatu, & expenſis, vt nõ faciat
aliquid,niſi ex neceſſitate, quia intẽdit recuperare rem
ſuam,& non vult illis impenſis grauari, *argum.l.ſi fundum,*vbi etiam notat idem *Alber.C.de rei vendi.*

23 Tertiò limitatur vt procedat, quando expenſæ,quæ prætẽduntur, eſſe poſſunt vtiles nõ autem ſi damnum afferant, vt ſunt quæ facit aduerſarius in lite: nam reſtituto minore aduerſus illud iudicium, puta,quia velit mutare libellum, non ideo tenetur reficere expẽſas aduerſario, ſic etiam ſi velit mutare exceptionem, vel defenſionem,*vt late per Natt.d.conſ.*16.*ſub nu.*10.

24 Ampliatur dicta limitatio vt locum habeat etiam in eccleſia, quæ fortè reſtitutionem petat aduerſus locationem, vel emphyteuſim, quia debet reſtituere ac reficere meliorationes factas à conductore vel emphyteuta. *Bero.conſ.*89.*nu.*36.*&* 37.*lib.*1. & eſt tex.*in c.*1. *& ibi per Doct.de reſtit.in integr.*

25 Verum hic dubitari contingit, quod tempus ſpectãdum ſit in deducenda hac expenſa, & melioratione,
quam prædicti tam bonæ quam malæ fidei poſſeſſores
deducere poſſunt; an videlicet ſpectari debeat tempus
illud factæ impenſæ, vt deducant illudmet quod ab eis
fuit impenſum; vel pretium valoris, ac æſtimationis ipſius materiæ,quæ extat,& æſtimari poteſt tempore reſtitutionis ipſius rei, in qua eſt impenſum. Et quidem
dicendum eſt ſpectari debere ſemper id quod minus
eſt,ita vt ſi plus impẽſum fuerit, & minus melioratum,
attendatur quantum ſit melioratum, ſi vero plus melioratum, & minus impenſum, id quod eſt impenſum
tantum veniat reſtituendum. *Abb.in cap.*1.*de reſtit.in*
*integr. Curt.iun.conſ.*144.*nu.*7.*lib.*2. *Alciat.conſ.*186.
26 *nu.*7.æſtimandæ ſunt habita ratione temporis,quo reſtituitur,*ad tex.in l domos,vbi Bart.& Iacob.de Aren.*
*Pal.,Ang.Caſtr.nu.*4.6.*&* 7.*Raphael.Cuman.num.*1.*&*
*conſ.*56 *in fine. Imol.nu.*2. *Alex.nu.*1.*verſ.ſed bene,&*
*Iaſ.nu.*4.*ff.de leg.*1.*l. ſumptus eodem tit. Ruyn.conſ.*14.
*num.*3.*verſ.& non tamen, & conſ.*38.*num.*25.*lib.*1.*&*
*conſ.*165.*nu.*6.*lib.*4.*Boer.quæſt.*44.*nu.*12.*&* 13.*in fin.*
*Modern.Pariſien.in comment.ad conſuet. Pariſien.tit.*1.
*Glo.*5.*nu.*97.*Crauet.conſ.*792.*nu.*2. *Rol.conſ.*28.*nu.*14.
*lib.*1.*Nat.conſ.*256.*nu.*4.*& conſil.*321.*nu.*11.*Ludouic.*
*Molin.lib.*1. *de Hiſpan. Primogen.cap.*26.*nu.*13.*Vinc.*
*Franch. deciſ.*109. *Bertaz.conſil.ciuil.*79.*num.*15.*Theſaur.deciſ.*251. *Peregr.in tract.de fideicom.art.*50.*par.*
3.*nu.*72.*&* 73. *Burſat.conſil.*71.*nu.*23. *Rimin.iun.conſil.*411.*nu.*44.*&* 51 *lib.*4.*conſil.*800.*nu.*12. *Odd.de reſtit.par.*1.*quæſt.*47.*art.*7.*nu.*31.*& ſeqq. Pancirol conſ.*
89.*num.*14.*Roſenthal.de fend.par.*2.*cap.*10 *concluſ.*43.
*Maluaſ.conſil.*66.*nu.* 19. *conſil.*125.*nu.*40. *Rota diuerſ.*
*deciſ.*186.*par.*2. *Garz. de expen.c.fin.nu.*3. *Gayll.lib.*2.
*obſeruat.*121.*nu.*12. *Franch.deciſ.*109. *num.*2. *Fachin.*
*controuerſ.iur.lib.*7.*controu.*65. latè *Menoc. de arbitrar.*
iudic.caſu 258.*nu.*61.*& ſeqq.Rota coram Card. Seraph.*
*deciſ.*898.*nu.*2. quæ addit *Neguſant.de pign.*4. *membr.*
5.*par.princ.nu.*18.& nu.ſeqq differit, quæ meliorationes ſint vtiles, & quæ neceſſariæ; de quo ego quoque
dixi *in d.tract.de imputat.q.*136.*nu.*40 & infra *Magon.*

de-

deciſ. Lucen.33.nu.4. Alexan. Rauden. var. reſol. cap. 20. nu.4. Borgnin. deciſ.44. nu.63. & 64. par.2. & deciſ 40. nu.10. par.3. Gamma. deciſ.137. deciſ.308. nu.7. & deciſ.310. ad finem. Gratian. in ſcholijs ad deciſ.225. Coſta ſubſid. remed.99. nu.6.

27 Intellige procedere in ædificijs Vrbanis, ſed in æſtimandis arbuſtis viribus & alijs arboribus in practica ſeruatur, quod ſi incrementum illæ receperint à ſolo, earum æſtimatio fieri debeat detracto melioramento ſucceſſiuo ab ipſo ſolo, quia illud cedit domino, & ita æſtimatio fiet quantum eſt expenſum in plãtandis vitibus, & arboribus, vt pro illa debeat quis ratam & portionem meliotamentorum lucrari, non autẽ quantum nunc tales plantationes valent: nam hoc in caſu attendendum eſt id quod minus eſt impenſum, inſpecto tempore, quo factæ fuerunt. *Vrſill. poſt Bart. Paul. de Caſtr. & alios adductos ad Afflict. deciſ.87. num.3. Tiraq. de retract. conuent. §.7. Glo.1. nu.8. Marzar. conſil.11. num.9. Gabr. in tit. de acquir. rer. domin. concluſ.1. nu.13. Borgnin. deciſ 28. in addit. nu.2. & 4. par.1. Carpan. ad ſtatut. Mediolan. c.417. par.1 nu.749. Barz. deciſ.3. ſub nu.16. in fine. Card. Tuſch. litera M, concl.176. nu.23. & ſi aliter opinetur. Coſta in d. remed. ſubſid.99. nu.6.* ſecutus *Ruyn. conſ.14. nu.3. lib.1.*

28 Et licet bonæ fidei poſſeſſor cauſam non hebens à domino, nec ius in re; vel quia non habet titulum, vel ſi quem habet, nullus ſit impenſas cum fructibus ex illa perceptis compenſare teneatur, *l. emptor, & l. ſumptus, ff. de rei vendicat. Franch. d. deciſ.109. Alba conſil.528. nu.14. Rim. iun. conſ 411. nu.9. Valaſch. de iure emphyt. quaſt.25. nu.29 Gabr. tit. de acquir. rer. domin. concluſ.1. nu.1. Capyc. deciſ.93. nu.9. Rota diuerſ. deciſ 217. & deciſ.186. nu.5 par.2. Peregr. de fideicom. art.15. nu.242. Rota deciſ.650 num.6. par.2. in recentior. Cop. de fruct. lib.2. tit.4 cap.7. Garz. de expen. cap.23. nu.38. Menoc. de recuper. poſſeſs. remed.15. num.600. Mareſcot. lib.2. variar. reſolut. cap.112. nu.38. & 58. Rauden. deciſ. Piſan.31. nu.303. & 307. deciſ.42. nu.58. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.5. tit.7. nu.24. & 25. Card. Tuſch. lit. M, concluſ.180. nu. 41.* & alij ſtatim citandi.

29 Etſi aliter teneat *Menoc. d. remed.15. nu. 610.* & compenſat poſſeſſor ſi ad fructus fuerit condẽnatus, *Tuſch. d. litera M, concl.178. nu.6.*

30 Quod intellige deductis fructibus melioramentorum, qui proprij eius ſunt. *Afflict. deciſ.87. Neguſan. de pignor. membr.4. par.5. nu.20. Pute. deciſ.276. ad finem, lib.3. Valaſch. de iure emphyt. quaſt.25. nu.26. Gabriel. conſil.15. nu.16. lib.1. Peregr. de fideicom. art.50. nu.67. & 72. Ludo. Saula. conſil.43. nu.2. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.5. tit.7. nu.25. Rota deciſ.435. nu.15. par. prima in recentior. Franc. Milanen. deciſ.7. num.82. par.1. Gamm. deciſ.364. nu.1. Mareſcot. variar. reſol. lib.2. c.76. nu.30. reſolut.112. n.52. Carot. de loca. par.4. de exp. quaſt.2. nu.17. Franch. deciſ.191. nu.11. & deciſ.705. nu.1. Surd. deciſ.282. nu.30. & deciſ.294. num.11. Borgnin. deciſ.28. nu.8. par.1. & deciſ.32. nu.27. par.2. Rota d. deciſ.117. par.2. Garzias de expen. & meliorat. cap.23. nu.54. Gilken. de impen. par.2. cap.5. nu.22. Ludoui. deciſ. Lucen.7. nu.12. Molin. diſputat.463. Magon. deciſ. Lucen.34. nu.47. Couarr. var. reſol. c.8. num.4. La-*
31 *derch. conſil.151. num.6.* etiam poſt litem conteſtatam *Mareſcot. d. reſolut.112. nu.52. Sacch. d. conſ.43. num.2.*
32 Vel ſi ad fructus fuerit condemnatus. *Franch. dec.705.*
33 Vel ſit malæ fidei poſſeſſor. *Surd. d. deciſ.282. num.30.*
34 qui manifeſtè ait, fructuum perceptorum ex meliorationibus, vel propter eas habendam non eſſe rationem etiam in malæ fidei poſſeſſore, qui meliorationes fecit, *ex text. in l. cęterum, §. improbe, ff. de rei vendi. Remar. ſing.337. in d. l. cęterum. Franch. deciſ.191. nu.11.*

Cętera ad materiam impẽſarum & meliorationum ſuis locis fuerunt pertractata.

35 Ex dictis ſupra *nu.23. & 24.* infero, ſumptus litis nõ reſarciri emptori per venditorem, quando ab euincente actum fuit primo iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus aditam hæreditatem, cum ij tantum debeantur, quando emptori rem non licet habere, *l. ſtipulatio iſta, ff. de verb. oblig. Bart. Bal. Ang. & Imol. in l. venditionis eod. tit.* Et venditoris non intereſt defendere ne daretur reſtitutio in integrum, quæ alio tendere poteſt. *Corn. conſ.255. lib.3. verſ. & inſuper.* in ſpecie *Hier. Magon. deciſ. Florent.93. nu.6.*

ARGVMENTVM.

Sententia lata contra emptorem in cauſa euictionis, an & quando poſſit executioni mandari in bonis venditoris neceſſarij defenſoris.

Et quid etiam è conuerſo.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra emptorem conuentum in cauſa euictionis mandari poteſt executioni in bonis defenſoris neceſſarij, & ſeqq.*

Limitatur vt procedat, quando emptor non habet vnde ſoluat, ſecus ſi eſt ſoluendo, nu.4.

Secundò limitatur non habere locum, cum agitur ad certam rem euictam exiſtentem penès emptorem, & ſententia executio facienda eſt in eadem re, non autem in alijs, nu.5. & 7.

Declaratur vt infra nu.17.

Sublimitatur dicta limitatio vt non procedat quoad fructus expenſas & intereſſe in quibus emptor fuit condemnatus, pro quibus exequi poteſt ſententia in bonis venditoris neceſſarij defenſoris, nu.6.

Tertiò limitatur, ſententiam cõtra emptorem latam exequi poſſe contra venditorem, quando venditor ſuſcepit iudicium perindè ac ſi poſſideret, & cum promiſſione ſub pęna reſtituendi rem licet non poſſideat, numero 10.

8 *Rebuff. ad Conſtit. Regu. tit. de dilat. art.5. Glo.1. declaratur.*

9 *Emptor temere litigans condemnatur in expenſis, quas poſtea coram eodem ordinario repetere poteſt.*

11 *Venditor tamquam procurator in rem ſuam, & pro ſuo intereſſe animo nouandi iudicium & liberandi emptorem, comparere poteſt etiam actore inuito.*

Declaratur procedere, quando venditor ſuſciperet iudicium perindè ac ſi poſſideret; & cum promiſſione ſub pœna reſtituendi rem licet non poſſideat, numero 12.

Subdeclaratur non habere locum, quando per emptorem patitur id fieri ſuo nomine, quia ſaltem in ſubſidium

gesta

Digitized by Google

geſta per venditorem præiudicabunt emptori, ita quod in ſubſidium contra eum exequetur, numero 13.

14 *Patiens aliquid fieri ſuo nomine cenſetur facientem præponere illi miniſterio, & mandatum dare, ſi non venit ad iudicium ad defendendum eum, quod poteſt, etiam inuitum.*

Licet non ſic videatur conſentire, ibidem.

Geſta tamen in ſubſidium præiudicabunt tibi, & ſententia mittetur executioni contra te, nu. 15.

Fallit, ſi ignoretur, nu. 16.

17 *Sententia lata contra condemnatũ exequitur contra illũ, quando condemnatus vel obligatus in inſtrumento coſtituit ſe creditoris nomine poſſidere, quo caſu etiam contra ſingularem ſucceſſorem exequi poteſt ſententia, vel etiam inſtrumentum, non excuſſo principaliter obligato.*

Creditor tamen debet prius probare illud ius executorium ſibi competere; ideoque prius ſucceſſor ſingularis eſt citandus, & docere debet quod ſit talis, cõtra quem competat executio, nu. 18.

19 *Sententia lata contra venditorem exequi poteſt contra illum, qui rem litigioſam emit.*

Extenditur etiam ad ſucceſſorem mediatum, numero 20.

Et abſque citatione, nu. 21.

Contrarium habetur nu. 22. & ſeqq. & nu. 28.

Vbi, quod citatio omninò requiritur.

23 *Citatio partis requiritur in executione ſententiæ.*

Extenditur, ſiue fiat executio in perſonali, ſiue reali actione, & in re in qua lata fuit ſententia, nu. 24.

Fallit, quando executio fit in eadem re, pro qua fuit lata ſententia, nu. 25.

Declaratur procedere, quando executio fit pro eadem re, & contra eum qui in ſententia nominatur; ſecus ſi fiat in alia re, vel contra perſonam in ſententia non nominatam, quia tunc requiritur citatio, nu. 26.

Primò extenditur, etiam ſi quis iniuſtè poſſideret, quia vbi agitur de eijciendo aliquem à ſua poſſeſſione, citatio requiritur, nu. 27.

Secundò extenditur locum habere, etiam ſi poſt latam ſententiam fuiſſet facta alienatio, nu. 29.

30 *Cognitio cauſa requiritur ante executionem, an tertius poſſeſſor ſit intruſus, lite pendente.*

31 *Sententia lata contra debitorem poſt contractum pignus non nocet creditori, quominus ius pignoris retineat.*

Præſertim ſi fuerit ignorans, & non citatus, num. 33. & ſeq.

Fallit, ſi lata ſit ſententia ante ius pignoris contractum, quia præiudicat, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit, numero 34.

32 *Diſtinctio Bart. Ang. & aliorum affertur in præcedenti concluſione.*

35 *Emens rem ab altero ex collitigantibus ſuper actione perſonali, non patitur executionẽ ſententiæ latæ contra venditorem, ſed prius agendum eſt reuocatoria, ſeu reſciſſoria.*

36 *Sententia valet, quando citatus eſt is, de cuius intereſſe principaliter agitur.*

Quamuis tertio non præiudicet, nu. 37.

38 *Emptor rei litigioſæ citari debet poſt ſententiam latam contra principalem, quando agitur de executione facienda vigore illius ſententiæ.*

Primò extenditur multò magis locum habere in eo, qui emit rem nullo vitio litigioſi affectam, vt priuſquam feratur ſententia citandus ſit, nu. 39.

Secundò extenditur præmiſſa adeo vera eſſe, vt citandus ſit poſſeſſor, etiamſi in inſtrumento adſit pactum, quod bona debitoris propria auctoritate capi poſſint, numero 40.

41 *Sententia contra emptorem lata, contra vẽditorem exequi poteſt.*

Intellige ita demum, ſi lite mota contra emptorem venditor ſuſcepit iudicium, ibid.

Non autem vbi directò agitur contra ipſum venditorem eodem loco.

42 *Sententia lata contra venditorem nõ præiudicat emptori ignoranti litem eſſe motam.*

Et lata contra debitorem non præiudicat creditori, licet ſcienti & patienti, quando debitor non tradidit pignus creditori, ſed per ſolam hypothecam ſe obligauit, nu. 43.

Vbi de ratione.

44 *Sententia lata contra venditorem hæreditatis ita demum nocet emptori, ſi cõtra vtrumque cognitum fuit, ſiue proceſſum, alias ſecùs.*

45 *Executio ſententiæ latæ in actione perſonali aduerſus tertium poſſeſſorem fieri non poteſt.*

Siue caperit ante litem motam poſſidere, ſiue poſt, & quandocunque ante executionem.

Siue etiam condemnatus dolo deſierit poſſidere, ſiue non ex communi, nu. 46.

47 *Sententia lata poſt alienationem factam iudicio pendente per debitorem in fraudẽ creditoris ſuper actione perſonali, exequi non poteſt contra tertium, in quem pendente iudicio res lite iam mota eſt translata.*

48 *Actione reuocatoria agendum eſt contra tertium, cui res pendente iudicio per debitorem in fraudem creditoris alienata eſt, probando fraudem debitoris qui alienauit.*

49 *Sententia contra venditorem lata tunc nocet emptori, & contra eum exequi poteſt, quando in proceſſu contra venditorem acto, emptor contra quem petitur executio, fuit citatus.*

50 *Emptor, qui ſcit de re empta litem agi cum venditore ſibi non præiudicat, neque ſententia in ipſa re vendita eſt exequenda.*

Quid ſi ſententia fuerit lata per ignorantiam vel iniuriam iudicis, nu. 51.

QVÆST. CLXXVII.

1 AN ſententia lata contra emptorem conuentum in cauſa euictionis mãdari poſſit executioni in bonis defenſoris neceſſarij, vtilis eſt quæſtio; in qua Glo quam ſequuntur *Bartol. Angel. Paul. de Caſtr. in cæteri in l. venditor, ff. de iudic.* tenent pro affirmatiua, *per tex. in l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes,*
2 *ibi*, ex ſubſtantia debitoris ſoluerint, *ff. mandat.* vbi fideiuſſor conuentus poteſt ſoluere de bonis debitoris, & ibidem latè *Bart. Bald. in authent. qua in prouincia.*

3 C. vbi de crim. agi oport. vbi dicitur locum non habere
in procuratore ad iudicia, de quo etiam per Angel. in
l. Plautius, ff. de procur. vbi facit ſingulare dictum, §. ſi
ignorantes. Suarez in l. 2. for. tit. de los emplazementos,
de comperendinat. libro ſecundo, § ſed pone quæſtionem,
4 num. 18. pag. 185. qui num. 26. limitat ex Bald. in auth.
ſi captiui per illum text. colum. 3. verſ. vnum vero nota.
id eſſe verum, quando emptor, vel fideiuſſor non habet
vnde ſoluat, & timet detrudi in carcerem, ſecus ſi eſt
ſoluendo, vt ibi per eum, & dictam concluſionem ſe-
quitur Marant. in Specul. parte ſexta, §. & poſt omnia
aduertatur ad executionem, numero 41. & Guid. Pap.
ſing. 435.
5 Verum opinio hæc vera non videtur, cum agitur ad
rem certam exiſtentem penès emptorem; & ſententiæ
executio facienda eſt in eadem re, non autem in alijs,
ad l. qui reſtituere cum ſimil. de rei vendicat.
6 Et quamuis Angel. & Paul. de Caſtr. reſpondeant,
quod ſententia vltra reſtitutionem rei côtinebat etiam
aliud, videlicet fructus ſumptus, & intereſſe, pro quibus
fieri poterit executio in bonis venditoris, & neceſſarij
defenſoris, dicto §. ignorantes, atque ita Gloſ. opinio
7 reſtringenda eſſet procedere, reſpectu expenſarum, &
intereſſe: Illud tamen certum eſt, quod principaliter
fieri debet in re euicta contra poſſidentem ratione
præmiſſa, nempè, quia cum agatur actione reali ad rem
certam, & determinatam, in illa facienda eſt executio,
dicta l. qui reſtituere, vt per Hier. Cagnol. in dicta l. ven-
8 ditor, ſub num. 25. in fin. & ſecundum prædicta intelli-
gêdus eſt Rebuff. ad Conſtit. Reg. Gall. in tit. de dilat. art.
5. Glo. 1. in princip. cum inquit, quod ſi nominatus non
comparet, iudex ſententiam feret contra nominan-
tem, & executioni mandabit contra nominatum, niſi
quoad expenſas & intereſſe, quorum executio fit con-
tra nominantem, quia intelligitur ſi nominatus ven-
ditor poſſidebat, vt per Iacobin. in dicta l. venditor, col.
2 de iudic. notat Caballin. de euict. §. 3. ſub numero 165.
9 Vbi addit ideò emptorem nominantem tamquam te-
mere litigantem in expenſis condemnari, l. properan-
dum, §. ſin autem, C. de iudic. quas poſtea coram eodem
iudice repetere poterit.
10 Crederem ego aduerſus venditorem ſententiam la-
tam contra emptorem exequi poſſe, quando venditor
ſuſcepit iudicium, perindè ac ſi poſſideret, & cum pro-
miſſione ſub pena reſtituendi rem licet non poſſideat,
ex ijs quæ tradit Natt. conſil. 630. num. 4. qui ait, quod
& ſi ſecundum Bald. in l. 1. in fin. C. vbi in rem actio. &
11 Paul. de Caſtro in l. ſolutionem, ff. de ſolut. venditor tam-
quam procurator in rem ſuam & pro ſuo intereſſe
animo nouādi iudicium, & liberandi emptorem com-
12 parere poteſt etiam actore inuito; id tamen procedit,
quando venditor ſuſciperet iudicium, perindè ac ſi
poſſideret, & cum promiſſione ſub pœna reſtituendi
rem, licet non poſſideat. Illud tamen notandum erit,
13 quod vbi id patiatur per emptorem fieri ſuo nomine,
ſaltem in ſubſidium geſta per venditorem præiudica-
bût emptori, ita vt in ſubſidium aduerſus eum exeque-
tur, l. 1. §. Magiſtrum. de exercit. actione & l. fin. ff. quod
14 cũ eo, vbi patiens aliquid fieri ſuo nomine, cenſetur fa-
ciêtem præponere illi miniſterio, & mandatum dare, ſi
non venit ad iudicium, defendendo eum, quod poteſt
etiam inuitum dicta l. ſolutionem, non ſic videtur con-
ſentire, per ea quæ notat Gloſ. in l. Caius, ff. de pignor.
actio. & ideo Paul. de Caſtr. in l. in cauſa, §. 1. ſub nu. 2.
15 ibi, dicens Bald. vnum verbum notab. de damn. infecto.
quod ſaltem in ſubſidium geſta præiudicabunt tibi,
quia ſi bona eius non ſufficiunt pro executione ſenten-
tiæ, quæ executioni mitti debet contra eum, vt l. Pau-
lus, ff. de procur. mittetur executioni contra te. ad text.
in authent. qua in prouincia. §. 1. C. vbi de crim. agi oport.
16 quod dicit perpetuo menti tenendum, ſecus ſi igno-
taſſes.
17 Declara quod dixi, ſententiam fore exequendam
contra condemnatum procedere, quando condemna-
tus, vel obligatus in inſtrumento conſtituiſſet ſe credi-
toris nomine poſſidere, eo enim in caſu etiam contra
ſingularem ſucceſſorem exequi poſſet ſententia, vel in-
ſtrumentum, etiam non excuſſo principaliter obliga-
to, ſecundum Angel. in l. fin. C. de acquir. poſſeſs. per l. ſi
18 debitor. C. de pignor. debet tamen creditor prius pro-
bare illud ius executorium ſibi cõpetere, & ideo opor-
tet prius ſucceſſorem ſingularem citare, & etiam doce-
re quod ſit talis, contra quem ſibi competat executio,
ex notatis per Innoc. in c. quia extr. de iudic. & Bald. in l.
per diuerſas. C. manda. tradit Socin. ſen. in tractat. Fallen.
regul. 138.
19 Quod multò magis dicendum eſt procedere in em-
ptore, qui lite pendente rem emit: nam ſententia lata
contra venditorem exequi poterit contra illum, qui
rem litigioſam emit, l. fin. & ibi Bartol. C. de litig. Bero.
conſil. 18. numero 40. libro primo. Franch. Marc. deciſ.
538. numero quarto parte ſecunda, Menoch. conſil. 319.
num. 11. libro quarto Ruyn. conſil. 34. num. 12. libro quin-
20 to Mohed. deciſ. 12. extendens etiam ad ſucceſſorem
mediatum Aſin. in prax. iudic. §. 31. cap. 2. ampliat. 24.
Neuizan. conſil. 20. num 13. Menoch. de adipiſcend. poſ-
ſeſs. remed. 5. num. 133. & ſequentibus. Lancellot. de at-
tentat. cap. 4. in præfat. num. 459. Ioſeph. Ludouic. deciſ.
21 Peruſin. 26. numero nono parte prima, & hoc etiam abſ-
que aliqua citatione. Cyn. in l. prima, C. de alien. iudic.
cauſ. fact. quem refert Paul. de Caſtro in l. certa, C. vt in
poſſeſs. legat. Afflict. deciſ. 396. numero 9. Socin. iun. con-
ſilio 92. numero 8. libro tertio. Tiraquell. de contract. li-
guag. §. 12. numero 27. Cephal. conſilio 195. numero 14.
& 15. libro ſecundo, & conſilio 41. numero nono libro
primo.
22 Contrarium, quod videlicet ſententia contra ven-
ditorem lata exequi non poſſit contra eum qui rem
acquiſiuit lite pendente abſque illius citatione ex re-
23 gula in iure approbata: nempe in executione ſenten-
tiæ citationem partis requiri, l. 1. ibi, ceteris ex ſenten-
tia conueniri, C. de iur. & fact. ignoran. l. meminerint.
C. vnde vi, & ibi Bart. tenent Bart. Alexand. Iaſ. & ce-
teri in l. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. Abb.
in c. Paſtoralis, §. quia vero numero ſeptimo de offic. de-
legat. Rip. in l. qui pro Tribunali num. 19. ff. de re iudic.
Dec. conſil. 97. numero ſecundo cum addictis per Aſin. in
24 ſua praxi. §. 31. cap. 4. in princip. qui in prima, & ſecun-
da ampliatione extendit regulam procedere, ſiue fie-
ret executio in perſonali, ſiue in reali actione; & in re,
25 in qua fuit lata ſententia. Et quamuis quando fit exe-
cutio pro eadem re, pro qua lata fuit ſententia, non re-
quiratur partis citatio, ſecundum Bart. & Alex. in d. §.
in venditione. Marant. in ſuo Specul. par. 6. act. vlt. n. 17.
Afflict. deciſ. 157. in fine. Octau. Veſtr. in ſua prax. lib. 8.
tit. de execut. rei iudic. nu. 3. vbi Granat. in addit. in lite-
ra

ra D, ceteros allegat. Id procedit, quando executio fit
pro eadem re & contra eum qui in ſententia nomina-
tur, iuxta ſententiam in praxi obſeruatam, *de qua poſt*
Lancellott. Conrad. in ſuo Prætorio lib. 1. cap. 9. §. 2. rubr.
de execut. ſentent. nu. 2. Ioſeph. Ludou. in deciſ. Peruſ. 6.
numero ſecundo part. Burſat. conſil. 269. num. 17. lib. 3.
At ſi fieret in alia re, vel contra perſonam in ſententia
non nominatam, tunc requiritur citatio, *vt per Veſtr.*
in loco citato ſub num. 4. verſ. quæ tamen intelligo, *vbi*
Crauat. in litera E, Felyn. in cap. quia G. ſub nu. 4. verſ.
tu vero, de iud. Conrad. de nomen. poſſeſſ. quæſt. 24. prin.
27 *nu. 33.* Et hoc locum habet etiam in caſu in quo quis
iniuſtè poſſideret: nam etiam quando ageretur de
eijciendo aliquem à ſua poſſeſſione quam iniuſtè de-
tinet, poſſeſſor citari debet, *c. p. licet epiſcopus de præ-*
ben. in 6. Bart in l. fin. num. 16. C. de edict. Diui Adr. tol-
len. Alexan. conſil. 5. num. 1. l. b. 2. Iaſon. conſil. 17. nu. 3.
libro quinto. Marſil. ſing. 197. Anton. Gabr. in ſuis com-
mun. concluſ. in tit. de citat. concluſ. 1. num. 69. limit. 9.
28 *princ.* Et in ſpecie, quod ſententia in actione reali la-
ta exequi non poſſit contra eum qui lite pendente
poſſeſſionem acquiſiuit, niſi citetur, tradunt *Bald. in*
l. 1. nu. 9. in fine, C. de alien. iudi. mut. cauſ. fact. vbi
Corne. num. 1 propè fin. verſ. in Glo. 1. Innoc. in dicto cap.
quia G. quæ ibi referunt & ſequuntur *Aret. Bellamer.*
numero quinto, & Felyn. nu. 4. de iudic. Natt. conſil. 350.
numero quarto libro ſecundo. Honded. conſil. 20 num. 42.
52. 53. & ſeqq. lib. 1. Borgnin. deciſ. 16. num. 9. vbi dicit
ita iudicaſſe *Rot. Florent. Capyc. deciſ. 128. col. fin. verſ.*
29 *& pro hoc facit*, qui allegans Innoc. & Aret. extendit
hanc concluſionem ſibi tribuere etiam ſi poſt latam
ſententiam fuiſſet facta alienatio, & probauit *Rota de-*
ciſ. 3. vt lite penden. in nou. Veſtr. in prax. libro primo
30 *tit. de execut. rei iudic. num.* 4. aſſerens ante executio-
nem requiri cognitionem, an tertius poſſeſſor ſit in-
truſus lite pendente, & quod propter perſonæ muta-
tionem erit quaſi noui iudicij inchoatio, ſequuntur
Lancellot. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. numero 462.
Gabr. conſil. 31 num. 10. & 20. libro ſecundo, facit *text.*
31 *in l. ſi ſuperacius ff. de pignor.* vbi dicitur, quod ſententia
lata contra debitorem poſt contractum pignus non
nocet creditori quominus ius pignoris retineat, ſequi-
32 tur Bart. ibi diſtinguens inter eum, qui prius obligaue-
rat rem, quam vinceretur, & eum, qui obligauit poſt-
quam fuit victus. Et concludit primo in caſu, ſenten-
tiam non nocere illis, ſi ignorauit cauſam agi: licet
aliud ſit, quando ſciuit, & hoc modo declarat Gloſ. ibi,
& Angel dicens, eſſe notandum, *ad idem eſt text. in l.*
ſi mater, §. fin. qui idem omninò diſtinguendo dicit, &
eam diſtinctionem probat *Gloſ. in l. preces, C. de pi-*
gnor. Imol. in l. ſæpè colum. 9. in princip. verſic. ſi autem
33 *ſit lata, ff. de ſentent. & re iudica.* vbi ait, quod ſen-
tentia lata poſt ius pignoris contractum, non nocet
creditori ignoranti, & non citato, allegat etiam Ioan.
Andr. & dicit aliud eſſe, quando creditor ſciuiſſet cau-
ſam agitari, idem probauit *Alexand. in dicta l. ſæpe nu-*
34 *mero 82. in fine, & numero 85.* vbi dicit, quod ſenten-
tia lata ante ius pignoris contractum præiudicat indi-
ſtinctè, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit; ſed lata poſt ius
iam contractum, nocet ſolum ſcienti, ſequitur *Surd.*
conſil. 189. num. 46. lib. 2. poſt Socin. conſ. 82. numero 4.
libro tertio.
35 Quinetiam videmus, quod licet pendente iudicio
ſuper actione perſonali emat quis ab altero ex litigan-
tibus rem vnam, iſque ſuccumbat, nō ideo tamen ſen-
tentia contra eum lata exequi poterit contra empto-
rem, ſed prius agendum reuocatoriā, ſeu reſciſſoriā,
ita Bart. in l. creditores, num. 23. in primo membr. C. de
pignor. & in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, vbi *Alexan.*
& alij, ff. de re iudicat. Ancharan. conſil. 292. Socin. con-
ſil. 13. numero primo libro quarto, vbi de communi. *Go-*
zadin. conſil. 103. numero 10. Roder. in l. poſt rem numero
primo, & quarto, ff. de re iudicat. Rip. in l. prima, §. ſi he-
res, num. 20. & 21. ff. ad Trebellian. Crauett. conſil. 255.
ſub nu. 5. & ſeq. Gozadin. pract. quæſt. cap. 15. num. 7. verſ.
immò ex hac. Rolan. conſil. 5. num. 8. & ſeq. lib. 2. qui de
communi teſtatur. *Oſaſc. deciſ. Pedam. 85. nu. 4.* qui nu.
ſequenti pariter dicit communem. *Surd. deciſ. 306. nu-*
mero 16.

Ex præmiſſis infero infraſcriptas concluſiones.

36 Primò, quod ſententia valet, quando citatus eſt is
de cuius intereſſe principaliter agitur, quamuis ipſa
37 ſententia tertio citato non noceat. *Felyn. in cap. fin. nu-*
mero quinto de maior. & obedien. Dec. conſil. 445. nu. 32.
Curt. iun. conſil. 23. ſub num. 8. verſiculo ſecundo præmit-
tendum eſt. Socin. iun. conſil. 181. num. 97. libro ſecundo,
Cephal. conſil. 106. num. 10. libro primo, & conſil. 279.
num. 15 libro ſecundo. Decian. conſil. 54. num. 54. verſic.
& licet valuiſſet, lib. 2. & conſil. 43. num. 42. lib. 3. Iaſ.
qui de communi *in l. decem ſub num. 42. verſic. ego con-*
tra. ff. de verbor. obligat. Celſ. Hugo conſil. 20. nu. 77 ſub
num. 10. verſic. & ſi vellemus, & num. 11. Gabr. comm.
concluſ. lib. 2. tit. de citat. concluſ. 1. numero 329. & 330.
Franch. de Pep. inter conſil. Soc. conſil. 382. numero 4. li-
bro ſecundo.

38 Secundò, quod emptor rei litigioſæ citari debet poſt
ſententiam latam contra principalem, quando agitur
de executione facienda vigore illius ſententiæ, *iuxta*
deciſ. Neapolit. 128. in nouiſ. num. 12. & ſeq. quam re-
fert ac ſequitur *Gabr. de cita. dicta concluſ. 1. num. 328.*

39 Quod multo magis obſeruandum eſt in eo qui emit
rem nullo vitio litigioſi affectam, vt antequam feratur
ſententia contra principalem, citari debeat; ea ratio-
ne, quia facilius aliquid conceditur ab initio, quam
poſtea quam res eſt in eſſe deducta, *ad reg. l. patre fu-*
rioſo. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur.

40 Hocque extenditur, vt citandus ſit poſſeſſor, etiamſi
in inſtrumēto adſit pactum quod bona debitoris pro-
pria auctoritate capi poſſint. *Alex. conſ. 95. lib. 4. Gabr.*
d. concluſ. 1. nu. 276.

41 Tertiò, quod nedum ſententia lata cōtra emptorem
mandari poteſt executioni contra vēditorem, iuxtaque
tamen dicta ſunt ſuperius, *num. 1. 4. 6. 7. & ſeqq.* Verum
etiam contra venditorem lata contra emptorem exe-
qui poteſt, quando lite mota contra emptorem vendi-
tor ſuſcepit iudicium, non cum directè agitur contra
ipſum venditorem. *Hier. Gabr. conſ. 66. ſub nu. 23. verſ.*
quod vero lib. 1.

42 Quartò infero, quod ſententia lata contra vendito-
rem non præiudicat emptori ignoranti litem eſſe mo-
tam, *Cephal. conſil. 239. nu. 83. Felyn. in cap. vlt. nu. 5. de*
maior. & obedien. Dec. conſ. 445. num. 23. Rol. conſil. 92.
nu. 14. lib. 4.

43 Quintò infero, quod ſententia lata contra debito-
rem non præiudicat creditori, licet ſcienti, & patienti,
vt in ſpecie habetur penès *Neguſ. in tract. de pignor. 5.*

membr. ſub num 39. verſ. ſecunda concluſio, & verſ. tertio limitatur par. 6. quando debitor nõ tradidit pignus creditori, ſed per ſolam hypothecam obligauit, quia tunc defenſio non pertinet ad creditorem principaliter, ſed ad debitorem.

44 Sextò infero, quod ſententia lata contra venditorem hæreditatis ita demum nocet emptori, ſi contra vtrunque fuit cognitum, ſeu proceſſum, alias ſecus, *l. 2. §. ſolet quæri, de hæred. vel act. vendi.*

45 Septimò infertur, quod executio ſententiæ latæ in actione perſonali contra tertium poſſeſſorem fieri non poteſt, ſiue cœperit ante litem motam poſſideri, ſiue poſt, & quandocunque ante executionem & ſiue condemnatus dolo deſierit poſſidere, ſiue non, *vt latè per Roland. conſil. 5. num. 8. & 9. libro ſecundo*, qui alios adducit.

47 Octauò infertur, quod ſentẽtia lata in fauorem creditoris ſuper actione perſonali exequi non poteſt contra tertium in quem pendente iudicio res translata eſt,
48 lite mota, ſed agendum eſt actione reuocatoria, probando fraudem debitoris, qui alienauit, vt reſpondit *Crauet. conſ. 235. num. 2. verſ. & hoc procedit poſt Bart. Roman. Soc. & Alex.* ab eo citatos.

49 Nonò infertur, ſententiam videlicet latam contra venditorem nocere emptori, & cõtra eum exequi poſſe quando in proceſſu cogitato cõtra venditorem emptor fuit citatus. *Thob. Non. poſt Bald. & Boer. ab eo adductos conſ. 78. num. 12.* Nec ſufficit intimatio, quando ſententia tertio non præiudicat. *Non. conſ. 77. ſub n. 10. verſ. quia reſpondetur.*

50 Extenditur procedere, etiam quod emptor ſciuerit cauſam agi cum venditore, quia ſententia mandari nõ poterit executioni contra illum, ſeu in re vendita, *vt per Ioan. Neuiz. conſ. 20. nu. 1.* vbi refert, Abb. aſſerere cum hac opinione Doct. communiter tranſire, & ante hos *Bart. in l. creditores, ſub nu. 23. verſ. primo caſu, C. de pignor.* quem probat *Neuiz. vbi ſupra, ſub nu. 25. verſ. non obſtat ergo.*

51 Quid ſi ſententia fuerit lata per ignorantiam, vel iniuriam iudicis; & nõ fuerit facta denunciatio, videas *per Fran. Marc. quæſt. 582.*

ARGVMENTVM.

Bona quando fuerunt ab officiali communis apprehenſa pro collectis, an emptor agere valeat contra vẽditorem tamquam re euicta, ac petere ſibi refici omne probabile intereſſe.

SVMMARIVM.

1 Negligens promiſſa adimplere tenetur ad intereſſe.

2 Venditor obligans ſe pro euictione tenetur ſubire defenſionem.

3 Emptor ſi ſe non defendat, & permittat in eum contumacem pronunciari, venditor non tenetur, licet nec ipſe defenderit.

Præponderat enim culpa emptoris, nu. 4.

Et de ratione, nu. 5.

6 Venditor non tenetur de dilatione facta per impudentiam officialis.

7 Euictionis actio denegatur, quando ſecuta fuit ob abſentiam emptoris.

Et præſertim ſi is moleſtiam non denunciauerit, numero 8.

9 Onus ſoluendarum collectarum, ſeu tributorum pertinet ad emptorem, qui percipit fructus.

10 Venditor retinens in ſuo æſtimo rem venditam repetit ab emptore quod dicta de cauſa ſoluit, & nu. 12.

11 Collecta ſunt onera, quæ imponuntur pro fructibus.

13 Res vbi euincitur ex noua cauſa, non imputatur venditori, ſed emptori.

Maximè vbi concurrit culpa ipſius emptoris, nu. 14.

QVÆST. CLXXVIII.

EMptio & venditio ſecuta fuit inter duos, & pro parte venditoris promiſſum extitit de euictione & legitima defenſione rei venditæ. Modo accidit, quod per exactores communis ratione collectarum, & onerum, quæ rebus ſolent imponi vigore ſtatuti de materia loquentis, fuerunt deprehenſa, & incorporata dicta bona, & alij vendita, vt quia collectæ ac impoſitiones plurium annorum ſibi debentur. Quo ſtante emptor agit aduerſus venditorem tamquam re euicta, & petit ſibi reſarciri omne ſuum probabile intereſſe.

1 Et quidem is prima facie videtur iuſta petere; cum venditor ſtatim lite mota ſeu controuerſia teneretur ſe opponere vigore dictæ promiſſionis, quod cum non fecerit, ſeu facere neglexerit, ex quo graue eſt fidem fallere, *l. 1. de conſtit. pecu.* merito ſuccedit obligatio ad intereſſe, *l. ſtipulationes non diuiduntur vet. Celſus cum concordan. ff. de verb. oblig.* Præſertim ſi occaſione allibrationis ipſius venditoris fuerint cauſata dicta onera.

2 Sed contrarium verius probatur, quia ſumus in contractu emptionis, & venditionis, in quo vẽditor de euictione tenetur, & ne in obligationem euictionis incidat, tenetur ſubire defenſionem, *l. 1. C. de pericul. & commod. rei vendi.* & ibi per ſcribentes, *& l. ſi parentes, C. de euict. l. qui abſentem de procur. & l. venditor. ff. de euict.* Nam in dubio promiſſio de defendendo intelligitur de defenſione ad quam ſolent teneri quatenus verba contractus patiuntur.

In præſenti autem emptor moleſtatus ab exactoribus communis debebat comparere, & aſſumere defenſionem, quod nequaquam fecit, & ideo ſibi, non venditori hoc imputare debet. Nam etſi venditor re-
3 quiſitus teneatur defendere emptorem, nihilominus etiam emptor tenetur ſe defendere, adeo quod ſi ſe nõ defendat, & in eum contumacem pronuncietur, ipſe venditor non tenetur, licet nec ipſe defendiſſet, *d. l. 1. in fin. C. de peric. & commod. rei vendi. l. ſi ideo, ff. de euict.*
4 *& l. emptor fundi. C. eod.* Vnde quamuis vterque fuerit in culpa, in hoc tamen præponderat culpa emptoris, *vt per Bal. in dicta l. 1.* etiam ſi culpa eſſet æqualis, quia non ideo in venditorem flecti debet, *argum. l. viro, ff. ſolut. matr. & l. in arena. C. de inoffic. teſtam. & in reg. in*
5 *pari. de reg. iur. in 6.* Ratio affertur, quoniam venditor tenetur de euictione quæ cauſatur ex defectu iuris ipſius venditoris, & factoeiuſdem, non de illa

quæ

quæ prouenit ex alia cauſa, veluti ſi facto & culpa em-
ptoris, qui non comparuit, nec quidquam oppoſuit
pro ſua defenſione, & ideo ſibi imputandum eſt, *arg.*
dicta l. ſi ideò, cum concordantibus ſuperius adductis,
præſertim ſi bona apprehẽſa fuerint pro ſolido datio,
ſeu collectis bonorum venditoris, qui habebat plura
alia bona, & tamquam illius, & pro toto allibramento,
cum debuerint incorporari tamquam bona emptoris,
& pro rata datij, ſeu oneris ad ipſa bona ſpectantis,
non pro ſolido datio, & in contumaciam ipſius empto-
6 ris non ſe defendentis, prout ſe tueri poterat, & pari-
ter etiam ſi incorporatio, ſeu ablatio dictorum bono-
rum facta cenſeretur per imprudentiam, ſeu ignoran-
tiam officialium, quo caſu de euictione non tenetur
venditor, *l. ſi per imprudentiam, & l. emptor fundi de*
7 *euict.* & dixi *in quæſt.*.. Item quoniam ob abſentiam
emptoris non defendentis, quo caſu denegatur actio
de euictione eadem ratione, *dict. l. ſi ideo, & d. l. em-*
8 *ptor, & l. 1. C. de commod. & peric. rei vendi.* Quæ ma-
gis procederent, ſi emptor moleſtiam ſibi illatam non
denunciauerit vẽditori, & eumdem requiſiuerit, quod
illum defenderet, vt tradunt communiter ſcribentes *in*
dicta l. 1. de commod. & peric. rei vendi. eſt tex. *in l. ſi pa-*
rentes, C. de euict. & in l. venditor de iudi. & late dixi in
quæſt... Ideo ceſſat de euictione actio. Et quatenus iſta
onera & collectæ fuerint decurſæ, & indictæ tempo-
re quo fuerunt bona vt ſupra tenta penès emptorem,
iſtud onus aſcribendum eſt ipſi emptori, non autem
venditori, quia omne commodum & incommodum
rei venditæ poſt venditionem contingens pertinet ad
emptorem, *l. 1. & per totum, ff. & C. de peric. & com-*
mod. rei vendi. l. Lucius in fin. vbi Gloſ. in ver. pertinere.
de euict. Bart. in dicta l. ſi per imprudentiam ad fin. ff. eo-
dem tit. Dec. in l. diem functo, num. 23. ff. de offic. aſſeſſor.
9 *Natt. conſil. 181. num. 1. & 2.* Et in ſpecie, quod onera
ſoluendarum collectarum ſeu tributorum, pertineant
ad emptorem qui percipit fructus, tradunt *Bart. in l.*
his verbis, §. idem teſtator, ff. de leg. 3. & l. quæro, ff. de
vſufruct. legat. eſt enim onus poſſeſſoris, *l. fin. C. ſi pro-*
pter public. peric. & auth. ibi poſitã. notatur *in l. Im-*
peratores, ff. de publica. Natt. conſil. 312. Surd. de alimen.
tit. 8. priuil. 91. num. 6. vſque ad nu. 13. Gratia. diſcepta.
10 *lib. 2. cap. 294. nu. 20.* Et ſi venditor ſoluat, vt quia te-
tineat in ſuo æſtimo, ab emptore repetere poteſt in-
quit *Bal. in l. 2. C. pro Soc. in l. ea conditione, C. de reſcin.*
11 *vendi. Paul. de Caſtr. in dicta l. Imperatores.* Nam ſunt
onera quæ imponuntur pro fructibus, vt ſcripſit *Paul.*
de Caſtr. in l. apud Iulianum, §. hæres, ff. de leg. 1. Et id-
12 circo licet res allibrata ſit in æſtimo venditoris, tamen
emptor qui poſſidet ſoluere debet collectam pro ipſa
re *l. fin. C. ſine cen. vel reli. & ibid. per Bald. & Angel. &*
Bald. in l. 1. C. quod cuiuſqu. vniuer. nomi. Quibus ſtanti-
bus concludendum eſt, quod cum bona prædicta alli-
brentur, & allibrata cenſeantur pro onere ſpectante
13 ad ipſum emptorem, non eſt quid imputetur vendi-
tori, cum res euincitur ex noua cauſa, *arg. l. ſi continuus,*
§. illud, cum ſimil. ſuperius adductis, *l. Lucius de euict.*
faciunt *Natt. d. conſil. 181. num. 4. Rota apud Pute. de-*
14 *ciſ. 381. nu. 2. lib. 3.* Maximè vbi, vt hic, concurrit cul-
pa ipſius emptoris, *arg. l. ſi merces, §. culpæ, ff. loca. & d.*
l. emptor fundi. & in ſpecie *reſpondit Corne. conſil. 325.*
libro primo.

ARGVMENTVM.

De euictione obligatus, an & quando tene-
tur ad damna, & expenſas, & intereſſe.
Quid in fructibus, & melioramentis, ac
augmento valoris prædij euicti, & quod
tempus ſpectatur.

SVMMARIVM.

1 *De euictione obligatus tenetur ad damna, expenſas, & intereſſe.*

2 *Damnum & intereſſe paſſum in euictione taxatur ad idem quod percepiſſet emptor ex re euicta, ſi euicta non fuiſſet.*

Et venit etiam intereſſe non naturale, ſed accidẽtale, n. 3.

4. *Venditor re euicta tenetur ad gabellas & laudimia non ſoluta per ipſum venditorem rei euictæ.*

Præſertim quando ex ſtipulatione appoſita ſpecialiter fuiſſent promiſſa, nu. 5.

Primò ampliatur procedere quoque, quando venditor ſe obligauit ad damna & intereſſe, quia tunc etiam ſi ex natura actionis non deberentur, & eſſet etiam ignorans nihilominus teneretur, nu. 6.

Et in hac materia ſpecialis prouiſio attenditur, nu. 7.

Maximè quando contractus fuit iuratus, nu. 8.

Secundò ampliatur, vt locum habeat, ſiue euictio ſequatur ex iure communi, ſiue ex iure ſpeciali, nu. 9.

Tertiò ampliatur, vt ſibi vendicet etiam quando emptor eſt litem paſſus, vel euictionem in ſorte, quia tunc eamdem habet authoritatem pro expenſis, damnis, & intereſſe, nu. 10.

Quartò ampliatur, vt nedum pretium rei, damna, & expenſæ debeantur, ſed etiam omne aliud intereſſe expenſarum, & acceſſionis fructuum etiam quanti plurimi euictionis tempore res valuerit, quam fuerit empta, nu. 11.

Quintò ampliatur, vt expenſæ litis debeantur tamquam damna, & intereſſe, nu. 12.

Sextò ampliatur, vt dicta in principali venditore, locum habeant in eius fideiuſſore, nu. 13.

Poterit tamen fideiuſſor, vbi cogeretur expenſas ſoluere emptori, illas repetere à venditore, ibid.

Septimò ampliatur, vt obligatus de euictione quandoque teneatur etiam vltra damna, etiam ante ſecutam euictionem propter iuramentum, & dolum, nu. 14.

Octauò ampliatur, vt talis emptor conſequi quoque valeat melioramenta, nu. 15.

Declarantur præmiſſa procedere, quando emptor denunciauit venditori litem moram, & ſeruauit alia de iure ſeruanda, nu. 16.

Primò fallit, quando emptor indebitè litigaſſet, quo caſu neque principalis tenetur fideiuſſor ad damna paſſa ex propria culpa, nu. 17.

Secundò fallit, quando fuit certa pœna conuentionalis ſtipulata in caſu euictionis, nu. 18.

Tertiò fallit in emptore hæreditatis, qui de ſuo debet expendere, ibid.

12. *Litem agens dicitur pati damnum, & intereſſe.*

19 *Venditor in caſu euictionis tenetur pretium reſtituere*

ſecundum valorem rei tempore venditionis factæ, ſed contra quod imo rei valor & æſtimatio attẽdatur tempore euictionis, nu. 20.

Et hac verior dicitur, nu. 23.

Ampliatur, vt procedat etiam vbi agitur aduerſus fiſcum in quem bona deuenerunt, quia tenetur & ille ad conſeruationem indemnitatis, prout venditor cui ſucceſſit, & propterea tenetur ad pretium ad rationem quantiplurimi, ad fructus, melioramenta, & impenſas, nu. 27.

Pro concordia adducitur diſtinctio inter prædictas opiniones, nu. 24.

Quæ ampliatur, nu. 25.

25 *Damni & intereſſe appellatione venit etiam lucrum acquiſitum maioris valoris.*

26 *Dictio, in, denotat intrinſicitatem cauſæ, non temporis, quando de tempore nihil dictum fuit.*

28 *Emptor ſiue agat de euictione, ſiue ex moto ſemper venit intereſſe ſub quo comprehenditur fructuum amiſſio, & aliorum damnorum refectio, quæ emptor euictionis occaſione quouis modo paſſus eſt.*

29 *Ementes ab Eccleſiæ Rectoribus cauti eſſe debent, quod pretium conuertatur in vtilitatem eccleſiæ, alias contra malè alienantem habebit regreſſum ad pretium, non autem contra eccleſiam, niſi in ſubſidium & pro eo, quod facta ſis locupletior.*

30 *In euictione habetur ratio eius, quod emptor habiturus fuiſſet, ſi res non fuiſſet euicta.*

Et venit augmentum valoris prędij euicti, vbi ille ſit auctus à die venditionis vſque ad tempus euictionis ſecutæ, quod tempus ſpectatur reſpectu dicti valoris, numero 31.

32 *Emptor quatenus occaſione rei euictæ coactus fuit pro fructibus perceptis lite pendente euincenti dare inſolutum proprium fundum in obligatione de euictione venit non dum pretium dicti fundi, ſed etiam fructus, qui ex eo percipi potuiſſent, ſi inſolutum datus non extitiſſet.*

33 *Emptor in caſu quo fuit abſolutus in cauſa euictionis, an petere poſſit ſumptus, ac damna remiſſiuè.*

Et an petere poſſit expenſas factas in compromiſſo, vel pro concordia, nu. 34.

35 *Vendens rem quæ vendi non poteſt, tenetur ad intereſſe.*

Et ad augmentum pretij præter lucrum vel tempus, numero 36.

37 *Venditor quando tenetur emptori ad totum intereſſe commune, remiſſiuè.*

Q V Æ S T. CLXXIX.

1 OBligatus de euictione vltra reſtitutionem pretij recepti re euicta tenetur ad damna, expẽſas, & intereſſe *l. venditor, vbi Bar. & Bal. & l. euicta, ff. de euict. l. non dubitatur, & l. ſequen. C. de euict. l. tenetur, §. ſi tibi, & §. fin. ff. de act. empt. Glo. & Doct. in l. 1. ff. de euict. & in l. ſi controuerſia, & in l. cum ſucceſſores, C. eod.* eſt tex. *in l. Titius, §. fi. ff. de act. empt. Iaſ. in l. cum venditores in fi. ff. de verb. oblig. Salyc. in l. 1. quæſt. 4.* vbi etiam cęteri, *C. de peric. & commod. rei vendi. Roma. conſil. 169. in princ. Iaſ. in l. Iulianus, §. qui fundum, nu. 14. ff. de verb. oblig. Couarr. var. reſolut. cap. 17. lib. 3. Rota coram Coccino deciſ. 27. numero primo.*

2 Et taxatur damnum & intereſſe ad idem quod per-
cepiſſet paſſus euictionem ex ipſa re euicta, ſi euicta nõ
3 fuiſſet, *l. venditor hominis, ff. de euict.* vbi quod venit etiã
intereſſe non naturale, ſed accidentale, & ibi *Bart. Bal.
Angel. & Cuman. in l. cum ſucceſſores, C. eod. Aym. conſil. 919. nu. 8.*

4 Tenetur quoque emptori ad gabellas, & ad laudi-
mia ſoluta pro venditore rei euictæ. *Aym. conſil. 389.*
5 *nu. 6. & 7. verſ. eodem ſpectat*, & præſertim quando ex
ſtipulatione appoſita ſpecialiter fuerunt promiſſa,
quia tunc debentur propter clauſulam de reficiendo
damna, & expenſas, & intereſſe, ad notata *in l. venditoris, ff. de verb. oblig.*

6 Primò ampliatur procedere etiam quando vendi-
tor ſe obligauit ad damna, & intereſſe, quia tunc etiam
ſi ex natura actionis non deberentur, & ignorans eſſet,
nihilominus tenetur *Rota coram Cardin. Seraph. deciſ.*
7 *787. nu 1. & 4.* vbi dicitur quod in hac materia ſpecia-
lis promiſſio attenditur, *l. ſi fundum, C. de euict.* maximè
8 ſi contractus fuerit iuratus, & hic eſt caſus, quem exci-
pit *Ang. in l. cum lex ſub nu. 1 de fideicom. Gabr. de clauſul. concluſ. 10. nu. 4.*

9 Secundò ampliatur, vt locum habeat, ſiue euictio
ſequatur ex iure communi, ſiue ex iure ſpeciali, *l. minor in princ. ff. de euict. l. ſi cum venditor, §. 1 ff. eod.* & ſic
per reſtitutionem in integrum, aut aliter. *Bart. & Bald. in l. minor ff. de euict.*

10 Tertiò ampliatur, vt ſibi vendicet etiam quãdo em-
ptor litem eſt paſſus, vel euictionem in ſorte. quoniam
tunc eamdem habet auctoritatem pro expenſis litis,
damnis, & intereſſe, quam habet in pretio, quia tam-
quam acceſſoria ſequatur naturam ſui principalis, *ita Neguſant. de pign. 2. membr. 5. par. princ. nu. 10.* eſt text.
in l. Licinius, ff. qui pot. in pign. habean.

11 Quartò ampliatur, vt ne dum pretium rei, damna,
& expenſæ debeantur, ſed etiam omne aliud intereſſe
expenſarum, ſeu acceſſionis fructuum, etiam quanti
plurimi euictionis tempore res valuerit quam fuerit
empta, *ſic Caſtren. in l. Titius, nu. 3. & 4. ff. de euict. Benedict. Capra. conſ. 90. nu. 14.* Quodque fructus rei eui-
ctæ debeantur, eſt text. *in d. l. controuerſia, §. 1. & in l. cum ſucceſſores in fin. C. de euict. Bart. in l. ſuper emptione, C. eod.*

12 Quintò ampliatur, vt debeantur litis expenſæ tam-
quam dãna, & intereſſe, ex quo quidquid intereſt em-
ptoris, debetur, *l. ſi plus, §. mota, ff. de euict. Bar. in l. pater nu. 1. & 3. ff. de dot. prælega. Roma. conſ. 187. num. 2. & 3. Pariſ. conſ. 16. nu. 124. lib. 2. Cuman. conſ 29. n 20. Rota coram R. P. D. Coccino deciſ. 275. nu. 4.* Nam litem
agens dicitur pati damnum & intereſſe, *l. minoribus 25. ann. ff. de minor. Dec. in c. cum M. ſub nu. 3. verſ. præterea de conſtit. in c. nomine Domini, nu. 15. de teſti. & in c. vt debitus nu. 3. de appellat. Cagnol. in repet. l. edita nu. 280. C. de eden.*

13 Sextò ampliatur, vt dicta in principali venditore;
quod nempe is teneatur ad pretium, damna, & inter-
eſſe, procedant etiam in illius fideiuſſore, *l. 3. vbi Doct. C. de fideiuſſ. & l. fin. cum concordan. ff. ſi cert. peta.* Pote-
rit tamen fideiuſſor, vbi cogeretur expẽſas ſoluere em-
ptori, illas repetere à venditore, *l. etiam. C. manda. l. ſi mandato meo, §. ſi fideiuſſor, ff. eod.*

Septi-

14 Septimò ampliatur, vt obligatus de euictione quan-
doq; teneatur etiam vltra damna etiam ante ſecutam
euictionem propter iuramentum, vel dolum. *Bero. con-
ſil. 158. in præſenti cauſa lib. 1.*

15 Octauò ampliatur prædicta adeo verà eſſe, vt talis
emptor conſequi valeat etiam melioramenta. *Roman.
d. conſ. 169. in princ.* & dixi latè ſupra quæſt.

16 Declarantur præmiſſa procedere, quando emptor
denunciauit venditori litem motam, & ſeruauit alia
de iure ſeruanda, *l. 1. C. vbi in rem act. l. 1.* vbi ſcribentes
*C. de peric. & commod. rei vendi. & d. l. ſi controuerſia.
Bart. in l. damnoſa, §. quid ergo in fin. ff. de adul. & in l. nō
ſolum, §. morte num. 51. ff. de nou. oper. nunc. Alex. conſil.
63. num. 10. lib. 6. & conſ. 127. num. 4. lib. 7. Ruyn. conſil.
136. nu. 8. lib. 5. Dec. conſ. 74. ſub nu. 2.*

17 Primò fallit, quando emptor indebitè litigaſſet, quo
in caſu, neque principalis tenetur fideiuſſori ad damna
paſſa ex propria culpa. *Bar. in l. exceptione, ff. de fideiuſſ.
Pariſ. conſ. 104. lib. 3.*

18 Secundò fallit, quando fuit certa pœna conuentio-
nalis ſtipulata in caſu euictionis. *Bal. conſ. 343. punctus
quæſtionis lib. 4.*

Tertiò fallit in emptore hæreditatis qui de ſuo de-
bet expendere, *l. 1. C. de euict.* quam ſic intellexit *Bart.
in l. venditores, ff. de verb. oblig. & Iaſ. in l. à Diuo Pio,
§. ſi poſt nu. 2. ff. de re iudi.*

19 Verum pretium venditor tenetur reſtituere ſecun-
dum valorem rei tempore venditionis factæ, *l. ex mille
iugeribus, §. ſi totus, ff. de euict. & ibi Gloſ. in verb. eui-
ctionis,* vbi etiam Ang in primo not. *Bart. in l. 1.* quem
ibidem ſequuntur *Bal. & Salyc. in l. bonitatis, ff eodem,*
vbi teſtatur de veritate huius opinionis, *& in l. Titius,
ff. de act. empt.* vbi ait habuiſſe de facto. *Ang. in d l. eui-
cta, & in l. bonitatis. Domin. Gemin. conſil. 151. in fine.
Roffred. de libell. parte 4. in cap. de euictione ex ſtipulatu
ſub nu. 7. verſ. reſpondeo hoc operatur, & nu. 8.*

20 At contra, quod imò rei valor, & æſtimatio attēda-
tur tempore euictionis *eſt text. in d. l. euicta, ff. de euict.
Bart. in l. Titius num. 4 ff. de act. empt. Alexan. conſ. 67.*
21 *num. 3. lib. 2.* & quod ad rationem quanti plurimi, &
ita tempore euictionis ſi plus valebat. *Caſtr. in d. l. Ti-
tius num. 3. & 4. Benedict. Capra d. conſ. 90. n. 14.* quod-
que maior debeatur æſtimatio, ſi maior eſt euictionis
22 tempore; ex eo probatur, quod appellatione damni,
ac intereſſe venit etiam lucrum acquiſitū maioris va-
loris *Imol. in l. cum Proculus, ff. de damn. infect. Alexan.
in l. ſi fideiuſſor, §. in fideiuſſorem num. 2. ff. qui ſatiſdare
cogan. Bal. conſ. 182. locata lib. 1. Iaſ. in l. cum quis num.*
23 *3. C. de iur. & fact. ignor.* & hęc verior, iuxta quæ etiam
dixi in quæſt.

24 Sunt tamen, qui concordando dictas opiniones aſ-
ſerant, quod prima relata ſententia procedat, quando
euictio eſt promiſſa in cauſa proprietatis, & poſſeſſio-
nis, & actum fuit tam ex empto, quam ex ſtipulatu, &
omni meliori modo. *Bart. in l. ratio, ff. de act. empt. Soc.
ſen. conſ. 199. ſub nu. 8. verſic. confirmatur hoc idem lib.
2. Bal. & Salyc. in l. 1. C. de peric. & commod. rei vendi.
Corn. conſ. 149. nu. 4 8. & 9. lib. 4.*

Secunda vero opinio obtineat, quando ſimpliciter
promiſſum fuit de euictione, & actum eſt ſimpliciter
ex empto, *ſecundum Bart. & Doct. in d. l. 1. ff. de euictio.*
dum opponunt *de d. l. euicta. Alex. conſ. 67. ſub numero
5. lib. 2.*

25 Ampliatur dicta concordia vt procedat, etiamſi di-
26 ctum ſit. & promiſſum de euictione in caſu euictionis,
quia licet de natura dictionis, in, adiectæ ablatiuo ſit
denotare intrinſicitatem. *Bar. in l. Gallus, § ille caſus cō-
lum vlt. verſic ſecundo caſu, ff. de lib. & poſthum. Oldra.
conſ. 49. num. 9. Imol. in Clemen. cauſam nu. 34. de elect.
Alex. conſ. 23. num. 8. lib. 4. & conſ. 116. ſub nu. 1. verſ.
ſecundus verò lib. 1. per l. 1. §. in flumine, ff. de fluminib.*
attamen denotat intrinſicitatem cauſæ, non tempo-
ris, quando de tempore nihil dictum fuit ex præmiſſis.

27 Quod autem diximus valorem ſeu æſtimationē rei
attendi euictionis tempore, procedere quoque poteſt,
vbi agatur aduerſus fiſcum, in quem bona deuenerūt,
quia tenetur & ille ad conſeruationem indemnitatis,
prout venditor cui ſucceſſit, & ea propter tenetur ad
pretium ad rationem quanti plurimi, ad fructus, me-
lioramenta, & impenſas, & ſi quid deeſſet quominus à
fiſco conſequi non poſſet, conſequetur aduerſus fide-
iuſſorem, vel fideiuſſores, *l. ſi plus, §. mota, ff de euictio.
Bar in l. pater num. 1. & 3. ff. de dot præleg. Ruyn. conſil.
187. nu. 2. & 3 lib. 1.* non enim fiſcus tenetur vltra vi-
res hæreditarias, vel quaſi hęreditarias, ſed pro ſumma
bonorum. *Anchar. conſil 294. 317. & 322. viſo puncto,*
& faciunt, quæ dicta ſunt inferius *nu. 31.*

28 In materia igitur obſeruandum eſt, quod ſiue aga-
tur de euictione, ſiue etiam ex empto ſemper venit in-
tereſſe, ſub quo comprehenditur fructuum amiſſio, &
aliorum damnorum refectio, quæ emptor euictionis
occaſione quouis modo paſſus eſt, *l. euicta re, ff. de eui-
ctio. l. 1. vbi ſcribentes, l. empti actio. C. eod. Innoc. in cap.
ſi quis presbyterorum de reb. Eccleſ. non alienan. in ver.
peto, vt mihi pretium cum intereſſe rei reſtituas, vbi Ho-
ſtien. ſub num. 8. verſ. ſed non ne is, qui emit. Rota coram
Cardin. Plato in Placentina euictionis 5. Aprilis 1589.*
quæ loquitur in ſpecie contractus emphyteuſis Eccle-
ſiæ, qui reſciſſus fuerat, ſeu annullatus ex eo quod falsò
in precibus pro confirmatione Papæ porrectis ab alie-
nante fuerat narratum, ſe aliter facultatem nō habuiſ-
ſe debitis, & alijs ſuæ Eccleſiæ neceſſitatibus ſatisfaciē-
di, & ibidē fuit deciſum, quod nedum Abbas ipſe qui
alienauerat, ad prædicta tenebatur, ſed etiam eo mor-
tuo illius hæredes, quatenus ex illius hæreditate facti
29 eſſent locupletiores, quia ementes quoque ab Eccle-
ſiarum Rectoribus cauti eſſe debent, quod pretiū con-
uertatur in vtilitatem Eccleſiæ, alias contra male alie-
nantem habebit regreſſum ad pretium, non autē con-
tra Eccleſiam, niſi in ſubſidium, & pro eo quod facta
ſit locupletior. *Glo. fin. in cap. ſi quis de rebus Eccleſ. non
alien.* latè *Redoan. in ſimili ſuo tract. quæſt. 22. num. 19.
& quæſt. 4. ver. poteſt dubitari num. 12, & in rubric. de
cauſ. vtili. nu. 51.* & dixi in quæſt.

30 Quare iterum *Rota in Senogallien. prædij 27. Ianua-
rij 1597. coram Card. Seraph. deciſ. 1114. num. 2.* dixit,
quod in euictione habetur ratio eius quod emptor ha-
biturus fuiſſet, ſi res non fuiſſet euicta, *& in vna Burgi
Sancti Sepulchri bonorum coram Cardin. Blanchetto 12.*
31 *Maij 1596.* fuit dictum venire augmentū valoris præ-
dij euicti vbi illè ſit auctus à die venditionis vſque ad
tempus euictionis ſecutæ, quod tēpus ſpectatur reſpe-
ctu dicti valoris, vt & tenuit *eadem Rota in Placentina
euictionis 19. Iunij 1591. coram eodem D. Cardin. Blan-
chetto.*

32 Et quatenus occaſione rei euictæ emptor coactus
fuit pro fructibus perceptis lite pendente euincenti da-
re inſolutum proprium fundum in obligatione de eui-
ctione

Digitized by Google

ctione venit nedum pretium dicti fundi, ſed etiam fructus, qui ex eo percipi potuiſſent ſi in ſolutum datus nō fuiſſet, prout deciſum extitit *in dicta Burgi Sancti Sepulchri coram Card. Lancellotto 9. Ianuarij* 1598.

33 An autem emptor in caſu quo fuit abſolutus in cauſa euictionis poſſit petere ſumptus, ac damna, dicemus ſuo loco, & interim videas *Ioan. de Anan. conſil. 38. nu. 5.* & prius *conſ. 31. nu. 4.*

34 Item addas ijs quæ ſuperius dixi ſub *num. 1. & 18.* quod ſi expenſæ fiant ab emptore in compromiſſo, vel in tractanda concordia, ad illas non tenebitur venditor, *arg. l. ſi dictum, §. in compromiſſo, ff. de euict. Bal. in l. ſancimus, & in Authen. poſt iuſiurandum, C. de iudi.* vbi quod venditor ſolum tenetur ad expenſas iuſtas, ſiue debeantur officio Iudicis, ſiue iure actionis. *Caſtren. in Auth. poſt iuſiurandum, vbi latè Iaſ. C. de iudi. Alexan. conſ. 37 ſub nu. 29. & 32. lib. 2.*

35 Ac præterea quod vendens rem quæ vendi non poteſt, tenetur ad intereſſe. *Ang. conſ. 12. num. 5. Alexan.*
36 *conſ. 63. num. 11. lib. 6.* ſub quo venit augmentum pretij propter lucrum, vel tempus. *Specul. de fructibus, & intereſſe, §. intereſſe col. 1. ver. commune in princ. Marta vot. 61. num. 14.* videas *Matthesil. in l. vnica nu. 28. in-*
37 *ter eius ſingul. pag. mihi* 332. vbi agit quando venditor tenetur emptori ad totum intereſſe commune.

ARGVMENTVM.

Intereſſe multorum annorum, ſiue ſit lucri ceſſantis, ſiue damni emergentis, an, & quando poſſit duplum & ſic ſortem excedere in euictione.

Quid in intereſſe pecuniarum, & quę requirantur vt illud peti poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe multorum annorum, ſiue lucri ceſſantis, ſiue etiam damni emergentis non poteſt duplum & ſic ſortem excedere.*

Declaratur num. 6.

Contrarium habetur num. 2. & ſeqq. & præſertim numero 10.

3 *Vſura fructus eſt pecuniæ, & temporis vtilitas.*

4 *Cauſam ob certam vbi quid præſtatur, determinatur ſecundum cauſam.*

5 *Cauſa ceſſante, ſicut ceſſat effectus, ita durante cauſa durare debet effectus, vt contrariorum eadem ſit diſciplina.*

7 *Duplum continet ſortem, & centeſimam, vel aliam vſuram, quæ in anno ſortem æquat.*

8 *Vſuræ non ſunt indebitæ, ſed conuenientes, quandò in anno ſortem non ſuperant.*

9 *Vſuræ, ut cognoſcantur an duplum excedant, ſit computatio in fine anni.*

11 *Intereſſe, vbi nullum probatur, vt quia creditor nullum eſt paſſus, ſiue lucri, ſiue damni, & ita remanet purum mutuum, in quo re ipſa contrahitur obligatio, nō poteſt in præſens contrahi quam re ſit datum, etiamſi ſit actum expreſſè quod in plus contrahitur, nullum etiam debetur.*

Primò declaratur procedere in foro exteriori, at ſecus in foro interiori ſi taxatum ſit intereſſe inter mutuãtem, & mutuatariam, quia taxatio eſt ſeruanda, nu. 12.

Secundò declaratur in moroſo debitore cenſuum, qui pacto ſe obligauit ad intereſſe, nu. 13.

Sub declaratur, vt locum habeat quoad intereſſe ex pacto, ſecus quoad intereſſe vigore iuris ſine pacto, & per ſententiam Iudicis, nu. 14.

15 *Emens cenſum, poteſt paciſci quod vẽditor teneatur certo tempore renouare cedulam banchariam, ſeu præſtare nouos fideiuſſores.*

Non tamen talis emptor paciſci poſſe debet, vt dentur fideiuſſores ad eius ſatisfactionem ad euitandas fraudes, nu. 16.

17 *Intereſſe quando probatur, ſed non probatur dolus, & culpa, ſeu mora, non agitur ad intereſſe, ſed tantum agitur actione quanti minoris.*

Declaratur num. 18.

Subdeclaratur num. 19.

20 *Intereſſe vſque ad duplum debetur, quando in re certa, puta, vẽdita, & euicta fuit quis damnificatus, & aliud non habet obiectum.*

Et de ratione num. 21.

22 *Intereſſe duplum excedere poteſt, quando verè debetur pretium æſtimationis totius rei deperditæ ob quid venditum, non traditum.*

Ratio affertur num. 25.

24 *Lucrum dicitur deductis expenſis, laboribus, & periculis.*

Primò declaratur procedere dicto de intereſſe & illius quantitate, num. 26.

Secundò declaratur, dummodò, puta, cambium exerceatur cum iuſtitia, & abſque fraude, num. 27.

Tertiò declaratur, vt locum non habeat in intereſſe conuento, quia illud reſpicit quantitatem à conuentione, & taxatum infra duplum non poteſt excedere duplum, quamuis vere eſſet maius duplo, ſecus ſi ſit taxatum vltra duplum, nu. 28.

23 *Intereſſe pecuniarum ex conuentione vt legitimè debeatur, quæ requirantur. Videas hic cum ſuis declarationibus.*

Ampliatur, ut in tantum debeatur intereſſe, tam damni, quam lucri, vt mutuator & mutuatarius à principio contractus mutui paciſci poſſint, & conuenire de certo lucro fundato in veriſimili quantitate, nu. 29.

30 *Intereſſe certa taxatio permittitur, quando eſt veriſimilis.*

31 *Venditor, vel eius hæres ad duplum, uel ad intereſſe non tenetur, quando emptor ſciebat fundum eſſe oneri obnoxium, & alienari non potuiſſe.*

Quod procedit, etiamſi emptor fuerit expreſſè ſtipulatus duplum pro euictione, nu. 32.

33 *Intereſſe lucri & damni, quando & qualiter debeatur, & probanda ſint requiſita Paul. de Caſtro remiſſiuè.*

34 *D. Camillus Androtius commendatur.*

35 *Illuſtriſſimi ac Reuerendiſſ. D. Cardinalis Romæ laus, & commendatio.*

36 *Dominus Iulius Polinus Canonicus Recanatenſis laudatur.*

QVÆ

Digitized by Google

QVÆST. CLXXX.

1 ALia & ſimilis quæſtio eſt in eadem materia; an intereſſe cuiuſuis qualitatis, ſiue ſit multorum annorum, ſiue ſit intereſſe alterius intereſſe, ſiue ſit lucri ceſſantis, ſiue dãni emergentis poſſit duplum, & ſic ſortem excedere in euictione.

In qua negatiuè reſpondendum videtur. Eſt enim *inter nouell. Iuſtiniani Imperatoris Conſtit.* 221. *&* 138. in quibus prohibetur huiuſmodi exceſſus exactio, & hanc partem probarunt *Modern. Gall. in tract. de vſur. num.* 46. *& num.* 103. *vſque ad num.* 107. *Alciat. Parerg. lib.* 1. *cap.* 33. *Ioan. Bapt. Lup. in repetit. l. curabit,* §. 3. *num.* 34. 50. *&* 53. *ac* 54. *&* §. 6. *num.* 20. *ad fin. C. de act. empt. Virgin. de Boccac. in tract. de interdict. vti poſſide. cap.* 18. *ſub num.* 74. *ver. intereſſe inſolito*, & hanc opinionem eſſe magis amicam literę, *l. vnicæ, C. de ſent. quæ pro eo.* dixit *Curt. iun. in illa l. ſub num.* 55. quamuis dubitando dicat, quod ſi caſus occurreret, eſſet melius cogitandum, ſequitur *Dec. in d. l. vnicæ in ſecunda lect. num.* 4. *Rebuff. num.* 147. *& num.* 369. *Beregar. nu.* 197. *& num.* 244. *Surd. conſ.* 389. *num.* 14. *lib.* 3. & hanc ſententiam diſputando ſequitur *Gamm. deciſ.* 110. *in lite mota num.* 30. *& ſeqq.* qui *ſub num.* 31. *verſic. ad probationem,* veram concluſionem eſſe dicit, *& deciſ.* 218. *in cauſa num.* 8. *verſic. primo, quia,* & pro hac opinione videatur *text. in l. ſi non ſortem in princ. ff. de condit. indebi. l. nihil intereſt,* §. *quod in ſingulos, ff. de nautic. fœn. l. penult.* §. *curſum, C. de vſur.*

2 Contrarium quod vſuræ multorum annorum poſſint duplum excedere, ſi tamen illæ ſint legitimæ, &
3 ſecundum modum à iure præſcriptum, ſuaderi videtur, quia vſura fructus eſt pecuniæ, & temporis vtilitas, *l. quod ſi Epheſi in prin.* & ibi notat *Caſtren. ff. de eo, quod certo loco. Natt. conſ.* 450. *num.* 14. & vſura correſpecti-
4 uatur vſui pecuniarum, ergo eatenus progredi debet vſurarum exactio, quatenus durat pecuniæ vſus, & vbi quid ob certam cauſam præſtatur, id determinari debet ſecundum cauſam, *l. Seio, vbi Bart. & Alberic. ff. de annu. lega.* & ſicuti ceſſante cauſa ceſſat effectus, ita durante cauſa durare debet effectus, vt contrariorum eadem ſit diſciplina, *l. & ſi contra tabulas in fin. ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. Inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. in princ.* vbi *Ioan. Faber, & Aret. Neuiz. conſil.* 38. *Natta cap.* 442. *num.* 8. & hanc ſententiam ſecutus eſt *Cagnol. in d. l. vnica ſub nu.* 58. 59. 60. *&* 61.

6 Non obſtant in contrarium adducta, ex quibus dicitur vſuras non poſſe duplum excedere: quoniam illud verum eſt, & procedit quoad vſuras vnius anni, nã illæ duplum excedere non valent, ſicuti declarat *Gloſa in l. ſi non ſortem in princ. ff. de condi. indebi.* vbi declarã-
7 do quid ſit duplum, dicit illud continere ſortem, & cẽteſimam, vel aliam vſuram, quæ in anno ſortem ęquet,
8 prout etiam declarat Iaſ. ibi in ſummario, *& num.* 1. dicens vſuras non eſſe indebitas, ſed conuenientes, quando in anno ſortem non ſuperant, & ita finem anni cõſiderat, non autem plurium annorum curſum, ſic etiã
9 intelligit *Bart. in l. vſuræ, C. de vſuris*, dum ſummando text. inquit, quod dicitur vſuras non debere excedere duplum, intelligi de vſuris vnius anni, & Bal. ait, quod ad cognoſcendum, an vſuræ duplum excedãt, fit com-
10 putatio in fine anni, quod & clarius voluit ibid. *Paul. de Caſtr. & Salycet* qui dicit, quod, etſi plurium annorum coaceruatæ, & in vnum collectæ vſurarum pręſtationes duplum veræ ſortis ſuperent, non ideo tamen iudicantur illegitimæ, quia non coaceruatio, ſed ſingulorum annorum præſtatio conſideratur ad conſtituẽdum duplum, & addit quod alij ſcripſerunt vſurarum ſcilicet computationem fieri in fine cuiuslibet anni, & ante hos, *Glo. in d. l. vſuræ,* manifeſtè aſſerit, quod vſuræ ſiue ſolutæ per annos, ſiue ſoluendæ non computantur ad faciendum duplum, ſed cuiuſque anni vſurę numerantur, & ponit exemplum; ſi cum deberem viginti, ſolui per multos annos vſuras, quæ ſimul iunctę duplum excedunt, vtrum repetere poſſim, reſpõdit, quod non, quia an ſint vltra duplum ſolutæ, vel vltra legitimum modum, inſpiciendum eſt in fine anni, & ita habendus eſt reſpectus ad annum, non ad totum tempus quo ſolui vſuras, atque ita non attenditur quid in longi temporis curſu fuerit ſolutum, ſed intra annum tantum ſolutum fuerit, quod veræ ſortis duplum excedat, & ita tenendo in ſpecie contrarijs reſpondet *Surd. conſil.* 302. *nu.* 10. *& ſeqq. vſque in fin. lib.* 3.

Verum ego pro huius quæſtionis reſolutione diſtinguo plures caſus.

11 Primus caſus eſt, quando nullum probatur intereſſe, ex quo creditor nullum paſſus eſt, ſiue lucri, ſiue etiã damni, quia tunc remanet mutuum naturale, in quo re ipſa contrahitur obligatio; & quando re ipſa contrahitur obligatio non poteſt in plus contrahi, quam re ſit datum, etiamſi ſit actum expreſsè, quod in plus contrahatur, quia vt dicunt Doctores potius caderent ſydera, quam obligatio contrahatur in plus, quã datum ſit. *Iaſ. in l. rogaſti,* §. *tibi ſub num.* 4. *verſic. vltimo nota, ff. ſi cert. pet. & Matth. Coler. de Proceſſ. execut. parte* 10. *cap.* 10. *nu.* 95.

12 Primò declaratur hic caſus, vt ſibi tribuat in foro exteriori, ſed ſecus in foro interiori, ſi taxatum ſit intereſſe inter mutuantem & mutuatarium, quia iſta taxatio eſt ſeruanda. *Medin. in ſuis tract. tom.* 2. *tit. de reb. per vſur. acquiſi. quæſt.* 3. *verſic. & in hoc, & verſ. ſecunda, pag.* 325. *&* 326. *Card. Tolet. de inſtruct. ſacerdo. lib.* 5. *cap.* 32. *ſub num.* 4. *verſic. vno modo;* & latius teſtando hanc ſententiam eſſe probabiliorem, & magis receptã, tam in Scholis, quam inter Doct. dixit *Mich. Salon ad D. Thom.* 2. 2. *quæſt.* 78. *nu.* 2. *controuerſ.* 8. *ſub num.* 14. *verſic. ſecunda eſt & ſeqq. tom.* 2.

13 Secundò declaratur, vt locum non habeat in moroſo debitore cenſuum, qui pacto ſe obligauit ad intereſſe lucri ceſſantis, quia pacta continentia moroſum cenſuum debitorem teneri ad intereſſe lucri ceſſantis, vel ad cambium, ſeu certas expenſas, aut certa ſalaria, aut ad ſalaria, ſeu expenſas medio iuramento creditoris liquidandas, ex toto irritantur à Conſtitut Sanctiſſimi Pij V. ſuper cenſibus, vt vnanimiter cenſent omnes ſcribentes ſuper ea.

14 Subdeclaratur præcedens declaratio, vt procedat quoad intereſſe in pacto deducto, ſecus quoad intereſſe vigore iuris ſine pacto, ex quo Summus Pontifex in ea Conſtitutione prohibuit huiuſmodi pacta ad fraudes euitandas, & præcidendam omnem vſuræ occaſionem, non autem prohibuit intereſſe, quod procedit ex iuris diſpoſitione, & per ſententiam Iudicis. *Nauarr. in*

cap.

cap. ſi fœneraueris ſub num. 93. verſic. tertium quod, & verſic. An autem 14. *q.* 3. & manifeſtius *Ioan. Azor. Inſtit. moral. par.* 3. *lib.* 10. *tit. de cenſib. cap.* 13. *quæſt.* 1.

15 Comprobatur dicta ſubdeclaratio, quoniam emens cenſum poteſt paciſci quod venditor teneatur certo tempore, putà de quadriennio in quadriennium renouare cedulam banchariam, ſeu præſtare nouos fideiuſſores, & alia pacta honeſta & licita apponere, quæ ſi venditor non obſeruauerit, emptor petere poterit loco damnorum & intereſſe ſortem principalem. *Rota diuerſ. deciſ.* 741. *domini dixerunt ſub nu.* 1. *verſic. ſecundo dicimus par.* 1.

16 Circa quæ aduertendum tamen erit, quod emptor cenſus venditorem non obliget ad dandum fideiuſſoré ad ſatisfactionem ipſius emptoris, vt is poſtea hac via in fraudem dictæ Conſtitutionis Pij V. ſortem repetat recuſans fideiuſſores oblatos quamuis idoneos, cũ perfidiæ, ac malitiæ Iudices occurrere debent.

17 Secundus caſus eſt, quando probatur quidem intereſſe, ſed non probatur dolus, culpa, ſeu mora eius qui dicitur fuiſſe in cauſa remota illius intereſſe, & tunc cõcluditur agi non poſſe ad intereſſe, ſed tantum agendũ actione quanti minoris: exẽplum eſt, tu mihi vẽdidiſti vas argenteum, ſeu dolium diſſoluta, non tanquam vaſa, ſed tanquam materiam, ego vtendo eis, paſſus ſum damnum ex eo quod erant vitioſa, tu non teneris, niſi quanti minoris ratione malæ materiæ, ſi etiam ſciuiſſem, quia non es verſatus in dolo, quo caſu tenereris ad intereſſe extrinſecum, *vt in l. Iulianus in princ. ff. de act. empt.*

18 Declaratur hic caſus, vt non ſimpliciter & abſolutè intelligẽdus ſit, ſed quod tu tenearis mihi cedere actiones tuas aduerſus puta fabrum, doliarium, vel aurificẽ, qui tibi vendiderunt, ſi quas habeas, & quales habes, ſiti-malis tu contra illos agere, & mihi, quod mea extrinſecus intereſt, curare præſtari, *d. l. Iulianus, § pen. ff. de act. empt. & l. quod debetur, ff. de pecul.* vbi quod dominus liberatur cedendo actiones illi qui contrà eum agit de peculio, cum ſeruo quid ab extraneis debetur, *& l. item in plures, § meſſem, ff loca.* vbi, quod cum colonus non habeat cõdictionem furtiuam contra eum, qui frumentum nondum à colono perceptum ſuſtulerit, ſed eam habeat dominus fundi, colonus cogere poteſt dominum vt ipſe agat.

19 Subdeclaratur dicta declaratio vt locũ non habeat, quando tu actiones non habes, nec ideo eas cedere potes, vt quia tu emeras illa dolia, vel vaſa argentea non principaliter, & vt ſingula, ſed cum vniuerſitate bonorum, vel ea habueras ex ſucceſſione, vel non de nouo emeras, ſed erant ex dolijs & argentis tuis antiquis, quæ vſui tuo inſeruiebant, quia his caſibus tu non teneris ad id quod intereſt, neque teneris cedere actiones, quas non habes, cum non entium nullæ ſint qualitates, *l. eius qui in prouincia, ff. ſi cert. pet. cum ſimil.*

20 Tertius caſus eſt, quando nedum probatur intereſſe, ſed etiam probatur culpa, dolo, ſeu mora debitoris, vel venditoris illud proceſſiſſe, & nihilominus ille dolus, culpa, ſeu mora, & ipſum factum, ſeu contractus, in quo adeſt culpa, ſeu dolus, vel mora, habet certum ſpecificum obiectum ad rem in contractu deductam, & in qua adeſt culpa, vitium, ſeu mora, & aliud non habet obiectum in quo concluditur agi poſſe ad intereſſe vſque ad duplum.

Exemplum adducitur, quando tu bona fide vendidiſti tignum, qui mihi mox euictus fuit, ex qua euictione ego extrinſecus damnificatus ſum. Nam iſto caſu ex euictione nata eſt mihi actio ad id quod mea intereſt. At quia hoc intereſſe verſatur circa rem vẽditam, vel euictam, nec habet aliud ſpecificum & præciſum obiectum, quam dictum tignum, qui certam habet naturam, ideò hoc intereſſe non poteſt ad ſummum excedere duplum, quamuis minus taxari poſſit, ſi minus interſit, ad text. mox allegandum in ſequenti exemplo.

Secundum exemplum eſt in caſu, quo emi à te ſeruũ ſcutis quinquaginta, qui ſeruus vt ſupra à me emptus meis impenſis factus imitator omnium rerum valet ſcutis quingentis, & tu, qui vendidiſti, non es ita diues, vt veriſimiliter cogitaueris in venditione de hoc maiori pretio ob eruditionem prædictam: deinde hic ſeruus mihi euincitur, ego ago de euictione contra te ad id quod mea intereſt, certè hoc caſu non poſſum agere, niſi ad duplum pretij, quo emi ſeruum, & ſic ad ſcutos centum, *l. Titius, §. vlt. cum l. ſeq. ff. de act. empt.*

21 Ratio eſt, quia mora ſeu culpa tempore contractus non habuit aliud certum ſpecificum obiectum quam rem ipſam, ſeu quantitatem certam, & ideo intereſſe taxatum remanet infra duplum, non autem vltra.

22 Quartus eſt caſus, quando res, de qua agitur nõ habet certam quantitatem, vel naturam, ſed quid incertũ continet, vt exempli gratia, quando tu recepto à me pretio vendis mihi tigna ad reparandam domum meã cuius periculum eſt tibi notũ in venditione tignorum; ſed tu poſtea dolo, ac fraude adhibita vt mihi noceres, & damnificares, ceſſas tradere dicta tigna, vnde domus mea ruit, & collabitur, caſus iſte eſt certus ratione intereſſe debiti, ſed incertus ratione doli, quoniam dolus ſeu cauſa, ex qua obligatio hæc ad intereſſe oritur, non reſpicit tigna, ſed pro obiecto habet damnum domus meæ, & rerum mearum, & ita caſus eſt incertus, cum illius obiectum non verſetur in re habente certam quantitatem, vel naturam, ſed circa aliarum rerum detrimenta, quarum nulla eſt certa quantitas vel natura, licet ex euentu, & diligenti perquiſitione apparere poſſit, quo caſu rectè dicimus intereſſe duplum pretij tignorum excedere poſſe, cum vere debeatur pretium æſtimationis totius damni, hoc eſt ruinæ domus, *l. Iulianus in princ.* ibi, ſi verò ſciens reticuit, & emptorem decepit, *ff. de act. empt.* quibus in caſibus iudices agere debent, vt hoc, quod reuera inducitur, damnum reddatur, *d. l. vnica*, ibi; in alijs autem caſibus, *C. de ſenten. quæ pro eo, quod inter.*

23 Sic etiam dicimus in moroſo debitore pecuniarum ex quarum conuentione debetur intereſſe, vt puta cãbiorum cũ mercatore, ſeu ſolito negotiari in cambijs, ac recambijs, & maximè in loco, vbi eſt paratus ſemper forus ad cambiandum, & negotiandum, vt in ciuitate Venetiarum, Genuæ, & Anconæ, vel in nundinis Placentiæ, & ita concurrunt requiſita.

Primò nempè, vt intereſſe ſit in ſpe vera, probabili, & veriſimili, & non ficta, & ſimulata. *Martin. Nauarr. in Man. confeſſ. cap.* 17 *ſub num.* 212. *& in cap. ſi fœneraueris. not.* 16. *num.* 53. *&* 54. 14. *quæſt.* 3. *in ſecunda conditione. Mich. Salon ad D. Thom.* 2. 2. *quæſt.* 78. *artic.* 2. *controuerſ.* 9. *numero* 26. *&* 27. *in prima conditione tom.* 2.

Sc-

23 Secundò, quod hoc intereſſe verè cauſetur ex illo mutuo. *Medin. in ſuis tract. to. 2. tit. de reb. per vſur. 25. quæſt. quæſt. 3. verſic. primum in quarto requiſito. pagina 329.* & non ob aliam cauſam, puta ob propriam negligentiam, vel incuriam, vel malitiam. *Conrad. de contract. quæſt. 30. in quarto requiſito. Michael Salon. vbi ſupra quæſt. 78. art. 2. controuer. 8. ſub num. 14. verſ. quarta conditio, & ſub num. 15. verſic. ſequitur ſecundò. to. 2. & dicta controuer. 9. ſub num. 27. in ſecunda conditione. Card. Tolet.* quamuis ſub alijs verbis. *de inſtruct. Sacerd. lib. 5. cap. 32. num. 3. verſ. ſecundò etiam in fin.* declarans ex mutuo procedere, quando niſi mutuator mutuaſſet, damnum non accidiſſet, ſeu lucrum non ceſſaſſet. *Nauar. in loco præcitato, in tertia conditione*, dicens quod mutuatio vel non ſolutio debet eſſe cauſa amiſſionis lucri, declarans mutuationem non eſſe cauſam ceſſationis lucri, quando mutuans habet aliam pecuniam, qua poteſt negotiari, eiuſdemque ſententiæ fuit *Card. Tolet. de inſtruct. Sacerdo. lib. 5. cap. 33. de lucro ceſſante, ſub num. 1. in ſecunda conditione*, quæ tamen declaratio non habet locum, ſi aliam pecuniam quam habet, deſtinaſſet ad alium finem veluti ad fortuitas neceſſitates, nolletque negotiationi committere. *Nauar. vbi ſupra, & Ioan. Azor. Inſtit. moral. par. 3. lib. 5. tit. de vſur. cap. 5. not. 2. il primo*, qui largius loquitur, dicēs lucrum exigi poſſe ex pecunia mutuata, ſi negotiationi parata erat, etiam ſi mutuator habeat aliam pecuniam otioſam, quia mutuator non tenetur hanc paratam extrahere à negotiatione, vel mutuare otioſam, & *Mich. Salon. dicta controuer. 9. ſub num. 27. verſic. dixi autem*, addens, quod omnes recentiores in hoc ſubſcribunt Nauarro in loco prædicto, quia pecunia neceſſitati domeſticæ & imminenti parata non dicitur otioſa.

Limitatur ſupradicta declaratio in caſu quo mutuator poſt mutuatam pecuniam, quam negotiationi parauerat, mutuanti animum negotiandi illam pecuniam, ex tunc, quando mutat animum, non valeat pro tempore futuro prætendere lucrum ceſſans durante animo mutato.

Tertiò, quod ſit moderatum procedens à veriſimilitudine, etſi non omnino certum ſit. *Medin. in ſuis tractat. tom. 2. tit de rebus per vſur. acquiſ. quæſt. 3. verſic. primum quod col. 2.* quodque lucrum ſit probabile: non enim ſufficit eſſe poſſe lucrum, ſed oportet probabiles eſſe rationes & coniecturas ipſum lucrum futurum eſſe, ſi fiat negotiatio, licet in hac probabilitate ſint gradus, quia quædam lucra ſunt alijs certiora, alias eſſet vſura, vt ſcribit *Card. Tolet. in d. cap. 33. in tertia condit. & Ioan. Azor. Inſtit. moral. par. 3. lib. 5. de vſur. cap. 5. verſic. ſecunda conditio. Rebuff. in d. l. vnica. Gloſ. vlt. ſub num. 14 in primo requiſito*, dicens, quod ex ſumma to-
24 tius intereſſe detrahitur ſumma periculorum, & expēſarum, quoniam lucrum intelligitur deductis expenſis, laboribus, & periculis. *Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. caſu 119. ſub num. 5. verſic. tertia eſt opinio. Io. Azor. dicto cā. 5. in tertia condit.* quod repetit. *lib. 7. tit. de mutuo cap. 7. quæſt. 6 in fin. verſic. quæ res quando. Conrad. vbi ſupra in ſecundo requiſito*, dicens, quod exactum nō debet excedere illud bonum cuius perditio dicitur intereſſe, & *Card. Tolet. dicto cap. 33. ſub num. 4. verſic. alterum eſt, & ſeqq.* qui hoc requiſitum explicat ſub triplici deductione.

Prima eſt vt deducantur expenſæ quas erat facturus in negotiatione, quæ aliquando maiores, aliquādo minores ſunt, aliquando ferè nullæ, vt quando aliquis ex eo, quod mutuat, relinquit emere rem ſtatim paratam minimo pretio, quam ſtatim ſine impenſis venderet magno pretio.

Secunda eſt, vt deducatur labor, ſi ſponte mutuat, ſecus ſi coactè, quia tunc laborem illum, quem exhibere paratus erat, non deducit, ſicut operarius, qui ab aliquo cogitur non operari, non tenetur à mercede operæ deducere pretium, ſed integrum conſequitur, ſecus ſi non coactus ceſſauit à labore.

Tertia eſt, vt ſubducatur peculium, quia cum lucrum non ſit præſens, ſed dubium, minoris valet quam certum, & iſtud periculum non eſt in omnibus æquale, debetque arbitrio boni viri penſari ad menſuram, & dum iſtud periculum æſtimatur, valde proderit examinare, quanti alius aſſecuraſſet tale lucrum, quibus penſatis equidem vix tertiam partem lucri aliquando ſperare poſſet, *ita Card. Tolet. dicto loco.*

Quartò requiritur, quod ex pecunijs mutuatis non ſtatim exigat lucrum ceſſans, vt puta, ſi mutuauit alicui certum, non debet ſtatim exigere lucrum ceſſans dando nonaginta, ſi fortè lucrum erat decem, ſed mutuum dare debet totum & integrum, & expectare vt illud præſtet intra aliquod tempus. *Card. Tolet. d. cap. 33. ſub num. 3. verſic. primum eſt. Conrad. vbi ſupra in ſeptimo requiſito. Medin. in ſexto & ſeptimo. Nau. in quinta condi.* reliquas conditiones traditas à Doct vti non neceſſarias non proſequor, cum ſuperius enarratę omnes comprehendant, & complectantur.

25 Ratio quarti caſus (vt redeamus quo diſceſſimus) ea eſt, quia tunc intereſſe cambiorum, & recambiorum excedere poteſt duplum totius pecuniæ datæ cambio, & ab initio contractus ex qualitate ipſius contractus, cum creditoris caſus habeat ſpecificum obiectum lucri ceſſantis, & damni emergentis, quæ ſunt incerta, & pendent à futuro euentu, & habet pro ſpecifico obiecto non ipſam pecuniam datam cambio, ſed lucrū ceſſans, & damnum emergens, de quibus contrahentes ſenſerunt in contractu, nec ideo mirum, ſi intereſſe poteſt excedere duplum, vt in intereſſe lucri ceſſantis reſpondit *Bero. conſ. 193. ex facti ſerie num. 21.* ibi, quod intereſſe *lib. 1.* qui *num. 31.* ſcribit, quod hoc intereſſe dicitur extrinſecum, & duplum excedere poſſe eatenus quatenus dici poſſit intereſſe, & hoc quando ſumus inter ſolitos negotiari, & mercari.

Quod tamen multipliciter declaratur.

26 Primò, vt procedat docto de intereſſe ac de illius quantitate, quia pro ea quantitate debetur, pro qua fuerit probatum, & non vltra, quoniam alias nō liquidata quantitate obligatio ceſſat, & multo magis non probato intereſſe. *Caſtr. conſ. 11. nu. 4. lib. 2.*

27 Secūdò declaratur procedere, dummodo cambium exerceatur cum iuſtitia, & ſine fraude; nam licet hoc cambium ex veriori ſententia ſit licitum, tamen illud non exerceri quamplures probatæ ſcientiæ hortantur ad euitandam vſuram, cui proximum eſt mutuū, quod facilè palliari poteſt cambio, *vt per Leonard. Leſſ. de iuſtit. & iure lib. 2. cap 23. num. 71. Ioan. Azor. Inſtit. moral. par. 3. lib. 10. tit. de camb. cap. 9. quæſt. 2.* & latè *Michael Salon. ad D. Thom. 2. 2. poſt quæſt. 78. in diſputa. de camb. quæſt. 4. art. 2. controuer. 12. num. 5. verſ. ego certè & ſeqq. tom. 2.*

Ter-

28 Tertiò declaratur, vt ſibi non tribuat in intereſſe cõuento, quia illud recipit quantitatem à conuentione; vnde ſi in conuentione eſt taxatum infra duplum, non poteſt excedere duplum licet verè eſſet maius duplo, ſecus ſi ſit taxatum vltra duplum, quia tunc eo modo debetur, quo partes ipſæ declararunt, quando ex ſtipulatu agitur. *Glo. in d. l. vnica in ver. dupli in fine verſ. vel verius aliud cum agitur, C. de ſent. quæ pro eo, quod inter.* quam ſequitur *Rota coram Card. Lancellotto in vna bonorum Burgi Sancti Sepulchri 9. Ianuarij* 1598. *& per Card. Pamphil. in Placentina de Puteobonellis 16. Ianuarij* 1589 & fuit de mente *Bart. in d. l. vnica ſub nu. 27. verſic. nunc venio ad tertiam quæſtionem, & ibidem Bal. num. 24.*

29 Amplia vt in tantum debeatur intereſſe tam damni, quam lucri, vt mutuator & mutuatarius à principio contractus mutui paciſci poſſint, & conuenire de certo lucro fundato in veriſimili quantitate, vt ex communi ſequitur *Martin. Nauarr. in cap. ſi fœneraueris not. 15. ſub nu. 42. verſic. tertio inter. in fine 14. quæſt. 3. Medin. d. quæſt. 3. verſic. & in hoc & verſic. ſecunda. Card. Tolet. de inſtruct. ſacerdo. lib. 5. cap. 32. ſub num. 4. verſic. vno modo.* de probabiliori & magis recepta ſententia teſtatur *Michael Salon. ad D. Thomam 2. 2. q. 78. ar. 2. controuer. 8. ſub num. 14. verſic. ſecunda eſt & ſeqq. tom. 2.* & dixi *in quæſt. præcedenti nu. 31. & ſeqq.*

30 Non obſtat, quod ex quo intereſſe ſolet eſſe varium & incertum, non ideo etiam vniformis præſtatio admittatur. *Natt. conſ. 417. num. 5. Rota diuerſ. deciſ. 315. ſub nu. 6. verſic. quod idem par. 2.* cum etiam ſi pro certa pecuniæ quantitate certum intereſſe taxaretur, vtique in taxatione conſideraretur quantitas pecuniæ, quę ſẽper eſt certa, & eadem, & non diceretur conſideratum intereſſe, cum ſit varium, & incertum, & ſucceſſiuè pecunia parere videretur pecuniam, vt motiuando adducit *Cæſar de Graſſ. deciſ. 1. nu. 2. de vſur.*

Quia reſpondetur promiſſionem certam & taxatã quinimo eſſe licitam, quando concurrit cum veriſimilitudine & proportione fructuum, ita vt fructus veriſimiliter aſcendant ad intereſſe taxatum, *vt per Cagnol. in l. curabit num. 59. C. de act. empt. Moder. Gall. in tract. de commer. quæſt. 38. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 4. nu. 5. Frider. Martin. in tract. de iur. cenſ. cap. 3. nu. 23. Gratian. diſcept. lib. 2. cap. 387. num. 25.* & fuit dictum pariter *in quæſt. præced. d. nu. 31. & infra.*

31 Notandum tamen eſt quod de euictione ad duplũ, vel ad intereſſe non tenetur venditor, vel eius hæres, quando emptor ſciebat fundum eſſe oneri obnoxium, & alienari non potuiſſe, *l. fin. §. fin. C. comm. de lega. Specul. in tit. de empt. & vendit. §. tertio loco num. 1. Cæpoll. caut. 131.* de communi. *Bal. Nouell. de dot. par. 7. num. 13. limit. 15. verſic. ſi autem fuerit omnino ſciens. Menoc. conſ. 89. nu. 113. lib. 1.*

32 Quod procedit etiamſi emptor fuerit expreſsè ſtipulatus duplum pro euictione, *vt per Odd. conſ. 41. nu. 75. & 76. poſt Glo. Iſern. Afflict. Curt. iun. Rip. Campeg. & Bal. Nouell.*

33 Qualiter autem, & quando debeatur intereſſe pecuniæ tam lucri, quam damni, & probanda ſint requiſita. *Paul. de Caſtr. in l. 3. de eo quod certo loco.* videas *per Put. deciſ. 237. lib. 2. Mohæd. deciſ. 3. de vſur. & per Rot. coram Reu. P. D. Lauretano in Romana de Zambeccarijs 7. Aprilis 1581. & coram R. P. D. Decano in Romana Vineæ de Brunis 2. Decembris* 1591. *& coram Card. Seraphin. deciſ. 1437. num. 2. & ſeqq.* (vbi agitur de cauſa Recanatenſis ciuitatis in qua degit, & aduocationis munere fungitur ſumma cum eius laude Excellentiſſi-
34 mus, & integerrimus D. Camillus Androtius ibidem
35 etiã fiſci Aduocatus Illuſtriſſimi & Reuerendiſs. Dñi Iulij Cardinalis Romę Epiſcopi Racineti, & Lauretani vigilantiſſimi, ac ſummæ pietatis præſertim in paupe-
36 res, à qua ciuitate eſt quoque oriundus eruditiſſimus, & Reuer. admodum D. Iulius Polinus Canonicus ibid. & præſertim in ſcientia Theologica valdè peritus, ac vir optimæ & timoratæ conſcientiæ, quos ob ſingulares eorum virtutes veneror, & honoris cauſa nomino) prout & idem quod ſupra videndum eſt *per eandem Rotam coram D. Card. Millino in Romana cambiorum 11. Maij & 19. Iunij 1592. Honded. conſ. 50. nu. 30. verſic. quæ procederent & conſ. 36. in fin. lib. 2. Rot. diuer. deciſ. 371. num. 2. par. 1. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 45. nu. 33. vſque ad num. 39. & Gratian. diſcept. lib. 1. cap. 67. nu. 16. vſque ad nu. 24.*

ARGVMENTVM.

Damna & intereſſe debita ob euictionem, quo tempore debeantur.

Et an peti poſſint quando fuit conuentum de certa pęna.

Res quando euincitur de iure ſpeciali, an venditor teneatur, & ad quid.

Fiſcus in venditionibus re euicta, quæ præſtare obligatus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Venditor de euictione tenetur actione ex empto ad damna & intereſſe, tam damni emergentis, quam lucri ceſſantis in ſolito negotiari.*

Primò ampliatur procedere etiam contra ſucceſſores obligati de euictione, nu. 2.

Hæres hæredis in materia euictionis dicitur hæres, ibid.

Secundò ampliatur vt locum habeat, etiam ſi ſolum poſſeſſio fuiſſet euicta, nu. 3.

Tertiò ampliatur vt ſibi tribuat, etiam quando venditor non poteſt manutenere rem venditam, nu. 4.

5 *Vendens rem ubi promiſit duplum, ſi euincatur, licet diſpoſitio ſit ſuper re vendita, & conditio impleatur ſuper dupla, tamen ſi euincatur pro parte, pro parte tantum dupla committitur.*

6 *Euictionis tempus inſpicitur in ſolutione intereſſe ob euictionem.*

Ad cuius liquidationem reſpectu euictionis venditor debet vocari, alias liquidatio facta ipſo non vocato non nocet, nu. 7.

8 *Differentia inter actionem de euictione, & ſtipulationem dupli notatur.*

9 *Damna, & intereſſe peti nõ poſſunt, quando conuentum fuit de certa pœna.*

Contrarium ex veriori habetur nu. 11.

Declaratur prima ſententia vt procedat, quando ſolum

pœna

Google

pœna fuit promiſſa; non autem quando pœna, & damna, ac intereſſe fuerunt ſtipulata, nu. 12.

10 *Pœnæ ſunt odioſæ, & reſtringendæ.*

Declaratur procedere in dubio, non autem in certis, n. 14.

13 *Venditor quod teneatur in duplum in caſu euictionis inductum eſt in fauorem emptoris vltra remedia ordinaria iuris communis.*

15 *Venditor tenetur in ſimplum, & non in duplum, quando res euincitur poſt reſtitutionem, & nu. 17.*

16 *Emptor quando præſcriptione ſe tueri poteſt, venditor non tenetur de euictione.*

18 *Venditor de euictione ad duplum non tenetur, quando res euincitur iure ſpeciali.*

Sed emptor tantum agit ad pretium, nu. 20.

Sicut nec procurator, qui promittit minorem ratum habiturum, tenetur, nu. 19.

Fallit, quando venditor bona vendita prius alteri obligauerat, nu. 21.

22 *Emptor primus re ſibi vendita euicta poteſt agere contra ſecundum emptorem aliorum bonorum virtute generalis hypothecæ.*

23 *Venditor rei litigioſæ, quando promiſit de euictione ſub pœna dupli, non tenetur, quando contractus eſt nullus.*

Contrarium dicitur verius, nu. 24. & ſeqq.

25 *Euictionis promiſſio non ſpectat ad venditionis contractum roborandum, ſed ad prouidendum emptori.*

26 *Contractus licet ſit nullus, debitores tamen remanent obligati ea obligatione quę re contrahitur ad reſtitutionem pecuniarum, & non reſtituendo tenentur ad intereſſe lucri ceſſantis.*

27 *Intereſſe debetur ex pecunijs nulliter datis ad ſocietatem officij, probatis requiſitis neceſſarijs.*

28 *Fiſcus in venditionibus fiſcalibus re euicta tenetur ad ſimplum, licet Cæſaris procurator ſub pœna dupli de euictione promiſiſſet.*

Intellige procedere, quando fiſcus vendidit rem vt ſuam, num. 30.

In Regno tamen Franciæ idem in omnibus ſeruatur, quod in fiſco, nu. 29.

31 *Fiſcus quando vendit rem vti ſui debitoris non tenetur de euictione, ſed debitor, cuius res alienatur.*

Quamuis fiſcus ſe præſtare debeat potiorem, nu. 32.

33 *Emptor agere poteſt aduerſus venditorem ad intereſſe qui conſulto rem hodie vendidit ſciens eam cras minus valituram.*

34 *Dupli præſtatio lata ſnīa ante rem reſtitutam debetur.*

Non tamen committitur, ſi venditor concordet ſe cum actore, & liberat poſſeſſorem, nu. 35.

36 *Venditor litem mouens emptori incidit in pœnam comminatam in contractu.*

Cuius pœnæ exactio à Iudice Eccleſiaſtico impediri nequit, num. 37.

QVÆST. CLXXXI.

1 VEnditorem, qui de euictione tenetur, actione ex empto ad dãna, & intereſſe teneri quoq; ſuperius diximus, *l. euicta, & l. venditor, ff. de euict. l. Titius cũ decederet, §. ſi ff. de act. emp. Couar. var. reſol. li. 3. c. 17. in prin.* & tenetur nedũ ad intereſſe damni emergentis, ſed etiã lucri ceſſantis. *Ruyn. conſ. 146. lib. 1. & conſ. 187. n. 2. & 3. eod. lib. Pariſ. conſ 16. num. 124. lib. 2.* quod procedit etiam contra

2 ſucceſſores obligati de euictione. *Rota corã R. P. D. Coccino deciſ. 27. nu. 1. & 4. & deciſ. 36. nu. 1. & 3.* atq; ita

3 etiam hæres hæredis, qui in materia euictionis dicitur hæres. *Felyn. conſ. 32.* & locum habet etiam ſi tantum poſſeſſio euicta foret. *Cæphal. conſ. 168. nu. 22. Rota deciſ. 77. nu. 5. par. 2. in recentior. & coram Sanctiſſ. deciſ. 88. nu. 6. 7. 8. & 11. & deciſ. 90. nu. 9.* vbi Adden. *& eadem Rota deciſ. 286. num. 7. &* 8 *poſt tract. Cinc. de cenſi.*

4 & vbi venditor non poteſt manutenere rem vẽditam, quo caſu regulariter tenetur ad damna, & intereſſe pro euictione. *Domin. Gemin. conſ. 151. in princ. verſ. ijs præmiſſis.* eſt text. *in l. emptor fundi, C. de euict. Alex. conſil. 106. lib. 1. Rol. à Vall. conſ 72. nu. 12. & ſeq. lib. 1.*

5 Cæterum, quando vendens rem promiſit duplum, ſi euincatur, licet diſpoſitio ſit ſuper re vendita, conditio autem impleatur ſuper dupla, tamen ſi euincatur pro parte, pro parte ſolum dupla committitur, & ſic diuiditur illa conditio, ſi euincatur, ideſt quatenus euincatur. *Iaſ. in l. Stichum qui meus erit num. 34. ff. de leg. 1.*

6 In hoc verò intereſſe inſpicitur tempus euictionis, & non venditionis, *dicta l. Titius, §. fin.* & declarat *Fulgoſ. in d. l. euicta*, ad cuius liquidationem reſpectu euictionis venditor debet vocari, alias liquidatio facta ipſo non vocato non nocet *Io. Papon. lib. 11. tit. 4. Areſt. 11.* & hæc eſt differentia inter actionem de euictione,

7

8 & ſtipulationem dupli. Quoniam agens ad duplum æſtimationis rei euictæ ex ſtipulatione ſit æſtimatio ſecundum tempus venditionis, *l. bonitatis, l. cum fundum, & l. ex mille, ff. de euict. Gemin. d. conſ. 151. nu. 2. Soc. notabiliter conſ 60. in cauſa D. Lauræ lib. 3.*

9 Huc ſpectat ea dubitatio, an damna, & intereſſe peti poſſint quando appoſita eſt certa pœna ſcilicet dupli pretij; & dicendum videtur quod non. Quia pœna illa ſucceſſiſſe videtur loco totalis intereſſe, & emptor alia damna & aliud intereſſe petere non poteſt, in ſpecie ſic tradit *Angel. in l. qui abſentem, ff. de procurat.* vbi ad hoc allegat illud quod habetur *in l. ſi procurator, ff. rem rat. haberi.*

10 Cõfirmatur quia pœnæ ſunt odioſæ, & ideo reſtringendæ, & non ampliandæ, *c. odia de reg. iur. in ſexto, l. capienda, ff. eod. l. ſi Præſes, ff. de pœn. cum ſimil.*

11 Sed contrarium verius eſt, quoniam in pœnis non inſpicitur intereſſe, ſed ſolum partium conuentio; vnde ſi promittatur pęna, illa caſu adueniẽte debetur, ac inſuper damna, & intereſſe, vt reſpondit *Anan. conſ. 31. ſub nu. 2. verſ. Præterea ex alio.* & ibid. *Bologni. ad eum ſub num. 5. verſ. quarto non obſtat*, qui dixit opinionem Ang. *in d. l. qui abſentem*, non eſſe veram ratione prędicta, nempè quia in pœnis non inſpicitur intereſſe, nec leges per eum allegatæ hoc probant.

12 Ac præterea Ang. loqui, quando pęna ſolũ fuit promiſſa, non autem quando pactum fuit pœnam, ſumptus, & intereſſe perſoluenda, vt quotidie fit in inſtrumentis venditionum.

13 Comprobatur, quoniam in fauorem emptoris inductum eſt, quod venditor teneatur ad duplum, non autem ad tollendũ ordinarium remedium ſibi ex iure communi competens, ex ijs, quæ in Arrhis duplicatis conuentis in caſu euictionis ſcripſerunt *Bulg. Ioan. Accur. Bar. Ang. Imol. Aret. Alex. Fabia. de Mon. & Firm.* quos refert, ac ſequitur *Franc. Becc. conſ. 87. per totũ, & Surd. deciſ. 260. nu. 26.* qui de veriori, ac receptiori ſen-

tentia teſtatur, quidquid in contrarium voluerint ibid.
per eum citati *ſub nu.* 25.

14 Non obſtat quod pœnæ in dubio ſunt temperandę,
d.l. Præſes, cum reliquis præallegatis.

Quia id eſt verum in dubio, non autem in certis, in
quibus non eſt opus coniecturis, *l. continuus*, §. *cum ita*,
ff. de verb. oblig. Bologn. vbi ſupra. opportune hic quæ-
15 ritur, an venditor teneatur in ſimplum, vel in duplum
quoties res euincitur per reſtitutionem aduerſus præ-
16 ſcriptionem. Nã regulariter ſcimus, quod quando em-
ptor ſe præſcriptione tueri poteſt, de euictione vẽditor
non tenetur, ex notatis per *Surd. in tract. de alim. tit. 9.
q. 42. nu. 34. & Menoch conſ. 361. nu. 4. lib. 4. Hartman.*
17 *c. 3. de empt. & vendit. lib. 3.* & in propoſita quæſt. in
ſimplum tñ teneri videtur, quia cum aliquis vendit
18 rem quæ tempore venditionis erat ſua, etſi iure ſpe-
ciali poſſet de manibus ſuis euelli, ex eo videlicet quod
à minore emiſſet, & in vẽditione promittit dę euictio-
ne, ſi poſtea ab emptore minor ſpeciali beneficio reſti-
tutionis rem euincat, nõ ideo emptor agere poteſt ad-
uerſus venditorem de euictione ad duplum, quoniam
non propterea euicta eſt res, quia venditoris non eſſet,
aut quia alijs alienaſſet ante venditionem ſibi factam,
19 ſed iure ſpeciali contra ius cõe, quod factum venditoe
non cenſetur promiſiſſe, ſicut nec procurator, qui pro-
mittit minorem ratũ habiturũ, ob id videtur promit-
tere quod reſtitutionem non petet, *l. 3. in princ. ff. rem*
20 *rat. haben.* aget igitur tñ emptor ad pretium, ne careat
re, & pretio, & ita procedit *tex. in l. minor.* vbi Gl. id tra-
21 dit, *ff. de euict.* quę ſententia non procedit, qñ venditor
tempore venditionis bona vẽdita iam obligauerat al-
teri, quo in caſu cenſendum eſt verè promiſiſſe de du-
pla ſoluendo in caſu euictionis, & expreſsè hoc ſenſit
Gl. in l. ſi cum venditor, § *ſi is cui*, vbi Ang not. *ff. de eui-
ctio.* nam inquit *Gl. in d. l. minor*, in reſponſione ſecũda,
quam dat, dum ait, vel aliter intelligo, ſicut euenit re-
ſtituto maiore, *d. l. ſi cum venditor*, §. *ſi is cui* beneficiũ
Prætoris nomini debet eſſe captioſũ, ex quibus verbis
apertè ſenſit Gl duplum præſtari *in d. §. ſi is cui*, eo in-
ferre volens abſolutè idem in caſu *d. l. minor*, maximè
accedente ratione, quia beneficiũ Prætoris nemini de-
bet eſſe damnoſum, quod & Glo voluiſſe videtur *in l.
qui alienam in prima Glo. ff. eod. tit.* & in terminis ita re-
ſpondit *Iacob. Berett. conſ. 145. nu. 6. 7.*

22 In caſu autem, in quo rem vendidi, & de euictione
promiſi ſub obligatione omnium bonorum, ſi demum
vendam rem alteram virtute illius hypothecæ genera-
lis obligatam pro euictione primæ rei venditæ, etſi res
ſecundo loco vendita ſit præſcripta, antequam res pri-
mo loco vendita euincatur, tamen illa euicta primus
emptor poteſt agere pro euictione contra ſecundum
virtute hypothecæ generalis, quia non valenti agere
non currit præſcriptio, *Abb. conſ. 22. nu. 2. & 3. lib. 2.*

23 Sed quid ſi venditor rei litigioſæ promiſerit de eui-
ctione ſub pœna dupli, an teneatur, quia contractus ſit
nullus, alia eſt quæſtio.

Et prima facie concludendum vr̃ quod non, quoniã
qui rem, vel actionem litigioſam alienat, & eam acqui-
rens pęnis legalibus afficitur, *l. fin. ff. de litig. & l. fin. C.
eod.* & ipſo iure lex annullat contractum, *d. l. fin.* adeo ꝙ
ſi res alienata lite pendente redhiberi nõ poſſit, vt quia
mobilis aliò translata, vel immobilis per potentiorem
detenta, de iure Canonico reus cõpelli valet iudicis of-
ficio ad id implorato rem aliam loco illius ſubrogare,
cap. Eccleſia & cap. 1. & 2. vt lit. pend. ſed de iure ciuili
ad æſtimationem pretij tenetur *d. l. fin.*

24 At contrarium verius eſt teneri.

25 Quia promiſſio de euictione non ſpectat ad vendi-
tionis contractũ roborandum, ſed ad prouidendũ em-
ptori, *vt per Cyn. Bal. & Salyc. in l. fi. de litig. Peregr. de
iur fiſc. lib. 4. tit. 6. n. 35* & cum his in ſimili caſu cõcor-
dat *Rota diuer. deciſ 195. n. 1. p. 1.* dicens, quod licet cõ-
26 tractus ſit nullus, tñ non ſequitur, quod debitores non
remanſerint obligati ea obligatione, quæ re contrahi-
tur ad reſtitutionem pecuniarum, & per cõſequens nõ
27 reſtituendo eas, ad intereſſe lucri ceſſantis. Et ex pecu-
nijs nulliter datis ad ſocietatem officij quod debeatur
intereſſe probatis requiſitis neceſſarijs, dixit *eadem Ro-
ta diuer. deciſ. 287. habebat in fin.* & iterum *in Romana
Societatis coram Card. Elanchetto 28. Ianuarij* 1591. *in-*
28 *ter impreſſ. Lugdu.* 1612. ſpeciale tñ eſt in venditioni-
bus fiſcalibus, vt re euicta fiſcus non teneatur niſi ad
ſimplũ, licet Cæſaris procurator ſub pęna dupli de eui-
ctione promiſiſſet, *l. ſi procurator, ff. de iur. fiſc. Glo. in l. ſi
dictũ, ff. de euict. Pariſ. conſ. 101. n. 14. lib. 1. Bal. in l. 1. C.
de hæred. vel act. vendi. Affl in c. 1. ſub n. 2. in fi. de inue-
ſti. de re alien. fact. Rebuff. de dilat. art 2. Glo. 1. n. 32.* vbi
29 teſtatur, quod in Regno Franciæ idem in oĩbus ſerua-
tur, quod in fiſco, & ratio dictæ concluſionis eſt fauor
30 publicus, *vt per Affl. vbi ſupra.* Intellige procedere, qñ
fiſcus vendit rem vt ſuam, in quibus terminis loquitur
d. l. ſi procurator, quę quamuis à Bar. ibid aſſeratur cor-
recta *per l. omnes, & l. bene à Zenone, C. de quadrien. prę-
ſcript.* ex quo tamen leges illæ in pluribus caſibus limi-
tãtur, vt præcipuè habetur per *Peregr. in d. tract. de iur.*
31 *fiſc. lib. 6. tit. 4.* & ego dixi in quæſt... Non tamẽ ſic eſt,
cum fiſcus rem vendit vti ſui debitoris, quia nõ tenetur
de euictione, ſed debitor cuius res alienatur, *tot. tit. cre-*
32 *di. euict. pign. nõ deb.* benę verum eſt, quod fiſcus ſe prę-
ſtare debet in re debitoris vendita potiorem omnibus
illius creditoribus vt in dictis iuribus; & idcirco re ven-
dita pro credito fiſci euicta, puta iure fideicommiſſi, fi-
ſcus non tenetur de euictione etiam ad pretij reſtitu-
tionem, quoniam ita iure cautum eſt.

33 Quæro inſuper numquid emptor agere poſſit ad-
uerſus venditorem ad intereſſe, qui cõſultò rem hodie
vendidit ſciens eam cras minus valituram; & dicendũ
videtur, quod ſic, *ſecundũ Bar. in l. quæro, ff. de act. empt.
& in l. contra legem, ff. de legi. Paul. de Caſtr. in l. 1. §. fin.
ff. de act. empt. Roman. ſingul.* 286. & Adden. ibi ad eum.
Afflict. deciſ. 399. de quo dixi in quæſt...

34 Ad ea quæ dixi circa duplæ præſtationem, notandũ
eſt, ſtipulationem duplæ lata ſententia ante rem reſti-
tutam præſtari *ſecundum Alber. in d. l. euicta*, §. *dupla*,
& Ang. in l. habere licere, ff. de act. empt. quos ſequitur
Berret. d. conſ. 145. nu. 10. contra Soc. conſ. 199. n. 8. li. 2.
qui tamen probatur *à Vinc. de Frãch. deciſ. 145. ſub n. 2.*

35 Ac pręterea, ꝙ ſi venditor concordat ſe cum actore,
& liberat poſſeſſorem, dupli ſtipulatio non committi-
tur. *Bal. conſ. 3. Titius vendidit lib. 1. per text. in l. fide-
iuſſor euictionis, ff. de dol. except.* quem refert ac ſequi-
tur *Franch. dicta deciſ. 145. num. 3.*

36 Vbi vero venditor litem mouerit emptori, incidit in
pœnam comminatam in contractu, *l. 1. C. de ſent. quæ
pro eo quod inter. & l. 2. §. fin. & l. 4. §. Caio, ff. de verbor.*
37 *obligat.* cuius pœnæ exactio à Iudice Eccleſiaſtico im-

pediri

pediri nequit; cum à iure hoc ſit permiſſum præcipuè duplum pretij, *l. 1. §. emptor, ff. de euict. l. ſi dictū in princip. ff. eod.* in qua ius canonicum contrarium nō diſponit, ſic in terminis *Aret. conſ. 127. n. 13. vſque ad fin.*

ARGVMENTVM.

Intereſſe ob euictionem, an & quando concedatur vſque ad duplum.
Et vbi eſt conuentum, ad quid debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe ob euictionem debetur, nedum vſque ad duplum quando fuit expreſſum in contractu, ſed etiam, quando expreſſum non fuit.*

Declaratur procedere, dummodo res non fuerit vilis & abiecta, quia tunc ceſſat dupli ſtipulatio, nu. 9.

2 *Stipulatio dupli committitur per ſententiam qua res euincitur, quoniam tunc permittitur euictio, & duplū.*

3 *Duplicatio vt concedatur, oportet quod res tradita fuerit emptori.*

Licet aliqui ſenſerint etiam re non tradita actionem ad duplum dari, nu. 4.

Item requiritur, quod cum effectu res fuerit euicta, nec ſufficit ſola ſententia, nu. 5.

Primò fallit, ſi adſit pactum quod ſtatim lite mota agi poſſit, nu. 7.

Secundò fallit, quando ſcienter res aliena venditur ignoranti, quia hoc caſu agitur de dolo actione ex empto ad id, quod intereſt rem fuiſſe tuam, nu. 8.

Affertur diſtinctio in principali concluſione, nu. 6.

10 *Venditio ſimplaria dicitur, pro qua venditor duplum, promittere non tenetur, vt eſt in rebus vilibus, & abiectis.*

11 *Actiones ſimplariæ dicuntur, quæ dantur ad ſimplum, & duplariæ, quæ dantur ad duplum.*

12 *Actio redhibitoria non datur pro rebus ſimplarijs, ideſt pro rebus in quibus eſſe non poteſt vitium animi, & corporis.*

13 *Venditio ſimplaria facta dicitur de re ſimplici, & contemptibili, in qua neceſſarium non eſt duplum promittere, ſi tamen promittatur duplum, valet promiſſio, num. 14.*

15 *Stipulatio duplę non procedit, quando pro re vili & abiecta promittitur.*

Ampliatur ſibi tribuere, etiamſi res magni momenti ei adijciatur, quoniam in fraudem adiecta cenſetur, numero 16.

Et res vilis in hac materia dicitur eſſe vſque ad duos aureos, num. 17.

18 *Duplum ex generali conſuetudine permitti non ſolet, & tanquam vſura reprobatur.*

Sed author contra num. 19.

20 *Intereſſe conuentum, ſeu pœna ſpeciei adiecta, regulariter debetur.*

Quamuis vſura huius pęnæ non debeatur, nu. 21. & 22.

23 *Pęnæ ſunt odioſæ, & ideo temperandæ, & non extendendæ.*

24 *Vſuræ vſurarum non debentur.*

25 *Pœna appoſita in primo compromiſſo non trahitur ad ſecundum, prout nec ſtipulatio pęnalis adhibita in primo contractu locationis videtur repetita in ſequenti locatione.*

Et præſertim in tacita reconductione, nu. 26.

Quin etiam nec repetita cenſetur alia obligatio, quæ non ſit de propria natura illius contractus, nu. 27.

Ampliatur procedere, tam in pœna conuentionali, quam etiam legali, nu. 30.

28 *Conductor ſi in inſtrumento locationis & conductionis factæ ad certum tempus obligauit ſe in forma Cameræ, & poſtea finito tempore perſeueret per modum tacitæ conductionis, non poteſt contra eum pro penſionibus huius tacitæ conductionis executiuè procedi.*

Extenditur idem procedere in inſtrumento publico habente executionem paratam, nu. 29.

31 *Intereſſe conuentum recipit quantitatem à conuētione.*

Maximè ſi ſit veriſimile in eo quod fuit taxatum, numero 32.

33 *Emptor rei fructiferę, putà prædij, ſi promittat venditori ſoluere certam annuam penſionem, ſeu quantitatem pecuniæ numeratæ pro intereſſe donec ſoluat pretium rei emptæ, & illa annua ſolutio ſic taxata ſit correſpectiua fructibus rei venditæ, illa taxatio certi intereſſe vniformis habetur pro probata, & attenditur.*

34 *Taxatio exceſſiua intereſſe non reddit contractum vſurarium, ſed exactio, ideo datur reductio, & contractus eſt validus.*

Et licet vitietur pactum, contractus tamen remanet firmus, num. 35.

QÆST. CLXXXII.

VTrum autem intereſſe ob euictionē debeatur vſque ad duplum alia eſt conſideratio.

1 Nam quod agi poſſit ad duplum, nedum qn̄ fuit expreſſum in cōtractu, *l. euicta, §. 1.* vbi notatur, *ff. de euict. & l. vtraque, ff de rei vend.* ſed etiam quando non fuit expreſsè promiſſum, ſi verè appareat illud paſſum fuiſſe, *l. 2. ff. de euict. & l. pen. C. eod Menoch. conſ. 1178. num. 13. lib. 12.*

2 Cæterum hæc ſtipulatio committitur per ſententiā, qua res euincitur, quoniam tunc permittitur euictionis actio, & ad duplum, cum ante ſententiam nō liceat, vt dixi ſuo loco, & notant in ſpecie *Doct. in d. l. vtraq; ff. de rei vendic. & in d. l. euicta, §. 1. Rebuff. in l. vnica, C. de ſent. quæ pro eo quod inter. in Glo. in ver. ſubtilitatem nu. 9. Alex. conſ. 4, n. 1. lib. 3. Soc. ſen. conſ. 199. ſub n. 8. li. 2. Cæpol. caut. 71.* notat ī *l. fideiuſſor, ff. de dol. excep. & in l. habere licere, ff. de euict. & in l. ſi dictū §. 1. eod. tit.*

3 Et vt dupli actio cōcedatur, oportet, quod res fuerit tradita emptori, quia priuatio præſupponit habitum, non enim res ab eo euinci poteſt, qui non poſſidet, & ideo, vt dictum, requiritur traditio, *d. l. euicta, §. 1.* quæ
4 opinio fuit Azon. Hug. & Accurſ. quamuis quidam opinati fuerint etiam re non tradita actionem ad duplum præſtari. *per l. 3. ff. de dol. except.*

5 Sed quæritur, an hoc caſu requiratur ab emptore rē eſſe cum effectu euictā, ita quod ea careat quādo agit, vel ſaltem litis æſtimationem eſſe ſolutam, quod etiā ſufficit ad duplæ exactionem, *dicta l. euicta, §. 1. de euictio.* an verò ſola ſententia condemnatori ſufficiat.

Et per *dictam l. habere licere, & d. §. 1.* dicendum vi-

detur ſolum ſententiam non ſufficere, per quæ iura ſic
intellexit *Capell.in ver.ſubtilitatem nu.*10.

6 At Azo.diſtinguit.

Quod aut venditor promiſit duplum ſi res fuerit
euicta. Aut ſi emptori rem habere non liceat.

Et primo caſu cenſet ſtatim lata ſententia condem-
natoria agi poſſe ad duplum, *vt in l.euictio, ff. de euict.*
& facit quod de fideiuſſore dicitur in *l. Lucius, ff. man-
da,* quod ſtatim lata ſententia poteſt aduerſus debito-
rem agere.

Secundo caſu, ſi venditor ipſe litem mouit, ſtatim
committitur duplæ ſtipulatio, & ante litem conteſta-
tam, *vt in l. ſtipulatio iſta, §. ſed quatenus, & §. ſi quis
fortè, ff.de verb.oblig.*

Aut alius tertius litem mouit; & tūc actualis euictio
requiritur, quia etiam poſt ſententiam poteſt venditor
adimplere promiſſa, quod habere liceat. Vbi verò em-
ptor cecidit à poſſeſſione, quam cum voluit repetere,
ſuccubuit; tunc ſi ſine culpa ſua cecidit, committitur
ſtipulatio, *vt in l.euicta, § duplæ, ff.de euict.*

Aut ſua culpa, vel ſponte, & ſibi imputare debet, *per
l.ſi rem, §.duplæ, ff.de euict.* tradit *Ant.Burg. in cap. fin.
col.fin.de empt.& vendit.*

7 Et præmiſſa procedunt, niſi adſit pactum quod ſta-
tim lite mota de euictione agi poſſit, *l. ſine in liberta-
tem, C.de euict.Burg.in d.c.fi, col.fin.de empt. & vendit.*

8 Secundò fallit, quando ſcienter res aliena venditur
ignoranti, quoniam hoc caſu ex dolo agitur actione ex
empto ad id, quod intereſt rem fuiſſe tuam, *vt in l.ſer-
uus in fin.ff.de act.empt.Burg.in loco prææallegato.*

9 Verum quod dictum fuit duplum ex ſtipulatione de-
beri. Declaratur procedere, dummodo res nō ſit vilis,
& abiecta, quia tunc ceſſat dupli ſtipulatio per *text. in
l.emptori,* ibi, ſed de his rebus, quæ pretioſiores eſſent,
ff.de euict. per quē tex ſic interpretatus eſt Budæus ver-
ba, *l.ſi tamen, §.fi.ff de ædil edict.* ibi ſimplarum vendi-
10 tionum cauſa ne ſit redhibitio in vſu eſt. Intellexit
enim ibi Budæus ſimplarias vēditiones eſſe, pro quibus
venditor duplū promittere non tenetur, quæ ſine dupli
promiſſione fieri debent, hoc eſt rerum vilium, & ab-
iectarum *per d.l.emptori,* quod & ſentit ibi Gl. dū ſim-
11 plariam, ideſt viliū rerum expoſuit, ſicut actiones ſim-
plariæ ſunt, quæ dantur ad ſimplū, & duplariæ, quę dā-
tur ad duplum, *vt d. l.emptori,* & intelligit *Gloſ. in d.l.ſi
12 tamen,* agendū nō eſſe redhibitoria pro rebus ſimpla-
rijs, ideſt pro rebus in quibus non poteſt eſſe vitiū ani-
mi, & corporis, & hodie in vſu eſt, vt inquit I.C. vt in il-
13 lis non ſit redhibitio; atque ita vēditio ſimplaria facta
dicitur de re ſimplici, & contemptibili, in qua neceſſa-
riū non eſt duplū promittere, & ſic interpretatur *Re-
buff.in l.alienatum, §.donationis, ff.de verb ſign.* ſi tamē
14 promittatur duplum, valet promiſſio, vt reſpōdit *Do-
min.Gemin.conſ.41.viſo themate,* quidquid dixerit *Cor-
raſ.lib.2.Miſcell.* qui carpit Budæum, & quidē indebi-
tè, licet tandem ab eo non diſſentiat, legitq; ſimplariū
15 à paruo vaſe, ſequitur *Donell.de pign.pag.*286. dū ait,
duplæ ſtipulationem non procedere, quādo pro re vi-
li, & abiecta promittitur; quod locum etiā habet, ſi res
16 magni momenti ei adijciatur, quoniam in fraudē cē-
ſeretur adiecta, *vt in l.iuſtiſſimè, ff.de ædilit.edict.Hugo.
Donell.vbi ſupra pag.*285. qui *pag.*310. explicat vſque
17 ad duos aureos eſſe in materia hac rem vilem, *arg.no-
tatorum in l.fin.& in l.ſi oleum, ff.de dol.*

18 Inquit tñ Rebuff. hodie ex generali conſuetudine,
huiuſmodi duplum promitti nō ſolere, & tanquā vſu-
ram reprobari, qm̄ pœnæ iſtæ in foro conſcientiæ non
19 deberētur *c.fraternitatis* 12. *q.*2. quod abſolutè non
probo, ex ijs quę ſcripſit *Domin.Soto de iuſt.& iur.li.6.
q.1.art.3.concl.1.* in ſolutione dubitationis. *Card.Tolet.
de inſtruct.ſacerd.li.5.c.32.nu.1. Io.Azor.de inſtit. mo-
ral.par.3.lib.5.tit.de vſur.c 6.q.5.* nam regulariter in-
20 tereſſe conuentum, ſeu pœna ſpeciei adiecta debetur,
*l.promiſſis, & ibi Doct.C.de trāſact.Abb.in c. dilecti ſub
nu.13.& ſeqq.in quinta pœna de arbitr. & Rebuff. in l.
vnica in Gl.1.ſub n.59.verſ.notandæ ſunt, C.de ſent.quæ
21 pro eo, quod inter.* licet vſura huius pęnæ non debeatur,
*l.1.& ibi Gl.C.de fiſc.vſur.lib.10.& Gl.in l.vlt. in ver.
22 ſortis tantummodo, C.de vſur. rei iudi.* & pęnarū vſuras
peti non poſſe conſtitutum eſſe inquit *tex.in l.fin. ff. de
magiſtr.conuen.* & tradunt *Ruyn.conſ.55.ſub nu.16. &
17.lib.2.& conſ.103.ſub n. 4. verſ.non obſtat igitur lib.
1.Cagn.in l.vnica ſub nu.46.verſ.tertio quia, C.de ſent.
quæ pro eo, quod inter.*

23 Confirmatur, quia pęnæ ſunt odioſæ, & ideo tempe-
randæ, non extendendæ, *c.odia de reg.iur.in ſexto, l.ca-
24 piēda, ff.eod.l.præſes, ff.de pęn.cum ſimil,* & hac ratione
nō deberi vſurā vſuræ, ſcribunt *Cagnol.in d. l.vnica ſub
nu. 46.verſ.tertio quia, C. de ſent. quæ pro eo quod inter.
& Menoc.de arbitr.iudi.caſu* 119.*ſub n.38.verſ.ceterū.*

25 Vnde, & pęna appoſita in primo cōpromiſſo nō tra-
hitur ad ſecūdum, & ſtipulatio pęnalis adhibita in pri-
mo contractu locationis non vr̄ repetita in ſequēti lo-
catione. *Tiraq.in l.boues, §.hoc ſermone ſub n.99.verſic.
quinquageſimoquarto, ff.de verb.ſign.* & præſertim in ta-
26 cita reconductione, quinimò nec repetita cēſetur alia
27 obligatio, quæ non ſit de propria natura illius contra-
28 ctus. Ideo ſi conductor in inſtrumento locationis &
conductionis factę ad certū tempus obligauit ſe in for-
ma cameræ, & poſtea finito tēpore perſeueret per mo-
dū tacitæ conductionis, non poteſt contra eū pro pen-
ſionibus huius tacitæ conductionis executiuè procedi.
*Galleſ.ad formam oblig.Camer.q.31.n.18.Scacc. de ap-
pell.lib.3.c.1.q.17.limit.9.n.17.* etenim non poteſt hu-
ius obligationis vigore agi executiuè, poſtquā fuit mu-
29 tata, & nouata prima, cui adiecta erat. *Rota in Rom.pe-
cuniaria 20.Maij 1601.coram Sanctiß.* quod idē in in-
ſtrumento publico habente executionē paratam ſcri-
pſit *Ant.Canar.in tract.de exec.inſtr.q.44.nu.82.Petr.
Nunn.de Auenda.ad l.4.& 5.tit. de las exceptiones ſub
nu.46.verſ.ſi verò contractus,* & de inſtrumento guarē-
tigiato. *Boer.deciſ.284.ſub n.14.verſ.cuius ratione.Me-
noc.de pręſumpt.lib.3.præſumpt.85.nu.46.* & concluſio
30 prædata locum habet tam in pęna conuentionali, quā
in pęna legali, *Gloſ.in l.1.C.de fiſc.vſur.lib.10.Ruyn.d.
conſ.55.ſub nu.17.lib.2.*

31 Præterea notandum eſt, quod vbi intereſſe fuit con-
uentum, illud recipit quantitatem à cōuentione, vnde
ſi in conuentione eſt taxatum infra duplū, quāuis verè
maius eſſet, duplū excedere nō poteſt, ſecus ſi ſit taxatū
32 vltra duplum, dummodo tñ ſit veriſimile, & correſpe-
ctiuū certo lucro, ſeu fructui, ita ꝙ fructus veriſimiliter
ad intereſſe taxatum aſcendant. *Rota diuer.deciſ.340.
33 ſub num.2. par. 1.* quare ſi emptor rei fructiferæ puta
prædij promittat venditori ſoluere certam annuam
quantitatem pecuniæ numeratæ pro intereſſe donec
ſoluat pretium rei emptæ, & annua ſolutio ſic taxa-

ta

Digitized by Google

ta fit correſpectiua fructibus rei venditæ, vtique concurrente iſta veriſimilitudine & proportione, illa taxatio certi intereſſe vniformis habetur pro probata, & attenditur *Cæſ.de Graſſ.deciſ.1.num.3.4.& 5. de vſur.* vbi admittitur taxatio ad rationem quinque pro centum. *Rota coram R.T. D.Remboldo in Romana pecuniaria de Columna 9.Maij 1616.& coram Reu.P.D.Dunozett.in eadem cauſa 19.Iunij 1617. col. 2. in fin. verſic. & licet replicaretur.*

34 Et quatenus taxatio eſſet exceſſiua, reducitur, & habetur pro non facta, non enim illa ſola reddit contractum vſurarium, ſed exactio. *Aym.conſ.189. ſub nu.8. verſic.non negarem tamen. Dec.conſ.111.& in cap. cum venerabilis de except.*& ſæpè tenuit *Rota, vt in cauſa Iauuen. pecuniaria 6.Iunij 1611.coram Cardin. Lancellotto inter impreſſ.Romæ 1615.& coram bo. mem. R. T.*
35 *D.Vbaldo 1.Martij 1613.*in eadem cauſa. Et paſſim in huiuſmodi cōtractibus pactum inualidum vitiatur, & remanet actus firmus quoad alia. *Hond.conſ.17. nu. 25.lib.2.Gayll.obſeruat.4.lib.2. Surd.conſ.327.nu.18. lib.3.Barz.de guarantig.par.3.quæſt.7.* cum cæteris, de quibus per *Carol.de Graſſ.de except.cap.28.num.62.*de quo dicemus in ſequenti quæſtione.

ARGVMENTVM.

Re euicta, an & quando per oblationem eiuſdem rei venditor liberatur à pœna dupli, damnorum, ac intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Venditor re euicta per oblationem eiuſdem rei non liberatur à pœna.*

2 *Diſtinctio affertur inter intereſſe commune & particulare ſecundum mentem Bal.*

3 *Intereſſe commune eſt communis æſtimatio rei.*

4 *Oblatio rei euictæ inducit cum effectu liberationem, quia per eam videtur ceſſare intereſſe ex quo rei æſtimatio quodammodo cenſetur ipſa res.*

At videas num.ſeqq.

Et tunc res euicta ſolui poteſt, quando eandem omninò tribuit vtilitatem, prout intereſſe præſtatio, nu.5.

Sed quod non ſufficiat rei euictæ oblatio, niſi etiam offerantur expenſæ, ac intereſſe, habetur nu.6.

Vbi tamen præſtatio rei euictæ eandem non præſtaret vtilitatem, prout quantitas debita, nu.7.

Fallit quando vltra euictionem fuit promiſſa pęna duplę, in qua non ſufficit oblatio rei euictæ, nu.12.& 14.

Intellige, vt num.23.

Neque etiam pretium, præſertim vbi copulatim promittitur pœna, reſtitutio pretij, ac intereſſe, nu.13.

9 *Pœnæ promiſſio in contractu venditionis non fit intuitu rei euictæ, ſed ad puniendum permittentem euinci.*

10 *Intellectus l.fideiuſſor euictionis, ff.de dol.except.*

15 *Euictio ubi fit ratione proprietatis, ac dominij, uel quaſi, venditor non auditur offerens eandem rem cum omni intereſſe.*

Et de ratione ibid.

Secus ſi res euincatur ratione hypothecæ, quia tunc venditor auditur, & ſtipulatio commiſſa reſoluitur, cum ſat ſit, quod emptor rem ſibi ablatam recuperet; numero 16.

17 *Stipulatio dupli non committitur, ſi venditor ſe concordat cum actore.*

18 *Emptor re euicta per ſententiam nondum executam ſiue ratione proprietatis, ſiue etiam ratione nudæ poſſeſſionis, venditore offerente rem penès eum dimittere, & à moleſtia liberare, ac omne aliud intereſſe ſoluere, quieſcere debet.*

19 *Agens ex contractu ad pęnam non auditur, niſi pro parte ſua impleuerit, & nu.22.*

20 *Pœnam petere poteſt, qui eam non commiſit.*

21 *Paria delicta mutua compenſatione tolluntur.*

24 *Euicta res compenſari poteſt.*

QVÆST. CLXXXIII.

1 RE euicta, an per oblationem eiuſdem rei venditor liberetur à pœna dupli, ac damnorum, & intereſſe promiſſa ſæpè diſputari ſolet.

Nam pro negatiua videtur *tex. in l.emptori, de euict.* vbi habetur quod ſi emptori, qui paſſus eſt euictionem offeratur res euicta, non ob id tollitur actio, quæ competebat pro intereſſe. Et quamuis *Glo. intelligat ibi text.* quando intereſt vltra rem euictam, & offertur dumtaxat res euicta, dum opponit de *l.fideiuſſor euictionis, ff. de dol. except. quod in dicta l.fideiuſſor euictionis,* obtulerat etiam ſoluere illud intereſſe, & ſic ibi plenior fuerit oblatio, quã *in dicta l.emptori*, non tamen ita reſtringendo videtur procedere Glo. opinio, quando intereſſe excederet æſtimationem ſerui empti, & euicti.

2 Quare *Bald.in dicta l.in addit.* diſtinguit inter intereſſe commune, & intereſſe particulare, & pœnam; circa intereſſe commune vult, quod proſit oblatio rei euictæ; at circa intereſſe particulare, & pœnam, dicit ſecus
3 eſſe, ea ratione, quia intereſſe commune eſt communis æſtimatio rei, iuxta quæ tradit *Bar.in l.vnica, C.de ſent.quæ pro eo, quod inter* igitur *Bal. in dicta addit.* in qua plenius repetit *dictam l.emptori*, voluit intelligere,
4 quod ideo oblatio rei euictæ inducit cum effectu liberationem, quia per eam videtur ceſſare intereſſe ex quo rei æſtimatio quodammodo cenſetur ipſa res, *l. ſi ita fideiuſſorem accepero de fideiuſſ. & Bald. in l. ſi in in-*
5 *ſulam fieri, ff.de verborum obligat.*ſcribit, quod ideo ibi res euicta ſolui poteſt, quoniam eandem omninò tribuit vtilitatem, prout intereſſe præſtatio.

6 Cæterum quod non ſufficiat rem ipſam offerre, & cum effectu dari, niſi etiam offerantur expenſæ ac in-
7 tereſſe, vbi tamen præſtatio rei euictæ non præſtaret eandem vtilitatem, prout quantitas debita per notata *in d.l.in inſulam* dicendum videtur.

Et pro reſponſione *ad dictam l. fideiuſſor euictionis*, dicit *Bal.in dicta l. emptori*, quod ibi in fideiuſſore, ſecus in principali, quem ſequitur *Salycet. in l. ſemel mora, ff.ſol.matr. & Fulgoſ. in dicta l. habere de euict.& in d.l.emptori.*

8 Et quoad pęnam duplæ quod non ſufficiat oblatio rei euictæ, voluit *Glo.in d.l.fideiuſſor euictionis, & Bart.* ibi, *Gloſ.Bald.Fulgoſ.in dicta l.emptori*, nam pœna non promittitur intuitu rei euictæ, quia non eſt correſpo-

10 ctiua ad rem, ſed ad puniendum permittentem euin-
ci, vnde locum non habent termini d. l. fideiuſſor eui-
ctionis, ſecundum intellectum Bar. ibi, & in d. l. ſi inſu-
lam, qui vult, quod ibi non agitur de purgando morã,
ſed de ſoluendo debitum, nihilominus aliud pro alio
11 ſoluitur, quia quantitas debetur contemplatione rei
euictæ, ideo ſufficit ſoluere & offerre rem euictam, ar-
gum. l. Titiæ textores, §. fin. ff. de leg. 1. & l. ſi verò, §. fin.
ff. ſol. matr. Ang. in d. l. ſi inſulam.
12 Quod non procedit, quando vltra euictionem fuit
promiſſa pœna duplæ, quæ non debetur contempla-
tione rei.
13 Quinimò nec etiam pretium, præſertim vbi copu-
latiuæ promittitur pœna, reſtitutio pretij, ac intereſſe;
licet enim intereſſe correſpectiuetur ad rem præſtito
14 intereſſe, quidquid vltra præſtatur, eſt mera pęna, ideo
in pretio, & in pęna dupli ceſſat dicta ratio quod vnum
pro alio ſolui poſſit.
In re tamen hac pro vera reſolutione huius quęſtio-
nis conſtituo duos caſus.
15 Primus caſus eſt, quando euictio ſecuta fuit ratione
dominij, vel quaſi, & ſic in proprietate & nõ ſolius poſ-
ſeſſionis, nam licet vtroque caſu emptor re ſibi euicta,
de euictione agat per text. in l. ſi mancipium, §. fin. ff de
euict. & dixi in quæſt. 12... non pauca eſt differentia, an
vno, vel altero modo euincatur. Quia vbi ratione do-
minij res euincitur, & emptor agit aduerſus vẽditorem
& is offerat emptori eandem rem euictam in eodem
ſtatu, & non deterioratam, & præterea etiam omne in-
tereſſe, non auditur, nec emptorem ab executione ſen-
tentiæ repellit, quoniam euictio hæc perpetuam habet
cauſam, & ſtipulatio ſemel commiſſa reſolui non po-
teſt, l. habere licere in fin. ff. de euict. Socin. ſen. conſ. 199.
ſub nu. 8. verſ. poſtremo defendi poteſt lib. 2. Franch. de-
ciſ. 145. num. 1.
16 Secundus eſt caſus, quando res fuit euicta à credito-
re ratione hypothecæ, & tunc venditor offerens, vt ſu-
pra, auditur, & ſtipulatio commiſſa reſoluitur, cum ſat
ſit quod emptor rem ſibi ablatam recuperet, & omne
aliud ſuum intereſſe conſequatur, quoniam debito ſo-
luto hypotheca extinguitur, l. euictus, ff. de euict. ita vo-
luiſſe videtur. Glo. in d. l. habere licere in Gloſ. fin. & in d.
l. euictus in Glo. pen. & fin. quam ibidem ſequuntur Al-
ber. Ang. & Fulgoſ. ſub num. 4. verſic. vel non intereſt.
de communi Raph. Cum. in dicta l. fideiuſſor euictionis
in fin. verſic. ibi facilius, C. de dol. mal. except. Socin. ſen.
dicto conſ. 199. ſub num. 8. verſic. Poſtremo defendi po-
teſt lib. 2. & probauit Vinc. Franch. dicta deciſ. 145. ſub
nu. 2. qui adducit Bal. conſ. 3. Titius vendidit lib. 1. vbi
17 concludit, quod ſi venditor ſe concordat cum actore
& liberat poſſeſſorem, dupli ſtipulatio non committi-
tur, per dictam l. fideiuſſor euictionis, & ſic concluſum
fuiſſe, ac intelligenda dicta per Paul. de Caſtr. per illum
text. in l. emptorem verſ. item dixi de act. empt. additque
18 ibid. num. 3. quod hic ſecundus caſus in euictione per
hypothecariam facilius admittendus eſſet, quando res
nondum ablata foret emptori, quamuis per ſentẽtiam
fuerit condemnatus, & ea in iudicatũ tranſiuiſſet, quia
tunc venditor audiretur offerens rem dimittere penès
ipſum emptorem adhuc illius poſſeſſorem, & eum ab
actoris moleſtia liberare, & quod ſua intereſt vna cum
expenſis eidem ſoluere, quo caſu emptor à duplo, ſeu à
petitione alterius intereſſe repelleretur, ſecundum Gl. in
d. l. fideiuſſor euictionis, in Gl. pen. ibi, contra hanc tamẽ
ſolutionem, ff de dol. mal. except. & Alber. ibid. in fi. Ful-
goſ. in d. l. euictus, & in d. l. habere licere. Soc. ſen. d. conſ.
199. ſub nu. 8. quos omnes refert ac ſequitur Petr. Ca-
ball. in conſ. ſuo deciſiuo 6. nu. 4. & per totum lib. 1. & vo-
luit Alba conſ. 688. nu. 1. lib. 1.
19 Illud verò notandum eſt, quod quãdo quis vult ex
contractu agere ad pœnam, non eſt audiẽdus, niſi pro
parte ſua eum impleuerit. Bar. in l. quæro, §. inter locato-
rem nu. 1. ff. loca. Bal. in cap. 1. quali. domi. propriet. priue.
20 etenim ille poteſt pœnam petere, qui eam non cõmi-
ſit, l. cum par delictum, §. illi debet, ff de reg. iur. & paria
21 delicta mutua compenſatione tolluntur, l. cum mulier.
ff. ſol. matr. l. viro, atque vxore, ff eod. tit. Glo. in l. qui fidẽ,
ff. de tranſact. Corn. conſ. 343. num. 6. & in fin. lib. 1. &
22 ideo agens non poteſt alteri moram & culpam obij-
cere, niſi ex parte ſua probet debitum implementum,
l. qui pendentem vindemiam, ff de act. empt. Bald. in l. in
minorum, in quib. cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſ. Ri-
min. ſen. conſ. 535. num. 6. Alciat. conſ. 10. num. 5. li. 8. &
23 per conſequens in propoſito emptor pœnam, de qua
ſupra, & euictionem prætendere nequit, niſi etiam ipſe
oſtẽdat ex parte ſua cauſam viriliter defendiſſe, appel-
laſſe, appellationem fuiſſe proſecutam, litem venditori
legitimè denunciaſſe, & omnia peregiſſe ad quæ pro
parte ſua tenebatur, de quibus omnibus habetur in ſpe
cie per Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 17. per totum, & di-
ximus ſuis locis.
24 Præterea quoque ſcias, quod poſt rem euictam cõ-
penſatio opponitur; nam re euicta compenſari poteſt.
Bar. in l. eleganter num. 2. ff. de pign. act. quod enim con-
trario iudicio peti poteſt, rectè compenſatur. Bart. in l.
mandato, §. quod autem num. 2. ff. de pign. act. Bald. in l. ſi
tutores, C. de compenſa. Sebaſt. Med. in tract. de compen-
ſa. par. 2. quæſt. 25. nu. 5.

ARGVMENTVM.

Emptor conuentus & euictus, an repetat expenſas à venditore, à quibus euincens fuit abſolutus.

Damni appellatione, an veniat pœna in ſententijs.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe conſiſtit circa lucrum ceſſans ac damnum emergens.*

2 *Damni appellatione non venit pœna.*

Nec eſt propriè pœna, licet largè ſic, nu. 3.

Sicut nec in ſpecie, quamuis in genere ſit pœna, nu. 4.

5 *Verba ſententiæ ſunt ſtrictè intelligenda.*

Ita quod nil vltra includant, quam ex eis de neceſſitate inferatur, nu. 6.

7 *Interpretatio lata non venit in ſententia.*

8 *Omiſſum cenſetur in ſententia, quod in condemnatione non eſt expreſſum.*

Et quando in ſententia includatur non expreſſum cum ſuis declarationibus, ibid.

9 *Emptor à venditore conſequi non poteſt expenſas factas in lite ſibi mota etiam ſi obtinuerit.*

Et

Et de ratione ibid. Et videas nu.24.
Præſertim ſi aliter non fuerit dictum per partes, nu.10.
Contrarium verius dicitur nu.11. & ſeqq. & ſub nu.18.
Ratio affertur nu.14. & 16.

11 *Emptor qui obtinuit debet expenſas & damna recuperare à victo, non autem à venditore.*

14 *Venditor ante ſententiam tenetur subminiſtrare ſumptus litis.*
Et tenetur ad defenſionem rei venditæ, etiamſi nihil fuit dictum, nu.16.
Extenditur id eo magis procedere, quando venditor expreſsè promiſit emptori ſumptus litis, num.18.
Sicuti hodie notarij communiter facere ſolent, numero 19.
Ampliatur etiam procedere, vbi lis ab emptore fit contra auctorem auctoris, contra quem agi poteſt ad euitandum circuitum, nu.20.
Primò fallit ſi culpa imputari poſſit emptori, quare à collitigante, ſeu euincente impenſas non recuperauerit, numero 21.
Secundò fallit, quando emptor eſt aduocatus, vel procurator in cauſa euictionis, quia ſi ſuccubuerit, non recuperat litis expenſas, nu.22.
Sublimitatur non habere locum, ſi venditor eſſet obligatus ad omnes ſumptus litis, nu.23.

25 *Emptores debent principaliter litem agere, & venditores ſolum tenentur subminiſtrare teſtes & inſtrumenta ad cauſæ defenſionem.*
Declaratur procedere, quando venditor ſimpliciter promiſit, ſecus ſi ſe obligauit ſuis ſumptibus omnem litem ſuſcipere, nu.26.
Et videas infra nu.ſeq. & nu.35.

27 *Venditor tenetur ad omnes expenſas neceſſarias.*
Quarum appellatione non ſolum veniunt inſtrumenta, & teſtes, ſed etiam ſalaria procuratorum, aduocatorum, & notariorum, nu.28.

29 *Euictionis cauſa pendente venditor non tenetur ad ſumptus litis, cum eas emptor recuperare poſſit ab euincente, vnde recuperanda eſt ſententia, licet ſecus ſit, quando certum eſſet eas recuperari non poſſe.*

30 *Fideiuſſor pendente iudicio petere poteſt ſibi pecuniam tradi pro expenſis ab eo, cuius negocium gerit.*

31 *Fideiuſſor repetit à debitore etiamſi ſoluerit indebitū.*

32 *Euictio vbi eſt ſecuta, in dubio venditor tenetur ad omnes expenſas etiam factas in intimanda lite, fallit vt ibidem.*

33 *Condemnatio quando fit in expenſis & intereſſe, prius fieri debet liquidatio, quam agatur ad pœnam dupli, quia exigitur pro modo eius, quod intereſt.*

34 *Promittens defendere & expenſas ſoluere, ſi obtineat in lite ſibi mota ab eo, cui fuit facta promiſſio, qui in medio litis ſuccubuit, & propterea talis ſuccumbens ſoluat, ſi poſtea obtineat expenſas ſibi ſolutas promittens tenetur reſtituere.*

35 *Expenſæ quando à venditore non fuerunt promiſſæ, illæ directo non petuntur, ſed petitur intereſſe, quia venditor non defendit, in quo veniunt ſumptus, & expenſæ.*

36 *Venditor ſi denunciationi litis reſpondeat nolle defendere, adhuc emptor tenetur defendere.*

37 *Citatus ſi reſpondeat nolle comparere, attamen amplius citari debet.*

38 *Emptor non agit de euictione ſi abſit, & cauſam non defendat.*
Extenditur procedere etiamſi pro certo habeat litem amiſſurum, nu.39.
Et de ratione, ibid.

40 *Denunciatio fieri non poteſt authori authoris.*
Primò fallit, ſtante iurium ceſſione verbis prægnantibus, numero 41.
Secundò fallit quando adeſt clauſula ponens, nu.42.
Tertiò fallit quando ſucceſſoris ſingularis author ſtipulatus fuit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, numero 43.

QVÆST. CLXXXIV.

QVid autem dicendum ſit, ſi iudex condemnauit venditorem ad expenſas, & damna, & intereſſe, an appellatione damnorum veniat pœna, non leuis videtur difficultas.

Et dicendum videtur quod ſic.

1 Quoniam intereſſe conſiſtit circa lucrum ceſſans, ac
damnum emergens. *Rebuff. de ſent. execut. artic.6. Gloſ. vnic. nu.19. & 20. & in l. vnic. in princip. num.47. C. de ſent. quæ pro eo, quod inter. Corn. conſ.46. col. penul. lib.4. Alex. conſ.158. nu.5. lib.2.*

2 Sed contrarium reſoluitur in quęſtione noſtra, quo-
niam appellatione damnorum propriè non venit pęna reſpectu ſaltem aliorum. *Rip. in l.3. n.11. ff. de damn. infect,*

3 Et quamuis damnum ſtrictè dici non poſſit pœna,
licet large ſic. *Dec. in c. cognoſcentes in 2. lect. de conſtit.*
4 Prout etiam damnum in genere eſt pęna, ſecus in ſpe-
cie, quo caſu differt à pęna, quæ eſt lucrum ex parte petentis, *Exea in d. cap. cognoſcentes nu.11.* & fuit *Bal. ſententia in l. vnica nu.3. in fin. C. ſi Rect. Prouin.* nec venit in ſententia in qua fit condemnatio ad damna, & ex-
5 penſas, cum in ea verba debeant propriè, & ſtrictè ac-
6 cipi, ita quod nil vltra includant, quam ex eis de neceſ-
ſitate inferatur, *l. ſi à quis liberis, §. ſi vel parēs, ff. de lib. agnoſcen. Bart. in l. Iulianus num.5. ff. de condit. indebit. Alex. conſ.108. nu.2. lib.5. Surd. deciſ.261. num.6.* Vbi
7 quod ex hoc non venit lata interpretatio in ſententia
l.1. C. ſi plur. vna ſent. Abb. in c. dilectus num.2. de offic. ordinar. Iaſ. in l. centeſimis, §. fin. col. pen. ff. de verb. oblig. Rip. in l.2. nu.26. C. de eden. Curt. iun. conſ.153. num.19.
8 *cum cęteris per Cacheran. deciſ.63. nu.1.* dicentem inſu-
per, quod omninò cenſetur omiſſum, quod in cōdemnatione non eſt expreſſum, *l.1. C. ſi aduer. rem iudi. Dec. conſ.442. in cauſa in qua moleſtamur, ſub num.8. & conſil.607. viſo puncto & diligenter, nu.7. Tiraq. de retract. lignag. §.1. Glo.19. nu.182.*

Nec dicatur quod verba ſententiæ includunt non expreſſa, licet illa impropriè ponantur. *Crauett. conſil.186. nu.5. & conſ.188. num.2.* cum ſimil quia id procedit in his quæ veniunt in neceſſariam conſequentiam, & tacitè ſubintelliguntur, tamquam paria ſint eſſe expreſſum, vel neceſſariò præſupponi. *Bald. in l. pen. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Caſtr. in l.1. num.1. C. quan prouoc. non eſt neceſſ. Dec. in c. venerabilis, in prin. de except. Felyn. in cap. ſignificauerunt num.7. eod. tit. Cacher. d. deciſ.63. num.3. & 4.* vbi quod præcipuè procedit,
quan-

Digitized by Google

quando abſurdum & iniquitas reſultaret, ſi talia non
expreſſa non venirent in ſententia. Gloſ.in cap. dudum
in verb.abſurdum de præben. in 6. Abb.in cap.ſolitæ de
maiorit.& obedien. Ancharan.conſil.179. prima facie.
Bald.in l.ſed nono iure in fin. C.de Epiſc.& Cler.Felyn.
in cap.vlt.col.1. de præſumpt.
9 Dubitant etiam ſcribentes, num emptor conſequi
poſſit expenſas factas in lite ſibi mota etiam ſi obti-
nuerit.
Et prima facie concludendum videtur, quod non.
Quia ex quo in cauſa obtinuit, apparet, quod vendi-
tor ſibi iuſtè & rectè vendidit, & ſic iniuſtè fuit ſibi lis
mota, ideo venditori nocere non debet, arg.eorũ quæ
habẽtur in l. ſi per imprudẽtiam in prin.de euict. & per
Cyn. in l.ſi defuncto, C.loca. & per Bar.in l.exceptiones,
ff.de fideiuſs.& hãc opinionem ſequitur Specul.in tit.de
empt.& vendi.§.1. verſ ſuper forma dicti inſtrumenti,
10 vbi velle videtur, vt ita demum expenſæ peti poſſint,
ſiue res ſit euicta, ſiue non, dummodo fuerit dictum
per partes, & idem voluiſſe videtur idem Specul.eod.tit.
& §.in verſ.& quid ſi inſtrumento ſub verſ. pœna dupli-
ci, ibi, nota, quod hæc pœna non committitur. Cum
11 quo tranſit ibi Io.Andr.Mouentur, quoniam cum pro
re principali emptor agere non poſſit ex eo quia non
eſt euictio ſecuta, non poteſt ad ſumptus agere, l.1. &
l.ſi ſtatus, C.de euict.& quia ſuam rem egit emptor.
12 Comprobatur, quia ex quo emptor obtinuit, debet
expenſas & damna recuperare à victo, non autẽ à ven-
ditore, ad ea quæ habentur in l.properandum, §.ſin au-
tem, C.de iudi. & in cap.calumniam extra de pen. Ergo
à dicto venditore petere non debet, quia bona fides nõ
patitur, quod ſemel exactum, iterum exigatur, l. bona
fides, ff.de reg.iur.c.bona fides eod.tit.in 6.
13 Sed cõtrarium de iure verius eſt, vt poſt Gul.de Cun.
tenet Bart.in l.venditores, ff.de verb.obligat. & in l.qui
abſentem, ff.de procur. quia etiam eo caſu, quo res non
fuit euicta, ſed emptor abſolutus, poteſt ipſe emptor
damna & expenſas recuperare, & hoc ex illo capite,
14 quia venditor non defendit, prout tenebatur, ergo ob
rem non defenſam tenetur ad intereſſe, ac ſumptus, vt
etiam ſequitur & declarat Angel. in d.l.venditores, &
plenè in d. l. qui abſentem, vbi etiam hoc expreſsè fir-
mat Bar dicẽs, quod pro hoc eſt ibi tex.expreſſus, quia
ſi diſtingueretur, vt aliqui voluerunt, an ſcilicet ſenten-
15 tia ſit abſolutoria, vel condemnatoria, interim pendẽ-
te lite eſſemus in dubio, & nihilominus dicit ibi text.
quod interim ante ſententiam latam tenetur venditor
16 ſubminiſtrare ſumptus litis. Quare Bar.in d.l.vendito-
res, ſcripſit ſe ſemper reprobaſſe opinionem Gloſarum
contrarium tenentium, quia licet emptor agere non
poſſit contra venditorem ex clauſula euictionis, poteſt
tamen agere contra eum ex clauſula rei non defenſæ,
17 quoniam ad defenſionem rei venditæ tenetur ex na-
tura contractus, etiam ſi nihil ſit dictum, l.ſi plus, §.mo-
ta, ff.de euict.idem tenet Bart.in l.1.& in l.pen.ff.de lib.
leg.in d.l.qui abſentem & ibi quoque Bal.& Ang.ff.de
procur. Ioan.Andr.Abb. & Imol.in cap.fin. de empt. &
vendi. Ioan.de Ana.conſ.81.nu.4. Corn.conſ.255.lib.3.
Benedict.Capr.conſ.90.num.3.Franch. Marc.deciſ.584.
par.1.de communi teſtatur Iaſ.in d.l. venditores. Boer.
in ſing.in ver.& intereſt nu.3.fol.mihi 386.Gomeſ.var.
reſolut.tit.de empt.& vendi.nu.47.Caball.de euict.§.3.
nu.146.Nicola.Valla.de reb.dub.cap.9.Fachin.controu.
iur.lib.2.cap.39.Natt.conſ.232.Crauet.conſ.334.nu.2.
lib.3.Theſaur.deciſ 85.in fin.Aſin. in prin.§.32.& c.2.
ampl.67.
18 Extende ideo magis procedere, quando vẽditor ex-
preſsè promiſit emptori ſumptus litis, quia ad eas ven-
ditor tenetur emptori, quamuis euictio nõ fuerit ſecu-
ta, nec eas recuperare potuerit ab actore, ſeu aduerſa-
rio, qui ob probabilem cauſam litigãdi fuit abſolutus,
vt eſt caſus in d.l. venditores ſecundum Io. de Anan. d.
conſ.31.ſub nu.4 verſ.ſed ſi hos verum. Natt.conſ 232.
Rimin.iun.conſ.326.nu.5.lib.3.Burſat.conſ.184.nu.25.
& 26.lib.2.poſt adductos per eum, quia contractus ex
conuentione partium legem accipiunt, l.1.§ ſi conue-
nerit, ff.depoſi.& l.contractus, ff.de reg. iur.rationemque
reddit Alex.in d.l.venditores, quia vẽditor tenetur de-
fendere in iudicio euictionis emptorem, d.l.ſi plus, §.
mota, ff. de euict. & ſic tenetur ad factum. Igitur illud
ſuis expẽſis explicare debet, l.ſuo victu, ff.de oper.liber.
& per conſequens, ſi id non facit, tenetur ad intereſſe,
l.ſtipulationes non diuiduntur ver. Celſus, ff. de verb.ob-
ligat. in quo intereſſe continentur expenſæ factæ per
emptorem; & ideo ſi venditor non defendit, emptor
abſque dubio ex iſto capite defenſionis nõ ſecutę age-
re poteſt ad refectionem expenſarum, licet agere non
valeat ex illa clauſula, quia de euictione tenetur. Vnde
ius erit in modo concludendi in libello ſecundum Bart.
in d.l.venditores, quem refert, ac ſequitur Rimin.iun.d.
conſ.326.nu.6.lib.3.
19 Non ergo immerito notarij practici hodie ad tollẽ-
dam omnem dubitationem circa litis expenſas ſcri-
bunt in inſtrumentis, quod lite mota vẽditor promit-
tit emptores defendere, ac litem in ſe ſuſcipere omni-
bus ſuis ſumptibus, & expenſis.
20 Ampliatur dicta concluſio vt etiam locum habeat,
quando lis ab emptore acta fuit contra auctorem au-
ctoris, contra quem re euicta agi poteſt ad euitandum
circuitum, per l.ſi res quam à Titio, ff.de euict. Alexand.
conſ.66. viſo themate lib.2. & expenſas per eum factas
ab eodem conſequi, vt per Rimin.inn. d.conſ.326.num.
15.lib.3.
21 Fallit ſi culpa imputari poſſit, quare à collitigante,
ſeu euincente impenſas nõ recuperauerit, quia tunc nõ
poteſt habere recurſum contra venditorem, niſi vendi-
tor fuerit ſciens, ad text.in l.idemque, §.illud, ff.de actio.
empt. quem dixit ſingularem Paul. de Caſtr.in d.l.ven-
ditores, col.1.verſ.pro declaratione, ff.de verb.obligat.ſe-
quitur Vinc.de Franch.deciſ.112.nu.2.3.4.5.
22 Secundò fallit, quando emptor eſt aduocatus vel
procurator in cauſa euictionis, quia ſi ſuccubuerit, non
recuperat litis expenſas. Bart.in l.quod ſi dominum, ff.loca.
Caballin.de euict.§.3 ſub nu.159.
23 Sublimitatur nõ procedere, ſi venditor eſſet obliga-
tus ad omnes ſumptus litis. Bald. in l.fin.num.12. C. de
fruct.& lit.expen. quem in caſu ſuccumbentiæ tantum
ſequitur Celſ.Hug.Bertach.& Tract.notar. veluti teſta-
tur Burſat.conſ.184.nu.28.lib.2.
24 Non obſtat doctrina Specul.in tit.de empt.& vendi.
§.1.verſ. ſuper forma huius inſtrumenti, vbi dat for-
mam inſtrumenti faciendi.
Quoniam licet de cautela eſſet apponere illa verba
ſiue ſit euicta, ſiue non, non tamen ſequitur, quod ſi nõ
ſunt appoſita, quod ex iſto capite ſumptus peti nõ poſ-
ſint, quia non fuit præſtita defenſio, quinimmò ipſe
Spe-

Digitized by Google

Specul videtur contrarium ſenſiſſe ſuper ver. *quidquid debere contingat*, dum allegat *dictam l.venditores*, vbi eſt caſus in terminis pro hac quæſtione.

Neque reſiſtit, quod emptor debuerit recuperare ſumptus à victo, quia vt dixit *Bar.in l.1.C.de euict.in d.l qui abſentem, & d.l.venditores*, illa non eſt bona ratio, quoniam iudex poſſet iuſtè abſoluere, & quia poſſet taxare.

25 Non omitto, *quod Ang.in d.l.qui abſentem. Caſtr. Alex.& Aret.in d.l.venditores*, dixerunt emptores debere principaliter litem agere, venditorem vero ſolum ſibi miniſtrare teſtes & inſtrumēta ad cauſæ defenſionem, & ita ad eas tantum expenſas teneri, non autem ad alias pro ſcripturis exceptionum, & id genus.

26 Quorum ſententia declaratur fortè procedere quādo venditor ſimpliciter tantum promiſit rem vēditam defendere in iudicio, vel extra, & vltra non proceſſit, ſecus autem ſi promiſerit omnē litem, cauſam, & quæſtionem in ſe ſuſcipere ſuis ſumptibus, & expēſis) quoniam tunc omnino tenetur ad omnes expenſas, vt ſupradicti Doct. tradunt vbi ſupra & firmat *Caballin. in*
27 *d.§.3.nu.*148.quia venditor tenetur ad omnes litis expenſas neceſſarias *ſecundum Innocent.in cap.finem litibus de dol.& contuma.Fachin.d.c.39.ſub litera D, verſ. ſed hæc ſententia, & infra Rota coram R. P.D. Coccino deciſ.275.nu.4.*

28 Expenſæ autem neceſſariæ dicuntur omnes illæ ſine quibus lis agi non poteſt, & non ſolum inſtrumentorum, & teſtium *cap.ſtatutum, §.proferendo de reſcript. in 6.* Sed etiam ſalarium procuratorum, aduocatorum, & notariorum, *l.ſancimus, C.de iudi. iuncta l.ſalarium, C.manda.* viaticum iudicum, & id genus, *l.cum quem temere de iudi. Rim.iun.vbi ſupra ſub num.9. Natt.conſil. 232.nu.1.& 3.*

29 Per quæ dicitur Bal. benè loqui *in l.cum teſtamento, C.de teſta. manumiſſ.* dum voluit cauſa euictionis pendente non teneri venditores ad ſumptus litis, cum eas recuperare poſſit ab euincente, & ideo expectanda eſt ſententia, licet vbi certum eſſet eas non recuperari poſſe, contrarium eſſet dicendum *per dictam l. venditores,*
30 vt ſuperius dixi ex eodem Bald. quod præſertim locum habet in fideiuſſore, qui pendente iudicio petere poteſt ab eo, pro quo fideiuſſit vt ſibi pecuniā tradat pro expenſis, quia eius negotium gerit *l.ſi vero non remunerādi, §.fin.ff.manda.Bar.in l.exceptione, ff.de fideiuſſ.in fi.* & videndus tex. *in l.indebitum in princ.ff de cond.indeb.*

31 Vbi fideiuſſor repetit à debitore etiam ſi ſoluerit indebitum, quia cenſetur habere mandatū prout & in vſuris; *cap.peruenit de fideiuſſ.* quia reus tenetur ſeruare fideiuſſorem indemnem tam ratione principalis debiti, quam vſurarū, & intereſſe. *Franc. Marc.deciſ.584.n.3.*

32 Verum vbi euictio ſecuta eſt indebite, venditor tenetur emptori ad omnes expenſas etiam factas in intimanda lite & contradicendo, *l.1, vbi Glo.in verb.ſumptu. C.de euict. Bar.& Doct.in d.l.venditores, ff.de verb. oblig. Corn.conſ.185.per totum lib.3. Dec.conſ.74 nu.4.* iterum *Corn. conſ.94.col.1.lib.4.* de euictione per viam præcepti ſecuta.

Fallit ſi venditor ſuſceperit iudicium in ſe, quia tunc non tenetur ſubminiſtrare ſumptus emptori, quia ſatis eſt, ſi iudicium in ſe ſuſcipiat, *ita Foller.in addit.ad Marant.in tit.de laudat.ſub nu.13.ex Bald.in d.l.abſentem, ff.de procur.*

33 Notandum tamen quod ſi in ſententia euictionis cōdemnatio fiat in expenſis, & intereſſe, prius fieri debet liquidatio quam agatur ad pœnam dupli, quoniam exigitur pro modo eius, quod intereſt. *Alex.conſ.4.viſo proceſſu ſub nu.3.verſ.pro hoc quia lib.3.*

34 Quando vero promiſi te defendere, & expenſas ſoluere pro te quā tibi vendidi, ſi agas contra me de euictione, & in medio litis ſuccumbas mihi ſoluendo expenſas, ſi poſtea obtineas, expenſas quas mihi dediſti, teneor reſtituere. *Bar.in l.39.ff.de damn.infect.*

35 At vbi non fuerit promiſſum ſoluere ſumptus, illæ directo non petuntur, ſed petitur intereſſe, quia non defendit venditor, in quo intereſſe veniunt ſumptus, *ſic Bart.in d.l.venditores ſub num.2.ff.de verb.oblig.* & dixi ſupra.

36 Occaſione eorum quæ ſuperius dixi *ſub nu.32.* addendo ijs quæ in materia denunciationis faciendæ vēditori litis motæ emptori de qua fuit pariter dictum in quæſt.4. Sciendum eſt, talem denunciationem adeo eſſe neceſſariam, vt ſi ea facta venditor reſpōdeat ſe nolle defendere, quod adhuc emptor tenetur cauſam proſequi, & tueri, cum denūciatio requiratur, vt appareat
37 quod emptor nō ſuppoſuerit actorem; exemplo etiam ſumpto de citato, qui reſpondit nolle comparere, nam quod non ſit amplius citandus, non eſt expeditum, *vt per Felyn.in cap.conſuluit col.4.de offic.iudic.deleg. Rip. in c.1.de iudi.* quæ rationes militāt etiam, quando venditor dixit nolle cauſam defendere, vt voluit *Rip.in l.2.*
38 *§.voluntate num.25.ff.ſolut.matr.* Nam ſi emptor non defendat cauſam, & abſit, nulliter ageret de euictione, ſi fuerit victus *ad tex.in l.ſi ideo.in princip.ff.de euict.* &
39 ibi Glo. notabiliter hoc ampliat, etiam quod emptor pro certo haberet ſe litem amiſſurum quamuis præſens fuiſſet, *eſt text.in cap.fin. de emptio.& vendi.* ibi, ſi contumaciter, *& in l.1.C.de peric. & commod.rei vēdi.* ibi, & non emptore abſente, *& in l.emptor.* ibi, & ſi iudicio emptor non affuit, *C.de euict.* Ratio eſt, quia iudicium fundatur contra emptorem poſſeſſorem, qui ideo debet illud aſſumere, & legitimo modo tractare, alias ſibi eſt imputandum, *ita Bal.in d.l.1.in vlt.oppoſi. C.de peric.& commod.rei vend.* & ſequitur *Dec.conſ.74. & Corn.conſ.325.lib.1.*

40 Sed quæritur, an iſta denūciatio litis motæ fieri poſſit auctori auctoris dimiſſo venditore, & ſic auctore de quo licet aliqua dixerim vbi ſupra, placet hic forte clarius attingere.

Et dicendum videtur, quod non, *per Glo.in terminis in l.ſi pro re §.ſi pro euictione, ff.de euict.* quam ſequuntur *ibid.Bar.num.2.& Angel.nu.7.* ac poſteriores. *Dec. conſil. 10. num.14.* vbi voluit quod maritus conuentus ſuper re data in dotē debeat denunciare vxori, & vxor auctori ſuo, & pro hoc videtur caſus *in l.ſi rem quam ff. eod.tit.* vbi Bal. expreſſè inquit, quod ſi ego tibi vendidi rem, & tu Meuio, mota lite ſuper re vendita, Meuius tibi, & tu mihi denunciabis, & ratio *Glo ac Doct.* eſt, quia ex quo actio de euictione eſt perſonalis, & deſcendit à contractu, ideo tenet tātum perſonas obligatas, & earum hæredes, & ea propter non tranſit ab vno ad aliū ſine ceſſione, *ſecundum Bart.in l.ſi tertius, §.ſi prius, col. 2.ff.de aqu.plu.arcen.& in l.1.col.pen.C.de act.& oblig. Iaſ.in l.Iulianus, §.qui fundum nu.13.& 14.ff.de verb. oblig.Corn.conſ.255.col.fin.lib.3.*

41 Primò fallit ſtante iurium ceſſione verbis prægnantibus

Digitized by Google

tibus *l.ſi res quam*, ibi niſi *eeſs.ff.de euict.* iunctis ibi notatis per Doct. *Bart.in d.l.Iulianus,§.qui fundum nu.6. Paul.de Caſtr. in fin. Alex.ſub nu.9.Iaſ.nu.14.& 15. ff.de verb.oblig.Dec.conſ.74.in princ.*ibi, iſti tamen circuitus. *Capyc.deciſ.197.nu.9.*

42 Secundò fallit, quando adeſt clauſula, ponens, &c. *l.ſi res quæ à Titio, ff. de euict. Bald.in l.cum ſucceſſores, C.eod. Ang.in d.l.res num.2. Alex.in l.ſi rem eod.tit. Io. de Anan.conſ.31.*& ibi *Ludou.Bologn.in addit.Marant. de ord.iudi.par.6.tit.de lauda.num.18. Rota coram Sanctiſs.deciſ.25.num.5.* vbi dicit ſic etiam tenuiſſe *eandem Rot.in vna Mediolanen.bonorum 24. Ianuarij 1596. coram Card. Arrigonio, & in Mediolanen.euictionis 4. Februarij 1600.coram D.Card.Millino.*

43 Tertiò fallit, quando ſucceſſoris ſingularis author ſtipulatus fuit pro ſe, & hæredibus, ac ſucceſſoribus *Rota deciſ.589.num.5.par.1.in recentior.& eadem Rota in Militen. Nauiſ.11.Ianuarij 1613.corã Card.Sacrato.*

ARGVMENTVM.

Expenſæ culpa emptoris ſeu illius procuratoris paſſæ, an repetantur re euicta.
Emptor an teneatur ad expenſas, quando venditor ſuſcepit onus litis, & fuit in expenſis condemnatus.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ, quæ culpa & delicto emptoris, ſeu procuratoris acciderunt, non reficiuntur.*
2 *Attentare & contrauenire eſt delictum committere.*
3 *Mandato in generali mandaſſe quis nõ cenſetur, vt procurator delinquat.*
Ampliatur nu.4.
5 *Mandatum ſpeciale & indiuiduum requiritur ad faciẽdum dominum incurrere in pœnam.*
Aliter procurator nòn poteſt præiudicare domino, numero 6.
7 *Expenſæ paſſæ per emptorem ob delictum procuratoris, vel ſui ipſius, non repetuntur à venditore.*
Primò ampliatur procedere, licet venditor ſeu dominus ſe obligaſſet ad refectionem expenſarum, cum talis promiſſio intelligenda ſit de illis quæ iuſtè fiunt, non autem illicite, nu.8.
Secundò ampliatur vt locum habeat, etiam ſi venditor ſe obligauerit ad omnes caſus fortuitos, cum non veniant illi, qui ex culpa partis occurrunt, nu.9.
10 *Proximior qui recuperat rem à remotiore non tenetur expenſas litis ſecutæ inter illum remotiorem, & emptorem refundere.*
Fallit, nu.11.
12 *Expenſæ factæ ab emptore pro defenſione rei emptæ reficiuntur.*
Prout ſi pro conſecutione rei venditæ emptor aliquid legitimæ ſoluit, quia poteſt id totum loco damnorum, & intereſſe repetere, nu.13.
14 *Emptor non tenetur ad expenſas, quando venditor ſuſcepit onus litis, & fuit in expenſis condemnatus.*
15 *Venditore volente & offerente ſuſcipere cauſam motam contra emptorem cogitur agens proſequi contra venditorem, & emptorem dimittere.*
Et vbi ſunt plures venditores vnuſquiſque pro rata tenetur de euictione, & conueniendus eſt, nu.16.
17 *Emptor non condemnatur in expenſis, qui litigat, vt ſibi actionem de euictione paret.*
Quamuis agat de euictione, ſi omnino ſuccubuit facta denunciatione, nu.18.
Et eidem ſuccurratur ad pretium contra venditorem, & eius hæredes, nu.19.
Fallit ſi hæredes ſoluendo non eſſent, & cauſa ageretur puta cum fideicommiſſario qui rem haberet abſque pretij reſtitutione, quia emptor ſtare debet in damno, ſi pretium conſequi non poteſt, nu.20.

QVÆST. CLXXXV.

1 EXpenſæ quæ fiunt in lite, quamuis
reficidebeant, vt diximus in præ-
cedenti quæſtione, non tamen refi-
ciuntur quando acciderunt ex cul-
pa, & delicto emptoris, ſeu etiam
eiuſdem procuratoris, vt puta con-
traueniendo mandato, ſeu inhibi-
tioni iudicis, cui parere debuit, & non attentare in cõ-
2 temptum mandati, ſeu inhibitionis. Nam attentare &
contrauenire eſt delictum committere. *Philipp. Franc.*
3 *in cap.bonæ nu.14.& 39.de appella.* Vnde nunquam in
generali mandato cenſetur quis mandaſſe, vt procura-
tor delinquat, & faciat dominum incidere in pœnam,
l.ſi procurator, vbi Iaſ.num.4.ff.de condit.indebit. Alex.
conſ.105.nu.27.lib.3.Roma.conſ.60.nu.2. & conſil.70.
ſub nu.1.vbi adden.in ver.non includuntur, allegat cęte-
ros *Lancellott.de attenta. cap.1.tit. de attenta.à par.nu-*
4 *mero 12.* vbi ampliat ſufficere, vt hoc ex facto procura-
toris poſſet domino contingere, licet non contingat.
Socin.conſ.20.col.3.lib.1.Card.Alban.conſ.7.nu.12.
5 Quare ſemper in huiuſmodi materia ſpeciale & in-
diuiduum requiritur mãdatum ad ſic agendũ, & con-
traueniendũ. *Natt.conſ.441.in fin.Iaſ.in l.Præſes n.14.*
C.de tranſact. Aret.in §.præterea n.26. inſtit.de except.
Lancellott.d.c.1.num.12.in fin. Magon.deciſ.Lucen.51.
6 *nu.1.& 2.* ita quod ſi tale mandatum nõ adſit ex præ-
dictis, procurator nullum parare poteſt præiudicium
ſuo principali. *Rota per Caputaqu. in Rauennaten. præ-*
tenſorum attentatorum 25. Ianuarij 1553. de qua *per*
Lancellott.d.cap.1.nu.26. eſt Glo. in l.non poteſt dolo, ff.
de reg. iur. Socin.de cita.art.17.quæſt.7.
7 Quibus fit, vt expenſæ ex dicta contrauentione paſ-
ſæ & factæ pro defenſione non cedant incommodo
venditoris, cum ſecutæ fuerint ob culpam, & temeri-
tatem emptoris, ſeu illius procuratoris, & ob delictum
ab eo patratum, & ideo illi, ſeu illis ſunt imputandæ, &
non alteri, *l.quod quis ex culpa, ff. de reg.iur. cap. dam-*
*num eod.tit.in 6.*cum alijs *per Surd.conſil.64. per totum*
libro primo.
8 Vbi ampliat, quod neque iſtæ expenſæ erunt refi-
ciendę, quamuis venditor, vel dominus ſe obligaſſet ad
refectionem expenſarum; cum talis promiſſio intelli-
genda ſit de illis, quas iuſtè feciſſet, non autem illicitè,
ac iniuſtè. *Bal.in l.ſi mandauero tibi, §.qui eodem, ff.mã-*
da.Socin.ſen.conſil.70.per totum lib.3. Cagnol. poſt Al-
ber.in l.quod quis ſua culpa, nu.3.ff.de reg.iur.

Amplia-

9 Ampliatur ſecundo procedere, etiam quod vendi-
tor ſe obligauerit ad omnes caſus fortuitos, cum non
veniant illi, qui ex culpa partis occurrunt. *Bald. in l. fal-
ſus, nu. 31. C. de furt. Alex. conſ. 86. num 4. lib. 4. Aym.
conſ. 95. nu. 8. & conſ. 119. nu. 11. Menoch. conſ. 27. num.
52. & conſil. 55. nu. 13. lib. 1.*

Et hæc notanda ſunt pro declaratione eorum quæ
dixi in antecedenti quæſtione.

10 Sed numquid proximior qui recuperat à remotiore
teneatur eidem refundere litis expenſas paſſas inter
agnatum illum remotiorem ex vna, & emptorem ex
parte altera, quam quæſtionem mouit *Tiraquell. de re-
tract. lignag. §. 11. Glo. 6. nu. 3.* & non decidit.

Opinio negatiua mihi magis probatur, quam te-
nuit *Caſſan. in conſuetud. Burgund. tit. de retract. §. 3.*
11 *verſ. ſed quæro, an iſte*; niſi remotior prius interpellaſ-
ſet proximiorem, vt retraheret; nam cum remotior nō
poſſit per ſuum retractum deteriorem facere conditio-
nem proximioris quin ipſe poſſit totum eodem pretio
retrahere; nec in parte poteſt illi quidem præiudicare
augendo pretium impenſarum, præſertim cum cogi-
tare debuerit id euenire poſſe. vt proximior retraheret,
*l. ſi domum, §. idem quærit, ff. loca. & l. quibus diebus, § 1,
ff. de condi. & demonſtra.*

Supradictis additur, quia retractus ille ſuus fuit vo-
luntarius, & potuit præuidere quod proximior retra-
heret, & ex quo denunciatio ſibi facta non fuerit, po-
terat ex lege municipali quandocunque retrahere.

12 Item quia temeritas illius emptoris volentis cum eo
litem agere, obeſſe non debet proximiori agnato; quod
ſecus eſſet, ſi agnatus remotior, aut emptor expenſas
feciſſet in litibus pro tuēda re empta ab aliquo, qui iure
fideicommiſſi, aut alia ratione illam vēdicaret, ſeu pro
defendendo contractu ipſo à nullitatibus obiectis per
venditorem, quoniam expenſæ iſtæ tamquam vtiliter
factæ ſibi eſſent reſtituēdę, *vt per Tiraq. in d. tract. § 39.*
13 *Glo. 4. ſub num. 12. & per totam.* Idemque ſi pro conſe-
cutione rei vēditæ emptor aliquid legitimè ſoluit, quia
poteſt id totum loco damnorum & intereſſe repetere
à venditore, *ad not. in l. 1. ff. de act. empt. & in l. ſi tradi-
tio. C. eod. tit. & in l. venditor, ff. de euict. Rota deciſ. 230.*
14 *nu. 1. par. 1. in recentior.* Non etiam tenetur emptor ad
expenſas, quando venditor ſuſcepit onus litis, & fuit in
expenſis cōdemnatus. *Pap. lib. 11. tit. 4. Areſt. 13.* qui-
15 nimo dicto caſu notandum eſt, quod venditore volen-
te, & offerente ſuſcipere cauſam motam cōtra empto-
rem, cogitur agens proſequi contra vēditorem, & em-
16 ptorem dimittere. *Bart. in l. 1. C. vbi in rem act. & conſ.
219. Iaffred. Balb. deciſ. 239.* & vbi ſunt plures ven-
ditores, vnuſquiſque pro rata tenetur de euictione, &
conueniēdus eſt, & non inſolidum. *Surd. conſ. 271. nu.
60. lib. 2. Rota poſt tract. Zach. de oblig. Cameral. deciſ.
23. nu. 1. Hond. conſil. 2. nu. 116. lib. 1.* & iterum *Surd.
conſil. 150. nu. 37. & ſeqq. & nu. 66.*

17 Sciendum præterea in propoſito eſt, in expenſis cō-
demnandum non fore emptorem qui litigat, vt ſibi
actionem de euictione paret, *l. atqui naturam, §. cum
me abſente, ff. de neg. geſt.* & notatur *in l. vtique, ff. de rei
vendi. Iaſ. in §. ſin autem alterutra ſub nu. 10. verſ. deci-
mo limitatur. Inſtit. de act. Aſin. in praxi. §. 32. cap. 2. li-*
18 *mit. 17. Caball. conſil. 39. num. 12.* quamuis agat de eui-
ctione, ſi omnino ſuccubuit facta denunciatione. *Bur-
ſat. conſil. 194. nu. 46.* vbi de communi, *lib. 2.*

19 Et eidem ſuccurratur ad pretium cōtra vēditorem,
vel eius hæredes. *Emilia. conſil. 140. nu. 5.*

20 Quod vltimum fallit, ſi hæredes ſoluendo nō eſſent,
& cauſa ageretur, puta cum fideicommiſſario, qui rem
haberet abſque pretij reſtitutione, quoniam emptor
ſtare debet in damno, ſi pretium conſequi non poteſt
propter inopiam *Caſtr. conſil. 10. Clarum in iure in an-
tiquis, & conſil. 94. ſub nu. 2. lib. 2. in nou.* & habetur *per
Iaſ. in auth. reſque col. 2. C. commun. de legat. Emilian. d.
conſil. 140. nu. 6.*

ARGVMENTVM.

Procurator ad negocia qui contraxit, an & quando pro euictione nomine proprio conueniatur.

Et conſtitutus ad vendendum an præſtare poſſit fideiuſſorem de euictione.

Quid quando cōtrahit poſt reuocationem, vel mortem domini, an contractus teneat.

SVMMARIVM.

1 *Procurator quando expreſſè fidem ſuam aſtrinxit, ac ſe & bona ſua proprio nomine obligauit, obligatus cenſetur etiam finito iudicio.*

2 *Procurator contrahens procuratorio nomine, ſi obligauit ſe proprio nomine, finito officio tenetur.*

Extenditur procedere, etiam in tutore & curatore promittente nomine proprio, nu. 3.

4 *Contractum faciens tamquam procurator in eo quod non erat, tenetur, quia fidem ſuam aſtrinxiſſe videtur.*

5 *Procurator quando obligauit ſe, ſuos hæredes, ac bona, tenetur de ſuo proprio.*

Idem procedit, quando obligat ſe ſui contemplatione, numero 6.

Et quando contemplatione vtriuſque, ambo obligantur, numero 7.

8 *Procurator contrahens non expreſſo nomine officij, quādo proprio nomine, vel domini teneatur, diſtinguitur.*

9 *Procurator, qui ex contractu procuratorio nomine geſto aliquid ſibi quærit, cenſetur fidem ſuam aſtrinxiſſe.*

10 *Inſtitores aſſerentes menſam debitricem, ex eo quod cōfitentur ſe pecuniam recepiſſe, conueniri poſſunt.*

Idem locum habet in procuratore, qui fatetur dominum eſſe debitorem, nu. 11.

Contrarium habetur, nu. 12.

13 *Procurator quando procuratorio nomine actum gerit, qui conuenit ſoli procuratori, & ipſum ſolum reſpicit, videtur fidem ſuam aſtrinxiſſe.*

Idemque procedit, quando fuit ſtipulatum à procuratore procuratorio nomine, nu. 14.

Sed contrarium tenet author, nu. 15. & ſeqq.

16 *Actus agentium non operantur vltra eorum intentionem.*

17 *Obligatio contrahi non poteſt ſine conſenſu.*

18 *Tutor & curator proprio nomine tenentur, quando pri-*

primo

mo præceſſit nomen proprium, & poſteu tutorio, & curatorio nomine fuit facta promiſſio.

Et ſignanter ſi in obligatione promiſit ſe ſoluturum, numero 19.

Licet poſſit à pupillo repetere, nu. 20.

21 *Obligans ſe nomine appellatino, ſi ſubſequatur nomen proprium, in dubio non tenetur.*

Fallit ſi adſint coniecturæ ex quibus aliud præſumatur de intentione præceſſiße, nu. 22.

Contrarium habetur, nu. 23.

Quod facilius procedit, quando procurator habebat mandatum ad contrahendum cum certa perſona, quia tunc vterque tenetur, nu. 24.

Declaratur habere locum, quando contractus fuit celebratus cum procuratore abſente conſtituto, quia tunc tenetur quaſi quod contrahentes habuerint reſpectum ad procurutorem cum quo contrahebant, nu. 25.

Sed videas nu. 27.

Quod etiam firmatur nu. 26. in caſu qui accidit in hac ciuitate Piſauri, iuxta quod refert Paul. de Caſtr. vt ibidem.

Cuius contrarium tenet author & reſpondet rationibus Caſtren. num. 27. Cuius tamen ſententia ſaluatur in duobus caſibus, vt ibidem, ver. Caſtrenſis tamen.

28 *Procurator conſtitutus ad vendendum præſtare poteſt fideiuſſorem de euictione.*

29 *Procurator quaſi alterius negocia gerens conſentiens actui in quo alias de iure ſuo agitur, præiudicium ſibi affert.*

30 *Patrocinium præſtans ſcienter petenti rem propriam ſui ipſius patrocinantis ſibi præiudicut.*

31 *Procurator conſtitutus ad vendendum qui cõtrahit poſt reuocationem mandati, quam ignorat, obligat dominum, licet non transferat dominium quod transferri non poteſt abſque voluntate domini.*

Et dominus tenetur ad intereſſe euictionis, & ementi competit publiciana ex dicto contractu, nu. 32.

Ideo traditur cautela, de qua hic, nu. 33.

Idem procedit in procuratore vendente poſt mortem domini, quam ignorauit tam ipſe, quam emptor, numero 34.

Valeret etiam, quamuis procurator ignoraret, & emptor ſciret mortem domini, licet hæredes poſſent illum doli exceptione ſubmouere, nu. 35.

QVÆST. CLXXXVI.

PRocurator qui contraxit, an & quãdo proprio nomine conueniri poſſit, alia eſt difficultas.

Quæ diſtinguendo plures caſus facile dirimitur.

1 Primus eſt caſus, quando procurator expreſsè fidem ſuam aſtrinxit, ac ſe, & bona ſua proprio nomine obligauit, quia tunc cenſetur obligatus etiam finito officio, cum actus iſte ſignificat cõſenſum fuiſſe ſuo nomine proprio adhibitum, vt eſt caſus *in l. procurator qui pro euictione, vbi Ang. ff. de procur.* ibi fidem ſuam aſtrinxit, & ibi, qui pro domino vinculum obligationis ſuſcepit, & eſt communis omnium traditio, *vt per Soc. ſen. conſ. 154. num. 6. lib. 2. & conſil. 100. col. 2. verſ. ſecundo quia lib. 3. Bal. conſil. 333. nobilis, col. 1 lib. 5.* qui reſponderunt illum ſuo proprio nomine priuato & non officij cõſentire, qui propria bona obligat, ſequuntur *Crauett. in queſt. de indemni. mul. impreſ. poſt tract. de antiqu. temp. ſub nu. 39. & Menoch. conſil. 54. nu. 56. lib. 1.*

2 Secundus eſt caſus, quando procurator qui cõtrahit procuratorio nomine, obligauit tamen ſe proprio nomine; nam tunc etiam finito officio tenetur, *d. l. procurutor qui pro euictione, vbi Ang.* ibi fidem ſuam aſtrinxit, & ibi qui pro domino, quæ ita intelligi poteſt ſecundum Iacob. Butrig. Iacob. de Aren. Franc. de Albergott. Bart. Bald. Ang. & alios ibi. *Socin. d. conſil. 154. nu. 7. Corn. conſ. 6. n. 6. lib. 2. Boer. dec. 273. ſub n. 5. verſ.*

3 *procurator.*, qui loquitur etiam in tutore & curatore promittente nomine proprio, quia tunc is abſque dubio perpetuo tenetur, egreſſus enim hic dicitur naturam officij, *vt in dictu l. procurator.* idem tenet quoque *Boer. deciſ. 80. in fin.* & reſpondit *Abb. conſil. 16. ad clarum deciſionem in princ.* vbi citat *Glo. in cap. ſicut. 46. diſtinct. Viu. deciſ. 24. nu. 2. Menoch. dicto conſil. 54. nu. 57. libro primo.*

4 Tertius eſt caſus, quando quis fecit ſe procuratorem in eo, quod non erat, & ſic mentitus eſt, & tunc etiam videtur fidem ſuam aſtrinxiſſe, ſecundum *Glo. & Bart. in d. l. procurator, ff. de procur.* vbi etiam Bal. Ang. & alij. *Bald. in d. l. fin. ff. de inſtit. act.* quos ſequitur *Socin. ſen. d. conſ. 154 nu. 8.*

5 Quartus caſus eſt, quãdo obligauit ſe, ſuos hæredes, & bona, nam ex quo hæredum mentionem fecit, exceſſiſſe dicitur terminos mandati, *l. cuius bonis, §. 1. ff. de cura. furio. Iacob. de Aren. Bald. & Salyc. in d. l. ei qui. C. quod cum eo. Socin. ſen.* vbi ſupra *num. 9. Crauett. in d. queſt. de indemni. mul. ſub nu. 39.*

6 Quintus eſt caſus, quando contractus eſt celebratus intuitu ipſius procuratoris, quia tũc ipſe eſt obligatus, & ex illo actu ſua contemplatione celebrato tenetur, *ſecundum Glo. Bal. & Doct. in d. l. ſi pupilli, §. 1. ff. de neg. geſt. & eſt tex. ibi. Cyn. in dicta l. ei qui. C. quod cum eo,* &

7 quando contemplatione vtriuſque ambo erunt obligati, *Glo. & Doct. in dicto §. 1. Socin. dicto conſil. 154. numero 10.*

8 Sextus eſt caſus, quando nulla fit officij mentio, & procurator contrahit, & tunc diſtinguitur; aut is contrahit ſuper re domini, & contrahere videtur nomine domini, & ipſe non tenetur, ſed dominus.

Aut contrahit ſuper negocio ad ſe pertinente; & tunc ipſum ſolum obligat.

Aut cõtrahit ſuper negocio ſpectante ad vtrumque ipſorum, & tunc ambo ſunt obligati, *ſecundum Iacob. Butrig. Bar. Bal. Ang. & Doct. in d. l. procurator. Bart. & Bal. in d. l. ſi pupilli, §. 1. Socin ſen. d. conſil. 154. num. 11.*

9 Septimus caſus eſt, quando ex contractu geſto per procuratorem aliquid procuratori quęritur, puta actio directa, vel pretium rei venditæ, quia tunc cenſetur fidem ſuam aſtrinxiſſe, *text. in l. ſeruum Titij, ff. manda. ſecundum intellectum Bart. Franc. de Albergbott. & Io. de Mon. Sperell. in d. l. procurator,* eſt tex. *in l. ſolutum, §. libera. ff. de pignor. act. Socin. in loco præcitato nu. 12.*

10 Octauus eſt caſus, quando inſtitores aſſererent mẽſam debitricem ex eo, quod confitentur ſe pecuniam recepiſſe; nam tunc licet, vt inſtitores receperint, ex quo aliquid eis quæſitum eſt, iſta ſcribendo videntur eorum fidem aſtrinxiſſe; vnde conueniri poſſunt procurato-

curatores ex empto, *per notata in dicta l. procurator.* Sic
Angel. in l. 4. in prin. cip. ff. de re iudic. qui ait ita iudica-
11 tum Florentiæ, aſſerens idem eſſe dicendum ex præ-
miſſis in procuratore, qui cõfitetur dominum eſſe de-
bitorem ex eo, quia fatetur ſe pecunias recepiſſe, ſe-
quuntur *Imol. in l. eamdem, ff. de duob. reis, & Socin. ſen. a conſ. 154 nu. 13.*

12 Verum de veritate huius caſus dubitatur, quinimò
contrarium verius reor, *per text. in dicta l. ſi pupilli, §. primo, ff. de neg. geſt.* vbi contra procuratorem pecu-
niam mutuo mandato alterius recipiẽtem nulla com-
petit actio, ſed tantum contra mandantem. Ergo nec
contra inſtitorem pecunias recipientem ratione offi-
cij, etenim iſti perpetuo ſtant in menſa numularia, &
nomine mẽſæ recipiunt pecunias, nec ex eo ſolo quod
recipiant, vel quod recepiſſe fateantur, dici poſſunt
obligati, niſi alia ratione oſtendatur eos obligatos eſſe,
dummodo dicatur, pecunias à ſe receptas in vtilitatem
domini, vel menſæ conuertiſſe, *d. l. fin. ff. de inſtit. & dicto §. 1.*

13 Nonus eſt caſus, quando procurator procuratorio
nomine actum gerit qui conuenit ſoli procuratori,
& ipſum ſolum reſpicit, quia tunc videtur fidem ſuam
aſtrinxiſſe, prout eſt promiſſio rati, & iudicatum ſol-
uendi, & ita tenetur, *l. ſi procurator meus, §. final. & l. ſed hæc, §. Prætor, ff. de procur.* ſecundum Bald. &
alios quos ſequitur *Socin. ſen. dicto conſilio* 154. *numero* 15.

14 Decimus eſt caſus, quando mutuans procuratori
pecuniam non ſolum numerauit per quam numera-
tionem dominum ſibi obligat, ſed vltra proceſſit ſti-
puládo à procuratore, quoniam tunc obligatur etiam
procurator, *per text. in d. l. ſi pupilli, §. 1. in 2. par. ff. de neg. geſt.* quem ibi ſic intelligit Angel. dupliciter indu-
cens.

Primò, dum dicit à procuratore tuo ſtipulatus fue-
ro, quia non dicitur quis ſtipulatus à procuratore, niſi
procuratorio nomine ſtipulatus eſſet, *l. ſi reus & ibi Ang. ff. de procur.* & tandem dicitur, quod procurator
obligatur.

Secundò, quia dicitur, quod huiuſmodi ſtipulatio
poſt numerationem fuit ex abundanti appoſita, ex
quo datur intelligi, quod mutuans non fuit contentus
ſola obligatione domini, ſed voluit etiam procurato-
rem obligatum, quamuis contraheret procuratorio
nomine.

15 Sed ſupradicti caſus deciſio mihi dubitabilis vide-
tur, quia ſubſequens ſtipulatio à procuratore procura-
torio nomine deducta nullam inducere poteſt in eius
perſonam obligationem, cum fuerit interpoſita ſolum
16 procuratorio nomine, quoniam actus agentium ope-
rari non debent vltra eorum intentionem, *l. non omnis, ff. ſi cert. petat.* vbi ſcribentes, & cum obligatio con-
17 trahi non poſſit ſine conſenſu, *§. primo inſtit. de oblig. quæ ex conſen. naſcun.* conſtare debet, quod quis ſe vo-
luerit obligare ad hoc vt obligatus remaneat. Sed in
caſu propoſito procurator promittens nomine domi-
ni tantum intendit obligare dominum non autem ſe
ipſum proprio nomine, ergo ipſe non remanet obli-
gatus.

Inſuper non debet eſſe fortior obligatio procura-
torio nomine facta, quam vera numeratio & rece-
ptio pecuniarum præcedens facta procuratori procu-
ratorem non obligat, *dicta l. ſi pupilli, §. primo, ff. de neg. geſt.* & admittunt etiam Angel. & Socin. vbi ſu-
pra, ita nec eum obligat ſtipulatio ſubſequens de ea-
dem pecunia facta procuratorio nomine & accepta
eum obligare non debet, nec etiam vtrumque ſimul
iunctim *dicto §. primo,* vbi ſupponitur, quod ex abun-
danti poterat proprio nomine obligari, non autem
quod obligatio facta vti procurator eum obliget in
proprio, *contra dictam l. procurator pro euictione, ff. de procur.* quemadmodum etiam dictum §. 1. intelligit
Boer. d. deciſ. 273. nu. 5.

Præterea hic procurator cõtrahit procuratorio no-
mine & cõtemplatione ipſius domini, nihilque ei pro-
curatori acquiritur, ſed ipſi domino, nec per conſequẽs
in quoquam teneri debet, niſi fidem ſuam aſtrinxe-
rit.

18 Vndecimus eſt caſus, quando procurator, tutor, ſeu
curator, tam proprio, quam appellatiuo, hoc eſt pro-
curatorio, tutorio, vel curatorio nomine promiſit, quo
in caſu ſi nomen proprium præceſſit in obligatione,
procurator, curator, ſeu tutor indubiè ſuo quoque
nomine tenetur, ad notat. *per Bart. in l. cum poſt mortem, §. quidam cum eſſet in princip. ff. de adminiſtr. tut. argum. l. ſi ſeruus communis, ff. de ſtipula. ſeru.* ibi, ſed
19 cum ad nomina prius decurſum eſt; & ſignanter, ſi in
obligatione promiſit ſe ſoluturum, quia tunc ſecun-
dum Bart. habuiſſe cenſetur animum ſe in totum ob-
20 ligandi, non autem pupillum, licet poſſit à pupillo
repetere, ſequitur *Boer. dicta deciſ. 273. num. 5.* ibi ſed
promiſit tam nomine proprio, quam appellatiuo, lo-
quens etiam in procuratore.

21 Vbi vero præceſſit in obligatione nomen appella-
tiuum, & ſubſequitur nomen proprium, in dubio ſe-
22 cundum Bart dicto loco non tenebitur. Ceterum ſi
adſint coniecturæ, ex quibus aliud præſumatur de in-
tentione contrahentium, tunc conſiderandum non
eſt nomen appellatiuum, quamuis præceſſerit, *l. qui habebat, ff. de reb. dub.* vbi *Socin. in ſecund. not. Felyn. in cap. manda. verſicul. in text.* ibi, ſed perſonæ, *de præſumpt.*

23 Contrarium in hac ſecunda ſpecie tenuit *Boer. dicta deciſ. 273. ſub num. 3. verſic.* tamen hæc ratio. Quia vbi
apparet de intentione contrahentium conſtituenda
non eſt differentia, an nomen in ſtipulatione præce-
dat, ſiue ſubſequatur; non enim in hoc facienda eſt
vis, ſed in eo quod procurator fidem ſuam aſtrin-
xerit, quod ſufficit, vt obligatus cenſeatur, *dicta l. procurator, qui pro euictione.* cum alijs adductis *per*
24 *Boer. dicta deciſ. 273. num. 6.* Idque præſertim pro-
cedit, quando hic procurator habebat mandatum ad
contrahendum cum certa perſona, quia tunc vterque
tenetur, videlicet procurator ex contractu, & domi-
nus actione mandati, *iuxta Gloſ. Iacob. de Aren. & poſteriores in dicta l. ſi pupilli, §. 1. ff. de neg. geſt. Bald. in l. 1. §. eſt autem ver. nota argumentum, ff. de exercit. act.*

25 Declaratur prædicta maximè procedere, quando
contractus fuit celebratus cum procuratore ab abſen-
te conſtituto, quia tunc tenetur, quia contrahentes ha-
buerunt reſpectum ad procuratorem cum quo con-
trahebant magis, quam ad dominum conſtituentem,
vt iudicatum teſtatur Boer. vbi ſupra; de quo tamen
videas, quæ dicam in ſequenti caſu.

26 Duodecimus eſt caſus, de quo mentionem facit, & reſpondiſſe teſtatur *Paul. de Caſtr. in l. 1. § eſt autem* per text. quem legit. *cum §. exercitorem nu. 4. ff de exercit. act.* videlicet, quod cum quidam hebræus habitans Venetijs deputaſſet quemdam alium hebræum commorantem in ciuitate Piſauri ad faciendum quoddam mutuum vſurarium, & ille præpoſitus recepiſſet plura pignora à quodam milite, poſtea remotus fuit ab officio, miles agebat aduerſus eum pro ſuis pignoribus, & ſoluere volebat, ille dicebat ſe non teneri, quia contraxit tamquam factor alterius, & factoria erat finita.

Et dicendum videbatur, quod ille factor non erat obligatus, *per dictam l. fi. ff. de inſtit. act.* & facit *Ang. in l. eamdem, ff. de duob. reis*, vbi dicit, quod factores mercatorum noſtri temporis non tenentur ex cōtractibus quos gerunt.

Contrarium dicit Paul. de Caſtr. ſe reſpondiſſe per illum text. vbi inquit eſſe caſum, præſertim vbi præpoſitus fuit ab abſente, quia contrahentes nō habuerunt reſpectum ad eum, ſed ad præpoſitum, cum quo contrahebant, *arg. l. eum qui. C. ſi cert. peta.*

Et reſpondendo *dictæ l. fin.* dicit eam non obſtare, quoniam ibi non fuerunt verba obligatoria, ſed denunciatiua, prout ibi eam intelligit Bart.

Non etiam obſtat *Angel. in dicta l. eamdem*; quia procedere poteſt in factoribus, qui potius ſunt miniſtri, quam habeant adminiſtrationem, vt ibi per eum.

Et Paul. de Caſtr. vbi ſupra, ſequuntur *Socin. ſen. dicto conſil. 154. nu. 17. lib. 2. & Boer. d. deciſ. 273. num. 6. & ſeq.*

27 Non tamen ego probare poſſum opinionem *Paul. de Caſtr.* Et ideo reor præpoſitum non remanere obligatum, ſi probet pignora à ſe recepta domino tradidiſſe. Nam licet præpoſitus illa verba obligatoria protuliſſet, id nomine domini, & illius intuitu, ſeu contemplatione; & ad eius vtilitatem factum eſt quo fit, vt dicto in caſu idem dicendum ſit quod dicitur de accipiente mutuam pecuniam nomine domini, *vt in dicta l. ſi pupilli, §. primo, ff. de neg. geſt.* Et abſentia ſola domini, in qua ſe fundat Caſtren. non obligat procuratorem, & contrahentes cum procuratore abſentis non habent nec habere debent reſpectum ad ipſum procuratorem, ſeu præpoſitum, ſi præpoſitus nomine domini contrahat, ſed ad dominum eum proponentem; nam alias ſequeretur, quod procurator abſentis contrahens eius nomine tantum teneretur ex ſua perſona, quod eſſet abſurdum, & contra illius intentionem, quæ ſemper in his conſideratur.

Rurſus *l. eum qui, C. ſi cert. petat.* in qua ſe fundat Paul. de Caſtr. loquitur, quando quis mutuauit alicui pecunias, etſi ad res alienas, non tamen nomine domini, vel eiuſdem contemplatione, ſed ipſius recipientis, quare nimirum ſi recipiens obnoxius remaneat, quia principaliter fuit obligatus, vt dicit *dicta l. eum qui in fin.* ibi, principaliter obligatum. In ſpecie autem Caſtren. præpoſitus non ſe principaliter obligauit, ſed nomine domini, hoc eſt ſub nomine officij, vt accidit *in dicta l. final. ff. de inſtit. act.* quæ indiſtinctè loquitur in quocunque præpoſito ab abſente, vel præſente, vnde reſtringi non debet ad præpoſitum præſentis tantum, præſertim cum plerunque contingat eos conſtitui ab abſentibus in diuerſis mundi partibus.

Caſtren. tamen ſententia & ſequacium in duobus caſibus ſaluari poteſt.

Primò, quando ille præpoſitus nondum pignora illius debitoris domino tradidiſſet, vel aſſignaſſet, ſed adhuc penès ſe haberet vel retineret, quia tunc reddere tenetur, & pecuniæ eo caſu deponi deberent penès fidam & idoneam perſonam, vt domino redderentur.

Secundò, quando præpoſitus fidem ſuam aſtrinxiſſet in contractu, vel obligationem pro domino in ſe ſuſcepiſſet, *d. l. ſi procurator, qui pro euictione, ff. de procur.* cum cæteris ſuperius adductis.

28 Vbi autem quis authoritatem ab aliquo haberet ad vendendum, poteſt præſtare fideiuſſorem de euictione. Nam in generali mandato tacitè veniunt ea quæ ſunt de conſuetudine, *l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua, ff. de ædili. edict. in l. ſi prius, §. primo, ff. de aqu. plu. arcen. Bart. in l. fin. in princip. ff. quæ in fraud. credi. Fabian. de Mont. in tractat. de empt. & vendi. quæſt. 3. princip. numero 33.*

29 Ad præmiſſa etiam notandum eſt, quod quando quis tamquam procurator voluntarius gerit negocia alterius, & conſentit alicui actui, in quo alias de iure ſuo agitur, præiudicium ſibi affert, *vt probat text. in l. vltim. ff. de inoffic. teſtament.* vbi ſi filius exhæredatus aduocati patrocinium præſtiterit pro legatario, cenſetur approbaſſe teſtamentum, atque ita non poteſt am-
30 plius illud quærelare, idem probat *text. in cap. ex literis vbi Gloſ. 1. de tranſact.* quo loci diffinitum eſt, quod qui ſcienter patrocinatur petenti rem propriam ſui ipſius patrocinantis, ſibi præiudicat, vt tradunt poſt alios *Crauett. in dicta quæſt. de indemnita. mul. Tiraquell. in l. ſi vnquam in ver. donatione nu. 384. C. de reuoc. & de legib. conub. Glo. 3. nu. 137. Ruyn. conſil. 47. num. 15. & infra lib. 2.*

31 Item, quod procurator conſtitutus ad vendendum contrahendo poſt reuocationem mādati quam ignorat, obligat dominum, licet non transferat dominium, quod non poteſt transferri ſine voluntate domini. *Salycet. in l. mandatum, C. manda. Bald. in l. prima in fin. princip. de contrahen. emptio. Felyn. in cap. ex parte De-*
32 *cani. num. 14. de reſcript.* vbi quod tenetur dominus ad intereſſe emptoris, & euenti competit publiciana ex dicto contractu. *Bertaz. clauſul. 5. Gl. 1. nu. 3.* Ideo da-
33 tur cautela vt intimetur reuocatio tam procuratori, quam perſonæ cum qua eſt contrahendum, ſi eſt certa, alias fiet generalis notificatio per proclamata publica. *Felyn. ibid. nu. 23.*

34 Simile eſt in procuratore vendente poſt mortem domini, quam ignorauit tam ipſe, quam emptor, quia valet venditio, quod eſt propter æquitatem ob quam datur actio mandati, ne procurator remaneat in damno. *§. rectè inſtit. manda. Ioan. Andr. ad Specul. de empt. & vendi. §. 1. verſ. quod ſi res in verb. quid ſi dominus. Fabian. in dicto tractat. de empt. & vendi. quæſt. 3. Ber-*
35 *taz. dicta clauſul. 5. Glo. 1. num. 4.* vbi etiam quod valeret, quamuis procurator ignoraret & emptor ſciret mortem domini, licet hæredes poſſent illum doli exceptione ſubmouere.

AR-

Google

ARGVMENTVM.

Procurator alienans bona ſui principalis, an de euictione teneatur finito præſertim officio.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad negocia, quamuir procurntorio nomine vendat, de euictione tenetur finito officio.*

Contrarium habetur num. 5. & ſequentibur, & numeró 8.

Limitatur bæc vltima ſententia, non procedere vbi procurator fidem ſuam aſtrinxit, & ſe proprio nomine obligauit, nu. 9.

Declaratur prima relatn ſententla, quandó procurntor ſimpliciter promiſit non exprimendo vtrum procuratorio nomine, vel ſno, nu. 10.

Sed contrarium nu. 11.

Diſtinguitur tamen, nu. 12.

At ſecus eſt in tutore, cuins officium eſt neceſſarium, numero 2.

Et ratio eſt, quia tutor publica nuthoritate ideſt à lege ſuſcipit offitium, & procurator à priuato, numero 3.

4 *Procurator emens nomine domini tenetur nd pretium.*

6 *Inſtitor, qui vendit durante officio, de euictione tenetur, & conueniri poteſt.*

Fallit ſi ſpecialiter ſe obligauerit, & fidem ſuam ndſtrinxerit, quia tunc ſemper tenetur, nn. 7.

13 *Procnrator qui contrahit procnrntorio nomine, & nihil ei acquiritnr, tunc ſolus dominnr tenetur finito officio.*

14 *Procurator ſimpliciter nliquid confitens, nec ſe ad aliquid obligans, tunc non ipſe ſed dolus dominus tenetnr.*

15 *Procurator contrahenr domini contemplatione, obligat ſolum dominum.*

Idem eſt quando explicatur actus qui ſoli domino conuenit, prout eſt in indicijs, in quibus ſolur dominus tenetur, nu. 16.

Fallit qnando procurator fnit datns in rem ſuam, vel obtuliſſet ſe, cum ſciret cnntum non eſſe, vel ſi deſenſoris loco cum ſntisdntione ſe liti obtulerit, quia procurntor conueniri poterit, nu. 18.

Vel qnando mentitus eſt, nſſerens ſe eſſe procuratorem, cum mandatum aliquod non haberet, nu. 19.

Vel etiam ſit mentitnr præſtitnm eſſe cnutionem de ſoluendo, nu. 21.

Extenditur dicta concluſio, qnndo actns reſpicere poteſt etiam vtrnmque ſcilicet dominnm, & procuratorem, quia ſi procnrator contrahat procnratorio nomine obligat ſolnm dominum, nu. 17.

Limitn & intellige, vt ſuperins dictum fuit, nn. 18.

20 *Procurator ſiue contrahat, ſiue comparent in indicio, tenetnr docere ſe eſſe procuratorem.*

23 *Procurator quando ſimpliciter accepit rem mntuo procuratorio nomine, & ſic in alijs contractibns qui re contrahuntnr, non obligatnr, cnm tunc dominnm quærat domino.*

QVÆST. CLXXXVII.

AGamus modo quid in procuratore alienante bona ſui principalis reſoluendum ſit, an is ſcilicet de euictione conueniri poſſit; cuius occaſione etiam plura dicentur, quæ aptari poterunt tutori & curatori, licet ij vt diximus in quæſt. . .
1 nu. . . ex neceſſitate officium ſuſcipiant, quod non contingit in procuratore, præſertim ad negocia, qui quamuis procuratorio nomine vendat, de euictione tenetur finito officio, *ad text. in l. ſernum Titij, ff. manda.* ibi, & prout Titium, quamuis, vt procurator vendidiſſet, obſtrictum venditori eſſe, ideſt de euictione, vt notat ibi
2 *Gloſ. in ver. Emptor eſſe.* vbi ait ſecus eſſe in tutore, quia tutoris officium eſt neceſſarium, procuratoris vero voluntarium, *l. tutoris, C. de neg. geſt.* vbi Bart. & Doctor. *Gloſ. in l. procurntor, qui in ver. non leuabitur,*
3 *ff. de procurat.* vbi aliam rationem reddit, nempe quia tutor publica authoritate ideſt à lege ſuſcipit officium, procurator à priuato, & Glo. illam ſequitur ibi Bart. Bald. Angel. & Caſtr. quos refert *Boer. deciſ. 80. num. 2. Vitalin. in Clement. 1. nnmero 24. de offic. Vicar.* Sic ea-
4 dem ratione procurator emens nomine domini tenetur ad pretium, *l. cum vẽdente, C. vbi onur fiſcal. & ibid. Bald. Angel. & Salycet. nu. 4.* notant. *Boer. deciſ. 273. ſub num. 5. verſic. quinimo etiam procurator.*

5 Contrarium, quod nec etiam procurator ad negocia procuratorio nomine promittens de euictione teneatur finito officio haberi videtur *ex text. in l. ſi pupilli, §. 1. ff. de neg. geſt.* vbi ſi procuratori tuo mutuam pecuniam dedero tui contemplatione, vt creditorem tuum & pignus tuum liberet, aduerſus te negociorum geſtorum actionem habeo, contra vero eum, cum quo contraxi, nullam, vbi Gloſ. dicit, quia nolui eum obligari. Pro quo eſt etiam alius text. *in l. fin. ff. de inſtit. nctio.* his verbis. Lucius Titius menſæ numulariæ quam exercebat, habuit liberum præpoſitum, is Caio Seio cauit in hæc verba. Octauius Termilius rem agens Octauij Felicis Domitio Felici ſalutem.

Habes penès menſam patroni mei denarios mille, quos denarios vobis numerare debeo pridie Calendis Maij.

Quæſitum eſt, Lucio Titio defuncto ſine hærede, bonis eius venditis, an ex hac epiſtola iure conueniri Termilius poſſit.

Reſpondi nec iure his verbis obligatum, nec æquitatem conueniendi eum ſupereſſe, cum id ex inſtitoris officio ad finem menſæ præſtandum ſcripſiſſet, vbi Gl.
6 & Doct. Secùs erit durante officio, quo caſu conueniri poſſet dictus inſtitor, & ita intelligitur, *l. 1. §. eſt autem*
7 *ff. de inſtit. act.* Vbi autem ſpecialiter ſe obligauit, & fidem ſuam aſtrinxit, ſemper etiam tenebitur inſtitor, *l. in eum §. Tabernæ, ff. eod.*

8 Vnde concludendum videtur procuratorem ad negocia promittentem, vel alienantem procuratorio nomine, officio finito de euictione non teneri, ſicuti neque tutor, vel curator, ſeu alius adminiſtrator neceſſarius, vel inſtitor.

9 Quæ ſententia limitanda eſt vt non procedat, quãdo procurator fidem ſuam aſtrinxerit, vel ſe proprio

nomine obligaſſet, vt expreſſum legitur *in dicta l. fin.* ita tenet *Iacob. de Are. in l. poſt mortem, §. tutor, ff. quan. ex fact. tuto. ſecundum Cyn. in l. ei qui ſeruo. ver. vltimo quæro. C. quod cum eo. Corn. conſ. 6 per totum lib. 2. Boer.*
10 *dicta deciſ. 27; ſub num. 5. verſ.* ibi quamuis Iacob dicentes quod diſtinctio prædictarum Gloſ. procedit, quando procurator ſimpliciter promiſit, non expri-
11 mendo verum procuratorio nomine, vel ſuo, cuius contrarium probare videtur *tex. in d. l. ſeruum Titij, ff. manda.* videlicet quod tunc procurator non teneatur, & ſi res dubia admodum apparet.

12 Quare iuxta notata *per Socin. ſen. conſil. 154 per totum lib. 2.* qui in hac materia egregiè loquitur, dicendum videtur, quod in propoſito forma contractuum valde attendenda eſt.

Nam ſi conſtat procuratorem, ſeu alium adminiſtratorem obligare voluiſſe ſolum dominum, ipſe ſolus tenetur, ſi autem vtrunque voluit obligare, ambo ſunt obligati, quia contractus ex conuentione legem accipiunt *l. legem, C. de pact. l. contractus, ff. de reg. iur. l. 1. § ſi conuenerit, ff. depoſi.* Sicque concludunt *Bart. & poſteriores in dicta l. procurator, qui pro euictione, ff. de procur. Gloſ. Bart. Angel. & ſcribentes in dicta l. ſi pupilli. §. 1. ff. de neg. geſt. Socin. vbi proxime ſupra* in princ. *Boer. dicta deciſ. 273. ſub numero quinto, verſic. quid dicendum.*

Si autem non conſtat quem obligare voluerit procurator, dominum nempe, ſeipſum, vel vtrunque, & tunc diſtinguendi ſunt certi caſus, in quibus procurator finito officio tenetur, vel non.

13 Primus caſus eſt, quando procurator contrahit procuratorio nomine, & nihil ei acquiritur, & tunc ſolus dominus tenetur finito officio, & ita intelligendus eſt tex. *in dicta l. fi. ff. de inſtit. act.* per quem ita reſoluunt *Bar. Bald. & communiter Doct. in dicta l. procurator, quia Bald. & Salycet. in l. ei qui. C. quod cum eo. Iacob. Butrig. Iacob. de Are. & Ang. in d. l. ſi pupilli, §. 1. ff. de neg. geſt. Socin ſen. conſil. 154. num. 1. & Boer. dicta deciſ. 273. ſub numero quinto.*

14 Secundus eſt caſus, quando procuratores ſimpliciter aliquid confitetur, nec ad aliquid obligant, & tunc ſolus dominus tenetur, *ſecundum intellectum dictæ l. fi. ff. de inſtit. act.* quem dat *Bart. in l. 1. ff. eod.* ſequuntur *Gul. de Cun. Bal. Ang. & Paul. de Caſtr.* quos refert *Soc. ſen. d. conſ. 154. nu. 4. lib. 2.*

15 Tertius caſus eſt, quando contractus geſtus eſt domini contemplatione, quia tunc ſolus dominus teneretur, non autem procurator, vt videtur eſſe tex. *in l. ſi pupilli, §. 1. ff. de neg. geſt.* ibi, tui contemplatione, vbi Glo. quam ſequitur ibid. *Angel. & Monteſperell.* quem allegat, & declarat *Socin. vbi ſupra nu. 3.*

16 Quartus eſt caſus quando explicatur actus, qui ſoli domino conuenit, non etiam procuratori; prout eſt in iudicijs, quibus ſolus dominus tenetur, *l. Plautius, §. 1. ff. de procur. Bald. Angel. & Ioan. de Monteſperell. in dicta l. procurator, §. 1. ff. de neg. geſt. Socin. dicto conſ. 154.*
17 *nu. 4.* idem concludens quando actus reſpicere poteſt vtrumque, ſcilicet dominum, & procuratorem, & ipſe contrahit procuratorio nomine, quia obligatur ſolus dominus, *ad tradita per Glo. in dicta l. quicunque, ff. de procur,* & probatur *in l. fin. ff. de inſtit. act.* ac notant *Ang. & Monteſperell. in d. l. procurator, ff. de procur. Soc. ſen. d. conſ. 154. nu. 4.*

18 Fallit hic caſus, quãdo procurator fuit datus in rem ſuam aut obtuliſſet ſe, cum ſciret cautum non eſſe, vel ſi defenſoris loco cum ſatiſdatione ſe liti obtulerit, quoniam in his caſibus procurator conueniri poteſt, ac debet *d. l. Plautius de procur.*

19 Vel quando mentitus eſt, aſſerens ſe eſſe procuratorem, cum mandatum aliquod non haberet. *Bar. in l. 1.*
20 *C. credi. euict. pignor.* Nam procurator ſiue contrahat, ſiue compareat in iudicio, tenetur docere ſe eſſe procuratorem, aliàs tenetur parti ad intereſſe, *vt inquit Angel. in dicta l. 1. Iaſ. & alij in l. ciuitas numero 2. ff. ſi cert. peta.*

21 Vel ſit mentitus præſtitam eſſe cautionem de ſoluendo cum præſtita non eſſet, quia tunc executio fiet in perſonam ſuam *d. l. Plautius.*

22 Limita & intellige dictum caſum, vt dixi numero 18.

23 Quintus eſt caſus, quando procurator ſimpliciter accepit rem mutuo procuratorio nomine, & ſic in alijs contractibus, qui re contrahuntur, quia tunc dominium acquiritur domino, & ſibi nihil quæritur, nec ideo tenetur *l. 1. C. per quas perſonas nob. acqui. dicta l. ſi pupill. §. 1.* quam ita intelligunt *Bart. Bald. Angel. & Salycet. in l. qui C. quod cum eo. Soc. vbi ſupra nu. 5.*

ARGVMENTVM.

Tutor vel curator alienans, ſeu contrahens, an & quando de euictione conueniri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Tutor vel curator contrahens nomine officij de euictione non tenetur.*

Ampliatur etiam procedere, ſi non exprimat ſe curatorio nomine promittere, cum conſtat in rem pupilli ſic ſe obligaſſe, nu. 2.

3 *Tutor & curator finito officio non eſt conueniendus ex adminiſtratione pupilli.*

4 *Vendens ex officio de euictione non tenetur.*

Extenditur ad inſtitorem, tutorem, & curatorem, numero 5.

Qui finito officio non tenentur, nu. 7.

Intellige, quando tutor, curator, vel inſtitor ſimpliciter contrahit ſuper re ad pupillum vel dominum pertinente, & noluit expreſſe teneri, nu. 6.

Idem quod ſupra locum habet, quando officium eſt publicum authoritate, & vtilitate, nu. 8.

Quod procedit etiam ſi promiſerit de euictione, numero 9.

Primo fallit, ſi tutor vel curator nomine proprio ſe, & eorum bona pro defenſione obligarunt, nu. 10.

Extenditur idem procedere in marito rem dotalem vendente, & eius euictionem promittente, nu. 11.

Secundò fallit, quando venditio non erat neceſſaria, & abſque iuſta cauſa facta ſine iudicis decreto, quia tunc ex quo venditio non valet, tutor & curator tenentur ad pretij reſtitutionem, niſi doceant illud conuerſum extitiſſe in vtilitatem, & commodum pupilli, nu. 12.

Ter-

Tertiò fallit in tutore, & curatore falſo, qui non fecit inuentarium, neque ſeruauit ſolemnia, qui propterea de euictione tenetur etiam quod pretium ſit verſum in vtilitatem domini, nu. 22.

Sublimitatur non habere locum, ſi tutor, vel curator non obligarunt ſe, ac bona ſua pro euictione, cum fecerit hæc nomine officij, licet erroneo, ac falſo, nu. 23.

Quod emptor debebat indagare, alias dicitur in dolo, & culpa nu. 24.

Quamuis agat ad pretium, nu. 25.

Ampliatur procedere quoque, ſi iſte venditor pretium non conuertiſſet in vtilitatem domini, ſed in vſum proprium, & ſic emptor ei vt alienæ perſonæ fidem adhibendo ſoluit pretium, nam is venditor tenebitur ad pretij reſtitutionem, licet non ad intereſſe, numero 27.

Ex quo res euincitur non propter pretium domino non ſolutum, ſed ob non ſeruasas ſolemnitates & actum imperfectum, nu. 28.

Limitatur non procedere, ſi ſolum res imperfectè alienata, à vero domino euicta fuiſſet eo tantum reſpectu, quod pretium conuertiſſet in eius vtilitatem, quia tunc ad intereſſe, damna & expenſas teneretur, numero 29.

Et contra illum iurari poteſt in litem, nu. 30.

13 *Tutor & curator in dubio facientes id quod nomine alieno ſunt obligati ad agendum, licet faciant nomine ſuo, nihilominus facere cenſentur nomine pupilli.*

Intellige procedere ſi contrahentes & agentes ſciebant illum eſſe tutorem, nu. 16.

Ampliatur, etiam ſi dixerit tutor ſe ſuo nomine emiſſe, numero 14.

15 *Res empta à tutoribus, vel curatoribus pupillorum, vel minorum eis acquiritur, & hæreditati.*

Intellige, nu. 16.

Ampliatur etiam ſi ſuppreſſo nomine tutor, vel curator emiſſent etiam nomine proprio, quia ex officij neceſſitate tenebantur conuertere pecuniam in emptionem prædiorum, nu. 17.

18 *Tutor vel curator contrahendo præſumuntur ſoluiße de pecunia pupilli.*

Præſertim quando adminiſtrator non erat adeo diues, vt præſumi poſſit, eam pecuniam quam ſoluit, habuiſſe, nu. 19.

20 *Tutor, qui continuat mercaturam vel negocia patris pupilli, præſumitur nomine pupilli continuare.*

Et eo magis quando curatorio nomine id fecit, numero 21.

26 *Ignorantia non excuſat, quando quis ſcire potuit, quod ignorat.*

31 *Curator, qui curatorio nomine emit rem pupillo, & poſtea pretium in lite mota per adultum compenſauit, cum alia re, & iudicio finito res euincitur, de euictione non tenetur, etiam ſi de ea ſibi caueri non fecerit.*

32 *Vendens rem vti tutor vel curator, licet non teneatur de euictione, tenetur tamen oſtendere ſe talem.*

33 *Curator vbi vendit adoleſcenti prædia communia, reſcinditur venditio in totum, quando emptor non omiſſet.*

Tract. de Euictionib.

QVÆST. CLXXXVIII.

1 TVtor, vel curator contrahentes nomine officij de euictione non tenentur, cum officium ſit neceſſarium & publicum authoritate, licet priuatum vtilitate, *l. ſi non ſubſcripſiſti, & ibi Salycet. C. de adminiſtra. tuto. Glo. in cap. ſicut. 46. diſtinct.* Et in ſpecie, quod tutor, vel curator de euictione non teneantur, probat *text. in l. poſt mortem, §. tutor. ff. quan. ex fact. tuto.* vbi dicitur in hæc verba. Tutor, qui pecuniam ſoluturum ſe cauit, ad quam pater pupilli condemnatus fuerat, actionem poſt tutelam finitam rectè recuſat, *vbi Gloſ. in ver. rectè recuſat.* ait,
2 promiſit enim tutorio nomine. Sed certè & ſi non exprimat, ex quo conſtat, quod in rem pupilli ſic ſe obligauit, idem eſt, *vt in l. fin. eodem tit. Bart. & Doct. in dicto §. tutor. & in l. 1. C. quan. ex fact. tut.* ibi, nam
3 tutores, & curatores finito officio non eſſe conueniendos ex adminiſtratione pupillorum vel adoleſcentium ſępe decretum eſt. *Bart. Bald. & Doct. in l. prima, C. credi. euict. pignor. non debe.* quod Bart. ibi dicit millies allegaſſe, & illud menti tenendum. *Coru. conſil. 74. libro quarto.*

4 Idemque in alio vendente ex officio, quod nempe non teneatur de euictione, probat *Bart. in l. in alio numero 25.* vbi Alexan. in addit. alios citat, *ff. de alim. & cibar. lega. Boer. decif. 80. nu. 1. & ſeqq.*

5 Idem in inſtitore, tutore, & curatore voluit ipſemet
6 *Boer. deciſ. 273. num. 2. ibi,* idem dicendum. Vbi hoc intelligit, quando tutor, vel curator, vel inſtitor ſimpliciter contrahit ſuper re ad pupillum vel dominum pertinente, & noluit expreſsè teneri, & denuo *nume-*
7 *ro quinto,* ibi, ſed ſecus, vbi etiam loquitur in tutore, & curatore, vt officio finito non teneantur ex contractu facto pro re pupilli, *vt in dicto § tutor.* Cum illi ſint neceſſarij adminiſtratores probauit *Borgnin. in tractat.*
8 *de tutor. & curat. num. 172.* Idemque eſt, quando officium eſt publicum authoritate, & vtilitate. Glo. Alber. & ſcribentes *in l. fin. ff. ſi quis caut. Boer. dicta de-*
9 *ciſ. 80. num. 3.* ad fin. quod vendicat ſibi locum etiam ſi promiſerit de euictione, *Gloſ. & Doctor. in l. procurator, qui pro euictione, ff. de procur. Alba. conſil. 12. numero 9.*

10 Primò fallit dicta concluſio, ſi tutor vel curator nomine proprio ſe & eorum bona pro defenſione expreſſe obligarunt, quia tunc tenentur de euictione, *per text. in l. ſi is quem C. de prædi. & alijs rebus minor.* ibi, pignora ſanè quæ ob euictionis periculum idem curator ex rebus proprijs ſibi obligauit, non prohiberis proſequi, & ibi tradunt *Gloſ. & Doctor. Boer. dicta deciſ. 80. numero 6. ibi,* & idem tenet, vbi idem
11 probat in marito rem dotalem vendente, & euictionem eius promittente, ſecundum Cyn. quem ibi ſequuntur *Bart. Bal. & Alber. in l. cum lex, ff. de fideiuſſ. & in l. 1. & 2. C. credi. euict. pignor. non debe. & in l. procurator, qui pro euictione, ff. de procura.* vbi pariter Bart. & ſcribentes, *ff. de procur.* ſequitur *Borgnin.* cęteros adducens *in dicto tractat. de tut. & curat. ſub numero 172. verſ. ſecus Menoch. conſil. 58. numero 58. libro primo.*

Digitized by Google

12 Secundò fallit, quando venditio neceſſaria nô erat,
& abſque iuſta cauſa facta ſine iudicis decreto, quia
tunc ex quo venditio non valet, tutor & curator te-
nentur ad pretij reſtitutionem, niſi doceant illud con-
uerſum extitiſſe in vtilitatem, & commodum pupilli,
l. prædiorum, C. de prædi. minor. vbi minor rem non ri-
tè alienatam à poſſeſſore rei vendicanit, nec reſtituit
pretium, niſi pro ea parte, quæ in ſui vtilitatem verſum
fuiſſe apparuerit, *l. 3. ff. quando ex fact. tuto. Gloſ. &
Doct. in dicta l. fin. ff. ſi quis caut. Boer. dicta deciſ. 80.
ſub num. 6. ver. vnde tenetur. Roland. conſil. 60. num. 38.
libro quarto.*

13 In dubio autem tutor, vel curator facientes id, quod
nomine alieno ſunt obligati ad agendum, licet fa-
ciant nomine ſuo, nihilominus facere cenſentur nomi-
ne pupilli, *per l. Lucius, ff. de adminiſtr. tut. Bart. in l.
Titium, §. altero, num. 2. verſiculo tertio caſu.* ibi regula-
riter eſt dicendum *eod. tit. Alexan. conſil. 108. viſo the-
mate, num. 19. lib. 1. Alba. conſil. 2. num. 3. Menoch. con-*
14 *ſil. 213. num. 59 lib. 3.* vbi loquitur, etiam ſi dixerit tu-
tor ſe ſuo nomine emiſſe, *& ibid. nu. 61.* quod res em-
15 pta à tutoribus & curatoribus pupillorum, ſeu mino-
rum eis acquiritur, *ſecundum Capr. conſ. 83. in fin. Grat.
conſil. 24. num. 4. lib. 1. per tex. in l. eius qui in prouincia.
ff. ſi cert. petat. & in l. Lucius, ff. de adminiſtr. tuto. Bor-*
16 *guin. de tuto. & curato. num. 243.* quod intelligit pro-
cedere, ſi contrahentes & agentes ſciebant illum eſſe
tutorem, *Maſcar. de probat. lib. 1. concluſ. 38. & concluſ.
1393. numero 1. & 2. lib. 3. Surd. conſil. 9. num. 4. libro
primo.*

17 Ampliatur precedens declaratio vt procedat, etiam
ſi ſuppreſſo officij nomine tutor, vel curator emiſſent,
& etiam nomine proprio ob dictam rationem, quia ex
officij neceſſitate tenebatur conuertere dictam pecu-
niam in emptionem prædiorum *dict. l. Lucius Titius,
§. tutorem, & l. quoties, ff. de adminiſtr. tut. l. tutores la. 2,
C. eod. l. tutor. qui repertorium, §. ſi poſt depoſitionem cum
ſimil ff. de adminiſtr. tut.*

18 Et præſumptio eſt omni in caſu ſoluiſſe de pecunia
pupilli, *vt cum Aym. conſil. 129. num. 3.* tradit *Maſcard.*
19 *dicta concluſ. 1393. num. 6.* dicens nu. ſeq. hoc præſer-
tim locum habere, quando adminiſtrator non erat
adeo diues, & præſumi poſſit eam pecuniam, quam
ſoluit, habuiſſe ſecum. *Aym. vbi ſupra,* & tenuit *Alex.
dicto conſil. 108. lib. 1. ac Rimin. iun. conſil. 300. num. 71.*
20 *lib. 2.* qui reſpondit tutorem, qui continuat mercatu-
ram vel negocia 'patris' pupilli præſumi nomine ipſius
pupilli continuare, *Bald. in l. ſi pater tuus, C. commun.
vtr. iudi.* tradit *Maſcard. in dicta concluſ. 1393. num. 14.*
& probat *Menoch. in loco præadmonito num. 55.* addens
21 nu. ſeq. quod multo magis idem dicendum eſt, quan-
do curatorio nomine id fecit, & ſic nomine curatoris
expreſſo.

22 Tertiò fallit principalis firmata concluſio in tutore,
vel curatore falſo, qui non erat tutor, vel curator, ſeu
non fecit repertorium, vel inuentarium, neque obſer-
uauit ſolemnia ſeruari ſolita in ſuſcipienda tutela, qui
propterea tenentur de euictione, etiam quod pretium
ſit verſum in vtilitatem domini, *ita Ioan. Andr. ad Spe-
cul. de ſentent. proba. §. quoniam verſ. quid ſi procurator.
Corn. conſil. 263. lib. 4. Socin. ſen. conſil. 2. ſub nu. 8. verſ.
tertius caſus lib. 1. Stracch. de aſſecurat. in præfat. nu-
mero 74.*

23 Sublimitatur non procedere, ſi tutor, vel curator
non obligarunt ſe & bona ſua pro euictione, cum fe-
cerit hoc nomine officij, licet erroneo, ſeu falſo. *Bart. in
l. cum vir, ff. de vſu cap. Crauet. de indem. mulier. nu. 18.*
24 *& 20. & num. 28.* Nam cum emptor ſciuerit bona il-
lum vendere voluiſſe tutorio, ſeu curatorio nomine, &
ſic nomine alieno, perſcrutari debebat, an eſſet tutor
legitimus, & an dicto nomine alienare poterat, qui ſi
non poterat, debebat facere ſe ipſum ſibi obligari, &
bona ſua, alias dicitur eſſe in dolo & culpa, & non po-
teſt contra venditorem agere ad intereſſe, *eſt text. in l.
fi. C. comm. de legat. Aretin. in l. ſi aliquam, nu. 5. ff. de ac-
quir. poſſeſſ. Lanfranch. in cap. quoniam contra tit. de ex-
penſis, ſub nu. 4. verſ. ſingulariter. Franc. Marc. deciſ 99.*
25 *num. 5. par. 2.* licet agat ad pretium, *vt per Couar. var.
reſolut. lib. 3. cap. 17. nu. 1.* & infra *Tiraquell. de retract.*
26 *lignag. §. 35. Glo. 4. num. 34.* Et ſcire, vel ſcire debere
æquiparantur. Non enim excuſatur prætextu igno-
rantiæ, qui ſcire potuit, quod ignorat, *l. regula, ff. de iur.
& fact. ignor. Guid. Pap. ſing. 227. Non excuſatur.* in
terminis plures adducit *Borguin. in d. tract. de tut. & cu-
rat. ſub nu. 272. poſt med.*

27 Ampliatur etiam procedere, ſi iſte venditor pre-
tium non conuertiſſet in vtilitatem domini, ſed in
vſum proprium, & ſic ei vt alienæ perſonæ fidem ad-
hibendo ſoluit pretium, quia is venditor tenebitur ad
pretij reſtitutionem, licet non ad intereſſe, *vt per Ca-
ualcan. in dicto tractat. num. 173.* quia res euincitur non
28 propter pretium vero domino non ſolutum, ſed ob
non ſeruatas ſolemnitates, & actum imperfectum, &
ratihabitionem non ſecutam, vel anteriorem obliga-
29 tionem; at ſecus ſi ſolum res imperfectè alienata à ve-
ro domino euicta fuiſſet eo tantum reſpectu, quod pre-
tium in ejus conuertiſſet vtilitatem, quia tunc ad in-
30 tereſſe, damna, & expenſas teneretur, & contra eum
iurari poſſet in litem, *ad ſcripta per Plot. in l. ſi quan-
do num. 209. verſ. poterit etiam in litem, C. vnde vi. poſt
Bar. in l. tutor qui repertorium, §. ſi quas vſuras, ff de ad-
miniſtr. tuto, & in l. quod ſeruus, ff. depoſi. Crauett. conſil.
286. col. 2, Borgnin. vbi ſupra,* & pro præmiſſis faciunt,
quæ dicam de procuratore quæſt...

31 Illud autem notandum eſt, quod ſi curator curato-
rio nomine emerit rem pupillo, demum in lite mora
per adultum compẽſauerat pretium exburſatum cum
alia re, & eo iudicio finito res euincitur, curator de eui-
ctione non tenetur, etiam ſi in emptione ſibi, vel adul-
to de euictione caueri non fecerit *l. 4. C. de iudi.*

32 Item quod vendens rem tamquam tutor vel cura-
tor licet non teneatur de euictione, tenetur tamen ſe
oſtendere talem legitimè. *Bald. in l. 1. C. credit. euict. pi-
gnor. non debe.*

33 Ac præterea, quod curator adoleſcenti vendens
prædia communia ſibi, & ei cuius curam admini-
ſtrat, reſcinditur venditio in totum, quando partem
emptor non emiſſet, quidquid aliàs daretur ſolum re-
ſciſſio contractus pro parte, & pro alia portione va-
lidus eſſet. *Tiraquell. de retract. lignag. §. 23. Gloſ. 1.
numero ſeptimo.* facit *text. in l. ſi id quod §. ſi ex de-
cem, ff. de donat. inter vir. & vxor. & in l. ſi libertus,
§. ſi quis plures, ff. de iur. patr. Bart. in l. & ſi vno. ff. de
act. empt.*

AR-

ARGVMENTVM.

Minor an reſtituatur aduerſus euictionis obligationem, in diem adiectionem, vel ſubhaſtationem, ſeu alia acceſſoria venditionis.

Emens à minore, ſi poſteà alteri vendidit, aduerſus quem ipſe minor reſtitutionem impetrauit, an de euictione conueniri poſſit.

Euictionis promiſſio vbi fit per mulieres in alienatione rei minoris, an valeat, & contra illarum bona agi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Euictio locum habet re euicta etiam de iure ſpeciali.*

2 *Minor reſtituitur aduerſus euictionis obligationem, in diem adiectionem, ſubhaſtationem, vel alia acceſſoria venditionis.*

3 *Emens à minore, ſi poſtea alteri vendidit contra quem ipſe minor reſtitucionem impetrauit, tenetur de euictione.*

Primò ampliatur procedere, etiamſi de ſuo dato, & facto tantum promiſerit, cum ſciens rem vitioſam vendiderit, num. 4.

Secundò ampliatur vt locum habeat etiam in reſtitutione minoris ex cauſa legitimæ abſentiæ, nu. 5.

6 *Re euicta per minorem vel Eccleſiam per reſtitutionem in integrum ceſſat euictionis actio, & remedium ad intereſſe, ſcilicet ad duplum, quia iure quodam ſpeciali & extraordinario res euincitur.*

Declaratur verum eſſe, quando contractus fuit ſimpliciter celebratus, ſed non quando in eo fuit promiſſa euictio, quia eo caſu, vt promiſſio inefficax & inutilis non ſit, intelligi debet, etiam ſi à minore euincatur, nu. 7.

8 *Euicta re per reſtitutionem in integrum non datur ipſi aduerſario vtilis actio contra venditorem, à quo ipſe habuit.*

Sed contrarium habetur num. 9. Vbi de ratione.

Primò ampliatur procedere in reſtitutione quæ datur ex edicto minorum, nu. 10.

Secundò ampliatur etiam in ciuitatibus, nu. 11.

Limitatur vt procedat actio iſta in ſimplum, non autem in duplum, nu. 12.

13 *Euictionis promiſſio vbi fit per mulieres in alienatione rei minoris, in qua non interuenit decretum, valet, & agi poteſt contra illarum bona, quæ promiſerant de euictione.*

Intellige vt num. 14.

Et de ratione num. 15.

Fallit in venditione neceſſaria facta per minorem, quia non intrat diſpoſitio & ſolemnitas legis municipalis requirentis ſolemnitates in contractibus minorum, ea ratione, quia lex pro eo obligat, nec dicitur læſus minor ex obligatione legali, vel neceſſaria, nu. 16. & ſeq.

Quidquid Bar. & alij contrarium aſſerant, nu. 17.

Declaratur num. 18.

Extenditur idem locum habere in muliere & minore quietantibus ex cauſa neceſſaria, in qua non attenditur ſolemnitas ſtatuti, nu. 19.

Et ita iudicatum num. 20.

14 *Salyc. in l. & ſi is, C. de præd. minor. declaratur.*

QVÆST. CLXXXIX.

1 EVictionem locum habere re euicta etiam de iure ſpeciali, aut per reſtitutionem in integrũ, aliàs in ſuperioribus quæſtionibus diximus, quo caſu agitur ex empto de euictione. probatur *in l. ſi cum venditor, §. 1. ff. de euicc. & in l. ſed vbi, ff. de minor. Tiraq. de retract. lignag. ad finem tit. numero 44.*

2 Vnde quæritur, an minor reſtituatur aduerſus euictionis obligationem, in diem adiectionem, vel ſubhaſtationem, ſeu alia acceſſoria venditionis; pro ſententia affirmatiua *eſt text. in l. 1. C. de fideiuſſor. minor.* vbi notat Glo. in ver. non cogeris, & ibid. Doct. communiter.

3 At quid de eo, qui à minore, & poſteà alteri vendidit, aduerſus quem ipſe minor reſtitutionem impetrauit, teneatur de euictione.

Et teneri eſt pariter text. expreſſus *in l. minor in prin. ff. de euict.* vbi notant Bar. Bald. & Ang. quod procedit

4 etiam ſi de ſuo dato & facto tantum promiſerit, cum ſciens rem vitioſam vendiderit, *l. 1. §. 1. & l. tenetur, §. vlt. l. emptorem, §. denique, & §. fin. in fin. & ibi per Doctor. & l. Iulianus, §. idem Iulianus, & l. quæro, ff de act. empt. l. hæc autem, ff. de hæredi. vel act. vendi. Corn. conſ. 226. in præſenti col. 2. lib. 2. Tiraquell. de retract. lignag. ad fin. tit. num. 44 & ſeqq. Odd. de reſtit. in integr. par. 2.*

5 *quæſt. 57. art. 6. num. 50.* qui tamen Tiraq. non allegat, ſed ampliat *num. 51.* dictam concluſionem, vt procedat etiam in reſtitutione maioris ex cauſa legitimæ abſentiæ *ad l. ſi cum venditor, §. is qui Reipublicæ, ff. de euictio. & num. 52. & 53.* proſequitur quid de adiectione in diem, & de ſubhaſtatione, ad quem lectorem remitto.

6 Regulariter autem re euicta per minorem vel Eccleſiam per reſtitutionem in integrum ceſſat euictionis actio, & remedium ad intereſſe, vel ad duplum, quia iure quodam ſpeciali, & extraordinario res euincitur, *d. l. minor.* de communi *Gomez. de contract. cap. 2. n. 41.*

7 Declaratur verum eſſe, quando contractus fuit ſimpliciter celebratus, ſed non quando in eo fuit promiſſa euictio, quoniam hoc caſu, vt ea promiſſio inefficax & inutilis non ſit, intelligi debet, etiam ſi à minore euincatur, *vt per Gomez. vbi ſupra & Ant. Burg. in ca. fin. col. 8. poſt princ. de empt. & vendit.* qui ait hoc caſu duplum concedi.

8 Ex dicta quæſtione infertur, an euicta re per reſtitutionem in integrum detur ipſi aduerſario vtilis actio contra venditorem, à quo ipſe habuit; & dicendum videtur quod non, *per l. 3. ff. rem rat. habe.* vbi dicitur, quod reſtitutionis in integrum beneficium non eſt oppoſitũ ratihabitioni, ita quod qui reſtitutionem in integrum petit, contrauenire non dicitur;

Item quia ex ea non euincitur quod non fuerit venditoris, quare excuſatur venditor, ſi res via extraordinaria euincitur emptori.

9 Sed contrarium eſt verius, per *tex. in d. l. minor, ff. de euict.*

euict. ea ratione, quoniam reſtitutio in integrum ita ef-
fectum ſuum operari debet, vt minor reſtitutus non re-
maneat nec in damno, neque in lucro, *l. 1. C. de reput.*
quod & latius probat *Sfort. Odd. de reſtit. quæſt. 47. art.*
2 per totum; qui propè fin. id
10 Primò ampliat procedere in reſtitutione, quę datur
ex edicto maiorum, *vt l. ſi cum venditor, §. 1. ff. de euict.*
11 Secundò ampliat locum etiam habere in ciuitati-
bus *& c. ex Alber. in d. l. minor.*
12 Limitatur quoque vt procedat actio iſta in ſimplũ
non autem in duplum ratione, *de qua per Glo. & Doct.
in d. l. minor,* & habetur penès eundem *Odd. in d. artic.
verſic. ad tertium.*
13 Vbi verò euictionis promiſſio fiat per mulieres in
alienatione rei minoris, in qua non interuenit decretũ,
valet, & agi poteſt contra illarum bona quæ promiſe-
runt de euictione, *l. vt ſi is, C. de prędi. minor. & ibi Cyn.
Bal. & alij, idem Cyn. in l. non dubium num. 8. in duode-
cima oppoſi. C. de legi. & Bar. in l. cum lex in prima oppo-
ſit. col. fin. ff. de fideiuß. Imol. in cap. cum contingat nu. 18.
de iureiur. Verall. deciſ. 316. num. 1. par. 1.* vbi *nu. 2.* de-
14 clarat *Salyc. in d. l. & ſi is*, bene loqui in muliere alie-
nante fundum dotalem. *Paul. Aemil. deciſ. 310. par. 1.*
15 quoniam licèt alienatio prohibita ſit fauore minorũ,
tamen alij non prohibentur, ſe & res ſuas obligare ad
hoc, vt de euictione teneantur, *l. 9. C. de præd. & al. reb.
minor.*
16 Non tamen prædicta concluſio procederet in vẽdi-
tione neceſſaria facta per minorem, quia non intrat
diſpoſitio, & ſolemnitas putà legis municipalis requi-
rentis ſolemnitates in contractibus minorum, ea ratio-
ne, quia lex pro eo obligat, neque dicitur læſus minor
ex obligatione legali, vel neceſſaria. *Bal. in l. certi num.*
17 11. *C. loca.* quidquid in contrarium aſſerat *Bart. in l. itẽ
quia in princ. de pact. & in l. ſi conſtante num. 75. ff. ſoluto
matrim.* cum alijs latè adductis per *Cal. de reſtit. in in-
tegr. in ver. cum non abſimilis ſub num. 39. ver. & ideò
contrariam ſententiam. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed.
3. nu. 66. & 82.* quoniã aduerſus eos eſt verior opinio,
quam tenet *Tiraq. de legi. connub. Gloſ. 8. l. 16. connub.
num. 189 Curt. iun. conſ. 68. num. 20. poſt Bal. in l. unica,
§. & vt plenius verſic. extra quæritur, C. de rei vxor. act.
Surd. de alim. tit. 9. quæſt. 44. num. 15. & deciſ. 287. nu.
25.* prout, & ita practicari dixit *Ceuall. quæſt. 132. in fi.*
18 *Mut. ſuper conſuetud. Panormit. cap. 34. num. 15.* vbi ni-
hilominus ſaluat Bart. vt locum habeat in bonis, quæ
ſeruando ſeruari non poſſunt.
19 Idemque de muliere, ac minore quietãtibus ex cau-
ſa neceſſaria, in qua neque attenditur ſolemnitas ſta-
tuti. *Rota diuer. deciſ. 867. num. 5. par. 3. Roma. conſ. 394.
præſuppoſito num. 3. & conſ. 280. ex themate num. 9.* vbi
20 *Mandoſ. in ver. fieri.* teſtatur ſic iudicatum à *Rota per
Put. deciſ. 9. de Conſtit.* cuius verba refert, cum dicat nõ
omnes habere illam deciſionem, ſequitur *eadem Rota
coram Card. Seraph. deciſ. 1133. num. 2.* vbi etiam quod
ſtatutum vrbis locum habet in ceſſione iurium. *Pute.
deciſ. 2. & 53. lib. 3.*

ARGVMENTVM.

Emens à male gerente negotia ſua, vtrum ſecurè emat, & agat de euictione.

Et diſſoluta venditione, an & quando fructus reſtituendi ſint.

SVMMARIVM.

1 *Contractus bene geſtus cum male gerente negotia ſua valet.*
2 *Minor in contractibus in quibus eſt deceptus, reſtituitur, licet ſecus in contractibus benè geſtis.*
3 *Emens à male gerente negotia ſua non eſt ſecurus.*
Diſtinguitur tamen ſecundum aliquos, aut tali fuit bonis interdictum, vel non, nu. 4.
5 *Emptor illicitus non agit de euictione, etiam ſi illam nuncupatim ſtipulatus fuerit.*
6 *Contrahentes cum abutentibus bonis ſuis male agunt.*
Et datur actio & exceptio hinc inde dicendi, & obijciendi de nullitate contractus, nu. 7.
Item datur remedium l. ſi me, & Titium, ff. ſi certum pet. num. 8.
Vel Iudicis officium, ibid.
Vel etiam datur actio præſcriptis verbis, nu. 9.
10 *Emptor, cui obijci poteſt male quid egiſſe, ſeu extorſiſſe, de euictione agere non poteſt.*
11 *Venditio quando diſſoluitur ex cauſa de præterito, quæ venditionis tempore inerat, fructus ab emptore percepti reſtituuntur.*
Sic etiam in redhibitoria dicitur, quando res vendita venditionis tempore vitioſa erat, num. 12.
Et in venditione reſciſſa ob enormem læſionem, nu. 13.
14 *Venditionis contractæ reſciſſio quando pendet à voluntate venditoris, fructus non reſtituuntur, neque in ſortem compenſantur, cum is, qui dat pęcuniam, repetere non poteſt.*
Quo caſu periculum rei emptæ tranſit in emptorem, numero 15.
16 *Venditio quando contrahitur ſub conditione quæ impedit natiuitatem venditionis, conditione eueniente fructus ſunt venditori reſtituendi.*
Fallit quando venditio contrahitur ſub conditione, vel pacto, quod inficit venditionem iam perfectam, nu. 17.
18 *Venditionis reſciſſio quando pendet ab emptoris voluntate, fructus interim percepti ſunt reſtituendi, vel in ſortem compenſandi.*
Et contractus aliter factus diceretur illicitus, & vſurarius, nu. 19.
Ratio affertur nu. 20. & 21. vbi quod ceſſat venditio, & ineſt mutuum cum pignore.
22 *Vſuræ maior eſt ſuſpicio, ſi reſciſſio cauſetur ab emptore cum retentione fructuum, quam ſi procedat à venditore.*
23 *Venditio quando diſſoluitur ratione legis commiſſoriæ, fructus reſtituuntur venditori, & num. ſeq.*
Ampliatur num. 25.
24 *Pactum legis commiſſoriæ valet.*

QVÆST. CXC.

1 EMens à male gerẽte negotia ſua, vtrum ſecurè emat, ac de euictione agat, quęri ſæpè ſolet, qua in quęſtione adhibenda videtur ea diſtinctio.
Quod aut contractus eſt bene geſtus, vel non.
Primo caſu valet contractus, *arg. l. furioſus, ff. de act. & oblig.*

Digitized by Google

& obligat. vbi quod furioſus obligatur ex ſuis contra-
ctibus, ex quibus obligatio contrahitur re ipſa. eſt ſi-
milis text. in l. ſi à furioſo in princ. eod. tit. & in l. ſi à fu-
rioſo, & ibi per Doct. ff. ſi cert. pet. vbi ex mutuo reconci-
liato furioſus ſibi alium obligat, & ipſe ex tali reconci-
liato mutuo obligatur alteri dictorum iurium, & l. non
omnis, § ſi pupillus, ff. ſi cert. pet. & l. cum eo, §. ſi furioſo,
2 & ibi Alex. ff. de acquir. poſſ. ff. idemque extenditur in
minore, qui in contractibus, in quibus eſt deceptus, re-
ſtituitur, tot. tit. ff. & C. de min. & nihilominus in cōtra-
ctibus bene geſtis prætextu minoris ætatis non reſti-
tuitur, l. nam poſtea, § ſi minor. ff. de iureiur.
3 Secundo verò caſu non videtur quod emens ſecurè
emat, preſertim ſi ſciuit illum malè gerere negotia ſua,
cùm tunc dicatur eſſe in mala fide, vt in ſcienter emen-
te à minore ſcripſit Albe. in l. vltima in fin. C. ſi maior.
fact. Imol. conſ. 73. in caſu propoſito col. 1. verſic. & bre-
uiter, & col. fin. verſic. quinimò dictus. eſt text. in l. qui à
quolibet, ff. de contrahen. empt. & generaliter eſt Glo. in
l. 1. in ver. mala fide, C. de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſc. li. 10.
& eſt text. in cap. qui contra de reg. iur. in ſexto, vbi plenè
Glo. & Doct prout in effectu male geſſit, in ſpecie Ra-
phael. Cuman. conſ. 180. num. 3. Odd. conſil. 41. num. 82.
qui loquitur in ſcienter emente ſine ſolemnitatibus; &
in ſciente poſſe contra eum agi remedio, l. 2. C. de re-
ſcind. vendit. Caball. conſil. 145. num. 227. 229. & 279.
libro primo.
4 Aliter diſtinguit Boer. deciſ. 23. nu. 52. nempè quod
aut emitur ab eo, cui non eſt interdicta adminiſtratio
à lege, vel à iudice, & tunc ſecurè emis, quoniam ſi eſt
dominus transfert dominiū; ſi non eſt dominus trans-
fert cauſam vſucapiendi, l. ſi quis cum ſciret.
Aut emis ab eo, cui bonis fuerat interdictum à lege,
vel à iudice, & tunc venditio non tenet, l. is cui bonis, ff.
de verb. oblig. l. cum lex, ff. de fideiuſſ. & l. vbi lex, ff. de
5 vſucap. quo caſu dicitur illicitè quem emiſſe, & illicitus
emptor non agit de euictione, etiam ſi id ſtipulatus
nuncupatim fuerit, l. quemadmodum, ff. de agric. & cēſi.
lib. 11. & fuit ſententia Cyn. in l. ſi fundum, C. de euict. l.
fin. C. de litig. & l. cum vir prædium, ff. de vſucap. Bald. in
cap. 1. §. ad hoc verſic. item quia venditor tit. de pace iu-
ram. firma. Guid. Pap. ſingul. 922. verſic. ſi ex contractu,
quos refert, ac ſequitur Tiraq. de retract. lignag. ad fin.
tit. num. 47. Fabian. Genuen. in tract. de camb. num. 49.
6 vbi quod contrahētes cum abutentibus rebus ſuis ma-
le agunt, & habetur per Cuman. d. conſ. 180. ſub nu. 3.
7 Aduertas tamen velim, quod licet emens à male ge-
rente negotia ſua nulliter contrahat, & denegetur hinc
inde actio tendens ad obſeruantiam contractus, tamē
datur hinc inde facultas dicendi & excipiendi de nulli-
tate contractus, & conſequenter repetendi hinc inde
datum & acceptum, quia hæc veniunt in neceſſariam
conſequentiam nullitatis contractus, & ne vnus locu-
8 pletetur cum aliena iactura, & deficientibus proprijs
actionibus daretur remedium ex l. ſi me, & Titium, ff.
ſi cert. pet. de quo remedio plura diximus in præceden-
tibus quæſt. & ſcripſit nouiſſimè Sigiſmund. Scacc. in
tract. de appella. quæſt. 17. limit. 6. mem. 6. num. 15. vel
iudicis officium, vt idem Scacc. ſcribit in d. tract. q. 16.
9 limitat. 1. num. 48. & 49. vel daretur actio præſcriptis
verbis, l. 3. ff. de præſcript. ver. Rota diuerſ. deciſ. 88. num.
4. par. 2.
10 Nihil eſt igitur, quod ex hoc cōqueri poſſit emptor,
qui id ſibi malum accerſiuit, l. ſi ab arbitro, ff. qui ſatiſd.
cogan. nam cū aliquid ſit quod emptori imputari poſ-
ſit, quod ſpōtè id egit, & male extorſerit, is de euictio-
ne agere non poteſt, ex doctrina Dec. conſ. 74. per Glo.
quam dicit ſingularem, in l. quod ſi nolit, §. ſi mancipium
in ver. adhibuerit, ff. de ædil. edict.
Sed diſſoluta venditione quæritur, an fructus reſti-
tuendi ſint tam dicto in caſu, quam in alijs.
Et in hac quæſtione diſtinguo plures caſus.
11 Primus caſus eſt, quando vēditio diſſoluitur ex cau-
ſa de præterito, quæ venditionis tempore inerat, & hoc
in caſu fructus ab emptore percepti ſunt venditori re-
12 ſtituendi, quod idem dicimus in actione redhibitoria,
quando res vendita venditionis tempore vitioſa erat,
quæ ideo reſcinditur, l. cum autem, §. cum redhiberetur,
ff. de ædil. edict. Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 3. ſub num.
9. verſic. eſt, & aliud, & lib. 3. cap. 9. ſub num. 1. ibi, tan-
dem his diſtinctionibus. Tiraq. in l. ſi vnquam in ver. re-
uertatur ſub num. 286. verſic. quod autem. C. de reuoc. do-
nat. latè Copin. in tract. de fruct. lib. 4. tit. 1. cap. 14. num.
13 1. & ſeqq. qui loquitur de reſciſſione venditionis ob
enormem læſionem poſt Bal. in l. 2. ſub num. 3. verſ. ter-
tii dicunt, & ibid. Salyc. ſub num. 5. verſic. venio ad quæ-
ſtionem, ibi confirmat etiam, C. de reſcind. vendit. ſecus
ſi non ex cauſa de præterito, ſed ex cauſa quæ poſteà
ſuperuenerit, vt in loco præcitato tradit Tiraq.
14 Secundus eſt caſus, quando venditionis contractæ
reſciſſio pendet à voluntate venditoris, vt quando cō-
mutatur vſus rei cum pecunia, qui contractus vocatur
à godere à godere, & eſt vſitatus in Italia, vt ſcribit Io.
Azor. Inſtit. moral. par. 3. lib. 9. tit. de ſocieta. cap. 20. &
eſt licitus quatenus non diſcedat à contractu cenſus, &
emptionis montiū, quo in caſu fructus reſtituendi non
ſunt, ſeu compenſandi in ſorte, quia diſtat à mutuo, cū
is qui dat pecuniam eam repetere non poſſit, & ſic eſt
vera conditio. Sot. de iuſtit. & iur. lib. 6. quæſt. 5. art. 3.
15 concl. 2. ibi; at verò cum emptor, col. 3. & periculum rei
emptæ tranſit in emptorem, vt loquendo generaliter
de contractu emptionis explicat. latè Molin. de iuſtit. &
iur. tom. 2. de contract. diſput. 366. initio, & per totum
col. 482.
16 Tertius eſt caſus, quando venditio contrahitur ſub
conditione quæ impedit natiuitatem venditionis, vt
quando vendo tibi, niſi mihi infra certum tempus me-
lior conditio offeratur. Et tunc dico, quòd conditione
eueniente fructus ſunt venditori reſtituendi, vt per Co-
uar. var. reſol. lib. 3. cap. 9. ſub nu. 2.
17 Quartus caſus eſt, quando venditio ſub conditione,
ſeù pacto contrahitur, quod inficit venditionem iam
natam & perfectam, vt quando vendo tibi hac lege,
quod ſi alter meliorem offeret conditionem, res ſit in-
empta, & hoc in caſu concludo, quod fructus ſunt em-
ptoris, nec per conſequens reſtituendi ſunt, ſeu cōpen-
ſandi, ad ſcripta per Couar. d. cap. 9. ſub nu. 2.
18 Quintus eſt caſus, quando reſciſſio pendet ab em-
ptoris voluntate, & cōcludo, fructus interim perceptos
non eſſe emptoris, ſed reſtituendos fore, ſeu in ſortem
compenſandos. Abb. in cap. illo vos ſub num. 6. verſic.
quandoq; apponitur factum, & verſic. Nam facio magnā
vim de pign. Ant. Burg. in cap. ad noſtram ſub num. 32.
verſic. primus eſt de empt. & vendi. Tiraquell. de retract.
conuent. §. 5. Gloſ. 2. ſub num. 3. verſic. ex quibus. vbi de
communi teſtatur.

Et

Et quod vbi facultas reſoluendi contractum, ſeu re-
dimendi rem vēditam eſt collata in arbitrium empto-
ris, aut cuiuſuis tertij, puta offerentis meliorem condi-
tionem, emptor rem cum fructibus reſtituat (quaſi nil
poſſit venditori obijci, cur contractum reſoluat) tradit
Franc. Zoanett. in tract. de empt. & vendit. ſub pact. re-
19 *trouendend. num. 44. concl. 2.* & per conſequens ſi em-
ptor aliter contraxerit, vt reſtituere non teneatur, ſeu
fructus compenſare, contractus eſt illicitus & vſura-
rius *ſecundum Sot. de iuſti. & iur. lib. 6. quæſt. 5. ar. 3. con-
cluſ. 1.* dicentem eſſe manifeſtè vſurarium, *& Io. Azor.
Inſtit. moral. par. 3. lib. 10. tit. de cenſi. cap. 17. quæſt. 4.*
20 Huius concluſionis ea eſt ratio, quia ſicut in reſciſ-
ſione procedente à venditore ceſſat mutuum & ineſt
vera venditio, vt ſupra fuit dictum in ſecundo caſu, &
ideo fructus non computantur in ſortem, ſed ſunt ip-
ſius emptoris; ita è conuerſo in iſta procedente ab em-
21 ptore ceſſat venditio, & ineſt mutuum cum pignore,
cuius fructus niſi reſtituantur, mutuum eſt vſurarium
ex notatis per *Bal. in l. iuſiurandum col. 31. 32. & 33. in
fin. verſic. ſed quid ſi reus*, ibi, ſed iuxta præmiſſa quæri-
tur, *ff. de iureiur.* vbi format quæſtionem de mutuo co-
actè facto Regi Angliæ, qui legem ſtatuit, quod quicū-
que ſibi mutuaret, haberet ad rationem quinque pro
centenario, an dictum mutuum ſit licitum, & diſtin-
guitur, vt ibi per eum.
22 Quidquid ſcripſerint alibi Couarr. & quidam alij,
cum & ipſemet *Couar. in præallegato cap. 9. ſub num. 3.
in fin. verſic. quarto eſt*, cenſeat abſque dubio maiorem
eſſe vſuræ ſuſpicionem, ſi reſciſſio cauſetur ab empto-
re cum retentione fructuum, quam ſi procedat à ven-
ditore.
23 Sextus eſt caſus, quando venditio diſſoluitur ratio-
ne legis commiſſoriæ, vt quia emptor neglexit adim-
plere id quod ſoluere promiſit infra certum terminū,
ad quod ex conuentione & pacto tenebatur, vt ſcilicet
24 aliàs res ſit inempta, & venditio ſit nulla, quod pactū
eſt validum & iuſtum. *Fabian. de Mon. in tract. de empt.
& vendit. quæſt. 7. princ. ſub num. 10. verſic. reſtat vide-
re*, quod pactum appoſitum dicitur fauore venditoris,
quia id adimpleuit pro parte ſua, & eſt pactum legis
commiſſoriæ, de quo loquuntur *l. 1. & ſeqq. ff. de leg.
commiſſ.* & hoc in caſu concluditur, quod fructus reſti-
tuendi ſunt venditori, quia nihil apud emptorem per-
manere debet ex re, in qua is fidem fefellit, *l. lege fun-
do, ff de leg. commiſſ. Tiraq. de retract. conuent. §. 5. Gl. 2.
nu. 3. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 9. ſub nu. 2. Copin. in di-
cto tract. de fruct. lib. 4. tit. 1. cap. 12. nu. 1. & 2.*
25 Ampliatur, vt concluſio prædicta procedat nedum
ſi pactum legis commiſſoriæ verbis directis ſit conce-
ptum, quo caſu dominium ipſo iure transfertur in vē-
ditorem ſine alia retraditione; (vnde conditione ad-
ueniente rei vendicatione agi poteſt) verum etiam lo-
cum habeat, ſi conceptum ſit verbis obliquis, vel infle-
xis, quo caſu dominium non tranſit ipſo iure, ſed agi-
tur actione ex vendito, vel præſcriptis verbis ad obſer-
uantiam contractus; quamuis etiam primo caſu quā-
do dominium transfertur ipſo iure, vēditor agere poſ-
ſit ex vendito ad retradendum, & verba dicuntur di-
recta, quando fuit dictum, quod ſi emptor infra men-
ſem vel bimeſtre non ſoluerit, vel melior conditio ſit
allata, res ſit inempta, ſeu ab emptione recedatur.
Obliqua verò dicuntur, quando dictum eſt, vt non ſo-
luto pretio res reuertatur ad venditorem, probatur *in
l. 1. in l. qui ea lege, & in l. commiſſoriæ, C. de pact. inter
empt. & vendit. in l. ſi quis hac lege, ff. de rei vendic.* latè
*Fabian. de Mon. in tract. de empt. & vendit. q. 7. princip.
nu. 12. & 13.* qui licet nil dicat de fructibus reſtituen-
dis, nihilominus ſat eſt, quod militet ratio, *de qua in
ſexto caſu.*

ARGVMENTVM.

Euictionis actio quando concedatur in venditione facta in ludo.

Reſtitutio lucri facti in ludo quando fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Contractus celebrati inter colludentes non tenent.*
Quod præſertim procedit in contractu venditionis, nu. 2.
3 *Vendens in ludo de euictione non tenetur.*
Primò ampliatur procedere ſiue loquamur de ludo permiſſo, ſiue etiam non permiſſo, nu. 4.
Sed videas num. 8.
Secundò ampliatur, vt nec etiam teneatur actione ex empto ad pretij reſtitutionem illi emptori colluſori, à quo res eſt euicta, nu. 5.
Et de ratione num. 6.
Primò declaratur, vt procedat quando res venderetur colluſori, non extraneo, nu. 7.
Secundò declaratur locum habere in ludo prohibito, ſecus in permiſſo, quo caſu de euictione agi poteſt, & contractus valet, nu. 8.
9 *Ludorum genera quotuplicia ſunt.*
10 *Ludus in quo vires, ingenium, & ars præcipuè regunt, & non fortuna, dicitur permiſſus.*
Primò declaratur non procedere in ludo cruento, ſeu ſanguinolento, nu. 13.
Secundò declaratur, vt quamuis ludus ſit permiſſus, in eo tamen ludere non valet vltra valorem vnius ſolidi, numero 14.
Fallit ſi ludatur veſcendi cauſa, nu. 15.
Tertiò declaratur, vt non obſtante quod ludus ſit licitus, & permiſſus, ſi quis in eo doloſè vel fraudolenter verſetur, & uincat, in vtroque foro teneatur ad reſtitutionem, nu. 16.
Primò ampliatur, vt is qui dolo, ac fraude vſus eſt, reſtituere teneatur, non ſolum lucrum, quod fecit, ſed etiam lucrum quod colluſor deceptus facturus fuiſſet, nu. 17.
Secundò ampliatur, vt reſtituere teneatur, nedum, quod adhibito dolo eſt lucratus, ſed etiam quod lucratus eſſet ſine dolo in toto ludo, nu. 18.
Primò limitatur, vt non procedat in dolo, qui non repugnat naturæ, & moribus ludi, quia dolus iſte eſt licitus neque neceſſaria eſt aliqua reſtitutio, nu. 19.
Secundò limitatur, vt procedat volente colluſore qui paſſus eſt dolum, ſecus eo nolente, nu. 20.
11 *Ludorum permiſſorum genera quot ſunt.*
Et quare permittantur, nu. 12.
21 *Victo in ludo quamuis detur repetitio, non tamen ſequitur quod victor teneatur reſtituere antequam fuerit*

per

per iudicem condemnatus ad reſtituendum etiam in foro conſcientiæ.

Declaratur num.27.

Contrarium num.22.

Diſtinguitur num.23.

Retenta concluſione.

Primò ampliatur eam adeo veram eſſe, vt neque illi, qui fuit victus liceat tantundem de bonis colluſoris qui vicit, furari, nu.24.

Hocque procedit tam in foro fori, quam in foro conſcientiæ, ibid.

Fallit, quando qui lucratus eſt iniuſtè impediuiſſet ferri iuſtam ſententiam, num.25.

Non tamen ei qui amiſit in ludo licet in alio ludo tantundem lucrari per dolum, num.26.

28 *Ludi fugiendi ſunt, etiam quod fiat ad iocum.*

Quod declaratur num.29.

QÆST. CXCI.

1 COntractus inter adinuicem colludẽtes celebratos non tenere dixit poſt adductos per eum *Suarez in Theſ. recept.ſentent. lit. l.num.202.* quod
2 præſertim locum habet in cõtractu venditionis, vnde inquit *Bart.in l.ſi is cum ſciret in fin. ff. de vſucap. pro empt.* ad quem locum ſe remiſit *idem Bart. in ſing. ſuo 25.* quod ſi ego ludens tecum in ludo vendo veſtem,
3 talis contractus non valet, nec vendens in ludo de euictione tenetur, *ad text.in l.ſi filiofamil. §.1. ff. quar.rer. act.non da.* refert, ac ſequitur *Aret.in tract.de maleſi.ſuper ver.Metidore de mali dadi. §. incip. quarto aduertas num.12.* quod ibid. *Auguſtin.de Arimin.in addit.* am-
4 pliat procedere, ſiue loquamur de ludo permiſſo, ſiue etiam non permiſſo *ex Glo.& Bar.* vbi ſupra, & melius
5 *per Ang.in l.fin.§.1.ff.quar.rer. act. non da.* qui voluit, quod nec vendens teneatur actione ex empto ad pretij
6 reſtitutionẽ illi emptori colluſori, à quo res eſt euicta, quoniam dicit, quod ille qui perdit pretium, ſcilicet venditor non eſt factus locupletior, quaſi quod aliud voluerit Ang ſi venditor non perdiderit pretium, quia licet de euictione non teneretur, tamen ad pretij reſtitutionem cogi poſſet, per *l.emptorem, §.illud, ff. de act. empt. Alex.in addit.ad Bar.d.l.emptorem, §.qui autem,* vbi cæteri Adden. in addit. magna circa medium, & iſtam partem credere veram inquit Auguſtin. in loco præcitato, quam ſequitur *Iaſ.in l.iuriſgentium, §.Prætor n.3.ff.de pact.* & prius videtur fuiſſe de mente *Ioan. de Imol.in dicta l ſi quis cum ſciret,& ſcribentium in l.ſi cum dotem, §.1.ff.ſol.matr.* quod

7 Primò declaratur procedere, quando res venderetur colluſori non autem extraneo, *ita Bart.in d.l.ſi quis cum ſciret. Iaſ.in d.§.Prætor num.3.in fin. Abb. & Canoniſtæ in c.clerici de vita,& honeſta. Cler.Vezin.in commun.opin.diuer.relatus tom.4.Miſcell.loco 12. cap.3. & ibid. Dona.à Fini.col.1.paulò poſt princ. ver.euictio non debetur ſi in ludo & ver.ſi aliquid vendatur.*

8 Secundò declaratur procedere in ludo prohibito, ſecus in permiſſo, quo caſu de euictione agi poteſt, & contractus tenet, ea ratione, quia ſi in ludo permiſſo poſſum tibi vincere res proprias, quare non potes mihi vendere rem tuam? *ſic Auguſt. in d. addit. ad Aret.* vbi ſupra, *ex mente Bar. & Glo.in l.fin.§.1.in fin.ff.quar. rer, act.*

Sed qui ludus ſit prohibitus, & qui permiſſus videndum eſt, vt cũ caſus acciderit, abſq; reuolutione chartarum ſciri poſſit cuiusnam ludi occaſione debeatur euictio.

9 Sciendum eſt igitur tria eſſe ludorum genera.

Primum ludi genus eſt illud, in quo caſus, ſors, & fortuna ſimpliciter dominatur, vt in ludo taxillorum, & ſimilium.

Secundum eſt illud, in quo ſors, & ars mixtim gubernant.

Tertium eſt id, in quo vires, ingenium, & ars præcipuè regnat, vt eſt ludus pilæ, paleſtræ, ſchacchorum, & ſimil.

10 Primum & ſecundum genus ludorum eſt prohibitum & tertium, ac vltimum eſt permiſſum, *vt per Angel.Aretin.de maleſi.in dicto ver.Metidor. de mali dadi. num.2. Caccialup.in tract.de lud.nu.26. Iul.Clar. recept. ſent.lib.5.§.ludus, verſic.hæc autem concluſio, & Mich. Salon. ad D.Thom.2.2.quæſt.5.de dominio art. 6. tit. an per ludum pecunia præſenti & verſic.ex his.*

11 Qui ludus permiſſus multiplex eſt, vt recenſendo varios ludos ſcripſerunt *Caccialup.in dict.tract. de Lud. num.7.& 8.Stepha.Coſta in ſimili ſuo tract. art.1. §. 1. num.1.& ſeqq. Medin.in ſuis tract.tom.2.tit. de reb, reſtit.quæſt.21.initio.*

12 Et ea ratione ſunt permiſſi, quia etſi homo ad laborem natus. *Iob 5. num. 7. In ſudore vultus ſui veſci debet pane ſuo. Gen.3. num.19.* quæ ſententia tranſit non modo ſuper perſonam Adæ, ſed ſuper totam naturam humanam in eo contenta. *Eccleſ.40.num.1.* Iugum graue ſuper filios Adam à die exitus de vẽtre matris eorum vſque ad diem ſepulturæ in matrem omniũ, ideſt in terram, de qua homo formatus eſt, tamen cum ſit corruptibilis, durare nequit, niſi aliquando animus à labore quieſcat, & illum temperet, *vt latè per Domin. Sot.de iuſtit.& iur.lib.4. quæſt.5. art.2. verſic.ad quæſtionem col.2.& Stepha.Coſtam in dicto ſuo tract. d. §.1. nu.3.in fin.& nu.4.5.& 6.& art.2.princ.nu.6.*

13 Primò declaratur, quod diximus de ludo qui nõ eſt ſubiectus fortunæ, quod ſit licitus, vt non procedat in ludo cruento, ſeu ſanguinolento, in quo ſanguis ſpargitur, vel ludentium ſtrages ſequi poſſunt, quoniam hi ludi iure nouo ſunt prohibiti, ſicut eos enumerãdo tradit *Coſta in dicto tract.de lud.artic.1.§.2. ſub num. 31. & 32.*

14 Secundò declaratur, vt quamuis ludus ſit permiſſus, in eo tamen non licet ludere vltra valorem vnius ſolidi, *l.fin. C.de relig.& ſumpt.fun. Clar.receptar.ſent.libro 5.§.ludus verſ.ſcias tamen, & Mich.Salon.ad D.Thom. 2.2.quæſt.5. de dominio art. 6. tit. an per ludum pecunia præſenti, & c.verſic.ex his.*

15 Niſi tamen ludatur veſcendi cauſa, vt ſi ludatur vnũ par capponum, vel quid ſimile, quod fieri poteſt etiam ludendo ad ludum prohibitum. *Ang.Aret.in d.tit.ſeu ver.Metidore de mali dadi.§.& tene menti, nu.77.*

16 Tertiò declaratur, vt non obſtante quod ludus ſit licitus, & permiſſus, ſi quis in eo doloſè, vel fraudolenter verſetur, & vincat, in vtroque foro tenetur ad reſtitutionem. *Franc.Garz.de contract.cap.43.ſub num. 2. verſic.hora ſi dimanda.Ioan. Azor.Inſtit.moral.parte 3. lib.5.cap.25.in ſecundo & tertio notab.* & communiter

pro-

Digitized by Google

probant omnes.& *Garz.dicto cap.43. ſub num. 8. ver. explicarem,ac Azor.in loco prææadmonito*, ponunt caſus doli,& fraudis.

17 Primò ampliatur, vt is qui dolo & fraude vſus eſt reſtituere teneatur non ſolum lucrum quod fecit, ſed etiam lucrum quod colluſor deceptus facturus fuiſſet. *Ioan.Azor.d.cap.25.in duodecimo not.*

18 Secundò ampliatur, vt reſtituere teneatur nedum quod adhibito dolo is lucratus eſt, ſed etiam quod lucratus eſſet ſine dolo in toto ludo, nam vtens chartis, & taxillis falſis,aut alio ſigno, quod ab eo qui videret à tergo chartas ſibi daretur, inæqualiter luſiſſe diceretur,& cum exceſſu ſibi cognito, & colluſori ignoto, & per conſequens totus ille ludus eſſet illicitus cum ſat ſit qùod alter colluſor in tuto ludo poſitus fuerit in maiori periculo perdēdi,qua inæqualitatis & maioris periculi ratione reſtituere tenetur tam in foro fori,quam in foro conſcientiæ per ea quæ ſcribit *Franc. Garz. de contract.cap.43.num.4.& num.8.Ludou.Lopez de contract.lib.2.cap.21.verſic.patet autem in actis,verſ.præcedenti prima propoſitio, & ver.notanter & ad fin. Medin.in ſuis tract.tom.2.tit.de reb.reſtit.quæſt.22.verſic. Corrolariè ſequitur,il ſecondo col.22.Ioan.Azor. Inſtit. moral.par.3.lib.5.cap.25.q.4.* & communiter omnes.

19 Primò limitatur, vt locum non habeat in dolo qui non repugnat naturæ ac moribus ludi, quia dolus iſte eſt licitus, ideſt neceſſaria non eſt aliqua reſtitutio. Quare ſi tu ludens, videnſque certiſſime te lucraturum augeas ſponſionem, & vt dicitur inuiti del reſto, vel è contra videns te non poſſe lucrari, auges ſimiliter ſpōſionem,vt alios teneas,& ita lucraris, vtique lucrata reſtituere non teneris, quoniam deceptio hæc eſt licita ex eo ipſo,quod ludentes conueniunt ludere, tacitè cōſentiunt in eiuſmodi dolo, ac deceptione, quia ita fert lex ludi,& dicuntur potius cautelæ, quam ludi. *Medin. in dictis ſuis tract.tom.2.tit.de reb.reſtit.cap.32.in fine. Dida.Couar.in cap.peccatum par.2.§.4.ſub num.6. verſic.ſed contrarium.& num.5. verſic.hinc pulchra de reg. iur.in ſexto.Boninſ.in tract.de lud.cap.14.nu.1.& ſeqq. Garz.de contract.dicto cap.43.ſub num. 9. verſ.la quarta concluſione.Ludo.Lopez de contract. cap.21. ad finem verſic.tertia propoſitio.Ludo.Molin.de inſtit. & iur. de contract.diſput.517.Michael Salon.ad D.Tho. 2. 2.q.5. de dominio art.6.tit.an per ludum pecunia præſenti, verſic.in actu autem.Ioan.Azor.Inſtit. moral. par.3. lib. 5. tit.de delict.ex quibus oritur reſtit.in par.cap.25.q.2.*

20 Secundò limitatur,vt ita demum à committēte dolum ac fraudem in ludo fieri debeat reſtitutio,volente ſcilicet colluſore,qui paſſus eſt dolum & iacturam, ſecus eo nolente.

Idem ſi colluſor, qui falſis chartis, ſeu taxillis vſus eſt,vel alio modo doloſè ſe egit,ſi adhuc perdidiſſet, ei reſtitutio fieri non deberet, quia nemini propria culpa & dolus debet patrocinari *iur.vulgar.*

21 Ad præmiſſa quæ dixi ſupra de ludo prohibito tamen nota,quod licet victo detur repetitio, nō propterea ſequitur, quod victor teneatur reſtituere in foro conſcientiæ, antequam per iudicis ſententiam ſit condemnatus ad reſtituendum,quia cum dominium tranſierit in victorem,donec is condemnetur, poteſt tuta conſcientia retinere, *iuxta quæ habentur per Medin. in dictis ſuis tract.tom.2.tit.de reb.reſtit. quæſt.21. verſic. ad quartam. ver.Corrolariè ſequitur in fine & verſ,ſeq.* quem ſequitur *Boninſ.in dicto tract.de lud.ca 12. in fin. num.4.& 5.& cap.7.num.4.Sot de inſtit.& iur.lib 4. quæſt 5.art.2.maximè concluſ.4.col 4.* latè *Couar. in dicto cap.peccatum par.2.§ 4. num.1. & 2. de reg.iuris in ſexto.Ludouic.Molin.de iuſtit.& iur.tom.2. de contract. diſput.513.verſic.Contraria*, & latius *diſput.514. verſ. dubium eſt vtrum*,de veriori.& in praxi ſequenda teſtatur *Ioan. Azor.Inſtit.moral.par.3.lib.4. tit. de reſtitut. cap.21.quæſt 5.verſ.tota igitur in fin.col.296.*

22 Sed contra, nempè quod acquiſitum ex ludo non retineatur tuta conſcientia, ſed debeat pauperibus tradi,& quod non peccaret,ſi victor reſtitueret victo, voluit *Ant.de Butr. in cap.quia plerique, ſub nu.7.* ibi credo,quod acquiſitum,*de immuni.Eccleſ.* idemque tenere videtur *Abb.ibid.ſub nu.35. quæſt.11.* dum dixit indubitanter repeti lucrum, quando ludus erat prohibitus per legem communem, vel municipalem, addens in fine; tene menti opinionem Ant. de Butr. quæ ſatis eſt tuta in foro animæ,& alios refert *Michael. Salon ad D.Thom.2.2.quæſt.5.de dominio art.6.tit. an per ludum pecunia præſenti,verſic.his poſitis fol.166.* quamuis ille teneat primam opinionem, *ibid. verſic.oppoſitam, & ſeqq.& verſic.vltimo ſi ludens fol.168.*

23 Plures diſtinguunt, vt, ſi vincens fuit tractus ad ludum,reſtituere non teneatur, ſecus ſi is traxerit victū, licet poſtea aſſerant, quod fortè melior erit conditio poſſidentis,& addunt,quod ſi aliquid amiſit, repetere poteſt, *ſic Innoc. in cap. quia plerique ſub num.4. verſic. de eo autem.Io.Andr.ibid.ſub num.4. verſic.quid de eo, quod quis*,& *Anchar.nu.13. quæſt.6.* alios aliter tenentes refert *Lud.Molin.de inſtit.& iure tom.2.de contract. diſput.516.per totam.*

Retenta tamen concluſione ſuperius firmata, *n.21.*

24 Primò ampliatur, quod victor in tantum non teneatur reſtituere ante ſententiam iudicis, vt nec illi, qui in ludo perdidit,liceat tantundem de bonis colluſoris,qui vicit furari, aut aliter retinere, etiamſi alias amiſſum via iudicis recuperare non poſſet, quinimò ſi occultè,aut aliter retineret,teneretur reſtituere. *Ludou. Molin.d.diſputa.514.verſic.ex dictis.* hocque procedit, tam in foro fori,quam in foro conſcientiæ.

25 Quod falleret, quando qui lucratus eſſet iniuſtè impediuiſſet ferri ſententiam iuſtam, quia tunc liceret ſibi retinere, *vt per Molin.vbi proximè ſupra.*

26 Secundò ampliatur ſeu extēditur, quod ei qui amiſit in ludo prohibito,& via iudicis recuperare non poteſt,non liceat in alio ludo cum eodem qui lucratus eſt vincere,& lucrari tantundem per dolum, ac fraudem, & lucrando reſtituere tenetur. *Ludou.Molin.d.diſputa. 514.verſ.ex dictis in fine*, cum declaratione de qua *nu.25.*& ſic præced.huius noſtræ quæſtionis.

27 Declaratur ſententia ſuperius relata *num.21.* vt ſibi non tribuat,quando lex diceret ludum fore nullum, & irritum, tam in iudicio, quam extra, quia tunc lucrum ludi etiam in foro conſcientiæ, & etiam non lata ſententia retineri nullatenus poſſet, cum ſit nullum etiam extra iudicium, niſi per conſuetudinem eſſet huic legi derogatum arg.eorum,quæ ſcripſit *Io.Azor. Inſtit.moral.par.3.lib.11.de contract.dub. cap.20. dub. 3.col.1026.*

28 Sunt igitur omnes ludi nedum ordinati ad lucrum, ſed ordinati ad iocum,riſum,ac delectationem ſecularem fugiendi, ne dicam illiciti, *iuxta ſententiam Diui*

Am-

Ambroſij in Luc.6. num.25. ſuper illis verbis, veh vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis, *lib.1. de offic.* qui ait, non ſolum ergo profuſos, ſed etiam omnes iocoſos declinandos arbitror, *& Prouerb.14. num.13.* riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij luctus occupat, & alia de quibus per *Mediu. dicto tom.2. de reſtitut. quæſt.21.*

29 Cenſeo nihilominus quandoque poſſe abſque labe peccati ludi, ad ludum permiſſum cauſa recreandi animum ſe referre, quia, & ſi homo ad laborem natus in ſudore vultus ſui veſci debeat pane ſuo, vt ſupra dixi *nu.12.* tamē cū ſit corruptibilis nec poſſit in labore durare, niſi aliquando animi recreatio laborem temperet permitti facile debet. *Sot. de inſtit. & iure lib.4. quæſt.5. art.2. verſic. ad quæſtionem col.2. & Steph. Coſt. in eod. tract. artic.1. §.1. num.3. in fin. 4. 5. & 6. & artic.2. princ. num.36.*

ARGVMENTVM.

Executoribus quando licitum ſit vel non vendere bona, vt de euictione conueniri poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Executor vniuerſalis poteſt irrequiſito hærede vendere bona pro teſtatoris vltima voluntate exequenda.*

Quamuis id particulari negetur, nu.2.

Fallit ſi vendendi facultatem teſtator illi expreſsè conceſſerie, nu.3.

Adita prius hæreditate, ibid.

Primò ampliatur procedere etiam ſi tacitè id mandauerit teſtator, nu.4.

Secundò ampliatur, ſi teſtator diſponat rei pretium debere per hæredem, aut executorem in alios diſtribui, quo caſu videtur eidem conceſſa facultas alienandi, numero 5.

Fallit ſi ſimpliciter executor à teſtatore fuerit inſtitutus nulla forma ſibi præfixa, quia id tantum exequi poteſt, quod per leges aut Canones eſt permiſſum, numero 6.

7 *Executores plures vbi dati ſunt, omnes in exequēdo conueniri debent, ex quo coniunctim dati cenſentur.*

Fallit ſi de fauore animæ agitur, quia vnus poteſt exequi ſine cæteris, nu.8.

9 *Executor datus ad vendendum agere poteſt, vt hæres vendat ſi poſſidet, & emptori tradat.*

Quia etiam ipſe poteſt bona fide vendere, cuius factum obligat pauperes, vt à defuncto geſtum, nu.10.

Et poteſt in ſolutum dare ijs, quibus diſtribuenda erat pecunia, num.11.

12 *Teſtator poteſt executoribus facultatem concedere vendendi bona hæreditaria etiam ante aditam hæreditatem.*

Ampliatur procedere, etiam ſi ſimpliciter fuerit conceſſa facultas alienandi, nu.13.

Contrarium habetur num.14.

Prior tamen relata ſententia probatur, nu.15.

Declaratur procedere, dummodo facultas ſit ſpecialis ad vendendum ſale prædium, nu.16.

At executor cautius aget, ſi hæredem nominat, numero 17.

18 *Executori vbi conceſſa fuit per teſtatorem alienandi facultas ſine hæredis conſenſu, acquiritur dominium, licet non poſſeſſio.*

19 *Executor hærede irrequiſito poteſt bona vēdere pro ſoluendis legatis pijs, vt defuncti voluntatem impleat.*

Sed contrarium num.20.

Maximè ſi rei pretium pro ſoluendis legatis hæres offerat, vel ſe ſoluturum caueat infra certum tempus, numero 21.

Et vbi minor eſt hæres, tutor citandus eſt, nu.22.

Prior ſententia probatur, licet executor de ſuo teneretur, ſi minoris vendidiſſet, nu.23.

24 *Executor tenetur hæredi ad damna, & intereſſe, ſi rem meliorem alienet.*

Ampliatur magis procedere, ſi emptor & executor in vendendo participes ſint fraudis, quia nulla eſt alienatio, nu.25.

Vel ſi per dolum hærede irrequiſito vendita res fuerit, num.26.

27 *Executor teſtamenti ad pias cauſas bona hæreditaria alienare & diſpenſare poteſt hæreditate non adita.*

Ampliatur procedere, etiam ſi agatur de eligendis pauperibus, nu.28.

29 *Miniſter nudus actiones contra hæredem, vel debitorem defuncti exercere non poteſt.*

Et ſic nec etiam executor, nu.30.

Fallit fauore piæ cauſæ, nu.31.

Ampliatur habere locum etiam ſi commodum aliquod ex legato remaneat ipſi executori, quia tunc non ſolum in pijs cauſis, ſed etiam in illis, in quibuſuis alijs ſibi actio datur, nu.32.

33 *Miniſter nudus, vel legatarius, quando cenſetur à teſtatore conſtitutus executor remiſſiuè.*

34 *Executores quando plures dati ſunt, vnus poteſt alium conuenire qui debitor ſit hæreditatis, vt iniuncto muneri ſatisfaciat.*

Declaratur verum eſſe nullo dato cohærede vniuerſali, num.35.

36 *Executor aduerſus alterum executorem agere non poteſt hærede vniuerſali inſtituto.*

Quamuis ſecus procedat vbi agitur de exequendis pijs voluntatibus, num.37.

38 *Executor ad certum actum particularem datus nō cenſetur hæres, niſi ex verbis teſtamenti appareat teſtatorem aliud ſenſiſſe.*

Et dicitur colligi mens, quando alius actus fuit eidem commiſſus, ne inducatur confuſio ex interuentu perſonarum, nu.39.

40 *Executor in caſibus in quibus licitè vendere poteſt bona teſtatoris pro exequenda illius voluntate, res vendenda ſubhaſtari debent.*

Fallit ſi executor mandatum habuerit à teſtatore ad vendendum, num.41.

Declaratur, ſi ſpeciale prædium teſtator vendi iuſſerit, ſecus ſi generaliter vendendi licentia data fuerit, quoniam ſubhaſtatio eſt neceſſaria, nu.42.

In qua ſubhaſtatione prius mobilia vendenda ſunt, ac deinde ſtabilia, nu.43.

Et aduertendum eſt ne pro exiguo debito res magni valoris alienetur, ne de nullitate opponatur, nu.44.

Et quod alienatio fiat præſente pecunia, non autem habita fide de pretio, nu. 45.

Nec ſufficit confeſſio, ſi pretium aliunde numeratum non conſtet, nu. 46.

Primò limita hoc vltimum, niſi teſtator confitendi dederit poteſtatem, num. 47.

Secundò limita, vt non habeat locum in executore expreſſum habente mandatum cum libera, nu. 48.

Licet vendere non poſſit quouis pretio, dato quod plenam habeat vendendi poteſtatem, num. 49.

QÆST. CXCII.

Executores dati tam in contractibus, quam etiam in teſtamentis, an pro venditionibus factis de euictione cōueniri poſſint ſæpè diſceptari quoque ſolet.

Sed prius quærendum eſt, an, & quando executor etiam hærede irrequiſito poſſit hæreditarias res & bona vendere pro teſtatoris vltima voluntate exequenda.

1 In qua quæſtione diſtinguēdum eſt inter vniuerſalem executorem, & particularem. Nam primo caſu, vniuerſalis ſcilicet executor rectè vendere poteſt.

2 Secundo verò caſu non, ſi alius eſt hæres inſtitutus, cui vendendi onus incumbit, non autem executori, *vt inquit Velaſch. conſultat. 68. & Adden. ad Capyc. deciſ. 205 num 9.*

3 Quod fallit, ſi vendendi facultatem expreſsè teſtator illi conceſſerit, *ad text. in l. alio, ff. de alim. & cibar. l. 42. & l. ſi quis ad declinandam, C. de Epiſc. & cler. Bar. in dicta l. alio num. 3. & 5. Imol. in l. Centurio num. 20. Alex. nu. 8. Bal in l. ſi hæres, ff. de condit. ob cauſ. & conſil. 118 lib. 5. Fip. num. 113. in dicta l. Centurio, ff. de vulga. & pupillar. Couar. in cap. Ioannes num. 6. de teſtam. Gomez variar. reſolut. lib. 1. cap. 12. num 45. Ceph. conſil. 625. num 11. Burſatt. conſ. 226. num. 153. Lancellott. Gall. conſil. 120. num. 6. Sim. de Præt. de interpret. vltim. volun. lib. 5. interpret. 1. dubit. 2. nu. 30. 40. 100. & 101. Capr. de execut. vltim. volunt. cap. 6. num. 88.* adita prius hæreditate. *Bart. in dicta l. alio nu. 70. Bal. in l. eam quam & in Auth. hoc amplius, C. de fideicom. Paul de Caſtr. in l. cum quidam, & l. omnia, ff. de leg. 2. Rim. iun. Inſtit. de donat. num. 1423. Viu. deciſ 305. num. 10. Marcabrun. ab Anguill. conſil. 56. num. 55.* non enim interim executor vllam habet authoritatem, ſeu officium. *Sim. de Præt. in dicto ſuo tract. lib. 5. dubit. 3. num. 17. 19. & 20. Rolan. conſ. 66 nu. 25. 26. lib. 4.*

4 Primò ampliatur idem procedere, ſi tacitè id mandauerit teſtator. *Bar. in d. l. alio. Cephal. dicto conſil. 625. num. 12.*

5 Secundò ampliatur locum habere, ſi teſtator diſponat rei pretium debere per hæredem, aut executorem in alios diſtribui, quia & dicto caſu videtur eidem facultatem dediſſe alienandi. *Soc. ſen. conſ. 131. num. 11. lib. primo, & ante eum. Bal. conſ. 118. in ſecundo dubio libro quinto.*

6 Fallit, ſi ſimpliciter executor à teſtatore fuerit inſtitutus nulla forma ſibi præfixa, quia tunc id tantum
exequi poteſt, quod lege, aut à Canone eſt permiſſum.
Bald. conſil. 229 lib 2. Cardin. Tuſch. lit. E. concluſ. 545.
7 *num. 8.* vbi habetur quod in caſu quo dati ſunt plures
executores, omnes in exequendo conueniri debent, ex
8 quo coniunctim dati cenſentur; ſi tamē de fauore animæ agitur, vnus poteſt exequi ſine cæteris, *vt per Bald. & Tuſch. in locis adnotatis.*

9 Primò infero ex præmiſſis executorem datum ad vendendum agere poſſe, vt hæres vendat, ſi poſſidet, &
emptori tradat. *Bald, dicto conſil. 118. num. 2. lib. quinto. Cardin. Tuſch. in dicta lit. E. concluſ. 528. num. 10. Rota*
10 *coram Cardin. Seraph, deciſ. 1048. num. 6.* quinimò ipſe poteſt bona fide vendere, cuius factum obligat pauperes, vt à defuncto factum. *Petr. de Anchar. conſil. 436. in fin. Tuſch. vbi ſupra nu. 11.*

11 Secundò infero eundem quoque poſſe in ſolutum ijs dare, quibus diſtribuenda erat pecunia. *Spin. de teſtam. Glo. 28. nu. 31.*

12 Tertiò infero teſtatorem executoribus facultatem concedere poſſe vendendi bona hæreditaria etiam ante aditam hæreditatem. *l. mulieri, §. ſi quid hæreditariū, ff. de condit. inſtit. Boer. deciſ. 41. num. 6. Iacob. à Lauren. de iudic. ſuſpect. c. 9. nu 4. in fin.*

13 Quartò infero, quod vbi alienandi facultas executori ſuit à teſtatore conceſſa, ille etiam hæreditate non adita vendere poteſt. *Tell. in l. Thaur. 32. num. 7. Matien. l. 14. Gloſ. 1. num. 16. lib 5. Azeued. l. 1. & 6. nu. 2. lib. 1. recept.*

14 Contrarium voluit *Viu. deciſ. 305. nu. 10. Marcabr. d. conſ. 56. nu. 55. Gomez. tom. 1 cap. 12, nu. 12. poſt Bar. in d. l alio nu. 16.*

15 Prior relata ſententia nihilominus tenenda eſt, cum executor & hærede inuito vendere poſſit, *argum. l. 2. C. quand. decret. opus non eſt. Abb. in cap. Ioannes numero 4. de teſtam.* vbi Couarr. & cæteri. *Anan. conſil. 86. Cuman. conſil 107. Signorol. conſil. 204. num. 4. & 6. Bal. conſ. 380. lib. 4. Spin. dicta Glo. 28. num. 31. Rota coram Card. Seraphin. dicta deciſ. 1048. Borgnin. deciſ. 40. nu. 7. 8. 9. par. 1.*

16 Declaratur procedere, dūmodo facultas ſit ſpecialis ad vendendum tale prædium. *Alex. conſ. 27. lib. 3. Cardin. Tuſch. in d. lit. E. concluſ. 540. nu. 9.*

17 Verum executor cautius aget, ſi hæredem moneat. *Bal. conſ. 380. lib. 4. Viu. deciſ. 305. num. 11. Burſat. conſil. 28. num. 14. Marcabr. conſ. 21. num. 29. Tuſch. d. lit. E. concl. 539. nu. 4. & concluſ. 540.*

18 Aduertendum tamen, quod cōceſſa per teſtatorem alienandi facultate, ſine hæredis conſenſu eidem acquiri dominium, illudque transferri, non tamen eiuſdem poſſeſſionem, *vt per Tiraquell. in tract. le mort ſaiſit parte 7. declarat. 5. num. 1. 2. & 5. Bald. in dicta l. id quod pauperibus num. 30. & conſ. 452. lib. 4. Boer. ad conſuetud. Bitur. tit. des coſtumes concernen. teſtamen. §. 6. Craſſ. in § fin. quæſt. 13. Mattien. l. 14. num. 7. tit. 4. Carpan ad ſtatut. Mediolan. cap. 157. num. 15. par. 1.* etenim in hæredem omnia iura tranſeunt. *Bar. in d. l. alio, Card. Mant. de coniect. vlt. volun. lib. 8. tit. 2. nu. 2.*

19 Infero quinto executorem hærede irrequiſito poſſe bona vendere pro ſoluendis legatis pijs, vt defuncti voluntatem impleat, *l. nulli, C. de Epiſc. & cler. Spin. d. Glo. 28. nu. 31. Tuſch. d. lit. E. concl. 528. nu. 9. & concl. 541.*

20 Contrarium tradidit *Bar. in dicta l. alio num. 16. Angel de teſta. Glo. 97. nu. 6. Gabr. comm. concluſ. tit. de Cita. concluſ. 1. nu. 191. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 1. num. 21. Lancellott. Gall conſ. 120. nu. 7. Gratian. diſceptat. libro 2. cap. 329. numero 27. & 28.*

ma.

21 maximè ſi rei pretium pro exſoluendis legatis hæres
offerat, vel ſe ſoluturum caueat infra certum tempus,
quo in caſu venditionem impediet, l.3. C. de iur. dom.
impetr. Burſatt. conſil. 28. nu. 14. Craſſ. d. §. fin. quæſt. 11.
22 nu. 3. & vbi minor eſt hæres, tutor citandus eſt. Alex.
conſ. 27. lib. 3.
23 Prior tamen ſententia tenenda videtur, quamuis
executor de ſuo ad intereſſe teneretur, ſi minoris ven-
didiſſet. Alex. conſ. 215. num. 10. lib. 1. & ante eum Ca-
ſtren. in l. fin. ff. de ſolut. Bal. conſ. 380. lib. 4. Soc ſen. conſ.
112. aliàs 172. lib. 1.
24 Quemadmodum etiam hæredi teneretur ad dam-
na, & intereſſe, ſi rem meliorem alienauerit. Bal. d. con-
ſil. 380. lib. 4. Peregr. de fideic. art. 40. nu. 26.
25 Ampliatur multo magis procedere, ſi emptor &
executor in vendendo participes ſint fraudis, quia nul-
la eſt alienatio. Adden. ad Alex. conſ. 215. nu. 9. libro 6.
26 Card. Tuſch. d. concluſ. 540. nu. 13. vel ſi per dolum hæ-
rede irrequiſito vendita res fuerit. Bal. dicto conſil. 350.
Tuſch. d. concluſ. 539. nu. 5. & concluſ. 540 nu. 7.
27 Sexto infero teſtamenti executorem ad pias cauſas
bona hæreditaria alienare & diſpenſare poſſe hæredi-
tate non adita ca. cum tibi de teſtam. l. ſi ita ſcripſero, ff.
de condit. & demonſtr. l. alio & ibi Bart. ff. de alim. & ci-
bar. lega. Craſſ. d. §. 7. quæſt. 11. nu. 3. Carpan. ad ſtatut.
Mediol. d. cap. 157. nu. 13.
28 Ampliatur idem procedere, ſi agatur de eligendis
pauperibus. Card. Tuſch. d. concluſ. 540. nu. 11.
29 Septimo infero, quod licet nudus miniſter actiones
contra hæredem vel debitorem defuncti exercere non
valeat, l. Lucius, §. Mæuia, ff. ad trebell. l. ſi quis Titio, ff.
30 de leg. 2. & ſic nec etiam executor, dicta l. Lucius, §. 1.
& l. filio, §. matri, ff. de alim. lega. Alex. conſ. 170. libro 2.
& conſ. 51. lib. 7. Tiraq. in tract. le mort ſaiſit par. 7. de-
clar. 5. num. 27. Craſſ. dicto §. fin. quæſt. 9. num. 4. Gratia.
31 diſcept. lib. 2. cap. 329. num. 4. tamen piæ cauſæ fauore
executor & ſi nudus miniſter ſit, hæredem conuenire
poteſt, vt legatum ſoluat, quod defunctus iniūxit. Bar.
in dicta l. alio nu. 3. in l. Mela num. 3. ff. de alim. & cibar.
lega. Bal. in l. id quod pauperibus num. 18. C. de Epiſc. &
cler. Dec. conſ. 91. n. 7. Menoch. conſ. 479. nu. 4. Rota corā
Card. Seraph. deciſ. 842. nu. 2. & deciſ. 1084. nu. 2. Surd.
de alim. tit. 8. priuil. 32. nu. 1. & 2. Gratian. diſcept. lib. 2.
cap. 329. nu. 25. Craſſ. d. quæſt. 9. num. 1. Didac. Couar. in
d. cap. Ioannes nu. 5. de teſtam. Cordub. in l. ſi quis à libe-
ris, §. vtrum nu. 38. ff. de lib. agnoſcen.
32 Ampliatur habere locum, etiam ſi commodum ali-
quod ex legato remaneat ipſi executori, quia tunc non
ſolum in pijs cauſis, ſed in quibuſuis alijs ſibi actio da-
tur. Bart. in dicta l. ſi quis. Craſſ. dicta quæſt. 9. nu. 4. Sim.
de Prat. de interpret. vlt. volunt. dicta dubit. 2. num. 50.
Card. Seraph. dicta deciſ. 1048. Surd. de alim. tit. 8. pri-
uil. 32. num. 10. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.
8. tit. 4. num. 13.
33 Quando autem nudus miniſter vel legatarius cen-
ſeatur à teſtatore conſtitutus, vel relictus executor, po-
nit Rota coram Sanctiſſ. deciſ. 544. nu. 7. 8. 11. 15. 21. &
31. ibid. Adden. nu. 42.
34 Et ſi plures dati ſunt executores, vnus poteſt alium
conuenire, qui debitor ſit hæreditatis, vt iniuncto mu-
neri ſatisfaciat. Bartol. in l. qui proprio, §. ſi duobus, ff. de
procur.
35 Declaratur id verum eſſe nullo dato hærede vniuer-
ſali, cum ex quo nō adeſt perſona quæ agere poſſit, exe-
cutor ipſe hæres eſt. Rota diuerſ. deciſ. 533. nu 3. par. 1.
Grammat. deciſ. 196. num. 1. Gratian. diſcept. d. cap. 329.
num. 26. lib. 2. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. libro
36 4. tit. 7. num. 7. hærede autem vniuerſali inſtituto, exe-
cutorum alter contra alterum agere non poteſt, ſic Ca-
ſtren. in dicto §. ſi duobus num. 3. Dec. conſ. 96. num. 3. li-
37 cet ad exequendas pias voluntates defunctorum agat
executor alio etiam dato hærede, vt per Surd. d. priuil.
32. num. 3. & 4.
38 Octauo infero executorem ad certum actum parti-
cularem datum cenſeri non poſſe vti hæredem voca-
tum, niſi ex alijs verbis teſtamēti appareat teſtatorem
aliud ſenſiſſe. Alexan. conſ. 12. ſub num. 27. verſic. vltra
prædicta & num. ſeq. lib. 3. Bar. in l. Centurio num. 25. in
fine. Rip. ſub num. 113. verſ. iſta deciſio. Galiaul. nu. 355.
39 in fin. ff. de vulg. & pupill. & dicitur colligi mens, quan-
do alius actus fuit eidem commiſſus, ne inducatur cō-
fuſio ex interuentu perſonarum, & euitetur circuitus,
vt declarat Bolognett. ibid. num. 201. ad fin. quem ſequi-
tur Rota coram Sanctiſſ. deciſ. 132. nu. 5. & 7.
40 Nota inſuper, quod in caſibus, in quibus executor
vendere licitè poteſt bona teſtatoris pro exequēda il-
lius voluntate, res vendendæ ſubhaſtari debent, l. 1. ff.
de reb. cred. l. 1. C. quand. decr. opus non eſt. Bar. in l. ſi & ſi
ſine, ff. de minor. & in d. l. alio nu. 13. Bal. conſ. 287. nu. 4.
lib. 4. Viu. deciſ. 305. nu. 6. Craſſ. vbi ſupra quæſt. 11. nu.
2. alias diſtractio nulla eſſet. Afflict. deciſ. 358. & deciſ.
302. & ibi Vrſill.
41 Fallit ſi executor mandatum habuerit à teſtatore
ad vendendum. Bal. d. conſ. 287. nu. 4. lib. 4. Card. Tuſch.
42 d. concluſ. 528. nu. 4. qui hoc declarant, ſi ſpeciale præ-
dium teſtator vendi iuſſerit, ſecus ſi generaliter vendē-
di licentia data fuerit, quoniam ſubhaſtatio neceſſaria
eſt, Adden. ad Alex. d. conſ. 27. & Tuſch. d. concluſ. 537.
43 nu. 14. & 15. in qua ſubhaſtatione prius mobilia ven-
denda ſunt, ac deinde ſtabilia. Bar. in d. l. alio n. 13. Gut-
tierrez alleg. 1. nu. 5. Papon. lib. 20. tit. 32. num. 6. in quo
44 etiam maximè aduertendum eſt ne pro exiguo debito
res magni valoris alienetur, ne opponi contingat de
nullitate. Menoch. de arbitr. iudi. caſu 182. nu. 34. & 35.
facit idem Menoch. conſ. 214. num. 2. & de recuper. poſſ.
remed. 15. num. 147. & iterum de arbitrar caſu 171. nu.
45 21. & quod alienatio fiat præſente pecunia, non autem
habita fide de pretio, quoniam alias nulla eſt venditio.
Bar. in l. à Diuo Pio, § ſed ſi emptor, ff. de re iudi. vbi Iaſ.
nu. 8. teſtatur de communi, & ibid. Zaſ. nu. 7. & 8. Bald.
in l. in ciuile, C. de rei vendic. Gratian. diſcept. cap. 7. nu.
4. lib. 1. c. 326. nu. 11. lib. 2. & ca. 329. nu. 34. ad 45. eod.
46 lib. Viu. d. deciſ. 305. num. 7. & 8. qui num. 9 ait tunc ſat
eſſe, ſi pretij confeſſio accedat, ſi illud numeratū aliū-
de non conſtet. Guttierrez d. allega. 1. quamuis confeſ-
ſio contra confitentem, eiuſque hæredem probet. Bald.
d. conſ. 283. nu. 4. lib. 4. Card. Tuſch. in lit. E. concluſ. 67.
& concluſ. 528. nu. 1.
47 Primò limita hoc vltimum procedere, niſi teſta-
tor confitendi dederit poteſtatem. Guttierrez dicta
allegat. 1.
48 Secundò limita vt ſibi non tribuat in executore ex-
preſſum habente mandatum cum libera, qui vtiq; po-
teſt bona fide vendere, l. qui Romæ, §. Callimachus, &
ibid. communiter ſcribentes, ff. de verborum obligatio.
49 Craſſ. dicta quæſt. 11. num. 5. licet vendere non poſſit

quouis pretio dato qnod plenam habeat vendendi poteſtatem. *Guttierrez dicta allegat, 1, Craſſ. d. quæſt. 11. num. 6.*

Quando autem executor ex venditione per ipſum facta de euictione teneatur, dicam in ſequenti quæſtione.

ARGVMENTVM.

Executor teſtamenti, ſeu contractus, an & quando de euictione teneatur.

Quid quando venditio eſt nulla, an pretium ab executore receptum per hæredem agentem ſit reſtituendum.

Et an hæres executorem prius conuenire debeat, & eo non ſoluendo reperto, emptorem.

SVMMARIVM.

1 *Executor vniuerſalit nullo dato hærede, hæredis vice fungitur.*

Præſertim ſi datus ſit ad pias cauſas, nu. 2.

3 *Executor vendens pro exequenda teſtatoris voluntate ad inſtar hæredis de euictione conueniri poteſt.*

Primò fallit ſi inter pauperes bona defuncti ſint diſtributa, quia tunc non tenetur, & de ratione nu. 4.

Secundò fallit in executione particulari, qui de euictione non tenetur, nu. 6.

5 *Declaratur Affl ict. in c. 1. §. rurſus fidelis nu. 52. quib. mod. feud. amiſt.*

7 *Executores vendentes tenentur omnia teſtatoris inſtrumenta circa rem emptori dare, qua euicta emptor agit contra hæredem.*

8 *Executor officij nomine contrahens non tenetur de ſuo.*

Et ſufficit, quod probet, ſe talem eſſe, qualem ſe aſſeruit in contrahendo, num. 9.

Et talis executor contrahere non videtur, ſed hæres, numero 11.

10 *Procurator, tutor, vel executor contrahendo non tenetur, niſi quando non probat ſe talem eſſe, qualem ſe fecit.*

13 *Executor contractus de euictione non tenetur.*

Fallit ſi nomine proprio ſe obligauit, nu. 14.

Nam aliàs periculum ſpectat ad emptorem, nu. 15.

Qui regreſſum habet contra debitorem, cui profuit ſolutio, & fuit liberatus, nu. 16.

Si tamen inſtante minore iudex pronunciauerit nullam obligationem, nec contra eum exequetur, nu. 17.

Aut dolo malo, vel contumacia venditor vteretur, numero 18.

19 *Euictio aſtringit venditorem inſtitore, ſeu procuratore emente, licet ſub ſuo nomine proprio, ſi res poſtea domino tradita euincatur.*

20 *Executor ſententiæ ſi vendat rem iure Magiſtratus, de euictione non tenetur, cum id ex neceſſitate officij præſtet.*

Sed debitor de euictione tenetur, cuius principaliter geſtum fuit negotium, num. 21.

Et de ratione num. 23.

Idem dicitur in pignore, nu. 22.

24 *Venditio quando eſt nulla, an pretium ab executore receptum per hæredem agentem prius reſtituendum ſit, remiſſiuè.*

Et an hæres executorem conuenire debeat, eoque non ſoluendo reperto emptorem, num. 25.

QVÆST. CXCIII.

VIſo qualiter executor vendere valeat, nunc videndum eſt, an ex facta venditione conueniri poſſit de euictione.

Et quidem, & in hac quæſtione eadem adhibenda eſt diſtinctio, quæ in præcedenti fuit allata, nempè aut executor eſt vniuerſalis nullo dato hærede; vel eſt particularis.

1 Nam primo caſu, ex quo hæredis vice fungitur, *l. ſi quis ad declinandam, & ibi Bar. de Epiſc. & cler. Doct. in c. cum tibi de teſtam. Alex. conſ. 12. nu. 12. lib. 3. & conſ. 98. lib. 2. Menoch. de adipiſcend. poſſ. remed. 4. num. 268. Crau. conſ. 400. num. 9. Sim. de Præt. de interpr. vlt. volunt. lib. 5. interpr. 1. dub. 2. num. 104. Surd. conſ. 264. nu. 28. Velaſch. conſult. 68. Gratian. diſcept. lib. 2. cap. 329.*
2 *num. 26.* præſertim ſi ad pias cauſas datus ſit. *Anne. Rober. rer. iudica. cap. 3. in fin. Didac. Couar. in dicto ca. cum*
3 *tibi num. 10.* nam is ſi rem diſtrahat pro exequenda teſtatoris voluntate, ad inſtar hæredis de euictione cõ-
4 ueniri poteſt; niſi tamen inter pauperes bona defuncti ſint diſtributa, quia tunc non tenebitur, ne officium
5 ſibi noxium reddatur, ita intelligitur *Affl ict. in cap. 1. §. rurſus ſi filius num. 52. quib. mod. feud. amitt.* quatenus ſimpliciter executores huiuſmodi, euictionis periculo immunes ſcribit, per *l. ſi ob cauſam, C. fam. hercisc. & l. ſi plus, §. 1. ff. eod. tit.*
6 Secundò, quando eſt executor particularis, & tunc indubiè de euictione non tenetur, *vt per Affl ict. in loco præallegato.*
7 Regulariter autem executores iſti tenentur ſolum omnia teſtatoris inſtrumenta circa rem emptori dare,
8 qua euicta, contra hæredem aget emptor. *Spin. de teſtam. Glo. 25. num. 31.* quia officij nomine contrahens executor non tenetur de ſuo, *l. 1. & ibi Bart. C. credit.*
9 *euict. pign. non debe.* vbi ait ſufficere quod probet ſe talem eſſe, qualem ſe aſſeruit in contrahendo, & id ſe millies allegaſſe, quod tanquam meriti tenendum probat *Iacobin. de S. Georg. in l. fin. num. 13. C. de furt. Corn. conſil. 72. in princ. lib. 4. eſt tex. in l. ſi non ſubſcripſiſti & l. cum quidam, C. de adminiſtr. tut. Bart. in l. ſi procurator, qui pro euictione, ff. de procurat. & in dicta l. alio in fine. Rip. in l. 4. numero 10. ff. de re iudic. Rota Auen. deciſ. 76. numero primo. Rimnald. iunior conſil. 641. num. 14. 15. 16. lib. 5. Burſatt. conſil. 298. numero 6. Maluaſ. conſil. 108. Marcabruu. conſil. 21. numero 33. Syluan. conſil.*
108. *& Iaſ. in l. iunctas numero 16. ff. ſi certum petat.* vbi poſt Bart. Bal & Angel. dicit tutorem, procuratorem, ſeu executorem non teneri, niſi quando non probat ſe eſſe talem, qualem ſe fecit, *ſic etiam Socinus ſenior conſil. 160. libro quarto. Surdus conſil. 19. ſub numero vn-*
11 *decimo libro primo*, addens quod talis procurator contrahere non videtur, ſed hæres, *ſecundum Gloſ. & ibi*
12 *Bald. in l. ei qui, C. quod cum eo*, & ideo obligat hæredem

Digitized by Google

redem,& non ſe,*l*,1.*& ibi Bar.C.credi.euict.pign.d.l.ſi*
plus,§.& ſi iuſſu,ff.de euict.Bar.in d.l.alio in fin.ff.de ali-
men.& cibar.lega.& in l.qui erat in prin.ff.fam.hercis.
Iaſ.in l.à Diuo Pio,§.ſi poſt ad dictum nu.6.ff.de re iudi.
13 Sic nec executor contractus de euictione tenetur, *l.ſi*
pignora,ff.de euict.d.l.qui erat,ff.famil.hercisc.Pappon.
conſ.77.n.21.Alba conſ.20.Soc.ſen.conſ.154.lib.2. niſi
14 nomine proprio ſe obligaſſet, *l.procurator qui pro eui-*
ctione,ff.de procur.l.ſi is quem,C.de præd.minor.l.4.§.in
eum,ff.de adminiſtr.rer.ad ciuita.l.ſi creditor,C.ſi tut.uel
curat.l.ſi pupilli,§.1.ff.de neg.geſt.vbi Glo.Soc.ſen.dicto
conſ.154.Corn.conſ.6.n.6.lib.2.Bal.conſ.333.li.5.Me-
noch.conſ.58.nu.58.lib.1.Dec.conſ.510,num.4.5.& 6.
Gabr.conſ.71.num.1.lib.1.Natt.conſ.641.num.2.Rota
Auen.deciſ.76.Boer.deciſ.80.in fin.& deciſ.173.nu.6.
15 *Montan.de tut.cap.31.effect.5.nu.7.*nam alias periculũ
ſpectat ad emptorem *iuxta Gloſ.in d.l.à Diuo Pio,§.ſi*
poſt ad dictum in ver.periculum;quam communiter ap-
probatam inquit *Iaſ.ibid.nu.3.*quia tamen ipſe regreſ-
16 ſum habet contra debitorem condemnatum, cui pro
fuit ſolutio,& qui fuit liberatus per ſolutionem pigno-
rum, effectus periculi euictionis eſt ipſius debitoris cõ-
demnati.ita *M.Graſſ.inter com.opin.diuer.relatus to.4.*
Miſcellan.loc.12.fol.mihi 143.col.1.in fin.
17 Verum ſi minore inſtante iudex pronũciauerit nul-
lam illam obligationem,nec contra eum exequetur in-
ſtrumentum, qui pro minore, vel pupillo ſe obligaue-
rat. *Rebuff.de Reg.Conſtit.tit.de lit.oblig.art.2.Gl.1.nu.*
18 *98.Montan.dicto effectu 5.nu 8.* aut ſi dolo malo, vel
contumacia in illo negotio venditor vteretur,*l.qui ſoli-*
dum,§.1.ff.de leg.2.l.non eſt ignotum,C.de adminiſtrat.
tut.& notant omnes *in dicta l.4.Boer.deciſ.273.nu.6.*
Rota Auen.d.deciſ.76. ne quis alterius odio pergraue-
tur,ſuper quo videndus erit etiam *Gabr.d.conſ.71.nu.*
1.& ſeq.lib.1.
19 Illud autem certum eſt, quod euictio aſtringit ven-
ditorem inſtitore,vel procuratore emente licet ſuo no-
mine proprio,ſi res poſtea domino tradita,vel mandã-
ti euincatur. *Bal.in l.ei qui,C.quod cum eo.Corn.conſil.6.*
num.6.lib.2.
20 Præterea ſcias, quod executor ſententiæ vendẽs rem
iure Magiſtratus de euictione non tenetur,cũ id ex ne-
ceſſitate officij præſtet,*vt per Afflict.in d.§.rurſus nu.*
52.& Iaſ.in d.l.à Diuo Pio,§.ſi poſt nu.5.ff.de re indica.
21 ſed debitor dicto caſu de euictione tenebitur, cuius
principaliter geſtum fuit negotium,*vt in dicta l.ſi plus,*
22 *§.& ſi iuſſu,ff.de euict.Rip.*idem in pignore tradens.*in*
rubr.ff.de pign.num.13.Bertrand.conſil.298.num.1.lib.
23 *3.*ratio aſſignatur, quoniam iudex ac cæteri officiales
virtute officij ſui nomine ipſius debitoris vendunt, qui
ideo magis vendere videtur,*vt ex Signorol.* refert *Tira-*
quell.de retract.linguag.§.1.Glo.14.nu.13.
24 Cæterum ſi venditio nulla ſit, an pretium ab execu-
tore receptum per hæredem agentem prius reſtituen-
dum ſit,conſulas *Iaſ.in l.ſi pretium,C.de procur.& Car-*
din.Tuſch.in dicta lit.E.concluſ.537.nu.12.
25 Et an hęres executorem prius conuenire debeat,eo-
que non ſoluendo reperto,emptorem,adeas *Bar.in di-*
cta l.alio num.13.ff.de alim.& cibar.lega.Paul.de Caſt.
in l.1.C.ſi vendi.pign.agat.Craſſ.§.fin.quæſt.11.num.
7.Guttierrez allegat.1.num.4.& 5.

ARGVMENTVM.

Augmentum contingens in re vendita an tranſeat in ſucceſſorem, vel ſit venditoris,ita vt ab eo diuelli non poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Augmentum rei venditæ cedit lucro emptoris,& nu.8.& 28.& infra.*
Contrarium habetur nu.9.& ſeqq.
Sed prima probatur opinio,dicto nu.28. Quæ
Ampliatur procedere nedum perfecta emptione,& ſecuta rei traditione,ſed etiam non ſecuta aliter traditione, quia etiam non tradita re venditione perfecta commodum & periculum ſpectat ad emptorem,nu.30.
Primò limitatur, vt locum habeat in augmento intrinſeco,ſicut eſt in maiori ęſtimatione,& etiam in augmento extrinſeco,ſed latenti & non apparenti,nu.31.
Secundò limitatur vt procedat, ſi alienatio ſit pura, & ſimplex,non ſi conditionalis,nu.32.
3 *Emptor hæreditatis hæredis vicem obtinet.*
4 *Portio accreſcit portioni,& num.23.*
5 *Iura uniuerſalia in alium transferri non poſſunt per contractum.*
6 *Hæres per venditionem non deſinit hæres eſſe, ſed apud eum ſunt iura actiua,& paſſiua,& nu.12.ac 27.*
Declaratur num.14.& 21.
7 *Portio deficiens abſque alia reſtitutione accreſcit fideicommiſſario.*
At videas in propoſito num.26.
10 *In emptorem tranſeunt tantum actiones quæ venditionis tempore competebant.*
11 *Ius accreſcendi locum non habet inter ſuccedentes diuerſo iure.*
13 *Pretium ſuccedit loco venditæ portionis, & eius augmenti. Vide num.24.*
15 *Diſtinctio affertur in propoſita quæſtione.*
Quam damnat Rip.hic adductus,nu.16.
17 *Alia affertur diſtinctio ex mente eiuſdem Rip.*
Quæ pariter impugnatur,num.19.
18 *In venditione rei non veniunt iura competentia venditori,niſi exprimantur,& vide nu.20.*
22 *Subſtitutio expreſſa non tranſit ad emptorem hæreditatis.*
25 *Veritas magis inſpicitur,quando veritas, & fictio concurrunt.*
33 *Venditio quando perfecta dicatur in rebus quæ conſiſtunt pondere numero,vel menſura.*
34 *Venditio gregis quando dicatur perfecta.*

QVÆST. CXCIV.

CErtant ſcribentes, an augmentum in re vendita contingens tranſeat in ſingularem ſucceſſorem, & ſic in emptorem puta hæreditatis.

1 Nam pro emptore ſtat *Bart.in l.re coniuncti nu.26.*
*ff.de leg.3.*qui adducit text. *in l.ſi totum,ff.de acq.poſſ.*

vbi dicitur, quod inſtituto grauato reſtituere totam
ſuam portionem, vel partem alicui incapaci, quia rem
habere non videtur, cum ſibi tanquam ab indigno ſit
ablata, nihil accreſcit, ergo accreſcit fiſco, & ita tranſit
ad ſingularem ſucceſſorem.

Verum reſpondet Salyc. quod *in d. l. ſi totum*, accre-
ſcit fiſco, quia nihil remanſit apud hęredem. Sed in ca-
2 ſu de quo agimus apud hæredem venditorem reman-
ſit pretium, quod in alium ſuccedit loco rei, *l. ſi rem, &*
pretium, ff. de petit. hæredi quod non placuit *Rip. in d. l.*
re coniuncti num. 90.

3 Secundo adducitur *tex. in l. 2. §. pen. ff. de hæredi. vel*
act. vendi. ibi quia emptor hæredis vicem obtinet.

Cæterum Iaſ. retorquendo argumentum ait, ergo ſi
emptor habetur loco hæredis eſt hæres impropriè, *l.*
mercis, ff. de verb. ſignif. ergo magis accreſcere debet
verò hæredi, quam improprio.

4 Tertio probatur, quoniam portio accreſcit portio-
ni, *l. hæc ſcriptura, §. fin. ff. de cond. & demonſt.* ergo de-
bet accreſcere emptori apud quem eſt portio alienata.

Sed qui tenent contrariam opinionem reſpondent
negando minorem, quia apud venditorem eſt pretium
quod in vniuerſalibus, vt dictum, ſuccedit loco rei, *d. l.*
ſi rem, & pretium.

5 Item penès venditorem ſunt omnia iura vniuerſa-
lia, quæ in alium transferri non poſſunt per contractũ,
6 *l. mulier, §. ex aſſe, ff. ad trebell.* apud quem etiam ſunt
omnia iura actiua, & paſſiua, *l. 2. C. de hæredi. vel act.*
vendi. nec propter venditionem hæres eſſe deſinit, *l. ei*
qui ſoluendo, ff. de hæredi. inſtit.

Quartò facere videtur *tex. in d. l. 2. §. illud, ff. de hæ-*
redi. vel act. vendi. in ratione decidēdi a contrario ſum-
pta. ibi, quia alia hæreditas eſt, ergo à contrario, ſi non
eſſet alia hæreditas tranſiret in emptorem.

Cui rationi reſpondet Iaſ. quod alia eſt portio ven-
dita, alia quæ accreſcit.

7 Quintò & vltimo pro hac ſententia adduci ſolet,
l. Papin. ff. ad trebell. vbi ſecundum communem intel-
lectum portio deficiens abſque alia reſtitutione accre-
ſcit fideicommiſſario.

Ad iſtum tex. reſpondet Raph. Cuma. quod ideo ibi
portio accreſcit fideicommiſſario, & non hæredi, quia
8 ipſe hæres cõpulſus adijt. Sed reſponſio hæc non repu-
gnat, prout nec aliæ prænarratæ, vt dicetur, & hanc
Bar. ſniam ſecuti ſunt *Paul. de Caſtr. in l. Iulianus, § ſi*
Titius n. 1. ff. de act. empt. vbi quod venditione infecta
ſicut omne periculum peremptionis vel deteriorationis
poſtea contingens ſpectat ad emptorem, ita & lu-
crum ex poſt ſuperueniens eidem acquiri debet. *Fort.*
& Aret. in §. cum autem verſic. ſed ſi poſt. Inſtit. de empt.
& vendi. Felyn. in ca. cum M. Ferrarien. nu. 5. de conſtit.
clarè *Dec. conſ. 4. per totũ.* vbi quod natura contractus
emptionis eſt, quod ſicut damnum, ita commodũ rei
venditæ emptori debetur. *Ioan. Crot. in d. l. re coniuncti*
nu. 45. in ver. quid tenendum. Rip. in l. ſi ex toto nu. 4. ff.
de leg. 1. & Franc. Duaren. de iure accreſcen. lib. 2. cap. 6.
qui ait tam apertam eſſe, vt probabilibus argumentis
ſubuerti non poſſit, ac *Redoan. in tract. de reb. Eccl. non*
alienan. quæſt. 12. nu. 10. & ſeqq.

9 Contrariam opinionem probauit Petr. de Bellaper-
tic. qui cenſuit accreſcendi ius ad emptorem non tran-
ſire, ſed penès hæredem remanere, vt refert *Bart. in di-*
cta l. re coniuncti nu. 26.

Pro qua allegatur *tex. in l. ex facto, §. Lucius Lu-*
gius, ff. de vulg. ſubſtit.

Sed reſpondetur dictum text. loqui in pupillari ſub-
ſtitutione.

At nos loquimur de iure accreſcendi; ratioque di-
uerſitatis eſt, qm̃ ſubſtitutio perſonam ſequitur, ius ac-
creſcendi portionem, *l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis & legit.*
hæredi. vel ibi loquitur in hæreditate pupilli, quæ hære-
di obuenit ex pupillari ſubſtitutione & ad fiſcum non
tranſit, cũ ſit diuerſa hæreditas à patris hæreditate, ſu-
per qua hęres accommodauit fidem de reſtituendo in-
capaci, & ideò quia diuerſa eſt hæreditas *d. l. 2. §. illud,*
& quia circa illam ſcriptus hæres non deliquit, idcircò
non aufertur ab eo.

10 Secundò pro venditore facit, qm̃ in emptorem non
tranſeunt niſi actiones quæ venditionis tempore com-
petebant, *l. hæredem quem, vbi Glo. & Bar. ff. manda.*

Reſpondet Iaſ. tempore mortis ius accreſcēdi com-
petebat habitu, & ſpe, quæ ſpes etiam vendi poteſt, *l.*
nam hoc modo, ff. de hęredi. vel act. vendi.

Confirmatur, quia ius accreſcendi retrotrahitur, &
ſic eſt perinde ac ſi venditionis tēpore iam accreſciſſet,
quod ſi non retrotraheretur, ſequeretur, quod teſta-
tor decederet pro parte temporis teſtatus, & pro parte
inteſtatus.

11 Tertiò facit pro eadem parte, quia inter ſuccedētes
diuerſo iure non habet locum ius accreſcendi, *l. ſed cum*
patrono, ff. de iureiur. huic rationi reſpondetur *ſecũdum*
Aret. in d. l. ſi totum, quod emptor ſubrogatur loco hę-
redis venditoris. *d. l. 2. §. pen.* nec ideo cenſetur emptor
diuerſo iure ſuccedere.

12 Quartò, & vltimo facit, quia venditor non deſijt eſ-
ſe hæres, *d. l. ei, qui ſoluendo.* Et quia propter pretiũ cen-
ſetur habere penès ſe portionem venditam, *d. l. ſi rem,*
& pretium; & ita vna cum Petr. hanc opinioné tenue-
runt *Rayner. de Forliu. & Florian. de S. Petro in l. 1. §. in-*
terdum nu. 13. & ſeq. de vſufr. accreſcen. Salyc. in l. vnic.
nu. 15. C. quand. non peten. par. & ibi Iaſ. nu. 20. & in d. l.
re coniuncti nu. 125. & infra. Lunell. Polit. num. 45. &
Rip. num. 90. & ſeqq. qui *num. 92.* dicit etiam eſſe com-
munem.

Sed huic vltimo fundamento, à quo pēdere videtur
veritas huius quæſtionis, reſpondet *Iaſ. in d. l. vnica nu.*
20. & in d. l. re coniuncti nu. 125. quod quamuis vendi-
tor habeat pretium, non tamen verè habet res hæredi-
tarias, *d. l. ſi rem in ver. quodammodo*, ergo ſecundum
eam portio ei accreſcere debet qui habet res verè, non
autem ei, qui habet res fictè.

Verum iſta reſponſio non euacuat contrarium, quo-
niam licet res hæreditariæ ſint apud emptorem verè,
tamen portio non accreſcit ſingularibus rebus, ſed al-
teri portioni, quæ verè eſt apud venditorem.

13 Quapropter aliter reſpondetur, quod pretium ſuc-
cedit loco venditæ portionis, & eius augmenti, *l. ſi ego,*
§. idem agit, ff. de publ. uel. portio verò accreſcens eſt
quoddam portionis augmentum velut quædam allu-
uio. Quare cum venditor habens pretium augmenti
contentus ſit pretio, & augmentum emptori pati de-
bet accreſcere.

14 Non obſtat, quod venditor hæres eſſe non deſinat.
Quia etiam ſi hæres non deſinit eſſe directò, tamen
deſinit eſſe hæres vtiliter, *l. prima. §. bonorum, ff. ad tre-*
bellianum.

Vt

Vt vides humaniſſimè lector, quæſtio eſt ardua, & hinc inde ſunt anguſtiæ.

15 Diſſentientes tamen has ſententias *Lancellot. Tolit. in d.l. re coniuncti, nu. 45. in fin.* ſic nititur concordare, nempè, vt portio deficiens ſecundum Bellapert. accreſcat venditori qui nihilominus eam emptori tenetur reſtituere.

16 Quam conciliationem damnat *Rip. in d.l. re coniuncti, nu. 98.* aſſerens, aut non eſſe veram, aut eſſe modicæ vtilitatis. Quoniam aut, inquit, in venditione comprehenditur ius accreſcendi, aut non; ſi comprehenditur, non eſt quare dubitemus cur non accreſcat emptori, quia ius et iam ſubſtitutiones, quod difficilius transfertur, *l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis, & legit.* ad emptorem ſpectat, ſi in venditione comprehendatur, *dicta l. 2. §. illud.*

Nec obſtat, quod vniuerſalia iura cedi non poſſint, *l. mulier. §. ex aſſe. ff. de iur. dot.* quia verum eſt, ſi cedantur, vt ceſſionarius ſuo nomine agat, ſed ſi cedantur vt procurator nomine cedentis poſſit ad proprium commodum agere, non prohibetur, *l. ſeruo inuito, §. fin. & ibid. Imol. ff. ad Trebellian. & idem Imol. in l. apud Iulianum, § vtrum eod. tit.* Si autem portio deficiens in venditione non cõtinetur, nulla ratione ſuaderi poteſt, cur venditor reſtituere teneatur.

17 Vnde *Rip. in hac quæſt. in d. l. re coniuncti num. 99.* ſuam proferens ſententiam dicit inſpicienda eſſe verba venditionis, diſtinguendo duos caſus.

Primus eſt, quando venditor vendidit portionem ſuam ſimpliciter, quo caſu dicit procedere communem opinionem. Petri de Bellaper.

Secundus eſt caſus, quando vendidit rem cum omnibus iuribus ſibi quomodolibet ſpectantibus in portione vendita, & illius occaſione, & hoc caſu procedat opinio Bart.

18 Rationem diuerſitatis adducit *ibid. nu. 100.* quia in rei venditione non veniunt iura competentia venditori occaſione illius, niſi exprimatur, *ſecundum Bart. in l. ſi pro te. §. fin. ff. de euict. per tex. in l. ſi res eod. tit.* ius autem accreſcendi competit venditori occaſione portionis, in qua fuit inſtitutus, ergo non comprehenditur in venditione, niſi certa ſint iura competentia occaſione portionis venditæ.

19 Quæ Ripæ diſtinctio adhuc nõ ſatisfacit, quia quatenus ex verbis venditionis habeamus ius accreſcendi in ea comprehẽſam eſſe, res erit manifeſta pro emptore, nec ideò vlterius eſt dubitandum, *l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. & d.l. 2. § illud in fin, ff. de hæredi. vendi.*

Si vero hæreditatis portio ſimpliciter eſt vendita, Ripa communem ſententiam probat, cui adhuc obſtãt iura & rationes ſuperius adductæ.

20 Quibus non obſtat quod iura, quæ occaſione rei competunt, non ſpectent ad emptorem, niſi ſpecialiter actum ſit, *l. ſi res. ff. de euict.* Quoniam vt diximus, diuerſum eſt in hac acceſſione, quæ portioni venditæ, velut alluuio coniungitur, vt eadem res cẽſeatur, *d.l. 2. §. illud, & l. ſi Titio in fin. ff. de vſufruct.*

21 Nec refragatur hęredem poſt hæreditatis venditionem adhuc hæredem remanere, *l. 2. C. de hæred. vend. l. 2. C. de pact.* & ſucceſſiue apud eum debere quoque remanere ius accreſcendi, quod eſt quędã tacita ſubſti-
22 tutio, *l. ſi Titio, & Mæuio §. fin. ff. de leg. 2.* Nam nec expreſſa ſubſtitutio tranſit ad emptorem hæreditatis, *l. ex facto, §. Iulianus longius de vulg. ſubſtit.* vt concludit *Alciat. in d.l. re coniuncti, nu. 42.*

23 Quia reſpondetur ex intentione *Bart. ibid. num. 26.* quod portio deficiens accreſcit portioni, non perſonæ, vt dictum *d.l. ſi totam de acqui. hæredi. l. hæc ſcriptura, §. vlt. & l. ſi Titio, §. 1. ff. de condi. & demonſtr.*

24 Neque reſiſtit quod pretium habeat quod in vniuerſalibus ſuccedit loco rei *d.l. ſi rem, & pretium, ff. de act. empt.*

Quia hoc fingitur quo ad illum effectum, de quo lex ipſa loquitur, vt habetur ex verbo quodammodo, quæ denotat fictionem *l. filiusfam. §. 1. ff. quod cum eo. Bart. in l. ſi is, qui pro emptore, num. 5. & Iaſ. num. 92. de vſucap. Tiraquell. de iur. Primogen. quæſt. 33. num. 9.* &
25 veritas magis inſpicitur, quando veritas & fictio concurrunt ad eumdem finem, *l. filio quem pater. de lib. & poſthum. Iaſ. in d.l. re coniuncti, num. 129.* & clarius *Alciat. in l. vnica, nu. 8. C. quan. non peten. par.*

26 Non etiam mouet, quod portio deficiens ex tacito teſtatoris iudicio accreſcat, *l. ſi in teſtamento, & ibi Bar. nu. 3. Alex. num. 4. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* quodque ius accreſcendi tacita quædam ſubſtitutio intelligitur.

Reſpondetur enim, quod cum venditur hæreditas, & agitur an ius accreſcendi comprehendatur in venditione, non inſpicitur quid teſtator ſenſerit, ſed quid actum ſit inter emptorem, & venditorem. Quod cum ita ſit, vt verum fateamur, nihil aliud actum intelligitur, quam vt neque plus, neque minus iuris emptor habeat, quam apud hæredem futurum eſſet *d.l. 2. in prin. ff. de hæredi. vendi.* cum omnibus iuribus ad eum pertinentibus.

27 Non etiam reſiſtit, quod venditor hæreditatis ſemper maneat hæres, *d l. 2. C. de pact. & l. 2. C. de hæred. vendi.*

Nam reſpondetur, quod in *dict. l. ſi Titio, §. fin. ff. de vſufruct.* ad eum reſpicitur, qui rem hæreditariam, aut legatam verè poſſidet, non ad eum qui iuris interpretatione, vel fictione rem videtur habere.

28 Et pro Bart. opinione maximè facit, quod omne lucrum hæreditatis ad emptorem pertinet, *d.l. 2. §. nõ ſolum, verſ. ſicuti lucrum omne*, quod equidem intelligitur de omni lucro quod occaſione hæreditatis ſenſerit, dum tamen ſit hæreditarium, *vt in d.l. 2. § ſolet quæri;* & quandocunque ad hæredem peruenerit, *d.l. 2. §. perueniſſe, verſ. vt nõ ſolum*, quo fit, vt etiam lucrum quod poſt venditionem prouenit ex iure accreſcendi ad emptorem ſpectet, quia dubitari non poteſt, quod occaſione portionis hæreditatis venditæ prouenerit, & ſit hæreditarium.

29 Et in ſpecie, quod augmentum & acceſſio contingens ſpectet ac pertineat ad emptorem, prout periculum, & incommodum ad illum pertinet, *eſt tex. clarus, in §. cum autem, & §. ſed ſi poſt venditionem. Inſtit. de empt. & vendi. l. id quod, ff. de peric. & commod. rei vendi.* de acceſſorio enim idem iudicatur quod de principali, *l. ſi ex toto, ff. de leg. 1.* cum adductis ibi *per Alex. cap. acceſſorium de reg. iur. in 6.* cum ſimil. faciunt quæ ſcripſi in quæſt..

30 Quæ ſententia, vt ſcilicet augmentum cedat emptori, procedit ne dum perfecta emptione & ſecuta rei traditione, verum etiam non ſecuta aliter traditione, quo caſu licet videatur venditorem remanere aliqualiter

Digitized by Google

ter dominum, *l. aucillam, vbi Salyc. C. de act. empt. d. §. cum autem inſtit. de empt. & vendi.* ibi, quia ſanè, qui nō dum rem emptori tradidit, adhuc ipſe dominus eſt. Quoniam etiam re non tradita venditione perfecta, commodum, & periculū, ſpectat ad emptorem. *Dec. in d. l. Iulianus §. ſi Titius, ff. de act. empt. Aretin. in d. §. cum autem nu. 6.*

Dupliciter tamen limitatur dicta Bart. & ſequacium opinio.

31 Primò, vt locum habeat in augmento intrinſeco, ſicuti eſt in maiori æſtimatione rei, & in augmento extrinſeco, ſed latenti, & non apparenti, *vt in d. l. id quod, ff. de peric. & commod. rei vendi.* vt in augmēto alluuionis, quod dicitur incrementum latens, *§. præterea quod per alluuionem inſtit. de rer. diuiſ. Dec. d. conſ. 4. ſub nu. 3. verſ. quarto in caſu*, qui citat *tex. in l. item ſi fundi. §. huic vicinus, ff. de vſufruct.* vbi incrementū alluuionis, quod eſt incrementum latens accreſcit vſufructuario, apparens vero incrementum, puta inſula in flumine ſita iuxta fundum, ad vſufructuarium nō pertinet, ſed proprietati, & proprietario accedit ita demum, ſi in vſufructuarius ſeparatus ſit à proprietate, vtputa per emphyteuſim, locationem, feudum, cenſum, aut aliū modum, vt ad vnum vtile, ad alium directum pertineat dominum, quia vbi latet incrementum, vſusfructus augetur, quod ſecus accidit, ſi appareat ſeparatum, quoniam vſufructuario non accedit.

32 Secundò limitatur, vt procedat quatenus venditio ſit pura, & ſimplex, non autem ſi conditionalis, quia vbi ſit conditionalis omne incrementum contingens ante impletam conditionem pertinet ad vēditionem, etiam ſi tacita ſit conditio, vt ſi dictum fuerit, vendo tibi fundum cētum iugerum ad rationem vnius auri pro ſingulo iugere, ex quo venditio non dicitur perfecta, niſi facta & ſecuta menſuratione, augmentum ſuperueniens ante ſecutam menſurationem cedit lucro venditoris, niſi venditor fuerit in hoc doloſè verſatus, quia in illius odium lucrum iſtud ſpectaret ad emptorem, *d. l. Iulianus, §. ſi Titius, ff. de act. empt. l. quod ſepe, §. in his*
33 *ff. de contrahen. empt.* vbi habetur, quando in ijs, quæ conſiſtunt numero, pondere, vel menſura dicatur perfecta venditio; ad quod intelligēdum videtur quod vis ſtet in modo probationis vel conceptionis verborum
34 venditionis, vt ibid. vbi addit tex. quam ſi grex venierit; nam ſi vniuerſaliter vnico pretio, ſtatim pretio cōuento perfecta eſt vēditio. At ſi in ſingula corpora certo pretio, tunc ſecus, quia ſtatim atque ſequatur adnumeratio, perfecta intelligitur venditio, licet non ante, ex ijs quæ notant *Bart. in §. ſi Titius. Bal. in l. 1. oppoſ. 4. C. de pericul. & commod. rei vendi. Salycet. in l. 1. num. 3. C. eod.* quando autem venditio facta dicatur ad menſuram, habetur *per Bart. in d. §. ſi Titius. Felyn. in cap. ſignificante num. 7. de reſcript.* & aliquid dixi *quæſt.* 101. *& alibi.*

ARGVMENTVM.

Euictionis actio an præſtetur in alluuione. Quid in venditione cum pacto redimendi. An portio accreſcens per ius accreſcendi portioni fideicōmiſſariæ per alluuionem cedat fideicommiſſario eueniente reſtitutionis caſu.
Augmentum alluuionis in prædio fructuario factum iure vſusfructus & commodi, an ſpectet ad vſufructuarium.

SVMMARIVM.

1 *Euictionis remedium an præſtetur in alluuione, pendet ab intellectu l. ex mille, ff. de euict.*
2 *Intellectus l. ex mille, ff. de euict. latè explicatur num. 2. vſque ad nu. 11.*
Et reprobantur ij, qui aliter ſenſerunt, nu. 4.
3 *Periculum fluminis pertinet ad emptorem.*
Et de ratione, nu. 7.
Fallit, quando fundus totus, qui ex fluminis impetu euaſit, à Titio fuit euictus, quia agitur contra venditorem inſolidum, licet flumen damnum dederit nu. 5.
Ratio eſt, quia cum totus fundus euincitur, minuenda non eſt euictionis actio, & ceſſat ratio ob quam periculum alluuionis ad emptorem pertinet, nu. 6. & 8.
Sublimitatur, vt procedat quando ex ſtipulatione de euictione agitur, ſecus ſi actione ex empto ad intereſſe agatur, nu. 9.
10 *Fundus vbi pro parte eſt diminutus, & pro parte auctus & ampliatus fluminis inundatione, alluuionis augmentum, ſeu diminutio non conſideratur, ſed ſolum id quod fuit euictum ex re vendita poſtpoſita omni alluuionis conſideratione.*
11 *Augmētum & diminutio alluuionis ad emptorem ſpectat.*
Declaratur, nu. 25.
Ampliatur procedere quoque in emptore cum pacto de retrouendendo, cui interim pendente dicto pacto per alluuionem aliquid fuit acquiſitum, vt venditore redhibente rē, portio aucta ſit emptoris reſtituenda redhibenti ſoluto pretio, quoniam interim pendente conditione emptor eſt dominus, nu. 12.
Contrarium, nu. 15.
Non tamen tenetur pro eodem pretio vendere quo emit numero 13.
14 *Fundum in dotem datum cum pacto redimendi auctum pretio, non tenetur maritus reſtituere illo eodem pretio, & de ratione, ibid.*
16 *Portio accreſcens per alluuionem cedit fideicommiſſario.*
Idem quando fundus alienus impetu fluminis adijcitur fundo fideicommiſſario, nu. 17.
18 *Res vendita pretio mille ſi euincatur pro aliqua parte, & pro illa parte venditor ſoluit emptori quadringenta, ſi deinde tota euincitur, debet haberi reſpectus ad illa quadringenta ſoluta, & venditor tenetur reſtituere 600. reſtantia, & pro intereſſe ſimplum pretij, ideſt mille vltra ſexcenta.*
In quo computantur expenſæ, & fructus, nu. 19.
Fallit, ſi mandato venditoris emptor ſuſtinuit litem, quo caſu tenetur ad omnes fructus, nu. 20.
21 *Alluuionis vſusfructus ad fructuarium pertinet.*
Limitatur, ſi inſula iuxta fundum in flumine nata ſit, quia ad fructuarium non ſpectat nu. 22. & 24.
Vbi de ratione.

23 *Allu-*

Digitized by Google

26 Alluuione quod accedit fundum auget.
27 Fundus quando pro parte alluuione perijt, ſi poſtea quota pars fundi illius euincatur, venditor non tenetur de euictione, quia quod perijt damnum attulit emptori, non venditori.
Fallit, ſi fundus totus euinceretur, quoniam ipſa euictionis obligatio non diminuitur, nu. 28.
Idem dicitur, ſi aliquid accreſcit fundo, & deinde incrementum euictum eſt, quia non tenetur venditor, ratione de qua ſupra, quoniam alluuionis periculum ad eum non pertinet, nu. 29.
30 Euincens fundum, euincit etiam incrementum alluuionis, licet ante motam litem foret adiectum.
31 Empti actio augetur, ſi prædium euictum auctum per alluuionem fuiſſet poſt venditionem.
32 Duplæ autem ſtipulatio non augetur.

QVÆST. CXCV.

1 IN alluuione an præſtetur euictionis
remedium, vtilis eſt conſideratio,
quæ pendet ex diſpoſitione *tex. in l.*
ex mille, ff. de euict. & illius intelle-
ctu, qui licet difficilis ſit, illius tamẽ
2 caſum breuiter ſic explicat Accur-
ſius.

Ego emi à te fundum mille iugera complectentem,
quem tu quaſi tuum inſolidum vendidiſti. Titius vero
quartam partem huiuſmodi ad ſe ſpectãtem obtinuit,
& ſic ducentum quinquaginta iugera. Antequam Ti-
tius ageret, flumen aquarum impetu, & inundatione
ducenta iugera abſtulit; ideo quia quinquaginta, quæ
eſt quarta pars ducentorum à flumine ablatorum Ti-
tio fuerunt imputata, quoniam pro indiuiſo quartam
habebat partem ex illis octingentis iugeribus, quæ ſu-
perfuerunt, ducenta fuerunt tantum Titio adiudicata.

Quærebatur apud Papinianum qualiter contra te
experiri debeam. An ad quartam, quia quarta pars Ti-
tio fuit adiudicata; an vero ad quintam, quia ex mille,
quæ mihi vendidiſti, ducenta Titius habuit, quæ quin-
tam partem mille conſtituunt.

Et reſpondit Papinianus ad quintam agendum, nõ
ad quartam, & quod fluminis impetu perijt, damnum
3 emptori, non venditori attulit. Et quidem merito id
ſtatuit Papinianus, nam periculum fluminis ad empto-
rem pertinet, *ut in §. ſed & poſt. Inſtit. de empt. & ven-
di.* ex quo damnum totum afficit fundum, & pro rata
omnibus, qui pro indiuiſo partem habẽt, nocet, quem-
admodum prodeſſet, ſi per alluuionem augeretur. Vn-
de cauendum eſt ab ijs, qui opinantur quæſtionem Pa-
piniani in eo verſari, an emptor agere debeat ad quar-
tam partem ex octingentis iugeribus quæ intactæ &
illeſæ remanſerunt, an vero ad quintam; quod à iuris
ratione quam alienum ſit, quiſque etiam mediocriter
eruditus iudicabit. Si quidem ſi ea foret quæſtio, ma-
gis ad quartam, quam ad quintam I. C. actionem tri-
bueret.

4 Parique modo erit etiam cauendum eſt ab illis, qui
perperam ſenſerunt Papinianum dubitaſſe, an agendũ
eſſet ad quartam ex octingentis, an vero ad quintam
ex mille, quæ ſententia eodem morbo, quo ſuperius re-
lata interpretatio laborat.

5 Limitatur in eodem tex. ibi, ſi totus fundus, ſupradi-
cta deciſio, ſeù computatio, vt procedat quando totus
fundus qui ex fluminis impetu euaſit, à Titio fuit eui-
ctus, quia, vt inquit Papinianus, ceſſat omnis compu-
tatio, agendumque fore contra vẽditorem inſolidum,
6 quamuis flumen damnum dederit, ex quo Gl. & Doct.
notant ibi eſſe caſum ſingularem, in quo totum à par-
te differt, & dictæ concluſionis fundamentum ait Glo.
cum Azon. eſſe, quia cum totus fundus euincitur, mi-
nuenda non eſt euictionis actio, quia ceſſat ratio pro-
pter quam periculum alluuionis ad emptorem perti-
7 net; Ea namque ratione periculum fluminis pro parte
ſuperueniens emptori nocet, vt dicit, Gloſ. quoniam
ibid. flumen alio aquarum impetu illud idem reſtitue-
re, & magis augere poteſt, qua ſpe contentus eſſe de-
bet emptor alluuionis periculum in parte paſſus; Ve-
8 rum hæc ſpes & ratio eſſent, quando totus fundus fuit
euictus à tertio, quia & ſi fundus rurſus augeatur, em-
ptori nihil prodeſſe poteſt; Ergo mirum videri nõ de-
bet, ſi toto fundo euicto nulla habenda ſit ratio il-
lius damni, quod à flumine nullatenus reſarciri po-
teſt.

Dici quoque poteſt fundum per alluuionem dimi-
nutum eumdem eſſe, qui fuit vẽditus, ſicuti ſeruus de-
terior idem ſeruus eſt, & propterea illo euicto ex inte-
gro emptorem agere poſſe, quoniam & ſi alluuione
latior tenderet, ad plus agere non valeret.

9 Sublimitatur dicta limitatio ex dicto verſ. ſolũ pro-
cedere, quando ex ſtipulatione de euictione agitur, ſe-
cus vero, ſi actione ex empto ad intereſſe, quod circa
illa octingenta iugera verſatur, nam tunc actio vlterius
progredi non poteſt, quod in actione ex ſtipulatione
non procedit, in qua id ſolum conſideratur, an illa cõ-
ditio, ſi habere nõ licebit, accidat, vt ſtatim quod pro-
miſſum eſt, debeatur *l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb.
oblig.* Atque ideo cum fundus fuit euictus, quamuis di-
minutus, quia idem eſt fundus qui fuit venditus, ex ſti-
pulatu actio competet, quoniam extat conditio, ſi ha-
bere non liceat, ob quam fundi diminutionem nõ poſ-
ſumus minuere, quia ex augmento fundi augenda non
erat. Et hoc eſt quod Papinianus ſenſit in verſ. Nam
& è contra non augetur quantitas. Quando igitur ex
empto ad intereſſe agitur, mutua actio datur, & ad de-
bitum pro modo intereſſe reſtringitur, *vt in l. euicta, ff.
de euict.* ibi, ſi minoris eſſe cœperit, damno emptori erit;
& ex prædictis explicatus redditur verſ. quod ſi modo,
vbi ſi per alluuionem fundus augeatur, reſpondet I. C.
minuendam non eſſe euictionis actionem, quia è con-
uerſo quando minuitur, non augetur.

10 Poſtremò addit Papin. in ver. quæſitum eſt. Caſum
à ſuperioribus ortũ habentẽ, mixtũ tamẽ, in quo pro
parte fundus eſt diminutus & pro parte auctus, & am-
pliatus fluminis inundatione, ac reſpõdet nõ pro quar
ta aut quinta de euictione agendum eſſe, ſed perinde
ac ſi ſolum cẽtum ſexaginta iugera eſſent euicta, quod
qualiter procedat, repeti debent, quæ ſupra dicta ſunt,
nempè ducenta quæ flumen abſtulit, emptoris pericu-
lo contigiſſe, ſeu perijſſe, ac perinde rem ſic habẽdam,
ac ſi ex octingentis eſſent ducenta euicta, quo reſpectu
inita computatio pro ſua parte ex mille agẽdum erat,
vt prædiximus; verum in dicto verſ. Papinianus caſum
immutat, quando ex octingentis quæ ſuperfuerunt,
reſpondet quintam partem fuiſſe euictam, non quar-
tam. At quinta pars ex octingentis continet centum
ſexa-

ſexaginta, ad quæ reſpondet venditorem tantum teneri, non ad ducenta quæ fuerunt euicta, quoniam quadraginta quæ ſupetſunt ex alluuione, pro alluuione pro rata illi quintæ parti fuerũt adiecta, neque emptor ex ſuo præſtitit, quia alluuionis commodum vniuerſo fundo profuit, euicta pro rata quadraginta addidit illi quintæ parti euictæ aliorum quadraginta, quæ prius defecerunt alluuione & impetu fluminis. Cuius rei cauſa præclarè reſpondit Papinianus non eſſe ſcilicet agendum ad quintam partem ex mille ideſt ad ducenta, quæ fuerunt euicta, neque etiam ad quartã, ſed medium ſumendum eſſe, vt ſolum ad centum ſexaginta agatur, quæ ex octingentis fuerunt euicta, alia vero ducenta quæ flumen attulit, diuidũtur pro rata inter alias partes, quadraginta cõſequitur euincens loco aliorum quadraginta quæ flumen abſtulit, quæ cum fuerint octingenta, & de illis quinta pars euicta, conſequẽs eſt ad centum ſexaginta ſolum de euictione agendum eſſe, non attenta augmenti, vel damni ratione, quoniam ad venditorem non ſpectat, neque emptor petere poteſt quod venditor ducenta iugera componat, quia ex his quadraginta flumen euincenti reſtituiſſe viſus eſt, non ipſe emptor ex ſuo præſtitiſſe.

Hæc eſt igitur vera in vnum præmiſſorum congeſta concluſio alluuionis, videlicet diminutionem, aut augmentum non conſiderari cum de euictione agitur, ſed illud ſolum conſiderandum eſt, quod fuit euictum ex re vendita, poſtpoſita omni alluuionis conſideratione,
11 nam huius augmentum vel diminutio ſolum ad emptorem ſpectat, niſi totus euincatur, vt ſuperius diximus. Et hoc continet ille Papin. tex. vtilis, ſubtilis, licet computationis inuolucro obſcurus.

12 Ampliatur procedere quoque in emptore cum pacto de retrouendendo, cui interim pendente dicto pacto per alluuionem aliquid acquiſitum fuit, vt venditore redhibente rem portio aucta emptori cedat, reſtituenda redhibenti ſoluto pretio, quia interim pendente conditione emptor eſt dominus, & poſſeſſor rei, ita per plura reſpondit *Menoch. conſil. 26. per totum lib. 1. Chacher. conſ. 48. Theſaur. deciſ. Pedam. 140.*

13 Non enim in tali pacto de retrouendẽdo agitur de neceſſario periculo venditoris, ſi tota res periret, & per conſequens vbi fundus alluuione fuerit auctus, emptor fundi nõ tenebitur retrouendere pro eodẽ pretio, quo emit ratione prædicta, ac etiam qm̃ ſi fundus fuiſſet alluuione imminutus, certè vẽditor ille, in cuius facultate poſitũ erat redimere, vel nõ redimere, non redemiſſet. *Sic Hier. Cagnol. in l. 2. nu. 190. verſ. ſed eſt aduertendũ. C. de pact. inter empt. & vend.* qui licet viſus ſit illo ſuo in caſu diſſentire ob id quod venditio facta cũ pacto re dimendi nõ erat perfecta, tamẽ in eo quod dixit venditionem perfectam non fuiſſe errauit, cum verius ſit, venditionem cenſeri perfectam, & per eam translatum dominium, & ſi adeſt pactum retrouendendi, *ſecundum Tiraq. de retract. conuent. §. 2. Glo. 1. num. 34.* qui hoc comprobat, & adducit *Angel. conſil. 55. in fin.* quos ſequitur *Menoch. conſ. 606. num. 16. lib. 7.* qui dictam concluſionem firmatam hoc eodem *nu. 13.* comprobat *ex Bal. in l. 1. in 3. oppoſi. C. de peric. & commod. rei vendi.* quem ſequitur *Brun. in tract. de augmen. concluſ. 5.* poſt Caſtr. quem adducit, & his addo *Syluan.*
14 *conſ. 70. num. 10.* Cum dixit, quod ſi fundus in dotem datus cum pacto redimendi auctus eſt pretio, non tenetur maritus reſtituere fundum illum eodem pretio, quia inquit Siluan. quia ſi fundus fuiſſet pretio imminutus, ille qui redimendi facultatem habebat, numquam redemiſſet eodem pretio.

15 Contrarium in pacto de retrouendendo tenuerunt *Gozad. in l. 2. nu. 180. C. de pact. inter empt. & vendi. & ibid. Cagnol. nu. 155.* vbi refert ſic conſultum fuiſſe *per Paul. de Caſtr. conſil. 288. videtur dicendum in primo,* quod conſilium, non inueniſſe dixit *Menoc. d. conſil. 26.* nec etiam inueniſſe teſtatur *Pereg. in tract. de fideicom. art. 10. nu. 24.* qui addit *Alber. Brun. in tract. de augm. concluſ. 16. limit. 5. & Tiraq. de retract. conuen. ad fin. tit. nu. 92. & ſeqq.*

16 Simile dicimus in fideicõmiſſo, vt portio accreſcens per ius accreſcendi portioni fideicommiſſariæ, & ipſa in fideicommiſſo contineatur *ad text. in l. Papinianus, & in l. cogi. §. ſi quis hæres, ff. ad Trebell.* notant *Bart. in l. Marcellus, §. quidam liberis col. 2. ff. eod. ac Bal. & Salycet. in l. cum virum, C. de fideicom.* in ſpecie *Tib. Decia. conſ. 52. nu. 41. lib. 1.* ſequitur *Peregr. d. art. 10. num. 25.*
17 vbi propterea infert ad caſum, cũ fundus alienus fluminis impetu adijcitur fundo fideicommiſſario, quia aut incrementum eſt latens, aut patens; ſi eſt latẽs, certum eſt cedere fideicommiſſario reſtitutionis caſu adueniente; ſi autem patens ſit, adhuc idem aſſerimus, quia adiungit rei hæreditariæ, & ex eo titulo hæreditario poſſeſſor acquirit, vt in fideicommiſſis & maioratibus dixit *Ludo. Molin. de Hiſpan. Primog. lib. 1. ca. 26. num. 17.* quod idem in feudis procedere dixit vbi ſupra *Pereg. ſub verſ. ex his infertur,* cui addo *Bero. quæſt. 96.*

18 Sed quid decidendum, quando fundus fuit venditus pro pretio mille ſcutorum, ſi euincatur pro aliqua parte, & pro illa parte vendito ſoluit emptori quadringenta, & poſtea totus euincatur.

Reſpondetur, quod haberi debet reſpectus ad illa quadringenta ſoluta, & ideo tenetur vendirot primo reſtituere ſexcenta reſtantia, & pro intereſſe ſimplum pretij ideſt mille vltra ſexcenta *l. ex empto. §. idem Neratius, & l. cum emptor. §. Caſſius, ff. de act. empt. l. cum*
19 *fundus, ff. de euict.* Computatis in illo ſimplo expenſis, fructibus, & ſimilibus, *d. l. cum fundus, ff. de euict. & d. l. ex empto, §. idem Neratius.*

20 Secus autem ſi mandato venditoris emptor ſuſtinuit litem, quia tenetur ad omnes fructus *l. 3. §. idem ſcribit de pecul.*

21 Vtrum vero augmentum alluuionis in prædio fructuario factum iure vſusfructus & commodi ad vſufructuarium pertinere debeat, clarè deciſum legitur *in l. item ſi fundi. verſ. huic vicinus tractatus eſt, ff. de vſufruct.* & tradiderunt *Moder. Pariſien. in conſuetud. Pariſien. tit. 1. §. 1. Glo. 1. quæſt. 5. nu. 45. & nu. 99. & 100.* ac infra. *Iul. Clar. in §. feudum, q. 188. Bart. de decim. tutori præſtan. cap. 24. nu. 10. Ludo. Molin. de Hiſpan. Primogen. lib. 1. ca. 26. Io. Garz. de expen. & meliora. c. 22. nu. 39. Menoc. conſil. 34. nu. 16. lib. 1. Sfort. Odd. conſ. 30. nu. 59. lib. 1. Myeres de Maiora. par. 1. quæſt. 10. à princ. Alphonſ. de Azebed. in l. 3. tit. 6. nu. 30. lib. 5.* nouæ recompillationis. verba Celſi I. C. *in d. l. ſi fundi,* ſunt infraſcripta.

Huic vicinus tractatus eſt, qui ſolet in eo, quod acceſſit tractari, & placuit alluuionis quoque vſum fructũ
22 ad fructuarium pertinere, ſed ſi inſula iuxta fundum in flumine nata ſit ad fructuarium non pertinere Pegaſius

gaſius

Digitized by Google

gaſius ait, licet proprietati accedat. Eſſe enim veluti proprium fundum, cuius vſusfructus ad te non pertineat, quæ ſententia non eſt ſine ratione; nam vbi latet incrementum, & vſusfructus augetur, vbi autem appatet ſeparatum fructuario non accedit.

Ex quibus verbis præcitati Doct. adnotarunt diſtinguendum eſſe, vt latens incrementum, ſeu augmentum nulliter adauctum vſufructuarius habeat, eoque fruatur, quamdiù referenda ſibi frui licuerit, patenti vero vti frui non poſſit, illud enim ad dominum pleno iure pertinet, quod & tradidit *Franc. Conuar. in commentar. q. ſ. c. nil. lio. 4. c. 1. nu. 3. ad fi.* vbi reddit diſcriminis rationem ad ea quæ proponuntur in dicto verſ. huic vicinus tractatus eſt, aſſereus, quod id quod alluuione
23 accedit, fundum auget, eiuſque pars quædam meritò eſt, & vſusfructus eius ad vſufructuarium pertinet, pro-
24 prietas vero ad dominum, inſula vero nata ſeparatum agrum efficit, ac diſtinctum, ideo nec in ea ius vſusfructus prætenditur. Qui certo fundo eſt conſtitutus, ac ſi alicuius territorij mihi competat vſusfructus, & in eo appareat noua inſula, mihi quoque eius inſulæ fructus debentur, quam par ſit eius territorij, in quo vniuerſo conſtitutum habeo vſumfructum. Quæ verba Conuarui notanda ſunt; & pluta in in dicto propoſito habentur *per Myeres de maioratu par. 1. quæſt. 10. per totam* relatum *per Ioan. Garz. de expen. & meliorat. cap. 22. in princip. ante nu. 1. Cephal. conſ. 773. nu. 31. ad 48. lib. 5. & conſ. 458. nu. 93. & ſeqq. lib. 4. Menoch. conſ. 201. nu. 143. & infra lib. 3. & conſ. 1105. num. 24. lib. 12. Ioan. Franc. de Ponte conſ. 41. in princ. ad nu. 8. Rimin. iun. conſil. 573. à nu. 1. ad 12. lib. 5.*

25 Quod autem ſuperius diximus, quod videlicet poſt venditionem fundo acceſſit per alluuionem ad emptoris commodum pertinere, ſicut ſi pereat, periculum ad eum ſpectare, *l. id quod poſt emptionem in princ. ff. de peric. & commod. rei vendi. §. ſed & ſi poſt emptionem. Inſt. t. de empt. & vendi. Dec. conſ. 52. nu. 56. & 63.*

Declaratur procedere, niſi fundus ſit venditus ad menſuram, & venditor ignorauerit iugerum quantitatem, quia tunc ea per alluuionem accreuerunt etiam poſt emptionem, lucro venditoris cedunt, *l. Iulianus, §. ſi Titius cum Glo. ff. de act. empt.* de communi *Boer. deciſ. 50. nu. 9. Couar. Tract. quæſt. cap. 3. ſub num. 7. verſ. vndecimo, & nu. 9.*

26 Verum *Ari. Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 2. num. 10. C. de reſcind. vendi.* probat intellectum Fulgoſ. vt venditor teneatur præſtare modum quem expreſſit diſtinguendo tamen, an perfunctoriè, vel conſtanter id aſſeruerit, vt primo caſu non teneatur præſtare, poſteriore autem caſu præſtari debeat; quod intelligi poteſt ex ijs, quæ in præfationibus contractus dicta ſunt, *l. Titia, §. idem reſpondit, ff. de verb. oblig.*

27 Notandum eſt etiam, quod quãdo fundus pro parte chaſmate, vel alluuione perijt, ſi poſtea quota pars eius fundi euincatur, venditor de euictione non tenetur, quia quod perijt, damnũ attulit emptori, non ven-
28 ditori, *d. l. ex mille in princ. de euict.* Secus ſi fundus totus euinceretur, quoniam iure euictionis obligatio non diminuitur, *d. l. §. ſi totus.*

29 Idem dicas, ſi aliquid accreuit fundo, & deinde incrementũ euictum eſt, quia non tenetur venditor, cum alluuionis periculum non præſtet venditor, *d. l. quod ſi modo. Caball. de euict. §. 5. ſub nu. 62.*

30 Ex præmiſſis infero, quod qui prædiũ aliquod euincit, euincit quoque alluuionis incrementum, *d. l. ex mille, §. quod ſi modo*, ibi, quia alluuionis periculum non præſtat venditor. *de euict.* quo in loco Papinianus præſupponit alluuionem cum fundo euictam. Idque verũ eſt, non modo ſi pendente iudicio adiectum fuerit, ſed etiam ſi ante litem conteſtatam euictionis, vt habetur ex illis verbis, acceſſerit, ac poſtea pro indiuiſo pars quinta totius euicta ſit.

31 Secundò infero, quod empti actio quæ datur emptori contra venditorem auctorem ſuum fundo euicto, datur etiam & augetur, ſi inſimul alluuionis incremẽtum euictum ſit, quod poſt emptionem acceſſerat, probatur *in l. filius, §. fin. de act. empt.* vbi dicitur quod empti iudicium non ſolum continet pretium, ſed omne quod intereſt emptoris fundum non euinci, *eſt ſimilis tex. in l. euicta, eod. tit. iuncta Glo. ibi, & in l. ex mille, §. ſi totus vbi Angel. & Alber.* qui explicando dictam legem in eo quod dicit, venditorem alluuionis euictæ periculum non præſtare, intelligi per duplæ ſtipulationẽ,
32 non per empti actionem, & communem intellectum inquit *Alber. Brun. in d. tract. de augm. q. 12. ampl. 15.* Ratio eſt, quia duplæ ſtipulatio refertur ad pretium quod fuit venditionis tẽpore *l. bonitatis, vbi Gl. de euict.* Nec ideo mirum, ſi quæ poſtea præſtare contigerint, ſiue incrementa, ſiue diminutiones in dicta actione nõ veniunt, *l. ſi prægnans eod. tit.* Sed actio ex empto reſpicit tempus euictionis, & eatenus competit, quatenus emptoris intereſt, *d. l. euicta*, vbi *Doct.* notant *de euict.*

ARGVMENTVM.

Euicto Caſtro, quid veniat in æſtimatione, & quantum reſtituendum ſit, diſſeritur.

SVMMARIVM.

1 *Caſtro euicto ædificia non habentur in conſideratione. Sed habetur reſpectus ad redditum de proximo in proximum recipiendum ex dicto Caſtro, nu. 14.*

2 *Maritus notarius ſi relinquat vxori vſumfructum, vxor non debet habere fructum Prothocollorum, ſeu notularum inſtrumentorum.*

3 *Diſtributiones quotidianæ in valore præbendarum non computantur, cum ſint fructus caſuales, & incerti.*

4 *Epiſcopus ſi omnes ſui Epiſcopatus fructus in cenſum dederit, accenſatores capere non poſſunt illud quod eidem epiſcopo datum fuerit pro ſuo iucundo aduentu.*

5 *Exactio facienda de aliquo, quatenus facere poteſt, importat quod exigatur non quantum exigeretur ex venditione ædificiorum, quia nõ habetur reſpectus ad qualitatem ædificij, ſed ſolum ad quantitatem fructuum.*

6 *Debitor qui bonis ceſſit, & habet beneficium, ne conueniatur, niſi quantum facere poteſt, non tenetur vendere Caſtrum, nec dare illius æſtimationem, ſed tantum habenda eſt ratio æſtimationis & quantitatis fructuum.*

7 *Vxori ſi relicta ſunt alimenta, ea præſtanda ſunt ſecundum redditus patrimonij, non autem ſecundum proprietatem Caſtri.*

8 *Alimenta non præſtantur quando in vno anno nihil percipitur.*

9 *Teſta-*

9 *Teſtator legando alimenta in dubio intelligitur voluiſ-
ſe quod præſtentur de redditibus.*
Intellige, vt nu.20.
10 *Mobilia ſunt vendenda, vt ex eorum pretio emantur
ſtabilia, & illorum fructibus præſtentur alimenta.*
11 *Immobilia hoſpitalis vendi non poſſunt pro alẽdis pau-
peribus.*
Sed videas, nu.ſeq.
13 *Donator non tenetur, niſi in quantum facere poteſt.*
15 *Cedens bonis, etiam ſi venias ad pinguiorem fortunam,
exigi non poteſt vltra quam facere poſſit, deducto ne
egeat. Et quomodo id cognoſcatur.*
16 *Maritus qui tenetur ſolum in quantum facere poteſt,
ſi habeat fundum magni valoris & modici redditus,
non cogitur illum vendere.*
17 *Alimenta ſi relicta ſint ex certa pecunia, illa conſumi
non debet, ſed poni debet ad honeſtum lucrum, vt ex eo
percipi poſſint alimenta, & nu.19.*
Et conuerti poteſt in emptionem prædiorum, nu.18.
21 *Alimenta ſunt præſtanda de fructibus, non de proprie-
tate, niſi debeantur titulo oneroſo.*
Item intellige, vt nu.23.
22 *Maritus cogitur vendere, vt dotes reſtituat.*

QVÆST. CXCVI.

CAſtro euicto, quid veniat in æſtima-
tione, & quantum reſtituendum ſit
emptori, ſępe quæri ſolet.
1 Nam ſi inſpiciamus ædificia, ea nõ
videntur habenda in conſideratio-
ne, *ex text. in l. diuortio. §. ſi vir in
fundo vxoris, ff. ſol. matr.* Vbi lapida-
cina lapidum non eſt in fructu, niſi lapides (vt ſunt in
Gallia, & in Aſia) ibi renaſcantur, per quem text. dicit
2 ibi Bart. quod ſi maritus notarius relinquat vxori vſũ-
fructum, quod vxor habere nõ debet fructum protho-
collorum ſeu notularum inſtrumentorum, cum ſemel
extracta amplius non renaſcantur.
3 Quod etiam comprobatur *ex notatis per Oldr. con-
ſil. 118. incip. ex virtute Gratiæ. Felyn. in cap. ad aures
in 12. & 13. concluſ. de reſcript. & per Rot. deciſ. 407.
incip. non ſufficit in antiqu.* cum dixerunt, quod in valo-
re præbendarum diſtributiones quotidianæ non com-
putantur, cum ſint fructus caſuales, & incerti.
4 His accedunt quæ aſſeruit idem *Oldrad. conſil.* 129.
Nempè quod ſi Epiſcopus omnes ſui Epiſcopatus fru-
ctus in cenſum dederit, quod firmarij accenſatores nõ
poſſunt capere illud quod eidem Epiſcopo datum fue-
rit pro ſuo iucundo aduentu. Pro quo adducitur etiam
5 *tex. ſing. in l. qui bonis, ff. de ceſs. bon.* vbi in exigendo ali-
quo quatenus facere poteſt, exigendum non eſt quan-
tum redigeretur ex venditione ædificiorum, quia non
habetur reſpectus ad qualitatem ædificij, ſed ad quan-
6 titatem fructuum ſolũ. Debitor enim qui bonis ceſſit,
& habet beneficium, ne conueniatur, niſi in quantum
facere poteſt, *d. l. qui bonis, & l. is, qui bonis eod. tit.* non
tenetur vẽdere Caſtrum, nec dare illius æſtimationem,
ſed ſolum æſtimationis & quãtitatis fructuum ac red-
dituum ratio habẽda eſt, per quem tex. inquit ibi Ang.
7 *& in l. Imperator, ff. ad Trebell.* ſe conſuluiſſe cum Bal-
do fratre ſuo apud Ariminum, quod ſi vxori relicta
ſunt alimenta, & in hæreditate extarent prædia magni
valoris & modici redditus qui non ſufficiunt ad ali-
menta, veluti Palatia, & Caſtra, non poterit hæres po-
nere manum ad illa, vt ex pretio præſtet alimenta, *per
tex. in d. l. qui bonis*, eamdem deciſionem tenet *Ang. in
l. 1. C. de lega.* repetens ſe cum Bal. ſecundum eam con-
ſuluiſſe, hoc etiam tenuerunt *Angel. Salycet. & Imol. in
locis citatis per Alex. in d. l. Imperator, nu. 5. ff. ad Treb.
Alex. conſil. 73. num. 5. lib. 5. & Caſtr. in d. l. Imperator,
nu. 8.* inquit *illam l. qui bonis*, eſſe ad hoc mirabilem, &
8 addit, quod ſi in vno anno ex fructibus nihil percipe-
retur, nihil præſtandum eſſet pro alimentis. *Cuman.
conſ. 30. num. 4.* & hanc ſententiam procedere ex iuris
communis diſpoſitione latè ſcripſit *Barbat. conſil. 63.
col. 3. verſ. & ſi quiſpiam dixerit lib. 2.* vbi poſt Bal. *in l.
9 voluntatis, C. de fideicom.* ait, teſtatorem legando ali-
menta in dubio intelligere quod præſtentur de reddi-
tibus patrimonij, *per dicta per Iaco. de Are. in d. l. Im-
perator*, additque poſt Salycet. *in l. ſi quis ad declinan-
10 dam, C. de Epiſc. & Cler.* quod ſi in hęreditate ſint mul-
ta mobilia, ea vendi debẽt, & ex eo pretio cõparari ſta-
bilia, ex quorum fructibus ſoluantur alimenta; & quod
11 immobilia bona hoſpitalium vendi non poſſunt pro
12 alendis pauperibus, quod tamen falſum *eſt*, cum tem-
pore neceſſitatis & famis, vaſa aurea & argẽtea etiam
ad vſum Eccleſiæ parata vendantur, *ad text. in l. ſanci-
mus, C. de Sacroſ. Eccleſ.* vbi *Glo. pen. Bar. & Bal. cap. ve-
rum in princ. 12. quæſt. 2. Cornel. Benincaſ. in tractat. de
pauper. quæſt. 7. in princ. in 4. ſpecial. nu. 19.*
13 Idem quod ſupra *per tex. in d. l. qui in bonis* dixit *An-
gel. in l. Neſennius, §. fin. ff. de re iudi.* vbi loquitur in do-
natore qui non tenetur, niſi in quantum facere poteſt
deducto ne egeat, *l. Diuus, ff. de reg. iur.* vbi Dec. & Ca-
14 gnol. inferunt ad multas deciſiones, in terminis quæ-
ſtionis noſtræ ita decidit *Nicol. Boer. deciſ. 19. nu. 4. &
ſeqq* qui ſub nu. 9. addit, quod actor in caſu ſuo petie-
rat ſimile Caſtrum eiuſdem bonitatis euicto, & tamen
non fuit ſibi niſi in modum prædictum adiudicatum,
licet nullum ſimile ſit idem *l. quod Nerua. & ibi Alex.
in addit. ad Bart. ff. depoſi. & l. non poteſt, ff. de legi.* & ſic
in redditu ſibi de proximo in proximum recipiendum
habendo reſpectum ad Caſtrum.
15 Ex quibus infero, quod vbi quis ceſſit bonis etiam ſi
veniat ad pinguiorem fortunam exigi non poteſt vl-
tra quam facere poſſit deducto ne egeat, & ad cogno-
ſcendum quid facere poſſit, & an agere quis poſſit, vel
non, non attenditur rerum proprietas, ſed fructus &
prouentus, *d. l. qui bonis*, vbi Bart. hoc notat, *& Bal. in l.
16 ſi maritus, ff. ſol. matr.* vbi Imol. ait, quod maritus, qui
tenetur ſolum in quantũ facere poteſt, ſi habeat fundũ
magni valoris, & modici redditus, non cogitur illũ vẽ-
dere, ita quoq; ſentire videtur *Dec. in l. Diuus, ff. de reg.
iur. Aret. in §. item ſi quis in fin. inſtit. de act.* & ante hos
idẽ voluit *Bar. in d. l. qui bonis, & Boer. d. deciſ. 19. nu. 7.*
17 Infero item, quod ſi alimẽta relicta ſint ex certa pe-
cunia, illa conſumi non debet in alimẽtis, ſed poni de-
bet penès mercatorem ad honeſtum lucrum, ex quo
lucro legatarius ſumit alimenta, *ſic Bart. in l. Diui Seue-
rus in fin. ff. ad l. fal. per tex. in c. per veſtras. de donat. in-
ter vir. & vxor.* ſequuntur *Angel. Paul. de Caſtr. &
Alex. in d. l. Diui Seuerus. Bal. Salycet. Roman. Barba.* &
alij, quos refert *Lup. in d. cap. per veſtras in 3. not. verſ.
ſeptimo inſertur, num. 1.* Vbi dicit quod hodie pecunia
deponi debet penès mercatorem ad honeſtum lucrum
omni-

omnibus illis caſibus, quibus alias tenebatur quis po-
18 nere ad vſuram, additque, quod poteſt etiam conuerti in emptionem prædiorum. *Alciat.conſ.243.nu.4.* qui dicit patrem non teneri filium alere de capitali. *Sim.de Præt.de interpret.vlt.volunt.lib.4.dubit.11.nu.72.* vbi
19 ait quod hoc caſu alimenta ſunt præſtanda de lucris traffici, ſeu negotiationis, non de capitali, ſequitur *Cordub.in l.ſi quis à liberis, §.ſed ſi filius num.11.ff.de liber. agnoſcen.*

20 Declarantur præmiſſa, quod videlicet alimenta ex redditibus ita ſoluenda ſunt, vt omnes redditus in eam cauſam non erogentur, ſed ita præſtanda ſunt, vt ex eis aliquid ſuperſit, *ad text.in l. ius alimentorum in princip. ff.vbi pupill.educa. debeant.* vbi hoc notat *Angel. Pariſ.conſil.89.num.28.lib.2.Cordub.in dicto §.ſed ſi filius num.7.*

21 Prout, & id quod diximus alimenta præſtanda eſſe de fructibus, non autem alienandam proprietatem nõ procedere, quando alimenta debentur titulo oneroſo, quia tunc proprietas vendi poteſt, *ſic Alex.in l. marito*
22 *in fin.ff.ſol.matrim.* vbi quod maritus tenetur præſtare alimẽta vxori titulo oneroſo reſpectu dotis, qui quamuis exigi non poſſit vltra quam facere poteſt, nihilominus cogitur vendere, vt dotes reſtituat, vel ſibi alimenta percipiat. *Alexan. in l. ſi maritus ſub num.4. verſic. ſed ad iſta, ff.ſol.matr.Dec.in dicta l.Diuus in fin.ff.de regul.iur.*

23 Tertiò declaratur non habere locum, quando agitur de alienanda proprietate, non vt ex pretio ſoluantur alimenta, ſed vt pretium conuertatur in emptionem prædiorum, & ex fructibus illorum quis alatur: quo caſu vendi debet proprietas, cum hoc modo ſatisfiat vtrique parti, *ita Ioan.de Imol. in l. ſi maritus verſic. addo quid iuris, ff.ſol.matr.*

Alias declarationes & reſtrictiones videas per te ipſum apud *Surd.in tract.de alim.tit.3.quæſt.9.*

ARGVMENTVM.

Emptor an emptione perfecta vt patet ſibi actionem de euictione venditore inuito, impetrare poſſit fieri cridas, & bannimenta.

SVMMARIVM.

1 *Emptor qui ſcit aliquas certas perſonas diffamare ius ſibi ex tali venditione proueniens competere, aſſerentes eam iniuſtè emiſſe, à iudice impetrare poteſt, vt diffamantibus ſtatuat terminum, infra quem cogantur de iure ſuo docuiſſe, & nu.3.*

Ampliatur multo magis procedere, quando ſtatutum pro ſecuritate emptorum id concedit, num.8.

Fallit, quando emptor nullam, ſui iuris ſentit diffamationem, quo caſu non poteſt à iudice, quod dictum eſt, impetrare, num.5.

Sublimitatur, ſi adhibeatur cautela, de qua hic, nu.7.

Et citatio eorum, qui ſe ius habere prætenduut, quando ſunt incerti, fit per edicta, & bannimenta, nu.9.

Secus ſi certi ſunt, quia nominatim fieri debet, numero 10.

2 *Remedium l.diffamari, C.de ingen.locum habet in diffamatione ciuili.*

Et domino rei datur actio de dolo, & ad intereſſe contra diffamantem, aut actio in factum, nu.4.

6 *Termini præfixio ad agendum, ſeu docendum de iure ſuo non niſi ex iuſta cauſa aſſignari debet.*

QVÆST. CXCXVII.

EMptor an emptione perfecta, vt pateret ſibi actionem de euictione venditore inuito à iudice impetrare poſſit, vt fiant cridæ, & bannimẽta, quæſtio eſt non modicæ vtilitatis.

In qua pro illius reſolutione conſtituo tres caſus.

1 Primus caſus eſt, quando emptor ſcit aliquas certas perſonas diffamare ius ſibi ex tali venditione proueniens competere, aſſerentes eum iniuſtè emiſſe, & à perſona, qui tale ius non habebat; & hoc caſu indubitanter emptor à iudice impetrare poterit, vt ſpecialiter terminum ſtatuat ius ſuum diffamantibus, infra quem cogantur de iure ſuo docuiſſe, & eo elapſo non audiãtur, *l.diffamari*, vbi Bald. dicit ita per totam Italiam ſeruari, *C.de ingen.& manumiſſ.Innocen.in cap.conque-*
2 *rente ſuper ſecundam Gloſ.de offic.ordi. dicens dictam l. diffamari*, locum habere in diffamatione ciuili, quem ibidem ſequuntur *Abb.Barbat.& Felyn.l. ſi eo tempore, & ibi Bald.& Doct.C.de alienat.pignor. & Authent. ſi omnes, vbi etiam Cyn.Bart.Bal.& Salycet.C.ſi min.ab hæredi.abſtin.& in l.ſed & ſi pupillus, §.præſcribere, ff. de inſtit.act.Innocent.in cap.cum in tua*, quem ibi ſequitur *Abb. colum.1. verſic.dicit etiam Innocent. qui mat. accuſ.poſſ.* vbi etiam *Cardin. Alexan. colum.2. in princ. & colum.5.verſic.Panormit.Petr.de Ancharan. in cap. licet in Beato Petro colum.3. verſic.habet hic incidenter de accuſat.* quem ibi ſequitur *Ioan.de Anan. in fine, & Pariſ.de Put.de ſyndic.in ver.Iudex cap.an iudex col.2. verſic.Iudex, cum cauſa cognitione. Iaſon in l. 2. numero 27.ff.de ſentent.& re iudic.Contard. de moment. poſſeſſ. in prima ampliat.verſic.ſecundo iuſta cauſa, & in quarta ampliat.* in terminis *Roman.conſil.53.ſub numero primo,*
3 vbi addit *ex Specul.in tit.de empt.& vendit. §.nunc dicendum reſtat verſic.vltimo nota cum duobus ſequentib.* cõtra eum qui alteri nuntiat ne talem rem emat à Titio, vel ne talem rem vendat, quoniam ius non habet,
4 & dat ſupradictum remedium, dicens vlterius, domino rei, qui ab alio in iure ſuo diffamatur, actionem de dolo, & ad intereſſe competere contra diffamantem, aut actionem in factum, non habito reſpectu ad diffamantem de dolo, quodque dictum Specul. vbi ſupra eſt deciſio quæſtionis, quam Bal.reliquit indeciſam *in l. de pupillo, §.ſi is cui, ff.de nou.oper. nunc.* & quamuis ſe remittat ad dicenda *in §. ſi. quis ipſi Prætori. in eadem l.* imputat eum erraſſe, quia voluit ſe remittere ad dicenda per eum *in l. non ſolum, §. morte*, in examinatione proteſtationis prohibitoriæ *eod.tit.*

5 Secundus eſt caſus, quando emptor nullam ſui iuris ſentit fieri diffamationem, & tunc non poteſt à iudice, quod ſupradictum eſt, impetrare, quia ſecundum hoc inuitus cogeret agere, & ius eorum in iudicio deducere, quod fieri non permittitur, *l.1. C.vt*

nemo inuitus l. fin. C. de vſu. Nam termini præfixio ad agendum, ſeu dicendū de iure ſuo, nō niſi ex iuſta cauſa aſſignari poteſt, *ad ſcripta per Dec. in c. quoniam Abbas poſt princ. de offic. delegat. in l. vni. ſub num. 47. verſ. vnde omiſſis verbis, C. de edict. Diu. Adr. tollen.* Vnde nimirum ſi nulla diffamatione præcedenti huiuſmodi termini aſſignatio non valeat.

7 Fallit ſi adhibeatur cautela, quam tradit *Cępoll. cautel. 239. ſi poſſideo*; cum dixit, quod vbi quis de aliquo timet ſibi quæſtionem dominij poſt mortem ſuam, vel teſtium moueri, non tamen cum de hoc quiſquam diffamat, nec iactatur quod is per interpoſitam perſonam faciat ſe diffamari, & tunc cum diffamatur, iudicium fundari poteſt, & illius occaſione poteſt citari facere cęteros, de quibus ſuſpicatur, prætendentes ius in dictis bonis, adducit Bal. hanc cautelam ponentem *in auth. ſi quis ab aliquo col. 2. ver. ſed hic dubitatur de tali quæſtione. C. de teſti. & ibid. Salycet. in ſecunda quæſt. & Bald. in cap. debitores, extra de iureiur.* vbi dicit hoc eſſe valde notandum pro *d. l. diffamari*, quos refert ac ſequitur *Boer. deciſ. 255. nu. 6.*

8 Tertius eſt caſus quando extat ſtatutum id concedēs pro ſecuritate emptorum, vt in partibus Lombardiæ; & tunc dicimus, quod emptor ipſe nulla quoque præcedente diffamatione poteſt cridas, & bannimenta impetrare, quod ſi quis ſit volnes dicere, quod talis venditio vel emptio iure facta non fuerit, intra certum terminum cōpareat, in poſterum non audiendus. Nec ideo cum hoc in caſu adſit ſtatutum, de illo erit vlterius dubitandum, *l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. l. Ancillæ, C. de furt. cum ſimil. Roma. d. conſil. 53. ſub num. 2. verſ. ſed attenta ipſius ſtatuti*, qui addit duplici ratione ſtatuentes potuiſſe moueri. Primo, vt litium ſit finis. Secundo ne rerum dominia incerta eſſent, nec ideò emptoribus per venditores, aut alios auferri poſſint.

9 Dicit præterea notandum *ibid. Roma. nu. 3.* quod citatio eorum, qui ſe ius habere pretendunt, tūc per cri-
10 das & bannimenta fieri poteſt, quando incertæ ſunt, ſecus verò ſi certæ ſunt, quoniam illæ ſpecialiter & nominatim ſunt citandæ, nec ſufficit generalis citatio per bannimenta, aut vocem præconis, *ex tex. in l. 1. §. pen. ff. de ventr. inſpic. iunct. cap. fin. de elect. lib. 6.* vbi etiam adducit Innoc. & Bal. idem reſpondit *Roma. conſ. 410. ſub num. 1. Alexan. conſ. 106. viſis num. 14. lib. 5. Felyn. in cap. 2. num. 9. de conſtit. & in c. 2. in ver. exhibita. de iudi. Bellamer. deciſ. 678. in tali proceſſu, verſ. tertio principaliter, & in deciſ. ſeq. late Marſil. in rubr. C. de probat num. 370. in l. de vnoquoque, num. 28. ff. de re indi. & in ſing. 259. generalis oratio. Coutard. in repet. l. diffamari Glo. 1. nu. 14. C. de ingen. & manumiſſ.*

ARGVMENTVM.

Emptor patiens iniuſte moleſtari an habeat regreſſum de euictione.

Euictionis promiſſio quid importat, & quid promiſſio indemnitatis.

Promiſſio euictionis quando fuit limitata pro certa quantitate, ſi euictio contingat, qualiter procedat.

SVMMARIA.

1 *Emptor patiens iniuſte moleſtari non habet regreſſum de euictione.*

2 *Euictio non debetur, cum aliquid euicto imputari poteſt.*

Nec quando prouenit ex ſententia iniuſta, nu. 3.

Fallit, vt nu. 4.

Promittens generaliter de euictione quomodocunque res euincatur, promiſiſſe cenſetur quamcumque euictionē, etiam quæ alias ex natura actus non comprehenderetur, & etiam ex cauſa non conſiderata à iure, & etiam ſi res euincatur per cōpromiſſum, ſeu tranſactionē, n. 5.

6 *Venditor cui lis fuit denunciata ſi compareat, & declaret ſe velle aſſiſtere liti, ac defendere, admitti debet.*

Hocque procedit etiam quando is promiſit indemnitatem, nu. 7.

Ampliatur procedere etiam inuito actore, & cęteris omnibus, nu. 8.

9 *Nominatus ad iudicium ſi compareat, omnia debent cum eo agitari.*

Alioquin aliter actū, nullū eſt, eique nō præiudicat, n. 10.

11 *Venditor ſi ſciuit litem agi contra emptorem, & adhuc ſit intra decendium, appellare poteſt ſaltem eo caſu, quādo ipſemet victus emptor appellādi ius haberet, ſecus ſi nō haberet, vt ſi ſtatuto appellatio eſſet īterdicta.*

12 *Emptor, qui ſcis de re empta litem agi cum venditore, ſibi non præiudicat.*

13 *Venditor, ſi in contractu venditionis ſit appoſitum iuramentum ratione ipſius iuramēti, tenetur venire ad defendendum abſque interpellatione. Sed vide ibid.*

Trout nec etiā tenetur emptor, ſi ignorauerit litē eſſe motā vēditori, & ſentētia contra illū lata nō nocet, n. 14.

15 *Euictionis ac defenſionis promiſſio etiam quod non appareat de rei traditione, præſupponere videtur in conſequentiam promiſſionem de re tradenda.*

16 *Euictionis promiſſio demonſtrat quæ in venditione comprehenduntur.*

17 *Promittens indemnitatem & releuationem tenetur in ſubſidium.*

18 *Promittēs emptori de euictione, tenetur qualitercunque euictio ſequatur.*

Et ſic promittens tenetur etiam de caſu fortuito, nu. 19.

20 *Indemnitatem promittens videtur etiam promittere damnum caſu contingens.*

21 *Euictionis obligatio debetur etiam poſt decem annos, ſi res fuerit euicta.*

22 *Euictionis promiſſio ſi fuit limitata pro cera quantitate, licet res vendita ſit pro pluri, refertur ad omnes res, & ſingulas, prout caſus euictionis euenit, ita quod qualiacunque ex bonis venditis euincatur, venditor tenetur ad eorum euictionem, quam promiſit conuentam.*

23 *Corpora in pecunia non excogitantur, ſed quantitas.*

24 *Fundus quando fuit vēditus pro mille, & euincitur pro aliqua parte, & pro alia parte venditor ſoluit emptori quadringenta, ſi poſtea euincatur totus fundus, debet haberi reſpectus ad illa quadringenta ſoluta, & ideo tenetur venditor primo reſtituere ſexcenta reſtantia, & pro intereſſe ſimplū pretij, ideſt mille vltra ſexcēta.*

Computatis tamen in illa dupla expenſis, fructibus, & ſimilibus, nu. 25.

Secus vero, ſi mandato venditoris emptor ſubſtinuit litem, quia tenetur ad omnes fructus, nu. 26.

QVÆ-

Q V Æ S T. CXCVIII.

SIcuti diligens laudari, & pręmijs donari ſolet, ſic econtra damnatur & pęnis afficitur negligens. Vnde reſpondit *Scæuola I.C. in l. Pupillus, in fine, ff. de his, quæ in fraud. credi.* iura ſubuenire vigilantibus, non autem dormientibus, & ſi quis negligens meretur pęnas, ijs certe dignus eſt emptor, nempè qui
1 paritur ſe iniuſtè moleſtari, nec ideo de euictione regreſſum habere, ſtatuit, *l. Herennius in fin. ff. de euictio.*
2 Non enim euictio debetur, cum aliquid victo imputari poteſt. *Tiraq. de retract. lignag. in fin. tit. ſub nu. 48. verſ.*
3 *præterea qui retrahit poſt Dec. conſ. 74.* Prout nec etiam ſi euictio proueniat ex ſententia iniuſta, *l. ſi per impru-*
4 *dentiam, ff. de euict.* Et dixi latè in ſuperioribus quæſtionibus; niſi tamen quis de euictione promiſerit in forma ampliſſima, quo in caſu periculum deuoluitur in promittentem, *dicta l. Herennius, & l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædil. edict.* tradit *Pract. Papien. in forma libelli venditionis in Gloſ. Promittens de euictione col. 2. & 3.*
5 Confirmatur, quia vt alias dixi in hoc tractatu, qui generaliter de euictione promiſit quomodocunque res euincatur, promiſiſſe cenſetur quamcunque euictionem, etiam quæ alias ex natura actus non comprehenderetur, etiam ex cauſa nō conſiderata à iure, & etiam ſi res euincatur per compromiſſum, & tranſactionem. *Gozadin. conſil. 63. num. 9. Tiraquell. vbi proximè ſupra ad finem tit. num. 97. Alba conſil. 993. num. 1. & ſeqq.*
6 *lib. 3.* Ita quod ſi emptor tali promittenti denunciet litem, & is compareat & declaret ſe velle aſſiſtere liti, ac defendere prout de iure poteſt, admitti debet, *l. empti, & l. cum ſucceſſores, C. de euict. Alex. conſ. 138. ſub numero ſecundo libro ſeptimo*, qui de magis communi teſtatur.
7 Idemque ſi promiſerit indemnitatem, poteſt, ac tenetur iudicium ſuſcipere. *Bart. in l. Pater in princip. ff. de dot. prælega.* quo etiam in caſu dicitur totum pericu-
8 lum ad venditorem ſpectare, ac poteſt is inuitis actore, & cęteris omnibus comparere, & iudicium ſuſcipere. *Bart. in l. ſi perluſorio. §. 1. ff. de appella.* ſicuti etiam di-
9 cimus de eo, qui nominatus fuit ad iudicium, nam eo comparente omnia cum eo debent agitari. *Bart. in l. 2. circa fin. princi. verſic. quæro qualiter, C. vbi in rem act.*
10 Alioquin quidquid aliter actum fuerit, eſt nullum, & ei non præiudicat, ad regulam *l. de vnoquoque*, & latius habetur *per Dec. conſil. 62. In cauſa quæ agitur col. pen. & finali*, in ſpecie ſic vt ſupra reſpondit *Alba conſil. 216. per totum lib. 2.*
11 Quinimò venditor, ſi ſcieterit litem agi contra emptorem, & adhuc ſit intra decendium prolatæ ſententiæ appellare quoque poteſt, ſaltem eo caſu, quando ipſemet victus emptor, ſi voluiſſet, appellandi ius haberet: ſecus vbi non haberet, vt ſi ſtatuto appellatio eſſet interdicta, ita declarando *Vrſill. & Caph.* reſpondit *Hond. conſ. 25. num. 25. 26. & 27. lib. 1.* quem ſequitur *Bernard. Greueſ. Pract. concluſ. Imperial. lib. 1. concluſ. 122. nu. 13.*
12 Licet emptor regulariter qui ſcit de re empta litem agi cum venditore ſibi non præiudicet. *Pedroch. con-*
13 *ſil. 29. num. 33.* qui alios allegat, quod procederet ſecundum aliquos, vbi fuit appoſitum iuramentum in contractu, & venditor ſcit litem eſſe motam, quo caſu tenetur ratione ipſius iuramenti venire ad defendendum abſque interpellatione. *Gozad. conſil. 57. num. 12.* At vide quæ dixi ſupra *in quæſt. 3. numero 31. & infra.*
14 Prout nec etiam emptori ignoranti litem eſſe motam venditori, ſententia contra ipſum venditorem lata nocet, ex pluribus tradit *Rol. à Vall. conſil. 92. nu. 14. lib. 4.* quem ſequitur *Pedroch. d. conſ. 29. num. 16.* poſt adductos per eum.
15 Conſtito autem de promiſſione euictionis ac defenſionis, etiam quod non appareat de rei traditione, illius exiſtentia, ſcilicet promiſſionis ipſius euictionis, videtur in conſequentiam præſupponere promiſſionem de re tradenda, tamquam ſecunda obligatio ſoleat præſupponere obligationem primam, adeò quod ſi venditor ſe obligat ad ſecundam, videtur etiam ſe ad primam obligare, *vt per Dec. conſil. 281. colum. 2. in fine.* quem refert, ac ſequitur *Alba. conſil. 325. numero quinto.*
16 Euictionis enim promiſſio demonſtrat quæ in venditione comprehendantur, *Burſat. conſil. 194. num. 12. lib. 2.*
17 Sed hic quæritur ad quid teneatur, qui promiſit indemnitatem, & releuationem, prout & qui obligatus eſt ad alterum eorum, vel vtrunque.
Et quidem *Roman. conſil. 241. Alexand. conſil. 199. libro ſeptimo, Dec. conſ 415. & Ruyn. conſil. 187. lib. 1.*
18 concludunt teneri in ſubſidium; & ita promittens emptori de euictione tenetur qualitercunque euictio ſe-
19 quatur. *teſte Socino conſil. 70. lib. 3.* Et ſic promittens tenetur etiam de caſu fortuito, *ad notata per Salycet. in l. 2. C. commoda. l. ſtipulatio iſta. §. quæſitum, ff. de*
20 *verbor. obligat.* Vnde qui promittit indemnitatem, videtur etiam promittere damnum ex caſu contingēs, *l. 1. vbi Salycet. C. commoda.* Videndi ſunt *Alber. in l. cum pupillus, ff. rem pupill. Salu. ſore Bartol. in l. quæro, ff. locat. Pariſ. conſil. 120. numero 125. libro ſecundo, & conſil. 209. num. 38. libro primo, & conſilio 104. lib. 3.*
Præterea quæro, an euictionis obligatio debeatur poſt decem annos.
21 Huic dubitationi reſpondetur, quod ſic, ſi res fuerit euicta, *l. qui rem, & l. qui poſt, C. de euict. Glo. in l. empti actio. C. de euictio. Abb. conſ. 22. quidam Ioannes columna ſecunda libro ſecundo. Balb. de præſcript. parte quinta quæſt. 3.* in ſpecie ita tradit *Rebuff. ad Conſtitut. Reg. titul. de reſciſſ. contract. artic. vnic. Gloſa 19. numero 24.*
22 Et quid ſi euictionis promiſſio fuit limitata pro certa quantitate, licet res vendita ſit pro pluri.
Et dicitur, quod hæc ſumma pecuniaria cenſetur reſpicere vniuerſa bona, & nō magis rem vnam, quàm aliam, ita quod referatur ad omnes res, & ad ſingulas, prout caſus euictionis eueniet, quia hæc eſt propria natura promiſſionis in quantitate, vt reſpiciat vniuerſas & ſingulas res, ad quas refertur, vel comparatur, *ad text. in l. cum pater. in princip. ff. de legat. 2. & in l. dedu-*
23 *cta. §. Nummis, ff. ad Trebellian.* Nam vt alibi ait text. in pecunia non corpora excogitantur, ſed quantitas, nempè *l. ſi is, cui in princ. ff. de ſolut.* & pecunia nil aliud

eſt, quam æſtimatio aliarum rerum, *l. 1. ff. de contrahen. empt. Alex. conſ. 124. in cauſa, & lite, nu. 7. lib. 2.* & per hæc & alia in terminis ita reſpondit *Alba conſil. 573. nu. 4. & 5. lib. 3.*

Et ſic ſenſus erit in caſu propoſito, quod qualiacunque ex bonis venditis euincantur, venditor teneatur ad eorum euictionem, quatenus promiſerit ſummam vt ſupra conuentam dictæ quantitatis certæ.

24 Simile eſt, quando fundus, qui fuit venditus pro pretio mille ſcutorum euincitur pro aliqua parte, & pro alia parte venditor ſoluit emptori quadringenta, ſi poſtea euincatur totus fundus debet haberi reſpectus ad illa quadringenta ſoluta; & ideo tenetur venditor primò reſtituere ſexcenta reſtantia, & pro intereſſe ſimplum pretij, ideſt mille vltra ſexcēta, *l. ex empto, §. idem Neratius, & l. cum emptor, §. Caſſius, ff. de action. empt. l.*
25 *cum fundus, ff. de euict.* computatis in illa dupla, expenſis, fructibus, & ſimilibus, *d. l. cum fundus, ff. de euiction, & d. l. ex empto. §. Idem Neratius:* ſecus verò ſi in man-
26 dato venditoris emptor ſuſtinuit litem, quia tenetur ad omnes fructus, *l. 3. §. idem reſcribit, ff. de pecul.* vt & dixi ſuperius quæſt..,

ARGVMENTVM.

Euictio an debeatur emptori, qui cauſam iuramento euincentis decidi paſſus eſt.

Emptor quando poſſit agnoſcere bonam fidem euincentis, & nihilominus agere de euictione.

Iurans ſoluere infra certum terminum, ſi differat ſoluere, an prohibeatur agere de euictione.

Diſpoſitio l. ſi quis maior, qualiter, & quando procedat.

SVMMARIVM.

1 *Euictio non debetur emptori, quia cauſam iuramento euincentis decidi paſſus eſt.*

Fallit, quando locus eſſet compromiſſo neceſſario ex forma ſtatuti, & per arbitros admitteretur dictum iuramentum, nu. 6.

Cum id ſpectet ad iudicem, nu. 7.

Extende procedere etiam in arbitris voluntarijs, nu. 8.

Sed author contra nu. 10.

2 *Alienare prohibitus non poteſt iuramentum deferre, neque etiam tranſigere, nu. 3.*

4 *Emphyteuta iuramentum deferre non poteſt ſine conſenſu domini.*

5 *Emptor recuſare poteſt iuramentum ſibi delatum, ne perdat actionem de euictione contra ſuum auctorem.*

9 *Arbitria redacta ſunt ad inſtar iudiciorum.*

11 *Emptor, licet vocare fecerit illius authorem in cauſa, ſi ſcit veritatem, debet agnoſcere bonam fidem, nec ob id perdit regreſſum de euictione, ſed in hoc grauatur, quia quando agit contra venditorem, debet probare de iure & dominio euincentis.*

12 *Emptor bonæ fidei ſciens ex poſt facto rem alienam, ſi nolit iurare de calumnia, poteſt agere de euictione, ſi ipſe pepercit ſuo pudori.*

Et vbi publicum, & notorium eſt, quod res ſit eius, qui petit, tunc iurare non cogitur, & agit de euictione, numero 13.

Quamuis iurare poſſet quod gratia iuris ſui conſeruandi, non autem calumniandi venit ad iudicium, nu. 14.

15 *Promittens iureiurando quid ſoluere infra certum tempus, ſi ſoluere diſtulerit, de euictione contra venditorem, tamquam periurum agere non poteſt, & num. ſeqq.*

16 *Iurans obſeruare contenta in contractu & non contrauenire, ſi conueniatur, & non ſoluat in termino, efficitur infamis infamia ciuili ipſo iure, & non admittitur purgatio moræ.*

Et pœnam patitur, qua cogitur ad obſeruandum contractum parti, & nihilominus ſi res euincatur, venditor liberatur à periculo euictionis nu. 17. & 18.

Primò limitatur, vt diſpoſitio l. ſi quis maior, non procedat dolo ceſſante, nu. 19.

Qui probari debet, nu. 20.

Secundò limitatur non habere locum in foro, in quo de bono, & æquo iudicari ſolet, ſicuti in foro mercatorum, nu. 23.

Neque in foro eccleſiaſtico, nu. 24.

Tertiò limitatur, vt ſibi non tribuat in hæredibus promittentis, qui licet nō obſeruauerint promiſſa ſui anteceſſoris, non tamen incidiſſe dicuntur in periurium, & per conſequens nec in pęnam, nu. 26.

Quartò limitatur, vt ita demum diſpoſitio dictæ l. ſi quis maior locum habeat, ſi creditores id declarent, numero 28.

Ratio affertur, nu. ſeq.

Quintò limitatur, vt non procedat, vbi lapſo termino creditores recipiunt ſolutionem nulla facta proteſtatione de periurio incurſo, nu. 32.

21 *Cauſa quælibet leuis excuſat à dolo, & à periurio.*

Et ſufficit allegare ignorantiam, & incredulitatem, numero 22.

25 *Moræ purgatio admittitur in foro Eccleſiæ ad euitandam pęnam.*

30 *Legitima debetur filio vna cum fructibus à die mortis patris, dummodo petatur.*

33 *Emphyteuta, qui cecidit ab emphyteuſi ob non ſolutum canonem, non incurrit pęnam, ſi dominus recipit canonem abſque proteſtatione.*

Idem procedit in feudo, nu. 34.

35 *Diſpoſitio l. ſi quis maior, eſt valdè rigoroſa, & aliquando non fuit obſeruata.*

QVÆST. CXCIX.

1 NOn eſt à præcedenti multum diſſimilis hæc diſputatio, an videlicet euictio debeatur emptori, qui cauſam iuramento euincentis decidi paſſus eſt; & reſoluitur negatiuè, *ex Bar. in l. manifeſtè, nu. 6. de iureiur. Corſet. ſing. 115. tu ſcis nu. 1. Iaſ. in §. item ſi quis n. 83. inſtit. de act. Ant. de Burg. in c. ſi. ſub n. 14. verſ. adde & ſecūdo, de empt. & vendi.* Non enim emptor in cauſa ſibi mota, in qua regreſſum habet aduerſus venditorē, illā agere poteſt nō ſerua-

ſeruatis ſeruandis, vt conſtat ex ſuperius dictis, & latè
comprobat *Acchill. Pedrocch. conſil. 13. num. 20.* & in-
2 fra. Vnde & prohibitus alienare, aut de re aliqua libe-
re diſponere non valet ſuper ea iuramentum deferre.
Iaſ in l. 2. ſub num. 123. C. de iure emphyt. neque etiam
3 tranſigere, cum iuramentum & tranſactio æquiparen-
4 tur, *l. 2. C. de iure iur.* Ideò nec emphyteota illud validè
defert ſine cōſenſu domini, vt de veriori aduerſus Ro-
ma. teſtatur *Iaſ. in dicta l. 2. dicto nu. 123. Franc. Marc.*
5 *deciſ. 586. in fine par. 1.* Quia & emptor poteſt recuſa-
re hoc iuramentum ſibi delatum, ne perdat actionem
de euictione, contra principalem authorem ſuum, *ad
not. per Iaſ. in §. item ſi quis poſtulante ſub nu. 84. verſ.
quæ autem ſunt iuſtæ cauſæ. Inſtit. de actio. poſt Aretin.
ibidem dict. numero 10.* quod & ante voluit *Bart. in di-
cta l. Manifeſtè, numero 6. & ibi Alexand. ſub numero
quarto.*

6 Fallit ſupradicta concluſio, quando locus eſſet com-
promiſſo neceſſario ex forma ſtatuti, & per arbitros
admitteretur dictum iuramentum, cum ſit remedium
7 expediendarum litium, *l. 1. ff. de iureiur.* Idque ſpectet
ad iudicem, & ſucceſſiuè ad arbitrum ſtatutarium, qui
habet iuriſdictionem. *Blaneb. de compromiſſ. quæſt. 8.*
8 *& 19.* qui hoc extendit etiam ad arbitros voluntarios;
cum delatio iuramenti non ſit iuriſdictionalis, ſed tan-
tum reſpiciat veritatem facti. Ideo quemadmodum
præſtatur teſti, ita quoque dabitur parti, vt veritas ha-
9 beatur, cum iſtud ſit aſſumere probationem facti, *l. 2.
C. de eden.* Item quoniam arbitria redacta ſunt ad in-
ſtar iudiciorum, *l. 1. de arbitr. Surd. conſil. 472. num. 22.*
10 *lib. 4.* Quod tamen non puto verū; cum teſtes non de-
cidant cauſam, licet præbeant occaſionem decidendi.
Et ideò pro veritate quæſtionis, videndus erit *Quintil.
Mandoſ. ad Lap. allegat. 77. Tabellio publicus in fine; in
verb. iuramenta. Baptiſt. de S. Blaſ. de arbitr. quæſt. 49.
& 66. & Recentiores in l. admonendi, ff. de iureiuran.*

11 Sed notandum eſt, quod licet emptor fecerit euoca-
re illius auctorem in cauſa, ſi ſcit veritatē, debet agno-
ſcere bonam fidem; nec per hoc perdit regreſſum de
euictione; ſed in hoc grauatur, quia quando agit con-
tra venditorē, debet probare de iure ac dominio euin-
centis, *Franc. Marci quæſt. 580. nu. 8.*

12 Huc ſpectat ea quæſtio, an emptor bonæ fidei ſciens
ex poſt facto rem alienam, ſi nollet iurare de calumnia,
poſſit agere de euictione; & dicitur, quod ſic, ſi ipſe pe-
percit ſuo pudori, *argum l. quæ omnia, §. 1. ff. de procur.*
13 *& l. Quintus Mutius, ff. manda.* & vbi publicum ſit, &
notorium, quod res ſit eius qui petit, tunc iurare non
cogitur, & agit de euictione, *argum. c. euidentia extra
de accuſat. l. emptorem, §. 1. ff de act. empt.* quamuis iura-
14 re poſſet, quod gratia iuris ſui conſeruandi, non animo
calumniandi venit ad iudicium, ſicut ſcribit *Specul. li-
bro ſecundo par. 2. tit. de iuram. calumn. §. ſupereſt, nu-
mero ſeptimo,* & ibidem *Ioan. Andr. in addit. ſub lite-
ra N. O. T.* Cui non aduerſatur *Alber. Galeot. in ſua
Margarita tit. de iur. calumn. nu. 13.* vbi refert circa hoc
plures Doctorum ſententias.

15 Non etiam immeritò hic cadit ea quęſtio; num pro-
mittens iureiurando quid ſoluere infra certum tem-
pus, ſi ſoluere diſtulerit, de euictione contra vendito-
rem tamquam periurus agere poſſit.

Et pro negatiua ſententia reſpondēdum videretur.
16 Quoniam, qui iurat obſeruare contenta in contra-
ctu, & non contrauenire, ſi conueniatur, & non ſoluat
in termino, efficitur infamis infamia ciuili ipſo iure, &
non admittitur purgatio moræ, *l. ſi quis maior. C. de
17 tranſact.* & penam patitur, qua cogitur ad obſeruan-
18 dum contractum parti, *d. l. ſi quis maior;* Nec ideò is
agere poſſe videtur de euictione ſecuta contra vendi-
torem, ita in terminis tradidit *Matthæ. Matthesila. ſing.
50. incip. Nota magnum periculum, nu. 1.* dicens in hæc
verba. Vnde dico, quod ſi vendidi tibi fundum pro de-
cem, & obligaui me pro euictione ad duplū, & tu mihi
ſoluiſti quinque, & reſiduum intra tres menſes promi-
ſiſti ſoluere, & iuratum fuerit per contrahentes non
contrauenire, & tu omiſiſti ſoluere in termino, cogeris
ad ſoluendum, & ego liberatus à periculo euictionis.
Hæc *Matthesilan. vbi ſupra,* quem ſecuti ſunt *Alexand.
conſil. 131. col. 1. lib. 4. Iaſ. in dicta l. ſi quis maior. ſub nu-
mero 11. verſ. per hoc inſert, C. de tranſact. vbi Curt. ſen.
nu. 2. & Cagnol. nu. 132. idem Curt. conſ. 66. col. 18. Dec.
conſ. 471. col. 3. Brun. conſ. 48. nu. 10. & Thom. Ferat. in
Cautel. 20. nu. 5.*

Quæ ſententia, & lex limitatur pluribus modis.
19 Primò limitatur, vt diſpoſitio *dictæ l. ſi quis maior,*
non procedat dolo ceſſante: nam vt in pęnam *d. l.* quis
incidat, dolum requiri ſcribunt. *Bald. in l. obſeruare, §.
proficiſci, ff. de officio proconſ. & lega. Alex. cōſ. 92. lib. 1.
Curt. iun. in d. l. ſi quis maior. nu. 18. & Cagnol. nu. 128.
Parpal. num. 96. Dec. d. conſ. 451. col. 1. & Rolan. à Vall.
20 conſ. 57. num. 6. lib. 1.* qui probandus eſt, *vt per Parpal.
21 vbi proximè ſupra, num. 97.* & quælibet cauſa etiam le-
uis excuſat à dolo, & à periurio; ſicuti in ſpecie reſpon-
22 dit *And. Alciat. reſp. 111.* qui addit ſufficere etiam al-
legare ignorantiam, & credulitatē, alios ſciens omitto.
23 Secundò limitatur nō habere locum in foro, in quo
de bono & æquo iudicari ſolet: ſicuti in foro mercato-
rum, *vt tradit Parpal. in d. l. ſi quis maior. nu. 79.* Prout,
24 nec in foro eccleſiaſtico, *vt per Iaſ. ibidem col. pen. &
conſ. 9. col. 4. lib. 1. Marſil. ſing. 463. Ruyn. conſil. 133. &
25 198. lib. 1. Gozad. conſ. 66. nu. 13.* qui dixerunt in foro
Eccleſiæ admitti purgationem moræ ad euitādam pę-
nam *d. l. ſi quis maior, & ibidem Curt. ſen. nu. 49.*
26 Tertiò limitatur, *vt dictæ l. diſpoſitio* ſibi non tribuat
in hæredibus promittentis, qui licet non obſeruauerint
promiſſa ſui anteceſſoris, non tamen incidiſſe dicuntur
in periurium & per conſequens in pęnam *dictæ l. ſi quis
maior.* vt ibidem ſcribit *Parpal. nu. 96.* vbi de veriori te-
ſtatur, *& Cagnol. num. 144. Corn. conſ. 246. col. 2. lib. 3.
Pariſ. conſ. 54. nu. 100 lib. 1. & Grat. conſ. 66. n. 26. li. 1.*
27 Huius ſententiæ ratio ea eſt efficax: quoniam vincu-
lum iuramenti eſt perſonale, & cohæret perſonę iuran-
tis, neque ob id ad eius hæredem tranſit. *cap. veritatis.
de iureiur. Felyn. in c. cum ſit, col. 5. de for. compet. Tira-
quell. in l. ſi vnquam in præfat. nu. 17. C. de reuoc. donat.
Conar. in cap. quamuis par. 1. nu. 5. §. 5. de pact. in 6. Ca-
gnol. in d. l. ſi quis maior. nu. 144.*
28 Quartò limitatur, vt ita demum diſpoſitio *d. l. ſi quis
maior.* locum habeat, ſi creditores id declarent, *vt per
Parpal. ibi nu. 44. & Cagnol. num. 79* & his accedit *Rip.
29 lib. 3. reſp. c. 7. ad fin.* Ratio eſt, quia quandò lex aliquid
concedit, intelligitur volente, & patiēte illo, cui proui-
30 dere voluit. Sic enim dicimus in filio, cui legitima de-
betur vnà cū fructibus à die mortis patris: quia id in-
telligitur filio petente, & non aliter, vt pluribus confir-
mat *Menoc. conſ. 1149. lib. 12.* & ego ipſe *in tract. de im-*

puta. & detract. quæſt. 9. nu. 28. & infra, & nu. 40. quibus in locis reſpondetur in ſpecie Surdo in conſil. 128.

31 Et in emphyteuta, qui nō ſoluit canonem per biennium, qui propterea cadit à commodo emphyteuſis, l. 2. C. de iure emphyt. quod intelligitur domino volente & declarante caducitatem; ſicuti tradunt Bart. in dicta l. 2. num. 2. & ibidem Iaſ. num. 10. communem teſtatur Curt. iun. conſ. 109. num. 11. & conſil. 110. numero 23. Tiraquell. in l. ſi vnquam in ver. reuertatur, numero 11. C. de reuocan. donat. Clar. in §. emphyteuſis, quæſt. 9.

32 Quintò limitatur dictã l. ſi quis maior, non procedere, vbi elapſo præfixo termino ad ſoluendum, creditor recipit ſolutionem nulla facta proteſtatione de periurio incurſo, vt in ſpecie ibidem tradunt Parpal. n. 108, quæſt. 13. Cagnol. nu. 136.

33 In emphyteuta, qui cecidit ab emphyteuſi ob non ſolutum canonem; à quo ſi dominus deinde recipit canonem & penſiones præteritas, nulla adhibita proteſtatione ſeu reſeruatione pęnæ caducitatis, quod illam remiſiſſe cenſeatur. Iaſ. in dicta l. 2. num. 124. C. de iure emphyt. & in l. 2. in princ. in 3. notab. ff. ſi quis cautio. Alex. conſil. 14. propè fin. lib. 2. Ruyn. conſil. 110. numero quarto, & conſil. 151. num. 12. lib. 1. Clar. in dicto §. emphyteuſis, quæſt. 10. verſ. aut verò ſumus, qui de re-
34 cepta ſententia teſtatur Boer. quæſt. 309. num. 5. Et in vaſallo, qui pro feudo ſoluit penſionem præteritam,
35 quod illi remiſſa dicatur caducitas, conſuluit Dec. conſil. 138. num. 6. Cum revera diſpoſitio dictæ l. ſi quis maior ſit valde rigoroſa, ita vt Corn. conſil. 246. num. 5. lib. 3. dixerit ſe bis vidiſſe iudices noluiſſe illam obſeruare ob eius rigorem, ac duritiem, & Corn. ſecutus eſt Rol. à Vall. conſ. 57. nu. 46. lib. 1.

ARGVMENTVM.

Euictionis actioni, an & quando ſatisfiat per nudam cautionem.

Pacta vtilia in contractibus emptionum & venditionum quid operentur.

Euictionis iudicium coram quo agi oporteat. Et quibus concedatur.

SVMMARIVM.

1 Actio de euictione non datur, niſi interſit.
Et denegatur, quando res penes emptorem remanet, numero 2.
3 Actiones omnes, præter actionem euictionis ob non implementum promiſſorum exerceri poſſunt, etiam ante caſum euictionis.
4 Soluens litis æſtimationem, cum poſſit rem reſtituere, potitor de euictione non tenetur.
Nec malæ fidei poſſeſſori ſoluenti æſtimationem de euictione cauetur, nu. 5.
6 Euictio quãdo debetur, an ſufficiat cauere nuda cautione, & quando, & quomodo præſtanda.
7 Venditor cogitur ad cauendum de euictione, licet in contractu nil ſit dictum.
Fallit in venditore hæreditatis, qui non tenetur ſatiſdare, nec cauere de euictione, niſi de ſuo dato & facto tantum, nu. 8.
9 Cautioni cauſa litis in limine contractus vt ſit locus, opus eſt vt lis fuerit mota ſuper re vel occaſione dominij, vel etiam occaſione hypothecæ.
Et quod lis mota ſit, non mouenda, nu. 10.
Et ante ſolutionem pretij, nu. 11.
Niſi fortè res ſit notoriè nulla, nu. 12.
13 Cautioni an ſit locus, & an euictio immineat in limine contractus, iudicis eſt arbitrarium.
Euictionem imminere, cum allegatur quid agendũ, ibid.
Euictionis exceptio in limine contractus impedit inſtrumenti executionem, ibid.
14 Pacta vtilia apponi ſolent in inſtrumentis ad effectum vt venditores de euictione teneantur.
15 Actiones pro euictione tres proditæ ſunt, & quæ.
16 Hypothecaria competit pro euictione.
Et vbi agitur de feudo competit condictio ex moribus, numero 17.
Seu condictio ex lege Federici, vel Conradi, nu. 18.
Item competit certi condictio generalis ex verborum obligatione oriens ex ſtipulatione recepta, nu. 19.
Competit præterea condictio ſine cauſa, ſeu actio in factum, quæ nuncupatur præſcriptis verbis, nu. 20.
21 Actio ex empto intentatur, vbi res vendita vel eius acceſſio fuit legitimè euicta.
Secus ſi illegitima & violenta euictio ſequatur, quia tunc non aduerſus venditorem; ſed aduerſus iniuriatorem datur actio, nu. 22.
23 Euictionis actio vbi non datur, reſtituitur pretium.
24 Emptor vbi conſequi poteſt pro euictione tot alia bona venditoris ex pacto, electio eſt venditoris.
Non debet tamen venditor emptorem compellere ad accipiendum diuerſos fundos, qui nõ ſint ſub cura vnius coloni, nu. 28.
Et de ratione, ibidem.
Et quatenus emptoris eſſet electio, non poſſet is ire per ſaltus, capiendo partem vnius fundi, & partem alterius, nu. 27.
25 Interpretatio in dubio fit contra eum qui ſe fundat in pacto.
Præſertim, ſi ſit ille qui debebat alium inſtruere, nu. 26.
29 Actio de euictione non datur emptori, nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem, quando proceſſit ex violentia Principis, aut alterius, abſque culpa venditoris.
Quaſi tunc euictio ſumat cauſam ex nouis legibus, nu. 30.
31 Factum Principis reputatur caſus fortuitus.
Ideò in qualibet promiſſione reſeruata intelligitur authoritas ſuperioris, nu. 32.
33 Actio perſonalis non competit pro euictione contra authorem authoris, niſi cedatur.
Item ſi res ſoluta ſit adiecto, nu. 36.
34 Euictionis iudicium agi debet coram iudice emptoris.
Quid ſi clericus ſit auctor, nu. 35.
37 De euictione tenetur, qui ſciens & in dolo fuit repertus.
38 Euictionis cauſa pendens in vno tribunali, vnienda eſt cum cauſa principali quæ agitur in alio tribunali, ne contingat fieri diuerſas ſententias.
Declaratur procedere in diuerſitate cauſarum, dato quod rei ſint diuerſi fori, nu. 39.
Et de ratione, nu. 40.

QVÆ.

QVÆST. CC.

1 ACtionem de euictione non dari, niſi
interſit, dicunt Doctores ſæpè alle-
gari, & in ſpecie *Natt.conſil.674. nu-
mero 15. & Socinus iunior conſil. 82.
num.15. libro primo*, vt quando non
euincitur ſibi; ſed ſingulari ſucceſſo-
ri. *Iaſ.in l.Iulianus,§.qui fundum, num.7.ff.de verb.ob-*
2 *ligat.* Vnde fit, vt illa denegetur, quando res penès em-
ptorem remanet: quamuis tunc detur vtilis ex empto
ex contractu, *per tex.in l.ſi pro re, §.1.vbi Bart. & in l.
habere licere, ff.de euict. & in l.qui rem, C.eod.Gabr.con-
ſil.129.num.14.lib.1.Iacob.Berret.conſil.145.num.13.
& Rota coram Cardin. Seraph.deciſ.723.nu.* 10. vbi di-
3 citur, quod actiones omnes præter actionem euictio-
nis ob non implementum promiſſorum exerceri poſ-
4 ſunt etiam ante caſum euictionis. Quin etiam habe-
mus, quod ei, qui ſoluit litis æſtimationem, cum poſſit
rẽ reſtituere, potitor de euictione non tenetur, *l.36.§.*
5 *fin. ff. de rei vendicat.* Et male fidei poſſeſſori litis æſti-
mationem ſoluenti, de euictione non cauetur, *l.14.§.*
6 *cauere, ff.de condit.furt.* Vbi autem cautio requiritur in
materia euictionis, an ſufficiat cauere nuda cautione,
& quando, & quomodo ſit præſtanda, ponit *Paul. de*
7 *Caſtr.conſil.46. per tot.lib.1.* Tenetur tamen venditor
regulariter de euictione, & de illa cauere, etiam quod
nulla euictionis promiſſio præcedat. *Rot.deciſ.40.nu.2.
par.2. in recentior.* & agatur de re modica *l. in modicis,
ff.de contrahen.empt.* quem text. cum Gloſ.dixit ſingu-
larem *Roma.ſing.57.ſi vendo feudum. Caroc.deciſ.*100.
8 *num.* 4. quamuis vt diximus aliàs venditor hæreditatis
cauere non teneatur de euictione, niſi de ſuo dato, &
facto tantum, *l.2.ff.de hæred.vel act.vendi.* quę non de-
betur, niſi ea ſit ſecuta. *Caballin.de euict.§.3.num.*160.
Nec minus pendente controuerſia. *Caballin.vbi ſupra,*
§.5.*nu.*86. licèt euictionis periculum immineat, *vt per*
9 *eumdem, §.5.nu.48.* pro qua, vt cautioni locus ſit, *iuxta
l.poſt perfectam, C. de euict.* neceſſe eſt, litem eſſe mo-
tam ſuper re ipſa, vel occaſione dominij; vel etiam oc-
caſione hypothecæ. *Roma.conſil.8.Grat.conſ.135.nu.3.
lib.2.Burſat.conſ.194.nu.13.* vbi ait communem, quos
refert, ac ſequitur *Cardin. Tuſch.litera E, concluſ.* 360.
10 *nu.*10. Quodque lis mota ſit, non mouenda. *Surd.de-*
11 *ciſ.183.nu.4.* & quidem ante ſolutionem pretij, *Idem
Surd.deciſ.295.nu.7.& conſil.32.num.5.& 17.& con-
ſil.36.nu.12.& 22.* (vbi, an & quãdo emptor pretium
retinere poſſit, donec venditor fideiubeat) niſi fortè res
12 ſit notoriè aliena: quo in caſu ſolus timor mouendæ li-
tis ſufficit. *Aret.in §.fin.ſub num.3. verſ. ſed antequam
moueatur. Inſtit.de ſuſpect.tut.* cęteros adducit *Cardin.
Tuſch.dicta concluſ.360.num.44.45.* Nam imminens,
reputatur facta. *Alexan.Rauden.conſil.9.num.15.lib.2.
Rimin.iun.conſil.823.num.12.lib.7.* vbi quod venditor
in mora conſtituitur, ſi non præſtat fideiuſſorem de
euictione emptori, cui lis eſt mota, quia euictio dicitur
13 imminere. Et generaliter, an ſit locus cautioni, & an
immineat euictio in limine contractus, iudicis eſſe ar-
bitrarium, dixit *Rota diuerſ.deciſ.281.in fin.par.2.Me-
noch.de arbitrar.iudic. caſu 224.nu.3. & in addit.nu.1.
2.4. & ſeq.* vbi euictionem imminere cum allegatur,
quid agendũ; & euictio imminens quæ. *Borell. conſ.75.
num.4.* vbi, quod euictionis exceptio in limine contra-
ctus vbi imminet, impeditur inſtrumenti executio; ſu-
per quo videndi ſunt *Rimin.iun.dicto conſil.823.nu.11.
Surd.deciſ.165.nu.7.conſ.72.nu.1.conſ.36.nu.4.* vbi la-
tè *Burſat.conſil.194.num.13.& Peregrin.conſil 93.nu-
mero ſecundo, & ſeqq.lib.5.* & alia plura dixi in parti-
cularibus quæſtionibus, & pręſertim in quæſt.3. vbi diſ-
ſerui quæ requirantur, vt de euictione detur actio. Qui-
14 bus non obſtantibus plerumque ſuccurritur emptori-
bus per notarios, apponendo in inſtrumentis pacta, &
remiſſiones, quæ vulgo appellantur pacta vtilia, *vt per
Tract.Papien.de for.libell.in cauſa venditionis in §.pro-
mittens num.9.* vbi inquit, quod etſi, vt emptor de eui-
ctione agere poſſit, requiruntur illa octo, de quibus per
eum; tamen multoties vt cautius ſuccurratur empto-
ri, ſolent notarij in inſtrumentis apponere huiuſmodi
pacta, & remiſſiones, quæ in vulgari appellantur pa-
cta vtilia, ad effectum, vt venditor teneatur de euictio-
ne; ſequitur *Rolan.in conſ.67.ſub nu.9.lib.4.*

15 Inſuper obſeruandum eſt, quod pro euictione tres
actiones proditæ ſunt, quæ omnes ſunt perſonales; nẽ-
pè ex empto, ex ſtipulatione de dupla, & ex ſtipulatio-
ne rem habere licere, *l.2. & l. qui à pupillo, ff. de euict.*
tradidit *Gabr. Mudeus de act.empt.c.quando committa-
tur ſtipulatio, nu.2.* quo loci harum actionum naturam,
ac differentiam explicauit, quem in propoſito ſecutus
eſt *Menoch.conſ.89.nu.66.lib.1.*

16 Et ſecundum alios competit hypothecaria, *vt dixi
in quæſt.9.nu.64.* ac tenet *Iacob. Berret.dicto conſ.145.
num.8. per l.ſi mancipium, §. ſi commune, & §.vlt.vbi
Alberi.& Salycet.tradunt, ff de euict.poſt Glo.in l.credi-*
17 *tor.§. Prædium, ff. de act.empt.* Et vbi ageretur de feu-
do competit condictio ex moribus, ſeu condictio ex le-
18 ge Federici, vel Conradi, tamquam quis vocatus ſit ex
propria perſona. *Bal.conſil.291. Ad euidentiam, ſub nu.
12.lib.2. Bart.in l.1.nu.10.de condict.ex lege, & in l.in
commodato.§.1. ſub num.1.in fine, ff.commod.Bero.con-
ſil.108.nu.14 lib.1.Caccialup.de feud.cognit.art.5.n.2.*

19 Competit prætereà certi condictio generalis ex ver-
borum obligatione oriẽte ex ſtipulatione recepta pu-
ta per aliquem pro deſcendentibus. *Ant. Gabr.comm.
opin.lib.3.tit.de verb.oblig.concl.1.nu.22.& 27.*

20 Item competit condictio ſine cauſa ſeu actio in fa-
ctum, quæ nuncupatur etiam pręſcriptis verbis, *l.1.vbi
Gl.l.cum præcibus, cum l.ſeq. & l.emptionem de rer.per-
mut.* facit *tex.in c.1.in princ.ver.ignorans vero de inue-
ſtit.de re alien.fact. & c.1.§.1.ver. vt dominus vaſallo
ſi de feud.vaſall.ab aliquo.Bal.in l.pen.nu.11.C.de eden.
Modern. Pariſien.ſuper conſuet.§.32.nu.6. Capyc. in in-
neſtit. in ver.feudorum euictiones, iuncto text. in l. cum
pater.§.hereditatem il.2.ff.de leg.2. & l.3.cõm.vtriuſq.*
21 *iudic.Myſinger.obſeruat.54 cent.1.* vbi, quod ſi res vẽ-
dita vel eius acceſſio fuerit legitimè euicta, intentari
poteſt actio ex empto, vt reſtituatur pretium cum om-
nibus damnis, *l.non dubitabatur l. ſi cum quæſtio. C.de
euict.l.tenetur.§.ſi tibi iter. §.vlt. de act. empt.* vbi vero
22 illegitima, & violenta eſſet euictio non aduerſus ven-
ditorem datur actio *l.fin.C.de act.empt.l.ſi ea res, ff.eod.*
23 Cęterum euictionis actio vbi non datur, datur tamen
reſtitutio pretij. *Rota deciſ.525.nu.8.par.1.in recentior.*

24 Sed controuerti ſolet, quid dicendum, quando in
venditione fuit dictum quod in caſu euictionis em-
ptor conſequi poſſit tot alia bona ipſius venditoris cu-

ius ſit electio dicto caſu venditoris, an creditoris, ita quod is eligere valeat ea, quæ ſunt meliora.

Et dicitur, electionem dicto caſu pertinere ad venditorem *per text. in l. comprehenſum, ff. de contrahen.*
25 *empt. & in l. penult. §. fin. ff. de act. empt.* Et in dubio in-
26 terpretatio fit contra eum, qui ſe fundat in pacto, *l. veteribus, vbi Bart. ff. de pact.* præſertim ſi ſit ille, qui debebat alium inſtruere, vt ibi tradit *Bal.*

27 Et quatenus ad emptorem pertineret electio prædicta, non tamen is poſſet ire per ſaltus, capiendo partem vnius fundi, & partem alterius, vt probatur *in l. pen. §. fin. ff. de act. empt* in verbis illis, dummodò integra det; & in caſu euictionis habetur *in l. ex mille, §. cæterum, ff. de euict.*

28 Aduertendum tamen, quod licet electio verè de iure ſpectet ad venditorem, is non debet poſſe compellere emptorem ad accipiendum diuerſus fundos qui non ſint omnes ſub cura vnius coloni, ſeu laboratoris, ſi numerus ſuppleri poſſit ex alijs, qui ſint omnes ſub cura vnius per ea quæ notantur *in l. patronus, §. Sempronio. ff. de leg. 2.* quod & ſuadet ratio proportionis; quoniam ſi non licet diuidere fundum, capiendo partem ipſius, & partem omittendo, non etiam licitum eſt diuidere totum quemdam cumulum prædiorum redactorũ ſub cura vnius maſſarij, ſeu coloni: nam quemadmodum eiuſmodi cumulus ſeu vnio plurium prædiorum fit non à natura, ſed ex hominis deſtinatione, ita quoque quilibet fundus conſtituitur ex deſtinatione hominis, *l. quod in rerum, §. quod ſi poſt, ff. de leg. 1.* in terminis ſic reſpondit & argumẽtatur *Alba conſ. 151. nu 8. & infra lib. 2.*

29 At in his, & obſeruandũ eſt, vt alias notaui in quæſt. nempè actionem de euictione non dari emptori nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem, quando proceſſit ex violentia Principis, vel ab alio potentillo ra abſque culpa venditoris, nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem, quod ſolum erit ſoluendum per Principem vel venditorem, ſi illi princeps dediſſet, *l. Lucius de euict. Natt. conſ. 181. nu. 4. Put. dec. 281. nu. 2. lib. 3.*

30 Quaſi tunc euictio ſumat cauſam ex nouis legibus, diſponentibus circa deciſoria vltra vel contra ius commune, quia tunc non pertinet ad venditoris damnum. *Bald. conſil. 460. factum tale eſt, num. 4. lib. 4.* Cum fa-
31 ctum Principis reputetur caſus fortuitus, cuius imperio reſiſti non poteſt. *l. item ſi verberatum, §. item ſi forte de rei vendic. l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de leg. 1.*
32 *Bald. in l. falſur, num. 30. C. de fur.* Ideò ſemper in qualibet promiſſione reſeruata cẽſetur auctoritas ſuperioris, *l. fin vbi Iaſ. num. 6. ff qui ſatiſd. cogan. & in l. ſi quis maior. nu. 19. C. de tranſact.*

33 Prout nec datur contra auctorem auctoris perſonalis actio, niſi cedatur, *Bald. in l. 1. in fin. C. de iur. dot.*

34 Euictionis autem iudicium coram quo agi debeat, videas *per Corn. conſil. 79. in vlt. dub. libro quarto,* vbi tenet, quod debeat agitari coram iudice emptoris. *Abb. in cap. fin. nu. 8. extr. de empt. & vendit.*

35 Quid ſi clericus ſit auctor, an res agenda ſit coram iudice emptoris, vel coram eccleſiaſtico ratione clericatus; *& Bald. in l. prima, C. vbi in rem act.* tenet, quod clericus iudicium iam inchoatum coram iudice laico proſequi debet; & ante eum ſic etiam tenuiſſe videtur *Gul. de Cun. in authent. ſi clericus de Epiſcop. & cleric.* & ſcribentes *in l. venditor, ff. de iu dic. Ioan. Andr. & Ant. de Butr. in cap. quoniam frequenter, vt lite non conteſta. in §. quod ſi ſuper. Angel. & Ioan. de Imol. in l. non ſolum, §. quod vulgo, ff. de vſucap.* latè *Aret. in rub. inſtit. de except. num. 20. & addent. ibi, in litera A,* & ego dixi in quæſtione...

36 Et quid, ſi res ſoluta adiecto euincatur, dic quod agitur actione perſonali, *l. 33. ff. de ſolut. & liberat.*

37 Similiter, ſi de aliquo caſu de euictione quis non tenetur, conueniri poterit, ſi ſciens eſt, vel in dolo repertus fuerit, *l. 12. §. denique, ff. de act. empt.* & ſi res euincatur, non verè, ſed fictè agitur actione ex empto. *Bart. in l. 39. ff. mandat.*

38 Scias autem in præmiſſis, quod euictionis cauſa pẽdens in vno tribunali, vnienda eſt cum cauſa principali, quæ agitur coram alio tribunali, ne contingat diuerſas ferri ſententias, *l. venditor, vbi Doctor. ff. de re indic. Aret. in rubr. inſtit. de except. num. 17. Socin. conſil. 91. in vlt. dub. lib. 3. Butr. in cap. fin. nu. 23. de empt. & vendit. Socin. conſil. 12. num. 7. verſ. & non ſequor abſurdum, libro primo, & in cap. fin. nu. 23. de muta. peti.* quod pro-
39 cedit in diuerſitate cauſarum, dato quod rei ſint diuerſi fori. *Socin. conſil. 244. ſub num. 3. verſ. & primo lib. 2.*
40 & ratio eſt, quia ſuper principali iuriſdictionem habens, etiam debet ſuper incidenti, & connexis habere. *Bar. in l. fin. C. ſi aduer. fiſc. Soci. d. conſ. 244. Marcheſan. de commiſſ. appella. par. 1. cap. 16. nu. 13.*

ARGVMENTVM.

Sequitur materia præcedentis quæſtionis, & diſceptatur, an & quando venditores plures inſolidum teneãtur de euictione; Et quid in pluribus hæredibus ac tertijs poſſeſſoribus bonorum obligatorum pro euictione.

Stipulatio de euictione qualiter intelligenda.

Animal vbi eſt vẽditum, & intra breue tempus mortuum, cuius periculo pereat, vẽditoris, an emptoris.

SVMMARIVM.

41 *Venditores plures de euictione tenentur pro virili, quãdo vnuſquiſque pro virili vendit.*

At ſecus ſi pro indiuiſo, quia tunc inſolidum tenentur, numero 42.

Idem vbi vſi ſunt verbis indiuiduum importantibus, vt ſi dictum ſit, quod quilibet teneatur, quia omnes tenentur inſolidum, nu. 43.

Vel quando omnes inſolidum vendiderunt, nu. 44.

Seu ſumus in indiuiduis voluntate contrahentium, numero 45.

Quaſi fieri non debeat eiuſdem voluntatis diuiſio, ibid.

46 *Locatio non afferens tantam vtilitatem in parte quantam in toto dicitur indiuidua ratione voluntatis contrahentium; licet aliàs eſſet diuidua de ſui natura.*

Ex-

Extenditur idem locum habere in pluribus hæredibus vnius venditoris, nu.47.

48 *Correis ex pluribus pro re aliqua obligatis, ſi vnus inſolidum conueniatur à reliquis, qui contra creditorem præſcripſerunt, defendi poteſt vt tantum pro ſua parte teneatur.*

Sed contra num.49.

50 *Explicatur textus in l. idemque, §. generaliter, ff. manda.*

51 *Correus, qui inſolidum conuentus debitum ſoluit, an & quando poſſit ex ſuo capite agere de euictione contra cohæredes poſt completam ab eis præſcriptionem aduerſus creditores, diſtinguitur.*

52 *Poſſeſſores plures tertij bonorum obligatorum pro euictione, non conueniuntur inſolidum, ſed pro parte poſſeſſa.*

Contrarium, quod ſcilicet inſolidum conueniantur, numero 53.

Vnde trahitur cautela in contractu apponenda, nu.55.

54 *In contractibus mens contrahentium maximè ſpectanda eſt.*

56 *Bona pro euictione obligata vbi peruenerint in plures hæredes, creditor inſolidum agit contra vnum.*

Ampliatur, procedere etiam in generali bonorum obligatione, ſeu hypotheca, nu.57.

Primò limita in tacita hypotheca legali, nu.58.

Secundò limita, ſi creditor petat executionem fieri aduerſus tertium poſſeſſorem, putà pro fructibus cenſus decurſis: quia tunc hypothecaria non agitur, ſed competit perſonalis, quando petitur executio, nu.59.

60 *Executiua via non agitur contra tertium, niſi in inſtrumento adſint clauſulæ, conſtituti, præcarij, & facultas ingrediendi propria auctoritate.*

61 *Intellectus text. in l. eum qui, §. te, & Titium, ff. de verb. obligat.*

62 *Obligatio in diuiduis inter hæredes diuiditur pro portionibus hæreditarijs.*

63 *Creditor vbi agit contra vnum ex pluribus bonorum obligatorum poſſeſſoribus, & illum inſolidum hypothecaria conuenit, & exigit, tenetur illi actiones cedere. Et quid in cenſibus, & annuis redditibus.*

64 *Creditor plurium rerum, vbi petit virilem portionem an videatur diuidere; & an creditor qui à reis debendi partem debiti recipit, videatur à petitione reſidui receſſiſſe.*

65 *De euictione agi poteſt pro omnibus rebus euictis, & ſi non fuerit promiſſum, ſiue euincantur omnes res, ſiue pars earum.*

66 *Solutio pretij ob euictionis exceptionem retardari non poteſt, quando non ſunt actus correſpectiui.*

Etiam quod ſtante periculi imminentis euictionis poſſet retardari ſolutio, nu.67.

68 *Stipulatio de euictione intelligitur ſecundum naturam actus, & ſic ad pretium tantum, vbi ad illud tantum agi poteſt.*

Præſertim, ſi adſit iuramentum, nu.69.

70 *Hæredes illius, qui de euictione promiſit, re euicta, quomodo conueniantur. remiſſiuè.*

71 *Cautelæ ad faciendum, quod venditor ſemper & omni caſu de euictione teneatur, remiſſiuè.*

72 *Re euicta per reſtitutionem ſtipulatio duplæ non committitur, ſed agitur ex empto.*

Quæ ſtipulatio vt committatur, ſcientia eſt neceſſaria, num.73.

Ita vt per eam fiat, quod qui non agit ob eius malam fidem, ex contractu emptionis agat, ſi eſt interpoſita ſtipulatio, nu.74.

Etiam ſi ſequatur per imperitiam iudicis, nu.75.

76 *Euictio vbi præſtanda eſt, illa præſtari non debet rei per hæredem redemptæ, & poſteà per eum traditæ legatario, à quo fuit euicta; ſed hæres cedit actionem contra venditorem.*

77 *Litis æſtimatio quando datur, an de euictione quis teneatur, remiſſiuè.*

Et quando res eſt litigioſa, ad quid venditor obligetur, numero 78.

79 *Emptor, qui rem à ſe dubitat euinci, ad eam liberandam ſoluere poteſt, non expectata ſententia.*

Quod procedit, ſtante debito liquido, nu.80.

81 *Hypotheca redditus ſi euincatur, creditor cogere poteſt debitorem ad reſtituendam ſortem, tanquam datam ob cauſam, cauſa non ſequuta.*

Quo caſu creditor poteſt licitè exigere interuſuria & pẽſiones redditus pro eo tempore quo probabiliter ignorauit alienas hypothecas, nu.82.

Limitatur, quando à principio fuit adiectum pactum de reddenda ſorte in caſu euictionis hypothecarum; vel in caſum, quo res hypothecata non eſſent libera, numero 83.

84 *Tempus euictionis attenditur, ſiue agatur de euictione actione ex empto, ſiue agatur actione ex ſtipulatu pro damnis & intereſſe in ſpecie promiſſis.*

85 *Damna, & intereſſe vbi ſunt extrinſeca prouenientia ratione melioramentorum, exigi non poſſunt vltra duplum, maximè vbi ignoratur vitium rei.*

Fallit, quando damna, & intereſſe ſunt in ſpecie promiſſa, num.86.

Et apparet iuſtificatum in pluri. nu.87.

88 *Emptor animalis & ſpeciei re ſibi tradita tenetur ad pretium, licet poſtea pereat.*

Sed contra ex veriori, quando præſertim animal, vel ſpecies perit infra breue tempus, nu.89.

Niſi eius culpa per venditorem probetur, nu.90.

DVbitatur inſuper, an quando ſunt plures venditores vnius fundi, omnes inſolidum teneantur.

Et in hac quæſtione, in qua Doctores pugnare videntur, diſtinguo quinque caſus.

41 Primus eſt caſus, quando plures pro diuiſo, & ſic pro certa parte vẽdunt, & tunc dicitur vnumquemque ipſorum teneri pro rata & portione, vt talis promiſſio à venditione declaretur, tanquam à præcedenti, *argum. l. ſi ſeruus plurium, §. finali, ff. de legat. 1. Socin. iun. conſil. 52 ſub num. 15. & ſeq. lib. 4.* & ita intelligo *Surdus conſil. 271. numero 60. libro ſecundo,* & adductos ibi per eum.

42 Secundus eſt caſus, quando à pluribus res vendita fuit pro indiuiſo, quo in caſu venditores de euictione tenentur inſolidum, cum regulariter venditio inſolidum defendenda ſit alio non apparente ex eius natura, quæ indiuidua eſt. ad *textum in l. cum ex cauſa, ff. de verborum obligat. & in l. 2. §. ex his, ff. eodem, l. in executione, §. inſolidum, eodem titulo,* quamuis venditores

tores de indemnitate inter ſe obligentur iudicio familiæ hærciſcundæ, *l. rem hæreditariam ad finem, ff. de euictio. dicta l. cum ex cauſa; & dicta l. 2. §. ex his. Andr. Gayll. Practic. obſeruation. libro ſecundo obſeruat. decimaquarta numero primo & ſequentib.* vbi ait, ſic fuiſſe concluſum.

43 Tertius eſt caſus, quando ſumus in dubio, & tunc ſi venditores vſi ſint verbis, vt quilibet teneatur etiam ſine adiectione inſolidum, omnes inſolidum conueniuntur, ac tenentur ob priuatam ac peculiarem ſignificationem dictæ dictionis, quilibet, *l. ſi pluribus, & ibi Gloſ. & Bart. & Imol. ff. de legat. primo, & l. non diſtinguemus, §. cum in plures,* & ibidem quoque Bart. & ſcribentes, *ff. de arbitr.* ita *Tiraquell. poſt Iacobin. Butr. Bartol. Bald. Aluar. Petr. de Auchar an. Paul. de Caſtro Alexan. Cæpoll. Corne. Socin. Guid. Pap. Franc. Curt. Ruyn. Gozadin. & alios* tradit *Tiraquell. in tract. de retract. liguag. §. 31. Gloſ. 1. num. 11. & ſeq.* quem ſequitur *Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 15. tit. 3. num. 16.*

44 Quartus eſt caſus, quando dictum fuit, quod omnes inſolidum vendebant, quia omnes promiſſiones poſteà factæ cenſentur etiam inſolidum, cum veniant continuatiuè ad ipſam venditionem. ita *Cranett. conſil. 208. numero 7. ex Corne. conſil. 112. libro quarto.*

45 Quintus caſus eſt, quando ſumus in indiuiduis voluntate contrahentium, cum aliter contractus celebratus non extitiſſet, niſi partes credidiſſent inſolidum eſſe obligatos, quo caſu non etiam attenduntur plura corpora vendita. *Bartol. in l. grege, §. illud commune numero quarto, ff. de fideiuſſ. per textum in l. Pedius in fine, ff. de arbitr.* & concludunt omnes, *in l. 1. §. ſed ſi mihi Pamphilum, vbi Imol. numero 66. & Alciat. num. 16. & 17. ff. de verborum obligat.* quaſi non debeat fieri eiuſdem voluntatis diuiſio, *vt per Angel. ibidem numero tertio in Gloſ. in ver. Vitiatam. Felyn. in cap. cum ſuper numero octauo, de offic. delegat. poſt Gemin. in cap. 1. in princip. numero ſecundo de deſpon. impuber. in ſexto. Aym. conſil. 170. numero ſexto. Natt. conſil. 479. numero 28. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libro quinto titulo quinto numero 21.* vbi quod ita etiam ſeruatur. *Rota coram Cardinali Pamphilio in Veronen.*
46 *exempt. 27. Ianuarij 1595.* vbi de locatione non afferente tantam vtilitatem in parte, quantam in toto, quæ tunc dicitur indiuidua, ratione voluntatis contrahentium, licet alias eſſet diuidua de ſui natura. *Baldus conſil. 32. præſupponitur in facto lib. 2.* & iuxta prædicta intelligas quæ dixi in quæſt...

47 Extenditur idem procedere in pluribus hæredibus venditoris, quoniam & hi inſolidum emptori de euictione tenentur; & licet vnicuique pro parte hæreditaria præſtatio iniungatur, tamen defenſio non diuiditur, quamuis intereſſe diuidatur, *text. in l. ſi rem, §. ſi ei, qui mihi, ff. de euictio. dicta l. ſi in executione, §. inſolidum, & dicta l. cum ex cauſa,* vbi eſt textus notabilis. *Gayll. dicta obſeruatio. decimaquarta numero quarto.*

48 Verum hic inſurgit dubitatio, an vbi ſunt plures correi inſolidum obligati de euictione, quorum plures præſcripſerunt contra venditorem, & agitur contra vnum qui non præſcripſit, & is vocat conſortes, qui præſcripſerunt, ab eis defendi poſſit pro portionibus ſuis, pro quibus aduerſus creditorem præſcripſerunt; & reſpondendum videtur affirmatiuè, per *text. in l. idemque, §. generaliter, ff. manda.*

Seu ſaltem diſtinguendum videtur, an aliorum interſit, & tunc qui præſcripſerunt defendere poſſint.

Aut verò non intereſt; & tunc defendere non poſſint, *argumen. l. à ſententia, & quod ibi per Bartol. ff. de appellat. l. ſi ſuſpecta, §. 1. & ibidem Glo. & Angel. de inofficio. teſtamen. & cap. cum ſuper, & ibi latè Innocent. & ſcribentes de re iudica.* in tantum, quod etiamſi reus nollet dicta exceptione ſibi competenti vti; nihilominus ille, cuius quomodolibet intereſt, poteſt opponere etiam inuito reo, *textus eſt in l. penult. C. de non numera. pecun. Aretin. in rubric. de exceptio. numero duodecimo. Inſtit. Bartol. in l. Stichum, §. quod vulgò, in fine de ſolut. Baldus in l. quoties, & ibidem Alex. in addit. C. de precib. imper. offer. Bar. in dicto §. generaliter, & in l. procurator ad exhibendum, §. ſi procurator, ff. rem rat. habe. Alexan. in l. quia tale in fin., ff. ſolut. matrim.* atque ita concludendum videtur, quod qui præſcripſerunt, defendere poſſunt, & creditorem repellere pro partibus ſuis in caſibus, in quibus de euictione tenentur.

49 Sed contrarium verius concludendum eſt abſolutè, nempè eos, qui præſcripſerunt impedire non poſſe, quin emptor vel creditor inſolidum conueniat eum, qui non præſcripſit, & aduerſus illum iuribus ſuis vtatur, æquè acſi alij non præſcripſiſſent.

50 Non obſtat dicta *l. idemque, §. generaliter,* quia loquitur in diuerſis terminis à noſtris: ibi enim agitur de mero fideiuſſore, qui non tenetur niſi ob debitum alterius habentis perſonalem exceptionem aduerſus creditorem.

At nos verſamur in eo qui ratione propriæ obligationis tenetur nomine proprio inſolidum; & ita non eſt fideiuſſor, ſed principalis reſpectu creditoris, & emptoris; prout nec reſpectu eorum qui præſcripſerunt, vllatenus eſt fideiuſſor; nec ideò mirum, ſi exceptio illis acquiſita non extendatur ad iſtum qui non præſcripſit; & ſucceſſiuè poſſit inſolidum conueniri, & exigi.

51 Alia his accedit quæſtio, an reus principalis, qui cogitur ſoluere tantum pro parte ſua, poſſit agere de euictione contra cohæredes pro partibus eorum poſt tempus completæ ab eis contra creditorem ſeu emptorem præſcriptionis, ſi interim diuiſio, vel antea facta ſit, & ita ſibi conſulere pro reliquis futuri temporis fortaſſe ſoluendis.

Breuiter dicitur, quod ſi quando is ſoluit, præſcriptio quoad alios obligatos erat completa, nulla aduerſus eos datur actio; ſiue res eſſet communis, vel indiuiſa; nec ex capite ſuo, nec iure ceſſo.

Aut non erat completa præſcriptio, nec eis quæſita exceptio; & tunc ſi res eſt indiuiſa, datur actio familiæ hærciſcundæ, vel communi diuidundo: non enim præſcriptio currit, nec currere incipit contra conſortem, quamdiu res manet in communi.

Si verò diuiſa, idem etiam concluditur quod in præcedenti concluſione, ea ratione, quia per diuiſionem adinuicem obligantur de euictione, ſiue expreſſè, ſiue ex tacito extante negotio, *l. ſi cum venditor in fine de euictio. l. ſi familiæ, C. famil. hærciſcun. l. ſi*

fra-

fratres, C. commun. diuiden. & huius obligationis con-
ditio purificatur tempore ſolutionis, & euictionis a-
ctio perpetuo durat, ſiue hi, qui de euictione tenen-
tur, compleant poſteà præſcriptionem contra credi-
torem, ſiue non.

In propoſito tamen obſerues, quod ſi is, cæteris
non vocatis, paſſus eſt ſibi euinci, non ſtatim re
cum effectu euicta, & ſententia executa, iuxta quæ
dixi in quæſtione ... agit pro recuperatione aduerſus
cohæredes; ſed probandum erit fuiſſe debitum, & de
iuſtitia euincentis. *Raphael Fulgoſ. in l. emptorem in
princip. ff. de actio. empt.* vbi ait, ſe de facto reſpondiſſe,
quem ſequitur *Alexan. conſil. 63. numero decimoquar-
to libro ſexto*, & dixi quæſt. ... & alibi in hoc tra-
ctatu.

52 Altera ſupereſt non mediocris difficultas, an
conſtituto annuo cenſu ſuper tribus fundis, ſi hi ad
tres ſingulares ſucceſſores deuenerunt, an quilibet
poſſeſſor pro rata dicti annui redditus, ſeu cenſus
ſoluere teneatur, vel inſolidum conueniendus ſit.
Et dicendum videtur quemlibet pro æqua & iuſta
parte dicti annui redditus conueniri debere, & non
inſolidum; quæ ſententia maximè probari videtur
ex textu l. Moſchis, ff. de iure fiſc. vbi Iuriſconſul. re-
ſpondit, contra omnem poſſeſſorem agendum eſſe;
& ſic contra omnem poſſeſſorem pro re poſſeſſa,
ac eius ratione, & pro eius parte; & ſic pro rata
quæ poſſidetur; & hanc ſententiam amplexi ſunt
*Dyn. in dicta l. Moſchis. Ioan. Faber in §. item ſi quis
in fraudem numero vigeſimoſexto. Inſtitut. de action.
Caſſan. ad conſuetudinem Burgund. rubric. quinta, §. 2.
numero trigeſimoſeptimo*, de æquiori, & ſeruata opi-
nione in Regno Neapolitano teſtatur *Afflictus in
conſtitutio. libro primo rubric. 17. numero vigeſimoſex-
to*, & ſequitur *Redoan. de rebus Eccleſ. non alienan.
rubrica decimaſexta, de conſtitutione cenſus nume-
ro 69.*

53 Contrarium tamen, quod quilibet poſſeſſor inſo-
lidum conueniri valeat ad integram debiti ſolutio-
nem, nec cogi poſſit contra omnes aut contra eo-
rum quemlibet pro rata agere, *vt ex eadem l. Moſchis*,
tradunt ibi Gl & Bar. *Afflict. deciſ. 153. Leo in ſua re-
ſponſorum centur. cap. decimoſeptimo*, aſſerens ita in
Hiſpalenſi Prætorio iudicatum. *Nauarr. in commen-
tar. de vſur. quæſt. decimaſexta numero 114. Negnſan.
de pignor. primo membro octaua parte princip. numero
50. & Surdus deciſ. 32. numero ſexto*, eandem tenet
*Couarr. dicto cap. ſeptimo ſub numero ſeptimo, verſi-
culo ſed nihilominus*, inquiens eam vere probari au-
thoritate *dictæ l. Moſchis*: quia dictio omnis ſin-
gularis numeri cuilibet inſolidum actum tribuit.

54 Quare cum in contractibus mens contrahen-
tium ſpectanda ſit, *l. finali, C. quæ res pignor. obliga.
poſſ. Tiraquell. in l. ſi vnquam ver. libertis numero 47.
C. de reuocan. donation.* vtile erit in conſtitutione cen-
ſus apponere pactum, quod prædijs obligatis alie-
55 natis in plures ſingulares ſucceſſores liceat credito-
ri quodlibet prædium tam pro debitis quam etiam
omnibus debendis penſionibus inſolidum aggredi, &
conuenire.

56 Si tamen in plures hæredes debitoris peruenerint,
creditor agere poterit hypothecaria contra vnum
alijs hæredibus non excuſſis: quamuis enim perſo-
nali omnes teneantur pro portione hæreditaria, *l. eum
à matre, C. de rei vendicat.* hypothecaria tamen qui-
libet tenetur inſolidum redditum, ſeu annuum cen-
ſum ſoluere, aut res hypothecatas quas poſſidet, re-
ſtituere, *ad textum in l. 1. & 2. C. ſi vnus ex plur. Glo.
& Bartol. in l. mulier qui potior. in pignor. habe. Negu-
ſant. de pignor. dicta octaua parte primo membro ſub nu-
mero decimoſexto, verſic. ſecundò fallit. Suarez in l. poſt
rem iudicatam limitat. prima numero decimoquarto*,
dicens ſæpius obtinuiſſe in practica, *ff. de re iu-
dicat.*

57 Ampliatur id etiam locum habere in generali bo-
norum hypotheca, *vt per Modern. Pariſ. in labyrin-
tho indiuidui parte ſecunda numero 89.* vbi numero
58 ſequenti limitat in tacita hypotheca legali, de qua
in l. prima in fine, C. commun. de legat. ex quo illa ta-
cita hypotheca pro diſpoſitionibus vltimarum vo-
luntatum iure Codicis introducta limitatur ad por-
tiones hæreditarias, & ad limites obligationis perſo-
nalis. Et idcircò vnus hæredum non tenetur ſol-
uere legatum in teſtamento pro portionibus alio-
rum, etiamſi agatur actione hypothecaria ex il-
la tacita hypotheca *ex dicto textu l. primæ in fi-
ne.*

59 Secundò reſtringe, ſi creditor cenſus, ſeu annui
redditus inſtet executionem fieri aduerſus tertium
poſſeſſorem pro fructibus, ſeu penſionibus decur-
ſis: quia tunc hypothecaria non agitur, ſed per-
ſonalis intentatur, quando petitur executio, vt
tradunt *Guttierez in repetit. l. nemo poteſt numero
321. ff. de legat. primo. Suarez in dicta l. poſt rem iu-
dicatam ad l. Regiam quæſt. quinta ſub numero vnde-
cimo. Parlador. rerum quotidian. libro ſecundo cap. fin.
60 quarta parte, §. 1. numero decimoſeptimo*, vnde con-
tra tertium non agitur via executiua, niſi in inſtru-
mento cenſus adſint clauſulæ conſtituti, præcarij,
& facultas ingrediendi propria auctoritate, cum
alijs, quæ extenduntur in huiuſmodi obligationi-
bus, quia dicuntur affecta bona, ita, & taliter,
vt dari poſſit remedium executiuum, etiam contra
tertium poſſeſſorem, eo quoque non citato, &
non liquidato negotio, *latè Cæſar Barz. deciſ. Bo-
nonien. 108. numero 35. & 36. Galleſ. ad form. Came-
ral. oblig. parte tertia quæſt. quinta numero tertio. Mat-
the. Coler. de proceſſ. execut. parte tertia cap. duode-
cimo numero 73. Gozadin. conſil. 95. numero octauo &
nono. Bou. de Statut. vrb. præſcript. Gloſa vigeſima nu-
mero 25. Vin. deciſ. 177. numero primo & ſequenti li-
bro primo. Aſin. in prax. §. 31. limitat. 35. numero
quarto, & §. ſeptimo numero 182. Guttierrez de con-
tract. iur. cap. vigeſimotertio. Turzan. in ſuis com-
mun. opin. in ver. pactum de ingrediendo poſt Barto-
lum, Bald. Caſtrenſ. & alios in l. tertia, C. de pi-
gnor.*

61 Ad dicta ſupra *numero 55.* notandum eſt non ob-
ſtare, quatenus obijceretur *de text. l. eum, qui, §. te,
& Titium de verborum obligat.* ibi, & quamuis con-
ueniſſe videatur, ne ab alio hærede, quam à Titio
peteretur, tamen inutile pactum conuentum co-
hæredibus eius erit: quoniam ille textus loquitur in
obligatione perſonali, qua hæres conueniri nequit,
niſi

niſi pro hæreditaria portione, licet teſtator aliter di-
ſpoſuerit, & promiſerit in contractu à ſe geſto. At
ſecus in hypothecaria, ac reali obligatione, vt per
Roder. Suarez in dicta l. poſt rem iudicatam, limitat.
prima ſub numero decimoquarto, cuius occaſione re-
cuperatur totum debitum ab vno, vt per eundem
Suarez ibidem, quod non contigit, vbi non agitur de
modo, ſed de ſubſtantia obligationis, cuius reſpectu
non poſſunt contrahentes facere, quin actus eorum
ſubſit legis diſpoſitioni, argumen. dictæ l. nemo po-
62 teſt, ff. de legat. primo. ex legis autem diſpoſitione
habetur, quòd obligatio in diuiduis inter hæredes di-
uiditur pro portionibus hæreditarijs, l. cum à matre,
C. de rei vindicat. & toto titulo, C. de hæredit. act. ni-
mirum ſi debitor facere non poteſt, quod eius obli-
gatio non diuidatur inter ipſius hæredes, quia vnus
plurium hæredum inſolidum hæres eſſe non poteſt;
ſed ſolum pro parte; nec pro alijs partibus defunctum
repræſentat, ſed cenſetur extraneus, dicta l. cum à ma-
tre, l. Prætoriæ, §. incertam, ff. de prætor. ſtipul. & ita
intelligitur dictus §. te, & Titium.
Valida igitur erit pactio inter debitorem, & credito-
rem, quod ſcilicet non poſſit debitum à debitore, nec
ab eius hæredibus ſolui pro parte, quodque ſolutio ſit
indiuidua in perſonis hæredum; ita vt quilibet debi-
toris hæres inſolidum conueniri poſſit, & exigi; cum
hoc non concernat obligationis ſubſtantiam, ſed mo-
dum, vt habetur per Modern. Pariſ. in tracta. indiuidui
par. 2. num. 30. & ſeq.
63 Vbi autem creditor cenſus agat contra vnum ex
pluribus debitoris hæredibus, vel vnum ex pluribus
hypothecarum poſſeſſoribus tenebitur ipſe actiones
cedere, quibus vtetur aduerſus cohæredes, aut alios
hypothecarum poſſeſſores, vt deducta rata ſibi con-
tingente, reliquum perſoluant, & pro modo prædio-
rum, pecuniam ſolutam reſtituant, l. cum poſſeſſor de
cenſibus, & ceſſis actionibus hæres, vel poſſeſſor po-
terit quemlibet cohæredum, aut poſſeſſorem prædij
hypothecati, deducta dicta portione tangente ipſi
ceſſionario inſolidum conuenire, vt per Parlador. re-
rum quotidian. libro ſecundo cap. fin. quarta parte, §. 6.
numero tertio & ſequentibus, & Franc. Milan. deciſ. pri-
ma numero decimoquinto parte ſecunda, qui alios addu-
cit, & dat modum liquidandi, quantum ſit pro dicta
rata deducendum, & ſtilum Curiæ Siciliæ. Gratian.
diſceptat. libro primo cap. decimoſexto numero decimo,
& infra. vbi numero 16. idem dicit procedere in an-
nuis redditibus, ſeu cenſibus, quo caſu vt inquit, ma-
gis ſpecialiter inductum eſt, vt pro illis poſſit com-
mitti executio contra vnum hæredem, & de veriori
teſtatur ex Bartol. Roman. Corne. Rip. & Felician. de
Solis, de quo videas apud Cinc. de cenſi. parte ſecunda
cap. ſecundo quæſt. tertia artic. octauo numero primo &
ſequentibus.
64 Hic etiam quæri poſſet, quando creditor plurium
reorum virilem portionem petit, an videatur diuide-
re. Quam quæſtionem ponit Cardin. Mantic. de ta-
cit. & ambig. libro decimoquinto tit. 5. num. 2. & ſeqq.
vbi plures conſtituit caſus, ac differit etiam, an cre-
ditor, qui à reis debendi partem debiti recepit, videa-
tur à petitione reſidui receſſiſſe, num. 5. quæ per te vi-
deas penès illum.

65 Prætereà ſciendum eſt quem agere poſſe de euictio-
ne pro omnibus rebus euictis, & ſi id non fuiſſet ei
promiſſum, ſiue euincantur omnes res, ſiue pars ea-
rum. Alba conſil. 573. num. 7. lib. 5.
66 Item, quod ſolutio pretij loco fructuum ob euictio-
nis exceptionem retardari non poteſt, quando non
ſunt actus correſpectiui, ſed diuerſi. Puteo. deciſ. 214.
67 lib. 3. etiam, quod ſtante periculo imminentis euictio-
nis poſſet retardari ſolutio. l. poſt perfectam, C. de euict.
nec ſufficit cautio, l. cautionem, ff. de reg. iur. Ruginell.
pract. quæſt. cap. 31. num. 29.
68 Amplius aduertendum eſt, quod ſtipulatio de eui-
ctione intelligitur ſecundum naturam actus, & ſic ad
pretium tantum, vbi ad illud tantum agi poteſt. Me-
noch. conſil. 87. num. 97. libro primo. Ruyn. conſil. 146.
numero quinto libro primo, etiamſi nulla euictionis pro-
miſſio præcedat. Rota deciſ. 41. num. 2. par. ſecunda in
69 recentior. maximè ſi adſit iuramentum. Rota coram
70 Cardinal. Seraphino deciſ. 1480. numero ſexto, & quo-
modo conueniendi ſunt hæredes eius, qui de euictione
promiſit; & an vno non defendente, pœna contra
omnes committatur, videas per Ruyn. in l. quarta, §.
71 Cato colum. 22. ff. de verborum obligat. & cautelas ad
faciendum, vt venditor ſemper & in omni caſu de
euictione teneatur, & nulla obſtabit exceptio, tradit
Capoll. cautel. 97.
72 Inſuper admonendi ſumus, quod re euicta per re-
ſtitutionem, non committitur ſtipulatio duplæ, ſed
agitur ex empto, ſecundum Bartol. in l. minor, ff. de eui-
ctio. Roman. conſil. 156. Felyn. in cap. Eccleſia Sanctæ
Mariæ in vltimo notab. de Conſtitut. Cardin. Alban. in
lucubrat. ad Bartol. in dicta l. minor numero primo, quæ
73 ſtipulatio, vt committatur, eſt neceſſaria ſcientia.
Bartol. in l. 20. §. ſi eum me, ff. de negot. geſt. ita vt per
74 eam fiat, quod qui non agit ob eius malam fidem ex
contractu emptionis, agat, ſi eſt interpoſita ſtipula-
tio, l. quarta, §. item Labeo, ff. de dol. mal. except. &
75 etiam ſi ſequatur per imperitiam iudicis. Guttierez
de iuram. confirm. parte prima cap. 26. numero decimoſe-
76 ptimo, poſt adductos per eum ibi; & regulariter, vbi
agitur de euictione præſtanda, illa non datur rei per
hæredem redemptæ; & poſteà per eum traditæ lega-
tario, à quo fuit euicta, l. fideicommiſſa, §. ſi quis ali-
cui, ff. de legat. 3. ſed hæres cedere debet actionem,
quam habet contra venditorem, l. creditore, ff. de eui-
ctionib. Ioan. Faber in §. quod autem num. 2. & ſeqq. vbi
latè Inſtit. de legat...
77 Sed quid, quando litis æſtimatio datur, an & quan-
do de euictione quis teneatur, & quando cauendum
ſit de euictione. Bartolus in l. tertia, ff. pro empt. &
78 quando res vendita eſt litigioſa ad quid venditor te-
neatur, videas per Miſinger. obſeruat. centur. prima
obſeruat. 55. numero quarto & ſequentibus, qui obſerua.
79 37. numero tertio, ait, etiam emptorem, qui rem ſibi
euinci veretur, ad liberandum eam, ſecurè ſoluere
poſſe, non expectata ſententia, l. quæſtio, ff. de euictio.
80 quod procedit exiſtente debito liquido, & notorio,
ſecus ſi ſit dubium, ibidem, quia venditor tenetur de
euictione, vt & illius hæredes & fideiuſſores, non
obſtante longi temporis præſcriptione, vt per eundem
Miſinger. in fine, vbi ſupra.
81 Circa præmiſſa quoque notandum erit, quod ſi,
euin-

Digitized by Google

euincatur hypotheca redditus, creditor cogere pote-
rit debitorem ad reſtituendam ſortem, *vt per Nauar.
ad motum proprium Sanctiſſimi Pij V. poſt commentar.
de vſur. quæſt.27. numero 118. & 122.* tanquam da-
tum ob cauſam cauſa non ſecuta, *tot. tit. ff. de condict.
cauſ.data, & C. de condict. ob cauſ.* facit *l.ſeruus, quem,
§.ſi ſciens, & ibi Gloſ. Bart. & alij de actio. empt. Mo-
der. Pariſ. in labyrinth. diuid. parte prima numero 28. &
82 Nauarr. vbi ſupra quæſt. 26.* concludit, eo caſu credi-
torem poſſe licitè exigere interuſuria, & penſiones
redditus pro eo tempore, quo probabiliter ignorauit
alienas hypothecas; quia ignorans excuſari debet à
damno, *cap.2.commoda.* & dolus debitori patrocinari
non debet, *cap.ſedes de reſcript. l. 2. in fine, C. de aſſert.
tollen.*

83 Limitatur, quando à principio fuit adiectum pa-
ctum contractui de reddenda ſorte in caſum euictionis
hypothecarum, vel in caſum quo res hypothecatæ
non eſſent liberæ, quia tunc non liceret ſortem repete-
re cum fructibus decurſis, ſeu penſionibus; nec vale-
ret contractus ſecundum Nauarr. quia ſi talis contra-
ctus admitteretur, aperiretur via vſuris, ex quo cre-
ditores, volentes mutuare ſub vſuris poſſent cenſum
ſuper alienis prædijs conſtituere cum eo pacto, quod
euictis prædijs, pretium cenſus eſſet reſtituendum;
quo pacto cenſus nomine vſuram exigerent, dum præ-
dium, ſeu prædia non euincerentur, & quando vel-
lent, conſtito de hypotheca ſuper re aliena, & vitio
huiuſmodi, agere poſſet ad ſortem reſtituendam,
quod nullatenus admittendum, ſequitur *Milanen de-
ciſ. ſecunda numero 95. & ſequenti parte ſecunda*, di-
cens poſſe creditorem redditus in eius creatione pa-
ciſci, quod in caſu euictionis hypothecarum eidem li-
ceat agere ad ſortem, & illam exigere à debitore, vt
ex ea ematur alius annuus redditus tuto conſtituen-
dus; vel vt emantur prædia, à quorum fructibus reddi-
tus perſoluatur, quæ ex nunc hypothecata cenſeantur
ipſi redditui.

84 Quod autem tempus obſeruandum ſit in euictione,
nunc quæramus; & dicimus, ſpectandum eſſe tem-
pus ipſius euictionis; ſiue agatur de euictione actione
ex empto, *l. euicta re de euictio. Bartol. in l. Titius cum
decederet numero quarto, ff. de actio. empt. Salycet. in l.
bonitatis de euictio.* ſiue etiam agatur ex ſtipulatu pro
damnis, & intereſſe in ſpecie promiſſis, vt fuit reſo-
lutum *in cauſa Romana Caſalis Palazetti Menſe Ianua-
85 rij, coram Reuer. P. D. Orlienſi*, quæ damna, & inte-
reſſe, vbi ſunt extrinſeca prouenientia ratione melio-
ramentorum, exigi non poſſunt vltra duplum; præ-
ſertim vbi ignoratur vitium rei, *ad textum in l. Titius
cum decederet circa finem cum l. ſequenti de actio. empt.
Bartol. in l. prima ſub num. 19. C. de ſentent. quæ pro eo,
quod intereſt.*

86 Fallit tamen, vbi damna, & intereſſe ſunt in ſpecie
promiſſa, quo caſu exigitur etiam vltra duplum, *vt
tradit Glo. in dicta l. prima in ver. dupli*, quam ſequun-
tur ibi Doctores communiter, & in ſpecie *Bart. nume-
ro vigeſimoſeptimo*, cum alijs, de quibus ibi per *Re-
buff. numero 407. & Cagnol. numero* 108. qui de com-
muni teſtatur, ac tenuit *Rota in dicta Romana Caſalis
Palazzetti.*

87 Quinetiam, quando intereſſe apparet iuſtificatum,
ex eo quod res creuerit vſque ad ſatisfactionem, ſa-
tis quoque apparet tanti intereſſe rem non fuiſſe eui-
ctam, quanti valet, vſque ad effectualem euictionem,
*vt tradunt Doctores in l. vinum vbi Caſtren. numero 11.
& Paul. de Mon. Pic.* qui de communi teſtatur *numero
22. ff. ſi certum petat. Pariſ. conſil. 87. numero 20. libro
quarto.*

88 Sequitur vt videamus, quid reſoluendum in em-
ptore animalis, & ſpeciei re ſibi tradita, an teneatur
ad pretium, quamuis breui pereat; & concludendum
videtur affirmatiuè: quia damnum & periculum poſt
venditionem contingens, eſt emptoris, non vendito-
ris, qui adimplenda adimpleuit, *§. cum autem, Inſtit.
de empt. & vendit. Gomeſ. variarum reſolut. tom. 2. de
contract. cap. ſecundo tit. de empt. & vendit. ſub nume-
ro 32. verſic. Item principaliter quæro*; & ſæpè fuit di-
ctum in hoc tractatu.

89 Sed contrarium verius eſt, quando præſertim mo-
ritur animal, vel ſpecies perit infra breue tempus, pu-
tà tridui poſt venditionem & traditionem ſecutam,
*per textum in l. ſi verò, §. qui pro rei, ff. qui ſatiſdare co-
gan.* ac tradunt *Abb. in cap. iniuſtam numero quinto &
ſequenti extra de rerum permutat. Alexan. in l. ſi quis
cum aliter numero 24. ff. de verborum obligat. Alciat.
de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 26. numero 10. Boer. de-
ciſ. 323. numero 13. Bonacoſſ. in tract. de Equis. quæſt.
25. & quæſt. 378. & Ioſeph Ludouic. in deciſ. Peruſ.
118. parte ſecunda*, nam vbi animal moritur intra
triduum poſt factam venditionem & traditionem,
præſumitur mori non ex nouo, ſed ex veteri morbo,
& præcedenti infirmitate, orta ante factam venditio-
90 nem, quod indiſtinctè procedit ad fauorem empto-
ris, niſi eius culpa per venditorem probetur, *vt per
Ioſeph Ludouic. dicta deciſ. 118.* quem in ſpecie refert,
ac ſequitur *Petr. Caball. conſil. 179. numero 9. & ſupra
libro primo.*

Et

Et hæc ſat ſint pro complemento eorum quæ propoſuimus de materia Euictionum, ſi non ita exactè vt requirebatur, ſaltem iuxta facultatem ingenij mei, inter anguſtias, & malam valetudinem, quibus non mediocriter vexatus fui. Tu igitur Lector beneuole æqui boniq́ue conſulas, & à calumnijs, conuitijsq́ue tuere, ac protege: nam vt inquit Horatius ſermo. 1. Satyr. 4.

Abſentem qui rodit amicum,
Qui non defendit, alio culpante: ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis:
Fingere qui non viſa poteſt, commiſſa tacere
Qui nequit, hic niger eſt, hunc tu Romane caueto.

Interim gratias ago Deo Opt. Max. ac Beatiſſimæ Virgini, quibus omnia mea accepta fero, & offero ſub correctione S. Romanæ Eccleſiæ.

Piſauri Kal. Martij MDCXXVIII.

Laus Deo, ac Beatiſſimæ Virgini.

FINIS.

Admod. Reuer. D. Nicolaus à Prato Corrector.

VENETIIS, APVD IVNTAS.
MDCXXX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

INDEX SINGVLARVM Quæſtionum in quibus EVICTIONVM materia breuiter continetur.

QVAEST. PRIMA.

EVictio vnde orta, illius ratio quid ſit, quotuplex, & ad quæ detur eius petitio. pag. 1

QVAEST. II.

De euictione, qui agant, & aduerſus quem. 2

QVAEST. III.

De euictione, vt agi valeat, quæ requirantur.
Et in denunciatione litis per emptorem facienda quid obſeruandum. 4

QVAEST. IV.

Denũciationem eſſe neceſſariam in euictione, cum ſuis ampliationibus clara & breuis explanatio.
Et inſuper ponuntur limitationes quibus venditor de euictione tenetur, etiam nulla facta denunciatione. 6

QVAEST. V.

Litis motæ denunciatio, quo tempore fieri debeat venditori.
Et an quando emptor ob non factam denunciationem agere non poteſt de euictione, poſſit pretium repetere. 15

QVAEST. VI.

Clericus laudatus, an pro defenſione teneatur comparere coram iudice laico ſeu forum emptoris declinare, & ſic petere poſſit remitti ad ſuum iudicem. 19

QVAEST. VII.

Venditorem, cui fuit lis denunciata, regulariter ſequi forum emptoris, & illum defendere teneri citra nouationem, & ex ſua perſona non poſſe declinare forum, & propterea ſententiam formandam in perſonam ipſius emptoris oſtenditur. 21

QVAEST. VIII.

Euictio quo tempore debeatur, & exerceri poſſit. 22

QVAEST. IX.

Euictio vt debeatur, defenſio legitima requiritur.
Creditor in diem, vel ſub conditione, an & quando contineatur ſub ſtatuto, quod quicunque ius prętendat in bonis alicuius compareat.
Et in ſpecie, an ſub eo contineatur is, cui fuit de euictione promiſſum. 26

QVAEST. X.

Euictionem deberi nedum pro facto ſuo, ſed etiam auctoris declaratur. 30

QVAEST. XI.

Euictionem promittens pro dato & facto ſuo tantum, an etiam teneatur pro facto hæredis.
Et quid quando emptio fit à minore ſine ſolemnitate, vel alias eſt illicita. 32

QVAEST. XII.

Poſſeſſionis auocatio, an etiam dominij vt de euictione agi poſſit.
Et quid in re ablata ex Saluiano interdicto. 36

QVÆST. XIII.

Euictio ſecuta ex ſententia iudicis compromiſſarij, an & quando debeatur. 37

QVAEST. XIV.

Emptor, an & quibus caſibus appellare teneatur à ſententia contra eum lata, & appellationem proſequi, vt de euictione agere valeat. 40

QVAEST. XV.

Venditor, an & quando appellare poſſit à ſententia à qua emptor non appellauit, & quid è conuerſo, & in tertio. 43

QVAEST. XVI.

Euictio proueniens à ſententia iniuſta, vel per iudicis imprudentiam, an & quando debeatur. 45

QVAEST. XVII.

Violenter eiectus, ſeu ſpoliatus à re ſibi vendita, an & quando de euictione agat. 47

QVAEST. XVIII.

Caſus fortuitus euictionis ad quem ſpectat. 49

QVAEST. XIX.

Venditor, qui promittit defendere de iure & de facto, nunquid teneatur emptorem defendere, ſi vi armata per aliquem expellatur.
Creditor cui data fuit à debitore facultas ingrediẽdi poſ-

poſſeſſionem bonorum propria authoritate; ſi à debitore impediatur, & nihilominus poſſeſſionem ingreditur, an dicatur vim inferre.
Emptor quæ probare debeat quando expulſus eſt à poſſeſsione, vt de euictione contra venditorem agere valeat. 51

QVÆST. XX.

Euictio præſtatur de natura emptionis, & venditionis.
Re euicta quid veniat, ſeu præſtandum ſit, & quod pretium attendatur. 54

QVÆST. XXI.

Euictio quæ ſequitur ex natura rei, vel negotij, an & quando debeatur.
Quid in fructibus perceptis viuente vel mortuo venditore.
Et regula quod euictio etiam non promiſſa præſtanda ſit, quando locum non habeat. 56

QVAEST. XXII.

Traduntur cautelæ, vt quis omni in caſu teneatur de euictione.
Singularitas an & quando reſoluatur in pluralitates.
Pignus vel hypotheca in quibus tacitè contrahatur. 59

QVÆST. XXIII.

Titulus oneroſus qui dicatur, vt de euictione agi poſsit.
Res vendita quando detegitur non libera, quid teſoluendum per emptorem. 61

QVÆST. XXIV.

Vendens rem ſeruituti obnoxiam ad fauorem emptoris, qualiter teneatur.
Et emptori quando concedatur receſſus à contractu. 65

QVAEST. XXV.

Venditor quando tenetur de vitio rei venditæ, & cogitur reſtituere pretium.
Redhibitoria quando agi poſsit. 69

QVAEST. XXVI.

Sequitur materia præcedentis quæſtionis, & differtur quando debentur expenſæ à victo, ſeu à deferente appellationem.
Et emptori quid reſtitui debeat. 71

QVAEST. XXVII.

Retentio an concedatur, quando res non fuit libera tradita.
Taxatio ad certam quantitatem fructuum à principio quando licitè fiat.
Et quid ſi periculum immineat euictionis. 73

QVAEST. XXVIII.

Solutum vltra pretium proxenetis, vel pro gabella, an & quando facta redhibitione repeti poſſit per emptorem.
Et qualiter detrahatur.
Hæres iuſſus emere aliquam rem alicui, de cuius pecunijs hoc fieri debeat. 76

QVAEST. XXIX.

Venditio rei alienæ quando ſubſiſtat, & euictio debeatur.
Et ad quæ venditor in ſpecie teneatur. 78

QVAEST. XXX.

Res aliena, an alienari poſſit, quemadmodum & vendi.
Tacens, & præſens, quando pro conſentiente habeatur.
Emptor quando non tenetur ſoluere pretium, & de euictione agat, vbi res vēdita detegitur aliena. 82

QVÆST. XXXI.

Rem alienam mobilem vendens ad quid teneatur.
Præſcriptio qualiter procedat in vtroque foro.
Emens ſcienter rem alienam quando recuperet pretium. 83

QVÆST. XXXII.

Filius inſtitutus in legitima, an & quando poſſit rem ſuam à patre alienatam recuperare, & de euictione non teneatur.
Alienatio facta à defuncto de re hæredis quando ſubſtineatur. 86

QVÆST. XXXIII.

Poſſeſſio quando dicatur vacua, ſeu libera, & in ea committatur ſtipulatio de euictione.
Venditor quando teneatur ad dandum & quando ad tradendum, vt & emptorem defendere in poſſeſſione.
Et quid quando conſtituit ſe nomine emptoris poſſidere.
Res an prius tradenda ſit vel pretium in emptione, ac venditione. 89

QVÆST. XXXIV.

Emptor ex quibus excludatur ab euictionis promiſſione.
Indemnitas promiſſa preſertim fideiuſſori quid operetur.
Iuramentum in materia euictionis qualiter attendatur. 91

QVAE-

Digitized by Google

INDEX.

QVAEST. XXXV.

Quid quando defunctus fecit pactum, quod non teneatur de euictione.
Pater quando ſit legitimus adminiſtrator bonorum filij. 93

QVAEST. XXXVI.

Venditione facta cum promiſſione de euictione ſub obligatione bonorum præſentium, & futurorum, an & quãdo ſecuta euictione prædij venditi emptor agere valeat pro eius indemnitate ad bona poſt alienationem quæſita, ac deinde alienata. 95

QVAEST. XXXVII.

In hypotheca conditionali omnium bonorum præſentium & futurorum ad fauorem emptoris facta, an veniant bona poſt obligationem quæſita, & ante purificatam conditionem euictionis alienata. 99

QVAEST. XXXVIII.

Res empta vbi reperitur comprehenſa ſub obligatione omnium bonorum, qualiter ſuccurratur emptori.
Cautio quæ de euictione fuit promiſſa, qualiter idonea intelligatur. 102

QVAEST. XXXIX.

Prædium emptum ex pecunia recepta per venditorem cum hypotheca rei emendæ pro euictione, an ita dicatur obligatum emptori primo, vt ipſe præferatur anterioribus creditoribus.
Actio ad duplum, quando competat poſt rem reſtitutam, quando res eſt per hypothecariam euicta.
Emptor vbi moleſtatur per actionem hypothecariam, an agat aduerſus venditorem de euictione, ſi ab eo auocetur poſſeſſio temporaliter.
Fundus vẽditus vbi reperitur obnoxius annuo redditui, an ſit locus reſciſioni contractus, vel agatur ad damna & intereſſe.
Et quid quando res vendita fuit hoc pacto, vt ſi emptori diſpliceat, ſit inempta. 104

QVAEST. XL.

Venditor fundi reſeruato ſibi dominio donec ſibi fuerit ſolutum integrũ pretium, an ſi interim emptor moriatur illius creditoribus etiam anterioribus præferatur.
Meliorationes in re obligata factæ qualiter detrahantur. 106

QVAEST. XLI.

Venditor quando præferatur in mercibus venditis ex dolo emptoris.
Dolus quando dicatur dare cauſam contractui.
Debitor quando admittatur vel non ad ceſſionem bonorum. 108

QVAEST. XLII.

Venditor, qui rem alienauit cum reſeruatione ſpecialis hypothecæ ſuper re vendita pretio non ſoluto, quando eam auocat traditione facta vel non.
Valor iuſtus ex quibus iudicatur.
Tertius veniens ad cauſam, quando teneatur illam proſequi in ſtatu & terminis in quibus reperitur.
Et quid agere debeat, ſi nõ vult facere acta ſua. 110

QVAEST. XLIII.

Pretium rei venditæ dandum creditoribus venditoris, an immediatè ſolui debeat ipſis creditoribus, vel venditori ad hoc, vt euictione adueniente emptor agere valeat pro illius indemnitate. 112

QVAEST. XLIV.

De venditione pignoris Prætorij, & an & quando creditor pro ea de euictione teneatur.
Et quatenus de euictione promiſit, ea ſecuta, an aduerſus debitorem regreſſum habeat.
Et ad quæ, & pro ea retentione aliarum rerum vti poſſit. 113

QVAEST. XLV.

Debitor quando per pignoris venditionem factam à creditore liberetur ab euictionis præſtatione. 117

QVAEST. XLVI.

Creditor in dubio, an vendere videatur iure creditoris, vel vti dominus ad effectum, vt de euictione teneatur.
Et quid quando per iudicem illi fuit facta bonorum debitoris adiudicatio. 119

QVAEST. XLVII.

An ſecundus emptor, qui emit rem ab eo cui tradita fuit à ſuo debitore, & in pretio illius ex computauit certam ſummam illi debitam, poſſit moleſtari à ſecundo creditore primi venditoris, & ſit ſecurus ab euictione.
Et an ſaltem ſecundus creditor admittendus ſit ad ius offerendi.
Quid ſi obligatio eſt conditionalis.
Item, an qui rem ſuam pignorauit, vel hypothecauit creditori, illam ſic alienare poſſit, vt creditor non valeat eam vendicare quoad dominium, licet ſic quoad poſſeſſionem. 120

QVAEST. XLVIII.

L. vendicantẽ, ff. de euict. quæ locum habet in vendente, an procedat etiã in cõſentiente venditioni.

Promiſſio generalis de faciendo conſentire, an comprehendat eum qui conſenſit venditioni, ſi ius ſuperueniat, ne ſequatur euictio.
Plura enumerantur, ad quæ vēditor tenetur aduerſus emptorem euictione ſecuta. 123

QVAEST. XLIX.

Creditor hæres vendens hæreditatem, an agat pro ſuo credito aduerſus emptorem hæreditatis.
Vel vti poſſit retentione.
Quid quando fuit euicta hæreditas.
Et in actione hæreditatis, quid reſoluendum. 126

QVAEST. L.

Fructus percepti per hæredem ante venditam hæreditatem, an compenſentur cum credito ipſius hæredis.
Filius patris vel matris hæres quando teneatur, vel non, vltra vires hæreditarias. 128

QVAEST. LI.

Euictio ad quid detur hæreditate vendita.
Quid veniat in huiuſmodi venditione.
Quidve exprimendum ſit, vt ad eam agi poſſit.
Vniuerſitas corporea vbi vendita eſt, quemadmodum de euictione agatur. 130

QVAEST. LII.

Hæres, qui hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, an & quando poſſit legatarijs, & creditoribus in pecunia ſoluere in bonis, quando fieri non poteſt venditio abſque promiſſione euictionis. 133

QVAEST. LIII.

Euictionis actio, ſeu pœna, quando committatur aduerſus hæreditatem iacentem.
Hæres, qui ratione rei euictæ teſtatori tenebatur ad duplum, an teneatur à ſeipſo exigere duplum, vel ſimplum.
Venditor, qui ad duplum pro euictione tenetur, an hærede emptore relicto, qui & accepit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, poſſit is ratione euictionis ſecutæ computare duplum aduerſus creditores. 134

QVAEST. LIV.

Hæres, an & quando poſſit alienationem à defuncto factam reuocare, quamuis teneatur de euictione. 136

QVAEST. LV.

Hæreditatis pars tertia ſi facto inuentario valorem rei venditæ ſuperat, an hæres agat ad vendicationem rei ſuæ.

Emptor qui de euictione agere poteſt, an vti creditor citandus ſit in conſeſſione inuentarij: & quid in cęteris creditoribus, legatarijs, & fideicommiſſarijs. 136

QVAEST. LVI.

Filius quando poſſit reuocare bona primogenituræ ad eum ſpectantia patris pecunia acquiſita, & dicto oneri per illum ſuppoſita, ac demum alienata.
Et quid ſi ex conceſſione Principis ad filium pertineant, & pater alienauerit cum promiſſione de ſuo dato & facto tantum, an ipſe filius ſi ſit hæres patris de euictione teneatur. 140

QVAEST. LVII.

Pactum euictionis ſi generaliter non concipiatur, ſed ad certam cauſam, & perſonam ſit reſtrictum.
Actio an detur ad pretij reſtitutionem.
Emptor ob non implementum quando poſſit agere ad intereſſe, vel pretij reſtitutionem.
Pactum, vt re non tradita, vel euicta alia res ſit empta, an valeat. 141

QVAEST. LVIII.

Euictio, damna, & intereſſe, an & quando debeantur ex venditione rei expreſſè alienari prohibitæ. 143

QVAEST. LIX.

Alienatio facta contra expreſſam prohibitionem quando, & à quo poſſit reuocari.
Et quid quando de euictione fuit promiſſum.
Item quæ requirantur, vt per alienationem non dicatur contrauentum prohibitioni. 145

QVAEST. LX.

Venditor quando de euictione teneatur rei alienari prohibitæ, vel etiam alienatæ lite pendente.
Et quando emptor ſaltem recuperet pretium.
Et quid in re maioratus vendita. 146

QVAEST. LXI.

Conſenſus, qui requiritur in aliquo actu, an debeat eſſe expreſſus, vel ſufficiat tacitus.
Promiſſio defenſionis quid importet.
Promittens præſtare fideiuſſores de euictione, an poſſit adimplere per æquipollens. 148

QVAEST. LXII.

Alienatio bonorum aduentitiorum filij per patrem facta, quando valeat, & ab eo patre mortuo vendicari poſſint, licet de euictione teneatur.
Et quid in filio viuente patre dicendum ſit. 150

QVAE-

I N D E X.

QVÆST. LXIII.

Euictio, an & quando debeatur pro re legata. 151

QVAEST. LXIV.

Hæres, an & quando de euictione teneatur legatario cui legata fuit res aliena.
Et quid quando res alteri eſt obligata, an hæres teneatur luere. 154

QVAEST. LXV.

Euictiones bonorum an cedant in damnum legatariorum, vel hæredum, ſeu fideicommiſſariorum. 155

QVAEST. LXVI.

Euictionis actio vtrum detur in prælegatis.
Et regulariter qua actione conſequantur. 156

QVAEST. LXVII.

Legatarius quo iure petat euictionem rei ſibi legatæ, & quando.
Et in quibus differat ab emptore in petenda euictione. 158

QVAEST. LXVIII.

Euictio, an concedatur in donatione. 160

QVAEST. LXIX.

Euictio in donatione facta per traditionem, quibus caſibus debeatur, vel non. 162

QVAEST. LXX.

Euictio, an detur in dote, & quando fauore mariti, & an etiam fauore mulieris.
Mulier ſecuta euictione dotis, an agat primæua actione. 166

QVAEST. LXXI.

Euictio fundi dotalis quando accidit, an detur de euictione actio, cui, & aduerſus quos. 168

QVAEST. LXXII.

Fundi dotalis alienatio an & quando fieri poſſit.
Et quibus caſibus in huiuſmodi alienatione euictio debeatur, & à quo. 169

QVAEST. LXXIII.

Mulieri alienanti fundum dotalem cum mariti conſenſu, an licitum ſit illum vendicare quando mariti bona non ſuperſunt, & hæredes non ſunt ſoluendo.
Et quid ſi fideiuſſorem dederit. 172

QVAEST. LXXIV.

Filia, cui dos fuit euicta, vel eam amiſit abſque culpa, an iterum à patre ſit dotanda.
A fratre qui dotauit de proprijs bonis, an idem ſit obſeruandum.
Et quid quando dos fuit diminuta.
Filius an teneatur dotare matrem inopem, iuuenem, & formoſam, quæ ſecundo nubere velit. 174

QVAEST. LXXV.

Pretium rei venditæ à coniugibus receptum euictione ſecuta, à quonam reſtituendum veniat.
Euictio bonorum ex cauſa dotis maternæ & legitimæ relictorum filio qualiter debeatur.
Dote euicta, maritus an poſſit expellere vxorem, ac eidem negare alimenta. 177

QVAEST. LXXVI.

Maritum vrgente neceſſitate poſſe rem dotalem etiam inuita vxore alienare oſtenditur.
Et qualiter id permittatur.
Et an idem fieri poſſit ab vxore viro inuito.
Euictionis promiſſio pro re in dotem data, an extendatur ad aliam rem ex pretio rei dotalis emptam, & in illius locũ ſubrogatã, ſi ea fuerit euicta. 179

QVAEST. LXXVII.

Euictionis promiſſio facta in renunciatione ob dotem, quando reſoluatur.
Maritus quando teneatur vxori propter nomen debitoris ſibi datum in dotem non exactum.
Re empta per mulierem à viro, cui fuit in dotem data, euicta, quis agat de euictione, maritus, an vxor. 180

QVAEST. LXXVIII.

Ceſſionarius nominis debitoris vt agere valeat de euictione, quæ requirantur.
Euictio, ſeu auocatio, quando, & quibus caſibus tollat, ſeu deſtruat obligationem. 182

QVAEST. LXXIX.

Cedens, vel vendens nomen debitoris, quibus caſibus teneatur præſtare locupletem, vel non, vnde euictione teneatur.
Simulatio in ceſſione ex quibus præſumatur.
In venditione, ſeu ceſſione dubij euentus quando veniat euictio. 184

QVAEST. LXXX.

Debitoris nomen ceſſum vbi euincitur, quando agitur de euictione.
Obligatio & actio primęua quando competat ſecuta euictione. 187

a 3 QVAE-

Digitized by Google

I N D E X.

QVÆST. LXXXI.

Ceſſio quando facienda ſit venditori ſoluenti ex cauſa euictionis.
Nomen debitoris quando ceditur, vel legatur, an venditori, vel legatario ſint conſignandæ ſcripturæ, & cuius expenſis.
Quid ſi vendita ſit hæreditas delata, cuius ſumptibus vendicanda ſit à poſſeſſoribus. 189

QVÆST. LXXXII.

Euictio, an locum habeat in annuis redditibus, & quid in cenſibus.
Venditor cenſus, an teneatur ad ſolutionem fructuũ illis pereuntibus caſu fortuito, etiam ſi in totum non pereant.
Et qualiter teneatur, ſi præter fundum obligauit etiam perſonam.
Cenſus annuus, an iuxta Conſtitutiones Pontificias poſſit conſtitui ſuper obligatione tantum perſonali. 191

QVÆST. LXXXIII.

Euictione cenſus in parte ſecuta, an in reliquo annulletur.
Cenſus periculum ad quem ſpectet, & vbi fuit conſtitutus in re non libera, vel aliena, an valeat ad commodum emptoris, & quando, & ad quæ agi poſſit, & teneatur venditor. 193

QVÆST. LXXXIV.

Euictionis actio an concedatur, quando res vendita alicui oneri eſt obnoxia.
Et quid ſi fuit datus fideiuſſor.
Cenſus an validè conſtituatur, ſi loco pecuniarum venditori detur cedula bancharia.
Pactum, quod ſi venditor fuerit moroſus, puta per bimeſtre in ſolutione cenſus, teneatur pretium reſtituere, an valeat.
Emptor, an agere poſſit ad damna & intereſſe lucri ceſſantis & damni emergentis, quando cenſus ſibi venditus, fuit impoſitus ſuper re aliena.
Pretium an ſoluatur venditori, quando re vendita detegitur illam non eſſe venditoris. 196

QVAEST. LXXXV.

Lis quando imminet, an & quando venditor teneatur cauere de euictione pretio non ſoluto.
Lis quando dicitur imminere.
Emptor an & quando occaſione litis imminentis poſſit vti retentione.
Venditori mota lite ſuper re vendita quibus remedijs ſuccurratur aduerſus emptorem. 198

QVAEST. LXXXVI.

Emptor poſt ſolutũ pretiũ, an agat contra venditorem vt ſibi cũ fideiuſſoribus caueat re nõ euicta.
Quid ſi pro parte rei lis moueatur, an fideiuſſio præſtetur pro toto.
Fideiuſſor an præſtari debeat, quando eſt, cui fuit aſſignatum vt ſoluat certis creditoribus, fuit ſequeſtratum pretium.
Res euicta qualiter conſideretur in concurſu aliarum rerum non euictarum. 204

QVAEST. LXXXVII.

Fideiuſſor dandus pro euictione occaſione litis imminentis, qualiter præſtari debeat.
Venditor quando non vult, vel non poteſt fideiuſſorem præſtare, quid ſtatuendum.
Cautio pro re vendita, quando pręſtãda eſt, vel pretium reinueſtiendum, quo in loco præſtari ſeu reinueſtiri debeat. 206

QVAEST. LXXXVIII.

Fideiuſſoris præſtatio, an & quando admittatur in contractu emptionis & vẽditionis pro euictione.
Fideiuſſor idoneus quis dicatur.
Denunciatio omiſſa quando excuſat venditorem, & illius fideiuſſorem ab euictione. 208

QVAEST. LXXXIX.

Hæredes ex obligatione fideiuſſoris de euictione, an conueniri poſſint.
Fideiuſſor euictionis quando appellet à ſententia, licet venditor appellare non poſſit.
Et quo nomine appellare debeat.
Item, an per fideiuſſoris comparitionem ſententiæ executio impediatur. 211

QVAEST. XC.

Species ſoluta ſi euincatur, & debitor ſoluendo non ſit, an fideiuſſor conueniri poſſit.
Fideiuſſor euictionis vt repetere valeat à venditore, an ſufficiat confeſſio emptoris, ſeu creditoris. 214

QVAEST. XCI.

Emptor, an re non tradita pretium repetat ac intereſſe, ſicut re euicta.
Pactum inter emptorem & venditorem, quod nempè emptor non teneatur ad pretij ſolutionem ſeu intereſſe donec venditor non dederit fideiuſſorem, qualiter intelligatur.
Emptor ſoluens partem pretij tantum, an & quãdo actionem habeat ex empto pro conſecutione rei, & fructuum.
Et quid concludendum, quando accipiens pecunias ad ſocietatem officij promiſit dare fideiuſſores, & non dedit, an eas lucretur.
Et quid ſtante pacto, quod in caſu non præſtationis fideiuſſoris teneatur quis ad fructus, damna, & intereſſe. 216

QVÆST. XCII.

Fideiuſſor euictionis, an venditioni conſentire dicatur in ipſius præiudicium.

Et

Et an emere poſſit pignus vel cenſum à creditore, & ex huiuſmodi emptione eidem actio detur aduerſus debitorem. 219

QVÆST. XCIII.

Fideiuſſor euictionis an agere poſſit, vt eximatur à fideiuſſione.
Quid ſi ſub pęna obligetur an pęnam incurrat, ſi contractus reſciſſus fuerit remedio l. 2. C. de reſcind. vendi.
Fideiuſſorem euictionis promittens per verba iocatoria, & adulatoria, an obligetur, & pęnitere poſſit.
Minor quãdo non dicatur lęſus ex fideiuſſione euictionis per ipſum facta pro alio. 221

QVÆST. XCIV.

Emptor à quo res euincitur remedio l. 2. C. de reſcind. vendi. vtrum ſi eligat reſtituere potius rem, quàm iuſtum pretium, teneatur etiã fructus eiuſdem rei à tempore factæ traditionis reſtituere.
Et an petere poſſit licitum & iuſtum pretium vnà cum intereſſe licito à venditore.
An emptor qui pro rata pretij non ſoluti tenetur vẽditori ad vſuras, teneatur ſolum correſpectiuè ad fructus perceptos, & non vltra.
Et an ſoluat intereſſe etiam quod non ſit in mora.
Et quid ſi data fuerit dilatio. 223

QVÆST. XCV.

Remedium euictionis ex l. 2. C. de reſcindi. vendi. re perempta, vel extincta penès emptorem caſu fortuito, & abſque illius culpa, an concedatur.
Quid in peremptione annui redditus, legatorum, quantitatum, & rei deductæ, ſeu deducendæ, vel relictæ pro legitima.
Et an euictis corporibus hæreditatis, de quibus teſtator non cogitauit, minuantur legata, & ad quorum onus, vel grauamen. 226

QVÆST. XCVI.

Vendens bona ad certum, ac determinatum finem, & effectum, ſi is non ſequatur, an poſſit reſcindere contractum inuito emptore.
Et an per emptorem dicto caſu de euictione agi poſſit.
Læſus quis dicatur ratione oneris appoſiti in venditione. 228

QVÆST. XCVII.

Venditor agens ad pretium rei venditæ ad quid teneatur.
Exceptio pretij non ſoluti quando impediat executionem ſententiæ latæ ſuper re vendita tradenda.
Venditor, an & quando de euictione teneatur, quãdo in venditione facta eſt promiſſio cum pacto conſtituti. 230

QVÆST. XCVIII.

Res vendita emptori menſurata, ſeu numerata, ſi fuerit à iure ſubtracta, an emptor teneatur ſoluere pretium venditori, vel quouis modo agere poſſit aduerſus illum.
Conſanguineus, ſi denunciet emptori ſe iure cõſanguinitatis vel vicinitatis velle rem emptam retrahere, an interim ſi pereat, illa pereat emptori.
Hæredes plures ſi extent, defuncto, vnus eorum ſi petat rem puta à patre alienatam, qualiter repellatur. 232

QVÆST. XCIX.

Venditoris factum, pactum, ſeu confeſſio, an & quãdo noceat emptori, quo minus agere poſſit de euictione. 235

QVÆST. C.

Venditor dicens ſe in fraudem alienaſſe, an audiatur, & de euictione teneatur.
Dolus quando dat cauſam contractui qualiter ſuccurratur decepto. 236

QVÆST. CI.

Venditor, vt periculum euictionis transferat in emptorem, quid agere debeat.
Venditio quando dicatur facta ad menſuram, & quando ad corpus.
Et in ea quando locum habeat euictio. 238

QVÆST. CII.

Venditor exprimens in venditione mẽſuram, quam menſuram revera ſit res vendita tenetur actione ex empto.
Deceptus in menſura agit ad ſupplementum quanto minoris.
Emptori qualiter ſuccurratur, quando reperitur defectus in qualitate, vel quantitate.
Ripa an, & quando veniat in venditione, & menſurari debeat. 240

QVAEST. CIII.

Deteriorationis ac interitus rei venditæ periculum ad quem ſpectet.
Fructus rei emptæ qualiter debitori debeantur.
Et quid ſi emptor partem pretij tantum ſoluit, & res in totum fuit euicta. 243

QVAEST. CIV.

Emptor captus in emptione ex falſa demonſtratione, quando agat aduerſus venditorem.
Res vendita quando tranſit per plures manus, & fuit euicta, an & quando ſecundus emptor, qui moleſtias patitur agere poſſit contra ſuum venditorem. 246

QVÆ-

INDEX.

QVAEST. CV.

Venditio facta ad vitam qualiter valida cenſeatur.
Emptione facta ad vitam, ſi emptor moriatur fructibus pendentibus, an hæredes occaſione prædicta prætendere poſſint quid ſibi fieri, vel dari à venditore. 248

QVAEST. CVI.

Bona fideicommiſſo conditionali obnoxia, vel alteri obligata, an & qualiter alienari poſſint.
Et quatenus vendi poſſunt, an venditor de euictione, & ad intereſſe teneatur. 249

QVAEST. CVII.

Emptor in obligatione conditionali, an agat, vt ſibi caueatur de euictione.
Venditor falſo aſſerens rem venditam eſſe liberam à fideicommiſſis & oneribus, an criminaliter puniri poſſit. 253

QVAEST. CVIII.

Emptor ſucceſſor ſingularis, aſſerens vt ab euictione ſe defendat) ex perſona grauati faciendas detractiones, an audiatur, ſi fideicommiſſarius id neget, & cui incumbat onus probandi. 254

QVAEST. CIX.

Fideicommiſſarius emens rem fideicommiſſo, ſiue puro ſiue conditionali ſubiectam, an & quando ita ſibi præiudicare cenſeatur, vt nec pretium recuperare poſſit, ſeu etiam expenſas, & melioramenta.
Et quid in hæredibus vocatis. 258

QVAEST. CX.

Fideicommiſſarius emens bona fideicommiſſo ſubiecta, vtrum poſſit bona retinere pro fideicommiſſo, & agere ad pretium aduerſus hæredē. 260

QVAEST. CXI.

Fideicommiſſarius aduerſus quem, & ad quid agat, quando bona fideicommiſſo ſubiecta fuerunt à grauato fideicommiſſo ignaro alienata. 261

QVAEST. CXII.

Fideicommiſſarius hæres alienantis, an, & quando poſſit alienata reuocare, & euincere.
Et quid dicendum in eo, qui alienationi conſenſit, vtrum ſibi præiudicet ſaltem in pretio. 262

QVAEST. CXIII.

Venditioni conſentiens, quando de euictione teneatur.
Et ex quibus arguatur conſenſus.
Vendens rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam qualiter obligetur, ſi emptor ante conditionis euentum moleſtetur.
Actio ex empto contra quos & pro quibus committatur. 267

QVAEST. CXIV.

Euictionis actio in diuiſione bonorum fideicōmiſſis obnoxorū, ac ſimilium, quando concedatur. 269

QVAEST. CXV.

Emens à cohærede bona fideicommiſſo ſubiecta, cum promiſſione de euictione, an eueniente caſu fideicommiſſi agere poſſit aduerſus hæredes venditoris de euictione ad intereſſe, vel ad pretium.
Euictio cauſata ex facto ſeu præordinatione auctoris quando debeatur.
Renunciatio fideicommiſſi, an & quando ſubſiſtat, vt quis de euictione agere valeat, vel non. 278

QVAEST. CXVI.

Diuiſio erronea an & quando cognito errore retractatur non obſtante promiſſione de euictione, ſeu pacto, & iuramento de non contraueniendo. 282

QVAEST. CXVII.

Hæres vbi prætendit rem ad ſe alio titulo pertinere, an conueniri poſſit iudicio famil. hærciſcund., vel cōmuni diuidundo; & cohæredi, an teneatur de euictione ex inſtitutione à teſtatore facta. 284

QVAEST. CXVIII.

Euictio, an & quando præſtetur in feudo, & qualiter. 285

QVAEST. CXIX.

Emens feudum, eo euicto, quando ſaltem ad pretium agere poſſit.
Euictio, an & quādo debeatur à domino, qui de feudo viuentis aliquem inueſtiuit.
Euictio in feudo, an pro parte præſtetur. 291

QVAEST. CXX.

Euictio feudi ſecundum naturam contingens, quādo præſtetur, vel non, vbi etiam agitur de euictione ſecuta iure retractus.
Euictio in feudi diuiſione, quando debeatur.
Iudex qui ſit competens ad compellendum inueſtientem, vt vaſallo æſtimationem præſtet. 293

QVAEST. CXXI.

Pretium feudi euicti à quibus & ob quæ reſtituatur. 296

QVÆ-

INDEX.

QVAEST. CXXII.

Euictio, an & quando debeatur in emphyteuſi. 299

QVAEST. CXXIII.

Vendens emphyteuſim pro libera & franca ab omni & quocunque onere, an cenſeatur vendere eam libere a iure laudimij, ita quod ſi emptor conueniatur regreſſum habeat aduerſus venditorem de euictione.

Euictio, an præſtetur pro euictione neceſſaria.

Emptor emens à domino rem emphyteoticam tamquam liberam abſque mentione canonis debiti eccleſiæ, qualiter agat de euictione.

Et quid quando lis non fuit denunciata.

Euictio quando debeatur ex diuiſione facta bonorum emphyteoticorum. 301

QVAEST. CXXIV.

Emptor, an agat aduerſus venditionem pro euictione ſecuta occaſione laudimij ſoluendi.

Emphyteuſis ſi euincatur, an illius venditor teneatur ad reſtitutionem pretij.

Emphyteuſis dominus ſi emat, ſeu retrahat, an ab eo retrahens teneatur ſoluere laudimium, quod ipſe emphyteoticarius ſibimet non ſoluit mediāte iurium confuſione.

Emphyteuſi diſtracta pacto, vt illius laudimium emptor ſoluere teneatur, ſi empror ignorabat rem eſſe emphyteoticam, quis teneatur.

Emphyteuta, an agat contra dominum directum de euictione.

Quid ſi vendatiure emphyteotico, an teneatur de euictione, ſi emptor moleſtetur reſpectu directi dominij, ſeu ſuper commiſſo cauſato ob canonem non ſolutum.

Hypotheca tacita, an competat pro laudimio, & canone. 305

QVAEST. CXXV.

Fundus, quem quis alienauit ſi recognoſcatur in emphyteuſim, & euincatur, an is, vel eius fideiuſſor de euictione agat aduerſus eum à quo recognouit.

Alienatio emphyteuſis feudi vel bonorum eccleſiaſticorum reſeruato conſenſu domini, vel beneplacito Apoſtolico, an interim reuocari poſſit.

Et quoad bona eccleſiaſtica, quid poſt obtētum beneplacitum, non tamen ſecuta ſententia confirmatoria per executores, quibus fuit commiſſa cauſa, ſi in euidentem. 309

QVAEST. CXXVI.

Emphyteuſis alienari prohibita penès teſtes exiſtens, an euinci poſſit à creditore, ad cuius fauorem obligata generaliter fuerunt omnia bona.

Inueſtitus de pluribus rebus emphyteoticis ex alienatione vnius, an ab omnibus cadat.

Et quid in hærede grauato alienare prohibito, qui alienauit domūculam, ſeu paruum fundum. 311

QVAEST. CXXVII.

Iure patronatus euicto, an & qualiter emptori datur actio pro euictione. 313

QVAEST. CXXVIII.

Euictio, an locum habeat in eccleſia, pio loco, ac beneficijs, & quando. 315

QVAEST. CXXIX.

Euictionis actio, an & quando datur in ſpiritualibus. 316

QVAEST. CXXX.

In alienatione rerum eccleſiæ, quæ requirantur.

Et an & quando nulliter emantur, non ſeruatis ſolemnitatibus.

Emptor, ſiue bonæ, ſiue malæ fidei bonorum eccleſiæ, quando, & contra quos agat de euictione.

Eccleſia quando teneatur reſtituere pretium rei euictæ. 317

QVAEST. CXXXI.

Recuperatio rei eccleſiæ malæ alienatæ, quibus competat, & ad quæ aduerſus emptorem.

Pretium nondum ſolutum, an ab eccleſia peti poſſit.

Eccleſia quæ recuperauit rem ſuam male alienatam, an & quando teneatur cedere actionem.

Conſentiens alienationi rei eccleſiæ, vel ſubſcribēs, an teneatur de euictione. 323

QVAEST. CXXXII.

Bona ciuitatum qualiter validè alienantur, & ciuitas, vel venditores de euictione tenentur. 325

QVAEST. CXXXIII.

Vendens rem cum alio communem quando de euictione teneatur.

QVAEST. CXXXIV.

Euictio, an & quando locum habeat in retractu. 329

QVAEST. CXXXV.

Venditor in alienatione rei retractui obnoxiæ, an teneatur denunciare, & denunciatione non facta de euictione teneatur.

Retractus iure vti volens, quid obſeruare debeat. 333.

QVAE-

QVAEST. CXXXVI.

Emptor primus, an ſecundus conueniri poſſit de retractu a conſanguineo, ſeu vicino, & pro quo pretio, vt deinde illi detur regreſſus de euictione in caſibus à iure permiſſis.
Retractus an locum habeat in donatione, permutatione, tranſactione, locatione, ac ſimilibus.
Et ad interrumpendum curſum illius, quæ requirantur. 336

QVAEST. CXXXVII.

Renunciatio retractus an valeat, ita vt renunciatione non obſtante ac promiſſione de euictione, alienans ex iure ſuperuenienti ad rem venditam admittatur, & an alteri cedi poſſit. 338

QVAEST. CXXXVIII.

Venditor vendens rem retractui ſubiectam qualiter volens retrahere audiatur, & an de euictione teneatur, vel non.
Filius hæres an poſſit iure agnati retrahere rem à patre alienatam. 339

QVAEST. CXXXIX.

Emptor ex pacto ex interuallo, an vbi admiſerit vẽditorem ad redimendum, conſanguineus eo non obſtante poſſit retrahere, & ille de euictione agere.
Et quid in hærede fideicommiſſo grauato, emphyteuta, & venditione conditionali. 341

QVAEST. CXL.

Euictio in permutatione an & quando locum habeat, & præſertim quid in eccleſiaſticis beneficijs. 343

QVAEST. CXLI.

Pactum in permutatione factum quod ſecuta euictione liceat redire ad rem ipſam permutatam, an & quando valeat.
In permutatione quæ actio competat.
Et quando res permutata dari non poteſt, vt quia ab alio occupata, ad quid agi poſſit. 346

QVAEST. CXLII.

Euictio in tranſactione quando locum habeat.
Tranſactio cum eccleſia, & minore vt ſubſiſtat, qualiter fieri debeat. 348

QVAEST. CXLIII.

In tranſactione ſuper feudo, emphyteuſi, maioratu, vel fideicommiſſo, an & quando locum habeat euictionis actio.
Pecuniam recipiens ex cauſa tranſactionis quando de euictione teneatur.
Et quid in renunciatione dicendum ſit. 351

QVAEST. CXLIV.

Euictio an & quando debeatur in datione inſolutum?
Creditor cui prędium aſſignatum fuit euictum, an & quando vti poſſit primęuis iuribus contra tertios poſſeſſores. 355

QVAEST. CXLV.

Venditor idoneus & ſoluendo, an teneatur cauere de euictione.
Res data inſolutum ſi euincatur, qua actione ſuccurratur emptori.
Et debitor quando per dationem in ſolutum liberatus cenſeatur. 357

QVAEST. CXLVI.

Euictio an pręſtetur in datione inſolutum facta à iudice, quemadmodum & in facta per partem.
Diſpoſitioni auth. hoc niſi vt ſit locus, quæ requirantur, & an præſertim euictionis cautio.
Exceſſus in ſententia, an eam reddat nullam in totum. 361

QVAEST. CXLVII.

Conductor an & quando ab emptore expelli poſſit à locatione, ſoluto ſibi maximè intereſſe loco euictionis.
Et quid quando creditor immittendus eſſet in poſſeſſionem ex remedio Saluiani interdicti. 362

QVAEST. CXLVIII.

Dominium rei venditæ quando fuit reſeruatum periculum interim contingens, an ſpectet ad emptorem, vel ad venditorem.
Vſuræ pretij non ſoluti an & quando debeantur ab emptore, & etiam à venditore, quando res nõ fuit tradita, & ad quam rationem ſeu æſtimationem, & à principio validæ taxari poſſint.
Et quid ſi obijciatur de periculo euictionis. 364

QVAEST. CXLIX.

Frater fratri an de euictione teneatur pro re in diuiſione obuenta, quæ poſtea detegitur conducta.
Locator quid præſtare debeat conductori, vt de euictione non teneatur.
Et quibus caſibus conductor agat de euictione aduerſus locatorem. 369

QVAEST. CL.

Locator ſi promittat non inferre moleſtiam conductori

Digitized by Google

ctori durante locatione, quando nihilominus ea ſibi permittatur.
Euictio quando cenſetur impedimentum & moleſtia, quando fuit promiſſum de euictione.
Conductori quando liceat à conductione recedere non obſtante obligatione camerali. 372

QVAEST. CLI.

Venditor, an & quando tenetur liberare rem alij locatam, ſeù obligatam.
Emptor quando perquirere tenetur qualitates & pacta rei venditæ & locatæ, & venditor eas exprimere, vt teneatur vel non de euictione.
Et quid de hypotheca, & alijs clauſulis. 374

QVAEST. CLII.

De euictione promittens, an & quando prohibeatur vel non recuperare rem venditam, vel locatam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem, vel locationem.
Et clauſulæ in his apponi ſolitæ qualiter interpretantur. 376

QVÆST. CLIII.

Euincens rem venditam, an & quando tenetur meliorationes & impenſas emptori ſoluere.
Meliorationum æſtimatio qualiter fieri debeat, & à quibus, & quod tempus attendatur.
Item quando debeantur bonæ & malæ fidei poſſeſſori, & quid in his ſeruandum. 378

QVAEST. CLIV.

Melioramentorum retentio, an detur contra euincentem.
Et quid facta rei euictæ reſtitutione.
Emens ſcienter rem reſtitutioni ſubiectam, an repetat expenſas vtiles, & neceſſarias.
Melioramenta vt probent, quid articulandum, & probandum ſit. 382

QVÆST. CLV.

Vſusfructus an ſic alienari poſſit, vt ab emptore euinci non valeat. 385

QVÆST. CLVI.

Vſusfructus alienatio qualiter fieri poſſit, & in emptorem transferatur.
Et an eodem modo cedi pignori hypothecęuè dari valeat. 386

QVÆST. CLVII.

Vſufructu ſtabilium relicto, ſi deinde à Principe cogatur hæres eadem vendere, an vſusfructus ita durare dicatur, vt ille debeatur ex pretio & pecunia inde redacta, & ſic hæres de euictione huius legati teneatur. 389

QVÆST. CLVIII.

Vſufructu bonorum mobilium & immobilium alicui relicto, an ſi bona prædicta ab alio redimantur vigore pacti initi cum teſtatore, pretium bonorum ſic redemptorum pertineat ad vſufructuariū, & hæres hac via teneatur de euictione ad fauorem ipſius vſufructuarij. 390

QVÆST. CLIX.

Venditori quando & qualiter debeantur fructus rei venditæ etiam quod non impleuerit, alia, & noua explanatio.
Contractus quando extendantur ad hæredes, & pro eis venditor de euictione teneatur. 392

QVÆST. CLX.

Venditor qui rem tradidit emptori facta dilatione pretij ſeù partis illius, eo non ſoluto, an poſſit ab illo euincere rem venditam, ſeu etiam à ſecundo emptore. 395

QVÆST. CLXI.

Emptor ſecundus quando de euictione agat contra primum venditorem.
Et an & quando primus emptor agat aduerſus auctorem ſuum ex euictione facta ſecundo emptori.
Et quid ſi eum pęniteret contractus. 396

QVÆST. CLXII.

Vendens ius quod habet in re, an & quando de euictione tenetur. 397

QVAEST. CLXIII.

Venditor qui conuenit euictionem non eſſe præſtādam, an & quando teneatur ad pretij reſtitutionem.
Et quid agendum quando pretium non fuit ſolutum. 399

QVAEST. CLXIV.

Obligatus pretium reinueſtire in vna re immobili pro euictione, an & quando ſatisfaciat ſi emantur plures.
Reinueſtimentum pro euictione quo in loco faciendum eſt.
Excuſſio quando facienda eſt per creditorem extra territorium, & in loco remoto. 401

QVAEST. CLXV.

Euictio an & quando datur pro parte prædij euicti.
Emptio quando eſt vna plurium fundorum vnico pretio facta, an ad reſolutionem totius contractus agi

agi valeat ob vnicum fundum non traditum, vt quia emphyteoticum, vel ob aliam cauſam.
Item à quo probandum ſit emptorem, vel venditorem partem vnam non eſſe, vel fuiſſe empturum, vel venditurum. 405

QVAEST. CLXVI.

Emptor, qui rem à pluribus emit cum pacto retrouendendi, an compellatur retrouendere vni tantum offerenti totum pretium, ſiue alter repudiet, ſiue non, nulla ſibi data euictionis actione.
Petitio ſolidi quãdo locum habeat, vbi plures ſunt vocati. 406

QVAEST. CLXVII.

Bannitus reſtitutus etiam ad bona, an & quando reſtitutus etiam cenſeatur ad bona in alium tranſlata, & agi poſſit de euictione. 408

QVAEST. CLXVIII.

An in caſibus in quibus bannitus reſtitutus poteſt reuocare bona in fraudem ipſius alienata, fiſcus teneatur reſtituere pretium emptori, qui de fraude participauit.
Fiſcus, an & quando conueniri poſſit de euictione ob alienationem à ſe factam.
Et quando licitè alienet bona ſui debitoris. 410

QVAEST. CLXIX.

Alienatio quando facta dicatur in fraudem fiſci, & res empta ab eo euinci poſſit à manibus emptoris.
Et in caſu euictionis pretium ab eo reſtituatur. 411

QVAEST. CLXX.

Emens rem furtiuam à fiſco Cęſaris, an teneatur ad illius reſtitutionem, vel tutus ſit authoritate Zenonianæ conſtitutionis.
Quid in re empta capta ab hoſtibus ſeu prædonibus, an emptor teneatur eam reſtituere nullo recepto pretio. 414

QVAEST. CLXXI.

Differitur de priuilegio fiſci, & habentibus cauſam ab eo occaſione venditionis conceſſo ex diſpoſitione, l. 2. & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript.
Et ponuntur aliqui caſus in quibus alienationes per fiſcum factæ ſubſiſtunt, vel infirmari poſſunt, & emptor agit de euictione. 418

QVAEST. CLXXII.

L. 2. & l. bene á Zenone, C. de quadr. præſcript. an locum habeant quando actor & reus habent cauſam à Principe.
Et an Principi liceat à priori conceſſione, ſeu contractu recedere, vt idem alteri concedat ius. 420

QVAEST. CLXXIII.

Euictionis promiſſio & obligatio an ſubſiſtat, vt ex ea agi poſſit, quando contractus ſuper quo facta cernitur, eſt nullus. 422

QVAEST. CLXXIV.

De euictione, an teneatur fideiuſſor mulieris vel minoris non ſeruatis ſolemnitatibus. 424

QVAEST. CLXXV.

Emptionis & venditionis contractus quando eſt ſimulatus, an ita emens vel vendens amittat pretium. 428

QVAEST. CLXXVI.

Emptori ſcienter nulliter ementi, vel eius hæredibus, an refici debeant meliorationes & expenſæ.
Et quod tempus in illis deducendis ſpectandum.
Item quid de ſumptibus litis, quando ab euincente actum fuit primo iudicio reſtitutionis in integrũ aduerſus aditam hæreditatem. 429

QVAEST. CLXXVII.

Sententia lata contra emptorem in cauſa euictionis, an & quando poſſit executioni mandari in bonis venditoris neceſſarij defenſoris.
Et quid è conuerſo. 432

QVAEST. CLXXVIII.

Bona quando fuerunt ab officiali communis apprehenſa pro collectis, an emptor agere valeat contra venditorem tamquam re euicta, & petere ſibi refici omne probabile intereſſe. 436

QVAEST. CLXXIX.

De euictione obligatus, an & quando tenetur ad damna, expenſas, & intereſſe.
Quid in fructibus & melioramentis, ac augmento valoris prædij euicti, & quod tempus ſpectatur. 437

QVAEST. CLXXX.

Intereſſe multorum annorum, ſiue ſit lucri ceſſantis, ſiue damni emergentis, an & quando poſſit duplum, & ſic ſortem excedere in euictione.
Quid in intereſſe pecuniarum.
Et quæ requirantur, vt illud peti poſſit. 440

QVAEST. CLXXXI.

Damna, & intereſſe debita, ob euictionem quo tempore debeantur.

Et

Et an peti poſſint quando fuit conuentum de certa pęna.
Res quando euincitur de iure ſpeciali, an venditor teneatur, & ad quid.
Fiſcus in venditionibus re euicta, quæ præſtare obligatus ſit. 444

QVAEST. CLXXXII.

Intereſſe ob euictionem, an & quando concedatur vſque ad duplum, & vbi eſt conuentum, ad quid debeatur. 447

QVAEST. CLXXXIII.

Re euicta, an & quando per oblationem eiuſdem rei venditor liberatur à pęna dupli damnorum, & intereſſe. 449

QVAEST. CLXXXIV.

Emptor conuentus & euictus, an repetat expenſas à venditore à quibus euincens fuit abſolutus.
Damni appellatione, an veniat pęna in ſentẽtijs. 450

QVAEST. CLXXXV.

Expenſæ culpa emptoris ſeu illius procuratoris paſſæ an repetantur re euicta.
Emptor an teneatur ad expenſas, quando venditor ſuſcepit onus litis, & fuit in expenſis condemnatus. 454

QVAEST. CLXXXVI.

Procurator ad negocia qui contraxit, an & quando pro euictione nomine proprio conueniatur.
Et conſtitutus ad vendendum, an præſtare poſſit fideiuſſorem de euictione.
Quid quando cõtrahit poſt reuocationem vel mortem domini, an contractus teneat. 455

QVAEST. CLXXXVII.

Procurator alienans bona ſui principalis, an de euictione teneatur, finito præſertim officio. 459

QVAEST. CLXXXVIII.

Tutor vel curator alienans vel contrahens, an & quando de euictione conueniri poſſit. 460

QVAEST. CLXXXIX.

Minor, an reſtituatur aduerſus euictionis obligationem, in diem adiectionem, vel ſubhaſtationem, ſeu alia acceſſoria venditionis.
Emens à minore, ſi poſtea alteri vendidit aduerſus quem ipſe minor reſtitutionem impetrauit, an de euictione conueniri poſſit.
Euictionis promiſſio vbi ſit per mulieres in alienationi rei minoris, an valeat, & contra illarum bona agi poſſit. 463

QVAEST. CXC.

Emens à male gerente negocia ſua, vtrum ſecurè emat, & agat de euictione.
Et diſſoluta venditione, an & quando fructus reſtituendi ſunt. 464

QVÆST. CXCI.

Euictionis actio quando concedatur in venditione facta in ludo.
Reſtitutio lucri facti in ludo quãdo fieri debeat. 466

QVÆST. CXCII.

Executoribus quando licitum ſit vel non vendere bona, vt de euictione conueniri poſſint. 469

QVAEST. CXCIII.

Executor teſtamenti, ſeu contractus, an & quando de euictione teneatur.
Quid quando venditio eſt nulla, an pretium ab executore receptum per hæredem agentem ſit reſtituendum.
Et an hæres executorem prius conuenire debeat, & eo non ſoluendo reperto emptorem. 472

QVAEST. CXCIV.

Augmentum contingens in re vendita an tranſeat in ſucceſſorem, vel ſit venditoris, ita vt ab eo diuelli non poſſit. 473

QVAEST. CXCV.

Euictionis actio an præſtetur in alluuione.
Quid in venditione cum pacto redimendi.
An portio accreſcens per ius accreſcendi portioni fideicommiſſariæ per alluuionem cedat fideicommiſſario eueniente reſtitutionis caſu.
Augmẽtum alluuionis in prędio fructuario factum iure vſusfructus, & commodi, an ſpectet ad vſufructuarium. 476

QVAEST. CXCVI.

Euicto Caſtro, quid veniat in æſtimatione, & quantum reſtituendum ſit differitur. 479

QVAEST. CXCVII.

Emptor, an emptione perfecta, vt paret ſibi actionem de euictione vẽditore inuito impetrare poſſit fieri cridas, & bannimenta. 481

QVAEST. CXCVIII.

Emptor patiens iniuſtè moleſtari, an habeat regreſſum de euictione.
Euictionis promiſſio quid importat, & quid promiſſio indemnitatis.

Promiſſio euictionis quando fuit limitata pro certa quantitate, ſi euictio contingat, qualiter procedat. 483

Q V AE S T. CXCIX.

Euictio, an debeatur emptori, qui cauſam iuramento euincentis decidi paſſus eſt.

Emptor quãdo poſſit agnoſcere bonam fidem euincentis, & nihilominus agere de euictione.

Diſpoſitio l. ſi quis maior qualiter & quando procedat. 484

Q V Æ S T. CC.

Euictionis actioni, an & quando ſatisfiat per nudam cautionem.

Pacta vtilia in contractibus emptionum & venditionum, quid operentur.

Euictionis iudicium coram quo agi oporteat, & quibus concedatur.

Venditores plures, an & quando inſolidum teneatur de euictione.

Et quid in pluribus hæredibus, ac tertijs poſſeſſoribus bonorum obligatorum pro euictione.

Stipulatio de euictione qualiter intelligenda.

Animal vbi eſt venditum, & intra breue tempus mortuum, cuius periculo pereat venditoris, an emptoris. 486

Argumentorum Finis.

Digitized by Google

INDEX RERVM,

ac Verborum in hoc Tractatu contentorum locupletiſſimus.

Prior numerus quæſtionem, ſecundus numerum marginalem, tertius paginam denotat.

A

ABlatiui abſoluti faciunt conditionem, quæſt.72.nu.3. pag.170

Et formam important, ibid.nu.4. ibid.

Abſens tempore ſententiæ agit de euictione, dummodo litem diſenderit, & liti aſtiterit, quæſt.9.nu.33. 29

Abſens ex iuſta & probabili cauſa agit de euictione, quæſt.9.nu.37. 29

Abſenti venditori non requiritur denunciatio, quæſt.4.numero 47. 11

Declara vt num. ſeqq. & quomodo ſit facienda denunciatio, ibid. 11

Abſolutio ab expenſis locum habet, ſi victus acquienit ſententiæ licet appellatum ſit, & poſtea deſerta ſit appellationis cauſa quæſt.26.nu.9. 72

Declaratur procedere, quando appellatio eſſet deſerta ex voluntate, non autem ſi deſerta fuerit declarata per iudicem, contradicente appellante, præſentatis iuribus, & ſcripturis.ibid.nu.10. ibid.

Acceſſionum appellatione ſeu nomine, hypotheca, & pignora numerantur.quæſt.73.nu.19. 173

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, quando non eſt diuerſa ratio inter principale & acceſſorium. q.40.nu.20. 108

Et aliquando ſeparatur à principali. ibidem numero 21. ibid.

Alteri quod accedit, cenſetur eſſe illius pars verè vel fictè. quæſt.40.nu.13. 107

Accipiens bona in ſolutum non poteſt agere de euictione, ſi litem motam non denunciauit. quæſt.4. numero 2. 6

Accuſans alienare non poteſt poſt ſententiam, & ſi alienat, reuocatur.q.60.nu.20. 148

Sed vtrum emptori pretium reſtitui debeat diſtinguitur, & declaratur.ibid.nu.21.22.& 23. ibid.

Actio euictionis quare detur aduerſus venditorem.quæſt.1.nu.2. 1

Actio ad intereſſe tantum datur in cauſa euictionis ſecutæ. quæſt.1.nu.12. 2

Actioni ex empto intereſſe debetur, quatenus ex dicta de empto actione infertur.q.1.nu.11. ibid.

Actiones omnes continentur, quibus rem, ſeu æſtimationem proſequimur in ſimplici perſecutione. quæſt.1.num.12. & 13. ibid.

Actio euictionis competit ei qui emptionis titulo acquirit, vel alia ſimili cauſa onerofa. quæſt. 2. numero 1. & 21. 3

Actio euictionis competit aduerſus venditorem, & illius hæredes.q.2.nu.5. ibid.

Actio euictionis vt detur, quæ requirantur, vide in verb. Euictio.

Actio euictionis ad hoc vt competat, acto requiruntur, & Tract.de Euictionib. *quæ.quæſt.3.nu.1. 4*

Actio euictionis vt competat, debet fieri denunciatio per emptorem venditori.quæſt.2.nu.2. 3

Rationem vide nu.ſeq. ibid.

Actione ex ſtipulatu, quare minus veniat. quæſt. 20. numero 32. 56

Actio quanti minoris, quanti æſtimanda, referuntur opiniones.quæſt.24.nu.41. 68

Actio redhibitoria datur in emphyteuſi. quæſt. 23. numero 7. 63

Actio redhibitoria in animalibus & brutis ex morbo & vitio competit.q.25.nu.3. 69

Actio quanti minoris præſcribitur anno. quæſt. 25. numero 31. 171

Tempus tamen eſt vtile, & ignoranti non currit, niſi ignorantia ſit ſupina.ibid.nu.32. ibid.

Actioni quanti minoris & redhibitoriæ an renunciari poſſit. quæſtio. 25. numero 37. vbi diſtinguitur. ibid.

In actione quanti minoris libellus qualiter formetur. remiſſiuè vide quæſt.25.nu.fin. ibid.

Actio ad duplum non competit poſt rem reſtitutam, quando res eſt per hypothecariam euicta.quæſt.39.num.5.& nu.ſequent. 105

Contrarium nu.7. ibid.

Diſtinguitur nu.8.& ſeq. ibid.

Actio de euictione datur etiam ſi ille euincat, qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurum, quæſt.48.nu.7.126.& q.113.nu.14. 268

Fallit, ſi ius proueniat à facto eius cui euincitur, vel ſui authoris, ex cuius facto non teneatur. quæſt. 48. numero 9. 125

Actiones non habētur pro confuſis vbi hæres damnificatur. quæſt.49.nu.1. 126

Actionum confuſio quæ reſultat ex aditione hæreditatis facta per creditorem defuncti, eatenus durat, quatenus hæreditas in effectu eſt penès illum, ſed ſi in alium transferatur, de æquitate reuiuiſcunt. quæſt. 49. numero 6. 127

Vel ſaltem de nouo ad imponendum quis cogitur, & nu.8. ibid.

Et obtinet is ab emptore hæreditatis, quod à quilibet extraneo hærede conſequeretur.ibid.nu.7. ibid.

Ampliatur procedere etiam quando hæreditas eſſet euicta per querelam inofficioſi ab eo qui fuit hæres inſtitutus. ibid.nu.9. ibid.

Niſi fuerit in dolo vel mala fide. ibidem numero 10. ibid.

Et reſtituuntur actiones priſtinæ, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit. ibid.nu.11. ibid.

Actionis hypothecariæ confuſio non fit vigore ſucceſſionis. quæſt.49.nu.19. 128

Et de ratione.ibid.

Declaratur, & diſtinguitur, ibid.nu.21. ibid.

I N D E X.

Actio pro euictione non datur emptori, cui aliquid imputari poteſt. q. 53. nu. 2 — 133

Actio executiua competit pro legatis ex veriori & magis communi. quæſt. 66. nu. 15. — 133

Contrarium nu. 16. — ibid.

Et quid in legato quantitatis, & ſpeciei. ibidem numero 17. — ibid.

Actio hypothecaria datur pro legato. quæſt. 66. numero 18. — 158

Item, & officium iudicis. ibid. nu. 19. — ibid.

Et hypothecaria electa poteſt ad officium iudicis accedi. ibid. nu. 20. — ibid.

Actionem habens ad alterius commodum compellitur agere. q. 66. nu. 25. — ibid.

Actio ex empto ſubmouetur facta traditione. quæſt. 67. numero 17. — 160

Actionis iure venit euictio in cõtractu emptionis. quæſt. 67. nu. 22. — 160

Actione ex teſtamento legatarius petere poteſt rem legatam ſibi traditam. quæſt. 67. num. 24. vid. in verb. Legatarius.

Actio ex empto eſt actio bonæ fidei. quæſt. 67. numero 25. — 160

Actio ex teſtamento eſt actio ſtricti iuris, quamuis habeat naturam bonæ fidei quoad fructus, & acceſſiones propter moram. quæſt. 67. nu. 26. — ibid.

Actio euictionis, vbi datur de promiſſione euictionis, & indemnitatis debet clarè conſtare. quæſt. 76. nu. 14. — 180

Quod præſertim procedit in contractu dotis. ibid. nu. 15. & ſeqq. — ibid.

Actio de euictione non datur pro iure competente poſt venditionem. q. 124. nu. 3. — 306

Actio de euictione non competit etiam, quando eam quis ſtipulatus eſt, quando illicita eſt venditio. quæſt. 173. numero 6. — 423

Actio de euictione non datur, niſi interſit. quæſt. 200. numero 1. — 487

Et denegatur quando res penès emptorem remanet. ibid. nu. 2. — 487

Actiones pro euictione tres proditæ ſunt, & quæ. quæſt. 200. nu. 15. — 487

Et competit hypothecaria. ibid. nu. 16. — 487

Et vbi agitur de feudo competit condictio ex moribus. ibid. nu. 17. — 487

Seu condictio ex lege Federici. vel Conradi. ibid. numero 18. — 487

Item competit certi condictio generalis ex verborum obligatione oriens ex ſtipulatione recepta. ibi. n. 19. — 487

Et præterea condictio ſine cauſa, ſeu actio in factum, quæ nuncupatur præſcriptis verbis. ibid. nu. 20. — 487

Actio de euictione non datur emptori nec ratione intereſſe, nec ad pretij reſtitutionem, quando proceſſit ex violentia Principis, aut alterius abſque culpa venditoris. q. 200. nu. 29. — 488

Quaſi tunc euictio ſumat cauſam ex nouis legibus. ibi. nu. 30. — 488

Actio de euictione datur tantum pro parte rei euictæ, ita quod reſtitutio pretij facienda ſit pro parte. quæſt. 86. nu. 43. — 206

Extenditur procedere quoque in caſibus, in quibus imminet euictio, in quibus pretiũ retineri non poteſt, niſi pro parte rei, ſuper qua moleſtationes adſunt. ibi. nu. 44. — ibid.

Declaratur procedere habito reſpectu ad bonitatem fundi. ibid. nu. 45. — ibid.

Actio euictionis. vide in verb. Euictio.

Actio de dolo datur contra fideiuſſorem ementem pignus debitoris. quæſt. 92. nu. 18. — 220

Actioni, vel obligationi, quod eſt intrinſecum allegatum cẽſetur deducta obligatione, adeo quod tunc iudex teneatur ſupplere ſuper omnibus. q. 97. nu. 10. — 231

Extende, vt ibid. nu. 11. — ibid.

Actio ſemel extincta non reuiuiſcit. q. 90. nu. 5. — 214

Actio mandati fideiuſſori competit contra debitorem. q. 9. nu. 11. — 28

Declaratur tunc fideiuſſori competere mandati actionem aduerſus debitorem principalem, quando vtitur iure communi, ſecus ſi vtatur iure ſpeciali. ibidem numero 13. — ibid.

Actio ex empto intentatur vbi res vendita, vel eius acceſſio fuit legitimè euicta. q. 200. nu. 22. — 487

Secus ſi illegitima & violenta euictio ſequatur, quia tunc non aduerſus venditorem, ſed aduerſus iniuriatorem datur actio. ibid.

Actio de dolo & ad intereſſe domino datur contra diffamantem, aut actio in factum. q. 197. nu. 4. — 481

Actio eadem ex empto competit ante traditionem, vt res tradatur, & poſt euictionem re tradita iam euicta. q. 165. nu. 9. — 405

Actio communi diuidundo non datur ei, qui negatur ſocius, & non poſſidet, prout nec officium iudicis. quæſt. 117. nu. 10. — 285

Actio ex empto pro euictione committitur pro acceſſorio, hoc eſt pro damnis, & intereſſe, ſicut pro principali, ſecus in actione pro ſtipulatu. quæſt. 113. numero 34. — 269

Et talis tenetur ad valorem verum rei euicta tempore ſecutæ euictionis. ibid. nu. 35. — ibid.

Actio ex empto datur cõtra tertios poſſeſſores probato, quod venditor poſſideret tempore venditionis. quæſt. 113. numero 29. — ibid.

Actio ex empto. Vide in verbo Libellus.

Actio re euicta datur etiam ſi euincat, qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurum. quæſt. 113. nu. 14. — 268

Et quæſt. 48. nu. 7. — 125

Actio perſonalis non competit pro euictione contra authorem authoris, niſi cedatur. q. 200. nu. 33. — 488

Item ſi res ſoluta ſit adiecto. ibid. nu. 36. — 488

Actiones omnes præter actionem euictionis ob non implementum promiſſorum exerceri poſſunt etiam ante caſum euictionis. q. 200. nu. 3. — 487

Actio redhibitoria non datur pro rebus ſimplarijs, ideſt pro rebus in quibus eſſe non poteſt vitium animi, & corporis. quæſt. 182. nu. 12. — 448

Actiones ſimplariæ dicuntur, quæ dantur ad ſimplũ, & ſimplariæ, quæ dantur ad duplum. q. 182. nu. 11. — 448

Actione reuocatoria agendum eſt contra tertium, cui res pẽdente iudicio per debitorem in fraudem creditoris alienata eſt probãdo fraudem debitoris, qui alienauit. quæſt. 177. nu. 48. — 436

Actio pro melioramentis poſſeſſori datur re ipſa reſtituta, quando fecit opus aliquod quod dominus facere compelli poterat ex iuſſione publica, vel priuata. quæſt. 154. nu. 22. — 385

Vel

INDEX.

Vel quando verum dominum liberaſſet ab aliqua obligatione. ibid.nu.23. 385

Actio in conductione & locatione non datur, niſi ſequuto implemento ex parte agentis.quæſt.149.nu.31. 371

Etiam ſi non fuerit impletum in modico. ibidem numero 32. ibid.

Actio perſonalis oritur in contractu locationis, quæ non datur contra ſingularem ſucceſſorem. quæſt. 147. numero 18. 364

Actio retractus; Vide in ver.Retractus.

Actio, quæ competit domino feudali aut emphyteotico ad laudimia, eſt perſonalis, vel ſequitur fundum.quæſt.124. nu.49. 308

Actio pro conſecutione laudimij datur poſt perfectam venditionem, & non ante.quæſt.124.nu.2. 306

Actiones reuiuiſcunt in reſtitutione fideicommiſſi. q. 108. nu.25. 257

Actionem cedere tenetur venditor hæredibus emptoris fundi ad vitam mortui fructibus pendentibus, vel diuidere fructus pro rata.quæſt.105.nu.11.& 12. 249

Actio ex empto datur emptori capto in emptione fundi. quæſt.104.nu.4. 247

Actio vendi non poteſt pro minori pretio quam ſit in ea, niſi habito reſpectu ad expenſas, & labores. quæſt.79.numero 22. 186

Actio an vendita ſit iuſto pretio facienda eſt æſtimatio laborum, impenſarum litis, & dubij illius euẽtus.quæſt.79. nu.27. ibid.

Actionis ceſſio ſimulata præſumitur, ſi pro modico pretio vendatur.quæſt.79.nu.21. ibid.

Actor an proteſtatione vti poſſit, ne nouet iudicium cum authore rei.quæſt.48.nu.16. 125

Actor regulariter probare debet ſuam intentionem. q.108. nu.8. 255

Et præſertim ea, quæ principaliter illam reſpiciunt. ibid.nu.9. ibid.

Actus factus contra prohibitionem legis eſt nullus.q.104. nu.21. 248

Actus quando dici poteſt factus alia cauſa, quam remiſſionis, ſeù renunciationis, renunciatio iuris ſibi competentis non præſumitur.quæſt.109.nu.15. 260

Actum quis plerumque retractare poteſt, etiam ſi de euictione teneatur.quæſt.138.nu.10. 340

Maximè, quando in ſpecie & expreſsè in illum caſum non eſſet facta ſtipulatio.ibid.nu.11. ibid.

Vel niſi promiſſum ſit de euictione, quomodocumque res euincatur.ibid.nu.12. ibid.

Aut vbi venditor vẽdens extraneo veriſimiliter ignoranti conſuetudinem retrahendi dixit, eam rem, quam vendit non eſſe obnoxiam retractui, ibidem numero 13. ibid.

Actus quando retrotrahitur, nunquam retrotrahitur in aliorum præiudicium, ſed eorum tantum qui actum faciunt. quæſt.167.nu.8. 409

Actus agentium non operantur vltrà eorum intentionem. quæſt.186.nu.16. 457

Actus aliquis poſitiuus cum requiritur, tum ſcientia ſimplex aliundè conquiſita non ſufficit. quæſtio. 4. numero 26. 9

Actu reſoluto æquè reſoluti cenſentur omnes effectus ab eo procedentes perinde ac ſi nihil actum fuiſſet. quæſt.77. nu.4. 181

Actum faciens ad quem ſcit ſe poſſe compelli dicitur compulſus, quamuis iuſſus iudicis non præceſſerit, tamquam ſufficiat neceſſitas ſtatuti, & timor compulſionis. quæſt. 92.nu.8. 220

Aedes Sacræ Deo dicatæ diſtrahi nequeunt. quæſt.129.numero 7. 316

Neque Sanctorum Martyrum Reliquiæ. ibidem numero 8. ibid.

Intellige, vt locum non habeat, vbi quis à prophanis hominibus emerit, vt in Eccleſijs recondantur. ibid. numero 15. 317

Aequalitatis ſeruandæ cauſa plura ſtatuta ſunt à iure.quæſtio.114.nu.12. 272

Aequalitas inter contrahentes ſeruanda eſt. quæſt. 159. nu.1. 393

Quod tamen intelligitur, vt nec nimium ſtricta, nec nimium lata fiat interpretatio.ibid.nu.2. ibid.

Secundo intellige vt procedat, quando eſt par conditio perſonarum, & ratio eadem.ibid.nu.3. ibid.

Aeſtimatio litis quando datur, an de euictione quis teneatur remiſſiuè.quæſt.200.nu.77. 492

Et quando res eſt litigioſa ad quid venditor obligetur. ibid.nu.78. ibdi.

Aeſtimationem litis ſoluens cum poſſit rem reſtituere potitor de euictione non tenetur. quæſt.200.nu.4. 487

Nec malæ fidei poſſeſſori ſoluẽti æſtimationem de euictione cauetur.ibid.nu.5. ibid.

Aeſtimatio melioramentorum. Vide in ver.Melioramenta. meliorationes.

Aeſtimatio fundi petiti quando datur actori, & ignoratur an ſit tranſactio, vel litis æſtimatio qualiter cognoſcatur. q.143.nu.22. 354

Afflict.declaratur in c.1.§. Rurſus fidelis nu.52.quib.mod. feud.amitt.quæſt...

Agens ad reuocationem rei alienæ probare debet ſcientiam, cum alias præſumatur ignorantia, preſertim in hærede ſuccedente ab inteſtato, etiamſi ſolus alienans fuerit ignarus. quæſt.111.nu.4. 262

Declaratur procedere in ſuo hærede, ſecus in extraneo. ibid.nu.5. ibid.

Agens tamquam heres fideicommittentis, vt faciat ſe declarari dominum reſpectu bonorum per fratres poſſeſſorum non excluditur exceptione, quem de euictione tenet actio &c.q.114.nu.76. 277

Agens ex contractu ad penam non auditur, niſi pro parte ſua impleuerit.q.183.nu.19.& 22. 450

Agens ad reſciſſionem contractus iurati debet concludenter probare ſuam intentionem, alias probatio dubia non releuat, maximè ſi inſtrumentum habet primordium veritatis.q.96.nu.23. 230

Agens redbibitoria recuperat quod ſoluit nomine vectigalis quæſt.25.nu.24. 70

Fallit in fiſco.nu.27. ibid.

Et repetit expenſas factas in re poſt litem cõteſtatam, licet non expenſas victus.nu.29. 71

Cetera vide in ver. Redhibitoria.

Agens eo tempore quo probatio eſt extincta habet præſumptionem contra ſe.quæſt.8.nu.46. 26

Agens ex cauſa lucratiua denunciare debet ante ſuſceptum iudicium, & litem conteſtatam. quæſt. 5. numero 3. & 6. 15

Declara, vt nu.7. ibid.

INDEX.

Agi vt poſſit de euictione requiritur ſententiu quæſt. 1. nu. 5. — 2

Limitu, vt numeris ſeqq. — ibid.

Agnatus. Vide in ver. res Retracta.

Agnatus obligatus pro facto ſuo, ſi uulliter emerit à minore ſine ſolemuitate, non agit de euictione. quæſt. 11. numero 42. — 35

Limita, vt ibid. — ibid.

Aguati debeut babere feudum antiquum iure inueſtituræ, & uon ob ſolutionem pretij, quia tunc diceretur baberi ex cauſa nouu pretio mediunte, quæſt. 121. nu. 8. — 298

Agnatus bæres alienantis ſeudum, quando nou ſecit inuentarium ullodiulium tenetur reſtituere pretium feudi, quatenus cupit illud reuocare. q. 121. nu. 17. — ibid.

Agnatis ſeudum etiam ex pacto & prouidentia deferri poteſt cum qualitate bæreditaria. quæſt. 121. numero 18. — ibid.

Et agnatus debet eſſe bæres vltimi deeedentis ſaltem iu feudo ibid. nu. 19. — ibid.

Agnatus quando vult reuocare in vita alienantis feudum alienatum iuxta conſuetudinem, vt puta per ſubinfeudationem quæ fit lege permittente, debet pretium reſtituere. quæſt. 121. nu. 20. — ibid.

Primo fallit, ſi poſt mortem ugnatus ſueeederet iure proprio, quia reſoluto iure datoris reſoluitur ius receptoris. ibid. nu. 21. — 298

Ratio affertur. ibid. nu. 22. — ibid.

Secundo fallit in alienatione facta iure non permittente, quo caſu agnati proximiores ſtatim reuocant nullo pretio ſoluto. ibid. nu. 23. — ibid.

Agnatus, vel vicinus quando retrabere poſſint. Vide in verbo Euictio. in verb. Retractus in ver. Venditio. in verb. Venditor.

Alexand. in l. ſepè num. 69. de ſentent. & re iudi. declaratur quæſt. 99. nu. 11. — 236

Alienans rem litigioſam ignoranter non incurrit penas impoſitas ſcienter alienantibus. quæſt. 58. nu. 3. — 143

Sed vide nu. 23. — 144

Vt in bærede ſuceedente in ius alterius. ibidem numero 4. — 143

Alienatio propriè dominij trunſlationem importat, q. 30. nu. 2. — 82

Alienatio à defuncto facta rei ei, qui illi eſt bæres pro parte, qualiter ſubſtineatur. quæſt. 32. nu. 33. — 88

Alienatio dicitur iuris cenſura. quæſt. 39. nu. 7. — 105

Alienatum nou videtur, quod in agnatorum corpore vel linea eſt conſeruatum. quæſt. 56. nu. 23. — 142

Alienatio facta in agnatum abſque conſenſu domini ſubſtinetur. quæſt. 56. num. 24. vbi nu. 25. idem dicitur in emphyteuſi. — 142

Primò extende, quando iu inueſtitura adeſt pactum de non alienando. ibid. nu. 26. — ibid.

Sed contrarium vide. ibid. num. 27. reijcitur tamen. ibid. — 142

Secundo extende procedere etiam in vltimis voluntatibus. ibid. nu. 28. — ibid.

Alienatio factu in aguatum ſubſtinetur, neque alij ugnati eam reuocare poſſuut, ſeu allegare defectum conſenſus domini. quæſt. 56. nu. 29. — ibid.

Alienutio feudi, ſeu emphyteuſis abſque conſenſu domini dicitur nulla nolente domino, ſecus ſi velit. quæſt. 56. numero 30. — ibid.

Alienutio feudi noui patris pecunia ucquiſiti valet in præiudicium filiorum. quæſt. 56. nu. 31. — 142

Fallit, ſi ex liberalitate concedentis ad eos poſt obitum patris ſpectet, ibid. nu. 32. — ibid.

Alienatio patris facta de re, quæ ex Principis conceſſione debetur primogenito, non valet, etiam ſi is ſit bæres patris. quæſt. 56. nu. 37. — ibid.

Alienatio per expreſſam probibitionem redditur uulla, non autem venditio. quæſt. 58. nu. 17. — 144

Alienatio ſi ſit probibitu eſt fauore alterius, quum alienantis, tuue quod attinet ad eius præiudicium contractus tenet, & non eſt probibitus. quæſt. 58. nu. 19. — 144

Alienationis probibitio quæ concernit ſolum commodum minoris, & non alterius perſonæ, facit quod tutor & fideiuſſor de euictione teneantur iuxta communem ſententiam. quæſt. 58. nu. 26. — ibid.

Alienationis probibitio vbi eſt expreſſa, alienatio ſubſecuta ſtatim poteſt vendicari. quæſt. 59. nu. 1. — 145

Primo ampliatur, etiam ſi emptor & venditor velint à contructu reeedere. ibid. nu. 2. — ibid.

Secundo ampliatur id maximè permitti ei, in cuius fauorem fuit probibitu alienatio. ibid. nu. 3. — 145

Primo extende etiamſi is ſit filius in poteſtate. ibid. num. 4. & debentur fructus à die alienationis. ibidem numero 5. — ibid.

Secundo extende procedere quoque ſi alienans tempore alienationis non baberet filios, ſi tamen poſteu naſcantur. ibid. nu. 6. — 145

Nec ſufficit, ſi allegetur ignorantia. ibid. nu. 7. — ibid.

At vide ibid.

Tertiò ampliatur procedere etiã iu bærede, qui poteſt contrauenire alienationi factæ de tali re alienari probibita. ibid. nu. 8. — 145

Contrarium. nu. 9. — ibid.

Limitatur dictu ampliatio. ibid. nu. 10. — ibid.

Primo fullit, ſi alienans ipſe, qui de euictione tenetur vellet reuocure. ibid. nu. 11. — ibid.

Contrurium nu. 12. — 146

Sed prior probutur opinio. nu. 13. — ibid.

Secundo fallit, quando alienatio facta eſſet ob neceſſitatem bæredis grauati. ibid. nu. 14. — ibid.

Quod qualiter intelligatur. vid. ibid. nu. 15. — ibid.

Tertio fallit, ſi teſtator vſus ſit verbo ſubiunctiui temporis. ibid. nu. 16. — 146

Intellige, vt nu. 17. — ibid.

Quarto fallit, quando probibitio facta eſſet in contractu. ibid. nu. 18. — ibid.

Alienatio vt valeat, & non dicatur contrauentum probibitioni, quæ requirantur. quæſt. 59. numero 19. & 20. — ibid.

Alienatio bonorum fideicommiſſo obnoxiorum facta ab ignorante iguoranti tenet irreuocabiliter. quæſt. 60. numero 1. — 147

Sed contrarium, vide ibid. nu. 2. — ibid.

Declaratur prima opinio. ibid. nu. 3. remiſſiue. — ibid.

Alienatio vbi expreſsè fuit probibitu, lex ab initio annullat quæſt. 60. nu. 4. — ibid.

Etiam ſi facta ſit ab iguorante ignoranti. ibid. numero 5. — 147

Alienutio vbi eſt probibita ſub pœna amiſſionis ipſius rei, tunc nõ babet locum regula, quem de euictione &c. q. 60. nu. 29. — 148

Aliena-

INDEX.

Alienatio ſi ſit probibita abſque conſenſu putà matris, conſenſus requiritur expreſſus non tacitus pro illius validitate. quæſt. 61. nu. 4. 149

Alienatio bonorum aduentitiorum filij patri eſt probibita. quæſt. 62. nu. 1. 150

Fallit ſi fiot ex cauſa neceſſaria æris alieni, quod filius ſoluere tenetur. ibid. nu. 2. ibid.

Alienatio dotalis ſundi, vide in verbo Dotalis fundus. in verb. Mulier quæ cum viro &c. & in verb. Venditio fundi dotalis.

Alienatio facta à curatore prædij ruſtici minoris ſine decreto Præſidis eſt nulla. quæſt. 73. nu. 11. 173

Fallit, ſi promittat de proprio. ibid.

Alienationes factæ à marito rerum dotalium. Vide in verb. Maritus.

Alienatio ſundi dotalis factæ ſine vxoris conſenſu vbi annullatur, ab eodem tamē approbari poteſt, licet velit emptor ab illa recedere; & è contra poteſt mulier ab ea recedere, quomuis emptor illam approbet. q. 76. nu. 13. 180

Alienatio in fraudem. vid. in verb. Aſſerens; in ver. Fraus. in verb. Venditor.

Alienans rem pro parte propriam, & pro parte alienam, ſi partem alienam non tradat, non poteſt conſequi pretium etiam pro ea, quæ propria eſt, & tradita fuit. quæſt. 102. num. 8. 241

Alieno res non venit in venditione, nec menſurari debet etiam ſi incluſa eſſet in confinibus. quæſt. 102. n. 30. 242

Alienatio ad vitam inualida eſt, ſi inſpecta ætate & qualitate ementis non adeſt probabilis & veriſimilis coniecturo vitæ. quæſt. 105. nu. 1. 248

Nec debet interuenire deceptio vltra dimidiam. ibid. num. 2. 148

Licet alia ſit verior opinio, ut abſque iſta probabili coniectura vitæ propter incertitudinem, & dubium euentum. ibid. nu. 3. ibid.

Præſertim in perſona nobili, & timorata conſcientia. ibid. nu. 4. ibid.

Et ſine dubio procedit, ac ſubſiſtit, quando emens ſuperuixiſſet per plures annos. ibid. nu. 5. & 6. ibid.

Alienatio rerum fideicommiſſo ſubiectarum ab hærede grauato fieri poteſt. quæſt. 106. nu. 1. 250

Fallit quando per alienationem fideicommiſſum committeretur. ibid. nu. 2. ibid.

Alienans bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alteri obligata, emptori tenetur de euictione, & ad damna, & intereſſe. quæſt. 106. nu. 6. & 7. ibid.

Primò ampliatur procedere quoque in cedente. ibidem num. 8. ibid.

Secundò ampliatur, vt locum habeat etiam nondum euictione ſecuta. ibid. nu. 9. 251

Tertiò ampliatur, vt procedat etiā reſpectu fideiuſſoris, qui alienationis contractui acceſſit. ibid. nu. 10. ibid.

Maximè quando fideiuſſor interceſſit. ibid. n. 11. ibid.

Quartò ampliatur, etiamſi in contractu proteſtaretur quod teneri non vult de euictione, niſi de dato, & facto ſuo. ibid. nu. 12. 251

Primò limitatur, vbi emptor quoque ſciuit rem ab eo emptam fideicommiſſo ſubiectam, vel eſſe alienam. ibid. num. 13. ibid.

Primò ampliatur dicta limitatio, nedum ſi emptor ſciuit rem eſſe oneratam fideicommiſſo in totum, ſed eſſe communem cum alio. ibid. nu. 16. & ſeqq. ibid.

Secundò ampliatur ſufficere emptorem ſaltem in genere habere notitiam. ibid. nu. 20. & ſeqq. ibid.

Primò declaratur præmiſſa limitatio vt ſibi tribuat, quando emptor de euictione ſibi cauit, ſecus ſi fuerit de ea ſtipulatus in eum caſum. ibid. nu. 22. & ſeq. 251

Secundò declaratur, quādo euictio accidit ex noua cauſa ſuperueniente poſt contractum. ibid. nu. 28. & ſequentibus. 252

Ampliatur, etiamſi in contractu dictum ſit, quod quis renunciat omni iuri quod habet, vel in futurum habere ſperat. ibid. nu. 31. ibid.

Tertiò declaratur, quando euictio ſequitur ex facto emptoris. ibid. nu. 32. ibid.

Extēde idem procedere, quando euictio ſequeretur ex facto ſui auctoris. ibid. nu. 33. ibid.

Subdeclaratur, vt ſibi non vendicet, quando euictio ſpecialiter fuit promiſſa. ibid. nu. 34. 252

Quartò declaratur non procedere, vbi quis ſcienter emit rem fideicommiſſo conditionali ſeu puro ſubiectam, cuius euictio non debetur. ibid. nu. 35. ibid.

Primò ampliatur, etiamſi emptor fuerit ſtipulatus omnem euictionem. ibid. nu. 36. ibid.

Secundò ampliatur procedere etiam ſi adeſſet iuramentum. ibid. nu. 37. 252

Quintò declaratur non habere locum, quando quis emit rem feudalem. ibid. nu. 38. ibid.

Contrarium habetur ibid. nu. 39. 253

Sed declaratio prædicta probatur. ibid. nu. 40. ibid.

Alienationis probibitio impedit dominij tranſlationem. quæſt. 107. nu. 5. 254

Alienans rem qui eſt in mala fide, poteſt rem redhibere ab eo, qui alienauit. quæſt. 107. nu. 17. ibid.

Sed contra nu. 18. ibid. 254

Alienatio vbi eſt nulla & inualida, venditor auditur, dicēs eam inualidam, & ſimulatam. quæſt. 107. nu. 20. ibid.

Alienata primo in detractiones imputantur. quæſt. 108. numero 11. 256

Alienatio vbi eſt probibita, non cenſetur probibita in vocatum de familia. quæſt. 109. nu. 12. 259

Alienationis nullitate ſtante, hæres ex perſona propria quādoque contrauenire poteſt. quæſt. 109. nu. 22. 260

At videas. ibid.

Alienatio rei probibitæ alienari facta ab ignorante eſt nulla, & eo caſu fideicommiſſorius agere non tenetur ad pretium contra venditorem, ſed immediatè rem alienatam fideicommiſſo ſubiectam vendicare poteſt. quæſt. 111. numero 8. 262

Alienatio rei probibitæ alienari eſt nulla, ſiue ab ignorante ignoranti fiat, ſiue ſcienter, & doloſè. quæſt. 111. numero 9. ibid.

Alienationis expreſſa probibitio impedit dominij tranſlationem. quæſt. 111. nu. 10. 262

Fallit in probibitione facta in contractu, quæ licet valeat, & efficax ſit, non tamen impedit dominij tranſlationem. ibid. nu. 11. Sed re alienata contra probibitionem ſtipulator agit ad pœnam conuentam. ibid.

Alienans emphyteuſim non excluditur à futura ſucceſſione illius emphyteuſis, & partis venditæ. q. 114 nu. 75. 277

Alienatio facto de re reſtitutioni ſubiecta, vel alienari probibita non valet. quæſt. 115. nu. 41. 282

Fallit ad effectum, vt venditio teneat in præiudicium venditoris. ibid. nu. 42. ibid.

Et

Digitized by Google

Et ad conſequendum id, quod intereſt emptoris. ibidem num. 43. 282

Præſertim, quando in inſtrumento venditionis dictum fuit, quod res vendita erat libera ab omni fideicommiſſo cum euictionis promiſſione, & quod faceret conſentire omnes, quia ex huiuſmodi pacto debentur damna, & intereſſe. ibid. nu. 44. ibid.

Alienatio feudi. Vide in verb. Feudi alienatio; feudi pars.

Aliena res vendi poteſt quoad venditoris præiudicium. quæſt. 125. nu. 7. 310

Alienatio rerum Eccleſiaſticarum non reuocatur poſt obtentum beneplacitum, quamuis non fuerit ſecuta ſententia confirmatoria per executores, quibus fuit commiſſa cauſa ſi in euidentem &c. quæſt. 125. nu. 21. ibid.

Ampliatur procedere etiam ſi verſaremur in mandato de confirmando, cum clauſula, ſi in euidentem &c. quia non ideo beneplacitum eſt conditionale quoad eius ſubſtantiam. ibid. nu. 22. 311

Et de ratione ibid. nu. 23. ibid.

Alienari præſumitur res tanquam allodialis animo præiudicandi domino, ſi in alienatione nulla fiat mentio emphyteuſis, vel exprimatur qualitas, ex qua id apparere poſſit. quæſt. 126. nu. 19. 312

Alienare prohibitus ſub pœna caducitatis, ſi alienet domunculam, ſeu paruum fundum non cadit à tota hæreditate, ſed ſolum à re alienata ex magis cõmuni opinione, quidquid alij ſenſerint. quæſt. 126. nu. 20. 313

Alienatio rei Eccleſiæ duo copulatiuè requirit, ſolemnitatem ſcilicet, & cauſam. quæſt. 130. nu. 1. 318

Alienatio rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus eſt nulla Eccleſia volente, ſecus ſi Eccleſia velit ſtare alienationi. quæſt. 130. nu. 2. ibid.

Et iſte defectus ſolemnitatis non poteſt ab alio, quam ab Eccleſia allegari. ibid. nu. 3. ibid.

Primò limitatur in caſu, vbi actio eſt popularis. ibid. num. 4. 318

Secundò limitatur ante actum conſummatũ, quia tunc poteſt opponi defectus ſolemnitatis etiam inuita Eccleſia. ibid. nu. 5. 319

Tertiò limitatur, quando Eccleſia vellet pro parte valere alienationem, & pro parte dicere nullam, quia non poteſt. ibid. nu. 6. ibid.

Alienatio rei Eccleſiæ. Vide in verb. Rei Eccleſiæ alienatio. in verb. Solemnitates. in verb. Clauſula. in verb. Emptor rei Eccleſiæ.

Alienatio rei Eccleſiæ ex curſu triginta annorum & obſeruantia præſumitur ſolemniter facta, nec minus ſufficit. quæſt. 130. nu. 27. 320

Sed quod data obſeruantia ſufficiant decem anni, & ea non data 30. ibid. nu. 28. ibid.

Et ad præſumendum ſolemnia non deducitur tempus vitæ relati in alienatione, licet ſecus ſit ad effectum præſumptionis. ibid. nu. 29. 320

Alienatio rei Eccleſiæ vt ſubſiſtat, intentio Papæ eſt, vt cedat in vtilitatem Eccleſiæ. quæſt. 130. nu. 30. ibid.

Et in gratia, quando reſpicit vtilitatem attẽditur ſubreptio, licet non quando reſpicit aliud. ibid. nu. 31. 320

Alienatio rei Eccleſiæ quæ ab initio fuit vtilis, non redditur nulla ex eo quod non probetur pretium verſum eſſe in vtilitatem Eccleſiæ. Nec emptor tenetur probare verſionem. quæſt. 130. nu. 33. ibid.

Præſertim, ſi pretium fuit actualiter depoſitatum. ibidem num. 34. 321

Primò limitatur procedere in alienatione facta ex cauſa vtilitatis, ſecus in alienatione facta ex cauſa neceſſitatis, quia tunc emptor tenetur probare pretium verſum in cauſam expreſſam. ibid. nu. 35. ibid.

Secundò limitatur in depoſito. ibid. nu. 36. 321

Tertiò limitatur in mutuo. ibid. nu. 37. ibid.

Quartò limitatur in venditione facta ob ſoluenda debita Eccleſiæ. ibid. nu. 38. 321

Sublimitatur, ſi aliter ſit conuentum. ibid. n. 39. ibid.

Quintò limitatur, quando contractus initur cum particulari de Eccleſia à non habente adminiſtrationem, vel mandatum. ibid. nu. 40. 321

Alienationis contractus rei Eccleſiæ, licet ſit validus, ſi tamen Eccleſia enormiter ſit læſa, ſuccurritur ei per reſtitutionem in integrum. quæſt. 130. nu. 43. ibid.

Et facta pro maiori pretio, quam res valeat, quæ lædat emptorem, licet fauore Eccleſiæ valeat, poteſt tamẽ Prælatus agnoſcere bonam fidem. ibid. nu. 44. ibid.

Alienatio facta per Monachum, vel œconomum rei Eccleſiæ emptori bonæ fidei tenet, vt Eccleſia teneatur ex ea, quatenus facta ſit locupletior. quæſt. 130. n. 49. & 50. 322

Alienatio rei Eccleſiæ non ſeruatis ſolemnitatibus à quibus fieri poſſit, & ad quæ. Vide in verb. Succeſſor. in verb. Prælatus, in ver. Fructus.

Alienans male bona Eccleſiæ poteſt reuocare. quæſt. 131. numero 3. 323

Ampliatur etiam ſtante iuramento. ibid. nu. 5. ibid.

In Alienatione rei monaſterij requiritur conſenſus conuentus in fauorem publicum Eccleſiæ. quæſt. 131. nu. 22. 325

Alienationi rei Eccleſiæ conſentiens vel ſubſcribens, de euictione non tenetur. quæſt. 131. nu. 23. ibid.

Alienatio bonorum ciuitatis vt valeat, quæ requirantur. quæſt. 132. nu. 1. 325

In alienatione rerum ciuitatis ſi non fuerunt ſeruatæ ſolemnitates ab emptore reſtituuntur bona vna cum fructibus à die alienationis. quæſt. 132. nu. 15. 326

Emptoribus tamen datur actio de euictione aduerſus perſonas particulares quæ vendiderunt. ibid. nu. 16. ibid.

Alienatio quando facta eſt titulo lucratiuo legati, vel donationis, tunc intelligitur legatum ius tantum quod quis habet. quæſt. 133. nu. 6. 327

Extende idem procedere, ſi fiat titulo oneroſo, & is, in quam facta fuit alienatio ſciuit venditorem non eſſe dominum. ibid. nu. 7. ibid.

Ampliatur fortius locum habere, ſi pretium non eſſet conforme ad emptionem totius rei, ſed ſolum ad partem. ibid. nu. 8. 328

Primò declaratur ſibi non tribuere, quando promiſſa fuit euictio. ibid. nu. 9. ibid.

Secundò declaratur, quando venditor alienauit fundũ tanquam liberum, cum non eſſet, ibid. nu. 10. ibid.

Tertiò declaratur non procedere, ſi emptor ignorauit, rem ſibi venditam cum alio eſſe communem quo in caſu venditor cenſetur vendere iure libero. ibid. nu. 11. 328

Et tenetur ad reſtitutionem pretij. ibid. nu. 12. ibid.

Alienationi conſentiens. Vide in verb. Conſentiens.

Alienans rem alienari prohibitam ex eo quia fuit maiorum, poteſt illius alienationem retractare. quæſt. 138. numero 4. 340

Alienare prohibitus; vide in verb. Tranſactio.

Alienans rem, quæ poſteà detegitur libellaria, fideicommiſſaria,

INDEX.

ſaria,emphyteotica,ſeu feudalis,eandem petere poteſt ex iure ſuperuenienti.q.150.nu.2.Et de ratione.ibid. 372

Alienam rem conducens cogitur ſoluere penſiones,ſecus ſi ignoranter.quæſt.150.nu.32. 374

Alienationis appellatione veniunt non ſolum ea ex quibus dominium transfertur,ſed etiam hypotheca,& ſeruitus. quæſt.155.nu.3. 386

Alienatio vbi fit à fiſco,& res euincitur,fiſcus tenetur ad ſimplum.quæſt.168.nu.9. 411

Intellige procedere,cum fiſcus vendit rem vti ſuam, ibid.nu.10. ibid.

Alienatio facta ante delictum in quaſcunque perſonas valet,etiam quod commiſſum eſſet crimen læſæ maieſtatis. quæſt.169.nu.1. 412

Primò declaratur,niſi alienatio facta ſit in fraudē fiſci propter futurum delictum,quo caſu reuocatur. ibid. numero 2. ibid.

Secundò intellige procedere in alienatione ex cauſa voluntaria,ſecus ſi ex cauſa neceſſitatis,quia tunc fiſcus non vendicaret.ibid.nu.11. 413

Subdeclaratur,vt locum habeat,quando emptor fuiſſet fraudis particeps.ibid.nu.6. 412

Quicquid voluerit Salycetus,qui reijcitur. ibid. numero 7. ibid.

Intellige,niſi emptor acquiſiuerit modico pretio,ſecus ſi iuſto,quo caſu fraus probanda eſſet ueris probationibus. ibid.nu.8. 412

Alienatio etiam facta in fraudem futurorum creditorum reuocatur.quæſt.169.nu.3. ibid.

Et fraudis coniecturæ quæ in propoſita quæſtione. vide ibid.nu.5.& 26. 414

Alienatio poſt delictum.Vide in verb.Fiſcus.

Alienatio facta poſt delictum commiſſum non tenet,quando pro eo interdicitur bonorum adminiſtratio. quæſt. 169. nu.16. 413

Et fiſcus vendicans non reſtituit pretium. ibid. numero 17. ibid.

Primò limitatur in alienationibus factis pro ſoluendis creditoribus.ibid.nu.18. 413

Secundò limitatur non procedere in alienatione facta pro dotanda filia.ibid.nu.19. ibid.

Diſtinguitur tamen,vt nu.eod.

Alienatio facta poſt accuſationem inſtitutam ante tamen litem conteſtatam,an valeat.quæſt.169.nu.21. 413

Declaratur procedere quoad alienationis validitatem, ac dominij translationem,ſed fiſcus reuocabit,ſi emptor ſciat reum accuſatum.ibid.nu.22. ibid.

Subdeclaratur,ſi reus bona fide alienauerit,non in diminutionem patrimonij,ſed permutando.ibid.n.23. 413

Alienatio à delinquente facta poſt ſententiam confiſcatoriā non appellatam,non valet,licet ſi fuerit appellatum,ſuſpendatur,donec ſententia fuerit confirmata. quæſt.169. num.24. ibid.

Fallit,quando quis fuit condemnatus in contumaciam, quia requiruntur plenæ probationes,ad hoc,vt emptor reſtituere teneatur.ibid.nu.25. 414

Alienare prohibitus,non poteſt iuramentum deferre. quæſt. 199.nu.2. 485

Neque etiam tranſigere.ibid.nu.3.

Alienatio.Multa vid.in verb.Pater alienans.Maritus alienans.Prælatus alienans.in verb.Venditio.verb.Euictio.

Allegans culpam,illam probare debet.quæſt.98.n.18. 232

Allegans venditionem fieri potuiſſe ex quo alia bona non extiterint probare debet,& fideicommiſſarij vendicantis fundata eſt intentio in prohibitione,& fideicommiſſo. quæſt.108.nu.32. 257

Alimenta ſi relicta ſint vxori ea præſtanda ſunt ſecundum redditus patrimonij,non autem ſecundum proprietatem Caſtri.quæſt.196.nu.7. 480

Alimenta non præſtantur,quando in vno anno nihil percipitur.quæſt.196.nu.8. 480

Alimenta ſi relicta ſint ex certa pecunia illa conſumi non debet,ſed poni debet ad honeſtum lucrum,vt ex eo percipi poſſint alimenta.quæſt.196.nu.17.& 19. 480

Et conuerti poteſt in emptionem prædiorum. ibid. numero 18. 480

Alimenta ſunt præſtanda de fructibus,non de proprietate, niſi debeantur titulo oneroſo.quæſt.196.nu.21. 481

Intellige,vt ibid.nu.23. 481

Alimenta.Vide in verb.Teſtator.in verb.Mobilia.in verbo Immobilia.

Alluuionis augmentum ſeu diminutio non conſideratur, quando fundus pro parte eſt diminutus & ampliatus fluminis innundatione,ſed ſolum id quod fuit euictum ex re vendita poſtpoſita omni alluuionis conſideratione. quæſt. 195.nu.10. 476

Alluuionis diminutio & augmentum ad emptorem ſpectat. quæſt.195.nu.11. 478

Declaratur ibid.nu.25.

Ampliatur procedere quoque in emptore cum pacto de retrouendendo,cui interim pendente dicto pacto per alluuionem aliquid fuit acquiſitum,vt venditore redhibente rem portio aucta ſit emptoris reſtituenda redhibenti ſoluto pretio,quoniam interim pendente conditione emptor eſt dominus. ibid.nu.12. 478

Contrarium habetur ibid.nu.15. 478

Non tamē tenetur pro eodem pretio uendere,quo emit. ibid.nu.13. 478

Alluuionis vſusfructus ad fructuarium pertinet.quæſt.195. num.21. 478

Limitatur,ſi inſula iuxta fundum in flumine nata ſit, quia ad fructuarium non ſpectat; ibid.nu.22.& 24.vbi de ratione. 478

Alluuione quod accedit fundum auget.q.195.nu.23. 479

Alluuione quando fundus pro parte perijt,ſi poſteà quota pars fundi illius euincatur,venditor de euictione non tenetur,quia quod perijt,damnum attulit emptori,nō venditori.quæſt.195.nu.27. 479

Fallit,ſi fundus totus euinceretur,quoniam ipſa euictionis obligatio non diminuitur.ibid.nu.28. 479

Idem dicitur,ſi aliquid accreſcit fundo,& deinde incrementum euictum eſt,quia non tenetur venditor ratione,de qua ſupra,quoniam alluuionis periculum ad eum non ſpectat.ibid.nu.29. 479

Alluuio.Vide in verb.Portio accreſcens.in verb.Euincens. in verb.Empti actio.

Animalis emptor & ſpeciei re ſibi tradita tenetur ad pretium,licet poſteà pereat.quæſt.200.nu.88. 493

Sed contra ex veriori,quando præſertim animal,vel ſpecies perit infra breue tempus.ibid.nu.89. 493

Niſi eius culpa per venditorem probetur. ibid. numero 90. 493

Animus in præcedentibus declaratur ex iis,quæ poſteà fiūt. quæſt.43.nu.13. 113

An-

I N D E X.

Annorum mentio, quando fit per dictionem, in circa, verificari poteſt in duobus annis addendo, vel detrahendo. quæſtio. 101. nu. 11. 239

Ant. de Burg diſtinctio. quæſt. 4. nu. 33. 10

Quam reprobat Rebuff. ibid. nu. 35. ibid.

Auctoris diſtinctio. ibid. nu. 36. 10

Annus non dicitur breuis terminus, nec longior æquo, quamuis dicatur mora longa. quæſt. 9. nu. 70. 30

Annuum debitum, ſeu annua præſtatio ex re aliqua, an ea perempta, finiatur. quæſt. 95. nu. 10. 227

Annuus redditus. Vide in ver. Cenſus. in ver. Executio.

Appaltum gabellæ promittens ſoluere, intelligitur quatenus appaltus duret. quæſt. 150. nu. 29. 374

Appellationis in cauſa fieri poteſt denunciatio omiſſa fieri in prima inſtantia. quæſt. 5. nu. 8. 15

Appellare non tenetur emptor à ſententia contra eum lata. quæſt. 14. nu. 1. 40

Contrarium ibid. nu. 2. ibid.

Quæ ſentẽtia eſt receptior & tutior. ibid. n. 5. & 7. 41

Et appellationem proſequi debet. ibid. nu. 4. ibid.

Ampliatur pluribus modis. vt ibid. numero 8. 9. 10. & 11. 41

Extenditur ibid. nu. 12. ibid.

Primò limitatur non habere locum, quando emptor fouet malam cauſam. ibid. nu. 13. 41

Contrarium ibid. nu. 14. ibid.

Amplia, vt ibid. nu. 15. 41

Secundò limitatur, quando emptor eſt pauper, numero 16. ibid.

Sed contra ibid. nu. 17. 41

Tertiò limitatur, ſi facta denunciatione venditori abſenti ille non appellaret. ibid. nu. 18. ibid.

Quartò limitatur, quando emptor habet cauſam dubiã. ibid. num. 19. 42

Contrarium habetur nu. 20. ibid.

Quintò limitatur, quando ſolemnitas hæc in venditionis inſtrumento fuit remiſſa. ibid. nu. 21. 42

Sublimitatur ibid. nu. 22. 24. 25. 26. & 28. ibid.

Sextò limitatur non habere locum in poſſeſſorio. numero 30. 42

Sublimitatur nu. 31. 32. 33. 34. & 35. 43

Septimò limitatur, quando in inſtrumento fuit renunciatum omnibus priuilegijs. ibid. nu. 36. ibid.

Octauò limitatur, quando ſententia lata fuit præſente venditore. ibid. nu. 37. ibid.

Appellare poteſt venditor à ſententia à qua emptor poteſt appellare, nõ autem ab ea ſententia, à qua non poteſt emptor appellare. quæſt. 15. nu. 1. & 3. 44

Contrarium ibid. nu. 6. 10. & ſeq. ibid.

Appellare poteſt venditor à ſententia lata ſuper proprietate contra emptorem infra decem dies nomine emptoris, non autem nomine proprio. quæſt. 15. nu. 2. & 18. 44

Appellare non poteſt venditor à ſententia lata contra emptorem, à qua ipſe emptor appellare non poteſt. quæſt. 15. num. 3. ibid.

Appellare eo modo & tempore poteſt venditor, quo poteſt emptor conuentus, quando comparet lite mota contra ipſum emptorem in prima, ſecunda, vel tertia inſtantia. quæſt. 15. num. 4. & nu. 26. 45

Appellare non poteſt tertius, quando ſententia tranſiuit in iudicatum. quæſt. 15. nu. 5. 44

Sed contra nu. 7. ibid.

Appellatio, vbi à ſtatuto vel decreto prohibetur, locum tantum habet reſpectu eius, qui fuit in iudicio, & ſententias contrarias reportauit, non reſpectu tertij. quæſt. 15. num. 8. 44

Appellatio facta per tertium impedit executionem. quæſt. 15. nu. 9. ibid.

Appellare poteſt tertius ratione ſui intereſſe infra decem dies à die ſcientiæ, & non arctatur à die ſententiæ. quæſt. 15. num. 12. 44

Et appellationi adhærere infra dictum tempus ex veriori. ibid. nu. 13. ibid.

Appellare poteſt à ſententia quæ contra ipſum fertur nominatus in dominum, etiam quod appellare non poſſit nominans ſi ipſe iudicium fuiſſet proſecutus. quæſt. 15. numero 15. 44

Appellatione vti poteſt venditor in illis caſibus, in quibus appellare poteſt emptore victo, non retardata tamen executione. quæſt. 15. nu. 16. 45

Idem procedit è conuerſo in emptore, venditore victo. ibid. nu. 17. ibid.

Intellige, vt nu. 19. & 20. Et de ratione ibid.

Appellatio cõceditur venditori, ſi emptor fuit miſſus in poſſeſſione rei emptæ vigore contractus in quo venditor dedit licentiam apprehendendi eam propria authoritate. quæſt. 15. nu. 22. 45

Appellatio interpoſita à venditore, vel ab eius hæredibus, quæ non fuit ab eiſdem proſecuta, efficit, vt nil imputari poſſit emptori, ſi non appellauit. quæſt. 15. nu. 23. ibid.

Ampliatur, vt nu. 24. 45

Appellatio omiſſa à venditore à ſententia iniuſta ei non nocet. quæſt. 16. nu. 3. 46

Non Appellans non dicitur conſentire. quæſt. 26. nu. 8. 72

Appellans condemnatur in expenſis factis per appellatum in proſequenda appellatione quam idem appellans non eſt proſecutus. quæſt. 26. nu. 12. ibid.

Appellans condemnatur in expenſis, vbi contradicit, & fatigat aduerſarium. ibid. nu. 11. 72

Intellige, vt nu. 13. ibid.

Appellationem deſerens, tunc dicitur ſuccumbere, cum legitimè conſtet de deſertione, quæ ſi fuerit declarata, tũc habet vim ſuccumbentiæ. quæſt. 26. nu. 14. 72

Appellatio non admittitur in notorijs. quæſt. 26. n. 15. ibid.

Nec in eis requiritur iuris ordo. ibid. nu. 16. 73

Intellige, vt ibid. nu. 17. ibid.

Arbitria redacta ſunt ad inſtar iudiciorum. quæſtio. 199. num. 9. 485

Arbitrium iudicis eſt quanta pars veniat in venditione per verbum in circa. quæſt. 101. nu. 12. 239

Arbitrium circa tempus faciendæ denunciationis quomodo iudex regulare debeat. quæſt. 5. nu. 10. 15

Argumentum valet de qualitate ad quantitatem. quæſt. 104. nu. 5. 247

Argumentum de fideicommiſſis ad feuda valet, quando maximè contrarium non apparet deciſum. quæſt. 121. numero 10. 298

Argumẽtum à feudo ad emphyteuſim valet, quando in emphyteuſi deciſum non reperitur contrarium eius quod legitur in feudo. quæſt. 122. nu. 1. 300

Argumentum de mutatione bonitatis intrinſecæ ad mutationem extrinſecam, valet. quæſt. 29. nu. 11. 79

Quamuis non teneatur in foro conſcientiæ ad reſtitutionem. ibid. nu. 12. ibid.

Aſſe-

Digitized by Google

I N D E X.

Aſſerens ſe in fraudem alienaſſe non auditur. quæſt. 100. num. 1. 237

Fallit ſi alleget ſimulationem ad ſui defenſionem. ibidem nu. 2. ibid.

Aſſignatio facta ſuper introitibus efficit, vt introitus cenſeantur obligati. quæſt. 101, nu. 19. 240

Fallit, ſi ex inferioribus verbis conſtare poſſit, factam eſſe potius dationem in ſolutum. ibid. nu. 20. ibid.

Aſina, vacca, ſeu equa vendita venit pullus, & vitulus, quos mater adhuc lactat. quæſt. 103. nu. 29. 245

Aſſerens bona teſtatoris non ſufficere pro legatis præſtandis probare debet, licet ſit reus, & poſſideat. quæſt. 108. numero 6. 255

Attentare, & contrauenire, delictum eſt committere. quæſt. 185. nu. 2. 454

Augmentum dotis factum mulieri dicitur datio gratuita. quæſt. 9. nu. 6. 163

Augmentum temporis, & omne accedens rei ſpectat ad emphyteutam, nō autem ad dominum directum. quæſt. 124. num. 29. 307

Augmentum debetur facienti meliorationes, tanquam in re propria. quæſt. 124. nu. 30. ibid.

Et præſertim quando augmentum temporis latenter acceſſit ex induſtria, ac diligentia emphyteutæ. ibid. numero 31. 307

Augmentum valoris prædij euicti venit in euictione vbi ille ſit euictus à die venditionis vſque ad tempus euictionis ſecutæ, quod tempus ſpectatur reſpectu dicti valoris. quæſt. 179. nu. 31. 439

Augmentum pretij præter lucrum, vel tempus debetur à venditore, qui vendit rem, quæ vendi non poteſt. quæſt. 179. nu. 36. 440

Augmentum rei venditæ cedit lucro emptoris. quæſt. 194. nu. 1. 8. 28. & infra. 474

Contrarium habetur ibid, nu. 9. & ſeqq. & nu. 15. 16. & 17. vbi diſtinguitur. ibid.

Sed prima probatur opinio. ibid. nu. 28. Quæ 474

Ampliatur procedere nedum perfecta emptione & ſecuta rei traditione, ſed etiam non aliter ſecuta traditione, quia etiam non tradita re venditione perfecta commodum & periculum ſpectat ad emptorem. ibid. nu. 30. 475

Primò limitatur, vt locum habeat in augmento intrinſeco, ſicut eſt in maiori æſtimatione, & etiam in augmento extrinſeco, ſed latenti, & non apparenti. ibidem numero 31. 476

Secundò limitatur, vt procedat, ſi alienatio ſit pura, & ſimplex, non ſi conditionalis. ibid. nu. 32.

Augmentum. Vide in ver. Alluuio. in ver. Fundus. in verb. Portio. in ver. Empti actio. in verb. Emphyteuta.

Authoritas ſuperioris ſemper in qualibet re reſeruata cenſetur. quæſt. 17. nu. 10. & quæſt. 20. nu. 15. 48. 55

Author laudatus licèt apud eundem Prætorem ad expenſas & intereſſe conueniri debeat, emptor tamen agere tenetur coram Iudice rei venditæ. quæſt. 6. nu. 2. 17

B

Bal. in §. Titia, l. qui balneum, ff. qui pot. in pigno. habe. declaratur. quæſt. 36. nu. 17. verſ. nec minus Bal. 98

Bannitus reſtitutus. vide in verb. Reſtitutio. in verb. Poſſeſſor. in ver. Princeps.

Bar. in l. cum l. x num. 1. de fideicommiſ. quomodo intelligatur. quæſt. 173. nu. 28. 424

Bar. in l. non ſolum, §. tale de liberat. lega. qualiter intelligatur. quæſt. 159 nu. 30. 394

Bar. in l. fin. C. de litig. declaratur. quæſt...

Bar. in l. ſi is, qui pro emptore declaratur. quæſt. 36. num. 17. verſic. non etiam Bar. 98

Beneficium iuris congrui competit hæredi grauato fideicommiſſo, qui interim eſt dominus, pleno iure ac ſi nulla reſtitutio facienda eſſet. quæſt. 139. nu. 12. & 24. 342

Beneficiorum permutatione non ſortita effectum, vt quia is, qui reſignauit, obijt, non licet authoritate propria ad ſuū redire beneficium, ſed exigitur nouus titulus, quia primus per reſignationem fuit penitus extinctus, vel ſaltem collatio. quæſt. 140. nu. 15. 345

Quod ibid. declaratur.

Contrarium habetur ibid. nu. 16. & ſeq. 345

Beneficio euicto beneficiatus non agit de euictione. quæſt. 128. nu. 6. 315

Fallit, quando quis teneretur eidem cōferre, vt in vim mandati Apoſtolici, & nominationum. ibid. nu. 7. ibid.

Declaratur, niſi Epiſcopus ignoraſſet, vt quia intimatio eidem facta non eſſet, ſed prædeceſſori, vel eius Vicario in Epiſcopi abſentia, quia tunc Epiſcopus non tenetur ei prouidere, cui contulerit beneficio euicto. ibid. n. 8. 316

Ex quo fraus ceſſaret, quando eſſet ignorans, cum ignorantia non puniatur, ſed ſcientia. ibid. nu. 9. ibid.

Subdeclaratur, non procedere, quando ignorantia eſſet craſſa, & affectata. ibid nu. 10. 316

Beneplacitum Apoſtolicum. Vide in verb. Alienatio. in verbo Confirmatio. in verb. Venditio.

Boer. deciſ. 47. declaratur quæſt. 153. nu. 14. 379

Et limitatur ex mente Rotæ. ibid. nu. 15. & ſeq. ibid.

Bona bannitorum. Vide in verb. Poſſeſſor. in verb. Princeps. in verb. Reſtitutio.

Bona pro euictione obligata vbi peruenerint in plures hæredes, creditor in ſolidum agit contra vnum. quæſt. 200. numero 56. 491

Ampliatur procedere etiam in generali bonorum obligatione, ſeu hypotheca ibid. nu. 57. ibid.

Primò limita in tacita hypotheca legali. ibidem numero 58. 491

Secundò limita, ſi creditor petat executionem fieri aduerſus tertium poſſeſſorem, puta pro fructibus cenſus decurſis, quia tunc hypothecaria non agitur, ſed competit perſonalis, quando petitur executio. ibid. nu. 59. 491

Bona, vel res datæ in ſolutum quando euincuntur perinde eſt, ac ſi ſolutum non extitiſſet, & ideo datur regreſſus ad primæua iura. quæſt. 144. nu. 34. 357

Bona in ſolutum data pro credito, pro quo dati erant fideiuſſores, ſi euincantur per tertium, liberantur fideiuſſores. quæſt. 146. nu. 22. Et de ratione ibid. 362

Eſtque verior ſententia, quando data eſt ſpecies pro pecunia. ibid. nu. 23. ibid.

Quicquid ſit in alijs caſibus enumeratis. ibid. numero 24. 362

Bona ciuitatis vt alienari poſſint quę requirantur. quæſtio. 132. nu. 1. 325

Bona Eccleſiæ male alienata à quibus reuocari poſſint. Vide in verb. Alienatio. in verb. Prælatus. in verb. Succeſſor.

Bona emphyteotica regulariter veniunt in generali obligatione. quæſt. 126. nu. 1. 311

Intellige, vt ibid. nu. 14. 312

Am-

Digitized by Google

Ampliatur procedere nedum in emphyteuſi priuati, ſed etiam Eccleſiæ.ibid.nu.2. 311

Fallit vbi bona emphyteotica fuerunt conceſſa cum prohibitione alienandi.ibid.nu.3.& ſeq. ibid.

Etiam lato ſumpto vocabulo re prohibita. ibid.numero 12. 312

Ampliatur habere locum etiam in tacita prohibitione lato ſumpto vocabulo.ibid.nu.13. ibid.

Sublimitatur, vt licet prohibita ſit hypotheca, nõ tamẽ ob id incurritur caducitas, ſi hypothecentur, cum ſolum talis hypotheca ſit nulla ipſo iure.ibid.nu.5. 312

Bona in ſolutum accipiens tenetur denunciare litem ſibi motam, ſi velit poſteà agere de euictione.quæſt.4.nu.2. 6

Bona obligata, & hypothecata cum clauſula conſtituti, ſi in alium transferantur, tranſeunt cum onere ſuo. quæſt.36. num.3. 96

Bona vbi pignori ſunt obligata pro indemnitate alicuius, hypotheca non oritur, niſi euictio fuerit ſubſecuta. quæſt. 36.nu.20. 99

Fallit, ſi ab initio contractus principalis ob aliam cauſam hypotheca generalis oriri poſſit.ibid.nu.21. 99

Bona per debitorem poſt obligationem quæſita, & ante purificatam conditionem alienata, non veniunt ſub hypotheca conditionali omnium bonorum præſentium & futurorum.quæſt.37.nu.1. 99

Sed contraria ſententia qualiter procedat. vid. quæſt. ead.ſub nu.19.& ſeqq. 101

Bona alienata tempore purificatæ conditionis ſtatim quod acquiſita ſunt, dicuntur obnoxia hypothecæ iampridem factæ.quæſt.37.nu.4. 100

Declaratur procedere in hypotheca pura, non autem in hypotheca conditionali.ibid.nu.5. ibid.

Bona aduentitia per patrem alienata non reuocat filius viuente patre, licet ei interim non currat præſcriptio.quæſt. 62.nu.13. 151

Contrarium habetur nu.14. ibid.

Bona promiſſa pro dote ſi euincantur, mulier agere poteſt actione primæua, vel actione euictionis.quæſt.70. numero 16. 167

Hocque ſpeciale eſt in dote, vt ſecuta euictione mulier agat primæua actione.ibid.nu.17. ibid.

Bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſunt pro exoluendo ære alieno, ſi creditores vrgent.quæſt.72.nu.5. 170

Aut ſi æs alienum maneat ſub vſuris.ibid.nu.6. ibid.

Bona minoris alienari poſſunt pro æris alieni ſolutione, quæſt.72.nu.7. 170

Primò intellige procedere, dummodò creditores vrgeant ſibi ſolui.ibid.nu.8. ibid.

Secundò intellige, ſi alienentur bona minus utilia.ibid. num.10. 170

Bona fides non præſumitur in eo, qui contra iura mercatur. quæſt.73.nu.22. 174

Bona fides eſt dolo contraria.quæſt.100.nu.18. 238

Bonæ fidei emptor. Vide in verb. Emptor.

Bonorum aſſignationes ex diſpoſitione Auth. hoc niſi, quia fiunt ſine cautione euictionis, diminuuntur de valore. quæſt.146.nu.19. 362

Quãuis ex pluribus requiratur euictionis cautio. ibid.

Bonorum aduentitiorum alienatio patri regulariter interdicitur.quæſt.72.nu.12. 170

Intellige de alienatione voluntaria, non de neceſſaria. ibid.nu.13. 171

Bonorum futurorum hypotheca vniuerſalis valet, licet ſecus procedat in hypotheca, ſeu pignore rei particularis.quæſt. 37.nu.2. 100

C

Caballin.reprobatur in tract.de euict.§.5.quæſt.29.numero 52. 82

Calcan.conſ.9.num.4.verſic.ſexto etiam, reprobatur. quæſt. 166.nu.6. 407

D.Camillus Androtius commendatur.quæſt.180.n.34. 444

Canonis mentio quando facta non fuit in venditione emphyteuſis, qualiter priuetur emphyteuta, & de euictione conueniatur dominus.quæſt.123.nu.26. 303

Canonis ratione & pro publica penſitatione datur tacita hypotheca.quæſt.124.num.59. & 60. & 62. vbi quod ita ſeruat Rota. 309

Caſtr.in l.ſerui electione, §.fin.num.3 ff.de leg.1.approbatur à Doct.dum loquitur de ſcientia, vel ignorantia emptoris. quæſt.162.nu.10. 398

Caſus futurus contingens poſt venditionem non pertinet ad venditorem.quæſt.152.nu.2. 376

Sed videas ibid.nu.13.& ſeqq.vſque in fin. 377

Caſtrum certis finibus deſignatum ſi vendatur, totum venditum cenſetur etiam quod totum non eſſet venditoris. quæſt.106.nu.18. 251

Caſtro vendito, iuriſdictio quæ Caſtro cohæret vendita cenſetur.quæſt.103.nu.30. 245

Caſus futuræ euictionis poſt contractum contingentes ad venditorem non ſpectant.quæſt.106.nu.29. 252

Caſu euictionis ſecuto actio tantum ad intereſſe datur.quæſt. 1.nu.12. 2

Caſus in quibus fauore minorum mora ipſo iure contrahitur quæſt.4.nu.19.20.& ſeqq. 8

Caſus fortuiti periculum ad emptorem pertinet. quæſt. 16. nu.4.& quæſt.17.nu.2.& quæſt.18.nu.3. 48.49

Declara, vt d.q.18. nu.1. Et vid. in verb. Periculum caſus fortuiti.

Caſus fortuitus Principis factum reputatur. quæſt.17. numero 9. 48

Caſum fortuitum promittens tenetur præſtare cuſtodiam. quæſt.18.nu.21. 50

Caſus fortuiti non veniunt de natura venditionis & emptionis, niſi ſpecialiter ſint enumerati. quæſt.19. num.8. & 38. 52.54

Caſus dicitur inſolitus, quando proceditur nullo iuris ordine ſeruato.quæſt.19.nu.17. 52

Caſus in quibus locum habet tacita hypotheca vbi habeantur.remiſſiuè.quæſt.22.nu.40. 64

Caſus ſunt pares vel quod ſit promiſſus fideiuſſor, vel immineat euictio in limine contractus.quæſt.85.nu.15. 200

Cauſa oneroſa parit euictionis actionem.quæſt.2.nu.1. 3

Cauſa falſa in contractu parit repetitionem. quæſt.116. numero 5. 283

Cauſa non præſumitur in Principe.quæſt.172.n.19. 422

Cauſam ob certam vbi quid præſtatur, determinatur ſecundum cauſam.quæſt.180.nu.4. 441

Cauſa ceſſante, ſicut ceſſat effectus, ita durante cauſa durare debet effectus, vt contrariorum eadem ſit diſciplina. quæſtio.180.nu.5. 441

Cauſa quælibet leuis excuſat à dolo, & à periurio. quæſtio. 199.nu.21. 485

I N D E X.

Et ſufficit allegare ignorantiam, & credulitatem.ibid. num.22. 485

Cauſa agenda eſt coram procuratore fiſci, ſi fiſcus vult emptorem defendere.qnæſt.6.nn.17. 19

Cauſa finalis dicitnr illa, ſine qua qnis aliàs contracturus nõ eſſet, vel fuiſſet.quæſt.96.nu.6. 229

Cauſæ extrinſecæ non habentur in conſideratione.quæſt.104. num.12. 247

Cautela, vt emens rem fideicommiſſo ſnbiectam ſit tutus ab euictione traditur remiſſiuè.qnæſt.109.nu.24. 260

Cautelæ ad faciendum, quod venditor ſemper & omni caſu de enictione teneatur remiſſiuè.qnæſt.200.n.71.& quæſt. 22.nu.5. 492

Cautela, vt venditor teneatnr ex ſententia iudicis compromiſſarij.quæſt.13.nu.26. 40

Cautio de euictione peti poteſt etiam ſi actio non competat, & qualiter ſit præſtanda.remiſſiuè.quæſt.8.nu.47. 26

Cautionem de enictione præſtare non tenetur venditor pretio ſoluto.quæſt.8.nn.43. ibid.

Limita, vt nn.44. 26

Cautio vbi pro euictione fnit promiſſa intelligitur de idonea qnæſt.38.nu.24. 104

Cautio ſufficiens dicitur cum pignore, & fideiuſſoribus. qnæſtio.38.nu.30. 104

Declaratur ibid.nu.31. 104

Cautio non eſt idonea, ſi detur idem, qui pro re vendita eſt obligatus.quæſt.86.nu.6. 205

Cautio quando præſtanda eſt, ſeu pretium reueſtiendum in emptionem prædiorum, præſtari debet in territorio loci iudicij, ſeu rei ſitæ.qnæſt.87.nn.18. 208

At contra quod præſtari poſſit alibi, dummodò non ſatiſdetur in loco valdè diſtanti.ibid.nu.19. ibid.

Vel dummodò ſatiſdet in loco propinquo.ibi.n.20. 208

Extenditur idem procedere in emptione prædiorum in caſu euictionis.ibid.nu.21. ibid.

Præſertim ſi vnus & idem ſit iudex, qui iuriſdictionẽ exerceat iu eodem territorio.ibid.nn.22. 208

Idque relinquitur iudicis arbitrio.ibid.nu.23. ibid.

Cautio, & ſecnritas vbi danda eſt, promittens dare vnum pignus, poteſt dare alia æquè bona. qnæſt.164. num.12. vbi de ratione. 402

Cautio de reſtitnendo præſtanda eſt ab vno ex plnribns vocatis re, & uerbis, qui petit, & totum cõſeqnitur nulla expectata repudiatione, vel incapacitate, videlicet fauore cohæredum, & conſortum, qnatenus illi agnouerint.qnæſt. 166.nu.13.14.& 15. 407

Intellige procedere ad fauorem illornm de familia, non autem extraneorum.ibid.nu.16. 408

Et hæc cautio præſtari poteſt in executione ſententiæ. ibid.nu.18. ibid.

Cautioni cauſa litis in limine contractns vt ſit locus, opus eſt, vt lis fuerit mota ſuper re, vel occaſione dominij, vel etiam occaſione hypothecæ.qnæſt.200.nu.9. 487

Et qnod lis mota ſit, vel mouenda.ibid.nu.10. 487

Et ante ſolutionem pretij.ibid.nu.11. 487

Niſi fortè res ſit notoriè nulla.ibid.nu.12. 487

Cautioni an ſit locus, & an euictio immineat in limine contractus, iudicis eſt arbitrarinm.qnæſt.200.nn.3. 487

Cautus ſatis dicitur emptor per pretij inueſtimentum in alia re, quæ remanet pro enictione obligata, cui tradita fuit res vẽdita, nec lis, nec quæſtio monetnr.quæſt.61.n.16. 150

Contrarium ibid.nu.18. ibid.

Declaratur procedere, ſi emptor velit agere de euictione, non autem ſi agat ex empto.ibid.nu.17. 150

Cedens rem fideicommiſſo ſubiectam, vel alteri obligatam tenetur de euictione, & ad damna, & intereſſe, etiã quod in contractu ſit appoſitum pactum, qnod in caſu euictionis licet ceſſionario redire ad primæua iura.q.106.nu.8. 250

Cedens bonis etiam ſi veniat ad pinguiorem fortunam, exigi non poteſt vltra quam facere poſſit deducto ne egeat, & quomodo id cognoſcatur.qnæſt.196.nu.15. 480

Cedens mendax condemnatnr ad reſtitutionem pretij.quæſt. 79.nu.1. 185

Cedens nomen debitoris. Vide in verb. Vendens nomen debitoris. & in verb. Venditor uominis.

Cedens, vel vendens nomen debitoris, ſi promiſit illnd verũ, vel alternatiuè verum, vel bonnm, tenetur illud tantum præſtare non obligatum, non autem eſſe ſoluendo. quæſtio. 79.nu.14. Ampliatnr nn.15. 185

Cedens nomen debitoris tenetur illud facere bonum non ſolũ de iure, ſed etiam de facto.qnæſt.80.nn.10. 188

Cedens nomen debitoris præſentis, qni mandat, vt ceſſionario ſoluat, liberatur per huinſmodi delegationem. quæſt. 80.nu.21. ibid.

Declaratur, vt procedat, dummodo in obligatione non ſint appoſita pacta contraria.ibid.nu.22. 189

Cedula bancharia retardat executionem obligationis Cameralis.qnæſt.84.nn.16. 197

Cenſuarius habet prælationem, qnando venditur res cenſui ſubiecta, licet etiam fieret venditio à iudice ex cauſa neceſſaria.quæſt.123.nu.24. 303

Cẽſus emptione facta per fideinſſorem extingnitur eius obligatio.quæſt.92.nu.26. 227

Et eſt vera ratio ad fauorẽ fideinſſoris.ibid.n.27. 221

Cenſns loco pecuniæ numeratæ ſolui poteſt in cedula banchaira, quæ vim habet ſolntionis.quæſt.84.nn.14. 197

Etiam quod in cenſu actualis ſolutio requiratur de forma.ibid.nu.15. ibid.

Declaratnr procedere, quando re vera cedula continet ſolntionẽ, ſeu depoſitionem pretij, adeò quod per traditionẽ cedulæ, & illius acceptationem inducatur nouatio, ſecus ſi cedula cõtineret ſolũ promiſſionẽ de ſoluẽdo.ibi.n.17. 197

Ratio affertnr.ibid.nn.18. ibid.

Et qualiter hæc cedula fieri debeat.ibid.nn.19. 197

Cenſns quando ſuper re aliena fnit impoſitns emptore ignorante, emptor agere poteſt ad intereſſe tam lucri ceſſantis, qnam etiam damni emergentis.quæſt.84.nu.22. 198

Et ſic agere poteſt ad pretij reſtitutionem, ſi venditor non fecerit dominnm conſentire, præſertim ſi promiſerit ſolnere damna, & intereſſe, loco qnorum venit reſtitutio pretij.ibid.nn.23. ibid.

Limitatnr ibid.nu.24. 198

Cẽſns pretiũ ſolui debet ĩ pecnnia numerata.q.83.n.15. 195

Cenſus, in quo non interuenit pecunia nnmerata eſt nullns. quæſt.83.nu.16. ibid.

Cenſns conſtitutus ex fructibns cẽſus decurſis & non ſolutis eſt nullus ex forma Bullæ Sanctiſſ. Pij V.q.83.n.19. 195

Cenſus impoſitus ſuper re fideicommiſſo ſubiecta, vel emphyteotica non valet volente emptore, ſecus ſi velit valere qnæſt.83.nu.27. ibid.

Cenſns vbi à venditore imponitnr ſuper re non libera, quæ tamen à venditore libera dicitur, emptor agere poteſt ad reſciſſionem, quod negatnr venditori.quæſt.83.n.28. 195

Item emptor agere poteſt ad implementum promiſſorum, vel ad damna, & intereſſe.ibid.nu.29. ibid.

Cenſus impoſitus ſuper re non libera, ſed fideicõmiſſo ſnbie-

ſta eſt validus.quæſt.84.nu.1. 196

Adeo quod emptor illũ reſcindere poſſit.ibid.n.2. ibid.

Et habetur,ac ſi eſſet euictus.ibid.nu.3. 197

Et de euictione agi poteſt.ibid.nu.6. ibid.

Ampliatur id procedere etiam contra fideiuſſores, qui ad prædicta compelli poſſunt.ibid.nu.5. 197

Declaratur procedere, quando in contractu fuit dictũ, rem eſſe liberam, cum alias ſufficiat, quod emptor agat quod res à venditore liberetur.ibid.nu.7. ibid.

Cenſus annuus legitimè conſtitui poteſt ſuper obligatione perſonali.quæſt.82.nu.14. 192

Contrarium habetur nu.ſeqq. ibid.

Extende procedere quoque circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus.ibid.nu.16. 193

At contra, quod etiam circumſcriptis Pontificijs conſtitutionibus cenſus perſonalis de iure naturæ conſtitui poſſit.ibid.nu.17. ibid.

Diſtinctio affertur.ibid.nu.18. 193

Cenſus in conſtitutione periculum ſpectat ad venditorẽ, qui propterea tenetur ad pretij reſtitutionem, & intereſſe. quæſt.83.nu.1. 194

Etiam ante ſecutam euictionem,& ſi dati ſint fideiuſſores.ibid.nu.2. ibid.

Præſertim, quando in inſtrumento fuerunt promiſſa damna,& intereſſe.ibid.nu.3. 194

Et fortius,quando promiſſa eſt euictio.ibid.nu.4.ibid.

Cenſus dominus agere poteſt aduerſus venditorem cenſus impoſiti ſuper fundo non libero,vt ipſum liberet à quacũque moleſtia occaſione illius.quæſt.83.nu.5. 194

Cenſum imponens,tenetur ad illius defenſionem. quæſt.83. num.6. ibid.

Cẽſus impoſitus ſuper re aliena,putà pro tertia parte,ſi euincatur, promiſſio facta pro alijs duabus tertijs partibus eſt nulla.quæſt.83.nu.7. 194

Contrarium, quando ab initio contractus fuit validus quoad venditorem,& in eius præiudicium.ibid.n.8. ibid.

Et de ratione ibid.

Cenſus annuus, vbi in eius conſtitutione vltra rei ſeu fundi cenſuati obligationem fit cum obligatione perſonali, ſi res pro qua cenſus conſtituitur non eſt fructifera, nec reddit fructus ſufficientes pro ſolutione, tunc obligatio perſonalis emptori non prodeſt vltra fructus rei. quæſt.82. nu.9. & nu.11. 192

Et quid operatur obligatio perſonalis.ibid.n.10. ibid.

Limitatur procedere in conſtituente cenſum & eius hæredibus,non autem in tertio poſſeſſore.ibid.n.12. 192

Vbi etiam de ratione.ibid.

Sublimitatur ibid.nu.13. ibid.

Cenſus ratione an executio fiat inſolidum contra hæredes,& poſſeſſores.quæſt.200.nu.63. 492

Cenſum imponens,ſi aſſerat rem eſſe liberam, & reperiatur obligata,ſi capax eſt vtriuſque ad nihilum tenetur.quæſt. 38.nu.3. 103

Cenſum emens poteſt paciſci, quod venditor teneatur certo tempore renouare cedulam bancariam, ſeu præſtare nouos fideiuſſores.quæſt.180.nu.15. 442

Non tamen talis emptor paciſci poſſe debet, vt dentur fideiuſſores ad eius ſatisfactionem ad euitandas fraudes. ibid.nu.16. 442

Cæphal.conſ.617.n.168.declaratur.q.36.n.17.verſ.Cæph.

Cæphal.conſ.532.nu.9.improbatur.quæſt.76.nu.10. 180

Certioratio qualiter fiat emptori in materia venditionis ſibi facta,vel faciendæ.quæſt.123.nu.13. 302

Ceſſio bonorum denegatur debitori doloſo. q 41.n.19. 11

Præſertim ſi vltra dolum fuit renunciatum benefic prædicto.ibid.nu.22. ibi.

Ita quod doloſus litigator,nec etiam beneficio c.Odoardus iuuari poſſit.ibid.nu.22. ibid.

Declaratur ibid.nu.24. ibid.

Ceſſio actionis in incorporalibus vim habet traditionis. quæſtio.78.nu.12.& 13. 183

Ceſſio habetur pro traditione, ſi cedens velit transferre ius totale.quæſt.78.nu.14. ibid.

Ceſſio nominis debitoris eſt venditio.quæſt.80.nu.8. 188

Ceſſio facienda eſt per emptorem venditori ſoluenti ex cauſa euictionis.quæſt.81.nu.3. 190

Amplia etiam ſi nihil dictum fuerit.ibid.nu.4. ibid.

Ceſſio incluſa videtur in mandato, ita vt fideiuſſor qui promiſit omni exceptione remota, non tamẽ excluditur à petitione ceſſionis.quæſt.81.nu.5. 190

Primò ampliatur,vt huiuſmodi exceptio opponi poſſit etiam poſt ſententiam.ibid.nu.6. ibid.

Secundò ampliatur etiam quod deficeret actio ad petẽdam ceſſionem,cum ſaltem competat iudicis officium, vt illa fiat.ibid.nu.10. 190

Fallit in perſonis extraneis,quæ non tenentur ſoluere ex propria promiſſione.ibid.nu.7. ibid.

Sublimitatur in neceſſarijs defenſoribus, qui vigore contractus præambuli tenentur de euictione promiſſa, vt & pro omnibus dãnis paſſis illius occaſione.ibid.n.8. 190

Et de ratione ibid.nu.9. ibid.

Ceſſio fieri poteſt ad fauorẽ fideiuſſoris acquirentis cenſum, vt ſe liberet ab obligatione, ſi conſtas de veritate contractus,etiamſi non interueniat pecunia.q.92.nu.23. 221

Secus contingit,quando fideiuſſor emit cenſum, vt acquirat fructus illius.ibid.nu.24. 221

Dura tamen dicitur precedens opinio.ibid.nu.25.ibid.

Ceſſio. Vide in verb.Ius ceſſum.

Ceſſionarius ex cauſa onerosa non tenetur cedentem defendere, niſi ceſſio facta fuerit in fraudem commiſſam per cedentem,& ceſſionarium.quæſt.79.nu.36. 186

Ceſſionarius tenetur fidem facere de ceſſione, quando nõ agit vti procurator in rem ſuam.quæſt.80.nu.3. 187

Et de ratione ibid.nu.4.

Huius concluſionis vtilitas.quæ.ibid.nu.5. ibid.

Ceſſionario pactum gratuitum non præiudicat, vbi habeat cauſam oneroſam.vid.in verb.Pactum gratuitum.

Ceſſionarius vt regreſſum habeat contra principalem debitorem de euictione requiritur, quod ſtatim excutiat nomẽ debitoris ceſſi,& adhibeat diligẽtiam.quæſt.78.n.1.183

Et adhibitã diligẽtiam perducat ad finẽ.ibid.n.3.ibid.

Faciatque debitorem carcerare.ibid.nu.9. 183

Declaratur non procedere, quando bona debitoris ceſſi ſunt talia vt commodè vendi non poſſint, ſeu ſunt ita inuoluta, vt facilè disbrigari non poſſint ſine longa indagine,& expenſa.ibid.nu.35. ibid.

Ceſſionarij culpæ imputatur,ſi debitor ceſſus à principio erat ſoluendo, & poſteà ob incuriam ipſius ceſſionarij fuit non ſoluendo effectus.quæſt.78.nu.2. 183

Ceſſionarius dicitur procurator in rem propriam. quæſt.78. num.4. ibid.

Ceſſionarius debet excutere non ſolum nomen debitoris, ſed etiam fideiuſſoris dati ab ipſo debitore principali. quæſt. 78.num.8. 183

Ceſſionarius vti procurator debet defendere cedentem.quæſt. 78.nu.10. ibid.

Cita-

I N D E X.

Citatio emptoris requiritur in lite, quæ agitur cum venditore ad effectum, vt ei ſententia lata cum venditore noceat. quæſt.99.nu.6. 235
Citatio creditorum requiritur in confectione inuentarij. quæſtio.120.nu.8. 294
Primò fallit, vt ibid.nu.9. 295
Secũdo fallit ĩ creditoribus cõditionalibus.ib.n.10. ib.
Citatio partis requiritur in executione ſententię.quęſt.177. num.23. 434
Extenditur, ſiue fiat executio in perſonali, ſiue reali actione, & in re in qua lata fuit ſententia.ibid.nu.24. ibid.
Fallis quando executio fit in eadem re, pro qua fuit lata ſententia.ibid.nu.25. 434
Declaratur procedere, quando executio fit pro eadẽ re, & contra eum, qui in ſententia nominatur, ſecùs ſi fiat in alia re, vel contra perſonam in ſententia non hominatam, quia tunc requiritur ſententia.ibid.nu.26. 435
Primò extenditur, etiam ſi quis iniuſtè poſſideret, quia vbi agitur de eijciendo aliquem à ſua poſſeſſione citatio requiritur.ibid.nu.27. ibid.
Secundò extenditur locum etiam habere, ſi poſt latam ſententiam facta fuiſſet alienatio.ibid.nu.29. 435
Citatio eorum qui ſe ius habere prætendunt, quando ſunt incerti fit per edicta, & bannimenta.quæſt.197.n.9. 482
Secus ſi certi ſunt, quia nominatim fieri debet. ibidem num.10. 482
Citatio. Vide infra in verb. ſententia.
Citatus ſi reſpondeat nolle comparere, attamen amplius citari debet.quæſt.184.nu.37. 453
Ciuitatis bona vt alienari poſſint, quæ requirantur. quæſt. 132.nu.1. 325
Et vid.in ver. Alienatio. Magiſtratus. Solemnitas.
Clauſulæ in inſtrumento diuiſionis appoſitæ, quando operentur fideicommiſſi remiſſionem, vel efficiant, vt de euictione agi poſſit. Vide in ver. Euictio.
Clauſula, ſaluo iure tertij, appoſita in inueſtitura emphyteuſis, quid operetur, & quando pro appoſita cenſeatur. Vide in ver. Emphyteuta.
Clauſula acceſſoria non immutat, nec alterat principalem obligationem.quæſt.125.nu.11. 310
Clauſula in confirmatione alienationis rerum Eccleſiæ, dummodo de pretio facta ſit, intelligitur de pretio communi. quæſt.130.nu.32. 320
Clauſula conſtituti traditionem, & poſſeſſionis apprehenſionem non probat.quæſt.149.nu.9. 370
Clauſula promiſit reficere omnia damna & expenſas quid operetur.quæſt.48.nu.47. 126
Clauſula conſtituti efficit, vt ſi bona obligata & hypothecata in alium transferantur, tranſeant cum onere ſuo. quæſt. 36 nu.3. 96
Clericus laudatus, an pro defenſione teneatur comparere coram iudice laico, ſeu forum emptoris declinet, & ſic petere poſſit ſe remitti ad ſuum iudicem. vid.quæſt.6. 17
Clericus laudatus vti neceſſarius defenſor emptoris forum declinare non poteſt, quæſt.6.nu.1. ibid.
Rationem vide nu.5.& 7. 17.& 18
Ampliatur ibid.nu.8. 18
Contrariũ habetur n.9. vbi de magis cõi, & veriori. 18
Refertur opinio Ioannis de Imol.nu.11. ibid.
Et reſpondetur contrarijs.nu.12.& ſeq. 18
Clericus quando venit ad iudicium vt defenſor laici, nõ habet locum ſtatutum de compromiſſis.quæſt.6. num.4. vbi vide rationem. 17
Clericorum cauſæ reſpectu ipſorum nõ ſunt ſpirituales.quęſt. 6.nu.15. 19
Clericum forum mutare qualiter intelligatur.quæſt.6. num. 19.& quid in fiſco, & in Eccleſia. ibid.
Clericus, quando principaliter conuenitur, & in eo ſubſtãtiatur iudicium, ſemper remittitur ad ſuum iudicem. quæſt. 6.nu.25. 19
Clericus, quando tanquã actor laudatus cõparet pro ſuo intereſſe ad emptorem defendendũ, & ante litem cœptam, ſeu cõteſtatã dicit ſe nolle iudicari à iudice laico, remittitur ad Eccleſiaſticum, & de ratione.q.6.nu.26. ibid.
Clericus habens directum dominium rei, & cõuento emphyteuta vel vaſallo comparet, & dicit, ſe velle ad ſuum iudicem remitti, eſt remittendus. quæſt.6.nu.27. 20
Clericus qui rem poſſidet, in qua executio eſt attentata vigore ſententiæ iudicis laici aduerſus illius authorem laicum latæ, & ille ſe opponit, ad ſuum iudicem eſt remittendus. quæſt.6.nu.28. ibid.
Clericus an poſſideat, vel ſit deſiſtendum ab executione, licet non poſſit vlterius progredi conſtito de tenuta & poſſeſſione, iudex laicus cognoſcit.quæſt.6.nu.29. 20
Clericus, quãdo non eſt author laudatus, ſed à colono nominatus in dominũ, remittitur ad ſuum iudicẽ.q.6.n.30. ibid.
Clerici & laici vbi eadem eſt cauſa, clericus vna cum laico remittitur ad Epiſcopum.quæſt.6.nu.31. 20
Ampliatur procedere etiam in delictis.ibid.n.33.ibid.
Clericus quando poſſit declinare forum, uide concordiam opinionum allatam per Aret.quæſt.6.nu.21. 19
Sed diſſentit Caball.ibid.nu.22. ibid.
Illam tamen probant plures.ibid.nu.23. 19
Author verò plures diſtinguit caſus.ibid.nu.24. ibid.
Cogi vendere rẽ propriã fauore Eccleſiæ, an indiſtinctè poſſit. Vid.in ver. Eccleſia.in ver. Priuilegiũ.in ver. Vẽdere.
Cognitio cauſæ requiritur ante executionẽ, an ſcilicet tertius poſſeſſor ſit intruſus lite pendente.q.177.nu.30. 435
Collectæ ſunt onera, quæ imponuntur pro fructibus. quæſt. 178.nu.11. 437
Collectæ ſunt ei reſtituendæ, cui euincitur poſſeſſio.quæſt.25. num.25. 70
Collectæ. Vid.in ver. Onus.
Colonus non cogitur perſeuerare in conductione, vbi emptor ſtare vellet colono.quæſt.147.nu.20. 364
Etiam non obſtante iuramento de non contraueniẽdo, & non obſtante hypotheca. ibid.nu.21. ibid.
Colonus partiarius à ſingulari ſucceſſore expelli non poteſt. quæſt.22.nu.39. 61
Colonus ſi cõueniatur debet fieri denũciatio. q.4. nu.13. 7
Colluſio annullat actum.quæſt.9 nu.28. 28
Commendatio generalis non obligat.quæſt.25.nu.7. 70
Compenſatio lucri cum damno fit, quando prædia duo vẽdita ſunt in eodem contractu cum certa menſura relata diſtinctè ad vnumquodque eorum, & alterum excedat menſuram, & alterum deficiat.quæſt.102.nu.4. 241
Compenſatio fit vnius corporis ad aliud ex eodem contractu. quæſt.102.nu.5.& ſeq. ibid.
Compenſatio admittitur in euictione.quæſt.183.n.24. 450
Compromiſſarij iudicis ex ſententia quando teneatur venditor. Vide quæſt.13.& in ver. Euictionis actio. vbi plura, & in ver. Iudicis compromiſſarij.
compromiſſum faciendum ſecundum ſtatutum in dubio intelligitur, ſi illud fuerit petitum.q.13.nu.17. 39
compromiſſum ſi vigore ſtatuti ſit faciendum, illud non habet locum, quando clericus venit ad iudicium vti defenſor

I N D E X.

laici.quæſt.6.nu.4.vbi de ratione. 17

Commune ſi mandat aliquem defendi, & manuteneri, intelligitur de quadam protectione à facto iniurioſo, non vt teneatur de euictione.quæſt.69.nu.8. 163

Communitas ſeu vniuerſitas vbi vendidit bona confiſcata contra aliquē de euictione non tenetur, quatenus illa fuerint condēnato per Principem reſtituta.q.132.n.17. 326

Sed emptor aget contra Principem.ibid.nu.18. ibid.

Qui dicto caſu tenetur ad pretium.ibid.nu.19. 326

Fallit, quando fiſcus reſtitueret ex cauſa publicæ vtilitatis.ibid.nu.20. 327

Concesſo vno ea etiam conceſſa cenſentur, quæ veniūt in eius conſequentiam.quæſt.141.nu.11. 347

Condemnatio quando fit in expenſis & intereſſe prius fieri debet liquidatio, quam agatur ad pœnam dupli, quia exigitur pro modo eius, quod intereſt.q.184.nu.33. 453

Condictio incerti ſemper datur vbi nulla alia actio ordinaria prodita eſt, cum verum factum contineat, ideſt nullam aliam rem, quam retraditionem ad effectum retinendi. q.154.nu.20. 384

Condictio incerti, quæ datur facta rei reſtitutione, quare ſic appellatur.quæſt.154.nu.19. ibid.

Condictio indebiti non excluditur per promiſſionem defendēdi litem & eam non mouendi.quæſt.2.nu.14. 3

Primò amplia etiam ſi renunciatum ſit tali condictioni.ibid.nu.15. 4

Secundò amplia, etiam ſi talis renunciatio fuerit iurata.ibid.nu.16. ibid.

Conditio purificata habetur tanquam pura.q.36.nu.7. 97

Conditio poteſtatiua quando retrotrahatur ad diem contractus.quæſt.36.nu.8. ibid.

Conditio vbi eſt caſualis, vel mixta retrotrahitur ad diem contractus, non obſtante quod pendente conditione alteri fuerit ius quæſitum.quæſt.36.nu.9. 97

Conditio caſualis vel mixta retrotrahitur in præiudicium illius, qui medio tempore ius acquiſiuit, quando ſumus in contractibus. quæſt.36. nu.10. vbi etiam habetur qualiter id intelligatur. 97

Conditione in caſuali ſpectatur initium, & non tempus quo conditio extitit.quæſt.36.nu.12. ibid.

Conditio caſualis retrotrahitur propter ius quæſitum, quod attenditur licet ſit conditionale, ſed ſecus eſt in poteſtatiua.quæſt.36. nu.13.& 14. 97

Conditio in legatis quando retrotrahatur.quæſt.36.num.15. 16.& 17. 98

Conditio retrotrahitur quoad hypothecam tantum, & non quoad translationem dominij.quæſt.36.nu.18. ibid.

Conditionis natura eſt, vt prius impleatur, quam contractus effectum producat.quæſt.37.nu.7. 100

Conditio hypothecæ poſt alienationem purificata trahitur ad diem contractus.quæſt.37.nu.8. ibid.

Fallit, quando res hypothecata amplius non eſt in bonis debitoris tempore purificatę cōditionis.ibid.n.9. 100

Conditio donec pretium ſolutum fuerit eſt naturalis contractui venditionis.quæſt.40.nu.16. 107

Et dicitur pura venditio.ibid.nu.17. 108

Conditionis euentus liquidari debet coram iudice. quæſt.97. num.5. 231

Conditio mixta impedita per caſum contingentem in perſona eius cum quo adimpleri debet, facit deficere contractū, & relictum.quæſt.140.nu.17. 345

Conductio rei emptæ pro certa penſione donec pretium ſoluatur eſt permiſſa.quæſt.148.nu.1. 365

Si tamen pereat damnum eſt emptoris.ibid.nu.5. 366

Conductio. Vide in verb. Emptor. in ver. Hypotheca. in verb. Actio. in ver. Venditio, ſeu in venditione.

Conducens fundum, quem emit pro tempore ad ſoluendum pretium ſtatuto, tenetur tanquam cōductor ad penſionem, & vſuras, & venditor non tenetur ad remiſſionē penſionis ob alluuionem, vel quid ſimile.quæſt.148.nu.32. 367

Conducens ſcienter rem alienam cogitur ſoluere penſiones. ſecus ſi ignoranter. quæſt.150.nu.32. 374

Conductor in ſe ſuſcipiens caſus fortuitos cogitatos, & nō cogitatos, non dicitur ſuſcipere caſum prouenientem à perſona ipſius locatoris.quæſt.140.nu.22. 345

Conductor habens bona obligata pro obſeruatione cōtractus, ab emptore expelli non poteſt.quæſt.147.nu.1. 363

Sufficitque generalis hypotheca.ibid.nu.7. ibid.

Et præſertim ſtante iuramento quod præciſè obligat ad obſeruantiam.ibid.nu.3. 363

Et de ratione ibid.nu.4. ibid.

Primò ampliatur procedere etiam quod ſucceſſor indigeret re locata pro vſu ſuo.ibid.nu.2. 363

Secundò ampliatur, vt virtute iuramenti locū habeat etiam quod nulla bonorū obligatio adeſſet.ibid.n.5. ibid.

Tertiò ampliatur etiam quod creditor eſſet immittendus in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, quia non propterea conductor venit expellendus.ibid.nu.10. 363

Et de ratione ibid.nu.12. 364

Conductorem ſi expellere velit ſucceſſor, eidem intereſſe ſoluere tenetur.q.147.nu.13.& 16.vbi de ratione. ibid.

Primò declaratur procedere ſtante hypotheca generali, ſecùs ſi ſpeciali.ibid.nu.22. 364

Secundò declaratur non habere locum ſtante iuramento.ibid.nu.23. ibid.

Conductor poteſt à conductione reſilire, quando res plures vnica mercede fuerunt locatæ, etiam ſi vna tantum re vti ſit prohibitus.quæſt.149.nu.21. 371

Conductori ſemper ſaluum eſt ius probandi patientiam non fuiſſe præſtitam etiam ſtante ſtatuto, quod conductor proteſtari debeat, ſi patientia nō præſtetur.q.149.n.26.ibid.

Conductor agit de euictione etiam nulla facta denunciatione quæſt.149.nu.28. 371

Et agit veteri actione ex conducto.ibid.nu.29. ibid.

In conductione, & locatione actio nō datur, niſi ſequuto implemento ex parte agentis.quæſt.149.nu.31. 371

Etiāſi non fuerit impletum in modico. ibid.n.32.ibid.

Conductor re conducta euicta contra locatorem agere poteſt ad intereſſe, non quia euicta ſit res, ſed quia vti & frui non licet.quæſt.149.nu.33. 371

Fallit, ſi locatio facta fuerit à procuratore, putà Equitis Hieroſolymitani fructuum Commēdæ, & pecunia anticipatè ab eo recepta fuerit, quia Commendatore defuncto ante fructus collectos conductori non obligatur. ibid. nu.34. ibid.

Conductori quemadmodum aliqua cauſa ſubſiſtente licet recedere à conductione, idem quoque licet locatori. quæſt. 150.nu.16. 373

Quia in eis militat eadem æquitatis ratio.ibid.n.17.ibid.

Declaratur procedere quoad conductorē ſoluta pēſione pro rata vſq; ad tēpus neceſſitatis receſſus.ibi.n.19. 373

Conductor poteſt recedere à locatione ſuperueniente dignitate legationis, ſeu Præſidatus, non obſtante iuramēto, obligatione Camerali, & alijs clauſulis quæ in huiuſmodi locationibus ſolent apponi.quæſt.150.nu.20. ibid.

Quidquid aliqui voluerint, quibus, & adductis per eos

respon-

INDEX.

reſpondetur.ibid.nu.21.23.24.& ſeqq. 373

Conductor ſi in inſtrumento locationis & conductionis factæ ad certum tempus obligauit ſe in forma Cameræ, & poſteà finito tempore perſeueret per modum tacitæ conductionis, non poteſt contra eum pro penſionibus huius tacitæ conductionis executiuè procedi.q.182.nu.28. 448

Extenditur idem procedere in inſtrumento publico habente executionem paratam.ibid.nu.29. ibid.

Conductor domus ad nouennium eam vendens ſcienti, cui etiam de euictione promiſit, tenetur ſecuta euictione ex natura rei.quæſt.21.nu.9. 57

Extende idē quoque procedere in feudo.ibid.n.10. 58

Confeſſio vera probat numerationem.q.90.nu.16. 215

Cōfeſſio vēditoris.vid.in verb.Vēditoris.& in ver.Emptor.

Confirmatio Apoſtolica fieri debet in vita ſubinfeudantis, quia eo mortuo quæſitum eſt ius ſucceſſori, in cuius præiudicium non valet.quæſt.125.nu.25. 311

Congrui ratio fortius militat in filio, quam in remotiori in gradu.quæſt.134.nu.29. 332

Idem in filio ſoluto poſt obitū patris.ibid.nu.30. ibid.

Conſtitutum licet transferat dominium, & poſſeſſionem, non tamen liberatur venditor ab actuali traditione rei venditæ.quæſt.145.nu.35. 360

Conſtitutum ad præiudicium eius qui conſtituit ſufficit abſq; aliqua probatione poſſeſſionis ipſius conſtituentis. quæſt. 81.nu.21. 191

Neq; conſtituens poteſt impugnare poſſeſſionē illius, cuius nomine antea conſtituit ſe poſſidere.ibid.nu.22. ibid.

Conſanguineus ſi denunciat emptori ſe iure vicinitatis, vel conſanguinitatis velle rem emptori retrahere, & interim res pereat, peribit emptori, non autem conſanguineo, ſeu vicino.quæſt.98.nu.21. 233

Fallit, ſi conſanguineus ſit in mora in non deponendo pretium, & res interim perierit, quia periret conſanguineo.ibid.nu.22. ibid.

Conſanguinei quibus caſibus admittantur ad retractum. Vide in verb.Euictio.in verb.Retractus.in verb.Venditor.

Conſanguineus ubi retrahit ex conſuetudine, vel ſtatuto, vēditor de euictione non tenetur.quæſt.138.nu.5. 340

Ampliatur procedere etiam ſi ex perſona vtriuſq; res euincatur.ibid.nu.7. ibid.

Conſanguineo competit retractus etiam ſi emptor ex interuallo admiſerit venditorē ad redimēdum.q.139.n.1. 342

Ampliatur etiam ſi ipſe venditor rem iam redemerit. ibid.nu.11. 342

Intellige, ſi ſit translatum dominium per traditionem. ibid.nu.5. ibid.

Sed videas nu.ſeq. ibid.

Conſanguineo non cōpetit retractus re nondum tradita, præſertim ſi retrahentes ab ea diſceſſerint.q.139.n.9. 342

Sed quod ex ſola venditione ſit locus retractui.ibid.nu. 10. ibid.

Conſanguineus venditor veniens ad defenſionem emptoris extranei, an poſſit ex ſua perſona petere cauſam compromitti vigore ſtatuti, remiſſiuè.quæſt.13.nu.27. 40

Conſenſus tacitus inducit præſcriptionem.q.31.nu.25. 85

Conſenſus non retrotrahitur in præiudicium illius, qui medio tempore ius acquiſiuit.quæſt.37.nu.17. 101

Ampliatur etiam appoſita clauſula ex nunc, prout ex tunc.ibid.nu.18. ibid.

Conſenſus quando requiritur pro forma, expreſſus eſſe debet, & non tacitus.quæſt.61.nu.5. 149

Cōſenſus ad inducēdā obligationē requiritur.q.68.n.8. 161

Conſenſus tacitus non ſufficit ubi requiritur expreſſus.q.92. nu.3. 220

Conſenſus præſtitus ex neceſſitate ſtatuti non præiudicat quoad verum conſenſum, ſecundum veriorem & magis receptam ſententiam.quæſt.92.nu.6. ibid.

Quod etiam locum habet, quando quis fuit à iudice coactus.ibid.nu.7. 220

Conſentiens, ſeu renuncians cenſetur conſentire, ſeu renunciare iuri in eius fauorem introducto, non autem iuri ſpectanti ſuo hæredi ex propria perſona.q.112.n.34. 266

Limitatur, quando defunctus ſimpliciter non præſtitit conſenſum approbatorium, ſecus ſi obligatorium. ibidem nu.35. ibid.

Conſenſus autem iſte an debeat eſſe tacitus, vel expreſſus. ibid.nu.38. 266

Conſenſum præſtans venditioni de euictione non tenetur, ſed qui vendidit.quæſt.113.nu.3. 267

Fallit, ſi ſpecialiter facta fuit obligatio.ibid.n.2. ibid.

Conſentiens venditioni, & promittens pro ſe & hæredibus non cenſetur obligaſſe filium quin poſſit ex perſona propria contrauenire, ſi fuerit vocatus. quæſt.113.nu.4. Et de ratione ibid. 267

Contrarium habetur nu.ſeq.

Conſentiens venditioni ſibi præiudicat, quando cōſenſus fuit expreſſus, ſecus ſi tacitus.quæſt.113.nu.6. 268

Sed contrarium plures tenuerunt.ibid.nu.7. ibid.

Et de ratione ibid.nu.ſeq.

Primò declaratur, quando vltra non contradictionem accederet aliquis actus, ex quo conſenſus reſultaret. ibid. nu.9. 268

Secundò declaratur, ſi præſens & tacens non potuiſſet alienationem impedire.ibid.nu.10. ibid.

Tertiò declaratur, quando quis tempore conſenſus hypothecam vel aliud ius habet, quia conſentiendo videtur illi tantum renunciare.ibid.nu.11. 268

Conſentire præſumitur tacens, ſi potuit contradicere, & non contradixit.quæſt.113.nu.8. ibid.

Conſenſus, vel ſtipulatio præſtandæ euictionis quando committatur, ſi ius deficiat ex poſt facto.remiſſiuè.quæſt.113. num.15. 268

Conſentiens. Vide etiam in verb.Venditioni.

Conſenſus conuentus requiritur in alienatione rei monaſterij in fauorem publicum Eccleſiæ.q.131.n.22. 325

Conſentiens alienationi rei Eccleſiæ, ſeu ſubſcribens, de euictione non tenetur.quæſt.131.nu.23. ibid.

Conſentiens alienationi alienius rei ſibi præiudicat in inreluendi.quæſt.137.nu.4. 338

Ampliatur procedere etiam ſi ſimpliciter non ſit præſtitus conſenſus, ſed cum clauſula ſaluo iure domini, quia illa intelligitur de alijs iuribus.ibid.nu.5. ibid.

Cōſequentia ex quadam plura in iure fieri licent, quę ſi principaliter agerentur, prohibita forent.quæſt.6.nu.13. 18

Conſuetudo contrahentium non Notariorum inducit euictionem.quæſt.1.nu.1. 1

Contractus donec reſcindatur emptor eſt verus dominus. quæſt.93.nu.2. 222

Reprobatur opinio Greg. Lopez in præmiſſa quæſtione. num.10.

Contractus ob pacta non ſeruata, vel non implementum reſoluitur tam in vita ſocij, quam poſt eius mortem. quæſt. 91.nu.42. 219

Digitized by Google

INDEX.

Contractus à conuentione legem accipiunt.quæſt.58.nu.11. & quæſt.150.nu.8. 373

Contractu nullo ſtante tunc acceſſoria corruunt, quando contractus annullatur propter defectum formæ, ſecus ſi propter defectum materiæ.quæſt.58.nu.18. 144

Contractibus in innominatis non eſt locus pœnitentiæ ob inobſeruantiam alterius partis, ſed agitur ad implementũ, vel ad intereſſe, quando contractus fuit perfectus per traditionem rei venditæ.quæſt.57.nu.6. 142

Contractus quando eſt nullus, poteſt quis contra illum venire, etiamſi teneatur de euictione.quæſt.54.nu.3. 134

Præſertim, ſi ſit hæres cum beneficio legis & inuentarij. ibid.

Contrahens non debet eſſe ſollicitus quod pecuniæ vertantur in cauſam expreſſam.quæſt.43.nu.7. 113

Ampliatur procedere etiam ſi contrahatur cum Eccleſia, & minore.ibid.nu.9. ibid.

Fallit, ſi alienatio facta ſit ex cauſa neceſſaria, licet ſecus ſi ex voluntaria.ibid.nu.10. 113

Contractus ratione doli vitiatur.quæſt.41.nu.6. 109

Quod procedit & in diſtractu.ibid.

Et redditur nullus.ibid.nu.7.& infra. 109

Contractus dicitur nullus defectu conſenſus, quæſt.41.numero 8. ibid.

Etiam iuramento non obſtante.ibid.nu.9. 109

Contractus emptionis, & venditionis qualiter cognoſcatur. remiſſiuè.quæſt.33.nu.17. 90

Contractus vbi eſt reſciſſus vel reſolutus per actionem redhibitoriam, emptori reſtitui debet gabella per venditorẽ. quæſt.26.nu.22. 73

Contractus reſciſſio non conceditur, ſed implementum peti debet, quando venditor, vel emptor non impleuit. quæſt. 23.nu.53. 65

Contractus tam nominati, quam innominati habent actionem euictionis.quæſt.2.nu.4. 3

Contractus cum promiſſione non contraueniendi & cum alijs etiam clauſulis non excludit petitionem iuſti pretij.quæſt. 2.nu.17.& 18. 4

Et ſic exceptionem læſionis etiam quod iurata ſit.ibid. num.29. 4

Declaratur procedere, ſi enormiſſima ſit læſio. ibid.numero 20. 4

Contractus vbi eſt vltro citroque obligatorius, niſi quis impleat pro parte ſua agere non poteſt.quæſt.98.nu.2. 233

Contractus quando eſt vnicus fit commixtio, ſi emptor ſit in vna re læſus, licet ſecus quando contractus ſunt diuerſi. quæſt.102.nu.7. 241

Contractus executionem emptor effugere non poteſt, nec pretij exhibitionem reſpectu fideicommiſſi.q.106.n.3. 250

Præſertim præſtata emptori executione de indemnitate pro futuro fideicommiſſo.ibid.nu.4. ibid.

Contractus vendiſionis dicitur nullus non facta certioratione oneris emptori.quæſt.123.nu.14. 303

Sed contra ibid.nu.15. ibid.

Contractus quilibet & conuentio ſemper à ſtatuto ciuitatis informatur.quæſt.134.nu.21. 331

Contractus conditio variari non poteſt, nec debet ex fideiuſſoris perſona.quæſt.125.nu.10. 310

In contractibus innominatis eſt locus pœnitentiæ, quando ab vna parte non impletur.quæſt.141.nu.6. 346

In contractibus expreſſum habetur id de quo ſi contrahẽtes interrogati fuiſſent, ita veriſimiliter reſpondiſſent. quæſt. 159.num.21. 39.

Contractus regulariter extenduntur ad hæredes, quamuis de eis mentio facta non ſit, quando veriſimile eſt, contrahentes non ſolum ſibi, ſed etiam hæredibus proſpicere voluiſſe.quæſt.159.nu.22. ibid.

Præſertim ſi contractus tranſeat ad hæredes. ibid.numero 23. 394

Ampliatur procedere, etiam ſi appoſita ſit dictio taxatiua, veluti ſi quis promiſerit pro ſe tantum, vel de ſuo dato & facto tantum.ibid.nu.24.& ſeq. vbi, quod dictio illa taxatiua cenſetur appoſita ad excludendum extraneum, & non hæredes. ibid.

Quæ ſententia verior eſt, quando pactum cum dictione taxatiua appoſitum eſt ſuper contractu de cuius natura eſt, vt promiſſor teneatur de facto authoris, vel ſucceſſoris.ibid.nu.26. 394

Contractus reſolutio non datur ob vnum fundum non traditum, ſed agitur ad implementum, nempè, ut ille tradatur, & quatenus tradi non poſſit, ad intereſſe.q.165.n.7. 405

Ampliatur, vt nec etiam vnius tantum rei vendiſione diſcedere liceat, quia tradi non poſſit.ibid. nu.8. & de ratione ibid. 405

Contractus reſciſſio. Vide in verb. Venditio plurium.

Contractu reſciſſo principalis donationis, vel venditionis, reſcinditur acceſſorium.quæſt.175.nu.3. 428

Contractu primo annullato ſecundus remanet ſine cauſa. quæſt.173.nu.11. 423

Contractus emptionis & uenditionis quando dicatur vſurarius, vel ſimulatus. videas in verb. Emptor emens.

Contractus emptionis & venditionis vbi eſt inualidus & vſurarius, cum verè fuerit mutuum, reduci debet ad contractum mutui, ita quod non ſubſiſtat in ea parte in qua fuit inualidus ratione carioris pretij, ſed remanet validus in alia parte iuſti valoris.quæſt.175.nu.13. 429

Contractus licet ſit nullus, debitores tamen remanent obligati ea obligatione quæ re contrahitur ad reſtitutionem pecuniarum, & non reſtituendo tenentur ad intereſſe lucri ceſſantis.quæſt.181.nu.26. 446

Contractum faciens tanquam procurator in eo, quod nõ erat, tenetur, quia fidẽ ſuã aſtrinxiſſe videtur.q.186.n.4. 456

Contractus bene geſtus cum male gerentè negotia ſua, valet. quæſt.190.nu.1. 464

Contrahentes cum abutentibus bonis ſuis male agunt.quæſt. 190.nu.6. 465

Et datur actio, & exceptio hinc inde dicendi, & obijciendi de nullitate contractus.ibid.nu.7. ibid.

Item datur remedium l.ſi me, & Titium, ff.ſi cert.pet. ibid.nu.8. 465

Vel iudicis officium.ibid.

Vel etiã datur actio præſcriptis verbis.ibid.n.9. 465

Contractus celebrati inter colludentes non tenent.quæſt.191. num.1. 467

Quod præſertim procedit in contractu vẽditionis. ibid. nu.2. ibid.

In Contractibus mens contrahentium maximè ſpectanda eſt.quæſt.200.nu.54. 491

Contrahens tenetur perquirere & indagare qualitatem eius cum quo contrahit, quando agitur de ipſis perſonis contrahentibus.quæſt.151.nu.27. 375

Fallit, ſi agatur de qualitate rei, nempè an ſit affecta aliquo vitio.quæſt.151.nu.28. 376

Contractui licet aliquid adijciatur q̃d eius proprios terminos egre-

egreditur, non ideo tamen ſubſtantia immutatur. q.150. nu.9. 373

Contradicendo ſi quis impedire poteſt quod agituc, & tacet, conſentire videtur. quæſt.30.nu.8. 83

Contumacia vera emptori noccet. quæſt.9.nu.34. 29

Declara, vt nu.35. ibid.

Conuenici non poteſt venditoc, ſi ſequatur euictio, niſi ſibi facta denunciatione per emptorem. quæſt.4.nu.1. 6

Amplia 14. modis à num.2. vſque ad 17. vbi vide declarationes. 6

Corn. in conſ.145. num.9. & ſeq. lib. 2. reijcituc quæſt.75. nu.18. 178

Corn. in conſ.173.nu.27. lib.2. declaratuc. quæſt. 36.nu.18. verſ. Corn. d. conſ. 98

Correis ex pluribuc pro re aliqua obligatis, ſi vnus inſolidum conuenitur à celiquis qui contra creditorem præſcripſerunt, defendi poteſt, vt tantum pro ſua parte teneatur. quæſt.200.nu.48. 490

Sed contra ibid.nu.49. ibid.

Correus, qui inſolidum conuentuc debitum ſoluit, an & quãdo poſſit ex ſuo capite agere de euictione contra cohæredes poſt completam ab eis præſcriptionem aduerſuc creditorec. Diſtinguitur. quæſt.200.nu.51. 490

Correſpectiua obligatio, ſeu promiſſio. Vide in verb. Obligatio & in verb. Promiſſio.

Corpoca in pecunia non excogitantur, ſed quantitas. q.198. nu.23. 483

Creditores ad confectionem inuentarij ſunt citandi. q.120. nu.8. 295

Fallit in emptore ſeudi, qui de euictione feudo ceuocato agere poteſt. ibid.nu.9. ibid.

Creditores conditionales ad inuentarij conſcriptionem neceſſario non ſunt citandi. quæſt.120.nu.10. 295

Creditori accipienti in ſolutum non conſulitur, ſi cec in effectu non tradatur. quæſt.144.nu.20. 356

Creditor, cui per debitorem fuit aſſignatum prædium iuxta ſententiam graduatoriam cum cautione de reſtituendo dictum prædium prioribuc & potioribuc creditoribus vti non poteſt contra tertios poſſeſſores primæuis iuribus. quæſt.144.nu.22. 356

Et de ratione. ibid.

Niſi id expreſſè paciſcatur. ibid.nu.23. ibid.

Ampliatur procedere quoque in concurſu cum cęteris creditoribus. ibid.nu.24. 356

Et eligenc hanc viam præſeruatic ſibi iuribus primęuis debet verificare damna & intereſſe iuxta requiſita Paul. de Caſtr. ibidem nu.25. ibid.

Contrarium ex veriori debetur. ibid. num.26. & plur. ſeqq. pcæſertim nu.34. 356

Primo ampliatuc, etiam ſi ſola poſſeſſio dicti pradij fuiſſet euicta. ibid.nu.27. 357

Declaratuc ſortiuc procedere, ſi immiſſio fuit ſecuta per ſententiam pro qua magic conſtare dicituc de euictione. ibid.nu.28. ibid.

Secundo ampliatur, etiam ſi non fuiſſet ſecuta euictio, quia ſemper agi poteſt primęua actione hypothecaria ratione damnorum & intereſſe. ibid.nu.29. 357

Tertio ampliatur, vt reuiuiſcant etiam vtiles actiones contra fideiuſſoces, ſi debitor fiat non ſoluendo, & fundus in ſolutum datus fuit euictus. ibid.nu.33. ibid.

Quamuis maximè vtile ſit, ſi fiat proteſtatio, ſeu præſeruatio priorum iucium ſibi competentium ad euitandas omnes difficultatec. ibid.num.30.35. & 36. vbi quid operetuc clauſula, excepta cauſa dotis, in qua etiam non facta dicta reſeruatione, ſeu proteſtatione expendenda res foret. ibid.num.31. 357

Declarantur præmiſſa de primæua actione & illius reſeruatione, vt procedant in caſu rei traditæ, vel quod tradi non poſſit, vel in caſu euictionic ſecutæ. ibid.nu.32. & ſeqq. ibid.

Creditori vtilis actio accommodatur, ſi pro ſoluto ei rec data fuit ad hoc, vt vel in quanticatem debiti ei ſatisfiat, vel quantum eius interſit. quæſt.145.nu.11. 359

Creditor ſi fundum pignoratum vendidecit, non aliter debitor liberatur, quàm ſi creditor tantum, quantum ſibi debebatur, acceperit. quæſt.145.nu.12. ibid.

Creditor errore lapſus nihil vlterius ſibi deberi credens, quam rec æſtimabatur, ſi cem in ſolutum accipiat, errore detecto ceſiduum ſibi debetur, non obſtante pacto generali de non petẽdo ad debitoric fauorem facto. quæſt.145. nu.17. 359

Creditor in pecunia cogi non poteſt cecipere bona in ſolutum. quæſt.146.nu.12. 362

Nec debitor quantitatis poteſt ſoluere in ſpecie. ibid. nu.13. 362

Intellige, vt ibid.nu.14. ibid.

Creditorec anteriores quando præferantur venditori in re vendita emptore non ſoluente. vid. in verb. Venditor rem tradenc.

Creditor qui iure creditoris rem vendidit de euictione non tenetuc re euicta, nec ad pretij reſtitutionem. quæſt.163. nu.27. 401

Creditor non tenetur recipere particulares ſolutiones. q.164. nu.4. 402

Creditor habenc cauſam oneroſam reuocat ab emptore fraudic pacticipe bona in eum alienata abſque pretij reſtitutione. quæſt.168.nu.2. 410

Limitatuc non habece locum in fiſco, qui agit de lucro. ibid.nu.3. ibid.

Creditor cogitur interdum ex cauſa mutare ſuam obligationem. quæſt.174.nu.30. vbi videas. 427

Creditor inſolidum agit contra vnum ex plucibus hęredibuc, quando bona pro euictione obligata pertranſeunt in plurec hæredec. quæſt.200.nu.56. 491

Ampliatur procedere etiam in generali bonorum obligatione, ſeu hypotheca. ibid.nu.57. ibid.

Primo limita in tacita hypotheca legali. ibidem numero 58. 491

Secundo limita, ſi creditor petat executionem fieri aduerſus tertium poſſeſſorem, puta pro fructibuc cenſuc decurſis, quia tunc hypothecaria non agituc, ſed competit perſonalis, quando petituc executio. ibid.nu.59. ibid.

Creditor vbi agit contra vnum ex pluribus hæredibus debitoris, vel vnum ex pluribuc bonorum obligatorum poſſeſſoribus & illum inſolidum hypothecaria cõuenit, & exigit, tenetur illi actionec cedere. quæſt.200.nu.63. 492

Creditor plurium rerum, vbi petit virilem portionem, an videatuc diuidere, & an creditor, qui à reis debendi partem debiti cecipit, videatur à petitione reſidui receſſiſſe. quæſt. 200.nu.64. ibid.

Creditor cogere poteſt debitorem reddere ſortem tanquam datum ob cauſam cauſa non ſecuta, quando hypotheca redditur euincituc. quæſt.200.nu.81. 492

Quo caſu creditor poteſt licitè exigere interuſuria, & pen-

ſiones

Digitized by Google

ſiones redditus pro eo tempore, quo probabiliter ignorauit alienas hypothecas. ibid. nu. 82. 493

Limitatur, quando à principio fuit adiectum pactum de reddenda ſorte in caſu euictionis hypothecarum, vel in caſu quo res hypothecatæ non eſſent liberæ. ibid. numero 83. 493

Creditor, ſi ex cauſa iudicati miſſus eſt in poſſeſſionem bonorum immobilium ſui debitoris in rationibus de damnis ex ſua malitia & negligentia contingentibus, condemnatur, ſi tempus ad redimendum non fluxit. quæſt. 9. nu. 59. vbi vide rationem. 30

Creditor in diem vel ſub conditione non continetur ſub ſtatuto, quod quicumque prætendit ius ſuper certis bonis compareat. quæſt 9. nu. 61. ibid.

Declara, vt nu. 66. & 67. & 69. 30

Creditor, qui habet ius in bonis in ſolutum datis tempore ipſius dationis continetur ſub ſtatuto, quod poſt dationem in ſolutum quicumque habens ius in bonis in ſolutum datis veniens infra annum audiatur. quæſt. 9. nu. 62. ibid.

Creditor non comparens infra tempus proclamatis ex ignorantia ope reſtitutionis in integrum admittitur. quæſt. 9. nu. 71. 30

Opus tamen eſt noua cognitione. ibid. nu. 72. ibid.

Et reſtitutio in ſpecie peti debet. ibid. nu. 73. 30

Creditor, qui ſciens tradit creditori ſuo rem alteri obligatam tenetur de euictione, antequam res ipſa auocetur. quæſt. 8. nu. 9. 23

Creditor qui ex pacto bona debitoris authoritate propria apprehendere poteſt, ſi iudicem adeat, beneficio illius pacti amplius vti non poteſt. quæſt. 14. nu. 23. 42

Creditor ex pacto poteſt propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum debitoris. quæſt. 19. nu. 32. 53

Et an vim facere dicatur, ſi ingreditur debitore ſibi opponente referuntur opiniones. ibid. nu. 33. ibid.

Quæ ex Bart. diſtinctione concordantur. ibidem numero 34. 53

Et refertur ſententia Salyc. ibid. nu. 35. ibid.

Creditor primus præfertur ſecundo etiam in bonis quæſitis per debitorem, quamuis poſtea alienatis. quæſt. 36. numero 11. 97

Creditor non agit via executiua, quando res fuit ei addicta vigore rei iudicatæ, ſi poſtea euincatur. quæſt. 39. numero 10. 105

Creditor euincens rem venditam à manibus emptoris, ſi offerat rem euictam dimittere recepto eius credito in pecunia, emptor non tenetur reemere. quæſt. 39. nu. 17. 106

Creditores anteriores in re vendita & tradita habita fide de pretio præferuntur etiam ipſi domino. quæſt. 40. numero 3. 107

Fallit facta reſeruatione dominij. ibid. nu. 4. 107

Ampliatur idem habere locum, ſi facta ſint melioramenta. ibid. nu. 5. & 7. ibid.

Contrarium habetur. ibid. nu. 14. & ſeqq.

Creditores admittūtur ad bona ſui debitoris, inter quæ aliena non connumerantur, licet inter illa reperiantur. q. 41. nu. 3. 109

Creditor vendens pignus, de euictione nō tenetur. quæſt. 44. nu. 10. 114

Primo ampliatur procedere ne dum in creditore priuato vendente, ſed etiam in fiſco. ibid. nu. 11. ibid.

Secundo ampliatur, ne dum ſi creditor vendat pignus in corpore conſiſtens, ſed etiam ſi vendat nomen hypothecatum. ibid. nu. 12. 114

Limitatur ſex modis. ibidem num. 13. 14. 15. 16. 17. & 18. ibid.

Creditor, quando iure permittente vendit pignus, & de euictione non promiſit, non poteſt euincere pignus ab emptore etiam ſi euincere vellet ex aliqua alia cauſa ſeparata à credito, pro quo vendidit. q. 44. nu. 19. 114

Extēde hoc procedere etiam in hærede creditoris. ibid. nu. 20. 114

Creditor iure creditoris, ſi vendat pignus, putans ad ſuum debitorem ſpectare, & duplum, vel ſimplum promiſit pro euictione, & ea ſecuta ſoluit, datur eidem actio aduerſus debitorem ad repetendum iuxta quæ dicuntur in quæſtione. quæſt. 44. nu. 21. 117

Fallit, ſi creditor nullum commodum ſeu vtilitatem debitori attulit ex tali promiſſione. ibid. nu. 22. 117

Creditor quando pro euictione coactus fuit ſoluere duplum emptori repetit à debitore vſuras vel fructus rei pignoratæ. quæſt. 44. nu. 23. ibid.

Creditor quando pignus vendidit, & de euictione promiſit, debitor cauere debet dicto creditori de conſeruando eum indemnem ab euictione promiſſa. quæſt. 44. nu. 25. 117

Et pro tali euictione obtinenda creditor poteſt retinere alias res pignoratas per debitorem, quando illas habet, & quando non habet, creditor agit contraria pignoratitia, vt eum indemnem conſeruet. ibid. nu. 26. ibid.

Et de ratione. ibid. nu. 27. ibid.

Et tale ius retinendi tranſit in ſingularem ſucceſſorem ibid. nu. 28. 117

Et quando creditor reſtituit pignus debitori non facta retentione. ibid. nu. 29. ibid.

Creditor vendens pignus, & de euictione promittens, ſi ex pretio fuis conſecutus ſuum debitum, debitor cenſetur liberatus. quæſt. 45. nu. 1. & ſeqq. 118

Contrarium, quod donec locus eſt euictioni, debitor non ſit liberatus. ibid. nu. 5. ibid.

Creditor, quando obligauit ſe de euictione, ſecuta euictione agere non poteſt primæua actione, ſed agit vtili actione ex empto. quæſt. 45. nu. 2. 118

Creditor vbi de euictione promiſit, debitor non dicitur liberatus, ſed eius liberatio manet in ſuſpenſo ex futuro euētu euictionis, quæ quatenus ſequatur agitur contra debitorem veteri actione pignoratitia contraria. quæſt. 45. numero 8. 118

Quod procedit etiam in commodatario, & depoſitario. ibid. nu. 23. 119

Creditori, qui faſſus eſt habuiſſe pretium rei ſubhaſtatæ quod apud ipſum remanſit, datur actio aduerſus emptorem vt illud ſoluat, nec liberatur, ſi velit ſoluere intereſſe. quæſt. 45. nu. 13. 118

Licet ſimus in procuratore. ibid. nu. 14. ibid.

Et etiam quamuis ei competeret alienatio, vt poſſet res vendita vendicari ob pretium non ſolutum. ibid. numero 15. 118

Creditor actionem habet ad pretium de quo habita fuit fides in ſubhaſtationibus, quando ipſe & non executor vendidit. quæſt. 45. nu. 16. ibid.

Et dicitur opinio tutior. ibid. nu. 17. 119

Et de ratione. ibid.

Creditor, quemadmodum de euictione non agit, ſed contraria pignoratitia, ita quoque depoſitarius. quæſt. 45. numero 23. 119

Credi-

Digitized by Google

I N D E X.

Creditor ignorans ſibi licere facere venditionem, aut neſcius ſuæ prioritutis, de euictione tenetur. q. 46. nu. 7. 120

Creditor cui fuerunt bonu adiudicata pro ſuo credito ugere poteſt de euictione vtili actione ex empto. quæſt. 46. numcro 8. 120

Creditor ſi conſenciat, quod aliqua bonu ex ſibi obligatis veneant, ſi ex aliquu cauſa debitor illa recuperat, umplius non veniunt in obligatione, ſi ex noua cauſa ud eum redeant, ſecus ſi ex antiquu. q. 46. nu. 9. ibid.

Vel quando dominium fuit ſuſpenſiuè translatum. ibi. nu. 10. 120

Creditoris bures, qui aliquid in ſolutum à debitore accepit ſuccedens alteri, qui id quod iu ſolutum ucceperut ſuum eſſe uſſerit, non confecto inuentario, contra debitoris hæredem qni inuenturium confecit, quamuis euictionem defunctus promiſerit, agere non poteſt. q. 46. nu. 14. ibid.

Creditor ſecundus vbi vult euincere rem à primo creditore, debet ſoluere debitum, vel offerre quantitatem debitam. q. 47. nu. 2. & 4. 121

Fallit, ſi creditor primus autboritate legis vel pacti vendit bona debitoris, quia tunc emptor eſt ſecurus. ibid. nu. 3. ibid.

Creditor vendens iure creditoris ſecundo emptori tertio poſſeſſori reddit ſecurum ab euictione dictum ſecundum emptorem. q. 47. nu. 7. 121

Fallit, ſi creditor emit fundum à debitore, & ipſe emptor alteri vendidit, quia ſecundus creditor habet ius offerendi. ibid. nu. 8. ibid.

Item reſtringe, vt nu. 14. remiſs. & nu. 20. 122

Et quatenus dicta oblatio non fiat in primu inſtantia, fieri poteſt in ſecunda. ibid. nu. 11. 121

Creditor ſecundus poteſt offerre primo. q. 47. nu. 12. ibid.

Primo ampliatur vt locum hubeat, ſi priori creditori à debitore res hypothecatu vendita, vel inſolutum data fuerit pro ſuo credito, quoniam ſecundus creditor primo poteſt offerre. ibid. nu. 13. 121

Secundo ampliatur, vt procedat etium ſi primus creditor, qui rem emit, vel iu ſolutum accepit à debitore alteri vendit. ibid. nu. 14. 122

Tertio ampliatur, vt ſibi tribuat etiam ſi debitor vendidiſſet rem hypothecutam alteri, vel obligaſſet vt de illa pecunia ſolueret primo creditori, & adbuc ſoluerit, quia adbuc iſte ſecundus creditor offerre poterit illi emptori, vel creditori, de cuius pccuniu fuit ſolutum. ibidem numero 15. ibid.

Primo fallit, quando quis à debitore rem pignoratam emit, & pretium eiuſdem rei ſoluit pacto adiecto vt priores creditores dimittat, & dimiſſi ſunt. ibidem numero 16. 122

Secundo fallit, quando ſecundus creditor ſoluit primo, vt pignus ſuum conſeruet, quia ſuccedit in locum primi. ibid. nu. 17. ibid.

Creditor vendens hæreditatem, deducit ius ſibi competens, prout ſi non fuiſſet hæres. q. 49. nu. 15. & ſeqq. 127

Creditori hæreditario nulla competit actio aduerſus emptorem hæreditatis, quamuis pactum interuenerit in emptione, vt emptor ſatisfaciat creditoribus. quæſt. 49. numero 22. 128

Primo fallit, quando pactum reſpicit ipſam rem, & illi cohæret, & eſt coniunctum cum re. ibid. nu. 23. ibid.

Secundo fallit ex æquitate canonica in ſubſidium. ibi. nu. 24. 128

Tertio fallit, quando notarius ſtipulatus fuiſſet nomine illorum quorum intereſt. ibid. nu. 25. ibid.

Creditores citandi ſunt per hæredem, qui vult vendicure bona in confectione inueutarij. q. 55. nu. 7. 139

Creditor poteſt fideiuſſorme conuenire omiſſo principali etiã in pignore, ſi nec pignus nec bona debitoris vendi poſſunt. quæſt. 78. nu. 16. 183

Fullit, quando nomen debitoris datur in ſolutum conſenticute creditore, quia quod ſemel legitimè factum eſt retractari non poteſt. ibid. nu. 17. ibid.

Declaratur ibid. nu. 18. 183

Creditor cum pignore, ſi obtinuit à magiſtratu, ſeu iudice ſibi pignus adiudicuri, & iu ſolutum dari, & deinde euincatur, agere nõ poteſt actione pignoratitiu, ſed agit uctione vtili ex empto de euictio. q. 78. nu. 20. ibid.

Ampliatur, vt procedat, ſiue iſta datio in ſolutum fiat iudicis autboritate per viam ſubhaſtationis, ſiue etiam fiat ub ipſo debitore. ibid. nu. 21. 184

Primo limitatur vt locum nõ habeat iu dote, quia ſunore dotis durat uctio primæua. q. 78. nu. 22. ibid.

Secundo limitutur non procedere, quando creditor, cui datum fuit aliquid iu ſolutum à debitore uccepit cum proteſtatione, quod non vult recedere à primęua uctione, niſi res datu efficiatur ſuu irreuocubiliter. ibid. nu. 23. 184

Sublimitatur non babere locum, quando nomen debitoris abſolutè & abſque reſeruatione fuit datum. ibid. nu. 24. ibid.

Creditores ù quibus ceſſio petitur, ſi non inſteterunt pro ſubhuſtationibus faciendis, ſed comparuerunt pro recuperando eorum credito, non tenentur ad aliqua damna & expenſus: tenentur tamen de euictione pro rata pecuniarum, quæ ad eos peruenerint. q. 81. nu. 17. 197

Et repetitur ſolum pretium pro quo datio iu ſolutum facta fuit; at fructus debentur per debitorem. ibid. numero 18. ibid.

Creditor. Vide iu verb. Res creditori. in verb. Sententia lata.

Crediti petitio conceditur ei à quo hæreditas eſt auocata. quæſt. 50. nu. 3. 129

Item & ei, qui per fideicommiſſum hæreditatem reſtituit. ibid. nu. 4. ibid.

Creditum certum, liquidum, & exigibile ſoluendum infra certum terminum emi non poteſt minori pretio, eo quod ematur pruſenti pecunia. q. 79. nu. 23. 186

Declaratur procedere, vbi fuit habita ratio ſolius ſolutionis unticipatæ. ibid. nu. 24. ibid.

Extenditur multo magis locum hubere quando uppa ret, quod pro modicu ſumma fuerunt certa iura, & actiones magnæ quantitatis, quo cuſu ceſſio præſumitur ſimulata, & datur tantum actio pro ſumma ſoluta. ibid. numero 25. 186

Creditum ceſſum per dationem in ſolutum quando non fuit traditum, vel euictum, quibus caſibus agi poſſit aduerſus cedentem, vel debitorem. Vide in verb. Debitor.

Et ad primęua iura. videas. ibid.

Culpu regulariter non præſumitur, ſed qui illam allegat probare debet. quæſt. 98. nu. 18. & quæſt. 25. nu. 17. 233

Culpa venditoris vbi non ſequitur euictio iu caſu occurrenti poſt venditionem, & præſertim ex facto Principis, de euictione uctio non datur. quæſt. 99. nu. 16. & 17. 236

Culpu vbi poteſt imputari emptori, quare moleſtetur, venditor de euictione non tenetur. q. 104. nu. 18. 248

Culpu

INDEX.

Culpa vbi adeſt, agi non poteſt ad indemnitatem. quæſt. 34. nu. 26. 93

Curare promittens, vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua ſi res euinceretur, teneretur. quæſt. 113. nu. 12. 268

Et promiſſio facta videtur etiam reſpectu futuri. ibi. numero 13. ibid.

Curator proprio nomine tenetur quando primo præceſſit nomen proprium, & poſteà curatorio nomine fuit facta promiſſio. quæſt. 186. nu. 18. 457

Et ſignanter ſi in obligatione promiſit ſe ſoluturum. ibid. nu. 19. ibid.

Licet poſſit à pupillo repetere. ibid. nu. 20. 457

Curator contrahens nomine officij de euictione non tenetur. quæſt. 188. nu. 1. & 4. 461

Ampliatur etiam procedere, ſi non exprimat, ſe curatorio nomine promittere, cum conſtat in rem minoris ſic ſe obligaſſe. ibid. nu. 2. 4. 5. & plur. ſeqq. vbi dantur declarationes, & limitationes. Vide in verb. vendens ex officio. ibid.

Curator finito officio non eſt conueniendus ex adminiſtratione rerum minoris. ibid. nu. 3. 461

Curator in dubio faciens id, quod nomine alieno tenetur agere, licet faciat nomine ſuo, nihilominus facere cenſetur nomine minoris. quæſt. 188. nu. 13. 462

Intellige procedere ſi contrahens & agens ſciebat illum eſſe curatorem. ibid. nu. 16. ibid.

Ampliatur etiã ſi dixerit curator, ſe ſuo nomine emiſſe. ibid. nu. 14. 462

Curator & tutor rem quam emunt acquirunt minori, & pupillo, ac hæreditati. q. 188. nu. 15. ibid.

Intellige, vt ibid. nu. 16. 462

Ampliatur etiam ſi ſupreſſo nomine curator vel tutor emiſſent etiam nomine proprio, quia ex officij neceſſitate tenebantur conuertere pecuniam in emptionem prædiorũ. ibid. nu. 17. ibid.

Curator contrahendo præſumitur ſoluiſſe de pecunia minoris. quæſt. 188. nu. 18. 462

Præſertim quando adminiſtrator non erat adeo diues, vt præſumi poſſit, eam pecuniam, quam ſoluit, habuiſſe. ibid. nu. 19. ibid.

Curator, qui continuat mercaturam vel negocia patris minoris, præſumitur nomine minoris continuare. quæſt. 188. nu. 20. ibid.

Et eo magis quando curatorio nomine id fecit. ibid. numero 21. 462

Curator qui curatorio nomine emit rem pupillo, & poſtea pretium in lite mota per adultum compenſauit non alia re, & iudicio finito res euincitur, de euictione non tenetur, etiam ſi de ea ſibi caueri non fecerit. quæſt. 188. numero 31. ibid.

Curator vendens curatorio nomine, licet de euictione non teneatur, tenetur tamen oſtendere ſe talem. quæſt. 188. nu. 32. ibid.

Curator vbi vendit adoleſcenti prædia communia, reſcinditur venditio in totum quando emptor non emiſſet. q. 188. nu. 33. 464

Curator minoris ſine decreto præſidis prædium ruſticum minoris nulliter alienat. q. 73. nu. 11. 173

Fallit, ſi promittis de proprio. ibid.

Curt. iun. in conſ. 76. nu. 5. declaratur. quæſt. 36. nu. 17. verſ. Curt. iun. 98

D

DAmna, & intereſſe debentur ex pacto conuento. q. 58. nu. 12. 144

Damna & intereſſe debentur à procuratore fiſci reſpectu ſimpli, ad quod tenetur quando pro euictione promiſit duplum, vel triplum. q. 173. nu. 27. 424

Damna & intereſſe peti non poſſunt, quando conuentum fuit de certa pęna. quæſt. 181. nu. 9. Contrarium probatur nu. 11. Declaratur prima ſententia. nu. 12. 445

Damna, & intereſſe vbi ſunt extrinſeca prouenientia ratione melioramentorum exigi non poſſunt vltrà duplum, maximè vbi ignoratur vitium rei. q. 200. nu. 85. 493

Fallit, quando damna & intereſſe ſunt in ſpecie promiſſa. ibid. nu. 86. 493

Et apparet iuſtificatum in pluri. ibid. nu. 87. 493

Damni appellatione non venit pœna. q. 184. nu. 2. 451

Nec damnum eſt propriè pęna, licet largè ſit. ibid. numero 3. ibid.

Sicut nec in ſpecie, quamuis in genere ſit pęna. ibid. nu. 4. 451

Damni & intereſſe appellatione venit etiam lucrum acquiſitum maioris valoris. q. 179. nu. 22. 439

Damnum nemo patitur ex euictione iuſta. quæſt. 104. numero 14. 247

Damnum & intereſſe paſſum in euictione taxatur ad idem quod percepiſſet emptor ex re euicta, ſi euicta non fuiſſet. q. 179. nu. 2. 438

Et venit etiam intereſſe non naturale, ſed accidentale. ibid. nu. 3. ibid.

Damnum, & intereſſe. Vide in verb. Venditor.

Dans rem in ſolutum dare videtur vt liberam, ac nemini obligatam cum plena dominij tranſlatione, ſicut in venditione. quæſt. 144. nu. 2. 355

Adeò vt ſi res tradita vel vendita poſteà in totum, vel in partem aliena detegitur, tradens, vel vendens tenetur emptori etiam re non euicta, nec lite mota ad omne damnum & intereſſe inde proueniens. ibid. nu. 3. ibid.

Dationis in ſolutum fundamentum pendet ex irreuocabilitate rei traditæ. q. 144. nu. 18. 356

Quæ irreuocabilitas vel reuocabilitas ex ipſo euentu detegitur, dum interim, vel non traditur, vel traditum euincitur, & è contra; qui euentus ſicuti ſuccedere poteſt, ita ſecundum quid datio in ſolutum abſolutè dicitur liberare, ſecundum vero aliud ſuſpendere ſolum. ibid. numero 19. ibid.

Datio in ſolutum extinguit obligationem fideiuſſoriam. vide in verb. Fideiuſſoris. in verb. Obligatio. in verb. Debitor. in verb. Dos.

Datio in ſolutum erronee facta in damnum creditoris, non parit liberationem debitoris, niſi reſiduum detur, non obſtante pacto generali de non petendo ad debitoris fauorẽ facto. q. 145. nu. 17. 359

Datio in ſolutum facta à iudice eadem ratione metitur, qua facta à parte. q. 146. nu. 1. 361

Dicitur enim voluntaria partis alienatio. ibidem numero 2. ibid.

Datio in ſolutum ſubſtinetur pro rata debiti reuocato exceſſu. q. 146. nu. 3. 361

Intellige, vt ibid. nu. 10. & 11. ibid.

Datio in ſolutum dicitur titulus oneroſus. q. 23. nu. 9. 63

Datum

I N D E X.

Datam filio ratione perſonæ præſamitur datum, & imputatar in legitimam.q.69.nu.25. 164

Debet nemo ſibi ipſi.quæſt.117.nu.25. 285

Deberi ſibi plur ſcieas, ſi minus accipiat, ſibi non præiudicat quæſt.145.au.18. 359

Debitoris delegati fugam, ſi ſciat delegans non liberatur, vel ſaltem doli exceptione tenetur. qaæſt. 100. num. 9. & 19. 237

Debitorir delegati ſciens receſſam faturum aoa liberatur. quæſt.100.nu.11. ibid.

Debitor poteſt redimere pignus alienatum inuito creditore. quæſt.138.nu.3. 340

Debitor ſi fiat aoa ſoluendo, & fundas in ſolutum datas fuit euictus, reuiuiſcunt vtiler actiones contra fideiuſſores. qaæſt.144.nu.33. 357

Vtile tamen eſt, ſi fiaat proteſtationes de quibus. ibid. aa.30.35.& 36. ibid.

Debitor quaado per dolum plurir æſtimauit fundum datum in ſolutum nō liberatur, niſi quod deeſt, repleatur.q.145. nu.16. 359

Debitor non dicitar liberatus per receptionem in ſolutum de re, ſeu credito, quod poterat à recipientibus, vel à tertio auocari.q.145.au.22. ibid.

Et periadè eſt, ac ſi non fuiſſet ſolutum. ibidem numero 23. 359

Primo ampliatur procedere etiam ſi non ſit conuentum de euictione.ibid.au.24. ibid.

Secaado ampliatur multò magis ſibi tribuere, ſi emptio vel datio in ſolutum fuit inualida. ibidem numero 25. 359

Primo fallit, quandolit non fuit denunciata, & res non fuit eaicta per ſententiam, ſed per compoſitionem, vel tranſactionem.ibid.nu.26. ibid.

Secundo fallit, ſi ſit promiſſum de euictione. ibid.numero 27. 359

Tertio fallit, vt ſcilicet creditor agere non poſſit primæua actione perſonali, nec hypothecaria.ibid.nu.28. ibid.

At videas infra.na.ſeq. 360

Quarto fallit, qaaado alienatio facta fuit per debitorē eum conſenſu creditoris, quia tunc non reuiuiſcit, etiamſi res redeat ad debitorem.ibid.nu.30. ibid.

Sablimitatur, quando emptor dedit creditum, quia non agit ad creditum re noa tradita, vel etiam tacitè euicta, vt qaia tradi non poſſit, ſed agit ad intereſſe. ibidem numero 31. 360

Primo declaratur, niſi res tradita, vel in ſolatum data euicta eſſet per ſententiam, quia tunc agitur ad creditum, & reaiuiſcuat iura ceſſa, vt ad ea emptor agat, ſi extant, præſertim quando eſt conuentam.ibi.nu.32. ibid.

Secundo declaratar, vt non ob implementum venditoris emptor non poſſit ab emptione recedere, ſed ſtante contractu agit ad intereſſe.ibi.nu.36. 360

Reſtringe pluribur caſibur, vt ibid.nu.33. ibid.

Quiato fallit fauore dotir, quia ſi mulier ceſſit creditum per dationem ia ſolutum poteſt re noa tradita, vel qaæ tradi aon poteſt, aut euicta, agere ad ſuum creditum. ibi.nu.37. 360

Sexto fallit, euicta re pro alio debito in ſolutum dato, quo caſa primæua ageretur actione, niſi dolur.creditori imputari poſſit.ibi.nu.38. ibid.

Septimo fallit, ſi quir duos fundos dederit pro eodem debito vnico pretio, quoniam vno euicto, integra remanet obligatio.ibid.num.39. 360

Octauo fallit, qaaado ia ſolutum datur aliqua ſpecier, vel vna quantitas pro quantitate, vel quantitar pro ſpecie, quia aumquam receſſum cenſetar à primæua obligatione, ſecus tamen ſi detur ſpecies pro pecunia. ibidem nu.40. 360

Sublimitatur in dote, ia qaa licet ſpecies detur pro pecunia, tamea primæaa obligatioae ſpeciei euictæ remanet priuilegiata ia tempore & in hypotheca dotis fauore.ibid.nu.41. ibid.

Ex quo paſſim ia datione in ſolutum ex cauſa dotis datur regreſſur ad primæua iura, ſi contingat res datas in ſolutum euinci.ibid.au.42. 360

Hocqae conceditur non ſolum marito, ſed & mulieri. ibid.nu.43. ibid.

Nono fallit, quando iater contrahentes actum fuit, qaod prima obligatio non tolleretur, ſed remaneret in ſuo robore & efficacia quatenus contingeret ab alio euiaci, quia tuac agitur actioae primæua, quamuir in ſolutum tradita ſit ſpecier pro pecunia.ibid.nu.46. 360

Debitor quando dare aon poteſt fideiuſſorer, vel quid ſimile quod eſt ia obligatione, tunc licet aliud pro alio ſoluere.qaæſt.164.aa.9. 402

Debitor rem à fiſco nulliter alienatam vendicare non poteſt, niſi oblato, & ſoluto pretio.q.168.nu.15. 411

Primo intellige procedere, dummodo venditio facta ſit à fiſco Cęſaris, ſiae Summi Pontificis, non autem à fiſco iaferioris.ibid.au.16. ibid.

Secundo iatellige, ſi debitum conſtet per veras & concludeater probationes, non autem ſi per coniecturas, vel contumaciam aſſerti debitoris, & fictam eiur coafeſſionem.ibid.nu.17. 411

Nam cognito fiſcum non eſſe creditorem, venditio retractatur à vero domino, vel ſuir hæredibus. ibidem numero 18. 411

Debitorir fiſci venditioner. Vide in verb. Venditioner.

Debitor qai bonir ceſſit, & habet beneficium ne conaeniatur, niſi quantum facere poteſt, tenetur vendere caſtrum, nec dare illius æſtimationem, ſed tantum habeada eſt ratio æſtimationir, & qaantitatis fructuum. quæſt. 196. nu.6. 480

Debitores vbi ſunt plurer, ſi vnus conueniatar hypothecaria non poteſt opponere de excuſſione contra alios debitorer facienda.q.98.au.36. 235

Debitor qai ſcient tradit creditori ſuo rem alteri obligatam, tenetur de euictione, antequam rer ipſa aaocetur.qaæſt.8. nu.9. 23

Debitor conſentire tenetur in inſtrumento deſcribi qaæ ſunt de conſuetudiae.quæſt.20.au.3. 55

Et obligari ad ea, quæ ſunt de natura contractas. ibid. nu.4. ibid.

Debitor qaando ſciuit ſe non eſſe ſoluendo, & tamen promiſit, ſe eſſe ſoluturum, dicitur fuiſſe ia dolo. quæſt.41. numero 17. 110

Debitor ſcienr patrimonium ſuum ad aibilum redactum, non poteſt emere abſque tali certioratione, & ſi non fiat, dicitur in dolo.q.41.nu.18. ibid.

Debitor ceſſur. Vide in verb. Ceſſionarius.

Debitor cum fideiuſſore, quando dat creditori rem aliquam in ſolutum quæ poſtea euincatur, tunc creditor ſecuta euictione non poteſt moleſtare fideiuſſorem, quia actio primæaa fuit extincta.q.78.nu.26. 184

Dece-

INDEX.

Decepto ſuccurritur pro quauis læſione, vbi dolus dat cauſam contractui.quæſt.100.nu.5. 237

Et venditor decipiens tenetur ad pretij reſtitutionem, & ad intereſſe.ibi.nu.6. ibid.

Deceptio deceptiua,& deceptio negatiua in quibus differãt. quæſt.100.nu.17. 238

Deceptus in menſura agit ad ſupplementum quanto minoris.q.102.nu.10. 241

Fallit, ſi adiectum ſit tempus menſuræ faciendæ,quia eo elapſo enunciare videtur, ſi conuentum ſit de menſurando.ibid.nu.11. ibid.

Decipi dicitur tam is, qui venditoris ignorantia, quam qui ex eiuſdem calliditate decipitur.quæſt.58.nu.9. 143

Decia l.contractus in 6.limit.ff.de reg.iur.declaratur.q.36. nu.17. verſ.neque Decius, & idem ibi declaratur in conſil.247.col.fin. 98

Decretum interpoſitum ex falſa cauſa,partim ex vera, vitiat contractum in totum,nec valet etiam reſpectu partis veræ.q.146.nu.6. 361

Quaſi decretum ſit indiuiduum.ibi.nu.7. ibid.

Decretum. Vide in verb.Sententia.

Defectus in qualitate ſeu quantitate rei immobilis quando reperitur,emptori qualiter ſuccurritur.quæſt.102.numero 25. 242

Quid in re quæ credebatur libera, & reperitur ſerua. ibid.nu.26. ibid.

Et quid in re mobili vendita ad pondus, vel menſuram, quæ menſura vel pondus ſeruari debeat.ibidem numero 27. ibid.

Defendere non dicitur qui ſubterfugit iudicium,& declinat forum.queſt.61.nu.9. 149

Defenſio promiſſa de iure & de facto intelligitur de iudiciali,non autem de extraiudiciali.q.19.nu.9. 52

Item intelligitur, vt non feratur ſententia iniuſta.ibi. nu.13. ibid.

Defenſio cum armis non venit de natura contractus.q.19. nu.10. 52

Defenſionem omnem ſuſcipiens, & promittens verbis vniuerſalibus non mouere litem, tenetur ad omnia quæ veniunt ex natura verborum.q.2.nu.10. 3

Et quocumque modo res euincatur.ibid.nu.11. ibid.

Præſertim ſi verba ſunt ampla.ibi.nu.12. 3

Defenſor neceſſarius comparens in iudicio poteſt opponere exceptiones competentes tam ex perſona ſua, quam eius pro quo comparet.q.6.nu.10. 18

Declara,vt nu.16. 19

Delegans ſciens fugam futuram debitoris delegati non liberatur, vel ſaltem doli exceptione tenetur. quæſt. 100. nu.9.& 10. 237

Delicta paria mutua compenſatione tolluntur. quæſt. 183. nu.21. 450

Delicta clerici & laici ſimul commiſſa cognoſcuntur ab Epiſcopo.q.6.nu.32. 20

Demonſtratio in venditione vbi eſt falſa, tenetur venditor quando falſitas eſt in ſubſtantia,puta in re,vel in pretio, ſecus ſi in qualitate.q.104.nu.2. 247

Et præſtando intereſſe liberatur.ibi.nu.9. ibid.

Fallit, ſi vendita ſit aliqua pars, quia verificatur etiã in re minima.ibi.nu.3. 247

Denunciatio ſi non fiat domino directo quando euictio euincitur per tertium, per talem euictionem non eximitur emphyteuta à ſolutione Canonis.q.123.nu.27. 304

Contrarium ſecundum aliquos.ibi.nu.28. ibid.

At videas ibi.nu.29.& 30. 304

Denunciatio quibus verbis concipiatur.quæſt.123.n.31.& quæſt.5.nu.9. ibid.

Denunciatio requiritur in alienatione rei iure retractus obnoxiæ.q.135.nu.1. 333

Et quidem ſecundum aliquos in ſcriptis,& non extraiudicialiter.ibi.nu.2. ibid.

Declaratur ibi.nu.8. 334

Sed quod extraiudicialiter validè fieri poſſit.ibid.numero 3.6.& infra. 334

Denunciatio in iure retractus fit vt denunciatus ſciat venditionem faciendam,ad hoc, vt ſi velit,emat.quæſt.135. nu.4. ibid.

Et ſufficit, quod fiat coram amicis, & vicinis ad domum denunciati.ibi.nu.5. 334

Et quocumque loco, nec Prætoris authoritas requiritur.ibi.nu.7.& 9. ibid.

Denunciatio à venditore facienda occaſione retractus, declarare debet rerum pretium, aliàs nulliter agit. q. 135. nu.11. 334

Et nullitate denunciationis ſtante, conſanguinei, ſeu vicini ne dum quandocumque ad retractum admittuntur, ſed venditor tenetur de euictione, ſecus ſi culpa ceſſaret. ibid.nu.12. ibid.

Ampliatur eo magis procedere, ſi emptor qui ſtatuti ordinationem ſciebat de euictione expreſsè conuenit.ibid. nu.13. 334

Vel etiam ſi venditor promiſerit emptorem conſeruare indemnem ab omni lite, & moleſtia.ibid.nu.14. vbi à quo allegari debet nullitas. ibid.

Denunciatio facta patri occaſione retractus, an noceat filijs, diſtinguitur.q.135.nu.16. 334

Denunciatio litis requiritur in datione in ſolutum, ſicut in venditione.quæſt.144.nu.15. 356

Fallit, quando non agitur de euictione, ſed ex empto, vt libera res tradatur..ibid.nu.16. ibid.

Denunciatio fieri non poteſt authori authoris. quæſt. 184. nu.40. 453

Primo fallit ſtante iurium ceſſione verbis prægnantibus.ibid.nu.41. ibid.

Secundo fallit, quando adeſt clauſula ponens &c.ibid. nu.42. 454

Tertio fallit, quando ſucceſſoris ſingularis auctor ſtipulatus fuit pro ſe,hæredibus, & ſucceſſoribus.ibid.numero 43. ibid.

Denunciatio litis mota per emptorem fieri debet venditori, vt de euictione agere poſſit.q.3.nu.2. 4

Et de ratione ibid.nu.ſeqq. ibid.

Non denuncians venditori litem motam præſumitur doloſè id feciſſe.q.3.nu.3. 5

Denunciatio qualiter faciẽda,duæ referuntur opiniones cum declaratione.q.3.nu.4.& 5. ibid.

Denunciatio vt legitima ſit ſufficit, quod fiat venditori. quæſt.3.nu.6. 5

Intellige,vt ibid.nu.7. 6

Denunciatio facienda non eſt fideiuſſori,quando principalis liti aſſiſtit.q.3.nu.8. ibid.

Denunciatio facta viro pro vxore prodeſt vt denuncians à dolo excuſetur, non ad mulieris præiudicium. quæſt. 3. nu.9. 6

Denunciatio facta Procuratori, vel Syndico Reipublicæ, nocet,

Digitized by Google

nocet ipſi Reipublicæ.quæſt.3.nu.10. ibid.

Denunciatio facta procuratori,quando conſtituit dominum in moru remiſſiuè.quæſt.3.nu.11. 6

Denuncians procuratorio nomine, tempore denunciationis debet ſidem facere de mandato, vel de rato promittere. quæſt.3.nu.12. 6

Denunciatio vbi facienda eſt pupillo, debet ſimul etiam fieri tutori,cuius copia vbi haberi non poteſt, rectè fit pupillo.quæſt.135.nu.32. 336

Denunciatio adeo eſt neceſſaria, vt ſi ſequatur euictio, ea non facta venditor conueniri non poſſit.q.4.nu.1. 6

Amplia 14. modis à nu.2. vſque ad 17. vbi vide Declarationes. ibid.

Denunciatio non requiritur, quando venditor & emptor ſimul in eodem iudicio conueniuntur.q.4.nu.23. 9

Declara procedere quando venditor compareret, & defenderet emptorem, ſecus ſi non comparet,ibidem numero 24. ibid.

Sed quod concluſio indiſtinctè procedat, ibidem numero 25. 9

Denunciatio non requiritur,quando fuit illi pacto renunciatum.quæſt.4.nu.27. ibid.

Ampliatur primo vt procedat,etiam ſi pactum iſtud fuerit appoſitum in inſtrumento per relationem ad aliud inſtrumentum.ibid.nu.28. 10

Secundo ampliatur, quando talis remiſſio etiam ſi non explicitè, ſaltem per verba importantia remiſſionem facta ſit. ibi.nu.29. 10

Limita,vt nu.30. ibid.

Denunciatio locum non habet,neque fit ſtante iuramento,& de ratione.quæſt.4.nu.31. 10

Contra ibi.nu.32. ibid.

Vide diſtinctionem Aut.de Burg.ibi.nu.33. 10

Sed de ea dubitat Alciat. & alibi refertur. diſtinctio Rip.ibid.nu.34. ibid.

Verum eam probat Couar.ibi.nu.35. 10

Eamdem tamen non ſeruari dixit Rebuff.ibid.

Duos caſus diſtinguit Author. ibid. num. 36. & ſeq.

Vide etiam quæſt.7.nu.17. 22

Denunciatio litis non requiritur, quando venditor ſciens litem eſſe motam habebat inſtrumenta ad victoriam cauſæ facientia apud ſe, & illa emptori non exhibuit. quæſt.4. nu.40. 11

Contrarium.ibi.nu.41. ibid.

Denunciatio an fieri debeat agnato qui luere non poteſt, & ſi fiat an præiudicet, vt poſſit agnatus luere.quæſt.135. nu.31.remiſs. 336

Denunciatio non requiritur, quando venditor ſe obligauit defendere abſque denunciatione.q.4.nu.42. 11

Reſtringitur tamen ex æquitate.

Nec quando pactum fuiſſet, ſe nolle emptorem defendere à lite mota,vel mouenda.q.4.nu.44. 11

Contrarium.ibid.nu.45. ibid.

Nec quando venditor ſciebat rem à ſe venditam eſſe alienam.q.4.nu.46. 11

Nec minus,quando venditor ſe occultat,vel eſt abſens quæſt.4.nu.47. ibid.

Declara,vt nu.ſeqq. 11

Denunciatio quomodo fieri debeat pupillo ignoranti, ſiue abſenti, & hæreditati iacenti. d. quæſtio. 4.num.49. & ſeq. ibid.

Denunciatio non requiritur, quando venditor dicit ſe non eſſe venturum.quæſt.4.nu.50. 11

Nec quando emptor ignorat,vbi ſit, vel moretur, quo caſu ſufficit proteſtatio, dummodo fiat cum reuertitur. ibid.nu.52. ibid.

Ampliatur procedere, etiam ſi venditor abſit abſque dolo, quia ſufficit denunciatio facta ad domum habitationis.ibi.nu.53. 11

Denunciatio non requiritur in ceſſionario, qui agens actione ceſſa cedenti non tenetur denunciare. quæſtio. 4. numero 54. ibid.

Denunciatio non requiritur, quando notoriè conſtat venditori nullam defenſionem competere. ibi. nu.55. & de ratione.ibi.nu.56. ibid.

Contrarium habetur ibid.nu.57. 12

Prior tamen relata ſententia probatur. ibidem numero 58. ibid.

Quæ declaratur nu.ſeqq.

Denunciatio non requiritur, quando res eſſet euicta per hypothecariam.quæſt.4.nu.61. 12

Declara,vt ibid.

Nec quando quis eſſet factus procurator in rem proprium.ibi.nu.62. ibid.

Nec quando venditor promiſiſſet de euictione quomodocumque euinceretur.ibi.nu.63. 12

Declara,vt ibi.nu.64. ibid.

Neque vbi venditor eſſet in dolo. ibidem numero 65. & 76. 12.13

Nec quando euictio cauſata culpa & facto venditoris.ibi.nu.66. 13

Intellige,vt nu.67. ibid.

Nec requiritur denunciatio, quando is,cui fieri debet eſt pupillus.ibi.nu.68. 13

Declara,vt ibi.nu.69. ibid.

Nec quando venditor nil allegat contra ius illius, qui euincit ibi.nu.70. 13

Contrarium vide ibi.nu.71. ibid.

Prior tamen ſententia probatur.ibi.nu.72. 13

Denunciatio fieri debet venditori, non fideiuſſori. quæſt. 4. nu.73. ibid.

Denunciatio facienda eſt venditori & illius hæredibus, non autem poſſeſſori bonorum.q.4.nu.74. 13

Denunciatione non facta, licet emptor agere non poſſit contra venditorem de euictione, agere tamen poterit actione ex empto.q.4.nu.75. ibid.

Denunciatio non requiritur, vbi venditor cum procuratore, & aduocato dedit informationes. quæſt.4. numero 77. 13

Nec quando venditor dicit, ſe nolle teneri quocumque modo res euincatur.q.4.nu.78. ibid.

Declara, & intellige, vt numero 79. 80. 81. 82. & 83. 13

Denunciatio non requiritur,vbi venditor litem nouit,& penès ſe habet inſtrumenta ad cauſæ defenſionem ſpectantia.quæſt.4.num.84. vbi quod nec etiam interpellatio & nu.92.vbi, quod non excuſatur à traditione inſtrumentorum,& nu.93. 14

Sed contra nu.85. ibid.

Quod author non probat.ibi.nu.86. 14

Et quod teneatur quando ne dum litem agnouit, ſed fuit ſollicitator.ibi.nu.87. ibid.

Denunciare litem motam non tenentur minor, & fiſcus. quæſt.4.nu.88. 14

Denunciatio non requiritnr ſtante obligatione defendendi etiam ſi per iniuriam indicit res enincatur. ibidem numero 89. ibid.

Denunciatione facta venditor non defendens de euictione tenetur. quæſt. 4. num. 90. Quod tamen Author non probat. ibid. 14

Denunciatio litis non fit venditori, quando conſtat de iuſtitia euincentis, & emptor fecit omnem poſſibilem defenſionem, ne euinceretnr. q. 4. nn. 91. ibid.

Dcnnnciatio ad defendendum ſolum eſt neceſſaria, quando quis ageret ad intereſſe, ſecus vt ſaluum ſit ius primauum. queſt. 4. nn. 94. 14

Denunciatione facta ab emptore venditori de lite mota, non agit tamen de euictione, ſi litem non proſeqnatur. qnæſt. 4. nu. 95. ibid.

An autem teneatur appellare. ibid. nu. 96. 14

Denunciatio litis facienda ſecundum aliquos ante ſententiam, & concluſionem in cauſa. q. 5. nu. 1. 15

Sed quod fieri poſſit tàm in prima, quàm in ſecunda inſtantia. ibi. nu. 2. ibid.

Denunciatio in agente ex cauſa lucratiua fieri debet ante ſuſceptum indicium, & litem conteſtatam. quæſt. 5. numero 3. & 6. 15

Niſi ſit remiſſa denunciandi neceſſitas. ibidem nnmero 7. 15

Denunciatio fieri debet tempore legitimo & congruo, vt ſaluum ſit ius venditori faciendi ſnas defenſiones. q. 5. nu. 4. ibid.

Et ante publicationem proceſſns. ibid. nn. 5. 15

Dennnciatio omiſſa fieri in prima inſtantia, fieri poteſt in cauſa appellationis. q. 5. nu. 8. ibid.

Denunciatio an tranſmitti valeat per negotiorum geſtorem. qnæſt. 4. nu. 23. 6

An fieri poſſit per coniunctnm ſine mandato. ibid.

Quid in marito. ibid.

Quid in tertio. ibid.

Quid ſi facienda ſit marito, fiat vxori, & è conuerſo. ibid.

Denunciatione in facienda ſtatuitur tempns iudici arbitrarinm. q. 5. nu. 10. 15

Sed qualiter eius arbitrium regnlari debeat. ibid.

Denunciatio vbi fit, acta & copia iurinm, quæ ab actore producta ſunt venditori, tranſmittuntur expenſis emptoris. quæſt. 5. nn. 11. 15

Denunciatione facta venditor poteſt comparere, & aſſiſtere liti, & ſnſcipere totum iudicium in ſe omnibns inuitis, quando periculum ſpectat ad ſe, abſque tamen nouatione. q. 5. nu. 12. 16

Et de ratione. ibid.

Dennnciatio non fit ad conſtituendum venditorem in mora, ſed pro conſeruatione iuris emptoris. q. 53. nu. 3. 133

Dennnciatio fit ad domum, vel per generale proclamã, quando venditor eſt mortuus, & nullus eſt ei hæres. q. 53. nu. 4. ibid.

Diſtinctio affertur præmiſſæ quæſtionis, an euictio ſecuta fuerit ante, vel poſt aditam hæreditatem. ibid. nu. 18. & 19. 133

Denunciatio omiſſa non excuſat venditorem, & fideiuſſorem, niſi alleget aliquam rationabilem cauſam, aut aliqnid contra ius illius, qni euicit. q. 88. nu. 34. 210

Et vbi requireretnr ſufficeret, ſi ſciret etiam in ſecunda inſtantia. ibid. nu. 35. ibid.

Secundo fallit quod dicitur de intimatione facienda, quando fideiuſſor renunciauit beneficio fideiuſſorum. ibid. nu. 36. 211

Tertio fallit, quando in contractu venditionis interuenit iuramentnm, vt qnia emptorem defendere venditor iuranit. ibid. nu. 37. ibid.

Quarto fallit, quando notorium eſt non competere deſenſionem. ibid. nu. 38. 211

Quinto fallit, quando emptor eſſet pupillus, vel minor, qnia fauore minoris in contractibus bonæ fidei, fideicommiſſis, & legatis mora cõtrahitur ipſo iure abſque interpellatione. ibi. nu. 39. ibid.

Primo ſublimitatnr, vt non procedat, quando minor non habet perſonam legitimam, cui ſoluatur. ibidem numero 40. 211

Declaratur, quando is, qui eſt debitor pupilli vel minoris eſſet talis, ad qnem tutela & ſucceſſio eius pertineret, quia petere deberet dari tutorem. ibidem numero 41. ibid.

Secundo ſnblimitatur, quando qui eſt debitor minoris etiam ipſe eſt minor. ibi. nu. 42. 211

Tertio ſnblimitatnr, quando dnbitatur an fauore minoris mora ipſo iure contrahatur ad effectnm, vt quis teneatur ad pœnam. ibid. nu. 43. ibid.

Quarto ſnblimitatur, qnando agitur vtrum ceſſante minori ætate, duret idem effectns moræ irregularis pro tempore futuro, & dicitur quod non. ibidem numero 44. 211

Depoſitarius rectè reſtituit monaco pecuniam per ipſum depoſitam, licet pecunia eſſet monaſterij. quæſt. 43. nu. 4. & quæſt. 84. nu. 27. 198

Deteriorationes cnm melioramentis compenſantur. q. 113. nu. 37. Vide in verb. Melioramentorum. 381

Deterioratio rei venditæ quæ gnſtari ſolet, ſi guſtata non ſit, pertinet ad venditorem. q. 103. nu. 8. 244

Detractiones qnæ venditori competunt, eædem ſpectant ad emptorem. quæſt. 108. nu. 2. 255

Detractiones hæres prætendens fundatam habet intentionem in detractionibns faciendis. q. 108. nu. 10. 256

Detractiones vbi factæ non ſunt, fieri debent ante reſtitutionem fideicommiſſi. quæſt. 108. nu. 12. ibid.

Detractiones eſſe conſumptas ſi fideicommiſſarius aſſerat, onus probandi ei incumbit. q. 108. nn. 13. 256

Prout & aſſerenti legitimam potuiſſe deduci in alijs bonis. ibi. nn. 14. & nu. ſeqq. ibid.

Detractio impenſæ. Vide in verb. Vſufructuarius.

Dictio, incirca, refertur ad qnid modicum. quæſt. 101. numero 9. 239

Et qnantum importet, remittitur arbitrio iudicis. ibi. nn. 10. ibid.

Dictio, ſuper, ſi adijciatur generaliter bonis, erit contracta generalis hypotheca, ſecus ſi ſit poſita ſuper certis bonis, quia intelligitnr ſpecialis. q. 101. nu. 18. 240

Dictio, iuxta, deſignat confines, & poſtea in inſtrumento venditionis comprehendit quod eſt intra confines. q. 102. nu. 28. 242

Dictio, de, & ex, denotant cauſam materialem immediatam, vbi referuntur ad bona. quæſt. 112. nu. 7. 264

Dictio, tunc, extremitatem ſignificat, & eſt limitatiua. quæſt. 153. nu. 44. 382

Dictio, ſaltem, eſt implicatiua, non autem limitatiua. quæſt. 173. nu. 29. 424

I N D E X.

Dictio, in, denotat intrinſicitatem cauſæ, non temporis, quando de tempore nihil fuit dictum. quæſt. 179. numero 26. 439

Dictio, alia, repetit cauſam ſimilem præcedenti. quæſt. 2. nu. 2. 3

Ampliatur etiam ſi addatur dictio vniuerſalis. ibid. nu. 3. ibid.

Dictio taxatiua non excludit caſus ſimiles, vel habentes ſimilem rationem. quæſt. 10. nu. 6. Vide de ea in ver. Contractus, & ver. promiſſor. 31

Dictio, aliqua, capit tantum vnam. quæſt. 22. nu. 14. 60

Dictum Doctoris debet intelligi iuxta doctrinas allegatas. quæſt. 74. nu. 15. 176

Differens agere tempore quo probatio eſt extincta habet præſumptionem contra ſe. q. 8. nu. 46. 26

Difficultas vbi non eſt in verbis, admittenda non eſt voluntatis. q. 79. nu. 9. 185

Dilatione ad ſoluendum conceſſa, intereſſe non debetur. q. 9. nu. 53. 29

Declaratur procedere in dilatione conuentionali, non legali, vel ſtatutaria. ibid. nu. 54. ibid.

Fallit, ſi conſtaret emptorem tenuiſſe pecunias ſolutioni paratas. ibi. nu. 55. 29

Tutius tamen eſt, ſi depoſitum fiat. ibid. nu. 56. 29.

Emptor interim quod res ab eo euinci poteſt, tenetur ad damna ex ſua culpa & negligentia in re contingentia. ibid. nu. 57. 29

Declaratur, vt nu. 58. 30

Dilatio conceſſa vni ex litigatoribus adeò prodeſt etiam alteri, vt nec ab illam impetrante poſſit eidem renunciari. q. 26. nu. 5. 72

Dilatio ad ſoluendum pretium emptori quando conceditur, & emptor promiſit dilatione pendente ſoluere certam quantitatem quæ ſit veriſimilis, & conueniat quantitati, & æſtimationi fructuum, valet huiuſmodi conuentio. quæſt. 148. nu. 33. 368

Diligentiam præſtare debet venditor, & ipſam rem cuſtodire, donec tradatur. q. 98. nu. 14. 233

Diminutiones contingentes in rebus hæreditariis, an minuant legitimam. q. 95. nu. 16. 228

Diminutiones rerum hæreditariarum ex cauſa de præterito pertinent ad onus fideicommiſſarij. quæſtio. 95. numero 21. ibid.

Diminutio redditus annui ex authoritate ſuperioris de ſeptem ad quinque, & generaliter diminutiones cedunt damno domini, cui reſponſio illa debebatur. quæſt. 95. numero 9. 227

Diminutiones patrimonij contingentes ex cauſa euictionum, de quibus non cogitauit teſtator, ſi fiant ad releuamen hæredis & fideicommiſſarij vniuerſalis, legata quoque pro parte diminuuntur. q. 65. nu. 1. 156

Sed quod cedant damno hæredis, vid. ibid. nu. 5. vide in verb. Legata.

Diminutiones bonorum ex cauſa de præterito originem habentes in vita teſtatoris ad damnum fideicommiſſarij cedunt. q. 65. nu. 9. 156

Diſpenſatus permutare cum vno, non poteſt permutare cum pluribus. q. 22. nu. 16. 60

Diſpoſita per iura de periculo & commodo rei venditæ ad naturalia emptionis ſpectant. quæſtio. 103. numero 24. 245

Diſpoſitio §. Euictis non extenditur vltrà ſuos terminos, ſed reſtringitur ad caſum, in quo loquitur. quæſt. 63. numero 30. 153

Diſpoſitioni Auth. Hoc niſi, vt ſit locus, requiſita. quæſt. 146. nu. 15. & ſeqq. 362

Et an ei locus ſit non obſtante iuramento. ibidem numero 16. ibid.

Vel renunciari poſſit. ibid. nu. 17. 362

Vbi quod ſufficit generalis renunciatio omni legum, & iuris auxilio. ibi. nu. 18. ibid.

Diſpoſitio Auth. hoc niſi. Vide in verb. Bonorum.

Diſpoſitionis & ſolutionis finis ſemper attenditur. q. 157. nu. 5. 389

Diſpoſitio l. bene à Zenone locum habet in Auguſto, & Auguſta, ac in Summo Pontifice, non in inferioribus recognoſcentibus ſuperiorem. q. 168. nu. 11. 411

Diſpoſitiones l. omnes & l. bene à Zenone de quadr. præſcr. ſunt rigoroſæ, & ſtrictiſſimè interpretandæ. quæſt. 171. nu. 17. 420

Et ideò quilibet error vel modicus defectus facit ceſſare rigorem illarum legum. ibid. ibid.

Diſpoſitio l. ſi quis maior eſt valdè rigoroſa, & aliquando non fuit obſeruata. q. 199. nu. 35. 486

Diſtributiones quotidianæ in valore præbendarum non computantur, cum ſint fructus caſuales, & incerti. q. 196. nu. 3. 480

Diuidentes inter ſe bona emphyteotica, ſi de euictione promiſerint, ſecuta euictione, non agunt ad pœnam, ſeù damna. q. 21. nu. 8. 57

Et de ratione. ibid.

Diuidentes bona, ſi vni obuenit allodium, & alij feudum, & iſte moriatur cum filia quæ non ſuccedit in feudo, & dominus illud aduocet, filia non agit de euictione. quæſt. 56. nu. 36. 142

Diuidentes res hæreditarias ex teſtamento non tenentur de euictione. q. 63. nu. 31. 153

Fallit, quando res titulo legati fuit relicta. ibid. nu. 32. vbi de ratione. ibid.

Diuidentes iuſſa teſtatoris mandantis præſtari ſingulis filijs, & hæredibus ius integrum, tenentur de euictione, quia teſtator voluiſſe cenſetur euictioni locum eſſe. quæſt. 63. nu. 34. 153

Diuident æquiparatur emptori. q. 114. nu. 2. 271

Sed quod immò differant, habetur. ibid. nu. 3. ibid.

Diuidentes emphyteuſim maſculinam inter ſe, & promittentes defenſionem, & non moleſtare, de euictione non tenentur, ſi vnus moriatur ſine maſculis relicta fœmina, à qua poſſunt euincere. q. 123 nu. 32. 304

Primo ampliatur procedere in venditione, ſi ſuperueniat caſus ſucceſſionis. ibid. nu. 33. ibid.

Secundo ampliatur, etiam ſi fratres ſimpliciter in diuiſione caueant de euictione, quia ſuperſtes non poteſt vendicare bona emphyteotica alteri fratri in portione obuenta. ibid. nu. 34. 304

Declaratur ibid. nu. 35. & 36. ibid.

Fallit, vbi diuidentes ſpecificè & in indiuiduo ex cauſa emphyteuſis promittant de euictione. ibidem numero 37. 304

Sublimitatur, quando vni in diuiſione obtigiſſent omnia bona libera & allodialia, alteri vero bona emphyteotica, quoniam tunc euictione ſecuta prædictorum bonorum datur actio contra cohæredem pro contingenti portione. ibid. nu. 38. ibid.

Prima fallit hac ſublimitatio, vbi accipiens bona emphyteotica ea acceperit tamquam vtiliora bonis liberis. ibid. nu. 39. 304

Secundo fallit, quando diuiſio facta fuit inter cohæredes, qui ignorabant bona ipſis obuenta oneri emphyteuſis eſſe ſubiecta. ibid. nu. 40. 305

Diuiſionem non retractat ſciens in ſua portione accipiens bona fideicommiſſaria. q. 114. ſub nu. 8. 272

Nec datur actio de euictione pro tali intereſſe, nec pro pretio. ibid. nu. 9. 272

Contrarium, quod pro contingenti portione etiam data ſcientia fideicommiſſi euictionis actio detur. ibid. numero 11. ibid.

Ratio, vt euitetur inæqualitas. ibid. nu. 12. 272

Sed prior relata opinio probatur, ibidem numero 13. 272

Ampliatur, limitatur, & ſublimitatur, vt ibidem nu. 14. cum plur. ſequentibus. Et videas in verb. Euictio. ibid.

Diuiſio bonorum erronee facta non præiudicat, nec pacta in ea facta, ſed datur repetitio. quaſt. 116. numero 1. 283

Siue erratur in iure, ſiue in facto. ibid. num. 2. 6. 7. & 9. ibid.

Quod præſertim procedit, vbi agitur de iure quæſito tollendo, quo caſu error iuris ſemper excuſat. ibidem numero 3. 283

Et etiam quando diuiſio facta fuit ex falſa cauſa, quod bona eſſent hæreditaria, quæ reuocari poterit non obſtante clauſula euictionis, promiſſione de non moleſtando, ac ſimilibus. ibid. nu. 4. ibid.

Neque incurritur in aliquam pœnam, nec intereſſe promiſſum. ibid. nu. 7. 283

Primo ampliatur etiam ſi dictum ſit in diuiſione de numquam aliquid petendo, nec quærendo ſuper bonis diuiſis, ſeu renunciatis. ibid. nu. 8. ibid.

Secundo ampliatur, etiam ſi ſit renunciatum cum iuramento condictioni indebiti, & omnibus alijs exceptionibus. ibid. nu. 9. 283

Tertio ampliatur, licet etiam ex alia cauſa ſuſtineri poſſet. ibid. nu. 10. ibid.

Quarto ampliatur procedere, etiam ſi ageretur de lucro captando in caſibus in quibus ſubuenitur maioribus errantibus in iure circa lucrum, ibidem numero 11. 283

Diuiſio facta per iudicem prætextu erroris non retractatur, ſecus ſi fiat extra iudicium. quaſt. 116. numero 18. 284

Diuiſio maiorum feudorum non eſt licita. quaſt. 120. numero 11. 295

Diuiſio facta per verum hæredem cum eo qui non erat verus hæres, non præiudicat vero hæredi, niſi ſit transactum. quaſt. 142. nu. 13. 349

Diuiſio. Vide in verb. Euictio. in verb. Feudum, in verb. Iudicis officium.

Dolus vbi dat cauſam contractui, ſuccurritur decepto pro quauis læſione. quaſt. 100. nu. 5. 237

Et venditor decipiens ne dum tenetur ad reſtitutionem pretij, ſed etiam ad intereſſe, ibidem numero 6. ibid.

Dolus probatur coniecturis. quaſt. 100. nu. 13. & quaſt. 41. nu. 14. 237

Dolus dicitur dare cauſam contractui, & competentiam in foro fori, quin in foro conſcientiæ contractum reſcindit, quando vendens decepit illum, vel è contra, mentiendo qualitatem rei, vel monetæ ſoluendæ, tacendo, vel occultando. quæſt. 100. nu. 15. ibid.

Quo caſu omnes conueniunt, etiam in foro exteriori contractum eſſe reſcindendum, vel læſionem tollendam, etiam citra dimidiam ſi dolus ex propoſito contigerit. ibid. nu. 16. 238

Declaratur primo procedere volente decepto, & non aliter. nu. 22. ibid.

Secundo declaratur, quando dolus eſt talis vt caperet etiam prudentiſſimum hominem, ibidem numero 23. 238

Tertio declaratur quando dolus repugnat naturæ, & moribus contractus, quia tunc reſcindi poteſt etiam quod ſit minima læſio. ibid. nu. 24. ibid.

Quarto declaratur habere locum in dolo commiſſo per contrahentem, ſecus ſi fuerit commiſſus per proxenetam, ſeu alium ſine conſenſu contrahentis. ibid. nu. 25. 238

Dolus qui dat cauſam contractui bonæ fidei, an improbetur magis, quàm dolus incidens. quaſtio. 100. numero 19. & 20. 238

Doli ratione debetur euictio ab eo qui ſcienter vendidit. quaſt. 122. nu. 30. 301

Dolus arguitur ex mendacio. quaſt. 128. nu. 29. ibid.

Dolus cum dolo compenſatur. quaſt. 162. nu. 24. 398

Dolus nemini prodeſſe debet. quæſt. 170. nu. 8. 415

Dolus in emptione & venditione, quando præſumatur in foro fori, & in foro conſcientiæ. quaſt. 170. numero 49. 417

Dolus & periurium à qualibet cauſa excuſatur. quaſt. 199. nu. 21. 485

Et ſufficit allegare ignorantiam, & credulitatem. ibid. nu. 22. 485

Dolus præſumitur in emptore non denunciante venditori litem ſibi motam. quaſt. 2. nu. 3. 5

Dolus venditori nocet. quaſt. 8. num. 12. & quaſt. 11. numero 26. 24. 18

Dolus præſumitur ex omiſſione remediorum. quaſt. 14. numero 29. 42

Dolus debet nocere doloſo. quaſt. 41. nu. 10. 109

Et nulli commodum afferre, etiam minori. ibidem numero 11. ibid.

Dolus quando dicatur dare cauſam contractui. quaſt. 41. numero 12. & ſeqq. 109

Dolum expreſsè committere, & cum aliena iactura ſcienter locupletari, paria ſunt. quæſtione 41. numero 13. ibid.

Dolus contra tacentem, & qui apertè locutus non eſt præſumitur. quaſt. 79. nu. 3. 185

Dolus arguitur in venditione ob ſcientiam rei alienæ, & ideo locus eſt reſciſſioni contractus. quaſtio. 86. numero 16. 205

Dolus non conſideratur in emendo pignora, ſed in non reſtituendo. quaſt. 92. nu. 37. 228

Dolus. Vide in verb. Proxeneta. in verb. Tertius.

Dominium vbi fuit tranſlatum in venditionem, damnum & augmentum cedit emptori. quaſt. 18. numero 13. 50

Dominium rei alicui quæſitum auferri non poteſt ſine facto ſuo. quaſt. 31. nu. 2. 84

Domi-

Dominium ſi perueniens debitori qui obligauit rem bona fide creditori ſub conditione de futuro, non confirmat pignus, niſi tempore confirmationis res ſit in bonis debitoris.q.37.nu.11. 100

Dominium dicitur tranſlatum, vbi habita fuit fides de pretio.q.41.nu.4. 109

Fallit, quando emptor habuit animum fugam arripiendi.ibid.nu.5.& ſeqq. ibid.

Dominium, quando modo quo ſupra transfertur, redit reſoluto contractu ad primum dominum, & excitat ſe tamquam à ſomno non tamquam à morte. quæſt.46. numero 11. 120

Dominium non transfertur venditione, ſed traditione. q.58. nu.14. 144

Dominium rei venditæ non transfertur, ſi prius non numeretur pretium.quæſt.139.nu.7. 342

Dominij tranſlatio venit in ſtipulatione rem dari, & ſi non in ſtipulatione rem tradi. quæſtio. 143. numero 37. 354

Idemque procedit in verb. Præſtare. ibidem numero 38. ibid.

Primo declaratur procedere, niſi cauſa habilis ad trãſlationem dominij præcederet, & facultatem tradendi haberet.ibid.nu.39. 354

Secundo declaratur, ſtipulationem rem tradi in ſpecie non importare dominij tranſlationem, ſecus in genere. ibid.nu.40. 355

Dominium vbi fuit reſeruatum in venditione, donec pretium ſoluatur emptore non ſoluente iuxtà conuenta, venditor licitè alij vendere poteſt. quæſt. 148. numero 14. 366

Nec datur remedium ſpolij primo emptori aduerſus ſecundum.ibid.nu.15. ibid.

Dominus, qui feudum viuentis in caſum mortis promiſit ſecundo ad euictionem & ad intereſſe tenetur, ſi prior illud conſecutus fuit.q.119.nu.10. 292

Declaratur non procedere, ſi adiecta ſit clauſula, ſaluis iuribus alienis.ibid.nu.11. ibid.

Ampliatur procedere, etiam ſi poſterior ſciuerit, quod alteri antea promiſſum foret.ibid.nu.12. 292

Dominus qui feudum conceſſit. Vide in verb. Euictio in ver. Feudum.

Dominus tenetur ad id quod vaſalli intereſt, feudi poſſeſſione euicta.q.119.nu.21. 293

Saltem pro portione euicta, ſi pro parte euincatur, ſi in totum pro tota.ibid.nu.22. ibid.

Contrarium, quod re particulari euicta dominus non teneatur, habetur.ibid.nu.23. 293

Dominus de euictione tenetur feudo euicto, dummodo vaſallus inueſtitus denunciauerit, & feudum per iudicis ſententiam fuerit euictum. quæſtio. 119. numero 20. ibid.

Vbi etiam quid, quando quis fuit impeditus ne denunciaret, vel pacto remiſſa ſit denunciandi neceſſitas.

Dominus quãdo vaſallo tenetur ad pretium, intelligitur vt non teneatur ad duplum, ſed ad tantumdem, vel tantam pecuniam quantam valebat feudum tempore ſententiæ conuertendam in emptionem alterius feudi, vel rei immobilis habendæ in feudum.q.120.nu.21. 296

Et de ratione.ibid.nu.22. ibid.

Dominus ſi facit inueſtituram de re aliena, tenetur de euictione etiam ſi inueſtitus ſciuerit, dummodo in ſpecie illi fuerit promiſſa.quæſt.121.nu.30. 299

Extenditur idem procedere in vaſallo qui contrahit cum domini aſſenſu.ibid.nu.32. ibid.

Dominus directus ſi vendat rem emphyteoticam tamquam liberam abſque mentione canonis debiti Eccleſiæ, qualiter emens priuetur re empta, & venditor de euictione teneatur.q.123.nu.26. 303

Dominus ſi ſciuit rem ſuam pignori aut hypothecæ dari, & tacuit, videtur conſentire, & tenetur.quæſt.30.nu.3. & 5. 82

Sed vide nu.7. 83

Declaratur nu.9 & ſeq. ibid.

Dominus etiam ſua voluntate non poteſt deſinere eſſe dominus.q.31.nu.3. 84

Dominus conqueri non poteſt de alienatione facta in agnatum abſque illius conſenſu. quæſtio. 57. numero 24.

Idem procedit in emphyteuſi.ibid.nu.25.

Primo extende etiam quando in inueſtitura adeſt pactum de non alienando.ibid.nu.26.

Contrarium, ſed malè.ibid.nu.27.

Secundo extende procedere etiam in vltimis voluntatibus.ibid.nu.28.

Dominus directus inutiliter poſſidere dicitur. quæſt. 86. numero 24. 205

Domo vendita veniunt res ibi exiſtentes deſtinatæ ad perpetuum vſum etiam quod non ſint affixæ.quæſt.103.numero 36. 245

Donans ſimpliciter donando, videtur tantum donare ius quod in re habet.q.68.nu.12. 161

Donans tradendo non habet animum ſe obligandi, & ideò de euictione non tenetur. quæſt.68.num.13. Diſtinguitur ibid.nu.2. ibid.

Donandi promiſſio non impletur niſi res aliena tradatur, nec ideò actio tollitur, quæ competit ad dandum. quæſt. 68.nu.19. 162

Donatio reciproca dicitur titulus oneroſus. quæſt.23. numero 3. 62

Donatio remuneratoria dicitur titulus oneroſus. quæſt. 23. nu.4. ibid.

Donatio filijs facta poteſt per pœnitentiam à patre reuocari.q.57.nu.2.13.& 21.

Donatio facta alicui cum hoc, quod poſt mortem vadat ad alterum, poteſt per donantem ad præiudicium illius tertij reuocari. quæſt. 57. num. 3. & 6. vbi de magis communi.

Donatio facta vt in ſolum primogenitum tranſeat, reuocari poteſt.q.57.nu.4.

Contra.ibid.nu.11.

Fallit hæc vltima opinio, quando bona donata fuerunt pecunia patris acquiſita.ibid.nu.12.

Donatio à patre filio facta, licet confirmetur morte, id tamen intelligitur, niſi interim reuocetur. quæſt. 57. numero 17.

Donatio quando incipit à traditione, donans non obligatur donatario, licet ſecus ſi promittendo. quæſt. 68. numero 14. 162

Et de ratione.ibid.nu.17. ibid.

Donatio facta non dicitur, niſi dominium transferatur. quæſt.68.nu.18. 162

Donatio incipit à traditione, quando quis ſimul, & ſemel promittit donare, & donat.q.68.nu.20. ibid.

Et etiam quãdo donator incipit nomine donatarij poſſidere.ibi.nu.21. 162

Donatio quando incipit à promiſſione etiam ex pacto nudo debetur euictio aduerſus aliquos, de quibus hic quæſt.68. nu.22. ibid.

Extende id locum habere etiam ſi acceſſerit iuramentum.ibi.nu.23. 162

Donatio vbi eſt valida inter viuos non imputatur in legitimam.q.69.nu.23. 164

Declaratur locum habere, vbi donans vſus eſt verbo donauit, ſecus ſi verbo dedit.ibi.nu.24. ibid.

Donatione in remuneratoria non requiritur inſinuatio.q.69. nu.28. 165

Eſt enim ſimilis dationi in ſolutum. ibidem numero 29. ibid.

Donatio remuneratoria cõtinet cauſam oneroſam.quæſt.69. nu.32. 165

Donatio reciproca ſi in aliquo euincitur reſpectu eius quod fuit euictum, an ceſſet reciprocatio, & ſit opus inſinuatione.remiſſiuè quæſt.69.nu.51. 166

Donatio remuneratoria non continetur in diſpoſitionibus loquentibus de donatione ſimpliciter. quæſt.69. numero 27. 165

Donatione in remuneratoria an requiratur inſinuatio. vide in verb. Inſinuatio.

Donator quando agat de euictione. vid. etiam in verb. Euictio non debetur ex donatione, vbi plura.

Donator non tenetur, niſi quantum facere poteſt. quæſt.196. nu.13. 480

Dos tradita genero dicitur titulus oneroſus. quæſt.23. numero 5. 62

Dos apud eum manere debet, qui ſuſtinet onera matrimonij.quæſt.68.nu.9. 161

Dos, nulla eſt, quæ non deſeruit oneribus matrimonij. quæſt. 68.nu.10. ibid.

Dos recepta à patre debet reddi filio ſeorſum ab eo habitante, & onera ſuſtinenti.quæſt.68.nu.11. 161

Dos reſtituenda dicitur æs alienum viri, & de ſubſtantia bonorum ipſius reſtitui debet. quæſtio.70. numero 6. 167

Dos quando in pecunia fuit promiſſa, & poſteà pro ea traduntur bona in ſolutum, ſi ea euincantur debet nihilominus reſtitui in pecunia. quæſt.70.nu.11. 166

Dos vbi vendita eſt ipſa vxore volente, maritus de euictione tenetur.quæſt.70.nu.17. 167

Declaratur procedere, ſi emptor ignorabat, ſecus ſi ſciuerit.ibid.nu.19 ibid.

Fallit, ſi de euictione fuerit ſtipulatus. ibidem numero 20. 167

Dos recuperata ab vxore ob vergentiam eius viri ad inopiam, ab ea alienari non poteſt. quæſtio.73. numero 27. 174

Dos datur viro, vt ex fructibus ſuſtineat onera matrimonij. quæſt.73.nu.24. ibid.

Dos conſtituenda eſt filiæ ſeù ſorori potius in ſtabilibus, vt euitetur onus redotationis. quæſtio.74. numero 12. 175

Dos ſtante ſtatuto Piſauri ſuccedit loco legitimæ & alimentorum. quæſt.74.nu.23. 176

Dotalis fundus à viro & vxore, nec ſeparatim, neque coniunctim, nec aliter poteſt alienari. quæſt. 71. numero 3. 168

Idque fragilitate ſexus. ibid.nu.4. ibid.

Et fauore tàm mulieris quàm etiam viri. numero 5. 168

Cum meliorem facere poſſit mulier ſuam conditionem, non deteriorem.ibid.nu.6. ibid.

Nec expreſsè conſentiendo.nu.6.

Declaratur procedere conſtante matrimonio, licet in tempus ſoluti matrimonij collatum ſit pactum. ibidem numero 7. 168

Etſi nulla ſubſiſtente cauſa.ibid.nu.8. ibid.

Fallit quando eſt vidua, quo tempore mulier dotis conditionem deteriorem facere poteſt, & illam alienare. ibidem numero 9. Vide etiam in verb. Fundus dotalis. 168

Dotalis rei pretium quando pro parte peruenit ad mulierem, & pro parte ad virum, vnuſquiſque ipſorum tenetur pro ſua parte. quæſt.72. nu.39. 172

Dotaſſe non dicitur, qui dotem dedit ab alio poſtea euictam. quæſt.74.nu.1. 175

Dotes mulieribus conſeruari publicè intereſt, ne indotatæ remaneant.quæſt.71.nu.1. 168

Præſertim ſi ſint iuuenes. ibid.nu.2. ibid.

Dote euicta maritus non tenetur alere vxorem.quæſt.75.numero 17. 178

Ampliatur locum habere etiam quando dos non fuiſſet ab vxore promiſſa, ſed à patre, fratribus, vel extraneis aduerſus Corn.ibi.nu.18. 178

Dotis augmentum factum mulieri dicitur datio gratuita. quæſt.69.nu.6. 163

Dotis contractus dicitur ex vtraque parte ſcilicet vxoris, & viri obligatorius.quæſt.70.nu.1. 166

Dotis reſtituendæ pactum. vide in verb. Pactum reſtituendæ dotis.

Dotis euictio an detur, & quando fauore mariti, & an fauore vxoris vid.quæſt.70.per tot. Et in verb.Euictio non datur in dote. 166

Dotis conditionem deteriorem facere poteſt mulier, vbi nulla ſubſiit ſpes prolis ſuſcipiendæ. q.72.nu.24. 171

Dotis fructus ſunt mariti, licet matrimonium eſſet putatiuum.quæſt.73.nu.25. 174

Dotis cauſa, quando ſpecies datur pro pecunia, primæua obligatio ſpeciei euicta remanet priuilegiata in tempore & in hypotheca dotis fauore.quæſt. 145. numero 41. 360

Ex quo paſſim in datione in ſolutum ex cauſa dotis datur regreſſus ad primæua iura, ſi contingat res datas in ſolutum euinci.ibid.nu.42. ibid.

Quod conceditur non ſolum marito, ſed etiam mulieri. ibid.nu.43. 360

Doti contra aliam dotem priuilegium dari non debet.q.172. nu.10. 421

Dubius habetur pro ſciente cum debuerit perquirere. quæſt. 151.nu.11. 375

Et ita limitatur regula, quod dubitans & ignorans æquiparantur.ibid.nu.12. ibid.

Præſertim quando de facili certificari potuiſſet. ibid. nu.13. 375

Et quando tenebatur inueſtigare, & perquirere. ibid. nu.14. ibid.

Dubius euentus non conſideratur, quando emptor actionum ſibi præcauit de euictione per cedentem facta. quæſt.79. num.28. 186

Du-

Dubius euentus vbi venditur, venditor paciſci poteſt quod de euictione non vult teneri etiam ad pretij reſtitutionem quæſt. 79. nu. 30. ibid.
Et de ratione. ibid.
Duplæ ſtipulatio non committitur re euicta per reſtitutionem ſed agitur ex empto. quæſt. 200. nu. 72. 492
Quæ ſtipulatio vt committatur, ſcientia eſt neceſſaria. ibid. nu 73. ibid.
Ita vt per eam fiat, quod qui non agit ob eius malam fidem, ex contractu emptionis agat, ſi eſt interpoſita ſtipulatio. ibid. nu. 74. 492
Et ſi euictio ſequatur per imperitiam iudicis. ibid. numero 75. 492
Dupli præſtatio lata ſententia ante rem reſtitutam debetur. quæſt. 181. nu. 34. 446
Non tamen committitur, ſi venditor concordet ſe cum actore, & liberat poſſeſſorem. ibid. nu. 35. ibid.
Dupli ſtipulatio. Vide in verb. Intereſſe. in ver. Stipulatio.
Dupli actio vt concedatur, oportet, quod res tradita fuerit emptori. quæſt. 182. nu. 3. 447
Licet aliqui ſenſerint etiam re non tradita, actionem ad duplum dari. ibid. nu. 4. ibid.
Item requiritur quod cum effectu res fuerit euicta, nec ſufficit ſola ſententia. ibid. nu. 5. 447
Primò fallit, ſi adſit pactum quod ſtatim lite mota agi poſſit. ibid. nu. 7. 448
Secundò fallit, quando ſcienter res aliena uẽditur ignoranti, quia tunc agitur de dolo ex empto actione ad id, quod intereſt rem fuiſſe tuam. ibid. nu. 8. ibid.
Duplum ex generali conſuetudine permitti non ſolet, & tanquam vſura reprobatur. quæſt. 182. nu. 18. 448
Sed auctor contra. ibid. nu. 19. ibid.
Duplum continet ſortem, & centeſimam, vel aliam vſuram, quæ in anno ſortem æquet. quæſt. 180. nu. 7. 441

E

Eccleſia litem ſibi motam denunciare tenetur. quæſt. 4. nu. 17. 7
Contrarium. ibid. 8
Eccleſia æquiparatur fiſco, & eius vtitur priuilegijs. quæſt. 6. num. 18. 19
Sed qualiter hoc intelligatur. vide ibid.
Eccleſiam forum mutare quomodo intelligatur, & quid in fiſco. quæſt 6. nu. 19. 19
Eccleſia, vel pius locus non conuenitur pro euictione, niſi probetur pretium conuerſum eſſe in vtilitatem Eccleſiæ. quæſtio. 128. nu. 1. 315
Eccleſia nunquam reſtituit pretium ex contractu habitum, niſi probetur conuerſum in eius vtilitatem. quæſt. 128. nu. 2. ibid.
Eccleſiæ rei alienatio. Vid. in verb. Alienatio. in ver. Solemnitates. in ver. Res Eccleſiæ.
Eccleſia, quæ recepit pretium rei alienatæ, & in eius vtilitatem conuertit, reſtituit pretium, ſi vult recuperare rem eo caſu, quando adminiſtrator non eſt ſoluendo. quæſt. 130, nu. 52. 322
Eccleſia tenetur in ſubſidium, quatenus facta eſt locupletior. quæſt. 130. nu. 49. ibid.
Eccleſia quando tenetur pretium reſtituere in caſu nullitatis alienationis rei illius. Vide in verb. Emptor rei Eccleſiæ.
Eccleſia quando obtinuit à poſſeſſore rem ſuam, non tenetur cedere emptori actionem ſuam. quæſt. 131. nu. 15. 324
Fallit, ſi res deueniſſet ad tertium bona fide. ibid. num. 16. ibid.
Sed contra. ibid. nu. 17. 324
Pro limitatione tamen videas ibid. nu. 18. ibid.
Eccleſia licet actionem ſuam cedere non teneatur, tamen ſi ceſſerit, valet ceſſio. quæſt. 131. ſub num. 15. & 19. 324
Eccleſia petere poteſt pretium nondum exburſatum rei ſuæ male alienatæ. quæſt. 131. nu. 20. ibid.
Et qua actione agat. ibid. nu. 21. 324
Eccleſiæ fauore poteſt quis cogi rem vendere pro illius conſtructione. quæſt. 139. nu. 26. 343
Eccleſiæ priuilegium cogendi rem propriam vendere nõ dat actionem, ſed implorationem officij iudicis. quæſt. 139. numero 27. ibid.
Et ſtrictè debet impertiri, & non extenditur ad quemcunque locum pium. ibid. nu. 28. 343
Eccleſiæ bonorum permutatio præſumitur vtilis, quãdo fuit cum debitis ſolemnitatibus, uel eſt confirmata. quæſt. 141. num. 19. 347
Et dicenti eſſe damnoſam Eccleſiæ incumbit onus probandi, vel non in euidentem vtilitatem. ibid. nu. 20. ibid.
Eccleſia quando validè tranſigere poſſit. Vide in verb. Tranſactio.
Eccleſia, ſeu minor quando in integrum reſtituitur aduerſus cõtractum, inſpicitur tempus factæ meliorationis, earumque impenſarum fit ſolutio, quas verè meliorantem feciſſe apparet, quamuis reſtitutionis tempore res pretioſior effecta fuerit quam ſit quantitas impenſa. quæſt. 153. numero 26. 381
At ſecus, ſi ex aliquo accidenti, vt puta ex tempore ſunt attritæ meliorationes, quo factum ſit, vt minus valeat, quam eſſet impenſum, quia eo in caſu æſtimatio facienda eſſet ſecundum tempus præſens. ibid. nu. 27. ibid.
Electio eſt uenditoris, quando emptor conſequi poteſt pro euictione alia bona venditoris ex pacto. quæſt. 200. numero 24. 487
Et quid obſeruandum, videas ibid. nu. 27. & 28. 488
Emens rem ab eo qui non eſt dominus, ſi poſteà efficiatur illius hæres, illam vendicare nequit, & repellitur exceptione doli, tanquam iniuſtè conetur rem à ſe venditam euincere. quæſt. 98. nu. 32. 234
In emptoris tamen electione eſt hoc detecto rem retinere, ſi velit intentione actoris per exceptionem eliſa, ſeu potius eam reſtituere, & duplum conſequi euictionis nomine aduerſus eundem. ibid. nu. 33. ibid.
Vel ſi res euincatur contra eum ad duplum euictionis nomine agere. ibid. nu. 34. 234
Quod declaratur eodem in loco.
Emens ſcienter rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam non agit ad expenſas, & melioramenta. quæſt. 109. numero 18. 260
Fallit in neceſſarijs, ſine quibus res perijſſet. ibid. numero 19. ibid.
Intellige principalem concluſionem, vt talis agere non poſſit contra venditorem, cum ſecus ſit contra illum qui rem euicit. ibid. nu. 20. 260
Emens bona fideicommiſſo ſubiecta poteſt bona retinere pro fideicommiſſo, & tanquam hæres Seij paſſus euictionem agere poteſt aduerſus hæredem ad pretium. quæſt. 110. num. 1. 261
Declaratur procedere, ſi ignorauit ſibi deberi ex fidei-

Digitized by Google

commiſſo ſecus ſi ſcinerit.ibid.nu.2. ibid.

Primò ampliatur quoad hypothecam anteriorem, vt illa exerceri poſſit contra fundum.ibid.nu.3. 261

Secundò ampliatur procedere etiam in emente rem ſibi legatam ignoranter.ibid.nu.4. ibid.

Tertiò ampliatur, vt non referat à quo fiat euictio. numero 5. 262

Quartò ampliatur etiam ſi res mihi legata efficiatur mea poſt legatum.ibid.nu.6. ibid.

Fallit, ſi talis emptor vocatus ſit, & ſcienter emat. numero 7. 261

Primò ſublimitatur in emente rem purè legatam, ſecus ſi emat rem alienam.ibid.nu.8. ibid.

Sed contra ibid.nu.9. 261

Secundò ſublimitatur, quando fideicommiſſarius emit rem ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali, quia tunc non intelligitur renunciare fideicommiſſo. ibid. numero 10. ibid.

Emens à cohærede bona fideicommiſſo ſubiecta, eueniente fideicommiſſi caſu agit ad pretium aduerſus hæredes venditoris.quæſt.115.nu.1. 279

Declaratur ibid nu.7.

Sub quo venit etiam intereſſe.ibid.nu.3. 279

Ampliatur procedere etiam ſi emptor fuerit ſciens. ibid.nu.2. ibid.

Contrarium habetur ibid.nu.4.& 6. 279

Ementi bona fide à venditore ſciente onus ſeu prohibitionẽ, etiam ſi conuentum fuerit vt re euicta non teneretur de euictione, aut ad pretij reſtitutionem, pretium nihilominus reſtituendum eſt.quæſt.229.nu.1. 297

Emens à domino directorem emphytecticam tanquam liberam non facta mentione Canonis debiti Eccleſiæ, qualiter priuetur re empta, & venditor de euictione conueniatur. quæſt.123.nu.26. 303

Emens contra legis interdictum de euictione non agit, nec quidem ad pretium, etſi ſtipulatione ſibi prouiderit.queſtio.129.nu.3. 316

Emens bona fide rem Eccleſiæ non ſeruatis ſolemnitatibus agit aduerſus alienantem de euictione, qui tenetur de pretijs bonis re euicta ab Eccleſia.quæſt.130.n.45. 321

Primò ampliatur, vt procedat etiam contra alienantis hæredem.ibid nu.46. ibid.

Et non ſolum ad pretium, ſed ad intereſſe, & damna. ibid.nu.47. 322

Secundò ampliatur, vt emptor & poſſeſſor bonæ fidei rerum Eccleſiæ petere etiam poſſit ceſſionem actionis.ibid. nu.48. ibid.

Eccleſia tamen tenetur in ſubſidium, quatenus effecta eſt locupletior.ibid.nu.49. 322

Idemque procedit, ſi alienatio facta fuit per Monachũ, vel œconomum.ibid.nu.50. ibid.

Intellige verum, quando contrahens verè fuit in bona fide.ibid.nu.51. 322

Emens res plures vnico pretio, vna euicta, venditor tenetur reſtituere pretium, ſi emptor partem ſolum nõ fuiſſet empturus.quæſt.133.nu.4. 327

Licet alias reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte contractus cenſeretur validus.ibid.nu.5. ibid.

Emens fundum alienum de euictione non agit, niſi expreſsè ſibi cauerit.quæſt.134.nu.17. 332

Emens ſcienter rem emphyteoticam fideicommiſſo ſubiectã, vel aliam ſimilem, in qua cadit euictio ex ſui natura, agere non poteſt de euictione.quæſt.151.nu.15. 375

Quamuis euictio ſit de natura emptionis. ibid. numero 26. ibid.

Emens habita fide de pretio male agit, ſi ſciens ſuam deteriorationem & vires patrimonij ad nihilum redactas, emit abſque certioratione.quæſt.152.nu.29. 376

Præſumitur enim alias fraus, & dolus. ibidem numero 30. ibid.

Emens ſcienter rem reſtitutioni ſubiectam, vtiles impenſas non repetit, nec deducit quidquid ſit in neceſſarijs. quæſt. 154.nu.26. 385

Declaratur, vt agere non poſſit contra venditorem, ſed ſecus aduerſus eum, qui rem illam euincit.ibid.n.27.ibid.

Emens ius quod quis habet in genere. Vide in verb.Ius. in verb.Vendens ius.

Emens rem à fiſco ſciens eſſe furtiuam, non iuuatur conſtitutionibus legis bene à Zenone, & alijs ſimilibus. quæſt. 170.nu.6.& 8. 415

Nec ei prodeſſet, ſi allegaret ſe deceptum à fiſco, aut à fiſci officialibus, quia ſciens & volens non decipitur.ibid. num.7. ibid.

Emens merces ab hoſtibus poſtquam tranſiuerunt in eorum dominium, fit irreuocabiliter ipſarum dominus. quæſt. 170.nu.12. 415

Emens res à latronibus & piratis tenetur eas reſtituere vero domino reſtituto ſibi pretio, ſi erat modicum. quæſt. 170.nu.13. 416

Sed contra ibid.nu.14. ibid.

Declaratur hæc vltima ſententia, niſi emptor ignoraret dominum, vel emit ea intentione vt domino reſtitueret reſtituto ſibi pretio.ibid.nu.15. 416

Emens bona fide ab eo quem credebat eſſe dominum, ſi deinde comperiat rem furto fuiſſe ſubtractam, poteſt illam venditori reddere reddito ſibi pretio; & ita indemnem ſe ſeruare.quæſt.170.nu.16. ibid.

Contrarium, quod reſtitutio facienda ſit domino, & nõ furi.ibid.nu 17.& 20. 416

Declaratur hæc vltima ſententia vt procedat, dum tamen emptor reſtituere poſſit domino abſque ſuo magno præiudicio, vt puta infamiæ.ibid.nu.18. ibid.

Refertur Azor.opinio.ibid.nu.19. 416

Sed probatur ſententia, & diſtinctio Leſſ. de iuſtit. & iur.lib.2.cap.24.nu.14.& ſeqq.& nu.21. 416

Emens rem à fure eam reddere debet domino etiam pretio ſibi non reſtituto.quæſt.170.nu.29. ibid.

Primò ampliatur procedere etiam ſi emptor rei furtiuæ illam amiſerit, ſeu extincta eſſet, vel mortua, aut alteri vendita, quia tunc tenetur æſtimationem reddere. ibidem num.30. 416

Primò extenditur idem eſſe in rebus illis quæ vſu conſumuntur.ibid.nu.31. ibid.

Secundò extenditur pariter idem locum habere, quando res illa pertranſiſſet per plures manus.ibid.nu.32.416

Declaratur procedere, quatenus emptor iſte bonæ fidei factus eſſet locupletior.ibid.nu.33. ibid.

Secundò ampliatur, ſi quis emat rem furtiuam in nundinis, quoniam emptor etiam tunc tenetur rem domino reſtituere nullo recepto pretio.ibid.nu.34. 416

Tertiò ampliatur ſibi tribuere etiã in emente cũ proteſtatione, quod ſi res illa non ſit vẽditoris, intelligit emere pro vero domino, & quod eſt paratus reſtituere pretio ſibi reſtituto, quia nihilominus reſtituere tenetur nullo ſibi

red-

reddito pretio.ibid,nu.35. 417
Contrarium ibid.nu.36. ibid.
Sed retenta prima opinione.
Primò limitatur non habere locum facto proclamate inſtante emptore, quia tunc ſtante proteſtatione non tenetur rem reſtituere, niſi prius ſibi reſtituto pretio. ibidem num.37. 417
Secundò limitatur eo magis non procedere, quãdo cum proteſtatione concurrit aliqua alia coniectura bonæ fidei emptoris, quia tunc is recuperat pretium.ibid.nu.38.ibid.
Tertiò limitatur, quando ultra dictam proteſtationem concurreret, quod dominus rem illam ullo modo, uel nõ ita de facili recuperare poſſit, quia tunc emptor à vero domino pretium recuperat.ibid.nu.39. 417
Quartò ampliatur principalis concluſio etiam in eo, qui ex primis temporum fuiſſet in bona fide.ibid.nu.40. ibid.
Primò limitatur, quando pretium huius rei ab emptore numeratum fuiſſet, deinde verſum eſſet in utilitatem domini ipſius rei, quia tunc dominus ipſe, ſi vult rem ſibi reſtitui, debet pretium ſoluere emptori.ibid.nu.41. 417
Secundò limitatur, quando ipſe dominus pretium reſtituiſſet emptori bonæ fidei, quia non poteſt illud amplius vendicere.ibid.nu.42. 417
Tertiò limitatur, quando emptor rem emiſſet ab hoſtibus, vel latrunculis exteræ gentis, vt à pyratis, quia tunc emptor recuperare poteſt pretium à vero domino. ibidem nu.43. ibid.
Quartò limitatur non habere locum, quando ſtatutum, vel priuilegium aliud dictaret, ſicut feneratoribus & Iudæis eſt conceſſũ, vt res furtiuas ſibi pignoratas, vel venditas poſſint retinere, donec per verum dominum pretium reſtituatur.ibid.nu.44. 417
Primò declaratur procedere, dummodo Iudæi ignorent rem eſſe alienam, ſecus ſi ſciant.ibid.nu.45. ibid.
Secundò declaratur priuilegium non habere locum aduerſus clericos, neque ſcholares, quorum ſerui pignori dãt libros & veſtes, vel vendunt iſtis Iudæis.ibid.n.46.417
Ampliatur etiam ſi ſtatutum vellet, quod ſcholares haberentur pro ciuibus.ibid.nu.47. ibid.
Quintò limitatur, quando emens res furtiuas eaſdem vendidit pro eodem pretio, quoniam ad pretium conueniri non poteſt, ſicut ad rem conueniri potuiſſet. ibidem numero 48. 417
Quod declaratur ibid.nu.49. Et de ratione ibid.
Sextò limitatur ſibi non vendicare in emptore bonæ opinionis & famæ, qui ob id euitat pœnam, & recuperat pretium.ibid.nu.50.licet id dubitatiuè aſſeratur. 418
Emens à fiſco non poteſt inquietari ſine actione reali, ſiue etiã perſonali.quæſt.171.nu.1. 419
Ampliatur procedere, ſiue alienatio facta ſit titulo oneroſo, vel etiam lucratiuo.ibid.nu.2. ibid.
Et locum habet etiam de iure canonico, quando agitur inter Laicos.ibid.nu.3. 419
Ratio adducitur ibid.nu.4. ibid.
Et conceditur quadriennium ad agendum contra fiſcũ, quatenus quis ſe grauatum prætendat.ibid nu.5. ibid.
Neque conceditur reſtitutio aduerſus lapſum huiuſmodi quadriennij.ibid.nu.6. 419
Fallit, quando conſtat de notoria iniuſtitia ex magis communi.ibid.nu.7. ibid.
Quin etiam ſi iniuſtitia non eſſet notoria. ibid. numero 8. 419
Iuſque iſtud tranſmittitur ad hæredes.ibid nu.9.ibid.
Primò declaratur principalis concluſio, vt locum habeat in fiſco Cæſaris, & Summi Pontificis.ibid.n.10.419
Quicquid aliqui aſſeruerint de inferioribus recognoſcentibus ſuperiorem.ibid.nu.11. qui propterea arguuntur. ibid.
Secundò declaratur non procedere, quando Princeps vendit rem uti ſui debitoris, quæ deinde detegitur aliena. ibid.nu.12. 419
Tertiò declaratur non habere locum, ſi fiſcus vendat, ſed minus ſolemniter, quia poteſt debitor reuocata venditione rem ſuam conſequi.ibid.nu.13. ibid.
Emens ſine ſolemnitatibus requiſitis, quando illæ adhiberi poterant, dicitur in mala fide.quæſt.171.nu.17. 420
Emens rem feudalem ſine conſenſu domini directi, ſi à venditore ſit promiſſa euictio, ex ea non agit, ſi cõtractus nullus declaretur.quæſt.173.nu.4. 423
Nec reſtituitur pretium.ibid.nu.5. ibid.
Emens rem ab altero ex collitigatoribus ſuper actione perſonali, non patitur executionem ſententiæ latæ contra venditorem, ſed prius agendum eſt reuocatoria, ſeu reſciſſoria. quæſt.177.nu 35. 435
Ementes ab Eccleſiæ Rectoribus cauti eſſe debent quod pretium conuertatur in vtilitatem Eccleſiæ, alias contra male alienantem habebit regreſſum ad pretium, non autem contra Eccleſiam, niſi in ſubſidium, & pro eo quod facta ſit locupletior.quæſt.179 nu.29. 439
Emens cenſum paciſci poteſt quod venditor teneatur certo tempore renouare cedulam bancbariam, ſeu præſtare nouos fideiuſſores.quæſt.180.nu.15.& quæſt.83.num.12. 13.& ſeq. 442.450
Non tamen talis emptor paciſci poſſe debet, vt dentur fideiuſſores ad eius ſatisfactionem ad euitandas fraudes. ibid.nu.16. 442
Emens à minore, ſi poſteà alteri vendit, contra quem ipſe minor reſtitutionem impetrauit, tenetur de euictione. quæſt. 189.nu.3. 463
Primò ampliatur procedere, etiam ſi de ſuo dato & facto tantum promiſerit, cum ſciens rem vitioſam vendiderit.ibid.nu.4. ibid.
Secundò ampliatur vt locum habeat etiam in reſtitutione minoris ex cauſa legitimæ abſentiæ.ibid.nu.5. 463
Emens à male gerente negotia ſua non eſt ſecurus.quæſt.190. num.3. 465
Diſtinguitur.ibid.nu.4. ibid.
Emens rem ſubiectam reſtitutioni, & ſi ſtipuletur de euictione, re euicta ſecundum ſuam naturam, non agit ad pœnam euictionis.quæſt.21.nu.7. 57
Emens ſcienter rem alienam incidit in ſuſpicionem criminis.quæſt.31.nu.8. 84
Et furtum dicitur committere.ibid.nu.9. & quæſt.29. num.42. 84
Et quatenus res extet, tenetur rem ipſam reſtituere, ſin minus iuſtum eius valorem.ibid.nu.10. & 14. ibid.
Vel etiam ſi extet, ſed non penes ſe.ibid.nu.11. 84
Emens fundum dotalem à muliere, non tenetur inquirere an æs alienum pro cuius ſolutione ſit venditio, fuerit contractum in vtilitatem mulieris.quæſt.43.nu.8. 113
Emens rem reſtitutioni ſubiectam pretium recuperat re euicta, ſcientia non obſtante.quæſt.60.nu.24. 148
Fallit in malæ fidei emptore, qui non fuit ſtipulatus euictionem.ibid.nu.25. ibid.

Digitized by Google

Emens ſcienter rem alienari prohibitam ſecuta euictione agere poteſt ad pretium, quando fuit de euictione ſtipulatus. quæſt. 60. nu. 26. & 27. 148

Emens ignoranter rem ſibi legatam de euictione agere poteſt, vt rem emptam conſequatur, ac ſi euicta res eſſet. quæſt. 63. nu. 10. 152

Et agit vel actione ex empto contra venditorem, vel actione ex teſtamento. ibid. nu. 11. ibid.

Et legato non cenſetur renunciaſſe. ibid. nu. 41. 154

Declaratur ibid. nu. 42. ibid.

Emens ad publicum incantum authoritate iudicis euictione ſecuta, agendum eſt contra illum cui ſit ſolutio pretij, & ad cuius inſtantiam res fuit tradita. quæſt. 67. n. 14. 159

Emens bona fide cenſum impoſitum ſuper re aliena, cum hoc reſciuit, contractum reſcindit pretio repetito. quæſt. 83. num. 21. 195

Emens cenſum pro perſona nominanda in actis talis Notarij, quam interim pro ſufficienter nominatam haberi voluit, non poteſt exigere cenſum, & venditor illum extinguendo, ſi illi ſoluit, male ſoluit. quæſt. 90. nu. 8. 214

Ratio redditur, quia venditor, in quo præſumitur ſcientia, tenetur inueſtigare. ibid. nu. 9. 215

Emphyteotica bona diuidentes, ſi de euictione promiſerint, ſecuta euictione non aguns ad pœnam, ſeu damna. quæſt. 21. nu. 8. 57

Et de ratione. ibid.

Emphyteuſis dicitur titulus oneroſus. quæſt. 23. nu. 6. 62

Emphyteuſi finita abſque culpa & delicto emphyteutæ, an emphyteuta faciat fructus ſuos, niſi ſint ſeparati, & illos tranſmittat remiſſiuè. quæſt. 105. nu. 14. 249

Emphyteuſim alienans non excluditur à futura ſucceſſione illius emphyteuſis, & partis venditæ. quæſt. 114. numero 75. 277

Emphyteuſi euicta non præſtatur duplum, ſed tantum æquiualens, quod etiam obtinet in feudo. quæſt. 122. n. 5. 300

Emphyteuſis dicitur contractus nominatus. quæſt. 122. numero 6. ibid.

Per quem transfertur dominium. ibid. nu. 7. 300

Dicitur alienatio rei. ibid. nu. 8. ibid.

Et eſt contractus vltro citroque obligatorius. ibid. numero 9. 300

Emphyteuſis continet gratioſam conceſſionem, vbi quid modicum ſoluitur in recognitionem dominij. quæſt. 122. numero 14. 300

Extende id multo magis locum habere, quando à principio pro ea obtinenda nihil ſolutum fuit, quando quid annuum ſolueretur. ibid. nu. 15. ibid.

Emphyteuſis dicitur titulo lucratiuo concedi, quando ſimpliciter datur pro annuo Canone ad differentiam eius quæ conceditur à principio, recepta certa quantitate. quæſt. 122. nu. 17. 300

Emphyteuſim vendens pro libera ab omni onere, vendidiſſe cenſetur eam liberam ab onere laudimij. quæſt. 123. numero 1. 302

Contrarium habetur ibid. nu. 6. ibid.

Et de ratione. ibid. nu. 7. & ſeqq. 302

Primò fallit hæc vltima ſententia facta per venditorem certioratione emptori, nempè rem venditam ſubijci oneri ſoluendi laudimium. ibid. nu. 12. 303

Secundò fallit, quando quis emit emphyteuſim liberã & francham ab omni onere, & poſteà reperitur eam eſſe hypothecatam ex cauſa præcedentium alienationum eiuſdem rei emphyteoticæ. ibid. nu. 16. 303

Quicquid dicant Bolognett. & Intrigliol. ibid. adducti nu. 18. ibid.

Quorum opinio declaratur. ibid. nu. 19. 303

Præſertim ſi mota eſt lis, vel imminet euictio in limine contractus. ibid. nu. 20. ibid.

Et hæc exceptio admittitur contra creditorem exequentem inſtrumentum non obſtante pacto de non opponendo, & iuramento. ibid. nu. 17. 303

Tertiò fallit in venditione neceſſaria, vt putà vigore iuris congrui, in qua non debetur laudimium. ibid. numero 21. ibid.

Sublimitatur non procedere in venditione facta per iudicem dantem bona debitoris in ſolutum ſub haſta creditori, ſeu tertio. ibid. nu. 22. 303

Emphyteuſis, ſi ſit euicta per tertium, & emphyteuta non denunciauit domino directo, per hanc euictionem non eximitur à ſolutione canonis. quæſt. 123. nu. 27. 304

Contrarium ibid. nu. 28. ibid.

At videas num. ſeq.

Quid quando lis non fuit denunciata. ibid. num. 27. & 30. ibid.

Emphyteuſis maſculina quando diuiditur inter ſe & promittens deſenſionem, & non moleſtare, de euictione diuidentes non tenentur, ſi vnus moriatur ſine maſculis relicta fœmina à qua poſſunt euincere. quæſt. 123. n. 32. 304

Primò ampliatur idem procedere in venditione, ſi ſuperueniat caſus ſucceſſionis. ibid. nu. 33. ibid.

Secundò ampliatur, etiam ſi fratres ſimpliciter in diuiſione caueant de euictione, quia ſuperſtes non poteſt vendicare bona emphyteotica alteri fratri in portione obuenta. ibid. nu. 34. 304

Declaratur ibid. nu. 35. & 36. ibid.

Fallit, vbi diuidentes ſpecificè & in indiuiduo ex cauſa emphyteuſis promittant de euictione. ibid. nu. 37. 304

Etiam quod obijceretur de inæqualitate. ibid.

Sublimitatur, quando vni in diuiſione obtigiſſent omnia bona libera, & allodialia, alteri verò bona emphyteotica, quoniam tũc euictione ſecuta prædictorum bonorum datur actio contra cohæredem pro contingenti portione. ibid. nu. 38. 304

Primò fallit hæc ſublimitatio, vbi accipiens bona emphyteotica ea acceperit tanquam vtiliora liberis. ibid. numero 39. ibid.

Secundò fallit, quando diuiſio facta fuit inter cohæredes qui ignorabant bona ipſis obuenta oneri emphyteuſis eſſe ſubiecta. ibid. nu. 40. 305

Emphyteuſis ſi euincatur, illius venditor tenetur ad reſtitutionem pretij. quæſt. 124. nu. 9. 306

Ampliatur procedere etiam ſi conuentum eſſet illum non teneri. ibid. nu. 11. ibid.

Sed vide num. 13.

Item tenetur ad laudimium domino directo ſolutum ex cauſa venditionis. ibid. nu. 12. 306

Emphyteuſim dominus ſi emat, aut ab aliquo retrahat, conſanguineus ab eo retrahens, tenetur ei ſoluere laudimium, quod ipſe emphyteoticarius ſibimet non ſoluit mediante iurium confuſione. quæſt. 124. nu. 15. 307

Contrarium probatur. ibid. nu. 16. ibid.

Emphyteuſis diſtracta eo pacto vt illius emptor laudimium ſoluere teneatur, ſi emptor ignorabat eſſe emphyteoticam, venditor tenetur ſoluere. quæſt. 124. nu. 21. 307

Em-

I N D E X.

Emphyteuſis vendita cum pacto de retrouendendo infra certum tempus, ſi emptor occaſione dictæ venditionis ſoluit ius laudimij, & ea redimatur per venditorem veterẽ, ex pacto prædicto is tenetur vna cum pretio ſoluere laudimium ſolutum per emptorem. quæſt. 124. nu. 23. vbi de ratione. ibid.

Ampliatur procedere, etiam ſi diceretur quod ſit reuẽditio pro eodemmet pretio. ibid. nu. 24. ibid.

Emphyteuta reſpondere tenetur de penſione conſiſtente in fructibus, quamuis bona emphyteotica aliquo anno fructus ſufficientes non ferant. quæſt. 82. nu. 7. 192

Emphyteuta quibus rationibus agit de euictione. quæſt. 122. nu. 12. 300

Emphyteuta in re emphyteotica vendita præfertur cuique retrahere volenti. quæſt. 124. nu. 17. 307

Etiam ſi dominus alienationi conſenſerit. ibid. numero 18. ibid.

Idemque ius ſeruãdum eſt, ſi ipſe dominus emiſſet rem emphyteoticam. ibid. nu. 19. Et de ratione nu. 20. 307

Emphyteuta dubitans eſſe fideicommiſſum vel aliud onus extraneum ſuper re ſibi in emphyteuſim tradita, ſi agat contra dominum directum vt eam liberet ab onere, vel petat reſcindi contractum inter eos initum cum refectione damnorum, etiam reſpectu augmenti medij temporis, illud debetur. quæſt. 124. nu. 28. ibid.

Emphyteuta contra dominum directum agit de euictione. quæſt. 124. nu. 32. 307

Ratio affertur ibid. nu. 33. ibid.

Declaratur procedere, quando emphyteuſis fuit cõceſſa pro penſione magna, iuſta, & æquali, & non ſi pro modica. ibid. nu. 34. 308

Fallit, ſi in venditione fuit adiecta clauſula, ſaluo iure tertij. ibid. nu. 35. ibid.

Quin etiam, quãdo hęc clauſula non fuit appoſita, ſuppletur, & adiecta cenſetur. ibid. nu. 36. 308

Declaratur hoc vltimum dictum, quando integra emphyteuſis euincitur, ſecus quando pars aliqua tantũ, quia pro parte illa dominus non obligatur, licet de ea pollicitus ſit. ibid. nu. 37. & nu. 40. ibid.

Tenetur tamen hoc caſu dominus penſionem minuere pro rata. ibid. nu. 41. 308

Emphyteuta, qui vendidit rem iure emphyteotico, non tenetur de euictione, ſi emptor moleſtetur reſpectu directi dominij, ſed ſolum tenetur præſtare ſe emphyteutam. quæſt. 124. nu. 42. ibid.

Emphyteuta inueſtitus de pluribus bonis emphyteoticis alienãs aliquam partem ſolum cadit à parte, quam alienauit, ex receptiori. quæſt. 126. nu. 16. 312

Quidquid plures contrarium concludant, quorum opinio non ſeruatur. ibid. nu. 17. ibid.

Procederet tamen hæc vltima opinio, quando emphyteuta alienaſſet aliquam rem emphyteoticam, tanquam propriam, liberam, & allodialem ratione doli, fraudis, & mendacij. ibid. nu. 18. 312

Emphyteuta admittitur ad retractum. quæſt. 139. numero 15. 343

Emphyteuta iuramentum deferre non poteſt ſine conſenſu domini. quæſt. 199. nu. 4. 485

Emphyteuta, qui cecidit ab emphyteuſi ob non ſolutum canonem, non incurrit pœnam, ſi dominus recipit canonem abſque proteſtatione. quæſt. 199. nu. 33. 486

Idem procedit in feudo. ibid. nu. 34. ibid.

Emptione perfecta cum de pretio inter contrahentes fuit cõuentum, periculum interitus & deteriorationis pertinet ad emptorem etiam re non tradita. quæſt. 103. n. 1. 244

Primò limitatur vt procedat, ſi ſpecies, vel res indiuidua ſingularis, ac determinata vendatur, ſecus ſi genus. ibid. nu. 5. vbi de ratione. ibid.

Secundò limitatur vt locum habeat, ſi indiuiduum, ſeu res ſingularis vendatur, ſecus ſi ad menſuram, pondus, uel numerum. ibid. nu. 7. 244

Tertiò limitatur, ſi culpa venditoris ante factam traditionem res pereat, quo caſu venditoris eſt periculum. ibid. nu. 9. ibid.

Quartò limitatur, ſi poſt rei venditionem & ante traditionem ex venditoris delicto res vendita confiſcetur. ibid. nu. 10. 244

Quintò limitatur, ſi venditor ſit in mora tradendi rem venditam. ibid. nu. 11. ibid.

Sextò limitatur, niſi fundus venditus ſit ad mẽſuram, & venditor ignorauerit iugerum quantitatem. ibid. numero 12. 244

At videas ibid. nu. ſeq.

Octauò limitatur, quando venditio facta fuit ſub modo in ſcriptis, quia tunc modo non impleto periculum eſt venditoris. ibid. nu. 15. 244

Nonò limitatur, quando furto res vendita perijt. ibid. num. 16. 245

Decimò limitatur, quando venditio non fuit pura, ſed conditionalis. ibid.

Vndecimò limitatur, quando res vendita nondum tamen tradita vi eſſet adempta ob inimicitias ipſius venditoris. ibid. nu. 18. 245

Ampliatur etiam procedere, vbi venditor promiſiſſet de iure & de facto defendere. ibid. nu. 19. ibid.

Sed diſtinguitur ibid. nu. 20. 245

Emptio facta de fideicõmiſſo puro vel purificato à fideicommiſſario non facit cenſeri renunciatum ipſi fideicommiſſo. quæſt. 109. nu. 1. & 2. 259

Sed contrarium ibid. nu. 3. 5. 6. & 7. ibid.

Ampliatur, vt etiam locum habeat, quando fideicommiſſarius vel legatarius emit rem alienam, vel ipſius hęredis ſibi purè relictam. ibid. nu. 8. 259

Declaratur, vt procedat, quando fideicommiſſarius, uel legatarius emit rem ipſam fideicommiſſariam titulo particularis fideicommiſſi, vel legati, ſecus ſi emit rem vnam ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali. ibid. numero 9. ibid.

Subdeclaratur non intelligi remiſſum fideicommiſſum reſpectu aliarum rerum, ſecus reſpectu rei emptę. ibid. numero 10. 259

Emptio facta à fideicommiſſario. Vide in verb. fideicommiſſarius.

Emptio rei, quæ irreuocabiliter eſt mea fieri poteſt, licet eſſet mea reuocabiliter, & valet. quæſt. 109. nu. 16. 260

Empta rei conductio pro certa penſione, donec pretium ſoluatur, eſt permiſſa. quæſt. 148. nu. 1. 365

Si tamen pereat, damnum eſt emptoris. ibid. nu. 5. 366

Empti actio augetur, ſi prædiũ euictum auctum per alluuionem fuiſſet poſt venditionem. quæſt. 195. nu. 31. 479

Duplæ autem ſtipulatio non augetur.

Emptio plurium rerum vnica dicitur, vt propter vitium vnius omnes redhibeantur, licet ſingulis pretium ſit conſtitutum. quæſt. 25. nu. 39. 71

Et

I N D E X.

Et qualiter probetur ibid.nu.40. ibid.

Et quid quando commodè ſeparari non poſſunt. numero 41. 71

Ementi ſcienter rem alteri obligatam, eo modo res ipſa tradi debet, quo poteſt. quæſt.27.nu.2. 74

Emptio ſi facienda eſt talis menſuræ, menſuratio ſpectat tam ad emptorem, quam etiam ad venditorem. quæſt. 28. numero 22. 78

Emptio bonorum fideicommiſſo obnoxiorum ſuſtinetur per conſenſum præſtitum ob fideiuſſionem. q.92.n.12. 220

Declaratur procedere data ſcientia diſpoſitionis teſtatoris. ibid.nu.13. ibid.

Ampliatur ſibi tribuere etiam quod talis conſenſus in inſtrumento fuerit adhibitus per dationem capitulorum Notario ad effectum ſolum illa inſerendo in eodem inſtrumento abſque eo quod legerentur, ſed dictum fuerit, tenoris, &c. cum clauſulis, de quibus partes dixerunt ſe bene informatas, quia non ſufficiunt talia verba. ibid. numero 14. 220

Subampliatur non habere locum, ſi totus tenor capitulorum ſeu ſcripturæ traditæ inſertus fuerit in inſtrumento, & ſpecificè expreſſus ad effectum, vt ſcientia præiudicet. ibid.nu.15. ibid.

Emptori licet quærere traditionem ab alio ſibi fieri rei alienæ ſibi venditæ. quæſt.1.nu.7. 2

Emptor de euictione agit aduerſus venditorem, & illius heredes. quæſt.2.nu.5. 3

Emptor debet certiorari à venditore de qualitate rei venditæ. quæſt.2.nu.9. ibid.

Emptor debet venditori denunciare litem motam, vt de euictione agere poſſit. quæſt.3.nu.2. 4

Et de ratione ibid.nu.ſeqq. Vide plura in verb. Denunciatio, & in verb. Venditor.

Emptor non tenetur denunciare venditori comparenti, & defendenti cauſam in iudicio. quæſt.4.nu.23. 9

Secus ſi conueniatur tantummodo cum emptore, ſed nõ compareat, nec defendat. ibid.nu.24. ibid.

Sed quod indiſtinctè procedat concluſio. ibid.n.25. 9

Emptor licet agere non poſſit aduerſus venditorem de euictione ex capite non factæ denunciationis, agere tamẽ poteſt actione ex empto contra illum. q.4.nu.75. 13

Emptor licet denunciet litem motam venditori, tenetur nihilominus illam proſequi, aliàs non agit de euictione. quæſtio.4.nu.95. 14

Emptor quandoque poteſt bonam fidem agnoſcere, & non tenetur appellare, quando foueret iniuſtam cauſam. quæſt. 4.nu.96. ibid.

Emptor quando non teneatur denunciare. Vide in verb. Denunciatio. in ver. Venditor.

Emptor agere tenetur coram iudice rei venditæ. quæſt.6.numero 2. 17

Emptor an teneatur reſpondere poſitionibus, & quid obſeruandum. quæſt.8.nu.20. 24

Empti actio non datur pretio ſoluto, vt de euictione caueatur, ſed eo non ſoluto datur retentio. quæſt.8.nu.23. 25

Emptor à quo res per agnatum iure agnationis retrahitur, redditur immunis à gabellis, & alijs. quæſt.138.nu.22.

Et non tenetur de euictione. 341

Emptor vbi de euictione agit oſtendere debet litem ſibi motam defendiſſe legitimè. quæſt.9.nu.1. 27

Nec neglexiſſe non exhibendo iura, & probationes. ibid.nu.2. 27

Limita pluribus modis. vt à nu.29. vſque ad 43. 28

Seu exceptionem declinatoriam non oppoſuiſſe. ibidem num.31. 29

Et indoctum Aduocatum admiſiſſe, vel fuiſſe contumacem. ibid.nu.3. 28

Intellige, vt ibid.nu.4. ibid.

Emptori negligenti beneficio actionis de euictione contra venditorem ſuccurri non debet. quæſt.9.nu.9. 28

Emptor damnum quod ſua culpa ſentit à venditore conſequi non poteſt. quæſt.9.nu.11. ibid.

Emptor agere non poteſt, ſi ſua culpa interrupta ſit præſcriptio. quæſt.9.nu.13. 28

Primò ampliatur idem procedere, ſi iam impleta præſcriptione fuit condemnatus, quia illam non allegauit. ibid.nu.14. ibid.

Secundò ampliatur habere locum, quando emptor ſua culpa, & ſponte rem deſijt poſſidere. ibid.nu.15. 28

Contrarium habetur ibid.nu.16. ibid.

Tertiò ampliatur, vbi emptor rem habuit pro derelicta. nu.17. 28

Quartò ampliatur, ſi contra venditoris legem ancillam emptam proſtituat. ibid.nu.18. ibid.

Quintò ampliatur, quando hæreditas ab hærede ob eius negligentiam euicta eſt, quia tunc ſtipulatio de reſtituendo legato non committitur. ibid.nu.19. 28

Sextò ampliatur, ſi ex emptoris delicto res publicetur. ibid.nu.20. ibid.

Septimò ampliatur, ſi emptor fecit pactum de non petendo, vel iuſiurandum detulit. ibid.nu.21. ibid.

Octauò ampliatur, ſi emptor ob ineptam petitionem ſuccubuit. ibid.nu.22. 28

Nonò ampliatur, vbi ageretur pro damnis paſſis culpa & negligentia emptoris re euicta, quia tunc venditor non tenetur. ibid.nu.29. ibid.

Emptor agnoſcens bonam fidem, ſi rem agenti ſine ſententia reſtituat, de euictione agit facta denunciatione & probato iure euincentis. quæſt.9.nu.45. 29

Contrarium habetur ibid.nu.46. ibid.

Declara, vt nu.49. ibid.

Emptor vbi procurauit ſibi litem moueri, nõ agit de euictione. quæſt.9.nu.47. 29

Fallit, ſi id fecit per viam proclamatum, ſeu cridarum. ibid.nu.48. ibid.

Emptor pendente tempore cridarum, tenetur ſoluere venditori intereſſe pro rata pretij non ſoluti, niſi aliter conuentum ſit. quæſt.9.nu.50. 29

Extenditur idem procedere, dum pendet æſtimatio pretij per tertium declarandi. ibid.nu.51. & vide rationem. nu.52. ibid.

Emptor illicitus de euictione non agit. quæſt.11.n.43. 36

Emptor licet non teneatur agnato de euictione niſi pro dato, & facto ſuo, tamen tenetur verſus ſecundum emptorem, ſi rem illam tertio alienauerit. quæſt.11.nu.44. ibid.

Fallit, ſi emptor ſecũdus fuit certioratus, quod res erat retractui ſubiecta, vel ſi aliter notitiam habuiſſet. ibidem num.45. 36

Sed an teneatur ad pretium ſupra plus exburſatum per tertium remiſſiuè. ibid.nu.46. ibid.

Emptor paſſus euictionem ratione dominij, vel quaſi agit ex ſtipulatu. quæſt.12.nu.16. 37

Emptor cadens ſua culpa, vel negligentia à poſſeſſione, agit de euictione ratione petitorij. quæſt.12.nu.17. ibid.

Em-

INDEX.

Emptori licet nō debeatur euictio, ſi ſuccumbat ex laudo voluntario, id tamen intelligitur reſpectu dupli, & pęnarū, non quantum ad pretium, & intereſſe. quęſt. 13. nu. 25. 40

Emptor appellare, an teneatur. quæſt. 24. & in verb. Appellare, & Appellatio, vbi plura. 40

Emptor fouens malam cauſam appellare non tenetur. quæſt. 14. nu. 13. 41

Contrarium ibid. nu. 14. 41

Amplia, vt ibid. nu. 15. ibid.

Emptori quando nil imputetur, ſi non appellauerit. quæſt. 15. nu. 23. 45

Emptori ſufficit intimare ſententiam venditori, vt ab onere appellandi, ſeu appellationis proſequendæ eximatur. quæſtio. 15. nu. 25. ibid.

Emptor tenetur ad caſus fortuitos. quæſt. 16. nu. 4. 46

Emptor, quando teneatur de caſu fortuito. vide in ver. Caſus fortuitus. & in verb. Periculum caſus fortuiti.

Emptor quæ probare debeat, quando expulſus eſt à poſſeſſione, vt de euictione contra venditorem agat. q. 19. n. 40. 54

Emptor vbi agit ad damna ratione euictionis non cogitur probare requiſita Paul. de Caſtr. quæſt. 20. nu. 30. 56

Exemplum ponitur. ibid. nu. 31. ibid.

Emptor agens actione ex empto non exigit vltra valorem dupli pretij conuenti. quæſt. 20. nu. 38. 56

Emptor ſcienter emens rem communem, de euictione ſecuta pro parte agere non poteſt aduerſus venditorem, vt ſoluat damna, & intereſſe. quæſt. 21. nu. 6. 57

Emptor rei alienæ, vel alteri pignoratæ, ſi pretium venditori ſoluat dominus habet actionem primo contra bona, & in ſubſidium contra pretium. quæſt. 30. nu. 13. 83

Intellige, vt ibid. nu. 14. ibid.

Emptor etiam lite ſibi non mota agere poteſt aduerſus venditorem, vt res ſibi libera tradatur. q. 23. n. 15. & 18. 63

Siue res tradita ſit, ſiue non. ibid. nu. 16. & 19. 63

Emptor non debet eſſe deterioris conditionis poſt traditionē, quam ante. quæſt. 23. nu. 17. ibid.

Emptori occaſione rei ſibi non liberè traditę datur actio quāto minoris. quæſt. 23. nu. 22. 63

Primò ampliatur, vt fortius procedat, quando vēditor rem vti liberam vendit. quæſt. 23. nu. 23. ibid.

Secundò ampliatur, vt donec res ab obligatione liberetur non teneatur emptor ad intereſſe pretij. ibid. n. 25. 63

Contrarium habetur ibid. nu. 26. ibid.

Declara, vt ibid. nu. 27. 63

Tertiò ampliatur procedere etiam ſi res vendita non eſſet pure obligata, ſed ſub conditione. ibid. nu. 28. 63

Sed contra ibid. nu. 29. ibid.

Declaratur ibid. nu. 30. ibid.

Quartò ampliatur etiam habere locum, ſi pretium eſſet ſolutum. ibid. nu. 31. 64

Et quamuis ſolutum non ſit, retineri poteſt donec liberetur. ibid. nu. 32. ibid.

Et dicto caſu ſuccurritur per euictionem. ibid. n. 33. 64

Quintò ampliatur, ut agi poſſit ad faciendum conſentire omnem perſonam. ibid. nu. 34. ibid.

Et loco conſenſus admittitur. nu. 35. 64

Sextò ampliatur eo magis procedere, quando venditor ſciens rem alteri obligatam vendidit. ibid. nu. 36. ibid.

Primò fallit in locatione reſpectu iuris conductoris. ibid. nu. 37. 64

Secundò fallit, quando ius detentoris eſt potentius iure emptoris. ibid. nu. 38. ibid.

Tertiò fallit, quando emptor ſciuit rem eſſe obligatam. ibid. nu. 39. 64

Et ſufficit hoc caſu notitia in genere. ibid. nu. 40. 64

Emptor, cui res non traditur libera, ſi non ſoluit totum pretium, ſed habet penes ſe tantum quod correſpondet ſuæ prætenſioni, poteſt illud retinere, nec conqueri poteſt. quæſtio. 23. nu. 41. ibid.

Emptor qua actione conuenitur, quando prædium detegitur alteri quomodolibet obligatum. quæſt. 23. nu. 42. 64

Emptor qui euictionem timet ſecurè ſoluere poteſt non expectata ſententia. quæſt. 23. nu. 43. ibid.

Declaratur procedere exiſtente debito liquido, & notorio, ſecus ſi doloſo. nu. 44. 64

Emptor vbi nullum poteſt pati damnum ceſſat exceptio rei non liberè traditæ. quæſt. 23. nu. 52. 65

Emptoris iuramento probatur quanto minoris eſſet empturus. quæſt. 24. nu. 26. 67

Fallit, quādo emptor certior fuit factus. ibi. n. 27. ibid.

Emptori non permittitur receſſus à contractu, vel illius reſolutio ob non implementum. quæſt. 24. nu. 34. 68

Primò fallit, ſtante pacto reſolutiuo. nu. 35. ibid.

Secūdò fallit, quando peccatum inde reſultaret in cauſa finali conſiſtens. ibid. nu. 36. 68

Tertiò fallit ſtante iuramento. ibid. nu. 37. ibid.

Quartò fallit, quando incurrit cauſa finalis in actu. ibidem nu. 38. 68

Quintò fallit, quando emptoris non intereſt. ibid. numero 39. ibid.

Sextò fallit, quando res vtiliter fuit empta, & poſteà detegitur oneri fideicommiſſi obnoxia. ibid. nu. 40. 68

Emptor ſciens rem eſſe locatam excipere non poteſt de re ſibi non libere tradita, tanquam ita fuerit conuentum. quæſt. 27. nu. 3. 74

Et de ratione ibid.

Et ſufficit habuiſſe notitiam in genere obligationis, quę erat in tali re vendita. ibid. nu. 4. 74

Emptor non dicitur cogitaſſe quod res ſibi non traderetur, cū alias non emiſſet, ſi hoc cogitaſſet. quæſt. 27. nu. 6. ibid.

Emptor repetit quod emptionis cauſa ſolutum eſt, & quod venditionem accreſcit. quæſt. 28. num. 2. & vide in verb. Redhibitoria actione. 77

Emptori reſtituitur ſolutum proxenetis iuxta morem & cōſuetudinem loci, non quod ex ſua liberalitate ſoluit. quęſt. 28. nu. 19. 78

Emptor, cui res aliena fuit vendita, agit de euictione etiam antequam moleſtetur. quæſt. 29. nu. 4. 79

Et vti poteſt retentione. ibid. nu. 6. ibid.

Primò ampliatur procedere, etiam quod venditor dixerit, ſe nolle teneri de euictione. ibid. nu. 16. 79

Secūdò ampliatur, vt iudicium non requiratur, ſeu ſententia. ibid. nu. 17. 80

Tertiò ampliatur, etiamſi iuris alieni fuerit ſciens in genere emptor. ibid. nu. 28. ibid.

Sed contra ibid. nu. 19. ibid.

Quartò ampliatur, vt nec etiam detur actio ad pretiū. ibid. nu. 20. 80

Quintò ampliatur, vt nec ob id venditor contrauenire poſſit. ibid. nu. 21. ibid.

Primò fallit, quando emptor ſcienter emit rem alienam. ibid. nu. 22. 80

Ratio ponitur. ibid.

Primò ampliatur, vt nō modo negetur emptori actio ad pre-

pretium iam ſolutum, ſed etiam ad retinendum, ſi habita fide de pretio illi fuit res tradita. ibid. nu. 23. 80

Secundò ampliatur etiam ſi in genere fuit de euictione promiſſum. ibid. nu. 24. ibid.

Primò limitatur, ſi in ſpecie ſtipulatum ſit de euictione, ibid. nu. 25. 80

Declaratur ibid. nu. 26. 27. 28. 29. & 30. ibid.

Secundò ſublimitatur, ſi ſcientia non ſit certa. ibid. numero 31. 80

Secundò fallit, quando alienatio eſt nulla, & bona poſſunt reuocari. ibid. nu. 32. ibid.

Tertiò fallit in eo, qui habebat ius ad vitam. ibi. n. 33.

Extenditur ibid. nu. 34. 80

Quartò fallit, ſi facta eſſet promiſſio de obtinendo conſenſu à domino, alias de euictione teneri. ibid. nu. 35. ibid.

Quintò fallit in emẽte bona fide Eccleſiarum, qui ſemper habet regreſſum aduerſus alienantem. ibid. nu. 36. 80

Sextò fallit, ſi colligi poſſit ex coniecturis, quod emptor voluerit caueri de euictione. ibid. nu. 37. 81

Septimò fallit, quando ſucceſſione, vel aliter venditor efficeretur dominus. ibid. nu. 38. ibid.

Sublimitatur vt locum habeat tradita iam poſſeſſione. ibid. nu. 41. 81

Octauò fallit, quando pretium fuit conuerſum in vtilitatem vendentis. ibid. nu. 42. 81

Nonò fallit quando dominus ratam habet vẽditionem ab alio factam. ibid. nu. 43. 81

Decimò fallit in feudo alienato, quod ſcienter emi non poteſt. ibid. nu. 45. 81

Vndecimò fallit quoad obligationem perſonalem. ibid. nu. 47. ibid.

Emptori licet ab emptione diſcedere, quando qui vendit, non omnia expreſſit quæ potuiſſent eum à contrahendo retrahere. quæſt. 29. nu. 7. 79

Et contractus reſcinditur. ibid. nu. 14. ibid.

Nec ſufficit partem onerum exprimere. ibid. n. 8. 79

Quia certiorari debet non ſolum de his quæ ab ipſa re dependent, ſed de his quoque, quæ ſunt extra rem. ibidem nu. 19. ibid.

Quod idem exemplificatur.

Emptor de euictione non tenetur, ſi res fuerit euicta ab ipſo primo venditore, qui alienationis tempore minor erat ob nullitatem ex inobſeruantia ſolemnitatum. quæſt. 138. numero 25. 341

Fallit duobus modis, vt ibid. nu. 26. & 27. ibid.

Emptor non tenetur ſoluere pretium, quando res vendita detegitur aliena. quæſt. 30. nu. 15. 83

Amplia, etiamſi offeratur cautio. ibid. nu. 16. ibid.

Declaratur procedere, ſi ſit notorium eſſe alienam. ibid. num. 17. 83

Emptor, vbi ſciens rem alienam emit, non agit de euictione. quæſt. 30. nu. 20. ibid.

Fallit, ſi de ea expreſſè cauerit. ibid. nu. 21. 83

Emptor vbi fuit ignorans rem à ſe emptam eſſe alienam, vẽditor tenetur ad damna, intereſſe, & de euictione. quæſt. 30. nu. 22. ibid.

Emptor rei mobilis alienæ ſcienter non poteſt repetere pretium à venditore. quæſt. 31. nu. 40. 86

Et de ratione ibid. nu. 41. ibid.

Primò declaratur, quando ſcienter emens fuiſſet ſtipulatus de euictione. ibid. nu. 44. 86

Secundò declaratur, niſi vendẽs ſucceſſerit domino, vel ad ipſum rei dominium res peruenerit. ibid. nu. 45. ibid.

Extendas dictam concluſionẽ procedere quoq; in emente ab Eccleſia ſine ſolemnitatibus. ibid. nu. 42. 86

Contrarium, quando Eccleſia facta eſt locupletior. ibid. nu. 43. ibid.

Emptor condemnatus ad ſoluendum venditori, poteſt in executione ſententiæ excipere de re non tradita. quæſt. 33. numero 27. 91

Fallit, ſi ſit diſceptatum, & per eam impugnatur ſentẽtia, ſecus ſi non fuit deducta, licet ſalua remaneat actio emptori vt petere poſſit rem ſibi tradi. ibid. nu. 28. ibid.

Et idem dicitur, ſi venditor condemnatus tradere, oppo[n]at in executione pretiũ non fuiſſe ſolutũ. ibid. n. 29. 91

Emptor quare tenetur ad dandum, & venditor ad tradendũ. quæſt. 33. nu. 13. 90

Emptor, cui res vendita adhuc ſibi tradita non fuit, comparere non poteſt, & impedire, ne tertius in poſſeſſionẽ mittatur per venditorem. quæſt. 33. nu. 30. 91

Emptor, vt ab euictionis actione excludatur, ſufficit, vt aliquo modo poſſit ei culpa imputari circa rei euictionem. quæſt. 34. nu. 1. 92

Vt quando potuit vſucapere, & neglexit. ibid. n. 2. 92

Vel ſua culpa cecidit à poſſeſſione. ibid. nu. 3. ibid.

Aut fecit pactum de non petendo. ibid. nu. 4. ibid.

Emptor etiam quod litem fuerit proſecutus, ſi contumaciter abſit tempore lata ſententia de euictione non agit aduerſus venditorem. quæſt. 34. nu. 9. 92

Primò declaratur procedere, dummodò ſententia lata fuerit contra emptorem ob eius contumaciam, & ex cauſa ipſius abſentiæ. ibid. nu. 10. ibid.

Secundò declaratur, ſi emptor ita fuiſſet verus contumax, vt propter eius contumaciam appellatio non ſit admittenda. ibid. nu. 11. 92

Limitatur vt non procedat, ſi in eum caſum quoq; fuit euictio à venditore promiſſa. ibid. nu. 12. ibid.

Emptor eo ipſo quod fuit requiſitus vt liti aſſiſtat, & fuit conſtitutus in mora, tenetur ad pœnam, & ad omne damnum, & intereſſe. quæſt. 34. nu. 13. 92

Quo caſu licet per eum agi nõ poſſit ex clauſula de euictione, ex quo res non fuerit euicta, tamen agi poteſt ob rem non defenſam, maximè ſtante clauſula, rato manente pacto. ibid. nu. 14. ibid.

Quamuis non teneatur in ſe litem aſſumere, ſed ſolum aſſiſtere & exhibere inſtrumenta, & teſtes. ibid. n. 15. 92

Fallit hoc vltimum ſtãte promiſſione indemnitatis facta ad fauorem fideiuſſoris. ibid. nu. 16. ibid.

Ampliatur idem procedere, etiamſi nõ fuerit promiſſa indemnitas, quia ſemper fideiuſſor eſt conſeruandis indemnis, licet nihil dictum fuerit. ibid. nu. 18. 92

Extendas idem eſſe, ſi promiſſio fuit iurata. ibid. numero 22. 93

Declaratur, vt tunc iuramentum operetur, & habeat vim ſpecialis expreſſionis, quando generalis oratio includeret cauſam de qua ageretur. ibid. nu. 23. ibid.

Emptor, licet agere non poſſit de euictione re nondum euicta, agit nihilominus vt libera tradatur. quæſt. 36. numero 19. 93

Emptor agere poteſt ad faciendum conſentire omnem perſonam ad liberationem rei venditæ, dummodò eius intereſt. quæſt. 38. nu. 13. 103

Emptor vbi ſimpliciter moleſtatur per actionem hypothecariam à creditore, non agit aduerſus venditorem de

euic-

euictione eum auocetur tantum poſſeſſio, ſed agit vt liberet rem ab onere hypothecæ.quæſt.39.nu.12. 105

Emptor, etiam quod res ſibi tradita ſit, non tenetur ad ſolutionem pretij, niſi prius liberetur ab obligatione, & hypotheca.quæſt.39.nu.15. 106

Et agere poteſt ad id, quod ſua intereſt.ibid.n.16.ibid.

Emptor meliorando rem emptam, quæ poſteà euinceretur, tanquam alij obligata liberatur præſtando primam æſtimationem.quæſt.39.nu.18. 106

Emptor, cui traditus eſt fundus hypothecatus, cogere non poteſt venditorem, vt fideiubeat.quæſt.39.nu.22. ibid.

Et qualiter emptori ſuccurratur. ibidem num.23.& 24. 106

Emptor domus hypothecatæ, ſi eam ſuis ſumptibus melioravit, & ab eo euincatur, liberatur præſtando primam æſtimationem, ita quod vtatur retentione nedum pro melioramentis, ſed etiam totius rei.quæſt.40.nu.24. 108

Emptor primus veniens ad cauſam inchoatam contra ſuum emptorem, tenetur illam proſequi in ſtatu, & in terminis; in quibus reperitur.quæſt.42.nu.14. 112

Et tunc cenſetur admiſſus, perinde ac ſi eſſet contra ipſum nominatim facta.ibid.nu.15. ibid.

Primò limitatur, quando actus, & probationes directò eius intentioni repugnant.ibid.nu.16. 112

Secundò limitatur procedere in actu, & probationibus præteritis, ſecus in futuris.ibid.nu.17. ibid.

Tertiò limitatur, quando tertius venit ad cauſam ad excludendum ius vtriuſque collitigatoris.ibid.n.18. 112

Emptor ſoluere debens pretium rei emptæ creditoribus venditoris propter bonam fidem & ignorantiam creditorum anteriorum, poteſt ſoluere creditoribus poſterioribus.quæſtio.43.nu.11. 113

Præſertim, quando ex circumſtantijs ignorantia eſt veriſimilis.ibid.nu.12. ibid.

Emptori ſuccurritur per fideiuſſionem, vbi res empta eſt cõprehenſa ſub obligatione omnium bonorum.quæſt.38.numero 1. 103

Emptor pignoris, cuius pecunia abſque pacto ipſius dimiſſi ſunt priores creditores, habet retentionem aduerſus ſecũdum creditorem vendicantem pignus. quæſt.47. numero 18. 122

Emptor vbi reperit rem à ſe emptam eſſe purè hypothecatã pretio ſoluto, vel non, excipere poteſt, & agere ad rem liberandam.quæſt.47.nu.26. ibid.

Declaratur procedere non abſolutè, ſed de bono & æquo, vt hic oſtenditur.ibid.nu.27.& 31. 123

Quid ſi res non eſt obligata pro certa ſumma. ibid.nu.28.& nu.31. ibid.

Quid ſi pro ſumma incerta.ibid.nu.29.& 31. 123

Quid ſi eſt obligata pro certa ſumma liquida ſemel ſoluenda, ſed non pro debito venditoris, vel eius, cuius inſolidum ſit hæres.ibid.nu.30.& 31. ibid.

Quid ſi authores principales laudandi ſunt. ibidem numero 31. 123

Emptor poteſt quandocunque petere ſcripturas rei emptæ à venditore.quæſt...num...

Emptor hæreditatis non poteſt res ſingulas pro emptore vſucapere.quæſt.51.nu.31. 132

Emptor extraneus, qui ſciens emit rem reſtitutioni ſubiectã pretium repetit.quæſt.51.nu.38. ibid.

Emptor, qui cohæres eſt venditoris non agit de euictione. quæſt.51.num.29. 132

Emptor non denuncians litem venditori, ſi ſuccumbat, dicitur cauſam amittere ſua culpa.quæſt.53.nu.1. 133

Emptori quando præſtanda eſt euictio, & hæreditas oneribus eſt exhauſta, & pro euictione non ſufficeret, hæres vẽdicans rem ſuam quam habet ex hereditate, pro ea expẽdere compellendus uidetur, cũ ſit æs alienum.quæſt...nu...

Emptor fundi, ſi eo reuocato agere poteſt de euictione, & hereditatis, licet videatur creditor, non tamen ad confectionem inuentarij neceſſario citandus eſt.q.88.nu.8. 139

Et de ratione ibid.

Prout nec creditor conditionalis ſub conditione incerta.ibid.nu.9. ibid.

Emptori reſtituitur pretium etiam quod venditor dixerit, nolle teneri de euictione, niſi pro dato, & facto ſuo tantũ, & non aliter, nec alio modo, etiam quod emptio facta ſit à ſciente.quæſt.57.nu.3. 142

Emptor vt re tradita agere non poſſit ad pretij reſtitutionẽ, ſi venditor factum præcisè præſtare non poteſt, ſufficit adimplere per æquipollens, ita vt emptor reddatur ſecurus. quæſt.57.nu.7. 142

Fallit re non tradita.ibid.nu.8. ibid.

Emptor eo ipſo quod eſt in poſſeſſione rei emptæ tenetur ad fructus, etiam quod res vendita non ſit libera, nec illi fuerit adimpletum.quæſt.57.nu.15. 142

Fallit, ſi non adimplementum eſt clarum, & liquidum, & de eo non controuertitur; ſecus ſi ſuper eo eſſet controuerſia.nu.16. ibid.

Emptor rei maioratus, an & quando recuperet expenſas à ſequente ſucceſſore illam euincente.quæſt.60.nu.28. 148

Emptor cui tradita fuit res vendita, nec lis, nec quæſtio mouetur, ſatis dicitur cautus per pretij inueſtimentum in alia re, quæ remanet pro euictione obligata. quæſt.61. numero 16. 150

Sed contra ibid.nu.18. ibid.

Declaratur procedere, ſi emptor velit agere de euictione, non autem ſi agat ex empto.ibid.nu.17. 150

Emptor pro euictione agit actione ex empto ad intereſſe. quæſt.67.nu.16. 159

Emptor re euicta tradita contra venditorem agit ad intereſſe.quæſt.67.nu.18. 160

Emptor ſciens ſeruum fugitiuum licet de euictione nõ agat, tamen fallit, quando ſtipulatur fugitiuum eſſe.quæſt.72. nu.35. 177

Emptor conſcius rem cenſui ſuppoſitam eſſe alienam, fructus accipiendo, tenetur in partem pretij computare.quæſt.83. nu.22. 195

Ampliatur procedere, etiam quando ſciuit cenſum imponi ſuper re aliena, ſed ſimulauit ignorantiam.ibid. numero 23. ibid.

Scientia tamen debet eſſe clara.ibid.nu.23. 195

Licet regulariter ſtante prohibitione alienationis ſciẽtia haberi non ſoleat in conſideratione.ibid.nu.25. ibid.

Emptor agit aduerſus venditorem actione ex empto ad primæuam obligationem ad tradendum.quæſt.84.n.9. 197

Ampliatur procedere, quando cautum eſſet de euictione, & dati fuiſſent fideiuſſores.ibid.nu.11. ibid.

Emptor ſi eſt in mora ſoluendi, vel aduenit dies, res habetur pro inempta, & contractus pro infecto, & ideò alteri vendi poteſt abſque timore falſi, ſi primus non ſoluit pretium. quæſt.84.nu.28. 198

Et contractus reſciſſio datur per viam exceptionis, non autem per viam actionis. ibid.nu.29. ibid.

Intellige, dummodo non deficiat illud, quod principaliter mouit ad contrahendum; quia tunc etium per viam nctionis datur reſciſſio. ibid. nu. 30. 198

Emptori competit ius petendi fideiuſſores dupli, aut ſimpli in caſu euictionis per uiam exceptionis ante pretium ſolutum, non autem poſteà ſolutum. quæſt. 85. nu. 6. 200

Emptor poſt ſolutum pretium non agit contra venditorem, vt ſibi cum fideiuſſoribus caueat re non euictu. quæſt. 86. num. 1. 204

Nec agit de euictione, quaſi re ſibi euicta. ibid. numero 2. ibid.

Ampliatur, vt locum habeat, quando vnica eſt res, & vnico pretio empta. ibid. nu. 3. 204

Emptor agit de euictione antequam inferatur ſibi moleſtia, vbi res vendita eſt in totum, vel in parte aliena. quæſtio. 86. nu. 13. 205

Et tali caſu poteſt emptor petere pretium ſolutum. ibidem nu. 14. ibid.

Declarutur, vt ibid. nu. 15. & ſeqq. remiſſiuè. 205

Emptor, cui fuit aſſignatum vt ſoluat certis creditoribus, ſi fuit ſequeſtratum pretium, tunquam immineut euictio in limine contractus, debet præſtari fideiuſſor. quæſt. 86. nu. 36. & ſeq. 206

Declaratur non procedere in ſcienter emente. ibid. numero 38. 206

Contrarium habetur ibid. nu. 39. ibid.

Emptor facto ſequeſtro non tenetur pretium ſoluere, niſi præſtita idonea cautione. quæſt. 86. nu. 37. 206

Fallit in ſcienter emente rem alienam. ibid. n. 38. ibid.

Extenditur in ſcienter vendente. ibid. nu. 39. 206

Et in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionum. ibid. nu. 40. ibid.

Emptor non tenetur præſtare fideiuſſorem, quando conſtat agentem nullum ius habere. quæſt. 87. nu. 6. 207

Vel etiam, quando debitum eſt conditionale, quo caſu ſtatur arbitrio iudicis. ibid.

Emptor à ſolutione intereſſe non excuſatur, etiamſi expreſsè conuentum ſit, quod pretium ſoluere non teneatur, donec à venditore idoneè caueatur. quæſt. 87. nu. 13. 208

Primò ampliatur procedere, etiam ſi fundus venditus ſit ſterilis quia nihilominus debetur intereſſe pretij non ſoluti. nu. 14. ibid.

Secundò ampliatur, etiam ſi fiat venditio pro pretio æſtimando per duos communes amicos, licet pendente æſtimatione emptor non ſit in mora. ibid. nu. 15. 208

Fallit, quando emptor malitiosè litem aliquam ſubmoueri affectaſſet, vt pretium retineret, & fraudaret venditorem. ibid nu. 16. ibid.

Emptor non agit aduerſus fideiuſſorem de euictione, niſi re cum effectu euicta, & auocuta. quæſt. 89. nu. 12. 212

Nec ſufficit ſententia lata, niſi ſit executa. ibi. n. 13. ibid.

Nec minus brachium militare conceſſum, niſi conſtet de relatione executionis facta. ibid. nu. 14. 212

Et vbi res euincitur, agitur non prima actione, ſed ex ſtipulatu. ibid. nu. 15. ibid.

Emptor re non tradita repetit pretium, licet non vt pretium, ſed vt intereſſe, ſicut re euicta. quæſt. 91. nu. 1. 217

Emptor ſoluẽs partem pretij tantum nullam habet actionem ex empto pro conſecutione rei, & fructuum. quæſt. 91 numero 6. ibid.

Nec dicto caſu venditor tenetur ad rem tradendam, nec eſt in aliqua mora. ibid. nu. 7. 217

Intellige procedere, antequam reſiduum ſoluatur, quo ſoluto venditor tenetur emptori dare fructus unten perceptos pro parte illius pretij reſoluti. ibid. nu. 8. ibid.

Et de ratione. ibid. nu. 9. 217

Ampliatur hoc adeò verum eſſe, vt etiam ſi actum eſſet quod antequam integrum pretium ſolueretur, dominium & poſſeſſio rei maneret penes venditorem, adhuc facta ſolutione pro rata pretij retroſoluti, fructus debentur. ibid. nu. 10. ibid.

Emptor acceptando fideiuſſorem debet exprimere in ſpecie, alias contra eum ſit interpretatio. quæſt. 93. nu. 22. 223

Emptor remedio l. 2. C. de reſcind. vend. conuentus eligẽs potius rem reſtituere, non tenetur ad fructus eiuſdẽ rei per illum perceptos. quæſt. 94. nu. 1. & ſeqq. & nu. 11. vbi de veriori, & receptiori. 224

Contrarium habetur ibid. nu. 4. ibid.

Primu tamen ſententia crebrior dicitur. ibidem numero 5. 224

Limitatur non procedere in emptore læſo agente. ibid. nu. 6. & 7. ibid.

Sublimitatur, vt emptor fructus reſtituat ſolummodò eius partis, in qua læſus non fuit. ibid. nu. 8. 224

Sed auctor indiſtinctè tenet limitationem. ibidem numero 9. ibid.

Emptor, quando loco pretij non ſoluti annuum redditum ſingulis annis venditori ſoluit, eoſdem reſtituere tenetur venditor ipſi emptori, vel cum fructibus compenſare. quæſt. 94. nu. 12. 225

Fallit, quando venditor nihil lucri ex pretio ſibi dato recepit. ibid. nu. 13. ibid.

At contra ponitur. ibid. nu. 14. 225

Intellige, vt nu. 15. Quod ab authore probatur. ibid.

Extende, vt ibid. nu. 16. ibid.

Declaratur ibid. nu. 17. ibid.

Limitatur. ibid. nu. 18. ibid.

Emptor eligens ſupplere iuſtum pretium potius quam rem ipſam dimittere, non tenetur ad vſuras pretij, quod ſupplet, & ſic licitum intereſſe. quæſt. 94. nu. 19. 225

Emptori, à quo res euincitur remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. ſunt ſoluenda melioramenta. quæſtio. 94. numero 20. pag. ibid.

Item, & expenſæ. ibid. nu. 21. 225

Emptor, qui pro rata pretij non ſoluti tenetur venditori ad vſuras, tenetur tãtum correſpectiuè ad fructus perceptos, & non vltra. quæſt. 94. nu. 22. ibid.

Sed contru ibid. nu. 23. ibid.

Declarutur ibid. nu. 24. & 25. 225

Emptor pro re vendita ſoluit intereſſe etiam quod non ſit in mora. quæſt. 94. nu. 26. ibid.

Quid ſi culpa venditoris ſolutio differatur. ibid. nu. 27. & 28. 226

Aut non dedit fideiuſſorem de euictione. ibidem numero 29. ibid.

Emptor non tenetur ad intereſſe ratione fructuum, ſi fuerit datu dilatio. quæſt. 94. nu. 30. 226

Declarutur ibid. nu. 31. ibid.

Nec quando emptor fuit impeditus ſoluere pretium ibid. nu. 32. 226

Declaratur ibid. nu. 33. & 34. ibid.

Emptor læſus vltra dimidiam iuſti pretij, vbi res apud eum perempta eſt abſq; eius culpa, agere poteſt contra venditorem vt illi reddat illud plus, quod ſoluit iuſto pretio. quæſt.

I N D E X.

quæſt.95.num.6.Vbi de ratione. 227

Sed contra ibid.nu.7. ibid.

Fallit,ſi res pereat poſt litem conteſtatam. ibid. numero 8. 227

Emptor cum ex empto agit aduerſus venditorem, pretium offerre debet.quæſt.98.nu.3. 233

Emptor,qui partem pretij ſoluit,ſi res euincatur, repetit ſolum quod numeranit.quæſt.98.nu.4. ibid.

Emptorem repellit exceptio pretij non ſoluti non obſtante ſtatuto.quæſt.98.nu.6. 233

Fallit,vt ibid.nu.8. ibid.

Emptori,ſi prius quam tradita ſit res fuerit furto ſubtracta, periculum eſt venditoris.quæſt.98.nu.15. 233

Fallit,ſi fuerit emptori menſurata,uel numerata.ibid. nu.17.& ſeqq. ibid.

Emptori ſi denunciet conſanguinens, ſe iure vicinitatis, vel conſanguinitatis velle rem emptam retrahere,& interim res pereat,peribit emptori, non autem conſangnineo, vel vicino.quæſt.98.nu.21. 233

Fallit,vt ibid.nu.22. ibid.

Emptori imputatur periculum rei venditæ poſt vẽditionem perfectam, dummodò ceſſet culpa, & mora venditoris. quæſt.98.nu.23. ibid.

Et etiã quando prouenit ex natura rei, quo caſu nõ datur euictio,nec reſtituitur pretium.ibid.nu.24. 233

Præſertim,ſi emptor ſciuerit naturam rei; ibid.nnmero 25. ibid.

Quæ ſcientia requiritur.ibid.nu.26. 233

Vnde datur cautela, qnod emptor faciat venditorem obligare da euictione per verba prægnantia cum clauſula qualitercunque,& quomodocunque.ibid.nu.27. ibid.

Emptori ſatisfit per ceſſionem actionis, quando res vendita fuit ſubtracta ſine culpa venditoris, & ipſe venditor poteſt vendicare, ſeu condicere condictione furtiua. quæſt. 98.nu.29. 234

Extenditur,vt ibid.nu.30.& 31. ibid.

Emptori aliquando nocet factũ venditoris.q.99.nu.1. 235

Ita,& pactum.ibid.nu.2. ibid.

Siue agatur de iure perſonali,ſiue reali.ibid.

Fallit,ſi aliquid confitetur,vel atteſtetur,vel agat.numero 3. 235

Et tenetur ad damna,& intereſſe.ibid.nu.4. ibid.

Sublimitatur,ſi venditoris factum, vel confeſſio ante ius emptori quæſitum præceſſit, ſecus ſi poſt. ibid. numero 5. 235

Niſi aliter doceatur de veritate confeſſionis. ibid. numero 15. 236

Emptoris citatio requiritur in lite qnæ agitur cum venditore ad effectum,vt ei ſententia lata cum venditore noceat. quæſt.99.nu.6. 235

Emptori iudicium motum à tertio poſt venditionem non nocet.queſt.99.nu.9. 236

Extenditur procedere tàm in probationibus, quam in ſententia.ibid.nu.10. ibid.

Emptor,vt indemnitati ſuæ conſulat,curare debet,vt venditor de euictione promittat per verba vniuerſalia. quæſt. 99.nu.22. 236

Emptoris factum venditori non nocet.quæſt.99.nu.23. 236

Etiam ſi conſiſtat in omittendo. ibid.nu.24. ibid.

Et quando noceat.ibid.nu.25. 236

Emptor qui ſcit futuram prohibitionem monetæ, & illã expendit,vel ex illa creditori ſatisfacit,tenetur eam recipere,& bonam,& expendibilem loco eius reſtituere. quæſt. 100.nu.7. 237

Quamuis communis ſchola Theologorum aliter ſentiat. ibid.nu.8. ibid.

Emptor, qui ſciebat debitorem quem delegat breui ceſſurum foro,non liberatur.quæſt.100.nu.11. 237

Emptor,qui venditorem induxit vendere minus iuſto pretio, tenetur remedio l.2.C.de reſciud.vendit. etiam ſi læſio ſit intra dimidiam.quæſt.100.nu.14. ibid.

Emptor tam in foro fori,quam in foro poli contractũ reſcindit,quando venditor illum decepit, vel è contra mentiẽdo qualitatem rei, vel monetæ ſoluendæ tacendo, vel occultando, quo caſu dicitur dolum dediſſe cauſam contractui. quæſt.100.nu.15. 237

Quo caſu etiam in foro exteriori læſio tollitur etiam citra dimidiam,& contractus reſcinditur. ibidem numero 16. 238

Declaratur quatuor modis, vt ibidem num.22.23.24. & 25. ibid.

Emptor vt ſubeat periculum rei ſibi venditæ,requiritur mẽſuratio,ſeu poſſeſſionis traditio. quæſt.101. numero 1.& 2. 239

Emptor tenetur ad integram ſolutionem pretij, quando venditio eſt ad corpus,& non ad menſuram, etiam ſi numerus enunciatus per venditorem in aliquo deficiat.quæſt.101. nu.15. ibid.

Emptor quando in vna re eſt læſus, & contractus eſt vnicus, fit commixtio,licet ſecus quando contractus ſunt diuerſi. quæſt.102.nu.7. 241

Emptori qualiter ſuccurratur, quando reperitur defectus in qualitate,ſeu quantitate rei immobilis. remiſſiuè. quæſt. 102.nu.25. 242

Quid in re,quæ credebatur libera, & reperitur ſerua. nu.26. 242

Et quid etiam in re mobili vendita ad pondus, vel ad menſuram,quæ menſura,vel pondus ſeruanda ſit. ibidem num.27. ibid.

Emptor conſequi debet fructus,nedum exiſtentes & pendẽtes,ſed etiam futuros,non ſolum perceptos, ſed etiam qui percipi potuerunt, & negligentia,ſeu mora venditoris nõ tradendo percepti non ſunt, qnando emptor pretium numerauit.quæſt.103.nu.38. 245

Et præterea tenetur venditor ad intereſſe rei intrinſecum,licet non ad extrinſecum.ibid.nu.39. 246

Emptor qui pretium non numerauit, fructus ex re ſibi vendita perceptos non facit ſuos,niſi facto depoſito offerat,ſeu ei fides de pretio habeatur.quæſt.103.nu.40. ibid.

Emptor cum ex empto agit, venditori pretium offerre debet, nec implet,ſi partem pretij offerat.quæſt.103.n.41. 246

Emptor ſi partem pretij ſoluat, & res empta ſit euicta in totum, agens ex empto integrum pretium non conſequetur, ſed id ſolum quod numerauit.quæſt.103.nu.42. ibid.

Emptor certæ ac determinatæ quantitatis iugerum terræ, conſequi poteſt à venditore reliqua quæ deficiũt, vel agit ad intereſſe, ſi reperiatur non aſcendere ad tantam quantitatem.quæſt.104.nu.1. 247

Emptor captus in emptione fundi,habet actionem ex empto. quæſt.104.nu.4. ibid.

Emptor ſecundus agere poteſt contra ſuum venditorem,quãdo res ſibi vendita non perijt, ſed tranſijt per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, & patitur moleſtias ab eo,cui rem vendidit.queſt.104.nu.10. 247

Primò limitatur non procedere, quando emptor ſimpliciter non ſubuendidit, ſed ius aliquod ſibi reſeruauit in re vendita, quia poteſt tunc agere euictione ſecuta, etiam ſi non moleſtetur. ibid. nu. 11. ibid.

Declaratur dicta limitatio, vt intelligatur de euictione iuxta l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudi. ibid. nu. 13. 247

Secundo limitatur non habere locum, quando emptor ſtipulatus eſt pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc agitur de euictione, etiam ſi res non ſit euicta primo emptori. ibid. nu. 16. 248

Emptor ſi ex culpa ſua ſit moleſtatus, venditor de euictione non tenetur. quæſt. 104. nu. 18. ibid.

Emptor fundi ad vitam ſi moriatur fructibus pendentibus, fieri debet diuiſio pro rata. quæſt. 105. nu. 11. 249

Vel venditor tenetur cedere pro dicto tempore actionem hæredibus emptoris. ibid. nu. 12. ibid.

Emptor reſpectu fideicommiſſi non poteſt recuſare executionem contractus, & pretij exhibicionem. quæſt. 106. numero 3. 250

Præſertim præſtita cautione emptori de indemnitate pro futuro fideicommiſſo. ibid. nu. 4. ibid.

Emptor ſciens rem emptam eſſe fideicommiſſo ſubiectam, vel alteri obligatam, non agit de euictione. quæſt. 106. nu. 13. & 14. 251

Primò ampliatur, etiam ſi ſciuerit rem eſſe communẽ, & ſic non in totum oneratam. ibid. nu. 16. & ſeqq. ibid.

Secundò ampliatur, etiam ſi emptor in genere ſciuit. ibid. nu. 20. & ſeqq. 251

Declaratur concluſio vt procedat, quando emptor non cauit ſibi de euictione, ſecus ſi fuerit de ea ſtipulatus in eum caſum. ibid. nu. 22. & ſeqq. ibid.

Subdeclaratur, niſi concepta ſit ſtipulatio verbis vniuerſalibus. ibid. nu. 24. & ſeqq. 252

Secundò declaratur, quãdo euictio accidit ex noua cauſa ſuperueniente poſt contractum. ibid. n. 28. & ſeqq. 252

Ampliatur etiam ſi in contractu ſit, quod quis renunciat omni iuri, quod habet, vel habere ſperat. ibid. numero 31. ibid.

Tertiò declaratur, quando euictio ſequitur culpa, & facto emptoris. ibid. nu. 32. 252

Extende idem procedere, quando euictio ſequeretur ex facto ſui auctoris. ibid. nu. 33. ibid.

Subdeclaratur, vt ſibi non tribuat, quando euictio fuit ſpecialiter promiſſa. ibid. nu. 34. 252

Quartò declaratur, vbi quis ſciẽter emit rem fideicommiſſo ſubiectam, cuius euictio non debetur. ibi. n. 35. ibid.

Primò ampliatur, etiam ſi emptor fuerit ſtipulatus omnem euictionem. ibid. nu. 36. 252

Secundò ampliatur procedere, etiam ſi adeſſet iuramẽtum. ibid. nu. 37. ibid.

Quintò declaratur, quando quis emit rem feudalem, ibid. nu. 38. 252

Contrarium ibid. nu. 39. 252

Sed prima relata opinio probatur. ibid. nu. 40. 253

Emptor ſciens rem ſibi venditam eſſe communem cum alio, conſequitur tantum partem venditoris. quæſt. 106. numero 17. 251

Emptor vt ab euictionis actione excludatur, ſufficit, quod facilè ſcire potuerit rem eſſe alienam, vel oneri alicui ſubiectam. quæſt. 106. nu. 21. ibid.

Emptor licet re per compromiſſum euicta de euictione non agat, tamen aliud eſt, quando euictio promiſſa eſt quomodocunque contingat. quæſt. 106. nu. 25. 252

Emptor feudi ſi ſit in bona fide, repetit pretium. quæſt. 106. num. 42. 253

Fallit, quando ſcienter emit feudum ſine conſenſu domini. ibid. nu. 43. ibid.

Ampliatur duobus modis. ibid. nu. 44. & 45. 253

Emptor in obligatione conditionali non agit vt ſibi caueatur quæſt. 107. nu. 1. ibid.

Fallit, ſi vltra fideicommiſſum adeſſet prohibitio alienationis. ibid. nu. 2. 253

Declaratur concluſio, vt procedat, quando venditor eſt facultatibus idoneus. ibid. nu. 4. 254

Emptor ob inobedientiam alicuius ex contrahentibus non agit ad reſciſſionem contractus, nec poteſt pœnitere, ſed agit ad implementum. quæſt. 107. nu. 5. ibid.

Emptor re tradita non agit ad pretij reſtitutionem, quando venditor præcisè præſtare non poteſt, ſi præſtetur æquipollens. quæſt. 107. nu. 6. 254

Et vbi venditor bona non habet, nec valet ſatisdare, pretium reponitur in emptionem bonorum immobilium, quæ cenſentur hypothecata emptori. ibid. nu. 7. ibid.

Emptor quid agere debeat, quando res fideicommiſſo ſubiecta illi fuit euicta. quæſt. 107. nu. 8. remiſſiuè. 254

Emptor, ſi conueniat pretium ſibi reſtitui re reperta non libera & ſibi euicta, an pactum valeat, remiſſiuè. quæſt. 107. nu. 16. ibid.

Emptori competunt eædem detractiones, quæ competunt vẽditori. quæſt. 108. nu. 2. 255

Emptor, ſeu tertius poſſeſſor prætendens res ſibi alienatas nõ ſufficere pro detractionibus, id probare debet. quæſt. 108. nu. 3. ibid.

Contrarium habetur ibid. nu. 8. & ſeqq. & nu. 13. & ſeqq. 255

Emptor, vel hæres grauatur, ſi producat inuentarium in quo apparent deſcripta plura bona præter alienata, fideicommiſſario incũbit onus probandi contrariũ. q. 108. n. 16. 256

Primò fallit, ſi inuentariũ fuerit nulliter cõfectũ. ibid.

Primò extende dictam concluſionem procedere quoq; quãdo per teſtes inſtructos, & bene informatos probatur, bona per hæredem vel emptorem prætenſa, & non plura extitiſſe in hæreditate. ibid. nu. 17. 256

Secundò extende locum etiam habere exiſtente pro hærede, vel etiam emptore quacunque probabili coniectura. ibid. nu. 18. ibid.

Vt quando à teſtatore non fuerunt alia bona expreſſa. ibid. nu. 19. 256

Secundò fallit, quando nullum eſt productum inuentarium, neque adeſt aliqua coniectura. ibid. nu. 21. 257

Contrarium habetur ibid. nu. 24. ibid.

Tertiò fallit, quando ſunt præſumptiones aduerſus hæredem. ibid. nu. 26. 257

Et præſumptio adducitur. ibid. nu. 27. ibid.

Quartò fallit, quando hæres vel tertius poſſeſſor volũt rem retinere pro ſua legitima, & fideicommiſſum eſt particulare. ibid. nu. 30. 257

Quintò fallit, quando conſtat de pluribus alienationibus vltra bona, de quibus agitur. ibid. nu. 34. 258

Sextò fallit. ibid. nu. 35. ibid.

Declaratur ibid. nu. 36. 258

Septimò fallit, quando fideicommiſſarius fideiuſſit. ibidem nu. 37. & de ratione nu. 38. ibid.

Intellige, vt nu. 39. remiſſiuè. 258

Em-

I N D E X.

Emptor rei fideicommiſſo obnoxiæ qualiter conſtituatur in mala fide.q.109.nu.23. 260

Et qualiter reddatur ſecurut.ibid.nu.24. ibid.

Emptor non conuenitur à fideicommiſſario petitione hæreditatis, ſeu rei vendicatione, ſed eidem datur actio contra venditorem ad pretium.q.111.nu.2. 261

Primo fallit, vbi fideicommiſſum non in teſtamento, ſed in codicillis fuit relictum.ibid.nu.6. 262

Secundo fallit, quando grauatus non habet vnde ſoluat pretium.ibid.nu.7. ibid.

Tertiò fallit, quando fuit prohibita alienatio. ibidem nu.8.& 9. 262

Emptor non agit contra venditorem de illegitimu, & violenta euictione, ſed contra iniuriatorem. quæſt. 113. numero 31. 269

Emptor extraneus etiam ſi ſciat rem eſſe alienam & ſubiectam euictioni agit ad pretium. quæſt. 115. num. 8. & 10. 280

Præſertim ſtante obligatione generalis defenſionis, quæ hodie in quolibet contractu apponitur. ibidem numero 11. ibid.

Emptor ſcienter emens feudum vbi de euictione ſibi non proſpexit, non habet actionem de euictione. quæſt. 118. nu.8. Et ita omnes concludunt.ibid.nu.9. 287

Ampliatur adeò verum eſſe, vt quærendum non ſit, an ſciuerit venditor nec ne, quod res eſſet feudalis.ibidem nu.10. ibid.

Declaratur non procedere quoad pretium, quod nihilominus reſtitui debet.ibi.nu.12. 287

Quod præſertim locum habet in Regno Neapolitano, in quo licet venditori feudum abſque domini cōſenſu alienatum ab emptore repetere, vnde malæ fidei emptor ſemper repetit.ibid.nu.13. ibid.

Sed contrarium, quod regulariter pretium non reſtituatur.ibid.nu.14.vbi de communi. 287

Prima tamen relata ſententia verior & æquior dicitur.ibid.nu.15. Quæ limitatur pluribus modis. 288

Primo limitatur vt non procedat, vbi alia contrahentium mens aliquo modo appareat ſaltem per probabiles coniecturas pretium non eſſe reddendum, quia paruum ſit.ibi.nu.16. 288

Secundo limitatur, quando emptor ſciuit rem eſſe feudalem, & euinci poſſe, ſed ſibi nihilominus de euictione cauere curauit, aut de pretio reſtituendo in iſtum caſum, ſi euinci contigerit, quo caſu lex contractus ſeruanda eſt.ibi. nu.17. ibid.

Ampliatur procedere etiam ſi ex probabilibus coniecturis id appareat.ibid.nu.18. 288

Nō tamen ſecundum aliquos emptori debetur euictio, ſi non ita maniſeſtè cautum ſit, ſed generaliter, & indefinitè, & non in ſpecie.ibid.nu.19. ibid.

Sed contra, quod immò generaliter & indefinitè paciſci poſſit.ibid.nu.21. 288

Vel etiam vbi ampla ſunt verba promiſſionis euictionis, quod ſufficiat fuiſſe cogitatum in genere. ibidem numero 22. 288

Prior tamen ſententia recipienda eſt. ibidem numero 23. ibid.

Emptor, qui feudum emit tamquam liberum, & poſtea conſtat quod eſt feudum, illud retinere poteſt, quamdiu ſibi reddatur intereſſe.q.120.nu.28. 296

Emptor ſi ignorauit rem emptam eſſe inalienabilem, & non participauit de fraude, recuperat pretium. quæſt. 121. nu.1. 297

Et poteſt feudum retinere vſquequo fuerit ſibi de ſuo intereſſe ſatisfactum.ibi.nu.2. ibid.

Emptor rei alienæ ſcienter non agit ad pretium. quæſt. 121. nu.9. 298

Emptor bonæ fidei agere poteſt ad totale intereſſe. q. 121. nu.29. 299

Emptor feudi alieni ſcienter agit de euictione, ſi in ſpecie eam ſit ſtipulatus.q.121.nu.30. ibid.

Emptor non agit de euictione, quando venditor tenetur ad liberandum prædium, vel ad ſoluendum id, quanto minoris emptor fuiſſet empturus. quæſt. 122. num. 20. 22. 23. & 24. 301

Emptoris non intereſt, quod dolo vel ignorantia venditionis ſit læſus.q.122.nu.25. 301

Et de ratione.ibi.nu.26. ibid.

Intereſt tamen, quod ſciuerit, vel ignorauerit, quia primo caſu tenetur ad totale intereſſe. Secundo verò caſu tenetur quanto minoris.ibid.nu.27. 301

Emptor agere poteſt contra venditorem pro euictione ſecuta occaſione laudimij.q.124.nu.1. 302

Et de ratione.ibid.

Emptori moleſtia non infertur, ſi aliquid ab eo petatur iure permittente.q.124.nu.8. 306

Emptor emphyteuſis, ſi inquietetur ſuper commiſſo cauſato ob canonem non ſolutum, vel rei deteriorationem, emphyteuta tenetur illi de euictione.q.124.nu.43. 308

Limitatur, ſi emptor ignorabat commiſſum, ſecus ſi ſciebat.ibi.nu.44. ibid.

Sublimitatur, ſi emptor dolo induxit emphyteutam ad vendendum vel permutandum rem emphyteoticam cum allodiali, vt fraudaret directum dominum iure retinendi detecta ſimulatione.ibid.nu.45. 308

Extende procedere etiam ſi tacitè actum ſit, vbi ſimulatio tendit ſolum ad fauorem emptoris. quæſt. 124. nu.46. ibid.

Et de ratione.ibid.

Emptor non agit de euictione, quæ ſuo facto ſucceſſit.q.125. nu.1. 310

Et ſufficit quod aliquo modo poſſit imputari culpa emptori circa rei euictionem, vt excludatur ab actione. ibid.nu.2. ibid.

Vt quando ſua culpa cecidit à poſſeſſione. ibidem numero 3. 310

Vel fecit pactum de non petendo.ibid.nu.4. ibid.

Vel quando potuit vſucapere, & neglexit. ibidem numero 5. 310

Vel quando compromiſit.ibi.nu.6. 310

Emptor rei Eccleſiæ deponens, vel mutuans debet eſſe ſollicitus vt pretium conuertatur in eius vtilitatem. q. 128. nu.3. 315

Intellige, vt in quæſt.130.nu.33.vſque ad 40.& vide in verb. Alienatio.

Et ſic emptor curare debet quod pecunia perueniat ad creditores, & legatarios.ibi.nu.4. 315

Sed quod immò ſufficiat, ſi emptor ea lege contrahat, & pretium ſoluat, vt in alterius rei emptionem ſubrogetur abſque eo quod teneatur curare, vt in illius emptionem conuertatur ex veriſſima ſententia.ibi.nu.5. ibid.

Quod præſertim in perſonis priuatis, & non priuilegiatis procedit.ibid.

Em-

INDEX.

Emptor in emptione rerum Eccleſiæ facta ex cauſa neceſſitatis tenetur probare pretium verſum in cauſam expreſſam.quæſt.130.nu.35.Et videas ibi.nu.ſeqq.Vide etiam in verb.Alienatio rei Eccleſiæ.

Emptor rei Eccleſiæ non ſeruatis ſolemnitatibus,qui fuit in mala fide, non agit de euictione.q.130.nu.53. 322

Neque ad pretium contra Prælatum.ibi.nu.54. ibid.

Etiam ſi venditor ſciens rei qualitatem promiſerit,& voluerit teneri de euictione.ibid.nu.55. 322

Primo fallit, ſi emptor fuerit minor, qui præſumitur potiuc ignoraſſe.ibid.nu.56. ibid.

Etiam ſtante iuramento.ibid.nu.57. 322

Secundo fallit, quia nihilominus emptor agere poteſt contra fideiuſſorem de euictione,etiam ſi emerit à Rectore Eccleſiæ.ibid.nu.58. 322

Tertio fallit, vbi emptor in contractu ſibi proſpexit de euictione, quoniam agit contra alienantem.ibidem numero 59. ibid.

Eccleſia tamen tenetur ex benignitate pretium reſtituere. ibid.nu.60. 322

Et ex neceſſitate, quando fuit emptor bonæ fidei.ibid. nu.61.& 64. ibid.

Sed quod immò teneatur reſtituere pretium, quando erat perſona cui non licet ignorare iura.ibi.nu.62. 322

Et ſi ſit caſus, in quo pecunia redditur, reddi debet cum emolumento & intereſſe ob laborem impenſum. ibi. nu.63. ibid.

Emptor bonæ fidei rei Eccleſiæ non ſeruatic ſolemnitatibuc habet recurſum aduerſuc venditorem ad pretium,qui tamen vti non poteſt retentione rei Eccleſiæ.quęſt.130.ſub nu.60. 322

Emptor quando ignorauit rem ſibi venditam cum alio eſſe communem ex quo cenſetur venditorem ſibi vendidiſſe iure libero,ic tenetur ad reſtitutionem pretij.quæſt.133. nu.11.& 12. 328

Emptoric ſupina ignorantia habetur pro ſcientia. q. 133. nu.16. ibid.

Fallit,quando venditor ſciebat,quoniam doluc venditoris præponderat culpæ emptoric.ibi.nu.17. 328

Emptor rei ſcienc in ea haberi partem per alium, ſi venditor hoc ignoret, & credat eſſe ſuum totum quod vendit,ſi ſequatur partis euictio, repeti non poteſt parc ſoluti reſpectu partis euictę,neque agitur de euictione.quęſt.133. nu.18. ibid.

Emptor ſciens rem ſibi venditam non eſſe totam ipſius venditoric id pariter ſciens, ſi pretium totum non eſt ſolutum, non tenetur ſoluere partem alienam. quæſt.133.numero 19. 328

Emptor quando intellexit totum emere, & venditor fuit intentionic partem ſolum vendere, venditio ſubſiſtit ſolum pro parte quam venditor exiſtimauit vendere, licet emptor aliud ſenſerit.q.133.nu.20. 329

Emptor non debet meliorare,niſi priuc certum ſit,quod ei res empta per vicinum non auferatur. q. 134. nu.16. 331

Emptor à quo res per agnatum iure agnationic retrahitur non tenetur agnato retrahente de euictione. quæſt. 134. nu.42. 332

Emptor interim, quod rec ab eo euinci poteſt, tenetur de dãno ex ſua culpa & negligentia in re contingente,quando emit cum pacto de retrouendendo, vel aliqua ex cauſa ſuſpicari poteſt rem emptam ab eo euinci poſſe. q. 135. nu.30. 335

Emptor ſi durante tempore retractus rem alij vendidit, is, qui retrahere prætendit, agit contra ſecundum emptorem poſſeſſorem.q.136.nu.1. 336

Emptor primuc ſi rem retractui ſuppoſitam alteri vendit, illius recuperatio ſit pro pretio, quo prior, non autem quo alter emit.q.136.nu.7. ibid.

Contrarium probatur.ibid.nu.10. 337

Intellige primam opinionem,vt ibid.nu.11. ibid.

Sed quid ſi emptor primus rem non vendidit, ſed donauit, an locum habeat retractus.ibi.nu.8. 337

Et donatio facta extitit lite pendente, vel aliac dolo, ac fraude.ibi.nu.9. ibid.

Emptor poſt factam traditionem tranſigere non poteſt cum euincente, & ſi tranſigit, agere non poteſt de euictione contra datores ſuoc.quæſt.142.nu.23. 350

Emptor præſumitur iuc venditoris ignorare, quæſt. 144. nu.5. 356

Emptori qualiter ſuccurratur, quando venditor prætextu diuitiarum, vel ex eo quod habet authores pariter diuites, non vult de euictione cauere. q.145.nu.4. 358

Emptor vbi ſtare vellet colono,colonuc non cogitur perſeuerare in conductione.q.147.nu.20. 364

Etiam non obſtante iuramento de non contraueniendo, & non obſtante hypotheca.ibi.nu.nu.21. ibid.

Emptor, qui fructus percepit ex re empta, tenetur ad vſurac pretij non ſoluti ex communi etiam de iure Canonico.q.148.nu.2.5.& nu.16. 365

Iuxtà tamen æſtimationem fructuum perceptorum. nu.4.& 17. 366

Emptoric eſt periculum interitus venditione perfecta.quęſt. 148.nu.6. 366

Etiam ſi reſeruetur dominium.ibi.nu.12.& 13. ibid.

Extenditur procedere in locatione accidentali, vt ſcilicet periculum pertineat ad conductorem, nec vlla ſit mercedis remiſſio.ibi.nu.7.8.11.& 12. ibid.

Quia eo caſu penſio ſolui videtur non pro re locata,ſed pro intereſſe pretij non ſoluti. ibi.nu.9. 366

Ampliatur procedere, non ſolum quando venditio eſt perfecta, ſed etiam quando eſſet imperfecta, vt quia ſubſit ſolum pactum de vendendo,quando tamen tota res non eſt perempta.ibi.nu.10. ibid.

Emptor tenetur venditori præſtare vſuras pretij non ſoluti ſecundum æſtimationem fructuum quos ipſe percepit. quæſt.148.nu.18. 366

Ampliatur procedere, etiamſi per traditionem emptor factus ſit dominus, vt quando habita fuit fides de pretio.nu.23. 367

Declaratur vt locum habeat, quando certum tempus ad ſoluendũ pretium emptori non fuit præſtitutum, quia interim nulla committitur mora, nec ideò emptor teneri debet ad vſurac pretij non ſoluti, etiamſi fructus percepiſſet, & de ratione. ibi.nu.24. ibid.

Fallit, ſi venditor etiam pendente dilatione vſuras fuerit ſtipulatuc.ibi.nu.25. 367

Emptor, quando poſt dominium ſibi acquiſitum fuit in mora ſoluendi pretium,tunc tenetur ad vſuras loco intereſſe etiam de iure Canonico.q.148.nu.29. ibid.

Emptor,quando à principio promittit venditori ſoluere certam ſummam ſingulis annis, donec pretium ſoluerit,tenetur, & conuentio valet ex communi. quæſt. 148. numero 30. 367

Declaratur locum habere, dummodò non excedat intereſſe

tereſſe pretij non ſoluti.ibi.nu.31. 367

Emptor,quando pro tempore ad ſoluendum pretium ſtatuto conduxit fundum quem emit, tenetur tamquam conductor ad penſionem,& vſuras, & venditor non tenetur ad remiſſionem penſionis ob alluuionem, ſeù quid ſimile. quæſt.148.nu.32. ibid.

Emptori dilatio ad ſoluendum quando conceditur,& emptor promiſit dilatione pendente ſoluere certam quantitatem, quæ ſit veriſimilis, & conueniat quantitati, & æſtimationi fructuum, valet huiuſmodi conuentio. quæſt. 148. nu.33. 368

Emptor,cui res eſt tradita,& differt pretium ſoluere,tenetur fructus compenſatiuos perſoluere.quæſt.148. numero 38. ibid.

Fallit,quando habita fuit fides de pretio,& fuit translatum dominium.ibi.nu.39. 368

Vel etiam fuit data dilatio ad ſoluendum.ibid.

Emptor tenetur præſtare fructus recompenſatiuos, quando non fuit habita fides de pretio, & translatum dominium. quæſt.148.nu.42. ibid.

Primo ampliatur,etiam quod emptor non ſit in aliqua mora, vt quia non fuerit eidem adimpletum. ibidem numero 43. 369

Declaratur, quando ob talem defectum non eſt diminutus vſus rei.ibi.nu.44. ibid.

Secundo ampliatur, etiamſi facta fuerit dicto caſu promiſſio certa, & taxatio eſt licita, quando concurrit cum veriſimilitudine & proportione fructuum, ita vt ij veriſimiliter aſcendant ad intereſſe taxatum. ibidem numero 45. & 50. 369

Et reſpondetur contrarijs.ibi.nu.46. ibid.

Extenditur quod dicitur de emptore, vt procedat etiam in venditore non conſignante rem venditam, cuius pretium fuit ſibi ſolutum ab emptore, quia & ipſe venditor tenebitur emptori ad intereſſe recompenſatiuum ad rationem fructuum rei venditæ, ſi ſit in mora regulari, & ad intereſſe ipſius emptoris, ſi ſit in mora irregulari. ibid. numero 49. 369

Ampliatur vt ſibi tribuat,etiam in caſu,in quo emptor pretium quod ſoluit accepiſſet ſub vſuris, quia venditor, qui rem venditam non conſignauit tenetur ad illam vſuras, etiam ſi res, quam vendidit eſſet ſterilis.ibidem numero 51. ibid.

Extenditur dicta ampliatio, vt etiam procedat in ſimilibus contractibus, vt in locatione, & conductione.ibi. nu.52. 369

Emptor,quando eſt certificatus de iure quod tertius habet in re, tunc venditor alienando cenſetur ſolum vendere ius, quod habet.q.151.nu.3.& 17. 375

Secus ſi ignorauit, quia venditum cenſetur quicquid intra confines continetur.ibi.nu.4.22.& ſeqq. ibid.

Emptor tenetur ſtare colono, & ſuccedit in ius venditoris qualecumque ſit, quando venditur ſolum ius, quod quis habet.q.151.nu.5. 375

Neque opponere poteſt quod res non ſit libera, ſed à colono occupata.ibi.nu.6. 375

Emptor ſciens rem eſſe locatam, debet perquirere locationis pacta, conditiones, & qualitates, aliàs ei imputatur. quæſt.151.nu.7. ibid.

Quod procedit etiam reſpectu rei.ibi.nu.8. 375

Et ſat eſt, quod emptor factus ſit dubius, qualis eſſet facta locatio.ibi nu.10. 375

Non tamen requiritur ſcientia hypothecæ, vbi adeſt ſcientia locationis.ibi.nu.18. ibid.

Sed ſufficit ſcientia in genere rem eſſe locatam. ibid. nu.20. 375

Emptor ignorare præſumitur onera,& conditionem rei venditæ q.151.nu.23. 375

Emptor malæ fidei ſciens grauamen rei reſtitutioni ſubiectæ,expenſas & melioramenta non recuperat.quæſt.153. nu.38. 381

Contrarium habetur.ibi.nu.39.& ſeqq. ibid.

Fallit, quando quis multum impenderet in plantando arbores, vel quid ſimile, quod iuxta intentionem non acciderit.ibi.nu.42. 382

Emptor qui fecit melioramenta, ſi ab aliquo creditore conuenitur hypothecaria, pro liberando rem emptam à dicta hypotheca non cogitur ſoluere debitum ipſi creditori, vt compelleretur alius poſſeſſor qui non feciſſet melioramenta in re, de qua agitur, ſed poteſt, ſi vult retinere rem, donec ei ſoluatur impenſa, vel pretium, ſeu valor melioramentorum, quatenus ex eis res empta pretioſior ſit facta.quæſt.154.nu.3. 383

Vel ſaltem abſolui poterit ab huiuſmodi actione ſoluendo actori primam æſtimationem, hoc eſt valorem rei, detractis melioramentis.ibi.nu.4. ibid.

Contrarium, nempè quod reus non valeat inuito actore retinere meliorationes, niſi debitum integrum ſoluat, nec ſufficiat agenti hypothecaria eiuſdem rei æſtimationem ſoluere, attento ſtatu antequam melioraretur. ibid. nu.5. 383

Prima tamen ſententia vti verior, ac receptior probatur,quæ multipliciter declaratur,&

Primo,vt procedat non ſolum in meliorante,ſed etiam in eius ſucceſſore ſingulari, qui rem ipſam non meliorauit.ibi.nu.6. 383

Secundo declaratur, vt hoc in caſu rei æſtimatio fiat deductis melioramentis iuxta cōditionem præſentis temporis,perindè ac ſi facta non eſſent.ibi.nu.7.vbi de ratione. ibid.

Tertio declaratur vt locum non habeat, quando eſſet conuentum, quod ad certam ſummam melioramenta fierent, quia ſi fuerit exceſſum in eo, quod excederent, nec repeti,neque etiam retineri poſſent.ibi.nu.8. 383

Siue ſimpliciter id actum ſit, ſiue adiecta conuentioni ſit dictio taxatiua,tantum.ibi.nu.9. ibid.

Subdeclaratur non procedere, ſi de certa pecuniæ ſumma expendenda circa quædam rei venditæ negocia partes conuenerint,quia circa alia emptor maiorem ſummam impendere non prohibetur.ibi.nu.10. 384

Quarto declaratur ſibi tribuere, quando emptor expendens in lite quam habet cum euincente de melioramentis, ac expenſis oppoſuit, ac petijt, alias ſecus. ibid. nu.11. ibid.

Emptor tenetur facere pecuniam venditoris.quæſt.159.numero 5. 393

Emptor quando retinet penès ſe pretium non facit fructus ſuos.quæſt.159.nu.6. ibid.

Ampliatur etiam ſi venditor promiſſa non impleuerit.ibi.nu.7.& 12.Ratio redditur.ibi.nu.11. 393

Fallit ſi retineat penès ſe pretium ex eo quod fuerit illi data dilatio ad ſoluendum. ibi.nu.8. ibid.

Quo caſu nec etiam tenetur ad fructus recompenſatiuos iuxta æquitatem l.curabit.ibi.nu.9. 393

Subli-

Digitized by Google

Sublimitatur non procedere in dilatione, qua ab initio continet certum & limitatum tempus, ſecus in dilatione incerta, quæ de ſui natura venit quanto citius implenda. ibi.nu.10. ibid.

Emptor tenetur ſoluere fructus etiamſi ſibi nulla poſſit mora imputari, ſi pretium non ſoluerit. quæſt.159. numero 12. 394

Et fructus iſti debentur non vt vſuræ, ſed tamquam res propria ex æquitate iuſtitiæ commutatiuæ. ibid. numero 13. ibid.

Et petuntur non tamquam fructus rei principaliter deductæ in iudicio, ſed tamquam res principalis debita. ibi. nu.14. 394

Emptor ſecundus non tenetur ex emptione prima ſui authoris, ſed ſolum ex emptione propria.q.161.nu.2. 396

Emptor ſecundus, licet in caſu euictionis rei emptæ non agat contra primum venditorem, tamen fallit, quando primus emptor ei actionem ceſſiſſet.q.161.nu.3. ibid.

Prout nec competit actio perſonalis abſque ceſſione. ibi. nu.4. 396

Emptor qui rem emptam alteri vendidit re euicta ſecundo emptori de euictione rei emptæ agere non poteſt, niſi conſtito de moleſtijs à dicto emptore, cui res euicta eſt. q. 161.nu.8. ibid.

Primo fallit, quando primus emptor in venditione quam fecit, reſeruauit ſibi ius in re vendita, donec fuerit de pretio ſatisfactus. ibid.nu.9. 396

Secundo fallit, quando promiſſio de euictione fuit facta non ſolum primo emptori, ſed etiam eius hæredibus, & ſucceſſoribus, quo caſu emptor, qui rem emptam alteri vendidit, ſi ea res fuit euicta à ſecundo emptore, agere poteſt de euictione contra primum emptorem, etiam quod non ſit moleſtatus à ſecundo emptore.ibi.nu.10. ibid.

Emptor, ſi pœnituit contractus de euictione non agit, niſi re effectualiter euicta.q.161.nu.15. 397

Fallit, vt ibid.nu.16. & 17. ibid.

Emptor vbi rei qualitatem ignorauit præſumitur venditorem totum, & pleno iure alienare.q.162.nu.13. 398

Et ſufficit quod emptor in genere ſciuerit obligationem, licet non in ſpecie, cui eſſet res obligata. ibid. numero 14. ibid.

Emptor hæreditatis non poteſt repetere pretium, neque agere de euictione.q.163.nu.16. 400

Emptori, quando ex cauſa publica bona auferuntur, pretium reſtitui debet.q.167.nu.14. 409

Emptor patitur euictionem, ſi ſciens emat rem à delinquente poſt litem conteſtatam, & fiſcus illam aufert.q.169. nu.21.22. 413

Declaratur non procedere, ſi reus bona fide alienauerit non in diminutionem patrimonij, ſed permutando.ibi. nu.23. ibid.

Emptor rem à delinquente alienatam poſt ſententiam confiſcatoriam non appellatam & confirmatam reſtituit, vbi tamen fuerit condemnatus per veras probationes, & non in contumaciam.q.169.nu.24.& 25. 413

Emptor retinens rem alienam ignoranter bona fide non tenetur ad reſtitutionem in ſoro fori, nec in foro conſcientiæ. quæſt.170.nu.22.vbi de ratione. 416

Secus ſuperueniente ſcientia rem à ſe emptam non fuiſſe venditoris, ſed eſſe furtiuam, quia tunc incipit ceſſare bona fides, & tenetur reſtituere vero domino, quoniam ipſe factus eſt locupletior.ibid.nu.23. ibid.

Emptor bonæ fidei. vide in verb.Reſtitutio; in verb. Reſtituere.

Emptor à fiſco agit de euictione contra venditorem, etiam quando ſententia iniuſta res fuit ablata. quæſt. 171. numero 20. 420

Emptor ſi ſtipulatus ſit euictionem, tenet ſtipulatio, & obligatur venditor non obſtante ſcientia emptoris. q. 173. nu.20. 423

Emptor non cogitur liberare fideiuſſorem quem accepit de euictione, etiam ſi alius æquè idoneus illi offeratur.quæſt. 174.nu.29. 427

Solent tamen quandoque audiri rei volentes liberare vnum aut plures fideiuſſores ponendo in eorum locum alium, ſeu alios æquè idoneos.ibi.ſub nu.30. ibid.

Emptor emens vili pretio, ſi incontinenti rem locat venditori pro certa annua penſione, & pro certo tempore, cum pacto redimendi durante illo tempore locationis, dicitur facere contractum pignoratitium, ſimulatum, & illicitum.q.175.nu.4. 425

Et idem dicitur, quãdo emptor rei emptæ poſſeſſionem eſt numquam adeptus, ſed venditor ſemper poſſidet. ibid. nu.5. ibid.

Quo caſu clauſula conſtituti nihil operatur. ibidem numero 6. ibid.

Prout etiam, quando vẽditor teneretur ad omnia onera, & adderetur pactum, quod in caſu redemptionis venditor teneatur emptori reficere omnes expenſas factas per emptorem in inſtrumentis etiam concernentibus commodum ipſius.ibi.nu.7. 425

Quæ cum ſint contra naturam emptionis & venditionis, inducunt præſumptionem vſurarum.ibi.nu.8. ibid.

Ampliatur etiam ſi pretium contractus ſit iuſtum, nec poſſit conſiderari læſio, quoniam adhuc contractus dicitur vſurarius, & reſcinditur tàm de iure canonico, quàm ciuili.ibid.nu.9. ibid.

Quando vero ſolus emptor, vel ſolus venditor in animo id geſſit, quid dicendum.ibid.nu.10. 429

Limitatur nõ procedere quoad pretium, vt nempe licet contractus ſit nullus, vel vſurarius, pretium nihilominus ſit reſtituendum.ibid.nu.11. ibid.

Et contractus reducitur ad æqualitatem inter vtrumque.ibi.nu.12. 429

Emptor emens ſine ſolemnitatibus, quæ non difficile adhiberi poſſunt, dicitur eſſe in mala fide.q.176.nu.2. 430

Emptor temere litigans condemnatur in expenſis, quas poſtea coram eodem ordinario repetere poteſt. quæſt. 177. nu.9. 434

Emptor rei litigioſæ citari debet poſt ſententiam latam contra principalem, quando agitur de executione facienda vigore illius ſententiæ.q.177.nu.38. 435

Primo extenditur multò magis locum habere in eo, qui emit rem nullo vitio litigioſi affectam, vt priuſquam feratur ſententia citandus ſit, ibi.nu.39. ibid.

Secundo extenditur præmiſſa adeò vera eſſe, vt citandus ſit poſſeſſor etiam ſi in inſtrumento adſit pactum, quod bona debitoris propria authoritate capi poſſint.ibid. nu.40. 435

Emptor qui ſcit de re empta litem agi cum venditore, ſibi non præiudicat, neque ſententia in ipſa re vendita eſt exequenda.quæſt.177.nu.50. 436

Quid ſi ſententia fuerit lata per ignorantiam, vel iniuriam iudicis.ibi.nu.51. ibid.

INDEX.

Emptor ſi ſe non defendat, & permittat in eum contumacem pronunciari, venditor non tenetur, licet nec ipſe defenderit.q.178.nu.3. 436

Præponderat enim culpa emptoris.ibi.nu.4. ibid.

Et de ratione.ibid.nu.5. ibid.

Emptor, ſiue agat de euictione, ſiue ex empto, ſemper venit intereſſe, ſub quo comprehenditur fructuum amiſſio, & aliorum damnorum refectio, quæ emptor euictionis occaſione quouis modo paſſus eſt.q.179.nu.28. 439

Emptor quatenus occaſione rei euictæ coactus fuit pro fructibus perceptis lite pendente euincenti dare in ſolutum proprium fundum, in obligatione de euictione venit non dum pretium dicti fundi, ſed etiam fructus qui ex eo percipi potuiſſent, ſi in ſolutum datus nõ extitiſſet.quæſt. 179.nu.32. ibid.

Emptor in caſu, in quo fuit abſolutus in cauſa euictionis, an petere poſſit ſumptus, ac damna. remiſſiuè. quæſt. 179. nu.33. 440

Et an petere poſſit expenſas factas in compromiſſo, vel pro concordia.ibi.nu.34. ibid.

Emptor quando præſcriptione ſe tueri poteſt, venditor non tenetur de euictione. q.181.nu.16. 446

Emptor primus re ſibi vendita euicta poteſt agere contra ſecundum emptorem aliorum bonorum virtute generalis hypothecæ.q.181.nu.22. ibid.

Emptor agere poteſt aduerſus venditorem ad intereſſe, qui conſulto rem hodie vendidit ſciens eam cras minus valituram.q.181.nu.33. 446

Emptor rei fructiferæ, puta prædij, ſi promittat venditori ſoluere certam annuam penſionem, ſeu quantitatem pecuniæ numeratæ pro intereſſe donec ſoluat pretium rei emptæ, & illa annua ſolutio ſic taxata ſit correſpectiua fructibus rei venditæ, illa taxatio certi intereſſe vniformis habetur pro probata, & attenditur.q.182.nu.33. 448

Emptor re euicta per ſententiam nondum executam ſiue ratione proprietatis, ſiue etiam ratione nudæ poſſeſſionis, venditore offerente rem penès eum dimittere, & à moleſtia liberare, ac omne aliud intereſſe ſoluere, quieſcere debet.q.183.nu.18. 450

Emptor à venditore conſequi non poteſt expenſas factas in lite ſibi mota etiam ſi obtinuerit.q.184.nu.9. vbi de ratione, & videas.ibi.nu.24. 452

Præſertim, ſi aliter non fuerit dictum per partes.ibi. nu.10. ibid.

Contrarium verius dicitur. ibid.num. 12. & ſeqq. & nu.18. ibid.

Ratio affertur.ibi.nu.14. & 16. 452

Emptor qui obtinuit, debet expenſas & damna recuperare à victo, non autem à venditore.q.184.nu.11. ibid.

Emptores debent principaliter litem agere, & venditores ſolum tenentur ſubminiſtrare teſtes & inſtrumenta ad cauſæ defenſionem.q.184.nu.25. 453

Declaratur procedere, quando venditor ſimpliciter promiſit, ſecus ſi ſe obligauit ſuis ſumptibus omnem litem ſuſcipere.ibid.nu.26.Et videas infra nu.35. ibid.

Emptor tenetur defendere, licet venditor in denunciatione ſibi facta reſpondeat nolle defendere. quæſt. 184. numero 36. 453

Emptor non agit de euictione ſi abſit, & non defendat.quæſt. ibi.nu.38. ibid.

Extenditur procedere, etiamſi pro certo habeat litem amiſſurum. ibi.nu.39. Et de ratione.ibid. ibid.

Emptor non tenetur ad expenſas, quando venditor ſuſcepit onus litis, & fuit in expenſis condemnatus. quæſt.185. nu.14. 455

Emptor non condemnatur in expenſis, qui litigat, vt ſibi actionem de euictione paret.q.185.nu.17. ibid.

Quamuis agat de euictione, ſi omninò ſuccubuit facta denunciatione.ibi.nu.18. 455

Et eidem ſuccurratur ad pretium contra venditorem, & eius hæredes ibi.nu.19. ibid.

Fallit, ſi hæredes ſoluendo non eſſent, & cauſa ageretur puta cum fideicommiſſario qui rem haberet abſque pretij reſtitutione, quia emptor ſtare debet in damno, ſi pretium conſequi non poteſt.ibi.nu.20. 455

Emptor illicitus non agit de euictione, etiam ſi illam nuncupatim fuerit ſtipulatus.q.190.nu.5. 465

Emptor, cui obijci poteſt malè quid egiſſe, ſeù extorſiſſe, de euictione agere poteſt.q.190.nu.10. ibid.

Emptor hæreditatis hæredis vicem obtinet. quæſt.194. numero 3. 474

In emptorem tranſeunt tantum actiones quæ venditionis tempore competebant.q.194.nu.10. ibid.

Emptor, qui ſcit aliquas certas perſonas diffamare ius ſibi ex tali, venditione proueniens competere, aſſerentes eum iniuſtè emiſſe, à iudice impetrare poteſt, vt diffamantibus ſtatuat terminum infra quem cogantur de iure ſuo docuiſſe.q.197.nu.1.& 3. 481

Ampliatur multo magis procedere, quando ſtatutum pro ſecuritate emptorum id concedit. ibi.nu.8. 482

Fallit, quando emptor nullam ſui iuris ſentit diffamationem, quo caſu non poteſt à iudice quod dictum eſt impetrare.ibi.nu.5. ibid.

Sublimitatur, ſi adhibeatur cautela, de qua. ibid. numero 7. 482

Et citatio eorum qui ſe ius habere prætendunt, quando ſunt incerti fit per edicta & bannimenta. ibidem numero 9. ibid.

Secus, ſi certi ſunt, quia nominatim fieri debet. ibid. nu.10. 482

Emptor patiens iniuſtè moleſtari, non habet regreſſum de euictione.q.198.nu.1. 483

Emptor, qui ignorauit litem motam aduerſus venditorem, ad aliquid non tenetur, nec ſententia contra illum lata ei nocet.q.198.nu.14. ibid.

Emptor recuſare poteſt iuramentum ſibi delatum, ne perdat actionem de euictione contra ſuum authorem. q.199. nu.5. 485

Emptor licet vocare fecerit illius authorem in cauſa, ſi ſcit veritatem, debet agnoſcere bonam fidem, nec ob id perdit regreſſum de euictione, ſed in hoc grauatur, quia quando agit contra venditorem debet probare de iure, & dominio euincentis.q.199.nu.11. 485

Emptor bonæ fidei ſciens ex poſt facto rem alienam, ſi nolit iurare de calumnia, poteſt agere de euictione, ſi ipſe pepercit ſuo pudori.q.199.nu.12. ibid.

Et vbi publicum & notorium eſt, quod res ſit eius qui petit, tunc iurare non cogitur, & agit de euictione. ibi.nu.13. 485

Quamuis iurare poſſit, quod gratia iuris ſui conſeruandi, non autem calumniandi venit ad iudicium. ibid. nu.14. ibid.

Emptor vbi conſequi poteſt pro euictione tot alia bona venditoris ex pacto, electio eſt venditoris.q.200.nu.24. 487

Non

Digitized by Google

Non debet tamen venditor emptorem compellere ad recipiendum diuerſos fundos, qui non ſint ſub cura vnius coloni. ibi. nu. 28. Et de ratione. ibid. 488

Et quatenus emptoris eſt electio, non poſſet ire per ſaltus, capiendo partem vnius fundi, & partem alterius. ibi. nu. 27. ibid.

Emptor, qui rem à ſe dubitat euinci, ad eam liberandam ſoluere poteſt non expectata ſententia. quæſt. 200. numero 79. 492

Declaratur procedere ſtante debito liquido. ibidem numero 80. ibid.

Emptor animalis & ſpeciei re ſibi tradita tenetur ad pretium, licet poſtea pereat. q. 200. nu. 88. 493

Sed contra ex veriori, quando præſertim animal, vel ſpecies perit infra breue tempus. ibid. nu. 89. ibid.

Niſi eius culpa per venditorem probetur. ibidem numero 90. 493

Epiſcopus ſi omnes ſui epiſcopatus fructus in cenſum dederit, accenſatores capere non poſſunt illud, quod eidem epiſcopo datum fuerit pro ſuo iucundo aduentu. quæſt. 196. nu. 4. 480

Equa, vaccha, ſeu aſina vendita, venit pullus, & vitulus, quos mater adhuc lactat. q. 103. nu. 29. 245

Equo vendito, venditum quoque cenſetur frenum, ſella, & ephippium. q. 103. nu. 32. ibid.

Primo fallit, ſi venditor oſtendit equum ſine ſella. ibi. nu. 33. 245

Secundo fallit, quando ornamentis infixa ſunt inſignia venditoris. ibi. nu. 34. ibid.

Equus. Vide in verb. Venditor.

Equus morboſus ſi ab ignorante vendatur, ignoranti emptor agit quanto minoris. q. 25. nu. 10. 70

Et de ratione. ibi. nu. 11. ibid.

Licet quando ſcienter vendidit teneatur ad intereſſe. ibi. nu. 12. 70

Ampliatur locum habere etiam in re deficiente in ſubſtantia, vel in quantitate, vel in qualitate. ibidem numero 13. ibid.

Limitatur non procedere in ceteris rebus vitioſis, quarum poteſt vtilitas, vel vſus aliquis adeſſe, etiam vitio accedente. ibi. nu. 14. 70

Prout etiam quando modicum eſt vitium. ibidem numero 15. ibid.

Error in diuiſione. vide in verb. Diuiſio in verb. Repetitio.

Erroris defectus maior eſt, quam ignorantia. quæſt. 116. numero 15. 283

Error in contractu non impedit translationem dominij. quæſt. 116. nu. 16. 283

Declaratur non procedere errore detecto, quia tunc reſcinditur translatio, & competit condictio indebiti. ibid. nu. 17. ibid.

Eſtimatio heredi inſtituto in re aliena non debetur etiam, quod teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, & expreſſerit per verba de ea. q. 117. nu. 24. Et de ratione. ibid. 285

Eſtimatus quando fuit fundus. vide in verb. Fundus.

Eſtimatio prima offertur, vbi in re hypothecata fuerunt ab emptore factæ meliorationes. q. 40. nu. 25. 108

Eſtimatio. vide etiam in verb. Aeſtimatio.

Euictio non datur in caſu occurrenti poſt venditionem, & præſertim vbi proceſſit ex facto Principis abſque culpa venditoris. q. 99. nu. 16. & 17. 236

Vel vbi ſuccedit euictio ex natura rei. ibi. nu. 18. 236

Nec agitur ad pretium. ibid. nu. 19. ibid.

Fallit data ſcientia emptoris, qui emendo ſciuit qualitatem rei emptæ. ibid. nu. 20. 236

Quæ ſcientia requiritur. ibi. nu. 21. ibid.

Euictio debetur quando fuit euictum quid comprehenſum intra fines rei venditæ, licet ſuperſit numerus iugerum venditorum ex communi. quæſtio. 103. num. 23. 24. & 25. 240

Euictio quando eſt iuſta, nemo damnum patitur. quæſt. 104. nu. 14. 247

Euictio non debetur, quando emptor nõ caret re euicta. quæſt. 104. nu. 15. 248

Euictio debetur à venditore, licèt factum eſſet iniuſtum, & inualidum, & euictionis promiſſio facta eſt per verba quoquo modo, & quacumque de cauſa, quia moleſtia ſubſecuta, tenetur promiſſor. quæſtio. 104. numero 19. ibid.

Fallit, ſi promiſſio euictionis facta ſit contra diſpoſitionem legis. ibi. nu. 20. 248

Euinci non dicitur, ſed auferri ex legis diſpoſitione, quod emptor potuit præuidere. q. 104. nu. 22. ibid.

Euictionis actio datur contra ſcientem rem eſſe obligatam, etiam euictione non ſecuta. q. 106. nu. 9. 251

Ampliatur etiam procedere reſpectu fideiuſſoris, qui alienationis contractui acceſſit. ibi. nu. 10. ibid.

Euictio non debetur, quando emptor ſciuit rem eſſe fideicommiſſo, vel alteri obligatam. quæſt. 106. numero 13. & 14. 251

Declaratur, ampliatur, & limitatur pluribus modis, de quibus ibid. à num. 16. vſque ad 40. & habetur in verb. Emptor, & in verb. Alienatio.

Euictio non debetur ex cauſa noua ſuperuenienti poſt contractum. q. 106. nu. 28. & ſeqq. 252

De euictione vt agi valeat, octo requirũtur, & quæ. quæſt. 3. nu. 1. 4

Euictio ex conſuetudine contrahentium inducitur, non notariorum. q. 1. nu. 1. 1

Euictionis actio, quare datur aduerſus venditorem. quæſt. 1. nu. 2. ibid.

Euictio quid ſit. quæſt. 1. nu. 3. 1

Euictio quotuplex. quæſt. 1. nu. 4. & ſeqq. ibid.

De Euictione, vt agi poſſit requiritur ſententia. quæſt. 1. numero 5. 2

Primo fallit in actione ex ſtipulatu ratione contrauentionum. ibid. nu. 6. ibid.

Secundo fallit, quando quis doloſe vendidit. ibidem nu. 8. 2

Tertio fallit, quando venditio eſt iurata, & venditor non impleuit. ibid. nu. 9. ibid.

Quarto fallit in dote. ibi. nu. 10. ibid.

Euictio quandoque fit ſibimet ipſi. q. 1. nu. 15. 2

Euictionis petitio fit ſecundum ea quæ ſunt præſcripta in venditione. q. 1. nu. 16. ibid.

Euictionis actio competit ei qui emptionis titulo acquirit, vel alia ſimili cauſa oneroſa. quæſtio. 2. numero 1. & 21. 3

Euictio locum habet in contractibus tam nominatis, quam etiam innominatis. q. 2. nu. 4. ibid.

Euictio competit illi, qui rem habet à iudice, non ſecus ac ſi à priuato habuiſſet, cum factum iudicis cenſeatur factum partis. q. 3. nu. 6. 3

Euictionis indemnitatem promittere, ac litem in ſe ſuſcipere

pari

Digitized by Google

pari paſſu ambulant.quæſt.2.nu.13. ibid.

Euictio promiſſa cum iuramento non requirit denunciationem.q.7.nu.17. ibid.

Euictio quo tempore debeatur, & exerceri poſſit. vide.q.8. per totam. 22

Euictio per venditorem promiſſa debetur lata ſententia,& execuia contra Caballin. & Ruyn. quæſtio. 8. numero 1. ibid.

Primo ampliatur, vt procedat etiam ſi dictum ſit, quod lite mota emptor recuperet pretium . ibidem numero 2. 23

Secundo ampliatur, etiam ſi res vendita ſit alteri obligata.ibi.nu.3. ibid.

Fallit,vt ibid.nu.4. ibid.

Tertio ampliatur, vt ſecuta euictione per ſententiam & executionem, poſſit emptor nedum agere de euictione, ſed etiam incipere ab executione. quæſt. 8. numero 5. 23

Quarto ampliatur, etiam ſi emptor ſit paratus probare rem alienam eſſe.ibid.nu.6. ibid.

Quinto ampliatur, vt ſatis non ſit ſi lata ſit ſententia, niſi ea confirmetur.ibid.7. 23

Sexto ampliatur procedere etiam quoad expenſas. numero 8. ibid.

Primo limitatur concluſio,quando creditor ſciens tradit creditori ſuo rem alteri obligatam. quæſtio. 8. numero 9. 23

Secundo limitatur, quando emptor mota ſibi lite illam denunciauit venditori. ibidem num. 10. vbi extenditur. ibid.

Tertio limitatur,quando fouet malam cauſam.ibidem nu.11. 23

Quarto limitatur non procedere in venditore doloſo. ibid.nu.12. 24

Quinto limitatur, quando venditor ipſe vult euincere. nu.13. ibid.

Sexto limitatur, quando ſpecialiter aliquid promittitur hoc, vel illo pacto ſeſe habere. ibidem numero 14. 24

Septimo limitatur, quando re nondum tradita reperitur obligata ibid.nu.15.vbi idem ſi res ſit tradita. ibid.

Octauo limitatur, quando eo caſu datur etiam actio quanto minoris.ibid.nu.18. 24

Nono limitatur in eo,qui agnoſcit bonum ius euincentis. ibidem num.19. vbi ad quædam infertur.ibidem numero 20. ibid.

Ampliatur procedere etiamſi perfectum non ſit iudicium.ibi.nu.21. 25

Decimo limitatur, quando euictio imminet in limine contractus.ibi.nu.22. ibid.

Amplia, & ſubamplia,vt num.24. & 25.vbi etiam habetur contrarium. 25

Sublimitatur tribus modis. ibidem numero 26.27. & 28. 25

Vndecimo limitatur, quando euictio ſequitur ex ſententia iudicis incompetentis. ibidem nu.29. vbi redditur ratio. ibid.

Duodecimo limitatur, quando ex iniuſta ſententia res fuit ablata.ibi.nu.30. 25

Decimotertio limitatur, quando emptor re nondum euicta cum effectu petit, quod venditor condemnetur ad dimittendum bona.ibi.nu.31. ibid.

Decimoquarto limitatur, quando promiſſæ ſunt litis expenſæ, & agitur ad illarum recuperationem. ibid.numero 32. 25

Decimoquinto limitatur in fideiuſſore,qui poteſt agnoſcere bonam fidem.ibi.nu.33. ibid.

Decimoſexto limitatur,quando fuiſſet cõuentum,quod mota lite ante euictionem ſecutam agi poſſit. ibidem numero 34. 25

Decimoſeptimo limitatur, quando non agitur, vel excipitur de euictione,ſed agitur,vel excipitur,vt caueatur in euentum euictionis.ibi.nu.35. 25

Declara,vt ibi.nu.36. ibid.

Amplia, & limita duobus modis, vt num.37.38.39. & 40. ibid.

Decimooctauo limitatur, quando venditor ex parte emptoris requiſitus ad defendendum non defendit, quia tunc agi poterit contra ipſum venditorem non de euictione,ſed ad intereſſe.ibi.nu.41.vbi de ratione. 26

Decimonono limitatur in alijs actionibus præter actionem euictionis.ibi.nu.42. ibid.

Euicta re & executa,ſtatim de euictione agi debet.quæſt.8. nu.45. 26

Euictionis actio licet non detur, niſi re per executionem ablata, peti tamen poteſt cautio de euictione, & qualiter præſtanda remiſſiuè.q.8.nu.47. ibid.

Euicta res non dicitur,quando ſententiæ latæ fuerunt in iudicijs executiuis.q.8.nu.48. 26

Euictio vt debeatur, defenſio legitima requiritur. quæſt.9. per totam. 27

Euictio ceſſat,quando ex confeſſione emptoris lata fuit ſententia.q.9.nu.7. 28

Euictio ſi ſequatur factis cridis,& ius prætendens non compareat,an de cętero experiri poſſit.quæſt.9.nu.60.& ſeq. & præſertim.nu.63.& 65.& infra vbi diſtinguitur, & nu.68.& ſeq. 30

Euictio non præſtatur nedum quando procedit ex facto emptoris,ſed etiam authoris ſui.q.10.nu.1.& ſeqq. 31

Primo limitatur,quando eſt author ſingularis. ibidem nu.9. ibid.

Secundo limitatur vt non procedat,niſi quoad pretium ſolutum.ibi.nu.10. 31

Euictionem promittens tenetur qualitercumque euictio ſequatur.q.10.nu.19. 32

Et tenetur pro facto cuiuslibet extranei. ibid.numero 20. ibid.

Euictionem promittens pro dato & facto ſuo tantum, tenetur etiam de facto hæredis.q.11.nu.1. 33

Ampliatur & è conuerſo, quando hæres promiſit pro ſuo dato,& facto tantum, vt teneatur de facto defuncti. ibi.nu.2. ibid.

Præſertim, ſi hæres adeat hæreditatem abſque beneficio inuentarij.ibi.nu.3. 33

Quod ſecundum alios procedit etiam quando quis adiuit cum beneficio legis.ibi.nu.4. ibid.

Declaratur, vt talis promittens teneatur de facto defuncti ſui authoris vniuerſalis, ſecus ſingularis. ibidem nu.5. 33

Euictio pro hæredibus promiſſa qualiter intelligatur.q.11. nu.47. 36

Euictionis actio vt detur, requiritur, quod res euicta ſit tam ratione dominij, quam etiam poſſeſſionis. quæſt.12. nu.1. ibid.

I N D E X.

Contrarium, quod ſufficiat, ſi ſola poſſeſſio auferatur. nu.2. 36

Primo ampliatur vt fortius procedat, quando euictio fuit in forma promiſſa, & ſunt appoſita verba illa generalia quacumque cauſa, et quocumque modo, directè, & indirectè ibid.nu.13. 37

Secundo ampliatur, ſi fuit appoſita clauſula communiter apponi ſolita, nempe, quod venditor de euictione teneatur, ſiue ſequatur in poſſeſſorio, ſiue in petitorio, & ſiue ratione proprietatis, & dominij, ſiue etiam ratione ſolius poſſeſſionis.ibid.nu.14. ibid.

Euictione ſecuta in poſſeſſione, agitur ad damna & intereſſe.q.12.nu.4.vbi vide rationem. 36

Euicta res non dicitur per immiſſionem ſecutam in Saluiano interdicto.q.12.nu.5. ibid.

Ratio affertur.ibid.nu.6. 36

Sed vide.ibid.nu.7. 36

Euictionis ratione dominij & poſſeſſionis, & ratione poſſeſſionis tantum, differentia.q.12.nu.8. 37

Euictio licet propriè dicatur, vbi dominium euincitur, requiritur tamen quod etiam ſit abdicata poſſeſſio. q.12. nu.15. ibid.

Euincens ratione dominij, an pretium reſtituat, remiſſiuè. q.12.nu.18. 37

Euictionis actio nō datur re euicta per tompromiſſum. q.13. nu.1.vbi de ratione. 38

Ampliatur, etiam ſi compromiſſum ſolum factum ſit de iure.nu.2. ibid.

Primo fallit, ſi promiſſum ſit de euictione quomodocumque, & qualitercumque.ibid.nu.3. 38

Intellige, vt nu.4. ibid.

Secundo fallit, quando emptor coactus fuit ad compromittendum vigore ſtatuti.ibid.nu.5. 38

Ratio affertur.ibid.nu.6. 38

Quod ampliatur locum habere etiam in minore, & muliere.nu.7. ibid.

Primo ſublimitatur, quando compromiſſum fuit factum poſt tempus à ſtatuto præfixum. ibid.nu.8. 38

Secundo ſublimitatur, quando verſaremur in caſu claro, vel vbi fingeretur lis, vel ſimile.ibid.nu.9. 39

Tertio ſublimitatur, quando compromiſſum factum fuit ſine citatione venditoris.ibid.nu.10. ibid.

Quarto ſublimitatur, non ſufficere compromiſſum fieri ex forma ſtatuti, niſi etiam conſtet in actis, quod indice mandante & cogente illud factum fuit. ibidem numero 11. 39

Contrarium tenet author, vbi quod ſufficit tompromiſſum factum fuiſſe vigore ſtatuti.ibid.nu.12. ibid.

Quinto ſublimitatur, vbi non tonſtet emptorem neceſſe habuiſſe reſtituere rem euictam.ibid.nu.13. 39

Sexto ſublimitatur, quando à ſtatuto daretur aliqua forma, & contra illam fiat.ibid.nu.14. 39

Septimo ſublimitatur, quando conſtaret quod omnino partes ſponte abſque ſtatuto compromiſiſſent.ibid.numero 15. ibid.

Octauo ſublimitatur, quando iuſſus non eſſet ita præciſus, vt ei non valeat à partibus renunciari. ibidem numero 16. 39

Nono ſublimitatur, quando compromiſſum factum fuit extra locum ciuitatis ſtatuentium. ibidem numero 18. 39

Tertio principaliter fallit, quando index togeret partes ad compromittendum quæſt.ead.nu.19. ibid.

Ampliatur. ibidem nu.20. Et ratio addutitur numero 21. ibid.

Quarto fallit, vbi emptor in venditorem compromiſerit.ibid.nu.22. 39

Quinto fallit, ſi arbiter non proceſſit ſimpliciter, & de facto, ſed iuris ordine ſeruato.ibid.nu.23. ibid.

Sexto fallit, quando ſit compromiſſum à venditore cum emptore ſuo de re per ipſum empta ab alijs, quam numquam habuit ab authoribus ſuis.ibid.nu.24. 40

Euictio licet non debeatur emptori qui ſuccubuit ex laudo voluntario, intelligitur reſpectu dupli & pœnarum, non quantum ad pretium & intereſſe. quæſtio. 13. numero 25. ibid.

Euictio proueniens ex indicis ſententia iniuſta, vel per imprudentiam non debetur.q.16.nu.1. 46

Rationem vide.ibid.nu.2. ibid.

Conſulitur tamen emptori contra indicem per actionem in factum.ibid.nu.5. 46

Primo ampliatur concluſio, vt procedat etiam ſi nulla interceſſerit emptoris culpa.q.16.nu.6. ibid.

Secundo ampliatur, etiamſi verbis ampliſſimis, & generalibus fuerit de euictione promiſſum.ibid.nu.7. 46

Quod tamen non probat author.ibid.

Tertio ampliatur procedere quoque quoad fideiuſſorem de euictione.ibid.nu.8. 46

Rationem vide.ibid.

Primo limitatur, ſi venditor promiſerit defendere de iure, & de facto.ibi.nu.9. ibid.

Secundo limitatur, quando venditor non ſolum teneatur de euictione, ſed etiam promiſit litem defendere.ibi. nu.10.& ſeq. 46

Tertio limitatur, quando clarè non conſtat accidiſſe per iudicis imprudentiam, ſeu imperitiam. ibidem numero 12. ibid.

Quarto limitatur, quando index proceſſit nullo iuris ordine ſeruato.ibi.nu.13. 46

Quinto limitatur, quando à ſententia lata in prima inſtantia fuit ne dum appellatum, ſed in ſecunda inſtantia confirmata habitus recurſus ad ſuperiorem. ibidem nu.14. ibid.

Sexto limitatur, ſi iniuria vel iniuſtitia fuit culpa, vel odio venditoris cauſata.ibid.nu.15. 47

Septimo limitatur in fiſco, vel Republica venditrice. ibid.nu.16. 47

Octauo limitatur, quando venditor erat inimicus iudici.nu.17. 47

Intellige, vt ibid.nu.18. ibid.

Nono limitatur, quando euictio fuit promiſſa etiamſi per imperitiam vel iniuſtitiam iudicis ſequatur. ibid. nu.19. 47

Intellige, vt ibid.

Decimo limitatur, quando fuit promiſſum de euictione in forma pleniſſima, etiam pro euictione iniuſta.ibid. nu.20. 47

Vndecimo limitatur, quando emptor pro ſe habet magnam iuſtitiam.ibid.nu.22. ibid.

Vide diſtinctionem Cardinalis Mantica. ibidem numero 23. 47

Euictionem quamcumque promittens tenetur de euictione, quæ alias de natura actus non comprehenderetur. q. 16. nu.21. 47

Vide

Vide quæſt.18.nu.19.Contrarium.nu.20. 50

Euictio quando iudicialiter non ſequitur venditor de euictione non tenetur.q.17.nu.6. 48

Euictio non debetur ob mutuum periculum, quod contingere poteſt, tàm in re vendita, quàm in re aſſignata loco pretij.quæſt. ..

Euictionis promiſſio quouis caſu ſequatur, operatur, vt de euictione is teneatur, etiam ſi res euincatur culpa & facto emptoris.q.18.nu.19. 50

Contrarium.ibid.nu.20. ibid.

Euictio contingens ob culpam debitoris, ſeu venditoris ab eis debetur.q.19.nu.36. 54

Euictio præſtatur de natura emptionis, & de ea tacitè actũ intelligitur.q.20.nu.1. 55

Euictionis promiſſionem tacitè notarius apponere rogatus intelligitur in contractu.q.20.nu.2. ibid.

Niſi aliter fuerit conuentum.ibid.

Euictio expreſſè promiſſa intelligitur ſecundum contractũ, cui adijcitur.q.20.nu.5. 55

Extenditur idem obtinere in fideiuſſore, vt ſicut tenetur venditor, ita etiam teneatur fideiubens pro eo.ibid. nu.7. ibid.

Euictio quando ſequitur ex natura rei contra venditorem non agitur ad pęnam, nec ad damna, ſeu ad expenſas, vel fructus.q.20.nu.36. 56

Quod etiam dicitur procedere in locatione, feudo, & ſimili. ibid. Et quando emptor ſciuit cum qualitatibus. ibid.nu.37. 56

Euictio quando ſequitur ex natura rei, vel negocij non debetur.q.21.nu.1.& 11. 57

Prout nec quando euincitur ſecundum rei qualitatem. ibid.nu.2. ibid.

Primo fallit, quando vendita fuit res aliena emptori ignoranti. ibid.nu.15. 58

Secundo fallit, quando partes noluerunt rei naturam attendere, ſeu obſeruare, ſed eam mutarunt, vel ab ea diſceſſerunt.ibi.nu.16. ibid.

Tertio fallit, quando fuit promiſſa indemnitas ab omni lite, ac controuerſia. ibid.nu.19. Etiam ſi ſua natura res ipſa ſit euictioni ſubiecta.ibid.nu.20. 58

Quamuis regulariter de euictione quæ prouenit ex natura rei euictæ quis non teneatur.ibid.nu.21. ibid.

Quarto fallit, quando in contractu quis in ſpecie ſe obligauit ad damna, & intereſſe.ibid.nu.22. 58

Euictio vt debeatur etiam quod ſequatur ex natura rei, non ſufficit ſimplex promiſſio de euictione, ſed debet eſſe concepta verbis vniuerſalibus, & generalibus aptis comprehendere talem euictionem.q.21.nu.12. ibid.

Vel quod ſit facta promiſſio cum pacto conſtituti ad formam ſtatuti, ſeu conſtitutionis.ibi.nu.13. 58

Euictionem præſtare tenetur venditor, etiamſi non promiſerit.q.21.nu.14. ibid.

Primo declaratur non procedere in conſentiente venditioni.nu.25. 58

Secundo declaratur, quando illegitime & violenter res fuiſſet euicta.ibid.nu.26. 59

Tertio declaratur quando res fuit euicta facto ipſius emptoris.nu.27. ibid.

Quarto declaratur, quando expreſſè conuentum eſſet, quod in caſu euictionis venditor non teneatur neque ad reſtitutionem pretij.nu.28. 59

Quinto declaratur non habere locum quando non vendita fuit res, ſed ius ſuper illa re, vel reſſum eſt tale ius. ibid.nu.29. ibid.

Euicta re natura ipſius rei, quando venditor pretium reſtituere tenetur illudmet pręſtare debet, quod tempore venditionis accepit ab emptore, non habita conſideratione diminutionis, vel augmenti.q.21.nu.30. 59

Euictio quando imminet in limine contractus, ſi venditor agit ad pretium, vel ad partem pro reſiduo cauere debet cum fideiuſſore de euictione.q.23.nu.50. 65

Euictio non venit, quando res in iudicio euicta non eſt.q.34. nu.5. 92

Quare opus eſt, vt res euincatur per ſententiam. ibid. nu.6. ibid.

Et quidem legitimè, & quod præceſſerit debita litis denunciatio.ibid.nu.7. 92

Ac viriliter ſe defenderit emptor. ibi.nu.8. ibid.

Euictionis promiſſio, & obligatio, vt effectum habeat quæ concurrere debeant remiſſiuè.q.36.nu.2. 96

Euictio vbi legitimè fuit ſecuta, emptor rectè agit pro ſua indemnitate.q.43.nu.14. 113

Euictionis promiſſio non impedit liberationem debitoris, quæ ſequitur ex ſolutione pretij, quam creditor ab emptore pignoris accepit.q.45.nu.4. 118

Declaratur procedere, quando pretium deuenit ad creditorem irreuocabiliter, neque reuocari poteſt ex cauſa euictionis.ibi.nu.6.& 8. ibid.

Euictionis actio datur etiamſi ille euincat qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurum.quæſt.48. nu.7. 125

Fallit, ſi ius proueniat à facto eius, cui euincitur, vel ſui authoris, ex cuius facto non teneatur. ibidem numero 9. ibid.

Euictionis poteſtas tollit intellectum acquiſitionis.quæſt.47. nu.1. 121

Euictionis proſequendæ requiſita, & fundamenta, quæ.q.48. nu.32. 125

Euictio vbi non venit, conſultius eſt rem præſtare, quam eius æſtimationem.q.48.nu.30. ibid.

Euictio non debetur, vbi ſpes tantum hæreditatis vendita eſt.q.51.nu.5. 131

Euictio non debetur quando ſequitur ex natura rei. q.56. nu.41. 141

Euictionis pactum vbi non generaliter concipitur, ſed ad certam cauſam & perſonam ſit reſtrictum, actio ad pretium non datur.q.57.nu.1. ibid.

Contrarium.ibid.nu.2. 141

Euictionis fideiuſſor liberandus eſt à fideiuſſione re euicta. q.61.nu.12. 149

Præſertim ſtantibus moleſtijs paſſis per fideiuſſorem. ibid.nu.13. ibid.

Euictio rei legatæ, quando debeatur per hæredem. vid.q.63. & q.64.in verb.Hæres.

Euictio non debetur ex contractu venditionis à lege prohibito.q.58.nu.28. 144

Euictio non debetur, quando ſequitur ex facto emptoris. q.106.nu.32. 252

Vel etiam ſui authoris.ibid.nu.33. ibid.

Fallit vbi euictio ſpecialiter fuit promiſſa.ibidem numero 34. 252

Euictio non debetur, quando emptor facile ſcire potuit rem eſſe alienam, vel oneri alicui ſubiectam. quæſt. 106. numero 11. 251

Euictio quando ex natura rei contingat, actio de euictione etiam ignoranti non datur. q 106. nu. 23. 252

Euictio licet re per compromiſſum euicta non debeatur, tamen aliud eſt, quando euictio promiſſa eſt quomodacumque contingat. q. 106. nu. 25. ibid.

Euictionis futuri caſus poſt contractum contingentes ad venditorem non ſpectant. q. 106. nu. 29. 252

Euictio præſtanda eſt in his tantum caſibus, qui euictioni cauſam parant. q. 106. nu. 30. ibid.

Euictio etiam ſi promittatur, fideicommiſſi perſonalis renunciatio non præiudicat. q. 109. nu. 21. 260

Euictionem paſſus, quando habet fundum emptum cum pacto reinueſtiendi, vel retrouendendi infra quinquennium tertio, ſi anterior creditor cedit iura ſua habenti prædium emptum cum dicto pacto, poterit exercere hypothecam anteriorem ſibi ceſſam contra fundum quem poſſidet, ſicut poſſet contra vendentem, ſi poſſideret. quæſtio. 110. nu. 3. 261

Euictio an fiat à tertio vel citato obligato de euictione quis euincat rem venditam à ſe ipſo non refert. quæſt. 110. nu. 5. ibid.

Euictionem fideiuſſor venditionis promittit, quæ promiſſio locum habet re tantum euicta, & dicitur aſſiſtere venditioni, non autem vendit, nec promittit manutenere, nec contrauenire. q. 112. nu. 8. 264

Euictionem præſtare tenentur qui vendiderunt, non qui conſenſum præſtiterunt. q. 113. nu. 1. 267

Fallit, ſi ſpecialiter facta ſit obligatio. ibidem numero 2. ibid.

Euictionem debet præſens & non diſſentiens, ſi pretium recipiat, quia vendidiſſe cenſetur. quæſt. 113. nu. 3. & numero 17. 267

Euictionis actio re euicta datur etiam ſi euincat qui tempore contractus ius non habebat, ſed habuit in futurum. q. 113. nu. 14. 268

Euictionis ſtipulatio, aut conſenſus præſtandus quando committatur, ſi ius deficiat ex poſt facto, remiſſiuè quæſt. 113. nu. 15. ibid.

Euictionem non debet, qui ſimpliciter venditioni conſenſit, ſi non promiſerit. q. 113. nu. 16. 268

Primo fallit, ſi pretium recipiat. ibidem numero 17. ibid.

Secundo fallit, ſi qui conſenſit dominus eſt. ibidem nu. 18. 268

Tertio fallit in eo cuius nomine fit actus, quia conſentiendo videtur actum ratificare. ibi. nu. 19. ibid.

Et datur actio ex empto pro re ſibi euicta. ibidem numero 20. 268

Primo ampliatur, quia actio ex empto datur nedum emptori contra venditorem ſecuta euictione, ſed etiam hæredi emptoris contra hæredes hæredis. ibidem numero 21. ibid.

Secundo ampliatur, vt actio huiuſmodi detur etiam pro re ſub conditione obligata. ibi. nu. 22. 268

Contrarium. ibi. nu. 23. ibid.

Euictio non datur contra vendentem rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam etiam quod emptor ante conditionis euentum moleſtetur à fideicommiſſario, nec ſibi retineri poteſt pretium, ſi velit cauere. quæſtio. 113. numero 24. 268

Fallit, quando hypotheca & obligatio rei venditæ eſt pura. ibi. nu. 25. ibid.

Sublimitatur, quando emptor ex tali obligatione damnum aliquod pati non poteſt. ibi. nu. 26. ibid.

Refertur diſtinctio Oſaſ. ibid. nu. 27. 269

Sed author aliter reſoluit. ibi. nu. 28. ibid.

Euictionem promittens aduerſus iuris & facti moleſtationem, tenetur ſolum de iudiciali. quæſtione 113. numero 32. 269

Declaratur procedere ſi emptor litem denunciauerit, cum alias non teneatur ſaltem ad expenſas. ibidem numero 33. ibid.

Euincens à ſe ipſo rem, habet actionem ex empto cõtra venditorem ad pretium, quod pro re tunc effecta ſua ſoluit. q. 113. nu. 36. 269

Euictionis actio ex empto committitur pro acceſſorio, hoc eſt pro damnis, & intereſſe, ſicut pro principali, licet ſecus in actione pro ſtipulatu. quæſtione 113. numero 34. ibid.

Et talis tenetur ad valorem verum rei euictæ tempore ſecutæ euictionis. ibi. nu. 35. ibid.

Euictio illegitima & violenta vbi fuit, emptor ex ea non agit contra venditorem, ſed contra iniuriatorem. q. 113. nu. 31. 269

Euictio debetur in contractu diuiſionis. quæſt. 114. numero 1. 271

Quod procedit, ſiue diuiſio fiat inter partes, ſiue in iudicio. ibi. ſub nu. 3. in fin. ibid.

Euictio non præſtatur, quando diuidentes ignorarunt, rem eſſe alienam, vel fideicommiſſo ſubiectam. quæſt. 114. nu. 4. 272

Ampliatur procedere etiam quando frater, cui fideicommiſſi bona obuenerunt ſciebat eſſe fideicommiſſo ſubiecta, ſed ignorabat alia fratribus obuenta libera eſſe, putabatque & illa fideicommiſſo ſubiacere. quæſt. 114. nu. 5. ibid.

Euictio non debetur, quando affuit ſcientia diuidentium bona fuiſſe aliena, aut conditionibus affecta, & vni obuenerunt allodialia, & alteri fideicommiſſaria, vel feudalia. q. 114. nu. 6. 272

Nec tenetur quis partem facere de allodijs, quæ iure ſuo poſſidet. ibi. nu. 7. ibid.

Ratio affertur. ibi. nu. 8. ibid.

Imò, nec datur actio de euictione pro tali intereſſe, nec pro pretio. ibi. nu. 9. 272

Contrarium, quod pro contingenti portione etiam data ſcientia fideicommiſſi euictionis actio detur. ibidem nu. 11. ibid.

Ratio eſt, vt euitetur inæqualitas. ibidem numero 12. 272

Sed prior relata ſententia probatur. ibidem numero 13. quæ.

Primo ampliatur procedere, etiam ſi generalis de euictione promiſſio acceſſerit. ibi. nu. 14. ibid.

Et etiam ſi verbis vniuerſalibus. ibi. nu. 17. Et de ratione. ibi. nu. ſeq. 273

Contrarium habetur. ibi. nu. 21. ibid.

Secundo ampliatur, vt nec etiam ad pretium agi poſſit. ibi. nu. 22. 273

Tertio ampliatur, quando ſumus in caſu, in quo is, qui accepit bona fideicommiſſaria, id egit, quia in præſentia eſſent vti libera. ibi. nu. 23. ibid.

Quarto ampliatur, vt pretium non debeatur, etiam ſi diuiſio fiat iudicialiter. ibi. nu. 24. 273

Quin-

Digitized by Google

Qainto ampliatar etiam ſi ex coniecturis tantum appareat inter ipſos actum, vt de euictione teneantur, etiam quod illa ſequeretur ex natura rei. ibi.nu.25. ibid.

Et quæ cenſeatur probabilis coniectura. ibidem numero 26. 273

Primo fallit, ſeù limitatur, quando alterata eſt natura fideicommiſſi, vt quando data eſt facultas alienandi inter diuidentes, qaia ſi vnus alienat purificata sonditione, pretium eſt reſtituendam. ibi.nu.27. ibid.

Idemqae protedit, ſiae alienatio ſit inter viuos, ſiue in vltima voluntate. ibi.nu.28. 273

Contrarium, quod pretium non ſit reſtituendum ab altero, in suius perſonam purificatam eſt fideicommiſſam. ibi.na.29. ibid.

Declaratur prima relata ſententia, ut procedat, quando diuidentes ignoraſſent fideicommiſſum. ibidem numero 30. 273

Prīmo ſublimitatur dicta fallentia, ſeù limitatio, vt locum non habeat, quando alienandi facultas fuiſſet conceſſa ex voluntate, quia tunc pretium non eſſet reſtituendum, ſeu reſeruatam, fesut ſi ex neceſſitate. ibid. nu.31. 274

Secundo ſublimitatur, quando diuidentes ſibi inuicem remiſiſſent omne ius, & omnem actionem, vel dixiſſent, quod nullam actionem ſibi reſeruabant. ibidem numero 32. ibid.

Tertio ſublimitatur, quando data eſt licentia alienandi hæredibus, & ſacceſſoribus. ibi.nu.33. 274

Quarto ſublimitatur, ſi licentia concepta eſſet verbis vniuerſalibus, & multum prægnantibus, ex quibus colligatar etiam pretium fuiſſe remiſſum. ibidem numero 34. ibid.

Secundo fallit, quando fratres ignorabant inter eos conſtitutum fuiſſe fideisommiſſum. ibi.nu.35. 274

Ampliatur hæc fallentia, vt procedat etiam ſi frater cui obuenerunt fideicommiſſi bona, ſciebat ea eſſe sonditionibat affecta, & fideisommiſſo ſappoſita, ſed ignorauit talia bona fratribus obuenta eſſe libera, cum putaret ea fideicommiſſo eſſe obnoxia, quia poterit de euictione agere. ibi.nu.36. ibid.

Tertio fallit, quando diuidentes expreſsè promiſerunt de euictione ratione fideicommiſſi, quia fideicommiſſum cenſetur remiſſum. ibi.nu.37. 274

Contrarium habetur. ibi. in verb. Contrarium.

Sed prior opinio probatur, quam intellige, vt ibid.

Qaarto fallit, quando ex clauſulis in inſtrumento diuiſionis inſertis amplis, & generalibas, vel vniuerſalibus dici poſſet fideisommiſſum remiſſum. ibidem numero 38. 274

Quinto fallit, quando expreſsè legereur remiſſum fideisommiſſum, quia tuns de euictione agi poſſet. ibidem nu.39. 275

Sed sontrarium. ibi.nu.40. ibid.

Primo ſablimitatur dicta limitatio, niſi is, à quo fuit res euicta in bona fide exiſtat, & alij in mala, quia ſciebat rem eſſe alienam, & ideo conuenerunt, ne de euictione teneretur. ibi.nu.41. 275

Secundo ſablimitatur, quando fideicommiſſo partes renunciare non poſſent, vt quia in teſtamento ſit tacita probibitio, vel etiam expreſſa, ibidem numero 42. ibid.

Tertio ſublimitatar, vbi ex inſtrumentis poſteà factis diuidentes non babuiſſent fideicommiſſum pro renunciato. ibi.nu.43. 275

Sicut è conuerſo, ſi in præcedentibus reſeruatum eſſet fideicommiſſum, quod reſeruatum cenſeatur in poſteriori diuiſione. ibi.

At contra eodem loco.

Idemqae, quando diuidentes poſt inſtrumentum aliter declaraſſent animum ſuum, aſſerentes non eſſe renunsiatum, vel renunciatum fideicommiſſo. ibidem numero 44. 275

Quarto ſublimitatur, ſi in inſtrumento diuiſionis fuerit exceptuatum fideicommiſſum, qao in caſu illi renunciatam non cenſetur per slauſulas quantumcumque prægnantes. ibi.nu.45. ibid.

Quinto ſublimitatar, quando slauſulæ importantes fideicommiſſi remiſſionem ita demum operantur, ſi poſitæ ſint in principali diſpoſitione, ſecus ſi in executiuis. ibi. nu.46. vbi de ratione. 275

Cōtrarium, quod immò clauſalæ operari debeant ſuum effectum in quacumque parte inſtrumenti appoſitæ ſint. ibi.nu.47. ibid.

Sextò ſublimitatar, qaando neceſſariò clauſulæ percutiunt fideicommiſſam, & in alio verificari nequeunt. numero 48. 275

Septimo ſublimitatur non babere locum, quando teſtator probibait diuiſionem vſqae ad certum tempus, qaia ſi intra dictam tempus facta ſit diuiſio sum clauſalis importantibus remiſſionem fideicommiſſi, non valet. ibidem nu.49. ibid.

Octauo ſablimitatur, quando ſingulæ clauſalæ & ſi non ſufficerent ad fideicommiſſi reſtitutionem, ſi tamen plures eſſent, operarentur quod fideicommiſſum cenſeretur renunciatam. ibi.nu.50. 275

Contrarium. ibi.

Nono ſublimitatur, qaando inſtrumentum, in quo fideicommiſſum sontinetur eſſet iuramento firmatum à cohæredibus sum promiſſione de non contraueniendo, quia ſi poſtea deaeniant ad diuiſionem, fideicommiſſi renunciatio non induceretur. ibi.nu.51. ibid.

Contrarium verius disitur. ibi.nu.52. 276

Decimo ſublimitatur, vbi plura adeſſent fideicommiſſa, & diuidentes vnum reſeraarunt. ibidem numero 53. ibid.

Contrarium habetur ibi.nu.54. quod intellige, vt eod. loco. 276

Vndecimo ſublimitatur, niſi clauſulæ ita claræ eſſent, vt de eis iure dubitari non poſſet. ibi.na.55. ibid.

Sexto fallit, ſi diuidentes ſibi inuicem remiſiſſent omne ius & omnem actionem, vel fuerit dictum, quod nullam actionem ſibi reſeruabant. ibi.nu.56. 276

Septimo fallit, quando alienatio facta fuit titulo lucratiuo, & ſine interuentu pretij, quia ſi nullum pretium interuenit agi non poteſt de illius reſtitutione. ibi. nu.57. ibid.

Sed aathor id non probat. ibi.

Octauo fallit, quando clauſulis importantibus facultatem alienandi additæ eſſent verba, quod ſcilicet diuidentes de rebus diuiſis facere poſſent qaicquid ſibi placeret. ibi.nu.58. 276

Nono fallit, quando diuiſio facta eſt à teſtatore inter hæredes ſuos, quia tuns euicta re ob conditionis euentum, cohæres de euictione non tenetur. ibi.nu.59. 276

Contrarium habetur.nu.60. ibid.

Sed prior ſententia probatur, ibidem numero 61. quæ.

Primo ampliatur procedere, quando hæredes ipſi diuiſerunt hæreditatem paternam.ibi.nu.62. 276

Secundo ampliatur, quando euictio cauſatur ex facto, & ordinatione teſtatoris.ibi.nu.63. ibid.

Primo ſublimitatur, quando defunctus hæredes plures inſtituens inter eos æqualiter hæreditatem diuiſit; nam ex eo quod inter illos æqualitatem ſeruare viſus eſt, datur euictionis actio.ibid.nu.64. 276

Intellige, niſi conſtet, patrem vni plus relinquere voluiſſe, quam alteri.ibi.nu.67. 277

Secundo ſublimitatur, quando culpa cohæredis res eſſet euicta.ibi.nu.68. ibid.

Tertio ſublimitatur in diuiſione facta pro iure legitima & Trebellianica, quo caſu præſtatur euictio. numero 69. 277

Decimo fallit, ſi caſus ſucceſſionis ſuperueniat in alterum ex diuidentibus, qui vt agnatus excludat hæredem alterius, vt puta filiam incapacem. ibidem numero 70. ibid.

Ampliatur quoque procedere, ſi in diuiſione promiſſum fuerit de euictione, dummodò acquirens ſciret rem eſſe oneri fideicommiſſi, vel emphyteuſis ſubiectam.ibid.nu.71. 277

Declaratur, vt ibi.nu.72, & 73. ibid.

Vndecimo fallit, vt non poſſit de euictione bonorum fideicommiſſo ſubiectorum agi per eum, qui poſteà ſuperuixit ſolus, licet tempore diuiſionis contrarium accidere potuerit.ibi.nu.78. 277

Duodecimo fallit, quando ſpecialiter eſt prouiſum, quod non teneatur de euictione. ibi.nu.79. ibid.

Euictionis promiſſio intelligi debet rebus ſic ſtantibus.quæſt. 114.nu.18. 273

Euictionis ſimplex promiſſio intelligitur ſecundum quod eſt de natura actus, ſuper quo interponitur, & ideo non debetur, quando procedit ex natura rei, vel ex facto authorum poſſeſſoris.q.114.nu.16. 272

Euictionis promiſſio cenſeri non debet facta aduerſus ſeipſum, quando alia capi poteſt interpretatio.quæſt.114.numero 18. 273

Euictionis actio conceditur in omnibus illis caſibus, in quibus pro legato ſpeciali hæres tenetur de euictione.quæſt. 114.nu.65. 276

Et datur in prælegatis factis cauſa inæqualitatis ſeruandæ inter cohæredes, ibi.nu.66. 277

Euictio non debetur, veluti fructus agri, quando euincitur res quæ à re vendita deſcendit, non tamen euictionis tempore erat in rerum natura. quæſtio. 114. numero 77. ibid.

Euictio tunc debetur in diuiſione, quando aliundè prouenit, quam ex natura rei.q.114.nu.81. 277

Euictionis ſtipulatio vt non obſtet, debet eſſe ſpecialis in caſu euictionis reſpectu fideicommiſſi. quæſtio. 114. numero 82. 278

Euictio in fideicommiſſo tunc debetur, quando fideicommiſſo fuit renunciatum.q.114.nu.83. ibid.

Non tamen ſufficit, quando ſtipulatio eſt perſonalis. ibid.nu. 84. 278

Euictio rei venditæ, quæ fratri contigit in diuiſione facta cum pacto, quod quiſque in dicta diuiſione ſentiat damnum & incommodum, prout in caſu, in quo ſequitur euictio, intelligi debet de ea, quæ euenit à tertio, & non à venditore.quæſt.114.nu.87. ibid.

Euictio. Vide in ver. Hæres; Minor.

Euictio non debetur in diuiſione bonorum fideicommiſſi, ſeù feudi, ſiuè tertio vni inferatur. quæſtione 114. numero 90. 278

Euicta re tradita ex cauſa diuiſionis re integra quid ſit præſtandum.q.114.nu.91. ibid.

Euictio non debetur à cohærede, quando diuiſio facta eſt à teſtatore, & ea ſequitur ob conditionis euentum.q.114. nu.59. 276

Contrarium.ibi.nu.60. ibid.

Prior tamen ſententia probatur ibid. nu.61. quæ ampliatur nu.ſeqq. & ſublimitatur. ibid.

Euictio non debetur, quando ſpecialiter eſt prouiſum quod de euictione quis non teneatur.q.114.nu.79. 277

Euictio non debetur, quando ſequitur ex facto eius, cui res euincitur.quæſt.115.nu.5. 279

Nec quando ſequitur ex facto authoris. ibidem numero 6. ibid.

Euictio, quæ ſequitur ex præordinatione authoris perinde, ac ſi ſequatur ex proprio facto. quæſtio. 115. numero 9. 280

Et ideo non debetur. ibi.nu.12. ibid.

Primo limitatur, quando in eum caſum ſpecialiter fuit promiſſa.ibi.nu.13. 280

Secundo limitatur, quando res reſtitutioni ſubiecta fuit data pro libera, & alterata eſt natura rei. ibidem nu.14. ibid.

Extenditur etiam procedere in diuiſione. ibidem numero 15. 280

Et in bonis fideicommiſſarijs, & feudalibus. ibidem nu.16. ibid.

Euictio debetur etiam in fideicommiſſis quæ euincuntur ex facto authoris, quando illorum natura fuit alterata, & ab eis receſſum.quæſt.115.nu.17. 280

Ampliatur procedere, etiam quando colligi poteſt ex verbis amplis, generalibus, & vniuerſalibus aliquo modo remiſſum fideicommiſſum. ibidem numero 18. 26. & ſeqq. ibid.

Euictionis promiſſio ſimpliciter facta intelligitur ex quacumque cauſa res euincatur.quæſt.115.nu.33. 281

Intellige, vt ibi.nu.40. 282

Primo ampliatur eo magis procedere, quando concepta eſſet verbis generalibus, prægnantibus, & vniuerſalibus.ibid.nu.34. 281

Declaratur habere locum, quando verba vniuerſalia nil aliud operari poſſent.ibi.nu.35. ibid.

Secundo ampliatur, quando expreſsè promiſſum eſſet de euictione ex cauſa fideicommiſſi.ibi.nu.36. 281

Intellige procedere, quando contrahentes ſcientes fideicommiſſum promiſerunt de euictione, & renunciauerunt iuramento dictæ legis de his.ibi.nu.40. 282

Euictionis vniuerſalis promiſſio data fideicommiſſi ignorantia illud non includit.q.115.nu.39. ibid.

Et ſcientia ſpecialis, & non generalis probari debet. nu.30. 281

Euictio præſtatur in feudo. q.118.nu.2. 287

Saltem quoad pretium.ibi.num.1. Et ad intereſſe.numero 3. ibid.

Pro quo agitur actione ex empto.ibi.nu.4. 287

Et

INDEX.

Et venditor, ſi ſoluendo non ſit, res in commiſſum non cadit, ſed ſuccurritur emptori ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, etiam ſi expreſsè conuentum fuerit, ne de euictione teneretur. ibid. nu. 5. ibid.

Vel ſi in contractu de euictione actum non fuiſſet. ibid. nu. 6. 287

Diſtinguitur tamen, an ſciuit, aut ignorauit emptor. num. 7. ibid.

Euictio. Vide in ver. Diuiſio. Fideicommiſſum; Feudum; Stipulatio.

Euictio debetur in feudo quod fuit euictum per agnatos, vel dominum à venditore, vel eius hærede, vbi tamen in contrarium non fuit conuentum. quæſt. 118. nu. 24. 288

Primò ampliatur procedere, etiam ſi de euictione non conuenerit. ibid. nu. 25. ibid.

Secundò ampliatur habere locum, etiam ſi ſciuerit rem eſſe feudalem, ſed ignorauit, vaſallum venditorem agnatos dicti feudi capaces ſucceſſionis habere. ibid. nu. 26. & ſeq. 288

Tertiò ampliatur multò magis procedere, ſi venditor affirmauerit nullos agnatos dicti feudi capaces habere. Ibid. nu. 31. 289

Quartò ampliatur locum habere, etiam ſi vẽditor conuenerit ſe nolle de euictione teneri, eum ſciuerit rem à domino, vel agnatis euinci poſſe, & emptor ignorauit, quia nihilominus de euictione tenetur. ibid. nu. 32. 289

Fallit, ſi emptor ſciuiſſet. ibid. nu. 33. ibid.

Quintò ampliatur ſibi quoque tribuere, ſi vaſallus de feudo aliquem ſubinfeudauerit, & poſteà contingat hoc feudum primò domino, aut agnatis aperiri, ita ut à ſubinfeudato reuocetur, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore cõceſſionis ſibi factæ rem eſſe feudalem. ibid. nu. 34. 289

Diſtinguitur ibid. nu. 35. ibid.

Fallit, ſi delicto, aut culpa ſubinfeudantis res ſit domino, aut agnato aperta, quia tunc præſtatur euictio etiam quod accedat ex natura rei. ibid. nu. 36. 289

Quicquid in contrarium ſenſerit Zaſ. ibid. num. 37. & ſeqq. ibid.

Sextò ampliatur, ſi ſcienter feudum emptum fuit pro allodio, & tamen emptor fuit ſtipulatus euictionem. ibid. nu. 42. 289

Septimò ampliatur procedere pro feudo conceſſo ob ſeruitium. ibid. nu. 43. ibid.

Fallit, vbi præſtatur modicum ſeruitium. ibid. numero 44. 289

Primò declaratur, vt dominus pro euictione teneatur ad reſtitutionem pretij, vel ad dandum emptori aliam rem æquiualentem. ibid. nu. 45. ibid.

Vel etiam dare pecuniam loco feudi euicti. ibid. numero 46. 289

Secundò declaratur non procedere, quando uaſallus, ſeu feudatarius inueſtitus ſciuiſſet rem, de qua inueſtiebatur alienam eſſe. ibid. nu. 47. ibid.

Subdeclaratur non habere locum, quando inueſtitur de re aliena ſcienter pactum fecerit, vt inueſtiens de euictione teneatur. ibid. nu. 47. 290

Tertiò declaratur, vbi ſcienter quis emerit rem feudalem lege prohibente abſque domini conſenſu. ibidem numero 49. ibid.

Primò ſubdeclaratur, quando pro feudo non debetur euictio, quia ſemper debetur pretium, vel illius æſtimatio. Ibid. nu. 50. 290

Secundò ſubdeclaratur, quãdo procurator, ſeu alius nomine domini rem feudalem alienauerit ſine domini conſenſu. ibid. nu. 51. ibid.

Quartò declaratur, quando euictio procedit ex natura rei feudalis, niſi aliter expreſsè dictum ſit. ibidem numero 52. 290

Quintò declaratur vt non procedat, quando dominus dedit omne ius quod habet in feudo; reſeruato ſibi directo dominio, quia tunc ad nihilum tenetur feudo euicto. ibid. num. 53. ibid.

Sextò declaratur in caſu, quo feudum eſſet euictum facto inueſtiti, ſeu emptoris. ibid. nu. 54. 290

Septimò declaratur, niſi in donatione per Regem, vel Principem facta diceretur, ſaluis noſtris, & alienis iuribus. ibid. nu. 55. ibid.

Octauò declaratur non habere locum, ſi res particularis feudi euincatur. ibid. nu. 56. 290

Nonò declaratur, quando dominus dixit expreſsè nolle teneri ad pretium, nec ad feudi æſtimationem, vel dixit, ad nihilum teneri velle. ibid. nu. 57. ibid.

Vel expreſſit ſpecialiter certum caſum, de quo vult teneri ad pretij reſtitutionem. ibid. nu. 58. 290

Decimò declaratur, quando in priuilegio eſt clauſula, iuribus alienis ſemper ſaluis. ibid. nu. 59. ibid.

Vndecimò declaratur, ſi emptor litem non denunciauit domino etiam aliunde conſcio. ibid. nu. 60. 290

Duodecimò declaratur, ſi vaſallus non apud iudicem, ſed apud arbitrum fuit victus. ibid nu. 61. 290

Decimotertiò declaratur, ſi propter contumaciam, aut abſentiam damnatus eſſet, modo tamen, quod abſentia fuerit cauſa condemnationis. ibid. nu. 62. ibid.

Decimoquartò declaratur non procedere, ſi culpa iudicis ſuccubuit uaſallus. ibid. nu. 63. & nu. 64. Vbi traditur cautela ad hoc, vt dominus de euictione teneatur. 290

Præſumitur tamen quem victum non iniuria iudicis, ſed ob malam cauſam. ibid. nu. 65. 291

Decimoquintò declaratur, ſi tali feudo iuriſdictio ſit annexa. ibid. nu. 66. ibid.

Decimoſextò declaratur, ſi dominus neget ſe, aut ſuos maiores, quorum fortè eſt hæres; rem euictam vnquam dediſſe. ibid. nu. 67. 291

Primò fallit, ſi contrarium doceatur. ibid. nu. 68. ibid.

Secundò fallit, ſi tum denunciatio ei fieret, dominus confeſſus eſt. 291

Plures caſus, in quibus dominus non tenetur uaſallo de euictione, remiſſiue. ibid. nu. 70. ibid.

Euictio non debetur à Principe, qui feudum conceſſit cum clauſula, ſaluis iuribus alienis. quæſt. 119. nu. 8. 292

Euictio, ac intereſſe debetur à domino, qui feudum viuentis in caſum mortis promiſit ſecundo, ſi prior illud conſecutus fuerit. quæſt. 119. nu. 10. ibid.

Declaratur non procedere, ſi adiecta ſit clauſula, ſaluis iuribus alienis. ibid. nu. 11. 292

Ampliatur procedere, etiam ſi poſterior ſciuerit quod alteri antea promiſſum foret. ibid. nu. 12. ibid.

Euictio non debetur à domino, ſi feudi conceſſio poſt, aut per mortem Titij, aut alia ratione deuoluatur, quia dicitur cõditionalis, & conditione deficiente expirat. quæſt. 119. num. 13. 292

Ampliatur, etiamſi dictum ſit, concedo Meuio, quando per mortem Titij mihi aperietur. ibid. nu. 14. ibid.

Fallit, quando dominus poſſeſſori poſteà conſenſit, vt feu-

Digitized by Google

INDEX.

feudum, hoc vendat, qua ratione ob eius mortem non aperiatur, quia de euictione tenetur. ibid. nu. 15. 292
Euictio debetur à domino, quando feudi conceſſio facta fuit Meuio poſt mortem Titij, quod poſt illius mortem aperietur, ſi Meuius ignorat, quod non aperietur ex eo, quod ſuperſint agnati dicti feudi capaces. quæſt. 119. n. 16. ibid.
Intellige, niſi inueſtitus ſciuerit. ibid. nu. 17. ibid.
Fallit, ſi conceſſerit ad preces, ſeu ſupplicationem ipſius Meuij. ibid. nu. 19. 293
Euictio debetur à vaſallo dante vaſallo ignoranti rem alienam. quæſt. 119. nu. 18. ibid.
Euicto feudo dominus de euictione tenetur, dummodò vaſallus inueſtitus denunciauerit, & feudum per iudicis ſententiam ſit euictum. quæſt. 119. nu. 20. 293
Vbi etiam quid, quando quis fuit impeditus, ne denunciaret, vel pacto remiſſa ſit denunciandi neceſſitas.
Euicta poſſeſſione feudi contra dominum agi poteſt ad id, quod vaſalli intereſt. quæſt. 119. nu. 21. ibid.
Saltem pro portione euicta, ſi pro parte euincetur, ſi in totum pro toto. ibid. nu. 22. 293
Contrarium, quod re particulari euicta dominus non teneatur habetur. ibid. nu. 23. ibid.
Euictio. Vide Vaſallus ſubinfeudatus.
Euictio non debetur, ſi res ſecundum naturam euincatur. quæſt. 120. nu. 1. 294
Intellige, ſi emptor ſciuerit rem eſſe feudalem, vel fideicommiſſariam. ibid. nu. 2. ibid.
Fallit, ſi venditor ſciuit, & emptor ignorauit, quia tūc de euictione tenetur. ibid. nu. 3. 294
Sublimitatur, ſi emptor quoque ſciuit. ibid. nu. 4. 294
Intellige, vt ibid.
Euictio debetur ab hærede venditoris iure ſuo reuocante emptori. quæſt. 120. nu. 5. 294
Ampliatur etiam ſi emptor exceptionem non obijciat, ſed euinci patiatur. ibid. nu. 6. 295
Euictio non debetur à venditore, vel eius hærede feudi iure retractus redempti. quæſt. 120. nu. 7. ibid.
Euictio in feudi diuiſione non præſtatur, quando contingit ex ſui natura. quæſt. 120. nu. 12. 295
Primò ampliatur, vt nec etiam pretium rei feudalis peti poſſit. ibid. nu. 13. vbi de ratione. ibid.
Secundò ampliatur, etiam ſi de euictione ſibi caueri curauerit, niſi in ſpecie dictum ſit, cum nō ſufficiat ſimplex, & generalis promiſſio de euictione. ibid. nu. 14. 295
Limitatur, niſi fortè eſſet alienabilis, & adiecta diuiſioni tales clauſulæ, vt renunciatum videatur, quod ex propria natura feudum deberet redire ad agnatos. ibid. nu. 15. ibid.
Contrarium, vt hoc caſu generalis promiſſio de euictione ſufficiat, etiam ſi ſequatur euictio de ſui natura. ibid. num. 16. 296
Quæ vltima ſententia declaratur. ibid. nu. 17. ibid.
At videas ibid. nu. 18. & 19. 296
Euictæ rei valor, vt habeatur, inſpicitur tempus ſententiæ, & non tempus præteritum, vel futurum, quæſt. 120. numero 23. ibid.
De euictione, vbi quis non tenetur ex legis diſpoſitione, tunc agi non poteſt ad pretij reſtitutionem. quæſt. 121. nu. 6. & 13. 297
Intellige, vt ibid. nu. 14. 298
Ampliatur procedere, etiam ſi feudatarius alienans promiſiſſet de euictione, quoniam dicta promiſſio non alterat naturam rei. ibid. nu. 7. 297
Euictio debetur à domino qui fatetur feudum ab eo teneri à vaſallo, etiam quod non appareat de inueſtitura. quæſt. 121. nu. 27. 298
Euictio eſt quanti mea intereſt, & non quantum pretij dedi. quæſt. 121. nu. 28. 299
Euictio debetur à domino, qui facit inueſtituram de re aliena, etiam ſi inueſtitus ſciuerit, dummodò in ſpecie illi ſit promiſſa. quæſt. 121. nu. 31. ibid.
Extenditur idem procedere in vaſallo, qui contrahit cū domini aſſenſu. ibid. nu. 32. 299
Euictio præſtatur in emphyteuſi, ſicut & in feudo. quæſt. 122. nu. 2. & 11. 300
Primò intellige, quando conceditur ignoranti, & vel etiam ſi ſcienti interuenit expreſſè ſtipulatio. ibid. numero 3. ibid.
Secundò intellige procedere, quando conceditur à domino, ſecus ſi à tertio abſque conſenſu domini, vel aliter titulo oneroſo fuiſſet alienata. ibid. nu. 4. 300
Primò fallit, vbi pro emphyteuſi præſtaretur modicum ſeruitium. ibid. nu. 13. ibid.
Sed contrarium habetur. ibid. nu. 16. & 18. 300
Intellige tamen, vt ibid. nu. 19. 301
Secundò fallit, quando vendens eam non vendidit tanquam liberam. ibid. nu. 28. ibid.
Euictio præſtatur pro quocunque contracta, in quo dominium transfertur. quæſt. 122. nu. 10. 300
Euictio debetur ab eo, qui noluit teneri ratione doli. quæſt. 122. nu. 30. 301
Euictio regulariter ſtante culpa debetur, vbi interuenit ſpecialis & indiuidua promiſſio. quæſt. 124. nu. 47. 308
Euictio datur in emphyteuſi, ſicut & in venditione. quæſt. 125. nu. 8. 310
Euicto iure patronatus in caſibus, in quibus titulo vēditionis transfertur in aliam perſonam etiam laicum, emptor agit de euictione pro tota vniuerſitate, ſeu hæreditate, non autem ſpecialiter pro iure patronatus. q. 127. n. 18. 314
Euictio locum non habet in Eccleſia, & pio loco, niſi probetur pretium conuerſum eſſe in vtilitatem Eccleſiæ. quæſt. 128. nu. 1. 315
Euictio in beneficijs, an & quando conceditur. Vide in verb. Beneficium.
Euictio non datur rei ſpiritualis, cum illius venditio ſit per legem interdicta. quæſt. 129. nu. 9. 316
Nec datur actio ex empto, nec pro recuperatione pretij. ibid. nu. 10. ibid.
Declaratur procedere in eo, qui ſcienter emit rem ſpiritualem à ſcienter vēdente ob parem culpam & dolum, ſecus ſi ignorans loca ſacra & religioſa pro prophanis emerit. ibid. nu. 11. 316
Quinimò data etiam ſcientia ſecuta euictione datur actio ad repetendum pretium iam exburſatum per emptorem. ibid. nu. 12. ibid.
Euictio non debetur à conſentiente ſeu ſubſcribente alienationi rei Eccleſiæ. quæſt. 131. nu. 23. 325
Euictio datur ementi res ciuitatis non ſeruatis ſolemnitatibus in caſu reſtitutionis contra perſonas particulares, quæ vendiderunt. q. 132. nu. 15. & 16. 326
Euictio non debetur à Communitate, ſeu vniuerſitate, quando vendidit bona confiſcata contra aliquem, & illa fuerūt condemnato per Principem reſtituta. quæſt. 132. numero 17. ibid.

Sed

I N D E X.

Sed emptor aget contra Principem.ibid.nu.18. 326

Qui dicto caſu tenetur ad pretium.ibid.nu.19. ibid.

Fallit, quando fiſcus reſtitueret ex cauſa publicæ utilitatis.ibid.nu.20. 327

Euictio partis rei venditæ.Vide in verb.Emptor.Venditor.

Euictio in retractu facto à vicino, vel conſanguineo, quando concedatur, vel non. Vide in verb.Venditor. & in quæſt. 134.per totam.& in verb.Filius. 330

Euictio & ſi promittitur à venditore, is tamen non prohibetur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem.quaſt.134.nu.8. ibid.

Euictio non debetur emptori rem retractui ſubiectam. quaſt. 134.nu.3. ibid.

Amplia, declara, & limita, vt ibid.nu.plur.ſeqq.ibid.

Euictionis promiſſio generalis non impedit, quin filius retrahere poſſit.quæſt.134.nu 36. 332

Primò fallit, ſi venditor obligaſſet etiam bona hæredum.ibid.nu.37. ibid.

Sublimitatur, quando hæres accepiſſet hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij.ibid.nu.39. 332.

Sed quod omninò competat.ibid.nu.41. ibid.

Secundò fallit, ſi filius non eſſet natus, nec conceptus tempore contractus.ibid.nu.40. ibid.

Euictio ex cauſa retractus procedit ex ipſo contractu emptionis, non ex cauſa antecedenti, quæ ideò venditorem non ligat.qaaſt.134.nu.4. 330

Euictio non debetur ab emptore agnato retrahenti. quæſt. 134.nu.42. 332

Euictio quando ſequitur ex natura rei, non ſolum contra venditorem de euictione agi non poteſt; ſed neque ad damna, & intereſſe, nec ad expẽſas litis, nec ad fructus perceptos ante, vel poſt litem cœptam uti acceſſorios ad rem principalem, licet promiſſum ſit de euictione, quaſt.134. numero 43. ibid.

Euictio debetur à venditore occaſione retractus; vbi denunciatio facta non fuit, vel nulliter.quaſt.135.nu.12. 334

Ampliatur eo magis procedere, ſi emptor, qui ſtatuti ordinationem ſciebat, de euictione expreſſè conuenit.ibid. nu.13. ibid.

Vel etiam ſi venditor promiſerit emptorem conſeruare indemnem ab omni lite, & moleſtia. ibid.nu.14. vbi & à quo allegari poſſit nullitas. 334

Euictio à venditore non debetur, quando conſanguineus retrahit ex conſuetudine, vel ſtatuti.quaſt.138.nu.5. 340

Ampliatur procedere, etiam ſi ex perſona vtriuſque res euincatur.ibid.nu.7. ibid.

Euictio etſi debeatur, is, qui ad eam tenetur, pleramq; actum retractare poteſt.quaſt.138.nu.10. 340

Preſertim quando in ſpecie & expreſſè in illum caſum non eſſet promiſſa, nec facta ſtipulatio. ibid.nu.11. ibid.

Vel niſi promiſſum ſit de euictione, quomodocunq; res euincatur.ibid.nu.12. 340

Aut vbi venditor vẽdens extraneo veriſimiliter ignoranti conſuetudinem retrahendi, dixit eam rem, quã vendit non eſſe obnoxiam retractui.ibid.nu.13. ibid.

Euictio in permutatione locum habet.quaſt.40.nu.1. 344

Primò ampliatur, ut etiam permutanti detur regreſſus ad rem ſuam, ſi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit.ibid.nu.5. ibid.

Secundò ampliatur, vt ex eo etiam detur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuerit euicta.ibid.nu.6.Et de ratione ibid. 344

Primò limitatur in rei venalis permutatione, cum ſcilicet ſpecies permutatur pro alia venali, quia tunc euictione ſecuta non datur condictio ob cauſam ad repetendam rem datam pro euicta.ibid.nu.7. ibid.

Secundò limitatur, quando facta bonorum permutatione inter duos, ſi datum uni euincatur per tertium, non poteſt is à quo euictum fuit agere ad recuperationem dati per ipſum alteri contra tertium poſſeſſorem cauſam habẽtem ab ipſo altero, cui dederat. ibid.nu.8. Et de ratione nu.9. 344

Nec minus conueniri poteſt actione perſonali, cũ nihil cum ipſo permutante geſſerit.ibid.nu.10. ibid.

Ampliatur vt procedat dicta limitatio, etiam ſi vnus tantum permutantium tradidiſſet, & alius non, & qui recepit vendiderit, quo caſu ſingularis poſſeſſor & emptor non poterit à permutante moleſtari, cui traditio facta non eſt.ibid.nu.11. 345

Sublimitatur non habere locum, quando contrahẽs pro obſeruantia obligauit omnia bona ſua cum clauſula conſtituti, quia datur actio etiam contra tertium poſſeſſorem, & ſingularem ſucceſſorem.ibid.nu.12. ibid.

Euictio debetur pro virili à fratribus permutantibus.quæſt. 141.nu.26. 348

Idem, ſi alter ipſorum vẽdiderit, & alij ratam habuerint.ibid.nu.27. ibid.

Euictio.vide in verb.Permutatio.in verb.Regreſſus.in ver. Res.

Euictio in tranſactione debetur, quando res traditur, ſecus ſi dimittitur, ſeu retinetur.quæſt.142.num.1.4.5.& ſeqq. & 27. 349

Ratio eſt, quia qui rem ex cauſa tranſactionis dimittit, non transfert dominium in aduerſarium. ibidem numero 2. ibid.

Primò limitatur non procedere, quando traditur illamet res ſuper qua lis agebatur, quamuis ſecus ſit, quando alia datur, ſuper qua nulla lis erat.ibid.nu.9. 349

Et ratio affertur ibid.nu.10. ibid.

Secundò limitatur, quando tranſactum eſt ſuper ipſa lite, vel inſtantia, licet ſecus ſit, quando tranſigitur ſuper re ipſa.ibid.nu.11. 349

Intellige procedere in caſibus, in quibus tranſigi poteſt.ibid.nu.22. 350

Euictio præſtatur, quando pecuniam recipiens ex cauſa tranſactionis concedit omne ius quod ſibi competit in tali re, ſecus, ſi ſimpliciter quidquid iuris haberet. quaſt.145. nu.23. 354

Euictio non præſtatur, & de ea ſatiſdare non tenetur remittens litem & controuerſiam.quaſt.145.nu.24. ibid.

Euictio non præſtatur in tranſactione, quando illamet res traditur ſuper qua lis agebatur, quamuis ſecus ſit, quando alia traditur ſuper qua nulla erat lis. quaſt. 143. numero 29. 354

Euictio non debetur, quando tranſactum eſt ſuper ipſa lite, vel inſtantia, licet ſecus ſit, quando tranſigitur ſuper re ipſa.q.143.nu.30. 354

Euictio præſtatur à promittente dare fundum, quia dominium transferre debet.q.143.nu.31. ibid.

Non ſic, ſi promittat dimittere, niſi cederet iura ſua. ibid.nu.32. 354

Et ſaltem debet reſtituere pretium.ibid.nu.33. ibid.

Euictionis ſtipulatio non cõmittitur ex facto extranei, quando quis promiſit in tranſactione tueri, ac defendere, cum

ccn-

cenſeatur promittere de facto proprio, & ſuorum hæredũ, ac ſucceſſorum.quæſt.143.nu.34. 354

Fallit, ſi præcedat contractus, ex cuius natura veniat euictio.ibid.nu.35. ibid.

Nec ex promiſſione rem alienam habere licere, niſi de natura contractus de euictione teneretur.ibid.nu.36. 354

Euictio debetur, quando res fuit data in ſolutum.quæſt.144.nu.1. 355

Euictionis actio præſtatur aduerſus dantem ſeruum pro noxa.quæſt.144.nu.8.& 10. 356

Ratio eſt, quia agitur de cauſa oneroſa, licet ſecus ſit, ſi ageretur de cauſa lucratiua.ibid.nu.9. ibid.

Sed videas ibid.nu.11.& 12. 356

Euictio non debetur pro re obligata data in ſolutum creditori, ſi ſpecies pro ſpecie ſoluatur.quæſt.144.nu.13. ibid.

Fallit, ſi ſoluatur ſpecies pro quantitate, quo caſu actio ex empto, vt bona liberentur proponi poteſt. ibidem numero 14. 356

Euictione ſecuta, vel non, quando creditor vti poſſit primæuis actionibus facta ſibi per debitorem aſſiguatione fundi iuxta ſententiam graduatoriam. vide in verb. Creditor, cui per debitorem.

Euictus quando fuit fundus in ſolutum datus reuiuiſcunt vtiles actiones contra fideiuſſores, ſi debitor fiat non ſoluendo.q.144.nu.33. 357

Euictio rei in ſolutum datæ quando ſequitur, qui eam accipit, vel ſui hæredes, agere poſſunt contra debitorem dantem actione primæua.quæſt.145.nu.19. 359

Vel actione vtili ex empto.ibid.nu.20. ibid.

Vel actione in factum.ibid.nu.21. ibid.

Euictio locum habet in locatione, & conductione.quæſt.149.nu.1.& 2. 370

Euictio non debetur à fratre fratri, cui contigit prædium cõductum.q.149.nu.3. ibid.

Primò ampliatur, etiamſi in inſtrumento appoſita ſit clauſula, pleno iure.ibid.nu.4. ibid.

Secundò ampliatur, etiamſi fuerit dictum diuidi bona quomodocunque ad eos ſpectantia, vel pertinentia.ibidem num.5. 370

Euictio in totum debetur, ſi fiat locatio ad certum tempus, & euictio cadat in vltimis diebus, ſeu annis, ſi ratione defectus iuris euincatur, quia res ſit aliena, ſecus ſi ex iure tantum poſt contractum, quia tunc euictio pro rata tãtum debetur.quæſt.149.nu.30. 371

Euictio in venditione & emptione præſtatur de natura contractus.q.150.nu.7. 373

Et hoc tacitè actum dicitur, niſi aliud pactum fuerit. ibid.nu.11. ibid.

Adeò quod paciſci poſſit, quod venditor de euictione non teneatur, & tamen contractus in aliam ſpeciem non tranſit.ibid.nu.12. 373

Et quatenus id conueniatur, venditor tamen ad pretij reſtitutionem re euicta tenetur.ibid.nu.13. ibid.

Euictio cenſetur impedimentum, & moleſtia data, quando fuit promiſſum de euictione quomodocunque, & quacunq; de cauſa tam de iure, quam de facto, quæ verba operãtur, vt etiam ſi ſequatur impedimentum, ſeu moleſtia de facto etiam iniuſto & inualido, euictio debeatur, & committatur ſtipulatio.q.150.nu.14. 373

Euictio ſolet eſſe quandoque moleſtia, & ſi non ſoluit emptor pretium conueniri poteſt, niſi venditor det ſibi fideiuſſores in caſu euictionis, ita vt inſtrumentum non debeat aliter exequi.quæſt.150.nu.15. 373

Euictio non debetur, quando res euincitur ex natura rei, vel negotij.quæſt.152.nu.4.& ſeq. 377

Niſi ſpecificè hoc in caſu euictio promittatur. ibid. numero 5. ibid.

Et præſertim, ſi emptor ſciuerit qualitatem & naturam rei quia debuit ſibi proſpicere.ibid.nu.6. 377

Euictio. Vide in verb. Regula.

Euictio quando ſequitur ex natura rei non ſolum agi non poteſt contra venditorem ad pœnam euictionis, ſed nec ad damna, nec ad intereſſe, vel expenſas litis, neque ad fructus perceptos ante, uel poſt litem cœptam tanquam acceſſorios ad rem principalem, licet etiam de euictione promiſſum ſit.quæſt.152.nu.8. 377

Niſi id promittatur in ſpecie.ibid.

Fallit in pretio quod reſtitui debet, niſi ſcienter voluerit emere illam rem, quam ſciebat aliquando debere reſtitui.ibid.nu.9. ibid.

Declaratur, quod in caſu quo pretium eſt reſtituẽdum, ſolum tenebitur ad illud, quod venditionis tempore quis accepit, cum augmentum, & diminutio non conſideretur, ſed ſolum bonitas, & ſtatus tempore contractus.ibid.num.10. 377

Idemque procedit in locatione, feudo, ac ſimilibus, numero 11. ibid.

Euictionem promittens non creditur promiſiſſe contra ſeipſum in cauſis, & caſibus, pro quibus de euictione non tenetur.quæſt.152.nu.26. ibid.

Euictionis periculum pertinet ad uenditorem, quando euictio habet originem tempore venditionis, vt quia res vendita erat aliena, vel alteri obligata.quæſt.152.nu.29. 378

Euictio non debetur pro legato, quando pro euictione hæres nihil percipit, ſecus ſi aliquid percipiat.quæſt.158. numero 7. 391

Etſi teſtatori ab aliquo euictio debeatur, hæres tenetur ius hoc legatario cedere.ibid.nu.8. ibid.

Cuius contrarium tenet Paul. de Caſtr.ibid.nu.9. 391

Ampliatur, ſiue euictio ſequatur via ordinaria, ſiue ſpeciali aliquo remedio.ibid.nu.10. ibid.

Euictio an ſequatur in perſonam primi, vel vlterioris emptoris, non refert.quæſt.161.nu.1. 396

Euictionem qui conuenit non eſſe præſtãdam, tenetur ad pretij reſtitutionem.quæſt.163.nu.1. 399

Primò ampliatur procedere, etiamſi venditor dixerit nolle de euictione teneri aliquo modo, & à quocunque illa emanauerit, ſiue pro dato, & facto ſuo tantum, ſiue per ſimilia verba, etiam quod emptio facta ſit à ſciente. ibid. num.2. ibid.

Secundò ampliatur locum habere, etiam ſi dixerit venditor nolle teneri, niſi pro ſe, & hærede ſuo.ibid.n.3. 399

Tertiò ampliatur vt procedat, etiam ſi conuenerit, ne de euictione teneretur quibuſcunque caſibus. ibid. numero 4. ibid.

Quartò ampliatur, etiam ſi dictum fuerit, vt non teneretur ullo modo defendere, niſi pro facto ſuo.ibid.n.5. 399

Primò fallit, ſi venditor fuerit in dolo & mala fide ſciens rem eſſe alienam, quia ad totale intereſſe tenetur. ibid.nu.6. 400

Secundò fallit, ſi venditor, vel illius hæres pro iure ſuo rem vendicauerit non excipiente emptore; nam re vendicata emptor agit aduerſus authorem ſuum ad totale intereſſe.ibid.nu.7. ibid.

Ter-

Digitized by Google

Tertiò fallit, quando emptor re euicta non haberet actionem, niſi per pretij reſtitutionem. ibid. nu. 8. 400

Quartò fallit, quando illud pactum fuit limitatum ad certam perſonam, vel certam cauſam. ibid. nu. 9. ibid.

Quintò fallit in pacto reciproco, vt ſit regulariter in diuiſionibus. ibid. nu. 10. 400

Sextò fallit, vbi traduntur inſtrumenta cum proteſtatione, quod teneatur pro dato & facto ſuo tantum, & non aliter, nec alio modo. ibid. nu. 11. ibid.

Contrarium habetur ibid. nu. 12. ibid.

Septimò fallit, ſi dictum ſit, quod re euicta ad nihilum teneatur. ibid nu. 13. 400

Octauò fallit, quando dictum eſſet, quod non vuls teneri de euictione ex quacunque cauſa. ibid. nu. 14. ibid.

Nonò fallit, quando res euinceretur à Principe, ſeu tyranno, cui reſiſti non poteſt. ibid. nu 15. ibid.

Decimò fallit in emptore hæreditatis, qui non poteſt repetere pretium, neq; agere de euictione. ibid. n. 16. 400

Extenditur procedere quoque in actione, vel in re incerta vendita, vel in pacto cum venditore facto. ibid. numero 17. ibid.

Vndecimò fallit, quando venditor dixit nolle de euictione teneri vllo modo. ibid. nu. 18. Sed contra n. 19. 400

Duodecimò fallit, ſi expreſsè fiat pactum, ne venditor teneatur ad pretij reſtitutionem. ibid. nu. 20. ibid.

Extenditur etiam ſi pactum ſit, ne venditor teneatur de euictione, quia dictum pactum operatur etiam reſpectu pretij. ibid. nu. 22. 400

Decimotertiò fallit, quando venditor fuit in dolo & mala fide, ſciens rem eſſe alienam. ibid. nu. 23. ibid.

Declaratur præmiſſa procedere, facta iam ſolutione pretij. ibid. nu. 24. 400

Et quando pretium non fuit ſolutum datur retentio. ibid. nu. 25. 28. & 29. ibid.

Euictio non debetur à venditore, quando res euinceretur à Principe, ſeu tyranno, cui reſiſti non poteſt. quæſt. 163. numero 15. 400

Euictio non debetur, quando cedi non debet. quæſt. 161. numero 5. 396

Neque ad eam actio datur, quando dumtaxat ius ceſſum, vel venditum reperitur, quia tunc euicta re non tenetur venditor. ibid. nu. 6. vbi de ratione. ibid.

Idem eſt in cedente prætenſiones. ibid. nu. 7. ibid.

Euictio non præſtatur, quando fuit factum pactum, quod venditor non teneatur de euictione. q. 163. nu. 20. 400

Euictio datur pro parte prædij euicti, ita quod pretij reſtitutio facienda ſit pro parte. quæſt. 165. nu. 1. 404

Extenditur procedere etiam in caſibus, in quibus imminet euictio. ibid.

Primò declaratur procedere habito reſpectu ad bonitatem fundi, qui fuerat venditus. ibid. nu. 2. ibid.

Secundò declaratur non habere locum, quando plures res venditæ ſunt vnico pretio, quia vna ex eis euicta, emptor recedere poteſt à contractu. ibid. nu. 3. 404

Tertiò declaratur ſibi tribuere, quando diſtinctè plura corpora fuerunt vendita, & ſingula habent ſuum pretiũ; quia tunc vna re euicta, ſolum conſideratur pretium rei euictæ, & damna ex illo corpore deficiente. ibid. n. 4. ibid.

Quartò declaratur non procedere quoad defenſionem capiendam, quia ſi non defendatur pro parte, pœna committitur pro toto inſolidum. ibid. nu. 5. 404

Quintò declaratur vt locum non habeat, vbi conſtare poſſet emptorem empturum, & venditorem partem venditurum non fuiſſe. ibid. nu. 12. 405

Sextò declaratur non habere locum, quando fundi tales eſſent, vt dura ſit illorum ſeparatio. ibid. nu. 13. ibid.

Septimò declaratur non procedere, quando emptio ſi in parte tantum ſubſiſteret, emptor in communionem incidere teneretur, quia fortè res vendita cum alio eſſet communis. nu. 14. 405

Vel ſi ex rebus pluribus vno pretio venditis, illa tradi non valeat, qua emptor præcipuè motus fuit, vt alias acquireret, ſeu emeret. ibid. nu. 15. ibid.

Quod etiã accidit ratione pœnæ promiſſæ. ibi. n. 16. 405

Euicta quando non eſt res res tota, ſed pars pro indiuiſo, probandum eſt per emptorem, cuius bonitatis, conditionis, & valoris erat illa pars euicta. q. 165. nu. 25. 406

Non tamen agitur pro bonitate rei contingente re euicta, ſed venditionis tempus ſpectatur. ibid. nu. 26. ibid.

Et attenditur bonitas rei, non pars rei euicta. ibid. numero 27. 406

Vel ſi in totum, vel in partem liberatio non contingit. nu. 28. ibid.

Euictio non debetur à fiſco re per eum vendita euicta iure fideicommiſſi. q. 168. nu. 14. 411

Euictionis promiſſio & obligatio non ſubſiſtit, vt ex ea agi poſſit, quando venditionis contractus eſt nullus, ac inualidus. quæſt. 173. nu. 1. 422

Primò declaratur non procedere, quando venditio ab initio fuiſſet valida, licet ex poſt facto reſoluatur. ibid. nu. 12. 423

Secundò declaratur non habere locum, quando nihilominus venditor euictionem promiſit per ſtipulationem. num. 13. ibid.

Subdeclaratur, vt ibid. nu. 22. 424

Tertiò declaratur, quod licet venditor de euictione non teneatur ex venditione nulla, non tamen agit ad rem vẽdicandam. ibid. nu. 14. 423

Ampliatur, nec id etiam permitti ſuis hæredibus. ibid. nu. 15. ibid.

Seu etiam hæredibus hæredum. ibid. nu. 16. 423

Quartò declaratur, vt quamuis venditio ſit nulla, & videatur venditorem contra factum proprium venire potuiſſe, tenetur tamen de euictione. ibid. nu. 17. ibid.

Et obligare poteſt eius hæredes, & eorum bona. ibid.

Quintò declaratur, vt etſi venditori ex vi putà legis municipalis licet excipere aduerſus emptorem de nullitate, non tamen lucratur pretium, ſi emptor fuit ignorans. nu. 18. 423

Euictionis actio non competit etiam, quando eam quis ſtipulatus eſt, quando illicita eſt venditio. quæſt. 173. n. 6. ibid.

Euictionis promiſſio non obligat, quando frater maior alienans rem fratris minoris abſque ſolemnitatibus, & promittit de euictione. q. 173. nu. 7. 423

Euictionis promiſſione facta in forma, venditor in caſu nullitatis contractus tenetur reſtituere pretium, ſeu capitale cum Intereſſe. q. 173. nu. 32. 424

Præſertim, ſi emptor ignorauit prohibitionem. ibid. nu. 33. ibid.

Fallit in minore, qui non tenetur niſi quatenus factus eſt locupletior. ibid. nu. 34. ibid.

Euictio vbi ſecuta eſt ex capite nullitatis, & eſt actiũ reſciſſoria, illa ſequi non poteſt niſi pro pretio ſoluto. quæſtione 173. nu. 35. 424

Et ſi in aliquo vlterius ſuiſſet, putà fideiuſſor obligatus, obligatio inteſeſſe non extendeſetus vltsa duplum. ibid.nu.36. ibid.

Euictionem promittens tenetus ſubire deſenſionem. quæſt. 178.nu.2. 436

Euictionis actio denegatur, quando ſecuta fuit ob abſentiam emptoris.quæſt.178.nu.7. 437

Et præſcstim, ſi is moleſtiam non denuncianerit. ibid. num.8. ibid.

Euictio contingens ex noua cauſa non imputatur venditori, ſed emptori.quæſt.178.nu.13. 437

Maximè vbi concurrit culpa ipſius emptoris. ibid.numero 14. ibid.

Euictionis debitor tenetur ad damna, expenſas, & intereſſe. quæſt.179.nu.1. 438

In euictione habetur ratio eius quod emptor habiturus fuiſſet, ſi res non ſuiſſet euicta.quæſt.179.nu.30. 439

Et venit augmentum valoris prædij euicti, vbi ille ſit auctus à die venditionis vſque ad tempus euictionis ſecutæ, quod tempus ſpectatus reſpectu dicti valoris. ibid.numero 31. ibid.

Euictionis tempus inſpicitus in ſolutione intereſſe ob euictionem.quæſt.181.nu.6. 445

Ad cuius liquidationem reſpectu euictionis venditos debet vocari, alias liquidatio facta ipſo non vocato non valet.nu.7. ibid.

Euictionis & ſtipulationis dupli differentia.q.181.n.8. 445

Euictio à venditore non debetur, quando res euincitus iuse ſpeciali.quæſt.181.nu.18. 446

Sed emptor tantum agit ad pſetium.ibid.nu.20. ibid.

Sicut nec procusator, qui promittit minorem ratum habiturum, tenetur.ibid.nu.19. 446

Fallit, quando venditor bona vendita prius alteri obligauerat.ibid.nu.21. ibid.

Euictionis promiſſio non ſpectat ad venditionis contractum roboſandum, ſed ad prouidendum emptori.quæſt.181.numero 25. 446

Euictio vbi ſit ratione proprietatis, ac dominij, uel quaſi, vēditor non auditus offerens eandem rem cum omni intereſſe.Et de ratione.q.183.nu.15. 450

Secus, ſi res euincatus ratione hypothecę, qnia tunc vēditor auditur, & ſtipulatio commiſſa reſoluitur, cum ſat ſit, qnod emptor sem ſibi ablatam recuperet.ibid.nu.16.

Euicta res compenſasi poteſt.q.183.nu.24. ibid.

Euictionis cauſa pendente venditor non tenetur ad ſumptus litis, cum eas emptor secuperare poſſit ab euincente, ſed expectanda eſt ſententia, licet ſecus ſit, quando certum eſſet eas secuperari non poſſe.quæſt.184.nu.29. 453

Euictio, vbi eſt ſecuta in dubio venditor tenetur ad omnes expenſas etiam factat in intimanda lite. quæſt.184.numero 32. ibid.

Fallit, vt ibid.

Euictio locum babet re euicta etiam de iure ſpeciali. quæſt. 199.nu.1. 463

Euicta re per minorem vel Eccleſiam per seſtitutionem in integrum, ceſſat euictionis actio, & remedium ad intereſſe, nempè ad duplum, quia iure qnodam ſpeciali, & extraordinario res euincitus.q.189.nu.6. ibid.

Declaratur procedere, quando contractus fuit ſimpliciter celebratus, ſed non quando in eo fuit promiſſa euictio, quia eo caſu vt promiſſio inefficax & inutilis non ſit, intelligi debet, etiamſi à minore euincatus.ibid.nu.7. 463

Euicta re per reſtitutionem in integrum non datur ipſi aduerſario vtilis actio contsa venditorem, à quo ipſe babuit. quæſt.189.nu.8. ibid.

Sed contrarium habetus ibid.nu.9.vbi de ratione. 463

Primò ampliatur procedere in seſtitutione, quæ datur ex edicto minorum.ibid.nu.10. 464

Secundò ampliatur etiam in ciuitatibus.ibi.n.11. ibid.

Limitatur, vt procedat actio iſta in ſimplum, nō autem in duplum.ibid.nu.12. ibid.

Euictionis promiſſio vbi ſit per mulierem in alienatione rei minoris, in qua non interuenit decretum, valet, & agi poteſt contra illius bona, quæ promiſit de euictione. q. 189. nu.13.& nu.15. 464

Intellige, vt ibid.nu.14. ibid.

Fallit in vēditione neceſſaria facta per minorem, quia non intrat diſpoſitio & ſolemnitas legis municipalis requirentis ſolemnitates in contractibus minorum.

Et de ratione ibid.nu.16.& ſeq. 464

Quicquid Bar.& alij contrarij aſſerant.ibi.n.17. ibid.

Declaratur ibid.nu.18. 464

Extenditur idem locum babere in muliere & minore quietantibus ex cauſa neceſſasia, in qua non attenditur ſolemnitas ſtatuti.ibid.nu.19. & ita iudicatum legitur. ibid.nu.20. ibid.

Euictionis actio non datur emptori, cui obijci poteſt male qnid egiſſe, vel extorſiſſe.q.190.nu.10. 465

Euictio aſtringit venditorem inſtitore, ſeu procuratore ementem, licet ſub ſuo nomine proprio, ſi res poſteà domino tradita euincatur.q.193.nu.19. 473

Euictionis remedium, an præſtetur in alluuione, pendet ab intellectu l.ex mille, ff.de euict.q.195.nu.1. 477

Euincens fundum euincit etiam incrementum alluuionis, licet ante motam litem foret adiectum.q.195.nu.30. 479

Euictio Caſtri.Vide in verb.Euicto Caſtro.

Euictio non debetur, cum aliqnid euicto imputari poteſt. q.198.nu.2. 483

Nec quando prouenit ex ſentētia iniuſta.ibi.n.3. ibid.

Fallit, vt ibid.nu.4. 483

Euictionis ac deſenſionis promiſſio etiam qnod non appareat de rei traditione, præſupponere videtur in conſeqnentiam promiſſionem de re tradenda.q.198.nu.15. ibid.

Euictionis promiſſio demonſtrat quæ in venditione comprebenduntur.q.198.nu.16. 483

Euictionis obligatio debetur etiam poſt decem annos, ſi res ſuerit euicta.quæſt.198.nu.21. ibid.

Euictionis promiſſio, ſi ſuit limitata pro certa quantitate, licet ses vendita ſit pro pluri reſertur ad omnes res, & ſingulas, prout caſus euictionis euenit, ita qnod qualiacunq; ex bonis venditis euincantur, venditor tenetur ad eorum euictionem, quam promiſit conuentam.quæſt.198. numero 22. 483

Euictio non debetus emptori, qui cauſam insamento euincentis decidi paſſus eſt.q.199.nu.1. 484

Fallit, quando locus eſſet compromiſſo neceſſario ex forma ſtatuti, & per arbitros admitteſetur dictum iuramentum. ibid.nu.6. 486

Cum id ſpectet ad iudicem.ibid.nu.7. ibid.

Extenditus procedere etiam in arbitsis voluntarijs. ibid.nu.8. 486

Sed authos contra.ibid.nu.10. ibid.

Euictio quando debetur, an ſufficiat cauere nuda cautione, & quando, & quomodo pſæſtanda.q.200.nu.6. 487

Eui-

I N D E X.

Euictioaem imminere, cam allegatur quid agendum. quaſt. 200.nu.13. 487

Euictionis exceptio in limiae contractus impedit inſtrumenti executionem.quæſt.200.nu.13. 487

Euictionis actio vbi aon datur,reſtitaitar pretium. quæſtio. 200.nu.23. 487

Euictionis iadicium agi debet coram iadice emptoris. qaæſt. 200.nu.34. 488

Et quid ſi clericus ſit aathor.ibid.nu.35. 488

Euictionis tenetur,qai ſciens,& in dolo fait repertus.quæſt. 200.nu.37. 488

Euictionis cauſa pendens in vno tribanali vnienda eſt cum cauſa principali quæ agitur in alia tribunali,ne contingat ferri diuerſas ſententias.quæſt.200.nu.38. 488

Declaratur procedere in diaerſitate cauſarum, dato, qaod rei ſint diaerſi fori.ibid.nu.39. 488

Et de ratione.ibid.nu.40. 488

De eaictione agi poteſt pro omnibus rebus euictis, & ſi aon fuerit promiſſum,ſiue euiaeantur omaes res,ſiue pars earam.queſt.200.nu.65. 492

Euictionis ſtipulatio intelligitur ſecundum naturam actas, & ſic ad pretiam tantum,vbi ad illud tantum agi poteſt. quæſt.200.na.68. 492

Præſertim,ſi adſit iuramentum.ibid.nu.69. 492

Euictio vbi præſtanda eſt, illa præſtari noa debet rei per hæredem redemptæ, & poſtea per eum traditæ legatario, à quo fuit euicta, ſed hæres cedit actionem contra venditorem.quæſt.200.nu.76. 492

Euicto Caſtro ædificia non habentur in conſideratione.quæſt. 196.nu.1. 480

Sed habetur reſpectas ad redditum de proximo in proximum recipiendum ex dicto Caſtro.ibid.au.14. 480

Euictio non debetar pro legato ſpeciali,& in re certa.quæſt. 63.nu.13. 152

Et de ratione ſupra nu.12.& infra nu.17.ibid. 152

Primò declaratur,vt locum non habeat, quando calpa ipſius hæredis res legata fait euicta.ibid.nu.19. 152

Secundò declaratur,aon procedere in legato facto coniunctæ perſonæ.ibid.nu.26.& ſeqq.& nu.40. 154

Quod ampliatur primo locum habere etiam quod legatum factum fuerit rei alienæ.ibid.nu.21. 153

Quia vbi non daretar actio de euictione,daretar actio legataria.ibid.nu.22. 153

Secũdò ampliatur,vt ſi res præſtari non poſſit, vt qaia aliena,debeatur æſtimatio.ibid.n.23.Sed vide n.26. 153

Tertiò ampliatur,quando amico valdè dilecto,vel coniuncto legatar.ibid.nu.24. 153

Primò fallit dicta ampliatio, qaando etiam hæres eſt coniunctus.ibid.nu.25. 153

Secandò fallit,qaod fait dictum de æſtimatione, quando ex veriſimili mente teſtatoris colligitur, quod fuit legata res ipſa.ibid.aa.26. 153

Tertiò declaratar, quando res legata erat aliena, quo caſu hæres tenetur de euictione.ibid.au.27. 153

Quartò declaratar non procedere, quando noa vni ſoli hæredum teſtator fecit prælegatum,ſed vtrique, quia tũc debetur euictio.ibid.na.28. 153

Et de ratione.ibid.nu.29. 153

Ampliatur,euictionem etiam dari in portione hæreditaria ibid.nu.33. 153

Quintò declaratar non procedere in legato facto pro legitima.ibid.na.37. 153

Intellige,vt nu.38. 153

Sextò declaratar aon habere locam,cam teſtator ſciens rem à ſe poſſeſſam obligatam eſſe conditionibas extinctiuis,eam ſcîcater legauit.ibid.nu.39. 153

Euictio in re legata ia genere debetur.quæſt.63.nu.14. 152

Limitatur primo,ſi res legata ſit vniuerſalis, quia parit damnum legatario.ibid.au.15. 152

Secnadò limitatar, quaado legatum eſſet incertum de certis,qaia dicitar legata ſpecies.ibid.nu.16. 152

Euictio ceſſat in legato rei communis, ſiue teſtator ſciat, vel ignoret.qaæſt.63.nu.18. 152

Euictio non debetur inter hæredes pro re in teſtamento diuiſa.quæſt.63.nu.31. 153

Fallit,quando res titulo legati fuit relicta.ibid.nu.32. vbi de ratione. 153

Euictio non datur in re prælegata,quæ poſſidebatur à teſtatore,niſi excipiendo.quæſt.66.nu.1. 157

Secus ſi legauit teſtator rem ab alio poſſeſſam, quia tũc euictio datur etiam agendo.ibid.nu.2. 157

Et de ratione.ibid.nu.3. 157

Primò limitatar concluſio præmiſſa quæ fundatur in §.euictis,vt procedat, qaando per teſtatorem prælegaretar res aliena ab ipſo tamen teſtatore poſſeſſa, quam credebat eſſe ſaam,ſecus ſi legaretur res aliena ab extraneo poſſeſſa.ibid.nu.4. 157

Secundò limitatur non habere locum,ſi cohæres non eſſet perſona coniancta; qao caſa etiamſi teſtator ignorãter legaſſet,habet regreſſum de euictione contra cohæredem, cum tuac aon ſint in pari cauſa.ibid.aa.5. 157

Tertiò limitatar,niſi tale prælegatum eſſet neceſſariũ, vt eſt,quando factum fait filio, quod in legitimam deberet imputare.ibid.nu.8. 157

Quartò limitatur, quaado diuiſio facta eſſet à teſtatore,ſecus ſi facta ſit à partibus,vel à iudice.ibid.n.9. 157

Euictio in legato ſeu prælegato aon debetur iare actionis etiamſi fiat coniunctæ perſonæ.q.67.nu.1. 159

Ampliatur id procedere quoqae in diuiſione facta à teſtatore.nu.2. 159

Primò fallit,ſi legatũ ſit cõputãdũ ĩ legitima.ib.n.3. 159

Secuadò fallit,quando diaiſio ſit à parte, vel à iudice. ibid.nu.4. 159

Euictione ſecuta iudicis authoritate emens ad publicam incantum agendum eſt contra illum cui fit ſolatio pretij, & ad cuius inſtantiam res fuit tradita.q.67.na.14. 159

Euictio in contractu emptionis venit iure actionis.quæſt.67. na.22. 160

Euictio ideò nõ debetur in donatione, quoniam donatario nihil obeſt.q.68.nu.7.vid.Plura.in ver.Donatio. 161

Euictio ideò debetur in venditione, qaoniam emptor ſolait pretium.quæſt.68.nu.6. 161

Euicta re in dotem data per mulierem,nulla marito competit actio.quæſt.68.nu.8. 161

Euictio non debetur ex donatione, quæ incepit à vera traditione à priacipio.q.69.au.1. 163

Primò ampl.vt procedat ẽt in traditione ficta.n.2. 161

Ratio affertur.ibid.nu.3. 163

Secundò ampliatur,quando donator emit rem, quam donauit, & alteri tradidit, & ea fuit euicta à donatario per verum dominum.ibid.nu.4. 163

Tertiò ampliatar in quacunque donatione titulo gratuito facta.ibid.na.5. 163

Quod explificatur in augmẽto dotis facto mulieri.ibid.

Quartò ampliatur, quando aliquis contractus non præcedit.nu.7. 163
Primò limitatur vt locum non habeat, ſi donator expreſsè promiſerit de euictione.ibid.nu.9. 163
Ampliatur primò, vt etiam ſufficiat promiſſio de conſeruando indemnem à quacumque lite & controuerſia donatarium.ibid.nu.10. 163
Secundò ampliatur, etiam ſi fiat promiſſio de faciendo bonam donationem.ibid.nu.11. 164
Tertiò ampliatur vt procedat, ſiue promiſſa ſit euictio verbis ſpecialibus, ſiue etiam generalibus pro ſuo dato, & facto, ſiue per ſtipulationē, ſiue pacto nudo.ibid.n.12. 164
Sublimitatur dicta limitatio, vt non procedat, quando donatarius aſſeruit Principi, rem ad eum ſpectare, quæ nō ſpectabat, quia ex quo fundatur ſuper mendacio, donans non obligatur, nu.14. 164
Secundò limitatur, ſi dolus donatoris interceſſit.ibidem nu.15. 164
Tertiò limitatur non procedere in donatione facta filio per patrem, qua euicta poteſt filius agere aduerſus heredes patris.ibid.nu.16. 164
Et de ratione.ibid.nu.17. 164
De veriori traditur.ibid.nu.18. 164
Sed contrarium, quod in huiuſmodi donatione nō detur euictionis actio habetur.ibid.nu.19.vbi de ratione. 164
Fallit hæc vltima relata ſententia, ſi filio donatio fiat pro legitima.ibid.nu.21. 164
Sublimitatur, ſi euictio ſequatur culpa.ibid.n.22. 164
Quartò limitatur in donatione remuneratoria, in qua donator de euictione tenetur, licet à traditione cœperit.ibid.nu.26. 164
Rationes adducuntur.ibid.nu.30.& 31. 165
Extendē idem procedere in donatione dotis cauſa facta, quæ non eſt mera donatio.ibid.nu.33. 165
Declaratur ita demum habere locum, ſi ſeruitia ſunt talia, quod pro eis alias data fuiſſet actio aduerſus donatorem.ibid.nu.34. 165
Quintò limitatur, vt non procedat in Prælato conferēte præbendam, qui de euictione obligatur, quę tamen limitatio vſu non recipitur.ibid.nu.37. 165
Sextò limitatur non procedere in feudo alicui conceſſo, quo euicto feudatario datˉ actio de euictione.ibi.n.38. 165
Septimò limitatur in donante rem alienam, aſſerente tamen eſſe ſuam.ibid.nu.40. 165
Octauò limitatur in donatione propter merita, vel ex cauſa.nu.41. 165
Nonò limitatur in donatione reciproca, in qua datur euictionis actio.ibid.nu.42. 165
Decimò limitatur, ſi donator obligauerit rem donatam.nu.43. 165
Vndecimò limitatur in venditione, in qua venditor delegauit pretium certis ſuis creditoribus, qui donent pretiam.ibid.nu.44. 165
Primò ſublimitatur limitationes, quibus dicitur, donātem donatario de euictione nō teneri, non procedere, ſi culpa donatarij proceſſit.ibid.nu.45. 165
Secundò ſublimitatur, quando donator promiſit tradere ad hunc effectum, ne teneretur de euictione.ibi.n.46. 166
Et de ratione.ibid.nu.47. 166
Tertiò ſublimitatur, quando euictio ſecuta fuit virtute hypothecæ ignoratæ.ibid.nu.48. 166
Quartò ſublimitatur in donatione facta per libertum in fraudem patroni.ibid.nu.49. 166
Extende idem ſibi tribuere in patre reuocante alienata donationis titulo per filium in eius fraudem.ibi.n.50. 166
Euictio non datur in dote, quando contractus incipit à traditione; non à promiſſione.quæſt.70.nu.7. 167
Et de ratione.ibid.nu.11. 167
Primò limitatur, ſi mulier ſciēs bona eſſe alteri obligata, & aliena, eadē tanquā propria & libera in dotē dedit, quia tunc de euictione tenetur, ſeu de dolo.ibid.nu.8. 167
Secundò limitatur in caſu, quo vxor, quæ alia bona habebat, dotem dedit de bonis reſtitutioni fideicommiſſi ſubiectis, quæ deinde à ſubſtitutis fuerunt euicta, quia eo caſu maritus agit de euictione.ibid.nu.9. 167
Sublimitatur dicta limitatio vt procedat, quando mulier ſciebat, rem eſſe fideicommiſſo obnoxiā.ibi.n.10. 167
Tertiò limitatur procedere in dote quā dedit extraneus, qui incontinenti non fuit ſtipulatus eam ſibi reddi, quia tunc donata cenſetur, quæ ſi incipit à traditione non datur euictio, ſecus ſi pater dotem dederit.ibid.nu.13. 167
Quartò limitatur, quādo dos præſtatur ab extraneo, qui incōtinenti ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi.ibid.n.14. 167
Euictio dotis ſolutæ per vnum ex hæredibus ſi ſequatur, agi deinde poteſt etiam contra cohæredem pro parte ſua quæſtio.75.nu.16. 178
Euictio & defenſio in contractu dotis non eſt de illius natura.quæſt.76.nu.16. 180
Et de ratione.ibid.nu.17. 180
Euictionis promiſſio facta pro re in dotem data extēditur ad aliam rem ex pretio rei in dotem datæ acquiſitam, & in illius locum ſubrogatam, ſi fuerit euicta.q.76.nu.18. 180
Extenditur ad rem ex pretio maioratus emptam.ibid.nu.19. 180
At vide ibid.nu.20.& 21. 180
Euictionis promiſſio facta à renunciante eo præmortuo habetur pro non facta.quæſt.77.nu.2. 181
Euictio, ſeu auocatio quando tollat, ſeu deſtruat obligationē, vel non, diſtingue, vt in quæſt.78.nu.19.& ſeq. 183
Euictio quando non deſtruit obligationem, agitur primaua actione.quæſt.78.nu.25.& quæſt.80.nu.32. 184.189
Euictio regulariter non cadit in emptione dubij euentus.quæſt.79.nu.31. 186
Fallit in venditione actionum, vt euictio præſtari non debeat, quia nihilominus venditor tenetur demonſtrare non eſſe, quæ aſſerit.ibid.nu.32. 186
Ampliatur procedere, ſi imprudens quid dixerit quādo ei eſt imputādum, cum temere aſſeruerit id, quod ignorauit.ibid.nu.33. 186
Euictio ſecuta quando deſtruit obligationem, nō datur actio primæua, ſed agitur de euictione tacita, ſi de expreſſa non fuit promiſſum.quæſt.80.nu.30. 189
Declaratur procedere, dummodò præceſſerit litis denunciatio.ibid.nu.31. 189
Euictio venit ex natura contractus.quæſt.81.nu.1. 190
Et fortius, ſi de ea fuit ſtipulatum, quo caſu etiam agitur ex ſtipulatu.ibid.nu.2. 190
Euictio locum habet in annuis redditibus.quæſt.82.n.1. 192
Euictio locum habet in cenſu, quando fuit promiſſa.quæſtio.82.nu.2. 192
Euictio tunc dicitur imminere, quando pretium non eſt ſolutum; & eſt mota lis.quæſt.85.nu.12. 200
Et ſufficit, quod lis mota ſit ſuper parte rei, & ſup poſſeſſorio, vel ſuper aliqua ſeruitute, ſeu obligatione, etiamſi

calumnioſa ſit, ſi tamen declarari non fuerit petitum. ibid. nu. 13. 200
Euictio non dicitur imminere, ſi pater vendit rem, cuius proprietas eſt filij, nec per hoc cogitur pater ſatiſdare viuente filio. quaeſt 85. nu. 22. 200
Sed contrarium habetur. ibid. nu. 23. 200
Euictio licet immineat, venditor allegare poteſt eius creditum eſſe liquidum ex inſtrumento venditionis, vt agere valeat ad illius executionem. q. 85. nu. 24. 200
Euicta res dicitur, cum per ſententiam abducitur. quaeſt. 86. num. 7. 205
Nec ſufficit emptorem fuiſſe condemnatum ad rem reſtituendam, niſi effectualiter, & executiuè fuerit ablata. ibid. nu. 8. ibid.
Intellige, vt nu. 13. 205
Et agitur dicto caſu ad pretium, licet non ad duplum. ibid. nu. 9. ibid.
Euictis rebus hæreditarijs extra quod cogitauit teſtator, an minuantur legata quaeſt. 95. nu. 14. 227
Exactio facienda de aliquo, quatenus facere poteſt, importat, quod exigatur nõ quantũ redigeretur ex venditione ædificiorum, quia non habetur reſpectus ad qualitatẽ ædificij, ſed ſolum ad quantitatem fructuum. q. 196. nu. 5. 480
Exceptio læſionis, & petitio iuſti pretij non excluduntur per promiſſionem non contraueniendi, nec per alias clauſulas contractus, etiã quod iurata ſint. quaeſt... nu. 17. 18. & 19.
Declaratur procedere, ſi enormiſſima ſit læſio. ibi. n. 20.
Exceptio, quæ non eſt contraria iuramento per iuramentum non tollitur. q 4. nu. 38. 8
Exceptiones, quas opponere poſſit neceſſarius defenſor veniẽs ad iudicium. vide quaeſt. 6. nu. 10. 18
Declara, vt nu 16. 19
Exceptio ſiue retentio rei non liberè traditæ non datur ei, qui ſciuit rem alteri obligatam. q 27. nu. 1. 74
Exceptio implementi venditoris non retardat executionem obligationis Cameralis. quaeſt. 57. nu. 13. 142
Præſertim vbi ſuper exceptione lis pendet. ibid. numero 13. ibid.
Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptuatis. quaeſt. 68. nu. 5. 161
Exceptio competens contra venditorem competit etiam contra illius ceſſionarium petentem. q. 85. nu. 4. 200
Exceptio non adimplementi locũ habet, quamuis nõ interſit illorũ, quibus aliquid fuit promiſſum. q. 90. nu. 40. 219
Et talis exceptio eſt fundata non ſolum in intereſſe, ſed & in violatione fidei, licet in minimo implementum non fuerit. ibid. nu. 41. 219
Exceptio, tu non impleuiſti pro parte tua sẽper opponi poteſt, licet ſtatutũ opponi exceptiones prohibeat. q. 98. n. 7. 233
Exceptio, tu nõ impleuiſti pro parte tua adeò eſt fauorabilis, vt iudex parte non opponente ſuppleat. q. 98. n. 10. 233
Exceptio non implementi eſt notoria ex inſtrumento quod facit probationem. q 98. nu. 13. 233
Exceptio, tu non impleuiſti pro parte tua ſemper opponi poteſt. quaeſt 103. nu. 45. 246
Exceptio pretij non ſoluti opponi poteſt in executione, quando emptor agit ad rem tradendam, & reportauit ſententiam fauorabilem quaeſt 97. nu. 12. 231
Et de ratione. ibid. nu. 12. 231
Exceptio pretij non ſoluti repellit emptorem non obſtante ſtatuto. q. 98. nu. 6. & quaeſt. 103. nu. 44. 233. 246
Fallit, vt ibid. nu. 8. 233
Exceptio rei non traditæ repellit venditorem agentẽ ad pretium, ſi rem non integram, vel non liberam tradidit, licet emptor per publicum inſtrumentum promiſerit, & ſtatutum mandet, quod inſtrumenta paratam habeant executionem. q. 98. nu. 5. & q. 103. nu. 43. 233
Exceptio, quæ deſcendit ex ventre inſtrumenti comprehenditur à ſtatuto, quod prohibet exceptionem opponi aduerſus inſtrumentum. quaeſt. 98. nu. 9. 233
Quamuis aliqui contrarium teneant. ibid. nu. 11. 233
Excipiens in ſuis exceptionibus actoris vices ſuſtinet. quaeſt. 108. nu. 7. 255
Excipi poteſt quod venit ex natura cõtractus. q. 150. n. 7. 373
Exceptio quando eſt turbida, non impeditur executio obligationis Cameralis. quaeſt. 150. nu. 25. 373
Exceptio non dicitur turbida, vbi de illius veritate conſtat per claras allegationes iuris abſque aliqua facti probatione. q. 150. nu. 30. 374
Fallit, quando neceſſariæ forent probationes factæ. ibid. nu. 31. 374
Exceptio retentionis melioramentorum ſi opponatur in executione ſententiæ ſufficit, quamuis non fuerit oppoſitum in ipſa lite. quaeſt. 154. nu. 12. 384
Exceptio, tu debebas inueſtigare non procedit, quando ignorantia emptoris prouenit ex dolo venditoris. quaeſt. 162. nu. 25. 398
Excuſſio quando facienda eſt per creditorem extra territorium iudicantis, & alterius prouinciæ, quando locus non eſt remotus, & fieri poteſt ſine incommodo creditoris, remiſſiuè. quaeſt. 164. nu. 30. 403
Excuſſio. Vide in ver. Fiſcus.
Executio iudicij regulatur à iure principalis litigatoris. quaeſt. 6. nu. 6. 18
Executio ſententiæ. Vide in ver. Sententia.
Executio pro maiori ſumma, quam ſit creditum, non ſuſtinetur pro vera parte crediti. quaeſt. 146. nu. 9. 361
Executio obligationis Cameralis non impeditur, nec retardatur, quando exceptio eſt turbida. q. 150. nu. 25. 373
Executio ſententiæ latæ in actione perſonali aduerſus tertiũ poſſeſſorem fieri non poteſt. quaeſt. 177. nu. 45. 436
Siue cæperit ante litem motam poſſidere, ſiue poſt, & quandocunque ante executionem. ibid.
Siue etiam condemnatus dolo deſierit poſſidere, ſiue non. ibid. nu. 46. 436
Executio in cenſibus & annuis redditibus fit contra hæredes inſolidum. q. 200. nu. 63. vbi videas. 492
Executiuè non agitur contra tertium, niſi in inſtrumẽto adſint clauſulæ conſtituti, præcarij, & facultas ingrediendi propria authoritate. q. 200. nu. 60. 491
Executor vniuerſalis poteſt requiſito hærede vẽdere bona pro teſtatoris vltima voluntate exequenda. q. 192. n. 1. 479
Quamuis id particulari negetur. ibid. nu. 2. 479
Fallit, ſi vendendi facultatem teſtator illi expreſſè cõceſſerit. ibid. nu. 3. 479
Adita prius hæreditate. ibid.
Primò ampliatur procedere, etiamſi tacitè id mandauerit teſtator. ibid. nu. 4. 479
Secundò ampliatur, ſi teſtator diſponat rei pretium debere per hæredem, aut executorem in alios diſtribui, quo caſu videtur eidẽ conceſſa facultas alienãdi. ibi. n. 5. 479
Fallit, ſi ſimpliciter executor à teſtatore fuerit inſtitutus nulla forma ſibi præfixa, quia id tãtum exequi poteſt, quod per leges, aut canones eſt permiſſum. ibid. n. 6. 479

 g 2 Exe-

Digitized by Google

Executores plures vbi dati ſunt, omnes in exequendo cõueniri debẽt, ex quo coniunctim dati cẽſentur. q. 192. n. 7. 470

Fallit, ſi de funore unimæ agatur, quia unus exequi poteſt ſine cæteris. ibid. nu. 8. ibid.

Executor datus ad vendendum agere poteſt, vt hæres vendat, ſi poſſidet, & emptori tradat. q. 192. nu. 9. 470

Quia etiam ipſe poteſt bona fide vendere, cuius factum obligat pauperes, vt à defuncto geſtum. ibid. nu. 10. ibid.

Et poteſt in ſolutum dare eis, quibus diſtribuenda erat pecunia. ibid. nu. 11. 470

Executoribus poteſt teſtator facultatem concedere vendendi bona hæreditaria etiam ante aditam hæreditatem. quæſtio. 192. nu. 12. ibid.

Ampliatur procedere, etiam ſi ſimpliciter fuerit conceſſa facultas alienandi. ibid. nu. 13. 470

Contrarium habetur ibid. nu. 14. ibid.

Prior tamen relatu ſuũ probatur. ibi. n. 15. Qua 470

Declaratur procedere, dummodò facultas ſit ſpecialis ad vendendum tale prædium. ibid. nu. 16. ibid.

At executor cautius aget, ſi hæredem nominat. ibidem nu. 17. 470

Executoribus vbi conceſſa fuit per teſtatorem alienandi facultas ſine hæredis conſenſu, acquiritur dominium, licet non poſſeſſio. q. 192. nu. 18. ibid.

Executor hærede irrequiſito poteſt bona vẽdere pro ſoluendis legatis pijs, vt defuncti volũtatẽ impleat. q. 192. n. 19 470

Sed contrarium. ibid. nu. 20. ibid.

Præſertim ſi rei pretium pro ſoluendis legatis hæres offerat, vel ſe ſoluturum caueat infra certum tempus. ibi. nu. 21. 471

Et vbi minor eſt hæres tutor citãdus eſt. ibi. n. 22. ibid.

Prior ſententia probatur, licet executor de ſuo teneretur, ſi minoris vendidiſſet. ibid. nu. 23. 471

Executor tenetur hæredi ad damna, & intereſſe, ſi rem meliorem alienet. q. 192. nu. 24. ibid.

Ampliatur eo magis procedere, ſi emptor & executor in vendendo participes ſint fraudis, quia nulla eſt alienatio. nu. 25. 471

Vel ſi per dolum hærede irrequiſito vendita res fuerit. nu. 26. 471

Executor teſtamenti ad pias cauſas bona hæreditaria alienare, & diſpenſare poteſt hæreditate non adita. quæſt. 192. num. 27. 471

Ampliatur procedere, etiam ſi agatur de eligendis pauperibus. ibid. nu 28. ibid.

Executor contra hæredem vel debitorem defuncti exercere non poteſt. quæſt. 92. nu. 30. 471

Fallit fauore piæ cauſæ. ibid. nu 31. ibid.

Ampliatur habere locum, etiam ſi commodum aliquod ex legato remaneat ipſi executori, quia tunc non ſolum in pijs cauſis, ſed etiam in illis, in quibus int alijs, ſibi actio datur. ibid. nu. 32. 471

Executor quando quis cenſeatur conſtitutus ſub nomine miniſtri nudi. quæſt. 192. nu. 33. ibid.

Executores quando plures dati ſunt, vnus poteſt alium conuenire, qui debitor ſit hæreditatis, vt iniuncto muneri ſatisfaciat. q. 192. nu. 34. ibid.

Declaratur verum eſſe nullo dato cohærede vniuerſali. ibid. nu. 35. 471

Executor aduerſus alterum executorem agere non poteſt hærede vniuerſali inſtituto. q. 192. nu. 36. 471

Quamuis ſecus procedat, vbi agitur de exequẽdis pijs voluntatibus. ibid. nu. 37. 471

Executor ad certum actum particulariter datus non conſtituitur hæres, niſi ex verbis teſtamenti appareat teſtatorem aliud ſenſiſſe. quæſt. 192. nu. 38. ibid.

Et dicitur colligi mens, quando alius actus fuit eidem commiſſus, ne inducatur confuſio ex interuentu perſonarum. ibid. nu. 39. 471

Executor in caſibus, in quibus licitè vendere poteſt bona teſtatoris pro exequenda illius voluntate, res vẽdendæ ſubhaſtari debent. quæſt. 192. nu. 40. ibid.

Fallit, ſi executor mandatum habuerit à teſtatore ad vendendum. ibid nu. 42. 471

Declaratur, ſi ſpeciale prædium teſtator vendi iuſſerit, ſecus ſi generaliter vendendi licentia data fuerit, quoniã ſubhaſtatio eſt neceſſaria. ibid. nu. 42. ibid.

In qua ſubhaſtatione prius mobilia vendenda ſunt, ac deinde ſtabilia. ibid. nu. 43. 471

Et aduertendum eſt, ne pro exiguo debito res magni valoris alienetur, ne de nullitate opponatur. ibi. n. 44 471

Et quod alienatio fiat præſente pecunia, non autem habita fide de pretio. ibid. nu. 45. 471

Nec ſufficiat cõfeſſio, ſi præſertim aliunde numeratum non conſtet. ibid. nu. 46. ibid.

Primò limita hoc vltimum, niſi teſtator confitendi dederit poteſtatem. ibid nu. 47. 471

Secundò limita, vt locum non habeat in executore expreſſum habente mandatum cum libera. ibid. nu. 48. 471

Licet vendere non poſſit quouis pretio, dato quod plenam habeat vendendi poteſtatem. ibid. nu. 49. 471

Executor vniuerſalis nullo dato hærede, hæredis vice fungitur. quæſt. 193. nu. 1. 472

Præſertim, ſi datus ſit ad pias cauſas. ibid. nu. 2. 472

Executor vendens pro exequenda teſtatoris voluntate, ad inſtar hæredis de euictione conueniri poteſt. q. 193. n. 3. 472

Primo fallit, ſi inter pauperes bona defuncti ſunt diſtributa, quia tunc non tenetur, & de ratione. ibi. n. 4. ibid.

Secundò fallit in executore particulari, qui de euictione non tenetur. ibid. nu. 6. 472

Executores vendentes tenentur omnia teſtatoris inſtrumenta circa rem emptori dare, quia euicta emptor agit aduerſus hæredem. q. 193. nu. 7 ibid.

Executor officij nomine contrahens non tenetur de ſuo. quæſt. 193. nu. 8. 472

Et ſufficit quod probet, ſe talem eſſe, qualem aſſeruit in contrahendo. ibid. nu. 9. 472

Et talis executor contrahere non videtur, ſed hæres. ibid. nu. 11. 472

Executor contrahendo non tenetur, niſi quando non probat ſe talem eſſe, qualem ſe fecit. q. 193. nu 10. 472

Executor contractus de euictione non tenetur. quæſt. 193. numero 13. 473

Fallit, ſi nomine proprio ſe obligauit. ibid. nu. 14. ibid.

Nam alias periculũ ſpectat ad emptorẽ. ibi. n. 15. 473

Qui regreſſum habet contra debitorem, cui profuit ſolutio, & fuit liberatus. ibid. nu. 16. 473

Si tamen inſtante minore iudex pronunciauerit nullã obligationem, nec contra eum exequetur. ibid. nu. 17. 473

Aut dolo malo, vel contumacia venditor vteretur ibid. nu. 18. 473

Executor ſententiæ, ſi vendat rem iure Magiſtratus, de euictione non tenetur, cum id ex neceſſitate officij præſtet. quæſt. 193. nu. 20. 473

Sed

Sed debitor de euictione tenetur, cuius principaliter geſtum fuit negotium.ibid.nu.21. ibid.
Et de ratione.ibid.nu.23. 473
Idem dicitur in pignore.ibid.nu.22. ibid.
Executor.Vide in ver.Venditio.
Expenſæ neceſſariæ quænam dicantur in contractu emptionis & venditionis.vide q.28.nu.9.10.& ſeq. 77
Expenſa & onera deducuntur in beneficijs & cæteris diſpoſitionibus ad cognoſcendam veram æſtimationem rei. quæſt.28.nu.17. ibid.
Expenſa.Vid.in ver.Impenſa.in ver.Melioramenta.in ver. Meliorationes.in ver.Emptor.in ver.Fur.
Expenſæ ac meliorationes non debentur emptori nulliter, ac ſcienter ementi.quæſt.176.nu.1. 430
Contrarium firmatur.ibid.nu.4.vbi de ratione. ibid.
Et contrarijs reſpondetur.ibid.nu.5. 430
Primò limitatur, vt procedat, ſi expenſæ ſunt vtiles, vel neceſſariæ,non autem ſi voluptuariæ.ibi.nu.20. 431
Secundò limitatur, vt locum non habeat, quando iſtæ expenſæ,licet alias vtiles, nimis tamen graues eſſent, & factæ à poſſeſſore non abſque dolo, vt putà, quia cogeret minorem,ac verum dominum illam rem magis relinquere.ibid.nu.21. ibid.
Et in hoc traditur cautela.ibid.nu.22. 431
Tertiò limitatur vt locum habeat,quando verè ſunt vtiles,non autem quando damnum afferũt.ibi.n.33. ibid.
Ampliatur vt locum ſibi vendicet etiam in Eccleſia, quæ fortè reſtitutionem petat aduerſus locationem, vel emphyteuſim, quia debet reſtituere, & reficere meliorationes factas à conductore,vel emphyteuta.ibi.n.24. 431
Expenſa ac meliorationes triplicis ſunt generis, videlicet neceſſariæ,vtiles,& voluptuariæ.q.176.nu.6. 430
Expenſæ neceſſariæ,ſeu meliorationes, quamuis factæ à malæ fide poſſeſſore deducuntur, quando is cogitur rem reſtituere.q.176.nu.7. ibid.
Expenſa.Vide in ver.Poſſeſſor malæ fidei, & bonæ fidei.in ver.Venditor.in ver.Promittens.in ver.Impenſa.
Expenſæ ſeu meliorationes voluptuariæ non deducuntur. quæſt.176.nu.17. 431
Contrarium ibid.nu.18. ibid.
Sed prima opinio probatur.ibid.nu.19. 431
Expenſarum in deductione ſpectatur id quod minus eſt.quæſtio.176.nu.25. ibid.
Aeſtimantur tamen habita ratione temporis, quo reſtituuntur.ibid.nu.26. 432
Intellige procedere in ædificijs vrbanis.ibi.n.27. 432
Vbi quid ſeruandum ſit in æſtimandis arbuſtis, vitibus,& alijs arboribus.
Expenſæ factæ in lite ſibi mota non recuperantur ab emptore,qui obtinuit aduerſus venditorem. quæſt.184.num.9. & 24. 452
Maximè,ſi aliter dictum non fuerit per partes.ibid.nu. 10.& nu.11. ibid.
Contrarium verius dicitur.ibid.nu.12.& ſeqq.& numero 18. ibid.
Affertur ratio.ibid.nu.14.& 16. 452
Expenſæ nedum teſtium & inſtrumentorum debentur à vẽditore,ſed etiam ſalaria procuratorum, aduocatorum, & notariorum.q.184.nu.27.& 28. 453
Expenſæ quando à venditore non fuerunt promiſſæ, illæ directò non petuntur,ſed petitur intereſſe, quia venditor nõ defendit,in quo veniunt ſumptus,& expenſæ.quæſt.184. num.35. ibid.
Expenſæ,quæ culpa & delicto emptoris,ſeu procuratoris acciderunt,non reficiuntur.q.185.nu.1. 454
Expenſæ paſſæ per emptorem ob delictum procuratoris, vel ſui ipſius, non repetuntur à venditore. quæſt.185. numero 7. ibid.
Primò ampliatur procedere, licet venditor, ſeu dominus ſe obligaſſet ad refectionem expenſarum,cũ talis promiſſio intelligenda ſit de illis,quæ iuſtè fiunt,non autem illicitè.ibid.nu.8. 454
Secundò ampliatur, vt locum habeat etiam ſi venditor ſe obligauerit ad omnes caſus fortuitos, cum non veniant illi,qui ex culpa partis occurrunt.ibid.nu.9. 455
Expenſæ factæ ab emptore pro defenſione rei emptæ reficiũtur.quæſt.185.nu.12. ibid.
Prout ſi pro conſecutione rei venditæ emptor aliquid legitimè ſoluit, quia poteſt id totum loco damnorum, & intereſſe repetere.ibid.nu.13. 455
Expreſſum habetur in contractibus id,de quo ſi contrahentes interrogati fuiſſent,ita veriſimiliter reſpondiſſent. quæſt. 159.nu.21. 394
Extenſio caſus ad caſum non fit in pactis.q.18.nu.7. 50
Extraiudicialis moleſtiæ etiam fieri debet denunciatio. quæſtio.4.nu.6. 7

F

FActum patris reputatur factum hæredis in euictionibus. quæſt.10.nu.4. 31
Ampliatur.vt ibid. nu.5. 31
Factum iniuſtum ſuperioris reputatur caſus fortuitus.quæſt. 19.nu.15.& q.20.nu.14. 52
Factum contra proprium nemo auditur.q.62.nu.4. 150
Fallit,quando quid factum fuit contra legem. ibid.nu. 6.& ſeqq. ibid.
Factum venditoris aliquando nocet emptori.quæſt.99.nu.1. & ſeqq.vbi declaratur. 235
Et an factum emptoris noceat venditori, & quando. quæſt 99.nu.23.24.& 25. 236
Factum iudicis ſupplet factum partis.q.114.ſub nu.3. 271
Factum iudicis dicitur factum partis.q.123.nu.25. 303
Factum Præpoſitorum habetur pro facto ſingulorum. quæſt. 132.nu.7. 326
Factum ſuperioris connumeratur inter caſus fortuitos.quæſt. 19.nu.15.q.20.nu.14.q.200.nu 31. 52.55.488
Ideò in qualibet promiſſione reſeruata intelligitur authoritas ſuperioris.dicta quæſt.200.nu.32. 488
Falſa demonſtratio.Vide in ver.Demonſtratio.
Falſa cauſa in contractu parit repetitionem. quæſt.116.numero 5. 283
Feneſtram promittens,vel obligans vicino non extruere. vide in ver.Promittens.
Feudum dicitur titulus onerosus.quæſt.23.nu.8. 63
Feudum.Vide in verb.Alienatio.
Feudum alienatum à patre.Vide in ver.Pater,qui vendidit.
Feudum eſt donatio,quia appellatur beneuola actio tribuens gaudium capienti quæſt.69.nu.39. 165
Feudum emens,ſi ſit in bona fide repetit pretium.quæſt.106. nu.42. 253
Fallit,quando ſcienter emit ſine conſenſu domini.ibid. nu.43. ibid.
Ampliatur duobus modis.ibid.nu.44.& 45. 253

Feudi euictio præſtatur.quæſt.118.nu.1. 287
Saltem quoad pretium.ibid.nu.2. ibid.
Et ad intereſſe.ibid.nu.3. 287
Pro quo agitur actione ex empto.ibid.nu.4. ibid.
Et venditor, ſi ſoluendo non ſit, res in commiſſum non cadit,ſed ſuccurritur emptori ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur,etiam ſi expreſsè conuentum fuerit,ne de euictione teneretur.ibid.nu.5. 287
Vel ſi in contractu de euictione actum non fuiſſet.ibid. nu.6. ibid.
Diſtinguitur tamen,aut ſciuit, aut ignorauit emptor. ibid.nu.7. 287
Feudi emptor.Vide in verb.Emptor.in ver.Euictio. Fundū.
In feudo ignorantiæ & ſcientiæ diſtinctio tunc adhibetur, cum naturaliter & ſine culpa feudum aperitur. quæſtio. 118.nu.39. 289
Feudum naturaliter nō aperitur, ſi hominis facto libero aperitur.q.118.nu.40. ibid.
Feudi reſutatio.Vide in verb.Refutatio.
Feudum vbi conceßum fuit cum clauſula ſaluis iuribus alienis,Princeps de euictione non tenetur.q.119.nu.8. 292
Feudum viuentis in caſum mortis dominus ſi promittat ſecundo, ad euictionem vel intereſſe tenetur, ſi prior illud conſecutus fuit.q.119.nu.10. ibid.
Declaratur non procedere,ſi adiecta ſit clauſula, ſaluis iuribus alienis, quia qui promittit cum dicta clauſula, aliud promittere non videtur, vel dare, quam ius quod in illa re habet.ibid.nu.11. 292
Ampliatur locum habere, etiamſi poſterior ſciuerit, quod alteri antea promiſſum foret.ibid.nu.12. ibid.
Feudi conceſſio,ſi poſt,aut per mortem Titij,aut alia ratione deuoluatur,dicitur conditionalis, & conditione deficiente expirat,& dominus de euictione non tenetur. quæſt.119. num.13. 292
Ampliatur etiam ſi dictum ſit, concedo Mæuio quando per mortem Titij mihi aperietur.ibid.nu.14. ibid.
Fallit,ſi dominus poſſeſſori poſteà conſenſit,vt feudum hoc vendat, qua ratione ob eius mortem non aperiatur, quia de euictione tenetur.ibid.nu.15. 292
Feudi conceſſio ſi facta ſit Mæuio poſt mortem Titij, quod poſt illius mortem aperietur, ſi Mæuius ignorat quod non aperietur ex eo quod ſuperſint agnati dicti feudi capaces, tunc dominus de euictione tenetur.q.119.nu.16. ibid.
Intellige,niſi inueſtitus ſciuerit.ibid.nu.17. 292
Fallit,ſi dominus id conceſſerit ad preces, ſeu ſupplicationem ipſius Mæuij.ibid.nu.19. 293
Feudo euicto dominus de euictione tenetur,dummodò vaſallus inueſtitus denunciauerit,& feudum per iudicis ſententiam ſit euictum.q.119.nu.20. ibid.
Vbi etiam,quod quando quis fuit impeditus, ne denūciaret,vel pacto remiſſa ſit denunciandi neceſſitas. ibid.
Feudi poſſeſſione euicta cōtra dominum agi poteſt ad id,quod vaſalli intereſt.q.119.nu.21. 293
Saltem pro portione euicta, ſi pro parte euincatur, ſi in totum pro tota.ibid.nu.22. ibid.
Contrarium, quod re particulari euicta dominus non teneatur,habetur.ibid.nu.23. 293
Feudorum maiorum diuiſio non eſt licita.quæſt.120. numero 11. 295
Feudi in diuiſione non præſtatur euictio,quando contingit ex ſui natura.quæſt.120.nu.12. ibid.
Primò ampliatur, vt nec etiam pretium rei feudalis peti poſſit.ibid.nu.13.vbi de ratione. 295
Secundò ampliatur, etiam ſi de euictione quis ſibi caueri curauerit, niſi in ſpecie dictum ſit, cum non ſufficiat ſimplex & generalis promiſſio de euictione. ibid. numero 14. ibid.
Limitatur,niſi fortè alienabilis eſſet, & adiectæ diuiſioni tales clauſulæ, vt renunciatum videatur, quod ex propria natura feudum deberet redire ad agnatos.ibidem nu.15. 295
Contrarium,vt hoc caſu generalis promiſſio de euictione ſufficiat,etiam ſi ſequatur euictio de ſui natura.ibidem num.16. 296
Quæ vltima ſententia declaratur.ibid.nu.17. ibid.
At videas ibid.nu.18.& 19. 296
Feudi quando defunctus nullum habebat titulum, ſeu iniuſtum, & euictio non venit ex natura rei,diſtinguitur, an quis ſciuerit,vel ignorauerit.q.120.nu.20. ibid.
Feudum euictum qualiter æſtimetur,remiſſiuè.quæſtio.120. nu.24. 296
Feudum retinere poteſt emptor, ſi ignorauit rem eſſe inalienabilē,& non participauit de fraude vſquequo fuerit ſibi de pretio,ſeu ſuo intereſſe ſatisfactum.q.121.nu.2. 297
Feudi euicti pretium.Vide in ver.Pretium.Filius.Euictio.
Feudum alienatum quando eſt antiquū,& agnatus reuocans nititur diſpoſitione legis,non tenetur de euictione, quæ ſequitur ex facto authoris,& ex natura rei.q.121.n.5. 297
Feudum antiquum agnatus habere debet iure inueſtituræ,& non ob ſolutionē pretij,quia tunc diceretur habere ex cauſa noua pretio mediante.q.121.nu.8.& 13. 298
Feudum etiam ex pacto & prouidentia agnatis deferri poteſt cum qualitate hæreditaria.q.121.nu.18. ibid.
Et agnatus debet eſſe hæres vltimi decedentis ſaltem in feudo.ibid.nu.19. 298
Feudi alienatio quando fuit facta ſecundum conſuetudinem, vt putà per ſubinfeudationem quæ fit lege permittente, ſi agnatus vult illud reuocare in vita alienantis debet pretium reſtituere.q.121.nu.20. ibid.
Primò fallit,ſi poſt mortem agnatus ſuccederet iure proprio,quia reſoluto iure datoris, reſoluitur ius acceptoris.ibid.nu.21. 298
Affertur ratio.ibid.nu.22. ibid.
Secundò fallit in alienatione facta iure non permittente,quo caſu agnati proximiores ſtatim reuocant nullo pretio ſoluto.ibid.nu.23. 298
Feudi pars quando fuit alienata in agnatum remotiorem, poſſidentem alteram partem ipſius feudi, ſi alienans filios non habebat, proximior mortuo alienante nullo dato pretio reuocat,ſecus ſi alienans adhuc viuat.quæſt.121. numero 24. ibid.
Si autem filios habebat reddito pretio reuocare poteſt etiam in uita alienantis.ibid.n.25. Et de ratione.ibi. 298
Feudo euicto non præſtatur duplum, ſed tantum æquiualens, quod etiam procedit in emphyteuſi.q.122.nu.5. 300
Feudum vaſallus ignorans ſi vendat, tenetur ad intereſſe. quæſt.173.nu.26. 424
Feudum non amittitur ob non ſolutum canonem,nec pena incurritur,ſi dominus recepit canonem abſque proteſtatione quæſt.199.nu.34. 486
Fictiones plures circa idem concurrere non poſſunt.quæſt.36. nu.5. 96
Fictio & veritas quando concurrunt, veritas magis inſpicitur. quæſt 194.nu.25. 475

Fidei-

I N D E X.

Fideicommiſſi ſcientia non habetur in conſideratione ſtante expreſſa alienationis prohibitione. quæſt. 58. numero 27. 144

Fideicommiſſi bona pro exoluendo ære alieno alienari poſſunt, ſi creditores vrgeant. q. 72. nu. 5. 170

Aut ſi æs alienum maneat ſub vſuris. ibidem numero 6. 170

Fideicommiſſi reſpectu emptor non poteſt recuſare contractus executionem, & pretij exhibitionem. quæſt. 106. nu. 3. 250

Præſertim præſtita cautione emptori de indemnitate pro futuro fideicommiſſo. ibi. nu. 4. ibid.

Fideicommiſſarius vniuerſalis inhibere non poteſt hæredi, ne vendat. q. 106. nu. 5. 250

Fideicommiſſo bona ſubiecta vendens, vel alteri obligans emptori tenetur de euictione, & ad damna, & intereſſe. q. 106. nu. 6. ibid.

Etiam euictione non ſecuta. ibi. nu. 9. Et videas ibid. alias ampliationes, declarationes, & limitationes. num. ſeqq. & ſupra in verb. Alienatio. 251

Fideicommiſſario aſſerenti detractiones eſſe factas & conſumptas, onus probandi incumbit. q. 108. nu. 13. 256

Prout & aſſerenti legitimam potuiſſe deduci ex alijs bonis. ibi. nu. 14. ibid.

Fideicommiſſarius de euictione promittens in alienatione rei fideicommiſſo ſubiectæ, cenſetur alienationi conſentire. quæſt. 108. num. 37. & 38. Quod intellige, vt numero 39. 258

Fideicommiſſario incumbit onus probandi, quando emptor, vel hæres producit inuentarium, in quo apparent deſcripta plura bona præter alienata. q. 108. nu. 15. 256

Fallit, ſi inuentarium fuerit nullum. ibi. nu. 16. ibid.

Extende, ac limita pluribus modis, vt nu. 17. 18. 19. 21. 24. & ſeq. 26. 27. 30. 34. 35. 36. 37. 38. & 39. 256

Fideicommiſſum purum, ſeu purificatum per emptionem factam à fideicommiſſario renunciatum non cenſetur. quæſt. 109. nu. 1. & 2. vbi de ratione. 259

Contrarium habetur ex magis communi. ibid. nu. 3. 5. 6. & 7. ibid.

Ampliatur vt etiam locum habeat, quando fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem alienam, vel ipſius hæredis ſibi purè relictam. ibi. nu. 8. 259

Declaratur dicta concluſio vt procedat, quando fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem ipſam fideicommiſſariam titulo particulari fideicommiſſi, vel legati, ſecus ſi emit rem vnam ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali. ibi. nu. 9. 259

Subdeclaratur non intelligi remiſſum fideicommiſſum reſpectu aliarum rerum, ſecus reſpectu rei emptæ. ibidem nu. 10. ibid.

Fideicommiſſarius emens rem fideicommiſſo obnoxiam ſibi præiudicat in pretio. q. 109. nu. 4. 259

Fideicommiſſarius conditionalis etiam ſcienter emendo ſibi non præiudicat quoad pretium, quominus eo purificato poſſit ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi à ſemetipſo euicerit. quæſt. 109. num. 11. 13. 14. & 17. ibid.

Fideicommiſſo conditionali rem ſubiectam ſcienter emens, non agit ad expenſas & melioramenta. quæſt. 109. numero 18. 260

Fallit in neceſſarijs, ſine quibus res periſſent. ibidem nu. 19. ibid.

Declaratur principalis concluſio, vt talis agere non poſſit contra venditorem, cum ſecus ſit contra illum, qui rem euicit. ibi. nu. 20. 260

Fideicommiſſi perſonalis renunciatio non præiudicat vocatis, ſi promittatur de euictione. q. 109. nu. 21. ibid.

Fideicommiſſarij damno cedunt diminutiones bonorum ex cauſa de præterito originem habentes in vita teſtatoris. quæſt. 65. nu. 9. 156

Fideicommiſſi emptor qualiter conſtituatur in mala fide. q. 109. nu. 23. 260

Fideicommiſſo rem ſubiectam emens qualiter reddatur tutus. q. 109. nu. 24. ibid.

Fideicommiſſo bona ſubiecta emens poteſt bona retinere pro fideicommiſſo, & tamquam hæres Seij paſſus euictionem agere poteſt aduerſus hæredem ad pretium. quæſt. 110. nu. 1. 261

Declaratur procedere, ſi ignorauit rem ſibi deberi ex fideicommiſſo, ſecus ſi ſciuerit. ibi. nu. 2. ibid.

Primo ampliatur quoad hypothecam anteriorem, vt illa exerceri poſſit contra fundum. ibi. nu. 3. 261

Secundo ampliatur procedere etiam in emente rem ſibi legatam ignoranter. ibi. nu. 4. 261

Tertio ampliatur, vt non referat à quo fiat euictio. ibi. nu. 5. 261

Quarto ampliatur etiam ſi res mihi legata efficiatur mea poſt legatum. ibi. nu. 6. ibid.

Fallit, ſi talis emptor vocatus ſit, & ſcienter emat. ibidem nu. 7. 261.

Primo ſublimitatur in emente rem purè legatam, ſecus ſi emat rem alienam. ibi. nu. 8. ibid.

Sed contra ibi. nu. 9. 261

Secundo ſublimitatur, quando fideicommiſſarius emit rem ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali, quia tunc non intelligitur renunciare fideicommiſſo. ibidem nu. 10. ibid.

Fideicommiſſarius non agit aduerſus emptorem petitione hæreditatis, ſeu rei vendicatione, ſed eidem datur actio contra venditorem ad pretium. q. 111. nu. 2. 261

Primo fallit, vbi non in teſtamento, ſed in codicillis fuit relictum. ibi. nu. 6. 262

Secundo fallit, quando grauatus non habet vnde ſoluat pretium. ibi. nu. 7. ibid.

Tertio fallit, quando fuit prohibita alienatio. ibidem nu. 8. 262

Ratio affertur. ibi. nu. ſeq. ibid.

Fideicommiſſarius hæres alienantis non poteſt alienata reuocare, ſeu euincere. q. 112. nu. 1. 263

Et dicitur veriſſima ſententia. ibi. nu. 2. ibid.

Primo ampliatur quoque procedere in hærede hæredis. ibi. nu. 3. Contrarium. ibi. nu. 4. 263

Secundo ampliatur, vt licitum ſit conuento vel à principio repellere agentem, vel de euictione agere. ibidem nu. 5. 264

Primo limitatur vt non procedat, ſi veriſimilis mens defuncti ſtet in contrarium. ibi. nu. 6. ibid.

Secundo limitatur, quando res alienata erat alienari prohibita. ibi. nu. 9. 264

Contrarium habetur. ibi. nu. 10. ibid.

Primo ampliatur, etiam ſi facta ſit alienatio ex cauſa debiti contracti occaſione delicti. ibi. nu. 11. ibid.

Secundo ampliatur dicta limitatio, quando alienatio facta eſſet per viam legati. ibi. nu. 13. 264

Tertio

Tertio limitatur, quãdo cepit hæreditatem hæres cum beneficio legis, & inuentarij.ibi.nu.14. ibid.

Ampliatur, vt nec liceat hæredi vendicare rem, & ſoluere æſtimationem.ibi.nu.21. 265

Contrarium.ibi.nu.22. ibid.

Sed author tenet ampliationem tamquam magis receptam.ibi.nu.23. 265

Quinto limitatur, quando fuit dictum, quod alienatio facta intelligatur abſque aliorum præiudicio. ibidem numero 26. ibid.

Sexto limitatur, quando quis non eſt hæres vniuerſalis, ſed tantum pro quota. ibidem num.27. Et de ratione num.ſeq. 265

Ampliatur dicta limitatio, etiam quod defunctus de euictione promiſiſſet.ibi. nu.29. ibid.

Et refertur cautela Suarez ſuper prædicta limitatione.ibi.nu.30. 265

Cui contradicit Menoch. ibi.nu.31. 266

Sed author tenet Suarez ſententiam. ibidem numero 32. ibid.

Primo limitatur, ſi venditioni ſolum conſenſit defunctus.ibi.nu.33.& ſeq.vbi de ratione. 266

Declaratur, quando fuit ſimplex conſenſus approbatorius, vel confirmatorius contractus alterius geſti, ſecus, quando defunctus præſtitit conſenſum obligatorium. ibi. nu.35. ibid.

Ampliatur procedere etiam ſi ſimpliciter promiſerit. ibi.nu.36.vbi de ratione. 266

Subdeclaratur dicta declaratio, vt talis conſequi poſſit pretium à grauato alienante.ibi.nu.39. ibid.

Contrarium habetur.ibi.nu.40. 266

Primo limitatur dicta ſubdeclaratio, quando fuiſſet renunciatum fideicommiſſo.ibi.nu.41. ibid.

Secundo limitatur, quando conſenſus fuiſſet reciprocè præſtitus.ibi.nu.42. 266

Tertio limitatur, quando fideicommiſſarius beneficiatus præſtatione annua ex re hæreditaria conſentit quod illa res alienetur.ibi.nu.43. ibid.

Quarto limitatur, quando ſpontè quis alienationi conſenſit.ibi.nu.44. 266

Secus vero, quando neceſſariò hæres conſentit. ibidem nu.45. ibid.

Fideicommiſſarius ſi poſſideat, & permittat rem alienari, datur ei actio ad pretium.q.112.nu.46. 266

Fideicommiſſo quando cenſeatur renunciatum per diuiſionem. vide in verb. Euictio.

Fideicommiſſarius emens rem fideicommiſſo ſubiectam, purificata conditione agit ad pretium. quæſt.114. nu.74. 277

Fideicommiſſi Euictio. Vide in verb. Euictio.

Fideicommiſſum. vide in verb. Euictio. Emptor. Renunciatio.

Fideicommiſſa, & feuda eiuſdem ſunt conditionis. q. 121. nu.11. 298

Fideicommiſſarius reuocat bona fideicõmiſſi alienata abſque eo quod reſtituat pretium.q.121.nu.12. ibid.

Fideicommiſſo bona ſubiecta condicuntur, vt poſſint pro expenſis retineri.q.154.nu.2. 383

Fideicommiſſarij, & ſubſtituti ſi ſunt plures, eorum aliqui ſolidum petere non poſſunt alijs tacentibus. quæſt. 166. nu.5. 406

Declaratur.ibi.nu.9. 407

Contrarium habetur.ibi.nu.7.& ſeqq. ibid.

Fideiuſſori non eſt facienda denunciatio, quando principalis liti aſſiſtit.q.3.nu.8.& quæſt.4.nu.33. 6.10

Fideiuſſor non tenetur, ſi denunciatio non ſit facta venditori.q.4.nu.7.& nu.33. 7

Fideiuſſor ſoluens non facta denunciatione moleſtiarum repetit, vbi conſtat de iuſtitia exigentis. quæſtio. 4. numero 91. 14

Fideiuſſor non tenetur de euictione, quando principali venditori, vel eius hæredibus non fuit principaliter proteſtatum de lite & iudicio euictionis.q.5.nu.15. 16

Primo fallit ſtante iuramento. ibi.nu.16. ibid.

Secundo fallit, quando renuntiauit priuilegio fideiuſſorum.ibi.nu.17. 16

Fideiuſſor euictionis cum iuramento tenetur ſtatim habita ſcientia de lite mota illam in ſe aſſumere abſque denunciatione, aliàs tenetur ad pęnam.q.5.nu.18. ibid.

Fideiuſſor promittens litem in ſe aſſumere, tenetur illam aſſumere quoties opportunum fuerit.q.5.nu.19. 16

Fideiuſſor, qui agnouit bonam fidem agit de euictione etiam re nondum euicta.q.8.nu.33. 25

Fideiuſſor ſimpliciter accedens tenetur de euictione in omnem caſum ſortis, intereſſe, vſurarum, & expenſarum, ſicut principalit cui accedit.q.20.nu.8. 55

Et eo magis vbi expreſſè ſe obligauit. ibidem numero 9. ibid.

Fideiuſſor, vbi præſtari non poteſt à debitore, aut quid ſimile quod ſit in obligatione, aliud pro alio ſolui poteſt.q.22. nu.24. 61

Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando principali venditori, vel hæredibus non fuit lis intimata. quæſt.38.numero 14. 103

Primo fallit, quando fuit iuratum, & renunciatum beneficio fideiuſſorum.ibi.nu.15. ibid.

Secundo fallit, quando fideiuſſor ſe obligauit verbis ampliſſimis.ibi.nu.17. 103

Sublimitatur, quando euictio fuit ſecuta ex natura rei.ibi.nu.16. ibid.

Fideiuſſor ſecuta euictione habet electionem vel reſtituendi rem euictam, vel ſoluendi intereſſe.q.38.nu.18. 103

Fideiuſſor accedens venditioni cum facultate redimendi, lapſo termino ad redimendum, & non ſecuta redemptione rei, manet obligatus ſi non cauet ſibi in hunc euentum.q.38.nu.20. ibid.

Fallit, quando fuit conuentum de libere vendendo, & de remittendo pacto.ibi.nu.21. 103

Sed contra ibi.nu.22. 104

Declaratur hæc vltima opinio.ibi.nu.23. ibid.

Fideiuſſor accedens venditioni rei minoris prohibitæ alienari, quæ concernit ſolum eius commodum, de euictione tenetur.q.38.nu.19. 103

Fideiuſſorem eſſe idoneum debet probare magiſtratus, vel alius qui tenetur prouidere pupillo.q.38.nu.28. 104.

Idque generale eſt in omnibus qui tenentur prouidere.ibi.nu.29. ibid.

Fideiubens cenſetur conſentire contractui, pro quo fideiubet. quæſt.61.nu.1. 149

Intellige, vt nu.6. ibid.

Fideiuſſio vbi tenet, & venditor promiſit releuare indemnem fideiuſſorem, is debet indemnis conſeruari re euicta. q.61.nu.7. 149

Extenditur non procedere in promittẽte defenſionem, quæ

Digitized by Google

INDEX.

quæ importat litem in ſe ſuſcipere, & iudicatum ſolue-re.ibid.nu.8. ibid.

Fideiuſſor euictionis liberandus eſt à fideiuſſione re euicta. q.61.nu.12. 149

Præſertim ſtantibus moleſtijs paſſis per fideiuſſorem. ibid.nu.13. ibid.

Fideiuſſionis præſtatio eſt nulla in alienatione fundi dotalis, quia lex reſiſtit.q.73.nu.13. 173

Et fideiuſſor liberatur.ibi.nu.14. ibid.

Fideiuſſio venditioni rerum minoris accedent abſque iudicis decreto,& curatoris authoritate non valet.quæſt.73. nu.15. 173

Fideiuſſor non poteſt moleſtari à creditore, cui fuit aliqua res in ſolutum data vbi euincatur, quia actio primęua fuit extincta.q.78.nu 26. 184

Fideiuſſores obligati cenſentur in omnem caſum, qui ex natura negocij procedit.q.84.nu.4. 197

Fideiuſſor dandus ex cauſa litis imminentis in limine contractus, euictionem promittere debet pro illa, & omni alia lite.q.87.nu.1. 207

Contrarium.ibi.nu.2. ibid.

Prior relata ſententia tamquam magis recepta probatur.ibi.nu.3. 207

Ampliatur procedere etiam quod emptor obtineat in cauſa ſibi mota,vel actori perierit inſtantia. ibidem numero 4. ibid.

Sed contra.ibid.nu.5. 207

Fideiuſſor datus pro euictione non tenetur, ſi contractus fuerit reſciſſus remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. quæſt.87. nu.7. ibid.

Fideiuſſor & venditor tenentur, ſi res ſemper remanet penès venditorem.q.87.nu.8. 207

Fideiuſſoris cautio admittitur in contractu emptionis & venditionis.q 88.nu.1. 209

Fideiuſſio numeratur inter acceſſoria venditionis, quæ adminicula vocantur.q.88.nu.2. ibid.

Fideiuſſio contractui venditionis & emptionis accedit, vt eum corroboret & confirmet pro pretio, & fructibus. quæſt.88.nu.3. 209

Et pro euictione ibid.nu.4. 209

Præſertim loci conſuetudine tale quid exigente. ibidem numero 5. 209

Fallit, ſi expreſſa emptoris deprehendatur calumnia. ibid.nu.6. 209

Fideiuſſor dicitur author ſecundus, & confirmatur.quæſt.88. nu.16. 210

Fideiuſſor præſtari debet, quando factum eſt ſpeciale pactum de præſtando,vt in caſibus,de quibus hic.quæſt.88. nu.17. ibid.

Fideiuſſor idoneus non dicitur,qui habet arcem, in qua tueri poteſt,quamuis ſit diues.q.88.nu.19. 210

Fideiuſſor idoneus quis ſit iudicis arbitrio relinquitur.q.88. nu.20. 210

Fideiuſſor idoneus dicitur, qui eſt eiuſdem fori. quæſtio. 88. nu.21. 210

Fideiuſſor idoneus, an dicatur clericus. remiſſiuè quæſt. 88. nu.22. 210

Fideiuſſor, ſi à principio idoneus efficiatur non ſoluendo, vel non idoneus reſpectu qualitatis rei venditæ, cum dari debeat ex legis diſpoſitione,vel ſtatuti,alius dari debet idoneus.q.88.nu.23. 210

Extenditur habere locum etiam in alijs iudicialibus. ibid.nu.24. 210

Extenditur habere locum etiam in alijs iudicialibus. ibid.nu.24. 210

Fallit, ſi quis dederit ex conuentione facta cum venditore,vel potius emptore.ibid.nu.25. 210

Fideiuſſor dari non debet,quando conuentum fuit inter partes, quod venditor debeat cautum & ſecurum reddere emptorem etiam ad ſenſum ſapientis ipſius emptoris,ſed cauere tenebitur per ſtipulationem cum obligatione bonorum.q.88.nu.26. 210

Ampliatur,etiam ſi dicatur,caueat mediocriter. ibid. nu.27. 210

Prima limitatur, ſi dictum fuerit, quod idoneè caueatur,quia intelligitur cum fideiuſſore. ibid.nu.28. 210

Secundo limitatur, ſi lex requireret cautionem competentem.ibid.nu.24. 210

Fideiuſſor euictionis appellat à ſententia, licet principalis appellare non poſſit; dummodo appellet infra legitima tempora appellandi.q.89 nu.17. 212

Et appellare debet nomine eius,pro quo fideiuſſit.ibid. nu.18. 212

Sed quod imò appellare debeat nomine proprio.ibidem nu.19. 213

Quod procedit in fideiuſſore contractus,etiam ſi ſit fideiuſſor de iudicatum ſoluendo.ibi.nu.20. 213

Fallit in fideiuſſore iudicij,id eſt apud acta,quia poteſt executiuè conueniri,nec ideò appellare poteſt.ibidem numero 21. 213

Fideiuſſor appellare poteſt ad inſtar cuiuslibet tertij, & appellando impedit executionem.q.89.nu.22. 213

Quod qualiter procedat, habetur.ibid.nu.23. 213

Primo ampliatur etiamſi ſententia habeat vim rei iudicatæ contra condemnatum.ibid.nu.24. 213

Secundo ampliatur, vt iudex ad quem ob tertij appellationem poſſit reuocare interlocutariam.ibi.nu.25. 213

Tertio ampliatur, vt poſſit appellare etiam ad excludendum vtrumque litigantem.ibid.nu.26. 213

Quod exemplificatur.ibid.nu.27. 213

Dum tamen appellet infra legitima tempora. ibidem nu.28. 213

Et quæ ſit differentia inter admiſſionem ad appellationem,& admiſſionem ad litem.ibid.nu.29. 213

Fideiuſſor euictionis vbi ſoluit, poteſt repetere à venditore, pro quo fideiuſſit debitum, dum tamen ei culpa imputari non poſſit, eique ſolutionis inſtrumentum prodeſt, ſi de vera manutentione loquatur; ſecus ſi de confeſſione fidem facit.quæſt.90.nu.14. 215

Contra tamen ex communi habetur. ibid. num.15. & ſeqq. ibid.

Declaratur vt locum habeat, ſi fuit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel ſi lapſum ſit tempus opponendi huiuſmodi exceptionem.ibid.nu.19. 215

Primo limitatur quod dicitur fideiuſſorem à venditore, ſeu debitore principali repetere poſſe quod ſoluit principali creditori, non procedere, ſi fideiuſſor ex mera liberalitate creditoris ſit liberatus, quia tunc repetere non poteſt.nu.20. 215

Sublimitatur, ſi creditor fideiuſſori debitum acceptum tulerit ex cauſa remunerationis.ibid.nu.21. 215

Ampliatur idem dicendum, ſi fideiuſſor fuerit liberatus in teſtamento iure legati, vel donationis cauſa mortis.ibid.nu.22. 215

Secun-

Digitized by Google

Secundo limitatur non habere locum, ſi fideiuſſor donandi animo fideiuſſit. ibi. nu. 23. 215
Tertio limitatur non procedere, ſi quis fideiuſſerit de mandato teſtatoris, quia tunc non eſt fideiuſſor voluntarius, ſed neceſſarius. ibid. nu. 24. 215
Quarto limitatur, vt ſibi non vendicet, ſi hæres fideiuſſoris ex mandato ipſius ſoluerit. ibid. nu. 25. 215
Fideiuſſor, qui ſoluit, agere poteſt aduerſus debitorem principalem abſque ceſſione actionis, quæ & à creditore fieri debet, vt ſibi ſatisfiat de pecunia quam ſoluit, ac de omnibus damnis, expenſis, & intereſſe paſſis dicta de cauſa. q. 90. nu. 26. 216
Ampliatur etiam ſi multiplicauerit ſummam, in qua fideiuſſit ex ſumptibus iuſta cautione factis. ibidem numero 27. 216
Fideiuſſoris præſtatio quando cenſeatur remiſſa in ſocietate officij. q. 91. nu. 34. 218
Fideiuſſor vbi non fuit datus prout dandus erat, proceſſus non vitiatur. q. 91. nu. 35. 218
Fideiuſſoris non præſtatio videtur remiſſa, nec huiuſmodi exceptio allegari poteſt, quando à parte proceditur ad vlteriorem. q. 91. nu. 37. 218
Fideiuſſor euictionis vẽditioni conſentire videtur. quæſt. 92. nu. 1. 219
Primo declaratur non procedere, quando requiritur expreſſus conſenſus, quia tunc adeſſe debent verba expreſſum conſenſum exprimentia. ibid. nu. 2. 219
Secundo declaratur non habere locum, quando conſenſus requiritur pro forma. ibid. nu. 9. 220
Et de ratione. ibid. nu. 10. 220
Fideiuſſor liberare debet pignus debitoris, non illud emere ad ſui commodum. q. 92. nu. 16. 220
Ampliatur idem procedere in alia re ipſius debitoris. nu. 17. 220
Fideiuſſor procuratori rei alienæ comparatur, qui ſua pecunia à creditore rem emens illam intelligitur liberare, ac reſtituere tenetur domino. q. 92. nu. 19. 220
Fideiuſſor emens cenſum à creditore non facit fructus ſuos, & in ſortem illos computare debet. q. 92. nu. 20. 221
Habet tamen actionem negociorum geſtorum aduerſus principalem pro ſorte ſoluta. ibid. nu. 21. 221
Et ſufficit vt eidem conſulatur, vt nil amittat. ibid. nu. 22. 221
Fideiubendi officium fideiuſſori non debet eſſe damnoſum. q. 92. nu. 28. ibid.
Fideiuſſor emens cenſum legitimè conſequitur fructus illius. quæſt. 92. nu. 30. 221
Ratio adducitur. ibid. nu. 31. 221
Et gaudet omni priuilegio, quo gaudet creditor. ibid. nu. 32. 221
Habetque paratam executionem. ibid. nu. 33. 221
Fideiuſſor debet pignora releuare ne pereant, aut vendantur. q. 92. nu. 36. 221
Fideiuſſor contractus, qui ſpondet emptori pro euictione liberatur per 31. ann. q. 93. nu. 1. 222
Sed contra quod is non liberetur, donec res fuerit euicta. nu. 2. 222
Fideiuſſor euictionis ſi ſub pœna obligetur, pœnam non incurrit, ſi contractus reſcindatur remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. q. 93. nu. 3. 222
Fideiuſſor euictionis nomine ſub pœna ſi obligatur, pœnam non incurrit, ſi contractus oppugnatus & reſciſſus fuerit remed. l. 2. C. de reſcind. vendit. quæſt. 93. nu. 4. 222
Fideiuſſio inconſulta promiſſorem ex poſt facto promittentem riſui exponit. q. 93. nu. 15. 223
Fideiuſſor, qui fide ſua obligationem ſuſcepit, cui tempus non eſt adiectum, poſt vnam & alteram diem pœnitere nõ poteſt. q. 93. nu. 16. 223
Fideiuſſor promiſſus quando non fuit datus, venditor prætendere non poteſt emptorem dici in mora ſoluendi. q. 93. nu. 18. 223
Ampliatur procedere etiam ſi pactum factum eſſet, quod ſolutione pretij non facta, res eſſet inempta, cum per venditorem ſteterit. ibid. nu. 19. 223
Fideiuſſor euictionis habet electionem, vel reſtituendi rem euictam, vel ſoluendi intereſſe. q. 93. nu. 24. 223
Et appellari poteſt à ſententia lata, licet emptor, & venditor acquieſcant. ibid. nu. 25. 223
Fideiuſſor, qui ſe obligauit ad emptorem ipſum conſeruandum indemnem, de euictione tenetur, vbi alias non teneretur. q. 97. nu. 14. 231
Fideiuſſor, qui contractui acceſſit, de euictione tenetur etiam euictione non ſecuta, quando principalis ſciuit, rem venditam eſſe alteri obligatam. q. 106. nu. 10. 251
Maximè quando fideiuſſor non ſimpliciter interceſſit, ſed pro omnibus, pro quibus venditor in contractu ſe obligauit, & vti principalis, & in ſolidum. ibidem numero. 11. 251
Fideiuſſor venditoris aſſiſtit venditioni, & non vendit, nec promittit manutenere, nec contrauenire, ſed ſolum promittit de euictione, quæ promiſſio locum habet re tantum euicta. q. 112. nu. 8. 264
Fideiuſſor de euictione non tenetur, niſi tota res ſit euicta. quæſt. 124. nu. 38. 308
Fideiuſſor allegare non poteſt, quod non poteſt principalis debitor. q. 125. nu. 9. 310
Fideiuſſor in inſtrumento venditionis conſtitutus non impeditur, quominus vti poſſit beneficio retractus ex ſtatuto, & ita tamquam vicinus recuperare poſſit rem ipſam vẽditam per eum, pro quo conſtituit ſe fideiuſſorem. q. 134. nu. 18. 331
Ampliatur etiam procedere in hærede fideiuſſoris, qui de euictione promiſit, vt agere poſſit, & rem vendicare nomine proprio ibid. nu. 20. 22. & 25. 331
Fideiuſſor de euictione non tenetur, quando res vẽdita euincitur ex beneficio ſtatuti admittentis vicinum ad retrahendum. q. 134. nu. 19. 331
Fideiuſſor euictionis non præſtatur, ſi à principio non fuit conuentum. q. 145. nu. 1. 358
Ratio eſt, quia neceſſitas fideiubendi eſt onus. ibidem nu. 2. 358
Fideiuſſio euictionis vbi præſtari debet, illa præſtanda eſt pro parte rei, in qua viget moleſtia, & non vltra. q. 145. nu. 5. 359
Fideiuſſoria obligatio extinguitur per dationem in ſolutum. quæſt. 145. nu. 7. 359
Maximè in materia fauorabili, non autem ſtricta, & odioſa. ibid. nu. 8. 359
Limitatur, vt non procedat quando fuit dictum, quod per illam dationem ſolutum ab obligatione fideiuſſoria recedere non intendat. ibid. nu. 9. 359
Declaratur. ibid. nu. 10. & ſeqq. ibid.
Diſtinguit tamen author eodẽ loco. nu. 14. & 16. 359
Fideiuſſor. Vide in verb. Obligatus præſtare fideiuſſorem.

Fideiuſ-

INDEX.

Fideiuſſor euictionis non tenetur, quando lex reſiſtit venditioni.q.173.nu.2. 423

Fideiuſſor tenetur eadem actione ad præſtandam rem liberam, qua tenetur principalis.q.173.nu.10. 423

Fideiuſſor accedens contractui minoris vel mulieris celebrato contra formam ſtatuti non obligatur. quæſt.174.nu.2. 425

Nec debet in plus obligari, quam principalis. ibidem nu.3. 425

Fideiuſſor inefficaciter accedit obligationi nullæ.quæſt.174.nu.4. 426

Nec obligatur, quando principalis nulliter promiſit. ibid.nu.5. 426

Et poteſt hanc nullitatem allegare, & ita ſe, & principalem defendere.ibid.nu.6. 426

Primo limitatur, quando contractus ab initio non eſt omninò nullus, ſed validus. ibidem num.7. vbi de ratione. 426

Secundo limitatur, quando principalis contractus annullatur de iure communi, ſecus de iure ſpeciali. ibidem nu.8. 426

Tertio limitatur, quando obligatio eſt nulla à principio ſecus ſi annullatur ex poſt facto, quia hoc ſecundo caſu non annullatur fideiuſſoris obligatio.ibid.nu.9. 426

Quarto limitatur, quando fideiuſſor iurauerit, quia fideiuſſoria obligatio nulla, firmatur iuramento.ibidem numero 10. 426

Primo ſublimitatur, quando principalis obligatio iuramento firmata non valeret, quia tunc non etiam valeret fideiuſſio iurata.ibid.nu.11. 426

Secundo ſublimitatur procedere, dummodo fideiuſſor ſciret principalem contractum eſſe validum, ſecus ſi ignorabat, prout in dubio præſumitur.ibid.nu.12. 426

Quinto limitatur, quando obligatio fideiuſſoris ab eo facta fuit uti principalis, ita vt ſtet de per ſe ſeparatim ab obligatione contractus, pro quo interponitur fideiuſſio cum clauſula, omni meliori modo, ac interpoſito iuramento, & obligatione camerali in ampla forma, licet non legatur clauſula principaliter, & inſolidum. ibidem nu.13. 426

Et multo magis, ſi ſe obligauit principaliter, & inſolidum. ibid.nn.14. 426

Sublimitatur, & declaratur.ibi.nu.15.& ſeqq. ibid.

Sexto limitatur, quando non militat tanta ratio in acceſſoria obligatione, quanta in principali. ibidem numero 16. 426

Vbi etiam, quando fideiuſſor intercedens pro minore obligetur.

Septimo limitatur, quando fideiuſſor promiſit non allegare nullitatem contractus, quia tunc tenetur. ibid.numero 17. ibid.

Primo ſublimitatur, quando minoris obligatio fuit à principio nulla, & ſic obligationi reſiſtebat ſtatutum, quo in caſu etiam annullatur obligatio fideiuſſoria. ibid. nu.18. 427

Secundo ſublimitatur, quando principalis contractus eſt doloſus.ibid.nu.19. 427

Octauo limitatur in fideiuſſore filijfam. prohibiti à lege, vel ſtatuto mutuo accipere.ibid.nu.20. 427

Nono limitatur vt procedat, quando principalis obligatio & actus redditur nullus defectu ſubſtantialium, videlicet conſenſus, ſecus quando ex alio capite deficeret. ibidem num.21. 427

Et in materia ſubſtantialia quæ dicantur. remiſſiuè. ibid.nu.22. 427

Decimo limitatur, quando fideiuſſor euictionis eſt obligatur ex quacumque cauſa, quia tenetur etiam ex cauſa inualiditatis.ibid.nu.23. 427

Vndecimo limitatur in fideiuſſore accedente alienationi dotis, qui non tenetur de euictione, ſi alienatio cantat in perſonam vxoris, ſecus ſi in perſonam viri. ibidem numero 24. 427

Duodecimo limitatur, quando contractus principalis reprobatur à ſtatuto ob publicam vtilitatem, ita quod nulla ex eo reſultare poſſit obligatio. ibid.nu.25. 427

Decimotertio limitatur ex eo, quod fideiuſſor eſſet habiturus regreſſum contra principalem quodammodo circumuenias lex municipalis annullans contractum.ibidem nu.26. 427

Decimoquarto limitatur, quando contractus annullatur defectu formæ, quia tunc nullatenus fideiuſſor tenetur, quidquid ſit quando annullatur defectu materiæ. ibi. nu.27. 427

Decimoquinto limitatur, vt fideiuſſori competat exceptio nullitatis contractus, quando venditio annullanda venit remedio aliquo iuris ordinario aliter quam per viã reſtitutionis in integrum, & ſignanter, quando per conditionem ex ſtatuto.ibid.nu.28. 427

Fideiuſſor accedens alienationi dotis non tenetur de euictione, ſi alienatio cantat in perſonam vxoris, ſecus ſi in perſonam viri.q.174.nu.24. 427

Fideiuſſorē de euictione creditor non tenetur liberare, etiamſi alius æquè idoneus illi offeratur.q.174 nu.29. 427

Solent tamen quandoque audiri rei volentes liberare vnum, aut plures fideiuſſores, ponendo in eorum locum alium, ſeu alios æquè idoneos, vt res grata fiat petentibus.ibid.ſub nu.30.verſ.Solent. 428

Quamuis iudices hoc facere non debeant de neceſſitate, & nolens facere, nemini facit iniuriam, ſeu iniuſtitiam, & faciens ius partis non ledes, nec deterius fiet.ibi.

Fides bona eſt dolo contraria.q.100.nu.18. 238

Fidem qui ſibi ſeruari poſtulat, facere debet quod ex parte ſua tenetur.q.141.nu.24. 347

Fidem fallere iniquum eſt eo ipſo, quod ille facto ſuo importuno ab obligatione ſe vult eximere.q.93.nu.17. 223

Fidem facere de mandato, vel de rato promittere tempore denunciationis, debet denuncians procuratorio nomine. quæſt.3.nu.12. 6

Fidem fruſtra quis poſtulat ſibi ſeruari ab eo, cui fidem ſeruare recuſat.q.14.nu.27. 42

Filius habere debet legitimam purè, & abſque onere & grauamine.q.32.nu.1. 87

Intellige, vt nu.6.& 30. 87

Filius ſi nihil habet vltra legitimam facto inuentario non repellitur à vendicando rem ſuam à patre alienatam. quæſt.32.nu.2.& nu.14.& 25. 88

Declaratur ibid.nu.32. ibid.

Contrarium habetur ex veriori. ibid. nu 3. & ſeq.& nu.8.27.& 31. 87.88

Ratio huius ſecundæ opinionis affertur. ibidem numero 4. 87

Declaratur, vt procedat in filio vniuerſaliter inſtituto, vel in quarta hæreditatis.ibid.nu.18.& 20. 88

Secundo declaratur.ibid.nu.21.& 28. ibid.

Limita-

Limitatur primo, quando filius inſtitutus eſt in legitima non ſub nomine quotæ, ſed in re certa pro legitima, quia tunc non repelleretur. ibid. nu. 9. 87

Ampliatur præcedens limitatio, vt procedat non ſolum ſi filius inſtitutus eſt in re certa pro legitima, ſed etiam ſi fuiſſet inſtitutus in quota bonorum. ibidem numero 10. & ſeqq. 87

Et de ratione. ibid.

Contrarium dicitur verius. ibi. nu. 26. 88

Secundo limitatur, niſi pater alienaſſet rem filij hoc pacto, quod de euictione non teneretur, nec ad pretij reſtitutionem. ibid. nu. 22. 88

Filius inſtitutus in legitima habetur loco legatarij. quæſt. 32. nu. 15. 88

Et qualiter legitima dici poſſit quota hæreditatis. ibi. nu. 16. 88

Et ad quem alium effectum. ibid. nu. 17. 88

Filius, cui relicta eſt legitima poteſt fundum ſuum à patre alienatum vendicare ſtante pacto, quod vendens non teneatur de euictione. q. 35. nu. 3. 94

Contrarium. ibi. nu. 4. & ſeq. 94

Filius hæres repellitur à vendicatione etiam vbi defunctus de euictione non tenetur. q. 35. nu. 5. 94

Primo ampliatur procedere quoque in præiudicium ſuæ legitimæ. ibid. nu. 6. 94

Cuius ſententiæ practica extenditur. ibidem numero 7. 94

Secundo ampliatur etiamſi inuentarium confectum ſit. ibi. nu. 8. 94

Et hæc ſententia ſequenda dicitur. ibi. nu. 9. 94

Primo declaratur, vt procedat reſpectu emptoris, ſecus reſpectu cohæredum. ibi. nu. 10. 94

Secundo declaratur procedere, quando filius patri ſucceſſit vniuerſaliter in tota hæreditate, vel in quota, ſecus ſi in re certa. ibi. nu. 11. 94

Filius hæres patris non poteſt alienationem factam à patre de re ſua vendicare. q. 35. nu. 16. 95

Filius patris, vel matris hæres, quando hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, tenetur quatenus eſt in hæreditate. q. 50. nu. 6. 129

Etiamſi is ſine proteſtatione de inuentario conficiendo adierit. ibi. nu. 7. 129

Primo fallit, ſi hæres inuentarium non fecit, vel non ritè fecit. ibi. nu. 8. 129

Et de ratione. ibi. nu. 9. 129

Secundo fallit, ſi debitum hæreditarium à creditore innouatum ſit cum hærede. ibi. nu. 10. 129

Primo ſublimitatur, niſi in eo contractu dictum ſit ab hærede citra nouationis periculum. ibidem numero 11. 129

Secundo ſublimitatur, ſi hæres hæreditario nomine tranſegerit. ibi. nu. 12. 130

Filius, quando inuentarium non fecit, tenetur vltra uires hæreditarias. q. 50. nu. 13. 130

Ampliatur, vt nec inuentarij confectio remitti poſſit in præiudicium creditorum, licet ſecus in legatarijs, & fideicommiſſarijs. ibi. nu. 14. 130

Primo declaratur non procedere, ſi creditores, & legatarij confiteantur alia non affuiſſe bona. ibidem numero 15. 130

Secundo declaratur, hæredem excuſari, ſi vna ſit tantum res in hæreditate. ibi. nu. 16. 130

Vel ſi maior ſit expenſa illius conficiendi, quam ſit res. ibi. nu. 17. 130

Vel ſi nihil ſit in hæreditate, quod deſcribendum ſit. ibi. nu. 18. 130

Vel ſi certa ſit hæreditas, vt dos matris. ibidem numero 19. 130

Tertio declaratur non habere locum in hærede illius, qui ceſſit bonis. ibi. nu. 20. 130

Quarto declaratur non procedere, ſi teſtator iuſſerit debita ex bonis ſuis ſoluenda, ſi commodum erit, vel cum potuerit. ibi. nu. 21. 130

Vel ſi defuncti obligatio ex legis diſpoſitione vel ſtatuti reſtricta eſt ad vires patrimonij. ibidem numero 22. 130

Quinto declaratur, ſi teſtatori ſucceſſit is, qui vltra quam facere poſſit non tenebatur. ibidem numero 23. 130

Etiam quod beneficium ad hæredes non tranſeat. ibid. nu. 24. 130

Niſi ſint conditionis deterioris. ibi. nu. 25. 130

Filijs etiam hæredibus non præiudicat promiſſio patris, & illius renunciatio, qui ex nouo iure agunt poſt obitum patris. q. 56. nu. 38. & 42. 142

Præſertim, quando adeſt taxatiua. ibidem numero 39. 142

Filius viuente patre non reuocat bona aduentitia per patrem alienata, licet ei interim non currat præſcriptio. quæſt. 62. nu. 13. 151

Contrarium habetur. ibi. nu. 14. ibid.

Filia quæ amiſit abſque eius culpa partem dotis eſt ei reddenda, ſicuti, quando tota dos fuit deperdita, quod locum etiam habet in ſorore erga fratrem. quæſt. 74. numero 17. 176

Fallit, vt ibid. nu. 18. 176

Filia dotem amiſſam abſque culpa, imputare debet in eius legitimam. q. 74. nu. 6. 175

Tenetur tamen conferre actionem etiam inanem contra virum, eamque cedere, ſi ille effectus ſit inops. ibid. nu. 7. 175

Filia, quæ dotem amiſit ſine culpa, iterum eſt à patre dotanda ſecuta illius euictione, ſeu amiſſione. quæſt. 74. numero 8. 175

Filia eſt redotanda, quando nubet, cum interim ſit alenda. quæſt. 74. nu. 24. 176

Intellige viuente patre, ſecus ſi poſt eius obitum petatur dos ſubrogata loco legitimæ iuxta prædictum ſtatutum. nu. 25. 177

Et quid ſi filia ſecundo non nubet. ibid.

Filius tenetur conſtituere dotem matri inopi adoleſcenti ac formoſæ ſecundo nubenti. q. 74. nu. 26. & ſeqq. 177

Filius omnia etiam vitam debet parentibus. quæſt. 74. numero 28. 177

Filio competit de euictione actio ex relicto ſibi à patre facto pro reſtitutione dotium matris, & pro legitima, ſi ſibi euincantur bona. q. 75. nu. 11. 178

Intellige non pro toto intereſſe bonorum euictorum, ſed pro menſura ſui crediti. ibid. nu. 12. 178

Filij, an & quando repetere poſſint venditum dotale. remiſſiuè. q. 77. nu. 21. 182

Filius admittitur ad vendicandum ex iure retractus bona aliena. q. 89. nu. 4. 212

Etiam ſi ſit hæres patris. ibid. nu. 5. 212

Filius patris hæres, quando non fecit inuentarium allodialium, tenetur reſtituere pretium feudi, quatenus cupiat illud reuocare.q.121.nu.15. 298

Licet inuentarium in allodialibus illum præſeruet, vt creditoribus patris non teneatur vltra vires. ibidem numero 16. 298

Ampliatur procedere quoque in agnatis, ſi feudum eſſet hæreditarium.ibi.nu.17. 298

Filius hæres venditoris non tenetur de euictione, quando res eſt euicta non ratione defectus dominij, ſeu non iuris ipſius venditoris, ſed cauſa proximitatis, & retractus. q.134.nu.23.& nu.25.& 28. 331

Fallit, ſi filius ſit in poteſtate patris.ibi.nu.31. 332

Sed contra quod filius in poteſtate retrahens acquirat ſibi, ſiue ſit maior, ſiue minor, ſiue infans. ibidem numero 32. Etiam patre viuente.ibi.& nu.34. ibid.

Neque hoc caſu pater habebit vſumfructum. ibidem nu.33. 332

Primo limitatur, quando vendens rem ſubiectam retractui promiſiſſet rem eſſe tutam etiam aduerſus retractum conſanguineorum, quia filius hæres patris vendentis non admittitur ad retrahendum.ibid.nu.35. 332

Quidquid aliud ſit, quando euictionis promiſſio eſſet generalis, quæ non impediret quin filius retrahere poſſet.ibi.nu.36. 332

Secundo limitatur, quando per venditorem promiſſa fuiſſet euictio obligando etiam bona hæredum, quia tunc filio hæredi non daretur ius retractus. ibidem numero 37. 332

Sublimitatur non procedere, quando hæres accepiſſet hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij. ibidem nu.39. 332

Sed quod imò indiſtinctè competat.ibid.nu.41. 332

Tertio limitatur, ſi filius non eſſet natus, nec conceptus tempore contractus.ibi.nu.40. 332

Filijs ius redimendi datur etiam viuente patres.quæſt.134. nu.34. 332

Filius hæres patris non poteſt rem à patre alienatam iure retractus vendicare.q.138.nu.17. 341

Contrarium probatur.ibid.nu.18. 341

Quod limitatur.ibid.nu.19. 341

Et ſublimitatur.ibi.nu.20. 341

Filius ergo hæres, qualiter intelligatur. quæſtio. 166.numero 19. 408

Finis diſpoſitionis, & ſolutionis ſemper attenditur. q.157. nu.5. 389

Fiſcus & Eccleſia æquiparantur, & qualiter hoc intelligatur.q.6.nu.18. 19

Fiſcum forum mutare qualiter intelligatur.quæſt.6.nu.19. vbi etiam in Eccleſia. 19

Fiſcus non ſubiacet diſpoſitioni l.venditor.ff.de iud.quæſt.6. nu.17. 19

Sed contra nu.20.vbi redditur ratio.. 19

Fiſcus de euictione tenetur etiam ſi res fuerit euicta per iniuſtitiam, aut per iudicis imperitiam.quæſt.16.nu.16. vbi vide rationem. 47

Fiſcus aufert turpia lucra.q.29.nu.54. 82

Fiſcus opponere non poteſt excuſſionem eſſe faciendam in bonis extra territorium exiſtentibus, quando ſumus ſub diuerſis principibus.q.164.nu.31. 403

Ampliatur, vt etiam non audiatur fiſcus volens dare nomen debitoris.ibi.nu.32. 403

Fiſco damnoſa, vt ſunt gratiæ, & priuilegia in dubio ſemper interpretantur, vt minus ipſi fiſco præiudicēt.q.167. nu.7. 409

Fiſcus in caſibus in quibus bannitus eſt reſtitutus reuocat bona in fraudem ipſius alienata, tenetur emptori reſtituere pretium, etiã quod ille de fraude participauerit.q.168. nu.1. 410

Contrarium habetur. ibidem numero 5. 6. & ſequentibus. 411

Fiſcus tenetur emptori pretium reſtituere repertum in bonis delinquentis, vel conuerſum in vtilitatem eorundem bonorum, & illa vtilitas ad fiſcum delata fuit cum bonis, vel etiam facta cerneretur in vtilitatem creditorum reuocantium, vel in aliam rem, quæ exiſteret.ibidem numero 6. 411

Declaratur, niſi alienatio facta fuiſſet ex cauſa neceſſitatis, nempè pro alimentis, quia tunc licita eſſet. ibid. nu.7. 411

Fiſcus, quando petit à tertio poſſeſſore bona in fraudem ipſius alienata, id petere debet infra annum vtilem, cuius loco hodie datur quadriennium.q.168.nu.8. 411

Fiſcus tenetur in ſimplum, quando alienat, & res euincitur. q.168.nu.9. 411

Intellige procedere, cum fiſcus vendit rem vti ſuam. nu.10. 411.446

Fiſcus vbi vendit rem vti ſui debitoris non tenetur de euictione. quæſt.168.nu.12.& q.181.nu.31. 411.446

Debet tamen ſe præſtare potiorem.ibi.nu.13. 411

Fiſcus re per eum vendita euicta iure fideicommiſſi de euictione non tenetur.q.168 nu.14. 411

Fiſcalium debitorum bona alienata. Vide in verb. Venditiones. in verb. Debitor. in verb. Alienatio.

Fiſcus quamuis ſit creditor ex cauſa lucratiua; ea tamen non eſt liberalis, nec voluntaria, ſed acceſſoria, & obligatoria, proueniens ex legis diſpoſitione occaſione delicti.quæſtio.169.nu.4. 412

Fiſcus reuocans bona in ſui fraudem alienata, quando emptor fuit fraudis particeps, non tenetur reſtituere pretium.q.169.nu.9. 413

Sed contrarium.ibid.nu.10. 413

Fallit.nu.16.& 17. 413

Fiſcus, an in caſibus, in quibus poteſt alienationem reuocare, petere poſſit fructus medij temporis remiſſiuè. q.169. nu.12. 413

Fiſcus reuocat bona alienata poſt delictum, licet ante ſecutam accuſationem, quando delictum eſt tale quod ex eo ipſo iure bona publicentur. q.169.nu.13. 413

Extenditur etiam quando alienatio facta fuit poſt accuſationem, licet ante litem conteſtatam. ibidem numero 20. 413

Intellige. vt ibid.nu.18.& 19. 413

Primo limitatur non procedere, quando lex, vel ſtatutum publicans bona ipſo iure requirit, quod delinquens ſit condemnatus.ibid.nu.14. 413

Secundo limitatur non habere locum in alienationibus neceſſarijs.ibid.nu.15. 413

Fiſcus re aliqua ſolemniter vendita non poteſt eamdem rem ab emptore euincere, quamuis camera plus iuris habeat, quam illa ſtatio, quæ vendit. quæſtione 171. numero 14. 419

Fiſcus vendens rem vti ſuam, ſi adijciat cauſam quæ non ſit vera, vel non iuſtificetur ex actis, nulliter agit, &

venditio retractatur. quæſt. 171. nu. 18. 420
Fiſci procarator, qui rem alienauit, & duplum vel triplum pro euictione promiſit, licet in ſimplum teneutur, non tamen excluditar obligatio ad damna, & intereſſe reſpectu illius ſimpli. q. 173. nu. 27. 424
Fiſcus in vendirionibus fiſcalibus re euictu tenetar ad ſimplum, licet Cęſaris procurator ſub pęna dupli de euictione promiſiſſet. q. 181. nu. 28. 446
Intellige procedere, qaando fiſcus vendidit rem vti ſuam. na. 30. 446
In Regno tamen Franciæ idem in omnibus ſeruatur quod in fiſco. ibi. nu. 29. 446
Fiſcus, quando vendit rem vti ſui debitoris non tenetur de euictione, ſed debitor cuius res alienatur. quæſt. 181. numero 31. 446
Quamuis fiſcus ſe præſtare debeat potiorem. ibidem nu. 32. & q. 168. nu. 12. & 13. 446. 411
Fluminis periculum pertinet ad emptorem. quæſt. 195. numero 3. 447
Fallit, quando fandus totus, qui ex fluminis impetu euaſit, à Titio fuit euictus, qaia agitur contru venditorem in ſolidum, licet flumen damnum dederit. ibidem numero 5. 447
Ratio eſt, quia cum totus fundus euincitur, minuenda non eſt euictionis actio, ob quam periculum alluuionis ad emptorem pertinet. ibi. nu. 6. & 8. 477
Sablimitatur vt procedat, quando ex ſtipulatione de euictione agitur, ſecus ſi actione ex empto ad intereſſe agatur. ibi. nu. 9. 447
Forma à ſtatuto requiſita in faciendo compromiſſo eſt ſeruanda, vt de euictione agi poſſit. q. 13. nu. 14. 39
Formu rei mutata extra hæredis culpam ei non debetur. q. 157. na. 16. 99
Forum declinare, quando poſſit clericus laudatus. vide in q. 6. per tot. Et ia verb. Clericas. 17
Forus fori, & forus conſcientia in quo differant. quęſt. 170. nu. 49. 417
Fouens malam cauſam tenetur de euictione etiam quod emptor appellationem non proſequatur. quæſtione 8. numero 11. 23
Frater non tenetur redotare ſororem. quæſtione 74. numero 10. 175
Sed contra, quod frater redotare teneatur, etium quod dotauerit de ſuis bonis. ibi. nu. 11. ibid.
Frater dotans ſororem de bonis paternis dicitur dotaſſe vti miniſter patris, ita vt dicatur dos ab eo data, non à fratre. q. 74. nu. 9. ibid.
Contrarium tenentibus reſpondetur. ibidem num. 13. & ſeq. ibid.
Fratres permutantes bona communia de euictione tenentur pro virili. q. 141. nu. 26. ibid.
Idem, ſi alter ipſorum vendiderit, & alij ratum habuerint. ibi. nu. 27. 248
Frater non tenetur de euictione, vel ad ſupplementum fratri, cui contigit prędium conductum. quæſtione 149. numero 3. 370
Primo ampliatur etiamſi appoſita ſit clauſula pleno iure. ibi. nu. 4. 370
Secundo ampliatur etiamſi faerit dictum diaidi bona quomodocumque ad eos ſpectantia, vel pertinentia. ibi. nu. 5. 370
Frater maior alienans rem frutris minoris ſine ſolemnitatibus, ſi promittit de euictione, talis promiſſio non obligat. q. 173. nu. 7. 423
Fraudem adhibuiſſe in alienatione ſi dicat venditor, non auditur. q. 100. nu. 1. 237
Fallit, ſi allegat ſimulationem ad ſui defenſionem. ibi. nu. 2. 237
Fraus præſumitur ex magno exceſſu in legando, & alienando. q. 112. nu. 25. 265
Fraus quibus præſumptionibus probetur. remiſſiuè. q. 169. nu. 26. 414
Et probatur duabus præſumptionibus. ibidem numero 27. ibid.
Fructus cenſus vel alterius ſimilis cauſæ debentur, nec impediuntur perſolui per oppoſitionem non implementi, quando facta fuit diligentia; cum ſufficiat adimpleri per æquipollens. q. 38. nu. 7. 103
Præſertim cum non agitur de non implemento ad effectum reſolutionis contractus, ſed vt emptor ſit ſecurus. ibi. nu. 8. 103
Et ſufficit cautio diuitis cum hypotheca omnium bonorum. ibi. nu. 9. 103
Vel ſuſceptio litis, quæ habetur pro fideiuſſore. ibid. nu. 10. 103
Fallit, ſi lis eſt mota, & in ea deducitur obligatio puræ, & actio competit de præſenti, quia requiritur fideiuſſio, nec ſufficit obligatio bonorum. ibi. nu. 11. 103
Fructus per hæredem percepti ante venditam hæreditatem compenſantur cum eius credito. quæſtione 50. numero 1. 129
Contrarium. ibi. nu. 2. 129
Fructus dotis ſunt mariti, licet matrimonium eſſet putatiuum. q. 73. nu. 25. & 26. 174
Fructus percepti ex cenſu conſtituto abſque pecunia numerata ſunt reſtituendi, ſeu compenſandi cum ſorte, etiamſi dicerentur bona fide conſumpti, ſeu percepti. quæſt. 83. nu. 18. 195
Fallit, vt ibi. nu. 20. 195
Fructus recompenſatiui debentur, quando emptor habuit rem, & non ſoluit pretium. q. 91. nu. 3. 217
Etiam de iure Canonico. ibi. nu. 5. 217
Fructus recipiens ſeu penſiones, remittere cēſetur onus præſtandi fideiuſſores. q. 91. nu. 38. 218
Fructus rei venditæ, vtilitates, commoda, acceſſiones, & alia huiuſmodi, ſine quibus re vti & frui non licet, ad emptorem pertinent, exceptis tantum rutis, & cęſis. quæſt. 103. nu. 25. 245
Primo ampliatur, vt procedat, nedum ſi res tradita ſit, ſed etiam ſi adhuc ſit penès venditorem. ibidem nu. 26. ibid.
Secundo ampliatur, ſiue pretium ſit ſolutum, ſiue non, ſiue fides de pretio habita ſit, ſiue non. ibidem numero 27. 245
Declaratur dicta concluſio vt procedat in fructibus pendentibus de tempore contractus, & in re ipſa venditæ tunc exiſtentibus, & non aliter. ibi. nu. 37. 245
Fructus omnes ad emptorem pertinent non ſolum exiſtentes, & pendentes, ſed etiam futuri, non ſolum percepti, ſed etiam qui percipi potuerunt, & negligentia ſeu mora venditoris non tradendo percepti nō ſunt, quando emptor pretium numerauit. q. 103. nu. 38. 245
Et præterea tenetur venditor ad intereſſe rei intrinſecum, licet non ad extrinſecum. ibid. nu. 39. 246

Fru-

I N D E X.

Fructus ex re ſibi vendita perceptos emptor non facit ſuos, qui pretium non numerauit, niſi facto depoſito offerat, ſeu ei fides de pretio habeatur.q.103.nu.40. 246

Fructus non debentur ex diſpoſitione legis curabit. C.de act. empt.quando fortuito res perijt.q.103.num.47. & ibid. de ratione. 246

Fructuum futurorum venditio permittitur.quaſt.105.nu.7. & 8. 249

Quicquid aliud ſit, quando ex qualitate perſonarum, & alijs circumſtantijs & argumentis conſtaret de intentione volentis facere contractum vſurarium. ibidem numero 9. 249

Fructibus pendentibus, ſi moriatur emptor ad vitam, fieri debet diuiſio pro rata.q.105.nu.11. 249

Aut venditor cedere tenetur actionem pro dicto tempore heredibus emptoris.ibid.nu.12. 249

Fructus rei Eccleſiæ alienatę non ſeruatis ſolemnitatibus, debentur à die alienationis in recuperatione eiuſdem rei. q.131.nu.10.& 24. 324

Nec hoc caſu error iuris excuſat.ibi.nu.11. 324

Limita, ſi facto erretur.ibi.nu.12. 324

Et hoc caſu fructus non debentur.ibi.nu.13. 324

Fructus venditori.vide in verb.Venditor.in verb. Vſurę.in verb.Emptor.

Fructuum taxatio, vt in contractibus emptionis & venditionis ſit licita traditur cautela.q.148.nu.40. 368

Qua obſeruata fructus debentur etiam quod obijciatur de periculo euictionis imminentis in limine contractus.ibi.nu.41. 368

Fructus recompenſatiuos tenetur emptor ſoluere.vid.in ver. Emptor.

Fructus.vide in verb.vſuſructuarius.in verb.Res.

Fructus reſtituendi vbi ſunt, intelligitur deductis fructibus melioramentorum, qui ſunt proprij eius qui meliorauit, q.153.nu.24. 380

Fructus debentur ex pretio, ſi vſufructu ſtabilium relicto, heres eadem à Principe vendere cogatur. q.157.nu.4.6. & 8. 389

Sed contrarium ibid.num.10.& ſeqq.& num.17.& infra. 390

Fructus legitimę relictę in pecunia numerata taxantur iuxta quantitatem, & qualitatem bonorum. quęſt.157.numero 3. 389

Fructus ſtabilium taxantur ad quinque pro cẽtenario. quęſt. 157.nu.6. 189

Etiam in eo, qui non eſt ſolitus negociari. ibidem numero 7. 389

Fructus ſuos non facit emptor, qui retinet penès ſe pretium. q.159.nu.6. 393

Ampliatur etiam ſi venditor promiſſa non impleuerit.ibi.nu.7.& 12. 393

Ratio redditur.ibi.nu.11. 193

Fallit, ſi retinet penès ſe pretium ex eo quod fuerit illi data dilatio ad ſoluendum.ibi.nu.8. 393

Quo caſu nec etiam tenetur ad fructus recompenſatiuos iuxta ęquitatem l.curabit.ibi.nu.9. 393

Sublimitatur non procedere in dilatione, quę ab initio continet certum, ac limitatum tempus, ſecus in dilatione incerta quę de ſui natura venit quanto citius implenda. nu.10. 393

Fructus percepti ex ſocietate officij non debentur vltra ſummam extedentem valorem ipſius officij.q.175.n.16. 429

Et vltra percepti, & exacti cohęrent extinctioni ſortis principalis.ibi.nu.17. 429

Et ita tenendum, quidquid ratione indiuiduitatis alij voluerint. ibidem num. 18. & 19. vbi adducitur alia diſtinctio. 429

Fructus. vide in verb. Poſſeſſor bonę fidei. in verb. Epiſcopus.in verb. Diſtributiones.in verb.Exactio.in verb.Debitor.

Frumentum vendens ſciens breui legem promulgandam, quod viliori pretio vendi debebat, ſi emptorem certiorem non fecit, tenetur ad intereſſe. quæſtione 100. numero 13. 237

Fruſtra imploramus ab homine, quod conceditur à lege. q.141.nu.10. 347

Fugam futuri debitoris delegati ſi ſciat delegans non liberatur, vel ſaltem doli exceptione tenetur. quęſt.100.numero 9.& 10. 237

Fundans ſe in negatiua, illam probare debet. quęſtio. 108. nu.4. 255

Fundus poſt factam venditionem, ſi reperitur obnoxius annuo cenſui, ſeu redditui, eſt locus reſciſſioni contractus, ſi venditor ſit ignorans, & ſi ſciens, tenetur vlterius ad damna, & intereſſe.q.39.nu.13. 106

Contrarium, quod imò agatur, vt res liberetur, alias intereſſe peti poſſit.ibi.nu.14. 106

Fundi dotalis alienatio, quando fit ad mulieris vtilitatem, quãdo teneatur mulier, diſtinguitur, an ſciuerit, vel ignorauerit.q.72.nu.37. 171

Et vbi emptor ſciuit, eidem debetur euictio ſi fuerit ſtipulatus.ibi.nu.38. 172

Fundus dotalis quando fuit venditus, & verſatur in dubio, ad quem pretium peruenerit, pręſumitur totum pretium perueniſſe ad maritum, & ille de euictione tenetur.q.72. nu.40. ibid.

Fundus, quando fuit expreſſus per modum taxationis, & ſpecialis limitationis, inducitur hypotheca. quęſt. 101. nu.16. 239

Fundus dicitur obligatus, quando quis dixit, mutua mihi centum ſuper fundo Męuiano.q. 101.nu.17. 240

Fundo vendito, venditum quoque cenſetur frumentum, & alij fructus.q.103.nu.28. 245

Fundum in feudum ſimpliciter dare promittens poſt mortem Titij, ſi non dederit, non excuſatur, ſed tenetur ad ęſtimationem in aliud feudum conuertendam, vel ad feudum ęquiualens.q.119.nu.2. 292

Vel ad intereſſe.ibi.nu.3. 292

Et ad meliorationes factas.ibi.nu.5. 292

Prout ita petendum videtur.ibi.nu.4. 292

Quamuis non ad duplum agi poſſit.ibi.nu.6. 292

Limitatur, ſi dominus conceſſerit, ſeu promiſerit, puta Męuio poſt mortem Titij ſaluis iuribus alienis. ibi.nu.7. & ſeq. 292

Declaratur dicta limitatio vt non procedat, niſi emptori conſtiterit rem alienam eſſe.ibi.nu.9. 292

Fundus occaſione tranſactionis traditus, ſi euincatur, non rumpitur tranſactio, ſi adeſt ſtipulatio vt ſeruentur promiſſa.q.142.nu.12. 349

Fundus in tranſactione traditus, vbi euincitur, non eſt locus pęnitentiæ, ſed agitur de euictione. quęſt. 142. numero 19. 349

Ne lites finitę inſtaurentur.ibi.nu.20. 349

Fundus inſolutum datus à debitore, quando per dolum plu-

Digitized by Google

ris fuit æſtimatus, non liberatur, niſi id quod deeſt repleatur.q.145.nu.16. 359

Fundum retinens & alium tradens occaſione tranſactionis de euictione tenetur.quæſt.159 num.18. Et de ratione. nu.20. 394

Fundum ex cauſa tranſactionis dimittens de euictione non tenetur, niſi ex facto ſuo ſequatur.q.159.nu.19. 394

Fundus vbi pro parte eſt diminutus, & pro parte auctus, & ampliatus fluminis inundatione, alluuionis augmentum ſeu diminutio non conſideratur, ſed ſolum id, quod fuit euictum ex re vendita poſtpoſita omni alluuionis conſideratione.q.195.nu.10. 477

Fundum in dotem datum cum pacto redimendi auctum pretio non tenetur maritus reſtituere illum eodem pretio.q.195.nu.14. 487

Fundus, quando fuit venditus pro mille, & euincitur pro aliqua parte & pro alia parte venditor ſoluit emptori quadringenta, ſi poſtea euincatur totus fundus debet haberi reſpectus ad illa quadringenta ſoluta, & ideo tenetur venditor primo reſtituere ſexcenta reſtantia, & pro intereſſe ſimplum pretij, ideſt mille vltra ſexcenta. quæſt.198.nu.24. 484

Computatis tamen in illa dupla expenſis, fructibus, & ſimilibus.ibid.nu.25. 484

Secus vero, ſi mandato venditoris emptor ſuſtineat litem, quia tenetur ad omnes fructus.ibid.nu.26. 484

Fur & quilibet alius malæ fidei poſſeſſor vtiles recuperat expenſas.q.153.nu.4. 379

Idem dicetur quoad expenſas neceſſarias, ſine quibus res periſſet.ibid.nu.41. 382

Furti vitium & violentia inficit rem vitio reali.quęſt.170.nu.4. 382

Neque ideo vnquam purgatur, niſi res redierit ad dominum ſuum, à quo fuit ablata. ibid.nu.5. 415

Furto vbi res vendita ſubtracta fuit, priuſquam tradita ſit emptori, periculum eſt venditoris.q.98.nu.15. 233

G

GAbella eſt ſoluenda ab acquirente, non à venditore. quęſt.25.& q.28.nu.23. 71.78

Contrarium, nu.24. 70

Prima ſententia dicitur verior, & magis recepta. d. q.28.nu.25. 78

Gabella vbi reſciſſus eſt contractus, vel reſolutus per actionem redhibitoriam debet reſtitui emptori per venditorem.q.26.nu.22. 73

Gabella, ſi pro venditore ſolui debeat ad rationem tot ſolidorum pro ſeuto detrahitur quod ſoluitur pro faciendis ſubhaſtationibus, vel proxenetis, & pro gabella exigitur tantum reſpectu illius quod remanet ijs detractis. q. 28. nu.12. 77

Et fortius, quando ſtatutum diceret pro pretio quod recepiſſet, cum non recipiat, niſi quod apud eum remanet. ibid.nu.13. 77

Declaratur.ibid.nu.14. 77

Gabellæ, & laudimia debentur à venditore re euicta non ſoluta per ipſum venditorem rei euictæ.q.179.num.4. vbi ampliatur, & limitatur pluribus modis. 438

Gabriel. in conſil.186.nu.16.lib.1. declaratur q.36.nu.17. verſ.Gabr.conſ.186. 98

Generalis ſermo non includit perſonam loquentis.quęſt.114.nu.19.& quæſt.152.num.25. 273

In generali inſtitutione non veniunt bona, quæ teſtator poſt mortem reſtituere tenebatur, ſed ſua propria.quæſt.117.nu.16.& 18. 285

Idem eſt in bonis, quæ teſtator poſſidebat, & reliquit in hęreditate.ibid.nu.19. 285

Generali in diſpoſitione facta titulo lucratiuo ſolum venit ius concedentis.q.117.nu.17. 285

Sub genere veniunt ſingulæ eius ſpecies tam in fauorabilibus, quam in odioſis.q.74.nu.22. 176

Genus quando datur pro ſpecie, ſi euincitur, non liberatur debitor, ſed datur actio primæua. q.80. nu. 189

Gloſ. in l. ſi neceſſarias.§.1.in ver.retinere, ff. de pignorat. act.declaratur.q.44.nu.30. 117

Gozad.in conſil.186.nu.16. declaratur in quęſt.36.nu. 18. verſ.Gozadin. 98

Grat.in conſil.69.nu.11.lib.1. declaratur q.36.nu.18.verſ. Grat.d.conſil. ibid.

Gratia in alienatione rei Eccleſiæ quando reſpicit vtilitatem, attenditur ſubreptio, licet non quando reſpicit aliud. quęſt.130.nu.31. 320

Gratia à Principe conceſſa ſemper intelligitur abſque pręiudicio tertij, & ſaluo iure ipſius. quæſtione 167. numero 3. 409

Gratia & priuilegia fiſco damnoſa in dubio ſemper interpretantur, vt minus fiſco præiudicent, quam ſit poſſibile.q.167.nu.7. 409

Grauatus per actus voluntarios pręiudicare non poteſt fideicommiſſarijs, & ſubſtitutis.q.91.nu.16. 217

Extende procedere quoque in feudalibus, vt ſequentibus comprehenſis in inueſtituris per anteriores pręiudicari non valeat.ibid.nu.17. 217

Quamuis feudum nouum primus acceptor validè refutet in damnum ſequentium.ibid.nu.18. 217

Primo limitatur, niſi contemplatione filij ex forma inueſtituræ conceſſio facta videretur.ibid.nu.19. 218

Secundo limitatur, niſi ex notarij ſtipulatione filijs ac deſcendentibus à primo acquirente ius quæſitum fuiſſet. ibid.nu.20. 218

H

HAeredibus, vel hęreditati iacenti, ſi mortuus ſit venditor facienda eſt ab emptore denunciatio. quæſt. 4. nu.8.& nu.74.7. 7

Et quomodo ſit facienda. ibidem numero 48. & ſequent. 11

Hæres adeundo quaſi contrahit cum creditoribus. quęſt.10. nu.3. 31

Hęredis factum reputatur factum patris in euictionibus. q.10.nu.4. 31

Ampliatur, vt ibid.nu.5. 31

Hęres promittens de ſuo dato & facto tantum, tenetur etiam de facto defuncti.q.11.nu.2. 33

Pręſertim ſi hęres adeat hæreditatem abſque beneficio legis & inuentarij. ibi. nu.3. 33

Hęres non poteſt factum defuncti impugnare. quęſtio. 32. nu.5. 87

Declaratur ibi.nu.24. 88

Hæres non dicitur venire contra factum defuncti, quando hęreditas eſt debita.q.32.nu.24. 88

Hęres repręſentat defunctum pro ea parte, pro qua eſt hęres,

Digitized by Google

INDEX.

hæres, & quoad alias partes cenſetur extraneus. q. 32. nu.34. 89

Et ſic pro alijs partibus, pro quibus hæres non eſt non expellitur à vendicando.ibi.nu.35. 89

Hæres non poteſt rem ſuam à defuncto alienatam vendicare, etiam ſtante pacto, quod de euictione non teneretur. quæſt.35.nu.1. 94

Declaratur procedere in hærede extraneo. ibidem numero 2. 94

Hæres repreſentat perſonam defuncti actiuè, & paſſiuè, & illius factum præſtare cogitur. q.35.nu.12. 94

Primo declaratur, quando factum de iure eſt validum. nu.13. 95

Secundo declaratur, quando venditio reſpectu contrahentium valida eſt, licet inualida ſit reſpectu tertij. ibid. nu.15. 95

Hæres creditoris, qui aliquid inſolutum à debitore accepit, ſuccedens alteri, qui id quod inſolutum acceperat ſuum eſſe aſſerit, non confecto inuentario contra debitoris hæredem, qui inuentarium confecit, quamuis euictionem defunctus promiſerit agere non poteſt.q.46.nu.14. 110

Hæredi, qui hæreditatem reſtituit, non retento ſuo credito, datur actio, licet extincta.q.49.nu.2. 126

Vel condictio indebiti.ibi.nu.4.& 5. 127

Hæres creditor poteſt deducere ſuum creditum, ac repetere etiam non facto inuentario.q.49.nu.12. 127

Et de ratione.ibid.

Ampliatur deduci poſſe non ſolum debitum ciuile, & naturale, ſed etiam ſolum debitum naturale. ibidem nu.13. 127

Hæres non poteſt retinere ſuum creditum, vbi adijt non confecto inuentario, quando agit contra creditores, vel legatarios, ſecus ſi aduerſus fideicommiſſarium vniuerſalem. quæſt.49.nu.16. 127

Ampliatur procedere etiam aduerſus emptorem hæreditatis.ibi.nu.17. 127

Hæres ſtatim quod vendidit hæreditatem, vel reſtituit, æquiparatur alijs creditoribus hæreditarijs.quæſt.49. numero 18. 127

Hæres creditor in fideicommiſſi reſtitutione, an deducat ſua credita in tot bonis pro pretio tempore mortis teſtatoris, vel quo ſoluit legatarijs, & qualiter remiſſiuè.quæſt.50. nu.5. 129

Hæreditas ſi euincatur, quia non pertinet ad venditorem, emptor agit ex dupla ſtipulatione, vel ex empto, ſecus ſi res ſingula vendantur.q.51.nu.1. 131

Vel etiam peti poteſt ad tantumdem præſtandum vna cum expenſis, & intereſſe.ibi.nu.2. 131

Declaratur procedere, niſi venditor dixerit vendere, ſi quid iuris ſibi competeret.ibi.nu.3. 131

Subdeclaratur, ſi venditor ſciat hæreditatem ad ſe non pertinere, quia tunc ratione doli conueniri poteſt. ibidem nu.4. 131

Hæreditas etiam ſine vllo corporis iure intellectum habet. quæſt.51.nu.6. 131

Hæreditas vbi venditur, quod actum eſt inter contrahentes inſpicitur.q.51.nu.7. 131

Hæreditatis in venditione id plerumque actum intelligitur, vt veniat quod tunc temporis ad venditorem pertinebat. q.51.nu.8. 131

Fallit, ſi ab eo, qui hæreditatem vendidit ex impuberis hæreditate id cum effectu proueniat, quia comprehenſum non intelligitur, niſi in ſpecie hoc actum ſit. ibidem nu.9. 131

Hæreditatis pars tertia, ſi facto inuentario valorem rei vẽdita ſuperat, hæres in totum repellitur. quæſt.55.nu.1. & 3. 136

Hæreditatis petitio non datur vero hæredi pro re ſingulari contra titulo poſſidentem.q.111.nu.2. 262

Hæreditatem vendens de euictione non tenetur, ſi aliqua res tantum euincatur, & non tota hæreditas. quæſt.124.numero 39. 308

Hæres hæreditatem vendens adhuc creditoribus hæreditarijs remanet obnoxius.q.51.nu.14. 131

Et quod tamquam hæres præſtitit, ab emptore repetit, & conſequitur.ibid.nu.15. ibid.

Et de ratione.ibid.nu.16. 131

Limitatur, ſi hæres, qui hæreditatem vendidit, conuenit cum emptore, vt ſoluat debita hæreditaria, & emptor ſponte ſuſcipiat iudicium contra creditorem. ibidem numero 17. 131

Sublimitatur, ſi venditor ſciuit emptorem non eſſe ſoluendo.ibid.nu.18. 131

Hæres cum beneficio inuentarij poteſt legatarijs, & creditoribus pecuniarum ſoluere in bonis, quando non inueniuntur emptores ſine onere euictionis. quæſt.52.numero 1. 133

Contrarium.ibid.num.3.& ſeqq.& num.9.& 11.vbi quod ſolui debet in pecunia, quando hæreditas eſt ſoluendo. 134

Hæres cum beneficio inuentarij poteſt creditori inuito aſſignare tot nomina debitorum inſolutum, nec hæres tenetur ea exigere.q.52.nu.2. 133

Vide ibid.nu.ſeqq.

Sed ſi nihil ſupereſt quid agendum. ibidem numero 10. 134

Hæres tenetur mentem defuncti adimplere, quando ex hæreditate aliquid percepit.q.52.nu.6. 154

Hæres cum beneficio inuentarij, vbi hæreditas eſt ſoluendo, tenetur ſoluere in pecunia.q.52.nu.11. 134

Ampliatur procedere quoque in dote.ibid.n.14. 134

Fallit, vbi non reperitur emptor, qui det iuſtum pretium, & venditio fieri non poſſet abſque damno hæredis. ibid.nu.12. 134

Et iuſtum pretium quomodo hoc caſu æſtimetur. ibid. nu.13. 134

Hæres, qui ratione rei venditæ teſtatori, & ab eo euictæ tenebatur ad duplum facto inuentario, tenetur à ſe exigere ſimplum, non duplum.q.53.nu.10. 133

Sed diſtinguuntur duo caſus.ibid.nu.11.& 12. 133

Hæres contrauenire poteſt alienationi rei ſuæ factæ per defunctum.q.54.nu.1.vbi de ratione. 134

Ampliatur procedere, quamuis de euictione teneretur.ibid.nu.2. 134

Contrarium, quod imò pro parte, pro qua eſt hæres non poſſis contrauenire. ibidem numero 4. vbi de ratione. 134

Primo ampliatur, etiam ſi portio illa tertia, vel quarta hæreditatis longè pinguior eſſet, quam fundus alienatus. ibi.nu.5. 135

Secundo ampliatur multo magis procedere, ſi venditor ſolemni ſtipulatione promiſerit omnia & ſingula in contractu contenta perpetuò attendere, & obſeruare.ibid. nu.6. 135

INDEX.

Tertio ampliatur locum habere, ſiue hæres inuentarium confecerit, ſiue non, dum tamen hæreditas defuncti idonea ſit, vel ſoluendo.ibid.nu.7. 135
Extende, ſi promiſſio cum ſtipulatione facta ſit.ibid.nu.8. 135
Fallit in fideiuſſore venditionis.ibi.nu.9. 135
Sublimitatur in eius hærede.ibid.nu.10. ibid.
Hæres cum beneficio inuentarij poteſt infringere alienationem à defuncto factam.q.54.nu.12. 136
Quod exemplificatur qualiter procedat. ibidem numero 13. 136
Limitatur procedere, quando fuit alienata res hæredis propria, & non ex hæreditate, & hæreditas ſoluendo non ſit.nu.14. 136
Quamuis in prædictis quidam aliter ſentiat. ibidem nu.15.quibus ibidem reſpondet author. 136
Hæres facto inuentario repellitur vſque ad concurrentem quantitatem non vltra.q.55.nu.4. 136
Hæres non poteſt venire contra factum defuncti, quando defunctus ſimpliciter promiſit, ſecus ſi taxatiuè. q.56.nu.42. 141
Hæres rem ſuam à defuncto alienatam pro iure ſuo vendicare nequit.q.62.nu.23. 151
Amplia etiam quod emptor de euictione agere non poſſet. ibid.nu.24. 151
Hæres de euictione tenetur pro rè legata, quæſt.63.numero 1.& 3. 152
Et antequam euincatur petitur cautio iudicis officio. ibid.nu.4. 152
Fallit, vbi res alienari prohibita, vel res aliena legatur.ibid.nu.6. 152
Sublimitatur, quando legata conſiſtunt in bonis quæ patiuntur euictionem, quia non erant teſtatoris, quia hæres non tenetur de euictione, cum teſtator errauit, ibidem nu.7. 152
Contrarium habetur.ibid.nu.12. 152
Hæres adeundo dicitur quaſi sötrahere cum legatarijs.q.63.nu.2 152
Hæres conſignando bona, quæ fuerunt legata in quantitate, ſi illa ſint euicta, tenetur de euictione, quæſt. 63. numero 5. 152
Hæres pro euictione rei legatæ, non tenetur.quæſt.63.nu.12. vbi de ratione. 152
Declara procedere in legato ſpeciali, & rei certæ.ibid.nu.13. 152
Et de ratione.ibid.num.17.plura vide in verb. Euictio non debetur. 152
Hæredes diuidentes ex ordinatione teſtatoris res hæreditariat non tenentur ad inuicem de euictione, quæſt. 63. nu.31. 153
Fallit, quando res titulo legati fuit relicta.ibid.nu.32. vbi de ratione. ibid.
Hæres tenetur luete non legatum à teſtatore pignoratum.q.63.nu.35. & quæſt.64.nu.10. 155
Fallit, ſi prælegatum fiat tantum vni. d.quæſtio. 63. nu.36. 153
Hæres de euictione non tenetur, vbi res aliena legatur, & traditur.q.64.nu.1. 154
Primo fallit, quando legatum fuit factum coniunctæ perſonæ.ibi.nu.2. 124
Secundo fallit, quando legatum factum fuit Eccleſiæ, & pro anima.ibid.nu.3. 154
Tertio fallit; quando legatur res in genere ex natura, ſeu qualitate ipſius rei.ibi.nu.4. 155
Intellige, vt ibid.
Quarto fallit, quando legatur res aliena ſcienter. ibid. nu.5. 155
Sublimitatur.ibid.
Quinto fallit, quando res aliena legatur ignoranter, vel per errorem.ibi.nu.6. 155
Declara, vt ibid, remiſſiuè.
Sexto fallit, quando res legata à legatario euinceretur culpa ipſius hæredis.ibi.nu.7. 155
Sublimitatur, vt ibid.nu.8. 155
Septimo fallit, ſi teſtator legando expreſsè aliud voluerit.ibid.nu.9. 155
Hæres tenetur luere rem legatam alteri obligatam.q.64.numero 10.& quæſt.63.nu.35. 155
Primo fallit, quando res obligata eſſet facto legatarij.d.q.64.nu.11. 155
Secundo fallit, quando legatum vniuerſale alicuius adminiſtrationis ſeu ſimilis rei factum fuiſſet. ibidem nu.12. 155
Tertio fallit, quando res legata fuerat pignorata pro tanto pretio quod æquat eius valorem, ita quod non ſit ſpes reluitionis.ibid.nu.13. 155
Contrarium.ibid.nu.14. 155
Hæredis damno cedunt diminutiones contingentes ex cauſa euictionum, de quibus non cogitauit teſtator, non autem legatarij.q.65.nu.1.& 5. 156
Hæres, qui rem redemit, & tradidit legatario, quæ poſtea euinſitur, de euictione non tenetur. quæſt. 66. numero 12. 157
Sed sedere debet actionem quam habet aduerſus venditorem.ibid.nu.13. 157
Et quid ſi cedere non poſſit.ibid.nu.14. 157
Hæres pro parte in ſontractibus indiuiduis inſolidum tenetur, & conueniri poteſt, ſecus in diuiduis. quæſt. 98. ſub nu.34. 234
Hæres quibus remedijs tenetur de euictione rei legatæ.q.67.nu.5. 159
Hæres non faciens rem accipientis tenetur prima actione. quæſt.67.nu.7. 159
Hæres ſoluendo rem legatam legatario non liberatur ſola ſolutione eo caſu quo de euictione tenetur, ſi plenè non fecit accipientis, ſed iterum contra eum agi poteſt actione prima ex teſtamento ob euictionem, vt hoc modo cogatur hæres cauere.q.67.nu.9. 159
Quæ cautio vt præſtetur, non requiritur quod res actualiter ſit euicta, ſed ſufficit, quod poſſit euinci.ibid.nu.10. 159
Exemplum ponitur.ibid.nu.11. 159
Et dicta cautio debet eſſe ſimplex abſque fideiuſſore. ibid.nu.12. 159
Intellige, vt ibid.
Et agitur ex teſtamento ad rem ipſam, ac ſi tradita numquam fuiſſet.ibid.nu.20.& 24. 160
Hæres in caſibus in quibus de euictione tenetur, ab actione ex teſtamento non liberatur per traditionem rei legatæ, cum teneatur facere accipientis irreuocabiliter.q.67.nu.19. 160
Hæres directo conuenire non poteſt, vt caueat. quæſt. 67. nu.23. 160
Hæres ſemel facta redemptione rei legatæ amplius non tenetur.

tur. quæſt. 67. num. 31. Sed vide in verb. Legatarius poteſt. 160

Hæredi imputatur, cum potuit exigere, & nō exegit, ex quo tenetur conſeruare hæreditati actionem exigibilem, & in ſtatu, quo erat tempore mortis teſtatoris. quæſt. 77. numero 13. 181

Ampliatur procedere quoque in tutore, & curatore minoris, ſi debitor deſierit eſſe ſoluendo. ibid. nu. 14. 182

Hæres tenetur de euictione dotis matris teſtatoris conſignatę in tot bonis hæreditariis. quæſt. 75. nu. 14. 178

Ampliatur idem etiam procedere, quando fuit ſecuta euictio dotis conſignatę ſorori teſtatoris, quia ſi pars hæreditatis euincatur, & in ea parte euicta conſiſtat ipſa dos, debet hæres euictionem præſtare. ibid. nu. 15. 178

Hæres, qui vendit hæreditatem, obligatur de euictione. quæſtio. 81. nu. 19. 191

Ampliatur procedere non ſolum in hærede qui poſſeſſionem ſemel obtentam in alium transtulit, ſed etiā in eo, qui nunquam hæreditatem actu obtinuit, ſed alteri ceſſit. ibid. nu. 20. & 24. 191

Hæres ſciens ſibi delatam eſſe hæreditatem, etiamſi nondum poſſeſſionem fuit nactus, totam, vel partem poteſt alij cedere. quæſt. 81. nu. 24. 191

Hæres grauatus fideicommiſſo eſt dominus, & à iure ſibi cōceditur facultas alienandi. quæſt. 86. nu. 17. 205

Neque ideò emptor poteſt interim de euictione agere. ibid. nu. 18. 205

Nec minus poteſt impedire contractus executionem, nec pretium retinere. ibid. nu. 19. 205

Vt & nec illum arctare, vt præſtet fideiuſſores de euictione. ibid. nu. 20. 205

Fallit, ſi venditio ex illius prohibitione inualida eſſet. ibid. nu. 21. 205

Hæredes ex obligatione fideiuſſoris de euictione conueniri nō poſſunt. quæſt. 89. nu. 1. 212

Et de ratione. ibid. nu. 2. 212

Primò declaratur procedere, quatenus hæres ex ſua perſona dominium vendicat; at ſecus quatenus fideiuſſor ad id quod intereſt rem euictam non eſſe conueniri poterat. ibid. nu. 8. 212

Extenditur, vt fideiuſſores contractus, qui de euictione emptori promittunt, non liberentur per lapſum anni, ſed cogantur ſtare pro tali euictione per 30. annos. ibid. numero 9. 212

At quod imò non ſufficiat diu ſteriſſe in obligatione. ibi. nu. 10. 212

Secundò declaratur habere locum eo magis, ſi talis extet conſuetudo in loco. ibid. nu. 11. 212

Hæres fideiuſſoris iure proprio rem ab auctore ſuo venditam vendicare poteſt, dummodò non fuerit propria. quæſt. 89. nu. 3. 212

Hæres facto defuncti contrauenire poteſt, quando ius ſibi cōpetit ex propria perſona. quæſt. 89. nu. 7. 212

Hæres agere poteſt, cum author alienans promiſit de facto ſuo tantum. quæſt. 91. nu. 21. 218

Sed contra. ibid. nu. 22. 218

Præſertim, cum taxatiua refertur ad perſonam promittentis. ibid. nu. 23. 218

Fallit, quando hæres ex ſuo iure ageret. ibid. n. 24. 218

Hæres, an & quando pro ſuo iure poſſit contra defuncti factū venire. remiſſiuè. q. 91. nu. 25. 218

Hæredes plures vbi fuerunt defuncto, ſi eorum vnus petat rē à patre venditam, non ſolum repelli debet, ſed intentari poteſt contra eum hypothecaria, & peti, quod ſibi reſtituantur omnia bona paterna. quæſt. 98. nu. 35. 234

Declaratur, vt ibid.

Neque talis hæres opponere poteſt de excuſſione faciēda prius contra alios hæredes. ibid. nu. 36. 235

Hæredes vxoris, an & quando faciant fructus ſuos, vel trāſmittant, ſi non ſint à ſolo ſeparati. remiſſiuè. quæſt. 105. nu. 14. 249

Hæres per fideicommiſſum conditionale grauatus poteſt res fideicommiſſarias alienare. quæſt. 106. nu. 1. 250

Fallit, quando fideicommiſſum per caſum alienationis committeretur. ibid. nu. 2. 250

Hęres inhiberi non poteſt à fideicommiſſario, ne vendat. quęſtio. 106. nu. 5. 250

Hæres aſſerens bona teſtatoris non ſufficere pro legatis præſtandis probare debet, quamuis ſit reus, & poſſideat. quæſtio. 108. nu. 6. 255

Hæres grauatus prætendens detractiones fundatam habet intentionem in detractionibus faciendis. quæſt. 108. numero 10. 256

Hæres grauatus quando producit inuentarium, vel etiam cauſam ab eo habens, in quo apparent deſcripta plura bona præter alienata, fideicommiſſario incumbit onus probandi contrarium. quæſt. 108. nu. 15. 256

Fallit, ſi inuentarium fuerit nulliter confectum. ibid. nu. 16. 256

Primò extende dictam concluſionem etiam procedere, quando per teſtes inſtructos & bene informatos probatur, bona per hæredem vel emptorem prætenſa, & non plura extitiſſe in hæreditate. ibid. nu. 17. 256

Secundò extende locum etiam habere exiſtente pro hærede, vel etiam emptore quacunque probabili coniectura. nu. 18. 256

Vt quando à teſtatore non fuerunt alia bona expreſſa. ibid. nu. 19. 256

Alias fallentias. vide ibid. nu. 21. 24. 26. 27. 30. 34. 35. 36. 37. 38. & 39. 257

Hæres ſtante nullitate alienationis ex perſona propria quandoque contrauenire poteſt. quæſt. 109. nu. 22. 260

Sed videas. ibid.

Hæres ignorans fideicommiſſum ſibi iniunctum, rem hæreditariam alienare poteſt bonæ fidei emptori. quæſt. 111. numero 1. 261

Et de ratione. ibid.

Hæres fideicommiſſo grauatus ignorans ſibi grauamen fuiſſe iniunctum æquiparatur hæredi putatiuo bonæ fidei poſſeſſori, qui ſi bonæ fide rem hæreditariam bonæ fidei emptori alienauerit, verus hæres eam rem ab emptore vendicare nequit, ſed tantum recuperat à putatiuo hærede pretium. quæſt. 111. nu. 3. 262

Hæres ſuus præſumitur ignorare contenta in teſtamento, ſecus extraneus. quæſt. 111. nu. 5. 262

Fallit, vbi putà fideicommiſſum non in teſtamento, ſed in codicillis ſeparatis fuiſſet factum, quo caſu poteſt hæres habere notitiam teſtamenti, & non codicillorum. ibidem nu. 6. 262

Hæres fideicommiſſarius alienantis, non poteſt alienata reuocare ſeu euincere. quæſt. 112. nu. 1. 263

Idem dicitur in hærede hæredis. ibid. nu. 3. 263

Ampliatur, limitatur, & declaratur. ibid. nu. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 11. 13. 14. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33.

Digitized by Google

33.34.35.36.39.40.41.42.43.44.45. & vide in ver. Fidcicommiſſarius. 264.265.266

Hæres poteſt contrauenire, quando teſtator expreſsè permittit, vel veriſimiliter id conijci poteſt fieri ex eius voluntate, vt in exemplo, de quo in quæſt. 112. nu. 6. 264

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur ſolum ſtare alienationi pro ea quãtitate, quæ peruenit ad eius manus. quæſt. 112. nu. 14. 264

Et quatenus vires hæreditariæ ſuppetunt, ſeu ferunt. ibid. nu. 15. & 16. & de ratione. ibid. nu. 18. 265

Hæres cum beneficio inuentarij non poteſt vendicare bona ab authore alienata, & ſibi debita, ſi deductis oneribus tantum remaneat in hæreditate, quantum capit valor rei alienatæ. ibid. nu. 19. 265

Niſi fortè in re alienata conſiderari poſſit aliqua particularis affectio. ibid. nu. 20. 265

Declaratur principalis concluſio, vt procedat, & adeò vera ſit, vt nec hæredi liceat rem vendicare, & ſoluere æſtimationem. ibid. nu. 21. 265

Sed contrarium, quod hæres valeat rem vendicare; & ſoluere æſtimationem emptori cum intereſſe. ibid. numero 22. 265

Sed author tenet declarationem. ibid. nu. 23. 265

Quæ ſubdeclaratur, dummodò damnum aliquod propterea hæredi non contingat, ſecus ſi damnum aliquod ei reſultaret. vt ibid.

Hæres contrauenire poteſt ex propria perſona, quando venditioni conſenſit defunctus. quæſt. 112. nu. 33. & de ratione. ibid. nu. 34. 266

Declaratur procedere, quando defunctus præſtitit ſimpliciter conſenſum approbatorium, ſecus ſi obligatorium cum promiſſione de non contraueniendo. ibid. nu. 35. 266

Subdeclaratur ibid. nu. 39. & limitatur nu. 41. 42. 43. 44. & 45. 266

Hæredes tenentur factum defuncti ſeruare, etiam ſi defunctus ſimpliciter promiſiſſet, quia & pro hæredibus promiſiſſe cenſetur. quæſt. 112. nu. 36. & de ratione. n. 37. 266

Hæres pro parte pro qua eſt hæres, repræſentat perſonam defuncti, & quoad alias dicitur extraneus. quæſt. 112. numero 28. 265

Hæres ſum vnus poteſt contrauenire contractui proprio diuiſionis, & euincere rem fideicommiſſo ſubiectam ex ordinatione teſtatoris, licet non ex perſona propria. quæſt. 114. nu. 87. 278

Hæres contrauenire non poteſt facto defuncti, neque illud impugnare. quæſt. 117. nu. 4. 284

Sed videas. ibid. nu. 14. & 22. 284

Hæres vbi prætẽdit, rem ad ſe alio titulo, quam hæreditario pertinere, ea non venit in iudicio communi diuidundo. quæſt. 117. nu. 5. 284

Sed potius agendum eſt rei vendicatione, vel publiciana. nu. 6. 284

Præſertim ſi opponens poſſideat. ibid. nu. 7. 284

Quod procedit tam in actore, quam in reo. ibid. numero 8. 284

Extenditur quoque procedere, ſi is, qui diuiſionem petit, probare vellet rem hæreditariam eſſe, quia nõ admittitur probatio, cum ſufficiat quod in dubium reuocetur cõmunio, non quia impediatur iudicium, ſed quoniam repellitur exceptio. ibid. nu. 9. & 12. 285

Hæres venire poteſt contra factum defuncti, quando pro eo defunctus non tenebatur de euictione. q. 117. n. 22. 285

Hæredi non debetur æſtimatio, licet teſtator ſciuerit rem eſſe alienam, & expreſſerit verba de ea. quæſt. 117. numero 24. 285

Hæres venditoris iure ſuo reuocans emptori ignorãti de euictione tenetur. quæſt. 120. nu. 5. 284

Ampliatur etiam ſi exceptionem non obijciat emptor, ſed euinci patiatur. ibid. nu. 6. 284

Hæres in vniuerſalibus ſolum vẽdere videtur ius quod vniuerſaliter habet, non particulariter. quæſt. 124. n. 40. 308

Hæres grauatus, & prohibitus alienare ſub pœna caducitatis, ſi alienet domumculam, ſeu paruum fundum, non cadit à tota hæreditate, ſed ſolum à re alienata ex magis communi opinione, quicquid alij ſenſerint. quæſt. 126. numero 20. 313

Hæres grauatus, an ſit potius vſufructuarius, quam dominus. quæſt. 139. nu. 13. 343

Hæres grauari non debet præter id quod iuſſit teſtator, vel poſteà perijt. quæſt. 157. nu. 25. 390

Hæres hæredis in materia euictionis dicitur hæres. quæſtione 181. nu. 1. 445

Hæres per venditionem non deſinit hæres eſſe, ſed apud eum ſunt iura actiua, & paſſiua. q. 194. nu. 6. 12. & 27. 474

Declaratur ibid. nu. 14. & 21. 474

Hæredes illius qui de euictione promiſit, re euicta quomodo conueniantur. q. 200. nu. 70. 492

Hæres venditoris ſi velit venire contra factum defuncti vendicando rem ſuam à teſtatore alienatam, & ad hoc veniat non tanquam hæres, ſed ex perſona propria, in emptoris electione erit retinere rem, & repellere hæredem per exceptionem doli mali, vel omittere dictam exceptionem, & ſi res fuerit euicta agere de euictione contra eum ad duplum. quæſt. 98. ſub nu. 34. 234

Hæres. Vide in ver. Maritus; in ver. Vxori.

Homo liber vendi non poteſt. quæſt. 129. nu. 5. 316

Intellige, ſi quis ſciens hominem liberum emerit, ſecus ſi ignorans. ibid. nu. 13. 317

Houded. conſ. 25. lib. 1. reprobatur. quæſt. 15. nu. 14. 44

Honor vitæ æquiparatur. quæſt. 74. nu. 29. 177

Imò & præfertur. ibid. nu. 30. 177

Hoſpitalis immobilia vendi non poſſunt pro alendis pauperibus. quæſt. 196. nu. 11. 480

Sed videas. ibid. nu. ſeq.

Hypotheca re ſolum euicta oritur. quæſt. 9. nu. 64. 30

Hypotheca quando tacitè contrahatur. vide plures caſus. in quæſt. 22. à nu. 9. vſque ad 40. 60

Hypotheca vniuerſalis futurorum bonorum valet, licet ſecus procedat in hypotheca, ſeu pignore rei particularis. quæſt. 37. nu. 2. 100

Hypotheca conditionalis ante purificatam conditionem nil parit in eſſe. q. 37. nu. 6. 100

Hypotheca non contrahitur in re, quæ non eſt in bonis debitoris tempore contractus, nec tempore exiſtentis conditionis, licet fuerit medio tempore. q. 37. nu. 10. 100

Hypotheca conditionalis afficit bona præſentia conditionaliter. quæſt. 37. nu. 14. 101

Primò declaratur procedere purificata conditione. ibid. nu. 15. 101

Secundò declaratur, ſi reperiantur in bonis debitoris tempore cedentis conditionis. ibid. nu. 16. 101

Nec ideò talis promiſſio reddit obligationem conditionalem, ſed tantum eius effectum. q. 37. nu. 22. 102

Hypotheca vbi fuit conditionalis, & conditio fuit purificata

poſt

poſt alienationem, bona medio tempore acquiſita, & alienata ante euictionem ſecutam, non veniunt ſub obligatione, & hypotheca. quaeſt. 37. nu. 23. Et vide in ver. Conditio hypotheca. 102

Primò declaratur procedere in alienatione facta bona fide, ſecus ſi mala fide. ibid. nu. 24. 102

Subdeclaratur non ſufficere, quod ſolus venditor fuerit in mala fide, niſi emptor fuiſſet particeps fraudis. ibidem nu. 25. 102

Secundò declaratur non habere locum in reali actione. ibid. nu. 26. 102

Hypotheca de conſenſu venditoris tempore emptionis apponi debet. q. 39. nu. 2. 105

Sed contrarium in praeſenti caſu. ibid. nu. 3. 105

Hypothecaria auocat nudam poſſeſſionem. q. 39. nu. 6. 105

Hypothecaria competit creditori venditoris, qui vẽdidit reſeruato ſibi dominio, donec pretium ſolueretur, quandoq; ex temporis augmento res ſit pretioſior. q. 40. nu. 12. 107

Hypotheca non cadit in re propria. q. 40. nu. 14. 107

Hypothecam habens dicitur rem habere. q. 42. nu. 3. 111

Praeſertim quando hypotheca eſt ſpecialis. ibid. numero 4. 111

Hypothecaria actio, licet non ſit merè realis, magis tamen inhaeret rei, quam perſonae. quaeſt. 42. nu. 7. & quaeſt. 160. nu. 10. 111. 396

Quamuis ſecundum plures ſit merè realis. ibid. numero 8. 111

Hypotheca & pignus extinguitur per dominij acquiſitionẽ. quaeſt. 47. nu. 9. 121

Declaratur procedere, quando dominium irreuocabiliter fuit acquiſitum, ſecus ſi reuocabiliter. ibid. nu. 10. 121

Hypotheca ex emptione ſubſecuta extinguitur. quaeſt. 47. nu. 5. 121

Declaratur procedere, donec dominium non ſit euictũ, quia ex euicto reuiuiſcit obligatio, & hypotheca. ibidem num. 6. 121

Hypothecaria actio datur in praelegato. vide in ver. Actio.

Hypothecaria intentari poteſt contra unum ex pluribus haeredibus patris, qui petit rem à patre venditam, & inſtari, quod reſtituat omnia bona paterna. quaeſt. 98. num. 35. Declar. vt ibid. 234

Nec talis haeres opponere poteſt de excuſſione facienda contra alios haeredes. ibid. nu. 36. 235

Hypotheca inducitur, quando fundus fuit expreſſus per modum taxationis, & ſpecialis limitationis. quaeſt. 101. numero 16. 239

Et quando quis dixit, mutua mihi centum ſuper fundo Maeuiano. ibid. nu. 17. 240

Hypotheca generalis contracta cenſetur per dictionem, ſuper, adiectam generaliter bonis, ſecus ſi ſit poſita ſuper certis bonis, quia intelligitur ſpecialis. quaeſt. 101. numero 18. 240

Hypotheca. Vide in ver. Conſentiens. in ver. Venditioni. in ver. Euictio.

Hypotheca tacita non competit pro laudimio. quaeſt. 124. numero 48. 308

Sed contra. ibid. nu. 50. 53. 54. 55. & 56. vbi reſpondetur contrarijs ex veriori, receptiori, & in iudicando ſequenda. 308

Hypotheca tacita datur etiam pro canone, & pro publica pẽſitatione. q. 124. nu. 59. & 60. 309

Quicquid ſenſerint quidam relati. ibid. nu. 61. 309

Et ita ſeruat Rota. ibid. nu. 62. 309

Hypotheca. Vide in ver. Conductor. in ver. Vſusfructus.

Hypotheca bonorum acceſſoria eſt ad obligationem principalem locatoris, quae ſolum datur ad intereſſe, ſi colono, & inquilino non liceat, ſeu non permittatur vti & frui re conducta. q. 147. nu. 14. 364

Nec ideò appoſita in contractu locationis ampliat ius actionis perſonalis, ne excedat eius terminos. ibid. nu. 15. & 18. 364

Licet tamen conductori donec ei ſoluatur totum intereſſe, retinere rem locatam. ibid. nu. 17. 364

Hypotheca ſcientia an requiratur in emptore. vid. in verb. Emptor.

Hypotheca, & alia clauſula appoſita in inſtrumento ad eius obſeruantiam venditorem non obligans in plus, nec augẽt obligationem, q. 151. nu. 19. 375

Hypothecam habens dicitur habere ius in re. quaeſt. 160. numero 6. 395

Praeſertim in hypotheca ſpeciali, quę magis afficit rem obligatam, quam generalis. ibid. nu. 7. 395

Et proſequi poteſt rem in quemcunque vadat poſſeſſorem, cum res ſemper tranſeat cum ſua cauſa. ibid. numero 8. 395

Hypothecaria quamuis non ſit merè realis, plus tamen inhaeret rei, quam perſonae, licet plures teneant eſſe merè realem. quaeſt. 160. nu. 10. 396

Ideò intentari poteſt tàm in loco rei hypothecae, quàm in loco domicilij. ibid. nu. 11. 396

Hypothecaria competit pro euictione. quaeſt. 200. n. 16. 487

Et vbi agitur de feudo competit condictio ex moribus. ibid. nu. 17. 487

Seu condictio ex lege Federici, vel Conradi. ibidem numero 18. 487

Item competit certi condictio generalis ex verborum obligatione oriens ex ſtipulatione recepta. ibid. n. 19. 487

Competit praetereà condictio ſine cauſa, ſeu actio in factum, quae nuncupatur praeſcriptis verbis. ibid. n. 20. 487

Hypothecę redditus ſi euincatur, creditor cogere poteſt debitorem ad reſtituendam ſortem tanquam datum ob cauſam cauſa non ſecuta. q. 200. nu. 81. 493

Quo caſu creditor poteſt licitè exigere interuſuria, & penſiones redditus pro eo tempore, quo probabiliter ignorauit alienas hypothecas. ibid. nu. 82. 493

Limitatur, quando à principio fuit adiectum pactum de reddenda ſorte in caſu euictionis hypothecarum; vel in caſum, quo res hypothecatae non eſſent liberae. ibid. numero 83. 493

Hypothecaria actio inter haeredes non diuiditur, ſed datur in ſolidum contra omnem haeredem. quaeſt. 98. nu. 34. 234

I

IDoneus non cogitur ad fideiubendum. quaeſt. 38. numero 32. 104

Ignorantia nominis ſucceſſoris non prodeſt emptori, quin teneatur ad denunciationem litis motae. q. 4. nu. 4. 6

Amplia, vt ibid. nu. 5. 6

Ignorantia non excuſat ab intereſſe. q. 8. nu. 14. 24

Sed quid à poena. vide ibid. & quaeſt. 60. nu. 11. 24

Ignorantia proclamatis excuſat creditorem, vt illa ſtante, eidem in integrum reſtitutio concedatur. q. 9. nu. 71. 30

Ignorantia venditoris. vide in ver. Venditoris ignorantia.

Ignorantia excuſat à pœna.queſt.60.nu.11. 147

Ignorantia facilius præſumitur in acquirente, ac emptore. queſt.60.nu.12. 147

Ignorantia craſſa & ſupina ſcientiæ comparatur. queſt.60. nu.22. 148

Ignorantia præſumitur in ſuo hærede, ſecus in extraneo, qui præſumitur ſcire contenta in teſtamento, cum non poſſit venire ad hæreditatem, niſi ſit conſcius ipſius teſtamenti. queſt.111.nu.5. 262

Ignorantis nulla eſt voluntas.queſt.116.nu.14. 283

Ignorantia. Vide in ver. Iuramentum.

Ignorans & dubitans non dicitur conſentire.queſt.118.numero 28. 289

Ignorantiæ & ſcientiæ diſtinctio tunc adhibetur, cum naturaliter, & ſine culpa feudum aperitur.queſt.118.numero 39. 289

Ignorantia ſupina emptoris habetur pro ſcientia.queſt.133. nu.16.& queſt.60.nu.22. 328.148

Fallit, quando venditor ſciebat, quia dolus venditoris præponderat culpæ emptoris.d.queſt.133.nu.17. 328

Ignorantia, vel ſcientia venditoris non attenditur in venditione, ſed emptoris.queſt.162.nu.9. 398

Ignorantia extra pœnam eſt.queſt.173.nu.19. 423

Ignorantiæ & ſcientiæ diſtinctio adducitur circa intereſſe præſtandum.queſt.173.nu.30. 424

Ignorantia non excuſat, quando quis ſcire potuit quod ignorat.queſt.188.nu.26. 462

Immiſſio in poſſeſſionem impeditur, vbi cauſa proprietatis ſalua non eſſet.quæſt.164.nu.26. 403

Fallit, ſi poſſeſſio eſſet ſub eodem Principe, quo caſu nõ impediretur dicta immiſſio.ibid.nu.27. 403

Contrarium ibid.nu.28. 403

At videas ibid.nu.ſeq.

Immiſſus in poſſeſſionem ex Saluiano interdicto, an præbeat actionem de euictione.q.12.nu.5.& ſeq. 36

Immobilia hoſpitalis vendi non poſſunt pro alendis pauperibus.q.196.nu.11.Sed videas nu.ſeq. 480

Immunitatem habens non ſoluendi laudimij in caſu acquiſitionis rei emphyteoticæ, ſi emat rem titulo retractus eſſam conſanguineo, vel vicino venditoris, emptor non poteſt exigere à recuperante, cum laudimium non ſoluerit. queſt.124.nu.14. 306

Impedimentum excuſat à mora, ſeu pœna, non tamen efficis, quod impedimento actio competat.q.91.nu.28. 218

Impedimentum non præſumitur.quæſt.149.nu.13. 371

Impenſas tenetur poſſeſſor bonæ fidei compenſare cum melioramentis.queſt.153.nu.3.& 6. 379

Fallit in eo, qui eſt dominus, licet reuocabilis. ibid. numero 4. 379

Ampliatur etiam ſi grauatus ſit ſub conditione rem ipſam reſtituere.ibid.nu.5.& 7. 379

Extenditur procedere in marito.ibid.nu.8. 379

Et in eo, qui bona fide fundum dotalem emit à marito. ibid.nu.9. 379

Impenſæ. Vide in ver. Vſufructuarius. in ver. Melioramenta; in ver. Emptor. in ver. Fur. in ver. Expenſæ.

De impenſis factis tempore bonæ fidei, iudicandum eſt, vt de factis à poſſeſſore bonæ fidei, & è contra de factis tempore malæ fidei.queſt.153.nu.45. 382

Impenſæ vel meliorationes. vide in verb. Expenſæ. in ver. Poſſeſſor malæ fidei; in ver. Damnum.

Imperator ſi donat, vel vendit rem alienam, aut furtiuam, ceſſant diſpoſitiones legum bene à Zenone, & omnes, vt domino dum ſua iniuria non auferatur dominium rei ſuæ. queſt.170.nu.3. 415

Implementi exceptio ſemper opponi poteſt, licet per ſtatuta prohibeantur oppoſitiones, & iudex etiam parte non opponente ſupplet ex officio.queſt.91.num.27.& queſt.98. nu.7.& 10. 218.233

Impleneentum cauſæ finalis, ubi ſequi non poteſt, tunc contractus etiam nominatus reſcinditur.quæſt.96.nu.3. 229

Et præſertim quando materia deuenit ad impoſſibile tempus eſſendi.ibid.nu.4. 229

Et etiam quando res deuenit ad caſum, à quo incipere non poteſt.ibid.nu.5. 229

Extendas eo magis procedere, cum venditor agere nõ poteſt ad aliquid intereſſe, ex quo impeditur facto Principis volentis confirmare ipſum contractum. ibid. numero 7. 229

Quo caſu cum agi non poſſit ad intereſſe. vt nu.8. 229

Eſt locus repetitioni rei venditæ.ibid.nu.9. 229

Primò ampliatur procedere etiam quod venditor promiſerit obſeruare contractum, & non cõtrauenire, nec petere reductionem ad viam iuris, & obtenta non vti. ibid. num.10. 229

Et ho rationeibid.

Secundò ampliatur etiam facta obligatione de ſoluendo ſi fiat ſub conditione non dependente à voluntate ſua, ſed Principis.ibid.nu.12. 229

Tertio ampliatur habere locum etiam quando agitur de venditione rei communis, pro qua promiſſum fuit de rato, alias ad intereſſe.q.96.nu.13. 229

Maximè ſi agatur in materia retractus, quando res vẽdita illius occaſione euincitur, venditor ad aliquid non tenetur, licet promiſſum fuerit facere conſentire omnem perſonam habentem intereſſe & cũ alijs ampliſſimis clauſulis.ibid.nu.14. 229

Quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei. numero 15. 229

Implementum oſtendere debet, qui pretium petit. queſt.98. num.1. 233

Et in contractu vltro citroque obligatorio. ibidem numero 2. 233

Implementi exceptio eſt notoria ex inſtrumento quod facit probationem.q.98.nu.13. 233

Implementum quando ab vna parte non ſequitur eſt locus pœnitentiæ in contractibus innominatis. queſt.141. numero 6. 346

Impoſitio cenſus ſuper re non libera, vel aliena, ne dũ eſt nulla, ſed nec debentur damna, & intereſſe ſuppoſita ſcientia. q.83.nu.26. 195

Fallit accedente conſenſu domini.ibid.nu.30. 196

Imputantur in detractionibus primo alienata. queſt.108. numero 11. 256

Incerti condictio. Vide Condictio incerti.

Incertitudo facit venditionem conditionalem, qua ceſſant datur euictionis actio.queſt.162.n.3.vbi de ratione. 39

Incluſio vnius non eſt excluſio alterius, quando in caſu excluſo militat eadem ratio, quæ in incluſo. queſt. 10. numero 7. 3

Indebiti condictio non excluditur per promiſſionem defendendi litem, & eam non mouendi.q.2.nu.14.

Amplia duobus modis, vt nu.15.& 16.

Indemnitatem euictionis promittere, & litem in ſe ſuſcipe

parta

INDEX.

paria ſunt.quæſt.2.nu.13. 3

Indemnitatem promittens tenetur ad damnum reſarciẽdum vna cum intereſſe,& fructibus.q.10.nu.14. 32

Ampliatur etiam ſi damnum caſu contingat. ibid.numero 15. 32

Et tenetur liberare à moleſtijs, & ſtatim ſuſcipere iudicium motum.ibid.nu.16. 32

Indemnitatis,& defenſionis promiſſio idem importat,& vna cauſa venit in conſequentiam alterius. quæſt.10.numero 17. 32

Indemnitatem,vel releuationem promittens,ad alterum eorum,vel ad vtrumque tenetur in ſubſidium.quæſt.10.numero 18. 32

Amplia etiam,quod promiſſa non ſit indemnitas. numero 21. 32

Et præſertim,quando promiſſio eſſet iurata.ibid.numero 22. 32

Intellige,vt nu.23.& ſeq. 32

Indemnitatem promittens non tenetur defendere, neque ſuſcipere iuditium motum,quando damnum prouenit culpa eius, pro quo fuit promiſſa indemnitas, nec eo caſu iuramentum operatur.quæſt.10.nu.24. 32

Indemnitatis in petitione qualiter libellus concipiatur. ibid.nu.25. 32

Indemnitatis, & defenſionis promiſſio idem in vtroque operatur.quæſt.34.nu.17. 92

Indemnitatis promiſſio non efficit, vt agi poſſit contra promittentem, niſi poſtquam damnum & intereſſe quis paſſus fuit.quæſt.34.nu.18. 93

Intellige,vt nu.20. 93

Indemnitas promiſſa fideiuſſori plenius interpretatur.quæſt.34.nu.21. 93

Indemnitatem promittens non tenetur defendere, nec ſuſcipere iudicium motum,quãdo damnum accidit culpa eius, ad cuius fauorem fuit promiſſa indemnitas.quæſt.34.numero 24. 93

Indemnitatem promittens.Vide etiam in ver.Euictionis, ac defenſionis promiſſio.in ver.Promittẽs. in ver.Promiſſio.

Indemnitatem promittens videtur etiam promittere damnũ caſu contingens.quæſt.198.nu.20. 483

Inhabilitas extremi conſideratur quoad exiſtentiam rei,vel perſonæ,& an res ſit in rerum natura, vel ſit perempta. quæſt.37.nu.12. 100

Intellige,vt nu.13. 100

Inimicitia venditoris, vel emptoris ad effectum euictionis præſtandæ.vide in ver.Venditor.in ver.Emptor.

Iniuria non fit ſcienti,& volenti.quæſt.118.nu.11. 287

Inſinuatio non requiritur in donatione remuneratoria.quæſt.69.nu.28. 165

Eſt enim ſimilis dationi in ſolutum.ibid.nu.29. ibid.

Inſtitores aſſerentes menſam debitricem ex eo, quod confitentur ſe pecuniam recepiſſe, conueniri poſſunt. quæſtio.186.nu.10. 456

Idem locum habet in procuratore, qui fatetur dominum eſſe debitorem.ibid.nu.11. 457

Contrarium habetur.ibid.nu.12. 457

Inſtitor, qui vendit durante officio, de euictione tenetur, & conueniri poteſt.quæſt.187.nu.6. 459

Fallit,ſi ſpecialiter ſe obligauerit, & fidem ſuã aſtrinxerit,quia tunc ſemper tenetur.ibid.nu.7. 459

Inſtitor.Vide in ver.Tutor.

In inſtitutione generali non veniunt bona quæ teſtator poſt mortem reſtituere tenebatur,ſed ſua propria. quæſt.117.nu.16.& 18. 285

Idem eſt in bonis, quæ teſtator poſſidebat, & reliquit in hæreditate.ibid.nu.19. 285

Inſtitutio ſcienter facta de aliena hæreditate non valet.quæſtio.117.nu.20. 285

Nec debetur hæredi æſtimatio, licet teſtator ſciuerit, rem eſſe alienam,& expreſſerit per verba de ea. ibid.numero 24. 285

Et de ratione.ibid.

Inſtitutionis occaſione teſtator non tenetur de euictione. quæſt.117.nu.23. 285

Inſtrumenta in legato nominis debitoris dari debent ſumptibus legatarij,quidquid aliud ſit, quãdo legatur chyrographum.quæſt.81.nu.16. 191

Inſtrumenta,& ſcripturæ dari debent in permutatione,venditione,ſeu ceſſione,vt dicantur ſufficienter factæ. quæſt.140.nu.23. 345

Inſtrumenta non cogitur,venditor,qui de euictione tenetur, tradere, ſed ſolum exhibere. quæſtio.140.num.20.21.& 23. 345

Intellectus l.ex his prædijs,C.de euict.& l.creditor, §. prædium,ff.de act.empt.quæſt.47.nu.33. 123

Intellectus l.fin.§.etſi præfatam,C.de iur.deliber.quæſt.52.num.4.

Intellectus l.1.C.de dol.quæſt.92.nu.34. 133

Intellectus,& declaratio l.cum pater. §. euictis de legat.2.quæſt.66.nu.4.& ſeqq. 157

Intellectus l.cum ea conditione,ff.de euict.quæſt.163.n.26.28.& 29. 401

Intellectus l.fideiuſſor euictionis,ff.de dol.except. quæſt.183.nu.10. 450

Intellectus l.ex mille,ff.de euict.latè explicatur. quæſt.195.nu.2.vſque ad 11. 477

Et reprobantur ij,qui aliter ſenſerunt.ibid.n.4. 477

Intellectus l.idemque,§.generaliter,ff.mand.quæſt.200.numero 50. 490

Intellectus l.eum qui,§.te,& Titium,ff.de verb.oblig. quæſtio.200.nu.61. 491

Intellectus l.in venditione, §.1. ff. de bon.auth.iudic.poſſid.quæſt.147.nu.11. 364

Intereſſe taxatio.vid.in ver.Emptor.in ver.Taxatio.in ver.venditor.

Intereſſe debetur actione ex empto, quatenus ex dicta de empto actione de iure infertur.q.1.nu.11. 2

Ad Intereſſe actio tantum datur in caſu euictionis ſecutæ. quæſt.1.nu.12. 2

Intereſſe non debetur data dilatione ad ſoluendum. vide in ver.Dilatio.

Intereſſe nomine in euictione veniunt ſumptus paſſi per emptorem,etiam ſi venditor haberet iuſtam cauſam litigandi.q.43.nu.44. 126

Quod intereſſe non debet excedere duplum, nec repetitur,quando ab euincente poteſt recuperari. ibidem numero 45. 126

Et non debetur re non euicta.ibid.nu.46. 126

Intereſſe pupilli conſiſtit in remiſſione inuentarij facta per patrem,ne fortè vires hæreditatis pandantur. quæſt.55.nu.15. 139

Intereſſe in locatione & conductione qualiter debeatur. remiſſiuè.q.149.nu.25. 371

Intereſſe intrinſeci circa rem præſtatio, & reſtitutio pretij à

pari

pari procedunt in caſu nullitatis alienationis. quæſt.173 nu.25. 424

Intereſſe obligatio non extenditur vltrà duplum, quando reſciſſoria uctum eſt, & ſecuta eſt euictio ex capite nullitatis, vbi putà fideiuſſor obligauit ſe vltra reſtitutionem pretij.quæſt.173.nu.35.& 36. 424

Intereſſe multorum annorum, ſiue lucri ceſſantis, ſiue etiam damni emergentis non poteſt duplum, & ſic ſortem excedere.quæſt.180.nu.1. 441

Declaratur.ibid.nu.6. 441

Contrarium habetur. ibid.nu.2. & ſeqq. & præſertim num.10. 441

Intereſſe vbi nullum probatur, vt quia creditor nullũ eſt paſſus ſiue lucri, ſiue damni, & ita remanet purum mutuum, in quo re ipſa contrahitur obligatio, non poteſt in præſens contrahi, quam re ſit datum, etiam ſi ſit actum expreſsè, quod in plus contrahitur, nullum etiam debetur. quæſt. 180.nu.11. 441

Primò declaratur procedere in foro exteriori, ſed ſecus in foro interiori, ſi taxatum ſit intereſſe inter mutuãtem, & mutuatarium, quia taxatio eſt ſeruanda. ibid. numero 12. 441

Secundò declaratur in moroſo debitore cenſuum, qui pacto ſe obligauit ad intereſſe.ibid.nu.13. 441

Subdeclaratur, vt locum habeat quoad intereſſe ex pacto, ſecus quoad intereſſe vigore iuris ſine pacto, & per ſententiam iudicis.ibid.nu.14. 441

Intereſſe quando probatur, ſed non probatur dolus & culpa, ſeu mora, non agitur ad illud, ſed tantum agitur actione quanto minoris.quæſt.180.nu.27. 442

Declaratur ibid.nu.18. 442

Subdeclaratur ibid.nu.19. 442

Intereſſe vſque ad duplum debetur, quando in re certa, putà vendita & euicta fuit quis damnificatus, & aliud non habet obiectum.quæſt.180.nu.20. 442

Et de ratione.ibid.nu.21. 442

Intereſſe duplum excedere poteſt, quando verè debetur pretium æſtimationis totius rei deperditæ ob quid venditum, non traditum.quæſt.180.nu.22. 442

Ratio affertur.ibid.nu.25. 443

Intereſſe pecuniarum, vt legitimè debeatur, quæ requirũtur. videas eum ſuis declarationibus, in quæſt.180. num.23. & ſeqq. 442

Ampliatur, vt in tantum debeatur intereſſe tam damni, quam lucri, vt mutuator & mutuatarius à principio contractus mutui paciſci poſſint, & conuenire de certo lucro fundato in veriſimili quantitate.ibid.nu.29. 444

Intereſſe certa taxatio permittitur quando eſt veriſimilis. quæſt.180.nu.30. 444

Intereſſe lucri, & damni quando, & qualiter debeatur, & probanda ſint requiſita Paul.de Caſtr.quæſt.180. numero 33. 444

Intereſſe ſoluendum ob euictionem, euictionis tempus inſpicitur.quæſt.181.nu.6. 445

Ad cuius liquidationem reſpectu euictionis venditor vocari debet, alias liquidatio facta ipſo non vocato non nocet.ibid.nu.7. 445

Intereſſe debetur ex pecunijs nulliter datis ad ſocietatem officij, probatis requiſitis neceſſarijs. quæſt.181. numero 27. 446

Intereſſe ob euictionem debetur nedum vſque ad duplum, quando fuit expreſſum in contractu, ſed etiam quando non fuit expreſſum.quæſt.182.nu.1. 447

Declaratur procedere, dummodò res non fuerit vilis, & abiecta, quia tunc ceſſat dupli ſtipulatio.ibid.n.9. 448

Diſtinguitur ibid.nu.6. 448

Intereſſe conuentum, ſeu pœna ſpeciei adiecta, regulariter debetur.quæſt.182.nu.20. 448

Quamuis vſura huius pœnæ non debeatur. ibid.numero 22. 448

Intereſſe conuentum recipit quantitatem à conuentione.quæſtio.182.nu.31. 448

Maximè, ſi ſit veriſimile in eo, quod fuit taxatum. ibidem nu.32. 448

Intereſſe commune & particulare qualiter intelligatur. quæſt.183.nu.2. 449

Intereſſe commune eſt communis æſtimatio rei. quæſt.183. nu.3. 449

Intereſſe conſiſtit circa lucrum ceſſans, & damnum emergens.quæſt.185.nu.1. 451

Interitus rei venditæ, quæ guſtari ſolet, & non ſit guſtata, pertinet ad venditorem. quæſt.103. num.8. vide in ver. Periculum.

Interpellatio non requiritur, quando vẽditor litem mouit, & penès ſe habet inſtrumenta ad defenſionem cauſæ ſpectãtia.quæſt.4.nu.84. 14

Sed contra.nu.85. 14

Quod author non probat.ibid.nu.86. 14

Interpretatio lata non venit in ſententia. quæſt.184. numero 7. 451

Interpretatio in dubio fit contra eum, qui ſe fundat in pacto. quæſt.200.nu.25. 488

Præſertim, ſi ſit ille, qui debebat alium inſtruere. ibid. nu.26. 488

Introitus vbi ſunt aſſignati per dictionem, ſuper, obligati cenſentur.q.101.nu.19. 240

Inuentarium non operatur, vt aliud pro alio ſolui poſſit. quæſtio.52.nu.5. 134

Inuentarij beneficium fuit inuentum, ne hæres teneretur vltra vires, & vt tollatur occaſio committendi fraudes. quæſt.52.nu.7. 134

In inuentario debent deſcribi debita hæredis cum hæreditate.quæſt.53.nu.9. 133

Inuentarium ſufficit, quod ſeruet hæredem indemnem. quæſt.55.nu.2. 136

Inuentarium contra filium non operatur, vt cõſideretur quota, ſed emolumentum.quæſt.55.nu.5. 136

Fallit, ſi inſpectio quotæ filio prodeſſet.ibid.nu.6. 139

Inuentarium eſt nullum, ſi fiat abſque citatione creditorum. quæſt.55.nu.10.& quæſt.120.nu.8. 139.295

Fallit, ſi ſunt abſentes.ibid.nu.11.d.q.55. 139

Sublimitatur, quando ſunt ſub eadem iuriſdictione, licet in alia ciuitate.ibid.nu.12. 139

Declaratur procedere in inuentario hæredis, ſecus in eo quod fit per tutorem.ibid.nu.13. 139

Inuentarij remiſſio poteſt fieri per teſtatorem. quæſt.55. numero 14. 139

Intellige reſpectu legatariorum fideicommiſſariorum, & hæredum, ſecus creditorum.ibid.nu.16.17.& 18. 139

Inuentarij remiſſio tutoris non liberat à deſcriptione faciẽda.quæſt.55.nu.19. 139

Idem dicitur in remiſſione facta vſufructuario. numero 20. 140

Inuentarium non prodeſt quoad ea quæ fuerunt hæreditaria de-

Digitized by Google

defuncti.quæſt.56.nu.43. 141

Inuentarij in confectione quinam ſint citandi.quæſt.55.nu.7.& ſeqq. 139

Inuentarium vbi ab hærede non eſt confectum, lex præſumit contra hæredem quod ſubtraxerit res hæreditarias, & fingit hæreditatem eſſe locupletem.q.108.n.22. 257

Inuentarium non prodeſt hæredi in rebus hæreditarijs. quæſtio.112.nu.16. 265

Et non impedit confuſionem, quatenus ſuppetunt vires hereditariæ ad effectum, quod cenſeatur hæres ſibi ſoluiſſe.ibid.nu.17.Et de ratione.nu.18. 265

Inuentarij in confectione creditores citandi ſunt.quæſt.120.nu.8.& q.55.nu.10. 295.139

Primo fallit in emptore feudi, qui de euictione feudo reuocato agere poteſt.ibid.nu.9.d.quæſt.110. 295

Secundò fallit in creditoribus conditionalibus, qui neceſſariò citandi non ſunt.d.quæſt.120.nu.10. 295

Inueſtimentum.vide in ver.Obligatus.in ver.Pretium.

Inueſtitus de pluribus bonis emphyteoticis, alienãs aliquam partem, ſolum cadit à parte quam alienauit ex receptiori.quæſt.126.nu.16. 312

Quicquid plures contrarium concludant, quorum opinio non ſeruatur.ibid.nu.17. 312

Procederet tamen hæc contraria opinio, quando emphyteota alienaſſet aliquam rem emphyteoticam tanquã propriam, liberam, & allodialem ratione doli, fraudis, & mendacij.ibid.nu.18. 312

Iocans non vult id quod dicit, ſed ſentit aliud quod non dicit.quæſt.93.nu.11. 222

Iudex reſeruans emptori ius agendi pro euictione non tollit defectum denunciationis, ſi illa fuerit omiſſa.quæſt.4.numero 3. 6

Iudex laicus cognoſcit, an clericus poſſideat, vel ſit deſiſtendum ab executione, licet non poſſit vlterius progredi conſtito de tenuta, & poſſeſſione.quæſt.6.nu.29. 20

Iudicis compromiſſarij ex ſententia quando teneatur venditor.vide Cautelam.quæſt.13.nu.26. 40

Iudicis imprudentia vel imperitia nocet emptori.vide quæſtio.16.& in ver.Euictio. 46

Iudex non habet facultatem vendendi habita fide de pretio, ſed tantum præſente pecunia.q.45.nu.18. 119

Fallit, ſi fiat volente creditore ibid.nu.19. 119

Iudex teſtatoris voluntatem declarare debet. quæſt.65.numero 4. 156

Iudex ex officio inquirere poteſt verum valorem etiam poſt concluſionem in cauſa, ſi in dilationibus datis partibus ad probandum læſionem nihil fuit probatum. quæſt.96.numero 19. 230

Ampliatur procedere quoque in obligationibus faciendi aliquid reſpectu eius quod intereſt. ibid.numero 20. 130

Et in iudicio reddendarum rationum. ibid.n.21. 230

Et in fructibus, & prouentibus, quorum certa quantitas non probatur, vt ibid.nu.22. 230

Iudex ex officio mandare poteſt emptori vt ſoluat pretium, & qualiter ſententia ſit concipienda. quæſtio 97. numero 8. 231

Quaſi hoc ſit connexum actioni.ibid.nu.9. 231

Iudex in ciuilibus poteſt ſupplere in facto in notorijs abſque partis inſtantia, vbi occurrunt poſt intentatam actionẽ, & ſic poteſt libellum ineptum reijcere, & agentem ſine actione repellere.quæſt.98.nu.12. 233

Iudicis arbitrium eſt, quanta pars veniat in venditione per verbum in circa.q.101.nu.12. 239

Iudex cauſæ principalis eſt iudex competens ad compellendum inueſtientem, vt vaſallo æſtimationem præſtet. quæſtio.120.nu.25. 296

Contrarium habetur.ibid.nu.26. 296

Fallit in Regno Neapolitano, in quo iudex, coram quo actum eſt cognoſcere poteſt inter emptorem & venditorem.ibid.nu.27. 296

Iudicis factum dicitur factum partis. quæſtio.123. numero 25. 303

Iudicis officij eſt non ſeparare familias in poſſeſſionum diuiſione, itavt integra familia vni adiudicetur.quæſt.165.nu.23. 406

Iudicium à tertio motum poſt venditionem emptori non nocet.q.99.nu.9. 236

Extenditur procedere tam in probationibus, quam in ſententia.ibid.nu.10. 236

Iudicium famil.herciſcundæ eſt vniuerſale, & omnia bona hæreditatis includit.q.117.nu.1. 284

Et in eo ueniunt etiam bona aliena quę à teſtatore poſſidebantur.ibid.nu.2.Vide ibid.nu.12. 284

Sed contra.nu.5.& ſeqq. 284

Et res depoſitæ, & commodatæ ſunt diuidendæ.ibidem nu.3. 284

At videas d.nu.5.& infra. 284

Iudicium famil.herciſcundæ non datur contra bona & ſpecialia corpora, ſed pro eis competit iudicium communi diuidundo.q.117.nu.13. 285

Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſs. D.Iulij Cardinalis Romæ laus, & commendatio.q.180.nu.35. 444

D.Iulius Polinus Canonicus Recanatenſis laudatur. quæſt.180.nu.36. 444

Iuramentum tollit defectum denunciationis.quæſt.4. numero 31.vbi de ratione. 10

Contra. ibid.nu.32. 10

Diſtinguit Ant.de Burg.ibid.nu.33. 10

De qua dubitat Alciat.ibid.num.34. vbi alia Rip. diſtinctio refertur. 10

Veram eam probat Couarr.ibid.nu.35. At non ſeruari dixit Rebaff.ibid. 10

Duos caſus diſtinguit author.ibid.nu.36.& ſeq. Vide quæſt.7.nu.17. 10.22

Iuramentum non inducit moram, quando debitum non præceſſit illud, ſed eodem tempore quo interponitur debitum contrahitur.q.4.nu.37. 10

Iuramentum non tollit exceptionem, quæ illi non eſt contraria.q 4.nu.38. 10

Iuramentum in contractu venditionis operatur, ne emptor teneatur litem motam denunciare, quando venditor iurauit defenſam ſuſcipere, vbi primum fuerit mota lis. quæſtio.4.nu.39. 11

Iuramento emptoris probatur quanto minoris eſſet empturus.q.24.nu.26. 67

Fallit, quando emptor certior fuit factus. ibidem numero 27. 67

Iuramentum nihil operatur, quia recipit eaſdem qualitates, & conditiones, quæ in principali promiſſione adſunt.quæſtio.34 nu.25. 93

Iuramentum in materia euictionis operatur, quod non ſoluẽs

in termino, cogi ad ſoluendum pretium poſſit, & ob periurium emptor perdit pretium & venditor ab euictione liberatur. quæſt. 34. nu. 27. 93
Contrarium habetur nu. 28. & infra. 93
Prima tamen relata ſententia dicitur magis communis, & ſi dura, & in practica vix obtineat. ibidem numero 30. 93
Iuramentum non extenditur ad incogitata. quæſtio. 34. numero 39. 93
Iuramentum in contractu appoſitum efficit, vt non implens incidat in pœnam l. ſi quis maior, C. de tranſact. & contractus reſoluitur ob periurium, & agitur ad reſtitutionem pretij. quæſt. 57. nu. 10. 142
Quicquid aliud ſit in intereſſe quod peti poteſt cum negotio principali. ibid. nu. 11. 142
Et datur electio venditori. ibid. nu. 12. 142
Iuramentum nihil operatur in contractu ſeu obligatione ipſo iure nulla. quæſt. 71. nu. 11. 168
Iuramentum habetur pro non appoſito reſoluta renunciatione. quæſt. 77. nu. 6. 187
Iuramentum in contractu appoſitum nō tollit repetitionem, quæ ob errorem competit per condictionem indebiti, nec requiritur abſolutio, quæſt. 116. nu. 12. 283
Fallit in ignorante, qui ob iuramentum excluditur beneficio, ſeu priuilegio ſibi competenti. ibid. nu. 13. vbi de ratione. 283
Iuramentum habet vim ſpecialis hypothecæ. quæſt. 147. numero 6. 363
Et ſpecifici conſenſus. ibid. nu. 8. 363
Iuramento qui cauſam decidi paſſus eſt. videas in verb. Euictio non debetur.
Iuramentum deferre non poteſt alienare prohibitus. quæſt. 199. nu. 2. 485
Neque tranſigere. ibid. nu. 3. 485
Iuramentum deferre non poteſt emphyteuta ſine conſenſu domini. quæſt. 199. nu. 4. 485
Iurans quid ſoluere infra certum tempus, ſi ſoluere diſtulerit, de euictione contra venditorem tanquam periurus agere non poteſt. quæſtione 199. numero 15. vbi videas. pag. 485
Iurans obſeruare contenta in contractu, & non contrauenire, ſi conuenlatur, & non ſoluat in termino, efficitur infamis infamia ciuili ipſo iure, & non admittitur purgatio moræ. quæſt. 199. nu. 16. 485
Et pœnam patitur, quæ cogitur ad obſeruandum contractum parti, & nihilominus ſi res euincatur, venditor liberatur à periculo euictionis. ibid. nu. 17. & 18. 485
Primò limitatur, vt diſpoſitio l. ſi quis maior in qua fundatur dicta concluſio non procedat dolo ceſſante. ibid. num. 19.
Qui probari debet. ibid. nu. 20. 485
Secundò limitatur non habere locum in foro, in quo de bono, & æquo iudicari ſolet, ſicuti in foro mercatorum. num. 23. 485
Neque in foro Eccleſiaſtico. ibid. nu. 24. 485
Tertiò limitatur, vt ſibi non tribuat in hæredibus promittentis, qui licet non obſeruauerint promiſſa ſui anteceſſoris, non tamen incidiſſe dicuntur in periurium, & per conſequens neque in pœnam. ibid. nu. 26. 485
Quartò limitatur, vt ita demum diſpoſitio dictæ legis ſi quis maior locum habeat, ſi creditores id declarent. ibid. num. 28. 485
Ratio affertur. ibid. nu. ſeq. 485
Quintò limitatur vt non procedat, vbi lapſo termino creditores recipiunt ſolutionem nulla facta proteſtatione de periurio incurſo. ibid. nu. 32. 486
Iuriſdictio, quæ Caſtro cohæret vendita cenſetur vendito Caſtro. quæſt. 103. nu. 30. 245
Iuſſus vendere à teſtatore ſatisfeciſſe dicitur ex ſolo titulo venditoris etiam ſi non tradidit. quæſtio. 139. numero 8. 342
Ius prætendens in bonis alicuius, ſi factis cridis non compareat, & interim ſequatur euictio, an de cætero experiri poſſit. quæſt. 9. nu. 60. & nu. ſeqq. 30
Diſtingue, vt nu. 68. & ſeq. 30
Ius vbi alicui tertio quæritur ex meo actu, poſſum iuri meo ad præiudicium illius tertij renunciare. quæſt. 57. numero 20.
Ius, quod quæritur filio ad feudum ex patris contractu ob æquitatem, eadem æquitate tolli poteſt, ſi patris concurrat voluntas. quæſt 57. nu. 22.
Intellige, vt ibid.
Iura loquentia de donatione ſimpliciter, non extenduntur ad donationem remuneratoriam. q. 69 nu. 27. 165
Ius idem eſt de toto quoad totum, quod de parte quoad partem. quæſt. 74. nu. 19. 176
Ius noſtrum nobis quæſitum etiam in ſpe ſine facto noſtro nobis auferri nequit. q. 91 nu. 15. 217
Iurã, quæ anteceſſori competebant, competunt ſingulari ſucceſſori. quæſt. 108. nu. 1. 255
Iuris ſibi competentis renunciatio non præſumitur, quando actus præſumi poteſt factus alia de cauſa, quam remiſſionis, ſeu renunciationis. q. 109. nu. 15. 260
Ius quando competit ex perſona propria licita eſt contrauentio facto defuncti. q. 134. nu. 23. 331
Iure quæſito nemo priuatur ſine ipſius facto, vel culpa. quæſtio. 139. nu. 2. 342
Etiam ſi ſæpè ſit quæſitum. ibid. nu. 3. 342
Ampliatur, vt procedat etiam ſi ſimul vtrumq; concurrat, nempè quod ius ſit mihi quæſitum, & quod ſpe tantum competat. ibid. nu. 4. 342
Iure primæuo quando creditor cui fuit per debitorem aſſignatum prædium iuxta ſententiam graduatoriam cum cautione de reſtituendo prioribus & potioribus, vti poſſit contra tertios poſſeſſores, vel non. Vide in verb. Creditor.
Iura ceſſa quando reuiuiſcant, & ad ea agi poſſit. vide in ver. Debitor non dicitur liberatus.
Ius ſuperueniens ex noua cauſa poſt contractum, renunciatum non cenſetur per generalia verba tendentia in futurum. quæſt. 152. nu. 30. 378
Ampliatur etiam procedere, ſi dictũ ſit, quod quis renunciauit omni iuri quod habet, vel in futurum habere ſperat. ibid. nu. 31. 378
Iura perſonalia regulariter cedi non poſſunt. quæſt. 156. numero 7. 388
Ius ceſſum, ſi in ceſſionarium transferri non poteſt, remanet penès cedentem. q. 165. nu. 15.
Ius exigendi pretium rei redimendæ non continetur ſub legato mobilium, cum ſit tertia ſpecies. quæſt. 158. numero 3. 391
Iura, quæ volunt pro legato non deberi euictionem, intelligũtur

tur, quando pro euictione hæres nihil percipit, ſecus ſi aliquid percipiat. queſt. 158. nu. 7. 391

Et ſi teſtatori ab aliquo euictio debeatur, hæres tenetur ius hoc cedere legatario. ibid. nu. 8. 391

Cuius contrarium tenet Paul. de Caſtr. ibid. nu. 8. 391

Sed prior relata ſententia verior probatur, quando pro ipſa re aliquid præſtatur hæredi. ibid.

Ampliatur procedere, ſiue euictio ſequatur via ordinaria, ſiue ſpeciali aliquo remedio. ibid. nu. 10. 391

Ius quod quis habet in re, quando venditur, euictionis actio non datur, licet nullum ius habeat. q. 162. nu. 1. 398

Primò fallit, quando venditor de euictione expreſsè ſe obligauit. ibid. nu. 4. 398

Secundò fallit, quando venditor doloſè rem alienam alienauit. ibid. nu. 5. 398

Præſertim ſi emptor ignorauit. ibid. nu 6. 398

Tertiò fallit, quando venditur certum ius. ibid. numero 27. 398

Licet ſecus ſit, quando venditur iter in genere. ibidem num. 28. 398

Quartò fallit quoad pretij reſtitutionem. ibidem numero 29. 398

Iura ſua remittentibus non datur regreſſus. queſt. 163. numero 21. 400

Iura vniuerſalia in alium transferri non poſſunt per contractum. queſt. 194. nu. 5. 474

Sed videas. ibid. verſic. nec obſtat.

Iura competentia venditori in venditione rei non veniunt, niſi exprimantur. queſt. 194. num. 18. Et videas ibidem nu. 28. 475

Ius accreſcendi locum non habet inter ſuccedentes diuerſo iure. q. 194. nu. 11. Et videas ibid. nu. 26. 475

Ius venditoris concludenter eſt probandum. queſt. 4. numero 72. 13

Iuris congrui priuilegium habens præfertur in ſubhaſtatione & venditione neceſſariò facta à iudice pro executione rei iudicatæ. q. 123. nu. 23. 303

Iuris congrui beneficium competit hæredi grauato fideicommiſſo, qui interim eſt dominus pleno iure, ac ſi nulla reſtitutio facienda eſſet. q. 139. nu. 12. & 24. 342

Ius congrui ac retractus non admittitur in venditione conditionali tanquam imperfecta. queſt. 139. num. 16. 19. & 20. 343

Contrarium habetur. ibid. nu. 21. & 22. 343

Iuspatronatus non comprehenditur in venditione. quæſtio. 127. nu. 1. & ſeq. 313

Extenditur etiamſi cum aliquibus venderetur, quę nõ ſaperent veram vniuerſitatem. ibid. nu. 2. 313

Quin emens debet eo ſpoliari. ibid. nu. 3. 313

Fallit, ſi emens ſit Eccleſia. ibid. nu. 4. 313

Sublimitatur, quando in tali venditione, ſeu ceſſione comprehenditur hæreditas, Caſtrum, ſeu feudum, & illis annexum eſt iuspatronatus. ibid. nu. 13. 314

Et quid faciendum de pretio, ſiue Eccleſia, ſiue alius emerit. ibid. nu. 5. 313

Iuspatronatus venit ſub vniuerſitate bonorum. queſt. 127. nu. 6. & 10. 313

Et tranſit ad quoſcumque hæredes mediante titulo vniuerſali hæreditatis. ibid. nu. 7. 314

Et in emptorem hæreditatis. ibid. nu. 8. Et de ratione. ibid. nu. ſeq. 314

Fallit in venditione, ſeu ceſſione omnium iurium, quæ quis habet in aliqua villa, vel Caſtro non ſuo. ibid. nu. 12. 14. & 17. 314

Et de ratione. ibid. nu. 13. 314

Iurepatronatu euicto in caſibus, in quibus titulo venditionis transfertur in aliam perſonam etiam laicam, emptor agit de euictione pro tota vniuerſitate, ſeu hæreditate, non autem ſpecialiter pro iurepatronatus. q. 127. nu. 18. 314

Iuspatronatus an cadat ſub pignoratione, vel obligatione, ita vt tranſeat in creditorem. remiſſiuè. quæſt. 127. numero 20. 314

Et in ſequeſtrem, aut depoſitarium. ibidem numero 21. 314

Item an tranſeat in maritum cum dote data ab vxore patrona ſaltem cum Dioceſani conſenſu. ibidem numero 22. 314

Et an tranſeat cum vſufructu bonorum etiam ſine tali conſenſu. ibid. nu. 23. 314

Taliſque conſenſus debeat eſſe Epiſcopi illius loci, in cuius Diœceſi eſt ſita Eccleſia patronata. ibidem numero 24. 315

Iuspatronatus an tranſeat cum venditione fundi, in quo cõſtituta eſt Eccleſia, & in ea habet iuspatronatum. quæſt. 127. nu. 25. 315

Iuspatronatus ſingulariter vendi non poteſt, quia ſi de eo ſingulariter contractus fiat, eſt ſimonia, & ſpecies ſimoniæ, quod vitium ceſſat, ſi contractus ſit vniuerſalis. q. 127. num. 26. 315

Ius retractus acquiritur etiam ignorantibus. quæſt. 134. nu. 26. & ſeq. 331

Ius retractus agnatitij poteſt renunciari, & remitti à ſe abdicando, non tamen vt ceſſionarius poſſit iure illo vti prærogatiuè aduerſus alios. q. 137. nu. 13. 339

Ius tertij defenſoris venientis ad iudicium regulatur quoad executionem iudicij à iure principalis litigatoris. queſt. 6. num. 6. 18

Ius tertij licitè allegatur tanquam excluſiuum iuris agentis ipſo iure, quamuis ille tertius non contradicat. queſt. 126. nu. 7. & 10. 312

Quaſi hoc propriè non ſit dare de iure tertij, ſed de non iure agentis, quod admittitur. ibid. nu. 11. 312

L

Læſionis exceptio, & petitio iuſti pretij non excluduntur per promiſſionem non contraueniendi, nec per alias clauſulas contractus etiam quod iuratæ ſint. quæſt. 2. nu. 17. 18. & nu. 19. 4

Declaratur procedere, ſi enormiſſima ſit læſio. ibid. numero 20. 4

Læſio non conſideratur in minore promittente euictionem pro aliquo, qui & pro eo promiſit. q. 93. nu. 23. 223

Læſus quis dicitur ratione oneris appoſiti. quæſt. 96. numero 16. 230

Licet non ſemper onera faciant exceſſum, nec computentur ad reſcindendam venditionem. ibid. nu. 17. 230

Læſio attendi debet non reſpectu vnius rei, ſed reſpectu totius vniuerſi, quando vniuerſitas diuiditur. quæſt. 102. num. 6. 241

Læſio, quando contingit emptori, & contractus eſt vnicus ſit commixtio, quamuis ſecus quando contractus ſunt diuerſi. quæſt. 102. nu. 7. 241

Laudatio auctoris quando fieri debeat, & admittatur. quæſtio.

ſtio.48.nu.33. 125
Laudimium an debeatur quando emphyteuſis vendita fuit libera ab omni onere. vide in ver. Emphyteuſis.
Laudimij onus eſt onus.quæſt.123.nu.2. 302
Et ſequitur poſſeſſorem rei emphyteoticæ. ibid.numero 3. 302
Præſertim ſi emptor non fuit certioratus à venditore. ibid.nu.4. 302
Et vbi appoſita ſunt illa verba, omni, & quocunque onere.ibid.nu.5. 302
Intellige,vt ibid.nu.11. 303
Laudimium ſoluendum ob rem emphyteoticam non cauſatur facto venditoris,ſed legis miniſterio. quæſtio.123.numero 7. 302
Et ſoluitur à natura contractus emphyteotici. ibid.numero 8. 302
Laudimium. Vide in verb. Actio. in verb. Emphyteuſis. in ver. Canon. in ver. Immunitas. in ver. Venditor. Vendens. Actio.
Laudimium ab emptore emphyteuſis regulariter eſt præſtãdum.quæſt.124.nu.4. 306
Limitatur, niſi aliter pactum ſit inter contrahentes. nu.5. 306
Quod valet, & de iure fieri poteſt. ibid.nu.6. 306
Etiam ſi ex conſuetudine aliud ſit conſtitutum. ibid. nu.7. 306
Ampliatur præmiſſa procedere, etiam ſi pactum eſſet emphyteuſis alienationem fieri liberè ab omni onere, quia hac clauſula non obſtante laudimium ſoluendum eſſet ab emptore.ibid.nu.9. 306
Laudimium à quo ſoluendum ſit emphyteuſi vendita cum pacto de retrouendendo,ſi redimatur.quæſt.124.num.23. & 24. 307
Laudimij ius in reuenditione dicitur pars pretij. quæſt.124. nu.25.& 26.vbi traditur cautela. 307
Laudimij occaſione hypotheca tacita non competit. quæſtio. 124.nu.48. 308
Sed contra ex veriori, & receptiori. ibid.num.50.53. 54.55.& 56.vbi etiam reſpondetur contrarijs. 309
In laudimij ſolutione conſideratur res ipſa, & non perſona. quæſt.124.nu.51. 308
Legans cenſetur legare ius tantum, quod habet in re. quæſt. 133.nu.6. 327
Legatarius agens de euictione petit ab hærede rem legatam, quaſi nunquam tradita extitiſſet. quæſt. 63. numero 8. 152
Secus ſi aliàs, quoniam agitur ad intereſſe. ibid.numero 9. 152
Legatarius in caſibus, in quibus debetur euictio ſtatim agere poteſt, quod apparet rem ſibi traditam eſſe alienam. quæſt.63.nu.43. 154
Nec opus eſt denunciatione.ibid.nu.44. 154
Sed vide quæſt.64.nu.15. 155
Legatarius cogit hæredem vt agat ad recuperationem rei ſibi legatæ, & ad illi reſtituendum. quæſtio.66. numero 23. 158
Hæres tamen liberatur cedendo legatario actionem, dum tamen in executione facienda non requiratur magna impenſa, quoniam ad hæredem ſpectat labor & ſumptus. ibid.nu.24. 158
Legatarius & emptor in petenda euictione, in quibus differant.q.67.nu.15.21.23.27.& 73. 159
Legatarius petere poteſt rem legatam ſibi traditam actione ex teſtamento, non vt rem illam conſequatur, quam habuit, ſed vt hæres caueat.q.67.nu.24. 160
Et de ratione.ibid.nu.ſeqq. 160
Legatarius agere poteſt cõtra hæredem prius quam res euincatur, vbi conſtat rem ſibi legatam eſſe alienam. quæſt. 67.nu.28. 160
Primò fallit, ſi teſtator ius aliquod habuiſſet in illa re aliena, quia tunc illud ſolum legaſſe intelligeretur. ibid. nu.29. 160
Ampliatur dicta limitatio, etiam ſi tale ius eſſet ſiniturum morte teſtatoris.ibid.nu.30. 160
Secundò fallit, vt ſemel facta redemptione per hæredem non amplius teneatur.ibid.nu.31. 160
Declaratur, niſi hæres eſſet in culpa redimendi ab eo qui communiter non reputabatur dominus, quo in caſu, iterum teneretur hæres.ibid.nu.32. 160
Legatarius re euicta, quando de euictione agere poſſit. quæſt. 67.nu.34. 160
Legatarius habebit pretium rei, quæ fuit vni relicta, ſi à fiſco per in integrum reſtitutionem redimatur pretio reſtituto.quæſt.158.nu.6. 391
Legati euictio quando per hæredem debeatur. vide in verb. hæres.in ver. Euictio rei legatæ.
Legatam rem ignoranter emens de euictione agere poteſt, vt rem emptam conſequatur, ac ſi euicta res eſſet. quæſt.63. nu.10. 152
Et agit, vel actione ex empto contra venditorem, vel actione ex teſtamento.ibid.nu.11.alia vide in verb. Euictio non debetur. 152
Et legato non cenſetur renunciaſſe. d. quæſt.63.numero 41. 154
Declaratur.ibid.nu.42. 154
Legata minuuntur pro parte ob diminutiones patrimonij, & cauſa euictionum contingentes, de quibus non cogitauit teſtator, ſi fiant ad releuamen hæredis, & fideicommiſſarij vniuerſalis.q.65.nu.1. 156
Sed quod cedant damno hæredis.ibid.nu.5. 156
Legata & relicta particularia non minuuntur ob ſequentes euictiones vbi non excedunt dodrantem.quæſt.65.numero 6. 156
Fallit, quando hæres adiuit cum beneficio legis & inuentarij, quo caſu euictio releuaret hæredem pro rata. ibid.nu.7. 156
Legati pro conſecutione datur actio hypothecaria. vide in ver. Actio hypothecaria, vbi de alijs actionibus, quæ dãtur pro legato.
Legatum fructuum ad vitam qualiter debeatur mortuo legatario fructibus pendentibus, vel à ſolo ſeparatis, vel tranſmittatur ad hæredes.q.105.nu.15. 249
Legati euictio non debetur, quando pro euictione hæres nihil percipit, ſecus ſi aliquid percipiat.q.158.nu.7. 391
Et ſi teſtatori ab aliquo euictio debeatur, hæres tenetur ius hoc cedere legatario.ibid.nu.8. 391
Cuius contrarium tenet Paul.de Caſtr. ibidem numero 9. 391
Sed prior relata ſententia vti verior probatur, quando pro ipſa re aliquid præſtatur hæredi.ibid.
Ampliatur, ſiue euictio ſequatur via ordinaria, ſiue ſpeciali aliquo remedio.ibid.nu.10. 391
Legati vſusfructus ſtabilium, & legati vſusfructus ſtabilium, & mobilium differentia notatur.q.158.nu.11. 391

Le-

I N D E X.

Legatum vſusfructus rei particularis veluti domus, vel prædij, extinguitur rei ipſius legatæ mutatione. quæſtio. 158. nu. 12. 392

Primò fallit, ſi generaliter fuerit legatus vſusfructus vniuerſorum bonorum. ibidem num. 13. Et de ratione ibid. 392

Secũdò fallit in ſeruitutibus realibus, quæ rei mutatione non pereunt. ibid. nu. 14. 392

Tertiò fallit in pignore, quod rei mutatione non perit. ibid. nu. 15. & de ratione nu. ſeqq. 392

Quartò fallit, ſi vſusfructus fundi fuit legatus, & villa diruta eſt, quia non ideò vſusfructus extinguitur. ibid. nu. 18. 392

Ampliatur procedere, etiamſi vſusfructus villæ legatus ſit, quia villæ appellatione comprehenduntur etiam ei adiacentes agri. ibid. nu. 19. 392

Legatum vineæ, vel villæ, ſeu areæ. vid. in ver. Vſusfructus rei particularis.

Legitima deducitur ære alieno deducto. quæſtio. 32. numero 7. 87

Legitima debetur ab auo nepotibus etiam quod mater renũciauerit. quæſt. 35. nu. 17. 95

Legitima non amittitur per omiſſionem inuentarij. quæſtio. 49. nu. 19. 127

In legitimam non imputat filia dotem abſque eius culpa amiſſam. quæſt. 74. nu. 6. 175

Tenetur tamen auferre actionem etiam inanem contra virum, eamque cedere, ſi ille effectus ſit inops. ibid. numero 7. 175

Legitima ſemel detracta, ceſſat omnis quæſtio de augmento, & diminutione. quæſt. 95. nu. 15. 228

Legitima, ſi ex iudicis decreto fuerit aſſignata, & poſteà legitimè euicta filio, in alijs ſuppleri debet. quæſt. 95. numero 17. 228

Legitima non minuitur peremptis corporibus legatis, ſi alia ſuperſunt bona. quæſt. 95. nu. 18. 228

Legitima minuitur per peremptionem corporum non legatorum ante illius aſſignationem. quæſt. 95. nu. 19. 228

Legitimam potuiſſe deduci in alijs bonis aſſerens, tenetur probare. quæſt. 108. nu. 14. 256

Legitima relicta in pecunia numerata, quia re vera eſt quota bonorum, fructus taxantur iuxta quantitatem, & qualitatem bonorum. quæſt. 157. nu. 3. 389

Legitima debetur filio vna cum fructibus à die mortis patris, dummodò petatur. quæſt. 199. nu. 30. 485

Legis contra prohibitionem quod fit dicitur auferri, non euinci. quæſt. 104. nu. 22. 248

Legis fauorem fruſtrà implorat qui contra legem mercatur. quæſt. 170. nu. 9. 415

à Lege quod conceditur, fruſtrà ab homine imploramus. quæſtio. 141. nu. 10. 347

Lex quando reſiſtit venditioni, fideiuſſor euictionis non tenetur. quæſt. 173. nu. 2. 423

L. Venditor, ff. de iud. locum non habet in fiſco. quæſt. 6. numero 17. 19

Sed contra. ibid. nu. 20. 423

L. Quicquid adſtringendæ, ff. de verbor. oblig. locum non habet, quando in caſu omiſſo ſubeſt par ratio. quæſt. 11. numero 18. 34

L. Si in venditione, §. 1. ff. de peric. & commod. rei vend. loquens in mobilibus procedit etiam in bonis immobilibus. quæſt. 18. nu. 12. 50

L. 1. C. credit. euict. pign. non deb. qualiter procedat. quæſtio. 46. nu. 12. 120

L. Vendicantem, ff. de euict. non procedit in conſentiente venditioni, præſertim, ſi nec re, nec ſpe ius competit tempore præſtiti conſenſus. quæſt. 48. nu. 1. 124

L. fin. §. emptor, C. comm. de leg. in quibus terminis loquatur. quæſt. 51. nu. 37. 32

L. Si procurator de iur. fiſc. licet dicat, quod procurator fiſci, qui rem aliquam vendidit, & duplum, ſeu triplum promiſit, non tenetur niſi ad ſimplum, non excludit obligationẽ ad damna, & intereſſe reſpectu illius ſimpli. quæſtio. 58. nu. 23. 144

L. Vendicantem, ff. de euict. non procedit, quando quis alienat contra prohibitionem legis, vel teſtatoris. quæſt. 62. nu. 6. & 12. 150

L. Venditrici, C. de reb. alien. non alienan. non extenditur ad hæredem fideiuſſoris de euictione obligati, & qualiter loquatur. quæſt. 89. nu. 6. 212

L. duobus, §. & ibidem Gloſ. ff. de iureiur. quomodo procedat. quæſt. 90. nu. 17. 215

L. cum pater, §. euictis de leg. 2. intellectus, & declaratio. quæſt. 66. nu. 4. & ſeqq. 157

L. littoru de contrab. empt. locum habet etiam in ripa fluminis, ſtagni, ſeu lacus, vel alterius rei, quæ ſit publica. quæſtio. 102. nu. 35. 243

L. ſi fundum, C. de euict. qualiter loquatur. quæſt. 106. numero 41. 253

L. in venditione, §. 1. ff. de bon. auth. iud. poſſid. qualiter intelligenda. quæſt. 147. nu. 11. 364

L. bene à Zenone & l. omnes, C. de quadrup. præſcript. locum habent in donationibus, & venditionibus factis per Auguſtum, & Auguſtam. quæſtio. 170. numero 1. 415

Et præſupponunt bonam fidem, & ignorantiam rei alienæ, ac furtiuæ. ibid. nu. 2. 415

L. omnes, & l. bene à Zenone, C. de quadr. præſcript. ſunt rigoroſæ, & ſtrictiſſimè interpretandæ. quæſt. 171. numero 17. 420

Et quilibet error, ſeu modicus defectus facit ceſſare rigorem illarum legum. ibid.

L. 2. & l. bene à Zenone locum non habent, quando actor & reus habent cauſam à Principe. quæſtio. 172. numero 1. 420

L. ſi quis maior diſpoſitio eſt valdè rigoroſa, & aliquando non fuit obſeruata. quæſt. 199. nu. 35. 486

Libellus qualiter concipiatur in petitione indemnitatis. quæſtio. 10. nu. 25. 32

Libellus in redhibitoria & in actione quanto minoris qualiter formetur. quæſtio. 23. numero 42. remiſſiuè. 71

Libellus generalis, in quo petitur rem tradi, aut intereſſe præſtari, quid comprehendat. quæſt. 57. nu. 9. 142

Libellum ineptum poteſt iudex reijcere in ciuilibus, ac ſupplere in facto non inſtante parte in notorijs, quæ occurrunt poſt intentatam actionem, & ſic agentem repellere. quæſt. 98. nu. 12. 233

Libellus in actione ex empto formatur, vt reſtituatur pretiũ cum omnibus damnis. quæſt. 113. nu. 30. 269

Libellus quomodo concipiatur in reuocatione rei Eccleſiaſticæ malè alienatæ. quæſt. 131. nu. 9. 324

Libellus in retractu qualiter formandus. remiſſiuè. quæſtio. 136. nu. 2. & 5. 336

Libera res cenſetur alienata à venditore. quæſt. 122. numero 21. 301
Libera res. Vide in ver. Emphyteuſis.
Liberare prædium tenetur venditor, vel aliàs ad ſoluendum id, quanto minoris emptor fuiſſet empturus. quæſt. 122. nu. 20. 22. & nu. 24. 301
Et hoc caſu emptor non agit de euictione. ibid. nu. 23. & ſeq. ibid.
Liberatio debitoris quando contingat per receptionem in ſolutum. Vide regulam cum ampliationibus, & limitationibus. in ver. Debitor. & in quæſt. 45. n. 22. & plur. ſeqq.
Liberatio non contingit, quando ſpecies pro ſpecie ſolum pro parte euinceretur, vel etiam in totum. quæſt. 165. numero 28. 406
Licentia vendendi vni non comprehendit venditionem factam duobus. quæſt. 22. nu. 17. 60
In limitatione ſe fundans debet illam probare. quæſt. 108. nu. 32. 257
Liquidatio expenſarum, & intereſſe, quando in eis facta eſt condemnatio prius fieri debet, quam agatur ad pœnam dupli, quia exigitur pro modo eius, quod intereſt. quæſt. 184. nu. 33. 453
Litem in ſe ſuſcipiens, & euictionis indemnitatem promittens parificantur. quæſt. 2. nu. 13. 3
Litem defendere promittens, & eam non mouere, habet nihilominus condictionem indebiti. q. 2. nu. 14. 4
Primò ampliatur etiam ſi renunciatum ſit tali conditioni. ibid. nu. 15. ibid.
Secundò ampliatur etiam ſi talis renunciatio fuerit iurata. ibid. nu. 16. 4
Litis motæ denunciatio per emptorem fieri debet venditori, vt de euictione agere poſſit. quæſt. 3. nu. 2. 4
Et de ratione. ibid. nu. ſeqq. 4
Litis expenſæ quando fuerunt promiſſæ agitur ad illarum recuperationem etiam ante ſecutam euictionem. quæſt. 8. nu. 32. 25
Lites ſæpè oriuntur culpâ contrahentium, & notariorum, qui non benè explicant mentem partium. quæſt. 22. numero 1. 60
Lite pendente re alienata, & alio translata, vel in potentiorem, tenetur aliam loco illius ſubrogare tenetur de iure canonico. quæſt. 60. nu. 6. 147
Et de iure ciuili tenetur in duplum æſtimationis pretij num. 7. 147
Et de ratione. ibid. nu. 8. 147
Litium redemptiones inter laicos non potentiores ſunt licitæ, & eis datur actio vſque ad quantitatem datam. quæſt. 99. nu. 20. 186
Lis vbi mouetur ante rem venditam, & pretium ſolutum, emptor non tenetur contractum perficere, & pretium venditori ſoluere, niſi ſatiſdet cum fideiuſſoribus in caſu euictionis de indemnitate emptoris. q. 85. num. 1. 200
Primò intellige de ſatiſdatione dupli. ibid. nu. 2. 200
Secundò intellige, vt ita demum occaſione litis motæ in limine contractus ante pretium ſolutum emptor ſibi caueri cum fideiuſſoribus petere poſſit, dummodò ipſemet emptor non colludat cum litis motore, illumque calumnioſè non ſuſcitauerit. ibid. nu. 10. 200
Lis dicitur imminere in limine contractus, quando pars pretij debetur. quæſt. 85. nu. 16. 200
Vel vbi res non fuit tradita. ibid. nu. 17. 200
Seu ante executionem contractus. ibid. nu. 18. 200
Item ſi facta ſit delegatio pretij, vel ceſſio in aliam cauſam. ibid. nu. 19. 200
Ampliatur, vt euictio de proximo operetur, vt fideiuſſor præſtetur. ibid. nu. 20. 200
Lis dicitur imminere, ſeu eius periculum per querimoniam extraiudicialem contra bona vendita. quæſt. 85. numero 21. 200
Lis quando imminere dicatur. quæſt. 85. nu. 28. 201
Lis vbi imminet, venditor tenetur cauere etiam pro omni alia lite fortè in futurum mouenda. ibid. nu. 31. 201
Ampliatur ſexdecim modis, vt ibid. à num. 32. vſque ad nu. 50. 201
Et limitatur. vt ibid. à nu. 51. vſque ad nu. 68. 202
Lis ſi moueatur ſuper parte rei tantum, fideiuſſio præſtatur ſuper tota re. q. 86. nu. 4. 205
Comprobatur. ibid. nu. 5. 205
Lis non retardatur per admiſſionem tertij ad litem inter actorem, & reum, licet cum eo lis initianda ſit à capite. quæſt. 89. nu. 30. 213
Litem remittens, aut renuncians. Vide in ver. Remittens. in ver. Renuncians. in ver. Euictio.
Lis, vbi imminet in limine contractus, etiam notoriè diues fideiubet. quæſt. 145. nu. 6. 359
Litis ſumptus. Vide in ver. Sumptus litis.
Litem agens dicitur pati damnum, & intereſſe. quæſt. 179. num. 12. 438
Litem venditor mouens emptori incidit in pœnam comminatam in contractu. q. 181. nu. 36. 446
Cuius pœnæ exactio à iudice Eccleſiaſtico impediri nequit. ibid. nu. 37. 446
Litis æſtimationem ſoluens cum poſſit rem reſtituere, potitor de euictione non tenetur. q. 200. nu. 4. 487
Nec malæ fidei poſſeſſori ſoluenti æſtimationem de euictione cauetur. ibid. nu. 5. 487
Litis æſtimatio quando datur, an de euictione quis teneatur. quæſt. 200. nu. 77. 492
Et quando res eſt litigioſa ad quid venditor obligetur. ibid. nu. 78. 492
Locatio dicitur titulus onerofus. quæſt. 23. nu. 1. 63
Locatio. Locator. Vide in verb. Hypotheca. in verb. Actio. in ver. Venditio. in ver. Pretium. in ver. Res. in verb. Intereſſe.
Locationis accidentalis periculum pertinet ad conductorem, nec vlla fit mercedis remiſſio. quæſt. 148. num. 7. 8. 11. & 12. 366
Quia eo caſu penſio ſolui videtur non pro re locata, ſed pro intereſſe pretij non ſoluti. ibid. nu. 9. 366
Locatio & conductio proxima eſt emptioni, & venditioni, & in ea locum habet euictio. q. 149. nu. 1. 370
Locator, vt de euictione non teneatur debet tradere conductori rem locatam, ita quod ea vti, & frui liceat. quæſt. 149. nu. 6. 370
Et tenetur ad intereſſe, vbi in ea fieri debet aliqua refectio. ibid. nu. 7. 370
Item tenetur traditam poſſeſſionem probare. ibid. numero 8. 370
Locator præſtando rem ſemel conductori non liberatur, niſi etiam præſtet patientiam ſucceſſiuam. quæſt. 149. numero 10. 370
Et ei incumbit onus probādi, quod à principio patientiam præſtiterit, & contractum impleuerit. ibidem numero 11. 370

Fal-

I N D E X.

Fallit, ſi conductor dicat ſe poſtea impeditum, quia probare debet impedimentum.ibid.nu.12. 371

Locator, qui patientiam conductori non præſtitit, tenetur ad intereſſe.q.149.nu.14. ibid.

Declaratur.ibid.nu.27. 371

Etiam quod agatur de iuribus incorporalibus. ibidem nu.15. ibid.

Locationis patientia. Vide in verb. Patientia.

Locator agens aduerſus conductorem exprimere debet præſtitiſſe patientiam ſucceſſiuam, & quod conductor vſus eſt re locata.q.149.nu.18. 371

Et quod habuit rem liberam, vacuam, & expeditam. nu.19. ibid.

Etiam quod in inſtrumento adſit iuramentum. ibidem nu.20. 371

Locator, licet non tradat rem locari promiſſam tradĕdo rem æque commodam, liberatur.q.149.nu.22. ibid.

Declaratur procedere re integra ante traditionem, ſecus ſi poſt. ibid.nu.27. 371

Locator non præſtans patientiam ſucceſſiuam, vel rem æquè idoneam, quatenus locauerit rem alienam ſcienter, tenetur ad intereſſe, ſi verò ignoranter, tenetur tantum ad remiſſionem mercedis.q.149.nu.23. ibid.

Sed verius, quod teneatur ad intereſſe, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter locauerit.ibid.nu.24. 371

Locatio ſi fiat ad certum tempus, & euictio cadat in vltimis diebus, ſeu annis, euictio in totum debetur, ſi ratione defectus iuris euincatur, quia res ſit aliena, ſecus ſi ex iure tantum poſt conductionem, quia tunc euictio ſolum pro rata debetur.q.149.nu.30. 371

Locator, quando declarauit, ſe nolle teneri de manutentione rei locatæ, non tenetur de euictione, neque aliquid debet præſtare, niſi dolum.q.149.nu.35. 371

Locator, ſi promittat cōductori durante locatione moleſtiam non inferre, ſi pro ſuo vſu eget, poteſt illum expellere, ſi tamen talis neceſſitas ei tempore locationis non imminęret.q.150.nu.3. 372

Fallit, ſi locator in ſpecie promiſerit conductorem non expellere, etiam ſi pro ſuo caſu indigeret. ibidem num.5. & ſeq. 372

Locatori quemadmodum aliqua cauſa ſubſiſtente licet recedere à locatione, idem quoque licet cōductori. quæſt.150. nu.16.& ſeqq. 373

Quia in eis militat eadem æquitatis ratio. ibidem numero 17. 373

Declaratur procedere quo ad conductorem ſoluta penſione pro rata vſque ad tempus neceſſitatis receſſus. ibid. nu.19. 373

Locationis contractu reſoluto, reſoluitur etiam effectus obligationis Cameralis adiecta in ipſa locatione. quæſt.150. nu.28. 374

Locatio non afferens tantam vtilitatem in parte, quantam in toto dicitur indiuidua ratione voluntatis contrahentium, licet alias eſſet diuidua de ſui natura. quæſt. 200. nu.46. 490

Extenditur idem locum habere in pluribus hæredibus vnius venditoris.ibi.nu.47. 490

Locupletior qualiter quis factus dicatur. quæſtio. 170. numero 28. 416

Lucrum ceſſans in negociationibus iuſtis eſt magis vicinum damno emergenti, quàm lucro ceſſanti.q.27.nu.17. 75

Lucrum ex dolo ſuo nemo conſequi debet.q.170.nu.8. 415

Lucrum dicitur deductis expenſis, laboribus, & periculis. quæſt.180.nu.24. 443

Primo declaratur procedere docto de intereſſe, & illius quantitate.ibid.nu.26. 443

Secundo declaratur, dummodo puta cambium exerceatur cum iuſtitia, & abſque fraude.ibid.nu.27. 443

Tertio declaratur, vt locum non habeat in intereſſe cōuento, quia illud reſpicit quantitatem à conuentione, & taxatum infra duplum non poteſt excedere duplum, licet verè eſſet maius duplo, ſecus ſi ſit taxatum vltra duplum. ibid.nu.28. 444

Lucrum ex qua perſona quis capit, eius factum præſtare debet.q.98.ſub nu.34. 234

Ludentium contractus non tenent.q.191.nu.1. 467

Maximè ſi fiat contractus venditionis.ibidem numero 2. 467

Ludi occaſione facta venditio non tribuit actionem euictionis.q.191.nu.3. 467

Primo ampliatur procedere, ſiue loquamur de ludo permiſſo ſiue etiam non permiſſo.ibid.nu.4. 467

Sed videas.ibid.nu.8. 467

Secundo ampliatur, vt nec etiam teneatur talis contrahens actione ex empto ad pretij reſtitutionem illi emptori colluſori, à quo res eſt euicta.ibid.nu.5. 467

Et de ratione.ibid.nu.6. 467

Primo declaratur, vt procedat, quando res venderetur colluſori, non extraneo.ibid.nu.7. 467

Secundo declaratur locum habere in ludo prohibito, ſecus in permiſſo, quo caſu de euictione agi poteſt, & contractus valet.ibid.nu.8. 467

Ludorum genera quotuplicia ſunt.q.191.nu.9. 467

Ludus, in quo vires, ingenium, & ars præcipuè regunt, & non fortuna dicitur permiſſus.q.191.nu.10. 467

Primo declaratur non procedere in ludo cruento, ſeu ſanguinolento.ibid.nu.13. 467

Secundo declaratur, vt quamuis ludus ſit permiſſus, in eo tamen ludere non poteſt vltra valorem vnius ſolid:. ibid.nu.14. 467

Fallit, ſi ludatur veſcendi cauſa.ibid.nu.15. 467

Tertio declaratur, vt non obſtante quod ludus ſit licitus, & permiſſus, ſi quis in eo doloſè, vel fraudolenter verſetur, & vincat, in vtroque foro teneatur ad reſtitutionem.nu.16. 467

Primo ampliatur, vt is, qui dolo, ac fraude vſus eſt, reſtituere teneatur non ſolum lucrum quod fecit, ſed etiam lucrum, quod colluſor deceptus facturus fuiſſet. ibid.nu.17. 468

Secundo ampliatur, vt reſtituere quoque teneatur, non dum quod adhibito dolo eſt lucratus, ſed quod lucratus eſſet ſine dolo in toto ludo.ibid.nu.18. 468

Primo limitatur, vt non procedat in dolo, qui non repugnat naturæ, & moribus ludi, quia dolus iſte eſt licitus, neque neceſſaria eſt aliqua reſtitutio.ibid.nu.19. 468

Secundo limitatur, vt procedat volente colluſore, qui paſſus eſt dolum, ſecus eo nolente.ibid.nu.20. 468

Ludorum permiſſorum genera quot ſunt. quæſtio.191. numero 11. 467

Et quare permittantur.ibid.nu.12. 467

Ludenti victo, licet detur repetitio, non tamen ſequitur, quod victor teneatur reſtituere antequam fuerit per iudicem condemnatus ad reſtituendum etiam in foro conſcientiæ. quæſt.191.nu.21. 468

Decla-

Declaratur.ibid.nu.27. 468
Contrarium habetur.ibid.nu.22. 468
Diſtinguitur.nu.23. 468
Retenta concluſione.
Primò ampliatur, eam adeò eſſe veram, vt neque illi, qui victus fuit, liceat tantumdem de bonis colluſoris, qui vicit, furari.ibid.nu.24. 468
Hocque procedit tàm in foro fori, quàm in foro conſcientiæ.ibid.
Fallit, quando qui lucratus eſt iniuſtè impediniſſet ſerui iuſtam ſententiam.ibid.nu.25. 468
Non tamen ei, qui amiſit in ludo, licet in alio ludo tantumdem lucrari per dolum.ibid.nu.26. 468
Ludi ſugiendi ſunt etiam quod fiant ad iocum.quæſt.191. nu.28. 468
Quod declaratur.ibid.nu.29. 469

M

MAgiſtratus, vel alius qui debet prouidere pupillo, probare debet fideiuſſorem de eius ordine ſuſceptum eſſe idoneum.q.38.nu.28. 104
Quod eſt generale in omnibus, qui tenentur prouidere pupillo.ibid.nu.29. 104
Magiſtratus, & Priores temporales alienando non poſſunt præiudicare ciuitati, cum non habeant liberam adminiſtrationem.q.132.nu.2. 325
Præſertim ſi recognoſcant ſuperiorem, ibidem numero 3. 326
Qui propterea de euictione tenentur etiam ſi non promiſerint.ibid.nu.4. 326
Et multo magis ſi promiſerint.ibid.nu.5. 326
Magiſtratus perpetui legitimè contrahunt, tum liberam habeant adminiſtrationem.q.132.nu.6. 326
Nec tenentur probare verſionem in vtilitatem ipſius ciuitatis ex veriori.ibid.nu.8. 326
Primo ampliatur, vt hi non ſolum obligare poſſint bona ciuitatis, verum etiam bona particularium perſonarum abſque illarum conſenſu, & cum clauſula executiua. ibid.nu.9. 326
Contrarium habetur.nu.10. 326
Sed prior probatur opinio.ibid.nu.11. ibid.
Secundo ampliatur, vt dicta obligatio afficiat ſingulos pro tota ſumma, quando facta fuit cum clauſula inſolidum, ſecus ſi ſine dicta clauſula, quia tunc cenſerentur obligati pro rata.ibid.nu.12. 326
Tertio ampliatur habere locum in ſindico à publico deputato, vt poſſit ſingulorum bona obligare. ibidem numero 13. 326
Mandati fidem facere debet procurator tempore denunciationis.q.3.nu.12. 6
Mandatum ſuperueniens validat venditionem mandantis nomine factam.q.29.nu.40. 87
Mandanti mandati actio datur contra mandatarium. q.78. nu.6. 183
Mandato in generali mandaſſe quis non cenſetur, vt procurator delinquat.q.185.nu.3. 454
Ampliatur.ibid.nu.4. 454
Mandatum ſpeciale & indiuiduum requiritur ad faciendum dominum incurrere in penam.q.185.nu.5. 454
Cum aliter procurator domino præiudicare non poſſit.ibid.nu.6. 454
Mantica diſtinctio.quæſt.16.nu.23. 47
Maritus alienans rem dotalem contra iuris prohibitionem poteſt rem auocare etiam conſtante matrimonio. q.62. nu.9. Extenditur.nu.10. 151
Maritus ex ſuo conſenſu non affert vxori præiudicium in dote, niſi melior fiat eius conditio.q.72.nu.16. 171
Maritus ſi aliquid pro vxore acquirat ex interuallo ad præiudicium vxoris, nullum pactum addere poteſt.queſt.72. nu.23. 171
Maritus vendens fundum dotalem tenetur reſtituere pretium. Vide in verb.Pretium. Et in verb.Mulier ſola.
Maritus, ſi ſolus vendat fundum dotalem, & emptori etiam ſcienti rem dotalem de euictione promiſit, de euictione tenetur. q.72.nu.26. 171
Intellige, quod euictionis promiſſio debeat eſſe ſpecialis, non in genere.ibid.nu.27. ibid.
Extenditur concluſio, ſi emptor ignorauerit rem eſſe dotalem, quia maritus teneretur etiam ad intereſſe, dato, quod nihil promiſerit.ibid.nu.28. 171
Maritus ſi fundum dotalem alienat, & pretium ad eius vtilitatem ceſſit, ſolus maritus de euictione tenetur, quamuis vxor pro forma adhibeatur.q.72.nu.30. ibid.
Et tenetur non ſolum ad pretium, ſed etiam ad intereſſe.nu.31. 171
Et quatenus interpoſita ſit ſtipulatio ad duplum, ſi emptor ignorauerit.ibid.nu.32. 171
At ſi ſciuit, habebit pretium.ibid.nu.33. 171
Niſi tamen duplum fuerit ſtipulatus, quia vltra reſtitutionem pretij, venditor ad illud tenebitur. ibidem nu.34. 171
Nec propterea mulier ad aliquid tenebitur.ibidem numero 36. 171
Maritus ſi fundum dotalem alienat, vt teneatur de euictione, ſi mulier deinde illum repetat, refertur cautela. q.73. nu.10. 173
Quæ reprobatur.ibid.nu.12. 173
Sed videas.nu.16.& ſeqq. 173
Maritus conſentiente vxore vel etiam inuita rem dotalem licet alienare non poſſit, acceſſiones tamen manent.q.73. nu.17.& 21. 173
Et de ratione.ibid.nu.18. 173
Fallit, ſi venditio fiat à minore abſque curatoris authoritate, & iudicis decreto, licet cum fideiuſſore. ibid. nu.20. 173
Maritus poteſt expellere de domo vxorem, quæ non ſoluit dotem.q.75.nu.19. 178
Sed contra.ibid.nu.20.& 22. 179
Maritus vrgente neceſſitate bona dotalia inuita vxore alienare non poteſt.q.76.nu.1. 179
Quamuis alias ſit vtile.ibid.nu.2. 179
Contrarium habetur.ibid.nu.3. 179
Etiam inuita muliere.nu.4. 179
Fallit, ſi alius fundus loco fundi alienati non ſubrogetur.ibid.nu.12. 180
Maritus eſt dominus dotis, præſertim ſi fuerit data æſtimata, quo caſu ad libitum diſponere poteſt. quæſt. 76. numero 8. 179
Ampliatur etiam ſi maritus dotem æſtimatam recipiens eſſet pauper, vel non ſoluendo tempore receptionis. ibid.nu.9. 180
Maritus quid reſtituere debeat, quando nomen fuit datum æſtimatum, diſtinguitur.q.77.nu.7. 181

Mari-

Maritus ſibi præiudicat, ſi ſcinit nomen debitoris æſtimatum ſibi ceſſum, & non exegit.q.77.nu.8. 181
Et de ratione.ibid.nu.9. 181
Secus ſi ignorauit.ibid.nu.10. ibid.
Marito ſi datus fuit fundus æſtimatus in dotem, & lis ſibi moueatur, interim maritus ſoluto matrimonio reſtituere non tenetur hæredi, ſeu ceſſionario uxoris ſuæ pretium, niſi ſibi idoneè caueatur.q.85.nu.9. 200
Maritus tenetur compenſare impenſas cum melioramentis. quæſt.153.nu.3.6.8. 379
Idem in eo, qui bona fide fundum dotalem emit à marito.nu.9. ibid.
Maritus uxori ſi relinquat fundi redditum, filius hæres teſtatoris poteſt fundum diſtrahere, & in pecunia uxori redditum ſoluere, quãti teſtator fundum locare conſueuerat.q.157.nu.9. 389
Maritus non tenetur fundum ſibi in dotem dato cum pacto redimendi auctum pretio reſtituere pro illo eodem pretio; & de ratione.q.195.nu.14. 478
Maritus notarius, ſi relinquat uxori uſumfructum, uxor nõ debet habere uſumfructum protocollorum, ſeu notularum inſtrumentorum.q.196.nu.2. 480
Maritus, qui tenetur ſolum in quantum facere poteſt, ſi habeat fundum magni valoris, & modici redditus, non cogitur illum vendere.q.196.nu.16. 480
Maritus an poſſit denunciare nomine uxoris. quæſt. 4. numero 23.
Maritus, an faciat fructus ſuos, vel tranſmittat, ſi non ſint, vel ſint à ſolo ſeparati.q.105.nu.14.remiſſiuè. 249
Maritus cogitur vendere, ut dotes reſtituat. quæſt.196.numero 22. 481
Mater tenetur prouidere filijs.q.74.nu.27. 177
Meliorare non debet emptor, niſi prius certus ſit, quod ei res empta per vicinum non auferatur.q.134.nu.16. 331
Meliorationes in re obligata factæ ſunt obligatæ, ut ipſa res.q.40.nu.8. 107
Et de ratione.ibi.nu.10. 107
Declaratur.ibid.nu.19. 108
Pretij tamen reſtitutio facienda eſt, quo res obligata facta eſt pretioſior.ibid.nu.9. 107
Alias doli exceptione repelleretur.ibid.nu.22. 108
Meliorationes ubi ab emptore factæ ſunt, poſſeſſor offerendo æſtimationem liberatur ab earum traditione, etiam quod æſtimatio non aſcendat ad id, quod debetur.quæſtione 40. nu.23. ibid.
Melioramenta non debentur probata ſolum poſſeſſione, ſed requiritur probatio, quod facta ſint à poſſidente.q.153. nu.1. 379
Melioramenta venditor vendicans, ſeu euincens rem venditam tenetur ſoluere emptori.q.153.nu.2. 159
Melioramenta. Vide in verb. Poſſeſſor. in verb. Eccleſia. in verb. Emptor, emens, in verb. Actio.
Melioramenta facta poſt denunciationem ne fierent, non recuperantur.q.153.nu.16. 380
Melioramentorum valor, ſi creuerit, vel decreuerit, habetur ratio eius quod fuit à principio impenſum.q.153. nu.17. 380
Sed quod tempus, quo minus expenſum fuit, aut minus res valet, ſpectandum ſit, habetur. ibidem numero 18. 380
Altera & tertia fuit opinio, quod hoc ſit iudicis arbitrarium.ibid.nu.19. 380
Melioramẽta ubi fiunt à domino reuocabili directo vel vtili, ſit æſtimatio inſpecto tempore reſtitutionis rei, non ut meliorata.q.153.nu.20. 380
Idemque obſeruatur contra Eccleſiam. ibidem numero 21. 300
Declaratur procedere in ædificijs ſuburbanis, licet in æſtimandis vitibus & arboribus aliter obſeruet praxis. ibid.nu.22. 380
Quidquid aſſeruerit Coſta in remed. ſubſid.ibidem numero 23. 380
Melioramentorum fructus. Vide in verb. Fructus.
Meliorans ubi eſt bonæ fidei poſſeſſor, qui non habet dominium, conſequitur quod minus eſt impenſum facta computatione.ut in q.153.nu.25. 381
Meliorationes faciens ſi non pro ſe impendit, nec ad ſui utilitatem, ſed pro domino qui fructus percipit, æſtimatio fit eius, quod meliorationis tempore fuit impenſum, abſque eo quod attendatur incrementum, vel deterioratio.q.153.nu.28. 181
Et in his æſtimationibus faciendis adhiberi debent artis periti.ibid.nu.29. 381
Nec ſat eſt eligere quemlibet fabrum murarium, ſed bonum erit adhibere architectum artis inſtructum. ibid. nu.30. 381
Cuius declarationi iudex aliquid addere, vel minuere non poteſt.ibid.nu.32. 381
Melioramentorum æſtimatio fieri debet habita ratione meliorum cum bonis, hoc eſt habito reſpectu ad totum corpus, non autem ad partem tantum melioratam. quæſt. 153. nu. 36. 381
Et compenſantur deteriorationes cum melioramentis. nu.37. 381
Melioramentis in æſtimandis valor quoque laboris, & induſtriæ meliorantis æſtimandus eſt, ſiue per ſe, ſiue per alios meliorauerit.q.153.nu.43. 382
Melioramentorum retentio datur contra euincentem.q.154. nu.1. 383
Ampliatur etiam procedere, quando emptor, qui fecit melioramenta ab aliquo creditore conuenitur hypothecaria, quia pro liberando rem emptam à dicta hypotheca non cogitur ſoluere debitum ipſi creditori, ut compelleretur alius poſſeſſor qui non feciſſet melioramenta in re, de qua agitur, ſed poteſt ſi vult retinere rem, donec ei ſoluatur impenſa, vel pretium, ſeu valor melioramentorum, quatenus ex eis res empta pretioſior ſit facta.ibidem numero 3. 383
Declara, & intellige, ut ibid.nu.ſeqq.uſque ad nu.11. Et videas in verb.Emptor.
Melioramentorum repetitio fieri non poteſt poſt factam rei euictæ reſtitutionem, quaſi culpa ſua amiſerit.quæſt.154. nu.13. 384
Fallit, ſi adſit pactum, quod venditor teneatur etiam quod non opponat de culpa.ibid.nu.14. 384
Sed contra ex veriori ibid.nu. 15. Ubi quod fuerit ritur actione in factum, vel iudicis officio. 384
Vel ſaltem datur actio in quantum quis ex re aliena factus eſt locupletior.ibid.nu.16. 384
Quæ ſententia præſertim procedit in melioramentis utilibus, vel etiam voluptuarijs, quæ rem pretioſiorem reddunt, & iudicis officio repeti poſſunt. ibidem numero 17. 384
Et in prædictis pro melioramentis facta reſtitutione

datur

datur certi condictio, per quam recuperantur uedum expenſæ, ac meliorationes, ſed etiam res ipſæ traditæ, quaſi quod earnm traditio piugais facta ſit quam oporteret. ibi.na.18. 384

Meliorameatorum, & eoramdem retentionis exceptio, ſi opponatnr ia executione ſententiæ, ſufficit, quamais non fuerit oppoſitum in ipſa lite.q.154.na.12. 384

Melioransrem quam non tenet vt ſnam, neque illam poſſidet, & ia eam impendens neceſſariò, vel vtiliter domino profaturus in totam, vel in partem, illam ſibi obligat actione ex illo coatracta, vel qaaſi, ſeu ex negotio vtiliter geſto.q.154.an.24. 385

Exteaditur idem procedere in cammendatario, ſocio, colono, inquilino, vſafructaario, emphyteata, marito, & ſimilibus.ibi.an.25. 385

Melioramenta vt probentur, qaid articulandum, & probandum eſt.q.154.nu.28. 385

Melioramenta & expenſæ non debentur à venditore, qnando emptor ab euiaceate illa, & illas debuit per viam exceptionis habere.q.154.aa.29. 385

Intellige, niſi veaditor ſit in dolo.ibi.aa.30. 385

Meliorationes. Vide in verb. Expenſæ.

Mendax condemaatur ad reſtitutionem pretij. qaæſt...aa...

Menſura, vel numeras, quando faciant cenſeri venditionem faiſſe factam ad corpus. vide in verb. Venditio.

Menſura maior ſi exprimatur in venditione, quam re vera contineat res vendita, venditor tenetur ex vẽdito.q.102.au.1.& 3. 241

Ampliatur procedere, etiam ſi venditor ignorauerit. ibi.na.2. 241

Menſaræ, qaæ præſtari coanenit præſtanda eſt, alias agitnr ex empto quanto minoris.q.102,nu.9.& 10. 241

Fallit, ſi adiectum ſit tempus menſaræ faciendæ, ac referendæ, quia eo elapſo renuaciare videtur deceptas, ſi conuentam ſit de menſurando.ibi.nu.11. 341

Menſuræ reintegratio peti aon poteſt, vbi res menſuranda aoa fiat infra ſexaginta dies.q.102.nu.13. 241

Intellige procedere, quaado fait conueatnm de re mẽſuranda nullo expreſſo tempore, ſecus quando nil eſt dictam de menſura facienda.ibi.nu.14. 241

Quo vltimo caſa ſapplementum deficientis menſuræ peti poteſt intra 30. annos.ibi.nu.15. 241

Sed qaod præſcriptio noa currat contra facultatem petendi menſuram ob malam fidem.ibi.nu.16. 242

Et ſic peti poteſt etiam lapſis 30. annis, etiam qaod faerit conuentum de menſuræ facienda. ibi.num,17. Sed videas ibid.in fin. 242

Menſaratioais iam factæ reuiſio petenda eſt intra annum à die prioris menſuræ.q.102.nn.18.& 20. 242

Extenditnr idem procedere in emendatione cataſtri, quæ pariter peti debet intra annum, & noa poſt.ibidem nu.19. 242

Menſaræ meatio, vbi facta fait, & varia eſt menſura, intelligi debet de illa, quæ attenta correſpondet cum re vendita.q.102.nu.21. 242

Menſura aatiqua ſeraanda eſt.q.102.nu.22. 242

Meaſuratio vbi fieri debet, vocanda eſt pars pro certa die ad intereſſendum in loco, vt ia mora coaſtituatar.q.102.nu.23. 242

Fallit, vbi extat iuſta caaſa aon eundi.ibi.nu.24. 242

Menſurandæ an, & quando ſint Ripæ. qaæſt.102.num. 29.30.31.32.& 33. Vide in verb.Ripa. 242

Menſurari non debet aliena res, cum aoa veniat in venditione, etiam ſi incluſa eſſet in confinibus. qaæſt.102.anmero 30. ibid.

Mercator, ſi dat merceseo animo, vt recipiens totum matnũ in mercibus, vel partem accipiat, cam tamen non egeat, mutaam eſt vſnrarium.q.175.nam.1.& infra. Et de ratione.ibid.na.2.& 3. 428

Miniſter audus actiones contra hæredem, vel debitorem defuacti exercere aon poteſt.q.192.nu.29. 471

Et ſic nec etiam executor.ibi.au.30. 471

Fallit fauore piæ cauſæ.ibi.nu.31. 471

Ampliatur habere locum, etiamſi commodum aliquod ex legato remaneat ipſi executori, quia taac aon ſolnm in pijs cauſis, ſed etiam in illis, ia quibusuis alijs ſibi actio datur.ibi.nu.32. 471

Miaiſter nudus, vel legatarius, quaado cenſeatur à teſtatore conſtitutus executor.q.192.nu.33. 471

Minor litem motam deaunciare tenetur.q.4.nu.17. 7

Minorum faaore quibas ia caſibas mora coatrahatur ipſo iure.q.4.na.19.20.& ſeqq. 8

Minor vendens ſine ſolemnitate ad quid teneatur.quaſt.11.aa.41.& 42. 35

Minor aoa reſtituitur, qui fideicommiſſo reciproco renunciaait, ſi fratres qaoque renuaciarunt.q.114.au.88. 278

Et de ratioae ibid.

Extendas idem procedere, ſi in diaiſione minor promiſerit de euictioae.ibi.nu.89. 278

Minor, qaando validè tranſigere poſſit. Vide in verb. Tranſactio.

Minor, vel mulier contraheas cõtra vel præter formam ſtatuti non obligatur.q.174.na.1. 425

Minor reſtituitur aduerſas euictionis obligationem, in diem adiectionem, ſubhaſtationem, vel alia acceſſoria venditionis.q.189.nu.2. 463

Miaor, vel Eccleſia quando euiacit per reſtitationem in integrum ceſſat euictionis actio, & remedium ad intereſſe, videlicet ad duplum, quia iare quodam ſpeciali & extraordinario res eaincitar.quaſt.189.num.13. Declara, vt nu.7. 464

Miaor in alieaatione ex cauſa neceſſaria, validè quietat ſine ſolemnitatibas.q.189.au.19.& 20. 464

Minor in contractibas, in quibus eſt deceptus reſtituitur, licet ſecus in contractibus bene geſtis. 190.nu.2. 465

Miaor. Vide ia verb. Eaicta re. Et in verb. Euictionis promiſſio.

Miſſns in poſſeſſionem ex caaſa iudicati tenetur de damnis ex ſua culpa & aegligentia coatingentibas, ſi tempus ad redimendum datum aon fluxerit.q.9.nn.59. vbi vide rationem. 30

Mobilia ſant vendeada, vt ex eorum pretio emantur ſtabilia, & ex illorum fractibns praſteatur alimenta.q.196.nu.10. 480

Moleſtiæ aon ſolum iadicialis, ſed etiam extraiadicialis facienda eſt denuaciatio.q.4.nu.6. 7

Moleſtia. Vide in verb. Emptori.

Moleſtiam aoa iaſerre promittens intelligitur promiſiſſe, niſi qais agat ſecundam naturam contractas.qnæſt.150.nu.1. 372

Et niſi controaerſia de natara coatractas oriatur.ibid.au.4. 372

Moleſtia & impedimentum cenſetur Euictio. vide iu verb. Eaictio.

Mole-

I N D E X.

Moleſtia ſola quandoque ſolet eſſe euictio, & ſi non ſoluit emptor pretium, conueniri poteſt, niſi venditor det ſibi fideiuſſores in caſu euictionis, ita vt inſtrumentum nō debeat aliter exequi.q.150.nu.15. 373

Moneta prohibitionem futuram emptor ſciens, ſi eam ſtatim expendat, ſeu ſatisfit creditori, tenetur eam recipere, & bonam & expendibilem loco eius reſtituere. q. 100. nu.7. 237

Licet communis ſchola Theologorum aliter ſentiat. ibid.nu.8. ibid.

Mora quando committatur per dominum ex denunciatione facta procuratori remiſſiuè q.3.nu.11. 6

Mora non inducitur per iuramentum, quando debitum non præceſſit illud, ſed eodem tempore quo interponitur debitum contrahitur.q.4.nu.37. 10

Moram, vt incurrat venditor circa litis aſſumptionem præcedere debet proteſtatio.q.5.nu.13. 16

Fallit reſpectu pupilli data ſcientia venditoris.ibidem nu.14. 16

Mora eſt dolus, qui non cadit in perſona ficta, vt in hæreditate iacente, nec in pupillo. q.53.nu.6. 133

Mora purgatio in ſocietate officij admittitur ſoluendo intereſſe quoad conſeruandum actionem, ſecus quoad illam quærendam, vt dicantur ſuperlucratæ pecuniæ.quæſt.91. nu.31.& 31. 218

Mora non eſt neceſſaria quoad lucrum captandum, ſed ſolum ad pœnam euitandam.q.91.nu.32. ibid.

Mora vbi non eſt, res domino perit.q.98.nu.20. 233

Moræ purgatio admittitur in foro Eccleſiæ ad euitandam pœnam.q.199.nu.25. 485

Morbus quid ſit.q.25.nu.4. 69

Morbus vbi à venditore prætenditur quod acciderit ex immoderato labore emptoris, onus eſt venditoris id probare. quæſt.25.nu.16. 70

Ratio eſt quia non præſumitur.ibid.nu.17. ibid.

Morbus equi licet præſumatur affuiſſe tempore contractus, vtile tamen eſt emptori, ſi probet tempus vitij ante ipſam venditionem, & venditorem morbum ſciuiſſe. q.25. nu.18. 90

Morbum, ſeu vitium præceſſiſſe venditionem qualiter probetur.q.25.nu.20. ibid.

Motus proprius Papæ in beneficialibus non facit ſecundum impetrantem præferri primo, niſi in ſecundis literis de priori conceſſione ſpecialis mentio fiat. quæſtio.172.numero 11. 421

Mozz.de contract.tit.de empt. Rubr.de accidental.empt.reprobatur.q.103.nu.23. 245

Mulieri non præiudicat denunciatio facta eius viro.quæſt.3. nu.9. 6

Mulier ſi vendidit rem pro vndecim libris, & in proxenetis expendit vnam libram, de venditione detrahitur vna libra, & contractus iudicabitur validus in decem libris. quæſt.28.nu.15. 77

Mulier ſola, vel ipſa & maritus vbi dotem alienauit, ipſa mulier de euictione non tenetur.q.70.nu.21. 167

Tenetur tamen reddere pretium bonæ fidei emptori, ſi conuerſum ſit in eius vtilitatem.ibid.nu.22. 167

Idem ſi promiſerit per ſtipulationem. ibidem numero 23. 167

Mulier, quæ cum viri conſenſu fundum dotalem alienauit, vendicare illum poteſt.q.71.nu.10. 168

Et de ratione.ibid.nu.ſeq. 168

Primo ampliatur procedere etiam in marito, qui alienauit fundum dotalem contra legem, vt is poſſit venire contra factum ſuum proprium, vti nulliter factum, & rem alienatam vendicare pretio reſtituto. ibidem numero 12. 169

Limitatur dicta ampliatio non habere locum ſoluto matrimonio, quo caſu maritus non admittitur dicere de nullitate.ibid.nu.13. 169

Licet eo caſu rectè agat mulier. ibid.nu.14. 169

Secundo ampliatur, vt vir rem dotalem alienatam reuocare poſſit ex perſona vxoris.ibid.nu.15. 169

Ratio adducitur.ibid.nu.16.& 17. 169

Primo extende procedere quoque in illo, in cuius fauorem prohibita eſt alienatio.ibid.nu.18. 169

Secundo extende etiamſi cum iuramento facta eſſet alienatio.ibid.nu.19. 169

Et ſi emptor ignoraſſet rem eſſe dotalem. ibidem numero 20. 169

Contrarium, quod imò eo viuente alienatio iurata ſit valida.ibid.nu.21. 169

Primo declaratur ſuperius firmata concluſio, vt ſibi tribuat, niſi in alijs viri bonis mulieri cautum ſit. ibidem nu.22. 169

Secūdo declaratur, ſi vir fundum dotalem in eum alienet, qui dotalem eſſe ignoret, quoniā emptori ad pretium, & ad intereſſe tenetur, ſi de euictione non promiſit. ibid. nu.23. 169

Limitatur, ſi ſcienti vendidit, quatenus tamen de euictione non ſe obligauerit.ibid.nu.24. 169

Nec generalis euictionis ſtipulatio ſufficit. ibid. numero 25. 169

Tertio declaratur ſibi non vendicare, ſi maritus viuente vxore agat, & ad vxoris commodum, ſecus ea mortua ad proprium commodum.ibid.nu.27. 169

Intellige, quatenus ille dotem lucratur. ibidem numero 28. 169

Quarto declaratur non procedere, ſi mobilia ſit res.numero 29. ibid.

Mulieris obligatio & contractus vbi eſt ipſo iure nullus, de iure communi iuramentum nil operatur. quæſtio.71.numero 11. 168

Mulier ex facto mariti damnum pati non debet. quæſt.72. nu.17. 171

Ampliatur procedere etiam ſi patris dotantis conſenſus acceſſerit.ibid.nu.18.& ſeq. 171

Mulier, ſi eius ſit ætatis, vt nulla ſuſcipiendæ prolis ſit ſpes, dotis conditionem deteriorem facere poteſt. quæſtio.72. nu.24. 171

Mulier ſola, ſi vendat fundum dotalem, ſi illa, vel ſui hæredes contraueniant, nec ipſa, nec eius fideiuſſor de euictione tenetur.q.72.nu.25. 171

Mulier & maritus inſimul ſi alienant fundum dotalem, & maritus in eodem fundo partem habet, pro eadem parte de euictione tenetur, ſi eam expreſsè promiſerit.quæſt.72. nu.29. 171

Mulier agit ad rei dotalis vēdicationem, quando mariti conſentientis bona non ſuperſunt, & hæredes non ſunt ſoluendo.quæſt.73.nu.1. 172

Extende idem procedere in viro ad vtilitatem vxoris, & filiorum.ibid.nu.2. ibid.

Etiam quod agatur de illius commodo.ibi.nu.3. 173

Et iuramento non obſtante.ibid.nu.4. ibid.

Primo

Primo ampliatur id eſſe adeò verum, vt emptor nullatenus præſcribere poſſit. ibid. nu. 5. 173
Secundo ampliatur, vt emptor teneatur ad fructuum reſtitutionem à die mortis mariti. ibid. nu. 6. 173
Fallit in emptore ſecundo ob bonam ſidem, vt non teneatur niſi de perceptis à die litis cõteſtatæ. ibi. nu. 7. 173
Extende, vt nec etiam cum melioramentis compenſet. nu. 8. 173
Declaratur. ibid. nu. 9. 173
Mulier dotem alienare non poteſt conſtante matrimonio in præiudicium viri, etiam in filios. q. 73. nu. 23. 174
Mulier dotem recuperans ob vergentiam viri ad inopiam, eam alienare non poteſt. q. 73. nu. 27. ibid.
Mulier ad rei alienatæ recuperationem non admittitur, ſi in venditione nuntiatur eam eſſe talem. q. 73. nu. 28. 174
Fallit, ſi emptor ſciat eſſe dotalem, quia punitur amiſſione pretij. ibid. nu. 29. 174
Mulier ſola, vbi fundum dotalem vendidit cum viri conſenſu; ſi ipſa fateatur totum pretium accepiſſe, ex eo quod de re ad vxorem pertinente agitur, eius confeſſioni ſtatur, ſi tunc dotis reſtitutioni locus eſſe potuit, alias ſecus. quæſt. 75. nu. 9. 178
Et ita ipſa pretium reſtituere debet, niſi in communem viri & familiæ vtilitatem, vel neceſſitatem verſum probet. Et de ratione. ibid. nu. 10. ibid.
Mulier ex cauſa neceſſaria abſque mariti conſenſu fundum dotalem alienare non poteſt. q. 76. nu. 5. 179
Licet obligetur iuramento ad fauorem emptoris, & ſi non in præiudicium viri. ibid. nu. 6. 179
Intellige, vt ibid. nu. 11. 180
Prout nec iuramentum mariti vxori, & filijs præiudicat, quia illorum nomine ipſe agat. ibid. nu. 7. 179
Mulier an caueat marito de euictione. remiſs. quæſt. 77. numero 20. 182
Mulier vbi cedit nomen debitoris, vel vendit, tenetur ſolum manutenere quod ſit verum, niſi tamen pacto ſpeciali ſe obligauerit quod ſit bonum, vel exigibile. quæſt. 77. numero 17. ibid.
Mulier licet marito inſcio fundum dotalem non poſſit alienare, poteſt tamen permutare. q. 141. nu. 36. 348
Intellige, vt ibid. nu. 38. 348
Mulier non excuſatur, quæ ignorauit ſtatuta loci, vnde maritus erat ortus. q. 151. nu. 9. 375
Mulier promittens de euictione in alienatione rei minoris ſine ſolemnitatibus obligatur, & de euictione conueniri poteſt. q. 189. nu. 13. & 15. 464
Intellige, vt ibid. nu. 14. 464
Mulier validè quietat ex cauſa neceſſaria abſque ſolemnitatibus. q. 189. nu. 19. & 20. 464
Mutuum eſt vſurarium, ſi mercator eo animo det merces, vt recipiens totum mutuum vel partem in mercibus accipiat, eum tamen non egeat. q. 175. nu. 1. & ſeqq. Et de ratione. ibid. nu. 2. & 3. 428

N

De NAtura contractus quæ ſunt ſemper inſunt etiamſi non exprimantur. q. 141. nu. 14. 347
Neceſſitas qualiter ſit conſideranda in patre vendente rem filij. q. 62. nu. 22. 151
Negatiua magis negat, quam affirmatiua affirmet. q. 68. nu. 4. 161
Negatiuam aſſerens, ſeu in ſe fundans, debet illam probare. quæſt. 108. nu. 4. 255
Fallit, quando is habet præſumptionem pro ſe. ibid. nu. 20. 256
Negligentia aliquando emptori nocet. quæſt. 9. num. 57. & ſeqq. 29
Negligens cauſa defenſionem magis propter abſentiam victus videtur, quam quod malam cauſam habuerit. q. 9. numero 8. 28
Negligentia beneficium actionis de euictione emptori contra venditorem aufert. q. 9. nu. 9. ibid.
Negligentia ſua, qui ſe excludit, ſibi imputari debet. q. 9. nu. 10. 28
Negligentiæ damno cedunt incendia, quæ per negligentiam eorum apud quos orta ſunt, extincta non fuerunt. quæſt. 9. nu. 12. 28
Negligentia probatur, vbi emptor non exhibuit iura, & probationes; quæſt. 9. nu. 2. 27
Seu non appoſuit exceptionem declinatoriam. ibidem nu. 31. 29
Vel indoctum aduocatum admiſit. d. q. 9. nu. 3. 28
Vel fuit contumax. ibid. nu. 4. vbi declara. 28
Negligentia ſua cadens à poſſeſſione, agit de euictione ratione petitorij. q. 12. nu. 17. 37
Negligentia venditoris non obeſt, quando emptor periculum in ſe ſuſcepit. q. 26. nu. 18. 73
Negligentia diuturna & aperta æquiparatur voluntati. quæſt. 31. nu. 22. 85
Et præſertim quando negligens monitus eſt à iure, vel ab homine. ibid. nu. 23. 85
Negligens promiſſa implere tenetur ad intereſſe. q. 178 numero 1. 438
Negotiorum geſtor an poſſit pro alio denunciare. Vide in verb. Denunciatio.
Nemo auditur contra proprium factum. q. 62. nu. 4. 150
Fallit, quando quid factum fuit contra legem. num. 6. & ſeqq. ibid.
Nemo ſibi ipſi debet. quæſt. 117. nu. 25. 285
Nemo priuatur iure quæſito ſine ipſius facto, vel culpa. quæſt. 139. nu. 2. 342
Etiam ſi ſpe ſit quæſitum. ibid. nu. 3. 342
Ampliatur, vt procedat etiamſi ſimul vtrumque cõcurrat, nempè quod ius ſit mihi quæſitum, & quod ſpe tantum competat. ibid. nu. 4. 342
Nomen debitoris qualiter dignoſcatur fuiſſe datum æſtimatum. q. 77. nu. 11. 181
Nomen debitoris vbi fuit datum inæſtimatum, ſi maritus neglexit illud exigere, tenetur. q. 77. nu. 12. ibid.
Fallit, ſi ei nulla poſſit imputari culpa, quia tunc liberatur retrocedendo actiones. ibid. nu. 15. 182
Nomen debitoris quando in dotem datur cum pacto, quod ſoluto matrimonio liceat vxori nomen aſſumere, ſi non fuerit exactum, vel pecuniam petere, ſi viro mortuo eligat pecuniam, & nomen fuit datum inæſtimatum, hæres illud cedere poteſt, & à pecunia petitione liberari. q. 77. nu. 16. 182
Nomen debitoris vbi mulier cedit, vel vendit tenetur ſolum manutenere quod ſit verum, niſi tamen pacto ſpeciali ſe obligauerit quod ſit bonum, & exigibile. quæſt. 77. numero 17. 182
Nomen debitoris. Vide in verb. Ceſſio. Cedens. Vendens.
Nomen debitoris vbi eſt difficilis exactionis, & non idonei,

emi poteſt minori pretio, & qualiter.q.69.nu.19. 186
Nomen debitoris ceſſum, vbi euincitur, vel aliter impeditur illius exactio, ceſſionarius agit de euictione contra eum, qui dedit.q.80.nu.9. 188
Nomen debitoris vbi datur in ſolutum, periculum cõtingens poſt ceſſionem ſpectat ad ceſſionarium. quæſtio.80.numero 11. ibid.
Nomen debitoris vbi euincitur, venditor tenetur de euictione.q.80.nu.12. 188
Nomen debitoris ſolui poteſt pro quantitate. quæſtio. 80. nu.24. 189
Et perinde eſt, ac ſi res debita ſolueretur. ibidem numero 25. 189
Declaratur, vt locum habeat, quatenus traditum, & ſolutum pro diſſolutione obligationis manet irreuocabile. ibidem.
At ſecus è contra, ſi ſit euictum.ibid.nu.28. 189
Nomen debitoris, ſeu creditum quando ceditur pro parte rei vendita, debent conſignari iura, & ſcripturæ, quæ enunciantur in inſtrumento.q.81.nu.11. 190
Neque ſufficit indicare notarium, penès quem adſunt inſtrumenta.ibid.nu.13. 191
Et præſertim ſtante actu correſpectiuo, quo caſu ſcriptura ſunt realiter tradendæ, ita quod qui non dederit inſtrumentum, teneatur de culpa.ibid.nu.14. 191
Nomen debitoris vbi legatur, conſignandum eſt legatario creditum, & illius inſtrumentum. quæſtione 81. numero 12. 190
Et de ratione.ibid.nu.15. 191
Nomina debitorum vendi poſſunt, ac cedi. quæſt.92. numero 29. 221
Nominatus in dominum, quando poſſit appellare. Vide in ver. Appellare poteſt à ſententia.
Nominatus ad iudicium ſi compareat, omnia debent cum eo agitari. quæſt.198.nu.9. 483
Alioquin aliter actum nullum eſt, eique non præiudicat.ibid.nu.10. 483
Notarius tacitè intelligitur rogatus euictionis promiſſionem in contractu apponere.q.20.nu.2. 55
Intellige, niſi aliter fuerit conuentum.ibid.
Nouatio fit ſtante incompatibilitate ſine aliqua expreſſione. quæſt.27.nu.8. 74
Nullitate alienationis ſtante hæres quandoque ex propria perſona contrauenire poteſt.q.109.nu.22. 260
At videas.ibid.
Nullitatem quilibet tertius allegare poteſt. quæſtione 126. nu.6. 312
Præſertim vbi habet intereſſe.ibid.nu.8. 312
Et nullitas eſt detecta.ibid.nu.9. 312

O

Oblatio eiuſdem rei cum damnis, & intereſſe ſatisfacit obligationi, quando ſola poſſeſſio auocatur. vide in verb. Poſſeſſio.
Oblatio requiritur tam in eo qui vult actionem & illius exercitium contra alium ex ſuo implemento, quam in eo, qui vult excludere ius acquiſitum aduerſario. quæſt. 97. nu.3. 230
Et ſi conditio impleta eſſet non ſufficit, niſi liquidetur & conſtet iudici.ibid.nu.4. 230
Oblatio facienda ab eo, qui tenetur implere, fieri poteſt etiã iudicio pendente. quæſt.97.nu.6. 231
Oblatio eiuſdem rei non liberat venditorem à pęna. q. 183. nu.1. 449
Oblatio rei euictæ inducit cum effectu liberationem, quia per eam videtur ceſſare intereſſe, ex quo rei æſtimatio quodammodo cenſetur ipſa res.q.183.nu.4. 149
Et tunc res euicta ſolui poteſt, quando eamdem omninò tribuit vtilitatem, prout intereſſe præſtatio. ibidem nu.5. 449
Sed quod non ſufficit rei euictæ oblatio, niſi etiam offerantur expenſæ, ac intereſſe.ibid.nu.6. 449
Vbi tamen præſtatio rei euictæ eamdem non præſtaret vtilitatem prout quantitas debita.ibid.nu.7. 449
Fallit, quando vltra euictionem fuit promiſſa pęna duplæ, in qua non ſufficit oblatio rei euictæ.ibid.nu.12.& 14. 450
Intellige, vt ibid.nu.23. 450
Neque etiam pretium, præſertim vbi copulatim promittitur pęna, reſtitutio pretij, & intereſſe. ibidem numero 13. 450
Oblatio eiuſdem rei non admittitur, quando euictio fit ratione proprietatis, ac dominij, vel quaſi, etiam quod offeratur omne intereſſe.q.183.nu.15. 450
Secus ſi res euincatur ratione hypothecæ. ibidem numero 16. 450
Oblatio. Vide in ver. Emptor. Venditor.
Oblatio non facta in prima inſtantia poteſt fieri in ſecunda. quæſt.47.nu.11. 121
Oblatio fieri poteſt à ſecundo creditore primo. quæſtio. 47. nu.12. 120
Sed vide in ver. Creditor ſecundus. vbi ampl. & limit.
Obligatio rem tradi in venditione admixtam habet obligationem rem dari. quæſt.8.num.16.& quæſtione 23. numero 20. 24.63
Obligatus pro indemnitate, vel releuatione ad alterum eorum, vel ad vtrumque, tenetur in ſubſidium. quæſt.10. nu.18. 32
Ampliatur etiam quod promiſſa non ſit indemnitas. ibid.nu.21. ibid.
Et præſertim quando promiſſio eſſet iurata. ibidem nu.22. 32
Intellige, vt nu.23. & ſeq. 32
Obligatus pro facto ſuo ſi nulliter emerit à minore ſine ſolemnitate, agnatus non agit de euictione. quæſt. 11. numero 42. 35
Limitatur, vt ibid.
Obligatio rei alienæ, ſeu pignoris datio non conſiſtit. q.30. nu.4. 82
Obligatio & promiſſio de euictione ob incertitudinem diei dicitur conditionalis.q.36.nu.1. 96
Obligatio rei alienæ valet, vbi poſteà incipiat eſſe in bonis debitoris.q.37.nu.3. 100
Obligatus tradere rem liberam, ſufficit ſi ita ſatiſdet, vt certum faciat emptorem, ſe damnum non paſſurum. q. 38. nu.2. 103
Obligatio realis tranſit contra quemcumque non ſolum in re ſpecialiter obligata, ſed etiam in acceſſorijs. quæſt.40.numero 11. 107
Obligatio de euictione vti ſeparata à prima actione, non debet impediri per alium.q.45.nu.3. 118
Obligatio quæ per hæreditatis aditionem eſt confuſa, facta venditione renaſcitur; quia emptor hæreditatis locum hære-

hæredis tenet.quæſt.51.num.11. 131

Obligatio ſemel extincta, regulariter non reuiuiſcit.q.51.nu.12. 131

Obligatio & contractus mulieris vbi eſt ipſo iure nullus, de iure communi iuramentum nihil operatur.quæſt.71.numero 11. 168

Obligatio eſt perempta ex primo actu ſolutionis.quæſt.74.nu.4.videas num.ſeqq. 175

Obligatio legalis ita durat quantum remanet cauſa finalis inductiua ipſius obligationis, ſeu ipſa neceſſitas.q.74.nu.5. ibid.

Obligatio & actio primaua quando competat ſecuta euictione.q.80.nu.32. 189

Obligatio fideiuſſoria alteratur per clauſulam, principaliter, & inſolidum, cum alias fideiuſſor non teneatur ſe ita obligare.q.88.nu.30. 210

Obligans ſe ad ſenſum ſapientis emptoris, qualiter intelligatur ſe obligaſſe.q.88.nu.31. 210

Obligans ſe principaliter, & inſolidum cum iuramento, dicitur in omnibus, & per omnia effectus principalis.q.88.nu.32. 210

Qui ad effectum, vt teneatur, ſufficit, ſi habeat notitiam litis motæ per intimationem.ibid.nu.33. 210

Obligationes hinc inde ſtant in ſuſpenſo per aditionem hæreditatis cum benefic.leg.& inuentarij.quæſtio.53.numero 8. 133

Obligatio non inducitur præter intentionem.quæſtio.68.numero 15. 162

Nec abſque conſenſu.ibid.nu.16. 162

Obligatio fundi inducitur, quando quis dixit, mutua mihi centum ſuper fundo Meuiano.q.101.nu.17. 240

Et quando fundus fuit expreſſus per modum taxationis, & ſpecialis limitationis.ibid.nu.16. 239

Obligatio.vide in verb.Venditio; Euictio. Hypotheca.

Obligatio legalis non debet minuis operari, quam conuentionalis,quæſt.124.nu.52. 309

Obligatio fideiuſſoria tollitur per dationem inſolutum.quæſt.145.nu.7. 359

Præſertim in materia fauorabili, non autem ſtricta, & odioſa.ibid.nu.8. 359

Limitatur, vt non procedat dicta concluſio, ſi quis dixerit quod per illam dationem in ſolutum ab obligatione fideiuſſoria recedere non intendit.ibid.nu.9. 359

Declaratur.ibid.nu.10.& ſeq. 359

Diſtinguit tamen auctor.ibid.nu.14.& 16. 359

Obligatio correſpectiua facit, vt ſi ceſſat cauſa delegationis ceſſet quoque ipſa obligatio.quæſtione 145.num.44.& 45. 360

Obligatio cameralis admittit ſolum exceptiones ſolutionis, falſitatis, & nouæ conuentionis.quæſtione 150.numero 24. 373

Sed quod imò ex veriori vltra illas tres exceptiones alias contineat, quæ tacitè, & intrinſecè veniunt ex natura contractus, cui talis obligatio adijcitur.ibidem numero 26.& ſeq. 374

Vt puta exceptio implementi tatita & intrinſeca contractus, licet non ſit de tribus.ibidem numero 27. 374

Obligationis cameralis executio non impeditur, nec retardatur, quando exceptio eſt turbida.quæſtione 150.numero 25. 373

Obligationis cameralis adiecta in locatione effectus reſoluitur, reſoluto locationis contractu.quæſtione 150.numero 28. 374

Obligatus reinueſtire pretium in re vna immobili pro euictione non ſatisfacit, ſi emat plures.quæſt.164.numero 1. 402

Sed videas.ibid.nu.10.& 12. 402

Ampliatur procedere, etiamſi promiſſum ſit reinueſtire in aliqua re immobili.ibid.nu.2. 402

Primo declaratur non habere locum, quando ſolum ageretur de euictione, & ſecuritate, quæ tantum prodeſt, ſi in duabus, quam ſi in vna adimpleatur.ibidem numero 5. ibid.

Secundo declaratur ſibi non tribuere, quando conſtat de diligentia facta per obligatum de reinueſtiendo pretium conuentum in vna re immobili, quia ſtante difficultate, neceſſitas facit licitum quod alias eſſet prohibitum.ibid.nu.7. 402

Obligatus præſtare fideiuſſorem non auditur volens dare duos diuiſim, quoniam exactio ſciſſa plura habet incommoda.q.164.nu.3.vbi ratio affertur. ibid.

Obligatus dare fideiuſſores ſatisfacit dando pignora inuito creditore.q.164.nu.14. 402

Fallit, quando à lege aliud præcisè diſponeretur, vel expreſsè actum eſſes de fideiuſſore.ibid.nu.15. 402

Contrarium habetur.ibid.nu.16. 402

Declaratur hæc vltima ſententia, vt procedat, quando debitor nollet liberare creditorem à periculo cuſtodiæ; ſecus ſi paratus ſit hoc facere.ibid.nu.17. 402

Obligatio rem tradi eſt indiuidua, nec ideò promiſſor traditione partis liberatur.q.165.nu.6. 405

Fallit, quando obligatio eſt plures res tradendi.ibid.nu.10. ibid.

Obligatio intereſſe.Vide in verb.Intereſſe obligatio.

Obligationem ſuam quandoque creditor ex cauſa mutare cogitur.q.174.nu.30. 427

Obligatus de euictione tenetur ad damna, expenſas, & intereſſe.quæſtione 179.numero 1. Vide in verb. Damnum. 438

Obligatio contrahi non poteſt ſine conſenſu.quæſt.186.numero 17. 457

Obligans ſe nomine appellatiuo, ſi ſubſequatur nomen proprium, in dubio non tenetur.quæſtione 186.nu.21. ibid.

Fallit, ſi adſint coniecturæ, ex quibus aliud præſumatur de intentione præceſſiſſe.ibid.nu.22. 457

Contrarium habetur.ibid.nu.23. 457

Quod facilius procedit, quando procurator habebat mandatum ad contrahendum cum certa perſona, quia tunc vterque tenetur.ibid.nu.24. 457

Declaratur habere locum, quando contractus fuit celebratus cum procuratore abſente conſtituto, quia tunc tenetur quaſi quod contrahentes habuerint reſpectum ad procuratorem, cum quo contrahebant.ibidem numero 25. ibid.

Sed videas eodem loco.nu.27. 458

Quod etiam firmatur.nu.26.in caſu, qui accidit in ciuitate Piſauri.vt ibid. ibid.

Cuius contrarium tenet auctor, & reſpondet rationibus Caſtren.ibidem num.27. Cuius tamen ſententia ſaluatur in duobus caſibus.vt ibidem verſ. Caſtrenſis tamen. 458

Obligatio in diuiduis inter hæredes diuiditur pro portionibus hæreditarijs.q.200.nu.62. 492

Odium

I N D E X.

Odium quod habet iudex erga venditorem non debet nocere emptori.q.16.nu.15. 47

Offerre debet pretium emptor cum ex empto agit aduerſus venditorem.q.98.nu.3. 233

Omiſſio remediorum doli præſumptionem inducit.quæſt.14.nu.29. 42

Omiſſum cenſetur in ſententia, quod in condemnatione non eſt expreſſum.q.184.nu.8. 451

Et quando in ſententia includatur non expreſſum, cum ſuis declarationibus.ibid.

Omnis contractus, in quo dominium transfertur, dicitur titulus oneroſus.q.23.nu.12. 63

Onera realia tranſeunt ad quemcumque vadant. quæſt.124.nu.57. 309

Ampliatur etiam ad fiſcum & Eccleſiam. ibidem numero 58. ibid.

Onus ſoluendarum collectarum, ſeu tributorum pertinet ad emptorem, qui percipit fructus.q.178.nu.9. 437

Opinio, quæ vltimo loco refertur, cenſetur approbata.q.74.nu.14. 176

Opponere ex inſtrumento, non eſt opponere contra inſtrumentum.q.98.nu.8.q.103.nu.46. 233.246

Oratio vniuerſalis limitatur, & reſtringitur ad veriſimiliter cogitata.q.17.nu.14. 49

P

PActum etiam in litis denunciatione intimandum eſt venditori.quæſt.4.nu.16.

Pacto tollitur in denunciatione.q.4.nu.27. 9

Amplia duobus modis.ibid.nu.28.& 29. 10

Pactum, quod quis de euictione non teneatur, non ſubſiſtit, quando is fuit in dolo.q.12.nu.26. 35

Pactum, quod creditor poſſit bona debitoris propria authoritate apprehendere, ſi iudicem creditor adeat, beneficio talis pacti amplius vti non poteſt. quæſtione 14. numero 23. 42

Pactum appoſitum in contractu, quod pretium rei inueſtiatur in aliqua re immobili pro cautione ipſius emptoris, operatur; vt venditor teneatur de euictione ex natura rei.q.22.nu.6. 60

Effectus huius pacti quis ſit.ibid.nu.7. ibid.

Ampliatur, vt hoc prælationis priuilegium locum habeat etiam contra creditorem ex cauſa dotis. ibidem numero 8. 60

Sed contra.ibid.nu.9. 60

Declaratur, ſi obligatio fiat ante rei traditionem.ibid.nu.10. 60

Sed vide.nu.11. 60

Traditur cautela ad euitandas difficultates. ibidem nu.12. 60

Pactum & diſpoſitio de pluribus non verificatur in vno. quæſt.22.nu.25. 61

Quod intellige, vt ibid.nu.19. 60

Pactum, quod venditor non teneatur de euictione circa tria non prodeſt.q.48.nu.40.41.42.& 43. 125

Pactum factum inter coniuges, vt poſt obitum bona vadant ad fratrem mariti, poteſt mutuo donantium conſenſu tolli.quæſt.57.nu.5.

Pactum euictionis, vbi non generaliter concipitur, ſed ad certam cauſam & perſonam ſit reſtrictum actio ad pretium non datur.q.57.nu.1. 141

Contrarium, ibid.nu.2. ibid.

Pactum valet inter emptorem, & venditorem, quod ſi res vendita non tradatur in termino, vel tradita euincatur, alia ſit empta.q.57.nu.17. 141

Pactum reſtituendæ dotis in ipſo contractu ſemper ſubintelligitur, etſi de dote reſtituenda non ſit conuentum, & executionem habet.q.70.nu.2. 166

Primo ampliatur locum habere etiam in bonis hæredis mariti acquiſitis poſt aditam hæreditatem ex rebus hæreditarijs per acceſſionem naturalem.ibid.nu.3. 167

Secundo ampliatur procedere, ſiue dos ſine ſcriptis fuerit data, vel promiſſa, vel ſuſcepta.ibid.nu.4. ibid.

Tertio ampliatur, ſiue ipſæ principales perſonæ, ſiue aliæ pro his dotes dederint, vel promiſerint, vel ſuſceperint.ibid.nu.5. 167

Pactum in dotis præiudicium non procedit, ſi nulla vrgeat neceſſitas.q.72.nu.14. 171

Pacta dotalia vt alterari valeant duo requiruntur, mulieris ſcilicet conſenſus, & eius vtilitas.q.72.nu.21. ibid.

Nec ſatis eſt pactum eſſe tale, quod melior fieri poſſit mulieris conditio, niſi ex euentu concurrat eius vtilitas. ibid.nu.22. 171

Pactum gratuitum non præiudicat ceſſionario habenti cauſam oneroſam.q.80.nu.1. 187

Nec dicto caſu ſit diſtinctio, an quis ſciuerit, vel ignorauerit.ibid.nu.2. ibid.

Pacta continentia moroſum debitorem teneri ad intereſſe lucri ceſſantis, vel ad certas expenſas, vel ſalaria, annullantur per conſtitutionem Pontificiam Pij V. quæſt.83.nu.10. 194

Declaratur procedere quoad intereſſe vigore pacti, ſecus quoad intereſſe vigore iuris ſine pacto.nu.11. ibid.

Pactum, quod ſi venditor fuerit moroſus, puta per bimeſtrem à ſolutione cenſus, is teneatur reſtituere pretium, valet.q.84.nu.20. 197

Pactum inter emptorem & venditorem, quod emptor non teneatur ad pretij ſolutionem, nec ad intereſſe, donec venditor non dederit fideiuſſorem, non intelligitur, quod eo dato, emptor non teneatur pro tempore præterito ad vſuras fructuum recompenſatiuas, licet fideiuſſor præſtitus non fuerit per aliquod temporis ſpatium. q.91.nu.2.& nu.5.& 11. 217

Pacta contrahentium non digrediuntur ad alias perſonas præter hæredes.q.91.nu.14. ibid.

Pactum in ſocietate officij appoſitum, quod in caſu præſtationis fideiuſſoris, teneatur quis ad fructus decurſos, & ad damna, & intereſſe, non prodeſt. ibid.nu.29. 218

Pacta non egrediuntur perſonas nominatas.quæſt.114.numero 85. 278

Et de ſui natura debent reſtringi, & non ampliari. ibid.nu.86. ibid.

Neque valet pactum de defendendo rem alienam diuiſam, & de non contrauenieudo.ibid.

Pactum executiuum exerceri poteſt contra tertium negotio nondum liquidato, & non conſtito etiam quod cauſam habeat à contrahente.q.140.nu.13. 345

Pactum in permutatione puta emphyteuſis factum, quod ſecuta euictione predij liceat redire ad rem ipſam permutatum, non valet abſque domini noua licentia. q.141.nu.1. 346

Sed contra.ibid.nu.3.9.& infra. ibid.

Pactum inter emptorem, & venditorem, vt ſoluatur certa

quantitas, quæ fructuum æſtimationem excedit, ubi pactum eſt in vim annui redditus cum pacto redimendi, valet. q. 148. nu. 34. 368
Pacto poteſt ſubmoueri, quod eſt de natura cõtractus. q. 150. nu. 6. 372
Prout & quod venit ex natura contractus excipi poteſt. nu. 7. 373
Pactum euictionis appoſitum cum dictione taxatiua ſuper contracta eius eſt naturæ, ut promiſſor teneatur de facto auctorit, vel ſucceſſoris. q. 159. nu. 26. 394
Pactum legis commiſſoriæ valet. q. 190. nu. 24. 466
Pacta utilia apponi ſoleat in inſtrumentis ad effectum, ut venditores de euictione teneantur. q. 200. nu. 14. 487
Paria ſunt promittere euictionis indemnitatem, & litem in ſe ſuſcipere. q. 2. nu. 13. 3
Paria ſunt quid non fuiſſe impletum per rei traditionem, vel quod res tradita ſit euicta. q. 141. nu. 7. 347
Paria ſunt, quod res non tradatur, vel quod tradita ſit euicta. q. 126. nu. 26.
Paria delicta mutua compenſatione tolluntur. quæſtio. 183. nu. 21. 450
Pars feudi. Vide in verb. Feudi pars.
Pars dotis amiſſæ abſque culpa filiæ dotatæ à patre, vel fratre eſt eidem reddenda, ſicut quando tota dos fuit deperdita. q. 74. nu. 17. 176
Fallit, ut ibid. nu. 18. ibid.
Pater, ſi eo viuente filio donauit, & poſt donationem fecit fideicommiſſum, filius non poteſt contra factum patris venire. quæſt. 35. nu. 14. 95
Patris factum reputatur factum hæredis in euictionibus. quæſt. 10. nu. 4. 31
Ampliatur, ut ibid. nu. 5. 31
Pater legitimus adminiſtrator poteſt alienare bona filij abſque decreto, ſecus quando non eſt uſufructuarius. q. 35. nu. 22. 94
Pater in his, in quibus non habet vſumfructum, non eſt legitimus adminiſtrator. q. 35. nu. 23. ibid.
Pater non tenetur reddere rationem de rebus filij, nec facere inuentarium. q. 35. nu. 24. 94
Fallit nu. 25. ibid.
Pater filijs poteſt præiudicare in acquiſitis per ipſum pro ſe & filijs. q. 56. nu. 1. 140
Pater in feudo nouo filijs ac deſcendentibus præiudicare non poteſt ex receptiori. q. 56. nu. 7. 141
Præſertim ſi ſint hæredes cum beneficio legis & inuentarij, quo caſu facilius reuocari poteſt. ibid. nu. 8. ibid.
Etiam quod feudum alienatum à defuncto eſſet mixtum. ibid. nu. 9. 141
Et de ratione. ibid. nu. 10. ibid.
Pater ſtipulans emphyteuſim pro ſe & filijs, poteſt filijs præiudicare duobus concurrentibus. q. 56. nu. 13. 141
Primo, ſi filij ſunt in poteſtate.
Secundo, ſi quid impendit in bonis acquirendis.
Patris ſtipulatio ad filiorum fauorem in acquiſitis per eum ſua pecunia, eſt quædam tacita donatio, quæ locum habet ad fauorem illorum exiſtentium in poteſtate. q. 56. nu. 16. 141
Ampliatur procedere etiam in feudo per patrem empto. nu. 18. ibid.
Pater, qui vendidit bona, ſeu feudum ex conceſſione Principis filijs debitum, tenetur de euictione, ſi id tacuit. q. 56. nu. 34. 142
Etiam quod promiſerit de ſuo dato, & facto tantum. Et vide in verb. Alienatio patris.
Patris promiſſio ſeu renunciatio non præiudicat filijs etiam hæredibus, qui ex nouo iure agunt poſt obitum patris. quæſt. 56. nu. 38. & nu. 42. 143
Præſertim, quando adeſt taxatiua. ibid. nu. 39. ibid.
Pater alienans bona aduentitia, non poteſt ea vendicare. quæſt. 62. nu. 3. 150
Contra ibi. nu. 5. & ſeqq. 150
Quamuis de euictione teneatur. ibi. nu. 7. 150
Fallit, ſi pater vendens graui egeſtate laboret. ibidem nu. 18. & 20. Et de ratione nu. 19. 151
Pater compellitur conſentire filio vendicanti bona per illum alienata, quamuis promiſerit non venturum aduerſus alienationem. q. 62. nu. 15. 151
Pater alienando rem filij aduentitiam, ſi ea recuperetur à filio, perdit vſumfructum, qui filio applicatur. quæſtio. 62. nu. 16. 151
Et de ratione. vide ibid. nu. 17. 151
Pater poteſt ex cauſa neceſſitatis vendere filium. quæſt. 62. nu. 20. & 21. 152
Pater rem filij alienando ex cauſa neceſſitatis, qualiter ſit conſideranda neceſſitas. q. 62. nu. 22. ibid.
Pater, qui dotem nurus recepit illam debet reſtituere filio habitanti ſeorſum, & onera ſuſtinenti. quæſtio. 68. numero 11. 161
Pater legitimus adminiſtrator bonorum aduentitiorum filij, habet in ipſis bonis vſumfructum etiam filio inuito. quæſt. 72. nu. 11. 170
Eorumdem tamen bonorum alienatio regulariter ipſi interdicitur. ibi. nu. 12. 171
Intellige de alienatione voluntaria, non de neceſſaria. ibid. nu. 13. 171
Patri non permittitur citra conſenſum filiæ conditionem illius mutare, & deteriorem facere. q. 72. nu. 19. 171
Fallit, ſi poſtea filia ſit illius hæres. ibidem numero 20. ibid.
Pater quamuis teneatur redotare filiam, non tamen frater ſororem. q. 74. nu. 10. 175
Sed contra, quod frater teneatur redotare, etiam quod dotauerit de ſuis bonis. ibid. nu. 11. 175
Pater ex ſua aſſertione non poteſt præiudicare legitimæ filiorum. q. 108. nu. 28. 257
Declaratur. ibid. nu. 29. 257
Pater non poteſt bona filii aduentitia, in quibus habet vſumfructum, alienare. q. 155. nu. 2. 386
Patientia in locatione inducitur per vſum rei locatæ etiam euidentæ. q. 149. nu. 16. 371
Et patientiæ ſatisfit, ſi per locatorem à principio præſtatur cautio. ibid. nu. 17. ibid.
Patiens quid fieri ſuo nomine cenſetur facientem præponere illi miniſterio, & mandatum dare, ſi non venit ad iudicium ad defendendum eum, quod poteſt etiam inuitum. q. 177. nu. 14. 434
Licet non ſit videatur conſentire. ibid.
Geſta tamen in ſubſidium præiudicabunt tibi, & ſententia mittetur executioni contra te. ibidem numero 15 434
Fallit, ſi id ignoretur. ibid. nu. 16. 434
Patrimonij quantitas inſpicitur tempore mortis. quæſt. 65. nu. 8. 156
Patrocinium præſtans ſcienter petenti rem propriam ſui ip-

ſius

ſius patrocinantis ſibi præiudicat.q.186.nu.30. 458

Patronus, qui reuocat alienata per libertum pretium tenetur reſtituere emptori.q.168.nu.4. 410

Paul. Caſtrenſ. requiſita, vbi emptor agit ad damna ratione euictionis, emptor probare non cogitur. quæſt.20.numero 30. 56

Exemplum vide.ibid.nu.31. ibid.

Pecunia, verbum, in ſubhaſtationibus non recipitur pro ea, quæ ad numerum datur, ſed pro ſatisfactione. quæſt.45. nu.20. 119

Declaratur procedere, dummodo cum effectu ſatisfactio interueniat, & non ſi promiſſio de auocando cenſum, aut quid ſimile.ibid.nu.21. ibid.

Neque depoſitum etiam poſt multos dies poſtea factum eſt vendendum.ibid.nu.22. 119

Pecunia quando ſoluitur pro pecunia, ſi euictio non eſt promiſſa, agitur primæua actione, ſiue pecunia à principio facta non fuerit accipientis, ſiue deſinat ex poſt facto. quæſt.80.nu.29. 189

Pecunia reputantur inter mobilia.q.157.nu.13. 390

Pecuniam recipiens ex cauſa tranſactionis, ſi concedat omne ius, quod ſibi competit in tali re, tunc locum habet titulus pro emptore, & præſtatur euictio, ſecus ſi ſimpliciter concederet quicquid iuris haberet.q.143.nu.23. 354

Ex pecunia quaſi vſusfructus percipitur.quæſt.157.numero 1. 389

Pecunia ſubrogatur loco rei, & ſortitur naturam ſpeciei, in cuius locum ſubrogatur. q.157.nu.2. ibid.

Penſitatio. Vide Hypotheca.

Periculum vbi totum ſpectat ad venditorem poteſt comparere, & aſſiſtere liti, & ſuſcipere totum iudicium in ſe omnibus inuitis abſque tamen nouatione. quæſtio.5. numero 12. 16

Et de ratione.ibid.

Periculum caſus fortuiti pertinet ad emptorem. quæſt.16. nu.4. & quæſt.17.nu.2. & quæſt.18.nu.3. 46.48.49

Declara id procedere poſt perfectam venditionem, vt ibid. & quæſt.19.nu.14. 52

Primo ampliatur ſiue empta ſit res certa, ſiue incerta.ibid.nu.5. 50

Secundo ampliatur. etiamſi ſit conuentum, quod emptor non teneatur ad pretium, ſi vendita non poſſiut poſſideri, donec recuperentur.ibid.nu.6. ibid.

Tertio ampliatur, quando ab euentu litis conſtat, quod emptor recuſauerit rem venditam abſque iuſta cauſa recipere.ibid.nu.8. 50

Quarto ampliatur, quando ſtetit per emptorem, quin res traderetur.ibid.nu.9. ibid.

Primo fallit, quando venditor ſuſcepit in ſe periculum omne caſus fortuiti.ibid.nu.10. 50

Secundo fallit, ſi venditio fiat ad menſuram. nu.11. & ſeqq. ibid.

Tertio fallit in venditione gabellarum ad incantum, ſi contingat damnum dum facta eſt oblatio ad haſtam, ſed non deliberatio.ibid.nu.15. 50

Periculum mutuum tàm in re vendita, quàm in re aſſignata loco pretij cum vtroque caſu poſſit contingere augmentum, vel diminutio, tollit remedium euictionis.quæſt.18. nu.14. ibid.

Periculum caſus fortuiti venditor, & emptor licitè poſſunt poſt contractum ſuſcipere.q.18.nu.16. 50

Fallit, vt ibid.nu.17. ibid.

Periculum caſus fortuiti ſuſcipiens emptor, vel venditor, tenetur etiam de caſu contingenti culpa alterius partis. quæſt.18.nu.18. 50

Periculum rei venditæ emptor ſubiens, tenetur etiam ſi res conſignata non ſit.q.18.nu.22. ibid.

Intellige, vt ibid.nu.23. 50

Ita vt nullum damnum ſeu intereſſe petere poſſit ab altera parte.ibid.nu.24. ibid.

Ratio aſſignatur.ibid.nu.25. 50

Periculum euictionis ab emptore ſuſceptum non liberat vẽditorem à pretij reſtitutione, niſi etiam conuentum ſit, ne ad pretium teneatur.q.18.nu.26. 51

Periculum rei venditæ ſpectat ad venditorem.quæſt.48.numero 13. 125

Periculum eſt venditoris, ſi res prius quam tradita ſit, fuerit furto ſubtracta.quæſt.98.num.15. Et de ratione numero 16. 233

Fallit, ſi fuit emptori menſurata, ſeu numerata.ibid. nu.17. & ſeqq. 233

Periculum rei venditæ poſt venditionem perfectam pertinet ad emptorem, dummodò ceſſet culpa & mora debitoris.q.98.nu.23. ibid.

Et etiam quando prouenit ex natura rei, quo caſu non datur euictio, nec reſtituitur pretium.ibid.nu.24. 233

Maximè, ſi emptor ſciuerit naturam rei. ibidem numero 25. ibid.

Quæ ſcientia requiritur.ibid.nu.26. 233

Vnde datur cautela, quod emptor faciat venditorem obligare de euictione per verba prægnantia cum clauſula qualitercumque, & quomodocumque.ibid.nu.27. ibid.

Periculum, vt per venditorem transferatur in emptorem, debet fieri rei menſuratio, ſeu tradi poſſeſſio. quæſt.101. nu.1. & 2. 239

Periculum interitus vel deteriorationis poſt perfectam venditionem, an, & quando pertineat ad emptorem. Vide Regulam cum limitationibus. quæſt. 103. num.1. & plur.ſeqq. Et in verb.Emptione perfecta. Et vid.q.148. nu.6. & ſeqq.244. 366

Periculum interitus rei vendibilis in pondere, numero, vel menſura conſiſtens, ſi guſtari ſolet, & guſtata non ſit, pertinet ad venditorem.q.103.nu.8. 244

Periculi, & commodi rei vendiſæ concernentia diſpoſita per iura ad naturalia emptionis ſpectant. quæſt. 103.numero 24. 245

Periculũ interitus venditione perfecta eſt emptionis.q.148. nu.6. 366

Etiam ſi reſeruetur dominium.ibid.nu.12. & 13. 366

Extenditur procedere in locatione accidentali, vt ſcilicet periculum pertineat ad conductorem, nec vlla ſit mercedis remiſſio.ibid.nu.7.8. & 11. & 12. 366

Quia eo caſu penſio ſolui videtur pro re non locata, ſed pro intereſſe pretij non ſoluti.ibid.nu.9. ibid.

Ampliatur, procedere non ſolum quando venditio eſt perfecta, ſed etiam quando eſſet imperfecta, vt quia ſubſit ſolum pactum de vendendo, quando tamen tota res non eſt perempta.ibid.nu.10. 366

Periculum fluminis. Vide in verb. Fluminis periculum.

Periculum euictionis pertinet ad venditorem, quando euictio habet originem tempore venditionis, vt quia res vẽdita erat aliena, vel alteri obligata.q.152.nu.29. 378

Periculum alluuionis. Vide in verb. Alluuio. in verb. Euincens. in verb. Empti actio. in verb. Fundus.

Digitized by Google

Peritus quis in arte non præſumitur, niſi à partibus fuerit electus.q.153.nu.31. 381

Peritis in eligendis, ſi partes non conueniunt, iudex eis citatis eligit, & ſi duo haberi non poſſunt, ſufficit vnius electio.q.153.nu.34. 381

Et quatenus duo eligantur; non ſufficit alterum ſolum referre.ibid.nu.35. ibid.

Periurium ſine dolo non committitur.q.107.nu.13. 254

Periurium ne dolum quælibet cauſa excuſat. q.199.numero 21. 485

Et ſufficit allegare ignorantiam, & credulitatem. numero 22. ibid.

Permutatio dicitur titulus onerōſus.q.23.nu.2. 62

Permutationis ex contractu, an & quando detur euictio. Vide in verb. Euictio.

Permutanti datur regreſſus ad rem ſuam, ſi aduerſarius rei ſuæ dominium non tranſtulit.q.140.nu.5. 344

Permutanti datur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuerit euicta. Et de ratione.q.140.nu.6. ibid.

Primo limitatur in rei venalis permutatione, cũ nempè ſpecies permutatur pro alia venali, quia tunc euictione ſecuta non datur condictio ob cauſam ad repetendam rem datam pro euicta.ibid.nu.9. 344

Secundo limitatur; quando facta bonorum permutatione inter duos, ſi datum vni euincatur per tertium, non poteſt is, à quo euictum fuit, agere ad recuperationem dati per ipſum alteri contra tertium poſſeſſorem cauſam habentem ab ipſo altero, cui dederat. ibid.num.8. Et de ratione.nu.9. 344

Nec minus conueniri poteſt actione perſonali, cum nihil cum ipſo permutante geſſerit.ibid.nu.10. ibid.

Ampliatur vt procedat dicta limitatio etiamſi vnus tantum permutantium tradidiſſet, & alius non, & qui recepit vendiderit, quo caſu ſingularis poſſeſſor & emptor non poterit à permutante moleſtari, cui traditio facta non eſt.ibid.nu.11. 345

Sublimitatur non habere locum, quando cōtrahens pro obſeruantia obligauit omnia bona ſua cum clauſula conſtituti, quia datur actio contra tertium poſſeſſorem, & ſingularem ſucceſſorem.ibid.nu.12. 345

Permutanti, qui rem ſuam recuperare non poteſt vice rei ſibi traditæ iudicialiter euictæ, ſuccurritur pro indemnitate contra ſecundum permutantem. quæſt. 140.numero 14. ibid.

Permutatione beneficiorum non ſortita effectum, vt quia is, qui reſignauit, obijt, nō licet authoritate propria ad ſuum redire beneficium, ſed exigitur nouus titulus, quia primus per conſignationem fuit penitus extinctus, vel ſaltem collatio.q.140.nu.15. 345

Quod ibid.declaratur.

Contrarium.ibid.nu.16.& 17. ibid.

Permutans ſi declarat in inſtrumento nolle de euictione teneri, pactum illud non liberat ab obligatione exhibendi acquirenti publicum acquiſitionis ſuæ inſtrumentum. quæſt.140.nu.18.& 23. 345

Permutatio, venditio, ſeu ceſſio non dicitur ſufficienter facta, ſi non dantur inſtrumenta, & aliæ ſcripturæ. q.140.nu.23. ibid.

Permutanti ad rem permutatam datur regreſſus etiam ante ſecutam euictionem, vbi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit.q.141.nu.4. 346

Ampliatur procedere etiam ſi res fuerit penès tertium.ibid.nu.8. 347

Permutatio eſt contractus innominatus.q.141.nu.5. 346

Permutatio vbi facta eſt cum Eccleſia, & quæritur, an melior ſit conditio Eccleſiæ, inſpicitur tempus permutationis.q.141.nu.15. 347

Ita quod ſi res data Eccleſiæ fiat deterior, vel ſi res ab Eccleſia tradita poſt permutationem ſit effecta melior, permutatio reſcindi non poteſt. ibid.nu.16. ibid.

Quidquid aliud ſit, quando permutatio eſſet nulla, & poſtea ſequeretur ratihabitio.ibid.nu.17. 347

Vel non eſſet vtilis, vt quando cenſus, vel canon datus in recompenſam non eſt cum decreto, dummodo, & cum deuolutione.ibid.nu.18. ibid.

Præſumitur autem vtilis, quando fuit cum debitis ſolemnitatibus, vel eſt confirmata.ibid.nu.19. 347

Et dicenti eſſe damnoſam Eccleſiæ incumbit onus probandi læſionem, vel non euidentem vtilitatem. ibid. numero 20. ibid.

Permutatio. Vide in verb. Regreſſus. in verb. Res. in verb. Fratres.

Permutatio non cenſetur prohibita, quando fuit prohibita alienatio.q.141.nu.30. 348

Intellige, ſi meliorando permutetur.ibid.nu.31. ibid.

Etiam quod fiat ignorante, & diſſentiente fideicommiſſario.ibid.nu.32. 348

Niſi tamen eſſet res ad quam teſtator principaliter habuerit particularem affectionem, vt quia fuerit res maiorum ſuorum.ibid.nu.33. ibid.

Vel illa res particulariter fuerit prohibita. ibid. numero 34. 348

Quamuis inter fideicommiſſarios prohibitos alienare permutatio prohibita non cenſeretur.ibid.nu.35. ibid.

Permutatio fundi dotalis conceditur mulieri, licet non alienatio inſcio viro.q.141.nu.36. 348

Intellige, vt ibid.nu.38. 348

Permutatio longè minus affert damnum, quàm venditio, ſi ſine damno fiat.q.141.nu.37. 348

Permutans tenetur ad dandum.q.146.nu.25. 362

Permutanti datur regreſſus ad rem exiſtentem penès tertium, ſi res ſibi data fuit euicta.q.146.num.27. q.140. nu.6. vbi de ratione. 362.344

Fallit, quando ſpecies datur pro pecunia, quia tunc celebratus eſt contractus venditionis. dicta quæſt. 146. nu.28. 362

Perſecutio ſimpli actiones omnes continet, quibus rem, ſeu æſtimationem perſequimur.q.1.nu.13. 2

Declaratur.ibid.nu.4. ibid.

Perſona miſerabilis coram quo conueniatur. remiſſiuè q. 6. nu.33. 20

Perſona loquens non includitur in generali ſermone.q.114. nu.19. 273

Perſona omnis Eccleſiaſtica reuocare poteſt bona Eccleſiæ malè alienata.q.131.nu.8. 324

Perſona coniuncta ſine mandato an poſſit denunciare litem. quæſt.4.nu.23. 9

Perſonalia iura regulariter cedi non poſſunt.quæſt.156.numero 7. 388

Petitio euictionis fit ſecundum ea quæ ſunt præſcripta in venditione.q.1.nu.10. 2

Pignus, vel hypotheca tacitè contrahitur, ſi ex pecunia militis res empta ſit.q.22.nu.29. 61

Secun-

Secundò, ſi utiliter ematur ex pecunia, quæ ad iſtum effectum mutuo data ſit. ibid. nu. 30. 61

Tertiò quando fundus deſignatur, ex quo alimenta percipi debens. ibid. nu. 31. 61

Quartò, quando res à tutore empta eſt ex pecunia pupilli. ibid. nu. 32. 61

Declaratur procedere, ſi pupillus elegerit pecuniam. ibid. nu. 33. 61

Quintò, ſi pecunia pupilli ſit mutuo alicui data pro emenda aliqua re. ibid. nu. 34. 61

Declaratur ibid. nu. 35. 61

Sextò, quando quis tranſigis non animo nouandi. ibid. num. 36. 61

Extends idem procedere, ſi tranſactio facta fuit animo nouandi, & is, cum quo fuit tranſactum, dolum admiſit, vel dolo malo tranſactionem non ſeruauit. ibidem numero 37. 61

Septimò, quod Colonus partiarius tacitam habet hypothecam in fructibus. ibid. nu. 38. 61

Pignoris datiu confirmatur ex iure ſuperueniente. quæſt. 29. nu. 39. 81

Pignus prætorium quando inſtante creditore diſtrahitur, creditor de euictione non tenetur. quæſt. 44. nu. 3. 114

Primò fallit, ſi vt dominus vendat, vel nuncupatim ſe de euictione promittat, aut doloſò verſatus ſit. ibidem numero 4. 114

Præſtari tamen debent quæ aſſeruntur. per Gloſ. vt ibid. nu. 5. alias de euictione tenetur. 114

Secundò fallit, ſi pro pluri, quam ſit, creditor diſtrahat, cum pro illo pluri teneatur. ibid. nu. 6. 114

Tertiò fallit, ſi falsò aſſeruerit ſe creditorem in tanta quantitate, licet creditum eſſet in parte verum. ibid. numero 7. 114

Et vltra pretium tenetur intereſſe præſtare. ibid. numero 8. 114

Nec ſufficit dolum abeſſe, ſed ſatis eſt defectus crediti non veri. ibid. nu. 9. 114

Pignus & hypotheca extinguitur per dominij acquiſitionem. quæſt. 47. nu. 9. 121

Declaratur procedere, quando dominium irrenocabiliter fuit acquiſitum, ſecus ſi reuocabiliter. ibidem numero 10. 121

Pignoratitia actio quando ceſſet. Vide in verb. Creditor cum pignore.

Pignorata res. Vide in ver. Res pignorata.

Pignus. Vide in ver. Vſusfructus.

Plura in neceſſariam conſequentiam fieri permittuntur, quæ principaliter prohibentur. quæſt. 127. nu. 11. 314

Pluralitas non reſoluitur in ſingularitatem, quando deſiceret rationis diſparitas & connexitas, vel quando diſponentis voluntas repugnaret. q. 164. nu. 10. 402

Nec quando de neceſſitate requireretur pluralis numerus. nu. 11. 402

Fallit, quãdo ex pluralitate poteſt quis eſſe magis cautus. ibid. nu. 13. 402

Plures vbi vocati ſunt in ſucceſſione teſtati non coniuncti, tunc agens ſolum prætendere poteſt partem ſuam. quæſt. 166. nu. 10. 407

Extende idem procedere, quando verbis ſunt coniuncti. nu. 11. 407

Primò intellige procedere non conſtito de repudiatione, ſeu incapacitate aliorum. ibid. nu. 12. 407

Secundò intellige non præſtita cautione, de qua ibidem num. 17. 408

Pœna, ſeu mora non committitur aduerſus hæreditatem iacentem. q. 53. nu. 6. & 7. 133

Pœnæ ſunt odioſæ, & reſtringendæ. q. 181. nu. 10. 445

Declaratur procedere in dubio, non autem in certis. numero 14. 445

Pœna. Vide in ver. Venditor.

Pœna priuationis locum non habet, niſi in caſibus à iure expreſſis. quæſt. 156. nu. 13. 388

Pœnæ ſunt odioſæ, & ideo temperandæ, non extendendæ. quæſt. 182. nu. 23. 448

Pœna appoſita in primo compromiſſo non trahitur ad ſecundum, prout nec ſtipulatio pœnalis adhibita in prima contractu locutionis videtur repetita in ſequenti locatione. quæſt. 182. nu. 25. 448

Et præſertim in tacita reconductione. ibid. n. 26. 448

Quin etiam nec repetita cenſetur alia obligatio, quæ non ſit de propria natura illius contractus. ibidem numero 27. 448

Ampliatur procedere tam in pœna conuentionali, quam etiam legali. ibid. nu. 30. 448

Pœnam non euadit venditor per oblationem eiuſdem rei. quæſt. 183. nu. 1. 449

Pœnæ promiſſio in contractu venditionis non fit intuitu rei euictæ, ſed ad puniendum permittentem euinci. quæſtio 183. nu. 9. 449

Pœnam petere poteſt qui eam non commiſit. quæſt. 183. numero 20. 450

Pœna non venit damni appellatione. quæſt. 184. nu. 2. 450

Neque damnum eſt propriè pœna, ſed largè. ibid. numero 3. 451

Sicut nec in ſpecie, quamuis in genere ſit pœna. ibidem num. 4. 451

Portio accreſcit portioni. q. 194. nu. 4. & 23. 474. 475

Portio deſiciens abſque alia reſtitutione accreſcit fideicommiſſario. quæſt. 194. nu. 7. 474

At videus in propoſito. ibid nu. 26. 476

Portio accreſcens per alluuionem cedit fideicommiſſario. quæſt. 195. nu. 16. 478

Idem quando fundus alienus impetu fluminis adijcitur fundo fideicommiſſario. ibid. nu. 17. 478

Portio, quæ pro diuiſo vni aſſignatur, loco portionis ſuccedit, quam quis prius pro indiuiſo poſſidebat in diuiſione. quæſtio. 114. ſub nu. 3. 271

Poſſeſſio quando ſola auocatur per oblationem eiuſdem rei cum damnis & intereſſe ſatisfit obligationi. quæſt. 12. numero 9. 37

Et tunc magis propriè agitur, quaſi re non liberè tradita, vt libera tradatur. ibid. nu. 10. 37

Habetque euictio hæc exceptionem, niſi luatur pignus. ibid. nu. 11. 37

Declara, vt ibid. nu. 12. 37

Poſſeſſio dicitur vacua, quæ à nemine poſſidetur. quæſtio. 33. num. 1. 89

Vel etiam detinetur, quia fortè detentor ſit in poſſeſſione cauſa rei ſeruandæ. ibid. nu. 2. 89

Extenditur procedere, quod tradatur res quæ debet aliquam ſeruitutem realem. ibid. nu. 3. 90

Quo caſu non committitur ſtipulatio de euictione, ſi alius euinceret ſeruitutem. ibid. nu. 5. 90

Quamuis non dicatur libera poſſeſſio, & ideò practici nota-

notarij apponunt in inſtrumento, quod venditor promittit dare rem vacuam, liberam, & expeditam. ibid. nu. 4. 90
Poſſeſſionem plenam promittens tradere, intelligitur cũ fructibus, idem, ſi vacuam, ſecus ſi ſimpliciter. quæſt. 33. numero 8. 90
Poſſeſſio pacifica intelligitur vbi ceſſat controuerſia iudicialis, vel extraiudicialis iuris, vel facti. quæſt. 33. n. 9. 90
Poſſeſſionem qui alteri ceſſit impugnare non poteſt. quæſtio. 81. nu. 23. 191
Poſſeſſio transfertur per domini traditionem etiam quod cõtractus eſſet conditionalis. quæſt. 101. nu. 3. 239
Poſſeſſione feudi euicta contra dominum agi poteſt ad id, quod vaſalli intereſt. q. 119. nu. 21. 293
Saltem pro portione euicta, ſi pro parte euincatur, ſi in totum pro tota. ibid. nu. 22. 293
Contrarium, quod re particulari euicta dominus non teneatur, habetur. ibid. nu. 23. 293
Poſſeſſionis immiſſio. Vide in ver. Immiſſio.
Poſſeſſori, qui meliorauit datur ſolum quod impenſum eſt, non id, quod melioratum eſt. q. 40. nu. 27. 108
At quod imò prætendi poſſit deductio totius valoris melioramentorum. ibid. nu. 28. 108
Poſſeſſor qui ad effugiendam reſtitutionem allegat non affuiſſe alia bona, ex quibus legitima detrahi potuerit, hoc probare tenetur tanquam fundamentum ſuæ intentionis. quæſt. 108. nu. 31. & ſeq. 257
Poſſeſſor bonæ fidei tenetur compenſare impenſas cum melioramentis. quæſt. 153. nu. 3. & 6. 379
Fallit in eo, qui eſt dominus licet reuocabilis. ibid. numero 4. 379
Ampliatur etiam ſi grauatus ſit ſub conditione rem ipſam reſtituere. ibid. nu. 5. & 7. 379
Extenditur procedere in marito, ibid. nu. 8. 379
Et in eo, qui bona fide fundum dotalem emit à marito. ibid. nu. 9. 379
Poſſeſſor bonæ fidei melioranſ, qui non habet dominiũ, quod minus eſt impenſum conſequitur facta computatione. vt in quæſt. 153. nu. 25. 381
Poſſeſſor, qui abſque culpa cecidit à poſſeſſione non excluditur à melioramentorum petitione. quæſt. 154. n. 21. 384
Poſſeſſor, à quo auferuntur bona à Principe, & transferuntur ex gratia in rebannitum reſtitutum, non habet contra ſuum auctorem recurſum de euictione. quæſt. 167. numero 17. 409
Secus ſi de iuſtitia extraordinaria. ibid. nu. 18. 409
Sed indiſtinctè, quod re ablata emptori ex facto Principis reſtituentis exititios ad bona de euictione detur recurſus aduerſus Principem, ſi ſit immediatus author, vel aduerſus venditorem immediatum authorem. ibid. numero 20. 409
Limitatur, cum poſſeſſor ex cauſa lucratiua poſſideret. ibid. nu. 19. 409
Poſſeſſor malæ fidei non deducit vtiles expenſas. quæſt. 176. num. 8. 430
Ratio eſt, quia is dicitur has impenſas donaſſe. ibid. numero 9. 431
Ampliatur, procedere etiam quoad harum impẽſarum abraſionem, quam facere non poteſt malæ fidei poſſeſſor. num. 10. 431
Primò limitatur, quando poſſeſſor malæ fidei eſt talis, qui has impenſas & meliorationes vtiles fecit, & donare non poteſt. ibid. nu. 11. 431
Secundò limitatur in iudicijs vniuerſalibus, vt in petitione hæreditatis, in qua poſſeſſor malæ fidei deducit impenſas vtiles. ibid. nu. 12. 431
Tertiò limitatur, quando hæ impenſæ, ac meliorationes factæ ſunt in ampliandis ædificijs, vel aliquid in eis faciendum, quo caſu conceditur abraſio. ibid. nu. 13. 431
Primò ſublimitatur dicta concluſio, vt locum non habeat, quando hæ meliorationes, & impenſę abſque damno fundi abradi poſſunt. ibid. nu. 14. 431
Secundò ſublimitatur, quando fundus, in quo factæ sũt perijt. ibid. nu. 15. 431
Poſſeſſor bonæ fidei cauſam non habens à domino, nec ius in re, expenſas cum fructibus compenſat, quicquid in contrarium teneat Menoch. quæſt. 176. nu. 28. 432
Et præſertim, ſi ad fructus fuit quis condemnatus. ibidem nu. 29. 432
Intellige deductis fructibus melioramẽtorum, qui proprij eius ſunt. ibid. nu. 30. & 34. 432
Etiam poſt litem conteſtatam. ibid. nu. 31. 432
Vel ſi ad fructus fuit condemnatus. ibid. nu. 32. 432
Seu ſi ſit malæ fidei poſſeſſor. ibid. nu. 33. 432
Poſſeſſores plures tertij bonorum obligatorum pro euictione non conueniuntur inſolidum, ſed pro parte poſſeſſa. quæſt. 200. nu. 52. 491
Contrarium, quod imò inſolidum conueniantur. ibidem num. 53. 491
Vnde trahitur cautela in contractu apponenda. numero 55. 491
Poſitionibus reſpondere an teneatur emptor, & quid obſeruandum. quæſt. 8. nu. 20. & quæſt. 9. nu. 44. 24. 29
Poteſtas euictionis tollit intellectum acquiſitionis. quæſt. 47. num. 1. 121
Poteſtas, qui ex officio tenetur capere bannitum, non conſequitur præmium à ſtatuto deſtinatum capientibus bannitum. quæſt. 157. nu. 23. 390
Idem dicitur de eo, qui fecit actum non ſponte, ſed incitatus à iure, vel à facto. ibid. nu. 24. 390
Practica ad cognoſcendum animal, quod breui tempore mortuum eſt, illud eſſe mortuum ex præcedenti vitio. quæſt. 25. nu. 21. 70
Primò declaratur, vt non procedat, quando morbus accidit poſt venditionem. ibid. nu. 22. 70
Secundò declaratur non habere locum, quando emptor ſciuit vitium, vel morbum ipſius rei emptæ. ibid. numero 23. 70
Pretium recuperat emptor, etiamſi ab eo non ſit lis venditori denunciata, vide quæſt. 5. num. 20. vſque ad fin. quæſtionis, vbi author diſtinguit duos caſus. 16
Pretij reſtitutio ſuccedit loco intereſſe. quæſt. 2. n. 8. 3
Pretio ſoluto venditor non tenetur præſtare cautionem de euictione. quæſt. 8. nu. 43. 26
Limita, vt ibid. nu. 44. 26
Pretij reſtitutio quando fieri non debeat. q. 11. nu. 38. 35
Pretium an reſtituatur ab euincente ratione dominij. remiſſiuè. quæſt. 12. nu. 18. 37
Pretium, & intereſſe debẽtur emptori, qui ſuccũbit ex laudo voluntario, non autem duplum, & pœna. quæſt. 13. numero 25. 40
Pretium quale attendatur euicta re, diſtinguuntur duo caſus. quæſt. 20. nu. 26. 56
Primus eſt, quando agitur actione ex ſtipulatu, & tunc attenditur valor tempore contractus. ibid. n. 27. 56

Se-

Secundus eſt, quando agitur actione ex empto, & tunc attenditur tempus euictionis. ibid. nu. 28. 56

Exempla allatæ diſtinctionis ponuntur in praxi. numero 29. 56

Pretium ſi ex forma conuentionis reinueſtiẽdum eſt in vna re immobili pro euictione, non eſt illi ſatisfactum, ſi emantur plures. quæſt. 22. nu. 13. 60

Ampliatur procedere etiam ſi ſit promiſſum reinueſtire in aliqua re immobili. ibid.

Declaratur non procedere, ſi agitur ſolum de cautione, & ſecuritate emptoris, quæ tantum prodeſſet ſi in duabus rebus, quam ſi in vna adimpleatur. ibid. nu. 18. 60

Secundò declaratur non habere locum ſtante difficultate ſubrogationis. ibid. nu. 23. 61

Pretium vbi debet inueſtiri in re immobili intelligitur implendum in ciuitate, vel territorio, vbi celebratus eſt cõtractus. quæſt. 22. nu. 27. 61

Declaratur. vt ibid. nu. 28. 61

Pretium reſtituitur, vbi bona libera tradi nequeunt. quæſt. 23. nu. 45. 64

Præſertim, ſi venditor aſſeruerit, quod res eſſet libera, quo caſu contractus reſciſſio competit. ibid. nu. 46. 64

Et agitur via executiua vi obligationis Cameralis, quatenus appoſita ſit. ibid. nu. 47. 64

Ampliatur, quando cautum eſſet de euictione, & dati fuiſſent fideiuſſores. ibid. nu. 48. 65

Pretium, an prius ſit ſoluendum, vel res vendita tradita. quæſt. 33. nu. 26. 91

Pretium rei venditæ ſoluendum creditoribus venditoris, illis immediatè ſolui non poteſt, ſed venditori. quæſt. 45. nu. 1. & nu. 3. & infra. 118

Contrarium, quod ſufficiat probare pecuniam fuiſſe erogatam in extinctionem debitorum. ibid. nu. 6. vſque ad finem. 118

Pretium quis non dicitur conſecutus, quando illud cogitur reſtituere. quæſt. 45. nu. 7. 118

Pretium reſtituitur emptori, etiam quod venditor dixerit nolle teneri de euictione, niſi pro dato & facto ſuo tantùm, & non aliter, nec alio modo, etiam quod emptio facta ſit à ſciente. quæſt. 57. nu. 3. 142

Pretium rei dotalis quando pro parte peruenit ad mulierem, & pro parte ad virum, vnuſquiſque ipſorum tenetur pro ſua parte. quæſt. 72. nu. 39. 172

Pretium euictione ſecuta ementi à coniugibus reſtituendum eſt à marito, licet in eodem inſtrumento mulier fateretur pecuniam in ſui vtilitatem fuiſſe verſam. quæſt. 75. numero 1. 178

Primò fallit, ſi aliter in ſui vtilitatem ceſſiſſe conſtet. ibid. nu. 2. 178

Secundò fallit, ſi ex poſt facto coram iudice id fateatur vxor. ibid. nu. 3. 178

Pretium ſoluitur venditori etiam quod re vendita compériatur, eam non eſſe illius. quæſt. 84. nu. 26. 198

Pretium quando fuit ſolutum, emptor vti poteſt retentione, donec ſibi idoneè caueatur pro euictione. quæſt. 85. numero 11. 200

Pretio ſoluto, emptori nulla datur actio, vt ſibi pro euictione caueatur, ſed eo non ſoluto datur retentio. quæſt. 85. numero 26. 201

Et non ſufficit nuda cautio, niſi præſtetur cum fideiuſſoribus. nu. 27. 201

Pretium petens oſtendere debet ſe ex parte ſua impleuiſſe. quæſt. 98. nu. 1. 233

Pretium offerre debet emptor, cum ex empto agit aduerſus venditorem. quæſt. 98. nu. 3. 233

Pretij partem qui ſoluit, ſi res euincatur repetit ſolum quod numerauit. quæſt. 98. nu. 4. 233

Pretij non ſoluti exceptio non repellit emptorem non obſtante ſtatuto. quæſt. 98. nu. 6. 233

Fallit, vt ibid. nu. 8. 233

Pretij ex quantitate dignoſcitur quid voluerint partes in venditione venire. quæſt. 102. nu. 34. 242

Pretium vbi non numerauit emptor, fructus ex re ſibi vendita perceptos non facit ſuos, niſi facto depoſito offerat, ſeu ei fides de pretio habeatur. q. 103. nu. 40. 246

Pretium venditori emptor offerre debet, cum agit ex empto, nec implet, ſi partem pretij offerat. quæſt. 103. n. 41. 246

Pretij pars, ſi ab emptore ſoluatur, & res empta euicta ſit in totum, agens ex empto integrum pretium non conſequetur, ſed id ſolum quod numerauit. quæſt. 103. n. 42. 246

Pretium. Vide in ver. Exceptio. in ver. Emptor.

Pretium non poteſt recuſare emptor, nec contractus executionem reſpectu fideicommiſſi. q. 106. nu. 3. 250

Maximè præſtita cautione emptori de indemnitate pro futuro fideicommiſſo. ibid. nu. 4. 250

Pretium non debetur fideicommiſſario ementi rem fideicommiſſo ſubiectam. q. 109. nu. 4. 259

Pretium & æſtimatio rei legatæ debetur etiam ſi res mihi legata efficiatur mea poſt legatum, tanquam à me ipſo ſit euicta. q. 110. nu. 6. 261

Fallit, ſi talis emptor vocatus ſit, & ſcienter emat, quia ſibi præiudicat in fideicommiſſo. ibid. nu. 7. 261

Primò ſublimitatur vt procedat, quando quis emit rem teſtatoris ſibi purè legatam, ſecus ſi emat rem alienã, vel ipſius hæredis, cum recta via non tranſeat in legatarium, quia iſto caſu poteſt emptio valere abſque eo, quod repudiare intelligatur legatum. ibid. nu. 8. 261

Sed contra. ibid. nu. 9. 261

Secundò ſublimitatur non habere locum, quando legatarius emit rem ex comprehenſis in fideicommiſſo vniuerſali, quia tunc non intelligitur renunciaſſe fideicommiſſo. ibid. num. 10. 261

Pretij repetitio conceditur pro quantitate pretij ſoluti, & nõ pro æſtimatione quanti nunc res valet. quæſtio. 112. numero 47. 266

Pretium quod prius tunc effecta ſoluit repetit actione ex empto, euincens à ſe ipſo rem contra venditorem. quæſtio. 113. nu. 26.

Pretium, an & quando reſtituendum ſit in diuiſione facta de bonis fideicommiſſo ſubiectis. vide in ver. Euictio.

Pretium nullum vbi interuenit, agi non poteſt de illius reſtitutione. q. 1[illegible]. nu. [illegible]. vbi videas. 276

Pretium debetur ementi à cohærede bona fideicommiſſo ſubiecta eueniente fideicommiſſi caſu ab hæredibus venditoris. q. 115. nu. 1. 279

Declaratur ibid. nu. 7. 279

Sub quo venit etiam intereſſe. ibid. nu. 3. 279

Ampliatur procedere etiamſi emptor fuerit ſciens. ibid. nu. 2.

Contrarium habetur. ibid. nu. 4. & 6. 279

Pretium reſtituendum eſt ementi bona fide à venditore ſciente onus, & prohibitionem, etiam ſi conuentum fuerit, vt re euicta non teneretur de euictione, aut ad pretij reſtitutionem. quæſt. 119. nu. 1. 291

Pre-

Digitized by Google

Pretium. vide in ver. Dominus. in ver. Emptor. Feudum.

Pretium reſtituere debet venditor, quando feudum fuit euictum emptori bonæ fidei non participanti de fraude. quæſtio.121.nu.3. 297

Pretium feudi euicti reſtitui debet emptori bonæ fidei à domino reuocante, ſi res fuerit alienabilis, quamuis poſſeſſionis apprehenſio prohibita foret, præſertim ſi pretium fuit conuerſum in eius vtilitatem. q.121.nu.4. 297

Pretium rei Eccleſiæ debet curari ab emptore, vt conuertatur in illius vtilitatem. q.128.nu.3. 315

Et quod pecunia perueniat ad creditores, & legatarios ibid.nu.4. 315

Sed quod imò ſufficiat, ſi emptor ex lege contrahat, & pretium ſoluat, vt in alterius rei emptionem ſubrogetur, abſque eo quod teneatur curare, vt in illius emptionem conuertatur ex veriſſima ſententia. ibid.nu.5. 315

Pretium non reſtituitur ementi contra legis interdictum, nec eidem actio de euictione datur. q.129.nu.3. 316

Pretij verſio in alienatione rei Eccleſiæ qualiter & quando probanda ab emptore. Vide in verb. Alienatio rei Eccleſiæ. & in ver. Emptor. & in quæſt.130.n.35. & ſeqq.

Pretij verſio in vtilitatem Eccleſiæ probatur coniecturis. quæſt.130.nu.41. 321

Non tamen ſola confeſſio Prælati probat verſionem in cauſam expreſſam non concurrentibus adminiculis. ibid. nu.42. 321

Pretium quando, & quibus caſibus ſit reſtituendum ab Eccleſia in caſu nullitatis alienationis non ſeruatis ſolemnitatibus quæſt.130. à num.53. vſque in fin. Vide in ver. Emptor rei Eccleſiæ. 322

Pretium reſtituitur à venditore rei Eccleſiæ nõ ſeruatis ſeruandis emptori bonæ fidei, qui tamen vti non poteſt retentione ipſius rei. q.130. ſub nu.60. 322

Pretium Eccleſiæ male alienatæ nondum exburſatum peti poteſt ab Eccleſia. quæſt.131.nu.20. 324

Et qua actione agatur. ibid.nu.21. 324

Pretium reſtituere tenetur venditor rei, qui eam liberè non tradidit, & ad omne intereſſe. quæſt.133.num.1.2.& 3. 11.& 12. 327.328

Pretio unico vendens res plures, vna euicta tenetur reſtituere pretium, ſi emptor partem ſolum non fuiſſet empturus. quæſt.133.nu.4. 327

Licet alias reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte contractus ſuſtineretur validus. ibid.nu.5. 327

Pretium, quando venditor tenetur reſtituere ex cauſa retractus, ad illud tantum tenetur, quod venditionis tempore accepit, adeo quod augmentum & diminutio non conſideratur, ſed ſolum bonitas & ſtatus in quo reperiebatur tempore contractus. q.134.nu.45. 333

Idque procedit etiam in locatione, feudo, & ſimilibus, ibid.nu.46. Et videas in ver. Retractus. 333

Pretium, ſi prius non numeretur, dominium rei venditæ non transfertur. quæſt.139.nu.7. 342

Pretij quando fuit habita fides in venditione, quo caſu dominium fructuum tranſit in conductorem, locator non præfertur, ſed debet concurrere cum creditoribus ipſius conductoris. quæſt.148.nu.36. 368

Pretium in vniuerſalibus non ſuccedit loco rei, licet ſecus ex fictione. quæſt.157.nu.12. 390

Pretium exigendi ius rei redimendi non continetur ſub legato mobilium, cum ſit tertia ſpecies. q.158.nu.3. 391

Pretium rei venditæ poſt obitum teſtatoris ſpectat ad eum, cui teſtator rem ipſam reliquit, ex qua pretium eſt comparatum. quæſt.158.nu.5. 391

Pretium. vide in ver. Fructus. in ver. Venditor. Fiſcus.

Pretij quantitas in contractu emptionis & venditionis maximè conſideratur. q.162.nu.12. 398

Pretium rei venditæ vbi reinueſtiri debet, id faciendum eſt in territorio, vel ciuitate, vbi contractus fuit celebratus. quæſt.164.nu.18. 403

Ampliatur idem procedere in obligato ad dandum fideiuſſorem, qui promiſiſſe intelligitur dare in ciuitate, in qua promiſit, & de hominibus eiuſdem ciuitatis. ibid. numero 19. 403

Extenditur habere locum etiam in locis confederatis, quæ cenſentur vnum corpus. ibid.nu.20. 403

Declaratur ſibi non tribuere, quando eſſet magna difficultas emptionis in illo loco vbi contractus fuit celebratus, quo caſu reinueſtimentum huiuſmodi fieri poteſt in alia ciuitate, vel territorio ſubdito tamen eidem Præſidi. nu.21. 403

Extendas idem procedere in eo, qui tenetur ad ſatiſdationem neceſſariam, niſi aliud ſe habeat fori conſuetudo. nu.22. 403

Limitantur prædicta, quando tales ciuitates haberent diuerſos Principes, licet eſſent vicinæ. ibid.nu.24. 403

Præſertim, quando conueniri non poſſent ſub illo iudice illius territorij. ibid.nu.25. 403

Pretium fiſcus in caſibus, in quibus bannitus reſtitutus reuocat bona in fraudẽ ipſius alienata, tenetur emptori reſtituere, etiam quod ille de fraude participauerit. quæſtio. 168.nu.1. 410

Contrarium habetur. ibid.nu.5.6.& ſeqq. 411

Pretium rei furtiuæ emptæ, an & quando emptor recuperat. Vide in ver. Emens rem à fure; & in ver. Emens bona fide. Emens rem à fiſco.

Pretij reſtitutio, & præſtatio intereſſe intrinſeci circa rem à pari procedunt in caſu nullitatis alienationis. quæſt.173. num.25. 424

Pretium reſtituere tenetur venditor, vt & capitale in caſu nullitatis contractus cum intereſſibus facta promiſſione euictionis. q.173.nu.32. 424

Maximè ſi emptor ignorauit prohibitionem. ibid. numero 33. 424

Fallit in minore, qui non tenetur, niſi quatenus factus eſt locupletior. ibid.nu.34. 424

Pretium eſt reſtituendum, quamuis contractus ſit nullus, vel vſurarius. quæſt.175.nu.11. 429

Et contractus reducitur ad æqualitatem inter vtrumque. ibid.nu.12. 429

Pretium ſuccedit loco venditæ portionis, & eius augmenti. quæſt.194.nu.13. 474

Pretij ſolutio ob euictionis exceptionem retardari nõ poteſt, quando non ſunt actus correſpectiui. quæſt.200. numero 66. 492

Etiam quod ſtante periculo imminentis euictionis poſſet retardari ſolutio. ibid.nu.67. 492

Prædium emptum ex pecunia recepta per venditorem cum hypotheca rei emendæ pro euictione rei venditæ dicitur obligata primo emptori, ex cuius pecunia fuit empta. quæſt.39.nu.1. 105

Prædia duo ſi vendita ſint in eodem contractu cũ certa menſura relata diſtinctè ad vnumquodque eorum, & alterum excedat menſuram, & alterum deficiat, lucrum in vno com-

Digitized by Google

compenſatur cum damno, quod ſentit emptor in alio. quæſtio.102.nu.4. 241

Prædio vendito, vendita cenſentur ſterquilinia, ſtramenta, & quæ agri ſtercorandi cauſa comparata ſunt. quæſt.103. nu.31. 245

Prædium, quando iure proprio per Principem fuit cõceſſum, transferri ad alium perpetuarium non debet. quæſt.172. nu.15. 421

Etiam ſi alteri ſponte Imperator donauerit. ibid. numero 16. 421

Prælatus alienans rem Eccleſiæ contra iuris præcepta poteſt eandem rem vendicare nomine Eccleſiæ. quæſt.62. numero 11. 151

Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ in quærendis ante acceptationem tacitam, vel expreſſam. quæſt.130. numero 18. 319

Prælatus, ſi promittat etiam cum iuramento rem Eccleſiæ locare ad longum tempus, cogi non poteſt ad locandum. quæſt.131.nu.6. 323

Prælatus modernus poteſt agere contra hæredes prædeceſſoris pro pretio rei Eccleſiæ alienatæ. quæſt.131.n.14. 324

Prælegata in re, quæ poſſidebatur à teſtatore, euictio non datur. vide in ver. Euictio non datur.

Prælegatum ſi fiat alijs cohæredibus ope exceptionis, cohæres de euictione agere poteſt. quæſt.66.nu.10. 157

Ampliatur procedere non ſolum ſi omnibus ſit factum prælegatum, ſed etiam ſi aliquibus, quia inter eos locum habebit euictio. ibid.nu.11. 157

Præmio non eſt dignus, qui non vltro vindicauit. quæſt.157. num.22. 390

Præpoſitorum factum habetur pro facto ſingulorum. quæſt. 132.nu.7. 326

Præſcriptio ſi fuit interrupta culpa emptoris, tunc emptor agere non poteſt. quæſt.9.nu.13. Vide in ver. Emptor agere non poteſt.

Præſcribens in foro conſcientiæ reſtituere tenetur, ſiue ſit in mala, ſiue ſit in bona fide. quæſt.31.nu.20. 85

Contrarium etiam ſi ſuperueniat ſcientia rei alienæ. ibid.nu.21.& ſeq. 85

Præſcriptio contra ſcientem habet in ſe tacitam renunciationem. quæſt.31.nu.27. 85

Præſcriptio non currit contra facultatem petendi menſuram ob malam fidem. quæſt.102.nu.16. 242

Et ſic poteſt peti menſura etiam lapſis 30. annis, etiam quod fuerit conuentum de menſura facienda. ibid. numero 17. 242

Sed videas. ibid. in fine.

Præſens venditioni & non diſſentiens vendidiſſe cenſetur, ac de euictione tenetur, ſi pretium accipiat. quæſt.113.nu. 3.& 17. 267

Præſens & tacens, quando cenſeatur conſentire. Vide in ver. Venditioni conſentiens.

Præſentia venditoris in iudicio quid operetur. quæſt.9. numero 30. 28

Præſtatio annua, quæ maximè in pecunia conſiſtit, facienda eſt, ſi in vno anno fructus non percipiantur, cum vbertate alterius anni compenſentur. quæſt.82.nu.8. 192

Præſumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium. quæſt.92.nu.38. 221

Præſumptio quãuis ſit pro ſententia, ea tamen admittit probationem in contrarium. quæſt.13.nu.6.

Præſumptio legis efficit, vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium. quæſt.165.nu.19. 405

Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt tollere ius alteri quæſitum. quæſt.167.nu.12. 409

Princeps, vel alius, qui aufert ius alterius tenetur de ſuo recompenſare. quæſt.167.nu.15. 409

Niſi Princeps per viam legis generalis ex cauſa res ſubditorum auferret, veluti pro alueo faciendo, quo caſu pretium non reſtituitur. ibid.nu.16. 409

Et pretium condignum reſtituendum emptori quale dicatur. vide ibid.

Principis factum reputatur caſus fortuitus. quæſt.17.nu.9. & quæſt.200.nu.31. 48.488

Princeps ſi rem vni conceſſit, illam motu proprio alteri concedere non poteſt, niſi expreſſè dicat, non obſtante conceſſione. quæſt.172.nu.2. 421

Et de ratione. ibid.nu.7.& ſeqq. 421

Princeps de euictione non tenetur, ſi feudum conceſſit cum clauſula, ſaluis iuribus alienis. quæſt.119.nu.8. 292

Princeps obligatur ex contractu inito cum ſubdito, & conſideratur vt priuatus. quæſt.172.nu.3. 421

Principis conceſſio non facta mentione iuris tertij non valet. quæſt.172.nu.4. 421

Princeps regulariter non cenſetur velle iuri alterius præiudicare. quæſt.172.nu.5. 421

Princeps in conceſſione facta præſumitur circumuentus. quæſt.172.nu.7. 421

Quod locum habet non ſolum in ſecunda gratia ad partis poſtulationem, ſed etiam ſi motu proprio conceſſa foret. ibid.nu.8. 421

Princeps quando facit contrarias conceſſiones perſonis diuerſis, in dubio præſumendum eſt, quod velit eum præferri, qui habet meliora & potiora iura. q.172.nu.9. 421

Princeps dicitur iuſtitia animata. q.172.nu.12. 421

Nec ideò fraudum, ac circumuentionum auctor eſſe debet. nu.13. 421

Princeps non valet rem vni conceſſam eandem ſecundo concedere in præiudicium primi. q.172.nu.14. 421

Princeps ex cauſa poteſt recedere à ſuo contractu. quæſt.172. nu.17. 421

Dum tamen de voluntate conſtet. ibid.nu.18. 421

Princeps. Vide in ver. Cauſa.

Principis factum reputatur caſus fortuitus. quæſt.200. nu. 31.& q.17.nu.9. 48

Ideò in qualibet promiſſione reſeruata intelligitur authoritas ſuperioris. d. quæſt.200.nu.32. 488

Principali ſublato non tolluntur clauſulæ acceſſoriæ, vbi non militat eadem ratio in clauſula acceſſoria, quæ militat in principali, vel ſi talis clauſula poſſit per ſe ſtare. quæſtio. 58.nu.20. 144

Principale vbi tollitur ex rigore iuris non tollitur acceſſorium, quod ex æquitate ſuſtinetur. q.90.nu.7. 214

Priores. Vide in ver. Magiſtratus.

Priuatur nemo iure quæſito ſine ipſius facto, vel culpa. quæſtio.139.nu.2. 342

Etiam ſi ſpe ſit quæſitum. ibid.nu.3. 342

Ampliatur, vt procedat etiam ſi ſimul vtrumque concurrat, nempè quod ius ſit mihi quæſitum, & quod ſpe tantum competat. ibid.nu.4. 342

Priuationis pœna locum non habet, niſi in caſibus à iure expreſſis. q.156.nu.13. 388

Priuilegium ceſſat inter pares. q.66.nu.6. 157

Priuilegium habens iuris congrui præfertur in ſubhaſtatione,

ne,& venditione neceſſariò facta à iudice pro executione rei iudicatæ.quæſt.123.nu.23. 303

Priuilegium Eccleſię cogendi rem propriam uendere non dat actionẽ,ſed implorationẽ officij iudicis.q.139.n.27. 343

Et ſtrictè debet impertiri,& non extenditur ad quemcunque locum pium.ibid.nu.28. 343

Priuilegium non debet dari doti contra aliam dotem. quæſt. 172.nu.10. 421

Probatio cui incumbat, venditorem, vel emptorem non ita venditurum,vel empturum.q.165.nu.18. 405

Proceſſus non redditur nullus ob præparatoria iudiciorum omiſſa,vel præpoſterata.q.91.nu.36. 218

Proclama ſi ignoretur à creditore,eidem per reſtitutionem in integrum ſuccurritur.q.9.nu.71. 30

Sed quod in ſpecie peti debeat.ibid.nu.73. 30

Procuracor debet tempore denunciationis dicere de mandato,vel ſaltem de rato promittere.q.3.nu.12. 6

Procuratori facta denunciatio nocet.quæſt.3.nu.10. 6

Et quando conſtituat dominum in mora.ibid.nu.11. 6

Procurator debet conſumare mandatum ſuſceptum,alias dicitur in dolo.q.78.nu.5. 183

Procurator ad iudicia tenetur etiam de leuiſſima culpa.quæſtio.78.nu.7. 183

Procuracor,quando expreſsè fidem ſuam aſtrinxit, ac ſe & bona ſua proprio nomine obligauit, obligatus cenſetur etiam finito iudicio.q.186.nu.1. 456

Procurator contrahens procuratorio nomine, ſi obligauit ſe proprio nomine,finito officio tenetur.quæſt.186.n.2. 456

Extenditur procedere etiam in tutore & curatore promittente nomine proprio.ibid.nu.3. 456

Procurator tanquam talis faciens contractum in eo, quod nõ erat,tenetur,quia fidem ſuam aſtrinxiſſe videtur. quæſt. 186.nu.4. 456

Procurator,quando obligauit ſe,ſuos heredes,& bona,tenetur de ſuo proprio.q.186.nu.5. 456

Idem procedit, quando obligat ſe ſui contemplatione. nu.6. 456

Et quando contemplatione vtriuſque ambo obligantur.nu.7. 456

Procurator contrahens non expreſſo nomine officij, quando proprio nomine,vel domini teneatur,diſtinguitur. quæſt. 186.nu.8. 456

Procurator, qui ex contractu procuratorio nomine geſto aliquid ſibi quærit,cenſetur fidem ſuam aſtrinxiſſe. q. 186. num.9. 456

Procurator, qui fatetur dominum debitorem, conueniri poteſt.q.186.nu.11. 457

Contrarium habetur.ibid.nu.12. 457

Procurator quando procuratorio nomine actum gerit,qui cõuenit ſoli procuratori,& illum ſolum reſpicit, videtur fidem ſuam aſtrinxiſſe.q.186.nu.13. 457

Idem quoque procedit, quando fuit ſtipulatum à procuratore procuratorio nomine.ibid.nu.14. 457

Sed contrarium tenet author.ibid.nu.15.& ſeqq. 457

Procurator.Vide in ver.Obligans.

Procurator conſtitutus ad vendendum præſtare poteſt fideiuſſorem de euictione.q.186.nu.28. 458

Procurator quaſi alterius negotia gerens conſentiens actui in quo alias de iure ſuo agitur, præiudicium ſibi affert. quæſt.186.nu.29. 458

Procurator conſtitutus ad vendendum,qui contrahit poſt reuocationem mandati quam ignorat,obligat dominum, licet non transferat dominium, quod transferri non poteſt abſque voluntate domini q.186.nu.31. 458

Et dominus tenetur ad intereſſe euictionis, & ementi competit publiciana ex dicto contractu.ibid.nu.32. 458

Ideò traditur cautela,de qua ibid.nu.33. 458

Idemque procedit in procuratore vendente poſt mortem domini,quum ignorauit tam ipſe,quam emptor.ibid. num.34. 458

Valeret etiam, quamuis procurator ignoraret, & emptor ſciret mortem domini,licet hæredes poſſent illum doli exceptione ſubmouere.ibid.nu.35. 458

Procurator ad negotia, quamuis procuratorio nomine vendat,de euictione tenetur finito officio.q.187.nu.1. 459

Contrarium habetur.ibid.nu.5.& ſeqq.& nu.8. 459

Limitatur hæc vltima ſententia,vbi procurator fidem ſuam aſtrinxit, & ſe proprio nomine obligauit. ibid.numero 9. 459

Declaratur prima relata ſententia, quando procurator ſimpliciter promiſit,non exprimendo,vtrum procuratorio nomine,vel ſuo.ibid.nu.10. 460

Sed contra.ibid.nu.11. 460

Diſtinguitur tamen eod.loco.nu.12. 460

At ſecus eſt in tutore,cuius officium eſt neceſſarium. num.2. 459

Et ratio eſt,quia tutor publica authoritate,ideſt à lege ſuſcipit officium,& procurator à priuato.ibid.nu.3. 459

Procurator emens nomine domini tenetur ad pretium.quæſt. 187.nu.4. 459

Procurator qui contrahit procuratorio nomine, & nihil ei acquiritur,tunc ſolus dominus tenetur finito officio.quæſt. 187.nu.13. 460

Procurator ſimpliciter aliquid confitens, nec ſe ad aliquid obligans,tunc non ipſe, ſed ſolus dominus tenetur. quæſt. 187.nu.14. 460

Procurator contrahens domini contemplatione obligat ſolum dominum.q.187.nu.15. 460

Idem eſt,quando explicatur actus,qui ſoli domino conuenit,prout eſt in iudicijs, in quibus ſolus dominus tenetur.ibid.nu.16. 460

Fallit, quando procurator fuit datus in rem ſuam, vel obtuliſſet ſe,cum ſciret cautum non eſſe, vel ſi defenſoris loco cum ſatiſdatione ſe liti obtulerit, quia procurator cõueniri poterit.ibid.nu.18. 460

Vel quando mentitus eſt,aſſerens ſe eſſe procuratorem, cum mandatum aliquod non haberet.ibid.nu.19. 460

Vel etiam ſit mentitus præſtitam eſſe cautionem de ſoluendo.ibid.nu.21. 460

Extenditur dicta concluſio, quando actus reſpicere poteſt etiam vtrumque ſcilicet dominum,& procuratorem, quia ſi procurator contrahat procuratorio nomine, obligat ſolum dominum.ibid.nu.17. 460

Limita,& intellige vt ſuperius dictum fuit. ibid. numero 18. 460

Procurator,ſiue cõtrahat, ſiue compareat in iudicio,tenetur docere ſe eſſe procuratorem.q.187.nu.20. 460

Procurator, quando ſimpliciter accepit rem mutuo procuratorio nomine,& ſic in alijs contractibus, qui re contrahũtur, non obligatur, cum tunc dominium quærat domino. q.187.nu.23. 460

Procurator,tutor,& executor contrahendo non tenetur, niſi quando non probat ſe talem eſſe, qualem ſe fecit. q.193. nu.10. 472

Pro-

I N D E X.

Probibita fieri principaliter, permittuntur ex quadam conſequentia.quæſt.6.nu.13. 18

Probibitio alienationis non reſiſtit venditioni, ſed translationi dominij.quæſt.58.nu.15. 144

Probibitio expreſſa reddit actum à principio ipſo iure nullum, non tacita.quæſt.58.nu.16. 144

Probibitio alienationis, quæ concernit ſolum commodum minoris, & non alterius perſonæ, facit, quod tutor & fideiuſſor de euictione teneatur, iuxta communem ſententiam. quæſt.58 nu.26. 144

Probibitio monetæ. Vide in ver.Moneta.

Probibitio alienationis impedit dominij translationem.quæſtio.107.nu.5. 254

Probibitio alienationis non cenſetur facta quoad vocatum de familia.quæſt.109.nu.12. 259

Probibitio expreſſa alienationis impedit dominij translationem.quæſt.111.nu.10. 262

Fallit in probibitione facta in contractu, quæ licet valeat, & efficax ſit, non tamen dominij translationem impedit. ibid.nu.11. Sed re alienata contra probibitionem, ſtipulator agit ad pœnam conuentam.ibid. 262

Probibitus ſi ſit hæres alienare ſub pœna caducitatis, ſi alienet domumculam, ſeu paruum fundum, non cadit à tota hæreditate, ſed ſolum à re alienata ex magis communi opinione quid alij ſenſerint. quæſt.126.nu.20. 313

Probibitus alienare, non poteſt iuramentum deferre. quæſt. 199.nu.2. 485

Neque etiam tranſigere.ibid.nu.3. 485

Promiſſio indemnitatis euictionis, & litem in ſe ſuſcipiendi parificantur.q.2.nu.13.& q.61.nu.11. 3.149

Promiſſio defendendi litem, & eam non mouendi, non excludit condictionem indebiti.q.2.nu.14. 3

Primò ampliatur, ſi renunciatum ſit tali condictioni. num.15. 4

Secundò ampliatur, etiamſi talis renunciatio fuerit iurata.ibid.nu.16. 4

Promiſſio non contrauenjendi non excludit petitionem iuſti pretij.q.2.nu.17. 4

Prout nec aliæ clauſulæ contractus.ibid.nu.18. 4

Et ſic conceptionem læſionis etiam quod iurata ſit. ibidem nu.19. 4

Declaratur procedere, ſi enormiſſima ſit læſio. ibidem num.20. 4

Promiſſio facta à venditore ſuſcipiendi in ſe litem non tollit defectum denunciationis, ſi illa ab emptore omittatur. quæſt.4.nu.5. 6

Etiam defendendi ſuis ſumptibus.ibid.nu.11. 7

Promiſſio euictionis pro dato & facto ſuo ſimpliciter, tenet etiam de facto hæredis. Vide in verb.Euictionem promittens.

Promiſſio de euictione ob caſum fortuitum continet præſtationem cuſtodiæ.q.18.nu.21. 50

Promiſſio defendendi aliquem de iure, & de facto. Vide in ver.Defenſio.

Promiſſio tunc dicitur pura, quando ſcienter fuit facta, ſecus ſi per errorem.q.20.nu.34. 56

Promiſſio, quando reſpicit qualitatem vel bonitatem rei eſt locus redbibitoriæ, quæ reſcindit contractum. quæſt.26. num.2. 72

Declaratur, quando quod quis promiſit reſpicit alienas conuentiones.ibid.nu.2. 72

Et de ratione.ibid.

Promiſſio indemnitatis. Vid.in ver.Indemnitatis promiſſio

Promiſſio & obligatio euictionis vt effectum babeat, quæ debeant concurrere.remiſſiuè quæſt.36.nu.2. 96

Promiſſio euictionis pendet à cauſa, quæ antecedit contractũ venditionis, non autem ſi poſteà.q.37.nu.21. 102

Promiſſio facta prædium ſcilicet eſſe liberum ab omni obligatione intelligitur de obligatione, quæ præiudicare poſſit.quæſt.38.nu.4. 103

Promiſſio iurata de bonis liberis officit, quando eſt doloſa, & alij præiudicialis.q.38.nu.12. 103

Promiſſio generalis de faciendo conſentire, non comprebendit eum qui conſentit, ſi ei ius ſuperueniat.q.48.n.2. 124

Sed contra.ibid.nu.3.& ſeqq. 124

Promiſſiones, quæ in cauſis dotium fiunt, locum babent, ſiue petatur tota dos, ſiue etiam pars.q.74.nu.20. 176

Promiſſio, quod res venditur libera, intelligitur, dummodò emptoris interſit.q.107.nu.14. 254

Promiſſio euictionis. Vide in ver. Euictionis promiſſio.

Ex Promiſſione rem alienam babere licere non committitur ſtipulatio ex facto alterius, niſi de natura contractus de euictione teneretur.q.143.nu.36. 354

Promiſſiones correſpectiuæ intelliguntur quatenus binc inde obſeruetur; & non ceſſet obligatio reſpectu cauſæ. quæſt. 145.nu.45. 360

Promiſſio ſoluendi appaltum gabellæ intelligitur, quatenus appaltus duret.q.150.nu.29. 374

Promiſſio de euictione, quando facta fuit non ſolũ primo emptori, ſed etiam eius bæredibus, & ſucceſſoribus, eo caſu emptor, qui rem emptam alteri vendidit, ea euicta à ſecundo emptore de euictione agere poteſt contra primum emptorem, etiam quod non ſit moleſtatus à ſecundo emptore.q.161.nu.10. 396

Promiſſio euictionis non ſpectat ad venditionis contractum roborandum, ſed ad prouidendum emptori.quæſt.181.numero 25. 446

Promiſſio euictionis, ac defenſionis etiam quod non appareat de rei traditione, præſupponere videtur etiam in conſequentiam promiſſionem de re tradenda.quæſt.198. numero 15. 483

Promiſſio euictionis demonſtrat quæ in venditione comprebendantur.q.198.nu.16. 483

Promiſſor quando ex contractus natura non tenetur de facto extranei, dictio taxatiua in eo appoſita excludit factũ auctoris defuncti, & bæredis.q.159.nu.29. 394

Promittens verbis vniuerſalibus non mouere litem, & ſuſcipere omnem defenſionem, tenetur ad omnia quæ veniunt ex natura verborum.q.2.nu.10. 3

Et quocunque modo res euincatur.ibid.nu.11. 3

Præſertim ſi verba ſunt ampla.ibid.nu.12. 3

Promittens indemnitatem. Vide in ver.Indemnitas.

Promittens litem in ſe aſſumere, tenetur illam aſſumere, quoties opportunum fuerit.quæſt...nu...

Promittens de ſuo dato, & facto tantum, tenetur etiam de facto bæredis.q.11.nu.6. 33

Rationes, & fundamenta ponuntur. ibid.n.8.& 9. 34

Declaratur ibid.nu.7. 33

Contrarium babetur.ibid.nu.10.11.& 12. 34

Prior opinio probatur.ibid.nu.13. 34

Promittens de dato & facto ſuo, tenetur etiam de facto auctoris.q.11.nu.14. 34

Ampliatur etiamſi promiſſio fuit facta cum taxatiua. nu.15. 34

Sed contra.ibid.nu.16. 34
Rationes contrariæ opinionis.ibid.nu.17.& 19. 34
Sed illis reſpondetur.ibid.
Prima ſuperius relata opinio probatur.ibid.n.20. 34
Declaratur duobus modis. nu.21. & ibi habetur contrarium. 34
Limitatur ibid.nu.22. 35
Primò ampliatur, vt venditor teneatur de dato & facto authorum impropriè.ibid. nn.23. 35
Secundò ampliatur, ſi ſciuit rem alienam, vel alteri obligatam, quia etiam tenetur ad omnia damna, expenſas, & intereſſe.ibid.nu.24. 35
Primò limitatur non procedere, quando dictũ eſt, quod teneatur de dato & facto ſuo tantum, & non aliter, nec alio modo.ibid.nu.27. 35
Secundò limitatur, ſi dictum ſit, quod re euicta ad nihilum teneatur.ibid.nu.28. 35
Niſi pactum ſit reſtrictum ad certam perſonam. ibid. num.29. 35
Tertiò limitatur, vt non teneatur de caſu fortuito. numero 30. 35
Quod procedit etiam de facto alieno.ibid.nu.31. 35
Quartò limitatur, ſi promittatur de facto ſuo, & non inferre moleſtiam ſub pœna.ibid.nu.32. 35
Niſi dictum ſit quoad extraneos teneatur.
Promittens ſe curaturum, vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua ſi res euinceretur, teneretur de euictione.quæſt.48.num.4.& nu.12.& quæſt. 113.nu.12. 124.268
Et omnes continentur.ibid.nu.5. 124
Promiſſioq; facta cenſetur etiam reſpectu futuri.ibid. nu.6.& nu.8. 124
Promittens generalem defenſionem, tenetur ſatiſdare de iudicatum ſoluendo.quæſt.61.nu.10. 149
Promittens in venditione præſtare fideiuſſorem, non poteſt adimplere per æquipollens, niſi quando melius & ſecurius creditori ſuccurritur.q.61.nu.14. 149
Promittens de euictione, tenetur etiam ex facto eius, cuius eſt hæres.quæſt.69.nu.13. 164
Promittens prædium eſſe liberum ab omni obligatione, quæ poſſit præiudicare, vt & promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam, intelligitur dummodò interſit emptoris, quo intereſſe ceſſãte ſufficit præſtatio fideiuſſoris. quæſtio.84.nu.25. 198
Promittens de euictione, non poteſt euincere. quæſt.90. numero 28. 216
Fallit in hærede fideiuſſorit.ibid.nu.29. 216
Promittens honoris cauſa iactatoriè, & iocosè ſe fideiuſſurũ, pœnitere poteſt.quæſt.93.nu.10. 222
Fallit re non integra.ibid.nu.13. 223
Cautela traditur in præmiſſit.ibid.nu.14. 223
Promittens non facere, vel non cõtrauenire, intelligitur quoque promiſiſſe pro ſuis hæredibus.quæſt.112.nu.37. 266
Promittens curare vt quilibet ius prætendens conſentiat, tenetur de omni perſona, à qua ſi res euinceretur, teneretur.quæſt.113.num.12. & quæſtio.48. num.4. & numero 12. 268.124
Promittens euictionem aduerſus iuris & facti moleſtationẽ, tenetur ſolum de iudiciali.quæſt.113.nu.32. 269
Declaratur procedere, ſi emptor litem denunciauerit, cum aliàs non teneatur ſaltem ad expenſas. ibid. numero 33. 269
Promittens dare fundum in feudum ſimpliciter poſt mortem Titij, ſi non dederit, non excuſatur, ſed tenetur ad æſtimationem in aliud feudum conuertendam, aut ad feudum æquiualens.quæſt.119.nu.2. 292
Vel ad intereſſe.ibid.nu.3. 292
Et ad meliorationes factas.ibid.nu.5. 292
Prout ita petendum videtur.ibid.nu.4. 292
Quamuis agi non poſſit ad duplum.ibid.nu.6. 292
Limitatur, ſi dominus conceſſerit, ſeu promiſerit, puta Mæuio poſt mortem Titij ſaluis iuribus alienis. ibid.nu. 7.& ſeq. 292
Declaratur dicta limitatio, vt non procedat, niſi emptori conſtiteris rem alienam eſſe.ibid.nu.9. 292
Promittens dare fundum de euictione tenetur, quia dominiũ transferre debet.quæſt.143.nu.31. 354
Non ſic, ſi promittit dimittere, niſi cederet iura ſua. ibid.nu.32. 354
Et ſaltem debet reſtituere pretium.ibid.nu.33. 354
Promittens in tranſactione tueri ac defendere, cenſetur promittere de facto proprio, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum, ita vt non committatur ſtipulatio ex facto extranei. quæſt.143.nu.34. 354
Fallit, ſi præcedat contractus, ex cuius natura veniat euictio.ibid.nu.35. 354
Promittens non inferre moleſtiam, intelligitur promiſiſſe, niſi quis agat ſecundum naturam contractus. quæſt.150. num.1. 372
Et niſi controuerſia de natura contractus oriatur. numero 4. 372
Promittens de euictione, non cenſetur promiſiſſe aduerſus ſe ipſum in caſibus, pro quibus de euictione non tenetur. quæſtio.152.nu.26. 377
Promittens, ſeu obligans è vicino in domo ſua feneſtram non extruere per ſe, vel aliam perſonam, ſi deinceps domum uendat, emptor ad id obligatus non redditur, quominus feneſtram extruat. Et de ratione. quæſt.161. numero 12. 397
Promittens reinueſtire pretium. Vide in ver. Obligatus.
Promittens facturum & curaturum, quod minor ratum habeat quandam quietationem eius nomine factam, ſi quietatio appareat iniqua & nulla, non tenetur. quæſt.173. num.8. 423
Et de ratione.ibid.nu.9.& ſeqq. 423
Promittens defendere, & expenſas ſoluere, ſi obtineat in lite ſibi mota ab eo, cui facta fuit promiſſio, qui in medio litis ſuccubuit, & ideò talis ſuccumbens ſoluat, ſi poſteà obtineat, expenſas ſibi ſolutas tenetur reſtituere. quæſt.184. num.34. 453
Promittens generaliter de euictione quomodocumq; res euincatur, promiſiſſe cenſetur quamcunque euictionem, etiam quæ alias ex natura actus non comprehenderetur, & etiã ex cauſa non conſiderata à iure, & etiam ſi res euincatur per compromiſſum, ſeu tranſlationem. quæſt.198. numero 5. 483
Promittens indemnitatem, & releuationem, tenetur in ſubſidium.quæſt.198.nu.17. 483
Promittens emptori de euictione tenetur, qualitercunq; euictio ſequatur.quæſt.198.nu.18. 483
Et ſic promittens tenetur etiam de caſu fortuito. ibid. num.19. 483
Promittens indemnitatem videtur etiam promittere damnum caſu contingens.quæſt.198.nu.20. 483

Pro-

Proteſtatio ſufficit,quando emptor ignorat vbi ſit, vel moretur venditor.quæſt.4.nu.52. 11
Proteſtatio præcedere debet , vt venditor conſtituatur in mora circa litis aſſumptionem.quæſt.5.nu.13. 16
Fallit reſpectu pupilli data ſcientia venditoris.ibidem num.14. 16
Proteſtatio facta à venditore , quod teneri nolit de aliqua ſeruitute quando ipſum non relenet.vide q.24.n.13. 67
Proteſtatio arguit diſſenſum.q.145.nu.15. 359
Prouiſio facta in vno caſu non ſe extendit ad alium caſum in pactis.quæſt.18.nu.7. 50
Proxeneta,vel tertius, qui dolum adbibuerunt in contractu tenentur de dolo, & aduerſus illos agendum eſt . quæſtio.100.nu.26. 238
Et quatenus ij ſoluendo non eſſent , tenetur is , cuius gratia fuit dolus commiſſus.ibid.nu.27. 238
Proximior,qui recuperat rem à remotiore,non tenetur expẽſas litis ſecutæ inter illum remotiorem & emptorem refundere.quæſt.185.nu.10. 455
Fallit,ibid.nu.11. 455
Pupillis , ſeu eorum tutori eſt facienda denunciatio litis motæ.quæſt.4.nu.15. 7
Et quomodo.ibid.nu.49. 7

Q

QValitas rei venditæ debet à venditore notificari emptori ſpecialiter.quæſt.2.nu.9. 3
Qualitas promiſſa in re vendita ſi non reperiatur , emptori agendo & excipiendo ſemper eſt conſultum.quæſt.24.numero 3. 66
Et ad totum actio datur , ſi emptor vitium ignorauit , nec fuerit empturus.ibid.nu.4. 66
Et ad intereſſe.ibid.nu.5. 66
Secus ſi ſciuerit emptor , & clarius expreſſè non curauit.ibid.nu.7. 66
Ampliatur procedere etiam quod euictio promiſſa ſit ex cauſa qualibet cogitata,& non cogitata , quia etiam ſcienter emens rem ſeruituti ſubiectam , agere non poteſt de euictione.ibid.nu.8. 66
Ratio dictæ ampliationis affertur.ibid.nu.9. 66
Qualitates rei debent à venditore notificari emptori . q.24.nu.15.& vide in ver.Venditor tenetur. 66
Qualitates nullæ ſunt non entium.q.77.nu.3. 181
Qualitas in venditione expreſſa præſtanda eſt, etſi venditio facta ſit ad corpus.q.102.nu.12. 241
Qualitatem , quam quis allegat ad fundandam ſuam intentionem,probare debet.quæſt.108.nu.5. 255
Quantitas vbi eſt legata , & ab hærede fuerunt conſignata bona quæ fuerunt euicta,hæres tenetur de euictione.quæſtio.63.nu.5. 152
Quantitas patrimonij inſpicitur tempore mortis . quæſt.65.num.8. 156
Quantitas vbi debetur ratione certæ ſpeciei , quæ ſi adeſſet inuito creditore à debitore tradi poſſet loco illius quantitatis , perempta ea ſpecie , debitor liberatur à ſolutione quantitatis.quæſt.93.nu.4.
Quantitas rei venditæ , ſi reperitur non aſcendere ad eam ſummam, venditor tenetur emptori ad traditionem eorũ , quæ deficiunt, vel ad intereſſe.q.104.nu.1. 247
Quantitas pro quantitate, vel ſpecies pro ſpecie. vide in ver. Species .

R

RAtio eadem militat in facto auctoris, quæ in facto proprio in euictionibus.quæſt.10.nu.8. 30
Ratio eadem & æquitas vbi adeſt , tunc fieri poteſt reſolutio ſingularis ſermonis in pluralem,& è contra , quaſi idem ſit,quod rationis prioritas, & connexitas inducit . quæſt.164.nu.6. 402
Ratum promittere debet procurator denunciando litem motam, vbi non poſſit fidem facere de mandato.q.3.n.12. 6
Rebuff.ad Conſtit.Reg.tit.de dilat.art.5. Gloſ.1.declaratur.quæſt.177.nu.8. 434
Reciprocatio an ceſſet,& ſit opus inſinuatione.remiſſiuè. vide in ver. Donatio,& quæſt.69.nu.51. 166
Recuperatio rei Eccleſiæ malè alienatæ ad quem ſpectat.quæſtio.131.num.1.Et vide in ver.Prælatus. in ver.Succeſſor. 323
Recuperatio rei , quæ retrahitur à ſecundo emptore ſequitur pro pretio , quo prior , non autem quo alter emit contra Neapod.quæſt.136.nu.7. 336
Contrarium probatur.ibid.nu.10. 337
Intellige primam opinionem, vt ibid.nu.11. 337
Sed quid,ſi emptor primus rem non vendidit,ſed donauit,an locum habeat retractus.ibid.nu.8. 337
Et quid quando donatio facta extitit lite pendente,vel alias dolo,ac fraude.ibid.nu.9. 337
Recuperatio rei venditæ quando permittatur venditori ex iure ſuperuenienti. Vide in ver.Venditar.
Recuperatio melioramentorum conceditur facta reſtitutione per incerti condictionem , per quam recuperantur nedum expẽſæ,ac meliorationes;ſed etiam res ipſæ traditæ,quaſi quod earum traditio pinguius facta ſit , quam oporteret . quæſt.154.nu.18. 384
Redemptione bonorum legatorum facta, eorundem bonorum vſusfructus relictus non debetur.quæſt.158.nu.1. 391
Sed contra.ibid.nu.4.& ſeqq. 391
Redimendi facultas,ac percipiendi pretium rei,dicitur eſſe quoddam ius.q.158.nu.2. 391
Redditus venditio ad vitam iam conſtituti ante cõtractum , ſeu actionem venditam eſt licita.q.104.nu.10.
Prout & quando venduntur ad vitam fructus, & annui redditus.ibid.nu.7.
Redditus annui ratione an fiat executio inſolidum contra hæredes, vel poſſeſſores.q.200.nu.63. 492
Redditus hypotheca ſi euincatur , creditor cogere poteſt debitorem ad reſtituendum ſortem tanquam datum ob cauſam cauſa non ſecuta.q.200.nu.81. 493
Quo caſu creditor poteſt licitè exigere interuſuria , & penſiones pro eo tempore, quo probabiliter ignorauit alienas hypothecas.ibid.nu.82. 492
Limitatur , quando à principio fuit adiectum pactum de reddenda ſorte in caſu euictionis hypothecarum, vel in caſu, quo res hypothecatæ non eſſent liberæ.ibidem numero 83. 493
Redhibitoria datur in emphyteuſi . q.23.nu.7. 63
Redhibitoria in animalibus & brutis ex morbo , & vitio competit.q.25.nu.3. 69
Redhibitoria ceſſat lapſis ſex menſibus à die ſcientiæ . quæſt.25.nu.30. 71
Tempus tamen eſt vtile, & ignoranti non currit , niſi ignorantia ſit ſupina.ibid.nu.32. 71

I N D E X.

Redhibitoria in actione ad quæ teneatur emptor. quæſt. 25. nu. 33. 71

Redhibitoria actio non redditur pro omni vitio. quęſt. 25. numero 34. 71

Redhibitoriæ actioni, & quanti minoris an renunciari poſſit. vide q. 25. nu. 37. vbi diſtinguitur. 71

Redhibitoria in actione libellus qualiter formetur. remiſſiuè. quæſt. 25. nu. fin. 71

Redhibitoriæ eſt locus, quando promiſſio reſpicit qualitatem, vel bonitatem rei, quæ reſcindit contractum. quæſtio. 26. num. 1. 72

Declaratur, quando quis quod promiſit reſpicit alienas conuentiones. ibid. nu. 2. Vbi de ratione. 72

Redhibitoria in actione obtinens poteſt renunciare ſententię, nec ex ea permiſſum eſt venditori agere. quęſt. 26. numero 3. 72

Declaratur. ibid. nu. 4. 72

Extenditur dicta concluſio ad dilationem alicui conceſſam. ibid. nu. 5. 72

Limitatur. ibid. nu. 6. 72

Et qualiter procedat contrarium. ibid. nu. 7. 72

Redhibitoria non tenetur venditor, vbi ſciuit, & emptor ſupinè ignorauit. quęſt. 26. nu. 19. 73

Contrarium. ibid. nu. 20. 73

Redhibitoria in actione quando veniant vltra pretium ea omnia, quæ expendit emptor. vide quæſt. 28. nu. 1. vbi nu. 3. exemplificatur. 77

Declara, vt ibid. nu. 7. 77

Fallit, vt ibid. nu. 4. 77

Contrarium ibid. nu. 5. 77

Declara limitationem. vt ibid. nu. 6. 77

Redhibitoria agens recuperat quæ ſoluit nomine vectigalis. quęſt. 28. nu. 8. 77

Et etiam pro collectis. ibid. & nu. ſeqq. vide quoad expenſas factas proxenetis, & mediatoribus, & alijs. 77

Refutatio feudi voluntaria eſt culpa reſpectu vaſalli. quæſt. 118. nu. 38. 189

Regreſſus non datur de priuatione ad habitum. quæſt. 80. numero 26. 189

Ampliatur procedere etiam ſi priuatio non habuerit ſuum vltimum effectum. ibid. nu. 27. 189

Regreſſus permutanti datur ad rem permutatam etiam ante ſecutam euictionem, vbi aduerſarius rei datæ dominium non tranſtulit. q. 141. nu. 4. 346

Ampliatur quoque procedere etiam ſi res fuerit penès tertium. ibid. nu. 8. 347

Regreſſus venit in conſequentiam permutationis, quoniam à iure conceditur, vbi res permutata euincitur. quæſt. 141. nu. 12. & ſeq. 347

Regreſſus ad primęua iura. Vide in ver. Creditor. in ver. Debitor. & in ver. Bona; & in ver. Res.

Regreſſus datur ad primæua iura, ſi contingat res in ſolutum datas ex cauſa dotis euinci. quæſt. 145. nu. 42. 360

Extende idem procedere extra cauſam dotis, cum perinde ſit, ac ſi ſolutum non fuerit. ibid.

Idque conceditur non ſolum marito, ſed etiam mulieri. ibid. nu. 43. 360

Regula cum quid de reg. iur. in ſexto, procedit inſpecto fine, non autem ſi modus inſpiciatur. q. 6. nu. 14. 19

Regula l. cum à matre de rei vendicat. & Gloſ. ibi, quatenus loquitur de legitima, locum habet, quando filius fuit inſtitutus in quota hæreditatis. q. 32. nu. 11. 88

Regula, quem de euictione tenet actio, locum non habet, quando quis non habet lucrum iure hæreditario, ſed iure particularis legati. quæſt. 32 nu. 19. 88

Declaratur ibid. nu. 29. 88

Regula l. ex qua perſona lucrum de reg. iur. non procedit in legitima. q. 32. nu. 23. 88

Regula l. vendicantem de euiction. non procedit, quando quis alienat contra prohibitionem legis, vel teſtatoris. quæſt. 62. nu. 12. Et ſupra nu. 6. 151

Regula, quod primo quærendũ ſit de perſonis, procedit, quando agit quis nomine proprio. quęſt. 80. nu. 6. 188

Ampliatur multo magis procedere, quando ceſſio facta eſſet in conſequentiam alterius contractus. ibidem numero 9. 188

Regula, quod contractus ex conuentione legem accipiũt, qualiter intelligenda. q. 150. nu. 8. 373

Regula, quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio non procedit, quando res euincitur ex natura rei, vel qualitate inhærente rei, vel ex præordinatione auctoris. quæſt. 152. nu. 7. 377

Regula, filius, ergo hæres, qualiter procedat. quæſt. 166. numero 19. 408

Reinueſtimentum. Vide in ver. Obligatus. in ver. Pretium.

Rei vendicatio. Vide in ver. Remedia poſſeſſoria.

Releuationem promittens ad quid teneatur. q. 10. n. 18. 32

Et quid, ſi adſit iuramentum. ibid. nu. 22. 32

Releuare quando non teneatur venditor emptorem. quæſtio. 17. nu. 1. 3. & ſeq. 48

Remediorum omiſſio doli præſumptionem inducit. quæſt. 14. num. 29.

Remedium l. 2. C. de reſcind. vendit. quæ loquitur in vẽditione, procedit etiam in tranſactione. q. 142. nu. 25. 42

Remedia poſſeſſoria, vel rei vendicatio, vel publiciana non competunt accipienti in ſolutum non ſecuta traditione, contra tertios poſſeſſores. quæſt. 144. nu. 21. 356

Remedium l. diffamari, C. de ingen. locum habet in diffamatione ciuili. quæſt. 197. nu. 2. 481

Et domino rei datur actio de dolo, & ad intereſſe contra diffamantem, aut actio in factum. ibid. nu. 4. 481

Remittens litem, & controuerſiam de euictione ſatiſdare non tenetur. quæſt. 143. nu. 24. 54

Remiſſio iuris proprij non præſumitur, vbi alia cadere poteſt coniectura. quæſt. 152. nu. 27. 377

Remittentibus iura ſua non datur regreſſus. quæſt. 163. numero 21. 400

Renunciatio generalis non comprehendit exceptiones futuras. quæſt. 27. nu. 5. 74

Fallit, ſi ſit cogitatum. ibid. nu. 7. 74

Renunciatio de ſui natura habet tacitam conditionem, ſi hæreditas deferatur, & rebus ſic ſtantibus. q. 35. n. 18. 95

Ampliatur, vt etiam locum habeat in iure de nouo ſuperueniente. ibid. nu. 19. 95

Renuncians bonis paternis, renunciaſſe quoque cenſetur feudis paternis. quæſt. 51. nu. 28. 132

Renunciatio euaneſcit præmortuo renunciante ei, cuius bonis renunciauit ex communi. quæſt. 77. nu. 1. 181

Renunciatio generalis fideicommiſſi non egreditur perſonas paciſcentium ad præiudicium ſubſtitutorum, & legatariorum. quæſt. 91. nu. 12. 217

Renunciatum non cenſetur fideicommiſſum purum, ſeu purificatum per emptionem factam à fideicommiſſario. quæſt. 109. nu. 1. & 2. 259

Con-

Contrarium habetur.ibid.nu.3.5.6.& 7. 259
Ampliatur, locum habere quoque quãdo fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem alienam, vel ipſius hæredis ſibi purè relictam.ibid.nu.8. 259
Declaratur dicta concluſio, vt procedat, quando fideicommiſſarius, vel legatarius emit rem ipſam fideicommiſſariam titulo particulari fideicommiſſi, vel legati, ſecus ſi emit rem vnam ex comprehenſis in fideicommiſſo particulari.ibid.nu.9. 259
Subdeclaratur non intelligi remiſſum fideicommiſſum reſpectu aliarum rerum, ſecus reſpectu rei emptæ. ibidem nu.10. 259
Renunciatio iuris ſibi competentis non præſumitur, quando actus præſumi poteſt factus alia de cauſa, quam remiſſionis, ſeu renunciationis.quæſt.109.nu.15. 260
Renunciatio perſonalis fideicommiſſi, ſi promittatur de euictione, non præiudicat vocatis.quæſt.109.nu.21. 260
Renunciatio fideicommiſſi. Vide in ver. Emens. in ver. Fideicommiſſum. in ver. Pretium.
Renuncians, ſeu conſentiens cenſetur renunciare, ſeu conſentire iuri in eius fauorem introducto, non autem iuri ſpectanti ſuo hæredi ex propria perſona. quæſt. 112. numero 34. 266
Renunciatio fideicommiſſi quando inducatur per diuiſionem. Vide in ver. Euictio.
Renunciatio expreſſa fideicommiſſi ignorati non ſubſiſtit, etiam quod tranſactione munita ſit. quæſt.115.num.19. 27.& ſeq.& nu.37. 280
Nec ſufficit ſcientia præſumpta.ibid.nu.38.& 39.vbi reſpondetur contrarijs. 282
Et multo magis, quando non conſtat illud fuiſſe renunciatum, etiam quod apponantur verba generalia generaliſſima.ibid.nu.20. 280
Et ſpecialis requiritur renunciatio l. de his de tranſaction.ibid.nu.21.& 25. 280
Primò ampliatur procedere etiam quod fuerit renunciatum omni legum, & iuris auxilio.ibid.nu.22. 280
Secundò ampliatur etiamſi in tranſactione fuerit renunciatum omni fideicommiſſo debito, & debendo cum expreſſa renunciatione l. de his, quia nihilominus fideicommiſſo ignorato non cenſetur renunciatum. ibid. numero 23. 280
Tertiò ampliatur etiamſi iureiurando partes conuenerint perpetuò obſeruare contenta in inſtrumento. ibid. numero 24. 280
Renunciatio nulla datur de his quæ dependent ex teſtamento, niſi viſis, lectis, cognitis, & benè inſpectis illius verbis. quæſt.115.nu.29. 281
Et ſcientia eius ſpecialis, & non generalis probanda eſt per eum, qui ſe fundat in renunciatione. ibid. numero 30. 281
Renunciatio fideicommiſſi vt valeat, duo requiruntur, & quæ.quæſt.115.nu.31. 281
Prodeſt tamen renunciatio cum iuramento, l. de his. quæſt.115.nu.32. 281
Renuncians iuri, quod quis habet, vel habere ſperat, non intelligitur renunciare iuri, quod ex noua cauſa ſuperuenit. quæſt.134.nu.9. 330
Renunciare quis poteſt retractui, ſiue expreſſè, ſiue tacitè id fiat.quæſt.137.nu.1. 338
Nec renunciatione facta locus eſt pœnitentiæ.ibid.numero 2. 338

Tract. de Euictionib.

Ampliatur procedere etiam quando facta fuit promiſſio de non mouendo controuerſiam, quia intelligitur de iure futuro, ac ſuperuenienti.ibid.nu.6.& ſeq. 339
Vel fuit dictum non inferre moleſtiã, præſertim quando eſt facta promiſſio de euictione. ibidem numero 9. & 10. 339
Ita vt ſtipulatio ſtatim committatur etiam non expectata ſententia, quando per promiſſorem mouetur controuerſia, quidquid aliud ſit, quando per alium.ibidem numero 7. 339
Renunciatio inducitur per alienationem rei communis, quia vnus cenſetur alijs conſentire.quæſt.137.nu.3. 338
Renuncians omni legum & ſtatutorum auxilio, vel etiam vendens rem iure proprio & in perpetuum, excluditur à iure retractus.quæſt.137.nu.11. 339
Et per dicta verba cenſetur quis ſibi præiudicaſſe omnibus iuribus, quæ tam in re, quam in ſpe competere poſſent.ibid.nu.12. 339
Renunciari poteſt iuri retractus agnatitij, & remitti à ſe abdicando, nõ tamen vt ceſſionarius poſſit iure vllo vti prærogatiuè aduerſus alios.quæſt.137.nu.13. 339
Renuncians liti & cauſæ ſuper fundo, dominium non transfert.quæſt.142.nu.3. 349
Renunciatio, ſicut non obſtat renuncianti, ita nec eius hæredibus.quæſt.35.nu.21. 95
Renuncians non tenetur renunciare iuri, quod ex noua cauſa ſuperuenit. quæſt.152.nu.3. 376
Renunciatio iuris ſuperuenientis ex noua cauſa poſt contractum non præſumitur per generalia uerba tendentia in futurum.quæſt.152.nu.30. 378
Ampliatur etiam procedere, ſi dictum ſit, quod quis renunciat omni iuri quod habet, vel in futurum habere ſperat.ibid.nu.31. 378
Repetitio non datur eorum, quæ ſpontè præſtantur mediatoribus, & proxenetis nullo cogente. quæſt. 28. numero 18. & 19. 77
Repetitio pretij conceditur pro quantitate pretij ſoluti, & non pro æſtimatione, quanti nunc res valet. quæſtio.112. nu.47. 266
Repetitio non tollitur per iuramentum in contractu appoſitum, quæ ob errorem competit per condictionem indebiti, nec requiritur abſolutio.quæſt.116.nu.12. 283
Fallit in ignorante, qui ob iuramentũ excluditur à beneficio ſibi competenti.ibid.nu.13.vbi de ratione. 283
Repetitio melioramentorum. Vid. in ver. Melioramentorum.
Requiſita ad hoc vt competat euictionis actio ſunt octo, & quæ.quæſt.3.nu.1. 4
Res, quando euincitur per extraneum ex facto extranei, tunc is, qui nullo modo vult de euictione teneri, tenetur ad pretij reſtitutionem.quæſt.10.nu.12. 31
Ampliatur etiam ſi venditor dixerit, ſe nolle teneri de euictione, niſi pro ſuo dato, & facto tantum.ibid.n.13. 32
Res vendita, ſi in bonitate promiſſa ab initio non tradatur emptori agendo & excipiendo eſt perpetuo conſultum. quæſt.24.nu.3. 66
Et ad totum actio datur, ſi emptor vitium ignorauit, nec fuerit empturus.ibid.nu.4. 66
Et ad intereſſe.ibid.nu.5. 66
Secus ſi ſciuerit emptor, & clarius exprimi non curauit.ibid.nu.7. 66
Ampliatur procedere etiam quod euictio promiſſa ſit ex cauſa qualibet cogitata, & non cogitata, quia etiam

ſcienter emens rem ſeruituti ſubiectam, agere non poteſt de euictione.ibid.nu.8. 66

Ratio dictæ ampliationis affertur.ibid.nu.9. 66

Res vbi venditur minori pretio ob ſeruitutem, ſi huiuſmodi ſeruitus incontinenti eſt finita, commodum illud eſt emptoris.quæſt.24.nu.30. 68

Ampliatur procedere in augmento, quod prouenit ſi creſcat rei æſtimatio.ibid.nu.31. 68

Res retracta ex diſpoſitione ſtatuti vbi euincitur per tertiũ, agnatus eo caſu agere non poteſt de euictione contra emptorem, ſed contra primum venditorem. quæſt.138.numero 23. 341

Fallit vt ibid.nu.ſeq. 341

Res aliena vendi poteſt emptore exiſtente in bona fide, & ignorante alienam eſſe.quęſt.29.nu.51. 82

Res aliena alienari non poteſt, ſicut vendi. quæſt.30.numero 1. 82

Contrarium.ibid.nu.7. 83

Et de ratione.ibid.

Res furto ſubtracta aut per vim à domino vendicari poteſt. quęſt.31.nu.1.Et de ratione.ibid. 84

Licet non dicatur nominatim à quo res illa ablata fuerit.ibid.nu.4. 84

Sufficitque quod probetur fuiſſe ablatam à me imperſonaliter.ibid.nu.5. 84

Ampliatur etiam ſi inter ſcientes rem illam eſſe alienam facta ſit venditio, nec valeat, cum vergat ad crimen. ibid.nu.6. 84

Rem alienam ſcienter accipiens, ſeu retinens ex cauſa emptionis, vel aliter, ſi non reſtituat, reputatur fur. quæſtio. 31.nu.12. 84

Et non minus dicitur moroſus.ibid.nu.13. 85

Ampliatur, etiam ſi nullam ex ea re vtilitatem accipiat.ibid.nu.15. 85

Primò limitatur, quando res fuit acquiſita iuris authoritate fundata ſuper veritate, vt quia quis acquiſiuit præſcriptione.ibid.nu.17. 85

Vel etiam acquiſierit in bello iuſto.ibid.nu.18. 85

Sublimitatur.ibid.nu.19. 85

Secundò limita., vt locum non habeat in ijs quæ à latronibus emuntur, quorum dominus ignoratur, quia emitur quaſi à domino.ibid.nu.28. 85

Intellige, vt ibid.nu.29. 85

Tertiò limita, ſi res empta ſit bona fide, & poſteà emptor nouit eſſe alienam, quia poteſt eam furi reſtituere, & pretium ſolutum recipere.ibid.nu.30. 85

Quod ibid.comprobatur.nu.31. 85

Contrarium ibid.nu.32. 85

Declaratur.ibid.nu.33. 85

Affertur concordia dictarum opinionum.ibid.n.34. 85

Quæ non tenetur.ibid.nu.35. 86

Sed ab authore probatur dicta limitatio.ibidem numero 36. 86

Quartò limitatur quando quis rem habuit, & retinuit bona fide.ibid.nu.37. 86

Declaratur ibid.nu.38. 86

Subdeclaratur ibid.nu.39. 86

Res an prius tradenda ſit in venditione, quam pretium, quæſtio.33.nu.26. 91

Res aliena obligari poteſt, ſi poſteà eſſe cęperit in bonis debitoris.quæſt.37.nu.3. 100

Res empta vbi eſt comprehenſa ſub obligatione omnium bonorum, emptori ſuccurritur per fideiuſſionem, quæſtio.38.num.1. 103

Res vẽdita hac lege, vt ſi res diſpliceat, ſit inempta, talis diſplicentia declarari debet infrà 60.dies. quæſt.39.numero 21. 106

Res ſemper tranſit cum onere & cauſa ſua.quęſt.42. numero 6. 111

Re alienata lite pendente, & alio translata, vel in potentiorem, reus tenetur aliam loco illius ſubrogare de iure canonico.quæſt.60.nu.6. 147

Et de iure ciuili tenetur in duplum æſtimationis pretij.ibid.nu.7.Et de ratione nu.8. 147

Res litigioſa vbi alienatur, tam vendens, quam etiam acquirens punitur.quæſt.60.nu.9. 147

Fallit, ſi ignorauerit.ibid.nu.10. 147

Re euicta per ſtatutum de re paterna luenda venditor de euictione non tenetur.q.134.nu.47.Fallit vt ibid.n.ſeq. 333

Re pretio lite pendente vendita, duplicatur pretium fiſco, & res vendita reſtituitur venditori.quæſt.60.nu.16. 147

Et quid quando non fuit pretio vendita, ſed permutata, vel donata. ibid.nu.17. 148

Et venditor tantum ſciuit.ibid.nu.18. 148

Re euicta fideiuſſor euictionis liberandus eſt à fideiuſſione. quæſt.61.nu.12. 149

Prꝗſertim ſtantibus moleſtijs paſſis per fideiuſſorem. nu.13. 149

Rei appellatione etiam pars continetur, ſiue agatur affirmatiuè, ſiue negatiuè.quæſt.74.nu.21. 176

Res empta ex pecunia dotali, dicitur dotalis, quando res agitur inter virum & vxorem, vt nempè dotis reſtitutio fiat in re empta ex pecunia dotali. quæſtione 76.numero 22. 180

Et præſertim etiam, quando res emitur cum vxoris cõſenſu, quo caſu illa dicitur habere actionem ex empto.numero 23. 180

Res empta per mulierem, quando euincitur à marito; euidata fuit in dotem, committitur actio de duplo aduerſus authorem mulieris, legitima facta denunciatione.quæſt.77. nu.18. 182

Et vxor agit contra authorem, non autem maritus.numero 19. 182

Res, quæ oneri cenſus ſubijcitur, vbi eſt tanti valoris, vt omnes obligationes, quibus erat ſubiecta ſatisfieri poſſint abſque damno emptoris, cenſus eiuſdem pretium non petitur, nec concedi debet.quæſt.83.nu.9. 194

Res, ex qua cenſus eſt venditus, ſi euincatur, atque ita etiam penſio non ſoluatur, tunc ad intereſſe, hoc eſt ad valorem cenſus, & ſic ad pretium agi poteſt. quęſt.84.numero 21. 197

Res vendita, vbi apparet alteri hypothecata, & de hoc nihil dictum fuit in ipſo venditionis contractu, ac pretium nondum fuit ſolutum, emptor poteſt per pretij retentionem ſibi proſpicere, vt illud non ſoluat, niſi re ſibi liberè tradita, quod locum habet in creditoribus puris. quæſt.86.numero 27. 205

Extende idem procedere poſt pretium ſolutum. ibidem num.29. 206

Res dicitur vt libera vendita, etiam ſi non dicatur, nec appareat obligata.quæſt.86.nu.28. 205

Res particulares hæreditariæ, ſi pereunt ſine dolo, & culpa, & mora hæredis, pereunt periculo fideicommiſſarij vniuerſalis de illis rebus.quæſt.95.nu.11. 227

Item pereunt periculo legatariorum. ibidem numero 13. ibid.

Limitatur non procedere in legatarijs quantitatum. ibid.nu.13. 227

Res perit ei, cuius eſt, aut cui eſt debita. quæſtio. 95.numero 20. 228

Res vendita vbi præſtita non fuit, ſed eſt furto ſubtracta, priuſquam ſit tradita emptori, periculum eſt venditoris. quæſt.98.nu.15. 233

Res perit domino, quouſque is, cui res debetur non eſt in mora. quæſt.98.nu.20. ibid.

Res vbi fuit furto ſubtracta ſine culpa venditoris, & ipſe venditor eam poteſt vendicare, vel condicere condictione furtiua, emptori ſatisfit, ſi actio cedatur. quæſt. 98. numero 29. 234

Extenditur, vt ibid.nu.30.& 31. ibid.

Rem emens ab eo qui non eſt dominus, ſi poſtea efficiatur illius hæres, illam vendicare nequit, & repellitur exceptione doli tamquam iniuſtè conetur rem à ſe venditam euincere.q.98.nu.32. 234

In emptoris tamen electione eſt, hoc detecto, rem retinere, ſi velit, intentione actoris per exceptionem eliſa, ſeu potius eam reſtituere, & duplum conſequi euictionis nomine aduerſus eumdem.ibid.nu.33. ibid.

Vel ſi res euincatur, emptor agere quoque poteſt de euictione contra eum ad duplum euictionis nomine. ibid. nu.34. 234

Quod declaratur.ibid.

Res vbi eſt menſuranda, id fieri debet infra ſexaginta dies, quibus elapſis peti amplius non poteſt menſuræ reintegratio.q.102.nu.13. 241

Intellige procedere, quando fuit conuentum de re menſuranda nullo expreſſo tempore, ſecus quãdo nil eſt dictum de menſura facienda.ibid.nu.14. ibid.

Quo vltimo caſu ſupplementum deficientis menſuræ peti poteſt infra 30.annos.ibid.nu.15. 241

Res aliena non venit in venditione, nec menſurari debet, etiam ſi incluſa eſſet in confinibus. quæſtione 102. numero 30. 242

Res vendibilis in pondere, numero, vel menſura conſiſtens, ſi guſtari ſolet, & guſtata non ſit, periculum interitus pertinet ad venditorem.q.103.nu.8. 244

Res vendita, ſi eodem modo penès emptorem perijſſet, periculum non eſt venditoris.q.123.nu.21.

Limitatur.ibid.nu.22.

Rem alteri obligatam ſcienter vendens de euictione tenetur, & ad damna, & intereſſe.q.106.nu.6. 250

Etiam euictione non ſecuta.ibid.num.9. Vide in verb. Alienatio, vbi dantur ampliationes, declarationes, & limitationes. 251

Res quando promittitur libera, intelligitur, dummodo emptoris interſit.q.107.nu.14. 254

Res alienari prohibita quando venditur non fauore publico, ſed fauore venditoris, venditor, & emptor puniuntur. quæſt.107.nu.15. 254

Rem alienans, vel vendens, qui eſt in mala fide, poteſt eam redhibere ab eo, qui alienauit.q.107.nu.17. 254

Sed contra.ibid.nu.18. 254

Rem, quæ irreuocabiliter non eſt mea, poſſum emere, licet eſſet mea reuocabiliter, & valet emptio.q.109.nu.16. 260

Rem fideicommiſſo ſubiectam emens qualiter conſtituatur in mala fide. quæſt.109.nu.23. 260

Et qualiter reddatur tutus.ibid.nu.24. 260

Res, quando euincitur, quę à re vendita deſcendit, non tamen venditionis tempore erat in rerum natura, non debetur euictio veluti fructus agri.q.114.nu.77. 277

Rei euictæ valor, vt habeatur, inſpicitur tempus ſententiæ, & non tempus præteritum, vel futurum. quæſt. 120.numero 23. 296

Res aliena vendi poteſt quoad venditoris præiudicium. quæſtione 125.nu.7. 310

Rerum Eccleſiaſticarum alienatio. Vide in verb. Alienatio.

Res in dubio alienata præſumitur tamquam allodialis animo præiudicandi domino, ſi in alienatione nulla fiat mentio emphyteuſis, vel exprimatur qualitas, ex qua id apparere poſſit.q.126.nu.19. 312

Rerum, quarum non eſt comercium, non eſt venditio. q.129. nu.4. 316

Res ſacræ & religioſæ vendi non poſſunt, quia in nullius bonis ſunt, cum ſint diuini iuris. quæſtione 129. numero 6. ibid.

Intellige, vt procedat, niſi quis ignorans eſſe ſacras, vel religioſas pro prophanis emerit. ibid.num.14. Vide etiam in verb. Aedes. 317

Rei ſpiritualis euictio non datur, cum illius venditio ſit per legem interdicta.q.129.nu.9. 316

Nec datur actio ex empto, nec pro recuperatione pretij.ibid.nu.10. ibid.

Declaratur procedere in eo, qui ſcienter emit rem ſpiritualem à ſcienter vendente ob parem culpam ac dolum, ſecus ſi ignorans loca ſacra & religioſa pro prophanis emerit.ibid.nu.15. 317

Quinimò data etiam ſcientia, ſecuta euictione datur actio ad repetendum pretium iam exburſatum per emptorem.nu.12. 316

Rei Eccleſiæ alienatio. Vide in verb. Alienatio. in ver. Solemnitates.

Rem eſſe ſolitam alienari non ſtatur aſſertioni partis, ſed probari debet.q.130.nu.21. 320

Res Eccleſiæ vt ſolita ſit alienari, requiritur, quod præcedat vna locatio ſolemnis, vel duæ cum ſpatio decem annorum. quæſt.130.nu.22. 320

Non tamen requiritur neceſſariò, quod ſint conformes. ibid.nu.23. 320

Et ſufficit quod vna ſit valida.ibid.nu.24. ibid.

Ad effectum tamen quod ſit valida, non præſumitur ſolemnitas ſpatio 30.annorum.ibid.nu.25. 320

Res Eccleſiæ ſolita locari, tunc demum ſine ſolemnitatibus poteſt locari, ſi adſit eadem cauſa conceſſionis.quæſt.130. nu.26. ibid.

Rem cum alio communem vendens, tenetur eam liberè tradere.q.133.nu.1. 327

Et ad omne intereſſe.ibid.nu.2. 327

Et ad reſtitutionem pretij. ibidem numero 3. 11. & 12. 327.328

Res plures ſi vnico pretio vendantur, vna euicta, venditor tenetur reſtituere pretium, ſi partem ſolum emptor non fuiſſet empturus.q.133.nu.4. 337

Licet alias reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte contractus cenſeretur validus. ibidem numero 5. ibid.

Rem habens cum pacto retrouendendi, ſeu addictionis in diem, & legis commiſſoriæ, poteſt vti priuilegio retractus.q.139.nu.14. 343

Res

Digitized by Google

Res permutata vbi tradi non poteſt, quia fuerit medio tempore ab alio occupata, pro ea agitur ad pœnam, & intereſſe. q.141.nu.21. 347

Et loco pignoris datur retentio, ſi ille pro parte ſua non impleuit. ibid.nu.25. 348

Res permutata quando fuit euicta datur condictio ſine cauſa. q.141.nu.18. 348

Et actio præſcriptis verbis. ibid.nu.29. 348

Res quando traditur ex cauſa tranſactionis transfertur dominium, quando tradens eſt dominus. quæſt.142.numero 4. 349

Res data in ſolutum. Vide in verb. Dans in ſolutum. in verb. Datio in ſolutum.

Res in ſolutum data, quando euincuntur periudè eſt, ac ſi ſolutum non extitiſſet, & ideo datur regreſſus ad primeua iura. q.144.nu.34. 357

Res pignorata quando in dotem datur, non aliter eius ſolutio liberat, quam ſi ex euentu certum ſit, eam apud maritum remanere. q.145.nu.13. 359

Res data in ſolutum, ſi euincatur, qui eam accipit, vel ſui hæredes agere poſſunt contra debitorem dantem primaua actione. q.145.nu.19. 359

Vel actione vtili ex empto. ibid.nu.20. 359

Vel actione in factum. ibid.nu.21. 359

Res plures vbi vnica mercede fuerunt locatæ, conductor poteſt à conductione reſilire, etiamſi vna tantum re vti ſit prohibitus. q.149.nu.21. 371

Rem alienam ſcienter conducens cogitur ſoluere penſiones, ſecus ſi ignoranter. q.150.nu.32. 374

Res, quando euincitur ex ſui natura, & negotij, euictio non debetur. q.152.nu.4. & ſeq. 377

Niſi ſpecificè hoc in caſu euictio promittatur. ibidem nu.5. 377

Et præſertim, ſi emptor ſciuerit qualitatem & naturam rei, quia debuit ſibi proſpicere. ibid.nu.6. 377

Res fideicommiſſo ſubiecta condicitur, vt poſſit pro expenſis retineri. q.154.nu.2. 383

Res non parit fructum non domino, & non poſſeſſori. q.157. nu.15. 390

Rei mutata forma citra hæredis culpam, ea non debetur. q.157.nu.16. ibid.

Res creditori addicta vigore rei iudicatæ, licet poſtea euincatur, tamen creditor non poteſt amplius agere via executiua. q.157.nu.18. 390

Res, quæ fuit vni relicta, ſi à fiſco per in integrum reſtitutionem redimatur pretio reſtituto, legatarius pretium illud habebit. q.158.nu.6. 391

Res an euincatur primo, vel vlteriori emptori, non refert. quæſt.161.nu.1. 396

Res mihi vendita, ſi alij eſt obligata, & eam tibi vendidi, ſi ex antecedenti cauſa tibi euincatur, non teneor, niſi de facto meo. q.161.nu.11. 397

Res vendita vbi eſt feudalis, non excuſabitur illius venditor, vbi dixerit, ſe ſolum vendere ius, quod habet, niſi exprimat, rem eſſe feudalem. q.162.nu.20. 398

Res captæ ab hoſtibus, vt emptoris efficiantur, quæ requirantur. q.170.nu.10. & ſeq. 415

Res vbi euincitur ex noua cauſa, non imputatur venditori, ſed emptori. q.178.nu.13. 437

Maximè vbi concurrit culpa ipſius emptoris. ibidem nu.14. ibid.

Res euicta compenſari poteſt. q.183.nu.24. 450

Res empta à tutoribus vel curatoribus pupillorum & minorum eis acquiritur, & hæreditati. q.188.nu.15. 462

Intellige, vt ibid.nu.16. 462

Ampliatur procedere etiamſi ſupreſſo nomine tutor, vel curator emiſſet nomine proprio, quia ex officij neceſſitate tenebantur cõuertere pecuniam in emptionem prædiorum. ibid.nu.17. 462

Res vendita ſi euincatur pro aliqua parte, & pro illa parte venditor ſoluit emptori quadringenta, ſi deinde tota euincitur, debet haberi reſpectus ad illa quadringenta ſoluta, & venditor tenetur reſtituere primo ſexcenta reſtantia, & pro intereſſe ſimplum pretij, ideſt mille vltra ſexcenta. q.195.nu.18. 478

In quo computantur expenſa, & fructus. ibidem numero 19. 478

Fallit, ſi mandato venditoris emptor ſuſtinuit litem, quo caſu tenetur ad omnes fructus. ibid.nu.20. 478

Re euicta per reſtitutionem ſtipulatio duplæ non committitur, ſed agitur ex empto. q.200.nu.72. 492

Quæ ſtipulatio vt committatur ſcientia eſt neceſſaria. ibid.nu.73. 492

Ita vt per eam fiat, quod qui non agit ob eius malam fidem, ex contractu emptionis agat, ſi eſt interpoſita ſtipulatio. ibid.nu.74. 492

Etiam ſi ſequatur per imperitiam iudicis. ibidem numero 75. 492

Reſciſſio contractui. Vide in verb. Venditio plurium.

Reſciſſo contractu principalis donationis, ſeu uenditionis, reſcinditur acceſſorium. q.173.nu.3. 423

Reſciſſoria vbi actum eſt, & ſecuta eſt euictio ex capite nullitatis, illa ſequi non poteſt, niſi pro pretio ſoluto. q.173. nu.35. 424

Et ſi in aliquo vlterius fuiſſet, puta fideiuſſor obligatus, obligatio ad intereſſe non extẽderetur vltrà duplum. ibid.nu.36. 424

Reſciſſio venditionis. Vide in verb. Venditionis reſciſſio. in verb. Venditio. in verb. Vſuræ.

Reſeruatio facta à iudice in ſententia emptori ad agendum pro euictione non tollit defectum denunciationis, ſi illa fuerit ommiſſa. q.4.nu.3. 6

Reſolutio, ſiue receſſus à contractu quando permittatur emptori ob non implementum. Vide cum limitationibus. quæſt.24.nu.34. & ſeqq. 68

Reſoluto locationis contractu reſoluitur etiam effectus obligationis cameralis adiectæ in ipſa locatione. quæſt.150. nu.28. 374

Reſpondere poſitionibus an teneatur emptor. vide quæſt.8. nu.20. & q.9.nu.44. vbi negatiuè reſpondetur. 24.36

Reſpublica tenetur de euictione etiam quod illa ſequatur ex iniuſtitia, vel iudicis imperitia. quæſt.16.nu.16. vbi vide rationem. 47

Reipublicæ procuratori vel ſindico facta denunciatio, nocet ipſi Reipublicæ. q.3.nu.10. 6

Reſtitutio pretij ſuccedit loco intereſſe in euictione. quæſt.2. nu.8. 3

Reſtitutio in integrum conceditur creditori non comparenti infra tempus proclamatis, quando proclama ignorauit. quæſt.9.num.71. vbi num.72. quod opus eſt noua cognitione. 30

Reſtitutio eo caſu in ſpecie peti debet. ibid.nu.73. ibid.

Reſtitutio minori conceſſa aduerſus venditionem fideiuſſori non prodeſt. quæſt.93.nu.5. 222

Ratio affertur.ibid.nu.6. 222

Ampliatur, vt fideiuſſor de euictione teneatur etiam ſi euincatur res ipſi emptori ab ipſo minore. ibidem numero 7. 222

Primo fallit, quando dolus in contractu interueniſſet, quia tunc fideiuſſor de dolo agere poteſt ex perſona ſua. ibid.nu.8. 222

Secundo fallit, quando ipſe quoque fideiuſſor eſſet minor.ibid.nu.9. 222

Reſtitutio à Principe ex gratia conceſſa delinquentibus non trahitur ad bona alienata, & in tertium tranſlata.q.167. nu.1. 409

Et eſt concluſio communiter probata.ibid.nu.2. ibid.

Et de ratione.ibid.nu.3.& 7. 409

Primo ampliatur procedere etiam in gratia facta motu proprio.ibid.nu.4. 409

Secundo ampliatur locum habere etiam in iure quæſito ad rem.ibid.nu.5. 409

Ac etiam in iure quæſito ſpe, licet non re. ibidem numero 6. 409

Limitatur, quando Princeps gratioſè reſtituit ad bona in tertium alienata.ibid.nu.9. 409

Sed contra ibid.nu.10. 409

Quæ vltima ſententia procedit, ſiue bona fuerint in alium tranſlata titulo oneroſo, ſiue titulo lucratiuo. ibid. nu.11. 409

Et de ratione.ibid.nu ſeq. 409

Limitatio tamen adducta ſaluatur, quando Princeps faceret ex cauſa legitima.ibid.nu.13. 409

Reſtitutio facta de bannito, an trahatur ad bona alienata, vel requiratur ſpecialis expreſſio. remiſſiuè. quæſt. 167. nu.21. 409

Reſtitutio facta de bannito per viam iuſtitiæ plenè ſuccurrit etiam quoad bona, & iura in alium tranſlata. q.167. nu.22. 410

Si tamen Princeps vendidit de euictione tenebitur.numero 23. 410

Fallit, quando alienatio facta eſſet titulo lucratiuo donationis, vel quando Princeps reſtitueret ex cauſa publicæ vtilitatis.ibid.nu.24. 410

Primo ſublimitatur, quando is, in quem bona ex ſententia bannitoria tranſiuerunt, eadem alienaſſet, quia reſtitutio ad ea bona in alium peruenta non traheretur. ibi. nu.25. 410

Secundo ſublimitatur, quando ex contractu bona ad aliquem rediiſſent.ibid.nu.26. 410

Reſtitutio.vide in verb. Emptor.Emens.

Reſtituere qui tenetur ſolum ratione rei acceptæ tenetur reſtituere ſi rem habeat, & ſolum in quo ditior factus eſt. quæſt.170.nu.24. 416

Nec tenetur reſtituere quod bona fide conſumpſit. numero 25. 416

Intellige, ſi factus non ſit locupletior. ibidem numero 26. 416

Reſtituendum eſt quoque incrementum quod proceſſit ex re ipſa, ſecus vero ſi proceſſerit ex labore, induſtria, ac diligentia emptoris, qui poſtea maiori pretio reuendiderit. ibid.nu.27. 416

Reſtitutio, etiam poſt lapſum quadriennii conceditur debitori aduerſus venditionem à fiſco factam ſolemniter, vbi conſtat de notoria iniuſtitia.q.171.nu.17. 420

Quia diſpoſitio.l. Omnes, & l. Bene à Zenone ſunt rigoroſæ, & ſtrictiſſimè interpretandæ.ibid. 420

Et quilibet error, & modicus defectus facit ceſſare rigorem illarum legum. 420

Reſtitutio pretii, & præſtatio intereſſe intrinſeci circa rem à pari procedunt in caſu nullitatis alienationis. q. 173. nu.23. 424

Reſtitutionis in integrum occaſione re euicta per minorem, vel Eccleſiam, ceſſat euictionis actio, & remedium ad intereſſe, ſcilicet ad duplum, quia iure quodam ſpeciali, & extraordinario res euincitur.q.189.nu.6. 463

Declaratur verum eſſe, quando contractus fuit ſimpliciter celebratus, ſed non quando in eo fuit promiſſa euictio, quia eo caſu, vt promiſſio ineſſicax & inutilis non ſit, intelligi debet etiam ſi à minore euincatur.ibidem numero 7. ibid.

Reſtitutionis occaſione ſi ſit euicta res non datur aduerſario vtilis actio contra venditorem, à quo ipſe habuit. q.189. nu.8. 463

Contrarium ibid.nu.9.vbi de ratione. 463

Primo ampliatur procedere in reſtitutione, quæ datur ex edicto minorum.ibid.nu.10. 464

Secundo ampliatur etiam in ciuitatibus. ibidem numero 11. ibid.

Limitatur, vt procedat actio iſta in ſimplum, non autem in duplum.ibid.nu.12. 464

Retentio, ſeu exceptio rei non liberè traditæ non datur ei, qui ſciuit rem eſſe alteri obligatam.q.27.nu.1. 74

Retentio conceditur emptori pignoris, cuius pecunia abſque pacto ipſius dimiſſi ſunt priores creditores aduerſus ſecundum creditorem vendicantem pignus. quæſt. 47. numero 18. 122

Retentio conceditur hæredi pro credito inuito fideicommiſſario.q.49.nu.3. 127

Et de ratione.ibid.

Retentio poſt ſolutum pretium non datur.neque actio.q.85 nu.7. 200

Declaratur procedere, vbi pretium fuit verè ſolutum, ſecus ſi fictè. ibid.nu.8. 200

Retentio melioramentorum datur contra euincenſem.q.154. nu.1.& plur.num.ſeqq.vbi videas ampliationes, & declarationes. 382

Retentio pretii penès emptorem operatur, vt teneatur fructus rependere.vide in verb.Emptor.in verb.Fructus.

Retinens fundum, & alium tradens occaſione tranſactionis de euictione tenetur.q.159.nu.18. 394

Et de ratione.ibid.nu.20. 394

Retrahere velle, ſi denunciet conſanguineus emptori iure cõſanguinitatis, ſeu vicinitatis, & interim res pereat, perit emptori, non autem conſanguineo, vel vicino. quæſt. 98. nu.21. 233

Fallit, vt ibid.nu.22. ibid.

Retractus ratione, quando concedatur euictio. Vide in verb. Emptor. in verb. Euictio. in verb. Venditor. in verb. Filius. in verb. Ius retractus. in verb. Libellus. in verb. Recuperatio. in verb. Renunciatio.

Retractus iure vti volens ante omnia pretium offerre debet emptori, ſi res eſt tradita, denunciet, ſi non eſt tradita, venditori denunciare ſufficit.q.135.nu.17. 335

Dominus tamen, ſi emptor illi debeat, poteſt compenſare.ibid.

Dummodo liquidum, vel infra tempus liquidetur ſoluendi.ibid.

INDEX.

Item dummodo pretium ſit certum, vel ſi ſit incertum deponat cum oblatione & proteſtatione ſe integrum ſoluturum, cum de pretio certior fuerit factus. ibidem.

Nam ad conſequẽdum hoc ius id in primis impleri debet.ibid.nu.18. 335

Nec ſatis eſt pignora, aut fideiuſſores offerre. ibidem nu.19. 335

Etiamſi pretium, quod emptor, aut dare paratus eſt, aut promiſit, aut iam numerauit, iuſtum rei valorem excederet.ibid.nu.20. 335

Adeo vt etiam tempus ſit pars pretij. ibidem numero 21. ibid.

Et eiſdem conditionibus & terminis ſoluendum eſt à retrahente.ibid.nu.22. 335

Et ſumptus tempore contractus refunduntur. ibidem nu.23. ibid.

Quamuis plures contrarium teneant. ibidem numero 24. 335

Excepto ſi conuenerit, ne alij, quam conſorti vendatur.ibid.nu.25. ibid.

In quo diſtinguit Afflict.ibidem num.26.licet auctor non probet. 335

Et præmiſſa conceduntur, dummodo fiant abſque fraude. ibid.nu.27. ibid.

Quia agnatus non audiretur offerens pretium ſolum ſecundum rei valorem.ibid.nu.28. 335

Et quid dicto in caſu agendum.ibid.nu.29. ibid.

In retractibus attenduntur conſuetudines, vbi res eſt ſita. quæſt.136.nu.4. 336

Quicquid ſenſerint aliqui.ibid.nu.6. ibid.

Retractus re partim vendita, partim donata, in parte tantum vendita locum habet.q.136.nu.12. 337

Quid ſi parui vendatur, & quod reliquum eſt donatur, remiſſiuè.ibid.nu.13. ibid.

Retractus locum non habet in permutatione. quæſt.136.numero 14. 337

Nec in datione in ſolutum, ſi pro aliqua quantitate debita, aut æſtimanda detur, & hoc ſine iuſſu iudicis, ſiue ſpontè fiat.ibid.nu.15. ibid.

Neque in tranſactione.ibid.nu.16. 337

Niſi præceſſerit contractus, in quo iuri congrui locus ſit.ibid.nu.17. 337

Vel niſi fraudolenter nomen tranſactionis additum ſit. ibid.nu.18. ibid.

Non etiam procedit in locatione, niſi ad longum tempus fiat.ibid.nu.19. 337

Retractus actio vbi proponi poteſt coram ordinario, in arbitrio actoris eſt eam coram iudice rei ſitæ, vel domicilij proponere.q.136.nu.20. ibid.

Retractus in cauſa agi poteſt confeſſoria.q.136.nu.21. 337

Retrahendi tempus. Vide in verb.Tempus.

Retractus agnatitij effectus qualis, declaratur. quæſt.138. nu.21. 341

Retractus competit conſanguineo etiam ſi emptor ex interuallo admiſerit venditorem ad redimendum. quæſt.139. nu.1. 342

Ampliatur etiam ſi ipſe venditor rem iam redemerit. ibid.nu.11. ibid.

Intellige, ſi ſit translatum dominium per traditionem. ibid.nu.5. 342

Sed videas.nu.ſeq. 342

Retractus conſanguineo non competit re nondum tradita, præſertim ſi retrahentes ab ea diſceſſerint. quæſt.139.numero 9. 342

Sed quod ex ſola venditione ſit locus retractui. numero 10. 342

Retractus & ius congrui non admittitur in venditione conditionali, tamquam imperfecta. quæſt.139.num.16.19. & 20. 343

Contrarium ibid.nu.21.& 22. 343

Retrahens rem vicinalem dum erat dominus, illam tradere non tenetur, cui fit reſtitutio, licet retrahenti ſoluatur pretium expenſum à fideicommiſſario. quæſt.139.num.24. & 25. 343

Retractus ratione agi non poteſt, quando in venditione fuit promiſſum de euictione, & non moleſtare per verba lata, & pinguia, & agendo exceptione repellitur. quæſt.152. nu.19. 377

Prout ſi fuit renunciatum omni legum, & ſtatutorum auxilio.ibid.nu.22. 377

Sed vide nu.ſeqq. 377

Retrotractionem impedit inhabilitas extremorum.q.36.numero 6. 96

Sed videas.ibid.nu.7.& ſeq. ibid.

Retrotractio nunquam fit in aliorum præiudicium, ſed eorum tantum, qui actum faciunt.q.167.nu.8. 409

Reuiſio menſuræ factæ petenda eſt intra annum à die prioris menſuræ.q.102.nu.18. 242

Extende idem procedere in emendatione Cataſtri, quæ pariter peti debet intra annum, & non poſt. ibidem numero 19. ibid.

Reus probare debet qualitatem quam allegat ad fundandam propriam intentionem.q.108.nu.5. 255

Reus excipere non poteſt de iure aliorum cohæredum, quando non conſtat de illorum acceptatione.q.166.nu.8. 407

Rip.in l.priuilegia num.42.ff. de priuil. credit.reijcitur, vel declaratur.q.36.nu.17.verſ.Ripa, vel non eſt. 98

Ripa debet menſurari, ſi id in venditione fuit expreſsè conuentum, & vẽditor fuit illius legitimus poſſeſſor.q.102. nu.29. 242

Ripa non eſt menſuranda, quãdo tacitè accedit venditioni. quæſt.102.nu.31. 242

Nec quando expreſsè id non fuit conuentum, quia Riparum vſus eſt publicus.ibid.nu.32. 242

Ripa, an menſurari debeat, poteſt deprehendi ex qualitate pretij diſtributi per ſingula iugera. quæſtio.102.numero 33. ibid.

Ruyn.conſ.42.nu.24.lib.1.reijcitur.q.48.nu.10. 125

S

SAluianum interdictum datur pro legatis.quæſtione 66. numero 21. 158

Intellige, vt ibid.nu.26. 158

Et qualiter in eo petendum, & pronunciandum ſit. ibid.nu.22. 158

Saluiano interdicto res euicta.vide in verb. Euicta res.

Saluianum non datur neque vlla actio ceſſante hypotheca. quæſt.126.nu.15. 312

Satiſdatio admittitur loco conſenſus.q.23.nu.35. 64

Satiſdare quando non poteſt venditor, qui bona non habet, pretium reponitur in emptionem bonorum immobilium, quæ cenſentur hypothecata emptori.q.107.nu.7. 254

Satiſda-

INDEX.

Satiſdatio. vide in verb. Cautio.

Satiſdatio quando præſtari debeat à venditore poſt purificatum fideicommiſſum. Et generaliter quid agendum per emptorem, cui res fideicommiſſo ſubiecta fuit euicta. remiſſiuè. q. 107. nu. 8. ibid.

Satiſdatio, ſi non durat, non dicitur ſatiſdatum. quæſtio. 74. nu. 2. 175

Satiſdatio neceſſaria dicitur, quæ ex legis diſpoſitione præſtari debet, quamuis cauſa ob quam inducitur neceſſitas præſtandi ſit voluntaria. q. 164. nu. 23. 403

Scientia venditoris facit eum teneri emptori ad intereſſe, quando ſciuit rem venditam onere aliquo affectam. q. 2. nu. 7. 3

Et intereſſe loco ſuccedit reſtitutio pretij. ibidem numero 8. ibid.

Scientia venditoris non tollit defectum denunciationis, ſi ab emptore omittatur. q. 4. nu. 14. 7

Scientia ſimplex non ſufficit aliunde conquiſita, cum vltra illam requiritur aliquis actus poſitiuus. quæſt. 4. numero 26. 9

Scientia venditoris rem ab eo venditam eſſe alienam facit, vt is teneatur ad pretij reſtitutionem, etiam ſi expreſsè dictum eſſet, ſe nolle teneri. q. 11. nu. 39. 35

Et quid, ſi ſciuit emptor rem eſſe retractui ſubiectam. quæſt. 11. nu. 45. 36

Scientia litis tertio, qui vult appellare, non ſufficit, ſed requiritur ſcientia ſententiæ. q. 15. nu. 11. 44

Scientia præſumitur in venditore, licet nō in emptore. q. 24. nu. 14. 67

Scientia emptoris rem eſſe dotalem, illi præiudicat in amiſſione pretij. q. 73. nu. 29. 171

Scienti & volenti non fit iniuria, neque dolus. quæſt. 118. nu. 11. 287

Scire factum quis non dicitur abſque qualitatibus. q. 118. nu. 29. 289

Scire non dicitur, qui certè non ſcit ea, quæ ad ſubſtantiam pertinent. q. 118. nu. 27. 288

Sciens ſibi plus deberi, ſi minus accipiat, ſibi non præiudicat. q. 145. nu. 18. 359

Scientia hypothecæ an requiratur in emptore. vide in verb. Emptor.

Scientia in emptore, rem ſcilicet venditam alteri eſſe obligatam, ex quibus arguatur. q. 151. nu. 21. 374

Securitas. Vide in verb. Cautio. in verb. Debitor. in verb. Obligatus.

Sententia requiritur, vt agi poſſit de euictione. quæſt. 1. numero 5. 1

Fallit quatuor modis. vt ibid. nu. 6. 8. 9. & 10. 2

Sententia, in qua reſeruatur emptori ius agendi pro euictione non tollit defectum denunciationis, ſi illa fuerit ab emptore omiſſa. q. 4. num. 3. 6

Sententia in cauſa euictionis formatur in perſonam emptoris. q. 7. nu. 10. 21

Sententiæ latæ cum emptore, non nocent venditori cui lis nō fuit denunciata. q. 7. nu. 11. ibid.

Fallit, quando inſimul cum emptore fuit quoque citatus venditor. ibid. nu. 12. 21

Primo ſublimitatur, quando venditor & emptor ſimul poſſident, & ambo probationes faciunt, & cauſam defendunt, ſecus ſi venditor non defendit. ibidem numero 13. 21

Rationem vide ibid. nu. 14. 21

Sed contra per Rip. ibid. nu. 15. 22

Prima tamen opinio probatur. ibid. nu. 16. 22

Secundo ſublimitatur, quando euictio fuit promiſſa cum iuramento. ibid. nu. 17. 22

Sententia vna ſi ſit lata contra emptorem, non poteſt agi de euictione, niſi illa confirmetur. quæſtione 8. num. 7. Et ampliatur etiam quoad expenſas. ibidem numero 8. 23

Sententia iudicis incompetentis quid operetur in materia euictionis. q. 8. nu. 29. 25

Sententia iniuſta quid operetur. ibid. nu. 30. 25

Sententiæ in iudicijs executiuis quid operentur in materia euictionis. q. 8. nu. 48. 26

Sententia contra vnum lata, vt noceat tertio, inter alia requiritur, quod ſit viriliter defenſa. q. 9. nu. 25. 28

Intellige, vt ibid. nu. 26. & 27. 28

Sententia lata aduerſus maioratus poſſeſſorem, ſucceſſoribus præiudicat. q. 9. nu. 5. 28

Fallit, vt ibid. nu. 6. 28

Sententia, quamuis habeat præſumptionem pro ſe, admittit tamen probationem in contrarium. quæſt. 14. numero 6. 41

Sententia lata contra principalem debitorem, non exequitur contra fideiuſſorem abſque nouo proceſſu. quæſt. 89. nu. 16. 212

Sententia cum venditore lata, vt emptori noceat, requiritur citatio ipſius emptoris. q. 99. nu. 6. 235

Sententia lata contra auctorem nocet ſucceſſori non citato. quæſt. 99. nu. 7. 236

Fallit in eo, qui ius & cauſam habet ante inſtitutum iudicium. ibid. nu. 8. 236

Sententia lata contra mortuum eſt nulla. quæſt. 51. numero 22. 132

Sententia contra auctorem lata, vt noceat habenti cauſam ab eo, requiritur, quod ſciuerit cauſam agi. quæſt. 99. nu. 12. 236

Sententia exequi non poteſt abſque nouo proceſſu contra eum, qui ſucceſſit ante litem motam, etiam ſi agatur de iure reali. q. 99. nu. 13. & ſeq. ibid.

Fallit, ſi ſimus in vltima voluntate. ibidem numero 14. 236

Sententia, decretum, & executio inualida pro parte poteſt ſuſtineri. q. 146. nu. 4. 361

Sed contra ibid. nu. 5. 6. 7. 8. & 9. ibid.

Sententia reſpectu ſummæ eſt indiuidua, ideo nec in parte verè debita ſuſtinetur. q. 146. nu. 8. 361

Sententia iniuſta quando res fuit ablata, emptor à fiſco agit de euictione contra venditorem. quæſtione 171. numero 20. 420

Sententia lata contra emptorem conuentum in cauſa euictionis, mandari poteſt executioni in bonis defenſoris neceſſarij. q. 177. nu. 1. & ſeqq. 433

Primo limitatur vt procedat, quando emptor non habet vnde ſoluat, ſecus, ſi ſit ſoluendo. ibidem numero 4. 434

Secundo limitatur non habere locum, cum agitur ad certam rem euictam exiſtentem penès emptorem, & ſententiæ executio facienda eſt in eadem re, non autem in alijs. ibid. nu. 5. & 7. 434

Declaratur. ibid. nu. 17. 434

Sublimitatur dicta limitatio, vt non procedat quoad fructus, expenſas, & intereſſe, in quibus emptor fuit con-

Digitized by Google

condemnatus, pro quibus exequi poteſt ſententia in bonis venditoris neceſſarij defenſoris. ibid. nu. 6. ibid.

Tertio limitatur, ſententiam contra emptorem latam exequi poſſe contra venditorem, quando venditor ſuſcepit iudicium perindè ac ſi poſſideret, & cum promiſſione ſub pena reſtituendi rem, licet non poſſideat. ibidem nu. 10. 434

Sententia lata contra condemnatum exequitur cõtra illum, quando condemnatus vel obligatus in inſtrumento conſtituit ſe creditoris nomine poſſidere, quo caſu etiam contra ſingularem ſucceſſorem exequi poteſt ſententia vel inſtrumentum non excuſſo principaliter obligato. q. 177. nu. 17. ibid.

Creditor tamen eo caſu probare debet illud ius executorium ſibi competere, ideoque prius ſucceſſor ſingularis eſt citandus, & docere debet quod ſit talis, contra quem competat executio. ibid. nu. 18. 434

Sententia lata contra venditorem exequi poteſt contra illum, qui rem litigioſam emit. quæſtione 177. numero 19. ibid.

Extenditur etiam ad ſucceſſorem mediatum. ibidem nu. 20. 434

Et abſque citatione. ibid. nu. 21. ibid.

Contrarium habetur ibid. nu. 22. & ſeqq. & nu. 8. vbi quod citatio omninò requiritur. 434

Sententia lata contra debitorem poſt contractum pignus, nocet creditori, quominus ius pignoris retineat. q. 177. nu. 31. 435

Præſertim ſi fuerit ignorans, & non citatus. ibidem nu. 33. & ſeq. 435

Fallit, ſi lata ſit ſententia ante ius pignoris contractum, quia præiudicat, ſiue ſciuerit, ſiue ignorauerit. ibid. nu. 34. 435

Sententia valet, quãdo citatus eſt is, de cuius intereſſe principaliter agitur. q. 177. nu. 36. 435

Quamuis tertio non præiudicet. ibid. nu. 37. 435

Sententia contra emptorem lata, contra venditorem exequi poteſt. q. 177. nu. 41. 435

Intellige ita demum procedere, ſi lite mota contra emptorem venditor ſuſcepit iudicium. ibid.

Non autem, quando directò agitur contra ipſum venditorem, eod. loco.

Sententia lata contra venditorem non præiudicat emptori ignoranti litem eſſe motam. q. 177. nu. 42. 435

Et lata contra debitorem non præiudicat creditori, licet ſcienti, & patienti, quando debitor non tradidit pignus creditori, ſed per ſolam hypothecam ſe obligauit. ibid. nu. 43. vbi de ratione. ibid.

Sententia lata contra venditorem hæreditatis ita demum nocet emptori, ſi contra vtrumque cognitum fuit, ſiue proceſſum, alias ſecus. q. 177. nu. 44. 436

Sententiæ executio. vide in verb. Executio. in verb. Emptor.

Sententia lata poſt alienationem factam iudicio pendente per debitorem in fraudem creditoris ſuper actione perſonali exequi non poteſt contra tertium, in quem pendente iudicio res lite iam mota eſt translata. quæſt. 177. numero 47. 436

Et qua actione contra tertium agatur. ibidem numero 48. ibid.

Sententia contra venditorem lata, tunc nocet emptori, & contra eum exequi poteſt, quando in proceſſu contra venditorem acto, emptor contra quem petitur executio, fuit citatus. q. 177. nu. 49. 436

Sententiæ verba ſunt ſtrictè intelligenda. q. 184. nu. 5. 451

Ita quod nil vltra includant, quam ex eis de neceſſitate inferatur. ibid. nu. 6. 451

Neque in ea venit interpretatio lata. ibidem numero 7. 451

Et quando in ea includatur non expreſſum cum ſuis declarationibus. ibid. nu. 8. 451

Separatio thori propria authoritate fieri non debet, ſed Eccleſiæ iudicium expectandum eſt. quæſtione 75. numero 21. 179

Sequeſtrum præſumitur mendicatum, quando creditor ſequeſtrans prius poterat agere via ordinaria. quæſt. 86. nu. 41. 206

Et ideò talia ſequeſtra ſunt reijcienda tamquam doloſa, & fraudolenta. ibid. nu. 42. ibid.

Sermo generalis non includit perſonam loquentis. q. 114. nu. 19. & quæſt. 152. nu. 25. 277

Seruitia obſequialia non faciunt donationem remuneratoriam. q. 69. nu. 35. 165

Seruitus rei inhærens non eſt pars pretij, ſed qualitas. q. 24. nu. 2. 66

Seruitus ſi ſit detecta poſt perfectam vẽditionem, ob quam res redditur maioris æſtimationis, pretium augetur quãdo pluris emptor veriſimiliter fuiſſet rem illam empturus. q. 24. nu. 28. 67

Fallit in commodo ſeruitutis ſuperueniente poſt perfectam venditionem à caſu, ſeu fortuna. ibidem numero 29. 68

Seruituti rem obnoxiam ſi quis alienauit, tenetur actione quanto minoris. quæſtione 24. numero 1. & ſeq. & numero 6. 66

Seruitutes reales rei mutatione non pereunt. quæſt. 158. nu. 15. & ſeqq. 392

Seruum dans pro noxa de euictione obligatur. quæſt. 144. nu. 8. 356

Sed videas ibid. nu. 11. & 12. ibid.

Ratio eſt, quia agitur de cauſa oneroſa, licet ſecus ſi ageretur de cauſa lucratiua. ibid. nu. 9. 356

Seruis pluribus diuerſi officij venditis vno pretio, vnius ſolum vitioſi redhibitio conceditur, in reliquis venditione firma manente etiam altera parte contradicente. q. 165. nu. 20. 405

Fallit, ſi ſint eiuſdem officij, quia tunc omnes redhibentur. ibid. nu. 21. vbi de ratione. ibid.

Idem dicitur in caſu, in quo in ſingula capita pretium eſt conſtitutum, intelligendo vt ibid. nu. 22. 405

Simpli perſecutio actiones omnes continet, quibus rem, ſeu æſtimationem perſequimur. q. 1. nu. 13. 2

Declaratur, vt ibid. nu. 4. 1

Simulatio in ceſſione ex quibus præſumatur. Vide quæſt. 79. & vide in verb. Ceſſio actionis. 185

Simulationis exceptio datur illi, contra quem facta fuit ceſſio, quicquid alias talis exceptio allegari poſſit. quæſt. 79. nu. 26. 186

Simulatio arguitur, quando emptor dubij euentus curauis ſibi promitti de euictione. q. 79. nu. 29. ibid.

Simulatio, & turpitudo, licet agendo allegari non poſſit, poteſt tamen allegari excipiendo. q. 100. nu. 3. 237

Et præſertim contra participem ſimulationis, ſeu turpitudinis. ibid. nu. 4. ibid.

Simula-

INDEX.

Simulatio, & nullitas rectè allegatur à venditore, vbi venditio eſt nulla & inualida. quæſtione 107. numero 20. 254

Singularis ſermo ex vi vocabuli non adaptatur ad plures. quæſt.22.nu.15. 60

Singularitas reſoluitur in pluralitates, & è contra, vbi adeſt eadem ratio, vel æquitas. quæſtione 22. numero 19. ibid.

Idem, ſi ex neceſſitate verificari non poſſit in ſingularitate.ibid.nu.20. 61

Quid ſi ſit data pro forma.ibid.nu.21. ibid.

Vel de neceſſitate exigeretur pluralis numerus. ibid. nu.22. 61

Singularis ſucceſſor quando conueniri poſſit pro re permutata occaſione euictionis. Vide in verb. Euictio.in verb. Permutanti.

Singularis ſucceſſor. Vide in verb. Succeſſor ſingularis.

Singularitas reſoluitur in pluralitatem, vbi materia de qua diſponitur eſt verificabilis. quæſtione 164. numero 8. 402

Socer perdit beneficium, ne teneatur vltra quam facere poſſit, ſi ſciens præſtare non poſſe, generum induxit ad contrahendum.q.41.nu.20. 110

Extende idem procedere in ſocio.ibid.nu.21. ibid.

Ratio adducitur.ibid.nu.23. 110

Declaratur.ibid.nu.24. ibid.

Subdeclaratur.ibid.nu.25. ibid.

Societatem officij non lucratur, qui promiſit præſtare fideiuſſores, & non dedit.q.91.nu.26. 218

Societas officij non amittitur, etiam ſi dati non ſint promiſſi fideiuſſores, vbi fructus illius fuerunt poſtea recepti. quæſt.91.nu.33. ibid.

Societas contracta pro maiori quantitate fructuum, quam officium reddat, ſiue pro maiori ſumma, quam valeat officium, quoad illam quantitatem, cius officium eſt capax, remanet valida.q.175.nu.14. 429

Societates initæ cum eadem perſona ſuper eodem officio ſubſtinentur ſolum vſque ad valorem officij, & non vltra. quæſt.175.nu.15. ibid.

Socius non cogitur redotare filiam ſocij, quæ dotem amiſit quæſt.74.nu.16. 176

Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ facta authoritate Papæ.q.130.nu.7. 319

Dummodò authoritas Papæ legitimè ſit interpoſita. nu.8. ibid.

Non tamen ſupplet defectum cauſæ. ibidem numero 9. 319

Prout non requiritur alia ſolemnitas in alienatione facta coram Papa, quia eius præſentia ſupplet omnes defectus.ibid.nu.10. ibid.

Idem procedit, ſi cum ipſo Papa contrahatur.ibidem nu.11. 319

Ampliatur etiamſi contractus fuerit factus cum Papa, qui vt priuata perſona contraheret. ibidem numero 12. ibid.

Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ nondum incorporatæ, ſed in ipſa acquiſitione facta. q. 130. nu.13. 319

Nec ad effectum alienationis habetur in conſideratione momentanea acquiſitio.ibid.nu.14. ibid.

Declaratur procedere, quando ex actu, qui fit ad renunciandum reſultat acquiſitio, ſecus ſi fierent duo actus ſeparatim, licet incontinenti, quia tunc non poteſt fieri ſine ſolemnitatibus.ibid.nu.15. 319

Non etiam in ceſſione delatæ hæreditatis Eccleſiæ neceſſariæ ſunt ſolemnitates in alienatione rei Eccleſiaſticæ acquiſitæ.ibid.nu.16. ibid.

Limitatur, ſi ante ceſſionem hæreditas fuiſſet adita. ibid.nu.17. 319

Solemnitates non requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ ſolitæ alienari.q.130.nu.19. 319

Dummodò ſolitum non alteretur.ibid.nu.20. 320

Solemnitates vt præſumantur in alienatione rei Eccleſiæ non deducitur tempus vitæ relati in alienatione, licet ſecus ſit ad effectum præſumptionis. quæſtione 130. numero 29. ibid.

Solemnitates in alienatione rei Eccleſiæ. Vide in verb. Alienatio. in verb. Emens. in verb. Emptor.

Solemnitates, ſi non fuerunt ſeruatæ in alienatione rerum ciuitatis, ab emptore reſtituuntur bona vna cum fructibus à die alienationis.q.132.nu.15. 326

Emptoribus tamen datur actio de euictione contra particulares perſonas, quæ vendiderunt. ibidem numero 16. 326

Solemnitates eædem requiruntur in tranſactione ſuper rebus Eccleſiæ, quæ in alienatione. quæſtione 142. numero 35. 350

Declaratur procedere, quando res Eccleſiæ per Prælatum alij dantur, cum alienantur, ſecus ſi Eccleſia retineat, licet aliquid det, vel faciat. ibidem numero 36. 350

Solemnitates in venditione rerum debitoris fiſci, quæ. Vide in verb. Venditiones.

Solemnitates in alienatione neceſſaria rerum minorum non requiruntur. quæſtione 189. numero 15. & ſequent. 19. & 20. 464

Solutio quando dicatur facta ſpontè, & quando coactè.q.28. numero 7. 77

Solutiones & expenſæ quæ fiunt proxenetis, & mediatoribus, connumerantur inter expenſas neceſſarias, & detrahuntur tamquam æs alienum, prout & factę in ſubhaſtationibus, & ſolutionibus inſtrumentorum, gabellarum, & ſimilium.q.28.nu.9.& 10. ibid.

Ampliatur, vt ibid.nu.11. 77

Soluta res non dicitur quæ non durat ſoluta. quæſtione 67. numero 6. 159

Solutum non dicitur, quod non remanet ſolutum, vel auocari poteſt.q.44.nu.24. 117

Solutio ficta non ſufficit, quando veram excludit. quæſt.90. numero 18. 215

Solutione eius quod debetur, omnis tollitur obligatio. q.67. num.7. Et fallit, vt ibid.num.ſeqq. & habetur etiam in quæſt.90.nu.2. 159.214

Primo ampliatur procedere etiam quod ſolutio fiat à tertio. ibid.nu.3. 214

Secundo ampliatur etiam quod res data in ſolutum euincatur.ibid.nu.4. ibid.

Soluere promittens appaltum gabellæ intelligitur quatenus appaltus duret.q.150.nu.29. 374

Solui aliud pro alio quando poſſit. Vide in verb. Debitor.

Solutio habetur non ſolum ea, quæ fit ab obligato, ſed etiam, quæ fit ab alio.quæſt.166.nu.3. 406

I N D E X.

Soluens litis æſtimationem, cum poſſit rem reſtituere, potitor de euictione non tenetur. quæſt. 200. nu. 4. 487

Nec malæ fidei poſſeſſori ſoluenti æſtimationem de euictione cauetur. ibid. nu. 5. ibid.

Solutio pretij ob euictionis exceptionem retardari non poteſt, quando non ſunt actus correſpectiui. quæſt. 200. numero 66. 492

Etiam quod ſtante periculo imminentis euictionis poſſet retardari ſolutio. ibid. nu. 67. ibid.

Species continetur ſub genere tàm in fauorabilibus, quàm etiam in odioſis. q. 74. nu. 22. 176

Specie pro ſpecie data ex cauſa legitimæ euicta, filio reſtituitur priſtina actio ex cauſa ipſius legitimæ. quæſt. 75. numero 13. 178

Species quando datur pro ſpecie, ſeu genus pro genere, ſpecie, vel genere euicto agi poteſt actione primeua. q. 80. nu. 33. 189

Et quid ſi ſpecies datur pro genere. ibidem numero 34. ibid.

Species ſoluta ſi euincatur, fideiuſſor conueniri non poteſt. quæſt. 90. nu. 1. 214

Contrarium ex veriori habetur. ibidem num. 6. & ſequentibus. ibid.

Species pro ſpecie, vel quantitas pro quantitate, vel quantitas pro ſpecie, quando in ſolutum datur, nunquam receſſum videtur à primeua obligatione, ſecus ſi detur ſpecies pro pecunia. q. 145. nu. 40. 360

Limitatur in dote, in qua licet ſpecies detur pro pecunia, tamen primeua obligatio ſpeciei euictæ remanet priuilegiata in tempore & in hypotheca dotis fauore. ibid. nu. 41. ibid.

Ex quo paſſim in datione in ſolutum ex cauſa dotis datur regreſſus ad primeua iura, ſi contingat res datas in ſolutum euinci. ibid. nu. 42. 360

Hocque conceditur non ſolum marito, ſed etiam mulieri. ibid. nu. 43. ibid.

Spiritualia licitè vendi non poſſunt. q. 129. nu. 1. 316

Et in his etiam nuda conuentio continet ſimoniacam prauitatem. ibid. nu. 2. ibid.

Spiritualis rei euictio. Vide in verb. Euictio. in verb. Rei ſpiritualis.

Spolium intentatur contra emptorem bonorum à fiſco venditorum ſui debitoris, non ſeruatis ſolemnitatibus. q. 171. num. 15.

Et etiam, quando conſtat de iniuſtitia. ibidem numero 16. 420

Statutum de compromiſſis non habet locum, vbi clericus venit ad iudicium. q. 6. nu. 4. vbi de ratione. 17

Statutum, quod quicumque prætendit ius ſuper certis bonis compareat, non comprehendit creditorem in diem, vel ſub conditione. q. 9. nu. 61. 30

Declara, vt ibid. nu. 66. 67. & 69. ibid.

Statutum, quod poſt dationem in ſolutum quicumque habet ius in bonis in ſolutum datis veniens, audiatur infra annum, habet locum in creditore, qui habeat ius in bonis in ſolutum datis tempore ipſius dationis. quæſtione 9. numero 62. 30

Statuta de compromiſſis faciendis in dubio locum habent, ſi compromiſſum fuerit petitum. quæſtione 13. numero 17. 39

Statutum vel decretum prohibens appellationem, habet tantum locum reſpectu eius, qui fuit in iudicio, & ſententias contrarias reportauit, non reſpectu tertij. q. 15. nu. 8. 44

Statutum quamuis non faciat mentionem quis debeat ſoluere gabellam, intelligitur quod ſoluat acquirens, non venditor. q. 25. nu. 28. 71

Statutum annullans contractum mulieris vltra decem libras non comprehendit libram ſolutam proxenetis. quæſt. 28. nu. 16. 77

Statuto, quod filius ſe obligare non poſſit ſine conſenſu patris, ſi pater pro filio fideiubeat, ſatisfactum dicitur. quæſt. 61. nu. 3. & q. 92. nu. 4. 149. 220

Fallit, quando neceſſarius eſſet expreſſus cõſenſus per verba illum importantia. d. q. 92. nu. 5. 220

Statutum diſponens, quod contra inſtrumentum non admittatur aliqua exceptio, locum non habet in exceptione, quæ deſcendit ex ventre inſtrumenti. quæſtione 98. numero 9. 233

Licet aliqui contrarium teneant. ibid. nu. 11. ibid.

Statuta quæ afferunt commodum ſtatim operantur ſuum effectum, & ex illis etiam ignoranti acquiritur. q. 134. nu. 27. 332

Sterquilinia, ſtramenta, & quæ agri ſtercorandi cauſa comparata ſunt prædio vendito, vendita cenſentur. q. 103. nu. 31. 245

Stipulati actio conceditur emptori paſſo euictionem ratione dominij, vel quaſi. q. 12. nu. 16. 37

Stipulati ex actione quare minus veniat, vide rationem. quæſt. 20. nu. 32. 56

Stipulati actione exactio fieri poteſt vltra duplum euictione ſecuta. q. 20. nu. 33. ibid.

Stipulati in actione reſpicitur ad tenorem ſcripturæ conuentionalis. q. 20. nu. 35. 56

Stipulatio ſimplex de euictione intelligitur ſecundum quod eſt de natura contractus, præſertim in ſciente qualitatem, & naturam rei. q. 21. nu. 4. 57

Et de ratione. ibid. nu. 5. ibid.

Stipulatio imperſonalis ſemper pro ſtipulante concepta præſumitur. q. 43. nu. 5. 113

Stipulatio ad duplum pro euictione non committitur, ſiue fuerit emptor hæres, ſiue venditor. quæſtione 53. numero 17. 133

Stipulatio de euictione ſimpliciter facta, licet nihil operetur, quando euictio ſequitur ex natura rei, vel præordinatione auctoris, tamen ſi in eum caſum facta ſit, obligat promittentem, quando caſus ſuccedit. quæſtio. 57. nu. 4. 142

Declaratur procedere, vbi tamen per venditorem fuerunt impleta promiſſa. ibid. nu. 5. ibid.

Stipulatio, ſeu conſenſus euictionis præſtandæ quando committatur, ſi ius deficiat ex poſt facto remiſſiuè. q. 113. nu. 15. 268

Stipulationes de euictione in inſtrumentis diuiſionum licet regulariter apponi ſoleant, tamen intelliguntur ſecundum naturam actus ſuper quo interponitur ſtipulatio. quæſt. 114. nu. 78. 278

Stipulatio euictionis. Vide in verb. Euictio.

Stipulatio in euictione intelligi debet ſecundum naturam contractus, ſuper quo interponitur. q. 118. nu. 20. 288

Stipulatio habere licere, vel vllo vnquam tempore moleſtiam non inferre, continet factum ſucceſſiuum quidquid aliud ſit, quando verba non eſſent ita pinguia, & ampla. quæſt. 137. nu. 9. 339

Stipula-

I N D E X.

Stipulatio non committitur ex facto extranei à promittenſe in tranſactione taceri, & defendere, quia cenſetur promittere de facto proprio, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum. q. 143. nu. 34. 354

Fallit, ſi præcedat contractus, ex cuius natura veniat euictio. ibid. nu. 35. ibid.

Neque ſtipulatio committitur ex facto alterius ob promiſſionem rem alienam habere licere, niſi de natura contractus de euictione teneretur. ibid. nu. 36. 354

Stipulatio habere licere, de qua in §. ſi quis fortè, reſpicit ſingula momenta temporum, & continet factum ſucceſſiuum. q. 152. nu. 15. 377

Stipulatio dupli. Vide in verb. Intereſſe.

Stipulatio dupli committitur per ſententiam, qua res euincitur, quoniam tunc permittitur euictio, & duplum. quæſt. 182. nu. 2. 447

Stipulatio dupla non procedit, quando pro re vili & abiecta promittitur. q. 182. nu. 15. 448

Ampliatur ſibi tribuere, etiamſi res magni momenti ei adijciatur, quoniam in fraudem adiecta cenſetur. ibid. nu. 16. ibid.

Et res vilis in hac materia dicitur eſſe vſque ad duos aureos. ibid. nu. 17. 448

Stipulatio dupli non committitur, ſi venditor ſe concordat cum actore. q. 183. nu. 17. 450

Stipulatio de euictione intelligitur ſecũdum naturam actus, & ſic ad pretium tantum, ubi ad illud tantum agi poteſt. quæſt. 200. nu. 68. 492

Maximè, ſi adſit iuramentum. ibidem numero 69. ibid.

Stipulatio dupla non committitur re euicta per reſtitutionem, ſed agitur ex empto. quæſtione 200. numero 72. 492

Quæ ſtipulatio vt committatur ſcientia eſt neceſſaria. ibid. nu. 73. ibid.

Ita vt per eam fiat, quod qui non agit ob eius malam fidem ex contractu emptionis agat, ſi eſt interpoſita ſtipulatio. ibid. nu. 74. 492

Etiam ſi ſequatur per imperitiam iudicis. ibidem numero 75. ibid.

Subbaſtatio nõ requiritur in pignoris venditione. quæſt. 45. nu. 9. 118

Primo fallit in venditione pignoris capti pro executione rei iudicatæ. ibid. nu. 10. ibid.

Secundo fallit in bonis minorum, Eccleſiæ, Decurionum, & fiſci, in quibus ſubbaſtatio requiritur. ibidem nu. 11. 118

Tertio fallit, quando venduntur bona abſentis. ibid. nu. 12. ibid.

Subbaſtatio. Vide in verb. Executor.

Subinfeudatus vaſallus de euictione agere poteſt non contra dominum domini ſui, ſed contra ſubinfeudantem, ac eius hæredem, niſi tamen habeat iura ceſſa. quæſt. 119. numero 24. 293

Declaratur habere locum, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore conceſſionis factæ rem à domino ſuo teneri in feudum cum ſuit qualitatibus. ibid. nu. 25. ibid.

Subrogatum, quando eſt diuerſæ naturæ non ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. quæſtione 157. nu. 19. 390

Nec extenditur, quando aliquid ſpecialiter eſt conceſſum. ibid. nu. 20. 390

Subſcribens alienationi rei Eccleſiæ, de euictione non tenetur. q. 131. nu. 23. 325

Subſtituti vbi ſunt plures, eorum aliqui ſolidum petere non poſſunt alijs tacentibus. q. 166. nu. 5. 406

Declaratur. ibid. nu. 9. 406

Contrarium habetur ibid. nu. 7. & ſeqq. 406

Subſtitutio expreſſa non tranſit ad emptorem hæreditatis. quæſt. 194. nu. 22. 475

Succeſſio vim non habet ſolutionis quoad lucrum hæredis. quæſt. 53. nu. 13. 133

Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando ex neceſſaria cauſa ſucceſſit. q. 9. nu. 23. 28

Fallit, quando locatio facta ſuit in fraudem. ibidem nu. 24. ibid.

Succeſſor ſingularis non habet regreſſum contra primum venditorem authoris ſui ſequuta euictione. quæſt. 108. nu. 40. 258

Fallit ibid. nu. 41. ibid.

Succeſſor ſingularis in re eadem habet iura quæ ſuo anteceſſori competebant. q. 108. nu. 1. 255

Succeſſor ſingularis quando conueniri poſſit pro re permutata occaſione euictionis. Vide in verb. Euictio. in verb. Permutanti.

Succeſſor bona alienata Eccleſiæ per præceſſorem reuocat, licet alienatio piam cauſam, & quodammodo ſpiritualem contineat. q. 131. nu. 2. 323

Et omnis perſona Eccleſiaſtica admittitur. ibi. n. 8. 324

Et qualiter formandus ſit libellus. ibid. nu. 9. ibid.

Item admittitur etiam ipſe alienans. ibidem numero 3. 323

Ampliatur etiam ſtante iuramento. ibidem numero 5. 323

Nec obijci poteſt exceptio dominij. ibid. nu. 4. 323

Intellige, vt ibid. nu. 7. 323

Et debentur fructus à die alienationis. ibid. nu. 10. 11. & nu. 24. 324

Limita, vt ibid. nu. 12. & 13. ibid.

Succeſſor ſtante hypotheca conductorem expellere ſi velit, eidem intereſſe ſoluere tenetur. quæſt. 147. nu. 13. & 16. vbi de ratione. 364

Primo declaratur procedere ſtante hypotheca generali, ſecus ſi ſpeciali. ibid. nu. 22. 364

Secundo declaratur non habere locum ſtante iuramento. ibid. nu. 23. Et de ratione. ibid. ibid.

Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando non ſuccedit in plenum ius auctoris ſui. quæſtione 147. numero 11. 364

Succeſſor ſtare debet locationi non obſtante intereſſe oblato. quæſt. 147. nu. 23. 364

Succeſſor ſingularis tenetur ſtare colono, quando ſciuit colonum extare, & rem eſſe locatam. quæſtione 151. numero 2. 375

Sumptus litis non reſarciuntur emptori per venditorem, quando ab euincente actum ſuit primo iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus aditam hæreditatem. q. 176. nu. 35. Et de ratione. ibid. 448

Sumptus litis venditor an & quando reficere teneatur emptori. Vide in verb. Emptor. in verb. Venditor. & in quæſt. 184. nu. 11. cum plur. ſeqq. 452

Superioris authoritas ſemper in qualibet re reſeruata cenſetur. quæſt. 17. nu. 20. 48

Superioris iniuſtum factum reputatur caſus fortuitus. q. 19.

numero 15. & quaſt. 157. numero 26. 52.390

Surd. in conſ. 162. ſub num. 40. reijcitur. quaſt. 83. numero 17. 195

Surd. in conſ. 13. ſub nu. 19. lib. 1. reprobatur, & illius rationibus reſpondetur. q. 165. nu. 17. 405

Sindicus à publico deputatus poteſt ſingulorum bona obligare. q. 132. nu. 13. 326

T

Tacens & præſens non habetur pro conſentiente, vt perſonaliter obligetur. q. 30. nu. 10. 83

Fallit duobus modis, vt ibid. nu. 11. & 12. ibid.

Tacens habetur pro conſentiente in præſcriptione inducenda, data ſcientia eorum, contra quos præſcribitur. q. 31. nu. 24. & nu. 28. 85

Tacens præſumitur conſentire, ſi poteſt contradicere, & non contradicit. q. 113. nu. 8. 268

Taxatio ad certam quantitatem fructuum licitè fit per venditorem, ne emptor habeat rem, ac pretium. q. 27. numero 10. 74

Primo ampliatur procedere etiam nulla data mora. ibid. nu. 11. 74

Secundo ampliatur etiam non ſecuto implemento. numero 19. 75

Tertio ampliatur locum habere etiam quod eſſet translatum dominium, vel habita fides de pretio. ibidem numero 21. 75

Quarto ampliatur etiam quod data eſſet dilatio incerta & indeterminata ad pretium ſoluendum, ſecus ſi dilatio contineret tempus certum. ibid. nu. 22. ibid.

Extenditur locum habere, ſi pretium ſoluendum eſſet incertum, vt in pretio declarando per tertium, cum ſemper emptor habeat rem & pretium cum damno venditoris, ibid. nu. 24. 76

Ampliatur primo etiam quod periculum euictionis immineret in limine contractus. ibid. nu. 25. 76

Secundo ampliatur etiamſi promiſſum eſſet dari rem liberam, quæ non eſſet. ibid. nu. 26. 76

Et de ratione. ibid. nu. 27. 76

Limitatur in fideiuſſore pretij, qui ad fructus non ſe obligauit. ibid. nu. 20. 75

Taxatio fructuum non datur à principio, tanquam fiat in fraudem. q. 27. nu. 12. 74

Fallit, ſi probetur intereſſe venditoris iuxta dictam taxationem. ibid. nu. 13. ibid.

Ampliatur, vt etiam nulla facta probatione iudex ex officio poſſit taxare. ibid. nu. 18. 75

Taxatio certi lucri non reddit contractum illicitum, ſed exactio. q. 27. nu. 14. 75

Taxatio intereſſe licita eſt, etiam quod agatur de mutuo, quando illud eſt veriſimile, & abeſt omnis fraus & dolus palliandi vſuras ex veriori, quicquid alij ſentiant. quaſt. 27. nu. 15. ibid.

Ratio aſſignatur. ibid.

Taxatio vſurarum. vide in verb. Vſurarum.

Taxatio fructuum vt in contractibus emptionum, & venditionum ſit licita, cautela traditur. quæſtione 148. numero 40. 368

Qua obſeruata fructus debentur, etiam quod obijciatur de periculo euictionis imminentis in limine contractus. ibid. nu. 41. 368

Taxatio intereſſe ad certam quantitatem habita ratione fructuum iuxta communem contingentiam & curſum non eſt reſcindenda, dato quod probaretur de minori quantitate. q. 148. nu. 47. 369

Limitatur non habere locum in contractu cenſus, quia licet ſtabilia reddant tantum quinque pro ſingulo centenario, & ad hanc rationem taxari ſoleant fructus rerum ſtabilium, tamen annuus cenſus conſtituitur ad rationem octo, & quandoque vſque ad decem pro centenario. ibid. nu. 48. 369

Taxatio exceſſiua intereſſe non reddit contractum vſurarium, ſed exactio, ideo datur reductio, & contractus eſt validus. q. 182. nu. 34. 449

Et licet vitietur pactum, contractus tamen remanet firmus. ibid. nu. 35. ibid.

Taxatiua dictio. Vide in verb. Dictio.

Tempus quo fieri debet denunciatio, habetur quæſtione 5. per tot. 15

Tempus in facienda denunciatione eſt iudici arbitrarium. quæſt. 5. nu. 10. ibid.

Sed qualiter eius arbitrium regulari debeat. vide ibidem.

Tempus breue quale dicatur, relinquitur arbitrio iudicis. quaſt. 41. nu. 16. 110

Tempus retrahendi non currit, ſi lis ſit inter emptorem, & conſanguineum prætendentes rem ad ſe ſpectare, quamdiu lis pendet. q. 136. nu. 22. 337

Tempus non currit ad faciendum ſe promoueri ad ordines beneficij obtenti, donec patitur litem ſuper titulo beneficij. quaſt. 136. nu. 23. ibid.

Sicuti nec currit tempus decreti de dimittendo primum incompatibile, donec quis patitur litem ſuper ſecundo. ibid. nu. 24. 337

Tempus ſi labatur agnato ad retrahendum, ſola oblatio non ſufficit ad interruptionem eiuſdem. q. 136. nu. 25. Et de ratione. ibid. nu. 26. 337

Nec denunciatio extraiudicialis præſcriptionem ſecundum quoſdam, præſertim temporalem interrumpit. ibid. nu. 27. 338

Licet ſecus ſit, ſi præſcriptione nondum cœpta denunciatur. ibid.

Sed ſecundum aliquos opus eſt citatione ante annum. ibidem nu. 28. 338

Et exigitur litis conteſtatio. ibid. nu. 29. ibid.

Ratioque eſt, quia litis conteſtatione actiones temporales perpetuantur. ibid. nu. 30. 338

Tempus euictionis attenditur, ſiue agatur de euictione actione ex empto, ſiue agatur actione ex ſtipulatu pro damnis, & intereſſe in ſpecie promiſſis. quæſtione 200. numero 84. 493

Tenor ſcripturæ conuentionalis in actione ex ſtipulatu reſpicitur. q. 20. nu. 35. 56

Terminus à quo habilis debet eſſe in eſſentia. quæſtione 36. nu. 4. 96

Termini præfixio ad agendum ſeu docendum de iure ſuo non niſi ex iuſta cauſa aſſignari debet. quæſtione 197. numero 6. 482

Tertius comparens ad iudicium pro ſuo intereſſe, quoad executionem iudicij non plus conſequitur, quam principalis litigator. q. 6. nu. 6. 18

Tertius appellare non poteſt, quando ſententia tranſiuit in iudicatum. q. 15. nu. 15. 44

Sed

I N D E X.

Sed contra ibid.nu.7. ibid.

Tertius non continetur ſub ſtatuto, vel decreto prohibente appellationem.q.15.nu.8. 44

Tertius appellans impedit executionem. quæſtione 15. numero 9. ibid.

Tertio non nocet ſcientia litis, niſi etiam habet ſcientiam ſententiæ latæ ad interponendam appellationem. q. 15. nu.11. 44

Tertius ratione ſui intereſſe appellare poteſt infra decem dies à die ſcientiæ, non autem artatur à die ſententiæ. quæſt.15.nu.12. 44

Et appellationi adhærere infra dictum tempus.ex veriori.nu.13. 44

Tertius quando non vult facere acta ſua, venire debet tamquam in prima, & de nouo cauſam committere.q.42.numero 19. 112

Et quando dicatur venire tamquam in prima. ibidem nu.20. ibid.

Tertius is habet electionem veniendi prout in prima, qui venit proprio iure independenter à iure collitigantium. quæſt.42.nu.21. 112

Tertium probationes & acta afficiunt, quando expreſsè fuit per iudicem ad cauſam admiſſus. quæſtione 42. numero 22. ibid.

Tertius quamuis nolit, vel non poſſit appellare eo quia non ſit in tempore, tamen poteſt ſine appellatione ſe opponere, ac impedire executionem. quæſt.89.num.31.& numero 32. 213

Tertius poteſt opponere nullitatem, & auditur pro ſuo intereſſe.q.89.nu.33. 213

Tertius, qui dolum adhibuit in contractu tenetur de dolo, & aduerſus illum agendum eſt. quæſtione 100. numero 26. 238

Et vbi ſoluendo non eſſet, tenetur is, cuius gratia fuit dolus commiſſus.ibid.nu.27. ibid.

Tertius poſſeſſor vel emptor prætendens res ſibi alienatas non ſufficere pro detractionibus, id probare debet.q.108.nu.3.& ſeq. 255

Contrarium ibidem num.8.& ſeqq.& numero.13.& ſeqq. 255

Tertius poſſeſſor, qui ad effugiendam reſtitutionem allegat non affuiſſe alia bona ex quibus legitima detrahi potuerit, hoc probare tenetur tamquam fundamentum ſuæ intentionis.q.108.nu.31. 257

Tertius poſſeſſor, vel hæres grauatus, ſi producat inuentarium in quo apparent deſcripta plura bona præter alienata, fideicommiſſario incumbit onus probandi contrarium.q.108.nu.15. 256

Fallit, ſi inuentarium fuerit nulliter confectum. numero 16. ibid.

Extenditur, & limitatur alijs pluribus modis. ibid. nu.17 18.19.21.24.& ſeq. 26.27.30.34.35.36.37. 38.& 39. 256.257

Tertius quilibet nullitatem allegare poteſt. quæſtione 126. nu.6. 312

Maximè vbi habet intereſſe. ibid.nu.8. & quæſt.89. nu.33. 312.212

Et nullitas eſt detecta.d.q.126.nu.9. 312

Tertij ius licitè allegatur tamquam excluſiuum iuris agentis ipſo iure, quamuis ille tertias non contradicat. q.126. nu.7.& 10. ibid.

Quaſi hoc propriè non ſit dare de iure tertij, ſed de non iure agentis, quod admittitur.ibid.nu.11. 312

Tertius poſſeſſor pro re permutata occaſione euictionis quando conueniri poſſit. Vide in verb. Euictio. Et in verb. Permutanti.

Tertij ius ſemper intelligitur reſeruatum in gratia à Principe conceſſa.q.167.nu.3. 409

Tertius conuenitur actione reuocatoria, quando in eum res pendente iudicio per debitorem in fraudem creditoris fuit translata, probando fraudem debitoris, qui alienauit.q.177.nu.48. 436

Tertius an poſſit litem denunciare.q.4.nu.23. 8

Teſtator mandans hæredi vt emat alicui aliquam rem, de cuius pecunijs id fieri voluiſſe cenſeatur? quæſt. 28. numero 20. 78

Et quid quando mandat, quod hæres emat teſſeras frumentarias, & qualiter intelligatur. ibidem numero 21. ibid.

Teſtator mandans fundum diſtrahi pro ſoluendo ære alieno, hæres ſi illud ſoluat de proprio, poteſt fundum retinere.q.49.nu.14. 127

Teſtator errans non obligat hæredem de euictione.quæſt.63. nu.7. 152

Contrarium habetur.ibid.nu.12. ibid.

Teſtator in diuiſione, vbi voluit præſtari ſingulis filijs & hæredibus ius integrum, tunc voluiſſe cenſetur locum eſſe actioni pro ſubſecuta euictione. quæſtione 63. numero 34. 153

Teſtator quid ſenſerit, declaratur ex ijs quæ ex poſt facto contingunt.q.65.nu.2. 156

Teſtatoris diſpoſitio intelligitur rebus ſic ſtantibus. q. 65. nu.3. ibid.

Teſtatoris voluntatis quæſtio ad iudicem ſpectat.quæſt.65. nu.4. 156

Teſtator inſtituendo videtur ſolum relinquere ius, quod habet.q.117.nu.14. 285

Et in dubio teſtari non videtur de alienis bonis. ibid. nu.15. 285

Ampliatur fortius procedere, ſi inſtitutio facta fuerit in bonis ſuis.ibid.nu.21. 285

Teſtator pro inſtitutione non tenetur de euictione. q. 117. nu.23. 285

Teſtator obligare poteſt eius hæredes & eorundem bona. quæſt.134.nu.38. 332

Teſtator ſi prohibeat rem alienari ex eo quia fuit maiorum, qui alienauit, poteſt eius alienationem retractare. quæſt.138.nu.4. 340

Teſtator poteſt executoribus facultatem concedere vendendi bona hæreditaria etiam ante aditam hæreditatem. quæſt.192 nu.1.2. 470

Ampliatur procedere etiamſi ſimpliciter fuiſſet conceſſa facultas alienandi.ibid.nu.13. ibid.

Contrarium habetur.ibid.nu.14. 470

Prior tamen relata ſententia probatur. ibidem numero 15. ibid.

Declaratur procedere, dummodò facultas ſit ſpecialis ad vendendum tale prædium. ibid.nu.16. 470

At executor cautius aget, ſi hæredem nominat. ibid. nu.17. ibid.

Teſtator legando alimenta, in dubio intelligitur voluiſſe quod præſtentur de redditibus. quæſtione 196. numero 9. 480

Intellige, vt ibid.nu.20. 481

Teſtes de valore deponentes, venditoris qualitatem exprimere debent.q.146.nu.20. 362

Nam alias tacita hac qualitate non probatur iuſtitia valoris.ibid.nu.21. ibid.

Theſaur.iun.in quæſt.88.lib.1.improbatur ab auctore.quæſtione 27.nu.28. 76

Thom. de Marin. diſtinctio reprobatur. quæſtio.121.numero 26. 298

Thori ſeparatio propria authoritate fieri non debet, ſed Eccleſiæ iudicium eſt expectandum.q.75.nu.21. 179

Tiraquell.de iur.Conſtit.limit.7.num.18.qualiter loquatur. quæſt.173.nu.31. 424

Tituli oneroſi qui dicantur. Vide quæſt.23.num.1.& plur. ſeqq. 62

Tradens magis dicitur diſtrahere, quam contrahere. q.68. nu.3. 161

Transactio dicitur titulus oneroſus.q.23.nu.10. 63

Transactio facta cum Prelato, aut Rectore Eccleſiæ, ſucceſſori non præiudicat.q.91.nu.13. 217

Transactio an admittat euictionem. Vide in verb. Euictio.in verb.Res.in verb.Fundus.in verb.Emptor.

Transactio non tribuit titulum, quando res dimittitur, licet ſecus quando traditur.q.142.nu.6. 349

Prout nec quando ſunt conceſſa iura. ibidem numero 7. ibid.

Quo caſu nemo de euictione tenetur, quia intelligitur ſolam concedere dubium euentum.ibid.nu.8. 349

Transactio ſi non obſeruatur, altera pars poteſt redire ad primæuam actionem.q.142.nu.14. ibid.

Contrarium habetur. ibidem num. 8.& ſeqq.& numero 21. 349.350

Et actor ſubuenitur actione ob cauſam. ibidem numero 15. 349

Transactioni dicitur contrauenire, qui non ſoluit id, quod ſoluere tenebatur.q.142.nu.16. ibid.

Etiam ſi in minimo contrauenerit. ibidem numero 17. 349

Transactio & compromiſſum procedunt à pari. quæſt.142. nu.24. 350

Transigendo qui aliquid recipit, omne ius ſuum vendere videtur pro eo quod recipit, ſicut ille, qui vendit hæreditatem.q.142.nu.26. ibid.

Et ſicut talis venditor non tenetur, ſi res aliqua euincatur, ita quoque transigens. ibid.nu.27. 350

Transactio facta cum Eccleſia, & minore valet, ſi ſiat res apud eos dimiſſa.q.142.nu.28. 350

Ampliatur, habere locum non ſolum quando ipſi poſſidebant, ſed etiam quando poſſidebat aduerſarius qui cum illis litigabat, & aſſignata pecunia in recompenſationem rei.ibid.nu.29. ibid.

Ratio eſt, quia minor & Eccleſia ſicut dicuntur alienare quando tradunt fundum ex cauſa transactionis, ita quando illum dimittunt apud poſſeſſorem, à quo petierunt.ibid.nu.30. 350

Sed quod minor quando non poſſidet, poſſit transigendo dimittere bona immobilia penes poſſidentem cauſa cognita, & cum iudicis decreto. ibidem numero 32. ibid.

Quidquid alij non requirant decretum. ibidem numero 33. 350

Extenditur ad transactionem factam per patrem ſuper bonis aduentitijs filij, & per alios administratores, ac tutores qui transigere poterunt retinendo, non dimittendo, ſeu transferendo.ibi.nu.31. 350

At videas. ibid.nu.34.

In transactione ſuper bonis Eccleſiæ requiruntur eædem ſolemnitates, quæ in alienatione. quæſtione 142. numero 35. 350

Declaratur procedere, quando res Eccleſiæ per Prælatum alij dantur cum alienantur, ſecus ſi Eccleſia retineat, licet aliquid det, vel faciat. ibidem numero 36. 350

Transactio, vbi facta fuit ſuper feudo, qui aliquid dedit, de euictione non tenetur, eſt enim inualida ſuper his transactio.q.143.nu.1.& 2. 351

Transactio ſuper re reſtitutioni obnoxia valet, quando ſoluta aliqua quantitate pecuniarum, remanet penès poſſeſſorem maioratus feudi, ſeu fideicommiſſi. quæſt.143. nu.3. 352

Declaratur procedere quoad validitatem trãſactionis, ne transigens incidat in pœnam, non autem in præiudicium ſucceſſorum.ibid.nu.4. ibid.

Niſi hæredes eſſent transigentis, ſeu alienantis. ibid.

Etiam ſi dominus conſenſerit.ibid.

Et eo magis valet, ſi talis transactio ſit vtilis conſeruationi feudi, fideicommiſſi, ſiue maioratus. ibidem numero 5. 352

Quo caſu hæredes transigentis recuperant pecuniam ſolutam, præcipuè ſi ſit mutuo accepta, vel ſub vſuris. nu.6. 352

Transactio de bonis feudalibus valet, vbi facta eſt bona fide.q.143.nu.7. 352

Primo limitatur non procedere, ſi adſit læſio, quo caſu non præſumitur bona fides.ibid.nu.8. ibid.

Ampliatur etiamſi facta fuerit iuſſu Principis.ibid. nu.9. 352

Secundo limitatur, ſi res dubia non fuerit, cum & tunc bona fides non præſumitur.ibid.nu.10. 353

Tertio limitatur, ſi fiat transactio ſuper lite mota, vel quæ moueri dubitabatur, ſecus quando nulla extabat lis.ibid. nu.11. ibid.

Quarto limitatur non habere locum, quando transactio facta eſt dolo aduerſarij, quo caſu datur reſtitutio.numero 12. 353

Quinto limitatur, ſi fiat transactio per poſſeſſorem bonorum maioratus in præiudicium ſucceſſorum. ibidem nu.13. 353

Transactio ſi fiat à prohibito alienare, qui rem poſſideat, & eam aduerſario dimittat aliquo recepto, dicitur facta contra prohibitionem. quæſtione 143.numero 14. ibid.

Primo limitatur, ſi ex actis conſtat rem pertinere ad eum cui fuit dimiſſa.ibid.nu.15. 353

Secundo limitatur, quando prohibitus prouocatus tranſegit ob defectum probationum. ibidem numero 16. ibid.

Transactio fieri poteſt à prohibito alienare, ſi aduerſarius poſſidet & rem illi dimittit aliqua quantitate recepta, vel rei parte. quæſtione 143. numero 17. 353

Contrarium habetur. ibidem nu. 18. Vbi de ratione nu.ſeq. ibid.

Primam tamen ſententiam tenet auctor. ibidem numero 21. 354

INDEX.

Tranſactio eſt ſpecies alienationis etiam quando res eſt penes aduerſarium, ſi in tranſactione agitur quod apud illũ remaneat, & ideo ſunt neceſſariæ ſolemnitates requiſitæ in alienationibus. quæſt. 143. nu. 20. 354

Tranſactio. Vide in verb. Aeſtimatio. in ver. Pecunium. in ver. Fundum. in ver. Retentio.

Tranſactio non tribuit titulum, quando per eum dimittitur res, licet ſecus ſit, quando traditur. quæſtione 143. numero 28. 354

Trebellianicum non detrahit, qui coactè adiuit. quæſtio. 157. num. 21. 390

Turpitudo licèt agendo allegari non poſſit, poteſt tamen excipiendo. quæſt. 100. nu. 3. 237

Et maximè contra participem ſimulationis, ſeu turpitudinis. ibid. nu. 4. 237

Tutor & curator proprio nomine tenentur, quãdo primo præceſſit nomen proprium, & poſteà tutorio & curatorio nomine fuit facta promiſſio. quæſt. 186. nu. 18. 457

Et ſignanter, ſi in obligatione promiſit, ſe ſoluturum. ibid. nu. 19. 457

Licet poſſit à pupillo repetere. ibid. nu. 20. 457

Tutor vendens tutorio nomine de euictione non tenetur finito officio. q. 187. nu. 2. & 3. vbi de ratione. 459

Tutor, vel curator contrahens nomine officij de euictione non tenetur. q. 188. nu. 1. & 4. 461

Ampliatur etiam procedere, ſi non exprimat ſe curatorio nomine promittere, cum conſtat in rem pupilli ſic ſe obligaſſe. ibid. nu. 2. 461

Tutor vel curator finito officio non eſt conueniendus ex adminiſtratione pupilli. q. 188. num. 3. 4. & 5. & plur. ſeqq. vbi declaratur, & limitatur. Vide in ver. Vendens ex officio. 461

Tutor, & curator in dubio facientes id quod nomine alieno ſunt obligati ad agendum, licet faciant nomine ſuo, nihilominus facere cenſentur nomine pupilli. quæſt. 188. numero 13. 462

Intellige procedere, ſi contrahentes & agentes ſciebant illum eſſe tutorem. ibid. nu. 16. 462

Ampliatur etiamſi dixerit tutor, ſe ſuo nomine emiſſe. ibid. nu. 14. 462

Tutor rem emptam acquirit pupillo, & hæreditati. q. 188. num. 15. 462

Intellige, vt ibid. nu. 16. 462

Ampliatur procedere etiam ſi ſupreſſo nomine tutor emiſſet etiam nomine proprio, quia ex officij neceſſitate tenebatur conuertere pecuniam in emptionem prædiorum ibid. nu. 17. 462

Tutor vel curator contrahendo præſumuntur ſoluiſſe de pecunia pupilli. quæſt. 188. nu. 18. 462

Præſertim, quando adminiſtrator non erat adeò diues, vt præſumi poſſit eam pecuniam, quam ſoluit, habuiſſe. ibid. nu. 19. 462

Tutor, qui continuat mercaturam, vel negotia patris, præſumitur nomine pupilli continuare. q. 188. n. 20. 462

Et eo magis, quando curatorio nomine id fecit. ibid. numero 21. 462

Tutor vendens tutorio nomine, licet non teneatur de euictione, tenetur tamen oſtendere ſe talem. quæſt. 188. numero 32. 462

Tutor contrahendo non tenetur, niſi quando non probat ſe talem eſſe, qualem ſe fecit. quæſt. 193. nu. 10. 472

V

Vacca, equa, ſeu aſina vendita, venit pullus, ſeu vitulus, quos mater adhuc lactat. quæſt. 103. nu. 29. 245

Valor iuſtus ex quibus iudicatur. q. 42. nu. 13. 111

Valor rei euictæ vt habeatur, inſpicitur tempus ſententiæ, & non tempus præteritum, vel futurum. quæſt. 120. numero 23. 296

Valor meliorumentorum qualiter attendatur. Vide in ver. Melioramentorum.

Vaſallus, ſi renunciat alteri vaſallo feudum vel emphyteuſim, iſque poſteà ſine liberis deceſſerit, non prohibetur vaſallus renuncians ſuccedere. quæſt. 35. nu. 20. 95

Vaſallus in feudo non poteſt conſtituere primogenituram. quæſt. 56. nu. 19. 141

Vaſallus, qui ignorans feudum vendidit, tenetur ad intereſſe. quæſt. 58. nu. 25. 143

Vaſallus dans vaſallo ignoranti rem alienam, de euictione conueniri poteſt. quæſt. 119. nu. 18. 293

Vaſallus ſubinfeudatus de euictione agere poteſt non contra dominum domini ſui, ſed contra ſubinfeudantem, ac eius hæredem, niſi tamen habeat iura ceſſa. quæſt. 119. numero 24. 293

Declaratur habere locum, ſi ignorauit ſubinfeudatus tempore cõceſſionis factæ rem à domino ſuo teneri in feudum cum ſuis qualitatibus. ibid. nu. 25. 293

Vaſallo quando dominus tenetur ad pretium, intelligitur, vt non teneatur ad duplum, ſed ad tantundem, vel tantam pecuniam, quantam valebat feudum tempore ſententiæ conuertendam in emptionem alterius feudi, vel rei immobilis habendæ in feudum. quæſt. 120. nu. 21. 296

Et de ratione. ibid. nu. 22. 296

Vaſallus, ſi feudum tenet, ſed non apparet de inueſtitura, ſi dominus fatetur ab eo tenere dictum feudum, ex dicta domini confeſſione fundatur intentio vaſalli, vt dominus teneatur de euictione. q. 121. nu. 27. 298

Vaſallus, qui ignorans feudum vendidit, tenetur ad intereſſe. quæſt. 173. nu. 26. 424

Vendens rem alienam ſcienter dolo facere dicitur. quæſt. 11. nu. 25. 35

Vendens fundum, licet promittat de ſuo facto tantum, ſi poſteà cedi ſibi caret actiones à tertio, qui eundem obligauit, tenetur de euictione. quæſt. 11. nu. 41. vbi quid quando quis emit à minore ſine ſolemnitate. 35

Vendens, vel commutans quid corruptum, cogitur reſtituere pretium, & quod tradidit accipere, ſi pro ſano & integro vendat. quæſt. 25. nu. 1. 69

Vendens equum etiam ſi proteſtetur ſe nolle teneri de aliquo vitio, vel morbo, non liberatur, ſi ſciat vitium. quæſt. 25. num. 5. 69

Fallit, ſi vitium, vel morbus eſt patens. ibidem numero 6. & 8. 70

Sublimitatur, quando conſtat emptorem verè ignoraſſe. ibid.

Vendens rem alienam ſcienter committit furtum. quæſt. 31. num. 7. 84

Vendens fundum reſeruato ſibi dominio, donec pretium fuerit ſolutum, ſi interim emptor moriatur, præfertur cæteris creditoribus, etiam anterioribus. q. 40. nu. 1. 107

Ampliatur idem procedere etiam ad fauorem creditorum ipſius venditoris. ibid. nu. 2. 107

Ven-

Digitized by Google

I N D E X.

Vendens merces ei, qui iam cœperat fugam, præfertur omnibus alijs in ſuis mercibus.quæſt.41.nu.1.& 14. 109

Et quæ ſit coniectura huiuſmodi fugæ.ibid.nu.13. 110

Ampliatur etiam procedere in pretio ex ipſis mercibus redacto.ibid.nu.2. 109

Vendens rem ſui debitoris, cenſetur vendere iure creditoris, non autem iure communis, quando non expreſſit, etiam ſi promiſerit de euictione, quando alias non tranſtuliſſet dominium.quæſt.46.nu.1. 119

Et multo magis, quando fuit conuentum, quod non teneatur de euictione, nec ad reſtitutionem pretij. ibid. numero 2. 119

Vel quando in creditore vendente concurrunt illa quatuor, de quibus.ibid.nu.3. 119

Vendens rem dominus cenſetur vendere iure dominij, quando ſimpliciter vendidit abſque eo quod ſe nominet creditorem.quæſt.46.nu.6. 119

Et quid quando creditor vendit pignus conuentionale. ibid.

Vendens ſponte tenetur ad promiſſionem duplæ, ſecus in coacto à Prætore, vt inuitus vendat.quæſt.46.nu.13. 120

Vendens iure creditoris ſecũdo emptori tertio poſſeſſori, reddit ſecurum de euictione dictum ſecundum emptorem. q.47.nu.7.Vide in ver.Creditor vendens. 121

Vendens rem hypothecatam vel pignoratam creditori, non dicitur facere contra legem hypothecæ alienando, ſeruatis, quæ hoc eodem numero dicuntur. in quæſt.47. numero 34. 123

Sed quod abſolutè id permittatur.ibid.nu.35. 123

Et Couarruu.var.reſol.lib.3.cap.18.num.4. reijcitur. ibid.nu.36.& ſup. 123

Vbi quod non propterea licet obtento in Saluiano interdicto petere aſſignari terminum tertio poſſeſſori ad reluendum, nec ſubhaſtari facere.ibid.nu.37. 123

Vendens hæreditatem creditori ſuo actione ex empto ab emptore conueniri poteſt.quæſt.51.nu.13. 131

Vendens hæreditatem & bona hæreditaria de euictione tenetur, etiam euictis corporibus hæreditatis, quæſt.51.nu. 27.vbi de ratione. 132

Vendens hæreditatem emptori ſcienti mutuam ſubſtitutionem, de euictione tenetur.quæſt.51.nu.35. 132

Sed contra ibid.nu.36.& ſeqq. 132

Vendens nomen debitoris, Vide etiam in ver.Cedens nomen debitoris.

Vendens, ſeu cedens ſi quid iuris habet, non tenetur præſtare debitorem locupletem, quia nec etiam debitorem præſtare debet.quæſt.79.nu.5. 185

Fallit, ſi vendens, vel cedens ſciens nullum ius ad ſe cõpetere ita ceſſerit, vel vendiderit.ibid.nu.6. 185

Vendens, vel cedens nomen tale, quale eſt, non tenetur præſtare nec verum, nec bonum, quia ſi nihil habet, nihil cedit.quæſt.79.nu.7.Et de ratione nu.8. 185

Vendens, ſeu cedens ſimpliciter nomen, debitorem eſſe præſtat, non autem locupletem.quæſt.79.nu.13. 185

Quid ſi promiſit facere verum, vel alternatiuè verum, vel bonum.ibid.nu.14. 185

Ampliatur.ibid.nu.15. 186

Idem, quando promiſit facere nomen ceſſum verum, & bonum cumulatiuè.ibid.nu.16. 186

Si tamen non ſit bonum, & verum, licet difficilis exactionis, venditor, ſeu cedens nõ tenetur, niſi adhibita prius diligentia per emptorem, vel ceſſionarium.nu.17. 186

Fallit, ſi fuerit ceſſum nomen publicum, quod fortè Princeps, vel Reſpublica deberet, cuius periculum eſt ceſſionarij.ibid.nu.18. 186

Vendens bona ad certum & determinatum finem, & effectum, ſi is non ſequatur, poteſt reſcindere contractum.quæſtio.96.nu.1.& de ratione nu.2. 229

Vendens ſextarium frumenti quatuor aureis iuxta pretium à ſtatuto præfixum, onere adiecto, quod gabella ſpectet ad emptorem non incidit in pœnas ſtatuti cõtra eos, qui plus vendunt, vltra dictum pretium, frumentum. quæſtio.96. nu.18. 230

Vendens fundum cẽtum iugerum certis finibus deſignatum tenetur pro euictione, ſi quid fuerit euictum ex comprehenſis intra fines, licet ſuperſint centum iugera. q. 101. nu.23.& ſeqq. 240

Vendens rem pro parte propriam, & pro alia parte alienam, ſi partem alienam non tradat, non poteſt conſequi pretiũ, nec etiam pro ea parte, quæ propria eſt, & fuit tradita. quæſt.102.nu.8. 241

Vendens, putà quinquaginta iugera terræ pro certo ac determinato pretio, ſi dicta iugera non reperiuntur aſcendere ad tantam quantitatem, tenetur emptori ad traditionem eorum quæ deficiunt, ſeu ad intereſſe.quæſt.104.numero 1. 247

Vendens bona fideicommiſſo conditionali, ſeu puro ſubiecta, vel alteri obligata, de euictione tenetur, & ad damna, & intereſſe.quæſt.106.nu. 6.& plur.ſeqq.vbi ampliatur, declaratur, & limitatur; de quo etiam vide in verb.Alienatio.

Vendens rem, vel alienans, qui eſt in mala fide, poteſt rem redhibere ab eo, in quem alienauit, quæſt.107. num.17. Sed contra.ibid.nu.18. 254

Vendens rem fideicommiſſo conditionali ſubiectam etiam, quod emptor ante conditionis euentum moleſtetur à fideicommiſſario, de euictione non tenetur, nec ſibi retineri poteſt pretium, ſi velit cauere.quæſt.103.nu.24.

Fallit, quando hypotheca & obligatio rei venditæ eſt pura.ibid.nu.25.

Sublimitatur, quando emptor ex tali obligatione damnum aliquod pati non poteſt.ibid.nu.26.

Refertur deciſ.Oſaſc.ibid.nu.27.

Sed author aliter reſoluit.ibid.nu.28.

Vendens rem alienari prohibitam à teſtatore reuocare non poteſt portiones aliorum, qui poſteà vendiderunt, quia fecit contra voluntatem teſtatoris, licet ſecus in eo, qui venditioni conſenſit.quæſt.115.nu.45. 282

Vendens rem emphyteoticam tenetur certiorare emptorem, illam ſcilicet ſubijci oneri laudimij.quæſt.124.n.22. 307

Vendens emphyteuſim pro libera ab omni onere.Vid.in ver. Emphyteuſis.

Vendens rem cum alio communem, tenetur eam liberè tradere, & omne intereſſe.quæſt.133.nu.1.& 2. 327

Et ad reſtitutionem pretij. ibidem numero 3.11.& 12. 327.328

Vendens vnico pretio plures res, vna euicta, tenetur reſtituere pretium, ſi emptor partem ſolum non fuiſſet empturus.q.133.nu.4.11.& 12. 327.328

Licet alias reſciſſio contractus daretur pro parte, & pro alia parte contractus cenſeretur validus. ibid. numero 5. 327

Vendens rem iure proprio & in perpetuum, excluditur à iure retractus.quæſt.137.nu.11. 339

Ven-

Digitized by Google

Venditor, ut ſi à teſtatore ſatisfeciſſe dicitur ex ſolo titulo venditoris, etiam ſi non tradidit. quaeſt. 139. nu. 8. 342
Vendere quis cogitur rem fauore Eccleſiae pro illius conſtructione. quaeſt. 139. nu. 26. 343
Et iſtud priuilegium cogendi rem propriam vendere non dat actionem, ſed implorationem officij iudicis. quaeſt. 139. nu. 27. 343
Et ſtricte intelligi debet, ac limitari, & non extenditur ad quemcunque locum pium. ibid. nu. 28. 343
Vendens rem, ſi expreſſè conueniat, vt donec ſoluatur pretium, res vendita ſit ſibi obligata, praefertur caeteris creditoribus hypothecarijs etiã anterioribus, ita vt euenientе ceſſatione ſolutionis pretij rem venditam exiſtentem penès quemcunque poſſeſſorem poſſit reuocare. quaeſt. 160. num. 3. 395
Extenditur idem procedere, ſi venditor in contrahendo cauerit, vt res vendita precario aut conducto ſint apud emptorem, quoad pretium ſoluatur. ibid. nu. 4. 395
Et dicitur quaſi pignus, quia ante traditionem poteſt retineri, ſed non verè pignus, quia re tradita reuocari non conceditur. ibid. nu. 9. 395
Vendens ius quod quis habet in re in genere, de euictione non tenetur, licet nullum ius habeat. quaeſt. 162. n. 1. 398
Primò fallit, quando venditor de euictione expreſſè ſe obligauit. ibid. nu. 4. 398
Secundò fallit, quando venditor dolosè rem alienam alienauit. ibid. nu. 5. 398
Praeſertim ſi emptor ignorauit. ibid. nu. 6. 398
Tertiò fallit, quando venditur certum ius. ibid. numero 27. 398
Licet ſecus, quando venditur iter in genere. ibid. numero 28. 398
Quartò fallit quoad pretij reſtitutionem. ibidem numero 29. 398
Vendens quicquid iuris habet in tali loco non tenetur de euictione, ideò cautus eſſe debet emptor, vt faciat rem deſignare per vocabula & confinia. q. 162. nu. 19. 398
Vendens rem in qua ſcit nullum ius habere, tenetur de dolo. quaeſt. 162. nu. 21. 398
Ampliatur etiamſi conuenerit, ne aliud praeſtaret. numero 22. 398
Fallit, ſi pariter emptor ſciuerit venditorem nullum ius habere. ibid. nu. 28. 398
Vendendi fiſcalia vbi alicui eſt data facultas, poterit dare fideiuſſorem, & apponere poenam, & pacta poenalia. quaeſt. 171. nu. 19. 420
Vendens rem, quae vendi non poteſt, tenetur ad intereſſe. quaeſt. 179. nu. 35. 440
Et ad augmentum pretij praeter lucrum, vel tempus. ibid. nu. 36. 440
Vendens, vbi promiſit duplum, ſi euincatur, licet diſpoſitio ſit ſuper re vendita, & conditio impleatur ſuper dupla, tamen ſi euincatur pro parte, pro parte tantum dupla committitur. quaeſt. 181. nu. 5. 445
Vendens ex officio, de euictione non tenetur. quaeſt. 188. numero 4. 461
Extenditur ad inſtitorem, tutorem, & curatorem. ibid. nu. 5. & 7. 461
Intellige, quando tutor, curator, vel inſtitor ſimpliciter contrahit ſuper re ad pupillum, vel dominum pertinente, & noluit expreſſè teneri. ibid. nu. 6. 461
Idem, quod ſupra locum habet, quando officium eſt publicum authoritate, & vtilitate. ibid. nu. 8. 461
Quod procedit etiam ſi promiſit de euictione. ibid. numero 9. 461
Primò fallit, ſi tutor vel curator nomine proprio ſe, & eorum bona pro defenſione obligarunt. ibid. nu. 10. 461
Extenditur idem procedere in marito rem dotalem vendente, & euictionem eius promittente. ibidem numero 11. 461
Secundò fallit, quando venditio non erat neceſſaria, & abſque iuſta cauſa facta ſine iudicis decreto, quia tunc ex quo venditio non valet, tutor, vel curator tenetur ad pretij reſtitutionem, niſi doceant illud conuerſum extitiſſe in vtilitatem & commodum pupilli. ibid. nu. 12. 462
Tertiò fallit in tutore & curatore falſò, qui non fecit inuentarium, nec ſeruauit ſolemnitates, qui propterea de euictione tenetur etiam quod pretium ſit verſum in vtilitatem domini. ibid. nu. 22. 462
Sublimitatur non habere locum, ſi tutor, vel curator nõ obligarunt ſe ac bona ſua pro euictione, cum fecerit hoc nomine officij, dicto nomine, ac falſo. ibid. nu. 23. 462
Quoniam emptor debebat indagare, alias dicitur in dolo, & culpa. ibid. nu. 24. 462
Licet agat ad pretium. ibid. nu. 25. 462
Ampliatur procedere quoque, ſi falſus venditor pretium non conuertiſſet in vtilitatem domini, ſed in vſum proprium, & ſic emptor ei, vt alienae perſonae fidem adhibendo ſoluit pretium, nam is venditor tenebitur ad pretij reſtitutionem, licet non ad intereſſe. ibid. nu. 27. 462
Ex quo res euincitur non propter pretium domino non ſolutum, ſed non obſeruatas ſolemnitates, & actum imperfectum. ibid. nu. 28. 462
Limitatur non procedere, ſi ſolum res imperfectè alienata à vero domino euicta fuiſſet eo ſolum reſpectu, quod pretium conuertiſſet in eius vtilitatem, quia tunc ad intereſſe, damna, & expenſas teneretur. ibid. nu. 29. 462
Et contra illum in litem iurari poſſet. ibidem numero 30. 462
Vendens rem vti tutor & curator, licet non teneatur de euictione, tenetur tamen oſtendere ſe talem. quaeſtio 188. num. 32. 462
Vendens in ludo. Vide in ver. Ludi occaſione. in verb. Ludus.
Venditio facta liberè ab omni onere qualiter intelligatur. quaeſt. 24. nu. 42. 68
Venditio facta de fundo liberè, an intelligatur de decimis. quaeſt. 24. nu. 43. 68
Et quid ſi res fuerit in loco à decimis exempto. ibidem num. 44. 68
Venditio rei alienae quamuis non ſubſiſtat emptore nolente, de iure tamen fieri poteſt in praeiudicium vendentis, ſeu alienantis. quaeſt. 29. nu. 50. 81
Venditio rei alienae valet. quaeſt. 30. nu. 6. 83
Venditio rei alienae facta ignoranti eſt nulla quoad praeiudicium domini, quamuis teneat quoad praeiudicium vendentis. quaeſt. 31. nu. 46. 86
Venditio pignoris iudicialis, vel praetorij fieri debet authore Praetore, vel per iudicem ordinarium, vel delegatum, ſi ei demandata eſt facultas ex reſcripto. quaeſt. 44. numero 1. 114
Non tamen fieri poteſt per creditorem miſſum in poſſeſſionem, niſi fortè iudex id conceſſerit. nu. 2. 114
Venditio dicitur nulla ipſo iure, quando expreſſè prohibita eſt

Digitized by Google

eſt alienatio.quæſt.58.num.1. 143

Contrarium,ibid,num.6. & infrà , vbi diſtinguitur.

*V*enditio liberi hominis tenet ad hoc,vt emptor cõſequi poſſit damna,& intereſſe.q.58.nu.7. 143

*V*enditio rerum ſacrarum tenet ad effectum, vt emptor conſequi poſſit quod ſua intereſt.q. 58.nu.18.

*V*enditio fundi dotalis facta cauſa ſoluendi æs alienum, videtur à iure permitti.quæſt 72.nu.1. 170

Primò intellige procedere, ſi creditores vrgeant. numero 2. 170

Secundò intellige, quando non adſunt alia bona, quæ minori cum damno alienari non poſſint.ibid.nu.9. 170

*V*enditio dicitur imperfecta lite motu, donec pretium actualiter eſt venditori numeratum, nec ſufficit fuiſſe depoſitum,& ſecutum eſſe ſententiam.quæſt.85.nu.14. 200

*V*enditionis contractus valet etiam in re aliena. quæſtio.86. nu.10. 205

Intellige procedere in damnum vendentis.ibid.numero 12. 205

*V*enditio,ſi ob læſionem ultra dimidiam iuſti pretij reſcindatur,fideiuſſor de euictione liberatus cenſetur . quæſt. 90. nu.10. 215

Et quatenus fideiuſſor conueniatur,debitor principalis liti aſſiſtere poteſt , & exceptionem proponere, quæ fideiuſſori competit.ibid.nu.12. 215

*V*enditio & locatio ad corpus facta cenſetur, quando partes ceperunt explicare mentem ſuam à corpore.quæſtio.101. num.6. 239

Extenditur idem procedere, quando fuit conſtitutum vnicum pretium totius prædij, & non fuit diſtributum in ſingulas tornaturas,ſeu iugera.ibid.nu.7. 239

Et quando contrahentes non ſunt locuti de certa & determinata menſura,ſed vſi fuerunt dictione in circa. ibid.nu.8. 239

*V*enditio quando eſt ad corpus, & non ad menſuram, emptor tenetur ad integram ſolutionem pretij,etiamſi numerus enunciatus per venditorem in aliquo deficiat . quæſt. 101.nu.15. 239

*V*enditio facta cenſetur ad corpus,& non ad menſurã,quando vnico pretio facta fuit.quæſt.101.nu.21. 240

In *V*enditione includitur quicquid intra fines continetur. quæſt.101.nu.22. 240

*V*enditio duorum prædiorum in eodem contractu cum certa menſura relata diſtinctè ad vnumquodque eorum ſi fiat, & alterum excedat menſuram, & alterum deficiat, lucrum in vno compenſatur cum damno, quod ſentit emptor in alio.quæſt.102.nu.4. 241

In *V*enditione quid veniat,dignoſcitur ex pretij quantitate. quæſt.102.nu.34. 242

*V*enditio, quando facta cenſeatur ad menſuram, & quando ad corpus, vbi corpus venditum eſt inter fines deſignatos,& venditio facta eſt ad menſuram.quæſt.104. nu.6. & ſeq. 247

Et quid quando facta fuit vnico pretio,vel diſtributo. ibid.nu.8. 147

*V*enditio ad vitam.*V*ide in ver. Alienatio.

*V*enditio permittitur etiam in fructibus futuris.quæſt.105. num.8.

Quicquid aliud ſit, quando ex qualitate perſonarum, & alijs circumſtantijs & argumentis conſtaret de intentione volentis facere contractum vſurarium. numero 9. 247

*V*enditio ad vitam redditus iam conſtituti ante contractum, ſeu actionem venditam eſt licita. quæſtione 105. numero 10. 249

*V*enditionẽ allegans fieri potuiſſe, quia alia bona nõ extiterint, probare debet,& fideicommiſſarij vendicantis fundata eſt intentio in prohibitione,& fideicommiſſo. quæſt. 108.nu.33. 258

*V*enditioni præſens & non diſſentiens vendidiſſe cenſetur, & de euictione tenetur,ſi pretium recipiat.quæſt.113.nu. 3.& 17. 267.268

*V*enditioni conſentiens, & promittens pro ſe & hæredibus non cenſetur obligaſſe filium, quominus ille poſſit ex perſona propria contrauenire,ſi fuerit vocatus.quæſtio.113. nu.4. Et de ratione.ibid. 267

Contrarium habetur.ibid.nu.5. 268

*V*enditioni conſentiens ſibi præiudicat, quãdo conſenſus fuit expreſſus,ſecus ſi tacitus.q.113.nu.6. 268

Sed contra plures tenuerunt. ibid.nu.7. Et de ratione. ibid.nu.8. 268

Primò declaratur, quando vltra non contradictionem accederet aliquis actus,ex quo conſenſus reſultaret . ibid. num.9. 268

Secundò declaratur,ſi præſens & tacens non potuiſſet alienationem impedire.ibid.nu.10. 268

Tertiò declaratur, quando quis tempore conſenſus hypothecam,vel aliud ius habet, quia conſentiendo videtur illi tantum renunciaſſe.ibid.nu.11. 268

*V*enditioni qui ſimpliciter conſenſit, de euictione non tenetur,ſi non promiſerit.quæſt.113.nu.16. 268

Primò fallit,ſi pretium recipiat.ibid.nu.17. 268

Secundò fallit, ſi qui conſenſit dominus eſt. numero 18. 268

Tertiò fallit in eo,cuius nomine fit actus, quia conſentiendo videtur actum ratificare.ibid.nu.19. 268

Et datur actio ex empto pro re ſibi euicta. ibid.numero 20. 268

Primò ampliatur, quia actio ex empto datur nedum emptori contra venditorem ſecuta euictione, verum etiam hæredi emptoris contra hæredes hæredis. numero 21. 268

Secundò ampliatur, vt actio huiuſmodi detur etiam pro re ſub conditione obligata.ibid.nu.22. 268

Contra ibid.nu.23. 268

*V*enditio facta de re reſtitutioni ſubiecta, vel alienari prohibita non valet.q.115.nu.41. 282

Fallit ad effectum, vt venditio teneat in præiudicium venditoris.ibid.nu.42. 282

Maximè, ſi in inſtrumento venditionis dictum fuit, quod res vendita erat libera ab omni fideicommiſſo cum euictionis promiſſione, & quod faceret conſentire omnes, quia ex huiuſmodi pacto debentur damna, & intereſſe. ibid.nu.44. 282

*V*enditio emphyteuſis facta eo pacto, vt illius emptor laudimium ſoluere teneatur, ſi emptor ignorabat eſſe emphyteoticam, venditor tenetur ſoluere. quæſtione 124. numero 21. 387

Et de ratione.ibid.nu.ſeq. 387

*V*enditio emphyteuſis facta ſub conditione, accedente domini conſenſu,interim donec accedat conſenſus valet,nec reuocari poteſt.q.125.nu.12. 310

Intellige,vt ibid. nu.18.& 19. 310

Quod obtinet etiam in feudo.ibid. nu.13.& 16. 310

Ratio aſſertur, quia ſubeſt ſpes reconualidationis. numero 14. 310

Fallit in venditione bonorum Eſcleſiaſticorum, quæ ſi alienantur ſaluo & reſeruato beneplacito Apoſtolico, intesim eſt locus pænitentię ibid. nu. 20. 310

Venditio vbi facta eſt ſub conditione ſaluo conſenſu domini, dicto conſenſu ſubſecuto retrotrahitus ad dism contractus prgiudisium eius, quicquid ſit reſpectu tesij, in quem medio tempore facta eſt alienatio cum aſſnſu. quæſtio. 125. nu. 24. 311

Venditio non somprehendit iuspatronatum. quæſt. 127. numero 1. 313

Extende, & limita, vt ibidem numero 2. 3. 4. 5. & 13. 313. 314

Venditio, vel ceſſio vniuerſalis quando ſit ſeſpectu rei, quæ ſub ſe vniuerſitatem continet, talis vniuerſalisas non ſeſoluitus in ſingularitates. quæſt. 127. nu. 9. 314

Venditio non eſt earum serum, quarum non eſt commerciũ. quæſt. 129. nu. 4. 316

Venditio ſi facta ſit ad ſubhaſtationem, tempose elapſo excluditus vicinus. quæſt. 135. nu. 10. 334

Venditio condicionalis non tribuit actionem, quamuis ſit negatiua, & ferè improbabilis. quæſtione 139. numero 17. & 18. 343

Vendizio facta ſub modo, an admittat retsactum. quæſt. 139. nu. 23. 343

In Venditione, quando fuit habita fides de pretio, quo caſu dominium fructuum tranſit in conductorem, locator non præfertur, ſed debet concurrere cum creditoribus ipſius creditoris. quæſt. 148. nu. 36. 368

Venditio. Vide in ver. Incertitudo. in ver. Res. in ver. Seruis.

Venditio plurium rerum quando ſit vnico contractu, & pretio, liset probetur læſio in vna se in contractu poſita, & non probetur in alijs rebus, tunc talis sontractus pratextu talis læſionis reſcindi non poteſt. quæſt. 165. numero 10. 405

Venditio quando facta eſt vnico pretio, pars retrahi non poteſt, ſed totum redimi. q. 165. nu. 24. 406

Venditio de re debitoris facta à fiſso. Vide in verb. Debitor.

Venditiones de rebus debitorum fiſcalium plures ſolemnitates deſiderant. quæſt. 168. nu. 19. 411

Et in ſpecie, quod adſit debitum. ibid.

Et quod debitor interpellatus fuesit, & in ſolutione debiti ceſſauerit. ibid. nu. 21. 411

Quodque id fiat per publicum nuncium. ibidem numero 22. 411

Et quod facta ſit ſubhaſtatio. ibid. nu. 23. 411

Venditio vbi etiam eſſet à fiſco ſolemuiter facta, & conſtaret de notoria iniuſtisia, datus seſtitutio etiam poſt lapſum quadriennij. quæſt. 171. nu. 17. 420

Venditio quando eſt illicita, euictionis actio non competit etiam quando eam quis ſtipulatus eſt. quæſt. 173. numero 6. 423

Venditio ſimplaria dicitur, pro qua venditos duplum promittere non tenetur, vt eſt in rebus vilibus, & abiectis. q. 182. nu. 10. 448

Venditio ſimplaria facta dicitur de re ſimplici, & sontemptibili, in qua neseſſarium non eſt duplum promittere. quæſt. 182. nu. 13. 448

Si tamen promittatur duplum, valet promiſſio. numero 14. 448

Venditio reſcinditus in totum, quando cusator vendit adoleſcenti prædia communia, & emptor non emiſſet. quæſtio. 188. nu. 33. 462

Venditio quando diſſoluitur ex cauſa de præterito quæ venditionis tempore inerat, fructus ab emptore percepti seſtituuntur. quæſt. 190. nu. 11. 465

Sic etiam in sedhibitoria dicitur quando res vendita venditionis tempore vitioſa erat. ibid. nu. 12. 465

Et pariter in venditione reſsiſſa ob enormem læſionem. ibid. nu. 13. 465

Venditionis contractæ reſciſſio, quando pendet à voluntate vẽditoris, fructus non reſtituuntus, neque in ſortem compenſantur, sum is qui dat pecuniam, repetere non poteſt. quæſt. 190. nu. 14. 465

Quo caſu periculum rei emptæ tranſit in emptorem. ibid. nu. 15. 465

Venditio quando contrahitus ſub conditione quæ impedit natiuitatem venditionis, souditione eueniente fructus ſunt venditori reſtituendi. q. 190. nu. 16. 465

Fallit, quando venditio contrahitur ſub conditione, uel pacto, quod inficit venditionem iam perfectam. ibid numero 17. 465

Venditionis reſsiſſio quando pendet ab emptoris voluntate, fructus interim percepti ſunt seſtituendi, vel in ſortem computandi. q. 190. nu. 18. 465

Et sontractus aliter factus disesetus illicitus, & vſurarius. ibid. nu. 19. 466

Ratio aſſertur. ibid. nu. 20. & 21. vbi quod ceſſat venditio, & ineſt mutuum cum pignore. 466

Venditio quando diſſoluitus ratione legis commiſſoriæ, fructus reſtituuntus venditori. q. 190. nu. 23. 466

Ampliatur. ibid. nu. 25. 466

Venditio quando eſt nulla, an pretium ab executore receptũ per hæredem agentem prius seſtituendum ſit. semiſſiuè q. 193. nu. 24. 473

Et an hæres executorem conuenire debeat, eoque non ſoluendo seperto emptorem. ibid. nu. 25. 473

In venditione rei non veniunt iura competentia venditori, niſi exprimantur. quæſt. 194. num. 18. Et videas ibidem nu. 28. 475

Venditio quando perfecta disatur in rebus, quæ conſiſtunt pondere, numero, vel menſura. quæſtione 194. numero 33. 476

Venditio gregis, quando perfecta dicatur. quæſt. 194. numero 34. 476

Venditor, qui ſciuit rem venditam onere aliquo affectam, tenetur emptori ad intereſſe. q. 2. nu. 7. 3

Et inteseſſe loco ſuccedit reſtitutio pretij. ibidem numero 8. 3

Venditor tenetur sertiorare emptorem ſpecialiter de qualitate rei venditæ. quæſt. 2. nu. 9. 3

Venditori debet per emptorem denunciari lis mota, vt de euictione agere poſſit. q. 3. nu. 2. & 6. 4

Et de ratione ibid. num. ſeqq. & num. 7. vbi declaratur. 5

Venditori non denuncians litem motam præſumitur dolosè id feciſſe. quæſt. 3. nu. 3. 5

Venditor conueniri non poteſt, etiam ſi ſequatur euictio, vbi ſibi ab emptore non fuit facta denunciatio. quæſt. 4. numero 1. 6

Amplia quatuordecim modic à num. 2. vſque ad 17.

vbi

Digitized by Google

vbi vide declarationes. 6.7

Venditor ſi in eodem iudicio cum emptore conuenitur, non excipit de non denunciatione.quæſt.4.nu.23. 9

Declara procedere, quando venditor comparet, & defendit emptorem, ſecus ſi non compareat. ibidem numero 24. 9

Sed quod concluſio indiſtinctè procedat.ibidem numero 25. 9

Venditor, qui iurauit ſuſcipere defenſionem, vbi primum fuerit mota lis, non excipi de denunciatione non facta. quæſt.4.nu.39. 11

Venditor ſciens litem eſſe motam, & habens inſtrumenta ad victoriam cauſæ ſufficientia apud ſe, ſi illa emptori non exhibuit, non excipit de non denunciatione ſibi facta. quæſt.4.nu.40. 11

Contrarium habetur.ibid.nu.41. 11

Venditor quando ſe obligauit defendere abſque denunciatione illa non requiritur.queſt.4.nu.42. 11

Reſtringitur tamen ex æquitate.ibid.nu.43. 11

Venditor quãdo pactus fuit, ſe nolle emptorẽ defendere à lite mota, vel mouenda, tunc non requiritur denunciatio.quæſtio.4.num.44.& num.78.vbi num.ſeq. vide declarationes. 11.13

Contrarium ibid.habetur.nu.45. 11

Nec quando ſciebat rem à ſe venditam eſſe alienam. ibid.nu.46. 11

Declara.vt ibid.nu.ſeqq. 11

Nec quando dicit ſe non venturum.ibid.nu.50. 11

Sed hoc caſu ſufficit proteſtatio, dummodò fiat, cum reuertitur.ibid.nu.52. 11

Ampliatur etiamſi venditor abſit abſque dolo, quia ſufficit denunciatio facta ad domum habitationis.ibidem num.53. 11

Nec quando notoriè conſtat venditori nullam defenſionem competere. ibidem numero 55. Et de ratione.numero 56. 11.12

Contrarium habetur.ibid.nu.57. 12

Prior tamen ſententia probatur.ibid.nu.58. 12

Quæ declaratur.ibid.nu.59.& 60. 12

Nec requiritur denunciatio, quando res fuiſſet euicta per hypothecariam.ibid.nu.61.vbi declara. 12

Nec quando quis factus eſt procurator in rem ſuam. ibid.nu.62. 12

Nec quando promiſiſſet de euictione, quomodocunque euinceretur.ibid.nu.63.Declara, vt nu.ſeq. 12

Nec vbi venditor eſſet in dolo. ibidem numero 65. & 76. 12.13

Nec quando cauſata eſſet euictio culpa & facto venditoris.ibid.nu.66.Intellige, vt nu.67. 13

Nec quando venditor nil allegat cõtra ius illius, qui euincit.ibid.nu.70. 13

Contrarium.ibid.nu.71. 13

Sed prior ſententia probatur.ibid.nu.72. 13

Nec quando venditor cum procuratore & aduocato dedit informationes, & ſpontè defendit cauſam. ibidem nu.77. 13

Nec quando adeſt obligatio defendendi, etiamſi per incuriam iudicis res euincatur.ibid.nu.89. 14

Venditori non fit denunciatio litis, quando conſtat de iuſtitia euincentis, & emptor fecit omnem poſſibilem defenſionẽ, ne euinceretur.queſt.4.nu.91. 14

Extende idem procedere in fideiuſſionem ſoluente non facta intimatione moleſtiarum.ibid.

Venditor de euictione tenetur, quando facta denunciatione non defendit.quæſt.4.nu.90. 14

Quod tamen author non probat.

Venditor etiam non interpellatus tenetur de euictione, quãdo litem mouit, & penès ſe habet inſtrumenta ad cauſæ defenſionem ſpectantia.quæſt.4.nu.84. 14

Venditor in caſibus, in quibus de euictione non tenetur, non tamen excuſatur à traditione inſtrumentorum. queſt. 4. nu.92. 14

Ampliatur, etiamſi lis non fuerit denunciata. numero 93. 14

Venditoris ius eſt concludenter probandum. queſt. 4. numero 72. 13

Venditori vbi fit denunciatio, acta, & copia iurium, quæ ab actore producta ſunt, tranſmittuntur expenſis emptoris. quæſt.5.nu.11. 15

Venditor, qui neglexit cauſe defenſionem, magis propter abſentiam victus videtur, quam quod malam cauſam habuerit.quæſt.9.nu.8. 28

Venditor non tenetur ad damnum, quod emptor ſua culpa ſentit.quæſt.9.nu.11.& nu.29. 28

Venditor, ſi dixerit, ſe nolle teneri de euictione, niſi pro ſuo dato, & facto tantum, tenetur tamen ad pretij reſtitutionem, vbi res euincitur per extraneum ex facto extranei. queſt.10.nu.12.& 13. 32

Venditor denunciatione facta poteſt comparere, & aſſiſtere liti, & ſuſcipere totum iudicium in ſe omnibus inuitis, quando totum periculum ſpectat ad ſe abſque tamen nouatione.quæſt.5.nu.12. 16

Et de ratione.vide ibid.

Venditor vt conſtituatur in mora circa litis aſſumptionem præcedere debet proteſtatio.queſt.5.nu.13. 16

Fallit reſpectu pupilli data ſcientia venditoris.ibidem nu.14. 16

Venditor tenetur ad pretium, etiam ſi ab emptore non ſit lis denunciata.quæſt.5.nu.20. 16

Duos caſus diſtinguit author.ibid.nu.21. 16

Primus eſt, quando venditor dixit nolle teneri de euictione.ibid.nu.22. 16

Declara, vt ibid.nu.23.24.25.& 26. 16

Secundus eſt, quando tale pactum non interceſſit inter emptorem & venditorem, quo caſu ſcienter emens rem alienam agit ad pretium.ibid.nu.27. 16

Contrarium habetur.ibid.nu.28. 16

Venditor cui fuit lis denunciata regulariter ſequitur forum emptoris, & illum defendere tenetur citrà nouationem. quæſt.7.nu.1.& per tot. 21

Ampliatur, vt ibid.nu.2. 21

Primò limitatur non procedere in clerico. remiſſiuè. num.3. 21

Secundò limitatur in fiſco.ibid.nu.4. 21

Tertiò limitatur, quando venditor comparet uti procurator in rem ſuam.ibid.nu.5.vbi declaratur. 21

Quartò limitatur, quando priuilegiatus venit principaliter ad iudicium pro intereſſe ſuo.ibid.nu.6. 21

Venditor denunciatus quando comparet, vt ſimplex defenſor, non poteſt nouare iudicium, & in ſuam perſonam transferre.quæſt.7.nu.2. 21

Tenetur tamen defenſionem ſuſcipere requiſitus. numero 8. 21

Venditor iudicium ſuſcipiens ab actore non poteſt recuſari, dum-

Digitized by Google

dummodo non ::net iudicium.quæſt.7.nu.9. 21
Venditor, qui euictionem promiſit, non tenetur niſi lata ſententia & executa contra Caballin. & Ruyn. quæſtione 8. num.1. Vide in verb. Euictio. vbi plura, & ibidem adducuntur ampliationes, & limitationes. 22
Venditor non tenetur cautionem de euictione præſtare ſoluto pretio. quæſt.8.nu.43. 26
Limita, vt ibid.nu.44. 26
Venditor promittens de dato & facto ſuo, ad quid teneatur. Vide in verb. Euictio, & in verb. Promiſſio. Promittens.
Venditor licet velit teneri de ſuo dato & facto tantum, tenetur ad pretij reſtitutionem re euicta, quamuis non teneatur de facto extranei, quia reducitur cauſa ad non cauſam.quæſt.11.nu.33. 35
Etiamſi nihil ſit, quod ei imputetur. ibidem numero 34. 35
Primo ampliatur idem procedere in eo qui non tenetur de euictione aliqua, quia nihilominus tenetur ad pretij reſtitutionem, niſi contrarium actum ſit ſpecialiter. ibid.nu.35. 35
Vel niſi proueniat euictio ex facto emptoris, vel eius authorum.ibid.nu.36. 35
Secundo ampliatur, vt in euictione facti ſui veniat etiam id, pro quo emptor ille obligatus erat. ibidem numero 37. 35
Primo fallit, ſi expreſſè dictum ſit, venditorem etiam non teneri ad pretij reſtitutionem. ibidem numero 38. 35
Sublimitatur, ſi venditor ſciens alienauit rem alienam. ibid.nu.39. 35
Secundo fallit, quando res non fuit vendita iuſto pretio.ibid.nu.40. 35
Venditor conſanguineus. Vide in verb. Conſanguineus.
Venditor quando appellare poſſit. Vide in verb. Appellare. Et in verb. Appellatio.
Venditor de ſententia iniuſta non tenetur, niſi ſit in culpa, quia non appellauerit.quæſt.16.nu.3. 46
Venditor emptorem releuare non tenetur, quando citra iudicialem cognitionem res ei de facto auffertur. quæſt. 17. nu.1.& 3. 48
Primo ampliatur etiam quod venditor promiſerit, ſe velle teneri quandocunque res euincatur, etiam de facto.nu.4. 48
Secundo ampliatur etiamſi emptor à poſſeſſione ceciderit ſine culpa, vel negligentia.ibid.nu.5. 48
Tertio ampliatur, etiamſi ad id vendens ſe obligauerit.ibid.nu.7. 48
Quarto ampliatur, etiam quod Principis mandato, vel Reipublicæ emptor priuetur. ibid.nu.8. 48
Quinto ampliatur, vt ſecuta euictione ex facto Principis, venditor petere poſſit pretium. ibidem numero 11. 48
Sexto ampliatur etiam procedere, quando pretium fuit ſolutum, & apud venditorem non durat, vt quia auferatur à Principe in ſpecie, vel in genere, culpa emptoris, quo caſu non tenetur. ibid.nu.12. 48
Quod è conuerſo procedere dicitur, ſi odio venditoris res euincatur.ibid.
Primo limitatur non habere locum, quando violentia commiſſa eſſet in odium venditoris.ibid.nu.15. 49
Ampliatur etiamſi id accidat abſque culpa venditoris.ibid.nu.16. 49
Declaratur.ibid.nu.17. 49
Secundo limitatur, vbi venditor ſciuerit Principem id facturum, & tacens alienauit.ibid.nu.18. 49
Venditor vendendo transfert omnem caſum fortuitum in emptorem.quæſt.17.nu.2. 48
Venditor de natura contractus venditionis tenetur de euictione reſpectu ſui, & pro facto ſuorum auctorum, etiam extraneorum.quæſt.18.nu.2. 49
Venditor quando teneatur de caſu fortuito. Vide in verb. Caſus fortuitus; & in verb. Periculum caſus fortuiti.
Venditor de euictione non tenetur, vbi res de facto inuaditur. quæſt.19.numero 1. & 3. Et ratio adducitur. numero 2. 51
Præſertim quando expellens talis non erat, qui metum inferre potuerit.ibid.nu.4. 51
Venditor qui promiſit defendere de iure & de facto, non tenetur eum tueri, qui vi armata per aliquem expellitur. quæſt.19.nu.5. 51
Ampliatur, etiamſi promiſerit defendere quomodocunque res euincatur.ibid.nu.19. 52
Primò declaratur, vbi nulla culpa venditoris, vel emptoris accedit, vel quando venditor non fuit in cauſa violentiæ.ibid.nu.20. 52
Ampliatur etiam quando inimicitia eſſet abſque culpa venditoris.ibid.nu.21. 52
Contrarium.ibid.nu.22. 52
Concordantur opiniones.ibid.nu.23. 52
Subdeclaratur, quando talis inimicitia fuiſſet ſuborta ante factam venditionem.ibid.nu.24. 52
Sed contra.ibid.nu.25. 52
Author tamen tenet ſubdeclarationem. ibidem numero 26. 52
Secundò declaratur procedere in priuata perſona, ſecus in Principe.ibid.nu.28. 53
Subdeclaratur.ibid.nu.29. 53
Tertiò declaratur, quando quis fuit iniuſtè conuentus. ibid.nu.30. Et de ratione nu.31. 53
Quartò declaratur, ſi venditor fuerit requiſitus ab emptore.ibid.nu.31. 53
Venditor non dicitur promittere factum alienum. quæſt.19. num.11. 52
Venditor quando promittit emptorem defendere de iure, & de facto, etiam ſi per iniuriam iudicis res euincatur, qualiter promiſiſſe intelligatur.quæſt.19.nu.16. 52
Venditor quod ſe obligare voluerit ad id, quod rarò accidit, non eſt veriſimile.quæſt.19.nu.18. 52
Venditor tenetur ad factum momentaneum. quæſt.19. numero 27. 53
Venditor tenetur de expulſione facta ab inimicis ſuis. quæſt. 19.nu.37. 54
Intellige, ſi inimicitia orta erat tempore contractus, ſecus ſi poſtea.ibid.nu.39. 54
Venditor tenetur ſe obligare de euictione etiam ſi nihil dictum ſit, & ex poſt cogi poteſt.quæſt.20.nu.10. 55
Venditor pro euictione non tenetur promittere duplum, ſed ſimplum.quæſt.20.nu.11. 55
Fallit cum venditur res pretioſa, vel alias eſt de conſuetudine.ibid.
Venditor tenetur de euictione ſe obligare cum hypotheca bonorum, per ſtipulationem.q.20.nu.12. 55
Venditor poſt venditionem perfectam non tenetur de caſu for-

fortuito. quæſtio. 20. num. 13. Et vide in verb. Periculum. 55
Venditor non tenetur, ſi res euincatur facto Principis, ſeu ſuperioris. quæſt. 20. nu. 16. 55
Venditor tenetur de natura venditionis de euictione, reſpectu ſui, & ſuorum authorum. q. 20. nu. 17. 55
Et eo ipſo quod vendidit, & pretium recepit. ibidem num. 18. 55
Neque traditio rei conſideratur ſaltem quoad reſtitutionem pretij. ibid. nu. 19. 55
Venditor tenetur de euictione, quæ cauſatur à defectu iuris ipſius venditoris, & non facti. quæſt. 20. nu. 20. 55
Venditor tenetur quanto minoris euicta re emptori, & habetur ratio eius quod habiturus fuiſſet, ſi res euicta nõ fuiſſet. quæſt. 20. nu. 22. 55
Et habetur reſpectus ad damna, quæ paſſus eſt emptor. ibid. nu. 23. 55
Et habetur ratio omnis lucri, quod emptor feciſſet. numero 24. 55
Venditor non liberatur in caſu euictionis, pretio reſtituto, ſed quanti intereſt emptoris. quæſt. 20. num. 25. 56
Quod ibid. comprobatur.
Venditor re euicta natura ipſius rei, quando pretium reſtituere tenetur, illudmet præſtare debet, quod tempore venditionis accepit ab emptore, non habita conſideratione diminutionis, vel augmenti. quæſt. 21. nu. 30. 59
Venditor tenetur de euictione etiamſi non promiſerit. quæſt. 21. nu. 14. 58
Primò declaratur non procedere in conſentiente venditioni. ibid. nu. 25. 58
Secundò declaratur, quando illegitimè, & violenter res fuiſſet euicta. ibid. nu. 26. 59
Tertiò declaratur, quando res fuiſſet euicta facto ipſius emptoris. ibid. nu. 27. 59
Quartò declaratur, quando expreſſè conuentum eſſet, quod in caſu euictionis venditor non teneatur neque ad reſtitutionem pretij. ibid. nu. 28. 59
Quintò declaratur, non habere locum, quando non vendita fuit res, ſed ius ſuper ipſa re, vel ceſſum eſt tale ius. num. 29. 59
Venditor vt teneatur de euictione ſecus ex natura rei, vtile eſt, vt in ſpecie exprimatur. quæſt. 22. nu. 2. 60
Vel fiat reſeruatio iurium ſuorum in caſu euictionis. num. 3. 60
Vel quod emptor curet, quod venditor renunciet allegationibus quas opponere poſſet, cum declaratione. vt ibidem nu. 4. 60
Venditor de euictione ex natura rei tenetur, ſi pactum apponatur, quod pretium rei inueſtiatur in aliqua re immobili pro cautione ipſius emptoris. quæſt. 22. num. 6. Vide in ver. Pactum appoſitum in contractu, vbi habebis ampliationes, & declarationes. 60
Venditor tenetur rem liberam, vacuam, & expeditam tradere. quæſt. 23. nu. 13. 63
Venditor agens ad pretium reijcitur exceptione rei non liberè traditæ. quæſt. 23. nu. 14. 63
Venditor tenetur ita dare, vt dominium auocari non poſſit. quæſt. 23. nu. 21. 63
Venditor ſciens rem venditam eſſe oneri affectam, tenetur emptori ad intereſſe, & loco intereſſe ad pretium. quæſt. 23. nu. 24. 63
Vẽditor, quando prius obligauit rem venditam conſequi poteſt pretium dato fideiuſſore. quæſt. 23. nu. 49. 65
Contrarium. ibid. nu. 51. 65
Venditor, qui rem ſeruituti obnoxiam alienauit, tenetur actione quanto minoris. quæſt. 24. num. 1. num. ſeq. & numero 6. 66
Venditor tenetur explicitè certiorem reddere emptorem de qualitatibus rei venditæ. quæſt. 24. nu. 10. 66
Ita vt debeat omne intereſſe pro re non ſic tradita. numero 11. 66
Siue ſciuerit, ſiue etiam ignorauerit. ibid. nu. 12. 66
Primò ampliatur, vt ſi venditor ſit ſciens, non releuet etiam ipſum proteſtatio facta quod teneri nolit de aliqua ſeruitute. ibid. nu. 13. 67
Quæ ſcientia præſumitur in venditore, licet non in emptore. ibid. nu. 14. 67
Secundò ampliatur, etiamſi ſit ignorans, ſiue ignorantia ſit iuſta, ſiue iniuſta. ibid. nu. 15. 67
Tertiò ampliatur, etiamſi emptor ſupinè ignorauerit ibid. nu. 16. 67
Extende, quando venditor ſciebat, & ſupinè ignorabat, quo caſu dolus venditoris præponderat culpæ emptoris. ibid. num. 17. 67
Contrarium. ibid. nu. 18. 67
Subampliatur, etiamſi emptor haberet præſumptionẽ contra ſe. ibid. nu. 19. 67
Venditoris ignorantia an noceat emptori quominus venditor teneatur, ſi emptor ſit deceptus, diſtinguitur intereſſe intrinſecum ab extrinſeco. quæſt. 24. nu. 20. 67
Venditor etiam ignorans tenetur emptori ad damna, & intereſſe. quæſt. 24. nu. 21. 67
Præſertim ſtante clauſula, voluit teneri ad omnia damna, expenſas, & intereſſe. ibid. nu. 22. 67
Declaratur procedere emptore ignorante. ibid. numero 23. 67
Reprobatur quod de ignorantia venditoris dicitur. numero 24. 67
Ampliatur vbi venditor affirmauit aliquam qualitatem, quia non obſtante iuſta ignorantia, tenetur actione quanto minoris. ibid. nu. 25. 67
Venditor tenetur certiorem reddere emptorem non ſolum de his quæ deſcendunt ab ipſa re, ſed de his quoque quæ ſunt extra rem. quæſt. 24. nu. 32. 68
Ampliatur idem procedere in locatore, & ſimilibus, qui tenentur exprimere qualitatem rerum. ibidem numero 33. 68
Venditor, an teneatur emptorem certiorare, quod fundus affert herbam peſtiferam. quæſt. 24. nu. 45. 69
Venditor tenetur palàm vitia, & morbos exprimere. quæſt. 25. nu. 2. 69
Venditor debet carere omni dolo, & in venditione rei ſuæ clarè loqui, & non generaliter, & ſub inuolucro verborum. quæſt. 25. nu. 35. 71
Declaratur, ſi ſciuit venditor, quam ſcientiam emptor probare debet. ibid. nu. 36. 71
Venditor præſumitur ſcire vitium, quod habet res, quam vendit. quæſt. 25. nu. 38. 71
Venditoris negligentia non obeſt, quando emptor periculum in ſe ſuſcepit. quæſt. 26. nu. 18. 73
Venditor, vbi ſciuit, & emptor ſupinè ignorauit, non tenetur redhibitoria. quæſt. 26. nu. 19. 73
Contrarium. ibid. nu. 20. 73
Venditor, quando non vult reſtituere pretium emptori redhibenti

Digitized by Google

benti condemnatur ad duplum.quæſt.26.nu.21. 73

Venditor ſatis dicitur impleuiſſe relinquendo penès emptorem partem pretij correſpondentem ſuis prætenſionibus, & ideo danda eſt executio pro reſiduo. quæſt.27. num. 9.

Et de ratione.ibid. 74

Venditor licitè petit taxationem fructuum ad certam quantitatem, ne emptor fruatur re, & pretio. quæſtio.27.numero 10. Et vid.in verb.Taxatio fructuum, vbi ampliationes. 74

Venditor non ſolum tenetur rem pro libera vendere, ſed & tenetur liberam tradere.quæſt.29.nu.1. 79

Idque tacitè conuentum cenſetur inter emptorem, & venditorem.ibid.nu.2. 79

Et ſufficit rem poſſe aliquo caſu peruenire ad tertium poſſeſſorem.ibid.nu.3. 79

Venditor ſciens rem eſſe alienam, dolum committit, qui poteſt ſtatim purgari.quæſt.29.nu.5. 79

Venditor, ſi ſciat decretum, vel bannum breui publicandum, per quod diminuetur valor frumenti, tenetur emptorem certiorem reddere, alias tenetur de dolo. quæſt.29. numero 10. 79

Extenditur etiam ad mutationem futurarum monetarum. ibid.nu.13. 79

Venditor in dubio ſemper cenſetur vendere rem vt liberam. quæſt.29 nu.15. 79

Venditor rei alienæ, ſi pretium non eſt ſolutum, contra emptorem agere non poteſt, vt illud ſoluat. quæſt.29. numero 48. 81

Sed vide.ibid.nu.49. 81

Venditor & emptor vbi conſcij ſunt rei alienæ, fiſcus eam aufert.quæſt.29.nu.53. 82

Venditor tenetur ad ſumptus, cum non licet emptori rem habere.quæſt.30.nu.18. 83

Venditor conuenitur, quando eſt in dolo, licet declarauerit nolle de euictione teneri. quæſt.30.nu.19. 83

Venditor, qui dixit rem nemini obligatam, cum eſſet, tenetur crimine falſi.quæſt.33.nu.6. 90

Limitatur, niſi venditor luat, ideſt ſatisfaciat ante ſententiam, quia tunc fidem implet. ibid.nu.7. 90

Venditor compelli poteſt ad tradendum rem. quæſt.33.numero 10. 90

Licet non ad dandum ideſt ad transferendum dominium.ibid.nu.11. 90

Venditor tradens, ſi eſt dominus, dominium tacitè venit in conſequentiam, alias venit vſucapiendi conditio.quæſtio. 33.nu.12. 90

Venditor, ſi tenetur in genere, putà ad decem corbes frumenti, vel ad decem cados vini, tenetur ad dandum, & ſic ad dominium transferendum. quæſt. 33. numero 14. 90

Venditor, qui conuenit dare rem pro decem, & ita dominium transfert, ex hoc non dicitur contrahi emptio vel venditio, ſed contractus innominatus, do vt des. quæſt.33. num.15. 90

Venditor an teneatur rem præciſè tradere. diſtinguitur. quæſt. 33.nu.18. 90

Venditor vbi conſtituit ſe nomine emptoris poſſidere, præciſè compelli poteſt ad tradendum. quæſtione 33. numero 19. 90

Sed contra.ibid.nu.20. 90

Et quod potius agendum ſit rei vendicatione, vel publiciana, aut interdicto vti poſſidetis.ibid.

Declaratur hæc vltima opinio, vt licet venditor per conſtitutum liberatus cenſeatur ab illa iuris traditione, per quam dominium transfertur & poſſeſſio, non tamen liberatus videtur à traditione facti, ideſt à corporali traditione poſſeſſionis, pro cuius conſecutione competit emptori actio ex empto contra venditorem. ibidem numero 21. 90

Ratio adducitur, quia per conſtitutum non dicitur res verè tradita, ſed habetur pro tradita, nec ob id quis liberatur à vera traditione & actuali, quæ venit ex natura contractus venditionis.ibid.nu.22. 91

Et maximè procedit, quando venditor vltra conſtitutum promiſit ipſi emptori tradere vacuam & expeditam poſſeſſionem, quæ verba important actualem traditionem, & verificari poteſt in traditione ficta, quæ fit per conſtitutam.ibid.nu.23. 91

Venditor ſi ſemel tradidit rem venditam, & poſteà perueniat ad manus venditoris, ſi emptor agat aduerſus eum actione ex empto ſuccumbet, quia debebit agere rei vendicatione, vel publiciana, vel interdicto vti poſſidetis. quæſt.33.nu.24. 91

Venditor ſi ſemel tradidit rem emptori, non tenetur defendere in poſſeſſione.quæſt.33.nu.25. 91

Venditor de euictione non tenetur, quando res in iudicio euicta non eſt. quæſt.34. num.5. Vide in verb. Euictio non venit. 92

Venditor vel debitor per præſtationem fideiuſſoris non liberatur ab obligatione primaua.quæſt.38.nu.5. 103

Nec liberatur ab obligatione de tradendo. ibid.numero 6. 103

Venditor in actu acquiſitionis poteſt alijs præiudicare. quæſtio.39.nu.4. 105

Venditor quando conſtituit ſe emptoris nomine poſſidere, emptor agere non poteſt contra venditorem ex empto ad tradendum.quæſt.39.nu.19. 106

Venditor, ſi bona fide rem alij tradat, quam creditori, tenetur, ſed cedendo actionem liberatur. quæſtio.39. numero 20. 106

Venditor rei, vbi vult quod creditor emptoris in re per eum vendita præferatur alijs creditoribus eiuſdem emptoris, poteſt.quæſt.40.nu.6. 107

Et de ratione.ibid.

Venditor, qui rem alienauit cum reſeruatione ſpecialis hypothecæ ſuper ipſa re vendita, donec fuerit ſolutum pretium, eo non ſoluto, illam poteſt auocare à quocunque poſſeſſore.quæſt.42.nu.1.& nu.5. 111

Fallit non exiſtente dicto pacto facta traditione. numero 2. 111

Primò ſublimitatur, ſi venditor de pretio fidem non habuerit.ibid.nu.9. 111

Secundò ſublimitatur in emptore doloſo. ibid. numero 10. 111

Venditor quando dicatur fidem emptoris ſecutus. quæſt.42. nu.11. 111

Venditor, quando rem ſuam etiamſi tradidit, vendicare poſſit.quæſt.42.nu.12. 111

Venditor, qui vendidit iure creditoris, & habuit pretium rei venditæ, tenetur ad defenſionem ipſius rei. quæſt.46.numero 4. 119

Fallit, ſi euictionem non promiſit.ibid.nu.5. 119

Venditor rei per illum hypothecatæ pretium petere non poteſt, niſi eam liberet ab obligatione, & tenetur ad quantum minus res valet ob dictam obligutionem. queſt. 47. nu. 21. & 22. 122
Primò ampliatur idem procedere in iurium ceſſione. num. 23. 122
Secundò ampliatur locum habere etium in hypotheca conditionali. ibid. nu. 24. 122
Sed contra, quod imò locum habeat in obligutione pura tantum. ibid. nu. 25. 122
Quod extenditur, etiamſi debitum eſſet ad diem remotum. ibid. nu. 32. 123
Venditor, qui de facto ſuo & hæredum promiſit, tenetur etiã de facto extranei. quæſt. 48 nu. 11. 125
Venditor poteſt inſtantiam litis inchoatum ſuper re empta quandocunque in ſe uſumere. quæſtione 48. numero 14. pag. 125
Et actor tenetur eum recipere. ibid. nu. 15. 125
Venditor comparendo ad defendendum emptorem non poteſt nouure iudicium. queſt. 48. nu. 17. 125
Quando poſſit innitum defendere. remiſſiuè. ibidem numero 18. 125
Et quid ugendum cum emptore. ibid. nu. 19. 125
Tenetur tumen venditor emptorem defendere in foro ipſius emptoris. ibid. nu. 20. 125
Nec poteſt declinare forum ex priuilegio ſuæ perſonæ. ibid. nu. 21. 125
Et an id procedat in fiſco, vel procuratore patrimoniali. ibid. nu. 22. 125
Poteſt recuſare iudicem ſuſpectum. ibidem numero 23. pag. 125
Nec cogi poteſt ad defendendum extra Regnum. numero 24. 125
Recuſare poteſt venire ad iudicium etiam requiſitus, niſi id expreſsè promiſerit. ibid. nu. 25. 125
Tenetur tamen exhibere inſtrumenta pertinentia ad defenſionem rei venditæ. ibid. nu. 26. 125
Idemque locum habet in creditore pro euictione. numero 28. 125
An teneatur defendere ſuis ſumptibus. numero 27. pag. 125
Non condemnutur ad uſſumptionem defenſionis cauſæ niſi conſtet, quod moueatur lis emptori contru formam promiſſorum per venditorem. ibid. nu. 29. 125
Neque promittens adiuuare ſeu defendere tenetur implere promiſſionem, niſi fuerit requiſitus, etiamſi ſciat. ibid. nu. 30. 125
Quid ugendum, quando author laudatus non vult comparere. ibid. nu. 31. 125
Non tenetur emptorem defendere à moleſtijs de facto, nec pro eis de euictione. ibid. nu. 34. 125
Nec quando de facto fuit ſpoliatus. ibidem numero 35. pag. 125
Tenetur de euictione, quando emptor re ſibi vẽdita uti non poteſt culpa venditoris, ſecus ſi de facto ſuperioris, niſi venditor ſciuerit tale impedimentum. ibidem numero 37. 125
Non tenetur actione quanto minoris, quando euictio prouenit culpa emptoris. ibid. nu. 38. 125
Neque conueniri poteſt, quando fuit factum pactum, ne venditor pro re vendita de euictione teneatur. numero 36. 125
Fallit in tribus caſibus, vt nu. 37. 38. & 39. 125
Tenetur ad intereſſe, licet de euictione non promiſerit. ibid. nu. 44. 126
Debet præſtare omnia quæ uſſerit in venditione. numero 45. 126
An teneatur emptorem defendere contra tertium impedientem retentionem rei venditæ. ibidem numero 50. 126
Venditor hæreditatis quicquid ub extruneo quolibet hærede petere potuiſſet, id etiam ab emptore hæreditatis conſequi debet. quæſt. 51. nu. 10. 131
Venditor hæreditatis, ſi exactam pecuniam ſine dolo & culpu amiſit, non tenetur eam emptori reſtituere. queſt. 51. num. 19. 131
Venditor hæreditutis præſtare debet quod aſſeruit eſſe in hæreditate. quæſt. 51. nu. 20. & 23. 132
Alias venditor tenetur emptori de euictione. numero 24. 132
Refertur ſententia Cumæ. conſ. 53. nu. 1. 132
Venditor hæreditatis etiam in caſu in quo de euictione promiſit, euictis ſingulis corporibus hæreditatis, conueniri non poteſt. quæſt. 51. nu. 25. 132
Primò fallit, ſi nominatim conuentum ſit etiam dicto in caſu. ibid. nu. 26. 132
Secundò fallit, ſi euicta ſit hæreditus ub vniuerſali fideicommiſſurio ſubſtituto, quia tunc de euictione ugitur, licet ſimpliciter venditu ſit hæreditas. ibidem numero 29. 132
Tertiò fallit, ſi res ſingulæ ſint ſpecificatæ. numero 32. 132
Et ſufficit ſpecificatio acceſſoria. ibidem num. 33. pag. 132
Quamuis tutius ſit quod ſingula corpora ſpecificentur. ibid. nu. 34. 132
Venditor hæreditutis de euictione ſatiſdare non debet, niſi de facto ſuo. quæſt. 51. nu. 30. 132
Vendita vbi eſt vniuerſitas corporea, & grex, etiam vna oue euicta, agitur de euictione ex empto, non ex duplæ ſtipulatione. quæſt. 51. nu. 40. 132
Idemque locum habet in quolibet toto integrali. ibid. num. 41. 132
Et in re qualibet, quæ accedit tacitè, vel expreſſè. numero 42. 132
Venditio, ſi fiat de re, quæ vno ſpiritu, & vna elementatione continetur, ſiue euincatur pars pro indiuiſo, ſiue pro diuiſo de euictione ugitur. quæſt. 51. nu. 43. 132
At in homine ſpeciale eſt, vt emptor neceſſe habeat exprimere quod ugat pro parte. ibid. nu. 44. 132
Venditor pro euictione obligatur ad duplum, ſi deceſſit emptore hærede relicto, qui hæreditatem adiuit cum beneficio l. & inuentarij, ratione euictionis ſecutæ, poteſt duplum computare aduerſus creditores. queſtio. 53. numero 14. 133
Fallit, ſi non fuerit factum inuentarium. ibidem numero 15. 133
Sed quod imò ſiue factum ſit, vel non ſit inuentarium, detrahatur tantum ſimplum. ibidem numero 16. pag. 133
Declaratur, vt ibid. nu. 19. 133
Venditor, qui promiſit de ſuo facto tantum, tenetur etiam de

facto

Digitized by Google

I N D E X.

facto hæredis quæſt.56.num.35. 142
Venditor ratione ignorantiæ excuſatur à præſtatione damnorum, & intereſſe.quæſt.58.nu.2. 143
Saltem ad totum.ibid.nu.4. 143
At vide ibid.nu.20.& 24. 144
Venditor non tenetur præcisè dominium rei in emptorem transferre, ſed ad intereſſe tenetur. quæſtione 58. numero 13. 144
Venditor ob ignorantiam rei alienatæ, nõ excuſatur ab obligatione euictionis.quæſt.58.nu.22. 144
Venditor præſumitur ſcire qualitates rei venditæ.quæſt.60. num.13. 147
Fallit, quando venditor in ius alterius ſucceſſit. numero 17. 148
Secundò fallit, quando ſuiſſet abſens, & per procuratorem generalem negotia ſua geſſerit. ibidem numero 15. 147
Venditor de euictione tenetur ex venditione rei litigioſæ, præſertim ſi ſit promiſſa.quæſt.60.nu.19.
Venditor loco fideiuſſoris de euictione non admittitur ad inueſtimentum, quando etiam promiſit indemnitatem, & litem ſuſcipere.quæſt.61.nu.15. 150
Venditor ſciens debitorem ceſſum ſeu venditum eſſe alijs obligatum, & non ſoluendo, tenetur emptorem admonere, alias præſtat euictionem.quæſt.79.nu.3. 185
Contrarium, quod ſolum teneatur præſtare debitoris nomen verum, & nemini obligatum, non autem eſſe ſoluendo. habetur ibid. nu.4. 185
Venditor, ſeu cedens, quando aſſeruit debitorem locupletem, tenetur ad vtrumque.quæſt.79.nu.10. 185
Declaratur, niſi emptor fuerit in mora exigendi, quo tempore debitor euaſerit non ſoluendo.ibid.nu.11. 185
Venditor, vel cedens nomen, quando promiſit illud eſſe verum, & locupletem, talem præſtare debet.quęſt.79.numero 12. 185
Venditor nominis debitoris emptori reſtituere debet quicquid, vel compenſatione, vel exactione fuerit conſecutus. quæſt.79.nu.34. 186
Item pignoris perſecutionem, quod poſteà quæſiuit cedere debet.ibid.nu.35. 186
Venditor nominis debitoris non tenetur de euictione, quando euincitur hypotheca.quęſt.80.nu.13. 188
Primò ampliatur etiam procedere, ſi cedens promiſerit nomen debitoris, vel redditus eſſe verum, & certum.ibid. num.14. 188
Secundò ampliatur, quando periculum, ſeu deterioratio nominis debitoris ceſſi procedit culpa ſeu negligentia ceſſionarij.ibid.nu.15.Et de ratione nu.16. 188
Primò limitatur non procedere, ſi venditor nominis, redditus, ſeu debitoris, promittit hypothecas eſſe idoneas, quia tunc ex pacto tenebitur, ſi debitoris bona non ſufficiunt.ibid.nu.17. 188
Secundò limitatur, ſi venditor nominis debitoris, vel redditus non ſolum promittit facere nomen certum, ſed etiam bonum, & idoneum.ibid.nu.18. 188
Tertiò limitatur, ſi venditor, cum ſciret debitorem non eſſe ſoluendo, emptorem deceperit, & ſit doloſè verſatus. ibid.nu.19. 188
Sublimitatur, quando in inſtrumẽto ſuit dictum, eum, qui cedit, transferre in ceſſionarium non ſolum omnem actionem contra debitorem, ſed etiam omnem ſpem, & exercitium actionis.ibid.nu.20. vbi quid ſi emptor ignorabat. 188
Venditor, quod ex bonis hæreditarijs ſuit conſecutus, tenetur ementi reſtituere.quæſt.81.nu.25. 191
Venditor cenſus fructibus pereuntibus caſu ſortuito pro aliquo anno, non tenetur ad illorum ſolutionem. quæſtio.82. num.3. 192
Declaratur procedere, vbi abſit negligentia debitoris in colendo fundum.ibid.nu.4. 192
Sed contra ibid.nu.5. 192
Venditor cenſus innito domino non poteſt de fructibus fundi cenſuati pro arbitrio ſuo diſponere, vel alienare. quæſtio. 82.nu.6. 192
Venditor cenſus ſuper re non libera, quam liberam aſſeruit vigore obligationis Cameralis in contractu appoſitæ, patitur iudicium executiuum. quæſtione 84. numero 8. & 10. 197
Venditor à primæua obligatione liberatur, quando dati ſunt fideiuſſores.quæſt.84.nu.12. 197
Intellige, vbi non conſtaret quod res obligata eſſet, at ſecus, ſi de obligatione appareat.ibid.nu.13. 197
Venditor tenetur nedum ex facto illius litem mouentis in limine contractus, ſed generaliter in caſu euictionis à quocunque alio.quęſt.85.nu.3. 200
Venditor tenetur fideiubere, vt & illius ceſſionarius, licet mouens litem renunciaſſet, vel ſuccubuiſſet. quæſtio. 85. num.5. 200
Venditor licet præcisè cogi non poſſit ad fideiubendum, arctatur tamen cauſatinè, ſi vult pretium exigere, quando lis imminet.quęſt.85.nu.25. 201
Venditori, mota lite ſuper re vendita aduerſus emptorem, quibus modis ſuccurratur.videas quæſt.85.nu.69. 203
Et quando non vult præſtare fideiuſſorem quid agere debeat.ibid.nu.70. 203
Venditor non tenetur facere rem accipientis, ſed ſufficit, vt illius rei venditæ poſſeſſionem vacuam, & liberam, & à nemine occupatam tradat. quęſtione 86. numero 11. 205
Venditor tenetur tradere rem liberam. quæſtio. 86. numero 22. 205
Alias emptor contra venditorem, vt liberet, vel vt reſtituat quanto minoris agere poteſt. ibidem numero 23. 205
Et ad vacuæ poſſeſſionis traditionem, ac ad intereſſe, ac pretij reſtitutionem, ſi emptor hoc malit. ibidem numero 25. 205
Et venditori rem reſtituit.ibid.nu.26. 205
Venditor empti actione conuenitur, vt prædium obligatum liberet.quæſt.86.nu.30. 206
Nec agitur, vt pretium reſtituat.ibid.nu.31. 206
Fallit, ſi venditor ſit in dolo.ibid.nu.32. 206
Venditor tenetur liberare licet non præcisè, quando creditor non eſt purè creditor.quæſt.86.nu.33. 206
Et vbi non poſſit liberare, tenetur ad intereſſe emptoris quanto minoris.ibid.nu.34. 206
Vel etiam idoneè fideiubere.ibid.nu.35. 206
Venditor ſiue non impleuerit ex parte ſua, ſiue etiam emptor, neuter eorum poteſt agere ad reſciſſionem, ſed ad implementum tantum.quæſt.86.nu.46. 206
Venditor euictione imminente, quando nullum reperit fideiuſſorem, ſi modo alias ſit idoneus, ſe obligare tenetur pro creditis, quæ in futurum detegerentur. quęſt.87. numero 9. 207

Vel vt pretium reponatur in emptionem bonorum. numero 10. 208

Vel vt apud fidum deponatur ad vtilitatem tamen venditoris. ibid. nu. 11. 208

Vel ſaltem donec per venditorem præſtetur fideiuſſio, emptor interim teneatur ſoluere intereſſe. numero 12. pag. 208

Vel prouideatur, vt fructus currentes, hoc eſt annua penſio ſit venditoris, ſors autem priacipalis ſtet pro ſecuritate emptoris, & abſque illius placito amoueri non valeat. ibid. nu. 17. 208

Venditor non tenetur præſtare fideiuſſorem pro manutenenda re vendita. quæſt. 88. nu. 7. 209

Maximè, ſi eſt idoneus facultatibus. ibidem numero 8. 209

Neque tenetur fideiuſſorem aliquem præſtare etiam quod ſuper re vendita adſit fideicommiſſum conditionale, ſi venditor eſt idoneus facultatibus, licet auctor contrarium teneat. ibid. nu. 9. 209

Primò fallit, vbi per pactum expreſſum conuentum eſt, quod præſtetur. ibid. nu. 10. 209

Secundò fallit, ſi res vendita detegatur obnoxia hypothecæ. ibid. nu. 11. 209

Tertiò fallit, vt ibid. nu. 12. 210

Quartò fallit, ſi creditor cogatur à debitore accipere in ſolutum pro ſuo credito. ibid. nu. 13. 210

Quintò fallit, quando creditor habet debitorem ſuſpectum in diem, vel ſub conditione, qui efficitur de nouo ſuſpectus. ibid. nu. 14. 210

Sublimitatur non procedere, vbi per emptorem non fuerit ſolutum pretium rei venditæ. ibidem numero 15. pag. 210

Venditor conqueri non poteſt de emptione cenſus facta per fideiuſſorem. quæſt. 92. nu. 35. 221

Venditor quibus caſibus teneatur de euictione rei venditæ cum fideiuſſore. remiſſiuè. quæſt. 93. nu. 20. 223

Venditor obligatus præſtare fideiuſſorem non tenetur, niſi emptor prius pecuniam debitam ſoluat. quæſt. 93. numero 21. 223

Venditor deceptus vltrà dimidiam agit aduerſus emptorem ad ſupplementum iuſti pretij. quæſt. 95. nu. 1. 227

Ratio affertur, quia res & pretium ſunt in obligatione. ibid. nu. 2. 227

Contrarium vbi abeſt culpa emptoris. ibidem numero 3. 227

Et de ratione. ibid. nu. 5. 227

Venditor contrauenire non dicitur, nec cogitur ad obſeruantiam contractus, quando emptor cogi non poteſt ad pretij ſolutionem. quæſt. 96. nu. 11. 229

Venditor agendo ad pretium rei venditæ prius offerre debet rei traditionem. quæſt. 97. nu. 1. 230

Declaratur. ibid. nu. 7. 231

Idem procedit in emptore, qui pretium offerre tenetur. num. 2. 230

Venditor non liberatur ab actione ex vendito, quando tradit rem emptori, qui conſtituit ſe precario poſſidere, quouſque eidem venditori ſolueretur pretium. quæſt. 97. numero 13. 231

Venditor de euictione tenetur, quando in venditione facta eſt promiſſio cum pacto conſtituti. quæſt. 97. numero 15. pag. 231

Fallit, ſi euictio ſequatur culpa ipſius emptoris. numero 16. 231

Sublimitatur, quando interuenit ſpecialis & indiuidua promiſſio. ibid. nu. 17. 232

Et ſufficit promiſſio verbis amplis, & generalibus. numero 18. 232

Venditor, ſi ſit mortuus, denunciatio fit hæredibus, vel hereditati iacenti. quæſt. 4. nu. 8. 7

Venditor, qui pretium petit, oſtendere debet, ſe ex parte ſua impleuiſſe. quæſt. 98. nu. 1. 233

Venditorem agentem ad pretium repellit exceptio rei non traditæ, ſi rem non integram, vel non liberam tradidit, licet emptor per publicum inſtrumentum promiſerit, & ſtatutum mandet, quod inſtrumenta paratam habeant executionem. quæſt. 98. nu. 5. 233

Venditor diligentiam præſtare debet, & ipſam rem cuſtodire, donec tradatur. quæſt. 98. nu. 14. 233

Vendita res, vbi præſtita non fuit emptori, & fuit ſubtracta, periculum eſt venditoris. quæſt. 98. nu. 15. 233

Fallit, ſi fuerit emptori menſurata, vel numerata. ibid. nu. 17. & ſeqq. 233

Venditæ rei periculum poſt venditionem perfectam pertinet ad emptorem, dummodò ceſſet culpa, & mora debitoris. quæſt. 98. nu. 23. 233

Et etiam quando prouenit ex natura rei, quo caſu non datur euictio, nec reſtituitur pretium. ibidem numero 24. 233

Præſertim ſi emptor ſciuerit naturam rei. ibid. numero 25. 233

Quæ ſcientia requiritur. ibid. nu. 26. 233

Quare datur cautela, quod emptor faciat venditorem obligare de euictione per verba prægnantia cum clauſula quomodocunque, & qualitercunque. ibidem numero 27. 233

Venditor, quando res fuit ſubtracta ſine culpa, & poteſt vēdicare, ſeu condicere condictione furtiua, ſatisfacit, ſi emptori actionem cedat. quæſt. 98. nu. 29. 234

Extenditur idem procedere, ſi venditor rem dimittat in loco, & ſtatu, vbi prius ſolita erat eſſe ante illius venditionem. ibid. nu. 30. 234

Vel quando iniungit emptori, vt res emptas ſecum deferat. ibid. nu. 31. 234

Venditoris factum aliquando nocet emptori. quæſt. 99. numero 1. 235

Ita, & pactum. ibid. nu. 2. 235

Siue agatur de iure perſonali, ſiue reali. ibid.

Fallit, ſi aliquid confiteatur, vel atteſtetur, vel agat. num. 3. 235

Et tenetur ad damna, & intereſſe. ibid. nu. 4. 235

Sublimitatur, vt ibid. nu. 5. 235

Niſi aliter doceatur de veritate confeſſionis. ibid. numero 15. 236

Venditoris culpa, vbi non ſequatur euictio in caſu occurrenti poſt venditionem, & maximè ex facto Principis non datur de euictione actio. quæſtio. 99. numero 16. & 17. 236

Vel vbi ſuccedit euictio ex natura rei. ibidem numero 18. 236

Neque agitur dicto caſu ad pretium. ibidem numero 19. 236

Fallit data ſcientia emptori. ibid. nu. 20. 236

Quia requiritur ſcientia naturæ rei aſſignatæ. ibid. numero 21. 236

Ven-

Venditori quando noceat factum emptoris. quæſt. 99. nu. 23. & ſeqq. 236

Venditor dicens ſe in fraudem alienaſſe, non auditur. quæſt. 100. nu. 1. 237

Fallit, ſi alleget ſimulationem ad ſui defenſionem. numero 2. 237

Venditor decipiens emptorem nedum tenetur ad reſtitutionem pretij, ſed etiam ad intereſſe. quæſtione 100. numero 6. 237

Venditor frumenti ſciens breui legem promulgandam quod frumentum viliori pretio vendi debebat, ſi emptorem certiorem non fecit, tenebitur ad intereſſe. quæſt. 100. numero 13. 237

Venditor, qui ab emptore fuit inductus vendere minus iuſto pretio, agit remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. etiamſi læſio ſit citrà dimidiam iuſti pretij. quæſtione 100. numero 14. 237

Venditor, vt transferat periculum in emptorem, debet facere rem menſurare, vel tradere poſſeſſionem. quæſtio. 101. num. 1. & 2. 239

Venditor in venditione, ſi incipit à corpore, & poſteà ſubijcit numerum, & deinde limites & confines corporis, numerus ſtat demonſtratiuè. quæſt. 101. nu. 4. 239

Extenditur idem procedere in vendente fundum tali loco exiſtentem, qui eſt putà ſex iugerum, quia venditus intelligitur, qualiter reperitur. ibid. nu. 5. 239

Venditor, quando voluit ſe reſtringere ad aliquem certum numerum, & vſus fuit verbis quantumcunque ſit, comprehendit totum intra fines deſignatum ſiue maioris, ſiue minoris quantitatis. quæſt. 101. nu. 13. 239

Venditor, ſi dicat vendere ducentum quinquaginta tornaturas terræ, & quantecumque ſint quantitatis, non cenſetur ob hanc adiectionem reſtringere demonſtrationem ipſam, non ſecus quam dictum eſſet plus, minus. quæſt. 101. numero 14. 239

Venditor, ſi in venditione exprimat maiorem menſuram, quam re vera contineat res vendita, tenetur ex vendito. quæſt. 102. nu. 1. & 3. 241

Ampliatur procedere etiamſi venditor ignorauerit. num. 2. 241

Venditæ rei interitus, quæ conſiſtat in numero, pondere, vel menſura, ſi guſtari ſoleat, & guſtata non ſit, pertinet ad venditorem. quæſt. 103. nu. 8. 244

Vendita res, ſi eodem modo penès emptorem periiſſet, periculum non eſt venditoris. quæſt. 103. nu. 21. 245

Limitatur, ſi inter contrahentes conuentum fuerit, quod ante traditionem periculum præſtari debeat à venditore. ibid. nu. 22. 245

Venditæ rei fructus, vtilitates, & commoda. vide in ver. Fructus.

Venditor, qui oſtendit equum ornatum, tenetur ad traditionem quoque ornamentorum. quæſt. 103. nu. 35. 245

Intellige, vt fuit ibid. dictum. nu. 33. & 34. 245

Venditor equi. Vide in verb. Equus.

Vendita domo veniunt res ibi exiſtentes deſtinatæ ad perpetuum vſum, etiam quod non ſit affixæ. quæſt. 103. numero 36. 245

Venditor venditione facta tenetur ad fructus pendentes, & futuros non ſolum perceptos, ſed qui percipi potuerunt, & negligentia, ſeu mora ipſius venditoris tradendo percepti non ſunt, quando emptor pretium numerauit. quæſt. 103. num. 98. 245

Item tenetur venditor ad intereſſe intrinſecum, licet non ad extrinſecum. ibid. nu. 39. 246

Venditor tenetur ex falſa demonſtratione, quando falſitas eſt in ſubſtantia, putà in re, vel in pretio, ſecus in qualitate. quæſt. 104. nu. 2. 247

Et præſtando intereſſe liberatur. ibid. nu. 9. 247

Fallit, ſi vendita ſit aliqua pars, quia neceſſificatur etiam in re minima. ibid. nu. 3. 247

Vendita res quando non perijt, ſed trãſijt per plures manus, & fuit euicta vltimo emptori, ſecundus emptor agere poteſt contra ſuum venditorem, quando moleſtias patitur ab eo, cui rem vendidit. quæſt. 104. nu. 10. 247

Primò limitatur non procedere, quando emptor ſimpliciter non ſubuendidit, ſed ius aliquod ſibi reſeruauit in re vendita, quia poteſt tunc emptor euictione ſecuta agere, etiamſi non moleſtetur. ibid. nu. 11. 247

Declaratur dicta limitatio vt intelligatur de euictione iuxta l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. ibid. numero 13. 247

Secundò limitatur non habere locum, quando emptor ſtipulatus eſt pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, quia tunc agitur de euictione, etiamſi res non ſit euicta primo emptori. ibidem num. 16. Intellige, vt ibidem numero ſequenti. 248

Venditor de euictione non tenetur, niſi quatenus ob euictionem emptor careat re euicta. quæſt. 104. nu. 15. 248

Nec quando emptor ſua culpa moleſtatur. ibid. numero 18. 248

Venditor de euictione tenetur, licet factum eſſet iniuſtum, & inualidum, & euictionis promiſſio facta eſt per verba quoquo modo, & quacunque de cauſa, quia de moleſtia ſubſecuta tenetur promiſſor. quæſtione 104. numero 19. pag. 248

Fallit, ſi promiſſio euictionis facta ſit contra diſpoſitionem legis. ibid. nu. 20. 248

Venditio inhiberi non poteſt hæredi à fideicommiſſario. quæſtio. 106. nu. 5. 250

Venditor, qui rem vni alienauit, & alteri vendidit, qui ſcientiam habet alienationis primæ, non tenetur verſus fiſcum pœna ſtellionatus. quæſt. 106. nu. 15. 251

Venditor vbi eſt facultatibus idoneus non tenetur cauere in obligatione conditionali. quæſt. 107. nu. 4. 254

Venditor quando præcisè præſtare non poteſt rem venditam, emptor re tradita non agit ad pretij reſtitutionem, ſi præſtetur æquipollens. quæſtione 107. numero 6. 254

Venditor quando non habet bona, nec valet ſatiſdare, pretium reponitur in emptionem bonorum immobilium, quæ cenſentur hypothecata emptori. quæſtione 107. numero 7. 254

Venditor quando ſatiſdare teneatur poſt purificatum fideicommiſſum; & generaliter quid agendum per emptorem, cui res fideicommiſſo ſubiecta fuit euicta. remiſſiuè quæſtio. 107. nu. 8. 254

Venditor criminaliter punitur ſi vendit rem vt liberam, & poſt reperitur grauata fideicommiſſo, & hypothecis. quæſtio. 107. nu. 9. 254

Primò fallit, quando venditor ante ſententiam ab onere & obligatione rem venditam liberaſſet. ibidem numero 10. 254

Secundò fallit de generali conſuetudine. ibid. numero 11. 254

Tertiò fallit, quando venditor promiſit, & cautionem dedit de faciendo conſentire omnem perſonam. numero 12. 254

Venditor & emptor puniuntur, quando res alienari prohibita venditur non fauore publico, ſed fauore venditoris. quæſt. 107. nu. 15. 254

Venditor, vbi alienatio eſt nulla & inualida auditur dicens nullam, & ſimulatam. quæſt. 107. nu. 20. 254

Venditor feudi. vide in ver. Emptor. Euictio; Feudum.

Venditor tenetur certum reddere emptorem de omnibus circumſtantijs, ſeruitutibus, & qualitatibus, eaſdemque exprimere, quatenus de euictione teneri nolit. quæſt. 118. nu. 30. 289

Venditor de euictione non tenetur, nec eius hæres feudi iure retractus redempti. quæſt. 120. nu. 7. 295

Venditoris hæres iure ſuo reuocans emptori ignorãti de euictione tenetur. quæſt. 120. nu. 6.

Venditor pretium reſtituere debet, quando feudum fuit euictum emptori ignoranti bona fidei non participanti de fraude. quæſt. 121. nu. 3. 297

Venditor tenetur ad liberandum prædium, vel alias ad ſoluendum id, quanto minoris emptor fuiſſet empturus. quæſtio. 122. nu. 20. 22. & 24. 301

Et hoc caſu emptor nihil agit de euictione. num. 23. & ſeq. 301

Venditor in dubio cenſetur rem liberam vendere. quæſtio. 122. nu. 21. 301

Venditor dominus directus qualiter de euictione conueniatur, quando vendidit rem emphyteoticam tanquam liberam abſque mentione canonis debiti Eccleſiæ, & emens priuetur re empta. quæſt. 123. nu. 26. 303

Venditor emphyteuſis quæ fuit euicta, tenetur ad reſtitutionem pretij. quæſt. 124. nu. 9. 306

Ampliatur procedere etiamſi conuentum ſit illum non teneri. ibid. nu. 11. 306

Sed vide. ibid. nu. 13. 306

Item tenetur ad laudimium domino directo ſolutum ex cauſa venditionis. ibid. nu. 12. 306

Venditor à ſolutione laudimij tutus redditur, ſi emptor ex aliquo iure ſibi competenti ex perſona ſua eſſet immunis. quæſt. 124. nu. 27. 307

Venditor hæreditatis de euictione non tenetur, ſi aliqua res tantum euincatur, & non tota hæreditas. quæſt. 124. numero 39. 308

Venditor ſciens rei vitium tenetur illud notificare emptori. quæſt. 133. nu. 13. 328

Nec excuſatur, ſi dicat ſolum vendere ius, quod habet. ibid. nu. 14. 328

Fallit quando ſincerè abſque verborum inuolucro, vel negatione, ſeu ſimulatione dixerit nolle teneri de certo vitio. ibid. nu. 15. 328

Venditor quando ignorat partem totius quod vẽdit eſſe alienam, & ſic credit eſſe ſuum totum quod vendit ſcienti in eo habere partem per alium, ſi ſequatur partis euictio, repeti non poteſt pars ſoluti reſpectu partis euictæ, neque agitur de euictione. quæſt. 133. nu. 18. 328

Venditor ſciens totum ſuum non eſſe, quod alienat emptori etiam id ſcienti, & pretium totum nondum fuit ſolutum, emptor cogi non poteſt ſoluere partem alienam. quæſt. 133. num. 19. 328

Venditor quando eius fuit intentionis partem ſolum vendere, & emptor intellexit totum emere, venditio ſubſiſtit ſolum pro parte quam ipſe venditor exiſtimauit vendere, licet emptor aliud ſenſerit. q. 133. nu. 20. 329

Venditor de euictione non tenetur, quando vicinus, vel conſanguineus retrahit. q. 134. nu. 1. 330

Ampliatur procedere, etiamſi ex perſona vtriuſque accedat. ibid. nu. 2. 330

Et totum damnum cedit emptori, qui ſciuit, vel ſcire debuit rem ſubiectam retractui euinci poſſe. ibid. numero 3. 330

Extenditur habere locum etiam in venditione domus vigore Bullæ Pontificiæ, quæ vicino volenti ædificare ius prælationis tribuit, quo in caſu de euictione non tenetur. ibid. nu. 5. 330

Primò ampliatur procedere, quando promiſſum fuit facere conſentire omnem perſonam habentem intereſſe nunc, vel in futurum, quoniam dicta clauſula intelligitur de vicino, vel conſanguineo. ibid. nu. 6. 330

Quaſi tunc euictio ſequatur ex natura ipſius rei. numero 7. 330

Secundò ampliatur, vt etiamſi venditor de euictione promittat, non prohibeatur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem. ibidem numero 8. 330

Tertiò ampliatur, vt nec etiam ſufficiant clauſulæ generales. ibid. nu. 10. 330

Primò limitatur, quando euictio promiſſa eſſet verbis vniuerſalibus, putà ſi dictum ſit quomodocunque, vel qualitercunque euinceretur. ibid. nu. 11. 331

Secundò limitatur, quando eſſet dictum rem non eſſe ſubiectam retractui, etiam quod nominatim promiſſum non fuerit de euictione. ibid. nu. 12. 331

Tertiò limitatur, ſi ex probabilibus coniecturis appareat, venditorem noluiſſe teneri de euictione ſecuta etiam ex cauſa retractus. ibid. nu. 13. 331

Quartò ampliatur, vt nec etiam dicta clauſula operetur, quod venditor teneatur ad refectionem melioramentorum, ſi quæ fecit emptor, antequam declarauerit velle emere, quicquid ſit inter emptorem, & vicinum. ibid. numero 14. 331

Neque excuſandus eſt emptor ſub prætextu, quod venditor teneatur denunciare vicino. ibid. nu. 15. 331

Quintò ampliatur, vt locum etiam habeat in fideiuſſore in inſtrumento venditionis conſtituto, qui non impeditur quominus vti poſſit beneficio ſtatuti, vt tanquam vicinus recuperare poſſit rem ipſam venditam per eum, pro quo conſtituit ſe fideiuſſorem. ibid. nu. 18. 331

Primò extenditur idem procedere in hærede fideiuſſoris, qui de euictione promiſit, qui & agere poteſt, & rem vendicare nomine proprio. ibid. nu. 20. 331

Cum id non conſequatur vt hæres, ſed ex legis diſpoſitione, & alio iure, quam hæreditario, nec ideò contrauenire dicitur facto defuncti. ibid. nu. 22. & 25. 331

Secundò extenditur dicta ampliatio vt locum habeat etiam in filio hærede venditoris, qui de euictione non tenetur, vel ad intereſſe emptoris, quando res eſt euicta non ob culpam, ſeu defectum dominij, ſeu non iuris ipſius venditoris, ſed alia de cauſa proximitatis, & retractus, & ad id teneatur. ibid. nu. 23. 25. & 28. 331

Fallit, ſi filius eſt in poteſtate patris. ibidem numero 31. 332

Sed contra, quod nempè filius in poteſtate retrahens acquirat ſibi, ſiue ſit maior, ſiue minor, ac etiam infans.

ibidem nu.32. Etiam patre viuente.ibid.& nu.34. 332

Neque hoc caſu pater habebit vſumfructum . ibidem nu.33. 332

Primo limitatur, quando vendens rem ſubiectam redemptioni promiſiſſet rem eſſe tutam & ſecuram etiam aduerſus retractum conſanguineorum, qua ſtante hæres patris vendentis non admittitur ad retrahendum.ibidem nu.35. 332.

Quidquid aliud ſit, quando euictionis promiſſio eſſet generalis, quæ non impediret quin filius retrahere poſſet. ibid.nu.36. ibid.

Secundo limitatur, quando per venditorem promiſſa fuiſſet euictio, obligando etiam bona hæredum, quia tunc filio hæredi non daretur ius retractus. ibid.nu.37. 332

Sublimitatur non procedere, quando hæres accepiſſet hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij. ibid. numero 39. 332

Sed quod imò indiſtinctè competat.ibid.nu.41. ibid.

Tertio limitatur, ſi filius non eſſet natus, nec conceptus tempore contractus.ibid.nu.40. 332

Venditor de euictione promittens non prohibetur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem.q.134.nu.8. 330

Venditor in caſu quo ex cauſa retractus pretium reſtituere tenetur, ad illud tantum tenetur quod venditionis tempore accepit, adeo quod augmentum & diminutio non conſideratur, ſed ſolum bonitas, & ſtatus, in quo reperiebatur tempore contractus.q.134.nu.45. 333

Idemque procedit in locutione, feudo, & ſimilibus. ibid.nu.46. 333

Venditor in denunciatione facienda occaſione retractus, declarare debet verum pretium, alias nulliter agit. q.135. nu.11. 334

Et nullitate denunciationis ſtante, conſanguinei, ſeu vicini nedum quandocumque ad retractum admittuntur, ſed venditor tenetur de euictione, ſecus ſi culpa ceſſaret.ibid.nu.12. 334

Ampliatur eo magis procedere, ſi emptor, qui ſtatuti ordinationem ſciebat de euictione expreſsè conuenit.ibid. nu.13. 334

Vel etiam ſi venditor promiſerit emptorem conſeruare indemnem ab omni lite, & moleſtia. ibid. nu.14. vbi, & à quo allegari poſſit nullitas. 334

Venditor vendens rem retractui ſubiectam volens retrahere non poteſt.q.138.nu.1.2.5.8.& 9. 340

Sed contrarium dicitur verius. ibidem numero 14. & ſeqq. 340

Primo limitatur hæc vltima ſententia, vt non procedat, quando ſtatutum ſimpliciter probibet fieri alienationem in alios quàm in conſanguineos, quia ſi quis extraneo venderet, venditor reſtituto pretio poſſet alienationem à ſe factam contra ſtatuti probibitionem retractare.ibid.nu.15. 340

Secundo limitatur, quando quis vẽdidit conſanguineo, qui poſtea rem ipſam vendidit extraneo, quia tunc poterit prior ille venditor tamquam conſanguineus ſecundi venditoris retrahere.ibid.nu.16. 341

Venditor de euictione non tenetur, quando conſanguineus ex conſuetudine, vel ſtatuto retrahit.q.138.nu.5. 340

Ampliatur procedere etiamſi ex perſona vtriuſque res euincatur.ibid.nu.7. 340

Venditor quamuis de euictione teneatur, plerumque poteſt actum retractare.q.138.nu.10. ibid.

Maximè quando in ſpecie & expreſsè in illum caſum non eſſet facta ſtipulatio.ibid.nu.11. 340

Vel niſi promiſſum ſit de euictione quomodocumque res euincatur.ibid.nu.12. 340

Aut vbi venditor vendens extraneo veriſimiliter ignoranti conſuetudinem retrahẽdi, dixit eam rem, quam vendit non eſſe obnoxiam retractui.ibidem nu.13. 340

Venditum cenſetur, quod manet in dominio venditoris, licet non alienatum.q.139.nu.6. 342

Venditor cedere cogitur emptori quod eſt abſque ſuo damno, & maniſeſtare id, quod illi prodeſſe poteſt . q. 140. nu.19. 345

Venditor vbi de euictione tenetur, non cogitur tradere inſtrumenta, ſed ſolum exhibere.q.140.nu.20. 345

Sed videas.ibid.nu.23. ibid.

Qui ſi non exhibeat, & emptor, ſeu permutans damnum patiatur, perindè eſt ac ſi facto venditoris, ſeu permutantis res euinceretur, quia promittens pro facto ſuo tenetur & pro non facto.ibid.nu.21. 345

Venditor emphyteuſis non poteſt vigore ſimplicis aſſenſus cum emptore conuenire, quod donec ſoluatur ſibi pretium, res obligata ſibi remaneat . quæſtione 141. numero 2. 346

Venditor præſumitur habere notitiam oneris & vitij rei venditæ.q.144.nu.4. 356

Et tenetur ſpecialiter emptorem certiorare, etiamſi in genere dixerit nolle ad huiuſmodi onus teneri. numero 6. 356

Et ob dolum agi poteſt re non euicta. ibidem numero 7. ibid.

Venditor vbi eſt idoneus, & ſoluendo, & habet authores diuites, non tenetur cauere de euictione . quæſt.145. nu.3. 358

Sed videas ibid.nu.6. 359

Et qualiter ſuccurratur emptori.ibid.nu.4. 359

Venditor quando tradidiſſe dicitur.q.145.nu.34. 360

Venditor non tenetur ad dandum, ſed ad tradendum, & ſecuta traditione ſufficit, vt teneatur de euictione.q.146. nu.29. 362

Venditor, vbi dominium fuit reſeruatum in venditione, donec pretium ſoluatur, emptore non ſoluente iuxta conuenta, licitè alij vendere poteſt . quæſtione 148. numero 14. 366

Nec datur remedium ſpolij emptori aduerſus ſecundum.ibid.nu.15. 366

Venditor quando rem emptori tradidit data dilatione ad ſoluendum, & interim reſeruauit ſibi dominium donec ſolueret, cum pacto, quod ſoluatur ſingulo anno certa conuenta quantitas, durante termino vſuræ non debentur, ſed ſi promiſſo tempore promiſſa quantitas non ſoluatur, vſuræ debentur durante mora ſoluendi. quæſtione 148. nu.28. 367

Venditor non tenetur ad remiſſionem penſionis ob alluuionem, vel quid ſimile, quando emptor pro tempore ad ſoluendum pretium ſtatuto conduxit fundum quem emit, qui nihilominus tenetur tamquam conductor ad penſionem, & vſuras.q.148.nu.32. 367

Venditor non conſignans rem venditam, cuius pretium fuit ſibi ſolutum ab emptore, tenetur emptori ad intereſſe recompenſatiuum ad rationem fructuum rei venditæ, ſi ſit in mora regulari, & ad intereſſe ipſius emptoris, ſi ſit in

in

Digitized by Google

I N D E X.

in mora irreg. lai.quæſt.148.nu.49. 369

Ampliatur, vt ſibi tribuat etiam in caſu, in quo emptor pretium quod ſoluit accepiſſet ſub vſuris, quia venditor, qui rem venditam non conſignauit, tenetur ad illas vſuras, etiam ſi res quam vendidit eſſet ſterilis. ibidem nu.50. 369

Extenditur dicta ampliatio, vt procedat in ſimilibus contractibus, vt in locatione, & conductione. numero 52. 369

Venditor non tenetur liberare rem venditam alij locatam, ſeu obligatam emptore ſciente, niſi in hunc caſum fuerit promiſſa euictio.q.151.nu.1. 375

Venditor alienando cenſetur ſolum vendere ius quod habet, quando emptor eſt certificatus de iure, quod tertius habet in re.q.151.nu.3.& 17. 375

Secus ſi ignorauit, quia venditum cenſetur quidquid intra confines continetur.ibid.nu.4.22.& ſeq. 375

Venditor vbi ſolum ius, quod quis habet, emptor tenetur ſtare colono, & ſuccedit in ius venditoris qualemcumque ſit.quæſt.151.nu.5. 375

Neque emptor opponere poteſt, quod res non ſit libera, ſed à colono occupata.ibid.nu.6. 375

Venditorem non obligant in plus, nec augent obligationem hypotheca, & aliæ clauſulæ appoſitæ in inſtrumento. quæſt.151.nu.19. ibid.

Venditor dicitur in dolo, qui non exprimit omnes rei venditæ qualitates.q.151.nu.24. 375

Nec ſufficit expreſſio generica, vel confuſa enunciatio, ſed requiritur expreſſa & ſpecifica.ibid.nu.25. 375

Venditor vendendo rem, non ſufficit ſi dicat, vendo ius, quod habeo, niſi etiam dicat, quod res eſt feudalis, vel talem habere ius in ea re, & quale ſit illud ius. quæſt.151.numero 26. 375

Venditor malè agit, qui ſciens ſuam deteriorationem & vires patrimonij ad nihilum redactas, vendit abſque certioratione.q.151.nu.29. 376

Neque is etiam tali caſu emere poteſt habita fide de pretio abſque certioratione, cum alias præſumatur fraus, & dolus.q.151.nu.30. 376

Venditor de euictione promittens non prohibetur recuperare rem venditam ratione iuris ſuperuenientis poſt venditionem.q.152.nu.1. 376

Primo fallit, ſi venditor promiſerit non mouere controuerſiam, quoniam intelligitur etiam de futuro, & ſtatim abſque ſententia committitur ſtipulatio. ibidem numero 13. 377

Declaratur procedere, quando per promiſſorem moueretur lis, ſecus ſi per alium.ibid.nu.14. 377

Secundo fallit, quando promiſſum eſt non moleſtare omni iuris & facti exceptione remota, quia promiſſio hæc continet factum ſucceſſiuum, ita quod inferri non valeat aliqua moleſtia ex ſuperuenienti iure.nu.16. ibid.

Tertio fallit, ſi fuerit renunciatum omni legum & ſtatutorum auxilio.ibid.nu.20. 377

Sed videas.ibid.nu.23. & infra. 377

Quarto fallit, ſi res vendita ſit iure proprio, & in perpetuum.ibid.nu.21. 377

At videas.ibid.nu.28. 377

Primo declaratur procedere, quando verba vniuerſalia relata ſunt ad cauſas & modos euictionum, quia dictum ſit ex quacumque cauſa, vel quocumque modo.ibid. nu.33. 377

Secundo intellige, vt ibid.nu.24. & infra. ibid.

Quinto fallit, ſi promiſſum fuerit nullo vnquam tempore moleſtare, & habere licere.ibid.nu.17. 377

Sed vide ibid.nu.ſeqq.

Sublimitatur, quando verba non ſunt ita ampla, lata, & pinguia.ibid.nu.18. 377

Venditor non tenetur pro caſu futuro contingente poſt venditionem.q.152.nu.2. 376

Sed videas ibid.nu.13.& ſeqq.vſque in finem. 377

Venditor in caſu, quo tenetur ad reſtitutionem pretij, ſolum tenetur ad illud quod venditionis tempore accepit, cum augmentum, & diminutio non conſideretur, ſed ſolum bonitas, & ſtatus tempore contractus. quæſtione 152. nu.10. 377

Idemque procedit in locatione, feudo, ac ſimilibus. ibid.nu.11. 377

Venditor in caſibus, in quibus de euictione non tenetur, debet cauſam iuribus, & inſtrumentis munire, tueri, ac inſtruere.q.152.nu.12. ibid.

Venditor vendicans, ſeu euincens rem venditam, tenetur emptori ſoluere melioramenta.q.153.nu.2. 379

Venditor non conuenitur ad melioramenta, & expenſas, quando emptor ab euincente illa, vel illas debuit habere per viam exceptionis.q.154.nu.29. 385

Intellige, vt ibid.nu.30. 385

Venditor non tenetur dominium rei venditæ in emptorem transferre, nec facere emptoris, & de ratione.quæſt.159. nu.4.& ſeq. 393

Venditor ex contractu venditionis tenetur de euictione de facto cuiuslibet extranei.q.159.nu.27. 394

Extenditur id procedere etiam in contractu permutationis.ibid.nu.28. 394

Venditor rem tradens habita fide de pretio emptore non ſoluente concurrit cum cæteris creditoribus. quæſtione 160. nu.1. 395

Ampliatur, vt nec habeat priuilegium perſonale, quo præferatur alijs creditoribus, qui perſonalem actionem habeant.ibid.nu.2. 395

Quod ſecus accidit in creditoribus hypothecarijs, qui in rebus extantibus præferuntur.ibid.

Venditor non tenetur pro re ante venditionem aſcripta conditioni conditione impleta, licet emptori promiſerit defendere & manutenere in eadem conditione, & forma. quæſt.161.nu.12. 397

Venditor quando poſſidet bona vendita ceſſat ratio incertitudinis.q.162.nu.2. 398

Venditor. Vide in verb. Euictio. Emptor.

Venditor ſciens non eſſe alienam, vel obligatam, & emptorem non certificans, tenetur ad intereſſe. quæſtio.62.numero 7. 398

Quamuis ſi ignorauerit teneatur tantum quanto minorit.ibid.nu.8. 398

Ampliatur procedere etiam ſi qualitas pretij aliud ſuaderet, quod auctor non probat.ibid.nu.11. 398

Venditoris ignorantia, vel ſcientia non attenditur in venditione, ſed emptoris.q.162.nu.9. 398

Venditor totum, & pleno iure alienare præſumitur, vbi emptor rei qualitatem ignorauit.q.162.nu.13. 398

Sufficit tamen, quod emptor in genere ſciuerit obligationem, licet non in ſpecie, cui eſſet res obligata. numero 14. 398

Venditor, vt de euictione non teneatur, debet ſpecialiter emptorem,

Digitized by Google

ptorem, & clarè certiorem facere, & non ſufficit, ſi obſcurè, & ſub inuolucro verborum exprimat. quæſt. 162. nu. 15. 398

Nec ſufficit dicere Titium habere ius in re, niſi etiam exprimatur quale habeat. ibid. nu. 16. 398

Debetque oſtendere iuſtitiam ſuam, & quod ius habet, & confines demonſtrare vſque ad prædium. nu. 17. 398

Venditor rei feudalis non excuſatur, ſi dixerit, ſe ſolum vendere ius quod habet, niſi exprimat rem eſſe feudalem. quæſt. 162. nu. 20. 398

Venditor, qui non expreſſit qualitatem rei venditæ, dicitur eſſe in dolo. q. 162. nu. 26. 398

Venditor regulariter tenetur manutenere rem venditam, ac defendere ex ſola diſpoſitione iuris communis etiam nulla præcedente promiſſione de defendendo, vel manutenendo. q. 162. nu. 30. 399

Venditor de euictione non tenetur euicta re per ſtatutum de re paterna luenda. quæſt. 134. num. 47. Fallit ibid. numero 48. 333

Venditorem, vel emptorem non ita venditurum, vel empturum probatio cui incumbit. q. 165. nu. 18. 405

Venditor de euictione non tenetur, quando cõtractus eſt nullus. q. 173. nu. 1. 422

Ampliatur, & declaratur pluribus modis. ibid. nu. 12. & ſeqq. Et videas in verb. Euictionis promiſſio. 423

Venditor in venditione rei probibitæ alienari ſi ſe obligat ad damna & intereſſe valet obligatio, non attento quod ratione ignorantiæ probibitionis venditor non excuſatur à præſtatione damnorum, ac intereſſe. quæſtio. 173. numero 23. 424

Venditor etiam ignorans tenetur ad damna & intereſſe ex natura ipſius actionis ex empto. q. 173. nu. 24. 424

Venditor in caſu nullitatis contractus tenetur reſtituere pretium ſeu capitale cum intereſſibus facta promiſſione in forma euictionis. q. 173. nu. 32. 424

Præſertim ſi emptor ignorauit probibitionem. ibidem nu. 33. 424

Fallit in minore, qui non tenetur, niſi quatenus factus eſt locupletior. ibid. nu. 34. 424

Venditor non reſtituit emptori ſumptus litis, quãdo ab euincente actum fuit primo iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus aditam hæreditatem. q. 176. nu. 35. 432

Et de ratione. ibid.

Venditor tamquam procurator in rem ſuam, & pro ſuo intereſſe animo nouandi iudicium, & liberandi emptorem, comparere poteſt etiam actore inuito. q. 177. nu. 11. 434

Declaratur procedere, quando venditor ſuſciperet iudicium perindè ac ſi poſſideret; & cum promiſſione ſub pœna reſtituendi rem, licet non poſſideat. ibid. nu. 12. 434

Subdeclaratur non habere locum, quando per emptorem patitur id fieri ſuo nomine, quia ſaltem in ſubſidium geſta per venditorem præiudicabunt emptori, ita quod in ſubſidium contra eum exequetur. ibid. nu. 13. ibid.

Venditor obligans ſe pro euictione tenetur ſubire defenſionem. q. 178. nu. 2. 436

Venditor de euictione non tenetur, quando emptor ſe non defendit, & permittit in eum contumacem pronunciari, licet nec ipſe venditor defenderit. quæſtio. 178. num. 3. 4. & 5. 436

Venditor non tenetur de ablatione facta per imprudentiam officialis. q. 178. nu. 6. 437

Venditor retinens in ſuo æſtimo rem venditam, repetit ab emptore quod dicta de cauſa ſoluit. quæſt. 178. num. 10. & 12. 437

Venditor re euicta tenetur ad gabellas & laudimia non ſoluta per ipſum venditorem rei euictæ. quæſtione 179. numero 4. 438

Præſertim, quando ex ſtipulatione appoſita ſpecialiter fuiſſent promiſſa. ibid. nu. 5. 438

Primo ampliatur quoque procedere, quando venditor ſe obligauit ad damna, & intereſſe, quia tunc etiam ſi ex natura actionis non deberentur, & ignorans eſſet, nihilominus teneretur. ibi. nu. 6. 438

Et in hac materia ſpecialis prouiſio attenditur. numero 7. 438

Maximè quando contractus fuit iuratus. ibidem numero 8. 438

Secundo ampliatur vt locum habeat, ſiue euictio ſequatur ex iure communi, ſiue ex iure ſpeciali. ibidem numero 9. 438

Tertio ampliatur, vt ſibi vendicet etiam quando emptor eſt litem paſſus, vel euictionem in ſorte, quia tunc eamdem habet authoritatem pro expenſis, damnis, & intereſſe. ibi. nu. 10. 438

Quarto ampliatur, vt nedum pretium rei, damna, & expenſæ debeantur, ſed etiam omne aliud intereſſe expenſarum, & acceſſionis fructuum etiam quanti plurimi euictionis tempore res valeret, quam fuerit empta. ibid. nu. 11. 438

Quinto ampliatur, vt expenſæ litis debeantur tamquam damna, & intereſſe. ibi. nu. 12. 438

Sexto ampliatur, vt dicta in principali venditore locum habeant in eius fideiuſſore. ibi. nu. 13. 438

Poterit tamen fideiuſſor vbi cogeretur expenſas ſoluere emptori, illas repetere à venditore. ibid.

Septimo ampliatur, vt obligatus de euictione quandoque teneatur etiam vltra damna etiam ante ſecutam euictionem propter iuramentum, & dolum. ibidem numero 14. 439

Octauo ampliatur, vt talis emptor quoque conſequi valeat melioramenta. ibi. nu. 15. 439

Declaratur præmiſſa procedere, quãdo emptor denunciauit venditori litem motam, & ſeruauit alia de iure ſeruanda. ibi. nu. 16. 439

Primo fallit, quando emptor indebitè litigaſſet, quo caſu neque principalis tenetur fideiuſſori ad damna paſſa ex propria culpa. ibi. nu. 17. 439

Secundo fallit, quando fuit certa pœna conuentionalis ſtipulata in caſu euictionis. ibi. nu. 18. 439

Tertio fallit in emptore hæreditatis, qui de ſuo debet expendere. ibid.

Venditor in caſu euictionis tenetur pretium reſtituere ſecundum valorem rei tempore venditionis factæ. q. 179. nu. 19. 439

Sed contra, quod imò rei valor & æſtimatio attendatur tempore euictionis. ibid. nu. 20. 439

Et hæc verior dicitur. ibid. nu. 23. 439

Ampliatur, vt procedat etiam vbi agitur aduerſus fiſcum in quem bona deuenerunt, quia tenetur & ille ad conſeruationem indemnitatis, prout venditor, cui ſucceſſit, & propterea tenetur ad pretium ad rationem quantiplurimi, ad fructus, melioramenta, & impenſas. ibid. nu. 27. 439

Pro concordia adducitur diſtinctio inter prædictas opiniones

niones

Digitized by Google

niones ibid.nu.24. Quæ ampliatur.nu.25. 439

Venditor, quando tenetur emptori ad totum intereſſe commune, remiſſiuè.q.179.nu.37. 440

Venditor, vel eius hæres ad duplum, vel ad intereſſe non tenetur, quando emptor ſciebat fundum eſſe oneri obnoxium, & alienari non potuiſſe.q.180.nu.31. 444

Quod procedit etiam ſi emptor fuerit expreſſè ſtipulatus duplum pro euictione.ibid.nu.32. 444

Venditor de euictione tenetur actione ex empto ad damna, & intereſſe tàm damni emergentis, quàm lucri ceſſantis in ſolito negociari.q.181.nu.1. 445

Primo ampliatur procedere etiam contra ſucceſſores obligati de euictione.ibid.nu.2. ibid.

Secundo ampliatur, vt locum habeat etiamſi ſolum poſſeſſio fuiſſet euicta. ibid.nu.3. 445

Tertio ampliatur, vt ſibi tribuat etiam, quando venditor non poteſt manutenere rem venditam. ibidem numero 4. 445

Venditor quod teneatur in duplum in caſu euictionis, inductum eſt in fauorem emptoris vltrà remedia ordinaria iuris communis.q.181.nu.13. 445

Venditor tenetur in ſimplum, & non in duplum, quando res euincitur poſt reſtitutionem.q.181.nu.15.& 17. 446

Venditor de euictione non tenetur, quando emptor præſcriptione ſe tueri poteſt.q.181.nu.16. 446

Venditor de euictione ad duplum non tenetur, quando res euincitur iure ſpeciali.q.181.nu.18. 446

Sed emptor tantum agit ad pretium.ibi.nu.20. 446

Sicut nec procurator, qui permittit minorem ratum habiturum, tenetur.ibi.nu.19. 446

Fallit, quando venditor bona vendita prius alteri obligauit.ibid.nu.21. 446

Venditor rei litigioſæ, qui de euictione promiſit ſub pena dupli, non tenetur, quando contractus eſt nullus. q. 181. nu.23.24.& ſeqq. 446

Venditor litem mouens emptori incidit in penam comminatam in contractu.q.181.nu.36. 446

Cuius pena exactio à iudice Eccleſiaſtico impediri nequit.ibi.nu.37. 446

Venditor re euicta per oblationem eiuſdem rei non liberatur à pena.q.183.nu.1. 449

Venditor ſi ſe concordat cum actore, dupli ſtipulatio non committitur.q.183.nu.17. 450

Venditor ante ſententiam tenetur ſubminiſtrare ſumptus litis.q.184.nu.14. 452

Et tenetur ad defenſionem rei venditæ etiamſi nihil fuit dictum.ibid.nu.16. 452

Extenditur id eo magis procedere, quando venditor expreſſè promiſit emptori ſumptus ipſius litis. ibidem nu.18. 452

Sicuti hodie notarij communiter facere ſolent. ibidem nu.19. 452

Ampliatur etiam procedere, vbi lis ab emptore ſit contra authorem authoris, contra quem agi poteſt ad euitandum circuitum.ibi.nu.20. 450

Primo fallit, ſi culpa imputari poſſit emptori, quare à collitigante, ſeu euincente impenſas non recuperauerit. nu.21. 452

Secundo fallit, quando emptor eſt aduocatus, vel procurator in cauſa euictionis, quia ſi ſuccubuerit, non recuperat litis expenſas.ibi.nu.22. 452

Sublimitatur non habere locum, ſi venditor eſſet obligatus ad omnes ſumptus litis.ibi.nu.23. 452

Venditor, quando ſimpliciter promiſit de euictione, tenetur ſolum teſtes ſubminiſtrare & inſtrumenta ad cauſæ defenſionem, & emptor debet principaliter litem agere. quæſt.184.nu.25. 453

Fallit, ſi venditor promiſit ſuis ſumptibus omnem litem ſuſcipere. ibid.num. 26. Et videas.ibid.num.ſeqq. & nu.35. 453

Venditor tenetur ad omnes expenſas neceſſarias in cauſa euictionis.q.184.nu.27. 453

Quarum appellatione non ſolum veniunt inſtrumenta, & teſtes, ſed etiam ſalaria procuratorum, aduocatorum, & notariorum.ibi.nu.28. ibid.

Item tenetur ad ſumptus litis pendentis, quando certum eſt eas recuperari non poſſe ab euincente.ibidem numero 29. 453

Vt & etiam ad expenſas factas in intimanda lite.numero 32. Fallit, vt ibid. 453

Venditor quando expenſas non promiſit, illæ directò non petuntur, ſed petitur intereſſe, quia venditor non defendit, in quo veniunt ſumptus, & expenſæ. quæſtione 184. numero 35. 453

Venditor ſi denunciationi litis reſpondeat nolle defendere, adhuc emptor tenetur defendere.q.184.nu.36. 453

Venditore volente & offerente ſuſcipere cauſam motam contra emptorem cogitur agens proſequi contra venditorem, & emptorem dimittere.q.185.nu.15. 455

Et vbi plures ſunt venditores, vnuſquiſque pro rata tenetur de euictione, & conueniendus eſt. ibidem numero 16. 455

Venditor de euictione non tenetur, quando fundus pro parte alluuione perijt. Vide in verb. Alluuione.

Venditor, cui lis fuit denunciata, ſi compareat, & declaret ſe vellè aſſiſtere liti, ac defendere, admitti debet. q. 198. numero 6. 483

Hocque procedit, etiam quando is promiſit indemnitatem.nu.7. 483

Ampliatur quoque procedere inuito actore, & cæteris omnibus.ibid.nu.8. 483

Venditor, ſi ſciuit litem agi contra emptorem, & adhuc ſit intra decemdium, appellare poteſt ſaltem eo caſu, quando ipſemet victus emptor appellandi ius haberet, vt ſi ſtatuto appellatio eſſet interdicta.q.198.nu.11. 483

Venditor, ſi in contractu venditionis ſit appoſitum iuramentum, ratione ipſius iuramenti tenetur venire ad defendendum abſque interpellatione.quæſt.198.num.13. Sed videas.ibid. 483

Prout nec tenetur emptor ſi ignorauerit litem eſſe motam venditori, & ſententia contra illùm lata ei non nocet.ibid.nu.14. 483

Venditor cogitur ad cauendum de euictione, licet in contractu nil ſit dictum.q.200.nu.7. 487

Fallit in venditore hæreditatis, qui nō tenetur ſatiſdare, nec cauere de euictione, niſi de ſuo dato, & facto tantum.ibid.nu.8. 487

Venditoris eſt electio, quando emptor ex pacto conſequi poteſt pro euictione alia bona venditoris.quæſtione 200.numero 24. 487

Non debet tamen venditor emptorem compellere ad recipiendum diuerſos fundos, qui non ſint ſub cura vnius coloni.ibid.nu.28.vbi de ratione. 488

Et quatenus emptoris eſſet electio, non poteſt ire per

ſal-

Digitized by Google

I N D E X.

ſaltus capiendo partem vnius ſundi, & partem alterius. nu.27. 488

Venditores plures de euictione tenentur pro virili, quando vnuſquiſque pro virili vendit.q.200.nu.41. 489

At ſecus ſi pro indiuiſo, quia tunc inſolidum tenentur.ibid.nu.42. 489

Item vbi vſi ſunt verbis indiuiduum importantibus, vt ſi dictum ſit, quod quilibet teneatur, quia omnes tenentur inſolidum. ibid.nu.43. 490

Vel quando omnes inſolidum vendiderunt. ibidem numero 44. 490

Seu ſumus in indiuiduis voluntate contrahentium. nu.45. 490

Quaſi fieri non debeat eiuſdem voluntatis diuiſio.ibid.

Venditor vt teneatur ſemper & omni caſu de euictione, quibus cautelis vtendum.q.200.nu.71. 492

Vendicatio rei fideicommiſſo ſubiectæ. Vide in verb. Fideicommiſſum. in verb.Hæres.

Verbis vniuerſalibus promittens non mouere litem & ſuſcipere omnem defenſionem, tenetur ad omnia quæ veniunt ex natura verborum.q.2.nu.10. 3

Et quocumque modo res euincatur.ibid.nu.11. 3

Præſertim, ſi verba ſint ampla.ibid.nu.12. 3

Verbum de facto, non comprehendit quod eſt extra naturam contractus.q.19.nu.6. 51

Verba intelligi debent ciuili modo. quæſtione 19. num. 7. & 12. 52

Verba in contractibus apposita nempe vendidit, dedit, & tradidit, impropriè ponuntur.q.33.nu.16. 90

Verba quæ non ſunt determinata formaliter, determinantur ſecundum naturam contractus. quæſtione 43. numero 2. 113

Verbum oportet, importat neceſſitatem. quæſtione 69. numero 20. 164

Verba vniuerſalia copulant maiora expreſſis. quæſt. 106. nu.26. 252

Verba potius debent impropriari, quam quod præiudicium tertio inferatur.q.172.nu.6. 421

Verba ſententiæ ſunt ſtrictè intelligenda. quæſt. 184. numero 5. 451

Ita quod nil vltrà includant, quam ex eis de neceſſitate inferatur.ibid.nu.6. 451

Veritas magis inſpicitur, quando veritas & fictio concurrunt.q.194.nu.25. 475

Verſum non dicitur quod non durat verſum. quæſt. 73. numero 3.

Vicinus excluditur in venditione facta ad ſubbaſtationem tempore elapſo.q.135.nu.10. 334

Victo in ludo licet detur repetitio, non tamen ſequitur quod victor teneatur reſtituere, antequam fuerit per iudicem condemnatus ad reſtituendum, etiam in foro conſcientiæ.q.191.nu.21. 468

Declaratur.ibid.nu.27. 468

Contrarium habetur.ibid.nu.22. 468

Diſtinguitur.ibid.nu.23. 468

Sed retenta concluſione.

Primo ampliatur, vt neque illi, qui fuit victus, liceat tantumdem de bonis colluſoris, qui vicit, furari. ibidem nu.24. 468

Hocque procedit tam in foro fori, quàm in foro conſcientiæ.ibid.

Fallit, quando qui lucratus eſt iniuſtè impediuiſſet ferri iuſtam ſententiam. ibid.nu.25. 468

Secundo ampliatur, vt ei, qui amiſit in ludo non liceat, etiam in alio ludo tantumdem lucrari per dolum. ibidem nu.26. 468

Villæ vſufructu legato. vide in verb.Vſusfructus.

Vinea vendita, ſeu fundo, vendita quoque cenſentur vuæ pendentes, & fructus, vt frumentum, & alia. q. 103. nu.28. 245

Vinea. Vide in verb. Vſusfructus.

Violenter eiectus ſeu ſpoliatus, an & quando de euictione agat.quæſt.17.per tot. 48

Viro facta denunciatio non præiudicat vxori. quæſt.3.numero 9. 6

Vir & vxor quando ſunt ſocij, & habent bona communia, vendendo, pretium ad vtrumque perueniſſe cenſetur. quæſt.75.nu.8. 178

Vitium. Vide in verb. Venditor.in verb.Emptor.

Vitium furti & violentiæ inficit rem vitio reali. q. 170. nu.4. 415

Nec ideò vnquam purgatur, niſi res redierit ad dominum ſuum, à quo fuit ablata.ibid.nu.5. 415

Vniuerſalis oratio limitatur & reſtringitur ad veriſimiliter cogitata.q.17.nu.14. 49

Vniuerſalis ſunt perpetua, & incorruptibilia, & ideò indiuiduorum corruptio debitorem generis nō liberat.q.103. nu.6. 244

Vniuerſitas quando diuiditur, læſio attendi debet non reſpectu vnius rei, ſed reſpectu totius vniuerſi.quæſt.102.numero 6. 241

Vniuerſalis ceſſio, ſeu venditio, quando fit reſpectu rei quæ ſub ſe vniuerſitatem continet, talis vniuerſalitas non reſoluitur in ſingularitates.q.127.nu.9. 314

Vniuerſitas vbi vendidit bona confiſcata contra aliquem, de euictione non tenetur, quatenus illa fuerint condemnato per Principem reſtituta.q.132.nu.17. 326

Sed emptor agit contra Principem.ibid.nu.18. 326

Qui dicto caſu tenetur ad pretium.ibid.nu.19. 326

Fallit, quando fiſcus reſtituit ex cauſa publica vtilitatis.ibid.nu.20. 327

Vnus ex pluribus venditoribus offerens totum pretium, cogere poteſt emptorem ad ſibi retrouendendum rem emptam, ſiue alter repudiet, ſiue non. quæſt.166.num.1.& ſeqq. 406

Quod præſertim procedit in venditione iudiciali facta nulla præcedente æſtimatione, ſtante pacto ad diſcurſum, quæ dicitur indiuidua.ibid.nu.4. 406

Vnus ex pluribus vocatis re & verbis, ſi petat, totum conſequitur nulla expectata repudiatione, vel incapacitate. quæſt.166.nu.13. 407

Cautio tamen præſtanda eſt de reſtituendo cohæredibus conſortibus, quatenus illi agnouerint. ibidem nu.14. & 15. 407

Intellige procedere ad fauorem illorum de familia, non autem extraneorum. ibid.num. 16. vbi etiam de ratione. 408

Et hæc cautio præſtari poteſt in executione ſententiæ. nu.18. 408

Voluntatis teſtatoris quæſtio ad iudicem ſpectat. quæſt.65. nu.4. 156

Vſufructuarius non facit fructus ſuos, niſi ſint à ſolo ſeparati per ſe, vel per alium, ideo non recollectos non transmittit ad hæredes.quæſt.105.nu.13. 249

Et quid in marito, hæredibus vxoris, & emptore cum pacto de retrouendendo, & emphyteuſi finita ſine culpa emphyteutæ.ibid.nu.14. 249

Licet ſecus ſit in legato fructuum.ibid.nu.15. 249

Vſufructuarius quamuis tenetur facere de ſuo modicas impenſas etſi concernant perpetuam vtilitatem, tamen quando ex pacto vſumfructum reſtituit, repetere poteſt, ſeu etiam retinere omnes expenſas.quæſt.153.numero 10. 379

Declaratur quod dicitur de modicis impenſis, quando vſufructuarius non tenetur vſumfructum reſtituere, ſed vbi debet reſtituere, vel reuendere, tunc detrahit impenſum etiam modicam, dum tamen concernat perpetuam rei vtilitatem.ibid.nu.11. 379

Neque hoc caſu fructus cum ædificijs, ſeu melioramentis erunt compenſandi, ſed æſtimatio ſoluenda non habita fructuum ratione, quia fideicommiſſarius, emphyteuta, feudatarius, & ſimiles, vſque quo ceſſerit dies reſtitutionis, ſunt veri & perfecti domini.ibid.nu.12. 329

Contrarium habetur in pacto de retrouendendo. ibid. nu.13. 379

Cui contrario reſpondetur.ibid.nu.ſeq.

Vſufructuarius alienare non poteſt, neque cedere vſumfructum, & illum alienando amittit.q.155.nu.1. 385

Contrarium, quod imò vſufructuarius poſſit impunè alienare vſumfructum.ibid.nu.4.& 9. 386

Diſtinctio ex ſententia plurium affertur. ibidem numero 5. 386

Quæ tamen improbatur.ibid.nu.8. 386

Vſufructu vendito vt pœna euitetur, cenſetur tantum vendita commoditas.q.155.nu.6. 386

Fallit, quando clarè legitur, quem totum ius vſusfructus, vel quicquid iuris habet, vendidiſſe.ibid.nu.7. 386

Sed vide nu.ſeqq.

Vſumfructum in emptorem poſſe transferri iura ſi diſponunt, qualiter intelligenda.q.156.nu.1. 387

Vſusfructus vbi venditur, in emptorem non transfertur ius nouum, vel potentius, ſed tantum illud, quod vſufructuario competit.q.156.nu.2. 387

Et metitur cum perſona vſufructuarij, non autem emptoris.ibid.nu.3.& 9. ibid.

Vſusfructus ſeu ius vſusfructus vendi, ac in emptorem transferri poteſt nulla habita iuris diſtinctione. q. 156. nu.4. 387

Vſusfructus cedi poteſt proprietario, non autem extraneo, quicquid plures ſenſerint.q.156.nu.5.& 10. 387.388

Ampliatur id adeo verum eſſe, quod ſi vſusfructus cedatur extraneo, illico amittatur, & cum proprietate conſolidetur.ibid.nu.11. 388

Sed contra, quod imò per ceſſionem extraneo factam vſusfructus non amittatur.ibid.nu.12. 388

Et reſpondetur contrarijs.ibid.nu.14.& ſeqq. 388

Vſusfructus ſeruitus perſonalis eſt, quæ cohæret perſonæ, & cum ea extinguitur.q.156.nu.6. 387

Vſufructuarius per venditionem vſusfructus illum in alium ſic transfert, vt tale ius à ſe non abdicet, ſed quinimò retineat per emptorem.q.156.nu.8. 388

Vſusfructus poteſt pignori hypothecæuè dari, & in creditorem transferri.q.156.nu.16. 388

Nam alius inutile diceretur pignus, quod alteri vendi non poteſt.ibid.nu.17. 388

Sed licita dicitur facta alienatio.ibid.nu.18. 388

Et tamdiù durat vſusfructus pignori datus, quamdiù vſufructuarius viuit, quo mortuo pignus extinguitur. nu.19. 388

Vſusfructus quaſi percipitur ex pecunia. quæſt.157. nu.1. 389

Vſufructu ſtabilium relicto, ſi à Principe cogatur hæres eadem vendere, fructus debentur ex pretio. quæſt.157.numero 4.6.& 8. 389

Sed contra ibidem num.10.& ſeqq. & nu.17.& infra. 390

Vſusfructus bonorum alicui legatus facta ab alio eorumdem bonorum redemptione, non debetur.q.158.nu.1. 391

Sed contra.ibid.nu.4.& ſeqq. 391

Vſusfructus rei particularis legatum, veluti domus, vel prædij extinguitur rei ipſius legatæ mutatione. quæſt. 158. nu.12. 392

Primo fallit, ſi generaliter fuerit legatus vſusfructus vniuerſorum bonorum.ibid.nu.13. 392

Secundo fallit in ſeruitutibus realibus, quæ rei mutatione non pereunt.ibid.nu.14. 392

Tertio fallit in pignore, quod rei mutatione non perit. ibid.nu.15. Et de ratione nu.ſeqq. 392

Quarto fallit, ſi vſusfructus fundi fuit legatus, & villa diruta eſt, quia non ideo vſusfructus extinguitur. ibid.nu.18. 392

Ampliatur procedere, etiam ſi vſusfructus villæ legatus ſit, quia villæ appellatione comprehẽduntur etiam ei adiacentes agri.ibid.nu.19. 392

Vſusfructus ita demum debetur, ſi ſalua ſit rei ſubſtantia. quæſt.158.nu.16. 392

Vſusfructus vineæ relictus, an ea exciſa debeatur, & alia his ſimilia.q.158.nu.20. 392

Vſusfructus ſi à marito relinquatur vxori, illa non debet habere vſumfructum prothocollorum, ſeu notularum inſtrumentorum.q.196.nu.2. 480

Vſusfructus alluuionis. vide Alluuionis vſusfructus.

Vſuræ pretij non ſoluti. Vide in verb.Emptor.

Vſuræ pretij non ſoluti à die traditionis venditori debentur, etiam quod nullos fructus emptor ex re empta ſibi parauerit, ſeu perceperit, ſeu percipere non potuerit. q.148. nu.19. 366

Contrarium, quod emptor non teneatur, ſi res tradita ſui natura ſit ſterilis.ibid.nu.20. 366

Declaratur prior ſententia, quando venditur res ſterilis non ratione fructuum percipiendorum, ſed ratione alterius commoditatis.ibid.nu.21. 367

Item intellige, nempè eum ſatis lucrari, qui voluntati ſuæ ſatisfacit.ibid.nu.22. 367

Vſuræ debentur ab emptore venditori, quando poſt dominium ſibi acquiſitum fuit in mora ſoluendi pretium. quæſt.148.nu.19.vbi quod hoc locum habet etiam de iure canonico. 367

Vſurarum taxatio, quando in emptorem fuit translatum dominium, & data fuit dilatio ad ſoluendum pretium cum pacto, quod durante dilatione certam, & moderatam quãtitatem in recompenſationem fructuum ſolueret, valet, & tenet.q.148.nu.35. 368

Sed contra.ibid.nu.37. 368

Vſuras rei ſuæ quis non compellitur ſoluere. quæſt. 157.numero 14. 390

Vſuræ permiſſæ à iure ciuili, ne quis locupletetur cum aliena iactura, probantur à iure canonico vſque ad probabile

Digitized by Google

INDEX.

bile int.reſſe. quæſt.159.num.15. 394

Quod intereſſe venditori præſtandum, reducitur ad æſtimationem fructuum, qui ab emptore ſunt percepti. nu.16. 394

Et ita habetur ratio fructuum, qui deductis oneribus ſuperſunt.ibid.nu.17. 394

Vſura eſt rapina, & furtum.q.175.nu.20. 429

Vſura fructus eſt pecuniæ, & temporis vtilitas.quæſt.180. nu.3. 441

Vſuræ non ſunt indebitæ, ſed conuenientes, quando in anno ſortem non ſuperant.q.180.nu.8. 441

Vſuræ vt cognoſcantur an duplum excedant, fit computatio in fine anni.q.180.nu.9. 441

Vſuræ vſurarum non debentur. quæſtione 182. numero 24. 448

Vſuræ maior eſt ſuſpicio, ſi reſciſſio cauſetur ab emptore cum retentione fructuum, quam ſi procedat à venditore. quæſt.190.nu.22. 466

Vxor, quæ magnam dotem promiſit, quam ſcit ſe non poſſe ſoluere, perdit priuilegium ne conueniatur vltra quam facere poteſt.q.70.nu.10. 167

Vxorem alere non tenetur maritus dote euicta. quæſt.75. nu.17. 178

Ampliatur locum habere, etiam quando dos non fuiſſet ab vxore promiſſa, ſed à patre, fratre, vel extraneis aduerſus Corn.ibid.nu.18. 178

Vxorem poteſt expellere maritus, quæ dotem non ſoluit. quæſt.75.nu.19. 178

Sed contra.ibid.nu.20.& 22. 179

Vxor & maritus quando rem dotalem vendunt, pretium præſumitur ad maritum perueniſſe.q.75.nu.4. 178

Ampliatur procedere, etiam quod vxor fateatur illud accepiſſe.ibid.nu.5. 178

Et eiuſdem acceſſerit iuramentum.ibid.nu.6. 178

Fallit, ſi verè in mulieris vtilitatem ſit verſum. numero 7. 178

Vxori ſi maritus fundi redditum relinquat, filius hæres teſtatoris poteſt fundum diſtrahere, & in pecunia vxori redditum ſoluere, quanti teſtator fundum locare cõſueuerat.quæſt.157.nu.9. 389

Vxori ſi relicta ſint alimenta, ea præſtanda ſunt ſecundum redditus patrimonij, non autem ſecundum proprietatem Caſtri.quæſt.196.nu.7. 480

Vxori ſi facienda eſt denunciatio, an ſufficit ſi fiat viro. quæſt.4.nu.23. 8

Quid econtra ibid.

FINIS INDICIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google